16236/B

$\frac{24}{5}$ 45. rel. 1.t, 25. Ch. Ravel

000x

THESAURUS
MEDICINÆ
PRACTICÆ
THOMÆ BURNET.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30536479

Ch. Ravel

THESAURUS MEDICINÆ PRACTICÆ.

Ex Præſtantiſſimorum Medicorum Obſervationibus, Conſultationibus, Conſiliis, & Epiſtolis, ſumma diligentia collectus, ordine Alphabetico diſpoſitus, & in octodecim Libros diviſus

AUCTORE

THOMA BURNET

Scoto-Britanno, Med. Doct. & Medico Regis Ord.

EDITIO NOVISSIMA,

Pluribus ipſius Auctoris Additamentis, aliis omnibus hactenus vulgatis; longè auctior, Cui denique accedit

HIPPOCRATES CONTRACTUS

In quo Magni Hippocratis Medicorum Principis Opera omnia, in breve Epitomen, ab eodem Auctore ſumma diligentia redacta habentur.

Cum Indicibus Sectionum & Auctorum.

VENETIS, MDCCXXXIII.

APUD HIERONYMUM SAVIONI.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

1733

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

NIhil Hominibus (Lector Benevole) datum eſt, aut dari poteſt, in hoc mundi Theatro degentibus, Sanitate, vel utilius, vel pretioſius. Hæc ſola, inter omnia ſcilicet Dei Opt. Max. naturalia dona, ut acquiratur, noſtrum præcipuè meretur ſtudium, quippe quæ Divitiis, Honoribus, Voluptatibus, imò Scientiæ ipſi, & Prudentiæ longè præferenda videtur. Sine hac nemo uſque adeò felix minimè ſapit vita, reliqua plus Aloes quam mellis habent. Quis enim ea privatus, licet aliàs omnibus Animi ac Fortunæ bonis quam maximè afflueret, non ſtatim millies potiùs optaret mori, quàm langueſcens morborumque ferocium quotidie inſultantium vehementia oppreſſus, miſeram in multos annos protrahere vitam; at illa, tanquàm itineris ſuaviſſima Duce, perpetuum comitatus placidè fert quivis quaſcunque hujus brevis vitæ laborioſas Ærumnas. Ita veriſſimum eſt, quam benè valere melius in vita nihil. Hanc vero nobis felicitatem votis quidem omnibus expetendam promittit ſimul & præſtat, præclarum Dei munus, medendi facultas, quæ vel propterea, ut in ſummo honore atque pretio ubique habeatur, jure meritò poſtulat. Vix certe dici poteſt, quàm miſera foret, & miſeranda Mortalium conditio, niſi quotidianis ipſorum ærumnis continuò ſubveniret ſalutaris hæc Diſciplina, ejuſque cultor induſtrius Medicus; qui id unicè agit, ſollicitèque curat, ut proſperam valetudinem ſartam tectam tueatur & conſervet, amiſſamque citò, tutò, & jucundè reſtituat. Ob quæ ægregia indies in genus humanum collata beneficia, Antiqui pene omnes, Medicos tanquam aliis multis meritò anteponendos, laudibus immenſis ferebant ad Cœlum, & ipſorum plurimis divinos plane decernebant Honores. Quod Ethnicorum hominum factum, cum Superſtitioſi nimium, veri Dei neſcii, Idolorumque cultores fuerint, laudare equidem nequeo, imò è contra vitupero & abominor: quid ni tamen affectum & judicium approbem? quippe qui hoc ipſo omnibus teſtatum volebant, quàm rectè ſenſerint, docto Medico, multùm celeri, atque fideli nullum meritis ſatis dignum præmium perſolvi poſſe. Sicut enim (ait *Seneca*) Medicinæ apud ægros uſus, etiam apud ſanos honos eſt. Ingratitudine ergo ipſa ingratior videtur, & ipſa prope vita indignus, qui Medicinam Artium Nobiliſſimam, alteram, ſecundum Deum, vitæ Parentem, Tutricem & Vindicem non amat, non honorat, non ſuſpicit & veneratur; præſertim cum ejus adminiculo & præſidiis nunquam ulli non ſit opus. Hanc autem Artem ſæpius laudatam, ſatis pro dignitate nunquam, quæ *Plutarcho* Auctore, nulli, Liberalium nitore, còpia, aut jucunditate cedit, Cedro haud indignis eruditiſſimis ſcriptis exornarunt plurimi omni ævo præſtantiſſimi viri; qui in ea excolenda tam fortiter feliciterque deſudarunt, ut nihil jam amplius deſiderari poſſit. Sed cum varia ſint ac diverſa hominum ingenia nec voto fere vivatur uno, nil mirum eandem omnes, in Medicina,

illu-

illuſtranda, non tenuiſſe viam. Quibuſdam magis placuit Inſtitutiones & Controverſias Medicas doctè pulchrèque exarando, immortale ſibi & duraturum comparare nomen. Alios plus delectavit *Hippocratem*, & *Galenum*, ſummos illos Medicinæ Antiſtites, Commentariis, Notis atque Scholiis, mira ingenii dexteritate adjectis, eleganter enucleare dilucidare & explicare. Non pauci porrò potiùs doctiſſimis in lucem editis medendi methodis, & medicinis practicis, tàm univerſalibus, quàm particularibus, famæ ſuæ conſulere maluerunt. Aliqui rurſus in Chirurgia expolienda, alii in Materia Madica locupletanda, & Pharmacopœis, tam Chymicis, quàm Dogmaticis inſtruendis, quidam item in rebus Anatomicis, & Anthropologiis deſcribendis, vel conſenuiſſe amarunt. Multis denique iiſque minimè contemnendis plus cordi fuit, magiſquè arriſit utiliſſimum illud per Obſervationes, Conſultationes, & Conſilia, Scriptionis genus. In tanta hac eximiorum ingeniorum varietate, doctorum virorum ſuffragiis, abundè jam ratum atque confirmatum habetur, excellentes hos, quos ultimo loco poſui, artiſque uſu celeberrimos Authores, præ cæteris quibuſcunque longè maxima laude dignos cenſendos, ac ob ſummam, ex tali ſcribendi modo, perceptam utilitatem, de genere humano quàm optimè meritos; adeò quidem, ut rectè videantur omnibus præripuiſſe palmam. Singulari etenim hoc artificio, id Artem hanc jucundiſſimam exercentibus, facillimum effectum, quod in ea omnium ſemper difficillimum judicatum eſt, univerſalia nimirum præcepta dextrè appoſiteque particularibus applicare. Longum quippe eſt (ut ait eleganter nec minùs veriſſime Morum incomparabilis Præceptor, *Annæus Seneca*) ad Scientiam, vel Artem, iter per Præcepta, breve & efficax per exempla: nullaque re nos magis quàm exemplo doceri, alicubi etiam annotavit, trium Imperatorum Medicus doctiſſimus, *Crato*. Hanc proinde præcipue ob cauſam, mihi ſemper mirum in modum placuerunt Obſervationes, & Conſilia Medicorum illuſtrium, majoremque ex aſſidua horum lectione, quam Practicorum Libris, ſperari poſſe Medicinæ Candidatis, profectum haud male fortaſſis huc uſque exiſtimavi. Nihil enim iis, ad rectum aut faciliorem Artis uſus utilius, vel conducibilius hactenus excogitari potuit. Ita ut verè quis audeat affirmare, abſque experientia, & obſervatione (quibus tanquam fulcis Medicinam ſtabiliri noſter ſæpe teſtatur *Galenus*) methodum univerſalem probatum, ut decet, expertumque Artificem efficere non poſſe. Hinc luce meridiana clariùs videtur hoc ſummè utile ſcribendi genus aliis omnibus plurimùm antecellere. Quæcunque enim ad actionem referuntur eadem ſemper optima eſſe oportet. Neutiquam ergo mirandum, ſi verbis ſatis exprimi nequeat, quam grande illi & immenſum præſentibus, poſteriſque contulere beneficium, qui in obſervationibus ſuper difficillimis caſibus conſcribendis, feliciſſimè, ſimul & doctiſſimè tam ſtrenuam navarunt operam. Si omne tulit punctum qui miſcuit utili dulce, hi certè egregia hac laude fraudari minimè debent, qui utiles cum ſint, ut nihil ſupra, non minùs etiam jucundi eſſe voluerunt. Idcircò monendi hic veniunt Filii Artis, ſerioque rogandi, ut poſtpoſitum, pro virili, nec ſine fructu, Medicinæ tyrocinium, omnibuſque ad eam addiſcendam requiſitis probè præcognitis, huc tandem præcipuè ſua ſtudia convertant. Nullam quippè operam, vel tempus, facilè perdent, maleve collocabunt,

cabunt, quod Conſiliis & Hiſtoriis Medicis attente legendis neceſſariò impendendum, è contra, per quam utilem & frugiferum, ut credere eſt æquum, hunc indies deprehendent laborem, neque unquàm erit, cur ejus illos imposterum pœniteat.

Verum enim verò cùm hanc apprimè neceſſariam materiam rractantium tantus jam hodie exiſtat numerus, quorum operibus evolvendis vix quidem ullius ſuffecerit ætas, paucisque tantùm ſuppetat illorum copia, optandum utique foret, quempiam, laborioſo huic oneri ſuſtinendo idoneum iri repertum, qui ex ſingulis prius diligenter perlectis, optima quæque curiosè & cum judicio excerperet, riteque poſtea omnia in ordinem diſponeret, & in unum corpus demum redacta, juvandæ Reipublicæ Medicæ cauſa in publicum proferret. Næ ille quiſquis fuerit proficuum valde, nulloque non ære redimendum aggrederetur opus. At quod vehementer dolendum, qui id attentaret inveniri hactenus nemo potuit. Fatendum quidem eſt Clariſsimum æternaque memoria digniſsimum *Jo. Schenkium* hanc olim metam rectè attigiſſe; ſed præterquam quod ſuperiore, quo vixit ille, ſeculo, rari erant numeroque pauci, qui utile hoc argumentum ex propoſito pertractarint, potiusque ex practicis, aliisque mixtis, quam obſervationum & Conſiliorum Authoribus, videatur aureum ſuum compoſuiſſe Librum, minimam ſanè ejus partem morborum curationibus inſumptam voluit. Quare, ut ad inſtituti noſtri rationem, proprius accedam, operæ pretium me haud aſpernabile, nec ingratum facturum ſperavi, ſi quem declinarunt alii, hunc ego lubens mihi ſumerem laborem. Quo nunc tandem aliquando, utcunque defunctus; an rectè aut ſecus memet geſſerim, æquis rerum æſtimatoribus judicandum relinquo. Invidorum enim & obtrectantium cenſuram nihil moror, parvique pendo. Certè quam potui, jam à multis retroactis annis, in conquirendis undique his toties laudatis Scriptoribus ſummam diligentiam adhibui, & ſi non omnes (arduum prorſus id fuiſſet) quam plurimos tamen eosque ni fallar optimos, & experientiſsimos ſedulò, nec oſcitanter conſulvi: ſingulos enim a capite ut dicitur ad calcem uſque ſtudiosè oculis perluſtravi, quæque inter legendum notatu digna, ſæpe fiebat, ſubinde occurrebant, ea rite excerpta indiarium protinus retuli, omnia denique ob faciliorem eorundem uſum, per ordinem, ut videre licet, Alphabeticum, diſponere placuit. Et ſic demum poſt infinitos propemodum exantlatos moleſtiſsimos labores, ad poſtremum emerſit, quem nunc Medicæ Artis Candidatis exhibeo *Medicinæ Practicæ* Theſaurus ditiſsimus. In quo quidem Morborum ac Symptomatum pene omnium, tam internorum, quam externorum inſignes & multiplices curationes exiſtunt; plurima quin etiam rara, multa ἀπόῤῥητα, non pauca a Chymicis petita, omnia verò utilia longoque uſu probata proponuntur remedia. Ubique fere Affectuum deſcriptionem breviter perſtrinxi, & ad majorem operis auctoritatem ſuum cuique obſervationi, & conſilio proprium fideliter aſsignavi Auctorem, cujusque porrò ipſiſſima verba, nihil fere immutando, ut plurimum appoſui, parum ſolicitus quod quædam aliquaudo ſeu Typothetarum incuria, ſeu alias, minùs rectè dici videantur, cum quilibet judicio valens ea nullo negotio deprehendere ac corrigere poſſit. Nihil mihi in hoc lucubrandi genere multarum licet vigiliarum, præter conqui-

qui-

quirendi digerendique laborem vendici. Abſit igitur me quiſquam exiſtimet vana auram popularem aucupandi ambitione inductum, quicquid eſt quod nunc in lucem datur, propalare voluiſſe. Quid enim ex alienis Scriptis laudis captarem? in muſtaceo utique hoc eſſe Laureolam quærere. Longè ſanè alia mihi mens aliud conſilium fuit, honeſtiorque hujus ſpeciminis propoſitus finis, nimirum; ut ejus in lucem publicam emiſſione, non ſolum multorum hominum ſaluti conſulerem, ſtudiumque meum bene de omnibus promerendi poſteritati notum facerem, verum etiam, ut conatu hoc qualicunque, alios rebus omnibus inſtructiores, ad tantum tamque præclarum opus aliquando ſuſpiciendum, ac melius perficiendum excitare poſſim. Quos ſcopos ſi aſſecutus fuero, non mediocri perfundar gaudio. Atque hæc (Amice Lector) in veſtibulo præfari libuit, quæ ut æqui bonique conſulas, amantiſsimè rogo. Dumque alii rectiora & meliora proferant, tu interim his noſtris Laboribus, ab animo Reipublicæ Litterariæ modis omnibus inſerviendi cupidiſsimo, ſuſceptis, benevola mente, & feliciter fruere, ad Supremi Numinis Gloriam, tuum inſuper proximique Commodum, ac Utilitatem.

NOI REFFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Reviſione, & Approbatione del P. F. Tomaſo Maria Gennari Inquiſitore nel Libro Intitolato. *Hippocrates Contractus, in quo magna Hippocratis Medicorum Principis Opera omnia in brevem Epitomen, Studio, & Opera Thomæ Burnet*, non v' eſſer coſ' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro; niente contro Prencipi, & buoni coſtumi, concedemo Licenza à *Girolamo Savioni Stampatore*, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite copie alle Publiche librarie di Venezia, & di Padoa.

Data li 14. Aprile 1733.

(Gio: Franceſco Moroſini Kav. Reff.
(Andrea Soranzo Proc. Reff.
(Pietro Grimani Kav. Proc. Reff.

Agoſtino Gadaldini Segr.

Adi 18. Aprile 1733. Regiſtrato al Magiſtrato Eccell. della Beſtemmia.

Angelo Legrenzi Segretario.

ME-

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER PRIMUS.
De Affectibus cum litera A incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Abdominis Abſceſſu.

PUer quidam tumore ventris laborans, hydropicus cenſebatur, & cùm umbilicus valde promineret, apertio tandem facta eſt, ex qua puris laudabilis octo vel decem libræ profluxere; ſicque omnino æger curatus eſt.

Advertant tyrones in pueris frequenter tales abdominis abſceſſus generari, qui hydropem mentiuntur, & ſi maturè à perito artifice aperiantur, ægros à certo interitu plerumque liberari. *Petrus Eſtaneve, Obſ.* 2.

Puella quedam ventris tumorem patiebatur octo menſium ſpatio, cum doloribus aſſiduis, quibus ad extremam maciem perducta fuerat: Hydropica ab omnibus cenſebatur. Ego verò ad eam vocatus, & ventrem diligenter explorans, abſceſſum latentem invenio intra muſculos Hypogaſtrii, eumque cauſtico potentiali aperio, unde 15. aut 20. libræ puris laudabilis effluxere intra plures dies, ſicque ægra perfectè curata eſt. *Petrus Eſtaneve, Obſ.* 3.

SECTIO SECUNDA.

Pro Abdominis Muſculorum Inflammatione.

INflammatio muſculorum abdominis ex iis eſt, quæ rariſſimè contingunt: idcirco & Medicum judicio falli facilè contingit.

Scriba quidam, cùm ruri haud procul *Antuverpiæ* eſſet, dexteri lateris cum febri, dolore correptus, ſed juxta, ac paulo infra nothas coſtas: Medicum acceſſivit, qui venæſectione imperata, eclegmata, linimentaque præſcripſit, qualia pleuriticis adhiberi ſolent (pleuriticum enim morbum eſſe exiſtimabat) ab his verò cùm malè æger haberet, febriſque intenderetur, domum vehi poſtulavit. Ad quem deinde vocatus, hominem offendi febricitantem quidem, ſed debilem & viribus parum valentem, dextrum hypochondrium nonnihil dolentem, ventre verò vehementer diſtento, ac veluti hydropici alicujus tumenta. Exhibui mox purgans medicamentum, ſed in exigua quantita-

titate, quod cùm fœliciter ceſſiſſet, poſtridiè idem, ſed in majore quantitate propinavi, quo expurgatis multis vitioſis humoribus, ſiniſtra ventris pars tota ſubſedit: dextræ verò tumor permanſit. Et cùm non modò tumida hæc pars relicta eſſet, ſed & durior, ac digitis renitens, cataplaſma admovi, quo tumore intra paucos dies emollito, nuſquam verò apparente loco, per quem pus erupturum ſperari poterat, Sectionem adhibuimus, diligenter caventes ne peritonei membrana vulneraretur: qua circa inferiorem ventris partem facta, mox copioſum effluxit pus; quo deinde expurgato, vulnereque ſolidato, æger ſanitati reſtitutus eſt: adhibita interim bona victus ratione, & paucis remediis. *Rembertus Dodoneus Cap. 29. Obſ. Medicin.*

SECTIO TERTIA

Pro Abdominis muſculorum Scirrho.

℞. Ammoniac. Galban. bdellii, an. part. æq. terantur in mortario cum ol. Lil. deinde adde mucilag. Sem. fœnugræc. lini & ficuum ad pondus omnium prædictorum, contundantur omnia ſimul, donec in unum coeant: & F. Cataplaſm.

Hoc medicamentum ad Scirrhos amolliendos & diſcutiendos omnium ſanè efficaciſſimum eſt. *Tob. Zecch. Conſult.* 48.

SECTIO QUARTA.

Pro Abdominis muſculorum tumore.

Nuper vidi mulierculam, cujus abdomen Saxo durius erat, ſub muſculorum tamen Idæa ac charactere: Emplaſtrum juſſi admoveri de mucilag. rubicundior cùm evaſiſſet locus ac cùm cedere videretur aliquantulum, juſſi pertundi, ſatiſque altum infligi vulnus: erupit maxima puris copia, evaſit.

Muſculi illi abdominis craſſiſſimam membranam habent, quæ niſi pertundatur, non unquam ferè ſpontè erumpere poterit pus. Vidi propterea non ſectos illos tumores in ſaxa abiiſſe, totumque meſenterium in ſaxum ferè inde commigraſſe. *Job. Heurnius ad Aphor. Hippocr.* 7. *Sect.* 6.

SECTIO QUINTA.

De Abortu.

Abortiunt adeo frequenter mulieres, ut ſi quis id diligenter examinet, facilè inveniet, plures eſſe uteri deperditiones, quam partus legitimos: ſi intra ſeptimum à conceptione diem excludatur genitura, effluxio nuncupatur, ſeu falſum germen; poſt diem verò quadrageſimum, abortus dicitur: qui nihil aliud eſt quàm violenta & intempeſtiva immaturi fœtus foras excluſio, expultrice uteri irritata, vel mole, vel pondere, vel morſu. Hinc ex parte uteri abortus triplex eſt cauſa, moles nimia, pondus aliquod, aut morſus. Moles ubi ampliùs diſtendi uterus recuſat; pondus, quum ſupra vires ejus eſt, quod continet, morſus demum, ubi, vel humores, qui in membranis continebantur, his ruptis, in ipſum uterum effunduntur, vel etiam totus fœtus putreſcit. Ab his ita gravatur & irritatur expultrix uteri facultas, ut ad expellendum protinus inſurgat. His præterea adde matricis morbos omnes ſimilares, organicos & communes, qui, ſi graviores ſunt, abortiendi anſam quàm maximè ſuppeditant; præcipuè verò uterus ob pituitam, & mucos humidior & laxior, qui fœtum commodè continere nequit. Diſpoſitiones etiam omnes maternæ inſigniores, abortus grande invehunt periculum.

Ex parte autem fœtus tres aliæ ſunt abortus cauſæ, fœtus nimirum imbecillitas, nutricatus inopia, & vinculorum quibus utero alligatur laxitas. Cauſæ abortus procatarcticæ ſunt, ... aeris conſtitutiones inclementiores ſibi invicem inæqualiter ſuccedentes, quales annotavit *Hippocrates Aphor.* 12. *Sect.* 13. nimia ciborum ingeſtorum copia, longa & arcta

arcta jejunia; cacochymorum ciborum uſus, vigiliæ immenſæ, vehementiores animi perturbationes, labor vehemens, violenta corporis commotio, ex curſu, ſaltu, choreis, lapſu ex alto, gravioris oneris ſublatione, & ex gravi ad ventrem ictu, veſtium coarctationes ab aſſulis illis ligneis, eburneis, aut balænaceis, quas mulieres veſtibus ad ſternum ſubiiciunt ad corporis venuſtatem, evacuationes item immodicæ per vomitum, alvi fluxum, & ſudores ſanguinis etiam per nares, hæmorrhoides, ſed potiſſimùm per uteri venas, immoderata profuſio, tetri omnes odores, ut exinctæ lucernæ, & ſimilium, Cathartica vehementiora, & menſes moventia, largior denique phlebotomia, poſtremis potiſſimùm menſibus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Abortu.

Nihil melius ſcio quàm in victu non errare, ne vitioſi humores in corpore colligantur; deinde ut vitet affectuum immoderationem, iram, ſcuras, vehementes corporis motus, & quicquid ſanguinem poteſt commovere. Ad Sanguinem ſiſtendum ſi fortè fluat, & ſanguinis boni adſit copia, ſuaderem & ego, ut cæteri Medici, venæſectionem, nec moveret me *Hippocratis* authoritas, qui venæſectioni in gravidis tantopere adverſatur, cùm noſtro tempore diæta alia ſit, quàm olim fuerit, & experientia teſtetur, ſæpe multos gravidarum morbos venæſectionem poſtulare, & ferri ab iis ſine incommodo. Aliqui ad ſanguinem ſiſtendum prædicant pulverem ranæ uſtæ in olla recenti, in ſacculo de collo appenſum, experiri licet, contra abortum utilis eſt hic pulvis, manè ſumptus in ovo ſorbili.

℞. Rad. biſtort. ℈i. gran. Kermes, ſem. plantag. portulac. an. ʒß. Coriandr. præparat. ℈ii. ſacchar. ad pondus omnium, fiat pulvis. *Job. Crato*, *Conſil.* 32. *lib.* 4.

SUBSECTIO SECUNDA.

Ad Abortum præcavendum.

Inter intrinſeca pulvis hic noſter, ſi frequenter ex vino propinetur, magnopere profuturum non dubito.

℞. Spec. diamargarit. utriuſque ℥ß. pulv. cancr. fluviatil. ʒij. coagul. lepor. pulv. ʒi. corall. rubr. ℈ii. m. f. pulvis. cujus ʒi. ex vini albi ℥iii. vel ex aq. plantag. horis 4. ante cibum, bis terve in hebdomada exhibeatur.

Inter extrinſeca, quæ lumbis, ſpina dorſi libera relicta, & locis apponuntur, eſt imprimis unguentum celebratiſſimum Comitiſſæ appellatum, probatiſſimum eſt ſubſcriptum ceratum, quod ſæpius fœliciter uſurpatur.

℞. Thuris maſtich. ladan. an. ℥ß. lapid. hæmat. boli armen. coagul. lepor. raſ. ebor. an. ʒi. reſin. pini q. ſ. f. Ceratum S. A. quod applicatum lumbis non immutetur, niſi 10. dierum ſpatio adhæſerit, detineatur tribus à conceptu menſibus, deinde auferatur, detur quandoque pulvis corall. rubr. ad ʒi. in ovo ſorbili, quod remedium licet vulgare ſit, ad hoc tamen officium efficaciſſimum eſt. *Job. Zecchius*, *Conſult.* 94. & 89.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Abortu frequenti.

Menſibus abſolutis, quando certum eſt eam nondum concepiſſe, ad matricem corroborandam, & expurgandam, & ut habilis ad conceptum fiat, inſeſſione ſequenti utatur, ſingulis noctibus cubitum itura, idque per dies 4. vel 5. continuos, ſedendo in eam per horam antequam lectum ingrediatur.

℞. Rad. Lil. valerian. bryon. ana ℥iii. herb. matricar. calamenth. fol. lauri, rubi. bacc. juniper. an. m. j. flor. lavend. roſ. ſambuci an. p. j. balauſt. ℥ß. bacc. Lauri. p. j. Coq. in aq. pluviali, addendo menſuram unam vini rubri, & tantumdem aq. fabrorum extinctionis ferri & aluminis ℥ij.

Poſt inſeſſionem ſuffitum excipiat utero in Sella, qui fiat ex trochiſcis galliæ, & aliptæ moſchatæ: manè tertio quoque die, capiat de ſequenti confectione magnitudine nucis moſchat. ſuperbibendo parum vini generoſi.

♃. Conſerv. flor. roſmar. majoran. ſcabioſ. an. ℥i. ſpec. diambr. diamoſch. an. ℈i. raſ. ebor. ʒß. nucis moſchat. cinam. an. ʒi. ſem. ſileris mont. ʒß. cum ſyrup. de betonica f. Electuarium.

Quando verò menſes tempora convenienti non fluunt, ſuſpicioque eſt, illam concepiſſe, nihil adhuc agendum, donec altero menſe, quoque menſes non rediiſſe certum ſit, tuncque incipiat illis, quæ conceptum retinent, & uterum firmant, uti. Primum Cæratum ſequens lumborum regioni noctu cubitum itura applicet, illudque tota nocte retineat, idque ſaltem ab initio tribus noctibus ſemel, & poſt menſem quartum, alternis noctibus, & quò magis uterus creſcit eò frequentiùs; mutando aliquoties locum, ita ut quando quater in lumbis geſtavit, poſtea in ventre ſub umbilico totidem noctes ferat.

♃. Rad. biſtort. ſem. Coriandr. an. ʒii. nuc. Cupreſſ. ſantal. rubr. Hypociſt. an. ʒi. ladan. maſtich. an. ℥ß. thur. bdellii an. ʒii. corall. ſuccin. an. ʒi. pulveriſanda pulveriſentur, & excipiantur oleo maſtichino, addendo ceræ & terebinth. q. ſ. f. Cerata quadrata duo ve[r]tria ad uſum.

Interea utatur tabulis, quæ mirè ad abortum præcavendum ſunt utiles, capiendo unam alternis vel ternis diebus manè.

♃. Sem. Coriandr. præp. ʒii. rad. biſtort. raſ. eboris, corrall. rubr. an. ʒi. ſuccini cryſtalli, an. ℈i. cocci inſect. ℈ß. ſacchar. diſſolut. in aq. roſ. ℥iv. f. tabulæ pond. ℥i. lapides ætites, lazuli, jaſpis, brachiis alligati proprietate juvare creduntur. Caveat cùm uterum geſtat, à nimio motu, tuſſi, ſternutatione, ab aromatibus nimiis & vino generoſo. *Fœlix Platerus obſ. lib. 3. pag. 714.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Abortu.

Admoveatur regioni uteri ceratum infrà ſcriptum, mihi pluries expertum, & ad octavum uſque menſem geſtetur.

♃. Maſtich. ℥i. ladan. ʒvi. rad. biſtort. ʒv. nuc. cupreſſ. hypociſtid. ſang. draconis, roſ. rubr. ſantal. rubr. Corall. rubr. menth. ſiccæ, Coriandr. præp. gall. moſch. terræ ſigillat. an. ʒii. ol. olivarum, ceræ citrin. terebinth. claræ, picis an. q. ſ. m. f. Ceratum.

Sed & quæ à proprietate abortum prohibent non ſunt negligenda; quare intus pulvis Cancrorum fluviatil. coagulum leporinum, lapis aquilinus pulveratus & ex vino nigro auſtero datus non improbatur. *Jul. Cæſar Claudinus Conſul. 34.*

♃. Gran. Kermes ℈i. ſantal. rubr. ʒß. caryophil. nucis moſch. an. ℈i. rad. tormentill. ʒß. Margarit. corall. rubr. præpar. an. ℈i. fol. auri, num. 3. manus ch. perlat. ʒiii. f. pulv. ſumat ad ʒi. cum pauco vino rubro. *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 71.*

Mulier quædam pituitoſa natura, ſæpius abortierat, cùm verò medicinarum uſum iniit, feliciter geſtationem perfecit. *Jo. Henricus, ad Aphor. Hippocr. 45. Sect. 5.*

SUBSECTIO QUINTA.

Ad Abortum præcavendum.

Mulier quædam *Moſpelienſis* tres abortus conſequentes paſſa erat, variis geſtationis temporibus. Jam verò à duobus menſibus gravida patiebatur dolores circa umbilicum & lumbos, qui abortum minabantur. Alter Medicus duo Emplaſtr. præſcripſerat lumbis, & umbilico admovenda, ex maſſ. Emplaſtr. pro fractur. unde meliùs habuit ad aliquot dies, poſtea verò iidem dolores reverſi. Vocatus ego advertens mulierem juvenem & ſanguineam, venam ſecari jubeo, un-

deinde

de intra paucas horas à doloribus & metu abortus omnino libera eſt. Sanguis erat valde ſeroſus, tandem ad præcautionem præſcribo rhab. pulv. ∋i. cum juſculo, iterandam ſemel in ſeptimana per menſem, unguentum adſtringens lumbis, & ventri admovendum pridie purgationis, & opiatam aſtringentem, poſtridie rhab. quibus tamen non uſa eſt. Symptomata illa acceſſerant eo prorſus tempore, quo menſtruas purgationes pati conſueverat extra graviditatem, tertio deinde menſe eadem ſymptomata redierunt, & venæſectione ſtatim liberata eſt, quarto itidem, quinto, ſexto, ſeptimo & octavo, iiſdem ſymptomatibus periodicè recurrentibus, iterata eſt venæſectio, & ſtatim liberabatur; ultima venæſectio celebrata fuit octo diebus ante principium noni menſis, cum eodem fructu, & in fine noni menſis peperit filium benè habitum & vitalem, ſed pallidiuſculum, *Lazarus Riverius*, *Obſ.* 35. *Cent.* 1.

Valdè efficax eſt ſequens opiata.

℞. Conſ. roſ. ℥ii. cortic. citric. citri condit. ʒ i. pulp. dactyl. myrabol. condit. an. ℥ . Coral. præp. margarit. præp. & raſ. eboris an. ʒi cum Syr. Cydon. f. opiata de qua capiat frequenter magnitudinem caſtaneæ. Quamprimum dolores & tormina apparuerint in ventris fundo, verſus pubem, in lumbis & oſſe ſacro eorum ſedationi incumbendum eſt, tam ſumptis quàm admotis, pro varietate cauſarum adhibitis. Si ob cruditates & flatus excitentur (quod frequentiſſimum eſt) exhibendus erit pulvis ex aromatico roſato & ſem. Coriandri compoſitus, imò aqua imperialis exhiberi poterit, ſi major ſit pituitæ & flatuum congeries, eodem tempore applicentur abdomini carminantia, ut ſacculi ex ſem. aniſ. fænicul. fænugræc. florib. Chamœm. Sambuc. anthos, & ſtœchados compoſiti, vel placenta roſacea frixa in ſartagine cum vino generoſo & pulv. nucis moſch. & coriandri conſperſa. Si hiſce dolores non ceſſerint, iniciatur Clyſter ex vino & oleo confectus in quo philonii rom. ʒii. diſſolvi poterunt; aut etiam narcotica per os, in minima doſi exhiberi, ad frænandum flatuum & humorum impetum. Sequentia duo remedia pro ſecreto habentur, & fœtum certò retinere creduntur, ſi antequam fœtus à cotyledonibus divulſus fuerit, uſurpentur.

℞. Fol. auri numero 12. Spodii, ʒi. germina trium ovorum non ſubventaneorum, mſ. probè, poſtea diſſolvantur in dimidio cyatho vini albi, & detur manè per triduum.

Eodem tempore ſequens cataplaſma admoveatur.

℞. Thuris maſculi pul. ℥ii. album ovorum nu. 5. agitentur ſimul ſuper prunas ſemper movendo ne concreſcant, addendo terebinthinam, ne nimis adhereant, poſtea ſtupis excipiantur, & quantùm ferre poterit, calidiſſima umbilico applicentur bis in die, manè & ſerò, per triduum prædictum. *Lazar. Riverius*, *cap.* 17. *lib.* 15. *prax. Medica.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Abortus præſervatione.

Abortum ex vitioſis humoribus ad uterum, à toto corpore confluentibus, ſuaque prava qualitate, aut copia foetum enecantibus, aut cotyledones relaxantibus frequenter concitari, res eſt manifeſta. Fœminæ plures hac ipſa de cauſa ſæpè abortiebant, ex iis quædam fœtum timeſtrem, ſeptimeſtrem, lacerum tamen, & omni putrilagine infectum multoties enixæ, nullo alio præſidio, quàm excitato cauterio in brachio, aut crure feliciter pepererunt. Hoc ad originem fluxionis exerce, hujus enim ope ante conceptionem adaperti, illæ fœtus ſanos, nullaque labe fœdatos legitimo tempore in lucem edidere. *Zacutus Luſitanus*, *obſerv.* 150. *lib.* 2. *de praxi Med. admir.*

Occultum proprietatem habere corium equi marini pro retinendo fœtu in utero, certus ſum; ex quo ſi fiat Zona, & toto geſtationis tempore juxta carnem, Cinguli modo feratur, abortus non continget, quod auxilium pluribus incaſſum tentatis, præſtantiſſimum ſemper inveni.

Si haberi nequit, utere zona ex lupino corio parata, quam huic uſui eſſe mirabilem, fidiſſimo experimento adinveni. *Zacutus Luſitanus, obſ.* 152. *lib.* 2. *prax. Med. admirand.*

Fœmina quædam primaria Lipſiæ aliquoties periclitata de abortu, ſub medium geſtationis tempus utebatur vino malvatico, cum panis fruſtulo eodem imbuto, manè jejuno ventriculo. Ita inſigniter roborato fœtu fœliciter enitebatur, vinum malvaticum cum amygdalis celebratur ad idem apud Sennertum. *lib.* 4 *inſtit.Med.part.*2.*cap* 2. *Hier. Reuſnerus, obſerv.* 109. *& Schol.*

Ubi metus eſt abortus propter concuſſionem, vel caſum ventris inferioris, gravidam diſpone in lectum, ut quieſcat, & ſingulis diebus manè exhibe cum ovo recenti cocto gallaturas num. 7. vel 8. cum ſerico Kermiſino ad ʒi. inciſo minutiſſimè, vel tantundem granorum Chermes. Ventri autem pro confortando fœtu impone ſacculum è foliis cupreſſi, majoran. & roſmarin. in vino & aqua coctis. Sic conſervabitur fœtus ad juſtum pariendi tempus, ex obſtetrice gallica. *Parte* 1. *cap.*2. *VVolfangus Hoeferus, lib.*7. *Hercul. Medic. cap.*3.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De Abortus cauſa inſolita.

Mulier quædam ad quinti menſis finem ferè, ſignis omnibus fœtus vivi apparentibus, gravida fuit. Circa finem verò quinti menſis, fœtus primò imbecilliter ac languidè movebatur, ita ut vix perſentiri potuerit, deinde paulatim & intra paucos dies omninò ceſſabat moveri mammæ quoque antea lacte turgebant, nunc ſubſidebant, aliaque ſigna aderant, ex quibus fœtum in utero mortuum eſſe facillimè coniicere licuit, tandem circa finem octavi menſis parturientium doloribus correpta, enixa eſt maſculum, quem per tres ferè menſes mortuum geſtaverat. Hujus autem abortus cauſam nullam aliam invenire potuimus, quàm malam conformationem vaſorum umbilicalium, Chorda enim ut vocant umbilicalis quæ communiter & in omnibus vulnerum aliquot longitudine eſſe ſolet, in hoc abortu vix ſpithamæ erat longitudinis, hinc perſpicuum fit creſcentem fœtum in utero materno paulatim placentam ab acetabulis abſtraxiſſe & ſeparaſſe, abſtracto autem hepate uterino neceſſario moritur fœtus. *Fabritius Hildanus, obſerv.*50. *Cent.*2.

SUBSECTIO OCTAVA.

De Abortu revocato.

Mulier quædam 13. hebdomade imprægnationis, cerviſiæ cocturæ adſiſtens, ſitulamque pleniorem imprudentiùs tollens, abortum ferè rejecit, ruptis membranis & exitum embryone moliente, forte empiricus præſens ad omnia audax, huic incommodo ſuccurrere ſatagens, ſuaſit ſine mora & ſitu prægnantis, & manus dexteritate, reponendum fœtum. Capite igitur gravidæ declivi, elatiſque cruribus, obſtetrix ſubtili manuum opera embryonem prodîturum intruſit; ſtatimque peracta operatione in lecto compoſuit matrem, ut fœtus repoſitus ſolitum locum repeteret. Fluxere tamen Lochia ad tertium diem, ad membranæ ruptæ generationem, ſuaſit idem congreſſum cum marito; hinc retentus fœtus juſto tempore, deinde fuit excluſus, adhuc ſuperſtes. *Thomas Bartolinus, hiſtor* 37. *Centur.* 4.

SUBSECTIO NONA.

Pro Abortientibus & parientibus ac molam patientibus.

Id quod non rarò experientia compertum habeo, nunc pro exemplo in muliere quadam contingens, bona fide referam. Peperit mulier geminos, maſculum & fœminam, alterum vivum, alterum verò mortuum. Inde mulier hæc malè habere cœpit, & continuò febriebat; & ingentem ſanguinis fluorem patiebatur, adeò ut de eo conſtringendo Medici valde

ſolliciti eſſent. Cæterùm quò magis conſtringentia darent admoverentve, eò magis hæc mulier in ſanguinis rivulos deveniebat, ut ad obitum prope jam devenerit, & domeſtici de funere jam curarent. Porrò cùm in hoc infortunio & agone eſſet, ecce molam quandam, carneum ſcilicet fruſtulum prædurum emiſit, & illico libera & ſana facta fuit. Conatur autem natura tantum malum in utero contentum, hoc eſt molam, expellere: unde non ceſſat expultrix facultas ſanguinem tranſmittere, quoad ſcopum deſideratum attingat: Id aliis mulieribus abortientibus, & quæ pepererunt; eveniſſe, non rarò obſervatum habeo. ALPHARINIUS. Quid tunc agendum ſuades, o Amate, cùm ſic in has enixas mulieres, à quibus tantus effluit ſanguis, inciderimus? AMATUS. Ego vero tantum abeſt ut conſtringentibus tunc utar remediis, ut potiùs ad abortum facientia & molas evocantia Medicamenta confugientia, tam per os conceſſa, quàm per inferiora immiſſa: hic etenim natura vult juvari, quæ per ſe ſola cùm propellere Molam utero affixam non valet, adjuta tamen poteſt, & opus conficit: Sic enim hoc modo ſanguis reprimitur, & mulier liberatur: *Amatus Luſitan. Cent. ſeptima. Curat.* 54.

SECTIO SEXTA.

De Abſceſſu ſpirituoſo.

ABſceſſum patiebatur Adoleſcens Raguſæus ſub ala, & illum quidem præmagnum, qui temporis ſucceſſu mollis & lividus magna cum pulſatione ita evaſit, ut intra eum pus contineri Medici & Chirurgi pro certo haberent. Itaque de eo aperiendo nulla inter eos diſcordia habita, opus aggreſſi ſunt; Sed quali ſucceſſu audite: vix enim Abſceſſus Phlebotomo apertus fuit; ex quo ſanguis impetuosè, quodam cum *ſpiritu ſtrevitu, proſiluit*, cùm ægrotus ipſe, poſito capite, expiravit. *Amatus Luſitanus, Centur. 6. Curat.* 82.

Tumorem hunc rectiùs forſan Aneuriſma vocaſſet.

SECTIO SEPTIMA.

De Aceto.

VErmes ſunt in aceto copioſiſſimi tam viventes quàm mortui; viventes per acetum ut piſces vagantur, mortui verò in fundo reſident, rurſus mortui qui ſunt in fundo paulatim corrumpuntur, & tanquam nubem efficiunt: ex qua vermes renaſcuntur: & ſic in his animalibus phœnicis hiſtoriam renovatam vides. Quò acetum eſt acrius, eò copioſiores habet vermes. Si acetum coletur, aut filtretur, habebimus limpidum abſque ullis vermibus, ferè per triduum, quo tranſacto vermes denuo oriuntur. Si vini quantitas exigua 4. vel 5. guttarum in libram aceti infundatur, omnes vermes interficit. Si etiam in aceti libras duas miſceas theriacæ ℥i. omnes interimit, ultimò mixta theriaca cum aceto in vaſe clauſo, exponatur vas ſoli per menſem, ſemel in die agitando, & poſtmodum relinquendo, ut theriaca in fundo remaneat, quo peracto diligenter coletur, & habebimus acetum non ſolum ſemper ſine vermibus, ſed ſummoperè utile ad peſtem & febres malignas, vermes hi in aceto obſervantur beneficio microſcopii. *Dominicus Panarolus, obſ. 36. Pentecoſte* 4.

SECTIO OCTAVA.

De Achoribus.

AChores ſunt capitis ulcera manantia, tenuiſſimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus glutinoſa ſanies effluere ſolet. Cauſa proxima eſt, humor acris, ſeroſus, nitroſus & mordax, craſſo admiſtus: remota, malum regimen in ſex rebus non naturalibus, preſertim in cibo & potu. Puerilis ætas eſt huic morbo maximè obnoxia, ſed mulieres & viros acriùs & moleſtiùs infeſtat. Achoribus affinis eſt alius affectus, qui favus Latinis, Græcis Κηρίον dicitur. Hæc ſtatuitur inter ipſos differentia, quod in achoribus foramina ſint minora, in Favis ve-

rò majora; & quòd humor, qui è favis, emanat, ſit melli conſiſtentia ſimilis, unde modò meliceris, modò Cerium dicitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Achore ſeu tinea cruſtoſa in puero 13. annorum.

PUerum hunc ſequentibus remediis ita curavimus.

℞. Fumariæ M. iii. ſcabioſ. beten. borrag. acetoſ. viol. agrimon. an. M. i. ſem. endiv. acetoſ. aniſ. an. ʒi. rad. enul. ℥ſs. Epithim. ʒi. uvarum paſſarum exacinat. ℥. liquirit. ʒiii. f. omnium decoctio in aq. communis & fumariæ an. pt. æqu. & q. ſ. pro ℔ i. in colat. diſſolv. Syr. de fumar. ℥iii. Syrup. de Epithymo, borag. & ſtœchad. an. ℥ſs. m. f. apozema, capiebat bis in vie, erat facilis ſolutionis; quotidie enim ter ad minus hoc decocto alvus ſolvebatur, aliquando & quinquies alvum deponebat. Deinde ut hoc capitis lavacro uteretur mandavi.

℞. Fumar. betæ, lapath. acut. cum toto, chelidon. cum toto, malv. fol. Heder. arbor. radic. althææ, an. M i. fl. Chamœm. melilot. & furfur an. Mſs. coq. in aqu. qu. ſ. pro ℔ iii.

Deinde ut cruſtæ meliùs emolleſcerent, juſſi ut poſt lotionem inungeret caput infraſcripto linimento.

℞. Mucilag. fœnugræc. ſem. lini, cum aq. malv. extract. axung. gallinæ, procinæ, ol. ex vitell. ovorum an. ℥ſs. Croci ʒ. Mſ. pro linimento ut artis eſt. Iiſque ſæpius reiteratis, caput deinde radi juſſimus novacula, continuando lotionem & inunctionem manè & hora quarta promeridiana.

Poſt ſex deinde dies paravimus iterum apozema purgans ſicut antè, addendo polidod. q. ℥ſs. raſ. ligni ſanct. quart. i. ex quo ſumebat aliquando ſemel, aliquando bis in die, ſi alvus minùs reſponderet. Novacula rurſus abraſo capite, ut materia magis foras evocaretur, ad lotionem hanc plus detegentem devenimus.

℞. Fumiterr. ſcabioſ. Caul. rub. betæ, fol. Heder. arbor. malv. raſ. ligni Guajac. an. Mſs. rad. enul. Chelidon. alth. an. ℥i. flor. Chamœm. furfur. an. pii. farin. fabarum lupinorum an. ℥iſs. Coq. in aq. pro ℔ iv. Poſt lotionem hoc linimento inungi mandavimus ad detergendum & magis exſiccandum.

℞. Pulv. rad. enul. camp. litharg. auri & argenth. Ceroſſ. alumin. roch. combuſt. an. i. terantur ſubtiliſſimè & incorporentur cum linimento priùs deſcripto; addendo ol. vitell. ovorum q. ſ. & ceræ albæ modicùm ut in unguenti formam coeat.

Poſt quinque rurſus dies propinavimus infuſum fol. orient. Epithym. & rhei in aq. fumar. ſcabioſ & beton. addendo caſſiæ & confect. Hamec. an. ʒii. Syrup. de fumar. n. quo ſexies multa & varia excrementa depoſuit, die ſequenti rurſus exhibuimus, & adhuc ſexies dejecit. Poſtea lotionibus dictis urinam antiquam adjecimus, & inter bulliendum vitrioli exiguum quo ter tantum caput ablui imperavimus, eò quod robuſtius medicamentum eſſet, cæterum poſt iſtam lotionem caput, infraſcripto unguento inungebatur.

℞. Litharg. auri & argent. cum aceto accerrimo & ol. roſ. nutriti ℥ii. ceruſſ. ablutæ cum aq. Solan. ʒi. alum. roch. combuſt. ʒ. fuligin. furni, rad. enul. exſicc. & in pulverem tritæ vel combuſtæ, chartæ exuſtæ an. ℈ii. ol. ex vitell. ovorum axung. gallinæ, porcinæ, an. ℥. ol. laurin. roſ. & aceti exigui q. ſ. Incorporentur in mortario S. A. ut in forma unguenti mollioris coeant.

Iſtud unguentum eſt apud me magni pretii, & mirabile magnæque efficaciæ, ut patet ex illis quæ ingrediuntur. Galenus ſola charta combuſta, & aceto diluta locum affectum illinebat, & uno aut altero die, hoc medicamento utens exſiccante, plurimos curavit.

Tandem unguento ultimo præſcripto adjunximus argenti vivi cum ſaliva extincti ʒi. vitriol. rom. optimè calcinati i. & bis dictis remediis ab achore ſeu tinea humida liberatus eſt puer ſpatio duorum fere menſium. *Petrus Foreſtus, obſerv. 17. lib.*

17. *lib.* 8. *de extr. capitis vitiis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Achore in puero octo annorum.

POſt lotiones & univerſalia remedia præcedenti obſervatione dicta, topico remedio ſequenti fuit curatus.

℞. Succ. fumar. ℥ii. ſucc. ſcabioſ. borrag. Chelidon. ſucc. rad. enul. lapath. acut. an. ℥i. cum pauxillo fœcis ol. antiq. & ol. roſ. addendo axungiæ porcinæ q. ſ. & aceti exiguum, bulliant lento igne ad ſuccorum conſumptionem, in fine addendo pulv. litharg. auri & argenti, pulv. ireos, lupinorum an. ℈i. pulv. roſ. lign. guajac. an. ℈ß. bene incorporentur & f. linimentum. S. A. Expertus ſum etiam valere decoctum guajaci, ut in morbo gallico uti ſolemus, cum optima victus ratione; interea adhibendo lotiones, linimenta, & unguenta, in obſervatione præcedenti preſcripta. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 8. *lib.* 8. *de externis capitis vitiis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Achoribus in puero 15. *annorum.*

COntra hoc malum ſequens lixivium inveniebam.

℞. Abſinth. flor. Chamœm. ſerpill. matricar. an. Mß. bacc. Lauri rad. Ireos an. ℥i. rad. aſar. ℥iß. incidantur & ſacculo condita, coq. in lixivio ex ligni juniperini cinere facto. Hoc luna decreſcente caput lavabatur quotidie, ac brevi ſanitatem recuperavit. *Martinus Rulandus, curat.*54. *cent.*1.

Quendam achoribus tineiſque per multos annos turpiter affectum, (cui varia fuerat incaſſum applicata remedia) præmiſſo cathartico, linimento ex oleo in quo ad exactam coctionem bufo, ſive rana terreſtris ebullierat, optimè curavi, quippe ſimplici hoc remedio per paucos dies in capite utens, ſanus, & capillatus factus eſt, durante autem linimento pili emortui, vulſellis a Chirurgo extirpantur. *Julius Cæſar Baricellus, in hortulo geniali.*

SECTIO NONA.

De Ægilope.

INter nares & majorem oculi angulum oriri ſolet abſceſſus Αἰγίλωψ Græce, *i. e.* oculus caprinus dictus, quod capræ huic vitio peculiariter ſint obnoxie. Exiguum quoddam eſt tuberculum, eum vel ſine inflammatione, inter magnum oculi canthum & naſi os ſitum, quod ruptum ſi negligatur, in fiſtulam abit uſque ad os ipſum progredientem. Secundùm Paulum ab Ægin. priuſquam tuberculum in ulcus erumpat, Anchilops, poſt eruptionem, ſi in fiſtulam tendat Ægilos, vocatur: aliis verò Authoribus, & ante & poſt eruptionem, Ægilops dicitur; aliqui hoc vitium fiſtulæ lachrimalis nomine indigitant, ſed perperam, nam licet ſæpe ſæpius in fiſtulam mutatur, propriè tamen loquendo, Ægilops fiſtula non eſt, neque ſemper neceſſe eſt ut in fiſtulam tranſeat, ſi fiat cum inflammatione, pro parente agnoſcit afluxum ſanguinis ad angulum oculi majorem ob nimiam ejus in corpore plethoram, ſi abſque inflammatione appareat, a vitioſis fit humoribus in eam corporis partem delatis; frequentiùs autem ab humore pituitoſo, craſſo, & viſcido.

Cauſa verò fiſtulæ eſt, quòd Ægilops non ſat citò aperiatur, vel quòd poſt apertionem, pus non liberè effluat, ſed diutius cohibeatur; quo fit, ut in ſubjectas partes ſemper agens, eaſdem erodat, exedat, atque excavet. Abſumpta in angulo carnucula, lachrymalem fiſtulam mentitur, adeò ut multi decipiantur; nam ex foramine, quod conſpiciunt, perpetim fluunt lachrymæ & pituita, verùm non eſt fiſtula, quia locus iſte, non eſt præter, ſed ſecundùm naturam, foraminulentus, eique foramini incumbit dicta carnucula ad cohibendas iſtas humiditates.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ægilope in fiſtulam lachrymalem terminante.

CHirurgus ſuo tempore inſignis Domicellam quandam religioſam ex Ægilope fiſtula lachrymali laborantem, hoc modo ſanavit, optima victus ratione præſcripta, & pharmacis univerſalibus adhibitis, tum etiam venæſectione præmiſſa brachii & pedis, orificium ulceris tenta aperuit ex gentiana radice confecta, & orificio ſucceſſivè ſatis aperto, pro ulceris mundificatione ſequens medicamentum præſcripſit.

♃. Mell. communis ℥ii. viridis æris, ʒß. aq. rutæ ℥iv. æs viride pulveriſetur, & cum aliis lento igne decoquatur, ad tertiæ partis conſumptionem. Colatura tepidè & ſuaviter per ſyringam imponebatur: ſi acrius videbatur, aq. rutæ ulcus abluebat omni die, & poſt lotionem exiguum unguenti apoſtol admovebat, hoc modo tribus continuis ſeptimanis procedebat, ſuperponendo etiam emplaſtrum conveniens, & oculum roſac. aqua defendebat. Poſtea pro tertia intentione perficienda, nempe incarnandi atque cicatrizandi, ulcere jam ſatis repurgato, illud collyrium præſcripſit.

♃. Thuris, ſarcocoll. Aloes, ſang. drac. balauſt. antim. alumin. an. ℈i. virid. æris, gr. v. ſubtiliter pulveriſentur, & cum aqu. rutæ fiat collyrium ſatis liquidum. Imponebatur leviter cum rutæ ſtipite, deinde exſiccabat, continuabat ter in die, tribus ſeptimanis; poſtea bis in die minorando tentam, deinde tantùm lavabat, diapalma ſuper impoſita, & panno lineo raro loco compreſſionis, atque hoc modo fœliciter abſolvebat curationem.

Jacobus de Carpo. Chirurgus ſuo tempore experitiſſimus, ad fiſtulam lachrymalem ſequenti collyrio utebatur.

♃. Aloes, myrrhæ, Croci an. part. æq. infundantur in aq. vitæ quinquies ſexieſve diſtillatæ q. ſ. per noctem, & diem, deinde coletur, & colaturæ add. theriac. opt. & camphoræ q. ſ. f. Collyrium. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 11. de morbis ocul.*

Amatus Luſitanus ceratum contra ægilopes deſcribit curatione 68. cent. 5. & multis laudibus effert, quod ita ſe habet.

♃. Pulv. teſtarum Cochicarum ʒii. myrrh. aloes lotæ, thuris, an. ℥ß. Sarcocoll. ſang. drach. Ceruſſ. an. ʒiii. opoponac. aceto ſoluti, & lapidis hæmath. an. ʒiß. Croci ℈ii. ceræ & reſinæ an. ℥iii. M. ſimul ad ignem S. A. & fiat ceratum, angulo oculi applicandum. *Lazarus Riverius, cap. 15. lib. 2. prax. medic.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ægilope.

ÆGilops avena eſt, cujus farina cum floribus Labruſce, i. vitis ſylveſtris, cataplaſmata, a principio, quando apparere incipit, ſanat.

Aliud: quo non ſolùm incipientes, ſed & diſruptas ægilopas, etiam præſente mala intemperie, brevi tempore, curatas vidi, foramine etiam ad os perveniente unà cum inflatione.

♃. Mellis puri, aloes hepatic. an. ℥ii. Myrrh. ℥i. Croci ʒß. aq. ℔ii. coq. lento igne ad conſumptionem medietatis, in hac decoctione calente infundatur parva ſpongia nova, quæ expreſſa & in ſubtili petia bene munda involuta ligetur deſuper, & videbis mirabilem effectum ſicut ego ſæpe expertus ſum. *Petrus Bayrus, cap. 26. lib. 3. practic.*

Ægilops uti ophtalmia primò curari amat: nam & ſæpe ei ophtalmia conjuncta eſt, adhibe ergo imprimis generalia, venæ ſectionem, purgationem, cucurbitulas, & alias revulſiones ibi dictas, tum repellentia applica deinde digerentia; quòd ſi inflammatio ad ſuppurationem tendat, ea juvari debet Cataplaſmate ex farina tritici, lacte, ovi vitello & modico croco. Non eſt autem expectandum, donec diſruptio per ſe fiat: ſed ante completam maturationem ſcalpello, vel cauterio aperiendus locus eſt, ne ex longa mora internæ hæ partes teneræ corrumpantur,

tur, quapropter ratione loci latum quoque foramen fieri debet, ut exitus pueri detur, aperto tuberculo, imponatur peniculus, melle roſaceo imbutus, vel Ægyptiaco unguento, ſi ſordet ulcus. Eſt herba quædam veteribus dicta Ægilops, eſtque eadem atque avena; hujus farina cum plantag. aut parietaria, aut portulaca in modum cataplaſmatis appoſita eſt ſpecificum ad ægilopem.

Chalmeton. inſignis Chirurgus hoc velut præſtantiſſimum commendat.

♃. Aqu. vitæ, vel vini opt. mell. roſat. colat. an. ℥i. myrrhæ ʒii. M. F. linimentum, quo manè & veſperi locus liniatur *Voſpicus Fortunatus Plempius, Ophtalmograph. lib. 5. cap. 17.*

Quando cauterio ægilops aperitur, applicetur fronti & oculo ſpongia aq. roſ. madida, vel ſtupa cum abdomine ovi. Dolorem ex cauterio lenit vitellus ovi cum oleo roſaceo, per unum vel tres dies appoſitus, ruptum ulcuſculum abſtergatur, melle roſaceo, vel oxymel. ſimpl. laudatur thus cum ſtercore recenti columbino & cum farina cum melle. Fortius eſt unguentum Ægyptiacum, æs viride per ſe ſolum pro ſecreto habetur. *Daniel Sennertus, practic. libr. 1. part. 3. ſect. 2. cap. 3.*

SECTIO DECIMA.

De Affectione Hypochondriaca.

ACcepit hæc affectio Nomen à loco affecto, Hypochondriis ſcilicet. Mirachialem vocant barbari, Diocles verò ab Hippocrate fama & authoritate ſecundus, affectum flatulentum nominavit. Deſcribi poteſt quòd ſit colluvies quædam variorum humorum, imprimis atrabiliariorum, ſæpe etiam pituitoſorum, & bilioſorum, in venæ portæ, arteriæ cæliacæ & meſentericæ ramis, ob vitium lienis, abſque putredine collecta; è qua vapores horum naturam redolentes, varia & plurima ſymptomata excitant, qualia ſunt, ventriculi cruditas, & ἀπεψία flatus, ventris rugitus, ructus acidi, ſaliva multa, vomitus pituitoſi, cardialgiæ, alvus aſtrictior; æſtus in hypochondriis quaſi inflammatorius, quem interdum ſequitur malarum & totius faciei rubor, ob vaporum aſcenſum. Urina modò tenuis, modò turbida, craſſa & rubra, in hypochondrio ſiniſtro diſtentio, & non rarò pulſatio, & dolores vagi, reſpiratio difficilis, pectoris dolor, cordis palpitatio, vertigo & oculis obverſans caligo, vigiliæ pertinaces, animi anxietas, phantaſia perturbata, in quibuſdam etiam metus & triſtitia.

Pars hic primariò affecta jure creditur eſſe lien cujus fermentum, plus, aut minus commotum, ſuprarecenſita ſymptomata producere ſolet, ob ſolos aliquando diætæ errores nullo antè, in ventriculo, vel liene, vitio exiſtente, hoc malum generari poteſt, exiſtimantque præſtantiſſimi Medici hanc ipſam in diæta peccandi hodie licentiam, cauſam eſſe, cur pauci ab hoc malo immunes ſint.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro affectione hypochondriaca cum Lienis tenſione.

EXteriùs Lieni & toti abdomini de obſtruentia conveniunt, propterea ſoleo hujuſmodi oleo fœliciter uti.

Accipio utrumque oleum amygdalinum, cum modico vini Cretici, iiſque in duplici vaſe incoquo ſpicam, abſinth. rutam, corticem cappar. rad. filicis maris, Calamenth. puleg. origan. Capill. ven. Ceterach. liquiritiam, althæam, nucem moſchat. ſchenant. quouſque abſumatur vinum, deinde totum ventrem hoc oleo ungi, aut etiam embrocari jubeo, poſtea devenio ad Ceratum Sacrum. *Julius Cæſar Claudinus, conſult. 74.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro affectione Hippochondriaca.

SEntiebat nobilis quidam Burgundus, à longo tempore, tenſionem in ſiniſtro hypochondrio, cum rugitu & murmure, & quia corpus nonnihil macrum

fiebat,

fiebat, facieſque decolor, graviora metuens, cùm poſt remedia multa, quibus jam uſus fuerat, non remitteret malum; meum expetivit conſilium huc veniens, judicavi cauſam in venis Meſaraicis, lienem copiosè ambientibus potiùs, quàm ipſo liene contineri, eſſeque illic illuviem, unde tetri vapores & flatus gignantur cum obſtructione horum ductuum, quibus emendandis hiſce fuit uſus.

Syrupum ſequentem præſcripſi.

℞. Rad. Cichor. fœnicul. apii veri, Irid. an. ℥i. Enulæ, ʒvi. aſar. ʒii. rad. liquiritiæ ℥iß. cort. tamariſc. rad. Cappar. Sambuc. Ebul. an. ℥i. Herbarum Endiviæ, Chamæpit. chamædr. eupator. veronic. capill. ven. Ceterach. bugloſſ. utriuſque fumar. ſummit. lupul. aſparag. an. Mi. flor. bugl. utriuſque geniſt. tamariſc. an. p. i. Sem. aniſi, fœnicul. an. ʒii. Carvi, petroſel. an. ʒi. Cicer. rubr. p. i. paſſul. enucleat. ℥iß. prunorum paria v. F. decoctio in aq. & tertia parte vini & in Colaturæ ℔. viii. Infunde fol. Sen. mund. ℥iii. rad. polipod. ℥ii. turpeth. ℥ß. Sem. Cartham. conquaſſat. ℥iß. Mirobol. Citrin. & Chebul. an. ʒiii. F. iterum decotio addendo rhabarb. in panno ligat. ℥ß. Spic. Schenanth. an. ʒi. Cinamomi ʒii. poſt levem ebullitionem colentur, adde ſucci pomorum odor. ℥iv. Sacchar. q. ſ. decoquantur ad Syrupi conſiſtentiam Capiat ℥iß. pro vice per ſe, vel cum juſculo cicerum rubr. & rad petroſel. ſi non operatur ſufficienter, diſſolve in uno hauſtu, diagridii rectè præp. gr. iii. continuet illius uſum aliquot dies, poſtea hebdomadatim, dein menſtruatim.

Pilulis ſequentibus utatur interdum loco Syrupi.

℞. Aloes ʒii. rhab. agar. an. ʒiß. extract. abſinth. ℈i. gummi ammon. diſſol. in oxymel. ſquill. ʒß. maſtich. ℈i. rad. Gentian. ſummit. Cent. min. an. ℈i. rad. aſar. ʒß. Spic. ℈ß. limatur. chalib. præp. ʒiß. diagrid. ʒi cum reſina laricea. F. Maſſa pil. capiat. ℈ii. vel ʒi. pro vice. Emplaſtrum hoc ſiniſtro hypochondrio applicet.

℞. Emplaſtr. de baccis Lauri, de melilot. an. pt. æqu. malaxentur oleo de cappar. extende ſupra corium, ſubducatur Sindone rubra nè nimium adhæreat. Hac ratione ſe integrè fuiſſe ſanatum per alios, quos ad me conſilii cauſa ablegavit, mihi ſignificavit. *Fœlix Platerus, obſerv. l. 2. p. 496.*

Poſt ritè purgatum corpus, pro minorum vaſorum obſtructione reſeranda, per dies aliquot, uſum pulveris de limatura chalybis præſcripſimus, qui fiebat hoc modo.

℞. Limatur. Chalyb. (ex acubus detritæ quæ ſæpius cum vino eluatur, ac deinde in q. ſ. aceti acerrimi in crucibulo igne circulari tam diu coq. donec omni abſumpto aceto limatura igniatur, & candeſcat, quæ poſt modum in marmore levigetur) ʒvi. ſpec. diarrhod. abbat. diacroc. an. ʒiß. pul. Cinnamom. Caryophill. an. ʒß. rad. liquiritiæ ʒii. Croci ℈ß. manus ch. perlat. ℥i. M. F. pul. doſ. ʒß. quotidie bis vacuo ſtomacho in hauſtu vini medicati ſumenda. *Gregorius Horſtius, obſervat. 27.*

SECTIO UNDECIMA.

De Albugine.

Albugo eſt macula alba, in cornea oculi tunica, quæ ſi tenuis eſt, & ſuperficiaria, dicitur nebula; ſi craſſa & profundior proprie vocatur albugo, Græcè λεύκωμα, Gignitur cum pituita inter corneam collecta, ejus perſpicuitatem tollit, viſumque impedit; vel, dum poſt vulnus, vel ulcus corneæ cicatrix manet, quæ in nigro oculi alba apparet, à qua cornea ita denſa redditur, ut ſpeciebus viſilibus tranſitus denegetur. Capivaccius putat ſolam eam eſſe veram albuginem, quæ à cicatrice fit, ſed hoc non eſt neceſſe dicere, cum ab humore craſſo & lento exſurgere etiam poſſit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Albugine.

Præmiſſis univerſalibus evacuationibus ad materiam concretam emolliendam

dam, fotus admovendus eſt, cum ſpongiis mollioribus, ex decocto fœnugræci, meliloti, chelidoniæ, & fœniculi paratus. Vel ejuſdem decocti vapor, ut & ſequentis, oculis excipiatur.

℞. Rad. althææ. ℥i. fol. malv. Euphraſ. Chelidon. maj. an. Mi. Sem. lini & fœnugræci an. ʒiii. flor. melilot. p. i. F. decoctio in aqua fontis, cujus vapor recipiatur in oculum manè & ſerò.

Potenter albuginem diſcutit ſuccus fœniculi recenter extractus, cui balſami Peruviani gutta una admiſta ſit. Idem præſtat oleum ex linteis combuſtis cum ſaliva pueri miſtum, & penna illitum. Elicitur hoc oleum lintea accendendo, & inter duas patinas ſuffocando, materia refrigerata, guttæ illius olei patinæ adhærentes inveniuntur. *Lazar. Riverius*, *c.7. lib. 2. Prax. Medic.*

℞. Mellis albi ℔i. ſummit. fœnicul. flor. Sambuc. & Euphrag. an. p. i. ſacchar. cand. ℥ii. F. deſtillatio in Bal. M. & aqua infundatur in oculum. *Rodericus à Fonſeca*, *Tom. 2. Conſult.* 55.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Albugine.

PUellæ cujuſdam ſiniſter oculus admodum rubebat, pruriebatque, lachrymæque continuò ex illo fluebant, & quia jam diu hic affectus duraverat, albugo in oculo nata, mediam ferè iridis partem obtexit, ita ut de viſus amiſſiones, eſſet periculum, juſſi cucurbitulas cervicis regioni aliquoties applicare, & cataplaſma ſequens oculo clauſo imponere, continuoque geſtare, & bis in die renovare.

℞. Pulp. pomorum odor acidulorum quart. iß. incid. minutim, & in aq. roſ. & fœnicul. coq. donec in pultem redigatur cui contuſæ, adde mucilag. ſemin. fœnugræc. ℥ii. album ovorum num. 3. cortic. granat. pulv. ʒi. lapid. hæmatit. exactè triti ʒß. ol. roſac. parum M. F. cataplaſma.

Hujus remedii per dies 5. uſu, oculus ad colorem ſtatumque naturalem rediit, albugoque & macula penitus ſublata ſunt. *Felix Platerus*, *obſ. lib. 1. p.* 113.

SECTIO DUODECIMA.

De Alopecia.

ALopecia & Ophiaſis congeneres ſunt morbi, & pilorum Symptomata, quæ definiri poſſunt, quod ſint capillorum defluvium areatim factum a pravo & corrupto humore pilorum radices erodente, ortum habens. Utrique affectui commune eſt quod areatim pili decidant: unde etiam ſub areæ nomine, tanquam ſub genere, uterque comprehenditur. In hoc verò differunt, quod Alopecia nullam certam figuram habeat, ſed ſub qualibet extendatur. Ophiaſis verò ſerpentis more tortuosè ſerpat, & modo ab occiptio extenta, utrinque ad aures uſque ſerpendo vergat, latitudine ferè duorum digitorum; modo aures prætervecta ad ipſam uſque frontem progrediatur, donec ſe duo capita in anteriorem partem committant. Præterea Olphiaſis ſedem in capite perpetuò habet, & infantibus ſolum accidit, & ad lepram diſpoſitis. Alopecia verò non minùs barbam reliquaſque corporis partes piloſas, quàm caput occupat; nec minus etiam alias ætates quàm infantiam infeſtare ſolet; & nunquam niſi ope medicamentorum evelli poteſt; cum Ophiaſis abſque ullo externo auxilio, ſuaque ſponte frequenter deſinat. Nomen accipit Alopecia ἀπὸ τῶν ἀλωπέκων; quod vulpibus annoſis familiaris ſit hæc paſſio, oborta per ætatem ſcabie. Ophiaſis verò à ſerpentis figura dicitur.

Cauſa utriuſque mali eſt, humor pravus & acris, pilorum radices erodens, cujuſcunque ille ſit generis, plerumque tamen fit hoc malum a pituita ſalſa, adùſta & corrupta. Quod autem nunc Alopecia nunc Ophiaſis excitatur, ſeu pili nunc aream rectam, nunc tortuoſam conſtituunt, cauſa eſt materiæ copia & qualitas: Si enim ſit copioſior & tenujor, in pluribus & majoribus locis æqualiter pilos erodit, ſi paucior, & cum craſſo miſta humore inæqualiter & tortuosè ſit pilorom defluvium. Differt Alopecia à calvitie quæ φαλάκρωσις Græcè dicitur, quòd hæc ex humorum pilos nutrientium penuria

nuria proveniat, illa verò à vitioſis & corruptis humoribus oboriatur.

SEBSECTIO PRIMA.

Pro Alopecia.

POſt ritè purgatum corpus, juſſi ut unguentum tale quo Rondeletius utitur, componeretur.

♃. Ol. abrotani ℥ii. pinguedinis urſi vel cuniculi, vel talpæ, ℥i. vel an. ℥ß. ciner. pellis urſi, vel echini terreſtr. aut marin. ʒiii. nucum uſtarum abrotan. uſti an. ʒi. propolis ℥ii. Mell. ℥i. incorperentur omnia ſimul, & fiat unguentum, quod non nimium adhæreat, nec pilos relictos ſua tenacitate avellat. *Petrus Foreſtus, obſ. 2. lib. 8. de externis capitis vitiis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Alopecia in Juvene quodam ex Lue gallica.

POſt venam ſectam & aſſumptum catharcticum, ut ſudor eliceretur ad decocta devenimus.

♃. Sarſapar. ſeleſtiſſ. in partes minutas conciſiæ ℥iij. lign. ſanct. cum cortic. limat. ℥iß. rad. Chinæ ℥ß. fol. Sen. ℥ß. polipod. q. ℥ß. turbith. gummoſ. rhapontici an. ʒiß. rad. aſparag. fœnicul. petroſelin. apii ana ʒii. fol. fumar. virid. agrim. veronic. Salv. beton. majoran. chamæpit. chamædr. an. Mi. borrag. bugl. ſcabioſ. an. Mß. ſem. aniſ. Cartham. an. ʒiv. bacc. juniperi ʒi. bacc. Lauri ʒiß. liquiritiæ raſ. ʒiii. macerentur omnia in aqu. pluviali optima, herbis radicibuſque conciſis, & ſeminibus mediocriter contuſis ut artis eſt per 24. horas. Deinde F. omnium decoctio in aqu. ℔xv. & in Bal. M. coq. ad ℔viii.

De hoc decocto ſumebat bis in die manè, & hora quarta pomeridiana, ſudabat egregiè, & quotidie alvum bis aut ad minus ſemel deponebat. Pro potu ordinario fiebat hoc decoctum ſecundum.

♃. Aq. puræ ℔xxx. proiiciantur ſupra reſiduum decoctionis ſupraſcriptæ fortiter expræſſæ, addendo ligni ſanct. cum cortice ℥i. Sarſap. ℥iß. Coq. rurſus in B. M. ad ℔xv. pro potu ordinario. In fine curationis pro Alopecia, ut hoc lavacro capitis uteretur mandavi, (caput radere nolebat, quod tamen præſtitiſſet.)

♃. Fol. Marrhub. abrotan. verben. an. Miii. centaur. herb. capill. an. Mi. lupinorum, fabarum. an. ℥ii. fl. roſmar. Mi decoq. in aq. communi pro ℔iii. addendo ℥vi. decoctionis ſecundæ ex Sarſa. Deindè cum cineribus teſtarum nucum amygdal. amar. cineribus pilorum hominis ſani, Cinerib. abrotan. uſti, & pilorum capræ an. ʒi. fiat lixivium ut artis eſt, quo lavetur caput.

Deinde hoc linimento loca depilata iungat.

♃. Cineris teſtar. nucum, amydal. amar. ciner. abrotan. uſt. Pili cremati hominis, an. ʒi. nu. ʒi. nucum combuſtarum cum teſtis ℈iiß. cineris apum ℈ii. ol. laurin. ℥iß. unguenti martiati axung. porcin. urſi, an. ℥i. ol. nucum ℥ß. ol. juniper. terebinth. an. ʒii. myrrh. ʒi. Euphorb. ʒiß. mellis ℥iß. optimè incorporentur ut fiat unguentum.

Poſt aliquot dies, imperavi ut huic unguento adderetur aliquid Emplaſtri de ranis, in quo intrat argentum vivum: tetrum odorem lixivium habebat ob crines combuſtos, qui facilè corrigitur adjecta alipta vel Gallia Moſchata.

Alium quendam unà cum uxore Alopecia ex lue gallica affectum, poſt decoctum guajaci ſolo adipe urſi capite inuncto curavimus. *Petrus Foreſtus, obſ. 4. lib. 8. de externis capitis vitiis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Alopecia.

HÆc quæ ſequitur compoſitio omnes alias, vi ſua præcellit, faciens ad profluvium capillorum, & ad capillos rareſcentes, & in calvitium prolabentes, eſtque omninò admirabilis.

♃. Murium domeſtic. uſtor. panicul. ampelini (*i. e.* Linci) uſti, adipis urſin. medulæ cervin. cortic. arundinis, an. pt. eq. hæc omnia arida levigentur, & ſuf-

ficie-

ficienti melle admixto, ad craſſitudinem mellis redigantur, poſtea adeps & medulla liquefacta addantur, & pharmacum ipſum in æream pixidem reponatur, ex eoque alopecia, donec capillos producat, defrigetur. *Gal. libr.* 10. *de comp. med. ſecundum locos. Amat. Luſit. cent.* 4. *cur.* 14.

Inter omnia ad Alopeciam hoc à me ut probatum accipe.

♃. Abſinth. vulg. cortic. pinearum, fol. myrti, cap. ven. cortic. arundin. an. mß. thuris, maſtich. an. ℥ii. myrrh. ℥iß. gallar. ℥ii. Comburantur omnia. Huic cineri adde ladani triti ℥ii. ol. lentiſcini & vin. vet. an. q. ſ. & cum axungia urſina f. linimentum. Caput raſum fricatumque diu, abluatur decocto abſinth. adianth. abrotan. deinde ungatur præſcripto linimento. Notandum pinguedinem urſinam propria quadam qualitate omne capillorum defluvium maximè juvare. *Nicolaus Fontanus. Anoloct. cap.* 8.

SECTIO DECIMA TERTIA.

De Alvi adſtrictione.

NOvi illuſtriſſimas & formoſiſſimas dominas, quæ cæterùm ſaniſſimæ, & quotannis uterum gerentes, nunquam niſi vigeſimo, vel ſeriùs die, alvinas fœces deponerent; nec quidquam inde incommodi etiam puerperæ ſentiebant.

Vixi cum ſacerdote religioſo, omnium quos novi mortalium ingenioſiſſimo, linguas enim Orientales, Hæbream, Syram, Arabicam autotidactos ita calluit, ut eas publicè, in celeberrima Germaniæ Academia docuerit, ſumma cum laude. Hic nunquam niſi poſt 24. diem alvi beneficium à puero ſenſit, ſaniſſimus, nec ullum unquam expertus pharmacum.

Generoſus quidam jam multos annos ita vivit, ut fœcum alvinarum nihilo plus per anum quàm per oculos excernat, accumbit ſub meridiem menſæ opiparæ, convocatis ut plurimum aliquot nobilibus; comedit, bibit, nihil à quoquam accumbentium diſcrepans. Sub horam primam ſurgit à menſa, pridianum prandium, removit, retentis accuratiſſimè omnibus recens ingeſtis, poſtridie illa, ut heſterna egeſturus, putidiſſima, atque ab alio ſtercore non differentia, in vomitione conatus nullus, mora nulla, ſimul & ſemel magnam quantitatem exſtomachat, abluto aquis odoratis ore, ad menſam redit: ventriculum interim quod illi in ſequentis diei meridiem ſatis ſit, reſumere cogit, jentacula, cœnaſque ignorat, ſolo prandio contentus. Sic jam ultra 20. annum continuat.

Sæpè mihi in mentem venit, duos illi, ut animantibus ruminantibus eſſe ventriculos, quorum unus altero recens impleto vomitu ſe depleat. *Henricus ab Heers, obſerv.* 29.

Amicus quidam meus non ſolùm 10. 15. aut 20. dierum ſpatio incolumis ſine fœcis dejectione ſervatus eſt, ſed contigit aliquando, alvum, ita exſiccatam fuiſſe, ut uſque ad tres menſes ſanus perfectè extiterit. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 1 *Pentecoſte* 1.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Alvo conſtipata in viro quodam.

CUm nullis medicamentis ſolvi poterat alvus, & jam per dies 14. ex toto ſupreſſa erat, ipſi ſtatim dedi mox ante cibum ℥i. ſequentis electuarii, è Zizibus dicti devorandam, quo certè alvus continuò fuit emollita, mota & ſubducta, nec de novo alvus ſuppreſſa fuit.

Electuarium è Zizibus κοπρκγωγόν ſic ſe habet.

♃. Polip. q. recent. bene mundat ℥viii. fol. orient. rad. althææ an. ℥iv. aniſi ℥ß. fiat omnium decoctio S. A. in aqu. font. donec veniat ad ℔ii. plus minuſve, poſtea cola cum levi expreſſione. Colaturæ expreſſæ adde pulpæ Zizibi (*i. e.* jujub.) lotæ cum vino albo potenti & maceratæ in dicta decoctione, poſtea per ſetaceum tranſmiſſe, ℔i. Sacchar. albiſſe ℥iv. bulliant iterum ad cidonyati conſiſtentiam. In defectu Zizibi, ponatur uva paſſa detractis arillis.

Hoc Electuarium communicatum eſt, ab excellentiſſimo D. Doctore *Alexandro*

Petro-

Petronio, *Martinus Rulandus*, *curation.* 79. *centur.* 10.

Hier. Thrivarus, *comm. in aphor.* 20. *ſect.* 2. *Hippocr. ſcribit*; ruſticos jamdudum noſſe experentia, ſi nudis pedibus humi obambulent, ventrem pertinacem ſolvi, atque eius rei hiſtoriam refert *Braſſavolus. cap.* 6. *tract. de medic. purgant.* dum ſcribit Ferrarienſium Ducem Borſium in alvi duritiem incidiſſe, & per triduum nihil excreviſſe, & conſultum ea de re Medicum eo tempore inſigniem, Michaelem Savonarolam, ſuaſiſſe clyſterem iniici, quo nihil proficiente, iuſſit pavimentum, quod erat marmoreum, frigida aqua copioſiore conſpergi, & Ducem lecto ſurgere ac nudis pedibus ambulare: non 50. paſſus perrexerat dux, & per ventrem dolorem, ac βορβορυγμὸν ſentire cepit, ſedem petiit, & potentiſſimè excrevit, quo facto juſſit Savonarola, aqua in qua herbæ calidæ eſſent decoctæ, ducis pedes, ac crura ablui, quod conſilium, Dux centum aureis remunerari juſſit.

Hoc procul dubio accidit ob pedum, quem cum partibus nervoſis & membranoſis, qualia etiam ſunt inteſtina, habent conſenſum, & ob inteſtinorum refrigerationem; ſicut aliàs etiam, ſi venter frigori exponatur, dolor colicus, & alvi excretio copioſa excitari ſolet.

Verùm *Braſſavolus* hoc periculoſum auxilium eſſe putat, & non tentandum, cum tormina inducere poſſit, & Diarrhæam. Nonnullis ex ſolo purgantium odore, alvus laxabatur. Novi Medicum cui ſi in vola manus, pomum colocynthidis contineret, donec incaleſceret, alvus laxabatur. *Daniel Sennertus*, *cap.* 4. *Sect.* 2. *par.* 2. *libr.* 3. *practica.*

Cuidam alvi fæces duræ in podice ſubſtiterunt, nec egredi etſi vehementi conatu propellere tentaret, poterant, adeo ut podicem, cum cruciatu, nimium aperirent, & veluti divellerent, huic ut mederer, ſternutationem movi, & cum tuſſire iuſſi, priùs podice fomentato cum oleo, quibus conatibus & impetibus Scibalon propulſum & ejectum eſt, reliquaque excrementa ſubſecuta ſunt. In multis aliis, quibus ob duritiem excrementa ægrè per podicem feruntur, tuſſim imperando, ea ut prodirent, quæ alio conatu exprimi non poterant, effeci. *Fœlix Platerus*, *obſervat. lib.* 1. *pag.* 225.

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro alvo duriore.

SEni cuidam, qui ſingulis tribus ſeptimanis, aut aliquando menſe alvum ſemel reddebat, hoc conſilium dedi ut pinguibus juſculis uteretur, in quibus & malva incocta eſſet. Remana quædam mulier urtica tenella ex oleo & ſale commeſta alvum ſibi reddebat. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 24. *lib.* 21. *de meſenterii & inteſtin. affectibus.*

Linimentum hoc illitum umbilico alvum movet, nec poſt ſe detrimentum relinquit.

℞. Ol. amygdal. d. rec. pinguedin. anſer. butyr. maial. unguenti dialth. an. ℥ii. colocynthid. gr. xvi. ſalis ℈iß. ſpec. hierę ſimpl. ℈i. diagrid. gr. iv. M. pro linimento. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 29. *ſect.* 5.

In tardiſſima alvi deiectione à quacunque cauſa procedente mirabilis eſt effectus eſſentia ſalis tartari cum ſpiritu vini extracta, & ad conſiſtentiam redacta, cuius guttæ ii. uſque ad iv. vel viii. ſingulis diebus veſperi, horis duabus a cœna in hauſtulo vini, vel alio liquore exhibeantur, donec ſponte ſubſequatur lubricitas alvi. Hoc fœliciſſimè uſus ſum in melancholia hypochondriaca. *Job. Harmanus*, *pract. Chimiatrica pag.* 189.

Vidi duos qui nullo antimonio, aut alio ecprotico nè quidem hellebori extracto alvum laxabant, cum meo conſilio propriorum unguium, præſegmina & raſuram bibiſſent, vomitu iuxta ſeceſſuque abundè ſe deplebant. *Henricus ab Heers obſerv.* 29.

Cum quidam ſint, qui non poſſunt niſi purgationibus, Clyſteribus, ſuppoſitoriis, ptiſanis, vel aliis irritantibus remediis alvum exonerare, remedium iucundum & facillimum hic inſerere volui quo alvi pigriores benignè excitantur:

torreatur mica panis, oleo olivarum irroretur, & mane deglutiatur, & videbis effectum ſi bis vel ter idem facias. *Petrus Borellus, obſerv.* 14. *cent.* 2.

In conſtipatione ventris ſumantur ante prandium 4. caricæ farcitæ carthamo mundato. *Arnoldus de Villa nova practica ſummaria capite undecimo.*

Vir quidam natus annos ſupra 90. incurrit in alvum conſtipatam toto menſe cum febre quotidiana, dyſpnæa, anorexia, ſiti, dyſuria pervigiliiſque. Sed Deo Omnipotente Archiatro ſanus iterum evaſit in hunc modum.

℞. Vini Abſinthiaci lib. ii. fol. ſen. mund. ℥i. Macerentur ſimul, fiatque infuſum. Iſtud vinum bibit in prandio & cœna, ac pro ſedanda ſiti; & ubi ebibit primæ huius macerationis vinum, affudit & infudit ſecunda, item tertia vice ſupra eandem priùs maceratam Senam aliud recens vinum abſinthiacum. Quod cum indies biberet; laxatus ac purgatus mox fuit indies ſine moleſtia, cæpitque facilè & abſque dolore lotium reddere, febris deſiit, ſitis remiſit, appetitus rediit citra difficultatem ſpiravit, beneque dormivit, atque omnia præter omnium ſpem Dei Omnipotentis manu & ope in ſene decrepito intra dies 12. adeò meliora facta, ut diceret ſeſe a morte reviviſcere, & iuveneſcere ex ſenio. *Martinus Rulandus, Cur.* 90. *Cent.* 5.

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Alvipertinaci obſtructione.

VIr quidam corpore athletico poſt viſcerum intemperiem, & gravem morbum per 18. dies, alvum habuit ſuppreſſam, cui ter iniecti, clyſteres ſed in ventre reſtitantes & alia medicamenta exhibita, non potuere ad obſequium ſollicitare. Tandem cum omnia videret eſſe conclamata, nec ullam ſupereſſe ſanitatis vitæque diuturnioris ſpem, amicos convocat, inſciiſque medicis aliquot vini rhenani Cyathos ebibit, ſolitas delicias, ultimum ita vale illis dicturus, Dehinc tamen poſt vini, cuius uſu aſſueverat, hauſtum ſiccatoſque calices, murmure in ventre oborto, liberaliter ſoluta alvus ægerque medicis ſtupentibus, celeri pede ad ſe, & ſanitatem rediit, diuque ſuperſtes inter amicos pancratice vixit. *Thomas Bartolinus, Hiſtor.* 40. *centur.* 5.

Quidam ſutor per menſem aut ultra, fœces alvi non excreverat, multis clyſteribus, ac potionibus purgantibus fruſtrà uſurpatis, tandem interiit; aperto cadavere, omnia inteſtina inventa ſunt fœcibus, aut alimentis vel potulentis, omnino repleta, inſtar ſanguiculorum vulgò (*boudins*) quod judicatum fuit à facultate inteſtinorum expultrice abolita proveni ſſe. *Samuel Forminus, obſervatione* 18.

Cum longa alvi ſupreſſio, an ideo ad acerrima clyſmata recurrendum? nequaquam, imò blandiora ſæpius repetita magis conferunt, vehementiora ſæpe volvulos iutulerunt, efficiunt enim ut puncta acrimonia medicamenti inteſtina, motum periſtalticum ſuum infernè ſurſum immutent. *Gulielmus Ballonius, Epid. & Ephemer. libro primo.*

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Alvi fluxu in puero.

PUer quidem 4. annos natus, diuturno alvi fluxu laborabat, cum inappetentia & dejectione virium. Origo illius alvi fluxus erat ex prava victus rationem, cum enim plurimis cibis ingurgitabant, & merum aliquando ei exhibebant. Indè calor nativus ita attritus eſt, ut alimenta in cruda & pituitoſa excrementa converterentur; nihil enim ferè, niſi meram pituitam deiiciebat, quo tempore eum videre cepi, cùm tamen antea flava viridia, æruginoſa, & ſanguinolenta rejeciſſet. Inſtituti victus ratione, præſcribo medicamentum ex Syrup. de cich. cum rheo ℥i. cum rei ʒß. per triduum exhibendum deinde tincturam coralliorum manè & ſerò ſumendam ad cochlearia duo; intra 5. dies melius habuit, & continuatis remediis, pau-

paucis diebus reſtitutus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv.* 88. *cent.* 2.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Alvi fluxu cholerico febribus intermittentibus ſuperveniente.

QUi febribus intermittentibus bilioſis, & malignis laborant, præcipuè duplici tertiana, propter multitudinem materiæ bilioſæ furentis in choleram morbum incidunt, recurrente paroxiſmo, cujus impetum ſi non frænaveris, medicamentis infra à me deſcribendis, morietur æger intrà duos aut tres paroxiſmos.

Vir quidam literis apprimè tinctus, ejuſmodi febre laborans, vix potuit à paroxiſmo ſervari, cui ſupervenerat cholera morbus; frigus marmoreum, pulſus minutulus, & fermè deficiens, oculi concavi, aliaque horrenda ſymptomata. Tandem poſt innumera adhibita remedia, a fraucibus orci reddiit. Ego ut craſtinam tempeſtatem averterem, juſſi ægrotum panatellis craſſiuſculis & gelatinis recreari, ut frænum injiceretur humoribus ſequenti die ſævituris. Epithemata præſcripſi, & opiatas ex conſerva roſarum bugl. borrag. myrobal. ſaccharo conditis, margaritis tribus verò horis antè paroxiſmum, Clyſterem hunc mirabilem iniiciendum curavi, ſine quo actum erat de meo amico.

℞. Roſ. rubr. Mi. Coqu. in juſculo capitis & pedum vervecis, in colaturæ ℔i. diſſolve theriacæ recentis ʒii. vitellum ovi i. F. clyſter, quem retinuit ad reditum uſque paroxiſmi, qui alvi fluxum reduxit, ſed minorem multò. Huic methodo inhærens multos deploratos ſervavi. *Petrus Pachequus, obſerv.* 4.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Alvi nimia profuſione à medicamento cathartico.

IN nimio profluvio hoc maximè juvare ſolet.

℞. Theriac. ʒß. aq. theriacal. ℥ß. aq. Cinamom. aq. Card. ben. ℥ii. Mß. homo hydrælco tepido immittatur.

Ultrajecti quidam in officina Medica, me præſente, purgandi cauſa, bellebori albi radices ſiccas maſticabat, & vorabat: dicebat ſe ſæpiùs id feciſſe innoxiè: tandem nimia alvi profuſione enecatus fuit. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr. Sect.* 5.

SECTIO VIGESIMA.

Ad Alvum ſiſtendam.

ELectuarium hoc mihi ſemper cum ſucceſſu familiare fuit.

℞. Sem. roſ. oxalid. plantag. portulac. an. ℈i. corall. rubr. c. c. uſti, an. ℥i. amyli, tragacanth. an. ʒß. Sacchar. roſar. veter. ℥iv. cum Syrup. de roſis ſiccis, q. ſ. F. Electuarium, cujus ℥ß. detur tribus ſaltem horis ante prandium, *Ioh. Zecchius, conſult.* 37.

SECTIO VIGESIMA PRIMA

De Amauroſi.

AMauroſis (quæ ſpecies eſt cæcitatis & gutta ſerena vulgo dicitur) affectus eſt oculi, in quo viſio prorſus deperditur, nullo ſenſibili vitio in oculo apparente generatur ut plurimum a nervorum opticorum obſtructione perfecta, aliquando etiam ab eorum adſtrictione & compreſſione, vel humore pituitoſo, ſanguine, pure, aliave materia circa nervos illos collecta & cumulata, vel à tumoribus quibuſcunque in iis partibus genitis. Huic morbo affinis eſt alius affectus, qui ambluopia vocatur, quæ viſus eſt hebetudo, citra manifeſtum oculorum vitium. In hoc conveniunt, quod in utroque illæſus conſpiciatur oculus, pupilla clara & nitida exiſtente: in eo verò differunt, quod in amauroſi, viſio toto pereat, in ambluopia duntaxat imminuatur. Hæc eandem cum amauroſi agnoſcit ſui cauſam, ſed imbecilliorem, obſtructionem nimirum nervorum imperfectum, ſpiri-

tuum

tum item inopiam & craſſitiem. Apud authores practicos confunduntur ſæpe hi duo affectus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Amauroſi, ſeu viſus imbecillitate.

Comes quidam *Lotharingus* de viſionis imbecillitate conquerebatur, quod res exactè, ſive propinquas, ſive diſtantes, dijudicare non poſſet, obſtare dicens veluti fummum, ſeu nubeculam quandam, quæ ſibi viſum obſcuraret. Cùm omnia diligenter inquirerem, nihilque in pupilla obſcuri appareret, & non ſemper in eodem ſtatu permaneret, hic viſionis defectus, ſed nunc major, nunc minor eſſet, à vaporibus potiùs, quàm vitio in oculo hoc evenire judicavi; atque oſtendi vapores non oculum ſubire, uti credebat, ſed cerebrum, juxta nervorum opticorum exortum, impetere. Uſus jam erat multis evacuationibus & diverſionibus, & inter reliqua etiam ſetaceum in cervice geſtabat.

Præſcripſi illi pilulas ſequentes.

♃. Fol. Sen. (oculi appropriata eſſe creditur) ℨij. ſem. fœnicul. ℨij. pil. ſine quibus, & Lucis, an. ℨij. cum Syrup. de fumaria, quæ & ipſa oxydorifica eſt. F. Maſſa. Capiat ℨi. ſingulis menſibus ter ſine cuſtodia, cùm leviores ſint.

Cucurbitulas applicet menſtruatim duas collo, duas ſcapulis ſine ſcarificatione, continuando per triduum.

Paretur vinum hoc Euphragiatum viſioni convenientiſſimum, de quo nonnunquam hauſtum in menſæ principio, vel mane bibat jejunus: ſic enim ejus vis, per vapores cum vino rectiùs ad caput aſcendit.

♃. Fol. Euphrag. ſicc. ℥i. rad. fœnicul. ℥ii fol. caryophillatæ ℨvi. beton. verben. majoran. an. ℥ß. flor. roſmar. ℨii. ſem. Fœnicul. ℥ß. gran. juniper. ℥i. incidantur, & in doliolo collocentur, affunde vini albi generoſ. menſuras 10. vel. 12. ſerventur ad uſum vel vindemiarum tempore affunde muſtum recens, & finito effervescere, Poterit & cinnamomum ad gratiam addi.

Pulverem ſequentem menſura unius cochlearis, noctu cubitum iturus, præcedenti lævi cœna, ſumat ſuperbibendum parum vini, vel proiectum in vinum cum eo bibat.

♃. Sem. coriand. præp. ℨii. ſem. fœnicul. aniſ. an. ℨi. carvi, Sileris mont. an. ℨß. Sinapi ℈i. fol. Euphrag. maioran. an. ℨß. Cinamom. ℨii. maceris, ℨß. Caryophill. ℈i. Sacchar. roſ. tabell. ℥iii. fiat pulvis ſubtiliſſimus.

Sal in menſa ad manum habeat, quo ova recentia, vel etiam alios cibos quandoque ſaliat.

♃. Salis puri ℥ii. ſem. cavi ℨi. fol. Euprag. maioran. an. ℈i. nuc. moſch. ℨß. F. pulvis.

Comedat frequenter iecora caprarum iuniorum aſſa, confrixa caryophillis & cinamomo. Hæc & illi & alteri cuidam, admodum profuerunt. *Fœlix Platerus, obſerv. lib. 1. pag.* 106.

Uſu vini Euphragiati oculi ſenum reiuveneſcunt; aufert impedimentum eorum, & defectum viſus in quocunque homine. Quidam permanſit nihil videns per longum tempus, & intra annum reſtitutus eſt ei viſus eius uſu. Habet hoc herba à proprietate, & quando pulvis eius comeditur cum vitello ovi facit idem; vel de pulvere accipiatur cum vino. Inſuper ſunt teſtes fide digni, qui periculum fecerunt in ſeipſis, non poterant legere ſine ſpecillis, legerunt poſtmodum abſque illis etiam literam ſubtiliorem: ita ut uſus vini Euphragiati non habeat ſimile in conferendo viſui. *Arnoldus Villanovanus. tractatu de Vinis.*

Opiata ad hunc affectum ita componi poterit.

♃. Conſerv. flor. beton. & anthoſ. an. ℥ii. myrobalan. condit. num. 2. theriac. vet. ℨii. pulv. fol. Euphraſ. ℨiii. ſemin. fœnic. ℨii. nuc. moſchat. cinam. & caryophill. an. ℈i. cum ſyrup. ex ſucco fœnic. rutæ, chelidon. cum melle confecto: fiat Opiata. De qua capiat ad magnitudinem caſtaneæ ſuperhauſto vini aqua fæniculi diluti momento. Topica oculis admota nullius aut exiguæ ſunt efficaciæ, propterea quòd eorum vis ad nervos opticos penetrare non poſſit. In caſu deſperato, poſtquam omnia remedia fruſtra uſurpata ſunt, veſicatorium toti

capiti raſo inſtar cucuphæ admotum multum aliquando profuit, etiam bis aut ter admotum, ubi priores veſiculæ & ex coriationes exſiccatæ fuerint. *Lazarus Riverius, Practic. lib. 2. cap.* 1.

Experimentum ad oculos aureum, quod *D. Iuſtelio* ex *Italia* tranſmiſſum fuit.

℞. Mell. anthoſ. q. ſ. deſpumetur, diligenter, ut fluxilis ſeu fluentis maneat conſiſtentiæ, & cera ſeparata ſit ab eo zinzib. optimi, caryophill. opt. contuſi minutiſſimè, ſalis an. ℥ß. M. omnia cum melle. f. unguentum. Huius fruſtulum quantitate ſem. ſinapi indito in oculum affectum. Primùm quidem mordet oculum & vellicat; ſed ſtatim deſinit, & plurimum humiditatis inde ex oculo effluit. Hoc unguento *Vratislaviæ* fœmina quædam, quæ per 14. annos altero oculo nihil vidit, curata & priſtinæ ſanitati reſtituta fuit. Uſa autem fuit eo bis in die. Præterea Unguentum hoc omnem etiam cataractam tollit & adimit. *Joh. Philipus Brendelius. Conſil.* 55.

Juvenis mulier in guttam ſerenam inciderat, quà ita afflicta fuit, ut cibi abſtinentia ſibi mortam inferre decreverit; cùm tamen maritus & aſtantes aliquid iuſculi aut vini ſorbere per vim cogerent, & illa perexiguum ſumeret, omnia quantum poterat reſpuendo. In eo ſtatu per annum integrum, perſeveravit, & ad extremam maciem perducta eſt, calore nativo, defectu pabuli, humidum ſubſtantificum depopulante. Cum eo verò omnis ſimul corporis humiditas, tum ipſa materia guttam ſerenam efficiens, abſumpta eſt, & ſic ægra viſum recuperavit ac poſt modum ſenſim victu analeptico refecta eſt. *Samoel Formius, Obſerv.* 29.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Amauroſi ad principem quendam.

IN victus genere, inter alia hæc celebria habentur.

Raparum in cibo uſus acutiores reddit oculos. Paſſerum & columbarum eſum viſum mirificè tueri ferunt, nucis moſchatæ in cibis pro condimento, & extra cibum, manè mediocris uſus ſeminis fœnicul. herba in juſculis inter olera, & ſemen frequenter à cibo inter bellaria diu manſum, & deglutitum juvant, in cibis & cum cibo uti hoc ſale commiſto licebit, quo obſervatum eſt oculos caligantes & hebetiores mirificè recreari.

℞. Nucis moſch. macis, cinamom. opt. cardamom. an. ℈i. fol. & flor. Euphrag. ſicc. ʒij. vel ʒiij. ſalis communis ℥i. F. omnium pulvis ad uſum, vino mediocri, non admodum fumoſo, aut generoſo, non dulci, neque craſſo, non muſto, uti juvat. Euphragiati vini continuus uſus plurimos reſtituit hoc vitio laborantes etiam ſenes, qui ocularium ope diu antea vix difficulter viderant.

Arnoldus de Villa nova Medicus celeberrimus, mirum in modum laudat, & ego aliquoties in operibus artis verum comperi. Non temere hæc herbula in floribus, oculorum characterem, & ſignaculum a natura impreſſum habet.

Euphraſia benè aſſervata ſicca pro magnitudine vaſis quantitate convenienti muſto injicitur dum efferveſcit, cum dæſecatum expurgatumque vinum eſt, aſſervatur remedio probatiſſimo.

Si ventriculus ferre poteſt, nec concoctio labe factatur, cùm ſimplicis puri puti vini in menſa uſus fuit, magno commodo hauſtus aquæ fontis puræ prandium & cœnam claudat, nam ita minus vaporum è cibo in cerebrum fertur. *Ariſtot. in Probl.* ſcribit, eos acutiùs videre qui aquã bibunt.

Præparanda quoque ex floſculis Euphraſiæ recentibus, & ſaccharo, conſerva æſtate, cùm frequens Eupraſia floret eo modo quo roſacea conſerva apparatur, ex florum parte una, ſacchari duabus, & ſi haberi tum poſſunt roriſmarini flores, etiam iſtorum partem addere licebit iſta conſerva mane & veſperi ſumenda iuglandis quantitate, potiſſimùm veſperi, cùm decumbendum erit: ita iuvatur concoctio, tolluntur viſcerum obſtructiones, viſus hebes non ſolùm inſtauratur, verùm & cæteri ſenſus vegetiores fiunt, & memoria confirmatur.

Ad corporis quoque & capitis ab excrementis purgationem laudo ut Celſit. tua ſubſcriptis pilulis utatur, ſubinde noctu cùm decumbendum erit, deglutienda una

atque alterâ pilula, ternis aut quaternis quibuſque diebus, ita ſemper aliquid excrementitium paulatim, & quaſi inſenſibiliter à capite abducitur, & ſi quando in oculos maior humorum influxio urgeat, illarum pilularum, ſtatim ℈ı v. plus minus, *i.e.* x ı. pilulæ poſt mediam noctem, vel ſummo mane deglutiantur. Pilulæ hæ eſſe poſſunt.

℞. Maſsæ Pil. Hier. cum agar. ℥ii. Aloes roſac. ℥i. pil. Lucis, aſaieret. an. ℈ii. rhab. opt. aq. Cinam. irrorandi ℈i. cum Syrup. roſ. ſolut. F. paſta mollis inſtillando ol. fœnicul. gutt. v. F. pilulæ molles ex qualibet ℥i. pil. num. 8. ſuper pulvere nucis moſcatæ.

Oculis quæ inſequuntur tutiſſimè, & cum ſingulari iuvamento admoveri poſſunt manè, cùm nullum efficaciùs medicamentum ad manum eſt, maſticentur grana aliquot fœniculi, item aliquando tantillùm cinamomi, iſtis iam infecta ſaliva tingantur & illinantur leviter oculi ſummo digito. Itē feniculi & cumini ſemen pinſatur in pane, is calens è furno extractus, & diſciſſus admoveatur ita ut oculi vapore madeſcant Vel hordeaceus panis calens è furno extractus dividatur medius, & aſperſo ad interius latus, fœniculi & carvi ſæminum pulvere, adhibeatur ita oculis, ut fixi in panem intuitu oculi vapore ipſius humectentur, ita abſumpta in oculis excrementitia humiditate, lentoreque ipſius & craſſitie tenuata & abſterſa, vaporibus craſſis diſcuſſis, viſus mirum in modum facili remedio recreatur & reficitur.

Verùm quia hæc etiamſi paratu facilia ſunt, non tamen ſemper haberi poſſunt, præſcribam hic ordine tria, quæ apparari in tempore, & in uſus adſervari poſſunt. Primum hoc eſto.

℞. Succ. rutæ per reſidentiam depurati ℥iiß. ſucci euphraſ. ℥ii. ſucc. fœnicul. defæcat. ℥ıv. Mell. virgin. puriſſ. ℥iiß. miſta ponantur in ampulla vitrea menſes tres ad ſolem ſecus parietem, deinde coletur ſuccus inſtilletur quotidie, ſi res ferat, digito una gutta in oculum quemque. Alterum hoc ſit.

℞. Chelidon. maj. verben. rutæ, fæniculi. Eupraſ. roſ. an. Mi. vel ii herbas recenter manè cum rore lectas & ſelectas minutim conſcinde & impone in vitream cucurbitam, & lento igne per Bal. M. deſtilletur aqua pro oculis humectandis.

Tertium quod etiam *Antonius Valerius* in Hollerium, ſed paulò aliter adnotavit, erit ſequens quod ego etiam antea a Bairo monitus, iam dudum in ſimili caſu comperi efficax fuiſſe.

℞. Ovum recens, coqu. ſub cineribus ad duritiem, tum dividatur medium, & eiecto vitello impleatur tribus partibus vitr Romani, & una parte lapidis calaminaris, exacte pulveratis & mixtis, deinde ambabus partibus ovi aptè colligati, maceretur in aq. roſ. partibus duabus, aq. fœnicul. & Euphraſ. utriuſque parte una, ex quantitate, qua mergi largè ovum poſſit idque dies tres vel quatuor, deindè per tenue linteum mundum exprimatur liquor cum affuſa aqua, & ſervetur in vitreo vaſculo pro collirio, ex eo quotidie oculis cum digito aut penna inſtillando.

Si forte aliquando ex novo ſanguinei humoris influxu malum exacerbatum fuerit, ita ut rubore, calore, dolore oculi infeſtentur, iuvabunt ſequentia. Veris tempore cum ſalix floret, inciſo cortice fluit liquor quidam, vel detracto cortice abſtergitur, is oculis inſtillatus aut illitus, mirum quam ſuperfluam humiditatem abſumendo lachrymas oculorum ſiſtat, & hebetem viſum exſuſcitet recreetque, deindè hoc collyrio uti licebit, quod dolores lenit, ruborem diſcutit, calorem & humoris acrimoniam temperat, & influxum exſiccat, & arcet, viſumque recreat.

℞. Gum. arabic. tragacanth. ceruſſ. lot. an. ℈ii. lap. calamin. tutiæ præparat. an. ℈i. vitriol. rom. ℈ß. Camphor. gr. iii. Sarcocoll. nutritæ ʒß. amyli, cortic. ovorum pulv. an. ℈i. thur. alb. gr. v ı ı. cum album ovi F. trochiſci exigui.

℞. Horum trochiſcorum 4. aut 5. includantur puro tenui linteo, & iniiciantur in vitrum affuſis aquis roſac. partibus tribus, fænicul. pt. una quantum viſum fuerit, tum adde tantillum ſacchar. candidi & bene tecta aſſerva: iſta aqua laventur ſæpe oculi noctu & interdiu.

Hic monere Celſitudinem tuam volo, ut primo vere imperet, ut fol. cydoniorum integra, illæſa, colligant, eaque diligenter

ter adſervent, ne ſitu, pulvere, aliiſve inquinamentis oblædantur, horum foliorum licebit ſubinde manipulum integrum accipere, incoquere puriſſima aqua: ea ſæpenumero oculi hebetes laventur; mirum quam iſtos præſervant, ruborem diſcutiunt, & influentem humorem arcent, quod ſine ullo incommodo fieri poteſt. Ad humorem etiam capitis abſumendum, cerebrumque & ipſius partes roborandum, veſperi inſpergantur ſincipiti tria aut 4. grana pulviſculis caryophill. vel roriſmarini foliorum, nam mirum quantæ ſit hoc leve remedium efficaciæ. *Reinerus Solenander, conſil.* 8. *ſect.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Amauroſi in puero.

HOc malo cum premeretur puer quidam, & illæſeo apparente oculo, videndi actione prorſus careret; & diſtillatione è capite per multos annos, per oculos excreta copioſa materia, craſſa & ſordida, laboraret, hunc obſtructione inſtrumenti, hoc eſt viſualium nervorum, per quos vis viſiva ad chryſtallo idem fertur, eſſe affectum deprehendimus Vitium hoc ab omnibus putatur incurabile Nos hoc ordine curationem ſumus exorſi, inſtituto regimine recto, celebratiſque auxiliis univerſalibus, quorum ope mucoſa excrementa ſunt evacuata, per 30. dies ſudationes imperavimus ex radice Chinæ. Deinde cucuſis exſiccantibus, & lavacris ſupra caput admotis, raſis priùs pilis, uſi ſumus Maſticatoria & errhina medicamenta non prætermiſimus, quorum ope, tenax per os & nares excernebatur humor. Ut nares ſpirarent, quæ cum oculis maximè conſentiunt, cauſticum retro ipſas affiximus, & ſimul ſetonem nuche indidimus, ut per has partes vacuaretur humor in oculos delapſurus, toto, & capite belle repurgatis à levioribus collyris incepimus; primum fuit verbenæ decoctum, pulvis oſſis ſepiæ, ſuccus rutæ, & fœniculi depuratus, aq. ſtillatitia ex raphanis & eorum foliis, mel cum marrhubii ſucco, decoctum Euphraſiæ, Chelidoniæ. His factis inditum eſt teſtitudinis fel, cum ſaccharo candido commiſtum, vinum album in quo aurum quinquies erat ignitum, at cùm lucem jam aliquantiſper videret, hoc deinceps auxilio, quod licet videtur contemtibile, eſt tamen mirabilis efficaciæ, viſum recuperavit.

℞. Fruſtula porcinæ carnis vetuſtæ, ea in minutiſſimas taleolas ſeca, ſerva in ollula parva adjecto ſale & odorifero vino albo, poſt 10. dies aqua ſtillabit, quam ad recuperandum viſum, roborandos nervos viſuales, auferendam obſtructionem, mirificam opem fidiſſimo experimento adinveni. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 56. *lib.* 1. *prax. admirand.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Amauroſi a tumore globoſo nervos opticos premente.

GAllus quidam jurium ſtudioſus Baſileæ verſans, dolore capitis correptus eſt mox ſecuta febris, qua ceſſante, cephalalgiæ reliquiæ aliquæ nihilominus remanſerunt, cum vigiliis & capitis imbecillitate, tandem in oculo ſiniſtro, viſio obſcurari cœpit, & poſt menſem etiam in dextro oculo, ſecutaque eſt paulo poſt in utroque oculo omnimoda amauroſis, ſeu cœcitas, nullo vitio in oculo apparente. Poſtmodum etiam cæcus ille, convulſionibus laboravit, quæ illum per vices, tota hyeme affligebant; quibus initio veris ceſſantibus, ſupervenit tuſſis, febris hectica expulſio purulenta, & tabes, qua diu moleſtatus & conſumptus, tandem expiravit. Corpore per anatomen aperto, pulmonum vitium deprehendimus; verùm cum cauſam cæcitatis, aperta calvaria in cerebro perquireremus, invenimus cerebrum, aqueo copioſo humore irriguum, partemque illius anteriorem, ſiniſtra præſertim in ſede, tumidiorem, à qua cùm portio adimeretur, inventus eſt tumor ſeu globus quidam glandulæ ſeu ſtrumæ inſtar incluſus in cerebri ſubſtantia, ab ea tamen ſeparatus, propriaque membrana dura contenus; per quam venæ aliquæ capillares diſperſæ erant, ovi gallinacei magnitudinem

dinem ſuperans, inæqualis & formam pienæ nucis exprimens, cujus interior ſubſtantia, albida & æqualis ovi albumen coctione induratum, referebat ſed durior illo erat. Hic, cono obtuſiore, nonnihil ſurſum prominebat, baſi verò latiore, ventriculo cerebri, anteriore ſed innitebatur, & pondere ſuo, quod erat ℥xiv. nervorum opticorum exortui in cerebro, incumbebat, eoſque comprimebat. Quam cauſam fuiſſe cæcitatis, quod ſpiritus animalis tranſitus ad oculos fuerit impeditus, concluſimus; cùm alioquin in nervis opticis nulla obſtructio, aut aliud vitium, uti nec in oculo apparuerit. Hinc coniicere licet, graves & diuturnos cerebri vitio accedentes & incurabiles morbos, ab ejuſmodi, occultis in cerebro latentibus tumoribus, aut vitiis, frequenter accidere; & cùm rariſſimè hæc ſectione indagentur, Medicos, qui cauſam cerebri intemperiei, aut humoribus attribuunt, atque hiſce remedia accommodando, oleum & operam perdunt, latere. *Fœlix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 108.

SECTIO VIGESIMA SECUNDA.

De Ambuſtione.

AMbuſtio eſt ſolutio continui, epidermidis & cutis ut plurimùm, nonnunquam etiam carnis muſculoſæ, venarum, arteriarum, nervorum, &c. vi ignis impreſſa, quam ſequuntur mox dolor acerbiſſimus, inflammatio, puſtulæ, & ſi combuſtio profunda, corpuſque cacochymicum fuerit, ulcus fœtidum & malignum: ambuſtionum tres ſunt gradus ſeu ſpecies, leviſſima nimirum, mediocris, & inſignis. Si materia quæ erit, non uſque adeò diu corpori adhæſerit, aut levis fuerit, tunc tantummodò elevantur puſtulæ, eſtque hic primus gradus, cujus ſigna ſunt, cutis rubicunda, dolor pungitivus; & niſi ſtatim remedia adhibeantur, cuticulæ à vera cute ſeparatio, cum veſicarum eruptione, in quibus aqua alba & limpida continetur.

Secundus gradus cenſetur, ſi materia paulo diutiùs adhæſerit, aut violentiore calore prædita fuerit, tunc enim non ſolùm elevantur puſtulæ verùm etiam ipſa cutis aduritur, exſiccatur, & contrahitur, nondum tamen facta eſt cruſta vel eſchara: dignoſcitur hæc ſpecies, quòd præter partis affectæ ruborem & dolorem illicò & ipſo momento eleventur puſtulæ in quibus continetur aqua ſubtilis, & flaveſcens,ægerque de tenſione cutis conqueratur.

Tertius gradus dicitur, ſi res ignita diutiſſimè adhæſerit, & violentiſſimum calorem in ſe continuerit, tum non ſolùm cutis, verùm etiam caro, venæ, arteriæ, nervi, &c. Comburuntur contrahuntur, & in eſcharam ſiccantur. Hujus ſignum eſt, ſi ſubjecta cutis nigra, vel ſaltim livida conſpiciatur, & ſi ſcalpello pungatur, obtusè ſentiat; dura nimirum, & exſiccata exiſtente cruſtâ, quam demum deciduam excipit ulcus profundum & putridum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ambuſtionibus.

INter ſelecta medicamenta combuſtionibus medentia, hoc primatum obtinere certum eſt.

℞. Lauri folia, ſuper quæ porcinam pinguedinem ignitam de alto cadere facies, quouſque folia ipſa in cinerem vertantur: eo verò cinere pinguedine obvoluto ac in unguenti formam redacto, combuſtam particulam inungens bis in die, & eam intra tres dies ſanam reddes. *Amatus Luſitanus, curat.* 92. *cent.* 2.

Puella quædam aqua ebulliente ſuper ventrem ad umbilicum excocta fuit, undè veſiculæ ortæ ſunt, & tanquam mortua jacebat; ad eam vocatus, unguento populeone totum ejus ventrem illiniri feci, & vitis folia ſuperaddere, quo remedio intra 4 horas, puella ad ſe rediit, & paucis poſteà diebus, ex toto ſana evaſit. Quòd verò intus inteſtina, ex aquæ ingenti caliditate, tumuerint, unde ſymptomata prædicta ortum traxerunt, pro certo crediderim. Ulcera tamen poſtea ex unguento, à calce ſæpe lota, parato, ſana ſunt reddita, *Amatus Luſitanus, curat.* 34. *cent.* 4.

Optimum auxilium eſt lutum ſuperimpoſitum, quam citiſſimè, mirificè enim, ut ſæpius vidi, dolorem mitigat, cruciatum lenit, & cutem tuetur, *Dominicus Panarol. obſ.* 22. *Pentec.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ambuſtione.

AD Ambuſtionem utimur mucagine ſem. Cydon. cum aq.roſ. extracta, ut in nepotulo meo, qui ex igne oculum combuſtum habens hoc modo pluma admota curatus eſt.

Mulieri cuidam in fronte ab igne combuſtæ, applicata eſt ex alterius mulieris conſilio, hæc mixtura, quà illicò dolor intenſiſſimus ſedatus eſt, ipſa combuſtio curata.

℞. Mell. farinæ triti, an.part.æq. vitellum ovi unius, probè inter ſe miſta apponebantur.

Elideus præceptor meus, ſi nihil aliud ad manum eſſet, utebatur ſucco cæpe, quo ambuſtionem oblinicbat: dicebat ſuccum cæpe multum conferre combuſtionibus à proprietate occulta, hoc etiam ſequenti utebatur.

℞. Ol.Hyperic.℥i.calcis bene lotæ extinctæ ℈ii. Ms & illiniatur locus affectus, donec ſanatus ſit. Idem quoque ad ambuſtionem primum applicabat albumen ovi, illud enim facit ne veſtigium relinquatur. Deinde accipiebat calcis decies lotę,lythar. auri an pt. æq. & cum oleo Hyperici faciebat unguentum, quo ungebat locum. *Pet. Foreſtus*, *obſ.16. lib.2.obſerv.Chirurg.*

Mulieres Delphenſes in famulis cereviſiariorum, applicant folia hederæ arboreæ cocta in aqua, & ſic curant eos quando ab igne vel aqua calente quod ſæpe fit, aduſti ſunt. Mulieri conſulvi, ut cruri combuſto folia hederæ decocta in cereviſia apponeret, & illicò optimè fuit curata. *Petrus Foreſtus*, *obſ.18.lib.2. obſerv.Chirurg.*

Loco ambuſto in principio linimentum hoc ſine ulla dubitatione apponito. Ego enim ipſum expertus ſum feliciter cum multis ambuſtis, & præcipuè cum *Angela* filia mihi chariſſima, quæ dum tertium decimum menſem ageret in ignem nutricis incuria cecidit, & totam fere faciem ſibi combuſſit.

℞. Albumin.duorum ovorum ol.roſ.℥ii. aq. roſ.℥i. M. & ſimul omnia optimè conquaſentur: poſtea panniculus albus, ſubtiliſſimus, aut lini aut ſerici, madefactus priùs in dicto linimento, ſuperponatur loco ambuſto, & ligetur & nunquam auferatur; donec convaleſcat; ſed quotidie bis terve, ſine remotione ipſius panniculi, locus affectus, ſuper ipſum panniculum inungatur & illinatur. Tranſacto verò principio, & hoc uſque ad diem ambuſtionis quartum, loco albuminis ovorum, ponantur & conquaſſentur in dicto linimento vitelli eorum, & ſemper ſuper ipſum panniculum inungit; donec videatur cutis regeneratio nova fieri. Tunc vero cum forfice paulatim de die in diem, ubi nova cutis ipſa & ſanitas apparuerit, panniculum incidere debemus, adeò ut totus paulatim auferatur,quo ablato videbitur locus affectus proculdubio ſine ullo ſigno permanere. *Omnibonus Ferr.lib.4.Art.Med.Inf.cap.25.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ambuſtione.

PRimum & præcipuum negotium in combuſtionibus eſt, ut Chirurgus impediat, ne puſtulæ oriantur, ſi enim id fieri poſſit, non eſt quod æger poſtea ullam moleſtiam vereatur, itaque quamprimum quis igne, aqua, aut oleo fervido, aut ſimili, quapiam re combuſtus,ac combuſtio levis fuerit,illicò locus ambuſtus aqua,aut proprio ſputo madefiat & ab ignem admoveatur, ut incaleſcat, quantum ferre poterit, vel in aquam calidam immergat locum ambuſtum: aut ſi id fieri nequit, intingatur ſpongia, aut linteum reduplicatum in aqua calida, & applicetur: calor enim ille externus Empyreuma hoc eſt calorem ab igne in parte combuſta relictam, ad ſe attrahitur *Ariſtoteles* & experientia teſtantur:eſtque ignis, teſte *Fernelio*, proprium inuſti mali alexiterium.Cępę etiam in mortario cum ſale contuſæ,& illicò loco combuſto applicatæ, Empyreumata extrahunt,nec ſinunt ut puſtulæ eleventur, poſſunt & in taleolas ſcindi, & loco ambuſto imponi una ad alteram donec tota pars combuſta ſit cooperta. Sequens quoque unguentum Empyreuma potenter extrahit, nec ſinit puſtulas elevari.

℞. Cæpæ crud. ℥iß. ſalis, ſaponis albi venet.an.℥i. M. in mortario, fiatque unguen-

guen-

guentum cum ol. roſac. & amygd. d.

Anno 1604. Cum dulciſſima mea conjux ſapam in magno aheno coqueret, ac ipſam ſpatula agitare vellet, ex improviſo dextram ad carpum uſque in ſapam ebullientem immittit, ea autem manui tantò tenaciùs adhærebat, quantò magis ad conſiſtentiam & ſpiſſitudinem cocta erat, ideoque illicò exortus eſt dolor vehementiſſimus, non ſolùm in ipſa manu, verùm etiam in toto brachio. Sapa abluta calida aqua, unguentum jamjam deſcriptum (quod opportunè tum temporis in promptu mihi erat) applicui; totum brachium oleo roſaceo inunxi, & faſcia poſcia intincta involvi, ſæpiuſque omnia illa reiteravi. Hinc divino favore, ex tanta combuſtione nulla ſecuta eſt cutis exulceratio, præter duas parvas puſtulas, unam in pollice, alteram in digito indice, quę tamen parvo negotio unguento baſilicone curatæ fuerunt.

In combuſtionibus verò univerſalibus procedatur, quemadmodum ſequenti exemplo declaratur.

Anno 1605. Paterniaci tinctoris cujuſdam famulus, in ahenum tinctura calida plenum incidit. Hinc totius quidem corporis combuſtio ſecuta eſt, ſed quia tinctura non omninò fervida, illæ potiſſimum partes corporis, quæ fecibus tincturæ in fundo aheni inhæſerant, veluti brachia & facies, combuſtæ fuerunt, accerſitus illicò totum corpus, facie excepta, unguento hoc inunxi.

℞. Saponis liquid. ℔ß. cæpæ crud. ℥ii. Sal. ℥iß. ol. vitell. ovorum ℥i. ol. roſ. & amygd. d. an. ℥iii. mucil. ſem. Cydon. ℥ii. M. F. Unguentum. Oculis ſequens inſtillavi collyrium anodinum.

℞. Aq. roſ. ℥iii aq. plantag. ℥i. ſem. cydon. & fœnugræc. an. ʒß. M. maneant in infuſione ſupra cineres calidos per horam, deinde exprimantur, addaturque lactis muliebris parum, & oculi calidè inſtilletur.

Reliquis verò partibus faciei, unguentum quoque ex ſapone, ſolidum tamen, & ſpiſſum, ne ad oculos perflueret eoſque læderet, applicui. Hujus autem unguenti hæc eſt deſcriptio.

℞. Gummi elemi ʒi. ol. de vitell. ovorum roſ. an. ℥iii. ſaponis alb. venet. ℥ii. diſſolvatur gumm. cum oleis, omnia in mortario diligenter commiſceantur, fiatque unguentum, quod ſuper linteum extenſum applicetur toti faciei. De quatuor in 4. horas reiterentur unguenta collyrium verò ſingulis horis. Eodem quoque die ſanguinem ex vena baſilica ad ℥x. extraxi, erat enim vir robuſtus & plethoricus; ſequenti vero die pharmacum exhibui: quò etiam die, ut & tertio, ſimili unguento totum corpus bis inunxi, & faciei, unguentum quod præſcripſi, applicui; oculiſque collyrium frequentiſſimè inſtillavi. Et ſic hic ex tanta combuſtione pleniſſimè ſanatus fuit.

Si facies pulvere bombardico combuſta & grana pulveris cuti infixa fuerint, illicò extrahendus eſt pulvis, quantùm fieri poterit, idque acu aut aliquo alio inſtrumento acuto. Poſtea expectandum eſt, ut puſtulæ eleventur, ſic enim quod reliquum eſt pulveris in cute, parvo negotio extrahi, & cutis mundificari poterit.

Si verò Chirurgus in principio non advocatus fuerit, ita ut cutis jam cicatrizata, maculæ verò nigræ ex pulvere relictæ fuerint, neceſſe eſt denuo exulcerare cutem; id autem commodè fiet ſequenti veſicatorio.

℞. Cantharid. num. vi. fermenti ℥ß. M. in mortario cum gutta, una aut altera aceti, fiatque unguenti inſtar, de quo F. parva emplaſtra, quæ maculis applicentur, cum primum puſtulæ fuerint elevatæ, incidendæ ſunt forficibus, poſtea acu, aut inſtrumento aliquo acuto eximendus eſt pulvis, tandemque applicandum eſt ſequens unguentum.

℞. Butyri ſine ſale ℥i. ung. baſilic. ol. Lil. alb. de vitell. ovorum an. ʒii. M. F. ung. Quotieſcunque Chirurgus tractat ulcera, proſpiciat, ut nigredinem pulveris diligenter abſtergat, aut cum decocto fœnugræci, & flor. meliloti abluat, poſtea applicet præſcriptum unguentum; atque ita procedat, donec ulcera ſatis ſint mundificata. Ego hoc in caſu aliquoties uſus ſum pulvere præcipitati, idque maximo cum fructu ægrotantium, circumcirca verò ulcera doloris leniendi gratia, ſequens applicetur unguentum anodinum.

℞. Ol. amygd. d. roſat. ceræ alb. an. ℥i. liquefiant, & miſceantur, poſtea adde Camphuræ ℈i. mucil. ſem. Cydoniorum parum M. F.

M. F. Unguentum. Si pulvis in oculos impulſus fuerit, abluendi ſunt lacte muliebri, aut aq. roſ. tepida.

Si verò combuſtio altiùs penetraverit, ita ut non ſolùm puſtulæ eleventur, verùm etiam cutis combuſta, ſiccata & contracta fuerit, tunc neque cæpæ, ſapo, ſal, & quæ ex hujuſmodi fiunt medicamenta, multò minus frigida & ſicca, ſed quæ cutem emolliunt, & lubricam reddunt, erunt applicanda: ea autem ſunt temperata, calida ſcilicet & humida. Itaque hoc modo procedendum. Imprimis puſtulæ omnes forficibus incidantur, quò aqua acris & calida effluere poſſit, epidermis item ubicunque ſeparata eſt, abſtrahatur, ne ſub ipſa pus colligatur. Et quia illicò humores & ſanguis ad locum affectum affluunt, neceſſe eſt, ut affluxui illi humorum defenſivis adverſetur, applicetur itaque unum ex ſequentibus defenſivis, ad latitudinem palmi minoris ſupra locum ambuſtum.

℞. Pulv. boli armen. ſang. drac. gallarum, Croci martis, acaciæ, an. ℥ß. ol. roſ. ℥iii. ceræ novæ ℥iß. F. ung. S. A. addendo parum aceti. Vel

℞. Farin. hord. argill. fornac. an. ℥ii. coq. cum aceto & aq. ad formam cataplaſmatis, in fine admiſce albumina ovorum nu. 2. hoc defenſivum ſingulis diebus bis, aut ter reiteretur, ne in parte affecta exſiccetur, & dolorem excitet.

Toti verò loco ambuſto imponatur ſequens unguentum.

℞. Ung. Baſilic. ℥i. ol. roſac. Lil. alb. an. ℥ß. vitell. ovorum n. 2. M. Sequens quoque unguentum combuſtionibus ſummoperè convenit, dolores mitigat, cutem emollit, & humores affluxos reſolvit.

℞. Butyr. recent. ſine ſale, pingued. Gallin. rec. an. ℥i. ceræ novæ, ol. Lil. alb. an. ℥ß. liquefiant ſimul, poſtea admiſce croci ℈i. mucilag. ſem. cydon. ℥i. M. in mortario fiatque unguentum.

Utor ut plurimum emollientibus, uſque ad finem curationis.

Præparo quoque unguentum ad omnes combuſtiones præſtantiſſimum hunc in modum.

℞. Butyr. rec. & lot. in aq. roſ. ℥iii. ol. viol. de vitell. ovorum, amygd. d. an. ℥ß. farin. hord. ℥iß. Croci ℈i. mucilag. ſem. Cydon. ℥i. ceræ q. ſ. F. unguentum. Hoc emollit, dolorem lenit, & paulatim cicatricem inducit. Sed quia combuſtiones, imprimis quæ in cutis ſunt ſuperficie, vehementiſſimo ſenſu ſunt præditæ, videant Chirurgi ut blandè ulcera abſtergant; ego nè abſtergendo ulcera, excitem dolores, tela ſubtiliſſima, qualis eſt Cambriacenſis, cooperio totam partem ambuſtam, nec illam amoveo, donec ulcera ſint ſanata; per hanc enim telam pus facillimè effluit, & virtus medicamentorum ad ulcera pervenit. *Guliel. Fabritius Hildanus, cap. 6. & 7. lib. De Combuſtionibus.*

Adeps porci bulliens guttatim ſuper lauri foliis proiicitur, & hoc oleo ambuſtum locum inunge, & intra tres dies curabitur, quaſi quodam incantamento, licet pars ambuſta maxima fuerit, quoviſque modo. *Petrus Borellus, obſ. 76. cent. 1.*

℞. Corticem viridem Sambuci, aut prima Sambuci germina, contundantur, coq. in butyr. rec. q. ſ. colentur, ut fiat Linimentum, ambuſto membro illinendum. *Dan. Sennertus, pract. lib. 5. p. 1. cap. 18.*

Sambuci cortex interior, ambuſtis impoſitus, ad ardorem igneum extinguendum, efficax eſſe perhibetur. *Joh. Rajus à Catalog. plantarum Angliæ.*

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

De Aneuriſmate.

Aneuriſma (quod barbaris depravata voce emboriſma, & mater ſanguinis dicitur) arteriæ eſt dilatatio, vel tumor tactu mollis, pulſans, digitiſque cedens, ab arteriæ tunicæ interioris quidem apertione, exterioris verò dilatione ortum habens.

Hujus affectus cauſa proxima, quæ eſt interioris arteriæ tunicæ apertio, & exterioris dilatatio, originem ſuam debet ſanguinis impetui vehementi, externæ etiam cuilibet violentiæ arteriam nimirùm diſtendenti; ſæpiſſimè item Chirurgi imperitiei, arteriam pro vena, vel cum vena ſecantis, tum enim exteriore tunica utpote molli coaleſcente, & interna duriore

manente aperta, per foramen ſanguis erumpit, & externam diſtendit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Aneuriſmate in flexura cubiti à male inſtituta venæ Sectione.

CErata plura in uſum hìc vocantur, ſed inter cætera laudo ego illud Montagnanæ, ex ſcoria ferri, in ſuo antidotario, quod ita ſe habet.

℞. Scoriæ ferri. ʒv. mumiæ, tragacanth. gummi arab. an. ʒiii. thuris, acaciæ, Sandarach. an. ʒiß. piſcium glutinis, gallarum, cupreſſ. an. ℥i. viſc. q. ʒiii. gypſi. ℥ii. reſin. ℔iß. F. Ceratum cum ſucco conſolid. maj. aceto & cera rubra.

Emplaſtrum etiam, ex cortice ulmi cocto ſapa excepto, & appoſito, detentoque ad ſiccationem, eſt miri uſus; quemadmodum fotus cum ſpongia madefacta in aceto decoctionis ſcoriæ ferri. *Jul. Cæſar Claudinus, conſult* 67.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aneuriſmate ex inciſa arteria in Brachio.

QUidam Ludimagiſter cùm propter ſcabiem ex humore melancholico ortam, ſibi venam baſilicam dextram à barbitonſore incidi curaſſet, arteria quoque ſimul compuncta fuerat. Unde paulatim aneuriſma exortum eſt, cui cùm menſis ſpatio & ultra, medicamenta multa (fruſtra tamen, adhibita fuiſſent; ad me tandem Paterniacum venit. Eo loci, ubi venæſectio facta fuerat, deprehendi tumorem, magnitudine ovum anſerinum adæquantem, pallidum, & utcunque durum, in quo pulſatio non tantùm digito perſentiebatur, verùm etiam oculis conſpiciebatur: talis enim erat pulſatio, ut pulviſculos & faſcias circumpoſitas in altum protruderet. Brachium quoque extendi non poterat, dolor tamen non erat adeò ingens, niſi cùm brachium extendere vellet. Ego cùm curatu difficillimum hunc affectum animadverterem, manum quidem admovere recuſavi; precibus tamen ipſius commotus, curationem ſic aggreſſus fui.

Inſtituta primò optima victus ratione, applicatoque tumori duro, emplaſtro noſtro de cicuta, Clyſterem injedi, & appropriatis catharticis, corpus à pravis humoribus exoneravi, qui ſpiritum & ſanguinem in aneuriſmate contentum, ad interiora adeo revocarunt, ut poſtea nulla nobis nec appareret, nec ſentiretur pulſatio, tumor quoque multùm imminutus conſpiciebatur. Unde tum ſequens emplaſtrum applicui.

℞. Empl. diacalciteos. ℥ii. pulv. maſtich. roſ. rub. myrtill. rad. Symph. maj. an. ʒi. cum olei roſ. q. ſ. formetur emplaſtrum. Poſtea pulvillum, aut potius nodulum ex linteo multoties reduplicato formavi, & tumori impoſui, faſciaque firmiter ligavi, idque in eum finem, ut tumor reprimeretur, & ſanguinis vitalis, ex ipſa arteria in externam membranam dilatatam, influxus impediretur. Atque his remediis brachium Dei beneficio, brevi in integrum reſtitutum fuit. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 44. *cont.* 3.

SECTIO VIGESIMA QUARTA.

De Angina.

ANgina (quæ Græcis Κυνάγχη & συνάγχη dicitur ab ἄγχω ſtrangulo) ſymptoma eſt faucium & laryngis proprium, idque terrificum, & lethale, tum ob doloris acerbitatem, tum propter interceptionem officii ad vitam tuendam neceſſarii, & oppreſſionem partis, cujus officio vita carere nequit, nam & deglutitionem impedit ad vitam neceſſariam, & reſpirationem tollit, ſine qua ne ad punctum quidem temporis animal vivere poteſt, definitur quòd ſit affectus phlegmonodes, fauces, *i. e.* ſummas gulæ, gutturiſque partes, per quas tum cibi potuſque, tum Spiritus introitus eſt, præcludens.

Alia vera eſt & Legitima, alia notha.

Veræ 4. ſunt ſpecies, una quam omnium periculoſiſſimam cenſuit Hippocrates, ubi neque in faucibus, neque in cervice quicquam apparet, hujus quippe inflammatio

peni-

penitus abſtruſa, graviora affligit ſymptomata, non ſine metu præſentis ſtrangulationis. Hac vidit *Fernelius* ſublatum ęgrorum horis 18. conſtante mente, integriſque ſenſibus, angina latens hæc ſpecies dicitur.

Altera eſt, quum interiores laryngis fauciumque muſculi manifeſta phlegmone tentantur; hæc æque ac ſuperior ſymptomatis ſæva eſt, ſed minore tamen fit periculo, quod manifeſto ſe proferat tumore.

Tertia fauces interiores una cum cervice occupat, in qua foris tumor, atque rubor eſt conſpicuus, cum calore & dolore, Symptomata huic nihilo ſunt quam cæteris leviora, ſed tamen ſpes ſalutis melior, quod inflammatio foras proſiliens evocari digerique poſſit.

Quarta omnium leviſſima, atque tutiſſima cenſetur, quæ non interiores fauces, ſed ſolum cervicem, ejuſque muſculos prehendit, quorum tamen tumore, interiores laryngis muſculi comprimuntur, introituſque omnis coarctatur.

Omnium cauſa eſt fluxio bilioſa aut ſanguinea, quæ in has ſedes influens, vel eryſipelas, vel phlegmonem parit.

Dividi aliter ſolet angina in Κυνάγχην, παρακυνάγχην, συνάγχην, & παρασυνάγχην: κυνάγχη dicitur, quando interni gutturis muſculi inflammantur, cum maxima reſpirationis anguſtia; παρακυνάγχη verò, quando inflammantur externi; συνάγχη rurſus, quando plegmone internos faucium muſculos apprehendit, & deglutitionem potiſſimùm impedit, παρασυνάγχη, demum externas faucium partes & mentum obſidente inflammatione.

Angina notha febris eſt expers, fit cùm pituitoſa deſtillatio, in fauces cerviciſque muſculos decumbit, ac tum fortaſſis tumor ineſt, ſed ſine rubore, & febre.

Alia adhuc eſt anginæ ſpecies, quæ nullo fit quidem proprio faucium affectu, ſed quum cervicis vertebræ intro luxatæ, fauces ac gulæ gutturiſq; introitus premunt, ac arctiùs coanguſtant, dignoſcitur, quod cervix ponè excavatur, ægrè & cum dolore inflectitur, caſus quoque aut ictus anteceſſit, vel humor præter naturam vertebrarum vincula laxavit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Angina in viro quodam ex ſanguinis repletione.

SAnguine extracto, & clyſtere iniecto, hoc gargariſma præſcripſi.

℞. Fol. Plantag. M i. flor. roſ. rubr. p. i. gallam omphacitidem (i. viridem) craſſo modo contuſam. Sem. Cydon. ʒi. bulliant in ℔i. aq. plantag. addendo aq. ſolani, equiſeti, an. ℥ij. colaturæ immiſce diamor. dianuc. an. ℥iß. fiat gargariſma, quo cùm gargariſaſſet, loqui potuit, quod antea minimè poterat; deinde hoc ſequenti uſus eſt.

℞. Fol. plantag. bellid. min. an. M i. flor. roſ. rubr. p. i. balauſt. ʒi. hord. communis, p. i. coq. in ℔ij. aquæ communis ad ℔i. cui adde ℔. aq. plantag. & aq. Scabioſ. ℥iij. ſem. lini. fœnugræc. malv. (cum iam in augmento eſſemus) an. ʒi. gallam unam craſſo modo contuſam, nidum hirundinis cum plumis inciſum) ad reſolutionem aliqualem) ebulliant hæc ſemel, fiat levis, colatura, addendo diamor. dianuc. an. ℥iß. mell. roſat. colat. ℥ß. M. eo plurimum delectabatur, cùm ſe levamen inde ſentire fateretur.

Secundo die manè, glande alvo exonerata, venas ſub lingua incidere jubeo, craſſiſſimo ſanguine ac nigerrimo effluente; & meliùs habere cœpit, & ſpiritum liberiùs ducebat: eodem tamen die, guttur inunximus linimento ſequenti, ſimul etiam cataplaſmate impoſito.

℞. Ol. amygd. d. ℥i. pingued. Gallin. butyr. rec. in aq. viol. & camom. loti an. ℥ß. mucilag. ſem. Lini. fœnugræc. malv. alth. extract. cum aq. Chamæm. an. ʒij. ceræ citrinæ modicum. F. linimentum, Lana ſuccida ſuperpoſita.

℞. Rad. altheæ, ℥iß. fol. malv. viol. an. M i. flor. chamæm. melil. an. p. i. coq. in aq. ad mollitudinem, piſtentur, adde farinæ ſem. fœnugræc. lini, hordei an. p. i. nidum hirundinis in pulverem redactum, ol. amygd. d. viol. butyri rec. an. ℥ij. ol. chamæm. ℥i. F. Cataplaſma, & amota lana, calidè apponatur.

Iſtis

Iſtis præſidiis cum paucis aliis, morti addictus, luci fuit reſtitutus. *Petrus Foreſtus, obſerv.16.lib.15.* de faucium, gutturis, gulæ, & aſperæ arteriæ affectibus.

In Anginà periculoſa feſtinandum eſt; veteres eodem die, & ſanguinem mittebant, & medicamenta exhibebant. Ego ſane (inquit *Trallianus, lib.4.cap.1.*) novi me, cùm uſus valde urgeret, venam manè aperuiſſe: diluculo linguæ ſubjectas ſecuiſſe; & veſperi ex cremore ptiſanæ lachrymam ſcammon. exhibuiſſe; atque ita laqueum ex inflammatione ortum vix potui diſſolvere. Et alium quendam novi me, poſtquam duorum brachiorum in cubito venas ſecuiſſem, repurgaſſe, ſequenti die non expectato. *Petrus Foreſtus, obſerv. 13. lib. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Angina cum tumore in faucibus.

VOcatus ad quendam, cui gutturis regio adeo intumuerat, ut ne verbum proloqui poſſet, & ferè ſuffocaretur, tumore in faucibus manifeſtè apparente; cum adhærente tenaciſſima pituita & lentore. Statim cucurbitulas cum ſcarificatione ſcapulis adhibui, & gargariſmum ſequentem ſuaſi.

♃. Aq. Solan. plantag. an. ℥iv. ſyrup. viol. mell. viol. an. ℥ß. diamori. ℥i. aceti flor. papav. rhæad. ℥ii. fiat gargariſma.

Applicuit collo ſequens cataplaſma in illius ambitu ſub mento.

♃. Farin. hord. fabarum an. ℥iv. nid. hirund. ℥ii. ſtercor. canis ſicc. ℥iß. mellis ℥ii. ol. roſac. q. ſ. fiat Cataplaſma. Hiſce vixdum per diem uſurpatis, melius habere cœpit, & è ſummo periculo evaſit. *Fœlix Platerus obſerv.lib.2.pag.412.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Angina.

PRotinus alvi excrementis per acrem injectum Clyſterem depoſitis, cephalicam dextri brachii venam incidere juſſi, hoc etiam gargariſma præſcripſi.

♃. Syrup. de ribes, rob. mororum an. ℥i. aq. plant. ſtipit. roſ. an. ℥viii. M. F. gargariſm. quo ſæpè utatur.

Foris etiam ubi tumor in collo apparebat, locus oleo Chamæm. ſuperaddita ſuccida lana, fotus fuit. Veſperi verò ex ſiniſtra Saphena ſanguinis. ℥vi. fuerunt extractæ: ſequenti verò die, cucurbitulæ ad primam vertebram & ſcapulas ſunt applicitę; tum olei vice, quod foris admovebatur, emplaſtrum hoc apponi juſſimus.

♃. Rad. alt. fol. malv. an. Mi. rad. Lil. alb. num. 2. ficcum ping. num. 10. F. decoctio in aq. donec molleſcant, dein in mortario optimè piſtentur, & per ſetaceum tranſmittantur, quibus poſtea adde, farin. hord. ſem. Lini fœnugræc. an. p.i. Cineris hirund. ℥ii. ſtercor. canin. arid. & alb. ℥ii. farin. chamæ. piß. decocto prædicto omnia excipiantur, & F. Emplaſtrum cui adde ol. chamæmil. roſac. an. ℥iß. M. & ad ignem parum tractetur, & collo affecto applicetur. Porrò hujus Emplaſtri vice ſtercus caninum aridum piſtum & melle exceptum, & dolenti parti admotum præſtantiſſimum eſt remedium. Item Cinis hirundin. cremat. efficax quoque remedium eſt, ſi modò cum melle admoveatur. Emplaſtrum etiam ex nido hirundin. magnam in hoc caſu habet prærogativam. Nec ſunt audiendi qui ex nido hirundini tanquam ex terra frigida, emplaſtrum fieri formidant; cùm revera terra nidi hirundinis cum paleis, & cæteris in eo contentis, diſcutiendi vires habeat. Quanquam priſci Græci nunquam quod legerim, nido iſto in hoc affectu uſi fuerint, ſed potiùs cinere hirundinum. *Amatus Luſitanus, Cent.3.curat.28.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Angina gravi in viro quodam.

CLyſterem primùm paulò acriorem in hunc modum præſcribo, quod adſtrictæ alvo eſſet.

♃. Herb. 4. emol. fol. Caul. rubr. hyſſop. Cent. min. an. Mi. polip. q. ℥i. ſem. Cartham. contuſ. ʒx. agaric. in petia ligat. ʒiii ſem. melon. cum cortic. contuſ. ℥i. ſem. aniſi, & anethi. an. ʒiii. flor. chamæm. & melil.

& melil. furfur. Macri. ana p. i. F. omnium decoctio. in colaturæ ℔i. diſſol. Catholic. ℥i. hieræ Galen. ʒv. ol. viol. & Liliorum an. ℥iii. mell. roſ. colat. ℥ii. F. Clyſter.

Ingentem excrementorum copiam dejecit æger, à qua alleviationem ſenſit, ejecto Clyſtere ſanguinem eodem die bis è cubito detraho ad ℥xx. quòd & æger valentiſſimis viribus eſſet, & morbus quoque magnus. Interea gargariſmate adſtringente & repellente uti ægrum jubeo.

Sequenti die è venis ſub lingua ſanguinem detraho, & Cucurbitulas cum ſcarificatu, ſub veſperam admoveri ſcapulis jubeo, à quibus mirificè ſe levatum ſenſit, & paulò tum faciliùs reſpirare cœpit. Interim in omnimoda abſtinentia ægrum continuo; nec per primos tres dies, quicquam aliud præter aquam mulſam ſumere juſſi, neque etiam ſolidiora alimenta ſumere potuit, ut qui etiam mulſam ore ſumptam per nares reiiceret, quòd anginoſis frequens eſſe ſolet, infernas partes vinculis deligo, collo & cervici hæc impono.

♃. Ol. Chamæm. viol. Liliorum & Cheirini, an. ℥ii. ol. amygd. d. rec. ℥iii. axung. Gallin. rec. ℥i. butyr. rec. ſine ſale ℥i. Croci. ʒi. F. linimentum, quod calidum collo & cervici, mollibus lanis pinguibus intectum admoveri jubebam. Ubi verò ad tertium diem ventum eſt, mox propinare medicamentum ſolvens ſatago, ſed fruſtra id tentatum eſt, quare dabam alternis diebus Clyſterem ſupraſcriptum, à quo alleviari ſe plurimùm æger ſentiebat.

Cùm autem ad quartum diem rubor aliquis cum dolore ac tentione foras ad maxillam dextram ſe proderet, bonum id eſſe ſum, ex Hippocr. & Galeni ſententia, arbitratus, itaque naturæ motum ſecutus, foras humorem evocare ſtudui, in hunc modum.

♃. Fol. plantag. Hyſop. Caul. rubr. an. Mß. Caric. ping. nu. 12. uvarum paſſ. exacin. num. 20. liquirit. raſæ ℥i. roſ. rubr. p. i. hord. cum cortice pß. fiat omnium decoctio in aq. hordei, in colat. ℔iß. adde diamor. & dianuc. an. ℥iß. oxymel. ſimpl. Syrup. viol. an. ℥ii. mell. roſ. ℥i. M. fiat Gargariſm. quo ſæpe utatur.

Foris verò ad tumorem prominentem evocandum, & ſuppurandum tali ſum uſus cataplaſmate.

♃. Fol. malv. alth. cum radic. an. Mii. fol. caul. rubr. viol. hyſſop. an. M i. caric. ping. nu. 30. flor. chamæm. & melil. an. p. i. ſem. Lini. & fœnugræc. an. ℥i. Capitum Liliorum alb. ℥ii. furfuris p. i. fiat. omnium decoctio in aqua, piſtentur & cribrentur. Cribraturæ adde nidi hirund. in ol. Lil. præbulliti & cum toto probè in mortario macerati, & poſtea cribrati ℥ii. farin. ſem. Lini & fœnugræc. farin. frumenti an. ℥i. Coquantur farinæ cum oxymel. ad convenientem glutinoſitatem. Poſtea adde axungiæ Gallinæ rec. but. ſine ſale an. ℥i. Croci ʒi. ol. Lil. ℥iii. M. F. Cataplaſma; mirificè profectò humorem foras evocavit, atque ad ſuppurationem deduxit, intra biduum namque ſuppuratus ferè, qui foras ſubſederat tumor, fuit; cui tamen tertio pòſt die canini ſtercoris ſicci ℥iii. adjunxi, quod ſi quid aliud, vel Pauli vel Avicennæ teſtimonio, huic affectui maximè prodeſt, occulta quadam vi & proprietate. Suppurato tumore ad 7. diem candenti ferro aperiri juſſi, quod id ulceribus & abſceſſibus plurimùm conferat, exſiccando, & virus malum ignis potentia corrigendo. Pus fœtidiſſimum, virulentum & copioſum prodiit, ulcus mundificari curavimus, unguento ex melle roſato, ſucco apii & abſinth. farin. hord. myrrha & ariſtoloch. poſtea probè deterſo ulcere, quod intra 20. diem contigit, ad ſarcotica & cavum ulcus implentia nos contulimus unguento ex thuris polline, myrrha, iride, aloeque confecto, ad Chalciteos emplaſtro, ſicque Dei nutu integrè curatus fuit, magna omnium admiratione.

Interim dum hæc facio, reliquorum præſidiorum, quæ juvare poſſe ſum arbitratus, minimè obliviſcor: nam quum devorare potuit æger, purgans medicamentum, & catapotia dedi, ad deducendum humorem, quæ quidem fœliciter operabantur. Exhibui etiam raſuræ dentis apri ʒi. ex oleo amygd. d. & Sacch. cando, quæ in hoc affectu, prout & in pleuritide, præſentaneum eſt remedium atque arcanum *Franciſcus Valeriola*, *obſ.* 10. *lib.* 2.

Præ-

Præſtantiſſimum eſt hoc cataplaſma, quo in alio, angina præfocativa correpto, ſecundo tertiove die ſum uſus, à quo ſecuta eſt tumoris ſuppuratio, reſpirandi & deglutiendi facilitas, & ab eo æger mirificè ſe alleviari ſentiebat, ita ut perpetuò loco affecto adhærere juberet.

℞. Nidorum hirund. cum toto nempè ſtramine, luto, & ſtercore hirund. numero 2. bulliant in ol. Chamæmel. & Lilior. Piſtentur & ſetaceo cribro tranſmittantur, adde ſtercoris canis oſſa comedentis, ℨii. Oeſypi humidi ℥i. ol. Liliorum q. ſ. fiat puls in modum cataplaſmatis, & loco affecto calidè admoveatur. Eſt enim in hoc caſu præſentaneum hoc remedium; ſicuti cinis crematarum hirund. devoratus ad ℨi. pondus, ex hydromelite, vel etiam illitus, ut *Dioſcorides & Galenus* affirmant. *Franciſcus Valeriola*, *obſerv.* 10. *lib.* 6.

Venæſectione peracta, mox inſtituenda purgatio; præcipuè ſi bilis in corpore abundet, ut illa pharmaci irritatione, motus humorum fiat κατὰ ῥοπὴν: recentiores hic laudant ſal prunellæ in oris colluționibus.

Si dolor ſit vehementior, utiliſſimum eſt Lac. Poſtquam venæſectio in cubito, & purgatio eſt inſtituta, ad derivationem, etiam venæ narium, & quæ ſub lingua ſunt, aperiantur, aut hirudines venis narium, frontis, poſt aures & cervici applicentur. Nonnulli & ſcarificationes aurium adhibent. A proprietate prodeſt fungus Sambucinus coctus & bibitus, & foris etiam impoſitus. Lignum quoque hederæ à proprietate valere dicitur, unde *Job. Marquardus* ſcribit, quòd comedens ex cochleari de ligno hederæ, vel bibens ex vaſe hederaceo, nunquam, vel raro in apoſtema gutturis, vel uvulæ incidat. Commendant etiam tanquam expertum lupi guttur, ſeu aſperam arteriam, ſi angina laborans per eam bibat. Commendantur & exuviæ ſerpentis in ol. amygd. d. coctæ, ſi in oleo illo linteum tingatur, colloque circumponatur. Cochleæ item cum teſtis uſtæ, & Cancri uſti; item raſura dentis Caſtorei an. ℈i. vel ʒß. in aq. ſcabioſ. propinata. *Daniel Sennertus*, *practic. libr.* 2. *part.* 1. *cap.* 24.

Si abſceſſus intus in ore rumpatur, decocto hordei, aut hydromelite detergitur. Si aliquando ulcus ſordidum reddatur, tunc ad potentiora remedia confugiendum eſt, in hunc modum.

℞. Fol. Scabioſ. & agrimon. an. Mi. nuc. cupreſſ. ℨi. rad. ireos florent. & ariſtoloch. rot. an. ℥ß. myrrh. ʒß. roſ. rub. p. ii. coq. in hydromelite ad ℔i. Colatura colluantur frequenter ulceratæ partes. Si non ſufficiat, ad collyrium Lanfranci deveniendum erit, quod mirabilis eſt efficaciæ. *Lazarus Riverius*, *prax. medic. libr.* 6. *cap.* 7.

Anginam magnam & periculoſam, non omiſſis, quæ ex univerſalium genere conveniebant, hoc gargariſmo percuravi.

℞. Semperviv. Mß. flor. prunell. p. iii. ſalis armoniac. ℈ii. decoq. in aq. ℔iv. ad caſum unius, & utere pro gargariſmo. *Hieronymus Reuſnerus*, *obſerv.* 57. Vidi cuidam angina deplorata laboranti, aquam è ſtercore vaccino deſtillatam, exhibitam ita profuiſſe, ut mox convaluerit. *Hieronymus Reuſnerus*, *obſerv.* 191.

℞. Flor. Chamæmel. Miii. aceti & olei an. pt. æqu. decoq. pro Cataplaſmate, quo calidè applicato extrinſecus ad locum affectum, intra horæ ſpatium apoſtema diſruptum eſt, ac per os ſanioſa & cruenta multa rejecit, & mox convaluit. *Martinus Rulandus*, *Cur.* 56. *Cent.* 4.

Mulier quædam ſuperſtitiosè butyrum menſe Majo aſſervabat, & colligebat tribus diebus rogationum, viris è lacte vaccæ quæ marem peperiſſet, mulieribus, quæ fœminam, urgente malo inungebat, collo, cervici, & partibus vicinis, carpo plurimùm fricando atque hac ratione non paucos ſanitati reſtituit. *Jac. Hollerius*, *cap.* 23. *lib.* 1. *de morbis internis*.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Angina ad ſuppurationem tendente.

GArgariſmate uſi ſumus ex decocto ficuum, fœnugræc. & alth. cum ſpica, croco, & melle, & roſis in exigua

quan-

quantitate admixtis. Similiter emplaſtrum ſequens maturativum nonnihil, & rumpens, extrinſecùs admovimus.

℞. Alth. ℥ij. rad. Lilior. ℥i. ficuum pinguium num. 5. fol. malv. Mij. flor. melilot. & chamæmil. an. p. 1. coctis & contuſis adde nidum hirund. farinæ hord. M. ß. ol. chamæmil. amygd. d. butyri rec. an. q. ſ. F. ad modum emplaſtri; Eo vix ad horam impoſito, collo & maxillæ uſque ad aurem, intus ruptum eſt apoſtema, deinde ſolo abſterſorio gargariſmo utens convaluit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 23. *lib.* 15.

Facta maturatione, ſecunda ſuccedit intentio, nimirum apoſtematis ruptio, quæ modò cum medicamentis, modò manu Chirurgica perficitur. Maturantibus itaque addimus aliqua acria, ut hirundinis excrementa vel cinerem, aut ſtercus caninum. Fermentum quoque foris rumpit cum ſale & oleo. Plurimum etiam facit ad ruptionem vociferatio, & fortis motus gutturis in tranſglutiendo, violenta etiam tranſglutitio cruſtæ panis, hoc enim ſæpè contuliſſe compertum eſt. Quidam, ut empirici, ſi neque hæc juverint, candela cerea in guttur demiſſa, abſceſſum rumpunt, ut fecit Amatus in quodam anginoſo tentandi cauſa, unde repentè pus effluere cœpit per os, & æger liberatus eſt, cùm Medici eundem pro deplorato reliquerint. Alii Scalpello aperiunt, deinde prono capite Saniem expurgant, & ſic tertia ſuccedit intentio repurgandi, & ulcus detergendi cum aqua mellis vel hordei decocto cum melle. Quarta intentio conſolidandi perficietur hoc gargariſmo.

℞. Aqu. decoctionis roſar. rub. Gall. myrtill. ℔i. thuris. ſang. drac. Sarcocoll. an. ʒß. Syrup. roſ. ſicc. ℥i. M. Nonnulli addunt pulverem pilor. lepor. combuſt. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.* 23. *lib.* 15.

Dum regalia celebrantur & vino hyppocratico aromatite indulgetur, cuidam juveni, qui illud vinum biberat, de nocte angina oborta, cùm ſtrangularetur, iugulum gladio aperuit, ſani ei plurimum emanat, convaluit. Hìc fortuna plurimum potuit; an urgente neceſſitate idem fieri poteſt. *Guilielmus Ballonius, lib.* 1. *Epidem, & Ephemerid. pag.* 11.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Angina.

A Proviſione habita totius corporis ſeca venas ſub lingua, & ſi non juvat, jugula res in collo externas, & gulæ inſuffletur pulvis hirundinum, & foris admove emplaſtrum ex nido hirund. cum aceto, ſi ad pus abeat.

℞. Myrrhæ ʒii. ſinapi ʒi. morſus diabol. ſcabioſ. an. Mj. coq. ex aq. ad ℔i. colat. adde mellis optimi, & dianuc. an. ℥ij. fiat Gargariſ.

Ad ruptionem etiam facit hoc Emplaſtrum.

℞. Farin. tritic. hord. ſem. fœnugræc. an. ℥ii. rad. Lil. alb. ℥iij. ficuum num. 6. Leviſtic. Chamæmel. melilot. malv. an. M. ß. fermenti acris ʒij. decoctis ut decet ex aqua F. cataplaſma, dolorem ſedans eſt quod ſequitur.

℞. Medullæ pomorum ſub pruniscoctorum ℥viii. butyri rec. ℥ij. pingued. gallin. ℥ß. lactis muliebris ℥iij. farinæ hord. ℥i. bulliant adſpiſſitudinem, in fine adde vitell. ovorum numero 2. & parum crocis F. cataplaſma anodinum. *Job. Heurnius, ad Hippocr. Aphor.* 43. *ſect.* 2.

Cùm in gutture morbilli magis emergerent, non ſine magno dolore & calore, ut ſeſe ſuffocari clamaret, mandavi, ut continuò cum lacte caprino, & aqua plantag. ſimul mixtis tepidè gargariſaret: quod miraculi inſtar profuit. Præſervat enim maximè ab angina & ſuffocatione, eſtque oris & gutturis præſtantiſſimum remedium, cum ſigna exanthematum ſe produnt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 17. *lib.* 1. *de febrib. Ephemeris.*

Ex Hippocratis conſilio omnia admovebimus ut foras prodeat in collum materia: tale eſt Emplaſtrum quod coquitur ex nido hirund. ex decocto malvarum, meliloti, ficuum, fl. Sambuci, additur theriaca & crocus. Ita litus ex adipibus, & oleo amygdalino, cum croco. *Job. Heurnius, ad Hippocr. Aphor.* 37. *ſect.* 6.

Summis laudibus ad anginam commen-

mendatur filium purpureum, quo viperæ ſtrangulantur, in quem finem nonnulla intorta fila, Patavio mecum attuli, quibus viperas ſtrangulatas vidi. Collo circumliganda ſunt. *Galeni eſt obſervatio lib. 6. de ſimpl. medic. facult. lit. G. inglycifida*, *cui conſentit Æginata*, *lib. 3. de re medica. Cap. 26. Thomas Bartolinus, hiſtor. 73. cent. 4.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Angina.

Sartor quidam angina laborabat, qua deglutitio impediebatur; ei ſecta fuerat vena, Clyſteres iniecti, & admotum veſicatorium.

His non proficientibus, me vocant, advertens eum vix tantillum iuſculi ex cochleari magno conatu deglutire, ac per conſequens medicamentum purgans haurire non poſſe, præſcribo aq. benedict. ℥ii. quibus purgatus eſt pluries per vomitum & ſeceſſum, eodemque die ab angina liberatus. *Lazarus Riverius, obſer. 24. cent. 2.*

Juvenis quidam foſſor angina laborabat ita vehementi, ut nec loqui, nec deglutire poſſet, reſpiratio tamen integra manebat, cùm ad eum vocatus ſum, iniectus fuerat Clyſter, ſtatim verò ſanguinem mitti iubeo ad ℥x. poſtea admovetur veſicatorium poſteriori cervici, cucurbitulæ ſcapulis admoventur cum ſcarificatione, & 4. horis a venæ ſectione exhibentur aquæ bened. ℥ii. quibus purgatus eſt per vomitum & per alvum; & inde loqui ac deglutire cœpit, ac paulò poſt integre curatus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 10. cent. 2. vide ejuſdem obſerv. 60. cent. 4.*

Hoc emplaſtro mulier quædam me præſente quendam ſquinanticum Romæ curavit.

℞. Stercor. canis oſſa rodentis, furfur. triti. an. cum mell. q. ſ. f. Emplaſtrum, & calidum ſæpiùs ſuperpone gutturi ad locum dolentem. Item ſtercus canis ſiccum modicum aſſum, & cum diamoro gargariſatum, & cum melle piſtum & emplaſtratum gulæ, multum valet contra ſquinantiam. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 2. cap. 1.*

In ea ſum ſententia, in deſperata angina laryngotomiam eſſe celebrandam; auxilium certè nec veterum nec recentiorum placitis adverſum. *Galenus, Paulus, Aretæus, Avicenna* & omnes *Arabes* unanimiter hoc approbant præſidium; imò *Avenzoar* proprio illud comprobavit exemplo *lib. 1. Thiſir. tract. 10. cap. 14.* in capra quadam aſpera arteria diſſecta, quam deinde abſtergentibus & agglutinantibus, citra vitæ periculum, perſanavit. Qua de cauſa annuit *Albucaſis. lib. 2.* Chirurgiæ *cap. 43.* & Claſſici non renuunt, ut *Hollerius lib. 1. Practic. cap. 23.* & *Jachinus* in nonum ad *Almanſorem Rhaſis* librum de Angina. Hanc denique praxin propria experientia feliciter confirmatam vidi. *Nicolaus, Fontanus, Analect. cap. 3.*

Si oleum Amygd. d. rec. expreſſum, & ſacchar. candi aliquid & pulv. dentis apri exhibeatis, præſentiſſimum in Angina remedium eſt, quod etiam in pleuritide valet: & certè hic ſolus hauſtus, curat & Anginam & pleuritidem. Eſt hoc medicamentum arcanum & ἀπόῤῥητον, quo ſolo vidi anginoſos & pleuriticos curari. Etiam ipſe hoc ſæpiſſime ſum uſus fructu magno. *Jo. Scroterus* apud *Ioh. Vvittichium. Conſil. 30.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro angina notha in matrona.

Præmiſſis clyſtere & venæ ſectione, hoc Linimentum paravi.

℞. Ol. Chamæmell. melil. an. ℥i. nidi hirund. pulv. ʒß. alb. græc. ʒi. pingued. hirci. ℈ii. Ceræ, qu. ſ. F. unguentum ſuper linteum duplicatum extenſum, collo calidè applicetur, ab ejus uſu dolor abiit, deglutitioque facilis & integra rediit, & ipſa ægra integrè convaluit. *Ioh. Petrus Lothichius, obſerv. 1. cap. 7. lib. 2.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Angina.

ILluſtris mulier Gabriela Couſier Domina à Saulteno: cùm angina autumnali omnium periculoſiſſima detineretur, venit in mentem me legiſſe apud *Ætium lib.* 15. *cap.* 6. agaricum occultos abſceſſus abſorbere, vel foras materiam evocare; ſtatim agaricum in taleolas conciſum in decocto radicis althææ, ficuum, cum momento Zinziberis & quarta parte vini albi maceravi, addidi Syrupum de althæa, & potionem ægrotæ dedi, monuique ne illam ſtatim deglutiret, ſed aliquod tempus in imis faucibus contineret ſi hac potione vitam ſibi redimere vellet, obſequitur ægrota, interim dum cum illa ſermonem confero, ecce magna puris albi copia, tam putridi & graveolentis ore rejicitur, ut filia quæ ad matrem cum pelvi adſtabat, excipiendi puris ergo, prægravi ejus fœtores, conciderit animo, ad ægrotam poſtea rediens, eam & vocis vitio & reſpiratione difficili, & gravi deglutitione, & febre levatam reperi, & ab omni vitæ periculo tutam, qua nunc fruitur incolumis, *Jacobus Dovinetus*, *apolog. lib.* 3. *cap.* 1.

Hiſpanus quidam cùm acutiſſima angina in horas ſtrangulari videretur, & omnia univerſalia & localia per venam ſectam, ſcarificatas in collo cucurbitulas, acres Clyſteres, eſſent celebrata auxilia, & ipſe nigricante facie velut emortuus jaceret: peritiſſimi Medici jugulares ſecandas imperarunt: adfuit Chirurgus ſecandi arte dexterrimus; illas ſanguine ad caput ruente, vaporeque multo impletas, turgentes & conſpicuas reſecuit, irreparabili ſanguinis fluxu ſequuto, ægroque lapſo in omnimodam virium jacturam, ſpes ſalutis abeſt; quum de eo ob violentum ſanguinis fluxum, iam deſperarent omnes, vocatus accurro; Emplaſtrum Galenicum ex aloe, thure, pilis leporis exactiſſimè trituratis & mixtis cum candido ovi, ſuperimpono, quo ipſe ad arteriarum & iugularium hæmorrhagias fœliciter utitur; ſicque collo commodè ligato, ægrum iam iam exhauſtum refocillo, qui poſt horas aliquot, reſpirare & loqui cœpit, & à morbo immunis revixit. Nec mireris ad tam periculoſum remedium nos confugiſſe, quando enim ſalutis unica eſt via, hæc licet cum periculo, tentanda; cum ſatiùs ſit ægrum periclitari quam ſpe adempta certò perire, ut monet Magiſter, nam malo nodo malus cuneus quærendus eſt raroque crudele malum niſi crudeli depelli poteſt auxilio. *Zac. Luſitanus*, *obſerv.* 95. *lib.* 1. *prax. admirand.*

Angina canina cùm fœmina quædam nullo apparente tumore graviter corriperetur, magna cum violentia reſpirans, ita ut in horas ſtrangulari videretur, & neque cephalicæ, aut venarum ſublingua ſectio, in occipite ſcarificatæ cucurbitæ, acria clyſteria illi opem ferre poſſent, tandem eodem die quo omnia ob procraſtinationis periculum acta ſunt, ſub mento ſcarificata cucurbita ſummo fuit auxilio, aſſumptis, deindè Syrupis, excretaque per ſputum pituita craſſa & multa, altero die melius habuit. *Zac. Luſitanus*, *obſerv.* 94. *lib.* 1. *prax. admirand.*

Juvenis quidam 20. annos natus, pituitoſus, poſt celeriorem deambulationem, avidè hauſit frigidam cereviſiam, undè intra horam deglutitio admodum difficilis, fauciumque dolor & tumor apparuere, vocatus venæſectionem levem inſtitui iuſſi, ſequentique gargariſmate curatus eſt.

℞. Aq. flor. Sambuc. ℥iv. myrrh. pulv. ʒß. Spir. vini rectificat. ʒiii. Spirit. Salis armoniac. ℈i. ſucc. taraxac. expreſſ. ʒii. M. pro gargariſm. Puella 20. circiter annorum ſubitò in maximam reſpirandi difficultatem incidit, cum faucium tumore & dolore, ut ne guttulam quidem liquoris deglutire potuerit; vocatus ſtatim venæſectio celebrata fuit ad ℥vi. moxque ſequens apozema pro gargariſmate præſcripſi, undè levamen quoddam obſervavit.

℞. Flor. roſ. rub. ℥i. bacc. Lauri excort. ſem. Leviſtic. an. ʒiß. coq. in aq. communis ℔i. vaſe optimè clauſo, in colat. diſſolv. Mell. roſ. ℥i. aq. theriac. ſimpl. ʒv. ſpir. ſalis armoniac. ℈i. M. pro gargariſm. Sequenti die clyſterem purgantem miſer curavi, undè optime deiecit, eodemque die collo ſequens ca-

taplaſma bis de die renovandum applicari iuſſi.

℞. Nid. hirund. num. 1. flor. Sambuc. p. iii. cœparum ſub cineribus coctarum num. 2. coq ex cereviſ. tenui. Contuſis; adde albi Græci ℨiii. olei oliv. q. ſ. M. F. Cataplaſma, quo quarto die abſceſſus fuit ruptus, ulteriuſque uſa fuit ſolummodò melle roſac. pro linctu. *Fredericus Deckeers Obſerv. ad cap. 1. lib. 2. praxeos Barbetianæ.*

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Angina Latente.

ANgina laborabat Nicolaus Rota, nullus tamen rubor aut tumor, vel intus in gula, vel extra videbatur; & ipſe nihilominus vix ſpiritum trahens, quicquid præterea edendum ſumeret, per Os ſtatim & Nares reiiciebat: quare cùm areſcente corpore, pallente iam facie, ac vertentibus oculis, ſpes omnis ſublata eſſet, & Medici, quibus cura demandata fuerat, ægrum ampliùs non adirent; me licet iuniorem convocant, ægrum oſtendunt, & quæcunque acta fuerant exponunt; at ego cùm & ægrum ipſum ad mortem tendere, & Medicos quæcunque opportuna fuerant præſidia adhibuiſſe intelligerem, cœpi ipſe mecum cogitare, ſatiùs ne eſſet, ægrum ipſum Deo & Naturæ, ut cæteri Medici, incuratum dimittere, an aliquod licet inſolitum, utile tamen auxilium experiri: Verùm adhortantibus his qui ægro aſſiſtebant, conſilium capio, & locum altioribus plagis ſub ipſis Maxillis, ac etiam ſupra collum incido, ex quo cùm ſanies multa prorumperet, adeo morbus levatus eſt, ut faucibus ipſis ſpiritum ſimul & cibum capientibus, facilis dein ad bonam valitudinem ægro daretur regreſſio. *Antonius Benevenius. Cap. 38. lib. De abditis Morborum & Sanationum Cauſis.*

SECTIO VIGESIMAQUINTA.

Pro Ani Abſceſſu & Vlcere.

RUpto abſceſſu, & pure effluente; locum affectum continuò deterſimus cum decoct. hordi & melle Roſac. cùm ſatis deterſum videretur, mandavi, ut hoc unguento incarnante & conſolidante, & cicatricem inducente inungeretur.

℞. Ung. alb. Camphorat. ℥i. tutiæ. Lytharg. an. ℨi. Sarcocol. thuris. balauſt. an. ℨß. ducatur in mortario plumbeo, donec fuſcum fiat; inungatur, vel ſuper pannum lineum inductum apponatur. Ad idem quoque valet unguentum de plumbo, quo ſæpius utor, non ſolum ad ulcera, ſed ad rhagades ani. Ita deſcribitur apud *Montagnanam*.

℞. Plumbi uſti ℥ii. Lythargir. ℥i ceruſſ. lotæ, aceti, an. ℥ß. ol. Roſac. ℥iii. mell. rec. ℥i. vitell. ovor. num. iii. myrrh. ℥ß. ceræ, q. ſ. fiat unguentum.

Valet in omnibus excoriationibus, inflammationibus, & ulceribus fraudulentis, & corroſivis, & antiquis gangrænis crurum, & aliarum partium.

Utitur & *Montagnana* pro ano gangrænato, hoc unguento.

℞. Ung. de ceruſſa ℔i. plumbi uſti ℥ß. thur. myrrhæ an. ℨii. lythargir. deſpumat. ℥iß. incorporentur in mortario ultima contritione. *Petrus Foreſtus, obſerv. liber. 23. De Sedis & Ani vitiis.*

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

Pro Ani Fiſtula.

SI incommodum quod adfert Fiſtula non magnum ſit, nec multum ſaniei effluat, nec fœtor adſit magnus, multi Medici ſuadent, eam non attingendam eſſe, cùm Natura interdum ſuperfluas corporis humores per eam expellat, & vitium hæmorrhoidum ſuppleat; Quicquid tamen dicant Autores, quod fiſtulæ cura dimittenda eſt, bonum eſt, ut omni die abluatur decoctione agrimoniæ, foliorum olivæ & aluminis uſti per ſyringam quatuor aut

quinque vicibus immiſſa, deinde cum pannis lineis exſiccetur; & ſi foramen ſit nimis anguſtum, aperiatur cum medulla Sambuci, aut Gentianæ, ne ſanies in ea retineatur, & partes vicinas corumpat: Et ſi eaſdem melle madefeceris ſuperſpergendo pulv. aluminis uſti, melius erit, & citiùs aperietur; & ſemper lavetur cum dicta lotione, in qua reperitur ſæpè juvamentum magnum, vel repurgetur cum collyrio apud *Valeſcum* deſcripto, *lib.* 2. *cap.* 4. *De Fiſtula Lachrymali*, quod ita ſe habet.

℞. Aloes, thuris, an. ℥i. Sacocol. balauſt. ſang. dracon. antimon. alumin. an. ℥iß. ærugin. æris quartam partem ℥i. De iſto collyrio diſtemperato cum vino, vel decocto gallarum, quod melius eſt, guttæ tres vel plures in fiſtulam diſtillentur & utatur; mundificet cum melle & vino & virid. æris, donec conſumatur caro mortua, quæ apparet in fiſtula, & occultetur caro ſanguinea, ulcus probe repurgatum, curetur incarnativis. Si iſtis non curetur, tunc Chirurgia curanda erit, cauteriis actualibus, cum cautione tamen, cauteriſando ſuperficiem fiſtularum; id tamen fieri non debet, ſi fiſtula inteſtino, aut veſicæ propinqua exiſtat. Alii utuntur inciſione. Sed non niſi à Chirurgo peritiſſimo talia ſunt peragenda. *Petrus Foreſtus*, *Schol. obſerv.* 15. *lib.* 23.

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

Pro Ani condylomatibus.

QUi Condylomata patiebatur, ex quibus interdum humiditas aquoſa tenuis emanebat, huic juſſi, ut folia viridia rutæ cataplamatis inſtar, loco affecto apponeret. Egregiè enim illud ad condylomata & hæmorroides facit. Si neque illa juvarent, imperavi ut pulvis ſubtiliſſimus conficeretur, ex ferrugine ferri, qui cum ſucco tapſi barbati mixtus cum bombace applicentur. Omnia quæ Condylomatis conducunt (teſte *Ætio*) adſtringentia eſſe opportet. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 8. *lib.* 23.

Condylomata, omniſque generis verrucas, ficus mariſcas, & mora ani prorſus tollunt cineres ſtercoris murium cum vino cocti & applicati inſenſibiliter. Idem faciunt Conchylia juxta fluminum littora reperta oblonga, calcinata, & cum vino cocta & applicata. Sic crocus metallorum cum aqua Fœniculi diſtemperatus, & in petiis applicatus, dolores primò ſedat, & deinde ipſa Condylomata conſumit. *Joa. Hartmanus*, prax. Chimiatr. *pag.* 205.

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

Pro Ani Intertigine.

QUibus ex equitatione Ani intertigines contingunt, argentina herba contuſa commode apponitur: Hujus herbæ ſucco, ſi nates liniantur frequenter, mirabiliter juvat. Alii ſebacea candela ad ignem leviter calefacta, intertigines inungunt, ut equites facere conſueverunt. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 13. *lib.* 23.

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Ani procidentia ex Teneſmo præcedente.

CUm manu molliori inteſtinum rectum prolapſum introduci non poſſet: Spongia Anum foveri juſſimus cum decocto Malvæ adjecto butyro, & ubi detumuerat, cùm pars ſtercore inquinata eſſet, vino rubro abluere mandavimus; deindè ut mollibus manibus imponeretur, ubi verò inteſtinum repoſitum eſſet, fovere juſſimus decocto adſtringente & roborante ex gallis, cort. granat. roſ. plantag. & balauſt. in aq. Chalibeata decoctis & podicem inunximus oleo myrtino, pulvere ſuperinſperſo, ex myrtil. roſ. corn. cerv. uſto & gallis; quibus ſubſidiis curatus fuit. *Petrus Foreſtus*, *obſervat.* 2. *libr.* 23.

Repoſito ut decet inteſtino, ad adſtringentia accedendum, tum interna, tum externa. Inter interna laudabile eſt decoctum radicis prunellæ ſylveſtris in Cereviſia vel Aqua, quod ſæpius hauſtum, in die per aliquod tempus leniter adſtringit, ſed ita, ut alvus quoque libera ſimul fit.

ſit, quam in ejuſmodi caſibus ſemper oportet eſſe talem.

Externa ſunt varia, ſed elegans eſt, quod fit ab aſſere querno apprimè lævigato, & cum Maſtiche, poſtquam ille incaluerit ad ignem, illito & ſtatim ano ſuppoſito, ſuperſedendo, ad tolerantiam tamen ipſius caloris: quòd ſi autem inteſtinum repoſitum, nullo modo vel arte intùs manere, aut hærere poſſit, hoc unicum eſt præſens remedium.

℞. Scarabæos in ſtercore equino natos mortifica in vitro clauſo ad ſolem, benè exſiccentur & F. pulvis tenuiſſimus, de quo ſparge ſuper inteſtinum prolapſum, & quoquomodo poteris repone, nunquam egredietur amplius; præſertim ſi deinceps decoctum radicis prunellæ ſylveſtris ad tempus uſurpatum fuerit. In procidentia etiam oculi prodeſt hoc remedium ex Scarabæis petitum. Aluminis uſus propter nimiam ſtipticitatem cautè evitandus. *Job. Hartmanus.* Prax. Chimiatr. *pag.* 205.

Infantes ani procidentia imprimis ob refrigerationem laborantes, quod & in adultis fieri poteſt, bonum eſt ſupra truncum quercus recenter cæſæ, calefactum, & ſecundum rectitudinem ligni erectum, collocare; idque ideo quia ejuſmodi truncus de ligno recenti maxima aſtringendi vi præditus eſt. *Fœlis Platerus, Prax. Med. Tom.* 3. *lib.* 2. *pag.* 578.

SECTIO TRIGESIMA.

Pro Ani Prolapſu.

Quinquagenarius quidam, cum Muſto oneratus, ex oppido domum rediens, in via alvum exonerare vellet, ac ſeſe inclinaret, prolapſum ipſi eſt inteſtinum, & quia tunc aer frigidiuſculus erat, exortus eſt dolor maximus, ita ut ulterius ad ſuos progrèdi, neque ad oppidum redire poſſet: Verùm fortè fortuna a prætereunte quodam ſemianimis repertus, mihi adductus fuit, tum inteſtinum rectum prolapſum, & ad magnitudinem ovi oſtrutii temefactum reperi; dolor ingens aderat, & excrementa continuò, eaque liquida & viſcida effluebant: In curatione ſic proceſſi; primò ſequens applicui fomentum.

℞. Fol. & flor. Verbaſci albi flor. Chamæm. Melit. rad. & fol. Alth. an. M j. ſem. lini & fœnugræc. an. ℥ß. aniſi ℥i. coque lacte vaccino rec. mulcto, in decocto iſto linteamina reduplicata intinxi, & per horam integram calidè applicui. Deindè toti inteſtino ſequentem inſperſi pulverem.

℞. Roſ. rub. cort. granat. nuc. cupreſ. maſtic. thuris, croci martis, plumbi uſti, an. ℥i. M. F. pulvis.

Tandem caput ægri in terram inclinavi, pedes verò ut in altum a duobus viris fortibus elevarentur operam dedi; mox indice meo dextro linteo molli & ſuavi involuto, & decocto præſcripto intincto, nec non in centro ejus quod prolapſum fuerat, poſito, inteſtinum in locum ſuum fœliciter reduxi; altero die os ſacrum & coccygis ſequenti linimento inunxi.

℞. Ol. lumbric. roſ. an. ℥i. ol. ex floribus ℥ß. M. Sequenti die Syrup. roſ. ſolut. compoſ. cum rheo. agar. & Sen. corpus leniter purgavi, venamque in brachio incidi; & ſic in priſtinam ſanitatem reſtitutus fuit, nec poſtea ampliùs prolapſum eſt inteſtinum. *Guil. Fabritius Hildanus, obſ.* 76. *Centur.* 3.

SECTIO TRIGESIMA PRIMA.

De Aphthis.

Quæ in oris interna ſuperficie fiunt ulcera, ac ignei caloris quiddam obtinent, Græcis ἄφθαι (fortè ἀπὸ τοῦ ἅπτεσθαι, accendi) Latinis Lactucimen, Barbaris, Alcola nominantur.

Sunt ulcera non admodum cava in quamvis oris partem ſerpentia, in palatum, in gingivas, in linguæ latera, & radicem.

Oriuntur, ut plurimum infantibus, pueriſque lactentibus, quibus admodum familiare eſt malum, quum ſcilicet, aut lac nutricis vitioſum fuerit, aut non probè ipſum infans concoxerit ex qua lactis acrimonia

nia & putredine, ſurſum elati habitus, partes illas molliores & delicatas facilè exulcerant: fiunt etiam aliquando in iis, qui ad perfectam ætatem pervenerunt; & tum cauſæ ſunt tenuens, ſeroſi, & acres humores, in toto corpore redundantes, & ad ſupradictas partes delati. In febribus frequentes ſunt Aphthæ, nonnunquam & ſine febre graves, quales ſæpè menſibus ſuppreſſis obſervantur. Eas etiam venerea lues & hydrargyri perunctio ſolet excitare. Ex puſtularum colore præſagientia ſigna ſumimus: albicantes enim ac rubentes tutiores ſunt, & curatu faciles; lividæ autem; aut ſubnigræ perniciosæ, & ſæpè lethales habentur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Aphthis Puerorum.

NOs linctu utimur ex diamoto, ſucco granat. & melle, hoc etiam addam quod à Pharmacopæo accepimus. Multi Infantes cum *Antevverpiæ* ex Aphthis morerentur, ex vetulæ conſilio, ranulam vivam ori puerorum admovebant, ſuctione malignitatem attrahentem, eaque defeſſa & mortua, alteram ori imponebant: deindè rurſus aliam, ſi opus eſſet; quin præſidio, & pueri, & infantes evadebant. Idem in pueris ſuis, tum aliis expertum narrabat. *Petrus Foreſtus obſerv.* 21. *lib.* 14. *De Affectibus Labiorum gingiv. dentium, oris & linguæ.*

Juvenis bilioſus, cùm in Apthas incideret, & valdè ignitas & flavas, poſtquam ex infuſo rhab. purgatus eſſet, collutionem præſcripſi, quæ refrigeraret, & fervorem reſtringeret in hunc modum.

℞. Fol: plantag. bellid. min. portul. ſemperviv. ſolan. an. mj. flor. roſ. rub. p. i. ſem. Cydon. ʒß. F. decoctio in aqua in colat. ℔i. diſſolv. diamor. ℥ii. ſucc. mali punici acid. ℥ß. M. F. collutio. Poſtea adjeci ad majorem refrigerationem, ſuccum ſolani, & aceti modicum. Deindè ut magis abſtergeret, in decocto adjeci hordeum integrum, etiam mellis roſati nonnihil, ut citra mordacitatem magis diſcuteret. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 22 *lib.* 14.

Hic Syrupus mirum in modum profeſt.

℞. Fol. viol. fragar. ſemperviv. bellid. min. plantag. portulac. an. mj. ſem. Cydon. ʒi. coq. in aqua communi colat, fortiter expreſſæ add. ſacch. q. ſ. & Coq. ad conſiſtentiam Syrupi, S. A. ut melius abſtergat, loco Sacchari, meladdi poteſt. *Petrus Foreſtus, Schol. Obſerv.* 24. *lib.* 7. *De Febrium Symptom.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aphthis.

FIlius meus quatuor annos natus, paſſus eſt fluxionem acerrimam in linguam & fauces, ut infinitis ulceribus ſcaterent, iiſque albicantibus, & admodum dolorificis, cum magna inflammatione, non poterat cibum, aut juſculum capere, nec lac ſugere; diebus ac noctibus ejulabat inſomnis, macilentus, ac ferè conſumptus. Ex remediis non profuit mel roſaceum cum Spir. Vitrioli, quod alias mirificè conduxerat: aderat alvi fluxus copioſus, quo bilem porraceam ejiciebat veſicatorium valdè profuit: ſed dolores & clamores perſeverabant, & continuò æger per os humorem ſeroſum & acrem emittebat, dolore & inflammatione magis ac magis attrahente, tandem exhibui Laudan. gr. i. cum juſculo, eoque dolor ſopitus eſt ſomnus leviſſimus conciliatus, qui poſtmodum perſeveravit moderatus & ſuis horis adveniens. Hinc cœpit convaleſcere, & fluxio illa humoris per os emanantis omninò cohibita eſt: Sequenti tamen die purgans medicamentum exhibitum eſt, quod multum etiam profuit. *Lazarus Riverius, Obſerv.* 43. *Cent.*

Quædam mulier laborabat Aphthis contumaciſſimis, quæ neque venæ ſectionibus, neque purgationibus multis, neque julepis refrigerantibus, neque illitu ex ſpiritu ſulphuris curari potuerant: noctes inſomnes traducebat, & vix cibum devorare poterat, quia omnes oris partes hujuſmodi ulcuſculis ſcatebant: ſumpſi noctu Laudani gr. iii. idque remedium continuavit per triduum, & ſic fluxio acris in oris partes defluens cohibita eſt, ac conſe-

queu-

quenter oris ulcera paucis diebus percurata ſunt. *Lazarus Riverius, Obſerv.* 35. *Cent.* 3.

Colluatur os ſæpe decocto Satureiæ in vino, vel etiam decocto Veronicæ, quod præſtans eſt, præſertim ſi adjiciatur aliquid mellis roſati. In Aphthis contumacibus hiſce decoctis adde aliquid ſpiritus Vitrioli, & non reſiſtent. In Apthis ex Lue venerea omnem abſolvunt nodum aquæ virides infra ſectione de ozæna deſcribendæ, imprimis ſi loco aq. ſimplicis, aſſumatur aqua perſicariæ. *Johannes Hartmannus, prax. Chimiatr. pag.* 123.

Lingua infantium, & oris partes, quæ puſtulis ſunt conſperſæ, eluantur & confricentur bis terve poſt ſuctionem lacte bubulino, vel caprino, in quo auriculæ judæ vel fungi ſambucini ſunt incocti; cum ipſis itaque fungis & lacte, aut foliis ſalviæ virentibus in eodem lacte madefactis puſtulæ confricentur & abſtergantnr: quibus abſterſis partes oris puſtuloſæ inungantur, aut melle roſaceo, aut diamoro, aut rob. ribium, omnium autem certiſſimum & præſtantiſſimum remedium ad Aphthas, cujuſcumque coloris, tam in infantibus, quam adultis eſt, eas prius diligenter ablutas & abſterſas oblinire ſequenti remedio.

℞. Mellis Roſac. ℥ß. ol. vitriol. ʒi. fiat Linimentum *Fraciſcus Joel. Sect.* 7. *lib.* 2. *Practica.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Aphthis.

IN puerulis aphthis laborantibus nihil eſt quod tam præſentaneam afferat operam quàm oleum raparum, ſi in eo tantùm diſſolvatur ſacchari, quantùm poteſt, illudque ori illitum lambant: quod in meo filiolo vix octo dies nato expertus, cui aphthis laboranti dedi oleum raparum ſaccharatum, & paucorum dierum ſpatio curatus eſt. *Ludovicus Hannemanus. obſerv.* 82. *Miſc. Curioſ. Med. Phyſ. ann.* 4. *decur. prim.*

SECTIO TRIGESIMA SECUNDA.

De Apoplexia.

APoplexia morbus eſt graviſſimus, qui primò caput obſidet, & protinus ac ſubito ſenſu & motu univerſum corpus privat, ita ut exitus ſpiritus animalis à cerebro prohibeatur, & vitalis aditus a corde ad cerebrum præpediatur ἀπὸ τοῦ ἀπλήτειν, *i. e* a percutiendo nomen habet, quòd, qui ea laborent, veluti de cœlo percuſſi videantur. *Avicenna* Apoplexiam definit, quod ſit otioſitas ſenſus & motus per interceptionem Spiritus ſenſitivi & motivi ab oppilatione ventriculorum cerebri. Ejus plures ſunt cauſæ: fit enim aliquando cerebri phlegmone, nonnunquam a glutinoſa pituita, cujus nimia abundantia repletur cerebrum, ut in Apoplexia hyberna & ſenum, fit etiam a lympha craſſiore, nervos magna ex parte obſtruente, uti etiam ab effuſo in cerebrum ſanguine. Duplex eſt ſecundum *Hippocratem,* una fortis, altera debilis; diſtinguuntur majore & minore difficultate ſpirandi, at omnis morbus eſt maximus, utpotè in quo Symptomatum ſumma ſunt omnia, quæ hominem ad exitium præcipitant, antequam remedia convenienter adhiberi poſſint.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Apoplexia pituitoſa in Sexagenario.

SArtor quidam pallidi coloris extra urbem exiſtens, ſubito Apoplexia correptus, in domum ſine ſenſu ac motu fertur; qui cum pituita abundaret, & venæ non apparerent, ſectionem venæ prætermiſimus. Sed ut ſubitò materiam a capite divertendo avellerem, ut hic Clyſter infunderetur mandavi.

℞. Cent. min. puleg. calamenth. origan. beton. rutæ, ſalv. mercurial. hyſſ. an. Mi. fol. Lauri, fl. ſtœch. & anthos, an. p. i. ſem. aniſ. fœnic. cartham. contus. an. ʒii. uvarum paſſ. enucl. ℥i. colocynth. ʒiß. coq. in aq. communi, in col. ℔i. diſſolv. elect. hieræ ſimpl. benedict. laxat. an. ℥ß. hier. logad. diacolocynth.

n. ℨiß. ol. chamæm. rutae. an. ℥i. ol. anethi, ℨß. ol. caſtori ℨ. ii. ß. ſalis gemm. ſal. communis, an. ℨi. M. F. Clyſter: Interim dum Clyſter parabatur, etiam alvus irritata eſt ad ſolutionem glande infraſcripta.

℞. Troch. alhand. ℈ii. ſpec. hieræ picr. ℈i. ſal. parum, mellis q. ſ. F. ſuppoſitorium.

Adhibui etiam frictiones; & vincula tum femoribus, tum brachiis injeci, quibus adhibitis, tendebat in paralyſin: Sed non expectata digeſtione, ut has pilulas devoraret præcepi.

℞. Pil. coch. ℨi. caſtor. ℈i. cum ſyrup. de ſtæch. fiant pil. 7. quas, cùm non potuit devorare, dedimus ſolutas cum. aq. beton.

Cùm ventrem egregiè ſolviſſent, cœpit meliùs loqui. Exhibui tunc Syr. è Stœchade, & Oxym. ſcillit. Et poſtea cùm pilulas devorare poſſet, prædictas deglutiendas dedi. Nucham quoque inunximus oleo Sampſuchino & Nardino ſimul mixtis. Deinde pro particulari evacuatione, palatum inunximus cum theriaca & ſinapi; etiam maſticatoriis quoque adhibitis & errhinis cum ſucco betæ, rutæ & majoranæ, & ſternutamento hunc in modum præſcripto.

℞. Nigell. piperis alb. nuc. moſch. an. ℈i. helleb. alb. pyrehr. caſtor. an. ℈ß. M. F. pulvis. pauxillum ejus calamo inſufflettur in nares. Ultimò ad majorem reſolutionem & capitis roborationem, theriac. mithridat. oxymel ſcilinum, dedimus, & imperavimus ut ex hoc ſequenti condito ſumeret ſubinde.

℞. Conſ. flor. Roriſmar. beton. ſalv. an. ℥ii. mithridat. ℨii. theriac. el. ℨi. ſpec. diamb. diamoſch. pliriſarchont. an. ℈iß. diacori, ℈ii. oximel. Scillin. ſyrup. è ſtœch. an. ℥ß. M. bibebat & hoc Claretum.

℞. Salv. majoran. hyſop. beton. an. M i. flor. roſmar. ſtœch. an. p. i. liquir. raſ. ℨiii. coq. in aq. q. ſ. in colat. ℥ix. diſſolv. mellis deſpum. ſyrup. è ſtech. an. ℥i. clarificetur & aromatizetur cum ℨiii. cinam. fiat claretum pro tribus doſibus.

Exteriùs verò ſpinam totam inungebat, & crus paralyticum his oleis.

℞. Ol. Nardin. ſampſuch. an. ℥i. ol. vulp. ℥ß. ol. caryophil. gutt. v. tempore inunctionis addebatur aliquid aquæ vitæ rectificatæ, & ſic hic fuit tandem egregiè curatus. *Petrus Foreſtus, obſerv. 77. lib. 10. De cerebri morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Apoplexia à delapſu ex ſublimi.

Theologus quidam ferè ſexagenarius, ſcalam domi deſcendens decidit, capite pavimentum feriens; ſubitò collapſus inſtar mortui jacet, ſine voce, nec videns, nec audiens; quin etiam tactu, motuque privatus, cum ſtertore quodam, pulſu adhuc integro, ſine febre, mox vomitus ſubſequitur.

His ſignis perdurantibus, prognoſin facillimè fecimus, nimirum affectum lethalem eſſe; ſecundum *Aphor.* 42. *ſect.* 2. Ne tamen quicquam quod Chriſtiana Charitas requirebat, intermitteretur, aliquid tentandum eſſe judicavimus, propterea quòd interdum etiam in deſperatis caſibus benedictio divina luculenter præter ſpem, dum ex officio extremè laborantibus ſuccurrimus, nobis apparere ſoleat. Hinc revulſionem a capite variis mediis inſtituendam, & deinde omni ingenio facultatem animalem excitandam eſſe putavimus. Pro primo ſtatim venæſectionem inſtituimus in brachio dextro, ſanguinis ℥vrir. extractis, propterea quòd ſuſpicio eſſet, ſanguinem ex concuſſione capitis, eò confertim affluxurum. Quanquam verò ſanguinis miſſione dextrè peracta reſpiratio levior videretur, in cæteris tamen nulla mutatio ſequebatur, unde non tantùm extremorum frictiones, & ligaturas dolorificas ordinavimus, ſed paulò poſt clyſterem ſequentem ſuaſimus.

℞. Fol. beton. Salv. prim. veris, Cent. min. Calamenth mont. an. Miß. fol. Sen. ℨvi. pulp. Colocynth. ℨiß. coq. in aq. & vino ad tertias, in colat. ℔i. diſſolv. elect. hieræ ſimpl. Indi maj. an. ℥ß. ol. rut. de caſtor. anethan. ℥i. ſal. gemm. ℨß. M. F. Clyſter. Præter hæc remedia revulſionum partem affectam quoque non neglexìmus quam ob cauſam, pro ſecundo, non tantùm

tùm aq. apoplecticam Langii cum ſpiritu ceraſ. nigr. permiſtam, aliquoties infudimus corroborationis gratia, ſed etiam oleo ſuccini verticem tempora, & nares inunximus, ac tandem ſternutatoriis ex caſtoreo & ſimilibus (quæ poſt univerſalia & revellentia rectius, quàm in principio adhibentur) naturam excitare conati ſumus ſed fruſtra, ſenſim etiam vitali facultate remittente. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 13. *lib.* 2. De morbis capitis.

SEBSECTIO TERTIA.

De Apoplexia.

Ad Dam hic deſcriptionem iſtius aquæ vitæ contra apoplexiam, paralyſim, epilepſiam reliquoſque capitis morbos frigidos, unà cum confectione quibus Palatini Comites Electores uti conſueverunt.

℞. Flor. Lil. Conval. M. VIII. vini generoſ. alb. ℔IV. poſt 4. vel 5. dierum infuſionem in vitrea boccia, & quotidianam agitationem, diſtillentur in Balneo M. deinde.

℞. Flor. ſtœch. arab. M. j. flor. Lavend. Miß. flor. roſmar. Mi. Caryophil. nuc. moſch. an. ʒiiß. cubeb. ʒii. viſc. q. ʒiiiß. rad. pœoniæ ℥ß. rad. dictamn. alb. ʒiii. findantur radices, & cætera conſcindantur, & commiſceantur ſupraſcriptæ aquæ deſtillatæ, quæ rurſus indita in vitream bocciam per dies 7. ad ſolem, & ſæpiùs agitata deinde deſtillentur in Balneo M. & ſervetur aqua diligenter.

Confectio vel tabulatum hoc fit.

℞. Sem. pœon. excortic. ℥ß. margarit. ℈i. macis ʒß. fol. auri, nu. 7. Sacch. finiſſ. in aq. ſupraſcripta ſoluti ℥v. F. rotulæ. *Reinerus Solenander, conſil.* 14. *ſect.* 3.

Extractum Salviæ pro magno ſecreto exhibent Cymici. Confectio anacardina, ut in omnibus cerebri frigidis morbis, ſic & hic ſummopere probatur: qua potiùs quàm theriaca, aut aliis opiatis utimur; per ſe eam exhibendo, vel cum aqua vitæ diſſolvendo. *Felix Platerus, cap.* 1. *lib.* 1. *tom.* 1. *prax. med. pag.* 49.

Sunt qui theriacam aut mithridatum bibendum exhibent, magno quidem errore, quoniam in illis tametſi diu ſervatis, vis opii non omnino periit, ut taceam antidota ea compoſita eſſe ex multis quæ aſtringentium & frigidorum, quantumvis hebetata, facultas ſuſpectu eſt quoniam humor unde morbus hic committitur, cerebri corpus imbuit, & altiùs impingitur his medicamentis. At ubi fuerit cerebrum expurgatum cutò dantur, quoniam cerebro imbecillo ex morbo præcedenti robur addunt. *Guihel. Rondeletius, cap.* 22. *lib.* 1. *prax.*

Sternutamentum provocare (quod pervulgato errore ſtatim faciunt omnes) noxium eſt, quia humor pituitoſus in corpore cerebri eſt, non in ejus ventriculis; itaque ſternutatione non poteſt excuti. Præterea agitatione capitis & pectoris cerebrum oppletur, humoribus ad ſe tractis. Quare ſternutatio non conducit, ſed etiam lædit plurimum. *Idem ibidem.*

Quidam in apoplexiam cadit, omnibus modis agitatur, pulvis hieræ iniicitur in nares, an ita agendum? obſervatum eſt apoplecticum injecto ſimili pulvere Epilepticum extitiſſe, quæ calidiora in os & nares ad ſternutamentum excitandum iniiciuntur, quia cruda omnino materia eſt, amovenda ſunt. *Guill. Ballonius. lib.* 1. *Epid. & Ephemer. pag.* 6.

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Apoplexia terminante in paralyſin cum ſopore inexpugnabili.

Vir quidam temperamento phlegmatico ſanguineus, 55. annorum præterpropter, poſteaquam præcedentibus diebus Sympoſiis operam dediſſet, in prandio, inter cibum potumque incipit balbutire, mox inſequens apoplexia terminatur in paralyſin lateris dextri quam comitatur inexpugnabilis dormiendi cupiditas. Secundo die morbi adveniens, ægrum omninò ἄφωνον reperio ſoporique deditum, facie tamen ſana, & omnia intelligentem, ſolum latere dextro immobili, & paralytico: præmiſſo morbi curatu difficilis prognoſtico, illico hunc clyſterem iniiciendum curavi.

℞. Rad. angel. Zædoar. an. ℥i. fol. rutæ, cent.

cent. min. origan. ſerpill. beton. mercurial. an. Mi. flor. Sambuc. cent. min. Cordial. omnium an. pß. ſem. Cumin. aniſ. an. ℥ß. bacc. Laur. ℥ß. fol. Sen. el. ℥i. F. decoctio in colat. ℥v. diſſolv. diaphæn. diacathol. ana ℥i. benedict. Laxativ. ℥ß. oleum Chamæm. aneth. irin. an. ℥i. Sal. gemm. ʒi. F. Clyſter. ſtatim iniiciendus. Interius accepit per vices cochlear unum hujus aquæ apoplecticæ.

♃. Aq. hirund. apoplect. Lang. an. ℥i. aq. pœon. Lil. convall. an. ℥ß. ol. ſuccini gutt. VII. M. diligenter ad vitrum. Poſtea vertex, totumque ſinciput unà cum nucha, illinebatur primùm cum ol. ſuccini calidè, deinde cum hac aqua.

♃. Aq. Salv. roſmar. Lavend. an. ℥iß. aq. vitæ opt. ℥i. ol. Salv. Succin. deſtill. an. ℈ß. M. ad vitrum. poſt fotum cum hac aqua illinebantur partes illæ cum his oleis.

♃. Ol. Lumbric. Laurin. an. ℥ß. ol. coſtin. nardin. an. ʒiii. ol. vulpin. urſin. an. ʒi. ol. roſ. mar. Lavend. an. ℈ß. M. ad fictile.

Sequenti die cùm in ſoporem ſubinde relaberetur, injectus eſt alius clyſter paulo acrior, additis ſpec. de hiera. ʒii. diacolocynth. in petia ligati. ℈ii. ſed neque hic quicquam promovit, tametſi per horam mediam & paulo ultra ſubſiſteret, ideoque elapſa hora, ex indito ſuppoſitorio tandem bis terque dejecit. A meridie contra ſoporis augmentum ſequentibus pugnatum eſt.

♃. Rad. Angelic. imperator. Zedoar. tormentill. dictamn. an. Mi. fol. Satureiæ (quæ contra veternum peculiaris) Mii. Lavend. Rutæ, ſerpill. majoran. an. Miß. coq. in q. ſ. vini & aceti vinoſi, pro decocto, petiæ duplicatæ hoc liquore impregnatæ, tam fronti, quàm nuchæ calidè adhibeantur, & ſæpius renoventur.

Succus rutæ cum aceto acerrimo miſtus; ex ſpongia ſubinde naribus objectus.

Intus de hac mixtura ori ingeſtum.

♃. Oxymel. ſcilit. ℥ß. mithrid. el. ʒii. Caſtor. pur. ℈i. cum confectione anacardina fiat miſtura.

Oleo etiam ſequenti paulo fortiori, prærunte aqua ſupraſcripta, juxta cum ſpina dorſi nucha calidè fovebatur.

♃. Ol. Laurin. petrol. an. ℥i. ol. Caſtor. laterin. an. ʒii. Euphorb. pul. ℈i. ceræ rubræ & aceti parum M. F. Linimentum.

Pulvis pariter ſternutatorius naribus inſuflatus eſt. Gargariſmi etiam tentati. Denique ut in tam magno peneque deſperato morbo, nullum remedium aliàs ſalutare, prætermitteretur, Clyſteriis ſuppoſitoriiſque nihil aut parum facientibus, ſequentes pilulas capitales pro revulſione ac minoratione replectionis iſtius apoplecticæ præſcripſi.

Extract. pil. Coch. ℈i. gummi. gutt. lax. el. gr. v. caſtor. el. gr. IV. ol. Succin. gutt. iii. Syrup. de Stœch. q. ſ. F. pil. nu. 5. inaurentur quia deglutiri non poterant, ſic diſſolutas propinavi.

♃. Aq. pœon. Salv. an. ʒx. diſſolv. pil. prædict. adde aq. Cinam. perlat. an. ʒi. Sp. vitrioli, gutt. iii. M. F. hauſtulus brevis. Elapſa hora excrevit aliquoties materiam duram, nigram, fœtentemque pro majore revulſione, ab utraque parte nuchæ applicata ſunt veſicatoria, ſed omnia præſidia fruſtranea, *Joannes Petrus Lotichius obſerv. 10. cap. 1. lib. 2.*

SUBSECTIO QUINTA.

De Apoplexia forti ab ebrietate.

Anglus ſexagenarius virginum Anglarum Leodii agentium, Symphoniæ organiſque præfectus, media quadrageſima ebrius, in penuarium hoſpitii pugilum, in quo poterat, delapſus, occipite contuſo, oſſe tamen calvariæ integro, vera, & forti apoplexia correptus fuit. Medicis omnibus illum ſoli prognoſtico relinquentibus, rogavi partes & virgines Anglas, quibus tum ordinariam medicinam faciebam, paterenturne me aliquid tentare, remediumque nullo modo anceps experiri? illis annuentibus, ægro validè concuſſo & ægitato, Clyſterem protinus acerrimum iniicio, quo duabus horis ceſſante, & glande acri evocato cum inſigni evacuatione, toti capiti raſo cataplaſma ex fimo columbino, euphorbio, pyrethro, & ſinapi applico, hinc multæ magnæque veſicæ cum ſe ſurrigerent, omni-

bus

bus forcipe ſectis, aquæ flaviſſimæ plurimum effluxit, ſuppoſitis rubrorum caulium foliis contuſis, multâ iam nocte domum redeo. Poſtridie ſpecierum hier. Colocynth. ʒii. Caſtor. ʒß. rutæ ℈i. cum aq. antapoplectica propinavi, quæ potio cùm ex voto ſucceſſiſſet, cucurbitulas humeris cum ſcarificatione applicui, unde minuto ſtercore, ſalivaque circa os omnino ſiccata, in ſpem erectus veſicis capitis non amplius fluentibus, novas in nucha, & vicina, ſed ſolis cucurbitis excito in hunc modum. Capio latioris cucurbitis excito in hunc modum. Capio latioris cucurbitam vitream, quam ſtupa ardente ut ſit munitam applico, cum per horæ quadrantem hæſerit detraho, novamque cum flamma maxima adpono, paulo poſt in iunioribus & euſarcis. (In ſenibus aut denſa cute præditis tardius, veſiculæ ſurgunt parvarum acicularum capitella vix æquantes: quibus omnibus horæ ſpatio coeuntibus, ſurgit veſica maxima orificio cucurbitæ par vel major; tum ſi cucurbita vitrea non habet foramen cera obductum, quo acu perforato, flatu exeunte ſponte ſua cadit, plerumque vitrum cultro percuſſum frango, alioquin veſicam, dum manu avellitur lacerans dolorem ſævum excitat. Hoc modò innoxiè & intra horarium ſpatium, certò certius ſurgunt veſicæ, cum alia veſicantia, poſt multas horas ſæpe ſpem noſtram eludant. Eſt hoc meum inventum, & quod ſciam ante me nemini uſitatum, uſitatis deinde remediis uſurpatis & continuatis, ab hoc malo tandem, ut & ſuccedente, linguæ paralyſi, liber evaſit.

Alium Anglum apoplecticum in cujus caput magna porta cum trabe cui adhærebat, deciderat, ita curavi; illius capiti raſo poſt univerſalia impoſui Emplaſtrum *Alexandri Benedicti*, quod etiam *Valeriola* comendat. obſ. 9. lib. 5. quod quia fidum inveni, hic deſcribam.

♃. Gummi hederæ, ceræ, terebinth. an. ℥iij. reſinæ purgatæ, ℥ß. Succ. Corymbor. hederæ, ℥iv. ammoniac. ℥ij. ol. roſ. ℥iiß. farin. fabarum q. ſ. F. Ceratum. *Henricus ab Heers, obſerv. 21. lib. 1.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Apoplexia.

PRoviſione habita totius corporis, rade caput ea parte ubi ſunt ſuturæ & impone illi Emplaſtrum ex ſinapi, caſtoreo, & aceto forti. Brachia & crura illico ſtringe vinculis; jubeque fricari manus & pedes nitro cum ſale, ſub lingua ponatur caſtoreum. Deinde Saphena vena utriuſque pedis aperiatur. Hinc manus vena tundatur: tandem naſi, vel jugulares poſtridie Clyſter repetatur.

♃. Caſtor. & Euprob. an. ℈i. id totum infletur radici linguæ, id extrahet pituitæ maximam copiam per palatum horæ ſpatio. *Johannes Heurnius, ad Hippocr. Aphor. 42. ſect. 2.*

Medicus apoplecticum aggreſſurus, ante omnia conſideret, an in ægro adhuc ſigna aliqua vitæ adſint; quibus cognitis ad curam ſeſe ſtatim accingat, egrum hinc inde agitare, & membra ejus fricare mandet, abraſis capillis verticem ſtatim & nucham inungat oleo ſuccini ſtatimque ſi os clauſum ſit illud aperiat, apertumque conſervet. Capiti ſæpius admoveat laminam ferream ignitam. Per os ſi fieri poteſt, exhibeatur cochlear unum hujus aquæ antapoplecticæ meæ compoſitionis, quæ ad præſervationem & curationem unicè prodeſt.

♃. Fl. Lil. convall. menſe Majo cum exortu ſolis collectos (maturos & adhuc rordos ſtatim in vitrum ingere ſine lotione) eoque recentes ſine apiculis, ſaltem protuberantes flores abſcerptos in vino generoſo, malvatico vel alio dulci digere ad ſolem, in vitro optimè clauſo, relinque tamdiu, donec etiam lavendula floreat cujus flores cæruleos ſine calicibus, & apiculis diligenter ſeparatos, æquali pondere, conjunge cum floribus Lilii Convallium in idem vitrum, quod firmiter clauſum relinque uſque ad menſem Septembrem: tandem per alembicum ex B. deſtilletur, & quæ primo loco egreditur aqua ſpirituoſa diligenter reſervetur. Eſt enim pretioſa, & tam præſervando quàm curando apoplecticis prodeſt (reliqua etiam uſui eſſe poteſt, ſed

tam

tam virtuoſa non eſt, facit imprimis ad frictiones membrorum) hæc aqua diu durat & fragantiſſima eſt. Si nimiam ſentit ſanguinis abundantiam, venam brachii, immiſſo tamen priùs Clyſtere acriore, aperiat. Hinc ad vomitoria aquam ſcilicet benedictam confugiendum, ubi notandum, quod in duplici ſemper quantitate, prout ſopitæ vires, exhibenda. Interim continuanda exhibitio aquæ apoplecticæ, *Johannes Hartmanus*, prax. Chimiatr. *pag.* 75. & 80.

Fortiſſima apoplexia correpta fuit mulier quædam 48. annorum, habitu corporis εὐσάρκῳ ac carnoſo, concidit ſubito. Seniores Medici vocati nihil ſpei ſupereſſe judicabant: tandem 16. ab invaſione horis vocatus acceſſi, tum temporis adhuc iuvenis obſervavi graviſſimam cum difficili admodum reſpiratione apoplexiam: pulſum fortem & magnum, tentandam eſſe curationem exiſtimavi, itaque ſanguis illo die bis, & quidem ſatis copioſè, detractus, ſemel è brachio dextro, deinde ex pede: Enemata quoque hoc ipſo die ſatis acria duo iniecta, deinde ſingulis diebus ſingula, adhibita & localia quædam, ita tandem octavo aut nono die ſuos domeſticos agnoſcere cœpit, & nonnihil balbutire. Poſtea purgantibus medicamenti per os exhibitis, deinde πταρμικοῖς, apophlegmatiſmis, aliiſque ſimilibus uſa, meliuſcule habuit; verùm eouſque perduci non potuit, ut mentis ac ſenſuum integrè compos fieret, aut pedibus conſiſteret. Manſit reliquo tempore impotens: ſedebat, ac geſtabatur in ſedili, ita tamen aliquot annis ſupervixit. *Rembertus Dodoneus*, *cap.* 8. obſervat. Medicinal.

In apoplexia ſummum & unicum remedium habentur cucurbitulæ capiti impoſitæ; quod remedii genus D. Fracaſtorius apoplexia correptus nutibus ſuis indicaſſe fertur: ſed non intellectus periit. *Daniel Sennertus*. cap. 33. part. lib. 1. Practicæ.

Spiritus Salis dulcis rite præparatus magnæ eſt efficaciæ continuò in vino potuve aſſueto ad gutt. x. vel xv. aſſumptus. *Paulus Barbette*, *prax. lib.* 1. *capit.* 2.

Ego verò ſpiritum ſalis armoniaci, cum aq. Serpilli, & Lavendulæ deſtillata aſſumptum, ad præſervationem ſcilicet præferrem *Fridericus Dechers*, notis ad *cap.* 2. *lib.* 1. prax. *Barbettiana*.

Aqua deſtillata è nucibus moſchatis, auribus, palato, naribus, ebibita, omnium eſt remediorum accommodatiſſimum, quod ſi fiat, cum aqua vitæ deſtilatio, multo erit efficacior, hoc præſidium Senectenſem Epiſcopum horas iam 20. iacentem excitavit.

Rhazes ſartaginem calefieri, dum candeat, interdum laudat, & de proximo admoveri capiti. *Jacobus Holierius*, *cap.* 7. *lib.* 1. De morbis internis.

Ab hinc 4. annis, præſidem Valentem qui ab obſtructione venarum iugularium, & catotidum arteriarum apoplecticus pene conciderat, liberali ſanguinis detractione; curavi, hunc etiam in apoplexia totam noctem dormire permiſi; quoniam abſque ſtertore dormire viſus eſt, unde meliùs habuit, nam ſi cum ſtertore dormiat apoplecticus, ſtatim excitandus eſt. *Ludovicus Duretus*. in annotat. ad *cap.* 7. *lib.* 1. *Iac. Hellerii*. De morbis interniſ.

D. Screvelius anno 1639. commemoravit mihi quod Hagæ Comitis tractaſſet Chirurgum quendam apoplecticum, qui ſtatim ac corripiebatur morbo, clamabat pellis humana: *Screvelius* quærebat quid ea vellet? collo appenſam dicebat, eo modo enim ante tempus aliquod apoplecticum Germanum ſanatum vidiſſe qui ſubinde cutem humanam expetebat: quam cum ipſe à *Petro Pavv* anatomiæ Profeſſore *Leydenſi* petiiſſet, illicò colo appendebat, & apoplexia planè liberabatur. *Otto Heurnius*, *ad capit.* 3. *liber.* 5. pathologiæ *Job. Fernelii*.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Apoplexiæ præſervatione.

SI propter intemperiem frigidam, totius cerebri, huic morbo aliquis eſt obnoxius, ſingulis diebus aliquid aſſumendum eſt, quod ſpiritus animales & calo-

calorem naturalem refocillet, & temperamentum cerebri conſervet.

Nihil ad hoc ambra convenientius, itaque his orbiculis ſingulis diebus uti convenientiſſimum.

℞. Sacchar. albiſſ. in aqu. roſ. & lavend. diſſol. ℥iv. ol. aniſ. deſtill. gutt. iii. ambr. griſ. gr. iv. Ms. & F. confectio in rotulis. Vel,

℞ Spec. diambr. diamoſch. d. an. ʒj. Sacchar. albiſſ. in aq. borrag. ſolut. ℥iv. ol. aniſ. gutt. ii. M. F. rotulæ.

Nucem etiam moſchatam toſtam, & fruſtulatim inciſam, ſæpe in ore detineat. Nam hæc cerebri intemperiem frigidam corrigit.

Inchoante apoplexia, plerique omnes ſubitò ſanguinem mittunt, ſed hoc certum, occidere miſſionem cùm non liberat.

Suffitum etiam ex ſuccino ſtatim, factum, quidam vehementer probant rationibus verò eos deſtitui, ſatis oſtendere eruditi Medici poſſunt. Sternutoria quoque periculoſa ſunt, utilia tamen ſi in loco adhibeantur. Concutere partes ſuperiores maximè colli, rectum eſt. Deraſo capillo cucurbitulam vertici imponera utiliſſimum eſſe, magnus Medicus experientię didicit. De aquis vitæ mortiferis nihil dico. Magna eſt varietas, ſumma in uſu vanitas, atque non minus interdum quàm ebrietas, quæ hujus mali mater eſt, nocent. *Johannes Crato, conſil.* 5.

Habeo pro ſingulari experimento in arcenda apoplexia uſum ſubſcriptarum pilularum de quibus ℈i. ad noctem novilunii & plenilunii exhibeo etiam æſtivo tempore, debet autem frugalior cœna antecedere.

℞. Cubeb. calamenth. maſtich. nuc. moſch. Caryophil. an. ʒi. ambr. ʒß. moſch. gr. vi. cum ſucco majoran. formentur pilulæ. *Abraham Seyler. Epiſt.* 4. *lib.* 6. *Epiſt. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

SUBSECTIO OCTAVA.

De Apoplexia ex cerebro fluido.

Anus quædam Monſpeſſuli ſubitò apoplexia tacta, expiravit, cuius calvariam, cùm aperiremus cerebrum in menynge craſſa hinc inde fluctuare deprehendimus, quod & diſſecta dura matre, inſtar liquoris alicuius ſpiſſioris, & albi pultem referentis, per faciem univerſam defluebat. *Fœlix Platerus. Obſerv. lib.* 1. *pag.* 16.

SECTIO TRIGESIMA TERTIA.

Pro Apum ictu.

Ab apum aculeo ictus in cute extrema indicis, cum intolerabili cruciabar dolore, autoritate Dioſcoridis inductus, accepi folia viridia ipſius lauri, & fortiter piſtillo ligneo in mortario lapideo contudi, & emplaſtri modo, hora nona ante meridiem loco affecto appoſui, & ſenſi ſtatim attractionem vehementem, ita ut ante prandium magna ex parte dolor ille urgens ceſſaverit; poſt meridiem autem nullum veſtigium doloris in digito relictum eſt, hora tertia pomeridiana emplaſtrum cum amoverem vidi aculeum prorſus extractum, & radicitus ab emplaſtro evulſum, ita ut ſupra carnem digiti icti iaceret. Denuo Emplaſtrum per totam noctem admovi, & manè abiiciendo, nullo alio medicamento utens, ſine dolore tum Sanus evaſi. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 34. *lib.* 6. *obſerv. Chirurg.*

Mercator Monſpelienſis quinquagenarius, cùm ſummo mane ex urbe egreſſus eſſet, peregrè diſceſſurus, & mille paſſuum iter ab urbe perfeciſſet, examen apum in aere volitans eum ſubitò invaſit, & totam faciem ac cervicem infinitis aculeis compunxit. Undè graviſſimi dolores ſtatim exorti ſunt, qui eum domum repetere confeſtim coegerunt. Ad illum ſtatim vocatus, hominem invenio maxima doloris impatientia oppreſſum, ut vix in lecto ſe continere poſſet, facies intumeſcebat, & rubore undique infecta erat. Iubeo ſtatim partes compunctas illiniri theriaca;

quæ

quæ cùm doloris atrocitatem non compeſceret, fotum præſcribo ex eadem theriaca in aqua vitæ diſſoluta, quo dolores aliquantulùm mitigati ſunt, & tumore faciei imminutus. Poſtmodum locis magis dolentibus admotæ fuerunt cæpæ contuſæ in modum cataplaſmatis. Lac ficulneum etiam quibuſdam particulis admotum, ac deinde inunctiones factæ ex oleo Scorpionum *Mattioli*. Doloris acerbitas remedia ſæpe mutare cogebat, quæ per duas horas continuata, & exhibita potione cardiaca & alexipharmaca, dolores in omnibus ferè partibus ceſſarunt. Adhuc tamen infeſtabat dolor acutiſſimus in auris ſiniſtræ cartilagine, qui prædictis remediis ſedari non potuerat. Animo revolvens non ſolùm apes parti admotas venenum attrahere, & dolorem ſedare, ſed etiam alia muſcarum genera, exiſtimavi cantharides duplici nomine conferre poſſe: tum quòd inter muſcarum ſpecies numerentur, tum etiam quòd attrahendi vi potentiſſima præditæ ſint. Et cùm emplaſtrum veſicatorium, quod in Officinis habetur, magnam cantharidum copiam in ſua compoſitione recipiat: ex eo paratum emplaſtrum auri admoveo, quod intra horæ quadrantem dolorem omnino ſubmovit, veſicis, non excitatis propter moram exiguam. *Lazarus Riverius*, *Cent.* 3.*Obſerv.*14.

SECTIO TRIGESIMA QUARTA.

De Apoſtemate circa genu cujus purulenta materia per ſeceſſum excreta eſt.

VIr quidam apoſtemate circa genu regionem torquebatur, quo ſuppurato, illud ferro aperire Medicis annuentibus Chirurgus decrevit: ſed jam labente ſole, & in occaſum die, tumoris ſectio procraſtinata fuit: mane redeuntibus Medicis & Chirurgo (mirandum dictu) tumorem evanuiſſe, & pus per ſeceſſum evacuatum repererunt: legas & conſideres lector, quomodo, & per quas vias materia purulenta in cavitatem hypochondrii, inde per inteſtina remeans, per anum excreta fuerit. *Dominicus Panarollus*. *Obſ.* 42. *Pentateuche* 1.

SECTIO TRIGESIMA QUINTA.

Pro Appetentia canina.

APpetentiam caninam (hujus cauſa ſuccus vitriolatus in ventriculo, non ergo imperandus eſt vomitus, ne moto humore ſequatur Cholera, nec dandi ſunt ſucci vitriolati acidi, ne malum augeatur) tollit eſſentia meliſſæ cum ſpiritu vini extracta; cujus doſi cochlear. 1. Miſce cum aliquot guttis ol. carvi, præmittenda tamen ſunt univerſalia, quæ ſuccum vitriolatum ſeu bilem minuunt, & per inferiora ſeducunt, ſic extract. Rhabarbari, mechoacannæ, item panchymagogon vegetabile maximè hic laudantur. Vitelli ovorum indurati ſæpiùs comeſti, à ſpecifica proprietate Κυνορεξίαν ſolvunt. *Job. Hartenanus*, prax. Chimiatr. *pag.*168.

Curabitur fames aucta, exhibendo ea quæ acidum ſuccum in corpore temperant, infringunt, & emendant, ejuſdemque augmentum præveniunt: potentiſſimè ſuccum acidum infringunt ſalia lixiva, tum fixa, tum volatilia, ut & alia alterutro abundantia, coralia, margaritæ, oculi cancrorum: creta, lapis hæmatites, Succinum, Chalybis limatura, & ſimilia. Eundem ſuccum acidum obtundunt pinguia, & oleoſa omnia. Eum pariter temperat Spiritus volatilis ex vino aliuſve paratus, eum denique diluunt & enervant aquea quævis copioſè uſurpata, abſtinendum ab uſu acidorum. Exempli loco ſunto ſequentia.

℞. Coroll. rubr. præp. marg. præp. an. ℈i. Cretæ alb. ℈ß. Sacch. alb. ℥iii. M.F. pulvis in 6. doſes dividend. & bis in die, tribus ſaltem quatuorve poſt cibum aſſumptum horis, ex vini potentioris cochleari aſſumendus, cui forma liquida magis arridet, capiat ſubinde ſequentis miſturæ cochleare unum.

℞. Aq. menth. ℥ii. aq. cochlear. tinctur. cinamomi cum ſpiritu vini rectificato per infuſionem paratæ, an. ʒß. ſyrup. abſynthii ℥i. M. Vel.

℞. Ol. macis, granorum juniper. an. ℈i. M. in vitro.

Hujus olei guttas 2. vel 3. ſumat æger aliquoties in die, ex vini malvatici, alteriuſve

riuſve generoſi, aut præmiſſæ miſturæ cochleari.

Utatur quoque fame aucta preſſus, juſculis tum pinguioribus, tum ad gelatinæ conſiſtentiam proximè accedentibus, nulloque acido conditis: nulla hic purgantia præſcribo, quoniam nulla ſunt hactenus mihi nota, quæ humores acidos educant blandè. *Franciſcus Sylvius, cap. 2. ſect. 16. lib. 1. Prax. Med.*

Villanovanus refert quendam hoc affectu percitum, panem calentem, amurca olei imbutum, comediſſe, & mulierem bovis liquatum adipem, cum pari calentis olei quantitate, duabus vicibus bibiſſe; & in tantum cibi faſtidium utrumque incidiſſe, ut nihil per 5. dies comederint, & à priori affectu liberati ſunt: Narcotica medicamenta ſenſum ventriculi nimis exquiſitum obtundendo, famem illam caninam poſſunt imminuere. Interea theriaca recens magis eſt ex uſu, quia præter vim narcoticam, humorum etiam malignam qualitatem, quæ à nonnullis in hoc affectu ſubeſſe creditur, virtute alexiteria corrigere valet. Narcotica tamen rarò & non niſi ſumma urgente neceſſitate uſurpanda ſunt. Ambra griſea ad gr. v. vel vi. cum ovo ſorbili ſumpta, non ſolùm ventriculum roborat, ſed etiam proprietate ſpecifica huic affectui prodeſſe creditur. *Lazarus Riverius, cap. 2. lib. 9. Prax. Med.*

Magiſter meus quendam curavit, qui propter malam complexionem ſtomachi patiebatur appetitum caninum, & in cura multorum ſteterat Medicorum, qui eum non poterant curare. Fecit eum infundere panem in amurca olei, & poſtea vinum dulce & ſpiſſum dedit illi in potu, poſtquam panem in amurca olei infuſum comediſſet, & ſic faſtidiatus & curatus ab illa ægritudine fuit. Vidi alium quendam, qui libram unam adipis vaccini in ℔. 1. olei fecit liquefieri in modum unguenti, & totum comedit, & tantum faſtidiatus eſt, quòd ſtetit per quinque dies, quòd non comedit: & ſic ab illa ægritudine curatus eſt. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 2. cap. 15.*

SECTIO TRIGESIMA SEXTA.

Pro Area.

POſt univerſalia remedia, commodè hoc Linimentum ex cinere apum & oleo myrtino paratum præſcripſimus, quo *Helideus* præceptor meus *Bononiæ*, uti ſolebat. At locus affectus priùs lavari debet Lixivio aliquo convenienti; ſi caput etiam ra datur, & pulvere apum fortiter fricetur, capillos evocat, uti famulo cuidam evenit.

Alter etiam juvenis cùm calvus eſſet, neque tegmen à capite deponere auderet, ob crinium defectum. Emplaſtrum ex muſcis tritis, terebinth. & vitell. ovorum concinnatum, appoſitum eſt; quo remedio capilli in maxima copia creverunt. Nonnullis profuit liquor à limacis rubris ſale aſperſis ſtillans, cum oleo ovorum mixtus, loco priùs panno aſpero fricato. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 8. De externis capitis vitiis.*

SECTIO TRIGESIMA SEPTIMA.

De Argento vivo ſine noxa deglutito.

HYdrargyrum in occluſo vaſe reconditum, cùm caſu mulier ebibiſſet, ſtatim timore percuſsa, ad me conſilii cauſa properavit, atque in itinere magnam illius, & in hypocauſto meo quoque involuntariè per ſeceſſum elapſi copiam excrevit, nec quid mali poſtea eſt paſſa. *Fœlix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 900.*

Agreſtem novit *Prævotius*, qui ad deturbandam alvum argenti vivi ℥ii. quovis die acciperet, quas rejectas & probe lotas, iterum conſueto more uſurpabat. *Joh. Rhodius, obſerv. 85. cent. 3.*

Quidam ſibi violentas manus inferre cupiens, libram dimidiam argenti vivi deglutivit, ſed ſine noxa, quod tamen contra vulgarem ſententiam eſt, valdè enim nocuum creditur, at modò crudum ſit, pondere ſuo ſubitò tranſit ad anum, & Catalauni illum ſic puerulis adverſus vermes, quos mirè fugat, propinant. *Petrus Borellus, obſerv. 29. cent. 2.*

SE-

SECTIO TRIGESIMA OTTAVA.

Pro Aronis punctura.

EGo cùm Aron herbam deguſtarem, atque linguæ punctionem maximam ſentirem, ſtatim commanducato Millefolio, punctio illa ceſſavit. *Petrus Foreſtus, Scholaſt. obſerv.* 10. *libr.* 30. *De Venenis.*

SECTIO TRIGESIMA NONA.

Pro Arſenici Veneno.

MUlierem quæ illud ſumpſerat, ſtatim ad vomitum coegi, & butyrum cum oleo communi una cum Cereviſia, quæ ad manum erant, propinavi, mox oleum amygd. dulc. dedi in magna copia, & egregiè vomuit; quod oleum cùm ſæpius cæpiſſet, maxime contulit. Nam quadam proprietate (ut in aliis experti ſumus) Arſenici excoriationi reſiſtit. Mox theriacam dedimus, & ſic fuit curata: quòd ſi non habuiſſet hæc remedia ſucceſſum, dediſſem propriam antidotum, eſtque ℥i. Cryſtali veri, ſubtiliſſime triti, cum oleo amygd. dulc. dedi etiam pinguia jura. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 23. *libr.* 21. *De Inteſtinorum Affectibus.*

Butyrum cùm valde oleoſum ſit natura, & emolliens, & largius potum reſolvat ventrem, contra hoc venenum utiliter uſurpatur. Sic puer qui arſenicum ſumpſerat cum jure piſcium, quia Butyrum copioſè ante ederat, ab omni malo liberatus eſt. Alii etiam pueri hoc veneno intoxicati, butyrum copioſè cum cereviſia ſumentes, melius quoque habuerunt. Sic & caniculus meus domeſticus, cùm Arſenicum in uvis paſſis pro gliribus, occidendis repoſitum devoraſſet, maximaque anguſtia afficeretur, copioſè butyrum devorandum dedimus, quo valde vomuit, & illicò reſtitutus eſt. In aliis etiam quamplurimis experti ſumus in hoc caſu, butyrum præ cæteris valere. *Petrus Foreſtus, Schol. obſer.* 8. *lib.* 30. *De Venenis.*

Sumptis venenis erodentibus, non eſt præſentius remedium lacte bovino, ſi bibatur in magna quantitate, ad exigentiam ſitis; quia ſæpe ſequitur ſitis ingens tali ſumpto veneno. Hoc modo liberavi octo liberos ruſticos ad Benacum, qui ruri abſentibus parentibus, ranas captas in oleo frixerant, involutas prius farina, quæ arſenico ad capiendos mures infecta erat, & has poſtea ederant. Deinde etiam Pſaltriam illam & Meretricem Veronenſem, quæ comederat piſces frictos in oleo cum ſale, & agreſta, quæ omnia à marito ſuo infecta erant veneno, ad hoc ut omnes in domo occideret, & unà etiam amaſium nobilem, qui caſu retentus erat apud amicos, ut non intereſſet huic prandio. Ubi notandum, quòd ipſa Meretrix, & pater, & canicula, qui ſtatim lac biberant, liberi omnes evaſerunt. Mater, quæ primò bibere noluit, donec videret rem in deteriùs vergere, & poſt ipſa etiam bibit, evaſit & ipſa; ita tamen ut paralytica eſſet in utroque genu, Ancilla (quam non voluerat interficere maritus, tanquam inſontem, ſed juſſerat ex ædibus ire, aliamque dominam magis honeſtam quærere) cùm non vellet bibere, ſola eſt mortua. *Joh. Baptiſta Montanus Conſil.* 367.

SECTIO QUADRAGESIMA.

Pro Arteria inciſa.

ORta, ut aſſolet, inter Commenſales lite, cum quidam è convivis arreptum calicem in *Alphonſi* Hiſpani familiaris noſtri faciem projeciſſet, & inciſa arteria; ac cutæ dilacerata ſanguis copioſior erumperet, multa quidem ſed fruſtra, adhibita ſunt medicamenta: cùm ea ſit arteriæ conditio, ut inciſa coire aut ſaneſcere citra uſtionem non poſſit, quare cùm ſanguis eo ſemper vehementiùs flueret, quo plura experirentur auxilia, & homo jam venis exauſtis, prorſus deficeret, ad me tandem mittunt rogantes, ut ſi fieri poſſit, amicum à morte præripiam. Veni igitur ad eum, vulnus inſpicio, virtutem probo, nullum ſupereſſe præſidium judico, præter uſtio-

uſtionem ſolam: quare ea qua potui diligentia inciſam arteriam candenti ferro inuro, & ſtatim ſuppreſſus eſt ſanguis, quo inhibito, reliquum puræ facilem ſatis & expeditum habuit ad ſanitatem regreſſum. *Antonius Benivenius, cap.49. lib. De abditis morborum & ſanationum cauſis.*

SECTIO QUADRAGESIMAPRIMA.

De Arthritide.

ARthritis, ſeu morbus articularis (quem guttam Barbari dicunt) articulorum pluriumeſt dolor ſubinde recurrens, quem humoris ſeroſi & acris, fluxio in eos decumbens, excitavit; Partes affectæ ſunt membranæ, tendones, & ligamenta à perioſtio ortum ducentia, ac proinde ſenſu prædita; ab illis enim omnibus firmatur articulus. Conjuncta Arthritidis cauſa unitatis eſt ſolutio, antecedens verò humor ſeroſus ſalſus & tartareus, ab alimentis tartaro impraegnatis, propter partium concoctioni proſpicientium imbecillitatem, non ritè digeſtis, originem ſuam trahens. Ad articulos ut pervenit humor hic ſalſus, & ſubtilis, partes ſentientes partim ob loci anguſtiam diſtendendo partim verò ob ſui acrimoniam lancinando & vellicando, ſæviſſimos & acutiſſimus parit cruciatus, qui vix acne vix quidem ſopiri queunt, quamvis vel ipſius Apollinis auxiliares adhibeantur manus. Hinc eſt quod etiamnum nuncupetur Medicorum opprobrium.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Arthritide in Muliere.

QUædam bene habita & craſſa admodum mulier annorum 25. quæ ſemel adhuc tantùm pepererat, cruciatu magno affligebatur circa coxendicis articulum, mox etiam in poplite, tandem in manibus, pedibuſque, & in dorſi regione atque cervicis, ipſiuſque mandibulæ articulo: tumor cum rubore in certis locis ſe manifeſtabat, adeoque torquebatur, ut ex contactu, decubitu, & ſeſſione dolores intolerabiles pateretur. Vocatus ego à vino illam abſtinere juſſi, illiuſque loco aquam coctam, & lac amygdalinum bibere. Pilulas has quoque exhibui.

℞. Pil. ſine quibus ℈ii. cum aq. ſalviæ formentur.

Sequenti die inungere juſſi loca dolentia.

℞. Ol. Chamæm. Lil. amygd. d. an. ℥i. unguenti dialth. ℥ß. M. Ungantur manibus madefactis priùs Aqua vitæ.

Sequente die permanente ſummo dolore, ſub veſperam bibit ſequentem julepum.

℞. Syrup. papav. julep. roſat. aq. roſ. an. ℥ß. M. quievit & ſudavit, ſicuti poſt narcotica ſumpta fieri ſolere, jam ſæpe obſervavi; quia verò ſudor profuerat, ut deinceps quoque ſudaret ordinavi ita.

℞. Lig. Guajac. ℥i. Sarſæparil. rad. liquiritiæ, ℥i. paſſul. ℥iii. fiat decoctio in menſura iß. ſeu ℔vi.) aq. ad tertiæ partis conſumptionem aromac. cinamom. bibat de hoc decocto ſummo manè, ſudet. Uſa tuit dies aliquot, & tolerabiliùs ferebat dolores,

Iterum redeuntibus doloribus, ſumpſit tabulas meas opiatas, & placidè dormivit, iterumque ſudavit, ab eoque tempore cœpit malum mittere. Ad tollendas mali reliquias, detracto primum ſanguine, quia corpus plethoricum erat, dedi ſequens Apozema.

℞. Ligi Gujac. ℥ii. lig. Saſſaphras ℥i. rad. enul. ℥ß. fol. Chamæpit. Mi. flor. anth. Salv. an. p. i. fol. Sen. ℥iß. ſem. Coriand. ʒi. ſem. Fœnic. ʒii. ſem. Cartham. contuſ. ℥i. F. decoctio in Colat. ℔i. infunde agarici troch. ʒiii. zinzib. ʒß. F. expreſſio, aromat. cinamomi ʒiii. fiat apozema pro 4. vel 5. doſibus; addendo ſacchari ℥iß. Inde meliùs habuit, & iterum ſanitati reſtituta eſt. Præmonita priùs, ut parcè cœnaret, aliquando quoque cœnam omitteret. *Fœlix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 491.*

Aqua frigidiſſima dolentem locum perfundere docet *Hippocrates*, quod, cùm admodum repellendum & refrigerandum, fieri poteſt. Nivem etiam adhibitam aliquibus profuiſſe conſtat. Acetum quoque frigidum infuſum; vel cum panno in eo madefacto, applicatum, ſæpeque repetitum, aliqui valde laudarunt. *Fœlix Platerus. Praxeos Med. Tom. 2. c. 16. pag. 643.*

Aliqui cùm inceperunt hoc morbo laborare,

borare, frequenter in aqua frigida nataverunt, & ſic evaſerunt morbum, roboratis partibus, & vaſis conſtrictis, & repulſis humoribus partes internas. *Guil. Rondeletius cap. 81. lib. 3. Prax. Med.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Arthritide & præcipuè Gonagra in Muliere.

INter alia plurima quibus utebatur, decoctum hoc illi imprimis profuit.

℞. Lig. Guajac. raſ. ℔ß. rad. enul. ℥ß. ebul. ℥i. hermodactil. ℥ß. ſen. ℥iij. agaric. ℥ß. zinzib. ʒi. mellis ℔ß. vini poculum i. aquæ menſ. iiß. Coq. ad conſumptionem medietatis, aromat. cinamom. ʒj. bibit dies aliquot cum levamine ſingulis diebus poculum j.

Cùmque gonagra potiſſimum illam excruciaret, deque hoc dolore præſertim præ aliis conqueretur, aquam hanc, qua genu inungeret præſcripſi.

℞. Aq. vitæ compoſ. ex ſpeciebus calidis, herbis capital. aromatib. & caſtor. paratæ ℥iß. aq. vitæ ſimplicis ʒiij. opii diſſolut. in aq. vitæ ʒj. croci, ſtorac. liquid. an. ℈j. M. qua aliquoties uſa tantùm levaminis ſenſit, ut quiete fruens, nullo ſe uſum remedio quod citiùs & rectiùs quàm hoc dolorem ſuſtuliſſet, prædicaret, verùm cùm poſtea nonnihil dolor denuo erupiſſet, & prius medicamentum abſumptum eſſet, ſequens ordinavi.

℞. Aq. vitæ. compoſ. ut priùs ℥iij. Croci, Storac. liquid. an. ʒi. ol. ſpicæ ℈ß. caſtor. ℈i. M. utatur, quod ita profuit, ut nunquam dolorem ampliùs in genu ſenſerit. *Fœlix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 496.*

Dolenti genu in viro quodam, hoc Cataplaſma valde profuit.

℞. Medull. panis ℔i. Coq. in lacte, adde farin. ſem. papav. nig. ℥i. pſyllii, ℥ß. lini ℥i. ol. chamæm. ranarum, an. ℥ij. croci ℈i. curatus ſic fuit. *Platerus obſerv. lib. 2. pag. 496.*

SEBSECTIO TERTIA.

Pro Arthritide generali.

ADvocatus quidam, poſt varios morbos, quibus à teneris erat obnoxius, & tandem poſt dyſenteriam, & podagram, in Arthritidem, plurimis articulorum locis ſimul affectis & dolentibus, inciderat, cujus cauſam cùm illi expoſuiſſem, curationem ſequentem præſcripſi.

℞. Hermodactyl. veri ʒij. agar. rhabarb. an. ʒi. myrobal. citrin. chebul. an. ʒß. rad. pentaphyl. ariſtol. rot. an. ʒß. ſpic. maſtich. ſuccin. an. ℈i. cubeb. zinzib. an. ʒi. diagridii, ℈i. Extract. chamepit. ʒi. reſin. Laric. q. S. F. maſſa pilul. Sumat bis in ſeptimana, an. ʒß.

Multum ille ſucceſſum pilularū prædicavit. Electuario etiam ſequenti uſus eſt.

℞. Fol. Chamædr. chamæpit. an. ℥ß. fol. ſalv. beton. thymi, an. ʒi. ſem. hyperici. ʒij. rad. acori veri, pentaphyl. an. ʒi. ſuccin ebor. cineris cranii hominis, an. ʒiß. margar. ʒß. mellis anthos. ℥iv. F. Electuarium, capiat ʒi. alternis diebus manè ſuperbibendo aq. hyper. & chamepit. ℥ij. dulcorando eas cum hydromelite vero, quod malvaticum vinum refert, ut ſudaret quoque altero die, quoties pilulis præcedenti uſus eſſet. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 498.*

℞. Ol. Laurin. ℥ij. ol. lumbric. ℥iß. aq. vitæ, ℥ß. camphora, ℈i. opii, ℈ß. Coque, & illinat locos dolentes, manè & veſperi, pannoque tepido partes obvolvat. *Fœlix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 493.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Artbritide ex materia calida in viro quodam 40. annorum.

PRopinata Caſſia, venam in brachio ſecari juſſi: deinde Caſſia diſſoluta; cum ſucco ſolani appoſita, iuxta *Avicen.* egregiè profuit. Si ſuccus deficit, *Petrus Bayrus, Caroli II. Sabaudiæ* Ducis Medicus, eius loco aquam accipit, & unà cum Caſſia infuſa, petias ex panno in iiſdem infundit, & æſtate frigidè hyeme calidè frequēter applicat.

cat. Si dolor non fuiſſet ſedatus, locum affe-ctum obliviſſem. Iuxta eundem, cum vitello ovi ſoluto cum ol. roſac. aut cum ſantalis rubris, ſucco ſolani, portulac. aquæ lenticulæ, ſucco radicis ſalicis. Oleum de ranis etiam mirabiliter prodeſt. Conferunt hæc in Arthritide calida, remittendo dolorem, & prohibendo fluxum humorum ad locum dolentem. Plurimi antiqui & moderni utuntur in forti dolore linimentis ex opio. Sed illud non laudo cum *Bayero*; quia impingunt materias in parte affecta, quæ poſtea tardè aut nunquam reſolvuntur. Ego potiùs utor (quod etiam idem *Bayerus* commendat) lacte calido cum pannis ex lino infuſo, unum poſt alium ſæpe imponendo, id multis profuit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 2. lib. 29. De Arthritide & extern. partium affectibus.*

Electuarium Caryocoſtinum mirabile eſt ad auferendum dolores iuncturarum, ſubitò ſolvens ſine moleſtia, ignitum calorem extinguens, & contemperans membra patientis in tantùm, ut a Sella, redeat ad locum proprium ſine alterius auxilio; ſicut in me ipſo expertus ſum. Correptus fuit a doloribus juncturarum, 8. aut 10. vicibus, qui omnes meas iuncturas minimo tempore, citiſſimè & furiosè occupabant: Cepi itaque de eo ℥ß. in aurora involvendo in nebula madefacta in vino albo illinc ad duas horas incepit operari fortiter, abſque ulla moleſtia. Eram adeò impotens, quod ſolam linguam movere poteram, & quando ibam ad ſellam, oportebat me habere quatuor homines, qui me ponerent ſuper eam, & maxima cum difficultate; poſtquam ſolutus eſt venter 4. ſedibus in quinta ſenſi me à doloribus multùm alleviatum, & cum auxilio Dei, abſque alterius adminiculo ivi ad ſellam, & ab eadem redii, & eodem die ambulavi liberè per Muſæum meum: Sequenti verò die liber evaſi; & illudmet expertus fui duabus aliis vicibus. Tandem cogitavi longè præſtantius eſſe uti regimine præſervativo, quàm expectare, quoad dolores me ſurriperent; nam ſtatim cùm ſentiebam me habere ſigna repletionis, capiebam de dicto Elect. ut ſupra, & hoc ter aut quater in anno, ita quòd ſunt modò plus quàm 26. anni, quibus nullo modo a dictis doloribus fui moleſtatus, & adhuc eundem modum obſervo. *Gal.* ſecundo ad *Glauconem*, huius electuarii mentionem facit. *Petrus Bayerus, lib.* 18. *Practicæ ſuæ, cap.* 1.

Poſt univerſalia remedia, ſolo lactis cremore oblinendo partes affectas, dolorem mirum in modum ſedavimus. Chirurgus quidam *Leydanus* lenticulum aquæ & flor. chamæm. decoquebat in lacte, addendo parum hordei farinæ in fine ad modum Cataplaſmatis, & apponebat ad ſedandum dolorem cum maximo miraculo; in progreſſu addebat plus de farina hordei. Quidam curati ſunt ex teſtudinum carne applicata. Quidam podagræ ingentes dolores patiens, capram intra cubiculum ſuum apportari, ac ut ex ea lac ſupra membrum dolens emungeretur curabat, quo dolores diminui & meliuſcule ſe habere evidenter ſentiebat. Nec quidem iniuria, nam lac ſic recens emulctum dolores mitigat & remittit, eſt autem remedium hoc, ut refert *Amatus cent. 6. curat.* 41. Turcarum principibus commune & familiare ſatis. *Petrus Foreſtus, obſerv. 3. lib. 29.* De Arthritide, &c.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Arthritide ex materia pituitoſa in muliere.

Huic pilulas ex hiera & agarico exhibuimus, craſſoſque humores extenuavimus cum oxym. ſimpl. & compoſ. poſtea purgavimus cum infuſo agarici, & oxymel, deinde decoctum Saſæparillæ dedimus & locis affectis imponi iuſſimus (iuxta Benedictum Veronenſem) rapas concoctas, & contuſas, idque calidè. Nam rapæ ferventis calor impoſitus prodeſt, uti & radix cucumeris ſylveſtris ex aceto cocta & illinita, & menthaſtrum tritum impoſitum, quæ egregiè iuverunt.

℞. Ol. Lumbric. Lilior. aneth. rutæ. an. ℥iij. vini alb. & ſapæ. an. ℥iij. ranarum num. 30. ſalis. ℥i. decoq. ad oſſium ſeparationem facta forti expreſſione, adde terebinthinæ, & Croci parum, F. linimentum quo ungantur partes affectæ. *petrus Foreſtus. obſerv. 8. & Schol. lib. 29.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Arthritide.

QUidam graviſſimos dolores articulares, podagricos, & Chiragricos, ſæpiſſimè levabat caulibus rubris, apud ignem calefactis, & locis affectis impoſitis. Butyro recenti aut majali caules primò obtinebat, deinde applicabat, & ſæpius renovabat. Sequenti quoque experimento, poſt univerſalia remedia, plurimi à dolore tum podagræ, tum Chiragræ, ac morbi articularis liberati ſunt.

℞. Stipites duos Sambuci, 10. vel 12. digitorum, à quibus extrahatur medulla interior, tum impleatur craſſo ſale, & luto, utrinque foramina ſigillentur, ne ſal excidat, poſtea in tegula ignita ſæpius circumvolvendo comburantur, & fiat pulvis: cui addatur ol. Lavendul. & roſac. q. ſ. ut coeant in unguentum, quo loca affecta & doloroſa inungantur, hoc remedio multi ſanati ſunt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *& Schol. lib.* 29. De Arthritide, &c.

Retulit mihi Vaſtellius, quondam penſionarius Mechlinienſis, ſe, cùm in lecto decumberet ex doloribus articulorum, ut nulla membra movere poſſet, bibiſſe decoctum Cereviſiæ in aqua radix lappæ incocta erat: quo epoto, cùm nullis remediis à Medicis curari poſſet, plurimum minxit lotium album inſtar Lactis, & à doloribus curatus fuit. *Petrus Foreſtus, obſer.* 7. *lib.* 29.

Multos curavi poſt univerſalia remedia, libo lini decocto cum aqua malvæ vel Chamæm. aliquando cum lacte.

Hoc Empiricum propriè in declinatione, aut in materia frigida, poſt purgationes, egregiè commendatur: & eſt *Bernrutii.*

℞. Adipis ranarum ℔iß. butyri rec. ℥iv. ung. martiat. agrippæ, dialthææ. an. ℥iii. ol. Chamæm. aneth. Caſtor. an. ℥ii. ol. roſ. ℥iv. ol. coſtin. terebinth. an. ℥i. ol. communis antiquiſſ. ℔i. Ceræ ℥i. Sevi caſtrati vetuſtiſſimi ℔i. Euphorb. ℥ß. reſin. pini ℥ii. thuris ℥i. conficiantur omnia ſimul ad formam unguenti, ad ignem calidè inungantur, eſt mirabile. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 12. *lib.* 29.

Inter externa remedia utilis eſt ſal tritus oleo dulci commixtus, atque artubus affricatus, quo tempore dolores non urgent; nam partes quaſcunque dolore affectas, non eſſe irritandas, ſed in quiete detineri debere, aqud omnes conſtitutum eſt. *Hier. Mercuriali, conſult.* 75. *tom.* 1.

Arthriticos dolores omnis generis, iſchiadicos, & podagricos, curabat vetula quædam Ulmenſis, miro effectu in pluribus, hac ratione.

℞. Senecion. agrimon. artemiſ. Scolopendr. ſummitat. juniper. hederæ, filicis an. M ii. F. decoctio in aq. font. q. ſ. & ex hac fomentum pro pedibus, ægro undique probe tecto, ne vapor à pedibus convertatur, poſtea inungit hoc linimento.

℞. Pingued. Canis. Ol. Lini. Laurini, Medull. cerv. an. ℥ß. F. linimentum.

Nobilis quidam nullum præſtantius experimentum teſtabatur doloribus podagricis, quàm pinguedinem erinacei inunctam, quod Chirurgi cujuſdam Auſtriaci ſummum ſecretum ſæpe fœliciter uſurpatum viderat. *Hier. Reuſnerus, obſerv.* 115.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Arthritico dolore.

℞. PUlv. roſ. ℥ii. maſtich. ℥i. Croci ʒß. Camphor. ʒß. farin. hord. ℔ß. bulliant omnia lento igne in vino albo, uſque ad eorum convenientem inſpiſſationem, eadem continuò cum ſpatula commiſcendo, & de hoc calido membra omnia diligenter emplaſtrentur, & circumligentur. Hoc medicamen non ſolet me decipere in confortando membra, ſedando dolores, reſolvendo & exſiccando materias. Dico etiam, quòd ſi magna quantitas pulveris Hermodact. teratur cum lacte caprillo, & ſpongia iis infuſa calidis, fomententur membra, confert ſolenni juvamento. *Bartholomæus Montagnana, conſil.* 238.

℞. Ol. roſat. omphac. an. ℥iß. maſtich. Sandarach. an. ʒß. Croci. ℈i. conquaſſentur in mortario, & liniatur cum iis membrum decies in die, & infundantur in ipſo panni linei quibus membrum circumligetur. Et ſi velis hoc medicamen ſolemniùs efficere, tunc cum eo conquaſ-

ſetur

ſetur ℥ß. aceti. Ipſum enim dato quod ſit frigidum, confertim Emplaſtris Sciæ & dolorum juncturarum, eo quod penetrare facit alias medicinas, verſus finem augmenti ita agendum.

℞. Lactis vaccin. ℔i. Croci. ʒi. vitell. ovorum numero iii. albumina duo ovorum, farin. hord. ℥i. Conquaſſentur hæc omnia in mortario, & Emplaſtrentur membra intincto in iis coto: Cùm autem dolores vehementiſſimè moleſtant, erit conveniens anodynum.

℞. Vitell. ovorum numero x. Conquaſſentur in frixorio, & ſuper cineribus calidis coq. leviſſimè, cum ℔ß. ol. roſat. uſque ad inſpiſſationem addendo Croci ʒii. hoc remedio vidi dolores in inſtanti ſedatos. Et ſi renovetur ſæpe, non fuit mihi neceſſarium recurrere ad alia auxilia; & non eſt mirabile, in hoc enim compoſito latet virtus anodynitatis, melior fere quàm reperiri poſſit, taceo hìc narcoticorum applicationem, quæ nunquam mihi placuit. *Bartholom. Montagnana, conſil.* 242.

Non abs re fuerit, ſi ſemel ſaltem in menſe caperet ex elect. caryo coſtino ʒii. vel ʒiii. vel ad ſummum ℥ß. manè horis 4. ante prandium, quod maximè commendatum eſt in hoc genere morbi, ſicut experimento fuit ſæpiſſimè comprobatum. Non ſolum ſolvet alvum, ſed etiam materias morbificas educet. *Hieron. Capivaccius conſil.* 26. *lib.* 7. Conſil. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.

Quidam dixit mihi quòd accipiebat noctuam bene pinguem, & deplumatam coquebat in modum pulli, & dabat eam ad comedendum, & brodium ad bibendum, & hoc ſolo multos arthriticos curabat.

Electuarium Papæ Valens contra Chiragram, Podagram, Sciaticam, Colicam & Ileon.

℞. Succi fœnugr. depurati ℔iv. mell. deſpumati ℔. ii. bulliant lento igne ad ſucci conſumptionem, tunc deponatur ab igne, & infrigidari permittatur, deinde adde pulv. hermodactyl. ʒiii. ut fiat electuarium de quo ſumat ter in hebdomada mane ad magnitudinem caſtaneæ in aqua appropriata. Muſtela in vino & oleo cocta uſque ad diſſolutionem, deinde piſtetur, per pannum coletur, & addita cera fiat ceratum, partibus affectis applicetur. Utile eſt: *Brunet Parte I.*

Item ℞. Raſ. c. cervi. Coqu. in vino ad vini conſumptionem. Item addatur vinum, & hoc fiat ad minus 5. vicibus. Cum eo quod remanſerit liniantur loca dolentia: mirabiliter enim dolorem amputabit. *Arnoldus Villanovanus, Practic. lib.* 2. *cap.* 31.

Poſt purgationem utebatur tali balneo:

℞. Aluminis crudi M. i. ſal. M. ii. fol. quercus, plantag. ramentorum ligni juniperini, an. M. v. Mixta coq. omnia in aq. font. q. ſ. ad balneum. In hoc ægrotus quotidie bis, mane & veſperi, reſidebat ad duas horas, & tertio quoque die renovabat: ſicque brevi tempore ſanitati reſtitutus fuit, *Deo* Archiatro ſoli laus. *Martinus Rulandus, cur.* 48. *cent.* 1.

Mulieri arthriticæ 62. annorum ſequentem adhibui Medicinam. Purgato corpore, per dies aliquot in aurora bibit de ſequenti decocto ℥viii. calidè, quo in lecto multum ſudabat, ac ipſi valde proficiebat. Eſt autem hoc.

℞. Summitat. cent. min. M. ii. rad. aſar. ℥ii. bulliant in aquæ ℔. x. ad medias, & colentur. Cùm manè quotidie ſudaret modo prædicto, veſperi utebatur balneo iſto.

℞. Gran. juniperi ℔iiß. ligni juniperini ℔iv. Coq. in aquæ font. q. ſ. ad balneum. In hoc patiens quotidie reſidebat veſperi ad duas horas vel diutius. Atque ſic brevi temporis ſpatio dolores omni ex parte levati ſunt, & ægrota mulier perfectè ſanata eſt. *Martinus Rulandus, cent.* 2. *cur.* 32.

Arthriticis utiliſſimus eſt lactis potus, qui ab aliquot annis revocatus eſt in uſum à Medicis *Pariſienſibus*, exemplo *Hippocratis*, qui lib. de Affection. jubet podagricis lac aſininum præbere; non ſolùm autem lac, ſed ſerum lactis coctum. Cùm enim cauſa arthritidis efficiens ſalſum quid, aut acidi & acris naturam redoleat, nihil eſt quod ſales illos magis temperet ipſo lacte & ejus ſeto, quod *Hippocrates* coctum iubet potandum, ne frigiditate, ut opinor, ſtomachum lædat: Quo autem modo ſit utendum, in qua etiam quantitate ſumendum, non docet. Hodie tamen, more recepto ex Medicis Pariſienſibus, Arthritici ſolo lacte nutriuntur, ipſoque

vaccino. Quòd ſi lac non ſufficiat ad nutriendum, mica panis albi infunditur in lacte tempore prandii, & manducatur. Hoc modo nullus datur locus materiæ tartareæ generationi, & ſi qua ſit in corpore demulcetur. Hac victu ratione multi ab Arthritide fuerunt immunes, impedita materiæ acutæ ſalſæ & corrodentis generatione. *Nicolaus Cheſneau. lib. 4. obſerv. c. 1.*

Continuo lactis uſu, & abſtinentia ab aliis cibis, novi quamplurimos *Lutetiæ Pariſiorum* a diro illo morbo liberatos. *Hippocrat.* lib. de morbis uſum lactis aſinini laudat, ſerioque commendat. Spiritus ſalis aqua ulmariæ temperatus, & parti dolenti penna illitus conducit. *Conſtantinus Rompſius. Compend. Medic. practic.*

D. Michael Doringius collega meus, propria morbi calamitate coactus, ſequentes pilulas præſervativas invenit quas per 30. dies ſingulo trimeſtri pondere ℥ß. ſumit, & ab inſultibus, quos antea paſſus eſt, ſeipſum præſervat; quæ ita habent.

℞. Pulvi chamæpit. chamædr. veræ ani ℥ii. cent. min. rad. ariſtoloch. rot. rha. pontici veri, gentianæ, ſem. hyperic. cranii humani præp. an. ℥iß. rad. cichor. ſantal. rubr. an. ℥i. Incorporentur cum ſ. q. ſucci chamæpit. addendo nonnihil terebinth. cypreæ pro meliore unione f. pilulæ pro lubitu. His ipſis eodem modo preſcriptis mercatorem hic jam in tertium annum præſervavi, ut non niſi leviſſimos tantùm arthritidis inſultus ſemel expertus ſit, quos graviſſimos antea ſæpius annuatim ſenſit. *Gregorius Horſtius, obſerv. lib. 8. obſerv. 3.*

Purgantibus maximè convenientibus accedat hoc ſpecificum, pulvis ſcilicet arthriticus, qui ſemel ſaltem in menſe circa plenilunium, cùm maximè turgent tumores, à ℥i. ad ℈iv. plus aut minus pro morbi magnitudine, virium præſertim ægri habita ratione, uſurpari debet. Qui ſunt plethorici, & podagra graviter vexantur, ii quoque illum in uſum ducere poterunt, ſuſpectis præcipuè tempeſtatibus, ex pingui caponum juſculo, vino albo, cremore hordei, lactis ſero, cujus hauſtum à ſumpto medicamento ingerere convenit.

℞. Raſ. carnii humani inſepulti, turbith. hermodactyl. jalap. ſen. crem. tartar. diagrid. caryophill. an. ℥i. M. ac in ſubtilem pulverem terantur. Hic pulvis vicem aliorum ſupplere poteſt, excepto mercurio, cujus vim & energiam cæteris omnibus antepono. Cujus ℈i. feliciſſimo ſucceſſu exhibetur, additis ſtimuli gratia, ne moram trahat in corpore, 20. aut 25. granis. pil. coch. min. & correctionis gratia, aiquot auri foliis, guttiſve oleorum deſtillator. roriſmar. aniſi, aut cinnamomi.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Arthritide.

IN principio conſulo, ut viæ per quas humor illabitur, aſtringantur, nimirum ſi in pedibus dolor eſt, obvolvatur crus aliquo aſtringenti medicamento qualicunque, exempli gratia, faſcia madefacta in poſca quæ malicorium incoxerit, vel gallas albumen diſſolverit, vel illita unguine ex roſaceo myrtino oleo, admixto aceto, albumine ovi & pulvere aliquo adſtringenti, hoc quanti ſit momenti in omnibus defluxibus, ſi ſint in principio, vix credi poteſt; quare minor hoc tempore ferè à pleriſque Medicis omitti. In principio etiam, munita hoc modo via, exhibere ſoleo magno cum ſucceſſu, purgans aliquod medicamentum, pro ratione humoris: doctus primum ab *Alex. Traliano lib.* 11. cujus opinionem etiam ex Galeno comprobare poſſum, licet à multis hoc tempore reformidetur: quaſi quæ exagitata ſit, non amplius moveri debeat materia, ne magis magiſque in partes imbecillas labatur. Cùm tamen eo tempore fluens illa materia haud ſit furenti vel turgenti dictæ ab *Hipp.* diſſimilis, quam primo & quarto aphor. libris, jubet nulla interpoſita mora evacuari à corpore. Sane nulla alia ratione conveniret ſaltem revulſionis & aliquando derivationis vices ſuſtentaret, quapropter & ſi vomitus ſollicitaretur non improbarem. Præterea nolo tibi hoc ignotum, me hìc fœliciter uti ſolo & ſimplici diachalcitide: cujus facultates vide apud *Gal. lib.* 1. de comp. med. ſec. genera. Hoc illitum ſupra alutam applico juncturis, quæ pati ſolent, & jubeo ut continuò applicitum circumferant, ſub noctem auferentes ſi lubet, & exſiccantes mane reponant, teſtorque hìc Genuenſes

eſſe

eſſe prædivites mercatores, quibus alias cùm ſolet eſſe res cum podagra, jam ſe hujus eſſe integrum quinquennium reddiderunt. *Reinerus Solenander, conſ.19.lib.1.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Arthritide ad virum quendam.

PRo præſervatione, ſanguinis miſſionem, & purgationem, certis anni temporibus, tibi proficua judico; ut & uſum decocti ligni Guajaci. Inter utrumque tempus purgationis, videretur mihi conſultum eſſe, uti aliquando leviori purganti medicamento, quod prima ſolum viſcera aliquando aggravata expurgaret, quare ſit uſus hujus electuarii frequens.

℞. Succi fœniculi depurati ℔ii. melis deſpumat. ℔ i. coq. lento igne uſque ad ſucc. conſumptionem, frigefacto adde hermodactyl. ℥iß. M. doſis Caſtaneæ magnitudo bis terve in hebdomada cum decocti aniſi, feniculi, carvi, ſen. agar. ℥iß. hujus loco velim aliquando, in ingreſſu menſæ aſſumeres cochlear unum Syrup de ſpina Cervina, quem ſæpe in hac diſpoſitione proficuum cognovi, exhibeatur diſſolutus in vino vel jure carnium, & quoniam fere ſolum ſeroſum humorem educit, & aliqua ex parte bilioſum, minus pituitoſum & craſſum, poteris aliquando uti his pilulis videlicet ſemel in menſe.

℞. Agar. troch. hermodact. an ℨiß. turbith. el. ℨi. troch. alhand. ℈iß. mirobal. Chebul. Citrin. an. ℈iv. rei, maſtich. Zinzib. an. ℈ii. ſpec. hieræ ſimpl. ℥i. cum melle roſac. f. paſta pro pilul. quæ craſſa & viſcida recrementa educunt potiſſimum. Ut artus firmentur, ad vigilandum ne pedes, vel cæteri artus ullo frigore premantur, aut humore madeſcant, abſtergendi tam veſperi quàm manè ſicciore linteo. Lavandi item ſingulis 14. diebus aqua chalibeata, ſaſſa, incoctis roſis, ſalvia, iva, verbaſco, artemiſia, vel id genus ſimilibus. Poſt ablutionem perungendi oleo roſaceo omphacino, intrito ſale. Ad mali præſentis curationem jam veniendum. In principio influens humor ſtatim vacuandus venit, & revellendus, quod commodiſſimè fieri poteſt vomitu & medicamento purgante: quod licet quibuſdam non probetur, tamen ego multa experientia didici mirum in modum prodeſſe; neque novum illud eſt, & inuſitatum etenim *Trallianus lib.* 2. expreſſis verbis jubet exhibenda ſolutiva non ſolum præſervationis ratione, per morbi intervalla, ſed in ipſis mali paroxiſmis. Intercipiantur viæ, ut dictum eſt ſupra, quoties medicamentum purgans per os aſſumendum erit: nam ſic fiet, ut exagitatus & ad motionem expeditus humor, minùs illabatur in juncturas. Si dolor vehemens acceſſerit, utatur hoc cataplaſmate quo frequenter fœliciter uſus ſum in magnis doloribus tam iſchiadis, quam podagræ.

℞. Cicutæ, parietar. Lapath. malv. an. quantum placet, coque in vino albo bono, coctis & contuſis adde axungiam porcinam recentem, & ſubtiliſſimè tritum furfur. Et F. Cataplaſma, applicetur loco dolenti, poſtquam fluxio deſtitit & dolor ceſſavit, humoris reſolutio tentanda eſt fotu cum decocto rad. alth. flor. ſtæchad. Lavendul. Calamenth. Chamæm. melil. & ſalis momenti, & hoc cerato.

Diacalcit. ℨiii. diachyl. ireat. ℨi. Emplaſt. è melilot. vel oxycroc. (ubi magis reſolvere velis) ℨß. emoliantur inſtillato oleo vul, pino, & extend. ſuper alutam.

In hunc uſum etiam mirè valet decoctum vulpis integri adjectis ranis, & lumbricis, & herbis paulò ante dictis, hiſce addam (licet quæ hactenus ſcripſi ſufficiant) hoc naturale remedium, cujus ego experimentum vidi hiſce meis oculis, Epiſcopus quidam mihi familiariter notus, graviter laborabat arthritide: cùm ubique auxilium imploraret, remediaque undique conquireret, inteligit monachum quendam eodem morbo laborantem, remedio ſequenti curatum eſſe. Accipiatur teſtudo maſcula (cognoſcitur inter cætera ex caudę diſcrimine, & leni, ſub inferiore teſta inciſuta) ubi luna fuerit maximè lumine diminuta, priuſquam cum ſole conjungatur: amputentur vivæ crura omnia, ea conſuta in ſacculos, ex pelle hædina anguſtos, alligentur membris patientibus, ita ut dextrum crus teſtudinis dextro cruri ægrotantis reſpondeat, ſiniſtrum ſiniſtro: item anterius crus dextrum, brachio dextro applicetur,

ſiniſtrum ſiniſtro, quo loco alligari debeant non expreſſit Siculus Medicus cujus fuit experimentum certiſſimum: Monachus verò ſupra genua ſuſpenderat, & in brachiis ſupra cubita. Quibus poſtquam uſus eſſet, cœpit paulatim melius habere, genua quæ humore mirum turgida fuerant, cæterique pedum articuli egregie detumuerunt, adeo ut membra iam agiliora ſine ſcipione levarentur. Aptavimus his intellectis idem remedium Epiſcopo, ex quo tempore cœpit paulatim meliùs habere, ſed cùm ſtatim mihi abeundem fuit, intelligere non potui an penitus convaluerit. De differentia teſtitudinis nihil addidit Monachus: Si quid tamen inde auxilii ſperandum ſit, arbitror in podagra frigida, applicandas terreſtres; in calida, aquaticas. Nam illud diſcrimen obſervare ſoleo, in unguento quodam quod ex teſtudinibus ad arthritidem compono, quo alias ſum fœliciter uſus. Nolim hoc aut ſimile remedium parvi fieri, quod ab uſu communi, aut a ratione alienum videatur: nam multa ſunt in rerum natura, quæ experientia talia comprobat; licet ratio nihil inveniat, quo illa diiudicet. *Reinerus Solenander, conſil.* 20. *ſect.* 1.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Arthitride.

UT articuli firmiores fiant ac roborentur, & eorum laxitas conſtringatur, ſolent Medici à Galeno edocti, quietis tempore extra paroxiſmum artus confricare oleo crudo, vel roſaceo intrito ſale. Inungatur etiam hoc linimento, quod valde probo.

℞. Ol. omphacin. ℥ij. ol. maſtich. ℥i. Sal. bene torrefact. ℥ij. boli armen. ʒiij. Sang. drac. hypociſtid. thuris, maſtich. an. ʒiiß. terantur quælibet per ſe prius ſubtiliſſime, tum cum oleis in mortario exactæ lævigata Miſce pro linimento.

Probant multi partium pati ſolitarum lotiones ex aqua aluminoſa, quæ mihi magis placerent, ſi alumi ſalis aliquid, & ſulphuris modicum adjiciatur, ut Guainerius habet: nam ita ſulphuris vi reſolvente, & emolliente aliorum efficacia temperatur.

Conſcindunt aliqui ligni iuniperini ſcobem aut ramenta, aqua pluvia chalybeata ſufficiente coquunt, donec aqua ex ligno tingatur, & cum ea fiat crurum, pedum, & articulorum lotio. Ita enim vidi aliquoties incipiens malum percuratum diſcuſſumque.

Andernacus in fine ſecundi dialogi de balneis, lotionem pedum ad podagram habet, quam dicit multis valde profuiſſe; lixivium parat ex fagi cineribus, & ter aut quater colat; deinde tantumdem vini admiſcet aluminis poſtea ℥ij. adduntur: omnia in fictili vitreato conjuncta caleſiunt ad ignem, ſed ita ut non efferveſcant, deinde transfunduntur in vas in quo pedes conſiſtere poterunt: hi autem tam late lavacro inſiſtent, ut aqua ſupra talos excedat; extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem, quæ deinde linteo puro abſtergi debet, tam calidum erit lavacrum quam pedes ferre poſſint, adhibeatur manè & veſperi ante cibum. Cùm malum minatur acceſſionem, & poſt ipſam, utile eſſe poteſt idque in ſeptimana quater aut quinquies; nec deterreat ſi pedes tumidos inde rubenteſque fieri conſpiciat; hæc *Andernacus*: Huic ſimile eſt quo ego fœliciter aliquoties uſus ſum. Adnaſcitur ad radices quercus fungi rubri quædam ſpecies, quemadmodum hypociſtis ſub cyſto, quare etiam hypodryn hunc fungum nominare ſoleo: hunc conciſum minutim in laminas cum trito ſale, in ollam teſtaceam indo, ita interſpergens ſalem tritum, ut particularum ſtrata quælibet ſalem intermedium recipiant. Sic permixtim conditum fungum in penu ſubterraneo ſepono, ita reſolvitur & magna ex parte liqueſcit in muriam: ea muria confricantur, & illinuntur partes pati ſolitæ? quem ego primum iſto uti vidi, is in doloribus utebatur, & profuit multis, verùm quia ſiccat vehementer, & diſcutit, laxatamque ab affluxo humore partem mirificè roborat, & confirmat; principio utilior priuſquam dolor invaluerit, ejus uſus eſſe poſſit, aut jam declinante paroxiſmo ad materiam abſumendam, partique robur & firmitudinem addendam, potiſſimum ſitum aliquoties interponatur fotus, & lotio partium, ex decocto verbaſci, abſinth.

Cha-

Chamæm. herb. paralyſ. Salv. Chamæpit. arteriſm. roſmar. melilot. roſ. & id genus aliarum, quæ incidere, abſtergere, diſcutere, ſiccare mediocriter, & roborare valent.

In ipſo paroxiſmo materia jam articulos obſidente, purgatio adhiberi debet; exhibeatur tum Electuarium quod Bayrus Caryocoſtinum vocat, miriſque laudibus effert; vel in uſum vocentur pilulæ ſequentes, quas Rhaſis commendat eo encomio, quod incedere non valentes, faciant ire pedes.

♃. Aloes hepat. purioris ℥ß. roſ. abſciſſis unguibus ℈ii. hermodactil. albor. à cortice mundator. ʒiß. diagrid. ʒi. cum aqua Ivæ, vel ſucco caulium, vel Syrupo ex decocto Ivæ, cum melle facto, F. Maſſa. Doſis. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 24. *&* 25. *Sect.* 4.

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Arthritide.

INter topica hoc ſingulare eſt.

♃. Ranas v. Lumbric. terreſt. elotor. vino ℥iii. coq. in ol. roſ. quo aut illine molliter articulum dolentem, aut ſæpiùs riga. Egregium hoc eſt, quod ſubſcribo. Canicula caſtretur, ſaginata deinde mactetur, atque aqua calente depilata amputetur caput: tum in ſimplici aqua egregie coquatur, tandem omnis ex refrigerato jure pinguedo innatans auferatur, ſerveturque in uſus ad illitiones, aut.

♃. Iſtius pinguedinis ℥iii. aq. roſ. vel aq. verbaſc. ℥vi. M. ad lentum ignem, coq. ad aquæ conſumptionem, pinguedine dolentes articuli perlinantur. Memini Elidæum Bononienſem celebrem Medicum hoc ſæpius uti.

♃. Ol. vitell. ovorum ol. roſ. an. ℥i. vitell. ovorum numero 2. additis aliquando opii & croci an. gr. iii.

Amatus Luſitanus tanquam ſingulare probat, quod ſcribit Turcis magnatibus familiare eſſe remedium, nimirum quòd introductam in cubiculum capram emulgeant in locum dolentem. Sed quia aliquid periculi timendum eſt ex applicatione hujus remedii, fœmineum ex uberibus lac ſine periculo ſalubrius meo judicio emulgeri poteſt.

Novi Chirurgum Parmenſem qui cum ſuffarcinatum omni exempto pingui ex rubro catulo præpinguem anſerem, conſutumque in veru torruiſſet, extillata pinguedine vaſeque excepta, articulos dolentes fœlici ſucceſſu illinebat. Comperi in ruſticis vaccinum ſtercus tum etiam expreſſum ex eo liquorem, cum guttula dilutioris aceti ſæpe profuiſſe *Reinerus Solenander. conſil.* 41. *Sect.* 5.

Obvoluntur cuidam arthritico manus & pedes Cataplaſmate ex rapis, ſimila, & lacte parato, reponitur in ſella in conclavi inferiore; abeunt domeſtici digreſſi in hortum ædibus contiguum; Sus autem quædam, foribus non clauſis, ædes ingreditur, hinc hypocauſtum, & olfaciens pultem illa æſirum aggreditur, conatur pultem vorare, & eum proſternit cum ſella in pavimentum: Hic dum ſe à ſue defendere nequit, dein multumque domeſticos inclamat, qui tandem recurrunt, & ſuem abigunt: eo verò die dolores imminuuntur, deinceſque paulatim donec prorſus ceſſarent, neque unquam redirent. *Philippus Salmuthus*, *obſerv.* 48. *cent.* 1.

Pro leniendo dolore fœliciter mihi ſuccedit, præter illitum factum cum oleo roſaceo completo, & vitello ovi, irrigatio facta cum decocto verbaſci, nec non Embrocha ex lacte, ac illitio ex oleo ranarum partibus dolentibus adhibita. *Jol. Cæſar Claudinus. Conſult.* 6.

Pro articulis linimentum ex communi ſale uſto, & in pulverem deducto cum oleo roſ. completo plumbeo mortario uſque adeo ducto ut unguenti conſiſtentiam ſubeat, citra omnem controverſiam primas partes obtinet. *Joh. Zecchius, conſult.* 5.

Pro Arthritide optimum mihi remedium hoc.

♃. Vivas ranas, has coque in butyro inſulſo, hoc illinat ſe.

In Arthritide calida maximo ſucceſſu utor fotu aquæ ſeminis ranarum. *Johan. Heurnius*, *ad Hippocr. Aphor.* 16. *Sect.* 3. *&* 25. *Sect.* 5.

SUB-

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Arthritide.

USum Betonicæ ſibi faciat familiarem. ſingularem enim habet proprietatem in Arthritide, ad ipſius ſymptomata mitiora reddenda.

Dominum Roſetum olim Syndicum Genevenſem quotidiano betonicæ uſu, ab arthritide, qua in juventute vexatus fuerat, tandem in enſectute curatum fuiſſe, ex ipſius ore intellexi. Diverſis autem modis betonica uti poterit, primò foliis adhuc tenellis in acetariis, & cum juſculis, & carne coctis; item conſerva ipſius, aut etiam extracto.

Generoſus quidam Bernenſis exſiccatam betonicam in pulverem redigit, eoque pulvere ſaccharo permixto ad ʒj. vel ʒjß. utitur cum fructu.

Alii tabellas ex pulvere betonicæ cum ſaccharo aqua betonicæ diſſoluto præparant, & ad uſum reſervant. Medicamenta autem ex betonica, duabus vel tribus horis poſt brevem cœnam ſumenda ſunt; noctu enim propter vaporum abundantiam qui in ſomno ſurſum elevantur, vis medicamenti faciliùs quàm interdiu, ad cerebrum elevatur, & ad nervos pervenit. *Fabritius Hildanus*, *obſerv. 32. cent. 6.*

Aliquando comedat folia Salvię vel ſola, & ſine condimento, vel cum modico ſalis, olei, ac vini reſperſa, & capiat quando it cubitum. *Hier. Capivaccius. Conſil. 26. libr. 7. Conſil. Cratonis*, & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Ruſtici noſtri pice ſeu axungia Norvvegica illinunt affectas manus à cubito ad digitorum extrema, & pedes à genubus ad ſummos pedum digitos, quotieſcunque arthritici dolores inſurgunt, idque ſpatio 14. dierum, teſtantur tum non ſolum mitigari dolores articulorum, ſed tophos ipſos reſolvi excidente tartaro impacto, & vel in totum auferri moleſtum malum, vel inducias aliquot annorum dari; quibus elapſis, ſi recurrat affectus, repetunt eadem fœlicitate, eodemque modo picis injunctionem.

In Inſula noſtra Samo inter ruſticos pervulgatum eſt remedii genus, narrante ejuſdem inſulæ Præfecto bonæ fidei viro; aquæ exinde extillatæ plus ineſſe virium alius me monuit, facili & parabili in Septentrione remedio, prompta ſubeſt ratio. Reſina enim hæc ex abiete, pinguibuſque pini lignis per deſcenſum eliquata, inſignem vim reſolvendi, emolliendique habet. Balſamum ſuum Sulphuris ad tophos articulorum emolliendos & diſcutiendos *Rulandus* (*cent. 2. curat. 92.*) mirè laudat, cui ſubſtituunt jam Agyrtæ & pro balſamo ſulphuris ad nos deferunt ſub ſigillo, reſinam pini, pretio quidem illo inferiorem, neutiquam virtute. *Thomas Bartholinus*. *Hiſtor. 95. cent. 6.*

Partes dolentes illinentur oleo catellorum, deinde integentur pelle arietina recens detracta. *Guill. Ballonius*, *conſil. 3. lib. 2.*

Multi ſunt quibus arthriticæ fluxiones ſunt, & propter dolorem ſubinde ſibi detrahi ſanguinem patiuntur. An non peccant? Ita ſanè, quia corpus & refrigeſcit, & nervi debilitantur, & quod majus eſt, facultas retentrix infirmatur. *Guil. Ballonius*. *lib. 2. Epidem. & Ephimer.*

Johanni Picquet fluxio arthritica & valde doloroſa, incredibilis humorum rabies mox in has, mox in illas partes, quia nervi, & arteriæ, & venæ ſanie quadam ſcatebant, Phlebotomia quinquies celebrata meliùs habebat. Prudentis eſt Medici videre, an non ſecure vena his in morbis aperiatur, an verò prudenter prætermittatur. Si facultatis retentricis imbecillitas eſt, prudenter omittitur: Si Cacochymia eſt, imò virulentia, quæ tantæ tragœdiæ author ſit; audaciùs id faciendum. *Guil. Ballonius*, *lib. 2. Epidem. & Ephimer.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Arthritide.

PHarmacopœus quidam *Gratiano Politanus* decumbebat ex doloribus articulorum, qui pedes & brachia, aliaſque partes affligebant, cum tumore, inflammatione, & febricula: à 20. diebus hoc affectu laborabat, eique novies proprio nutu ſecta fuerat vena, aliquoties etiam purgatus fuerat; tandem meo juſſu, illi exhibetur

betur pulvis juſculo ex Calomelanos ℈i. diagridii.gr. VIII. Carioph. numero i. blandè & copioſe purgatus eſt, ac multò meliùs habuit; deinde ſumpſit mane & ſerò julepum refrigerantem, in cuius doſi matutina infundebatur Sen. ℥iii. cum ſem. Coriandri ʒß. frigide per biduum. Poſtea ſumpſit eundem pulverem pari ſucceſſu & integre curatus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv.* 31. *cent.* 1.

Domina quædam arthritide univerſali laborans, liberata fuit, beneficio croci metallorum. *Petrus Pachequus. obſerv.* 31.

Dolor arthriticus citiſſime ſedatur, fovendo partem aqua foliorum fraxini deſtillata in alembico plumbeo, *Samuel Formius, obſerv.* 39.

Franciſcus Alexander Medicus de *Franciſco Pechio* ſcribit, eum iam quinquagenarium morbo articulari graviter afflictum totis annis 20. turri incluſum fuiſſe, vixiſſe autem ſola aqua & pane. Ea dieta beneficio naturæ materiam abſumptam, & motu & exercitio articulos adeo roboratos ut liberatus nullos unquam dolores podragricos ſenſerit. Ex quo perſpicuum eſt immoderationem in victu huius morbi quaſi matrem eſſe, *Ioh. Crato. Conſil.* 21. *lib.* 4.

Scio quoſdam exiſtimaſſe ſe iuvamentum ſenſiſſe, ſi aliquoties in anno, non tamen doloribus affecti, venam ſecarent in pede, vel Cucurbitulas adhiberent; verùm quàm facti ſunt miſeri, memini initio venam ſecare in brachio rectiſſimum eſt, ſed tamen ſi ſæpe redeat malum propter intemperantiam minime rectum. *Ioh. Crato. lib.* 4. *Epiſtol.*

De balneo ex ovis formicarum, res omnibus vetulis in Sileſia nota, exſiccat multum, ſi lubenter utitur inceſſionibus, non poterit nocere, utuntur etiam mulieres ad imprægnationem, *Ioh. Crato. lib.* 4. *Epiſt.*

Obſtetrix Gallica idem balneum componit, ex integro formicarum maiorum globo, unà cum ovis, parte terræ ab ipſis collecta, & ſegmentis quibus inhabitant: ita ut hæc omnia ſacco incluſa, aqua fervente calefiant, & æger inſidens tam diu duret, donec vires fuerunt, vix unquam fallit, *Vvolfgangus Heſerus. Herculis Medici, lib.* 4.

Multi confidunt ſenecione, in ea lavantes 15. diebus, ſemper per dimidiam horam ante cœnam. Multi etiam ſalutariter utuntur ligno Juniperi, & in eo aliquot diebus lavant, & maximè laudant ad roborandos articulos. Imprimis autem laudatur hoc unguentum.

℞. Duas ollas ſupra æqualiter reſpondentes in medio pone orbem incruſtatum uſtum, ſed plenum foraminibus, & ita infima olla terræ infodiatur, huic primę impone ollam alteram, quæ ſupra terram emineat, in hanc inſere oſſa contuſa calvariæ equinæ (alii oſſibus humanis utuntur) & cùm bene argilla munitum vas eſt, ignis incendatur undique (ſicut cùm deſtillatur lignum juniperi) tum effluit ſuccus in inferiorem ollam, quo illine deorſum articulos. Dolorem in paroxiſmo lenit in magna inflammatione Emplaſtrum factum ex aq. roſarum, & veronicæ, pauco alumine camphora, & fimo vaccæ nigræ loco affecto impoſitum. Item.

℞. Maſtich. thur. myrrh. ammoniac. opopanac. bdellii, mumiæ, an. ℥ii. vitrior. ℔i. mellis ℔ii. tartar. ℥iß. Spir. vini ℔. IV. deſtill. id præbet optimum balſamum; lenit mirificè, ſi penna illinatur etiam intolerabilem dolorem. Item olei roſacei ℔i. ranæ duæ, & pugillus unus lumbricorum in vino lotorum, ad ignem coquantur, exprimantur, & applicentur. Item urina pueri diſtillata penna illita, modo prius putrefacta ſit ante deſtillationem. Oleum etiam hyoſcyami commendavit Imperatori *Maximiliano* Elector Palatinus, dolorem quidem ſedat, ſed articulos depravat, iuvat Catellus dolores podagricos, *Joh. Crato. Conſil.* 26. *lib.* 2.

Adrianus Spigelius apud *Moravos* in uſu, & nobile experimentum pro ſanandis illico doloribus podagricorum, ulmariæ cum radicibus & floribus deſtillatę aquam eſſe ſcribit: quæ & Sileſiis in frequenti uſu eſt, commodum etiam eſt decocto parietariæ partem affectam fovere. *Daniel Sennertus, tractat. de arthritide, cap.* 5.

Hercules Sexonia panis recenter e furno extracti 10. aut 12. ordines ſecundum omnem corporis circumferentiam admovet, quibus ſudor copioſè provocatur & dolores auferuntur. In principio fluxionis ſequens cataplaſma applicetur.

℞. Fa-

℞. Farin. hord. & fabar. an. M. i. flor. camomill. & roſ. an. M. ß. aq. verbaſc. & fol. ſalic. an. q. ſ. vel aq. plantag. & vini an. q. ſ. Incorporentur omnia ſimul in formam cataplaſmatis. Aqua ſpermatis ranarum menſe Majo deſtillata partibus dolentibus impoſita mirè dolores lenit, & partis inflammationem ac ruborem temperat. Cum illa etiam ſequentia utiliter admiſceri poterunt.

℞. Aq. ſpermatis ranar. tapſi barbati & filicis, an. ℔iß. in quibus infund. tuthiæ lithargyr. an. ℥i. vitriol. calcinati, alumin. an. ℥i. foveantur partes dolentes tepidè. Oleum ex pedibus vituli extractum ad dolores arthriticos ſedandos præſtantiſſimum eſt, & hoc modo elicitur.

Pedes vituli contundantur & oſſa confringantur, deinde coquantur ad putrilaginem, Oleum aquæ ſupernatans miſce cum aqua vitæ & ſale, iiſque partes dolore affectæ illinantur.

Balſamum Saturni cum oleo violato vel roſato paratum dolorem ſedat efficaciſſimè

Ex ceruſſa fit emplaſtrum magnæ efficaciæ, quod ab initio morbi admoveri poteſt, etiam tumore atque inflammatione preſente, ejuſque compoſitio talis eſt.

℞. Ol. communis lib. i. vini ℔iß. bulliant ad mediam vini conſumptionem, deinde adde ceruſſæ ſubtiliſſimè pulveratæ lib. i. camphoræ ʒiij. coq. ad emplaſtri conſiſtentiam. Ubi magna eſt inflammatio, loco vinacetum eſt reponendum. Extendatur empl. ſuper lintea ut commodiùs partes obvolvantur.

Catellus vivus parti laboranti admotus dolorem valde demulcet: Dolore admodum ſæviente ad narcotica licet confugere, quamvis ea diu in parte retinenda non ſunt, cùm calido nativo & nervis ſint inimica.

℞. Spirit. vini per croci infuſionem flaveſcentis ℥iv. camphor. ℈i. bulliant parum. Deinde diſſolve opii ʒi. eoque liquore pars dolens illinatur. Tutum & efficaciſſimum eſt remedium. Folia nicotianæ recentia contuſa & admota dolorem arthriticum ſedant, & vim quandam narcoticam obtinere dicuntur.

Inter derivantia remedia locùm habent hirudines parti dolenti admotæ, poſt ſufficienter evacuatum corpus: tunc enim valde proſunt, præſertim cùm venæ in parte affecta diſtentæ & ſanguine turgidæ apparent.

Inter reſolventia hæc ſunt proficua: In urina calx viva extinguatur, & cum ea per reſidentiam aut colatura depurata locus dolens foveatur. Dein ex calce & aceto factum probatur. Inter fotus paratu faciles commendatur ille qui fit ex ſale ammoniaco ſepties ſublimato, & in vino aut aqua ritè diſſoluto; vel ex urina juvenis bene ſani ad medietatem uſque cocta, & cum linteis admota.

Ad dolorem ſedandum & materiam arthritidis reſolvendam laudatur liquor limacum, in hunc modum compoſitus.

In manicam *Hippocratis* conijca limacum integrorum M. i. tum ſuper illos inijce ſalis communis M. i. ſuper ſalem ſeminis ebuli ſubtiliſſimè triti M. i. & ſic viciſſim limaces, ſalem, ſemen, donec omnium ſigillatim 4. vel 5. ſtrata confeceris. Manica dependeat in cella vinaria humida, & poſt paucos dies deſtillabit ex ea liquor lubricus & pinguis, quem ſoli exponito per quatriduum, & locum affectum eo illinito.

Emplaſtrum diapalma maximo in uſu eſt, vel ſolum, vel addita camphora, in hunc modum.

℞. Maſs. empl. diapalm. ℔. ß. camphor. ʒij. M. ſimul. Idem emplaſtrum cum ſequentibus permixtum inter excellentiſſima remedia arthritica cenſeri debet.

℞. Emplaſtrum diachalcit. vino rubro auſtero ſoluti & ad vini conſumptionem cocti ʒi. myrtil. roſ. rubr. maſtich. tartari vini rubr. pulver. an. ʒij. chamæpit. & chamæmel. odorati veri pulverat. an. ʒß. f. Emplaſtrum, applicandum; ubi tumor valde imminutus fuerit. Non parum utile eſt hoc emplaſtrum ad articulos roborandos, convenitque omni arthritidi. Vidimus nos arthriticos, qui hújuſmodi emplaſtrum in pedibus & carpis continuò geſtarent feliciſſimo ſucceſſu. Aptatur ad formam membri; in pedibus ex aluta tenui fiunt calcei, qui hoc emplaſtio obducti pedibus aptantur.

Tandem in dolore diuturno & valde cantumaci, à materia præſertim frigida oriun-

oriundo, confugiunt nonnulli ad veſicatoria partibus affectis admota. Eorum mentionem facit *Sennertus*, ſed quæ anodynis permiſceantur. At emplaſtro veſicatorio, quod in noſtris Officinis habetur, ſolo & impermixto, ſapientiſſimus *Varandæus* feliciter uſus eſt: eoque curavit magnum & contumacem tumorem genu occupantem, cùm alii Medici multas purgationes & diætam ſudorificam, nec non topica permulta fruſtra uſurpaſſent.

In omnium autem prædictorum remediorum uſu hoc unicè annotandum eſt, ut à juvantibus & lædentibus ſumatur indicatio; quandoquidem variæ ſunt hominum naturæ, varia temperamenta, & varii generis excrementa in iis colliguntur, unde ſumma in morbis varietas ſolet exoriri. Ideo quod uni prodeſt, alteri ſæpe inutile eſt, quod maxime uſu venit in arthritidis curatione. Eaque ratione unicuique practico medicamentorum Sylva habenda eſt, ut, ſi unum fruſtra tentetur, ad aliud atq; aliud confugere poſſit, ea ſemper deligendo, quæ rationali methodo magis conſentanea videbuntur. Vinum arthriticis maximè noxium, multique ejus abſtinentia penitus fuerunt liberati. Ad præſervandum ab hoc morbo, phlebotomia inſtituenda eſt, præſertim verè & autumno, in iis qui ſanguine abundant ejuſque efferveſcentiæ obnoxii ſunt. Purgatio verò non ſolùm vere & autumno, ſed etiam quater in anno, imò & ſingulis menſibus in valde cacochymis celebranda eſt. In quem finem utiles ſunt pilulæ ſequentes.

℞. Aloes, hermodactyl. an. ℥ß. chamepit. ʒij. chamædr. ſtœch. Arab. an. ʒi. ſem. hyperic. ʒß. cum terebinthin. *Venet.* f. maſſa pilul. quæ quia minùs purgant, frequentiùs exhiberi poterunt. *Lazarus Riverius, practic. lib.* 16. *cap.* 1.

SUBSECTIO XIV.

Pro Arthritide nodoſa.

IN Arthritide nodoſa jam facta, longè facilius eſſe conſilium dare, quàm conſulta exequi, ipſe optimè ſcio: ne tamen morbus gravior emergat, cavendum, optimam victus rationem imprimis requiri manifeſtum eſt. Cruditas vitanda, & cùm nauſea adeſt, à cibo abſtinendum, ac ſi fieri poteſt, vomendum vomitu enim ad præcautionem in morbis articularibus nihil conducibilius. Monentur Medici ratione & obſervatione, ut morbis articularibus obnoxiis interdicant uſum pomorum, caponum frequentem, anſerum & Carpionum, nam poma humores ſolvunt, & fluere faciunt; & caponum caro humorem quendam habet, quem ad articulos natura extrudit; piſcium verò humidiorum par eſt noxa; ſed caponum caro, licet nimium etiam nutrire videatur, tamen parcior uſus nequaquam reprehendi poteſt. Non minùs nocent quæ replent corpus cruditatibus, quàm quæ vel materiam ipſam fundunt, vel ad articulos deducunt; itaque vina potentia, & acetoſa fugienda, nec priùs bibendum quàm cùm ſolidior cibus ingeſtus fuerit, valdè enim noxium eſt ſumpto ſaltem juſculo, aut pauco cibo vinum bibere, multò verò magis, inani & jejunio ventriculo, vel iam concoctionem cibi elaborante, vino ſe obruere.

Cùm autem in exactiſſima etiam victus ratione, ſemper aliqua ſuperfluitas colligatur, Medici annuas purgationes, vernas atq; autumnales præſcribunt, ac Galenus affirmat, ſe multos ita tutos reddidiſſe præſertim verò ſectione venæ adhibita,

Raro curatur Arthritis, quòd ut plurimum hæreditarium ſit malum, vel intemperantia accerſitum ad quam cum redeant homines, non mirum ſi morbus quoque revertatur. An aliquo modo poſſint diſſolvi tophi, & quibus medicamentis; cum maximè curationi obſtare videantur magnam hæc difficultatem habent. Quidam magnæ eruditionis & authoritatis viri exiſtimant, atque ſic præſcribunt poſſe ſolvi tophos, ſi caſeus putridus, cum jure in quo ſuilla perna cocta fuerit imponatur.

Julius Scaliger, Pulverem piperis uſti addit, quidam coccognidium cum myrrha & aceto tritum adhibent, ut erumpant emollita, hæc experiri minimè laborioſum. Sed inter optima remedia & tutiſſima, quæ partes etiam affectas roborant, & calorem innatum fovent; hoc ponendum, & diligenter ſingulis annis cùm ampliùs fieri nequeat uſurpandum videlicet

licet ut tempore vindemiæ immergantur pedes atque manus affectæ vinaceis poſt expreſſionem calentibus adhuc, vel muſto calido calefactis manè per 15. dies. Etſi enim hoc remedium non planè tophos diſcutit, tamen articulis maximum robur addit, ac poſſum nominare virum præſtantem, cui hoc medicamentum communicavi, atque ab eo præclaro munere ſum donatus, qui planè incidere non poterat, & iſto remedio, beneficio Dei, reſtitutus eſt. Quo autem uvæ maturiores, eò plus adjumenti vinaceorum uſus affert, alia remedia non addo, niſi fortè vigentibus atque urgentibus doloribus catulum parti affectæ, vel diſtillatum fol. verbaſci cum thure, & myrrha modica adhibere velit. Fomentationes ex artemiſia, origano, Chamæmel. & abſinth. Ceſſantibus jam doloribus præclarè juvant. *Joh. Crata. conſil.* 34. *lib.* 7.

SUBSECTIO XV.

Pro Arthritide vaga Scorbutica.

HIc affectus idem planè eſt cum eo quem *VVeſtphali*, *Friſti*, *Geldri*, item & *Hollandi*, apud quos ſæpe vidi, *De varen*, vel *lopen de varon* appellant. Se prodit cum vagis doloribus in omnibus corporis membris valde excruciantibus, potiſſimùm in dorſo & lumbis. Doloris ſpeciem ſtatuunt ipſi ægri exedentem corrodentemque, qui vermiculum, muſculos, & alias partes ſubito ac nonnunquam momento variis ſimul locis permeantem depaſcentemque arguere videtur.

Ejus cauſa propria & proxima eſt tartarus ſcorbuticus reſolutus & cum fluxili materia humorum ſingulari proprietate nervoſum ac muſculoſum genus petente, permixtus. Curatur hic morbus in *VVeſtphalia* per lumbricos, ejus alexipharmacum tantopere à *VViero* decantatum hoc modo.

℞. 9. Lumbricos in mortario contuſos cum 2. Cochl. vini, per pannum expreſſos: his addatur dimidia vini menſura, ſumantur cochl. 3. manè meridie & veſperi.

Medicus Campenſis apud *Foreſtum*, præmiſſa conveniente evacuatione, hanc potionem proponit.

℞. Rad. Succiſæ, ℥i. ariſtol. rot. ʒiii. fol. Salv. beton. an. Mi. abrotan. rutæ, vincpervinc. Sabin. ad. pi. Coq. in aq. fluminis ad med. cum hujus decoct. ℥iv. traiiciantur lumbrici terreſtres circulis in collo inſigniti, vino priùs abluti & triti, numer. 5. deinde admiſce theriac. ʒß. pulv. cinamom. ʒi. Sacch. q. v. exhibe manè calidè ad ſudorem, per aliquot dies. Quidam etiam talpæ aduſtæ pulverem in hoc affectu exhibent cum vino aut cereviſia, qui tartareas quidem collectiones promptè diſſolvere poteſt: qua ratione *Geſnerus* exteriùs etiam cinerem talparum cum melle ſubactum ſtrumis convenire ſtatuit. *Henricus Petræus*, & *Gregorius Horſtius*, *obſerv.* 8. *lib.* 8.

In hoc affectu aqua Lumbricorum magiſtralis in Pharmacopœia *Londinenſi* præſcripta, egregie convenit, quin ſpiritum & ſalem C. Cervi, ſpiritum ſanguinis, flores ſalis armoniaci, cum bono ſucceſſu ſæpius adhibui, porrò pulveres teſtacei Sc. oculi cancrorum, Corallia; margaritæ, & vegetabilia quæ arthriditis antidota feruntur, ut radix ariſtoloch. fol. Chamæpit. Chamædr. & ſimilia antiſcorbuticis conjuncta, morbi hujus ſanationi conducunt, inter externa, oleum Lumbricorum, ranarum, & bufonum non raró ſunt valdè proficua. Accepi à viro inſigni huic morbo valdè obnoxio, quòd aqua è contentis ventriculo bovis nuper mactati exemptis per deſtillationem prolicita, levamen certiſſime adferret, ſi ei petiæ calidæ intingantur, atque pro fotu applicentur. *Thomas VVillis*. Tractatu de Scorbuto.

Perſpecta morbi idea & doloris ſpecie, de arthritide vaga cogitare cœpi, cum & affectus ſcorbutici haud obſcura deprehenderem indicia. Conjecturæ certitudinem exploravi lumbricis terreſtribus, imponendo eoſdem vivos, partibus dolentibus, qui initio, quaſi vi illata, exilire, circumgyrari, mox langueſcere momentanea tabe conſumpti, ſubitò emori non ſine adſtantium admiratione videbantur. Cognito morbo, ejuſdemque cauſa, quam tartarum ſcorbuticum reſolutum, & cum tenui ſeroſaque humorum materia; ſingulari

gulari quadam proprietate nervorum ac muſculorum genus petente permictum eſſe conſtat; præmiſſis univerſalibus, digeſtivis & evacuantibus, appropriata quædam præſcripſi, potiunculam nempe Medici *Campenſis à Foreſto* deſcriptam, tincturam tartari, ſpiritum lumbricorum terreſtrium, decoctum ſpecificum *Horſtii*, bezoardicum joviale *Mynſichti*. Verùm nihil æquè profuit ac ſpecificum meum cujus uſu per integrum ferè menſem continuato planè convaluit ægra, Deſcriptio ejus hæc eſt.

℞. Rad. vincetoxic. enul. ariſtol. rot. zedoar. caryophllat. pœon. an. ℥ii. ſummitat. ſalviæ, beton. ſerpill. abrotan. rutæ, chamædr. chamæpit. an. ℥i. ſpec. diamoſch. d. dianth. lætific. Galen. an. ℥i. anthos ℥iß. ſem. citri ℈iv. theriac. Androm. ℥ß. fæcul. aronis ℈iv. pulveriſatis affunde ſpir. vini malvat. ad eminentiam 4. digitorum. Stent bene tecta in digeſtione per dies 3. poſtea ſpiritus vini abſtrahatur ad conſiſtentiam mellis; reaffunde ſpirit. vini modo abſtracti ℔ß. ſpir. cochlearum ℥ii. ſpir. naſturt. aq. ℥i. ſpir. rubi Idæi ℥ß. eſſent. lumbric. terreſtr. ℥vi. Digerantur per 3. dies poſtea diligenter filtrentur, & ſerventur pro uſu, Sumpſit elixiris hujus ſpecifici ſingulis matutinis ℈ii. ex aqua noſtra anti-ſcorbutica, ſudoribus plerumque copioſè & cum notabili allevatione promanantibus. Circa veſperam duabus circiter ante cœnam frugalem, horis, exhibui electuarium meum antè-ſcorbuticum tinctura tartari imprægnatum. Noctu, ſi quando vigiliæ urgerent & dolor, delibavit anodynum meum opiatum in forma liquida. Ex topicis profuit oleum lumbricorum, ligni ſancti tinctura, cataplaſma ex naſturtio aquatico, & illud quod à VViero deſcribitur ex radicibus cicutæ aquaticæ. Nulla tamen victima magis placari potuit hæc furia quàm lumbricis terreſtribus vivis partibus dolentibus impoſitis: vehementi namque lucta in vermiculos deſæviens malignitas, ſubita tabe comſumptis occiſiſve hoſtibus ad tempus deferbuit, ſubinde iterum, recollectis ex intervallo viribus, repetens, donec longo continuoque ſpecifici ſuprà deſcripti uſu penitùs extirparetur. *Baldaſſar Timæus*, *Caſ.* 36. *lib.* 3.

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Artuum doloribus ex Lue venerea.

EMpirici rationale hoc remedium introduxerunt.

℞. 40. Ovorum vitellos coctione induratos & diſſipatos, cum ℥vi. pyrethri in pulverem redacti, contundito & per retortam deſtillato lento primùm igne, poſtea vehementiori: liquorem qui fluxerit, cum ℥i. caſtorei, & ℥ß. thuris alb. commiſcito, adjectis hermodactyll. ℥. vi. & ut ante deſtillato, tertiò liquorem cum fœcibus ſuis ſubigito, & Lauri baccas adiicito, & deſtillato. Si ſæpius id feceris, oleum elicies in diſcutiendis morbi hujus doloribus nulli remedio conferendum. Cuidam qui in tibia dolorem ex hac lue habebat, cum nullo modo curari poſſet, *Amatus* (*Cent.* 5. *Curat.* 72.) theriacam veterem appoſuit, & dolor evanuit, ut mus conſpecto fele. *Petrus Foreſtus*, *Sch. ad obſerv.* 23. *lib.* 32. de Lue venerea.

SECTIO XLII.

De Aſthmate.

ASthma (quod Græc. ab ἀσθμαίνειν, *i.e.* anhelare nomen habet, Lat. verò Suſpirium dicitur) δύσπνοιας ſpecies eſt. Definiri poteſt, quod ſit crebra, denſa & anheloſa reſpiratio, citra febrem ut plurimùm, cum ſumma thoracis contentione conjuncta. Cauſa ejus proxima conſiſtit in anguſtia pulmonum, quæ à lento, craſſo, viſcidoque humore, fiſtulis & cavernis pulmonum tenaciſſimè impacto, eaſque coarctante, originem trahit, tenues etiam ac ſeroſi humores, dummodò copioſi ſint, hoc malum non rarò efficiunt. Crudum item tuberculum, & calculi in pulmone hærentes ſæpe ſæpius ſuas agunt partes in hoc affectu producendo. Hæc omnia aſthma inferre ſolent, aſperam arteriam vel obſtruendo, vel, ſi in levibus arteriis, ac ſubſtantia pulmonum ſubſiſtant, comprimendo, materia autem morbifica, ſive obſtruens, ſive comprimens, ali-

aliquando in pulmonibus, ob viſceris debilitatem, ſenſim colligitur, aliquando aliunde affluit, à capite per modum catarrhi, quod rariùs, vel ab arteria pulmonali.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Aſthmate ex congeſtione humoris viſcoſi in pulmonibus, ad generoſum quendam.

UT humor hic expectoretur, remedia quædam præſcripſi: inter quæ hæc fuerunt præcipua.

℞. Spiritus Aniſi, part. ii. mellis ſcilit. part. i. aq. Cinamom. part. ß. M. F. Julepus, capiat ſemicochl. pro vice.

℞. Oxymel. veri ex hydromel. malvatic. parati part. i. mellis ſcillit. part. ii. Syrup. de hyſſopo, & de liquirit. tantumdem, capiat eodem modo. Vinum medicatum, ut interdum bibat.

℞. Rad. liquirit. ℥ iv. rad. ireos ℥ ii. rad. enul. ℥ i. rad. angelic. ℥ ß. Scyl. præpar. porrorum bulborum præpar. ℥ ii. Siliquarum ʒ iii. Sem. fœnicul. aniſi. an. ℥ i. Sem. urtic. angelic. an. ʒ ii. Sem. Naſtur. ʒ i. mellis ℔ ß. Sacchar. ℔ i. cinamom. ʒ. vii. ſpirit. aniſi. ℥ ß. vini generoſi menſ. viii. Servetur in dolio ad uſum.

Novem exactis ſeptimanis poſt hoc datum conſilium, ad me nobilem equitem ablegavit, ſignificans mihi per literas, ab eo tempore quo cœperit remediis meis, & præſertim oximelit, & Julepo uti, de die in diem ſe meliùs habuiſſe, neque ullas defluxiones ſenſiſſe, & nunc ſine omni impedimento, liberæ ſpiritum ducere, neque anguſtiam ullam pectoris aut in pulmonibus ſentire. *Fœlix Platerus, obſ. lib.* 1. *p.* 178.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aſthmate anniverſario.

ANte omnia materiam viſcidam pituitoſam incidendam & præparandam eſſe diximus, qua de cauſa digeſtivum ſequens ordinavimus per octiduum.

℞. Rad. helen. ℥ ß. liquirit. petroſel. an. ʒ vi. fol. marrub. alb. capill. ven. beton. an. Miß. ſem. fœniculi ʒ ii. caric. ping. num. 5. paſſul. min. ʒ vi. F. decoctio in ſeri lactis deſtillati, q. ſ. in colat. ℔ ß. diſſolv. ſyrup. de praſſio, de liquirit. an. ℥ iß. M. pro tribus doſibus, jejuno ſtomacho aſſumendis. Hoc præmiſſo, peccantis materiæ evacuationem hoc diluto agarici inſtituimus.

℞. Agarr. opt. ʒ iii. zinzib. ℈ i. cremor. tartar. ℈ iß. trita per noctem macerentur in ſero lactis cum aq. veronicæ æqualiter permiſto. Manè coletur, & adde oximel. Scillit. ʒ ß. elect. caryocoſtin. ʒ iß. M. pro hauſtu. Taliter præſervatione, cauſæ antecedentis reſpectu, inſtituta, quoad ipſum pectus, adeoque cauſæ proximæ gratia commendavimus uſum frequentem pil. de terebinthina eam oximelite diuretico, balſamoque ſulphuris terebinthinato: quibus aliquot annis mediocriter valuit. *Gregorius Hoſtius, obſerv.* 5. *lib.* 3. *De morbis pectoris.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Aſthmate.

FIat diverſio per Clyſteria; deinde procuretur dilatatio pectoris cum oleo amygd. d. id continuò paulatim lambendo. Fuit quidam domeſticus patris mei, qui ſemper cùm ſentiret venturum paroxyſmum aſthmaticum, bibebat, hauſtum olei ſimplicis, & ſanabatur. *Joh. Battiſta Montarus, conſil.* 123.

℞. Loch. de pino, ℥ iß. penidiar. ℥ ß. incorporentur ſimul in mortario, ut fiat Electuarium de quo ſæpius in die & nocte teneat in ore ad quantitatem fabæ ſenſim deglutiendo. Si faſtidiatur Loch illius loco in ore teneat fruſtum confectionis diapenidionis. Omni etiam ſero quando vadit ad lectum, à principio capillorum uſque ad ſummitatem capitis ponat de hoc pulvere ſparſo inter capillos quantitatem 4. granorum hordei. Et cùm reponit ſecundum, cum pectine deponat primum.

℞. Sandarach. (*i. e.* gummi juniperi) ʒ ii. caryophil. ʒ i. magis. ℈ ii. roſar. flor. nypheæ. viol. cortic. papaver. an. ʒ ß. lign. aloes. ℈ i. F. omnium pulvis per ſe.

Ultimum remedium eſt, ut pectus ejus omni ſero in ingreſſu lecti, ante & retro unga-

ungatur hoc unguento ſecundùm omnem ambitum coſtarum.

℞. Ol. viol. amygd. d. an. ℥i. pingued. anat. butyr. rec. an. ℥iv. croci ℈ii. ceræ. q. ſ. fiat unguentum, *Bartholomæus Montagnana. conſil.* 101.

Millepedes ſi panno lineo involuti, in vino macerentur, & expreſſi potui dentur, magnum in aſthmate remedium aliqui ſe expertos eſſe prædicant. Urinæ propriæ potus plurimum juvare creditur. Oleum amygd. recens bibitum plurimum confert; vel butyrum recens affatim ſumptum. Caricæ parum aſſæ, & in aqua vitæ maceratæ, & eſitatæ conveniunt. Ceparum vel porrorum radices coquantur ſub cineribus, & comedant pauperes cum melle & butyro. Laudatur & hoc plurimum.

℞. Croci ℈i. vel ℈ß. moſch. gr. i. detur cum vino albo. *Fœlix Platerus, practic. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *pag.* 391. *&* 392.

Aſthmaticis extremis vomitorim ſatis validum ſuccurit; qua ratione ſuperioribus ſeptimanis honeſtam fœminam, jam ex ſuffocatione expirantem, pulſu formicante, frigidiſque ſudoribus præſentibus, vitæ reſtitutam fuiſſe memini, mox Syrupi emetici ℥i. exhibita, cujus operatione, materiæ tenacis ac viſcidæ libræ aliquot rejectæ fuerunt. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 3. *lib.* 10. *De Pharmaceuticis*.

℞. Aq. benedict. ℥i. F. potio, quæ paucis horis ex toto contumax cujuſdam ſenis aſthma removit, & ſanitatem ipſi reddidit, licet octogenarius erat. *Martinus Rulandus, curat.* 85. *cent.* 7.

Mulier quędam anheloſa erat, & ſuſpirioſa, difficillimè trahens ſpiritum, adeo ut ob pectoris anguſtiam, ſuffocationem timeret; hujus affines, cùm ad me petendi conſilii cauſa adveniſſent, potionem deploratæ talem mitto.

℞. Seri lactis bene deſpumati ℥vi. extract. eſulæ ℈iiß. permixta, colataque bibit; multoties egeſſit, & Dei miſericordia continuò ſanitatem acquiſivit, ut renunciatum mihi fuit ab ægrota: cibis me juſſu utebatur calefacientibus & humectantibus, vino autem hyſſopite. *Martinus Rulandus, curat.* 90. *cent.* 2.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Aſthmate.

℞. Pil. de agar. ʒß. ſulphur. triti, ℈ß. gummi ammoniac. ℈i. cum aqua tuſſilag. F. pil. ix. devorentur manè horis 5. ante cibum; die ſequenti fiant quæ ſequuntur.

℞. Gallum antiquum 3. aut 4. annorum cum virgis, ut irritetur, flagelletur, ſed leviter ne occidatur; dein decolletur, & deplumetur, demum exenteratus & vino ablutus, infarciatur his medicamentis.

℞. Sem. Cartham. ℥i. ſem. aniſ. aneth. an. ʒii. rad. enul. liquirit. an. ʒvi. polipod. ʒx. paſſul. ʒvi. ficcum ping. num. 6. fol. tuſſilag. marrhub. hyſſop. an. ʒiii. tartar. alb. ʒiiiß. agar. candid. ʒiß. Contundantur omnia craſſiuſcule, & in ventrem galli intromittantur, & ſuatur locus ne exire poſſint.

Deinde coquatur Gallus in ℔. 40. aquæ, quouſque caro ab oſſibus ſeparetur. Facta galli forti expreſſione, caro ejus & oſſa proiiciantur, & decoctum per linteolum coletur, & aeri exponatur, donec faciat reſidentiam, deinde quod clarum eſt per ſe aſſervetur.

℞. Prædicti juris clari ℥vi. oxymel. ſcilſit. ℥ß. pulmon. vulpis ſubtiliter tuſi, ʒß. M. F. hauſtus ſumendus, mane calidus jejuno ſtomacho, reiterando per octo dies continuos. Dum ſumit magnificus Dominus hunc potum, fiat quotidie veſperi horis duabus ante cœnam Clyſter infra ſcriptus.

℞. Juris galli præſcripti turbidi ℔i. hieræ ſimpl. Gal. ʒvi. agar. præp. ʒii. ol. aneth. ℥ii. vitell. ovi nu. i. ſacchar. rubr. ℥i. Sal. ʒi. M. F. Clyſter.

His factis, ſi morbus adhuc perſeverabit, ſumat alternis diebus hoc alterum medicamentum, quod.

℞. Sulph. vivi in aq. tuſſilag. infuſi, & in tenuiſſ. pulv. triti ℈i. terebinth. lotæ in aq. tuſſilag. mel. deſpumat. an. ℥ß. M. F. bolus. *Johan. Neſius, conſil* 7. *lib.* 2. *conſil. Johan. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Præmiſſis univerſalibus ad humorem pulmonibus impactum detergendum expectorantibus utendum erit Suffitibus, Syrupis & Eclegmatis. Suffitum ex multis facere ſolebant antiqui, at ego nullum præſtantius novi quàm ex foliis ſiccis tabacci factum: mirum certè remedium eſt, quod non modo potenter expectorat quicquid in ipſo thorace continetur; ſed etiam roborat pulmones. Debet autem fieri jejuno ſtomacho quinque aut ſex continuis matutinis ante prandium horis quinque. Syrupũ ego expectorantem ſic ſoleo præparare.

℞. Rad. helenii, & polipod. q. macerator. in vino albo dulci horis 12. an. ℥ii. paſſul. Corinthiac. ℥ß. Sebeſt. num. 15. farfar. pulmonar. Satureiæ, & calamenth. an. mi. folium unum magnum tabacci, liquiritiæ raſæ, ʒii. ſem. urtic. & bombac. an. ʒiß. Coq. in mulſa dilutiſſima ad ℔iß. & cum Sacchar. fini tantundem F. Syrupus perfectè coctus. Hoc utor exhibendo cum cochleati eo modo quo eclegmata ſolent ſumi, addendoque oleum ſulphuris hac proportione.

℞. Syrup. de Helenio (ſic enim voco) ℥iv. ol. Sulph. ʒi. m. pro Ecclegmate. Soleo etiam fœlici ſemper ſucceſſu præparare Syrupum ex Tabacco hoc modo.

℞. Decoctionis fol. tabacci ℔iß. Sacchar. fini tantundem F. Syrupus optimè coctus: De quo exhibeo lambendo cum mulſa diluta, facta ex decoctione hordei, ſumendo hujus Syrup. ℥ii. & mulſæ ℥iv. & verò habere vim magnam pro ſanando Aſthmate ſemper novi. *Horatius Augenius*, to. 2. *Epiſtol. & Conſult. lib.* 4. *Epiſtol. ultima*.

Vinum quo profanando Aſthmate *Ludovicus* pater utitur, hujuſmodi eſt.

℞. Vini dulcis, melicrati cocti, an. ℔. x. pulv. fol. tabacci ſiccator. in umbra. ℥iß. rad. polipod. q. recent. ac minutiſſimè conciſi. ℥iii. cort. rad. helenii inciſ. ℥iv. macerentur horis 48. poſtea colentur per manicam *Hippocr.* & conſervetur vinum in loco frigido.

Dabat ℥vi. pro vice ſingulis diebus, horis 5. ante prandium. Ego vero exhibeo illud frequentius more Eclegmatum, ſic.

Sumo illius vini ℥iv. & admiſceo diair. Nicol. ℥ii. & loch efficio agitando leviter apud ignem, ac ubi refrigeratum fuerit, addo oleum Sulphuris ʒi. & ſemper obſervavi pro viſcidis & maximè crudis humoribus expectorandis conferre. *Horatius Augenius*, *Tom.* 2. *Epiſt. & Conſult. lib.* 3. *Epiſt.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Aſthamate ad virum quendam.

OMnem aeris inclementiam devitet, animo & corpore quieſcat, ita tamen ut moderato exercitio ſingulis diebus ante cibum utatur; ab immodicis vigiliis caveat, alvus, ſi libera non fuerit, altero quoque die clyſtere aliquo ducatur. Panis quotidianus ſit modico ſale vel fœniculo conditus, vino utatur tenui, non vinoſo, atque ligni viſci queres aut ſalſæ decocto attemperato. Inter alimenta, tria maximè proficua commendantur, quæ & alimenti & medicam vices gerunt. jus caulium cum hyſſopo & butyro recenti, hordei cremor, cum melle vel ſaccharo, atque cicerum alborum cremor, cum amygd. d. lacte, ſaccharo & butyro. Quod ad pharmaciam attinet, corpus quàm primum eſt ab omnibus excrementis purgandum. Eapropter alvo lenita, ex medulla Caſſiæ recenter cum oleo amygd. d. extractæ ℥i. & ſpec. hier. ſimpl. ℈iv. apparandi erunt humores noxii in toto, & præſertim in cerebro & thorace concepti. Syrupo de Betonica, de Hyſſopo, & Oxymelite ſimplici, vel Scillino, aquis ſtillatitiis parem vim retinentibus additis. Hi deinceps præparati purgandi erunt pil. cochiis & de agarico.

Licet præſens affectus à ſanguine non pendeat, nihilominus ut medicamenta exhibenda in corporis penitiores partes promptiùs penetrare poſſint: ante præſcriptam purgationem, ſi ſanguinis ℥vi. vel ℥vii. ex cubiti dextri vena detrahantur, emolumentum non ignobile laborantem hunc inde percepturum non diffidimus.

Corpore hunc in modum evacuato, ad medicamenta cerebrum & pulmones exſiccando roborantia ſine mora confugiendum, ut.

℞. Conſerv. anthos, beton. an. ℥ii. pulv.

liquirit.℥ii. bolli armen. pulm.vulp. præpar. an.℈ii. Syrup.hyſſop.q.ſ. F. elect.cujus ℥ß.tribus horis ante prandium, & totidem dormiturus devorabit. Theriaca item & mithridatium, cum diamoſcho d. vel amaro, in hunc uſum interdum viciſſim adminiſtrati utiliter poterunt. Thorax quoque univerſus, hoc tempore illinendus erit ol. amygd. d. cum recenti butyro & croci modico, partibus aſperiore linteolo molliuſcule perfricatis: Propinetur etiam decoctum ex Sarſa cum modico ligni gaiaci 20. ſaltem diebus.

Ad materiam in thoracem dilapſam ſummovendam; ammoniacum aceto mulſo in mortario liquatum, ſæpè & modicè devoratum, non ignobilem opem præſtat, quippe quod calefaciendi moderatè, ſiccandi, detergendi, & pulmonum cavernulas dilatandi vim obtineat, unde materiæ in pulmonibus tenaciter impactæ eductio per ſputum ſequitur; & per halitum digeſtio.

Verùm enim verò inter alia medicamenta huic operi opportuna, unum eſt illudque efficaciſſimum, quo quidem ſemper fœlici cum ſucceſſu uſi ſumus. Eſt autem hujuſmodi.

♃. Terebinthin. clarè ℥i. ammoniac.℈ii. ſulphur. purgati ℈i. M. & F. pilulæ molles, quarum una ſingulis duabus horis deglutiatur ex Syrup. de hyſſopo ℥ß. Hic unum maximi momenti memoriæ mandandum, videlicet in aſthmatica acceſſione, nec cathartico medicamento, nec errhinis utendum eſſe, ne materia nimirum agitata largius cum ſuffocationis periculo il pulmones præcipitetur. *Joh. Zecc. conſult.* 38.

Ad lambendum ut ſputum facilè reddatur, in uſum vocetur electuar. de pulm. vulp. mixtum cum elect. de iride & de pino cum Syrupo Hyſſopi, non preterirem ſem. urticæ, quæ quoties miſcui cum his electuariis, mihi viſa ſunt valde profuiſse *Chriſtophorus Guarinonius*, *conſult.* 228.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Aſthmate.

♃. LOch. de pino ℥ii. boli armen. ℈iv. Syrup. de liquirit. q.ſ. F. Eclegma, cujus ℥ß. paulò plùs minuſve ſumat dum it dormitum: Hoc enim quàm maximè fluxionem in thoracem arcet & ſiſtit, ſimulque excrementa pulmorum diſſipat.

♃. Conſerv. beton. viol. loch. de pino, an. ℥iß. pulm. vulp. præp. & in pulv. redact. ℥iß. terebinth. lamina ferrea ignita ſiccatæ & pulveratæ ℥i. liquirit. pulv. Ireos an. ℈ii. Syrup. de hyſſop. q.ſ. F. electuarium. Sumatur ℥ß. ſpatio 15. dierum, immediatè ante hauſtum juris galli antiqui, decocti cum herbis & radicibus thoracicis, & cephalicis, unà cum ligno indico & viſco q. Quod jus ita ſumptum cum electuario præcedenti, incredibilem utilitatem afferet; ita enim peccantium humorum reliquiæ, in cerebro, & pulmonibus, vel etiam in toto corpore, facilè digeruntur & diſſipantur.

In Aſthmatis paroxyſmo ad evitandum ſuffocationis periculum; ſi nil aliud prohibeat, quàm primùm ſecetur vena cubiti, ſecta vena: Sicyæ affigantur ſpondilis & thoraci ſine ſcarificatione, dein ſtatim talis propinetur bolus.

♃. Ammoniac. ℈ß. croci. Sulphur. aq. viol. ſæpius levigat. an. gr. v. moſch. gr. ß. M. & cum oxymel. ſimpl. F. bolus mollis; ab hoc ſumpto bolo, 5. vel 6. horis, malo non cedente, vini albi potentis ſubdulcis ℥iii. vel ℥iv. cum ℈i. croci, & grano medio Moſchi propinentur, ſitque potio actu calida. Radix etiam ari in vino albo excocta, mediæ unciæ pondere, cum loch. de pino, vel cum ſyrup. de hyſſopo, eclegmatis modo exhibita, paroxyſmum aſthmaticum mirificè ſedare ſolet. Si adhuc malum non remittatur, ad capitis inuſtionem, *Hippocratico* more, vel ſaltem ad Sinapiſmos, aut Phænigmos ſincipiti de more admovendos, confugiendum. Toto autem acceſſionis tempore ſola ptiſana hordeacea cum melle propinabitur; bibendùmque illi erit ſæpe & modicè, ut humectatis viis, faciliùs ſpura evocentur. *Joh. Zecchius*, *Conſult.* 45.

Quia flores ſulphuris in omni aſthmate, efficaciam habent præcipuam, ideo hoc Loch inſtituimus.

♃. Diatragac. frigid. diair. an. ʒiii. Sacchar. can. penidior. an. ʒß. flor. ſulph. ʒi. ſyrup. capill. ven. tuſſil. an. q. ſ. F. Loch.

Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. *Conſ.* 11.

Inter cibos medicatos convenit pomum dulce, quod cavetur à parte ſuperiori, & in illo intromittatur pulv. thur. maſculi ℨi. Sacchar. cand. ℨß. deinde obturatum ſuo operculo, & involutum charta madida, concoquatur ſub calidis cineribus, poſtea mundetur, & detur patienti per horam ante cœnam ad aliquot dies: Eſt enim remedium præſtantiſſimum, ad omnes effectus pulmonis, quia lenit, maturat, & ſputum adjuvat. Quod ſi huic pomo intromittatur etiam ℈i. flor. ſulph. erit adhuc præſtantius, ſed tunc ſufficit ℨß. thuris. *Rhoderic. à Fonſeca tom.*2.*Conſult.*85.

Flores Roſmar. & defectu eorum folia, ſi coquantur cùm vino optimo & melle, ad dimidiæ partis conſumptionem, capianturque ante ſomnum, aſthmati mirè conferunt, vocemque clarificant optimè. *Petrus Borellus, obſerv.*46.*cent.*4.

Non improbo ſuffumigium ex Styrace, Benzoino, Thure, & Myrrha, ſicuti nec improbatur extrinſecus cauterium in ipſo medio thorace. Videbitur vobis immanis operatio, ſed quid dicetis, ſi *Ætium* legatis, qui in hoc caſu, octo facit inuſtiones, quas tamen ego minimè probo. Non tamen diſplicet in ſuffocationis periculo fricatio thoracis ad rubrificationem, & propterea ſinapiſmi, & dropaces, quæ vini habent rubrificandi & attrahendi, in hoc caſu probantur.

Præmiſſis totius, & capitis evacuationibus, ac revulſionibus convenientibus, laudo ut per 5. dies continuos præbeatis ℥ß. hujus electuar. ter in die naturali, videl. tres hor. ante prandium, duas hor. ante cœnam, & hor. ſex poſt cœnam.

℞. Penid. ℥iii. mann. el. ℥ii. ol. amygd. d. rec. ℥i. flor. caſſ. noviter extract. ℥ß. pulm. vulp. præp. ℨii. ducantur in mortario, & F. electuar. alvum ſervat lubricam, & partes thoracis dilatat.

℞. Rad. ireos, ſem. bombac. an. ℨiß. pulv. calamenth. ſerpentar. cent. maj. an. ℨi. ſucc. enul. pulmonar. an. ℥i. oximel. Scillit. ſyrup. de farfara an. q. ſ. M. pro lambitivo; eo ſingulis utatur horis ad educendam materiam jam emollitam. Ubi ſatis ſuperque emollita eſt materia, atque etiam pro majori parte educta, alia conveniunt remedia quæ humorum reliquias conſumant, & pulmones roborent, inter quæ probatiſſimum eſt hoc.

Terebinth. venet. lotæ in aq. hyſſopi ℥ii. ammoniac. ℨii. penid. ℥ß. pulmon. vulp. præp. ℨi. botryd. pulveris, ariſtoloch. an. ℨiß. M. omnia & ducta in mortario redigantur in formam elect. doſis eſt ℥ß. pro vice. Exſiccat ſimul & detergit; finem imponam proponendo deſcriptionem Elect. quod habeo in lib. meis manuſcriptis, tanquam ſecretum optimum: Habet enim omnes ſcopos dilatandi thoracem, emolliedi ſputum, attenuandi & incidendi, exſiccandi & corroborandi.

℞. Butyrum rec. in aq. farfar. decies loti ℥iv. nuclei pini, paſſul. dactyl. amygd. amar. an. ℥ii. hyſſop. ireos, thymi, ſatureiræ, ſerpentar. praſſ. puleg. calament. ſem. urtic. an. ℥ß. cinamom. caryophill. zinzib. galang. piperis nigr. anis. cardamom. an. ℨii. ligni aloes, uncis moſch. an. ℨi. mulſi dilutiſ ℔iv. Infunde paſſul. & dactil. per triduum in prædicto mulſo; deinde coq. lento igne, & exprim. huic expreſſo ſucco adde butyr. jam propoſ. & iterum bulliant in ℔ii. mellis deſpumat, & in fine adde ipſos nucleos pini, amygd. & ℥i. pulm. vulp. præp. hujus electuarii datur ℥i. ubi maximè urget morbus, in initiori affectu, ℥ß. 4. hor. ante cibum ſaltem 30. dierum ſpatio. *Hercules Saxonia*, practicæ parte prima, *cap.*27.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Aſthmate.

Senex ſeptuagenarius, à multis annis aſthmaticus, ad eam redactus erat anguſtiam, ut vix ſpiritum ducere poſſet, etiam erecta cervice, & hiante ore continuò ſterteret, neque ullo modo quieſcere poſſet, quin ſtatim ſuffocari videretur, ſequentium remediorum uſu ſtertor deſiit, facilior reſpiratio fuit, & æger multum levatus eſt.

℞. Aq. Cinamom. ℥ii. oxymel. ſcillit. ℥i. M. utatur ex cochleari frequenter.

℞. Rad. enulæ campan. ſacchar. conditæ ℨiii. ſacchar. cand. ℥ß. Syrup. de hyſſop. ℥i. gummi ammoniac. aq. vitæ diſſolut. ℨß. M. F. loch. de quo capiat. Cochlear unum

manè & ſerò, ſenſim lambendo. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 21. *cent.* 3.

Elixir proprietatis apud *Paracelſum* curat Aſthma, Epilepſiam, Apoplexiam, Paralyſin, Atrophiam, Tabem. Ita paratur.

♃. Aloes lucidæ, myrrhæ opt. & croci opt. an. ℥i. duo priora terantur accuratè, crocus verò quia non teritur, niſi eſiccatus, potius conglobetur tundendo; ponantur in vitro capaciſſimo & forti, ſigilleturque liquato collo vitri, & deſtilletur moderato colore, ne vas diſſiliat, donec videas totam offam in fundo coaluiſſe, & circulari oleum clarum, cum aqua in parietibus vitri: tum aperiatur collum vitri, & infunde ℔i. aq. cinamom. & deſtilla per arenam madidam, cui aqua bulliens ſenſim affundatur, donec non ampliùs è roſtro alembici quicquam ſtillet. Hoc medicamine tam quartanam, quam continuam ſtatim abſolvi, adeo ut qui noctu ſuſceperat ſacroſanctum viaticum, & olei extremam unctionem, me in prandio convivam circa lectum habuerit. *Job. Helmontius*, Tractat. cui cit. *Recepta Injecta*.

Quædam orthopnoïca erat, magna copia pituitæ putris in pulmone; purgatione & ventris inferioris, & multa anacatharſi melius habuit: In difficultate ſpirandi non eſt formidanda etiam frequens & magna purgatio. *Guil. Ballonius*, *Epidem. lib.* 2.

In Aſthmate à craſſa & viſcida materia, in duobus expertus ſum ſequens lambitivum *Geſneri*.

♃. Sulph. pulveriſati, & ſæpiſſimè cum aq. tuſſilag. loti ℥i. diapenid. ℥viii. M. optimè contulit.

Mulieri cuidam ſæpius bene profuit ſequens apozema, in anguſtia pectoris & dyſpnœa.

♃. Paſſul. Corinth. ℥iij. dactyl. nu. 12. ficuum nu. 8. jujub. num. 10. ſem. fœnicul. aniſ. an. ʒvi. fœnugræc. ʒiij. rad. ireos ℥ß. fol. hyſſop. praſſ. capil. ven. an. mj. liquirit. ℥iß. palypod. q. ℥i. coq. s. a. in ℔ viii. aq. font. ad medias, deinde adde mellis deſpumat. ℔i. coq. iterum ad conſumptionem ℔i. poſtquam refrigerata fuerit, coletur & ſervetur in vitro Doſis ℥iij. manè, calidè, quandiù durat. *Achilles Gaſſerus*, *obſerv.* 11.

Aſthma diuturnum in Patricio quodam, cum aliis non poſſet, tandem curatum eſt aqua ſalis armoniaci, quæ paratur hoc modo.

♃. Fol. ſempervivi 20. aut 30. Contunde in mortario adfuſo aq. fontanæ momento, col. cum expreſſione, ſicut emulſiones fieri ſolent, & adde ſalis armoniaci ℈ij. M. plurimis etiam aliis contulit egregiè.

Idem præſtat Spiritus ejus vi ſcilicet diuretica. *Jeremias Martius*, *obſerv.* 92.

Præmiſſo vino emetico, quod Pulmonum & Pectoris mala mirè ſublevat; exhibeatur ſequens Pulvis à ℈ß. ad ʒi. per ſingulos dies, manè ac veſperi, uſque ad morbi declinationem cum vino albo; vel juſculo.

♃. Cardui Bened. Sinap. Sylveſtr. an. ℈ij. piper. longi ℈i. fol. Sen. mund. ʒij. aniſ. ℈ß. f. pulvis ſubtiliſſ. hiſce paucis perplures priſtinæ, integræque ſanitati reſtituimus. *Martinus Rulandus*, *curat.* 8. *cent.* 6.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Aſthmate raro.

Vivit hic puer quadrimus qui ab ineunte ætate pectoris quadam anguſtia, adeoque gravi aſthmate, affligitur ſtatis periodis, menſtruis fere, nunc citiùs, nunc tardiùs, prout in victu vel excedit, vel modum ſervat: in paroxiſmo tam graviter angitur, ut jamjam ſuffocari, & animam agere videatur, qui paroxiſmus ante non ceſſat, quàm materiam craſſam viſcidam, compactam, graviſſima tuſſi, & ſummis conatibus per os excernat, ſæpiùs autem hactenus excrevit talem materiam, unitam, albiſſimam, arboris radices, caudicem & ramos, omni ex parte referentem, quam ſi δενδροποιεῖν mihi liceret φλεγματικὸν δένδρον nuncuparem, ubi autem viſcida illa materia coarcevetur, & coaguletur, ſi dicere, cogar, in ipſa aſpera arteria (qua parte ad pulmones pervenit bifida & in minores ramos diſperſa quos bronchia pulmonum vocant) ſedem reponam; ubi paulatim partim ex naturali pulmonum debilitate, partim à defluxionibus à capite factis colligitur. *Gregorius Horſtius*, *obſerv.* 4. *lib.* 3. *De morbis pectoris*.

Pro Aſthmate nunquam fallibile remedium habetur potio ſequens.

℞. Ammoniac. ʒiß. aq. hyſſop. ℥iv. vini rhenani, ℥ij. M. ut decet: tanta efficacia a ſuffocatione, liberat, ut præclarius remedium non viderim.

Commendatur etiam in hoc affectu Elixir proprietatis cum aq. tuſſilag. vel hyſſop. exhibitum *Philip. Grulingius, cap.* 1. *part.* 2. *lib.* 2. *Practic.*

Aſthmaticus quidam, aſſumpto alternis diebus hoc Syrupo, & excreto per ſputum viſcido humore, convaluit.

℞. Fol. Nicotian. virid. aut ſiccor. Mj. Ariſtol. rot. enul. camp. an. ℥i. hyſſop. mont. capill. ven. flor. viol. an. Mj. paſſul. exacin. ℥iv. liquirit. raſ. & contuſ. ℥iß. ſem. fœnugræc. ℥i. caric. ping. num. 6. dictam. origan. praſſ. ſcabioſ. an. Mj. ſem. urtic. aneth. an. ʒij. aniſi. ʒi. ligni guajac. Smilac. aſper. rad. Chin. an. ℥i. tuſſilag. Mi. Strobil. num. 20. dactyl. num. 10. coq. S. A. ad ℔iij. colat. adde ſucci Scillæ ℥ß. ſucc. Enul. & hyſſop. an. ℥i. bulliant quouſque ſucci abſumantur, adde balſami aut olei de liquidamb. ℥i. & cum melle & Saccharo F. Syrupus. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 123. *lib.* 1. *Prax. Admirand.*

Quidam difficulter ſpirabat, anhelosus erat, macruerat, omnes accuſabant pulmones, aperto cadavere, nil commemorabile in pulmone repertum eſt, cor (quod admirabile) maiuſculi capitis magnitudinem adæquabat. Adeò increverat, ut omnis ſanguinis & ſpiritus, eo facta ſit σύῤῥοια & συνδρομή *Guil. Ballonius, lib.* 2. *Epidem. & Ephem. pag.* 144.

SECTIO XLIII.

Pro Atrophia.

Quidam Atrophia laborans mala citria ſummoperè appetens, unum integrum & magnum 4. librarum pondere comedit, quod, ut ſcimus, commanducatum à quolibet ſano difficillimæ concoctionis eſt; tamen hic æger citro devorato meliuſcule habere incepit & convaluit. Indulgeant quandoque Medici ægrorum voluptatibus cum modo & menſura, multoties enim natura a nullo edocta id quod eſt ſibi utile maximoperè appetit. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 36. Pentecoſte 2.

Atrophiam evacuationes acras non tollunt; ſed exaſperant, ſi tamen colluvies interiora viſcera gravat, præſertim ventriculum, vomitus lenes ſunt imperandi, maxime ab aqua benedicta, eius nimirum peculiaris vis hæc eſt, ut non tantùm ſaburram eliminet, ſed etiam ventriculum ad concoquendum inſtiget. Unde poſt aquæ benedictæ uſum, ſemper videmus appetitum corroborari, augerique, licet aliquandiu ille ſepultus, parum aut nihil omnino effecerit, hoc itaque auxilium moderatè inſtitutum, in principio huius curationis multùm prodeſt.

Deinde humectantia imperanda ſunt, ſed ita ut viſcerum obſtructiones ſimul expediantur, inter externa in hoc caſu laudabilia, pro pueris eſt balneum ex decocto capitis & pedum vervecis in aqua tam diu ebulliendo præparatum, ut conſumptis omnibus carnibus oſſicula tantùm poſſint eximi, hoc atrophiam puerorum laudabiliter ſolvit, ſi ſepties, octies, novies, in eo laventur, ſemel atque iterum de novo præparato, a balneo ſpina dorſi, vel oleo oliv. aut unguento reſumptivo tota inungenda eſt, in victu dentur humectantia, iuſcula & brodia, raro aſſa. Emulſio amygd. d. cum aqu. tuſſilag. & beton. & quandoque cum ſem. papav. alb. & melonum maximè utilis eſt.

Adultis atrophia laborantibus, præter balneum aquæ dulcis, aqua deſtillata ex ſanguine ſuillo, & plantis refrigerantibus & humectantibus mirificè prodeſt, aqua iſta ſic paratur.

℞. Sang. ſuilli ℔ii. frica manibus ut omnes fibræ auferantur, adde fol. beton. tuſſilag. roſ. rubr. malv. an. Mi. fol. Lactuc. Mß. ſem. melon. ℥i. aq. tuſſilag. ℔ii. deſtilla in B. aromatizetur cum tabul. manus ch. perl. ℥iij. ad ſingulas libras, de hac aqua bibat ſæpius Lac, etiam humanum ex uberibus hauſtum mirificè prodeſt, iis qui ex ſumpt. philtro atropia laborant, lac equarum auxilium eſt præſtantiſſimum; ſemper tamen cum pauxillo ſacchari exhibendum. Conſumptionem corporis deſperatam, nihil proficientibus aliis remediis, hoc modo aliquando curavi.

℞. Mellis Virgin. q. ſ. inunge ollam non vitreatam recentem intrinſecus, poſtea

olla

olla plantetur in acervum formicarum, ita ut orificium ollæ tegatur cribro mediocriter laxo, & ſic formicæ currunt per cribrum, & cadunt in mel, in eodem hæſitantes, nec recurrentes, atque ſic nihil palearum vel impuritatum aliarum intromittitur. Supra collectas formicas infunde Spirit. vini; q. ſ. digere vaſe clauſo in B. per unum atque alterum diem, dein deſtilla primò lentè, donec nimirum ſpiritus vini prodeat, quo ablato, reliquum ebulliente B. deſtilla, & reſerva. Hujus aquæ cochlear. i. qualibet ſeptimana ter vel quater jejuno ventriculo, cum pane toſto exhibitum, atrophiam corporis mirabiliter tollit; interim totum corpus, vel tantùm partes diſtantes (manus brachia & pedes) aliquoties eodem liquore inungendæ ſunt. *Joh. Hartmanus, Pract. Chimiatr.*

Atrophiam ſeu extenuationem membrorum in pluribus hoc modo curabat Nobiliſſima quædam matrona.

♃. Sapon. minutim conciſi, & Lumbric. terreſt. an. pt. æq. inde in vitrum, deinde adde ſalis quantitatem alterutri ex prædictis parem, & in ſartagine probè calefactam: obturatumque vitrum in maſſam farinaceam compinge, & ad inſtar panis in clibano excoque, exempto poſtmodum ex pane vitro, reperies oleum, ſeu potius viſcum quendam, qui illitus & Atrophiam & contracturas ſanat. *Jeremias Martius, obſerv. 60.*

Vir quidam obeſus & pinguis, ex febrili calore, & diuturna hepatis intemperie ſicca, conniventibus cutaneis meatibus, non nutritus in atrophiam incidit, cui, non proficientibus aliis remediis, 15. diebus continuis ad normam *Galeni* picationem applicui: cujus uſu ita impinguatum eſt corpus, ut paucis auxiliis adhibitis ad priſtinum ſtatum fuerit redactum. Picatores dicuntur illi, qui ferulis pice illitis partem debilem concutiebant & ſic motu, & calore, ſanguinem & nutrimentum ad partem attrahebant, & hac ratione membrum gracilliſmum impinguebant. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 236. lib. I. Prax. Admirand.*

Cùm pueri & adultiores cachectici vocantur, ferè pro conclamatis relinquuntur, & quòd ad ſummum maciei ventum ſit, ne medicamentulo quidem, locum relictum putant, ſed ſola prognoſtico: at longe ſecus res habet, nec fraudari laude debita debet *Fernelius*, qui meo quidem iudicio, de atrophia aliquid memorabile conſignavit. Bilis flavæ & atræ circa iecur profuſio atrophiæ cauſa ſæpius eſt; vix enim atrophia vera obſervatur, in qua viſcera præter intemperiem, non multorum bilioſorum humorum colluvie ſcaterent, & earum copia diſtenderentur & cùm hæc cauſa naturalem ſpiritum & calorem proterat, vix laudabilis ſanguis gigni poteſt; ac in cachexia quidem medicamento locum relictum putant, quod vitioſa ſit nutritios in atrophia autem ad ſolam ἀνάληψιν confugiunt: at ſi circum viſcera colluvies eſt iſtius bilis, quæ fovet intemperiem, fruſtra alimentis eam tollere nitaris. *Guill. Ballonius: Epidem. lib. I. pag. 12.*

Paſſularum uſus in atrophia, ad corporis nutritionem & ad impinguandum commendatur, in hunc modum præparantur.

♃. Paſſul. excinat. in aq. bugl. borrag. & vino albo infuſarum ℔i. ſiccentur, deinde diſponantur in vaſe vitreato, Sinapizando ſaccaro tenuiſſimè pulveriſato, ferventur in loco, & utatur iis frequenter. *Guil. Rondelet cap. 27. lib. I. Pract.*

Aqua Cochlearum rectè deſtillata atrophiæ medetur, valenter nutrit, illa ſæpe ſæpius fœlici cum ſucceſſu ſemper ſumus uſi. Propoſuimus ſingulare remedium, & quo aliàs ipſe ſumma cum languentium utilitate, fœliciſſimoque ſucceſſu ſum uſus; ſed quoniam non fuere cuncta præ manibus, non fuit factum. Remedium hoc ſingulare ad impinguandum, partim eſt è Cardano deſumptum, & partim ex noſtro marte inventum, & a nobis aqua mirabilis dicitur, cuius hæc eſt deſcriptio, quæ mihi ſemper ſecreta fuit; nunc autem ad Languentium commoditatem & ſtudioſorum curioſitatem publicandam eſſe cenſui.

♃. Sanguinis porcini iuvenis & adulti nuper decollati ℔ii. terebinth. venet. ℔i. liquirit. raſ. ℔ß. paſſul. Mv. ficuum ping. num. 50. rad. ireos ℥iii. pinear. mundat. Miii. fol. tabacc. Mii. micæ panis ℔ß. deſtillentur in vaſe vitreo in duplici vaſe, & in vaſe vitreo optimè obturato ſervetur, in

loco frigidiſſimo. Mirabilis eſt, hæc aqua ſumpta ad ℥ii. cum modico ſaccharo alb. per 15. dies; impinguat valde, & reſtaurat omnes hecticos, etiam morituros, ſed morituri poſtea redeunt ad conſumptionem ſtatim; eſt guſtui grata, maximæque ac incredibilis efficaciæ.

Inter cætera quæ maciem arcent, ſunt ſomnus longus, gaudium, lætitia, quies, è contra curæ, ſollicitudo, anxietas, & nimia venus, Corpora ſiccant. Cibi ſalſi & herbacei fugiantur tanquam parum nutrientes, acetum maxime improbatur, nam præterquam quod vitam breviat, corpora etiam exſiccat, approbamus aquæ dulcis Balnea, inunctiones univerſales ex ol. amygd.d. rec.& pinguedine gallinæ cum roſaceo, & juſcula reſtaurantia. Si nactus fueris ægrotum aliquem divitem, & ſupradicta remedia non juverint, tutò confugere poteris ad balneum lactis, quod tantopere laudat *Avic.* in macilentis, conſumptis, hecticis, arefactis, & maraſmo confectis. *Epiphanius Ferdinandus, Hiſtor.* 20.

SECTIO XLIV.

De Auditus difficultate.

AUditus difficultas (quam Græci βαρυηκοΐαν & δυσηκοΐαν dicunt) ſymptoma eſt quoddam aures infeſtans, in quo debiles ſomni neutiquam, magni verò obſcurè percipiuntur, qui hoc vitio laborant, ſurdaſtri vocantur, eaſdem ſui cauſas cum ſurditate, ſed leviores agnoſcit, de quibus, cùm ad caput de ſurditate ventum fuerit, explicatius dicemus. Impræſentiarum dicimus, hujus ſymptomatis cauſam eſſe poſſe, aeris ingeniti craſſitiem, & impuritatem quæ ortum ſuum debet, tum aeri externo nebuloſo, tum etiam craſſæ victus rationi. Infarctus etiam nervi auditorii à quolibet humore non minus bilioſo; quàm pituitoſo, accuſari hic jure poteſt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Auditus difficultate.

OBſervata victus ratione, ſæpe corpus infuſo Senæ purgetur; cùm Sena omnium ſenſuum organa præcipuè mundet infuſum ita fiat.

℞. Paſſul. ℥i. galang. inciſ. ʒi. decoq. in aq. puræq. ſ. pro duabus doſibus. Infund. flor. borag. viol. an. pi. fol. Senæ el. ℥i. ſtent. in infuſione per noctem, & mane calefiat, ac pro duabus potionibus exprimatur.

℞. Expreſſionis ℥iv. Syrup. roſat. ſolut. ℥i. mannæ Calabrinæ. ʒvi. Ms. ſic pro uno & altero hauſtu. Caput deinde hoc apophlegmatiſmo expurgetur.

℞. Roſmar. origan. ſalv. rutæ, an. M ß. roſ. rubr. pß. rad. Zinzib. inciſ. ʒiß. pyrethr. ʒiii. Coq. in ℔ii. ad medietatis conſumptionem. Colat. adde aceti roſac. acerrimi ʒi. detur pro gargariſmate quo manè os abluat. Iſto modo evacuato capite, decoque in aqua & vino origanum, atque in decocto calido, ſpongia madefacta & expreſſa auri affectæ adſſibeatur. Iniiciatur deinceps per calamum una vel altera gutta aq. Cardui hoc modo deſtillatæ.

℞. Fol. Cardui mundator. & ſiccor. M i. aſpergantur ſpiritu vini, & in vas vitreum quod bocciam appellant, imponantur; atque aq. Cardui q. ſ. affundantur; ſuppoſitoque alembico vitreo deſtilletur in arena, deſtillatum in vitro clauſo ſervetur, cum uti voluerit, parum de eo in argenteo cochleari calefiat, injectum auribus, in adverſam partem caput declinet exiguo tempore, deinceps rurſus elabi ſinat, aurem perpetuo lana Xylina quæ odorem vel ex moſcho, vel ambra contraxerit, concerpta muniat: caput, non refrigeret, & ne auribus ventus moleſtus ſit caveat, cum auris mundanda eſt, non confricet auriſcalpio, ſed linteolum molle intortum inſtar turundæ imponat, atque hoc modo mundet. *Ioh. Craton. Conſil.* 2. *lib.* 4.

Commendatur imprimis balſamum purum Orientale, ſi intincta bombyce auribus imponatur, ego aquam cardui rectè diſtillatam balſamo præfero. *Io. Craton. Conſ.* 5. *lib.* 2.

Pro auditus difficultate juſſi eum aquam ex fellibus auribus indere, eaque interiora madefacere, nec diutiùs retinere, ſed poſtquam effluxit, aures bombyce moſchata obturare. Aqua ex fellibus deterſiva ita paratur.

℞. Rad.

℞. Rad. raphan. porr. Cœpar. an. ℥i. Cyclamin. ℥ß. helleb. alb. ʒi. fol. origan. ſicc. ʒiii. rutæ, majoran. an. ʒii. flor. Lavend. ʒi. ſem. fœnicul. Cumin. an. ʒi. bacc. Lauri num. 15. contuſis adde fellis vaccin. ʒi. (fortè ℥i) vini alb. q. ſ. ad pultem formand. deſtillat. in B. M. & ſervetur aqua. Suffitum etiam excipiat ex decocto bacc. Lauri, ſem. Carvi, red. Caryophil. iridis fol. rutæ, Salv. beton. myrrhidis, ſpondylii, an. cum vino. *Felix Platerus, obſerv. lib. 1. pag. 125.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Auditus difficultate.

PRo digerenda pituitoſa materia tenaciter in auditus organo impacta, gravis auditionis proxima cauſa, nullum præſtantius remedium occurrit, quàm liquor ex anguilla emanans, dum torretur, cum ol. aniſi ſenſim in aurem affectam hora ſomni inſtillatus: ejuſdem fere valoris eſt ſuccus Scyllæ, cum ol. Liliorum. Ego autem ſæpius fœlici cum ſucceſſu inveterata etiam ſurditate expertus ſum theriacæ aquam ſtillatitiam ſingulis 8. horis in aures inſtillatam.

Hoc etiam remedium in hoc caſu optimum eſt.

℞. Aloes ʒi. Colocynthid. interioris. Euphorbii, an. ℈i. moſch. ambr. an. gr. vii. terantur ſubtiliſſ. & cum felle vaccino M. & F. trochiſci, qui ſiccentur, atque uſus tempore ſuper cote fricentur, & cum ſucco raphani in aurem inſtillentur. *Joh. Zecchius, conſult. 43.*

Anguillæ pinguedo, quæ dum aſſatur, excidit, infundatur calidè in aures, aliud eſt, allium frictum & tuſum per noctem intra aures apponatur; aliud quod & *Hippocratis* eſt, Galbanum aceto diſſolvatur & addito melle auribus applicetur; aliud. Incavetur Cepa, & impleatur oleo, ponatur ſub cineribus, ut ebulliat: contundatur & exprimatur ſuccus in aures. Per intervalla adhibeantur quæ emolliunt, quale eſt oleum amygd. d. procuret noctu in auribus goſſipium tenere cum pulvere moſchi odorati, aliquando etiam Zibethi. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. Conſult. 13.*

℞. Card. bened. aſperge aquam cardui & fac. ut denuo deſtillet, hoc liquore linteolum imbutum Crato ſurdaſtris immittit in aurem, ſi doleant, vel non audiant. Nihil ex omnibus medicamentis, quæ expertus eſt, ſe conducibiliu comperiſſe fatetur. *Carolus Oslevius, l. 3. piſt. Cratonis* & aliorum Medicorum a *Scholtzio* editorum.

SECTIO XLV.

De Auris dolore.

SOlet acutis dolor tàntùm ſæpe faceſſere negotium, ut mortem nonnunquam ſolus accerſat, vel ſaltem cerebri affectus magni momenti, veluti delirium, phrenitidem, carum, & apoplexiam. Hic enim dolor, aliter quàm qui oculos moleſtat, quàm citiſſimè cerebrum in conſenſum trahit. Græcis ὠταλγία dicitur. Eſt quidam naturæ triſtis perceptio, afflictis partibus ſentiendi vi præditis à ſolutione continui ortum ducens. Partes affectæ ſunt membrana & nervus auditorius. Cauſæ internæ ſunt, phlegmone, materia putrida & purulenta, ex mixto in aure abſceſſu, humores calidi, ſed ſæpius frigidi, vermes & flatus, externæ ſunt, aer ambiens, percuſſio, animalcula, pulveres, lapilli, & grana quæ intumeſcunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Auris dolore intenſiſſimo in Muliere.

CUm pilulis Cochiis & aureis illam purgaſſem, & cucurbitulas ſcapulis cum ſcarificatione, & ventoſam in nucha appoſuiſſem; hoc Cataplaſmate impoſito, miraculi inſtar ab omni dolore liberata eſt.

℞. Cæpe numero i. ſub cineribus ferventibus decoctum, oleum chamæm. ℥iß. butyr. rec. ol. aneth. an. ℥ß. croci, ℈i. contuſa emplaſtri modo, auri dolenti appoſita ſunt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 12. De Aurium morbis.*

Auris dolorem ex inflammatione ſic curavi.

Præmiſſo clyſtere emolliente & refrigeran-

gerante, ſanguinem detraxi ex vena cephalica ejuſdem lateris: Poſtea, cum fervens eſſet inflammatio, ovi candidum tenue cum lacte muliebri tepidum infudi. Aliquando etiam uſus ſum ol. viol. in quo aſelli infuſi ſunt & expreſſi, modò etiam roſaceo ſolo, modo lacte admiſto, aut albo ovi.

Similiter extrinſecus lanam jam dictis imbutam impoſui, cavendo tamen ne caleſieret.

Pars quoque dolens hoc fotu fovebatur.

℞. Malv. biſmalv. viol. lactuc. ſalic. an. M i. ſem. Cydon. malv. an. ℥iß. flor. Chamem. melilot. an. p. i. flor. roſ. rub. pß. F. decoctio, qua pars leviter & tepidè cum ſpongia madefacta & expreſſa foveatur. Talis fotus optimè conveniebat, ~~ut~~ materia digeratur, & ſic paulatim materia fuit reſoluta ſine abſceſſu. *Petrus Foreſtus, obſerv. 5. lib. 12.*

Quidam autem dolentem ex percuſſione ita curavit; medullam panis albam calidè tritam cum melle apponebat; quæ frequenter ſuperpoſita dolorem ſedebat; Particula etiam thuris infundatur in lacte donec diſſolvatur, & guttatim in aurem mittatur: Hoc enim illicò dolorem tollit ut expertum eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 7. in Schol. lib. 12.*

Si auris doleat ob granum, lapillum, aut aliud tale corpuſculum in aurem immiſſum; extrahantur hæc hoc modo. Inungatur auris exteriùs oleis & unguentis calidis, ut martiato Agrippæ, dialthæa, ol. laur. camom. ſambucino; petrolæo & ſimilibus. Deinde ſternutationes provocentur, & teneant ſe per nares, ut propter magnum impetum ſpiritus poſſint extraduci. Quod ſi cum hoc non curatur, accipe baculum ſubtilem & lævem & bene politum, & terebinthina, vel viſco, vel gummi pini, vel pice navali liquida, vel aliquo alio ſimili in capite intingatur, & ponas in aurem, ita quòd talia viſcoſa ſupra lapillum vel lignum adhæreant, & ſic extrahantur. Quòd ſi cum hoc extrahi non poſſit, tunc ventoſam ſine ſcarificatione ſupra auriculam in qua ſunt hujuſmodi corpuſcula ſæpè & ſæpius appone. Quod ſi extrahi non poſſint adhuc, poſitis priùs oleis & unctionibus dictis, apponatur galbanum, ſupra petiam extendatur, & ſupra foramen auris ponatur, & jaciat patiens ſupra aurem læſam. Expertum eſt. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 1. capit. 32.*

Aſelli in oleis anodynis infuſi & expreſſi præſtantius faciunt anodynum: hæc enim animalia eximiam habent vim dolorem ſedandi, eaque ratione in doloribus dentium, hæmorrhoidum aliiſque uſurpantur. Vel dicti aſelli vivi capiuntur, & in oleis cum aqua decoq. ad aquæ conſumptionem. *Lazarus Riverius, Pract. lib. 3. cap. 3.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Auris dolore atroci ab humore bilioſo.

PRæmiſſis purgatione & venæſectione, ad topica remedia confugiendum eſt: quorum omnium mox præſcribenda efficaciſſima tutiſſimaque ſunt ad mitigandum dolorem, cui quàm maximè ſtudendum eſt.

℞. Ol. roſac. omphac. nymphææ, amygd. d. an. ℥ß. ſucc. ſolatri depurati ℥i. M. omnia exacte, & in aurem ſenſim inſtillentur actu tepida, vel adeps anſeris butyro recenti liquatus cum oleo roſac. in aurem pariter inſtilletur, vel (quod omnium optimum eſt) ovi nuper nati album, cum lacte muliebri, & ol. roſac. ſubactum cum opii gr. iii. & croci tantundem, ſi tepidum in aurem inſtilletur, mirificè dolorem omnem mitigabit.

Ubi verò doloris cauſa frigidò morbo accepta fertur, vel inflammatio ad ſuppurationem tendit, *Benedicti Victorii Faventini* emplaſtrum ex cæpa, fœliciſſimo cum ſucceſſu adminiſtratur, quod hujuſmodi eſt.

℞. Cæpæ ſub ignitis cineribus excoctæ nu. i. butyri rec. ℥ii. ol. chamæm. & roſac. an. ℥i. croci ℈i. omnia ſimul confuſa & probe ſubacta ad emplaſtri formam redigantur, quod temperatè calidum dolenti parti applicetur. *Joh. Zecchius, Conſult. 62.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Auris dolore, Apoſtemate & Ulcere.

HUic in conſilium poſt multa fruſtra tentata Medicamenta, adhibitus, juſſi, ut manè ac veſperi in aurem læſam 3. vel 4. guttas olei ſulphuris tepidi, priore rejecto, iniiceret; & poſtea in ſano latere horas aliquot decumberet, quod cum feciſſet indies, omnis dolor mitigatus, ulcus abſterſum curatumque fuit paucis diebus, cum omnium admiratione. Cum eodem ſulphuris Balſamo ad eundem modum adminiſtrato, ſanavi auris dolorem intenſiſſimum in alio. *Martinus Rulandus, curat.* 85. *cent.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Auris dolore.

DIvinus Senex, *lib.* 2. *epid. ſect.* 6. ſic præfatur, graviſſimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit. Hæc memoranda ſententia ſummam attulit opem, miſero cuidam, qui ex dolore auris atroci malè habens; omnibus præſidiis deſtitutus, vigil, debilis, & amens factus, continuò febriens, in horas moriturus ſperabatur. Hic cum ex venæ ſectione, cucurbitulis, coſtis, humeris, collo affixis, revellentibus clyſteriis, expurgantibus, cæteriſque revulſoriis auxiliis, ſicut & anodynis intra aurem inditis, nullam ſentiret utilitatem, cucurbitula ſcarificata juxta aurium glandulas applicata, levatus eſt: extracto enim copioſo ſanguine, inflammatione reſoluta, hujus auxilii beneficio omnino, ſanus permanſit. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 69. *lib.* 1. *prax. admirand.*

In doloribus aurium, folia Nicotianæ viridia, vel etiam exſiccata ſed iterum humectata; mirificè profunt. *Job. Hartmannus*, pract. Chimiatr.

Tonſori cuidam aurem vehementer dolenti, Pyroticum in ſævitia doloris radici auris adhibitum eſt; multò alacrius dolorem tulit. *Guil. Ballonius, lib.* 2. *epid. pag.* 260.

Oleum è ligno coryli acerbiſſimos aurium dolores ſubitò ſanat.

Si alia non proſint, neceſſarium eſt, ut ægro hora ſomni exhibeantur Laudani opiati gr. iii. *Daniel Sennertus, lib.* 1. *part.* 3. *ſect.* 2. *cap.* 8.

SECTIO XLVI.

De Auris Sibilo, Sonitu & Tinnitu.

HÆc tria ὠτῶν ἦχος, aurium ſonitus, συριγμός, ſibilus, & βόμβος, tinnitus, unum eundemque affectum deſignant: qui nihil aliud eſt, quam depravata auditio, ob internum ſonum in ipſis auribus præternaturaliter excitatum, & perceptum, etiam cum foris omnia ſilent. Pars affecta eſt meatus auditorius, ea maximè ſui portione, qua nervum quinti paris expanſum excipit, prope cavitates labyrinthũ & cochleam dictas: quæ nervi panſi portio, vel finis potius pori ἀκουστικοῦ, ubi dilatato nervo conjungitur, auris præcipua pars eſt. Hujus ſymptomatis cauſa, (quam aliqui in facultatis audiendi debilitatem malè referunt, quidam etiam in ejuſdem ſenſum nimium exquiſitum, qui *Galeno* ἀκρίβεια τῆς ἀκουστικῆς αἰσθήσεως dicitur, leviſſimam impulſionem internam percipiente) alia non eſt quam vapor aut flatus, qui vel ab aliis partibus traſmiſſus, vel in ipſis auribus genitus, congenitum aurium aerem agitat & impellit; unde ſonitus excitatur; prout verò flatus multus eſt; vel paucus, craſſus, vel tenuis, celeriter aut tarde movetur, varios ſenſorio ſonos repræſentat, variaſque appellationes ſortitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Aurium Sibilo.

AD Aures ut calefierent, & tollerentur vapores ad eas deſcendentes, & non dimitterem remedium tantopere celebratũ in hoc caſu à *Scribonio* Largo, in quo accipitur una pars olei de Pice, & duæ partes olei amygd. d. vel olei communis; quod expertus ſum cerebro ad aures miſſis. *Io: Baptiſta Montanus*. Appendice ad Conſil x.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aurium ſonitu à cauſa frigida.

℞. OL. nardin. ℥iii. ol. de origano, ℥v. Pulp. colocynthid. ſubtiliter pulver. ʒx. fol. origan. & lign. aloes an. ℥ß. omnia in vaſe vitreato diligenter commixta bulliant lento igne ad tertiæ partis conſumptionem, dein cum expreſſione decenti colentur bis per pannum ſpiſſum, & reponantur in vaſe vitreo radiis ſolis expoſito. Infundatur una vel duæ guttæ hujus olei auribus affectis bis in die, ante prandium & ante cœnam. Hoc medicamen eſt ſublime valde: In eius enim laudibus convenerunt omnes illuſtres viri, quod ipſum eſt de melioribus medicinis ad omnes ægritudines frigidas materiales, vel immateriales organorum auditus. *Bartolamæus Montagnana. conſil.* 8.

℞. Maſſ. pil. coch. i. ſine quibus an. ℈i. ol. macis gr. iii. diagridii præp. gr. ii. cum aqu. origani F. Pilulæ numero ix. Sumantur ad tempus ſingulis ſeptimanis, poſt modum bis in menſe. Ad confortationem cerebri, capitiſque, uſum ineat iſtius cucuphæ.

℞. Rad. Ireos, cyper. an. ℥ß. angelic. ʒiß. flor. roſ. rubr. fol. maioran. lavend. ſtœchad. arab. gran. tinct. an. ℈i. ſem. nigellæ, coriand. præp. an. ℥iß. caryoph. nuc. moſch. an. ʒi. maſtich. thuris alb. an. ʒi. ſtyrac. calam. benjoin. an. ʒiii. M. F. Pulvis craſſiuſculus pro cucupha. Externè de liquore ſequenti guttæ aliquot auri utrique tepide inſtillentur, vel cum bombace indantur.

℞. Ol. amygd. amar. aneth. rutac. chamæmill. an. ʒß. bellebor. alb. caſtor el. an. gr. iii. ſem. cumini infuſi & expreſſi ʒß. M. diligenter pro liquore. Huius liquoris uſum præcedat hic fotus.

℞. Fol. Maioran. rutæ, abſint. hyſſop. an. Mß. flor. malv. melilot. chamæm. an. M. i. ſem. cumini, rutæ, aniſi, an. ʒiiß. in q. ſ. aquæ pro fotu, cuius vaporem per infundibulum manè auribus excipiat. *Job. Petrus Lotichius, obſerv.* 1. *cap.* 3. *lib.* 2.

SVBSECTIO TERTIA.

Pro Aurium tinnitu ex ſpiritu flatulento & craſſo humore.

HOc Oleum præſtantiſſimum eſt. ℞. Colocinth. ʒß. ſucc. rutæ, & amarac. an. ℥i. cumini, carvi an. ʒii. F. decoctio in vino & oleo amygd. amar. ad vini conſumptionem; Exprimantur omnia & colentur: Vtatur hoc oleo frequenter in aurem injiciendo, & ſemper habeat aures obturatas bombace moſchathelino.

Aliud *Rondeletii* præſtantiſſimum, maxime ſi cum ſurditate ſit aurium tinnitus.

℞. Rad. hellebor. alb. ʒiii. fol. Lauri & Rutæ, an. Mß. fol. fraxini, M. i. F. decoctio in ol. amygd. amar. vel nucum (quod efficacius erat) & vino albo vel malvatico: decoque ad vini conſumptionem; Exprimantur fortiter & colentur, iniiciatur colatura in aurem. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.* 10. *lib.* 22. *De Aurium Morbis.*

℞. Millepedum num. 30. laventur & bulliant in ℥ii. olei amygd. amar. & ℥iv. aceti optimi uſque ad aceti conſumptionem; facta diligenti expreſſione, colatura ſervetur ad uſum, veſperi guttam unam tepidè auri inſtillet, deinde bombacem moſchum redolentem auri imponat. *Iohan. Baptiſta Montanus.* Apendice ad conſ. xi.

Suffumigia hic probantur, quæ quamvis plura eſſe poſſunt, ego ſeligo illud quod fit ex abſinthio, in aceto & aqua ſalita decocto, ea tamen ratione, ut fumus per cannulam in aures excipiatur. Aqua theriacalis inſtillata in uſu eſſe ſolet, ut & medicamentum quod paratur ex ovis formicarum cum ſucco cepæ contritis, cùm ſit unà auditus diminutus. *Iul. Cæſar Claudinus, conſult.* 138.

Hoc medicamentum eſt præſtantiſſimum.

℞. Hellebor. alb. caſtor. an. ʒii. coſti; ʒiß. rutæ, ℈ii. amygd. amar. ℥i. euphorb. ʒß. coq. omnia lento igne in duplici vaſe, colentur, & tepide auri inſtillentur. *Helideus* de *Paduanis, conſil.* 63. *lib.* 6. *conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum, *à Laurentio Scholtzio* editorum.

In tinnitu, ſonitu & ſibilo, multùm

præſtat panis recens coctus, ſtatim ex clibano ſumptus, & inferiore cruſta ablata: immiſſoque ſpiritu vini bono, ſi ad aurem applicetur, ut vapor ille intro recipi poſſit. *Ioh. Hartmannus.* Prax. Chimiatr.

In tinnitu aurium ſufficit abſtinere à cœna & potu ſerotino, & in lecti introitu cochlear unum carvi aceto decocti & exſiccati, vel ejus defectu tantundem aniſi vel coriandri conditi, quibus ſumptis, nihil vel parum ſuperbibatur & ſit vinum bene lymphatum. *Arnoldus Villanovanus. Practica ſummaria cap.* 2.

SECTIO XLVII.

Pro Aurium fluxu.

IN fluxu aurium perpetuo, inque colluvie, laudatur urina puerorum deſtillata immiſſaque in aurem ad guttas aliquot uſque ad x. Relinquitur immiſſa urina aliquandiu (mane quotidie jejuno ventriculo) poſtea inclinato capite denuo emittitur. In hoc caſu neceſſariæ ſunt purgationes capitis. Detur præterea decoctum Guajaci pro potu. In Pueris, qui propter humiditatem potiſſimum huic morbo obnoxii, non deproperandum ad curam, ſed malum ætati creſcenti relinquendum. *Ioh. Hertmannus.* Prax. Chimiatr.

MEDICINÆ PRACTICÆ

LIBER SECUNDUS.

De Affectibus à litera B *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

De Bubone.

BUbo in genere eſt inflammatio glandularum ſub axillis, & in inguinibus cum dolore, tumore ſubduro, calore, rubore & febre. Ortum habet à ſanguine in glandulis ſupra dictis effuſo, qui tamen ſemper humorem aliquem vitioſum, naturam ad excretionem ſtimulante, conjunctum habet. Ejus variæ ſunt differentiæ, alius eſt benignus, cujus cauſam hactenus recenſuimus, alius malignus, qui rurſus pro materiæ malignæ varietate, peſtilens vel venereus. De quibus infra.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Bubone peſtifero.

IN Bubonibus peſtiferis evapora madente ſtupa ex decocto flor. Chamæmill. melilot. fol. malva ſcabioſ. morſus diaboli. Tandem opoponax, ex aceto coquatur, ut ſolvatur, ac ſetaceo tranſmittatur, & cum oleo laterino iterum coque ad mellaginem, inde fit Emplaſtrum, Vel.

℞. Conſolidam maj. & ſcabioſam, adde ficus detractis pelliculis externis, cum rad. Liliorum bis ex aqua coctis ac croco adjecto. F. Emplaſtrum. Apertum Ulcus purgetur ſucco nicotianæ & ſenecionis, card. ben. & pimpinellæ. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 15. *ſect.* 4.

Pro

Pro Bubone peſtilentiali juvat hoc Emplaſtrum.

℞. Gum. Galban. aceto diſſoluti, empl. diachil. cum gummi & oxycroc. an. ℥ii. M. ſæpe ab ipſo principio uſque ad perfectam ſuppurationem hoc ſolum Emplaſtr. impoſuimus: quod omnibus intentionibus ſatisfaciebat, eòque ſolo tumores non raro ad integram ſanationem perveniebant. *Iſbrandus Diembroech lib. 3. De peſte cap. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

De Bubone exitiali.

IN quodam Peſte infecto habebat Bubo in circuitu circulum quendam diverſi coloris, ut Iris in cœlo ſpectatur, quod ſignum evidens erat mortis. Id enim in hac Peſte *Delphenſi* quotidiana experientia conſtabat, quibuſcunque Bubo vel Anthrax cum tali circulo appareret, tales fere omnes moriebantur. *Petrus Foreſtus, Obſerv.* 20. *lib. 6. De Febribus Epidemicis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Bubone.

JUveni cuidam 15. annorum Bubo & Apoſtema enatum erat ſub alis ſine febre. perunxi mane & veſperi oleo noſtro Sulphuris; ac deſuper applicavi Emplaſt. Diaſulphuris: quibus ſtatim emollitum, maturatum, ruptum mundificatum; & conſolidatum, fuit intra decem dies *Martinus Rulandus, curat.* 3. *cent.* 4.

Quidam natus annos 9. ſupra 10. habebat inguinum permagnam inflammationem, cum dolore propter quam ægrè movit pedes, non potuit ſtare, hunc ita curavi.

℞. Pingued. porci ℔. i. Abſinth. Contuſ. q. ſ. m. ac F. pulticula; quam applicabam manè ac veſperi per tres dies, unde tumor emollitus. ac cum dolore diminutus fuit. Poſt tres dies Bubonem perrupi oleo ſulph. & deſuper impoſui emplaſtr. diaſulphur. ex quorum uſu intra quatuor dies rectiſſimè convaluit. Interea dum ambulare cœpit, accepit talem Potionem.

℞. Decoct. Senæ ℥iii. Syrup. è Rhabarb. ℥i. M. prò hauſtu qui magnoperè profuit *Martinus Rulandus, curat.* 23. *cent.* 8.

De Sambuco venit in mentem quoddam remedium, quod tibi reticere non debeo, præſertim cum ſingulari modo aliud agens in ſcripto libro meo repererim, & certo experimento comprobatum legerim; accipiendi ſunt flor. Sambuci, & cum his contundenda eruca, atque fimus columbinus, vel piper. Si Sambucus non ſit recens, aliquid aq. Sambuci admiſcendum ac fingendum Cataplaſma, idque Buboni applicandum, abjiciendum, poſteaquam tribus horis jacuerit, in ignem, atque ter repetendum, non ratione carere videtur remedium & autor ſanctè affirmat, magno & manifeſto ſucceſſu ſe eo uſum. *Joh. Craton. Epiſtol. ad Camerat. lib.* 5. *conſil. & Epiſt. &c.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Bubone Peſtilenti.

SAphyrus ſaturato coloſe cæruleus, & Hyacinthus fulvo colore prægnans, ſi circum Bubonem peſtilentemque eſcharam in gyrum volvatur per moram, è regione ſolis vel luminis tractim cicumducendo facit, ut idem circulus deinater fiat, & iſthac reliquum virus tanquam per caminum foras exalet. Ego Saphyrum præfero hyacintho, bufones ſæpe applicui bubonibus, & eſcharis tam in pectore, capite, mammillis, quàm alibi, tam in viris quàm mulieribus: & ubique non ſine promptojuvamine, & doloris mitigatione, ſed nunquam vidi applicatum bufonem tantillum intumuiſſe. *Joh. Helmonitus*. Tract. cui titulus, tumulus peſtis.

SECTIO SECUNDA.

Pro Buſonibus in ventre genitis.

FIlius cujuſquam agricolæ ad me conſilii cauſa venit, conquerens de maximis roſionibus & doloribus inferioris ventris, ab aliquo tempore miſerè afflictus. Conjeci cauſam in lumbricos, eaque intentions, dedi Spec. diaturb. cum rheo ℈iv. & ecce à prandio ad me rediens, ranam ſeu

potius bufonem colore ſubnigro & parvis puſtulis refertam ad me tulit: & cum terna ſede, hoc animal ſimul rejectum & evacuatum eſſe dixit, verum levamen nullum ſentiens, ulteriorem opem imploravit; quare manè rurſus ſequenti ſpec. diaturb. cum rheo ℈iii. additis troch. alhand. gr. iv. dedi: & adhuc tria non abſimilia priori animalia cum materia fœtidiſſima ejecta fuerunt, patienſque ſanitatem recepit priſtinam, veriſimile videtur ruſticum iſtum vel neſcium, ſeminarium aliquod bufonum aquaticorum hauſiſſe, cujus ratione pedetentim poſtea principio iſto vi caloris actuatos, tales ſpecies progenitæ fuerunt. *Greg. Horſtius, obſerv. 29. lib. 9.*

Pinguedine ſerpentis epota, tres bufones vomitu rejectos fuiſſe narratur in ephemer. german. curioſis anni 2. obſerv. 56. pag. 113. cùm in caſſum cætera exhibita fuiſſent.

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER TERTIUS.
De Affectibus à litera C *incipientibus.*
SECTIO PRIMA.
De Cachexia.

CAchexia, quæ malus eſt atque vitioſus corporis habitus, & via quaſi ad hydropem, eſt partium carnoſarum, ſubcutanearumque univerſi corporis mollior laxiorque conſtitutio, & quaſi inflatio, cum fœdo totius cutis colore, vel pallido; vel livido, vel plumbeo. Contrahi ſolet hoc malum ex alimentis impuris, pravis, & corruptis. Si autem hęc vitio non ſunt, ventriculi aut viſcerum, vel imbecillitas vel impuritas accuſanda. Imbecillitas diminutam concoctionem cruditatemque parit, quæ in habitum corporis, utilioris vice alimenti, delata, quanquam apponi & quadantenus partibus agglutinari poteſt, tamen iis perfectè non aſſimilatur, hinc vitioſa, non autem vera & legitima fit nutritio. Impuritas viſcerum, vitioſum corruptumque ſanguinem, profert, qui demum in ſingulas partes evectus, pro diſſipata corporis ſubſtantia inutiliter reponitur, indebitam ſic efficiens nutritionem: Cauſæ externæ ſunt cibi mali ſucci, crebra helluatio, lucubrationes nimiæ, nocturnæ vigiliæ, ſuppreſſæ evacuationes menſium & hæmorrhoidum, nimia ſanguinis per vulnera, menſes. hæmorrhoides, nares, vel alterius materiæ, ut in diarrhœa & dyſenteria longa evacuatio. Carceres & loca ſubterranea, ſi quis diu in iis vivere cogatur, veneni hauſtus & venenati animantis morſus. Ad hunc morbum inducendum faciunt etiam febres diuturnæ, hepatis & Lienis obſtructiones pertinaces, tumores duri & ſcirroſi. Corripiuntur maxime hoc malo ſenes, ob imbecillitatem caloris nativi, & mulieres ob retentionem menſium; ſicut & pueri ob ingluviem, ac voracitatem. Cachexia etiam aliquando originem habet ex renum ulcere in calculoſis, quando purulenta materia propter ureterum obſtructionem, in renes regurgitans, & ſanguinem inficiens, totum corporis habitum inquinat.

SUBSECTIO PRIMA.
Pro Cachexia.

COlore ex luteo fuſco deformata erat mulier quædam, cum compreſſionis circa præcordia (ut cachectici ſolent) dolore.

lore, imprimis verò de ſumma imbecillitate membrorum conquerebatur, urinæ crudę & albæ erant cum me conſuleret, obſtructiones in venis meſaraicis adeſſe judicavi, vinum hoc illi 9. Maji præſcripſi.

℞. Rad. aperit. an. ℨiij. rad. rhaphont. ℥ß. cort. rad. Sambuc. ℥i. abſinth. ℥ß. Chamæpit. ℨii. ſummit. Cent. min. ſem. fœnicul. an. ℨi. ſem. petroſel. ℨii. fol. Sen. ℥iß. agar. ℥ß. Zinzib. ℨi. limatur. Chalib. præpar. inſtar caſtaneæ. Infunde in vini alb. Menſ. iß. bibat aliquot matutinis, cum ter bibiſſet, & nullam operationem ſentiret, juſſi in poſtremo hauſtu diſſolvere El. de ſucco roſ. ℨii. diaphœn. ℨi. ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. bibit bonum hauſtum & admodum purgata fuit.

Reverſa 18. Maji, ordinavi ſequens.

℞. Conſerv. flor. Cichor. flor. bugl. capil. ven. & rad. apii, an. ℥i. pulv. pellic. ſtomac. & inteſtin. gallinæ, ℨi. limitatur. Chalib. præp. ℨii. cum Syr. de 5. rad. F. Electuarium, ſumat inſtar caſtaneæ manè alternis diebus ſuperbibendo ad ℥iß. aq. ſequentis.

℞. Aq. cent. min. ℥iv. aq. Endiv. ℥iii. miſce.

Hiſce continuatis 2. *Junii* ad me veniens, urinamque ſalubri ſimilem oſtendens, ſucceſsum medicamentorum laudabat, utpotè quæ nullam amplius in membris ſentiret debilitatem cibumque bene appeteret & concoqueret; facieſque melius colorata, genæque parum rubeſcentes, etſi fuſco colore à natura prædita eſſet. *Felix Platerus*, *obſ. lib.* 3. *pag.* 603.

Præterire non poſſum pulverem meum cachecticum, qui ob fœlices ſucceſſus imprimis in infantium cachexia febre lenta comitata; uſualis in noſtris officinis factus eſt.

℞. Rad. & ſem. pœon. excortic. an. ℨi. roſ. rubr. ℨß. nuc. moſch. parum toſt. ℈ii. baccarum lauri parum toſtarum. ℨß. ſpic. Schænanth. Croci. an. ℈i. pellicul. ventriculi & inteſtin. gallin. præpar. ℨi. Croci martis aperitiv. ℨiß. Cinamom. ℈ i. f. omnium pul. tenuiſſimus, *Felix Platerus*, *Practic. Tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 119.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cachexia.

℞. SEri caprin. ℥v. ſucc. Ireos depurat. ℥ß. mellis roſat. ℥vi. Zinzib. gr. v. coq. ſimul & colatura jejuno ventriculo bibatur. Eſt hoc medicamentum pro purgandis redundantibus ſuccis in cachexia accomodatum, mihique valde familiare. Caſſia etiam interdum cum hieræ ſimpl. ſpeciebus utiliter datur; licebit quoque frequenter clyſteres iterare, ad cruda excrementa congeſta evocanda, *Joh. Zecchius conſult.* 21.

℞. Rad. Cichor. petroſel. Fœnicul. & Capparum polipod. q. Sem. Cartham. an. ℥ß. hyſſop. praſſii alb. origan. agrimon. Ceterach. cuſcut. adiant. an. M. i. ſem. aniſ. fœnicul. endiv. melonum. an. ℨi. f. decoctio ad ℥xv. in colatura infunde per noctem fol. Sen. mundat. ℥iv. agarici alb. ℥ii. epithym. ℥ß. gingib. ℨii. bulliant parum manè & fiat expreſſio in qua diſſolve ſacchar. alb. ℔i. paretur Syrupus mediocriter coctus, non clarificatus, capiat quinto aut ſexto quoque die ℥ii. pro doſi cum pari portione aq. hordei, aut vini albi, huic doſi quandoque utiliter addetur rhei el. ℨi. Si diebus interjectis alvus non facilè deſcendat, moveantur his pilulis.

℞. Aloes opt. pul. hieræ ſimpl. rhei el. agar. trochiſc. an. ℨi. cum Syrup. abſinth. malaxentur ſimul, & f. maſſa, capiat pilulas duas aut tres pro doſi hora una ante cibum, quum nec Syrupo nec pilulis utitur conferet vinum abſinthii pontici, quod etiam dilutum ſit decocto cichorii, aut ſi id forte faſtidiat hoc utetur Electuario, quod & roborandi & præparandi vim obtinet.

℞. Pulv. Electuar. aromat. roſar. maj. & diamargar. frigid. an. ℨii. raſ. ebor. & C. Cerv. an. ℨiii. F. Electuarium per tabellas ponderis ℨiii. capiat unam manè & per horam ante cœnam. Ventriculus & præcordia hoc foveantur unguento.

℞. Ol. nuc. muſch. ol. menthæ ol. abſinth. & amygd. amar. an. ℥ß. ceræ parum;

parum, fiat linimentum; ungatur manè & ante cœnam; & ſuperponatur ſcutum ex bombace, victus imperetur euchymus attenuans, & moderate calefaciens: iſque non admodum plenus; ne vires imbecillæ copia obruantur: quocirca abſtinendum à multis ſorbitionibus, & ab humidis, ut quæ nimium implent, cruditates geminant, obſiſtuntque curationi, maximè verò ab immoderato potu abſtinendum: atque ſi ſitis premat, arte fallenda eſt. *Joannes Fernelius. conſil.* 33.

Omnis Cachexiæ fœliciſſimum auxilium eſt pulvis chacecticus, qui ſic ſit.

℞. Chalib. præp. partem unam. Caſſiæ lign. part. 3. Sacch. albiſſ. part. 4. M. F. pulvis. Ejus tantum, quantum mucrone cultri arripi poteſt (ſeu ℈i.) detur ter quotidie, mane jejuno ventriculo, hora tertia veſpertina, & ituro cubitum, is enim pulvis ſolus præmiſis ſaltem vel vomitoriis vel purgantibus, aliquando ſufficit, *Ioh. Hartmanus*, Prax. Chimiatr.

SECTIO SECUNDA,

Pro Cacochymia à morbo relicta.

IN omni cacochymia à morbo relicta hoc pharmaco ferè utor, nam variè flecti poteſt ad naturam ægrorum, & ad variam materiam morbificam.

℞. Rhab. opt. ʒi. vel ʒii. vel ʒiſ. agar. rec. troch. ʒß. vel ʒi. aut ejus loco fol. Sen. ʒii. vel ʒiii. Cinamom. ℈i. Zinzib. ℈ß. vel aniſi ʒß. macera hæc tota nocte in vini albi, & aq. Endiv. an. ℥iß. Colat. adde mannæ ʒvi. vel ℥i. Syrup. roſ. laxat. ℥i. f. potio, *Ioh. Heurnius, ad Aphor. 9. Sect. 2.*

SECTIO TERTIA,

De Calculo.

EXiſtunt in corporibus noſtris ſodinæ, non ille quidem ad ædificandum inſtructæ, ſed potius ad diruendam totius corporis fabricam. Nulla eſt corporis noſtri pars, in qua lapides generi nequeant, generatur in capite, in lingua in pulmone in corde, ventriculo, jecore, veſica bilaria, liene, inteſtinis, menſenterio, & utero: at per antonomaſiam & catexochen calculi cum dicuntur, in renibus aut veſica generati intelliguntur, quia in his partibus frequentius generantur. Si veſicam calculus obſideat, dicitur affectus λιθίασις, ſi verò renes calculo laborent νεφρῖτις appellatur. Calculum definimus, quod ſit corpus ſolidum & durum ex humore terreſtri & ſalſo, in renibus potiſſimum & veſica ſtupore affectis, in lapidis formam concretum, obſtructiones & diſtentiones inferens. Cauſam materialem (rejecta veterum opinione de calore materiam craſſam & viſidam exſiccante, indurante & in lapidem convertente) ſtatuo ſuccum lapideſcentem, *i. e.* terreſtrem materiam iuſta proportione ſali mixtam, efficientem verò ſpiritum lapidificum ſucco illi, inſitum. Succum hunc lapideſcentem, qui in omni paſſim terra invenitur, cum alimento attrahimus; ſi itaque vel ob concoctricis vel excretricis facultatis debilitatem, vel ob ejus ſucci in alimento copiam, omnis in ventriculo ſecerni & inde expelli non poſſit, per ductum thoracicum una cum chylo tranſit in cor, indè cum ſanguinem in aortam delatus per arteriam tandem emulgentem pellitur in renes; ubi in minutiſſimis arteriæ ramulis extremis, aut carne iis proxima hæret, ibidemque continuo ſanguinis appulſu rotatus, arenularum formam paulatim induit, quod ſi renum ſenſus ſcabritiæ carum irritatus, ſtimulum ſentiat expellit ocius cum ſeroſo humore arenulas, at quibus flaccidi renes; ſenſuſque obtuſi, in iis & generantur arenulæ, & retinentur, donec unitæ demum in calculos concreſcant; qui denique naturam magis ſtimulando, etiam ſui excretionem promovent, eodem modo ſe habet generatio calculi in veſica. Si enim temperies veſicæ non rectè ſeſe habeat, urina, quæ clara fieri debebat, partibus ejus omnibus exactè mixtis, turbida evadit, & partes terreæ & tartareæ aquoſis non exactè permiſtæ ad fundum veſicæ ſubſident, atque ibi vel inſita ad coagulationem tendenter, in lapidem coeunt. Calculi cauſæ antecedentes ſunt præter partium affectorum ſtuporem ſive ob-

tuſum ſenſum, crapula & cruditates, intempeſtivus mox à ſumpto cibo corporis motus, cibi omnes qui craſſum, ac lentum ſuccum præbent, vina immatura auſtera, nigra, craſſa, & dulcia, imprimis muſtum, cerevisia recens, fœculenta & craſſa. Diuturna etiam equitatio, ſaltus & motus omnis qui fit inclinato dorſo, veneris item immoderatus uſus. Huc etiam pertinet hereditaria ad calculum generandum diſpoſitio. Quod autem lapidoſa coagmentatio aliis potius fiat in renibus, aliis in veſica, cauſa eſt, robur vel debilitas harum partium, quibus renes debiliores facilius in nephritidem incidunt, quibus hi validiores, potius veſicæ calculo corripiuntur, pueri frequentius veſicæ, ſeniores renum calculo laborant.

Calculi renalis ſigna ſunt 1. dolor circa lumbos fixus 2. urina plerumque cruda tenuis, & aquea ob obſtructionem, aliquando cruenta ubi ſe movere incipit calculus, & anguſtiam papillarium proceſſuum perrumpens carnem dilatat 3. torpor cruris è directo 4. dolor teſtis ejus lateris in quo nephritis, ejuſque ſurſum retractio 5. nauſea & tanta ventriculi ſubverſio, ut omnem faſtidiant cibum, & injectum ſtatim eructent.

Lapidis veſicæ ſigna propria ſunt 1. Miſtio crebra adeo ut tandem aſſiduò meiendum ſit, vixque poſſit urina cohiberi. 2. Urinæ ſuppreſſio obviam quidam impulſo calculo 3. teneſmus, quod veſicæ cervici conſentiat anus. 4. dolor aliàs univerſum pudendi ductum, alias glandem ſolam affligens, iſque acerrimus ſub emictiones finem, cum calculus urinæ curſu incitatus, quaſi proditurus Sphincterem violentius comprimit. 5. Pudendi pruritus & erectio. 6. Sabuloſa in urinis ſubſidentia, per vocem Sabuloſa ſeu ψαμμώδεα intellige Sabulum craſſum, cui veluti terra pinguis ſit admixta, hoc eſt lutoſum ſive argiloſum quid, veluti narium mucus matulæ fundo tenaciter inhæreſcens, ſignum ſæpè lapidis majoris in veſica concreti pathognomonicum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Præſervatione à calculo & Podagra.

Toto anno rhabarbari uſum familiarem ſibi proponat, ita ut ſaltem ter in menſe aſſumat ex eo ad ℈ij. vel ℥i. ſive mandendo & deglutiendo abſque alterius rei commiſtione; ſive permiſcendo vel cum ſaccharo roſato vel cum paſſulis. Aſſiduus uſus ſacchari roſati in præſervandi ratione præ ceteris omnibus mihi ſummoperè probatur, vix enim quicquam magis ſalutare à nobis excogitari poteſt, & quod ſine ullo nocumento, aut perturbatione, omnes corporis partes juvet, præcipuè autem renes. Hoc ſalutare auxilium ita eſt temperatum, ut ſi latiores facti ſint renes, ad convenientem naturæ ſuæ ſtatum illos deducat quod ſi obſtructi ſint & pleni, abſtergat; ſi incaluerint, refrigeret, ventriculum autem ab omnibus excrementis, præ cæteris mundum reddit ac roborat; ipſam quoque abigit deſtillationem, maximè igitur mihi probaretur, ſi quotidie manè per horam unam ante prandium mediam ejus unciam ſumeret. Conſultum etiam mihi videretur, ſi aliquando ut bis aut ter in menſe ℈i. aut ʒß. opt. rhei illi adiungeretur. *Joh. Baptiſta Montanus, Conſ. 267. & 268.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Calculo Renum.

Si pertinax adſit dolor, manè & veſperi tribus horis ante cibum hoc decoctum ſumet.

♃. Juris pulli ℔ ii. rad. alth. ℥i. fol. malv. M. i. gran alkekengi numero x. Cicer. rubr. gr. xx. Cinam. craſſ. contuſi. ʒß. M. bulliant ad dimidium & colentur. in colatura diſſolve ol. amygd. d. rec. & ſacchar. opt. an. ℥i. totum bibat calide. *Joh. Baptiſta Montanus, Conſil. 272.*

Viro quodam ſexagenario calculo renum laboranti perſuaſi, ut Clyſterem ſumeret quod, niſi doloris vehementia illum urſiſſet, nunquam feciſſet.

♃. Rad. alth. ℥ii. petroſel. fœnicul. an. ℥i. fol. malv. viol. pariet. an. M. i. flor. Camæm. melilot. Sambuci. an. p. i. ſem. Lini, fœnugræc.

græc. an. ℥i. Sem. carvi ℥ß. f. decoctio.in colat. ℔i. diſſolve bened. Laxat. ʒii.caſſ.cum Senna ʒiij. ol.Chamæm. ℥iß. ol. ſcorp. ℥ß. mell. viol. ℥i. f. Clyſter.

Hoc injecto melius habuit, eo verò reddito, dolor circa inguina urgebat, è quo calculum deſcendiſſe judicavi. Juſſi regionẽ inguinum ol. Chamæm. inungere, inſeſſionem poſtea ordinavi ex decocto malv. viol. & Chamæm. ex quo levamen ſenſit, verſus noctem dedi narcoticum, benè dormivit, manè rediit dolor; juſſi repetere balneum, poſt cujus uſum calculum ejecit, liberatuſque eſt.

Recidivam paſſus ſequens ordinavi.

♃. Rad. liquirit. ℥i. rad. ononid. fœnic. an. ℥ß. polipod. ʒvi. ſem. aniſi ʒii. alkekeng. ʒi. paſſul. numero x. prunorum vulgar. numero v. Sen. ℥ß. f. decoctio in colat. ℥iv. diſſolv. caſſ. rec. extract. ſyr. roſat. ſolut cum rheo an. ℥ß. M. bibat dejecit, non remittente dolore, Clyſter, denuo bis eſt injectus, inſeſſione quoque iterum uſus eſt julepum poſtea hunc præſcripſi.

♃. Aq. parietar. ℥i. aq. fœnic. flor. fabarum, iulepi roſac. an. ℥ß. capiat una vice, inde convaluit: imperavi poſtea ut deinceps decoctum cicer. rad. petroſel. cortic. fabarum, & rad. ononid. in juſculo manè frequenter, præſervationis gratia biberet. *Felix Platerus. obſerv. lib. 2. pag. 465.*

Quidam ſequentium uſu ſæpius calculum mictione eiecit, iiſque ad præcautionem, ne ſubſiſteret, doloremque nephriticum induceret, utebatur, pulverem ſequem bis in ſeptimana cochlearis unius quantitate ſumebat.

♃. Rad. liquirit. ℥ß. nucleorum perſic. ſicc. ℥i. ſemin. aniſ. fœnic. an. ℥ii. ſem. alkekengi. ʒi. ſem. milii ſolis. ʒß. lapill. Cancr. ʒii. ſacchar. cand. ℥ß. M. F. pulvis tenuiſſimus.

Superbibat interdum decoctum cicer. rubr. petroſelin. cortic. fabarum addito butyro rec. & pauco ſale. Pilulas ſequentes deglutivit interdum.

♃. Reſin. laric. vel abicien. limpidæ q. voles, ſubigatur pulvere liquirit. & ſacch. candi. F. paſta ex qua parvæ formentur pilulæ, capiat ad ʒi. vel plus. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 467.*

Syrupus ad renum calculum frangendum, ſi tamen non fuerit confirmatus, ſed friabilis extiterit, ad arenulas etiam expurgandas, detergendas, detergendos renes & veſicam, & ad ſuppreſſam urinam, ſic fiat.

♃. Rad. Saxifrag. ruſci, leviſtici, eryngii, ononid. alth. fœnic. petroſelin. graminis an. ℥ß. raphan. ſylveſtris. ℥ii. fol. beton. pimpinell. cumarum abſinth. urtic. puleg. naſturt. calamenth. polygoni minor. helxines: an. M. i. halicacab. numero xx. ſebeſten. numero xv. cortic. rad. Lauri. ʒiii. ſem. ocymi, bardanæ, petroſel. ſeſeleos, dauci, milii ſolis an. ʒi. uvarum paſſul. liquirit. an. ʒvi. capill. ven. polytrich. an. M. i coq. in aq. capill. ven. ℔x. in duplici vaſe donec vi. ſuperſint, & cum Sacch. finiſ. ℔iv. & mell. deſpumati ℔ii. F. Syrupus perfecte coctus & aromatizatus ℥i. Cinamomi, & ℥ß. nucis moſch. curavi uſu huius Syrupi fere ſexcentos à calculo renum. Modus utendi eſt, ut præmiſis univerſalibus, dentur ℥iii. cum ℥vi. decoctionis rad. eryngii & cardui ſtellati flore purpureo, factæ in duplici vaſe ex aq. graminis, continuetque diebus 15. hora ante prandium quinta. Hactenus non inveni aliquem, qui ex hoc decocto cum Syrupo ſupraſcripto non fuerit præſervatus. *Horatius Augenius. Tom. 1. Epiſt. & conſ. lib. 12. Epiſt. 2.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Calculo Renum.

Nihil æque (ut longa experientia experti ſumus) in calculoſis alvo exiſtente duriore vel obſtructa, confert quàm ſtatim Clyſterem iniicere. Imò hoc adeo aliquando iuvare comperimus, ut aliis medicamentis non opus ſit, quemadmodum, evenit cuidam dominæ Abbatiſſæ quæ cum frequenter dolore nephritico admodum vehementi ex calculo renum afficeretur, & ſemel dolore affligenter ex Medici cuiuſdam conſilio infuſum rhei & fol. Sen. accepiſſet, unde peſſime habuit, me tandem dolore ſupra modum aucto, vocavit, ſtatim propoſui ut enema anodynum & emollies iniiceretur, quo iniecto, omnis dolor miraculi inſtar evanuit, talis erat Clyſter.

℞. Rad. malv. cum foliis, M. ii. rad. alth. ℥iß. fol. mercurial. parietar betæ, caul. rubr. an. Mj. flor. Chamæm. melilot. ſumit. aneth. an. pi. ſem. lini, fœnugræc. an. ʒij. ſem. aniſ. fœnic. an. ʒi. F. decoctio in Colat. ℥xii. diſſolv. Caſſiæ rec. extract. diacathol. an. ℥ß. bened. Kaxat. ʒij. vitell. unius ovi ol. amygd. d. Chamæm. anæth. an. ℥i. Salis. ʒiß. M. F. Clyſter. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 22. *lib.* 24. *De Renum morbis.*

Mitigato dolore & repurgatis primis viis, ea quæ calculum protruderent & expellerent dedi hunc modum.

℞. Sem. Milii ſolis petroſel. macedon. & communis, ſem. ſaxifrag. & chærefol. an. ʒß. ſanguin. hirci præp. ℈i. ſucc. liquirit. ℈ij. trochiſc. alkekeng. ſine opio ℈ß. terebinth. lotæ in aq. fœnicul. & apii, deinde parum toſtæ ʒij. F. pilulæ admodum exiguæ ex ʒi. quibus multa fragmenta lapillorum & arenularum expellebat. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 19. *lib.* 24.

SECTIO QUARTA.

Pro Calculo Renum cum Urinæ retentione.

INjectus eſt Clyſter emolliens & dolorem ſedans, deinde hic fotus præſcriptus eſt.

℞. Rad. Alth. mund. ʒiv. fol. malv. parietar. Chærefol. flor. Chamæm. melilot. an. M. iv. ſem. lini, ℥i. ſem. malv. Petroſel. an. ʒiiß. F. decoctio in aqua, inciſis prius incidendis; & contuſis contundendis pro ℔iij. pro fotu. Reliquiæ deinde piſtentur, & duobus ſacculis quadratis includantur, qui poſt fotum calide alternatim lumbis, inguinibus & pectini applicentur, quibus dolor multum mitigabatur, & lotium fluere cepit. Præſcripſi tunc ut ex hoc decocto ſumeret ad libitum.

℞. Rad. ononid. fœnicul. petroſel. liquirit. raſ. an. ℥ß. ſem. alth. malv. an. ʒiß. ciciter. rub. ℥i. ſem. 4. frigid. maj. an. ʒi. ſiccum ping. num. 5. Sebeſt. n. 3. hord. mund. ℥i. gran. alkekeng. num. 7. F. decoctio. in colat. ℔i. diſſolv. Syrup. de Limonibus de quinque rad. an. ℥i. F. apozema, cujus uſu calculos reddebat ſed exiguos. Deinde ut calculos melius expelleret, & ipſi magis comminuerentur, dedi cochlear unum atque alterum noſtræ deſtillationis contra calculum, quæ fit ex rad. oninod. & raphan. Sylveſtris cum vino Rhenano in Bal. M. deſtillatis. Dabam ℥iiß. pro vice cum ʒß. ocul. cancr. pulveriſ. & ut adhuc viæ laxiores fierent, imperavi quoque ut renes & oblique ad inguina deſcendendo pectinem inungeret hoc unguento.

℞. Ol. Lil. alborum, amygd. amar. an. ℥ß. pingued. gallin. capon. an. ℥iij. unguenti de alth. ʒii. M.

Poſtea ut renes magis purgarentur, & viæ urinales, exhibui hunc bolum.

℞. Caſſiæ rec. extract. ℥i. ſem. aniſ. pulv. ℈i. Sacchar. Candi. aſperſo. F. bolus.

Si dolor adhuc rediret, iubebam ut flores Chamæm. decoqueret in cereviſia, & ex ea cyatum ſumeret.

Deinde uno aut altero interpoſito die ſumpſit & hunc pulverem.

℞. Pulv. ſpec. iuſtini ℈ii. ocul. cancr. ℈ß. F. pulvis, detur cum cyatho uno decoct. infraſcriptæ, de qua etiam abſque pulvere aliquando ſumebat.

℞. Rad. alth. ononid. petroſel. fœninicul. lappæ, apii, an. ℥ß. agrimon. parietar. chærefol. capill. ven. polytrich. an. Mi. flor. roſmar. chamæm. an. pi. ſem. aniſ. fenicul. carvi, ammeos, dauci (nam valde ventoſitatibus homo craſſus & obeſus erat obnoxius) an. ʒiß. ſem. petroſel. ʒi. ſem. malv. ʒß. iuiub. ſubeſt. an. num. 5. gran. alkekengi, num. 6. F. decoctio in aq. communi & vin. rhenano, an. p. æq. ad ℔i. coletur, clarificetur, prius cum ſaccharo albiſſ. condulcorato ad ſaporem delectabiliorem, cum ℥ii. cinamom elect. F. claretum. Multos calculos ad magnitudinem parvi piſi, & cicerum modò citrinos, modò ſubruſos expellebat: iiſque expulſis eo tempore convaluit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 23. *lib.* 24.

Hedera terreſtris infuſa in aqua vitæ eam efficacem reddit ad calculos pellendos, eſtque ſingulare quorundam experimentum.

Vini acidi largo potu ſe quidam inebrians urinamque etſi micturiret, quandiu ferre poterat, retinens tandemque impe-

tu

tu quodam reddens, hac ratione calculos retentos in ureteribus, cumque affligentes, propellebat, ſæpeque emingebat: ſic & alius urbis noſtræ civis, largiore potu vini diuretici calculos ex ureteribus propellens ʒß. ponderis ſæpe per urinas reddidit, quorum multos, hoc remedii genere, ſine magnis cruciatibus excretos, mihi monſtravit. Succus Limonum ad ℥i. per ſe, addito ad gratiam, ſi quis velit, ſaccharo, propinatus plurimum efficit, vel ſi cum vini malvatici aut alterius efficacis hauſtu ad ℥iij. aliove convenienti bibatur. *Felix Platerus. Prax. Med. tom. 2. cap. 12. pag. 499.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Calculo Renum.

QUum calculo renum laboraret mulier quædam dum intolerabili dolore, ob retenta urinam vocatus ego in auxilium, hæc ſubſequentia remedia adhibeo.

℞. Parietar. virid. Miv. cum butyro recenti & oleo anethino, & exiguo ſcorpionis adjecto, Cataplaſma fiat. Clyſtere prius immiſſo, pectini apponebatur, continuò bibebat ex decocto ſequenti.

℞. Sem. malv. alth. ad ʒiij. cicer. rub. ʒiij. caric. ping. num. 9. ſubeſt. num. 8. ſem. 4. frig. d. Maj. an. ʒij. hord. mund. ℥i. liquirit. raſ. ʒvi. F. decoctio in aq. pluvialis ℔iv. ad ℔ij. Colatura ad libitum utebatur; poſt cujus uſum minxit, & lapillos multos ejecit perfectamque valetudinem conſequuta eſt.

Mulieri cuidam cum me ire non poſſet, Medici adſtantes oculos cancrorum pulveriſatos dederunt, & hoc modo urinam provocabant *Petrus Foreſtus, obſerv. 25. lib. 24.*

Præcedentibus Clyſteribus aliiſque lenientibus, dolore etiam mitigato, comminuentia lapidem exhibemus, inter quæ commendatur ſanguis hircinus, doſis à ℈i. ad ʒi. cum vino dulci coquatur, cum aqua apii, & bibatur. Quomodo autem antiqui ſanguinem hirci parabant, vide apud *Ærium, cap.* 12. *Tetrabibl.* 3. *ſermon.* 3.

Inter alia quæ à tota ſubſtantia conducere creduntur, eſt paſſerculus quidam inter ſepes & murum victum quæritans. Troglodites appellatus, qui ſale conditus, & in cibo crudus acceptus morbum perfectè ſanat, in poſterumque generari prohibet *Ætius* etiam hoc ex *Martiano* Medico Aphro efficaciſſimum ſcribit. Leporis pellem in ollam conjice, & in furnum demitte, atque ubi juſta fuerit, ut probè conteri poſſet, acceptam tere, & ex ipſa cochlear unum cum vino jejunis in ſolii calidæ aquæ inſeſſu præbe. Si vero velis experimentum Pharmaci ipſius accipere, ex eo in vinum conjice, & in vinum item lapidem ex flumine acceptum injice, & contectum per paucas horas ſine, & in grumos lapis diſſolvetur. Alii leporem totum in ollam novam reponunt optimè clauſam, quam in furno tamdiu deſiccari permittunt, ut inde pulvis fieri poſſit. Cujus à ʒi. ad ʒij. cum aliquo diuretico præbent. Alii leporem iugulantes in ſua pelle ſanguinem reponunt, & eam cum ſanguine in furno tamdiu deſiccari permittunt, quo inde pulvis fieri poſſit. Hoc pulvere Medicus *Saracenus* apud *Guainerium* dicitur mirabilia præſtitiſſe, prægnantem leporem iugulabat, deinde lepuſculos è ventre extractos, & eviſceratos ſanguine matris implebat, & in furno, eo modo quo ſupra dictum eſt deſiccari permittebat, & pulvere inde parato utebatur.

In calculoſis magnæ cum utilitate ſæpe uſus ſum decocto Rad. Lappæ & Ononidis, ſed & ſola radice Lappæ in cerviſia decocta Calculoſus quidam ſibi ipſi lotium provocabat. Quidam terna alii capita decocta mane aſſumebat: eodem diſrupto calculo protinus urina profluebat, & dolore levabatur. *Manardus* in aureo petaſone, ex mulierculæ cuiuſdam conſilio, cinerem fabarum cum vino Pictavienſi inſtar lixivii colabat, cujus duo aut tria cochlearia ad ſummum fimo columbino pauco immixto potabat, cum ex calculo mingere non poſſet, idque cum in diluculo ſumpſiſſet in continente minxit, & una lapidum fragmenta cum urina exhibant, referebat adeo vehemens eſſe medicamentum, ut per totum corpus ſudor efflueret, tamen arcanum infallibile eſt, & ex eo ſemper mingebat: ſtercore columbino non ſolum veteres ad comminuendam lapidem uſi ſunt, & Noeterici, teſte *Guainerio*, qui

commendat pulverem ſtercoris palumborum rubeorum, qui priùs tamen nutriendi ſunt ſemine lini, aut pane in quo ſemen fœniculi coctum ſit; deinde hoc ſtercus per diem & noctem in aceto infuſum, & iterum exſiccatum, & in pulverem redactum, cum cinamomo exhibitum ad ℥i. egregiè confert; Vel

℞. Hujus fimi columbini ſic parati. ℥i. origani ʒß. ſacchar. ʒij F. pulvis pro una doſi quocunque modo detur mirabiliter operatur.

Nobilis quidam cum calculo laboraret, & dolor in rene & uretere illum lancinaret, poſt injectum enema ſumpſit oleum amygdalarum d. qui ſuccus Limonis immixtus erat, & pectini apponebat ſacculum ex cumino, quibus præſidiis calculus expellebatur. Idem alio tempore cum exiguum noſtræ deſtillationis (de qua ſupradictum eſt) prægustaſſet, miraculi inſtar calculos una cum lotio reddebat, *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.* 25. *l.* 24.

SVBSECTIO SEXTA.

Pro Calculo Renum.

SÆviſſimo huic morbo per rectam victus rationem occurrendum eſt. Removeatur igitur à menſa ciborum varietas, & cruda quæ delectant cum periculo. Uvas paſſas majores una cum acinis dentibus comminutas, in prima menſa comedat, vel quod tutiſſimum eſt, & in multis magno ſucceſſu approbatum, aliquot nuces avellanas ad 9. vel 10. perpurgatas ante prandium vel cœnam comedat, compertiſſimum enim habemus non paucos ſævis cruciatibus calculi die affectos, uſu avellenarum liberatos. Ab hoc malo præſervat radix eryngii, caro Cynosbati cum ſaccharo in modum Electuarii redacta: Item ſuccus veronicæ cum ſaccharo ſpiſſatus, cui ſemina viol. admiſceantur. Hæc tutiſſima & uſu atque experientia comprobata ſunt remedia. Conſulo etiam uſum Rhei cum carne paſſularum per ſetaceum cribratarum, vel morſulos è Rhabarbaro. Plurimum enim hepar atque renes juvant, & ventriculum tamen non lædunt, ut etiam roborent, foris multa adhiberi poſſunt, ſed duo mihi maximè probantur. Primum hoc unguentum.

℞. Succum malvarum, & miſc. lento igne cum adipe cuniculi præſertim eo quod ad renes reperitur. Hoc ſæpe inungantur lumbi.

Secundo miſceatur unguentum roſaceum Meſues cum oleo amygd. amar. & utatur ut prius. Addam laudatum à peritiſſimis Medicis, cujus uſus ſingulis annis in vindemia eſt. Accipiantur vinacei præio expreſſi atque adhuc calentes ex uvis maturioribus & matutinis horis, ac ante cœnam dimidium horæ renibus quinque diebus apponantur. Hoc remedium excellentem Medicum authorem habet, & rationi maximè conſentaneum eſt: cùm enim in renum affectione à calculo, tenuare atque mollire *Hippocr.* jubet, & vinacei moderato ſuo calore materiam tenuent ſubſtantiam etiam renum molliorem reddant, ut calculi per eam facillimè tranſeant, & robur aſtringente facultate addant, ſane non video qui ad rectam præſervandi rationem in iſto uſu vinaceorum, niſi immodicè fortè renes ſint calidi, deſiderari queat. Applicetur etiam parti dolenti hoc Cataplaſma, quod refrigeratum ſtatim rurſus in ſartagine calefiat.

℞. Malv. parietar. virid. an. Miij. raphan. ſine radicula, petroſelin. cum toto. an. Mj. coq. in ſ. q. aqu. puræ & additis tribus cepis, ac oleo amygd. d. q. ſ. F. Cataplaſma. Deinde contunde cum oleo Scorpionum amygdal. amar. ad formam emplaſtri extendatur, ac renibus ſi dolor eſt renum, vel veſicæ applicetur, nam calculum frangit atque emollit. In gravi renum dolore & calore hoc Emplaſtrum ut facilius calculum elidat, prodeſſe ſæpe animadverti.

℞. Cancros numero IX. bulliant in q. ſ. aq. puræ vel lactis & contundantur, ac rurſus coquantur, ſuccuſque exprimatur. Eo ſucco imbuatur panis albi medulla, & additis duobus ovorum vitellis, butyr. rec. & ol. viol. q. ſ. commiſce omnia in mortario, & extendantur in panno lineo, & renibus ac uteribus applicentur.

Intra corpus ad viarum lenitionem & calculi attenuationem, prodeſt decoctum rad. alth. & petroſel. cum herba Veronicæ ad-

addito melle vel Sacch. vel butyro rec. vel ol. amygd. d. Decoctum etiam hedræ terreſtris cum veronica, ononidis etiam radices optimæ ſunt, ad Balnea autem & inſeſſus nequaquam deveniendum, niſi iſta non contulerint, & corpus fuerit clyſteribus vacuatum; tunc enim ſi graviter in viis impactus calculus hæreat, nec prædictis remediis cedat, iis locus eſſe poſſet. *Job. Crato. Conſil.* 17. *lib.* 5.

SVBSECTIO SEPTIMA.

Pro Calculo Renum ad Marchionem quendam.

REmedia pauca, tuta tamen, & uſu in multis ſalutaria comperta præſcripturus ſum. Lenita prius decenter alvo, alterius diebus, vel aliquoties tantum ſingulis ſeptimanis Syrup. de ſuccis 2. vel 3. cochlearia manè aſſumat. Ita fit.

℞. Succ. Veronic. ℔ß. heder. terreſt. portulac. ℥iß. (forte ℥iß.) exprime ex herbis iridibus prius vino lotis, & coque lento igne: ubi reſederint poſt coctionem, adde Sacchar. qu. ſ. F. Syrupus commiſcendo Spec. aromat. roſat. ℥i. quod ad localia attinet, in dolore renali plurimum Emplaſtrum hoc conferre uſu comperi.

℞. Cancr. numero XII. Coq. in aq. ſimplici, & contunde, poſtea exprime, imbuatur eo panis albus, adde vitell. ovor. numero V. ol. amyd. d. & ſcorpion. an. ℥iii. M. & fiat Emplaſtrum quod regioni renum applicetur.

Cataplaſma è parietaria ureteribus & veſicæ apponendum hoc modo facio.

℞. Parietar. M. IV. coq. in ſ. q. ole. amygd. d. & adde Cepas ſub cineribus coctas, numero 3. ol. Scorpion. ℥ß. M. Hoc mirificè dolores ſedari & calculum elidi magno (beneficio Dei) ſucceſſu comperi. Vrgentibus doloribus bibat hoc decoctum.

℞. Rad. alth. ℥ii. paſſul. mij. ℥iii. fol. veronic. heder. terreſt. an. pj. F. decoctio in aq. puræ, q. ſ. & detur bonus hauſtus cum Saccharo. Solum etiam decoctum rad. alth. ad leniendas vias bibere cum butyro & melle utile eſt.

Ad ſubducendam verò materiam valdè probo, uſum terebinthinæ Cipriæ coctæ, ſed cùm parum aut nihil educat, ad ℥i ℈i. rhei optimi aqua Cinamomi aliquoties affuſi, & pauxillum ſucci liquirit. admiſceri velim, nam quantum rhabarbarum renibus, imprimis verò hepati & ventriculo in ſubſtantia datum proſit, ſciunt omnes periti Medici. Exhiberem id ante cœnam. *Iob. Crato conſ.* 84. 86. 87. *lib.* 6.

Aqua deſtillata ex urina humana vel tauri, niſi ab hoc abhorreat æger, mirum in modum convenit ad frangendum calculum & ciendas urinas. Ex portulaca ſuccum exprimito, eum reſiccatum in catapotia redigito, & ℥i. exhibeto, ad miraculum uſque lapidem expellit.

Apozema ſeu Syrupus ad expurgandas arenulas ex renibus.

℞. Rad. 5. commun. an. ℥iß. rad. Cyper. aſar. an. ℥i. rad. bardan. pimpinell. Saxifrag. an. ℥ß. fol. beton. M. j. Agrimon. endiv. Cichor. cum toto an. Mjß. capill. ven. Mß. ſem. dauc. ameos, carvi, ſaxifrag. an. ℥ii. ſem. milii ſolis ſem. bardan. & biſmalv. an. ℥iß. ſem. 4. frigid. maj. an. ℥i. cicer. rubr. pij. flor. geniſt. pj. flor. cord. an. pij. F. decoctio ad ℔i. oxymel. ſcillit. ℥iß. Sacch. q. ſ. F. Syrupus mediæ decoctionis, aromatizetur cum ℥ii. interioris cinamom. & ℥i. Scænanthi. *Martinum Acacia. conſil.* 80. *lib.* 6. *conſil. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

Facta evacuatione ſtatim propinetur oleum amygd. ſic præparatum.

℞. Ol. amygd. d. ℥iii. amar. ℥ii. ſacch. alb. duri pulveris ℥ß. M. Si æger propenſus eſſet ad vomitum, oleum minimè exhibeatur: ſtatim enim per vomitum redderat, ſed ejus loco bibantur aquæ è flor. Sambuci ℥IV. aut ℥VI. cujus talis eſt deſcriptio.

℞. Vini malvat. opt. ac potentis ℔iii. nucleorum perſicorum, numero C. ceraſorum acerborum, numero CC. flor. Sambuc. rec. albor. ſine ramis ℥VIII. nuclei craſſo modo contundantur; & una cum floribus in vino malvatico infundantur ſeorſim tamen fiant duæ infuſiones, altera cum nucleis, altera cum floribus. Integrum diem duret infuſio, deinde S. A. F. deſtillatio in vitreis organis, aqua collecta in vitro ſervetur, aut vaſe vitreato, quod probè obturatum ſervetur. Hæc aqua repen-

tè diminuit lapillum, ut cum urina excernatur. Præſentaneum etiam remedium eſt, ſi in vino malvatico infundantur quatuor aut quinque guttæ ol. vitrioli & bibantur, in iuſculo etiam decoctionis petroſelini miſceri poſſunt. Idem præſtat raphanus deraſus in vino albo per aliquot horas infuſus, deinde vinum colatum bibatur. Singulare eſt ad comminuendum lapidem, ſi radix ononidis pulveriſata ſumatur. Idem præſtat illius aqua deſtillata, ſicut & aqua deſtillata è floribus fabarum, & agrimoniæ, & è limonibus inciſis. *Hier. Donzelinus. conſil. 83. lib. 6. conſil. Cratonis & aliorum medicorum à Scholtzio editorum.*

Mulierem curavimus quæ 2. menſium ſpatio, plusquam 400. calculos excrevit per urinarios meatus, differentis tamen magnitudinis, propinato ſpiritu vitrioli cum aqua graminis ad aciditatem. *Dominicus Panarollus. obſerv. 34. Pentecoſte. 2.*

Nos oleum petroleum naturale non artificiale externè ſupra renes unctum ſummoperè laudamus, experiantur Medici maximum enim remedium habebunt. *Dom. Panarollus. obſerv. 2. Pentecoſte 2.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Calculo Renum ad Abbatem quendam.

SI tibi ætas conſtans eſt, & virus firmæ, habituſque corporis non planè longitudine morbi & dolorum acerbitate attritus & diſſolutus, omnino tibi autor ſum, ut cures internam brachii venam aperiri, ejus nimirum quod è directo reſpondet magis affecto reni. Eam verò quantitatem demi velim, quæ præſenti medico, conſideratis cum judicio rebus omnibus neceſſaria viſa fuerit, paucis deinde intermiſſis diebus, aperies venam in poplite, aut circa talum alterutrum, ſi alter ex renibus plus altero laboret; aut venis circa talum in utroque pede apertis, ſi ex æquo renes ſint affecti, ſanguinem demes: quarum prior avertit humorem à parte dolente, & evacuat; poſterior magis à loco affecto educit: Ex poſteriore evacuatione hac, mirum quam ſoleant morbo hoc laborantes levari, quod ego frequenti experientia cognovi; primumque ex *Hippocrate didici*; 6. *Epid. Sect.* 1. *Aphor.* 5. Poſt hanc ſanguinis evacuationem (niſi vehementes dolores præſentes alia remedia interponere nos cogant) velim corpus evacuari, non una vice, ſed reiteratis, idque interpoſitis diebus, aliquando duobus aut tribus, aut pluribus prout viſum fuerit præſenti & curationem adminiſtranti, medico, qui hoc ex vitium corporis tui cognitione, & nocentium in corpore humorum multitudine facilè dignoſcet. Præſcribo hic in eum uſum pulverem ſolutivum, qui ſine detrimento optimè educit eos humores qui ſolent calculo materiam præbere divertit humores à renibus, eoſque expurgat. Eſtque hic pulvis in *Gallia* hac multis probatus, qui eo ſe ſubindè graviſſimis renum item & coli doloribus liberant. Pulvis hic eſto.

℞. Fol. Sen. ℥ij. rhab. opt. ʒß. (fortè ʒß.) turbith. ʒiß. hermodact. ℈ij. gr. v. polipod. ʒß. cinamom. zinzib. milii ſolis, ſaxifr. ſem. Geniſtæ an. ʒi. F. omnium pulv. ſubtiliſſ. doſ. an. ʒi. ad ʒiß in vino albo; etiam in ipſis graviſſimis doloribus cum juvamento & tutò exhibui.

Si verò dolor malè & graviter habeat, is hoc modo tolli à me ſolet, ſingulis diebus per os velim hanc potionem manè epotari & aliquando veſperi ante cœnam reiterari.

℞. Nucleos Perſicos num. 14. ſucc. liquirit. ʒi. lactis ſem. frigid. maj. extract. ex aq. malv. vel capill. ven ℥iiß. vini malvatic. ℥iiiß. mixtis omnibus, contuſis nucleis, & diſſoluto ſucco; F. potio, vel hujus loco exhibeatur hic pulvis, quem ego expertiſſimum habeo.

℞. Cineris leporis integri combuſti in furno S. A. partem decimam (lepus ſuffocari debet, ne vel ſanguinis gutta ex eo pereat) ſaxifrag. ℥ß. bacc. lauri, ʒiij, ſem. viol. fructus integri lappæ maj. an. ʒi. fol. quercus ʒii. F. pulvis ſubtiliſſ. doſ. ʒi. in vino albo manè jejuno ventriculo. Verum multo erit efficacior, ſi ſequenti aquarum miſtura diſſolvatur, quæ hoc modo ſit.

℞. Aq. ex ſtercore bovino *Majo* menſe diſtillatæ, ℥iv. vini malvatici vel albi potentis, quod per 24. horas raphanos inciſos in vaſe vitreo infuderit ℥ii. aq. fragor. deſtill. ℥i. Succ. aurant: vel limon. ʒiii. M. F. potio in aurora.

Ut-

Ut Palato gratius ſit Medicamentum, admiſceri poteſt paululum Syrup. Capill. ven. Hæc ſunt remedia quibus ego in ea diſpoſitione ſemper ſum magno cum ſucceſſu uſus. Exterius applicari debent quæ leniter diſcutiunt, quæ laxant, quæ dolores mitigant, laudo maximè ſi dolores vehementes ſunt, aliquando balneum aq. dulcis, aliquando inſeſſiones in oleo, aliquando fomenta ex decocto parietar. alth. malv. Chamæm. melil. Cap. ven. beton. ſem. fœnugræc. lini, Coriandr. fœnicul. & petroſel.

His quædam ſubiungam paratu facilia, quæ in promptu ſemper eſſe poſſunt, quibus etiam aliàs, hunc morbum perfectè curavi, imprimis maximè laudo uſum frequentem nucleorum perſicorum, vel ſi haberi non poſſunt amygd. amar Do edendos 10. vel 12. manè in principio prandii, vel paululum ante illud, vinum album imbecille, in exigua quantitate ſuperbibendo. Item probatus eſt mihi pulviſculus virgæ aureæ vel artemiſiæ, vel calam. aromat. pondere ʒi. in vino albo in aurora exhibitus; ſed ſit ipſorum frequentior uſus. Item accipio radices alth. elotas & exenteratas ut ita dicam, infundo vino albo: dein deſtillo, ex aq. deſtillata propino tempore doloris cyathum dimidium, & iuvantur. Item accipio aliquando columbum iuvenem, deplumo. abſcindo caput, pectus integrum cum alis aufero, crura item & coccygis oſſa, eiicioque inteſtina omnia, relinquo ſolùm dorſum ipſum & quod ipſi interius adhæret, & exſicco in furno in cratere ligneo, pulvero, eumque ad ʒi. vel ʒii. exhibeo in vino albo non ſine magna utilitate. Paſſer troglodites, ferè ab omnibus, licèt malè dictus regulus, quocumque modo exhibitus, me experiente, juvat calculoſos. *Reinerus Solerander. Conſ.* 15. *Sect.* 1.

℞. Liquirit. raſ. rec. ʒiii. lapid. judaic. ocul. cancr. an. ʒi. ſem. milii ſolis rhab. opt. an. ℥iv. ſem. fœnicul. aniſ. maſtich. Cinamom. galang. an. ℈ii. Macis, Caryophill. an. ℈i. gran. junip. ʒii. Mithrid. ʒiß. Conſerv. roſ. ℥ß. add. gran. alkekengi deglubator num. 12. vini malvat. ℔iv. indita in vitrum relinquantur per dies 16. tum coletur, hujus vini capiat manè cochlearia 2. vel 3. aut per ſe, aut in alio aliquo convenienti liquore, ut aqua graminis, alkekengi vel Capill. ven. ſolet hic liquor calculum è renibus exterminare. *Reinerus Solenander Conſ.* 11. *Sect.* 3.

SUBSECTIO NONA.

Pro Calculo Renum.

PEracta idonea humorum præparatione, pro arbitrio Medici ordinarii, & ſecta vena brachii (quod res agatur cum juvene multo ſanguine prædito ac ſucci pleno) ad renum expurgationem paretur ſequens medicamentum.

℞. 4. Sem. frigid. Mai. an. ℈i. liquirit. raſ. ℈i. ſemen. pimpinell. & ocymi an. ʒß. petroſel. maced. ℈ß. nuc. moſch. pulv. aromat. roſat. an. ℈i. Sacchar. albiſſ. diſſolut. in aq. alkekeng. qu. ſ. f. confectio in tabellis ponderis ʒij. quarum unam manè capiat tribus horis ante cibum ſuperbibendo aq. ononid. ℥iv. hoc efficaciſſimum tutiſſimumque eſt præſidium ad expurgandos renes, ſi corpore ante præpurgato tertio quoque die decem dierum ſpatio, ſemes in menſe ad uſum deducatur. Interim hepati & renum regio extrinſecus hoc fotu refrigerentur.

℞. Ol. Viol. roſac. in aceto & aqu. roſac. lotorum an. ℥i. mucilag. alth. extractæ in aq. Lactuc. & parietar. ʒvi. ceræ alb. q. ſ. f. linimentum pro renum & hepatis unctione manè & veſperi.

Licet terebinthinæ uſus in hac laborantis conſtitutione eatenus ſuſpectus ſit, quatenus jecoris calore promptè inflammatur, ſi tamen diureticis minimè Calefacientibus miſceatur, renes urinarioſque meatus expurgat hunc in modum.

℞. Caſſ. cum aq. viol. rec. extract. ʒvi. terebinth. claræ ℥ß. pul. lipuirit. ℈ij. M. F. bolus Ex intervallis quibuſdam 4. horis ante prandium propinetur. Lenita prius alvo vel pharmaco clementer ſubducente, vel molli clyſtere. Clyſteriorum enim uſus ad ſupervacanea excrementa à renibus ad alvum detrahenda mirificè confert, quemadmodum & vomitus à cœna bis, vel ſaltem ſemel in menſe, averſionis gratia utiliſſimus eſt: ſicut & cauterium in altero brachio excitatum.

Ad comminuendum & deturbandum calculum, quæ ſequuntur primas obtinent partes.

℞. Lapid. judaic. lyncis an. ʒi. nucl. meſpil. ʒß. tragacanth. gummi ceraſ. & perſicor. an. ℈i. terantur omnia & cum terebinth. ℥i. incorporentur, cujus tertiam partem capiat horis 5. ante cibum, deinde ſtatim ſuperbibat ℥vi. juſculi hujus.

℞. Mali citri minutiſſimas in partes diſſecti num. 1. ſem. bardan. melon. alth. an. ʒß. cicer. rubr. p. iii. rad. liquirit. ℥i. M. & in gallinæ ventrem exenteratum ponantur. Deinde in q. ſ. aquæ bulliant ad carnium integram cocturnam, & juſculum percolatum ſorbendum exhibeatur, ut jam diximus. Omitto nunc Elect. Lythontripum juſtinum & ducis Nicol. tanquam omnibus nota. Quod ſi deciduus calculus ut uteribus reſiſteret, fotus, balnea, ſecta vena ad malleolos. Sicyæ affixæ à renibus incipiendo, & ad inguina per obliquam illiorum poſitionem procedendo præſentaneo erunt remedio. *Job. Zecchius, conſult.* 8.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Calculo Renum.

Alvum quotidie lubricam natura non operante arte procuret; vel leniente Clyſtere vel bis noſtris uſitatis pilulis.

℞. Aloes non lotæ, agar. troch. rei, ſpec. hieræ an. ʒv. terebinth. igne exſiccat. & in pulv. redactæ ℈iv. cum Syrup. de abſinth. pilulæ, ex cujus ʒi. formentur pil. 6. quarum duæ bis vel etiam ter in hebdomada dentur hora una ante cœnam. Omne ſtudium impendat in congrua ciborum & potuum, tum quantitate, tum qualitate, ratione obſervanda, quod ſi ſemel tantum in hebdomada conſueti cibi & potus dimidium circumcidere non gravabitur, incredibile auxilium inde ſibi comparabit, ut excrementa in renibus aggregata ad inteſtina invitentur, ſemel ſaltem in menſe hanc averſionis rationem habebit.

℞. Terebinth. ℥ß. pulv. liquirit. q. ſ. f. bolus quem capiat tribus horis ante cibum.

Ad calculos frangendos & arenulas deturbandas non ignobilem locum obtinet noſtrum medicamentum pluries felici ſemper cum ſucceſſu oblatum & comprobatum quod.

℞. Sem. Melon. mundat. ʒß. oſſis dactil. ceraſor. meſpill. an. ℈i. ſem. milii ſolis, rad. liquirit. gummi ceſor. an. ℈ß. ſem. alth. viol. alb. apii & aſparagi an. gr. v. pulv. lepor. Ætii ʒii. M. omnia & in tenuiſs. pulverem redigantur, cujus ʒi. cum juris, cicer. rubr. ℥vi. & butyri rec ℥i. propinetur, horis, 5. ante prandium, duobus vel tribus diebus continuis ſemel in menſe, immediatè poſt ritè præſcriptam purgationem. Multa alia in hunc uſum adminiſtrari ſolent, nempe oleum amygd. d. & amar. & amygdalæ ipſæ amaræ ante omnem cibum commeſtæ; aqua etiam ex raphano, limonibus, amygdalis amaris & ononidis radice ſtillaticia. Nec non etiam limonum ſuccus ad 4 vel 5. uncias cum totidem aquæ ononidis & modico ſacchari datus: ſed ab hoc medicamento caveant, qui frigido imbecilliorique ſunt ventriculo.

Ad refrigerandos & temperandos renes duo remedia efficaciſſima & tutiſſima paratuque facillima mihi valde familiaria proponam. Primum frequens uſus conſerv. roſ. & viol. cum ſantal. rubr. in hunc modum.

℞. Conſerv. roſ. & viol. an. ʒ. iii. ſantal. rubr. pulv. ʒß. Syrup. viol. ʒii. M. capiat duabus horis ante cibum, interdum bis in die.

Alterum eſt aquæ limpidæ, excoctæ, tepidæ 6. vel 7. unciarum menſura ante omnem cibum bis vel ſaltem ſemel in die potus, nihil enim adeo renes à recrementis vacuos & temperatos reddit, igneas etenim ipſorum calor aquæ tepore tandem extinguitur, ita ut in poſterum calculos procreare non poſſint. *Ioh. Zecchius, conſ.* 17.

SECTIO XI.

Pro Calculo Renum.

Toto corpore expurgato ſanguineq; detracto, medicamenta tum interna, tum externa adhibenda ſunt,

quæ

quæ meatus laxare, ac renum corpora mollire valent, inter quæ.

♃. Ol. amygd. d. rec. ol. amygd. amar. an. ℥iv. vel v. M. & per os jejunio ventriculo exhibeantur vel.

♃. Milii ſolis, ſaxifrag. Capill. ven. an. Mi. cicer. rubr. contuſ. pi. rad. erythrodani (i. rubiæ Maj.) & petroſel. an. ℥i. F. decoctio. S. A. in colat. ℥viii. diſſolv. terebinth. claræ ℥ß. propinetur horis 4. ante cibum quo etiam tempore, partes dolentes uſque ad pectinem oleo Scorpion. & amygd. d. inungantur, dolore adhuc perſiſtente, renum lumborumque regio inungatur infraſcripto unguento.

♃. Ol. Chamæm. aneth. amygdal. d. & ſcorpion. an. ℥ß. adipiſ anſer. butyr. rec. an. ℨi. ceræ q. ſ. f. unguentum. Si adhuc dolor vehementer urgeat ad narcotica veniendum. Clyſter quoque utiliter iniicitur tum ad vaſa emollienda, tum etiam ad dolores demulcendos; eſt hujuſmodi.

♃. Decoctionis rad. & fol. alth. malv. parietar. flor. Chamæm. ſem. aneth. apii, petroſel. ſeneccion. ℥ix. ol. rutac. & ſcorpion. an. ℥iii. butir. ℨii. philon. rom. ℨi. terebinth. eodem decocto calente diſſolutæ ℥i. cum vitell. ovi ſine ſale f. Cliſter. Poſt hæc, ut calculus à rene per ureteres in veſicam detrahatur, tota hæc regio calentibus manibus, oleoque Scorpionum inunctis pluries aſſiduè perfricetur; mox Sicyæ ſine inciſione affigantur ſurſum à rene affecto incipiendo, & deorſum ad inguina oblique deſcendendendo, quo etiam tempore non quieſcere, ſed exerceri ex *Hippocr.* ſententia convenit, propterea motus vel equo, vel curru, vel quovis alio modo concitatior ex uſu erit.

Poſtremò verò danda ſunt quæ calculum conterant. Ut.

♃. Sem. Bardan. ℥i. fructuum alKeKengi num. 5. rad. fœnicul. ſaxifrag. an. ℨi. bulliant in vini albi ℥viii. ad conſumptionem quartæ partis, in colat. adde Sacch. ℨii. Croci gr. v. f. potio ſummo manè exhibenda ſimulque illinantur renes ſequenti oleo.

♃. Parietar. Mii. cepas albas decorticatas num. 5. contund. & ſimul bulliant in ol. Chamæm. Colatum oleum uſui ſervetur. *Ioan. Zecchius, conſult.* 24.

Vir quidam cum jam duobus pene menſibus renem calculo laboraret, irritis auxiliis, juſſi ut inuncta manu cum ol. Liliac. quis ſecundum ureteres eam deduceret, appoſitis etiam cucurbitulis ſupra natem lateris dolentis; intraque tres horas, lapidem ſatis magnum, ut poſtmodum apparuit, detruſit in veſicam, ſequenti die vino è radice graminis epoto, lapidem ejecit & liberatus eſt. *Hier. Cardanus de curat. admirand. curat.* 24.

Hircinum ſanguinem frangere in renibus & veſica lapidem tam verum eſt, quàm meridie ſolem lucere, quam plurimos enim ejus vi comminuimus. Sed & Leporino fit hoc idem *Jul. Cæſar. Scaliger. Exercit.* 344. *num.* 8.

SUBSECTIO XII.

Pro Calculo Renum.

SExagenarius quidam ob reprobum alimenti uſum, in calculum renum incidit, hic præter purgationes varias, paratas præſertim ex terebinthina abietina, cujus vi mucilaginoſam per alvum pituitam excernebat, uſu aſſiduo aquæ concoctæ cum ligno illo indico, quo aqua cæruleum dilutiorem colorem contrahit, & vocatur à Monardo nephriticum, biennio ſanus evaſit. Poſtea exaſperato malo, ſupprimitur omninò urina, adſunt ureterum & renum cruciatus immanes, vocantur de novo Medici: quorum conſilio, enematis emollitur alvus, expurgantur excrementa, diſcutiuntur flatus, miniſtrantur unguenta, fomenta, & emplaſtræ, ſuperiores & inferiores venæ ſecantur, ano hirudines admoventur, balneum applicatur oleagineum, lapidem comminuentia auxilia imperantur, omnia licet utilia, citra commodum tamen celebrantur; nam aucta gravitate in lumbis, & per 18. dierum ſpatium retenta urina, per intervalla jam Epilepſia vexabatur, demum cùm nulla eſſent prætermiſſa, quæ calculi comminutionem pollicerentur, & æger conclamatus eſſet, toto corpore tumidus, diroque dolore in illum regione oppreſſus, ex præſer-

ſcripto medicorum oleum amygd. d. rec. paratum cum guttulis balſami permixtum lambere cœpit; cujus auxilii ope, aliquantulum recreatus, per ſedem viſcidum humorem, & per urinam arenulas minutiſſimas excrevit, & in eodem auxilio perſiſtens, cum urina cruenta, calculum purpureum, oblongum, aſperum, duriſſimum, nucleo dactyli magni ſimilem, excrevit, libereque jam urinam reddens, majorem quantitatem amygdalini uſque ad ℥iii. & balſami uſque ad ℥ß. aſſumens. Decem dierum ſpatio 65. calculos emiſit, duros, ciceris forma & magnitudine, tandem reſtauratis viribus ſenſim & ſine ſenſu convaleſcere cœpit. Hujus etiam ſolius auxilii beneficio in poſterum præſervatus fuit Nam jejuno ventriculo amygdalini ℥ß. 6. balſami guttulis permixtam abſorbebat; cujus præſidii ope ſabuloſam urinam excernens in multos annos vitam produxit, magna ergo eſt balſami pro hoc morbo, & aliis frigidis curandis vitiis vis atque poteſtas: cujus uſu ſe liberaſſe virum quendam qui erat in conditione mortis à lapide gloriatur. *Avenzoar. lib.* 2. *Teizir. Tract.* 2. cap. 7.

Si verum balſamum deſit, ejus loco utere ſtacte, 1. Myrrhæ pretioſiſſima gutta, vel Orientali, aut eo quod ex Peruvianis inſulis afferri ſolet, quod mirabiles præſtare utilitates veterum & juniorum diligentiſſimi literis commendarunt.

Memini me pluries calculos magnos renum cavo tenaciter impactos: uſu ſtillatitiæ aquæ ex nicotiana viridi extractæ in potum exhibitæ per urinam deturbaſſe. Si ea deſit ejus decocto utere cum utilitate multa. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 66. *lib.* 2. *Prax. Admirand.*

Jam verò ſummo Dei Opt. Max. beneficio ad nos affertur ex *America* lapis quidam nobiliſſimus, & velut gemma, Lapis nephriticus vocatus, qui ita geſtatus, ut corpus humanum nudum tangat, tum à paroxiſmo liberat, tum præſervat: quod nos quotidie veriſſimum eſſe experimur, quare nephritici, hunc geſtabunt, *Hieron. Donzelinus, conſil.* 83. *lib.* 6. *Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

Quidam Nobilis Lutetiæ, lapidem habuit mollem laxum efformatum ad inſtar mortarii, per quem tranſcolata aqua & epota mirum in modum juvabat calculoſos & urinam ſuppreſſam *Jacob. Hollerius. Schol. ad cap.* 48. *lib.* 1. *De morbis internis.*

Sexagenarium immunem à renum calcu ſervavi annos 16 (cui aliqui obnoxius erat largo ſalis marini uſu, quod deinceps in multi confirmavi. *Johan. Helmontius. Tractatu de Lithiarſi. cap.* 3.

Conſiliarius quidam cum per quindenas ſingulas ſoleret miſerè calculi dolore decumbere uſus deinceps cereviſia dui ſemen dauci incoctum eſt, liber à calculo per aliquot annos vixit. Idem *Tractat. de Litiaſi cap.* 7.

In Monaſterio prope *Bruxellam* fontes ſpirant aliquot, qui ſaxa parieti apponunt, uncinamque & ſecuri frequenter ſaxa adnata decutiunt. Ibi monachi queruntur ſe ſtrophas ſive tormina pati, niſi ſemine Dauci cereviſiis in cocto utantur quotidie, odor enim ſemini dauci, odorem ſaxatilem dormat & comprimit Idem *Tract. de Liliaſi, cap.* 1.

Baro quidam noſtras dum per aliquot anno in ſua *Angliæ* Legatione, pluries calculis renum ſummo cum dolore infeſtatus fuiſſet, meque ſuadente, uteretur bis hebdomadatim liquore Aroph *Paracelſi* (quod ſonat Aroma Philoſophorum) per 18. deinceps annos à Lithiaſi liber. Tandem anno 83. vitæ defungitur, ejuſque cadaver diſſectum ne arenulam quidem aut Lapillum oſtendit. Idem *Tract. de Litiaſi cap.* 7.

Rariſſimum diureticum ex lapide cancrorum colligitur etiam vulnerarium ac febrifugum, modo reſolvatur in formam priſtini lactis: quod quam ſit excellens & potens, vix cuiquam quam perito perſuaderi poteſt. *Ioh. Helmontius. Tractat. de Lithiaſi, cap.* 7.

Calculos imminuunt, frangunt & expellunt quæ ſequuntur.

♃. Aq. fragar. & Saxifrag. an. ℥vi. vini alb. generoſi ℥vi. ol. amygd. d. ℥ii. ſpirit. vitrioli ℈i. M. pro tribus doſibus. Prima detur calidè quantum ferre poteſt. Poſt horas 6. detur ſecunda pari modo, ſi etiam hæc inefficax (quod rarò contingit) ter-

tertia propinetur. Paratu facilior ſit julepus ex Aqu. Saxifragæ & Syrup. viol. cum ſpirit. vitrioli gutt. 15. vel 20. Pilulæ ſequentes ſunt efficaciſſimæ.

℞. Salis prunell. cryſtal. tartar. ſalis baccarum hederæ & fol. naſturt. an. pt. æq. eum Syrup. appropriato vel terebinthina F. Maſſa pilul. de qua capiat ʒi. ſingulis diebus manè.

Cinis corticum ovorum aduſtorum à ʒß. ad ʒi. exhibitus cum vino albo potenter expellit calculum in urinæ meatibus hærentem. Chimici ſuos ſales ad calculorum excluſionem maximè prædicant. Inter quos non infimum locum obtinet ſal ſiliquarum & ſtipitum fabarum, cujus ʒß. cum vino albo egregiè operatur. Idem præſtat tartarum vitriolatum eadem doſi. Ab iiſdem etiam ſpiritus ſalis laudatur, illiuſque guttas aliquot manè cum juſculo aut alio liquore exhibent. Pro potu utatur æger vino tenui & paucifero, cum decocto rad. Eryngii quod quidem decoctum pro potu ordinario à *Cratone* commendatur, & nos egregios illius vidimus effectus. Sed marinum vulgari multò præſtantius eſt. *Lazarus Riverius, lib.* 14. *Pract. cap.* 1.

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro calculo Renum.

IN Renum obſtructione à calculo totali, vel etiam ubi ureteres & veſica à calculis in eam regionem detruſis omninò fuerint obſtructi, ut ne gutta quidem urinæ prolabi poſſit, præſentiſſimum eſt remedium, ſi urina hirci recentiſſima ex vivente adhuc hirco cum veſica extracta potanda detur calidè ad cochlear; unum & omentum cum inteſtinis ſtatim ventri, pubi & peritoneo fuerit applicatum. Sic nimirum calculus repentè conſumitur ſine læſione vaſorum & patiens liberabitur. Convenientius in hoc affectu nihil eſt, quàm ſi Mercurius dulcis ſemel atque iterum juſta doſi exhibeatur; quinimo nephriticus dolor raro inteſtare ſolet eos, qui pilulis mercurialibus ſingulis menſibus utuntur. Hac nimirum ratione ductus amplificantur, & calculi deinceps ſponte excernuntur. Quod ſi interim ſpecificum ludi humani (*i.e.* ut opinor calcul. ex humano corpore exſect.) certa ſua quantitate aſſumptum fuerit (quod nempe non tantum calculum renum & veſicæ ſed univerſi corporis tartarum exterminat) minus deinceps nephritici dolores extimeſcendi fuerint. *Iohann. Hartmanus. Pract. Chimiatr.*

Ad veram duelech. reſolutionem liquationemque primatum obtinet ludus *Paracelſi*. Hic nempe eſt lapis, Saxifragrorum apex & calculoſorum deſiderium. *Iohan. Helmont. Tract. de Lithiaſi cap.* 7.

Diſſolvitur terebinthina cum vitello ovi, vitello vino *Hiſpanico* & Syrup. de alth. *Fernelii*, & ſic ſoluta candidat lactis inſtar, exhibeturque in calculo à Medico quodam percelebri. Sanguis vituli cervini inſpiſſatus & exſiccatus, ʒi. pondere calculum mirificè pellit, experimento certo vel.

℞. Malorum Citriorum qu. v. adiice quod intus eſt acidum, reliquum raſum; comminutumque ſtet in vaſe vitreo 24. horis.

Poſtea ℞. Expreſſi ℔i. fruct. alkekeng. recent. num. 64. contuſa M. & ſtent iterum 24. horis ſimul, dein ex vitro diſtillentur per arenam, ut de ℔i. remaneant.

℞. Hujus aq. deſtillat. ℥ii. vini rhenan. Sacchar. cand. pulv. ʒiii. M. hæc eſt aqua a Lotharingiæ duce miſſa principi cuidam, tunc ſecreta & magnantibus in magno uſu, & mirabilis in expellendo calculo ſi corpus prius clyſtere, vel alio leniente pharmaco purgatum, & ejus 2. vel 3. cochlearia ante prandium & modicam deambulationem ſumpta fuerint, *VVolfangus, Hoeferus. Herc. Med. lib.* 3. *cap.* 4.

In omnimoda urinæ à calculo ſuppreſſione, teſtæ ovorum calcinatæ ad ℈ii. vel ʒi. aſſumptæ, omnia reliqua medicamenta præcedunt. Cochenilia tinctorum ex *India* Occidentali in vino Rhenano aſſumpta ad ℈i. mite quidem & ſuave eſt medicamentum, ſed magnæ efficaciæ. *Paulus Barbette. Praxib. libr.* 4. *capit.* 8.

Poſt juſtam emollientium, laxantium, anodynorum, viaſque dilatantium tam

inter.

internorum quam externorum uſurpationem, tum maximè commendatur ſequens pulvis cum aqua petroſelini aliave ſpecifica exhibitus.

℞. Sem. thlaſp. minim. tartar. vitriol. an. ʒiß. ocul. cancr. ſal. ſtipit. fabarum, geniſt. ononyd. ſtercor. Columb. an. ʒß. M. F. pulvis doſis ad ℈i. imò aliquando ad ʒß.

℞. Cicer. rubr. hord. mund. an. ℥ii. ſem. viol. purpur. papav. alb. urtic. malv. an. ʒß. ocul. cancr. contuſ. & in petia ligat. ʒii. bacc. Junip. ℥i. ficcum ping. numero 9. ſebeſt. numero 7. fruct. alkekeng. numero 4. liquirit. raſ. ʒvi. coq. in ℔iii. aqu. communis, in colaturæ ℔ii. diſſolve Syrup. papaver. errat de 5. rad. diacnid. an. ℥iß. Spirit. ſalis armon. ℈ii. M. de hoc apozemate Sexagenarius quidam nephiriticus bis terve de die aſſumens hauſtulum, inſtillatis prius guttis ii. balſami ſulphuris juniperini, varios excrevit exiguos calculos.

Omnibus commendamus ſpirit. ſalis armoniaci, tanquam ſpecificum cum vino rhenano, ſpirituve diuretico: ad præſervationem, ut & curationem ipſam, univerſalibus nempe præmiſſis, uſurpatum. *Federicus Deckers. Notis & obſerv. ad cap. 8. lib. 4. Prax. Barbettianæ.*

SUBSECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Calculo Renum & Veſicæ.

INter medicamenta compoſita lapidem comminuentia, eſt hoc Electuarium: cujus uſus omnem lapidem renum & veſicæ indubitanter frangit, & expellit, imò ab ejus generatione præſervat.

℞. Aſari polii montani, Chamædr. phu, & mei, rad. aſparag. petroſel. apii, dauci, ſpic. nardi & acori an. ʒiß. rad. Saxifrag. ʒii. vitri combuſt. ſang. hirci præpar. lap. Spong. an. ℥ß. cineris leporis totius combuſti in olla rudi ℥ß. mellis deſpumat. ℔ii. Succ. milii ſolis ℔ß. acet. Scillit. ℥iii. Sacch. rubr. ℔ß. Mell. Sach. Succus & acetum Scillit. omnia ſimul lento igne coquantur ad ſucci & aceti conſumptionem, & reſidui inſpiſſationem, & cùm infrigidari inceperit, reliqua pulveriſata ſuperaddantur, & F. Electuarium, cujus ℥ß. accipiatur diebus continuis manè 5. horis ante cibum. Sumatur cum ℥ß. aq. apii Silveſtris, & videbis quod non eris ab ipſo deceptus. *Bartholomæus Montagnana. Conſ.* 182.

Cùm dolor fuerit maximus & intolerabilis, multum mitigabitur, ſi accipiantur duo vel tria cœpæ, & minutim incidantur, & ſupra tegulam calidam caleſiant; deinde cum vino albo aſpergentur, & ſupra renes vel peritonæum emplaſtretur. De virga aurea vidi experimentum in quodam, qui habuit lapidem in veſica, & comedit dictam herbam cum ovis omni mane per 9. dies, & fractus eſt lapis, & ipſe oſtendit mihi manum plenam lapillis, & liberatus eſt. Item nota quod dicit tibi *Theophilus Mercator*, quòd habebat in crure ulcus magnum & malignum, & nullo modo curari poterat, & quidam docuit ipſum, ut frondem dictæ herbæ ſuperponeret bis in die manè & ſerò, & in novem diebus liberatus eſt. Item nota quod dicit tibi alter, quando inteſtinum rectum exit, & quis habet dolorem & exitum hæmorrhoidum, quòd pulvis virgæ aureæ datus in cibo vel potu citò ſanat. Radix linariæ bibita ad ʒi. cum vino & aqua lapidem frangit & expellit. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 2. cap.* 18.

Quidam calculum confirmatum in renibus habebat, cum intolerabili dolore lumborum, & difficulter mingebat. In hoc curando intentio noſtra fuit lapidem fixum, quantum poſſibile erat, è ſuo loco movere, viaſque emollire & aperire, ac dolorem mitigare. Ideò omnium primo emolliens enema confert, dilatans & dolorem mitigans ac alvum leniens.

℞. Rad. altheæ ℥i. fol. alth. viol. parietar. an. M. i. flor. meliloti, chamom. an. p. i. ſem. lini, fœnugræc. an. ℥ß. caric. ping. num. 6. ſebeſt. num. 5. ſem. 4. frigid. maj. an. ʒiß. furfur. in linteo ligati p. i. f. decoctio in aqua communi pro ℥x. Adde caſſiæ rec. extractæ ℥i. Sacchar. rubr. ℥ß. Butyr. rec. ℥ii. ol. communis & amygdal. d. an. ℥i. ſalis parum. f. enema; quo clyſtere duriora excrementa depoſuit. Et quia robuſtus erat, & dolor magnus, vena

vena ex maleolo ut incideretur eodem die poſt clyſteris operationem juſſi, & hunc fotum ex anodynis veris, quæ calorem temperatum habent præſcripſi.

℞. Rad. alth. cum fol. malv. an. p. 1. ß. ſem. lini & fœnugræc. an. ℥i. decoq. in aq. com. vel meliùs in hydræleo q. ſ. & in illo decocto ſpongia madefacta & expreſſa regionem renum fovebat. Mox ſequenti unguento locus dolens inungatur.

℞. Butyr. rec. ol. amygd. d. axung. gallin. anſeris an. ℥ß. ol. chamomill. anethini an. ℥ii. ceræ parùm. M. dolor parùm mitigabatur. At cùm rurſus alvum non deponeret, die ſequenti clyſter denuo injectus eſt, & dolor nonnihil ſedatus eſt. Tamen lapis adhuc fixus renibus inhærebat: quare cucurbitulas ſiccas ſine ſcarificatione ſupra renes affigere juſſi, deinde aliam paulò inferiùs, & rurſus aliam atque aliam deinceps, paribus intervallis oblique uſque ad inguina, ut ſic calculus in veſicam deſcenderet. Conducunt enim non parùm cucurbitulæ ejuſmodi abſque inciſione adhibitæ, quæ ſæpe lapidem celeriter adeò transferunt, ut ſubitam ejus mali levationem comparare poſſint, lapide nimirum in locum ampliorem translato, ſuprà à renibus initium facientes, ad inguina per obliquam earundem partium poſitionem procedentes. Sed priùs fotu illo relaxante & emolliente poſt clyſterem tantiſper utebamur: & non utebatur cucurbitulis, cùm dolor vehementiùs inſtaret, ſed ipſo aliquantulùm lenito. Et ita cum fotu continuo dolor mitigatur; tandem etiam, adhibitis cucurbitulis, ſentiebat calculos aliquot per ureteres in veſicam deſcendiſſe, & ceſſabat difficultas mingendi. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 21. *lib.* 24.

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Calculo Veſicæ.

PRo atterendo excludendoque calculo.

℞. Decoct. Cicer. rubr. cum rad. Scolopendr. & alth. ℥vi. vini alb. potentis ℥ii. aquæ extillat. ex cepis albis, ſucci limon. rec. expreſſ. an. ℥ß. Sacchar. albiſſ. pulv. ʒii. M. F. potio tribus horis ante cibum exhibenda. Hoc ſanè medicamentum nulli fortaſſe alio in hoc opere cedit, ad idem etiam maximè valet hoc quod.

℞. Terebinth. ignis vel ſolis veſiccatæ & in pulverem redatæ ℈ii. lapid. Judaici, vitri uſti ſem. geniſtæ an. ℈i. terebinth. claræ & liquidæ ʒiii. M. F. bolus capiendus 4. horis ante cibum, ſuperbib. ℥iv. aq. Saxifrag. & ℥ii. vini albi cum ſacch. albiſſ. ʒi. Interim illinantur ſingulis 6. horis pubis & perinæi partes hoc linimento.

℞. Pingued. cunicul. pingued. anſer. ol. Scorpion. an. ʒi. ſucc. parietar. depurat. vini albi potentis an. ℥ß. M. F. linimentum, ſuperadditis ʒii. lapid. Judaici cum prædictis probè ſubacti.

Sanguis etiam vulpis & hirci calens, tum per fiſtulam argenteam injectus, tum etiam pubi & peritonæo illitus, maximam vim habet ad calculum atterendum in veſice; modo hic vetuſtate non obduruerit. Omnium extrinſecus admovendorum efficaciſſimum erit Lavacrum hujuſmodi.

℞. Flor. Chamæm. melilot. aneth. abrotan. ſaxifrag. fol. caulium, ſenecion. parietar. ſcolopendr. malvaſ. alth. rad. petroſel. fœnicul. ononid. viol. an. Miii. ſem. lini, milii ſolis an. ℥ii. fœnugræc. aniſ. ammeos, an. ℥i. bulliant omnia in q. ſ. hydrælei, vel aq. dulcis; in qua prius exactè excocta fuerint capita duæ vervecis, & uſui ſervetur pro lavacro; quo cum utitur, ſi ſumpſerit hanc potionem mirificè conducturam ſperamus.

℞. Rad. enul. ℥ß. gran. alkekeng ℥ii. Bacc. Juniperin. ℥i. Liquirit. ʒvi. Omnia tuſa bulliant in vini alb. ℥ix. ad conſumptionem tertiæ partis; colat adde ſacchar. finiſſim. ʒi. F. potio calidè exhidenda. *Johannes Zecchius, conſultat.* 31.

SUB-

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Calculo Veſicæ.

QUoniam Medicamenta lapidem comminuentia, nihil fermè operantur ob lapidis grandioris duritiem, unica Chirurgia supereſt, quæ eum detrahendo miſerum ægrotantem à tam gravibus tamque aſſiduis moleſtiis à doloribus pene intolerabilibus liberare poſſit. Sed cum hoc opus maximum ſibi junctum habeat periculum, potiſſimum in ſene molliore corpore & Cacochymia laborante, jure optimo clariſſimi viri recuſarunt hoc præſidii genus. Sed cum ex graviſſimorum virorum decretis, in præcipiti caſu magis ex uſu ſit, ac longe melius, præſidium aliquod generoſum, licet anceps, adminiſtrare, quàm demittere ægrum mori, omnibus ad ægrotantis ſtarum præſentem & futurum attinentibus, diligenter ſummaque opera expenſis, in eam venio ſententiam, ut ad cervicis veſicæ inciſionem deveniretur; parva facta ſectione, eo conſilio, ut lacerato muſculo Sphinctere per vulnus licet parvum admodum, urina perpetuò involuntariè ſenſim præter laberetur. Hoc enim opere peracto, dolores prorſus ceſſare ſolent, ut in nonnullis à me fuit obſervatum; ac præſertim in Nobiliſſimo quodam *Savonenſe*, de *Reariis* annum agente 72. qui deinceps fœlicem ſemper duxit vitam. Siquidem in reddenda urina, geminam ob cauſam, dolores excitabantur, tum quoniam urinæ egreſſuræ impetu calculus quaſi proditurus dum dimovetur affectas partes lacerando ingentiſſimos parit cruciatus; tum etiam quia ſub mictionis finem, Sphinctere muſculo ſeſe colligente & conſtringente, in cauſa eſt ut ſubjectæ partes nonnihil ulceratæ à duriore lapide premantur vellicenturque, at nunc utraque doloris cauſa confertim aperto loco ceſſat, quando quidem neque urina ibi colligitur, ſed ſenſim continuò educitur, neque commemorati muſculi compreſſio aſtrictioque ampliùs locum habet, modo impoſita tenui argentea aut plumbea fiſtula vulnus apertum aſſervetur, quaſi in fiſtulam calloſam abeat. Profecto cum ars naturam imitari ſtudet, obſervaverimque ego non ſemel in lithiaſi affectis, diſrupto ea in parte abſceſſu ſponte nato, ob cauſas jam dictas, dolores moleſtiaſque omnes in urina reddenda ceſſare, à natura edoctus, opus hoc non potui non ſemper celebrare: noſtrum autem novum hoc conſilium, qualecunque fuerit, ſi apud aliquem authorem modernum hujus ætatis reperias, ſcias velim id totum à me accepiſſe. *Iohannes Zecchius, conſult.* 58.

De iſta inventione medicandi calculoſis ſenibus gloriatur *Zecchius* in *conſultat.* ſed longè antè natum *Zecchium*, tali curatione palliativa utebantur Medici *Pariſienſes*, jam à centum annis uſitata. *Ioh. Riolanus*. Enchirid. Anatom. *lib.* 2. *cap.* 30.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Calculo Veſicæ incipiente in puero quinque annorum.

IN conſilium adhibitus, hoc modo cum ipſo proceſſi. 1. Inſtitui optimam victus rationem, nimirum ut aer ſit calidus, panis benè fermentatus & coctus, non recens, neque nimis durus. Juſculis utatur carnium caſtratorum, pullorum, gallinarum, aut caponum, quibus aliquid roriſmarini, ſalviæ, & majoran. nonnihilque ſalis ratione ſaporis addi poterit, radices fœnicul. petroſel. & quæcunque urinam inſigniter movent, cibis minimè addantur, dum enim urinam movent, ſuccum indigeſtum ſimul ad venas meſaraicas ac hepar ſecum ducunt. Ex quibus obſtructiones viſcerum, & materia calculoſa augetur. Viſcidi glutinoſi, craſſi, & qui difficilis ſunt digeſtionis cibi nullo modo ſunt offerendi, uti nec ſalſi, & qui pipere, zinzibere, caryophillis, raphano, cepis & ejuſmodi rebus conditi ſunt cibi. Legumina quoque oriza, fructus crudi, piſces, caſeus, lac & lacte confecta edulia ſummoperè vitanda. Vino utatur albo & tenui decoct. agrimon. & veronicæ diluto. Po-

ſtea

ſtea corpus ſequenti portiuncula expurgavi.

℞. Rad. fœnic. petroſel. eryng. marin. an. ℥ß. fol. agrimon. veron. cuſcut. an. Mß. ſem. aniſ. ʒi. coq. in aq. ad conſumptionem tertiæ partis in colat. ℥ii. diſſolv. Syrup. roſ. compoſ. cum rhab. agar. & ſen. ℥ß. electua. diacartham. ʒß. M. F. potiuncula ſumenda quatuor horis ante prandium.

Purgato corpore ſequentem præſcripſi Syrupum magiſtralem, de quo ſingulis diebus duabus horis ante prandium ex cochleari ſumebat ℥i. obſervata interim optima victus ratione, & per intervalla expurgato corpore, nunc præſcripta potiuncula, nunc pulver. rads mechoac. ℈ii. ſumptis cum juſculo carnium. Syrupi autem hæc eſt deſcriptio.

℞. Rad. fœnic. petroſel. gramin. ſaxifrag. eryng. marin. an. ℥i. fol. agrimon. veron. herniar. capill. ven. cuſcut. an. Mi. fl. 3. cordial. geniſt. & fl. chamæm. an. p. i. ſem. milii ſolis biſmalv. aniſ. & ſem. 4. frigid. mai. an. ʒii. liquirit. raſ. & uvarum paſſul. exacinat, an. ℥ii. F. decoctio ad conſumpt. tertiæ partis, adde ſacch. miſcellan. ℔ iß. mell. puri & deſpumati ℔ß. F. S. A. Syrupus, aromatizetur pulv. Cinamom. elect. ʒii.

Per menſes quoque aliquot ſequenti ſemicupio ex rad. herb. & ſem. emollientibus laxantibus, lenientibus & flatus diſcutientibus per intervalla utebatur.

℞. Rad. & fol. alth. rad. & fol. malv. rad. fœnicul. petroſel. eryng. marin. an. ℥ii. herb. parietar. viol. veronic. flor. chamæm. melil. geniſt. ſambuc. an. M. i. ſem. fœnugræc. lini, an. ℥i. ſem. petroſel. aniſ. fœnicul. geniſt. an. ℥ii. coq. in q. ſ. aquæ pro ſemicupio. Ex ſimili quoque decocto, quotieſcunque alvus non reſpondebat, addito vitello ovi, parumque electu bened. laxativ. & ol. rutac. enemata præparavimus & exhibuimus.

Imum ventris & peritonæ non ei ſolum balneo egreſſo, verum etiam ſingulis diebus ſemel aut bis ſequenti unguento inunximus.

℞. Ol. Scorpion. amygdal. amar. an. ℥i. ol. Lil. alb. & ung. dialth. an. ℥ß. M. fiat unguentum.

His adhibitis remediis Dei ſingulari beneficio, paulatim convaluit, neque poſthac ullum mali hujus veſtigium ſenſit. *Guill. Fabrit. Hildanus, obſerv. 71. cent. 3.*

SUBSECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Calculo Veſicæ.

MUlta uſurpavit remedia toto anno per intervalla, ac tandem calculum excrevit nucis avellanæ magnitudinem æquantem, ſed figuræ oblongæ olivam referentis: at verò tanta difficultate ferebatur per virgæ canalem ut intra 35. tantum horas à veſicæ orificio ad balani radicem pervenerit, ubi meatum anguſtiorem inveniens, nullo modo eum pervadere potuit, atque adeo neceſſum fuerit balani inciſione illum extrahere, quæ in parte inferiori, propè frænum celebrata eſt. Remedia quibus præcipue calculi excluſio adſcribitur, talia fuere.

Poſt evacuationes univerſales, uſus eſt per menſe integrum pilulis ex ſalibus bacc. hederæ & naſturt. aquat. cryſtallo, tartari & minerali part. æqualibus cum terebinth. in maſſam pilull. redactis. De qua ſumebat ʒi. manè ſingulis diebus. Poſtea verò per novem dies ſumpſit aquæ ceparum albar. in vino albo deſtillatarum ℥iii. cui addebatur ſal. ex capite mortuo elicitum, & nono die prædicti calculi excretio contigit. *Lazarus Riverius. obſerv. 14. cent. 4.*

Puero Mercatoris cujuſdam 7. annorum calculo veſicæ laboranti, Lithotomus *Italus* ſine ſectione lapidem eximere volens, digitum ſiniſtræ manus medium butyro inunctum in podicem immiſit (quæ ratio calculum inveniendi omnium eſt optima & tutiſſima) ac dextra manu ventrem inferiorem in regione pectinis premens, digitoque podici intruſo calculum propellens, vi illum ex veſica in cervicem illius impulit: ubi cum ob magnitudinem ſubſiſteret, & tactu ſupra podicem deprehenderetur, illic ſectione facta ſupra lapidem, cochleari ferreo mox exemit, qui ſi minor fuiſſet, per meatum penis facilè exprimi vel exugi potuiſſet. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 894.*

Barto. Turrianus in Jatro 6. lib. 4. Veſicæ calculum jam ſectioni deſtinatum fregit propinato pulvere Cryſtalli, vel potius ſubſtantia ejuſdem reſolubili. Fit autem Cryſtallus ſolubilis, ſi vel minimum novies in fornace figuli calcinetur, tunc abit in friabilem ſubſtantiam, & in cella poſitus liqueſcit, olei tartari inſtar, bel lapis Cryſtalli ignitus ſepties extinguatur in aq. vel ſpiritu urticæ minoris.

Veſicæ calculus comminuitur Emplaſtro ex cepa alba cocta, pectini impoſito teſte *Joh. Prævotio* Med. *Patavino*. *Schroderus* commendat urinæ ſpiritum, vel è calculo humano factum, quem & ego ſæpius probatum reperi *Vvolfgangus Hoeferus. Herc. Med. lib.* 3. *cap.* 4.

Gerardus Goot, Medicus doctrina & experientia præclarus, *Molinæum* quendam veſicæ calculo laborantem, aqua Perficariæ deſtillata ad integram ſanitatem perduxit, de ea hauſtum ſingulis matutinis exhibendo. *D. Robertus Boyle*, in aureo ſuo Libro, *De Utilitate Naturalis Philoſophiæ*, Parte ſecunda, Sectione tertia.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Calculo Veſicæ.

CAlculum in veſica exiſtentem durum & antiquatum, frangere nemo potuit: molliorem, tophaceum, friabilem, recentem cum difficultate frangemus in juvene, non in ſene, ubi aperti ſint meatus, non adſtricti, ubi vires validæ ſint & ægrotus Medico pareat, medicuſque ſuo munere perfungatur: at etiam ſi conditiones adſint hujuſmodi, rarò tamen hoc opus medicamentis abſolvitur. Ego bis in hanc uſque diem fractum vidi, primum caſu, mox deliberatione, atque matura conſultatione addita. Caſus fuit. Filium *Zanetti* Pontificii Typographi *Romæ* expurgandum ſuſceperamus, Doctiſſimus quidam Medicus & ego, ut poſtea tutior ad ipſam ſectionem accederet (jam enim cum Nurſino artifice de pretio convenerat) tentaverat ante, omnia remediorum genera tum à Medicis Venetis, tum Florentinis excogitata; cumque nullam conſequeretur utilitatem, ſecari cupidus, ſacerdotem juſſit accerſiri, ut ſumptis Eccleſiæ ſacramentis, ſi ex ſectione moreretur, animæ fuiſſet conſultum. Religioſus fuit ex Societate Jeſu, qui audita confeſſione ab ægroto, & cognito morbo, proponit illi pharmacum ut dicebat magni uſus, de quo & in ſeipſo & in aliis periculum fecit, experiri placuit, neque facti pœnituit, Eodem remedio in renum calculo uſus ſum bono ſemper ſucceſſu. Vidi enim circuitus illos nephriticos fuiſſe, non ſine aſſiſtentium admiratione ſanatos. In affectu veſicæ nunquam ſeſe mihi obtulit occaſio experiendi, niſi ſemel ſed æquali cum ſuperioribus eventu, variato tamen exhibendi modo. Deſcribam primùm pharmacum ab ipſo Ieſuita traditum, mox verò aliud, ſed in primis illud remedium approbo, quia nihil deeſſe video, quod poſſit ad hujuſmodi opus perficiendum exoptari: vim agnoſco ſimplicium egregiam, componendi rationem exquiſitam conſpicio, ac eo magis probo, quod pro baſi continet antidotum in quo ſummavis ineſt ad frangendum calculum, habet autem Ieſuitæ pharmacum ita.

℞. Pulv. millepedum præpar. ʒi. ad ſummum ℈iv. aq. vitæ ℥ß. jur is cicer. rubr. ℥ix. vel ℥x. capiat calidum horis ante prandium 5; enemate utebatur emolliente ante medicamenti potum, inſtituebat ſimul emollientem victum, effectus medicamenti fuit: horarum duarum ſpatio, totum corpus incaleſcebat, anguſtiabatur ægrotus ſitiebat, ac ferè loco ſtare non poterat, aliquando circa pubem dolores urgebant, urinæ hora quinta cœperunt craſſiores reddi, ſed non multæ. Secundo die à pharmaco contingebant eadem, ſed urinæ copioſiores & craſſiores. Tertio ſabulum apparuit multum. Septimo tandem adeo plenæ ſabulo viſæ ſunt, ut rectè quis diceret, eas nihil eſſe quam ſabulum aqua diſſolutum, omnia in meliorem ſtatum redigebantur, ita ut qui proximè incidi debebat, liber ab omni malo nono fuerit die, & hic adhuc vivit, ab eo morbo Dei benignitate liber.

Ego verò juvenem annorum 28. calido & ſicco temperamento curaturus, duxi minuendam quantitatem aq. vitæ, & ubi ſingulis diebus datum alteri fuit antidotum, huic alternis dare juſſi, ac pro refrigeratio-

ratione totius corporis, aqua fragariæ, & fabarum ad ℥x. propinabam intermedio die cum gutt. VI. ol. calcanthi & ℥i. julepi violati, hoc autem modo pharmacum indicabam.

℞. Pulv. aſſellor. præp. ʒi. aq. vitæ ʒii. decoct. cicer. rubr. ℥VIII. Ms. & capiat tepidum 6. horis ante cibum, ſed cùm excalefaciebam igne pharmacum, ibi non erat aqua vitæ, verum ubi ab igne remotum erat, miſcebatur. Dedi medicamentum in Balneo decoctionis erbarum emollientium, univerſalibus præcedentibus, præparantur Millepedes ad renum & veſicæ calculos hoc modo.

℞. Aſſellorum quam volueris, quartitatem, vinoque albo generoſo abluito diligenter, mox in ollam coniicito novam vitreatam, lutoque illam incruſtato demum in furno exſiccantur, ita ut poſſint in tenuem pulverem redigi: tum verò affunde vini ejuſdem generoſi quantùm poterunt imbibere, & rurſus exſiccato, ac tertio imbibito & exſiccato ut ſupra, quartò verò pulverem irrorato hoc qui ſequitur liquore.

℞. Aq. fragor. ℥iii. Spirit. vitriol. ʒiß. iterum pulvis exſiccetur & tenuiſſime contritus in vaſe vitreo, aureo, vel argenteo uſui ſervetur. Quod ad ipſam inciſionem attinet, ſi fiat ignitis cultris multo fœlicius ſuccedet, hanc rationem ſecandi, mea perſuaſione, adhibebat *Romæ* quidam ex meis diſcipulis, ac omnes ferè ſanitati reſtituebat. *Horatius Augenius. Epiſc. & Conſul. Tom. 2. lib. 9. Epiſc. penult.*

VVilhemus Laurembergius Profeſſor. *Roſtochienſis* ut ipſe ſe refert provecta jam ætate calculo veſicæ laboravit, qui cum varias moleſtias exhiberet, & nucem ponticam æquare deprehenderetur, ac citra ſectionem exire non poſſe putaretur: ipſe verò periculoſiſſimo huic auxilio ſeſe ſubjicere nollet, de aliis remediis cogitare cepit, primo ergo liquorem illum nephriticum celeberrimum magnoque apud principes in pretio & uſu habitum expertus eſt, qui ita paratur.

℞. Salis tartar. alb. ʒi. affund. aq. petroſel. ℔i. M. & per chartam bibulam transcoletur, & liquori color croceus corticibus aurantiorum concilietur, uſurpavit etiam gemmam illam Indicam, Igiada Hiſpanis dictam ac calculum frangendum celeberrimam, ſed utriuſque remedii nullam vim deprehendit, ergò inter reliqua quæ ad calculum comminuendum commendantur, pharmacum ex aſellis experiri voluit, ad immitationem Augenii in hunc modum.

℞. Pulv. aſell. præp. ʒi. Spir. juniper. ʒii. juris Cicer. rub. ℥x M. quo manè aſſumpto, prima & ſecunda vice à ſumpto medicamento tribus aut 4. horis, quandam pectoris compreſſionem percepit, & quaſi imminens animi deliquium, ut neceſſe haberet theriacæ ℈i. potioni admiſcere, atque ita remedio hoc totos 15. dies uſus eſt. Sed toto hoc ſpatio ne minimum quidem Sabuli expurgari reperit, itaque alia addenda ratus, ſequenti medicamento uſus eſt.

℞. Aſſel. præp. ℥ii. lepor. præp. ſang. hirci præp. Spong. roſ. ſylveſtr. ſem. viol. purpur. an. ℥i. Spec. Lithontrib. ʒij. M. F. antidotum. Hujus antidoti accepit ʒii. decocti diuretic. ℥x. Spirit. juniper. ʒii. quod medicamentum ubi manè hora 5. hauſiſſet, ſecunda vice, poſt horas plus minus 4. ſub pubis oſſe ad regionem oſtii veſicæ, magnos ſentire cepit dolores. paulò poſt parum urinæ profluebat, & cùm ea lamellæ exiguæ inſtar Squammæ piſcis ſubrubræ quæ licet aliquam viſciditatem habere viderentur, ad tactum tamen in ſabulum reſolvebantur, ita ut manifeſto appareret tunicam vel cruſtam eſſe à majore calculo ſolutam. Cujus medicamenti uſum cum continuaret, interdum tertio, interdum quarto, nonnunquam quinto die, hujuſmodi lamellæ craſſiores, & fragmenta ſæpè grandiuſcula profluxerunt, & præſertim ubi lavacro aquæ dulcis uteretur; cum verò & à calculo, & ab ejus fragmentis, orificium veſicæ eſſet fauciatum, ad leniendum dolorem medicamentis uſus eſt, atque ita horum medicamentorum uſu 17. ſeptimanarum ſpatio à calculo iſto liberatus eſt. Decoctum diureticum hoc fuit.

℞. Rad. Liquirit. ʒVI. alth. graminis, ononid. an. ℥ß. baccarum halicacab. num. 20. cicer. rub. ℥iv. uvar. paſſ. ℥i. ſem. 4. frig. Maj. an. ʒi. hord. pij. Coq. in aqu. alkekengi, ononid. fragor. flor. fabarum an. ℔iß. cola-

colatur. adde Syr. de alth. ℥iij. *Daniel Sennertus. Pract. lib. 3. part. 8. ſect. 1. c. 2.*

Ptiſana fructus Cynorrhodi, ſeu roſæ Sylveſtris in furno ſiccat. & pulverat. multos à calculo liberavit, ſed diu ea ptiſana utendum eſt. *Petr. Borell. obſ. 22. cent. 3.*

SUBSECTIO VIGESIMA.

Pro Calculo Veſicæ.

PRincipes *Germaniæ* contra Lithiaſin quotannis in majo bibunt quotidie hauſtum liquoris è cortice vulneratæ betulæ, quem liquorem præſervant à corruptione aeris affundendo ol. oliv. Vulneratur cortex betulæ prope terram in trunco menſe martio, circa tempus quo ſolet vulnerata vitis plorare novellum liquorem è terra hauſtum. Sed is liquor betulæ eſt pene inſipidus.

Si autem ramus aliquis ſpiſſitudinis 3. digitorum ad ſemidiametrum vulneretur, inditaque lana repleatur, ſtatim flet liquorem non ingratum ac ſubcidum, qui etiam in ipſo Lithiaſi tormento ſolatur afflictus ad 3. vel 4. cochlearia aſſumptus. Tenellos etiam, ſubnigrigranteſque betulæ ramulos, (unde Scopæ & virgæ noſtratium fiunt) qui tumentes gemmas nondum frondoſas habent, malleo ſuper incudem vel lapidem conquaſſatos juſſi concoqui aquæ ad cereviſiam frabicandam deſtinatæ; cui cereviſiæ ſi poſtmodum dauci ſemen aut beccabugam aſſociaverim, ſortitus ſum effectus ad Lithiaſis præcautionem optabiles, potentioreſque adhuc, ſi iſti cereveſiæ liquor iſte martialis è ſuperioribus ramis collectus infuſus fuiſſet, poſt ſedationem maximam ebullitionis ſuæ quam vina & cereviſiæ in cadis ſponte tollerant. Comperi namque imprimis quòd ejuſmodi potus è betula diureticorum metum tolleret, eo quod dolores Lithiaſis atque contractura laxet, tam in Lumbis quam inteſtinis (hinc namque unica Lithiaſis etiam colicos dolores ſuſcitat, non minùs ac ſi fomes ejus inteſtinis ineſſet) prodeſt etiam dyſuriis & ſtranguriis ſenilibus, calorem item jecoris mitigat primum, deinde tollit. *Joh. Helmontius. Tract. de Lithiaſi cap. 8.*

Cardanus ſcribit ſua ætate, virum *Longobardos* oberraſſe, qui paucis diebus, quodam poculo paſſim ſecurè, certò atque breviter ſanabat quotquot calculum in veſica habebant, additque judicium ſe non dubitare hunc virum in inferis eſſe, quod moriens artem ſuam mortalibus inviſerit.

Piſtor quidam habebat filiolam quæ ſæpius cruentum meieret, medioque filo ſuſpendebatur lotium: erat autem pallidum cum multo ſedimine ac glutinoſo, ſicque ſeptimum vixerat annum; villica quædam narrat piſtori, idem ſibi olim contigiſſe, juſſit adferri veſicam taurim embrionis nondum nati; veſicula iſta plerumque repleta eſt liquore ſaporis non quidem urinalis, ſed alieni; cujus ſingulo mane bibit ℥ii. cum totidem vini albi. Superſtes diu vixit calculi neſcia. Idem remedium iuvit aliquot puellas pauperes. Idem ex embrione hirco tentatum ac fœlicius adhuc ſucceſſit. *Joh. Helmontius. Tract. de Lithiaſi cap. 7.*

Ad calculum in veſica incidendum magni ſunt momenti hæ pilulæ.

♃. Sem. Milii ſolis petroſel. Saxifrag. & Chæreſol. an. ʒß. Sang. hirci præp. ℈i. ſucci liquirit. ℈ii. trochiſc. aλκεκεngi ſine opio ℈ß. terebinthin. lotæ in aq. fenic. & apii, deinde parum toſtæ ʒij. F. pilulæ admodum exiguæ, & ſingulis diebus capiat ℈ß. aut paulo plus. *Ludovicus Mercatus. Conſult. 6.*

SUBSECTIO VIGESIMA PRIMA.

Pro Calculo in penis meatu contento.

PUer quidam natus annos 10. quum nunquam aliàs mali quicquam perſentiſſet, ad radicem virgæ duritiem evidentem repentè paſſus eſt, ex qua ingentem dolorem vel tactu tantùm tolerabat, & ſæpe ſed parùm per intervalla mingebat. Ad quem vocatus octavo die, poſtquam malè habuit, poſt multa variaque verſata, lapillum eſſe, vias urinæ imò virgæ ipſius colem obſtruentem iuveni; nulla ei febris erat, neque quicquam aliud præter dicta patiebatur. Proinde mandato parco victu remedium hoc parandum iuſſimus, quo lapillus facilè

cilè lapſus eſt. Habet autem remedium ſic. Aſplenium herbam inciſam, & butyro exceptam, apprimè calidam, loco dolenti & malè affecto impone; & vix hora præterierat, cùm lapillum illum puer emiſit & ſanus factus eſt. Lapillus renum erat figura, magnitudine & colore inſtar ſeminis ſiliquæ *Ægyptiacæ*, quem poſtea in pulverem redactum, pater vino *Cretico* excepit, & jejuno ſtomacho per triduum bibendum puero tradidit, perſuaſus, hoc remedio puerum ampliùs non lapſurum in hunc exitialem morbum. *Amatus Luſitanus, curat.* 91. *cent.* 6.

Senex 68. annorum quum veſicæ lapillis graviſſimè crutiaretur, & nihil juvamenti ex variis adhibitis medicamentis perciperet imò in urinæ omnimodam ſuppreſſionem deveniret, glandem illi ſecundum longitudinem in parte ſuperiore præſcindere feci, & inde tandem 2. lapilli avellanæ magnitudine extracti fuere, & ille liber à tam ſævo & crudeli morbo fuit. *Amatus Luſitanus, curat.* 42. *cent.* 1.

SECTIO QUARTA.

Pro Caloris naturalis debilitate.

INter medicamenta, ab omnibus Medicis doctis, ad roborandum calorem naturalem in viſceribus, & toto corpore & ſpirituum generationem maximè commendatur ambra. Ita.

♃. Ambræ ʒß. Sacch. ℥vi. M. ſumatur in juſculo vel quomodocunque: alias commendatur Spiritus vini ex optimo malvatico confectus, ſi manè aliquot guttæ cum mica panis uſurpentur. *Ioh. Crato. conſ.* 14. *lib.* 4.

SECTIO QUINTA.

De Calvitie.

CAlvities (quæ græcis φαλάκρωσις dicitur) defluvium eſt capillorum, quod à ſincipite plerumque incipit ac continuo tractu per medium caput, in occiput vergit, ex defectu alimenti ortum habens; ejus cauſa eſt inopia humidi calidi pinguis, ſenectutis comes eſt perpetuus, hæreditarium aliquando eſt malum: à veneris etiam frequentiori uſu producitur, fit quoque ſecundum *Hippocr.* 6. *Epid. Sect.* 3. *Aph.* 1. Calvities ex conſumptione ipſius cerebri, procedente nimirum ætate, cerebrum abſſcedit ab oſſe cranii, quod privatum humiditate, nequit amplius pilos alere, qui alimento deſtituti decidunt; quæ hæreditaria eſt, & ſenectutis vitio curationem nullam admittit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Calvitie in Adoleſcente.

COnſului ut decocto ulmi ex dulci lixivio caput lavaret, & locum affectum Squilla aut cœpa fricaret, & deinde hac etiam decoctione ablueret quæ ex abrotano & agrimonia paratur, demum verò ut hoc unguento inungeret, quod ex labris vulpis cum pelle in cinerem redactis & ex cinere ſtercoris capræ, & apum & muſcarum, & ſuccis dictarum herbarum & oleo decoctionis muſcarum conſtabat, cera modica adjecta, poſt ſucci conſũptionem ad formam unguenti paratum. Erat hoc Experimentum *Giſberti Horſtii* præceptoris mei. Urina calida per ſe lota juvat, alteri verò ſolo lixivio hederæ arboreæ, cùm caput laveſſet crines reſtituti ſunt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 6. *lib.* 8. de vitiis capitis exterioribus.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Calvitie poſt tineam remanente ad virum excellentem.

CAlvities hæc non ex ſenio, ſed ex ulceribus capitis manantibus ortum duxit vera cute hinc inde exeſa, & per dropacum applicationes & detractiones abſumpta, in cujus locum cicatricoſa & calloſa cutis nata eſt. Cùm autem in cicatrice pili vix unquam naſci poſſint, & jam diu perſeveravit malum, difficile erit arte, illic denuo pilos educere. Tamen cum cutis capitis ſpiſſa & capilloſa ſit, in qua ſemina adhuc forte pilorum latere ſubtus poſſunt, præcipuis expertiſque remediis id tentandum eſſe, ut pili creſcant, cenſerem omiſ-

omiſſis multis aliis hoc modo procederem.

Caput manè foveat dominum cum ſpongia intincta in vino albo, in quo decoctum ſit abrotanum cum Chamæm. & Salviæ floribus; ut ſic pori ſenſim aperiantur; quod & alioquin capiti, tantum abeſt ut obſit, ut potius proſit. Hoc pacto alternis diebus per menſis ſpatium & ultra caput foveat; fricando & pectinando poſt fotum. Deinde inungat caput noctu, ſequenti urgento.

℞. Ol. Myrtin. amygdal. d. an. ℥i. cortic. rad. Cannar. uſtar. verarum. Capill. ven. veri uſti & polytrichi an. ℥ii. capil. murium uſtor. apum combuſtarum & Cantharid. rubrar. maculis nigris an. ʒi. ladan. ʒii. Mell. ℥i. cum cera F. Linimentum. Hoc Linimento nihil eſt efficacius, quod ſi non juverit, nihil juvare poterit, utetur illo alternis noctibus, & quando ſpiſsè adhæret; abluere poterit lixivio, in quo abrotanum decoctum fuerit. Ubi menſis ſpatio uſus fuerit, poſtea hoc decoctum parati curet.

℞. Cap. ven. polytrich. cortic. rad. cannar. fol. Myrti, fol. Sen. fl. chamæm. roſ. rubr. fol. Lapathi acuti an. Mi. lign. guajac. ℔ß. abrotan. M. ii. F. decoctio, quâ ſingulis noctibus caput lavet cubitum iturus, continuando diu; vel ſaltem cum ſpongia foveat, atque niſi ſuccedat menſibus aliquot elapſis, rurſus unguento priori caput inungat noctu & manè, & hoc decocto abluat, hæc præ cæteris omnibus (ſi quid effici in hac re poteſt) efficaciſſima ſunt remedia, quæ fideliter communicare volui, à Deo ſuceeſſum domino optans. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 597.*

SESTIO SEXTA.

De Cancro.

Cancer (Græcè Καρκῖνος & Καρκίνωμα) eſt tumor durus, rotundus, inæqualis, colore liveſcens, nigricans, venis circumcirca turgidis & repletis, dolore ac interdum calore gravis, in qualibet corporis parte naſci ſolet, in facie, labro, ore, oculis, in vulva, cole, & ano; at maximè in fœminarum mammis, quæ, quia fungoſæ & inanes, illius materiam promptè excipiunt, ex utero etiam in eas facilis eſt decurſus, cauſa eſt bilis aduſta & atra in venis hærens, nec ob craſſitiem penetrare pot is, quæ ſuppreſſis menſtruis aut hæmorrhoidibus originem ſuam ſæpiſſimè debet. Ejus ſigna ſunt, tumor in principio ciceris magnitudine, cum dolore & calore, hinc fabæ, deinde juglandis, & ovi magnitudinem æquat, tandem in ampliorem molem attollitur, pars conſpicuè liveſcit aut nigricat, venæ in ambitu craſſo nigroque ſanguine turgent ita ut cancri fluviatilis pedes referre videantur.

Cancer alius eſt non ulceratus, à mitiore materia proveniens, qui & occultus dicitur alius eſt ulceratus & erodens ab acriore materia oriundus, tunc quidem corruptæ carnis ſpeciem tumor exhibet cum fœtore, ſordida illluvie, horrido aſpectu, labris præduris & inverſis. Morbus eſt periculoſus & gravis & qui rarò curatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cancro Mamillæ.

Univerſum corpus per medicamenta melancholiam reſpicientia purgavimus ſanguis etiam miſſus eſt, quibus peractis hoc topicum adhibitum eſt.

℞. Succ. plantag. ſolan. ſemperviv. an. ℥ij. pulv. plumbi uſti & ſæde aq. roſac. lavat. ℥i. thuris ʒß. in mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo ſæpe omnia tractentur, & ad ſolis radios quouſque optimè incorporentur, exponantur: in quo lini pannus imbutus mamillæ applicabatur & ſæpe innovabatur, quo remedio melius ſe haberet dixit, & meritò ſanè, quia medicamentum hoc humoris infringit acutiem & ejus hebetat ſævitiem: Univerſus enim noſter conatus eo dirigebatur, ut cancer hic remoraretur, in altumque amplius non creſceret, in quem finem prædicti medicaminis vice laminam plumbi mamillæ figuræ concinnè adaptatam imponeret, neque alia remedia ſupra locum læſum permitteret, conſului. Novi enim ipſe non nullas mulieres cancros in mamillis habentes, ſolo bono vitæ ordine, abſque ullo medicamentorum topicorum irritamento per lon-

longum vivere tempus, ita incolumiter proſperè & ſane, ac ſi nullum paterentur morbum. *Amatus Luſitanus. Cent. 3. curat. 32.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cancro Mammæ.

Fonticuli in utroque crure excitati erunt maximi uſus, pro purgatione infuſum hellebori nigri & agar. troch. cum Syrup. de polipod. etiam laudo, & quoniam humor hic atrabilarius continuo indiget irritamento, ego maximè hortor noſtram patientem ut familiariter aliquo pharmaco dejectorio utatur. In hunc finem pulvis helebori nigri preparati & ſucco roſ. ter. aſperſi ac in umbra exſiccati ex ovo ſorbili ad ℈i. datus, & vinum Sena medicatum in prima menſa aliquot intervallis bibitum, mihi ſummopere arrident. Quod attinet medicamenta topica, ego omnibus antepono medicamentum Galeni ex ſucco Solani & plumbo uſto ſimul in mortario plumbeo agitatis, paratum quod eo præſtantius erit, ſi addatur oleum roſatum completum, ſuccus virgæ aureæ aut etiam tabaci omnibus pariter in mortario dicto contuſis.

Quæ ſecreta qualitate hinc agunt ſunt interna vel externa, ut lac in quo cancri fluviatiles ſunt incocti. Externa ſunt primum pulvis Bufonis cum fermento in olla vitreata ex furno ſiccati. Secundo folia Lilii contrita & appoſita. Tertio Linimentum ex pulvere cancrorum fluviatilium ac tutia præparatum cum pinguedine gallinæ exceptis. Quarto aqua ſtillatitia ſtercoris bubuli menſe majo collecti. *Jul. Cæſar. Claudinus. Reſp. Medicinal.* 55.

Præmiſſis univerſalibus, ex topicis ad ablutionem ulceris uſi ſumus aqua deſtillata *Gulielmi Fabritii*, cujus hæc eſt deſcriptio.

♃. Rad. ſcrophular. ℥i. herb. Roberti M. i. arnogloſſ. ſolan. bugl. borrag. pertulac. auphraſ. beton. an. num. 12. ſem. cydon. fœnugræc. an. ℥i. aq. roſ. an. lib. 1. deſtillat. in alembico plumbeo. Poſt ablutionem impoſuimus tale linimentum.

♃. Pulv. tenuiſſ. lithargyr. ceruſſ. in aq. ſolan. lot. an. ℥iß. Saccar. Saturn. ℥vi. tutiæ præp. ℥ß. ol. roſ. q. ſ. M. in mortario plumbeo. f. unguentum. Interdum medicamentoſum *Crollis* cum aqua ſperniolæ deſtillatæ applicuimus. Sed nihil æque profuit, ac emplaſtrum Saturni, quod deſcribitur in Armamentario Medico Chymico Mynſichti ſect. 26. (mihi p. 449.) hujus namque ſolius uſu, adhibito tamen lavamento ſuprà deſcripto, ad plures annos vitam produxit ægra, donec tandem febre maligna populariter graſſante interiret. *Baldaſſar Timæus Caſ. 40. lib. 4.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Cancro labrum ſuperius obſidente.

Vir quidam *Monſpelli* degens circa finem hyemis correptus fuit exiguo tuberculo labrum ſuperius obſidente, quod in dies incrementum capiens, in tumorem cancroſum tandem degeneravit, in auxilium vocatus curationem ſic aggreſſus ſum.

♃. Rad. bugl. & cichor. an. ℥i. fol. agrimon. borrag. ceterach. & veronic. an. Mß. coq. cum pullo gallinaceo, in colat. diſſol. crem. tartar. ʒi. F. juſculum quod capiat manè per 12. dies in quarto quoque juſculo diſſolv. Syrup. ſequentis, ℥ii.

♃. Succor. rec. eſpreſſ. & per reſidentiam depurator. borrag. bugl. fumar. cichor. ℔iii. Succ. veronic. & pomor. redolent. an. ℔i. Sen. mund. ℥vi. Epithym. ℥ii. rhab. el. & agar. rec. troch. an. ℥i. Zinzib. & Caryophill. an. ʒi. Infund. & decoque ut artis eſt, donec colaturæ ſuperſint quart. v. fiat Syrupus perfectè coctus, poſtremæ doſi juſculorum adde extract. hellebor. nigr. gr. IV. capiat cum regimine, hoc medicamentum ſumma cum vehementia ægrotantem expurgavit, non ſolum per alvum ſed etiam per vomitum: verum eodem die tumor valde imminutus apparuit, & doloris expers.

Poſt uſum juſculorum, uſus eſt balneo tepido per triduum; hirudines hæmorrhoidibus admotæ; cauſticum utrique tibiæ inuſtum; ſerum lactis cum Epithymo per menſem uſurpatum, & balneum iteratum ſingulis ſeptimanis.

Poſt 15. dies ab aſſumpto extracto hellebori nigri, idem remedium iteratum eſt, eadem doſi cum diapruni ſolutivi ℥iii. cujus operatio fuit priori ſimilis, & eodem die tumor imminutus apparuit.

Topica omnia tumorem exaſperabant, excepto unguento ex ranis viridibus quod maximè laudatur ab Aquapendente, Chalmetæo & aliis & in hoc affectu plurimùm præſtitit: ita ut illius curationem duobus præſertim remediis tribuendam eſſe exiſtimen extracto Scil. hellebori nigri, & unguento de ranis viridibus. Non parum tamen contulit Syrupus Magiſtralis quo bis in ſeptimana utebatur.

Intra menſem à curationis principio tumoris portio ſuppurata eſt, & ſponte aperta cum pure ſatis laudabili; ulceri & tumori univerſo admovebatur continuò unguentum prædictum, & ſenſim tumor imminutus ac tandem ſenſim reſolutus eſt, & ulcus ad cicatricem perductum. Unguenti de ranis compoſitio hæc eſt.

℞. Ranas virides in aquis puris degentes, q. v. in vas fictile vitreatum, multiſque exiguis foraminibus in fundo pertuſum conjicito, earumque ora butyro impleto; vas ne quid exhalet luto diligenter oblinito, & cooperito, cui alterum effoſſa terra concluſum ſuperponito, ignem in ambitu ad deſtillandum accendito, oleum ſeu liquorem illum ſtillatitium colligito, & cum pulvere ranarum miſceto, ut fiat linimentum. *Lazarus Riverius, obſerv. 97. cent.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Cancro ulcerato.

INter cætera præſtantiſſimum ac tutiſſimum auxilium in hoc affectu *Guidoni à Cauliaco* prædicatur arſenicum ſublimatum. Hoc (inquit *Theodorinus*) cancrum lupum eſtiomenon, noli me tangere, fiſtulam, & tales omnes peſſimos morbos primo die occidit & extirpat, quin & ipſe Valeſcus refert de quodam Medico & Chirurgo qui cancrum & ulcera tibiarum antiqua ſucco Solani vel plantag. fovebat, in eo poſito pulvere arſenici, pannumque in eo madefactum ſuperponabat, & ſanabantur multi Cæterum magna locorum circumſtantium interim dum hæc admoventur, cura ſemper habenda eſt, ne ſcilicet ea inflammatione occupentur; quod incommodum facile evitabis, ipſum arſenicum juſta quantitate & legitimo modo adhibendo, parteſque vicinas & carcimoma cingentes unguento de bolo & ſucco ſolani illinendo ubi autem arſenicum effectum quem deſideras, præſtiterit (quod ex loci inflammatione ſine tumore & mora triduana deprehendes) dolor mitigandus erit, & cruſtæ caſus procurandus hoc Emplaſtro.

℞. Decoct. alth. malv. viol. ℔i. farin. hord. q. ſ. bulliant ad ſpiſſitudinem, quibus adde ol. roſ. viol. an. ℥iß. lutea ovorum 2. Cruci parum.

Hoc unguentum ad cancros ulceratos magnopere probo.

℞. Plumbi uſti & loti pompholig. thur. an. ℥v. abſinth. ℥i. ol. roſ. ℔ß. ceræ ℥iß. ſucc. Solan. q. ſ. ad unguenti craſſitudinem.

Confert etiam unguentum Diapompholigos à *Galeno* maximè commendatum. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv. 6. lib. 4. obſerv. Chirurg.*

Cancrum pectoris per appoſitum cauſticum arſenicale feliciter, manum admovente Chirurgo noſtro *Baulero*, radicitus extirpavimus, & locum ex voto viciſſim conſolidavimus. *Gregor. Horſtius*, in Epiſtola annexa obſervationi 35. lib. 7. *De Morbis Contagioſis.*

Mortificatus arſenico cancer facilè ſanatur, etiam ſolo herbarum (agrimoniæ & aliarum) fotu. Defenſivum doloris eſt, ſolutum ſulphuris, & ſimul ſanativum: in hujuſmodi morbis ſulphur ſolvimus ſpiritu terebinthinæ, & in ſolutum aliquoties dejicimus hydrargyrum ferventem, vel reductum ſublimati liquorem ei jungimus. Nobile evadit medicamentum, qui laborem & periculum fugiunt, incoquunt ſulphur unà cum arſenico, vel hydrargyro ſublimato, & eadem opera prodit Medicina. *Andreas Libavius*, in Epiſtola ad quendam annexa *obſerv. 2. lib. 9. obſer. Gregor. Horſtii de Chirurg. Caſibus.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Cancro.

CUratio Cancri, qua quidem fœliciter uſus eſt à magno quodam viro mihi communicata, talis eſt.

♃. Rad. Serpentar. mai. menſe Junio collectæ, tranſverſim inciſæ, & filio lineo trajectæ, & ad umbram exſiccatæ, ſuſpenſæ ne parietem attingat, in ſubtilem pulverem redactæ quantum volueris, cui adde arſenici non ſplendentis tertiam partem, fuligni camini parum, omnia benè commiſc. & ſubtiliſſimè pulveriſentur, & ſerventur in pixide lignea. Si ulcus ſit valde putridum, arudinaceo cultro ſcalpendum eſt, ut parum ſanguinis exeat, & pulvis ſubtiliter inſpergendus, atque goſſipium ſaliva madefactum, ſuperponendum, proteſtandumque eſt, quod per diem & noctem unam, dolorem moleſtum excitabit, atque pars intumeſcet, ſed quanto tumidior evadet eo melius, non eſt removendum medicamentum ſed faciat eſcharam, quæ ſponte per ſe poſt octavum diem cadet; ſi poſt Eſcharam elapſam, immundum remanebit; ulcus mundifica cum melle roſato, ſucco apii, & parum farinæ hordei, vel unguento iſidis, & ſuperponatur ungentum de tutia. Si verò aliqua radix remaneret; rurſus appone pulverem prædictum; & pro removenda Eſchara nihil addes, ſed naturæ permittes. Sed antequam egrediaris curam, purga corpus competenti purgatione & rectam victus rationem præſcribe. *Carolus Oslevius*, in Epiſtola ad *Laurent. Scholtzium*, lib. 3. Epiſt. *Cratonis* & aliorum Med. à *Scholtzio* Edit.

Placet hic cancri ablationem & curam, ab amico mihi communicatam, ſubjungere.

♃. Arſenic. alb. ſubtiliſſ. pulverati pt. I. rad. ari pulveratæ part. IV. fuligin. parum, ut in trium horum miſtione, pulvis modice cinereus, vulgò griſeus fiat, qui ad uſum ſervandus, & quo vetuſtior eò melior evadit, ac in quintum uſque annum durat. Hic pulvis exulcerato cancro ad craſſitiem dorſi cultri, cavendo ne bonam carnem tangat, inſpergatur, in medio tamen paulò ſpiſſius, ob mediam cancri radicem, communiter reliquis majorem; huic aſperſo pulveri goſſipium extenſum, & ſaliva bene madidum, ut cum pulvere eo melius adhæreat, alias nihil operabitur, imponatur: inſpergendus autem pulvis poſtquam æger jam paſtus fuerit, & exulceratus cancer, nullis aliis quam ligneis inſtrumentis tangendus. In adhibitione hujus pulveris cautelæ aliquot notandæ veniunt, ob diverſos effectus ejuſdem, aliis enim dolorem creat, aliis non item, penetrat uſque ad venas ſeu radices cancri, iiſque firmiter adhæret, ut ſine ruptione harum adimi amplius nequeat; quare ſemel tantum inſpergendus, quia ejus vis, donec omnia ſecum auferat, durat interea nulla alia medicamenta imponenda, quia hoc ſine noxa fieri non poſſet, niſi in ambitu circum circa, ad latitudinem 2. digitorum tranſverſorum, defenſiva, ſeu potius repellentia & inflammationem impedientia quale hoc eſſe poteſt.

♃. Boli armen. ol. roſ. an. q. ſ. aceti roſ. parum Miſce. Solet quandoque ob penetrationem & vim medicamenti, ruptio venarum, eamque effuſio magnæ ſanguinis copiæ, & ſimul materiæ flavæ & acris, ſubſequi; quæ ubi contigerit, nullum medicamentum, præter lintea duplicata imponenda, & quoties madida, renovanda: fluxio enim hæc ultra unum aut alterum diem non extenditur, hacque omnis aufertur dolor, his factis expectanda cancri ſua ſponte cadentis, à ſana carne ſeparatio, quæ continget intra 18. aut 20. dierum ſpatium: minima namque rupta radix ante hoc tempus, vi illata, totius curæ reiterationem minatur, ſeparatione hac ſecuta ulceri ſequens pulvis inſpergendus.

♃. Thuris puriſſ. mummiæ, maſtich. myrrh. aloes Sarcocoll. an. ℥i. opopan. opt. ʒß. laventur omnia aq. plantag. & roſ. fiat pulv. tenuiſſ. qui acrior reddi poterit, aucta thur. maſtich. myrrh. & Sarcocoll. quantitate, pulvere craſsè inſperſo ulceri, tale unguentum ſupra telam extenſum imponatur.

♃. Lithargyr. auri ℥ii. mumm. ℥i. ol. roſ. ℥iß. aceti roſ. parum: pulverata in mortario plumbeo agitata incorporentur, & ſi diuſculum adhuc ſit unguentum, addito

dito ol. roſac. mollius reddatur. Hæc 2. ſemel in die applicare uſque ad plenam ulceris con ſoliditatem ſufficiat, emanabit ex eorum uſu, primis diebus, materia viſcoſa, tenax & alba, quæ in dies optimè extergenda, uſque ab abſolutam curam, quæ auxiliante deo, his omnibus ritè adminiſtratis promittitur. *Felin. Platerus. Practic. tom. 2. cap. 17. pag. 751.*

Hic eſt pulvis quo *Antonius Euchius Italus* multos cancros per *Germaniam, Poloniam & Angliam* non ſine admiratione curavit, atque inde non exiguum lucrum fecit, & ob id Medicus cancrorum vulgo nominatus fuit: *Rodericus à Caſtro, lib. 1. De Morbis mulierum, cap. 21. & 22. & Daniel Sennertus. Practic. lib. 4. part. 3. ſect. 1. cap. 7.*

Vir quidam meis diebus in tractu Juliacenſi cancrum quemlibet ſanabat inſperſo pulvere indolente, atque tum demum Emplaſtro incarnante ſolidabat, cujus ars ſecum ſepulta eſt. *Ioh. Helmont. tract. de Idæis Morboſis.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Cancro Ulcerato.

Filia *Geropii Becani*, Medici *Antverpienſis* tulit in ſiniſtris temporibus, 50. amplius annos, durum ac inæquale cacinoma; ſed ſine ulcere, ullave gravi noxa, verum increſcente paulatim, poſt tot annos, tum dolore, tum pruritu, ſive ex adverſa mariti ſui fortuna, ſive ab atra bile eò uberius effuſa, impoſuit tumori improvide, ex conſilio Empirici, neſcio quæ adurentia medicamenta, quibus cutem erodentibus, concitabatur non modò malum hactenus quietum, ſed degenerabat brevi in carcinoma ulceratum, cum Labiis inverſis, cruſta cinerea, ſinu deformi tubere inæquali, colore livido, ſanie cadaveroſa, dolore, vigiliis, animi deliquiis, ardore, pruritu, aliiſque conclamati cancri notis, cui nulla cum prodeſſet Medicina, applicuit tandem blandiens hoc ceratum, quod uſus comprobavit, qualicunque carcinomati ſummè utile.

℞. Ol. roſat. ℥ii. ceræ alb. ʒvi. plumb. uſti, ac loti. ℥ß. oleum cum cera liquefiat; & addito plumbo, agitentur 6. horas in mortario plumbeo, ut fiat ceratum. Præter quod vidimus ulceratis cancris ab aliis fœliciter admoveri pulverem concinnatum ex plumbo liquefacto cum mercurio vivo, cui ſiquidem tantillum Mercurii vitæ inſperſeris, rediges omnia in pulverem friabilem ulcerato cancro apptimè utilem. *Nicolaus Tulpius, cap. 47. lib. 1.*

Famula quædam compeſcuit malignum carcinoma in femore, ingentis molis, ultra annum 17. ſolo plumbi unguento, cujus litu, nihil ſimili tumoris utilis. *Nicolaus Tulpius, cap. 51. lib. 3.*

Nobili cuidam & electæ mulieri prope caſtellum *Neuveum* degenti tota pars faciei dextra, cancro eoque ulceroſo obſeſſa fuit diutiſſimè, & ſævis exagitata cruciatibus, à Medicis fruſtra petitis auxiliis, tum *Gallis & Italis*, tum etiam *Germanis & Hiſpanis*, exteriſque aliiſque aliis quibuſque: vulgaris cujuſdam barbitonſoris remedio hoc ſequenti & Euporiſto perſanata fuit. Pullos illa *Gallinaceos* in partes tenues & latas concidebat, quas ſæpiuſculè commutando, interdiu admovebat affectæ parti. Ab unico tandem eoque præſtanti remedio, reliquis quibus libet fruſtra (ut diximus) tentatis, curationem recipiens, priſtinam valetudinem recuperavit. *Mauritius Cordæus comment. 7. in lib. 1. Hippocr. De morbis Mulierum.*

Alii admovent carnes pullorum columbinorum ſectas & adhuc tepidas. *Lazarus Riverius, cap. 12. lib. 2. prax. Medic.*

Vetula quedam mulier cancrum habebat in mamma ſiniſtra, quem per 13. annos geſtaxerat, in quo exigui tumores cancroſi adnaſcebantur, qui multò acerbiores dolores excitabant, propterea quod exulcerati fuerant, quam tota cancri ipſius moles, qui tamen exigui tumores ſublati ſunt frequenti applicatione aquar. pap. rhæad. plantag. & roſar. cum melle roſ. permixt. ab initio, deinde ſolis aquis admotis.

In alia etiam muliere ulcus cancroſum in mamma patiente, idem remedium ulcus protinus ſuſtulit, & ad cicatricem perduxit. *Samuel Formius, obſerv. 21.*

Quædam mulier quinquagenario laborabat cancro in mamma ſiniſtra, ulcerari incipiente. Juvenis Chirurgus extraneus

ſequens remedium admovit:

℞. Aq. fortis ℥i. ſublimati crudi, ℥iv. ſal. ammoniac. ℥ii. arſenic. ʒi. ponantur omnia in alembico & deſtillentur ad ſiccitatem, addendo aceti deſtilletur iterum acetum, donec materia ad paſtæ conſiſtentiam redeat: primò cancrum diligenter abluebat vino calente, cum linteis eo imbutis, & fortiter fricabat, ut pars irritaretur. Deinde extendebat paſtam ſupra pulmaccolum ſextuplo minorem ipſo tumore, quod remedium ſupra partem relinquebat, per 24. horas, & fiebat eſchara plumaceolo ſextuplo major, ita ut cancrum omnino abſumeret, & deciſa eſchara, ulcus carne implebatur, & ad cicatricem perducebatur. Quod ſi dicta eſchara tumorem univerſum non abſtuliſſet, ſed quædam illius radices ſubſiſterent, illas abſumebat pulvere præcipitati rubri, cum alumine uſto permixti: ad ulcus verò carne implendum, linteis tantùm detriti utebatur. Hoc notatu digniſſimum eſt, quod admoto parti medicamento, febris accendebatur, vomitus & alvi fluxus excitabatur, & urinæ fluxus provocabatur, quæ Symptomata per biduum, aut triduum perſeverabant, natura irritata à venenata medicamenti deleteria qualitate.

Eodem remedio cancer in naſi extremitate obortus, qui naſi apicem exederat, in quodam milite curatus fuit, *Samuel Formius, obſerv.* 20.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Cancro mammæ ſiniſtræ.

VEna aliquoties in anno, prout plenitudo adfuerit, præcipuè autem vere & autumno, incidenda eſt: non autem in brachio, ſed in pede ſiniſtro, ut ſanguis deorſum trahatur, præſtat tamen ſanguiſugis aperire venas hæmorrhoidales, facilè enim per hanc viam ſanguinem atrabilarem & humores aduſtos evacuari poſſe, Medici notiſſimum eſt, fonticulos etiam ſuadeo unum in crure dextro, alterum in brachio ſiniſtro: non eſt quod de topicis multum ſit ſollicitus: quod ſi tamen dolor ſupervenerit ſequens adhibeatur linimentum:

℞. Ol. roſac. amygd. d. de vitell. ovor. ſine magna aſſatione vitell. extract. an. ℥ii. rad. Scrophul. herb. robert. an. Mß. ranarum, gamarorum an. num. 6. incidantur & conquaſſentur in mortario poſtea cum prædictis oleis coquantur lentiſſimo igne ad humiditatis ferè conſumptionem, colatura agitetur in mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo per aliquot horas, ſervetur in vaſe vitreo ad uſum, inuncto loco affecto, ſequens applicetur unguentum ſupra alutam extenſum.

℞. Gummi elemi, ceræ novæ an. ℥i. ol. roſac. de vitell. ovor. amygd. d. an. ℥ii. M. ſimul lento igne & percolentur, deinde in mortario plumbeo admiſceantur ſequentia, tutiæ præp. plumb. ſquammos. c. Cervuſti & præp. gammaror. ranar. calcinat. an. ʒii. Lithargyr. auri lot & ſubtiliſſ. pulveriſ. ℥iß. M. & agitentur cum piſtillo plumbeo ad minimum per horas 6. admiſcendo paulatim ſucc. ſequentium, quantum ſuſcipere poterit unguentum.

℞. Rad. Scrophul. maj. Mii. ari. Mi. herb. roberti, Solani an. Mii. incidantur & contund. in mortario, extrahaturque ſuccus per prælum ad uſum prædictum, hoc habe pro ſecreto: eſt enim præſtantiſſimum in hujuſmodi affectibus, hac methodo, ſi non ſanabis affectum, ferocitatem tamen ipſius adeò refrænabis ac edomabis, ut ægram ſine magno incommodo cum ipſo ſeneſcere poſſe non dubitem.

Quam infeſtus & periculoſus in affectibus cancroſis ſit mercurius ſublimatus & arſenicum, non rarò in praxi obſervavi: quadragenario cuidam viro robuſtiſſimo tumore cancroſo ad carpum laboranti, cum pulvis ille ad cancrum arſenici tantillum admittens tantoperè à Penoto celebratus fuiſſet, ſupervenientibus ſæviſſimis ſymptomatis, intra paucos dies extinctus fuit. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 22. *cent.* 6.

In mammæ cancro arſenicum & ſublimatum mulierem diebus 6. ſuſtuliſſe notavi, perinde ac ſi id hauſiſſet, horis circiter tribus ab inſperſo pulvere, vehementi rigore concuſſa, vomitione mox tentari cœpit, & crebris animi defectionibus corripi cum pulſu languido; quæ dein ſenſim aucta, oborto partium extremarum

marum frigore, & facie reliquoque corpore ſupra modum intumeſcente, miſerè illam jugularunt. Periculoſus omnino iſtorum uſus, nec certe ad Chirurgiam neceſſarius, cum ſine, fructu ullo pernitioſa ſint. *Joh. Fernelius. Method.medendi. lib.6.cap.*18.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro cancro.

Non contemnendum auxilium cancris non ulceratis venit ex lamina plumbea argento vivo oblita: nam & teſtatur *Galenus* plumbum ulceribus malignis & inveteratis eſſe utile remedium: quin & ejuſmodi laminas plumbeas Hydrargyro oblitas malignis ulceribus, quæ reliquorum remediorum vires eludunt. velut quoddam alexipharmacum eſſe, quo ipſorum cacoethia dometur & abſumatur antiqua fide & doctrina teſtis eſt *Cauliacenſis Guido. Ambroſ. Paræus lib.7.cap.*32.

Unguentum tale fieri poteſt.

♃. Ceruſſ. lotæ, plumbi uſti loti. an. ℥ß. Lithargir. tutiæ præp. an. ʒiii. Succ. Solan. Scabioſ. tapſi barbat. an. ℥i. ol. roſ. de ranis, ceræ, an. q. ſ.

Vel folia orticæ recent. contuſ. imponantur; ut ex urtica ſuccus exprimatur, & cum pompholige mixtus applicetur. Vel.

♃. Ol. roſ. ℥iii. Succi. Solan. ℥ij. ſucc. urtic. ℥i. Sacch. Saturni, ℥ß. agitentur in mortario plumbeo, piſtillo ligneo donec nigreſcant, F. unguentum, probatiſſimum, ſibi hoc ſemper fuiſſe. Fr. Arceus ſcribit.

♃. Ol. roſac. omphac. an. ℔ß. ſævi hircin. vitulin. ung. roſat. populeon. an. ℥iiß. Succin. Solan. plantag. acetoſ. an. ℥ß. vin. granat. ℥iiß. bulliant omnia lento igne ad conſumptionem Succorum & vini poſtea colentur, add. Ceruſſ. ℥iiß. Lithargy. ℥v. plumbi uſti, antimon. an. ʒx. tutiæ Alexand. ℥iß. Camphoræ S. A. trituratæ. ʒi. ceræ alb. q. ſ. fiat unguentum molle, videlicet liquefacta cera cum oleis, & in colatura ponantur reliqua mineralia ducendo corpus ipſum unguenti per horas duas cum piſtillo in mortario plumbeo, atque hoc optimum omnium in hoc genere medicamentorum eſt. *Daniel Sennertus pract. lib. 4. part. 3. ſect. 1. cap. 7.*

Ego habui à quodam Monacho Medicamentum mira faciens ad Cancrum, ex duobus tantum conſtans medicamentis; quorum alterum eſt arſenicum cryſtallinum ſublimatum, cujus Natura hæc eſt, ut applicitum parti ſi ipſum linteolo applicetis, ita cuti adhæret, ut amplius auferri non poſſit, niſi ſimul etiam carnem à medicamento victam ſuppoſitam auferas. Alterum ingrediens eſt radix dracunculi ſiccata & in pulverem redacta, & cum arſenico mixta: & hoc pro maximo ſecreto vobis patefacio, atque experientia a me pluries comprobato. *Gabriel Fallopius cap. 5. lib. de Tumor.*

Hoc habeo in uſu ad Cancros, & ad omnes carnes ſuperfluas.

♃. Arſenic. cryſtallini & citrini, an. ʒß. ariſtol. ærugin. æris, an. ʒiii. opii ℈ii. axung. q. ſ. (ſcil. ℥iß.) tritis terendis, F. Unguentum. *Gabriel Fallopius cap.* 18. *Tract. De Ulceribus.*

♃. Theriac. veter. ℥i. ſucc. Cancror. ℥ß. ſucc. lactuc. plantag. Solan. & col. Roſ. an. ℥iß. fugitiv. extinct. cum terebinth. ℥i. vitell. ovor. ſub ciner. coctor. n. 4. camphor. ʒß. Piſtentur omnia in mortario plumbeo & F. unguentum. *Ambr. Paræus, lib.7.c.*32.

Bart. Turrianus in *Jatrob.* diſcurrens pulchrè de Cancri generatione, cognitione & curatione, tandem ſubiungit omnibus topicis præponendum oleum vel aquam ex cancris fluviatilibus, tanquam appropriatum remedium. *VVolfgangus Hœferus, cap.1. lib.5. Hercul. Medic.*

Mortificat cancrum certo experimento aqua ex cochleis hoc modo deſtillata. Cocleæ quæ in vineis reperiuntur in vaſe terreo adſperguntur ſale, ita ſpumantes moriuntur. Mortuæ cum teſtis, ſpuma & tota ſubſtantia, S. a. deſtillantur in aquam, quæ duodecim diebus ſoli exponitur, ut mutetur in oleum id Coſmeticum eſt inſigne, & ter applicitum mortificat cancrum. *Hieron. Reuſnerus obſerv.* 132.

Serum caprinum deſtillatum ſummoperè commendo, cum quo matutinis horis quotidie præbendam cenſeo ʒi. cineris cancrorum fluviatilium, cujus familiaris uſus eſt *Florentiæ. Benedictus Silvaticus. obſerv.* 31. *cent.*2.

SECTIO SEPTIMA.

De Canis Rabidi morſu.

INter omnia bruta animantia canes frequentius in rabiem efferuntur; non ob temperamentum calidum & ſicuum, ut vulgò aſſeritur; ſed potius ob peculiarem proprietatem & inclinationem qua præ cæteris præditi ſunt, ad hoc malum contrahendum. In furorem acti à veneno intus genito in quoſvis notos ſive ignotos, proſiliunt, & dentibus mordent; qui communicato per morſum veneno, conſimili rabie tentantur, & ſæva patiuntur ſymptomata. Ubi quis à cane rabido demorſus eſt, nihil moleſtiæ ſentit præterquam ex vulnere dolorem, interim vis veneni intro ſubiens, ſpiritus, ſanguinem, humores, partiſque ſubſtantiam contagione labefactæ: hinc ſenſim ſerpit longius in partes principes, ſed tam ſegniter, ut raro ante diem vigeſimum, interdum poſt quatuor, ſex aut octo menſes, aliquando non niſi anno ſymptomatis ſe prodat. Poſt quinquennium etiam erupiſſe ſcribit *Fracaſtorius lib. 2. De Morbis contagioſis cap.* 10 Per has moras, nec febris, nec ullum alius malum ſentitur, neſciente ægro, quanta intus pernicies lateat, quam mox tum ferè percipit, quum ea ad cor pertingit, quo ubi pervenit, incredibili cruciatu hominem affligit; cor & præcordia vellicantur, mœror, metus & triſtitia iræ conjuncta apparere incipiunt, cogitationes corrumpuntur, ſecum loquitur & murmurat, nec ſtare nec quieſcere poteſt, ſed more furentis huc illuc agitur, manibus corpus dilacerat, ſitit immensè, ſed illud maximum incommodum accedit, quod aquam & liquida omnia adeo reformidat æger, ut potius emori eligat, quam bibere, aut ad aquam deduci Oculi & facies plerumque rubent, rauceſcit vox, ſpumat aliquando, oculi torvi aſpectu ſunt, alios dente petit, ac demum vitam miſerabiliter efflat.

Ob aquæ metum, qui hoc malum ſemper comitatur, dicitur affectus Græcis ὑδροφοβία, non ſolum per morſum communicatur canis rabidi venenum, ſed etiam aliquando per ſolius ſalivæ contactum, per canis item habitum & oſculum ipſi illatum. His ſignis rabioſus canis deprehenditur. Eſt corpore gracilis & macilentus, cauda demiſſa, oculis rubentibus, ſpuma ex ore fluente, lingua foras exerta, & tanquam bile colorata, cibum & potum averſatur, in omnes notos pariter & ignotos ſine latratu irruit, eoſque mordet, ſæpe velociter currit, mox ſubitò ſubſiſtit, non ſolum maximo æſtu, ſed etiam per maxima frigora canes in rabiem agi ſolent.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro canis rabidi morſu in puero duorum annorum.

CUm extra urbem in prædio vicino caſus hic accideret, protinus puerum parens ruſticus adduxit, medicam opem implorans, ne gravius quid innocenti filio ſit expectandum. Mox enim à principio laborandum in hoc malo, quo malignitas morſu venenato inflicta funditus extirpetur, & ne ſerpat interius, antidotis appropriatis prohibeatur. Idcirco indicationẽ utramque reſpiciendo primùm exterius ordinavimus collutionem mundificantem & extrahentem. Sic.

℞. Theriace veter. ℥ii. fol. rutæ, M ß. Syrup. acetoſ. citri ℥i. cum hydromel. q. ſ. leviter bulliant, & per expreſſionem colentur; cum colatura vulneratæ partes durius fricentur & elevantur.

Mox apponatur cataplaſma ex allio, ſale & terebinthina ſubactum.

Aſt interius quoque cito remedio opus eſſe ſtatuebam, quam ob cauſam canis rabidi jecur coctum ad ℥ii. in particulas diſſectum puello dedimus, experimento confirmati, quod primis 24. horis poſt morſum nondum abſolutis, antidotum ſit præſtantiſſimum. Ne quid verò ad miſerabilem Hydrophobiæ morbum præcavendum, intermitteretur, mox in officina parabatur pulvis alexipharmacus contra rabiem caninam quem habet Palmarius: qui.

℞. Fol. rutæ, verben. ſalv. min. plantag. polipod. abſinth. vulgar. menth. artemiſ. meliſſophyl. beton. hyperic. cent. min. an. q. ſ. Legantur omnia ubi ſunt efficaciſſima. Siccentur in umbra: hujus pulveris ex-

tra-

ternus & internus uſus fuit, juxta præſcriptum authoris. Exterius ℥iß. pulveris cum hydromelite coquebatur pro vulneris deterſione. Interius quotidie ℈i. cum ſaccharo permixtus in juſculo vel ſolitariè eum hydromelite, vel Syrup. de ſucco citri dabatur, non neglecta interim in aquam quotidiana læſi pueli immerſione.

His remediis Dei gratia liber fuit æger ab ulterioribus gravioribus ſymptomatis.

Sicut & alius ſeptem annorum puer, qui ſimiliter à cane rabido demorſus, meam opem primo ſtatim die implorabat; at neglectis vulneribus hiſce per caninam rabiem inflictis, Nobilis cujuſdam miniſtrum, necnon alium Baronis in vicinia Sartorem, hydrophobia ſuccedente, miſerabilis delirio vitam cum morte commutaſſe recordor. Quare ſi unquam, ſanè verum hic illud principiis obſta. *Gregorius Horſtius, obſerv.23. lib.7. De morbis malignis.*

Puer natus annos 12. à cane plauſtrum continuò comitante in crure demorſus fuit ſequenti verò die, eadem hora, puer rigore, ſuccedente poſtea febre, correptus eſt. Ad quem vocatus, & accerſito Chirurgo, locum demorſum ſcarificare jubeo, non ſine profundioribus quibuſdam vulnuſculis, & calido vino lavare: poſtea verò crure optime abſterſo, loco affecto hoc emplaſtrum admoveri jubeo, quo brevi meliùs habuit, & intra paucos dies ex toto ſanitatem adeptus eſt. Sic autem emplaſtrum habet.

℞. Cepam unam aerem, alliorum caput, ſive radicem mediam, theriac. opt. ℥ß. fol. marrub. fœtidi, meliſſ. an. p. ß. rubiæ min. ℥ß. fermenti ℥iii. Omnia piſtentur, & loco affecto applicentur. *Amatus Luſitanus, curat. 85. cent. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Canis Rabidi morſu probe cubitum in Adoleſcente.

PRimò morſum ſcarificavi ſcalpello, cucurbitulamque cum largiore flamma appoſui, & quantum fieri potuit, ſanguinem extraxi. Deinde totum brachium poſca in qua diſſoluta erat theriaca, parùmque ſalis marini ablui; ſaliva enim canis rabidi in parte aliqua cutis exſiccata, niſi maturè & diligenter abluta & abſterſa fuerit, rabiem excitare poteſt. Poſtea cauterio actuali morſum undique ac profundè inuſſi. Hic monitos velim Chirurgos Tyrones, ut diligenter proſpiciant, ne nimis leviter & ſuperficialiter inurant hujuſmodi morſus, ſed ut potius in exceſſu, quam in defectu peccent. Quum enim morbus ſit extremus, extremum quoque requirit remedium, expertus loquor. Poſt inuſtionem, non uſque adeo ſolicitus fui de leniendo dolore, quia enim omnis dolor ad ſe attrahit ſanguinem & humores ex corpore, veriſimile eſt dolorem prodeſſe huiuſmodi ulceribus, dummodò levis fuerit. Itaque poſt uſtionem vulneri impoſui goſſipium madefactum aq. vitæ in qua diſſoluta erat theriaca: poſtea ſequens emplaſtr. ſupra linteum extenſum applicui.

℞. Cæpæ aliquantum ſub prunis coctæ, fermenti, farinæ, ſinapis, an. ℥i. theriac. ℥ß. fol. rutæ & ſcord. ana. M. ß. M. in mortario addendo parùm mellis.

Sequenti die ſcalpello eſcharam, undique quantum fieri potuit incidi, deinde jam memorata medicamenta applicui, atque ſic uſque ad caſum eſcharæ proceſſi.

Poſtea ne labia ulceris coaleſcent bis in die piſum impoſui, quemadmodum fit in forniculis, & præſcriptum emplaſtrum applicui; atque hoc modo ulcus ad tres menſes apertum retinui. Interim tamen per intervalla ſingulis ſcilicet hebdomadibus bis terve ulceri ſequentem inſperſi pulverem.

℞. Pulv. præcipitati lapid. bezoard. pulv. rad. angelic. an. ℈i. M. Mirificè enim malignitatem ad ſe ex profundo attrahit, & veneno adverſatur pulvis ille.

Per os lexipharmaca veluti theriacam, mithridatum C. C. uſtum & præparatum, & lapidem bezoardicum. Propinavi. Sequens quoque pulvis ad ℈i. cum aq.

aq. bugloſſ. aut borrag. exhibitus ſummopere laudatur à veteribus & modernis Medicis.

℞. Ciner. cancror. fluviatil. ℥x. rad. gentian. ℥v. olibani. ℥i. M. F. pulv. tenuiſſ. venam non incidi, neque pharmacum ſolutivum exhibui, ne venenum ab externis ad interiora traherem. Et ſic divino numine curatus fuit. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 87. *cent.* 1.

Potionem hanc hydroticam contra morſum canis rabidi expertam pro tribus vicibus propinavi.

℞. Myrrh. gentian. an. ʒi. theriac. ʒß. ocul. cancror. uſt. ℈i. aq. gentian. & Scabioſ. an. ʒiß. M. F. hauſtulus hydroticus. Externè vulneri applicet rutam cum allio & pauca theriaca mixtam. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv.* 1. *cap.* 5. *lib.* 6.

Matrona quædam Nobilis pluries à cane rabido demorſos curabat, urendo vulnus clavicula ignita, & exhibito hoc pulvere.

℞. Rutæ veronic. plantag. latifol. rad. gentian. an. pt. æq. F. pulvis dabat quantum nux juglas dimidiata caperet mane per quinque dies continuos. *Jer. Martius, obſerv.* 37.

Nuper cujuſdam militantis in Prætorio mater vidit inquiete, ut radicem Sylveſtris roſæ, quam Cynorrhodon vocant, blanditam ſibi aſpectu pridie in fructeto mitteret filio bibendam: in *Lacetania* res gerebatur, *Hiſpania* proxima parte: caſuque accidit, ut millite à morſu canis incipiente aquas expaveſcere, ſuperveniret Epiſtola ornatis ut pareret religioni: ſervatuſque eſt ex inſperato, & poſtea quiſquis auxilium ſimile tentavit. *Plinius, Nat. hiſt. lib.* 25. *cap.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Canis Rabidi morſu.

HUjus curationis exemplum habes apud *Amatum Luſitanum, cent.* 5. *curat.* 45. de puero annos 12. nato, à cane demorſo in crure. Sequenti enim die puer eadem hora rigore, ſuccedente ingenti poſtea febre correptus eſt, ad quem vocatus *Amatus*, & accito Chirurgo locum demorſum ſacrificare juſſit, non ſine profundioribus inciſuris, & calido vino lavare: optimè abſterſo loco affecto, hoc emplaſtrum admovit: cæpam unam acrem accipiebat, aliorum caput ſive radicem mediam, theriacæ opt. ℥ß. fol. Marrhubi fœtid. meliſſ. an. p. ß. rubiæ min. ℥ß. fermenti ℥ß. omnia piſtentur, & loco affecto ſuperponantur, quibus puer ſanitatem brevi obtinuit. Noſtri verò demorſos à cane rabido ad Oceanum mittunt, ut ibi ter aqua marina immergantur, idque in principio vulnere inflicto, antequam in hydrophobiam incidant. Novum hoc non eſt remedium. Ejus enim meminit *Celſus lib.* 5. *cap.* 27. Puero 10. annorum *Delphenſi*, cum à cane rabido morſus eſſet, ne in hydrophobiam incideret, conſului, ut in mari immergeretur, & cum ab immerſione domum rediiſſet, mandavi, ut decoctionis radic. Gentian. in vino ℥iiiß. adjectis ℈ii. theriac. opt. ebiberet, & nihil mali amplius ſenſit. Chirurgo imperavimus ut vulnus probè tractaret, neque ſubito occluderet. Imò multis poſtquam mari immerſi eſſent, ſolam theriacam exhibui. *Petrus Foreſtus, Schol. ad obſerv.* 28. *lib.* 20. *de Cerebri Morbis.*

Vidi non procul *Gandavo* tranſnatantem navem & in ea ſenem nudum funibus vinctum, habentem pondus in pedibus: ſubter axillas zona cingebatur, qua ad antennam ligatus erat. Rogavi quid ſibi vellet illud ſpectaculum: Unus è Nautis dixit, ſenem illum jam hydrophobum, & à rabiente cane demorſum fuiſſe pridem. Petivi quorſum illum ad mare veherent, ne necem ejus intenderent? Quinimo (ait Nauta) mox ſanus rediturus; illamque eſſe maris benedictionem, quod ejuſmodi rabiem extemplo ſanaret: Arrham obtuli ut me ſocium & teſtem aſſumerent. Cum navigatum fuiſſet per miliare *Italicum*, duo viri ſubducta cauda antennæ elevarunt ejus cuſpidem, & ſenem in altum ſuſtulerunt, inde verò in mare præcipitem dedere, eratque ſubter aquas ad ſpatium miſerere, quem dein adhuc binies ſubmerſerunt ad ſpatium ſalutationis angelicæ, tum collocarunt illum ſuper vas teres ſupino dorſo chlamyde

de tectum. Ego ſuſpicabar illum obiiſſe, ſed metum riſit Nauta. Nam ſolutis vinculis cœpit omnem muriam reiicere quam inſpiraverat; & mox revixit, qui dein rabie liberatus, ſoſpes vixit. Referebat Nauta *Batavos* cruda halece ſalſa triduo renovata, & ad morſum rabientis applicata, omnem auferre metum rabiei. Ubi vero id negligentia impediviſſet, ſpectato ſaltem ſubmerſionis modo omnes ſanari. Manſit id mihi alta mente repoſtum, perſuadens id in aliis amentiis non fore inutile. *Joh. Helmontius. tract. cui Titulus, Demens Idea.*

SUBSECTIO QUARTA.

De Canis rabidi morſu & Saliva.

B*Aldus* eximius ille Juriſconſultus, à caniculo ſuo in labiis morſus, neglecto morſu poſt quatuor menſes rabidus periit.

Matronæ cuidam obviam venit canis rabioſus, qui veſtem ejus dentibus arripiens, huc & illuc trahebat, donec tandem veſte lacerata, cute tamen mulieris illæſa & intacta, canis aufugit. Illa verò neſcia canem rabioſum fuiſſe, laceratam veſtem filo (prout Sarcinatrices facere ſolent) dentibus abſciſſo, reſarcire cœpit: unde nullum quidem per tres menſes ſenſit incommodum, poſtea verò ſenſim melancholica facta, imaginationibus, viſionibus horribilibus, & pavoribus agitari cœpit, & paulo poſt aquam & vinum odiſſe; & quod pejus eſt, inſtar canum latrare domeſticos non agnoſcere, dentibus arripere, donec tandem in ea miſeria animam efflaret. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 31. *cent.* 1.

Honeſtæ cuidam fœminæ in forum eunti, canis rabioſus obviam venit, illiuſque pedes furenter ac violenter petit, ipſa periculum hoc ut evitet, inclinat ſeſe, & genua paululum flectit, unde canis veſtem, & quidem hujus potiſſimum fimbriam mordicus arriperet, aliquantum latrare, & ſtatim aufugere. Quo facto, fœmina adhuc perterrita, hæret primo, an canis rabidus fuerit: recollecta autem mente, de rabie ejus ſuſpicatur, cum ipſi antea familiaris admodum, imò domeſticus ferè extitiſſet. Domum igitur ſe confert, ſubque tecto veſtem laceram ligno ſuſpendit. Poſtquam verò eam quarto die repetit, atque reſarcire cogitat, res mira! vermes capite catulis prorſus ſimiles, iis in fimbriæ locis, quibus canis dentes infixerat, enatos reperit, eoſque ceu miraculum novum, vicinis quibuſdam convocatis conſpiciendos præbet. *Phil. Salmuth. obſerv.* 83. *cent.* 2.

SECTIO OCTAVA.

Pro Canitie.

A Ulicus quidam 30. circiter annorum cùm immaturiùs caneſceret, & ob id in contrahendo cum Virgine prænobili & formoſa matrimonio repulſam metueret, conſilium meum implorabat. Præmiſſis univerſalibus, balſamum meum ex ſuccino uſto, cujus hæc eſt deſcriptio, commendavi.

℞. Succini uſti, & in pollinem ſubtiliſſ. redact. ℥ii. ambr. griſ. moſch. zibeth. an. ℈ß. ol. ſtillat. lign. Rhod. lavend. ſalv. majoran. rutæ, an. gr. xi. cariophyll. gt. xv. ol. nuc. expreſſ. q. ſ. ad incorporandum. M. f. balſamum. Aſumit nimias cerebri humiditates, & inde naſcentes catarrhos, caput roborat, & pilos nigredine tingit. Egregium canitiei remedium, ſed palliativum ſolummodo, & ſæpe repetendum, præſertim à balneo & ſudoribus. *Baldaſſar Timæus Caſ.* 35. *lib.* 6.

SECTIO NONA.

De Cantharidum præparatione tutiſſima.

T Utiſſimum per infuſionem modum aperiam. Scrupulus Cantharidum in pulverem redactus infundatur in ℥iii. vel 4. vini rhenani, vel ſpiritus vini, ſtetque in infuſione per aliquot dies, deinde per chartam bibulam filtretur, ut ex ſubſtantia Cantharidum nihil admiſceatur, ex colato liquore cochlear unum, ſeptem aliis ſeu vini ſeu cerevisiæ admiſceatur, & ex hoc mixto primo die unum, altero 2. cochlearia, & ſic deinceps propinentur,

in

in Gonorrhæa virulenta, lotii ſuppreſſione, & calculo, fœlicem hujus præparatæ potionis eventum expertus eſt. *D. Jac. Kotzbue* Medicus experientiſſimus, *Thomas Bartolinus*, *hiſt.* 82. *cent.* 5.

SECTIO DECIMA.

Pro Cantharidum veneno ad virum quendam.

POſt aſſumptum venenum, ab ore ad veſicam uſque cuncta erodi ſentiebantur, picem ore expirabat, præcordia inflammabantur, urinam ægrè reddere poterat, ſanguinem cum lotio ſubinde emittebat, & animo deficiebat, & mente abalienabatur, huic ol. amyd. d. rec. extractum cum butyro ut vomeret, dedi. Mox Ptiſanæ cremorem, & malv. ſem. lini, fœnugræc. & rad. alth. decoctum per clyſterem infundi, mandabam. Deinde emulſionem ſem. 4. frigid. maj. cum lacte dedi. Paulo poſt etiam mulſam, jus gallinaceum pingue exhibui; donec acrimonia mitigata melius habere cœpit. Alteri copioſè lac dedimus. *Langius* cuidam imperavit, ut poſt vomitum & clyſterem, ſingulis horis plenum lactis caprini aut bubuli cyathum biberet, & ita curatus fuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 6. *lib.* 30. *De Venenis*, *& obſerv.* 7. *& Schol. lib.* 24. *De renum Morbis*.

SECTIO UNDECIMA.

Pro Capillorum caſu à relaxatione meatum cutis.

CUm hic affectus à nullius materiæ vitio, ſed à ſola cutis relaxatione & meatuum amplitudine proveniat, ſola adſtringentium admotione curandus venit.

Hoc quod ſequitur ſingulare remedium ad hoc vitium deputatum eſt.

℞. Polytrich. capill. ven. an. M℔. fol. myrti. roſ. abſinth. an. Mi. coq. in olei dulcis & vini rubri auſteri an. quart. iii. donec vinum conſumptum ſit: colatum & expreſſum oleum reponatur.

℞. Hujus oleis ℥iii. ladan. ℥iß. maſtic. ℥ß. ladanum & maſtich. ſubigantur in mortatorio piſtillo calido, paulatim oleum infundendo. Deinde conſperge & probè miſce pulveris capill. veneris ℈iv. ut fiat Linimentum, Quo illinantur loca depilata. Nigellam etiam urito, aquaque ſubacta illinito, hujus enim uſus ad eliciendos pilos mirificè probatur, ſive capiti, ſive mento, imprimis autem ſi ſuperciliis adhibeas: his remediis pili egregiè reſtituuntur. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 7. *lib.* 8.

Vidi, cui mentum calvum erat, hirſutum factum ex crebro fotu decocti capill. veneris, quos nonnulli idcircò polytrichon vocant, quod multitudinem pylorum producant. Facies autem ſic, radi curabis mentum novacula, & ſequentibus diebus fricabis nonnihil cum panno aſpero, poſtea lavabis ſæpiùs decocto capill. ven. in aq. fluviatili facto. *Hieron. Reuſner. obſ.* 22.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Capillorum defluvio.

AD firmandus radices capillorum & humores contemperandos, utile erit hoc unguentum.

℞. Ol. ovor. ℥ß. ladan. ʒvi. pingued. urſi ʒii. chartæ uſtæ, nuc. avellan. uſt. an. ʒß. pulv. gran. myrthi. ℈i. M. F. unguentum; eo ungatur manè, poſtea veſperi ante cœnam abluatur caput lixivio in quo abrotan. & capills ven. decoquantur. Ad eandem intentionem ſtercus capræ in cinerem redigatur, & miſceatur cum oleo ovorum, addaturque guttula una olei Caryoph. vel pulvis ejuſdem propter majorem efficaciam & odoris gratiam. *Ioh. Crato conſil.* 8. *lib.* 4.

En εὐπόριςον quoddam ſingulare in producendis capillis, ubi illi deciderint.

℞. Spumam carnis bubulæ, potiùs macræ quam valde pinguis in aqua decoctæ, & illam collige in ollulam mundam, & ea locum depilem inunge. Ego nuper admodum in quodam cui ſupercilliorum pili ex morbo omnino deciderant, feliciter uſus ſum. *Petrus Monavius*, *Epiſt.* 34. *lib.* 2. *conſil. & Epiſt. Cratonis & aliorum à Scholtzio editorum.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Capillorum in fronte proventu in Virgine.

DRopacem talem præſcripſi.

℞. Reſin. laric. vulgar. circiter 4. Cochlearia, adde maſtichis. ſubtiliſſ. triſtæ inſtar avellanæ diſſolv. ad ignem, & patrum coqua continuò agitando. Poſtea effunde in lebetem aqua frigidiſſima plenum, deinde manibus malaxentur & in magdaleonem rotundum formentur, qui in aqua, ne adhæreat, conſervetur, hujus porticuncula dilatata ſupra cutem piloſam applicata, ubi adhæſerit, iterum detrahatur, pilique in Emplaſtro evulſi hærebunt. Et ſi quid de Emplaſtro in cute remaneant, ol. amyg. d. perfricatione, recedet, conſuetum eſt remedium Venetis matronis, quo pilos evellunt.

Sequens etiam pſilothrum ordinavi.

℞. Calcis vivæ ℥i. auri pigmenti, ʒi. pulveriſatis ſubtiliſſ. adde album ov. numero I. & lixivii tonſorum parum, incorporentur in formam linimenti, eoque cum digito intincto ungantur pars cutis piloſa & in quarta horæ parte abluatur lixivio & fricetur, cujus vires cum puer Pharmacopæi experiretur, pili receſſerunt: ſed dolor aliquis inde ſubortus, & rubedo, quæ tamen diu non remanſerunt. *Felix Platerus. obſerv. lib. 3. pag. 591.*

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Capitis contuſione ex caſu.

PUer quidam ex altiſſimo gradu cubiculi cecidit, ita ut os cranii apertum eſſet, & ſentiretur motio cerebri, non erat tamen ruptio in cute contuſa.

Ad hunc caſum mirabilem accitus *M. Jodocus Bruyellenſis.* Chirurgus. Primò inunxit totum caput ol. roſ. calido, & deſuper aſperſit pulverem myrtillorum & ſuper pulverem poſuit pannum lineum ſimplicem intinctum dicto oleo calido. Deinde ſuper hæc omnia, compreſſam (ut vocant) quadruplicem calefactam, & ſic omni die fiebat apparatus, ſic continuando per 14. dies, tandem cum his remediis, nullis aliis adhibitis cœpit convaleſcere: poſtquam totum caput rectificatum videbatur præcepit matri ut acciperet tortellam roſaceam vino albo aſperſam, capitique calide imponeret ad reſolutionem & roborationem. Et ita infans hic factus eſt ſanus. In hunc modum & alii etiam curati ſunt ſine inciſione & trepano. *Petrus Foreſtus obſerv. 42. lib. 6. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Capitum puerorum cruſtis.

SI contingat aliquibus infantibus, fieri cruſtras vel rupturas in capite, in facie, vel alia quacunque corporis parte, tunc fiat remedium hoc in fallibile.

℞. Vitell. ovor. elixatos uſque ad duritiem numero XVI. myrrh. ʒi. rad. aronis ʒß. hellebor. nigr. gr. IV. comminuantur, vel digitis ovorum vitelli frangantur. Deinde in ferrea ſartagine ponantur, & commiſceantur cum prædictis pulv. & coq. ſuper carbonibus ignitis abſque flamma, uſque quo incipiant ſpumæ fieri, tunc exprimatur oleum, ſeu liquor, & colligatur, idque toties coquendo & exprimendo, quoties ſpumam emittat, tunc demum abjiciantur fæces. Et collectum oleum in vaſe ſtricti orifici, & clauſo ore ſervetur, cum hoc oleo omnes corporis partes affectæ liniantur ſæpius in die: cadet enim cruſta & removebitur, & ſanabitur infans. *Barthol. Montagnana. conſil. 298.*

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Capitis & Ventriculi debilitate.

SUadeo has pilulas ad capitis & ventriculi evacuationem.

℞. Pil. Maſtich. ℈ii. aloes roſat. ℈i. cum Syrup. roſ. F. pil. IX. quas ante cœnam quadrante horæ deglutiat, ſequente cœna moderatiſſima. *Ioh. Crato. Conſil.* II *lib.* 4.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

De Capitis dolore.

DOlor capitis Symptoma eſt terrificum propter excellentiam & dignitatem partis affectæ, cujus officio vita carere nequit: pro omnibus aliis corporis partibus, caput maximè doloribus expoſitum eſt, cucurbitæ enim inſtar euncti ſuperpoſitum, paſſim in ſe rapit, viſcerum ſubjectorum inquinamenta.

Eſt verò dolor capitis moleſta quædam & triſtis ſenſatio partium capitis membranoſarum, à ſolutione continui producta. Partes affectæ ſunt, cutis capilloſa, pericranium, diploe. *i.e.* duplicatura illa medulloſa oſſis cranii, ut in lue venerea inveterata, menynges, nervi, venæ, & arteriæ.

Cauſa proxima & conjuncta, ut aliorum dolorum omnium, eſt ſolutio continui antecedentes ſunt, quæcunque continum ſolvunt, ut intemperies nuda calida, frigida, & ſicca, plethora, bilis, pituita, melancholia, flatus, vapor & aliquando vermis. Cauſæ externæ ſunt, aer calidus ambiens, frigiditas nimia, ventus, odor gravis, percuſſio, ictus, & caſus. Dolet caput vel per ἰδιοπάθειαν, vel per συμπάθειαν; ἰδιοπάθεια ſeu propria ipſius affectio, fit quādo cauſa morbifica continuum ſolvens, doloremque creans, in ipſo capite conſiſtit, ibidem genita & cumulata ex vitioſa alimenti concoctione; συμπάθεια fit quando aliunde materia morbifica ad caput fertur: toto corpore nimirum ut in febribus, à ventriculo, ab hepate, liene, utero, renibus inteſtinis, & genitis in his vermibus, per arterias & cœca corporis ſpiracula. Dolor capitis alius eſt pungitivus, ab acri & bilioſo humore; alius gravativus à pituita multa & melancholia; tenſivus alius à flatibus; alius denique pulſatorius, à tenui bilioſoque ſanguine, vel à ſpiritu redundante arterias diſtendente. Rurſus dolor alius eſt externus, alius internus; externus cutem piloſam & pericranium obſidet, manuſque preſſu exacerbatur. Internus menynges afficit, & ad radices uſque oculorum pertingit. Denique alius eſt, recens, levis, & facilis ſolutu, qui Κεφαλαλγία dicitur, alius verò inveteratus & contumax eſt, qui levibus de cauſis ſuſcitatur, & Κεφαλαία vocatur. Si partem capitis dimidiam occupet dolor, ἡμικρανία nuncupatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Capitis dolore cum contuſione.

UNguentum Alabaſtrinum valet in omni dolore capitis, & reſolvit mirabiliter omnes contuſiones, hujus multæ ſunt deſcriptiones. Noſtra qua nos utimur ita ſe habet.

♃. Cimarum rubi, Mil. fol. rutæ, p. i. flor. Chamæm. ℥i v. lapid. Alabaſtr. ſubtiliſſ. pulveriſ. ℔ß. ol. roſ. ℔i. ceræ alb. ℥iß. vini alb. ℔ii. ponantur ſimul in olla nova vitreata, ſtent per dies tres, & poſtea bulliant ad vini conſumptionem, ponatur ab igne, & ſine infrigerarit tunc adde albumina ovorum num. 4. conquaſſentur, & benè miſceantur; deinde cola per pannum lineum rarum mulcendo manibus, & exib t unguentum quod valde pretioſum eſt. Utor eo in omnibus capitis doloribus, & in omnibus contuſionibus, & dentium doloribus, adeò efficax eſt, ut omnes dolores à contuſione mitiget: habeo quidem hoc unguentum pro arcano non ſolum ad quoſvis capitis dolores, ſed & dentium, ut ſibi par non habeat: verum etiam in omnibus mitigandis & reſolvendis, præcipuè verò à contuſionibus, vel caſu, aut compreſſione obortis. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv. 33. lib. 9. De Capitis doloribus.*

Teſtudinis paluſtris ſanguis ſincipiti inſtillatus capitis dolorem iuvat. Plantaginis radix in collo ſuſpenſa capitis dolorem mirificè tollit. Turturis aquatici ſanguis fronti ac temporibus illitus quemlibet capitis dolorem ſedat: Intelligunt teſtudinem paluſtrem. Annulus in quo parùm umbilici infantis nati recenter includitur, geſtatus in digito, ab omni dolore capitis hominem præſervat. Sed hoc ſuperſtitioſum eſſe videtur, quemadmodum & hoc quod ſequitur Caput muris in linea pecia involutum, & continuò ſuper ſe portatum. Aqua, *Plinio* authore, quæ poſt potum bovis vel aſini remanſit, ab infirmo

pota dolorem capitis illicò ſedat. Pectinatio capitis, teſte *Gilberto Anglico*, pectine eburneo, valet in omni capitis dolore. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 52. *Schol. lib.*4.

Ad capitis dolorem ab ebrietate præſtantiſſimum medicamentum eſt oleum roſaceum per ſe, aut cum aceto & ſucco hederæ vel braſſicæ, quæ etiam naturaliter ebrietati adverſatur etiam comeſta, vel ejus folia capiti admota. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 28. *lib.* 9.

At capitis dolorem ex fletu egregiè diſcutiunt ſacculi ex milio, ſale, anetho, chamæmel. meliloto, pulegio. Ut

℞. Flor. Chamæmel melilot. roriſmar. ſtœchad. an. p. i. milii torrefact. M. ß. ſem. ſeſel. cumin. aneth. an. ℥i. puleg. nepet. an. M. ß. f. Sacculus. Illinatur etiam frons oleo chamæmel. anethino, aceti momento addito. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 26. *& Schol. lib.* 9.

Ad dolorem capitis à flatu, vulgus hic remedium quoddam habet vile ſatis, non ſine ratione tamen inventum, & cum fœlici ſucceſſu ſæpius comprobatum, quod in gratiam ſtudioſorum hic libuit adjungere. Rapum ſub cineribus coquitur, à quo cocto aufertur ea pars, cui herba ipſa implantata erat, & calidiſſimè pro ægri tolerantia poſt aures applicatur; qua tepeſcente, altera ut priùs calens ſubſtituitur, reiteraturque hæc actio, donec flatus diſcuſſus eſt, & ablatus dolor: ſolet enim brevi tempore id fieri. Quòd autem dolenti lateri applicari debeat, aut utrique, ſi totum caput doleat, doleat, omnibus puto notiſſimum. In dentium doloribus à flatu excitatis eodem modo uſurpatum convenit. *Joh. Fienus lib. de flatibus, cap.* 14.

In dolore diuturno plus præſtat caput frequentiùs roborare, quàm pertinaciter vacuationibus inſiſtere. Ideò conferunt pulveres & cucuphæ: magis tamen probantur pulveres, quia virtus pilei non ita communicatur cerebro, & ex ejuſdem ſorditie dolor excitari poteſt. Ab ipſo curationis initio ſpecifica remedia uſurpari poterunt quale eſt hoc epithema.

℞. Pulv. Zedoar. ʒi. aq. beton. verben. & ſambuc. an. ℥i. M. Applicetur calidè parti dolenti cum pannis ſcarlatinis. *Lazarus Riverius. Practic. lib.* 1. *cap.* 16.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Capitis dolore.

FAmulus quidam capite ſupra modum dolebat, cùm nulla remedia juvarent, tandem ad collum, verbenam viridem aliquo modo tritam, ut ab adſtantibus non cognoſceretur, appendebam, idque nocte, dormiente & inſcio, antequam malum invaderet, & aſtantibus mandabam, ne æger à ſomno ſolutus herbam collo ſuſpenſam dimoveret: qua cujus herbæ ſolius ſuſpenſione, miraculi inſtar, hic æger curatus eſt. *Verbena* à collo ſuſpenſa amoveri non debet, niſi exſiccata tandem per ſe cadat. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 52. *& Scholaſt. lib.* 9.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Capitis dolore.

PRo externo remedio laudo unum, quod & magis viri eſt, & ipſa etiam experientia comprobatum.

℞. Serpill. verben. roſ. an. ʒii. decoque in oleo communi in duplici vaſe, & hoc oleo inungat ſibi caput ante & retro. Conſilium etiam do, ut ægrotæ caput ungatur ſpuma decocti primi ligni ſancti. *Johann. Baptiſta Montanus. Conſil.* 20.

Ob figuram capiti cerebroque æmulam, nux juglans capitis affectibus confert. Singulare inde ad dolores capitis remedium nuper in *Anglia* detectum, primo vero antequam folia in nuce juglande prorumpant, terram circa radices fodiunt, & ex radicibus inciſis emanantem liquorem extrahunt, cujus aliquot guttas propinant magno cum ſucceſſu, in doloribus capitis. *Thomas Bartholinus. Hiſtor.* 97. *cent.* 3.

Fer-

Fernelius affirmat ſe ſequentium pilularum tantam vim experiendo cognoviſſe, ut nullam Cephalalgiam vel Hemicraniam offenderit, quam non curarit.

℞. Aloes opt. ℥ß. pulv. elect. de gemmis, trium ſantal. roſ. rubr. an. gr. vi. cum Syrup. abſinthii, & viol. f. Maſſa datur ℈i. bis in hebdomada, hora una vel duabus ante cœnam, *Joh. Crato. Epiſt.* 14. *lib.* 5. *conſ.* & *Epiſt. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* Editorum.

Agricola quidam cruciabatur ſæviſſimo capitis dolore, contra quem atrocem morbum ego pauca hæc remedia adhibui.

℞. Aq. benedict. aq. fontan. an. ℥i. commixtas ebibit, recteque ore atque alvo purgatus fuit, ac in dies convaluit, ſequenti die Cephalicam venam ſecui.

℞. Cancror. vivor. num. 20. aceti roſ. ℥v. contundantur in mortario ut fiat Epithema: quod tepidè admovebatur ſæpius affecto capiti ſtatim ab initio curationis, ac ad relevandum cruciatum plurimum proficiebat. *Martinus Rulandus Curat.* 73. *cent.* 1.

In doloribus capitis quibuſcunque imprimis uſus aq. benedictæ ventriculo jejuno ſtata doſi exhibitæ multum prodeſt: purgatio fiat per diaſenam laxativam, & mercur. dulcem.

In omni dolore capitis tanquam arcanum appropriatum aqua verbenæ deſtillata commendatur, ſæpe aſſumpta, ad ℥iv. cum gutt. iv. Spiritus vitrioli.

Juvat etiam verbena tota contuſa & capiti impoſita, radix plantag. collo ſuſpenſa dolori capitis à proprietate medetur. Cæteris non proficientibus ad laudanum opiatum recurrendum eſt. *Io. Hartmannus.* Pract. Chimiatr.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Capitis Dolore.

Illuſtriſsimus princeps *Ianethinus Doria* Claſſis *Hiſpanicæ* præfectus afflictus eſt, in arce *Monſpelienſi*, ubi bello captus detinebatur, febre hæmitritæo, quæ inter cætera Symptomata, capitis dolorem graviſſimum inferebat cumque continuum, & extra acceſſionem æque moleſtum, qui tamen poſt 4. phlebotomias in brachiis celebratas, eodem vigore perſeverans, intra horam ſublatus eſt ſanguinis miſſione ex malleolo dextro, tam promptus effectus obſervatione dignus fuit; ut tyrones videant, quam bona fiat revulſio à capite per Saphenæ apertionem. *Lazarius Riverius, obſerv.* 40. *cent.* 3.

Mulier quædam Fontinianenſis atrabilario temperamento donata, annorum 40. poſt abortum non ampliùs paſſa eſt purgationes menſtruas, indè graviſſimus capitis dolor per 4. menſes eam afflixit, nihil conferentibus venæſectionibus, hirundinibus fronti & temporibus admotis, aliiſque remediis, vocatus ego præſcribo apertionem arteriæ temporalis, quæ optimè celebrata fuit, neque ſanguis ſaltu egrediebatur ob exilitatem arteriæ, & ſanguinis craſſitiem, ſed guttatim; extractus fuit ad ℥v. ruber & floridus: tùm vulnus occluſum fuit emplaſtro ex ſola maſtiche, cum Ligatura ſimplici; poſtquam alia ligatura, quæ in vulneribus capitis ſolet fieri, per 5. horas adhæſiſſet; liberata eſt à dolore capitis ſine recidiva. *Lazarus Riverus, obſervatio* 56. *cent.* 2.

Patronus quidam celeberimus cùm circa merid. ſeſe ſoli nimium expoſuiſſet, correptus eſt paroxiſmis febris tertianæ duplicis ſatis levibus, & circa veſperam recurrentibus; hoc tamen Symptoma in paroxiſmo urgebat, nempe capitis dolor intenſus, qui tribus primis diebus cum febre ceſſabat, matutinis horis. Interim ſecta fuit vena bis, & purgans medicamentum ſemel exhibitum, quibus non obſtantibus dolor capitis & æſtu plurimum increvit, & continuus factus eſt poſt quartam acceſſionem, ut aut grave hoc Symptomata tolleretur, venam frontis aperiendam conſului: ex eaque ſanguinis ℥vii. eductæ ſunt, à qua venæſectione dolor capitis ſtatim valde remiſſus eſt, & ſequens paroxiſmus multò levior rediit, cum exiguo capitis dolore, at poſtero die manè doloris omnino expers fuit: *Lazarus Riverius, obſerv.* 21. *cent.* 2.

Conferunt hic plurimum pilulæ *Euſtachii Rudii*, quæ in *Italia* olim magno in præ-

prætio habitæ ſunt doſ. ℈i. *Lazarus Riverius, cap. 16. lib. 1. Prax. Medic.*

SUBSECTIO QUINTA.

De Capitis dolore Lethalis.

CUm eſſem *Lodovæ* inviſi filiam Mercatoris 7. annos natam, quæ a duobus menſibus affligebatur graviſſimo capitis dolore circa frontem & ſupercilia, qui ſingulis propemodum horis recurrebat, ita acutus, ut illa ſibi cultro caput aperiri frequenter poſtularet. Jam verò à duobus diebus inciderat ter aut quater in paroxiſmos Epilepticos cum ſpuma in ore, à Medico ordinario, præſcripta fuere multa remedia, præſertim purgationes per apozemata, cucurbitulæ, & veſicatorium cervici, ſed omnia fruſtra.

Cùm eſſemus de hoc caſu conſilium inituri, relatum nobis fuit, eam novo paroxiſmo fuiſſe è vivis ereptam, & poſt mortem puris aliquid per nares effluxiſſe. Indè conjiciendum fuit in cerebro abſceſſum latitare, ſed eo aperto nihil inventum fuit, præter ſeroſum humorem in cerebri ſubſtantiam & ventriculos effuſum.

Hic caſus mihi in memoriam revocavit hiſtoriam cujuſdam virginis quę cùm ſimili dolore per multos menſes cruciata fuiſſet, multa remedia fruſtra tentaſſet, à quodam Chirurgò totum caput deraſo capillitio, veſicatorio contectum eſt, inſtar Cucuphæ, & veſiculis excitatis, magna ſeroſi humoris copia effluxit, & ita liberata eſt, quod remedium huic etiam prodeſſe potuiſſet. *Lazarus Riverius, obſerv. 37. cent. 1.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Capitis dolore.

VIr quidam *Colonienſis* dolore capitis tam acerbo tamque immani laboraverat, ut domeſticorum ſuorum per cubiculum greſſus & paſſus (quantumvis exutis calceis, & ſubſtrata arena per pavimentum cubiculi inceſſiſſent) ſufferre non potuerit, videbantur enim ſibi, quotieſcunque ingredientium in cubiculum greſſus perciperet, cultelli cerebro infigi. Poſt multa fruſtra adhibita remedia, ego in conſilium adhibitus, ei ſetaceum ſuaſi & applicui: hoc adeò fœliciter ſucceſſit, ut in dies manifeſtam doloris mitigationem perſenſerit. *Giul. Fabr. Hildanus, obſer. 7. cent. 4.*

Chirurgus quidam Ultrajectinus implacabili dolore particulæ capitis laborabat, à nullis remediis juvabatur: tandem juſſi cauterium potentiale admoveri, curatus fuit citra aſpectabilis mali aliquam effuſionem, indicibili quadam qualitate vel aura ſine dubio fatigatus is fuerat, in ea parte. *Johannes Heurnius, ad Aphor. Hippoc. 38. Sect. 4.*

Ego per terebrationem in pleriſque cephaleam curavi.

Cùm vir quidam nobilis annum egiſſet in ſumma doloris capitis acerbitate, me tandem ad ſe vocavit, ut ſibi opem ferrem, ibi cùm diffuſo per totum caput dolore, certo dignoſcere non poſſem; in quonam loco ſtabularetur humor morbificus, ut conjectura id inveſtigarem, deraſo capillitio, toti capiti cataplaſma curavi admovendum: hinc poſt aliquod tempus, motum Cataplaſma, in una parte magis deſiccatum apparuit; unde facilè deprehendi, in ea capitis parte latitare cauſam dolorificam, quam pars Cataplaſmatis magis exſiccata contegerat, tum terebra caput perforari præcepi. Sed poſtquam ad diploem uſque, exciſa ſcilicet ſuperiore cranii lamina, perventum eſt, magna ſtatim humoris, colore atque conſiſtentia, mellei copia foras erupit, indeque dolor quievit, & per Dei Miſericordiam ſanatus homo, adhunc uſque diem aura & luce vitali fruitur. Erat autem abſceſſus ille intra utrumque os calvariæ conſiſtens, vera μελικηρὶς, quæ à melle nomen habet. *Ludovicus Duretus in Annotat. ad cap. 2. lib. 1. Jac. Hollerii. De morbis internis.*

Nobilis juvencula Patavii ultra annum dolore capitis veluti perforante ac fixo mirè cruciabatur. Medicus, quod erat ſuſpicatus aliquid membranis incumbere, bono eventu cranium terebra tentandum cen-

cenſuit, ipſo enim aperto, puris fœtidi guttula vix æquans milii granum excidit, neque ex eo dolor unquam moleſtus fuit. *Joh. Rhodius. obſerv. 69. cent.* 1.

Illuſtris quædam domina implacabilibus capitis doloribus tenebatur; ſuſpicabatur humorem eſſe frigidum, rebellem, efferatum tamen, & jam in flatulentam naturam verſum. Sectæ ſunt venæ brachiorum, purgatum corpus, veſicæ ſuillæ admotæ lacte plenæ, nil proficitur: tandem interbaſtantur Sacculi ſemine lini pleni, vino & aqua incoquuntur, applicantur, dolores ceſſant, non longè poſt repetunt, eadem uſurpantur: tandem cum nil proficeretur, ſæpè adhibentur galli extenterati, miraculo convaleſcit. *Guil. Ballonius. lib.* 1. *Epidem. & Ephemerid.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Capitis dolore à verme.

CUm multi ignoto morbo vita decederent, tandem Medici unum hoc morbo interemptum inciderunt, & in ejus cerebro invenerunt, vermem rubrum brevem, quem cum multis medicamentis vermes occidendi vim habentibus occidere non poſſent, tandem fruſtra raphani inciſa in vino malvatico ebulliebant, quo vermis occidebatur, atque hoc eodem remedio deinde ſimili morbo quaſi epidemico affectos omnes curabant. *Petrus Foreſtus, Schol. obſervat.* 2. *libr.* 9. *De variis capitis doloribus.*

Excipiatur naribus & ore hiante talis fumus.

♃. Cent. min. marrhub. beton. an. ℥ii. zedoar. ℥ß. angelic. Succin. an. ℥ii. antim. crud. ℥i. minii ℥iß. boli armen. ℥i. Ariſtol. rot. ℥ii. abſinth. ℥iii. M. F. pulvis carbonibus inſpergendus. Loco dolenti applicetur hoc Emplaſtrum.

♃. Aloes, pulv. lumbric. cujuſcunque deſcript. an. ℥ii. fell. taurin. ℥i. abſinth. ceræ, an. q. ſ. f. Ceratum, quod Emplaſtrum cum applicuiſſet, & fumum naribus ter quaterve excepiſſet, ſervus ille apud *Hildesheimium*, vermes lanuginoſi vivi 13. per fauces, nares, & aures prodierunt, atque dolores remiſerunt. Per nares etiam excipiatur vapore lacte ut ita vermes exeant, commendatur & tabaci ſuccus, & fumus naribus attractus ad vermes in capite occidendos. Cognoſcuntur vermes ex dolore diuturno nullius remediis cedente, maximo præſertim cum caput movetur, & lancinante: fœtore, qui per nares & os exhalat, ſternutatione, ſequenti vertigine. *Daniel Sennertus. cap.* 18. *p.* 1. *lib.* 1. *pract.*

SUBSESTIO OCTAVA.

Pro Capitis & Brachii dolore ab humore pituitoſo, in Comitiſſa quadam.

PRo potu utatur hydromelite, fiat ex 12. partibus aquæ & una mellis optimi, coquatur ad conſumptionem quartæ partis; decocto adhuc calido exiſtente, infundatur hyſſopus, Salvia, coriandrum, cinamomum & id genus alia, contuſa vel conciſa & tenui Syndone involuta. Statim à cibo hujus pulveris capiat cochlear unum, & non ſuperbibat.

♃. Coriandr. præpar. ℥ii. ſem. fœnicul. aniſ. maſtich. an. ℥ß. menth. hortenſ. cinamom. gran. myrti, liquirit. an. ℥ii. cortic. citri ℈iv. ſacchar. roſ. tabul. ℥x. pulveriſ. ſubtiliſſ. & miſceantur. Hic pulvis concoctionem adjuvat, ſtomachum roborat, & flatus diſcutit, caput exſiccat, cerebrum confortat, & catarrhos ſiſtit.

Purgato, ut decet, corpore, ſummoperè laudarem, ut per aliquot dies decocto ligni guaiaci uteretur in hunc modum.

♃. Ligni guaiac. lima attriti ℔i. aq. ℔xii. Infunde per 24. horas. Deinde coque lento igne ad mediæ ferè partis conſumptionem; ſub finem coctionis adde uvarum Corinthiac. ℥ii. liquirit. raſ. ℥ß. Hujus decocti colati accipiat manè hora quinta ℔ß. & cooperta ſollicitet ſudorem, ſomno maximè ſi poteſt. Abſterſa diligenter manè circa 8. vel 9. horas, fricetur, & deinde ſurgat. Hora decima prandium ſumat, quod velim eſſe parciſſimum, nimirum ex unica aut altera

avicula aſſa, vel ex paucis buccis carnis alicujus aſſæ, cum paucis uvis paſſis, & modico vino egregiè diluto à prandio proſpiciendum ne ſomnus obrepat. Hora deinde quarta decumbat, aſſumat eandem quantitatem decocti, ſollicitet ſudorem; poſt ſextam ſi placet exurgat è lecto, & paulò poſt cœnet, ſed multò minus quàm in prandio; quare carnibus abſtineat, & aſſumat ſolum aliquot amygd. vel uvas paſſas, cum pauco biſcocto pane, & vice potus, bibat ſecundum decoctum. Tempus determinatum quo fieri velim hanc curationem, & diætam ſervari, nullum præſcribo; ſed ſi ſolum in dies 3. vel 4. fiat, non poterit non egregiè prodeſſe, & quo longius protrahatur, eo fuerit conſultam magis: interim ad roboranda membra, utatur hoc electuario nucis magnitudine ſummo manè ſuperdormiendo.

℞. Theriac. bonæ vel mithridat. vel aureæ alexandr. ℥i. conſerv. roſ. ℥iv. conſ. flor. ſalv. ℥ii. M. mirum quam hoc omnibus membris conferat, caput exſiccat & roborat, ventriculum & hepar confortat, uteri etiam affectibus utiliſſimum eſt. *Reinerus Solenander. conſil.* 56. *ſect.* 1.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Capitis fluxione.

PUrgato evacuatoque toto corpore, & aliqua ex parte capite ipſo, ad peculiarem cerebri purgationem per maſticatoria & errhina proprius accedendum.

℞. Sem. nigell. rom. ſem. aniſ. coriandr. an. ʒi. pyrethr. cariophyll. an. ʒß. maſtich. ʒii. M. pulveriſ. omnia, & cum cera F. Maſticatorium, vel

℞. Agar. ʒß. pulv. diambr. gr. vi. cubeb. lign. aloes, an. ℈i. M. & cum aq. Iridis. F. trochiſci ſiccati in ſole, commanſi jejuno ventriculo.

Caput purgant & roborant ſimul.

Purgant etiam cerebrum errhina in hunc modum.

℞. Aq. Majoran. ℥iii. pulv. moſch. gr. ii. F. errhinum, vel majoranæ ſuccus depuratus per pares è vola manus tepidus deducatur.

Ad firmandam capitis fluxionem his utere.

℞. Diatraghacanth. frigid. ℥ii. boli arm. imparatæ ʒi. terr. ſigillat. ℈i. cum Syrup. papav. vel myrtino. F. pilulæ parvæ in ore continendæ hora ſomni. vel

℞. Boli armen. lotæ cum aq. roſ. terr. ſigillat. lotæ cum decocto papav. an. ʒi. diatragacanth. frigid. cum ovi album diſſolut. ℥ß. M. & cum Syr. de roſis rub. ſicc. q. ſ. F. pilulæ, quarum unam vel duas dormiturus ore contineat. *Joh. Zecchius, conſult.* 72.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro capitis gravedine, à fluctuatione in eo à pituita & ſeroſi humoris copia.

NObilis quidam ſtrenuus & robuſtus, lautè vivens, & intemperanter, de capitis gravedine conquerebatur, apoplexiamque ne perveniret, admodum metuebat, utque eam præveniret, ad me conſilii cauſa venit. Narrabat jam diu ſe in capite pondus aliquod ſentire, & veluti fluctuationem, ſenſumque aliquem, atque ſi caput magnum, & cavum eſſet, & ſe nonnunquam aperiret, rurſumque marſupii alicujus inſtar, conſtringeret, remittere interdum malum, aliàs exacerbari; per cætera bene ſe habere, niſi quod totus eſſet melancholicus, & ad omnia munia obeunda, ſegnis & tardus; à pituita & ſeroſi humoris copia, intra calvariam collecta, hæc provenire: de multis circumſtantiis interrogans, deprehendi & judicavi. Cum itaque in omnibus ſe obtemperaturum pollicitus eſſet, ſtatim curam aggreſſi ſumus.

Primum hoc minorativum propinavimus.

℞. Diaphæn. ʒii. diacathol. ℥ß. ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. aq. cinamom. parum F. potio; dejecit aliquoties. Sequenti die vena aperta fuit brachii, erat enim corpore quadrato, & plethoricus. Diebus ſequentibus hoc apozemate uſus eſt.

℞. Rad. fœnic. ℥i. rad. Ireos, ℥ß. acori veri, Cyperi, enulæ, an. ʒii. liquirit. ʒvi. fol. fœnic. verben. beton. fumar. euphraſ. an.

an. Mi. thymi, hyſſopi, an. Miß. flor. ſtœchad. anthos, borrag. an. pi. ſem. fœnic. ℥ii. ſem. carvi, aniſ. ſeſel. ſiler. montan. rutæ, an. ℥i. paſſul. par. x. Sen. ℥ii. polipod. ſem. cartham. an. ℥i. F. decoctio in colat. q. ſ. pro IV. doſib. infunde agaric. trochiſ. ℥ß. turbith. ℥ii. rhei ℥iß. cinamom. ℥ii. ſpicæ ℥ß. in expreſſ. add. ſacchar. q. ſ. aromat. cinamomo. F. Apozema bibat 4. matutinis. Singulis vicibus admodum deiecit.

Interea cucurbitulas in utroque latere ternas in collo & Scapulis cum flamma, matutino tempore appoſuit, tribus vicibus & quartam ſcarificationem ſimul adhibuit ut hæ naturam quoque unà cum purgantibus, ad revulſionem materiei à capite ſollicitarent & adjuvarent, abſolutis hiſce ſic purgatus fuit.

♃. Rad. Ireos ℥ß. rad. liquirit. ℥i. fol. ſalv. majoran. an. Mi. flor. lavendul. anth. an. paſſul. enucl. ℥i. ſen. ℥ß. ſem. aniſ. ℥i. ſem. cartham. ℥ii. F. decoctio in colat. ℥v. diſſolv. el. de ſucco roſ. & diaphæn. an. ℥iß. ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. F. potio. addendo parum aq. cinam. egregiè rurſum purgatus fuit, & levamen in capite ſentire cepit.

Errhinum deinceps aliquandiu è manu naribus attraxit.

♃. Succ. majoran. rad. betæ, fol. anagallid. an. ℥ß. pulv. rad. pyrethr. ℥i. vini albi ℥ij. Miſce.

Tabulas ſequentes de nuce moſchata ℥iß. quantitate matutinis aliquibus ſumpſit & aqua majoranæ & menthæ, vino permixtas, ſuperbibit.

♃. Nuc. moſch. numero 3. vel ℥ß. rad. pyrethr. ℥i. fol. maioran. ſalv. flor. Lavend. anthos an. ℥ß. ſem. nigell. ℈i. Cinamom. ℥iß. Cariophyl. galang. an. ℥ß. ſacch. in aq. ſalv. ſolut. q. ſ. F. Tabellæ ad cerebri & nervorum corroborationem, & frigidæ intemperiei eorum correctionem utiliſſimæ.

Finito prandio pulvere digeſtivo uſus eſt. Cucupham noctu capiti impoſuit ſequentem.

♃. Rad. Ireos. angelic. an. ℥ii. acori veri, cyperi, an. ℥i. fol. maior. roriſmar. flor. roſ. lavend. an. ℥ß. nuc. moſch. Caryophil. an. ℥i. ſem. coriand. præp. ℥iß. ſem. nigell. ℥ß. F. pulvis pro cucupha. Cum iam omnia ſalva eſſent, diſcedenti ut elect. hoc alternis diebus manè uteretur, conſulvimus.

♃. Conſerv. maioran. flor. ſtœchad. an. ℥iß. roſ. ℥i. anthos ℥vi. cort. citri condit. zinzib. condit. an. ℥ß. pulv. roſat. novell. pliris archont. an. ℥ß. cinamom. ℥ii. cum ſyrup. de beton. F. electuarium. Per vices purgetur ut ante. Interea ut laudata victus ratione uteretur, decenter ſe exerceret, imperatum: & in balneo ſicco hebdomadatim ieiunus ſumpto prius rob de Sambuco, ſudaret. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 363.*

SECTIO VIGESIMA.

Pro Capite tuberoſo.

Vidi cui erat totum caput tuberoſum, cauterio id ad os uſque aperuimus: quod exeſum erat, ferè uſque ad diploen abraſimus ſenſim: iterumque aliam partem aperiebamus ad os, ita ſenſim totum ferè caput eius abraſimus, evaſit: huiuſmodi oſſis caries in lue venerea ſæpe evenit. *Joh. Heurnius, ad Ahpor. 2. Section. 7.*

SECTIO VIGESIMA PRIMA.

De Carbunculo.

Carbunculus (ἄνθραξ Græce dictus, quo accenſi inſtar carbonis nos adurat) eſt tumor inflammationi affinis cum vel ſine puſtulis ex ſanguine aduſto ferventiſſimo partem corrumpente ortum habens. Cauſa coniuncta eſt atra bilis malignitatis particeps. Generatur in corpore à prava victus ratione, ſuccedente venenata aeris conſtitutione, quæ preparatum iam corpus attingens, contractæ prius cladis hunc quaſi characterem inurit.

Alius eſt peſtilens, alius non, omnis tamen malignus; qui ſine pulus oritur, pruna: qui cum iiſdem, ignis Perſicus dicitur. Dignoſcitur quod non ſemper eandem occupet ſed modò hanc, modò aliam partem obſideat: ut plurimum oritur à puſtula exili, ſeminis milii ma-

magnitudine præcedentibus pruritu, ardore, & dolore vehementi, ægrum ita, & præcipuè circa veſperam vexantibus, ut à trictione partis vix manus continere queat, ardoris vi ſenſim increſcente, cruſta aliquando nigra, aliquando cinerea, quaſi ab ardente ferro obducitur; caro etiam circumvicina ipſi conſentiens ſummè inflammatur. Valida adeſt febris, adſunt & nauſea, vomitus, appetitus dejectio, tremor, cordis palpitatio, & animi deliquia. In peſtilenti carbunculo adſunt omnia hæc ſymptomata, ſed quàm in alio, multò graviora.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Carbunculo Benigniore.

PRimò ſecetur vena è directo partem affectam reſpiciens. Deinde ſupra locum affectum ſcarificatio rectè accomodatur, plagis ob ſucci craſſitiem altioribus. Sunt qui præcipiant ipſos ſcarrificatus in cruſtaceo ulcere duntaxat eſſe faciendos: ipſas verò inciſiones aqua ſalſa calente ſtatim perfundunt, ne in illis ſanguis coeat & concreſcat, ſed foras egrediatur. Interdum etiam erodens medicamentum imponunt, cujuſmodi eſt. Arſenicum, quod ea in re inter cætera principatum obtinet. Cæterum laboranti particulæ valde repetentia haud quaquam admoveri debent. Adhibenda quidem ſunt remedia, quæ modicè reprimendo, etiam diſſipare & digerere poſſint; cujuſmodi eſt cataplaſma ex arnogloſa, quod ſic paratur.

♃. Arnogloſſ. lentium, panis furnacei an. part. æq. coq. in aqua, his gallas *Avicen.* addit. Alii ex foliis plantag. coctis, lentè cocta, pane clibanite, & oleo roſac. conficiunt. (Panis clibanites ex *Galeno* erat valde laudatus; quoniam ſumma coctus diligentia, ita ut omni ſui parte cruſtam referret) ut verò radicitus carbunculus divellatur ab adjacentium commercio hoc ſequens probatur.

♃. Malum punicum acidum, malum punicum dulce, hordei Mj. fol. plantag. Mj. coq. in poſca donec rumpatur hordeum: & contundantur. Poſtea adde pulpam mali cydonii ſub prunis cocti, vel alterius mali acidi, & F. Emplaſt. Item nucis avellanæ veteris vel etiam non veteris medulla carbunculos maturat & rumpit. Alii nucleos juglandis viridis idem poſſe contuſos cum carnibus cydoniorum vel aliorum malorum acidorum contẽdunt. Optimum autem fuerit perpetuò circumjacentibus partibus unguentum ex bolo armen. roſaceo vel myrtaceo oleo & acetũ confectum inducere, ne ſcilicet intro, qui jam fluxit humor recurrat. Supra verò ipſum ulcus cruſtoſum valens aliquod medicamentum & quod vehementer exſiccet imponendum eſt. In communi uſu eſt unguentum Ægyptiacum, ſi hoc parum proficiat, ad acriora & quæ ignis vires habeant deveniendum erit; cujus generis ſunt radix dracunculi vel ariſtolochiæ ex aceto trita & impoſita, calx, arſenicum, & Sandaracha. Hæc proficiunt ſatis, ſi protinus à viva corruptã partem reſolvant: quo facto quid coruptum eſt & emortuum, quamprimum avellere & radicitus extirpare oportet. Cæterum cogimur aliquando (victis ſcilicet malo medicamentis) malignum carbunculum cauterio actuali extirpare: finis adurendi eſt, dum ex omni parte ſenſus doloris eſt, poſt hæc cruſta ulceribus inducta auxiliis ad id accommodis reſolvenda eſt, ut hoc Emplaſtro.

♃. Farin. hord. frumenti an. ℥iij. decoct. malv. viol. rad. alth. an. q. ſ. butyr. rec. axung. ſuill. liquefact. an. ℥ij. F. Emplaſtrum cui ab ebullitione remoto addantur duo ovorum lutea. Poſt Cruſtæ ablationem, locus mundetur & detergatur hoc medicamento.

♃. Terebinth. ℥iii. ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. mellis roſ. ℥v. bulliant ſimul q. ſ. & ab igne ablatis addatus ovi luteum, farin. hord. & frumenti, an. ℥vi. M. purus factus locus implentibus medicamentis curari debet. Conſolida major inter duos lapides contrita, divino quodam (ut referunt) miraculo anthracem ſanat, & ex toto intra diem unum interimit. *Petrus Foreſtus. Schol. obſervat.* 11. *libr.* 1. *Obſervat. Chirurg.*

Monialis quædam paſſa eſt Carbunculum in pede malignum & ſævum. Poſt multa fruſtra ab aliis tentata remedia, hanc ita ſanavimus.

♃. Stercor. vaccin. ℔j. aceti ℥iij. ol. roſat.

ſat. ℥iv. croci ℈ß. M. pro Emplaſtr. quod ſingulis tribus horis applicabatur tepidè, hoc mitigatus dolor, extractus calor, remotus tumor, & morbus extirpatus eſt. *Martinus Rulandus*, *curat.* 85. *cent.* 10.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Carbunculo in Muliere in inferiori labri dextri parte.

AD eam ſecundo die vocatus, venam tundere jubeo è directo partis qua malum infeſtabat, plurimumque ſanguinis detraho, quod & bene habita & ætate florens, & viribus pollens ægra erat loco deinde in quo carbo inſidebat prius ſcarificato, tale impoſui medicamentum.

℞. Vitel. ovor. numero 2. rutæ virid. & Scabioſ. (à proprietate namque carbonibus prodeſſe omnes volunt) an. Mj. ficuum ſicc. numero 6. fermenti acris, ℥j. piper. ʒj. Piſtentur omnia, & in formam Cataplaſm. reducantur: admoveri jubebam puſtulæ: quod biduo carnem putrem à ſana diduxit. Item hoc altero uſus ſum.

℞. Succor. Symphit. maj. ſcabioſ. & calendul. an. ℥i. theriac. el. & veteris ℈iv. (venenum namque ad ſe trahit) ſal. ʒi. ovi vitell. duo incorporentur ſimul & applicentur. Hoc apud me arcanum eſt, nec me unquam fefellit.

Calendulæ namque ſuccus mira proprietate ad carbones peſtillenteſque bubones valet, ut *Alex. Benedictus* de peſte teſtatur. Eſcharam poro ex adipe ſuillo, butyro loto, farina triticea, cum baſilicone unguento decidere feci.

Poſtea verò amota eſchara, ulcus deterſi hoc unguento.

℞. Succ. Calendul. abſinth. ſcabioſ. & apii, an. ℥i. myrrh. el. rad. Irid. flor. aloes, ſarcocoll. an. ℥i. (vel potius ʒi.) mellis roſac. ʒij. F. Linimentum. Optimè detergit, & carnem generat. Locis circumjacentibus repellens adhibui.

℞. Unguenti de bolo, ℥vi. omnium ſantal. ʒiß. pulv. myrtill. & roſ. an. ℥ij. ol. roſ. & myrtin. an. ℥iß. aceti roſac. ℥ij. album. ov. num. 1. agitentur ſimul. F. Linimentum, Hiſce integre ſanata fuit, ſed deformis remanſit contorto ore. *Franciſcus Valeriola obſerv.* 3. *lib.* 6.

Tangere ſæpe anthracem in die cum ſapphiro, & tenere ſapphirum ſupra locum anthrace affectum plurimum confert. *Arnoldu Villanovanus*, *Practic. lib.* 3. *cap.* 22.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Carbunculo Peſtilentiali.

AT virulenta materia tuto & citò ſuppuretur, neceſſarium erit, ut Angeli Salæ emplaſtrum attractivum ruptorium peſtilentiale ſit in promptu, quod ita fit.

℞. Gummi Sagapen. ammoniac. Galban. an. ℥iij. terebinth. coctæ, ceræ virgin. an. ʒivß. magnetis arſenical. ſubtil. pulver. ℥i. rad. aronis pulv. ℥i. gummi depurentur cum aceto Scyllitico & ad conſiſtentiam emplaſtri coquantur; & poſtea ponderentur; deinde cum rebus aliis F. S. A. Emplaſtr. quod excellentiſſimum & ſpecificum eſt ad extrahendum virus peſtiferum ex profunditate ad extra, præcavendo ne viciſſim ad interiora regurgitet, & cor ipſum ſuffocet, ut credam inter omnia topica ſimile remedium non inveniri.

Hoc emplaſtro Carbunculus obducatur quod paucis horis venenum extrahet. Præparatio magnetis arſenicalis antea dicti talis eſt.

℞. Arſenic. cryſtalin. ſulphur. vivi, antimon. crudi. an. part. æq. hæc tria in mortario ferreo pul. dein in vaſe fortiſſimo vitreo ponantur ad ignem arenæ, donec vitrum optimè incaleſcat, & prædicta ſolvantur, atque liquentur inſtar picis; quod obſervabitur, quando filum quoddam immittatur ad fundum, quod extractum poſtea inſtar tereb. trahetur, ubi ſatis coctum erit. Poſtea remove vitrum ab igne, & ubi refrigeratum eſt, rumpe, & ſubtiliter petram iſtam rubicundam, quam invenis, pulveriſa, quam ad uſum ſerva ut ſupra. *Greg.*

Hor-

Horſtius, obſervatio 32. *lib.* 7.

SECTIO XXII.

Pro Cardialgia cum impedimento veluti bolo in faucibus.

CUidam fœminæ, de dolore ſtomachi cum nauſea, ac difficultate aliqua deglutiendi, ac ſi buccella in faucibus hæreret, jam longo tempore conquerenti, cum ſæpe varia ac inter reliqua etiam vomitoria exhibita, nihil affeciſſent, illaque unicè vomere cuperet, & adhuc robuſta eſſet, dedi aquam deſtillatam ex nucibus viridibus, cum raphano prius in aceto maceratis, qua alias vomitum movere ſolutus eram ſed in illa nihil effecerat, itaque addidi vini albi, in cujus ℥ij. ſtibii vitreati pulv. gr. iij. macerata per noctem fuerant, ℥iß. ut biberet, quo facto copioſiſſimam materiam quinquies evomuit, & poſtea ab ejuſmodi cardialgia & impedimento in faucibus, penitus liberata eſt. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 438.

Matrona quædam honeſta ac pia, cum ultra annos duos de dolore ventriculi conqueſta fuiſſet, nec ullis remediis ventriculum roborantibus, aut per inferiora purgantibus ſanari potuiſſet: tandemque ex conſilio Medici cujuſdam celeberrimi, vomitivum accepiſſet, fruſtum corii laridi fumo exſiccati, quod ante duos annos in opinanter cum difficultate tamen deglutierat, maxima cum admiratione adſtantium evomuit, & brevi pleniſſimè convaluit utinam ſemper cauſæ morborum tam facilè debellari poſſent. *Guil. Fabritius Hildanus. obſervatio* 33. *cent.* 4.

Filiolus meus Cardialgia ſeu paſſione cardiaca, infantibus familiari malo, affligebatur; illi ſecretum experimentum noſtrum magno cum fructu applicatum eſt.

Mucago. ſem. Cydonior. miſceatur cum pingued. Gallinæ, atque hoc linimento ter in die ungatur orificium ſtomachi, deorſum verſus coſtas ſpurias. In pleriſque ſequitur hanc unctionem dejectio excrementorum vireſcentium & fœtidorum qua Cardialgia ceſſat. *Hier. Reuſnerus, obſerv.* 71.

Quidam Cardialgia laborans; inſumpto ſequenti hauſtulo, ſtatim ſanus factus eſt, nam multo acres, mordaces, & virulentos humores, qui juxta os ventriculi obhærebant, vomitu projiciebat.

℞. Aq. benedict. noſtr. ℥iß. vini abſinth. ℥iß. M. F. hauſtulus, quo ſolo ſanitatem recuperavit. *Martinus Rulandus, curat.* 50. *cent.* 5.

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

De Carie Oſſium.

CAries Græce τερηδών, eſt ſolutionis continui in oſſe ſpecies ab eroſione facta. Cauſa eſt humor acris & erodens.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Carie oſſium, ubi de Euphorbii uſu.

IN Ulcerum curatione nihil fermè occurrit quod Chirurgo majorem pariat moleſtiam, atque plus negotii faceſſat, quàm ſi ulcus cariem in oſſe ſibi adjunctam habeat, præcipue ſi profunda fuerit; propter humorem oſſi imbutum, ad hujus autem humoris exſiccationem & oſſis decidentiam tum ab antiquis, tum neotericis. Medicis, ac Chirurgis præſtantius cauterio actuali nihil excogitatum eſt, quo & ego non rarò maximo cum fructu, uſus ſum. Poſt cauterium actuale euphorbium hoc in caſu ſecundum ſibi locum vindicare facilè concedo quandoquidem non ſolum quia acre eſt & calidum in quarto gradu, humores oſſi imbutos exſiccat ſed videtur occulta quadam facultate hic convenire, non immeritò itaque à *Dioſcoride*, *Avic.* & recentioribus Medicis in carioſis oſſibus præ aliis medicamentis celebratur. Ego etſi hactenus in carioſis oſſibus euphorbio maximo cum fructu uſus fui; una tamen mihi occurrit difficultas, nimirum an verum euphorbium, cuius *Dioſcor.* mentionem facit; ho-

hodie ad nos advehatur? Scribunt enim *Dioſcor.* & *Avic.* beneficio euphorbii cariem uno die abſcedere, id quod noſtrum vix ſpatio 40. dierum præſtat, neque proximam carnem adurit, quemadmodum *Dioſcor.* & *Avic.* de ſuo euphorbio ſcribunt. Hinc veriſimile eſt, aut textum *Dioſcor.* adulteratum eſſe, aut euphorbium antiquorum apud nos non extare. Cæterum *Dioſcor.* & *Avic.* monent, ut ſi quando quis euphorbio uti voluerit, propter ejus ſummam acrediem atque caliditatem, oſſium circumjacentem carnem linimentis aut ceratis diligenter ac probè communiat, ne contactu carnis inflammationem excitet.

Veſalius in ſua Chirurgia, & *Fallop.* in tractatu de ulceribus non minus hac de re ſolliciti ſunt. Hinc factum ut à multis annis Euphorbio uti non auſus fuerim propter metum inflammationis aut doloris; deinde non exiguà erat moleſtia, circumjacentem carnem, quotieſcunque ulcus curare neceſſe fuit, ita diligenter munire. Paulatim tamen experientia, contrarium me docuit, nimirum Euphorbium noſtrum etſi linguam & nares vehementer vellicet, in ulceribus tamen etiamſi copioſè iis inſpergatur nullam inflammationem aut dolorem excitare; fœlici itaque cum ſucceſſu in oſſa carioſa carne denudata, etiam imminutis ulcerum labris, quotidie aut alternis diebus eò inſperſo utor. Ante aliquot annos cum hæc coram Dom. *Abele Reſcio* Medico doctiſſimo narrarem, miratus fuit. Quapropter petii, utile ipſemet Euphorbium ex officina pharmaceutica ſibi eligeret, & in pulverem redigi curaret, quo facto puerum 14. annorum natum, & ulcere in anteriore parte cruris (in quo anterior pars oſſis tibiæ longitudine ſpithamæ denudata erat) laborantem acceſſimus, tum temporis ulcus implevi pulvere Euphorbii, deinde filamentis ſiccis & emplaſtro diapalmatis ſuperimpoſitis; in alterum uſque diem reliqui, quo denuo Medicum ad ægrum duxi, qui dum nullam, neque pulſus neque urinæ mutationem perciperet, multo minus dolorem aut inflammationem aliquam adeſſe videret, rei novitate obſtupuit, quod oculari demonſtratione viderit, Euphorbii ſævitiam atque acrimoniam in ulceribus tantam non eſſe, ſicuti à doctiſſimis Medicis divulgatum atque proclamatum. *Guil. Fabritius Hildanus, obſer. 92. cent. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Carie oſſis cum ulcere.

PUer 15. annorum vlcus habebat vetuſtum in metapedio, quod a perito Chirurgo per annum integrum curari non potuit, alter Chirurgus junior, qui poſtmodum æger commiſſus fuit, dilatato ulcere cariem percipit, pulverem Catagmaticum imponit ad tollendam cariem, ſed fruſtra. Poſtea oleum Sulphuris, admovet, & fruſtra, poſtea me conſulit, jubeo imponi prima applicatione pulverem Euphorbii cum plumaceolo ex linteolo detrito facto, multæ educuntur exiguæ oſſium Squillæ Secundo die Plumaceolum nudum admovet, tertio die eundem pulverem denuo applicat, & plures iterum Squillæ egreſſæ ſunt, ut deinde os mundum & à carie repurgatum apparuerit, atque ulcus poſt modum intra breve tempus curatum fuerit. *Lazarus Riverius. obſerv. 76. cent. 2.*

Oſſibus carioſis mandibularum ut ignis & ferrum, item oleum vitrioli, & aqua fortis adhibeantur, non ſuadeo, idque propter graviſſimas cauſas; ſed inſpergantur pulveres radic. Ariſtoloch. rot. Irid. flor. angelic. thuris, corticum pini & ſimilium, quæ ſeparationem oſſium carioſorum accelerant, aut miſceantur cum ſuccis prædictis & melle roſac. ad formam linimenti, quod ſi mandibula aliquo loco extra os denudata fuerit, applicarem pulverem Euphorbii quod mirandas habet proprietates in hoc caſu. Ulceribus tamen in ipſo ore exiſtentibus; quia inde ad linguam & fauces facilè pervenire poteſt, ut inſpergatur non ſuadeo. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 21. cent. 4.*

Commendatur in hoc affectu *Benedicti*

Bola-

Bolognini, unguentum ex agarico in hunc modum.

℞. Salis, agaric. tartar. an. p. æq. f. pulvis & cum melle unguentum. Si ita non poſſit os deſquammari, carieſque tolli, ferrum candens (quod quamvis ipſa bile amarius videatur medicamentum, ipſo tamen ſanguine dulcius ob commodum quod inſequitur exiſtit) ſine cunctatione adhibendum. Extremis namque morbis extrema ſecundum *Hippocr.* appropriata conveniunt remedia. *Matthias Glandorp. cap. 25. lib. de Paronychia.*

SECTIO XXIV.

De Carie Gallica.

CAries Gallica ulcus eſt in pudendo malignum, ex fœdo concubitu contractum.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Carie Gallica in pudendo.

℞. AQ. plantag. ℥v. pulv. Squammæ æris aduſtæ & lotæ ʒi. M. F. injectiones in virgam per Syringam tepidè. Hoc medicamentum facultatem habet exſiccandi ſine morſu, eo melius habere cœpit, & cum minore dolore & ardore mingebat, quia tamen perſeverabat ſanies & ardoris ſenſus, recurrimus ad præcipitatum quod omnium medicamentorum optimum pro ſananda carie-gallica jure merito cenſeri debet, & ut moderatius fieret medicamentum, cum butyro recenti miſcuimus in hanc formam.

℞. Præcipitati correcti & præpar. ℥ſ. butyr. rec. ʒi. M. quo intingebat linteolum anguſtum & ſtylo obvolutum intra virgam mittebat, & ad partem affectam applicabat, extrahendo ſtylum & relinquendo linteolum, ita tamen ut pars linteoli foras penderet ut extraheretur. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 5. Conſult. 35.*

Fernelius deſcribit aquam mirabilem, ad cariem maligam, quam vocat divinam. Fictitia.

℞. Sublimati opt. gr. xii. aqu. plantag. ℥vi. recoque ſupra cineres calidos in phiala vitrea ad dimidias. Hoc liquore ſtyli acumen illinatur, ut poſtmodum attingantur ulcera bis vel ter indè ſuprapoſito unguento de tutia. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. Conſult. 59.*

Vidi quendam patientem Carolos (*i.* Cariem) in virga; accepi lac mulieris tepidum & ablui membrum & ſanatus eſt, aliquando etiam curavi ulcera virgæ cum ſucco millefolii, & aliquando cum ſucco ſummitatum Sambuci, pulvis cariei ligni multum etiam prodeſt, maximè verò ſalicis. Ego *Marcellus* curavi multos patientes Carolos & ulcera virgæ cum tumefactione præputii, & dolore vehementiſſimo, primò facta purgatione, & diæta, & defenſivo ſuprapoſito, & cum oleo roſato ungendo. Cum Syringa injicio intra præputium lac vaccæ, capræ, vel ſi habeam, mulieris ab uberibus mulſtum, tepidum. *Marcellus Cumanus, obſerv. 20. & 21.*

In hoſpitali *Piſaurenſi* mulier quadam carnoſam quandam excreſentiam ab inguinibus naſcentem, pondere ferè viginti quinque librarum, patiebatur: quæ non minus illi inter crura pendebat, ac ramex inteſtinalis, qui viris ſæpe evenire contingit, & facci inſtar inter crura pendet. Hæc cùm à me viſa eſſet, paucis interjectis diebus diem ſuum obiit; quam ilicò, convocatis undique Medicis & Chirurgis, diſſecuimus, & prominentem carnoſitatem dictam per medium ſcivimus; in qua nec inteſtina aſſervabantur, ut nonnulli putabant; nec intus uterus continebatur, ut alii credebant; ſed nec in ea aquoſitas aliqua erat: ſed tota ipſa caro, pendula erat, alba, pituitoſa, uberis carnem præ ſe ferens. Intra annum pendula hæc admirandam magnitudinem accepit. Hujus jecur ita magnum & craſſum videbatur, ut ſex æquaret libras, nulla in eo diviſione conſpecta. *Amatus Luſitanus, curat. 88. cent. 5.*

SECTIO VIGESIMA QUINTA.

Pro Carne ſuperflua.

EGo uti ſoleo linamentis excerptis ita paratis.

℞. Aq. plantag. roſ. Solan. an. ℥iv. opii ℈i. medullæ panis, ℥ii. Mercurii ſublimat. ℈iv.

℈iv. ſublimatum ſupra porphyritem teratur: deinde M. & bulliant ad medietatis conſumptionem, & colentur per pannum craſſiuſculum. Fila excerpta bulliant aliquandiu in hoc liquore, poſtea eximantur, exprimantur, ſiccentur ac ſerventur ad uſum. Seplaſiarii noſtri in officinis ad manus habent alumen uſtum quod optimum eſt, Squammam æris, æruginem æris, pulverem Hermodactylorum, pulverem Aſphodelorum, præcipitatum omnium optimum, quia agit ſine dolore. Ex compoſitis unguentum Ægyptiacum, Apoſtolorum & Iſidis, quæ omnia carnes ſuperfluas exedere ſolent. *Gabriel Fallopius, cap.* 18. *Tract. de Vlceribus.*

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

De Carne Latris ablata, & reſtituta.

ABitinere *Braſilienſi* ad nos redux Chirurgus haud vulgaris experientiæ; & juſſu regio à nobis examinatus, ſancta fide aſſeveravit, ictu tormenti ablatam eſſe, nauclero in navi, qua vehebatur, magnam carnis portionem in ſiniſtro hypochondrio, ut hiatu manifeſto viſcera interiora illæſa paterent; ſe verò carne vervecina, quæ fortè ad manus erat, læſum locum repleviſſe, & hac Chirurgia Sanitati hominem reſtituiſſe. *Thomas Bartholinus. Hiſt.* 53. *cent.* 6.

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

De Carunculis in meatu urinario.

QUi Gonorrhæa laborant ulcera patiuntur in meatu urinario, quæ ſi negligenter tractentur, carumcula, ſeu excreſcentia quædam carnea ex iis exuit, difficultatem inferens urinæ. Dignoſcitur malum, quod tenuem Urinæ curſum effici, nec ut in ſanis urina pleno foramine ac fluore prorumpit, ſed quodamquaſi filo, exit, adhæc dolor inmictionis finem crudelius quam dum urina profluit diſcutiat Exploratur etiam Cathetere immiſſo.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Carunculis in collo veſicæ.

℞. VIridis æris, auripigmenti, vitrioli, alumin. roch. an. ℥ii. omnia hæc aceto acerrimo pertuſa inter duos porphyrites lapides, quàm accuratiſſimè ducantur, in lævoremque tenuiſſimum reddantur, & ſoli æſtivali exponantur. Hæc rurſus ſic exſiccata aceto affuſo ducenda ſunt & lævíganda ſolique exponenda, quouſque pulvis ſubtiliſſimus evadat, & ab iis omnis prorſus acrimonia extincta ſit, quod opus 8. dierum ſpatio conficies, hoc parato pulvere.

℞. Ol. roſac. ℥iv. Litharg. ℥ij. ad ignem f. coctura quouſque Emplaſtri acquirat conſiſtentiam, tunc ab igne depoſito, adde prædicti pulveris. ℥ij. & ſpatula M. & ad ignem omnia tractato, quouſque medicamentum duriuſculum evadat, ita ut ſi candelæ cereæ vel plumbeæ virgulæ hæreat, non diffluat etiamſi digniis tractetur. Hoc enim Emplaſtrum hujus Lernæi & Herculei morbi clava exiſtit, quod hymnis multis & laudibus variis decantari meretur. Nec ſolum huic morbo prodeſt, ſed varios alios arcet & explodit, nam polipos unicè curat, & extuberantes carnes in aurium meatibus & aliis locis repertas unicè extirpat & reſecat.

Præter hoc emplaſtrum cereæ candelæ numero 20. in promptu erant, quæ ex alba cera paucula reſina terebinthina adjecta parabantur longitudinis 12. digitorum tranſverſorum, craſſitudinis verò prout nobis meatus urinarius ferre videbatur. Nec minus ex plumbo, 3. vel 4. plumbeas virgulas paratas habuimus, quibus quando carunculæ refractariæ & difficiles ſunt, candelarum vice utimur: iis ſic in ordinem diſpoſitis candelam ceream unam vel alteram per circuitum excavatam eo modo quo fuſi in cuſpide, ne fila decidant excavari ſoleat ex prædicto Emplaſtro inunctam per urinarium meatum ægrotante optimè ſedente immittimus, ac per 6. vel 8. dies ſingulis diebus unam vel alteram ut decet innovatam candelam continuò æger in urinario meatu inſertam habeat, neque abſque ea niſi meiendi tempore agat neceſſe

ceſſe eſt. Septimo die in ægroto noſtro caruncul as defeciſſe manifeſtiſſimè deprehendimus ex his ſignis: primò quod candela jam facile penetrabat. Secundò ex multitudine caruncularum putridarum extra emiſſarum & humoris purulenti effluẽtis. Tertiò ex urinæ expedita ejaculatione: extirpatis igitur ac ex toto eradicatis carunculis per 8. ſequentes dies nihil per Siphonem injecimus, ſola candela craſſiuſcula ſicca abſque alicujus rei inunctione immiſſa contenti. Nam etſi carunculo extirpatę ſint, non tamen ex toto portiunculæ quæ Emplaſtrum ſubterfugiunt, brevi illo tempore reponi potuerunt, ſed ut magis exactè excernantur longiori indigent tempore; quas ad fundum veſicæ non ſine ulcerum vellicatione & ægrotantis detrimento, ſi per Syphonem quid injecerimus, retrocedere faciemus, reliquis igitur 7. diebus urinarium meatum per candelam ceream craſſiuſculam patefactum ſervavimus, per quem urina abſtergendi exſiccandique vim habens libere & expedite exeat ſecum caruncularum reliquias nonnullas excernens. Quod unum hac in curatione tanquam præcipuum adnotandum decrevi. Elapſo igitur hoc tempore quo & caruncularum & craſſioris puris effluxus ceſſavit, ad nonnullorum liquidorum abſtergendi vires habentium injectionem per Syphonem devenimus in hunc modum.

℞. Hordei integr. pii. rad. ariſtol. rot. ℥iß. fol. plantag p. j. f. decoctio in aq. ℔ij. ad medias. Colaturæ adde mell. roſac. collatitii ℥ij. M. & cum Syphone per fiſtulam urinariam injice bis vel ter in die, & virgulam plumbeam aut candelam ceream remittat. Hoc decocto abſterſorio nos utimur continuò & in noſtro hoc ægrotante intra 6. dies opus peregit, quod ſi fortiori opus fuerit, ad aquam Lanfranci viridem pro ulceribus exactè abſtergentis pervenimus; quæ ita habet.

℞. Alumin. roch. virid. æris an. ʒß. auripigmenti. ʒi. f. decoctio in aq. fontis vel plantag. ℔ij. quouſque ℔ß. abſumatur; per ſaccum laneum coletur. Hanc aquam camphora alteratam per Syphonem in meatum injicimus, deinde poſt plures elapſos dies hoc cicatrizans medicamentum injicimus.

℞. Ceruſſ. ℥i. alum. roch. lithargyr. an. ʒij. F. decoctio in aq. caudæ equinæ. ℔ij. ad medias, colatura per manicam laneam trajecta injiciatur. Iis medicamentis hic vir intra menſem ex toto ſanus evaſit. Si autem aliquando dolor ſuperveniat, urinarius meatus colluatur lacte aut aqua roſacea camphora admixta, aut decocto ſem. lini & fœnugræci, quod ſi acerrimus dolor ſit, ut eum æger pati nequeat, ad opii unum aut alterum granum devenimus diſſolutum in aqua roſ. *Amatus Luſitanus, cent.* 4. *curat.* 19.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Carunculis in meatu urinario.

POſt celebratas univerſales evacuationes, partes urinæ famulantes fomentis, balneis, ac unguentis relaxantibus fotæ ſunt, deinde ad opus Chirurgicum acceſſimus hoc modo. Candelas cereas albas quibus parum terebinthinæ immixtum erat, paratas habebat Chirurgus longitudinis 12. digitorum tranſverſorum, craſſitudinis verò prout meatus urinarius ferre poſſe videbatur. Eas Chirurgus ſequenti unguento oblinebat & bis in die inponebat, unguentum illud erat ex lib. 1. pag. 20. *De ſecretis Alexii Pædemontani* ad ulcus ſanandum carnoſum etiamſi fuerit inveteratum, cujus hæc erat deſcriptio.

℞. Faces ex melle deſtillato, vel his deficientibus ſumito mellis ad juſtam craſſitudinem cocti. Deinde ponito in ollam ad cremandum vel vitrarii fornace, donec auri calorem aſſumat, hæc materia valet ad omnes plagas, nam carnem putridam atque mortuam conſumit, poſtea mundificat, & abſque ullo dolore perſanat.

℞. Hujus pulveris ℥i. ſtercoris canin. ℥ij. tartar. alb. ʒß. Sacchar. albiſs. aluminis uſti, tutiæ an. ʒi. terantur omnia atque cribentur. Deinde.

℞. Fol. olivæ rec. contund. in mortario lapideo optimè, adjiciendo parum vini albi, poſtea benè expreſſio ſucco, addatur tantundem ſucci plantag. ponanturque ad ignem infundendo paula-

tim prędictos pulveres & continuò miſcendo, poſtremò parum ceræ viridis adjungatur & parum mellis roſac. f. unguentum molle atque in uſum ſervetur. Eſt autem valde pretioſum ad carnem conſumendam conſiſtentem præſertim in locis valde ſenſibilibus, quæ fortia medicamenta reſpuunt propter dolorem. Modus verò utendi eſt hujuſmodi. Syringa parva vino albo impleatur in quo roſæ ſiccæ & fol. plantag. cocta, deinde parum lactis muliebris vel caprini adjectum fuerit, ponatur in virgam quæ vino optimè lavetur, deinde candelam ceream parvam ſumito, & in ejus mucrone prædicti unguenti parum affigito atque ſic in virgam immittito quouſque ulcus pertingat, & unguentum ibi relinquat, hoc bis in die faciendum, manè ſcilicet & veſperi, & ſic admirabilem effectum videre licebit: nam paucis diebus abſque ullo periculo æger ſanabitur. Hoc tamen non juvante uſi ſumus experimento *Amati Luſitani* deſcripto *cent.* 4. *curat.* 19. quo feliciter curatus fuit æger noſter. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *lib.* 25. *De Veſica Morbis.*

Sequentia remedia tranſcripta ſunt in camera computorum *Monſpelienſi*, quibus *Geofroy Giennatus* curatum Carolum IX. Galliarum Regem anno 1584. & donatus fuit duobus milibus aureorum.

Primò ℞. Caſſiæ rec. extract. ℥ß. ſucci liquir. ʒi. el. de ſucco roſ. ʒ ii. ad lupur. ℥iv. f. potio exhibenda manè. Poſtea per 10. dies bibat ſequentis decocto ℥viii. tepidas.

℞. Rad. liquir. raſ. altheæ, ſebeſt. paſſul. an. M. i. ſem. altheæ, malv. apii, petroſel. an. ʒß. ad font. ℔ii. bulliant ad medias, de qua ſumat ℥viii. per x. dies præcedente potione vel bolo ex caſſia.

Modus primum unguentum conficiendi.

℞. Ol. roſac. ℔. i. ceruſſ. Venet. ℥iv. caphuræ ℥ß. tutiæ aqua roſ. præp. ℥ß. lithargyr. aur. præp. ℥iii. antimon. opt. pulver. ʒiß. opii, thur. maſculi, maſtich. aloes hepatic. an. ℈i. M. omnia, & in pyxide plumbea ſerventur.

Modus ſecundum unguentum parandi ad conſolidandum.

℞. Unguenti roſ. Gal. rec. parati & loti aq. roſ. ung alb. Rhaſis camphorati, an. ℥i. pomatæ finæ ſpeciebus paratæ ℥ß. M. ſimul, & in pyxide plumbeam reponantur ad uſum.

In applicatione unguenti ſic tegere.

℞. Candelam tenuiſſ. ex cera alba, tela vetuſtiſſima & tenuiſſima involutam. Ut autem appareat locus carnoſitatis.

R. Candelam prædicta craſſiorem ol. amygdal. d. illitam, & in virgæ canalem intromittatur. Quòd ſi obſtaculum appareat, impediens ne candela poſſit ulteriùs progredi, nota locum in candela, & menſura longitudinem candelæ intrantis; deinde involve candelam linteolo, eamque illine in extremitate unguento, & tunc immitte candelam in virgam, quouſque carnoſitatem attingat. Quod ſi duplex carnoſitas appareat, tunc ita primum unguentum aptandum, ut utramque attingat, continuando per 15. 18. aut 20. dies juxta mali magnitudinem, & prout carnoſitas videbitur aperiri, ac in pus diſſolvi. Cùm autem videbis urinam liberè & facilè reddi, pauco pure turbatam, tunc oportebit primum unguentum griſeum à candela tollere, ſed illines candelam totam ſecundo unguento, continuando 8. aut 10. dies, quouſque pus non ampliùs effluat cum candela, nec ullus dolor inter meiendum percipiatur, quo tempore abſtinendum erit à remediis. *Lazarus Riverius, obſerv.* 14. *cent.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Carunculis urinam ſupprimentibus.

Caruncula, quia pepaſmi expers eſt, ſi impedimentum fecerit, conſumi debet, abſtergi ulcus & claudi, ne moriatur æger (inquit *Hollerius*) cogimur carunculam illam abſumere & rumpere: remedio carunculis eſt oleum cucumeris aſinini remixtum cum unguento roſato, cui pauca grana ſublimati vel præcipitati adduntur; candela cerea immittetur docta manu; vel hæc adduntur unguento de tutia: quidam 30. ferè annis ita laboraverat, urina ſemper tenui filo fluente, his recreatus fuit. *Ioh. Heurnius ad Aphor. Hippocr.* 82. *Sect.* 4.

Pro caruncula in meatu urinario inter alia

alia unum familiare habeo ſecretum, arſenicum nimirum, quo utor hoc modo. Emollio optimè ipſum ſuper lapide pictorio cum ſucco limonum, poſtea ſoli, donec ſiccetur, expono, deinde ipſum diluo aceto ſtillatitio, & iterum ſub ſole ſicco, & hoc quater facio. Ultima vice abluo aq. roſac. deinde cum aliquo cerato miſceo ut cum diapalma vel diachylone, vel cum ol. roſ. & cera, & facio Emplaſtrum pro ratione duritici carunculæ, & minimam portiunculam hujus medicamenti pono in extremitate candelæ & quotidie ſemel aut bis in meatum urinarium fœliciſſimè intromitto. *Gabriel Fallopius. lib. De Tumoribus cap.* 38.

Carunculam meatus urinarii certiſſimo experimento in pluribus ſuſtulit *Antonius Fuchſius* Medicus *Norimbergenſis*, oleum ſuccini cum vitello ovi mixtum applicabat candela cerea, & meatui immittebat, ſecurum ſanè remedium, & reliquis omnibus præferendum, ſi reſpondeat eventus. *Hieronymus Reuſnerus. obſerv.* 91.

SECTIO XXVIII.

De Caro.

CArus Græcè Καρὸς à toto capite nomen habet, Κάρη enim caput dicitur. Definitur quod ſit ſopor longus profundus & inexpugnabilis cum ſenſus & motus & imaginationis ablatione, ſervata tamen ſpirandi libertate, In hoc affectu læditur cerebrum ſecundùm partem anteriorem, & magis ſecundùm ventriculos quàm ſecundùm ſubſtantiam. Cauſa eſt ſpirituum animalium in organa ſenſus & motus prohibitum exercitium ob anguſtiam meatuum cerebri. Arctantur vero cerebri ſinus multis de cauſis; primo ob confidentiam, cùm nimirum vi morbi animales ſpiritus exhauriuntur, quod non ſine calamitoſa vi evenire ſolet, attrocitati etiam dolorum adcribitur per morbos acutos, quorum potentia disjectis ſpiritibus conjectaria infertur ſinus conniventia. Secundò ob obſtructionem ab humore pituitoſo frigido & craſſo. Tertiò ob compreſſionem ab ictu vehementi, & importuna cranii perforatione: fit etiam Carus arteriis Carotidibus & muſculis temporalibus affectis, ſæpe quoque ex intus genitis malignis humoribus in malignis febribus accidit, à vaporibus etiam ex inteſtinis à vermibus elevatis, ut & ex utero, oritur. Diſtinguitur Carus (quem Latini ſaporem, Arabes *Subeth* vocant) à Lethargo, quod conſectarius ſit vehementiori parti, at febris Lethargo conſectaria ſit. Præterea Lethargici, ſi ſtimulentur à ſomno excitantur, excitati reſpondent, contra Carotici quantumvis pungantur, aut non excitantur aut nihil reſpondent. Ab apoplexia differt, quòd illæſa ſit reſpiratio, in apoplexia autem ſemper lædatur. Diſcriminatur ab Epilepſia quod nullus adſit motus nec ſpuma in ore unquam appareat; à Syncope verò quod pulſus magnus & validus ſit, & color quandoque floridus, quum in Syncope ſit pulſus languidus & facies cadaveroſa. Diſtinguitur etiam ab uteri ſuffocatione, quod præfocatæ mulieres intelligunt, recordantur, & ſine omni reſpiratione ſubſiſtunt, in Caroticis contrario modo ſe habet.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Caro in quinquagenario.

QUia conatus aderat vomendi vomitorium illi ſequens exhibui.

♃. Syrup. acetoſ. ſimpl. oxymel. ſimpl. ole amygd. d. an. ℥i. aqu. nucum & raphani an. ℥ii. bibit & multum pituitæ vomuit.

Tempora iungere juſſi ſequentibus oleis.

♃. Ol. nuc. moſch. ʒiß. ol. ſalv. majoran. an. gutt. iii. M.

Hiſce factis cum jam eſſet veſtimentis exutus & in lectum poſitus, admonui de Clyſmate verùm cum nollet uxor admittere: ſuppoſitorium hoc illi imperavi.

♃. Mell. q. ſ. pro duobus ſuppoſitoriis coquatur addendo Salis ʒi. rad. pyrethi, tronch. alhand. an. ʒß. f. 2. ſuppoſitoria; quorum unum mox indatur, aliud ſub veſperam.

Naribus intruſi pennam ſucco ſequenti intinctam.

♃. Succ. rutæ majoran. an. ℥i. caſtor. ℈ß aceti ʒi. M. utatur frequenter.

Ad materiam à capite revellendam, non me-

metuens illius prolapſum in nervos, modo à cerebro deſcenderet (ſatius enim duxi paralyſin ſequi quàm apoplexiam in quam facilè abire potuiſſet) ſpinam dorſi inunxi ſequenti linimento.

♃. Ol. de caſtor. de Euphorb. & de piperib. an. ʒii. ol. coſtini. ℥ß. ceræ parum, f. linimentum. Cùm alto ſopore premeretur & continuo, conceſſerunt tandem ut hic Clyſter inijceretur.

♃. Rad. Irid. rec. ℥ii. enul. angelic. an. ℥ß. galang. ʒii. fol. Salv. rutæ, beton. origan. an. Mi. flor. anthos. ſtœcad. primulæ veris, an. pl. Bacc. Lauri ℥ß. Sem. erucæ, Sinapi, an. ʒii. ſem. fœnic. ʒiii. agar. ℥ß. rad. eſulæ ʒii. furfur. pi. f. decoctio. in colat. ℔i. diſſolv. Succ. rutæ ℥ß. ſucc. mercurial. ℥i. bened. Laxat. hier. Logad. an. ʒii. caſtor. troch. alhand. an. ʒß. mell. anthos ol. rutac. an. ℥i. Sal. gemmæ ʒi. f. Clyſter.

Alternis diebus uno Clyſtere, altero ſuppoſitorio utebatur: quibus adhibitis commovebatur; nam aliàs ſemper niſi excitaretur, dormiebat: excitatus, juſcula in os infuſa, deglutiebat, nec cibum nec potum aliàs expetebat. Veſicatorium nuchæ appoſuiſſem, ſed non concedebat uxor: ideò cucurbitulas 6. cum ſcarificatione, collo, humoris, & ſcapulis affixi. Interim ſpinam in dies inungebat, & ſequens aqua illi aliquoties cum cochleari infundebatur.

♃. Aq. Lilii Convall. roſmar. Cinam. an. ℥i. pulv. pliris arch. dianth. an. ʒß. caſtor. ℈ß. ol. majoran. gutt. ii. agitentur, capiat cochlear unum vel 2. Diebus aliquot elapſis, ut materia a capite deturbaretur, cum per os melius res admitteret, ordinavi potionem ſequentem.

♃. Tabell. diacartham. ʒii. diagnidii, gr. vi. Syrup. roſat. ſolut. ℥i. aq. Cinam. q. f. f. parva potio. Purgatus hoc medicamento, cœpit minus torpore premi, meliuſque quæ offerebentur admittere, adſtanteſque cognoſcere, quare mox iterum hoc modo illum per vices purgavi.

♃. Rad. Ireos ℥ß. rad. angelic. imperator. galang. an. ʒii. fol. major. ſalv. ſpicæ celt. beton. an. Mi. flor. anthos. ſtœcad. an. p. i. ſem. fœnicul. ʒii. carvi ʒi. fol. Sen. ℥iß. ſem. cartham. ℥i. F. decoctio in colat. ℔i. calente adhuc infunde turbinth. ʒiii. agar. ℥ß. zinzib. ʒi. ſal. gemmæ ʒß. ſtent per noctem. F. expreſſio, diſſolve ſacchar. q. ſ. F. potio pro tribus parvis doſibus, aromat. cinamom. ʒii. bibit per triduum & bene purgatus fuit.

Cucupham capiti appoſui.

♃. Rad. reos. angelic. an. ʒii. fol. majoran. flor. anthos. ſtœchad. lavend. an. ʒi. ſem. coriandr. ʒß. nuc. moſch. ʒii. ſtirac. calamit. ʒiii. F. pulvis, inſuatur pileolo nocturno.

Cum Jam os colluere poſſet, gargariſmum hunc præſcripſi.

♃. Rad. Pyrethri. ℥i. Angelic. ℥ß. rad. Ireos rec. ℥ii. ſem. Staphyſagr. ʒii. fol. ſalv. roſmar. an. mi. nuc. moſch. ʒiii. cariophyll. ʒii. piper. ʒß. coq. in vini menſura 1. pro caput purgatio.

Comedebat etiam manè tabell. dianthos, gutta. ol. cinam. ſingulis tabellis prius affuſa.

Cum in melius omnia vergerent, & jam ſedere poſſet, denuo illum purgavi pilulis quas jam deglutiret poterat.

♃. Pil. coch. & aurear. an. ℈i. cum aq. Salviæ, F. pilulæ. Egregiè hoc medicamento purgatus eſt. Videbanturque jam omnia in declinatione eſſe, verùm ſubitò in convulſione incidit: quas tamen, etſi omnes eum deploratum cenſerent, non lethales, nec aliquid mali portendere, dixi, materiam enim à cerebro in nervorum principium deſcendiſſe, & cùm acris fuerit, convulſiones potius quàm paralyſin excitaſſe. Pulſibus ſequens applicui.

♃. Aq. roſ. ℥ii. aceti roſac. ℥ß. cariophyll. ʒß. ſpec. cordial. ℥i. M. irrorati panni applicentur. Julepo quoque ſequenti uſus eſt.

♃. Julep. roſac. ℥iß. aqu. cinamom. ℥i. aqu. borrag. bugl. pœon. Lil. conval. aqu. epilep. compoſ. an. ℥ß. manus Chriſt. ʒvi. M. capiat frequenter.

Alterum paroxiſmum habuit, ſed pergens in uſu Julepi, denuoque purgatus, exhibitis etiam iis quæ Epilepſiæ reſiſtunt, convulſiones non amplius ſupervenerunt, & benè deinceps ſe habuit; hac ratione reſtitutus Carus ab eo tempore nunquam amplius illum invaſit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 7.

SECTIO XXIX.

De Caſtorii mira vi.

NOta vis Caſtorii in hiſtericis affectibus & pellendo fœtu. Singularis alia innotuit mercatoribus noſtris in Inſulis *Ferroenſibus* Sereniſſ. Regi *Danarum* ſubjectis. Noxium Cetæ genus à navigiis ſuis ut arceant piſcatores *Ferroenſes*, injecto caſtorio aquam marinam inficiunt, quæ turbata dictum factum, quaſi caſtorium averſaretur, Cete fundum petit. Eadem vis & homines apta eſt profundo maris ſubmergere. Egregius Urinator quidam in iiſdem Inſulis Caſtorium fortè ſecum portans navigio ad res ſuas curandas ſe commiſit. Naufragium mox paſſus cum ſociis, præter expectationem, ſubito abyſſum maris petit, alias natare doctiſſimus; reliquis comitibus ſalvis, ſine caſtorio navigantibus, ut fortiſſimam pellendi vim habere videatur. Bona fide mihi hæc retulit ampliſs. urbis noſtræ conſul *Chriſtoph. Johannæus* iſtarum Inſularum peritiſſimus. *Thomas Bartholinus, hiſt.* 17. *cent.* 2.

SECTIO XXX.

De Caſu.

CAſus Græcè πτῶσις, ubi corpus ob gravitatem ab altiori loco deorſum cadit & collabitur. Cauſæ ſunt improvidentia, imbecilitas potentiæ loco motivæ & ſpirituum in cerebro perturbatio. Procatarcticæ ſeu externæ cauſæ ſunt impulſus violentus, conſtitutio in loco præcipiti, &c. In caſu violento non una, ſed plures corporis partes afficiuntur, Symptomata quæ ſubſequi ſolent, ſunt vaſorum ruptiones, ſanguinis extravaſati in aliqua corporis parte concretio, ibidemque doloris ſenſus, difficultas reſpirationis, articulorum luxatio, & oſſium confractio, foris autem partium collapſarum tumor & lividitas, ad caſum præcipitem referendæ ſunt plagæ & verberationes violentæ fuſtibus illatæ.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Caſu ad puerum quendam.

℞ VIni rubri ℔ix. cui ſuperadde roſ. rubr. ſicc. roriſm. ſummitat. myrti, an. Mii. in cacabo ad ignem fiat decoctio: in hoc vinum ſtipticum Syndon immergatur; & parum manibus exprimatur, & eo calido optimè æger involvatur, & in lecto optimè cooperiatur? quo remedio copioſiſſimè ſudavit, & ſanus factus fuit. Eſt autem hujus generis remedium apud *Hiſpanos* in omni lapſu admodum frequens & uſitatum, à ſcribentibus de caſu & offenſione prætermiſſum, quum tamen potiſſimum ſit, *Amatus Luſitanus, cent.* 3. *curat.* 9.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Caſu.

JUvenis quidam 20. annorum cum per vimineum ſeptum inſtar cancellorum tortum ſaltaret, cecidit ſupra palum circa dorſum, ſine cutis tamen læſione: unde ſequutus eſt dolor ingens circa renes, & ſpinam inferiorem, ut incedere non poſſet. Ideo locum dolentem inunximus oleo roſ. inſperſo pulvere myrtillorum, & ſanguinem ex Baſilica, quia juvenis erat, ne febris aut inflammatio ſupervenirent, detrahere emandavimus. Deinde ſtatim mummiæ & ſpermatis ceti, an. ʒß. cum cereviſia butyrata calida propinavimus. Mox ut ſequentem potionem ſumeret, juſſimus.

℞. Fœnic. cum toto Scabioſ. rubiæ tinct. caulium rub. parietar. malv. cum rad. chærefol. petroſel. fænicul. valerian. agrimon. bugl. & borrag. an. Mi. ſem. nigell. (unicè confert ad caſum ut experti ſumus) ſem. aniſ. an. ʒi. conciſa & conquaſſata, coq. in cereviſia communi pro ℔ii. colatura ſaccharo dulcoretur, in qua puppa ſequens pendeat.

℞. Mummæ, ſpermatis ceti, an. ℈i. nuc. moſch. troch. alkekeng. ſine opio, an. ℈ß. F. Pupa exprimenda dum potio ſumitur. Decoctum aromatizetur cum ʒiii. cinamom. bibat de eo bis in die hora ſexta matutina, & hora quarta à meridie.

die. Quarto die ita eundem purgavimus.

℞. Fol. ſen. ℨiii. infund. in decoct. pectoral. ℥v. adde elect. è ſucco roſ. poſt fortem expreſſionem ℨiiß. oxymel. ſimpl. ℥v. mum. nuc. moſc. an. ℈ß. F. potio. Deinde ad majorem reſolutionem inunximus hoc unguento.

℞. Unguenti de althæa. ℥ß. ol. chamæm. aneth. an. ℨii. M. quibus dolor ſedatus eſt, & perfectè curatus fuit. *Petrus Foreſtus obſerv. 29. lib. 6. obſerv. Chirurg.*

Mulier quædam 50. annos nata ab equo ſternace ſub bigas lapſa, rotis caput, pectus totumque corpus miſerè contundentibus, deplorata videbatur. Ego advocatus devotè *Deum* implorans talem medendi curam inſtituto. Primò, poſthabitis omnibus, ſaphænam ſecandam ſuaſi; deinde ſudorem hoc modo provocandum curavi.

℞. Vini rubr. ſtiptici ℔. x. roſ. rubr. ſicc. roriſmar. ſummitat. myrti. an. M. ii. f. decoctio in cacabo ad ignem. In hanc poſtea Syndonem vel linteolum immergebam; eoque leviter expreſſo ægram undiquaque calidè & optimè involvebam: atque ſic in lecto arctè contecta diu multumque ſudavit. Continuabat hoc donec revaleſceret. In prandio & cœna potus erat decoctum chærefolii cum ſaccharo. *Martinus Rulandus. Cur. 74. cent. 6.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro caſu ab alto in quodam.

HÆc quæ ſequuntur ex præſcriptione *Florentiola* egregiè contulerunt.

℞. Rhab. ℈ii. rub. tinctor. gr. xv. cum vino ſtiptico. F. Pilulæ, quibus utebatur in principio; poſtea in proceſſu exhibeatur illi medicamentum ſequens.

℞. Caſſiæ rec. extract. ℨvi. mummiæ, ℈i. rub. tinctor. ℨiß. rhab. el. ℨi. pulveriſanda pulveriſentur & diſſolvantur cum caſſia in decocto cicerum rubr. & fiat potus.

Hic pulvis contra caſum in uſu eſt apud *Colonienſes*, cujus autor fuit *Zittardus* Medicus inſignis.

℞. Mummiæ, ſcabioſ. piloſel. hyperic. an. ℨß. coſti dulcis & amari nuc. moſch. an. ℨiß. terræ ſigillat. bol. armen. an. ℈iv. rub. tinct. rhapont. ſem. nigell. an. ℨvi. ſpermat. ceti, rhab. an. ℨii. agar. troch. cumini præp. an. ℨi. M. F. Pulvis. Doſis eſt ℨi.

Elidæus præceptor meus pro ſanguine coagulato è corpore hominis expellendo, tum à caſu, tum à percuſſione & concuſſione ſequenti remedio utebatur.

℞. Mummiæ, rhab. el. an. ℨi. rubiæ tinct. ℈ii. M. cum decocti pulli nigri ℥iii. vel capiat cum aliqua aqua convenienti: at pulla nigra coqui debet cum pennis & viſceribus, eadem prius ſtrangulata, nec aliter occidi debet. Nam ita decocta plurimum præſtat in hoc affectu proprietate quadam occulta. *Petrus Foreſtus, obſerv. 31. & Schol. lib. 6. obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Caſu ex Feneſtra ad ſomnambulonem quendam.

PRæmiſſa venæſectione & injecto Clyſtere, ad ſanguinem collectum diſſolvendum & expectorandum, exterius adhibui decoctum lactis cum meliloto, flor. chamæm. an. M. iii. marrhub. anthos, an. M ii. quod comprehenſum aliquot veſicis bubulis, per vices calidum epithematis loco partibus dolentibus applicare juſſi; interius diebus aliquot matutino tempore pinguedinem humanam (quam tum temporis à recenti corporis humani ſectione copioſam in promptu habui) in juſculo cereviſiæ ad ℥ß. exhibendam dedi, quo remedio dolores & punctiones internæ leniebatur & ſanguis concretus ad exitum præparabatur, ita ut conſequenter per tuſſim & ſcreatum concreti ſanguinis fruſtra copioſè ſatis, & cum facilitate reiicerentur. Poſt octiduum cum adhuc ſuſpicio aderat de ſanguine concreto, aliquoties pulverem ex iis quæ ſanguinis grumos diſſolvunt, ut ſunt oculi cancri præp. rad. rub. tinct. ſperma ceti, & ſimilia, exhibui, & ſudorem provocavi, & ſic præter ſpem multorum intra 14. dies Juvenis hic perfectè convaluit.

In hoc Juvene obſervatione dignum quod licet ex contignatione domus tertia ad altitudinem 14. ulnarum deciderit, inventus tamen fuerit, quo ad membra exter-

externa omni ex parte illæſus, capite excepto, cui vulnus inflictum erat ad os uſque bregmatis ſine oſſis & perioſtii leſione. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 84. *cent.* 2. ex *Epiſt. Gregor. Horſtii* ad *Hildanum*.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Caſu.

MUlier quædam ex altiori delapſa loco diu jacuit ſemimortua, tandem cum ad ſe rediiſſet, exhibui ante omnia contra ſanguinem coagulatum hunc potum.

℞. Succ. cancri vivi contuſi ℥ß. vini albi, ℥iv. M. hæc Potio expulit ſanguinem coagulatum. Poſtero die ab aſſumpto potu venam medianam me jubente ſecuit. Quarto à venæſectione die balneo aquæ dulcis chalibeatæ uſa fuit, atque his paucis mox valere rectè cœpit. *Martinus Rulandus, cent.* 5. *curat.* 12.

Mulier quædam quinquagenaria ab equo ſternace ſub bigas lapſa, rotis caput, pectus totumque corpus miſere contundentibus deplorata videbatur. Ego advocatus, devotè Deum implorans, talem medendi curam inſtituo.

Primo poſt habitis omnibus ſaphenam ſecandam ſuaſi: mane dein ſudorem hoc modo provocandum curavi.

℞. Vini rubri ſtiptici; ℔. x. roſ. rubr. ſicc. roſmar. ſumitat myrti, an. M. ii. F. decoctio in cacabo ad ignem: in hanc poſtea ſindonem vel linteolum immergebam; eoque extremitate digitorum leviter expreſſo, ægram undequaque calidè & optimè involvebam; atque ſic in lecto arctè contecta, diu multumque ſudavit. Continuabat hoc donec revaleſceret. In prandio & cœna Potus erat decoctum Chæreſolii cum ſaccharo. *Martinus Rulandus, curat.* 74. *cent.* 6.

Pro caſu & contuſione commune remedium eſt, ſi ovi vetellum crudum cum aceto contuſum ebibendum detur, prohibet enim concretionem ſanguinis.

Ruſtici Buphthalmi herbam cum floribus luteis inſtar calendulæ, in cereviſia incoquunt, & tepidum hauſtum ejus decocti exhibent, qui omnes obſtructiones & ſanguinis concretionem ex lapſu diſsolvit, vaſorumque ruptiones perſanat. Idem præſtat piloſella herba cum rad. in cereviſia cocta & bibita. Nautæ in præcipiti caſu tanquam præſentiſſimo remedio utuntur ʒi. olei ſalis marini & calida cereviſia ſoluta & bibita. Quomodo autem hoc oleum ex ſale conficiatur, nondum explorare potui. Milites in caſtris ad violentas plagas caſuſque præcipites exhibent ʒi. aut ʒß. pulveris nitrati bombardici cum hauſtulo vini, aceti, aut cereviſiæ qui tum ratione nitri, tum carbonis ſalicis, diſcutit omnem concretum cruorem & colluviem. Nam & carbo tiliæ, in pulverem redactus, & per ſe exhibitus in caſu præcipitii mirum in modum confert: uſitatum etiam remedium eſt quod ſequitur.

℞. Unguenti rubei potabilis ℥i. aut ℥ß. in aceto calido diſſolvatur, & ebibendum proponetur. *Franciſcus Ioel. Practicæ, lib.* 10. *ſect.* 5.

SECTIO TRIGESIMA PRIMA.

De Catalepſi.

CAtalepſis & Cotoche vocabula ſunt ſynonyma, effectum deſignantia qui *Latinis* vulgò congelatio dicitur Κατάληψις vocatur à καταλαμβάνεσθαι *i. e.* prehendi: κατοχὴ verò ſeu κάτοχος à κατέχεσθαι *i. e.* detineri: quod æger hoc malo repentè corripiatur; correptuſque eo ſitu permaneat.

Definitur quod ſit ſubita ſenſuum omnium motus & mentis prehenſio, qua qui corripiuntur, rigidi in eo ſtatu, in quo prehenſi fuerunt, apertis ac immotis oculis, ſtatuæ alicuius inſtar, permanent, & nec ſentiunt, nec vident, nec audiunt, reſpiratione & pulſu ſalvis manentibus. Cauſa eſt ſpiritum animalium congelatio ſeu immobilitas, à vapore congelante & figente ortum habens; vapor hic fixativus ſimilis eſt naturæ fulminis & ſpirituum illorum qui in terræ motibus, aliàs etiam è terræ cavernis erumpentes, homines & bruta repente rigida reddunt. Rarus effectus hic, & admiratione dignus, hinc eſt quod vulgus eo detentos in extaſin à Deo raptos exiſtimant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Catalepſi.

VIr annorum 50. aſperrima hyeme cùm diu in parte capitis poſteriori dolore perſenſiſſet, neque medicum tamen in conſilium adhibuiſſet; ſedens in cella, in eodem ſtatu permanens, ſubitò Catalepſi correptus eſt, & mente detentus, & veluti fixos oculos in aſtantes ac palpebras veluti immobiles penitus habebat, voce inſuper ac ſenſu privatus, nihil audiebat neque reſpondebat. Mandavi illico ut Clyſter actutum fieret.

℞. Fol. mercurial. betæ, ſalv. rutæ, puleg. an. M. i. flor. ſtœch. chamæm. melilot. an. pi. polipod. q. fol. ſen. an. ℥ß. cent. min. Mß. rad. alth. ℥i. ſem. cartham. ℥ß. (aliqui addunt colocynthid. vel hellebor. nigr. ʒi.) F. decoctio in aqua (alii decoquunt cum gallo veteri) colaturæ adde confect. hamec. ℥ß. hier. Logad. ʒvi. troch. alhand. ℈i. mellis anthos ℥i. ol. rutac. chamæm. aneth. an. ℥i. ſal. communis, ʒiß. M. F. Clyſter. Mox ſuppoſitorium præſcripſimus, quod filo alligato immitteretur, ſi clyſter non retineretur, aut præter expectationem in corpore obhæreret.

℞. Pulv. hier. Logad. ℈ii. trochiſc. alhand. ℈i. diagrid. gr. numero iii. ſalis communis & gemmæ, an. ʒß. mellis q. ſ. F. ſuppoſitorium.

Statim ab alvi eductione exhibui ʒi. theriacæ præſtantiſſimæ, & ℈i. mithrid. cum aq. Card. bened. & beton, an. ℥iß. ultro in os ingerendo, frictionibus etiam utebar, ut & ligaturis fortibus brachiorum, pedum & crurum. Partem quoque capitis poſteriorem inungi mandabam unguento infraſcripto.

℞. Ol. aneth. chamæm. lilior. an. ℥iß. adiice hyſſopi, thymi & ſerpilli, parum & coquantur in duplici vaſe deinde fortiter colentur. Colaturæ adde caſtor. ℈iß. ceræ modicum. F. unguentum molle. Nonnulli totum corpus anethino oleo inungunt maximè in hyeme, & caſtor. ʒi. cum aqua mulſa ori infundunt: cùm hiſce nonnihil ad ſe rediiſſet, & melius quid ſumere poſſet, ne iterum rediret malum, & ut ex toto convaleſceret, præſcripſi decoctum præparans apii, fœnicul. calamenth. aneth. fumar. bugl. borrag. meliſſ. Syrupis de epithymo, de ſtœchade, & de ſucco fumariæ adjectis. Poſtea huic decocto adiicientes ſenam, epithymum, polipodium, ut ſimiliter purgaret: & ad roborationem capitis conſulvi, ut acciperet Diambram pliris archonticum, conſervam roriſmarini, & ſimilia; quibus tandem bene habuit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 42. *lib.* 10. *De Cerebri Morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Catalepſi.

AD Fratrem *Capucinum* catalepticum factum vocatus, invenio illum aphonon, uno genu terræ innitebatur, alterum ceu flexurus curvabat; brachium ſiniſtrum pendebat ad genu, dextrum in aerem elevatum diductis digitis, viam prætereuntibus ut olim *Mercurii* ſtatuæ, oſtentare videbatur; utrumque omni gelato marmore frigidius; patebant oculi, ſed irretorti, & quicquid ſudario illos perſtringerem inconnivi. Os hiabat cum reſpiratione ſatis libera, pulſus in utroque brachio ſat magni. Cùm ad ſatietatem ſpectaſſem, dixi accerſerent alios Medicos, meque cùm ſtatuam exuiſſet æger, tum illic revocarent, in caſu ad hunc mihi diem inviſo nihil tentaturum niſi conſultis ſenioribus. Volebam tamen iniici interim validiſſimum clyſterem, ſed Apothecarius negabat ſe ulla ratione, ob ſtrictas nimium nates iniicere poſſe, glandem ergo præſcripſi ex ſpeciebus hieræ colocynth. ſale gemmeo & muſcerda; juſſique excipi felle, loco mellis, ut acrius pungeret: ęgre immiſit, ſed cum bonis ægri rebus, validè enim ſoluta alvo, multiſque bombis emiſſis, degelatus membra movit, ſurrexit, ambulavit, omnium præteritorum ignariſſimus, tum fricatis naribus (ptarmicum enim potentiſſimum inſuflaveram ante horas aliquot, ſed ſine effectu) iiſque motu calefacti ſæpe ſternuit; multumque pituitæ vitreæ aut glaciei, ut verius loquar, excuſſit. Cùm ſub viceſimam horam ad ſe rediiſſet, laconiam ſeu ſtupham *Germanicam* paucis horis ſtruendam procuravi, credebam

enim algidiſſimum hoc corpus non niſi in aere perpetuò æqualiter calido ſervari & curari poſſe. Cùm illud ingreſſus eſſet, flatibus in cerebrum delatis diſcutiendis incumbendum duxi, unaque novorum generationem impediendam ſtatui. Injecto ergo ſub veſperam validiſſimo clyſtere, qui præter calida quæque recipiebat etiam helleborum, turbith. trochiſc. alhand. omnibus in jure veteris galli decoctis, colaturæ remiſcebam hieram, colocynth. confect. hamec. elect. de baccis Lauri, theriacam, & aquam vitæ rectificatiſſimam; poſtridie eccoprotico commodè purgato cerebelli regionem radi juſſi, fotamque cum tota ſpina decocto lavendul. lauri, ſtœchad. ex malvatico incoctarum, inungebam primum caſtoreo, aurea alexandrina, melle anacardino, theriaca, oleo petroleo & ſuccini ſolutis. Huic inguini ſuperponebam emplaſtrum Paracelſi iiſdem oleis recens ſubactum, dabam cibos convenientes, bibebat hydromel dilutiſſimum, cui ſaſſaphras, fœniculum & aniſum incoxerat, miſcebatque vinum fulvum. In dies ſumebat conditum ex conſerv. acori, ſtœchad. nuc. moſch. Zinzib. Chinenſis theriaca cum conſerv. pleres arch. Sicque cum Deo toto biennio liberrimus à congelatione fuit, ſæpe tamen poſtea hic frater Catochomenos factus eſt, ſed tandem ita convaluit, ut duodecim annis mali nihil ſenſerit, quoties enim rigente parum collo; malum ſecuturum præſagit, ſtatim oleo calido nucham totamque ſpinam inungi curat, & ita malum avertit. Miror itaque *Dodonæum* & ex illo *Heurnium* ſcripſiſſe neminem ſecundo ſine pernicie certa hoc morbo corripi poſſe. *Henricus ab Heers, obſerv.* 3.

SECTIO XXXII.

De Cataracta.

INter oculorum affectus, qui plurimi ſanè ſunt, non infimum tenet locum ſuffuſio, quæ Græcis ὑπόχυμα & ὑπόχυσις, Barbaris aqua, vulgò Cataracta dicitur. Eſt humoris præter naturam juxta pupillam, inter corneam tunicam, & cryſtallinum humorem concretio, viſum impediens, incipiente malo, morbus eſt in via, cum antiquatum eſt, ad morbos in num. refertur. Cauſa ſuffuſionis incipientis eſt humor tenuis & ſeroſus, confirmatæ verò humor craſſus & lentus, humor qui maximè hic peccat eſt pituita; interdum tamen & alii miſcentur humores, viæ per quas humores in oculum decurrunt, ſunt nervi optici, vaſa omnium tunicarum & uvea tunica à qua tranſudat aliquando aliquid; locus affectus eſt totum illud ſpatium quod intercedit inter corneam & chryſtallinum, quia in toto illo ſpatio concreſcere poteſt ſuffuſionis materia. Suffuſio verò alia eſt vera, alia notha, vera eſt quam hactenus deſcripſimus, ab humore in ea oculi parte, ob vitiatam ipſius nutritionem collecto, ortum ducens, vel aliunde per vias ante dictas à cerebro defluens. Spuria ſeu notha dicitur, quæ fit à vaporibus à ventriculo, aliiſque partibus inferioribus, vel à toto corpore, ut in febribus in oculos per conſenſum translatis: quæ vera eſt ſuas habet ætates: incipiente malo humor tenuior adhuc, intuentium aciem fugit, ſed culices, fumi, & corpuſcula quædam pilorum aut lanarum, vel aranearum texturis ſimilia oculis obſervari videntur: Hic gradus appellari ſolet Imaginatio; procedente & augeſcente ſuffuſione pupillæ color marinus apparet, aut ipſa ſimilis eſt vitro contaminato, vel aeri nebulis repleto, & tunc aqua & aquæ deſcenſus dicitur: cum verò malum eſt perfectum, & materia in pupilla omnimodè concreta, ægerque amplius non cernit, & pupillæ color albus aut alterius coloris apparet non translucens amplius; cataracta vocatur. Fit hic affectus aliquando ſed rarò ab humoris aquei condenſatione, & tunc incurabilis prorſus eſt. Cauſæ externæ ſunt auſtrinæ & pluvioſa conſtitutio, inſolatio, fumus, ictus, contuſio, intempeſtivæ lucubrationes, balneum, cibi evaporantes, immodica venus, & alia hujuſmodi. Oculorum etiam prominentia ad hunc affectum producendum non parum conducit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Cataracta.

RETulit mihi Medicus quidam ingenioſus, ſe in *Hollandia* vidiſſe mulierem quandam, vera ſuffuſione laborante, ex conſilio cujuſdam Empirici, ſucco millepedum brevi ſanatam, incipiendo ſcilicet à tribus provice, augendo in dies uſque ad x. tum iterum gradatim numerum diminuendo uſque ad 3. & rurſus augendo ante, & ſic viciſſim.

Alia item mulier ab imminente & minitante ſuffuſione ejuſdem medicamenti ope prorſus liberata eſt. Contundebat quidem illa primum 5. millepedes, poſtea 10. tum 15. dein 20. (quotidie augendo numerum per quinque donec ventum, fuerat ad 50.) in vino albo vel tenui cereviſia, fortemque expreſſionem jejuno ventriculo bibebat. Honoratiſſimus *Dom. Robertus Boylæ*, in nunquam ſatis laudato libro de utilitate naturalis Philoſophiæ, *capitul.* 5. *ſect.* 5. *part.* 2.

Quercetanus aquam præſcribit quæ (ut experientia comperi) efficaciſſima eſt in hoc affectu, habet autem ſic.

♃. Croci metall. ʒi. aq. Chelidon. ℥v. M. hujus aquæ tepidæ 3. vel 4. guttas homine reſupino jacente intra oculos infunde, & hoc fiat ter aut quater in die continuando per multos dies hanc aquam expertus ſum ego viſionem reſtituiſſe cuidam qui eam offuſcatam habebat per plures menſes, habet autem hoc egregium ut ſine morſu validiſſimè abſtergat, quod vix in alio medicamento reperies.

Aliquando cogitavi inunctionem argenti vivi, ea ratione, qua adhibetur in morbo gallico, magna efficacia poſſe extirpare cataractas incipientes & increſcentes: & aliquando experiri decrevi. *Rodericus à Fonſeca, Tom.* 1. *Conſult.* 19.

SECTIO XXXIII.

De Catarrho.

OMnium ferè malorum quæ corpori ſucreſcunt, caput radicem ac fontem dici debere ab *Hippocrate* & veteribus haud immeritò proclatum eſt, cum Catarrhus ab eo defluens tam multorum ſit cauſa. Paucæ enim ſunt corporis partes, tutæ ab ejus incurſu; aures, oculos, nares, os, fauces, pulmones, latera, brachia, humores, lumbos, glandulas, coxendicem, crura, & quas non partes invadit. Hinc fiunt Apoplexiæ, cæcitates, pleuritides, phthiſes, paralyſes, ſurditates, anginæ, orthopnoiæ, tuſſes, raucedines, vomitus, inappetentiæ, jecoris, veſicæ, & renum phlegmones, dolores colici & iliaci, alvi profluvia, & arthritides. Ita à Catarrho quæque ægritudo naſci poteſt; adeo ut illàs morborum & uberrimus omnium ferè querelarum fons dici mereatur. Latinis dicitur diſtillatio, græcis verò Κ ταῤῥος. Latiſſimè ſumptum catarrhi nomen, omnem ſignificat è capite verſus inferiora fluxionem: Cum autem ſtrictius ſumitur, definitur quòd ſit humoris extrementitii à capite defluxio in palatum, os, ac pulmones, ab expultrice cerebri ſtimulata ortum ducens.

Cauſa materialis eſt, humor pituitoſus, interdum inſipidus, nonnunquam acidus, ſalſus & acris, aliquando etiam corruptus & ſubſtantia peccans, ut in Catarrho contagioſo & maligno, gigniter & colligitur hæc materia in capite, vel labefactata facultate alteratrice ipſius cerebri ob intemperiem præcipuè humidam & frigidam ratione cujus non poteſt caput alimentum cerebro deſtinatum concoquere, nec rurſus ſuperflua indè nata, diſſipare, vel partium inferiorum vitio; plerumque enim ex partibus infernis exhalant, & per ſtudia & negotia ſtatim a cibo ſuſcepta attrahuntur ad caput vapores & fumi craſſi, quos cerebrum, quia nec arcere adventantes, nec diſſipare receptos, poteſt, jure hoſpitii retinet: Capite in hunc modum plurima pituita vel vaporibus in aqueum demum humorem condenſatis; repleto, inſurgit tandem expultrix cerebri aggravata, quæ ſe exonerare cupiens, onus quo nimium premitur, confertim ad partes ſubjectaſ protrudit. Externæ cauſæ quæ excrementitium hunc humorem aut multiplicant, aut exprimunt, ac defluxionem excitant, ſunt aer frigidior, venti boreales, medicamenta frigida capiti applica-

ta,

ta, aeris repentina ex calido in frigidum, vel contra mutatio, vini meracioris immoderatus uſus, aer item calidus humores fundendo; hinc eſt quod tempore verno catarrhi frequentiores ſunt, Calor etiam Balnei, frictiones capitis intempeſtivæ cum pannis calidis, motus animi & corporis vehementes, calor ſolaris caput feriens, ſomnus diurnus, nimiæ vigiliæ, & lucub rationes nocturnę Catarrhus alius eſt frigidus, alius Calidus, alius ſubdulcis, alius ſalſus: eſt alius ſuffocativus, quando tanto impetu in pulmones irruit, ut ſuffocationis maximum impendeat periculum, alius denique contagioſus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Catarrho.

℞. LAdani, gummi elemi Sandarach. oliban. ſtyrac. liquid. & ſicc. reſinæ an. q. ſ. & part. æq. M. F. Ceratum S. A. capiti prius raſo applicandum.

Valet contra decurſum Catarrhi mirabiliter, ſi ſupra commiſſuram coronalem ponatur, Vel aliud ita.

℞. aloes, puleg. Calament. montan. cort. citri an. pt. æq. f. pulvis incorporetur cum Ladano & modico acaciæ ut F. ceratum, & eſt expertiſſimum, & longè præſtantius priore *Barth. Montagn. cap.* 3. Antidotarii.

Catarrhus multis nunc familiaris eſt, ac ſola victus ratione, quem *Hippocrates* tutiſſimam medicinam appellavit, curari poteſt. Decoctum raparum cum butyro & Saccharo multum juvat, ac ſi quid flatulenti eſt in rapis, id aniſo adjecto, vel guttula una olei aniſi corrigi poteſt. Thuris etiam granum unum ſub noctem aſſumptum roborat & exſiccat: inunctiones pectorales non ſatis probo; nam etſi ad expectorandam materiam, quæ in præſens adeſt, faciant, tamen laxiores partes & magis fluxionibus obnoxias efficiunt. *Ioh. Crato. conſil.* 3. *&* 4. *lib.* 4.

Si tota cauſarum vix ex ſubjectis partibus pendet, illarum intemperies mutanda. Si quod magis exiſtimo, caput infirmum eſt, illud roborandum, à cibo ſumantur, ea quæ aſcenſum vaporum remorantur, eſt pulvis pepticus Sylvii, Sunt coriandri præparata ſemina, eſt confectio diacydonites ſine ſpeciebus, huic poteſt Saccharum roſatum cum bolo armena admiſceri. Vacuationes in morbis pectoralibus à catarrho non probo, & mediocri doctrina præditi, atque uſu artis præſtantes Medici cauſas intelligunt, quid enim faciunt ad coctionem; quid ad vacuationem materiæ in pectore? quid ad derivationem cum magis commoveant? quid ad capitis & ventriculi robur? quid ad hepatis temperiem corrigendam? poſſe quædam contradici ſcio, verum in morbis pectoralibus, tutiſſimum eſſe abſtinere à medicamentis purgantibus reipſa comperi. Ad Catharrum ſedandum hora decubitus ſumat de ſequenti Electuario ad magnitudinem caſtaneæ.

℞. Conſerv. roſ. ℥i. thuris maſcul ℈ij. nucis condit. toſtæ, ℈i. Syrup. aromatici roſat. ℈ß. M. F. Electuarium. *Ioh. Crato conſil.* 1. *&* 2. *lib.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Catarrho.

QVantum ad medicinalia, jubebit ſibi parari ℔x. vel xii. Sacch. roſat. & hoc ſingulis diebus utatur ante cibum manè ad ℥ß. nihil enim ad catarrhum convenientius, confortat caput & ventriculum, & hepar refrigerat. Semel etiam in hebdomada accipiat ejuſdem ſaccar. roſati ℥ß. cum ℈ij. rhab. tribus horis ante prandium, pro pectore doloris utatur oleo terebinthinæ. *Iohann. Baptiſta Montanus*, conſiliorum appendice ad conſil. 15.

Ut impediantur evaporationes ad caput aſcendentes utiles ſunt hæ pilulæ de ſuccino. *D. Cratonis*.

℞. pulv. ſuccini, maſtich. an. ʒij aloes ſuccotrin. ʒv. agar. albiſſ. ʒiß. Ariſtol. rotund. veræ, ʒß. cum Syrup. de ſucco beton. q. ſ. f. maſſa pil. utatur ʒi bis in menſe, & ſumat eas poſt primum ſomnum. *Petrus Monavius, Epiſtol.* 27. *lib.* 2. *conſil. & Epiſtol. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

℞. Pulv. oſſium humanorum combuſtorum ʒi. Cinamom. el. contuſ. ʒi. Sacchar albiſſ. q. ſ. Ms. fiat pulvis, doſis ʒi. ante ſom-

ſomnum in vino albo exhibenda, aut manè in juſculo calido, augeri etiam poteſt doſis ad libitum. Oſſa ad albedinem comburantur in fornace, & poſtea in pollinem redigantur, & in porphyreo lapide cum tantilla aq. roſar. confricentur. Si humana oſſa non placet, ſumantur bubula, horum ego uſum in catarrhis, ac omnibus fluxionibus quotidie ſaluberrimum deprehendo. Thus item hora ſomni integrum deglutitum optimum, proficuum etiam hic eſt vinum abſinthites. *Hieronymus Donzellius*, *conſ. Craton. & als med. à Scholtzio* editorum.

Dum fluxio urget & copioſa eſt, probarem hoc Emplaſtrum, ſi capite raſo in loco commiſſura coronalis apponeretur.

℞. Maſtich. gummi Juniperi, nuc. moſch. an. ℈i. Cariophyll. ſubtiliſſ. pulv. ℈ß. ladani puriſſ. ʒvi. diducantur in mortario cum piſtillo calido incorporentur pulveres, addito oleo maſtichino, fiatque maſſa pro uſu, inter edendum removeatur. *Gaſpar. Nevius, conſil.* 12. *lib.* 6. *Conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Catarrho.

NE materia quæ in thoracem præceps delabitur, ſpiritum intercludendo ſuffocet, fluxio quam primum inhibenda, medicamentis partim revellentibus, partim ſiſtentibus, quæ revellunt & aliò deflectunt ſunt Clyſteres acrioris, extremorum frictiones, ligaturæ, cucurbitulæ, cruribus, coxis, & natibus affixæ, veſicantia duo, unum in interna dextri cruris paulò ſubtus genu parte, alterum in brachio ſiniſtro. Sed præ cæteris ad præcipitem fluxionem firmandam, veſicantia aut Sinapiſmos commiſſuræ coronali ſine mora applicarem. Inter ea quæ fluxionem ſiſtunt incraſſando & torpidam reddendo, primum locum tenent hæ rotulæ.

℞. Diatragac. frigid. ℥ij. boli armen. imparati ʒi. terræ ſigillat. ℈i. Syrup. de papav. qu. ſ. F. maſſa ex qua formentur parvæ rotulæ ore detinendæ. *Joh. Zecchius, conſult.* 26.

Spiritus ſulphuris & vitrioli ad guttas 3. vel 4. exhibitus manè & ſerò cum liquore idoneo contra omnes fluxiones magnas vires habet, præſertim vero eas quæ à calida viſcerum in temperie ducunt originem. Poteſt etiam in minori doſi potui permiſceri, quia cum eo venas omnes pervadit, & motum humorum cohibet.

Benedictus Faventinus ſequentibus pilulis uſus eſt in Catarrho ſalſo, feliciſſimo cum ſucceſſu.

℞. Succi liquirit. ʒij. Aloes lot. ʒi. pil. de Cynogloſſ. ʒß. Cum Sirup. viol. F. Maſſa pilularum de qua capiat ℈i. hora ſomni. *Lazarus Riverius Prax. lib.* 1. *cap.* 15.

In omnibus catarrhis & defluxionibus tum prohibendis, tum etiam caput ab iiſdem præſervandis, prodeſt aqua Serpilli, cum vino generoſo albo deſtilata, quotidie ſumpta ad cochlear unum, vel 2. pro ratione ægri. Catarrhum quemvis ſiſtit Sacculus ex Succino & ſpiritu vini paratus, ſi Epithematis inſtar, decenti ligatura futuræ coronali imponatur. Hujus uſus magni eſt momenti in catarrho ſuffocativo. Item ex Chamæpit. puvleriſato, ol. ſuccini aſperſo. *Joh. Hartmannus*. Pract. Chimiatr. *pag.* 92.

Cum perenniter illabitur Catarrhus à materia effera, qui tabem tandem afferat; ille qui ſequitur Syrupus miraculosè dicitur prodeſſe.

℞. Flor. & Germin. Salicis, urticæ mortuæ, an. M. iv. ſummit. vimin. rubr. fol. burſæ paſtoris, an. M. ij F. decoctio in ℔iij. aq. roſ. tuſſilag. & burſ. paſtor. cum. Sacchar. ℔iß. ad medietatem. Sumat. ℥iß. cum aqua viminis rubr. deſtillat. *Guil. Ballonius, conſil.* 22. *lib.* 1.

℞. Oliban. partem 1. myrrhæ, croci, ſpicæ ſtoracis, an. part. ß. opii partis unius tertiam. f. pilulæ ſicut fabæ, & una ex iis teneatur in ore per noctem, donec deglutiatur paulatim cum ſaliva. Mirabiliter prodeſt ad catarrhum: ſiſtunt enim, & ſunt expertæ. Item ſola ſpica retenta in ore per noctem, aut per diem & noctem, catarrhum ſiſtit.

Pilulæ quibus utebatur Papa *Alexander* & Rex ante cibum & poſt cibum quolibet die, quæ miro modo valent ad catarrhum, viſum clarificat, auditum corroborant,

rant, ſuperfluitates à corpore expellunt, & ſine immutatione diætæ accipi poſſunt.

℞. Cal. arom. cubeb. nuc. moſc. ſpicæ, epithym. carpobalſam. ſchœnanth. maſtich. aſar. cariophyll. an. ℥ii interior. colocynthid. ℥iii myrobalan. citrin. chebul. emblic. Indor. belleric. Rhei. an. ℥ii. agar. turbith. an. ℥ß Aloes hepat. ad pondus omnium, cum ſucco fœnic. f. pilulæ in modum orobi, v. vel vi in ſero dato. *Arnoldus. Villanovanus. Practic. lib. 1. cap. 29.*

Colocynthis ad cerebrum potenter expurgandum efficaciſſima eſt, ſed ſummo amarore in ſenſa eſt, vehemenſque illius eſt operatio Corrigitur utrumque infuſione in urina: ſic enim amaritudinem deponit, & ferè inſipidum remedium evadit: tum vehementia illius ita infringitur, ut ad ℥i. tutò exhiberi valeat; fitque excellens ad omnes capitis morbos à cauſà frigida oriundos remedium. Cauteria brachiis, occipiti & pone aures inuſta plurimum conferunt: quod etiam efficaciter præſtant poſteriori parti cervicis & inter ſcapulas admota; quæ hodie in maximo uſu ſunt, & à Practicis noſtris paſſim uſurpantur Novus etiam locus à quibuſdam inventus eſt, nempe in cervice prope venas iugulares in muſculorum interſtitio & hujus cauterii beneficio catarrhus inveteratus raucedinem efficiens in duobus curatus eſt. In recenti catarrho aqua nucum cum hydromalite exhibita hora ſomni per triduum eum valde imminuit. *Lazarus Riverius, lib. 1. Prax. Med. cap. 15.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Catarrho & Capitis dolore.

IN cibo cavenda veritas, à piſcibus & omnibus fumoſis, ut oleribus crudis, allio ac cœpis præparatis, fumo maceratis, ſale conditis, leguminibus & lacticiniis abſtinendum. Potus ſit cereviſia, bene maturè defæcata ſingula cavenda in cibo & potu præſcribere difficile eſt. Prudentes & ſuæ valetudinis diligentes cuſtodes facilè obſervare poſſunt, à quibus cibis offendantur, quibus juventur, quæ errata in victu bonæ valetudini noceant, quę non admiſſa proſint. Dolendum eſt homines plerumque ita vivere, ut jumentis, imprimis equis ac canibus, plus quàm ſibi ipſis parcant. Proinde vera eſt admonitio *Arabis* illius, quàm in conſilio regi ſuo præſcripſit, homines, ſi ſic ſeipſos gubernarent, ut ſuorum equorum curam habent minos ęgrotaturos, affectiones animi & cerebri labores, imprimis cavendę, maximè à cibo, hinc Celſus præcepit: quibus caput infirmum eſt, iis ne cogitationem quidem à cibo tutam, maximè autem à cœna ab iis temperandum, nec in multam noctem lucubrandum, multo minus inter commeſſationes ſedendum.

Interdum matutinis horis pedes abluat decocto beton. & roriſm. & vino cui parum aceti affundatur, atque ſaleas pedum confricet. Nam hoc modo & tumor ſiniſtri pedis minus moleſtus erit, & caput etiam juvabitur, manè autem cum lecto ſurgit, eluat os aqua ſalviæ, & interdum hoc gargariſma adhibeat.

℞. Fol. Origan. Salv. roſmarin. an. M. j. roſ. rubr. pj. pyrethri, Zinzib. an. ℥iß. F. decoctio. in colatur. adde aceti acerrimi ℥i. M. hoc gargariſma pituitam per eos extrahet, & cerebrum roborabit.

Cum autem rectiſſimè cerebrum per nares evacuetur, manè per nares, hanc aquam attrahat.

℞. Guaiac. comminut. ℥i aq. puræ ℔. iv. affundatur aqua calida & per noctem macerentur deinde coque ad medietatis conſumptionem ſub finem injiciendo majoran. roſ. rubr. an. pj. colentur & F. errhinon. Si hoc non ſatis per nares evacuat, hoc quod ſequitur magis evacuabit.

℞. Majoran. pj Zinzib. ſem. nigell. an. ℥i. agar. albiſſ. ℥iß. F. decoctio, in aq. ℔ .ad tertię partis conſumptionem, & naribus infundatur, vel vola manus attrahatur. mundatis ſic ore, plato & naribus caput quoque mundandum, & leviter confricandum pectine humectato iſto oleo.

℞. Ol. amygd. d. rec. in quo folia roſar. ebullierint ℥i. ol. Caryophyll. gutt. iij. macis ℈ß. M. ſic (ut ſpero) caput & vacuabitur roborabitur.

Cùm autem generale ſit medicorum præceptum, ne partis alicujus evacuationem, priuſquam totum corpus purgatum ſit,

ſit, tentemus, & compertiſſimum ſit renam omnia ſenſuum inſtrumenta atque caput etiam vacuare, velim dominium jam & deinceps in autumno iſto infuſo Senæ uti.

℞. Paſſul. ℥vi. beton. meliſſ. majoran. flor. viol. borrag. an. pj. galang. ʒß. fol. Sen. ℥v. f. omnium infuſio ſ. a. inq. ſ. aquæ, poſtea decoq. in colatur. ℥iv. diſſolv. Syrup. roſ. ſolut. mannæ calabrinæ an. ℥i M. F. potio. hoc infuſo utatur bis in anno. Si forte alias alvus adſtrictior ſumat hora dimidia ante cœnam ʒi. pilul. maſtichin. Ad roborandum autem caput de ſequenti Electuario ſingulis diebus accipiat ad caſtaneæ magnitudinem.

℞. Conſerv. roſ. ℔ß. flor. anthos, & borrag. an. ℥i. Spe. aromat. roſat. ʒii. ambr. moſch. an. gr. vi. Succini albi pulv. ℈i. *M. Joh. Crato. conſil.* 1. *lib.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Catarrho.

PRimo uſus ſum pilulis ex ſuccino *Cratonis*, vel ſolis ad ℈ii. vel adjectis ad ℈i. vel ℈iß. pilul. de aloe roſat. hujus quæ ſequitur deſcriptionis.

℞. Aloes roſ. ℥iß. maſtich. Xyloaloes, liquirit. raſ. roſ. rub. an. ʒi Cinam. ʒii. rhab. ʒiß. ſpic. ʒß. cum ſucco roſ. F. Maſſa; modum exhibendi talem obſervavimus, ut vid. una doſis manè hora ſeptima altera à meridie hora tertia, & ſequente die hora ſeptima matutina tertia abſorbeatur, hunc ipſum modum etiam nunc obſervo in meo principe, qui ſingulis menſibus ſupradictis pilulis utitur maximo cum juvamento. Ad ſuffitum deinde linteorum quibus caput exſiccatur, hunc pulverem præſcripſi.

℞. Maſtich. ℥ii Sandarach. ſtyrac. ſuccin. citrin. benjoin. thuris an. ℥i. F. pulvis groſſus carbonibus inſpergendus. *Joh. Bilgerus in Epiſt. ad Gregor. Horſtium ad obſerv.* 12. *lib.* 2. *obſerv. Gregorii Horſtii.*

Utimur percommodè pilulis aloeticis in catarrho ſive Francofurt. ſive aliis; ſed præſtat, ut tres doſes, tribus vicibus ita ſumantur: prima ſcilicet ante vel à parca cœna, altera ſubſequente die manè, tertia eodem die veſperi. Sic ut expertus ſum ego, non poſſunt non copioſe & ſuaviter evacuare, cum una doſis, alteram quaſi pellat. Si catarrhi nimis tenues ſint, poſt pilulas aloeticas præſcripto modo ſumptas, tertio die ſumantur ℈ß. pilul. *Faventini* ante ſomnum, *VVolfgangus Hæferus cap.* 5. *lib.* 1. *Herc. Medici.*

Nihil magis ſiſtit catarrhum immoderatiſſimum, quàm ſequens *Rulan.* Cataplaſ.

℞. Fermenti acrioris ℥ii. Carabes pulverate ʒii F. Cataplaſma quod vertici, raſo capillitio admoveatur. *Petrus Pachequus obſer.* 60.

Flante auſtro hiemali tempore correptus ſum catarrho cum raucedine, tertio die ſumpſit ptiſanam laxantem cum mannæ ℥i quarto quievi & raucedo valde imminuta erat, quinto, tuſſis ſicca aderat, ratione cujus venam aperui: Sexto tuſſis perſeverabat: Ideo ſumpſi calome an. gr. xx. cum reſin. jalapæ g. viii. medicamentum toto die nihil præſtitit, ſed tantum circa veſperam duas ſedes movit perexiguas, tuſſis tamen omnino diſcuſſa eſt. *Lazarus Riverius, obſerv.* 46. *cent.* 3.

Cum ex catarrho ſatis diuturno, moleſta tuſſi laborarem, quæ noctu potiſſimum ingraveſcebat, & aliquot purgationibus non ceſſaret ſumpſi laudan. opiat. gr, iii. quibus tuſſis ſedata eſt, illa tamen rediit poſt biduum, quare iterum ſumpſi ejuſdem laudani gr. ii. & tuſſis omnino ſedata eſt. *Lazarus, obſerv.* 69. *cent.* 3.

Inter medicamenta cerebrum per nares evacuantia, apud me præſentiſſimum remedium habetur oleum nigelle, ſi eo interiora narium illinantur. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 129. *lib.* 10. *De Cerebri Morbis.*

SVBSECTIO SEXTA.

Pro Catarrho ſerino ad mulierem quandam.

EX omnibus remediis, unum maximè profuit, nempe bolus ex laudani gr. iij. cum conſerv. roſ. à quo per 12. horas tuſſis & catarrhus omnino ſedabantur, & ægra ſe curatam prædicabat ob ſummum levamen, quod ex eo remedio percipiebat. Idem bolus poſtea per morbi decurſum ter ſed dimidiata doſi, eſt exhibitus, & ſem-

ſemper cum inſigni juvamine, tandem per plures dies conſequentes, ſumpſit dimidiati prædicti boli partem quartam, cujus uniusope, omnia Syptomata ſedata ſunt. *Lazarus Riverius, obſerv.74. cent.13.*

SUBSESCTIO SEPTIMA.

Pro Catarrho ad pectus delabente.

UT Catarrhus magno cum impetu ruens intercipiatur.

℞. Spec. diatragacanth. frigid. Sacchar. albiſſ. an. ʒß. bol. armen. ℈ß. cum mucilag. tragacanth. ex aq. roſ. f. trochiſci bechiarum inſtar, aut pilulæ hæ fortiores parentur.

℞. Boli armen. cum aq. roſ. ablutæ ʒii. amyli ℈iv. tragacanth. gummi Arabic. an. ℈i. Sacchar. Cand. ʒvi. Syrup. viol. q. ſ. f. pilulæ.

Materia verò viſcida pulmonibus impacta & imbibita, abſtergatur, incidatur, & expectoretur.

℞. Spec. diair. ſimpl. diapenid. an. ℈iv. Rad. Ireos, pœon. enul. an. ℈i. pulmon. vulp. præpar. ℈ii. liquirit. ℈i. Sacch. cand. ʒiii. Sacch. albiſſ. ℥v. in aqu. hyſſop. diſſolut. F. confectio in tabulis, aut ſi quid fortius requiratur, ſubſtituatur Lohoch.

℞. Lohoch. de pulmon. vulp. ℥i. ſani & experti, de pino; an. ℥ß. ſpec. diapenid. ℈iv. diair. Solomon. ℈ii. pulv. liquirit. ſem. urtic. rom. rad. enul. camp. pulmon. vulp. præp. an. ʒß. ſucc. liquirit. myrrh. an. ℈ß. cum Syrup. de liquirit. vel hyſſopo F. Lohoch *Gaſpar Hoffmanus conſil.29. pag. 105. lib.6. conſil. Craton.* & aliorum Medicorum à *Scoltzio* editorum.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Catharro præcipiti.

LAudo injecta Clyſmata in initio mitiora, pedetentim ad paulo acriora progrediendo, utatur frictionibus dorſi, ſcapularum, brachiorum & crurum. Inſpergatur capiti pulviſculus ex Caryophyllis & Sandaracha *Arabum*. Si vehementior urget deſtillatio, veſperi exhiberem ℈i. ʒß. vel ℈ii. plus minus philonii cum conſerva roſ. vel pilulam i. vel iß. vel ii. minutim conciſas, cum conſerv. roſ. ex his quarum deſcriptio nunc ſequitur.

℞. Thuris maſcul. ſucci liquirit. an. ʒi. opii, croci, myrrh. an. ℈i. M. cum ſyrup. papaver. albi F. pilulæ parvæ; ex unaquaque ʒi. ix. iſtis in pervicaci deſtillatione à capite atque irrita tuſſi, ſæpe numero cum juvamento ſingulari ſum uſus & utor quotidie. Sed ſolum darem cum catarrhus urgere videtur, recens theriaca, ſi ad manus eſſet, vel recens Mithridatium in hunc finem exhiberi poteſt. Vidi in urgente catarrho, cùm viderentur ſuffocari egri, quod acetum infuſum vel aſſumptum fluxus impetum retinuerit, & reſpiratione m reddiderit liberiorem. *Reinerus Solenander conſil 4 ſect.2.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Catarrho ad pulmones decumbente cum tuſſi diuturna.

℞. GUmmi gutt. gr. viii. tartar. vitriol. gr. iv. ol. ſuccini, gutt. iii. cum ſyrup. roſ. ſolut. F. pil. 5. inaurentur. Seroſos & catarrhoſos humores utiliter evacuant.

Pro materiæ pulmonibus jam impactæ attenuatione & expectoratione, & thoracis dilatatione ſingulis matutinis utatur hac tragea.

℞. Spec. plir. arch. diacumin. an. ʒiß. diair. Solom. diapenid. an. ʒi. pulm. vulp. præp. flor. ſulphuris, an. ʒß. ſpermat. ceti ℈i. ſacch. cand. alb. ℥iß. vel q. ſ. ad gratiam F. Tragea vel Pulvis: aſſumatur cum his Syrupis.

℞. Syrup. de veronic. de ſcabioſ. an. ℥i. loch. de farfara, ℥iß. julep. viol. ℥i. ol. fœnic. gr. ii. M. ſingulis noctibus ſumat de pulv. *Haly* à veteribus tam decantato recens vero à Domino *Foreſto* emendato, & à me quoque cum fructu ægrotorum experto, qui.

℞. Sem. papaver. alb. ʒiß. gummi tragacanth. arabic. farin. orob. an. ʒiß. f. m. alth. portulac. cucum. melon. citrull. bombac. an. ʒiiß. ciner. cancr. fluviatil. corall. alb. uſti, ſuccin. liquirit. an. ʒiß. ſacch. penid.

penid. ad pondus omnium M. F. pulvis aſſumat cum Syrup. jujubino & de papav. an. ℥iß. julep. viol. ℥x.

Alternis diebus utatur manè his rotulis contra tabem præſervantibus.

♃. Pulm. vulp. præp. flor. ſulphur. præp. an. ʒß. ſacchar. roſ. vet. ʒiß. pinear. rec. amygd. d. excorticat. an. ʒi. ſacch. penid. diſſolut. in aq. veronic. & ſcabioſ. an. q. ſ. rotulæ.

Ad eandem intentionem facit, ſequens linimentum.

♃. Unguenti reſumptivi, ʒiii. ol. amygdal. dul. rec. expreſſ. ol. viol. an. ʒii. mucilag. ſem. alth. tragacanth. extract. cum aq. viol. an. ʒi. croci tuſi, ℈ß. moſch. gr. iii. ceræ, q. ſ. linimentum.

Si tuſſis valde ſit moleſta, ſumat cochl. ii. de hac miſtura, manè & veſperi calidè.

♃. Oxymel. ſcillit. ʒiii. aq. vitæ optimè rectificat. aqu. aniſi ſpirit. Juniper. an. ℥i. ſpec. diam. Solom. ʒß. ol. aniſ. gutt. v. laudan. opiat. gr. iii. moſch. el. gr. ii. ſacch. cand. albiſſ. ʒiii. M. diligenter, colatura detur ad vitrum. Superaſſumat tabul. i. ſpec. diatragac. frigidi, *Johann. Petrus Lotichius*, *obſerv.* 1. *cap.* 1. *lib.* 3.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Catarrho ſalſo.

DUo potiſſimum remedia puto fore efficaciſſima, quæ in me ipſo ac multis aliis fuerunt (ut dixit *Aſclepiades*) Χεῖρες τῶν Θεῶν. Primum eſt bolus armena orientalis rubra, quæ ſola & ſimplex in lingua poſita & palato admota, noctè præſertim, quo tempore ſolet fieri diſtillatio, ſiſtit ac ſiccat catarrhum, & capiti robur addit mirum in modum, ut videatur γοητεία, incantamentum, vim habet theriacalem admirabilem. Alterum eſt theriaca recens optima, qui vires habet inſignes ad acres deſtillationes. Tertium addo oſſa humana combuſta. Cranium tamen eſt præſtantius.

♃. Pulv. oſſium humanorum comb. un. 2. corall. alb. roſ. ebor. an. ʒi. camphor. ℈i. M. f. pulvis ſubtiliſſ. doſis ʒi. in vino aut jure *Hieronymus Donzellinus*, *conſil.* 15. *pag.* 43. *lib.* 6. *conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Ex his quæ mihi innotuerunt per informationem datam, apparet hunc nobilem Dominum laborare Catarrho difficili & ſalſo, qui deſtillat ad thoracem & pulmonem; & eſt cauſa ulceris pulmonis, quod comitari ſolent febres lentæ, cum maxima totius corporis macie. Ad profligendum hunc affectum triplici utor inſtrumento, Diæta, Pharmacia, & Chirurgia. Eligatur itaque aer in activis temperatus, vel ſaltem ad modicam frigiditatem inclinans, in paſſivis ad ſiccum. Evitetur aer ventoſus, pluvioſus valdè frigidus & calidus. Caveat Salis & Lunæ radios, hi enim Catarrhum multiplicant. Caput & thorax diligenter pannis muniatur, ut tamen non æſtuet, neque frigeat nimium; exercitium ſit moderatum. Singulis diebus ſtudeat excernere ſuperfluitates fæcum & urinæ: Somnus ſit nocturnus, diuturnus enim peſſimus; fugiat coitum & animi accidentia; panis ſit ex optimo frumento, bene fermentatus, ſed ſine ſale; carnes ſint facilis digeſtionis, boni nutrimenti, & paucarum ſuperfluitatem. Evitetur Caſeus antiquus, ſed novus convenit, & lac quovis modo aſſumptum ſic oryza cum lacte cocta, & ova ſorbilia, piſces conveniunt ſaxatiles; evitentur allia, cæpe, porrhum, raphanus, aromata ſalſa & acetum. Potus ſit aqua cum ſaccharo & ſem. coriandri decocta, quantum ad medicamenta, vere & autumno capiat hoc digeſtivum calidè in aurora per decem dies.

♃. Aq. viol. farfar. & tuſſilag. an. ℥ii. Syrup. viol. papav. an. ℥ii. M.

Poſtea purgetur corpus hoc medicamento.

♃. Mannæ, el. ℥iii. diſſol. in decocto pectorali; in quo bullierint agaſ. troch. ℈ii. F. Potio.

Quod ſi ſanguinem expueret, vel etiam non expueret, laudarem ineunte vere ſanguinis miſſionem è baſilica dextra: hæc enim à ſputo ſanguinis præſervat, manè & veſperi ſi ſanguinem expueret, capiat ʒi. Philonii perſici, aut tantundem noſtri Electuarii ad ſputum ſanguinis quod eſt mirabile.

♃. Sem. Hyoſciami alb. papav. alb. an. ʒx.

℥x. terræ ſigill. corall. rubr. añ. ℥v. ſacch. roſ. antiquiſſ. q. F. Electuarium.

Divertatur Catarrhus cum ligatura & frictionibus brachiorum & tibiarum, & cucurbitulis ſine ſcarificatione ad coxas; & lavando crura tali lavacro.

℞. Roſ. rubr. flor. nymphcæ viol. beton. Chamem. an. Mi. coq. in ſ. q. aq. pluvialis & abluantur crura. Revellatur etiam Catarrhus ad cutis capitis ſuperficiem, ſicut fecit *Galenus* in illa Nobili *Romana* quinto methodi, hoc medicamento ſecuro & tuto.

℞. Cantharid. abſciſſis alis & capitibus ʒi. caricar. ping. numero 1. fermenti parum, cum aceto ſcillitico F. paſta. Manè abraſo capite ſuper ſutura coronali imponatur, dimittatur per horas octo, ubi excitaverit veſicam, acu rumpatur, & locus inungatur butyro, ſuperpoſito folio caulis ſupra cineres calefacto, manè & veſperi ne fiat unio partium. Si hoc non ſuffecerit, fiat cauterium actuale in ſutura coronali candente ferro, & deciſa eſchara impoſito grano ciceris diu detineatur locus apertus, hoc remedio multos actu Phthiſicos priſtinæ ſanitati reſtitui; etſi autem videri poſſit abominandum medicamentum, tutiſſimum tamen eſt, & ſine aliqua noxa adhibetur; cum quo etiam plurimos Catarrhos ad thoracem delabentes compeſcui.

Conſulo etiam ut in Majo bibat lac aſininum vel caprinum cum ſaccharo (nihil enim melius in talibus pulmonum diſpoſitionibus, & catarrho calido & acri) inchoando ab ℥iv. & paulatim aſcendendo ad ℔i. cum modico Saccharo ne aceſcat in ventriculo, & capra in thalamum introducenda eſt, ne lac corrumpatur. Epoto lacte non eſt indormiendum, neque exercendum corpus. Manè & veſperi capiat de elect. ſequenti, quod pulmones confortat, ne recipiant catarrhos exulcerantes.

℞. Pulmon. vulp. præp. & exſiccat. ℥iii. ſucci liquirit. capill. ven. an. ʒß. diapenid. cum ſacchar. ſine ſpeciebus calidis diatragacanth. frigid. an. ℥i. cum ſyrup. myrtino, q. ſ. F. Electuar. & ℥eſt D. *Meſue*. Veſperi inſpergatur ſynciput iſto pulvere.

℞. Gummi Juniper. roſ. rub. myrtill. thuris maſtich. corall. rub. ſantal. omnium, an. ʒß. F. pulvis, *Helideus de Faduanis*, *conſil.* 7. *lib.* 3. *conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Præferimus reliquis omnibus remediis in Catarrho ſalſo diacodium liquidum. Capiat verò cochlear. 1. hora decubitus, & ſi neceſſe ſit etiam manè. Sed non ſumat niſi ſalſedo vel tenuitas Catarrhi poſtulet. In continuo etiam uſu præcipuè matutinis horis eſſe debet ſaccharum roſatum ad ℥ß. cui plurimum confidimus: idque magnoperè commendamus. Ad hæc bis vel ter in ſeptimana hora decubitus, ad magnitudinem ceraſi rubri boli armeni optimi accipiat. Plurimum enim ad deſcenſum Catarrhi conducit. *Joh. Baptiſta Montanus*, *conſil.* 156.

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Catarrho & Tuſſi infantis.

INfans quidam undecimeſtris tentabatur Catarrho cum tuſſi aſſidua & febre, pituitam frequenter evomebat, multum lac ſugebat, & parum mingebat. Poſt multa remedia cum perexiguo fructu uſurpata, juſſi ut inungeretur regio renum oleo ſcorpionum *Matthioli* ter in die, unde urinæ copioſiores redditæ, & catarrhus imminutus. Dicit enim *Mercatus lib. De morbis Puerorum*, *cap.* 8. in pueris contingere catarrhum aliquando ex vitio & imbecillitate renum non trahentium, ſeroſum humorem, unde fit ut ille ſurſum tranſlatus, fiat materia Catarrhi, *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 55. *cent.* 1.

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Catarrhis puerorum ſtrangulationem minitantibus cum Epilepſia.

QUando ad ſtatum vel vigorem morbi ventum eſt, ſoleo ego exhibere ſpermaceti quantitate piſi in lacte muliebri diſſolutum, & jubeo inſtillare in os pueri; poſtea: moneo ut ſomno committatur, hoc remedio multis profui, quos etiam ferè

ferè pro deploratis habuerunt mulieres, nam fluxiones intercipit, & ſuffocationis paroxyſmos mitigat. Sed tamen exhibere non ſoleo, niſi cæteris non juvantibus. Epilepſiæ acceſſum ſequentibus remediis arcere ſolemus. Appendimus juxta *Galeni* & Medicorum conſilia grana Pœoniæ excorticata collo & brachiis puerorum. Smaragdum etiam integrum & minime læſum cordi applicare ſolemus. Quidam etiam coralia rubra & alcis ungulam ita uſurpare ſolent; ad intra verò conſervam pœoniæ aut becon. exhibemus; aut facimus deſtillationem, harum conſervarum in aqua flor. tiliæ, & de ea nonnunquam unam atque alteram guttam inſtillamus, averſiones fiant frictionibus & ligaturis, ſi ætas permiſerit. Vide apud *Italos* cauteria actualia ad coronalem futuram capitis applicata fuiſſe bimulis & trimulis, atque contuliſſe. *Ioh. Nævius*, *conſil.* 24. *lib.* 3. *conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO XIII.

Pro Catarrho ſuffocante ad fauces labente.

SUaſi ut venam ſemel in anno aperiret veris tempore. Et ut ſcarificatione uteretur in ſcapulis ter vel quater in anno. Pedes item frequenter noctu cubitum iturus calido decocto Salviæ & Chamæmillæ foveret, vel in illud imponeret. Purgaret corpus bis in an. pil. ſine quibus ad ℈ii. pro vice.

In ipſo paroxyſmo utilis eſt aqua, quæ fit ex aqua vitæ bene præparata cui ſaccharum candidum tanta quantitate ut parum dulceſcat, additum ſit, & parum aq. Cinamom. cum pauca aq. roſ. & cochl. i. vel ii. mox ſumat: Poſtea lac caprinum tepidum, in quo ſemper vivum majus decoctum ſit, & radix altheæ, ore & faucibus contineat. Extrinſecus collo commodè circumdaretur lana nigra ſuccida oleo liliorum inuncta, calefacta panno cannabino involuta; vel ſi perſeveret malum, poterit tale Emplaſtrum collo circumdari.

℞. Nidi hirundin. ℥vi. pulveriſetur, & coq. in vino albo, addendo pulv. bacc. lauri, ℥i. mellis ℥ii. ol. lilior. ℥iii. F. inſtar Emplaſtri quod ſupra pannum extenſum tepide collo circumdetur. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 185.

Ad diverſionem Catarrhi ſuffocativi fortiſſimo lixivio & panno aſperiore cubitum confricarem, atque hoc modo exulcerarem iſtas partes, quæ ne conſolidentur, ſed plurimum materiæ efflueret, operam darem non abſque dolore fit, ſed ob utilitatem æquo animo ferat. *Ioh. Crato. conſil.* 20. *lib.* 6. *pag.* 61.

Vir quidam cephalæa ſive diuturno capitis dolore lancinabatur: cui cùm varia remedia adhibuiſſemus, poſt phlebotomiam venæ cephalicæ, decocto longa digerentia, pilulas coch. & aureas, cucurbitulas etiam cum ſcarificatione ſcapulis admotas, deinde poſt purgationes cerebri particulares, nempe apophlegmatiſmos, errhina & alia topica remedia convenientia, quibus omnibus adminiſtratis dolor non ſedaretur, tandem venam in fronte ſecari iuſſimus: ex qua cum ſanguis mediocriter fluxiſſet, à dolore admodum diuturno liberatus eſt. Quemadmodum & alius zythepſa, qui cum in occipitio longo tempore inſigni ac diuturno dolore conflictatus eſſet, eodem modo tandem curatus fuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 54. *lib.* 9.

Ubi hoc malum inveteratum aliis remediis non cedit, commodè in multis decocto ſarſæ uſi ſumus; quo & *Garcialopius Luſitanus* matronam per duos annos dolore capitis diuturno vexatam curavit. Idem. *Obſerv.* 56. *lib.* 9.

Lectiſſima quædam virgo 20. annos nata capitis dolore acerrimo laboravit, cum dextri hypocondri tenſione, ventris doloribus & aliis ſymptomatis. Multa quotannis uſurpabat remedia, potiones, apozemata, pilulas, balnea, veſicatoria, & alia quamplurima, quæ parùm proficiebant. Uſu chalybis etiam parùm adjuta eſt, quamvis hæc omnia ab obſtructionibus dependerent, & pravis humoribus in hypochondriis ſtabulantibus, iiſque aduſtis, vapores acerrimos ad caput tranſmittentibus. Tandem vere ineunte ſequentia remedia illi præſcripſi.

℞. Conſerv. fol. abſinth. & capill. Ven. an. ℥i. conſerv. radic. enulæ camp. ℥ß. ſal. tamariſc. magiſterii tartari, & pulveris ape-

aperientis ſpecifici, an. ʒß. cum ſyrup. capill. Ven. f. opiata, de qua capiat ʒij. ſingulis diebus manè duabus horis ante paſtum. Quinto quoque die purgabatur pilulis catholicis ad ℈ij. & infra 15. dies perfectè curata eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 11. cen. 1.*

Alteri mulieri cephalæà graviſſima à multis annis laboranti, poſt infinita penè remedia in caſſum uſurpata, ſequentia à me præſcripta feliciter ceſſerunt.

♃. Conſerv. fol. abſinth. capil. Ven. & rad. enulæ camp. an. ℥i. ſal. abſinth. & tamariſci, an. ʒi. cum ſyrup. capill. Ven. f. opiata, ſumendo ʒij ſingulo manè duabus horis ante paſtum. Quinto quoque die capiat pilulas catholicas ad ℈ij. His remediis per decem dies uſurpatis dolor ille acerbus & chronicus evanuit. *Lazarus Riverius, obſerv. 14. cent. 1.*

Pro cephalęà cum cruſtis in capite erumpentibus primò rubificante hoc remedio uſus ſum.

♃. Sem. ſinapi part. ij. fimi columbini part. ß. flor. roriſmar. fol. major. an. ʒi. M. applicentur capiti inſtar emplaſtri, non deraſis capillis, quia nolebat concedere. Verùm etſiruberet caput & arderet, tamen non fluebat materia; & cum dolor ingraveſceret, veſicatorium ex flammulà contusà in medio capitis appoſui, quod veſicam latam fecit, è quà ruptà apertaque butyro, cum fol. braſſicæ retentà, maxima humoris copia effluxit, ſubitoque capitis dolor inde ceſſavit, nec ampliùs reddiit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. p. 367.*

Succus hederæ terreſtris naribus attractus cephalæam etiam vehementiſſimam & inveteratam non lenit tantùm, ſed & penitus aufert. Medicamentum hoc (inquit autor meus *Joh. Oldacres*) quamvis facilè parabile & ubique obvium ſit, non ſatis poteſt laudari, ſi res ex uſu æſtimarentur, auro æquiparandum. Novi quippe qui per decennium & amplius acerrimis doloribus conflictari, ſtatim ab ejus uſu recreari ſunt, nec numquam poſtea paroxyſmum ſenſerunt. *Joh. Rayus. Catalog. Plantar. Angliæ.*

Succus expreſſus fol. & flor. primulæ veris cum pari quantitate lactis vaccini naribus frequenter hauſtus cephalæam inveteratum perfectè curavit, cum alia medicamenta nequicquam tentata fuiſſent. *Idem ibidem.*

SECTIO XXXIV.

Pro Cephalæa antiqua.

Pro Cephalæa illa antiqua, Emplaſtrum ſequens raſo capiti, pileoli inſtar in verticis regione tota & occipiti appoſitum, continuò geſtabat, parabatur illud ex una parte Emplaſtri de ranis (quod mire efficax in Cephalæa ſananda) & media parte Emplaſtri de betonica & de alabaſtro. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 368.*

SECTIO XXXV.

Pro Cephalæa biliosa.

Victus ratio ſit tenuis & qualitate frigida: mox antecedens cauſa revellatur clyſtere refrigerante in quo Cholagoga ſint diſſoluta, vel potione paulo valentiore, quoniam bilis hic quaſi turgens eſt & furioſa. Deinde ſecta vena brachii ſanguis adimendus ad calorem eventandum, ſimulque ad ſedandum dolorem, ejus cauſa nonnihil imminuta; parcè tamen detrahatur, quod eo vacuato, laxatis veluti habenis, bilis excandeſcat. Interim topica etiam ab initio non ſunt omittenda, à mitioribus ad valentiora fiat progreſſus, Ut.

♃. Ol. viol. nympheæ, an. ℥i. aq. plantag. viol. aceti albi, an. ʒij. M. pro litu frontis & temporum. Vel.

♃. Ung. popul. infrigid. *Gal.* an. ʒij. ol. nymph. ℥i. aq. roſ. plantag. an. ℥ß. aceti albi. ʒij. M. pro linimento.

Quod ſi dolor non cedat, ad narcotica parcè ſumenda admovendaque c nfugiendum; reiterandaque erit purgatio cholagogis, apparatis prius humoribus bilioſis ſyrupis & aquis convenientibus. Cæterum quoniam vigiliæ laborantem hunc magnopere torquent pro conciliando ſomno.

♃. Unguent. popul. ℥ß. opii, croci an. gr. iij. cum oleo nymph. F. linimentum pro pulſibus.

Illud unum quod numquam fallit, hic addere

addere placet præſidium ad bilioſam Cephalæam edomandam.

℞. Fol. mollium hederæ, fol. plantag. viol. an. pt. æq. & cum oxyrrhodino terantur, & fronti temporibuſque imponantur, quod ſi his non cedat malum, caput ſtillicidio ex lacte vaccino tepido ſubjiciatur; vel ex hydroleo parato ex oleo viol. & roſac. nec non ex aqua in qua præbullierint flores Chamæmill. melilot. aneth. ſen. fœnugræc. lini & hujuſmodi alia anodyna temperataq; medicamenta ſimplicia. Quibus addenda ſunt aliqua adſtringentia & roborantia ut roſæ & plantag. folia. *Joh. Zecchius, conſult.* 56.

SECTIO TRIGESIMA SEXTA.

Pro Cerebri Commotione.

STatim vena in brachio aperienda, ſimulque caput crinibus abraſis oleo roſ. vel myrtino inungengum, aut tale cataplaſma capiti imponendum.

℞. Farin. hordei, fabarum an. ℥vi. ol. roſac. ℥iii. aceti q. ſ. F. Cataplaſma quod capiti applicetur, & ſæpius renovetur. Clyſteres injiciendi & repetendi, atque aliæ revulſiones per frictiones partium extremarum, cucurbitulas ſcapulis appoſitas inſtituendæ. Poſt quartum diem repellentibus diſcutientia admiſcenda ſunt, quale eſt hoc Cataplaſma.

℞. Abſinth. Mi. florum roſ. rubr. chamem. an. pj. farin. fabar. an. ℥i. ſang. dracon. ʒii. mummiæ, ʒiii. cum ol. roſ. q. ſ. F. Cataplaſma. Tandem ſola diſcutienda uſurpanda; ex rad. alth. cyperi, cal. aromat. fol. ſalv. majoran. beton. flor. ſtœchad. chamæm. quibus ad caput roborandum, flor. roſ. rub. addantur. *Alexander Benedictus* Emplaſtrum ex gummi hederæ valde commendat, eoque ſenem decrepitum octogenarium, qui ex capitis percuſſione obmuteatur, præter omnem opinionem ſe ſanaſſe refert: idque etiam fracta calvariæ oſſa, quod vix credibile eſt, ferruminare ſcribit. Paratur hoc modo.

℞. Gummi hederæ ℥iii. reſinæ puræ, ℥ß. ceræ, ℥iii. ol. roſ. ℥iiß. ammoniac. ℥ii. terebinth. ℥iii. ſucci corymb. hederæ ℥iv. farin. fabarum, q. ſ. M. Pulli quoque columbini vel gallinacei, vel catuli per medium diſſecti, vel pulmones animalium calidi capiti admoti inſignem diſcutiendi vim habent. *Daniel Sennertus, cap.* 20. *ſect.* 1. *lib.* 1. *Prax. Medic.*

SECTIO TRIGESIMA SEPTIMA.

De Cerebri fungo.

QUemadmodum in ſtirpibus arborum humores ſemiputridi per corticem extuberantes in fungos coaleſcunt, ſic fracta exemptaque portione aliqua cranii, ac dura matre læſa, ſtatim humores cerebri circa plagam affluunt, qui ſive oſſis, ſive aeris frigiditate condenſati inſtar fungi concreſcunt, atque interdum adeo intumeſcunt, ut extra cranium emineant. Affectus autem ille *Galeno* νύκη fungus à ſimilitudine appellatur. Eſt verò caro mollis, levis, pallida, & ſpongioſa, quæ quidem cito excreſcit, lentò vero pede retrocedit. Poteſt etiam ex flatu procreari.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Cerebri fungo Cranii fracturæ ſuccedente.

FUngus hic intra 24. horas ita excrevit, ut magnitudine ovi gallinacei extra cranium emineret: illum tamen infra ſcriptis medicamentis fœliciter divino favore perſanavi.

In principio ſingulis, deinde alternis, ac tandem tertio quoque die ſequens enema injeci.

℞. Rad. & fol. alth. malv. parietar. mercurial. flor. chamæm. melil. flor. & fol. beton. an. Mß. ſem. fœnugræc. lini, anis. an. ℥ß. coqu. in aqua ad conſumptionem tertiæ partis; in colat. ℔. i. diſſolv. bened. laxativ. hieræ picr. compoſ. an. ʒiii vitellum ovi, ſalis, p. i. ol. chamæm. ℥i. M. F. Enema.

Bis verò in die fomentationem ſequentem vulneri applicui.

℞. Fol. & flor. beton. ſalv. chamæm. melil. roſ. ſumitat. majoran. roſmar. an. Mi. ſem. aniſ. fœnugræc. an. ℥i. incid. & contundantur pro fotu, harum herbarum, q. ſ.

indatur ſacculo ejus magnitudinis, ut mediam ferè partem capitis cooperiat, qui filo intertextus; coquatur in vini, & aquæ, an. pt. æqu. & applicetur calidè. Poſt fotum diligenter abſtergendum eſt caput linteis calidis, deinde ſequentem pulverem inſperſi fungo atque toti vulneri.

℞. Rad. caryophillat. angel. calam. aromat. an. ℥ß. rad. ariſtol. rot. irid. flor. ligni guajac. an. ℥ii. flor. Salv. ſummitat. majoran. roſmar. an. pi. F. omnium pulvis tenuiſſimus. Deinde ſequens Emplaſtrum applicui.

℞. Emplaſt. de beton. ℥iv. gummi elemi diſſol. in ol. roſac. ℥i. pulv. roſ. myrtill. an. ℥i maſtich. calam. arom. an. ℥iß. ol. roſac. q. ſ. F. Emplaſtrum. His fungus paulatim & intra 14. dies ſubſidit. *Gui. Fabritius Hildanus obſerv.* 15. *cent.* 1.

Conſului ut inſpergerent pulveres ex Spica & Scænantho, quorum uſu attritus eſt. Hoc remedio ſæpius fungos ſanavi, ac proinde tanquam arcanum vobis propono. *Petrus de Marchettis. obſerv.* 6.

SECTIO TRIGESIMA OCTAVA.

Pro Cerebri inflammatione & Sphacelo.

HUjus morbi tanta eſt ſævities, ut intra quaternionem primum plerumque enecet, illico incumbit ſæva cum Cephalalgia, cujus dolor ſpinam ac occiput etiam occupat; illicoque dejicit ſenſus cunctos, ægri tamen exiliunt ac ſe jactant pedibus, manibus, totoque corpore, maximè cuncta involant manibus, ita ut quædam mulieres ne propriis quidem capillis parcant, imò unguibus propriam faciem defœdant, mox productiore morbo movendi vis in languorem abit. In ſilentio perenni perſeverant, vixque puncti reſpondent. Febris acerrima comitatur, nec cibum nec potum admittunt: ortum ducit, à retorrido ſanguine in cerebrum traslato: unde ineunte morbo facies cum tumore rubet, oculi cum rubore fixi videntur. Nam in hoc malo ipſe cerebri ſubſtantia inflammatur, unde tandem gangræna, quæ dum abſoluta conſtitit, redintegrari cerebrum nequit, quæ in procinctu eſt, & in γάγγραινα ob vim phlegmones, præcipiti calamitate trahit ægrotum, ob morbi potentiam & partis occupatæ principatum, quod ſi ad quartum pervenerit diem, ſpes eſt morbum poſſe domari: nam virium id robur denunciat. Curatio erit materiæ ex cerebro evacuatio, utque algioſum evadat cerebrum: habita proviſione totius corporis, materia à capite repellatur; dein diſcute eam; dein flectatur ad algorem cerebrum. Verum tanta mali hujus eſt calamitas, ut vix hæc perficias, antequam in gangrænam cerebrum trahatur: accedit quod vix intro remedia ac alimenta admittant quare viribus adnitentibus, ſeca internam in brachio venam, à leni clyſtere, abſtine ab acri glande in tam feroci febre. Capiti actu frigida deinde admove, ut oleum roſ. completum cum pauco aceto, vel potius rigetur caput decocto actu frigido, endiv. lactu. vel portulac. parietar. vel ex his fiat cataplaſma cum oleo nymphеæ, & pauco aceto roſaceo, frigida admove, æſtuantia remove, ita agatur ineunte morbo, ſi æſtivum fuerit tempus, fiant etiam revulſiones per cucurbitulas: ac fotus, fiat ex decocto ſalicis viol. nymph. lactucæ, malv. parietar. & flor. melilot. cervici & humeris admove Cantharides; & hirudines pone ad aures. Seca venam in fronte, narium venæ recludantur, ut copiosè ſanguis efluat; tunc junge oxyrrhodino oleum chamæm. & fove decocto malv. flor. chamæm. melil. ſem. fœnugræc. & lini rad. alth. inclinato malo admove ſternutatoria, alvus molleſcat enemate. Si urina detenta fuerit, illinc oleo Scorpionum pubem, & admove parietariam coctam; poſt quartum diem redeant ad paucam cibi copiam, jus pulli laudatum cum ſem. melonum; abſit vinum: tandem validius purgentur jam recreatis viribus. *Joh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 50. *ſect.* 7.

SECTIO TRIGESIMA NONA.

De Cervi Lachryma.

TAntæ creditur eſſe efficaciæ Cervi lachryma in ſudore ciendo ut ſi gr. v. vel vi. potui dentur, totum corpus ferè ſolvi judicemus. De hac loquens *Abinzoar lib.* 1.

tract. 13. *cap.* 6. Se tria grana Azir filio Regii magiſtri equitum, in lacte vel aqu. cucurbitæ vel roſac. exhibuiſſe retulit: illumque à virulento ictero liberaſſe. Hæc autem in cervis ante centeſimum annum, (teſtimonio *Scaligeri*) nulla eſt, temporis verò progreſſu generatur, & in juglandis molem accreſcit. Dicitur magnam habere ad venenum efficaciam, ut in *Aſia* fœliciſſimo ſucceſſu ſæpè experiuntur. *Iulius Cæſar Baricellus*, hortul. genial.

SECTIO QUADRAGESIMA.

De Chalybis præparatione.

HOc modo tutiſſimè ſumatur Chalybs. ℞. Limaturæ Chalybis q.ſ. pone in Crucibulo donec excanduerit, ſed citra fuſionem, aufer ab igne, & limaturam in vaſe vino albo repleto extingue, & ablue, abluta limatuta ponatur in umbra ſupra petiam lineam novam ad exſiccandum, quo facto.

℞. Iſtius limaturæ Chalybis hoc modo præpar. ℥i. vini albi ℔x. ponatur limatura in parvo ſacculo lineo in vas vini quod recipit ipſius ℔x. vas diligentiſſimè obturetur, ne exhalet aliquid, & relinquatur per 24. horas, quo tempore elapſo utere hoc vino chalybeato in prandio, ante prandium, in cœna, vel quomodolibet, & excellentiſſimè paulatim operationes ſuas perficiet, ſi ſaltem per menſem integrum ipſius uſus prorogetur, & in hoc nulla convenit regula in faciendo vel non faciendo exercitio. Solum ægrotus eo tempore ab aceto & acidis abſtinere debet, acetum enim & Chalybs, infenſiſſimi ſunt hoſtes, & ex iſtis duobus potius venenum quam medicamentum præparatur, quoniam verò aliquando limatura temporis mora, nigredinem contrahit, & ſacculum inficit, ideo debemus ſingulis 8. vel 10. diebus eam extrahere, cum vino albo abluere, ſacculum novum conficere, & denuò ut prius reaptare. Notandum eſt ægrotantem eo tempore quo vino utitur Chalybeato, debere nullum aliud vel in prandio, vel in cęna ſumere vinum, graviter enim erraret: eo ſolo debet, uti, quandoquidem ut ſæpius obſervavi, nec colorem, nec ſaporem variat, nec odorem, hæc recepta ut audivi à fide dignis à Sereniſſimo *Hetruriæ* Duce emanavit; quicquid ſit optima eſt ratione & experimento confirmata. *Dominicus Panarolus, obſ.* 32. *Pent.* 5.

SECTIO XLI.

Pro Chloroſi.

AUrifabri filia annos duo de viginti nata ſexennio ferè fędos colore patiebatur, nil artis remediis contra contumax malum proficitur. Dum peregrè profectura curru ſuccuſſorio devehitur, nauſeabunda tandem vomuit incredibilem humorum variegatorum copiam, animam agere videtur: intra 4. vel 5. dies deperditus faciei color recuperatur, nulla ope Medica, ſed ſolo vomitu ſpontaneo revocatus, ut mirum non ſit ſi tantopere in omni repletionis ſpecie vomitiones *Hippocrates* commendaverit. Itaque credibile eſt à variis humoribus iiſdem corruptis malum hoc ali ac foveri. *Guil. Ballonius, lib. De Virginum & Mulierum morbis.*

Inter cætera in antiquis obſtructionibus in uſum vocetur radix Enul. camp. in taleolas ſectæ & in vino albo maceratæ, miraculo enim creditur fędos virginum colores tollere. Idem ibidem.

Vocatus ad virginem nobilem ictericam, cacheсticam, verminoſam, Catameniis olim fluere ſolitis deſtitutam, præmiſſis purgationibus, decoctoque tartari, rubiæ tinct. mercurial. &c. Saphænam aperui, tandem exhibita *Monſpelienſium* ad pallidos colores pulvere, quem Schyronii vocant, menſes copioſè provocavi, quibus fluentibus, icterus, & cachexia brevi ceſſere. Formula pulveris quem ſæpe fidum expertus ſum eſt hæc.

℞. Rubiæ ℥iß. Sabinæ, muſcerdæ an. ℈i. Croci ℈ß. lumbricor. vino lotor. & uſtor. ℥i. (ego vermibus illis quos ſuſpectos jam tum habebam boracem ſubſtitui) macis. fol. Lauri, an. ʒß. ſpec. aromat. roſat. ℈i. limaturæ chalybis ʒiii. rad. Enul. ℥i. Sacchar. duplum omnium Doſis ʒi. cum vino albo dulci. *Henricus* ab *Heers, obſerv.* 6. *lib.* 1.

SECTIO XXXII.

De Cholera Morbo.

CHolera Morbus (quæ ἀπὸ τῆς χολῆς potius quam ἀπὸ τῶν χολάδων *i.e.* inteſtinis nomen ſuum mutuatur) nihil aliud eſt, quam aſſidua & violentiſſima humoris pravi, vehementi cum perturbatione, per ſuperiora & inferiora rejectio, à facultate ventriculi expultrice nimium irritata originem trahens. Cauſa hujus mali proxima eſt humor acris & bilioſus exuſtus & corruptus; qui in ventriculo genitus vel aliunde accedens, ſua acrimonia & malignitate, expultricem ita ſtimulat, ut tandem ſine mora intentis viribus conetur, retentrice facultate debili non reſiſtente, per utrumque ductum tam moleſtam ſarcinam deponere. Cauſæ προκαταρκτικαὶ ſunt alimenta prava ſubſtantia prædito copioſius aſſumpta, qualia ſunt, carnes porcinæ, anguillæ, allia, cæpe, fungi, melones, cucumeres, mala perſica, & precocia, ceraſa & alii fructus fugaces, præſertim ſi jejuno ventriculo, aut eo cibo repleto ſumantur, & affatim illis ſumptis bibatur. In vitio etiam ſunt cibi pingues & acres, venenata item & venenata medicamenta, tribuitur hic affectus ventriculo potius quàm inteſtinis, quia cauſa morbifica magis in ventriculo quam inteſtinis continetur. Duplex ſtatuitur Cholera, humida quam hactenus deſcripſimus, & arida, quæ eſt Spiritus flatulenti ſurſum deorſumque excretio cum ventris inflatione ac ſtrepitu, & lumborum ac laterum dolore, cujus cauſa non ſolum in calorem ventriculi nimium, & alimenta prava referenda eſt, ſed etiam in bilem atram pravoſque humores ventriculo ſubſtratos, recenſetur Cholera humida inter peracutos morbos, utpote quæ doloris atrocitate & excretionis vehementia, ſubitam inferre ſoleat mortem, ac intra 24. horarum ſpatium hominem è medio tollere: à Sicca non tantum imminet periculum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cholera acutiſſima cum Syncope in Muliere.

STatim accitus, frictiones adhibui & ligaturam brachiorum, mox à Syncope relevata hoc ſequens medicamentum propinavi.

℞. Decoct. hord. non excortic. ℥ iii. Syrup. ex infuſ. roſ. rub. ℥i. M. quo facilè vomuit, & ſeceſſum habuit, noluimus enim in principio ea, quæ efferebantur cohibere, quinimò cum adhuc nauſeabunda eſſet, hoc tepidè propinavimus & evomuit. Nam ſola aqua tepida cum Syrup. acetoſ. ſimplic. ſatis officium ſuum in tali caſu præſtitit. Poſtea hunc Syrupum dedi.

℞. Aq. decoct. hord. Mund. ℥iii. Syrup. de ribes. Syrup. Cydonior. an. ℥ß. Syrup. roſ. rub. ℥ß. M. F. Juleb. Juſſi etiam ut ad majorem roborationem & conſtrictionem ventriculi, frequenter ſumeret ex condito ſequenti.

℞. Conſerv. roſ. antiq. conſerv. acetoſ. rob. de ribes an. ℥ß. diacydoni ſine ſpecieb. ʒvi. ſem. acetoſ. ſem. citri pulv. an. ℈i. manus ch. perlat. ʒii. ſpec. trionſantal. ℈ii. cum Syrup. conſerv. myrobal. emblic. & Syr. menth. F. conditum mediocriter molle, de quo ſumebat inſtar dimidiæ caſteneæ per horam ante paſtum manè & veſperi. Etiam extrinſecus hoc unguento ventriculo roborato ac temperate calido inuncto manè & veſperi ante paſtum.

℞. Ol. myrtill. cotoneor. an. ℥ß. ol. maſtich. ʒii. corall. rubr. roſ. rubr. hypociſt. acaciæ, an. ℈i. Santal. citrin. ℈ß. ceræ exiguum F. unguentum, & ſic tandem curata eſt. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 47. *lib.* 18. *De Stomach. Affectibus.*

Probatiſſimum, & præſentiſſimum in Cholera humida remedium eſt Cryſtallus, ut teſtatur *Langius*, *lib.* 3. Epiſtol. cujus ʒß. vel per ſe exhiberi poteſt, vel cum Electuariis appropriatis aliiſque medicamentis. *Daniel Sennertus*. *Pract. lib.* 3. *p.* 1. *Sect.* 2. *cap.* 13.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cholera Morbo.

JUvenis quidam bilioſo temperamento præditus, incidit æſtate media in febrem tertianam, quæ duabus primis acceſſionibus ſatis mite apparuit, ſed in tertia acceſſione, tanta fuit humoris bilioſi malignitas, & ferocia; ut concitato vomitu, atq; alvi fluxu frequenti, cum maxima virium jactura, ſummum ægro periculum impenderet, vocatus ad eum præſcribo clyſterem ex juſculo cum confect. alcherm. ℥iii. theriac. rec. ℥i. quo ſtatim vomitus & alvi fluxus ſedatus eſt, quia verò in hujuſmodi febribus malignis ſæva illa Symptomata in ſingulis paroxyſmis redire ſolent, & ægrum ſecunda, vel tertia invaſione de medio tollere; ad præcautionem præſcripſi victum incraſſantem, & laudani gr. IV. duabus horis ante paroxyſmum ſumenda, ſicque ſymptomata prædicta non rediere, levis acceſſio fuit, & Julepis refrigerantibus, incraſſantibus, atque alexipharmacis curatio abſoluta eſt. *Lazarus Riverius*, *cent.* 3. *obſerv.* 78.

Mulier quædam correpta eſt Cholera morbo 23. die *Julii*, circa meridiem, & ad veſperam uſque vigeſies alvum depoſuit, cum graviſſimis doloribus, non ſolum inteſtina, ſed etiam ventriculum infeſtantibus, ita ut ſequenti die, etiam vomitu premeretur, multoſque humores acres & bilioſos excerneret. Maritus à me conſilium petiit, dum alia remedia pararentur, conſulo ut ægra oxycrati cyathum aſſumeret, cujus adeo efficax fuit operatio, ut vomitus & alvi fluxus ſtatim cohibiti fuerint, & alia remedia omiſſa, dictitante ægra, ſe à morbo liberatam & priſtinæ valetudini reſtitutam. *Lazarus Riverius*, *cent.* 4. *obſerv.* 8.

Mercator quidam *Monſpelienſis* ſeptuagenarius, gravi cholera morbo correptus 4. præcipuè remediis intra 7. dies liberatus eſt. Clyſtere ex lacte confect. de hyacintho, conſerv. roſ. & vitell. ovor. fotu ventriculi adſtringente & roborante, cum ſacculis in vino rubro maceratis, Julepo ex decocto plantag. & portulac. cum Syrup. Cydonior. & confect. de hyacintho manè & ſerò exhibito; & laudano cujus gr. i. ſingulis noctibus in Julepo diſſolvebatur. Pro miraculo habita eſt hęc curatio in tam provecta ætate. *Lazarus Riverius*, *cent.* 4. *obſerv.* 53.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Cholera Sanguinea.

LAterarius quidam media dum æſtate uxorem ſuam formoſam noviter nuptam, nimio libidinis ardore accenſus aliquando cognoſceret, valde periclitatus eſt: nam copioſiſſimè per vomitum & ſeceſſum ſanguis excernebatur, cum calor & motus ora venarum aperuiſſent, iſtum morbum Choleram ſanguineam appellavi. Sanguine ad 12. circiter libras ejecto maxima aderant Symptomata, nempe pulſus deperditio, cum dejectione virium, facies *Hippocratica* ſudor frigidus, & jam deſperatus erat, tamen propinatis cum vino granator. Lapid. Hæmatitis ℈ IV. ſtatim ſanatus eſt, magna omnium admiratione. *Dominicus Panarolus*, *obſervatio* 11. *Pentecoſte* 1.

SECTIO XLIII.

Pro Cicatrice in facie auferenda.

IMperavi uxori meæ ut ſudore vel madore effluente ex ovo dum aſſatur cicatricem ſuam ſæpius liniret, quo valde dealbata & rectificata eſt, hoc erat *Nicoli* ſecretum, quod tamen hoc tempore valde commune & vulgare factum eſt noſtra & aliorum Medicorum opera, qui ſæpius eo uſi ſumus, expertum hoc (ait *Rondeletius*) à Dominis *Tochano & Fabra* Medicis, ſed nos uſi ſumus in uxore antequam *Rondel.* legiſſemus, oleum etiam de myrrha optimè cicatrices dealbat. *Foreſtus obſerv.* 4. *& Schol. lib.* 31.

SECTIO XLIV.

De Cicuta Veneno.

NOn eſt hoc venenum quod *Athenienſes Socrat.* tribuerunt, ut ponit

Conciliator ſed fuit quoddam venenum compoſitum, quod cicutam vocarunt; ut in hiſtoriis legi Romanorum, nam & de hoc *Valerius Maximus* mentionem facit. Cicutæ Bezoar eſt pulvis gentianæ, cum vino datus, theriaca verò eſt ex conferentibus. Per initia autem per vomitum excutere oportet, & quod ad inteſtina prolapſum eſt, expurgabimus, tum ad vini meraci potionem veluti præſentiſſimum remedium tranſibimus, per intervalla illud exhibentes.

In quibus intervallis lac vaccinum, aut aſininum, aut abſinthium cum pipere communi & caſtoreo, rutamque cum mentha in vino exhibebimus, totum præterea corpus calefacere conducit, & præſertim præcordia, ad vehementiorem item motum ac curſum æger cogatur. *Petrus Foreſtus. Schol. obſerv.* 10. *lib.* 30. *De venenis.*

Cùm Ruſticus quidam vinitor ſuas coleret vineas, ligone fortè fortuna erutis cicutæ radicibus, ſecumque domum delatis, paſtinacæ radicis loco decoxit, comeditque in cœna unà cum uxore, mox ſtatim ambo ivere cubitum. Media autem nocte, e ſomno expergefacti, omni penitus amiſſa ratione, huc atque illuc per domum in tenebris vagabantur, amentia & furore ducti: unde caput, faciem, & oculos, in parietes percuſſerunt, ut manè accurrentibus vicinis, partim percuſſionibus tumidi, partimque effuſo ſub cute ſanguine liventes, tumentibus admodum oculorum palpebris, horrendam ac monſtruoſam oſtenderint faciem. Vocor ego ſtatim ad curam, percontatiſque domeſticis, quibus eduliis in cœna victitaſſent, reperi hos cicutæ ediſſe radices, quas paſtinacæ eſſe crediderant, quandoquidem mihi in propinquam vineam abeunti, oſtenderunt illi locum ubi ruſticus ille radices effoderat, ibique inveni alias cicutæ radices, quæ jam folia emittere incipiebant, quare re perſpecta celeriter ad ægros redii quos quidem non multo poſt tempore Deo adjuvante, in priſtinam mentem & ſanitatem reſtitui.

Decepta quoque his radicibus eſt, ſuperioribus annis quædam nobilis Matrona, quæ radices proprio in horto effoſſas toti familiæ decoxit, ac præbuit edendas carotarum loco.

Quinetiam Monachum *Franciſcanum* curavimus, qui plurimis menſibus modò amentia modò furore agebatur, quod cicutæ folia, hortenſis petroſelini vice, piſcium quorundam juſculis impoſita, comediſſet. Caveant igitur omnes, ne in hæc veniant diſcrimina. *Petrus Andreas Matthiolus, comment. ad cap.* 11. *lib.* 6. *Dioſcorid.*

Cicutæ folia necarunt *Franciſcum Trapolinum*, Præceptoris mei Pomponatii præceptorem, virum ſui ſæculi phœnicem; loco petroſelini hauſit in juſculo poſito ab ancilla, itaque amens, ſine ſopore, diſcipulis ſuis ſui triſte deſiderium reliquit *Jul. Cæſar Scaliger exercitatione* 152.

Anno Chriſti 1665. Generoſa & nobilis Domina de *Alva*, ſocrus mea plurimum colenda, in oppidulo ad *Fortham* ſito quod *culros*, dicitur cum familia degens; fortè per famulæ, imprudentiam, ipſa cum omnibus domeſticis juſculum in prandium ſorbendo hauſerat, in quo coctæ fuerint (paſtinacæ loco) cicutæ radices.

Infelicis hujus infortunii hæc dicebatur cauſa, quod nimirum depoſitas in horto domui adjacente non ita pridem effoſſas paſtinacæ, & cicutæ radices, ſed locis ſatis diſſitas, pueruli poſtea illic colludentes confuderint & unà miſcuerint; ac famula tandem rei culinariæ præpoſita, ſpeciei ſimilitudine decepta, vice paſtinacæ cicutas collegerit, & in prandium deſtinaverit, innocentiſſimè quidem illa, ſed periculoſiſſimo ſanè errore: vix enim abſolverant perniciosum illud ferculum, cum ecce ſuas vires, virulentum venenum exerere cœpit; omnes quippe plurimum exagitavit tenebricoſa vertigo, guttur malè habuit, ariditas & conſtrictio difficilis, cum quaſi ſtrangulatione ex ſuppreſſo nimirum ſpiritu & ſuffocatione; adfuit etiam mentis perturbatio & alienatio, ita ut abſurda plurima quorum poſtea ad ſe reverſi neutiquam meminerant, tum quidem verborum nimium prodigi affatim effutiebant. Miſeranda prorſus fuit tunc temporis totius familiæ conditio, vix enim ſe invicem agnoſcebant, nec quid dicerent, vel facerent ſatis noverant. Vocatus ego in auxilium *Edenburgo*, quod circiter 14. millia paſſuum à *Culros* diſtat, quam primum

potui.

potui advolavi, totis viribus omnibuſque affectibus ſecundum artis præſcripta, ſublevaturus (ſub Deo) tam charæ familiæ, cui me natura prius, nunc verò Sors melior tam arctè ligaverat. Ut eo circa nonam matutinam diei ſequentis perveni, omnes deprehendi non ſine maxima letitia prope modum reſtitutos inciderant quippe ante noſtrum adventum, licet non in medicum, in medicinam. Singulis enim (conſulente potiſſimum nobiliſſimo illuſtriſſimo-que Domino Comite de *Kinhairne*, cui ob egregiam tum præſtitam operam multum ſe debere haud inviti fatentur) propinata eſt potio emetica ex infuſione croci Metall. injecti ſunt etiam Clyſteres purgantes: poſt ſic probe tam per vomitum quàm ſeceſſum evacuatam materiam cicutæ venenatam, de vino *Hiſpanico* magnis repetitiſque hauſtibus biberunt omnes cum corporis exercitio ad caloris excitationem, quia in ſomnum aderat ſumma propenſio; theriaca tandem exhibita eſt: tantum habuere hæc præſidia ſucceſſum, ut ante diem craſtinum ceſſarint omnia recenſita Symptomata, & ad ſe paulatim redierint, ſine ulla noſtra opera, niſi quod illis ad recuperatam ſanitatem ulterius confirmandam, vinum medicatum bibendum præbui, in quo infuderint rutæ & abſinthii ſummitates cum pulvere radicis Gentianæ.

Cicutam intro aſſumptam venenum eſſe idque aliquando letiferum, ſancivit jam olim *Galenus lib.* 3. de *Simp. Medic.* facultat. *cap.* 18. *& lib.* 5. *c.* 14. Primo item cap. lib. de ſuccor. bonitate & vitio.

Conſentiunt *Paulus Æginetæ*, *lib.* 5. *cap.* 41. *Ætius Tetrabibl.* 4. *Sermon. cap* 63. *Actuar. Method. Med. lib.* 4. *c.* 12. *Scribon. Largus*, *lib. de Compoſ. Med. c.* 47. *Dioſcor. lib.* 4. *de Materia Medica*, *cap.* 79. *& lib.* 6. *cap.* 11. *Plutarch. Sympoſiac. lib.* 3. *quæſt.* 5. circa finem *Cœlius Rhodigin. lib.* 25. *Lect. Antiq. c.* 10. *lib. item.* 28. *cap.* 31. *&* 35. *Jul. Scaliger. exercit.* 152. *Santes Ardoynus*, *lib.* 3. *de Veneris cap.* 62. *Gaſpar. Hoffemannus*, *lib.* 2. *de Medicam. Officin. cap.* 67. *Matthiolus*, *in lib. Dioſcorid. cap.* 11. *Daniel Sennertus*, *lib.* 6. *Pract. part.* 7. *cap.* 6.

Filius Mercatoris Piſaurenſis annos natus undecim, cùm extra urbem cicutæ ſummitates jejuno ſtomaco comederet, & ad torridum ſolem illicò dormiret, brevi mortuus eſt. Nam cùm à ſomno expergiſceretur, non videbat, nec mente conſtabat. Ad domum igitur portatus brevi diem ſuum obiit. Ut Puer hic mortem evaderet, meracioris vini copioſi potu opus habebat. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 68. *cent.* 5.

SECTIO XLV.

De Cingulo Mercuriali.

Cinguli Mercurialis uſus frequentior multis eſt juſtis de cauſis ſuſpectus, inimicus enim plerifque eſt Mercurius, imprimis imbecillioribus & convulſionibus obnoxiis. Scabioſis tamen & cutis prurigine laborantibus audacter Empirici applicant, quos eo nomine caſtigat. *Mindererus Threnod. Med. cap.* 14. *P. Hechſteterus dec.* 3. *obſerv. Medic. caſ.* 7. damna recenſet illorum qui cingulo iſto ad ſcabiem temere uſi ſunt. Ruſticus in urbe noſtra cingulo mercuriali ſanitati quoſdam reſtituit feliciter, qui pura corpora crebro medicamentorum à Medicis præſcriptorum uſu obtinuerant. Filiam Civis *Hafnienſis* totius capitis ſcabie diu deturbatam cingulo perſanavit. Eodem cingulo integræ ſanitati reſtituit generoſum quendam virum qui ex male curata Pedis fractura per pluſculos annos intollerabiles dolores expertus fuerat, & inveterata ulcuſcula in parte affecta.

Mercurii cingulum alii ita conficiunt, Mercurium ſaliva aut Sevo extinctum albumine ovi excipiunt, illinuntque ſupra goſſipium, quod in cinguli modum conſuunt: Noſter verò mercurium cum oleo juniperino ſubigit, & in maſſam compingit, corioque in cinguli formam refecto illinit, quo medium corpus conſtringit: commendatque ad omnes affectus malignos, cancros, ulcere mali moris & antiqua, ita audaces ſæpe fortuna juvat. *Thomas Bartholinus*, *Hiſt.* 79 *cent.* 3.

Inter medicamenta monſtroſa, quibus Empirici moderni nobiliſſimam artem Chirurgicam, maximo mortalium damno defœdarunt, Zona mercurii non infimum locum apud vulgum obtinuit, & precipuè in ſcabie, & iis, qui in peregrinationibus

à pedi-

à pediculis immunes eſſe cupiunt. Cingulum hoc duorum transverſorum digitorum latum, & ex limbo panni adaptatum, mercurio crudo, axungia porcina vulgari modo extinćto, imbuitur, nudiſque lumbis induitur: infeliciter ceſſit honeſtæ cuidam matronæ illius uſus. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 93. cent. 5.*

SECTIO XLVI.

Pro Clavis pedum.

ABſcindantur Clavi decreſcente luna, pedibus aliquandiu primum aqua calida lotis, deinde admoveantur folia hederæ contuſa, & ſingulis diebus iteretur remedium mane & ſerò, intra 14. dies clavus extrahitur. Unde colligere eſt attractivam vim hederæ ineſſe potentiſſimam. *Samuel Formius. obſerv. 35.*

Succus hederæ terreſtris ſuperpoſitus clavum curare dicitur: idem præſtat & ſuccus Chelidon. & habetur quo præſentaneo remedio, vel ammoniaco & galbano in aceto diſſolutis inſtar cerati appoſitis utere, vel ſuccum tithymali pluma inſtillato ſic enim plurimos curavi. *Petrus Foreſtus, obſerv. 12. & Schol. lib. 4. obſerv. Chirurg.*

SECTIO XLVII.

De quadam gravida Clyſterum uſu nutrita.

NObilis quædam ac pia Matrona cum utero geſtaret, febre corripitur, ex qua cum reſtituta eſſet, ab omni cibo & potu ita abhorruit, ut ſpatio ſex hebdomadum nihil ferè per os aſſumere poſſet, quapropter *Dom. Auberius* Medicus doctiſſimus juſſit, ut ſingulis diebus juſculum carnis caſtratorum, caponum, gallinarum, & ſimilium in quibus vitella ovorum diſſoluta erant per alvum injiceretur, quorum beneficio ita fuit nutrita, ut fœtum ad conſtitutum tempus uſque geſtarit, fœliciterque peperit. Abſurdum itaque eſt, quod multi ab hoc remedio tantopere abhorrent, ac plerumque potius mori cupiunt, quam Clyſteres admittere: fœliciter peperit puellam, cui ego cum decimum circiter annum attigiſſet, & Catarrho ad oculos poſt variolas affecta fuiſſet, ſetaceum applicui unde convaluit. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv. 3. cent. 4.*

SECTIO XLVIII.

De Cœliaco Morbo.

Κοιλιακὴ νόσος & λειεντερί affectus ſunt cognati, ſecundum magis & minus duntaxat differentes. In hoc conveniunt, quod in utroque ſit ciborum inconcoctorum excretio. Diſtinguuntur verò per hoc, quod Lienteria (*i. e.* Lævitas inteſtinorum) ſit præpropera & cita cibi nullo modo modificati nullamque alterationem, nec in ſubſtantia, nec in colore adepti per alvum excretio. Cęliaca verò paſſio aſſumptorum aliquo modo ſed leviter tantum transmutatorum è ventriculo per inteſtina tranſitus. Cauſa utriuſque eſt, retentrix ventriculi & inteſtinorum facultas læſa, in Lienteria quidem penitus abolita, in celiaco morbo ſolum diminuta, aboletur vel imminuitur retentrix ventriculi facultas ab iiſdem cauſis, prout vel graviores ſunt vel læviores. Frequentiſſima eſt intemperies frigida & humida, cum humore pituitoſo conjuncta ventriculum relaxante, ejuſque internam ſuperficiem rugoſam oblinente, ita ut alimenta in eo retineri nequeant, ſed inconcocta per inteſtina præterlabantur; fit etiam ob ex pultricum ventriculi & inteſtinorum à mordacibus humoribus irritatam qui vellicando ad præmaturam excretionem excitant. Hanc facultatem, pariter ſtimulat inflammatio & ulcus ventriculi, venenum item aſſumptum, aut maligna qualitas ventriculum obſidens. Cęliaca paſſio quandoq; pro cauſa agnoſcit, læſam Chyli per ſpongioſam inteſtinorum cruſtam in lacteas venas tranſcolationem. Gravibus quin etiam & lethalibus morbis ſæpe ſuccedit Lienteria, ut videre eſt in dyſenteria, & febribus malignis ob nimirum ſummam retentricis imbecillitatem. Mala ſunt hæc non contemnenda, quod univerſo corpori nutrimento ſubtrahant.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cœliaco Morbo.

POſt vomitum & purgationem ſtomachale ſcutum ita paravimus.

℞. Ladani puri & bene olentis, ℨi ß. lign. aloes ℨß. maſtich. thuris, an. ℨii. nuc. moſch. macis, piper. longi, cariophyll. cal. arom. menth. an. ℨi. cum cera & reſina. q. ſ. ad ignem. M. F. ceratum ſtomachale, quod in panno ſcarlatino ad ſcuti figuram extendatur adjecta ℨß. Galliæ moſch. & ventriculo admoveatur. Hoc enim ad ventriculi malam intemperiem propulſandam multum conducit, veluti ad concoctricem & retentricem facultates ipſius ventriculi malè affectas roborandas & inſtaurandas, quod unum nobis præcipuum in hac curatione propoſitum eſt. Deinde hoc condito uſi ſumus.

℞. Diacydon. cum ſpeciebus, ℔i. theriac. opt. ℥i. diacinnamom. ℥ii. in mortario marmoreo omnia rectè piſtentur, & cum aromatica Cydonior. miva. F. conditum, de quo ſingulis diebus ℥i. jejuno ſtomacho comedebat, & deſuper pro poſſe dormiebat, & ad quatuor ſequentes horas cibum non capiebat, iis autem & optimo victu intra viginti dies melius de ventriculo habere cœpit. Victum talem inſtitui, capi aut gallinæ vel perdicis ſuccum bibebat, quem ſic extrahere mandabamus. Alitem exenteratam accipe, & ipſam optima & pura maſtiche cum cinamomo el. & pauculo pane refarci, & ad ignem in veru coque, quam ſic non exactè aſſam torculari exprimes, & ſuccum multum inde extractum, ægro potandum dabis, non niſi pulviſculo ſpec. diamoſch. dulcis & diambræ adjecto. Eſt ſanè ſuccus hic optimus, quia concoctu facilis, ventriculum minimè gravans, & paucas vel nullas gignens ſuperfluitates. Maſtiches etiam & cinnamomi ratione ventriculi malas qualitates emendat, & ejus facultates vitiatas ac debiliores redditas roborat & inſtaurat. Poſt hunc verò ſuccum ebibitum parum pulli aut alterius alitis, benè elixæ comedebat, ac tandem parum vini rubri generoſi adſtringentis bibebat, initio etiam cibi ſemper parum diacydon. prægu ſtabat, ut ventriculum ad ea quæ poſtea comedere debebat, ſtabiliret. *Amatus Luſitanus. cent. 3. curat. 87.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cœliaca Affectione in Infante.

PUer quidam Princeps annum natus, poſt ablactationem menſe uno cum dentire inciperet, alvi fluore cepit corripi; dejiciebat quater vel quinquies in die materiam pultis inſtar huic qua paſci ſolebat, ex farina & lacte coctæ, non admodum diſſimilem, & veluti chyloſam, bile tamen tinctam, admodumque acrem, & fœtidum odorem ſpirantem. Cùm non ceſſaret hic fluxus diebus tribus ſequentibus, ſed augeretur potius, infanſque non nihil calere & ſitire inciperet; vocatus ego vitio ventriculi hoc accidere, quod ſingultus diu perſeverans ſæpe comprobabat, & quandam Lienteriam cum cœliaco morbo ſubeſſe judicavi.

Primùm Syrup. Cydonior. ex cochl. exhibui, cui interdum pulverem corall. rub. & tantillum pulv. rad. tormentillæ permiſcui, eundemque ſyrup. cum aq. roſ. rec. ſtillata alioquin, propinavi, ventriculi & ventris regionem oleo maſtichino in dies bis inungere juſſi, terque tantum in die pultem exhibere, cujus portioni interdum corallos miſcui, aquam quam bibebat, prius in vitro decoquere juſſi, poſteaque panem toſtum huic indere, eamque, ſed ſi fieri poſſet, rarius exhibere. Adhuc non ceſſante fluxu, juſſi orizam cum lacte decoquere, verum cum reſpueret, pultem cum lacte in quo ſilices albi extincti eſſent, coquere juſſi. Lac amygdalinum interdum loco aquæ propinavi: & cum admodum ſingultiret, Syrup. cydon. quo delectabatur, exhibui, ſtatimque ſingultus ceſſavit. Cataplaſma ex illis quæ ad manum habere poteram ſic paravi.

℞. Cydonia, & pyra ſicca, p. ii. panis parum toſti ablata circumferentia nimium uſta; laminas ii. decoq. in vino rubro, donec molleſcant, contund. addendo pulv. roſ. rubr. abſint. an. ℨii. maſtich. boli armen. an. ℨii. ol. maſtich. ℥i. M. & extend. ſuper pannum, & ventriculi ac ventris regioni ap-

apponantur, repetantur quater in die, quando ad dormiendum faſciis involvitur, repetitum altero die fuit, additis ol. maſtich. ℥i. ol. cydon. nardin. an. ℥ß. pulv. maſtic. ℥i. ſicque mox poſtea expurgata omni illuvie malum ceſſavit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 855.*

SECTIO XXXXIX.

De Colica.

Colica ab inteſtino colo nomen habet, quod in eo maximè crudelitatem ſuam exerceat: ejus ſæpe tanta eſt atrocitas, ut multi immiſericorditer ab ea tractati, levandi doloris cauſa ſe confoderint. Eſt triſtis ſenſatio inteſtinorum præcipuè coli cum fæcum retentione, à ſolutione continui oriunda.

Cauſa proxima eſt ſolutio continui; vix enim poteſt tantus dolor ab intemperie originem ſuam trahere. Cauſæ materiales ſunt, flatus, excrementa indurata in inteſtinis coercita, humores præſertim bilioſi, ac pituitoſi, interdum inflammatio, quandoque vermens, & alia quævis materia ſeu frigida ſeu calida; quæcunque etiam inteſtina violenter comprimere, vel obſtruere, vel erodere potis eſt, aut impenſe alterare; quod materiæ malignæ denegandum non eſt: cum hæc interdum dolorem colicum accerſere poſſit. Materia verò ipſum faciens, alias in civitate, alias intra inteſtinorum tunicas continetur, quandoque in utroque ex dictis locis.

De triplici potiſſimum colica mentio fit apud Medicos; de flatulenta nimirum, pituitoſa & billioſa, quæ à flatibus oritur, dolorem habet maxime vagum, qui non diu in eodem loco perſiſtit, ſed modò ſurſum, modò deorſum, modò ab uno latere in oppoſitum divagatur & diſtendendo excruciat. Bilis rurſus colicam cum mordacitatis ſenſu inducit, plerumque ſitim & oris amaritudinem camitem habet, inter pituitoſas, ut crudeliſſimam eam refert *Galenus*, quæ à pituita vitrea inteſtinis tenaciter impacta, ortum ducit, quæ pali infixi vel tenebræ perforantis ſpeciem exhibet, hunc comitatur affectum frequens nauſea & vomitus, excrementorum retentio, ita ut interdum ne flatum quidem ſupra vel infra excernere poſſunt; & ſæpe dolor modo in una parte, modo in alia vehementius infeſtat: per quæ ſigna non inepte è dolore nephritico diſtinguitur; ſed manifeſtius multo, ſi dolor locum renibus altiorem occuparit, & rejecta per ſedem pituita vitrea, vel fæcibus induratis, aut alia materia, dolor quieverit: hæc enim Colicam ſatis manifeſtant, ut alia, & præcipue doloris ſitus & ſtabilitas, cruris ſtupor è directo, & arenularum vel calculi excluſio nephriticum indigitant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Colico dolore ex pituita craſſa.

Ut hic Clyſter injiceretur mandavi.

℞. Rad. alth. ℥i. fol malv. mercurial. an. Mj. fol. rutæ, flor. Chamæm. & melilot. an. Mß ſem. aniſ. fœnic. carvi. an. ʒij. F. decoctio in jure pulli pingui, in colat. ℔i. diſſolv. Caſſ. hieræ picræ, an. ℥ß. bened. Laxat. ʒij. ol. amygd. d. ol. aneth. & Chamæm. an. ℥i. ſalis gemmæ, ʒi. ſalis communis, ʒß. M. F. Enema nihil effecit, glandem adhibuimus, ſed fruſtra.

Ad ructus verò expellendos ſumebat ex decocto flor. Chamæm. in cereviſia, nihil juvabat. Ideo ad Clyſteres fortiores tranſivimus, non tamen unum Clyſteram ſuper alium ſtatim immittendo, ut ſtolidi facere ſolent; qui ſingulis horis ferè indifferenter enema injiciunt; quod minimè fieri debet. Ideo expectavimus in alterum diem, & tunc decocto ſuperiori addentes, ficus pinguens & paſſulas, & ℥i. fol. Senæ, & poſt colaturam eadem lenientia & laxantia, addendo butyri ℥i. & loco ol. aneth. rutaceum, clyſterem denuo injecimus, qui tamen nihil effecit. Ideo ſex vel pluribus horis intermiſſis, in eodem decocto decoximus pulp. colocynth. in nodulo raro ligatæ ʒi. agar. el. ℥iß. & hujus decocti accepimus ℔j. addendo bened. laxat ℥i caſſ. ℥ß. hier. picr. ʒiij. philon. Roman. (ob ingentem dolorem) ʒß. ol. chamæm. aneth. amygdal. d. an. ʒi. ſalis communis, ʒiß. ſalis gemmæ, ʒi. F. Clyſter. injiciatur

tur moderatè calidè, quò quinquies egeſſit valde pituitoſa cum flatibus multis, & dolor ex parte ſedatus eſt. Die vero ſequenti in diluculo exhibui ℈ij. theriac. opt. & ſpec. diagar. ℈ß. cum ℥iij. aq. hyſſop idque calide, egregiè dolorem ſedabat ſudore ſubſequente, ſed hora ſexta poſt meridiem cum dolor iterum rediret, hoc fotu rurſus ceſſavit, nec amplius rediit.

℞. Flor. chamæm. & melilot. an. Mj. ſem. malv. lini, carvi, aneth. an. ʒiij. coq. in aq. pro fotu cum ſpongia. Dolore non redeunte, ad reliquias ventoſitatum depellendas, tum ructus auferendos, ad ventriculi & inteſtinorum roborationem, ex electu. ſequenti ſumebat omni manè, ad magnitudinem caſtaneæ.

℞. Conſerv. flor. anthos ℥ii. conſ. roſ. ſpec. diacumini, & diagalang. an. ʒii. cum ſyrup. menthac. fiat ad modum conditi. Hiſce præſidiis in longum tempus ſanatus eſt. Salgemmæ proprietate quadam, ut ſæpe experti ſumus Scybalas emollit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 5. *lib.* 21. *De Meſenterii & Inteſtinorum affectibus.*

Si ex pituita craſſa malum originem habeat, & dolor vehementiſſimus fuerit, præſtat initio uti clyſtere ex oleo communi *Paulo* Authore. Sæpe enim vitream ſimul cum fæcibus pituitam expulit, ac dolorem ſubitò finivit talis Clyſter, vel uti licet eodem oleo, in quo priùs decocta fuerit ruta, ſeu ſemen aliquod quod flatum diſſipet; liquato prius in prædicto oleo, adipe anſerino vel gallinacco. Fotus etiam in hunc modum præſcribatur.

℞. Rad. alth. ℥iß. fol. malv. alth. an. Mi. flor. chamæm. melilot. ſummitat. aneth. an. Mß. ſem. fœnugræc. lini, an. ℥ß. ſem. aniſ. cumin. fænic. an. ʒji. bulliant in hydræleo, & cum ſpongiis duabus alternatim, partibus dolentibus applicentur. Detur quoque poſtea medicamentum diatrion pipereon & theriaca. Ubi verò pituita ſatis eſt extenuata, purgans medicamentum exhibeatur, ut hiera. *Petrus Foreſtus*, *obſ.* 7. *l.* 21.

Rondeletius nobilem Matronam curavit, cum graviſſimo dolore coli detineretur ex pituita, & nihil ad manum eſſet, ſolo vino hyppocratio injecto, eodem modo & ruſticus quidam curatus fuit. *Petrus Foreſtus*, *in Schol. obſerv.* 7. *lib.* 21.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Colica Bilioſa.

Frigida aqua uſus ſum in iis quorum vires robuſtas & partes principes illæſas deprehendi: ac ſcio me levaſſe omnino dolorem & totum morbum, ne reverteretur amplius, prohibuiſſe.

Amatus, *cent.* 1. *curat.* 2. Hiſtoriam habet de Muliere colica ex calida cauſa laborante, quæ ex potu aquæ frigidæ, ſubitò incantamenti inſtar dolore lævata eſt, non amplius redeunte.

Idem quoque in filio Falconis colica à cauſa calida laborante, gelidam dedit, & inſuper pannum lineum frigida aqua immerſum, ac manu preſſum umbilico admoveri juſſit: nec non diapapav. in rotulis dabat, ac deſuper aquam Endiviæ, quibus paucis intra triduum ſanus factus eſt, non ſine multorum admiratione, & artis Medicæ decore. *Petrus Foreſtus Schol. obſerv.* 12. *lib.* 21.

Religioſus quidam obnoxius erat colicæ bilioſæ diuturnæ & contumaci, quæ ſæpe recurrebat, cujuſdam conſilio, ſumpſit manè fruſtum butyri recentis ſuperbibendo parum vini; hoc remedio per longum tempus continuato, ab affectu liber & immunis evaſit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 71. *cent.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Colico Dolore.

Inter alia decoctum flor. chamæm. com. modè exhibui, quod quidem ſi quid aliud hypochondriis ac reliquis viſceribus quæ circa hypochondria ſunt, gratum exiſtit. Condenſata corpora rarefaciens, indurata emolliens ac tenſa relaxans, doloreſque ſedat ac mitigat. Decoquatur cum cerevifia. Hoc decocto ſæpius nos dolorem mitigavimus, præſertim ſi cum pituita etiam flatus adeſſent. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 16. *lib.* 21.

Dedi uſitatum meum ad dolores colicos ſedandos remedium.

℞. Ol. amygd. d. rec. expr. ℥iß. vini malvat.

vat. ℥ß. ſyrup. papav. ʒij. pro uno hauſtu. *Felix Platerus, obſerv.* 2. *pag.* 450.

℞. Caſſiæ rec. extr. ℥ß. ſpe. hier. ʒß. ol. amygd. d. rec. q. ſ. M. F. bolus. Egregium eſt hoc medicamentum ad pituitæ eductionem, nec finit poſt ejus uſum alvum indureſcere. Quidam redactus erat ad extremam maciem ut σκιά hominis eſſe videtur, & laborabat ſimul perpetua obſtructione & duritie alvi, & colica ſubinde recurrente cum hoc aliquoties uſus eſſet, redierunt inteſtina ad officium ſuum. *Gaſpar Hoffmannus, conſil.* 11. *lib.* 3. *conſi. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scoltzio* editorum.

Si adeſt dolor colicus, injiciatur per Enema oleum amygd. d. cum vino malvatico, apponatur ventri rete caſtrati coctum in oleo adjecto chelidon. maj. contuſo cum rad. ſi haberi poſſunt. Proſunt etiam Catuli lactantes ventri appoſiti, qui ſi veteribus Latinis Medicis fides eſt adhibenda, malum ad ſe trahunt, atque ipſi deinceps colicis doloribus moriuntur. Ventrem etiam Anatis vivæ deplumatum malum ad ſe trahere, ſi ventri apponatur, experientia conſtat. Idem præſtat rana viva appoſita. Magni etiam Medici aquam frigidiſſimam apponunt, nolim tamen ullum temerè ad hoc remedii genus pervenire. Per os magno cum adjumento datur album quod infimo gallinaceo reperitur ex optimo vino. Quidam adjiciunt membranas interſepientes nucleum in juglande. *Joan. Crato. conſil.* 13. *lib.* 3.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Colico Dolore.

JAcobus Finkius avunculus meus ſuſpiciendus colico dolore torquebatur, canis meliſſius ventri impoſitus, qui cum incaluiſſet, urgebat exitum, vomuit vehementer, & tormina avunculi remiſerunt.

Ancilla ejuſdem in dolore dentium, eundem canem genis appoſuit ſenſitque levamen, ſed canis dolorum impatientia hinc inde curſitare & latrare cœpit. *Thomas Bartholinus, hiſt.* 53. *cent* 6.

Colica oritur ex flatibus verum eſt, ſed hic protinus aliqui feſtinant ad flatus diſcutiendos, adhibent fomenta, illinunt unguenta, dant per os flatus diſcutientia, &c. quæ ſanè in colica leviori faciunt quod debent; hoc eſt, diſcutiunt flatus: ſed in vehementi tantum abeſt, ut proſint primùm adminiſtrata, ut plurimum etiam noceant, quandoquidem pituitam in inteſtinis contentam in flatus diſſolvunt, & morbum augent. Sicut memini accidiſſe Doctori cuidam, quem remedia contra Colicam apta, non apto tempore uſurpata pene enecarunt: habent flatus diſcutientia ſuum locum, & iis omnino opus eſt, ſed antequam ea adhibeantur, neceſſe eſt vias inferiores aperiri, ſtercora arida obſtructionem facientia educi, & ſiccitatem inteſtinorum emendari. Ad hoc medicamentum nullum magis idoneum eſt quam Clyſteres lenientes, mollientes, & ſi viſcida materia adſit, etiam incidentes, & abſtergentes, neque protinus ſi unum Enema ſucceſſu caruerit deſiſtendum eſt ab ulteriore uſu illorum, ſed inſiſtere oportet, donec obſtructio à retentione fæcum exorta tollatur; cur autem non recipienda ſint olea in Clyſteres non video, cum lubricent inteſtina eaque molliant, multò magis metuo ſiccitatem, quæ non uſurpatis oleis relinquitur. *Galenus* certè cum ex phlegmate vitreo inteſtina ipſi veluti terebra perforarentur, fatetur in illa ſua colica injecto per Clyſterem oleo rutaceo, magnam frigidiſſimæ pituitæ, *i. e.* vitreæ copiam excreviſſe & convaluiſſe. Adſcribam verba *Longii* popularis mei Medici expertiſſimi ex epiſtolis ejus:

Si Colon (inquit) flatu groſſo aut phlegmatis vitrei frigore & cruciatu intollerabili divellitur, ſi oleo ſubtilioris ſubſtantiæ, quale eſt Sabinum (in quo ruta aut ſemina cumini, dauci, aniſi, decocta fuerint) cum Clyſtere infuderis patientem confeſtim ab hujus doloris colici carnificina liberabis. Avena in ſartagine frixa, & ſacculo indita, egregium eſt fomentum in doloribus Colicis. Marchionem quendam ex magnis doloribus relevavi hoc uno; cum nihil reliquorum adeſſet ad manum. Attenuat flatus & vim habet etiam laxandi. *Gaſpar Hoffmannus, conſi.* 14. *lib.* 3. *conſil. Cratonis*, &c.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Colico dolore.

OLeum amygdalinum cum vino malvatico hauſtum, pervulgatum eſt remedium verùm ego ℥ß. ſpermati ceti addo, atque hoc inter efficacia & ſecreta remedia habeo, ſed videndum ne ſperma vetus ſit & rancidum.

Galenus in dolore à ventoſitate orto, curcurbitam magnam cum multa flamma ventri ad umbilicum admovet, & ita ſubitò auxilium ferre affirmat; ut incantamenti ſimile videatur. In pauperibus allium cum ſale contuſum ſæpe magno ſucceſſu ventri apponitur. In colica & Iliaca plurimum valet extractum Calam. arom. ad ℈i. cum ſyrup. aliquo ſumptum. Item Mithridatica Antidotus, cum ſucco Cytoniorum in Lienteria. *Joh. Craton. conſil.* 21. *lib.* 5.

Ad colicum dolorem prodeſt pro præſervatione Zona ex inteſtino Lupi exſiccato, ea cingatur die ac noctu. Si verò infeſtat colicus dolor.

♃. Succ. parietar. urin. pueri, an. ℥v. ol. rutac. vini cocti an. ℥iij. ovorum lutea ii. ſal. ℨi. F. Clyſter. *Helideus de Paduanis, conſil.* 63. *lib.* 6. *pag.* 365. *conſil. Craton.* &c.

Per ſuperiora multa dari medicamenta in colicis non ita ſemper convenit, ſalubrior multò eſt crebrior Clyſterum uſus. Utatur aliquot diebus ante cœnam & prandium ℨi. ſequentis pulver. ſæpiſſimè à me in colica experti cum vino albo.

♃. Cinamom. integ. opt. ℨiii. galang. cal. aromat. an. ℨi. bacc. lauri, ℨiß. cumini, ℨii. C.C. uſti, ℨß. ſem. rutæ. ℨß. aniſ. fœnicul. an. ℈iv. caryoph. ℨi. pulveriſatis ſingulis ſubtiliſſimè & miſtis adde ſpec. dianiſ. ℨiß. ſacchar. albiſſ. ℈ii. F. pulvis.

Emplaſtrum denique in torminibus celebre ſequens eſt.

♃. Emplaſt. de baccis Lauri. ℥iv. de melilot. ℥i. M. malax. cum modico ol. chamæmel. & rutac. ut fiat maſſa. *Joh. Nævius conſil.* 89. *p.* 649. *lib.* 6. *conſil. Cratonis*, &c.

Urgentibus doloribus, injiciatur Clyſter ex decocto veronicæ hoc modo.

♃. Veronicæ, Miii. flor. Sambuci, Mj. abſinth. p.ß. coq. in lacte, vel quod melius eſt, in jure capi, in colat. ℔iß. diſſolve ſacchar. ℥iii. Aloes. ℨiß. myrrh. ℨi. M. F. Clyſter. *Joh. Crato. conſil.* 99. *pag.* 652. *lib.* 6.

Imprimis commedatur decoctum veronicæ, quæ à proprietate colicis medetur; ea coquitur in juſculo gallinaceo, libræ juris decocti adjiciatur vini malvatici, ℔ß. myrrh. ℨß. & tanquam Clyſter imponitur, rectè etiam decoctum veronicæ ex vino albo cum ℈ß. myrrhæ, per os inchoantibus & urgentibus doloribus datur. *Ioh. Crato. conſil.* 10. *lib.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Colico dolore.

NUllum præſtantius aut divinius remedium pro eo propulſando invenimus quàm lupi inteſtinum; in pollinem enim redactam & vino generoſo exceptum ac calidè epotum, brevi opus ſuum confecit, & ipſe æger ſanus evaſis. *Amatus Luſitanus, cent.* 3. *curat.* 12.

Plurima ſunt quæ pro præſervatione & curatione doloris colici; ab occulta proprietate operantia, à medicis præſcribuntur auxilia. Lupinum ſtercus ſummè laudat *Galenus* & appoſito exemplo confirmat. *lib.* 10. *de ſimpl. med. facult.* titul. *Stercus Lupinum.* Sic pudendum tauri ſpecifica virtute mirificè juvat. Plurimos notavi miſerrimè hoc tormento concuſſos, qui ſolum hoc auxilio ſanitati ſunt reſtituti. Alii ab eo hujus vi ſunt præſervati: utere eo in pulverem redacto ℈i. quantitate in malvatico diſſoluto. *Zacutus Luſitanus obſerv.* 26. *lib.* 2. *Prax. admirandi.*

Propinetur cum vino vel liquore convenienti, ſtercus lupinum in ſubtiliſſimum pulverem redactum ad ℈i. pondus, mirandum dictu acerbiſſimos dolores citò hoc pulvere evanuiſſe vidimus, qui in colicis omnibus doloribus tam à frigida quàm calida cauſa ortis ſummopere auxiliatur: non operatur qualitate manifeſta, ſed tantum occulta, ut pluries experti fuimus. *Dominicus Panarolus obſer.* 36. *Pentecoſt.* 3.

Si dolor Colicus urgeat, fotu ex Chamæmelo & ſeminibus Lini & fœnu græc. utatur: valet quoque equinum ſtercus. *Guill. Ballorius conſil.* 117. *lib.* 1.

Urinæ potum ad graviſſimos morbos frigidos propulſandos ſummè eſſe ex uſu, unanimiter authores confirmarunt, hanc ego à puero impube extractam ſæpe ℥viij. quantitate cum melle deſpumato permixtam, actu calidam patientibus dolorem colicum cæteris non conferentibus auxiliis exhibui, omnes excretis flatibus per inferiorem & ſuperiorem ventrem, ruptaque copiosè alvo ſuperſtites evaſere. *Zacutus Luſitanus, obſ.27. lib.2. Prax. Admirand.*

Adoleſcens bilioſiſſimus vigente hyeme in Colicum dolorem incidit ita atrocem, ut ingenti dolore ſitique oppreſſus velut amens, tres dies inſomnis duceret, vocatus uſus ſum ſectione venæ, refrigerantibus Clyſmis, frigidis Julapiis, & aliis quæ furentem & acrem bilem mulcerent, ac lenirent; ſed cum dolor ingraveſceret, ſitis urgeret, ex nive Emplaſtrum parti dolenti impono, & aquam gelidiſſimam cum ſaccharo ad ſatietatem bibendam offero; non tranſierat hora, quin ſe ſanum repentè exclamaret, ita ut eodem victu frigido nutritus, à dolore ſecurus evaſerit. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 25. lib. 2. Prax. Admirand.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Colico Dolore.

℞. TEſticul. equor. vino generoſo optimè laventur. Deinde in taleolas incidantur, & in furno exſiccentur ſenſim non multum calido, ne comburantur, uſus tempore.

℞. Teſtium ſic ſiccatorum ℨj. in pulverem reducatur cum ℨß. ſem. aniſ. contuſ. & in vino vel jure exhibe, quod debet fieri poſt aliquam evacuationem per Clyſteres.

Hoc eſt ſingulare quoddam remedium ad dolores colicos, tum curandos, tum præcavendos, à proprietate ſubſtantiæ operatur; & illud expertus fui in meipſo, & in multis aliis, & tanquam ſecretum inter mea ſecreta præcipuè habeo.

In eandem intentionem exhibetur etiam pulvis jecoris lupi exſiccati cum magna utilitate. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. conſult. 57.*

Ubi morbus non cedit, quidam exhibent ℥ iii. ol. rec. amygd. d. cum vino albo & aq. parietar. Deinde exhibent glandem plumbeam argento vivo illitam in formam pilulæ; qua ratione quidam liberatus eſt, in ſumma deſperatione. Sed ut arbitror fuiſſet convenientius exhibere ℈ß argenti vivi crudi. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 2. conſult. 81.*

Hic Venetiis, maximè celebre prolemiendis doloribus colicis eſt placenta ex pluribus ovis contuſis, cum pulvere cumini in ſartagine cum ol. Chamæm. confecta, quæ ad locum dolentem apponitur. Balneum etiam univerſi corporis ex oleo, cæterorum omnium mea ſententia eſt præſtantiſſimum. *Lælius à Fonte conſult. 146.*

Neſcio qua bona fortuna in radicem imperatoriam, quæ ſpecies eſt chamæleontis albi, & vulgò Cardopatia appellatur, incidi: eam Cyatho vini impoſui, & ſingulis diebus ante cœnam hauſtum dedi, & cœperunt dolores conquieſcere. Cum autem radix illa aliquid malignitatis, præſertim cum eſt humidior, haberet, itaque cum triduo ſumpſiſſet, & dolores jam remitterent, ℨß. Myrrh. in vino exhibui. Dedi etiam theriacam cum cal. aromat. extracto, & ſecundum divinam benignitatem contulerunt hæc remedia. *Ioh. Nævius, conſil. 100. lib. 6. Cratonis, &c.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Colico dolore.

AUlicus quidam incidit in dolorem colicum graviſſimum: ad cujus ſublationem, primò injectus eſt Clyſter emolliens & purgans, poſtea carminans & evacuans, cum terebinthina à quo levatus eſt, ſed brevi dolor rediit, tandem in decocto carminante diſſolvi jubeo aq. benedict. ℥iv. diaphæn. ℥i. à quo quater dejecit pituitoſa multa, & omnino liberatus eſt.

Eodem Clyſtere & alter à ſimili dolore ſanus evaſit. *Lazarus Riverius, obſerv. 67. cent. 1.*

Vir quidam quadragenarius graviſſimo dolore colico correptus eſt, qui neque Clyſteribus laxantibus, & carminantibus, etiam cum aq. benedicta; neque fomentis

ac ſemicupiis intra 24. horas uſurpatis ſedari potuit: eoque continuo ſæviente ſequentes pilulas præſcripſi.

℞. Aloes opt. ℨi. diagrid. gr. VIII. laudan. opiat. gr. V. F. pil. VI. deauratæ, has ſumpſit media nocte, manè hora quarta dolor protinus quievit, & per diei decurſum purgatus eſt quinquies, ſicque omninò liberatus. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 1. *cent.* 2.

Juvenem quendam 18. annos natum colico dolore acerbiſſimo laborantem inviſens, ſtatim præſcribo ad immanem dolorem coercendum, quem vix ſuſtinere poterat, laudan. opiat. gr. VI. quibus intra duas horas dolor omninò ſedatus eſt, nec in poſterum rediit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 12. *cent.* 1.

Mulier quædam ſubitò correpta eſt doloribus vehementiſſimis ventriculi & lienis regionem occupantibus, qui neque fomentis, neque purgatione, ſedari potuerunt: ſed phlebotomia celebrata, ſatis larga manu è brachio ſiniſtro ſtatim evanuerunt. *Lazarus Riverius*, *obſ.* 44. *cent.* 1.

Mulier quædam ſexagenaria doloribus colicis acerbiſſimis conflictata, poſt duos Clyſteres fruſtrà injectos, ſumpſit inteſtini lupi pulverat. ℨi. cum vino, & ſtatim dolor evanuit. Poſt 10. vel 12. dies, licet per apozemata purgata fuiſſet, dolor rediit acerbior quam antea, ac licet in Clyſtere philonii ℨii. diſſolutæ fuiſſent, dolor non quievit, prædictus pulvis iterum fuit exhibitus, & dolor imminutus eſt, ac poſt trium horarum ſpatium omninò ferè ſublatus. Sed poſtridie rediit acerbior quàm antea; exhibita fuerunt laudan. gr. V. & dolor omninò ſublatus eſt, nec amplius rediit. *Lazarus Riverius*, *obſ.* 86. *cent.* 1.

Si Clyſteres dolorem non ſolvant, in iis pertinaciter inſiſtendum non eſt, ſed ſatius eſt leni aliquo medicamento uti, obſervatum eſt, cùm æger quidam triginta Clyſteres ſine fructu accepiſſet, alium Medicum mannæ ℥iß. cum ol. amygd. d. ℥ii. in juſculo gallinæ pingui exhibuiſſe, & ægrum à dolore liberaſſe, in dolore tamen qui fit à pituita craſſa fortiora medicamenta exhibenda. *Galbanetum Paracelſi* humori diſcutiendo idoneum eſt, ſi totus venter eo illinatur. Illius deſcriptio à *Cratone* talis proponitur.

℞. Gummi elemi, hederæ, galbani, ol. laurin. an. part. æquales, diſtillentur in arena per retortam; ſerventur ſeorſim, primùm aqua, exinde oleum clarum, tertiò oleum craſſum inſtar mellis, quo imprimis utendum eſt.

Ad Colici doloris qui in paralyſin degenerat, curationem, alvo variis Clyſteribus ſoluta, primiſque viis cathartico apertis, demittatur æger in balneum tepidum, ex decocto emollientium paratum, bis, ter, quater, quinquies in die, ut acrimonia humoris temperetur, poſtero die cathartico accommodato humor ille purgetur. Deinde repetatur balneum, ſi idque alternis diebus faciendum, vires ægri ferre queant, donec expurgatis humoribus, & ſedato dolore, æger in tuto ſit, interim Clyſteres continuentur, ad dolorem demulcendum, quibus caſſia, oleum violac. & Lilior. admiſceri poterunt, venter ol. Chamæm. aneth. amygd. d. lilior. cum butyro frequenter inungatur, neque omittenda eſt, ab ipſo morbi initio, phlebotomia, eaque purgationi præmittenda, ac ſæpe iteranda, ſi ſanguis prava qualitate infectus appareat, aut ſi dolor rheumatiſmi particeps eſſe videatur. Denique omnia remedia quæ in colica bilioſa propoſita ſunt, hic etiam aptari poterunt, quibus non conferentibus; nonnulli Medici confugiunt ad potionem ſequentem, quam licet ſordidam & delicatorum hominum ore indignam exhibent, & dolorem ſtatim mitigare affirmant.

℞. Stercoris equini ℥i. minutim dividatur & infundatur in aq. papav. rhœad. ℔i. in qua guttulæ 8. vel 10. ſpiritus vini diſſolutæ fuerint, fiat colatura cum expreſſione levi, & parentur potiones tres ſatis amplæ ſumendæ horis exacerbationis doloris. Si verò affectus in paralyſin degeneret, lenienda eſt ſpina dorſi & partes paralyticæ, balſamo reſolvente & nervos roborante. Galbanetum *Paracelſi* hic præcipuè confert, ſi partibus prædictis, tum etiam umbilico admoveatur. *Lazarus Riverius*, *lib.* 10. *Prax. Medic. c.* 1.

SUBSECTIO NONA.

Pro Colicò dolore.

Filiolus meus *Carolus* in ætate 4. menſium correptus fuit colico dolore ſæviſſimo, qui clamores & ejulatus continuos ab eo extorquebat. Exhibui pulv. el. diamoſch. d. ℈ß. cum lacte, quo dolor quievit per horæ quadrantem, & iterum rediit cum pari ſævitia; injectus fuit Clyſter ex decocto aniſi & Chamæm. cum vitello ovi, & ſaccharo, eoque dolor omnino ſublatus eſt.

Poſt octiduum eodem dolore affectus eſt, ita acerbo, ut priori deterior appareret, ſumpſit vulverem ſed fruſtra: injectus fuit Clyſter prædictus etiam fruſtra, tandem admoveo fotum toti ventri ex decocto aniſi & Chamæm. in aq. vitæ, prima applicatione dolor omnino deſiit, ſequenti iterum rediit dolor, eoque aliquantulum prædictis remediis mitigato, poſtero die manè exhibita fuit Syrup. roſ. ℥j. quem aſſumendo, vomuit pituitam inſtar albuminis ovi, ſed nihil ferè rejecit tormina recurrebant, iteratus Syrupus cum ʒi. infuſ. Senæ, etiam parum præſtitit, tandem exhibui pulverem comitiſ. ad ℈ ß. cum lacte, eoque blandè ac copiosè purgatus eſt, & ab hoc affectu omnino liberatus. *Lazarus Riverius*, *obſervat.* 27. *cent.* 2.

Quidam graviſſimo colico dolore excarnificatus triduum integrum, cùm nullis anodynis levaretur, ſumpta ʒi. pulv. inteſtini lupi cum pauco vino generoſo, incantamenti inſtar in priſtinam valetudinem erectus fuit. Mille alios colica laborantes hoc unico medicamento reſtitui, nullo injecto Clyſtere, aut catarthico ſumpto; quod admirationem fovet. *Petrus Pachequus obſerv.* 2.

Quidam retulit mihi ſe colico dolori obnoxium fuiſſe per multos annos, quo frequenter affligi ſolebat, ab eoque liberatum ſequenti remedio, una tantum vice aſſumpto, ita ut nunquam deinceps in eum inciderit, & plurimos alios, quibus idem remedium communicavit, fuiſſe etiam liberatos.

Hoc remedium eſt dolii obturamentum, ex ſubere confectum quòd per plures annos huic uſui inſervierit, atque adeo probè vino imbutum ſit, illud autem ſuber igne comburendum eſt, ejuſque cinis exhibendus cum vino albo ʒi. pondere, urgente dolore, *obſerv.* 7. obſervationum à *Riverio* hinc inde decerptarum.

Nobilis quidam 40. annorum tam ſeviſſimis coli, & ilei inteſtinorum doloribus torquebatur, ut mortem ſibi ipſi conſciſcendi omnem captaret occaſionem. Ego acitus dolorem hunc immanem multis ritè adhibitis pharmacis demulcere ſedulò dedi operam, ſed fruſtra, tandem tale decerno Enema.

℞. Juris piſorum ℥ viii. aq. noſtræ benedict. ℥iiß. Sacchar. ℥ß. ol. communis ℥iv. M. ſimul. S. A. & injiciatur quavis hora recrudeſcentiæ doloris calidè. Ex hujus Clyſteris repetitione miraculosè omni ſopito dolore, & cauſa doloris noxia excluſa convaluit. *Martinus Rulandus cur.* 22. *cent.* 6.

Vir quidam coli dolore infeſtè cruciatus, liber & ſanus illico evaſit per ſequens infuſum catharticum.

℞. Troſchiſch. alhan. pulv. ʒi. ſeri lactis ℥x. macerentur per noctem in loco calido, fiatque infuſio: de qua colata bibit calidè ℥v. ſedens in balneo aq. dulcis, tantundem bibit & fecit ſequenti die; & ſtatim ſanatus eſt. *Martinus Rulandus cura.* 61. *cent.* 10.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro colico dolore.

In Colica, & Iliaca flatulenta, remedium ſpecificum eſt mixtura ſpiritus vini & ſpiritus ſalis an. ʒß. vel ℈ii. in aq. communi tepida ſudoribus exinde provocandis data. Illicò nimirum ſitientes ſpiritus colicæ adminiſtros potat, ac in vapores reſolvit. Patiens quieſcat, licet id ei difficile; motu enim creſcit malum. In Colica ponatur magnes ſuper umbilicum & ſtatim ceſſabit dolor. *Joh. Hartmanus*. Pract. Chimiatr.

Vir quidam patiebatur ſæviſſimum & crudeliſſimum dolorem colicum, cum cibi potuſque vomitu hunc ita ſanabam.

℞. Spi-

℞. Spiritus vitæ aurei ℥i. hoc valdè eſt expurgatus, atque inde quievit dolor. *Martinus Rulandus, curat.* 5. *cent.* 3.

Studioſus quidam 18. annorum affligitur colico dolore. Sanatur à me unico die hoc modo.

℞. Extract. Eſulæ ʒß. aq. font. claræ. ℥iv. M. Fiat hauſtus colandus colaturam bibit calidam, qua probè expurgatus eſt cum colici doloris remiſſione, altero die iteravit hunc hauſtum, & integram obtinuit ſanitatem. *Martinus Rulandus, curat.* 45. *cent.* 7.

Aurifaber quidam colica & diarrhea ſubinde corripi ſolitus, hoc facili remedio illico ſe curat, ſedendo nimirum per ſatis longum tempus ſuper incudem probè calidam. *Honoratiſs. D. Robertus Boyle* libro de utilitate naturalis Philoſoph. *Part.* 2. *Sect.* 5. *cap.* 14.

℞. Juſculum cum allio & oleo olivarum, & calidè hauriatur cum vini opt. dimidia parte ſæpè enim expertum eſt. *Petrus Borellus, obſ.* 92. *cent.* 4.

Multos qui colica graviter afflicti eſſent, curabat medicus quidam experientiſſimus facillimo hoc remedio. Stercoris ovilli globulos VI. VII. aut IX. ſolvebat in vino opt. colabat, & fortiter expreſſum infuſum propinabat, quibuſdam præterea exhibebat magno emolumento pulv. compoſitum ex part. ii. raſuræ oſſium dactylorum, & part. j. pulv. ovorum ex quibus pulli fuerint excluſi. *Hieronymus Reuſnerus obſervatio* 178.

Syrupus ex aqua vitæ paratus cum ſaccharo in crudis humoribus tormina excitantibus mirificè contulit. In Colico dolore præſertim circa ventriculum vexante, conferre dicunt juſculum ex ſucco amygd. d. cum granis aliquot piperis longi ex vino *Hipocratico* pauco.

An in Colicis doloribus ſectio venæ? Imò præſens remedium ſi à bile eſſe videtur, cavendum à medicamentis validis, & uſu linteorum impensè calidorum tepore juvantur & thermaſmate. Syrupus violatus confert, imo & uſus lactis recens mulcti aut calidi. *Guil. Ballonius lib.* 1. *Epidem. & Ephemer.*

Vidimus cuidam acerbitate doloris colici detento placatos eſſe dolores adhibito umbilico modico Emplaſtro cauſtico, & veluti eſcharam faciente, & intus foras evocante, quomodo etiam in doloribus dentium deforis extremo maxillæ inferioris Eſcharoticon miro profectu applicant quidam. Pericula iſta nos debent cautiores & & ſcientiores reddere ad excogitanda affinia remedia, ſed illi aliquanto tutiora. *Idem ibidem.*

Efficax ad Colicam eſt oleum Saponis. Quod ſic paratur.

℞. Saponis hiſpan. part. j. calcis vivæ part. ii. diſtillentur per alembicum vel retortam, oleum ab aqua ſeparetur, cujus guttæ VI. vel VII. umbilico cum goſſipio imponantur. *Sennertus Pract. lib.* 3. *part.* 2. *sect.* 2. *cap.* 2. *& inſtit. lib.* 5. *part.* 3. *sect.* 3. *cap.* 6.

Venerabilis quidam Paſtor torquebatur dies noctesque continuo & acerbo cruciatu, ac vomitu crebro varia rejiciebat. Ego accerſitus ad hunc mox per *Dei* gratiam ſanum reddo ad hunc modum. Primò rutam contundebam cum aceto, & poſt coctionem imponebam in duobus ſacculis, quorum unum calidè admodum applicabam ventri toti dolenti, alterum ad anum. Et ex hoc fomento ſpatio unius horæ frænatus fuit dolor cum ſymptomatis non ſine ſtupefactione aſtantium amicorum. *Martinus Rulandus curat.* 13. *cent.* 9.

Celebris Medicus *Auguſtanus D. Minderer* ſcribit ſe multis riſui fuiſſe, quod vinum Colica laborantibus interdixerit, cùm tamen ipſe expertus ſit, omnes tales ſpuria paralyſi immunes evaſiſſe. Id quod ego in mea praxi diligenter & non ſine magno fructu obſervavi. Quia autem ægri de ventriculi imbecillitate conqueruntur; ſoleo ipſis *Hiſpanicum* vel generoſum aliud præm. concedere, non tamen pro potu ordinario, ſed tantùm confortationis gratia. Clyſter ipſi in colica familiaris fuit ſimpliciſſimus, ex lacte, melle & oleo; eumque mirè commendat. Hunc & ego quoque commendatione dignum experior, & vivunt etiamnum aliquot talibus Clyſteribus familiariter uſi: præterquam enim quod alvum ſubducant, etiam dolorem leniunt, & inteſtina minimè offendunt. *Vvolfgangus Hœferus. lib.* 3. *Herculis Medici, cap.* 5.

℞. Stercor. ſuill. rec. q. ſ. applicetur calidè

lidè dolenti ventri in forma emplaſtri. Hoc ſolo topico confeſtim convaluit Dux quidam. *Martinus Rulandus cur.21. cent.6.*

Aliquando confugiendum eſt ad mercurium d. qui aliquoties exhibitus cum purgantibus diagrydiatis curationem abſolvit. Quibus ſuſpectum eſt diagrydium, ſolus exhibetur mercurius d. in pil. efformatus cum conſerva roſ. ſuperhauſta infuſione ſenæ & rhei, addita manna & ſyrup.roſac. poſtea utiliter uſurpantur aquæ acidulæ & vitriolatæ. *Lazarus Riverius prax. Medic. lib.10. cap.1.*

Zythogalum factum ex cereviſia & lacte, in quo decocti ſunt aculei foliorum agrifolii, mirè conducit ad dolorem colicum & tormina inteſtinorum, ut in ſemetipſa aliiſque nuperrimè experta eſt matrona quædam poſt alia remedia fruſtra tentata. Idem procul dubio efficiet foliorum decoctum. *Joh. Rajus Catal. plantar. Angliæ.*

℞. Cort. aurant. ſicc. ℥vi. coq. in ℔ ß. vini albi generoſi. Colatura bibatur calidè.

Litus loci dolentis ex ſolo Zibetho mirum in modum prodeſt. Folia quoque liliorum cum oleo lauri in fartagine frixa, & cataplaſmatis inſtar admota, ſtupendæ eſt virtutis. Agaricum in Clyſteribus decoctum ſtatim liberat à dolore colico.

℞. Fol. taurini, ſal. gemm. aloes, ol. com. an. part. æq. M. F. unguentum, quo illinatur orificium ani. Fæces duriſſimas educit.

℞. Ovum gallinaceum, abjiciatur albumen, vitello in putamine relicto: adde gr. piper. num. 6. vel 7. aq. vitæ quantum putamen continere poteſt. Calefiant, & capiat. Certiſſimum eſt ad Colicum dolorem remedium, à Regina Maria de Medicis cuidam nobili datum. *D. Robertus Cuninghamo in M. S.*

SECTIO L.

De Columellæ inflammatione.

Gurgulio quod figura columnam referat Græce dicitur Κίων, Latinis Columella: ſæpe hæc pars inflammatione laborat, figura duntaxat ſecundùm longitudinem & magnitudinem mutata. Si enim inferior ejus pars craſſa & orbicularis ad uvæ ſimilitudinem evadat, non amplius columella ſed uvula dicetur. Inflammatur columella ob effuſos copioſius in partem humores: qui effunditur humor ſanguis eſt imprimis tenuis, aut pituita ſanguine mixta. Adeſt tumor, dolor, ardor, & rubor, cum deglutiendi difficultate, & ſuffocationis quodam periculo, interdum & cum febre.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Collumellæ inflammatione.

Præmiſſis Clyſtere & venæſectione, hoc gargariſma (cùm eſſemus in principio) ad fluxionem reprimendam preſcripſi.

℞. Aq. plantag. ℔iß. aq. Equiſeti ℔ß. flor. roſ. rubr. p. 1. ß. gallarum contritarum num. 3. ebulliant unica forti ebullitione colat. adde diamori ℥iii. M. Poſtea venas ſub lingua ſecari feci, & uvulam etiamnum inflammatam, & propendentem pulvere aluminis uſti & boli armeni ſimul mixtis ſublevavi. Hoc deinde gargariſmo utens convaluit.

℞. Plantag. bellid. min. flor. roſ. rubr. an. p. i. balauſt. ℥iii. coq. in aqua ad ℔i. adde aq. plantag. ℔i. ſem. Cydon. ℥ii. ſem. malv. ʒß. rurſus bulliant addendo diamori ℥iß. Mell. roſat. colat. ℥ß. M. pro gargariſmo, jubebam quoque ut ex dianuco lamberet, quo utebatur *Galenus* in Hortulano. *Petrus Foreſt. obſ.* 1. *lib.*15. de faucium, guttur. gulæ, & aſperæ arteriæ affectibus.

Mulieri cuidam tonſillæ vehementer tumebant, columella inflammata & valde laxata erat, ut vix deglutire & reſpirare poſſet, illam curavi in hunc modum.

℞. Aq. font. ℥ii. olei vitrioli tot guttas quot acidam multum reddant. In hac aqua intinctam pennam ad fauces tumentes immittebat aliquoties in horas ſingulas: cujus uſu rore permulta phlegmata cōtinuò emittebat & expuebat. Poſt aquæ immiſſionem ex præcepto meo Succinum album carbonibus impoſuit, & per infundibulum ore fumum excepit, & ſic cum multorum ſtupore intra diei ſpatium ſanitatem obtinuit. Nam mox ſine moleſtia deglutivit, facilè reſpiravit, benè dormivit, tumor & inflam-

inflammatio protinus ſublata fuit. *Mart. Rulandus, cent. 2. cur. 97.*

SECTIO LI.

De Comate.

Κῶμα (quaſi per Syncopen pro Κοίμημα à Κοιμάω dormio) & Καταφορά i. e. in ſomnum propenſio & inclinatio; pro eodem accipiuntur; & nihil aliud ſunt quàm profunda & nimia in ſomnum delatio & propenſio, ſomno ſubſequente vel non. Si ſequatur ſomnus dicitur coma ſomnolentum, in hoc ægri aperire oculos nequeunt, & non ſolùm in ſomnum inclinationem perpetuam habent, ſed & profundius dormiunt, difficulter etiam excitantur, ſi nequeunt dormire, vocatur affectus Coma ἄγρυπνον ſeu vigil; quod eſt cum ægri clauſos habent oculos ut dormire videantur, cum tamen vigilent. Cauſa Comatis ſomnolenti eſt quicquid ſpiritum animalium ad ſenſus organa influxum prohibet, ut ſunt intemperies cerebri frigida & humida præſertim cum materia, quæ vapor eſt ſæpius, quam humor: copia etiam calidorum & putridorum vaporum ad caput exhalantium, vel à toto, ut in febribus, vel à parte aliqua, ut ventriculo, inteſtinis & vermibus in iis. Hæc enim cerebrum replent, canales ſpirituum animalium ad ſenſum organa obſtruunt, & ſpiritus ipſos torpidos reddunt, unde facilè obrepit ſomnus hic præter naturam. Probabilis etiam eſt, nec improbanda eorum opinio, qui hujus mali cauſam vaporibus adſcribunt narcoticis; ſpiritibus animalibus torporem inducentibus.

Differt hic affectus à Caro, quòd in Comate interrogati reſpondent, in Caro vero nequaquam. Coma vigil fit ex certamine bilioſi & pituitoſi humoris in cerebro, unde ſoporis & vigiliarum eſt mixto, bilis enim vigilias, pituita vero ſoporem inducit: Poteſt quoque hujus Comatis cauſa aſſignari vapor narcoticus ſimul & mentem turbans. Sunt enim plurima narcotica, quæ & ſomnum inducunt, & deliria excitant; Qui comate vigili laborant, oculis conniventibus ſomnum captant, dormire tamen non poſſunt, aut, ſi dormiant, mox excitantur, delirant, corpus varie movent, temerè è lecto ſurgunt moxque iterum decumbunt, aliquando adſtantes invadunt.

Burnet Parte I.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Comate ſeu Subeth puerorum.

PUer quidam 5. annos natus, craſſus & obæſus, ſubitò incidit in comatoſum affectum, cui convulſiones interdum ſuperveniebant. Vocatus ſtatim præſcribo clyſterem ex hiera diaphœnicone & aqua benedicta. Quo multum purgatus eſt. Reiecto Clyſtere, exhibeo ſalis vitrioli, ℈ß. & provocato cum penna vomitu, multam pituitam excrevit, ac paucis poſt horis liberatus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 28. cent. 4.*

Puella quædam 8. annorum comate detinebatur cum convulſionibus frequentibus, cui Medici multa remedia adhibuerunt, clyſteres nempe, frictiones, cucurbitulas, veſicatoria, ſternutatoria, & ſimilia, ego vitrioli albi ℈i. cum juſculò exhibui, & vomitu excitato illico liberata eſt.

Filius cujuſdam hortulani 5. vel 6 annos natus, eodem affectu cum convulſionibus detinebatur, cui exhibui aq. bened. *Rulandi* ℥ß. unde ſupra & infra purgatus eſt, & ab affectu liberatus. *Samuel Formius, obſerv. 11.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Comate.

SAcerdotem juvenem robuſtum comate vidi correptum à recediva febris, clyſtere accerrimo cum Colocynthidis ℈iii. Mell. roſ. ℥ii. & ſale, ſine efficacia indito, Prævotius 7. Veſicantia imperavit, quibus parum proficientibus, ad occipitis inuſtionem ventum; à qua melius habuit. *Joh. Rhodius, obſerv. 36. cent. 1.*

Commune eſt omnibus Cataphoris remedium aceti acerrimi perfuſio ſuper laminam ferream ignitam, quæ multos fumos acres excitat: qui naribus attracti, cerebrum exſiccant, ſomnumque expellunt, efficacius erit ſi addatur ſemen nigellæ

vel rutæ aut caſtoreum, *Guil. Rondeletius, pract. lib.*1. *cap.*19.

Qui in ſomnum profundiſſimum cadebat, pro apoplectico falsè habebatur, hunc autem difficulter ligaturis fortibus ac vinculis injectis, ac demum ſolutis, tum frictionibus excitare potuimus. Sed injecto acri clyſtere cum multis moleſtiis & yellicationibus excitatus eſt, frigidum & humidum habebat cerebrum, pituita refertum. Poſt exhibitum oxymel Scyllinum, & Syrupum è Stœchade, has pilulas commode devoravit.

℞. Pil. Coch. ℈ii ß. Caſtor. ℈ß. cum Syrup. è Stœchade F. pilulæ v. quibus alvus egregie turbata eſt, demum adhibita theriaca ad ʒ i. vigil factus eſt, & à ſomno excitatus ad mentem rediit. *Petrus Foreſtus obſerv.*33. *lib.*10. *De Cerebri Morbis*.

SUBSECTIO TERTIA.

De Comate ſomnolento ex vini nimio uſu.

SAcerdos quidam ſi apud Convivas paulo largius vinum hauſiſſet, comate ſoporifero detinebatur, adeo ut neque tympanis valde ſonantibus, nec quovis horribili ſtrepitu aut ſonitu, vel exclamantibus à ſomno expergiſceretur: imò in menſa ſedens, ſomniculoſus, ſtupidus & immotus manebat: & ſi annuli à digitis detraherentur, & modò in hanc, modò in aliam partem propulſus, & ſi in domum ab aliis ferebatur nullo modo excitabatur. Huic viro ego Apoplexiam, aut aliud gravius malum ob hoc accidens prædixi: nec me fefellit prognoſticum, poſtea enim ab apoplexia extinctus eſt. Alios etiam novi, qui ubi largiter potaſſent, illicò Coma ſoporiferum incurrebant. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.*34. *lib.*10.

SECTIO LII.

Pro Condiendo Funere Magnatum.

IN *Italia* hic ordo ſervatur, primùm Pharmacopolam jubent, ut hæc ſimplicia adornet, quorum poſtea in conditura uſus erit.

℞. Roſ. rubr. abſinth. ſicc. lavend. nuc. cupreſſ. ſalv. an. Miij. cal. aromat. ſpic. nard. an. Mj. myrrh. maſtich. aloes an. ℥iß. cinnamom. macis, nuc. moſch. cariophyl. croci, an. ℥ i. alumin. roch. acaciæ, an. ℥ ii. ſal. communis, ℔ 1. cumini furfur. torrefact. an. ℔. 1. Contuſa omnia groſſo modo ſerventur ad Condituram. Item.

℞. Aq. vitæ, ℔ x. aceti acerrimi, ℔ xv. ſtup. canabin. vel cotti, ℔ VIII. Spongias magnas numero 4. iſta omnia apparata habere decet.

Adminiſtratio autem condituræ hac ratione perficitur.

Inciſo ventre longitudinaliter, & latitudinaliter detracto etiam ſterno, & ſerra ablato Cranio, auferuntur omnia interanea omnium trium cavitatum. Poſtea totum corpus intus aqua frigida primò eluitur, ac ſpongiis abſtergitur. Secundò, aceto acerrimo. Tertiò aqua vitæ diligentiſſimè. Deinde facta cum ſicca ſpongia abſterſione, pulvis inſperſus infricatur ea ratione qua ſuillam carnem ſale condimus. Tandem ſaldellæ ex ſtupa, aut cotto, aqua vitæ immerſæ, & rurſus manu expreſſe undequaq; carni applicantur, inſperſo una pulvere, quibus cavitas ventris, pectoris & capitis tota adimpletur; ac demum conſuitur cutis. Poſtremò omnium linteo incerato calente adhuc, cadaver obvolvitur, ita tamen, ut digitus à digito ſit ſeparatus. Deniq; cadaver linteo incerato involutum, pro Colophone pici navali illinitur. Conſervatur cadaver hac ratione conditum ad decem vel duodecim annos, quod ſi diutius adſervari velis, omnes muſculi totius corporis longitudinaliter inciſi & præſcripto modo eloti, pulvere erunt aſpergendi & apprimendi.

Ita paratur Linteamen inceratum.

℞. Ceræ novæ ℔ii. reſin. pini, terebinth. an. ℔j. gummi arabi. ℥vi colliquatis omnibus immerge linteamen, vel tantum telæ lineæ quantum ſufficit ad involutionem totius corporis, quo extracto inſperge cumini pulverati, ʒ viij. (potius ℥viij.) ſalis communis ℥ iv.

℞. Picis nigr. reſin. pini, an. ℔. iv. ſtyrac. liquid. ℥ ij. ſolutis omnibus ad ignem illinatur totum corpus linteamini incerato jam involutum: hac ratione & hoc modo ipſe aliquoties & vidi in *Italia*, & feci noſtro-

ſtrorum Principum corpora condiri. *Reinerus Selenander conſil.* 14. *ſect.* 4.

SECTIO LIII.

Pro Conditura corporis Nobilis Viri.

℞. VIni ſublimati menſur. ij. pro abluenda poſt exenterationem tota cavitate interiore pectoris & abdominis, quæ ſtatim poſt factam ablutionem terebinth. undique aſpergatur, ut pulveres & herbæ injiciendæ melius adhæreant. Poſtea ſequentibus impleatur.

℞. Fol. roriſmar. lauri hyſſop. abſin. menth. rutæ, ſalviæ, ſerpill. puleg. origan. ſcordii, flor. roriſmar. roſ. lavendul. chamæm. ſtæchad. ſpicæ communis an. M ij. ſem. carvi, fœnicul. an. ℔iß. rad. Gentian. cariophyllat. angel. valerian. an. ℔j. incidantur craſſiuſculè.

℞. Aloes lotæ ℔ij. myrrh. ℔ß. maſtich. thur. an. ℥ij. benzoin. ſtyrac. calamit. ladani, cinnam. carioph. nuc. moſch. macis, croci, an. ℥j. mummiæ, ℥iiß. craſſo modo contuſa M. cum præcedentibus. Hæc omnia capacitati injiciantur, corpuſque futuris occludatur, ac ſequentibus oleis totum corpus inungatur.

℞. Ol. abſinth. rutæ, ſpicæ, chamæm. an. ℥iv. ol. juniperi, laurin. an. ℥ij. ol. petrol. ℥iß. ol. terebinth. ℥j. M.

Ad incerationem induſii, quo corpus poſt inunctionem induatur.

℞. Terebinth. ℔iii. ceræ ℔xv. diſſolve cum oleo procerato.

Pro replenda capacitate Narium & Aurium.

℞. Ol. nuc. moſch. expreſſ. ℥ß. ol. caryop. deſtil. ℥iß. M. *Grogorius Horſtius. Appendice ad obſerv. 9. lib. 3. de Morbis pectoris.*

SECTIO LIV.

De Contuſione.

COntuſio in quacunque corporis parte fit, nihil aliud eſt quam interna membri continui ſolutio & colliſio, extrinſeco plerumq; integro apparente. Fit à re gravi, dura & obtuſa, ea ſequitur aliquando ἐκχύμωσις ſanguinis ſcilicet ſubter cutem effuſio.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Contuſione ſine Vulnere.

VIr quidam dum carnem fortiter percuteret, ex improviſo cecidit ſuper coxam; inſignem dolorem ex contuſione cum pateretur, oleo roſaceo & myrtino imprimis locum affectum ut inungeret mandavimus: quo dolor omnis tandem ceſſavit, nulla ſubſequente inflammatione, aut partis colliſæ nigritie. Soleo enim in Contuſione ex caſu aut colliſione, ne fiat inflammatio, echymoſis, ſeu ſanguinis ſub cutem aggregatio, modò nulla ſit carnis ruptio, uti ab initio ſola olei roſac. inunctione cum myrtino, quæ multis ita profuerunt, ut non opus fuerit aliis remediis, alioquin poſtea inungere ſoleo unguento Alabaſtrino.

Doctor *Jaſon* qui de uteris Librum edidit, in offenſione & contuſione abſque vulnere, & caſu, nautis in mari degentibus, quibus remedia ad manus non eſſent, imperabat, ut peplum in muria (vulgo *pickle*) calida immerſum & expreſſum apponerent, nec alio remedio quam hoc ad contuſionem, offenſionem & caſum utebatur.

Quidam contuſionem pedis hoc Emplaſtro curavit.

℞. Stercoris vaccin. abſinth. an. Mj. furfur. Mß. fl. chamæm. ℥ij. cum ol. chamæm. F. Emplaſtrum. *Petrus Foreſtus obſerv.* 28. *lib.* 6. *obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Contuſione.

ADoleſcens quidam ex alto ceciderat, ita ut omnia membra admodum contuſa fuerint, & brevi moriturus videretur, pater ipſius accepit favos cum melle & coxit in vino ad conſiſtentiam unguenti, quod extendit ſuper corium vervecis recenter mactati, eoque ægrum involuit reiterata per triduum operatione, æger omninò curatus eſt. In contuſionibus particularibus, extenditur unguentum ſuper linteum, & applicatur, ſtatim curat. *Lazarus Riverius obſerv.* 29. *cent.* 3.

SECTIO LV.

De Convulſione.

CONvulſio (Græcè σπασμὸς, Celſo Diſtentio nervorum) eſt partium quæ ſponte noſtra (non ſua) moventur, præter voluntatem ſurſum ad principium ſuum contractio, quam rigor, figuræ depravatio & acerbiſſimus dolor conſequitur, pars affecta eſt Muſculus, qui proprium eſt voluntarii motus inſtrumentum mediantibus tamen nervis & muſculorum fibris. Cauſa proxima (rejecta percelebri veterum opinione de repletione & inanitione, quæ tot difficultatibus involuta, animum veritatis avidum ſatiare nequit) eſt expultricis facultatis partium in muſculo nervoſarum à re quapiam moleſtante irritatio, animali ibidem facultate in conſenſum tracta & motum perficiente. Cauſæ materiales ſunt quivis humores, ne ipſa quidem pituita excepta, dummodo occultam aliquam & nervis inimicam diſpoſitionem acquiſiverint, vapores etiam & humores maligni ut in febribus ſæpe, & cholera, morbo quæcunque tandem nervos vellicare poſſunt, convulſionis cauſa rectè ſtatuuntur. Conſivulſio aut eſt totius corporis, aut eſt partium plurium vel paucorum, quæ totius eſt corporis, tres conſtituit ſpecies: prima dicitur ἐμπροσθότονος, quando caput, cervix & ſpina dorſi in anteriora convellitur. Secunda ὀπισθότονος: quando eædem partes in poſteriora contorquentur. Tertia eſt τέτανος, in qua cervix & reliquum corpus rigidum ac in neutram partem flexile apparet, hæ ſpecies Spaſmi ut ſunt rariſſimæ, ita etiam periculoſiſſimæ. Eſt præterea alia ſpecies convulſionis quæ flatulenta vocari ſolet; *Italis* verò Crampa; vulgò etiam K*ramp.* Accidit plerumque muſculis humerorum & tibiarum digitiſque manuum & pedum, & cum maximo fit dolore: excitatur à flatu: non tam periculoſa eſt facilè enim imo ſola frictione tollitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Convulſione.

PRo purgatione exhibuimus has Pilulas.

℞. Pil. Coch. & fœtid. an. ℨß. caſtor. gr. iij. fiant pil. VII. Pro diviſione Clyſteribus fortibus uti mandaveram, ſed non admittebat. Interea & ventoſis ſiccis, etiam cum ſcarificatione in ſpatulis & natibus cùm uſus eſſem, ad maſticatoria & apophlematiſmos acceſſimus. Hæc non ſolum divertunt, verum etiam propriam materiam è capite educunt. Deinde reliquias materiæ remanentis diſſolvimus atque conſumpſimus, intus & extra membra convulſa roborando, theriaca aſſumpta & mithridatio, diamoſcho & conſerv. flor. ſalviæ & roriſmar. & exterius ſpinam dorſi tum membra convulſione laborantia, inungendo oleo vulpino, vermium terreſtrium, atque pelle arietis calente contracta membra involvendo. Membra quoque detinendo in decoctione catellorum in vino & oleo decoctis, neque experimento *Nicoli* neglecto quod reſolvit & dolorem remittit. Anſer pinguis eviſceratur, in quo minutim inciſus poſitus felis, cum lardo, myrrha, & thure conſutus, in veru rotetur vaſe aceto repleto ſuppoſito, in quo prima pinguedo deſtillans abjiciatur, ſed quæ paulò poſt exſtillat, uſui reſervetur. Poſtea anſer bulliat in dicto aceto & maxima pinguedo, inde ſeparabitur, & aceto ſupernatabit, quæ miſcenda cum prima, qua convulſa membra inunguntur. Refert *Gatinaria* ſe ea quendam curaſſe, cui pedes convellebantur, & in plurimis aliis uſum fuiſſe. Novimus qui ſolo balneo ol. communis cum decoct. vermium terreſtrium à dolore liberati fuerint. *Petrus Foreſtus*, *ob.* 104. *l.* 10. *De Cerebri morbis*.

Mercator quidam robuſtus 36. annos natus, aliàs rheumatiſmo obnoxius, ob hanc quoque cauſam venæ ſectioni ac purgationi aſſuetus, quas tamen per biennium intermiſit: dum interim genio nimis & vino indulgeret, ingens cum dolor prehendit, quem quidem per integram ſeptimanam neglexit. Tandem ex conſilio Chirurgi conſanguinei purgavit, & venam

nam pertudit. Sed non dempta plethora in terribiles incidit & frequentes convulſiones, cum ſanguinis ex ore ſpuma, vocis defectu & aphonia. Illicò vocatus, venæ ſectionem ſtatim impero ad ℥x. & à meridie rurſus ad ℥v i i i. Clyſteres acres injecti & ſuppoſitoria indita. Dentes aperire nequibat, ea nocte loqui cœpit; ſed convulſiones licet rariùs rediere. Sequenti die Cucurbitulæ ſcapulis cum ſcarificatione affixæ, diſtinctè loqui & os aperire cœpit. Reſinam jalapii ad ℈i. cum Caſtor. gr. i v. in aqua theriacali exhibui, & exinde probè purgatus, nec poſthac rediere convulſiones. Sed incidit in levem phrenitidem, quæ ſtatim ſectione venarum brachii & temporum fugata eſt, & ſic *Dei* opt. Max. beneficio ſanitatem integram recuperavit. *D. Robertus Cuninghame in M. S.*

Quidam cum in flexura brachii in parte exteriori vulneratus eſſet, totius brachii uſque ad axillas convulſione ſatis continua cum maximo dolore corripiebatur: ſed continua frictione ex oleo vermium terreſtrium hic probè curatus fuit noſtra induſtria, quem etiam alii Chirurgi duo tractabant. Pinguiter aliquando per integram noctem inungebatur, & quando à lenitione Chirurgi ceſſarent, ingenti dolore denuo torquebatur, donec iſta ſola linitione ab omni convulſione fuerit liberatus. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 120. *lib.* 10.

Matrona quædam convulſionibus brachii ſiniſtri cum maximis doloribus correpta fuit, & per dies aliquot laboravit. Ego tandem vocatus brachium & nucham ſequentibus oleis inunxi.

℞. Ol. Lumbric. vulpin. lilior. an. ℥ii. ol. philoſoph. & terebinth. an. ℥ß. pingued. human. ℥i. M. circa carpum cingulum, ex corio humano applicui, his convulſiones ceſſarunt. *Fabrit. Hildanus, obſerv.* 9. *cent.* 3.

Si ex repletione fuerit convulſio, evacuationem requirit, quapropter victus tenuis inſtituendus, corpus expurgandum, & vena ſecanda, parſque affecta, totaque ſpina dorſi ſequenti linimento inungenda eſt.

℞. Ol. lumbric. vulpin. an. ℥ii. ol. terebin. ceræ, de caſtoreo an. ℥ß. axung. human. ℥iii. ſucci lumbricor. ℥i. M. applicetur calidè. *Guil. Fab. Hildanus, lib. de Gangrana, cap.* 26.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro convulſione.

JUvenis toto corpore convulſus erat, ita ut ſpina dorſi non poſſet inflecti. Sequenti remedio ſtatim expedite ambulavit.

℞. Butyri rancidi, laridi veteris, an. ℥iii. bdellij, ammoniac. an. ℥i. myrrh. caſtor. an. ʒiii. flor. ſtœchad. anthos. an. p. i. nuc. moſch. cariophyll. an. ʒi. catum parvum exenteratum, excoriatum, & in fruſtra conciſum. His inferciatur anſer, & conſuatur, & torreatur in veru, primus qui defluet ſuccus abjiciatur. Secundus colligatur in vaſe aceto ſemipleno, pro litu ſpinæ convulſæ. Remedium eſt divinum. *Petrus Pachequus, obſerv.* 8.

Ab inanitione cùm Nobilis vir acerbiſſimis doloribus, à convulſionis vi natis, ferè necaretur. *D. Guillandinus* cum juſſit totum caldo olei immergi, unde præclarè recreatus fuit. Corallum proprietate juvat convulſionem ab inanitione. *Joh. Heurnius ad Hipp. aph.* 26. *ſect.* 2.

In convulſione à repletione, utiliter calida & ſicca in uſum duces, ut decoctum pœoniæ, ligni guajacini, ſarſæparillæ, lign. ſaſſafras, theriacam, mithridatium, caſtoreum, & talia cętera. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 57. *ſect.* 4.

Ubi à plethora nata eſt convulſio, venæſectio ſolatio eſt: ubi ab exhauſtu balneum tepidi olei convenit. *Io. Heurnius ad aph.* 39. *ſect.* 6.

Puerum quendam 17. menſes natum convulſione opiſthotono laborantem tribus auxiliis brevi ſanavi; abſtinentia à carnibus, vino, & ovis, linteis in oleo chamæm. & liliaceo madefactis perpetuò impoſitis cervici, partibuſque quæ contrahebantur; & medicamento, quod conſtabat ex mithridatio triplo ſacchar. roſaceo, & electuario de moſcho cum margaritis, hyacinthis, ſmaragdiſque orientalibus. *Hieron. Cardanus, cur.* 15. *De admirand. curationib.*

Nullum remedium utilius eſt, quàm Embrocatio partis poſterioris capitis, nuchæ, & colli, cum oleo violac. decenter ca-

calido; ſicut ego feci, dum eſſem in ſervitiis Illuſtriſſimi Domini mei, Domini *Caroli* Secundi, *Sabaudiæ* Ducis, in Illuſtriſſimo *Ludovico* Principe *Pedemontij*, Illuſtr. Ducis filio, qui dum eſſet in cunabulis paſſus eſt Eryſipelas in tota tibia cum bubone in coxa, & febre valde intenſa, à quibus cum convaluiſſet, incurrit ſtatim in ſpaſmum à ſiccitate cauſatum, cum continuis maximiſque clamoribus, torquendo caput ad poſteriora, & nullo modo poterat ſugere lac. Ego igitur perfudi nucham, & totam partem capitis poſteriorem, & collum cum oleo violato decenter calido, permittendo cadere oleum ab alto, manu exprimente petiam in eo infuſam, per ſpatium quartæ partis unius horæ, & ſic embrocando dormire cœpit. Mox pannis decenter calidis abſterſi caput leviter fricando, & eum dormire permiſi: qui poſt tres aut quatuor horas per ſe excitatus, ſugit lac abſque ulla difficultate redeuntibus iiſdem ſymptomatibus ſemel aut bis, eodemmet remedio iterato, cum gratia Dei ſanus factus eſt. *Petrus Bayrus*, *practic. lib.* 2. *cap.* 20.

Cum Medicinam diſcebam *Patavii* vidi adoleſcentem, cujus inteſtina totumque abdomen convellebantur, teſtes & vaſa ſpermatica ſub oſſe pubis abſcondebantur, rugitus aderat, & tenſio hypochondriorum. Frigida huic erat temperies, & ventriculus frigidus cum madore. Anheloſus erat oppreſſo à diaphragmate, ac mente in paroxyſmo exuebatur. Præceptores mei adhibebant flatus diſcutientia, & attenuantia; ac ea quæ evincere poſſunt materiam frigidam coquendo ac purgando, & roborabant tandem inteſtina. Primum injectus Clyſter ex decocto anethi; cum hiera, melle roſac. & ol. Chamæmel. Dein decocto agrimoniæ, petro ſel. præparabatur. Poſtea pilulis aureis ac alephanginis purgabatur, alternis diebus Clyſter repetebatur: foris oleo rutæ & caſtor. ungebatur. Interdum accipiebat unam pilulam ex Caſtorio cum Syrup. beton. hæc inaurata erat, Bibebat vinum Salviatum & ex betonica, dianiſum illi in deliciis erat: fricabantur crura. *Ioh. Heurnius*, *cap.* 26. *De Morbi Capitis*.

Quædam mulier paſſa dolores brachiorum, genuum cum contractione, cum non poſſet ullis remediis ſanari, tandem vetula aſperſo malvatico ignito lateri, & adjectis foliis lauri, nepitæ, ſtæchad. majoran. roriſmarin. origan. ſalv. Jubebat exciperet fumum; & excitato ſudore, convaluit, *Solenander*. *conſil.* 15. *ſect.* 5.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Convulſione flatulenta.

HOc Linimentum optimum eſt.

Accipiatur omnis pinguedo caniculæ prius mactatæ: cui adde flor. chamæm. lavend. an. M ii. chamæpit. roriſmar. hyſſop. an. p. i. lumbric. vino lot. numero 7. caſtor. ʒ ii. terebinth. & mellis an. ℥ i. iſtis ſimul conciſis & tuſis ſuffarciendus anſer ſubpinguis deplumatus & exenteratus, elotuſque vino, qui diende ſuffixus veru aſſetur ad ignem, atque inde extillans pinguedo in ſuppoſitum vas quod generoſum vinum admixta pauca aqua vitæ contineat, excipienda, poſtea auferenda, diligenterque aſſervanda pro uſu. Paratu & hoc facile eſt ad hujuſmodi ſpaſmum juvanſque ſubinde compertum.

℞. Axungiam ſeu pinguedinem vulpinam (defectu ipſius caninam ſubſtitue) immiſce grana aliquot piperis craſsè tuſa & cum tantillo generoſi vini, vel aquæ vitæ coque ad vini exhalationem lento igne, pinguedinem per lineum pannum expreſſam adſerva, iſta illita confricentur ſpaſmo convulſa membra manibus calentibus. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 23. *ſect.* 2.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Convulſionibus in Puero.

PUer quidam decem annos natus correptus eſt convulſionibus Epilepticis ſæviſſimis, ut omnes corporis parte atrociter convellerentur, & paroxyſmi identidem recurrerent nullaque propemodum adeſſet intermiſſio. In tanto periculo & tam præcipiti affectu, exhibeo ſalis vitrioli ʒ ß. in aq. beton. diſſolutam, qua vomitus ſtatim concitatus eſt, ægerque multam rejecit pituitam, & ſtatim convulſiones cohi-

hibitæ ſunt. Attamen poſt aliquot horas rederent ſed longè breviores ac leviores, ideo purgatio inſtituta eſt ex diacarthami ℥ ß. Syrup. roſ. ℥ i. cum aq. beton. eaque exbibita eſt ſub veſperam, cum manè affectus eum corripuiſſet. Per noctem bene purgatus eſt. Poſtea ei exhibitæ ſunt ol. ſuccini & ſpiritus vitrioli, an. gr. 5. in aq. beton. remiſſiores fuere paroxyſmi, ſed nocte inſequente aliquantum frequentiores rediere. Poſtridie manè exhibetur potio ex aq. Card. bened. & ſcord. an. ℥ i. aq. theriac. Bauderon. ℥ i. ſal. Card. bened. ℈i. Confect. alkerm. ʒ i. cujus beneficio convulſiones omnino ſublatæ ſunt: ne tamen iterum ſuccreſcerent bezoardicum joviale bis exhibitum eſt, octo horarum ſpatio ad gr. XII. & ſic omnino liberatus eſt: potio alexipharmaca & bezoardicum joviale exhibita ſunt, quia magna erat malignitatis ſuſpicio. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 59. *cent.* 4.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Convulſione.

℞. SPiritus cornu cervi, aut fuliginis, vel ſanguinis humani, vel ſalis armoniaci q. ſ. ſumantur gutt. x. ad XII. manè & verſperi in cochlæari Julapii ſequentis ſuperbibendo hauſtulum ejuſdem.

℞. Aq. Lumbric. limacum an. ℥ vi. aq. jugland. ſimpl. ℥ iv. aq. raphan. comp. ℥ij. ſacch. albiſſ. ℥ij. F. Julapium. Doſis cochlearia 4. vel 6. bis in die.

℞. Millepedum mundator. ℔i. Cariophyll. conciſorum ℥ ß. ſuperaffunde vini albi ℔ij. deſtillentur in cucurbita vitrea doſis ℥i. ℥iß. bis in die.

℞. Pulv. Mellipedum præp. ʒiij. ſem. ammeos ʒi. F. pulvis dividatur in x. partes, ſumatur doſis bis in die vel aſſellis XII. contuſis cum vino albo affuſo exprimatur ſuccus F. hauſtus, ſumatur bis in die. *Thomas VVillis cap.* 5. *De morbis Convulſivis.*

Virgo quædam 16. annos nata, pulchra & εὔσαρκος, patre tamen paralytico progenita, ſine cauſa evidenti, circa brumæ ſolſtitium, malè habere cœpit: primò per aliquot dies Cephalalgia & vertigine, haud gravi tamen modo afficiebatur; deinde in brachio uno, & mox in altero tremorem, & ſubitam contractionem perſenſit; cujuſmodi ſpaſmi iſto die ſæpius repetentes, vix punctum temporis durabant; poſtridie juxta ſororem ſuam in Cathedra ſedens, ſubitò exiliens, ſaltum unum, & alterum, multoſque alios ſucceſſivè ad diſtantiam plurimum pedum mira agilitate perficiebat: dein cum Cameræ extremum limitem attigit, aliquandiu in eodem loco, & qualibet vice ad miram altitudinem ſaliens perſtabat, cum ſaltationi ulteriori crura deficerent, in terram concidit, ac ſtatim caput mira cum violentia huc illuc conjecit: quamprimum ab hoc motu præ laſſitudine ceſſaret, ſtatim manus & pedes idem furor invaſit, ut neceſſe haberet membra hæc parietes aut poſtes percutiendo, vel pavimentum contundendo validiſſimè exercere: quando ob pudorem, aut verecundiam, amicis aut adſtantibus debitam, ſe magna vi ab his motionibus cohiberet, & (uſque enim animo conſtabat & ſobrie loquuta erat) ſtatim affectu interius tranſmiſſo, inſigni cordis oppreſſione, cum gemitu, & ſingultu valde ſtridulo, plurimùm infeſtabatur; dein cum ſe relaxaret, ſtatim, œſtro ad artuum exteriorum muſculos tranſmiſſo, aut ſaltare, aut caput, vel brachia immaniter huc illuc conjiceret, aut etiam in Camera rapidiſſimè curſitare, vel humum pedibus contundere cogebatur, die quinto à quo hæc domina primo, ægrotaverat adveniens, vomitorium ex infuſione Croci metall. vino ſcillitico, & ſale vitrioli propinabam, à quo ſepties evomuit bilem æruginoſam in magna copia, cum admiſtione humoris acerrimi & quaſi vitriolici: poſtridie ſanguis è vena Saphæna ad ℥ x. detrahebatur. Præterea ſumebat bis in die antidota ex pulveribus lapidum pretioſorum, cranii humani, & rad. pœon. maris, horum uſu intra ſeptimanam ſanari viſa, per plures exinde dies affectionibus prædictis immunis degebat, attamen poſt binas hebdomadas, inſtanti plenilunio, ejuſdem morbi recidivam

ſo-

ſolito atrociorem patiebatur. Cœpit hoc tempore, ex aliorum præſcriptis, remedia antihyſterica, & ſtatis quibuſdam intervallis purgantia, ſine quovis tamen juvamine. Denuo accerſitus, ſiquidem robuſto corporis habitu, & ſpirituum efferatione inſigni predita videretur, emetticum fortius propinabam, à quo decies evomuit bilem inſtar æruginis virideſcentem, cum pituita inſtar aquæ ſtygiæ acerrima, & ſubitò alleviabatur. Exhibui poſt hæc, quovis manè hauſtum vini albi cum aq. ceraſ. nigr. dilutum, aſellis contuſis ſuperaffuſum, & fortiter expreſſum. Horum uſu ſtatim curari viſa, per menſem & amplius integrè valebat: cumque poſtea affectus redituri quævis præludia unquam perſenſit, mox vomitorii, & ejuſdem millepedum expreſſionis uſu, morbi inſultum avertebat, & ſic intra tres menſes, ſanitatem priſtinam ita recuperabat, ut plures nunc annos affectionibus ejuſmodi Spaſmodicis immunis degeret. *Idem* de morbis convulſ. *cap. 9.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Convulſione rara.

VIr quidam militaris ex ictu tormenti bellici vulnus accepit in brachio dextro, quod totum brachium abſciſſum eſt, ſuperſtite tantum parte, quæ humero vicina eſt, ad 4. tranſverſorum digitorum longitudinem. Corato brachio & vulnere optimè conſolidato, quadam convulſionis ſpecie correptus eſt, qua retrahebatur caput verſus partem dextram, & mandibulas frequenter agitabat. Medici & Chirurgi convocati, uno ore cenſuerunt in extremitate oſſis à tormento bellico præciſi, aliquam eminentiam acutam adeſſe, quæ nervum aliquem feriendo, talem convulſionem produceret, & ideo reſcindendam iterum eſſe oſſis extremitatem, ac diligenter adæquandam. Hæc operatio, ſedulò celebrata, nihil tamen profuit. Fortè fortuna cùm ei occurriſſem, & ille incommoda ſua mihi enarraret, in mentem venit, aliquod virus venereum intus latens hunc affectum forſan poſſe producere; Et illico ab eo quæſivi, num morbum aliquem venereum unquam antea paſſus eſſet; reſpondit ſe per aliquod tempus antequam vulneratus eſſet gravem paſſum eſſe gonorrhæam, quæ tamen curata prorſus fuerat. Hoc meam conjecturam auxit, ita ut ægro conſuluerim remedia luis venereæ experiri, quibus ille hujus morbi curandi cupidiſſimus, ſe lubenter ſubmiſit, præmiſſis igitur purgatione univerſali & diæta ſudorifera, frictiones ex unguento mercuriali celebravi, à quibus ptyaliſmus provocatus eſt, & poſt tertium diem ptyaliſmi convulſiones illæ deſierunt, neque ab eo malo amplius ullo modo æger conflictatus eſt. *Ozias Aimar.* Chirurgus Celeberrimus, *obſerv.* 10.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De Convulſione unguibus incaute reſectis.

NObilis quidam Venetus dum præſcinderet ungues, læſo nervo ſucceſſit inflammatio & convulſio, tandemque tertio menſe interitus. *Joh. Rhodius. obſerv.* 50. *cent.* 1.

Nervo manus punctiuncula tacto, *Prævotius* convulſionem mortiferam animadvertit. *Joh. Rhodius, obſerv.* 51. *cent.* 1.

SECTIO LVI.

De Cordis Calculo.

NOn ſemel in corde lapides reperti ſunt; quod quidem mirum ſed non ſine variis optimorum authorum teſtimoniis, id autem fieri poteſt, quoniam quæ in corde generantur, ut lapilli & oſſa non ei vim inferunt, ut extrema accidentia. *Petrus Borellus, obſerv.* 88. *cent.* 1.

SUBSECTIO PRIMA.

De Cordis Calculo.

RAri quidem Calculi inteſtinis ſunt, at rariores longè qui in ipſa cavitate cordis ſolidiſſimi reperiuntur: qualem ego aliquando in ſectione nobiliſſimæ fæminæ conſpexi: pondus, cum à Bibliotheca

mea

mea abſim, adſcribere non poſſum, curavi autem tunc temporis exactè eum depingi, & hiſtoriæ calculorum, *Johan. Kantmanni* adieci, totam cordis cavitatem adimplebat, corpore incurvo, colore cineritio, in cujus apice 2. veluti roſtra prominebant. *Bernardus Stieberus in Epiſt. ad Greg. Horſtium poſt obſ.* 47. *lib.* 4. *obſ. Greg. Horſtii.*

Mercatoris cujuſdam filia in febrem biliosam continuam incidit, cum dolore capitis, intumeſcentia ventris, & cardialgia frequenti; omnibus præſidiis irritis, naturæ tandem debitum ſolvit. Poſt mortem à collegis meis aperitur: abdomen ichore fœtido repletum, omentum putrefactum, lien atque hepar Schirrho laborans, pulmones pleuræ adnati, cor duplo majus bubulum referens, inveniuntur, quodque notatu dignum, circa valvulas dextri ventriculi calculus ex tartaro concretus, inſtar minoris caſtaneę nucis compreſſioris membranoſæ valvularum ſubſtantiæ adnatus conſpicitur, vehementioris Καρδιαλγίας procul dubio cauſa proxima. *Gregor. Horſtius in Epiſt. poſt obſerv.* 7. *lib.* 4.

Nobiliſſimus juvenis *D. Carolus* Comes de *Balcarras* 11. annos natus cùm tota æſtate præcedente (licet ante ab infantia uſque ſalubriter ſatis vixiſſet) febris quotidianæ impetum ſuſtinuiſſet, quam finitam ſubſequutæ ſunt frequentes intro aſſumptorum vomitiones, ut & nonnulla circa appetitum ſymptomata, præcluſa tandem obſtructa & intercepta ſanguinis & ſpirituum officina ſuffocatus obiit, diſſecto cadavere præſente medico ordinario, vis credibile eſt, quàm magnus Calculus duarum prorſus unciarum ponderis, ejuſdemque pariter cum corde figuræ ventriculos ipſius ambos undiquaque occupans ſit intus repertus.

Vir quidam Nobilis fideque digniſſimus mihi aliquando narravit in Nobiliſſimi Illuſtriſſimique *D. Georg. Huntilea*, Marchionis diſſecto poſt obitum corde lapillum fuiſſe repertum.

SUBSECTIO SECUNDA.

De cordis Calculo.

NUper in *Cæſaris* corde, qui palpitatione frequenter corripi ſolitus erat, veluti lapillus quidam niger repertus fuit. *Thomas Eraſtus conſil.* 10. *lib.* 3. *conſil. Cratonis, &c.*

In Imperatoris Maximiliani ſecundi corde ſecto inventi ſunt tres lapilli quantitate piſorum, unus interim major altero, colore rubigineo, frequenter vero cordis palpitatione gravi afficiebatur, dum viveret. *Joh. VVierus lib.* 4. de præſtigiis dæmonum, *cap.* 16.

Leydenſis quidam juvenis compotationibus nimium dedicus, in crebras inde cordis enxietates incidit; poſtea in Lypothymias & cordis palpitationes. Cibi potuſque erat avidiſſimus: ſed commeſtum ſæpe regerebat. Unde debilitas ſecuta ipſum decumbere juſſit, tum prædicta mala quotidie augeſcere, atque palpitatio tanta ſuborta fuit, ut in vehementiori animi commotione, ab aſtantibus audiri poſſet, quod ipſi tum valde dolorificum erat, eumque tandem vita privavit, thorace aperto, inventum fuit cor bovino non multò minus, quippe communem magnitudinem quater circiter excederet, increverat autem cor æqualiter ferè circa ſubſtantiam & cavitates, ipſaque ſubſtantia naturali erat ſolidior. Sed in villis ſepti intermedii tres calculi reperiebantur piſi circiter magnitudine, non admodum adhuc ſolidi, ſed arenacei & novaculæ cedentes. *Otho. Heurnius hiſt.* 18. *obſerv. Rarior.*

Quidam audaciſſimus latro palpitatione cordis frequenter corripi ſolitus, à magiſtratu apprehenſus, rotæ eſt affixus. Nos hujus cor viſcendi cupidi, poſtquam corpus in 4. partes eſt diſſectum, pulſans adhuc incidimus, & in ventriculo ejus dextro tres reperti lapilli ciceris magnitudine, coloris cinerei oblongi, pondere unius dragmæ, quos aliquot viri docti & curioſi, non tam viderunt quam admirati ſunt. *Zacutus Luſitanus obſerv.* 141. *lib.* 1. *Prax. Admirand.*

In

In muliere, quæ 4. menſium ſpatio incredibili urinæ cruciatu laboraverat, duo calculi reperti in corde cum multis abſceſſibus, integris renibus & veſica. *Jacob. Hollerius, lib.* 1. *De Morbis internis cap.* 9.

SECTIO LVII.

Pro Cordis dolore à verme in ventriculo provenierte.

FAber quidam lignarius cum à cordis dolore ferè perpetuo duobus jam annis graviter urgeretur, ac propterea quod eo ſæpius in mortis diſcrimen adductus fuerat, peritiſſimos quoſque noſtri ſæculi Medicos, ſed fruſtra conſulviſſet, tandem ad nos venit oratum, ut ſi quo modo poſſem, tanto malo ſuccurrerem; cœpi itaque mecum cogitare, an id fortè ex malo habitu cordis, ſive ille calidus frigiduſve eſſet, an ſiccus, ſimplex aut mixtus: ſed horum nullus certis indiciis oſtendebatur. Cordis enim natura nobilis tanto tempore hujuſmodi injuriam non toleraſſet; cum nullum ægritudinis genus imprimi in corde poſſit, quin hominem ad feſtinam mortem deducat, opinanti igitur mihi malignam aliquam & noxiam materiam in ventriculo detineri; quæ quod vicinus ſit locus cordi, ad ejus cervicem aſcendens hominem affligaret; viſum eſt eam quoquomodo propellere; quare medicamento vomitionem fieri jubeo. Eo etſi corrupta ac putrens materia expellitur, non tamen dolor remittitur, conſulo igitur, ut iterum vomitum experiatur: quem una intermiſſa diecula validiorem exhibeo: expulſaque eo eſt craſſior pituita, & cum ea vermis longitudinis digitorum 4. capite rubro, lævi rotundoque, quod piſi magnitudinem non excederet, cætero corpore lanugine quadam contecto, cauda furcata ad ſimilitudinem novæ lunæ: pedibus nixus quatuor, duobus in dexteriorem totidem in ſiniſteriorem partem coaptatis. Admiratus verbis formam Medicis eruditioribus oſtendo, nullum invenio qui monſtrum ſimile ſe vidiſſe unquam fateretur, aderat tamen ſenior quidam, ſed Medicæ artis imperitus, qui teſtatus eſt ſe ſimilem vidiſſe vermem vomitu quoque propulſum ab *Alexandro* quodam cœnobita; qui ſtatim ut ille ajebat, projecto eo, mortuus eſt, ocitabat autem hoc monſtrum cordis vermem, at contra æger noſter, ut primùm vermem ipſum evomuit ad priſtinam reverſus eſt ſanitatem. *Antonius Benivenius cap.* 2. de abditis morborum & ſanationum cauſis.

Vermes vomitione rejeci haud inſolens eſt, nobiſque non raro viſum, teſtatur & idem *Amatus Luſitanus curat.* 5. 6. & 10. *cent.* 1.

Generari autem poſſe in ventriculo, ut *Amatus* exiſtimat, difficile fuerit affirmare; veriſimilius eſt ex inteſtinis ad ventriculum pervenire. *Annotat. ad cap.* 2. *Benevenii.*

SECTIO LVIII.

De Cordis oſſe.

IN filii Typographi palpitatione cordis ſæpius laborantis medio cordis diſſecto, os tribus articulis conſtans, cavumque & arenoſa quadam materia repletum inveni. *Felix Platerus obſerv. lib.* 3. *pag.* 636.

Phthiſici cujuſdam defuncti cor tam vaſtum erat, ut ſæpe in bobus non majus ſit aut ponderoſius. In ſiniſtro ventriculo inventum fuit os nonnihil ſpongioſum & friabile calculis nonnullis per urinam excretis haud abſimile, triquetrum & propemodum cordis picti figuram repreſentans vel literam Y. *Thomas Bartholinus hiſt.* 50. *cent.* 1.

Cadaver *Urbani* octavi Pontif. *Romani* 1644. *Romæ* apertum fuit à *Johan. Trullo* Anatomico inſigni ad Pollincturam, repertum in ſiniſtro cordis ventriculo os triangulare literam T. Referens, & 5. Calculi in veſica fellea, ſinguli magnitudine nucis avellanæ. *Thomas Bartholinus hiſt.* 45. *cent.* 2.

SECTIO LIX.

De Cordis palpitatione.

PAlpitatio Cordis (Græcè παλμὸς τῆς καρδίας) eſt immoderata & violenta cordis concuſſio, quod ſibi moleſtum eſt ſtudentis excutere, illam efficit facultas motrix à re moleſta & aliena irritata, quæ irritant ſunt vapores & flatus in febribus malignis, menſium ſuppreſſione, & melancholia hypochondriaca, cor ſubeuntes, humores etiam putridi & acres, vel nimium copioſi, calculi item, oſſa & vermes, talia enim aliquoties in ipſis cordis ventriculis generantur, & tum palpitationem neceſſariò inducunt: tumores denique in pericardio exorti, & ſanguis in vulneribus ad cor effuſus, & ſpirituum etiam vitalium defectus, & calor in corde præter naturam, ut ſemper vehementiorem aliquem motum; ita etiam palpitationem, quæ motus eſt depravatus, excitant. Cauſæ externæ ſunt vehemens corporis commotio & excitatio, nimia excandeſcentia & ira, crapula, veneni aſſumptio, balnea calidiora, & animi paſſiones, ægros ad interitum, per ſyncopen non rarò præcipitat, amoto nimirum cordis motu.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cordis palpitatione.

JUvenis quidam vulneratus fuit in dorſo ſub ſcapula ſiniſtra, vulnere Thoracem tranſeunte; qui mox febre valida continua acuta correptus eſt; & in cordis palpitationem adeo vehementem, & violentam incidit, ut etiam extra domum, in qua æger decumbebat, à tranſeuntibus, palpitatio cordis exaudiretur, ut in vita ſimile caſum neque audierim neque viderim, neque à præceptoribus meis obſervatum compererim. Ad hunc juvenem cum ingreſſus eſſem, hanc gravem palpitationem animadverti ortum habere ex ſanguine intus remanente, vel ibidem concreto. Venam ſiniſtri brachii ſtatim tundere feci, & illicò à detractione ſanguinis, inſcio Chirurgo, meliſſam viridem, & borraginem accepi, contrivi herbas ne ab aſtantibus cognoſcerentur, eaſque ſupra tegulam mundam ignitam poſui aqua roſacea & aceti momento irroratas, quas cùm cordis regioni admoviſſem, miraculi ſeu incantamenti modo illicò ceſſavit cordis palpitatio, omnibus admirantibus. Hoc autem arcano, nulli niſi vero Pythagorico revelando aliquando uti videram præceptorem meum *Elidæum Paduanum* in Noſocomio *Bononiæ*. Verùm is ſolo Melyſſophyllo utebatur, nos borragine adjecimus. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 1. *l.* 17. *De cordis & Mammillarum affectibus.*

Juvenis quidam multo ſanguine abundans cùm ſubitò in cordis palpitationem incidiſſet; ſtatim venas ſecari juſſit, in mentem enim venit illud *Galeni* dictum *lib.* 5. de locis affectis *cap.* 2. quod palpitatio cordis pluribus integra valetudine degentibus, tum adoleſcentibus, tum adultis, ſubitò ſine alio accidente manifeſto evenire viſa eſt, atque omnes eos ſanguis detractio juvit, leniente deinde medicamento corpus purgavi. Poſtremò theriacam dedi ad ℈ ii ß. ſuperbibendo parum aquæ meliſſæ. Exterius etiam hoc Epithema cordi appoſui.

℞. Aq. meliſſ. & borrag. an. ℔ ß. aq. roſ. ℥ij. maceris, Cariophyll. Cinamom. lign. aloes, cortic. citri an. ʒß. Sem. ocymi. ℈ i. croci gr. v. vini odoriferi ℥ iij. ambr. moſch. an. gr. iij. F. Epithema cordiale quibus remediis, vel his ſimilibus, non ſolum hic juvenis, ſed alii multi convaluere. *Petrus Foreſtus obſerv.* 2. *lib.* 17.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cordis palpitatione.

ROndeletius optimum medicamentum parat & alimentum ex corde porci (in quo inditi ſunt Cariophylli) in veru aſſato, ſed prius in aqua cocto, ut caro tenerior fiat, vel

℞. Cord. porci, num. 2. cord. Cervi, vel bovis, num. 3. Cariophyll. galang. maj. & min. ſem. baſilici. an. ℥ß. macis ʒiij. flor. bugloſſ. borrag. an. p. i. flor. anthos p. iij. temperentur in vino malvatico per noctem & de-

& deſtillentur omnia in alembico, aqua ſervetur uſui.

℞. Aq. prædictæ ℥iv. Sacchar. parum. F. Iulepus. Aqua illa valet in omni paſſione cordis à materia frigida flatuoſa vel à vaporibus, vel à melancholia. Sed in materia calida adde aq. roſ. part. æq. & utatur cum aqua bugl. vel borrag. Doſis hujus aquæ eſt ℥ß. ſuperbibendo vini hippocratici ʒij. *Petrus Foreſtus Schol. obſ. 5. lib. 17.*

Pro Palpitatione cordis hac aqua uſus ſum, quæ cordi, cerebro, nervisque accomodatur.

℞. Cordis Cervi, vel hirci, porci domeſtici, vel *Sylveſtris* an. ℔i. abluantur vino malvatico, & incidantur in parvas portiones, addendo fol. meliſſ. majoran. an. Mj. flor. bugl. borrag. viol. roſ. ſcabioſ. Cariophyll. hortenſ. an. p. j. ſem. ocymi ʒi. ſem. Citri ʒß. Cariophyll. ʒij. cinamom. ʒvi. macis, Santali citrini, lign. aloes, an. ʒi. incidantur & contundantur, adde vini malvatici ℔ij. ſucci limonum ℥i. vel in illius defectu Syrup. illius, deſtillentur in Baln. M. donec aqua non amplius odorem ſpiret, tunc enim ſatis eſt, ſervetur ad uſum benè obturata, & rectificetur in calore ſolis vel alio. *Felix Platerus, obſ. lib. 1. pag. 236.*

Exterius theriaca vetus cum vino generoſo & croci modico, cordis regioni illita, palpitationibus inſigniter ſuccurrere ſolet. *Hieronymus Mercurialis, conſult. 112. tom. 1.*

Remedium eſto mixtura ſimplex, cujus medicamenti nomen quidem abſonum videtur, ſed ſi res eſt integra parùm refert. Componitur autem è ſpiritu theriacali & tartari. Utimur eadem mixtura in morbis malignis etiam. *VVolfangus Hœferus, lib. 2. Herc. Med. cap. 1.*

Mixtura ſimplex ita fit. ℞. Spirit. theriacal. camphor. part. 5. ſpir. tartar. correct. part. iv. ſpirt. vitrol. correct. part. 1. Hi ſpiritus invicem miſceantur, & ſtent per aliquot ſeptimanas in digeſtione in vitro anguſti orifici, vel in balneo vel in hypocauſto calido. Poſtea tranſcolentur, & uſui reſerventur. Doſis in adultioribus ʒi. vel ℈iv. cum aq. ſcord. vel Card. bened. in junioribus ʒß. vel ℈ij. plus minuſve pro ætatis ratione. *Philippus Grulingius in Florilegio part. octava, capit. ſexto.*

Cardiacæ decoctum aut pulvis ſaccharo mixtus & exhibitus in palpitatione cordis, lienis morbis & affectibus hyſtericis mirandæ virtutis & efficaciæ medicamentum eſt. *D. Bovvle referente Joh. Ratio in Catal. Plant. Angliæ.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Cordis palpitatione.

PUrgatione peracta ſine qua viſcera attemperari nequeunt, ad roboranda viſcera, cor nimirum & ventriculum, tantiſper refrigerata, & ad jecur impensè calidum attemperandum, exhibeatur hoc conditum.

Conſerv. roſ. conſ. flor. Cichor. borrag. & bugl. an. ℥i. ſpec. triaſantal. diamarg. frig. diatrion. piperon. an. ʒi. Syrup. de Cichor. mivæ Citoneor. aromaticæ. Syrup. de cortic. citri, ℥iß. Spec. diambr. diamoſch. d. an. ℈i. M. F. Electuarium addendo fol. auri puriſs. numero x. cujus ʒvi. vel ℥ß. præbeantur duabus horis ante prandium, cum vino vel altero hauſtu vini albi generoſi, decem diebus continuis. Linimento pro cordis regione ex theriaca vino albo generoſo liquata cum croci modico quàm maximè probo. *Ioh. Zecchius conſult. 29.*

Exterius admotum hyacinthum gemmam, regioni cordis, tum etiam corollam ex rubro corallio, ſiniſtro brachio ſupra manum aliquoties circumvolutam continuò geſtatam manifeſto experimento comperimus eos juvaſſe, quibus cor tremit, & palpitat. Unguentum etiam hic addam quo aliàs olim præſcribente *Antonio Guainerio* inſigni medico, ad cordis anguſtias, ego fœliciter ſum uſus in cordis palpitatione.

℞. Ol. è flor. nimph. luteæ. ℥iß. flor. nymph luteæ. ʒi. corall. rubr. ſantal. citrin. ſem. acetoſ. an. ℈ß. margarit. præp. lig. aloes odor. oſſis è corde cervi an. g. vii. Camphor. gr. iij. F. omnium pulvis M. & cum cera alba lota in aqua nymphææ q. ſ. f. ſ. a. unguentum cordiale, quo illinatur cordis regio. *Reinerus Solenander. conſil. 10. ſect. 3.*

Ma-

Maximilianus 2. Imperator nullum expertus eſt præſtantius remedium in cordis palpitatione, quàm theriacam extra adhibitam, negari certè non poteſt, medicamenta externa, ut ſunt unguenta, balſama. Epithemata, arteriis & cordi applicata multum prodeſſe ægrotis morbi gravitate & diuturnitate debilitatis. Sed advertendum, talia medicamenta cordialia, etſi cor in medio ſitum eſt, melius applicari non in medio pectoris, quod cartilaginoſum eſt, ſed paulò infra mamillam ſiniſtram, quo vergit cordis mucro. *Vvolfgangus Hœferus, Hercul. Medic. lib.* 2. *cap.* 3.

Extra applicentur Sacculi è meliſſa, flor. lavend. borrag. bugl. & aliis cordialibus parati ac vino albo & aqua roſ. irrotati. Ut.

♃. Flor. roſ. roſmar. an. ℨii. lavend. ℨi. ſem. angelicæ, cortic. citri, cariophyll. cinam. macis, an. ℨß. croci ℈i. moſch. ambr. an. gr. vi. cum Syndone rubra F. Sacculus qui vino albo, & aq. roſ. irroratus, regioni cordis tepide applicetur *Daniel Senertus. Pract. lib.* 2. *part.* 4. *cap.* 4.

♃. Conſerv. meliſſ. anthos. fl. borrag. & Cariophylli noſtratis, an. ℥i. conf. alKer. & theriac. veter. an. ℨi. pulv. el. diambr. & diamoſch. d. an. ℈i. cum Syrup. de cortice Citri, fiat opiata qua utatur frequenter.

♃. Aq. bugl. roſ. & flor. aurantiorum. an. ℥ii. Syrup. Cariophyll. ℥iß. aq. cinam. ℥ß. Spirit. roſ. ℨij. Confect. AlKerm. ℨi. M. ſumentur cochl. ij. per intervalla.

♃. Unguenti roſac. ℥ß. ol. Cinnamom. & Cariophyll. an. gutt. vi. moſc. ambr. an. gr. iv. M. F. Linimentum quo illinatur regio cordis.

Clyſteres purgantes & carminantes frequenter injecti, flatuoſam materia potenter evacuant & diſcutiunt. Quidam practici admovent thoraci cucurbitulas ſine ſcarificatione, quibus magnam vim tribuunt diſcutiendis ac digerendis flatuoſis ſpiritibus, qui in partibus internis incluſi continentur. Alii hypocondriis admovent, quando in iis locis mali minera reſidet. Alii commendant rhaponticum verum, ad ℈ij. cum vino exhibitum, aut vino in quo eadem radix macerata fuerit. *Lazarus River. Prax. Med. lib.* 8. *cap.* 2.

SECTIO LX.

De Corde pilis referta.

LAtor quidam è patibulo quo ſuſpenſus fuerat, veluti jam mortuus, ſed qui tamen adhuc viveret, depoſitus atque curatus convaluit: verùm ut erat homo ingenio malo pravoque ad eadem ſtatim ſcelera revolutus, pro quibus antea extremum promeruerat ſupplicium, iterum capitur, atque ſuſpenditur. Hominis admirati nequitiam, mortui cadaver incidendum curavimus: & inventum eſt cor ejus ob eximiam caliditatem undique pilis refertum. Hoc idem inventum eſt in corde Ariſtomenis Græci, qui ſolus perhibetur integras acies pugnando in fugam vertiſſe. Eſt ergo non tantum, ſceleſti ingenii ſignum, ſed quandoque etiam raræ fortitudinis. *Antonius Benevenius cap.* 38. *lib.* de abditis morborum & ſanationum.

SECTIO LXI.

De Corio humano.

CElebres ſunt corii humani præparati in medicina uſus. Cingula enim inde conficiuntnr & lota: quibus per medium diſcinctæ puerperæ fœliciter fœtum enituntur. Hyſtericas quoque paſſiones, ſeu uteri adſcenſum Corii humani cingulum comprimit; quod non ſemel expertus ſum, & apud non paucas hyſtericas iſto vinculo gratiam merui, in ſpaſmis manuum pedumque ex eodem corio auxilium ſæpe petitur, circa carpum cingulum ex corio humano matronæ convulſionibus brachii ſiniſtri correptæ poſt inunctionem applicuit cum ſucceſſu. *Hildanus, cent.* 3. *obſerv.* 9.

In vino ſexagenario aulico Epilepſiæ Paroxyſmum ſedatum eſſe corio humano quo collum cinxerat, meminit *Becherus, lib.* 2. *Microc. Med. cap.* 1. *Thomas Bartholinus, Hiſt.* 87. *cent.* 3.

SECTIO LXII.

Pro Cornea male affecta à Scoria Chalybis.

RUſticus quidam cum Chalybem emeret, optimumque eligere vellet & pro-

proinde ut fieri ſolet, fruſtum contra fruſtum allideret; Scintilla ipſi in illam corneæ partem, ubi iris conſpicitur, proſiliit, ibidemque membranæ firmiter inhæſit, idque non ſine dolore maximo, cum fruſtra per plures dies adhibita fuiſſent remedia, en uxor mea remedium longè aptiſſimum excogitat. Interim enim dum ego ambabus manibus palpebras aperio, illa magnetem oculo quàm proxime æger id ſufferre potuit, admovet, id cum aliquoties & quidem repetitis vicibus feciſſemus (non diu enim lucem qua tamen hac in re ſummoperè opus fuit, ſufferre potuit) tandem Scoria ex oculo nobis omnibus videntibus ad lapidem proſiliit. Poſtea applicato collyrio anodyno brevi convaluit, fuit hæc quidem curatio ingenioſa ſatis. *Gull. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 21. *cent.* 5.

Quædam mulier infimæ ſortis maculam habebat in oculo, cui conſilium dedi, ut bis in die ſucci rutæ guttam unicam in oculum inſtillaret, quod cum ſatis diu continuaſſet macula prorſus abſumpta eſt, *Samuel Formius, obſerv.* 28.

SECTIO LXIII.

Pro Corneæ Cancro.

PRæmiſſis veneſectione & debita purgatione, aqua ſequens pro collyrio & oculi ablutione erit præſtantiſſima.

℞. Rad. ſcrophular. maj. & geran. Robertian. an. Mij. arnogloſſ. ſolan. borrag bugloſſ. portulac. euphraſ. beton. an. M. i. ranar. virid. album ovor. an. num. 12. ſem. fœnugræc. & cydon. an. ℥i. Radices & ſemina contundantur, & folia incidantur; deinde affunde aq. roſ. & euphraſ. an. ℔. 1. M. omnia & deſtillentur in alembico plumbeo. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib.* 2. *capit.* 12.

SECTIO LXIV.

Pro Corneæ ruptura.

CUratio hujus affectus glutinantibus remediis tentanda eſt. Præmiſſis ergo univerſalibus, venæſectione ſcilicet & purgatione ſi eæ neceſſariæ ſint, aſtringentia & glutinantia oculo admoveantur. In oculum inſtilletur albumen ovi, cui trochiſci albi *Rhaſis* admiſceantur; Eadem pars foveatur decocto roſ. rubr. fol. polygoni, rubi, burſæ paſtoris & plantag. in vino aſtringenti parato, ſi non adſit inflammatio, alioquin aqua ſimplici. Vel.

℞. Carnis cydon. ℔ß. roſ. rubr. p. iij. acaciæ ʒij. croci ℈i. decoq. in vino aſtringenti, & fiat cataplaſma parti applicandum. Ad integram conſolidationem ſequens collyrium adhibeatur.

℞. Aloes lotæ, tutiæ præp. & ſarcocoll. nutrit. in lacte muliebri, an. ℈ß. croci gr. v. cum mucilagine gumi tragacanth. f. collyrium. *Lazarus Riverius. Prax. Medic. lib.* 2. *cap.* 13.

SECTIO LXV.

Pro Corneæ & Adnatæ ulceribus.

CUratio hujus affectus, quemadmodum & reliquorum ulcerum, detergentibus & exſiccantibus perficitur, quæ tamen mitiſſima eſſe debent, propter partis mollitiem & exquiſitum ſenſum: Præmittenda tamen ea, qua fluxionem ab oculis revellunt, eamque reprimunt, qualia in ophthalmia fuere propoſita. Detergentia & exſiccata moderata ſunt; ſaccharum, mel, crocus, myrrha, thus, aloe, ſarcocolla, tutia & ceruſſa. Ex quibus formulæ ſequentes componi poterunt.

℞. Decocti hord. & fœnugræc. ℥iv. mell. opt. ℥ß. vel ſyrup. de roſ. ſicc. ℥i. M. f. collyrium quo oculi ſæpe abluantur. Vel.

℞. Aq. verben. & plant. an. ℥ij. Sacch. cand. ℥ß. M. pro collirio. Vel

℞. Aq. mell. in B. M. deſtillat. & aq. roſ. an. part. æq. Vel

℞. Ovum coctione induratum & à putamine mundatum. Dividatur in 2. partes, & detracto vitello, repleatur fovea ſaccharo cando pulverato: optimè ligetur, & ponatur in cella vinaria, extillabit liquor, qui detergendis ulceribus ſine morſu valde idoneus eſt. Et ſi potentius remedium deſideres, myrrha pulverata cum ſacch. cando admiſcenda eſt.

Montanus pulverem ſequentem valde commendat.

℞. Al-

℞. Album. ovor. rec. num. 20. ponantur in vaſe ſtanneo ad ſolem donec exſiccentur poſtea pulveriſentur ſubtiliſſimè cum equali pondere ſacchar. & pulvis immittatur in oculos qui ſine eroſione plurimum adjuvat.

In progreſſu morbi, ſi potentius detergendum ſit & exſiccandum, adde collyriis prædictis troch. albos *Rhaſis*, thus, aloen myrrham, ſarcocollam & alia hujuſmodi parva tamen doſi, ne oculos exaſperent: & iis etiam lac albumen ovi, mucilagines, aliaque anodyna addi poterunt. Tutia præ cęteris valet, quia minimè dolorifica eſt, & ſine morſu ſiccat ac cicatricem inducit: ideo collyria, & unguenta ex ea parata utiliſſima ſunt. Et præ cæteris unguentum in ophthalmiæ curatione deſcriptum quod magnam tutiæ quantitatem recipit, erit utiliſſimum, quod ſic ſe habet.

℞. Tutiæ præparat ℥iß. camphor. ʒi. virid. æris gr. XII. Tutiam cum camphora ſimul contere in mortario, æs ſeorſim; omnia verò ad pulveris impalpabilis conſiſtentiam. Tum recipe butyri rec. ℥i. aq. roſ. ʒi. Bulliant leniter ſimul, & ab igne remotis, primùm tutiam cum camphora; deinde æs viride ſenſim immiſce, agitato optimè, & in vaſe vitreo reconde, f. unguentum, quod per ſericum tranſcoletur. Probatiſſimum eſt ad oculorum inflammationes, & palpebrarum pruritus & lachrymas ſingulare remedium.

Collyrii valde detergentis & exſiccantis ac cicatricem inducentis formula talis eſſe poterit.

℞. Sarcocoll. nutrit. in aq. roſ. ceruſſ. & aloes lot. myrrh. tutiæ præpar. an. ʒß. ſacch. cand. ʒi. cum mucilag. gummi tragac. in aq. roſ. extract. f. collyrium, quo palpebræ illinantur. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib. 2. cap.* 11.

SECTIO LXVI.

Pro Coryza.

CUratio hujus affectus à catarrhi curatione deſumenda eſt: eaſdem enim evacuationes, revulſiones & derivationes poſtulat, niſi quod errhina huic uſurpanda non ſunt, ne nimium ad partem affectam attrahant; Sed apophlegmatiſmi & maſticatoria poſt univerſalia maximè convenient. Præter dicta remedia authores nonnulla commendant, quæ coryzæ compeſcendæ peculiariter conveniunt, ut vapor decoctæ majoranæ naribus exceptus, vel aqua majoranæ naribus excepta. Vapor aceti in ferream laminam candentem infuſi ad idem confert; idque efficaciùs, ſi in aceto roſæ rubræ prius infundantur. Si fluxio valde frigida fuerit, ſuffitus ſicci ex nigella, thure, aliiſque in prunas conjectis, erunt utiliſſimi: his enim frigida cerebri intemperies corrigitur, & ſuperflua humiditas abſumitur. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib.* 4. *cap.* 5.

SECTIO LXVII.

De Coxendicis Dolore & Laxatione.

COxendicis dolor (Græcè ἰσχίας) arthritidis ſpecies eſt coxam occupantis, pars affecta licet præcipuè ſit coxæ articulus, quandoque tamen in lumbis; ſumma nate, & oſſe ſacro conſiſtit. Dolor enim atrox in omnibus illis locis perpetuò ſe prodit, & in femur quoque tibiamque & extremum pedem deducitur, mediantibus nervis lumborum & oſſis ſacri partes has infernas pertingentibus. Eandem pariter cum Arthritide agnoſcit cauſam: non niſi difficulter curationem admittit hoc malum, propter cavitatis oſſis iſchii profunditatem, & materiæ multitudinem: ſi diu perſeverent, coxæ tandem luxationem infert, quam nullæ machinæ curare poſſunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Coxendici Dolore.

UT Anodynis primum ſolvatur tentandum, fotu nimirum ex decocto flor. chamæm melilot. fœnugræc. ſem. lini abſinth. & origan. cui quidem vel conſimili medicamento ſæpius repetito, ſi dolor non ceſſerit, ad validiora localia tranſeundum. Inter quæ Emplaſtrum ex Sulphuris & picis partibus æqualibus ſedi affectæ admo-

tum, geſtandumque donec ſponte ſua decidat. *Galenus* ex *Andromacho*, *lib.* 10. *De comp. med.* ſec. locos *cap.* 1. magnopere extollit. Ceratum etiam nobis valde familiare huic operi accommodatiſſimum conficitur ex bdellio, ammoniato, opoponac. myrrha & reſina pini, omnium autem efficaciſſimum eſt, quod à *Galeno* ex *Democriti* monumentis, *lib.* 10. *De comp. med.* ſec. loc. *cap.* 2. mirificè celebratur. Paratur autem ex Iberidis radice exactè contuſa atque ſuilla axungia veteri excepta, linteoque denſiore Emplaſtri modo affecto loco admota, ibique per tres horas detenta: cæterum in affectu contumaciſſimo, rebelli, & aliis remediis ex arte adminiſtratis minimè cedente, ad validiora ut ad phænigmos etiam & inuſtiones *Hippocratis* more confugiendum, corpore tamen iterum, atque iterum exactè perpurgat; omnibus prægreſſis averſoriis auxiliis. In curationis principio, corpore ſaltem ſemel nonnihil purgato, venam ſecandam omnino conſulo Sanguinem ex vena poplitis vel malleoli lateris affectis detrahendum nemini in dubium revocari debet; quod miſſo ex hac vena ſanguine, inſignis derivatio obtineatur. Sanguis quoque è venis, quæ in ſede ſunt per hirudines admotas evocatus, mirum in modum iſchiadicis opitulatur. Cauterium etiam paulò ſubtus genu in parte exteriore lateris affecti inuſtum derivationis cauſa ſummoperè commendamus; quemadmodum & alterum in brachio oppoſito averſionis gratia. *Joh. Zecchius*, *conſ.* 43.

Ad Dolores coxendicis præſtantiſſimus eſt Balſamus ſulphuris terebinthinatus, ſi paucis ejus guttis pars affecta illinatur quo ſæpius una nocte curavi homines miſeros. *Franciſcus Sylvius*, *prax. medic. lib.* 10. *cap.* 50. *paragraph.* 24.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Coxæ Laxatione.

CAput femoris ſi excidat, nunquam in ſuam capſulam poteſt reduci, ſique hoc tentetur, fruſtaneus erit labor, tendines enim & ligamenta per affluxum aliorum humorum emollita, & lubrica facta, caput femoris retinere nunquam poſſunt. Hinc facilè intelligitur Adoleſcentem hunc cui coxa excidit, perpetuò claudicaturum. Inanis etiam eſt & inutilis labor, quando ægrum calidioribus unguentis ad tabem membrorum uſitatis, ex pyrethro, euphorbio, ſem. ſinap. ſimilibuſque excruciant: quandiu enim cauſa tabis, quæ eſt dislocatio, abundantia mucoris quæ vaſa obſtruit, & diſtortio vaſorum non tollitur, tabi mederi non poterit quiſpiam. Rebus ſic ſtantibus, coxarum reſtitutio naturalis fieri nequit. Optimum ergo ſi coxa totumque crus omnibus remediis quantum poſſibile corroboretur. Obſervanda autem in hac cura ſequentia. 1. Quod ęgrotus in diępta omnes cibos frigidos humidos pituitam generantes, omneſque ſuperfluitates fugiat; talibuſque veſcatur quæ boni ſunt nutrimenti; hiſce miſcenda ſemper ſunt quæ nervoſas roborent partes, ut ſunt roſmarinus, ſalvia, majorana, cortex Citri, aurantiorum: ex hiſce memoratis herbis F. decoctum: eædemque herbæ cereviſiæ imponantur, & bibat. 2. Coxa extenſionibus & rebus acribus non vexetur, potius roboretur, quod commodè fit emollientibus, ſed potiſſimum aſtringentibus: inde perſpicere in proclivi eſt, quod olea recommendata uti ol. lumbric. aneth. chamæm. lilior. alb. &c. morbo ſint inconvenientia; licet lumbrici ſingularem quandam poſſideant proprietatem in talibus affectibus. 3. Quia ob vitam ſedentariam exercitiorumque defectum copioſa generatur pituita, & ad locum affectum tanquam imbecillem partem defertur, corpus ſæpius purgetur benignis & placidis medicinis: vomitus etiam ſi interdum accedat, non nocebit. Corpore diæta & purgationibus præparato, fiat ſacculus tantus quantus totam tegat coxam ex ſequentibus herbis, & latitudinem pollicis impleatur, interbaſtetur, terque, quaterque bulliat, & imponatur.

℞. Fol. flor. beton. roſmar. ſalv. prim. veris lavend. origan. abſinth. an. M. i. roſ. gran. juniperi, muſci querni an. M. ii. ſem. aniſ. ℥ii. incidantur omnia groſſo modo, de his herbis q. ſ. ſacculo indatur, addatur ſalis M. ß. & in duabus menſuris aquæ coquatur calideque, imponatur, hic ſacculus tres vel quatuor dies efficax eſt.

Coxa ita manè & veſperi fomentata, totum

totum crus, cōxa & os ſacrum ſucco lumbricorum inungatur, & tantiſper fricetur, donec benè abſorptus fuerit. Succus hoc modo præparetur.

℞. Craſſiſſimorum lumbricorum, Mij. vel iij. ſingulis ſordes extrahantur, & exprimantur digitis (non enim vino abluendi) concidantur minutiſſimè, poſtea injiciantur cyatho ſtanneo vel argento, affundantur aq. flor. lavend. & baccar. juniperi (quæ non cum vino ſint deſtillatæ) an. ℥iij. ſalis ℥i. cyathus obturetur veſica humectata ne quidpiam expiret: deinde aquæ inponatur & coquatur quatuor vel quinque horas, refrigerato cyatho veſica auferatur, & ſuccus per pannum craſſum exprimatur, indaturque vitro anguſti orifici, addaturque aliquid ole. amygd. d. vel lumbric. hoc modo per multos conſervatur dies. Utiliſſimus etiam eſt hic ſuccus in tabe membrorum, corroborat nervoſas partes, reſeratque obſtructiones arteriarum & venarum. Coxa & crure hoc ſucco benè inuncto, Emplaſtrum ſequens molli inducatur corio, totique imponatur coxæ.

℞. Emplaſtr. diapalm. ℥iv. ceræ novæ, ℥ij. gummi elemi, tacamach. an. ℥j. maſtich. olibam. an. ʒx. lumbric. tereſtr. ſubtiliſſ. pulverator. ℥iß. pulv. roſ. ruber. myrtill. balauſt. ivæ arthetic. flor. hyperic. an. ʒij. diſſolvantur gummata lentiſſimo igne in ſ. q. ole. lumbric. & percolentur per linteum, poſtea commiſceantur omnia cum emplaſtro ſupradicto, & cera liquefacta fiatque maſſa addendo nonnihil ol. gran. juniperi & ſpicæ.

Balneo ex herbis ad ſacculum pręſcriptis addito pauco ſale & alumine, comodè etiam uti poterit, totumque crus in eo lavare; finito balneo per horam in lecto quieſcat, ſuccoque fricari & Emplaſtrum imponi curet. In uſu balnei & ſacculi corpus ſit quietum, ne natura impediatur: ſi iterum ambulare incipiat, calceus altior in quantum crus brevius paretur, ne corpus plus imbecilli quàm ſanæ incumbat parti, hoc proceſſu, divina juvante gratia, plures ſanavi, quod ſine fulcro ſive baculo incedere potuerint, loco ſucci lumbric. inſervire poſſunt aquæ betonic. ſalv. prim. veris, lavendulæ, gran. juniperi ſine vino præparatæ. In me ipſo, enim expertus ſum, vinum internè & externè uſurpatum, nervoſis nocere partibus. Uſtio enim coxæ non contemnenda, ſed magni facienda, egregios enim & fœlices ſucceſſus in coxarum affectibus inde ſecutos eſſe veriſſimè vidi. *Guil. Fabrit. Hildanus obſ.* 100. *cent.* 3.

Spigelius os occygis à partu luxatum nobili matronę ſola faſcia reſtituit, *Ioh. Rodius, obſerv.* 80. *cent.* 3.

SECTIO LXVIII.

De Cranii depreſſione & fractura.

CRanii fractura (Grecè κάταγμα τοῦ κρανίου) ſolutio eſt continui in cranio à vi exteriore facta, ejus ſecundum *Hippocr. lib. De capitis Vulneribus*, quinque ſunt ſpecies. Prima dicitur ῥωγμὴ & ῥῆξις (à ῥήσσω vel ῥήγνυμι, frango) Latinè verò rima ſeu fiſſura: à re gravi & contundenti, aliquando & ab incidenti & acuta provenit. Accidere ſolet oſſibus durioribus, mollia enim cedunt, & non finduntur: hæc vel conſpicua eſt, vel adeo plerumque tenuis, ut ſenſum prorſus lateat, quæ medio modo ſe habet, τριχισμὸς appellatur, ſeu capillaris, rurſus vel brevis eſt vel longa, recta vel curva, in externa lamina, illæſa interna, vel è contra in interna, integra manente externa, aliquando denique totum cranium rimam contrait. Secunda ſpecies vocari ſolet φλάσις & θλάσις (à φλάω & θλάω contundo) Latinè contuſio ſeu colliſio. Fit dum ab irruente violenter intrinſecus, aut obſtante duro aliquo & obtuſo corpore, os ita contunditur, & deprimitur, ut licet, ejus continuitas integra foris ad ſenſum appareat, intus tamen multæ latent diviſiones in oſſe contuſo. Tertia eſt σφάσις ſeu ἔμφλασις, Latine, depreſſio, cum os ſinditur, & ſimul introcedit, ita ut fragmentum intus detruſum cerebrum vel pungat, vel comprimat; quod ſi in ſublimi, dum extrahitur telum, attollatur. *Galeno* dicitur καμάρωσις & καμάρωμα (à καμάρα fornix, teſtudo, (Quarta eſt ἕδρη, Latinè ſedes ſeu veſtigium, cum telùm acutum cranium ita lædit, ut ſui veſtigium, relinquat: huc pertinet punctura à ſtylo,

cultro, vel alterius rei acute cuſpide facta, nunc externam ſaltem, nunc utramque cranii tabulam penetrans; inciſio Pariter ab inſtrumento acuto, & benè ſcindente, ita ut ſuum naturalem ſitum ad huc obtineat, & veſtigium in oſſe inciſo appareat. Dedolatio etiam huc refertur, quæ Græcè dicitur διακοπή, eſt cum aliquid de ſuperficie cranii abſcinditur. Quintam ſpeciem vocat *Hippocr.* ξυμφορόν, *i. e.* Infortunium, *Paulus* vero ab *Ægineta*, ἀπήχημα Latini autem contra fiſſuram ſeu reſonitum, & eſt cum in alia parte cranium percutitur, & in alia finditur, aut in eodem oſſe, aut in diverſis, accidit dum percuſſione impulſus aer intra diploen concluſus parti alteri crani alliſus ipſum perfringat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cranio depreſſo.

IN pueris ſæpiſſimè hujuſmodi depreſſiones cranii abraſis crinibus, & appoſita cucurbita, naribuſque & ore clauſis quemadmodum *Ambr. Paræus* Chirurgus æterna laude digniſſimus, *lib.* 10. *cap.* 5. rectè docuit, in naturalem ſitum repoſui: vel emplaſtrum aliquod tenaciter adhæreſcens, veluti ex pice, reſina, colophonia, & gummi elemi in medio oſſis depreſſi applicetur, vel hoc quod tenacius adhæret.

℞. Farin. tritici, ℥i. ichthyocoll. in aq. beton. & ſalv. diſſolut. ʒß. pulv. maſtich. thur. farin. volatilis, ſang. dracon. gypſi, an. ʒiß. M. coque in aq. beton. & ſalviæ, ad juſtam conſiſtentiam applicetur calidè, quamprimum undique agglutinatum & exſiccatum fuerit emplaſtrum, vi auferatur; ſic enim attracta cute & pericranio, cranium depreſſum ſimul elevabitur: id ſi prima vice minus ſucceſſerit, ab opere tamen minimè deſiſtendum, ſed denuò novum emplaſtrum applicandum, & ut antea vi auferendum. Sit Emplaſtrum ejus magnitudinis, ut tantum tertiam circiter partem impreſſionis crani cooperiat, ſic enim in ablatione minor erit dolor, & facilius impreſſum cranium elevabitur. Si hinc dolor aliquis oritur, locus inungendus eſt oleo roſac. aut myrtino, & de vitell. ovo; habeat preterea emplaſtrum in medio funiculum, quo à Chirurgo apprehendi poſſit. Dum vero Chirurgus emplaſtrum aufert, os & nares infantis claudendæ ſunt, ſi in flato cerebro propter retentione in ipſo ſpiritum, cranium impreſſum facilius in ſitum naturalem relevabitur. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 5. *cent.* 2.

Puelula quædam 18. menſes nata per ſcalas decidit, & capite illiſo in lapidem, facta fuit crannii depreſſio inter ſuturam ſagitalem & coronalem magnitudinis dimidiæ nucis: ad quam vocatus, raſo capillitio, parti cucurbitulam admovi ſine ſcarificatione, & conſequenter iterum admovi cum ſcarificatione. Poſtea applicui cataplaſma ex furfure, pane cum roſis & vino compoſitum, idque iteravi bis in die, per quinque vel ſex dies, iterando cucurbitulæ applicationem ſine ſcarificatione, ante ſingulas admotiones Cataplaſmatis; deinde per quatuor aut quinque dies ſolum Cataplaſma admovendo, tumor à cucurbita excitatus diſcuſſus eſt, & depreſſio ſublata apparuit, atque os ad ſuum naturalem locum reſtitutum. *Samuel Fornerius, obſerv.* 14.

In multis Crannii depreſſio curata eſt, admota poſt unam vel alteram phlebotomiam, ſupra depreſſionem cucurbitula cum multa flamma; addita interdum inciſione, multis aliquando ſcarificationibus, & interdum ſine illis. *D. Des Grands prez, obſerv.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cranii fractura.

UNdecimo die morbi cum æger pro deplorato habebatur, cranium cum ſucceſſu perforatum fuiſſe obſervavi. Hiſtoriam hic recenſere non gravabor.

Anno 1586. Sexagenarius quidam in bregma ſiniſtrum percuſſus fuit, cũ cranii fractione & depreſſione cecidit mox in terram, cibum indigeſtum evomuit; & loquelam amiſit. Curatio ab initio Barbitonſori commiſſa fuit; quum verò omnia in pejus ruere vidiſſent adſtantes, *Janum Antonium Saracenum* Medicum longè cele-

celeberrimum, & *Johannem Griffonium* Chirurgum peritiſſimum præceptorem meum fideliſſimum in conſilium vocatum. Pervenimus itaque ad ægrum decimo die morbi ſub veſperam, ipſumque ardentiſſima febre laborantem delirantem, & abſque loquela invenimus; vulnus anguſtum & fractura cranii aderat: verùm etſi rem in anguſtiis poſitam ſatis ſuperque nobis palam eſſet; adſtantium tamen petitionibus commoti, facta prius prognoſticatione, curationem ſic aggreſſi ſumus: injecto enemate & exonerata alvo crines abraſimus, totumque caput ol. roſac. & myrtill. inunximus: deinde cutem & pericranium in formam crucis incidimus, craniumque denudavimus, nec non pulvillis ex ſtupis ſuavibus præparatis & albumini ovi intinctis vulnus implevimus. Sequenti die oſſiculis nonnullis quæ à prima tabula ſeparata erant, extractis, cranium perforavimus, & quod aſperum in oſſe inſtrumento lenticulari, lævigavimus. Poſtea panum Sericeum melle roſaceo parumque ol. roſac. (Propter dolorem immenſum) tinctum cerebro impoſuimus, totum verò vulnus ſequenti digeſtivo implevimus.

♃. Terebint. lotæ in aq. beton. & ſalv. ℥i. olei roſac. ℥iß. olei de vitell. ovor. ʒii gummi elemi lentiſſimo igne cum ſupradictis oleis diſſoluti & percolati ℥i. croci pulveriſ. ℈i. vitell. ovor. numero 2. M. F. Unguentum quo impoſito vulneri, Emplaſtrum Baſiliconis applicuimus; totumque caput & collum ol. roſac. & myrtill. inunximus. Eo die iterum Clyſterem injecimus, optimamque victus rationem præſcripſimus; atque iſta methodo per dies aliquot proceſſimus. Iterim pus per factum foramen effluxit, & febris reliquaque ſymptomata paulatim remiſerunt: ſedato dolore & inflammatione, melli roſato quod membranæ imponendum erat, guttulam unam aut alteram atque vite admiſcuimus, & vulneri ſequens mundificativum impoſuimus.

♃. Pulver. rad. caryophyllat. angelic. ariſtol. rot. irid. flor. an. ʒi. extract. ſalv. beton. an. ℈ii. gummi elemi in oleo roſac. diſſolut. ʒii. M. & F. cum melle roſ. q. ſ. parumque aq. vitæ unguentum in mortario. Tandem ſedato Emplaſtrum applicuimus.

♃. Emplaſtr. de beton. ℥iv. gummi elemi in oleo roſat. diſſolut. ℥i. pulv. roſ. odorifer. myrtill. an. ʒi. maſtich. cal. aromat. angelic. caryophyllat. an. ʒiß. cum q. ſ. ol. roſac. parumque ceræ fiat emplaſtrum.

Interim dum vulnus hac methodo curavimus, ſingulis aut alternis diebus, alvo ſponte non reſpondente, clyſteres injecimus: per intervalla quoque ſyrupo roſat. ſolut. comp. cum. rheo. agar. & ſena, manna item, & caſſia corpus leniter expurgavimus. Sic divino favore, magna cum admiratione adſtantium ſanitati reſtitutus fuit. *Guil. Fabrit. Hild. obſ.* 4. *cent.* 4.

Emplaſtrum de betonica cujus hic fit mentio, deſcribitur in hunc modum à *Foreſto, lib. 6. obſerv. Chirurg. obſerv.* 43.

♃. Therebinth. reſin. pini, ceræ novæ, an. ℥iv. pulv. betonic. ℥iß. maſtich. thuris, an. ℥ß. mummiæ, ʒiii. F. maſſa. S. A.

Ante annos 10. vocatus fui à quodam ruſtico ut ipſius viſerem ſororem, quæ vulnus contuſum in dextro oſſe bregmatis, cum fractura & impreſſione Cranii acceperat. Evomuit mox ab initio bilioſum humorem, & cibum indigeſtum; ſiniſtrum latus reſolutum eſt; in dextro autem convulſiones patiebatur, abraſis crinibus, fragmenta aliqua cranii & portiunculam ad inſtar fabæ ex cerebri ſubſtantia digitis extraxi, altero die advenit *Slotanus*, qui dilatato vulnere denuò extrahit fragmenta quædam oſſis, & portiunculam ipſius cerebri, ad nucis avellanæ magnitudinem. Poſtea aliquoties ipſemet *Slotanus* me preſente de cerebri ſubſtantia detraxit, & tamen convaluit pleniſſimè. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 13. *cent.* 1.

SECTIO LXIX.

Pro Cruribus exulceratis leviter, & excoriatis in ſuperficie in hydropico.

HUic cùm multa & varia, ſed fruſtra, medicamenta præſcripſiſſem, tandem juſſi ut decocto plantag. & ungul. caballin. in vino foverentur membra, & folia ejuſdem ungulæ caballit. in decocto madefacta, & molliter expreſſa apponerentur, quo facto egregiè curatus fuit. Alii etiam quamplurimi per nos eodem

remedio eodem morbo laborantes ſanati fœliciter fuere, *Petrus Foreſtus, obſerv.* 1. *lib.* 7. *Obſer. Chirurg.*

SECTIO LXX.

Pro Cruris ulcere inveterato & maligno.

MErcator quidam cum ulcus malignũ in crure haberet, nec ullo modo curari poſſet, quidam ei conſilium dedit, ut agrimoniam herbam ſuperponeret bis in die, manè, & ſerò, atque ita miraculi inſtar, intra novem dies ſanitati reſtitutus eſt, valet eadem herba, tum ejus ſuccus cum filamentis impoſitus ad vulnera tam recentia quam antiqua. Alius quidam cum eidem inteſtinum rectum procideret, ac ex hæmorrhoidibus doleret, pulvere hujus herbæ aſſumpto tam in potu quam cibo, brevi ſanitatem recuperavit. Alius etiam cui lapis in veſica erat, cùm crebrò herbam hanc cum ovis comediſſet, lapis per fruſtra cum lotio tandem expulſus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 3. *lib.* 7. *Obſerv. Chirurg.*

Ulcus cum quidam diuturnum ac malignum in crure haberet, ne id ullo modo curari aut conſolidari poſſet, ac varia Chirurgi medicamenta adhibuiſſent, etiam pulverem præcipitatum ſubinde inſpergentes, tandem ſuperveniens quidam Medicus cortices granatorum in tenuiſſimum pulverem contumdebat, ac ulceri inſpergebat, atque hoc unico tam ſimplici medicamento vir ille ab ulcere curatus fuit. *Petrus Foreſtus, ob.* 2. *lib.* 7. *Obſerv. Chirurg.*

℞. Litharg. cadmiæ foſſilis, ceruſſæ, an. ℥ii. thur. myrrh. an. ℥iß. rad. ariſtol. ℥i. ærugin. æris ſublimati, an. ℥ß. argenti vivi, ℥iii. extincti cum terebinth. ℥iß. mellis, ℥ß. ol. roſac. & ſucc. plantag. an. ℥ii. F. inſtar Emplaſtri, excellens eſt Emplaſtrum, quo plura crurum ulcera perverſa ſanavi. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 560. & ejuſdem praxeos, tomo ſecundo, *pag.* 837.

SECTIO LXXI.

Pro Cruſtis caput pueri occupantibus.

PUerulus quidam recens natus cruſtas in capite patiebatur, quę ad oculos ſcendebant, & ita eos occupabant, ut timor eſſet, ne in ipſis vitium aliquod impingeret. Nos igitur huic occurrentes vitio, jubemus, ut nutrix optimo victus ordine utatur; atque ut ex ubere ſuo ulcera ipſa multo lacte irroret, ac poſtea carnali capitis parti, verſus ſinciput, folium caulis tepidum admoveat, ac ſæpe innovet: iis enim facillimis remediis puer liber intra paucos dies fuit. *Amat. Luſit. cent.* 5. *cur.* 80.

SECTIO LXXII.

Pro Cutis externa excoriatione in infantibus.

QUidam utuntur oleo raparum, vel ex oleo raparum & cera virginia linimentum facio, quo commodè admodum ſæpe uſus ſum. Sed illud experimentum infallibile habetur, quo obſtetrix quædam utebatur in infantibus.

℞. Ol. raparum, farin. tritici volatilis, vel ſiligineæ; an. part. æq. M. unguenti inſtar, & ſuper petiam lineam raram, tenuem & antiquam liniatur locisque corroſis applicetur: curabuntur eo Infantuli inſtar miraculi, vel loca corroſa aqua communi tepida ablue, deinde ceruſſa ſubtiliter pulveriſata inſpergatur, brevi cutis reparabitur; etiam ceruſſa ſola inſperſa ſine lotione.

Quidam à caſu in tibiam cute nudatam & corroſam incidit, noſtro conſilio membranam intus ſuccingentem ovum gallinæ valde tenuem & mollem loco dolenti appoſuit, & illico ſanus factus eſt; & alii plurimi cum eo. *Petrus Foreſtus, obſer.* 27. *lib.* 29. *De Arthritide & externarum partium Affectibus.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER QUARTUS.

De Affectibus à littera D incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Dentium Affectibus.

DEntes variè affici ſolent, modò enim externi aut longiores prominent; modò atteruntur, aut mandendo externarum cauſarum vi: Stupeſcunt aliquando frigidioris & acidi humoris influxu, & acerborum crudorumque fructuum eſu. Nigreſcunt etiam & fædo lentore obducuntur, detergendi incuria, frequenti dulcium eſu, maſticatione fructum nigrorum, humorum vitio furſum expirantium propter viſcerum impuritatem, & hydrargyri illitu in lue venerea. Hinc eſt quod fœminæ faciem pingentes fucis ex mercurio plerumque dentes malè coloratos habeant. Vacillant quandoque mobileſque fiunt externa vi concuſſi, & quum eorum radix multo humore madet laxiorque fit alveolus: defectu etiam alimenti, ut in ſenibus, & inunctione hydrargyri; & à ſuccis pravis gingivas erodentibus. Dolore pariter conflictantur acerrimo, qui Græcè dicitur ὀδονταλγία, quæ nihil aliud eſt quam triſtis dentium ſenſus ab ipſorum continui per humores ſolutione proveniens.

Cauſa eſt humor frigidus vel calidus, ſeroſus, ſalſus, & acris, qui vel in maxillæ membranam, vel in dentium nervum, vel etiam in corpus decumbit, fluxionis hujus materiæ principium plerumque eſt è capite, aliquando etiam ab inferioribus partibus procedit. Si humor in dentibus putreſcas, vermes inde generari ſolent, qui doloris dentium etiam cauſa ſunt. Corroduntur pariter dentes & cariem patiuntur ab acribus humoribus ad ipſos defluentibus. Ita ut frangantur, & fruſtulatim excidant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Dentibus dealbandis.

INter omnia quæ dentes præſervant à putredine, & dealbant, maximè commendatur oleum vitrioli, ſi cum aqua miſceatur, cum puræ & integræ carni ſit innoxium, & corruptam ſaltem tollat; vituperant autem multi illud, quia verum illius uſum ignorant: qui verò eo uti ſciunt, fœliciter in magnis morbis adhibent, gutta una vel altera ſaccharo vel melle roſac. admiſta mirificè deterget dentes, & gingivas putridas cum ulceribus oris plurimum juvat. Eadem vi, qua camphora, propter partium tenuitatem prædita eſt, & cum refrigerationibus datum refrigerat, cum calfacientibus eorum calorem auget, atque univerſi corporis ſubſtantiam minori noxa quàm Camphora, quæ humido radicali inimica eſt, permeat. *Iohannes Craton. conſilior. 8. lib. 5.*

♃. Fol. roſmar. ℥ß. ſiccentur, in pulverem redigantur, adde pannis in albi in pulverem combuſti ʒii. corall. rubr. ʒi. Alabaſtr. ʒß. M. F. Pulvis. Quo quotidie dentes fricentur, & eſt optimum medicamentum. Poſt frictionem os aqua roſmar. colluatur. *Rodericus à Fonſeca. Tomo primo, conſultatio 46.*

Optimum eſt remedium, & ſæpe experientia comprobatum ad dentium radices carne obducendas, denteſque firmandos & de-

& dealbandos opiata ſequens. Parum aluminis in olei Sulphuris ℥i pone adde Conſerv. bugloſſ. vel roſ. ℥vi. & deterſo dentium tartaro ope Scalpelli lignei, admoveatur opiata, & intra 15. dies, ſi hæc ſæpe fiant, dentes firmabit, dealbabt, & carnem gingivarum producet. *Petrus Borellus*, *obſerv.* 65. *cent.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Dentium dolore.

PRæmiſſis venæſectione, ſcapularum ſcarificatione, & medicamento lenitivo, quibus dolor multum ſedatus, ad ſequens topicum tandem devenimus.

℞. Maſtich. ſtaphyſag. an. ℨi. ſem. hyoſcyami ℈i. F. duo globuli in panno lineo raro, unum poſt alterum maſticabat, & pituita ex ore defluente, ab omni dolore liberata eſt ægra, cum quadam admiratione hoc remedio nunc juvante, quod prius dolorem inferebat, idque ob cauſam antecedentem nunc per evacuationes ablatam, cum in iis adhibendis remediis ordo ſervandus ſit, quem Empirici ignorant. *Petrus Foreſtus obſervat.* 3. *lib.* 14. De affectibus Labiorum, gingivarum, dentium, oris &c.

Cùm juvenis eſſem in dente molari inſignem dolorem habui, dens cum corruptus eſſet, & Chirurgus eum extraheret, extrahere non potuit, videbatur tamen paululum elongatus, & dolor ceſſabat ad 4. vel 5. annos. Sed poſtea redeunte, dolore, extractus eſt idem dens, & ab eo tempore uſque in ſenectutem, nullo unquam dolore dentium laboravi. Quanquam poſtea anno ætatis meæ 63. cum alius dens mihi doleret etiam molaris, ac attritus & corruptus eſſet, & aliquo modo videretur mobilis, deliberabam ob dolorem inſignem, ut idem extraheretur, propter ſenium tamen non audebam, cum Bononiæ contigerit eo tempore, quo ſtudiis ibidem in *Italia* impalleſcerem, quo *Dentarius* in foro publico cum in ſene detraheret dentem, ſubitò extinctus eſt, obingentem tamen dolorem acceſſi Chirurgum, qui eundem extraxit, qui equidem omnino corroſus erat, quanquam radicitus inhæreret, dente ablato, ſtatim dolor ceſſavit: neque unquam poſtea ullo dolore affectus ſum. *Petrus Foreſtus*, *ob.* 4. *lib.* 4.

Famula noſtra cùm aſperrima hyeme lintea expoſita lavaret, vento boreali flante, ex frigore dolorem dentium incurrebat, cum lana ſuccida oleum chamæm. & aneth. circa dolentem locum exterius admovebam: inungebam quoque unguento Alabaſtrino, illud enim egregiè valet in omnibus doloribus dentium, ut experti ſæpe ſumus ex quacunque cauſa. Auri inſtillari juſſi caſtorei exiguum cum nardo in oleo coctum; quo & *Ætius* utitur. Poſtea maxilla inflata, quod bonum erat ſignum, materiam foras evocari, continuando inunctionem, dolor ceſſavit. *Ætius* commendat ſuffitum ex canis mortui dente, ita ut fumus inde progreſſus ero excipiatur. Deinde dentem uſtum exigo aceto tritum in ore retinendum præbet. *Petrus Foreſtus*, *Schol obſerv* 5. *lib.* 14.

Corpore expurgato, imperavi ut ſupra dentem doloroſum radicem lapathi acuti poneret per taleolas conciſam, quo remedio dolor multos annos affligens illicò ſedatus eſt, cum tanto ſucceſſu, eodem remedio in aliis plurimis (præcedentibus tamen univerſalibus præſidiis) proſperè uſus fuerim. Habui illud à ruſtico quodam. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 6. *lib.* 14.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Dentium dolore.

CApe opium in pauca quantitate, & manu calefactum, ita ut molleſcat ut cera, circumpone denti dolenti, aufert omnem dolorem ſtupefaciendo. Item.

℞. Camphoræ modicum, in aceto bulliat parum: deinde teneat eger in os, valet ad omnem dentis dolorem. *Bartholomæus Montagnana conſ.* 87.

Omnium præſtantiſſimum eſt oleum buxi, quod tanquam incantamentum, illicò dolores ſedat, ad miraculum uſque; & pro maximo ſecreto habetur; ita ut hoc ſolo ditari aliquis poſſit, in foramen dentis gutta una vel altera injiciatur: illicò dolorem tollit; ideo nihil præſtantius reperiri poteſt. Aliud remedium ad hoc fit

ex

ex oleo Camphoræ, cujus gutta ſi intra foveam dentis inſtilletur, mirificè dolores ſedabit. tertium eſt.

℞. Aq. plantag. ℥i. vitrioli rom. contuſ. gr. ix. M. madefac. linteolum in liquore calido, quo dentes & gingivæ madefiant, poſſunt dentes cavi aduri per ſtylum aureum vel argenteum ignitum, & ita firmatur eroſio, ceſſat dolor, nec redit, ſed franguntur dentes: *Rodericus* à *Fonſeca, Tom.* 1. *conſult.* 46.

Nil præſtantius oleo terebinthinæ chimico cum pulvere Camphoræ; cujus etiam oleum chimicè paratum eſt efficaciſſimum. Item vitellum ovi aſſi applicatum prodeſt, ut & theriaca illita. Exterius interim confert panis calidus nuper è clibano extractus, qui magis proderit, ſi cum ſale, aniſis, & pulvere florum anethi factus fuerit. *Jul. Cæſar. Claudinus*, *conſult.* 20.

Epiſcopus quidam Eccleſiæ *Laugingane* dentium dolore infeſtiſſimè cruciabatur, cui ego ſupra dentes dolentes crebrò admovebam ſequentem aquam lana vel linteolo exceptam; qua ſtatim omnis dolor evanuit, plurimum ex ore phlegmatis profluxit.

℞. Aq. ſolan. ℥iii. ol. vitrol. rom. q. ſ. ut acida reddatur, probè diluantur. *Martinus Rulandus*, *curat.* 9. *cent.* 1.

Illuſtriſſima quædam princeps torquebatur miſerè dentis cavernoſi dolore: pro quo frænando, molliendo & pellendo uſa fuit multis variiſque medicamentis in tali caſu expertis & probatis, ſed ſine ſucceſſu, vocatus tandem ego, guttas aliquot olei Camphoræ goſſipio parvo excipio, ac dentis cavernæ applicari jubeo. Quo facto cruciatus illicò præter omnem expectationem inhibitus & ſuppreſſus ex toto fuit, neque amplius rediit, hoc enim oleum certò domat, & abolet omnem dolorem. *Martinus Rulandus*, *curat.* 3. *cent.* 2.

In dentis cavernulam impoſui oleum heraclei ligni, & confeſtim ex toto evanuit dolor: nam oleum iſtud humores extrahit, vermes dentibus innatos necat, & doloris omnem cauſam ex qua ortum trahit dolor, tollit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 31. 52. 53. *cent.* 3.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Dentium dolore.

PUrgato primùm corpore, cum dolor in dextro latere magis urgeret: allium contuſum carpo dextro appoſui, unde cuticula abſceſſit, dolorque in eo latere remiſit, verum in ſiniſtro latere, dolor non ſolùm dentium regionem occupabat, ſed & temporum, totaque mala illic dolorem patiebantur, eumque intollerabilem, punctioneſque in aure ſentiebantur, itaque cucurbitulas binas ſcapulis utrinque adhibui; allium etiam ſiniſtro carpo applicatum fuit, in aures aqua roſ. cum album. ovi & lacte conquaſſata, additis guttis 4. Extracti opii, immiſit, temporibus oxyrrhodinum adhibitum addito oleo chamæm. Lotiones item crurum ex decocto herbarum capitalium factæ. Hiſce remiſit aliquo modo dolor, rediit tamen, quare repetii cucurbitulas, rurſuſque purgavi, & poſtea ſcarificatione uti juſſi, & hanc oris collutionem præſcripſi.

℞. Rad. biſtort. pyreth. an. ℥i. Rad. ireos ℥ß. herb. hyſſop. agrimon. ſalv. beton. majoran. an. Mi. anthos pi. Sandarach. pulv. ʒvi. piper. long. Zinzib. an. ʒii. bulliant in aqua, addito aceto donec decoctum aceſcat: utebatur eo tantùm eo tempore, quando dolor urgebat, alio minimè, ſemperque profuit, temporibus hoc Epithema, cum ſtupa canabina, quoties dolor ingruebat, appoſitum fuit.

℞. Aq. roſ. ℥iv. aq. lavend. ℥i. lactis, ℥ii. album ovi agitat. num. 1. pulv. ſem. Cumini ʒii. extracti opii liquidi gutt. iv. quoties applicuit, levamen ſenſit.

Naribus ſuccum betæ & fol. majoran. cum penna indidit, unde ſternutatio ſecuta eſt, redeunte dolore purgavi illam denuo extract. Cydon. ʒi. unde ſepties dejecit.

Cucurbitulæ duæ majores ſcapulis iterum adhibitæ. Carpo brachii ſiniſtri allium contuſum bis appoſui, & potionem illius in aurem partis affectæ immiſit: quæ adjumentum aliquod adferebant, juſſi tandem ut dentem cavum malorum humorum cauſam evelleret, quo facto, poſtea ab ejuſmodi doloribus, liberata fuit. *Felix Platerus*, *lib.* 2. *pag.* 397.

℞. Rad.

♃. Rad. pyrethr. ℥ii. Rad. angel. ʒß. ſem. ſtaphyſagr. ʒi. cubeb. ℈i. nuc. moſch. ʒi. F. pulvis adde Sacchar. ℥ß. & cum infuſ. gummi tragacanth. F. rotulæ maſticet expuendo.

♃. Rad. alth. pentaphyll. an. ℥ii. Rad. galang. ʒii. Liquirit. ℥iß. Salv. beton. an. Mi. flor. roſ. malv. an. pi. flor. anthos pß. hord. pi. nucis moſch. ʒii. F. decoctio in aqua & vino ad ℔iii. in colatur. diſſolve diamor. ʒii. mell. anthos ℥iß. aceti Scill. ʒi. F. gargariſma quo ſæpè fauces gargarizet. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag.* 403.

Mira vi prædita eſt nicotiana nuper huic orbi illata. Cum ego ipſe ante annum vehementer ex dente laborarem, hanc decoxi ex aqua, adjectis chamæm. floribus, tepidi hujus decocti cochlear ore tenebam, expuebam; ac idem agebam horis duabus; dolor miteſcebat: poſtridie cum ex more meo hortulum in ſuburbis acceſſiſſem, inclinatoque capite quid graminis evellerem, liquor croci flavedinem referens copioſè è naribus meis affluxit, nicotianæ odorem referens; ac omnis dentium dolor evanuit. Mihi toto vitæ curriculo nec ſanguis, nec quid præter ſeroſam pituitam, è naribus fluxit unquam. At nihil ego vidi hoc effluxo liquore flavedine altiore tinctum. *Joh. Heurnius, lib.* 1. *Methodi ad Praxin.*

Parva quædam lamina ferrea à Sereniſſ. *Farneſia*: gente tanquam arcanum quoddam pro ſedando dolore dentium haberi poteſt, qua quidem lamina ſi confricentur extremitates infernæ aurium uſque ad incaleſcentiam partis, ſedabitur dolor. *Benedictus Sylvaticus, obſ.* 2. *cent.* 2.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Dentium dolore.

MUlier quædam gravida ſeptimeſtris, & biliosi temperamenti, tandem dentium dolore correpta eſt, ut fruſtra tentatis omnibus remediis, per multos dies inſomnis & clamitans cum lachrymis, & vigiliis continuis, quælibet remedia, imò ferrum & ignem experta, ad deſperationem ferme adducta fuerit, ita ut coactus fuerim ipſi exhibere nocturnis horis (quia tunc præcipuè intollerabilis ipſi dolor erat) laudan. opiat. gr. IV. quibus cum pauca quantitate confect. de hiacintho aſſumptis, poſt horæ quadrantem placidè per aliquot horas dormivit, ac ſine dolore expergefacta, reliquum gravidatis tempus jucundè tranſegit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 90. *cent.* 4. vel *Simeon Iacoz.*

Infinitos à dolore dentium liberavi, denti coroſo admovendo tantillum goſſipii oleo buxi imbuti, illud autem oleum extrahitur per retortam igne reverberii, ſcobem illius prius infundendo per 24. horas in vino albo, & omnia ſimul deſtillando, primùm egreditur aqua acida, quæ etiam ad eundem affectum confert, ſimplici ablutione dentis, mox egreditur oleum uſui diligenter reſervandum, hoc etiam remedio fœliciter uſus ſum.

♃. Sem. plantag. ʒii. tormentill. ʒiii. rad. hyoſcyami albi ℈IV. omnia exſiccata redigantur in pulverem ſubtiliſſimum addendo opii gr. i. includantur nodulis qui macerentur in decocto ſequent.

♃. F. Sambuci. Mi. roſ. rubr. pii. bulliant in aceto ad ſuum dictum.

Hi noduli in decocto dicto macerati, intra dentes leviter comprimuntur, & detinentur, & intra exiguum temporis ſpatium multus humor effluit per os, & dolor aufertur. *Samuel Formius, obſerv.* 40.

D. Leſeq. Medicinæ Doctor, ſe curatum vidiſſe retulit dolorem dentium ſale fraxini, quo impletur digitale mulierum, aut quid ſimile, & applicatur arteriæ temporum ubi ſentitur pulſatio, & intra breve tempus, nodum facit in arteria, quo fluxus intercipitur, obſerv. 11. obſervationum hinc inde decerptarum & *Riverio* communicatarum.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Dentium dolore.

ANno 1647. Graviſſimo dentium dolore afflictus ſum, qui cum circa mediam noctem intolerabilis evaſiſſet, fruſtulam tabaci ore aſſumpſi, & diu leviter maſticavi, donec vomitus excitatus eſt: quo omnia alimenta in cœna aſſumpta rejecta ſunt, & cum iis multa pituita, dolor

verò

vero intra in duas horas evanuit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 31. *cent.* 4.

Anno 1645. Correptus ſum frequenti & moleſta ſalivatione cum dolore dentium acerbiſſimo. Sumpſi reſinæ Jalapæ gr. VIII. quibus optimè & blandè purgatus, ſeroſam illuviem in corpore redundantem, doloreſque in diverſis corporis partibus excitantem, 7. dejectionibus, in maxima copia excrevi, & ſequenti die à prædictis doloribus, & moleſtiſſimo ptyaliſmo immunem me ſenſi; attamen poſt 2. menſes reverſus eſt dolor dentium, & ptyaliſmus, qui ſumpto eodem medicamento intra 24 horas prorſus evanuerunt. *Simeon Jacoz obſerv.* 15.

Cum ego olim cum aliis à viro primario ſat lauta cœna exceptus eſſem, quidam gravi dentium dolore infeſtari cœpit, ut incœnatus abire conſtituerit, juſſi aliquantulam ſuſtinere patientiam, & pauliſper morari; interea modicum Camphoræ adferri curavi cavitati dentium inſerendum, cum ſubitaneo levamine, ut animo hilari compotare licitum uſque ad metam. *Auguſtinus Thonerus*, *obſerv.* 1. *De Dentium dolore*, *lib.* 2.

Burſa paſtoris contuſa & auribus indita avellanæ magnitudine optimum eſt remedium, & ſæpe expertum; eſt enim quidam aurium cum dentibus conſenſus. Allium etiam contuſum cum ſalis momento, & pollici admotum veſicas efficit, è quibus apertis aqua fluit, qua fluxio à dentibus derivatur, & dolor eorum tollitur: quod non minus mirum eſt, quàm cum *Galenus* è contra digitorum impotentiam motus admoto in dorſo Emplaſtro ad nervorum origines curavit. *Petrus Borellus*, *obſerv.* 27. *cent.* 3.

Emplaſtrum ex pice burgundica cum pulvere nucis moſch. arteriæ temporali admotum multis contulit, eoſque a dentium dolore liberavit, *Petrus Borellus*, *obſerv.* 68. *cent.* 4.

Anno 1648. Tumores quidam genarum cum dentium dolore populariter graſſati ſunt, à fluxione Catarrhoſa ob pluvias immodicas, at omnes breviter curati ſunt, qui ficum inverſum calefactum, ſæpe renovando, interius admoverunt; tumor enim citò maturatus in ore aperiebatur, & cum ſputo evacuabatur. *Idem obſerv.* 86. *cent.* 1.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Dentium dolore.

Illuſtriſſima quædam princeps tempore hyemis patiebatur dolorem dentium diuturnum ac gravem dentibus maximè eroſis caviſque exiſtentibus, remedia quibus fœlici cum ſucceſſu uſus ſum, fuere ſequentia.

℞. Extract. panchymag. Croll. ℈iß. gumm. gutt. laxat. gr. IV. (erat enim difficilioris ſolutionis) ol. ſuccin. aniſ. ſtillat. an. gr. ii. M. F. pilulæ num. 21. pro una doſi, accepit in aurora, & ſufficientur excrevit, præmiſſo hoc minorativo, noctu antequam cubitum ſe conferret, accepit pro catarrho ſiſtendo v. vel VI. de iſtis pilulis.

℞. Oliban. ſelectiſſ. maſſ. Pil. de Cynogloſſa an. ℈ß. laudan. opiat. gr. iß. ol. cravi ſuccini an. gutt. iv. cum Syrup. papav. pil. num. 25.

Interdiu utanur iſtis morſulis contra catarrhos, pro lubitu accipiendo aliquoties.

℞. Oliban. ol. nuc. moſch. an. ʒi. maſtich. liquirit. pulv. an. ℈ii. C. C. uſti præp. ʒi. coriandr. ʒiß. conſerv. roſ. antiq. ʒvi. ſaccar. equ. roſ. ſolut. ℔ß. ℥ii. F. confectio in morſulis. Si dolor urgeat, placetur iſtis topicis.

℞. Aq. ſalv. beton. verben. an. ℥iß. aceti, flor. cariophyll. roſac. an. ℥ß. ol. ſuccini, cariophyll. an. gr. iii. laudan. opiat. acetoſcyllit. ſolut. gr. IV. camphoræ ſolut. gr. ii. M. F. gargariſ. vel ſic fiat.

℞. Rad. alth. pyrethr. biſtort. ireos, raſ. ligni ſanct. an. ℥ß. fol. hyſſop. ſalv. verben. beton. an. Mß. flor. anthos ſambuc. an. p. i. F. decoctio in colat. ℔ß. diſſolve aceti roſac. ʒvi. laudan. opiat. gr. v. ol. cariophyll. gutt. v. M. F. gargariſm. atque his Deo benedicente, immanis ac diutinus dolor remiſit, placarique cœpit. *Ioh. Petrus Lotichius*, *obſerv.* 4. *cap.* 4. *lib.* 2.

Ex unico alumine inveni ſolatium, quod ignita ſcutella fuſum in pulverem redegi, cumque nuce moſcata & mellis, q. ſ. in mortario in limenti formam permiſ-

miſcui; quo per vices partem dolentem inunxi non vano ſucceſſu, ſopiti enim dolores & nox quieta fuit. *Thomas Bartholinus, hiſtor. 54. cent. 5.*

Vidi os brachii bufonis ſtatim primo contactu odontalgiam tollere. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Butler.*

Quicunque excavatos dolenteſque dentes digitis eximere ſine omni moleſtia & cruciatu cupit, is diſſolvat ℥ii. gummi ammoniac. aut galbani cum ſufficiente lacte eſulæ aut hyoſcyami, & coquat lento igne donec lac abſumatur, ex his gummatibus conformet globulos, & eroſis foraminibus dentium imponat per noctem & ſic ſine dolore eximere dentes poterit. *Franciſcus Joel. pract. lib. 2. ſect. 6.*

Si dentes ſunt cavi & dolent, vel etiam citra cavitatem in dentibus dolentibus preſtans eſt oleum cariophyll. in cujus ℥i. camphoræ ℈ß. ſolutus fuerit, hujus compoſiti gutta una vel altera in goſſipio (præſertim moſchum redolente) cavo denti immiſſa, vel etiam dolenti alioquin applicata, omnem dolorem aufert. *Johannes Hartmanus* prax. Chimiatr. *pagin. 126.*

Carolus Piſo (qui exiſtimat dolorem dentium à ſeroſo humore ut plurimùm fieri) lib. *De Morbis ab illuvie ſeroſa.* Refert ſeipſum dolore dentium per multos dies afflictum, ab aſſumpto medicamento purgante, poſt ſeſquihoram, ſinceram aquam ad ℔i. & amplius evomuiſſe, tanto ſucceſſu, ut poſtea vel decem annis ab hujuſmodi dolore immunis prorſus fuerit, quo edoctus experimento, ſimili affectu laborantibus, medicamenta ſeroſos humores educentia præſcripſit fœlici ſucceſſu.

Præmiſſis venæ ſectione & purgatione, cucurbitulis item cum & ſine ſcarificatione ſcapulis, & veſicatoriis nunchæ vel pone aures admotis & applicatis; ad fluxionem etiam inhibendam, adſtringentia temporibus utiliter applicantur. Qualia ſunt Emplaſtra ex gummi elemi, vel maſtiche ſola, ſupra pannum ſericum liquata, cum piſtillo æneo calefacto, Emplaſtrum de maſtiche officinar, vel contra rupturam, radix conſolidæ maj. recens, contuſa & admota tempori in formam Emplaſtri, fluxionem efficaciter intercipit. In aures quoque immittuntur medicamenta ad dolores dentium, quia venulæ per quas fertur alimentum addentes, per illas partes excurrunt. Ideo infunditur oleum amygd. amar. in aurem vicinam denti dolenti, aut excipitur fumus aceti, in quo pulegium aut origanum cocta ſint. Alia acetum in aurem infundunt, quo fluxio cohibetur efficaciſſimè, & in fluxione calida præcipuè confert. In frigida verò fluxione, ſuccus alli cum theriaca mixtus, & in aurem tepidè inſtillatus; mirum in modum dolorem compeſcit. Idem præſtat allii bulbus detracto cortice in formam ſuppoſitorii ſciſſus, & in aurem intruſus.

Irritis omnibus aliis remediis, Dens præſertim ſi valde exeſus fuerit, ferro extrahendus eſt, eo enim extirpato, ſtatim dolor ceſſat, non amplius reverſurus. Evulſo dente, ea pars à qua extractus eſt, digitis undequaque comprimatur, ut ad naturalem ſitum ſtatim redeat; poſtmodum æger os colluat oxycrato tepido, caveatque ab aere frigido. Si verò ſanguis in tanta copia effluat, ut vix cohiberi queat (quod interdum contingit ex vena vel arteria diſciſſa) ſiſtitur ut plurimum ille ſanguinis fluxus, appoſito globulo ſolidiori ex linteo confecto, & digitis per horam unam aut alteram compreſſo, quod ſi non ſuccedat vitriolum uſtum admovendum eſt, & linteum in aceto maceratum ſuperimponendum, digitoque comprimendum, donec cruſta inducta fuerit. Poſtremum remedium eſt cauterium ignitum, quo ſanguis erumpens ſtatim cohibetur. Si quis meticuloſus Chirurgi manum refugiat, ea ſunt tentanda remedia, quæ ab authoribus paſſim proponuntur, & dentis caſum promovere cenſentur: qualia ſunt, paſta ex lacte tithymali, & thuris pulvere ſimul mixtis cum pauco amylo, in cavum dentis immiſſa; radix ranunculi, cortex radicis mori, cinis vermium terreſtrium, pyrethrum aceto infuſum, radix cucumeris agreſtis aceto infuſa, & ſimilia.

Sed præ cæteris efficaciſſimam vim obtinet ad dentium caſum promovendum helleboraſter, ſi ejus folio contrito dens con-

confricetur. Sed diligenter cavendum eſt, ne alii dentes hoc remedio tangantur, eorum enim caſum promoveret.

Quidam ruſticus, cùm dolore dentium acerbiſſimo premeretur, ſuaſit alter ut helleboraſtro dentem confricaret, ille incautè hoc utens remedio, majorem partem dentium maxillæ afflictè confricuit, & intra paucas horas omnes propemodum deciderunt. Si quis igitur tam vehemens remedium experiri cupierit, ſuaſerim ut reliquos dentes cera diligenter obducat. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib. 6. cap. 1.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Dentium dolore.

Miles ſtrenuus æſtatis tempore liquatis crudis ſuccis, in tribus molaribus ſuperioribus dextri lateris immani dolore eſt concuſſus, ita ut rabie quadam, & doloris ſævitie preſſus, furibundus veluti, & amens, è domo vociferans exire vellet, huic revellentia primò omnia facta ſunt præſidia, mox anodyna, ſoporifera, imò ipſum opium dentium cava applicitum. Sed incaſſum omnia tentata: nam vehementius dolor ægrum vexabat. Demum nive, qua aquam bibendam refrigerabat, fortuitò in ore detenta, eaque iterum atque iterum accepta, à dolore intra horam immunis evaſit; & plures alii, qui hoc præſidium ſunt experti, doloris ſævitiem effugere. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 85. lib. 1. Prax. admirand.*

In dentium dolore à flatibus ſolent noſtrates mulierculæ, pro magno ſecreto rapi ſub cinere calente aſſi infimum orbiculum calidiſſimum poſt aures applicare, magna certè efficacia revellit, & dolorem ſedat, ut ego, qui ejus rei, experientiam & feci, & ab aliis factam obſervavi, teſtari poſſum. *Joh. Fiennus. lib. De Flatibus, cap. 16.*

Si à ventriculo dolor eſt, medetur vomitus, idque ſubitò, ſicut graviſſimos dolores dentium videmus ſubitò ſimul ac vomuit aliquis; tolli, *Joh. Crato lib. 5. piſt. ep. penult.*

In acerbis dentium doloribus pyrotica ex uſu ſunt, quoniam educitur quædam ſanes tenuis, & mirum tam exigua materia & pauca excreta, tam acerbos dolores dentium ſedari. *Guill. Ballonius, lib. 1. epidem. & ephemer. pag. 87.*

Dens à cadavere extinctis viribus defuncto, quemlibet dentem hominis vivi, ſolo attactu marceſſere excidereque facit, quod non item præſtat dens à cadavere violenta nece interemptio, vel acuto mox morbo extincto. *Joh. Helmontius, tract. cui tit. Tumulus Peſtis.*

Joh. Heurnius mulierem quandam pipere aquatico denti dolenti indito protinus dolorem ſedaſſe teſtatur. Laudat idem Sandaracham albam (gummi Juniperi) in aceto coctam.

Dentium etiam dolori ut ſecretum remedium hoc adhibuit.

℞. Roriſmarini, hederæ arboreſcent an. Mi. coque ex poſca, tepidè ore retineatur. In notis ad *cap. 8. lib. 5. Patholog. Joh. Fernelli.*

Quidam ſocius meus patiebatur intenſum dolorem dentium, cum inflatione & tumore genarum, ſic quòd videbatur ſibi, quò dolor eſſet mortalis: quem ſic curavi. Feci colligi rad. urticar. pungentium M. i. & feci lavari cum tribus aquis optimè ultimò ex vino feci eas lavari, & teri optimè in mortario cum ℥ß. zinzib. & ℥i pyrethri. Deinde feci omnia in ℔ii. vini optimi bullire uſque ad tertiæ partis conſumptionem; & ſub veſperam, cùm volebat intrare in lectum, feci ipſum pluries gargarizare cum prædicto vino calido, & radices prædictas optimè piſtari, & ſupra ſtupam extenſas ſupra maxillam tumefactam emplaſtrari, & ſic ſtetit per noctem. Manè verò receſſit dolor dentium & tumor maxillarum, ſic quòd perfectè liberatus fuit. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 1. cap. 34.*

Virgo quædam nobiliſſima affligebatur ſæviſſimo dentium cruciatu, qui cùm nullis cederet remediis, tandem feci ſacculum ex tartari pulverati Mi. quem dolori applicavit, ex quo omnis dolor reſolutus, ſolutus & ſublatus fuit. *Martinus Rulandus, cur. 18. cent. 8.*

Odontalgiam ingraveſcentem non parùm placavit ſacculus hic anodynus.

℞. Sa.

℞. Salis com. M.ii. Torrefiant in ſartagine, & f. ſacculus dolenti maxillæ accomodandus. *Martinus Rulandus, cur. 36. cen. 7.*

Pilula *D. Herlicii* in ore detenta mira præſtat in dentium dolore. Componitur hoc modo.

℞. Sem. apii gr. ii. hyoſcyam. opii. an. gr. iv. ſyrup. papav. q. ſ. M. f. pilula. *Joh. Andr. Schmitzius. Compend. Med. pract.*

Puella quædam 18. annos nata, plurimis annis dolore dentium afficiebatur, variiſque adhibitis remediis, tum iis quæ empirica dicuntur, nullo modo ſedari potuit. Tandem ex mulierculæ conſilio duo noduli vel parvæ puppæ lineæ ad piſorum magnitudinem confectæ ſunt, quibus incluſa erant piper pulveratum, ſal, medius cortex ſambuci, & filo conſtrictæ ne ſolverentur. Per vices denti doloroſo appoſiti ſunt, & mox dolor ceſſavit. Poſtea & alii plures hoc eodem medicamento ſanati ſunt. Non placet tamen mihi hoc remedium, ſi humorum adſit defluxus, niſi corpore priùs repurgato. Mathematicus quidam inſignis ſe pluries experimento comprobaſſe mihi faſſus eſt, folia lappæ, ſale adjecto, in aceto decocta ad dentium dolorem miraculoſè contuliſſe, ſi decoctum tepidè in ore ſupra dentem potiſſimùm dolentem frequenter detineatur. Idem præſtare dicuntur à *Plinio* radices plantag. in aceto decoctæ, quo remedio *Ericius* collega meus uti ſolebat. *Petrus Foreſtus obſerv. 6. lib. 14.*

Mulier quædam morbo *Gallico* olim infecta dentium dolore torquebatur. Ad eam accedens, purgato priùs corpore, juſſi hoc diluto dentes colluere.

℞. Sandarach. *Arabum* optimè pulver. ℥i. aceti acerrimi, vini rubri an. ℔ß. M. & ad ignem f. ebullitio ſufficiens. Hoc medicamento calido os colluebat ter aut quater in die, quod ſibi multum opis attuliſſe dixit. *Amatus Luſitanus, cur. 21. cent. 5.*

Ancilla noſtra odontalgia immani diu vexata; topicis & ſpecificis nequicquam adhibitis, tandem ſuaſu juvenis cujuſdam ſeminis hyoſcyami ſuper prunas injecti fumum per infundibulum ore excepit, unde ſubitò plus quàm quinquaginta vermes è cavitate dentis proſiluerunt, albicantes & exiles admodum, vix fili craſſitiem æquantes, qui ſtatim nonnihil ſeſe intorquendo mortui ſunt. Sedatus quidem dolor fuit, nec poſt rediit, ſed vertigine, ſtupore & imbecillitate, capitis ex eo tempore correpta fuit, quæ necdum omnino evanuerut, ut plus hic mali quàm illic boni fuerit. *Thom. Bartolinus in Actis Medicis Sect. 114. ann. 1671. & 1672.*

Experimenta duo εὐπόριστα in dolore dentium:

1. ℞. Flor. ſpic. nardi q. ſ. coq. in vino: Colaturam calidam ſæpe in ore teneat. Hoc plurimis profuit.

2. Poſt catharſin cum pilulis lucis, ſine quibus & aureis, admoveatur decoctum ſabinæ cum baccis juniperi. Optimè inde habuit mulier quædam ingenti dolore dentium afflicta. *Joh Scroterus* apud *Ioh. Philip. Brendelium, Conſ. 57.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Dentium eruptione in dentitione.

Ad dentitionem facilitandam, cerebro cuniculi vel leporis in vino cocto vel butyro recenti cum melle permixto, gingivæ infantium leniter & ſæpe ungendæ: quod ſolidiores & duriores dentium protruſionem remorari velle videantur, unde ſæpe graviſſima accidentia & ſymptomata ſupervenire ſolent, imprimis convulſiones & diarrhœæ lethales, moſque ipſa; tunc ſine mora ſcalpello, aut inciſorio alio acuto aperiri poterunt, quod tuto & ſine metu inflammationis, doloris, aut hæmorrhagiæ fiet, qua operatione Chirurgum magnum & celebrem, ſuos & multos alios infantes dentientes, à graviſſimis ſymptomatibus liberaſſe in Galliis vidi. *Felix Platerus, pract. tom. 2. cap. 8. pag. 336.*

Fricare gingivas cum cerebro leporis, facit naſci dentes infantium ſine dolore, verùm utrum crudo vel cocto utendum ſit, non dicunt authores, coctum non bene permiſcetur melli: ideo mulierculæ crudum accipiunt, & cum cochleari uno mellis concutiunt, ſed valde fluidum eſt; ideo minus mellis accipio: ut in craſſius linimentum coeat, meliuſque frictione, gin-

gingivis adhæreat, *Petrus Foreſtus, obſerv.* 8. *lib.* 14.

In eruptione difficili dentium apud pueros maxillæ ſæpius inungantur butyro recenti, & facilius prodeunt, quod ſi nec hoc modo prodire videantur, & neceſſitas urgeat, accipe ſanguinem è criſta gallinacei recentem, & cum digito ſemel tantum, vel ad ſummum bis inunge gingivas, & ſine difficultate aliiſque accidentibus tandem prodibunt. *Joha. Hartmanus*, pract. Chimiatr. *pag.* 121.

Ad facilitandam dentitionem & mitiganda ſymptomata præſcripſi linimentum gingivis per intervalla affricandum.

℞. Mell. virg. butyr. inſulſ. an. ℥ß. pulv. liquir. raſ. dent apri, lupi an. ℈i. M. f. linimentum. Ad dolorem leniendum, inflammationemque inhibendam, peculialiter commendavi ſuccum ſempervivi & plantag. Utque denſitas & craſſities gingivarum magis laxaretur & emolliretur, mucilaginem ſem. malvæ & altheæ cum vitello ovi ſubactam gingivis repetitim illinendam conſulvi. Extra maxillis cataplaſma ex floribus chamæm. ſummitatibus anethi, malva & farina hordei applicui, facta priùs inunctione ex oleo lil. albor. & amygd. d. Cumque non parum blandimenti adferat gingivarum frictio, etiam rarefactioni conveniens, juſſi dentem lupinum ſæpiùs morderet puer. Verùm cùm ne ſic quidem prodirent dentes, guttam unam atque alteram ſanguinis ex inciſione criſtæ galli adhuc calentis per vices affricui, quo factum ut tandem erumperent inciſorii, quos poſtmodum, ex aliquo temporis intervallo, canini, tandemque molares ſequuti ſunt. *Timæus. Caſ.* 10. *lib.* 5.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Dentibus mobilibus.

℞. Vernicis, maſtich. an. ℥i. gummi elemi, terr. ſigillat. bol. armen. an. ʒiß. gummi diſſolvatur in aceto ſcillit. & reliqua pulveriſentur poſtea cum oleo terebinthinæ addita modica cera fiat linimentum, tum manè fricentur dentes cum panno lineo intus & extra, ſuaviter tamen, deinde laventur cum vino aromatico, *Burnet Parte I.*

poſtremo fricentur leniter cum prædicto linimento *Ioh. Baptiſta Montanus*, *conſil.* 113.

℞. Mellis ℥ß. Sandarach. ſeu vernic. ammoniac. alumin. ſciſſil. thuris, an. ʒß. M. bulliant in aquæ vitæ, ℥iij. aceti alb. ℥j. unica ebullitione, dein coletur, colaturæ calenti adde croci, gr. ij. & cum bombace hoc liquore calido imbuta dentes & gingivæ fricentur. Hoc quidem præſidium non ſolum mobiles dentes confirmat & roborat, verum etiam congelatos in priſtinum ſtatum reſtituit, dolorem ſedat, & rheuma deſiccat. *Ioh. Zecchius conſult.* 72.

Mobiles dentes firmiores reddit hic pulvis.

℞. Corall. utriuſque an. ʒij maſtich. tragacanth. gummi arabic. an. ʒj. M. F. pulvis. *Ioh. Crato conſil.* 8. *lib.* 5.

Gargariſmo & lotione uſi ſumus adſtringente, & ad commotos dentes faciente.

℞. Rad. pentaphyll. biſtort. an. ℥ij. rad. cyperi ʒij. flor. roſ. rubr. cupul. glandium, ſpongiæ bedeguar. an. ℥ß. ſumach, ʒij. Coq. in aqua ferrata vel ciſterna. Colaturæ add. alumin. ʒij. ſemel ebulliendo, quibus dentes foveantur. Deinde circa gingivas & dentes mobiles f. fiat talis inunctio.

℞. Alumin. corall. rub. C. Cervi. an. ʒiß. ſumach. ſpongiæ bedeguar. rad. biſtort. an. ʒi. Media pars pulveriſetur, & cum ſucco vel vino cydon. f. ad craſſitiem mellis. Quod reliquum eſt pulveris, circa dentes mobiles inſpergatur ſubinde; & hoc quod ſequitur, myrrha, pompholix, lentiſcus ac amylum, quibus *Archigenes* dentes mobiles ſiſtere docuit, & abluantur cum aqua ſupradicta: hiſcè dentes firmiores facti ſunt. Abſtinendum à calchite, cortice mali granati, gallis, balauſtiis, quia dentes nigrant. *Petrus Foreſtus*, *obſervatio* 11. *lib.* 14.

SUBSECTIO XI.

Pro Dentium Nigredine.

Hoc unum præſtantiſſimum judicio, tum ad abſtergendos mundificandoſque

doſque dentes, tum etiam à putredine conſervandos: quod hujuſmodi eſt.

℞. Oſſium dactylorum, ʒij. corall. rubr. ʒi. farin. lupin. ʒiij. ſcyllæ aſſar ʒvi. rad. Irid. ʒiij. contundenda contundantur, & omnia miſ. cum optimo melle ut F. trochiſci parvi, exſiccentur in umbra. Poſtea uſus tempore diſſolvantur vel in aceto ſcyllit. vel in vino albo, & cum eo liquore, abluat ſingulis diebus manè dentes, & foveantur tenendo in ore iſtum liquorem, ſed prius diligenter fricentur panno albo ſubtili munde aliud dentifricium optimum.

℞. Cortic. oſtreor. combuſtr. & pulveriſat. ʒiii. vernicis ſeu ſandarach. arabum. ℥ß. Rad. Irid. ʒii. Rad. ariſtol. gentian. cent. maj. an. ʒii. terantur omnia per ſe. Deinde M. & excipiantur cum oximel. ſcillit. F. trochiſci parvi, & poſtea uſus tempore, fricentur dentes cum illis, & laventur cum aceto ſcyllitico, vel diſſolvantur trochiſci cum vino, & fiat ſicut ſupra dictum eſt.

Aliud præſtans remedium, quod dentes mirum in modum abſtergit, & à putredine præſervat, prius frictis dentibus, ſola gutta olei vitrioli liniat dentes, & poſtea perfricentur cum panno aſperiore, ſtatim enim decidunt ſordes per plurimum tempus in iis collectæ. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſil.* 111.

Montanus retulit ſe didiciſſe *Romæ* ex quadam muliere, ſe formæ, atque virium integritatem oleo vitrioli acceptum debere, ipſi enim ſignificavit, ſe ex ejus uſu dentes quos in juventutes peſſimos habuerat, nunc pulcherrimos habere & firmiſſimos; gingivas etiam firmas. Addiditque quod videretur ſibi ob ejus uſum tardius ſeneſcere. Uſa erat autem ſingulis diebus una aut altera guttula, gingivas & dentes leniter fricando. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſ.* 113.

Uxor mea chariſſima ſolo ſale toſto cum digito ſaliva intincto dentes commodè ad præſervationem omni mane fricabat. *Felix Platerus. Schol. obſerv.* 10. *lib.* 14.

SUBSECTIO XII.

Pro Dentibus nigris.

Nos Matronæ cuidam imperavimus ut cum oleo vitrioli gutta 1. aut altera aquæ admixta dentes fricaret; hoc enim mode & flavi & nigri albiſſimi evadunt. Oleum etiam vitrioli vacillantibus dentibus prodeſt.

At prumex ignitus vinoque albo bis extinctus, & tertia vice ignitus relictus donec refrigeretur abſque alia extinctione, demum tritus & ablutus albiſſimos facit dentes: nec eo magis celebre experimentum invenitur. Imò ſi dentes: eo quamvis non combuſto, ſed trito fricentur, albiſſimi evadunt. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 13. *lib.* 13.

Cinis tabaci ad dentes abſtergendos & dealbandos mire efficax eſt. *Lazarus Riverius, lib.* 6. *Prax. Medic. cap.* 2.

SUBSECTIO XIII.

Pro Dentium ſtupore.

Vir quidam ſtupore dentium frequenter corripiebatur, huic portulacam commanducandam propoſui; nam ſecundum *Paulum*, ſtupori bene facit portulaca commeſta: huic etiam profuit. Nuces pineæ avellanæ quoque aut juglandes commanducatæ proſunt, ut & caſeus commeſtus. Prodeſt etiam ſi ſale dentes confricentur. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 9. *lib.* 14. *& Schol.*

SUBSECTIO XIV.

Pro Dentibus vacillantibus.

Utatur hoc Gargariſmate.

℞. Aq. roſ. vel plantag. ℔ß. muriæ olivar. condit. bene percolatæ, ℥ii. vel. ℥iii. alumin. ʒii. vel ʒiii. aceti roſac. ℥i. huic immiſceri poterit oxymel ſcillit. parum, aut ſi gravius habere velis, mellis roſac. parum oxymel ſcilliticum in iſtis omnibus ex defluvio in os, fauces & gingivas affectibus valde utile eſt, quare author ſum etiam ſi amaricet,

cet, ejus tibi multum eſſe uſum. Eſt enim ſingularis ei facultas ad dentes confirmandos & ſtabiliendos, humor exſiccat, influxum omnem arcet, dealbat dentes, atque omni putrilagine abſumpta, anthelitum ex ore corruptum emendat. *Reinerius Solenander, conſil. 29 ſect. 2.*

Eſt hic pulvis efficax.

℞. Rad. cyperi, ſumach. gallar. balauſt. roſ. rubr. an. ℈iv. alumin. ℈ii. C. C. uſti, ℈ii. F. omnium pulvis ſubtiliſſ. quo dentes gingivæque fricentur leviter. Hoc modo ſolent brevi confirmari. Paratu facilis etiam hic eſt; & tamen ita applicatus utilis.

℞. Gallæ coctæ in aceto ad aceti conſumptionem & exſiccatæ, ℥ii. malicorii, myrrhæ, alumin. uſti, C. C. uſti. an. ℈iſs. F. pulvis ſubtilis. Uſus idem qui ſuperioris, quod ſi pulverum horum affrictus gingivarum infirmitas mobilitasque dentium non patitur, acetum in quo alumen ſolutum ſit, quidam ore continendum propinant; quod etſi utile ſit, tamen quia acerbius eſſe videtur, licebit hoc decocto ſubſcripto in os ſumpto dentes gingivaſque fovere, non enim colluere utile eſt.

℞. Gall. ℥ii. myrrh. ℥i. malicor. rad. Ireos, an. ℈i. rad. cyperi, alumin. an. ℈i. C. C. uſti, ℈ß. aceti, q. ſ. coquantur, & aceto excolato ore contento, foveantur dentes & gingivæ.

Mitius hoc eſt, paratu facilius & plurimis profuit. Myrrhæ quantumvis, incoque vino, & addito oleo olivarum dentes & gingivas fove, firmat dentes, confortat; & ne corrodantur aut diſſiliant efficit. *Reinerus Solenander, conſil. 24. ſect. 3.*

SUBSECTIO XV.

Pro Dentium Verme.

Dentium vermes decoctum corticum fraxini interimit. Item decoctum rad. urcæ, quod etiam dolorem dentium tollit. *Jo. Crato. conſ. 8. lib. 5.*

Mihi ſecretum ſuum communicavit Ruſticus Empiricus. Sevum nempe cervinum linteo exceptum & ad ignem liquatum inbibitumque & gingivis impoſitum, quo & vermes attrahi expertus eſt, & dolores mitigari. *Thomas Bartholinus, hiſt. 96. cent. 1.*

SECTIO SECUNDA.

De deglutitione depravata.

Cuidam ſexagenario deglutitio adeo depravata fuit, ut liquida omnia præſertim vinum non ſine ſuffocationis metu deglutire poterat, reliqua verò quamvis ſolidiſſima facillimè ad ventriculum deſcendebat. Rarum hunc affectum præceſſit, catarrhus & paralyſis ſiniſtri lateris. Cum itaque liquida ſorbere non poſſet, & ſolidis non ſatis nutriretur, tandem ad ſummam imbecillitatem, lapſumque virium pervenit. Ego ad ipſum vocatus, primo pilulis (quas facillimè deglutiebat) corpus leniter expurgavi; deinde omnia quæ ad vires inſtaurandas requirebantur exhibui, & quia ut dictum eſt, liquida imprimis vinum ſine ſuffocationis metu, ſorbere non potuit, juſcula utcunque ſpiſſa præparavi, additis vitellis ovorum; pro potu lac amygdalarum dedi, hinc factum ut liquida facilius quàm antea ſorberet. Verum enim vero non diu poſt meum abitum, catarrhus denuo maximo cum impetu ad latus ſiniſtrum & laryngem delapſus eſt, & de novo paralyſin iſtius lateris induxit, quapropter cum nihil liquidi deglutire poſſet, nec ſolidis ſatis reficeretur corpus: vires quum etiam propter longitudinem morbi (antea enim femoris os ſibi fregerat) proſtratæ eſſent, brevi naturæ debitum perſolvit. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv. 34. cent. 5.*

SECTIO TERTIA.

De Diabete.

Rariſſimus eſt hic affectus quem *Galenus* bis tantum vidit. διαβήτης Græcis dicitur ἀπὸ τοῦ διαβαίνεσθαι, tranſire, quod citò transferatur materia urinæ. Vocatur etiam hydrops ad matulam, quod qui eo laborant, perpetua mictione matulas impleant, & διψακός, propter ſitim huic affectui junctam. Eſt autem Diabetes immoderatum urinæ profluvium,

quo aſſumptus potus nihil mutatus profunditur.

Hujus mali cauſa proxima eſt attractio renum depravata, cum retentione debilitata propter intemperiem calidam excedentem; quam affluxus humorum acrium mordacium & ſalſorum renum parenchymati impactorum infert. Locus affectus renes ſunt.

Signa ſunt, aſſidua oris ſiccitas, ſitis intenſa, urinæ copioſiſſimum profluvium corporis extenuatio, viſcerum æſtus & ardor. Malum eſt plerumque lethale, & vix unquam curatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Diabete.

SOmnum ſolito longiorem præcepimus & quietem, nam quodvis exercitium & immodicus motus, & animi affectus immoderati vitandi, tota vitæ ratio omnino frigida eſſe oportet, alimentis craſſis utendum, cibi ſint craſſi, bonique ſucci mordacitate carentes ac frigidi. Dedimus igitur ptiſanam, & ſorbitionem ex alica, pedes vervecinos, vitulinos, ſuillos, bubulos & hædinos, caſeum item recentem citra ſalem; & lac per ſilices aut ferrum ignitum ſciſſum, ſeroſo humore adempto, ova etiam ſorbillia, & ex oleribus intybum, portulacam & lactucam; inter piſces, ſaxatiles, inter fructus, pyra, poma & caſtaneas. Quod ad medicamenta attinet, à venæſectione abſtinuimus in valde vetula & exangui, quæ aliàs convenit in principio in cubito. Syrupos ex portulaca, de ribes, acetoſæ, myrtinum roſac. & nymphæ exhibuimus, qui bilem contemperarent. Tandem ad hoc Electuarium deveni.

♃. Carnis cotoneor. conſerv. conſolid. maj. roſ. vet. an. ℥ß. mucag. gummi tragac. & ſem. cotoneor. cum aq. roſ. extract. an. ℥ß. bol. armen. terr. ſigill. an. ʒi. amyli ʒiii. cum Syrup. myrtino & papaver. an. q. ſ. F. opiata. Capiat bis in die & ſemel in nocte, lumbos inunximus hoc linimento.

♃. Ol. roſ. omphac. cotoneor. nympheæ, an. ℥ß. ſucci plantag. ℥i. ſantall. omnium ʒiß. ceræ & aceti parum, fiat linimentum. Lumbi quoque interdum unguento popul. inungebantur. His tamen non obſtantibus naturæ debitum perſolvit. *Petrus Foreſtus, obſ. 4. lib. 24. De Renum Morbis.*

Honeſtus quidam civis urinæ detinebatur profluvio: ſubinde uno die amplius quàm urnam 40. librarum reddebat, bibebat non minus, ut qui propter aſſiduam urinæ profuſionem, aſſidua quoque ſiti premeretur. Cùm autem huic nulla prodeſſent remedia, & vix ulla ſibi adhiberi pateretur, paucis diebus deficiens, è vita commigravit. Morbum hunc diabetem fuiſſe apparet, quem *Galenus* comparat lævitati inteſtinorum ſeu lienteriæ: quemadmodum enim per hanc cibus aſſumptus citò dejicitur; ita & in diabete potus velociſſimè per vias urinarias deſcendit. *Rombertus Dodonæus, lib. obſerv. cap.* 32.

Diabetis ſpecificum poſitum eſt in marte eſſentia croci martis à *Crollio* deſcripta multùm hic prodeſt. Felicius operatur tinctura Smaragdi (de qua infra ſect. de Dyſenteria) tinctura Corallorum, item ſal Corallorum mirabiles in diabete poteſtates habent. *Ioh: Hartmanus* pract. Chimiatr. *pag.* 268.

Eraſtus valde commendat Syrupum ex rad. Symphyti maj. & prunis Sylveſtribus confectum, quem ſe ſumma cum fœlicitate in affectibus huic malo ſimilibus uſurpaſſe teſtatur.

Narcotica, ut theriaca recens, Sirup. de papav. & laudanum opiatum, prudenter uſurpata, in hoc affectu plurimum prodeſſe poterunt. Pro potu utatur æger aqua ferrata cum Syrup. acidis & aſtringentibus, vel decocto prunorum Sylveſtrium & corticis interioris quercus, quo remedio fere ſolo ſe hunc morbum in puero curaſſe teſtatur. *Eraſtus. Lazarus Riverius. Prax. Med. lib.* 14. *cap.* 6.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Diabete.

PUer quidam 7. annorum uſu acidularum *Griesbachenſium* in tantum urinæ profluvium incidit, ut an unquam ſimile viſum ſit, valde dubitem. Hinc ſitis talis ſupervenit, ut ſingulis noctibus

bus plus quàm libras x. aquæ (quantitatem vini, quod admiſcebatur, non obſervarunt adſtantes) ebiberet, & eodem modo protinus, nihil alteratam, iterum emingeret. Ego cum alio Clariſſimo Medico in conſilium adhibitus, victus rationem refrigerantem & inſigniter nutrientem præſcripſimus. Loco vini & aquæ quibus antea, copiosè uſus fuerat, lac amygdal. & juſcula caſtratorum, caponum & pullorum in quibus vitella ovorum diſſolvebantur, propinavimus, carnem aſſatam caſtratorum, perdicum, caponum, turdorum, alaudarum, & ſimilium avicularum dedimus. Hac cum per dies aliquot uſus fuiſſet victus ratione, & vires nonnihil recollegiſſet, Syrupo roſato ſolutivo compoſito cum rhab. & myrobal. citrin. corpus leniter expurgavimus & per intervalla potiunculam ſequentem exhibuimus.

℞. Rad. tormentill. biſtort. Symphyt. maj. plantag an. ℥ij. fol. agrimon. veronic. roſ. rub. an. M ß. coq. in aq. ad tertiæ partis conſumptionem in colat. ℥ij. diſſolv. Syrup. de roſ. ſiccis ℥ij. C. C. uſti & præpar. corall. præpar. trochiſc. de ſpodio an. ℈j. M. F. potio. De præſcriptis pulveribus quoque non raró cum lacte amygdalino dedimus, renes unguentis & oleis refrigerantibus & adſtringentibus, veluti oleo roſac. myrtillorum, maſtiches, unguento roſac. & comitiſſæ inunximus. His cum per aliquot dies uſus fuiſſet remediis, & victus ratione, pleniſſimeque reſtitutus eſſe nobis videretur puer, domum me contuli. Poſt meum abitum, cum victus rationem non obſervaſſet, & loco lactis amygd. vinum aqua dilutum iterum bibiſſet; denuo in eundem morbum incidit, & quidem tam graviter, ut naturæ debitum perſolverit. *Guil. Fabrit. Hildanus*, *obſerv*. 35. *cent*. 5.

Duo diabete laborantes qui ita ſqualidos habebant renes, ut folia nymphеæ illis impoſita, momento temporis chartæ pergamenæ inſtar duriſſima redderentur; poſtquam plurima fruſtra uſurpata præſidia tandem lactis aſinini chalybeati potu unius menſis ſpatio nutriti, & philonio perſico ex intervallis aſſumpto à tanto malò, me jubente; fuere immunes. *Zacutus Luſitanus*, *obſerv*. 80. *lib*. 2. *Prax. Admirand.*

Mulierem quandam diabete laborantem iſtis paucis & facilibus remediis liberavi.

Manè & veſperi ægra reſidebat in Balneo aq. dulcis; in qua ferrum vel ignitus Chalybs aliquoties extinctus erat. Poſt egreſſum Balnei regionibus renum ac veſicæ applicabat plantaginem aqua chalybeata decoctam. Cibum præſcribebam ſiccantem, & ex Chalybeata aqua vel lacte coctum. *Martinus Rulandus*. *curat*. 98. *cent*. 2.

Diabetem curatum vidi hoc medicamento.

℞. Cancror. fluviat in clibano ſiccat, & pulv. ℨi. thuris maſculi ℨß. Sacchar. modicum detur in potu. *Achilles Gaſſerus*, *obſerv*. 36.

Trochiſci magiſtri mei, cum quibus plures curavit, & ego cum iis quendam juvenem intra 4. dierum ſpatium curavi, qui diabeten patiebatur, & mingebat involuntariè in lecto.

℞. Roſ. ſpond. an. ℨx. ſem. portulac. ſucc. liquir. boli ſumach. an. ℨij. ſem. lactuc. coriandr. ſantal. berber. an. ℥i. tragac. gum. Arabic. balauſt. an. ℨij. camphor. ℈ß. Temperentur cum ſucco malor. granator. acetoſorum, & f. trochiſci, quorum quilibet ſit ponderis ℨi. Capiat manè & ſerò unum cum aqua frigida & ſyrup. roſ. Eſt ſummum & expertum remedium ad prædictam paſſionem. Item fiant ſæpe clyſteria cum lacte frigido & ſucco herbarum frigidar. & parùm ol. roſ. & viol. ſimul mixtis; ex prædicto tamen lacte priùs butyrum extrahatur.

Trochiſci ad idem. ℞ Carab. boli, myrobal. nigr. torrefact. medull. glandium excorticatar. ſumach. coriand. torrefact. in aceto poſiti roſ. ſpodii, & ſem. lactuc. portulac. gummi *Arab*. an. ℨij. Conficiantur cum ſucco granat. acetoſor. & detur ℨiß. cum ſyrup. roſ. & ceſſante ſiti purgetur cum aliqua levi colatura cholleram mundificante. *Arnoldus Villanovanus*. *Practic. lib*. 2. *cap*. 20.

Principium curationis ſit vomitus, jubendo, ut dum maxima torqueatur ſiti, copioſam deglutiat frigidam, hancque repentè evomare fiat hoc ſingulis 4. diebus

Certum eſt hoc auxilium pro revulſione & refrigeratione. Singulis quoque diebus deguſtet aliquid, quo fluida reddatur alvus. Leves clyſteres placent. Sudor provocetur facto balneo ex aquo dulci. *Felix Platerus* apud *Brandelium. Conſil.* 83.

SECTIO QUARTA.

De Diarrhœa.

DIarrhœa (quæ communiter ſumpta omne alvi profluvium denotat) propriè ſic dicta, eſt immoderata frequens ac jugis alvi dejectio, qua non ut lienteria, crudum alimentum, nec ut in dyſenteria, cruenta colluvies, ſed humores excrementitii & ſinceriores quantitate & qualitate moleſti ſine inflammatione, exulceratione, aut vehementi doloris ſenſus profluunt, eam gignit humorum copia & pravitas facultatem ventriculi & inteſtinorum expultricem nimium irritans. Adjuvantes cauſæ ſunt errores in victu commiſſi, cibi mali ſucci, venenati & facilè corruptibiles, nimiaque copia ingeſti, cerevisia etiam recens, aeris intemperies, omiſſa corporis exercitatio, & cutis totius corporis adſtricta.

Diarrhœæ plurimæ ſunt differentiæ, ratione materiæ, bilioſa eſt & pituitoſa melancholica & ſeroſa; ratione loci, unde materia profluit, alia eſt à toto corpore, alia a parte aliqua peculiari, ut cerebro, ventriculo, inteſtinis, meſenterio, hepate, liene, & utero. Denique ratione modi & cauſæ efficientis, alia eſt critica, natura in febribus, apparentibus ſignis concoctionis, rectè agente; alia ſymptomatica. Dentitio in pueris alvi fluxum inducit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Diarrhœa.

QUi diuturno alvi fluxu laborabat, & omnem ſuam ſubſtantiam fruſtra in medicorum ope conſumpſerat, conſilii cauſa, ut ab hoc malo liberari poſſet, me acceſſit: cui conſilium dedi, ut meſpilla etiam immatura, in maxima copia, devoraret, quibus commeſtis alvi profluvium paucis diebus ceſſavit. Idem evenit mercatori *Zelando*, qui cùm multis menſibus laboraſſet profluvio & tandem etiam dyſenteria neque ab ullis medicis curari poſſet, tandem meſpilis commeſtis ex *Johannis Spirinchii* Medici *Lovanienſis* conſilio, ſanitatem conſecutus eſt, & medico trecentos aureos pro ſola meſpilorum præſcriptione numeravit; quibus ſolis in priſtinam ſanitatem fuerat reſtitutus. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 1. *lib.* 22. *De Diverſis generibus Profluviorum alvi.*

Convenientiſſima ſunt remedia, quæ parantur ex rhab. myrobal. & maſtich. ex quibus hæ pilulæ confici poſſunt, quæ in omni fluxu ventris juxta *Rondelet.* tutò dantur.

℞. Myrobal. citrin. chebul. an. ℨß. Maſtich. ℈i. Spic. nardi gran. VI. cum. Syrup. roſat. F. Pillulæ. Doſis pro prima vice ℨß. deinde ℨj. ſi opus fuerit reiteratione. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 2. *lib.* 22.

In pauperibus ſi fluxus non conſtringeretur, poſt Univerſalia remedia, ſoleo commode exhibere ℨj. ſem. plantag. exſiccati cum cereviſia vel ovo ſorbili, idque poſt deterſoria medicamenta. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 3. *lib.* 22.

Qualiſcunque fuerit redundans humor clyſteribus utendum. Ego ſequentibus fæliciſſime ſæpe uſus ſum.

℞. Decoct. hord. non decortic. ac torrefacti ℔i. Sacch. rubr. ℥i. vitellum unius ovi F. Clyſter. Sal non imponendum, propter eius mordacitatem.

Hoc etiam præcedente corporis evacuatione fœliciter uſus ſum.

℞. Decoct. hord. torrefact. ℥VIII. ſucci plantag. ℥IV. ol. roſac. omphac. an. ℥ij. vitellum ovi unius. Sach. rubr. ℥iß. M. frigidè potius quàm tepide aut calide injiciantur. In fine etiam tali uſus ſum (quibus omnibus jam dictis etiam præceptor meus *Benedictus Faventinus* utebatur.)

℞. Lactis vaccin. lapidati vel Chalybeati ℔j. ſucc. plantag. ℥IV. Sacch. rub. ℥iß. vitell. ovor. num. 2. F. Clyſter. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 9. *lib.* 22.

Medicus quidam *Hibernus* celeberrimus in Diarrhœa præ omnibus aliis quibuſcunque ſequens commendat remedium.

℞. Butyri inſulſi. q. v. bulliant lento

igne

igne ad tertiæ vel mediæ partis conſumptionem ſubinde deſpumando; exhibeatur de eo ægrotanti ſatis magna quantitas. Mitigat plurimum acrimoniam humorum, & ab eorundem corroſione inteſtina defendit. *D: Robertus Boyle, lib: De Utilitate Philoſophiæ Experimentalis. Part. 2. ſect. 5. cap. 18.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Diarrhœa in prægnante.

℞. Maſtich. el. ℥ij. diſſolv. in oleo roſac. ac cum ceræ ℥ß. vel q. ſ. fortiter commiſceantur, quouſque venerint in formam linimenti, deinde infundantur telæ lineæ mundæ q. ſ. exſiccentur, poſt applicentur ventri.

Hoc Emplaſtrum per biduum aut triduum ſupra ventrem geret, ſingulis tamen diebus renovando: quod ſi fluor non ceſſarit, applicabi ſequens ceratum linteo ſuperinductum, quod etiam per dies aliquot geſtabit.

℞. Oriz. torrefact. ℥ß. maſtich. cortic. thuris an. ℥ij. gallarum quercin: cupreſſ. an. ℥iß. gummi torrefact. ʒiij. myrtill. ℥ß. pulveriſ. pulv. & cum reſina & cera ſufficientibus F. Ceratum. Remedia illa quo multis profuerunt prægnantibus Diarrhœa laborantibus.

De condito etiam ſequenti ſæpius in die ad quantitatem nucis caſtaneæ deglutire poterit, & maxime ante cibum. Siſtit enim fluxum ventris, & ventriculum miſellè roborabit.

℞. Conſerv. roſ. antiq: diacyton. ſimpl. cum ſacch. ſine ſpeciebus an. ℥iß. rad. tormentill. ℈ii. ſem. ſanguinariæ. ʒß. nuc. condit. torrefact. ℈i. oſſium dactyl. ʒß. Smaragd. orient. præp. corall. rubr. præp. an. ℈i. cum miva cydonior. ſimpl. q. ſ. f. conditum. Poterit etiam quandoque cochlear unum bibere balſami puerorum, ſi embryonis ſenſerit debilitatem. Plurimum enim laudatur à prægnantibus uſurpatum ubi ſenſerunt fœtus imbecilles eſſe. Hoc tamen admonitum volo, ut ubi videris fluorem ad ſiſtendum inobedientem futurum, ne multum urgeas; ferunt enim nonnunquam prægnantes ejuſmodi diarrhœas uſque ad partum citra noxam; excluſo tandem fœtu ſponte ſua deſinunt. *Ioh. Nævius; conſil. 32. lib. 3. Conſil. Gratonis & aliorum Medicorum.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Diarrhœa.

Vir quidam robuſtus, ætate media correptus eſt diarrhœa bilioſa valde urgente, cum ſiti intenſiſſima. Vocatus ad eum, præſcripſi ſal prunellæ, in potu ordinario, tum etiam in julepis ex aq. lactuc. & portulac. paratis ter in die ſumendis: & intra 24. horas convaluit. *Lazarus Riverius, obſerv. 33. cent. 1.*

Correptus ſum diarrhœa bilioſa tanta acrimonia prædita ut anum roderet, ardoremque urinæ concitaret, tranſlata materiæ portione ad urinas. Dyſenteria erat in procinctu. Ingreſſus ſemicupium tepidum illico liberatus ſum. *Lazarus Riverius, Obſerv. 59. cent. 2.*

Auſpicanda eſt curatio ab humoris peccanti evacuatione, quod fiet medicamento quod purgando adſtringat, quale eſt hoc.

℞. Rhab. el. ʒi. mirabol. citrin. ʒß. Santal. citrin. ℈ß. Infund. in aq. plantag. in expreſſ. diſſolv. rhab. pulv. ʒß. Syr. roſ. ℥i. F. Potio. Vomitus etiam interdum convenire poterit, quia revellit, & evacuat materiam morbificam.

Si ſanguinis redundantis indicia fuerint, & robur virium, phlebotomia initio celebranda eſt. Corpore ſufficienter evacuato tum medicamentis purgantibus, tum ipſo alvi fluxu, aſtringentia & roborantia erunt, tum per os aſſumendo, tum per clyſterem injicienda, tum ventri admovenda, quorum formulæ à curatione Dyſenteriæ erunt repetendæ.

Folia plantaginis in juſculis decocta ad hunc affectum utiliſſima ſunt. In contumaci alvi fluxu, clyſter ex juſculo & theriaca recenti utilis; ſuffitus etiam tapſi barbati in cathedra perforata receptus, inſignis eſt efficaciæ; Syrupus corallorum ad idem eſt efficax, & multo magis illius tinctura, vel magiſterium. Conſerva cinorrhodi per ſe ad diarrhœam bilioſam utiliſſima eſt, tum etiam ſi

opiatis aſtringentibus permiſceatur.

Pilulæ de bdellio bis aut ter in ſeptimana, vel alternis diebus uſurpatæ; ad diuturnos, & contumaces alvi fluxus ſiſtendos utiliſſimæ ſunt. Utiliſſimæ etiam hæ tabellæ.

℞. Raſ. ebor. ℥iii. confect. alKer. ℥i. ſacch. in aq. roſ. diſſolut. ℥iv. F. tabellæ.

Mercurius diaphoreticus per aliquot dies ad gr. xii. exhibitus, omnes corporis impuritates aufert, quæ contumaces interdum alvi fluxus parere conſueverunt.

Decoctum granorum juniperi in vino paratum, multum etiam confert materiam alvi fluxum committentem derivando ad urinæ vias, ita fit.

℞. Granorum juniperi Mi. vini rubri ℔iß. bulliant ad duarum tertiarum conſumptionem, colaturam capiat mane per triduum. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib.* 10. *cap.* 5.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Diarrhœa.

PIlulas has pro cauſa & minera diarrhœæ averruncanda, ordinavi.

℞. Myrabal. citrin. ℈ii. rhab. el. & parum toſti. ℈i. Spicæ gr. iv. cum Syrup. roſ. laxat. F. pil. ix. inaurandæ, habuit eo die decoctiones aliquot, ceſſantibus à meridie torminibus. Circa veſperam regionem ſtomachi & umbilici calida hoc linimento inunxit.

Ol. Cydon. menth. omphac. an. ℥ß. ol. nuc. moſch. ℥ß. ol. maſtich. mac. cariophyll. an. gr. iii. ſumach. balauſt. an. ℈ß. cum ceræ q. ſ. F. linimentum.

Poſtea commendavi hanc pulticulam.

℞. Farin. tritici ℥i. vitell. ovor. numero 3. pulv. cinnamom. nuc. moſchat. an. ℥i. coq. omnia cum vini rubelli ℥iii. vel q. ſ. ad pultis conſiſtentiam, adde Sacch. finiſſ. q. ſ. ad gratiam.

Laudabat ſucceſſum remediorum, appetentia ciborum, alvoque ad priſtinam conſuetudinem redeuntibus. Nihilominus majoris præſervationis ergo præcepti, ut de pulvere ſequenti per aliquot dies ſumeret manè & veſperi.

℞. Margarit. præp. ℥ß. corall. rubr. terr. ſigill. C. C. præp. an. ℈ii. croci martis. ℈ß. ſem. plantag. papav. alb. an. ℥i. ſerici crudi. ℈iß. ſpec. diatrion. ſantal. aniſ. ſaccharo cooperti. an. ℥ß. ſacchar. roſ. tab. ad pondus omnium M. F. omnium pulvis. His ille paucis diebus à Diarrhæa cum epidemica liberatus eſt: ſicut etiam iiſdem remediis & plurimi alij reſtituti ſunt. *Ioh. Petrus Lotichius obſerv.* 1. *cap.* 7. *lib.* 4.

Vidi nobilem pleuriticam: huic ad ſtatum ferè immanis fluxus alvi ſupervenit. Præſcripſi illi uſum Syrupi Myrtillor. ac ſummi Dei beneficio ſervata fuit. *Ioh. Heurn. ad Aphor. Hippoc.* 16. *ſect.* 6.

℞. Album. ov. conquaſſ. num. ii. ponantur in cella vinaria, ut diffluantur in aquam puram, cui tantundem aq. roſ. vel rub. Idæi adde & exhibe patienti. Ex Obſtetrice Gallica *Vvolfangus Hœferus lib.* 3. *Herc. Med. cap.* 5.

Plurimi commendant caſeum antiquum ſic præparatum. Comminutus ſæpius abluatur aqua aliqua refrigerante & adſtringente, ut roſar. plantag. portulac. Poſtea diligenter in ſartagine exſiccetur, & in pulverem redigatur, cujus ℥i. vel cum cibo, vel cum aqua aliqua conveniente exhiberi poteſt. *Daniel Sennertus. Practic. libr.* 3. *Part.* 2. *ſect.* 2. *cap.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Diarrhœa Bilioſa in Dyſenteriam commutata.

EVocatus è *Galliis* ab illuſtriſſimo meo principe, *Lugduno* media æſtate diſceſſi, idque in magno æſtu: hinc factum eſt, quod in itinere labore fatigatus, æſtuque confectus inciderim in diarrhæam bilioſam, quæ ſtatim in dyſenteriam commutata eſt, non ſubveniente conſilio, cum Clyſterum pertæſus eſſem: captans ex tempore conſilium, ſumebam ferè ſingulis noctibus, ſtatim à dejectione, cum dolor acerbius lancinaret, ℈ii. & amplius theriaces non admodum veteris (quam tum fortè *Lugduno* mecum in viam attuleram) diſſolvendæ in vino rubello, quo aſſumpto, quali-bet vice, ſtatim ſedato ſopitoque dolore, occupabat me ſomnus, corporeque in ſudorem reſoluto, videbar plane perſanatus, eoque paucis vicibus reiterato, peni-

penitus reſtitutus, perſanato ulcere, nihil amplius incommodi ſenſi. Satis jam conſtat quid theriaca poſſit; quam illa fluxus inhibeat, quantum dolores ſedet.

Utile eſt hoc Emplaſtrum ad hepar, quod ſæpe in omni fluxu tam hepatico quam dyſenterico excoriativo, in antiqua diarrhœa, & ſimilibus mirum in modum comperi juviſſe.

♃. Eupator Schænanth. an. Mi. ſpic. Ind. pß. maſtich. macis. an. ℥ß. lingn. aloes. odorif. ʒiii. myroball. Cheb. Emblic. torrefact. an. ℥i. bol. armen. terr. Sigill. hæmatitid. an. ʒvi. coriandr. præpar. ℥iß. Spod. ʒii. roſ. ℥i. Spec. trionſantal. ſine Camphora ℥ß. Scoriæ ferri præp. farin. hord. ℥ii. ol. maſtich. Myrtill. an. q. ſ. ad impinguandum F. Emplaſtrum cum modica aceti in bona forma, & ſuperpone ab oſſe Xyphoeide ſupra totum ventrem, uſque ad os pectinis, removeatur quandoque ne pondere nimis gravet.

In hoc quidem ſtringentia atque ligantia ſunt; quia tamen multis hepaticis & roborantibus temperata non formidanda in actu ipſo comperi.

Addam hoc paratu facilè & verè εὐπόριστον, quod in fluxu pernici vidi profuiſſe. Incoquuntur flores roriſmarim leviter acri aceto, expreſſi ventri calentes imponuntur. Addam & alia comperta.

Omnem fluxum obſervavi à matronis Neapolitanis, tam Diarrhœam & lienteriam, quàm dyſenteriam, fluxumque hepaticum curari.

Deſtillabant poma granata acida nec dum ſatis matura, aquæ extillatæ propinabant ℥ii. vel ℥iii. quibus ad manus non fuit extillata aqua, decoquebam poma, decoctumque exhibebant, haud diſſimili effectu. Memini fuiſſe mulierem, quæ cum 6. menſes fluxu hepatico colluctata eſſet, nec poſſet curari; quodam conſulente, ut manè ℥i. pulveris medii corticis fraxini cum tantillo malvatici ſumeret; quod cum tertium feciſſet, fluxum reſtitiſſe. Addam & hoc quod ſæpe numero plebeis præſcribo, qui ferè ut hic homines ſunt, ab iis medicamentis quæ à pharmacopola porriguntur abhorrere ſolent; quod compertum eſt contra fluxum ventris diuturnum.

Accipio turturem pinguem deplumatam, abluo leviter, exinteratam infarcio ceræ novæ ℥i. percoquo in aquæ q. ſ. eam edendam porrigo, juſque bibendum: atque ex oſſis edendum, comperi iſtud verum & ſalutare in quodam Lucenſe Peraccino qui diu graviſſima Diarrhœa laborabat, atque ab eo tempore ſubinde utor. Ego delector id genus Euporiſtis, atque diligenter ea obſervata adnotare ſoleo. *Rinerus Solenander, Conſil. 9. ſect. 4.*

SECTIO QUINTA.

Pro Digitorum in manibus contractione.

Poſt diuturnum colicum morbum, & reſolutiones contractioneſque ſecutas in manibus & pedibus in Nobili quodam Sene, remanſerunt in utraque manu contracti digiti, inter nodiis duobus exterioribus adeo aſtrictis, ut incurvati in volam manus digiti nulla vi extendi amplius poſſent. Multis uſus remediis, & thermis, nihil profecit; durante & jam per biennium perſeverante malo, meo tandem utens conſilio; hoc pacto curationem inchoavi, purgato prius decenter corpore per triduum vino cathartico nervis ſimul accommodato, dextræ manu ſequens Emplaſtrum applicui.

♃. Gummi ammoniac. ℥ii. galban. opoponac. bdell. an. ℥i. diſſolv. in aq. vitæ, adde ſtyrac. calamit. ʒß. axung. anſer. medull. cruris vituli an. ℥i thuris ʒii. rad. Ireos ʒi. hermodact. ʒi. laric. & reſinæ communis an. q. ſ. F. Emplaſtrum ſuper alutam extend. & manus interiori ſedi univerſæ applicetur, & in plicaturam aſtrictorum dignitorum imprimatur. Fuit Emplaſtrum ſciſſum in partes tot, quot digiti erant, chirothecæ inſtar, ſingulis digitis petiis obvolutis, ut exactè illis jungeretur. Poſtea, pittacium ex panno duplicato formatum, firmiter impreſſum, & aſſerculum panno involutum tranſverſim collocatum, & omnia faſcia probè coercita ſic, ut Emplaſtrum undique ſe digitis incurvatis accommodaret, eoſque nonnihil extrorſum premeret, totam noctem ſic collocatam retinuit, aliquotque noctibus continuavit manè verò hiſce impedimentis remotis, ſingulis digitis plumbeam

maſ-

maſſulam chorda plana appenſam, quæ illos ſenſim extenderet, geſtavit, ſuffitu inſuper manè uſus eſt ex trochiſcis ſequentibus, carbonibus ignitis impoſitis, parato.

℞. Marcaſ. ℥iß. myrrh. maſtich. an. ʒi. Storac. benjoin. an. ʒi. rad. Ireos ʒß. cum laricea F. trochiſc. hiſce vix dum octiduo uſus eſt, cum digitos, premendo, tamen eos, extendere poſſet. Emplaſtrum rurſus ſiniſtræ quoque manui, tribus noctibus tantum apponens, eos etiam digitos jam cedere nonnihil ſenſit, quibus ad me ſcriptis, juſſi ut articulorum roboris cauſa, bis autem manum decocto Salviæ in lixivio, in quo Chalybs extinctus eſſet, foveret, uſuque horum pergeret: & ut utramque manum digitoſque ante Emplaſtri appoſitionem hoc unguento illiniret.

℞. Ol. Lumbric. Lilior. an. ℥iiß. ol. cheirin. irin. an. ℥ß. Lithargyr. ℥i. coq. parum. adde gummi ammoniac. in aq. vitæ ſolut. ʒi Styrac. ʒij. laric. ℥ß. ceræ q. ſ. F. unguentum. Interea licet omnia in melius tenderent ſpeſque eſſet integræ reſtitutionis, nolens amplius apud nos ſubſiſtere, thermas adiit Piperinas. Sed irrito conatu, nam earum uſu, digiti amplius aſtringi potius quam relaxari cœperunt. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 147.

SECTIO VI.

Pro Dorſi dolore.

Septuagenarius quidam cùm longo morbo attenuatus & debilitatus, immenſos dorſi dolores jam diu ſentiret; nec quicquam proficerent medicamenta, obiter eum inviſens hoc conſilium dedi, ut dorſum hoc balſamo (ſic enim vocare ſoleo quod balſameon aliàs dicitur) manè & veſperi illiniret.

℞. Aq. vitæ rec. extill. ℥iß. aq. vitæ comp. ℥ß. ol. ſpic. gr. iiij. hoc remedio per triduum cum eſſet uſus, ita profuit, ut dolor omnis evaneſceret, & integrè convaleſceret; itaque illud multis laudibus extollere non deſiit, mihique ut annotarem occaſionem dedit. *Felix Platerus, obſervat. lib.* 2. *pag.* 515.

SECTIO VII.

Pro Dracunculis puerorum.

Hoc unum remedium experiri libuit mulierculis Polonis valde uſitatum: quod mihi profectò miraculi loco eſt, idque eo magis, quod nulla ejus rei cauſam inveſtigando reperire poſſum: injiciebatur in labrum aquæ calidæ, in quo pueri lavabant, panis in micas friati manipulus, cineris item parum: elotis pueris, aqua percolata, panis ille in maſſam compingebatur: quæ in diverſas partes manibus diſtracta, magnam ſubtiliſſimorum pilorum vim oculis offerebat primo die; ſubſequentibus autem diebus pauciores pili, poſtquam convaluerunt, prorſus nulli apparuerunt, hos illæ caninos; aliæ vermium pilos vocant, & morbi cauſam ad hos referunt. Præterea humeros & brachiola inunximus farina aceto permixta (*Sennertus* linimentum pro harum partium frictione ex farina triticea & melle conficit) vix peracta unctione, & abluta ſtatim eminebant ex cute tubercula quædam puſilla inſtar ſeminis Papaveris coloris cinericei (quæ ab illis vermium capitula eſſe dicuntur) ea ſtatim cultello ſeu novacula abradebantur, niſi id ocyus fieret; recondebantur iterum, & intra cutem ſe recipiebant. Hi quoque ſive vermiculi, ſive alio quovis nomine vocentur, primò multi ſeſe proferebant, poſtea pauciores, poſtrema unctione prorſus nulli; Cum in veſtris medicis quærerem, altum ubique ſilentium reperi. In uno inveni dracunculo ſad Arabibus vocari. *Andreas Dudithius, epiſt.* 12. *lib.* 1. *conſil. & epiſt. Cratonis, &c.*

Qui hoc morbo laborant infantes contabeſcunt ferè, & licet ſatis comedant, & alias bene valeant, non nutriuntur, & pruritum moleſtiſſimum in dorſo percipiunt. Generantur hi vermes in dorſo præcipuè, & in brachiis nonnunquam & in aliis partibus externis ex materia viſcoſa ſubter cutem concluſa, & ob prohibitam tranſpirationem in hoc vermium genus tranſmutata. *Sennertus, practic. lib.* 2. *part.* 2. *cap.* 24.

Commemorat in *Saxoniæ* hiſtoria *Albertus Crantzius*; *Henricum* quintum Impe-

peratorem morbo illo quem dracunculos appellant, ipſique congenitus fuerat, extinctum eſſe *Anno* 1125. *Ioh. VVierius, lib. 2. obſerv. cap. 1. De Varenis.*

AEthiops maris præfecti ſervus, juvenis 18. annorum, cum primum ex *Memphi Ægypti* celebri civitate *Theſſalonicen* advectus eſſet, illicò de cruris dolore conqueſtus eſt; in quo juxta talum primò ulcus excitatum eſt, in quo venæ caput conſpiciebatur: quod advertentes *Turcæ* morbum cognoverunt, periculoſumq; eſſe in *Ægypto* & *India*, ac reliquis regionibus quibus innaſcitur, ſignifiarunt; quem *Arabes*, præcipua *Avicenna venam medenam* appellari tradi, *Galenus* verò *dracunculum*. Pro cujus curatione accerſitus Medicus Linguæ *Arabicæ* doctus ita orſus eſt: Primò debitâ victus ratione propoſita, partem extremam venæ, aut veriùs nervoſæ cujuſdam ſubſtantiæ, ſubtili ligno alligavit, quam paulatim ligno trahebat rotabatve, adeò ut ad ultimam ejus partem, hoc eſt, ad trium cubitorum longitudinem, poſt multos dies pervenerit. Unde *Æthiops* à doloribus, & anguſtiis morboque ipſo liberatus eſt nullo ſuprapoſito cataplaſmate. Vena, an nervus, vel lumbricus, morbus hic ſit, in dubium vertunt authores. Ego verò oculatus teſtis, multis auritis verior, teſtor morbum hunc tanquam lumbricum conſpici album, ſubtilem, lineæ contortæ modo, qui ex ſe foras prodit, & pars extra miſſa cùm areſcit, eum nervum exſiccatum quivis dicet: qui ſi abrumpi contingat, intenſos excitat dolores, & non leves inducit animi anguſtias. Evenit autem hic morbus, fortè ut in renibus pili, à materia craſſa & lenta, quam calor plus juſto calfecit & exſiccavit unde medicamentis atram bilem reſpicientibus & purgantibus curari debet, prout imperat *Avicenna*. *Amatus Luſitanus cur. 64. cent. 7.*

SECTIO OCTAVA.

De Dyſenteria.

CRuentarum dejectionum apud *Galenum* quatuor ſtatuuntur differentiæ, una eſt, quum ſanguis purus & affatim, propter membrum aliquo abſciſſum aut ſanguinis intermiſſam conſuetam evacuationem aut aliam ſimilem cauſam per alvum excernitur: alia cum liquor aquoſus loturæ carnis recens mactatæ prorſus ſimilis, in fluxu hepatico, dicto, dejicitur. Tertia verò eſt nigri & ſplendentis ſanguinis excretio & melancholia appellatur. Quarta demum eſt Dyſenteria, quæ ἕλκωσίς ἐστί τῶν ἐντέρων; in hoc fluxu inteſtina primariò affici ſatis indicant torſiones ventris ac tormina nimium moleſta. Definiri poteſt, quod ſit alvi frequens, cruenta & purulenta, cum dolore ventris, & inteſtinorum exulceratione, à materia acri erodente & inteſtinis peculiariter adverſa, dejecto. Pro cauſa proxima agnoſcit humores quoſcunque acres peculiarem & occultam diſpoſitionem obtinentes, qua inteſtinis duntaxat infeſti ſunt, eaque exulcerant; non ſecus ac pulmo marinus pulmoni, & Cantharides veſicæ ſunt infeſtæ, eaſque non verò alias partes exulcerant. Cauſæ remotæ ſunt cibi pravi & inſoliti, fructus autumnales, uvarum eſus, muſti potus, venenata & violenta pharmaca, aquæ per plumbeos & vetrres canales fluentes, aer vernus, poſt hyemem ſiccam & aquiloniam, pulvioſus & auſtralis calidus etiam & ſiccus, plerumque enim in fine æſtatis & autumni initio morbus hic excitatur, & in regionibus calidis potiſſimùm viget, contagium denique non raro ſuas agit partes in hujus affectus productione. Pars affecta ſunt inteſtina, nunc tenuia, nunc craſſa, nunc utraque. Si in tenuibus malum conſiſtat ſequentibus ſignis ut plurimum ſe prodit; tormina ſeceſſum longe præcedunt, dolor acutior, eſt, ac circa & ſupra umbilicum ſe oſtendit, alvinæ fæces & ſanguis plurimùm confunduntur, quia diu ſimul iter agunt. Cum afficiuntur craſſa, non tantus urget dolor, & inferius ſubſiſtit, quin etiam ſtatim à torminibus excernuntur excrementa quibus inſuper potius ſupernatat cruor, quam illis intimè permiſcetur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Dyſenteria in tenuibus inteſtinis.

CUrationem inſtituimus auxiliis illis quæ per os aſſumuntur, ita jubente *Ga-*

Galeno lib. 6. De locis aff. Ideo huic ægro dedi primò rhab. opt. ʒi. infuſi cum ℥iij. decoct. hord. non excortic. ſyrup. da ribes ʒß. M. Poſtea imperavi, ut bis aut ter in die ex iſtis Syrupis caperet cochl. j.

℞. Syrup. cotoneor. myrtin. de roſis ſiccis, de ſucco portulac. an. ℥i. deinde ad majorem reſtrictionem, dedi hunc pulverem.

℞. Myrobal. citrin. ℈j. rhei parum torrefact. ℈j. dabam cum ſyrup. cotoneor. Memini me hoc pulverem quondam viro cuidam dyſenterico dediſſe, cum cyatho uno cereviſiæ communis, & ad miraculum eo curatus fuit, ſemper ante cibum ſumebat ʒij. vel ʒiii. diacidon ſine ſpeciebus, victu demum conſtringente utens præter opinionem convaluit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 33. *lib.* 22. *De diverſis generibus profluviorum alvi.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Dyſenteria.

HOc detergens Enema & ſimul dolorem mitigans injectum fuit.

℞. Decoct. hord. aliqualiter torrefact. ℔iß. diſſolv. ſacchar. rubr. ℥iß. ol. roſ. omphac. ℥iij. adip. renum capræ, ℥ij. ovi vitellum F. Clyſter lavans & dolorem mitigans, ter copioſè indè alvum expurgavit, & tormina magna ex parte ſedata ſunt. Ideo & ſequens injeci Enema, quod & dolorem ſedaret, & ſimul conſtringeret, & inteſtina roboraret.

℞. Lactis vaccinis in quo lapides igniti ſæpius extincti eſſent ℥VIII. ſucci plantag. ℥IV. ol. roſac. omphac. ℥ij. vitellum unius ovi. F. Clyſter, frigidè injicicebatur. Hoc præceptor meus *Benedictus Faventinus* utebatur, quo quidem ſecundo clyſtere tormina ceſſerunt, juvenis hic ſtatim à principio magno cum meo honore convaluit, optima victus ratione præſcripta. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 31. *lib.* 22.

Mercator quidam *Delphis* habitans temperatura biliosa triginta annos natus, per longam peregrinationem, multoſque perpeſſos labores, ex *Gallia* reverſus, & nunc paulò tranquillior, uxorem duxiſſet, & delicate magis viveret in fluxum diuturnum ventris incidit, mox in dyſenteriam lapſus; per ſex integro menſes, cum miſcerè vitam duxiſſet, doloribus ac torminibus ſub umbilico pene extinctus eſt verùm cum hic experimenta multorum, ac mulicrcularum fruſta, ac diu, multumque tentaſſet, tandem noſtram opem expoſtulavit, omni ſpe deſtitutus, qui equidem cùm hæc ſubſequentia remedia eidem per me fuiſſent præſcripta, præter omnium opinionem ſanitatem conſecutus eſt. Omnium primò injectum eſt hoc Enema.

℞. Decoct. hord. parum torrefact. ℔i. ol. roſac. ℥iij. ſacch. rubr. ℥iß. vitellum unius ovi. M. Materia eo clyſtere utcunque deterſa, dolor quoque nonnihil mitigatus eſt. Mox altero die ſequens Enema infuſum, recipiens lactis bubuli chalybeati. ℔1 ſacch. rub. ℥iß. 2. vitella ovorum. Deinde & tertium, ita.

℞. Decoct. hord. torrefact. ℔i. ol. roſ. cotoneor. an. ℥iß. ovorum vitellos num. 2. ſacch. rub. ℥iß. M. Iis tormina ceſſarunt, & facta eſt excrementorum mutatio in meliorem ſtatum: injectis demum clyſmis his acres materias eluentibus, per ſuperiora hæc propinavimus; & primò abſterſorium hoc medicamentum.

℞. Decoct. hord. communis, ℥VI. ſyrup. ex infuſ. roſar. ℥iij. M. conficiebatur ex roſis omphacinis non valde apertis, affuſis ſepties vel pluries, atque abjectis, ut ego parare ſoleo; in eo enim ineſt vis doloris ſedandi mira & etiam oblinendi.

Purgavimus autem hoc modo.

℞. Fol. plantag. Mj. flor. roſ. rub. ʒj myrobal. citrin. ʒiij. myrobal. chebul. indor. an. ʒiß. ſchœnanth. ʒj. bulliant in aqua, in colat. ℥iij. adde rhab. el. ℈iiß. ſyrup. infuſ. roſ. & cotoneor. an. ℥ß. M. F. potio. quinquies eduxit. Deinde & hoc præſcriptum eſt.

℞. Hord. commun. p. j. ſem. plantag. flor. roſ. rub. an. ʒj. bulliant in aqua, in colat. ℥iij diſſolv. ſyrup. cotoneor. & infuſ. roſ. an. ℥ß. M. Poſtea dedi ℈iiß. rhab. parum toſti cum decoct. plantag. & flor. roſ. Deinde & ea quæ magis conſtringerent.

℞. Sem. plantag. exſiccat. & pulv. ʒj. trochiſc. de carabe, de ſpodio an. ʒß. C. C. uſti ℈iß. corall. rubr. ℈ß. pulveriſentur

ſu-

ſubtiliſſime & dividantur in tres partes & detur una doſis, cum vino rubro, altera cum decoct. ſem. plantag. flor. roſ. & centinod. tertia cùm decocto vini rubei in quo bullierint roſæ, ſem. plantag. & centinodium. Hoc etiam condito uſus eſt.

♃. Conſerv. roſ. vet. ℥vi. diacydon. ſine ſpeciebus ℥ß. troch. de ſpodio, ℈iv. ſyrup. cotoneor. rob. de ribes, ſyrup. myrtin, an. ℥ß. M. Inſuper victu convenienti utens probè convaluit à Dyſenteria deplorata. Unicè etiam prodeſt, vinum decoctionis Gnaphalii, tam potum quàm loco fomenti adhibitum, & nihil præſtantius quam ʒj. coaguli leporis pota ex ſapa: & ſtercus canum ſola oſſa vorantium, cum lacte chalybeato ut ſæpius expertum eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 33. lib. 22.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Dyſenteria.

NOs fœlici cum ſucceſſu per multos annos ipſum rhabarb. toſtum in principio morbi tam evacuationis gratia, quam corroborationis, per vices aliquot exhibuimus hoc modo.

♃. Decoct. hord. toſt. ℥iv. rhei toſti & pulver. ℈iv. Syrup. roſat. ſolut. acetoſ. citri. an. ℥ß. M. F. hauſtus; qui reiteretur per biduum. Cùm ad conſolidationem ulceris (poſt ſufficientem ejuſdem abſterſionem) accedendum eſſe putavimus; aliquoties pulverem emplaſticum ex cera alba cum æquali parte gummi Arabici tenuiter inciſa & pulveriſata in pomo aſſato ſolutum quantitate ʒi. exhibuimus magno cum ſucceſſu.

Si vero neque ſic fluxus ſanguinis ſiſtatur, ſequens narcoticum per os exhibeatur.

♃. Conſ. roſ. antiq. ʒij. laudan. opiat. gr. ij. Conf. alkerm. ℈ß Syrup. papav. errat. q. ſ. F. Electuarium molle, hoc modo in noſtro ægrotante conciliata quiete, rariores exinde dejectiones & ſomnus interveniens effectum medicamenti comprobabant; victum inſtituimus convenientem, ut juſcula gallinarum cum oſſibus minutiſſimè inciſarum, & contuſarum, additis ſuccis citri; berberorum & ſimilibus,

oriza cum lacte chalybeato, cydonia, pyra magis aſſata quàm cocta *Gregorius Horſtius, obſervat. 19. & 20. lib. 4. De morbis infimi ventris.*

♃. Rhab. ʒiß. piſtetur & maceretur in aq. plantan. ℥iii. per aliquot horas, tandem facta colatura & levi expreſſione, rhei prædicti ſubſtantia aliis ℥iii. aqu. plantag. denuo infundatur, quibus pulp. caſſiæ noviter extractæ, ℥ß. diſſol. vito & pharmacum parato, ac ægrotanti propinato, quo multa egeſſit. Cæterum prima infuſione rhab. ſi quas partes exaſperantes, & ulceribus adverſas habet, omnino amittit, & mitius ac ſecurius redditur, quàm teſta uſtum aut aſſatum, ut multi dare ſolent. *Amatus Luſitanus, Cent. 2. curat. 44.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Dyſenteria.

CLyſterem hunc abſterſivum & lenientem imperavi.

♃. Lactis chalybeat. ℔. 1. diſſolv. vitello. ov. num. 2. mell. roſat. ℥iß. laric. diſſolut. in his duobus ʒii. F. clyſter quo non diu retento, ſed rejecto, potionem poſtea hanc bibit.

♃. Syrup. de roſ. rub. ſiccis ℥i. ſyrup. de papav. ℥ß. aq. plantag. ℥i. M. cùm adhuc non ceſſarent ſedes, & ſitiret admodum, proſtratuſque eſſet, amylo cocto refectus fuit & lacte amygd. d. quod cum aqua chalybeata parabatur, addito ſacch. roſ. rab. clyſter aſtringens dein tali injectus fuit, & ſub veſperam repetitus.

♃. Hord. orizæ an. p. i. F. decoctio in lacte pro duobus clyſteribus, diſſolve in uno vitell. ovor. numero 2. ſacch. rub. axung. hœdi, an. ℥i. laricæ ʒi. F. clyſter. Pulverem hunc quoque duabus vicibus ſumpſit, cum lacte amygdalarum d. paulò antequam clyſterem admitteret.

♃. Troch. de carabe ʒi. rad. tormentill. ʒß. ſacch. roſ. tab. ʒii. M. venter hoc unguento inunctus fuit.

♃. Ol. myrtill. ℥i. maſtich. ℥i. bol. rub. ʒi. roſ. ſantal. an. ʒi. ceræ, q. ſ. fiat unguentum.

Cly-

Clyſter aſtringens dein talis injectus fuit.

℞. Rad. biſtort. tormentill. an. ℥i. conſolid. maj. ℥ii. equiſeti, plantag. agrimon. an. Mi. flor. roſ. rubr. p. ii. hord. mund. orizæ, an. p. i. ſemin. aniſ. ℥iß. ſemin. acetoſ. ʒii. ſem. plantag. ʒi. F. decoctio in ſero lactis, diſſolv. ſacch. rub. ℥iß. mell. roſat. ℥ii. mucilag. ſem. cydon. ℥iß. ſem. pſillii. ℥i. M. F. clyſter. ſub noctem alius fuit injectus.

℞. Orizæ parum torrefact. p. i. gallar. conquaſſat. ℥ß. balauſt. ℥i. roſ. rub. p. i. ſem. plantag. ʒii. rad. biſtort. ℥iß. rad. conſolid. maj. ʒii. F. decoctio, in aqua chalybeata, in colatura ℔. i. diſſolv. ſucci plantag. ʒiii. lap. hæmatit. ʒii. ſang. dracon. ʒi. axung. hædin. mell. roſ. an. ℥i. F. clyſter. eo rejecto, tab. meas narcoticas ſumpſit; & noctem quietiorem habuit. Cras ante prandium idem clyſter injectus fuit: poſtea uſus eſt hoc ſuffitu.

℞. Rad. thapſi barbati, biſtort. an. ℥ii. gallarum ℥i. plantag. M. i. roſ. rub. flor. chamæm. an. p. i. coq. in aqua fabrorum extinct. ferri pro ſuffitu. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 3. *pagin.* 893.

Qui navigant in *Indiam* Orientalem ex uſu putridarum carnium incidunt interdum in Dyſenteriam, quibus præſentaneum eſt remedium, allium cum ſaccharo & ſucco citriorum: ut & placentulæ in ſartagine coctæ ex ovis gallinaceis & argentina. *Io: & Ottho Heurnius*, *ad cap.* 10. *lib.* 6. *patholog. Ioh. Fernelii.*

In Dyſenteria potus exiguus ſemper eſſe debet, quod remedium edocta aliqua bruta, ubi alvi fluxu tentantur, ſibi ipſis ex toto potum naturali quodam inſtinctu interdicunt. *Hier. Mercurialis. conſult.* 90. *tom.* 2.

Sequens pulvis probatus eſt ad omnem ſpeciem dyſenteriæ.

℞. Turtur. cum pennis ſuis, interiora extrahantur, & impleantur venter mixtura ex bolo Armena, ſang. drac. mummia, aceto forti & vitellis ovor. confecta. In olla nova ponatur, & in furno panis comburatur. De hoc pulvere des quotidie cum ſucco plantag. vel aq. roſ. vel aliquo ſyrup. aſtringente. Probatum eſt. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib.* 2. *cap.* 37.

Quum puer quidam nobilis torminibus a dyſenteria vexaretur, juſſimus hircos mactare, ac eorum omentum ita recens calidum ſupra pueri ventrem extenſum admovere, & faſcia faſciari; idque bis & ter iterari mandavimus: quo remedio à doloribus puer libes brevi evaſit. Topicum hoc remedium ſecurum & optimum à vervecibus & aliis animantibus non minùs quàm ab hircis accipi poterit. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 93. *cent.* 5. Vid. *cur.* 2. *cent.* 6.

Quidam dyſenteria laborabat febreque carebat. Inter alia jubeo pullo columbino aſſo, ſed cera infarcto, veſcatur. Adhæc pomum cotoneum excavatum cera quoque repletum, & ad ignem ex aſſatum, jejuno ſtomacho comedat, nihilque ſupra bibat, ſuadeo: iis enim non ſæpe iteratis convaluit. Ceram dyſentericis convenire tradit *Dioſcorides lib.* 2. ſui Medici operis, cap. de Cera, ad hunc modum dicens, cera datur in ſorbitionibus dyſentericis. Cui ſuffragatur *Galenus*, & cæteri poſt eum Medici. Cæterùm nonnulli ceræ maſtichem adjungunt. *Amatus Luſitan. cur.* 14. *cent.* 6.

Ad virum quendam, qui dyſenteriam diuturnam 30. dierum ingenti cum febre patiebatur, & poſt multa & varia adhibita remedia, imbecillis & gracilis eſt factus, perſeverante etiam fluxu ventris, multo cum ſanguine, Medicus cordatus ingreſſus eſt, & ſanguinem ex baſilica brachii dextri extraxit; ſed quanto juvamento audite. Illico (mirum dictum) ſanguis cohibitus fuit, perſeverante adhuc fluxu ventris. Cæterùm ſaccharo roſaceo ad aliquot dies ingeſto, & nonnullis injectis clyſteribus, & topicis conſtringentibus remediis applicitis, alvus in totum reſtricta eſt. Advertant igitur Medici, qui, ob unum *Galeni* verbum non ſatis fortè intellectum, in dyſenteria ſanguinis extractionem formidant. *Amatus Luſitanus*, *cur.* 15. *cent.* 7.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Dyſenteria in gravida.

NObilis quædam mulier gravida in Dyſenteriam incidit, conſilium ſequens dedi.

Lac amygdalinum cum aqua cocta chalybeata paratum, loco vini bibat orizam coctam:

ctam cum jure gallinæ frequenter comedat, & pultem (*Cadle*) cum vino rubro in quo aurum extinctum ſit, ovis & ſaccharo coctam.

Electuarium hoc manè & veſperi ſumat, quantitate nucis moſch.

℞. Pulv. rad. tormentill. ʒii. ſem. lapath. ʒi. corall. ʒiß. Conſerv. roſ. & carn. cydon. an. ℥ß. cum ſyrup. cydon. F. Electuarium.

Julepi hujus coch. v. ſuperbibebat; atque circa meridiem totidem ſumat.

℞. Syrup. cydon. ℥i. ſyrup. fragor. ceraſ. acid. de papav. (ad ſenſum inteſtinorum nonnihil obtundendum) an. ℥ß. aq. roſ. & plantag. an. ℥ii. M. F. Julep.

Inungat ventris regionem oleo abſinth. maſtichino & cydon. pedes abluat vino rubro ſtiptico, ſic reſtituta fuit. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 3. *p.* 861.

Prægnans mulier quum geſtationis nonum menſem ingrederetur, dyſenteria lethali corripi cœpit, quæ nullis preſidiis domabatur, at cum pareret, illico dyſenteria reſtricta eſt, & illa paulatim ſanitatatem conſecuta fuit. Dyſenteria ante partum ſalubris ab *Hippocrate*, judicatur quod verum eſſe iſtoria noſtra teſtatur: ita enim *Hippocrates lib. De morb. popul.* quinto memoriæ commendavit. *Epicharmi* uxori ante partum dyſenteria, dolor, alvi egeſtiones ſubcruentæ mucoſæ aderant, ubi peperiſſet, ſtatim ſana erat, diverſiones forte ratione. *Amatus Luſitanus*, *cent.* 2. *curat.* 51.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Dyſenteria.

Ne detur potus chalybeatus ut fieri ſolet, non enim is aſtringit, ut falsò exiſtimant Medici, ſed turbat alvum.

Ante ſeptimum diem priuſquam ulcera inteſtinorum probè extergantur, aſtringentia per os non conveniunt, nec foris etiam applicanda ſunt. In morbi enim initio talia vel in mortem vel graviores morbos præcipitare multis exemplis poteſt oſtendi.

Tutus eſt uſus pulv. tragacanthi in ovo ſorpili cum pulv. corall. & nuc. moſch. hoc modo.

℞. Pulv. tragacanth. ʒi. nuc. moſch. corall. an. ʒß. M. F. pulvis. Foris admoventur multa, ut Empiaſt. de cruſta panis, diaphænic. & ſimilia. Ad opiata non niſi in ſumma neceſſitate diveniendum, prius tamen quàm manifeſtus ſit virum lapſus. *Joh. Crato conſil.* 22. *lib.* 5.

Aqua chalybeata in dyſenteriis ab omnibus ferè qui in medicina claruerunt, præter *Iohanem Cratonem* laudatur. Cujus quoque ſententiæ favere videtur *Felix Platerus* in epiſtola quadam ad me ſcripta. Ego ut ingenuè fatear, doctrinam & praxin præceptorem meorum imitans, per multos annos aquam chalybeatam dyſentericis quoque præſcripſi; tandem verò cum ea quæ *Crato* hac de re obſervavit, mihi innotuiſſent, ac proinde loco aquæ chalybeatę ægris lac amygdalarum aut decoctum aliquod conveniens exhibuiſſem, omnia profectò longè feliciùs mihi ſucceſſerunt: ita quidem ut obſervationem *Cratonis* veriſſimam eſſe reipſa expertus ſim.

Hoc decoctum pro potu propino.

℞. Agrimon. Mi. veronic. Mß. rad. biſtor. & raſ. C. C. an. ℥ß. coq. in ℔ ix. aq. font. donec tertia pars ſit abſumpta, idque fortiſſimo igne & in vaſe aperto, herbæ & radices ſint exſiccatæ, recentes enim decoctum reddunt ingratum.

Lumbricos terreſtres lotos & conciſos, cumque carne caſtratorum coctos, ſi ægro corundem juſcula exhibita fuerint, mirum in modum dyſentericis prodeſſe ſæpiſſimè expertus ſum. Dolores enim leniunt, & quæ in inteſtinis ſunt ulcera aut vulnera facultate quadam ſpecifica conſolidant, quod & clariſſimus *D. VVierus*, libro *De Scorbuto* teſtatur. Sed quia urinas ſimul inſigniter movet, non niſi prius expurgato corpore hujuſmodi juſcula exhibenda ſunt: & quidam paulò ante paſtum diuretica enim reliquis cibis minimè ſunt permiſcenda. Lac etiam mulib e ſummoperè convenit. *Guil. Fabrit. Hildanus*, *lib. De Dyſenteria*, *cap.* 7.

Ego ſanctè affirmare poſſum confectione Alkermes nihil præſtantius me unquam reperiſſe etiam in ipſis infantulis dyſenteria laborantibus. Non ergo ob lapidem Lazuli qui debita doſi purgat rejicienda videtur, cum in exigua illa quantitate

qua

quæ exhiberi ſolet, impoſſibile prorſus eſt, ut alvum moveat. Singulæ enim dragmæ confectionis, duo duntaxat grana cum dimidio lapidis Lazuli in ſe continent. Certè hanc confectionem omnibus aliis cordialibus præferendam eſſe, experientia ſemper fidem mihi fecit. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv. 23. cent. 6.*

Ad dolorem ſedandum, in dyſenteria ſæpius utor oleo amygd. d. cui tantum ſacchari miſcelanei admiſceo, quo formam elect. acquirat. De hoc Electuario æger ſingulis ferè momentis aliquantulum ſumat. Si aliquid olei rec. ex vitell. ovorum admiſceas, præſtantiſſimum habebis medicamentum, non ſolum ad dolores ſedandos, verum etiam ad excoriationem & ulcera inteſtinorum curanda, *Guil. Fabrit. Hildanus. lib. de Dyſenteria, cap. 9.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Dyſenteria.

MUlier medica quædam annoſa (ſunt enim authore *Galeno, lib. 5. De locis aff. cap. 5.* & mulieres medicæ quædam) mirabile conſulvit remedium.

Juſſit pomum integrum (cotoneum magis laudarem ob vim adſtrictoriam) excavari, implerique cavitatem cera alba vel citrina ſelectiſſima, & indito operculo prunis admoveri pomum donec omnifariam liqueſceret cera & pomi ſubſtantiæ intermiſceretur, tumque pomum ſic paratum eſitare ægrum jubebat ante omnem cibum, & profecto optimè contulit, nam cùm clam me dies aliquot hoc eſſet uſus remedio, mihique poſtea rem omnem detexiſſet, & ecquidnam mihi de tali adhibito remedio videretur, rogaſſet, ingenuè quidem reſpondi, non malum mihi omnino auxilium videri, cum virtutem habeat emplaſticam, qua agglutinare ulcera inteſtinorum poſſet; quin & dyſentericis opitulari ex *Dioſcoride* affirmavi: nec me propterea remedium improbare velle, quod eſſet à muliercula excogitatum, cum & *Gal.* ipſe veritus minime ſit, nec dedecori ſibi fore putavit à plebeio homine inventam fumariæ herbæ vim, ad ſtomachum roborandum & ventrem lubricandum in monumenta ſua referre, & tanquam exploratum probare, ut *lib. 7. De ſimpl. facultat. cap. De Fumaria, Franciſcus Valeriola, obſerv. 4. lib. 3.*

Illico præſcribe julapia ex aq. cichor. cum emulſione ſem. cichor. & endiv. miſce ſyrup. de ribes, & alternis diebus propina rhei & myrobalan. an. ʒß. cum ſyrup. de ribes. *Ioan. Heurnius.* ad aphor. *Hippocrat. 23. ſect. 7.*

Principem vidi quæ querula fuerat ante de ſplene: in febre dejecit alvo cruentam atram materiam copioſe bis aut ter; trepidabat illa ad conſpectum excrementi; verùm in bonam ſpem eam erigebam, evaſit, non erat hæc dyſenteria ab atra bile, nec diuturna, nec illa quæ eſt cum ulcere inteſtinorum, ſed cruenta, quæ illico placatur, nam ſplenem evacuat. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 48. ſect. 6.*

Optimum remedium eſt infuſum rhabarbarum in decocto roſ. ſicc. rad. plantag. & mirobal. ex aqua endiv. cum pauco cinnamomo, expreſſio fiat valida, præbeatur cum ſyrup. de ribes vel de roſis ſiccis. Sumatur bis in ſeptimana. Intermediis diebus lac à vacca calens datur ter in die cum ſaccharo roſato. Dolor ſi urget, lac clyſmo infundatur cum butyro rec. & vitello ovi, Coquatur in lacte tapſus barbatus & roſæ, tandem ut ſtringas, lactis dimidium excoque. Bibat ter in die. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 3. ſect. 6.*

Quendam vidi, quem Dyſenteria longiſſima ad tabem tantam deduxerat, ut ei lac ſugendum muliebre Medici præſcripſerint Sed miraculo quaſi curatus optime & breviter fuit, uſu aquę pro potu ordinario, in qua ſuber bullierat: uſus eſt etiam utiliter ſyrupo corallorum, & conſerva Cynorrhod. Sed aqua ſuberata præcipuum ejus curæ fuit inſtrumentum. *Petrus Borrellus, obſerv. 57. cent. 1.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Dyſenteria venenoſa.

NObilis quidam *Luſitanus* devoratis tribus pyris ab amaſia porrectis, in fluxum incidit ventris diuturnum, cum diris ſymptomatis. Plurima ex abſtergentium

pri-

primò, deinde adſtringentium ſylva medicamina parantur, extra admota, intus aſſumpta, & per ſedem infuſa, ſed fruſtra: cum tandem de veneno ſuſpicio eſſet, propinantur cardiaca & alexipharmaca, at malum ſolùm ſmaragdo trita, & conſerva cydon obvoluta conquievit. Hanc alternis diebus jejuno ventriculo aſſumebat, ſuperbibita aqua, in qua tragacanthum prius erat incoctum, ſmaragdi, quantitas erat pondus duodecim granorum, quam quum quinquies devoraſſet à fluxu immunis evaſit. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 91. lib. 3. prax. admirand.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Dyſenteria.

PUerulus quidam bimulus Dyſenteria contumaci laborabat: poſt multa alia remedia fruſtra uſurpata, exhibui extract. Corallorum ℈ß. cum aq. plantag. & eodem die fluxus cohibitus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 66. cent.* 1.

Adoleſcens quidam 20. annorum laboravit Dyſenteria per 12. dies, quam nullo remedio oppugnare conatus eſt, donec ad Xenodochium deductus, ſumſit ex præſcripto medici Xenodochii Salis vitrioli ℥i. in aqua diſſolutam, multa evomuit bilioſa & pituitoſa; ſicque facta eſt revulſio humoris ad inteſtina defluentis, & hoc ſolo remedio curatus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 9. cent. 3.*

Alvum coactam vomitio ſolvit, & plus æquo fluidam ſiſtit: illam quidem humectando, hanc vero ſiccando. *Hippocr.* Libro de diæta.

Uxor mea menſe Auguſti incidit in gravem Dyſenteriam, ab aſſumpto pridie pharmaco leviori. Circa horam ſomni exhibeo laudani gr. ii. cum conſerv. roſ. Poſtridie hora ſecunda pomeridiana, cùm perſeveraret affectus, exhibeo ejuſdem laudani gr. ii. continuavit alvi fluxus ſine ſanguinea dejectione, qui per 5. vel 6. dies perſeveravit, ac tandem medicamento ex infuſ. rhab. & mirobal. cum rheo pulv. & ſyrup. roſ. omninò ſublatus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 84. cent. 2.*

Puer quidam 8. annos natus Dyſenteria tenebatur, cum multo ſanguine, dejectionibus viridibus & porraceis admixto, & febre continua, tertio morbi die ſumpſit infuſum rhei ad ℥i. in aq. plantag. cum Santalo citrino, diſſolvendo rhei pulv. ℈i. Syrup. roſac. ℥i. optimè purgatus eſt, multa excrementa rejecit ſine ſanguine, & febris ferè expers fuit toto illo die. Poſtridie ſanguinem purum rejiciebat, frequens erat dejectio, cum dolore ventris & febre, quæ perſeveravit uſque ad diem octavum, licet omnia remedia ordinaria, interna & externa adhiberentur, tum etiam Clyſteres varii. Septimo die extractum Corall. ter exhibitum fuerat ad ℈i. cum aq. plantag. & Syrup. Cydon. ſed fruſtra. Octavo die cum febris & fluxus ingraveſcerent, ac merus ſanguis excerneretur, circa meridiem ſecta fuit vena, & ſanguis ad ℥v. detractus, nocte omnia eadem, poſtridie manè exhibui laudan. gr. ii. cum extract. Corall. aq. plantag. & roſ. & Syrup. Cydon. alvus omnino ſuppreſſa eſt per 4. horas; & placidè dormivit, ſenſim tandem convaluit. *Lazarus Riverius, obſerv. 37. cent. 2.*

Quidam dyſentericus omnia remedia reſpuens, ſolo uſus eſt Pimpinellæ decocto cum aqua & butyro confecto, cujus Scutellam ſumebat manè & ſerò & intra triduum curatus eſt.

Plurimum valet Pimpinella ad depurandum ſanguinem, & levem habet aſtringendi vim, ideo non eſt mirum, ſi dyſentericis conferat. *Lazarus Riverius, obſerv. 83. cent. 3.*

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Dyſenteria.

DOmina quædam dyſenteria gravi correpta eſt, menſe julio, æſtu maximè ſæviente, ad eam vocatus tertio die morbi præſcribo clyſterem detergentem, & venæſectionem, quarto purgata eſt medicamento ex rhab. ℨiß. myrobal. ℨß. infuſ. in aq. plantag. diſſolvendo rhab. pulv. ℈i. Syrup. roſ. ℥i. bis deecit humores excrementitios; ſed in reliquis dejectionibus, quæ frequentes erant, mucoſum quid ſanguine perfuſum. Veſperi exhibui lau-

dani gr. ii. quibus tormina parum remiſerunt, & dejectiones paulò rariores fuere. Quinto tormina eadem, dejectio frequens eaque ſanguinea: Clyſteres ex lacte, & vitell. ovor. frequenter injiciebantur. Veſperi iterum ſumſit laudan. ad. gra. iii. cum conſerva roſ. & illicò dolores ſedati ſunt, ac ſemel tantum in hora dejiciebat. Dormivit per intervalla. Sexto die dejectiones iterum frequentiores cum doloribus intenſis, rurſus ſecatur vena: & poſt 3. horas ſumpſit decoctum inteſtinorum vervecis, cum pulveris granorum actes ℨi. dolores omnino ſublati ſunt, & dejectionum intervalla multo longiora reddita: ſtatim etiam à venæſectione totus venter inungebatur oxyrrhodino ex ol. roſac. aceto & aq. roſ. parato, quod admovebatur ſingulis horis ad ſedandam inteſtinorum inflammationem, & hoc remedio multum levabatur. Veſperi injectus fuit Clyſter ex lacte cum ℥iv. ſucci plantag. ad eandem inteſtinorum inflammationem demulcendam, noctu etiam exhibitus fuit julep. ex aqu. plantag. cum ℨi. pulv. gran. actes. Poſtmodum per triduum ſumpſit manè decoctum myrobal. quo integrè curata eſt, illud decoctum ita compoſitum fuit.

℞. Cort. myrobal. chebul. ℥i. citrin. ℥ß. paſſul. corinth. ℥ii. coq. in aq. ℔ii. ad tertiæ partis conſumptionem, in colat. diſſolv. Sacchar. ℨi. clarificentur & aromatizentur cinam. ℨii. capiat in iv. doſes manè & ſero. *Lazarus Riverius, obſerv. 2. cent. 3.*

℞. Juris inteſtinorum aut capitis caſtrati ℥viii. Sacch. rub. ℥ii. M. F. Clyſter.

℞. Oſſis ſepiæ uſt. pulv. ℨii. Spongiæ pice imbutæ & in ollula uſtæ & in cinerem redactæ, cortic. ovor. indurat. pellicula ablata interiore an. ℥ß. margarit. præp. boli armen. an. ℨi. M. F. pulvis, doſis ℨi. in lacte vel chalybeato vel cocto, aut in aqua polygoni, certò vobis polliceor, hunc pulverem recentes omnes dyſenterias niſi fluxio admodum urgeat, licet valde cruentas, ſtatim ſanare. *Hercules Saxonia. Pract. part. 2. cap. 19.*

SUBSECTIO XI.

Pro Dyſenteria.

Civis *Haffnienſis* honeſtus ſecreto ſuo aliquot mille dyſentericos ſervaſſe ſe gloriabatur, ad præſervationem vinum vel cereviſiam abſinthites commendabat, ad curationem præſentis fluxus ſeu albi ſeu ſanguinei, libram ſemis calidæ cereviſiæ propinavit adultis ægris, cui ſummitates abſinthii & ſal album incoxerant, & nucem moſchatam tritam cochleari ultimo ſuperbibendam dabat. Infantibus verò pro ratione ætatis cochlearia hujus potus tria 4. vel 6. miſcuit applauſum à multis meruit hoc ſecreto. *Thomas Bartholinus. Hiſtor. 65. cent. 2.*

Sæpe contulit pulviſculus ſtercoris canini per triduum cum oſſibus nutriti, cum lacte caprillo hauſtus. Nos ſæpiſſime glande ex opio facto & inteſtinis inſerto tormina abſtulimus & dyſentericum profluvium cohibuimus, & ſomnum ægroto conciliavimus. Crebro autem glans ex opio podici inſeratur; ſed ultra quadrantem horæ in inteſtinis non eſt dimittendus, ſed rurſum appenſo filo eximendus. *Franciſcus Joel. Pract. ſect. 3. lib. 4.*

Memini frixis equorum ungulis in butyro, iiſdem dein pulveratis, ſedatum fuiſſe frequenter pylori furorem, ſtetiſſe dyſenterias, atque medelæ benignitatem ſenſiſſe, olido illo remedio adhuc intra ſtomachum detento. Sin autem ungula ſit jumenti laſcivientis, dyſentericis certam perniciem allatura dicitur. *Joh. Helmontius. Tract. cui titul.* Pylorus rector.

Linteum in leporis (venando per canum morſum interempti) ſanguine tinctum, ſiccatumque & in vino carptim exhibitum curat dyſenteriam: & ſiccum Eryſipelati appoſitum illud ſanat. Milites *Germani* leporem fumo ſiccatum præbent in potu, & curatur dyſenteria non fallaci eventu. *Joh. Helmontius Tractat. cui titulus.* Poteſtas Medicaminum.

An in fluoribus dyſentericis aſſiduus Clyſmatum anodynorum uſus tutus? nequaquam, & in hoc valde Medici decipiuntur, cum inteſtina abluendi lacte finem non faciunt; dum enim ſic inteſtina prolu-

ſuuntur & diluuntur, effœminatio & mollitudo adfertur ipſis inteſtinis, unde fit ἰσχίασι quam Galenus ῥευματικὴν vocat. *Guil. Ballonius lib.* 1. *Ephemerid. & Epid.*

Quidam dyſentericos certò curabat fumo gingiberis per anum in ſella perforata recepto, alius vero prætulit fumum C. Cervi. Nobilis *Robertus Boyle, lib. De utilitate naturalis Philoſophiæ, part.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 14.

Cryſtallus in tenuiſſimum pollinem redactus, ac cum vino propinatus dyſenteriam curat, ac albos uteri fluxus ſiſtit, fluxum præterea cholericum, vel cœliacum citiſſimè & à proprietate tanquam Bezoar aliquod compeſcit. *Anſelmus Boetius, lib.* 2. *De lapid. & gemm. cap.* 74.

Dyſentericum quendam ita curavi. Glandes quercinas in aceto forti concoquendas jubeo; quarum nidorem, & fumum ano per ſedem perforatam excepit. Hinc ſedabatur dolor, fluxio ſiſtebatur, & paucis diebus, integras vires redintegrabat. *Martinus Rulandus, obſerv.* 40. *cent.* 7.

Studioſus quidam in Dyſenteriam incidit cui opitulatus ſum his paucis præſidiis, cibus, quo meo monitu veſcebatur, aut ſiccans erat, aut toſtus, aut aſſatus, aut in aqua vel lacte chalybeato decoctus. Potui dabatur à me lac amygdal. dulc. ex aq. chalybeata confectum. Præter hæc ſacculos calidiſſ. ex furfuribus in forti aceto coctis factos crebrò ano applicari juſſi, & ſic bidui ſpatio convaluit. *Martinus Rulandus, curat.* 18. *cent.* 5.

SUBSECTIO XII.

Pro Dyſenteria.

Dyſenteriam ſæpius à ſe curatam notavit.

Ioh. Prævotius in adverſariis ſuis exhibito ℥i. pondere, ex vino aut ovi vitello, pulvere rad. filipendulæ, quem ante ipſum ſecreti loco commendaverat *Ludovicus Mercator. lib.* 1. de recto præſidiorum uſu c. 14. eſt ſanè huic plantæ inſignis vis adſtringendi. *Georg. Hieron. Velſchius, obſervat.* 44.

Pro arcano habeo à viro illuſtriſſimo, argentinæ folium plantis pedum admotum, omnes dyſenterias intra 24. horas ſiſtere; notavi aeris mutationem mirè ad dyſenteriæ curam conferre.

Vidi enim *D. Solerium* Mercatorem *Nemauſenſem* dyſenteria ferè morientem, qui curari nunquam potuit, niſi aeris Caſtrenſis, cum ſuo immutatione; poſtquam ſtatim curatus fuit, pinguiſque evaſit, licet antea tabe confectus eſſet. *Petrus Borellus, obſerv.* 13. *cent.* 1.

Tormina ſedabuntur hauſtu aquæ verbaſci cui parum aq. juniperi admixtum. Fiant ſacculi etiam è verbaſco aqua incocti, & ventri dolenti imponantur. *Philippus Michael. Conſil.* 94. *lib.* 7. *Conſil. Cratonis, &c.*

In dyſenteria à proprietate ſpecifica juvat eſſentia ſeu tinctura Smaragdi, fit hoc modo.

℞. Particulas ſeu recrementa Smaragdi, tere (non in mortario, niſi ferreo) in pulverem tenuiſſ. ſuper porphyrio; ſuperfunde urinam puerorum ſimplici deſtillatione paratam, & in loco calido tincturam extrahe, quam toties affuſo menſtruo recenti collige, quoties illa in idem mittitur, tincturas omnes collectas & filtratas, ablato per deſtillationem menſtruo, reduc in pulverem griſeum, quem de novo cum Spir. vini extrahe in ſummam viriditatem, Spiritu vini denuo ablato ad aliqualem conſiſtentiam, relinquitur eſſentia vel tinctura Smaragdi in fundo, cujus gr. ii. iij. iv. ad viii. vel x. in aqua plantag. vel tormentillæ exhibita omnes dyſenterias miraculosè ſiſtunt & ventriculum roborant; eſſentia etiam Croci martis à Crollio deſcripta hic plurimum valet. *Ioh. Hartm. Prax. Chimiatr. pag.* 192.

SECTIO XI.

De Diſpnœa.

Difficultatis ſpirandi (quæ δύσπνοια vocatur) apud ſcriptores medicos tres gradus reperiuntur interdum non eſt vehemens & diſpnœa nominatur, generis nomine retento: aliquando vehemens eſt, cum ſono & ſtrepitu, & aſthma dicitur, aliquando vehementiſſima eſt, & cum ægri nequeunt ſupini decumbere ſed coguntur

vel erecti vel ſedentes manere, & orthopnœa appellatur. Eadem eſt omnium cauſa, quæ prout augetur vel diminuitur, hunc vel illum producit affectum. Vide ſupra Sectionem de Aſthmate.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Dyſpnœa in hydropica.

HYdropicæ matronæ magna dyſpnœa laboranti, & pedibus tumidis exhibui Succi iridis ℥ß. cum Sacchar. ℥ß. & vini hyppocrat. ℥i. vomuitque inde viſcoſæ tenaciſſimæque pituitæ matellam ſemiplenam, ſedeſque ternas habuit; meliuſque poſtea ſpirare & ſperare cœpit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 177.

Dyſpnœa vehementi laborabat mulier quædam diſpoſita ad hydropem, quod ex tumore pedum & urina aquea cruda conjiciebam, præſcripſi illi vinum ſequens.

♃. Rad. iridis ℥i. rad. Enulæ, Scillæ præpar. an. ℥ß. Marrub. Mj. cort. rad. Sambuc. & ebul. an. ℥i. fol. Sen. ℥iß. agar. ʒii. zinzib. ʒi. conquaſſentur, & infund. in vini lib. IV. coq. parum in duplici vaſe; bibit cubitum itura hauſtum per dies 6. ceſſavitque dyſpnœa, & tumor pedum evanuit pulchreque curata fuit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 178.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Dyſpnœa.

CUratio in eo conſiſtit, ut craſſa & viſcida in pectore contenta incidantur, attenuentur, & educantur, ita tamen ut tenuis catarrhi qui accedit, aliquando habeatur ratio, ad incidendum exhibui oxymel. cum aq. cinamomi, ad eandem intentionem & ſimul etiam roborare pectus ac maturare craſſiorem materia ſtudens, Syrupum è ſucco cardui, veronicæ & ſcabioſæ, ad tenuem catarrhum Syrupum violaceum cum bolo armena, quæ in morbis pectoralibus mirificè convenit, ad educendam materiam in pectore, eamque attenuandam movendamque etiam alvum, nihil convenientius noſtro hoc oxymelite.

♃. Fol. hyſſopi, veronic. ſcabioſ. marrhub. origani puleg. Card. ben. an. Mj. rad. ireos inciſ. ʒvi. zinzib. ʒß. agar. albiſſ. ℥ß. infund. in aceti ℔iß. aq. veronic. card. ben. an. ℔ß. ſtent in vaſe vitreo obturato loco calido per triduum, deinde lento igne decoq. & exprimantur.

♃. Expreſſionis ℔iß. mell. opt. ℔ß. coq. iterum lento igne & deſpumentur uſque ad Syrupi formam, ac in vaſe vitreo conſerventur, imponi poterit cinamomum, cariophyllus, calamus aromaticus, pulveriſata omnia & in petia linea ligata, ita ut diutius conſervetur, & ſapor ſuavior fiat de hoc aſſumat 2. vel 3. cochlearia paulatim ſorbendo, ubi vel difficultas ſpirandi moleſtior, vel alvus adſtrictior fuerit.

In ore autem ratione tenuioris catarrhi teneat iſtos orbiculos.

♃. Boli armen. orient. præp. ℥ß. cum aq. tuſſilag. vel viol. addito parum mucilag. tragacanthi F. Orbiculi. *Joh. Crato, conſil.* 8. *lib.* 4.

Hoc Emplaſtrum tanquam efficaciſſimum raſo capiti (ut ſine labore rurſum avelli queat) applicetur, ita ut illi agglutinatum hæreat, vel ſi hoc diſpliceat, interpoſita tenui ſyndone proximè illud attingat, dies noctesque geſtet, cum opus eſt, renovando, deſcriptio hæc eſt.

♃. Rad. Ireos. galang. cyperi. angelic. an. ʒii. rad. pyrethr. agar. rhab. rad. Scillæ an. ʒi. Sen. ʒii. majoran. ʒi. ſem. coriandr. bacc. Lauri. cariophyll. nuc. moſch. macer. an. ʒi. ſem. nigell. Sinapi. an. ʒß. benjoin. Storac. an. ʒiii. calcanth. albi. ʒß. lap. calamin. ʒii. alumin. ʒi. ol. nuc. antiquiſſ. addendo gutt. aliquot ol. major. & Salviæ per diſtillationem, laricææ reſinæ & ceræ q. ſ. F. Emplaſtrum. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 176.

Alium adipe ſuillo contuſum, ſi plantę pedum eo inungantur, multum conducit ad pulmonum canales aperiendos & ab infarctu liberandos in dyſpnœa vel aſthmate. *D. Hulſe*, referente *Joh. Raio*, Catal. Plant. *Angliæ*.

SEC-

SECTIO DECIMA.

De Dyſuria.

DYσουρία *i. e.* meiendi difficultas eſt, urinæ magno cruciatu & labore excretio; à ſtranguria affectu cognato differt, quod in ſtranguria ſeu urinæ ſtillicidio veſica non expectat, ut urina tota colligatur; ſed ſtatim tanquam mordentem expellit: in Dyſuria verò expectat quidem, atque aliquando diutius quàm oporteat, ſed cùm excernenda eſt, percipit æger dolorem aut tantam difficultatem, ut ſæpe, niſi locum veſicæ comprimat manu, aut diu & magno conatu enitatur, liberè non profluat. Præterea in ſtranguria nec libera eſt nec liberalis οὔρησις guttatim enim redditur; in Dyſuria autem liberalis eſt ſed non libera, aut ſi liberalis non eſt, eſt libera. Cauſa ejus vel in urina conſiſtit, vel in veſicæ cervice: in urina quod acrior evaſerit, vel ratione victus calidioris, vel humorum acrium permixtione, ut bilis & pituitæ ſalſæ; puris etiam ex rupto abſceſſu manantis, in veſicæ cervice vel exulceratio eſt, vel inflammatio, quam tranſiens, urina acrius ferit. Dyſuriæ nomine aliquando indigitatur affectus qui ardor urinæ dicitur, eaſdem enim uterque agnoſcit cauſas.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Dyſuria.

ACrimonia urinæ & veſicæ imbecillitas hujus affectus ſolet eſſe cauſa; aliquando tamen à plethora naſcitur. Vbi acrimonia fatigat, utatur emulſione Sem. 4. frigid. & papav. albi ex ſero lactis, vel decocto jujub. & liquirit.

Si ſit ab imbecillitate, vino utatur tenui cum nuce myriſtica, vel folia ribes nigri illi immacerentur. Sumat myrrhæ pulv. ℈ß. cum Syrup. viol. id ſæpe agat: vel bibat lixivium factum ex cineribus roriſmarini ex vino albo factum. *Joh. Heurnius ad Aphor. 36. ſect. 6.*

Phlebotomia hic, ad hepatis aliarumque partium intemperiem corrigendam, neceſſaria eſt: eaque pluries repetita, pro plethoræ magnitudine, aut inflammationis periculo, ex brachio dextro primùm ad evacuationem & revulſionem: poſtmodum verò ex venis inferioribus ad derivationem à parte affecta. Purgatio etiam convenit, ſed ex lenientibus tantum & refrigerantibus compoſita, alioquin ardorem urinæ maxime exaſperaret. Ideo multi bolum ex caſſia ſimplici non audent tranſcendere, & illa certè reliquis præferenda, magis tamen refrigerans efficietur, ſi pulpa tamarindorum etiam adjiciatur, vel dilutum caſſiæ ex decocto lactucæ, portulac. & ſummitat. malvæ paratum, ad plures dies, exhiberi poterit, ut acres humores in partes urinarias confluentes ad inteſtina ſenſim deriventur. Vomitus blandis remediis concitatus præſtantiſſimus eſt revellit enim à parte affecta, & incommoda arcet, quæ à purgantibus per inferiora induci conſueverunt. Semel igitur aut bis in ſeptimana procitandus. Clyſteres frequenter injiciantur in hunc modum.

℞. Rad. alth. ℥i. fol. malv. viol. lactuc. an. M. i. flor. nympheæ & hord. mund. an. p. i. coq. in colat. ℔. i. diſſol. caſſiæ rec. extract. ℥i. ovum integrum unum, ol. viol. ℥ii. F. clyſter. Mucilagines ſem. alth. cydon. fœnugræc. clyſteribus utiliter admiſceri poſſunt ad dolorem leniendum, verùm ad contemperandum dolorem & ardorem, Clyſteres ex lacte puro, vel cum prædictis admixto, ita efficaces eſſe conſueverunt, ut quoſdam viderimus ægrotantes, qui in diuturnis doloribus ex hoc ſolo remedio, & ſemicupio ex decocto herbarum refrigerantium parato, levamen ſuſceperint. Per os exhibeatur quod ſequitur.

℞. Aq. portul. lactuc. roſ. & nymphex, an. ℥i. Syrup. viol. & nymph. an. ʒvi. Sal. prunell. ʒi. M. F. Julep. ſæpe iterandus.

Juſcula parentur in hunc modum.

℞. Rad. alth. ℥ß. ſem. malv. Mi. liquirit. ℥ß. ſem. cydon. ʒi. F. cum pullo juſculum. Conveniet etiam non parum ſerum lactis caprilli magno hauſtu exhibitum, imo & majori efficacia, abſente febre, lac integrum, præſertim aſininum, propinari poterit, quod non ſolum detergit, ſed etiam dolorem mulcet, & humorum acrimoniam contemperat.

Amatus Luſitanus curat. 58. cent. 6. dicit quan-

quandam mulierem dyſuria laborantem, poſt multa fruſtra uſurpata remedia, tandem uſu conſervæ flor. malvæ fuiſſe perſanatam, ſumebat autem conſervæ ℥i. manè & veſperi ſuperbibendo aq. malvæ ℥iii. *Idem curat.* 59. dicit ſenem quendam ab excreto lapillo dyſuria laborantem, eadem conſerva, eodem modo uſurpata, intra triduum fuiſſe liberatum. Conſerva flor. altheæ eſt ejuſdem vel majoris efficaciæ.

Dolore admodum urgente non inutile eſt, dum urina redditur, penem demergere in lac tepidum, vel decoctum malvæ, & ſem. papav. albi. Imò & aqua ſola tepida non parum conducit ad hujuſmodi dolorem & ardorem minuendum. Potus ſit decoctum leve malvæ cum Syrup. viol. aut conſerva roſac. agitatum. Ad eundem verò ardorem leniendum fiunt etiam injectiones in veſicæ ductum, ex lacte, emulſione ſem. frigid. aqua plantag. ſero lactis; quibus addi poteſt liquor albuminis ovi probè concuſſi, vel trochiſ. alkekengi. ℈i.

Externa etiam remedia ad hujuſmodi ardores temperandos non parum conducunt, qualia ſunt balnea, vel ſemicupia, & fomenta pubi & perinæo admota ex decocto herbrum refrigerantium parata. Linimentum ex ol. roſ. nympheæ, unguento roſac. refrigerante *Galeni*, populeone cum Camphora & mucil. pſyllii extract. in aq. plantag.

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER QUINTUS.
De Affectibus à littera E incipientibus.
SECTIO PRIMA.
Ad Ebrietatem præcavendam.

INterrogatus ſæpe numero, cum tot annos ab ægris plurimis frequenter accerſitus Principibus, Nobilibus, & aliis Magnatibus, apud quos ſplendidè vivitur, quomodo mihi cavere potuerim, quo minus ab illis ad potandum invitatus, uti moris eſt, inde noxam nullam contraxerim, & ad hanc grandem & vegetam ætatem ſalvus pervenire potuerim. Reſpondi id quod & verum erat, me in conviviis, quæ in multas horas protrahuntur, ab initio ad horam unam vel etiam duas à potu abſtinere poſſe, idque eo facilius, quod ſitis me non urgeat, donec ad ſatietatem ferè comederim; tuncque ventriculo cibis referto, etſi quandoque liberalius bibens, nullam offenſam inde me hactenus ſenſiſſe, quod cum & alii quidam me ſuadente, feciſſent, ſe quoque contra ebrietatem egregiè fuiſſe præmunitos, mihi ſunt faſſi. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 41.

SECTIO SECUNDA.
De Ectropio.

EΚτροπιον (à τρέπω verto) affectus eſt inferioris palpebræ, qua invertitur & deorſum trahitur, ut internæ palpebræ pars cum deformitate videatur, & inſtar rubræ carnis apareat, neque cum ſuperiore committitur, ſed pendet atq; hiat. Cauſæ hujus mali variæ ſunt. Primò, Incrementum carnis vel tumor in parte interna palpebræ, ob quæ invertitur palpebra: Secundo Vulnus vel ulcus in inferiore male curatum, ita ut palpebra in agglutinando deorſum nimis retracta ſit.

Ter-

Tertiò, Paralyſis vel convulſio inferioris palpebræ, ob quam attolli nequit, quod in palpebra inferiore eſt Ectropion id in ſuperiore eſt λογόφθαλμος, ſeu oculus leporinus: eſt verò affectus ſuperioris palpebræ, quæ ita ſurſum adducta eſt, ut oculum totum tegere non poſſit, ſed per ſomnum etiam aliquantum apertus maneat. Dicitur hoc vitium *Plinio* Corybantiaſmus. Cauſæ hujus affectus ſunt plures: nam vel poteſt in utero palpebra ita fuiſſe conformata, vel à conſuetudine iſtum poſitum accepiſſe, cum Infantes in cunis ſurſum vel retro continenter ſpectant, vel à convulſione, vel à vulnere, ulcere, & cicatrice potuit imminuta aut ſurſum retracta fuiſſe.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Ectropio.

RUſticus quidam hoc vitio laborans, ad nos venit. Habebat enim palpebras inverſas ſupra ſeipſas & extra. Ego ex materia ſalſa malum contractum exiſtimabam, facta ſectione venæ, per pilulas illum bis terve purgavi. Deinde ut oculum lavaret pręcepi vino albo, cui alumen de rocha in exigua quantitate ſemel ebullitum erat. Poſtea palpebram linimento ſubſequenti inungeret juſſi.

℞. Axungię porcinę colat. ℥i. tutię præpar. ʒii. camphorę, ℈ß. M. ſimul & lavetur novies in aqua roſ. ſomni tempore inungatur. Hoc modo *Gilbertus Horſtius* pręceptor meus Nobilem *Romanam* Matronam curavit, cùm multis annis ex catarrho calido & ſalſo & inverſione palpebrarum laboraſſet, alioqui & hoc ut uteretur pręcepi, quod ſæpe experti ſumus ad oculorum rubedinem.

℞. Butyri rec. novies loti in aq. communi, poſtea novies loti in ſucco plantag. deinde ter in aq. roſ. ℥iiß. tutiæ præp. lotæ ſemel in aqu. roſ. aloes lotæ in aqu. plantag. aut ſolani. Sief. albi. cum opio, an. ʒiß. camphoræ lotæ, ℈i. M. F. unguentum veſperi inungatur, & aqua calida abluatur. Hoc unguento plurimum adjutus fuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 41. *lib.* 11. *De morbis oculorum & palpebrarum.*

SECTIO TERTIA.

De Empyemate.

EMπύημα (à πύον pus, & πύθω putrefactio) *i. e.* ſuppuratio, eſt puris in thoracis capacitatem collectio, in cujus illuvie pulmo totus mergitur, eo autem confluxit, vel ex angina, vel peripneumonia, vel quod frequentius contingit ex pleuritide. His enim non bene tuſſi expurgatis, abſceſſus exoritur, è quo tandem rupto, pus ſæpe univerſum in thoracis capacitatem influit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Empyemate ob deſtillationem à capite.

AD intercipiendam & ſiccandam deſtillationem Sacch. roſat. antiquum cum bolo armena, tùm theriacam aut recentem, aut ſaltem cum conſerva viol. exhibitam hora ſomni ſummis laudibus extollo, capiti etiam Emplaſtrum de betonica cum portione cerati ſacri, vel ceratum *Montagnanæ* applicitum maximè commendo, pro expurganda deinde materia in thorace contenta, exhibeatur lohoc de pulmone vulpis, vel de caulibus, cum pulvere pulmonis vulpis. Verùm & per vias urinæ; expurgantia propono, in quem finem terebinthinam cum pulvere rubiæ tinctorum omnibus præfero, jus quoque paretur cum rad. aperientibus, capill. vener. adiantho, ſeminibus melonum, adjecto ſyrup. de liquirit. capill. ven. his omnibus non ſufficientibus diſſipanda eſt materia jure galli non valde antiqui, in cujus ventre china ſit incocta, cui ſi expectorantia diuretica & purgantia immiſceantur, medicamentum parabitur plurimi uſus. Si hæc non conferrent, & Chirurgus peritus audaxque multùm in promptu ſit, ad uſtionem thoracis tantoperè ab *Hippocrate* celebratam devenire non hæſitarem, *Jul. Cæſar Claurinus*, *conſult.* 82.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Empyemate ex pleuriſi.

CUm ſuſpicio eſſet futuræ ſuppurationis, ad illam promovendam, emplaſtrum preceptoris mei *Faventini* ad maturationem faciens, ut loco affecto apponerent, conſulvi, quod ex foliis malvæ cum rad. viol. rad. altheæ, lilior. alb. & enul. camp. flor. chamæm. melil. conſtabat, bullitis ac colatis & adjectis farina fœnugræc. frumenti, & in fine exiguo fermenti, pingued. porci, butyro & oleo communi ad impinguandum emplaſtrum. Uſus eſt etiam intus decocto ficuum, uvarum paſſ. liquirit. rad. malv. alth. ſacchar. adjecto. Aliis item commodis remediis per quatuor decim dies dein aliquot diebus interjectis, dolor cœpit ſedari, & eroſa membrana ac perrupta ſanies non admodum multa in pectus collecta eſt. Tandem ne in tabem tranſiret, conſulvi ſtatim ab eruptione, ut ter quaterve in die, aquam hederæ terreſtris (poſt decocta hordei mel. roſac. ſyrup. viol. infuſ. roſ. & alia eclegmata pectus repurgantia) ad ℥iv. pro vice ſumeret, id enim juxta *Benedictum Faventinum* præceptorem meum, diſruptum apoſtema pleuriticum è ſanie repurgat, ne ex empyemate in tabem æger incidat. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 40. *lib.* 16. *De pectoris & pulmonis morbis.*

Senem curavi qui ex pleuritide empyema eſt paſſus, febre aſſidua, tuſſi ſicca, ſputo saniei copioſæ, difficultate ſpirandi laborabat, & tabidus prorſus factus erat. Medicis jam deploratus videbatur, & mirum erat, ex quo loco tanta puris copia emanabat, nam quotidie libras duas excernebat. Huic præter alia quamplurima auxilia, lactis aſinini potus per tres menſes exhibitus miro fuit auxilio, hujus enim ope, puris copia omnino eſt imminuta, refectum corpus, febricula evanuit, tuſſis nulla. *Zacutus Luſitanus*, *obſerv.* 119. *lib.* 1. *Prax. admirand.*

Apud nos Juvenis quidam à me fuit liberatus, qui per annum pus in thorace collectum poſt pleureſin geſtavit, & quaſi abſumptus erat, uſtus fuit, & per vulnus purgatum pus. Multos hoc modo curavi, quorum nomina ſupprimo. *Guil. Rondeletius prax. Med. cap.* 15 *lib.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Empyemate.

PUer quidam quinque annorum febre continua laborabat, per duos ferè menſes perſeverante, cum tuſſi frequenti ac moleſta, ita ut ad tabem vergere crederetur. Tandem vocatis in conſilium medicis, relatum fuit illum conqueri de dolore lateris ſiniſtri, præcipuè cum manu contrectaretur, tum etiam relatum fuit, illum in febris principio perſenſiſſe aliquem dolorem in illo latere, qui tamen intra paucos dies delituerat, idcirco pleuriticus non fuit judicatus à medico ordinario. Suſpicio fuit Empyema aliquod ibi latere, atque ut res clarior evaderet, decretum fuit, admovendum eſſe per aliquot dies Cataplaſma emolliens & attrahens, quo per triduum admoto, apparuit elevatio quædam in parte, & in ea fluctuatio ſubobſcura percipiebatur, convocato iterum conſilio, de Empyemate nemo amplius dubitavit. Apertione facta pus copioſum effluxit, ejuſque vacuatio per duos menſes continuata eſt, donec tota materia evacuata, æger tandem priſtinæ ſanitati reſtitutus fuerit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 75. *cent.* 2.

Si aperto thorace pus debitè non fluat, ſequenti emplaſtro eliciendum eſt, quod ex omnibus abſceſſibus potentiſſimè pus attrahit, & foras educit.

♃. Reſinæ pini rec. claræ & odoratæ. ℔ß. ol. laurin. & terebinth. an. ℥i. gummi elemi, ℥ii. primò reſina & gummi in igne liquentur, donec ſimul miſceantur, poſtea adde terebinthinam & oleum, omniaque ſimulque bulliant tantillùm, & per linteum craſſius tranſcolentur. Maſſæ iſtius portio extendatur ſuper alutam, & fiat emplaſtrum, quod mutetur ſemel tantum in die hyemis tempore, bis autem in die in æſtate. Perforetur in medio duabus aut tribus inciſuris oblongis, ut pus attractum effluat. Dum pus aperto thorace per intervalla educitur, utatur æger bis in die potione hac vulneraria, quæ ſanguinem expurget, ulcera detergat, & putredinem inhibeat.

♃. Sa-

℞. Sanicul. bugulæ, ſcabioſ. beton. hyperic. tard. ben. piloſell. pimpinell. vinc. per vinc. agrimon. plantag. an. M. i. ſem. hyperic. card. bened. an. ʒß. flor. cordial. an. p. i. coq. in hydromel. ad ℔iß. cujus capiat ℥vi. ſingulis diebus. Hoc eodem decocto poterunt fieri injectiones in thoracis cavum. *Lazarus Riverius*, *Prax. Med. lib.* 7. *cap.* 4.

Servus quidam ex curru decidit læſus eſt thorace, præſertim dextra in parte. Dolores remediis non ceſſant, cogitabant de ſectione inter quintam & ſextam coſtam. Diviſæ ſunt ſententiæ, tandem vicit pars minor, & periclitandi occaſionem captans ex deſperatis penè rebus, applicatum cauterium, fluxit per dies plus minus viginti aut viginti quinque materia ſanioſa ferè ad pintas 15. ut retulerunt Chirurgi convaluit. *Guill. Ballonius*, *lib.* 2. *Epidem.*

Cum ſummus *Hippocrates* paſſim hoc remedium uſurpet nunquid ſatius eſt aliquo remedio cruento & ancipiti certam mortem (ſi aliter facias, & id remedii genus omittas) redimere? Humanum eſt, & officii plenum aliqua ratione miſerorum ægrorum dolores levare, atque id magis ſi cum aliqua ſalutis ſpe. *Guill. Ballonius*, *conſil.* 6. *lib.* 2.

Enatum ex pleuritide Empyema, cùm alia non profuiſſent, frequenti potione ex ſyrupo altheæ, oxymelite ſaccharino & manna, cum oleo amygd. d. rec. & aq. ſcabioſ. feliciter curatum *Romæ* accepimus a *Matthia Baccono* Anglo, pure nimirum alvo proclivius quam ore expurgato. *Greg. Hieronymus Velſchius*, *obſerv.* 29.

SUBSECTIO QUARTA.

De Empyematis expurgatione.

Clariſſimus *Bauhinus* noviter ad me ſcripſit ſe peculiarem & inſignem ramum ad cordis ventriculi ſiniſtri oſtium ex arteria venoſa propagatum obſervaſſe; qui ſupra pulmonem ſiniſtrum elatus, ac mox reflexus, arteriæ magnæ truncum deſcendentem comitatus, & in eum ſub diaphragmate implantatus ſit: per quem vomicam pulmonum & per urinas & per alvum evacuari poſſe minimè dubitat, in iis ſcilicet, qui ſani evadunt; at in iis qui moriuntur, poſſe purulentam materiam, etiam corde mediante, ad vias urinarias promoveri non negat. *Gregorius Horſtius*, *obſervat.* 11. *lib.* 3. *De morbis pectoris.*

SECTIO QUARTA.

De Epilepſia.

Inter Symptomata terrifica quibus non ſolum ægri, verum etiam ij, qui præſto adſunt, exterrentur, præcipuum obtinet locum id quod è ſubito caſu & totius corporis correptione nomen habet, & Epilepſia dicitur; nimirum ab ἐπιλαμβάνειν, *i. e.* corripiendo, deducto vocabulo. Eſt vero totius corporis præternaturalis concuſſio & motus convulſivus cum mentis, & ſenſuum omnium ob læſione. Hoc infauſto morbo qui corripitur, ſubito concidit; nec audit, nec videt, nec expeditus præteritorum recordatur, concuſſione ex ore ſpumæ moventur, & ſolutis muſculis interdum vel urina, vel ſtercus, vel genitura præter voluntatem exit. Hæc abſolutæ & fortis Epilepſiæ ſigna ſunt, plerumque levior exiſtit, cujus non tam expreſſa ſunt ſymptomata. Cauſa hujus affectus proxima eſt humor aut vapor ſpecifica & occulta vi cerebro infenſus, ejuſque membranas nervoſumque genus crudeliter vellicans, eo verò feriente, cerebro rurſus contra pugnante, quaſi colluctatione quadam & dimicatione fit Epilepſia. Hæc autem materia modo, in ipſo cerebro, modo in ventriculo, nonnunquam & in aliis diſtantioribus locis deliteſcit? è quibus furtim per cæcos ductus in cerebrum prorepit. Antecedentes cauſæ ſunt omnia illa quæ ſpecificam hanc cerebroque adverſam materiam apta nata ſunt ſuppeditare; ut ſunt ſucci quicunque in corpore vitioſi, cranii caries, ſecundina corrupta & vermes. Ad Epilepticam etiam diſpoſitionem facit hæreditas, & in eclipſi lunari nativitas. Pro catarcticæ ſeu externæ cauſæ ſunt cibi excrementitii, & facilè corruptibiles, fructuum horariorum crudorum, & lactis nimia ingurgitatio, carnes hædorum, hepar hircinum, coturnices, paſſeres, anguillæ; iſti enim cibi à proprietate Epilepſiam excitare creduntur: qui-

quibus annumerandum venit apium; huc referuntur etiam radii lunæ, olfactus rerum fœtidarum, ut bituminis, picis, cornuum, ſulphuris, corii caprilli, allii, apii, & gagatis, cujus ſuffitu antiqui ſervos emendos, an eſſent epileptici explorabant terror item ex tonitru, tubarum clangore, bombardarum fragore, aut occurrente re aliqua improviſa & terribili, &c. Varias obtinet appellationes, vocatur enim morbus puerilis, herculeus, comitialis, lunaticus, divinus, ſonticus & caducus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Epilepſia.

CAlcearius quidam annos 50. natus Epilepſia repente correptus erat, vociferabatur ſtertebat & ſpuma ad os ferebatur, & concuſſio totius corporis valida aderat: ad eum accitus, ne ex concuſſione linguam ſibi amputaret, inter dentes ligneum cuneum intromittebam, ad anhelitum facilitandum, & ſpumam & humiditates extra mittendas ad os: fortèſque deinde frictiones membrorum extremorum & ligaturas doloroſas adhibeo, ut ita ægrum miſerè afflictum à paroxyſmo excitarem, rutam quoque intra manus meas contritam naribus ægri applicandum; & ſuccum quantum potui naribus infundebam, nareſque conſtringebam & digitis contorquebam, quibus remediis mox à paroxyſmo liberatus fuit. Verùm ne poſtea rediret, cum hic valde pituita abundaret, & etiam ex parte ſucco malancholico poſt exhibitam hieram picram, hoc decocto utebatur.

♃. Beton hyſſop. meliſſ. an. Mi. Salv. majoran. fol. Lauri, an. Mß. (vel loco fol. lauri ℥i. bacc. lauri.) rad. bugi. borrag. pœon. polip. q. an. ℥ß. thymi, epithymi, an. ℥i. F. decoctio in aq. q. ſ. colat. adde ſquillæ, ʒi. cranii human. ʒiß. nuc. moſch. ʒi. iterum bulliant & denuo colentur hujus decocti accipiebat omni mane ℥iv. oxymel. ſcillit ℥iß. M. deinde & hoc decoctum deſcriptum eſt.

♃. Beton. ſalv. majoran. hyſſop. an. Mj. flor. ſtœchad. anthos an. p. i. ſem. pœon. fœnic. an. ʒiij. rad. pœon. ℥ß. fol. ſen. ℥i. agar. alb. ʒi. epithymi. ʒiß. polipod. d. ℥ß. ſem. cartham. contuſ. ʒiij. uvar. paſſ. exacinat. ℥i. liquirit. raſ. ℥ß. coq. in. aq. communi pro ℥ix. fortiſſimè expreſſioni adde ſyrup. de ſtœchade, oxymel. ſcillit. ſyrup. de beton. an. ℥i. M. pro tribus doſibus matutinis. Poſtea & has pilulas deglutivit.

♃. Pil. coch. de hiera ſimpl. an. ℈i. agar. troch. pil. aggregat. an ℈ß. troch. alhand. g. v. cum melle anthoſato F. pilulę VII. corpore ita expurgato, quotidie ex infraſcripto medicamento ſumens, ad magnitudinem fabę majoris epilepticos paroxyſmos, quos antea crebrius habuerat, amplius non patiebatur.

♃. Hirundin. deplumatar. & lotar. in vino & in furno exſiccat. num. v. pulveriſentur ſubtiliter; quibus adde conſerv. flor. pœon. luna decreſcente paratę. conſerv. flor. herb. paralyſ. an. ℥i. rad. pœon. collect. luna decreſcente exſiccat. & pulv. ʒiij. conſerv. anthos. ℥ß. probe miſce cum oxymel. ſcillit. exiguo adjecto aceto ſcillitico, F. ſ. a. opiata, ſapor non arridebat: tamen ſumens curatus fuit. Alium Epilepticum novi, qui corde hirundinis ſolo pulveriſato utebatur, noſtro ęgroto magis profuit hirundo cum reliquis pulveriſata; cujus uſu liberatus fuit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 23. lib. 10. De Cerebri morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Epilepſia.

PUerulus duorum menſium Epilepſia continuo affligebatur, ita ut me vocari juſſerint, quę cum ſpectarem miſerè afflictum, ex *Galeni* teſtamento ſacculum hunc quadratum collo ſuſpendi ut ſurculam ſtomachi nudam attingeret.

♃. Rad. pœon. virid. ℥ß. ſem. pœon. maris nempe nigri ʒiß. radice conciſa, & ſemine contuſo, hec in ſacculum concludebam, bombace interjecta & Syndone copertum & inter ſutum, ad collum cum filo ſericeo rubro ſuſpendi mandavi, ut ventriculi os attingat; & ut ibidem ſuſpenſum ad aliquos dies permaneret, hoc ſuſpenſorio miraculi inſtar, paroxyſmi ceſſarunt, neque amplius reverſi ſunt, eodem re-

medio eoque ſolo plurimi alii convaluere, ante hoc tempus & poſtea in aliis hujus ſuſpenſorii maximam eſſe vim & præclaram experti ſumus *Petrus Foreſtus*, *obſervat.* 59. *lib.* 10.

Puer trium annorum cùm Epilepſia corriperetur, ſimul vermes mortuos cum excrementis ſubinde ejiciebat. Exiſtimavi, quod ex tetris vermium fumis in cerebrum elatis hic Epilepſiam incurrerit, quare cum eidem pulverem ſequentem cum aquis deſtillatis dediſſem, optimè deinde habuit.

℞. Sem. contra vermes, pulv. rad. pœon. agar. troch. an. ℈ß. diamoſch. dulc. ℈i. ſyrup. acetoſ. ſimpl. ℥ß. aq. abſinth. meliſſæ, an. ℥i. M. Dedi illico in intervallis paroxiſmorum, & juſſi ut continuò ſumeret parum ſem. zedoar. ſaccharo incrustati, iiſque ſumptis hic ſtatim melius habere cœpit; & ejectis vermibus ab Epilepſia liberatus eſt. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 55. *lib.* 10.

Pro Epilepſia in puero duodecim annorum. Præmiſſis univerſalibus commendare ſoleo ſequens Electuarium ſolidum.

℞. Coagul. leporis ʒij. ſem. pœon. maris ʒß. viſci q. ʒv. ſang. muſtel. præp. ʒiß ſem. aniſ. cinnamom. caryophyll. an. ℈iß. corall. rub. ℈i. cranii humani anterioris partis uſti, ʒvi. pulveriſatis omnibus cum ſacchar. fino in aqua pœoniæ diſſoluto f. tabellæ ponderis ʒiij. capiat unam pro vice tribus horis ante prandium. Muſtelæ ſanguis hoc modo præparatur.

Muſtella decollata totus ſanguis aſſervatur in vaſe vitreo, mox ubi concreverit, dividitur in partes minutas, & umbrę æſtivo tempore expoſitus, ſiccari ſinitur. Muſtelæ ſanguis præſtantiſſimus cenſetur pro Epilepſia ſananda; imò hoc certiſſimè tibi dicere poſſum: vidiſſe me ſanatum epilepticum 25. annorum ſolo hujus ſanguinis uſu, potati ſcilicet ſtatim atque è venis exiit ad ℥ii. cum ℥i. aceti. Curato diligenter ut copiam habeas teſticulorum apri, aut ſaltem verris, i. e. ſuis domeſticæ venere utentis, ac ſimul teſticulorum galli, exſiccabis illos in furno: mox in pulverem tenuiſſimum rediges. Sint pulveris apri ℥ij. galli ℥i. Deinde addito duplum ſaccari fini. De hoc pulvere continuo ſumat puer tuus in omnibus ferculis; nam experieris Pharmacum abſolutiſſimum. Refere at mihi *Ludovicus* pater ſolitum ſeſe dare ʒiij. hujus pulveris cum aq. betonic. decem continuis diebus ſine ſaccharo, & ſanaſſe mulierem, quę paſſa fuit Epilepſia annis octo, præcipiebatque ut omnino menſe integro abſtineret à potu vini. Nunc tibi communico aquam verè prętantem pro hoc morbo aut omnino propulſando, aut certè magna ex parte mitigando.

℞. Flor. lavend. M VIII. flor. lil. convall. M III. macerentur 6. diebus in ℔xxv. vin. flaveſcentis ac generoſi, mox diſtillentur in M. B. lento igne ſine fumo, tum verò poſtea aq. deſtillat. addito ſpec. diamoſch. d. ℥ß. viſci q. ℥i. ſang. muſtell. præpar. ʒvi. rut. ſicc. Mj. cubeb. & ſem. citri an. ʒiij. macerentur hæc quatriduo: ac quod deſtillaverit; poſtea uſui reſervetur. Exhibeatur hujus aquæ, ℥ß. ex cochleari mane poſt electuarium ſolidum ſuperius deſcriptum antequam invadat Epilepticus inſolutus, detur ℥ß. hujus aq. cum ℥iij. juris pullæ, in quo decocta ſit radix pœon. & ſemina. Equidem acceſſionem ſi non removet, ſaltem retardat. obſerves tempus invaſionis, & antea quam invadat, diebus quatuor aut quinque, aquam exhibeas ante cibum horis tribus. Cum verò noveris jam proximè inſtare acceſſionem, eandem propinabis; nam aut non revertetur acceſſio, aut certè quotidie magis breviorem faciet. Hæc medicamenta apud me potiora ſunt. *Horatius Augenius*. *Tom.* 2. *Epiſt. & Conſult. lib.* 8. *Epiſt.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Epilepſia.

Inter alia commendavi hunc pulverem cum jure pulli ad ʒi. ſæpe in aurora ſumendum.

℞. Sem. pœon. pulv. cranii human. an. ʒiij. cariophyll. nuc. moſch. ſem. Citri an. ʒi. M. F. pulvis uſui ſervandus. *Foreſtus*, *obſ.* 61. *lib.* 10.

Juvenis quidam Epileticus poſtquam bene purgatus eſſet, noſtro juſſu continuò comedebat radices pœoniæ virides per longum ſciſſas & in ſartagine frictas, quæ valde

de profuere: ut & etiam alteri puellæ, quæ ab illarum eſu ab epilepſia admodum gravi curata fuit.

Empiricus quidam poſt univerſalia remedia, nucham candela cerea incenſa cauterii inſtar inurebat, & radices pœoniæ in patella cum butyro frictas continuò comedendas dabat: & ita juniores & magis adultos magna cum admiratione curabat. *Petrus Foreſtus Schol. obſ. 61. lib.* 10.

Præmiſſo lenitivo, venæſectione, & Julepis alterantibus, utatur hac medicina.

℞. Conf. Hamec. ℥ß. troch. alhand. gr. x. Syrup. roſ. fol. ℥ii. M. F. potio detur in aurora.

Pro purgatione peculiariter in menſe ſumat una hora ante cœnam pilulas è ſequenti paſta.

℞. Rheiel. ʒii. Cariophyll. Cinamom. an. ℈ii. Aloes ℥ß. agar. opt. ʒiii. ſem. pœon. ʒiß. M. cum melle roſ. F. madaleon de quo ſumat. ʒi. ſingulis vicibus accipiat etiam interdum una hora ante cibum myrobalan. chebulum unum conditum. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſil.* 37.

Ego ſummopere laudarem cauteria in brachiis, imò hoc eſt familiare remedium, & vidi anno præterito Nobilem ſenem qui ſolo cauterio ſanatus eſt. Laudatur pœonia ob ſingularem quandam occultam vim. Ego tamen ſæpe eam exhibui; ſed ſemper coactus ſum ad alia remedia devenire, nec unquam ita efficacem expertus ſum, detur tamen cum non poſſit obeſſe *Joh. Baptiſta. Montanus, conſil.* 50.

Poſt purgationes univerſales, mandavi ut uteretur decocto guaiaci, in unaquaque libra addendo ℥ß. rad. pœon. adjecto etiam Hyſſopo, & oxymel. Scillit. ℥iß. ad dies 40. hoc enim modo, multi curati ſunt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 58. *lib.* 10.

Setone ad cervicem adhibito, *Hollerii* Medici undequaque doctiſſimi decreto, Adoleſcentem quendam 20. annos natum morbo caduco, cujus inſultibus ante crebrò præhendebatur, liberavi: derivatis, ut credere par eſt illa arte ichoribus mali fomitibus. *Ambroſius Paræus, lib.* 10. *cap.* 25.

Puer quidam ſingulis 15. diebus Epilepticus concidebat. Per affectum capitis hoc fieri Medicorum præſtantiſſimi *Friſimelica, Montanus, Odus* & *Francanzanus*, exiſtimarunt. Sed quò plura pharmaca exhibuerunt, eò affectus magis crevit, ita ut in 24. horis paroxiſmos haberet plures centum & quinquaginta, leves tamen, quia parva commotio capitis cum bulla circa frœna labiorum aderat, unde tandem cognoverunt morbum eſſe, non per affectum capitis, ſed per conſenſum à ventriculo, quare cum illum pharmacis exagitare deſiſterent, & roborarent; puer egregie convaluit. *Victor Trincavellius, conſil.* 25. *lib.* 1.

Paretur potio ex ceraſis nigris maturis, accipiendo libras ducentas horum ceraſorum, contundantur cum oſſibus, deinde affundantur libræ centum aquæ fontis, in qua infundantur, per diem naturalem ℔.ii. ligni buxi inciſi, & ligni arboris tiliæ; nec non libra ſemis radic. pœon. & tantundem radic. Lilior Convallium factaque infuſione per diem naturalem in aqua calida, & ebullitione ad tertiam partem, aqua præ. dicta calida colata affundantur ceraſis contuſis, & fiat Ebullitio ad duos dies, poſtea coletur, & ſuccus ſeu vinum recondatur in dololio, impoſitis iiſdem lignis, quæ ſubſidebunt, & ſuccus clareſcet in uſum continuum prandii & cœnæ. *Benedictus Sylvaticus, obſerv.* 46. *cent.* 1.

Facta univerſalis totius, & particulari capitis expiatione laudo aquam ſtillatitiam hunc in modum paratam.

℞. Sex paria Hirundinum, & totidem picarum lanugine tectarum radicum pœo. maris una decreſcente ſub ſigno leonis collectarum, ligni viſci quercini, buxi raſpati, an. ʒiij. Saſſaphras inciſi. ℥i. flor. Lilior convallium, flor. Hyperici, tiliæ arboris, primulæ veris, roriſmarini an. pij. incidantur pulli cum viſceribus, & lanugine; contundantur radices, & imponantur in vaſe vitreo, affundendo ſucci Ceraſorum nigrorum de ruta capraria, acetoſæ, limonum, aceti ſcyllitici. an. ℥iv. vini albi generoſi ℔ij. macerentur triduum in Bal. M. additis floribus præſcriptis in maceratione, factaque forti expreſſione, & colatura, deſtillentur & ſervetur aqua; cujus doſis ſingulis matutinis erit ad ℥iij. cum tribus guttis ol. Buxi, & ſpiritus Salis Præmiſſo bolo in hunc modum parato.

℞. Terebinth. cipriæ lotæ in aq. Lavendul.

dul. caſtor. an. ℥iß. ſem. pœon. pulv. cardamom. cranii human. an. ʒiß. ungul. alcis pulver. ℈ij. cum oxymel. Scyllit. F. boli x. quorum ſingulis diebus ſumat duos, & ſuperbibat, aquam ſupraſcriptam. *Benedictus Sylvaticus*, *obſerv.* 47. *cent.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Epilepſia.

PEr aliquot annos autumno & vere purgetur hoc modo.

℞. Flor. Caſſie ʒx. ſpec. hier. ʒij. cum Saccharo F. bolus, ſumendus tribus ante prandium horis. Item.

℞. Oxymell. Scilit. Syrup. de beton. an. ℥i. aq. pœon. ℥iii. M. pro uno julepo & ſic pro aliis ſeptem. Poſt ultimum Syrupum die immediatè ſequenti accipiat infraſcriptam medicinam manè cum cuſtodia.

℞. Confect. hamec. ʒiii. cortic. rad. hellebor. nigr. ℈i. Syrup. roſat. ſolut. ℥iii. cum aq. pœon. F. potio, & hæc pro evacuationibus tam autumni quam veris.

Mediis temporibus utatur ter vel quater in menſe pilulis ſupraſcriptis conſil. 37. item utatur frequentiſſimè hoc electuario, bis aut ter in ſeptimana; ad cochlearia duo tribus horis ante prandium.

℞. Oxymel. Scillit. ℥ii. mithrid. opt. ℥i. ſuccirad. pœon. rec. ʒiii. ſem. pœon. ſem. citri an. ʒii. pulv. Cranii hum. ʒiiß. Sacch. roſ. ℥ß. M. Cum iulepo roſato F. lambitivum item quandoque ubi Electuariu m faſtidierit ſumat ʒi. infraſcripti pulveris in brodio pulli circa aurora.

℞. Sem. pœon. pulveris humani cranii. an. ʒiii. Cariophyll. nucis moſc. ſem. Citri an. ʒi. M. F. pulvis ad uſum. Duo cauteria in cruribus continuò teneat aperta. *Ioh. Baptiſta Montanus*, *conſil.* 41.

Ut præſervetur puer ab Epilepſia quæ imminere videtur, abſtineat omnino à vino, bibat aquam decoctam cum cinnamomo, tormentilla, & pœonia, utatur frequentiſſimè Agarico, & faciat hoc ſibi familiare, ut evacuetur caput, ſit doſis pro vice ʒß. *Joh. Baptiſta Montanus*, *conſi.* 46.

Mirabilia ſcripſit *Galenus* de pœonia & maximè experimentaliter cum dixit, quod volens experiri iuvamentum ejus, ſuſpendit eam collo patientis, & nunquam evenit ei paroxyſmus; cum autem eam depoſuit, reverſus eſt paroxyſmus. Et ego iterum depono me hanc experientiam oculo meo ſæpe vidiſſe.

Hoc Electuarium quod ſequitur in uſum vocetur; cujus experientiam, apud Deum teſtor, millies me vidiſſe ſanaviſſe homines ab Epilepſia, & inter alios ſocium domini Archangeli, qui paroxyſmis Epilepticis decies in die vexabatur.

℞. Pyrethr. ſtœchad. coſti an. ʒx. agar. ʒv. ſem. carvi, anethi, aſſæ fœtidi. ariſtol. rot. an. ʒiiß. ſucci ſquill. mell. el. an. ℔i. & ℥ii. coq. ſimul Scylla & mel lento igne uſque ad bonam viſcoſitatem, deinde ſuperadditis ſpeciebus F. Electuarium, cujus doſis ſit omni mane ʒiii. & tardetur poſt ipſum cibus ad minus 4. horis *Barthol. Montagnana*, *conſil.* 43.

SVBSECTIO QUINTA.

Pro Epilepſia.

℞. HErb. paralyſ. *i. e.* primulæ veris quantumvis, minutim concidatur, Cariophyll. rad. pœon. & pyrethr. an. pt. æq. cum melle F. Electuarium, de quo ſumat quotidie cochlear i. vel alterum: hoc Electuario teſtatur *Nicolaus Florentinus* ſe liberaſſe ab Epilepſia virum quadragenarium, hic pulvis etiam optimus eſt.

℞. Raſ. Cranii human. ℥i. raſ. vngul. alcis, C. C. an. ʒii. viſci querc. rad. & ſem. pœon. rad. tormentill. ſem. dictamn. alb. an ʒiß. corall. utriuſque præp. raſ. Ebor margarit. præp. an. ʒi. fol. auri, num. xxx. Sacch. opt. ℥ii. M. terantur omnia in mortario marmoreo, ut F. pulvis Epilepticus, detur ad ℈ß. cum aqua Lilior. convall. vel cardui ſancti, in acceſſione apponatur. naribus ſuccus rutæ agreſtis, qui præ cæteris mirificè excitat Epilepticos; injiciatur in nares imo per os aſſumptus ſolet ab Epilepſia preſervare, quando nec ſic cedit acceſſio abraſo capiti applicetur veſicatorium.

Ad excitandos in acceſſione epilepticos, accipiatur ſucci rutæ ℥ß. caſtor. ʒi. M. intromittatur intra nares. *Rodericus* à *Fonſeca*. *Tom.* 2. *conſult.* 80.

Lau-

Laudatur oleum buxi, cujus gutt. iii. in conſerva pœon. dantur jejuno ſtomacho & in ipſa quoque acceſſione cum aqua florum tiliæ exhibetur. Mirabile eſt hoc oleum, quia narcoticum eſt, narcotica ſenſum ſtupefaciendo ſolent prohibere acceſſionem, ita exhibetur in acceſſione.

℞. Aq. pœon. ℥iii. ol. buxi gutt. x. M. dato. Poteſt etiam exhiberi ante acceſſionem & præcavebitur. Eſt hoc oleum idem cum oleo ligni heraclei, quo *Martinus Rulandus* ad miraculum uſque curabat hunc morbum, & etiam dolorem dentium. Habes ſecretum pretioſum & maximum ad Epilepſiam & dolorem dentium à me expiſcatum cum magno labore, hoc idem remedium convenit etiam in vertigine. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. conſult. 15.*

Poſt purgationem præcipuè commendo, ut ipſi infirmo inſcio, pulvis oſſium humanorum ʒi. ponderis in aq. pœon. manè frequenter exhibeatur. In abſtinentia vini diu perſiſtat, & ſi factu illi facile erit, ſemel aut bis in menſe, ſemperque poſt novilunium & plenilunium à cœna vomat. *Hieron. Mercurial. Conſult. 72. Tom. 1.*

Illud pro Colophone addam, eam eſſe morbi comitialis vim, ut quanto plus Medicinis tractetur, eo acerbior fieri videatur, ac propterea præter aſſiduam temperatę vitæ rationem aliorum remediorum uſum aut nullum, aut parcum eſſe debere. *Hier. Mercurialis. Conſult. 92. Tom. 3.*

Muri domeſtico vivo detrahatur cutis, & capite, cauda, pedibus, & inteſtinis abjectis, truncus reliquus in lamina ferrea exuratur, & redigatur in pulverem, cujus pauxillum quotidie detur ex aq. flor. tiliæ. *Hier. Reuſnerus, obſerv. 152.*

Mulier quædam 20. annos nata, integrum per annum laboraverat motibus Epilepticis, non quidem vehementibus, ſed à ſeptima matutina in horam nonam veſpertinam durantibus, cum ſpuma oris, ſine loquela, ſenſuumque manifeſto uſus, præſcripſi ipſi haſce pilulas unica pro vice.

℞. Caſtor. ſalis artemiſ. an. gr. iv. reſin. Jalap. gr. vi. Aloes ſuccotrin. gr. ix. ol. majoran. gutt. ii. M. F. pil. num. 5. deaurentur. Pro voto illis purgata, uſa eſt bis quotidie hauſtulo ſequenti.

℞. Sapon. *Hiſpanici* albiſſ. ʒß. coq. ex lacte vaccino, & colat. ℥iii. dentur uſui; miratu dignum erat hoc remedio aſſumpto paroxyſmum indies gradatim, deque hora in horam ita iviſſe imminutum, ut trigeſimo die pleniſſimè curata exiverit, manſeritque reſtituta. *Paulus Barbette, Praxeos, lib. 1. cap. 1.*

Juvenem quendam Epilepticum hoc ſolo condito purgante curavi, ſed non ante ſeptimum menſem.

℞. Elect. è ſucco roſ. ℥i. pulv. Jalap. ʒi. ſpirit. ſalis rectific. ℈i. ol. roriſmar. gr. viii. M. F. conditum molle, de quo ſumat nucis moſch. magnitudinem ter in hebdomada, loco ſpiritus ſalis poterit ſubſtitui Spiritus ſalis armoniaci, aliuſve ſalis volatilis oleoſi; vel ex hiſce duobus mixtis & binis terniſve cohobationibus junctis deſtillati ſpiritus ℈i.

Pilulæ ſequentes in Epilepſia conveniunt.

℞. Extract. rhei, Aloes lucid. reſin. Jalap. an. gr. vi. ſalis ſuccini, gr. iii. olei Lavendul. gr. ii. M. F. pilulæ iv. deaurentur pro una doſi. *Paulus Barbette. Prax. lib. 1. cap. 2.*

Commendantur hic Spiritus C. Cervi, ſalis dulcis, ut & nitri dulcis, aſt omnibus ferè antecellunt ſalis armoniaci flores albi, rubri, flavi, vel ejuſdem ſalis ſpiritus, qui non tantum pituitam incidit, verùm etiam acido auſterum corrigit, eſtque valde volatilis ac penetrantiſſimus; quo ipſi melancholici redduntur hilares, quod quidem centies obſervavimus: atque non tantum puerorum, aſt quoque adultorum Epilepſias varias hujus beneficio, juſto vehiculo mixti, annuente divino numine curavimus.

Ad Epilepticum quendam vocatus inter alia remedia, quibus tandem annuente Deo opt. max. curatus eſt, hunc julepum præſcripſi.

℞. Aq. beton. flor. tiliæ. an. ℥ii. aq. fœnic. vitæ Matthiol. antepilept. Langii an. ℥i. Spirit. Salis armoniac. ʒß. tinctur. caſtor. gutt. x. flor. hyperici ʒi. Laudan. opiat. gr. iv. ol. Succini gr. v. Syrup. ſtæchad. ℥i. M. cujus ſingulis diebus ad minimum cochlear unum atque alterum quater aſſumebat. *Federicus Dechers in Notis ad Prax. Barbettianam, lib. 1. cap. 1.*

In-

nfantes plures motibus convulſivis Epileꝑticis afflictos ſequenti mixtura cochleaꝛim uſurpata ſanavimus,

♃. Aq. flor. tiliæ fœnic. an. ℥i. Syrup. Stœchad. diacod. an. ℥ß. Spirit. ſal. armoniac. ℈ß. M. *Idem Ibidem.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Epilepſia.

Civis cujuſdam Lavingani filia decem annos nata, per tres menſes quotidie incurrebat in Epileptica Symptomata, rogatus ego à puellæ matre, gravi, ſævo, & longo huic morbo curationem talem adhibeo.

Purgato rectè capite propinabam per 5. dies manè jejuno ſtomaco & in ipſa acceſſione tres guttas olei ligni heraclei: cujus uſum mox cum omnium admiratione. Deique laude omnino liberatur à Chronico & quotidiano malo: quod jam annis multis amplius non rediit. Laus ſoli Deo & gloria; qui contra morbum comitialem peculiarem & occultam huic oleo vim & facultatem indidit. *Martinus Rulandus, curat. 6. cent. 2.*

Puer quidam Lavinganus 7. annorum torquebatur graviter Epilepſia dies noctéſque, ſed ex hac ægritudine ſanus factus eſt iſto remedio.

♃. Olei ligni heraclei, gr. VII. has meo conſilio ante & an. paroxyſmo exhibuerunt per 7. dies, atque efficacia ejus Epilepticus paroxyſmus poſt modum non viſus eſt amplius, ſed liber ab hoc malo & incolumis ſemper manſit. *Martinus Rulandus, curat. 36. cent. 10.*

Conſul quidam quinquagenarius gravi Epilepſia coreptus erat, in ipſo paroxyſmo dedi 13. guttas antepileptici noſtri: quo adſtantibus omnibus obſtupeſcentibus, confeſtim quievit, ad ſe rediit, & convaluit: convaleſcunt & ſanantur per idem oleum etiam inumeri alij ex hoc horribili morbo. *Martinus Rulandus, curat. 32. cent. 10.*

Vir quidam triginta annorum levem paſſus Epilepſiam, à nobis curatus fuit fœliciter & integre hac ratione.

♃. Pulver. Sen. Laxativ. ℥iß. vinj ℥ v. commixta ſtabant per noctem; manè exhauriebat, multaque ac varia excernebat. Pulvis hic Senæ laxativus, non eſt pulvis Senæ Montagnanæ qui paſſim in officinis proſtat, ſed eſt pulvis ſenæ laxativus *Joh. VViceri*, cujus deſcriptio hæc eſt.

♃. Fol. Sen. tartar. alb. an. ℥i. ſem. aniſi, Caryoph. cinamom. galang. an. ℥i. diagridi. ℥ii. F. omnium pulvis ſubtiliſſ. S. A. doſis eſt à ℈ß. ad ℥iß. in ſubſtantia ad ſummum cum convenienti liquore. Doſis in infuſione eſt ad ℥ß. educit per infra bilem tam flavam quàm atram, & pituitam, atque inde natos morbos curat fœliciter: quare in officinis parari ſuadeo, cum uſus ipſius ſit maximus & ſalutaris & tutiſſimus in omni morbo, ut ſum perdiu expertus. *Martinus Rulandus, cur. 3. cent. 10.*

Mulier quædam epileptica me conſulto & maximè Deo implorato ad ſanitatem reducta eſt hac via.

♃. Aq. flor. tiliæ, ℥VI. trochiſc. alhand. ℥ß. M. F. infuſio S. A. pro duabus vicibus colandis ac per duos continuos dies bibendis, poſt bonam per alvum factam purgationem, ſeptem dies in lecto ſudavit, capiendo de hyſſopi decocto calente ℥VI. his ita peractis, liberata ex toto fuit. *Martinus Rulandus, curat. 66. cent. 10.*

Mulier quædam ſexagenaria ſexies facta eſt epileptica, hæc à me per Dei gratiam adjuta ac ſanata eſt ſequenti ſolo, facilique remedio.

Vino ſublimato impoſuit, meo iuſſu, hyſſopum, de quo manè & noctu cubitum abitura bibit tria cochlearia, vel ad ℥ij. hoc cum ſingulis diebus per ſeptimanam feciſſet, convulſio hæc ex toto intermiſit, & nunquam reverſa eſt. *Martinus Rulandus, curat. 95. cent. 10.*

Erat qui Epilepticos multos etiam Provecta ætate, & qui diu laboraverat, poſt purgationes, hoc pulvere percuraret.

♃. Cryſtall. præpar. ℥i. corall. rub. ℈ij. Margarit. or. ſmaragd. an. pr. ℥ß. M. F. pulvis, cujus pars dimidia eſt una doſis ex aqua taraxaci.

Alius Empiricus hoc fœliciter utebatur, in acervis formicarum reperitur aliquid ſimile thuri, quod pulveriſatum dabat. Epilepticis ex aqua pœon. vel florum tiliæ. *Hieronymus Reuſnerus, obſerv. 15.*

♃. Cor-

Laudatur oleum buxi, cujus gutt. iii. in conſerva pœon. dantur jejuno ſtomacho & in ipſa quoque acceſſione cum aqua florum tiliæ exhibetur. Mirabile eſt hoc oleum, quia narcoticum eſt, narcotica ſenſum ſtupefaciendo ſolent prohibere acceſſionem, ita exhibetur in acceſſione.

♃. Aq. pœon. ℥iii. ol. buxi gutt. x. M. dato. Poteſt etiam exhiberi ante acceſſionem & præcavebitur. Eſt hoc oleum idem cum oleo ligni heraclei, quo *Martinus Rulandus* ad miraculum uſque curabat hunc morbum, & etiam dolorem dentium. Habes ſecretum pretioſum & maximum ad Epilepſiam & dolorem dentium à me expiſcatum cum magno labore; hoc idem remedium convenit etiam in vertigine. *Rodericus à Fonſeca. Tom.* 1. *conſult.* 15.

Poſt purgationem præcipuè commendo, ut ipſi infirmo inſcio, pulvis oſſium humanorum ʒi. ponderis in aq. pœon. manè frequenter exhibeatur. In abſtinentia vini diu perſiſtat, & ſi factu illi facile erit, ſemel aut bis in menſe, ſemperque poſt novilunium & plenilunium à cœna vomat. *Hieron. Mercurial. Conſult.* 72. *Tom.* 1.

Illud pro Colophone addam, eam eſſe morbi comitialis vim, ut quanto plus Medicinis tractetur, eo acerbior fieri videatur, ac propterea præter aſſiduam temperatę vitæ rationem aliorum remediorum uſum aut nullum, aut parcum eſſe debere. *Hier. Mercurialis. Conſult.* 92. *Tom.* 3.

Muri domeſtico vivo detrahatur cutis, & capite, cauda, pedibus, & inteſtinis abjectis, truncus reliquus in lamina ferea exuratur, & redigatur in pulverem, cujus pauxillum quotidie detur ex aq. flor. tiliæ. *Hier. Reuſnerus, obſerv:* 152.

Mulier quædam 20. annos nata, integrum per annum laboraverat motibus Epilepticis, non quidem vehementibus, ſed à ſeptima matutina in horam nonam veſpertinam durantibus, cum ſpuma oris, ſine loquela, ſenſuumque manifeſto uſus, præſcripſi ipſi haſce pilulas unica pro vice.

♃. Caſtor. ſalis artem iſ. an. gr. iv. reſin. Jalap. gr. vi. Aloes ſuccotrin. g. ix. ol. majoran. gutt. ii. M. F. pil. num. 5. deaurentur. Pro voto illis purgata, uſa eſt bis quotidie hauſtulo ſequenti.

♃. Sapon. *Hiſpanici* albiſſ. ʒß. coq. ex lacte vaccino, & colat. ℥iii. dentur uſui, miratu dignum erat hoc remedio aſſumpto paroxyſmum in dies gradatim, deque hora in horam ita iviſſe imminutum, ut trigeſimo die pleniſſimè curata exiverit, manſeritque reſtituta. *Paulus Barbette, Praxeos, lib.* 1. *cap.* 1.

Iuvenem quendam Epilepticum hoc ſolo condito purgante curavi, ſed non ante ſeptimum menſem.

♃. Elect. è ſucco roſ. ℥i. pulv. Ialap. ʒi. ſpirit. ſalis rectific. ℈i. ol. roriſmar. gr. viii. M. F. conditum molle, de quo ſumat nucis moſch. magnitudinem ter in hebdomada, loco ſpiritus ſalis poterit ſubſtitui Spiritus ſalis armoniaci, aliuſve ſalis volatilis oleoſi; vel ex hiſce duobus mixtis & binis terniſve cohobationibus junctis deſtillati ſpiritus ℈i.

Pilulæ ſequentes in Epilepſia conveniunt.

♃. Extract. rhei, Aloes lucid. reſin. Jalap. an. gr. vi. ſalis ſuccini, gr. iii. olei Lavendul. gr. ii. M. F. pilulæ iv. deaurentur pro una doſi. *Paulus Barbette Prax. lib.* 1. *cap.* 2.

Commendantur hic Spiritus C. Cervi, ſalis dulcis, ut & nitri dulcis, aſt omnibus ferè antecellunt ſalis armoniaci flores albi, rubri, flavi, vel ejuſdem ſalis ſpiritus, qui non tantum pituitam incidit, verùm etiam acido auſterum corrigit, eſtque valde volatilis ac penetrantiſſimus; quo ipſi melancholici redduntur hilares, quod quidem centies obſervavimus: atque non tantum puerorum, aſt quoque adultorum Epilepſias varias hujus beneficio, iuſto vehiculo mixti, annuente divino numine curavimus.

Ad Epilepticum quendam vocatus inter alia remedia, quibus tandem annuente Deo opt. max. curatus eſt, hunc iulepum præſcripſi.

♃. Aq. beton. flor. tiliæ. an. ℥iii. aq. fœnic. vitæ Matthiol. antepilept. Langii an. ℥i. Spirit. Salis armoniac. ʒß. tinctur. caſtor. gutt. x. flor. hyperici ʒi. Laudan. opiat. gr. iv. ol. Succini gr. v. Syrup. ſtœchad. ℥i. M. cujus ſingulis diebus ad minimum cochlear unum atque alterum quater aſſumebat. *Federicus Dechers: Notis ad Prax: Barbettianæ, lib.* 1 *cap.* 1.

In-

nfantes plures motibus convulſivis Epilepticis afflictos ſequenti mixtura cochleatim uſurpata ſanavimus,

℞. Aq. flor. tiliæ fœnic. an. ℥i. Syrup. Stœchad. diacod. an. ℥ß. Spirit. ſal. armoniac. ℈ß. M. *Idem Ibidem.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Epilepſia.

Civis cujuſdam Lavingani filia decem annos nata, per tres menſes quotidie incurrebat in Epileptica Symptomata, rogatus ego à puellæ matre, gravi, ſævo, & longo huic morbo curationem talem adhibeo.

Purgato rectè capite propinabam per 5. dies manè jejuno ſtomaco & in ipſa acceſſione tres guttas olei ligni heraclei: cujus uſum mox cum omnium admiratione. Deique laude omnino liberatur à Chronico & quotidiano malo: quod jam annis multis amplius non rediit. Laus ſoli Deo & gloria; qui contra morbum comitialem peculiarem & occultam huic oleo vim & facultatem indidit. *Martinus Rulandus, curat. 6. cent. 2.*

Puer quidam Lavinganus 7. annorum torquebatur graviter Epilepſia dies noctesque, ſed ex hac ægritudine ſanus factus eſt iſto remedio.

℞. Olei ligni heraclei, gr. VII. has meo conſilio ante & an. paroxyſmo exhibuerunt per 7. dies, atque efficacia ejus Epilepticus paroxyſmus poſt modum non viſus eſt amplius, ſed liber ab hoc malo & incolumis tem per manſit. *Martinus Rulandus, curat. 36. cent. 10.*

Conſul quidam quinquagenarius gravi Epilepſia coreptus erat, in ipſo paroxyſmo dedi 13. guttas antepileptici noſtri: quo adſtantibus omnibus obſtupeſcentibus, confeſtim quievit, ad ſe rediit, & convaluit: convaleſcunt & ſanantur per idem oleum etiam inumeri alij ex hoc horribili morbo. *Martinus Rulandus, curat. 32. cent. 10.*

Vir quidam triginta annorum levem paſſus Epilepſiam, à nobis curatus fuit fœliciter & integre hac ratione.

℞. Pulver. Sen. Laxativ. ℨiß. vinj ℥ v. commixta ſtabant per noctem; manè exhauriebat, multaque ac varia excernebat. Pulvis hic Senæ laxativus, non eſt pulvis Senæ Montagnanæ qui paſſim in officinis proſtat, ſed eſt pulvis ſenæ laxativus *Joh. VViceri*, cujus deſcriptio hæc eſt.

℞. Fol. Sen. tartar. alb. an. ℥i. ſem. aniſi, Caryoph. cinamom. galang. an. ℨi. diagridi. ℨii. F. omnium pulvis ſubtiliſſ. S. A. doſis eſt à ℈ß. ad ℨiß. in ſubſtantia ad ſummum cum convenienti liquore. Doſis in infuſione eſt ad ℥ß. educit per infrabilem tam flavam quàm atram, & pituitam, atque inde natos morbos curat fœliciter: quare in officinis parari ſuadeo, cum uſus ipſius ſit maximus & ſalutaris & tutiſſimus in omni morbo, ut ſum perdiu expertus. *Martinus Rulandus, cur. 3. cent. 10.*

Mulier quædam epileptica me conſulto & maximè Deo implorato ad ſanitatem reducta eſt hac via.

℞. Aq. flor. tiliæ, ℥VI. trochiſc. alhand. ℨß. M. F. infuſio S. A. pro duabus vicibus colandis ac per duos continuos dies bibendis, poſt bonam per alvum factam purgationem, ſeptem dies in lecto ſudavit, capiendo de hyſſopi decocto calente ℥VI. his ita peractis, liberata ex toto fuit. *Martinus Rulandus, curat. 66. cent. 10.*

Mulier quædam ſexagenaria ſexies facta eſt epileptica, hæc à me per Dei gratiam adjuta ac ſanata eſt ſequenti ſolo, facilique remedio.

Vino ſublimato impoſuit, meo iuſſu, hyſſopum, de quo manè & noctu cubitum abitura bibit tria cochlearia, vel ad ℥ij. hoc cum ſingulis diebus per ſeptimanam feciſſet, convulſio hæc ex toto intermiſit, & nunquam reverſa eſt. *Martinus Rulandus, curat. 95. cent. 10.*

Erat qui Epilepticos multos etiam Provecta ætate, & qui diu laboraverat, poſt purgationes, hoc pulvere percuraret.

℞. Cryſtall. præpar. ℨi. corall. rub. ℈ij. Margarit. or. ſmaragd. an. pr. ℨß. M. F. pulvis, cujus pars dimidia eſt una doſis ex aqua taraxaci.

Alius Empiricus hoc fœliciter utebatur, in acervis formicarum reperitur aliquid ſimile thuri, quod pulveriſatum dabat. Epilepticis ex aqua pœon. vel florum tiliæ. *Hieronymus Reuſnerus, obſerv. 15.*

℞. Cor-

℞. Corvos juvenculos ferè implumes, menſe *Martio* excluſos, ſtatimque nido extractos in ollam novam conjice, probeque lutatam clibano impone ut comburantur corvi, quos tere in pulverem; qui plures annos efficax ſervari poteſt, capiat de eo parum in liquore appropriato ſemel in die. Eſt hic pulvis corvinus ſummè ſecretus.

De corvis *Conradus Geſnerus lib.* 3. *De Avib. pag.* 141. hæc habet.

Medicus quidam celebris noſtra ætate, corvos duo menſe *Martio* è nido combuſtos, in leviſſimum pollinem redactos epilepticis propinabat bis vel ter die, ʒi. pondere exhibito cum aq. decoct. caſtor. & paulo poſt cerebrum corvi in ſtillatitio liquore verbenæ hauſtum epilepticis prodeſſe nuper amicus quidam ad nos ſcripſit. *Hieron. Reuſnerus, obſerv.* 13 *& ſcol.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Epilepſia.

FAbro clauſtrario annorum circiteer viginti, apud ejuſdem artis opificem *Bernæ* operanti, tumor exiguus ſubortus eſt in vola manus dextræ, ſub radice minimi digiti, cum dolore, qui tumore creſcente augebatur. Poſt dies aliquot, nihil gravius ſentiens, ſubitò corruit, epilepſia prehenſus, convulſus, ſenſibus ſublatis, motuque inordinato aliquandiu agitatus, finitò paroxyſmo ad ſe rediens, munia conſueta obivit, verùm exactis diebus 14. paroxyſmo rediit; ab eo diebus octo poſt, denuò recidivam paſſus, quo Magiſter perterritus, eum à ſe dimiſit, itaque in patriam ad nos reverſus, Magiſtratu ſumptus pro remediis ſolvente, ſic cura fuit inſtituta.

Purgatus fuit primum hoc pacto.

℞. Rad. pœon. rec. ℥ij. polipod. ℥iß. fol. ſen. ℥ij. epithimi, ℥ß. ſem. fœnic. ʒij. fumat Mj. F. decoctio in aq. & vino pro tribus vicibus ſumenda.

Inde pulvere uſus eſt ſequenti.

℞. Cranii hominis triti, ʒii. rad pœon. unguel. aſini, an. ʒiß. cineris hirundinum, ℈i. viſci querni, ʒß. raſ. eboris. ʒi. ſacchar. ad pondus omnium, fiat pulvis, capiat ſingulis matutinus cochlear unum ſuperbibendo aq. flor. pœon. ℥iß.

Denuo purgatus fuit ſequenti modo.

℞. Tartar. vini, ʒii. diagrid. ℈ß. ſem. aniſ. ℈i. rad. pœon. ʒß. ſacch. alb. ʒv. F. pulvis tribus vicibus ſumendus.

℞. Sem. ocymi, hormini, pœon. palmæ Chriſti, an. ʒiß. viſci q. rad. pœon. an. ʒi. corall. utriuſque ʒiß. cineris ungul. aſini, & cranii anterioris humani, an. ʒß. ſpec. diamargar. frigid. ℈i ſacch. diſſolut. in aq. beton. & pœon. q. ſ. F. tabulæ, doſis ʒi. poſtea hæc opiata præſcripta.

℞. Theriac. veter. ʒvi. rad. & ſem. pœo. viſci q. an. ʒii. ſem. hormini, & ocymi, an. ʒi. cranii, hominis. ℥ß. cum melle ſcillitico. F. opiata, detur ʒi. cubitum ituro, & continuet.

Cauterium poſtea inuſtum cervicis poſteriore regioni, à quo tempore licet præludia quædam paroxyſmi ſentiret, non tamen eo uſque ut caderet, invaluerunt.

Poſtea pilulæ ſequentes ordinatæ.

℞. Caſtor. aſſæ fœtid. an. ʒj. gummi ammoniac. ſagapeni diſſolut. in aceto ſcillit. an. ℈ij. fellis bovis ℈j. ol. ſuccini, gutt. VIII. cum ſucco rad. pœon. F. pilulæ pond. ℈ß. capiat unam nocte cubitum iturus aliquoties, iterum etiam fuit purgatus ſic.

℞. Pil. aggregat. ʒi. cum aqu. pœon. F pilulę, dejecit per biduum octies.

Ut vinum ſequens biberet injunctum.

℞: Rad. pœon. ℥iv. ireos, enul. camp. an. ℥ß. fol. ſalv. majorau. chamæpit. an. ʒij. ſem. pœon. ʒiij. ſem. fœnic. ʒi. incidantur pro duabus menſuris vini bibat ſingulis matutinis hauſtum. Ab eo tempore quo fontanella fluebat, ſex ſeptimanarum ſpatio, à proxyſmo liber fuit: & poſt vini præſcripti uſum, dicebat convulſivos illos motus ſeu palpitationes in pedibus ceſſaſſe, ſaltem in brachio remanere, quare etiam brachio cauterium fuit applicatum, ulcere inducto, dicebat ſe noctu ter aut quater ſenſiſſe convulſionem levem in digitis, ſed non alibi, quapropter iterum pilulis aggregativis fuit purgatus, denuoque vinum prius præſcriptum bibit per dies duodecim, cauteriumque tertium in ſura pedis dextri fuit appoſitum, denuoque pilulis purgatus:

Cum

Cum adhuc ſentiret reliquias aliquas, incepit hoc uti Electuario.

℞. Rad. pœon. pyrethri, an. ℥ß. hyſſop. ſem. pœon. an. ʒii. mell. ſcillit. q. ſ. F. Electuarium, utatur ſingulis matutinis.

Poſtmodum ſentiebat tantùm, ut exponebat ab ulcere manus, vaporem per brachium ferri, & per cauterium brachii, & nuchæ, & ſuræ pedis evaporari, alioquin graviorem paroxyſmum non ſentiens *Felix Platerus*, *obſer. lib.* 1. *pag.* 24.

℞. Conſerv. flor. pœon. ℥iß. conſerv. majoran. meliſſ. beton. & flor. roſmar. an. ℥i calam. aromat. zinzb. cortic. citri condit. an. ʒß. pulv. ſem. & rad. pœon. viſc. q. an. ʒi. raſ. ebor. ʒß. cranii hominis pulver. ſubtiliter, ʒiß. cinamom. ʒii. nuc. moſch. ʒi ſpir. plirisarch. ʒß. cum ſyrup. cortic. citri. F. Electuarium capiat alternis diebus ʒi. manè jejunus ſuperbibendo Julepi ſequentis ℥i.

℞. Aq. ſalv. meliſſ. an ℥ii. vini alb. ℥i. ſacch. roſat. perlat. ʒii. M.

Balſamolæo ſequenti fricet Spinam.

℞. Gummi galban. bdellii in aq. vit. diſſolut. an. ℥ß. benzoin. ℥i. ſtyrac. liquid. ʒi. fol. rut. chamæpit. flor. ſtœchad. lavendul. an. ʒii. rad. coſti, ℥ß. caſtor. ℈i. infundantur inciſa & pulveriſata in aq. vitæ. Stent in maceratione in calore per dies aliquot ante uſum. Hæc profuerunt Epileptico cuidam cordis palpitatione ſimul etiam laborante. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 1. *pag.* 236.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Epilepſia.

PEr triduum ferè paroxyſmis epilepticis corripiebatur puella infans, juſſi ſuccum rut. cum aceto fortiſſimo permixtum in ſpongia naribus adhibere; cujus uſu ſtatim ad ſe redibat, ſed mox iterum recidivam patiebatur, brevibus tamen quando hæc naribus admovebat paroxyſmis. Emplaſtrum hoc cordis regioni applicavimus.

℞. Thæriacæ veteris ʒi. rad. pœon. pulv. ʒß. M. item pulvere rad. pœon. capilli conſpergantur, & ſic præter omnium ſpem evaſit. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 1. *pag.* 29.

Pueris applicentur cauterium actuale in parte capitis poſteriore, & maximè iis qui obeſiores ſunt; eſtque præſtantiſſimum remedium. *Florentiæ* ubi pueri valde ſunt obnoxii huic morbo, etiam mulieres admovent cauteria actualia, ut torrem ignitum: idque habent in communi uſu, edoctæ quotidiana experientia. Ruſticæ pueros ſacerdotibus deferunt, ut cauterio vel carbone ignito partem illam poſteriorem urant, quod quidem maxime confert, ſi epilepſia facta fuerit per idiopathiam. In antiqua Epilepſia aqua ſequens mirificè confert, & potiſſimum in Paroxyſmo data, illos ſubito excitat.

℞. Hirundin. num. 90. rut. Mii. caſtor. ℥i vin. alb. ℔iij. deſtillentur in Bal. M. & aqua ſervetur uſui: ex ea dentur cochlearia duo in paroxyſmo, vel manè extra paroxyſmum, precedente univerſali purgatione totius corporis & capitis. Valet etiam intus aſſumpta & extrinſecus appoſita in convulſione & paralyſi, ſed magis in paralyſi, & efficacior eſt oleis. *Guil. Rondeletius cap.* 36. *lib.* 1. *Methodi curand. morbos.*

℞. Sanguinis è vena aperta hominis ſani collecti, ℔ß Rad. pœon. rec. inciſæ, ʒij. ſem. pœon ʒß. hyſſopi, rutæ, an. Mj. cranii humani, ℥i. eliciatur per deſtillationem aqua, cujus datur ℥i. ad præcautionem. *Felix Platerus pract. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 73.

Sanguinem ex homine ſano decollato hauſtum Epilepſiæ præſens remedium plurimi commendant. Plurimi noſtratium inter familiaria ſecreta habent ſanguinem ipſius Epileptici. Extrahunt enim ſecta vena brachii in ipſo convulſionis paroxyſmo parum ſanguinis illumque ovo ſorbili mixtum, ægro ſorbendum propinant quod experimentum non paucos, & in urbe noſtra, & extra illam ab inſultu epileptico ſtatim liberavit, & planè deinceps immunes reddidit. Sed poſt hauſtum liquorem, cordialia, pulverem bezoarticum, aliaque addunt, ut ad ſudorem componatur æger, ita enim à ſanguine proprio materia convulſionis mota & turbata per ſudorem diſcutitur, & evacuatur, pro amuleto Epilepſiæ habetur Lapis nephriticus collo ſuſpenſus. *Thomas Bartholinus*, *hiſt.* 78.

Experientia comprobatum eſt prid. *D. Jo-*

hannis Baptiſtæ ſub radicibus artemiſiæ evulſæ carbones reperiri, quorum ℨi. ſi in pulviſculum redigatur, & cum aqua ſtillatitia flor. tiliæ, aut flor. lil. convall. ebibenda offeratur, protinus ad Epilepſia ægrum liberatum iri. *Franciſus Ioel. practic. lib.* 1. *ſect.* 3.

Quidam multa perhibent de carbonibus pridie *D. Iohannis Baptiſtæ* ſub radicibus artemiſiæ evulſis, ſed hallucinantur Authores, non enim ſunt carbones, ſed radices artemiſiæ annoſæ emortuæ multo ſale volatili conſtantes: & ſemper ferè ſub artemiſia reperiuntur, adeo ut tantùm ſuperſtitio quædam ſit, quod radices illæ annoſæ emortuæ pridie *D. Johannis Baptiſtæ* circa duodecimam nocturnam evelli debeant. *Fredericus DecKers* notis ad *cap.* 1. *lib.* 2. *prax. Barbettianæ.*

Ad Epilepſiam inter multa alia commendatur pulvis fecuudinæ. *Idem ibidem.*

Quidam ultra viginti epilepticos uno anno ſanavit hac ratione. Cane vivo diſſecto, fel poculo excipiebat, & cyſtin felleam aceto eluens miſcebat, mixturam potinuculæ inſtar ægroto exhibebat, quam ſi fortè vomitu rejiceret, ex alio cane repetebat. Eligebat autem juvenibus bimulum, ſenioribus, trimum fœminam fęminis, & viris marem. *Ieremias Martius obſerv.* 45.

Inſuave quidem remedium, ſed quod ſpes ſanitatis jucundius effecerit, quàm crudeliſſimum ſanguinis humani potum, cæterum eodem felle canino cum duplo vini cretici ſeu aq. picarum aut flor. tiliæ feliciter uſum *Ludovicum Hermannum* idem hic *Martius* alio loco adnotavit, cum aceto ſumendum, probeque à portione ſudandum monet *Franciſcus Hildeshemius. De capitis morbis*, Spicileg. 7. *Hier. Velſchins* notis in *obſerv.* 45. *Ier. Martii.*

Epilepſia ſæpius remedio arcano curata ab avo meo *Petro Gaſſero*, ſucco nimirum aquilegię cum ſucco vermium terreſtrium æquis potionibus ad ℥i. diebus 40. continuis dato. *Achilles Gaſſierus*, *obſerv.* 55.

Dum anno 1659. medicinæ ſtudii *Mouſperii* incumberem; unus ex præceptoribus meis clariſſimus Dominus *Salienus*. Practicus conſummatiſſimus, perpetuaque memoria digniſſimus, mihi tanquam ſecretum inſigne Emplaſtrum ſequens ad Epilepſiam benignè communicavit, quo ajebat ſe plurimos etiam provectæ ætatis Epilepticos ſanitati integræ reſtituiſſe, præmiſſis ſcilicet univerſalibus.

℞. Gummi ammoniac. gummi juniperi, thuris & maſtich. an. ℥ij. ſem. pœon. maris ſuo tempore collect. & nuc. moſch. an. ʒiij. corall. rubr. præp. raſ. eboris & Cervi, an. ʒi. malaxentur cum Styrace liquida, formenturque in Emplaſtri maſſam in ſequentem uſum.

℞. Maſſ. Emplaſt. præſcript. p. ſ. extend. ſuper alutam vel pannum ſericeum rub. & formetur Emplaſtrum magnitudinis & figuræ debitæ, admovendum vertici & ſuturæ coronali calidè, detonſo prius capillitio, ibidemque diu geſtandum.

Hac etiam aqua hirundinaria in eodem affectu feliciter utebatur.

℞. Hirund. adhuc in nido exiſtent. numero viii. rad. pœon. viſci q. an. ʒiij. fol. rutæ, Mj. flor. lil. convall. p. ij. caryophyll. macis, an. ʒij. cum ſufficienti quantitate vini albi, aceti ſcillit. & aq. melliſſ. ſuper cineres calidos infund. per 24. horas. Dein deſtillentur, atque in vaſe vitreo optimè clauſo ſervetur aqua, doſis pro majoribus ad ℥i. ad ℥ij. pro junioribus ad ℥ß. ad ℥i.

SUBSECTIO NONA.

Pro Epilepſia.

NObilis quidam *Danus* in gravem Epilepſiam incidit, ex translatione peccantis materiæ à partibus externis ad internas: de dolores enim in aure interno prius conqueſtus erat, quo remittente, protinus ſucceſſit hic affectus, non tantùm ruta contuſa & in aceto macerata laborantem à paroxyſmo excitamus, guttulis etiam olei ſuccini aliquot naribus per pennam immiſſis, ſed lenito quodam modo paroxyſmo pro corrobaratione cochlear unum atque alterum de ſpiritu ceraſ. nigror. item aliquid ſyrup. flor. pœon. cum ſpiritu vitrioli permixtum, & ſimilia exhibuimus: capiti verò raſo Emplaſtrum *Cratonis* applicare juſſimus quod.

℞. Succin. alb. thur. maſtich. an. ʒiß. galbani,

bani, opopon. an. ℈i. viſci q. ℥ii. ambræ griſ. gr. vi. moſch. gr. iii. ſem. pœon. ℥ß. ladan. ℥iß. ol. nuc. moſch. parum, ol. roſ. q. ſ. extend. in corio, aſpergatur pulvis cubeb. & ſuturæ coronali imponantur.

His remiſſionem graviſſimorum ſymptomatum introduximus, ut æger mentis compos viciſſim redderetur, & adſtantes cognoſceret, cum iiſque loqueretur ad tempus, donec gravibus recidivis remorantibus, ſequenti die naturæ debitum ſolveret. *Gregorius Horſtius*, *obſ.* 21. *lib.* 2. *De Morbis capitis*.

Puer quidam duodecim annorum profecta ratiocinatione & articulato ſermone deſtitutus, poſt paralyſio dextri lateris in Epilepſiam incidit, ad eum vocatus ante omnia Phlegma, quare pulverem hunc purgantem præſcripſi.

♃. Rad. pœon. ℈ß. crem. tartar. ℈ß. ſpec. diaturbith. cum rhab. ℈i. diagrid. cum ol. fœniculi præpar. ℈ß. ſem. aniſ. coriand. præp. an. ℈i. M. F. pulvis in duas partes pro duabus doſibus.

Ad cerebrum roborandum utatur interius per vices hoc pulvere corroborante.

♃. Pulv. marchionis, ℥iß. C. C. uſt. præp. corall. rub. præp. an. ℥ß. ſacch. roſ. tabul. ℥ß. M. F. Pulvis.

Spinalem medullam & partes læſas hoc linimentum inungat.

Ol. de caſtor. lumbric. rutac. an. ℥iß. unguenti nervini, ℥vi. ol. fœnicul. diſtill. ℈ß. M. pro linimento. Hiſce aliiſque ejus generis per ſemeſtre diligenter adhibitis, Dei gratia, non tantum ratiocinationis & loquelæ defectus corrigebantur, ſed etiam priſtino vigori reſtitutus puer, nihil amplius de ſubitaneo lapſu vel inſultu conquererebatur. *Gregorius Horſtius*, *obſerv.* 41. *lib.* 2.

Durante acceſſione alvus eſt irritanda glandibus & clyſteribus acribus.

In os etiam vi apertum inſtillatur quod ſequitur medicamentum.

♃. Ungul. alcis, ℥iß. ſem. pœon. lign. viſci q. an. ℥ii. beton. ℥iii. cranii. human. caſtor. an. ℥iß. cum oxymel. ſcillit. F. paſta cujus ℥i. ex aq. hyſſopi in os infundatur, vel palato affricetur. *Iulius Cæſar Claudinus conſult.* 130.

Ut morbi cauſam præſcinderemus, ſingulis menſibus per diacydonitem purgatorium à nobis excogitatum, puerum (qui trium erat annorum) purgabamus, quem avidiſſimè puer ipſe comedabat. Et ita habet.

♃. Cydon. mundat. ℔ß. mell. vel ſacchar. ℔ß. aqua vel vino liquefiat, & fiat conditum ad ignem, cui adde ſpec. diaturbit. ℥ii. M. F. diacydonitem purgatorum, cujus doſis ſit pro vice ad ℥ß. optime eo egerebat, ita enim *Galenus* monente, pueri qui pharmaca renuunt, purgandi ſunt. *Amatus Luſitanus*, *cent.* 4. *cur.* 22.

SECTIO DECIMA.

De Epilepſia.

POſt evacuatum corpus venæſectionem & purgationem, verno, æſtivo, & autumnali tempore, decocto radicum Cichorii uti rectiſſimum, hyeme mithridatica antidotus cum ſyrup. de ſucco Cardui, vel ſyrupus Cardui conveniens erit, deſtillatum autem cardui, & millefolii cum ſyrup. viol. toto anno probo, de quoquere etiam in iis lignum Guajacinum cum ligno viſci q. & per dies viginti vel quadraginta, bibere vere & autumno utiliſſimum Medicamentum de Cinabare non præſcribo, cum *Fernelius* in libello ſuo *De Lue Venerea*, tam dira ſymptomata uſum Cinnabaris conſequta referat, Mihi, ne quid diſſimulem, non per ſuadet, cum bono ſucceſsu me eo uſum eſſe *Vienne* vere affirmare poſſim. Stercus pavonis ex deſtillato cardui vel millefolii magis probo. Hepar ranarum & perdicum comeſtum plurimi commendant. Sed ego ut dixi nihil carduo & mille folio efficacius reperi. *Io. Crato conſ.* 4. *lib.* 1.

Ante paucos dies *Theſſalus* ille puero cuidam pulverem epilepticum ex cinnabare viva confectum dedit, non velim hoc facere, ſi omnes homines mihi autores eſſent: cùm robuſta etiam corpora vix illius uſum ferant, & quam graviter ferant viderim, Sed cum audacia illi pro ſcientia ſit, arte ſua Medica *Fierovantum* nebulonem peſſimum, qui *Venetiis* ejectus eſt, magiſtrum habuerit, hæc atque alia ab eo

P 2 deſi-

deſignari non novum. *Io. Crato epiſt.* 7. *lib.* 1. *epiſt.*

Decoctum radicis Saſſaphras, aut ſolum, aut cum vino ſingulare. Fruſtulum aloes perpetuò geſtandum, ut cutem attingat. Lupi etiam corium ea parte deſumptum, qua ſpinæ adhæret, latitudine duorum digitorum in cinguli formam effingendum, ventrique & lumbis circumcingendum, & ſemper geſtandum, ut corium attingat cutem, pilis exterius poſitis.

Cum primum pullus equinus in lucem prodiit, vomitu materiam quandam rejicit, quam niſi quis præripiat, mater ſtatim devorat, hæc materia ſiccata & pulveriſata, a morbo comitiali liberat certo experimento, ut mira quædam res videatur. Chalcanthini olei ritè præparati gr. v. in juſculo manè ſumptæ per multos dies plurimos ab hoc morbo liberant.

Theriaca etiam tam idoneum eſt morbi hujus remedium, ut ea ſola quotidie liberentur multi: aqua etiam theriacalis plurimùm prodeſt. *Hieron. Donzelinus*, *conſil.* 38. *lib.* 6. *conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Præſcripſeram nuper cuidam puero Emplaſtrum futuræ coronali apponendum, is tentatis multis remediis beneficio Dei convaluit. Pharmacopœi conjux Emplaſtrum hoc aliis pueris epilepticis adhibuit, itaque tam multus de eo ſermo, ut etiam ſenes bono ſucceſſu uterentur. Deſcriptio Emplaſtri hæc eſt.

℞. Succin. alb. thur. maſtich. an. ℨiß. galban. opoponac. an. ℈i. viſci q. ℨii. Ambr. griſ. gr. vi. moſch. gr. iii. ſem. pœon. maris, ℨß. ladani, ℨiß. ol. nuc. moſch. parum, aſpergatur pulvere cubebarum, & extendatur ſuper alutam. *Jo. Crato*, epiſtola ad *Iordanum*, *lib.* 4. *Epiſt. Cratonis &c.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Epilepſia.

QUæ à tota proprietate huic affectui ſunt accommodata non ſunt negligenda, ex quibus omnibus confectum quoddam medicamentum noſtrum ſæpius fœliciter à nobis uſurpatum hic deſcribere non gravabor.

℞. Sem. pœon. cranii hominis combuſti, flor. anthos, cort. citri, an. ℨii. viſc. q. rad. tormentill. raſ. eboris, an. ℨi. M. F. omnium pulvis, cujus ℨi. cum aqu. pœon. ℥iv. jejuno ventriculo ſex vel ſeptem diebus continuis ante diem acceſſionis conſuetæ propinetur. *Ioh. Zecchius*, *conſult.* 2.

Vomitus bis ſaltem in menſe poſt Plenilunium & Novilunium à cœna excitatus mirificè hoc affectu laborantibus conferre ſolet. Sed omnibus præſtare videtur medicamentum nobis ſæpe ac ſæpius comprobatum, quod tale eſt.

℞. Cranii hominis violenta mortem defuncti, ſem. pœon. an. ℈ß. Rad. tormentill. lign. viſc. q. raſ. ebor. an. ℈ii. conſerv. anthos roſ. conſerv. acori, an. ℨx. ſyrup. de ſtœchade q. ſ. F. electuarium, cujus detur ℥ß. quatuor horis ante prandium alternis diebus.

Experientia compertum eſt Smaragdum cum corallo geſtatum, ita ut carnem contingat, epilepticas acceſſiones coercere. *Ioh. Zecchius*, *conſultat.* 44.

Curat Epilepſiam acori radix contuſa & potui indita. Fimus Ciconiæ bibitus, & pulvis cranii humani, ſi detur cum ſucco rutæ vel cum decocto pœon. viſc. q. tormentill. & cubeb. Sumitur etiam quotidie ℈i. caſtor. cum decocto praſſii per 14. dies id agitur. Pulvis lumbricorum terræ cum vino potus. Contunde rad. pyrethri cum melle ita ut fiat Electuar. detur ℨi. & ſuperbibat decoctum ſtœchad. hoc agat ſemel ſeptem dierum ſpatio, ſed toto anno. Si ab utero ſit Epilepſia, quæ puellabus frequens, ſumat bis in menſe pilula fœtidas. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 45. *ſect.* 2.

Radicem pœon. collo appendimus, ac in ſorbitiunculis eam coquimus. Damus mel Scillæ vi imbutum, hyſſopo ac roremarino cibos coqui jubemus.

Cuidam juveni à manu repebat quid per humores in cervicem & caput; mox cadebat. Poſt proviſionem habitam totius corporis, phænigmos adhibui manui, tum malum incipiebat ab humeris: illis cauſtica admovi; ac ut theriaca uteretur quotidie manè ad ℈i. juſſi. Mox à lingua invade-

debat & à genis, genis phænigmos admovi, perennique theriacæ uſu ſummi Dei beneficio evaſit. Sed diu mutus perſeverabat, at loquella rediit tandem. *Ioh. Heurnius, ad aphor. Hippocr. 7. ſect. 5.*

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Epilepſia graviſſima cum pulſu intermittente.

CUm adveniſſem hominem veluti in agone mortis reperi, pulſus adeo erat variabilis, ut nunquam ſimilem in homine qui evaſerit, me obſervaſſe auſus ſim affirmare, jam enim erat magnus & celer, jam tardus, rarus, inæqualis, formicans, parvus, & languidus, ſed & (quod omnibus admirabilius eſt) aliquoties adeo intermittebat & quieſcebat, adeoque deficiebat pulſus, ut æger jam animam effudiſſe videretur, non enim ictum unum aut alterum, verùm quatuor aut quinque, aut etiam plures intermittebat, & ita quidem ut faciliimè paſſus quatuor aut quinque, quieſcente pulsu, per cubiculum feciſſes, interim dum ita quieſcebat pulſus, corpus appoplecticorum more, planè ſine motu & reſpiratione iacebat, oculi aperti & fixi erant, & vix ſignum ullum vitæ in ipſo obſervari potuit, niſi quod partes corporis imò ipſæ quoque extremitates ſuo calore naturali fruebantur. Ego cum adveniſſem protinus nares, labia & tempora ſucco rutæ (maximas iſtius ſucci in Epilepſia eſſe vires teſtantur viri docti) in quo nonnihil theriacæ diſſolutum erat, inunxi, regioni cordis & carpis epithema calidè applicui & pulverem epilepticum & aliquantulum confect. alkerm. cum aq. lil. conval. pœon. & beton. exhibui. Sequenti die cum iterum præſcriptam potiunculam ſumpſiſſet, præter meam & adſtantium opinionem melius ſe habuit: deinde obſervata victus ratione expurgatoque corpore, brevi reſtitutus fuit. In hoc autem caſu videmus quid natura valida etiam preter ſpem & opinionem Medici præſtare poteſt, quandoquidem ego ut ingenuè fatear, cum pulſum ut dixi, non ſolum variabilem & ſummè imbecillem, verum etiam omninò intermittentem in ipſo obſervaſſem, mortem in propinquo eſſe adſtantibus ſignificavi; ille tamen quia juvenis & robuſtus adhibitis remediis idoneis, intra dies quatuor ſanitati reſtitutus fuit. Reſpexi autem in prognoſtico meo non ſolum ad ea quæ quotidie in praxi accidere obſervamus: verum etiam ad locum illum *Galeni, lib. 2. De precognitione ex pulſ.* ubi ita ſcriptum reliquit, ſi arteria duorum pulſuum tempus moretur, haud ſcio an quiſquam ſuperſtes eſſe poſſit, & eodem libro, naturalis arteriæ motus ſanitatem refert; vitioſus morbum, intermiſſus mortem. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 22. cent. 4.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Epilepſia.

CUm piſcator quidam bis, ter & ſæpius quotidie Epilepſia corriperetur, nec radix pœoniæ, cranium humanum, alcis ungula, aliaque remedia, à multis authoribus enumerata juvarent; accidit fortè ut legerem in *Fabii Columnæ* hiſtoria Plantarum, *cap. De Phu.* hæc verba. Præter has vires plantę huic tributas, addo & hanc proprietatem jamdiu in multis, atque in memetipſo expertam; quod pulveris radicis plantæ hujus ſpontè ortæ extirpate antequam caulem edat, cochlearii dimidium cum vino, aqua, lacte, aut alio quovis decenti ſucco ſemel ſumptum, aut bis Epilepſia correptos liberet; hunc pulverem amicis dono dedi, deinde divino prius numine fautore glorificato, ejus uſu illis reſtitutam ſanitatem affirmarunt. Hæc ſunt ipſius verba: & ſicut ipſe jubet, ita dedi, & ſanatus eſt æger, & in poſterum fœliciter hoc remedio uſus ſum. *Dominicus Panarolus, obſerv. 33.* Pentecoſte 1.

Pulvere ſem. ſaponariæ ante paroxyſmos ſumpto ſemel in menſe per tria novilunia ad ℥i. obſervavi paroxyſmos valde minui tum numero, tum violentia; idque in filia viginti & quinque annos nata tentavi cum felici ſucceſſu. Nota etiam herbam hanc ſignaturam hujus proprietatis habere, ſpumam enim, ſi in aqua fricetur, ſaponis inſtar emittit (unde ei nomen indi-

inditum) ſicque ſpumantibus epilepticis confert. Rutæ Mi. in vini amphora infuſus, & per tres dies manè ſumptus idem præſtat. *Petrus Borrellus, obſerv.* 18. *cent.* 1.

Pavi ſtercoris pulvis cum vino ad ℥i. luna ſilente deglutitus præſtantiſſimum eſt remedium (ſi ſemel in menſe ſumatur per aliquot menſes) ad ſacri morbi paroxyſmorum ſævitiam compeſcendam imò ad curandam omninò. *Petrus Borellus, obſerv.* 15. *cent.* 3.

Adrianus Spigelius memoravit Nobilem *Patavinum* 19. annorum ſæpius epilepſia conflictatum; quin quum à gravi de ſcalis lapſu, *Fabritius* ab *Aquapendente* cranio terebram admoviſſet, nunquam ex eo malum percepiſſe. *Ioh. Rhodius, obſerv.* 66. *cent.* 1.

Cęſarem Palavicinum aliumque Nobilem melancholia & comitiali morbo alternatim laborantes, & fruſtra à Medicis vexatos ſomniferis & lotionibus capitis; ſolo potu pulveris chyſoliti ex vino, octo dierum ſpatio ſic liberavi, ut nunquam morbus redierit. *Hieron. Cardanus, curat.* 3.

Dedit mihi Rex *Polonię Sigiſmundus Auguſtus* integrum pedem poſteriorem dextrum animantis illius à ſe cæſi, eo ipſo tempore quo dextram aurem unge pedis illius ſcalperet; quod quidem tempus fuit inter duos divæ Virginis *Mariæ* feſtos dies immediatè ſeſe conſequentes interjectum. Nam hæc omnia religiosè obſervanda dicunt, ſi unguis ille id quod creditur vulgò, efficere debeat, totum in multa fruſta conciſum diſtribui amicis, nemo tamen unquam adjutus eſt, expertus ègo ſum in aliquot comitialibus fruſtra: quæſivi ex infinitis etiam ſuperſtitioribus, fabulas eſſe comperi, quæ ratio igitur eſt, ut tantum morbum tam leviuſculo amuleto profligari muliebriter credamus. *Andreas Dudithius. Epiſt.* 24. *lib.* 6. *conſil. & Epiſt. Ioh. Crat. &c.*

SUBSECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Epilepſia.

ANcilla Epileptica uſu oxycrati liberata eſt; cujus cyathum ſumebat manè ſingulis diebus, & ante tempus invaſionis acetum purum. Curato morbo doloribus artuum correpra eſt, qui uſu thermarum curati ſunt. *Lazarus Riverius obſerv.* 10. *ceat.* 4.

Puella duodecim annorum epilepſia frequenter corripiebatur, ad cujus curationem multa remedia fruſtra tentata fuerant, cùm autem pleuritide correpta fuiſſet, pluries ei ſecta fuit vena, & ab eo tempore epilepſia nunquam correpta eſt, inde colligere licet, venæſectionem ad epilepſiæ curationem plurimum conferre. *Lazarus Riverius, obſerv.* 38. *cent.* 4.

Puer quidam trimulus patiebatur inſultum epilepticum à quo liberatus fuit fumo tabaci, quem miniſter tubulo attrahebat, & inſufflabat in os pueri apertum, vomitus indè illi concitatus eſt, & paroxyſmus ſolutus. *Lazarus Riverius, obſerv.* 60. *cent.* 2.

Pueri fermè omnes, qui alvum adſtrictam habent, obnoxii ſunt convulſionibus, ut ex *Hippocr.* didici & experientia, filius meus adſtrictione alvi perpetuò laborans convulſus periit. *Petrus Pachequus, obſer.* 50.

Præmiſſis univerſalibus decocto guajaci ſe multos epilepticos curaſſe refert *Iachinus*. Continuetur autem per triginta vel quadraginta dies, ſingulis doſibus decocti ſudorifici aliquot guttæ Spiritus vitrioli addantur, qui etiam ſpecificus creditur ad epilepſiam.

Sequens opiata ad hunc affectum ſpecifica eſt.

℞. Conſerv. flor. anthos pœon. bugloſſ. an. ℥ß. cort. citri condit. ℥ii. pulv. viſc. q. ſem. pœon. decreſcente luna collecti & ungul. alcis; an. ʒß. cranii humani non humati ad albedinem calcinati ʒiß. cor. præp. marg. præp. & C. Cervi, præp. an. ℈iv. lapid. Bezoard. veri ℈i. diamoſch. d. & diatriaſant. an. ℈i. theriac. vet. & Confect. de Hyacinth. an. ʒi. ſpiritus vitrioli, gr. xv. cum ſyrup. conditura corticis citri F. opiata, de qua capiat ad magnitudinem avellanæ, ſuperbibendo aqu. cinamomi parum.

Sequens vero efficaciſſima eſt ad morbum radicitus tollendum, poſt diligentem corporis purgationem.

℞. Conſerv. flor. beton. & anthos an. ℥iiß. Rad. eryngii condit. & mithridati, an. ℥i. Pulv.

℥i. Pulv. ligni ſaſſaphras ʒvi. caſtor. ʒiii. crani humani non humati, ungulæ alcis, an. ʒii. rad. & ſem. pœon. ſem. nigell. rutæ Sylveſtr. & rad. pyrethr. an. ʒi. oxymel q. ſ. F. opiata, de qua capiat ʒii. vel ʒiij. reliquas omnes efficacia ſuperat opiata *Montagnanæ.* cujus beneficio multi epileptici liberantur. (Ejus deſcriptionem vide ſupra *Subſect.* 4.)

Si cætera non profuerint, extremum remedium erit ſinciput terebello perfodere, vitatis ſuturis, ut hoc veluti ſpiraculo aura maligna exhalare poſſit, hoc remedio aliquando deſperatæ epilepſiæ curatæ ſunt; & ſine periculo celebrari poteſt, ſi periti Chirurgi manus adhibeatur.

Si conjectura ſit, vapores ad cerebrum exhalantes à partibus inferioribus affectum producere, vel fovere, utiliſſimum erit cauſticum ſincipiti admovere, vitatis ſuturis: refert enim *Carolus* Piſo, duos epilepticos hoc cauterio fuiſſe curatos, tum etiam ſi à partibus inferioribus affectus producatur, aquæ acidulæ mirabiles ſæpe effectus producunt, & morbum interdum radicitus tollunt, ſi prius evacuationes univerſales, & venarum inferiorum ſectiones celebrentur.

Peculiariter verò ab utero procedens Epilepſia curationem ſortitur pulvere granorum actes à Quercet. deſcripto per triduum exhibito ad ʒi. cum aqua hyſterica.

Utatur æger pro potu ordinario hydromelite, vel bocheto ex guajaco & rad. pœon.

Crato cinnabarim nativam epilepſiæ magnetem vocat, ex eaque talem pulverem parat.

℞. Cinnab. nativæ pellucide limatæ & in tenuiſſimum pulverem tritæ, ℥ß. corall. rub. & margarit. præp. an. ℈ij. croci orient. ℈i. fol. auri, num. 15. terantur omnia ſubtiliſſimè ſuper lapidem, & M. doſis in ipſa acceſſione à gr. vi. ad ℈i. cum aquis appropriatis. *Lazarus Riverius, prax. Med. l.* 1. *c.* 7.

Si pueros, ut ſæpe fit, Epilepſia prehendat, primò Suppoſitorio vel Clyſtere alvus ſolvenda eſt. Poſtea & fere eodem tempore, purgans medicamentum exhibendum ſatis validum pro ætatis robore, ita ut non dubitemus in puerilis unius anni electuarium diacarthami ad ʒii. exhibere, ſi fiat ex lacte corrupto.

℞. Hier. picr. ℈ß. vel ℈i. pulv. de gutteta ℈ß. cum liquore ſpecifico, vel cum melle roſato dentur. Cucurbitulæ ſcapulis & lumbis admoveantur, & cum ſcarificatione, ſi puer ſit grandior. Veſicatorium applicetur poſteriori parti cervicis. Si purgatio non rectè proceſſerit, aut parum profecerit, vomitus provocandus eſt vitriolo albo præparato, vel etiam ſale vitrioli, quod bis, ter & quater exhiberi poterit, ſi affectus protrahatur. Pulvis epilepticus de gutteta vulgo nominatus, frequenter exhibeatur cum lacte, juſculo & panatellis, à ℈ß. ad ℈i. cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Rad. pœon. ſem. ejuſdem, dictamni albi, viſci q. an. ℥ß. ſem. attriplicis, ʒij. crani humani, ʒiij. corall. rubr. præp. hyacinth. præp. an. ℥iß. alces, præp. ℥ß. moſch. ℈i. fol. auri, ʒi. M. F. pulvis.

Spina dorſi & membra quæ contrahuntur, inungantur ſequenti linimento.

℞. Ol. rutac. lumbric. an. ℥ii. ol. caſtor. ʒi. aq. vitæ, parum. F. Linimentum.

℞. Theriac. vet. ʒi. Confect. alkerm. & de hyacintho, an. ℈i. aq. beton. ſalv. majoran. & cinnamom. an. ℥ß. M. Foveantur nares tempora & aures ejuſdem aquæ cochlear unum per os poterit exhiberi.

SchenKius exotericorum experimentorum, *cent.* 5. ex *Georgio Kufnero*, hæc habet. Pro Epilepſia puerorum expertum medicamentum. Detur de moſcho ſino parum, ex mero ſubtili, bis vel ter in die, & ſic perfecte curantur.

Dum hæc omnia fiunt, Clyſteres ſemel aut bis in die injiciendi ſunt in hunc modum compoſiti.

℞. Rad. ariſt. rot. polipod. q. ſem. cartham. an. ℥ß. ſem. pœon. cumini, an. ʒiij. flor. chamæm. & anthos, an. p. j. coq. ad ℔i. de colatur. cape ℔ß. hier. picr. ʒiii. mell. anthos, ℥i. ol. rutac. & lilior. an. ʒiij F. Clyſter.

Inter ſpecifica eſt fel. catelli lactentis; quod ab *Vntzero* his verbis prędicatur. Sume catellum parvum nigrum adhuc ſugentem (pro fœmella epil eptica ſume catellam) cumque ſtrangula, ac interfice, ex interfecti

& per ſectionem aperti corpore extrahet totam cyſtim felleam vix tres vel quatuor guttas ſinceræ bilis in ſe habentem illum biliosum ſuccum omnem puerulo, in paroxyſmo Epileptico, cum pauxillo aquæ florum tiliæ propina, & miraculi inſtar videbis illum ab hoc morbo è veſtigio ſanari & curari. *Lazarus Riverius, prax. Med. lib.* 1. *cap.* 8.

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Epilepſia.

QUidam ab aliquot annis Epilepticus, ſi quando prehendendus eſſet paroxyſmo, auram quandam frigidam ex crure, itemque ex brachio quaſi aſcendere ſentiebat, moxque concidebat. Suaſi itaque poſt adhibita variæ medicamenta, ut ſentiens vaporis aſcenſum, partem ligaret; id quod præſtitit, ſicque ſemper paroxyſmum inhibuit. *Philippus Salmuthus, obſerv.* 90. *cent.* 1.

Ruſticus quidam longo tempore morbi comitialis paroxyſmis frequenter conflictatus nullo remedio curari potuit; donec febre quartana ſuperveniente, ab eo liberatus fuerit. Ita enim *Hippocrat. Aphor.* 9. *Sect.* 6. *lib.* 6. *Epid.*

Quartana laborantes nullo magno morbo corripiuntur, ſi prius autem corripiantur, & quartana ſuperveniat, liberantur. *Gallenus* in Comment. nomine magni morbi Epilepſiam intelligit. *Philippus Salmuthus, obſerv.* 84. *cent.* 2.

Nobiliſſima quædam domina Epilepſia penè hæreditaria diu afflicta, irritis omnibus remediis ab excellentiſſimis Medicis præſcriptis, tandem ſolo pulvere veri querni ad ℨi. quantitatem in aq. ceraſ. nigr. vel cereviſia ſingulis matutinis per dies aliquot circa plenilunium exhibiti, ſanitatem obtinuit. Licet nullam habuerit medicamentum ſenſibilem operationem, tamen poſt primum diem: niſi unum paroxyſmum paſſa eſt *D. Robert. Boyle Tractatu de Vtilitate Naturalis Philoſophiæ part.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 7.

Inter alia ungula alcis circumferenda eſt in annulari digito. *Guil. Ballonius, conſil.* 60.

Retulit *Iacchinus* in Epilepticorum curatione, ſe ſemel viſcum quercium ea ratione qua ligno guaiaco utimur, per dies 40. propinaſſe, & profuiſſe quidem non tamen morbum abſtuliſſe neque licuiſſe iterum id remedii in facilior morbo experiri. *Iul. Cæſar Bariccellus* in hortul. genial.

Ungula alcis præſentanea vi pollet adverſus morbum comitialem, quod multis experimentis comprobatum habeo, dicet mihi ratio viſa ſit obſcura, ſemel atque iterum contingit, ut mulier cula quædam in ædium noſtrarum veſtibulo, tamquam fulmine icta, concideret; quod ubi eſſem conſpicatus: accedo proprius atque annuli geſtamen, cui alcis particula inſerta erat, digito qui infimo proximus eſt inſero, illa è veſtigo erexit ſe in pedes, potuque refocillata iter inceptum alacriter peregit. *Levinus Lemntus, lib.* 2. *De Occultis Naturæ Miraculis, cap.* 3.

Petrus Merenda ſcribit, in comitiali morbo admodum vehementi, exiguo intervallo ſæpius repente, nec aliis remediis cedente, ſe quam plurimos per admota collo prope ſcapulas rubificantia medicamenta, donec veſicæ exſicitarentur, brevi temporis ſpatio ad priſtinum rationis uſum frequenter perduxiſſe, & ab acceſſionibus liberaſſe, qui deinde decenti curatione, ad ingentem ſanitatem perducti fuerunt: Sed hoc faciendum eſt poſt purgationem, niſi morbus urgeat, ſed neque hæc, neque ſetones, neque cauteria conveniunt circa caput, niſi morbus cerebro ſit eſſentialis, ut fiat diverſio à cerebro. *Iacobus Hollerius, lib.* 1. *De morbis internis, cap.* 15. *in Scholiis.*

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Epilepſia.

ILluſtris Neogamus amore formoſiſſimæ puellæ, quam jam quintum deperiebat annum, potitus, in arcem milliari à Leodio diſſitam eam ducit, ibi cum amore ſe pulcherrimo ad ſatietatem explet, depleri facultatem animalem, puriſſimamque ſpirituum partem abſumi non ſentiens, Epilepſia corripitur, advolo ego cita-

citato equo, atque à paroxyſmo excitato; album pavoninis excrementis, deraſum, in decocto mille folii (erat caſu ad manum) propino, à cujus ſumptione cum aliquot horas liber fuiſſet, iterumque corriperetur, antepilepticum Sereniſſim. Erneſti Principis mei, quod oleum heracleum, qui ingenti pretio ipſi vendiderat Chymiſta indigitabat; Leodio adferri curavi; quo bis terve ſumpto, per omnem vitam ab Epilepſia immunis fuit, ejus olei, quod ſæpe fidum expertus ſum, deſcriptionem hic ponam.

♃. Vitrioli veneris, aut viridis ægris calcinati, ℔iß. cranii humani, ungulæ alcis, an. ℥ii. viſci querni (malim colurnum) ſem. pœon. maris, an. ʒi. cum ſpiritu vini rectificatiſſimi ℔ii. digere in retorta & diſtilla S. A. ingratiſſimum eſt hoc oleum, & odore & ſapore, ſed miræ efficaciæ, ſi cum aqua convenienti ſumatur. Huic omiſſis univerſalibus, quia ob virium imbecillitatem mortem timebam, ſolis antidotis conſulvi, monuique meminiſſet, dicere ſtagiritam naturæ ocellum, ſynuſiam ſeu coitum eſſe parvam epilepſiam, à parva autem ad majorem proclivem eſſe tranſitum. *Henricus ab Heers, obſervat.* 18.

Puella quædam ab ebriis duobus ad ſtuprum ſollicitata, in epilepſiam ex ſubito terrore & animi conſternatione incidit graviſſimam. Ad illam accerſitus, duas quæ lecto adſtabant famulas rogo, quoties concideret; jam videbis inquiunt, adhuc loquebantur, cum ſęviſſimè convulſa fuit, lecto affixus, obſervo illam duos utriuſque pedis pollices confricare, nec ullam in illis movendis, quoties paroxyſmo libera erat quietis partem interponere, extemplo curo beri butyrum antimonii, ex æquis antimonii crudi & mercurii ſublimati concinnatum partibus: quo utrique pollicum applicito, veſicisque magnis excitatis, iiſque abſciſſis, demum carne ad oſſa ablata, ab omni paroxyſmo, triduo liberrima fuit: quarto die cum leviſſimè convulſam domeſtici dicerent, ſumpto antepileptico, ex cranio hominis, pavonino excremento, veſica apri cum lotio in furno ſiccata. viſco colurno, oleo ſuccini inodoro, aquiſque ci[illegible]dicatis apprimè facto, nunquam poſtea vel umbram convulſionis ſenſit. *Henricus ab Heers, obſerv.* 24.

SUBSECTIO XVII.

Pro Epilepſia.

PRæmiſſis univerſalibus vomitivis & catharticis exhibeantur ſpecifica qualia ſunt. Primò, Hepata ranarum quæ ſic parentur, ex quadraginta ranis viridibus aquaticis vivis jecinora exime, & ſigillatim pone ſupra folia braſſicæ capitatæ ad eam partem qua terram reſpiciunt, ita ut ſe invicem contingant; poſtea in ollis devitreatis & recentibus ſuperius tectis, exſiccentur, ad lentum ignem, ita ut in pulverem tenuiſſimum teri poſſint, à foliis cautius ſeparata. Poſtea divide pulverem integrum in quinque partes æquales, & uſui ſerva, partem unam exhibe patienti jejuno ventriculo in hauſtulo aquę vel ſpiritus appropiati, cùm Luna ingreſſa eſt cancrum: veſperi duabus horis à cœna alteram partem, atque ſic conſequenter poſtero die manè tertiam, veſperi quartam; tertio die ultimam partem mane, ubi tamen obſervandum ſemper ante & poſt ſumptionem pulveris duabus horis ab omni cibo & potu abſtinendum eſſe. Si patiens poſt ſumptam hanc medicinam in fronte & temporibus ſudet, teſtimonium eſt operationis exquiſitæ, itaque ſi poſt tertiam, quartam & quintam exhibitionem ſudor provocetur totius corporis, vel in lecto, vel laconico, effectus ſperandi ſunt uberiores. Hic pulvis menſe *Majo*, *Junio*, & *Julio*, uſque ad medietatem *Auguſti*, tantum confici poteſt, extra hæc tempora ranæ inutiles ſunt, ultra annum non durat, vix dici poteſt qnantum emolumenti ab hac medicina ſimplici accedat. Hoc remedio reſtitutus eſt *Fredericus* quartus *Palatinus* qui ab anno quindecimo ætatis ad viceſimum ſextum epilepticus fuit.

Secundò, Amuletum ex frutice ſambuci in ſalice inventi, colligatur frutex quolibet menſe, melius tamen *Septemb.* & *Octob.* quando maturuerint grana ſambuci ante plenilunium diebus duobus, & reſervetur uſui (ſervari poteſt annos duodecim) teneriores ſaltem ſurculi ſufficiunt, uſus talis

taliseſt. Seca ſurculum unum tenuiorem in taleolas tenus, & quantum fieri poteſt integras: earum novem redigantur in nodulum, vel ex linteo vel ſerico confectum & cum ſimplici filo lineo ſuſpendatur collo uſque ad orificium ventriculi, ut rectè nodulus eò pertingat, applicetur poſt univerſalia, & relinquatur tamdiù donec ſponte ſua citra omnem vehementiam rumpatur filum & nodulus videatur cadere, quem deinceps neque patiens, neque ullum animal nudis manibus vel pedibus tangat, ſed mediante aliquo inſtrumento vel forcipe, vel alio, ſepeliatur ſubtus terram, eo in loco, ubi neque animalia pertranſire poſſint. Secus ſi tetigerit, morbus epilepticus denuò invadet eum; vel alios antea morbum non paſſos corrumpit, id quod ſtudioſè eſt evitandum. Hoc amuleto curari poſſunt & ii, qui longiſſimo tempore hoc morbo laborarunt. In adultis ſoleo ex majoribus ſurculis excavatis facere cannas, per quas tempore geſtationis amuleti omnem ſuum potum hauriunt. *Ioh. Hartmannus*. Pract. Chimiatr. *pag.* 67.

Hartmanni amuleto ex frutice ſambuci in ſalice inventi, plurimi epileptici ſalutem ſuam debent. Medicus quidam noſtræ urbis exercitatiſſimus pluſculos ſolo iſto amuleto reſtituit, præmiſſis præmittendis.

Sartor Juvenis *Haffnienſis* tumido ventre diu aquam inter cutem collegerat, nullis adjutus medicamentis, tranſmiſſo ad cerebrum ſero copioſo, epilepticus evaſit. urgebat viginti & quatuor horis paroxyſmus, & miſerè torquebatur, ſed appenſo amuleto, imminutus primum paroxyſmus, mox planè remiſit, hydrops verò tractu temporis alvi fluxu ſuperveniente detumuit. *Thomas Bartholinus, hiſt.* 69. *cent.* 4.

SUBSECTIO DECIMA OCTATA.

Pro Epilepſia.

ANno 1598. Iuvenem *Lauſannæ*, quindecim annos natum, curandum habui, qui ſingulis ferè diebus, ſemel ad minimum, acceſſionem epilepticam patiebatur, cuique ob id multa, ſed fruſtra præſcripta adhibebantur remedia. Ego purgato corpore pilulis aureis & cochiis, inſtitutoque regimine optimo, ſetaceum ipſi adhibui, hinc acceſſiones remiſerunt, & paulatim ab Epilepſia liberatus fuit, corpore ejus poſt leniter aliquoties purgato. *Guil. Fabrit. Hildanus, obſerv.* 41. *cent.* 1.

Inter amuleta præcipuè commendatur Smaragdus, nam ſi è puerorum collis pendeat, eos ab epilepticis paroxyſmis tutari creditur; digitis etiam geſtatus comitialem morbum impedire omnes authores aſſerunt; eamque habere facultatem, ut ſi morbus ita vehemens ſit, ut ſuperari a gemma non poſſit, eam in partes diffringi, itaque vel tollere morbum, vel frangi quaſi pugnando à potentiori devictam *Anſelmus Boetius. De Lapid. & Gemm. libr.* 2. *cap.* 53.

Refert *Arnoldus Villanovanus* grana x. corall. rubr. ex materno lacte infanti primùm nato exhibita ante omnem alium cibum vel potum, efficere ne unquam in vita epilepſia corripiatur: quod *Camillus Leonardus* Medicus *Piſaurenſis*, frequenter ſe expertum fuiſſe teſtatur. *Anſelm. Boetius. De Lapid. & Gemm. lib.* 2. *cap.* 154. & *VVolfgangus Hœferus* in hercul. Medic. *lib.* 7. *cap.* 6.

Cæſar in Epilepticis hoc remedium pro maximo ſecreto habet, & ait *D. Petrus Cavizerum* etiam homines provectæ ætatis, & qui diu hoc morbo fuerinr obnoxii, poſt purgationes curaſſe.

℞. Cryſtall. præp: ℥i. corall. rub. præp. ℈ii. margar. orient. ℈i. ſmaragd. orient. ℥ß. M. F. Pulvis, cujus media pars eſt doſis in aq. taraxaci, bis feci periculum, ægri liberati ſunt ab Epilepſia, ſed poſtea tamen obierunt, Cryſtalli uſum non exiſtimo eſſe tutum, & Smaragdus, quo vulgo utuntur, non eſt verus. *Io. Crato. Epiſt.* 14. *lib.* 5. *conſil. & epiſt.*

Crato exiſtimat cryſtalii uſum non eſſe tutum, verùm contra probatur ab aliis Medicis, ut *Antonio Guainerio, Ioh. Langio*, & *Anſelmo Boetio*, & experientia aliquoties docuit, ejus uſum non ſolum tutum ſed & utilem eſſe.

Nec refert, quod ægri, qui ex uſu pulveris

febris antea deſcripti ab Epilepſia liberati ſunt tandem obierint; alia enim obitus cauſa, non Cryſtallus eſſe potuit. *Daniel Sennertus. practic lib.* 1. *parte* 2. *cap.* 31.

Semen pœoniæ maris collo ſubnexum vim habere experimus, & ungulam alcis vel appenſam, vel annulo incluſam vidimus Epilepticam acceſſionem cohibere. *Joh. Fernelius, conſil.* 1.

Pro epilepſia infantium. Quando infans deambulare inceperit, ſi ab hoc languore vexetur, propinetur ſyrupus ex ſucco cichor. manè cum urina ipſius calida permixtus. Hæc enim potio ſuaviter ſolvit ventrem & educit phlegma, & à tota ſpecie curat morbum lunaticum. Non omittam quod gratia *Dei* mihi collatum utile ad ſanitatem huius infelicis languoris: fateor me expertum in quàm pluribus infantibus, quod ſuſpenſio pœoniæ & ligni quercini uſti cum argento curant in tota ſpecie morbum caducum, & lapis ſmaragdi ſimiliter. *Socrates* recitat hoc experimentum pro mirabili & electo. In pullis, inquit, hirundinum inveniuntur duo lapides, quorum eſt rubeus, alter albus: albus quidem, lunatico cadente, appoſitus levavit eum; Rubeus autem acceptus & ligatus in pelle collo ei apponitur. Lapis ſmaragdus deferentes eum in annulo à morbo caduco liberat. Propter hanc cauſam docentur Reges ſuſpendere in collo puerorum ſuorum, ſtatim quando naſcuntur ne ſuperveniat iis morbus caducus. *Arnoldus Villanovanus, lib.* de Epilepſia *cap.* 4. *&* 24.

Emplaſtrum hoc roborans occipiti admoveatur.

♃. Storac. benjoin. ladam. an. ℥iv. rad. pœon. ireos, flor. viſc. q. maſtic. an. ℥i. ſtyrac. liq. q. ſ. f. emplaſtr. maſſa.

Exhibeantur guttulæ aliquot mixturæ ſpiritalis cum liquore idoneo. Olei ſuccin. gr. ii vel iij. cum pari quantitate ſpir. vitrioli in aq. beton. Exhibitæ puerulos à paroxyſmo epileptico ſtatim plerumque liberant. Idem oleum naribus illitum multum confert. Oleum etiam buxi utiliter hic exhibetur. Ad præſervationem ab hoc morbo, recens natis, antequam lactare incipiant, detur Pulv. de guttet. ℈i. cum pauco lacte, eademque doſis ter repetatur intra 2. dies. Iiſdem vero poſt aliquot dies à partu, tum etiam iis qui ſemel epilepſia correpti ſunt, cauſticum occipito inurere utiliſſimum eſt: Purgetur puer bis in menſe cum manna, ſyrup. roſ. aut de cich. cum rheo. Singulis interluniis capiat doſin pulv. de gutteta. Paretur cucupha cerebrum roborans, & ſuffumigium pro tegumentis capitis. Nonnulli denique ad præſervationem hoc remedium comendant.

♃. Spir. vini lib. iv. caſtor. ℥i. rad. pœon ℥iii. macerentur & colentur. Colatura totum corpus infantuli abluatur calidiuſculè. *Lazarus. Riverius Prax. Med. lib.* 1. *cap.* 8.

Chimici valde commendant mixturam ſpiritualem, qua in Epilepſia nullum medicamentum præſtantius exoptari poſſe aſſerunt. Illius compoſitio talis eſt.

♃. Spirit. vitrioli part. i. ſpir. tartar. part. iii. aq. theriacal. camphor. part. iv. M. & vitro bene clauſo per 3. aut 4. ſeptimanas digerantur. Doſis eſt ʒi. in convenienti vehiculo. *Lazarus Riverius, Prax. lib.* 1. *cap.* 7.

Cornu cervi uſtum hic utile. Quotidie ad mucrones aliquot vel per ſe, vel cum ſyrup. de pœon. aut aq. cinam. exiberi poterit. Hoc modo præparetur. Primùm contundendo redigatur pulverem, deinde teratur ſuper marmor affundendo aq. pœo. flor. tiliæ, aut lilii conval. tamdiu teratur donec juſtam ſpiſſitudinem aquirat. Componantur, planetur, & decuſſatim ſcindendo dividantur; ſervetur ad uſum. Inter omnes pulveres ad hunc morbum valentes, præſtantiſſimus judicatur pulvis cranii humani præparati. Pro ſecretis habetur ſtercus leonis & ciconiæ in prædictis aquis ſæpius propinatum. Vulgus ſtercus boum juniorum ligat in petia intingit aq. flor. tiliæ, exprimit & patienti bibendum dat. Prę cęteris commendatur veſica apri cum lotio ſuſpenſa & exſiccata in furno, & lento igne in pulverem uſta, cujus itidem aliquid pueris in aq. flor. tiliæ exhibetur. Ex amuletis præſtantiſſimum eſt lapis in pullorum ventriculis inventus in aluta cervina ligatus & de collo ſuſpenſus *Solomon Albertus* apud *Ioh. Philippum Brendelium. Conſil.* 18.

Epilepſiam, experimento certiſſimo vi-

duæ cujuſdam hoc remedio ſe ſuamque familiam ſuſtentantis, curari per pulverem ex ovis coturnicis factum teſtatur Illuſtris Domina quędam. Exſiccantur paulatim ova, ut in pulverem teri poſſint; de hoc exhibetur pro doſi ʒß. vel ℈ii. Sic provida natura ex eadem avicula, etiam ut perhibetur epilepſiæ obnoxia, promit remedium. *VVolfangus Hœferus, lib.* 1. *Herc. Med. c.* 2.

℞. Piper. cinam. nuc. moſch. an. ℥i. bulliant in cerviſ. ℔iij. ad ℔i. Dein accipe fel. canis majoris vel minoris pro diverſa ætate ægrotantis affunde bilem omnem in veſica contentam prædicto liquori, & ebibat, abſtinendo à potu per duas horas. Dein capiat hauſtum ſecundi decocti ſuper eadem aromata. Hoc ego remedio empirico puerulum epilepſia diu & quotidie correptum poſt univerſalia, *Dei* Opt. Max. beneficio reſtitui. Nunquam fefellit hoc pharmacum empiricum quendam nomine *Stevvartum*.

D VVederburnus pulverem ſuum antepilepticum unicè prædicat, & ejus eximias dotes multum extollit, cujus ope quam plurimos curavit puerulos. Deſcriptio ſequitur.

℞. Raſ. ungul. alcis, ſpond. an. ʒi. rad. pœon. mar. ſem. aniſ. ſuccin. alb. præpar. c. c. præp. an. ʒiii. cranii humani præp. ℥ß. cal. arom. viſc. q. raſ. buxi, ebor. & lign. Rhodii. an. ʒiiß. magiſter corall. rub. rad. valerian. Sylv. coralliñ. an ʒii. flor. beton. ſalviæ, lavendulæ majoran. roriſmar. an. ʒi. nunc. moſch. ℈iv. fol. auri & argenti an. num. 15. M. Doſis à ℈i. ad ℈ii. ex poſſeto ſalviato. Compoſitioni Ambr. griſ. ʒi. addi poterit. Non comtemnendum pro epilepſia eſt ſequens remedium à Doctore *Jolly* in uſum ſępius vocatum.

℞. Stercor. pavon. exſicc. ℥i. flor. tunicæ ℥iß. M. & infund. in aceti ℔i. Capiat cochl. ji. è colatura ſæpe. Clariſſimus *D. D. Robertus Cunninghame* Medicus celeberrimus in M. S.

Pulvere hoc antepileptico in plurimis cum laude ſum uſus.

℞. Stercor. pavon. alb. in umbra optimè ſiccati ʒiii. talpæ totius præter cutem optimè in clibano poſt exemptum panem ſiccatæ ℥ß. ſecundinę mulieris primiparæ maſculum enixę ʒvi. Rad. pœon maris, valeriam. Sylv. & viſc. querc. ʒiß. Cryſtalli rupis & fragmenta tor. ſmaragd. ritè pręp. an. ℈v. Rad. contraverv. & viperinè Virginianæ, an. ℈ii. f. omnium pulvis ſubtiliſſimus addendo Ambr. griſ. ℈i. Doſis ʒß. cum aq. ceraſ. nigr. & flor. tiliæ exhibita. Eum Illuſtriſſimo viro *D. Theodoro de Mayerne* acceptum, fero; qui ſi per anni tempeſtatem licebat jecinora ranarum viridium, nequid pulveri deeſſet, addere ſolebat. *Fredericus Loſſius, lib.* 1. *obſerv.* 11.

SECTIO QUINTA.

De Epinyctide.

Ἐπινυκτίς (ſic dicta quod noctu oboriatur, & noctu hominem vehementius excruciet) puſtula eſt peſſima, circa quam vehemens inflammatio conſpicitur, cum ingenti dolore ſubrubra eſt, & quadantenus liveſcens, noctuque potiſſimum affligit. Sponte exulceratur, ex eaque ſubcruenta ſanies emanat, ſpeciem habere cognoſcitur carbunculi, cauſamque ſimilem ſed quę nullius malignitatis particeps, levior exiſtat: quemadmodum & ejus puſtula carbunculo minor: fabę enim eſt magnitudine.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Epinyctide.

PUrgato prius decenter corpore, braſſicam crudam contuſam imponere mandavimus quę ſola ſatis fecit ad curandum hunc effectum; imponitur etiam Cicuta cum melle trita, ſolanum etiam per ſe, & cum Coriandro viridi; hyoſcyami item folia cum melle pertrita admoventur, aut olivæ folia cum aqua cocta *Petrus Foreſtus obſer.* 16. *lib.* 1. *obſerv. Chirurg.*

Cùm nullis remediis epinyctides potuiſſem curare in atrabilario venatore, mulierculæ conſilio illitæ fuerunt oleo juniperino, & vir ille placidè dormivit, cum antea inſomnes noctes duceret, & ſanatus fuit, *Petrus Pachequus obſerv.* 7.

SUBSECTIO SEXTA.

De Epiphora.

Ἐπιφορὰ (à φέρω ferò) eſt immoderata tenuis humoris fluxio lachrimarum ſpecie in oculos præter naturam facta, humor qui fluit, modò frigidus eſt & aqueus nullo dolore moleſtus, modò acer eſt, aut ſalſus, dolorem ardorem & ruborem, imò nonnumquam palpebrarum exulcerationem inferens, Symptoma eſt in excretis. Hujus affectus cauſa proxima eſt humor excrementitius, à capite vel aliundè à parte aliqua corporis in angulos oculis influens. Cauſæ diſponentes ſunt partis affectæ imbecillitas, roburque mittentium.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Epiphora.

PUellæ cuidam novem annorum ex uno oculo lachrymæ ultro effluebant, quæ frigidæ erant, neque oculum corrodebant. Erat autem puella pituitoſa & catarrho obnoxia, præmiſſis univerſalibus ut ſequenti collyrio uteretur mandavi, quod omnibus convenit in quibus malum perſeverat.

♃. Aloes, nucis cupr. thuris, maſtich. myrrh. an. ℨij. tutiæ præp. ſarcocoll. nutrit. an. ℨiß. ſang. drac. herbar. fumach. roſ. rub. an. ℈i. pulveriſentur tenuiſſimè & excipiantur aqua fœnic. & fiat collyrium, cujus ope ab hoc malo liberata eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. lib.* 11. *De morbis oculorum.*

Epiphoram calidam in muliere quadam ita curavi, corpore repurgato & vena ſecta, collyrio ſequenti utebatur.

♃. Troch. alb. rhaſis ſine opio, ℨi. aq. roſ. vel peculi roſ. ℥iij. aq. fœnic. (ne ob refrigerationem obtundatur acumen viſus,) ℥ij. M. F. Collyrium.

Si illud non juvaret conſului ut ſequenti uteretur.

♃. Ceruſſ. ablutæ, ſarcocoll. nutrit, lycii, acaciæ, thuris, an. ℨi. oſſium myrobal. aduſtor. corall. alb. rub. an. ℨß. margarit. ℈ß. ſucci mali punici ad dimidii abſumptionem cocti, q. ſ. F. Collyrium. Solus etiam malorum punicorum ſuccus coctus, donec dimidium abſumatur, lachrymas calidas curat. In hac Epiphora commendantur etiam cauteria retro aures *Rondeletius*, potius laudat cauterium ſupra commiſſuram. Vetula quædam in *Italia* cum oculos haberet lippientes, lachrymantes & ſanioſos, cum intenſo dolore & prurigine, & nullis remediis poſſet curari tandem raſo capite emplaſtrum veſicatorium impoſitum eſt; excitatiſque veſicis ac rupis, butyro impoſito, ac demum caulis folio, quo præſidio perfectè curata fuit. Veſicatoria etiam in collo egregiè proſunt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 12. *& Schol. lib.* 11.

Pro ſingulari experimento habetur hoc unguentum.

♃. Ærugin. æris, gr. xij. camphoræ, ℨi. tutiæ præp. ℥ß. butyr. rec. quod cum aqua roſ. liquefiat, & parum bulliat, ℨvi. M. decenter ut fiat unguentum. Indatur piſi magnitudo in oculi canthum majorem leviterque inungantur palpebrè. Eſt ad Epiphoras & pruritus oculorum, ſingulare experimentum. *Felix Platerus, tom.* 2. *prax. med. pag.* 279.

SECTIO SEPTIMA.

De Eryſipelate.

Ἐρυσίπελας (Latinis ignis ſacer, vulgò roſa) tumor eſt folioſus cum ardore vehementi per corporis ſumma, diffuſus, nec tumore manifeſto extuberat, nec partem attollit, nec penetrat in ſubjectam carnem, ſed latè diffunditur, nulla collectione circumſcriptum, quamcunque partem prehendit, vehementer mordicat & urit. Color ineſt ex rubro flaveſcens qui preſſu ſubter fugit, moxque redit, dolor nec pulſans, nec admodum vehemens. Eſt autem duplex, unum quod ſimplex Eryſipelas dicitur, ſolo rubore & ardore; nulla exulceratione moleſtum; alterum quod ignis ſacer appellatur, atque exulceratum eryſipelas, ejus origo eſt è fervente tenuiſſimoque ſanguine qui vulgo bilioſus appellatur, cum febre ſemper invadit. Eryſipelas nothum aliud eſt phlegmonodes, quod tumentius quidem ſed minus fer-

fervidum exiſtit, aliud œdematodes, & aliud ſcirrhodes.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Eryſipelate.

HOc pro arcano accepimus, ſi ſperma ranarum *Martio* menſe collectum, in Alembico deſtillatur, & ille liquor deſtillatur cum petiis linei applicetur Eryſipelati, egregiè prodeſſe.

Bened. Faventinus in Eryſipelate, ſi tumor adeſſet, ſanguinem mittebat è Baſilica; ſi autem eſſet abſque tumore, tantum cuti inherens, à plhebotomia aſtinebat.

Detur hec potio.

℞. Caſſię ℥i. el. de ſucco roſ. ʒiß. cum aq. endiv. F. potio, ab evacuatione ſtatim alterandum eſt in hunc modum.

℞. Syrup. de roſ. de ſucco endiv. de ſucco acetoſ. an. ℥ß. aq. plantag. & roſ. an. ℥i. M. deinde hęc apposui.

℞. Succ. plantag. ſolan. ſemperviv. an. ℥vi. aq. roſ. ℥iij. M. cum petiis infuſis appone, cùm verò diutę petię incipiunt calefieri, ſtatim eas amovere oportet, Pręceptor meus valde attramentùm commendabat, ſi eo Eryſipelas integeretur, ob frigida & ſtyptica ingredientia attramenti, vel inungebat petiam unguento de ceruſſa & apponebat. Vel,

℞. Ung. de ceruſſa ℥vi. ſucc. plantag. ℥ij. aq. roſ. ℥i. M. & eo extenſo ſupra petiam Eryſipelati apponatur, vel hoc quo ſequitur valens in augmento.

℞. Lithargyr. argenti, ℥vi. ſucc. plantag. ℥iij. ol. roſ. ℥ij. aceti opt. ℥i. M. Omnia in mortario plumbeo benè ducantur quouſque fiat unguentum, participans de colore plumbi, extend. ſuper petiam, & apponatur, permutentur hæc manè & veſperi, tamdiu donec certus fueris de augmento & ſtatu ejuſdem. Cùm verò declinare cœperit; quod cognoſces ex mutatione coloris ad album vel rubrum, tunc ſiſte gradum ab applicatione frigidorum ob metum mortificationis partis, & illorum loco hoc fotu foveatur.

℞. Flor. Chamæm. melil. fœnugræc. an. Mß. bulliant in aq. q. ſ. & facta quotidiana fomentatione cum petia madefacta in liquore dicto, abluatur locus cum modico vini albi odoriferi calidi. Hoc enim eſt quod prohibet futuram membri mortificationem ex Eryſipelate. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 2. Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Eryſipelate puro in crure.

POſt exhibitum infuſum rhei cum ſero lactis & ſyrup. viol. terram cimoliam ex furno cum butyro inſtar pultis mixtam circa ſuram appoſuimus, & ſtatim Eryſipelas curatum eſt.

Cum hæc colligerem cognata quædam mea eryſipelate legitimo in crure ſiniſtro circa talum ad ſuras ſurſum aſcendente correpta eſt. Ad hoc curandum, epoto hoc pharmaco quinquies alvum depoſuit.

℞. Fol. ſen. ʒij. ſem. aniſ. ʒß. infund. in ℥v. decocti communis, facta ebullitione levi & fortiſſ. expreſſ. adde ſyrup. ex infuſ. roſ. ℥i. M. cruri autem appoſuimus pultem ex lacte & pane ſiligneo contrito & pulvere terræ cimoliæ quæ exterius furnis circumducitur, eſtque griſea, & vocatur apud noſtrates vulgari nomine *Clep*: cum ter quaterve hoc emplaſtri modo appoſuiſſemus, dolor ſedatus eſt, & rubedo evanuit, & ab Eryſipelate curata eſt. In alio etiam profuit terra hæc Cimolia in parte externa furni collecta, & cum butyro trita inſtar pultis appoſita. Hoc enim arcano etiam plures alii ex eriſipelate phlegmonoſo curati ſunt per me, alii quoq; hoc ſequenti experimento uſi ſunt ad eryſipelas tam purum quam phlegmonoſum, quod conſtat ex vitellis ovorum duris & ſale contritis. Hoc enim ſolo remedio plurimi curati ſunt. *Petrus Foreſtus obſerv. 2. lib. 2. Obſerv. Chirurg.*

Extra ſtupam cannabinam farinâ hordei & pulvere liquir. conſperſam aplicui, in horas ob calorem mutandam, præſcriptis actu frigidis, adſtringentibus, & præcipuè humidis. *Baltaſſar. Timæus Caſus 38. lib. 4.*

Inter plura ignis ſacri genera ζώστηρ numerat *Plinius Nat. Hiſt. lib. 26. cap. 11.* quî medium hominem ambiens ſi cinxerit eum enec-

enecat; quo Marchionem *Brandeburgenſem* interiiſſe, Principem verò *Palatinum* ſanitati à ſe reſtitutum refert *Langius lib.* I. *Epiſt.* 32. Corripiebatur eodem honeſta matrona jurium practici vidua, quod cum pręe pudore diſſimularet, & tibiam ſaltem eodem igne inflammatam & exulceratam Chirurgo tractandam exhiberet, accidit ut altero illo ſubitò invaleſcente & in gangrænam deſinente, ægra pæter ſpem placidę expiraret, paulò ante mortem & ſuperioris illius inſpiciendi copiam faciens. Deprehendi autem illud inferiorem ventrem tam accuratè circumdediſſe, ut cingulum fuſcum palmam latum examuſſim refert. *Thomas Bartholinus. Act. Modc. Sect.* 108. *anni* 1671. *&* 1672.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Eryſipelate Cruris.

JVſſi illinire locum rubentem hoc linimento.

℞. Succ. Solan. plantag. an. ℥i. ol. viol. roſ. an. ℥ii. aceti roſac. ℥ß. coq. ſuccorum conſumptionem, adde unguenti populei & de ceruſſa an. ℥ß. camphoræ, ℈i. ceræ alb. parum. F. Linimentum, quo illinant crus ubi rubet, & poſtea involvat corio canino, mitigabatur dolor & rubedo: Sed poſt biduum vehementer iterum recruduit malum, itaque quia ſpiſſius adhærebat prius unguentum aliud præſcripſi.

℞. Succi ſolani plantag. an. ℥ii. aceti roſ. ℥ß. lariceæ, diſſol. in vitello ovi, q. ſ. vitell. ovi, nu. I. ol. roſ. viol. de nymphea, an. ℥i. probè agitentur, & illinat locum affectum. *Felix Platerus obſerv. lib.* 2. *pag.* 347.

℞. Ol. roſ. & vinum antiquum ęquali menſura; in eo fervendi duplicatum linteum immergere juſſi, expreſſumque calidum tibiæ obvolvere, ſtatim dolor remiſit, aliquoties per biduum eo uſa, liberata ab ardore & rubore fuit. Idem hoc in aliis tentatum remedium egregiè profuit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 517

Præclaram remedium eſt ſtercus recens bubulum, ſi in ſartagine coquatur cum aceto, adjectis flor. camæm. & ſanbuci, ut F. Cataplaſma, quod tepidum admovetur, ex aceto roſato & aqua ranarum coquitur myrrha, & ea aqua admovetur. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 25. *ſect.* 6.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Eryſipelate.

AD præſervandum ab Eryſipelate medicamentum hoc tibi commendatum volo.

℞. Fl. Sambuc. rec. vel ſiccat Mj. lactis vaccæ rub. ℥viii. vel ℥ix. coque moderato igne, ne ebulliendo quicquam effluat, inde colla: excolatum lac bibe manè tepidum qualibet decreſcente luna, idque licebit prout commodum fuerit, bis, ter quaterve facere, atque per annum integrum qualibet decreſcente luna continuare. Affirmant qui experti ſunt, ab iſtius annuo uſu homines nunquam poſtea Eryſipelata tentari, neque omni penitus ratione hæc experientia deſtituitur. Statim ut morbus invadens deprehenditur, ad naturę motum adjuvandum, quod intus noxium eſt, & quaſi in venis turget, ab internis viſceribus ad cutem excutiendum, in quem finem aliqui theriacam, aut mithridatum optima ratione exhibent. Ego in iſta prima humoris motione, priuſquam in extremis aliquid rubere incipiat, atque ita de morbo adhuc incertus ſum, propinare ſoleo ſubſcripti electuarii (cujus mihi etiam in peſte uſus eſt) ʒi. vel ʒiß. vel ʒii. ſecundum corporis ægrotantis conſtitutionem, robur, & ætatem, in paucis aq. cichor. vel card. bened. vel ſcabioſæ qua potione levi ſudore moto fluctuans humor excutitur.

℞. Theriac. andromach. ℥i. bol. armen. præp. vel terræ ſigill. veræ, vel iſtius ex Sileſia recens importatæ ℈iv. gran. juniper. rec. rad. tormentill. item. card. bened. an. ʒv. ſpec. elect. de gemmis, diamarg. frigid. an. ℈i. raſ. eboris, vel oſſis de corde Cervi ſem. acetoſ. corall. rub. præp. an. ʒß. cum Syrup. acetoſit: citri, q. ſ. F. Electuar. liquidus S. A. mirum in modum huic morbo convenire ingredientia donec, & uſus comprobat.

Ubi jam in parte aliqua effloruit tumor Eryſipelatodes, Medici ſtatim frigida & hu-

humida, Solani & ſempervivi ſuccos adhibent tam diu donec coloris rubicundi vigor deferbuerit remiſſus ſit, tunc enim ad leviora diſcutientia tranſeundum eſt, in principio igitur hoc & leve & tutum eſt locale.

℞. Aliquot folia craſſulæ major (quæ cotyledonis ſpecies eſt) & applicentur parti ita ut exterior foliorum pars detracta pellicula cuti jungatur. Tutum eſt hoc remedium & mihi ſæpenumero utile compertum quin, & paratu facillimum eſt & elegans quo & calor extinguitur & dolor mitigatur, juvat etiam aqua in Majo deſtillata ex rec. ſtercore bubulo applicata: quæ & ſuo tempore in æſtate bibita multos juvit.

Utile eſt Emplaſtrum quod vocant Diapompholigos admotum quocunque tempore ſive ſit ſimplex, ſeu exulceratum Eryſipelas, nihil pingue, nihil oleoſum adhibendum aut quod gravet ſua mole, aut alioqui cutis meatus impediat vel obſtipet, nam iſta ſolent ad ſuppurationem vel putredinem (quod *Hippocr.* autore 20. *Aphor. Sect.* 7. valde malum eſt) cauſam dare, atque in iſto morbo naturæ impedire motum. Aliqui fœliciter hoc utuntur ſupra & infra ruborem filo ſerico rubente partem tumentem circundant, atque ex ſtercore vaccino, albuminib. ovorum & pauco bolo cataplaſma imponunt.

Ubi jam calor deferbuerit, utiliter ſicci panniculi linei calefacti imponuntur, qui maduerunt in ſubſcripto liquore, & in umbra exſiccati ſunt.

℞. Saponem album venetum diſſolv. in aq. ſcabioſ. calente, atque iſta imbuantur panni linei mundi, & exſiccentur, iſtis admotis diſcutitur & reſolvitur tumor rubens. Imminentem morbum aliquoties præcaveri vidi uſu huius medicati cibi, accipiunt abſintii paucas comas, pauca folia taraxaci, caput monochi vocant, & tantundem chamædryos vulgaris à *Fuchſio* depictæ, recenter manè lectas omnes minutim conciſas immiſcent recenti ovo, coquunt in placentulam mollem cum tantillo butyri vel olei olivaram, vel ſubigunt tantum ad levem ignem, hac veſcuntur manè novem ex ordine in *Maio* diebus, incipientes ab ipſis *Maii* calendis. Iſto modo novi nonnullos ab iſto morbo ſe liberos integrum annum ſervaſſe qui alias ſæpius affligi iſto ſolebant. Cum hoc medicamentum hepar ita diſponat, ut minimum iſtius tenuis, biliofi, pinguis, fluxilis humoris ingeneret, ego mea fidei commiſſis autor eſſe ſoleo, ut non ſolum novem primis verum etiam ſingulis in *Maio* diebus quotidie eo utantur: nam ita ab obſtructionibus hepar liberatur quod in eo & vicinis partibus bilioſum inhæreſcit, abſtergitur, refrigeratur hepar mediocriter, & inter humiditatem & ſiccitatem, quandam temperiem, atque totum hepatis corpus ... quendam & robur acquirit, ut porrò maſſam ſanguineam ingeneret magis ſtabilem, minuſque fluxilem, pinguedine ſanguinis abſumpta, abſterſaque tenui bile, qui utebantur ſine potu ſumebat: ego quibuſdam permitto, ut poſt eſum parum vini abſinthitis bibant. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 12. & 13. *ſect.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Eryſipelate.

ERyſipelati applicare juſſi Cataplaſma ex ℔ß. micæ panis albi, terræ Cimoliæ ex parte furni externa ℥ij. cum pauco croco, & vitello ovi coctum in ſ. q. lactis vaccini ad conſiſtentiam. Sed mulierculæ melius ſuis experimentis confidentes, feli vel cato nigro prehenſo, articulam vulnerarunt, atque exinde ſtillantem cruorem parti Eryſipelatoſæ induxerunt ſuper impoſito linteo ſicco, unde illico Eryſipelas recedere viſum. *Joh. Petrus Lotichius*, *obſerv.* 9. *cap.* 6. *lib.* 1.

Eryſipelas odore lintei leporino cruore tincti ſanatur; ſi ſiccum illigetur. *Joh. Helmontius*, *tractat. cui tit. Imago fermenti impregnat maſſam ſemine.*

Probatiſſimum vulgi remedium unum Chartæ huic ad ſuam, quod nunquam fallere experientia inter noſtros docuit, urinam propriam mele ſubactam ſummo manè continuis tribus diebus aſſumunt, & exinde tutos ſe ab Eryſipelate per vitam ſciunt. Mel ſanè humores calidos temperat

& ex-

& expurgat, urina verò vehiculi loco adhibita, ſale ſuo abſtergit bilem Lithargyrum tritum inter duas petias externè Eryſipelati impoſitum, & dolorem mitigat & tollit Eryſipelas. Vidi effectum, & aliis auctor fui ut uterentur, quia etiam *Crato* id probavit. Cavendum quidem in hujuſmodi morbis à refrigerantibus & adſtringentibus, cæterum multorum fœlicem eventum uſus comprobat, quorum rationes ignoramus. *Thomas Bartholinus*, *hiſtor. cent.* 6.

Eryſipelas recens quamcumque partem invaſerit externa diſcutientia requirit moderata. Sanguis menſtruus in aceto roſac. diſſolutus, & calidè applicatus ſubitò ſolvit; præſertim ſi ſudores quoque moveantur ex bezoardico tum ſimplici tum compoſito in aqua *Senecionis*. Nonnullis aqua ſpermatis ranarum ad extinguendum ignem ſacrum familiaris eſt, ſed ſæpè malo cum ſucceſſu: eſt enim nimis frigida. *Joh. Hartmannus*. Prax. Chimiatr. *pag.* 385.

Ruſticus quidam Eryſipelate phlegmonode in ſiniſtra manu laborans, ex tonſoris conſilio per aliquot dies manum & brachium oleo roſac. inunxit: unde dolores, inflammatio, aliaque ſymptomata magis magiſque ingraveſcebant, ita ut tandem gangræna correpta ſit tota manus, is cum ad me acceſſiſſet, ſcarificatione aliiſque remediis quæ ad gangrenæ curationem ſpectant, curatus fuit. Ex quibus perſpicuum eſt, oleum maximè inflammationibus adverſari. *Guil. Fabr. Hild. obſerv.* 82. *cent.* 1.

Quidam Eryſipelas in ſeipſo & aliis plurimis curavit ſecreto præſtantiſſimo, quod ſic habet, accipiebat folia & ramuſculos Sabinæ & in pulverem craſſiuſculum redactis quotidie ter ſuffiebat membrum affectum. Si verò exulceratio adjuncta eſſet, ceram virgineam in aqua calida manibus tractatam, emplaſtri modo, ſolam imponebat. *Hieron. Reuſnerus*, *obſ.* 124.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Eryſipelate.

SI Patiens ſit Plethoricus, & venas habeat amplas & tumidas; & bilis foveatur a ſanguine, tunc vena hepatica, aut mediana dextri brachii eſt incidenda. Novi ego Comitem, qui ex Eriſipelate mortuus eſt, præ timore & puſillanimitate Medici, qui ſanguinem ipſi verebatur detrahere.

Si Plethoræ ſigna non adſint, ſuperſedere poſſumus venæ ſectioni, & quamprimum naturæ laboranti ſubvenire potiuncula leniter purgante quæ dicata ſit bilis expurgationi. Poſtquam pravis humoribus corpus expurgatum eſt, ſive una vice pluribus, ſequenti die ſudoriferum eſt exhibendum, ut natura partim per ſudores expellat humores peccantes reſiduos, partim materiam contentam & impactam digerat, ſi fortè eadem aut imbecillis nimium, aut cutis denſior exiſteret. Sequens ergo ſudoriferum propinetur.

℞. Aq. Sambuci, ℥iii. ſem. apii, ℈ii. terræ ſigillat. ℈ß. M. Utilis etiam pro hac intentione eſt Syrupus, S. Ambroſii, ut & theriaca cum aq. cardui exhibita. Inter externa procul abſint refrigerantia. Nonnulli adhibent linteum, quod adhuc lotionem expertum non eſt, ſed recens a textore venit; ad hoc opus probatum eſt remedium & admodum utile, ſi ſapo conquaſſetur in aq. flor. ſambuci, aut in ejus defectu in aq. communi, & linteum intingatur & continuò exſiccetur, & tepidè applicetur loco affecto, & quamprimum incipit exſiccari, iterum renovetur. Multi Eryſipelas tantum ſuffumigant maſtic. thur. aut hyper. poſſumus etiam miſcere partem unam ſaponis Veneti, & duas fimi vaccini in aqua, & ex iis conficere cataplaſma quod Eryſipelati applicetur. Varia etiam poſſunt comparari remedia ex ſolo Sambuco, nam præcipio, ut ſtatim Eriſipelate incipiente cortex ſambuci abradatur, & circumcirca membro patienti obvolvatur, renovando idem ter in die, alioqui miſcere ſoleo ʒi. theriacæ cum ℥iv. aut ℥v. aq. flor. ſambuci, & linteum immergo, illudque expreſſum tepidè impono Eryſipelati, quod ſæpius a me probatum eſt, poteſtque commodè adhiberi capiti, aut collo, aut lateribus ſeu coſtis. Similiter poſſumus internæ corticis tiliæ Mj. aut alterum minutim

concidere, & per noctem macerare in aq. flor. ſambuci, eique linteum intingere, quod leviter expreſſum imponitur, & exſiccatum iterum recens adhibetur. Ex quo facilè patet, ſimilia ferè adhibenda eſſe in Eryſipelate, veluti ad ambuſta. Eſt etiam ſecretum præſtans, ſi Eryſipelas inungamus leviter pluma intincta in felle carpionis, ſuperponendo linteum nitidum ſeu exſiccatum. Nonnulli accipiunt vitellos ovi numero VI. addunt parum ſalis, & pauxillum boli armeni, ex iis emplaſtrum conficiunt, imponuntq; affectui, quod ardorem extrahit.

Quod ſi per negligentiam aliudque infortunium contingat cutim abſcedere, & Eryſipelas in ulcus tranſeat, affectui inſpergendus eſt pulvis lapidis calaminaris, vel diapalma imponatur, vel ſequens Sparadrapum.

℞. Ol. olivarum ℔ii. ebulliat in vaſe terreo vitreato, adde ceruſſ. ſuper porphirite levigatæ ℥iv. agita continuo & ebullire fac uſque ad nigredinem, deinde admiſce Lithargyrii aurei ſimiliter levigati, ℥ii. & agita donec ſpiſſum evadat. Deinceps ab igne remove & agitando miſce ℥i. Myrrhæ pulverif. in quo petiæ lineæ immergantur, eæque lævigentur, ſerventurque ad uſum. *Joh. Vvierus, obſerv. lib. 2. cap. De Eryſipelate.*

℞. Lixivii facti ex cineribus fagi ℔. IV. album. ovor. num. 3. camph. ʒii. his mixtis linei panni mundi imbuantur, & in umbra exſiccentur, atque unus ad ignem calefactus parti applicetur, & per diem ter aut quater mutetur. Victus ſit refrigerans & humectans, ſed tamen ſimul incraſſans, quapropter vitentur calida & ſicca, ut aromatica, acria, ſalſa, pinguia, oleoſa, dulcia, butyri multus uſus, porrhum, cæpe, raphanus, ſinapi, ſale macerata, & fumo indurata, abſtinendum etiam a vino potentiore, cereviſia craſſa, carne ſuilla & anſerina. Sit contra uſus frequens cichorei, ptiſanæ hordeaceæ, & omnium ex hordeo paratorum: convenit & oriza, lactuca, acetoſa, portulaca, endivia, quæ in acetariis adhibeantur, aut cibis reliquis miſceantur, acetum ipſum quoque admittitur, ſed ſit paſſulatum, roſac. vel ſambucinum, utilis quoque eſt agreſta, ſuccus ribium, berberorum, cydonior. ceraſorum. Nec ſerum lactis inutile eſt. Conceditur & vinum abſinthites. Vitandus eſt corporis & animi nimius motus. Somnus, ſi in cruribus ſit Eryſipelas, ſit mediocris: Si verò in facie ſit, quantum fieri poteſt à ſomno temperandum eſt, *Daniel Sennertus, lib. 2. De Febribus c. 16.*

SECTIO VIII.

Pro Excreſcentia carnea in faucibus.

SArtor quidam *Monſpellienſis*, cum piſces comedendo ſpina ſatis inſignis faucibus infixa eſſet, eam extrahendo ſibi fauces laniavit, unde temporis progreſſu exorta eſt paulatim excreſcentia carnea in faucibus juxta uvulam, nucis magnitudinem ſuperans, ad cujus curationem Empiricum vocavit, qui oleo vitrioli frequenter admoto tumorem abſumpſit, & ad perfectam cicatricem perduxit. *Samuel Formius, obſerv. 46.*

SECTIO IX.

Pro Excreſcentia carnea in ulcere.

PUlverem illum corroſivum deſcriptum a *Bertapolia*, qui minuit carnem mollem & ſine moleſtia, inſpergebamus; cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Cortic. granat. gallam & ſpongiam aduſtam, & fiat pulvis, ipſa etiam ſpongia aduſta ſola carnem minuit ſine dolore & ægri moleſtia.

In alio etiam uſi ſumus, & in multis frequentiſſimè unguento Ægyptiaco, corrodit enim carnem ſine mordificatione, ut etiam pulvis ſolus hermodactyl. valent etiam & cortices aſphodelorum & unguentum apoſtolorum. *Petrus Foreſtus, obſerv. lib. 7.*

℞. Croci noſtri metall. q. ſ. pulver. & ſuperponatur ſuper carnem mortuam vel excreſcentem. Citò & abſque ullo dolore depaſcit atque abſumit; noſtra multa experientia. *Martinus Rulandus. Curat. 10. cent. 3.*

SECTIO X.

De Excretione critica.

OBſervavi interdum quædam excreta mole parva, attamen vi magna fuiſſe, ac ægros liberaſſe, id evenit quam plurimis, dum peſtilens illa febris quam *Hungaricam* appellabant, graſſabatur anno 1572. Manabat tunc quibuſdam hac in febre ſanguinis ſubſtillum è naribus exiguum, verum illud erat purpureum roſeoque fulgore micans: merus namque is ſanguis erat arterialis nimia flamma incandeſcens, ita illi evadebant, unde ſæpe mecum cogitavi, num ſalutariter in his arteria aperiri potuiſſet. Sed quis audet? doctiores quæſo hac de re cogitent. *Joh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr. 23. ſect.* 1.

SECTIO XI.

De Excretione Pilorum.

DOctor *Echtius* mihi retulit ſe vidiſſe puerum per alvum veros pilos excernere. *Reinerus Solenander, conſ.* 15. *ſect.* 5.

SECTIO XII.

De Exomphalo.

Ἐξόμφαλος umbilici prominentia, ſymptoma eſt pueris familiare, in quo umbilicus in tumorem ſine inflammatione attollitur, accidit hoc malum, vel ob umbilici ligaturam perperam factam, cum nimirum pars ejus major quam debebat, relicta eſt, vel quia relaxatur peritonæum, aut rumpitur, ob fletum tuſſim, vociferationes, riſum, curſum, ſaltum, &c.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Exomphalo.

EGo pro umbilico extante vel exomphalo in pueris nuper natis, quatuor rotulas ad formam Stuferi rotundus ex corio rubro conficio, oxycroceo obductas, hoc enim expertiſſimum remedium eſt, ut expertus ſum etiam in adultis; una autem rotula maneat affixa per quatuor pluresque dies antequam amoveatur, deinde altera admoveatur. M. *Iohannes Tiengius* Medicus percelebris accipiebat petias tres rotundas ex panno lineo, primam magnitudinis denarii, ſecundam quadrantis, & tertiam Stifferi; inungendo primam cum oleo ovor. & ita rotulam unam ponendo ſupra aliam, & ultimo emplaſtrum hoc glutinans diligenter ligabat, ſupraponendo plumaceolum aptum ſupra ventrem, ita ut umbilicus nullo modo eminere aut exire poſſet, uſque ad perfectam curationem, & ita puerum duorum vel trium annorum affectum magna eminentia umbilici curavit. Emplaſtrum tale eſt.

℞. Gummi arab. tragacanth. maſtich. bol. armen. ſang. dracon. glutin. piſc. glut. ex corio bovum, an. ʒii. thuris, ʒiii. picis græc. ℥i. picis navalis, ʒii. mumiæ ʒiii. glutinis Carpentariorum, ʒß. Item contere ſemen pſyllii, infunde ipſum in aquam pluvialem decoctionis caudæ equinæ & conſolidæ & dimittatur in ea donec incraſſetur & pingueſcat, cui deinde ſuperadde pulverem Squinanthi, gallarum balauſt. pſidiæ, & nuc. cupreſſ. item liquefiant pix navalis & græca ad ignem, & cum liquefactæ fuerint, addantur glutina, & iis calefactis poſtea adde aquam pſylli cum pulveribus; quibus incorporatis deponatur ab igne, & cum infrigidari cœperint, fiant ex iis magdaleones, manibus prius oleo roſac. inunctis, vel ceratum. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 28. *lib.* 27. *De ſcreti & teſtium vitiis*, ac *De ramicum ſpeciebus.*

Intra corpus infantulo exhibeatur ℈i. pulveris rad. Scrophulariæ cum lacte. *Franciſcus Ioel.* Practicæ, *lib.* 9. *ſect.* 4.

Umbilici Eminentia & craſſities in pueris innumeris ferè curata eſt cataplaſmate ex ſanicula, in vino cocta umbilico appoſita cum ligatura ſtrictiori; & rad. conſolid. maj. contuſa dorſo è regione umbilici admota. *Achilles Gaſſerus, obſerv.* 93. Vide *Hieron. Reuſnerum, obſerv.* 96.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER SEXTUS.

De Affectibus à littera F *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

De Faciei vitiis.

CUtis faciei ſpeculum eſt morborum corporis, qualis enim humor dominatur in viſceribus, talis efflorеſcit in facie. Hinc eſt quod plura ſint ejus, quam reliquarum partium cutanearum vitia, interdum fœdatur puſtulis ardentibus ob bilioſum ſanguinem intus immodicè auctum: ſuffunditur non rarò pertinaci rubore ob ſurſum elatos calidos vapores. Aliis etiam quandoque inficitur coloribus: pallida eſt in Χλόρωσει virginum; ad flavedinem vergit in ictero, dehoneſtatur præterea gutta roſacea, varis, lentigine, impetigine, de quibus omnibus infra fuſius dicetur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Faciei & Oculorum flavedine ab ictero.

ACcipe fumum ex aceto calido in quo decocta ſit herba roſmarinus. *Matth. Ratzenbergerus*, 73. *lib.* 6. *conſil. Cratonis*, &c.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Faciei maculis.

PUella alioqui venuſta cum faciem maculis quibuſdam deturpatam haberet, me conſultandi cauſa acceſſit, huic ut talis aqua conficeretur, mandavi.

℞. Albumina ovorum ad duritiem cocta vitellis abjectis, eamque more chimico deſtillato, & aquam inde provenientem uſui ſervato, hæc enim aqua omnem maculam faciei delet. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 1. *lib.* 31. *De Fucis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Faciei puſtulis.

QUidam contraxit in facie permultas puſtulas magna feritate extuberantes, quæ univerſam faciem fœdiſſimo infeſtarunt colore: is meo monitu manè & veſperi cubitum abiturus ſulphuris oleo omnes infectiones perunxit ad calentem fornacem vel focum; quo omnes puſtulæ intra ſeptem dies abſque aliorum medicamentorum uſu evanuere, nec unquam poſt repullularunt, *Martinus Rulandus*, *curat.* 91. *cent.* 1.

Juvenis quidam cui facies tota quaſi rubra, puſtuloſa, & morpheatica erat, ut ferè de emendatione turpitudinis iſtius deſperaret, me aliquoties conveniens conſilium avidè corrogavit, motus ejus precibus, apozema digeſtivo purgans pro tribus matutinis tale injunxi.

℞. Rad. enulæ, liquir. cichor. lapath. acuti, an. ℥i. fol. ſumar. ſcabioſ. endiv. ſummit. lupul. an. Mi. flor. 3. cordial. an. ʒi. polipod. epithym. rhab. monachor. an. ℥ß. fol. ſen. ſem. cartham. contuſ. an. ℥i. ſem. aniſ. fœnic. an. ʒiß. paſſul. corinth. ficcum, an. ℥ß. F. decoct. in ſ. q. ſeri lactis caprilli pro tribus doſ. in colat. ℥v. diſſolv. crem. tartar. ʒiiß. ſpec. diaturb. cum rhab. ʒi. ſyrup. roſat. laxat. ℥ß. aq. cinnamom. ʒi. M. F. apozema, abſoluto apozemate venam aperiat cubiti dextri, inde rubor & puſtulæ faciei notabiliter remiſerunt, per aliquot

quod poſtea ſeptimanas in uſum vocavit ſingulis diebus lac caprinum recens, abſtinebat interim a vino, cibis ſalſis, multumque aromatizatis. Hoc etiam utebatur condito quotidie aliquot vicibus.

℞. Conſerv. flor. & rad. cichor. ℥i. conſerv. acetoſ. acetoſell. borrag. viol. an. ℥ß. troch. de camphora. ℈i. ſpec. diarrh. diatrionſant. an. ʒß. cum ſpiritu vitrioli, & Syrup. de pomis redol. F. conditum guſtui gratum Externè faciem illiniat hoc coſmetico.

℞. Lithargyr. auri pulv. ℥ß. alumin. ʒß. boracis, ʒiß. ceruſſ. ʒii. aceti, ℥i. aq. roſ. plantag. an. ʒiß. bulliant lento igne ad tertiæ partis conſumptionem, colat. adde ſucci limon. ʒii. M. F. lac virginale, hiſce tandem curatus eſt. *Ioh. Petrus Lotichius. obſerv.* 1. *cap.* 3. *lib.* 6.

Quidam occurrunt affectus, qui licet ut parvi momenti negligantur, & rarò Medici eorum curationi præſint, tamen quod moleſti ſint, & pertinaciter hæreant, non ſunt contemnendi. Ita ſe res habuit non ita diu in quandam muliere, quæ nullis remediis faciei intenſum ruborem cum multis varis puſtuliſque illam indecorè dehoneſtantem abolere poterat, quamvis famoſos Medicos ad id agendum adhibuiſſet. Illi conſului, regimine vitæ humectante & refrigerante præſcripto, & tuſà jecoraria vena, itemque ſumpta per tres dies opiata, ſenſim doſim ejus augendo humores aduſtos evacuante, hac aqua deſtillata faciem ablueret.

℞. Summit. myrti & mali gran. oleaſtr. ceterach, plantag. morel. quæ ſpecies ſolani eſt, clavicular. vitis an. M. iv. uvar. acerbarum cum pediculis, vel labruſcarum, ℔ii. Incidantur, irrorentur aceto. Aqua deſtillata reſervetur uſui.

℞. Aq. præſcript. ℥iv. alum. uſti ʒii. album. ovor. fortiter agitatorum ℥i. Admoveantur faciei eundo cubitum, & abluantur frequenter facies prædicta aqua. Poſtea.

℞. Tuthiæ præp. ceruſſ. uſtæ, an. ℥ii. Lithargyr. ℥i. Succ. plantag. aq. ſuperioris deſtillatæ, an. q. ſ. ol. myrtillor. ℥ii. de vitell. ovor. ℥i. Incorporentur ſimul & raducantur ad formam nutriti. Add. chalcitid. ʒiij. alumin. ʒii. ſulph. ʒi. ſucci citri ℥iß. Applicentur noctu, manè verò abluatur facies aqua deſtillata. Si iſtis medicamentis non ceſſiſſet, addidiſſem argenti vivi ℥i. aut eo plus. Sed cum rubor & vari evanuiſſent, nihil opus fuit quidpiam adjicere. *Obſerv.* 25. Anonymi Medici *Riverii* Obſervationibus additi.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Faciei rubore.

Refert Eruditus quidam practicus ſe noviſſe celebrem Medicum, cui naſus & facies tota rubore fœdo, & puſtulis deformata erat eum his duobus auxiliis curatum, quod quinque menſibus, verno videlicet uno, æſtivis tribus, uno autumnali, continuò vinum decocto cichorii diluerit, & ante paſtum horis matutinis fructu roſæ caminæ cydoniati more cum ſaccharo factæ uſus ſit. Vinum decocto cichor inſuavius reddi non eſt dubium, ut hoc incommodum effugiamus, poſſes pro primo hauſtu decoctum cichor. ſeparatim bibere, & deinceps vino uti: quod ad topica attinet, imprimis utile exiſtimatur interdum faciem noctu illinite ſanguine leporino, & manè aqua fragorum, vel aqua è floribus verbaſci cum ſucco limon. deſtillata abluere.

Utile etiam eſt rubeatæ faciei caſeum recentem imponere.

Si verò puſtulis facies deformata ſit, exprimatur menſe *Maio* ex Scrophularia herba, cum radice lota ſuccus, & cum ol. amygd. d. miſceatur, atque inſolenter, eoque facies inungatur, vel fiat unguentum ex eadem herba hoc modo.

℞. Scrophulariam cum radice bene lotam, incidantur, ac addito butyro *Majali* optimè depurato, coquantur, & exprimatur, atque expreſſum in vitro uſui ſervetur, hoc unguento etiam ulcera lepræ ſimilia, inuncta ſanantur. *Jo. Crato conſil.* 19. *lib.* 3.

Ut faciei rubor tollatur primum facilioribus remediis utendum. Commendatur ſuccus pomorum acetoſorum, ſi eo veſperi facies inungatur, & manè aqua in qua amygdalæ & ſemina melonum ita comminuta ſint, ut quaſi lac appareat, abluatur, quod

quod ſi hoc non prodeſt, accipiatur ovum integrum, & impone quatriduò aceto fortiſſimo, donec corticem molliorem redditam appareat, & tunc accipe albumen ovi, eique admiſce thuris, maſtich. ceruſſ. an. ℨi. F. Unguentum, quo ungatur facies, rectè etiam iſta aqua & magno ſucceſſu adhibetur.

℞. Lithargyr. præpar. ℥ß. aceti, ℥iv. bulliant uſque ad tertiæ partis conſumptionem & in alia olla bulliant ſalis, alumin. an. ℨß. thuris, ℈i. in aq. roſ. ℔ß. commiſceantur deinde omnia poſteaquam per lienteolum fuerint colata, & habebis lac quo facies abſtergatur, hoc cæteris non conferentibus, non ſolum maculas rubras faciei tollit, verum etiam puſtulas aufert, poteſt eo manè & veſperi uti. *Io. Crato conſil.* 8. *lib.* 4.

Decoctum rad. taraxaci plurimum valet ſi ante cibum ſumatur & ablutio faciei, cum aq. fragorum, cui aliquid ſulphuris pulveriſati in linteolo imponatur. *Ioa. Crato conſil.* 26. *lib.* 4

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Faciei rubore.

Contra Faciei rubedinem hoc expertum habetur.

℞. Albumin. ovor. numero centum, terantur in mortario, adde vitrioli rom. alb. pulveriſati, ℥i. M. & deſtillentur in alembico lento igne, & aqua facies abluatur, hoc ſimiliter & rubedinem & puſtulas tollit radix ſcrophulariæ bulliat in aq. fontis, & colatura ſæpius lavetur facies. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 3. *lib.* 31.

In ſtudioſo Patricio facie rubra ſqualida, puſtulis referta laborante, cura ſic fuit inſtituta: præparavi materiam.

℞. Syrup. acetoſ. ſimpl. de Cichor. an. ℥iß. aquæ cichor. acetoſ. an. ℥iv. M. F. Julepus pro tribus vicibus, purgatus fuit hoc modo.

℞. Aq. endiv. cichor. an. ℥iii. aq. acetoſ. bugloſſ. an. ℥ii. infund. fol. ſen. ℥iß. epithym. ℨii. tamarind. ℥ß. Bulliant in duplici vaſe in colat. parum expreſſa, infunde rhei, ℥ß. ſpicæ, ℈i. rurſum fiat expreſſio; adde ſyr. de fumar. ſimplici, ℥ii. ſyrup. diaſer. ℥i bibat tribus vicibus.

Inungat faciem ſequenti.

℞. Unguenti citrini, ℨi ſublimati, ℈ß. ol. de tartaro ſucci limon. an. ℥ß. Lithargyr. ℨi. ceruſſ. ℨiß. M. cum pauco pomato, inungat, exulcerabatur nonnihil, quare juſſi rarius uti, poſtea hanc aquam præſcripſi.

℞. Ap. roſ. plantag. flor. fabarum an. ℥iii. aquæ acetoſ. ℥iii aluminis ℨii. M. hæc plurimum profuit, ejus diutino uſu rubedo ex parte ceſſavit, puſtulæque ſanatæ ſunt exactis multis annis mihi iter facienti per ipſius patriam, hanc adhuc laudavit aquam, faciem tamen ſubrubram nonnihil ſemper retinuit, erat enim originale, ſed planam. *Felix Platerus, lib.* 3. *pag.* 618.

Facies ſeni cuidam ebrio rubris maculis commaculata & inflata, cruſtiſque flavis per barbam ſerpentibus defœdata fuit; adeo ut Elephantiaſin metueret vix octiduum hoc remedio uſus convalvit, & poſtea recedivam paſſus iterum eodem ſanatus eſt, poſt purgation. factum cum cathol. ℥ß. confect. hamec. ℨiii. & aq. fumar. illinat faciem hoc liquore.

℞. Lithargyr. auri pulv. ℥i. alumin. ℨi. boracis, ℨiii. ceruſſ. ℥ß. aceti, ℥ii. aq. roſ. & plantag. an. ℥iii. Bulliant lento igne ad conſumptionem tertiæ partis, poſtea coletur, adde ſucci limon. ℥ß. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 627.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Faciei puſtulis.

Præſtantiſſimum remedium eſt menſtruum (virginis, vel alias juvenculæ boni habitus) in aqua calida ſolutum, quo ſi per dies aliquot ſub veſperam eundo cubitum facies lavetur, & ſponte exſiccetur, puſtulæ cadent ſuccreſcente nova cuticula, & robur evaneſcet.

In iiſdem puſtulis & morphea totius faciei radicitus extirpandis mirificè valet oleum bufonum, quod fit hoc modo.

℞. Bufones vivos (propter ſignaturam macularum in bufonibus) numero 3. vel 4. coque in olei olivarum ℔ii. per integram

gram horam, poſtea cola, hoc oleo illine faciem aliquoties, ſed ſingulis diebus ſemel, poſt aliquot dies cadunt puſtulæ & morphea ſanatur. Omnium fortiſſimum eſt hoc oleum, ideoque cæteris nihil proficientibus, ad id accedendum. *Iohannes Hartemannus. Pract. Chimiatr. pag.* 117.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Ad Faciem decorandam.

MAgnæ virtutis hæc eſt aqua, qua *Maria Medicea* Regina Mater ad Faciem decorandam utebatur.

℞. Tres Capones albos ſtatim poſt jugulationem axungia detracta, minutiſſimè conciſos, caſeos duos recentes ex lacte caprino excoctos, pulpam ſex limonum corticibus detractis, albumina ovorum, numero viii. una cum putaminibus, boracis, ſulphr. pulv. an. ℥ß. camphor. ℔ß. aq. flor. fabarum & nymphææ, an. ℔ij. collocentur in Bal. M. atque in roſtrum alembici aliquot grana moſchi, aqua exſtillans ſerveur ad uſum, hac noctu ante ſomnum laveur facies. *Felix Platerus, Prax. Medicin. tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 153.

SECTIO SECUNDA.

Pro Fame ingenti in viro quodam ex verme Cucurbitino.

VIr quidam optimo præditus temperamento, multoque ſanguine abundans, anno ſuæ ætatis 26. fameſcere multùm cœpit, mox ſenſim, in dies augeſcene fame, ed eum ſtatum pervenit, ut inexplebilis omninò redderetur: atque licet opiparè viveret, & multùm ederet, ſaturatus tamen à menſa nunquam diſcedebat, imò cogebatur hora una, aut, quod ſummum erat, duabus à cibo tranſactis, denuo comedere; neque alimenta vomebat unquam, neque alvus fluebat illi, ſed contra, ſiccior quotidie evadebat. Vocatus ad curationem accedo libenter, putans obſervaturum affectum memoria dignum, & certè vanum non extitit judicium, nam ſtatim atque conveni ægrotum, non quidem comedentem, ſed devorantem video, ita ut fuerit mihi admirationi maximæ, ac rurſus à prandio horis nondum duabus prætertitis, fameſcentem vidi ita, ut omnino cogeretur cibari: alioquin ſtatim animo delinquebat, contemplor omnia, quæ ſecundum naturam, & præter naturam inerant in ægroto, & facta in omnibus, ut pareat, diligenti conſideratione, dico nullam adeſſe refrigerationem oris ventriculi, nullam melancholiæ naturalis fluxionem ad ventriculum, ut exiſtimabant Medici quidam, ſed ſuſpicari me vermem cucurbitinum mali cauſam exiſtere, omne alimentum depaſcentem, hanc conjecturam præter alia comprobabant hæc duo: Unum quod ægrotus dicebat ſe ſentire aliquid moveri in inferiore ventre, & veluti manum quandam extendi ad ventriculum, ac omnem cibum ex eo rapientem. Aliud verò, quod in pueritia multùm fuerit obnoxius vermibus, retuleritque pater illius ſeſe recordari illum anno 17. ſuæ ætatis, ſupra viginti vermes glomeratos ejeciſſe. Data mihi fuit ſanandi hominem provincia; quæ fœlicem admodum ſucceſſum habuit in hunc modum, primum omnium, hora quinta ante prandium exhibeo illi ℔iß. ol. amygd. d. rec. hoc potiſſimum conſilio, ut emolliendo alvum viam ad exitum vermi pararem: quia verò nolebam concitari vomitum, quo perperam & intempeſtivè ante uſus fuerat, non unico hauſtu, ſed quatuor vicibus totam exhibui quantitatem, jubens ut ſextam horæ partem inter unam ac aliam ſorbitionem interponeret: nec minori indigebamus in magno corpore, multo potui aſſueto, quantitate, hora prandii ſtatim ante cibum dedi bolos duos ex ʒi. ſpec. hieræ, & ℈i. rhei: ac ſtatim juſſi ut ſumeret ℥vi. decoctionis ſebeſten. humidum paravi cibum, ſed acidum. Fuit panis contritus in iure pullæ cum ℥iii. ſucci limonum, hiſce peractis, jam cœpit mitificari fames, neque enim duarum horarum poſt cibum ſpatio, eſurivit, hinc non ille modo, ſed omnes benè cæperunt ſperare, maximè quod uſque ad ſextam à prandio ſine appetitu manſit, ante cænam parari iubeo clyſterem ex lactis caprini ℔i. exhibeo ʒiß. pilul. ex aloe non lota, ſtatim ante cænam, cum eadem quantitate decoctionis ſebeſten. in contrito pane de-

cem amygdalas amaras diſſolvo nocte emollita illi alvus, excrementa erant pituitoſa, admodum viſcida, ſubcineritia, nocte quievit, parum eſurivit, eadem repeto ſecundo die remedia, nulla fames hora cœnæ, ſed ferè nauſeabundus videbatur, emollitur alvus nocte media, ac paulo poſt ſentit ægrotus exire aliquid ſolidum, ac tangens, eſſe inteſtinorum portionem retur, clamans, vocari me jubet, accedo, ille ſtatim, morior, inquit, niſi manus porrigas adjutrices, en inteſtina ex ventre proſiliunt video cucurbitinum vermem ac ridens; bono ſis animo, dixi, jam ſanus evaſiſti. Inteſtina non ſunt ex ano prodeuntia, ſed vermis ille, qui famem inexplebilem efficiebat, devorabatque omne alimentum. Erat longitudo illius cubitorum 25. adhuc vivens movebatur, latitudo erat digiti minimi, erant plus quam mille cucurbitini vermes adhærentes illi muco aut membranulæ, ac una ferè vixit hora, & ſic convaluit non ſine admiratione aſſiſtentium, ac artis noſtræ honore. *Horatius Augenius. Tom. 2. epiſt. & conſult. lib. 5. epiſt. 6.*

SECTIO TERTIA.

De Favo.

VIde ſupra *Lib. 1. Sect. 7. de Achoribus.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Favo in Puero lactante.

INfans quidam in capite Favum habebat cum ingenti pruritu. Imperavi ut caput leviter balnearetur cum decocto fœnugræc. malv. & altheæ. Deinde ut inungerent ſolo oleo roſ. in quo Camphoræ exiguum immixtum ſit, alioqui ſi iſtis non curaretur, juſſi pararent oleum deſcriptum à *Montagnana conſil.* 298. (cujus deſcriptionem vide ſupra, *ſect.* 14. *lib.* 3.) quod egregie valet ad cruſtas & eruptiones puerorum, valet enim ad favum, tineam & achores. Nam ea quæ ad cruſtas capitis puerorum à Neotericis practicis ſcripta ſunt valere, eadem quoque conferunt favis, achoribus, & tineis. *Petrus Foreſtus, obſerv. 24. lib. 8. De exterioribus vitiis capitis.*

Præſtat in pueris uti levibus, quale hoc eſt à *Bayro* ſæpius expertum, tam in favis quam achoribus, nempe caput abluere cum decocto flor. ſalicum, fol. parietar. betæ albæ & dentium, & poſt ablutionem inungere unguento ſubſequenti.

℞. Lithargyri cum oleo roſ. & aceto nutriti, ℥i. fol. rutæ viridis; ℥ß. (vel ceruſſ. ℥ß) ſtaphiſag. ʒii. vitrioli, ℥i. (vel aloes ſuccotrinæ, myrrh. fuliginis oris furni, tuthiæ, an. ʒiß.) probe M. in mortario cum aceto & ol. roſac. vel myrtino) diu agitando, ut fiat unguentum inſtar nutriti, eo inungatur caput & eſt mirabile. *Petrus Foreſtus, obſerv. 26. & Schol. lib. 8.*

SECTIO QUARTA.

Pro Faucium ulcere.

CUidam in palato juxta uvulam ulcus obortum ex defluxione, ut aiebat, ſpatio temporis adeo invaluit, ut magna illius portione abſumpta, uvula ſimul perderetur, unde vocem nonnihil raucam edebat, potuſque quandoque in deglutitione per narium amplitudinem aſcendens effundebatur, licet multa tentaſſet remedia topica & generales purgationes ſæpe repetitas, & ſudores uſu decocti guajaci, nihilominus tamen exulceratio hæc preſiſtens, ulterius ſerpebat; duraveratque tunc cum ad me venit per biennium, difficilem fore curationem prædicens, nec uvulam amiſſam reparari poſſe, curam ſic aggreſſus ſum, ut potionem hanc vulnerariam, prout in praxi mea deſcribitur, per menſis ſpatium manè quotidie biberet juſſi. Potio ita ſe habet.

℞. Pyrol. ſanicul. conſol. artemiſ. alchymill. ſanguiſorb. piloſell. agrimon. millefol. vinc. pervinc. an. Mß. coq. in vino rubro ad tertias dulcorando melle ut fiat potio vulneraria. Poſtea aqua viridi exulcerata loca in faucibus cum penicillo in ea madefacto tangat ſemel in die, cautione adhibita ne quid illius deglutiat, & ideo ſtatim poſtea lacte caprino cum Chalybe uſtulato os colluat & expuat; in cujus lactis poculo uno, mellis, ℥i. aluminis uſti, ʒi. miſta fuerint, aqua viridis ſic parabatur.

℞. Æru-

♃. Ærugin. æris, ʒi. alumin. ℥ß. vitriol. minii, an. ʒi. coq. in vini alb. ℥vi. aq. vitæ, ℥ß. reponatur ad uſum, poſt illius per aliquot dies uſum, colluat ſæpe os vino in quo fol. Liguſtri cocta ſint.

Maſtichen, thus, myrrham, carbonibus ardentibus, inſpergat, fumumque interdum per infundibulum in os intromittat, hiſce tantum effecimus, ut exulceratio nulla amplius conſpiciebatur, ſed omnia ſana; & ipſe optimè contentus à me diſceſſit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag.* 404.

Si non ſit inflammatio, unicum ac ſummum remedium eſt ſpiritus vitrioli aut ſulph. qui in adultis purus ac putus uſurpari poterit, intincto in eum goſſipio bacilli apici alligato, eoque ulceri admoto leviſſimo contactu: Sic enim aphthæ ſimplices momento ferè curantur. In pueris verò permiſcetur dictus ſpiritus cum melle roſaceo, ea proportione, ut aciditas linguam leviter feriat, & cum penicillo ex linteo baculo alligato aphthæ illinuntur frequenter & citò curantur. Si admodum dolorifica ſint ulcera, cum inflammatione conjuncta, lacte frequenter gargariſato demulcentur, vel, ejus defectu emulſionibus ſem. frigid. vel mucilag. ſem. pſyll. & cydon. cum aq. roſ. plantag. & ſolani extractis. Si denique dolor pertinax revulſionibus & topicis non ſedetur, ſed ab illius vehementia copioſi humores acres continuò attrahantur, unde vigiliæ continuæ exoriuntur, & corporis conſumptio ſequitur, quæ vitæ ſummum periculum minatur; extremum remedium eſt ad narcotica confugere, quæ dolorem ſedant & humorum influxum inhibent. Ego aliquando puerum 4. annorum ab orci faucibus *Dei* beneficio liberavi, exhibito laudani gr. 1. cùm ejus lingua & fauces profundis ulceribus ſcaterent, cum tantæ inflammatione, ut ne juſcula nec topica remedia ferre poſſet, & tanto humorum acrium affluxu, ut illi continuò ex ore rivuli inſtar emanarent, & dies noctesque puer inſomnis tranſigeret ejulando. *Lazarus Riverius, lib. 6. Prax. Med. cap.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

De Febre continua.

Febris eſt motus inordinatus ſanguinis eiuſque nimia effervescentia, cum calore & ſiti, aliiſque pluris ſymptomatibus, quibus œconomia naturalis variè perturbatur, alia eſt continua, alia intermittens; de intermittente infra.

Continua eſt cujus acceſſio ad plures dies ſine ἀπυρεξία protenditur, ſua habet remiſſionis & exacerbationis tempora, intermiſſionis verò nequaquam.

Tribus modis ſanguis effervescens febrem continuam inducit. Primus eſt, cum ſubtilis & ſpirituoſa ſanguinis portio nimis incaleſcit, & excandeſcentia quadam afficitur, quæ idcircò reliquas cruoris partes exagitat, & in orgaſmum incitat, & ſic in toto corpore fervor & incaleſcentia ſolitò maior excitatur. Quoniam verò ſpiritus ſolummodo in culpa ſunt, eorum æſtus & inordinatio intra breve tempus ſolent ſponte ſedari; hinc eſt quod hæc febris intra diem terminetur, raro ultra triduum extenditur, ideoque febris Ephemera, aut Synochus plurium dierum appellatur. Secundus effervescentiæ modus eſt, quando pars ſanguinis ſulphurea ſive oleoſa nimis calefacta fervorem concipit, tunc enim & immodicè in vaſis effervescit, & plurimùm in corde accenſa, deflagratione ſua, calorem valde intenſum in toto corpore producit, & ſic hujuſmodi febris inducitur quæ Synochus putrida vulgò nominatur: quæ ſymptomatica eſt vel eſſentialis; Symptomatica dicitur, quę ab alio quodam morbo in corpore prius excitato originem ducit, cujuſmodi habetur febris, quæ an angina, pleuritide, peripneumonia, à vulnere, ulcere, aut abſceſſu quopiam in parte principe, aut eius vicina dependet. Eſſentialis dividi ſolet in cauſon, quotidianam, tertianam, & quartanam, iuxta diverſimodam ſanguinis dyſcraſiam, ſuccique nutriti degeneris ſupplementum, citius aut tardius ad turgeſcentiæ plenitudinem aſſurgens. Tertius verò gradus (qui & diſtinctam febris continuæ ſpeciem conſtituit) à fermento quo-

quodam maligno & venenato excitatur, quo cum ſanguinis maſſa imbuitur, & ſpiritus, & pars ſulphurea una fervorem concipiunt, eorumque excandeſcentia non prius ſedatur, quàm aut materia iſta maligna aſſumpta ſit, & forans eliminetur, aut à veneno ejus corruptivo, ſanguinis coagulatio & velut putrefactio quædam inducatur, qua & circulatio impeditur, & ſpiritus vitalis extinguitur: & juxta hunc modum fiunt febres malignæ, variolę, morbilli, & etiam peſtis.

Differt autem effervefcentia febris continuæ ab illa quæ intermittentem conſtituit in hoc quod in ea ſpiritus aut ſulphuris aut utriuſque inordinationes propria ἐνθυμώσει ſuaque ſponte ſine alterius miſcela fervorem concipiant, & immaniter ebulliant; ſecus ſe habet in febre intermittente.

Clariſſimus *Fr. Sylvius* exiſtimat febrium omnium continuarum cauſam eſſe bilem aut lympham (ſub qua ſuccum pancreaticum, ipſamque adeo ſalivam comprehendit, quatenus cum ipſa deferuntur ad cor) aut utramque vitioſam, & in dextro cordis ventriculo effervefcentiam talem excitantem, unde continuo pulſus producatur frequentior.

Febrem ephemeram inducunt nimius corporis motus, animi perturbationes, calor ambiens; puta Solis aut Æſtuarii, vini potus, ciborum piperatorum eſus, vigiliæ, labor immodicus, bubo, aut vulnus, in puerperis lactis proventus, ad eam diſponunt temperies corporis calida, habitus athleticus, vita ſedentaria, & exercitii deſuetudo.

Febris putridæ cauſæ procatarcticæ ſunt, temperies calida & humida, habitus corporis atheleticus. Ætas juvenilis, victus lautus & opimus, vinorum, divitum potus aſſiduus, tempeſtas verna aut æſtiva, corpus cachochymicum, & vitioſis ſuccis refertum, præ cæteris verò obſervatione conſtat, quod crebra ſanguinis miſſio, homines febri aptiores reddat, ex eo nimirum quod hac ratione ſulphur in ſanguine copioſius congeratur, ſubducatur verò ſal quod ipſum ab efferatione cohibere debet, quæ latentem hujus febris diatheſin in actum deducunt, ſunt præcipuè διαιτήσεων impedita & crapula; hæc non ſolum fermentationem immodicam ſanguini inducit, ſed ſimul etiam materiam nitroſulphuream aduſtioni & incendio aptam velut pabulum ſanguini flagranti ſubminiſtrat; propter illam verò ſanguinis maſſa mole aucta turgeſcit veluti fermento quodam de novo inſpirata fervorem concipi, & immaniter ebullit.

In hac febre quatuor licet obſevare tempora, quibus velut totidem ſtadiis ejus curſus peragitur, ſunt autem hæc, initium, augmentum, ſtatus, & declinatio, hæc in quibuſdam citius in aliis tardius & longiori tempore ſolent abſolvi. Initium computari debet, à quo ſanguis fervefieri, ejuſque ſulphur æſtum concipere incipit, uſque dum in totam cruoris maſſam ardores & excandeſcentiæ diffunduntur, tunc eſt quod plerumque rigor aut horror infeſtat, ob nimirum crudi ſucci cum ſanguinis admixtionem. Augmentum erit cum febris incendium totam occupavit ſanguinis maſſam, h. e. ſulphur ſeu oleoſa ſanguinis pars jamdiu excalfacta, & per partes effervefcens tandem inſtar fœni madidè repoſiti poſt longam incaleſcentiam ſimul tota in flammam erumpit, ejuſque maſſa recrementis ſeu particulis aduſtis, quæ & fermentationem adaugent, aggravatur, hoc tempore ægri de ſiti intollerabili quæruntur; inſuper dolor capitis, vigiliæ pertinaces, ſæpe etiam deliria, phrenitis, & motus convulſivi infeſtant; alimenta quævis faſtidio ſunt, aut vomitu rejiciuntur: accedunt oris amoror, ſapor ingratus, linguæ ſcabrities, pulſus vehemens & citatus, urina ſummè rubicunda, plerumque turbida & contentis ſaturata. Status eſt illud morbi tempus, in quo natura criſin ſeu materiæ aduſtæ & à deflagratione ſanguinis reſiduæ expulſionem molitur. Poſt enim ſanguinis & ſucci alibilis deflagrationem, materia hæc aduſta in tanta copia congeritur, ut turgeſcentia ſua naturam ad expulſionem irritet, quæ criſis dicitur: cujus cauſa inde potius potéda eſt quàm à Lunæ influentis. Declinatio criſin ſequitur, quo tempore ſanguis languente incendio minus effervefcit, & vel ſpiritu vitali adhuc præpullente, quod reliquum eſt materiæ iſtius aduſtæ ſubigit,

& pau-

& paulatim excernit, donec priſtino vigori reſtituatur; vel eodem ſpiritu nimis depreſſo, recrementis aduſtis adhuc inficitur, ideoque turbidus & depauperatus evadit, ut nec ſuccum nutritium aſſimilet, nec circulationi, neque in corde accenſioni pro lampade vitæ ſuſtentanda, idoneus perſtat. *Thomas VVillis, lib. De Febribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Febre Synocha ſimplici.

JUvenis quidam Nobilis bene habitus & ſanguineus menſe Majo pila palmaria ludens, ſeque vehementer exercens, adhæc cum antagoniſta contendens; atque excandeſcens, poſtea domum reverſus in febrem incidit Synocham, itaque Chirurgo accerſito, vena brachii aperta, ſanguiniſque ℥viii. detractæ fuerunt, ſtatimque ad ſanguinis fervorem extinguendum julepum hunc propinavi.

℞. Aquar. endiv. & acetoſ. an. ℥i. ſucci limon. ʒi. Syrup. de ribes & de agreſta an. ℥i. Julep. viol. ℥iß. capiat mediam partem ſtatim à venæ ſectione, alteram ſub nocte, ut aquam fontis, quam ſummè expetebat, injecta tamen prius cruſta, panis, affatim biberet conceſſi, quia nox inquieta fuit ob turbulenta inſomnia, & caput dolebat, oxyrrhodinum fronti & temporibus applicui.

℞. Aq. roſ. ℥iv. aq. plantag. viol. & lactuc. an. ℥ii. aceti roſac. ℥i. album ovor. num. 1. ol. roſac. ℥i. agitentur ut fiat oxyrrhodinum.

Pulſus cùm nihilo remiſſior eſſet, iterum craſtino die miſſus eſt ſanguis ex ſiniſtro brachio bona quantitate. Sub veſperam quia alvus non reſpondebat, & ut calor magis reſtingueretur clyſma injectum fuit tale.

℞. Fol. malv. viol. acetoſ. lactuc. endiv. an. Mi. flor. viol. nymphea an. pi. ſem. cucurb. conquaſſat. ℥ß. ſem. pſyllii, ʒii. F. decoctio, in colat. ℔i. diſſolv. ſacch. rub. ℥i. caſſiæ rec. extract. ℥ß. ſucci lactuc. ℥ß. ol. viol. ℥ii. ſalis parum. F. Clyſter hujus uſu bis ejecit, poſt mediam noctem facies & pectus madere cœperunt, indeque ſomnus ſubſequi, moxque inter dormiendum egregiè ſudare: & poſtea febris eum penitus dereliquit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 277.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Febre ardente.

PAuper quidam quadraginta annorum coreptus eſt ardente febre cum ſymptomatis ſolitis, illum paucis & nullius pretii remediis ſequentibus ſanum feci.

℞. Aq. Card. bened. ℥vi. rad. aſari pulver. ℈ii. M. pro hauſtu, hauſto hoc calide in lecto, ſudavit multum, vomuitque nonnulla biliosa, ſequenti die baſilicam cubiti dextri aperuit, & copioſè ſanguinem miſit, pro cibo dabantur juſcula, potus erat aqua decoctionis fragrariæ, atque his ſanè mox ſubventum eſt miſero. *Martinus Rulandus, curat. 56. cent. 9.*

Experientia longa obſervavimus in curandis febribus omnibus, & iis equidem quæ nullis pharmacis ſolvi & tolli potuerunt, illas mox & certò ſolutas & ſublatas eſſe aqua benedicta. *Martinus Rulandus, curat. 68. cent. 9.*

Paupercula quædam febre ardente lethifera laborans, mox adjuta eſt & liberata peremptu facilia & utilia iſta catapotia.

℞. Pil. ſine quibus, aurear. an. ℈ii. agar. troch. ℈ß. cum ſyrup. roſ. ſolut. F. pil. ix. quarum operatio fuit bona & ſalutaris, potus erat decoctum radicum cichor. *Martinus Rulandus, curat. 69. cent. 9.*

Vir quidam triginta annorum ardente febre extorreſcebat, acceſſerat pertinax vigilia, lingua arida, ſpiritus difficilis, cibi faſtidium, vehemens ſitis, ab omnibus erat deſperatus, urina fuit rufa, turbiba & ſpumoſa, hujus deplorati hominis curam ſuſcepi talem. Cibus erat liquidus, ſorbilis, humectans, potus aqua julepizata julepo violato, hoc purgatorium propinavi.

℞. Decoct. aperitiv. cum rhab. ℥iii. ſyrup. roſat. ſolut. ℥ii. ſyrup. de rhab. ℥i. M. pro hauſtu: quo alvus multa biliosa & varia egeſſit, & febris ſeſe mox inclinavit, urinaque cœpit naturalis fieri. Sequenti die poſt hanc evacuationem, baſilicam venam me admonente pertudit, his ita

pera-

peractis præter omnium hominum opinionem Dei miſericordia iterum incolumis reſtituitur. *Martinus Rulandus, curat. 46. cent. 10.*

Juvenem quendam 19. annorum febre continua periculosè laborantem mox annuente Deo, ſanum feci per ſequentem potionem & poculum.

♃. Aq. font. vini an. ℥iv. bulliant ſimul & ſemel, poſtea infundantur in calice noſtro chimico per horæ quartam partem, deinde invocato nomine Domini, accepit calicem ſalutarem ebibitque infuſum, & poſt horam evomuit multa phlegmatica & bilioſa, ac alvo quoque conſimilia excrevit, & ſtatim melius habuit, melior etiam urina & quatuor dierum ſpatio ſanatus fuit, victus ratio fuit humectans, potus decoctum hordei ſaccharatum. *Martinus Rulandus, curat. 27. cent. 9.*

Villicus quidam annorum 40. robuſtus, canicula æſtuante, cùm variis cibis ac potibus ſeſe impleviſſet, & præter modum ſe exercitaſſet, in febrem acutam continuam lapſus eſt. Vehementer enim capite dolebat, aderatque totitus corporis calor acris & mordax, qui unà cum febre magis intendebatur, & ad interiora penetrabat; vigilia quoque ac inſigni anguſtia premebatur, hypochondria dolebant; ſitis valida cum linguæ ariditate & palati; pulſus velox, & anhelitus ſpiſſus, inquietudo, ſpiratio major, decubitus gravis atque moleſtus, ſomnia terribilia, & frequens in ſomno locutio, delirium per intervalla: quæ omnia & acutam & continuam febrem indicabant Cumque adeſſet, plethora, ac lotium rubrum eſſet, & alia ad ſanguinis detractionem conſentirent, balano priùs indito, cùm alvum non redderet, ad ℥vi. ſanguinis trahere feci, ſed non plures ob æſtum & in homine bilioſo, & macilento. Mox & hunc ſyrupum ebibit.

♃. Syrup. de endiv. de ſucco acetoſ. viol. an. ℥ß. aq. bugl cichor. acetoſ. an. ℥i. M. Decocto hordei pro potu utebatur. Quarto die à morbi decubitu hoc leniens medicamentum propinavi.

♃. Diaprum. ſimpl. diacathol. an. ℥ß. elect. è ſucco roſ. ℨi. aq. decoct. tamarind. & flor. cord. ℥iii. Syrup. viol. ℥i. M. Ter copiosè ex eo alvum reddidit. Sub noctem ad ſomnum conciliandum capiebat ex ſyrup. viol. papav. & nympheæ, cum aq. lactuc. Et ad dolorem capitis conſopiendum, modò oxyrrhodinon fronti imponebatur, modò lac muliebre. Quinto julepos ſumpſit ex aqua endiv cich. acetoſ. an. ℥i. Syrup. de limon. viol. an. ℥ß. M. Et cùm lotium craſſum & concoctum ſpectabatur. Sexto die hanc purgationem ſumpſit.

♃. Rhei el. ℨiß. ſpicæ ℈ß. Infund. per noctem in aq. endiv. cich. bugl. an. q. ſ. In colat. expreſſ. ℥iii. diſſol. cathol. ℨvi. Syrup. roſ. ſolut. ℥i. M. quo ſexies multa bilioſa & male olentia excrevit. Septimo die cùm calor non mitigaretur, epithemata hepati & cordi ſunt adhibita, à quibus meliùs habere viſus eſt. Poſt meridiem cœpit delirare; ſed ſub noctem cùm in ſomnum incidiſſet, mox ad ſe rediit, & cùm pulſum tangerem, undoſus erat, & ſudor per totum corpus erumpebat, & meliùs deinde habere cœpit, ita ut poſtea eum febris reliquerit. At 7. vel pluribus diebus interpoſitis, poſt meum diſceſſum cùm bene ſe haberet, recidivam paſſus eſt, quam ex mala victus ratione factam ſuſpicabar: & tunc multò pejus quàm antea laboravit, ita ut etiam hypochondria fuerint tenſa & inflammata, unde & delirabat & in paraphrenitidem incidebat, ut à quatuor hominibus vix in lecto contineri poſſet. Nihil tunc remedii tentatum, ſed amici aſtantes, ut moriturum, cum omnino ſacerdotibus committunt. At delirium per ſe ſedatum eſt, fluxu enormi ſubſequenti, ſingultu etiam oborto, cum ſopore ac animi deliquio. At his duobus accidentibus rurſus ceſſantibus, remanſit ſingultus. Re tunc quaſi deplorata, iterum me vocarunt, ut, ſi aliqua ſpes in remediis adhuc poſita foret, adhiberem. Accedens inveni vires valde dejectas, & quòd ſingultus eundem maximè infeſtaret. Sed & ſopor & deliquium animi, quæ præceſſerant, cum ſingultu magis anxium me reddebant, juxta *Æſtium Tetrabibl. 3. Serm. 1. cap. 5.* ſic, dicentem: Singultus in altiore ſopore, aut animi deliquio, aut tetanis, obortus, mortem non longè abeſſe præſagit. Evanuerant tamen ſopor & animi deliquium ante quàm eum ac ederem, remanente virium debilitate & ſin-

gul-

gultu: fluxus etiam, qui prius adfuerat, nunc ſponte ſedatus erat. Cùm autem mirum in modum ſingultu afficeretur, ſtomachum prope mucronatam cartilaginem tum etiam ſpinam dorſi è regione ejuſdem inungebam oleo viol. ad humectandum & refrigerandum, etiam bombace in eo oleo tincta admota. Deinde imperabam, ut continuò ſumeret ex ſyrupo violaceo & menthaceo ſimul mixtis: violaceus humectabat menthaceus verò corroborabat; iiſque adhibitis remediis, ſingultus incantamenti inſtar ceſſavit. Ad corroborationem quoque ſaccharo roſaceo perlato utebatur, & præſcripta diæta reſumptiva hic ſecundò curatus fuit, tanquam à ſepulchro in lucem revocatus, præter aſtantium opinionem. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 5. *lib.* 4. *De Febribus*.

Puer quidam cùm febre continua laboraret, & rurſus bene haberet non multum poſtea ab ingeſtis pomis viridibus in febrem recedit. Huic poſt injectos clyſteres, depoſita ventris excrementa, ſequenti die ad eum accedens, ſyrup. roſati ſolutivi ℥ii. tribus aquę portulacæ miſtas jejuno ſtomacho propinavi: quibus ita in ſudorem copioſum, univerſum ejus corpus irrigantem ad tres horas pervenit, ut inde liber à febre maneret; ex pharmaco autem purgatorio, per ſudorem evacuans humores factum eſt. Cæterùm elapſis poſtea quinque diebus puer hic febre correptus eſt, à qua ſudore mundus evaſit. Poſtea quinto altero ſequenti die eadem febre eadem hora oppreſſus fuit, à qua & ſudore liber evaſit. Sed & quinto altero ſequenti die ſimil paroxyſmo vexatus eſt, à quo & ſudore in totum ſanatus eſt. Quintani autem tres hi paroxyſmi à me in hoc puero deprehenſi ſunt adeò evidentes & manifeſti, ut ex tertianis quotidie percipiuntur. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 67. *cent.* 5.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Febre continua putri.

Juvenis quidam bilioſus 25. annorum, cùm tempore verno à cibo, operi ruſtico valde intentus eſſet, in febrem continuam eamque putridam incidit. Secundo die à morbi initio ad eum accitus, cum alvum ſtrictiorem haberet, minorativum medicamentum ſequens propinavi.

℞. Elect. lenitiv. & cathol. an. ʒiii. ſyrup. roſat. ſolut. ℥ii. aq. cichor. ℥iv. quo multa bilioſa evomuit, ſimulque ter alvum excrevit, ſequenti verò die, ℥VIII. ſanguinis ex vena brachii dextri extractæ ſunt, cum robuſtus eſſet, hora quarta pomeridiana hunc julepum ebibit.

℞. Aq. lactuc. cichor. endiv. an. ℥i. ſyr. de endiv. viol. oxyſacchar. ſimpl. an. ℥ß. M. pro capitis dolore fronti oxyrrhodinum admovi, cumque male dormiret, tempora inunxi oleo viol. & papav. ſimul mixtis, cum à ſanguinis detractione, aliquantulum ſudaſſet, & benè egeſſiſſet quarto die melius habere viſus eſt, quinto autem cum ſigna coctionis in urina apparerent, neque alvum deponeret, rhabarbari infuſum ſequens dedi.

℞. Rhabarb. el. ʒiß. ſpic. ℈ß. infund. per noctem facta prius leni ebullitione in aq. endiv. ℥v. fortiſſimæ expreſſioni adde ſyrup. roſat. ſolut. ℥ii. M. quo optimè excrevit, ita ut febris ſexto die minus illum affligeret, & urina craſſior facta valde ſubſideret; ſeptimo autem die per ſudorem criſis ſubſecuta eſt, & ſanitati reſtitutus fuit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 1. *lib.* 2. *De Febribus continuis*.

Puella quædam ſeptem annos nata, laborabat febre continua non admodum vehementi, ſed quæ per intervalla, ſcilicet circa veſperam exacerbabatur, incepit febris cum vomitu pituitoſo, quem deinde ſecutus eſt alvi fluxus etiam pituitoſus, per unum tantum diem perſeverans, urina erat pallida & turbata, anhelitus acidus & graveolens. Præſcribo potionem ex infuſo ʒi. rhei cum ſyrup. roſac. ℥i. quam paulò poſt aſſumptionem evomuit, cum pituita craſſa & valde putrida, deinde circa veſperam clyſterem ex catholic. duplic. ℥ß. injiciendum curo: quo & reliquiis medicamenti ſimul operantibus, quinquies dejecit tota nocte materiam pituitoſam, bilioſam, & valde fœtentem; manè febris perexigua, & meridie febris expers, ac ſanitati reſtituta eſt.

Ex hac obſervatione colligere eſt, quantum

tum aberrent illi Medici qui in omni febre continua indiſcriminatim à venæ ſectione inchoandam eſſe curationem exiſtimant, cum ſæpe in pueris dictæ febres à putridis humoribus, in prima regione ſtagnantibus oriantur; qui purgatione facilè educuntur, in hac autem puella vomitus pituitoſus & alvi fluxus talem humorum redundantiam indicabant. *Lazarus Riverius, obſ.* 57. *cent.* 1.

Inter reliqua, quod ſemper certa fide à me longo experimento probatum eſt, laudo ut ſingulis diebus ſumat infuſionem rhabarbari in aqua endiviæ: Nunquam enim vidi febrem ex obſtructione hoc remedio non eſſe ſublatam, ſi modò pertinaciter quiſpiam in ejus uſu perſeveraverit. Quandoque enim craſſiſſimos humores impactos, & obſtructiones, quæ ob caloris imbecillitatem facilè tolli non poterant, ex rhei aſſumptione curatas vidi. Conſuevi accipere libram aquæ endiviæ, in quam ʒi. rhei infundo in panno lineo involutam. Deinde ſingulis diebus ℥iv. illius infuſionis, facta aliqua expreſſione, accipi jubeo circa auroram; & eſt hujuſmodi doſis puerorum. Neque deſiſto ab hac potione, priuſquam video omnino & febrem & obſtructiones eſſe ſublatas: auferentur enim procul dubio, ſi reliqua omnia rectè fiant, & curationi conſentiant. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſil.* 10. *De febribus.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro febre ſumme maligna cum pulſu intermittente.

NObilis quidam incidit in febrem ſummæ malignitatis, quam ſtatim ab invaſionis principio comitabatur continuus vomitus materiæ bilioſæ, vehemens linguæ ariditas, ſitis, inquietudo, intollerabilis æſtus ventriculi, cum frequenti eructationum repetitione, quæ per intervalla gulæ communicabat anguſtias & coarctationem difficillimam; pulſatio arteriarum deprehendebatur valde inæqualis & in ordinata uſque ad ſeptimum diem, quo percipi cœpit intermittens, ſed hic nondum arripui deſperationis anſam, licet haudquaquam me latere *Galeni* de hoc ſigno judicium prorſus formidabile.

Ad medelam huic affectioni præſtandam accitus, neglecta ſanguinis detractione, quam hoc anno in quibuſcunque malignis & peſtilentibus morbis crudeliter graſſantibus periculoſam compereram, illico exhiberi jubebam antidotum hoc cum aq. Card. bened.

℞. Theriac. el. ℥iii. rad. tormentill. bacch. junip. ſem. Card bened. an. ℥iß. Bol. armen. præp. ℥ß. diamargar. frigid. ℈ii. ſem. acetoſ. citri, raſ. eboris, an. ℥i. ſyrup. acetoſ. citri, q. ſ. F. conditum, unde provocato abundè ſudore meliuſculè habuit, tertio die obſervata maxima humorum putredine, & apparentibus incendii aduſtioniſque gravioris indiciis, ordinavi decoctum ex hordeo, Carduo bened. & ſcabioſa confectum, admixto ſaccharo & aceto in formam ſyrup. acidi quo aſſiduè utebatur, quandoque hauſtum ex ſtilaticia Card. bened. & oxalidis aqua bibebat. Nutriebatur ptiſana ſubacida, avenato in aqua cum pauxillo aceti præparato, ac tandem juſculo pulli gallinacei ſimplici in quo vitellus ovi erat diſſolutus, aſſumpſit quoque ſuccum mali punici. Quinto die contecto diligenter corpore, exhibitaque aqua hordeacea dulcorata, copioſiſſime profluxit ſudor, qui mirè ægrotantem ſublevabat anxietatis continuæ moleſtiis. Sexto per ſeceſſum prodibant excrementa penitus bilioſa cum fœtore magno adeo ut natura materiæ peccantis diminutionem paulatim molliri jam videretur, ſed impedita fuit ab inſultu noctis ſubſequentis, qua ſymptomatum omnium concurſus ingruebat tanta & vehementia & celeritate, ut æger condito ultimæ voluntatis teſtamento migrationis è vita momento intenderet. Septimo rediens manè in acerbo conſanguineorum aſtantiumq; luctu citra ullam dilationem digitis carpo admotis pulſum percipio intermittentem tertia quaque pulſatione, qui primo quidem contactu terrorem incuſſit, at examinatis interea cæterorum accidentium præſagiis, indeque certa convaleſcentiæ ſpe data, quicquid diſcriminis portendebat variata illa cordis & arteriarum motio, id totum retuli ad acerrimam naturæ cum vi morbi conſertationem, neque profectò conjecturam meam eventus rei fefellit, quoniam reliquo diei decurſu

ex-

expultrix facultas occupabatur planè in exonerando ſtomacho à noxia materiæ aduſtę multitudine, animadverſio ne habita primò ad virtutis corroborationem, odoratui mala arantia aq. roſac. obtuli. Deinde ad juvandum naturæ conatum inſciendo vomitu exhibui aquam tepidam cum ol. communi & arantiorum ſucco mixtam; inde ſeroſa quidem, excrementa nonnulla emanarunt. Sed quum minera mali nondum attingeretur ſatis ab imbecilliori hoc medicamento, aut ejus tenaciſſima malignitas infrigeretur ſequenti die (qui octavus numerabatur) deliberato animo, & pulſus intermiſſione quamvis perſeverante, miniſtravi potionem purgantem ſequenti modo confectam.

℞. Rhei el. pulv. ſen. laxativ. an. ʒiß. infund. ſeorſim in aq. endiv. ℥ivß. horis x. poſt fortem expreſſionem colat. adde ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. M. & quia mentio incidit pulveris ſenæ ſolutivi, cujus uſum in hac inferiore *Germania* ego primus introduxi, ejus deſcriptionem lubenti communicatione obiter ſubjungam, ut quibus viſum fuerit in ſuis præparent pharmacopoliis.

℞. Fol. ſen. purgat. tartar. alb. an. ℥i. ſem. aniſ. cariophyli. cinamom. galang: an. ʒi. diagrid. ʒiii. comminuantur minutiſſimè in pulverem. S. A. doſis eſt ʒii. ſubſtantia & ℥ß. in infuſione. Ex ſupraſcripti pharmaci aſſumptione ſexies æger per alvum excrevit flava, bilioſa, aduſta, fœtida, cum ſedatione omnium ſymptomatum: ut etiam teſtaretur ſenſibili perceptione ſeſe liberari ab ingenti pondere incenſi glomeris per inteſtinorum longitudinem à ventriculo delabentis. Poſtea roboravi intrinſecus conſ. roſ. exhibitione foris verò illinitione olei roſ. immitaturi, convaluit probe nobilis hic poſt univerſalem corporis evacuationem: ſaltem pulſus intermittens perdurabat adhuc in nonum uſq; diem, quo commutabatur in parvum, rarum, & tardum, qui neceſſariò debilitatem ſequebatur ex mutua naturæ & ægritudinis colluctatione natam. Proinde manifeſtiſſimè apparet hanc prædicendi cautionem à Medicis eſſe obſervandam, ne animo penitus percuſſo & commoto de valetudinis recuperatione confeſtim diffidant, ſi quando ejuſmodi pulſus ſenſui occurrat, cum cauſæ quidem morbificæ magnitudinem & ancipitem oppugnantis naturæ luctam denotet, non tamen mortis propinquitatem, niſi plurium lethalium ſignorum tanquam τεκμηρίων acceſſione confirmetur artificioſa conjectura. *Ioannes Vvierus lib.* 1. *obſerv.* 4.

In febre maligna hodie frequentiſſimus eſt lapidis bezoardici uſus, cujus (ut libere loquar) numquam evidentem ullum fructum conſpexi, veruntamem uſurpari facilè concedo, quod ex iis ſit, quæ ſi non juvent, nec etiam obſunt: quæque exerceri à Medico indulgebat. *Hippocr. Hier. Mercurialis, conſult.* 5. *tom.* 3.

Ut ingenue dicam, dum *Venetiis* praxim exercerem, maximam lapidis bezoardici copiam conſumpſi, nec egregiam operam ſenſi. Scio plurimos quibus exhibui, fuiſſe ſanatos, ſed non retuli in lapidem: Scriptores dicunt, quod eo ſumpto ſudor copioſus excitetur, poſt quem ſtatim ſublevantur. Ego tamen non vidi ſudorem prorumpentem: vel ſi apparebat, erat ſudor imperfectus, itaque quantum ad me, abjeci omnem ſpem huius lapidis in his febribus. *Hercules Saxonia, lib. De Febribus, cap.* 38.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Febre putrida maligna.

IN eam facile ſententiam deſcendo, ut quamprimum mittatur ſanguis quamviſa nonnullis veneſectio in febre maligna virium cauſa, veluti valde ſuſpecta improbetur, habeo tamen rationes quæ id mihi ſemper perſuaſerunt.

Contra malignitatem ita pugnandum eſt.

℞. Margarit. alb. non perforat. C. C. uſti, ſem. citr. mundati, an. ʒi. boli armen. orient. ℈ii. ſacchar. albiſſ. ℥ß. M. F. pulvis ſubtilis cujus ʒi. bis in die detur in cibis.

Placet nunc confectionem quandam huic operi maxime opportunam longo uſu à me comprobatam recenſere. Eſt autem hujuſmodi.

℞. Bol. armen. or. ʒi. corall. rubr. ℈ii. macis ℈ß. rad. angelic. tormentill. fol. dictam rec. an. gr. v. ſem. citri mund. margarit.

garit.

garit. alb. an. ℥ß. rad. Scorzoner. condit. ʒii. ſacch. albiſſ. in aq. vel decocto Sonchi diſſolut. q. ſ. ut fiat confectio in rotulis ʒii. ponderis: quarum una ſingulis ſex horis jejunio ventriculo offeratur: pręterquam enim quod venenoſos illos halitus aut humores eadem contagione infectos mirificè corrigere & extinguere valent, temperatæ admodum ſunt, ita omnibus humoribus indifferenter ſpiritui venenoſo materiam pręſtantibus in omni ætate, temperamento & anni conſtitutione nec non in utroque ſexu, maximè ſunt accommodatæ: delirio ſuccurrendum eſt venæ ſectione, veſicantibus, oxyrrhodino, cucurbitulis ſcapulis affixis, clyſteriis, frictionibus & ligaturis dolorificis partium inferiorum: & ſomnum conciliantibus: pro linguæ ariditate, ſcabritie & ſiti, lactucæ & oxalidis folia aqua frigida madefacta ore contineantur; neque unquam gelida pro abluendo ore illi denegetur, vulgatiſſimum enim eſt veterum illud præceptum, cave ne exſiccentur fauces ægri: in hunc uſum efficaciſſimum eſt hoc conditum.

℞. Sem. citrull. ſem. portulac. virid. ſem. papav. alb. an. ʒi. rad. liquirit. tragacanth. an. ʒiß. cum mucagine ſem. cyton. aq. roſac. extract. F. globuli in ore detinendi. *Joh. Zecchius*, *conſult.* 47.

Pro potu ſit decoctum C. C. veri cum hoc ſyr.

℞. Syrup. acid. citri, ℥iß. rob. de berberis & de ribes, an. ʒi. ſp. vitrioli gutt. vi. M. Ad fervorem reſtinguendum hunc julepum exhibui.

℞. Syrup. acid. citri, è ſucco acetoſ. an. ℥ß. ſal. prunell. ℈iß. aqu. acetoſ. ℥ii. aq. cichor. endiv. an. ʒvi. M. non parum contulit tinctura roſar. ita præparata.

℞. Aq. endiv. ℔i. aq. acetoſell. roſ. an. ℔ß. flor. roſ. rub. ℥ß. ſpirit. vitrioli ʒß. infunde tepidè in vaſe vitreo per horas x. colat. adde julep. roſat. ℥ii. de qua bis in die hauſtus auferatur: ad refrigerium, roborandum, & malignitati reſiſtendum valde accommodata. In febribus continuis, & malignis primas tribuo partes aquę acetoſellæ quæ & alterando, & malignitati reſiſtendo ſuo merito principatum obtinet. *Auguſtinus Thornerus*, *lib.* I. *obſerv.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Febre maligna.

UNgula alcis ſumoperè in epilepſia commendata mirabiliorum virtutem poſſidet, ut ſæpius nos experti ſumus contra venena & febres malignas, eo modo ſumpta quo lapide Bezoar utimur. Sudorem facillimè movet. Nos exhibhimus in minutiſſimas partes lima redactam cum conſerv. de acredine citri ad ſeptem granorum pondus, mirabileſque effectus in morbi malignitate ſuperanda ægrotis peperit. *Dominicus Panarolus*, *obſerv.* 33. *Pentecoſte* 3.

Vir quidam incidit in febrem malignam quę ipſum ad convulſiones & delirium perduxit, cum ſumma pulſus inæqualitate, unde brevi moriturus videbatur. Ex variis quæ illis exhibita fuerunt, maximè profuit aqua theriacalis noſtra in febris peſtilentis curatione deſcripta ad. ℥iv. exhibita cum bezoardici jovialis, gr. xii. à quibus ſudor copioſus excitatus eſt, & æger veluti miraculo liberatus. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 66. *cent.* 4.

Compoſitio aquæ theriacalis *Riverianæ* talis eſt.

℞. Limones recentes & ſuccolentos, num. 12. cortices & ſemina eximantur, ſuccus exprimatur, eique adde cortices prædictos & ſemina: ſucci ſcordii, ℔iij ſucci acetoſ. rutę caprariæ, ſcabioſ. & Card. bened. an. ℔i. raſ. C. C. ℥iv. theriac. vet. ℥vi. cortices limonum in tenues laminas dividantur, ſemina contundantur, & herbæ quæ minus habent ſucci inter contundendum ſucco limonum irrorentur. Omniaque deſtillentur in B. M. hujus aquæ detur ℥i. per ſe vel cum aliis liquoribus permixta.

Matrona quædam Sexagenaria febre maligna laborabat, cum ſumma virium dejectione ex continuo alvi fluxu ad lienteriam tendente, & totius corporis refrigeratione ſingulis diebus recurrente, & per plures horas perſeverante. Cùm remedia ordinaria, quæ pro febre maligna, alvi fluxu & corroboratione virium vulgò præſcribi ſolent, ſedulò ac continuo per biduum uſurpata, nihil profuiſſent, & ægra in

pejus

pejus rueret, ita ut die undecimo morti proxima ac veluti in agone conſtituta videretur ab bezoardicum joviale tanquam alexipharmacum eximium, & potens diaphoreticum confugiendum eſſe cenſui, illius gr. xii. exhibui: ab eo tempore non amplius dejecit: perfrigerationes non redierunt, & intra biduum febris expers fuit, ac poſtmodum brevi convaluit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 56. *cent.* 4.

Civis quidam *Monſpelienſis*, cum laboraſſet febre maligna per 6. ſeptimanas, tanta virium dejectione detinebatur, ut brevi moriturus videretur. Ego tunc temporis eum videre incipiens, & audiens parum expurgatum fuiſſe toto morbi decurſu, ab humorum ſarcina vires opprimi cenſui, eas tamen adeo dejectas vix purgationem ſuſtinere poſſe. Ideo per epicraſin purgationem inſtitui, & potionem præſcripſi ex infuſione ℈i. Senæ in aq. cichor. cum ſal. tartari ℈ß. addendo ſyrup. roſ. ℥i. Continuata fuit potio per triduum. Ex ea bis dejiciebat ſingulis diebus, vires paulùm recreatæ. Quarto die ſumpſit ſyrup. de abſinth. ℥i. Quinto exhibita infuſio ʒi. Senæ, & per biduum continuata, blandè purgatus eſt cum fructu. Unde melius habere cœpit, & ſenſim convaluit repetitis per intervalla purgationibus. Poſt aliquod tempus recidivam paſſus eſt & Medicum non vocavit, donec ad extrema redactus fuerit, atque ita ultimum diem clauſit. Hoc tantùm in hac obſervatione notatu dignum eſt, medicamentum purgans exhiberi poſſe in ſumma virium dejectione, modò perexigua doſis præſcribatur. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 87. *cent.* 2.

Mercator quidam febre acuta & maligna correptus eſt cum peſſimis ſymptomatis, quæ licet ſeptimo videbatur ſopita, decimoquarto tamen rurſus increbuit. Ad quem accitus debilem inveni dentibus ſtridentem, & nares palpantem. Hæc mihi præbebant ſuſpicionem vermium, qui in ejuſmodi febribus putridis & malignis ſæpe adeſſe ſolent. Cumque per 2. dies alvum non depoſuiſſet, clyſterem injicere jubeo, ad materiæ putridæ averſionem & retractionem, quæ ad caput tendebat ſurditatem & delirium inferens.

℞. Juris pulli decocti cum lactucæ, viol. malv. lib. i. caſſiæ extract. ℥i. ſpec. hier. (ob vermes & materiam aliquo modo pituitoſam) ℥ß. ol. oliv. viol. an. ℥iß. ſal. ʒi. M. f. clyſter. Benè excrevit, & vermem in excrementis conſpeximus. A clyſtere parùm melius habere viſus eſt, delirio nondum ex integro ſedato. At cùm per intervalla ad ſe rediret, dicebat ſe ſubinde dolorem modò circa ventriculum, modò totum ventrem ſentire. Verùm cùm confectione ſequenti uteretur, quatuor deinde vermes admodum longos vomitu, & 4. per alvum unà cum excrementis valde male olentibus dejecit. Tale erat Electuarium.

℞. Spec. diarrhod. abbat. diatrag. frig. ſpec. cordial. corall. rubr. (nam fluxus quaſi ſymptomaticus poſtea acceſſit) cornu cervi uſti an. ʒß. ſubtiliter pulveriſ. diſſolv. in aq. portulac. bugl. adiect. ſacchar. albiſſ. q. ſ. fiat Confectio in tab. Capiebat bis in die ℈ij. vel iii. Altero die, dictu mirum, cùm continuò ex iſtis tabulis ſumeret; denuò adhuc quatuor vermes vomitu, deinde adhuc quatuor per ſeceſſus magno impetu rejecit, quibus mox fluxus ceſſare cœpit, & priſtinæ ſanitati reſtitutus fuit. In hac curatione hoc notatu dignum, quòd cornu uſtum (ut ſæpius aliàs experti ſumus) maximè confert in febribus ejuſmodi malignis, ubi fluxus adeſt, & vermes inteſtina lancinat. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 7. *lib.* 2.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Febre maligna.

POſt *Monſpelii* obſidionem an. 1625. graſſata eſt per plures menſe febris admodum maligna, ex qua media ferè pars ægrotantium interibat particulariter verò quibuſcunque parotides ſuperveniebant: (quod circa nonum vel undecimum morbi diem ſolebat contigere) omnes interibant, cum autem plures hujuſmodi vidiſſem, neque ullis alexipharmacis liberare potuiſſem, cogitare cœpi ideo cenſeri lethales parotides, quod pars illa non ſit capax recipere totam materiam morbificam, quæ intus manens, intermit; & ſup-

plendum eſſe naturæ opus: ac quanquam ægrogantes pulſum haberent parvum & frequentiſſimum ac pene formicantem, ut in agone mortis verſari viderentur, quæ etiam brevi ſuccedere ſolebat: attamen hanc *C. Celſi* ſententiam animo revolvens, multa ſcil. in præcipiti periculo recte fieri, quæ alias eſſent omittenda, & ſatius eſſe anceps remedium in uno, aut altero experiri, quam toto ægros certo exitio relinquere; ſanguinis miſſionem præſcripſi partitis vicibus, propter virium imbecillitatem bis aut ter in eodem die, & ſequenti die, purgationem: qua via omnes, quibus hæc remedia adminiſtrata ſunt, fœliciter evaſerunt, neque ullus deinceps interiit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 43. *cent.* 1.

Vocatus ad quendam febre maligna laborantem, præter remedia ordinaria & julepos cardiacos cum ſale prunellæ ter in die exhibendos hunc pulverem preſcribo.

℞. Salis prunellæ, ℥ß. camphoræ ʒß M. F. pulvis: qui dividatur in quatuor partes, quarum una capiat tertia quaque hora: noctu hunc pulverem ſumpſit, manè multò melius habuit, jubeo iterari pulverem cum aliis remediis, & eodem die à præſentaneo vitæ periculo liberatus eſt, paucis & modum poſt diebus omnino convaluit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 18. *cent.* 2.

Aromatarius quidam viginti & quatuor annorum laboravit febre maligna, ex qua tandem circa undecimum morbi diem incidit in delirium, & paucis poſt modum diebus in motus tremulos & convulſivos nervorum qui phrenitidi lethali ſupervenire ſolent per menſem ferè integrum delirium perſeveravit convulſiones verò per dies duodecim, tandem evaſit poſt multorum remediorum uſum: ea quæ magis profuere, ſunt ſectio venæ frontis, & julepi compoſiti ex aq. card. bened. ℥iv. aq. theriac. ʒiii. bezoard. mineral. ℈ii. camphoræ, gr. xii. qui quinquies fuere exhibiti. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 62. *cent.* 2.

SUBSECTIO OCTAUA.

Pro Febre maligna.

Ancilla quædam febre maligna laborare cœpit, quæ eam ad deliria & convulſiones deduxit: qui paupercula erat, & parcebat ſumptibus, paucis remediis curata eſt in ſequentem modum. Quaterſecta fuit vena cucurbitulę pluries admotæ humidæ & ſiccæ: pro potu utebatur decocto radicis acetoſæ, in quo diſſolvebam bis in die ſalis prunellæ, ʒi. ſpirit. ſulphuris, gutt. xv. In juſculis ſumebat frequenter bezoard. mineral. ℈i. die undecimo morbi exhibui ſpiritus fuliginis, ʒii. in aq. card. ben. & parum ſudavit: die duodecimo exhibui ejuſdem ſpiritus ʒiii. cum eadem aqua copioſè ſudavit, eodemque febris remiſſa eſt, deliria & motus convulſivi deſierunt: & intra paucos dies poſtmodum convaluit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 36. *cent.* 3.

Virgo quædam viginti annos nata correpta eſt febre maligna, quæ eo uſque proceſſit non obſtantibus remediis ordinariis, ut circa undecimum morbi die in delirium & nervorum contractiones inciderit, quibus accedebant interdum Leipopſychiæ: in gravi illo periculo præter epithemata & pullos columbinos, aliaque roborantia interna & externa, ſequentia remedia præſcripſi; quæ in his affectibus maximæ ſolent eſſe efficaciæ: nempe veſicatoria quinque cervici, brachiis, & femoribus admovenda; julepos ex aq. card. bened. ℥iii. aq. theriac. *Bauderon*, ʒiii. Bezoard. miner. ℈ii. camphoræ, gr. vi. qui julepi per biduum uſurpati fuere manè & ſerò; tum etiam prædictum bezoard. miner. exhibebatur in ſingulis juſculis ad ℈i. hiſce remediis intra paucos dies, à gravi morbo liberata eſt. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 73. *cent.* 2.

Mulier quædam triginta annorum ſeſe mihi curandam obtulit, laborabat febre maligna à duobus diebus, cum dolore capitis, inquietudinibus fere continuis, ſitique intenſa, maculis quibuſdam lividis circa pectus & dorſum apparentibus: ter intra biduum ſanguinem aduxit

xit ad ℥viii. ſingulis vicibus, cumque interna omnia remedia adverſaretur, ad externa animum contuli: quinto itaque morbi die cataplaſma ex cochleis cum ſui teſtis contuſis, ſtupiſque ſuperpoſitis utrique pedi circa plantas applicandum curavi admotum eſt hoc remedium circa horam tertiam pomeridianam inclinante autem die, cœpit ægra ſentire dolorem quendam moleſtum & gravem in utroque femore & tibia, qui ad mediam uſque noctem duravit, ea ſævitia ut ægra de removendo cataplaſmate perpetuò cogitaret. Media autem nocte ſudor totum corpus invaſit, tanto fœtore, ut illum ſuſtinere vix poſſet, mutato induſio, amota ſunt è pedibus cataplaſmata tetrum adeo odorem exhalantia, ut adſtantes fermè inficeret; manè ægram alacrem invenio, febre, aliiſque ſymptomatis valde imminutis, & brevi poſt omnino convaluit. *Ioh. Martinus, obſerv.* 8.

SUBSECTIO NONA.

Pro Febre purpurata.

VOcatus ad inviſendum virum quendam febre continua laborantem ab octo diebus, in quorum ſpatio ter ipſi vena ſecta fuerat, & purgatus medicamentum ſemel exhibitum, ex præſcripto medici ordinarii; invenio pulſum valde frequentem & inęqualem unde ſuſpicor febrem eſſe malignam, ſimulque eum detegi jubeo, & totum corpus invenio exanthematis purpureis refertum: urinę erant ſatis laudabiles concoctionis rudimenta quędam oſtentantes. Pręſcripſimus cucurbitulas multas ſecundum ſpinę longitudinem applicandas, tum ſiccas, tum humidas, epithemata, inunctiones ex oleo ſcorpion. Mathioli, confectionem de hyacinto in juſculis, & julepos refrigerantes cum cardiacis, pro potu utebatur ptiſana vulgari, in quam nodulus C.C. mergebatur: hec remedia continuavit uſque ad undecimum morbi diem, cum tamen omnia in pejus ruerent, ęgerque delirio, & convulſionibus coreptus fuerit: dicto die undecimo leviter ſudavit ſine fructu. Delirium cum ſtupore quodam conjunctum erat: ideo veſicatorium cervici admotum eſt, & cucurbitulę continuatę partibus inferioribus.

Julepi ſequentes pręſcripſi ſunt.

♃. Hord. integri, p. i. rad. bugl. ℥ii. fol. borag. pimpinell. ſcord. an. M. i. ſem. citri, acetoſ. an. ℥ß. tamarind. ℥ii. flor borrag. bugl. roſ. rub. an. p. i. dictamn. cretic. p. ß. F. decoctio in aqu. ℔viii. ad tertię partis conſumptionem: in colat. diſſolv. ſacch. alb. ℔i. F. julep. de quo capiat ℥viii. manè & ſerò, addendo unicuique doſi ſalis prunellæ, ʒi. ſpirit. vitrioli, ℈ß. Pro potu præſcripta fuit tinctura roſ. in juſculis, pulv. ex margarit. corall. raſ. ebor. C. C. & lap. bezoard. at poſtremis diebus inſtante decimo quarto die, cùm omnia in pejus ruerent, loco pulveris illius, ſubſtitui bezoardicum minerale purum, cujus ℈i. ſumebat in ſingulis juſculis. Cùm verò circa veſperam, febris, delirium, & convulſio plurimum intendi conſueviſſent; duabus horis ante exacerbationem hunc pulverem exhibuimus.

♃. Salis prunellæ ʒß. bezoard. miner. ℈i. camphoræ, gr. v. M. capiat cum aqu. Card. ben. & exinde melius habuit: decimo ſexto die cum appareret concoctio in urinis, medicamentum catharticum exhibitum eſt ex ſenæ ʒij. rhei. ʒiß. in decocto refrigerante infuſis. Addendo colaturæ manuæ, ſyrup. roſac. an. ℥i. quo blandè purgatus eſt: eodem die puſtulæ quàm plurimæ animadverſæ ſunt inſtar variolarum ad ſuppurationem tendentes maguo quidem numero circa veſicatorum, tum ſparſæ per dorſum, lumbos, & nates: die ſequenti prædictæ majori ex parte ruptæ apparuerunt, & ad exſiccationem tendentes; verum in parte anteriore circa hypochondria & pectus puſtulæ perexigue, pellucidæ, & diaphanæ, humore ſeroſo refertæ, infinito propemodum numero prodiere: febris valde remiſſa, & delirium valde imminutum: decimo octavo ſomnus multus fuit, & ferè continuus diu noctuque uſque ad diem vigeſimum: purgatus eſt iterum die vigeſimo ſecundo; poſtea febris omnino deſit, ac paucis poſtmodum diebus perfectè convaluit. *Lazarus Riverius, obſ.* 21. *cent.* 1.

Raphanus quia magnam vim habet attrahendi malignitatem materiæ, utile eſt ſcobem ejus pedibus ſale & aceto prius

mundatis alligare: idem etiam occipitio apponi poteſt, ſi vehemens capitis dolor adſit, *Joh. Crato. conſil.* 16. *lib.* 3.

Nihil æquè juvit in febre petechiali ac à *Cratone* in hunc modum deſcripta emulſio.

℞. Sem. Card. bened. ʒiß. citri ʒß. aq. card. ℥iiiß. M. f. emulſio Add. ſyrup. acetoſ. citri. an. ℥ß. M. *Balthaſar Timæus. Caſ.* 24. *lib.* 8.

Vir 60. annos natus febre laborabat continua: ad quem vocatus ego, eum male habere deprehendi. Nam pulſum intermittentem habebat, ſingulis quippe quinque pulſationibus arteria ſtabat. Sed hoc fortè non ita ingens malum erat, præſertim in homine ſene, ut aliàs diximus, niſi ſecundum hoc conjunctum haberet: à longinquo namque hic multum fætebat, corporis ingentem corruptionem prę ſe ferens. Nota. Unde non diu vixit, ſed à pręſagio habito intra biduum diem ſuum obiit. *Amatus Luſitanus. Cur.* 72. *Cent.* 7.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Febre maligna.

CIrca potum hoc annotandum, vini uſum in hac febre aliquando eſſe proficuum, utpote inſigne cardiacum; & malignæ qualitati maximè adverſum.

Inter revulſoria remedia meritò referuntur frictiones partium extremarum cum linteo aſperiori frequenter repetitæ. Sed præcipuè commendatur illa, quæ fit in toto corpore cum linimento Ætii, quod in hunc modum componitur.

℞. Ol. amygd. d. & aq. fontis, an. ℥iv. ſalis nitri, ʒij. bulliant ad aquæ conſumptionem, & manibus hoc oleo inunctis perfricetur calidè totum corpus manè, & ſerò Hoc linimentum cutis poros aperit, ut natura commodius vapores venenatos ad eam tranſmittere valeat.

In maxima virium imbecillitate potiones merè cardiacæ componi poterunt in hunc modum.

℞. Aq. nanph. & roſar. an. ℥iß. confect. alker. ʒi. ſyrup. de pomis, ℥i. ſucci limon. ʒiii. F. potio.

Si Febris non ſit intenſa, aq. cinnam. ad ʒi. vel ʒiij. addi poterit, & interdum ambra griſea ad gr. v. vel VIII.

Emulſione parari poterunt ſic.

℞. Amygd d. excortic. ℥i. ſem. melon. cucurbitæ, napi, citri, card. ben. an. ʒij. contundantur in mortario marmor. ſenſim affundendo decoct. julepi ſequenti, ℔iß. ſyrup. de limon. ℥iij. ſalis prunellæ, ʒiii. F. emulſio pro tribus doſibus, bis aut ter in die ſumendis.

Hæc julepi forma in febris initio convenire poterit.

℞. Rad. acetoſ. bugloſſ. tormentill. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetoſ. pimpinell. an. Mi. tamarind. ℥j. coquantur ad ℔j. in colatur. diſſolv. ſyrup. de limon. & granat. an. ℥iß. F. Julep. pro tribus doſibus in die ſumendis: addendo unicuique doſi confect. de hyacinth. ʒi. lapid. bexoard. gr. vi. & ſpiritus ſuphur. q. ſ. ad gratam acidit.

Medici *Monſpelienſes* utuntur in hac febre tanquam alexipharmaco utiliſſimo, nullà calefaciendi vi prædito, trochiſcis viperinis, eoſque exhibent à ℈i. ad ʒß cum aquis cordialibus vel julepis. Utilis etiam hic eſt radix quam contrayervam nominant: cujus ℈i. vel ʒß exhiberi poteſt in pulverem redacta cum aq. card. bened *Lazarus Riverius, cap.* 1. *ſect.* 3. *lib.* 17. *Prax. Med.*

Servus cujuſdam Archiepiſcopi febre petechiali laborans eo devenerat, ut nulla ſpe ſuperſtite, de vita eſſet conclamatum, ille verò mortis candidatus, qui mori ſe intelligebat, miſſo ad Epiſcopum nuncio, ſupplex vini hauſtum expetit ante fatalem horam, quod illi illico conceſſum fuit largiore quam expetierat, menſura. Poſt hauſtum vini in rhenani in ſudorem ſolutus, quievit, & iudicata eſt cum ſalute febris. Similia exempla plura apud nos memorię occurrunt. *Thomas Bartholinus hiſt.* 7. *cent.* 6.

Ego certè teſtari poſſum, me, cum extremè febre peſtilenti decumberem, animique deliquia ſingulis momentis haberem, quatuorque dies & noctes, abſque omni ſomno habuiſſem, omneſque aſtantes de mea ſalute deſperarent, ſex guttulis tincturæ coralli cum decoctione violarum ex cochleari propinatis, extemplo & quaſi

quaſi miraculosè fuiſſe liberatum: quamprimùm enim ad duo cochlearia tincturæ ſumpſeram, cordis ſpiritus ita recreari, & naturæ gratiſſimum quippiam acceſſiſſe, ac omnia præcordia ſubiiſſe, ſenſi ut illico quaſi luce depulcis tenebris, morbi vim, medicaminis efficacia, manifeſtè abigi perciperem. Sudorem enim & criſim (cujus tamen nulla indicia præceſſerant) movebat, maculaſque quam plurimas purpureas ad cutem pellebat: quibus ſudore continuò deletis, brevi priſtinam valetudinem recuperabam. *Anſelmus Boetius, lib. 2. De Lapid. & Gemmis, cap. 154.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Febre continua in puerulo octodecim menſium, cui à ſecto Linguæ fræno Sanguis in ventriculum effluxit, ibique putreſcens. Febrem excitavit cum ſævisſimis Symptomatis.

QUam primùm vomitus provocetur cum ℥iii. ol. amygd d. ut putridus in ventriculo contentus ſanguis evocari poſſit, mox à vomitu Clyſteriolus quamprimum injiciatur ex iure pingui & ſaccharo, vel melle deſpumato, ut fæces, & eiuſdem corrupti ſanguinis reliquiæ ab inteſtinis detrahantur. Propinato vomitorio, ſanguinis concreti purulentique notabilem copiam evomuit, adhæc unà cum reiecto clyſtere ſanguinis corrupti grumos permultos excrevit: & ſic ſtatim remiſſa fuit febris: ceſſaruntque omnia ſymptomata, neque in poſterum quicquam mali perſenſit. Sanguis in ventriculum fluxit, quod ab opere Chirurgico, non ſtatim pronum ſituaverunt infantem, ut ex ore potuerit protinus profluere. *Ioh. Zecchius, conſ. 46.* & append.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Febre maligna cum vermibus in Muliere.

AB umbilico inuncto ſequenti linimento, & pilulis deinde devoratis, novem vermes eiecit, & ſic præter omnium ſpem ſana evaſit.

℞. Ol. ovor. lilior. fellis bubul. ſucci cepæ aſſatæ, butyri rec. an. ℥ii. M. F. linimentum.

℞. Aloes ſuccotrinæ, ℈iß. ſpec. diatragac. frig. gr. v. cum ſyrup. viol. F. pil. iii.

Sorbebat autem ſupra pilul. (ne aloe febrilem calorem augeret) cochl. i. ſyrup. de limon. *Petrus Foreſtus, obſerv. 4. lib. 6. De Febribus malignis.*

Filia cuiuſdam Procuratoris annos nata 12. febre continua laborabat cum alvi fluxu moleſtiſſimo, quo materias excernebat colore cineritio infectas, quales apparere ſolent plerumque in verminoſis affectibus. Præſcripti initio fuerunt clyſteres detergentes, ex rebus dulcibus parati; tum potus vulgares contra lumbricos, & rheum pulveratum etiam bis iteratum, ex quibus omnibus nullum levamen obtinuit: imò febris & alvi fluxus in deterius vergebant: ut iam de puellæ ſalute dubitaretur, quandoquidem delicatula, & à longo tempore male affecta erat, ac pallidis coloribus defædata. Tandem ſequentem Julepum ipſi præſcripſi.

℞. Rad. acetoſ. gramin. & cichor. an. ℥ß. fol. endiv. cichor. acetoſ. portulac. & hyperic. an. M. i. Scord. & abſinth. pontic. an. Mß. flor. 3. cordial. p. i. Coq. in aq. hordei ad quartaria 5. In colat. diſſolv. ſyrup. limon. ℥iv. ſpirit. vitriol. gutt. aliquot ad levem aciditatem. f. Julepus pro iv. doſibus manè & ſerò ſumendis.

Intra illud biduum, quo Julepo uſa eſt, febris & alvi fluxus omnino quieverunt, & perfectè curata eſt. Si quis miretur tam levi remedio ſublatum eſſe hunc affectum, ſciat hypericum & ſcordium mirabili efficacia putredini reſiſtere & lumbricorum generationem prohibere, nedum iam genitos enecare. Et verè teſtari poſſum, me huiuſmodi Julepis in infinitis puerulis lumbricis laborantibus cum feliciſſimo ſucceſſu uſum eſſe. *Lazarus Riverius. obſerv. 16. cent. 1.*

Puer quidam undecim annos natus in febrem lapſus eſt ingentem. Sex à morbi initio elapſis diebus ad eum inviſendum ſum vocatus, quem ita imbecillum & viribus proſtratum inveni, ut ea ipſum nocte mori,

mori, ni obviam tantò malo iremus, certum eſſet. Pulſus non apparebat, foras frigidus & algidus totus puer ipſe erat: ad hæc circa guttur laqueum habere, & velutieo ſtrangulari inculcaverat cubili proſtratus cum jaceret; non quieſcebat, ſed furibundè huc illuc movebatur. Quæ omnia non aliunde venire, quàm à vermium multitudine puerum infeſtantium, mihi fides erat. Proinde ſtatim Clyſterem ſequentem injiciendum curavi.

♃. Coralin. portulac. gramin. an. p. i. betæ, malv. mercurial. an. p. ß. coriandr. præp. ℥ß. ſem. ſancti ʒii. in lib. 2. aq. f. decoctio.

♃. Prædicti decocti ℥xv. ol. roſ. ℥ii. caſſ. extract. ʒvi. hier. picr. ʒii. mell. viol. ℥i. ſal. ʒi. M. f. clyſter, quo 12. egeſſit vermes craſſos & ingentis magnitudinis, & tunc meliuſculè habere viſus eſt. At ut vires robore afficerentur, ex pullo aquam ſtillatitiam in hunc modum parare juſſi.

♃. Carnis pulli gallinac. ℥xii. corall. præp. margar. præp. an. ℈ii. ſem. ſancton. ʒi. ſem. limon. ʒß. M. & in balneo M. f. deſtillatio. Ex hac aqua nonnihil deglutire ac ebibere cœpit. Sequenti die clyſterem iterari juſſi, quo tantam vermium proluviem egeſſit, ut omnibus admirationi eſſet; & tunc meliuſculè guſtavit, & ad oblata meliùs hebebat; pulli autem contuſum bibebat. In aurora jejuno ſtomacho ſyrupum hunc ſumebat.

♃. Sem. acetoſ. portulac. ſancton. an. ʒii. coralin. ʒiii. ſem. citr. limon. coriandr. præp. an. ʒi. fol. acet. ſcord. portulac. gram. pimpinell. an. p. ß. f. decoctio in aqua ℔iß. ad ℔. 1. In colat. ℥iv. diſſolv. oxyſacch. ℥i. M. f. Julepus. Et interdiu ex electuario ſequenti miris prædito viribus pro detrudendis vermibus lingebat.

♃. Sem. ſanctonic. ℥i. contundatur, & per 2. horas in aceto accerimo maceretur, ac poſtea coletur, & ſemen melle cocto excipiatur & f. conditum. Electuarium primas contra vermes habens, dignum ut appeletur: paratu enim ut eſt facile, ita viribus & facultatibus mirum. Hoc enim per intervalla adhibitum guſtabat, & ex aqua coriandro incocta vino granatorum miſta ſuperbibebat. Iis puer hic intra decem dies, quod utrum, ſed verum dixerim, treſentos egeſſit vermes, & eorum plures craſſos & ingentes, ac vivos omnes ſtercori liquido & putido miſtos. *Amatus Luſitanus, cur. 3. cent. 6.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Febre publice graſſante cum gutturis dolore moleſtiſſimo ex Catarrho pene ſuffocante.

PLurimum profuit ad dolorem gutturis gargariſmus ſubſequens, quo in meipſo uſus ſum tùm in aliis, ita ut cùm illo ſepties tantum gargariſaſſem, dolor ille ſubitò ceſſarit, ſimul & anguſtia pectoris miraculi inſtar.

♃. Aq. plantag. ℔i. aq. ſcabioſ. ℔ß. flor. roſ. rubr. p. i. ſem. cydon. ʒi. bulliant leviter & colentur: adde diamor. dianuc. an. ℥i. terræ ſigill. veræ pulver. ʒi. M. quo cùm uſus eſſem, videbat quaſi liberatus ab hoc malo, ita ut nocte ſubſequente optimè dormirem. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 6.*

SUBSECTIO DECIMA QUARTA.

De Febre ſtata.

ARchitectus quidam ſingulis annis ſtato die, hoc eſt, quo natus fuerat, febre implicabatur, quæ ex putreſcente bile genita ſuum circuitum ſervans decimum quartum non tranſgrediebatur diem, donec ſenio confectus, & eadem ex more complicitus febre natali ſuo die vi morbi proſtratus, naturæ conceſſit. *Antonius Benevenius, cap. 84. lib. De abditis morborum & ſanationum cauſis.*

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Obſervatio circa lòtium in Febribus acutis.

RArò evenit, ubi urinæ nigræ mingun-tur, in febribus acutis, ſi alia adſint ſigna mala, ut evadant, ut accidit noſtræ puellæ, quæ per totum morbi decurſum lividam & nigram urinam mejebat. Sic & *Philiſcus* apud *Hippocr. c. 1. epid. ægr. 1.*

quia

qui prope murum decumbebat, tertio die nigra minxit, & quarto urinæ nigræ, & quinto: ſexto demum die obiit. *Scilenus* etiam ægrotus ſecundus, qui in *Platamome* prope *Evalcidem* habitabat, primo die urinam nigram minxit, ex alvo biliosa, ſincera, ſpumoſa, & multa effluxerunt. Secundo die ſeceſſus plures, tenuiores, ſpumoſi, urinæ nigræ, nox moleſta, parum deliravit: tertio omnia exacerbata, ſeceſſus tenues ſubnigri, urinæ turbatæ, ſubnigræ. Vndecimo & hic quoque mortuus eſt. Sed hic notandum, urinam nigram tum præcipuè eſſe mali ominis, cùm non ſemel ſed ſæpius per totum morbi decurſum ſe oſtentat. Nam *Herephonti* apud *Hippocratem* cui urinæ nigræ tenues in principio, cum poſt octavum melioris coloris eſſent, & parvam ſubſidentiam haberent, & nono ſudaret, judicatus eſt morbus: idem pariter fuit exitus febris uxoris *Epicratis* quæ decumbebat prope *Archegenem*.

Cùm igitur lotium in prædicendo tantam vim habeat, videndum nunquid bonum ſit aut malum. *Petrus Foreſtus. Scol. obſerv. 6. lib. 2. De Febr. continuis.*

SECTIO SEXTA.

De Febre intermittente.

IN febre intermittente non minus intenſa & violenta, durante ſaltem paroxyſmo, ad ſanguinis effervescentia quàm in continua: hoc tamen illi præ continua, peculiare eſt quod quædam ἀπυρεξίας ſeu intermiſſionis habeat tempora, quod quilibet paroxyſmus à frigore aut rigore plerumque incipiat, & in ſudorem deſinat, quod acceſſiones ſtatis periodis, certiſque temporum intervallis redeant, ut non ſit automaton horologicum exactius. Effervescentia verò ſanguinis hanc febrem conſtituens unicè dependet à ſucci nutricii aſſimilatione, ipſius ſanguinis vitio, præpedita: Dum enim ſuccus nutricius cum ſanguine non aſſimilatur, licet ejus particulæ velut heterogeneum quoddam & non exactè congener in ſanguinis maſſa perſiſtant, adhuc tamen cum eo ſine tumultu aut perturbatione circulantur, donec iis ad turgeſcentiam cruoris maſſa ſaturatur; tum protinus ebullit illa & effervescentiam febrilem concipit, qua vel ſubigitur, vel foras protruditur quod heterogeneum eſt: cujus conſortio cum ſanguis liberatur, ſequitur acceſſionis febrilis intermiſſio; poſtea demum à novo hujus ſucci ſupplemento novus inducitur paroxyſmus. Cauſa verò rigoris & frigoris, quæ in paroxyſmo huius febris excitantur, hæc videtur eſſe, nimirum ſucci nutricii in materiam nitroſam & acetoſam degeneris fluor & turgeſcentia, quo ſpiritus & calor ſuffuſi obtunduntur (inde in toto corpore frigoris ſenſus percipitur) & corpora nervoſa irritata in tremores cientur. Poſtea autem cum particulis hiſce nitroſis aliqua ex parte in ſuperficiem corporis protuſis earum gravamine & oppreſſione ſanguis nonnihil liberatur, ſpiritus vitales ſe recolligunt, & emicare incipiunt, & ſic calor ſuccedit intenſiſſimus, qui uſque perſiſtit, donec materia iſta fermentativa penitus combuſta, ſubacta & ſubtiliata ſudore aut tranſpiratione inſenſili evaporet: quod verò ſtatis temporum intervallis acceſſiones plerumque repetant, ratio talis reddi poteſt, quod nimirum æqualis ſucci nutritii portio ſanguini in vaſis confluo continuò ut plurimum ſuppeditatur.

Franciſcus Sylvius febrium omnium intermittentium cauſam eſſe putat, ſuccum pancreaticum aliqua ſui parte in uno pluribus pancreatis ductibus lateralibus obſtructis ſtagnantem, ac mora ſua ibi acriorem factum, atque acrimonia iſta acida per pituitam plus minuſve viſcidam & notatæ obſtructionis cauſam, via vi parata penetrantem ac in tenue inteſtinum effuſum, vitioſamque ibi cum bile atq; pituita effervescentiam excitantem. Dividitur febris intermittens in tertianam, quartanam & quotidianam. Tertiana eſt cujus paroxyſmus tertio quoque die repetit, & ſi exquiſita eſt, cum rigore vehementi incipit, cui ſuccedit calor acris & mordax, qui in ſudorem exolvitur, atque intra duodecim horas acceſſio finitur.

Cauſæ ad hanc diſponentes ſunt temperamentum calidum & bilioſum, ætas iuvenilis, præfervida victus ratio, aeris conſtitutio calidior, vigiliæ, curæ, iræ, je-

Junia, exercitatio nimia. Febri tertianæ interdum icterus ſupervenit, eamque ſolvit. Scribit *Haly* & vulgatiſſima docetur experientia in tertiana laborantibus, ſi ulcera aut puſtulæ in labiis & naribus erumpant, finem febris præſagire, eſt enim quædam veluti criſis. Alvi etiam fluxus tertianæ ſuperveniens, materia jam concocta, eam ſolvit. Quotidiana rurſus eſt, cujus acceſſio quolibet die redire ſolet: ut plurimum nocturnis horis invadit, idque ſine rigore, ſed cum frigore tantum, aut levi horrore, calor deinde, tranſacto frigoris tempore, mitis eſt, ac minimè deurens, paroxyſmus diutius protrahitur, & ſæpe horas octodecim aut viginti ſolet durare. Quartana denique illa eſt quæ paroxyſmus habet quarto quoque die recurrentes: incipit cum oſcitatione, pandiculatione, & gravitate totius corporis quam ſequitur frigus, poſtmodum horror & rigor quo oſſa confringi videtur; unde dolor qui à quartanariis percipitur, ὀστοκόπος nominatur. Calor deinde ſuccedit ſatis moleſtus, ſed remiſſior quam in tertiana. Sudor plerumq; acceſſionem concludit. Febris hæc longiſſima eſſe conſuevit, & quæ autumno incipit, ut plurimum tota hyeme perſeverat, nec niſi accedente vere finitur: imò nonnullæ ad annum unum vel plures extenduntur: æſtivæ tamen breviores ſunt: ad hanc febrem diſponunt, tempus autumnale, loca maritima, ætas declinans, temperies melancholica, & quæ ob malam victus rationem affectioni hypochondriacæ obnoxia eſt. Cauſa verò harum periodorum febres has conſtituentium adſcribenda videtur diverſæ ſanguinis conſtitutioni, qua nimirum à debita temperie in diateſin modo acrem, modo acidam aut auſteram pervertitur: pro diverſa enim hujus dyſcraſia ſuccus alibilis recens advectus plus aut minus à mutatione deſciſcit, & in materiam citius aut tardius fermenteſcere aptam degenerat. *Thomas Willis, lib. De Febribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Febre tertiana exquiſita.

IN principio menſis *Junii*, cùm tempus valde calidum eſſet; ac impensè circa ægros curandos ipſe laboraſſem, vigiliis, curis, & ſolicitudine, plus æquo occupatus, in tertianam veram & intermittentem lapſus ſum: in paroxyſmi principio & augmento à ſomno & potu abſtinebam, die verò ſequenti intermiſſionis poſt primum paroxyſmum ter in die ex julepo ſequenti ſumpſi.

℞. Fol. acetoſ. endiv. viol. lactuc. ſcariol. an. M i. prunor. damaſc. num. 15. coq. in ſero lactis pro ℥ix. col. adde ſyrup. viol. ex multiplici infuſione roſ. de endiv. an. ℥i. M. F. julepus: eo alvus nonnihil ſolvebatur. Cibus erat panata vel pomum acidum coctum, potus cereviſia tenuis tempore intermiſſionis, tempore febris ptiſana ex hordeo mundato & liquir. parata: poſt ſecundum paroxyſmum die quietis hac leniente medicina uſus ſum.

℞. Flor. nymphæ, viol. borrag. an. p. i. prunor. damaſ. numero 13. tamarid. ℥ß. coq. in ſero lactis in colat. ℥iiiß. diſſolv. diaprun. ſimpl. caſſiæ rec. extract. ſyrup. viol. an. ℥ß. M. inde habui ſex ſedes valde copioſas ac bilioſas. Poſtea tertius rediit paroxyſmus adeo violentus, ut in ſtatu delirarem. Die verò ſubſequente, nempe quieto, cum urina aliquo modo tincta ſpectaretur, & craſſior, ex baſilica brachii dextri ℥iv. ſanguinis extraxi: ſed adeo inde debilitabar, ut quaſi ſyncopen futuram præſentirem, niſi Chirurgo imparaſſem, ut illico venam conſtringeret: at modico vino rhenano ſumpto deliquium animi intercipiebam, ut non fuerim ſyncopen paſſus. Alteratio tamen illa adeo profuit: ut poſtea non amplius paroxyſmum habuerim. *Pet Foreſtus. obſerv. 2. lib. 3. De Febre intermittente.*

Virum quendam febre tertiana laborantem Dei auxilio & ſequenti medicina mox liberavi.

℞. Decoct. Card. bened. ℥iii. extract. eſul. ℈ii. M. pro hauſtu, quo multa bilioſa phlegmate permixta egeſſit: per ſequentes novem dies in aurora & longè ante paro-

xyſ-

xyſmum accepit decocti ſequentis ℥vi. calidè & in lecto ſtragulis benè contectus ſudores graveolentes & acres emiſit, ac eo penitus remiſit febris, ſanuſque evaſit decem dierum ſpatio. Eſt autem decoctum tale.

℞. Flor. centaur. min. M. iii. coq. in aq. q. f. ad dimidias. *Martinus Rulandus, cur. 97. cent.* I.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Febre Tertiana.

AD Generoſum quendam febre tertiana correptum vocatus, in hunc modum curationem inſtituo. Primò longè à remiſſo paroxyſmo venam hepaticam pertundo. Sequentibus diebus ſex horis ante paroxyſmum jejunus aſſumebat aquam hanc frigidè.

℞. Aq. fontis, ℥vi. ſpirit. vitrioli, gutt. v. vel vi. M. ut F. potio aut aqua acetoſa, quæ dentes non contrahat in ſtuporem, per hujus primi potus efficaciam & Dei potiſſimum miſericordiam febris arcebatur, atque ex toto quieſcebat, nec unquam poſtea revertebatur: verùm nihilominus per ſequentes tres dies febri dicatos aqua iſta dabatur ante ut dixi acceſſionem. *Martinus Rulandus. curat.* 100. *cent.* I.

Alium febre tertiana laborantem curavi in ſequentem modum.

℞. Aqu. bened. aq. fontis, an. ℥i. commixtas frigidè exhauſit, atque ſuprà, & infrà rectè multumque purgatus fuit: exhibui potionem hanc ſeptem horis ante paroxyſmum; ſequenti die ſecari juſſi dextri lateris baſilicam, & ſanguinem ad decem uncias fluere. Interea ſupra pulſus manuum per octo dies ligavi ſequens Epithema manè, quod per diem retinebat, noctu removebat. Eſt autem hoc.

℞. Rutæ, Salviæ, burſæ paſtoris, an. Mi. cum aceto roſac. conterebantur in formam pultis, & adaptabantur ad pulſus: poſt quæ remedia, acceſſio febri ex toto receſſit, nec in poſterum rediit: cibus dabatur refrigerans & humectans, ſed raro & parcè: potui dabam decoctum hoc ad ſatietatem quoties urgebat ſitis.

℞. Cichor. Miii. rad. cichor. ℥iii. liquirit. raſ. ℥ß. paſſul. corinthiac. ℥iii. coq. in aquæ q. ſ. ad tertias: & ſic omninò convaluit. *Martinus Rulandus, curat. 94. cent.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Febre Tertiana.

ALternis diebus febrili paroxyſmo corripiebatur Puella Nobilis jam nubilis. Purgavi illam die quietis hoc pacto.

℞. Rad. cichor. dentis leonis, an. ℥i. rad. rhapont. ℥ß. abſinth. chamædr. chamæpyt. an. ʒiß. flor. cordial. p. i. fol. ſen. ℥i. ſem. aniſ. ʒiß. infund. in aqu. & vino: coque parum in duplici vaſe: colaturæ denuo infunde rhab. ʒii. cinamom. ʒi. exprimatur: bibat unam doſim, alteram tertio poſt die quo apyretos eſt. Cum non remitteret, juſſi in principio paroxyſmi aquam ſequentem bibere.

℞. Aq. cichor. cent. min. & gentian. an ℥i. M. die febris elapſo repetatur hujus aquæ potus: pulſibus applicari iuſſi in utroque carpo ſequens.

℞. Cortic. intern. nucis arboris, maceretur in aceto forti, & ligetur ſupra pulſus; unde nigra macula, & poſtea cutis excoriato ſecuta: paroxyſmus poſt mitior fuit.

Juſſi tertio aquam bibere, & pulſibus ſequens apponere.

℞. Fol. thalaſpi, burſæ paſtoris, & plantag. an. q. ſ. contund. cum ſale & aceto, & applicentur: vix bis hoc facto, febris ceſſavit, ipſaque ſana facta eſt. *Felix Platerus, obſervatione lib.* 2. *pag.* 288.

Nobilis adoleſcens menſe *Martio* febre correptus, duobus diebus continuis paroxyſmum habuit, poſtea alternis diebus paroxyſmos aliquot, qui horis nunc tribus, nunc quatuor anticipabant: purgatus fuit, poſtea vena ſecta, iterumque purgatus: cæterum cum non ceſſaret febris eumque miſerè affligeret, dedi illi ante paroxyſmi adventum ſequentem Iulepum.

℞ Aq. plantag. ℥iiß. ſyrup. de papav. ʒiii. bibat. Pulſibus applicet in carpo, & temporibus unguentum populeonis ſubactum cum telis aranearum: ſuperveniente paroxyſmo ſtatim ſudor erupit, calorque longè mitior ſubſecutus. Poſtea denuo inſtan-

inſtante paroxyſmo, hæc duo remedia repetii, addendo ad Iulepum aquam Nicotianæ. Sudavit iterum mox ab initio, & vix frigus perſenſit: calor etiam mediocris fuit: poſtea tandem febris illum deſervit. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 2. *pag.* 293.

Ob inordinatum thermarum uſum, in febrem incidi tertianam intermittentem; ſequenti die à ſecundo paroxyſmo hauſi ʒi. Tartar. vitriol. cum gr. ii. diagridii in aliquot cochlear. vini abſinthii calidi, cujus operatione bilis evacuatio egregia eſt ſubſecuta. Cùm autem propter plenitudinem moderandam ſollicitus eſſem, die paroxyſmi tertio venæſectionem inſtitui, idque cum ſucceſſu, ſignis concoctionis ſeſe offerentibus: quam ob cauſam ſpem bonam de quarto paroxyſmo non futuro ſuſcipiebam. Quid fit; Natura ab onere ulteriore liberata ſub noctem diarrhœam producit bilioſam cirticam, qua ſanitati, Dei gratia, ab acuto morbo reſtituebat. *Gregorius Horſtius*, *obſer.* 10. *lib.* 1. *De Febribus*.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Febre tertiana.

Omnibus ad curationem paratis, & evacuationibus tam per ſanguinis miſſionem quàm per pharmaciam adhibitis, quum ſemel in paroxyſmo (vigente ardentiſſima febre) nimia ſiti cruciaretur me rogat, ut illi gelidam bibendam traderem, cui lubentiſſimè obtemperans ad ſatietatem uſque concedo: à cujus potu multam flavam, citrinam, ſive pallidam dictam bilem evomuit, & melius habuit, ita ut intra viginti dierum ſpatium ſanitati fuerit reſtitutus Magnificus ille & liberalis vir, qui tunc pro hac curatione mihi trecentos largitus eſt aureos ducatos. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 3. *cent.* 1.

Pharmacopæus quidam quinquagenarius laborabat febre tertiana intermittente: bis fuit purgatus, bis etiam phlebotomia celebrata: poſtea ante paroxyſmum, ſequens portiuncula ei exhibita eſt.

℞. Aq. cichor. ℥iii. ſalis abſinthii, ʒß. ſpirit. ſulph. gr. xii. M. ab hac potione acceſſio non rediit, ſed per urinas plurimùm fuit evacuatus. *Lazarus Riverius*, *cent.* 1. *obſerv.* 20.

Studioſus medicinæ poſt quinque acceſſiones febris tertianæ, ſecta vena bis, & ſemel purgato corpore, ſumpſi initio paroxyſmi, aq. bened. ℥i. acceſſio fuit cohibita, tum etiam operatio medicamenti per duas horas, poſtea vomuit quinquies aut ſexies ſine moleſtia, acceſſio brevior ſolito fuit, & in fine illius purgatus eſt per alvum pluribus vicibus, & omnino curatus eſt. *Lazarus Riverius*, *cent.* 2. *obſer.* 57.

Gratianopoli vocatus ſum ad equitem quendam ordinis Divi *Iohannis*, febre tertiana laborantem; erat tunc temporis in tertia acceſſione: prius tamen quàm tres illæ acceſſiones ordinem cœpiſſent, per aliquot dies ſine typo febricitaverat: præſcripſi ad diem ſequentem, qui erat intermiſſionis dies, calomelanos. Turqueti ℈i. diagrid. gr. v. in forma pilul. quibus valde purgatus eſt; redeunte circa veſperam ciborum appetentia, qua prius deſtitutus fuerat: die verò acceſſionis ſumpſit ante paroxyſmum julepum ſequentem.

℞. Aq. cichor. ℥iii. ſal. abſinth. ʒß. ſpirit. ſulph. ℈i. F. julepus: quem hauſit duabus horis ante paroxyſmum, & corpore propè contecto ſudavit copioſiſſimè, ſicque à febre liber evaſit. *Lazarus Riverius*, *cent.* 1. *obſ.* 26.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Febre tertiana duplici.

Conſiliarius quidam annum agens 63. feb. tertiana duplici laborabat à quinque ſeptimanis, in quarum decurſu multa remedia adminiſtrata fuerant ab alio Medico; quater ſecta fuerat vena, pluries purgatus erat, & multi julepi aliaque remedia exhibita: morbus tamen in pejus ruebat, & acceſſiones graviores evadebant, ita ut eo die quo ego vocatus ſum, ipſum attonitum, & comatoſo quodam ſtupore affectum invenerim, & adſtantes de ipſius ſalute maximè dubitarent: tanta autem erat virium proſtratio, ut nulli evacuationi locum eſſe cenſuerim. Primo igitur die quo ipſius curationi incumbere cœpi, julepum ſequentem exhibui hora una ante acceſſionem.

℞. Aq.

℞. Aq. cichor. ℥iii. ſal. abſinth. ʒß. ſpirit. ſulphur. ℈i. M. F. Iulepus Secundo die eadem remedium iteratum eſt, hora etiam una ante acceſſionem. Tertio item die eadem hora ſumpſit & acceſſio perexigua fuit. Quarto die manè ſumpſit ſequentem potionem.

℞. Sem. mund. ʒii. ſal. tartar. ʒß. ſpirit. ſulphur. ℈ß. aq. cichor. ℥vi. infund. frigidè per noctem, & colaturam capiat cum regimine: pluries purgatus eſt cum euphoria: & eo die acceſſio non apparuit, neque deinceps, & ita perfectè curatus eſt, *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 2. *cent.* 4.

Gravida quædam ſeptimeſtris correpta eſt febre tertiana duplici, quæ per menſem eam afflixit; nulla apparente remiſſione, quod periculum non exiguum portendebat. Docet enim experientia quotidiana mulieres gravidas, hujuſmodi febribus laborantes, difficillimè curari, & non paucas abortu interveniente de medio tolli: ter ipſi ſecta fuerat vena, purgans medicamentum bis exhibitum, & multi julepi aperientes & refrigerantes propinati, tandem venæſectione hora ante paroxyſmum celebrata, & exhibito immediate ante venæſectionem, julepo ex decocto flor. Chamæm. & crem. tartari parato, febris omnino ſublata eſt; acceſſio enim quæ poſt venæſectionem expectabatur, non comparuit, neque deinceps. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 72. *cent.* 4.

Patronus quidam Sexagenarius febre tertiana laborans, poſt uſualia remedia tandem curatus eſt ſecta, hora una ante paroxyſmum, vena, præmiſſo decocto chamæm. & cremor. tartar. & admotione carpis emplaſtri. *Strobelbelgeri*, *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 12. *cent.* 4.

SUBSECTIO SEXTA.

De Febre tertiana.

A Spiritu ſulphuris cum aqua exhibito, copioſè ſudor provocatur, quod multis experimentis nobis innoteſcit, qui plures tertianas febres curatas vidimus eodem remedio in ſummo acceſſionis æſtu, & urgente ſiti exhibito, unde copioſi ſudores provocabantur, à quibus non ſolum paroxyſmus, ſed etiam totus morbus integrè ſolvebatur. Hac doſi exhibeo.

℞. Aq. frigid. ℔i. ſpirit. ſulphur. gr. xx. M. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 19. *cent.* 1.

Retulit mihi *D. Chomel*, ſe omnes propemodum tertianas curare ſolitum, exhibendo per horam ante acceſſionem bonum hauſtum decocti chamæm. & cremor. tartar. & ſtatim ab aſſumpto remedio ſanguinem detrahendo. Si non ſit ad manus decoctum, aquæ frigidæ cyathum exhibet; & idem fere ſuccedit effectus, putat aquam illam aſſumptam per phelebotomiam ad venas rapi, & materiam ebullitioni proximam diluere, unde acceſſio impeditur. *Franciſcus Chomel. obſerv.* 3.

Vir quidam febre tertiana notha correptus eſt, quæ cum per menſem perſeveraſſet, ſumpſit meo conſilio vomitorium ex ʒi. ſalis vitrioli in aqua diſſoluti, à quo ter aut quater excitatus vomitus, nec febris amplius apparuit. *Simeon Jacoz*, *obſerv.* 14.

Civis quidam *Monſpelienſis* febre tertiana laborans, ſumpſit aq. bened. ℥i. & à febre liberatus eſt; hujus etiam medicamenti operatione latum lumbricum excrevit ſeptem pedum longitudinem æquantem. *Samuel Formius*, *obſerv.* 12.

Initio ducatur alvus ita.

℞. Elect. lenitiv. ʒvi. diacathol. ʒii. cum aq. cichor. F. hauſtus, dein cùm apyrexia adeſt modicè adimatur ſanguis ſi opus eſt, ac præpara julepiis per triduum, mox purga rhabarbaro cum manna & ſyrup. roſat. laxat. *Joh. Heurnius* ad aphor. *Hippocr.* 59. *ſect.* 4.

Maxima damna ſibi adferre ſolent febricitantes, dum potant ineunte paroxyſmo, uſu mihi compertum eſt, inde plerumque ex febribus intermittentibus periculique expertibus, naſci continuas ac lethales febres. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 62. *ſect.* 7.

Ad inhibendum paroxyſmum.

℞. Rad. gentian. ℥i. ſummit. cent. min. ſerpill. an. ʒiii. bulliant in vino, bibat hauſtum duabus aut tribus horis ante paroxyſmum, in lecto maneat, & cooperiatur, ut ſudet. Succus crudus herbæ plantag. ad ℥iii. cum tertia parte circiter ſucci portulac. dimidia ferè hora ante paroxyſmi inva-

invaſionem ebibitus ad eam ſiſtendam prodeſt, vel pulvis hic mirè in omnibus febribus, uti & peſtilentialibus commendatus.

℞. Sacch. card. ℥iii. zinzib. ℥i. camphor. ℥ii. F. pulvis detur ℥i. cum aqua calida; alter.

℞. pulv. cancror. fluviatil. cranii. hominis, raſ. ebor. an. ℈i cinnam. ℥ß. croci ℈i. F. pulvis detur ℥i. cum vino, exercitium ſi ita inſtituatur, ùt corpus ante invaſionem paroxyſmi incaleſcat & ſudet, paroxyſmos diuturnarum febrium nonnunquam ſiſtit, hoc autem motu corporis eundo, equitando, curendo ante adventum paroxyſmi, donec corpus incaleſcat, perficitur: panis etiam maceratus aliquoties in aceto, & pulſibus applicatus prodeſt. *Felix Platerus, Prax. Med. tom.* 2. *cap.* 2. *pag.* 149. 150.

Per familiare remedium febris inter vulgus noſtrum ex pipere percrebui: quo cum ſucceſſu uſum magnum olim *Solandiæ* Epiſcopum *D. Joh. Reſenium* ſeniorem accepimus, in ipſa acceſſione piper cum ſpiritu vini exhibent, vel abſinthium in aceto coctum cum pauco pipere tribus continuis propinant, quanquam malè multis ceſſerit, non paucis tamen profuit, ſive quod vomitum provocarit, ſive quod horrorem febrilem diſcuſſerit. *Thomas Bartholinus, hiſt.* 48. *cent.* 5.

Ad febrem tertianam intermitentem epidemicam ſudoriſera maximè profuere paroxyſmo inſtante cum alexipharmacis exhibita præmiſſis ex metodo præmittendis. Innotuit in horum cenſu virtus unicornu noſtri *Groenlandici*, quia non ſolum ℥ß. pondere cum appropriatis ante paroxyſmum exhibitum, ſudorem largum procuravit, ſed febrem plerumque extinxit, expertus id remedii novi genus ſum magno ſucceſſu in plurimis. *Thomas Bartholinus hiſt.* 56. *cent.* 2.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Febre tertiana.

PRo minorativo has pilulas dedi.

℞. Extract. pil. coch. ℥ß. diagrid. præp. gr. iii. ol. aniſ. fœnic. an. gr. ii. cum aqu. cinnamom. F. pil. vii. deglutivit involutas pulpa pomi ſub cinerib. aſſi, & mediocriter inde depoſuit. Sequenti die in ipſa acceſſione iſtud expulſivum exhibui.

℞. Aqu. cinnam. card. bened. an. ℥x. C. C. uſti præp. ℈ii. Confect. alkerm ℥ß. lapid. bezoard. gr. vi. M. F. hauſtus hydroticus, ſudavit, & viſus paroxyſmus brevior. Sequens paroxyſmus multum anticipavit: in limine ejus dedi cochlear. 2. hujus pulveris ex cereviſ. calente.

℞. Salis abſinth. gra. xvi. pulv. fol. centaur. min. ℥iiß. ſacchar. alb. ℥iß. M. F. pulvis. Pro potu ordinario utatur hoc decocto.

℞. C. C. uſti præpar. ℥ii. coq. in ℔v. aqu. fontis, deinde impone in cantharo cinnam. el. & fracti, & ſacch. albiſſ. an. q. ſ. ſuperaffundatur decoctum efferveſcens, & ſinatur ſponte ſua refrigerari, paroxyſmus rurſus anticipavit, ſed mitior fuit, exhibui iterum doſin pulveris ſupraſcripti, & pulſibus hoc ſequens unguentum applicavi.

℞. Vng. popul. ℥ii. tel. aranear. ℥iiß. opii. thebiac. aceto. ſolut. gr. iv. ol. fœnic. gr. ii. M. fiat unguentum, paroxyſmus non reverſus eſt. Ad reliquias febris diſcutiendas, unica vice illum purgavi, ita.

℞. Elect. diacydon. lucid. lavat. ℥iß. exhibe, habuit. aliquot ſedes, bene tulit, & ad priſtinam ſanitatem. *Petrus Lotichius obſerv.* 1. *cap.* 5. *lib.* 1.

Alteri, paroxyſmi leve quoddam præludium ſentienti dedi ℥ß. ſequenti pulveris mei antifebritici.

℞. Pulv. flor. & fol. cent. min. ℥ii. C. C. uſti præp. ℥ii. ſal. abſinth. card. bened. cent. min. an. ℈i. manus Chr. perlat. ℥ii. M. fiat pulvis, ante ſequentem paroxyſmum ita accepit.

℞. Pulv. antifebritici ſupraſcripti, ℥i. ſyrup. de papav. ℥iii. cum vino albo, q. ſ. hauſtulus.

Ab inde ſudore copiosè inſecuto placidè dormivit, & ſeſe liberatum prædicavit illo pulvere contra quaſcunque intermittentes febres fœliciter hactenus utor. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv.* 2. *cap.* 6. *lib.* 4.

Vulgo exhibentur theriaca ad ℥i. cum vino albo ante acceſſionem tribus vicibus repetendo.

Ubi

Ubi theriacæ caliditas timetur, ſola primùm exhibetur, & deſuper aquæ plantag. Cyathus propinatur, hoc frequenter utebatur *Varandeus* præceptor meus tanquam ſpecifico, id ipſum præſtare poteſt vini hippocratici cyathus unus ante acceſſionem exhibitus, eoque remedio gratiſſimo multi curati ſunt. In vulgari uſu habetur, & ſæpè fœliciter ſuccedit, potiuncula confecta ex aquis roſ. plantag. & aq. vitæ, ſingulis ad cochlearis menſuram, exhibenda ante acceſſionem.

Zecchius in frequenti uſu habebat pilulas ſequentes, quæ ad aperiendas obſtructiones, hepar roborandum, & viſcerum dyſcraſias tollendas ſunt efficaciſſimæ.

℞. Trochiſc. de rhabarb. de eupator. & de abſint. an. ʒß. pulv. el. diarrhod. ℈i. cum ſyrup. de abſinth. F. maſſa pilul. de qua capiat ʒi. manè per triduum ſuperbibendo iuſculum ex cichoraceis & capillaribus paratum. In eundem finem maximè laudatur à *Montano* decoctum cichor. & chamædrios in iuſculo, quod dicit eſſe admirandum in febribus longis ab obſtructione pendentibus. *Lazarus Riverius, cap. 3. ſect. 2. lib. 17. Prax. Med.*

Multas tertianas intermittentes, tertia, ſecunda, imo prima exhibitione ſequentis hauſtus, præceſſo purgante, curavimus.

℞. Aq. Card. bened. ℥ii. theriac. ſimpl. ʒii. ſal. abſinth. ʒß. ſpirit. ſalis armoniac. ℈ß. ſyrup. papav. errat. ʒiii. M. pro hauſtu quo multùm ſudarunt, & ut plurimùm prima vice febris receſſit. *Freder. Dechers, notis ad cap. 3. Prax. Barbettian.*

Ad febres tertianas ſpecificum eſt ſpiritus ſalis armoniac. cuius gutt. iii. uſque ad vii. in aq. cent. min. vel cichor. horis quinque vel ſex, ante paroxyſmum ſudoribus inde profluentibus dantur, aqua item rad. imperatoriæ pro ſpecifico habetur, & fit hoc modo.

℞. Rad. Imperator. & vini generoſi, an. digerantur invicem in B. M. ſub alembico cœco, poſtea deſtilla ex alembico per arenam in fine cavendo, ne Empyreuma redoleat, huius exhibe patienti die quietis, & poſtero tribus horis ante paroxyſmum, atque ita etiam tertio die ieiuno ventriculo coch. i. ut ſudores, ſi poſſit, moveat, raro poſt ſpecificum paroxyſmus redit. *Ioh. Hartmannus.* Prax. Chimiatr.

Ioh. Heurnius in tertiana intermittente maximo cum ſucceſſu hoc ſemper uſus eſt.

℞. Nucem moſchatam uſtam, adde tantum nucleorum perſicorum, & amygd. amar. F. pulvis, cuius ʒi. ſumatur cum vino, ante febrem. In *notis* ad *cap.* 11. *lib. De Febribus. Ioh. Fernelii.*

℞. Vini albi optimi hauſtum unum, bulliat ad dimidiæ partis conſumptionem, & ſic hauriatur: multas tibi vomere faciet aquas. Sic multos tertiana febre laborantes curavi. *Petrus Borellus, obſerv. 56. cent. 3.*

In acceſſionibus contra præceptum *Hippocratis*, dare cibum oportet bilioſis, quibus os ventriculi bilioſis humoribus tentatur facilè, & exquiſitioris ſenſus eſt, febribus ſyncopalibus laborantibus, morbo extenuatis & famelicis & melancholicis: alioqui facile iis deficeret animus. *Guil. Ballonius lib. 1. Epid. & Eph. pag. 62.*

Ad tollendum paroxyſmum tertianæ, accipe fol. urticæ, ſalic. vitis, an. M. i. terantur & cum forti aceto conficiantur, & pulſibus brachiorum applicentur duabus ante acceſſionem horis. Probatum eſt. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 4. cap. 18.*

In hac curatione hoc obſervandum, à ſpiritu ſulphuris cum aqua exhibito ſudores copioſos fuiſſe provocatos, quod multis experimentis nobis innoteſcit, qui plures tertianas febres vidimus eodem remedio curatas, in ſummo acceſſionis æſtu, & urgente ſiti exhibito; unde copioſi ſudores provocabantur, à quibus non ſolùm paroxyſmus, ſed etiam totus morbus integrè ſolvebatur. *Lazarus Riverius, obſerv. 19. cent. 1.*

Adoleſcens quidam temperatura ſanguineus inchoante hieme, febre correptus eſt octavana, quæ ad medium veris uſque perduravit, non quidem obſcuris, ſed evidentibus paroxyſmis. Singulis namque octo diebus horret, horrore horam unam perdurante: deinde ſubſequitur febris 15. ferè horas eum affligens: Sed poſt ita rectè valet, ac ſi nihil mali paſſus eſſet. Eveniebat hæc febris ab humore melancholico pauco ſed bene craſſo. Pro qua abigenda, ac ſanitate

huius

hujus juvenis recuperanda, cùm multa concinnè data ſint medicamenta, ſanatus eſt. Febris quintanæ, ſeptimanæ, octavanæ, & nonanæ *Hippocr. Lib. Epid. & Prorrhet.* veluti ſexcentis aliis locis meminit; Longæ ſua natura ſunt, ſed nonana cæteris longior omnes tamen ſalubres & minimè lethales. Quintana verò cęteris periculoſior eſt, & magis mortifera. *Amatus Luſitannus, cent. 7. curat. 75.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Febre quartana.

EXhibentur per aliquot vices in aurora ℥ij. aq. flor. chamæm. deſtillatæ ex ſucco eorundem, hæc aqua eſt præſtantiſſima, vimque magnam habet ad febres ſolvendas, ita ut jure merito dici poſſit febrifuga, aperit enim obſtructiones, & ventriculum roborat. Alii pro ſecreto habent maxima & experto exhibere ʒij. pulv. fol. betonic. in ovo, die acceſſionis horis quatuor ante illam, & ter aut quater repetunt aliis diebus certò in quartana inveterata mira præſtat. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. conſult. 65.*

Henricus Vergerius Medicus Doctiſſimus pro febre quartana propulſanda, aquam quandam vomitoriam ex aceto & herba acetoſa deſtillatam in ipſis acceſſionibus, videlicet, cyathum unum propinabat, atque ita vomitum irritabat: ad idem malum utebatur etiam aqua roſac. ex pallidis roſis provincialibus dictis deſtillata, quam & *Amatus* pro experimento indubitato pro quartana convenire tradit. *cent. 2. curat. 97.*

Quidam etiam recentiores Practici, in initio hujus febris vomitum provocant, & ante paroxyſmum, vel initio paroxyſmi: hujus remedii tanta vis eſt, modo recte inſtituatur, ut multi hoc unico preſidio convaluerint. *Petrus Foreſtus, obſerv. 35. & Schol. lib. 3. De Febris intermittentibus.*

Quidam Gentianam experti ſunt aliquot diebus acceptam, quartana laborantes mirabiliter juvaſſe, *Chriſtophorus Guarinonius. conſult. 270.*

Empiricum *Pariſienſem* plurimos quartanarios decocto radic. lappæ maj. ex vino albo, magno ſucceſſu curare ſolitum, accepimus inter obſervatione Celeberrimi Viri *Pauli Marquardi Slegelii*, nimirum eadem quartanæ & luis venereæ quandoque remedia obſervatur. Sic illam cum tibiarum ulceribus hydragyroſi curatam narrat *Ballonius, lib. 2. epid. & ephem. pag. 131.*

Hanc verò ab *Henrico III. Galliarum* Rege eodem decocto *Bardanæ* à *Petro Pena* delatam teſtatur, *Samuel Formius, obſ. 41. Georgius Hieronymus Velſchius obſerv. 4.*

Decoctum Salſæparill. in ſequentem modum paratum ebibitum (præmiſſis tamen debitis evacuationibus) quartanas brevi curat, paucis diebus etiam cujuſcunque ſpecici hydropem ſanat.

♃. Salſæparillæ contuſæ & inciſæ ℥IV. Decoquantur in aq. ℔XVI. cum ſenæ ℥ß. F. decoctio lento igne quouſque abſumantur ℔IV. tunc adde epithymi ℥ß. hermodactyl. contuſ. ℥ii. qui prius cum modico parati decocti diſſolvantur, & parumper inſuper bulliant: deinde amoveantur ab igne, vas optimè claudatur quouſque; decoctum frigeſcat, fiat colatura: qua utatur pro potu in prandio & cœna, quantum ægro ſatis eſt: hoc decoctum ad vigeſimum, diem uſque bibendum erit, hoc enim temp oris ſpatio quartanas curat. in diebus decem hydropem, *Franciſcus Arcæus, c. 8. lib. De Febrium curandarum Ratione.*

Doctor Medicus certò affirmavit, vidiſſe ſe quendam quartanarium, cui in decurſu febris ulceruſcula apparuerunt maligna, conſilio quorundam frictiones ex hydrargyro uſurpantur. Sanantur ulcera, imò & febris ipſa quartana. *Guil. Ballonius, lib. 2. Epid. & Ephem. pag. 158.*

Hoc unum ſubjicere libet, quod ab amico ſeu ſecretum quid accepi, & in multis caſibus non inutile deprehendi.

Sumatur cor leporis, & eo modo quo pulmo vulpis ſolet, præparetur, poſtea in pulverem redactum, atque in tres æquales portiones diviſum, tribus vicibus exhibeatur, hora una aut circiter ante invaſionem, vino albo, aut alio convenienti liquore diſſolutum. Vidi ego ſemel atque iterum poſt hujus amuleti aſſumptionem, febrem deinceps non magis ap-

par-

paruiſſe, aut ſaltem paulatim evanuiſſe.

Verùm hoc non ſtatim ab initio morbi, ſed ubi jam manifeſta coctionis ſigna apparent, faciendum eſt. *Petrus, Monavius, ep. 62. lib. 5. conſil. & epiſt. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO NONA.

Pro Febre quartana.

Quoniam in hoc leviſſimum & ſecuriſſimum experimentum incidimus, quod quiſque experiri poterit, literis id mandare placuit, quod ita ſe habet. Cùm frigore quartanarius torqueri cœperit, cyathum ſtillatitiæ aq. roſar. ebibat, quo multa & billioſa evomet, & ſanus evadet: ita enim multis eveniſſe obſervavimus: proximum eſt hic citare aliud contra quartanæ ingens frigus remedium, quod ex *Galeno* habetur, & ſæpe à nobis in uſu habitum, & pro vero compertum, grana 5. vel 6. piperis integra deglutienda frigoris tempore ægrotanti cum pauculo vino generoſo dabis, quo auxilio repetito, æger bene habebit, ut noſtro accedit ægrotanti, cui quartana poſt tres deſiit, paroxyſmos. *Amatus Luſitanus, cent. 2. curat. 97.*

Poſtquam multa & varia medicamenta, quæ tum atram bilem, tum ſplenem reſpiciebant, daremus; tandem propinato pharmaco atram bilem reſpiciente die paroxyſmi quatuor horis ante acceſſionem, multa & nigra excrevit, ac liber à quartana evaſit.

Hujus evacuationis die paroxyſmi ratio aſſignatur talis, quia commotione agitata materia facilior ad expulſionem redditur, quam divinus ſenex contemplatus, in quartana febre die paroxyſmi pharmacum dare mandat. *lib. De Affectionibus*, non longè à principio (ſi verò quartana apprehenderit, ſiquidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpoſitis tribus aut quatuor diebus pharmacum ſurſum verſus purgans dato in ipſa apprehenſione, & interpoſitis diebus rurſus aliud deorſum purgans dato in ipſa apprehenſione) nos verò hodie hora paroxyſmi vomitum proritamus, ac cum purgandi tempus inſtat die paroxyſmi pharmacum damus; quibus multa & egregia conſecuti ſumus, adeo ut raró quartanam incuratam hoc incedendi ordine dimiſerimus. *Amatus Luſitanus, curat. 4. cent. 1.*

℞. Aq. flor. cent. min. & rad. gentian. an. ℥i. Iulep. roſat. ℥iß. M. bibat initio paroxyſmi, & ſpinam dorſi oleo chamæm. & aneth. inungat: bis julepum exhibui quo fugata eſt febris.

Alteri in principio paroxyſmi hauſtum aq. tabacci exhibui, & valde profuit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 302. & 304.*

Aliqui pro ſingulari remedio ſingulis matutinis exhibent hanc aquam deſtillatam ad ℥ii. vel. ℥iii.

℞. Aceti fortiſſ. ℔iii. panis albi calentis adhuc detracta cruſta ℔i. pulv. pyrii ℥ii. M. & deſtillentur in B.M. Similiter laudant quidam & hanc.

℞. Aq. Meliſſ. ℔ß. aq. vitæ ℔i. medull. ebuli ℔ß. M. deſtillentur: dentur ℥ii. per dies aliquot manè aut ſerò. *Felix Platerus, pract. tom. 2. cap. 2. pag. 138.*

SUBSECTIO DECIMA.

De Febre quartana.

Si alvus ſit adſtricta rectè adhiberi enemata humectantia ex decocto veronic. & Card. bened. judico: ac verè affirmo, me magni nominis virum ſolo uſu enematum (cùm alia remedia omnia aſpernaretur) liberaſſe. Sed hoc fit in illis, qui initio paroxyſmorum tormina ventris ſentiunt, diligenter autem obſervandum eſt quæ pars corporis in ipſa invaſione laborare videatur, eaque diligenter fovenda, ut calor innatus (qui eſt omnium actionum naturalium opifex) adjuvetur. Audivi hæc à Medico excellentiſſimo, qui quartana ferè confectus, ab Empirico iſto modo eſt curatus, primùm parti quæ initio paroxyſmi afficiebatur fomenta adhibebat, proceſſu temporis, cataplaſma applicabat quod materiam educeret. Exiſtimabat autem Emplaſtrum quod adhibebat fuiſſe ex helleboro compſitum. Nunc quid in plurimis rectum uſu atq; experientia compertum ſingnificabo, multis diebus quartana laborantibus

ſloum

ſolum decoctum raparum do, admonitus ſum de hoc excellentiſſimi Medici *Guainerii* conſilio qui ſcripſit ſe Abbatem quendam fœlicitus rapis quàm aliis medicamentis curaſſe. Sic autem exhibeo, mundandas ab exteriore cortice, deinde decoquendas curo, primum jus tempeſtivè abiicio, aliam aquam puram affundo, & donec diffluant rapæ decoquo, exprimo ſuccum accuratè, & addo butyrum recentiſſimum abſque ſale cum ſaccharo, ſi flatulentus eſt æger, adiicio caryophyllos leviter inciſos. Matutinis horis do quinque nucleos perſicos mundatos, in iſta curatione perſevero plerumque diebus quindecim, ante acceſſionem decoquo in Vino Naccarino herbam illam quam *Matthiolus* appellat Clinopodium, & exhibeo, & ne quid in paroxyſmo bibant veto, viribus omnibus rationibus conſulo, victus rationem exactam non requiro, a lacticiniis tamen & piſcibus abſtinere jubeo, hoc modo ſervavi plurimos. Ubi valde contumax morbus eſt, in augmento paroxyſmi, iis qui promptè evomunt aquam roſ. tepidam exhibeo, & non ſolum arteriis in brachiis & pedibus, verum omnibus articulis radices urticæ contuſas & cum aceto maceratas adhibeo. *Jo. Crato. conſil. 26. lib. 5.*

Ubi emicuit natura, & cum urina non ſit inflammata, purgetur Elect. Indo, & Confect. Hamec & altero die ſumat ex aceto vel vino ℨi. hujus pulveris.

℞. Zedoar. galang. zinzib. an. ℨi. ſumat ante paroxyſmum: quidam ipſa hora novilunii ſcindunt venam ſiniſtram ſalvatellam. Sed id non agatur die paroxyſmi.

Thaddæus ter ante ternos paroxyſmos drachmam dabat rad. Gentianæ rec. ex malvatico vino frigidè. *Joh. Heurnius, ad aphor. Hippocr. 25. ſect. 2.*

Vidi ducem militum, qui cum diu quartana afflictus fuiſſet & emaciatus tandem concreti ſanguinis magnam copiam per ſedem depoſuit, poſtridie obiit. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 23. ſect. 4.*

Communicavit mihi quidam amicus meus Medicinæ Doctor ſingulare quoddam experimentum in quartana, quo ſe quàm plurimos reſtituiſſe gloriabatur: eſtque hoc.

Accipe cor leporis ita præparatum ut pulmo vulpis præparari ſolet, poſtea dividatur in tres partes æquales, & patienti paulo ante paroxyſmum, aut etiam in ipſo paroxyſmo cum vino detur: continuetur hoc tribus vicibus, ut dictum eſt: & paroxyſmum prorſus evaneſcet. *Petrus Monavius, Epiſt. 34. lib. 2. Epiſt. Cratonis* & aliorum Medicorum a *Scholtzio* editorum.

Si in febribus intermittentibus quibuſcunq; apparente aliqua, etiamſi non perfecta in urinis coctione, ægro ipſo die paroxyſmi medicamentum purgans dederis, ita ut effectum ſuum ante paroxyſmi invaſionem compleat (horis ſcil. quatuor aut quinque antequam paroxyſmum adventurum putas) videbis febrem poſt illum paroxyſmum non amplius reverti, ſed prorſus tolli quaſi incantatione quadam probavi jam ſepius & in pluribus ſemper eventus reſpondit. In tertianis poſt tertium aut quartum paroxyſmum hoc facio. In quotidianis tardius: in quartanis tardiſſimè ac vix ante triceſimum diem. *Petrus Monavius, epiſt. 37. lib. 2. Epiſt. Conſil. Cratonis* & aliorum Med. *&c.*

SUBSECTIO XI.

Pro Febre quartana.

ILli occurretur diligenti uſu juſculi ſequentis.

℞. Rad. borrag. ℨii. rad. cichor. cortic. appar. an. ℨi. Incid. & coq. in juſculo gallinæ juvenis macro pro 2. doſibus: diebus quietis hora una ante prandium aſſumendo: repetantur octies herbæ ſuperius ordinatæ: temperabit humorem melancholicum, obſtructiones jecoris & lienis reſerabit: imò materiæ formæque febrili reſiſtet egregiè. *Balthaſ. Scheiderus, conſ. 39. lib. 7. conſil. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

℞. Pulv. ſem. Hyperic. ℨi. M. pro tribus doſibus, uſurpandis 3. horis ante prandium cum aq. agrimoniæ. Inungatur lien ſequenti oleo.

℞. Ol. Chamæm. & de cappar. an. ℥i. M. *Ioh. Sigiſmundus, conſ. 40. lib. 7. conſil. Cratonis*, &c.

Quidam ante triennium quartana laborabat

rabat diu, dicebatque mihi ſe multis remedis uſum eſſe, unum hoc profuiſſe, accepiſſe vinum ſublimatum diligenter, quod aquam vitæ appellant, & madefeciſſe petiam lineam, ac adveniente quartana, impoſuiſſe ventriculo: hoc modo ſe eam depulſiſſe: videtur mihi ſatis tuta eſſe medicatio, præſertim in ventriculo frigido. *Ioh. Crato, epiſt. ad Camerarium, lib. 5. conſ. & epiſt. Cratonis, &c.*

Conſiliarius quidam à febre quartana liberatus eſt caſu rariſſimo: cùm ſecta illi fuiſſet vena, paulò poſt occluſum vulnus, & ligatum brachium, fluere cœperunt ex vulnere guttulæ quædam aquæ limpidiſſimæ quæ faſciam penetrabant & induſia ſæpè mutare cogebant: perſeveravit ille fluxus per multos dies, donec febris quartana ceſſaverit. Notandum eſt illum poſt multos annos ex hydrope interiiſſe. *Lazarus Riverius, obſerv. 70. cent. 3.*

Aromatarius quidam febre quartana ſatis diuturna laborans, quæ multis adhibitis remediis non ceſſaret, miſcuit cum ptiſanæ potus ordinarii cyathis tribus mixtionem ex ambro & moſcho, quam pro conficiendis muſcardinis paraverat ſaccharo addito, in qua erant utriuſque gr. viii. & in calore acceſſionis ptiſanam ſumpſit in tres doſes ſingulis vicibus agitando ne pulvis in fundo remaneret, unde copioſiſſimi ſudores oborti ſunt, qui moſchum redolebant, & ille perfectè curatus eſt. *Lazarus Riverius, obſ. 35. cent. 4.*

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Febre quartana.

Multos quartana detentos curavi vomitibus; abſtinentia cibi diebus acceſſionis, purgatione, inunctione dorſi hora frigoris cum oleo ſcorp. & pinguedine inferis & gentianæ ſucco.

Alios verò curavi ſucco rad. verbaſci in potu dato. *Hier. Cardanus, cur. 24.*

Aranea viva quàm fieri poteſt magna inter duas teſtas nucis juglandis occluſa ac colligata, & collo appenſa; & per quatuor dies geſtata, ſpecifica virtute à quartana liberare creditur. Similiter etiam Cantharides quatuor telis aranearum involutas & collo appenſas quartanam tollere proditum eſt. Urina patientis in paroxyſmo emiſſa, & cum farinæ q. ſ. ſubacta, & in maſſam redacta, & in clibanis panis modo cocta, ſi famelico cani, maſculo quidem, ſi maſculus eſt æger, & fœmellæ, ſi fœmina, projiciatur, comedendaque præbeatur, idque ter aut quater reiteretur, patiens quidem liberabitur à febre, ſed laborabit canis: novem item piperis grana integra plures dies deglutita à quartana febre liberant. *Franciſcus Ioel, pract. tom. 5. lib. 1. ſect. 2.*

Præmiſſis aliquoties alterantibus & catharticis ad eorum uſum accedo quæ à proprietate huic febri apponuntur, & putredini reſiſtunt, qualia ſunt Elixir. propriet. ſpecificum febrile *Crollii*, gentiana, cent. min. theriaca, arcanum duplicatum *Minſichii*, radix *China China*, à ℥iß. ad ℥ii. in vino (quæ nihil aliud eſſe videtur quàm gentiana indica frutex, reſpectu noſtræ herbæ) & ſpirit. ſalis armoniaci admirandarum in hoc affectu virium: hac methodo plures à quartana Dei auxilio fœliciter à me ſunt reſtituti. *Volfangus Hœferus, lib. 6. cap. 3. Hercul. Medic.*

Plurimum commodi ex hæmorrhoidibus apertis ſperandum eſt.

Inter ſudorifera imprimis commendatur aſarum, ſi folia cum radice in pulverem redigantur, & pulveris hujus ℈iv. cum aliquot gran. piperis hora una ante paroxyſmum cum vino generoſo exhibeantur: ægerque in lecto ſtragulis coopertus vomitum & ſudorem expectet: quin & finito paroxyſmo plerumque alvus dejicitur: idque bis vel ter repetatur. Propoſuit hoc medicamentum *Pedemontanus, lib. 1. Secretorum.*

Laudatur & hoc quod ſequitur.

℞. Mithridat. ℈iv. ſucci plantag. depurati ℥ii. M. detur ante acceſſionem.

Memini ante biennium hic civem quendam, cùm toto autumno & hyeme quartana laboraſſet, tandemque acutiſſimos in ſiniſtra ſcapula dolores perciperet, mulieris cujuſdam perſuaſu, ranunculam carpo applicaſſe, & puſtula excitata, à febre & dolore liberatum fuiſſe. *Daniel Sennertus, lib. 2. De Febrib. cap. 20.*

Eluceſcentibus Pepaſmi ſignis ſingulis

hebdomadibus, duabus horis ante Paroxyſmum ſumat theriacam.

Sanguis emitti poterit, ſi homo ſucci plenus ſit, ex brachio vel manu ſiniſtra. Si is craſſus & niger effluit, elabatur pro ægri viribus: ſi tenuis ille fluxerit, illico ſupprimatur; nam indicat craſſum ſanguinem ſolum circa hepar latere.

Aquę dulcis balneum huic febri utile eſt.

Trochiſcis ſequentibus unica exhibitione hyemis tempore multi à quartana liberati ſunt.

℞. Sem. rutæ, petroſel. myrrh. theriac. rec. an. ʒi. opii, ℈ß. F. trochiſci parvi: dabis unum cum aqua ante paroxyſmum. Proſunt etiam quotidianis: vinum fortiſſimum in quo decocta eſt agrimonia quartanam tollit: idem facit millefolium cum vino. *Ioh. Heurnius*, *cap. 25 lib. De Febribus.*

Ad cohibendum paroxyſmum, hora una ante illius invaſionem, purgantia leviora utiliter exhibentur, quæ ſollicitando naturam potius, quàm purgando, humores revellunt: eo nomine hoc præſcribi poteſt.

℞. Sennæ mundat. polipod. q. thymi, epithymi an. ʒi. flor. borrag. p. i. F. decoctio ad ℥iii. capiat hora una ante paroxyſmum.

Quercetanus in pharmacopœo maximè laudat pilulas de Sagapeno, quarum unam tantum exhibet initio paroxyſmi, continuando ad aliquot dies; paulo poſt inungendo ſpinam dorſi linimento compoſito ex theriaca, aqua vitæ, & oleo laurino, vel de ſpica, ex hibendo duabus horis poſt pil. ul. devoratione juſculum cum rad aperientibus: dictæ autem ſpinę inunctiones ad rigorem leniendum utiliſſimæ ſunt: ſunt enim in frequenti uſu, quando rigor eſt vehemens fiuntque non ſolum ex prædictis, ſed etiam aliis quam plurimis medicamentis; ut oleo anethino, chamæm. irino, coſtino, rutaceo, de piperibus cum aqua vitæ, theriaca, cariophyllis, caſtoreo, ſinapi, pipere, aliiſque permixtis. Efficacius operantur hęc linimenta ſi hora una ante paroxyſmum ſpina ad ignem inungatur; deinde æger in lectum calidum deferatur, & lateres calentes vino perfuſi odorifero, ac lintei involuti plantis pedum, voliſque manuum admoveantur.

His accedent fotus & linimenta hypochondriis adhibita, ad pravam viſcerum diatheſin corrigendam (quæ novam continuò acceſſionibus materiam ſuppeditat) humoremque valde impactum emolliendum & attenuandum; quæ in hunc modum præſcribi poterunt.

℞. Rad. Alth. lilior. enul. camp. cortic. rad. cappar. & median. tamariſci, an. ℥j. fol. malv. altheæ, parietar. borreg. bugl. pimpinell. abſinth. an. m. j. ſem. lini & petroſel. an. ℥ß. flor. chamæm. melilot. aneth. an. p. i. F. decoctio in tribus partibus aquæ & una vini albi ſub finem additi, qua foveantur hypochondria, bis in die longè à paſtu.

℞. Unguenti de althæa, ℥iß. ol. lilior. alb. chamæm. roſac. & abſinth. an. ℥ß. F. linimentum: applicandum poſt fotum.

Ac denique balneum aquæ tepidæ, vel ſolius, vel in qua emollientia & temperantia bullierint, vel ex hordeo & amygdalis, ut vulgò fieri ſolet, ad hunc affectum expugnandum erit convenientiſſimum. Siquidem viſcerum intemperiem corrigit, atræ bilis ſiccitatem ac fervorem emendat, dura emollit, vias reſerat & crudos humores concoquit: quapropter frequens illius uſus erit convenientiſſimus. *Lazarus Riverius*, *cap. 5. ſect. 2. lib. 16. Prax. Med.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Febre quartana.

ANno 1571. multi quartanarij decubuerunt; qui ſine remediis derelicti ſunt, omnes pene convaluerunt: quibus curioſè adhibita remedia, ii fere interiere, præſerrim ſi macilenti bilioſique forent, ut febres iſtæ potius à bile eſſent uſta quam à fæce ſanguinis. Sic cum quartanis agendum mitiſſimè, ne officioſa ſedulitas plus obſit quàm profit. *Guil. Ballonius*, *lib.* 1. *epid. & ephem.*

In quartana & tertiana intermittente.

℞. Salis abſinth. Card. bened. an. gr. xv. tartar. vitriol. gr. vi. ſacchar. perlat. ʒß. M. F. pulvis immediatè ante paroxyſmum aſſumendus: cortex Indicu. *China China* dictus multos curavit, ſed nec tam tutò, nec tam citò, nec tam jucundè quàm

ſupra

ſupra dicta ſalia; interim magno conſtat pretio *Paulus Barbette*, *c.3.l.3.Prax.Med.*

Nuperis annis in *Europam* delatus eſt cortex arboris *Peruvianæ*, cujus pulvis ad febres quartanas & tertianas efficaciſſimus deprædicatur: cortex hic vocatur *China China*, ſeu *China* febris colore eſt ferrugineo, ſapore amaro, à Gentiana non valde diſſimilis: hoc modo in uſum vocatur. Sumuntur ℥ii. ſubtiliſſimè tritæ & per cribrum pollinarium traiiciuntur, tribus circiter horis ante paroxyſmum infunduntur in phiala vini albi generoſiſſimi & ingruente febrili horrore, univerſa doſis præparata aſſumitur, & æger lecto committitur: proficuum huius pulveris uſum experta ſunt *Romæ* aliquot hominum millia: rarò evenit, ut poſt iteratam ſumptionem perfecta valetudo non obtineatur;. Secus ſi contingat, tertio exhibeatur, ut firma deinde & longa ſanitas ſequatur: quod recidiva ſubſequatur craſſioribus pulveris partibus *Antimus Conygius* in defenſione ejuſdem *cap.* 8. imputat, quæ a ſubtilioribus ſegregandæ ſunt, ut ſola pulveris virtus ſine vitio exhibeatur; ut autem ſegregentur, quum altè & arctè inſint, longa maceratione opus eſſe, 40. ſcil. vel 50. horarum, expreſſo deinde per telam laxiorem diluto, pulverem in diluto ita exhibitum juſta menſura ℥ij. ſed majore vi & niſu expreſſo febrem fugare citra ullum recidivæ periculum ipſe *Conygius* expertus eſt; monet idem per deſtillationem ex eodem pulvere liquorem parari poſſe qui eadem vi polleat, & longè facilius ſumatur. *Thomas Bartholinus*, *hiſt.* 56. *cent.* 5.

Non ita pridem inviſebam Generoſum quendam peſſimè per aliquot menſes à febre quartana tractatum, quæ cum eluſiſſet omnes etiam præſtantiſſimorum Medicorum conatus, author illi tandem fuit, ut corticem *Peruvianum* in uſum vocaret, cujus tam mirandos effectus ſæpius obſervavi: non repugnante candido & doctiſſimo ſuo Medico ordinario, bis ejus pulverem ex vino, ut fieri ſolet, aſſumpſit, tanto quidem cum ſucceſſu, (licet in hyeme eſſemus tempeſtate anni omnium minimè favente) ut per primam doſim paroxyſmus multum imminutus, per ſecundam penitus ablatus fuerit. Honoratiſſ. *D. Robertus Boyle*, in aureo ſuo tractatu *De utilitate Naturalis Philoſ. part.* 2. *ſect.* 3.

Si credendum erit magno *Digæo*, culpandus potius Medicus quàm Nobilis hæc Medicina, ſi poſt ejus exhibitionem unquam revertatur febris, nam cùm illum conſulerem ſuper hac re, ſanctè mihi aſſeveravit, ex triginta aut eo circiter quartana detentis, quos hoc ſolo remedio curavit, ne vel duos relapſos fuiſſe. *Idem ibidem*. *Part.* 1. *ſect.* 1.

Uſus pulveris corticis *Peruviani* hunc morbum certiſſimè curare perhibetur, cujus virtus ſeu operatio ſine quavis evacuatione ſolummodo in hoc conſiſtit, quod paroxyſmos febriles ingruentes inhibeat: vulgaris exhibendi modus eſt, ut hujus in pulverem triti ℥ij. vino aut tenui aut generoſo in vaſe cooperto per duas horas infundantur, ac dein ingruente paroxyſmo, ægroto intra lectum compoſito, liquor cum pulvere propinetur. Hæc potio non rarò acceſſionem imminentem tollit, ſæpe tamen iſtac ſolito more habita, proximè ſuccedentem præcavet: ut cunque ſive prima, ſive ſecunda aut tertia periodo paroxyſmus inhibetur, atque morbus curari viſus ſit, intra viginti aut triginta dies ſæpiſſime redire ſolet, Dein pulvere hoc rurſus exhibito, pro temporis circiter ejuſdem ſpatio: morbi inſultus denuò protelatur, atque hoc ritu novi plures quartana laborantes, toto autumno & hyeme acceſſiones febriles tantum rariores pertuliſſe, hoſtemque ita in prœcinctu detinuiſſe, donec vere ineunte, tempeſtatis anni, & alius pharmaciæ ope, ſanguinis diatheſis in melius alteretur, adeoque affectus iſte ſenſim evaneſceret: qui hac ratione crebras inducias quartanæ procurabant, alacres & vividi ad negotia quævis expediti degebant, cum ſecus enerves & pallidi in languorem & vitioſum corporis habitum redigerentur, vix unus è centum hoc remedium incaſſum tentavit, imò ſi in dimidia aut minore quantitate, ſc. ad ℥i. aut ℥ß. pondus ſumatur, acceſſiones ſæpiſſimè tollit nec tantum in febre quart. verum in aliis intermittentium ſpeciebus cum fructu abhibetur, vulgò præcipitur, ut hujus purgatio lenis præmittatur, at in quibuſdam valde imbecillis & lecto affixis ſine

S 2 previa.

previa pharmac. hic pulv. ſolitariè ſumptus effectus laudabiles procuravit. *Thom. VVillis, cap. 6. De Febr.*

Viſcus oxyacantho innatus pulveriſatus, & vino albo aut *Hiſpanico* infuſus, & duabus ante paroxyſmum horis exhibitus, doſi ſubinde repetita, ſi opus fuerit, febrem quartanam non rarò fugat & perſectè ſanat. *Joh. Raius Catalog. Plantar. Angl.*

SVBSECTIO DECIMA QVARTA.

De Febre quotidiana.

Affinis quidam meus gratis innumeros febricitantes febre quotidiana & tertiana detentos pericarpio ſequenti curavit; quoſdam prima vice, alios ſecunda, pertinaces tertia. Remedium tale eſt. Novem Pentaphylli folia radicitus colligit, poſtea incipiente paroxyſmo, arteriæ brachi dextri tria folia cum ſale, rurſuſque deſuper alia tria folia cum ſalis pugillo in medio foliorum imponit, & ſic mille ad minus febre detentos curavit, multique etiam quartana detenti quatuor folia eodem pacto imponendo curati ſunt. *Petrus Borellus, obſerv. 23. cent. 1.*

Malo non cedente ad Generoſum aliquod auxilium confugiendum eſt hoc, vid.

℞. Lign. guaiac. ʒii. lign. viſc. quern. ʒi. lign. ſaſſa fr. ℈i. infund. omnia horis duodecim in juris pulli gallin. ℔j, deinde bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, ſub finem addendo cichor. beton. & menth. viridis an. folia duo, colaturæ ℥vij. dentur horis quinque ante prandium per dies aliquot continuos. *Ioh. Zecchius, conſult. 22.*

Ad digeſtionem humorum pituitoſorum ordinatum hoc claretum.

℞. Aq. cichor. abſinth. fœnic. an. ℥iii. de cichor. cum rheo ℥iß. ſyrup. de quinque rad. ℥i. de granat. acid. ʒvi. crem. tartar. ʒß. ſpiriti vitriol. gutt. vi. aromatizetur cum ſpec. diarrhod. abbat. ℈ii. cinamom. el. ℈i. M. F. Julepus inſtar clareti, pro tribus vel quatuor doſibus matutinis & veſpertinis, paroxyſmus anticipavit & fuit paulo brevior ex uſu clareti quod continuabat. Sequenti die ex hac potiuncula purgante ter vomuit, & per inferiorem gutturem copiosè evacuavit.

℞. Gummi gutt. gr. viii. tartar. vitriol. gr. vi. ſpirit. vitriol. gr. ii. aqu. cinamom. ℥i. M. F. hauſtulus. Poſtea ſequens expulſivum in acceſſione febri accepit.

℞. Aq. Chard. bened. cent. min. an. ℥i. aq. cinamom. ʒi. ſyrup. de papav. ʒiii. ſal abſinth. gr. viii. pulv. fol. cent. min. ʒß. ſpirit. vitriol. gt. iv. M. diligenter. F. hauſtulus. Paroxyſmus vix tres horas duravit, horum uſu continuato intra paucos dies à febre immunis evaſit. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 2. cap. 4. lib. 1.*

Curatur ferè hæc febris ut tertiana, diuturna & notha; ita tamen ut inter præparantia humores, & obſtructiones aperientia, ſeligantur ea, quæ majorem attenuandi & incidendi vim obtinent, tum etiam in hac febre peculiaris ventriculi ratio habenda eſt, qui plerumque graviter laborat; ideoque roborantibus tam internis quam externis reficiendus eſt. Imprimis autem maximè conducit Cataplaſma ſequens.

℞. Abſinth. & menth. virid. an. ℔j. cruſtæ panis aſſatæ & in aceto roſac. infuſ. ℔ß. pulp. cydonior. vel cydoniati cum melle confecti ℥ii. Maſtich. ℥ß. macis & nuc. moſch. an. ʒij. omnia piſtentur fortiſſimè cum oleo cydoneor. F. Cataplaſma, quod calidè applicetur ventriculo ante paroxyſmum.

Zacutus Luſitanus duo remedia proponit, quibus ſe febre pituitoſas contumaciſſimas expugnaſſe gloriatur, unum eſt decoctum chamæm. in hunc modum compoſitum.

℞. Flor. chamem. p. iii. comar. abſinth. pont. p. ij. coq. in aq. ℔iii. ad mediæ partis conſumptionem, colaturæ adde ſacchar. alb. ℥iv. capiat manè ſingulis ℥v. vel vi.

Alterum eſt decoctum Chinæ & Guaiaci ad 25. dies exhibitum. *Lazarus Riverius, cap. 5 ſect. 2. lib. 17. Prax. Med.*

Duobus ab hinc annis febre quotidiana violenta laborabam, à qua liberatus ſum carpis applicando ſequens.

℞. Salis marini, lupul. anglic. an. Mij. paſsul. corinthiac. ℥iv. probè miſceantur & con-

& contundantur. *D. Robertus Boyle, lib. De utilitate Natural. Philoſoph. cap.* 10. *ſect.* 5. *part.* 2.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Febre Hectica.

FEbris Hectica, id eſt, habitualis vel in habitum converſa febris, eſt calor præter naturam in cordis ſubſtantia ſolidiſque partibus ardens & hærens, eaſque abſumens, arefaciens, & ad extremam macilentiam totum corpus deducens tres ejus conſtituuntur gradus. Primus eſt cùm rorida humiditas abſumitur & exſiccatur: Secundus, cùm carnoſa & adipoſa ſubſtantia depopulatur & perit, in eo eſt evidens corporis extenuatio. Tertius, cùm fibroſa & membranoſa ſubſtantia colliquatur, corpuſque ita marceſcit, ut facies ſuccedat Hippocratica, & oſſa pellibus tantum circumtecta appareant, hic verus eſt marcor & hectica μαρασμώδης nominata, quæ & immedicabilis exiſtit. Cauſæ hecticæ internæ ſunt febres ardentes & diuturnæ, hepatis item, ventriculi, pulmonis, renum aliorumque viſcerum diuturnæ inflammationes & ulcera. Ad externas referuntur quæcunque reliquas febres generare poſſunt, dummodo tales ſint, quæ vel plurimùm humidæ ſubſtantiæ in membris ſolidis abſumere, vel maximum & diuturnum calorem excitare, vel utrumque præſtare aptæ natæ ſunt, ad quam rem imprimis facit ſubjecti ad calorem hunc præternaturalem recipiendum, promptitudo & diſpoſitio, ac continua & vehemens calefaciendi actio. Tales verò ſunt calor Solis aut Ignis, exercitium vehemens, cibi & potus calefacientes, excretiones immodicæ, ut diarrhœa & dyſenteria; animi pathemata vehementiora ac denique inedia. Corporis calidior & ſiccior habitus ad hanc febrem ſuſcipiendam aptior eſt. Incipiens hectica non facilè cognoſcitur, cognita autem facilius curatur. Reliqua genera, difficulter curantur, licet facilè cognoſcantur. Omnium Hecticarum ſigna communia ſunt, calor toto corpore æqualis, ex quo non dolent, nec ſe febricitare intelligunt, debilis primò apparens, ob vaporum paucitatem, poſtea ſi manum diutus admoveas, acerrimus & mordax propter ſubjecti ſiccitatem & ſoliditatem; in arteriis major quàm in reliquis partibus ob cordis communionem; hora una aut altera poſt cibum ſumptum increſcens nec aliter efferveſcens quàm calx viva, ſi aquam aut aliquid aliud tale ſuperinfundas; pulſus parvus, frequens, & celer, urina oleaginoſa cum ſedimento farinaceo.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Febre Hectica.

PRæ cæteris ad lactis aſinini uſum quam primum tanquam ad ſacram anchoram confugiendum. Hoc enim tam generoſum præſidium, ut decet de more adminiſtratum, & febrem hecticam evincere, & corpus univerſum humectare, refrigerare, ſimulque reficere valebit.

Neceſſarium etiam erit ut veſperi duabus horis ante cœnam quotidie ſeſe aquæ dulcis tepidæ balneo paulo minus horæ ſpatio immergat: & ita ſimul lacte & lavacro diebus pluribus continuis utatur, lactis aſinini loco, ſi non illi conveniat, juris pulli gallinacei more noſtro parati ℥vi. vel viij. horis quatuor vel 5. ante prandium non minori fructu ſumere poterit.

♃. Sacchar. roſat. ℥iv. ſacch. viol. ℥ij. carnium teſtudin. nemuralis contuſar. ℥iij. includantur ventri pullæ prius per aliquot dies nutritæ hordeo in lacte excocto, elixetur pulla in ſ. q. aquæ, donec carnes contabuerint; in fine adde fol. lactuc. hyſſop. cichor. an. p. j. rad. farfar. ℥ij. coletur & ut diximus adhibeatur. Ad remittendum immenſum totius corporis morboſum calorem fiat tale unguentum.

♃. Mucilag. ſem. pſyll. ſem. cytoneor. ſem. malv. an. ℥iß. butyri rec. loti. ol. viol. loti, an. ℥i. ceræ alb. q. ſ. F. unguentum, quo tepido cum lactis muliebris modico manè & veſperi ante cibum tota illinatur dorſi ſpina.

Alvus lubrica ſingulis diebus ſervetur clyſteribus citra caliditatem emollientibus cor-

corporis & animi quies omni induſtria quæratur, retineaturque. Somnus pro viribus concilietur, quod ad alimenta ſpectat, ſorbitiones prę cęteris in uſu ſunt habendę: & ex his quæ commodè alant, facilè conficiantur, refrigerandi, humectandique vi prædita ſint, & pauca gignant, excrementa: inter quas primum locum obtinent ptiſana hordeacea cum modico cydonior. ſucco; ova ſorbilia, pulli gallinacei juſcula, in quibus carnes contabuerint: cancrorum fluvialium & teſtudinum nemoralium carnes in lacte bubulo elixæ, & ejus generis aliæ. Vinum prævalidum ſuſpectum habetur, quod & caput feriat, & univerſum corpus, vehementer excalefaciat: pauciferum tamen, probeque dilutum aqua cum mica panis excocta, in virium & ventriculi gratiam tutò concedi poteſt ſemel ſaltim in menſa: in reliquis verò potionibus aqua ex cochlearum & teſtudinum carnibus per alembicum vitrò extracta utiliſſima ſemper erit: inter edulia etiam quæ multum & commodè nutriunt, pedes ſuilli, & vervecis exacte elixi, butyrum & lactaria cum ſaccharo mixta maximè conveniunt. Sed præcæteris tum ad hoc multa alia, tum ad roboranda ſimul præcipua viſcera, confectio hæc noſtra non ignobilem obtinet locum.

℞. Carnium Capi, carn. teſtudin. elix. an. ℥ij. amygdal. dulc. pinearum avellan. an. ℥i. ſem. frigid. min. an. ʒi. margarit. ſantal. alb. rubr. & citrin. an. ʒß. conſerv. borrag. roſar. an. ℥iß. ſacchar. albiſſ. diſſolut. in aq. roſ. & viol. q. ſ. F. decoctio in morſellis in ultima menſa devorandis.

Unum autem alicujus momenti non eſt ſilendum, videlicet ante cibum immediatè jus parvæ pullæ omni pinguedine ſemota ad ℥v. vel hectica laborantibus utiliter propinari, buo ſolidæ partes humectentur. Sic Cœmentarii aqua parietem aſpergunt, priuſquam calcem aut cæmentum admoveant, ut paries tenacius ac firmius incruſtetur. *Ioh. Zecchius*, *conſult.* 28.

Aqua ex ſanguine lactentis vituli vel agni balneo M. præparata mirificè in hoc affectu accommodatur. *Lælius à Fonte*. *conſult.* 126.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Febre Hectica cum initiis tabis in muliere quadam.

Commendata victus ratione humectante & nutriente, ſic præeunte divina benedictione, proceſſum eſt.

℞. Sem. papav. alb. ℥ß. gummi arabic. tragacanth. farin. amyli, an. ʒi. ſem. alth. malv. portul. bombac. an. ℈iv. ſem. 4. frigid. maj. rec. & excortic. an. ʒiij. ciner. cancr. fluviatil. corall. rub. uſt. ſucc. liquir. ſpodii, roſ. rub. an. ℈iv. ſpec. diatragac. frigid. diar. Solom. an. ʒiii. cinnamom. ℈ii. pulm. vulp. præp. ℥i. inciſis & non contuſis ſem. omnibuſque loco calente exſiccatis. M. F. pulvis dividendus in tres partes.

℞. Pulv. præſcript. partem unam, ſacch. roſat. vet. ℥i. pinear. rec. amygd. d. rec. excorticat. an. ʒv. ſacch. penid. ℔i. aq. tuſſilag. veronic. roſ. odor. an. q. ſ. ol. cinnam. gt. vi. F. rotulæ, è quibus diglutiat manè in lecto numero ii. vel iii. elapſaque hora ſumat coch. i. ſequentis miſturæ quæ.

℞. Aq. tuſſilag. ℔iß. ſyrup. jujub. ℔ß. M. Noctu verò in ingreſſu lecti de hocce capiat.

℞. Pulv. præſcripti partem ſecundam, ſyrup. de jujub. de papav. loch. de farfara, an. ℥i. M. F. Elect. cum fol. auri.

℞. Pulv. preſcripti partem tertiam, ſacch. penid. ℥ii. M. ad Scatulam. Familiarem ſibi faciat uſum iſtius pulveris interdiu.

℞. Flor. roſ. ʒiiß. flor. viol. bugl. borrag. & nymphea, an. ʒiß. ſantal. rub. ʒiiß. corall. ʒii. cariophyll. ℈iiß. ſem. citri, ocymi, an. ʒiß. camphorę ℈i. conquaſſatis omnibus. F. Sacculus pyramidalis è ſyndone rubro, iſque interbaſtatus; irroretur ſequenti miſtura.

℞. Aq. roſ. odor. ℔ß. ſpirit. roſ. ʒi. M. tepide iſta irroratus ſacculus admoveatur cordis regioni, hiſce remediis diligenter cùm inſiſteret, rectius habuit, convaluitque. *Ioh. Petrus Lotichius*, *obſerv.* 6. *cap.* 2. *lib.* 1.

SUBSECTIO TERTIA.

De Febre Hectica.

INfanti cuidam trium annor. atrophia & hectica laboranti, cui brachia & pedes flacceſcebant, venter verò tumidus erat, ſequentia conſului. Primò de hoc lacte cancrorum detur infanti manè & veſperi calide cachl. j. vel ij.

℞. Cancror. fluviatil. viv. num. 5. bene lotis & mundatis affunde lactis caprini q. ſ. contunde parumque coq. Poſtea per linteum ſuccus expreſſus edulcoretur ſacchar. card. q. ſ.

Si tuſſicula adſit, ſuccus raparum ſub cineribus coctarum & expreſſarum ſacchar. candilo edulcoratus propinetur. Deinde fiat balneum ex aq. dulci fontana tepida in qua caput, & pedes agni cocti ſint, in eo ponatur infans per horam dimidiam & amplius ſi ferre poſſit, ante ingreſſum aſſumat parum lactis caprini rec. & calidi, vel lactis cancrini ut ſupra. Pro divitioribus parari poteſt balneum è ſolo lacte caprillo vel vaccino, vel dimidiis partibus lactis & aq. dulcis. Tertio quoque die renovetur balneum, & caput & pedes agni tamdiu coquantur: donec caro ab oſſibus ſeparetur. Poſt egreſſum è balneo pectus cum ſpina dorſi hoc linimento calidè inungatur.

℞. Adip. capon. anſer. an. ʒj. ol. viol. ʒij. ol. amygd. d. rec. exp. ʒiiß. mucilag. ſem. pſyll. cum aq. viol. extr. ʒß. cum pauca cera F. linimentum, extra uſum balnei etiam manè & veſperi fieri poteſt hæc inunctio. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv. 3. cap. 2. lib. 1.*

Habui hecticum in curatione diu, qui ſiccatus & tabidus, nec balneo, nec lactis potu, aliiſque innumeris humidis, & reficientibus auxiliis unquam potuit reſtitui, tandem morbi pervicacis pertæſus, ad ranarum uſum acceſſi. Stillatitiam aquam ex illis extractam in balneo Mar. cum ſyr. violaceo permixtam pro potu quotidiano bibendam obtuli: eas elixas cum oleo, ſale, ſaccharo: & ſalſamentis in cœna & prandio deguſtabat, interdiu illi erat pro frequenti uſu jus album, factum ex illarum contuſa carne, cum amygdalis, lacte, butyro, farina hordei, ſaccharo, vitellis ovorum: quæ omnia reſperſa cinnamomo, & roſacea irrorata, ad ignemque percocta, conditum faciunt ſuaviſſimum, quod optimè nutrit, humectat, impinguat, coquitur facilè, citò diſtribuitur: hoc modo gubernatus hic æger, trium menſium ſpatio priſtinam recuperavit ſanitatem. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 36. lib. 3. prax. admirand.*

In hectica ſimplici, quia adjectione & humectatione opus eſt, nec evacuatio ſanguinis, nec aliæ purgationes inſtituendæ; ſed potius cum medicamentis, tum diæta corpus humectandum. Quæ intra corpus aſſumuntur medicamenta imprimis humectare, & ſimul refrigerare debent, qualia ex violis, borragine, bugloſſa, nymphæa, roſis, endivia, cichorio, ſem. quatuor frigidis, amygdalis, papav. parantur. Utilis eſt ſequens miſtura.

℞. Sacch. albiſſ. ℔iß. amyli ſubtiliſſ. pulveriſ. ℥iv. ol. amyd. d. rec. expreſſ. ℥iij. diſſolv. ſacch. ſuper igne cum aq. roſ. vel viol. & cùm inceperit inſpiſſari, adde nunc amylum, nunc oleum amygd. d. & cum ſpatula continuò agitentur, fiatque mixtura.

Ioh. Angelicus hunc ſyrupum commendat & aureum appellat.

℞. Ungul. caballin. umbilic. Veneris capil. ven. lenticul paluſtr. endiv. hepatic. cichor. viol. lactuc. ſem. papav. alb. portulac. ſem. frigid. maj. malv. ficus paſſul. pineas, amygd. ſantal. omnia genera, flor. violar. raſ. ebor. pruna damaſcena, caſſia fiſtul. liquirit. ex quibus ſingulorum q. ſ. coquit in aqu. hord. q. ſ. & cum ſacch. albiſſ. q. ſ. parat ſyrupum quem ægro manè & veſperi propinat.

Inter ea quæ extra corpori applicantur, imprimis laudatur balneum aq. dulcis: quod refrigerat ſimul & humectat, & propterea convenientiſſimum eſt.

Maxima verò curationis, ſpes in diæta conſiſtit, aer ſit mediocriter frigidus: cibus ſit refrigerans, & humectans, facilis coctionis, boni ſucci, paucorum excrementorum, & qui non mox diſcutiatur: tales autem ſunt, ptiſana, vel eius cremor, ova recentia, pulli gallinacei, caro hœdina, piſces optimæ notæ, &c. Cou-

diantur autem lactuca, endivia, ſem. frigid. & papav. Imprimis verò lac convenit, & vix quicquam ad curandam hecticam eo eſt convenientius, quod non ſolum alit, ſed etiam medicamenti rationem habet. Eſt enim frigidum & humidum, facilis concoctionis, optimi nutrimenti, ac ſummam vim habet ſubſtantiam corporis noſtri humectandi & reficiendi. Inter lactis genera, commendatur primo loco humanum, utpote quod noſtræ naturæ ſit familiariſſimum; ſecundo loco conſtituunt Medici lac aſininum, quod tenuis eſt ſubſtantiæ, & facilè in totum corpus diſtribuitur: tertio caprinum, quarto vaccinum: ne in ventriculo lac coaguletur, ei ſaccharum vel ſal admiſcendum eſt. *Daniel Sennertus, cap. 3. lib. 3. De Febribus.*

Matrona nobilis phthiſi correpta non diu poſt in hecticam febrem incidit, cui tandem in fine etiam admixta fuit quartana continua, quarto die magis affligens, ita ut omnino tabida evaſerit. Hanc Medicus optimè tractabat, ad quam & ego poſt aliquot dies, cum diu laboraſſet, accitus fui: Cui varia remedia præſcripſimus, & inter reliqua & hanc pullam, qua Præceptor meus *Benedictus Faventinus* in phthiſi uti ſolebat.

℞. Hord. mund. ℥iv. amyli, gummi tragac. an. ʒii. Infundantur per noctem in aqua ungulæ cabalinæ. Manè ſordities quæ ſupernatat amoveatur, deinde aqua coletur leviter, & craſſiora pullæ inſuantur, & coquatur ad jecta aqua colata & aq. communi, bulliatque ad putrilaginem, donec ab oſſibus caro decidat. Facta forti expreſſione ius reſervetur, de quo capiat ℥iv. Præſcripſimus quoque decoctum ex ungul. caball. ſcabioſ. cap. ven. ceterach. ſcolopendr. viol. pimpinell. beton. flor. cordial. hord. mund. ſem. 4. frigid. mai. jujub. ſebeſt. & ſimilibus; colaturæ addendo ſyrup. convenientes viol. jujub. & fumar. ſimpl. purgavimus cum ʒvi. ceſſ. rec. extract. & diacathol. ʒij. in bolo. Pectus inunximus oleo amygd. d. butyr. rec. loto in aq. ungul. caball. Capiti ad catarrhi ſuſpenſionem ſacculos capitales ex maſtiche, olibano, roſ. ſiccis, beton. maiorana, macere, cariophyllis & ſantalis compoſuimus. Pro phthiſi continuò dedimus conſerv. roſ. & ſacchar. roſ. quibus *Gordonius* dicit *Avicennam* curaſſe mulierem à Medicis deploratam. Præterea uſi ſumus pilulis ſub lingua & pulvere haly. Et quartana illa continua tandem minùs apparebat, licet febris ipſa magis tabida fieret. Et tunc ius hoc reſtaurans præſcriptum eſt.

℞. Caponem mundatum, ut decet, abſciſſis pedibus, capite & collo, in minutas partes conciſum, addendo conſerv. roſ. hujus anni ℥iß. conſerv. borrag. ℥ß. ſacchar. viol. manus ch. cum perlis an. ℥i. cinnamom. el. ℥iß. aq. ungul. caball. ℔ß. vini *Rhenenſ.* opt. ℥iij. Bulliant in balneo M ad horas 10. deinde coletur expreſſione ut f. ius reſtaurans. Poſt menſem tabe confecta, cùm remedia non iuvarent, incidit in alvi profluvium, quod nullo modo reſtringi potuit, & ita paulò poſt mortua eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 12. lib. 4.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Febre Hectica moraſmode.

Victu humectante & reſtaurante uſi ſumus. Hoc inter alia eius reſtaurans præſcripſimus.

℞. Capon. deplumat. minutiſſimè inciſum prius lotum cum vino & aq. roſac. carn. vervecin. non pinguis ex armillo ℔i. ſuccor. trium granator. medii ſaporis, pedes duos ovillos prius coctos (ut melius inſtar gelatinæ adhæreant ob alvi fluorem quem ſemper metuebamus) coq. in poculo ſtricti orificii bene obturato, in balneo M. ut artis eſt per horas ſeptem vel octo, & jus expreſſum ac concretum uſui reſervetur, & ablata pinguedine, quæ ius conſervat; cum opus eſt ſingulis tribus horis capiat tria vel quatuor cochl. ut melius ſapor placeret, adiecimus vini rhenani exiguum, pauco cinnamom. pulveriſato inſperſo, adiecto quoque ſacch. roſat. perlato.

Hoc item reſtaurans denuò à nobis præſcriptum.

℞. Capum deplumatum, purgatum, pedem porcinum, à pilis optime repurgatum, pedes duos ovilos coctos, vini rhenani odoriferi ℔i. manus Ch. perlat. ℥iii. cinnamom. ſelect. ℥ß. coq. in balneo M. ut

artis

artis eſt ad horas octo, & uſui reſervetur. Sapor huius reſtaurantis ei valde arridebat. Poſtea hæc paſta regalis præſcripta eſt.

℞. Pulv. capon. & perdic. an. ℥iii. amygd. d. excortic. aq. calida roſac. ℥iii. pinear. rec. lotarum in aq. roſ. ℥ß. piſtach. ʒii. terantur ultima contritione addendo gummi Arabic. tragacanth. an. ʒß. diarrhod. ab. bat. diatragac. frigid. an. ℈iß. pulv. Haly. diapenid. an. ʒi. conſerv. viol. borrag. an. ℥ß. conſerv. roſ. unius anni ʒii. pulv. cinnam. el. ʒi. manus ch. perlat. ℥iii. adiecta exigua aq. roſac. F. Paſta regalis, foliis auri obducta. Sapor valde placebat. *Petrus Foreſtus, obſerv. 9. lib. 4. De Febr. Hecticis.*

SUBSECTIO OTAUA.

Pro Febre albo in Virgine.

PRæmiſſis lenitivo & venæſectione ita purgetur.

℞. Agar. rhei an. ʒi. ſalis tartar. ʒß. F. infuſio S. A. in decoct. Senæ, q. ſ. ut fiat potio.

Sal tartari preterquam quod obſtructiones aperiat, hoc peculiare habet, quod infuſionibus purgativis additus, vim medicamenti auget. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. conſult. 6.*

SECTIO NONA.

Pro Febre verminoſa cum alvi fluxu.

PUella quædam duodecim annorum febre continua laborabat cum alvi fluxu moleſtiſſimo, quo materias excernebat colore cineritio infectas quales apparere ſolent plerumque in verminoſis affectibus: præſcripti ſunt clyſteres detergentes ex rebus dulcibus parati, tum potus vulgares contra lumbricos, & rhabarbarum pulveratum bis iteratum; ex omnibus tamen his nullum levamen obtinuit, imò febris & alvi fluxus in deterius vergebant, ut iam de ſalute puellæ dubitaretur: tandem ſequentem iulepum ipſi præſcripſi.

℞. Rad. acetoſ. gram. & cichor. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetoſ. portulac. & hyperic, an. Mi. ſcor. & abſint. pont. an. Mß. flor. cordial. p. j. coq. in aq. hord. ad quartaria v. in colat. diſſolv. ſyrup. limon. ℥iv. ſpirit. vitrioli gt. aliquot ad levem aciditatem. F. Julepus pro quatuor doſibus manè & ſerò ſumendis: intra illud biduum quo julepo uſa eſt, febris & alvi fluxus omnino quieverunt, & perfectè curata eſt. Si quis miretur tam levi remedio ſublatum eſſe hunc affectum, ſciat hypericum & ſcordium mirabili efficacia putredini reſiſtere, & lumbricorum generationem prohibere, nedum genitos enecare: & verè teſtari poſſum me hujuſmudi julepis in infinitis penè puerulis lumbricis laborantibus cum fœliciſſimo ſucceſſu uſum eſſe. *Lazarus Riverius, obſ. 16. cent. 1.*

SECTIO DECIMA.

Pro Ficu cancroſo ſeu tumore Scirrhoſo in cancrum degenerante in oculi dextri orbita.

TUmor hic ovo anſerino major erat; extra palpebras prominebat, partemque faciei cooperiebat; eum comitabatur magna oculi & vicinarum partium inflammatio, capitis dolor, & oculi quoque dolor acutiſſimè pungens, acceſſit & febris, ſitis, lipothymia, & vomitus. His ego ſtatim cœpi occurrere; itaque poſt præſcriptam legitimam victus rationem, iuſſi lenientem Clyſterem iniici. Poſtridie purgatum fuit corpus; ſequentibus diebus propinatum fuit iulapium ſequens.

℞. Aq. borrag. acetoſ. & beton. an. ℥ii. ſyrup. de ſucco citror. & granat. an. ℥iß. M. pro tribus doſibus: à purgatione ſecta fuit vena cephalica reſpondens parti affectæ, & miſſus ſanguis ad ℥vi. paucis poſt diebus admovi hirudines venis iugularibus ſub aurem ad idem latus, necnon & ſcapulis cucurbitulas modò cum ſcarificatione. Pedes lavi decocto herbarum calidarum roriſmar. ſalv. maioran. origan. menth. cum ſale: ita mitigata ſunt imminutaque paulatim ſymptomata. Statim etiam partem affectam ablui goſſipio imbuto ſtillatitia hac aqua, quæ multum poteſt adverſus cuiuſcunque partis cancrum.

℞. Rad. ſcropul. mai herb. robert. an. Mii. arnogloſſ. mai. ſolan. bugl. ſylveſtris borrag.

rag. portulac.euphraſ. betonic. an. Mj. ranar. aquatil. album ovor. diu agitator. an. num. 12. ſem. cydon. fœnugræc. aliquantum conquaſſator. an. ℥i. his ſeminibus affunde aquam roſ. & euphraſ.an. ℔i. incidantur omnia & conquaſſentur, & deſtillentur in alembico plumbeo: & quoniam ingens fuit affluxus, præter revulſiones admovi fronti ſequens unguentum ad fluxionem intercipiendam.

℞. Farin. hord. ℥ii. pulv. roſ. rub. myrtill. balauſt. nuc. cupreſſ. & fl. beton. an. ʒii. acaciæ, ʒi. cum oleo roſato, pauca cera & aceto, fiat unguentum. Hoc defenſivum adhibui tribus vel quatuor diebus ad ſiſtendum fluxionis impetum; deinde ſuperſedi, ne plus ſatis refrigeraretur caput: hac methodo ſedavi ad tempus tum capitis tum ulceris dolores acutiſſimos, cęteraque ſymptomata: creſcente nihilhominus in dies tumore hac curatione palliativa ſeu fucata invalida exiſtente, ad reprimēdam morbi vehementiam, & perfectè ſanandum ægrum ſuperat Chirurgica operatio, ut ſimul & ſemel extirpetur quicquid vitioſum eſt in parte affecta, quæ meo judicio omnium minimè periculoſa eſt. Decreta tandem eſt per initam conſultationem plurium Medicorum, mali extirpatio per inciſionem, cui facilè aſſenſit magnanimus æger, ſed prius præſcripta eſt ægro victus ratio congrua ad reparandas vires, præſcriptus eſt etiam potus laxativus: exhibitus etiam bis eſt hic potus cordialis, die operationem præcedente, & ipſo die manè quo inſtituta eſt.

℞. Aq. bugl. viol. roſ. meliſſ. an. ℥i. Syrup. cortic. citri, & de ſucco acetoſ. an. ℥i. Confect. alkerm. ʒi. pulv. diambræ ʒß. M. F. potio pro duabus doſibus: exterius etiam ſuper corde ante & poſt operationem applicitum eſt ſcutum ſequens.

℞. Flor. 3. cordial. an. p. ii. meliſſ. maioran. an. Mß. ſem. & cortic. citri. ſem. ocymi: an. ʒii. pulv. el. diamargar. frigid. el. è gemmis & diamoſch. d. & diambr. an. ʒß. croci ʒi. excipiantur goſſipio, & cum ſyndone rubra, F. ſcutum interpunctum pro regione cordis: ante & diu poſt operationem, unctus eſt ſtomachus hoc unguento.

℞. Cerat. ſtomach. Gal. ʒiii pulv. arom. roſat. ʒi. cariophyll. & nuc. moſch. an. ʒß. ol. nardin. & maſtich. an. ℥ß. F. linimentum pro ſtomacho ante cibum.

His præſcriptis, & præmiſſis ſolemnibus precibus pro felici ſucceſſu, & tribuenda ægro patientia ac viribus ipſemet ſumpto recenti ovo, & cyatho vini, cathedram accommodam ſibi elegit, & ultro ſedit ita ut quam mollis quiſpiam cathedræ alligandus foret, neceſſe duntaxat habuerim adſtantium duobus brachia, tertio caput committere; tum crumena ex utraque parte aperta ad hanc operationem à me inventa, totam excreſcentiam ſive ficum tam altè quantum fieri potuit, verſus nervum opticum apprehendi & incluſi, crumenulamque conſtrinxi, & ſiniſtra mea nonnihil attraxi.

Crumena hæc fit ex corio tenerrimo. Sic apprehenſo & crumena incluſo fungo cępi ſub palpebra ſuperiore ad maiorem oculi canthum, cultello hic figurato (quem ipſe inveneram & nominatim præparatim ad eam operationem) ſeparare coniunctivam, adactoque ferro ad opticum uſque nervum percurri oculi ambitum quæ erant ſeparanda disjungens eodemque inſtrumento opticum ſecui, tum & eum qui ſecundæ conjugationis eſt: & tam dextrè (ſine jactantia ſit dictum) me geſſi, ut vix decem paſſus fierent, dum ficus ille cancroſus totam oculi orbitam implens, & in faciem late prominens, intactis palpebris radicitus erutus ſit, porro etſi adnata tunica, quæ precipue incidenda erat, exquiſitiſſimo ſenſu ſit prædita, non uſque adeo tamen dolorifica fuit operatio, injeci illico copioſe pulverem noſtrum ad ſanguinem ſiſtendum, ſtupis quinetiam albumine ovi madefactis & prædicto pulvere conſperſis oculi capſulam implevi, ita ut vix ℥ij. ſanguinis extillarent; deinde faſcie involuta eſt orbita, & defenſiva ad frontem & collum circumcirca adhibita. Pulvis noſter ſanguinem ſiſtens ita deſcribitur *lib. de Gangrana cap.* 19.

℞ Farin. volatil. ℥vi. ſang. drac. thur. an. ℥j. bol. armen. orient. terr. ſigill. an. ℥ß. gypſi ℥iß. ranarum aquatil. præpar. (mirificè enim & proprietate quadam occulta ſanguinem ſiſtunt) ℥ii. muſci cranii humani ℥i. pil. leporin. minutiſſimè inciſor. ʒii. pulv.

℥ii. pulv. alb. ovor. ſole caniculari exſiccat. ſpumæ maris, ſpongiæ novæ torrefact. an. ℥i. M. F. pulvis ſubtiliſſimus. Ranæ autem ita præparandæ ſunt; accipio ranas aquatiles, ſuſpendo illas in cucurbitam, ita tamen ut fundum non attingant, ne in carbones comburantur, & aqua quæ extillat odorem gravem acquirat, accenſo igne aquam in arena clementer extraho, & ad uſum reſervo, eſt enim pretioſa in ulceribus malignis & cancroſis, item in polypo, ozæna, aliiſque pudendorum & ſedis ulceribus, inflammationem extinguit, & malignitatem corrigit, ignem non extinguo, uſque dum omnino exſiccatæ fuerint ranæ, nec ulla amplius extillet aqua, illam tamen quæ circa finem extillat ſeparatim colligo, odorem enim graviorem habet, & in ulceribus oris & narium minus grata eſt. Ranas ita exſiccatas in catillum fuſorium projicio & in albiſſimos cineres comburo, valent non ſolùm ad ſiſtendum ſanguinem, verùm etiam in omnibus ulceribus & ſordidis & malignis, ſi iis inſpergantur, mundificant, abſtergunt & corrigunt malignitatem. Ipſo operationis die non eſt retectum vulnus metu hæmorrhagiæ, poſtridie tantùm applicatum ex concerptis filamentis digeſtivum ſequens.

♃. Terebinth. lotæ in aq. beton. ℥ii. gummi elemi, ℥ß. diſſolv. in ol. roſ. ℥i. adde vitell. ovor. num. 2. croci ʒß. M. F. digeſtivum. Inſuper admovi emplaſtr. baſilicum, inunxi totum caput & collum ol. myrtill. & roſac. fronti & collo defenſivum applicui, ſex diebus continuavi digeſtivo adhibui mundificativum ſequens.

♃. Terebinth. lotæ in aq. beton. ℥ii. gummi elemi in ol. roſac. diſſol. ℥ß. rad. ariſtol. rot. irid. flor. an. ʒii. cum melle roſac. F. mundificativum, tum applicui emplaſtrum de betonic. eoque ipſo incarnavi vulnus, cicatricem induxi pulvere ſicco ex ceruſſa, lithargyro, C. C. uſto, alumine & radice irid. ſuper inducto emplaſtro diapalma, victus rationem æger adeò accuratè & lubens obſervavit, ut ſupra decimum quartum diem vino ſibi temperarit, contentus ptiſana, cui adjectum erat paucum coriandrum præparatum, atque ſic adductis tandem concinnè palpebris à ficu cancroſo ejuſque omnibus ſymptomatis vir genere & virtute imprimis verò pietate Nobiliſſimus perſanatus eſt. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 1. cent. 1.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Fiſſuris & Rimis in volis manuum ex Lue Venerea.

POſt univerſales purgationes, & univerſalem curationem factam per lignum, ut ſequenti unguento uteretur conſului.

♃. Ol. Tart. vitr. an. ℥i. Tart. vitr. alumin. an ℈i, axung. porcin. rec. ℥iv. ſucci limon. ℥i. probè commiſtis. F. linimentum: deinde hoc quod fortius eſt utatur.

♃. Unguenti enulati ℥iii. argenti vivi ℥i. ſublimati ʒi. M. ungatur manus. *Petrus Foreſtus, obſerv. 26. lib. 32. De Lue Venerea.*

SECTIO DUODECIMA.

De Fiſtula.

FIſtula eſt ulcus ſinuoſum, anguſtum, calloſum, & aliquatenus indolens: ut plurimùm ex abſceſſibus parùm dextrè curatis oritur. Fit in omni ferè corporis parte: plures ſunt ejus differentiæ, aliæ profundæ ſunt, aliæ intra carnem deſinunt, aliæ ad os aut cartilaginem penetrant, aliæ ad nervos, aliæ ad venas & arterias perveniunt, aliæ præterea ſimplices ſunt, aliæ verò ab uno ore incipientes duplices tripliceſve.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fiſtula in dorſo à Scapula ad lumbos pertingente.

PUrgato corpore potionem hanc vulnerariam præſcripſi.

♃. Rad. conſol. mai. ʒii. rad. biſtort. ariſtol. rot. dictamn. alb. an. ʒiß. herb. pyrolæ ʒiii. conſolid. Saracen. ʒii. fol. alchimill. agrimon. equiſet. beton. flor. hyperic. roſ. rub. an. ʒi. ſem. hyperic. perfoliat. an. ʒii. ocul. cancr. ʒii. F. omnium pulvis: cujus

ius ſumatur tertia pars & coq. in menſuris quatuor vini albi, & menſura una aq. plantag. coletur & ſervetur ad uſum, addendo Sacchari quartar. i.aq.cinnam. ℥i.bibat de eo manè jejunus cyathum unum, & ſub veſperam horis duabus ante cœnam tantundem, ita continuando donec reliquæ pulveris partes conſumptæ fuerint. Interea dum hoc decoct. utitur, injectionem ſequentem per Syringam in ulcus in dies infundat.

℞. Succ. apii officin. ſucc. plantag. & agrimon. an. ℥ii. ſucc. tabacc. ℥iß. mell. roſ. ℥iii. vini rub. ℥i. diſſolv. calcanth. alb. aluminis, tartari, an. ʒii. vel plus, dum ſordidum adhuc eſt ulcus, ærugin. æris, auripigmenti, an. ʒß. F. injectio. Cum ſupra & infra pateret ulcus, ut ſiccaretur, fumus per canales infundibuli in humilius ulcus fuit intromiſſus, tam diu donec per ſuperius ulceris foramen prodiret, ſicque interiores omnes cavitates pervaſiſſet.

℞. Maſtich. thuris an. ℥ß. myrrh. ʒii. benjoin. ſtorac. an. ʒiii. ſarcocoll. pic. reſin. pini, gummi elemi, an. ʒi. F. Pulvis carbonibus inſpergendus pro fumo. Poſtquam curam hanc per injectionem & ſuffumigationem aliquot ſeptimanis continuaſſet, integrè ſanatus fuit. *Felix Platerus obſerv. lib.* 2. *pag.* 568.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fiſtula inferioris maxillæ à dentis dolore.

INſtituta optima victus ratione, ſequentem exhibui potiunculam.

℞. Pulv. paſſavant. ʒi. detur cum decocto beton. ſalv. roriſmar. & majoran. Poſtridie venam in cubito incidi: deinde materiam in capite ſequenti decocto præparavi, & leniter purgavi.

℞. Fol. & flor. beton. ſcabioſ. veronic. cuſcut. agrimon. an. Mi. ſummitat. roriſmar. major. flor. ſalv. & prim. veris, an. Mß. ſem. aniſ. & fœnic. an. ʒii. liquirit. ℥i. coq. in aq. ad conſumptionem tertiæ partis huius colaturæ per triduum in aurora calidè ad ℥iv. melle deſpumato dulcoratæ exhibui. Poſtea.

℞. Eiuſdem decocti colaturæ ℔ii. fol. ſen. ℥ii. agar. rec. troch. rhei el. an. ʒii. maneant in infuſione horas duodecim, deinde iterum leniter calefacta, fortiter exprimantur, expreſſione adde Syrup. beton. & roſat. ſolut. comp. cum rheo, agar. & ſena an. ℥i. M. potio pro quatuor matutinis, tandem ſumpſit ſequentes pilulas.

℞. Maſſ. pil. aurear. & aggregativ. an. ℈iß. troch. alhand. & diagrid. an. gr. iv. cum ſyrup. de ſtœchad. F. pilul. quinque, quæ diluculo ſumantur.

Præparato ſatis corpore, radices dentis in alveolo à barbitonſore relicti effodi, calloſitatem verò fiſtulæ unguento quodam cauſtico abſumpſi, & ulcus unguento de ſucco apii mundificavi, tandemque cicatricem emplaſtro diacalciteos, & pulv. aluminis uſti induxi, ſicque curationem ſpatio triginta dierum fœliciter abſolvi. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 32. *cent.* 3.

Quia pulvis paſſavanti excellens eſt; nec omnibus notus, ejus deſcriptionem hic annectere placet.

℞. Fol. ſen. mundat. ʒiii. turbith. gummoſ. ʒii. rhei el. ʒi. liquirit. ſem. aniſſ. fœnic. an. ʒß. ſpic. indic. gr. viii. F. omnium pulvis tenuiſſimus, detur à ℈ii. ad. ℈iv. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 80. *cent.* 2.

Iohan. Schroderus lib. 2. *Pharmacop. Med. Chymic. cap.* 77. pulverem paſſavanticum in ſequentem modum deſcribit.

℞. Flor. borrag. viol. an. ℈ii. zinzib. ſpic. nard. an. ʒi. liquirit. ſem. aniſ. an. ʒii. diagrid. ʒiii. rhei el. ʒv. turbith. gumm. ℥i. ſen. ℥ii. M. F. Pulvis. Purgat omnes humores noxios, maximè bilem.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fiſtula.

STudioſus quidam octodecim annorum in pectore diu habebat Fiſtulam, ex qua effluebat multum aquoſum pus. Hæc à me curata ſic fuit, manè & veſperi poſtquam exivit omne pus, inieci per Syringam oleum heraclinum, ac poſtea foramini fiſtulæ turundam majorem impoſui, ut maneret aperta, atque tali proceſſu quo-

quotidie penitus conſanauit. *Martinus Rulandus, curat. 39. cent. 9.*

Domina quædam juvencula fiſtuloſis ulceribus pluribus locis prorumpentibus multùm debilitata, poſt expertiſſimorum Chirurgorum irritos planè conatus, & cùm ab omnibus pro deplorata haberetur, tandem brevi temporis ſpatio ſequentis remedii uſu integre curata eſt.

℞. Abſinth. & menth. an. Mi. millepedum bene contuſor. (demptis prius capitibus) 300. Sacculo omnia includantur, qui ſuſpendatur in cereviſ. tenuis pintis viii. peracta fermentatione, capiat hauſtum de ea bis tervo in die, plurimùm præſtant millepedes in fiſtulis & mammillis exulceratis modò non ſint cancroſæ. *D. Robertus Boyle, lib. De Vtilit. Natur. Philoſoph. part. 2. ſect. 5. cap. 5.*

Quidam habens fiſtulam longo tempore in pectore, non reperiens apud Medicos remedium, uſus conſilio cujuſdam peregrini, accepit quolibet die cum oleribus, carnibus & ovis de herba dicta *Cauda equina*, & brevi curatus eſt. Quædam mulier habens fiſtulam in manu quotidie apponebat ſuccum chelidoniæ, & herbam tritam ſuper fiſtulam bis in die ponebat, & brevi curata fuit. Quædam domina curabat omnes plagas hoc modo. Succum pentaphylli bis in die ſuperponebat, deinde ipſam herbam tritam, & ſic brevi tempore curabat omnia vulnera & inciſiones in quacunque parte corporis etiam cum fractura oſſis. *Arnoldus Villanovanus, lib. 3. cap. 21.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Fiſtula Lachrymali.

Vide ſupra *libro primo, ſectione octava. De Ægilope.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fiſtula Lachrymali.

Honeſta quædam & pia matrona triginta circiter annos nata, humidiſſimo cerebro prædita, cum inflammatione oculorum ſæpiſſimè, dolore verò capitis continuò vexaretur, tandem quoque Fiſtula lachrymalis in dextri oculi cantho exorta eſt; ea cùm ad annos circiter duos ęgram excruciaſſet, tandem me in conſilium vocavit, purgato corpore, reliquiſque univerſalibus adhibitis, & collyrio appropiato quotidie in oculum inſtillato, Setaceum nuchæ quoque adhibui, hinc dolor capitis non diu poſt ex toto remiſit, fiſtula intra menſes quatuor pleniſſimè ſanata fuit, laboraverat autem (quod annotatione dignum eſt) matrona illa per annos aliquot menſtruis albis, quamobrem nunquam utero geſtaverat, adhibito vero Setaceo, paulatim remiſit fluxus, ac paulò poſt concepit, ac filiam peperit. *Guillelmus Fabritius Hildanus, obſerv. 19. cent. 4.*

Ante omnia inſtituenda eſt optima victus ratio. Secundò, purgandum eſt corpus, ſecundùm humoris prædominantis naturam. Tertiò, caput corroborandum; idque medicamentis tam per os ſumptis, quam exterius admotis. Convenit decoctum igni guaiaci, ſaſſaphras, radic. chinæ, & ſarſæparill. addita betonica, ſalvia, roſmarino, majoran. & primula veris. Conveniunt quoque conſerv. betonic. roriſmarin. ſalv. majoran. primulæ veris, pœoniæ, Conſ. alkerm. cortices citri, ſpecies dianthos, aromat. roſmar. & hujuſmodi. Capiti inſpergatur pulvis benjoin. ſtyrac. calamit. maſtich. thuris ſuccini albi, granorum kermes, rad. irid. florent. flor. betonic. anthos, majoran. & roſar. rubr. ex quibus pileolus ſive cucupha parari quoque poterit. Quartò, materia quæ ad oculum fluit, ad alia loca trahenda eſt, in quem, finem cucurbitulæ ſcapulis frequenter appoſitæ conveniunt, uti quoque veſicatoria poſt aures. Omnium verò præſtantiſſimum eſt Setaceum, materiam enim ad oculos fluentem, potenter ad ſe trahit & evacuat, caput ab omnibus excrementitis humoribus expurgat, & egregiè corroborat. Quid plura? tanti eſt momenti, ut inveteratam fiſtulam lachrymalem ſine hoc præſidio vix curari poſſe, in aliquibus obſervaverim: amovet etiam cauſa antecedentem mali. Purgato itaque corpore, applicandum eſt Setaceum, nec quicquam circa fiſtulam tentandum; niſi Setaceum prius ad tempus aliquod fluxerit, materiamq;

ad

ad fiſtulam decumbentem ad ſe traxerit, poſtea dilatanda eſt fiſtula turundis ex radic. gentianæ, aut ſpongiis præparatis, quo facto, pulvis præcipitatus quam diligentiſſime præparatus, inſpergendus, aut filamentis imponendus eſt ulceri, quod emplaſtro ex ſolo gummi elemi, in alutam aut telam extenſo, obtegendum. Ego fortiori pulvere iſto non utor, ne os, ſi forſan adhuc ſanum fuerit, à ſuo perioſtio detegatur. Sæpiſſimè enim fiſtulas lachrymales, etiam inveteras, ſanavi, in quibus caries in oſſe reperta non fuit: quapropter feſtinandum non eſt, ſed ſenſim procedendum, inſperſo pulvere prædicto bis, vel ſemel in die, prout ulcus fuerit humidum; ut plurimùm tamen dum pulvere iſto utor ſemel tantum in die ulcus deligare ſoleo. Stylo ab initio cariem oſſis curioſè perquirere non eſt neceſſe: Si enim os carioſum fuerit, pulvis iſte carnem, quia mollis & flaccida eſt, abſumet: Sin ſanum fuerit os, ſanum illud relinquet pulvis, & ulcus non ſolùm mundificabit, ſed & ad cicatricem perducet: habet enim diverſas haſce facultates pulvis iſte, ut ego ſæpius obſervavi. Si os carioſum inveneris, quantum fieri poteſt detergendum eſt, poſtea euphorbium in ſubtiliſſimum pulverem redactum copioſè inſperge. Nihil enim in oſſibus carioſis, imò & in fiſtula lachrymali euphorbio eſt præſtantius. Aliqui cariem oſſis fiſtulæ lachrymalis cauterio actuali corrigunt, quod non improbo, mihi tamen, laus ſit Deo, præcedens methodus cum euphorbio, ſemper tam fœliciter ſucceſſit, ut cauterio actuali nunquam uſus fuerim. Satis mundificato ulcere, & prædicto pulvere præcipitato ferè carne repleto, balſamum tolutanum filamentis applicare poterit; cicatricem enim planam & pulchram facit. Per totum autem tempus curationis, ſequens collyrium oculo bis aut ter in die inſtillandum, & linteum reduplicatum, & collyrio madefactum, applicare convenit, ſintque omnia faſcia diligenter ligata, ut oculi motus quoad fieri poteſt, impediatur. Motus enim humores attrahit, & conſolidationem impedit. Collyrium tale eſt.

℞. Aq. roſar. plantag. an. ʒiß. aq. euphraſ. & valerian. an. ℥i. ſem. cydon. contuſ. ℈i. M. maneantque in infuſione horas ſex vel octo, colaturæ adde tutiæ præp. plumbi ſquammoſ. diligenter præpar. C. C. uſti præp. an. ʒi. camphoræ ℈i. M. omnia diligenter in mortario fiatque collyrium quod tepide applicetur. *Guil. Fabricius Hildanus, obſerv. 3. cent. 6.*

Puer quidam tredecim annorum, ab annis quatuor fiſtula lachrymali ex ſiniſtra parte, quæ pro deplorata habebatur laboravit: non enim os ſolummodo carioſum, verùm etiam glandula ita eroſa erat, ut quotieſcunque puer ploraret, lachrymæ per ipſam fiſtulam copioſè extillarent. Eſt præterea puer adeo moroſus & impatiens, ut cauterium actuale, quod ſummum optimumque cenſetur eſſe remedium fiſtularum lachrymalium, nunquam ipſi applicare potuiſſemus; quapropter de aliis remediis nobis cogitandum fuit: itaque inſtituta optima victus ratione, corpus ſecundùm humoris prædominantis naturam, & ægri tollerantiam expurgavimus: deinde ſetaceum nuchæ applicuimus; poſt dies aliquot optimè fluente ſetaceo, manum fiſtulæ adhibuimus hoc modo. Primò, quia anguſtiſſima, nonnihil de cauſtico meo, quod abſque dolore erodit, applicuimus. Poſt caſum eſcharæ fiſtulam unguento eſcharotico, & ſpongiis præparatis, uſque ad ipſum os dilatavimus: tandem euphorbium per ſe fiſtulæ inſperſimus, & quidem in copia; deinde emplaſtrum ex ſolo gummi elemi applicuimus, his ea qua fieri potuit diligentia per ſeptimanas aliquot adhibitis remediis, ſquammula oſſis ſeſe obtulit, & extracta eſt: & poſtquam per paucos dies ſemiguttulam balſami tolutani, ſemel in die cum filamentis ulceri impoſuiſſemus, brevi pleniſſimè conſolidata fuit fiſtula, quæ huc uſque clauſa eſt, oculo & viſu planè illæſis. Setaceum quoque non diu poſt conſolidatam fiſtulam cicatrice obduximus. *Guil. Fabribritius Hildanus, obſerv. 22. cent. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fiſtula Lachrymali.

VIrgo quædam Nobilis ex ægilope fiſtulam lachrymalem contraxit, in

maio-

ıajore oculi angulo, oſſe illic vitiato, & pu- e continuò ex eo angulo fluente, cum mul- s lachrymis: fruſtra per anni ſpatium à *udæo* & Chirurgis afflicta, & per diætam xtenuata, tandem ad me deducta eſt. Pur- ;avi eam primum pilulis capitalibus ex co- hiis & aggregat. Poſtea applicui ſex cu- urbitulas collo utrinque ſine ſectione per iduum, tertio die cum ſcarificatione.

Injectione dein hac uſus ſum.

℞. Lixivii ℔iß. aceti roſ. rub. balauſt. an. ℥ß. gallar. ℥i. fol. rutæ. Mß. decoq. pro ab- utione & infectione cum Syringa, in fiſtu- am oculi anguli.

Poſtquam aliquoties uſa fuiſſet, ſemper oortio illius in nares deſcendebat, tandem portio oſſis maxillæ ſuperioris, in oculi an- gulo ad nares, cum magna parte carnis pu- tridæ fetidiſſimè per naſum in palatum eru- pit, quo facto, nulum pus nec lachrymè am- plius ex oculi ſede efluxerunt, ſed omnia per naſi amplitudinem in palatum deciderunt. Dein unguentum hoc immittebat in ulcus.

℞. Aloes, thuris, ſarcocoll. ſang. drac. an. ʒi. antimon. crudi, plumbi uſti, & lo- ti, tutiæ, lapid. hæmatit. an. ʒij. balauſt. ariſtol. rot. an. ʒiß. alumin. ʒij ærugin. æris ℈i. pulveriſentur ſubtiliſſime, exci- piantur melle & terebinthina. Fiat un- guentum.

Perſiſtebat in uſu unguenti & lixivii, biſque in die Chirurgus meo juſſu admi- niſtrabat. poſt dies aliquot applicui cau- terium in nucha, & exempta eſchara aper- tum retinui.

Dedi quoque Potionem hanc pro quin- que doſibus.

℞. Fol. tanaceti caul. rub. agrimon. fili- cis maj. filipendulæ, pimpinell. ceterach. an. Mj. fol. myrthi Mß. rad. liquirit. ℥i ci- cer. rub. pij. F. decoctio ad ℔ß. addendo ſac- char. q. ſ. pro quinque doſibus. Purgavi denuò pilulis. Incipiebat ſanari ulcus, ſed intrinſecus tunica ſuccinctum, metuens autem ne apertus maneret ſinus, cauterii portiunculam intruſi, quod mirè urebat, ſed illicò remittebat. Poſtea ad carnem ge- nerandam hoc Scarcotico ſum uſus.

℞. Ariſtol. rot. rad. ireos, cortic. thu- ris, an. ʒiß. maſtich. myrrhæ, ſarcocoll. aloes, lap. claminaris, an. ʒi. mellis q. ſ. F. unguentum.

Integrè ſanata, ita ut tantum parva fovea illic citra incommodum, aciculæ capitis inſtar remaneret, formam tamen minimè defigurans. Poſt octodecim an- nos ad me ſcripſit, cùm eſſet Abbatiſſa facta, & catarrho laboraſſet, metuens ne recidivam pateretur, ſed nihil ſubſe- cutum. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag.* 385.

SECTIO XIV.

De Fluore albo.

FLuor albus (Græcè ῥοῦς γυναικεῖος di- ctus) humoris excrementitii tota na- tura è ſanguine alieni, totius vel partis alicujus vitio collecti, inordinata ex ute- ro excretio qui excernitur humor, mo- dò liquidus eſt & albicans lactis ſero aut ptiſanæ cremori perſimilis, modò citri- nus, aut pallidus, modò ſubviridis, & adeo acris & adurens, ut quaſcunque partes attigerit, erodat aut leviter exulce- ret, atque is rurſum modò graveolens eſt, modo etiam nullo odore moleſtus. Virgi- nes raro hoc malum infeſtat, frequentius adultiores, nonnunquam & gravidas, in quibuſdam quotidie, in aliis poſt menſium purgationes nonnullis evenit inter duas purgationes tantum. Cauſa autem quæ corruptum iſtum humorem aſſiduò gignit, aliàs in utero, aliàs in corpore toto, vel aliqua parte conſiſtit; neque enim ſem- per hic culpandus eſt uterus, ſi labefactata ſint mulierum viſcera ſi nimirum refrige- ratæ ſint, aut ferventiora, aut obſtructa, aut ſchirroſa, cruditates: malum habi- tum, humores corruptos, acres & ſero- ſos ſubminiſtrant, qui ſæpe naturę robo- re in uterum feruntur, & per illum ef- fluunt: atque hæc fluoris uterini cauſa ad- modum frequens eſt, altera cauſa ex utero rarius contingit, eaque vel intemperies eſt, fereque frigida, vel imbecillitas ab uteri geſtatione, à partu & abortu, contuſio- ne, aut ab alia cauſarum externarum vi contracta, vel eroſio, vel exulcerato ex in- flammatione aut ex abſceſſu derelicta, his quippe cauſis oblæſus uterus, proprium alimentum malè conficit, & excrementa plurima congerit, quæ foras elabuntur & ex-

excidunt. Cauſæ externæ ſunt, aer frigidus & humidus, mœror, vita ſedentaria & otioſa, hinc eſt quod ruſticæ mulieris raro hoc morbo tenentur. Alimentorum etiam humidorum & frigidorum nimius eſus, ſed præ cæteris frequentes cruditates, duæ ut ait *Avic.* ſunt omnium morborum mater. Vidit *Fernelius* puellam octavo ætatis anno hoc malo obſeſſam. Differt hic fluor à Gonorrhæa; quod hæc in minore quantitate excernatur, albidior ſit & craſſior, & longioribus intervallis effluat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fluore albo.

PVrgato decenter corpore, manè & veſperi ante paſtum per decem dies utatur hoc balneo.

♃. Fol. Lauri, origan. calamenth. puleg. menthaſtr. Sabin. an. Miij. artemiſſ. meliſſ. nepit. beton. majoran. an. M iv. rad. rub. tinct. cyperi, an. ℥iij. rad. ruſci, aſparag. an. ℥ij. ſpic. nard. (exſiccat enim humiditatem) junci odori, an. ℥i. ſem. rutæ, dauci, aniſ. fœnic. ſeſel. an. ʒß. rad. valerian. ℥ii. coquantur in aq. pro balneo. Si valde fluant humiditates albæ, ne concitatior fiat fluxus, ſtyptica magis addantur. Si adhuc fluor non vincatur, ſemel in hebdomada accipiat has pilulas.

♃. Pil. maſtich. agar. troch. an. ʒii. cortic. myrobal. cheb. ℈ii. excipiantur melle roſ. ex ʒi. F. pil. vi dentur iv. pro vice. Succini farina cum ovo forbili detur. Hæc ſunt quæ ad album fluorem proſunt, præcipuè hic pulvis, quo multæ matronæ Nobiles poſt univerſalia remedia ſanatæ ſunt.

♃. Faucium Lucii piſcis, capitis caponis in furno exſiccati an. ℥ß. oſſium dactylorum ʒij. coriandr. præpar. ſem. aniſ. torrefact. an. ʒi. rad. nymph. ʒß. ſacch. roſ. ℥iij. datur ʒi. cum vino rubro. *Petrus Foreſtus, obſerv. 13. lib. 28. De morbis Mulierum.*

Ad evocanda ab utero ad alias partes recrementa, tria valde profutura præſidia occurrunt, diureticorum uſus, repetita ex rhabarbaro purgatio, & ligni guaiac. decoctum, quod ita fit.

♃. Ligni guajac. ℥i. rad. ſaſſaphras ʒii. ſantal. omnium ʒi. infund. in aq. chalybeat. ℔iii. horis 12. deinde: bulliant ad conſumptionem tertiæ partis: ſub finem ebullitionis adde fol. plantag. menth. matricar. artemiſ. fœnicul. capill. ven. an. p. i. ſumac. rad. petroſel. an. ʒi. colati ℥vii. vel VIII. exhibe in aurora, & ſudor molliuſculè provocetur, idque viginti ſaltem diebus continuis præſtandum: quo tempore cauterium cruris dextri parti interiori affixum, non poſſum non ſummoperè laudare. *Iohan. Zecchius conſult. 35.*

Hujus mali maxima habenda eſt ratio, cum mulieres quas exercet, ſteriles ut plurimum reddere ſoleat, vel etiam gravidis abortum parere remediis uſitatis peractis, ſi vitium adhuc pertinaciter perſiſtat, Electuario mihi hoc in caſu ſæpe fœlici cum ſucceſſu uſurpato utatur.

♃. Gummi Arabic. tragacanth. corall. utriuſque, an. ʒii. ciner. putamin. ovor C. C. ſem. aneth. ſuccin. an. ℈iv. mellis roſat. q. ſ. F. Electuarium: cujus ℥ß. horis duabus ante cœnam devoranda exhibeatur; ſuperbibendo aq. plantag. ℥iv. vini ſubrubr. ℥ij. *Ioh. Zecchius, conſult. 97.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fluore albo.

PRo revulſione laudo vomitum cum diaſaro *Fernelii* ad ℥ß. detur ex aqua mulſa, vel

♃. Rad. aſari ʒi. detur cum oxymel.

Pro derivatione materiæ per alvum conveniens eſt medicamentum jalapa, in hunc modum.

♃. Ialap. pulv. ʒß. cinamom. pulv. ℈ß. M. & cum jure pulli. F. potio. Deinde pro præparandis humoribus ſumat ſingulo quoque manè tria cochlear. oxymel. per v. aut VI. dies: deinde ſumat ʒß. hydragog. min. *Fernel.* vel in bolo cum ſacch. vel cum pauco vino: his ad exſiccandum corpus & roborandum ventriculum, decoctum Salſæparill. cum pauco ligno guajac. confectum ſumat per 15. aut 20. dies, & procuret ſudorem ſemel in die, ut materia revelletur

latur ad cutem; id quod *Galenus* procurabat facere in uxore *Boethi*, *lib. De Præcognitione*, fricando corpus melle cocto, & etiam linteis primo lenibus, poſtea aſperioribus: derivatur quoque materia ad urinam, quod fecit *Galenus* ex decocto rad. aſari & apii: venter quoque ſi tumet & madet, arena calida exſiccari debet: id quod *Gal.* in uxore *Boethi* fecit, victus denique ſit exſiccans, & quàm minimum bibat. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 1.*conſult.* 4.

Nonnunquam evenit mulieribus pituitoſum profluvium, cum pituitæ per aliàs partes denegatur exitus, hæc per dorſum ad uterum defluit. Siccabimus illam pituitam decocto guajaci & ſyrupo *Montagnane* Nam fotu & ſuffumigiis curationem recipiunt inquit *Hippocr. De morbi mulierum*, *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 56. *ſect.* 5.

℞. Fimi aſinini M. iv. macerentur aq. roſac. magna rejiciatur, & cum ſacch. F. Syrupus: cujus in hoc affectu admirabilis vis eſt. Paretur etiam Syrupus ex ſucco urticæ mollis. Pro ſuffitu plurimum valet raſura ebor. carbonibus injecta, commendatur hoc facilè parato. Accipitur ebur tenuiſſimè in lapide prophyrio pulveriſatum, & propinatur ex aqua chalybeata. *Guil. Ballonius*, *comment. ad Hiſt.* 2. *lib.* 2. *conſil.*

Nos ſæpius hoc remedio hunc morbum ſanavimus, nempe nucis pineæ decocto cum ligni viſci quercini portione in potu adminiſtrato: mirabilem remedium eſt huic morbo, ſicuti nos pluries obſervavimus. *Dominicus Panarolus*, *obſerv.* 48. *Pentecoſt.* 2.

Fluore albo, mulier quædam mediæ ætatis laborans diuturno & copioſo ſic curata eſt

℞. Pilul. aſſajaret & fœtid. an. ℈i. cum ſucco artemiſ. F. pil. v.

℞. Pulv. aromat. roſat. ʒi. raſ. ebor & C. C. an. ℈i. cortic. citri ſic. diamargar. calid. an. ʒß. galang. cyper an. ℈i. ciner. ſpong. combuſt. & lotæ aq. pecul. roſac. ʒß. ſacch. ℥i. F. pulvis. Capiat. cochl. i. mane ante ingreſſum balnei. Balneum tale ordinavi.

℞. Rad. biſtort. lapath an. ℔i. gallar. malicorii. an. Mii. flor. chamæm. melil. roſ. rub. fol. abſinth. an. Mi. aluminis ℥ii. ſal. ℥i. tartar. p. i. F. decoctio pro inceſſione in balneo. Utatur in dies hora una in hypocauſto calido & ſic fuit pulchrè ſanata. *Felix Platerus*, *obſerv. lib* 3. *pagin.* 781.

His peſſis ſæpe uſus ſum in fluore uterino ad expurgationem illuviei.

℞. Fell. vaccæ ℥i. rad. aſar. agar. cinnam. an. ʒi. ſucc. mercurial. ʒi. coq. cum melle pauco reliquiſque permiſtis. F. inſtar unguentum ad ſacculos implendos. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 3. *pag.* 782.

Menſes albi præmiſſis univerſalibus, quibuſdam appropriatis emendantur, qualia ſunt apud obſtetricem gallicam, pag. 83. ſem. citruli, ſi ſingulis diebus numero 12. deglutiantur, ſuperbibito hauſtu lactis. vel.

℞. Camphor. ℈ß. ſcobis ebor. ℈ii. aq. roſ. nymphæ, an. ℥iß. M. & repetatur ſæpius pro doſi. *VVolfgangus Hœferus*, *cap.* 1. *lib.* 7. *Hercul. med.*

Mulier quæ integro biennio fluxu albo laboraverat, accepit nucem moſchatam, ejuſque aſſatæ & diverſæ partem ß. manè, alteram ß. veſperi adſumpſit; ſicque continuando ſanata eſt. Hoc ipſo remedio utebatur quoque *Tho. Eraſtus* in ſiſtendis menſibus nimiis & fluore albo. Ceu ſingulari experimento. *Hieron. Reuſnerus*, *obſerv.* 101.

Quædam jam aliquot annis fluxu albo conflictata hac ratione convaluit, accipiebat cineres ſarmentorum vitium, & aquæ injiciens pedes fomentabat veſperi immediate antequam cubitum iret, primoque die deglutiebat grana juniperi tria, altero 5. tertio 7. ſemenque præterea urticæ adſumebat. *Idem obſerv.* 103.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fluore albo.

MUlier quædam quadragenaria diuturno fluore albo laborans, poſt multa remedia fruſtra tentata, ptiſana laxante per menſem integrum ſingulis diebus uſurpata, protinus liberata eſt.

Priſanæ compoſitio talis fuit.

℞. Sem. mundat. ʒi. ſem coriandr. præp. liquirit. raſ. an. ʒiß. aq. fontis in qua tama-

rind. ℨiij. ligni lentiſcini ℨi. bullierint, cyathum unum infundantur frigide per noctem, & colaturam capiat manè duabus horis ante paſtum. *Lazarus Riverius, obſerv.* 81. *cent.* 3.

Mulier quædam à ſeptem menſibus fluxu muliebri ſeroſo laborabat, quam curavi intra quinque ſeptimanas exhibendo ſingulis octo diebus gr. VIII. reſin. jalapæ: educta ſcilicet ſeroſa illuvie, à qua pendebat affectus. Deinde recidivæ occaſio ſublata eſt uſu ſequentis opiatæ.

℞. Conſ. roſ. antiq. ℥ii. conſ. abſinth. ℥i. pulv. elect. triaſant. & aromat. roſat. an. ℨi. corall. rub. præp. ℨß. theriac. vet. ℨii. cum ſyrup. de roſis ſiccis fiat opiata: de qua ſumebat ad magnitudinem avellanæ ſingulis diebus hora ſomni per longum tempus. *Simeon, Jacoz. obſerv.* 8.

Hic Syrupus bonus eſt & utilis in hoc affectu.

℞. Flor. Artemiſ. matricar. meliſſ. betonic. ſalv. origan. eupator. aſari, an. Mii. cumini, aniſ. ammeos: ſem. rutę, carvi, an. Mi. enulę ſiccę M. IV. cal. aromat. galang. zedoar. cinamom. an. Mß. biſtort. gall. moſch. doronic. viol. citrinar. an. ℨii. liquirit. ℥ß. buliant. omnia in ℔XII. uſque ad medietatis conſumptionem. Deinde cum forti expreſſione colentur, colaturæ addatur aceti ℔ß. ſacch. ℔XV. coquantur ad debitam conſiſtentiam ut F. Syrupus: cuius dentur manè ℥ii. cum aq. abſinth. beton. & meliſſ. an. ℥i. & tardetur cibus poſt ipſum horis quatuor. *Barthol. Montagnana conſil.* 214.

Puella quædam octodecim annorum fluore albo diu laborans poſt multa & varia remedia quibus per annum integrum uſa eſt, hoc uno ſanata eſt. Sorbebat jejuno ſtomacho ovi vitellum recentem aq. roaſcea exceptum, & intra quindecim dies ſana evaſit: cæterum album ovi prædicta aq. roſac. concuſſum, & jejuno ſtomacho ebibitum non ſolum ad album fluorem facere, ſed gonorrhæam ſanare ſatis ſumus experti. *Amatus Luſitanus, curat.* 12. *cent.* 4.

Lamii flores albi ad fluorem album abſumendum fœminarum experimento celebrantur. Paraturque à nonnullis in eum uſum ex floribus iſtis cum ſaccharo conſerva: quam ſingulis aliquot diebus ſumendam præcipiunt. *Ioh. Bauhinus. Hiſt. Plantarum lib.* 28. *cap.* 119.

Flores lamii albi ad fluorem album ſpecificè celebrantur. *Ioh. Rarius Catal. Plantar. Angliæ.*

SECTIO DECIMA QUINTA,

Pro Fluxu poſt Abortum.

NOſtrę mulierculę in fluxu poſt abortum hoc pro arcano habent, carnem fumo induratam ad minus vetuſtate annum excedentem, quam minutiſſimè conciſam in patella terrea ſupra ignem torrent & exſiccat, ut in pulverem redigatur, dant cum vino rubro ſtyptico: feruntque hoc remedio deploratas mulieres ex fluxu enormi poſt abortum reſtitui. Vulgares mulierculæ experimentum aliud habent ad hoc ſanguinis profluvium & nimiam evacuationem in puerperis, nempe nucem juglandem exſiccatam in pulverem redigunt, & tribus vicibus cum cerevifia aut vino rubro exhibent. Quo remedio fluxum enormem reſtringunt: hoc modo Matrona *Rotallera* Nobilis in *Hagacomitis* dicitur curata.

Hic etiam Pulvis belle profuit.

℞. Margarit. non perforat. ſpodii. an. ℨiß. coriandr. præp. C. C. uſt. an. ℨii. cortic. median. caſtan. ℨiij. ſem. roſ. ℨii. lapid. hæmatit. pilor. lepor. combuſt. an. ℨi. ſacch. roſ. ad pondus omnium: cinamom. quantum placet pro ſapore. Sumatur in die cochlear unum. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.* 16. *lib.* 28. *De Mulierum morbis.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Fluxu Hepatico.

OMnium primo dedimus infuſum rhe. myrobalan. citrin. & chebul. Poſtea hoc decoctum propinavimus.

℞. Marrhub. abſint. rom. flor. roſ. rub. menth. ſicc. & rubr. an. Mi. ſem. ſanguinar. plantag. coriandr. præp. an. ℥. myrobal. citrin. ℥ß. rhab. el. ℨiß. ſchananth. ℈ß. rad. cichor. apii, petroſel. an. ℥ß.

an. ℥ß. cal. aromat. inciſ. ſanar. rubr. an. ʒi. coq. Calyb. ad ℔i. in colat. adde ſyrup. de menth. de cichor. cum rheo an. ℥ß. M. pro quatuor doſibus.

Deinde dedi ſemel ʒß. rhei pulv. in modum pilul. cum ſyrup. de roſis ſiccis: poſtmodum imperavi, ut bis in die ex hoc condito ſumeret magnitudinem caſtaneæ.

♃. Conſ. roſ. antiq. ℥ii. ſpec. aromat. roſat. ſine moſcho ℈iß. myrobal. citrin. parum aſſat. & pulv. maſtich. an. ℈i. cum ſyrup. myrtino. F. conditum. Cùm fluxus nondum ceſſaret, & jam ultra quatuor menſes duraſſet, & valde æger debilitaretur, ſequens apozema præſcriptum eſt.

♃. Marrub. abſint. rom. menth. ſic. flor. roſ. rub. an. Mi. ſem. myrtil. plantag. an. ʒiß. cinamom. el. ſantal. rubr. cal. arom. an. ʒi. coq. in vino rubro ſtyptico, aq. equiſet. & meliſſ. ad ℔ii. colat. adde ſyrup. de menth. myrtill. cotoneor. an. ℥ii. M. ſumebat. bis in die: quia circa ſtomachum dolebat, ceratum ſtomachicum appoſui, & hepatis regionem inunxi unguento ſantalino & ol. abſinth. Poſtea cùm neque his adhuc fluxus remitteretur, omni mane per tres dies hunc pulverem dedimus cum ovo ſorbili, qui multum juvabat.

♃. Sem. plantag. nucis moſch. maſtich. pulv. C. C. uſt. an. ℈ß. cinam. el gr. v. F. pulvis ſubtiliſſimus. Sed cum fluxus in totum non ceſſaret, myrobal. cheb. parum roſtos, cum rheo toſto ad ℈iiß. cum aq. plantag. & ſyrup. de roſ. rub. ſicc. propinavi, & omni mane capiebat ad magnitudinem caſtaneæ ex elect. ſequenti.

♃. Conſ. roſ. antiq. diacydon ſine ſpeciebus, an. ℥ß. nuc. moſch. maſtich. an. ℈i. troch. de Carabe, de ſpodio, an. ℈ß. C. C. uſti, pulv. flor. roſ. cortic. granat. balauſt. an. ℈ß. Corall. rubr. gr. iii. ſeric. combuſt. gr. ii. cum ſyrup. myrtill. ment. an. q. ſ. F. moderate liquidum, cujus uſu fluxus cœpit ceſſare. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 21. *lib.* 22. *De Profluviis alvi.*

Ad hepar roborandum eiuſque intemperiem corrigendam paretur julepus in hunc modum.

♃. Rad. cichor. gram. acetoſ. an. ℥i. fol. endiv. agrimon. cichor. plantag. cuſcut. an. M. i. abſint. pont. Mß. ſantal. rub. ʒiß. raſ. ebor. & ſpondii, an. ℈iii. coriandr. præp. ʒi. roſ. rub. p. i. coq. ad ℔iß. in colat. diſſolv. ſyrup. cydonior. de aceto ſimpl. an. ℥ii. F. julep. pro quatuor doſibus ſerò & manè ſumendis. Vel.

♃. Aq. plantag. ℥iv. Syrup. de roſ. rub. ſicc. ℥i. ſpir. vitrioli q. ſ. ad grat. acid. F. Iulep. frequenter iterandus.

Fit ſyrupus præſtantiſſimus ex tinctura roſar. facta in aq. roſ. & cum ſacch. roſat redacta in ſyrupum.

Vtilis etiam opiata ſequens.

♃. Conſ. rad. cichor. ℥i. conſ. roſ. vet. ℥ß. pulp. paſſul. corinth. ʒvi. croci martis ʒi. corall. præp. raſ. ebor. & C. C. an. ℈i. cum ſyrup. de roſ. ſicc. F. opiata, addendo ſpir. vitriol. ℈ß. de qua capiat magnitudinem caſtaneæ tribus horis ante paſtum. Poteſt etiam addi hepar lupi præparatum; quod ab authoribus commendatur tanquam ſpecificum.

Paſſulæ majores vel corinthiacæ, quia hepati amicæ, in hoc affectu commendantur, ideo magna copia cum ſeminibus ſunt comedendæ.

Syrup. corall. ad hepar roborandum & fluxum cohibendum præſtantiſſimus eſt; at longe præſtantius illius tinctura.

Succus urticæ per ſe ad ℥ii. vel cum aqua & aceto exhibitus manè per triduum fluxum ſiſtit, & ſanguinem corruptum purificat. *Lazarus Riverius, prax. Med. lib.* 10. *cap.* 8.

SECTIO XVII.

Pro Fluxu Narium vehementi in Febre continua.

CUm mihi nihil ad manum eſſet, & ſubita reſtrictione opus eſſet (plus enim quatuor libris ſanguinis ex naribus fluxerant & vires valdè proſtratæ fuerant,) accepti atramentum quod ibi in promptu erat cum aceto roſac. & cum fuligine fumarii ſimul mixta cum lana ſuccida involvens, naribus indebam: quo remedio fluxus ſanguinis narium ceſſavit: interim & aq. plantag. frigidiſſima teſticulos fovebam, & ſanguinis reſtrictus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 32. *lib.* 7. *De Symptomatis Febrium.*

SECTIO XVIII.

De Fœtu Mortuo.

SÆpe extinguitur in utero Fœtus. Extinctionis cauſæ ſunt Plurimæ: alimenti nimirum defectus vel parvitas, vel etiam copia à qua ſuffocatur: caſus item, ictus, ſaltus, tuſſis, ſternutatio, quibus ſolvuntur acetabula, per quæ fœtui alimentum ſuppeditatur: animi etiam pathemata, medicamenta fœtum enecantia, morbus acutus, & longus, partus denique difficultas. Fœtus mortui ſigna ſunt, defectus motus infantis, refrigeratio imi ventris, ichores ab utero fluentes, facies pallida. anhelitus fœtidus, mammarum extenuatio, ventris concidentia & mollities, quod decumbente in latus matre, in id devolvatur ac decidat fœtus, magiſque etiam gravitet: quandoque etiam ſuperveniunt animi deliquia, capitis dolores & convulſiones: quamprimum expellendus eſt fœtus, aliàs præſentiſſimum exitium prægnanti inferet.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fœtu mortuo ejiciendo.

DEdi tredecim guttas ex oleo heracleo bibendas, & ſimul umbilico, mejunente, impoſui gt. xv. de eodem oleo. Hoc facto adjuvante Deo opt. max. intra dimidiam horam peperit facilè, & fœtum ejecit dudum mortuum, & ipſa incolumis evaſit. *Martinus Rulandus, cur.* 57. *cent.* 3.

℞. Myrrh. el. ℥i. ſem. nigell. lupin. rad. rub. tinct. an. ʒß. croci, aloes, borac. an. ℈i. cum ſyrup. artemiſ. fiat pilul. maſta, doſis ʒß. harum uſu menſes promoti ſunt.

Poſtea Peſſarium ſubdere tale juſſi.

℞. Agar. ℥ii. rad. aſar. ℥i. myrrh. ℥ii. ſucc. merculiar. ℥iß. mell. ℥iß. dequoq. ſuccus cum melle ad ſpiſſitudinem convenientem, pulvereſque permiſceantur. Sacculuſque pro peſſario impleatur, quod cùm unam noctem ſaltem retinuiſſet, mox chorda umbilicalis propendere cœpit. *Felix Platerus, obſerv. libr.* 1. *pag.* 227.

℞. Cinamom. el. myrrh. an. ʒß. ariſtol. long. (ea enim partum magis rotunda adjuvat) ʒi. pulv. diambr. & diamargarit frigid. an. ʒß. fiat omnium pulvis; cujus detur ʒi. vel ℈iß. ex aq. decoctionis hyſſop. & phaſeolorum, mirè namque partum facilitat. Quod ad topica remedia attinet, nullo magis quàm oleo calente ſecundum Deum levata uxor mea fuit. In hunc modum adhibito.

℞. Rad. alth. fol. malv. hyſſop. calamenth. artemiſ. cum floribus ſuis, q. ſ. coquantur in olei. q. ſ. Deinde in veſicas ſuillas oleum illud calens infundibulo injiciatur, tumentibus modicè veſicis ſuillis, atque muliebricis locis admotis, confeſtim paupercula ægra levamen ſentire ſe affirmavit, graveque pondus ad pudendi oſtium deſcendere, quod paulò etiam poſt obſtetricis ope foras prodiit; erat autem mola ſemiputris cum fœtu illi alligato. *Franciſcus Valeriola obſerv.* 1. *lib.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fœtu mortuo excludendo.

INſtituta per aliquot dies victus ratione optimè nutriente & confortante, ad fœtus mortui excluſionem ſequenti methodo progreſſus ſum. Primum conſtituto die inſeſſionem adhibui ex malv. alth. puleg. hyſſop. menth. mentaſtro, artemiſ. melil. ſerpill. origan thymo, rad. alth. malv. lil. alb. ariſtol. rut. ſem. carvi, cumini, fœnic. bacc. juniper. flor. chamæm. & cent. min. Sacculis incluſis, & in aq. decoctis, quibus ſaccullis poſtea ſubinde quoque loca muliebria foveri juſſi; ſubſequente inunctione emolliente. Tandem etiam Cataplaſma ex decocto colocynthid. ſucco rutæ & myrrha, cum farina ordei concinnatum umbilico impoſui, & intra corpus pulverem ex ſuccini albiſſ. ℈i. unicornu veri ℈ß. ol. ſuccini, gt. iv. ex brodio caponis exhibui: ſicque poſt decem horas, obſtetrice ſuo quoque officio probè fungente, enixa eſt fœtu maſculum perfectum, ſed nigra putrilagine obductum. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 37. *lib.* 5.

Mulier quædam, cui à perverſo marito violenta manu ſuper umbilicum vehemens

illa.

illatus eſt ictus, poſt quem exanimis immobilem fœtum perſenſit, pluribus celebratis remediis, hoc ſolo unguento poſito ſuper ventrem & in perinæo, fœtum excluſit.

℞. Medull. cococynthid. ſucc. colocynthid. virid. an. ℥i. ſucc. rutæ ℥iß. euphorb. ℥ii. unguent. artanit. ℥iii. myrrh. ʒvi. ol. de caſtor. ol. rutac. an. ℥i. coq. ad ſucci conſumptionem, & fiat unguentum. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 162. *lib.* 2 *Prax admirand.*

℞. Troch. de myrrh. ℈iß. borac. gr. xv. F. pulvis exhib. cum aq. artemiſ. ℥ii. puleg. ℥ß. hoc ſolo liberata eſt mulier quædam. *Auguſtin. Thonnerus, obſer.* 1. *De Fœtu excludend.*

Tonſoris mei uxor obſtetricis incuria agrippam peperit, relicto in matrice integerrimo puelli capite: adveniens ego poſt 17. horas, per os, teſtium equi præparator. boracis, an. ʒi. cruci ℈i. cum aq. lil. alb. propino. Mirum dictu viſuque. Patiens humi ſuper pulvinaria jacens quadrante poſt horæ, ſternutatorio ex peto naribus admoto, ita ſe concuſſit, caputque relictum tanto impetu ejecit, ut illud per cubiculum ad octodecim pedes ſpheræ inſtar ligneæ ſe rotaverit. Secretum de equinis teſtibus, communicavit mihi *anno* 1600. *Patavii Horatius Augenius* cùm illum in praxi comitaret. *Geſnerus* etiam hoc tanquam myſterium habendum ſcribit in epiſt. ad *Gaſſerum*. Illa ſupervixit, & ter poſt, ut decies ante, ſed eadem fortuna peperit. *Henricus ab Heers, obſerv.* 14.

Stercus equinum in vino expreſſum, & percolatum ſubito Fœtum & Secundinam expellit. *Iohannes Hartmanus. Practic. Chimiatr. pag.* 299.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fœtu roborando, ne in partu moriatur.

MUlier quædam ter peperit maturum partum. Labores patiebatur conſuetos ante partum, quemadmodum aliæ fœminæ, ſine majori moleſtia, ita ut neque partus admodum difficilis, aut laborioſus eſſet, In ipſis partus doloribus fœtus in utero movebatur ſufficienter, attamen ſtatim poſt excluſionem mortus inveniebatur; idque ter hactenus contigit. Quæritur cauſa & medela; cùm nulla cauſa in hiſtoria referatur, difficile eſt eam conjectura aſſequi. Vt tamen ſententiam noſtram proferamus, dicimus hos caſus accidere, vel ob fœtus debilitatem, vel ob conſtrictionem uteri aut cervicis ejuſdem tempore partus. Remedia igitur ad duo erunt dirigenda; imbecillitatem ſcilicet fœtus corrigendam, & uteri conſtrictionem nimiam impediendam. Ratione prioris conjuges ante conceptionem debent uti victu euchymo & laudabili, ut ſemen purum & omni labe vacuum generetur: tum mater toto graviditatis tempore eodem victu uti debet, ut ſanguinem laudabilem fœtui ſuppeditet. Præterea bis in ſeptimana pulvere ſequenti utatur.

℞. Gran. kermes, raſ. ebor. corall. præp. & margar. præp. an. ʒi. maſtich. ʒß. manus ch. perl. ʒii. M. f. pulvis. Doſis ʒi. in ovo ſorbili aut juſculo. Alternis vicibus, loco pulveris, utatur opiata ſequenti.

℞. Conſerv. roſ. ℥ii. cort. citr. cond. ℥i. myrobal. cond. & nuc. moſch. cond. an. ℥ß. corall. præp. & margar. præp. an. ʒi. raſ. ebor. ʒß. f. opiata cum ſyrup. condit. citri, de qua capiat magnitudinem caſtaneæ ſemel aut bis in ſeptimana loco pulveris.

Si utcumque tandem faſtidiat, utatur tabellis ſequentibus guſtui gratiſſimis.

℞. Confect. alkerm. ʒiii. Ambr. griſ. ℈i. Sacchar. in aq. namphæ & roſ. diſſoluti ℥iv. f. tabellæ: quibus etiam omni hora uti poterit per ſupradictorum uſum.

Dum ingredietur nonum menſem, ſequentia applicentur ventri manè per dimidiæ horæ ſpatium.

℞, Vini generoſ. ℔iii. Calefiat, & in eo diſſolv. ol. nuc. moſch. ℥ß. pulv. cariophyll. & granor. chermes an. ʒiii. M. & ſpongia hoc liquore imbuta umbilico applicetur calide bis in ſeptimana.

℞. Nuc. moſch. macis, cariophyll. & cinamon. an. part. æq. Excipiantur melle calido ad formam linimenti, & extendantur ſuper cruſtam panis aſſatam, & umbilico applicentur manè ſingulis diebus vacuis ab uſu fomenti.

℞. Aq. nymphæ & roſ.an. ℥iii. aq. cinamom. ℥i. M. capiat cochl. unum ſingulis diebus manè per totum noni menſis decurſum.

Tempore partus exhibeatur cum ſingulis juſculis ʒß. confect. alker. & hora una poſt juſculum quodvis exhibeatur aquæ cinnam. cochl. unum. Umbilico applicetur frequenter fruſtum ſemiaſſæ carnis calidum, & pulver. cinnam. nuc. moſ. & cariophyll. conſperſum.

Ratione conſtrictionis uteri, aut cervicis illius, ſi mulier non ſit gravida extra hyemem, utatur frequenter ſemicupio ex decocto emollientium parato. in graviditate à principio noni menſis ad diem partus illinantur cervix uteri perinæum ol. ſem. lini ſine igne extracto. Actum *Monſpelii* anno 1635. *Lazarus Riverius*, *obſerv. 7. cent. 2.*

SECTIO DECIMA NONA.

De Fractura.

FRactura (Græcè κάταγμα ab ἄγνυω & ἄγνυμι frango) continuitatis oſſium eſt ſolutio à violentia quadam extrinſecus irruente accidens. Cauſæ internæ nullæ ſunt, externę vero ea omnia quę contundere vel dividere oſſa poſſunt. Facit etiam ad faciliorem oſſium fracturam eorundem conſtitutio fragilis, ſive ea ſit naturalis, ſive à carie luem veneream ſubſequente acquiratur. Fracturarum plurics ſunt differentiæ alia eſt per tranſverſum, ita ut nullo pacto extrema cohæreant, & hæc καυληδὸν, à fracti caulis ſimilitudine appellatur. Dicitur etiam ῥαφανηδὸν, à ſimilitudine fractæ radiculę & cucumeris. Alia eſt quæ σύντριμμα, *i. e.* comminutio dicitur, quando os in plures partes conteritur, quæ & καρυηδὸν, *i. e.* nucatim à quibuſdam vocatur, quod ſit facta in modum contuſarum nucis teſtarum; alia rurſus eſt ſecundum longitudinem, quę Fiſſura nuncupatur. *Galeno* verò σχιδακηδὸν *i. e.* aſſeris modo. Alia demum eſt magna, alia parva, alia ſimplex, alia multiplex, alia eſt ſola, alia eſt cum carnis contuſione, & vulnere: à parte denique affecta variæ petuntur differentiæ, ut alia eſt fractura cranii, alia humeri, alia brachii, &c.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fractura Brachii in Sene decrepito.

CUrationem hoc modo inſtitui, clementer expurgato corpore, illam victus rationem quæ multum nutrit (omiſſis tamen cibis viſcoſis, qui mihi in fracturis mirum in modum ſuſpecti) ſanguinemque optimum procreat calidum nativum; & humidùm radicale inſtaurat, præſcripſi. Singulis quoque diebus jejuno ſtomacho, ad ʒiii. ſequentis Pulveris ex juſculo carnis recentis exhibui.

℞. Lapidis oſteocoll. diligenter præpar. ℥i. cinnam. el. ʒiii. ſacch. ℥ii. M. F. pulvis tenuiſſimus, brachium uſque ad ſcapulam ſequenti linimento quotidie bis inunxi.

℞. Ol. lumbric. ℥ii. ol. gran. junip. ℥ii. Succi lumbric. ℥i. M. F. linimentum. ſed ante omnia primo oſſa in locum ſuum, ea qui fieri potuit diligentia, repoſui, poſt inunctionem ſequens applicui Emplaſtrum.

℞. Empl. Vigonis ad fractur. ℥ii. empl. oxycroc. ℥ß. lapid. oſteocoll. præpar. ℥iß, lumbric. præpar. & in ſubtiliſſimum pulverem redactor. ℥i. cum q. ſ. ol. lumbric. F. Emplaſtr. fracturum de tertio in tertium, aut de quarto in quartum diem ſolvi, & medicamenta renovavi. Reliquum vero brachium quotidie ſemel aut bis, ut dictum eſt, ad ſcapulam & nucham uſque inunxi: hiſce adhibitis remediis, callus intra paucos dies, uſque adeo procreatus fuit; ut colliſio oſſium non amplius perciperetur, & brachium intra quatuor ſeptimanas reſtitutum fuerit: & ſic natura in hoc decrepito veluti aſſopita expergefacta, & calor nativus ferè extinctus in iſta parte, iterum beneficio prædictorum medicamentorum accenſus fuerit: quantum valeat in fracturis oſſium oſtocolla ſeu lapis oſſifragus non rarò expertus ſum: reperitur in campo quodam arenoſo prope *Darmſtadium*. Eligitur qui ſub terra abſconditus, extra terram prominens eſt invalidus nulliuſque momenti. *Guil. Fabrit. Hildanus*, *obſ. 90. cent. 3.*

Lapis oſteocolla, qui & Sabuloſus dicitur, ſingulari quadam virtute, & proprietate

tate occulta generandi callum præditus eſt: idque ego cùm in aliis tum præcipue in quadragenario quodam obſervavi, is quum utraque focilia ad malleolum ſibi transverſim confregiſſet me advocandum juſſit. Oſſa in ſitum naturalem repoſita, ſingulis matutinis horis jejuno ſtomacho ʒi. hujus lapidis in marmore cum aq. rad. ſymphit. prep. exhibui primis diebus cum ptiſana, aut juſculo carnis recentis, poſtmodum verò cùm vino: iis quæ fracturæ applicui eundem lapidem pulveriſatum & preparatum admiſcui inde factum eſt, ut ſpatio triginta dierum pleniſſimè reſtituta ſit tibia ita ut ſine adminiculo incedere potuerit *Guil. Fabrit. Hildanus, obſ. 90. cent. 1.*

Lapis hic cautè & in ſenibus tantùm aut extenuatis, & quibus languet calidum nativum adhibendus eſt, ne aliàs callus ſuperfluus generetur multo labore diminuendus. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 91. cent. 1.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fracturis.

EGo jam à multis annis magno cum ſucceſſu ſequenti utor emplaſtro infracturis.

℞. Empl. Slotani ℥vi. ceræ nov. ℥ij. coloph. gummi elemi pinguiſſimi an. ℥i. diſſolv. lento igne. Poſtea inſperge ſequentes pulveres, rad. conſolid. maj. balauſt. nuc. cupreſſ. roſ. an. ʒi. maſtich. thuris, an. ʒii. M. addendo ol. roſac. q. ſ. ut F. ceratum. In adultis & extenuatis ad ℥i. hujus emplaſtri tantundem oſteocollæ præp. admiſceo. Singulis quoque diebus manè tribus ante paſtum horis, de eodem lapide cum juſculo carnis vel vino albo exhibeo: multum enim curationem lapis ille accelerat. In juvenibus verò, & qui optima corporis ſanitate fruuntur, lapis ille ſive per os datus, ſive exterius adhibitus minimè convenit: non autem ſtatim ab initio, neque primis diebus applicandum eſt prædictum emplaſtr. multo minus oxycroceum, ne affluxus humorum ad partem læſam ſequatur: ab initio itaque poſtquam os fractum in ſitum ſuum repoſitum eſt, ſequens applico Cataplaſma:

℞. Rad. conſolid. maj. torment. biſtort. an. ℥ß. boli alb. ℥i. balauſt. ʒi. nuc. cupreſſ. gallar. roſ. rubr. an. ʒii. F. omnium pulvis tenuiſſ. cui admiſce farinæ hordei ℥vi. hujus pulveris accipe quantum opus eſt pro membri fracti magnitudine, ex quo cum poſca formetur cataplaſma in mortario vel alio vaſe ſine calore ignis, addendo vitellum ovi cum albumine, parumque olei roſac. applicetur membro fracto & renovetur ab initio tertio vel ad ſummum quarto quoque die, donec Symptomata non amplius ſint metuenda. Tunc Emplaſtr. Vigonis, vel meum applicari poterit, & de ſexto vel decimo in decimum diem reiterari. *Guil. Fabritius Hildanus, Ciſta militar.* claſſe 15.

Emplaſtri palmei ſive *Slotani* qui primus ejus author, hæc eſt deſcriptio.

℞. Adipis porcin. rec. & fragrantis, minii, an. ℥xii. chalcitid. uſt. ſed non ad rubedinem, aluminis uſti, an. ℥ii. adipis cervini ℥iv. maſtich. thuris in tenuiſſ. pulver. redacti, an. ℥ii. fiat emplaſtr. S. A. agitando bacilis ſaliceis & ſucculentis. *Guil. Fabrit. Hildanus*, in conſilio. *De conſerv. valetudine*, in Epiſtola ad *Croquerum*.

Curationes illas oſſium confractorum per lapidem, quem *Eraſtus* fabuloſum vocat, quis non pene fabulas eſſe judicet? Multo etiam magis, unguentum illud, quo telorum inunctione, vulnerati ſanantur, ridiculum videatur: & tamen fide digni amici noſtri utrumque ſanctè affirmant. Sunt alia ſexcenta, quæ fidem omnem ſuperant, non tamen ideo falſa ſunt: quare vehementer in iis ἐπέχω & ubi ratio repugnat, experientiæ, cum admiratione ſubſcribo *Andreas Dudithius, epiſt. 5. lib. 6. & epiſt. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fractura humeri.

OSſe per Chirurgum repoſito, emplaſtrum hoc adhibitum eſt.

℞. Farin. Fabar. farin. ciceris, hordei, farin. volatil. molendini, an. ℥ß. maſtic. tragacant. gummi Arab. mumiæ, bol.

bol. armen. myrtil. pulveriſ. an.ʒiii. album ovor. v. conquaſſata in vino ſtyptico nigro: ſucci plantag. aut vini ſtyptici q.ſ. ad incorporandum. F. Emplaſtrum. Hoc conſtringit, repercutit, roborat, & firmat. Diende ſtupas longas, latas, aqua prius balneatas & expreſſas toti brachio circumvoluebat, & faſcia latitudine quatuor digitorum, aut quandoque duabus præparatis alligentur dicta, adjectis ferulis quatuor aut ſex, interim facta reſtauratione, etiam pannus lineus infuſus in ol. roſ. prius apponatur. Deinde reliqua jam dicta, ut emplaſtr. ſtupæ & ferulæ in injectis faſciis ut moris eſt: non ſolvebatur ad quinque dies. Interim brachium inungebat, nec non & ſpaculam & loca vicina aliquo defenſivo: & ſanguis detractus eſt ex brachio oppoſito: atque ita Chirurgo procedente, ut in reliquis fracturis hic tandem curatus eſt. *Petrus Foreſtus obſerv.* 8. *lib.* 8. *Obſerv. Chirurg.*

In principio fracturæ dislocationis & torſionis juxta *Ioh. de Vigo* hoc medicamentum apponi poteſt.

℞. Album. ovor numero iii. ol. roſac. omphac. ol. roſ. compl. an. ʒx. ol. myrtill. ʒiß. farin. volat. farin. hord. an. ʒvi. bol. armen. ſubtiliſſ. triti, ſang. drac. an. ʒiii. M. F. Emplaſtr. Eſt mirabile primis diebus. Tranſacto autem nono aut decimo die; nullo contradicente ſymptomate, ut eſt dolor, apoſtema, pruritus, tunc ſupra fracturam & dislocationem utiliſſimum eſt hoc infraſcriptum apponere.

℞. Albumin. ovor. numero iv. ol. myrtin. ol. roſ. an. ℥ii. terebinth. claræ ℥iß. myrrh. aloes, an. ʒii. ſang. drac. bol. armen. an. ʒß. farin. violatil. ℥iii. M. & utere, in fractura & dislocatione eſt ſingulare remedium. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 3. *lib.* 8. *Obſerv. Chirurg.*

Ubi callus juſtæ magnitudinis generatus fuerit, medicamentis roborantibus confirmandus eſt. Ideo tale Emplaſtrum imponendum eſt.

℞. Ol. roſac. ℥ij. ceræ ℥iiiß. reſinæ pulveriſ. ℥iij. colophon. maſtich. thuris an. ℥ß. nuc. cupreſſ. rad. erythrodan. *i. e.* rubiæ tinctor. an. ʒi. croci ʒß. M. F. ceratum quod ſupre linteum vel alutam extendatur, & applicetur. *Daniel Sennertus, pra. ctic. lib.* 5. *part.* 5. *cap.* 1.

SECTIO VIGESIMA.

Pro Fuci Vulnere.

CUm die quodam apud amicos commoraret, unus ex iis in ſuperiore labro à fuco vulneratur, ſtatim intumuit vulnus, cum maximo patientis dolore: ſine mora, muſcas contritas appoſui, quo brevi dolor ſedatus eſt, tumorque evanuit. *Iul. Cæſar. Baricellus.* Hortul. geniali.

SECTIO XXI.

Pro Fungorum veneno.

PRinceps quædam magni nominis, cùm quodam die in prandio fungos comediſſet, ſub veſperam dolore torminibuſque maximis ventris, nec non cardialgia correpta fuit; mox quoque vomitus & fluxus ventris ſupervenerunt. Primò excrementa & fungos excrevit, mox quoque mucum qui inteſtinis adhæret, ſanguinemque dejecit; leipothymiæ frequentes & virium proſtratio aderant, & ita quidem, ut excrementa involuntariè ſimul & ſudores frigidi profluerent. Medici etſi ſummam adhiberent diligentiam, morbus tamen medicamenta præcellere, eaque reſpuere videbatur: totam itaque noctem veluti in agone contrivit. Sequenti die, cùm princeps (quem peregrè abſentem illicò acciverant) adveniſſet, protinus ad gr. 40. lapid. bezoar. or. in pollinem redacti ex vino albo propinavit, poſt ſemihoram ſudor calidus & univerſalis ſupervenit, & intellectus rediit, mox ſomnum quoque repetiit, cujus beneficio vomitus ſimul & fluxus ſanguinolentus ceſſarunt, & intra paucos dies integram valetudinem recuperavit. *Guil. Fabrit. Hildanus. obſerv.* 34. *cent.* 4.

Plurimos *Romæ* fungorum eſus interfecit: huic veneno remedium optimum propoſuimus toties quoties opus fuit, ſemper cum victoria; videlicet oxymel cum theriaca: duplici modo Fungi noxii ſunt, aut

aut ob pravam qualitatem quam habent à ſua natura, aut ob lentorem & craſſitiem, ſeu viſcoſitatem quandam, qua mediante maximopere lædunt: viſcoſitas inciſione, & prava qualitas indigit alexipharmaco: adminiſtrando theriacam cum oxymel. tam ſimplici quàm ſcyllitico, his indicationibus ſatisfacimus, ut pluries experimento comprobavimus. Nullus enim hoc remedio ſumpto interiit, ſed omnes, placente Deo, convaluerunt. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 45. *Pentecoſt.* 3.

Galenus in tali caſu utitur ſtercore gallinaceo, 10. Simpl. cap. 10. ſic ſcribens. „ Porrò cùm conſpexiſſem illum in *Myſia* „ Medicum gallinaceo utentem ſtercore „ in iis, qui ab eſu fungorum ſuffocaban„ tur, & ipſe quoque ſum uſus in quibuſ„ dam urbem inhabitantibus, qui & ipſi „ fungos eſitarunt; ipſum videlicet ad læ„ vorem contritum tribus quatuorve oxy„ crati aut oxymelitis inſpergens cyathis, „ & palam adjuti ſunt, idque celeriter. „ Nam qui præfocabantur, paulò poſt vo„ mebant pituitoſum humorem omnino „ craſſiſſimum, & exinde planè libera„ ti ſunt ſymptomate. Eſt autem hoc „ ſtercus columbino minùs calidum. *Pe„ trus Foreſtus, obſervatio* 116. *Schol.* „ *lib.* 10.

SECTIO XII.

De Furunculo.

FUrunculus Δοθιὴν Græcis appellatus, tuberculum eſt acutum, cum inflammatione ac dolore; ovum columbinum magnitudine non excedens, oritur a ſanguine craſſo & vitioſo: rarò ſolitarius erumpit, ſed plerumque plures ſimul.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Furunculis in dorſo.

POſt ſanguinis miſſionem & purgationem, ſolo pane nigro frumentaceo cum butyro manſo & valde pingui appoſito, facilè ad ſuppurationem perveniebant; vel ſolo diachylo appoſito, vel, ut alias expertus ſum, beta vel caulibus butyro illitis appoſitis erumpebant, & facilè ſanabatur. Sed & hoc Cataplaſma ad furunculos expertum eſt, & alia apoſtemata ex aduſtione ſanguinis.

℞. Fol. malv. acetoſ. an. Mj. ficuum ping. numero VI. uvarum paſſarum amotis arillis ℥j. bulliant, piſtentur in mortario addendo fermentis acris ℥iß. axung. porc. rec. ſine ſale q. ſ. F. Cataplaſma. Diſſipat etiam Furunculum ac concoquit triticum commanſum & impoſitum, pingues item ficus diſſectæ.

In eo nullum eſt periculum, etiamſi nulla adhibeatur curatio, matureſcit enim per ſe atque erumpit; ſed dolor efficit, ut potior medicina ſit, qua maturius liberet. Proprium ejus medicamentum eſt Galbanum, vel reſina, vel fermentum: expreſſo pure, nulla ulterius curatio neceſſaria eſt. *Petrus Foreſtu:, obſerv.* 9. *& Schol. lib.* 1. *Obſerv. Chirurg.*

ME-

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER SEPTIMUS.

De Affectibus à littera G incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Ganglio.

Γάγγλιον, tumor eſt præter naturam concolor, durus, renitens, & indolens, at ſi violenter premas, ſtuporis ſenſum exhibet: frequenter pellicula propria includitur, nonnunquam etiam ea omnino caret: circa partes membraneas, oſſa, tendines, nervos, & articulos ut plurimùm enaſcitur. Si extra has partes oriatur, quibuſdam nodus appellatur. Pro cauſa agnoſcit ictum, extenſionem aut laborem nimium, à quibus nervus vel tendo nimis extenditur, vel etiam ſecundùm membranam quaſi rumpitur; hinc facilè partis nervoſæ nutrimentum exudat, & circa ejus ſubſtantiam adhæreſcit, & tandem a facultate partium earum formatrice in hanc ſubſtantiam mutatur: a lenta etiam & viſcida pituita oriri volunt plerique.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ganglio in ſumma ſiniſtra manu.

Diſſolvi & diſſipari debet tumor iis, quæ digerunt & reſolvunt, ſed videndum eſt ut ita tractetur, ne tenuiore parte extracta, quod reliquum eſt viſcoſum & craſſum concreſcat: quare neceſſarium eſt omnino, ut uno eodemque tempore applicentur tumori, quæ emolliunt, incidunt, digerunt & reſolvunt: in hunc uſum applicarem ſequens ceratum.

℞. Empl. oxycroc. ℥i. ammoniac. ping. bdellii, ſolutor. in aq. vitæ, an. ℨii. rad. ireos ℈i. lumbric. vino lotor. & diſſolut. numero iii. commixtis omnibus cum pauco oleo terebinth. & cera nova. F. ceratum extend. ſuper alutam, applicetur tumori, & faſcia arctiſſimè conſtringatur, huic cerato ſi lamina plumbea ſuper ligetur, videtur mihi ex uſu fore. *Avicenna* & ſecuti eum ante nos plerique plumbeam laminam ſimili aliquo emolliente & digerente medicamento illitam imponebat: quod ſanè ego improbo: & quia humor viſcoſus eſt, difficilis reſolutionis, membranis & tendonibus adnatus, arbitror maximopere profuturum ſi ſingulis quatuor, quinque, vel ſex diebus ſoluta facia, ablato cerato, ſuffumigetur tumor ſuffitu acerrimi aceti, quod Satureiam, vel Origanum, vel quid ſimile incoxerit, affuſis pyritidis, vel lapidum molarium fruſtis candentibus. Deinde abſterſo ſudore, & compreſſo, & frictionibus exercitato tumore, rurſus ceratum imponatur. Mirum quantum commodum hoc præſtet, & expeditum ſit, id genus morbis remedium; attenuat, incidit, diſcutit, reſolvit, partem roborat & firmat. Ex *Galeno*, bractea tenuis plumbi probe ganglio alligata planè ipſum diſſipat. *Reinerus Solenander, conſil. 24. ſect. 1.*

Illuſtris Matrona quædam ganglion ad carpum jam annos aliquot habet, avellanæ magnitudine, indolens, quod proximis partui diebus ſponte evaneſcit. Senſim decreſcens leve aliquod ſugillationis indicium in circuitu relinquit, quod & ipſum per cutis poros omnino diſſipatur, certiſſimo brevi inſtantis partus argumento, quod repetita experientia jam dudum advertit. Secunda a partu ſeptimana, quod penitùs abiiſſe jurares ganglion, in eodem quo antea fuit loco revertitur, ſenſim ad priſtinam aſſurgens magnitudinem. Cauſam verò

ſtatis

ſtatis vicibus ſic ſponte & abeuntis & redeuntis tumoris, quia nec a ſanguine, nec a peculiari uteri cum carpo conſenſu derivare queo, a felicioribus naturæ myſtis diſcere amo. *Thomas Bartholinus. Act. Medic. cap.* 56. *anni* 1671. *&* 1672.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ganglio in poplite utriuſque cruris pugni magnitudine.

Honeſta quædam matrona aliquot annos in poplite in utroque crure tumorem gerebat, pugni magnitudine in uno, & altero paulo majorem, concolorem, moleſtiam potius quam dolorem afferentem, flexionem tamen articuli illius, & ſic inceſſionem aliquo modo impedientem: quem tumorem cùm inſpicerem, Ganglion eſſe judicavi. Plumbariis thermis, ut eos extirparet, aliiſque remediis, ſed ſine fructu, uſa fuerat. Ad fortiora tranſeundum eſſe docui, illique primum hunc fotum præſcripſi.

♃. Lixivii, urinæ, & vini an. pt. aq. adde ad menſ. i. hujus liquoris, aq. vitæ ℥i. ſpirit. jubip. ʒi cum ſpongia intincta fomententur tumores calide. Poſtea apponatur hoc emplaſtrum.

♃. Rad. bryon. irid. rec. an. ℔ß. bulbor. lilior. ℥ii. coq. in aceto fortiſſ. & contund. & piſtentur: addendo ol. lilior. ℥ii. gummi ammoniac. in aq. vitæ ſolut. ℥iii. pulv. rad. ireos ʒii. redigantur in formam emplaſtri vel cataplaſmatis; continuabat fotum & emplaſtrum in dies, domum reverſa ſpatio trium menſium, unde admodum imminuti tumores, adeo ut licet aliquid adhuc appareret, tamen nullum ferè impedimentum amplius adferrent. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 703.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ganglio.

JUvenis quædam mulier Ganglion habebat in facie Ceraſi magnitudine, infra oculum ſupra Zygoma, quod intra menſem diſcuſſum eſt, admota lamina plumbea hydrargyro illita & emplaſtro infixa, ut melius hæreret: eaque ſuper Ganglion admota, una cum emplaſtro, ſplenium ſatis ſolidum ſuperimponebam, deinde faſcia alligabam quæ ſemiphalera a *Galeno* nominatur. *Samuel Formius, obſ.* 16.

Mulier quædam ictum frontis paſſa eſt, quam tumor nullus ſubſecutus eſt, ante quindecimum diem, quo tumor obortus eſt magnitudine nucis juglandis, ſed mobilis, nuncque dolebat, nunc molleſcebat, nunc minuebatur, nunc augebatur, & ſic per longum tempus cum maximo incommodo permanſit: curatus tandem fuit aq. vitæ cum rutæ ſucco mixtæ admotione, linteiſque arctè fronti appoſitis. *Petrus Borellus, obſerv.* 15. *cent.* 1.

SECTIO SECUNDA.

De Gangræna.

GAngræna, (vulgò ignis *S. Antonii*) incipiens eſt partis corruptio ad νέκρωσιν tendens, quæ cum jam eo proceſſit, ut pars corruptione extincta & emortua ſit, σφάκελος, ſideratio nuncupatur: adeo ut duo hæc mala non niſi magnitudine differant: in Sphacelo enim pars omni ſenſu & vita deſtituitur, in Gangræna verò nondum adhuc adeſt perfecta partis corruptio: Cauſa utriuſque eſt caloris nativi in parte deſtructio, quam infert frigus nimium, venenata qualitas, prohibita tranſpiratio, calor externus vehemens: alimenti & caloris influentis defectus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Gangræna ex inflammatione.

POſt præſcriptam victus rationem, ad arcendam defluxionem, pro primo ſcopo Chirurgus applicet loco affecto defenſivum ſequens.

♃. Farin. hord. ℥vi. bol. armen. alb. ℥ii. pulv. gall. virid. nuc. cupreſſ. cortic. granat. an. ʒiß. camphor. ʒi. cum oxymel. F. cataplaſma. Hoc mihi uſitatum eſt: oleoſa enim omnia ſuſpecta ſunt in Gangræna, poros quippe obſtruendo tranſpirationem inhibent, & vapores putridos in parte affecta

cta retinent: ceſſante defluxione poſſunt defenſiva intermitti, ut innatum calidum minore negotio penetrare queat in partem affectam. Secundus ſcopus eſt alio revellere & derivare humores in partem affectam affluentes, idque quam citiſſimè, adhibitis purgationibus, phlebotomia, cucurbitulis, hirudinibus, aliiſque id genus remediis: Tertius ſcopus eſt, ut pars in priſtinum ac naturalem ſtatum reſtituatur; id fiet evacuato accuratè ſanguinis, & cæteris humoribus parti affectæ impactis, ac in ea concluſis, itaque quamprimùm proſpiciendum eſt quid facto opus ſit, & ſcalpelli acie tentandum, ſitne Gangræna profundior, an ſuperficiaria: tum pro diverſitatis ratione, ſcarificationes levius aut altius imprimendæ: dein ſatis magna ſanguinis quantitas ſinenda effluere: quin etiam ſi quæ ſit in parte affecta grandior inſigniorque vena: ea audacter & ſine mora incidenda, ſic enim ſanguis & humores exonerantur, pars affecta refrigeratur, & aperitur pororum obſtructio: id tamen nequaquam aggrediendum niſi morbus graviſſimus, & æger juvenis, & vires firmæ fuerint: nervos autem maiores, tendines & arterias nefas attingere, niſi maxima & inſignis adfuerit corruptio; alioquin metuendum a convulſione, motus deperditione, doloribus acutiſſimis, ſanguinis profluvio, & ſpirituum vitalium reſolutione, Syncope, imò & morte. Præter ſcarificationes *Avic.* & alii Scriptores iubent apponere hirudines, pro plus depleatur ſanguinis & humorum: id quod & ipſe ſoleo facere, quoties potiſſimum ſanguis parcus educitur ſcarificatione: evacuato ſanguine, abluenda pars aceto & ſale marino ſimul liquatis, hæc enim putrefactioni plurimùm repugnant: at ſi profundior fuerit gangræna, efficacior adhibenda lotio, qualis eſt ea quæ ſequitur.

♃. Lixiv. fortiſſ. aceti opt. an. ℔iii. ſcordii, utriuſque abſinth. rutæ, lupinor. contuſ. an. M. ß. rad. ariſtol. rot. vincetoxic. an. ℥ß. ſal marin. ℥iv. coq. ad conſumptionem tertiæ partis: in colat. diſſolv. aloes, myrrhæ, an. ℥ß. aq. vitæ ℥ii. camphor. ʒß. quoties remedia permutare neceſſe fuerit, lavare oportebit partem fotu illo tepido: nam præterquam quod plurimum reſiſtit putredini, etiam revocat innatum calidum, reſolvit & exſiccat corruptos humores inibi concluſos Inſuper toti parti affectæ ſcarificatæ imponendum unguentum Ægyptiacum *Meſues*.

Quod ſi corruptio major eſt, ſoleo idem unguentum ſic componere.

♃. Ærugin. ℥iv. mell. opt. & cum decoct. abſinth. & ſcord. deſpumat. ℥xvi. aceti ſciilit. ℥vi. alumin. roch. ſal. armoniac. an. ℥j. ſucc. rutæ, ſcordii utriuſque & alliariæ, an. ℥iii. coq. ad ſpiſſitudinem mellis. Deinde admiſce theriac. opt. mithridat. an. ℥ß. camphor. (plurimum enim penetrat & putredinem inhibet) ℥i. Sic præparatum unguentum ſolum reſiſtit putrefactioni, ſed & temperat ac minuit vaporum malignitatem, qui perpetuò attolluntur à parte obſeſſa gangræna, & lædunt principes: breviter Ægyptiacum præſtantiſſimum & primarium eſt in gangrænæ remediis, ſeparatque mortuam carnem à viva & laudabili gignens eſcharam: ubi tota pars Ægyptiaco contecta fuerit, inſuper applicandum cataplaſma ſequens, quod & ipſum reſiſtit putredini exſiccat humores excrementitios doloreſque ſedat.

♃. Farin. lupin. lentium, fabarum, lolii, ſal. marin. an. ℥iii. pulv. ſummit. abſinth. ſcord. utriuſque, alliar. rutæ, an. ℥j. coq. in oxymel. ſimpl. & F. Cataplaſma; refrigerato adde aloes, myrrh. an. ℥i. aq. vitæ ℥iii. M. prædictæ autem farinæ imprimis lupinor. mirum in modum in Gangræna aliiſque putridis ulceribus conveniunt. Exſiccant enim, diſcutiunt, & putredini reſiſtunt. In præparatione autem diligenter proſpiciendum eſt, ne diu farinæ hæ cum reliquis pulveribus coquantur: fieret enim nimis viſcoſum & glutinoſum, ac proinde inutile cataplaſma.

Hæc autem remedia omnia, ablutio cataplaſma, &c. tepidè ſunt admovenda, linteiſque præterea calidis obvolvenda pars affecta, etiamſi Gangræna orta ſit ex inflammatione. Sic enim pene extinctum & intermortuum innatum calidum revocatur, & quaſi rurſum accenditur in parte affecta.

Chirurgus quoties ad ægrum accedet, his remediis excitatæ eſcharæ ſummam partem

tem tollere conabitur, aut ſcalpelli acie incidet, uſque ad partem ſanam, quo detur medicamento penetrandi via, ad corrigendum quicquid depravatum & corruptum eſt: nec alia procedat methodo donec videat morbum ſuperatum & evictum: id verò ex eo deprehendet, quod malum non latius ſerpet, & circa ipſum apparebit circulus exactè rubens & exquiſiti ſenſus: ſeparationem enim carnis mortuę à viva naturę & medicamentorum beneficio fieri indicat. Corrigitur etiam corruptio & caro emortua cauterio actuali nempe ferro ignito, quod uti ſupremum remedium, ita quoque maximum putatur: quapropter in curatione Gangrænæ & Sphaceli, potentiali ab authoribus claſſicis dignitate & præſtantia præponitur. Eſchara his remediis facta, curandum quamprimùm ut excidat. Ad id utile eſt unguentum ſequens, itemque ad ulcus abſtergendum & mundificandum.

℞. Farin. ervi. rad. ariſtol. rot. irid. flor. vincetoxic. angelic. an. ℥ß. theriac. ʒii. cum ſ. q. mell. roſat. F. unguentum.

Mundificativum noſtrum de ſucco apii, ad mundificanda & incarnanda Gangręnę ulcera, aliaque ſordida & maligna ſic præparatur.

℞. Succ. apii, ſcord. arnogloſſ. maj. rutæ, an. ℥iv. mell. roſat. ℔j. coq. ad conſiſtentiam Syrupi: tum admiſce farin. lupin. pulv. rad. ariſtol. rot. angelic. vincetoxic. theriac. an. ℥ß. aq. vitæ ℥j. M. F. unguentum; quod ſervetur in vaſe vitreo.

Si Gangræna in Sphacelum deſinat, unica curandi ratio erit, ut pars ſincera & ſana conſervetur, defenſivis applicatis, ne mortificatio altius ſerpat, & extirpetur omne illud quod corruptum eſt. Amputatio membri fieri debet in parte ſana, cum ſatius ſit ſincerum aliquid reſecare, quàm mortuum quidpiam relinqui. *Guil Fabrit. Hildan. lib. De Gangræna & Sphacelo.*

Quidam ante membrorum amputationem ſemper exhibens Philonium Perſicum metu hæmorrhagiæ, ad retinendum ſanguinem, & cum ſucceſſu quidem: verum Philonium unico tantum die naturali valere notum eſt, quotidiè ergò illud aſſumendum foret, cum magno corporis detrimento. Satiùs verò, eſt, ex *Hippocratis* ſententia, tertio, vel quarto die venam ſecare. *Philippus Salmuthus, obſerv.* 80. *cent.* 1.

Si proveniat ex frigiditate ego utor hoc medicamento optimo & divino quo plures ſanavi.

℞. Rapum unum domeſticum, unam ſatis craſſam radicem raphani: optimè deradantur, cùm verò ſunt deraſa.

℞. Pulv. ſem. ſinapi, ℥j. cariophyll. ʒiii. ol. ſem. lini. ol. nuc. jugland. vetuſt. an. q. ſ. M. in mortario, & F. Emplaſtrum, & calidum ſuperponatur, aut tepidum, & optimum eſt. *Gabriel Fallopius, lib. De Tumoribus, cap.* 26.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Gangræna pedum.

Statim ſupra pedes imponere oportet quæ calefaciunt actu & potentia niſi putredo ſolidas partes occupaverit. Emplaſtrum tale eſt.

℞. Radicem unam raphani hortenſ. & aliam rapi: terantur in mortario, ad Sinapi ℥j. pulv. cariophyll. ʒiii. ol. ſem lini & jugland. veter. an. q. ſ. F. Emplaſtr. quod calidum applicetur pedibus per unum diem, in loco calido jaceat. Hoc emplaſtro ſolent curari liquorum pedes in triremibus per hyemem ſiderantur à frigore, & qui iter hyeme per loca frigida conficiunt. Sed ſi magna ſit putredo, uſque ad partes internas ſe extendens, illicò ſcarificanda loca altis & profundis ſectionibus, & procurandum ſanguinem defluere, qui in partibus putruit, deinde, quæ valde ſiccent ſunt apponenda, & lavandæ partes aqua ſalſa, in qua Ægyptiacum diſſolutum fuerit: bene calida ſit lotio, & idem unguentum poſtea apponatur. Si hæc non juverint, abſcindantur partes. *Rodericus à Fonſeca. tom.* 2. *conſult.* 11.

Vir quidam Nobilis Gangrænam patiebatur in tibia, quæ eò proceſſerat, ut Medici & Chirurgi partem amputare decreverint, quod cùm ad ſequentem diem distuliſſent, poſt eorum diſceſſum, adductus fuit Empiricus, qui Gangrænæ curationem pollicitus eſt, & cùm æger ſe illi commiſiſſet, per totam noctem partem

affe-

affectam fovit aqua in qua Calx & Creta alba decoctæ fuerant, & manè Gangræna apparuit protinus ablata. *Samuel Formius*, *obſerv.* 24.

Vir quidam è plebe febre continua laborans, ab imperito Chirurgo vena aperta, incidit in tumorem illius brachii cum inflammatione, quæ tandem in gangrænam deſiit, ita ut totum brachium liveſcens appareret. At in duobus locis color magis immutatus erat, in iiſque ſcarificationes non ſentiebat. Igitur poſt multas ſcarificationes admovebantur remedia, quæ parùm proficiebant; imo brachium in deterius vergebat. Ego tandem vocatus locos ſcarificatos humectari jubeo ſpiritu ſulphuris, quo caro mortificata exuſta eſt, ac veluti cauterizata. Poſtea foveri jubeo totum brachium calidè ſpiritu vini, in quo pulveres aloes & myrrhæ infundebantur. Poſtea inſpergebantur toti brachio pulveres prędicti ex aloe & myrrha, magna quantitate, ac deinde ſupra pulveres admovebantur lintea ſpiritu vini madefacta. Quo remedio per aliquot horas, uſurpato, brachium, miraculi inſtar, nativum colorem recepit, tumore imminuto, & gangræna fuit cohibita, ita ut ſequenti die loca mortificata & exuſta à viva carne ſeparari cœperunt; quibus admotum fuit digeſtivum ex vitellis ovorum, terebinthina & melle, ac poſt integram ſeparationem epuloticis curatio abſoluta eſt, *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 84. *cent.* 1.

SECTIO TERTIA.

Pro Genu tumido.

Biennium totum tumorem immenſum mollem & laxum mulier quædam ruſtica in genu habebat, qui quo minus rectè ſtare vel incedere poſſet, admodum illam impediebat. Sequenti remedio brevi ſanata eſt.

℞. Radices brioniæ recentes & irid. in taleolas ſectas unà cum bulbis lilior. & narciſſi vulgaris pratorum, incid. & contund. & in vino addita etiam aqua vitæ coq. ut fiat cataplaſma, cujus portio calidè cum panno lineo in dies tumori imponatur, deraſa ſemper prius remanentia quæ ſiccata tumori adhæret. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 3. *pag.* 704.

Mulier triginta annos nata ab octo menſibus tumorem patiebatur partem femoris inferiorem occupantem & ipſum genu, nullus rubor aderat, ſed dolor eam infeſtabat, ut claudicare cogeretur. Multis remediis reſolventibus adhibitis, tumor in eodem ſtatu permanebat, tandem in duobus locis, parte ſcilicet interna & externa elevatio ſatis inſignis apparuit, eaque circumſcripta cum mollitie & fluctuatione, ita ut purulentam materiam adeſſe omnes exiſtimarent, admotum eſt cauſticum potentiale parti magis tumenti, quæ erat exterior, poſtmodum ſcalpello incisa eſchara, & aperto tumore, flatus quidam emanavit, & nihil aliud. Simile exemplum habetur apud *Zacutum Luſitanum*, *lib.* 2. *prax. admirand obſervat.* 163. ubi docet ex *Gal.* & *Avic.* hujuſmodi tumores in genu ſæpe à Medicis aperiri; pus intus latere exiſtimantibus, & nihil aliud tamen quàm flatuoſum ſpiritum egredi. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 13. *cent.* 3.

Auriga quidam genu inflatum durum ac ſcirrhoſum habebat, poſt febrem chronicam, non tamen ſine dolore: qui cùm per tres menſes incedere non poſſet, variiſque uſus eſſet remediis; tandem appoſitum eſt furfur minutiſſimè contritum & cribratum cum melle linimenti inſtar, quo non ſolùm dolor (qui diu hominem afflixerat & conſumpſerat) remiſſus eſt, verùm etiam ſedatus eſt, & paulatim durities evanuit, & deinde ambulare potuit, & paucis diebus ad priſtinam ſanitatem reſtitutus eſt. Cataplaſma ex furfure utile eſt ad tophos & ſcirrhos in quacunque corporis parte fuerint.

Mercator quidam cùm per totum crus ab ipſa coxa doleret, nec ullis remediis dolor ſedari poſſet, tandem neſcio quis eidem conſuluerat, ut radices morſus Diaboli contunderet ſuccumque exprimerent) qui olei inſtar mucilaginoſus eſt) ac eo crus totum inungeret, quo facto brevi ab omni dolore liberatus eſt. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 28. *lib.* 29. *De Arthritide*, &c.

SECTIO QUARTA.

Pro Gibboſo.

Gibboſo cuidam Puero Nobili, cui ſpina dorſi extrorſum admodum extuberabat, thoracem ferreum qualem armati ferre ſolent, ex tenuiſſimis laminis fabricatum, atque intus foriſque ne nimium illum premeret, pannis ſuffultum, indutum ut geſtaret docui, quo facto, cùm eum integri anni ſpatio, dies noctesque geſtaſſet, eique ſic aſſueviſſet ut non magnam inde ſentiret moleſtiam, ſenſim preſſa illa curvatura, ſpina rectitudinem iterum ſuam naturalem eſt adepta, poſteaque ſemper recto corpore incedens, procerus admodum eſt factus. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 164.

Puellula quædam octodecim menſium excreſcentia vertebrarum dorſi laborare cœpit. Ad eam vocatus, tertiam & quartam vertebras lumborum extuberantes inveni ad ovi Anatis magnitudinem, quas ſecunda & quinta nonnihil ſequebantur, ita ut in maximum gibbum excreverit ſpina, præcipuè verſus ſiniſtrum latus, quapropter ſiniſtrum crus dextro longè imbecillius fuit. In curatione ſequenti modo proceſſi.

Primò dorſum totumque crus ſequenti aqua ad nervos corroborandos inunxi.

℞. Aquæ gran. iuniperi ſine vino deſtillat. aquæ ſalviæ, betonicæ, lavendulæ, ana ℥ij. pulveris radicis, biſtortæ, tormentillæ roſarum an. ʒii. M. fiatque infuſio in ampulla magna per dies octo vel decem. Dein per inclinationem à pulveribus ſeparata aqua ad uſum reſervetur. Poſt inunctionem, ſequens Emplaſtr. quo etiam in fracturis oſſium utor, applicui.

℞. Emplaſtr. Slotani ℥v. ceræ novæ ℥ii. lapidis oſteocoll. ℥i. pulveris radicis conſolid. maioris, terræ ſigill. an. ʒiii. pulveris balaſt. nucis cupreſſi, roſarum odoriferarum an. ʒi. miſceantur lentiſſimo igne, fiatque emplaſtrum: addendo ol. roſac. aut maſtich. quantum ſatis, totum autem precipuumque artificium in curatione gibbi, in hoc conſiſtit, ut extuberantia vertebrarum reprimatur retrorſum, alioquin omnia fruſtra tentantur. In hunc itaque finem laminam ferream, aliquantùm incurvatam, & eius quidem longitudinis & latitudinis, ut totum gibbum cooperiret, in thoracem ex reduplicata tela ita adaptavi ut exturberantes vertebras reprimere poſſet. Laminam tamen carbaſo obtexi, ut puellæ minùs eſſet moleſta, thorax nudo corpori induatur, & ita quidem adaptandus, eſt ut totum ventrem ad mulieb.ia uſque comprehendat: Per medium ventrem ligula oblonga conſtringatur: circa pectus quidem mediocriter, ne metaphrenum & coſtæ conſtringantur; poſt coſtas verò mendoſas, uſque ad imum ventris arctiſſimè, quo lamina ferrea extuberantes vertebras reprimere poſſit. Ne autem thorax à ſcapulis ſurſum trahatur, faſciæ duæ tranſverſum digitum latæ, in utroque inguine annectendæ erunt thoraci, quæ deſcendentes perinæum, iterumque aſcendentes ſubter nates, in utroque latere thoraci ligulis annectendæ. Emplaſtrum autem & inunctiones de quarto in quartum, aut etiam de ſexto in ſextum diem renovavi, coxam vero totumque crus ſingulis diebus, præſcripta aqua inungere iuſſi, ſic divino favore, intra menſes ſex, gibbus depreſſus fuit, thoracem verò, laminamque propter imbecillitatem & mollitiem membrorum in ſecundum uſque annum geſtavit. Nunc cùm annum ætatis tertium attingit, quam belle ſe habet. *Guilemus Fabricius Hildanus, obſerv.* 65. *cent.* 5.

SECTIO QUINTA.

Pro Gingivis excreſcentibus.

Fœlici ſucceſſu ſal. prunellæ aut ſpiritus ſalis nitri, ut & ſalis communis, cum penicillo aut goſſipio, gingivarum carni luxurianti affricatur, quæ niſi iuvent oleo vitrioli ſolo vel miſto leviter madefaciendæ. *Felix Platerus, practic. tom.* 3. *pag.* 350.

Commendatur hic peculiariter aquilegia, & unguentum ex aquilegia paratum in hoc malo utile eſt. Imprimis verò efficax eſſe ſequens linimentum, multo uſu compertum eſt.

℞. Pulv. fol. aquileg. ſalv. menth. criſp.

hunc

nuc. moſch. an. ℥ß. (nonnulli etiam rutæ & myrrh. tantundem addunt) alumin. uſt. ℥j. mell. puriſſ. ℥iv. vel q. ſ. mel leni igne deſpumetur, deſpumato & calenti pulveres inſpergantur. F. linimentum, quo gingivæ inungantur. Vel,

℞. Mell. optim. ℥ij. aceti vini ℥j. flor. æris ʒj. alum. ℈i. bulliant donec rubefiant; adde pulveris Sabinæ, nucis moſchatæ an. ʒß. C. C. præp. ℥ß. F. linimentum. *Daniel Sennertus Practica lib. 2. part. 1. cap. 16.*

SECTIO SEXTA.

De Glaucomate.

Γλαύκωμα (à γλαυκὸς cæſius) eſt cryſtallini aut vitrei, aut etiam aquei humoris in glaucum ceu cæſium colorem mutatio. Oritur vel ab humore viridi humoribus oculi commiſto, eorumque alborem ſeu pelluciditatem nonnihil opacante, vel ex certa lucidi & opaci proportione quæ nobis ignota eſt. Humorum exſiccatio & condenſatio hunc affectum producere nequit. In glaucomate incipiente uti & in ſuffuſione per fumum, aut per nebulam ægri ſe videre arbitrantur. Cùm confirmatum eſt malum, viſum omnino tollit. Si ab alieno humore affuſo oriatur, curari poterit, alias inſanabile eſt.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Glaucomate.

Fiat ablutio ex *Scribonio Largo* tum aq. marina; vel aq. ſalita, vel cum aq. ſtillatitia ex mica panis actu calente, aſperſa pulvere Euphraſiæ, chelidon. ſem fœnic. rutæ, tutiæ præpar. bol. armen. & ſalis atque madefacta ſucco rutæ, facta maceratione per viginti quatuor horas. Fiat præterea inſtillatio ex felle piſcium mixto cum aquis fœniculi vel chelidon. inter cætera tamen valet fel perdicis, cum croco, thure, & roſis in vino, huc referenda aqua ardens (vitæ) cum decocto gallarum, ve gutta una aut altera olei chalcantharis cum aqua malvæ. *Iul. Cæſar. Claudinus, conſ. 74.*

SECTIO SEPTIMA.

De Gonagra.

Gonagra Arthritidis ſpecies eſt in genu conſiſtens. Vid. ſupra, *lib. 1. ſect. 40.*

SVBSECTIO PRIMA.

Pro Gonagra.

Genu dolenti hoc Cataplaſma valde profuit.

℞. Medull. panis ℔i. coq. in lacte, add. farin. ſem. pap. nigr. ℥i. ſem. pſyll. ℥ß. lini ʒi. olei chamæm. ranar. an. ℥ij. croci ʒj. curatus ſic fuit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 496.*

Mulieri Gonagra laboranti, ut aquam hanc, qua genu tantopere dolens inungeret, præſcripſi.

℞. Aq. vitæ compoſ. ex ſpeciebus calidis, herbis capital. aromatibus & caſtor. paratæ ℥iß. aq. vitæ ſimpl. ℥iii. opii diſſolut. in aq. vitæ ʒi. croci, ſtyrac. liquid. an. ℈j. ea aliquoties uſa, tantum levaminis ſenſit, ut quiete fruens, nullo ſe uſam remedio, quod citius & rectius quàm hoc dolorem ſuſtuliſſet, prædicaret. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 498.*

Innumeris ferè experimentis comprobatum eſt, radicem Sigilli beatæ *Mariæ* probè contuſam & admotam genuum tumoribus & doloribus mirè conferre, præcipuè Gonagricis, idque à Chirurgo quodam *Nemauſenſi* accepi, verumque eſſe comprobavi. Sed in podagricis primò corpus evacuãdum eſt jalapio, & tandem cauſa conjuncta hoc topico tolletur. *Petrus Borellus obſerv. 10. cent. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Gonagra.

Propinavi duabus horis ante cibum pro evocando ſudore, de ſequenti hydrotico poculum, unde modicè ſudavit.

℞. Limatur. guajac. ℥iii ſarſæparill. ℥ij. rad. chin. ℥j. radic. enulæ, ℥ß. fol. chamæpit. Mi. flor. roſmarini ſalv. betonic. an. p. j. paſſul. enucleat. ʒß. ſem. aniſ. ʒiiß. co

in q.

in menſur. iii. aq. font. limpidiſſ. ad caſum medietatis. Colatura adulcoretur ſacch. & julep. Cinamom. an. q. ſ. ad gratiam.

℞. Ol. laurin. lumbric. terræ, an. ℥j. ol. vulpin. urſin. an. ℥iß. adipis human. ℥iß. ol. ſalv. rusmar. an. ℈ß. Ceræ q. ſ. F. linimentum pro regione dolente.

℞. Aq. vitæ deſtillat. è ſpec. arom. & herbis capital. & caſtor. ℥iij. aq. vitæ ſimpl. ℥ij. ſpirit. junip. ℥j. aq. ſalv. roris marin. an. ℥ij. ol ſal. ſuccini. an. gutt. iij. ol. ſpic. gutt. iij croci, ſtyrac. liquid. opii thebaic. aq. vitæ ſolut. an. ℈i. F. aq. anodyna & arthritica pro fotu partium dolentium ante unctionem.

Quod ſi ranæ aliquot vivæ cum oleo oliv. communi vel oleo lumbricorum, vel butyro recenti decoquerentur eoque calidè foverentur articuli, præſtans quidem id foret.

Pro humoribus electivè evacuandis in uſu ſint pil. ſequentes, de quibus ſingulo menſe cap. ʒß.

℞. Hermodactyl. veror. excotic. ʒii. turbith. gummoſ. ʒiß. agaric. troch. mechoac. alb. an. ʒii. rhei el. ʒiß. diagrid. præpar. ʒi. euphorbii ℈i. rad. ariſtol. rot. chamæpit. an. ʒiß. flor. ſtœchad. herb. paralyſ. an. ʒi. ſpic. incid. zinzib. alb. an. ℈iß. cum ſucco chamæpit. F. pilulæ parvæ. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 7. cap. 1. & obſerv. 1. cap. 2. lib. 6.*

SECTIO OCTAVA.

De Gonorrhœa.

GOnorrhœa (à γονὴ genitura & ῥέω, fluo) eſt invita & nimia ſeminis profuſio citra venerem, aut colis tentiginem, quam efficit tum ſpermaticarum partium imbecilla retentio ob intemperiem humidam & frigidam: tum etiam ſeminis ipſius vitium quando vel copioſum nimis eſt, ex Veneris intermiſſione, & ciborum benè nutrientium nimio uſu, vel rurſus acre eſt & calidum excretricem ſtimulans, vel denique crudum, aquoſum & tenue retentricem primariò lædens. Gonorrhœa alia eſt benigna, quam hactenùs deſcripſimus, alia virulenta Luis Venereæ ſobolés, cujus indicium eſt, quod principio virus albus aut ſubcitrinum è vaſis ſpermaticis ſine ſenſu excidit, vigilanti pariter & dormienti, quod tempore putret & acrimoniam adſciſcit, dutum penis in tranſitu exedit & exulcerat: unde dolor exoritur qui in tentigine quaſi funem peni ſubtendit, & in emictione tanquam in dyſuria acrius ſtimulat: oritur à ſpermaticorum vaſorum & teſtium imbecillitate ex venenata lue contracta, quæ efficit, ut quicquid in his vaſis colligitur, in fœdum virus faceſcat, quod dein contagione alium quemvis contaminat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Gonorrhœa.

PRæhabitis purgationibus accommodatiſſimum atque efficaciſſimum remedium erit quod ſequitur.

℞. Menth. ſicc. ʒiij. ſem. lactuc. ʒij. ſem. rutæ, viticis, rad. ireos, an. ʒj. ſacch. albiſſ. ʒj. M. ſimul inque tenuiſſimum pulverem redigantur, cujus ʒiß. cum aq. plantag. tribus ante prandium horis per aliquot dies offeratur. *Iohannes Zecchius, conſ. 16.*

Mulier quædam cùm Gonorrhœa laboraret, hoc uno decocto, à profluvio ſeminis, & urinæ ardore, poſt univerſalia remedia adhibito, ex incontinenti per me curata fuit.

℞. Liquirit. ʒvi. ſem. myrtillor. coriandr. præpar. plantag. agn. caſt. an. ʒj. ſem. papav. alb. ℈ij. ſem. hyoſcyam. ℈ß. hord. mund. M. j. acaciæ, ſumac. an. ℈j. ſemina contund. craſſo modo & bulliant omnia in aq. chalibeata pro ℔jß. colat. adde troch. alkikeng. ʒj. M. Sumebat cyathum bis in die neque aliis medicamentis opus habuit.

Benedictus Faventinus, Præceptor meus hoc in ſimili caſu magno cum ſucceſſu & experientia utebatur. Si & Gonorrhœæ adeſſet dolor & ardor, dabat tepidè ſeptem diebus lactis ovilli ℥iij. aq. plantag. vel ſucci ejus ℥j. boli armen. ʒj. M. *Petrus Foreſtus, obſerv. 15. lib. 26. De Penis Vitiis.*

D. Bontius in Gonorrhœa, ut *Ioh. Heurnius* inter ſecretiora remedia ſua annotavit, uſus fuit his Pilulis.

Sem. lactuc. papav. an. ℥iij. rad. nymphææ ℥iij. roſ. rub. ℥j. corall. rub. ℥ij camphoræ ℥ß. ſem. agn. caſt. ℥j. cum mucagine tragacanth. F. maſſa ex ℥j. fiant Pilulæ vij. *In Notis ad cap. 13. lib. 6. Pathologiæ Joh. Fernelii.*

SVBSECTIO SECVNDA.

Pro Gonorrhæa.

VIr quidam Gonorrhœa antiqua laborans, à me conſilium petiit: cui primùm præſcripſi purgationem ex Mercurii dulcis ℈i. cum pil. coch. min. eadem quantitate, & ſequenti die venæſectionem. Deinde bolum ex rhabarb. pulv. ℥j. cum terebinth. ℥iij. quem continuavit per quinque dies, eoque purgabatur ter aut quater in die: iterum ſumpſit Pilul. Mercuriales, prædictum bolum per alios quinque dies: ac tandem aquam ſequentem per octo dies.

℞. Menth. ſicc. ℥iii. ſem. lactuc. rut. agn. caſt. an. ℥iiß. ireos flor. ℥ij. dictam cretic. ℥x. ſacch. albiſſ. ℔ii. omnia pulverentur addendo terebinth. venet. ℥v. vini albi generoſi ℥xxx. F. deſtillatio in balneo Manipoli capiat cochlearia duo manè duabus horis ante cibum. His remediis a contumaci illo affectu liberatus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 25. cent. 1.*

Juris quidam utriuſque Doctor Gonorrhœa laborans, a me conſilium petiit: illi bolum præſcripſi ex rheo & terebinth. per quinque dies ſumendum: & cúm nondum fluxus ceſſaret, poſtea uſus eſt aqua ad Gonorrhœam *Quecetani* in illius Pharmacopœa deſcripta: prima exhibitione omnino ſublata eſt fluxus, & ideo per tres aut quatuor dies tantum illis uſum continuavit, neque amplius rediit affectus. *Lazarus Riverius; obſerv. 36. cent. 1.*

Vir quadraginta annorum ex impuro concubitu Gonorrhœam contraxit, cui ab initio præſcripſi bolum ex caſſiæ ℥j. rhei pulv. & cryſtall. tartar. an. ℥i. Sequenti die volebam ſanguinem mittere ex pede, quod ipſe æger renuit. Emulſiones præſcriptæ ſunt ad tres aut quatuor dies quibus urinæ acrimonia temperata eſt fluxu eodem modo perſeverante. Poſtmodum ptiſana laxante uſus eſt per ſeptem dies continuos, in hunc modum præſcripta.

℞. Tamarind. ℥ij. aq. fontis ℔iv. coq. ad ℔iij. in colat. infund. frigidè per noctem ſen. mund. ſem. coriand. liquirit. & roſ. rub. an. ℥ij. capiat cyathum unum manè hora una ante paſtum. Hoc remedio fluxus valde imminutus eſt, ad quem omnino delendum bolum ſequentem præſcripſi.

℞. Terebinth. venet. ℥iij. rhei pulv. ℥j. F. bolus quem capiat manè per quinque dies: deinde aqua ſuperius deſcripta uſus eſt per ſeptem dies. Hoc modo Gonorrhæa curata eſt; quia tamen exigua quædam humiditas in extremitates glandis frequenter apparebat, ut in fine hujus morbi plerumque fieri conſuevit: ad eam prorſus cohibendam & exſiccandam ſequentes pilulæ præſcriptæ ſunt.

℞. Gumi. arabic. tragacant. carab. mummiæ, bol. armen. an. ℥i. pulverentur, cum ſyrup. de roſis ſicc. F. pilul. maſſa de qua capiat ℈j. ſingulis diebus manè, duabus horis ante paſtum per octo vel novem dies, & ita fluxus omnino cohibitus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 74. cent. 2.*

Conſerva fructus bruſci à ℥ii. ad. ℥ß. per aliquot dies exhibita Gonorrhœas multas curavi.

Idem præſtat aqua ejuſdem fructus deſtilat. *Samuel Formius, obſerv. 47.*

In Gonorrhœa commendatur pulvis ſequens.

℞. Fol. menth. mummiæ, corall. rub. agn. caſti, carabes, an. ℥i. M. F. Pulvis: de quo accipiat æger aliquid manè jejuno ventriculo cum ovo tremulo. Vehementius ſiſtit profluvium ſeminis pulveris oſſis Sepiæ ℈j. cum conſervæ roſ. ℥ii. bis vel ter ſumptus. Excellentiſſimum eſt Magiſterium ejuſdem cum conſerva roſ. antiqua à gr. vi. ad. ℈ß. ſumptum. Tinctura etiam coll. mirabill. prodeſt.

In Gonorrhæa virulenta interdum inflammantur teſtes cum maximo tumore: in eo caſu præſtantiſſimum remedium eſt Cataplaſma ex foliis rutæ & ebuli aceto coctum, & applicatum. *Joh. Hartmannus, Practic. Chimiatr. pag. 265.*

Quia

Quia ſentiebat maligna ulcera ex ſcabie in pudendo, hanc ei aquam præſcripſimus.

♃. Sacchar. albiſſ. ℔ i. alum. roch. ℔ß. ſal. com. ℥iij. Ponantur in alembico & deſtillentur ſ. a. Hæc aqua ulcus ſanavit, malignitatem abſtergendo Utor etiam hac aqua ad dealbandos dentes, ubi ſcabie *Gallica* denigrati ſunt, & ulcuſcula in gingivis apparent. Quidam oleo ſulphuris utuntur: ſed hæc aqua eſt longè præſtantior, & eſt arcana apud Medicos, nec libenter communicant. *Ioh. Sroterus* aqud *Ioh. Philippum Brendelium. Conſil.* 96.

SECTIO NONA.

De Graviditate falſa.

Vidua quædam poſtquam maritus peſte ſublatus fuiſſet, indicia conceptionis ſenſit, menſtruorum nimirum primùm ſuppreſſionem, mox ventris tumorem & mammillarum incrementum, tandem etiam commotionem in interioribus ventris quam illa, quæ prius ſexies pepererat, non ab alio quàm ex fœtus commotione fieri, certò ſibi perſuadebat ita ut exacto decimo à mariti obitu menſe, partui ſe accingeret, & nihil aliud quàm pariendi tempus expectaret: verùm cùm etiam undecimus, & duodecimus quoque à mariti deceſſu menſis præteriiſſet, omneſque eam gravidam ut & ipſa quoque ſe eſſe pro certo haberent, ceperunt multi de ipſa, ac ſi aliud interca fortè commiſiſſet, malè ſuſpicari: alii verò qui eam probam eſſe mulierem ſciebant, de conceptu dubitare: quibus ſic ſe habentibus, illa exacto, menſe duodecimo, menſim ſenſibus rurſum fluentibus, ſubſidente & evaneſcente paulatim ventris mole, & mammillarum tumore, ad priſtinam rediit integritatem, nec molam, nec aliud quidquam niſi purum ſanguinem profudit.

Aliis quæ ſe uterum geſtare putabant, idem evenire vidi quibus cùm venter intumuiſſet, citra alium affectum, tempore partus præterito, vel etiam tardius ſupervenienté menſium fluore, demum ſe deceptas cognoverunt. Sicuti Marchionis cujuſdam conjugi, de qua an gravida eſſet, non ſolum ipſa, ſed & Medici, egoque cum illis dubitabamus, idem contigiſſe memini. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 658. & 659.

SECTIO DECIMA.

Pro Gulæ dolore ab oſſiculo illic hærente.

Scriba quidam cùm in artocreate pullos columb binos, confractis ut ſolent, prius ipſorum oſſibus coctos comedens, oſſiculum ſimul ex parte deglutiviſſet, illic ubi abruptum fuit, acutum, œſophago infixum hæſit, unde tantus dolor ſubortus, ut miſerè cruciaretur, mox ſecuta inflammatione & tumore, qui etiam foris in collo apparebat. Cùm variis inſtrumentis illud eximere Chirurgus ſtuderet apprehendere, tamen cùm non eſſet conſpicuum, minimè potuit, deorſum propellere longè minus cùm tunc dolor admodum exacerbaretur: vocatus juſſi eum juſculis & lacte nutrire, craſſiora enim deglutire minimè poterat, tumori extrinſecus, cum mollis eſſet Cataplaſma maturans appoſui, quo exactis diebus aliquot, maturari & in abſceſſum converti cœpit, quo aperto, unà cum pure oſſiculum quoque prodiit & exemptum eſt. Poſtea ſanato ulcere, nihil mali amplius paſſus eſt. *Felix Platerus obſerv. lib.* 2. *pag.* 413.

SECTIO UNDECIMA.

Pro Gummatis & doloribus Gallicis.

Quidam ad Gummata & Dolores hanc Potionem inſtituunt.

♃. Rad. lig. Sancti (dummodo æger ſit pituitoſus) ℔j. aq. ℔xiiii. perſiſtat in infuſione per diem deinde bulliat ad conſum. ptionem ℔v. tunc adde polipod. ℥ij. cichor. Mi. aloes ſuccotrin. ʒiij. bulliant rurſus per horam, poſtea adde fol. ſen. epithymi, an. ℥ß. colocynth. ʒv i. ſacchar. ℥viii. demum bulliant quoad reneant. ℔vii. colentur: adde moſchi gr. ij. Sumat hanc Potionem manè & veſperi ad ſudandum, per viginti dies. Hoc eſt Secretum aqud quoſdam eximium certè pro Gummatis & Doloribus Gallicis. Sena à proprietate, morbum Gallicum op-

 pu-

pugnat. *Rodericus à Fonſeca, to.2. conſ.61.*

SECTIO DUODECIMA.

De Gutta Roſacea.

GUtta Roſacea, rubedo eſt Faciei maculoſa, ſeu potius rubor cum tuberculis, quibus tota facies defœdantur, ac ſi guttis roſeis conſperſa eſſet, cognoſcitur viſu. Ortum dat ſanguis craſſus & fervidus, ad faciem delatus. Hoc malum ſæpe contrahunt, qui poculis & ebrietati nimium dediti ſunt: quibuſdam vitio naturæ obtingit.

SUBSECTIO PRIMA.

De Gutta Roſacea.

℞. LIthargyr. auri ʒj. Ceruſſ. ℥ij. Axung. anſer. & gallin. an. ℥ß. argenti vivi cum ſaliva extincti ʒii. F. unguentum, cum quo ſero inungatur facies, & manè lavetur cum aq. furfuris. Item pineæ nuces recentes piſtæ cum cremalactis in modum unguenti coeant, quo inungatur Gutta roſacea. Mirabile habetur. Vel

℞. Lithargyr. bene triti & pulveriſ. ℔j. aceti fortis ℔iv. M. Stent ita per duos dies. Poſtea coq. ad conſumptionem tertiæ partis: deinde adde aq. flor. fabarum ℔ii. & ſimul ponantur in alembico & deſtillentur. Poſtea iſti aq. deſtillatæ adde gummi Tragacanth. & Arabic. q. ſ. ut F. Unguentum quo facies ungatur. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv. 9. & lib. 2. Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Gutta Roſacea.

PUellæ Nobili facies admodùm defœdata erat jam multos annos puſtulis ſiccis flaveſcentibus ſerpentibus, accedente rubore, ita ut de lepra ſuſpecta eſſet. Vocatus ego veris tempore, primo venam aperui brachii. Scarificatione poſtea, adhibitis cucurbitulis in ſcapulis, juſſi uti ſingulis menſibus. Veſicatorium quoque nuchæ applicui, quod magnam illic veſicam excitavit, & quod admirandum, ut aliquandiu ſanguinem minxerit, fecit. Bibit aliquoties hoc decoctum.

℞. Summitat. lupul. rec. fumar. rec. an. Mj. fol. ſen. ʒiii. coque in ſero caprino, colaturam bibat uno hauſtu, & aliquoties repetat.

Unguentum pro facie ſequens præſcripſi.

℞. Lithargyr. auri, ceruſſ. an. ʒii. Unguenti citrini ℥iß. Thuris alb. maſtich. an. ʒiß. Rad. ſerpentar. oſſis ſepiæ, an. ʒi. Ol. tartar. ℥ß. Succi limonum ℥i M. Inungat faciem. Manè abluat aqua flor. fabarum: receſſerunt hac ratione puſtulæ, ſed iterum de novo obortæ ſunt. Denuò itaque eam phlebotomia uti juſſi, alteroque mox die ſcarificationibus. Purgavique de novo ſic.

℞. Fol. lupul. fumar. an. Mj. flor. cordial. pi. ſem. aniſ ʒii. fol. ſem. aniſ. ʒij. fol. ſen. ℥j. epithymi ℥ß. decoq. in ſero lactis; bibat duabus vicibus: ſed in poſteriore diſſolvat Confect. Hamec. ʒii.

Electuario deinde hoc utatur.

℞. Conſerv. flor. cichor. viol. an. ℥i. Conſ. flor. bugl. nympheæ, an. ℥ß. pulv. trionſantal. duplicato rheo ʒii. diarrhod. abbat. diamarg. frigid. an. ʒß. medull. ſem. melon. ʒii. Syr. conſerv. cortic. citri q. ſ. F. Electuar. capiat alternis diebus boluum.

Poſtea illinat faciem ſingulis noctibus hoc unguento.

℞. Spec. unguenti citrin. ℥iß. camphor. ʒß. boracis uſti ʒi. oſſis ſepiæ. ʒß. rad. ſerpentar. ʒi. lactis virginal. parati ex lithargyr. cum aceto & aq. fabarum ℥iii. ſucci limon. vel arantior. ol. de tartaro, de frumento, an. ʒß. fugitivi ʒi. (plus addidiſſem, ſed valde denigrabat) miſceantur benè, ſiccabatur ſæpe, ſed rurſum ſuccis molle reddebatur: manè abluat hac aqua.

℞. Cuſpid. roſar. p. i. flor. viol. Mi. furfur. ℥ii. cicer. rub. conquaſſ. p. ß. rad. ireos, ℥i. rad. lilior. ℥ii. rad. ſerpentar. cyclamin. an. ℥ß. add. aquæ menſur. ß. eliciatur aqua, quam, cùm faciem ea lavat, aqua fabarum diluat: abſumpto ſemel unguento & denuo parando addidi lithar-

gyri

gyri & borac. an. ʒi. & hac ratione curata fuit. *Felix Platerus, obſ.lib.3.p.619.*

In Gutta roſacea faciei ſananda cuidam Doctiſſimo viro, qui jam fuerat purgatus & ſanguinem detraxerat. Sequentia jam uſurpanda, & autumni tempore repetenda præſcripſi.

Hoc menſe *Majo* frequenter lac caprinum manè bibat. in quo decoq. rad.lapath. fol. Mercurial. ſumar. teneritates Sambuci & Lupulorum. Vngat faciem unguento ſequenti.

℞. Lithargyr. quart. i.infund. in aceto fortiſſ. ſæpe moveatur, & acetum effundatur: reſidentia ſumatur, cui adde camphor. diſſolut. in aceto ʒß. pomatæ q.ſ.F.linimentum.Manè hoc decoct.abluat.

℞. Fabar. conquaſſat. parum, & orizæ an. p. i. decoq. in ſero lactis, & eo abluat faciem: quod ſi non ſit ſatis efficax unguentum: ſuccum granatorum illi permiſceat. Reverſus ex *Italia*, cum inſpicerem, vix amplius apparebat rubedo; dicebatque imprimis profuiſſe unguentum ex Lithargyro. *Felix Platerus, obſ. lib.3 p.627.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Gutturis Morbo Epidemio.

AD dolorem gutturis, cum ægri ſubito ex catarrhi fluxione videbantur ſuffocari, plurimum profuere gargariſmi, qualis ſubſequens erat, quo in me ipſo uſus ſum, tum in aliis, ita ut cùm illo ſepties tantùm gargariſaſsem, dolor ille gutturis ſubito ceſſarit ſimul & anguſtia pectoris, miraculi inſtar.

℞. Aq. plantag. ℔i. aq. ſcabioſ. ℔ß. flor. roſ. rubr. pi. ſem. cydon. ʒi. bulliant leviter & colentur; add. diamori dianuci an. ℥i. terræ ſigillat. ver. ʒi. M. quo cùm uſus eſſem, videbatur quaſi liberatus ab hoc malo. *Petrus Foreſtus, lib. 6. obſ.1.*

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER OCTAVUS.
De Affectibus à littera H incipientibus.
SECTIO PRIMA.

De Hæmoptoe.

SPutum ſanguinis (Græcè *emoptoi* & *emoptiſis* ab *ema* Sanguis & *ptio* ſputo) in genere quidem omnem ſanguinis per os rejectionem ſignificat. Propriè tamen ſanguinis cum tuſſi ex pulmone thorace, & aſpera arteria excretionem denotat. Hujus cauſa conjuncta eſt vaſorum illarum partium *anaſtomoſis*, *diapidiſis* & *rixis*: antecedens verò ſanguis, tum quantitate, tum qualitate peccans: externæ ſunt victus plenior, menſium aut hæmorrhoidum ſuppreſſio: exercitatio nimia, clamor ingens, ictus, caſus, vulnus, & alia quamplurima: ex qua parte profluit ſanguis, his dignoſcetur ſignis: ſi leviſſima tuſſi, & leviter ſpumoſus excernitur, ex aſpera eſt arteria, ſi verò majore cum tuſſi, majore quantitate, & cum majore ſpumæ copia rejicitur, à pulmone prodit; à thorace verò qui exit, præterquam quod maximam tuſſim infert, lividus eſt & nigricans; ex ore & gingivis ſimplici expuitione ſine tuſſi excernitur, & ex gutture cum raſcatione & ſcreatu. Omnis ſanguinis per os effuſio terrifica eſt, & in malis ducenda.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hæmoptoe.

VIr quidam Patritius hyeme media, de repentè in copioſiſſimam ſanguinis floridiè pulmonibus rejectionem incidit, ita ut una nocte, ſanguinis heminas pluſquam quatuor ore excreverit; unde pallidus & prope ſine viribus redditus, pulſu exiguo & interſecto, voce tremula, deliquiis cerebri oppreſſus, moriturus in horas ſperabatur. Ad hunc nos vocati, quum graviter urgeret affectus, huic protinus acceleri manu ſuccurrendum duximus: itaque protinus è cubiculo turbam omnem, quæ multa officii cauſa affinium & ſanguine coniunctorum aderat, locum dare juſſi, foraſque prodire, præter eos qui ægro neceſſarii erant: ignemque qui tum ob frigoris inclementiam ſuccenſus multus in cubiculo erat, extingui juſſi, Mox verò quum adſtricta eſſet aluo æger, mollem clyſterem indere jubeo: atque interea dum apparatur clyſter, poſcam devorandam atque gargariſandam do. Silentium ægro impero, ut ne quicquam loqueretur, ſed nutibus quæ ſibi opus eſſent ſignificaret, atque etiam ut ne magno reſpiratu uteretur: nam & loquutio & reſpiratio vehemens, thoracem atque pulmones exagitant, & ob id ſanguinem promovent. Protinus verò clyſtere ſoluta alvo, ſanguinem è vena media dextri brachii auferri venæ ſectione jubeo, non affatim, ſed bis eodem die, quatuor inter unam & alteram ſectionem interpoſitis horis. Sic namque jubet *Galenus* & eo pacto melius avertitur ſanguis, ſervaturque virtus: quin & craſtino ejus diei iterum, ſed leviter ſanguinem detraximus, quod & æger viribus valeret, florenti ætate eſſet & copioſo ſanguine abundaret. Vbi hæc Peracta ſunt, mox vinculis fortioribus crura, brachiaque deligavimus, & multa poſca os colluere, ac portionem etiam devorare juſſimus: ut ſi quid intro concreti ſanguinis eſſet, diſſolveretur: multos namque thrombos deorſum clyſteris uſu deiecit, ſanguine in ventriculum pergulam delabente: frictionibus etiam crurum ad diverſionem uſi ſumus: quum vero ſanguis nimium proflueret, ſiſtere eum ante omnia potionibus datis adſtringentibus, glutinantibus & refrigerantibus coacti ſumus. Hac itaque potione bis, ter etiam in die data uſi fuimus.

♃. Lapid. hæmatit. cum aqua plantag. lot. corall. rubr. ſimiliter loti an. ℈iv. terr. ſigillat. ʒii. margarit. ſplendid. ʒiß. ſem. plantag. arillorum uvar. exſiccat. an. ʒi. M. redigantur omnia in tenuiſſimum pollinem, adde troch. de carabe ʒi. atque ex hoc pulvere ad ſiſtendum ſanguinem efficaciſſimo ʒiß. ex aq. plantag. & peculi roſar. & ℥ii. ſyrup. de ribes dari juſſi: quum adhuc ſanguinis ingens profuſio perſtaret, compeſcendam validiore præſidio cenſuimus. Dedi igitur ſequentem potionem.

♃. Philon. perſic. ʒi. lapid. hæmatit. ʒß. ſyrup. cydon. ℥ii. aq. plantag. q. ſ. diluendis reliquis. F. potio: dabam dormituro, ut & ſomnus conciliarentur, & eadem opera ſanguis ſiſteretur: in juſculis ſem. papav. alb. & rhois obſoniorum in panno lineo raro ligata injici jubebam. Conditum hujuſmodi ad virium robur præſcripſi.

♃. Conſerv. roſar. antiq. ℥ii. conſerv. ſymphit. maj. ℥i. margarit. ſelect. corall. rubr. loti cum aq. roſ. & ſubtiliſſ. pulver. an. ʒi. man. ch. perl. ℥i. conſerv. bugl. ℥i. M. cum ſacch. opt. F. conditum auri foliis contectum. Interdum Electuario ex margaritis confecto utebar.

Extra verò ad ſanguinis motum compeſcendum cervici & collo, tum & pectori linimentum admovi, & unguento hoc ſum fœliciter uſus.

♃. Ol. maſtich. cotoneo, & myrtill. an. ℥i. ſevi hircini aq. roſar. diluti ʒiß. pulv. pilor. leporis minutiſſimè inciſorum, corall. rubr. bol. armen. ſang. drac. oliban. maſtich. an. ʒi. ceræ alb. q. ſ. M. F. unguentum, quo thoracem illiniri & colli atque cervicis partes jubebam: clyſteres lenes ad excrementorum ſubductionem (imbecillus namque viribus erat) Parari hujuſmodi jubebam.

♃. Decocti caponis ℔i. in quo bulliat hord. p. i. ſem. melon. cum cortice contuſ. ℥i. colatura diſſolv. mell. roſat. colat. ℥ii. vitell. ovor. numero ii. ſacch. rubr. ℥i. M. F. Clyſter. interdum catholici ℥i. nonnunquam verò caſſiam cum ſaccharo admiſ-

admiſcebam. Quoniam verò bilis multa ſanguini miſta fervorem & profuſionem non parum augebat, hanc confeſtim nulla expectata mora evacuandam duximus; hac data potione.

℞. Rhei. elect. ſubtiliſſ. pulver. ʒi. rhei. elect. in aq. endiv. cum tantillo cinnamom. per noctem infuſi & manè fortiter expreſſi ℈iv. (quia obſtructa hic vir viſcera habebat, infuſum etiam rhei dare viſum eſt, ad obſtructiones aperiendas) ſyrup. ex infuſ. roſar. ℥ii. decocti pectoralis, q. ſ. fiat potio.

Interdum etiam ad ſiſtendum ſanguinem confectione de ſtyrace uſus ſum, cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Paſſular. exacinatar. & cribro ſeraceo tranſmiſſarum ℥i. liquirit. raſ. & ſubtiliter pulveratæ ʒvi. xyloaloes, nucis myriſticæ, an. ℈ii. gra. xv. cumini tantundem ſtyrac. calamit. ʒi. bol. arm. præp. ʒiß. ſacchar. in aq. beton. diſſolut. q. ſ. F. Electuarium in tabulis.

Hac methodo, hiſque cum paucis aliis ejuſdem generis præſidiis, magna cura & ſedula opera adhibitis curatus eſt hic vir præter noſtram & omnium opinionem, nutu Dei opt. max. qui ſanat languores noſtros, *Franciſcus Valeriola*, *obſ. 2. lib. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hæmoptoe.

Virgo quædam quadraginta annorum à ſex circiter annis valetudinaria, ſæpiuſque ſanguinis exiguum cum pituita expuere ſolita, tandem circa ſecundam noctis horam dum lateri dextro incumberet, ob maxima copia in os & aſperam arteriam, affluentem ſanguinem, à ſomno excitata, de ſuffocatione repentina periclitabatur, tuſſi & vomitu quaſi copioſiſſimum ſanguinem excreavit. Accedens ſummo manè ex relatis & rejectis, venam pulmonum reſeratam a fluxione fortè ſalſa, quam referebat in ore ſenſiſſe, vel ab plethoram, è qua tanta ſanguinis copia prodierit, cognovi, quapropter præſcripſi ei pulverem ſequentem, de quo cum brodio ſtatim cochl. i. & poſtmodum cum ſyrupis portiunculam ſumat.

℞. Sacch. roſ. tabul. ʒii. corall. rubr. ʒß. ſuccin. ſem. hyoſciam. an. ℈i. M. F. pulvis tenuiſſimus. Item.

℞. Syrup. iujubin. & myrtill. an. ʒiß. M.

Circa octavam matutinam, me præſente, dum lateri dextro incumbere conabatur, ſanguinis copioſa profuſio, cum tuſſi, vomitu, horrore, & virium proſtratione, eodem planè modo rediit, ut prius nocte ei accidebat: repræſentabat ſanguinem à pulmonibus elapſum, ſpumoſum & rubicundum unciarum circiter quinque, poſtmodum expuebat cruenta. Circa tertiam exhibui ei julepum ex ſyrup. præſcriptis cum aq. plantag. & portul. q. ſ. Poſt cœnam ſumpſit julepum ex ſyrup. de plantag. cum aq. plant. roſ. parum & portulac. gargariſavit prius os aceto roſac. & aq. pura, ſicuti & poſtmodum frequenter, loco potus bibit lac amygdalinum. Poſt mediam noctem hora ſecunda eodem modo rediit expuitio, cum tuſſi & conatu vomendi dixit ſe ſentire ſemper ardorem in gutture præcedere, ſubſequente ſtatim copioſo ſanguine ſalſo, ſumpſit de pulvere præſcripto, ſed nihilominus horis duabus elapſis, rediit cruenta illa expuitio, cum horrore & virium proſtratione: illo die manè ebibit potiunculam ex ſyrup. plantag. & portulac. an. ℥ß. ſyrup. myrtill. ʒiii. terr. lemniæ veræ ʒi. aqua plantag. & burſ. paſtoris, an. q. ſ. Poſtea jecori adhibita fuit cucurbita magna ſine ſcarificatione bis reiterata, ante ſomnum bibit hunc julep.

℞. Aqu. plantag. & portul. an. ℥iß ſyrup. plantag. & portulac. an. ʒii. ſyrup. papav. alb. ʒiß. terr. lemniæ veræ ʒi. M. Illa nocte fœliciter ſatis dormivit, nec expuitio illa ſanguinis copioſa rediit, mirè medicamentum hoc prædicabat, manè bibit coch. i. pulv. præſcripti cum ſyrup. de plantag. portulac. & aq. plantag. & portulac. reiterata fuit cucurbita ſine ſcarificatione in regione hepatis. Sub noctem bibit julepum priorem cum ſyrup. papav. placide quievit, nec amplius excreavit ſanguinem, ut grumi ſanguinis è corpore expurgarentur, & diſſolverentur, præſcripſi potionem hanc.

℞. Rhei ſubtiliſſ. pulveriſſ. ʒß. ſyrup. roſ. ſolut. cum infuſ. rhabarb. & mannæ elect.

elect. an. ℥vi. cum aq. plantag. & portulac. q. ſ. F. Potio, addendo aq. cinnam. ℥ii. ter copioſè dejecit.

Tandem ut ſanguis ſi quis in pulmonibus remanſiſſet facilius excreari poſſet, præſcriptum fuit hoc Lohoch.

℞. Syrup. de portul. ℥i. de plantag. ℥ß. tab. diamargar. frigid. ʒi. terr. ſigill. lemniæ veræ & pulv. ſupra præſcript. an. ʒß. F. lohoch. de quo lambat frequenter cum baculo liquirit. Poſtea præſcripſi tabulas ſequentes, de quibus ſingulis noctibus unam vel duas in ore, ut ſponte diffluerent, continuit.

℞. Sem. hyoſciam. alb. ſubtiliſſ. pulveriſ. ʒii. gummi Arabic. ℈i. corall. rub. ʒß. viol. rec. num. 10. ſucc. berber. ʒii. aq. roſ. & plantag. an. q. ſ. ſacch. F. tabulæ. Hiſce omnino reſtituta eſt: nec ab aliquot ſeptimanis quicquam cruenti in ſputo apparuit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 789.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hæmoptoe.

QUidam profusè ſanguinem purum aliquot dies cum tuſſi per os effundebat, idq; ſequente mox ſumma imbecillitate cum vitæ diſcrimine. Dedi illi troch. de alkikengi cum opio, ut aliquot noctes cum lacte caprino diſſolutos biberet. Profuerunt plurimum: ſicque à mortis imminentis periculo, vel ſubſequentis phthiſis, uti ferè ea ſequi ſolet, & à lethali morboſanus evaſit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 792.*

Quædam tuſſiendo excreabat ſanguinem ſatis copioſè, catarrho ſimul affecta, alvuſque ei conſtipata erat: valdè phthiſin metuebat quam venam ruptam in pulmonibus ſequi ſolere, ex lectione practici cujuſdam *Germani* didicerat, adeo ut vix eam conſolari potuerim: exhibui ei mannæ ℥iß. cum juſculo, quàm & pectori prodeſſe dixi; excrevit placide & copiosè. Sanguinem poſtea detraxi è mediana; juſſi manè & veſperi ſumere tabulas in hæmoptica paſſione utiles ex ſemine hyoſciami: in præcedente ſubſectione deſcriptas. Deſiit ſanguinis excretio, ſed mox rediit: juſſi tabulas repetere, idque factum eſt tertio: ſed poſt tabularum uſum continuatum nihil amplius cruenti apparuit. *Felix Platerus, obſervat. lib. 3. pag. 793.*

Manè & veſperi ſi ſanguinem expueret; capiat ʒi. phlon. perſic. aut tantundem noſtri electuarii ad ſputum ſanguinis quod eſt mirabile.

℞. Sem. Hyoſciam. alb. papav. alb. an. ʒx. terr. ſigill. corall. rubr. an. ʒv. ſacchar. roſar. antiquiſſ. q. ſ. F. Electuar. *Helidæus de Paduanis, conſil. 7. lib. 3. conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Novi noſtratem quendam *Lemovicum* Hæmoptoicum, qui cum alternis temporibus multum rejectaſſet ſanguinem nec ullis potuiſſet remediis ſaneſcere, ad *Julium Cæſarem Scaligerum*, Medicorum ſuæ tempeſtatis facilè Principem, confugit, ex quo pulverem accepit; hujus formulam, quia mihi communicavit, libet hic adſcribere.

℞. Spodii, roſ. rubr. bol. arm. terr. ſigill. hæmatit. an. ʒv. corall. rubr. carab. margarit. non perforat. an. ʒiiß. Gummi Arabic. tragacanth. an. ʒii. ſem. papav. portulac. ſem. roſ. rub. ſem. arnogloſ. C. C. combuſt. an. ʒii. acaciæ, ſucci barb. hircin. ſucc. liquirit. an. ʒii. amyli torrefacti ʒiii. terantur, miſceantur, & fiat pulvis, cujus doſis ſint ʒiii. Datur cum aqua pluviali.

Hoc remedium tandem deſcriptum reperi apud *Serapionem, cap. 25. tract. 2. Antonius Valerius, ad c. 27. lib. 1. De morbis intern. Iac. Hollerii.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hæmoptoe.

COnſiliarius quidam *Monſpelienſis* circa noctem incidit in ſputum ſanguinis ſpumoſicum tuſſi, & magnam illius quantitatem excrevit tota nocte. Sequenti die manè vocatus, venæſectionem præſcribo ad ℥viii. Deinde julepum ex aq. plantag. ſyrup. de roſ. ſicc. & ſale prunellæ poſtea injectus fuit clyſter cucurbitula admota regioni hepatis, lohoch. incraſſans & adſtringens uſurpatum: hora decima iterata fuit venæſectio ad ℥vi. ſyrupus ex ſucco portulac. etiam præſcriptus: Poſt meridiem

diem rediit ſanguinis ſputum, magna copia ſcilicet ad ℔i. iteratus fuit julepus, oxycratum admotum teſtibus epithema refrigerans hepati, linimentum refrigerans eidem parti, & lumborum regioni, cucurbitula hypocondriis frequenter iterata, & circa veſperam ſanguis denuo miſſus ad ℥vii. præſcripti julepi ex infuſione millefolii, &c. qui magnæ ſunt efficaciæ in hunc modum.

℞. Millefol. flor. albo & flor. luteo, an. Mii. rad. tormentill. rec. & cum fol. ſi haberi poſſit, ſi minus ſiccæ ℥i. pimpinell. mai. M. i. Conſerv. roſ. rub. ℔ß. aq. fontis ℔xvi. ponantur in olla vitreata quæ cum ſuo operculo diligenter lutetur, ut vapores non expirent. coq. poſtea in balneo M. bulliente per horas 16. colatura ſervetur in vaſe vitreo; de qua capiat ℥vi. mane, meridiè & veſperi.

Pro potu utebatur conſerva roſ. cum decocto hord. & liquirit. ad noctem præſcriptus eſt hic ſyrupus ſequens.

℞. Syrup. de roſ. ſicc. de ſucco portulac. & papav. alb. an. ℥i. M. capiat cochl. i. Singulis duabus horis, ita ut intra noctem tres illæ unciẹ abſumantur, mirum in modum profuit hic ſyrupus, & ſequenti die fuit iteratus; ut per longiora intervalla ſumeret cochl. i. Sequentibus verò diebus nihil amplius ſanguinis excrevit, & omnino convaluit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 83 *cent.* 1.

Vir quidam militaris temperamento ſanguineo & biliofo præditus, triginta annos natus, ab octo menſibus incidit in ſanguinis excretionem per os, quem vomitu rejecit prima vice ad ℔viii. à quo affectu frequenti phlebotomia liberatus eſt. Idem tamen vomitus ſanguinis poſt aliquod tempus ſemel atque iterum recurrit, ſed minori copia, & jam per intervalla ſputa cruenta, & ſincerum ſanguinem per ſputum rejecit. Huic ſequentia preſcripta fuere remedia, injecto clyſtere laxante aperiatur primùm vena baſilica cubiti dextri, deinde die ſequenti vena malleoli ſiniſtri & mittantur ſingulis vicibus ſanguinis ℥vi. vel vii.

℞. Fol. plantag. M i. tamarind. ℥ß. coq. ad ℥vi. in colat. infunde rhab. elect. ʒi. myrobalan. citrin. ʒß. ſantal. citrin. ℈ß. in expreſſ. diſſolv. mann. & ſyrup. roſac. an. ℥i. rhei. pulv. ℈i. F. potio, quæ detur poſtridie ultimæ venæſectionis, die ſequenti applicentur duo cauſtica poſteriori parti cervicis inter tertiam & quartam vertebram.

℞. Rad. biſtort. tormentill. ſymphyt. maj. an. ℥i. fol. plantag. pimpinell. piloſell. vinc. pervinc. an. M. i. ſantal. rubr. ʒii. coq. ad ℔iß. in colat. diſſol. ſyrup. de roſ. ſicc. ℥iv. F. Iulep. pro quatuor doſibus matutinis, addendo unique doſi ſalis prunellæ ℈i.

Finitis julepis, reiteretur potio purgans prædicta; addendo pulv. jalapæ ℈i. & totum rhab. infundendo.

℞. Rad. conſolid. maj. ℥i. fol. plantag. pimpinell. bugl. prunell. & piloſell. an. M. ß. coq. cum juſculo vervecini, & colaturam accipiat manè tribus horis ante prandium continuando per duodecim dies.

Poſt quartum quodlibet juſculum, capiat potionem purgantem prædictam.

Finitis juſculis, utatur opiata ſequenti.

℞. Conſerv. roſar. & rad. ſymphyt. an. ℥i. troch. de carabe, & de terr. ſigill. an. ʒß. corall. præp. margarit. præp. lapid. hæmatit. an. ʒi. gummi Arabic. & tragacanth. an. ℈i. cum ſyr. de roſis ſicc. F. opiata de qua capiat magnitudinem avellanẹ duabus horis ante paſtum, ſuperbibendo parùm aquæ potus ordinarii, quæ erit ptiſana confecta ex decocto hord. & liquirit. vel aqua ferrata in qua pimpinella vel piloſella infundatur.

Utatur per quindecim dies lacte caprillo vel ovilo leviter calybeato.

Quam primùm aggreſſus eſt horum remediorum uſum, ſanguinis ſputum ceſſavit, neq; unquam amplius in toto eorum decurſu comparuit neque deinceps. *Lazarus Riverius, obſerv.* 12. *cent.* 3.

Exhibeantur medicamenta quæ oſcula vaſorum reſerata occludant vi emplaſtica & aſtringente: ita tamen, ne nimia aſtrictione ſanguinem in pectore retineant: quin potius ea interdum permiſceantur, quæ ſanguinem extravaſatum & concretum diſſolvant & expectorent, inter quæ præſtantiſſima ſunt; ſequentia.

℞. Li-

℞. Liquoris albumin. ovi fortiter agitati ℨii. ſacch. roſac. ℥i. amyl. ℨiii. M. F. lohoch., quo utatur ex cochleari frequenter.

℞. Spirit. vitriol. ℈ß. aq. plantag. ℥iv. M. F. potiuncula: ſubitò ſiſtit ſanguinem tuſſi vel vomitu rejectum.

Syrupus coralliorum ad coch. ii. ſingulis diebus exhibitus, omni ſanguinis fluxui convenientiſſimus eſt: at tinctura ejusdem cum ſucco limonum recenti extracta, potentius operatur.

Quercetanus in Pharmacopœa ſequentem aquam deſcribit ad Hęmoptyſin, quę eſt magnarum virium.

℞. Rad. biſtort. ſymphyt. maj. tormentill. an. ℥i. fol. centinod. millefol. veronic. pyrolę, ſanicul. burſ paſtoris cum rad. an. Mi. ſummat. rubi lentiſci, an. M. ß. granor. ſumach. myrt. ſem. plant. berber. pap. alb. an. ℨvi. flor. nympheę cucurbitæ cyd. roſ. rub. an. p. ii. contuſis & commixtis omnibus, macerentur per quatriduum ad ignem ballei, in ſuccorum depurator: plantag. portulac. acetoſ. agrimon. ana ℔ii. Dein fortiter exprimantur. His adde acaciæ, hypociſtid. ana ℥ii. terr. ſigill. bol. armen. veræ, an. ℥ß. elect. diatragac. frig. ℨii. macerentur denuo per quatriduum, dein per cineres ad ſiccitatem deſtillentur: hujus aquæ capiat æger cochl. ii. vel iii. per ſe aut cum ſyrup. convenienti.

Oleum de carabe chimicè extractum potentiſſimè penetrat, aſtringit, & ſiccat, ſi guttæ duæ in potu dentur cum aq. plantag. ut docet *Ceſalpinus* in ſpeculo artis medicæ.

Amatus Luſitanus ſuccum urticæ mirè prædicat his verbis. Qui ſanguinem ex pectore reiectarunt, & à Medicis tanquam deplorati ſunt habiti, ſolo urticæ ſucco convaluerunt. Poſt multa autem machinata remedia, nullum ita contulit ut ſanguis cohiberetur, ac urticæ ſuccus, quem ad quinque vel ſex dies ebiberunt: ſingulis ſcilicet diebus ℥iv. jejuno ſtomacho: imò & ipſam urticam in coctam iure pulli aut vervecis ſæpe comedebant.

Pilulæ ſublinguales uſitatiſſimæ ſunt, & in ſequentem modum componi poſſunt.

℞. Mucag. gummi Arabic. & tragac. extract. cum aq. plantag. ℨii. mumiæ, maſtich. an. ℨi. ſacch. roſat. q. ſ. F. pilulæ ſublinguales, quarum unam teneat in ore perpetuo.

Quia verò aſtringentium uſu ſputum ſupprimitur, & difficultas ſpirandi exoritur, per intervalla recurrendum eſt ea quæ pectus leniunt, & nihilominus ſanguinis ſputum cohibent: qualia ſunt ea quæ componuntur ex gummi Arabico, tragacantho, amylo, & ſyr. de roſis ſicc. cydon. myrtill. juleb. de ſucco portul. aut plantag. *Lazarus Riverius prax. med. lib. 7. cap. 6.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hæmoptoe.

PRæmiſſis venæſectione & debita purgatione ſoleo maximo cum fructu prębere ſingulo manè ℨß. plus minuſve ſeminis papav. alb. cum ℨß. ſacchar. roſat. antiquiſſ. quod remedii genus compluribus inſigne juvamentum attuliſſe ſcio. *Hieron. Mercurialis, conſ.* 15. *tom.* 1.

In hoc caſu ſæpiſſimè expertus ſum magnopere profuiſſe ſemen hyoſciami alb. cujus pulvis acceptus cum ſacchar. roſac. antiq. & ſyrup. de portulac. ſolet mirum in modum fluores ſanguinis compeſcere. *Hier. Mercurialis, conſult.* 42. *tom.* 2.

Civis quidam *Monſpelienſis* Hæmoptoe laboraverat per triennium, qua ſanguinem reiiciebat per intervalla ſatis magna copia: tandem poſt multa remedia, per menſem integrum mane ſumpſit amylum in aqua decoctum (& ſine calce paratum) inſtar panatellæ; & ab eo tempore ſanguinis ſputo nunquam correptus eſt. *Lazarus Riverius obſerv.* 11. *cent.* 4.

Andreæ Baillæo conſulis regii filio annorum viginti, magna ſanguinis per os rejectio: valde pulmonibus metuitur: omni arte pulmonibus ſtudetur: fortè fortuna dum hypochondria manu blandè continguntur, pulſus percipitur, ac veluti παλμός τις nec non ab hypochondriis decurrentis ſanguinis ac partes ſuperiores affectantis curſus percipiebatur, ac ſi manu ſanguis duceretur: prout partes ſuperiores petebat, hor-

horror quidam excitabatur: at tum confertim rejiciebatur è pulmonibus: talis rejectio erat hemorrhagiæ loco, quæ juvenibus erat familiaris. Relictis tum præſidiis quæ pulmoni dicabant, converſum eſt ad hypochondria ſtudium. Expurgata innumera colluvie prærepta eſt ei rejectioni ſanguinis occaſio: quod notandum valde eſt. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *Epid. & Ephem. pag.* 62.

Syrupus ex ſtercore aſininò in omni rejectione ſanguinis plurimum confert. Lavatur primum aqua roſac. in eadem incoquitur cum ſacchar. roſac. & fit Syrupus. *Guil. Ballonius, conſil.* 22. *lib.* 1.

Quater in anno corpus purgandum erit ſequenti bolo.

℞. Caſſiæ rec. extract. ℥vi. rhei el. pulveriſ. ℨiß. elect. diatragac. frigid. aut ſacch. alb. q. ſ. F. bolus.

Sæpe etiam ſub noctem ad lecti ingreſſum uti conſerva roſacea expediet. Si tamen accideret ſputum hoc ſanguinis repetere, commodum videretur poſt blandam alvi mollitionem mittere ſanguinem è baſilica dextra, quæ eſt lateris fluxioni magis opportuna. Die ſequenti hauſtulam rhab. torrefacti potare in hunc modum.

℞. Rhei. el. torrefact. Syrup. roſ. ſicc. ℥vi. ℨß. plantag. ℥iii. M. F. potio.

Utatur quoque frequenter, atque adeo omnibus horis hac familiari opiata, donec ſanguis conſiſtat.

℞. Conſerv. roſ. ſicc. ℨi. bol. arm. ℨiii. terr. ſigillat. ℨii. corall. rubr. carab. C. C. uſti, an. ℥ß. ſyrup. myrtill. q. ſ. F. opiata.

Ad præcautionem, etiam ſi ſanguis non erumpat, hoc condito ſæpe utendum.

℞. Conſerv. roſac. & ſymphiti an. ℥ß. troch. de carabe & de terra ſigill. an ℈i. corall. rubr. margarit. elect. an. ℈ß. ſacchar. roſat. q. ſ. F. conditum. Capiat cochleare unum hora una ante paſtum. Uſus boli armen. perutilis erit ſi ſanguis rurſus erumpat.

Deinde ipſo ſuppreſſo ſequenti ſyrupo pulmones corroborandi leniendi, & detergendi.

℞. Paſſul. mundat. ℥i. polipod. q. liquirit. raſ. an. ℨii. tuſſilag. ſcabioſ. pimpinell. centinod. an. M. i. ſem. altheæ & bombacis, an. ℨi. F. decoct. ad ℔i. in expreſſ. diſſolv. ſacch. alb. quartaria tria. F. Syrupus mediocriter coctus: utatur omni hora ex cochleari ſine aquis: pulmones roborat & detergit. *Ioh. Fernelius, conſilio* 22.

Qui ſanguinem ex pectore rejectarunt, & à Medicis tanquam deplorati ſunt habiti, ſolo urticæ ſucco ebibito convaluerunt. Poſt multa enim machinata remedia nullum ita contulit, ut ſanguis cohiberetur, ac ſuccus urticæ quem ad quinque vel ſex dies ebiberunt. Singulis namque diebus uncias quatuor jejuno ſtomacho bibebant, imò & ipſam urticam incoctam jure pulli aut vervecis ſæpe comedebant. Urticam hoc munus conficere poſſe creditu eſt difficile: *Dioſcorides* tamen de ea „ita inquit Urticæ folia profluvia narium „cum ſucco ſiſtunt tria impoſita, & ultimo urticæ ſuccus gargarriſatus uvam reprimit. *Amatus Luſitanus, cent.* 6. *cur.* 4.

Puella quædam ex patritia familia, non multùm poſteaquàm menſes primo vidit. in ſanguinis mirum ſcreatum incidit. Hæc enim mirum dictu, inter diu duodecies ſcreabat, qualibet autem hora ſemel; noctu non ſcreabat ſed dormiebat. Screabat autem, ut ex ſcutulis 12. percipiebamus pro vice parùm, aliquando ſanguinem rubicundum, ſæpe verò aquoſum, quem non tuſſi, aut difficili aliqua anxietudine rejectabat. Adhibitis variis medicamentis, rejectatio ſanguinis tandem deſiit. Qui Artis Medicæ ardua cacumina conſcendunt, facile iudicare poſſunt caſum hunc rarum eſſe. Quis enim quam vidit, aut literis mandavit, ſanguinem tam longo tempore (ultra tres menſes perduravit) tanto ordine & tam ſervata periodo, per eos rejectari? Intra enim duodecim diei horas duodecies puella hæc ſcreabat ſemel in hora cruentum & parum; noctu verò nihil ſcreabat, etiamſi vigilem totam noctem ageret. An verò ſanguis menſtruus, qui eo tempore deficiebat, partem altam ebrepebat, & per venam parvam & exilem ſtomachi parti altæ complantam exibat, in dubium verti poſſet: Vos qui rerum naturalium cauſas percurritis, conſiderate. Hoc unum ego hic teſtatum relinquo,

quo, non minus difficilem hujus morbi cognitionem eſſe quàm illam *Euboici Euripi ab Ariſtotele* fruſtra inveſtigatam, nec tamen inventam. *Amatus Luſitanus*, *cent.* 6. *cur.* 49. & *Scol.*

Si ſanguis tuſſi excretus è pulmonibus fluat, emittendus eſt ſanguis ad revulſionem, ſi ex pectore abſtinendum eſt à ſanguinis emiſſione. Ita *Hippocr.* in pleuritide ubi ſanguis expectoratur, à venæſectione cavet: nam hic opus eſt firmis lateribus venæ autem ſectionem admodum franguntur vires. *Ioh. Heurnius*, *ad Aphor. Hippocr.* 13. *ſect.* 5.

In cruenta ſpuentibus venæſectionem impediunt tempus anni, pleuritis, bilis *Hippocrates lib.* 6. *Epidem. ſect.* 3. Quaſi verò in pleuritide non ſit ſecanda vena; imò tunc ſecandi ſumitur indicatio, cum ſputum cruentatur. Hoc non vult *Hippocrates*, quanquam littera id videtur indicare; ſed conſiderat ſputum cruentum vel ut morbum, vel ut ſymptoma. Ut morbum cùm eſt proprio vitio pulmonis; ut ſymptoma, cùm fit ob pleuritim. Cùm enim fit ob pleuritim, non ex ſe poſtulat phlebotomiam eſt enim ipſa pleuritis, quæ forte poſtulat, aut non. Nam cùm medendi pleuritidi alia ratio ſit quàm per phlebotomiam, fieri poteſt ut ſputum ſanguinis nullo modo phlebotomiam indicet, quatenus ſymptoma eſt; quatenus morbus, omne ſputum cruentum phlebotomiam inſinuat. *Guil. Ballonius Hiſt.* 1. *lib.* 2. *Conſil.*

Sententia *Hippocratis*, quæ 6. *Epidem ſect.* 3. textu ultimo habetur, jure multos Medicos ſollicitos habuit: ſiquidem non ſolùm contra rationem videtur, verùm etiam contra communem & quotidianum Medicorum uſum, quippe qui tunc multò magis mittunt ſanguinem in pleuritide, quando ſputa ſanguinolenta excernuntur. *Franciſcus Valeſius Hippocratem* vult in ea ſententia minimè loqui de impedimento mittendi ſanguinem ſed de impedimento curationis, ut voluerit *Hippocrat.* nos docere, ubi cruenta expuuntur, curationem impediri à pleuritide: quippe cùm cruenta expuitio requirat adſtrictoriam curationem, pleuritis autem potius requirit laxatoriam. Hæc *Valeſii* interpretatio eſt quidem veritati admodum conſentanea: verumtamen quia expreſſiſſimis verbis *Hippocr.* & *Galeni* interpretationi: refragatur, minimè à nobis æſtimanda eſt. Ideo puto *Hippocratem* deſertè nos monere, ut ubi cruenta ſunt ſputa, & pleuritis adeſt, minime ſanguis mittatur. Cur igitur Medici quotidie ſecus operantur, ut tunc potiſſimùm ſangunem mittant, quando ſputa ſanguinolenta conſpiciuntur? Reſpond. cruenta ſputa, quæ in pleuritide rejici ſolent aut eſſe purè ſanguinea, aut non eſt, ſed permiſſa. Ubi ſputa purè ſanguinea ſunt, certè nullo pacto convenit ſanguinem mittere, 1. ea ratione quam proponit, quia morbus ſcil. eſt mitiſſimus, & ſic non exigit vehementiſſimum remedium. Alia ratio eſt, quia ubi ſanguis purus excernitur, ſi etiam ſanguis licet parcè mittatur, periclitantur vires. Hoc itaque pacto intelligendus eſt *Hippocr.* quando ſcribit impediri ſanguinis miſſionem in pleuritide quoties ſputa ſunt purè & ſincerè ſanguinea. Cæterùm ſi ſputa minimè ſunt ſincera, ſed permiſta, tunc neceſſarium eſt omnino mittere ſanguinem, quia huiuſmodi ſputa arguunt morbum eſſe acutiſſimum & periculoſiſſimum. *Hieronymus Mercurialis Med. Practic. lib.* 2. *cap.* 6.

Cùm dicat *Hippocrates*, Cruentum ſi fuerit expectoratum in pleuritide, à ſectione venæ eſſe temperandum, hoc voluit; Si plena manu expectoratum ſanguine mixtum procedat, ita ut inde miteſcat dolor, febriſque conquieſcat, non opus erit phlebotomia: nam natura excludit ipſa ſuum onus, phlegmoneſque materiam elidit. Si verò ſanguinem expectoratum parcè procedat, ſi nec dolorem nec febrem excludat, cur non ſecaretur vena? an non vehemens affectus? *Ioh. Heurnius*, *cap.* 2. *De morbis pectoris.*

Quidam *Hippocratis* authoritate decepti nunquam ſecant venam in pleuritide, ſi ſputum ſit ſanguineum. Sed nos ad methodum & fundamenta revocantes omnia, diſtinguere debemus, dum ſanguis expuitur, num ſanguinis peccatum ſit vehemens necne. Si non eſt vehemens, mitis eſt inflammatio, dum ſcilicet ſanguis qui fluit egreditur & non retinetur,

ideoque ſenſibiliter dolor imminuitur; è quibus mitis cognoſcitur inflammatio: ideoque non eſt tunc vena ſecanda, quia ſanguis in hac miti inflammatione evacuatur per tuſſim. Si peccatum ſanguinis ſit vehemens, inflammatio non eſt mitis: dum ſcil. æger expuit ſanguinem, ſed in parva copia, & dolor non minuitur, ſed intenditur potiùs: quia major eſt portio ſanguinis fluentis, quam ejus qui excernitur. Proinde vena ſecanda; cùm vitium ſanguinis ſit vehemens. *Hier. Capivaccius. Pract. lib. 2. c. 3.*

Pleuritides bilioſæ ſimul & ſanguineæ ut plurimum nono, aut undecimo judicantur, ac ferè ſaluti conducunt. *Hipp. Coac. prænot. lib. 2. Tit. 17. ſect. 9.*

Sputum rubrum ſimul & flavum promoveri debet iis quæ expurgationem juvant, molliendo, leniendo & ſputum ciendo; non autem ſanguinis detractione retrahi & impediri, quod uſu venire videmus, non ſine mœrore & nemeſi, ab iſti pragmaticis vulgò dictis, qui omnem pleuritidis curationem exigunt in ſanguinis detractione ſæpius iterata, quandiu pleuriticus hujuſmodi ſputa expurgat, cum ſpe ſalutis prædivite. O homines Reipublicæ calamitoſos atque funeſtos; Ipſam pleuritidem quæ ſua ſponte nullius operis indigens, cum tali ſputo quieſceret, ex eventu reddunt mortiferam. *Ludovicus Duretus, in Coact. prænot.* ſupra citatam, & circa finem *lib. 2.*

SECTIO SECUNDA.

De Hæmorrhagia Narium.

Αἱμοῤῥαγία (ab *ema* ſanguinis, & *riſſo* vel *rignimi* frango, rumpto) immodica eſt & præternaturalis ſanguinis ò naribus profuſio apertis, ruptis, vel exeſis venis aut arteriis eò deſinentibus: eas aperit per anaſtomaſin, ſanguinis copia & acredo, rumpit verò per *rixin*, vulnus, contuſio ex ictu, aut violenta quavis evidenti cauſa: exedit demum per *diabroſin*, ſanguinis vel cujuſvis humoris exuperans acrimonia: per eas denique quæ in *diapidiſi* tranſudat ſanguis ob vaſorum tunicæ raritatem & ſanguinis tenuitatem. Hæmorrhagia alia eſt critica, alia ex conſuetudine naturali, alia etiam omninò præter naturam: in duobus primis generibus ſanguis ſupprimi non debet, niſi quum viribus metuitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Vidimus *Pithueris* anno 1545. puellam annorum octodecim pauperculam per quatuor integros dies ſanguinis fluxum è naribus adeo enormen habuiſſe, viribus proſtratis, menſibus ad longum tempus retentis, humi prolapſam, ut nulla ſpes ſalutis ſupereſſe videretur. Ad quam vicini cum omnia tentaſſent remedia, me tandem ad eam perduxerunt: ſtatim arrepto utroque brachio circa carpum, ubi pulſus tangitur, aquam frigidiſſimam ex poculo ſtricti orificii embrochæ inſtar continuo ſtillavi, fimumque procinum naribus objeci, & ut ore repleto aqua frigidiſſima, ſuccum urticæ per nares attraheret, mandavi: nucham autem aq. plantag. frigida lavari permiſi, quanquam hoc remedium febricitantibus ſit ſuſpectum; hæc autem non febricitabat. His remediis fluxus ceſſavit, viribus poſtea paulatim recreatis ut veniam ſaphænam ſecaret conſului ad menſes revocandos.

Alteri puellæ cui & menſtruæ purgationes ad quatuor menſes reſtrictæ non procedebant, & ſanguis è naribus per tres continuos dies fluxerat, ſaphæna ejuſdem lateris inciſa non proficiente, irritiſque omnibus aliis auxiliis uti ſolitis, tandem ut ventoſa magna abſque ſcarificatu ſub mamilla dextra ad hepatis regionem (è dextra enim nare fluebat ſanguis) applicaretur, mandavi: quo protinus fluxus enormis ceſſavit, cum pro mortua & deplorata prius haberetur.

Alia etiam mulier cum profluvio ſanguinis narium admodum vehementi & diu perdurante detineretur, neque ullis remediis reſtringeretur, tandem cinere chartarum albarum combuſtarum naribus demiſſo, præter ſpem ſanata eſt. Addam, & in-

& indubitatum experimentum ad ſanguinem è naribus fluentem cohibendum, quod ipſimet vidibus ſæpius expertum in Nobili Matrona. Hæc cum ſanguis è naribus ſupra modum flueret, fruſtum cretæ albæ digito annulari continebat è regione naris fundentis ſanguinem, donec incaleſceret, & ſtatim ſanguis ſupprimebatur: ut diverſis vicibus in eadem Domina ſpectavimus. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *lib.* 13. *De Naſi Affect.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Vir quidam cum muſtum in cœna largius bibiſſet in multam ſatis noctem, & in fine etiam vinum Hiſpanicum, die ſubſequenti manè in fluxum ſanguinis narium enormem incidit, ita ut ultra ſex libras ferè ſanguinis è nare ſiniſtra profuderit; cum debillior fieret, me vocavit; ut de vena incidenda mentionem feci, id protinus amici ægro diſſuadebant, cum ſanguis è naribus largius profuſus eſſet; à nobis tamen perſuaſus, cum ſanguine repletus eſſet, & pulſus ſatis conſtaret, eo præſidio ad diverſionem uſus eſt. Secta ergo vena brachii ſiniſtri cum hoc anacolema fronti circumligaſſem, & ſtercus porcinum (aſininum ſi reperiri poteſt magis laudatur) recens cum bolo armena mixtum, ne perciperetur quid eſſet ad olfaciendum naribus objeciſſem ab enormi ſanguinis fluxu præter aſtantium opinionem curatus eſt.

Anacolema tale erat.

℞. Aq. roſ. ℥iv. aceti roſac. ℥iß. bol. armen. ʒi. M. frigidè cum panno lineo inculcato fronti alligabatur: & ubi incaleſceret, novum denuò idque frigidè apponebatur, neque aliis remediis uti neceſſum fuit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 12. *lib.* 13.

Cavendum ne ventoſam umbilico applicemus, ne nobis accidat quod mulieri acciderat, *Gatinaria* referente, quæ obiit ventoſa pinguedine repleta. *Id. Schol. obſerv.* 12. *lib.* 13.

Vir quidam Generoſus ſanguinis narium profluvio cum extremè laboraret neque remedia commodè adhibita juvarent, circiter ℔xii. ſanguinis ex utraque nare per vices effluxere. Cum ad eum accitus eſſem ut duas ventoſas abſque ſcarificatione, unam ſupra hepatis regionem, alteram ſupra lienis locum poneret, mandavi; quibus parum videtur fluxus ſubſiſtere. Verùm poſt meum diſceſſum, uxor cum videret ſanguinem iterum ex utraque nare cum impetu erumpere, & quod ventoſæ hypochondriis impoſitæ nullo modo juvarent, alias duas, unam ſupra pedem dextrum, alteram ſupra ſiniſtrum affigi juſſit, & dictu mirum, ſanguis præter ſpem ſubito reſtrictus eſt: verum cum aliquanto tempore ventoſæ cuti adhærerent, æger in animi deliquium incidit, quare iiſdem detractis, aqua in faciem conſperſa excitatus eſt, & odore vini recreatus, ad ſe rediit: & à fluxu ſanguinis narium per ventoſas miraculi aut incantamenti inſtar, præter omnium opinionem reſtitutus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 14. *lib.* 13.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Primò digitum annularem cum auriculari conſtringo. Poſtea admoveo fronti, cervicique hoc Cataplaſma.

℞. Argill. uſt. & contuſ. M. vi. aceti acris q. ſ. M. pro cataplaſmate, quod duplici linteo inductum fronti atque cervici crebrò admovebam actu frigidum: & ſic intra paucas horas ingentem, diuturnum, continuumque ſanguinis fluorem per Dei gratiam compeſcui. Fumum etiam ex electro albo accenſo per nares clauſo ore excipiebat æger manè ac veſperè per dies aliquot; quo ſanguis quoque cohibitus, ac vires animales & vitales roboratæ valdè fuere. Victus rationem obſervabat frigefacientem & ſiccantem: potus erat aqua chalybeata. *Martinus Rulandus, curat.* 27. *cent.* 2.

Vir quidam in ſanguinis per nares fluxum valde copioſum incidit, ita ut intra diem circiter decem ſanguinis libræ profluxerunt. Conſultus mox fluxum repreſſi ſequentibus remediis. Olfaciebat ſtercus ſui-

Lum.

um, quo olfactorio ſtatim remiſſius factum ſt profluvium: præterea lintea aqua chalybeata frigidiſſima imbuta applicabam ronti, collo, toti cervici & ſcapulis, item d hepatis regionem: his factis fluxus deit & rectè habere cœpit. *Martinus Rulandus, curat. 57. cent.* 10.

Cum præter naturam ſanguis immodicè luit, revulſionibus, diverſionibus per ſanuinis miſſionem, cucurbitulas & ligatuas, remediis item aſtringentibus & à proprietate quadam ſanguinem reprimentibus iſtitur. Quidam compreſſione quæ fit in urvatione vehementi digiti minimi in dextra manu ſi ex dextra nare fluat, vel in ſiniſtra, ſi ex ſiniſtra, reprimi ſenſerunt. Aliqui rctius digitum iſtum ſerico rubro ligant; ed hoc remedii genus, ubi vel magna ſt intemperies in ſanguine, vel venarum nala compoſitio parum profuturum videur. Inter medicamenta à proprietate ſanguinem reprimentia, lapis qui in capie carpionum reperitur, tritus, & in polinem redactus, præſertim ſi cum lanugie, quæ in malis cydoniis hæret applicetur mprimis commendatur, item herba atque radix fragorum axillis ſubjecta, vel collo apenſa, radix etiam iſta & lapillus carpionis in ore teneatur. Sed in fervore ſanguinis aquam fragorum bibere & genitales partes aquæ frigidæ, cui acetum admiſtum ſit, imponere, & cum aqua fragorum ſanguinem qui effluit lamina ferri candente exceptum, & pulveriſatum aſſumere, vel pulverem iſtum cum pulvere lapidis carpionum mixtum ut dixi, imponere rectius eſt. *Joannes Crato. conſil.* *lib.* 5.

Hæmorrhagia narium ſi moderata; & per intervalla advenerit, ad tuendam ſanitatem conducit, & a dolore capitis, aliiſque morbis graviſſimis liberat, ideoque non illicò ſiſtenda eſt. Sin verò immoderata fuerit, protinus cohibenda, ne vires ſimul cum ſanguine diſſolvantur, parteſque nobiles refrigerentur ac debilitentur, inde enim ſequitur cachexia, icterita, hydrops, & hujuſmodi morbi curatu difficiles, ſtatim igitur turundæ ex carbaſo paratæ, albumine ovi imbutæ, ac pulvere noſtro ad ſanguinem ſiſtendum (cujus deſcriptionem vide ſupra lib. *6*. ſect. *9*. conſperſæ, naribus immittantur lapis quoque qui in capite carpionum repetitur, in pulverem redactus & turundis inſperſus a nonnullis commendatur. Muſcum tamen, qui craniis hominum aeris expoſitis, adnaſcitur, in ſubtiliſſimum pollinem redactum, multò præſtantiorem eſſe, non rarò expertus ſum. Poſtea linteum replicatum, & poſca imbutum, aut defenſivum aliquod fronti & naſo applicandum, quale hoc eſt quod ſequitur.

℞. Farin. hord. ℥iij. ſang. drac. bol. arm. terr. ſigill. croci martis, cortic. granat. an. ʒj. ſucc. prunor. ſylveſt. inſpiſſat. & aceto diſſolut. ℥ß. & cum album ovi, aceto, parumque aquæ aut omphacio, in mortario fiat defenſivum, quod ſupra linteum extenſum, fronti & naſo frigidè applicetur, ſæpiuſque poſca irroretur, ne exſiccetur, & incaleſcat.

Si verò hiſce fluoris impetus non ſiſtatur, cucurbitulæ cum magna flamma, ſcapulis, cervici, natibus; & coxis primo abſque, deinde verò cum ſcarificatione erunt applicandæ, maximo quoque cum fructu muſculo anteriori cubitum flectenti, qui à nonnullis biceps appellatur: cucurbitulas cum flamma admovi, brachia & crura fortiter liganda, ut ſanguis ad longinqua trahatur.

Juveni cuidam *Lauſannenſi*, propter maximam hæmorrhagiam de vita periclitanti, non ſolùm genitalia linteis aqua & aceto madefactis, verùm etiam totum ferè corpus involvi, brachia & crura arctè ligavi, pulveremque noſtrum ad ſanguinem ſiſtendum naribus impoſui: hinc ſanguinis fluor remiſit, & brevi convaluit.

Eſt & vena poplitis aut malleoli è regione naris ſanguinem fundentis incidenda, dummodo id abſque uſu aquæ calidæ fieri poſſit.

Sequenti quoque potione fœliciter utor: temperat enim fervorem ſanguinis, fluoremque ſiſtit.

℞. Aqu. fragor. & centinod. an. ℥j. ſyrup. granat. aut de acetoſit. citri ℥i. ſuccus berber. ℥ß. terr. ſigillat. bol. armen. veræ & præp. an. ʒi. M. fiat potio, frigidè exhibenda Vel,

℞. Aq. plantag. & roſar. an. ℥iß. troch. de

de terr. ſigill. ℨi. ſyrup. de roſ. ſicc. & de ſucco acetoſ. an. ℥ß. M. F. potio.

A vino, & ab eo, quod actu aut potentia calidum eſt, item à tuſſi, vociferatione, colloquiis, ambulationibus, & quavis motione corporis, æger abſtineat, hac methodo multos feliciter ſanitati reſtitui. *Guil. Fabritius Hildanus, Obſ.* 15. *cent.* 2.

Eſt uſnea cranii humani in pulverem redacta (ut ego multoties expertus ſum) in hæmorrhagia narium præſtantiſſima, per ſe aut nonnullis aliis, veluti terra ſigillata, pulvere ranarum præpar. & ſimilibus mixta, & applicata. Cranii ſuſpenſorum uſnea non adnaſcitur. *Guil. Fabritius Hildanus, Epiſt.* 27.

Sanguinem reſtringit muſcus cranii humani in manu retentus. *D. Robertus Boyle*, tractat. *De Utilitate Philoſoph. Natural. part.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 14.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

JUvenis quidam robuſtus ac plethoricus, cum ſub ſole tempore dierum canicularium ſupra modum incaluiſſet, poſteaque ſponſam ſuam, quam noviter duxerat, ardentius quam ſibi pro conſervanda bona valetudine conveniebat amplexus fuiſſet, hæmorrhagia maxima narium correptus eſt. Vocatus ego omnia, quæ profutura exiſtimabam præſidia, præſcripſi & admovi, ſed fruſtra, quam ob rem cùm hominem propter ingentem ebullitionem ac fervorem ſanguinis, in maximo verſari periculo, probè cognoviſſem, extremo huic affectui extremum potius remedium (in quo tamen ſpes aliqua) adhibendum eſſe, quam immaturam mortem expectare, adſtantibus & amicis ſuaſi, labrum itaque frigida impleri juſſi, in quod totum corpus immerſi. Sic frigefacto ac inſpiſſato ſanguine, fluxus paulatim reſtrictus fuit. Poſtea per dies aliquot ſequens julapium bis in die exhibui.

℞. Aqu. bugl. & acetoſ. an. ℥ii. ſyrup. de ſucco limon. ℥i. M. F. julep. victus regimen tenue & refrigerans obſervavit, & ſic brevi convaluit. *Guil. Fabritius Hildanus obſerv.* 17. *cent.* 2.

Quidam hæmorrhagia correptus eſt adeo immodica ut vires deiiceret, ad eam cohibendam cum multa uſurparentur remedia, hoc unicum profuit, nempe oxycratum per nares frequenter attractum, quo ſtatim cohibitus eſt ſanguinis fluxus, eoque poſt biduum denuo prorumpente, oxycratum iterum ſimili modo uſurpatum confeſtim cohibuit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 23. *centur.* 1.

Vir quidam robuſtus contumaci hæmorrhagia ad extrema redactus fuerat, poſt multa remedia fruſtra tentata, tandem cujuſdam medici conſilio è lecto in pavimentum delatus eſt ſupra mattam laneam, & totum corpus contectum linteis oxycrato madidis per longum tempus, donec rigore correptus eſt, tunc enim ad lectum deportatus & rigorem febris ſubſecuta eſt, quàm ſudor excepit, a quo curatus eſt, collum etiam iiſdem linteis obducebatur. *Lazarus Riverius, obſ.* 5. *cent.* 4.

Epiſcopo cuidam quinquagenario circa veſperam oborta eſt hæmorrhagia, quæ per quatuor horas perſeverans, ſanguinis ferè ℔ii. æquavit, adhuc affatim fluebat, & vires concidebant, igitur cogitandum fuit de cohibenda hæmorrhagia, & præſcripta fuit venæſectio revellens in brachio dextro ſal prunellæ in aqua frigida diſſolutum, frontale adſtringens, acetum in aurem inſtillandum, ſuccus urticæ ſumendus, cucubitula regioni hepatis admovenda linteum in aceto madefactum, quo frigidè cervix erat obvolvenda, & ligaturæ extremorum: quibus nihil proficientibus, æger ſe alvum deponere velle dixit: nec potuit cogi, ut in lecto dejiceret; præmonuimus ſi è lecto ſurgeret cum tanta exolutione virium, fore ut in ſyncopem rueret, attamen eam cohibendo ſanguini fore perutilem, ita ferè ſucceſſit, nam poſtquam ſurrexiſſet animi deliquium paſſus eſt, a quo ſtatim excitatus eſt vino exhibito, & aqua frigida in faciem projecta, poſtea copioſè dejecit, & poſtquam in lectum delatus fuiſſet, ſanguis multo minore impetu fluebat, poſtquam verò paululum quieviſſet, exhibitum eſt ſal prunellæ ad ℨß. in aqua frigida diſſolutum, quo aſſumpto, ſtatim ſanguinis fluxus

fluxus omnino fuit cohibitus, nec aliis remediis opus fuit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 48. *cent.* 1.

Quidam in *Montepeſſulaneo* paſſus eſt fluxum ſanguinis narium per tres dies & noctes; & cùm feciſſem omnia quæ credebam utilia, nec potuiſſem ſanguinem reſtringere, quædam vetula fecit infundi pannos lineos in forti aceto, & fronti ejus, & circa collum ſæpe & ſæpius applicavit, & dedit illi mentham ad odorandum, & reſtrictus eſt. *Arnoldus Villanovanus*, *Pract. lib.* 1. *cap.* 33.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Revulſionibus quæ in uſum vocari ſolent, aliquandiu uſurpatis, ſi fluxus nihilhominus perſeveret, ad repellentia veniendum remedia, qualia ſunt ea quæ anacollemata vulgò nominantur, fronti & temporibus applicanda, quæ ita componi poterunt.

℞. Bol. armoniac. terr. ſigill. ſang. drac. thur. maſtich. aloes. an. ℥i. farin. volatilis, & pilor. lepor. minutim inciſ. an. ʒß. album ovi, numero i. ſucc. plantag. & ſolan. an. q. ſ. F. cataplaſma fronti & temporibus applicandum.

In caſu urgente promptiſſimè parari poteſt cataplaſma ex bolo armen. ſola, cum album ovi, & aceto ſubacta, fronti ac temporibus apponendum.

Efficaciſſimum etiam paratur cataplaſma ex gypſo cum aceto ſubacto, & ad craſſiciem duorum digitorum fronti & temporibus admoto & ſi prima applicatio non ſuccedat, iterabitur, & certò curare creditur.

Faba aut numiſma argenteum radici narium inter cilia admotum, & faſcia arctè alligatum, ut fortiter partem comprimat, eundem fluxum cohibet, animadvertendum eſt an in temporibus, aut fronte venæ aut arteriæ tumeant: tum enim eas numiſmate aliquo, aut faba ſicco per medium in longitudinem ſecta, comprimere, faſcia interveniente, optimum & ſupremum remedium eſt.

Præterea repellentia dicta, in uſum revocanda ſunt, quæ ipſas venas apertas occludere & conglutinare ſolent, in quem finem multa remedia in nares immitti conſueverunt. *Galenus* thus & aloem in pulverem redacta albumine ovi excipit, & cum linteolo, aſperſis pilis leporinis, in nares immittit.

Vel turanda in hunc modum parari poteſt.

℞. Thuris, aloes, ſang. drac. farin. volatil. telæ aranear. & pilor. leporin. minutim inciſor. an. ʒß. excipiantur ſucco plantag. & goſſipia, fiantque turundæ in nares frequenter immittendæ.

Potenter etiam ſanguinem fluentem cohibet goſſipium atramento infectum, quod in thecis ſcriptoriis aſſervari ſolet, ſi aliquantulum expreſſum, & in turundæ figuram efformatum in nares immittatur.

Tandem hæmorrhagia omnibus remdiis pertinaciter obſiſtente; ad eſcharotica veniendum eſt, quæ venarum extremitates apertas comburendo cruſtam inducunt, & ſanguinem inhibent. In iis tamen magna cautio adhibenda eſt, quia dum eſchara decidit, vaſorum apertio plerumque renovatur, & ſic fluxus redintegrari ſolet. Inter eſcharotica autem principem locum obtinet vitriolum uſtum, quod præterquam quod eſcharam inducit, adquemvis ſanguinis fluxum cohibendum eſt efficaciſſimum, ſi mitius remedium habere deſideres, vitriolum allis permiſcendum eſt in hunc modum.

℞. Bol. arm. ſang. drac. thur. aloes, gypſi, vitriol. uſt. ſarcocoll. maſtic. an. ℥i. F. pulvis ſubtiliſſ. vitriolum album mitius operatur, quam vitriolum uſtum, neque valde eſcharoticum eſt: hæmorrhagiam tamen potenter cohibet, orificia venarum conſtringendo, ſi in nares cum turunda ex goſſipio facta immitatur.

Optimum eſt hepar & lienem epithemate refrigerante, vel etiam oxycrato tepido fovere ad ſanguinis ebullientis fervorem temperandum.

Denique in contumaciſſimo affectu & allis remediis non cedente, ad narcotica eſt veniendum, & inter cætera laudanum ad gr. iij. exhibitum, principem locum obtinet. Cavendum tamen eſt, ne ægro valde debili exhibeatur, periculum

enim eſt ne calor nativus admodum debilis, narcotica vi omninò ſuffocetur.

Inter ſpecifica ſuccus urticæ miris laudibus effertur ad quemlibet ſanguinis fluxum ex quacunque parte prodeuntem, maxima efficacia cohibendum: & ideò tum per os exhibetur ad ℥iv. ſemel atque iterum, tum per nares attrahitur; tum fronti & temporibus admovetur, in formam cataplaſmatis cum farina ſubactus, vel tota urtica contuſa dictis partibus admovetur; nonnulli aſſerunt radicem urticæ in ore detentam ſanguinis fluxum ſtatim conſtringere. Fimus porcinus inter præſtantiſſima ſpecifica etiam recenſetur; ſi adhuc calens fronti & temporibus admoveatur, vel olfaciendus præbeatur, vel ſiccus in nares immittatur. Poſterioris formula talis eſſe poterit.

℞. Stercoris porcini exſiccat. ℨiij. pulv. roſar. ad fœtorem auferendum ℨß. excipiantur ſucco plantag. in eoque intingatur bombax in nares immittendus.

Finkius teſtatur bufonem exſiccatum & pulveriſatum in ſyndone rubra axillis ſuppoſitum vel manibus retentum, ut incaleſcat, ſanguinem ſtatim figere, eumque veluti Gorgonis conſpecto capite, ſtatim rigeſcere, alii bufonem ſub dio ſuſpendunt, donec caro univerſa abſumpta ſit, os femoris denudatum ſervant, idque nari inditum, hæmorrhagiam in inſtanti cohibere aſſerunt. Dum remedia prædicta in uſum revocantur, de omnimoda cauſæ ablatione cogitandum eſt, quæ ut plurimum ſolet eſſe humor tenuis, ſeroſus aut bilioſus in ſanguine redundans eique motum præpoſterum concilians, naturamque ad illius excretionem irritans; unde fit ut humore illo evacuato, & ſanguine repurgato, natura eum tanquam amiciſſimum, & familiariſſimum, ac vitæ theſaurum retineat, neque amplius excernat; ideo purgatio inſtituenda eſt, bis terve iterata; ſi opus fuerit ex purgantibus adſtrictione præditis, & refrigerantibus compoſita, in hunc aut ſimile modum.

℞. Tamarind. ℥ß. fol. plantag. Mi. coq. ad ℥iv. in colat. infund. rhei el. ℨi. myrobal. citrin. ℨß. ſpic. nard. gr. vii. in expreſſ. diſſolv. ſyr. roſ. ℥i. rhei pulv. ℈i. F. potio.

In affectu inveterato & frequenter recurrente, talis purgatio ſemel in ſeptimana repetita erit efficaciſſima; interim julepi adſtringente poſt ſingulas purgationes exhiberi poterunt.

Cibi ſint incraſſantes & pauci nutrimenti, & ſub forma liquida exhibeantur, ut ſunt juſcula refrigerantia, hordeata, avenata, & oryzata, cum aqua non juſculo parata.

Maſticatio enim hæmorrhagiam promovet.

Si vires ſint debiles, juſcula carnium & panatellas exhibere oportet in quibus amylum ſine calce paratum, aut gummi Arabicum diſſolvantur. *Lazarus Riv., prax. Med. lib.* 4. *cap.* 7.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Memini expertiſſimum Virum *Emanuelem Vaezium* Avunculum meum quatuor *Luſitaniæ* Regum Medicum cubicularium quinque ſanguinis fluore per nares jam ſeptuagenarius ſæpe divexabatur, ſtercus aſininum modicè exſiccatum in capſula ſemper ad manus habuiſſe, cui medicamento nullum aliud ſimile reperiſſe, ſæpiſſimè referebat, præſertim ſi ſucco urticæ commixtum, cum ſiccum jam erat, aut recens per ſe naribus adhiberetur. *Rodericus à Caſtro lib.* 1. *De Morbis Mulieribus, cap.* 5.

Memini me virginem *Pragæ* curaſſe, quæ ſex annis hæmorrhagia laboraverat ita vehementer, ut vix unquam hebdomada præteriret quin aliquoties illi ſanguis efflueret. Hæc cum nullis remediis juvari poſſet, à me conſilium petiit, qui prætermiſſis aliis omnibus, quæ à Medicis præſcribi ſolent, ut pote quibus ad nauſeam jam diu uſa fuerat, Jaſpidem, cujus facultas ad hujuſmodi ſymplomata mihi experientia non erat, illi commodato do, ut collo appenſam gerat, paret illa, ſanguiniſque fluxus illicò ſiſtitur, geſtat per aliquod hebdomadas, nec rediit fluxus. Cum itaque ſe prorſus curatam opinaretur, deponit gemmam: poſt paucos dies redit fluxus; iterum appendit Jaſpidem, cujus beneficio mox liberatur. Cum verò

rò ſingularem hujuſmodi facultatem & & divinam miraretur (ut mihi retulit) experiundi gratia aliquoties à collo depoſuit gemmam, ac ſemper animadvertit redire fluxum, nec curari, quin iterum appenderet. Obſervavit tamen, non ſtatim ſepoſita Jaſpide redire, ſed poſt multas prius elapſas hebdomadas; appenſa tamen, ſtatim ſiſti, ita ut nulli aliæ cauſæ fluxus inhibito adſcribi ab illa potuerit quam Jaſpidi, tandem cum per aliquot menſes à corpore gemmam depoſuiſſet, nec unquam hæmorrhagia rediiſſet, mihi illam reddidit. Poſtea cum illam ſæpius convenirem, affirmavit non redire amplius fluxum, ac ſe omninò curatam eſſe. Erat Jaſpis rubra. *Anſelmus Boetius, lib. 2. de lapid. & Gemmis cap.* 102.

℞. Sem. hyoſciami albi, & papav. alb. an. ʒii. Conſerv. roſac. ℥i. F. S. A. Electuarium, doſis, quantitas nucis moſchatæ vel juglandis. Hoc ſimplici remedio Medicus quidam præclarus enormes hæmorrhagias narium, uteri etiam, & aliarum partium ſæpiſſimè curabat. *Dom. Robertus Boyle, tract. de Utilitate Naturalis Philoſophiæ, part.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 6.

Aperiam quod mihi cum maxima languentium utilitate ſemper adhibere profuit. Burſa paſtoris contrita ſi cum ovi albumine & aceto commiſta fuerit, & fronti applicetur, confeſtim ſanguis conſtringetur, ut mihi non ſemel in infirmorum curam contigit. *Iulius Cæſar Baricellus, Hortul. Genial. pag.* 160.

Cuidam febricitanti, die ſeptimo hæmorrhagia copioſiſſima accidit, ita ut præ immenſo ſanguinis diſpendio æger ferè viribus exolveretur, atque opis Medicæ pro ſanguine ſiſtendo maximè incumberet neceſſitas in hunc finem cum venæſectio in brachio, ligaturæ, epithemata cum capiti, tum imo ventri adhibita, & quamplurima alia remedia incaſſum tentabantur: tandem mulieris illuc caſu occurrentis ſuaſu, nari ſtillanti ferrum ignitum admovebatur, & de repente à vapore ſanguinis torrefacti in nares ſuſcepto, iſtius fluxus ſiſtebatur; hoc remedium poſtea in pleriſque bono cum ſucceſſu uſurpatum novi. *Thomas VVills, lib. De Febribus cap.* 11.

A proprietate hæmorrhagiam ſiſtit ſtercus ſuillum pro odore naribus objectum. Parens meus admiſcuit fragmenta ollæ veteris pulveriſata, & ſic ad miraculum ſiſtit ſanguinem.

Medicus quidam celeberrimus hæmorrhagiam narium ſic curavit.

℞. Pulv. aſtringent. ʒi. album ovi conquaſſ. q. ſ. aceti parum M. applicetur fronti, & circa collum.

℞. Aq. ſpermatis ranarum, plantag. nympheæ, ſyrup. corall. an. ℥i. M: bibat frigidè.

℞. Carnis bubulæ recentis, aſperge aceto forti, & impone nuchæ capitis. *VVolfangus Hoeferus, Hercul. Medic. lib.* 1. *cap.* 10.

Hæmorrhagiam narium ſiſtit pulvis bufonis exſiccati in nares inſuflatus, vel laciniis inditus, aut bufo integer ſub axillis geſtatus. *Iohan. Hartmannus. Pract. Chymiatr. pag.* 114.

Vir quidam hæmorrhagia inſigni cruciatus, cum curari non poſſet: tandem relatum ei fuit, quendam virum ſecretum admirandum ad hæmorrhagias inſigniores ſtatim ſiſtendas habere, ſola herbæ contuſæ applicatione, eoque remedio innumeros curatos fuiſſe; remedium igitur hoc habendum curavit æger noſter, miſſa ergo fuit herba contuſa & aqua in phiala, herbam plantis pedum & volis manuum applicandam eſſe, neque viginti & quatuor horis amovendam ſcribebat ſecreti poſſeſſor, & mantile aqua frigida madefactum teſticulis involvendum, naribuſque indendas interioris cepæ partis turundas in aqua ſupradicta madefactas, naribus primò eadem aqua mundatis hæc omnia facta fuerunt tanto cum ſucceſſu, ut nihil melius exoptari poſſet. Ego verò remedii addiſcendi deſiderio flagrans portionem herbæ aſſervaveram, qua diligenter explorata, maniſeſtiſſimè ſecretum agnovi, folium enim herbæ malè contuſum & ferè integrum inveni; aquamque ex eadem herba eſſe percepi, ut autem miſeris ægris prodeſſe poſſim, libenter eam nominabo. Urtica communis hæc herba tantæ virtutis eſt, hæc enim ut ſæpe ab illo tempore expertus ſum miros ad hoc produxit effectus, imò in vulnere equi magni pretii hæmorrhagia pereuntis, quod etiam præſtat ſi fronti ad-

moveatur. *Petrus Borellus cent.* 1 *obſerv.* 95. *Otho Heurnius* ſtupam ſequenti aqua madefactam naribus inditam potenter hæmorrhagiam compeſcere tradit.

℞. Aceti fortiſſ. ℥i. croci martis ℥i. colcothalis ℥i. M. *In Notis* ad *cap.* 7. *lib.* 5. *Pathologia Ioh. Fernelii.*

SECTIO TERTIA.

Pro Hæmorrhagia ex dente avulſo.

Domina quædam cum ſibi dentem avulſiſſet, tam copioſa hæmorrhagia ſucceſſit, ut fermè moreretur, irritis omnibus remediis. Vocatus juſſi ut emplaſtr. contra rupturam ſatis magnum tempori denti avulſo reſpondenti admoveretur, item ut alveolo è quo dens extractus erat, parum colcotharis pulveriſati adhiberetur cum cotono & digito contineretur. His factis intra horulam ſubſtitit ſanguis. *Petrus Pachequus, obſerv.* 28.

SECTIO QUARTA.

Pro Hæmorrhagia ex Vulnere.

Cum miles quidam vulnus accepiſſet in brachio, quo radius & cubitus tranſverſim ſecabantur, tanta ſecuta eſt hæmorrhagia, ut poſt varia aſtringentia admota, tum etiam cauſtica & eſcharotica, fluxus tamen ſanguinis per intervalla recurreret, ita ut Medici & Chirurgi de brachio penitus amputando cogitarent. Ego verò cui æger commiſſus fuerat, linteum complicavi in formam cylindri, longitudinis trium digitorum tranſverſorum, craſſitiei pollicis, quod perpendiculariter in vulnus demiſi: deinde plumaceolis reliquum vulneris ſpatium implevi, & quia cylindri extremum extra brachii ſuperficiem pollicis craſſitia eminebat, ſplenia quatuor admovi, quæ cylindrum æquabant firmabantque: ipſi verò cylindro quintum ſplenium, idque quadratum appoſui, ac denique faſcia arctè ligavi: & ab eo tempore ſanguis amplius non effluxit, vulnus autem non detexi per quatuor aut quinque dies, donec caro intus enata venæ orificium impleverit. *Samuel Formius, obſerv.* 1.

Cum equus commendatori cuidam mordicus digitum abſtuliſſet, ſanguiniſque fluor, multis fruſtra tentatis, non ſiſteretur, juſſi eum in pulli gallinacei vulnus recenter juxta podicem ſectum, intrudere, & ſic quam diu caleret retinere, fluorque ſtatim ſubſtitit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 772.

Hæmorrhagia à vena ſecta quam nemo ſiſtere valuerat, ſolo aluminis tactu curata eſt. *Petrus Borellus, cent.* 4. *obſerv.* 7.

Ruſticus quidam vulneratus in manu, arteriæ læſæ ſolutionem patiebatur, ubi hæmorrhagia ſanguinis arterialis cum ſaltu frequenter invadebat, nulliſque remediis communibus corrigi potuit, hic tandem ad collegam meum *D. Stromajerum* accedens, auxilium in hac periculoſa hæmorrhagia deſiderat cui pauxillum magiſterii opii ad arteriam vulneratam opponitur, quo ad miraculum uſque contumax hæmorrhagia mox reſtinguitur: vulnere poſt emplaſtro ſtictico *Crolliano* facillimè conſolidato. *Gregorius Hortius, obſerv.* 12. *lib.* 9.

SECTIO QUINA.

De Hæmorrhoidum dolore & fluxu.

Αἱμοῤῥοΐς licet quandoque pro omni ſanguinis ex quacunque parte effuſione accipiatur; in ſpecie tamen uſurpatur, pro ſanguinis è venis ani fluxu. Definiri poteſt, quod ſit ſanguinis per venas & arterias ani profluvium, aut in illis tumor ab influente ſanguine. Hæmorrhoides aliæ ſunt cæcæ, quæ tument cum maximo dolore, quia, partes illæ acutiore ſunt ſenſu, & ſanguinem non reddunt: aliæ ſunt apertæ, ex quibus in egerendi conatu ſanguis copioſè eructatur: aliæ rurſus ſunt internæ, quæ à ramo ſplenico venæ portæ oriuntur, & in muſculis ani, & inteſtino interiore cum ſocia arteria terminantur, & unica eſt: aliæ externæ, quæ à venæ cavæ ramo epigaſtrico procedunt, & in externas inteſtini recti partes diſſeminantur, & hæ duplices ſunt, cum duabus comitibus arteriis. Hic ſanguinis profluxus moderatus ſi ſit, ſalutaris eſt, & à graviſſimis morbis liberat, ſed ſi nimium fluat, aut fluxus conſuetus ſupprimatur, in

in quam plurimos morbos præcipitat; profluit ſanguis in hæmorrhoidibus ob reſeratum vaſorum orificium, à plethora, ſanguine vitioſo & aduſto, ob tunicam etiam eorum divitiam, ab acri intus in ipſis humore, aut exterius ab alvo tranſeunte, poſt fortium purgantium uſum. Cauſa cæcarum hæmorrhoidum eſt ſanguis tum quantitate tum qualitate peccans, qui ſi viam non inveniat, & vaſorum extremitates aperire nequeat, in iiſdem congeritur, eaſque replendo tumorem efficit cum inflammatione & dolore maximo, qui ſua acerbitate omnes intentiones curativas ad ſe trahit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

Nobilis quædam Matrona in puerperio doloribus hæmorrhoidum ferè ſemper valde affici ſolebat; quæ cum multis fruſtra tentatis remediis, à dolore minimè liberari poſſet, tandem conſultum fuit, ut ſuberem lignum combureret, & cinerem ejuſdem cum vitello ovi, & oleo roſaceo linimenti inſtar ſimul commiſceret, quo remedio ut nobis retulit, dolores hæmorrhoidum miraculo quodam ſemper ſedabat. Ego autem in hæmorrhoidibus in quibus cruciat dolor, commodè ſæpe oleo ovorum ſolo uſus ſum aliquando vitellum ovi cum roſaceo, aut viol. oleo ſubegi: atque iis tantum utebar. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 5. *lib.* 23. *De Ani Affectibus*.

Tria adhuc remedia mihi valde familiaria & probata hæmorrhoidum dolori mitigando deſtinata proponenda duxi, oleum ex vitell. ovor. rec. extractum, oleum balſaminæ, & unguentum populeonis cum opii medico ac ovorum vitello: quibus digito exceptis anus liniatur. *Joh. Zecchius*, *conſult.* 37.

Pro hoc malo tollendo balſamum ſulphuris ad ℥ß. exhibeo: quo calido hæmorrhoides ſæpe maximè poſt excretionem perunxit, ac ſtatim ab acerbiſſimo & odioſo ſto dolore liber ſanuſque factus eſt, nam valet hoc balſamum certò in hoc vitio, nec unquam fallit, ut experimenta innumera docuerunt. *Martin. Rul. curat.* 87. *cen.* 1. *Burnet Parte I.*

♃. Unguenti popul. ℥i. opii torrefact. pulv. ℈i. M. applicentur parti. Ad ſedandos dolores ſecretum eſt oleum ſem. lini; item medulla cruris vituli. Unum tamen præ cæteris tanquam ſecretum propono, & experientia comprobatum eſt, & eſt balſamum ſulphuris, in quo peſſulæ intingantur, & applicentur tepidè loco affecto, fit balſamum ſulphuris, ex floribus illius cum terebinthinæ ſpiritu. In eandem intentionem oleum buxi non minorem efficaciam habet in hunc modum.

♃: Ol. ſem. lini ℥ß. ol. buxi ℈i. M. illinantur ex hæmorrhoides.

Si balſamum ſulphuris non reperiatur, miſceantur flores ſulph. cum terebinth. multoties in aqua roſac. lota, & loco balſami ſulph. imponantur, habent enim hæc vim diſſolvendi laxandi & aperiendi hæmorrhoides cæcas ut effundant ſanguinem, quod præcipuè procurari ſolet in hoc affectu in quem uſum etiam aliquando applicantur hirudines: aperit quoque hæmorrhoides lac ficulneum, ſi confricentur folia ad invicem & apponantur. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 1. *conſult.* 27.

Hic non celabo quod à *Caſtrenſi* quodam paſtore edoctus ſæpiſſimè expertum ſum. Si quis hæmorrhoidum cæcarum inſano dolore torqueatur minimum quid Scrophulariæ, vel radicis, vel foliorum, cum cibo aut potu capiendo, ſtatim à dolore liberatur, ſive ipſam plantæ ſubſtantiam ſiccam aut viridem, ſive decoctum ejus adſumat. *Henricus ab Heers*, *obſerv.* 20.

Refert *Otbo Heurnius Radolphum* Secundum Imperatorem cum immani hæmorrhoidum dolore cruciaretur, vapore Caſei *Hollandici Edamenſis* prunis impoſiti ab Empirico quodam curatum. *In Notis ad cap.* 11. *lib.* 6. *Patholog. Joh. Fernelii.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

Cum aliis multis & ſelectis medicamentis non juvabatur, ad balanum ex ſevo hircino cum opio confectum confugimus,

mus, quod dolor evanuit, nec poſtea rediit. *Amatus Luſitanus, curat.* 91. *cent.* 2.

Poſt multa & varia à medicis tentata præſidia, hoc remedio à nobis præſentato uſus fuit, & brevi ab illo infeſtiſſimo dolore liber evaſit. Habuit autem hoc topicum ſic.

℞. Arantium pomum, id cultro excava, in quo oleum roſac. & lavendulæ ſemina infunde, & ad cineres calidos admove, & calidum applica & ſæpe innova, eſt enim mirum. *Amatus Luſitanus, curat.* 6. *cent.* 3.

Protinus herbæ linariæ cum floribus M. i. aut ii. conquiſivi; quibus contuſis, & cum adipe porcina coctis linimentum fieri curavi: cui expreſſo & parumper refrigerato vitellum ovi permiſcui, quod poſtea cum goſſipio vel lana parti dolenti applicetur; quod hujuſmodi dolores ad miraculum uſque confeſtim ſiſtit, hoc tanti fecit benè meritus & celebris in *Haſſia* Medicus *D. Ioh. VVolfius* ut (quemadmodum ex ore ipſius habeo) tanquam ſecretum aliquod Illuſtriſſimo ſuo Principi *Ludovico* ſeniori *Haſſiæ Lantgravio* toties rogatus, non revelare velet priuſquam ipſi annuatim bovem ſaginatum promitteret, qua promiſſione facta, non tantum herbam linariam ei moſtravit, ſed etiam addendo verſiculum conſuetum, differentiam hujus ab eſula patefecit: nimirum quod *Eſulæ lacteſcat, ſine lacte Linaria creſcat*: alter per jocum verſiculum invertit hoc modo. *Eſula nil nobis, ſed dat Linaria Taurum*. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 50. *lib.* 4.

Religioſus quidam menſe *Auguſti* correptus eſt dolore hæmorrhoidum acerbiſſimo cum tumore inſigni, atque inflammatione. Vocatus ad eum, venæſectionem præſcribo ex brachio ſiniſtro præmiſſo clyſtere, poſtea fotum anodynum cum cataplaſmate de mica panis, quod ferre non poterat propter exquiſitiſſimum partis ſenſum. Secundo die iteratur phlebotomia ex brachio dextro, ſumpſit julepos emollientes, & aliquantulum laxantes, ut alvus liquida ſervaretur, ſiquidem fæces induratæ dolorem ad modum exacerbare ſolent, julepi erant huiuſmodi.

℞. Fol. lactuc. bugloſſ. & ſummitat. malv. an. M. i. liquirit. raſ. & paſſul, mundat. an. ℥ß. flor. bugloſſ. borrag. viol. an. p. i. coquantur ad ℥viii. in colatura infunde caſſiæ rec. extract. ℥i. colentur iterum & clarificentur addendo ſyrup. viol. ℥i. capiat bis in die.

Parti verò ſequens unguentum admotum eſt.

℞. Ol. roſac. & viol. an. ℥i. unguenti popul. ℥ß. F. Linimentum.

Cùm autem tumor & dolor perſeverarent, admotæ ſunt duæ hirudines hæmorrhoidibus extractuſque ſanguis ad ℥iv. & tenſio atque inflammatio aliquantulum remiſſa eſt. Poſtea ſuffumigium ſequens præſcriptum eſt,

℞. Sempervivi mai. M. i. vini. alb. ℔ii. bulliant; huius decocti fumum recipiat in cathedra perforata. Deinde ſequens unguentum parti admoveatur.

℞. Vnguenti roſac. ℥i. mercur. crudi ʒii. M. fiat unguentum: quamvis Mercurius eximiam vim habeat emolliendi, & tumorem diſcutiendi, durities tamen in parte permanebat; ideo ad molliendum, ac diſcutiendum tumorem, duo remedia præſcripta ſunt; primum fuit ſuffumigium aceti in quo ſilices igniti extinguebantur, quo ſcirrhoſos tumores molliri *Gal.* docuit. Alterum fuit ſequens linimentum poſt ſuffitum admovendum.

℞. Oleum amygd. amar. ℥ii. bdell. & ſtyrac. liquid. an. ʒii. M. F. linimentum.

His dolor & tumor ſingulis diebus multùm imminuebatur, cui rei etiam multùm contulit decoctum millefollii, quod per biduum ſumpſit pro potu ordinario cum pauco vino.

Quia verò alvus continuò adſtricta erat, ad eam laxandam, & ſimul cauſam antecedentem per epicraſin auferendam pillulæ præſcriptæ ſunt ſequentes.

℞. Maſſ. pilul. de bdellio ʒii. ſen. mundat. rhei el. & agar. rec. trochiſc. an. ʒi. cum ſyrup. roſat. ſolut. F. maſſa pilul. de qua capiat ʒi. Singulis diebus manè, donec maſſa aſſumpta fuerit: & hiſce per aliquot dies continuatis omnino convaluit. Suffitus ex aceto ad tumorem diſcutiendum mirè profuit, *Lazarus Riverius, obſerv.* 7. *cent.* 3.

SUB-

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

VIr quidam ſexagenarius dolore hæmorrhoidum moleſto conflictabatur cum tumore & inflammatione partis, qui multis remediis non ceſſaret. Præſcripſi fotum ex aq. roſar. in cujus ℥vi. ſal. Saturni ℥i. diſſolvebatur: qui fotus pluries in die iterabatur. Poſtmodum cataplaſma admotum eſt ex cepa alba ſub cineribus cocta, & cum butyro ſubacta partibus æqualibus: intra biduum inflammatio ſedata eſt, & tumor magna ex parte reſolutus. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 58. *cent.* 4.

Ego à muliere ſtipem emendicante didici infundere millefolium in aqua fervente, & bibere infuſionem illam per menſem integrum, aut diutius, & omnes tali affectu laborantes ſanati ſunt. Tandem hoc ipſum remedium reperimus apud *Arnoldum De Villa Nova*, cap. *De Hæmorrhoidum doloribus*. Id ipſum remedium ad fluxum illarum immoderatum valde confert, ſi prædicto *Arnoldo* credendum, & ratio etiam ſuadet. *Petrus Pachequus*, *obſerv.* 5.

Succus vermicularis (ſedum minus intelligo) linteoli, ſæpius madefactis applicatus benè facit: mitius eſt, ſi cum hoc ſucco unguentum populeum miſceatur, appliceturque ita dolorem ſedat & pruritum tollit.

Elegans eſt remedium ſi craſſulæ majoris (cotyledonis ſpeciem arbitror) radix turgentibus primo vere foliis contundatur, in pila, teraturque cum oleo roſac. ſeponaturque in loco ſubterraneo aliquandiu, tum coquatur in duplici vaſe ad lentorem, iſque illinatur & apponatur. Scrophulariæ etiam radicem verno tempore tundo, & cum recenti butyro ſubactam, ſepono aliquot ſeptimanas, tectam in ſubterraneo loco, deinde coquo & reſervo ut unguentum iſtis doloribus aptum. Soleo etiam æſtate flores verbaſci recentes legere & indere in ampullam vitream, eamque ſecluſam exponere Soli, ita paucis diebus ſolvuntur in liquorem: hic illitus calidè dolentibus hæmorrhoidibus, item fluentibus, mirifice utilis eſt; quod comperi ipſo uſu probatiſſimum. Si vero ſine inſigni calore aut acrimonia preſſæ aut tenſæ doleant, tum non utile eſt refrigerantia adhibere: ea enim difflatum impediunt, & impactum ſanguinem magis compingunt: ſed tum prodeſt laxantia diſcutientiaque admovere, quæ ſi præter iſtas facultates, etiam habeant quod dolorem ſopiant, profutura ſunt magis. Hic convenit ſemicupium in aqua mediocriter calida, quæ incoxit rad. & fol. althææ, malvæ, rad. ſcrophular. flor. aneth. meliloti, chamæmeli, & ſem. lini: inde abſterſus locus dolens illinatur oleo momordicæ, quod efficaciſſimum eſt, vel oleo ex floribus arboris perſicæ quo ego ſum in iſto caſu uſus magna cum laude. Si deſunt, commodiſſimum erit oleum ex flor. Sambuci. Sic medius cortex Sambuci oleo ſimplici, vel lini, vel nucum incoctus efficit oleum ad illitonem in tumore & dolore hæmorrhoidum ſalutare. Si memini *Alexius Pedemontanus* id idem quoque annotavit.

Ego accepi lardum vetus raſum, cum cera recenti aut propoli, ubi haberi potuit, & pauco oleo lini, addidi corticem Sambuci interiorem tuſum, inde ſimul cocta, & colata in aquam frigidam aſſumpſi ad ungendum dolentes hæmorrhoides, non inutile, ubi efficacius defuit: paratu etiam facile eſt & commodum, cepa alba cocta vel porrum & butyro ſubacta, vel vitellus ovi cum roſat. utilia etiam ſunt, quibus ſi tantillum croci addatur, efficaciora fiunt medicamenta.

Facit aliquando doloris acerbitas, ut ſtupefacientia adhibere ſit neceſſarium, ſic opium aliquando admiſcemus linimentis: dextrè tamen id agendum, ne podex narcoticis refrigeratus non præſtet officium. *Avicenna* Philonium quod *Tarſenſe* deſcribit, applicat. Ego ſæpenumero recedentibus theriaca vel mithridatio admotis & dolorem compeſcui, & ſiccata diſcuſſaque influxa materia tumorem ſuſtuli. Sunt præterea alia medicamenta quæ & nimium fluentibus, & quia aſtrictæ ſunt, dolentibus utilia ſunt. Ego adhuc adoleſcens, vidi *Tarquinium Schollenbergium* Medicum Empiricum omne vitium hæmorrhoidum curantem chelidonio minore: is ſecretè integram herbam ſiccatam in manipullos collectam cerevifiæ macerabat,

propinabat, & aquam ejus deſtillatam adhibebat lotione & fotu exterius per linimenta. Poſtea illa herba ego multis modis ad hunc effectum fœliciter ſum uſus: ſuccus frequenter illitus expeditius juvat, quàm aqua, herba etiam tuſa appoſita medetur: flores quidam, alii herbam commiſcent, ovi vitello coquunt, & in placentula manè edunt: huic herbæ ego ad hæmorrhoidum vitium mirabilem efficaciam tribuo.

Novi Chirurgum apud nos, qui in hæmorrhoidum dolore, tumore & fluxu, craſſulam maj. nec non Scrophulariam herbas integras cum rad. utriuſque part. æq. puta M. i. conciſas macerat cereviſia, eamque offert manè & veſperi bibendam: his ſi chelidonii minoris tantundem adderetur potio redderetur efficacior: in harum enim trium herbarum radicibus, characteriſmum affectus hujus evidenter natura impreſſit.

Adſcribam medicamenta duo, oleum & unguentum, quibus ego uſus ſum antehac, & utor feliciter, utrumque implicitæ rationis, in altero tamen ſcientiæ evidentia major. Conficitur oleum ex bruchis ſtercorariis autumno hoc modo, quod oleum Scarabæorum vulgari nomine voco.

℞. Ol. lini ℔i. brucos ſtercorarios vivos, bene paſtos, numero 56. eos ordine comprimo, conteroque inter duos politos lapides, atque contritos, injectoſque in oleum coquo lento igne in vaſe terreo tecto, ad tertiæ partis olei aut medietatis conſumptionem, inde colatum oleum aſſervo, in coque tutiæ optimè lævigatæ, aut pompholigos aliquid diſſolvo, quo inungo hæmorrhoides ſi in conſpectum veniunt, ſin intus in ano latent, jubeo guttatim per anſerinam pennam inſtillari, dolores ſedat, & hæmorrhoides mirum in modum perſanat.

Unguentum ad eundem affectum hoc modo conficio.

℞. Ol. viol. ℥ii. aſellor. in ſubterraneis & humidis locis degentium ℥i. (ſi mediocres ſunt 100. aſelli ut plurimùm ℥i. pendent) iſtos tuſos indo oleo, atque in vaſe terreo leviter coquo, tum addo ceræ albæ rec. ℥ß. deinde colo, & exprimo in aquam frigidam, atque ſubactum bene, refrigeratumque recondo in uſus. Si latent, linimentum in formam glandis involutum iſto oblitum ſuppono, atque ſplenium eodem inductum ſuperaddo. Si exterius prominent, unguentum in ſplenio ſuperdare ſatis eſt. Deſiccat hoc idem, diſcutitque magis. Si una aut altera radix ſerpentariæ vel ari decorticati & tuſi oleo ſimul incoquatur: his ego magno ægrorum commodo uti ſoleo, quæ omnia lubens tibi communicare volui. *Reinerius Solenander, conſil. 20. ſect. 4.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

AD hujus affectus curationem, primò ſanguis detrahendus eſt ex venis brachii, ut fiat revulſio à parte affecta: qua ſufficienter celebrata derivationis gratia vena malleoli etiam aperienda eſt.

Interdum ad humoris acrimoniam demulcendam, emulſiones quatuor ſemin. frigid. exhiberi poterunt.

Inter topica *Quercetanus* valde commendat oleum nucum expreſſum, in quo bullierint millepedes in oleo communi, eoque dulci poſſunt etiam aſelli decoqui, & dolorem mirabiliter ſedant. Vel,

℞. Mucilag. ſem. pſyll. ℥ii. ol. viol. ℥iii. F. linimentum. Vel.

℞. Mucilag. ſem. pſyll. & fœnugræc. cum vino extract. an. ʒii. butyr. rec. ℥iii. ſevi hædini ℥i. agitentur ſimul in mortario plumbeo. F. linimentum: vel butyrum ſolum in mortario plumbeo ductum ad Solem donec nigreſcat, eſt egregium remedium. Pomata etiam recens parti admota eſt valde anodyna.

Cataplaſma etiam ex medulla panis albi in lacte decocti, addendo oleum roſac. & vitellos ovorum commodè uſurpatur.

Portulaca contuſa & admota dolorem ſedat, tumorem imminuit, ulcera conſolidat, & excreſcentias carneas abſumit.

Cepa alba ſub cineribus cocta, & cum butyro rec. ſubacta inſtar Cataplaſmatis, dolorem ſedat, & tumorem diſcutit.

Fotus admoventur eidem parti, ad dolorem ſedandum, ex decocto tapſi barbati, malv. biſmalv. parietar. ſem lini. fœnugræc. althææ, flor. chamæm. & anethi in

lacte

lacte parato: vel in hydrælæo, vel juſculo inteſtinorum vervecis: inſeſſus ex eodem decocto, aucta quantitate ſimplicium, parari poteſt: aqua frigida pro fotu utiliſſima.

Ad tumorem diſcutiendum convenit fotus ex alumine in vino rubro decocto. *Aquapendens* admovet ſpongiam ex aqua calcis expreſſam, & ſupra Partem alligat.

Ad hæmorrhoides abſumendas & exſiccandas convenit ſuffumigium ex pulveribus lolii, tapſi barbati, ſcrophulariæ, ſuper prunas conectis: at efficacius fiet ſuffumigium, ſi ſulphur ſimul uratur: imò verò ex ſulphure ſolo ſuffumigium paratur, & per tubulum exceptum hemorrhoides cæcas, & latentes potenter exſiccat: mirum in modum confert injectio ſequens frequenter uſurpata.

℞. Succi plantag. ol. viol. an. ℥ iv. balſami naturalis ℥ß. M. F. Injectio in anum.

In communi uſu eſt pulmo hædinus ex animali adhuc calens parti appoſitus.

In iis qui huic affectui valde obnoxii ſunt cauſticum tibiæ utiliſſimè admovetur. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 11.

Succus ceparum cum aloe miſtus & panno aſperiori fricando applicatus aperit hæmorrhoidas. *Joh. Hartmanus*, Practic. Chimiatr.

Habet ſudor morientium mirificas vires mortificandi hæmorrhoides & excreſcentias. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Latex humor neglectus.*

Ad cæcas hæmorrhoides, quibus ſubinde affligebatur avus meus, hoc pulv. experimento ſuo utebatur.

℞. Antimonii pulver. ʒii. hermodactyl. ℥ß. boli arm. ʒi. M. F. pulvis: applicetur cum co ttone quoties egeritur. *Acchilles Gaſſerus, obſerv.* 42.

Obſtetrix Gallica *lib.* 3. *pag.* 24. medetur dolori hæmorrhoidum etiam gravidis & parturientibus moleſto, hoc unguento:

℞. Milleped. q. f. contund. & probè miſc. cum pulpa pomorum acidorum cocta, & applica cum linteo bis in die manè & veſperi. *VVolfangus Heferus, lib.* 3. *Hercul. Med cap.* 5.

Quidam habuit hæmorrhoides intus, & maximum dolorem continuò patiebatur. Accepit plantaginem & tapſum barbatum ac contrivit eas aliqualiter, & admovit ano, ter in die renovando, & toties in nocte, & intra paucos dies liberatus eſt. *Arnoldus Villanovanus. Pract. lib.* 2. *cap.* 33.

Inſulanus quidam vehementi hæmorrhoidum dolore torquebatur, qui nullis anodynis præſcribi ſolitis cedebat. Tandem à quodam docto *Germano* illac tranſeunte monitus, multis fotibus ex remollientibus repetitis, unguentum de ſucco nummulariæ cum butyro rec. non rancido parari juſſi, quo turunda illita & ſenſim intromiſſa dolorem compeſcui. Unde ſomnus optatus ſenſim ſurrepſit, appetentia revocata fuit. Eidem ægro paulò poſt inteſtinum rectum prociduum fuit, quod hoc remedio curatum nunquam poſtea foras exiit.

℞. Ol. maſtich. q. f. in eo bulliant ſcarabæi num. 8. Deinde hoc oleo ungatur inteſtinum ſupra aſperſo pulvere putaminum ovorum, ex quibus pulli fuere excluſi. Idem *Germanus* mihi aſſerebat ſuccum blattariæ itidem mirè dolores omnes hæmorrhoidum mitigare. *Obſerv. infreq. Riverianis annexis obſervatio* 27.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hemorrhoidibus nimium fluentibus.

SI profluvium grave eſt, internam venam in brachio ſecare poterit, quod id remedium expeditum eſt, & efficax. Si profluvium diu duravit, vireſque attrivit, ne ſpirituum fiat ſubita eductio, partiri ſectionem in vices decet, ita & viribus minus incommodi inferetur, & revulſio fiet iteratis retractionibus evidentior: ſin nec ita impediatur profluvium cucurbitulæ ſine vel cum ſcarificatione affigendæ: affixæ hypochondriis potiſſimum ſiniſtro, profluvium egregiè retinent, illud præcipue quod ex portæ venę ramo derivatur; & ſcapulis primum, deinde lumbis admotę efficaciter fluxum retinent, qui ex cavæ venæ propaginibus derivatur: exhibeatur demum potio purgans ex iis quæ fæculentum, craſſumque, item bilioſum humorem & ichorem melancholicum ducunt, & membra interim ab obſtru-

ſtructione vindicata corroborant: inter alia author ſum ut rhabarbari uſum ſibi familiarem faciat. Si profluvium diutius protrahi incipiat ex floribus verbaſci & ovo placentulas confectas quotidie edat: & veſperi cum decumbendum eſt, ſuffitum ano excipiat è ſella perforata a conciſis verbaſci foliis molari ignito lapidi injectis, excitatum: tum plantaginem & verbaſcum ſimul tuſas ano admoveat, vel calendula tuſa ſucco pororum incocta imponatur, quod eſt ſingulare: hoc modo ſæpe firmantur nullo efficaciori adhibito. Si gravior urgeat ſanguinis profuſio, utatur iſtis pilulis, quibus in hoc affectu efficaciter uti ſoleo.

℞. Pilul. è bdellio ℨi. troch. è terr. ſigill. troch. è carabe, an. ℈i. cum mucilagine ſem. cotoneor. ex aq. roſ. extract. F. maſſa, & ex qualibet ℨ. pilulæ ix. ex his deglutiendæ iii. mane ante prandium, & veſperi ante cœnam totidem: non eſt quod quem terreat in harum pilul. exhibitione *Rondeletii* cenſura, vulgare noſtrum bdellium myrrham eſſe arbitrantis: nam hic fidem facere poſſum, me in uſu iſtarum ut ſunt præſcriptæ, atque cum uſitato bdellio compoſitæ, effectum quem promittunt tam evidentem deprehendiſſe, ut de compoſitione dubitare vix queam; niſi quis putet ab adjectis ſiccantibus & adſtringentibus hoc qualecunque quod recipiunt myrrhæ obtuſum ſuperatumque eſſe. Exhibui in hoc caſu aliquando troch. è carabe ſolos cum decocto ſumach. Cum alias profluvium fuit inſtantius, & humor eo delatus calorem induxit; applicui ad anum quod ſequitur.

℞. Succ. plantag. ℥iiß. aq. roſ. ℨvi. pulv. ſumat part. iiß. fl. verbaſc. roriſmarin. ſiccat. an. part. i. redige S. A. in emplaſtr. Si poſtulat neceſſitas, licebit ſanguinem drac. bolum armen. malicorium & id genus alia addere. Iſta enim foris adhibita minus nocent, licet intus frigidiora omnia ſunt ſuſpecta: atque omnia iſta utilia ſunt, undecunque ſanguis profluat; quod ſi conſtet ex cavæ venæ propaginibus prodire, jam licebit inferiorem lumborum, & dorſi partem unguento comitiſſæ vel ſimili aſtringente & refrigerante illinire.

Memini me in M. S. antiquo libro legiſſe quod tria ſemina geniſtæ quotidie mane ſumpta, & hæmorrhoidum & ſanguinis è naribus profluvium ſiſtant, cui licet nulla manifeſta ratio ſubſit, niſi quis putet, ideo hoc fieri quod ad urinæ vias avertant, indicare tamen id tibi volui, quod experimentum ſit facile & ſine ullo periculo. Novi qui ſanarunt quos nimium profluvium ferè confecerat, ut hydropis periculum adeſſe videretur, exhibita herbæ chelidonii aqua deſtillata, ſed quia acris eſt admodum, libentius utor herba iſta cereviſia vel etiam vino macerata. *Reinerus Solenander, conſil.* 20. *ſect.* 4.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hæmorrhoidibus nimium fluentibus.

PUlvis bufonis combuſti vel ranæ terreſtris poſitus ſupra hæmorrhoides, dicitur eas ſtringere à proprietate. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv. 6. lib.* 23. *De Sedis & Ani vitiis.*

Cuidam mediæ ætatis nimia præcipitatione fundebantur hæmorrhoides. Cum Medici & Chimici cuncta tentaſſent, nec ſucceſſiſſent, juſſi ut una intacta reliquæ tangerentur colcothare; ita appellant craſſamentum illud à vitrioli olei deſtillatione relictum: illicò conſtitit, vivit: præſtitiſſet tamen ſenſim aliquaque die id actum fuiſſe. *Ioh. Heurnius ad aphor.* 14. *ſect.* 6.

A proprietate quadam valet cingulum ex foliis recentibus hellebori nigri conquaſſatis, nudo corpori circumdatum: hoc fœliciter uſus ſum; præſtat idem in immoderatis fluxibus menſium, & ſanguinis arterioſi poſt partum graviſſimum ſæpe magno conamine profluentis. Laudatur etiam hic eſſentia croci Martis. *Ioh. Hartmannus, pract. chimiatr.*

Cum ſæpenumero per multos dies, imò etiam menſes gravi hæmorrhoidum fluore opprimor, adeo ut vires vacuationis hujus copia dejiciat, & pro ſanguine nigro ac craſſo, ruber jam fluat, hunc fluxum ſiſto aptando crebrò alternos ſacculos calidos ex rubro panno & contuſis glandibus, vel quercinis foliis in forti aceto multùm decoctis factos, quibus ocyus fluor

conſiſtit. *Martinus Rulandus, cent.* 1. *curat.* 7.

Pinguedo anguillæ quæ dum torretur exudat unguentis addita proprietate quadam agens, ipſa efficaciora rediit.

Fungus qui crepitus lupi nominatur, ſiccatus leviſſimus & ſubtiliſſimus in podicem inſertus, admodum fluorem ſiſtit: uti & telæ aranearum, & leporis pili ſubtiliſſimi.

Sanguis humanus, vel aliorum animalium fervidus adhuc injectus, mirabiliter ſanguinem ex alvo profluentem cohibet. Pulmo etiam arietis modò exemptus, tepens adhuc & cruentus podici ſubjectus, magnam in ſanguine ſiſtendo habet efficaciam: oleo vitrioli venam tangere efficax eſt remedium, vel in extremo periculo aqua forti appellata: cauterium actuale extremum erit remedium: uti & ſi vena volſella apprehenſa, atque elevata, & filo ſericeo vel ſeta cum acu ſubducto ea vinciri poſſit.

Hæmorrhoidum, ut & menſium, & poſt partum ſanguinis immoderatum fluxum, proprietate quadam occulta ſiſtunt folia hellebori nigri recentia conquaſſata, & cum faſcia corpori, ut nudum corpus tangant, cinguli inſtar circumligata, reiteranda toties quoties priora ſiccata fuerint. *Felix Platerus, prax. tomi* 3. *pagin.* 646.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Hæmorrhoidibus nimium fluentibus.

Conſiliarius quidam immodico hæmorrhoidum fluxu laborabat a quinque vel ſex diebus, quo ſanguinis ℥viii. vel x. ſingulis diebus profundebat: poſt venæ ſectionem, julepos refrigerantes & incraſſantes, aliaque remedia interna & externa fruſtra adhibita, cum res urgeret, & æger admodum debilitaretur, præſcripſi ſuccum urticę levi ebullitione depuratum ad ℥ii. cum pauco ſaccharo, & hoc ſolo remedio fluxus omnino cohibitus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv.* 81. *cent.* 4.

Purgatio blanda humores bilioſos ſanguinis impetum conciliantes ad inteſtina derivat; eaque fieri debet expurgantibus adſtringendi vi præditis, ut rhabarbaro, myrobalanis, & tamarindis. Docet *Mercurialis* tamarindos præcipuè, ad compeſcendum hujuſmodi ſanguinem fluentem, miram quandam poteſtatem habere, tam decoctos, quam in ſubſtantia uſurpatos.

Inter topica fotus ex verbaſci decocto in aqua ferrata vel vino aſtringente parato convenientiſſimus eſt: hæc ſiquidem planta hæmorrhoidum fluori, & dolori appropriata eſt: in uſu fomenti diligenter obſervandum, ut frigidè vel ſaltem tepidè admoveatur: magis compoſita decoctio in hunc modum præſcribi poteſt.

℞. Rad. biſtort. ℔ß. fol. plantag. verbaſc. ſummitat. rubi, & quercus, an. Miiß. granor. ſumach. balauſt. gallar. virid. & malicorii, an. Mi. myrtill. dr. ß. roſar. rubr. p. ii. alumin. ℥i. coquantur in tribus partibus aquæ ferratæ, & una vini rubri auſteri pro fotu: ex hac decocto, aucta doſi ſimplicium, poteſt fieri inſeſſus, quo utatur æger ſubfrigidè.

Unguentum comitiſſæ ad fluxum cohibendum utiliſſimum eſt, eoque inungi debet dorſum & hæmorrhoides, vel in rem præſentem tale componi poterit.

℞. Ol. roſat. omphacin. & myrtill. an. ℥ii. ſucci plantagin. & tapſi barbat. an. ℥iß. aceti vini rubr. ℥i. bulliant ad ſuccorum conſumptionem, deinde adde bol. arm. ſang. drac. thuris & ſcoriæ ferri ſubtiliſſ. pulv. an. ʒi. ceræ q. ſ. F. unguentum.

Rondeletius magis probat unguenta quæ ſine oleis parantur, quia magis aſtringunt, eaque in hunc modum parat.

℞. Succ plantag. burſæ paſtor. & tapſi barbati, an. ℥ii. ſyrup. acetoſ. ſimpl. ℥iii. coq. ſimul leviter; poſtea miſce ſang. drac. ℥i. bol. armen. terr. ſigill. & rad. biſtort ſubtiliſſ. pulv. an. ʒiß. ceruſſ. lotæ ℈ii. M. ad formam linimenti.

Si hæmorrhoides ſint exulceratæ, ſequens parari poterit.

℞. Ol. roſac. ℥ii. thuris & aloes; an. ʒi. ſarcocoll. ſang. drac. bol. arm. an. ʒß. ſpodii, carabes, an. ℈i. amyli ʒiii. ſucc. plantag. ℥i. F. unguentum.

Cataplaſma dictis partibus utiliter admoveatur in hunc modum.

℞. Bol.

℞. Boll. armen. aloes, maſtich. thuris ſang. drac. an. ℥ß. off. myrobalan. indor. & gallar. an. ʒi. ſubigantur cum albumine ovi & ſucco plantag. F. Cataplaſma.

Suppoſitoria huic uſui ſunt valde idonea, quia penitius in partem demittuntur. Horum forma talis eſt.

℞. Colophon. thuris an. ʒiii. bol. armen. ℥ß. ceruſſ. plumbi uſti, an. dr. i. acaciæ dr. ß. ſubtiliſs. trita excipiantur ſevo hircino pro formandis ſuppoſitoriis.

Injectiones per ſyringam in anum fiunt ex ſucco plantag. aliiſve ſupradictis ad fotum propoſitis. Suffitus etiam in eundem finem utiliter uſurpantur, ex decoctis fotuum prædictorum parati: quibus addi poteſt ſequens.

℞. Thuris, aloes, maſtich. roſ. rubr. myrtill. & abſinth. an. dr. ß. troch. de carab. dr. i. F. pulvis craſſior carbonibus injiciendus: cujus fumus recipiendus eſt in cathedra perforata per infundibulum amplum, cujus anguſto orificio aptetur tubulus ex ligno, vel argento, in anum demiſſus. Suffitus ex decocto tapſi barbati omnium fere utiliſſimus eſt.

Toto curationis tempore utatur æger potu ordinario aqua ferrata vel decocto millefolii.

Curato fluxu de præcautione cogitandum eſt ne iterum redeat: quod fiet victus ratione convenienti, phlebotomia bis aut ter in anno uſurpata: purgatione uſuali cum cauſtico tibiæ admoto, aliiſque hujuſmodi, quæ varianda ſunt, juxta varias corporum diſpoſitiones. Præterea aquæ minerales vitriolatæ, aluminoſæ, & ferratæ, erunt convenientiſſimæ.

Fonſeca commendat ad præcautionem hujus affectus decoctum lentiſci, vel ejuſdem infuſionem in vino, paratum in hoc modo.

℞. Raſur. lentiſci ℥ii. infundantur in ℔. xii. vini per viginti quatuor horas in loco tepido. Deinde colentur, & de hoc vino bibat pro potu ordinario per menſem integrum. Habet enim vires ſiſtendi hæmorrhoides, tum etiam ventriculum roborandi. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 10

Experimentum probatum ad hæmorrhoidas conſtringendum. Decoquatur calendula in ſucco porrorum, & ſupra epithimetur: quia pro certo ſtatim reſtringit. Probatum eſt. Comedant omni mane placentulas ex ovi vitello & flor. verbaſci cum mica panis & aliis confectas, ſed in majori quantitate de floribus ponatur. Veſperi accipe lapidem molarem & calefiat fortiter, donec rubeſcat; deinde frondes tapſi barbati ſuper aſpergas, & patiens fumum accipiat per anum ſedens in ſella perforata. *Arnoldus Villanovanus, Pract. lib.* 2. *cap.* 34.

SECTIO SEXTA.

De Hemicrania.

Vide ſupra, *Libro* 3. *ſect.* 18. *De Capitis dolore.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hemicrania per conſenſum ventriculi.

Multis peractis remediis ad decoctum ligni buxi confugimus, quo multum ſudavit, & ita valuit ut intra viginti dies ab ejus potu æger optime habuerit, nec amplius in eundem morbum reciderit. Cæterum ſcire decet lignum buxum, *Europæis* frequens, & *Cordonibus* ſatis notum, lignum guajacum eſſe quod ſuperioribus annis ex *Peru* & Inſulis noviter reperies aſportari cœpit, quod tamen ex Inſulis iis adfertur pinguius, & per conſequens calidius eſt, noſtrum verò moderatiorem ſortitur temperaturam, ac proinde iis qui calidiori ſunt temperatura, & morbo calidiori affliguntur, præcipue in æſtate, liberalius ejus decoctum damus guajaci decocti vice, nec enim aliter inter ſe differunt hæ arbores quam Soli diverſi ratione. Noſtrum verò hoc lignum buxum unice jecur plus juſto calidum emendat, & ſudorem egregie evocat, ut ſæpe experientia compertum habuimus. *Amatus Luſitanus, centur.* 3. *curat.* 36.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA,

Pro Hemicrania graviter affligente.

Peractis venæ ſectione & purgatione, pro diſcutienda materia à capite, otus ex ſpongia madefacta in decocto cha- mæm. anethi, beton. verben. in vino auſte- o atque aqua parato. Verùm ea hora ua dolor ingruere ſolet, caput oxyrrho- lino muniendum ad dolorem leniendum onfert unguentum alabaſtrinum, oleum tiam ex vitell. ovor. cum lumbricato, imò verò fruſtum carnis ſuper carbones ignitos & calefactum maximè prodeſt, ad qualita- em autem pravam (ſi quæ ſubſit) delen- dam, & dolorem proprietate recondita ollendum, omnibus præfero linimentum x theriaca media ætatis in ſucco betæ ni- græ & aceto liquata: nec uſus ejuſdem the- riacæ recentioris, vel pilul. de cynogloſſa per os qualibet hora dolor inſævierit inop- portunus mihi cenſetur. *Iulius Cæſar. Claudinus*, *Conſult.* 76.

℞. Aquæ vitæ optim. ſalv. lavend. an. ℥iß. camphor. croci an. ℈i. M. F. fotus, quo foveatur calidè locus affectus.

Poſtea applicetur capiti ea parte raſo hoc Cataplaſma.

℞. Medull. panis albi ℔ß. ſem. fœnugræc. lini an. ℥j. furfur. farin. fabar. an. Mj. coq. in ſufficienti quantitate lactis vacini ad con- ſiſtentiam Cataplaſmatis, adde vitell. o- vor. numero 2. croci, camphor. an. ℈j. M. F. Cataplaſma.

Cùm alvus egrè ferretur præſcripſi hunc pulverem.

℞. Agar. albiſſ. ℥ß. mæchoac. ʒi. cinna- mom. ʒß. M. F. pulvis pro duabus doſibus, ſed ecce, cum maritus unica vice integrum pulverem præbuiſſet, alvus copiosè ſolu- ta, ægraque valde alleviata fuit. *Ioh. Pe- trus Lotichius*, *Obſerv.* 4. *cap.* 1. *lib.* 2.

Quia interna nollebat admittere medica- menta hoc oxyrrhodinum vel potius emul- ſionem loco affecto & fronti applicavi.

℞. Amygd. d. depilat. & nucleor. perſic. an. ʒvi. ſem. canab. papav. alb. an. ʒv. ſpec. diarrhod. abbat. zedoar. cariophyl. pulv. an. ℈ß. camphor. acet. ſolut. gr. iv. acet. ro- ſac. ℥i. aq. verben. beton. roſ. an. ℥iii. ſpirit. roſar. (ad gratiam odoris) ℥iß. M. diligen- ter. F. emulſio, illico ſæviſſimus dolor placatus eſt. *Ioh. Petrus Lotichius*, *obſ.* 6. *cap.* 1. *lib.* 2.

In dolore hemicranio a cauſa calida o- riundo, & in dolore illo, qui a *Gordonio* clavus nominatur, qui eſt dolor fixus in temporibus, arteriotomia mirificè pro- deſt, quam tutò celebravi in plurimis vul- nus alligando ſimplici ſplenio ex linteo complicato confecto, & aqua frigida ma- defacto, ut in vulgari phlebotomia, fa- ſcia ſuper inducta, quæ a *Galeno* lepus ſi- ne auribus nominatur, neque ulla unquam ſecuta eſt hæmorrhagia, item vidi cepha- læam diuturnam curatam in noſocomio admoto cauſtico potentiali ſuper arteriam temporalem. Deciſa enim eſchara cauterii potentialis ſupra venas & arterias admoti, nullus ſanguinis fluxus emergit, quia pro- vida natura, dum eſcharæ ſeparationem molitur, ſimul novam carnem generat, qua venarum oſcula teguntur. *Samuel Formius obſ.* 31.

Non ſilendum præſens hemicraniæ, per- tinacis remedium *Adriano Spigelio* in ſemet- ipſo aliiſque exploratum, nimirum inciſio venæ quæ inter indicem policemque excur- rit. *Ioh. Rhodius obſ.* 76. *cent.* 1.

Quidam diu paſſus eſt dolorem frontis omni die circa veſperam valde fortem, qui longo tempore remedium non inue- nit tandem edoctus emplaſtrum ſibi fe- cit ex nucleis perſicorum bene piſtis, & fuit perfectè curatus & multi alii. *Ar- noldus* de *Villa nova Medic. Practic. lib.* 1. *cap.* 8.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De Hepatis morbis.

Hepar, cujus officium eſt ſanguinem è vena portę exceptum ab humore felleo ſeparare, depuratumque in venam cavam deducere, compluribus variiſque patet affectibus, quales ſunt intempe- ries calida & frigida, obſtructio, ſcir- rhus, inflammatio & dolor, &c. obſtru- ctio jecori admodum familiaris eſt, nul- lumque viſcus hoc æquè vitio tentatur, quod vena portę per ejus ſubſtantiam in ramos tenuiſſimos diſſipata facilè oblitere- tur.

tur. Ejus cauſæ ſunt. Prima, Ineptior partis permeabilitas ob frigus, res aſtringentes, contuſionem, compreſſionem & ligaturam. Secunda, Sanguinis ad permeandum ineptitudo ob copiam, craſſitiem & viſciditatem. Tertia, Partis à plenitudine oppreſſio, ob victum pleniorem, intermiſſa exercitia & evacuationum conſuetarum ſuppreſſionem: hunc affectum oſtendit gravitas, & diſtentio cum obtuſo dolore, dextro inſidens hypochondrio, cum præcipuè manifeſta, quum quis mox à cibo exercitationem ſubit.

Scirrhus hepatis tumor eſt in illa parte præter naturam durus ac renitens, doloris expers, niſi fortè durius prematur: ex contumaci & inveterata obſtructione fer. ſemper, aliquando ſed rarò ex inflammatione originem trahit: non ſubito, fit, ſed pedetentim. Primò enim tenues jecoris venas implet & infarcit humor obſtructionis author, auctus dein in omnem viſceris ſubſtantiam redundat, eamque perinde atque venas obſtruens; hinc multò plenior cumulatus, jecur in amplam molem, ut turgidum appareat, diſtendit: denique ſiccatus, & vi caloris tenui parte diſſipata, reliquus totus obdureſcit cujus permiſtione jecoris ſubſtantia labefactatur, veruſque ſcirrhus tandem emergit, tactu deprehenditur, præſertim ſi gracile & adipis expers ſit abdomen, idque facilius erecto vel in dextrum latus inclinato ægro, quàm decumbente ſupino, tum enim non niſi preſſu animadverti poteſt jecoris ſitu & figura circumſcribitur facilis præterea eſt decubitus dexter, ſiniſter verò gravis, quod moles quædam veluti ſuffocans in ventriculum & præcordia incumbat.

Jecoris inflammatio, quæ Græcè ἡπατῖτις dicitur, eſt ejuſdem tumor calidus ab impetuoſa præfervidæ materiæ affluxione exortus cum febre continua, dolore gravativo, ſenſuque ponderis affligens: ejus ſigna ſunt gravitas in dextra præcordiorum parte, dolor à jugulo ad coſtas nothas protenſus, tuſſis exigua, eaque ſicca, difficultas ſpirandi, febris acuta, anorexia, ſitis inexhauſta, color totius corporis ad flavum declinans. Tumor hic facilè in abſceſſum deſinit, qui ſi contigerit, certam mortem prænuntiat: ideo Medicis quam maximè curæ eſt, ne ad hoc malum morbus deveniat, abſceſsus quum jam fit, dolore, febris, & cætera ſymptomata inveleſcunt, rigores ſæpe nullo ordine invadunt, quos ſequitur caloris exacerbatio, confecto pure, omnia quidem remittuntur, vires tamen relinquuntur multò imbecilliores, pulſus frequens parvus & languidus, crebraque animi defectio: rupto abſceſſu puris illuvies prorumpit, cujus tetro vapore æger tandem de medio tollitur, intemperie etiam, tum calida, tum frigida detinetur hoc viſcus; in calida adeſt cibi, maximeque carnis faſtidium, & nihilominus inedia plurimùm incommodat, ſitis vehemens, corpus univerſum, præcipuè manuum & pedum palmæ calent, in frigida major eſt cibi cupiditas, ſitis nulla, faciei color albus, habitus corporis mollis, & dejectiones crudæ.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hepate calido.

Inter omnia remedia, quæ hactenus ars invenire potuit ad hepar præcalidum refrigerandum atque roborandum, primas obtinet tinctura coralliorum: cuius cochlearia duo æger ſumere poterit ſingulis diebus manè duabus horis ante paſtum. Ita præparatur.

℞. Corall. rubr. craſſiuſculè triti ℥v r. reponantur in vaſe vitreo, quod matracium vocant, iiſque affundatur ſuccus limonum, ut ſupra materiam quatuor digitis emineat; (in penuria ſucci limonum, ſubſtitui poterit ſuccus berberorum) vaſe benè clauſo ponantur in B. M. per quatuor aut quinque dies continuos, & tincturam ſepara à fæce, & in alio vaſe ſerva ad uſum dictum, guſtui gratior fiet tinctura, ſi cum ſacch. candidi pari quantitate reducatur in ſyrupum; ſed multò inefficacior evadet, at melius addetur ſaccharum cuilibet doſi exhibitionis tempore. Ad eundem uſum valde commendatur conſerva ex fructu cynorrhodii confecta, cujus ſumat ſingulis diebus ad nucis magnitudinem. Uti etiam poterit Electuario ſequenti.

℞. Elect.

℞. Elect. triaſantal. quadruplicato rheo tabell. redact. ℥iv. capiat tabellam unam ponderis ʒii. ſuperbibendo parum potus ordinarii.

Tinctura etiam roſarum ad uſum prędictum utiliſſima erit.

Hæc quatuor remedia in uſu continuo ita habenda ſunt, ut manè alterutrum ſumatur horis duabus ante paſtum, veſperi verò alterum, in introitu lecti, poſtridie verò alia duo iiſdem horis, ita frequenter remedia immutando, ne natura nimium iiſdem aſſueſcat. *Lazarus Riverius obſerv. 49. cent. 1.*

Si reperiri poſſet aliquod pharmacum, quod uno eodemque tempore ſtomachum foveret, jecurque refrigeraret, maximum, eſſet inventum, cichorium ſylveſtre duas naſce facultates poſſidet in cibis adminiſtratum, nam amaritudine qua pollet ventriculum roborat, ſicut reliqua amara, & bilis fervorem compeſcendo immenſos æſtus ipſius, hepatis coercet. Hoc remedio plurimos ſanatos vidimus, *Dominicus Panarolus, obſerv. 47. Pentecoſte 3.*

Quia hepar habes natura calidum, contemperatione aliqua interdum indiget, utque ea hepatis refrigeratio ſine ventriculi incommodo inſtituatur, ſuadeo; ut utrique membro, etſi diſſimiliter affecta ſint, c conſulas, ut ſaccharo roſato aliquot grana piperis per medium inciſi indas, ſimul deglutias, ita piper calefaciet ventriculum frigidum, nec vltra progredietur, & ſacchar. roſacei frigiditatem inhibebit, ſaccharum verò roſac. poſtea hepar contemperabit. *Gaſpar Hoffmannus, conſil. 9. lib. conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Curatio conſiſtit in correctione illius intemperiei, per refrigerantia remedia, & bilioſi humoris, qui ab ea producitur, eamque viciſſim fovet, aliorumque morborum cauſa exiſtit, evacuatione, ac primùm venæſectio hepar maximè refrigerat, biliſi ſanguinis portionem educit, & obſtructiones à bile ſolvit; mittendus igtiur ſanguis eſt e Baſilica dextra, quantitate plenitudini ac virium robori reſpondente, vel una vice, vel per intervalla, pro affectus magnitudine, & duratione; idque præmiſſo clyſt. vel medicam. primas vias expurgante.

Deinde bilis educenda eſt cholagogo medicamento benigniore, per intervalla repetito, aut apozemate in plures doſes exhibito, aut ſyrupo magiſtrali, aut etiam ſyrupo de cichor. compoſito quadruplicato rheo, qui convenientiſſimus eſt. Siquidem innoxiè bilioſos humores expurgat, jecur refrigerat & corroborat, ejuſque obſtructiones aperit.

Apozema bilem evacuans ita componi poterit.

℞. Rad. acetoſ. gram. cichor. oxylapath. ℥i. fol. endiv. cichor. dentis leonis, & capill. ven. an. M. i. ſem. 4. frigid. mai. an. ʒiii. liquirit. raſ. ℥i. flor. cichor. bugl. viol. an. p. i. ſen. mundat. ℥i. tamarind. ℥i. macis & cariophyll. an. ʒi. coq. ad quartar. v. in colat. diſſolve expreſſionem ℥ß. rhei in prædicto decocto cum cinnam. infuſi, ſyrup. de cichor. compoſ. & roſat. ſolut. an. ℥ii. F apozema clarificatum & aromatizatum ʒii. ſantali citrini, pro quatuor doſibus matutinis.

Syrupus magiſtralis componi poteſt ex materia prædicti apozematis, triplicata doſi purgantium, & addita ſacchari quantitate decocto æquali.

Uſitatiſſimus apud nos eſt ſyrupus ex ſuccis ſummæ efficaciæ ad chronicos omnes morbos, qui à calida hepatis intemperie, & bilis flavæ aut exuſtæ proventu oriuntur; & in ſequentem modum pręparatur.

℞. Succor recenter expreſſor. & per reſidentiam depuratorum ex fol. endiv. cichor. acetoſ. fumar. borrag. bugloſſ. ℔iij. ſucci pomorum redolentium recenter expreſſi & depurati ℔ij. polypod. q. rec. ℔ß. ſennę mundat. ℥viii. agar. rec. trochiſc. ℥ß. macis & cariophyll. an. ʒß. infundantur & decoquantur ut artis eſt, donec colaturæ ℔iß. ſuperſit; in qua diſſolv. rhab. el. in prædictis ſuccis, cum ſpica infuſi & expreſſ. ℥i. ſacchar. alb. ℔iß. F. ſyrupus perfectè coctus, clarificatus & aromatizatus ʒii. pulv. elect. triaſantal. ſervetur in vaſe vitreo: doſis ℥iß. vel iii. bis aut ter in menſe cum juſculo pulli, foliis endiviæ, cichor. & acetoſ. alterato, vel cum ſero lactis.

Ad hepatis refrigerium ſequentia utiliſſima ſunt.

℞. Ra-

℞. Radic. acetoſ. cichor. gramin. & lapath. acut. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetoſ. capill. ven. an. M. i. flor. cichor. borrag. bugl. an. p. i. coq. ad ℔i. in colat. diſſolv. ſyrup. de limon. ℥iii. F. julepus clarus pro tribus doſibus bis in die ſumendis: ſi magis refrigerare ſtudeas, adde ſingulis doſibus ſpiritus ſulph. aut vitrioli, q. ſ. ad gratam aciditatem. Poteſt etiam miſceri ſalis prunellæ ʒi. ad maius refrigerium.

Sanguis cichor. & chamædrios ad ſanguinem depurandum, obſtructiones reſerandas, & hepar refrigerandum utiliſſimus eſt, in ſyrupum redactum in hunc modum.

℞. Aq. cichor. in B. M. paratæ, q. v. folior. cichor. partes duas, chamædr. part. i. macerentur ſimul & digerantur per triduum in B. M. Poſtea exprimantur: liquori adde nova folia cichor. & chamædr. digerantur iterum per triduum, deinde exprimantur, & infuſiones illæ octies vel decies repetantur Liquor evadet rubens inſtar ſanguinis, cui adde parem liquori ſacchari quantitatem: & F. Syrupus.

Utilis eſt ſequens opiata.

℞. Conſerv. flor. cichor. viol. nymphеæ & bugloſſ. an. ℥i. pul. elect. triaſantal. ʒiß. cum ſyrup. de limon. F. opiata, qua utatur frequenter.

Balneum aq. tepidæ frequenter uſurpatum totum corpus refrigerat & humectat, multò potentius & utilius quovis alio remedio, in emaciatis præſertim corporibus.

Serum lactis ad idem eſt efficax, ſi ad quindecim dies aut plures uſurpetur: elicitur autem commodè per lactis ebullitionem, affundendo parum aceti vel ſucci limonum, & poſtea colando. *Amatus Luſitanus* ipſum præparat in hunc modum.

℞. Seri lactis ℔i. ſyr. acet. valde acidi ℥iii. M. & facta una ebullitione, capiat more aq. mineralium, ſcilicet per duas aut tres vices poſtea deambulando: antiqui eo utebantur ad ℔v.

Quercetanus verò in hunc modum præparat.

℞. Seri lactis ℔ij. ſucc. limon. ℥ii. ſucc. pom. redol. recent. extract. ℥iii. omnia ſimul cum albumine ovi prius agitata ad ignem clarificentur, addendo parum ſacchar. de colat. cape ℥vi. vel viii. continuando per quindecim aut viginti dies.

At ſi emaciatum & conſumptum fuerit corpus, lac: integrum & præſertim aſininum in plures dies exhiberi poterit: decoctum Chinæ cum ſucco limonum paratum, huic etiam uſui confert, præſertim ſi obſtructiones adfuerint, ita fiat.

℞. Rad. Chinæ tenuiter inciſæ ℥i. aq. fontis ℔vi. ſucc. limon. ℥iii. macerentur per viginti quatuor horas. Deinde coq. ad tertiæ partis conſumptionem. Poſtea colentur per manicam *Hippoc.* capiat ℥vi. manè & veſperi, vinumque eo diluatur.

Denique aquæ minerales vitriolatæ utpote aperiendi & refrigerandi vi prædita erunt utiliſſimæ. Perſeverante affectu hemorrhoides per hirudines aperientur ſemel aut bis in menſe.

Ac tandem exterius regioni hepatis epithemata & unguenta refrigerantia admoveantur; epithemata fiant ex aq acet. cichor. roſ. plantag. aceto & caphura: quibus ad robur partis additur pulvis triaſantal. Unguenta vero ſint roſaceum refrigerans *Galeni* & ceratum Santalinum. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.* 11. *cap.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hepatis dolore.

DOminum *Sangermanum* dolor ad gibbas hepatis vexabat: irrita omnia fuerunt remedia ex arte comparata, & cùm naturæ totum negotium relinqueretur ruſticus advocatus eſt, hic ſimilem affectum ſe aliquando curaſſe aſſeveravit, æger confidenter ei ſeſe credit: accipit radicis hederæ pulveriſatæ ʒi. aut ʒii. potui dat cum decocto capi aut pulli, non longè poſt juvatur plurimùm: ejuſmodi remedia à veteribus ſunt præſcripta, à nobis neglecta: & eadem magno noſtro vituperio cum ſumma laude uſurpant Ruſtici. *Ætius* caput ſcripſit de iis quæ purgant cavas & gibbas partes jecoris. *Guil. Ballonius*, *lib.* 1. *Epid. & Ephem. pag.* 41.

Vidi piſtorem quendam qui cum in itinere ſe fatigaſſet, ac in gramine dormiuiſſet quere-

querebatur de aliquo ac non valido dolore hepatis: febricitabat non ardenter: interdum Leipothymia tentabatur: cum obiiſſet, hepatis perenchyma, intacta ac integra membrana, in pus merum degeneraverat. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 45. *ſect.* 7.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hepatis inflammatione.

VIr quidam crapulæ deditus inflammatione jecoris correptus eſt. Huic febris continua aderat, & dolor valde gravis in hypochondrio dextro, cum tuſſicula quadam inani: dolor ad claviculam aſcendebat. Habebat etiam ſitim inexhauſtam, nauſeam, cibi faſtidium & ſingultum, cum lingua arida in principio, poſtea nigra & aſpera, & lotio rubra, quę omnia inflammationem hepatis indicabant: ad hunc accitus, venam illicò tundunt feci ad ℥VIII. Sequenti die cùm non ſatis alvus reſponderet, lenitivum ſequens ut exhiberetur mandavi.

℞. Caſſiæ rec. extract. ℥i. rhei pulv. ℈i. fiat bolus: quo quatuor ſedes bilioſas habuit, ita ut ex hac levi purgatione & ſanguinis detractione febris mitior evaſerit, dolore parum diminuto: inunximus etiam regionem hepatis unguento ſantalino, & pannum lineum eodem unguento inunctum appoſuimus ſine calefactione: interea & hoc decocto utebatur.

℞. Endiv. Cichor. cum toto dentis leonis cum toto, acetoſ. viol. lactuc. novell. an. M. j. fumar. agrimon. cap. ven. borrag. bugl. an. Mß. chamæpit. chamædr. (cùm eſſet etiam quædam obſtructio) an Mß. rad. gram. petroſel. an. ℥ß. ſem. quatuor frigid. maj. & min. an. ʒj. ſem. aniſ. ʒß. tamarind. ℥j. prunor. damaſc. numero 13. uvar. paſſ. exacinar. ℥i. liquirit. raſ. ʒii. hord mundat. p. j. F. decoctio in aq. pro ℔iß. colact. ad. ſyr. viol. de lim. de end. ex infuſione roſ. communium, an. ℥ß. M. quo apozemate cùm uſus eſſet, febris valde diminuta eſt, & alvum quotidie deponebat. Morbo magis inclinante, pro dolore uſus eſt ſequenti epithemate bis aut ter in die, atque ita dolor omnis evanuit, neque ad apoſtema devenit de quo metuebat, ſed ſanus cum noſtra laude, ab aſtantibus pro deplorato habitus evaſit.

℞. Endiv. virid. cichor. an. Mj. flor. chamæm. melilot. & roſ. rubr. an. Mß. ſummitat. abſinth. p. i. coq. in aq. communi pro ℔iß. in fine adde aq. abſinth. endiv. an. ʒi. aceti opt. ℥ii. ſpec. trioſantal. ʒiß. iterum bulliant, & F. epithema pro hepatis regione: eo peracto, inungatur linimento infraſcripto.

℞. Ol. amygd. amar. chamæm. an. ℥ß. ol. roſ. unguent. ſantal. an. ʒii. M.

Quod ad victum attinet, tenuiſſimum adhibuimus, in principio nil niſi cremorem ptiſanæ, & poma cocta adminiſtrando, abſtinendum à dulcibus, quibus tum iecur, tum lien intumeſcunt: à valde etiam adſtringentibus abſtinendum. *Petrus Foreſtus, obſ.* 7. *lib.* 9. *De Hepatis Affectibus.*

Quidam febre acuta corripitur: dolor ad hypochondrium dextrum ſatis colligebamus non eſſe pleuritim: tamen ſummæ erat difficultas ducendæ animæ, & quæ in horas increſceret. Spes erat eam ſedatam iri uno medicamento contra aucta eſt, metus ſuffocationis: revera phlogoſis erat pituitoſa circa eas partes, & niſi terna ſectione venæ proviſum fuiſſet, metus erat abſceſsus. *Guillelmus Ballonius, conſil.* 91. *lib.* 1.

Indubitatum auxilium in hepatis inflammatione & corruptione adfert hepar galli nigri vivi exemptum & adhuc calens in ℥v. aceti roſac. vel aceti ſimpl. minutiſſimè contritum, reſolutumque, & à fibris colatum tepidumque exhibitum. *Franciſcus Joel. practic. ſection. prima, lib.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hepatis inflammatione.

SEnator quidam *Paternacenſis* quadragenarius, conſtitutione corpori gracili, & natura bilioſus, ob exercitia nimis violenta, cum ſupra modum incaluiſſet, inflammatione hepatis cum dolore ventris correptus fuit. Advocatus ego, ægrum febre acuta, cum linguæ ariditate, tuſſicu-

ſicula ſicca, reſpirandi difficultate, cibi faſtidio, ſiti maxima, nauſea, vomitu, inquietudinibuſque laborantem offendi: duritiem quoque è regione hepatis manifeſtam perſenſi: inflammatio enim præcipuè gibbum hepatis occupabat in curatione itaque proceſſi, victus rationem refrigerantem & humectantem præſcripſi, loco vini, decocto agrimoniȩ & veronicæ, admixto nonnihil ſyrup. de ſucco citri & acetoſȩ utendum juſſi, mox ſequens enema ordinavi.

℞. Rad. & fol. alth. malv. viol. pariet. agrimon. & veron. an. M. i. flor. chamęm. melilot. an. M ß. ſem. aniſ. fœnic. an. ℥i. lini & fœnugrœc. an. ℥ß. F. decoctio in colat. ℔i. diſſolv. ſacchar. rub. ℥ii. catholic. ℥i. vitell. ovi, ol. viol. & roſ. an. ℥i. ſal. p. j. M. F. enema, quo rejecto venam in brachio dextro incidi & ad ℥vii. ſanguinis extraxi. Exterius totum latus ſequenti linimento tepidè inunxi.

℞. Ol. roſ. & viol. cerati ſantal. an. ℥i. ol. abſinth. ℥ß. M. F. Linimentum. Poſt duas à cœna horas, ad inflammationem internam arcendam, & ſomnum provocandum, nonnihil laudani, adeo ut ea nocte, & ſequenti die meliuſculè habere cœperit: ſymptomata enim multùm uti & vires aliquo modo refocillatæ, fuerunt, quapropter ſequentem potiunculam ordinavi.

℞. Fol. agrimon. veronic. cuſcut. ſcabioſ. an. M. ß. ſem. aniſ. fœnic. an. ʒii. liquirit. raſ. ℥i. coq. in aq. in colat. ℥iv. diſſolve elect. diacathol. ʒvi. ſyrup. roſ. ſolut. compoſ. cum rhab. agar. & ſena ℥iß. M. F. potio. qua clementer expurgatus fuit.

Victus rationem interim optimam obſervabat: pro potu ordinario utebatur decocto agrimon. & veronic. lacte amygdalino, & emulſionibus ſem. 4. frigid. maj. oleis convenientibus quotidie inungebatur, clyſtere quinetiam urgente neceſſitate injecimus, corpuſque per intervalla infuſione rhei, cum ſyrup. roſ. ſolut. compoſ. purgavimus, & ſic divino favore dolor, reliquaque ſymptomata remiſerunt, tandem hepar, parteſque nobiles ſequentibus tabellis corroboravimus.

℞. Spec. diarrhod. abbat. ʒii. aromat. roſat. troch. è rhabarb. an. ʒi. ſacchar. diſſolut. in decocto agrimon. & veron. ℥iv. M. F. S. A. tabellæ, de quibus ſumantur ʒiii. horis tribus ante prandium. His pleniſſimè convaluit. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 48. cent. 2.*

Hominem intemperie frigida ventriculi, & calida intemperie hepatis laborantem cognovi, cui ab Empirico quodam plurima tam emplaſtra quam unguenta, eaque præcalida, veluti è pipere, cardamomo, oleo cariophyll. cinnamom. & ſimilibus præſcripta, atque cartilagini xyphoidi admota fuerunt; inde inflammatione hepatis correptus, vix ab eadem liberari potuit, tandem verò Dei beneficio, iis quȩ hepar refrigerant & corroborant, veluti julepo ex aq. cichor. endiv. agrimon. veronicæ cum ſyr. de ſucco limonum acetoſæ & unguento ſantalorum exterius applicato, ſanitati eum reſtitui. *Guillelmus Fabritius Hildanus, obſerv. 46. cent. 2.*

Pro potu utatur æger decocto hord. & graminis cum tantillo liquirit. vel. ſyrup. viol. aut capill. ven.

Exterius conveniunt ſequentia topica.

℞. Aq. endiv. cichor. acetoſ. plantag. & roſar. an. ℥iii. aceti. roſac. ℥i. pulv. el. tria. ſantal. ʒiß. camphor. ℈ß. F. epithema regioni hepatis tepidè frequenter admovendum. Vel,

℞. Fol. endiv. cichor. ſcariol. plantag. bugloſſ. borr. & flor. nymph. an. Mi. abſinth. roman. Mß. roſ. rub. p. ii. ſantal. rub. & citrin. an. ʒii. coq. ad ℔iß. in colat. diſſolv. aq. roſar. ℔ß. aceti roſac. ℥i. camphor. ℈i. F. epithema.

℞. Ol. roſac. ℥ii. ol. abſinth. ℥ß. M. abluantur oxycrato, & inungatur eadem regio poſt uſum epithematis. Vel

℞. Ol. roſac. & myrtini, an. ℥ii. ſucci endiv. & cichor. an. ℥i. aceti ℥ß. bulliant ad ſuccorum conſumptionem. Deinde adde pulv. ſantali rubri & roſ. rubr. an. ʒi. ceræ alb. q. ſ. F. unguentum.

Vel unguentum roſac. ſolum aut refrigerans *Galeni* oxycrato lotum poteſt admoveri.

In progreſſu morbi, miteſcente febre ac dolore, ſolventia cum refrigerantibus permiſcenda ſunt æquali, vel inæquali doſi, prout morbus ad ſtatum aut declinationem, magis vel minus accedere videtur; quæ

quæ à Medico prudenti temperari debet, ut eorum materia innoteſcat, nonnulla exempla annotabimus.

℞. Ol. roſac. ℥ii. ol. abſinth. ℥i. ol. chamæm. ℥ß. pulv. trium ſantal. ʒi. ſpic. nard. ʒß. ceræ, q. ſ. F. Linimentum.

℞. Farin. hord. ℥iii. ſantal. rubr. ℥ii. ol. roſac. ℥iii. M. cum decocto endiv. & cichor. F. cataplaſma.

In declinatione, febre profligata, reſolventia erunt admovenda, additis emollientibus, ne qua durities ſuperſit, & nonnullis adſtringentibus ad robur partis conſervandum.

℞. Rad. alth. ℥iii. rad. cyperi, & cal. aromat. an. ℥ß. fol. malv. viol. agrimon. an. M. i. abſinth. utriuſque an. M. ß. ſem. lini. fœnugrec aniſ. fœnic. an. ℥ß. flor. chamæm. melilot. aneth. an. p. i. ſpic. nard. ſchænanth. maſtich. an. ʒiß. fiat omnium decoctio, qua foveatur pars affecta calidiuſculè.

℞. Ol. chamæm. lilior. & amygdal. d. an. ℥i. olei abſinth. & nardin. an. ℥ß. pulv. ſchænanth. roſat. novell. & abſinth. an. ʒi. ceræ q. ſ. F. Linimentum, in declinatione uſurpandum.

Si durities partis perſiſtat, gummi ammoniacum in aceto diſſolutum, prædicto linimento addere convenit, vel etiam ſequens emplaſtrum erit admovendum.

℞. Empl. de meliloto & diachil. ireati, an. ℥i. M. extend. ſuper alutam. F. emplaſtr. ad formam ſemilunæ admovendum parti affectę. Vel

℞. Gummi ammoniac. in aceto remolliti ℥i. ladani & maſtich. an. ʒii. ol. abſinth. & ceræ, an. q. ſ. F. Emplaſtrum.

Si inflammatio ad ſuppuratione vergat, quod cognoſcetur ex febris & doloris intenſione, maximum eſt periculum, & pauci evadunt, attamen ſuppuratio adjuvanda eſt emplaſtris prædictis, quæ materiam reſolubilem reſolvent, & ſuppurabilem ſuppurabunt; tum etiam admotis cataplaſmatis emollientibus; intus verò exhibendum jus pulli alteratum malva althæa, caricis, prunis, rupto abſceſſu, ſi pus album effluat per alvum, aut urinas, abſtergendum eſt aqua hordei, vel ſero lactis, cum melle roſat. Si verò ſuppuratio vergat in partem externam, cultello ignito aperienda eſt, ſecundum *Hippocratem*, & ſi pus effluat album & coctum, ſpes eſt ſanationis. Si verò rubrum, fœtidum, fœculentum, & inſtar amurcæ, tendit æger ad interitum. *Lazarus Riverius, prax. med. cap. 2. lib. 11.*

Memini me apud *Svetonium* & *Plinium* legiſſe *Auguſtum* vitiato jecore laborantem fomentis calidis ſine fructu à Medicis tractatum eſſe, accito autem *Antonio Muſa*, eum frigidis remediis fuiſſe ſanatum; quam rem libenter commemoravi, quod cum viderim à ſolertiſſimis Medicis remedia calorifica huc uſque adminiſtrata, aut nullam aut exiguam Medicinam contuliſſe, in ea ſum ſententia, ea medendi ratione paulisper omiſſa, ad refrigerantia moderatè potius omnem curam eſſe convertendam, ita tamen ne calore nativo hebetato, ulla vis inferatur. *Hieronymus Mercurialis tomo 2. conſult. 59.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hepatis intemperie frigida hydropem minitante.

PRæſcribenda victus ratio, quæ calefaciat, moderate ſiccet, incidat, attenuet, ex iis quæ facilè concoquantur & ſubigantur, ex uſu erit hoc conditum, quod ex condit. cortic. arantiorum, rad. enulæ, rad. cichor. ſpec. arom. roſat. diarrhod &c. confectum eſt: item maximè probo electuarium hoc quod *Arabes* de vino, *Græci* Cyphoides vocant, hoc modo ſecundum *Hollerium* præparatum.

℞. Paſſul. corinth. ℔ß. coq. in vino veteri generoſo ad pultis conſiſtentiam, tuſas excernere per ſetaceum, tum admiſce conſerv anth. cortic. citri condit. cinnamom. an. ʒi. ſpec. arom. roſat. diamargar. calid. diacinnam. an. ℈i. lign. aloes odor. ʒß. croc. ℈ß. M. doſis ℥ß. *Reinerus Solenander. conſ. 2. Sect. 3.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hepatis obſtructione.

DIgeſtione facta, ſemel atque iterum pulverem hunc purgantem cum fructu præſcripſimus.

℞. Spec. diaturb. cum rheo ℥i. tartar. vitriol. ℈. M. F. pulvis, in brodio piſorum aſſumendus. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 30. *lib.* 4.

Ruſticis & agreſtibus hominibus hepatis & lienis obſtructionibus laborantibus, epotandum dedi proprium lotium magno ſucceſſu, illud enim extergit & incidit, illud etiam calidum cum canabina ſtupa applicare juvat. Hepar etiam vulpis comeſtum à quadem proprietate convenit, ut & corallium valde tritum. Prodeſt etiam urtica mortua quæ lamium dicitur, eo quomodocunque aſſumpta, induratos & obſtructos lienes liberat. Ego ſoleo eam exhibere manè incoctam ovo in formam placentulæ. Hoc medicamentum didici à Monacho *Hetruſco*, qui ſolum ſingulis diebus huius herbæ aliquot folia contrita & ovo incocta exhibebat edenda, & permultos curabat. Ego poſtea ſolos ipſius pulveres fœliciter in vino albo in eodem affectu exhibui, debet in uſum vocari illa duntaxat lamię ſpecies, quæ in foliis maculam habet albicantem. Eſt etiam filicis decoctum efficaciſſimum in hoc caſu, id quod antiquis cognitum. *Gal. lib.* 8. *De comp. med.* Si loca, feliciter exhibet in hepatis obſtructione, & optimum pharmacum vocat. *Reinerus Solenander, conſil.* 12. 13. *ſect.* 1.

Studioſus quidam ex intempeſtivis lucubrationibus in graviſſimas obſtructiones hepatis & lienis incidens, quæ eum ad extremam maciem perduxerunt, cum potiones purgantes, apozemata aperientia aliaque remedia parum contuliſſent, pilulis ſequentibus a me præſcriptis intra menſem reſtitutus eſt.

℞. Aloes opt. & gummi ammoniac. in aceto ſoluti & per ſetaceum trajecti atque iterum inſpiſſati, an. ℥iij. ſen. mundat. & myrrhæ el. an. ℥iß. croci ℈ß. cum oxymel. ſcillit. F. maſſa pilul. de qua capiat ℈ii. alternis diebus duabus horis ante paſtum. *Lazarus Riverius, obſerv.* 34. *cent.* 1.

In omnibus hepatis obſtructionibus dextrè demoliendis principes partes obtinet Mars ſeu ferrum, cujus ſcrobs cruda (à ℈ß. ad ℥ß.) ſæpius ingeſta, mirum quantum valeat in talibus affectibus. Martis præparationes excogitatæ ſunt multiplices: ſimpliciores verò quo fuerint, eo meliores: ſimplicitate ipſa natura gaudet, eſt pulvis cachecticus ſimplex elegantis virtutis in omnibus obſtructionibus internis. Ille ſic fit.

℞. Chalyb. præp. part. i. caſſ. ligneæ, part. iij. ſacch. albiſſ. part. iv. M. f. pulvis (chalybs in bracteas tuſas tantiſper tunditur ſuper incudem donec prorſus in ſcoriam abeat, poſtea ſubtiliter pulveriſetur; incus benè mundetur undique) ejus tantum, quantum mucrone cultri arripi poteſt, ſeu à ℈ß. ad ℈i. detur ter quotidie, manè jejuno ventriculo, hora tertia veſpertina, & ituro cubitum; tamdiu donec omnis obſtructio fuerit expedita, etiam ad aliquot ſeptimanas.

Eſſentia croci Martis quoque laudabilis eſt. *Johan. Hartmannus.* Prax. Chimiatr.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Hepatis obſtructione.

PRæ cæteris omnibus medicamentis ad delendas obſtructiones inveteratas maxime conferunt remedia ex tartaro, vitriolo & chalybe conflata. Sal tartari maximam habet deſtruendi vim, & apozematis opiatis ac pilulis aperientibus utiliter admiſceri poteſt, ſed præcipuus illius uſus eſt in ptiſana laxante, quæ fit ex ſennæ ℥ii. in aq. frigid. ℥viii. infuſis, cum ℈i. vel ʒß. ſalis tartari, a quo ſennæ tinctura potenter extrahitur; ut ptiſana hæc multo potentius purget, quàm ptiſana vulgaris; & ad multos dies continuata, omnes obſtructiones ſolvat; quo effectu non rarò quartanas contumaces hujus ptiſanæ uſu per quindecim dies continuato radicitus curatas vidimus. Si ſalis tartari metuatur acrimonia, corrigi poteſt ſpiritu ſulphuris aut vitrioli, ut pro ʒß. ſalis ſint guttæ xv. ſpiritus. Spiritus tartari uſus ex hydropis durationibus in obſervationibus noſtris deſcriptis elici poteſt, ſub nomine ſpiritus diuretici.

Vitrioli ſpiritus uſurpatur in apozematis ſyrupis, aliiſque remediorum formulis. Vitrioli efficaciam oſtendunt aquæ naturales acidæ & vitriolatæ, quarum uſus frequentiſſimus & utiliſſimus eſt, in

omnibus morbis ab obſtructione oriundis.

At ſpiritus vitrioli cum ſale, aut ſpiritu tartari permixtus, valde commendatur à ſpargyricis, ex iis conficiunt tartarum vitriolatum.

Denique ex chalybe varia præparantur medicamenta, tum à dogmaticis, tum à ſpargyricis, quę evidenti effectu obſtructiones brevi reſolventia, omnes coegerunt ad uſum eorum frequentem. Vinum chalybeatum hoc modo confici poteſt.

℞. Limatur. chalyb. ℥iv. rad. eryng. enulæ camp. an. ℥iß. ſantal. citrin. ℥i. corall. rubr. raſ. ebor. an. ʒvi. cariophyl. nuc. moſch. cinnam. an. ʒ.i. flor. geniſt. anth. & epithym. an. p. iii. vini albi generoſ. ℔vi. macerentur per octiduum in B. M. vel retrò furnum. Deinde tranſcolentur per manicam *Hippocr.* ut vinum optimè clarificetur, de quo capiat æger ℥ii. vel iii. manè duabus horis ante paſtum per quindecim dies, aut plures, ſi opus fuerit. Vel in hunc modum fieri poterit.

℞. Chalyb. præpar. cum ſulphur. ℥i. rad. enulæ, cortic. med. tamariſci, an. ℥ß. ſen. ℥iii. epitym. ℥i. fæculæ brioniæ, & cinnamomi an. ʒii. pulv. triaſant. ʒiß. aq. agrimon. & vini albi an. ℔i. infundant per triduum in Balneum Mariæ colat. capiat. ℥iii. vel vi. tribus horis ante paſtum.

Syrupus ex calybe ita præparatur.

℞. Limatur. chalybs in aceto maceratæ vii. cort. med. tamariſc. ℥ß. ceterach. M. ß. cinnam. ʒiii. aq. abſinth. & agrimon. an. ℔ß. vini albi ℔i. infund. per dies ſex in loco tepido colaturæ adde ſacch. ℔iß. fiat ſyrupus, capiat æger. ʒij. vel iij. manè ſingulis diebus. In prædicta pręparatione chalybis, maceratur in aceto ad Solem, donec acetum exſiccetur; idque tertio repetitur, poſtea lævigatur in marmore.

Tabellæ ex chalybe ita fiunt.

℞. Calyb. præp. cum ſulph. ℥ß. confect. alker. ʒii. ambr. griſ. ℈i. ſacc. in aqu. naph. & roſac. diſſolut. ℥iv. F. tabellæ capiat ʒii. ſingulis diebus manè.

Opiatæ ſequentes præſtantiſſimæ ſunt.

℞. Conſerv. flor. tamariſc. & capill. ven. an. ℥iß. conſerv. rad. enul. ℥vi. chalyb. præp. cum ſulphure vel aceto ʒi. ſalis tamariſci ʒi. ſpiritus vitrioli ℈ß. cum ſyrup. conditura citri. F. opiata, de qua capiat ʒii. aut iii ſingulis diebus mane. Vel,

℞. Chalyb. præp. cum ſulph. ℥i ſen. mund. rhei. el. & agar. rec. trochiſc. an. ʒii. diarrhod. abbat. ʒi. croci ℈i. cum ſyrup. roſat. ſolut. F. opiata de qua capiat ʒii. manè, tribus horis ante paſtum, continuando per quindecim dies.

Pilulæ ex calybe reliquis remediis non cedunt, & ita concinnari poſſunt.

℞. Calyb. præp. cum ſulph. ℥ß. aloes opt. ſen. mund. agar. troch. & rhei el. an. ʒi. pulv. el. diarrhod. abbat. ʒß. croci ℈ß. cum ſyr. roſ. ſolut. F. pilulæ, ex quarum ʒi. formentur pilulæ ſex deauratæ, quas capiat manè ſingulis diebus, tribus horis ante paſtum, continuando per quindecim dies.

In omnibus medicamentis chalybeatis hoc perpetuò obſervandum, ut poſt eorum aſſumptionem deambulatione corpus exerceatur, ut huius beneficio medicamenti vires in actum melius reducantur, ac in partes obſtructas tranſmittantur, eaque deambulatio continuanda eſt per duas horas quibus tranſactis, capiat æger juſculum in quo herbæ & radices aperientes nonnullæ decoctæ fuerint. Pręter omnia prædicta remedia Chymici commendant purgationes mercuriales ex Mercurio dulci præſertim cum pilulis ordinariis; quia Mercurius, valde penetrat, & obſtructiones aperit.

Bezoardicum minerale plurimum etiam commendatur, & cum Mercurio dulci exhibitum miranda præſtat, in hunc modum præſcribi poterit.

℞. Bezoard. mineral. gr. xii. mercur. d. gr. vi. conſerv. roſ. ʒi. vel ii. F. bolus, qui detur plures dies.

Pro potu ordinario utatur æger aqua ex infuſione chalybs parata, cum vino tenui, vel utatur cum levi decocto tamariſci, agrimon. ceterach. cap. ven. pimpinel. iiſque ſimul mixtis, aut ſeorſum uſurpatis, etiam cum vino. Quidam laudant decoctum rad. cynosbati pro potu ordinario, quod potenter aperit, & roborat: potentius operatur infuſio limaturæ chalybis facta in vino albo, cum aquis prædictis, aut etiam cum aqu. ſimplici permixta.

Hoc enim ſolo remedio quam plurimæ virgines è chloroſi liberantur: & adhuc potententius operatur vinum iſtud chalybeatum, ſi præter potum ordinarium, meracum manè ſumatur, ad ℥iii. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.* 11. *c.* 3.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Hepatis Scirrho.

Cum ex menſibus retentis hoc malum provenerit, tota cura conſiſtere videtur in eorum evacuatione: per octo ergo dies ante tempus menſium purganda erit bis aut ter per pomum coctum in quo radix hellebori nigri ad ʒß. affigatur (ut infra Sectione *De Podagra* videre eſt) ſingulo quoque menſe repetat eandem purgationem. Solet enim hoc medicamentum præ cæteris movere menſes, ſed continuare oportet per tres aut quatuor menſes juxta tempus conſuetę purgationis: Præ cæteris verò efficaciſſimum remedium eſt ad omnes viſcerum ſcirrhos uſus chalybis in hunc modum.

℞. Chalyb. præpar. pulv. ℥ß. rhei- agar. an. ʒii. ſpec. hier. ſimpl. ʒi. diarrhod. abbat. ℥ii. mell. deſpumat. q. ſ. F. electuarium: cujus ſumat ſingulo quoque mane ʒii. per quindecim dies. *Rodericus à Fonſeca*, *tomo* 1. *conſult.* 61.

Pro topicis in uſu erunt emplaſtr. diachyl. de meliloto & ceratum à me ſæpe cum ſucceſſu uſurpatum: quod,

℞. empl. de mucilag. ℥iii. bdell. ℥i. ammoniac. ℥v. (gummi ſolvantur in aceto acerrimo) bulliant in ol. abſint. ℥ii. cum vini alb. ℥iv. adde ſpic. nard. ʒii. cum cera alb. q. ſ. F. ceratum emolliens & digerens obſtructiones & tumores ſcirrhoſos ac pręſertim jecoris. *Ioh. Zecchius*, *conſ.* 11.

Domina quædam Cachexia laborans, cum duritie hepatis palpabilis, ſequentibus pilulis per viginti dies uſa perfectè reſtituta eſt.

℞. Chalyb. præp. cum ſulph. ℥ß. Aloes opt. ſenna mund. agar. troch. & rhei el. diarrhod. abbat. ʒß. croci ℈ß. cum ſyrup. roſat. ſolut. F. maſſa pilul. de qua capiat ʒi. ſingulis diebus manè leviter deambulando: poſt tres horas capiat juſculum in quo folia & rad. petroſel. bullierint, quia hę pilulę non purgabant, his aut ter addita ſunt uni doſi diagridii gr. iv. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 68. *cent.* 1.

Hepatis tumore ſcirrho ſo diuturno premebatur Nobilis vir, cui nullum auxilium prodeſſe Potuit, licet pręter providentiam totius ex ebano ſudorifica tentaſſet, uteretur medicamentis chalybeatis, balnea naturalia admitteret, & varia unguenta & emplaſtra parti apponeret: hic ſolum conſerva ex marrhubii floribus cum melle parata quadraginta diebus ad ℥i diluculo aſſumpta, & deſuper aqua ebibita, quę è foliis & radicibus ipſius, vitreis organis ſtillat, ſanitati integræ fuit reſtitutus: nam ſenſim, ac ſine ſenſu emmollitus & reſolutus eſt tumor. *Zacutus Luſitanus*, *lib.* 2. *prax. med. admirand. obſervat.* 48.

Scirrhi curatio fiet primùm cauſæ antecedentis ablatione per remedia obſtructionibus reſerandis idonea: poſtmodum verò materia indurata emollientibus & aperientibus diſcutienda eſt: in hunc finem maximè convenient pilulæ ex chalybe ſupra deſcriptæ, præcipuè ſi iis addantur bdellium, ammoniacum & ſagapenum Si durities contumaciſſima fuerit, ſequentes pilulæ ad multos dies erunt uſurpandæ.

℞. Gummi ammoniac. in aceto ſolut. & traject. atque iterum inſpiſſat. ʒii. bdell. ſtyrac. an. ℈iv. M. capiat ʒi. alternis diebus: intermediis diebus utatur opiata vel tabellis roborantibus & aperientibus in obſtructionis curatione deſcriptis.

Sequentes verò pilulę ad ſcirrhum emolliendum ac diſſolvendum mirabilis ſunt efficaciæ.

℞. Aloes opt. & gummi ammoniac. in aceto ſolut. & traject. per ſetaceum atque iterum inſpiſſat. an. ℥ß. Mercur. d. ʒii. diagrid. ʒi. cum oxym. ſcilit. F. maſſa pilul. de qua capiat ʒß. quatuor horis ante prandium ſingulis diebus per viginti aut triginta dies.

Quidam Practici commendant uſum terebinthinæ in hunc modum præparatæ.

℞. Terebinth. lote cum vino albo ℥iß. ſacch. pulver. ℥ß. capiat ʒi. ſingulis vel alternis diebus: eſt enim remedium aperiens, urinam movens & alvum emolliens.

Toto curationis decurſu utatur æger pro potu ordinario vino albo aut clareto

tenui

tenui ex infuſione chalybis parato.

Exterius admoveantur fomenta, unguenta & emplaſtra in ſequentem modum compoſita.

℞. Rad. alth. brion. lilior. an. ℥i. fol. malv. viol. parietar. abſinth. agrimon. an. M. j. ſem. lini, fœnugr. aneth an. ʒß. flor. chamæm. melilot. roſ. an. p. j. coq. in tribus partibus aquæ & una vini albi ſub finem additi; vel in aqua & aceto: colatura foveatur regio hepatis mane & ſerò. Si ſcirrhus ſit contumacior, addantur decocto rad. ireos noſtr. cuc. aggreſt. & ebuli & paretur decoctio in aqua decoctionis inteſtinorum vervecis & vino albo.

℞. Ol. lilior. chamæm. melilot. & amygd. d. an. ℥i. ol. roſ. & abſinth. an. ℥ß. gummi ammoniac. in aceto ſolut. ʒiii. ceræ ʒii. F. linimentum quo inungatur dicta pars poſt fotum.

Si fortius linimentum deſideres.

℞. Succor. bryon. & cucum. aggreſt. an. ℥ii. ol. de cappar. & tamariſc. an. ℥iii. vini albi ℥i. bulliant ad ſuccorum & vini conſumptionem; deinde adde abſinth. pulv. ʒii. gummi ammoniac. in aceto ſolut. ℥ß. cerę parum F. linimentum.

℞. Maſſ. empl. de mucilag. ℥i. empl. de melilot. ℥ß. gummi ammon. in ſucco abſinth liquati ʒiij. malaxentur cum oleo abſinth. & lilior. F. emplaſtrum poſt inunctionem admovendum.

Utiliter etiam parti admoventur folia hyoſcyami in aceto decocta, addito oleo amygd. amar. & in formam cataplaſmatis redacta.

His etiam addere licet ſemicupia, ex mollientibus, digerentibus & roborantibus parata, qualia pro fotu deſcripta ſunt, iiſque alternatim ęger uti poterit.

Ac denique cauſticum tibię dextrę inurendum, ut materiæ peccantis portio per id loci derivetur. *Lazarus Riverius, cap. 5. lib. 11. prax. med.*

SECTIO OCTAVA.

De Hernia.

ΚΗΛΗ (Latinis Hernia, ramex) licet apud Græcos cujuslibet partis tumorem ſignificet illa tamen recent. Medici ſcroti tumoribus accomodarunt. Cujus 6. ſunt ſpecies pro materiæ vel illapſæ, vel innatæ varietate diſcretæ: ex quibus duo ſunt verè dicti ramices *enterocili* nimirum, ſeu hernia inteſtinalis, & *epiplocili*, *i. e.* hernia omentalis. Enterocele dicitur, quando inteſtina, pręcipuè ilium è ſua ſede prolapſa, ad inguen vel ſcrotum delabuntur. Epiplocele rurſus, quum omentum ad eadem loca detruditur: Si verò eę partes in inguine ſubſiſtant, nec inferius deſcendant *bubonocili* appellatur; ſi ad ſcrotum uſque perveniant, *ocheocili*: prolabitur tum inteſtinum, tum omentum ob productionem peritonęi laxatam aut ruptam à curſu, caſu ex alto, ſaltu, vocis contentione, equitatione dura, vomitu, tuſſi, & gravioris oneris elevatione: Sunt pręter has duas veras quatuor aliæ reputatę ramicum ſpecies, nimirum *pneumatocili*, hernia ventoſa, *idrocili*, hernia aquoſa, *ſarcocili*, hernia carnoſa, & *cirſocili*, hernia varicoſa. Prima eſt tumor ſcroti flatulentus ob flatus inibi contentos, qui vel à vicinis inteſtinis & abdomine tranſmittuntur, vel ob imbecillitatem partis in eo colliguntur: pueris maximè hoc malum eſt familiare. Hydrocele rurſus tumor eſt ſcroti ab aqua in eo contenta, quæ ab hydrope originem ducens ex abdomine influxit in ſcrotum. Sarcocele verò nihil aliud eſt quam carnea quædam moles in ſcroto enata, idque in tumorem attollens; oritur ex ſanguine impuriore ad teſtes & ſcrotum copioſius affluente, & à natura nunquam otioſa in ſubſtantiam carni ſimilem mutato. Hic tumor non niſi ferro curatur. Quarta demum ſpecies eſt cirſocele, ſeu hernia varicoſa, in qua vaſa teſticulos nutrientia vario cum more dilatantur ob ſanguinem craſſum & aduſtum iis effuſum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hernia Inguinis.

PUella quædam duodecim annorum per dimidium anni hernia inguinali laborans, quum à Medicis quantumvis doctis, quorum opera uſa fuerat, ſanari non potuerit, ad me accedens, in hunc modum cum ea proceſſi: ut ſequentem bolum omnium primò devoraret præcepi.

 ℞. Caſſ.

℞. Caſſ. rec. extract. ℥vii. ſem. dauci pulv. ℈iß. ſacch. aſperſo. F. bolus. Deinde hoc fotu uſi ſumus.

℞. Rad. alth. ℥ii. fol. malv. flor. chamæm. melilot. ſummit. aneth. an. M. i. ſem. lini ℥ß. F. decoctio in aq. pro ℔iß. quo fotu ſine magno negotio inteſtina in locum ſuum reducta fuere. Deinde juſſimus, ut quotidie locus affectus inungeretur oleo ovorum, myrteo, & hyperici ſimul mixtis, & ut mox emplaſtr. contra rupturam applicaret per plures dies: & ut ſubligaculis ad hoc aptis utens, rectè cincta ſemper procederet: præterea præcepi ut interea perpetuò uteretur cereviſia in qua decocta eſſet radix conſolid. maj. adjecto exiguo ſaccharo ad ſaporem: iſtis continuatis hæc tandem rectè curata fuit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 11. *lib.* 27. *De Scroti & Teſticulorum vitiis.*

Inter arcana *Ioh. Tiengis* Medici quondam *Amſtelro damenſis* hoc erat, quod quidam potans tribus ſeptimanis ex decocto rad. ſigilli Mariæ in vino curatus ſit à ruptura. Ego etiam fœliciſſimè utor rad. ſigilli Mariæ vel Solomonis *Petrus Foreſtus obſerv.* 15. *lib.* 27.

Avenzoar refert de Juvene quodam qui hoc malo laborabat decubuitque duobus menſibus in dorſo ſuo, & cum bono regimine ſine medicinarum applicatione liberatus eſt. *Idem, obſerv.* 10. *lib.* 27.

Danda opera ut alvus ſit lubrica: tumorem totum inungat terebinthina, ſed prius foveatur decocto abſinth. ex vino: ſacculus etiam parvus ex foliis abſinthi opponi poterit. *Joh. Crato, conſil.* 17. *lib.* 7.

Oleum hiperici compoſitum, quo utor per ſe illitum ſubinde calidum, mirum in modum in hoc affectu efficax atque utile comperi quemadmodum in aliis ruptis, convulſis, recens vulneratis, maximè ubi membranæ aut nervoſi generis aliquid oblæſum eſt. Oleum ita fit.

℞. Ol. opt. ℔iß. ſem. & flor. hyperic. ℥ix. vini Hiſpan. vel malvat. ℥viii. rad. tormentill. ℥iii. myrrh. gummi elemi, ſarcocoll. thur. aloes, an. ℥iß. lumbric. lotor. vino ℥iii. M. S. A. contuſa bulliant ad dimidii conſumptionem in duplici vaſe, deinde exprimendo coletur oleum: in eo diſſolve croci ℈iv. ol. abietin. (reſinam vel lachrimam abietis ita vocant) vel ejus loco terebinthin. puræ ℔ß. flor. maturor. hyperic M i. infunde miſta per dies ſex aut octo, ad Solem diligenter obturata. Solis calore deficiente, poſt panem extractum, imponantur furno, deinde diligenter prioribus floribus expreſſis infundantur ſecundo, tertio, quarto, alii recentes hyperici flores prioribus, exemptis; atque ita comparatum oleum ſervetur in uſus.

Emplaſtrum ſequens continuò geratur.

℞. Empl. contra ruptur. ℥i. maſtich. glutin. piſcium, ſarcocoll. an. ℥ii. pulv. rad. oſmund. regal. ſang. drac. an. ℥i. thur. alb. pulv. rad. conſolid. mai. mumiæ, an. ℥ß. gummi diſſolvantur in aceto & cum olei hyperic ſupradicti, q. ſ. F. empl. S. A. *Reinerus Solenander, conſil.* 14. *ſect.* 4.

Applicetur loco affecto hoc emplaſtrum, quod optimum eſt & expertum, & multoties hernias etiam inveteratas ſanavit.

℞. Lithargyr. auri, lap. hæmatit. ſang. drac. bol. arm. maſtich. gummi ammoniac. mummiæ, galban. thur. coſti, lumbric. terreſtr. an. ℥ß. picis naval. picis Græc. ceræ alb. & rubr. an. ℥i. rad. conſolid. maj. min. & med. an. ℥iii. roſ. myrrh. aloes, an. ℥iii. paleæ marinæ combuſtæ, gallar. balauſt. ariſtol. rot. an. ℥vi. viſc. q. terebinthin. an. ℥iii. ſang. hominis ruffi ℔. 1. minus quarta. Conficiatur hoc modo. Pellem hædinam vel arietinam recenter detractam ſeu excorticatam cum pilis omnibus per integrum diem coque ad diſſolutionem, ita ut liquore conſumpto gluten tantum reſtet. In colaturæ ℔. 1. viſcum bulliat ad lentum ignem, continuò cum baculo agitando; poſtea lumbrici terreſtres triti, cera item, pix, therebinthina & reliqua iniicienda, & tamdiu coquenda, donec gutta ſuper marmor projecta coaguletur. Sanguis verò humanus ipſe etiam prius in moderato calore exſiccari debet, ut poſſit in pulverem redigi, & cum reliquis inſpergi. Hoc emplaſtrum ſuper petiam lini fortem extenſum loco affecto applicetur, & deſuper cum faſcia ligetur; & jaceat in lecto pedibus elatis & capite depreſſo per 15. dies, vel diutius, ſi opus fuerit. Quidam narravit *Guidoni* de *Cauliato* modum hunc, cum quo curabat

om-

omnes crepatos, in magno ſecreto. Suppoſito bono regimine, & quieſcente patiente per 30. dies, & reductis inteſtinis, accipiebat manè & ſerò ℈i. limaturæ chalybis cum vino decoctionis hepaticæ terreſtris, & ſuper locum rupturæ per 15. dies, de tertio in tertium permutando, ponebat emplaſtrum factum de magnete groſſo modò pulveriſato & cum unguento Apoſtol. incorporato. Poſt alios 15. dies continuet emplaſtrum conſolidativum ſuprà dictum, & ligetur cum brachiali, & juſſu Dei erit curatus. *Arnoldus de Villanovanus. Practic. lib. 2. cap. 30.*

Hoc quod ſequitur mirè convenit in omni ruptura vel vulnere.

℞. Rad. chamæleontis alb. ped. columbin. ſiccat. an. q. ſ. coq. hæc duo in vino rubro ſtiptico, & bibat interdum manè hauſtum unum, Mirum eſt quantum hoc præſtet. *Felix Platerus* apud *Joh. Philippum Brandelium, conſil. 91.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hernia inteſtinali oſcheocele.

NOvimus Illuſtriſſ. Principem, qui jam annos circiter viginti & tres inteſtinorum ſatis magnum ramicem perfert ſolius faſciæ aptæ beneficio, & tamen ſine ullo valetudinis diſpendio omnes principum actiones etiam vehementes & graves in venationibus, equitatione frequenti etiam in ſuccuſſante equo, in longis & difficillimis peregrinationibus, in intenſo frigore ſubire ſolet. Si quando tuſſiendum erit, item quotieſcunque alvus egerenda, maximè ſi ea durior fuerit, inguen oblæſum retinendum, atque utraque aut ſaltem altera manu adducendum comprimendumque: in cibo cuncta, quæ ventrem flatibus implere nata ſunt & diſtendunt, vitanda: quod ſi accidat ut ileum inteſtinum vel quid aliud procidat & deſcendat in ſcrotum, & mora ibidem flatibus aut induratis fæcibus ita diſtendatur, ut difficulter reduci poſſit, ex uſu erit (quod in iſta neceſſitate ſubinde factum utile comperi) ut ex ſtercore ovillo dulci lacte incocto fotus adhibeatur, tum etiam idem cataplaſmatis in modum apponatur reiatereturque ut poſtea blandis manibus contrectatum reducatur. Ego fidem facio me aliquoties iſto fotu prædicto, cum res alioqui videretur in præcipiti eſſe, prolapſa & aliquandiu extra corpus exiſtentia inteſtina repoſuiſſe, anteà tentatis fruſtra aliis remediis, quapropter hoc te celari nolui: quidam ab hernia ſanatus fuit perfoliatæ uſu, non tamen ſine apta faſcia. Ego non paucos hernia affectos juvenes in quiete degentes faſciæ commode ope percuravi; non admodum multis adhibitis medicamentis: ad hernias probantur ſymphytum majus, ſanicula, jacea alba & nigra, ſigillum Solom. quinque folium, tormentilla, filix, piloſella, cujus integræ herbæ pulverem *Majo* collectæ, infantibus & pueris hernioſis continuò in cibis, in lacticiniis, puerilibuſque pultibus exhibitum comperi mirum in modum profuiſſe. Quidam perfoliata ad rupturas ſanandas fœliciter utuntur. Novi qui hunc affectum novem ex ordine diebus cinere lactantis leporis in vino rubro vel decoct. conſ. maj. exhibito ſanarunt.

Gaſpar Peucerus, Vir & pietate & doctrina inſignis narravit *D. Adolpho Occoni* medico & mihi, ſe puerorum hernias recentis coagulati & in caſeum formati lactis impoſitione curaſſe. Scribit *Hollerius* ſe herniariæ herbullæ ſucco expreſſo affuſo vino exhibito novem diebus perfecte hunc morbum curaſſe, & *Antonius Valetius*, qui luculentis exercitationibus *Hollerii* praxin ornavit, teſtatur aquæ ejus herbæ ſtillatiçiæ unico hauſtu percuratum *Pariſiis* adoleſcentem, cui citatior ſaltus inſignem herniam induxerat: adhibito tamen, ut ſcribit, emplaſtro. Vocatur hæc herba *Hollerina*, quod *Hollerius* primus eius in hoc affectu efficaciam obſervaverit. Præſcripta hæc omnia ex ſimplici medicina deſumpta remedia tam exterius admota, quàm intro aſſumpta in propriè dictis herniis prodeſſe mirificè poſſunt: quæ tamen in præſenti caſu maximè profutura arbitror, hæc inſequentia ex prænominatis ſelecta notare placuit: itaque reducto inteſtino applicetur ceratum hoc triquetrum inguini ſuperpoſito ſplenio (quod faſciæ annexum inguen ne dehiſcat aut laxetur continere debet) ut totum inguen contegat, prius nudato loco pilis.

℞. Nuc.

℞. Nuc. cupreſſ. gallar. an. ʒi. balauſt. hypociſt. veri, an. ℈ij. maſtich. ℈iv. rad. conſolid. maj. pulv. perfoliat. herniar. an. ℈iiß. bdell. ʒiß. boli armen. ʒij. ſang. drac. ℈iv. pic. græc. ℥j. reſin. pini, ʒvi. cum terebinth. cera & oleo vitell. ovor. vel hyperic. magiſtr. q. ſ. F. ceratum: hoc fœliciter uſus ſum.

Verùm uſitatum illud commune *Arnoldi de Villa Nova* ex pelle arietina dictum mihi præcæteris omnibus maximoperè probatur.

Recordor me Medicum exercitatum vidiſſe, qui aſſumpto quantum volebat gummi elemi, affundebat acetum, eo macerabat donec acetum in ſuperficie obduceretur alba pinguedine, tum affuſis olei paucis guttis (oleum è vitell. ovor. vel hiperic. magis probarem) coquebat gummi lento igne liquatum ad formam cerati. Quando ego ipſius uſum commodum ſcio, improbare haud queo. Ego hoc in pueris aliquoties feliciter ſum uſus.

℞. Perfoliatæ viridia folia, & rad. conſolid. maj. contero ut planè ſubacta ſimul ſint & lævigata, addo ceræ novæ vel propolis tertiam partem, vel paulò plus: concorporata & bene commixta induco pittatio, ut inguini affecto ſub plenio imponi poſſint: te autem ſuadeo, ut hoc quod ſequitur ſimpliciſſimo utaris.

℞. Conſolid. maj. radicem ſolam ab omni ſorde ablutam, munda nihil interim abradens, iſtam exquiſitè tritam, & lævigatam, calefactam leviter induc pittatio aliquo lineo albo & impone emplaſtri modo inguini rupto ſub plenio: mutetur bis in die, inducto alio. Obſervavi intra dies quindecim iſta ratione coaleſcere: poſſunt conſolid. maj. radices ſaccharo conditæ, ſubindeque exhiberi. *Reinerus Solenander*, *conſ.* 13. *ſect.* 4.

Ætius jubet papyrum (nos charta emporetica uti poterimus) triduo in aqua macerari atque in globo coactum inguini apponi repoſito prius inteſtino. Solet enim triduana adhæſione à delapſu vindicare: ſed erit efficacius ſi aqua aſtringenti ut puta roſac. myrtac. papyrus vel charta maceretur; hoc remedio ait *Paræus* ſe multos ſanaſſe. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 2. *conſult.* 36.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hernia inteſtinali.

NOnnulli hanc curam ut certiſſimam, nec ſine ratione commendant.

℞. Rad. cichor. flor. albo part. iij. pulſatill. part. ii. ſem. perfoliat. part. i. F. pulvis, de quo in prandio & cœna quantum tribus digitis primoribus capi poteſt, in jure carnis capiat æger, uſque dum integrè reſtituatur.

℞. Rad. enulæ, fœnicul. conſolid. maj. ſolidag. ſarracenicæ, agrim. an. q. v. F. decoctio in vino & aqua ad medietatis conſumptionem: hoc decocto calido petiæ madefiantiſque quotidie locus affectus ſæpius fomentetur, & poſtea ſequenti unguento inungatur.

℞. Ol. vitell. ovor. pulv. tormentill. an. q. ſ. F. unguentum.

Refert *Paræus* quendam Chirurgum hoc modo hernia laborantes curaſſe: magnetem in tenuiſſimum pulverem redigebat, & in cibis exhibebat inde verò locum rupturæ, per quē deſcendebant inteſtina melle inungebat, & ferri limaturam aſpergebat, atq; id per dies decem uſurpabat, faſcia ſimul adhibita. Si aliqua fuit efficacia, proculdubio ex vi magnetis ſurſum attrahentis dependebat. *Daniel Sennertus*, *practic. lib.* 3. *part.* 2. *ſect.* 1. *cap.* 6.

Filiolus cujuſdam pharmacopœi hernia inteſtinali laborans hac ratione fœliciter curatus eſt.

℞. Beton. auric. muris, veronic. alchymill. pyrol. folig. ad. ſarrac. agrim. ſænicul. an. M. ß. rad. cariophyllat. ℥ß. inciſ. & contuſ. coq. in M. ii. aquæ ad conſumpt. medietatis: bibat mane & veſperi hauſtum. poſtea.

℞. Lapid. magnet, maſtich. an. ʒii. lap. calaminar. ſang. drac. an. ʒi. ferri ℥ß. bol. armen. ℥ß. vini ſublimat. quart. i. M. in hoc pannus duplicatus intinctus herniæ fortiter adligabatur bis quotidie, manè & veſperi cum faſcia: brevi convaluit. *Hieronymus Reuſnerus*, *obſerv.* 95.

Enterocelem adſumpta limatura ferri atque empl. magnetico appoſito in ſeipſo ſanatam narrat *Thom. Campanella lib.* 6. *cap.*

cap. 20. art. 2. quàm tamen curandi rationem fruſtraneam doctiſſimè oſtendit *Athanaſius Kircherus*, *lib.* 3. *De Magnete, part.* 7. *cap.* 2. & contra *Paræum* urget *Vop. Fort. Plempius*. *Schol. in Ebn. Sin. lib.* 2. quanquam, non magnetiſmi ratione, ſed propter vim ſiccandi admittat author *Enchiridii medic. pract. cap. De Enterocele*, qua ratione hic quoque probari debet. *Hieron. Velſchius*, *notis ad obſerv.* 65. *Reuſneri*.

Generoſus quidam *Bernenſis* ſexagenarius ſpatio viginti annorum inſigni ac maxima hernia inteſtinali laboraverat, ad quam curandam, tum me, tum alios in *Gallia* & alibi expertiſſimos adhibuerat medicos & Chirurgos, ſed fruſtra, tandem cum de ſanitate recuperanda ne quidem cogitaret amplius, & ſubligaculis, ne ingraveſceret malum, uteretur, incidit in morbum, à quo ultra menſes ſex lecto affixus fuit. Poſt morbum hunc ne minimum quidem indicium præcedentis herniæ ſenſit, nec amplius utitur ſpleniis aut ſubligaculis. Ex his manifeſtum fit, quietem & decubitum in dorſo, unicam eſſe panacæam herniarum. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſervat.* 54. *cent.* 5.

In Enterocele Bubonocele & Epiplocele valet balſamus ſalis gemmæ, arcanum ſummum in rupturis, qui hoc modo fit.

℞. Salis gemmæ ℔ii. fluat in igne (in tigillo) & poſtea ſolvatur in aqua pluviali deſtillata, filtretur, & viciſſim coaguletur; has operationes liquefactionis, ſolutionis, filtrationis, & coagulationis tantiſper repete, donec ſal gemmæ ad ſummam ſubtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoſcitur, quando ejus particula ad candelam admota, ſtatim liqueſcit: ſerva in vitro bene clauſo: cura ſic fit.

Repoſitis, ſi opus eſt (ut in Enterocele & Epiplocele) partibus prolapſis, locus affectus lavetur cum aceto deſtillato accerrimo, vel cum ſpiritu vini quotidie bis poſt fomentationes ſtatim inungatur locus cum arcano ſalis gemmæ: ad intra exhibe ſingulis diebus mane jejuno ventriculo eſſentiæ conſolid. maj. cochlear unum cum guttis iii. balſami ſalis gemmæ.

Si inteſtina & reliqua prominentia difficulter reponi poſſint, etiamſi emollientia per inſeſſiones & fomentationes fuerint adhibita, ut fœlicius abſolvatur cura, cæteris non neglectis, ſic procede. Poſt adhibitas formentationes quotidianas patienti exhibe per tres aut quatuor dies cor talpæ exſiccatum & pulveriſatum (quotidie cor unum) menſe *Majo* collectum cum aqua cinnam. & fœlicem videbis operationem, inungatur locus cum balſamo ſulphuris. *Ioh. Hartmanus*, *practic. Chimiatr.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hernia inteſtinali & omentali.

POſt univerſalium & ordinariorum remediorum uſum, exhibeatur cochlear injure ſequentis pulveris, mane & veſperi, hora una ante cibum, continuando uſque ad perfectam ſanationem.

℞. Cortic. myrobal. indar. chebul. an. ʒiß. naſturt. portulac. plantag. ſumach. an. ʒß. corall. rub. lapid. hæmatit. carab. an. ℈i. cinnam. el. ℈iv. ſacchar. roſat. ℥iv. F. pulvis. *Ioh. Fernelius*, *conſil.* 66.

Quæ de cura herniæ inteſtinalis dicta ſunt, applicari quoque poſſunt herniæ ex omenti prolapſu ortæ, iiſdem enim in utriuſque curatione ſunt ſcopi. *Daniel Sennertus*, *practic. lib.* 3. *part.* 2. *ſect.* 1. *cap.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hernia hydrocele.

VIr quidam herniam aquoſam ὑδροκήλην vocant Græci, patiebatur, quam citiſſimè removi oleo ſulphuris: quo totum ramicem perungebat mane ac veſperi, & applicabat ſacculum ex calentibus cineribus fatum. *Martinus Rulandus*, *curat.* 82. *cent.* 8.

Paretur cataplaſma ex ſtercore vaccino rec. & tertia parte pulv. bol. arm. ad idem maximè valet & mihi valde probatum eſt cataplaſma nunc deſcribendum.

℞. Stercor. capræ ℥iß. cochlear. cum ſuis teſtis contuſis ℥i. cumin. pulv. ſulph. pulv. an. ʒii. M. F. Cataplaſma, parti affectæ applicandum, & ſæpe renovandum, quod ſi hiſce non cedat malum, punctione cum phlebotomo vel ſectio-

ſectione tandem utendum eſt. *Ioh. Zecchius, conſult. 63.*

Infans quidam undecim menſes natus; laborabat hernia aquoſa dextrum teſtem occupante, ita ut teſtis ovi exigui magnitudinem æquare videretur, vocatus ego, ſequens præſcribo cataplaſma.

℞. Farin. ℔ß. decoq. cum vino generoſo ad pultis conſiſtentiam, deinde adde oxymel. ſimpl. ℥iii. F. cataplaſma, admovendum ſerò & manè: intra octo dies hoc ſolo remedio tumor omnino diſcuſſus eſt. *Lazarus Riverius obſerv.* 4. *cent.* 2.

℞. Fol. origan. rutæ, abſint. chamæm. an. M, i. baccar. lauri, ℥i. ſem. aniſ. fœnic. cumin. an. ℥ß. coq. in q. ſ. aq. & aceti pro fotu, quo foveatur ſcrotum ter in die cum ſpongia. Poſtea applicetur hoc emplaſtrum.

℞. Emplaſtr. de bacc. lauri, ſterc. caprin. an. ℥iß. cochlear. contuſ. cum teſtis, ℥ß. ſem. cumin. ſulphur. ℥ii. malaxentur cum olei rutac. chamæm. an. q. ſ. F. Emplaſtrum. Hiſce puer convaluit. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv.* 10. *cap.* 3. *lib.* 6.

Vir quidam Nobilis hydrocele laborans, ita ſanitatem obtinuit, primò, conſilio *D. Ferrandi* peritiſſimi Medici, & meo jalapio purgatus fuit, poſtea fotus emollientes, & diſcutientes admoti, & tandem lanceola perforatus, in parte decliviore ſcroti, vitando teſticulum, & lineam interſtitium inter teſticulos facientem, ictus autem tranſverſi digiti profunditatem attigit antequam aqua exiverit, quæ iteratis vicibus extracta fuit, clara & non fœtida, eaque ad libras duas, cura hæc ſatis rara fuit, cum paucis poſt diebus ad negotia iverit. *Petrus Borellus obſerv.* 4. *cent.* 1.

In Generoſo quodam Viro, quam omnis periculi plena ſit ſcroti, & erythroidis membranæ in hydrocele per ſcalpellum apertio, teſte non ſublato, compertum eſt, ab aliquot annis ſiniſtra parte hydrocele huic moleſta fuerat: fruſtra cataplaſmatis, ac aliis remediis crebrò uſus: tandem temerarii Chirurgi conſilio acquieſcens, aperiri ſibi ſcalpello tumorem permiſit: effluxit citò omnis humor; tumor quoque ſubſedit; ſed cum teſtis ipſe omninò eſſet corruptus, vicinas partes facile infecit: ſubſecuta mox ſcroti univerſi, ac etiam penis cum tumore & ingenti dolore gangræna. Delirium cum vehementi febre propter doloris magnitudinem ſupervenit, ac non ita multò poſt mors acceſſit: ren hujus ſiniſter corruptus fuit, & ſeminalis in erythroiden deſcendens valde ampla & multùm patens. *Rembertus Dedonæus, obſerv.* 40. vide etiam *obſerv.* 39.

SECTIO SEXTA.

De Hernia Omphalocele.

IN oppidulo quodam mulierem inſpexi, cui ex hernia omphalocele, univerſa penè inteſtinorum mole, è baritonæi cavitate procidente, tumor immenſus ac velut novus venter, à vero venter flaccido & depreſſo, & in hunc tanquam ſaccum inanito appenſus propendebat, quam & faſcia circumducta, ut onus hoc ſublevaret, collum ſuſpenſum geſtabat. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 759.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Hernia ſarcocele.

JUvenem quendam hernia ſarcocele laborantem abſque inciſione facile ita curavi.

℞. Pulv. ſen. laxat ℥ß. vini, abſinth. ℔iß. macerentur pro infuſo. De quo quotidie bibit ad ℥iii. colatas. Poſt ſufficientem purgationem, utebatur ante & poſt meridiem balneo aquæ, in qua cogebatur tartarus ad ℥iii. ante & poſt balneum inungebatur tumor oleo ſulphur. noſtro, motus rarus erat, quies verò in lecto multa, atque his ſanè remediis tumor indies decrevit, & per Dei gratiam ſpatio quatuor hebdomadum ex toto evanuit. *Martinus Rulandus, curat.* 66. *cent.* 9.

Chirurgus quidam inſignis contra herniam tam carnoſam quam aquoſam emplaſtro ſequenti fœliciter utitur, quod ſingularis loco ſecreti mecum communicavit, eoque nobilius aliud in hoc affectu remedium ſe non habere desertè profitebatur.

℞. Gum-

♃. Gummi ammoniac. ℥iß. bdell. ℥i. farin. ſem. ſinap. ſem. urtic. lap. ſpong. an. ℥i. ariſtol. rot. ʒvi. ſulph. ℥ß. terebinth. ℥i. ſpirit. vini ℥iß. ol. olivar. ℥iv. ceræ ℥vi. M. F. S. A. emplaſtrum, extend. ſuper alutam, & loco affecto applicetur, continuo geſtando. Si hoc non iuverit ſubſtituatur ceratum de pelle arieitna tam à Medicis *Auguſtanis* commendatum: intus verò de ſequenti pulvere quo alias contra hernias prodeſſe ſoleo, aliquot menſibus aſſumat.

♃. Pulv. rad. conſolid. maj. ℥ß. pulv. herniar. ℥i. perfoliat. ʒvi. ſpong. combuſt. ſpongiæ, cynosbat. adnaſcent. an. ʒiii. lap. ſpong. ʒii. ſpod. terr. ſigill. an. ʒiß. cinnamom. fœnic. d. an. ʒi. F. pulvis.

Aliquando etiam aſſumpſit de ſequenti pulv. contra ſtrumam, qui *Arnoldus de Villa Nova* adſcribitur.

♃. Spong. conbuſt. pilæ marin. toſt. oſſis ſepiæ, piper. long. nigr. zinzib. cinnamom. ſalis gemmæ, pyrethr. gallar. lap. ſpongiæ, an. ℥i. M. F. pulvis. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 9. cap. 3. lib. 6.*

Vir quidam Sarcocele laborans quum cataplaſma ex althæa farina fabarum & lacte caprino fruſtra uſurpaſſet, juſſus à *Gaſſero* decocto lentium in aceto facto locum fovere, deinde ſuffire cum thure, ſuperponere emplaſtrum de meliloto cum ficubus contuſis mixto; cumque non ſtatim reſolveretur tumor, thermas ferinas cogitare cœpit quas ipſi *Gaſſerus* diſſuadere noluit. Sed his ipſis quoque non ſatis operantibus, quod unicum ſupererat remedium ad ſectionem devenit, quam teſticuli actura, tandem admittere cogebatur *Joh. Udalricus, Rumlerus obſerv 91.*

Alius quidam hernia carnoſa laborans à Chirurgo quodam curatus fuit teſticulorum ex vino ſublimato, & impoſito cataplaſmate ex abſinth. malu. chamæm. rad. alth. & ſem. lini, an. part. æq. conſciſſis & in lacte caprillo coctis. Alius etiam eodem affectu laborans, ſectionem poſtulavit, ſed chirurgi præſentia territus, mutavit ſententiam, & emollientium ac reſolventium uſu continuato, ramice abſceſſum tranſeunte, & ſupporato, fœliciter tandem percuratus fuit. *Idem obſerv. 92.*

Medicus quidam præclarus in literis ad *Prævotium* datis teſtatus eſt, viſam à ſe curatam ſarcocelen tam contumacem, ut omnia fruſtra tentata fuerint, ſolo emplaſtro illo *Paracelſi* quod in tract. *De Cur. Vulner.* Chirurgiæ minori adnexo copiosè deſcribitur, & fodicationis alterum appellatur: quo ſcirrhos etiam duriſſimos & diuturnos ſanatos, idem. *Prævotius* deinde in ſecretis adnotavit. *Georgius Hieronymus Velſchius, obſerv. 68.*

Ad ramicem carnoſum ceratum hoc deſcripſi quo ita imminuta carnoſitas, & durities illa fuit, ut ægrotanti & aſſiſtentibus admirationi fuerit.

♃. Ammoniac. pinguis & optimi ℥iii. in aceto eas macera, & ad ignem cerati modo redige poſtea illi adde marcaſitæ argenti & auri in pulverem redactæ ([illegible] *Græci Latini Ignarium* lapidem appellare ſolent) ℥iß. & in aluta ad equiferri figuram aut lunæ falcatę effigiem extendatur, & loco affecto applicetur. *Amatus Luſitanus, Curat. 69. Cent. 5.*

SECTIO NONA.

De Herpete.

Ἕρπης (ab ἕρπω ſerpo) tumor eſt in ſuperficies partis alicujus excitatus, cutem ſerpentibus minimis puſtulis exaſperans ac rodens, duplex eſt, unus ſimplex, qui κεγχρίας, ſeu miliaris dicitur, alter ferus, qui ἐσθιόμενος ſeu excedens nuncupatur. Signa ſunt, tumor latus ſine omni ferè altitudine, durities quædam, dolor, & uſtionis ſenſus Herpes excedens ruptis puſtulis veram cutem exulcerat, rodit; atque depaſcit, ſerpit in latum & altum, ex eoque ulcuſcula manent arida: qui ſimplex eſt, ſummam tantùm cutem exaſperat, & ſub una epidermide conſiſtit, exiguas illic puſtulas excitans, quæ minimum extant aut prominent, milio haud abſimiles. Uterque in vicina, quaſi in orbem quoquo verſùm ſerpit, ſeque diffundit, ac plerumque medium ſaneſcit, extremis longius procedentibus. Utriuſque herpetis cauſa eſt bilis flava, ſincera & acris, à reliquis humoribus ſecreta, quæ tenuitate qua pollet, partes omnes præcipueque car-

carnoſas tranſgreditur dum denſiorem cutem attingat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Herpete Eſthiomeno.

Ruſtica mulier quinquagenaria hinc inde in coxis, brachiis, utroque genu, & cubito, pectore & facie, maculas habebat elevatas, rubras, ſcabras, aſperas, latè ſerpentes, & de novo hinc inde erumpentes; ad me veniens hoc pacto ſanata eſt.

Præſcripſi vinum purgans pro quatuor vel quinque matutinis, quo bene purgata fuit. Deinde juſſi ſcabras maculas ſemel in die madefacere ſequenti aqua penna ea intincta.

℞. Sublimati ʒiſs. lithatgyr. ʒii. borac. ʒſs. camphor. ℈i. F. pulvis, adde aqu. roſ. plantag. an. ℥iv. coquantur, ab illius uſu dolorem aliquem percipiebat, qui tamen mox remiſit: ſtatimque cruſtis ſubluteis maculæ hæ obduci cœperunt craſſis & duris quæ cremore lactis aliquoties emollitæ deciderunt, remanente ſubtus cute ſana. *Felix Platerus, obſ. lib. 2. pag. 544.*

Poſt corpus decenter purgatum, & venam apertam, juſſi hac aqua herpetem madefacere.

℞. Lithargyr. ʒvi. ceruſſ. ʒiii. vitriol. alb. ʒii. aq. roſ. ℥ii. aq. ſublimat. ℥ſs. aq. virid. (cujus deſcriptionem vide ſupra *lib. 6. ſect. 4.*) ʒii. M. diligenter. Poſtea hoc unguento inunge.

℞. Unguent. popul. & pomphol. an. ℥i. ſucc. lapath. & acet. ſcillit. an. ℥ii. litharg. ℥ſs. tartar. ʒii. rad. ſerpentar. ʒi. lap. calamin. ʒiii. ceruſſ. ℥ſs. laricæ parum ol. de tartaro ʒii. F. inſtar nutriti. Hoc facto aliquandiu ſanatus fuit. *Idem obſerv. lib. 2. pag. 546.*

Alteri ad herpetes hoc unguentum præſcripſi.

℞. Succ. rad. lapath. cyclam. ſerpentar. an. ℥iſs. limon. ℥i. lithargyr. auri ʒii. ſulph. thur. an. ʒi. cryſtall. borac. vitriol. an. ʒſs. fugitiv. extinct. in ſucco limon. ʒſs. terebinth. diſſolut. in ol. roſac. q. ſ. adde ol. tartar. ʒi. F. inſtar nutriti. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 548.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Herpete miliari.

Ilicò pharmacum hoc illi propinavi.

℞. Syrup. roſat. ſolut. ℥iv. diaphæni ʒiii. infuſion. tamarind. ℥iii. M. F. potio qua multa liquida millioſa egeſſit. Poſtea ſyrupos alterantes calidam intemperiem exhibuimus per aliquot dies.

Tum hæc topica medicamenta ſunt applicata.

℞. Succ. plantag. ſolan. an. ℔ſs. aceti roſac. ℥ii. M. in quibus pannus lineus intinctus ſuperponatur malo, & ſæpe innovetur. Sed cum malum perſeveraret, cataplaſma hoc applicatum fuit.

℞. Plantag. roſ. ſolan. caud. equin. an. M. i. F. decoctio in aq. q. ſ. facta colatura prædictas herbas in mortario tere, quibus adde farin. hord. lentium, an. ℥iii. vini granator. acidor. ℥iii. prædicti decocti q. ad mediocrem ſpiſſitudinem ſufficit M. F. cataplaſma, applicetur: at quum exulceratæ puſtulæ fuerunt, ad unguentum de plumbo devenimus, quo ſanus exacte factus eſt. *Amatus Luſitanus, cent. 2. curat. 37.*

Ego in pueris puſtulas miliares ſeu herpetes in facie habentibus accipio cretam, oleum olivaceum, vini, ex omnibus æquales portiones, & linimenti inſtar commiſceo & feliciſſimè inungo, quo linimento ſi utaris, videbis ſubitaneam admodum curationem, & per brevem ac ſalutarem. Ad Phlyctænas etiam hoc conducit. Mulierem quandam herpete laborantem curavimus applicatione foliorum farfaræ. *Petrus Foreſtus obſerv. 7. lib. 2. Obſerv. Chirurg.*

Nos (inquit *Valeſcus, cap. De Cura Formicæ miliaris*) vidimus & ſcimus unam mirabilem experientiam qua, ſine alia medicina quacunque præter diætam & purgationes, multi tempore meo curati fuerunt gratia Dei.

℞. Lanam ſuccidam ovis vel mutonis torrefac. in cacabo ſuper ignem, donec ſit nigra & arſa: tunc pulveriſetur & diſtemperetur cum aqu. roſar. vel cum aq. peculii donec ſit quaſi incauſtum, cum quo ſcribimus & de hoc incauſto bene ſpiſſo cum pluma circumliniatur formica, *i. e.* herpes & fiat hæc linitio bis in die aut ter nempe

ire

in diluculo, veſperi, & in principio noctis; & panno lineo contineatur non ſtringendo. Non vidi mehercule medicinam in iſto caſu magis expertam; conſtatq; ratione, quia deſiccat & ſtringit: in quot locis incipit, in tot fiat linitio, quia ægram partem curat deſiccando & ſanam defendit ſtipticando & roborando. *Idem. ſchol. obſ. 7. lib. 1. Obſerv. Chirurg.*

Miror cur in herpetibus, inflammationibus in quibus humectandi & refrigerandi conſilium eſt, non potius ad aquam ſolam recurrimus, quàm ad aquam & ſuccum plantag. & ſimilia. *Guil. Ballonius, lib. 1. Epid. & Ephem. pag.* 106.

Joh. Heurnius pro herpete miliari hoc ſecretum habuit.

℞. Fæcem vini inter duo lintea, & applica. *Notis ad cap. 4. lib. 7. pathol. Ioh. Fernelii.*

Herpetem miliarem aqua calcis vivæ calidè in petiis applicata mitigat: fortius operatur ſi alumen dulce, vel Saccharum Saturni in eadem ante applicationem diſſolvitur. Sudores præterea ſunt neceſſarii. Decoctum Perſicariæ; ut & folia rubi idæi in aq. & vino decocta herpetes præſertim tibiarum, non tantum mundificant, ſed inſuper ſanant. balſamum ſulphuris complementum abſolvit. *Joh. Hartmannus.* Pract. Chimiatr. *pag.* 387.

Ego fœliciter utor aquis thermarum, quę brevi tempore ſanant herpetem miliarem, ubi non adſunt hæ aquæ, ſumatis marinam, aut aquæ ſalitæ adjiciatis ſulphur & alumen, & in hac detineatur membrum. Herpetes verò exedentes ſic curo: quoad totum corpus exhibeo ſerum caprinum, interdum ſarſæ decoctum: quoad partem affectam, utor aquis thermalibus *Patavinis*, aut *D. Petri*, & fœlici ſucceſſu hoc applico ceratum.

℞. Succ. tabaci ℥iij. ceræ citrin. noviſſ. ℥ij. reſin. pini ℥iß. terebinth. ℥i. myrtin. q. ſ. ad formandum ceratum molle. *Hier. Fabrit. ab Aquapend. lib. 1. De Tumor. cap.* 28.

Sæpius expertus ſum unguentum enulatum cum Mercurio in hoc affectu curando plus cæteris omnibus præſtitiſſe. *Ambroſius Paræus, cap. 14. lib. 7.*

In herpete miliari ſequenti decocto rectè uſi ſumus.

℞. Heder. mural. plantag. ungul. caballin. an. M. j. ebulliant ſemel in aq. pluviali quæ per tecta tegulata cærulea defluit, eaque aqua leviter madefactæ ſunt puſtulæ. Folia verò integra ungulæ caballinæ ex decocto ſumebantur, & communi conſilio herpeti admodum commodè applicata ſunt. Aliquando fiebat inunctio ex muccagine ſem. cydon. cum aqu. roſ. linimenti inſtar coagulata, antequam folia imponerentur. Uſi etiam ſumus unguento roſ. *Meſue* peciæ enim lineæ eo inungebantur, & locis calidiuſculis atque infectis apponebantur, ne malum ulteriùs ſerperet; priùs tamen locis affectis ſemper inunctis linimento ſuprà dicto. Eſt enim illud unguentum roſ. (quod ſine opio compoſitum erat) deſcript. *Meſue* optimi odoris, & nobiliſſimum remedium ad phlegmonas eryſipelata, herpetas mirum in modum ſedat, ut hic quoque experti ſumus. *Petrus Foreſtus lib. 5. De Febribus compoſitis. obſerv.* 22.

SECTIO DECIMA.

De Hordeolo.

Hordeolum (Græcè κριθὴ) tuberculum eſt in ſumma palpebra ſuccreſcens prope cilia, oblongiuſculum, quod ſuppuraſcens ſimile eſt grano hordei, unde & nomen accepit. Ortum habet ab humore pituitoſo & craſſo cum ſanguine mixto. Cognatum huic malum eſt grando. Græcè χαλάζιον, quod eſt tuberculum rotundum, translucidum, atque huc & illuc mobile, ejus materia durior eſt, & quaſi lapideſcens.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Hordeolo.

Conſului ut adipe gallinæ calido liniret, & oculum ſæpe foveret aq. calida decoctionis hordei & chamæm. Poſtea cum ſanguine columbi vel perdicis liniret: verùm cum nec axungiam gallinæ, nec caponis ferret ob ſalſedinem, ſub noctem hordeolum cerevisia colluebat, & manè ſaliva jejuna inungebat: quo remedio ceſſavit ſalſedo quam ex axungia

gia caponis contractam exiſtimabat: exiſtimo axungiam prius lotam aqua roſ. ſalſedine amota melius hordeolum curare: at noſtra matrona continuando lotionem cereviſię & mane mungendo cum propria ſaliva ab hac moleſtia ſanata fuit. Prodeſt etiam ſi abſciſſo capite muſcæ reliquo corpore fricetur hordeolum, vel ſi Galbanum cum modico nitri ſubactum, vel Sagapenum aceto tritum apponantur. *Petrus Foreſtus, obſerv. 45. lib. 21. De Morbis Oculorum & Palpebrarum.*

In Hordeolo hordeam jejuno ventriculo ſæpius maſticatum applicetur. *Ioh. Hartmannus.* Pract. Chimiatr. *pag.* 101.

SECTIO UNDECIMA.

De Hydrocephalo.

YΔροκεφαλὸ ſeu hydrops capitis nihil aliud eſt, quam magnitudo capitis aucta ab humore ſeroſo. Hujus cauſa conjuncta eſt humor ſeroſus & aqueus, qui quandoque colligitur inter cutem & pericranium, & tum tumor eſt mollis, pellucidus, doloriſque expers; aliquando rurſus inter pericranium & cranium cum dolore affligente; interdum etiam inter cranium & membranas, & inter eas & cerebrum, & tum tumor ad tactum mollis non eſt dolor eſt major, totum caput tumidus, & frons ipſis projecta eſt. Infantibus malum hoc accidit frequentius quam adultis, ex eo quod ſæpe ſæpius circa partum ab obſtetricibus, infantis caput parum dextre tractetur, & incaute comprimatur, tum etiam quod ſeroſo & aquoſo ſanguine aliquando in utero alatur fœtus ob matris in diæta errores.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hydrocephalo.

PUerum ſeptem annorum hydrocephalo laborantem, ſola olei hyperici continua inunctionem, addito pulv. myrtill. curavimus. Alius etiam eodem modo convaluit.

Amatus Luſitanus, cent. 1. *curat.* 60. puerum quindecim dies natum hoc malo correptum intra tres dies hoc medicamento curavit.

℞. Pulv. abſinth. chamæm & melilot. an. butyr. rec. ol. chamæm. an. ℥iv. ceræ parum, ad ignem F. unguentum, quo inungatur locus, & ſic intra tres dies ſanitati fuit reſtitutus.

In hoc caſu expertum hoc quoque habetur quod,

℞. Mell. ℔ß. ſal. ℥ß. pulv. origan. ℥iii. M. & tepide locus inungatur. *Petrus Foreſtus, obſerv. 6. lib. 3. Obſerv. Chirurg.*

Medicamentis abſumentibus aquoſum humorem, ſimulque etiam affectam partem roborantibus utendum qualia ſunt ſequentia.

℞. Roſ. rub. furfur. melilot. an. M. i. flor. anth. chamæm. ſalv. beton. ſtæch. an. p. i. bulliant. in ſ. q. aq. addita vini auſteri quarta parte, quo decocto modice calente, infantis caput ſingulis ſaltem octo horis irrigetur quinque vel ſeptem diebus continuis, dein.

℞. Ol. chamæm. aneth. an. ℥i. pulv. abſinth. roſ. rubr. an. ʒvi. ſulph. exactè pulver. ℥i. ceræ, q. ſ. F. linimentum quo ter in die caput infantis liniatur, & lana ſuccida obtegatur: interpoſito interdum præſcribendi nunc cataplaſmatis uſu.

℞. Mell. ℔ß. origan. M. j. ſal. ℥ß. cum modico vini auſteri & croci, gr. iv. vel v. F. cataplaſma capiti infantis de more adhibendum. De Chirurgia nihil proponendum duco, quod tumorem hunc præſidiis præſcriptis ex arte adminiſtratis omninò ceſſurum putem; verùm ſi punctione ſeu inciſione, pro educenda aqua opus erit, aqua ſenſim ac paulatim, non autem tota ſimul evocetur, ne infantis vires deiiciantur. *Joh. Zecchius, conſult.* 64.

Hier. Fabrit. ab Aquapendente, in pueris qui infantiam exceſſerunt, in hydrocephalo maximo, ut remedium efficaciſſimum, laudat aquam calcis vivæ, ſi ea calida ſpongia inbuatur, & capiti imponatur, ac hoc ſolo remedio ſe hydrocephalum curaſſe ſcribit. Idem commendat ſpiritum vini primæ deſtilationis, cum parte quarta aq. ſcabioſ. cum ſpongia impoſitum. Monet autem hic ſpongiam novam eſſe recipiendam, & arcte faſcia capiti alli-

alligandam, ac ne refrigeretur, calido linteo ſuperpoſito moderate calefaciendam eſſe. Exſiccant & thermæ ſulphureæ ubi earum eſt copia, ſi ſpongia in iis madefiat, & capiti imponatur; in defectum vero coquantur in aqua ſal, ſulphur, & alumen, & eodem modo applicentur. *Avicennas* uſurpat cochleas, quas coquit in decocto artemiſ. ſtœch. calamenth. vel ebul. eaſque ita coctas contundit, & calidè capiti raſo applicat. Sed ante uſum diſcutientium & exſiccantium medicamentorum evacuanda eſt aqua è toto corpore (ſi per ætatem fieri poſſit) hydragogis, ſudores & urinam moventibus. Adultioribus pil. coch. exhiberi poſſunt, vel ſuccus irid. vel gr. ij. elaterii cum pil. convenientibus: per ſudorem ſeroſum humorem evacuant decoctum lign. guajac. ſarſæparill. ſaſſafras, vel balneum laconicum & ſudatorium: per urinam evacuant decoctum beton. rad. fœnic. aſparag. ſem. aniſi, & alia. *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 28.

Infans recenter in lucem editus hydrocephalo laborabat, totum caput occupante, cum magna ſaturarum dilatatione: ego ſine ullo medicamento, aut alio remedio hunc affectum curavi ſola faſcia *Guidonis* in formam cucuphæ concinnata, qua totum caput obvolvebatur duabus extremitatibus in globulos obvolutis: quotidie dicta faſcia renovabatur & intra quindecim aut viginti dies tumor prorſus evanuit. *Samuel Formius*, *obſ.* 6.

SECTIO DUODECIMA.

De Hydrope.

YΔρωψ Latinis aqua intercus, in ſpecie accipitur pro tumore abdominis, & triplex eſt, Aſcites, Tympanites & Anaſarca. Aſcites, (Græcè ἀσκίτης, quod totus venter inſtar ἀσκοῦ, ſeu utris pleni turgeat) præcipua hydropis ſpecies, eſt tumor abdominis ab humore aquoſo & ſeroſo in abdominis capacitate collecto ortum habens, cui & femorum ac pedum nonnunquam & ſcroti tumor accedit. Hujus affectus cauſa proxima & continens eſt humor aquoſus & ſeroſus: cujus autem partis vitio aqua in abdomine colligatur non omnes conſentiunt. Jecur non ſemper in vitio eſſe, docet anatomica hydropicorum inſpectio, multò minus culpabitur continuò lien: ex nuper detectis vaſis lymphaticis luce clarius eſt ab horum vaſorum obſtructione aquam in abdominis cavitatem effundi; dum enim ab humore aliquo viſcido & craſſo occluduntur, humor ſeroſus qui alias ad chyli receptaculum ferri conſuevit, retrorſum ire cogitur, ac reverberatus partes unde veniebat intumeſcere facit, quæ in dies in altitudinem elevantur, donec nimium prægravatæ tandem rumpantur; & ſic ſerum in abdominis cavum nullo negotio effluit: ab hepate etiam malè affecto aqua intercus quandoque contigit, ſi nimirum ſcirrho, obſtructione, vel inflammatione laboret; tum enim à viſceris moleſto pondere facilè rumpuntur vaſorum lymphaticorum tenuiſſimæ tunicæ. Renes item obſtructi, veſica oblæſa, & uterus malè affectus, hydropem accerſere aliquando poſſunt: aqua, quæ ut plurimùm in abdominis cavitate reſtagnat interdum veſiculis variæ magnitudinis excipitur. Secunda hydropis ſpecies eſt Tympanites, cui nomen a timpano inditum, cujus ſonum refert venter, flatibus extenſus ſi manu percutiatur, hydrops etiam ſiccus vocatur. In hoc tumet abdomen ex multo flatu in illius capacitatem concluſo. Sæpe etiam inteſtina in hoc affectu flatibus diſtenta deprehenduntur: raro ſolus flatus reperitur, ſed plerumque aquæ permixtus. Generantur flatus in Tympanite ut plurimum inter meſenterii & inteſtinorum tunicas a calore debili, vel ab eodem nimio & torrefaciente in chylum crudum & craſſum ſuas partes agente. Anaſarca denique quæ & λευκοφλεγματία & ἀρκάδιορσῆτος dicitur & cum cachexia affinitate quandam habet, eſt molis corporeæ præter naturam, per totum corpus æquale incrementum, vito alimenti exortum. Cauſa eſt tumor pituitoſus in totum corporis habitum effuſus, à viſcerum debilitate, & intemperie productus, ob

quam pro bono ſanguine, crudus & pituitoſos generatur, qui cum ſubſtantiæ partium ſufficienter agglutinari nequeat, neceſſariò ſequitur prava nutritio. Alii cauſam referunt in vaſorum lymphaticorum obſtructionem, ratione cujus humor ſeroſus à partibus neutiquam ſeparatur. Aſcitis ſigna ſunt, intumeſcentia ventris, pedum & plerumque etiam ſcroti, ægro cicum voluto de latere in latus, murmurantis & fluctuantis aquæ ſonitus obſervatur; urinæ paucæ ſunt & craſſæ, interdum & rubræ; ſitis adeſt magna, tuſſis ſicca, tandemque reſpiratio difficilis, cæterarum partium extenuatio, & febris continua & lenta. In tympanite venter percuſſus, inſtar tympani ſonum edit, moles abdominis minus gravis eſt quam in Aſcite, major tamen eſt inflatio, tormina præceſſerunt circa umbilicum, & lumborum dolor, ægro ſupino jacente, venter diſtentus ac durus manet, neque dum ſe convertit æger, ad latera devolvitur, ructus & crepitus crebrò prorumpunt, borborygmi & rugitus obmurmurant. In Anaſarca denique non ſolùm venter, & crura & tibiæ, ſed etiam manus, brachia, pectus, facies, & totum corpus intumeſcit, veſtigiumque impreſſi digiti aliquandiu remanet, color cutis pallidus & cadaveroſus, carnes molles & laxæ, urinæ tenues & albæ, reſpiratio difficilis, febriſque continuę & lenta non rarò conſequitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hydrope Aſcite.

Colonus quidam hydrope diu laborans, cum nihil opis à Medicis aliis ſentiret, me conſilii cauſa accerſit, cui imperavi, cum non febricitaret, ut continuò allium comederet, quo factum eſt, multùm aquoſitatis per urinam profuderit, atque ex inſperato eo remedio ſanus evaſit: alii etiam plurimi ita curati ſunt: poſſunt contundi alii capita viridia, ſuccuſque per pannum cum jure vervecis aut pulli colatus bibatur. Novi & alios hoc ſolutivo ſubinde exhibito, multum aquæ per intervalla per alvum reddidiſſe, & ſanos factos eſſe.

℞. Fol. ſen. ℥ß. ſem. aniſ. ʒi. fol. Mezereon. ʒiß. rad. irid. virid. parùm contuſ. ʒiiiß. ſoldanel. ʒß. infund. per noctem in ℥ix. ſeri lactis.

Facta ebullitione mane hujus forti expreſſ. ℞. ℥vi. Mell. roſat. colar ſyrup. de eupator. an. ℥i. M. pro duabus doſibus. Ego cum video urinam ſupra modum tinctam eſſe, loco mezereon pono ℥iß. rhei opt. addendo ſpicę ℈i. quo ſępe cum magna fœlicitate uſus ſum in noſocomio *Delpenſi*.

Elidæus præceptor meus hoc utebatur.

℞. Rhab. el. pulv. ʒi. pulv. ſoldanell. ʒii. M. exhibebat unica vice cum decocto aut aqua convenienti. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 27. *lib.* 19. *De Morbis hepatis*.

Cuidam hydrope laboranti inter reliqua pharmaca nullum magis juvabat quam ſequens medicamentum.

℞. Succ. ireos ℥ß. aq. caſei ℥iiß. mell. crudi, ℥ii. F. levis ebullitio, & coletur, in colat. diſſolv. ſpic. nard. ℈ß. cinnam. ℈j. diagrid. gr. iii. M. detur in aurora, ex eo ſemper habebat ad minus octo ſedes valde aquoſas. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 30. *libr.* 19.

Quidam hydropicus inflatus ventre, manibus, pedibuſque & facie, à Medicis deſtitutus, & tanquam deſperatus, adiit littus marinum, & navicula per aliquot milliaria aſcendit in altum maris: & provocato vomitu, poſt vomitum exercitio, utens ſanati reſtitutus eſt. *Idem ſchol. ad obſerv.* 32. *lib.* 19.

Ad aquoſos humores educendos, imprimis confert ſquamma æris, vel æs uſtum: quo *Iacchinus* ſe primum, quod ſciat, noſtra ætate uſum refert; cum tamen *Baeſdorpius* antea eo uſus ſit in Imperatore *Carolo* quinto hydropico, qui cum alii Medici deſperarent, ſe unum remedium habere profitebatur *Carolo* Imperatori, ſed eo ſe potius malle uti in Ruſtico quam in Imperatore, cui Imperator reſpondit (ut nos à fide dignis accepimus) cogita te Ruſticum præ manibus habere, modo Imperatorem ita curaveris; atque eo utens, illum ſanavit, addit *Jacchinus*, quod utrumque optimè debet conteri, atque in catapotia conformari ex melle doſis à ʒi. ad ʒiß. admiſce cariophyll. vel cinnamom.

namom. *Idem ſchol. ad obſerv. 37. lib. 19.*

Mirabilis eſt hiſtoria vetulæ mulieris ab hydrope curatæ, quę talis eſt. Vetula quædam hydropica à Medicis deſtituta, ab altera vetula edocta capiebat ranas rubetas dictas, eaſque vivas in ollam novam conjiciebat, ſuperinfuſo ol. olivar. illiſque ſic decoct. eo ol. ventrem inungebat, deducendo manus verſus inferiora à ſtomacho incipiens verſus inguina, idque calidè; & ſecundo die tumor deſcendit ad inferiora, ita ut mirum in modum intumuerint pedes, ſed quum proſequeretur inunctionem, tertio die penitus delituit tumor cum nulla ſenſibili evacuatione. Laudat *Gradus* ſi in balneis arte paratis imponatur ranę vivæ, mirabiliter enim ad ſe attrahunt aquoſitatem. Sed topica non adminiſtranda niſi præceſſerint univerſales purgationes. *Idem ſchol. ad obſerv. 35. lib. 19.*

Matronæ cuidam hydropicæ prius bene per pil. tres exiguas ex mezereo deſcriptionis *Donati ab Altomari*, repurgatæ, poſt aliquos fotus convenientes pro cruribus inflatis, ſequens etiam cataplaſma cruribus ſupra modum inflatis appoſuimus

℞. Rad. ebuli rec. M. vi. rad. brion. ℔j. cortic. exter. ſambuc. M. iv. fol. cucum aſinin. M. ij. caulium rub. M. vi. fol. malv. M. ij. fol. alth. M. iij. furfur. macr. M. v. flor. chamæm. M. iij. flor. melilot. M. ij. abſinth. exſicc. M. iij. decoq. in aq. font. q. ſ. piſtentur, addendo unguenti agrippæ ℥iij. farin. hord. ℔ß. F. cataplaſma ut artis eſt hoc cataplaſmate crura involvebamus uſque ad genu: quo multa aqua effluxit abſque coroſione. Eſt egregium & pro arcano retinendum. *Petrus Foreſtus obſervat. 39. lib. 19.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hydrope Aſcite.

℞. SUcc. rad. irid. ʒiij. elater. gr. iij. (non tranſeas gr. v. ad ſummum) agar. præp. ʒi. lact. caprin. q. ſ. M. F. potio. Præſtat ſepius iterare hoc medicamentum, quam ſemel validè evacuare. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſi. 259.*

Vidi *Venetiis* religioſum quendam hydropicum ex aſcite & tympanite, qui fuit curatus, adfuerunt mecum Exc. Medici plurimi, ſcilicet, *Papienſis*, *Eugubinus*, *Trincavella*, & alii. Habebatis, ut dixi, aſcitem cum tympanite, & tabem cum febre hectica, opportebat tunc exſiccare & humectare, quare eramus in maxima diſcordia, ego volebam ut multum biberet, ſed quę aperirent, quia habebat plurimas obſtructiones, præterea ut humectaretur, quia ad tabem pervenerat: ordinabam ergo ſyrupum acetoſum cum omnibus quæ provocant urinam. *Eugubinus* nolebat quicquam eſſe bibendum, & narrabat de quodam hiſtoriam, qui per ſicca fuit curatus *Papienſis* ut litem dirimeret, concluſit neque liberaliter, neque omnino nihil eſſe bibendum res diſtrahebatur uſq; ad noctem deducebant Nobiles unumquemque Medicum ad ſuam cymbam, ibi tum *Papienſis* quod antea diſſimulaverat, converſus ad magnificum quendam dixit, ſi vultis curare hunc Dominum, profectò non aliud erit faciendum quam quod conſuluit *Baptiſta Montanus*. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſil. 363.*

In Hoſpitali ventre tumente & pedibus ægrotabat pauper, cui hoc vino medicato ſubvenimus.

℞. Rad. irid. ℥iß. cort. rad. ſambuc. & ebul. an. ℥i. aſinth. ſicc. ʒij. fol. ſen. ℥j. ſem. carui ʒi. vini menſur. j. coque leviter in duplici vaſe, bibat mane hauſtum aliquoties: multum & frequenter inde minxit, ſenſimque tumor ventris & pedum ſubſedit ſanitatique reſtitutus eſt. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 633.*

Hydropico cuidam Sartori propinavi ſuccum ireos ut biberet ad ℥ij. addito melle, unde plurimùm & ſæpius minxit & dejecit, & poſtquam repetiiſſet bis vel ter detumuit venter, pedeſque ſubſederunt, ipſeque ſanatus eſt. *Felix Platerus obſerv. lib. 3. pag. 633.*

Ad ſeroſum humorem per urinas & alvum educendum vinum medicatum ſequens ordinavi.

℞. Rad. quinque aper. an. ℥ß. rad. irid. ℥iß. rad. aſari ʒij. cortic. rad. ſambuc. cortic. ebul. an ℥i. abſinth. ſicc. ʒiii. majoran. ʒii. fol. viſc. q. ʒvi. flor. geniſt. ʒi. ſem. fœnic. ʒii. petroſel. ʒi. ſem. ebul. ʒiß. ſem. heder. ʒii. fol. ſen. ℥ii. fol. ſoldanell. ℥ß.

 rhei

℥ß. rhei el. ℥iii. ſpic. ſchœnanth. an. ℥ß. rarefiant omnia, & incidantur, & ſacculo includantur, & infund. in vini albi ℔ VIII. bibat de eo hauſtum unum mane duabus horis ante prandium continuando aliquoties. *Idem obſerv. lib. 3. pag. 639.*

Cum ſeni cuidam hydrope laboranti, pedes mire intumeſcerent, & vix ſpirare niſi erectus poſſet, ſcarificatio cruribus fuit adhibita, unde menſuræ aliquot ſeri, pedetentim effluxerunt, liberiuſque ſpiritum duxit; ſed rurſum recrudeſcente malo, & repetita ſcarificatione, fluente aqua, ſemper melius habebat, donec gangræna in pedibus ſuborta (uti frequentes fieri ſolet) eum confecit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 649.*

E pedibus in hydrope aſcite tumentibus, ſponte aqua è phlyctænis, ſeu veſiculis illic natis, quæ diſruptę aquam profundebant, vel ſcarificatione facta, è plagis ad multas ſæpe menſuras ſenſim effluxiſſe, aliquoſque ſic liberatos fuiſſe: licet in aliis, mortis imminentis ſit indicium, multoties obſervavimus. Sed quod magis rarum, in quodam hydropico, ex ſcroto mirè tumefacto, aquaque pleno, nulla apertura facta, ſupra menſuras tres vel quatuor ſenſim extillaſſe vidimus, qui tamen minimè mortem evaſit, quod paracenteſim in ſcroto ubi tutius fieret, plurimùm profuturam, in illis, qui curari poſſunt, nobis oſtendit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 650.*

In Xenodochium *Baſilienſe* adducta fuit puella pauper annorum decem aſcitica, ventre in immenſum tumente, pedibus item inflatis, reliquo corpore penitus abſumpta, ſummaque dyſpnœa laborans, ita ut penè ſuffocaretur, prominebat illi umbilicus veſicæ inſtar pelliculæ, quam Chirurgus ſcalpello leviter deſcindens, me jubente, aperuit, unde magno impetu aqua proſilit, quàm cùm ſenſim aliquot dies emitteremus, ipſaque ſtatim ubi venter parum ſubſediſſet, ſpiritum facilè duceret, eamque tanquam bene habentem, Chirurgus negligeret, factum eſt ut aqua rurſum ſe colligente, venter denuò intumuerit, veſicaque apparuerit, qua rurſum diſſecta, cum denuò aquæ effluxus pateret, & turunda immiſſa foramen ne coaleſceret apertum retineretur, atque indies aquæ aliquantum educeretur, tandem ventre in priſtinam formam remeante, pedumque tumore evaneſcente, marcoreque corporis per cibum & potum emendato, ex Xeno in noſodochium tranſlata, ibique aliquot ſeptimanas permanens, integrè ſana cum matre diſceſſit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag 651.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hydrope Aſcite.

VIro cuidam hydropico ſingulis quatuor diebus exhibui ſequentem hauſtum; qui miraculosè depellit hydropes.

℞. Aq. abſinth. ℥v. extract. diacolocynth. ℈ii. ad ignem diſſolvantur, hæc potio multas aquoſitates, multos flatus, multos quoque alios vitioſos humores quavis vice ſine dolore & moleſtia eduxit, ac mirum in modum profuit. *Martinus Rulandus curat. 3. cent. 3.*

Puerum quendam novem annorum (ut & alios multos hydropicos) ſanavi per ſolam potiunculam hanc.

℞. Extract. eſulæ quantitatem nucis moſch. aq. ℥iii. M. facta ſimul ebullitione. Macerentur per noctem. Manè colatum bibit frigidè, quo per alvum plurima pituitoſa & aquoſa excrementa expulit. Pro reſiduis aquoſitatibus propellendis exhibui die ſequenti iterum eandem potionem, cujus operatio bona & multa confeſtim ſanitatem integram reddidit. *Martinus Rulandus, curat. 63. cent. 3.*

Mulier quædam aſcitica à me optimè & brevi curata eſt taliter.

℞. Seri lactis ℥v. extract. eſulæ ℈ii. M. pro hauſtu, quem bibit manè, & tertio poſt die repetiit, & hoc ſanè omnes aquoſitates ex toto corpore exturbavit, adeo ut paucis elapſis diebus ſanitatem iterum obtinuerit. Potus erat ſerum lactis, ſed ſitim, meo juſſu, perferebat quantum potuit. *Martinus Rulandus, cur. 94. cent. 3.*

Virum quendam hydropicum ita curavi.

℞. Aq. terr. ſanct. ℥VI. F. potio quàm in lecto

lecto benè contectus bibit calidè, ac ſudor emanavit è toto corpore per tres horas, & poſt ſudationem, egeſſit quoque multoties multas per alvum aquoſitates, & intra biduum annuente Deo, omnibus admirantibus, tumor abdominis, crurum & pedum, & reliqua omnia ſymptomata evanuerunt. Hæc aqua eſt optimum medicamentum hydroticum & hydragogon. *Martinus Rulandus*, *curat.* 88. *cent.* 3. Deſcriptionem aq. terræ ſanctæ, vide infra ſectione *De Podagra* ſubſect.

Mulierem aſciticam brevi tempore ita curavi.

♃. Aq. fontan. ſyrup. roſ. ſolut. an. ℥iii. M. pro hauſtu, quem frigidè bibit mane, & per duas horas ante cœnam repetiit, atque melius ſe ex utroque hauſtu habere ajebat, ſed tumor non eſt imminutus: quare.

♃. Extract. eſul. ʒiß. aq. acidulę ℥vi. M. Macerentur per noctem, manè colatum bibit, quod ſedes aquoſas plurimas fecit, attamen venter parum detumuit, ideoque poſt duos elapſos dies dedi ſpiritus vitæ auri ℥i. ſyrup. è Sena ℥ß. M. pro hauſtulo, qui eduxit alvo copioſiſſimas aquas & exinde omnis tumor remiſit, atque ex inſperato intra menſis ſpatium ex toto ſana facta eſt. Pro potu dabatur vinum cui imponebatur abſinthium & enula campana. *Martinus Rulandus*, *curat.* 47. *cent.* 4.

♃. Aq. abſinth. capill. ven. an. ℥iiß. diaturb. cum rheo ʒvij. M. pro hauſtu, cujus virtute vir quidam hydropicus excrevit ad libras triginta, ichorum & aquoſitatum, & melius ſtatim habuit, & brevi omninò convaluit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 86. *cent.* 9.

Mulier quædam gravida aſcite morbo correpta, per Dei miſericordiam ex toto ſanata eſt ſpatio decem dierum: ſic.

Balneabat & lavabatur juſſu meo decem dies continuos in aqua chalybeata: ex quo balneo omnis aqua intercus evanuit ſine fœtus detrimento, ſed cum matris fœtuſque ſalute. *Idem curat.* 79. *cent.* 4.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hydrope Aſcite.

CUm materia hæc nulla indigeat concoctione, ad expulſionem ſic orſus ſum.

♃. Succi ireos ℥ij. melli roſat. colat. ℥j. M. & jejuno ſtomacho bibat, quo aquæ illius quotidie parum emittebat. Poſtea verò octo interpoſitis diebus, catapotia ex nitro *Alexandri* cum troch. alhand. mixta propinavi in hunc modum.

♃. Pil. de nitro *Alexandri* ℈ij. troch. alhand. ℈i. M. F. pilul. v. cum quibus multum aquæ egerebat, quibus ſæpè interjecto temporis ſpatio inter unam & alteram propinationem, uſus fuit, nam ſenſim paulatim vacuandus eſt humor iſte, mirum etiam in modum profecit hoc conditum.

♃. Rad. ireos per tyrocneſtim trajectæ ℥ß. zinzib. ℈ß mell. quantum ad ſpiſſitudinem ſufficit. M. quo ſæpe utebatur & optimè abſque anxietate & dolore aquoſitatem illam deponebat. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 30. *cent.* 1.

♃. Elect hydragog. min. *Fernel.* ℥ß vini albi ℥iij. M. ſumat in aurora per intervalla, item,

♃. Terebinth. vino albo lotæ ℥ii. ſachar. opt. ʒvi. F. electuar. ſumat. ʒii. pro vice. Poteſt fieri potabile, ſi cum luteo ovi & vino diſſolvantur in mortario: eſt medicamentum polychreſtum quod alvum & urinas movet & calefaciendi vim habet, detur bis in ſeptimana. Inter validiora ſunt ſemina ebuli, cuius pulvis cum cinamomo datur ad, ʒii. in vino purgat ſurſum & deorſum validè; eſtque primum medicamentum, eoque *Bouius* hydropes curabat, exhibendo in juſculo per intervalla, poteſt etiam abſumi aq. quæ eſt in abdomine iis quæ diſcutiendi vim habet, inter quæ potiſſimum locum habent inceſſus in balneis ſulphureis, dum vires valent, præterea in tritici acervo inſideat, ita enim attrahitur humiditas ut etiam ſi inſpergatur arena fervida ad littus maris ſub ardente Sole. Saccharum abſinth. pontic. viridis *Matthiolus* proponit tanqam optimum remedium, cuius hæc ſunt verba.

Abſinthium ponticum efficacem vim obtinet ad aquam inter cutem, ut mihi jam ſæpe experimento eſt compertum: equidem quoſdam novi hydropicos quaſi deploratos, qui ex longo eſu comarum ejus, quæ ſaccharo adſervata fuerant ſanitati reſtituti ſunt. Parandi ratio hæc eſt.

℞. Floreſcentium jam comarum rec. abſinth. ℔j. ſacchar. albiſſ. ℔iii. demptis caulibus & pediculis tundito in mortario lapideo, deinde iis optime tuſis, ſaccharum in pulv. tritum adiicito, rurſus omnia ſimul tantiſper tundito, donec in unum corpus redigantur; mox ad uſum recondito. Ex abſinthio ita parato, patienti prius purgato, datur quotidie ℥ß. tribus horis ante cibum. *Rodericus a Fonſeca, tomo* 2. *conſult.* 39.

Purgato prius corpore, ex cujuſdam conſilio ſingulis matutinis in aurora, unum vel alterum hauſtum propriæ urinæ ebibebat, id cum ſpatio quatuor menſium continuaſſet, & interim hydrogogis aliquoties purgatus fuiſſet, tumor ventris & tibiarum paulatim ſubſidit, tandemque pleniſſimè convaluit. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 51. *cent.* 3.

Coſmus Slotanus Chirurgus præſtantiſſimus virum aſcite laborantem curandum habuit medicamenta permulta, tum interna, tum externa, ei abſque fructu adhibita fuerunt, tandem verò adeò copioſè in ſcrotum delapſus eſt humor ſeroſus, ut extincto calore nativo, ſecuta ſit gangræna, adhibitis quæ ad gangrænæ curationem ſpectant, decidit ſcrotum, ita ut teſticuli nudi conſpicerentur. Hinc tantùm effluxit humoris ſeroſi, ut a morbo liberatus ſit æger, & diu ſupervixerit ſanus, atq; liberos aliquot procrearit. Teſtes autem natura obduxerat calloſa quadam ſubſtantia, quæ eos vice ſcroti obtegebat, & ab externis injuriis vindicabat. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 48. *cent.* 1.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hydrope Aſcite.

PRopter materiæ ventriculo & hepati propinquæ tenuitatem, promptitudinem & copiam, non requiro longam, multamve concoptionem; ſed ſtatim ad aquei humoris evacuationem feſtino, & præter alia, hic mihi in uſu eſt gratiola herba, quam licet valde amaram, & propterea minus delicatam in ſubſtantia exhibere queunt alii ad ʒii. cum pulv. cinnamom. & ſem. aniſi momento, ſaccharo & vini hauſtu; ego tamen in vino decoquo Mi. ejus parvum, ſeu ℥ß. cum uvis paſſis acini exemptis, & a forti expreſſione admixta canella, aniſo & ſacch. hora matutina propino, vel hac ratione apparari poteſt.

℞. Gratiol. ℥ß. ſoldanell. ʒi. ſemin. aniſ. ℥ii. paſſul. enucleat. ℥ß. bulliant cum vino ad remanentiam ℥v. liquor expreſſus exhibeatur. Potens illud eſt pharmacum, quo ſeroſarum & aquearum ſuperfluitatum libræ non pauciores octo quandoque expurgantur, proximum potentia & bonitate catharticum ſuccedit ſuccus radic. irid. depuratus, qui cum ovi vitello diligenter commixtus, albumine prius effuſo, ex teſta tepidè ſorbeatur, vel paretur ſequens hauſtus.

℞. Succ. irid. per reſidentiam defæcati ʒiii. vel ℥ß. ſyr. roſ. ſolut. ℥i. cinnamom. elect. ℈i. M.

℞. Dantur item pil. aggregat. ℈ii. cum gr. ii. elaterii cortex ſambuci & ebuli interior flaveſcens vulgò hic uſurpatur, redigitur & ebuli cortex in pulverem, cujuſque ʒi. cum aq. linariæ ℥iv. propinatur, unde per urinam, vel etiam ſedem, aqua cutim ſubiens potenter expellitur, frangulæ à clariſs. *Matthiolo* deſcriptæ utilitas non vulgaris: cujus interior cortex decoquitur cum eupator. abſinth. rom. cuſcuta, veron. rad. cichor. ſem. apii & fœnic. adjecto poſtea cinnamomo. Efficax hic item viris ſylveſtris radix. Sunt qui olei vitrioli guttam in vini cyatho hydropicis propinant, idque magni arcani loco habent, porro hoc obſervandum, ſingulis ſeptimanis ad minimum ſemel tentandam eſſe evacuationis repetitionem ne venter mox denuò ſaburræ aquæ affluxu exundet, quando autem paulatim ventrem & hepar exonerari deſideramus, aut propter humoris delinquentis abundantiam, aut labefactatam viſcerum virtutem, aut plurium ſymptomatum concurſum, tunc ex hoc

condito quotidie vel alternis diebus hora matutina ſumatur ℥. med.

♃. Succ. irid. ℥. meza canell. galang. an. dr. ii. cariophyll. macis, an. dr. i. zedoar. ℈ii. ſoldanell. el. ℥ med. in pulver. trita, M. cum melle deſpumato ad elect. formam è baccis quoque ſambuci & ebulli à ſemine expurgatis, & per colum trajectis, ſuccus cum pauco melle deſpumato, vel ſaccharo coctione inſpiſſatus hic utilis, ſtillatitia item utriuſque aqua artificioſè extracta ad ℥vi. hauſta commendatur. Prima adhæc arborum harum germina vel fol. adhuc tenella leviter bullita in acetariis hic cum ſucceſſu aſſumuntur, quæ in eundem uſum etiam olerum more coquuntur. Urinam cientia hic unicè prodeſſe conſtat, inter quæ efficax eſt imprimis oleum è juniperi baccis purè extractum, & cum vino ſumptum. Datur à pleriſque petroleum cum vino, quod urinam, ſudorem & vomitum movet. Memini adhæc quod *Romæ* marito aſcite diutius excruciato, pulverem bufonis uſti, ut veneno tolleretur, ſumptum pertæſa uxor exhibuerit, unde copioſum hic lotium reddidit, hinc ipſa denuo eundem propinat pulverem, ut citius ærumnoſam ſumptuoſamque vitam cum ſubita commutaret morte, qui ab uberiore aqua confertim per veſicam exoneratus, præter conjugis expectationem convaluit. Sunt item qui propinat decoct. rad. aperien. ℥iv. cui admixtæ fuerint ſem. lini ʒiii. Correctoriæ ſcilicet, & cantharides duæ ſimul decoctæ, ſed prius ſimul colantur, interim ad viſcera roboranda hanc præſcribo mixtionem.

♃. Conſerv. rad. enulæ ℥iß. conſ. abſinth. rom. ℥i. ſpec. diacinnamon. ʒiß. dialacc. ʒi. ol. juniper. ℈ii. cum ſyrup. de eupator. q. ſ. F. conditum, in uſu etiam ſint zinzib. conditum, radices pimpinell. conditæ, conſerv. abſinth. rom. conſ. rad. helenii, & rad. eędem conditæ, aliquoties vini ſublimati uſum permitto maximæ in hypoſarca. Cæterum duo etiamnum reliqua ſunt præcipua totius curationis capita, quæ ſi ritè obſerventur, mirè conducunt. Primum eſt in toleranda ſiti conſtantia, quam ſtricta adeo lege impero, ut ægris non ultra ℔iß. vini in quemlibet diem permittam: minori moleſtia hic obedire queunt, ſi ex anguſti oris vitro bibant, humectata etenim ſæpius vini ſtillantis momento lingua promptius fallitur ſitis, nec ejus copia gravatur ventriculus. Alterum & ferè maximum erit ſudor; quem quomodocunque, quantum fieri poterit, extorquere oportet. Theriaca poſtridie purgationis, cum vino calido propinata, huc facit extrinſecus ſudoris profluvium multipliciter molior, idque pro ægrotorum diverſa conditione, tenujoris ſiquidem fortunæ hominibus conſulo, ut menſæ incubans corpus univerſum in clibanum, recenti pane extracto, etiamnum tepentem, immittatur, ſicut caput extra præfurnium pulvinari innixum liberè reſpiret, ne calidiori aere ſuffocationis periculum ſubſequatur. Ut is quoque citius promoveatur & tibiarum inflatio ſimul diſcutiatur, arenam in lebete vel cacabo calefactam, ſive etiam cineres quercinos eodem modo calentes in ſacculum infundo, cui colligato imponuntur crura tumida mane & veſperi. Aliud ſudorum exprimendorum modus inire utilis & certior exiſtit, ſi cupa idonea prius igne vaſi impoſito incaleſcat, tecta lodice, aut panno denſo, vel operculo ob tumidum corpus commodo, in hac ſuper ſedecula inſideat æger thorace & collo ita munito, ne quid vaporis exhalet. Deinde ſequens decoctum in cacabo vel vaſculo aptiore fervidum intra tibias collocetur, in quod ſubinde igniti ſilices immittentur, ut novus copioſiorque denuo excitetur halitus, qui ſemper in ventre tumido quam fieri poteſt calidiſſime excipiatur: ne tamen primi ſemper fervoris violentia urat cavendum ſedulò: quo autem conſtantius diutiuſque hoc ſudoris effluvium toleraverit ægrotus, eo ſuæ valetudini conſulet rectius. Poſtea linteo calido coopertus, in contiguum lectum calentem deponatur, ne præpediatur ſudoris fluxus: interim exhibeatur quod vires roboret, vel reficiat: decocti jam dicti materia eſto; rad. & folia ſambuci & ebuli, raphanus, abſinth. puleg. ruta, abrotan. marrhub. hedera, roſmarinus, majorana, origan. ſalvia, calamenth. lauri folia, thymus, hyſſopus, centaur. min. naſturtii ſpecies, bacc. junip. anethum, chamæm.

que admixtis ſulphure potiſſimum & ſale, in lixivio & vino, aut in lixivio ſolo bulliant: vel ſuffitus hic excitetur ſolo acri lixivio, ex ſarmentorum cineribus, vel quercinis parato. *Ioh. VVierus, obſerv.* 5. *lib.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hydrope Aſcite.

INter medicamenta quæ aquam educunt, primum obtinet locum ſuccus iridis depuratus à ℥ii. uſque ad ℥ß. bis in ſeptimana cum mell. roſat. ℥ii. in aurora datus: hac lege ut inter has evacuationes jecur corroboretur hoc medicamento.

♃. Spec. diarrhod. abbat. troch. de rheo. hepat. lupi præp. an. ℈i. cum ſyr. de abſinth. F. bolus, in aurora dandus. Succus etiam cucum. ſylv. ſiccatus (quem elaterium vocant) omnium efficaciſſimè purgat, atque cum minori moleſtia & violentia, ſi hujus tria vel quatuor grana cum pilul. aloephang. ʒß. in bolum cum ſyrup. abſinth redigantur, & in aurora exhibeantur. Medicament. autem ex cantharidibus paratum, licet ex *Galeni* placitis aquoſum humorem hunc per urinam valenter expurget; mihi medicinam facienti ſemper fuit ſuſpectum.

Hydragogum quod ſequitur egregiè aquas ſubducit.

♃. Soldanell. ℥ii. bulliant in aquę ſcolopendr. ℥ix. ad conſumptionem tertię partis, in colat. adde pulv. ſem. ebuli ʒiß. vel ʒii. vini albi ℥iß. hęc potio alternis diebus maximo cum ſucceſſu in aurora fœliciſſimè exhibetur. Subinde etiam iniiciantur clyſter ſequens.

♃. Soldanell. M. i. mercurial. malv. flor. chamęm. an. M. ß. ſem. aniſ. fœnic. carvi, dauci, an. M. i. bulliant in aq. q. ſ. in colat. ℔i. diſſolv. benedict. laxat. ℥i. electu. ex bacc. lauri ʒi. ole. rutac. ℥iii. ſacch. rubr. ℥iß. ſal. com. ʒiii. F. clyſter. Hic Clyſmus non ſolum aquam corruptam expurgat, verum etiam & flatus, qui aquoſo humori ſemper junguntur (unde ventris diſtentio & dolor) mirificè diſcutit: propterea & toto etiam curationis tempore alternis ſaltem diebus utiliter injici poterit, inter cataplaſma ventri adhibenda, quod ſequitur maximè valet. Emplaſtrum videlicet ex cochleis cum teſtis ſuis exactè contritis cum aqua ardenti, oleo irino & oleo ex terebinthina deſtillato paratum.

De Chirurgicis auxiliis nihil habeo quod proponam, quandoquidem venęſectio hydropicis omnibus nocentiſſima cenſetur, niſi inter morbi initia, ex conſueta aliqua ſanguinis ſalubri excretione pendentis, neque etiam de perforatione, vel uſtione cogitandum judico, quoniam pręterquàm quod opus hoc periculo maximo plenum eſt, nihil facit ad morbi fomitem tollendum, viſcerum nempè tumorem. *Iohannes Zecchius, conſil.* 77.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Hydrope Aſcite, ex hepatis ſcirrho.

CLyſterem paravi ex urina pueri impuberis in qua modicum fermenti, incoqui jubebam, cum aniſi, aneth. & fœnic. ſemin. adiecta mellis deſpumati ℥i. hoc clyſtere mirificè allevabatur, nullo enim magis quàm hoc detumeſcere ventrem, aquoſa excerni, & flatuoſa diſcuti ſentiebat: eſtque hic clyſter mihi in ejuſmodi affectibus familiaris atque probatus. Utebar interdum hoc decocto pręſtantiſſimo, cui ego ſecundum Deum, primas in hac curatione partes tribuo.

♃. Rad. irid. rec. benè purgat. & contuſ. ℥i. fol. ſoldanell. ℥ß. cinnom. el. ʒij. ſem. aniſ. ʒi. infund. omnia in vino albo & aq. capill. ven. per noctem, & F. levis ebullitio, adde in fine rhei. el. ʒi. F. fortis expreſſio, quàm, ſemel in hebdomada ſumere jubebam. Fovebam ventrem ſequenti fotu.

♃. Rad. irid. rec. ℥iv. rad. ebul. ℔i. fol. ejuſd. M. ij. eupator. veri abſinth. origan. puleg. calamenth. rutæ, an. M. j. malv. & alth. cum rad. an. M. iß. ſoldanell. M. iß. flor. chamæm. melilot. anthos, flor. thymi, an. p. i. ſem. cuſcut. ℥i. ſem. lini, fœnugræc. alth. an. ℥iß. ſem. aniſ. aneth. fœnic. cumin. an. ℥i. furfur. p. ij. F. omnium decoctio in aqua marina & vino rubro potenti & cum ſpongia infuſa & expreſſa foveatur tumidus venter ante cibum.

bum, poſt fotum ungatur oleo aneth. rutac. & cheirino, adiecto polline cumini, galangæ aniſi, & baccar. lauri, interdum emplaſtro de baccis lauri uſus ſum, duritiem hepatis curavi, admoto cerato ſantalino, cui maſtix, ſpica indica, ſchænanthus, abſinth. coma, cum pauco gallinaceo adipe eſſent conjuncta, & ex oleo maſtich. excepta, hoc curationis ordine tantum profecimus, ut Deo opifice, mulier, quæ ab omnibus deplorata habebatur, in integram valetudinem ſit reſtituta. *Franciſcus Valeriola, obſerv. 2. lib. 1.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Hydrope Aſcite.

Imprimis uſus ſum hoc clyſtere, in aq. f. q. incoquebam fermenti acris ℥iß. addito ſalis communis pugillo, facta colatura, urinæ pueri impuberis ℥vi. injiciebam & ol. rut. ℥iii. mell. deſpumat. ℥i. mirum profectò quantum ab hoc clyſmate æger allevaretur, ut à quo ingens aquei humoris & flatuum copia effundebatur: nec mirum, nam urinam hominis acritudine ſua hydropicis conferre ſcripſit *Avicenna*, quod potenter aquas detrahat.

℞. Ad deobſtruendum hepar & ſeroſum humorem ſolvendum hoc ſumus apozemate uſi.

℞. Cortic. fœnic. petroſell. apii, gram. ruſci, aſparag. rad. rubiæ tinct. in vino albo & potenti per noctem temperatar. an. ℥ii. rad. irid. rec. ℥ii. rad. aſar. cort. rad. tamariſc. & cappar. an. ℥i. fol. agrim. cichor. utriuſque ceterach. capill. ven. an. M. j. ſoldanell. M. iß. ſem. aniſ. fœnic. ammeos, an. ʒiii. ſem. melon. contuſ. ℥i. paſſul. enucleat. paria x. cinnam. el. conquaſſat. ʒiii. cicer. rub. p. ii. flor. trium comm. an. p. i. F. omnium decoctio, in colat. ℔ij. adde ſyrup. de quinque rad. de byzantiis, & de eupator. an. ℥iv. clarificetur, & aromatizetur cum ſantal. citrin. cinnam. el. & rad. irid. an. ʒi. hoc apozemate dies totos octo uti ægrum jubebam, & tertio quoque die clyſterem qualem ſupra deſcripſi injici jubebam. Ubi jam abundè meatus infarctu liberatos percepiſſem, purgans quod ſequitur medicamentum dedi.

℞. Decocti præcedentis ℥v. adde rad. irid. rec. & benè purgat. & contuſ. ℥i. fol. ſoldanell. ʒi. cinnam. el. ʒiß. ſem. aniſ. ʒi. rhei el. ʒiß. infund. omnia ſimul in dicto decoct. & modico vini al. per noctem, & bulliant unica ebullitione, poſtea fortiter exprimantur, expreſſioni adde ſyrup. de cichor. cum rheo ſyrup. roſ. ſolut. an. ℥ii. M. F. potio: quæ profectò aſſumpta plurimum profuiſſe eſt viſa, aquam enim copioſè abſque moleſtia detraxit, undè mirè ſe adjutum æger teſtabatur. Hoc purgationis genere repetitis vicibus ter ſum uſus, ad tumorem ventris diſcutiendum poſt fotum convenientem emplaſtr. ſequens admovebam.

℞. Sterc. vacc. ℔i. ſterc. caprin. ℔ß. bulliant ſimul in aceto fortiſs. & in mortario terantur addendo ſulph. ignem non experti ℥iv. alum. ℥i. ſuccor. thymeleę & ebuli rec. extract. an. ℥iii. farin. lupin. & orobi, an. ℥ii. pulv. ſoldanell. ℥vi. aniſ. fœnic. cumin. an. ʒii. ſal. communis torrefact. ʒiii. tereb. ℥iv. pic. naval. ℥vi. M. F. emplaſtr. ventri apponendum, quo mirificè juvabatur: partim enim ſolutione aquam hydropicorum ſolvit, partim in halitum digerit atque ſiccat, & flatuum copiam exhaurit. Sed inter cætera præſidia primum in curatione locum decocto ligni ſancti jure tribuendum cenſeo, quo totos quadraginta dies vir hic uſus eſt meo conſilio, & ſic annuente Deo integræ ſanitati reſtitutus eſt. *Franciſcus Valeriola obſ. 5. lib. 2.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Hydrope Aſcite.

A Potu omninò quantum fieri poteſt abſtinendum. Novi enim ego non poſtremi nominis medicum *Hiſpanum* publicè *Bononiæ* profitentem, qui ſolo eſu alimentorum aſſorum & abſtinentia potus omnis per 40. dies continuata, curatus eſt, abſque ullo prorſus medicamento; quod ſi à potu abſtinere omnino non poteſt, bibat quantum ſiti remittendæ ſatis erit, id tamen parcè. Porrò bibendum vinum tenue quod urinam provocet, dulcia ac muſtum perinde ac peſtis fugienda, acetum

miri-

mirificè hydropicorum ſitim extinguit & compeſcit: expertus ego ſum acetum aqua chalybeata dilutum, ſola oris ablutione ſitim fregiſſe. Cavendum tamen ne quid aquæ in viſcera deſcendat, imo quorundam eſt opinio aquam hydropicis vel ſolo intuitu nocere. Prandium ſit mediocre, cœna parcior; ſecundæ menſæ & fructus omnes vitentur, poterit tamen deguſtare iuglandem, amygdalas, mala punica, pyra cocta, & caricas interdum, non tamen quotidie, idque modicè: lectus ſit non admodum mollis, præſertim anaſarca laborantibus, qui ſemper ſatis ſuperque lecti ſecum circumferunt puta molem illam œdematicam, & in toto corpore humorum colluviem. Si autem fieri poſſet ut ex herbis exſiccatis conficerentur lectuli, ut ex origano, puleg. calamenth. urtica, hyſſopo, & ſimilibus, incredibile dictu, quantopere prodeſſent per ſomnum; quod & Medicorum declarant libri qui multos in acervis frumenti obvolutos, vel arena abſconditos, vel furfure calido obtectos, à ſomno firmos ſurrexiſſe narrant, tanta vis eſt in exſiccantibus medicamentis. Inter evacuantia ſalutare eſt quod ſequitur.

℞. Hier. picr. ℥ß. rhei el. ℈ii. F. bolus, exhibeatur inſuper rheum infuſum in ſucco ireos hoc pacto paratum.

℞. Succ. ireos rec. per reſidentiam depurati ʒvi. rhei el. ʒi. contund. parum rheum, & per noctem in prædictum ſuccum infundatur, facta forti expreſſione adde ſucci cyclamin. depur. ℥iß. ſyrup. capill. ven. ℥i. aqu. cuſcut. ℥ii. M. F. potio, quæ cum valde abſtergens eſt non ſolùm internos ſed externos meatus aperit, & primum quidem per ſeceſſum copioſiſſimè evacuat, deinde etiam ſudores elicere conſuevit. Poſtea ad paratu facile, & in talibus caſibus mihi domeſticum remedium devenirem, quo uno curata eſt mulier quædam, & cujus unius ejus vir tanquam miraculoſi meminerit. Remedium tale eſt.

℞. Milii excortic. ℥ij. aq. font. clar. ℔ii. in mundo vaſe bulliant donec tantum ℥iij. vel ad ſummum quinque ſuperſint, colentur, & cum aliquali vini meracioris portione miſceantur, ut F. potio exhibenda calide, copioſiſſimè ſudabit, ſi texeris diligenter, ut illa mulier ſudavit, cujus ſudore permaduit totus lectus. Uſa eſt hac potione per octo dies, & convaluit. Vocatur hæc potio Syrup. *S. Ambroſii.* Uſus ſum eodem ſyrupo in pueris hoc affectu laborantibus ſæpè ſemperque cum ſucceſſu. Inter externa laudatur epithema ex caprino fimo & urina pueri confectum. Laudat *Galenus* emplaſtr. ex cochleis cum ſuis teſtis contuſis, ventri impoſitum, quod aquam exhaurit, hoc compoſito uti ſoleo.

℞. Limac. cum teſtis contuſor. ℔j. cumin. torrefact. & ſubtiliter pulver. ſem. carvi, ammeos ſalis uſti, an. ʒ. pulv. rad. irid. farin. lupin. an. ℥i. M. F. emplaſtr. S. A. ventri apponendum, donec ſponte decidat, vel ceratum quod ego experientia non ſolùm mea, verùm etiam aliorum comprobata mirabile inveni.

℞. Ceræ, picis navalis, an. ℥ii. alumin. liquid. ſulph. vivi: bitumin. nitri rufi (ſi haberi queat) an. ℥ß. terebinth. ℥iß. ol. veter. ℥iv. aceti q. ſ. ut fiat ceratum. Medicamentum rurale eſt quod ſequitur, & ruri ſummo eſſe uſui poteſt:

℞. Fimmi. vaccin. arid. & tuſi ℥ß. ſulph. vel ſalis ʒi. aceti q. ſ. M. & apponito ventri, cui ex *Archigenis* ſententia, addi poſſunt ova gallin. rec. cum ſuis teſtis contuſa, ac braſſicæ ſuccus. Ubi autem fimum animalis in emplaſtro apponendum legis, ibi non recentem, ſed aridum ſumendum eſſe putabis.

Ubi in hydrope maximum juvamentum per urinæ vacuationem ſperatur, idque in natura imbecilli, tali uti poteris pharmaco, quod & alvum ſubducit & urinam ciet.

℞. Terebinth. clare ℥ß. aq. adianth. ℔i. M. & bulliant ad totalem aquæ conſumptionem, & adde cantharidum abſciſſis alis pedibuſque & capitibus ſubtiliter pulver. ℈i. maſtich. cinnam. an. ℈ß. rhei opt. pulv. ℈i. cum oleo amygdal. d. rec. F. maſſa, cujus ʒii. tuto dari poſſunt. Hoc experimentum bis hoc anno mihi occurrit: primum quidem in Xenodochio *De la vita* in puero decem annorum diu tympanite laborante, qui tanquàm à medicis derelictus in lecto ſe continebat: cumque ad ea, quæ per os dantur

ur, propter ætatem & longum morbum, & virium imbecillitatem non admodum aptus eſſet, tale juſſi apponi emplaſtrum, quotidie affixis ſine ſcarificatione cucurbitulis in abdomine, miraculoſeque convaluit intra octo vel decem dies.

♃. Rad. cucum. aſinin. optimè contuſ. & in aceto ſcillitico per viginti quatuor horas macerat. ℔i. mell. deſpumat. ℔ij. M. & bulliant ad conſiſtentiam cerati, in fine adde cumini ſubtiliter pulver. ℥iv. ſingulis diebus, admovebatur emplaſtrum, & abdomini optimè terſo cucurbitulæ affigebantur, dein rurſus emplaſtrum apponebatur: quumque non ſincerus eſſet tympanites, ſed una cum flatu aqua adeſſet, immodica tamen quantitate, paulatim una diſcuſſus eſt flatus, & in halitum digeſta aqua ſanatuſque eſt: cujus exemplo motus quidam non infimi gradus vir, cujus nepos ex filio ſimili morbo vexatus, à primario quodam Medico tanquam deploratus derelictus erat, juſſit me accerſiri, & ſimili modo curatus eſt.

Alium in Hoſpitali *De la vita*, hoc modo curavi.

♃. Braſſic. marin. ſubtiliter pulv. ℥ß. rhei el. ſubtil. pulv. ʒii. ſpec. dialacc. diacurcum. an. ʒi. hepar. lupi præp. li. matur. chalyb. cum aceto ſcillit. ſæpius lotæ, an. ℥ß. mell. deſpumat. q. ſ. M. electuar. cujus cochl. j. per horas duas ante prandium ſumat, & ſimiliter ante cœnam tantundem: alvus inde ſemel aut bis in die mota: quodque excernebatur aqueum erat. *Victor. Trincavellius conſil.* 32. *lib.* 3. *& Horatius Reſerus, conſil.* 74. *lib.* 6. *conſil. Ioh. Cratonis, &c.*

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Hydrope Aſcite.

ELaterium apprimè idoneum, at in exigua quantitate dandum, & valde vetus, & cum rebus ventriculo amicis, ut cum hiera pilul. aloephang. de tribus, & cum rhabarbaro. *Chriſtophorus Guarinonius, conſ.* 563.

Hoc hydragogum exhibui quod mirabile eſt in educenda aqua hydropicorum, & nunquam me fefellit, ſemper enim fœliciſſimo ſucceſſu ſumillo uſus: & quoniam ſolet eſſe amarum, ideo ſapa vel ſaccharo dulcorandum eſt: & eſt hujuſmodi.

♃. Rad. cucum. agreſt. ℥iv. rad. ireos & ſambuc. an. ℔ß. turbith. ℥i. incidantur radice: lign. ſaſſafr. ℥ß. infunde per viginti quatuor horas in vini opt. ℔vi. bulliant ad conſumptionem medietatis, colatura ſervetur uſui: doſis ℥vii. advertendum, ut ſit magis tutum hoc auxilium ponendum eſſe pulverem corrigentem in hiſtoria tympanitis infra deſcribendum: hoc vinum ſumebat ſemel in hebdomada, & ſemper emovebat ℔i. vel ii. aq. citrin. & tantundem per ſeceſſum: & in aſcite maximè vomitus convenit. Exhibuimus quandoque radic. mechoac. ad ℥ß. in vino maceratam, & benè res cedebat. Eſt enim hæc radix maximè huic affectui proficua, & craſſos & ſeroſos educit humores & memini me quendam hydropicum hac ſola radice curaſſe. Volebam devenire maximè cum ſemel urina fui ſuppreſſa in hoc caſu ad extremum illud remedium, quod ponit *Hippocr. lib.* 4. *De Ratione Victus*, *&c. lib. De intern. Affect.* ſcil. ad pulv. cantaridum ablatis cap. & alis ad ʒß. in furno exſiccatis & in vino exhibitis; ſed quoniam melius habuit de ſuppreſſione urinæ, ideo non deveni. Nam ad hoc remedium tunc eſt deſcendendum cum alia non profuere remedia, & ſpes eſt in anguſto, & tunc (inquit *Cappivaccius*) quod deſperati à morte ad vitam revocantur. Volebam hominem immittere ſeu cooperire uſque ad collum acervo tritici, ſed ratione paupertatis non fuit factum. Eſt enim mirabile remedium, & à *Plinio* & *Galeno* commendatum: dicit namque *Plinius lib.* 22. *cap.* 25. tantam vim ineſſe tritico, ut cados plenos ſiccet; & refert *Sextum Pomponium* Prætoris patrem *Hiſpaniæ* citerioris principem, cum horreis ſuis ventilandis præſideret, correptus dolore podagræ, merſit in triticum totum pedem & tibiam, levatuſque ſiccatis pedibus mirabilem in modum ſurrexit. *Gal.* noſter idem confirmat exemplo agricolarum (*lib.* 1. *De Nat. Facultat. cap.* 14. *&* 3. *cap.* 15.) qui in carris tranſvehunt frumentum, & cum volunt aliquid frumenti furari immittunt in frumentum vas aliquod fictile aqua plenum, & ſic frumen-

tum

tum majus & ponderoſius evadit, & aqua ferè tota à vaſe abſorbetur à tritico, & nos quoque hanc experientiam domi fecimus, & verum invenimus, quinimò ab iis qui carros gerere ſolent, idem accepimus: quare ſi frumentum hanc habet vim attractricem in rebus inanimatis, & minus poroſis, multo quidem magis habebit in corporibus noſtris animatis & magis poroſis: ſtatim igitur ad hoc remedium eſt condeſcendendum, nam ſatis eſt præſentaneum, & melius eſt, ut radiis Solaribus ſit triticum excalefactum: habent enim radii ſolares vivificum calorem; quinimo juvat hydropicos, ut teneant ventrem diſcoopertum ſub calidis radiis ſolaribus: dummodo non adſit ventus, quod in æſtate & canicularibus fieri poteſt. *Epiphanius Ferdinandus*, *hiſt.* 38.

Vir quidam in urbe noſtra ex hyemis prægreſſæ injuriis & ſedentaria vita aſcitem contraxit, abdomine in ingentem molem elevato: pedibus tumidis, ſcroto & præputio valde diſtentis: circa ſolſtitium æſtivum, forte tabaci fumum cum amicis per fiſtulam hauſit. Exinde ſucceſſit vomitus, ſoluta alvus: ſerum copiosè per aliquot dies expurgatum ſenſimque & abdomen detumuit, & pedes, ſcrotumque ad priſtinum ſtatum rediere. *Thomas Cartholinus*, *hiſt.* 17. *cent.* 6.

Generoſa quædam matrona annorum ſexaginta, in aſcitem incidit. Omnia pro aquæ expurgatione tentavimus, ſed irrito conatu: tandem ſolo unicornu noſtro non tantum largiſſimè in ſudorem eſt ſoluta, quem nunquam ferè antea ex voto natura etiam provocata, voluit excitare; ſed tumor quoque univerſus ſubſedit, & ad conſueta munia prompta rediit, & adhuc, laus Deo, benè valet. *Thomas Bartholinus*, *hiſt.* 46. *cent.* 5.

Hiera picra cum ſpeciebus diaturbith. cum rhab. plurimos ſummi Dei beneficio, ab hydropis rudimentis vindicavit: alternis diebus copia nucis avellanæ ingeritur. *Joh. Heurnius*, *cap.* 26. *lib.* 2. meth. ad prax.

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Hydrope.

Syrupi mei ex rheo cum mechoac. cui in iſto aut ſimili affectu qui naturalia viſcera inſedit multum tribuo, deſcriptionem, quæ mihi jam multo tempore uſitatiſſima fuit, hic ſubjungam.

℞. Rei opt. ℥vi. fol. ſen. ʒx. mechoac. albiſſ. ℥ß. flor. viol. rec. pi. cinn. integ. ʒi. zinzib. alb. ℈iß. aq. beton. cichor. & bugloſſ. an. ℥iv. rhab. & mechoac. pulveribus irroratis aqua cinnamomi: infund. omnia S.A. per noctem: mane ebullitione & expreſſione facta colentur, & cum ſacch. albiſſ. ℥v. vel vi. ſyrup. roſ. ſolut. ℥ii. M. F. S. A. ſyrupus: cujus aliquando bibat ℥ii. mane in exiguo hauſtu juris pulli, cui paucæ paſſulæ demptis gigartis, pauca folia roriſmarini & macis tantillum incocta ſint. Hujus ſyrup. uſus tutus eſt, neque inſuavis, niſi dulcedine ſua moleſtus, ſit iſtam moleſtiam ſi moderare velit, immiſcebit pulv. hier. ℈ii. vel ʒi. *Reinerus Solenander*, *conſ.* 6. *ſect.* 3.

℞. Spec. diarrhod. abbat. ʒii. diacurcum. ʒii. limatur. chalyb. vel acuum (lotæ primum aq. deinde vino, poſtea acet. tum in crucibulo cum aceto in mediis carbonibus coctæ, donec acetum abſumptum ſit, & chalybs igniatur) ſubtiliſſimè in marmore tritæ ℥iß. rad. cichor. condit. ʒx. conſerv. abſinth. ℥i. epithim. rec. ʒi. C.C. uſt. ſem portulac. aniſ. an. ʒß. cinnamom. ʒi. cum ſyrup. de ſucco cichor. cum rheo, q. ſ. F. S. A. conditum: ejus uſus eſt, ut ſumat cochl. i. tribus vel quatuor horis ante cibum: ut alvus interdum utiliter ducatur, & viſceribus interim robur accedat, utatur hac miſtura.

℞. Paſſul. corinthiac. ſelect. ℥i. lotar. primum aqua, poſtea vino, in quo parum macerentur, tum inſterne exemptas linteo panno mundo, ut mador ſuperfluus exſugatur. Poſtea aſperge rhei minutim pulverati ℥ß. cinnamom. pulv. ʒi. aut. ii. ſacchar. albiſſ. ℥iii. aut iv. paſsulæ cum iſtis pulveribus & ſaccharo tuſo confuſæ & commiſtæ indantur in vitrum aut aliud vas vitreum, vel argenteum poculum, & in ſeſe compreſſæ ſervantur: doſis ℥ß. aut ℥i. è

co-

cochleari prout vel magis vel minus movere velis. Sumantur ante cibum, & diu mandantur, antequam deglutiantur. *Reinerus Solenander, conſ. 21. ſect. 3.*

Cuidam aſcite deploratæ laboranti ſequentibus remediis ſuccurrebam.

℞. Spec. diaturbith. cum rheo ʒß. pulv. mechoac. nigr. ℈ß. Extract. diagrid. gr. iv. ſal. chamæm. gr. iii. ſacchar. roſat. tab. gr. v. ol. aniſ. gr. i. M. detur bis: à cujus uſu aliquoties alvum exoneravit, cum multa ſeri ejectione. Poſtea ad ſequentia alterantia & aperientia perventum eſt.

℞. Aq. locuſtar. ſambuc. (quæ in hydrope mihi valde familiaris) urtic. min. ℥iv. Aq. cichor. chamæm. agrimon. ℥iß. ſyrup. de cychor. cum rheo ʒiß. ſyrup. de eupator. compoſ. de ſoldanell. an. ℥i. Tartar. vitriol. ℈iv. M. F. Julepus: pro quatuor doſibus.

Tandem hoc apozema, cujus uſum in hydropicis alias maximo cum ſucceſſu ſæpius ſum expertus, fuit ordinatum.

℞. Cortic. inter. rad. frangul. ebul. ſambuc. cichor. urtic. an. ℥i. leviſtic. polipod. an. ℥ß. liquir. ʒiv. irid. ℥ß. fol. gratiol. cuſcut. agerati, agrimon. an. Mi. abſinth. rom. M. ß. flor. calthæ, chamæm. cyant. viol. ſambuc. an. M. ß. ſem. melon. ʒiii. petroſel. leviſtic. fœnic. an. ʒii. fruct. alkikengi num. II. acinar. ſambuc. ℥i. medull. ſem. cartham. ℥iß. cal. arom. ʒß. paſſul. min. ℥ii. inciſa & contuſa coq. in ſ. q. aq. ad tertias: addendo in fine ſpec. arom. roſat. diarrh. abbat. an. ʒi. Sacch. Cand. ℥iß. iterum bulliant, colentur, clarificentur ℔ii. quibus adde arcani vitrioli ʒi. uſurpetur hauſtus quotidie bis, duabus horis ante cibum. Hoc apozemate continuato fiant evacuationes intermediæ cum pulvere cathartico præſcripto. His aliiſque perfecte convaluit æger. *Petrus Crucius.* Epiſt. ad *Hortium*, poſt *obſerv.* 32. *lib.* 4. *obſerv. Gregor. Horſtii.*

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Hydrope Aſcite.

AQua inter cutem cum vehementius urgeretur puer, tantaque intus contracta eſſet, ut alvum nullam in partem movere poſſet omni auxilio Medicorum deſtitutus, temerariam ſibi libertatem vindicavit: quare aqua quantum poterat epota, in ultimum ſeſe mortis diſcrimen malè ſanus præcipitavit. Verùm ſive id aquæ contractæ impulſu, ſive ope naturæ factum ſit, ſoluta eſt umbilici unitas: indeque tanto impetu aqua profluere cœpit, ut ſupra ventrem cubitos tres aſcenderet: quo ſanè vitam finiſſet, niſi circumaſſiſtentes oppoſita manu aquam fluere non permiſiſſent: hinc Medico accerſito, & aqua paulatim educta, ac curioſo victu, & cæteris quæ ad rem facerent injunctis, brevi tempore in priſtinam redactus eſt ſanitatem. *Antonius Benevenius, cap.* 12. *lib. De abditis Morborum & Sanationum cauſis.*

Ruſtico, quem aqua inter cutem malè habebat opem noſtram expoſtulanti, ſanari illum, cum morbus jam inveteraſſet, minime poſſe reſpondi; inſtanti tamen ut aliquod ſaltem conſilium ei præberemus, ſubridens, inquam, amice, ſi curari deſideras, opus eſt, ut non ultra bibas, quam ut vitam ſuſtineas: diſceſſit, & anno peracto, iterum interrogat, an ipſum noverim; nego me hominem noſſe: at ille tua ope curatus, inquit, ad te revertor, ſcire cupiens an adhuc mihi liceat aliquid bibere, cum hactenus nihil biberim: admiratus, interrogo, quare & cujus conſilio: cui ille, inquit, tuo; & rem omnem ab initio narrat. Juſſi igitur paulatim vino aſſueſcere, ſed mero potius quam lymphato. *Antonius Benevenius, cap.* 13. *lib. De abditis, morb. & ſanat. cauſis.*

Accidit interdum caſu & fortuna ſanari nonnullos, quos medicina curare non poteſt. Mulierem ſcimus, quæ dum aſcite adeo laboraret, ut nulla de ſalute ejus ſupereſſet ſpes, neſcio quo ſpiritu impulſa, de eminente quodam loco ad terram devolvitur, & utero lapidem eliſo diſſectoque ita prorſus omnis effuſus eſt humor, ut quæ puerum octimenſem geſtare videbatur, enixam crederes. Sed nec multo poſt aut tempore aut laborare idoneis ad hanc rem adhibitis præſidiis, penitus ſanata eſt mulier. *Antonius Beneventus, cap.* 109. *De abditis morborum & ſanationum cauſis.*

In Urbe noſtra juvenis quidam Hydrope laborans, ſponte natura binis vomitibus

tibus excitatis, ingentem aquæ copiam evomuit, quo facto venter detumuit & Hydrope liberatus fuit. *Avicenna* in cura hydropis vomitum maximè laudat; qui tamen ſi copioſus ſponte natura viribus imbecillioribus exiſtentibus ſupervenerit, mortem accelerare conſuevit, quem admodum colligimus ex hiſtoria à *Nicolo* deſcripta. Meminit enim cujuſdam hydropici, qui continuò evomens aquam, extinctus eſt.

Piſcator quidam læſio hepatis non eſſet inſignis, tumore tamen ingenti venter intumeſceret, ex aſſiduo labore ſoluta hydrops, & detumefactus venter, perfecteq; ſanatus, nullis Medicis adhibitis auxiliis. *Marcellus Donatus, cap. 21. lib. 4. Hiſtor. medic. mirab.*

Sunt qui veluti arcanum probant lapidem ſerpentis. Colluber aquaticus à cauda funiculo conſtringatur, atque ita ſuſpendatur, ut ſit ſubjectum vas aqua plenum: evomet coluber lapidem, qui totam illam aquam vaſe contentam conſumet. Lapis alligetur, & apprimatur ventri hydropici paulatim aquam conſumet.

Cuidam hydropico Negotiatori in *Angliam* profecto hyeme, tumor cum miraculo quodam ſubſedit, evanuitque morbus, nec rediit. Cuidam per ſudores ſponte excitatos, & quaſi deſtillantem aquam, curatio. Cuidam ad vivum reſectis unguibus pedum, exercitio & frictibus, paulatim humor illuc defluxit, & convaluit. *Ioh. Hollerius, lib. 1. cap. 39.*

SUBSECTIO XIII.

Pro Hydrope Aſcite.

A Fide digno Medico mihi relatum eſt, canonicum quendam ex Hydrope periculosè decumbentem, à Medico ſuo petiiſſe, ut halecis eſum ſibi indulgeret, annuit Medicus, ſed hac conditione, ne intra duarum horarum ſpatium, quicquam potulenti poſt eſum halecis aſſumeret, & integrum halecem, ſi poſſet, aſſumeret, ægrotus paret. Quid fit? æger tandem ad urinæ emiſſionem ſtimulatus, tam largè ipſam profudit, ut per horæ ferè quadrantem nulla mictionis quies interveniret, ipſumque abdomen ſenſibiliter magis magiſque ſubſidere deprehenderetur.

Commendatur ad hunc affectum ſpiritus vitæ aureus *Rulandi* qui pleriſque nihil aliud eſt, quam eſſentia troch. alhandal. commodior videtur hæc eſſe ejus præparatio.

℞. Rad. eſulæ præp. ℔ſ. epith. ℥v r. rad. polipod. ℥iv. zedoar. zinzib. cariophyll. maſtich. an. ℥i. cinnamom. ℥ſ. paſſul. min. ℥i. alb. ſacch. ℔iſ. trita infund in vaſe vitreato in vini alb. rhen. & vini malvat. an. ℔iiſ. add. de ſpirit. vitriol. ʒi. ſtent. per dies quatuordecim, in infuſ. quotidie agitando: poſtea deſtillentur: deſtillatum fecibus reaffundatur, & denuo deſtilletur, idque tertia vice repetatur. *Daniel Sennertus, pract. lib. 3. part. 6. ſect. 2. cap. 3.*

Cave tu ne cauteria inuras Hydropicorum facilè corporibus, novi hoc eveniſſe in Doctore Medico celeberrimo, qui cum ab aqua fatigaretur, inuri ſuis cruribus ulcera juſſit: at illa mox in gangrænam abibant, ac hominem abripiebant. *Ioh. Heurnius* ad *Hippocrat. aphor.* 8. *ſect. 6.*

Fieri non poteſt ut in valida medicina trahatur in inteſtina humor ille qui natat inter peritonæum & inteſtina, qui enim ſucco ireos vel diaturbith, aut brionia vel ſoldanella exiſtimant ſe id efficere poſſe, falluntur, hæc enim venis conceptam aquam facili niſu effundunt, non abdomine natantem: quare elaterio opus eſt; hujus grana aliquot remiſcere cum pil. alœphang. vel euphorbium remixtum in parva copia cum caſſia rec. extracta præbeo. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 14. ſect. 6.*

Ut Hydropi fœliciter medicina fiat, adſit viſcerum integritas: non adſit hectica intemperies, nam ſignificat longa die viſcera proſtrata eſſe. Ineunte morbo aqua copiosè expellatur, libereque efferatur, amota omni cruditate: dantur 6. vel 7. grani optimi elaterii cum pil. aleph. ruente nimium alvo, propinentur 2. vel 3. grana opii: cum theriaca & ſyrup. citri: nam motis ſudoribus ſedatur immanius profluvium. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 29. ſect. 7.*

In Hydrope imperare ſolemnis famem & potus acciſionem: ex ipſo Epidauro vix præſtantius remedium petas: *Italum*

Medi-

Medicum Hydropicus acceſſit agricola, imperat Medicus, ut toto anno temperet à potu, fecit, convaluit, Præſcribitur etiam decoctum lign. guajac. ſaſſafr. & ſarſæparillæ. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 59. *ſect.* 7.

Mulier quædam *Monſpelienſis* ſexagenaria Hydrope cum aſthmate correpta eſt, ita ut totus venter, femora & tibiæ valde intumuerint: præſcripſi, poſt quædam alia remedia, decoctum guajac. cum ſena, agar. turpeto, & hermodactyl. per quindecim dies continuos uſurpandum. Poſtea ſequentibus duobus remediis per menſem continuatis integre reſtituta eſt.

℞. Rad. enul. camp. apii fœnic. irid. ſicar. an. ℥iß. rad. valerian. gentian. aſar. cyll. an. ℥i. cortic. median. ſambuc. & lign. ſaſſafr. an. ʒvi. fol. abſinth. agrimon. chamæd. cap. ven. ſiccor. an. ʒii. ſumit. cent. min. & flor. geniſtæ, an. ʒi. ſem. petroſel. meos, aneth. an. ʒiß. cinnam. ʒii. conquaſſentur omnia, & infund. in vini albi ℔ iv. per aliquot dies. Deinde hujus vini capiat ℥ii. vel ℥iii. ſingulis diebus manè duabus horis ante paſtum: quarto vel quinto quoque die capiat doſin pulv. ſequentis hydrotici.

℞. Senn. turbith. gumm. oſ. hermodactyl. ſem. ebuli, rad. jalap. & mechoac. an. ʒi. crem. tartar. ʒii. gutt. gumm. ʒß. pulv. diam. tr. diarrhod. abbat. & ſem. fœnic. an. ℈i. ſacch. cand. ʒiii. F. omnium pulvis: cujus ʒii. infund. per noctem in vini prædicti ℥iv. capiat. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 17. *cent.* 2.

SUBSECTIO XIV.

Pro Hydrope Aſcite.

Paſtor quidam Hydrope Aſcite laborans, hiſce uſurpatis, ſanitatem recuperavit. Primo die purgans medicamentum exhibitum eſt ex ſena, agar. manna & ſyr. roſaceo. Secundo die detractus eſt ſanguis ad ℥viii. Tertio ſumpſit bolum ex calomelan. gr. xxiv. Jalap. ℈i. cum conſerv. roſ. Quarto ſumpſit calomel. gr. xxiv. cum Jalap. ʒß. quo ſepties purgatus eſt: & primum craſſa & nigra excrementa, poſtmodum ſeroſi humoris copiam excrevit: crura & tibiæ valde detumuerunt. Quinto die idem remedium iteratum, ut & ſexto, eadem fuit operatio, ſed paulo minor, crura, tibiæ, & ſcrotum omninò detumuere, ſed venter in eodem ſtatu permanebat. Septimo, clyſter injectus eſt ex pulpæ colocynthid. ʒiß. furfur. M. i. in vino albo decoctis. Octavo iteratus eſt idem clyſter. Nono, ſumpſit doſim pulv. hydrotici præcedenti obſervatione deſcripti ex vino albo. Decimo, ſumpſit julepum hunc aperientem.

℞. Rad. apii, petroſel. enulæ, camp. an. ℥i. cort. median. fraxin. & tamariſc. an. ℥ß. rad. aſar. ʒiii. fol. argrimon. ceterach. cap. ven. cichor. chamedr. cent. min. & abſinth. utriuſque an. M i. ſem. aniſi petroſel. an. ʒiii. flor. geniſt. & ſambuc. an. p. i. coq. ad quart. v. in colat. diſſolv. ſyrup. de limon. ℥iv. F. Julep. pro iv. doſibus matutinis, addendo unicuique doſi ſalis diuretici (ſeu ſalis tartari) ʒi. ſpiritus diuretici (ſeu ſpir. tartar.) ʒß. Poſt ſecundam doſim julepi reiteretur pulvis hydroticus; iterum julepus: per alios quatuor continuos dies: ſit potus vinum album ex infuſione chalybis paratum: convaluit, & ab illo tempore pancratice vixit. *Lazarus Riverius*, *obſervatione* 23. *cent.* 3.

Mendicus quidam hydrope à tribus menſibus laborans, cum propter inopiam Medicis auxiliis uti non poſſet, ex ruſticæ mulieris conſilio uſus eſt per menſem integrum decocto rad. bruſci: purgatus eſt bis aut ter ſimplici ſenæ infuſo; & his ſolis præſidiis perfectè curatus eſt. *Lazarus Riverius*, *obſervat.* 52. *cent.* 3.

Mulier quædam aſcite laborabat, cum inops, eſſet, hunc tantum pulverem ei præſcripſi.

℞. Sen. mundat. cryſtall. tartar. & rad. jalap. an. ℥ß. F. pulvis. de quo capiat ʒi. cum juſculo ſingulis diebus; hoc remedio per viginti dies uſurpato integre liberata eſt. *Lazarus Riverius*, *obſervatione* 73. *cent.* 4.

Puella octo annos nata, hydrope laborans, uſa eſt conſerva ex paſſulis in omni paſtu: & intra duos menſes liberata eſt. Illa autem conſerva fiebat ex paſſulis in vino albo decoctis ad putrilaginem, &

per

per ſetaceum trajectis, iterumque decoctis ad opiatæ conſiſtentiam. *Lazarus Riverius, obſervat.* 44. *cent.* 4.

Ruſticus quidam incidit ex Febre tertiana in hydropem univerſalem: a quo eum liberavimus ſucco ireos ad ℥iii. cum mannæ ℥iß. intra ſeptem dies ter exhibito: inde venter omnino detumuit, maximaque ſeroſæ illuviei copia per alvum & urinas excreta: alter hydropicus curatus eſt ſolo vino juniperino: ſingulis enim matutinis ſumebat ejus ℥vi. *Simeon Jacoz. obſerv.* 28. *cent.* 4. *obſerv. River.*

Mulier quædam ob ſuppreſſos menſes hydropica facta ſequentium remediorum uſu convaluit. Primò ſumpſit per quatuor dies ptiſanam laxantem ex infuſ. ʒii. ſen. cum ʒß. ſal. prunell. & gutt. xv. ſpir. ſulphu. per campan. deinde ſequentium juſculorum uſum aggreſsa eſt.

℞. Rad. aſpar. gram. & cichor. an. ℥ß. rad. chinæ in taleol. ſectæ ʒi. fol. agrimon. ceterach. bul. & an. M.ß. cryſtall. tartar. ℈ii. coq. cum quarta parte galli veteris: in colat. diſſolve ſal. abſinth. & tamariſci, an. ℈i. ſacchr. roſac. ʒii. F. juſculum quod capiat per duodecim die tribus ante prandium horis. Finitis juſculis, iterum ſumpſit ptiſanam laxantem prædictam per triduum: ac deinde opiatam ſequentem, cujus miros effectus ſæpevidimus.

℞. Conſerv. flor. tamariſc. & cap. ven. an. ℥iß. conſ. rad. enulæ camp. ʒvi. chalyb. præp. cum ſulph. ℥i. ſal. tamariſc. ʒi. ſpirit. ſulph. per camp. ℈ß. cum ſyrup. conditutæ citri F. opiata: de qua capiat ʒii. aut ʒiii. ſingulis diebus manè: Poſtea deambulando, & continuando, per quindecim aut viginti dies. *Simeon Jacoz. obſerv.* 10.

Puella quædam hydrope lethali torquebatur, jubentibus nobis potus cujuſcunque fugam, ut fieri debet; tantam aquæ quantitatem aliquando bibit, ut rumpi videretur. Sed quoniam ut ajunt, fortuna pueris & ſtultis auxiliatur, alvi fluore oborto, priſtinæ ſanitati reſtituta convaluit. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 24. *Pentecoſte* 2.

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Hydrope Aſcite.

Hydropicus quidam multis veſicatoriis admotis multis partibus, curatus eſt. *Simeon Iacoz. obſerv.* 21.

Ruſticus quidam triginta annorum à tribus menſibus hydrope laborans, tandem vitam cum morte commutavit: diſſecto cadavere, ingens aquarum copia fluxit: jecur optimè conſtitutum, & naturali temperie præditum invenimus, lienem verò corruptum, & totam ferè ipſius ſubſtantiam pici liquatæ ſimilem. *Simeon Iacoz. obſerv.* 6.

Homuncio quidam veterum calceorum inſtaurator in hydropem aſciten incidit, quo cum à ſex menſibus detineretur, & umbilicus promineret ad imaginem ovi gallinacei, paracenteſis facta eſt in medio exomphalos, & aqua per partes educta, admota cannula ex aurichalco confecta, in cujus extremo lamina erat lata, ne in ventrem mergeretur, foraminibus utrinque pervia ut alligari poſſet: & ita curatus fuit. In hac operatione advertendum, ne hydropici aperiantur, niſi exomphalos appareat, quaſi natura viam ad excluſionem aquarum affectante: alioqui omnes qui aperiuntur, non prominente umbilico intereunt. *Samuel Formius, obſerv.* 4.

Sal millepedum à celebri Medico fœliciter uſurpatur in hac curatione, quem julepis aliiſque remediis aperientibus admiſcet, præmiſſa purgatione cum ſucco ireos noſtratis, quem ſi æger vomitu rejiciat, pro deplorato habendum eſſe exiſtimat. Hydropicus quidam curatus eſt ſolo uſu ſalis prunellæ in potu ordinario per menſem integrum: cujus ſaptio aqua univerſa in abdomine contenta, evacuata eſt. *Obſerv.* 8. & 9. inter Obſervationes *Riverio* communicatas hinc inde decerptas.

Ruſticus quidam hydropicus factus, abſceſſum paſſus eſt in dextra parte abdominis, eoque aperto, infinitus propemodum veſicularum aqua repletarum numerus egreſſus eſt, ut ducentarum numerum excederet, idque per plurium dierum ſpatium, & ſic omnino curatus eſt, *Obſ.* 15. *ibid.*

Niſi

Niſi viſcera interna ſana & illæſa fuerint, parum aut nihil ut plurimùm, inciſionem ægrotis profuiſſe uſus atque experientia edocuit: teſtantur id quoque viri docti. Evacuatur enim tantummodo aqua, quæ in vacuo ventre continetur: radix verò & origo mali in viſceribus remanet. Contra ſi umbilicus in hydropicis paulatim naturæ beneficio in tumorem elevatur, & tandem erumpit, aut inciditur, commodiſſimam eſſe viam expurgandi humorem ſeroſum hydropicorum, ac ſæpiſſimè ægrotos ipſos hoc beneficio à morbo liberatos fuiſſe, viri docti obſervarunt: mihi quoque hujus rei exempla occurrerunt. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſerv.* 47. *cent.* 1.

Ego inſenſibilem aquarum evacuationem molior magna ſpongia nova, totum abdomen comprehendat, expreſſa in aqua calcis vivæ, & ſuperligata, quo medicamento pluries hydropem curavi ſine ullo aquæ ſenſibili exitu: viſcerum etiam frigidam & humidam inteperiem tollit, ita ut etiam lienem induratum aliquando ſanaverit. *Hier. Fabritius*, *ab Aquapendente*, *cap.* 54. *art.* 1. *Chirurgiæ*.

Syrupus de rhamno cathartico ad ℥i. exhibitus, aquas mirabiliter educit, Rheum à nonnullis commendatur, quia purgando humores noxios, hepar valde roborat: & *Stocherus* ſe multos curaſſe refert uſu rhei ad ʒi. vel ʒii. tertio aut quarto quoque die exhibiti cum decocto aperiente, tum etiam apud *Scholtzium* in Epiſtolis, habetur inſignis hiſtoria cujuſdam hydropici ſolo uſu rhei perfectè ſanati, quod ſingulis diebus deglutiebat ea quantitate, quæ neceſſaria videbatur ad alvum ſubducendam (hiſtoriam vide infra, *lib* 15. *ſect.* 8. *De Rhabarbari Elogio*) purgationum vice clyſteres injici poſſunt, quibus flatus diſcutiantur, aquæ educantur, & ventrem imminuatur.

Sequens clyſter inſignem aquarum copiam educit.

♃. Pulp. colocynthid. ʒi. infund. per noctem in vini albi ℥iii. colat. adde decocti inteſtin. vervecis ℔i. olei communis ℥ii. ſalis petræ fuſi ℥i. aceti fortis cochl. i. F. clyſter. Vel.

♃. Pulp. colocynth. ʒi. furfur. macr. M. i. decoq. in vino albo & F. clyſter. Vel,

♃. Decocti emollient. ℔i. vini emetici turbidi ℥iv. diaphæn. ℥i. F. clyſter.

Inter roborantia, quæ toto curationis decurſu nunquam omittenda, præcipuè recenſeri debet aqua cinnamomi: cujus cochl. i. manè vel ante cœnam interdum exhiberi poterit. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.*, 11. *c.* 6.

Spiritus ſalis, tartari & vitrioli, juſtæ doſi exhibiti; cum apozemate aut alio decocto aperiente, per aliquot dies, miranda præſtant: quia ſumma tenuitate præditi in omnes corporis meatus facilè penetrant, eoſque aperiunt. Idem præſtant ſales abſinth. juniperi, ſtipitum fabarum, & ſimiles cum vino albo exhibiti; vel, ſalium „ defectu, lixivia ex eorum cineribus parata „ ſufficiunt. *Matthiolus ad cap.* 87. *lib.* 1. „ *Dioſcor.* Lixivium, inquit, ex vino albo & „ juniperino cinere paratum, 4. aut 5. un„ ciarum pondere, valentiſſimè urinam pellit, ita ut nonnullos hydropicos hoc tantùm auxilio ſanatos. Cæteris remediis palmam præripiunt in hoc caſu aquæ minerales acidulæ & vitriolatæ, quæ viſcera potenter deobſtruunt, aquas per urinas evacuant, & viſcerum intemperiem corrigunt. Unde experientia conſtat; multos hydropicos quotannis aquarum *Spadarum* uſu percurari.

Narrat *Avic.* Cap. de cura Aſcitis hiſtoriam mulieris cujuſdam, quam hydropiſis attrivit; ut ipſe loquitur, & magnificata eſt ſuper eam, & ipſa mulier comedit quantitatem malorum granorum tam maximam; quod ejus relatio eſt incredibilis, & ſanata eſt *Varignana* refert ex *Plateario*, quod quædam vetula coxit in olla ſuccum plantag. ad medietatem, & dedit hydropico de cauſa calida ad bibendum quotidie, & ſic curatus fuit. Quibus exemplis patet, hydropem aliquando refrigerantibus curari. Iiſque addere poſſumus *Chriſtophori à Vega* teſtimonium, qui *lib.* 3. *Art. Med. ſect.* 8. *cap.* 12. Tympanitim, inquit, vidimus à „ calida jecoris intemperie natum, quem „ refrigerantibus curavimus, jecori ſuper„ ponentes, ſuccum endiviæ & cichor. cum „ pauco aceto, & cichoreum edendum dantes atque endiviam. *Lazarus Riverius*, *Prax. Med lib.* 11. *cap.* 6.

Ad educendas hydropciorum aquas mixtura ſequens *Horſtii* mihi ſingulariter probatur, & vidi effectum in Noſocomio civico *Viennæ* curæ meæ commiſſo.

℞. Herb. abſinth. Card. bened. agrimon. ſoldanell. geniſtæ cum toto an. M. iv. rad. ononid. petroſel. eryng. aſpar. an. ℥iii. ſummitat. juniper. cum toto. M. viii. Comburantur, & è cineribus fiat lixivium ad ℔.ii. His adde ſyrup. dialth. *Fernel.* de 5. radic. an. ℥iii. ſpirit. ſal. ℈iv. Dentur ℥v. aliquot vicibus repetendæ. Sed hic diligenter juvandus eſt naturæ motus: vel enim ob lixivii acrimoniam, vel ob ipſius humoris mordacis commotionem, tormina ventri non vulgaria excitantur, quæ lenientibus clyſteribus, vel extra adhibitis anodynis mitiganda ſunt *VVolfangus Hœferus, Herc. Med. lib. 3. cap. 2.*

Aquæ vitæ beneficio extrahitur è jalapio pulverato, nodulo incluſo, eique infuſo & caniculæ ardoribus expoſito, ſubſtantia purgans, quæ non extractum ejus ſed gummi eſt: ſic enim ſeparari poſſunt. Si aqua vitæ calidè filtretur per chartam emporeticam, in fundo relinquet gummi, poſtea verò aquæ deſiccatione extractum etiam remanebit. Sed gummi minori doſi, utpote ℈i. miras faciet evacuationes aquarum: eſt enim ſpecificum ad hydropicos remedium, unicaq; pilula dari poteſt. *Petrus Borellus, obſerv. 23. cent. 2.*

Hydropica mulier cùm nullis remediis levari potuiſſet, ſola ptiſana herbæ ceterach. curata fuit. Ejus autem ptiſanæ valde coloratæ præ copia plantę tres hauſtus mane quotidie ſumebat: ſic enim jecur, ubi fons & origo hydropis eſt, corroboratum & ad priſtinam temperiem deductum fuit, adeò ut non aquoſum ampliùs ſed bonum ſanguinem produxerit. Alios epoto ſucco ſatureiæ curatos fuiſſe pro certo mihi relatum fuit, & ſuffumigio ſpiſſamenti ceræ. Veronicæ aqua mane epota ad ℥vi. per. 3. dies ad hydropicos curandos valdè etiam utilis eſt. *Petrus Borellus, obſervat. 53. cen. 2.*

Multæ cauſæ hydropis ac eplilepſiæ ſymptomata recenſeri ſolent, ſed nuſquam legiſſe memini, quod jam dicturus ſum. Mulierem vidit *D. Vignavetus,* quæ dum epilepticum paroxyſmum pateretur, inſtar dolii intumeſcebat. Curata tamen fuit, & ab importuno hocce liberata morbo uſu ſalis abſinth. corall. & perl. ad grana 24. in juſculo. *Idem Obſerv. 34. cent. 3.*

Puella quædam ſex annos nata & hydrope detenta ſequentibus remediis curata eſt.

Primò injectus fuit clyſter ſic paratus.

℞. Pulpæ colocynthid. ℈i. furfur. macri M. i. Coq. in vino albo ad quartar. iii. f. clyſter. Pituitoſa & ſeroſa eduxit ſine moleſtia, & continuatus fuit per triduum. Eodem tempore admotum fuit toti ventri cataplaſma ſequens præſtantiſſimum.

℞. Rad. cucum. agreſt. optimè contuſæ & in aceto ſcillit. per 24. horas macerat ℔.i mell. deſpum. ℔. ii. M & bulliant ad conſiſtentiam cerati, & in fine adde cumini ſubtiliter pulverati ℥iv. f. emplaſtrum.

Cum autem venter detumeſcere inciperet, & ægra interna remedia ſumere nollet, iteratus eſt clyſter alternis diebus ter aut quater, & continuatum cataplaſma; Ex quibus major ventris imminutio ſequuta eſt. Tandem præſcriptus fuit pulvis ex ſena, turbith. aliiſque paratus (cujus deſcriptionem vide ſupra ſubſect. 13. circa finem) ad ℈i. ex eoque parùm purgata eſt, cùm medicamentum vomitu rejiceret, & venter adhuc tumidus apparebat.

Poſtmodum præſcribo julepos ex rad. & herbis valde aperientibus, cum ſale & ſpiritu diuretico, ad. 4 doſes. Quorum uſu majorem urinæ copiam reddidit, ſed venter adhuc tumidus permanebat. Poſtmodum præſcripſi pulverem ex rad. jalap. gr. xv. ſcammon. gr. viii. calomel. Turqueti gr. xii. quem ſumpſit cum juſculo & ſepties purgata eſt, multumque ſeri ac pituita rejecit per alvum, ſemel vomuit pituitoſa multa; unde tumor ventris dimidia ſui parte imminutus eſt intra horas 24. Iteratus eſt prædictus julepus per triduum. Quarto verò die iterum ſumpſit pulverem prædictum cum eodem ſucceſſu; & cùm venter admodum imminutus eſſet, ac ægra è lecto ſurgere inciperet, ciboſque laute appeteret, à remediorum uſu ulteriori abſtinuit, ſicque ſenſim convaluit. *Lazarus Riverius, obſervat. 94. cent. 2.*

Novi hydropicam quandam, cui venter in tantam molem excreverat, ut indies rupturus videretur, & ægra à Medicis pro deplorata fuerit habita; quæ tamen peregri-

ni cujuſdam fortè tranſeuntis ſuaſu, ventrem manu demortui adhuc calente aliquoties demulcendo, ab hydrope pauciſſimorum ſpatio in totum fuit liberata, profuſa tum per alvum tum veſicam incredibili aquarum copia. An hoc factum ſit imaginationis vi, an verò effluvio aliquo ex demortui corpore emanante, judicent alii, *Fredericus Loſſius*, *obſerv.* 42. *lib.* 3.

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Hydrope.

INterdum hydropici patiuntur lotii ſuppreſſionem, unde non tantùm augetur aquoſitas in abdomine, ſed etiam imminet mors repentina; quare in promptu habere oportet remedium aliquod potens, ut eſt uſus cantharidum. Poſſumus exhibere cantharidem unam integram, cum ℈i. vel pulv. rutæ vel ſpicæ: ſuperbibendo aliquid pingue, ut juris pulli pinguis ℥iv. vel vi. hoc modo utiliter & tutò dantur cantharides in hydrope & aliis lotii ſuppeſſionibus. Ego ab omnibus deſertos cantharidum uſu reſtitutos vidi. *Hier. Capivaccius*, *practic. lib.* 3. *cap.* 19.

Novi Comitiſſam de *Falax*, quæ dum juvencula hydrope tumeret, ſuaſu cujuſdam Medici, abſtinuit ferè per ſolidum annum à potu, ſolidiore cibo & juſculis contenta: & evaſit ſana, vivitque modò ſeptuagenaria. Authores aliquot commendant bufones vivos utrinque renibus alligatos, ſolvere hydropem per lotium: Saltem vidi ruſticum hydropicum ſanatum alligata angujum ſenecta per ventrem & renes. Mercur. præcipitat. curat omnem hydropem. Obſervavi ſi antimonium in liquorem vertatur ac poſtmodum in pulverem, qui tantum per ſudorem purget, haberi remedium, quod omnem hydropem modeſtè tollit, non fruſtra commendat fimos *Paracelſus*, cum ſint ſalia ciborum putridorum, quibus datum eſt reſolvere materiam occaſionalem hydropis. *Ioh. Helmontius* tract. cui tit. *Ignotus Hydrops*.

Hoc hydropico prodeſſe vidi, rationem tamen non perſpicio. Soleis pedum adhibebat folia hyoſcyami, ita ut non ſolùm ex pedibus, ſed univerſo corpore aqueus humor extraheretur. Verùm hoc non velim adhiberi. *Io. Crato conſil.* 33. *lib.* 5.

Ad hydropem mirificè facit ſuccus cochleariæ herbæ ad ℥i. quotidie ſumptus. Præferunt quidam crudum eo qui ſaccharo coquitur. *Ioh. Crato* epiſt. ad *Camerar. lib.* 5. *Conſil. & Epiſt.*

Pro hydrope & paralyſi pilulas lunares unicè commendat *D. Robertus Boyle*, in auro ſuo tractat. *De Vtilitate Philoſoph. Experimentalis*, cum mica panis efformantur in pilulas minoris piſi magnitudine, quarum una aut altera vel etiam tres pro varia ægrotantis conſtitutione, in pomo toſto ſumendæ. Deſcriptionem vide citato libro.

Spiritu aperitivo *Penoti* feliciter uſus ſum in hydrope, cujus hæc eſt compoſitio nonnihil à me immutata.

℞. Vitriol. ungaric. ad rubedinem calcinati ℔iv. ſilicum è fluminibus collector, & optimè calcinat. ℔v. tartar. ad albedinem calcinat. ℔i. miſta, inque tenuiſſimum pulverem tuſa reponantur aliquandiu in locum humidum, ut per deliquium in liquorem aliquantum abeant, poſtea deſtilla per alembicum in arena ter, ſinguli vicibus, capiti mortuo in pulverem redacto, reaffuſo humore deſtillato: extremò per retortam igne aperto, ſed ab initio lento, primùm phlegma deſtilla, poſtea verò ſpiritum acidum auctioribus ignis gradibus elice. Ex capite mortuo calcinato ſalem extrahe, & cum eo, ablato prius phlegmate per balneum, ſpiritum acidum circula vel digere: tandem cum argilla in paſtillos toto circulato redacto; ex retorta igne nudo, gradibus tamen obſervatis ſpiritum alkaliſatum provoca, quemadmodum fieri ſolet cum ſpiritu tartari: ſale proprio fortificato, doſis eſt à ℈i. ad ʒii. in vino vel alio liquore convenienti. *Ioh. Hartmannus*. Pract. Cimiat. *pagin.* 210.

Puellam quandam octodecim annorum hydropicam ex febre tertiana intermittente malè curatam, ita curavimus.

℞. Rad. ireos, petroſel. enul. camp. an. ʒiii. cortic. median. ſambuc. fol. eupator. cannabin. an. M. j. ſoldanell. M. ß. bacc. juniperi ℥i. ſemm. fœnicul. d. cinnamom. cortic. citr. an. ʒiß. conciſa & contuſa inſuantur ſacculo & cum pin-

tis IV. vini rhenani per quatriduum infundantur: hujus ter de die ad ℥iij. inſtillatis ſpirit. ſalis armoniaci gt. VI. aſſumere juſſi. Poſt octiduum circiter purgatio fuit inſtituta hauſtu purgante ſimulque diuretico, & ſubinde pulvere ſequente parum diminuto.

℞. Rad. mechoac. ʒß jalap. ℈i. magiſt. tartar. vitriol. ſal. ſambuc. an. gr. vij. ol. caryophyll. junip. an. gt. ij. M. F. pulvis.

Item corroborans ſimulque diureticum conditum ſubinde ad nucis moſchatæ quantitatem fuit uſurpatum.

℞. Conſerv. abſinth. menth. an. ℥i. cortic. citr. condit. ℥iß. ſpec. diacalamenth. ʒii. ſal. ſambuc. ʒi. ſpir. nitri ℈ß. ol. ſtill. cinnam. gt. v. macis, gt x. M. F. conditum. *Fredericus Dechers, obſervat. ad cap. 4. lib. 4. Praxeos Barbettianæ.*

Bufo diſciſſus & renibus impoſitus hydropicorum aquas meatum urinarium expellit. *Ioh. VVierus, lib. 3. cap. 35. De præſtigiis Dæmonum.*

Vir quidam fide dignus, retulit mihi ſe multos aſcite laborantes curatos vidiſſe ſequenti remedio.

Silices colligebantur albiſſimi, qui circa flumina reperiuntur & fracti aliquantulum pellucent, cryſtalli inſtar, illi autem ſuper prunas incaleſcebant, & candentes in vino albo extinguebantur, hujus vini cyathum unum ægri ſumebant mane uſque ad perfectam curationem, quæ intra menſem perficiebatur: hujuſmodi ſilicum calcinatorum ſal in vino albo exhibitus fœlicius, ni fallor, operaretur. *obſerv.* 8. inter *obſerv. Riverio* communicatas.

Hydropica mulier cum nullis remediis levari potuiſſet, ſola ptiſana herbæ ceterach. curata fuit; eius autem ptiſanæ valde coloratæ præ copia plantæ tres hauſtus mane quotidie ſumebat; ſic enim iecur, ubi ſępe fons & origo hydropis eſt corroboratum, & ad priſtinam temperiem deductum fuit, adeo ut non aquoſum amplius ſed bonum ſãguinem produxerit: alios epoto ſucco ſatureię curatos fuiſſe pro certo mihi relatum fuit. Veronicę aqua mane epota ad ℥VI. per tres dies, ad hydropicos curandos valde etiam utilis eſt. *Petrus Borellus, obſerv.* 53. *cent.* 2.

Inter diuretica quę ad hunc affectũ utilia cenſentur, pręcipuum locum obtinet ſuccus cherefolii: cuius ℥ii. exhibentur manè cum vino albo plures dies. *Riverius, prax. med. lib.* 11. *cap.* 6.

℞. Aloes opt. ʒiiß. gumm. gutt. gam. ſubtiliter pulver. & cum malvatico diſſoluti & lęvigati ʒiß. diagryd. eodem modo præp. ʒj. gumm. ammoniac. ʒiß. tart. vitriol. ʒß. cum ſyrup. roſ. ſolut. F. maſſa doſis à ℈ß. ad ℈j. educunt aquas potenter, hæ ſunt illæ pilulæ ex quibus *Bontius* Principis *Auriaci* Medicus maximam ſibi famam acquiſivit, *Ioh. Schroderus, lib.* 2. *Pharmacop. Med. Chym. cap.* 73.

SUBSECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Hydrope Anaſarca.

Puella quædam trium annorum anaſarca totius corporis inflata, penitus abhorrens ab omni medicamento, per uſum mercur. dulcis cum gr. aliquot magiſt. jalap. reſtituta fuit morti proxima: quæ repetitis vicibus ſine moleſtia copioſè prædictis evacuata fuit; ſubſequente quoque balnei medicati uſu corroborationis gratia. *Gregorius Horſtius. Epiſt.* 2. *ad obſ.* 32. *lib.* 4.

In principio Anaſarcæ ſeni cuidam paratum eſt hoc balneum ſudoriferum pro tumore pedum.

℞. Rad. ebuli. ℥IV. fol. ſalv. beton. roriſmar. an. Miij. bacc. lauri M. ß. bacc. junip. Miß. inciſa & contrita, coq. pro balneo. *Gregor. Horſtius, obſerv.* 35. *lib* 4.

Maximum arcanum in hoc morbo eſt gratiola, quæ ſemper in copia tum purgantibus, tum aliis medicamentis admiſcenda. Poteſt etiam ex ea fieri extractum vel ſal, ex quibus componuntur pilulæ hydropicæ.

℞. Extract. gratiolæ, mechoacanæ, an. ℈j. ſal. gr. VI. F. Pilulæ: purgant per alvum & urinam. Si non ſatis purgant, adde extracti troch. alhand. cum ſpir. vini malvatici facti quantum viſum fuerit. Poſſunt etiam hic nonnunquam adhiberi ſcarificationes in pedibus, femoribus & natibus. *Ioh. Hartmannus.* pract. Chimiatr. *pag.* 245.

In Anaſarca ſectio venæ commoda videtur, ſi ſit à menſium recenti ſuppreſſione:

Sed

Sed cum morbus ab ea ſuppreſſione natus, jam affectus eſt, inbecilla ea eſt quæ à ſuppreſſione iſta ſumitur indicatio: nam contaminata eſt ſanguinis moliſque corporis œconomia, ſuccrevitque cachochymia quæ ex ſe catharſin indicabit. *Guil. Ballonius*, *conſil.* 24. *lib* 1.

Vir quidam vexabatur vermibus longis, corpus præterea totum intumeſcebat, & humore circumluebatur, aderat ciborum faſtidium, ſitis inexhauſta, faciei tumor, & calor albus, urinam reddebat rubeam & pauculam. Cœpi huic mederi in iſtum modum.

℞. Extract. eſulæ ℈ij. juris piſorum ℥v. mixta, colataque potioni dabam ſingulis tribus diebus; & cum aliquoties ſumpſiſſet, vermes ore longos ejecit, alvo verò aquoſitates omnes dejecit: & intra menſem, Dei auxilio præter ſpem omnium integram ſanitatem adeptus eſt. Victus ratio erat tenuis, vinum bibebat ſubtile & album, frequenter etiam hoc decoctum diureticum.

℞. Baccar. Junip. contuſ. M. iii. decoquantur in aquæ fontanæ q. ſ. ad tertias. *Martinus Rulandus*, *curat.* 64. *cent.* 2.

SUBSECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Hydrope Tympanite.

Optima propoſita victus ratione, ſtatim nulla expectata coctione, devenimus ad vinum noſtrum ἀντιπνευματικὸν & hydragogum, quod ſemper mirabile adinveni.

℞. Rad. cucum. agreſt. ſeu aſinini, ſambuc. ireos, & ſoldanell. an. ℥iii. incid. optimè, & infund. per duodecim horas in ℔vi. vini albi & clari, deinde bulliant ad conſumptionem tertiæ partis: quo tempore adde cumini, aniſi, ſem. fœnic. ammeos, dauci, ſeſeleos, rutæ, aneth. an. p. j. cortic. citr. ʒij. cinnam. el. ℥ß. tragac. & maſtic. an. ʒj. bulliant. S. A. & coletur, & ſervetur: doſis ℥vi. vel viii. hoc vinum partim eſt ab *Ætio* deſumptum, & partim ex noſtra inventione; & ut ingenuè fatear, mirabile eſt ad educendos flatus, tum per os, tum per ſeceſſum, & multoties ſum expertus: evacuat per vomitum aquam citrinam, & quandoque per ſeceſſum & tantam ructuum & flatuum copia, movet, ut certè ſit incredibile: & teſtor Deum, quod aſſumptis à noſtra ægrota bis pro vice ℥vij. iſtius vini, fuerint ſequuta evacuatio ad ℔iij. aquæ citrinę, & infinitus ructuum & flatuum proventus, & tumor minor ſatis erat: iterum illud bis exhibuimus ſingulis quinque diebus, & eadem ſequuta ſunt cum mira tumoris detumefactione. Eſt hoc vinum mirabile & innoxium, nam quæ ſi ſimplicia ſunt in ipſo delateria, tamen adſunt corrigentia: quare tutum eſt & ſal uberrimum remedium tum in Aſcite, tum in Tympanite. *Epiphanius Ferdinandus*, *hiſtor.* 41.

Ad ſeroſitates una cum flatibus ſenſim evacuandas, potionem ſequentem præſcripſi.

℞. Rad. irid. ℥i. cortic. inter ſambuc. ebulli, an. ℥ß. rad. fœnic. petroſel. an. ℥vi. fol. cent. min. agrimon. marrhub. alb. an. M. j. ſoldanell. M. ß. flor. chamæm. geniſt. an. p. ij. ſem. fœnic. carvi, an. ʒiß. fol. ſen. ʒx. turbith. opt. ʒij. ſem. cartham. ponderoſ. ſummitat. ſambuc. in vere collect. an. ʒiij. fiat decoctio in ſ. q. vini & aquæ ſtent in infuſione per noctem: manè colentur ℥xii.

℞. Colaturę ℥iij. ſyrup. de ſpina cervina ℥i. M. F. hauſtus, qui reiteretur per quatridum. *Gregor. Horſtius*, *obſerv.* 33. *lib.* 4.

Eſt ſpecificum in tympanitide liquor ex floribus tapſi barbati (eo modo paratus quo liquor ex floribus cichor. de quo infra *lib.* 13. *lect. De Ophthalmia*) cujus ℈i. aliquoties & quotidie ſumptus in decocto ſeminis & rad. fœnic. ventoſitates expellit. Fœlicius id exequemur, ſi ſimul fiat fomentatio ventris hoc modo.

℞. Urinæ pueri ℔iv. lapidis prunellæ ℥iij. bulliant in vicem ad ignem lentum uſque ad caſum tertiæ partis urinæ: hoc modo reſtitui viduam ab omnibus Medicis relictam: in reliquis progrediendum ut in Aſcite. *Joh. Hartmanus*, pract. Chmiatr. *pag.* 237.

Icatur pilulis noſtris de ſoldanella dictis, in hoc affectu & omni hydropis ſpecie efficaciſſimis.

℞. Pil. aggregat. ʒj. troch. alhand. ℈ß. ſumitat. ſoldanell. & gratiolæ & cinnamom.

mom. tenuiſſimè pulver. an. ℈i. cum ſucco rad. ireos f. pilulæ ex ℥j. v. ſumat duas, ad ſummum tres pro doſi, circa mediam noctem. Repetantur ſubinde. Interim ventriculus reliquaque viſcera hoc condito erunt corroboranda.

℞. Elect. de bacc. lauri. ℥iv. conſerv. rad. helen. ℥ij. ſpec. dianiſ. diagalang. diacymin. an. ℈j. ol. iuniper. ℥i. M. & cum ſyrup. de ſtœch. f. conditum.

Evacuatis humoribus, viribuſque refocillatis, ſummo ſtudio veniunt flatus excutiendi quod mirificè præſtabit decoctum ſequens.

℞. Alb. gręc. hord. integr. an. ℥iß. coq. lento igne in vin. alb. ℔. iii. vel iv. ad hordei crepaturam, coletur. Colatura per reſidentiam defæcata, denuo coquantur ad medietatis conſumptionem, poſtea clarificetur & aromatizetur cum cinnamomo & dulcoretur cum ſaccharo. Hujus decocti propina ℥v. 3 in die jejuno ſtomacho; emittetque mirabiles bombos & ſenſim venter ſubſidet. *Joh. Fiennius lib. de Flatibus, cap.* 24.

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Hypercatharſi.

BAro quidam poſt ſumptum pulverem diacarthami, centies evacuatus eſt. Hunc ſanum fecimus injiciendo hunc clyſterem.

℞. Juſculi capi ℔i. ſacch. roſ. ℥i. laudan. gr. vitell. ovi numero 1. ſupurgationem ſtatim compeſcuit: loco laudani addatur aliquando theriac. rec. ℥iß. *Petrus Pachequus, obſerv.* 23.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Hypochondrii deſtri duritie.

AD duritiem quæ eſt in dextro hypochondrio, coquant attriplicem Romanam, quam Sphinachiam vulgò vocamus, in aqua ſimplici, & admixto oleo amygd. d. F. Cataplaſma parti, in qua Scirrhus eſſe exiſtimatur, applicandum. *Jo. Crato. conſil.* 67. *lib.* 7.

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Hypopio, ſeu Pure ſub Cornea.

PRæmiſſis univerſalibus, ſi in inflammationis reliquiæ ſuperſint, auferendæ ſunt remediis in ophthalmia deſcriptis; poſtmodum leviter diſcutientia admovenda ſunt emollientibus permiſta, ne, tenuiori parte reſoluta, craſſior materia fiat, & reſolutioni minimè idonea. Fiant igitur fomenta ex decocto flor. camom. melilot. ſem. pſyll. & fœnugræc. cum pannis lineis vel ſacculis applicanda. In progreſſu verò addi poterunt decocto fol. euphraſ. chelidon. & ſem. fænic. vel ſequens collyrium uſurpari poterit.

℞. Aq. verben. rutæ, chelidon. roſ. & fænicul. ad. ℥ß. Aloes opt. & tutiæ præp. an. ℥ß. Sacch. cand. ℥i. Pulveriſ. & miſc. addendo lactis muliebris tantillum, & f. collyrium de quo bis ter in die guttæ aliquot oculis inſtillentur. Sequens erit valde efficax, quod *Paulum Æginetam* autorem habet.

℞. Croci, Aloes Myrrh. an. ℥i. vini ℥iii. mel. ℥vi. Diſſolvatur crocus in vino, deinde cum aloe, myrrha miſceantur, tandem addatur mell. Hoc remedio oculi illinantur. Denique ea remedia, quæ in declinatione ophthalmiæ, in oculorum maculis & ſuffuſione præſcripta ſunt, hic etiam conveniunt. Si reſolventibus medicamentis materia diſcuti nequeat, ad alia remedia confugiendum eſt. *Gal.* 14. Method. refert Ocularium quendam ſui temporis Medicum concuſſione capitis multos hypopios ſanaviſſe. Collocans enim eos in ſella rectios, ac capita eorum utrinque à lateribus apprehendens, mox quatiebat, adeò ut manifeſtè deſcendere pus ipſi videretur. Si neque hac ratione pus viſum impediens dimoveri valeat, *Galenus* loco citato ad Chirurgiam confugit, quem ſequitur *Ætius* & alii quàm plurimi, quæ oculi punctione perficitur, qualis in ſuffuſione fieri conſuevit. Quæ quidem operatio, ut parùm noſtris temporibus uſitata eſt, ſic peritiſſimi Chirurgi manum deſiderat; & verendum maximè eſt, ne, aperta cornea, cum pure humor aqueus effluat. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib.* 2. *cap* 9.

SUB-

SUBSECTIO XVI.

De Hyſterico Affectu.

Πνίξ ὑστερικȣ, ſuffocatio uterina, affectus eſt fæminis familiaris, quo ſuffocari & quaſi ſtrangulari videntur. Per unum ſymptoma definiri nequit nunc enim eſt reſpiratio difficilis nunc etiam Sincope, nunc quoque animalium, aliarumque actionum læſio, cum totius corporis refrigeratione, à vapore maligno ex utero ad partes ſuperiores elevato, ortum habens, huic vapori originem præbent non ſolum ſemen & ſanguis, ſed & alii in utero vitioſi & corrupti humores, dummodò malignam ac venenatam naturam induerint. Invadit hoc malum per paroxyſmos, qui nunc frequentius, nunc rarius redeunt, nunc breviore, nunc longiore, tempore durant, pro materiæ copia, quæ nunc citius, nunc tardius colligitur, nunc etiam citius, nunc tardius diſcutitur. Familiare eſt virginibus ætate jam provectioribus & libidinoſis, ac in Venerem pronis, ut etiam viduis in quibus ſemen corrumpitur, & pravam hanc qualitatem induit; quandoque & vetulas cacochymicas ſanguine menſtruo & ſemine deſtitutas hic affectus corripit, ut & prægnantes, quibus nimirum pravi humores, poſtquam conceperunt, in corpore retinentur; & puerperas etiam, quando ſcilicet lochia non ſatis fluunt, aut poſt partum laborioſum, vel abortum, ſanguis, aut pravi humores in utero reliquuntur ex ſemine corrupto ut plurimùm graviora excitantur, ſymptomata, quam ex ſanguine menſtruo, aut aliis humoribus corruptis, affectum indicant murmur abdominis cum ructu vel nauſea, laſſitudine, oſcitationes, & pandiculationes, triſtis aſpectus & pallor faciei ingravente affectu ſenſus ſtrangulationis urgere incipit, quaſi ex grandiori bolo devorato, quem in faucibus ſe habere putant. Reſpiratio intercipitur, & ſuffocatio augetur: ac tandem actiones omnes vitales & animales depravantur, imminuntur vel abolentur. Hinc deliria, convulſiones in facie & artubus, & nonnunquam in toto corpore; vertigo oculorum inverſio aut rotatio, aphonia, & ἀκινησία cum pulſu obſcuro & nullo, aliaque ſymptomata gravia: in quibuſdam uterus ſenſibiliter agitatur, & quaſi conglobatur, & in variis abdominis partibus globi inſtar percipitur Declinante vero affectu, ſeu paroxyſmo hyſterico, humor quidam è locis muliebribus effluit, inteſtina obmurmurant, oculi attoluntur, genæ rubore ſuffunduntur, actiones animales reſtituuntur, corpus incaleſcit, ſuſpiria profunda emittuntur, ſicque ægra ſenſim reſtituitur: diſtinguitur à Syncope, quod pulſus aliquis ut plurimùm adhuc ſentiatur, ſudor frigidus non erumpat, nec facies tam pallida, ſed potius tumida, & aliquando rubicunda ſit, & odoratis juventur. Ab apoplexia quod ſentiant, ſi pungantur, abſit ſtertor, & poſt acceſſionem meminerint eorum quæ dicta aut facta ſunt. Ab Epilepſia denique quod primo invaſionis tempore motus convulſivi perpetuò non ſint conjuncti, nulla circa os ſpuma reperiatur, & poſt paroxyſmum plerumque actorum recordentur. Quidam volunt non uterum ſed hypochondria eſſe partem in hoc morbo primario effectam, ejuſque cauſam proximam ſtatuunt flatus, halitus, & vapores aciditate & auſteritate præcipuè peccantes ob vitioſam ſucci pancreatici acidioris, bilis acrioris, & ſalivæ viſcidioris in tenui inteſtino effervescentiam Alii rurſus hic accuſans colluviem ſeroſam juxta nervorum originis congeſtam, undè ſpiritus animales labe quadam affecti, tandem in exploſiones cientur, & ſic exiſtimant hunc affectum præcipuè ac primariò eſſe convulſivum, & à cerebro nervoſoque genere affectis potiſſimum dependere. Alii denique ſuffocationis hyſtericæ ortum aſcribunt ſanguini tenuiori & flatulento cum effervescentia quadam in vaſa pneumonica & cordis impetuoſius irruenti; indeque omnia recenſita ſymptomata deducunt.

SUBSECTIO PRIMA.

De Hyſterica Paſſione.

℞. AQ. vitæ ex opt. vino ſemel deſtill. ℔ii. infund. cinnam. carioph. pulv. aniſ. ſem. fœnic. cal. arom. an. ℥ß. perſiſtant infuſione per tres dies. Deinde

 coletur:

coletur: adde ſacchar. opt. q. ſ. F. ſyrupus de quo ſumat i. in aurora per aliquot dies: hic ſyrupus mirificè confert paſſionibus hyſtericis. *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 92.*

Virgo quædam nobilis & nubilis frequenter hyſtericis accidentibus infeſtabatur, cum incipiente cardialgia, unde valde circa præcordia angebatur, poſtea delirabat, corpus concutiebat, inde ſine reſpiratione, ac ſi expiraſſet, aliquandiu jacebat; donec vomitu ſuperveniente, ſomnoque correpta, eoque perfecto, ad ſe redibat. Cum aliquando præcautionis gratia diacydonites lucidum ſcammoneatum illi ut extra paroxyſmum eo uteretur, dediſſem, illaque cum paroxyſmi incipientis præludia ſentiret, etſi hoc non juſſeram ſponte purgans illud quod ob gratiam libenter ſumebat, aſſumpſit, & mox ſuperveniente dejectione per alvum à paroxyſmo liberata fuit. Cæterum cum nihilominus poſt tempus aliquod elapſum, denuo hoc malo corriperetur, quo iam annos aliquos per vices graviter moleſtata fuit, ſequentibus pilulis aliquoties uſa curata fuit.

℞. Pil. de hiera aggregat. an. ʒi. ſem. viticis myrrh. caſtor. an. ℈i. cum ſyrup. de artemiſ. F. maſſula. capiat. ℈ii. pro doſi, in novem pilulas formatos. *Felix Platerus, obſerv. lib. 1. pag. 188.*

Alteri mulieri hyſtericis accidentibus laboranti, hæc præſcripſi.

℞. Spec. hier. ʒi. mechoac. rhei. an. ʒiß. turbith. ʒi. tartar. alb. ʒß. zinzib. ℈i. Myrrh. caſtor. an. ʒß. ſem. vrtic. dauci an. ℈i. diagrid. præp. ℈i. cum ſyrup. de artemiſ. q. ſ. F. maſſa. pilul. capiat. ʒß. vel ℈ii. hebdomadatim. Vinum hoc in principio menſæ bibat.

℞. Rad. valerian. mei an. ʒvi. imperator. angelic. an. ʒiii. herb. ſiccar. meliſſ. majoran. artemiſ. thymi. an. ʒiß. abſinth. ʒii. flor. roſ. mar. pœon. lavend. an. ʒi. ſem. cumini ʒi. ſem. pæon. ʒii. ſem. fœnic. ʒiii. bacc. lauri junip. an. ℥ß. infund. in menſ. xii. vini: & de eo bibat.

Poſtea ſumpſit de hoc pulvere ad præcautionem aliquoties.

℞. Sem. cumini ʒß. rad. imperator. ʒi. piper. ℈i. M. ſumat. ℥ß. pro vice cum vino malvatico Sicque reſtituta fuit. *Platerus, obſerv. lib. 1. p. 189.*

Virgo quædam nobilis menſium inſtantium tempore ſæpius hyſtericis accidentibus infeſtabatur; inter alia quam plurima præſcriptum eſt hoc Emplaſtrum.

℞. Galban. ℥i. ſtyrac. liquid. ʒi. cum ol. nardino F. emplaſtrum: extend. ſuper alutam conſpergatur pulv. cariophyll. & uteri regioni applicetur. *Felix Platerus, obſerv. lib. 1. pag. 190.* legatur tota obſervatio.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hyſterico Affectu.

NOſtrum experimentum quod nunquam fefellit eſt, ut devoret moſchi optimi gr. v. cinnam. cariophyll. nuc. moſch. an. ℈i. vino odoratiſſimo diſſoluta. *Horatius Augenius, Epiſt. 7. lib. 12.*

Mulier quædam ſæviſſimis ſymptomatis affligebatur; dolore capitis, ructu, corporis contractione, dolore inguinis, ſtridore dentium, aliquando in terram cadens, ſine voce, ore clauſo, ut aperire non poſſet: atque hæc ex matricis vitio omnia, ut laceraret etiam veſtimenta ſua & caderet in ſyncopen. Remediis multis fruſtra factis: ſuperveniens mulier quædam vetula, dedit tredecim grana moſchi, & totidem pulv. ſang. drac. vulgaris ex. ℥iv. aq. flor. arantiorum. Sanata eſt, nec unquam in poſterum iſtos dolores perpeſſa eſt: idem medicamentum in ſimili caſu à me exhibitum, ſemper profuit: exhibitum autem aliquoties. *Reinerus Solenander, conſil. 15. ſect. 4.*

Statim ubi futuræ ſuffocationis ſigna comparuerint, ac imprimis inſultus & intumeſcentia hypogaſtrii mulieri ebibendus præbeatur ſequens hauſtus tepidus.

℞. Stercor rec. caballi avena nutriti M. ij. coquantur. in vino rhenano: exprimantur, ac colentur, pro potu. Venter autem circa umbilicum vinciatur, ac ſubligetur faſcia linea latiore, aut cingulo ex corio cervi in ipſo coitu cum cerva necati confecto; quod ſingularis efficaciæ eſſe in hoc caſu experientia teſtatur. *Franciſcus Ioel. practic. lib. 8. ſect. 1.*

Priapus & cervi & tauri juſto æſtus tempore exſectus ſingulare ſecretumque in ſuffocatione uteri & colica remedium ſub-

ſubminiſtrat: pro hyſterica ita procedendum: in ipſo paroxyſmo pulveris quantum cultri apex capit in cereviſia calente, vel aqua appropiata exhibe bibendum: niſi fallit experientia, brevi ſedabitur affectus: ad præcautionem novem orbiculi exinde abſcindendi, & terni ſuo linteo involuti imponantur potorio ſcypho, ex quo per hebdomadas tres bibat ægra ab alio potu interea abſtinens: eo remedii genere quam plurimæ deſperatæ ſanitatis, & colica paſſione miſerè excruciatæ ad ſe redierunt. *Thomas Bartholinus, hiſtor.* 50. *cent.* 6.

Mulier quædam hyſterico affectu laborabat, cum vomitu & alvi fluxu ſummaque virium dejectione, ut moribunda videretur. Poſt multa remedia uſurpata, nempe fomenta roborantia ventriculo admota, pullos cordi applicitos, epithemata eidem parti appoſita cucurbitulas femoribus & pubi affixas, clyſterem ex juſculo & theriaca injectum, tum aquam cinnam. exhibitam: ſumpſit tandem potionem ſequentem, quæ mirum in modum ipſi profuit.

℞. Aq. artemiſ. roſ. & flor. arantior. an. ℥i. aq. cinnam. ʒiii. confect. de hyacinth. ʒi. pulv. el. diamargar. frigid. ℈ß. croci. gr. iv. F. potio *Lazarus Riverius, obſerv.* 32. *cent.* 1.

Cuidam hoc affectu laboranti præſcribo clyſterem hyſtericum in hunc modum.

℞. Ol. rutae. ℥iv. aq. vitæ. ℥i. vini generoſi ℥ix. galban. ʒii. M. F. clyſter. inijciendus præmiſſo clyſtere laxante. Applicui deinde Emplaſtrum de galbano; & potiuncula exhibui ex aquæ namphæ ℥ii. cum gr. iv. caſtor. his nihilo melius habuit, imo verò fluxus menſium cohibitus eſt; ſequenti die cum nauſea urgeret, exhibeo potionem ex ſale vitrioli ad ʒi. cum aqua appropriata, qua ingentem pituitæ viſcidæ copiam evomuit cum labore. Tertio die jubeo aperiri venam malleoli, unde multum levata eſt. Sed quarto die animi defectibus & languoribus afficiebatur, ut ſe vapores ad cor aſcendentes percipere affereret: aperta eſt vena alterius malleoli ſine fructu: quarto demum die exhibita eſt potio ſequens hyſtericis convenientiſſima.

℞. Moſch. & ſang. drac. an. gr. xiii. aq. namph. ℥iv. F. potio, hoc remedio maximè levata eſt: & toto die melius habuit. At ſexto, & ſeptimo, redierunt ſymptomata. Octavo ſumpſit pil. fœtid ʒi. quibus optimè purgata eſt, & ita benè habuit, ut nullis aliis remediis opus fuerit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 65. *cent.* 1.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hyſterico Affectu.

Mulier quædam cum hyſterica ſuffocatione premeretur, & faciem haberet rubicundam, injecto clyſtere ex oxycratu parato, confeſtim liberata eſt: ita ut aliis remediis quæ ipſi præſcripta fuerant, non indiguerit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 83. *cent.* 3.

Ancilla uxoris meæ ſubitò correpta eſt dolore atrociſſimo latus dextrum & lumbos tam immaniter infeſtante, ut illa continuò ejulare cogeretur: cum nulla febris adeſſet exiſtimavi affectum eſſe hyſtericum. Ideo ſtatim oxycrati cyatum exhibui, quem poſt horæ quadrantem vomitu rejecit, cum multa pituita. Sedato vomitu, alterum oxycrati cyathum hauſit, & ſtatim dolor protinus evanuit, eaque prorſus liberata eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 6. cent.* 4.

Mulier quædam per multos annos variis affectibus hyſtericis vexata eſt, qui epilepticos inſultus referebant. Multa tentavit remedia à multis Medicis præſcripta ſed omnino incaſſum: tandem cujuſdam mulieris conſilio ſumpſit carnem lupi in pulverem redactam, & fruſtulum ejuſdem carnis ſalitæ ſemper guſtavit, à quo tempore immunis omninò fuit à prædictis affectibus. *Lazarus Riverius, obſerv.* 31. *cent.* 2.

Virgo quædam viro natura motibus quibuſdam convulſivis affligebatur ex quibus conjeci illam ſuffocatione laborare ſequenti remedio in momento liberavi.

℞. Aſſ. fœtid. ʒii. caſtor. fœcul. bryon. an. ʒi. ſem. rutæ ℈i. croci laudan. *Parac.* gr. viii. cum ſyrup. de artemiſ. F. maſſa pilul. de qua capiat. ʒi. *Petrus Pachequus, obſerv.* 10.

In uteri ſtrangulatu habeas ſingulare remedium; julos ſive catulos juglandis in pulverem exſiccatos contunde; datur ad ℈ii. cum

cum gt. ij. ol. ſuccini, in eo affectu nihil unquam novi præſtantius. *Thomas Monfetus*, *epiſt.33.lib.3.conſil. & epiſt.Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editor.

Contra matricis ſuffocationem unguem alcis præſentaneum eſſe remedium & ab aliis audiviſſe & periculo facto me cognoviſſe fateor: nam accerſitus ut medicam manum adhiberem cuidam mulieri ſuffocatione oppreſſæ, data hujus unguis raſura cum radice zedoariæ, aliiſque auxiliis ex parte adhibitis, optatum finem cum honore ſum conſecutus; cùm præterea intelligerem eandem ſępenumerò eo ipſo morbo tentari, ut partem hujus unguis collo appenſam, jugiter portaret, injunxi: quod cum ſedulo feciſſet, quamdiu ego interfui, tribus nempe menſibus, ea ſemper moleſtia caruit: unde mihi multoties gratias egit. *Appollonius Menabenus*, *cap.* 10. *De Aloe*.

Unguentum viride fit ex ſclarea (i. e. hormino) in butyro cocta. Utor in hyſtericis inungendo ventrem inferiorem: addidi interdum tacamahacam, & animadverti eſſe efficacius, vel poſt uſum unguenti, adhibui emplaſtrum umbilico. *Ioh. Crato*, *epiſt. ad Camerarium*, *lib.* 5. *conſil. & epiſt.*

Inter cætera, quod omnium maximè ſolet mulieres præfocatas quaſi momento revocare, eſt evaporatio facta ad nares; ex pulvere verucarum, quæ tibiis equorum adnaſcuntur, quæ ſi in calente furno exſiccentur & in pulverem redigantur, & naribus ſuffumigium fiat, tanquam præſentaneo remedio, magna aſtantium admiratione, ſolent mulieres quaſi à mortuis revocari; ad præſervationem aſſiduus uſus caſtorei ad ʒi. ſingulo die exhibiti cum decocto artemiſ. matricar. aut etiam vino plurimùm conducit, ut longo illius uſu, non paucæ mulieres è tanto ſymptomate in poſterum præſervatæ fuerint. *Albertinus Bottonus*, *cap.* 46. *De Morb. Muliebr.*

Nicolaus Florentinus narrat ſe pluribus experimentis probaſſe, ovum antiquum in nido conſervatum, ſi conquaſſetur, & ſupra parvum linteum apponatur utero, miro quodam modo reſtituere uterum, *Hieronymus Mercurialis*, *lib.* 4. *De morb. Muliebr. cap.* 21.

Nuper in uxore mea experti ſumus, præfocatione matricis graviter laborante, quanta vis caſtoreo inſit, ut epotum repentè cruciatus omnes tollat, jactationes reprimat, matricem in ſedem ſuam retrahat, ibique ſiſtat; morbnm denique omnem cum acerbis, perículoſiſque ſymptomatibus propellat. *Andreas Dudithius*, *epiſt.* 16. *lib.* 3. *conſil. & epiſt Cratonis* & alliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hyſterico Affectu.

ILluſtriſſima quædam domina affectibus hyſtericis multum obnoxia, variis remediis fruſtra per multos annos uſa, tandem uſu ſequentis pulveris libera evaſit per quindecim annos: ſumebat autem illius circiter ʒi. cum vino albo vel pane hoſtiario bis aut ter in ſeptimana, & ſæpius etiam, ſi affectus urgeret.

℞. Rad. gentian. dictam alb tormentill. pyrethr. rhapontici, biſtortæ, ariſtol. rot. carlinæ, bacc. lauri, angelic. imperator. ſemin. coriandr. præparat. ſemin. aniſ. gran. junip. maſtich. bol. arm. orient. terr. ſigill. an. ℥iiiß. croci orient. ʒiiß. M. F. pulvis tenuiſſ. ad uſum reſervandus.

Utitur præterea hoc pulvere adverſus omnia venena, peſtem, febres intermittentes, & inappetentiam fœliciſſimo cum ſucceſſu, ut nos ſæpè vidimus. *Simeon Iacoz. obſerv.* 22.

Fumus tabaci ori & naribus ægrotantis inſufflatus, eam à paroxyſmo citiſſimè liberat: quando affectus producitur à ſanguinis menſtrui copia & retentione, vena in talo, etiam in ipſo paroxyſmo, aperiri poteſt. *Philippus Hochſtetterus obſerv. prat.* 2. Nonnullis hiſtoriis oſtendit, venæ ſectionem in pede plurimùm profuiſſe. Ita ut virgo quædam monialis, quæ aphona, & convulſa per biduum fuerat, poſt duas horas à venæſectione fari cœperit comedere, ac bibere. Exiſtimamus ergo venæſectionem poſſe celebrari, ſi præterea pulſus fuerit validus, & manifeſtæ plenitudinis notæ appareant, alias abſtinendum eſſe.

Camphoræ gr. iv. diſſolvantur in ol. amy-

amygd. d. & umbilico indantur admoto deſuper emplaſtro ex galbano liquato vel moſchi gr. iij. excipiantur cotone pauco oleo humectato,& intrudantur in foramen umbilici. Deinde admoveatur emplaſtrum parvum eſt galbano: hoc quædam mulieres pro ſecreto utuntur.

Ad vapores malignos, paroxyſmum hyſtericum producentes, diſcutiendos, multa per os exhiberi ſolent; è quorum numero eſt theriaca vetus ad ʒi. exhibita cum aq. artemiſ. puleg. meliſſæ troch. de myrrha ad ℈ii. vel ol. ſuccini ad gr. v. vel vi. cum iiſdem liquoribus.

Pilulæ in frequenti uſu eſſe conſueverunt, quarum præcipuæ ita componi poſſunt.

℞. Caſtor. myrrh. aſſ. fœtid. an. ℈i. fæculæ bryon. ℈ß. ſem. rutæ & croci an. gr. vii. cum ſyrup. de artemiſ. F. pilulæ xii. capiat tres vel quatuor, quas ſi ægra devorare nequeat, diſsolvantur in aqua artemiſ. ad vehementiſſimum paroxyſmum ſequentes utiliſſimæ ſunt, eumque certò ſedare ſolent.

℞. Aſſ. fœtid. ℈i. caſtor. gr. vi. laudan. gr. iij. F. pil. iii. vel iv. capiat ſtatim.

Pilulæ fœtidæ maj. licet purgantes ſint, tamen in paroxyſmo utiliter exhibentur ad ʒß blande enim evacuant, nec niſi ſedato prius paroxyſmo purgare conſueverunt ita ut ab operatione nullum ſit metuendum periculum.

Aquæ etiam multæ exhiberi ſolent in paroxyſmo, ut aqua vitæ, cinnam. & theriacalis: hæc potiuncula in communi uſu habetur.

℞. Aq. cinnam. ℥ß. aq. naph. ℥vi. caſtor. gr. iv. M. F. potio oleum ſuccini ad gt. iij. vel iv. exhibitum cum aqu. flor. arantior. vel alia ſpecifica, paroxyſmum hyſtericum citiſſimè diſcutit.

In forma pulveris duo parari poſſunt remedia efficaciſſima, & à nobis pluries experta: unum fit ex ſecundina primi partus in camino exſiccata, & in pulverem redacta: cujus doſis eſt ʒi. in liquore idoneo; confeſtim liberat à paroxyſmo alterum fit ex duabus partibus ſulphuris, & una nucis moſchatæ: rediguntur in pulverem, & ʒi. pondere exhibentur.

Pulvis gran. actes ſeu ſambuci *Quercetani* cum vini cyatho ſumptus ʒi. pondere epilepſiam hyſterica ſub movet, illiuſque recurſum impedit ſecunda exhibitione: in pulveris illius defectu, fuligo camini exhiberi poteſt eadem doſi, in ovo ſorbili.

Pro potu ordinario bibat ęgra leve decoctum cinnamomi, vel carvi, vel aniſi. Vinum ordinariè bibendum non eſt tempore paroxyſmi, ſed tantùm extra ordinariè: quando ſcilicet ratione virium ſummè collapſarum, complicatæ ſyncopis, vel inſtantis mortis, cogimur ad prǫſentaneum illud auxilium recurrere, jam omnibus aliis fruſtra tentatis. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib. 15. cap. 6.*

Caſtorem non omittendum: imò frequens ejus uſus cum aqua mulſa, vel artemiſ. decocto fugat hoc malum. Nec hic omitti debent pilulæ de ſagapeno, tum in paroxyſmo, tum extra paroxyſmum. *Guil. Ballonius, c. 10. lib. De Mulier. & Virginum morbis.*

A Chymicis valde commendatur oleum ſtanni quod umbilico hyſtericæ immiſſum ſtatim ſuffocationem ſiſtit: intra verò à gr. i. ad ii. ad ſummum iij. repetitis vicibus exhibetur.

Mercatus fœminis quę ex menſtruorum ſuppreſſione hoc malo laborant, tutiſſimũ & utiliſſimum præſidium eſſe exiſtimat ſanguinis è talo miſſionem. Verum enim verò cum in ſuffocatione, uterina maxima ſit virium proſtratio & totius corporis refrigeratio, adeo ut ſæpe de vita deſperetur, nullo modo venæ ſectio tutum eſt remedium: *Daniel Sennertus, practic. lib. 4. part. 2. ſect. 3. cap. 4. & Ioh. Hartmannus, practic. Chimiatr.*

SUBSECTIO QVINTA.

Pro Hyſterico Affectu.

Eſſentiæ ſuccini, gt. v. vel vi. epotæ, ut & ſi ea inungatur umbilicus, mira in uteri ſuffocationibus levandis facient, quod ſæpe fœliciſſimè mihi ſucceſſit: hæc autem eſſentia facillimè retortæ ope, educetur ex ſuccino albicantiore pulverato, & arenę immixto, intra enim tres horas ignis gradibus ſucceſſivè adhibitis, copioſè ſatis fluet in vas recipiens ſubjectum.

Pe-

Petrus Borellus, obſerv. 66. cent. 2.

Sequentem mixturam optimo cum ſucceſſu ſæpius uſurpavimus

℞. Aq. antihyſteric. noſtr. ℥ii. (ex fol. puleg. menth. rutæ, an. M. ij. flor. lavend. p. ij. ſem. leviſtic. bacc. laur. an. ℥ß. myrrh. ʒii. nuc. moſch. ʒi. vini gallic. pint. iij. M. poſt brevem in calore infuſionem deſtillentur per balneum M.) aq. cortic. citr. ℥i. theriac. ſimpl. ʒvi. ſpirit ſalis armoniac. ℈i. tinctur. caſtor. ʒi. ol. ſuccin. gr. iv. ſyrup. de artemiſ. ʒvi. M. hujus mixturæ ſubinde aſſumat cochl. j. alterumve: vel cochleatim in ægrotantis os ſenſim fundatur: tempore & nares inungi jubeo oleo ſuccini, vel naribus ſpiritum ſalis armoniaci admoveri curo. Subinde huic mixturæ laudan. opiat. (ex mente *Hippocr.* qui ſuccum papav. hoc in caſu præſcribit *lib. 2. De morb. mulier.*) gr. j. vel ij. addidi, nec infœlici cum ſucceſſu.

Pro diverſitate ſymptomatum nonnumquam aliquantulum mutavimus: ex. gr. ſi calorem univerſi corporis genarumque ruborem obſervaremus, loco ſpir. ſalis armoniac. & ol. ſuccini, addidimus ſpir. nitri dulcis (qui non tantùm flatus diſcutiendi, ſed quoque bilem acriorem temperandi vi præditus eſt) ʒß. ſi vero corporis frigus, & faciei pallor, ſuperiori mixturæ adhuc olei macis ſtill. gr. iii. admiſceri curavimus. Extra paroxyſmum ſequentem pulverem felici cum ſucceſſu præſcripſimus.

℞. Reſin. ialapp. diagrid. an. gr. iv. mercur. dul. gr. iii. tart. vitriol. ſal. armoniac. an. gran. vi. ol. mac. gt. ii. M. F. pulvis. *Fridericus Dechers, notis ad cap. 9. lib. 4. prax. Barbett.*

Mulieri cuidam ſuffocatione uteri vexatæ, ita ut apoplectica videretur, ſine pulſu, voce, & reſpiratione ſenſibili, dedi potionem ſalis mei vitrioli cum aqua ſalviæ: qua potione multa evomuit, & eiecit, & tandem locuta eſt, & perfectè liberata fuit ab illa ſuffocatione intra horam. *Petrus Ioannes Faber. curat. 39.*

℞. Spirit. c. cervi gt. xii. ad xv. vel xx. ſumantur in hauſtulo iulapii ſequentis.

℞. Aq. puleg. artemiſ. an. ℥iv. aq. bryon. com. ℥ii. caſtor. nodulo ligati & in vitreo ſuſpenſi ℈i. M. *Thomas Vvilis, cap. 10. lib. De morb. Convulſivis.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Affectu Hyſterico raro.

IN ſenium iam vergente mundo, intemperantiuſque quàm olim vivente humano genere, non mirum quod præter numeroſiorem terris incumbentium morborum cohortem, morbi etiam in dies ſe oſtentent, aut novi, aut raris ſaltem comitati ſymptomatis, in quorum cauſis perſcrutandis feliciterque enodandis. Hoc opus, hic labor eſt. Pauci, quos æquus amavit Jupiter, hoc ritè funguntur officio. Multa quippe hoc latent Medicos quantumvis peritos, etiamſi mentis ſagaci acumine interiora naturæ uſque & uſque rimentur. Tredecim abhinc annis mihi contigit caſum in Praxi videre, ſi non undequaque novum, inſolitum tamen ac rariſſimum & à nullo, quem hactenus legi, authore obſervatum; qui talis erat. Anno 1673 dum *Ardochi* 8. milliaribus *Sterlino* diſtantis apud Nobilem quendam febre putrida laborantem per aliquot dies ſubſiſterem, vocatus ſum ad inviſendum honeſtam Virginem, 20. circiter annorum, affectu perquam raro mihique etiamnum inaudito detentam. Ob ſubitam & inexpectatam dilectæ ſororis poſt partum mortem mærori & melancholiæ nimiùm indulſerat: ita ut, pathemate animi ingraveſcente aphonia tandem correpta ſit. Omnes nihilominus adſtantes agnovit, quæ loquebantur probè intellexit, imò & ſcripto manu propria ritè exarato reſpondere potuit. Sed quod mirum mihi videbatur, ſemel vel etiam bis quandoque in die, incerto tamen ſpatio, per horæ, vel circiter, quadrantem, toto intremuit corpore, quo tempore diſtinctè loquebatur, & ad omnia rectè reſpondit; deſinente demum tremore, ut piſcis rurſus muta evaſit. Licet de affectu hoc inſolenti mihi non potueram uſquequaque ſatisfacere, ſymptomata tamen hyſterica fuiſſe non male forſan judicavi: uſu enim venæ ſectionis, vini emetici, levium catharticorum & medicamentorum hyſtericorum à me præſcriptorum divi-

divina auxiliante gratia, intra menſem perfectè convaluit, ac etiamnum vivit & optimè valet. Quod tremor, materiam morbificam nervos vocis deſtinatos obſtruentem vel comprimentem excutiendo, loquelam reſtituere poterat, cuivis obvium: ſed cur eo deſinente iterum vox faucibus hæſit, mihi hæret aqua, nec quò me rectam habeo ut pote cui tantæ non ſunt vires veritatem in hoc *Democriti* puteo tam profunde latentem ſuperas evehere ad auras. Suſpicor tamen ab humore nervos comprimente loquellam interreptam fuiſſe, ac à tremore ſubinde recurrente paululùm illum inde remorum, unde tunc loquendi poteſtas, quo tandem finito, humorem fluxilem denuò rediiſſe & ſic ut ante comprimendo aphoniam induxiſſe.

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Humeri tumore laxo.

AD illum digerendum multùm valet emplaſtrum ex cochleis cum teſta optimè tritis & contuſis parti affectæ impoſitum: quod quidem magnopere celebratur à *Galeno lib.* 11. *de Simpl. med. fac. cap. de Cochleis*. ſed omnibus maximè præſtat emplaſtrum *Avicenna* in hunc modum.

℞. Ariſtid. rot. ammoniac. bdell. ſem. ſinapi, ſulph. ignem non experti, ſalis, ſem. urticæ an. ℥ii. ol. antiq. & ceræ q. ſ. M. F. cataplaſma quod laboranti parti admoveatur. *Joh. Zecchius, conſult.* 49.

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER NONUS.

De Affectibus à littera I incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Ictero.

IKτερὸς (ſic dictus, vel ἀπὸ τῆς ἰκτίδος. Viverra, quod ejus oculi flavo tingantur colore vel ab ictero ave, quæ & galbulus dicitur, quam ſi ab icterico ſpectetur, protinus mori tradunt, ægro ſanato) Latinè, Aurigo, Regius Morbus, & Arquatus appellatur. Eſt bilis per ſumma corporis effuſio. Cauſam referro in meatus cyſtici & pori biliarii obſtructionem: hinc enim eſt quòd bilis cyſtidi felleę & inteſtinis deſtinata, ſed ab illis propter ductus obſtructos repudiata in ſanguinem regurgitet, è quo in cutem ubique deponitur. Icterus alius eſt flavus, alius niger; uterque ab una & eadem cauſa producitur; in hoc differunt, quod in nigro, cyſti fellea diutius obſtructa, bilis particulæ tam copiosè accumulentur, ut ſanguini & ſero incoctæ colorem non amplius flavus, at ſaturationem, i. e. nigrum inducant. In Ictero dejectiones albicant, ſed non ſemper: urinæ craſſeſcunt, & ex rubrò ferè nigricant: repentè hominem adoritur, ſine febre ut plurimùm, & ſine magna virium jactura. Fit etiam Icterus ob pravam hepatis diatheſin ab intemperie ejuſdem calida, cum vel ſine inflammatione; fit etiam in febribus per modum criſeos, ut & ob epotum venenum, & ob venenatorum animalium morſum, quorum vi ſanguis totus priſtinam amittens puritatem in citrinum humorem corrumpitur, quo tandem cutis inficitur. Dignoſcitur Icterus per colorem totius corporis flavum maximè in albo oculorum conſpicuum, corporis item pruritum & ſegnitiem, linguæ amarorem, vomitum quandoq; bilioſum & ſingultum.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ictero.

Filiola mea unicum annum nata, morbo regio oppreſſa eſt, quàm paucis diebus hoc ſolo decocto curavi.

℞. Hord. mund. paſſul. an. ℥i. fragar. M. ii. coq. ad lentum ignem in ſ. q. aq. fontis, quoad rubella fiat ac dulcis potio; quam continuo bibebat. Valet enim optimè decoctum hoc in morbo regio. *Martinus Rulandus*, *curat.* 6. *cent.* 1.

Ruſticum quendam quadraginta ſex annorum ictero laborantem hoc modo brevi curavi.

℞. Iuris piſorum ℥vi. pulv. ſen. laxat. ʒß. M. F. hauſtus mane bibendus, qui fomitem icteri alvo ſoluta prolectavit blandè. Pro potu utebatur decocto fragariæ. Pertuſa eſt hepatica, & ſic convaluit, Deo ſit Gloria.

Alteri ex oculis Ictericia remota eſt aqua roſarum, qua oculos manè, meridie & veſperi lavabat. *Martinus Rulandus*, *curat.* 32. *cent.* 7. & *curat.* 30. *cent.* 8.

Nobilis quædam Matrona non febricitans & bene valens, ſubitò Ictero correpta eſt, excrementa alba & duriora erant: ad me, conſilii cauſa accedens, his duobus remediis, miraculi inſtar, ſtatim convaluit.

℞. Syrup. infuſ. roſ. pallid. cum ſena ℥iß. diacathol. ʒii. aqua agrimon. ℥ii. M. detur mane: alvum egregie depoſuit: mox quotidiè Cereviſiam bibens expreſſo nodulo infraſcripto in Cereviſia dependente convaluit.

℞. Marrhub. exſiccat. M. i. rhei opt. inciſi ʒi. ſchænanth. inciſ. gr. v. croc. orient. gr. iii. ſpec. diarrhod. abbat. ℈i. M. F. nodulus filo aſtrictus.

Cognata quædam noſtra ſolò decocto foliorum buxi in ſero lactis, ſine aliis remediis, ab Ictero curata fuit.

Scribit *Dioſcorid.* ſuccum marrhub. è foliis contuſis expreſſum naribus, Regium Morbum expurgare.

Mulier quædam Nobilis Ictero laborans, ex oppilatione cyſtis fellis, admodum diuturno, multis remediis adhibitis per Medicos doctiſſimos, curari non potuit, illi continuum uſum Syrupi è ſuccò ſolò marrhubii cum ſacch. confecti admodum commendavi, quo cum diu uſa eſſet ab omni flavedine icteri, qua per duos annos & ultra afflicta eſſet, curata fuit: ita ut illum ſyrup. pro curando Ictero ſemper in ſummo honore habuerim. Sic quoque exſiccata herba in nodulo egregie profuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 19. & *ſchol. lib.* 16. *De Hepatis Affectibus.*

Collige ſtercus anſerculi tempore veris ſicca ad moderatum Solem: hujus pulveris dato ad ʒß. aut ʒi. in inveterato morbo: per hoc remedium omnis Aurigo tollitur, ſi per tres aut quat. dies exhibeatur. Idem facit pullorum excrementum album pulver. ad ʒi. amygdalæ amaræ numero vi. jejuno ventre manè aſſumantur. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 2. *conſult.* 34.

Tempore æſtivo potes quandoque hauſtum aquæ betulæ bene aſſervatæ ſumere; ea primo vere colligenda, arboris betulæ trunco inciſo, aut ramo aliquo amputato, nam largè profundit aquam priuſquam folia prorumpant, ſtatim autem cum germinare inceperit, nihil humoris extillat, aqua iſta limpida eſt, ſapore grata, ſitim ſedat, interim obſtructiones tollit, ut & Icterum ſanare, & calculum è renibus curare valeat. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 10. *ſect.* 3.

Quidam Ictericus ſanatus eſt edendo omni die pugillum unum abſinth. *Idem. conſil.* 15. *ſect.* 5.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ictero.

Mulier quædam poſt febrem intermittentem tota evaſit icterica, alvuſque penitus conſtipata: perſuaſi ut vino ſequenti alternis uteretur diebus.

℞. Rad. aper. an. ℥ß. cortic. rad. ſambuc. ʒvi. rad. aſar. ʒii. abſinth. ʒiii. ſummit. cent. min. ʒii. fl. cordial. an. ʒi. ſem. fœnic. petroſel. cuſcut. an. ʒi. fol. ſen. ℥iii. turpeth. ʒiii. agar. ℥ß. zinzib. ʒß. tartar. vini alb. & limatur. chalib. in nodulo ligatæ an. ℥ß. infunde in vino: coque parum in duplici vaſe, & utatur. Dejecit egregiè huius vini uſu, in quo aliquandiu permaſit, ſenſimque

[ta]mque flavities minui cœpit, urinæque ad [n]aturalem colorem redire, alvuſque reſ[p]ondere. Poſtea ut viſcera ſimul roborarentur, obſtructioneſque ſolverentur, Electuarium hoc præſcripſi.

℞. Conſerv. flor. cichor. flor. bugl. capil. ven. an. ℥i. pulv. pellicul. ſtomachi & inteſtini galinæ ʒi. troch. de eupator. ℈i. limat. chalyb. præp. ʒii. cum ſyrup. de bugl. F. elect. capiat alternis diebus ſuperbibendo [p]arum vini diluti aq. endiv. ſic reſtituta [f]uit, & licet gravida tandem eſſe deprehenderetur, nihil horum uſu mali paſſa eſt, [s]ed filium mox ſanum & benè habitum peperit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag.* 52.

Urina pueri ad ℥v. aliquoties propinata [p]robatur, quæ ſaccharo vel melle dulcorari poteſt. Stercus anſerinum decoquunt alii in aqua & vino: & colaturam [p]ropinat. Salviæ folia ſæpius ſumpta quen[d]am curarunt. Pediculos alii numero 11. [d]evoratos juvare credunt. Pulvis, quem [p]ro ſingulari remedio in Ictero quidam [l]audant, & in tres partes dividunt, tribuſ[q]ue diebus continuis, manè in decocto ciccerum aut piſorum exhibent, taliseſt.

℞. Sem. aquilin. raſ. C. Cervi, croci, [a]r. an. ʒi. M. F. pulvis tenuiſſimus, dividatur in tres doſes. *Felix Platerus. pract. [t]om. 3. cap. 2. pag.* 140. 141.

Vinum laxativum per triduum in hunc [m]odum ordinavimus.

℞. Rad. cichor. ℥i. liquir. ʒvi. cortic. [r]ad. frangul. ʒii. fol. ſen. ʒx. rhei. ʒi. ſem. [f]œnic. ʒiß. paſſul. min. ℥i. macis, cinnam. [a]n. ʒß. ſpic. ind. ℈ß. fiat infuſio in ℔iß. vini, [e]t ℔ß. aquæ, poſt viginti quatuor horas, [s]umatur pro hauſtu tertia pars, addendo [ʒ]i. crem. tartar. propter majorem apertio[n]em: hac evacuatione lenitiva præmiſſa, [a]d obſtructiones venarum minorum reſe[r]andas, ſequenti formula portionem ape[r]ientem & digerentem præſcripſi.

℞. Rad. cichor. ℥i. rad. fœnic. petroſel. [a]n. ʒxi. fol. agrim. marrhub. alb. an. M. iß. [ſe]m. fœnic. aniſ. an. ʒii. cicer. rubr. ʒvi. coq. [i]n ſ. q. ſeri lactis caprini ad tertias, colatu[r]e ℥x. adde ſyrup. de cichor. cum rheo [d]e eupator. ana ℥ iß. M. pro tribus vi[c]ibus. *Gregorius Horſtius, obſerv. [l]it.* 36. [li]b. 4.

Pro reſerandis obſtructionibus, hunc julepum digeſtivum aſſumpſit.

℞. Aq. abſinth. cichor. endiv. an. ℥ii. ſyrup. de cichor. cum rheo ℥iß. ſyrup. cap. ven. de duabus radic. an. ℥ß. ſpirit. vitriol. gt. iv. M. F. hauſtus. Sequenti die pro evacuatione bilis, dedi quod ſequitur cum malvatico.

℞. Gummi gutt. laxativ. gr. ix. tartar. vitriol. gr. iv. M. F. pulvis, excrevit eo die egregiè. Poſtea ſumpſit M. & v. de ſequenti liquore duabus horis ante cibum.

℞. Lumbric. terræ probè lotorum numer. 6. coq. in aq. graminis aſpar. hæder. terreſtr. an. ℥i. in colatur. diſſolv. ſacch. Cand. ʒi. ſpirit. terebinth. gt. iii. M. Pro ultiore obſtructionum deoppilatione bibat per bidum de hoc julepo.

℞. Aq. petroſel. apii, gram. an. ℥ii. ſyrup. de cichor. cum rheo ℥iß. ſyrup. byzantin. & de quinque radicibus, an. ℥i. ſuccin. tenuiſſimè pulv. ℈ß. ſpirit. terebinth. gt. iii. M. F. julepus.

Iterum purgetur pulvere priore. Juſcula fiebant cum rad. fœnic. cichor. & petroſel. aurigine nondum cedente, de hoc nodulo bibit vino infuſo.

℞. Marrub. ſicc. M. i. rhei el. ʒi. agar. rec. troch. ʒß. ſchænanth. gr. vi. croci gr. iii. ſpec. diarrhod. abbat. ʒi. incid. ad nodulum. Vel ſic.

℞. Marrhub. ſicc. M. i. rad. aperient. an. ʒi. bacch. junip. conciſ. M. ß. croci ℈ß. incid. pro nodulo.

℞. Rad. alth. malv. fœnic. cich. enulæ. an. M. ii. fol. marrhub. cent. min. agrimon. abſinth. chamædr. an. M. iiß. flor. chamæm. melil. ſambuc. an. M. iß. ſem. cumini, fœnic. an. M. ii. furfur. M iii. Coquantur in aqua communi pro inceſſu. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv.* 4. *&* 5. *cap.* 2. *lib.* 4.

Exhibeatur potio digeſtiva ut ante. Pro potu ordinario bibat de hoc nodulo in vino ſuſpenſo.

℞. Rad. cichor. fœnic. polipod. an. ʒi. fol. cent. min. abſinth. marrhub. ſicc. card. bened. an. p. i. flor. 3. cordial. an. pug. ß. rhei el. ʒiß. ſpec. diarrhod. abbat. ʒß. fol. ſen. el. ʒi. pulv. chalyb. præp. ℈i. ſpic. ſchænanth. an. gr. iii. cinnam. el. ʒß. incid. & conquaſſ. ad nodulum ſericeum.

Sequens

Sequens pulvis anti ictericus pro tribus matutinis inſerviat.

℞. Pulv. lumbric. terræ præp. ſterc. anſerin. verno tempore collect. an. ʒiß. raſ. ebor. ſpec. diarrh. abb. diatrionſantal. an. gr. xv. ſacch. finiſſ. ʒvi. M. F. pulvis dividendus in tres partes. Interdum de elect. ſequenti ad libitum capiat.

℞. Conſerv. cichor. cent. min. an. ℥ß. conserv. viol. ʒvi. pulv. lumbric. præp. ſper. diatrionſantal. an. ℈i. ſpir. ſalis rectificati gt. v. M. ad fictile. *Ioh. Petrus Lotichius*, *obſerv.* 6. *cap.* 2. *lib.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ictero.

Icterum à folliculi fellis obſtructione ita vinces.

℞. Rhei ʒii. cinnam. ℈i. agar. troch. ʒß. zinzib. ℈ß. infund. vino tenui & aqu. endiv. colaturæ adde mannæ el: ʒxii. F. hauſtus. Deinde.

℞. Lumbric. terræ pulver. ℈i. diaſpolitici, gr. viii. cum ſyrup. byzantino. F. Pilulæ iii. & ſuperbibat decoctum abſinth. ex vino, ſi non febricitet, alioqui ex aqua: & pro potu utatur ſolo illo decocto. *Joh. Heurnius*, *ad aphor. Hipp.* 64. *ſect.* 4.

Vidi quendam ſtatæ ætatis robuſtum virum, qui ſæpè genio indulgebat: hic in pleuritidem tractus fuit: à vena ſecta expuebat flava admodum & craſſa. Quarto die in Icterum abiit, excrementisślioſis nimirum urina & alvi. Septimo, ſudavit vehementer purgabatur interdum manna cum rhab. & quia virulenti aliquid adeſſe videbatur, conquerebatur enim validè de dolore ad ziphoidem cartilaginem, juſſimus decocto pectorali, & cichoraceo incoqui ſcordium & aliquid marrhub. utque interdum ℈i. vel ʒß. theriacæ ſumeret, evaſit. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor. Hippocr.* 42. *ſect.* 6.

Puer quidam quatuordecim annos natus Ictero tenebatur fœdiſſimo huic ſequentia remedia præſcripſimus.

℞. Fol. ſen. ℥ß. ſem. aniſ. ʒi. ſum. abſinth. pont. fol. agrim. an. M. ß. liquir. raſ. ʒii. flor. geniſt. cichor. an. p. ß. coq. ad ℥iii. in colat. diſſolv. rhei in aq. abſinth. cum cinnam. infus. & expreſſ. ℈iv. elect. è ſucco roſ. ʒii. ſyrup. roſat. ſolut. ℥i. F. potio, capiat manè.

℞. Rad. rub. tinct. ℥ß. fol. chelidon. maj. M. i. ſummit. cent. min. p. i. cinnam. ʒß. croci ℈ß. infund. per noctem in vini albi ℥viii. colat. adde ſacch. albiſſ. ℥ß. capiat mane per quinque dies poſt prædictam potionem. Deinde reiteretur potio laxans præſcripta. His ſolis remediis perfectè convaluit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 6. *cent.* 1.

Infans quidam natus ex matre febre tertiana laborante, ipſe in lucem editus quatuor acceſſiones ejuſdem febris paſſus eſt. Deinde factus eſt Ictericus: erat tantùm bimeſtris cùm ad illum curandum vocatus ſum. Dubitavi admodum quid fieri poſſet in tam tenero corpuſculo. Tandem hunc ſyrupum præſcripſi.

℞. Rad. rubiæ tinctor. & chelidon. mai. an. ℥ii. fol. chelidon. mai. cent. min. & abſinth. pontic. an. Mii. cinnam. ʒii. croci ʒß. coq. in aqu. fontis ad ℔j. in colat. diſſolv. ſacch. alb. ℔i. F. ſyrupus, de quo capiat exiguum cochlear manè per viginti dies, & perfectè reſtitutus eſt. *Lazarus Riverius*, *obſervat.* 17. *cent.* 1.

Quod ad phlebotomiam ſpectat, licet ea improbetur à *Galeno*, quemadmodum ratione ipſius affectus non prodeſt: tamen ſi multitudo ſanguinis in venis contineri videatur illius imminutio utiliſſima eſt.

Geſnerus laudat radicem urticæ in hunc modum præparatam.

℞. Rad. urticæ ℔i. croci ℈i. contundantur diligenter, & cum vino albo ſuccus extrahatur. De quo capiat æger ℥iv. per quatuor aut quinque dies mane: poſtea tegatur ut ſudet.

Dum interna remedia exhibentur, illinatur regio hepatis ſequenti linimento.

℞. Succor. apii, Petroſel. & cichor. an. ℥i. aceti ℥ß. olei tamariſ. ℥ii. bulliant ad conſumptionem ſuccorum & aceti Deinde adde ſantal. citrin. & ſpic. nard. an. ʒi. ceræ q. ſ. F. linimentum. Sublatis obſtructionibus flavus ille color brevi evaneſcet, diſcuſſo humore cuti imbibito, per ſolum nativi caloris miniſterium: ut tamen promptius evaneſcat, parari poteſt balneum aquæ tepidæ, corpus in eo confricando ſacculo farina hordei & fabarum referto.

to. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 11. *cap.* 4.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Ictero.

Cuidam Icterico egregiè contulit quod ſequitur.

℞. Fol. marrhub. ceterach. cap. ven. cuſcut. card. ben. cichor. cum toto, an. Mi. rubiæ tinctor. ℥i. veſicar. alkikengi, numero x. rhei el. cariophyll. ʒiß. incid. craſſ. harum ſpecierum partem ß. coq. in menſ. i. vin. & quarta parte aq. ad conſumptionem aquæ, dentur manè ℥v. calidè, & duabus poſt cœnam horis totidem frigidè *Hier. Reuſnerus, obſerv.* 76.

Vir quidam ampliſſimus totus Ictericus, evacuatione facta, hoc pulvere diutius adſumpto, plenè ſanatus eſt.

℞. Rhei el. ʒi. alb. græc. ʒii. lumbric. terræ ſicc. ℥ß. ſpec. diarrhod. ʒiß. cinnam. ϑi. ſacch. ℥ii. M. Solo etiam decocto euphraſ. in vino plurimi curati ſunt, interpoſitis catharticis ſolutivis: & pulvere millepedum ſiccat cum ammoniaco & ſpec. diarrhod. exhibito. *Achilles Gaſſerus, obſerv.* 77.

Ego poſt bilis purgationem ſequentibus remediis Icterum ex bilis regurgitatione ortum fœliciſſimè ſemper curavi.

℞. Rad. chelidon. maj. rec. optimè lotar. & conciſar. M. ii. gran. junip. M. i. ſimul in mortario conterantur, contritiſque adfundatur vini rhenani ℔i. quibus ſimul ſubactis beneque agitatis, validiſſimè exprimantur, & colentur, cujus ℥iv. manè & ante cœnam ebibantur. Vel,

℞. Croci pulv. ʒi. cujus ſinguli in ceram novam & mundiſſimam in tenuiſſimamque laminam extenſam involvantur, & in globulum formentur, ſingulique globuli in pomum excavatum imponantur, & torreantur vel ad ignem, vel in cacabo, donec cera ſimul & crocus in pomi carnem reſoluti fuerint, ex his pomis unum per triduum manè devoret æger. *Franciſcus Joel. ſect.* 1. *l.* 5. *pract. c.* 8 *p.* 368

Nuper mihi communicavit pro ſecreto infallibili ad Icterum, infuſionem lentis paluſtris in vino albo per novem dies, ℥vi manè præbendo. Novi hominem qui prognoſtico relictus, importuno uſu cent. min. in potulentis, & hauſtu decoctionis fortis in vino omni manè ab Ictero convaluit *D. Bates* referente *Joh. Raio*, in catalogo Plantarum *Angliæ*.

Jam diu ægrotaverat quidam toto corpore ex viridi flaveſcens; dedi pilulas primùm aggregat, quæ parum moverunt, itaque præſcripſi ſequens decoctum.

℞. Rad. ſambuc. & cichor. rec. an. ℥i. limatur. ferri in petia ligatæ inſtar nucis, coq. in vino & aqua, bibit per triduum atque egregiè fuit purgatus.

Juſſi eo abſoluto, ſudare in balneo, ſumendo bis rob. ſambuci, & lixivio ſe abluere.

Cum octiduo exact. ad me veniens, urinam adfert, adhuc ea tincta erat, juſſi hoc decoctum reiterare; quod ita profuit, ut mox diſcedens gratias egerit, *Felix Platerus obſervat. l b.* 3. *pag* 610.

In *Belgio* Ruſtici fœliciter Icterum curant eupatorii canabini decocto. *D. Regemorter.* referente *Joh. Raio* in Catalogo Plantarum *Angliæ*, &c.

A ſolo cannabis ſemine in lacte bubulo pingui ad crepaturam circiter cocto & colato, atque bis, terve in die ad ℥v. aut vi. ſumpto, plures curavi, ac vidi curatos Ictericos, à quovis etiam Sapone ad. ʒſ. circiter in calente lacte diſſoluto, & ſacchari tantillo edulcorato, atque bis aut ſemel ſalcem in die uſurpato aliquoties curavi fœliciter Icterum. *Franciſcus Sylverius, prax. Med. lib.* 1. *cap.* 46. *paragr.* 74. & 75.

Vinum album tenue, in quo medianus ille cortex berberis, qui inter eximum & ligno adhęrentem eſt, lineo panniculo involutus per trium horar. ſpatium maceratus fuerit, mirificè ſi bibatur purgare, pro ſecreto *Cluſio* communicatum eſt. In ictero ſanando experientia noſtra principatum obtinet *Joh. Raius*. Catalog. Plantar. *Angliæ*.

Juravit quidam mihi quod cum iſto ſyr. experimentato plures ictericos curavit. Accipiebat ſtercus aſinini recens, & ipſum ponebat in duobus cyathis vini albi ſubtilis & puri, & manibus malaxabat. Deinde permittebat ſtercus facere reſiden-

tiam, & de vino clariori ad menſuram unius cyathi tribuebat in potu icterico, deinde faciebat ipſum in lecto benè cooperire & ſtatim ſudabat & urinabat, & ſic materia icteri optimè evacuabatur. Hoc experimento dixit ſe ultra 20. ictericos curaſſe. Alius curabat ictericos accipiendo ſtercus antedictum, & exſiccabat, & exſiccatum permiſcebat cùm ſaccharo, & ſimul mixta in potu cum vino albo dabat manè adbibendum. *Arnoldus de Villanova, pract. lib.* 2. *cap.* 40.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Ictero nigro & flavo.

Binas Infuſiones in vino fieri curavi, quarum una præpararet, altera purgaret, primæ infuſionis hæc erat formula.

℞. Rad. cichor. aſpar. an. dr. i. Rad. fœnic. cortic. ſambuc. ebul. dulcis amaræ. an. dr. vi. rad. rubiæ maj dr. iii. fol. abſinth. M. i. chamædr. ceterach. chamæpit. an. M. ß. flor. geniſt. borrag. an. p. i. ſem. cuſcut. dr. ii. conquaſſ. omnia, addendo limatur. chalyb. præp. dr. ii. adde vini alb. ℔ iv. ſtent in infuſione benè obturata. Altera infuſio ſic parabatur.

℞. Rad. apii leviſtic. fœnic. petroſel. gram. cichor. rad. ireos, rubiæ mai an. ℥ß. cortic. cappar. tamariſc. fraxin. an. dr. ii. cortic. radic. ſambuc. & ebul. an. ℥ i. fol. abſinth. dr. iii. chamæpit. ceterach. eupator. an. dr. ii. ſem. petroſel. apii., cuſcut. an. dr. i. flor. cordial. pugil. i. foliorum ſen. ℥ iß. F. infuſio in ℔ viii. vini albi addendo agar. troch. & rhei. el. an. ℥ß. ſpic. ℈ i. limatur. chalyb. in panno ligatæ ℥ß. ſtent per viginti quatuor horas ante illius uſum. Sumebat, per biduum infuſionem præparantem, tertio die purgantem. Poſtea has pilulas præſcripſi.

℞. Gumm. ammoniac. in aceto ſcillit. diſsolut. dr. iß. rhei. dr. ß. rad. aſar. gentian. troch. de cappar. an. ℈ i. ciner. lumbric. limatur. chalyb. præp. an dr. ß. cum terebinth. F. maſſa pilul. capiat ℈ ii. atque ſic factum eſt, dum uno die infuſionem præparantem, altero purgantem, tertio die pilulas ſumeret, ut tandem excrementa tingi croceo & atro colore inciperent, ægraque aliquandiu in horum uſu continuando, præter omnium ſpem, integrè reſtituta fuit, ſucceſſum & laudans, & liberaliter remunerata. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 612.

Si mulieri utero gerenti accidat Icterus, utatur optima victus ratione, & applicetur ſequens medicamentum carpis & plantis pedum, & curabitur.

℞. Fol viſc. q. M. ii. fol. chelidon. marrhub. an. Mß. contund. in mortario addito pauco vino, & applicetur. *Guil. Rondeletius, pract. lib.* 3. *cap.* 34.

Mictionem ſupra ſtercus equinum recens egeſtum, dum calet, ab ægro factam plures ſanaſſe Ictericos, quidam mihi pro certò affirmavit. *Philippus Gruilingius, practic. lib.* 3. *part.* 5. *cap.* 1. *Felix Platerus, practic. tom.* 3. *pag.* 143.

Crato Lapidem Bezoar exhibiti in Ictero nigro, & minxit æger tam nigra, quam atramentum, hinc rectè indicatur, lapidem hunc eſſe diureticum, & non ſemper alexipharmaci vices gerere. *VVolfgangus Hœferus*, in *Herc. Med. lib.* 3. *cap.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

De Ileo.

Εἰλεος (ab εἰλεῖσθαι, *i. e.* convolvendo) latinis volvulus dicitur, barbaris verò miſerere mei: χορδαψὺς etiam nominatur, ἀπὸ τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, quod qui ventri manum admovet, quaſi chordæ intenſæ, & duriter convolutę ſpeciem ſentiat. Eſt verò dolorifica ac peracuta inteſtinorum, potiſſimùm ilei, paſſio, ad quam, ſuppreſſa omnimodè alvo, convolutiones tenſiones; & horrendi variorum humorum, ac tandem fæcum vomitus ſuccedunt: oritur atrociſſimus hic affectus potiſſimum ab obſtructione & adſtrictione inteſtinorum: cauſę obſtruentes ſunt fęces lapidis inſtar induratæ calculus aliquando ibi genitus; vermes conglobati, pituita craſſa & viſcida: adſtringentes ſeu coarctantes internam inteſtini cavitatem ſunt, inflammatio, aliique tumores magni, inteſtini complicatio, & ingreſſus in partem proximam, ejuſdem in ſcrotum deſcenſus in hernia. Hæc enim omnia, cum excrementis Per inferiora denegant exitum, motum periſtalticum inteſtinorum invertendo,

do, miſerandum hoc ſymptoma inducere queunt: aliquando etiam à flatibus inteſtina mirum in modum diſtendentibus originem habet. Hujus affectus ſigna ſunt, vehementiſſimi circa umbilicum excruciantes dolores, alvi ſumma adſtrictio, ita ut nihil per inferiora deſcendat, maxima quandoque ventis murmura, inflatio & diſtentio vehemens, ructus, & aſſumptorum vomitiones, procedente malo etiam ſtercoris: brevi morituris ſudor frigidus copioſus, extremorum refrigeratio cordis tremor; inquietudo & animi deliquium.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ileo.

IMperavi ut ℥ii. ol. amygdal. d. rec. ſumeret hoc unicè valet & multis profuit dedi autem calidè, non tepidè ne evomeret. *Petrus Foreſtus, obſerv. 16. lib. 21. De Meſenterii & inteſtinorum affectibus.*

Mulier quædam *Romæ* cum deplorata haberetur, & ſtercus per os evomeret, neque ullis remediis ſanari poſſet, tandem ſumpſit omni die juſculum malvæ, & ſanitati reſtituta fuit; ut conſtat ex arcanis *Cornelii* Medici *Roterodamenſis*: nihil æque ſtercora dura emollit, quam juſcula pinguia. *Idem Schol. obſerv. 21. lib. 21.*

Quidam ileoſum conclamatum à ſumma deſperatione liberavit gallinaceo fimo ex vino albo vel ſyrupo epoto. *Idem Schol. obſerv. 21. lib. 21.*

Vir quidam ileo laborabat cum vehementiſſimis doloribus ſupra & infra umbilici regionem, & gravibus vomitibus non ſolùm ciborum ſed & ſtercorum, & alvi per ſeptimanas octodecim continua ſuppreſſione: ego hujus viri miſertus, curam ita inſtitui.

♃. Olei ſem. lini. ℥vi. troch. alhand. ʒiß. M. & fiat ebullitio parva. Poſtea inunxi umbilicum benè hoc clyſtere, ac reliquum per ſiphonem injeci, hoc facto poſt duas horas cæpit egere ſtercora duriſſima, mucoſa, purulenta, fœtidiſſima, varia & plurima, ac rectè mox habuit; cibum & potum non evomuit, non amplius doluit: & quod mirum intra diem ſanatus eſt. *Martinus Rulandus, curat. 99. cent. 10.*

Cum per ſuperiora multa evomere per inferiora verò nulla remitteret; po plures injectos clyſteres, quibus nihil egeſit, ad hoc artificium devenimus, quo ſcopum obtinuimus & ægrum ab orci faucibu liberavimus. Follem febrilem ano indidimus, & eo flatum in ventrem immiſimus, quo extracto infuſum emolliens, cum troch. alhand. paratum, per clyſterem ſubito ejaculari fecimus, quo ſtercora illico diſſoluta ac coliquata fuere, & demum educta: ſic enim in hoc morbo operandum ſuadet *Hippocrates, Amatus Luſitanus curat. 100. cent. 1.*

Cum ad conſilium biduo ante mortem vocarer, negaretque Medicus Chymicus ipſi ſanguine junctus ſe alterius Medici præſentiam paſſurum, ſuaſi qui me conſulebat fratri, darent patienti argentum vivum crebro per corium tranſitu perpurgatum, quod ſæpe vidi ſine noxa, momento citius, eductis ſecum obviis fæcibus per inteſtina tranſiiſſe, à cujus uſu, ne frigore ſuo interranea læſiſſe poſſet, ſtatim clyſterem ex puro cretico vino injiciebam: ſicque aliquot coli nimia tenſione morituros, cum Dei gratia liberavi. Sed Medicus maluit hominem in certa morte relinquere, quam remedium, quod inexpertus judicabat periculi pleniſſimum, tentare. Pilas alii in hoc caſu aureas, argenteas, aut etiam ſi illa deſint, plumbeas præſcribunt: ſed argentum vivum pilis omnibus expeditius velocius & inteſtina percurrit, perpurgatque: vivunt hodie multi, qui norunt centurionem non ita pridem mortuum, cui cum princeps commeſſabundus, in media compotatione, riſum captans, ſelibram argenti vivi in capaci poculo vino pleno propinandum curaſſet: ipſe obducto amyſtide vaſe, præſentibus omnibus, neque enim, adhuc ferè bibens, fugere poterat, atque in cachinnos effuſis, largiſſimè & cum fœnore pridianæ cænæ, per anum innoxiè reddidit: ultraque triginta annos ſanus vixit; dicens cum inter pocula rideretur ſe clyſteris compendium feciſſe: aliis idem eveniſſe ſcio. *Henricus ab Heers, obſerv. 2. lib. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ileo.

Cogente neceſſitate ad mercurium erat confugiendum, quod à *Maſſaria Capivaccio*, *Paræo* & *Mariano Sancto* ad æthera commendatur, & in hoc morbo eſt remedium indicatiſſimum, nam juvat mirum in modum ratione ponderis & fluxibilitatis, & penetrantiæ, neque ejus malitia timenda eſt, nam non eſt verè venenum, exit enim facilè e corpore, in & *Gallia Ciſalpina*, inquit *Martiolus*, exhibetur mulieribus ægre parturientibus, & pueris etiam in caſu verminoſo: quare tutò deſcendere poſſumus ad hoc remedium urgente neceſſitate, nam extremis morbis extrema ſunt applicanda remedia. *Epiphanius Ferdinandus*, *hiſt.* 74.

Dux quidam ſtrenuiſſimus eum poſt luſum parvæ pilæ, ſudore madidus, ſitique oppreſſus, aquæ nive nimium infrigidatæ calicem ebiberet, ilicò ab ejus potu in ſublimioribus inteſtinis torſionem ſenſit: cum intenſiſſimo cruciaretur dolore, multaque jam tentaret efficatiſſima auxilia, iiſque nec faces, ructum crepitumve emitteret, imò vomitionibus fœdis oppreſſus in malis eſſet, nullo alio præſidio quam libræ hydrargyri potu potuit levari à quo & fæces excrevit, & ex dolore melius habuit; quo ſedato, & clyſtere ex generoſo vino injecto, perfectam conſecutus eſt ſanitatem, optimum ſane remedium eſt, nam anodynum eſt, & ſuo pondere inteſtinum aperit, & obſtruentes fæces deturbat, & cum vehementer ſit humidum, tenuibuſque conſtet partibus, & valde mobile, irritat naturam, & ſtercus valida ventris perturbatione propellit: Authore *Avicenna*. Argentum vivum plurimi qui bibunt læduntur eo, egreditur enim cum diſpoſitione ſua per inferiorem regionem. *Zacutus Luſit. obſ.* 35. *lib.* 2. *prax. adm.*

Quidam ex caſtanearum crudarum ingluvie multa, in omnimodam incidit fæcum retentionem, ita ut ventris tumore, doloreque immani oppreſſus fuerat: hic cum in agone eſſet, & frigido ſudore madidus, ſtercus per os ejiceret, variaque interna & externa expertus eſſet incaſſum auxilia: tandem duodecim parvas pilulas plumbeas quibus ſclopetarii ad enecandos paſſeres utuntur, devorandas dedi; quibus dolor aliquantiſper conquievit; ſed poſt tres horas iterum increvit, cùmque iterum octodecim pilulas propinarem, & fæces reddidit, & injecto clyſtere ex aqua vitæ & urina pueri à dolore immunis evaſit, nec mireris, nam hoc catapotium tranſvoratum volvuloſos juvat, quoniam inteſtina involuta implicita & vincta explicat ſuo pondere, & aperit, fæces impellit, & obſtruentia excludit leniteque dolorem: in quem uſum *Mercatus lib.* 3. *de morb. intern. cap.* 15. chalybis limaturam propinat. *Zacutus Luſitanus*, *obſerv.* 34. *lib.* 2. *prax. admirand.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ileo.

Narrat ſanctus *Marianus* multos ſe noviſſe, qui in ileo deſperato, ab imminente morte liberati ſunt, hauſtis argenti vivi cum aqua ſola ℔iii. pondere enim ſuo inteſtinum velut vinctum expedit & evoluit, præduraſque & obſtruentes fæces deorſum deturbat. Addit & valuiſſe in colico affectu apud alios id medicamentum, ℥iii. pondere hauſtum. *Ambroſ. Paræus*, *lib.* 17. *cap.* 65.

Inteſtinum ſi elapſum ſit in ſcrotum, ilicò reponatur, antequam febris & ſingultus ſupervenerint: ſi enim illa ſupervenerint, ac ſi vi reponatur, ante ſeptem ferè horas moriuntur: ſi in hoc morbo fluant ſudores fœtidi, anhelituſque & ructus oleant male, lethale. Si ſuperum inteſtinum inferiori illapſum ſit, clyſmis ac glandibus acribus deorſum fiat motio: ſin infernum ſe ſuperno intruſerit, globulo plumbi devorato abactio fit. *Joh. Heurnius*, *ad aphor. Hippocr.* 10. *ſect.* 7.

Pharmacopæus maximo ilei tertio quoque die dolore torquebatur: quo ſæviente febris aderat ſatis vehemens, & umbilicus una cum circumvicinis partibus in tumorem attollebatur: injecto autem in ipſis doloribus enemate ſatis acuto, expurgatiſque vitioſis, admodum viſcidis, craſſis, fœtidiſque fæcibus, dolor conquievit, febriſque ceſſavit. Quod ſæpius contingę-

tingeret, & nec deſineret hujuſmod tertianæ exacerbationes, nec enemata, niſi cùm adhiberentur, prodeſſent, de aliis remediis deliberatum. Tentata quædam ſunt, ſed cùm nec his dolores integrè ſedarentur, pilulæ iliacæ occurrerunt, quæ à *Phaſi lib. 9. ad Almanſorem* deſcribuntur: harum ϑi. in die quietis exhibitus admodum pravos & vehementer fœtentes humores eduxit: quibus expurgatis, ilei dolor multùm ſopitus: cùm autem in univerſum non ceſſaret, eædem in paulò majore doſi exhibitæ: quibus, reliquis humoribus eductis, ilei dolor omninò conquievit. *Rembertus Dodonæus, obſerv. 36.*

Medicus quidam longo uſu famigeratus, hydrargyri ℥. iv. cum melle roſac. ſolutivo propinatis, iliacum dolorem ab inverſione inteſtini deploratum compeſcuit. *Joh. Rhodius obſerv. 80. cent. 2.*

Neminem volvulo perire ſcivi; potandos nimirum dedi aliquot globulos plumbeos muſquetarum, ut ſui ſolo pondere durum illud excrementum propellant: quo plures hauriuntur, & majores, eo tutior & celerior ſequitur ſanatio, modò æger ſtet, vel ambulet. *Joh. Helmontius tract. cui titul. de flatibus.*

Vir quidam ileo laborans à quinque diebus ut feces per os reiiceret, multis remediis fruſtrà tentatis, ſumpſit Mercurii cum ſulph. extincti & in formam pulveris redacti ℥i. in globulo ceræ incluſam. Statim poſt exhibitionem, fotus continuò adhibiti, & clyſteres frequenter injecti. Poſt aliquot horas fruſtula quædam ceræ in rejecto clyſtere apparuere; quod indicio fuit apertam fuiſſe viam: & medicamento purgante exhibito, æger à morbo prorſus liberatus eſt. *Franciſcus Chomel. obſervat. 1.*

Volvulum hydrargyro propinato plures curatum prodiderunt: nemo tamen hoc modo, quem *Petro Penæ* familiarem notavit *Petrus Aſſelinæus Gallus* Medicus *Venetus*, felici ſucceſſu commendatum. Purgabat enim primò hydrargyrum à plumbagine ſua, coquendo cum vino & aceto, trajiciendoque poſtea per alutam: tum tenuiſſimam membranam in qua aurum extenſum erat, in nodum compigebat filo ligatum: ea hydrargyri, ut ſupra defæcati, ſeſquiunciam includebat, & glutine ex tragacanth. facto obſerabat, lentoque igne ſiccatam, educto filo, melle aut ſyrupo intinctam pilulam ægroto devorandam exhibebat: ſic glutine in ventriculo ſtatim diſſoluto hydrargyrum copioſè alvum ducebat: bis autem ſumpto tali globulo quemdam ſanatum viderat. *Georg. Hieronym. Velſchius obſ. 43.*

Ventris ſævum dolorem ex ileo lenivimus ſacculo ex ſuillo ſtercore aceto decocto confecto. *Martinus Rulandus, curat. 74. cent. 7.*

A violentis vehementer purgantibus in hoc malo omninò abſtinendum erit, quod hæc excitant flatus, & augent malum. Sanguis veſpertilionis hypochondriis illitus mirifica experientia ilei dolores ſiſtere creditur. *Franciſcus Joel. pract. lib. 4. ſect. 3. c. 6.*

Mulier quædam ex hernia umbilici in iliacam paſſionem incidit, ita ut vomitiones continuæ contentorum in alvo ſubſequerentur; in quibus ſiſtendis nihil quidquam profuit; excepto elixere proprietatis. *Parac.* cujus gt. v. vel vi. in brodio exhibitis, ad miraculum per viginti quatuor horas, enormes vomitiones ſiſtebantur, quanquam ægra, quod inteſtina inflammata nullatenus reponi poſſent, naturæ debitum ſolvere cogebatur. *Gregor. Horſtius obſerv. 15. lib. 4.*

Si à fæcibus induratis, vel à craſſa, & viſcida pituita obſtructio inteſtinorum dependeat, emollentia, & relaxantia, remedia interna & externa erunt uſurpanda. Primo igitur iniiciantur clyſteres ex decocto alth. malv. viol. chamæm. melilot. cum ſem. lini & fœnugræc. vel ex oleo communi ſolo, ad ℔i. vel ex decocto inteſtin. & omenti vervecis, in quo diſſolvatur butyrum, mel & ſal gemmeum: quibus decoctis, ſi flatus adfuerint, ut plerumque ſolent carminantia & diſcutienda addere convenit. His demum clyſteribus emolita aliquantiſper materia, purgantia prius mediocria mox paulò vehementiora erunt admiſcenda; ac tandem ad vehementiſſima tranſeundum erit. Interim fomenta & linimenta emollientia toti ventri erunt admovenda, diuq; continuanda, omentum caſtrati in aqua fervente calefactum, ventri applicandum; & quod utilius multò, bal-

balnea emollientia adminiſtranda, quæ efficaciora erunt, ſi ex ſolo componantur: ac denique ſi vehemens dolor & flatuum copia adfuerit, reliqua remedia in colici doloris curatione propoſita uſurpari poterunt.

Quæ fit ab inflammatione inteſtinorum, curanda eſt venæſectione frequenter repetita, ſi vires ferant tum in brachio, tum in pede. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 2.

SECTIO III.

Pro imbecillitate virium à nimia ſanguinis profuſione poſt partum.

Ex vervecum cordibus extrahi ſuccum juſſi, qui in hujuſmodi virium defectionibus inſtaurandis miras profectò, & excellentes vires habet: extrahendi autem hujuſmodi ſuccum hæc eſt ratio: accepto vervecis corde finditur medium, & probe aqua eluitur, ut qui intro concluſus eſt ſanguis detergeatur & quicquid ſordidum in eo eſt auferatur, ultimo loco aq. roſac. probe confovetur, & in taleolas oblongas diſſecatur, inque vitreato vaſe teſtaceo cum cariophyllis aliquot imponitur, ſine ullo liquore; probeque operculato vaſe luto ſapientiæ, in calentem furnum extracto pane inditur, quoad calore contabeſcens in ſuccum eliquetur, ac diſſolvatur, inde poſt extrahitur, & aperto vaſe, ſumitur inventus ſuccus, & ægræ propinatur: mirum profectò quantoperè reficiendis ex inanitione viribus valeat: prout & quæ ex ovorum vitellis, vino, ſacch. & cinnamomo ſorbitio paratur, quam *Italorum* vulgo *Sambaion* vocat (& *Solenander* ovum *Lombardicum*) qua & ipſe uti ægram moribundam, & viribus exhauſtam juſſi, unde mirificam ſenſit opem; ſpiritibus utique & nativo calore ſanguineque auctis ac inſtauratis Vitelli namque ovorum nullo negotio in ſanguinem vertuntur, multoque amplius vinum, omnium enim, Authore *Galeno*, velociter & maximè nutrientium præcipuum eſt vinum, ſaccharum verò dulcedine ſua à natura facilè complectitur, & gratum eſt; prout cinnamomum aromaticitate ſua cor & membra omnia confirmat. *Franciſcus obſerv.* 6. *lib.* 6.

SECTIO IV.

Pro imbecillitate virium dignoſcenda per oppreſſionem facta ab ea quæ per diſſolutionem fit.

Ubi virium imbecillitas ob reſolutionem facta eſt, tunc pulſus continuus eſt parvus, languidus, ac valde frequens; ubi verò ob oppreſſionem ſive gravationem contingit, tunc pulſus varius eſt, ac confuſus, aliquando funditus perit, aliquando intercidit, aliquando ſublevatur; nec minus illi evenit, quam bajulo onus ferenti, qui cum plus à pondere, quam pro virium ſuarum ratione gravatur, aliquando opprimitur, aliquando intercidit, aliquando ſublevatur, interdum in varios torquetur motus: & ſecundum *Galenum lib. De introd. in pulſus.* Inæqualitates hæ oppreſſarum virium maximè propriè exiſtunt. *Amatus Luſitanus, cent.* 1. *cur.* 8.

SECTIO V.

De Immictione.

Vide infra *lib.* 18. *ſect.* 28. *De urinæ incontinentia.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Immictione ad puerum quendam.

Singulis matutinis exhibeatur ℨi. hujus pulv. duabus horis ante jentaculum.

℞. Glandes bene exſicc. numero xii. ſem. papav. alb. ℥ß. portul. plantag. an. ʒii. ag. caſt. melon. cucum. cucurbit. citrull. excortic. balauſt. ſant. citrin. an. ℨi. liquir. raſ. ʒiii. ſacch. albiſs. ℥vv. F. omnium pulvis, quo ſumpto ad doſes duas cum cereviſia manè, ita ſanatus eſt, ut per menſes ſex urinam in lecto non reddiderit. Hic proponam medicamentum paratu facile, quo ego in artis operibus fœliciſſimum virum proſperè in hoc caſu *Romæ* uſum obſervavi. *D. Gilbertum Holodanum* Medicum, is incipiebat guttur galli, urebat ut non

con-

conſumptum, ſed toſtum exſiccatumque teri poſſet, exhibebat pulviſculum ſub noctem ante cœnam cum tantillo vini rubelli ſubaſtringentis, aut ſi vino uti non poſſet, in hauſtu dilutiſſimæ poſcæ: illud nulla manifeſta cauſa, ſed proprietate quadam ſanat ipſum affectum *Gal.* in medic. localibus; inter alia propinat cerebrum & teſticulos leporis combuſtos. Item cochleam cum ſua teſta combuſtam potu dat, ſic recentiores ſtercus leporis præbent, item cinerem murium toſtorum ex vino rubro. Laudant etiam cinerem oſſium dactylorum; item avellanas aſſas exhibitas ante lecti introitum: ſic pulverem etiam cortic. ovorum potum manifeſta qualitate juvare tradunt. Scribunt veſicam ſcrophæ aut apri toſtas in pulvere exhibitas utiles in hoc affectu: *Hier. Bruſvvecenſis* in libro quem pro theſauro pauperum conſcripſit, notat in hoc affectu veſicam capræ toſtam pulveratam in vino exhibitam prodeſſe: verùm inter omnia guttur galli exhibitum in pulvere, cujus efficaciam ego vidi, tuo filio probo. Author etiam ſum, ut ſequens emplaſtrum pectini & perinæo uno eodemque tempore admoveat, ut naturæ eo modo exterius quoque ſubveniatur.

℞. Ladan. maſtich. an. ℥ii. lign. aloes ſtyrac. calam. cinnam. terebinth. an. dr. i. myrtyl. rad. cyper. an. dr. iii. F. empl. ſ. a. cum ſucco menthæ & equiſeti ejus vino rubro aſperſi q. ſ. applicetur pectini & perinæo. *Reinerus Solenander, conſil.* 11. *ſect.* 4.

Lectimingis in noſtro Noſocomio familiaris eſt hic pulvis.

℞. Stomach. gallinæ, maſtich. galang. an. dr. i. agrimon. ocul. cancr. alchymill. an. dr. ii. cupul. glandium dr. ii. nuc. myriſtic. dr. i. erinacei cum toto comb. ℥i. ſacch. alb. ℥i. Omnia in tenuiſſimum pollinem redacta miſceantur. *Philippus Hœchſtetterus, obſ. Med. Decade* 6. *Caſ.* 2. *Schol.*

Præ cæteris laudatur pulvis agrimoniæ, & tunicæ interioris ventriculorum gallinæ exſiccatæ, quæ ſeorſim vel ſimul mixta exhiberi poſſunt cum vino rubro. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib.* 14. *c.* 7.

SECTIO VI.

De Impetigine.

IMpetigo (Græcè λειχήν) cutis eſt aſperitas dura ac ſicca cum ingenti prurigine: a ſcabie diſtat, quod ſicca ſit; omniſque humoris & ſaniei expers, oritur ab humore ſeroſo tenui & acri cum craſſiore humore permixto, duplex eſt; una ſimplex & mitis, in qua minus & per minimas puſtulas cutis exaſperatur, tardeque ſerpit: Altera quam ἄγριαν ſeu feram Græci appellant, in qua cutis magis exaſperatur & exulceratur: hæc difficilius curatur & in lepram tranſire poteſt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Impetigine & Serpigine.

DUo filioli mei patiebantur diu in brachiis, ventre, ac cruribus feras, triſtes atque flebiles impetigines, quas manè & veſperi juxta ignem illinebam oleo ſulphuris: quo intra paucos dies dolor, pruritus, omniſque infectio ſubmota eſt, nec unquam poſtea recruduit. *Martinus Rulandus, carat.* 83, *cent.* 1.

Vide hujus olei ſeu balſami ſulphuris deſcriptionem infra *lib.* 16.

Vir quidam in facie & cruribus impetigine laborans, poſt univerſalia remedia, curatus fuit hoc lavamento.

℞. Malv. cum toto, fol. ſalicis heder. arbor. & lappæ, an. M. i coq. in vino. Laventur eo crura, & apponatur fol. lappæ; ad idem valet & fol. hederæ appoſitum: ſed & hoc commodè uſus eſt, & ego in aliis quam plurimis expertum ſum.

℞. Fol. ſalic. heder. arbor. lapp. ungul. cabal. an. M. i. coq. in vino *Pictavienſi*. Deinde apponatur fol. unguent. caball. valet egregiè ut experti ſumus, etiam ſi in facie, ſit, ſinapi recenter molitum, & ſupra linitum, quod quidam pro maximo arcano tenuerunt; etſi apud antiquos quoſdam authores ejus quoque mentio fiat. *Petrus Foreſtus obſ.* 10. *lib.* 2. *obſer. Chir.*

Pro hoc malo depellendo quod faciem & maximè mentum deturpabat quidam infallibili remedio utebatur, ſinapi recent.

mollito quo loca impetiginoſa oblinebat, atque eo remedio, tum ipſe curatus eſt tum plurimi alii poſt eum, quibus hoc communicavit conſilium. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 12. *lib.* 2. *obſerv. Chirurg.*

Mulier quædam impetigine in crure graviter affecta, cum per Chirurgos plurimos curari non poterat, ex conſilio cujuſdam mulierculæ accepit butyrum & ferri ſquammam quæ inter cudendum excutitur, quam pulveriſabat, & cum pice navali (vulgo *Tarr.*) componebat linimentum, inungens crus leniter, & curata fuit. Sed poſtea ut ipſamet mihi retulit loco ſquammæ ferri, accepit carbones fabriles eoſque pulveriſatos cribro excipiebat, illumque pulverem una cum butyro & pice navali bulliebat in olla leniter donec in linimentum coiret: quamvis aut fœtorem ſatis moleſtum ex ſe remitteretur hoc unguentum, egregiè tamen ad rem faciebat, adeo ut hoc ſolo remedio à fœda illa impetigine tandem ſanata ſit.

Dum *Romæ* agerem, poſt febrem, qua corripiebatur, malignam, die ſeptimo in fronte apparuerunt impetigines quaſi per modum criſis; inter *Gisbertum Horſtium*, & me concluſum eſt ut incuratus ſinerem, juxta *Aphor.* 20. *ſect.* 1.

Tandem tamen cum poſt aliquot dies viderem eas per ſe non evaneſcere, ſed turpiores evadere, magiſque intumeſcere, omni manè propria ſaliva, idque jejunè, ſimul etiam in die ſæpius perfricavi; nam hæc contra ſerpiginem & impetiginem præſertim hominis jejuni valde commendatur; & ita tandem cœperunt ſanari ac evaneſcere abſque ullo alio remedio, neque ullum veſtigium puſtularum in fronte remanſit, aut impetigo iſta reverſa eſt. *Petrus Foreſtus*, *obſ.* 13. *lib.* 2. *Obſ. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Impetigine.

POſt univerſalia remedia unguento infraſcripto egregiè curatus eſt.

♃. Plumb. uſti minii an. ℥ii. pulv. præcipit. ʒxii. litharg. auri ℥iv. antim. camphor. an. ʒiv. unguent. alb. camphorat. ʒxvi. omnia commiſcendo probè ducantur cum piſtillo calido quam diutiſſimè in mortario ad unguenti conſiſtentiam; hoc utor fœliciſſimè in ſcabie illa dicta *Haervorm* quæ ſpecies proculdubio eſt impetiginis ac ſerpiginis valde feræ. Leviter autem inungitur, ſed purgationibus & univerſalibus remediis ſemper præcedentibus; appellamus autem unguentum album camphoratum cum antimonio: ſed & *Alemaria* in officina tale unguentum paratum habebamus ad hanc ſerpiginem *Hærvvorm* dictam.

♃. Picis naval. vulgò *Tarr.* ℥i. butyr. majal. axung. porcin. an. ℥ß. mell. terebinth. an. ʒiiß. aceti vini ʒiß. ſal. vitriol. rom. tartari, carthami: an. ʒi. æris uſt. ſulph. an. dr. ii. fulig. camin. vel cacabi dr. iii. M. F. unguentum ſ. a. *Petrus Foreſtus*, *obſer.* 14. *lib.* 2. *Obſ. Chirurg.*

Sulphur. cum aceto fœliciter adhibetur: maximè probatur unguentum hoc noſtrum quod ad omnem impetiginem & ſcabiem tollendam mirificè valet.

♃. Terebinth. lotæ ℥ii. ceruſſ. ℥ß. butyr. rec. ℥i. ſulph. ℈ii. ol. roſ. ℥v. album ovor. numero ii. F. unguentum: cui adde camphor. & moſch. an. gr. v. item paretur linimentum in hunc modum.

♃. Pulv. lithargyr. pulv. tartar. an. dr. ii. ſulph. pulv. ℈ii. ol. nucum ℥iii. aceti roſac. dr. vi. ceræ q. ſ. F. linimentum. Ubi verò partes jam antea illitas lavare voluerit, aqua utatur chalybeata in qua fraxini folia præbullierint: primum deturbare vitioſos ſuccos oportet, & ſalubri victus ratione uti, mox localia remedia exhibere exſiccantia, incidentia & detergentia. *Jo. Zecchius*, *conſult.* 79.

Domina quædam laborabat fœda feraque impetigine utriuſque manus propter quam tædio maximo afficiebatur: venæſectionem, cathartica & omnia alia remedia reſpuebat, hanc paucis diebus ſic curavi.

♃. Unguenti roſat. ℥iii. præcipitati alb. dr. iii. M. pro litu partium, hoc remedio prædicta Domina Matronam quandam magni nominis, ut mihi retulit, eodem morbo afflictam curavit. *Petrus Pachequus*, *obſ.* 48.

Mulier quædam fera impetigine laborans cum ſummo dolore irritis omnibus reme-

remediis ſequenti cataplaſmate mirum in modum fuit levata,

℞. Putria poma numero VI. per ſetaceum transmittantur, quibus adde ol. roſ. ℥ii. lactis muliebris parum F. Cataplaſma, parti dolenti admovendum. Longa experientia didici putria poma dolorem magis lenire quam cocta. *Petrus Pachequus, obſerv.* 55.

Impetiginem incipientem præſertim in facies & collo ſaliva jejuni ſuperillita loco aliquantulum agitato tollit. Oleum tartari per deliquium factum cum ana olei ceræ diligenter miſtum impetigines & mundificat, & curat. *Ioh. Hartmanus* pract. Chimiatr.

Ruſtici accipiunt domos (ſeu nidos) veſparum quas terunt, & ſuperponunt, & ita impetigines curant. Ego vero curo puellas cum butyro loto in aq. viol. poſtea hoc butyrum miſceo cum ſucco plantag. exlinitur ita facies. Infantes cruſtoſi & fœdæ mulieres inunguntur cum lactis flore. Si ſunt Boothores (*i. e.* puſtulæ) accipe fructus alkekengi exfrica deſuper, & eſt mirabile. Sola fricatio radicis lapatii contuſi aliquantulum, & in aceto bono diu macerati delet impetiginem; expertum à me ſæpius. *Marcellus Cumanus*, *obſerv.* 24.

Mitem & recentem impetiginem ſanat ſaliva jejuni hominis illita, ut & liquor qui ex viridibus lignis, dum utuntur, exudat; utile eſt etiam oleum ovorum. *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 30.

Perpurgato corpore localia præſidia partibus impetiginoſis vel lichenoſis hujuſmodi adhibeantur. Cùm adhuc levis eſt impetigo, & antequam in ſerpiginem aut exulcerationem cutis converſa ſola ſaliva jejuna confricata ſanari poteſt aut confricatione muriæ ex butyro. Ubi autem his remediis non cedit ſerpigo, præſtat loco affecto tale epithema linteolis exceptum ſingulis noctibus imponere.

℞. Succi lapathi acuti, chelidon. an. ℔ß. aceti ſcyllit ℥iii. alum. ærugin. an. ℥i. Mercur. ſublim. ʒiii. ſal. ammoniac. ʒi. furfur. ſiligin. ℥ß. Ebulliant omnia ad tertias, deinde colentur & fiat epithema.

In ſerpigine rimoſa & ſciſſa cute præſtantiſſimum eſt ſubſequens unguentum.

℞. Saponis nigri ℥iß Styrac. liq. ʒvi. Ol. laurini dr. iii. pulv. vitriol. ℥i. Argenti vivi cum ſaliva jejuni hominis diu agitata mortificati & in pulverem redacti dr. ii. Subigantur in mortario quàm diutiſſimè f. Unguentum, quo indies bis ungatur ac confricetur locus affectus. Ego autem ad omnem impetiginem tale præſentiſſimum præſidium excogitavi, omneſque ex *Dei* beneficio perſanavi, potiſſimum ubi ſerpiginis ſciſſuræ vel in manibus vel pedibus extiterint. Excrementi ferri tria aut quatuor majora fruſta candefacio, unum ex iis in grandem & capacem ollam impono, partemque ſeu locum affectum ſupra candens excrementum extendo, & undique ollam culcitra aut pulvinari contego & cooperio, ut nullus vapor exire queat. Deinde vinum rubrum cum particula ſpongiæ accipio, & ſubinde ac ſenſim in candens ferrum exprimendo deſtillo, ita ut fervor in olla excitetur, eoque vapore elevato locum affectum fomento ac imbuo. Quod excrementi fruſtum ubi extinguitur & nullum ex ſe profert vaporem, aliud in ollam impono, & ſimiliter ut antea ago, idque ſingulis diebus bis per ſeſquihoram facio, & ita per octiduum omnis ſerpigo & rimæ conſaneſcunt. Talis enim vapor excrementi ferri humoris vitioſos per ſudores elicit, exſiccat, & poros conſtringit. Ne autem ſerpiginis veſtigia appareant, inungo ac lavo locum rubentem aqua plantag. cujus ℥vi. admixtæ ſunt dr. ii. ol. vitrioli. *Franciſcus Joel. Practic. lib.* 10. *ſect.* 3.

Damnato acrium falſorumque uſu, alimenta concoctu facilia parumque ſanguinem generantia commendavi. Hinc recluſis primarum viarum repagulis, alterantia & præparantia ex cichor. endiv. fumar. borrag. liquir polypod. & ſimilibus in ſero lactis caprini decoctis præſcripſi. Poſtmodum materiam præparatam exhibita potiuncula purgante ſubduxi.

℞. Decocti noſtri ſolutiv. ℥iiß. pulv. noſtri laxativ. gr. x. Tartari vitriolati gr. IV. M. f. potiuntula. Purgato ſufficienter corpore, localia quædam partibus impetiginoſis applicui.

℞. Succi ſempervivi ℥ii. cret. pulver. q. ſ. ut f. linimentum. Hoc cùm videretur mitius, aliud impoſui quod deſcribitur à *Prevotio* in Medicina pauperum.

℞. Sa-

℞. Sapon. nigr. aceto ſoltuti ℥ii. boracis ʒij. coq. ad ſpiſſitudinem. Deinde adde cortic. fabar. ſubtiliter pulver. ℥ß. Ol. nuc. perſic. ℥ii. Ol. Tartari per deliquium ℥i. M. f. Unguentum, quo inungatur locus manè & veſperi. Cùm nec iſtud intentioni noſtræ ſatisfaceret, tentavi experimentum *Joelis* ex recremento ferri, quo per dies 14. continuato, ſenſim diſparuit lichen, humoribus vitioſis per ſudores elicitis & exſiccatis. *Balthaſar Timæus. Caſ.* 18. *lib.* 6.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Impotentia ad Venerem.

SUmat ʒß. pulv. ſem. erucæ cum vino dulci ante cibum, vel ℈i. pulv. priapi tauri exſiccati ante cibum cum vino.

℞. Formic. alatar. ʒiii. olei de Seſamo & lil. alb. an. ℥i. infund. formicæ in oleis, & per ſex dies Soli exponantur, deinde colaturæ adde euphorbii ℈i. piper. rutæ, an. ʒi. ſinap. ʒß. & iterum Soli per dies octo exponantur. Cum hoc virga teſticuli & inguina inungantur & eſt optimum.

℞. Salis ſtinci vel carnium ejus poſitarum ſupra renes ʒi. ſem. erucæ, ʒß. M. accipiatur cum ovis ſorbilibus, & bibatur vinum dulce poſt. *Barthol. Montagnana, conſil.* 202.

Utile eſt linimentum ex moſcho & ambra cum oleo nuc. moſch. vel oleo caryophyll. ſed omnium efficaciſſimum eſt quod ſequitur.

℞. Ol. ſeſamini, lil. alb. an. ℥i. formic. alatar. ʒß. ſimul bulliant, mox coletur, adde euphorb. ℈ß. ſem. rutæ, piper. an. ʒß. ſinapi ℈i. iterum bulliant & colatura utatur pro linimento partium affectarum & vicinarum. *Joh. Zecchius, conſult.* 42.

In uſum vocetur hęc opiata à *Rondeletio* commendata.

℞. Teſticul. vulpis in hydromel. decoctor. un. i. contuſis adde pinear. & avellanar. infuſar. in pauco lacte, & melle an. vnc. ß. carnis leutræ, ſtercor. muris, moſc. an. ʒß. cum ſyr. conſerv. cortic. citri, F. opiata. Sumat prętereà ſæpe ex hoc Electuario.

℞. Zinzib. rec. condit. rad. eryng. rec. condit. rad. paſtinac. condit. an. ℥i. pinear. pię par. piſtacior. avellan. aſſatar. diaſatyrionis an. ℥ß. ſem. baucię (i. e. paſtinac. ſylveſtr.) napi, an. ʒij. teſticul. vulpis, cerebellor. paſſerum, an. ℥ß. cum ſyrup. conſerv. zinzib. viridis, F. electuarium, capiat cochl. j. & ſuperbibat vinum dulce: egregiè profuit hoc electuarium: ut & eryngiorum radices cum melle conditæ, juſſi autem ut frequenter comederet caſtaneas molles, dactylos, erucam, ut & fabas recentes excorticatas, in aqua coctas, aquaque ablata contuſas, adjecto oleo amygd. d. pipere albo, & zinzibere exiguo; in uſum vocentur cibi delicatiores, quique maximè alunt, vinumque bibatur meraciuſculum, Sequens opiata à *Rondeletio* commendatur.

℞. Cortic. citri, zinzib. virid. an. ℥j. conſerv. eryng. ℥ß. carnis leutræ, teſtic. vulp. priapi tauri, vel cervi, an. ʒiij. pul. diamoſch. d. & diambr. an. ℈i. cum melle in quo ʒj. cantaridum integrarum prius maceratar. in lacte diſſolvantur; fiat opiata ad quantitatem avellanæ ſuperbibendo parum vini malvatici; duabus horis ante cœnam, quæ pauca ſit. Ego abhorreo cantharides, ob gravia accidentia quæ inferunt, ideo poſtea paravi ſine iis. Lactis pondo cum cinnamomi ℥j. continuis diebus quadraginta ſi bibatur reficere id infirmitatem virilium tradunt: etiam conſumptos Venere reficit: tenuioris fortunæ homines ova cum cæpis & butyro frigunt: ſed regum impenſa eſt, virilitatem opobalſamo: & renum partes cum mero diluto moſcho inungere: ſed quia opobalſamo caremus, poſſumus naturalia hoc oleo inungere.

℞. Pyrethr. ʒij. cinnamom. ʒj. euphorb. ʒß. tunde cum oleo ſeſamino, adjecto exiguo oleo cariophyll. & moſch. gr. v. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 18. *&* 19. *lib.* 16. *De Penis & Virgæ vitiis.*

Ad venerem augendam, mummiam Satyrionis per chymicum aliquem conficiendam curet. Hanc *Cęſarei* quidam & Regii medici, nuperis Imperatoribus & Regibus multo in uſu delitiiſque fuiſſe mihi adfirmarunt in *Spa.* Formula ejus hæc eſt: ineunte vere, vel autumno medio, aut exeunte, hoc eſt floribus foliiſque vel nondum natis vel deciduis, radices Satyrii

tyrii collectas aquæ puræ injice, duobus quibus conſtant orbiculis divulſis, quotquot innataverint, ut inutiles abjice; quæ fundum petierint, contunde in mortario lapideo pilo ligneo, ſenſim, micam panis albiſſimi & recentiſſimi addendo; & propter lentoris dilutionem affunde ſpiritum vini è malvatico extractum, irrorando paulatim ſuaviſſimè: dein optimè mixta pone in alembico cæco, clauſaque digere in balneo per ſex ſeptimanas: tum prælo exprime, expreſſum iterum per menſem digere in alembico: innatabit liquor rubini æmulus: hunc inclinando cautè collige, abjectiſque fæcibus, cuique ſelibræ adde ſalis margaritar. ℥ß. olei nuc. moſch. aniſi, cinnamomi, an. ʒß. doſis guttæ xx. in vino, juſculo, vel conſerva corroborante. *Henricus, ab Heers, obſerv. 9.*

Ad ignaviam genitalium expertus ſum boracem officinalem ciceris magnitudine in ovo ſorbili manè crebro acceptam, erectionem & coeundi poteſtatem facere. *Hieronymus Mercurialis, tomo* 1. *conſult.* 48.

Præmiſſis univerſalibus, tandem & ſpecifica quædam Venerem ſtimulantia commendavi, ſuccoladam ſcilicet *Indorum*, tincturam diatrion piperion, eſſentiam ſatyrionis, confectionem pacificam *Mynſichti*, & imprimis ſequentem mixturam.

♃. Succoladæ *Indorum* ver. ℥iß. Confect. alkerm. *Monſpel.* ℥j. ambr. griſ. ℈j. ole ſtill. mac. cinnamom. an. gt. x i. eſſentia ſatyrionis ℥ß. ſyrup. de cinnamom. q. ſ. F. quaſi opiata.

Ad perinæi, lumborum & teſtium inunctionem præſcripſi balſamum.

♃. Ol. nuc. moſch. expreſſ. ʒv i. balſam. de *Peru* ʒij. ol. ſtill. mac. gt. ix. cariophyll. gt. v i i. zibethi ℈j. moſch. gr. v. M. F. balſamus. *Baldaſſar Timæus Caſ.* 51. *lib.* 3.

SECTIO OCTAVA.

De Inappetentia.

INter ſymptomata ventriculum affligentia præcipuum locum obtinet Inappetentia (Grecè ἀνορεξία ab ὀρέγομαι appeto) quę nihil aliud eſt quam proſtrata ciborum omnium appetentia ex defectu ſuctionis ſenſus in orificio ventriculi ſuperiore ortum ducens, defectum ſuctionis inferunt alimenti in corpore abundantia, craſſi & lenti humores ſive ex cibis in ventriculo geniti, ſive aliunde affluentes, cibi pingues ac viſcidi; intemperies tam calida quàm frigida, obſtructio vaſorum lacteorum conſueta evacuatio, ut menſium, vel hęmorrhoidum ſuppreſſa, aut conſuetum intermiſsum exercitium, cerebri demum & nervorum vitia, in quibus ſcilicet facultas animalis vel concidit, vel depravata eſt ut in Apoplexia, Lethargo, phrenitide, mania, & ſimilibus contingit, in paralyſi etiam propter obſtructionem nervorum à ſexto pari prodeuntium *Franciſcus* verò *Sylvius* in *Praxi* ſua *Medica* nuper edita, vult hujus ſymptomatis cauſam frequentiorem & graviorem eſſe ſalivam viſcidiorem & pinguiorem adeoq; ad promovendam alimentorum in ventriculo reliquiarum fermentationem planè ineptam quinimò pituitam in tenui inteſtino ſimilem producentem, à qua ſucci pancreatici aciditas blanda obtunditur, cujus halitus acidiuſculi & grati ad ſuperius ventriculi orificium appellentes, famem excitare ſolent: aliam etiam cauſam eſſe bilem pinguiorem ab inteſtino tenui, ad ventriculum aſſurgente, atque tum alimentorum reliquias, tum ſalivam corrumpentem, & ſic gratiam ipſarum aciditatem obtundendo appetitum proſternentem, Pręterea inter res non naturales abolent famem aer æſtuans, ſomnus nimius, corporis quies & ſegnities, curæ extremæ & alvi fluxus. Hæ cauſæ, ſi leviores fuerint, diminuent, tantùm famem, cùm graviſſimæ, in totum abolebunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Inappetentia, vomitu & ventriculi imbecillitate.

CUm materia Catarrhi in ventriculum delabitur, ſæpè Inappetentiam. Nauſeam & vomitum conciliat: contra hæc mala ita agendum.

♃. Aloes lotæ ſucco roſar. aliquoties imbutæ, ʒj. rhei el. cum aqua cinnam. aſperſi ℈iv. Extract. rhab. ℈ß. Agar. troch. ℈ij. pulv. maſtich. ℈ß. diſſolvatur agaricum

ox.

oxymelite, & omnia cum ſyrup. conſervationis zinzib. miſc. ac fiat maſſa pilul aloem in exigua quantitate ſumpſi, quod hæmorrhoides fluerent. Cæterùm ℈iv. alvum quater placidiſſimè ſubduxerunt. Ventriculum de quo querebatur, tali unguento inungi, & ſubitò melius habuit.

℞. Ol. noſtri ſtomach. ℥j. nuc. moſch. ʒi. maſtich. pulv. ℈j. M. deſcriptio olei noſtri ſtomachalis hæc eſt.

℞. Ol. abſinth. ℔ß. ſummitat. abſint. M. j. cariophyll. ſantal. citrin. an. ʒij. roſ. rubr. ʒj. macis ʒß. maſtich. ʒiiß. vini odorat. ℔ß. coq. ad vini conſumptionem, & æſtatis tempore collocetur in Sole, hyeme in loco calido. Cùm vomitiones moleſtæ eſſent, ordinavi ſequens ſcutum ſtomachale.

℞. Ladani puri ʒiij. maſtich. ʒij. lign. aloes, ſantal. citrin. galang. cariophyll. nuc. moſch. an. gr. VII. ol. ſtomach. & ceræ q. ſ. aſpergatur ſpeciebus arom. roſat. & obducatur ſyndone. *Ioh. Crato. conſi.* 13. *lib.* 5.

SVBSECTIO SECVNDA.

Pro Inappetentia.

Miles quidam chronica febre malè mulctatus, incipiens jam aliquantiſperr eſpirare ab acceſſionibus, ſupplex à me petiit, ut appetentiam in ſe planè dejectam revocarem, alioquin intra quatriduum indubiè periturum ego præſcripſi potionem ex. ʒß. diaphænic. cum abſinth. vulgaris & agrimon. decocto, poſtea ſequentibus veluti cote, appetentiam acui.

℞. Fol. agrimon. abſinth. vulg. cent. min. an. M. ß. F. omnium decoctio: de colatur. capiat ℔ß. cum pauco ſaccharo, juſſi ut novem dies huic decocto indulgeret. Sed poſt dies quinque rediit ad me, enixè rogans ut caninam appetentiam uſu medicamenti noſtri excitatam obtunderem, quod præſtitimus abſtinendo à potione noſtra amara, illique conſulendo ut butyro & vino generoſo uteretur. Plures eodem remedio in talem affectum incidiſſe teſtis ſum. *Petrus Pachequus.*

Vir quidam conſularis aqud *Delphenſes*, cum inappetentia laboraret, ad incitandum appetitum; una cum *Vergetio* Medico *Hagbano*, ſequentia præſcripſimus.

℞. Syrup. de limon. de acetoſ. citri, an. ℥ij. ſyrup. acetoſ. ſimp. ſyrup. roſ. ex multis infuſ. vel ſaccharo roſac. an. ℥j. ſyrup. menth. ℥iß. M. capiebat omni manè duo coclearia, pauco vino rhenenſi, addito egregiè profuit. Verùm poſt diſceſſum alterius Medici, cum medicamenta abhorreret, macerabam per noctem abſinth. romani comam, & dentis leonis radicem unam atque alteram, paululum contuſam, in vino rhenenſi; manè vinum expreſſum propinabam, & dictu mirum vir ſeptuagenarius vermem mortuum, poſtea & vivum dejecit, & appetitus miraculi inſtar rediit. *Petrus Foreſtus, De Stomachi affectibus.*

Juvenis quidam macilentus ob bilioſos humores cibum averſabatur; eum hoc modo curavimus. Cum mordaces humores bilioſi ventriculum lancinarent, & hic nauſeabundus, & invomitum ſatis proclivis eſſet, ſtatim jeiuno ventriculo emeticum blandum exhibui. Deinde pro levi purgatione propinavi ſyrup. roſ. pallid. ℥ij. cum ℥iij. ſeri lactis; qua potione brevi benè excrevit bilioſa. Bilioſa humore evacuato, & intemperie ventriculi calida ſyrup. acetoſ. citri & granator. acidor. alterata; imperavi deinde ut perſicam in principio paſtus aſſumeret; hæc enim maxime appetentiam incitat, ſi à cauſa calida proſtrata ſit. Syrup. de perſicis hunc modum fit, quo uti poſſumus in tali caſu.

℞. Succi perſicor. nondum plenam maturitatem aſſecutor. ℔iv. decoq. ad dimidii conſumptionem; permittantur fæces ſubſidere: Deinde adjiciantur ſucci malorum punicorum ℥vi. ſacchar. q. ſ. ſimul perfectè coquantur, depurentur, adjectiſque ſantalis citrinis q. ſ. ſuaviore odore reddantur; dantur ex hoc ſyrupo ℥ij. manè & veſperi duabus hor. ante paſtum. Si perſica deſint, pro illis ſubſtitui poteſt ſuccus pomorum acidorum redolentium. Exterius fotus & unguenta adhibui, deinde appoſui ceratum ſantalinum, victu quoq; refrigerante utens, & moderato ſomno, rectè deinde valuit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 7. *lib.* 18.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Inappetentia.

CUratio hujus affectus, ſi ab aliarum partium vitio dependeat, ab earum curatione deſumenda eſt. Si verò ex proprio ventriculi vitio contingat, ad calidam vel frigidam illius intemperiem cum materia conjunctam reducenda eſt.

Calida intemperies curanda eſt primùm humoris bilioſi expurgatione, blandè & frequenter repetita, eaque componi poterit ex rhab. myrobal. tamarind. ſyrup. roſac. vel de cichor. comp. cum rheo: aut ſi æger ſit ad vomitum proclivis, blandis vomitoriis provocandus erit. Idem humor alterabitur julepis aut juſculis refrigerantibus, in quibus non omittendus eſt ſpiritus vitrioli, aut ſulphuris, quandoquidem acida omnia, præterquam quod bilem valde contemperant, appetitum etiam maximè excitare valent. Unde fit, ut acetaria æſtatis tempore ad excitandam appetentiam frequenter uſurpentur, vel ſimul & ſemel humor ille bilioſus alterari & expurgari poterit apozemate convenienti, cui ratione ventriculi addi poterunt abſith. pontic. M. ß. myrobalan. citrin. ℥ß. poſt purgationem ad ventriculum roborandum convenient mira cydonior. aut cydoniatum ipſum, vel ſyrup. cydon. cum ſyrup. de abſinth. mixtus, tabellæ diamargar. frig. vel triaſantal. vel etiam diarrhod. abbat. Si obſtructionis ſuſpicio fuerit, vel opiata ſequens.

℞. Conditur. lactuc. & cucurbit. an. ℥j. Conſerv. acetoſ. roſ. flor. cich. & bugloſſ. an. ℥iii. Santal. rubr. corall. præpar. margar. præp. an. ʒiii. Troch. de ſpondio & ſem. aceto ſ. an. ℈i. cum ſyrup. de limon. F. opiata, cujus capiat ad magnitudinem caſtaneæ manè & ſerò, ſuperbibendo parùm vini dilutiſſimi.

Exterius verò ſequenti unguento regio ventriculi inungatur.

℞. Ol. roſat. myrtini, & cydonior. aceto roſac. lotor. an. ℥ii. ſantal. omnium, corall. rubr. coriandr. præp. roſ. rubr. an. ʒi. gran. Kermes & ſpodii an. ʒß. ceræ albæ, q. ſ. F. linimentum, quo ſub tepido inungatur dicta regio bis aut ter in die, addendo aceti roſac. parum unctionis tempore, vel eidem parti admoveatur placenta roſac. aceto irrorata, aut in eodem parùm macerata, quæ removenda erit priuſquam incaleſcat. Denique in perſeverante affectu plurimùm proderit balneum, vel ſemicupium refrigerans & humectans bis aut ter repetitum.

Si à frigida intemperie producatur inappetentia, curatio inſtituenda eſt per evacuationem humoris morbifici, & ventriculi corroborationem. Vacuatio poteſt fieri per vomitum, ſi æger ſit nauſeabundus, & facilè vomat alias per ſeceſſum, idque pilulis præcipuè, quæ hic magis conveniunt, quia diutius in ventriculo morantur, ut docet *Galenus*, *lib.* 4. *De ſanitate tuenda*, *cap.* 7. qui etiam valdè commendat pilulas de hiera, quæ exhiberi poſſunt ad ℈ii. vel ʒi. manè duabus horis ante paſtum, vel in hunc modum componi poſſunt.

℞. Aloes elect. ſucco abſinth. diligenter nutritæ ℥i. Agar. troch. ʒii. rhei pul. & vino albo irrorati ʒi. nuc. moſch. ſpic. nard. an. ʒß. ſal. tartar. maſtich. & cinnamom. an. ℈i. cum ſyrup. de abſinth. F. maſſa pilul. ex cujus ʒi. formentur pilulæ vi. deauratæ: capiat ſummo manè, ſi velis integrè purgare: vel ſumat ʒß. horis duabus ante prandium, bis aut ter in ſeptimana. Poſſunt acui diagrydio, ſi validius purgare volumus. Validiore pilulæ non conveniunt, quia humores ab aliis partibus ad ventriculum alliciunt.

Si pilulæ devorari non poſſint, fiat infuſio fol. ſenæ, myrobal. rhei & agar. in vino abſinthite vel decocto ſtomachico.

Terebinthinæ uſus opportuniſſimus eſt, quia viſcera omnia commodè repurgat, maximè ſi ex ea & rhab. pilulas confeceris.

Poſt purgationem ſufficientem, ad roborantia veniendum eſt, tam interna quam externa, quæ in ſequentem modum præſcribi poterunt.

℞. Syrup. de abſinth. ℥i. capiat mane jejuno ſtomacho per plures dies, vel illius loco vinum abſinthites ſubſtitui poterit.

℞. Conſer. anthos, menth. cort. citr. condit. nuc. moſch. condit. an. ℥ß. Myrobal. condit. num. I. Confect. Alkerm. ʒiii. tunicar. interior. ventric. gallinæ præp. ʒii. pulv. arom. roſat. & cinnamom. an. ʒi.

cum

cum ſyrup. de menth. F. opiata; vel cum ſacchar. roſat. F. conditum. Utatur manè ſuperbidendo parum vini generoſi. Dictis remediis utiliter aditur ſal abſinthii; vel oleum menthę arte chymica extractum: vel ſal abſinth. & cortic. arantior. vel alterutrum ad ℥ß. in vino vel juſculo diſſolutum exhibeatur. Sequens etiam Syrupus efficaciſſimus eſt.

℞. Syrup. cydon. & condit. cort. citri, an. ℥ii. aq. cinnamom ℥i. ol. ſulphur. gt. xii. M. capiat cochl. j. per intervalla. Aqua clareta frequentiſſimo in uſu aqud multos habetur, cujus compoſitio talis eſt.

℞. Cinnamom. craſſiuſculè triti ℥i. macerentur in ℔i. aquæ vitæ per ſe in vaſe vitreo: in alio vaſe vitreo per ſe & ſeorſim macerentur ſacchar. albiſſ. ℥vi. aq. roſ. ℔ß. ſtent hæc omnia ſeorſim infuſione per duos aut tres dies, agitando quolibet die pluries hæc duo vaſa: tandem ſimul miſceantur materiæ in ipſis contentæ, & per manicam tranſmittantur, colatura ſervetur in vaſe vitreo benè obturato: ſumat cochl. j. aut ij. jejuno ſtomacho.

Aqud *Pariſienſes* maximo in pretio habetur ſyrup. de abſinthio penæ.

Cujus deſcript. in hunc modum ſe habet.

℞. Cortic. citri, ſacchar. condit. & in talcol. diſſect. ℔. ß. Coq. in æquis partibus aquæ cichor. & agrimon. uſque ad putrilaginem. Expreſſioni fortiter factæ, adde ſucc. cyd. & aq. ſtillat. abſinth. Pontic. an. ℔. ß. quibus ſimul mixtis infund. per quatriduum ſcænanth. ℥iv. in vaſe bene clauſo vitreato ſupra cineres calidos. Expreſſ. fortiter facta diſſolv. ſacch. albiſſ. q. ſ. Coq. poſtea in ſyrup. perfectum, in quo calente diſſolv. ambr. cineritiæ ℈i. Servetur poſtea in vaſe vitreo bene clauſo.

In maxima frigiditate ventriculi aq. cinnam. ſola præſtantiſſima eſt. Non minoris efficaciæ eſt Syrup. cinnam. cum aqua vitæ confectus prout deſcribitur à *Quercetano* in Pharmacopœa.

Ad idem præſtat ſpiritus maſtiches, ita compoſitus.

℞. Maſtich. ℥iii. galang. ℥i. ſpirit. vini ℔. ß. digerantur ac deſtillentur.

Utile eſt etiam Elixir proprietatis à *Crollio* deſcriptum, cujus gt. xii. aut xv. dum vino exhibitæ mirè ſtomachum roborant.

In affectu inveterato plurimum conducit decoctū ligni guajac. aut ſaſſafras, in plures dies ſumptum, cum levi ſudore, aut ſine eo in debilioribus. Aquæ etiam thermales ſulphureæ & nitroſæ, quales noſtræ Bellilucanæ, magna copia per plures dies ſumptæ, craſſos & mucilaginoſos humores, omnemque ventriculi & inteſtinorum illuviem potenter abſtergunt & evacuant.

Coſtæus vini calidi uſum prædicat in ſequentem modum. In potu ordinario vinum calidum ebibitum ventriculi imbecillitatem corrigit: non infrequens enim eſt obſervatio eorum, qui cùm e ventris flatibus doloribuſque perpetuò torquerentur, ubi calido potu uti cæpere, omni prorſus ejuſmodi moleſtia ſoluti, meliorem multos jam annos vitam vivunt. Cum vino aqua potus ordinarii permiſcenda eſt quæ priùs cum ſemine coriandri parùm bullierit. Notandum autem eſt diligenter, ſi cum frigida ventriculi intemperie calida hepatis concurrat, ut ſępe fit, calida medicamenta eſſe caute adhibenda, & temperatiora potiùs adhibenda. Pulvis digeſtivus ad concoctionem ventriculi adjuvandam in frequenti uſu eſſe conſuevit.

℞. Corandr. præpar. ℥ß. fœnic. d. & aniſ. an. ʒii. cinnam. cariophyll. an. ʒß. ſacch. ad pondus omnium duplum. f. pulvis, de quo capiat cochl. j. poſt ſingulos paſtus, nihil deſuper comedendo vel bibendo.

Balſamum *Peruvianum* ad roborandum ventriculum præſtans & efficax eſt remedium, ſi ejus guttæ aliquot cum vino Hippocratico, vel alio, hora una ante cibum exhibeantur.

Vel balſami *Peruvianis* gt. una aut altera cum ſacch. permixta in formam pilul. ſumatur per multos dies. Magis familiaria medicamenta ventriculo roborando & calefaciendo idonea ſunt, vinum *Hippocraticum*, bochetum ex decocto aniſi & coriandri cum ſacchar. & cinnamomo paratum pro potu ordinario. Pulvis *Ducis* vulgò dictus, ex duabus ſacchari partibus & una cinnamomi conflatus omnibus alimentis inſperſus; Piperis grana aliquot integra ventriculo jejuno ſumpta; Sal ad condiendos cibos confectum, ex pulvere coriandri, piperis longi, galangæ & nuc. moſch.

mix-

mixto cum pari portione ſalis communis; Nuces juglandes cariophyllis & cinnamomo transfixæ, & ſacch. conditæ; Cortex citri & aurant. pariter conditus; Semina aniſi, fœnic. coriandri, & fruſtula cinnamomi ſacch. incruſtata; Quæ omnia ægrotantes ad libitum uſurpare poterunt; Ut & nucem moſchatam conditam; & myrobal. condit. Eſſentiæ aniſi, cinnam. cortic. citri, nuc. moſch. & cariophyll. ad ventriculum roborandum efficaciſſimæ ſunt.

Exterius verò admoveantur fomenta, linimenta, & Emplaſtra in ſequentem modum.

℞. Rad. cyper. galang. ireos, flor. cort. citri. ſicc. an. ℥ii. fol. menth. hyſſopi ſalv. roſmar. & majoran. an M. j. ſem. aniſ. bacc. lauri, nuc. moſch cariophyll. cinnam. an. ʒiii. flor. ſtœch. ſchœnanth. roſmar. an. p. i. incidenda incidantur, & contundenda contundantur, ut artis eſt, includantur duobus ſacculis interpunctis, qui macerentur in vino generoſo, & applicentur regioni ſtomachi calidè viciſſim.

℞. Ol. abſinth. menth. nardini, an. ℥ß. oleo nuc. moſch. ʒii. ligni aloes, macis cinnamom. an. ℈i. ceræ parùm F. linimentum: quod præſtantius evadet, ſi addideris olei cariophyll. gt. vi. moſch. & ambr. griſeæ, an gr. vii.

Fiat etiam linimentum ex ol. nuc. pulv. & balſamo *Peruviano*, vel ex ol. abſinth. maſtic. & balſamo *Peruviano*.

℞. Maſſ. empl. de maſtich. ℥i. moſch. arom. roſat. ʒi. ol. nuc. moſch. q. ſ. F. Emplaſtr. ſcutiforme applicandum regioni ſtomachi.

Crato ſequens emplaſtr. miris laudibus effert.

℞. Ladan. ℥ii. ceræ ℥iv. ol. nuc. moſch. ʒiii. Fiat emplaſtri maſſa ad uſum.

Admonet *Galenus* hujuſmodi emplaſtra diutius non eſſe in parte detinenda, quia tandem calorem diſſolvunt.

Inter externa etiam valde laudantur pelles vulturis præparatæ, & ſuper regionem ventriculi geſtatæ. Earum defectu pellis leporis, aut pannus ſcarlatinus uſurpari poterit.

℞. Rad. galangæ & cal. arom. an. ℥iii. maſtich. & cariophyll. an. ʒii. nuc. moſch. num. i. cortic. citr. ſicc. ℥ß. ſem. aniſ. ℥iß. Ex his contuſis fiat ſacculus interpunctus cum ſindone rubra & cotone moſchato perpetuò geſtandus ſupra regionem ſtomachi. *Lazarus Riverius, lib. 9. Prax. Medic. cap. 1.*

SECTIO XI.

Pro Inteſtini recti ulcere.

Balſamus quo ulcus in *Spa.* percurabatur, quando a me inventus, & ſemper cum optimo ſucceſſu uſurpatus, reticendus mihi non videtur. Sumo flor. tapſi, hyperici fol. prunellæ, an. M. i. hos incoquo olei ex ſem. hyperi torcularic. expreſſi, & vini rubri veteris pari quantitate, ad vini omnimodam exhalationem, hoc eſt dum liquoris gutta igni injecta ſine ullo ſtridore flammam concipit, eoque ſolo ſi præſens urgeat neceſſitas, utor: alioqui eoſdem flores ſæpius immacero, & poſt quadraginta dierum inſolationem, aut ignis calorem iterum exprimo, quod quo ſæpius facio, efficacius multò oleum comperio, cui remiſceo lapidem calaminarem ſepties vino, demum in hoc oleo poſt ignitionem, extinctum. *Henricus ab Heers, obſerv.* 10.

SECTIO DECIMA.

De iſchiade.

Qui ἰσχίον Articulum cruciare ſolet dolor ἰσχίον Græcis, Barbaris verò Schiatica nuncupatur. Arthritidis ſpecies eſt, ſed omnium vehementiſſima: hoc ſibi præ aliis peculiare habet, quod non in ſola coxendice ſedem habeat, ſed altius ad ſummam etiam natem, qui nervi a lumbis & oſſe ſacro emergentes feruntur in crura: hinc eſt quod dolor atrox, præterquam quod in dictis locis ſe oſtendit, in femur quoque tibiamque & extremum pedem exporrigitur; quocunque nimirum ab affecta coxendice deductus nervus pertingit: raro tumor ineſt conſpicuus rarius calor, aut rubor, quia humores affluentes in partes profundiores multaq; carne contectas ſeſe inſinuat: hujus doloris

ris cauſa eadem eſt cùm arthritidis cauſa, de qua ſupra *lib.* 1 *ſect.* 40.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Iſchiade.

PUer quidam diu iſchiade laborabat: cum multis & diverſis remediis fruſtra uſus fuiſſet, me tandem vocari juſſit. Imperavi ut ex vena ſchiatica ſanguinis miſſio fieret è directo coxendicis affectæ. Deinde exhibui hoc apozema purgans ſimul & partes nervoſas corroborans.

℞. Herb. paralyſ. ſalv. beton. maior. ivæ arthetic. chamæpit. chamædr. an. Mi. flor. roriſmar. ſtæchad. an. pi. fumar. Miß. ſem. aniſ. fœnic. an. ʒii. fol. ſen. ʒvii. agar. ʒiß. rhei el. ʒß. zinzib. alb. ℈i. ſchænanth. ℈ß. paſſul. exacinat. ℥i. liquir. raſ. ℥ß. coq. in aq. pro ℥ix. fortiſſimæ expreſſioni adde ſyrup. è ſtæcad. mel. roſ. colat. an. ℥iß. M. pro iii. doſibus matutinis, ſatis eo medicamento alvo ſoluta, præcepimus ut inungeret locum affectum oleo vulpino & lumbric. quæ cum non juvarent, ſequens ceratum appoſui.

℞. Oxycroc. ʒvi. picis, ſulph. an. ʒiii. ol. lumbric. exiguum F. ceratum, extend. ſupra corium rotundum, & ſyndone rubra cooperiatur, & coxendici apponatur. Fuit ſemel reiteratum cum ℥ m. ſulph & iſtis præſidiis curatus erat, multos alios curavi, ad quos curandos aliud præſtantius remedium non inveni, quam ceratum illud ex ſola pice & ſulphure paratum.

Mulier quædam cum intenſiſſimo dolore iſchiatico laboraret, & omnia remedia nihil profuiſſent; tandem nobis relatum fuit eodem tempore, quod quidam per quatuordecim dies intolerabili dolore ſchiatico afflictus urticam coctam cum cereviſia cataplaſmatis inſtar, ex cujuſdam conſilio, applicuiſſet & ita ab omni dolore miraculi inſtar curatus fuerit; quare & huic mulieri idem remedium adhibui, quo etiam dolor in ea ſedabatur, verùm non ſtatim ſed paulatim. *Petrus Foreſtus obſerv.* 20 *lib.* 19. *De arthritide, & extern. partium affectibus.*

Guainerius ſe expertum pluries ait, ſi cum urticis mordentibus tam ſerò quam manè coxa verberetur inductis puſtulis, deinde aqua ſalſa lavetur, hoc medicamine plures reſtitutos eſſe *Rhaſes* ex alio & cepe locum confricari jubet, & poſtea cum aq. ſalſa lavari. Præceptor meus *Benedictus Faventinus* apponebat quatuor ventoſas cum ſcarificatione ſupra nates, & cauterium actuale cruri lateris affecti. *Petrus Foreſtus. Schol. obſerv.* 22. *lib.* 29.

Oxycroceum ceratum in aluta extenſum admovendum erit, quod ſolet mirabiliter prodeſſe Cataplaſma etiam ex rad. helenii decocta impoſitum, uſque ad ruborem, quod certe mirabiliter feciſſe expertus ſum: & quod non videatur ita poſſe, vidi emplaſtrum ex ſemine lini & melle hominem liberaſſe. *Chriſtophorus Guarinonius, conſult.* 252.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Iſchiade.

DOlores illi ſapientum omnium concordia clyſteribus acutis ſanantur.

℞. Rad. hermodactyl. ℥i. rad. ranuncul. ℥ m. fol. chamæpit. flor. ſtæch. hyperic. ſem. rutæ, cumini, an. M. i m. chamæm. melil. ſem. aneth. an. Mi. croci non contriti ʒi. coq. omnia ſimul in ℔v. aq. uſque ad medietatis conſumptionem, in colat. expreſſ. ℥xii. diſſolv. ol. caſtor. ℥iii. ſalis indi ʒii. hier. colocynth. ℥ m. M. F. clyſter. injiciatur: ineſt huic clyſteri magna virtus ab hermodactylo ſigillata. *Barthol. Montagnana. conſil.* 257.

Sicca totum corpus & partes firma, hoc optimè fit, à proviſione habita totius corporis, decocto ſarſæparillæ & ejus electuario quod alibi deſcripſimus. Sarſa enim una dolores potenter placat. *Joh. Heurnius ad aphor.* 59. *ſect.* 6.

Utantur priuſquam fiat tabes cruris, vel claudicatio. Uredo madorem exhaurit; & laxitatem contrahit: foras trahit materiam etiam phænigmus: cauteria diu apert. fluant: tribus locis admove: cave à tendinibus & nervis: ſi aliunde influit, purga, ſicca totum & partem. Ita in puerorum vacillantibus genubus ſiccantia emplaſtra admove. *Ioh. Heurnius ad aphor.* 60. *ſect.* 6.

Conſiliarius quidam rigido hieme coxendico dolore vexabatur: injectis clyſteribus,

bus, ſumpto medicamento purgante, & admoto emplaſtro parti affectæ dolor nihilo ſecius perſeverabat: tandem aperta eſt vena malleoli è directo partis affectæ, & intra paucas horas dolor remiſſus eſt, ac poſtmodum omninò deſiit; ut ſecundo à venæſectione die ad conſueta munia tranſire, & per urbem pedibus ire potuerit. *Lazarus Riverius*, *obſ.* 25. *cent.* 2.

Si ſecetur vena malleoli ad exteriorem partem vergens, illincque ſanguinis ℥viii. vel ix. plus minuſve pro ætatis & virium ratione detrahantur, eadem ferè hora (quod mirum videtur) coxendicum dolorem vel etiam vetuſtiſſimum delere ſolet. Quinimò ſanguis quoque è venis ſedalibus per hirudines admotas evocatus, mirum in modum iſchiadicis opitulatur: quippe quod ſanguinis in coxendicum venis contenti copia educatur harum enim partium maximus eſt venarum conſenſus. In hunc etiam uſum cauterium paulò ſubtus genu in parte exteriore lateris affecti inuſtum derivationis cauſa ſummopere commenda. mus quemadmodum & alterum in brachio oppoſito averſionis cauſa à coxendice. *Ioh. Zecchius*, *conſult.* 43.

Purgationes fortiores hic locum habent, nam leviores humores magis ad partem affectam præcipitant: ideo conveniunt maximè pulveres arthritici, caryocoſtinum, pilulæ de hermodactylis, & ſimilia. Mercurius dulcis cum ſcammonio, vel aliis purgantibus exhibitus ſatis frequenter; humorem iſchiadem potenter eradicat. Vomitaria à multis præferuntur purgantibus per alvum, cùm per locum à parte affecta remotiorem, humores vitioſos evacuent: aſarum reliquis præfertur à *Rondeletio*.

Poſt ſufficientem purgationem, ad topica veniendum eſt: & quidem repellentia quod attinet, illa minimè conveniunt, quod metuendum ſit, ne humores ad partem affectam magis promoveantur, ſed ſtatim initio reſolventia admovenda ſunt; primò mitiora, & minus calida, poſtea vehementiora in hunc modum.

℞. Rad. bryon. ℔ii. rad. ebul. ℔i. bacc. juniperi ℔ß. fol. ivæ arthetic. ment. major. ſalv. aneth. flor. chamæm. melil. an. M. iii. f. decoctio pro ſemicupio, quod ingrediatur bis in die per biduum aut triduum; in principio parari poterit decoctum ex aqua ſola, poſtea ex aqua & vino albo, ex eodem decocto poteſt foveri pars dolens calidè frequenter: ſacculi etiam parari poterunt ex ſale milio & furfure frixis in ſartagine cum vino generoſo, & calidè applicari: vel componi etiam poterunt ſacculi efficaces ex ſolis granis juniperi contuſis, & prædicto modo in ſartagine calefactis.

Inunctiones quoque convenient ex oleo chamæm. aneth. lilior. irino, nardino, & rutac. quæ partes exteriores relaxando, motum humorum ad eas conciliabunt, ut ſic internæ minùs afficiantur, oleum ſcorpion. *Matthioli* inunctum, eſt etiam valde efficax.

Unguentum de alth. partes exteriores laxat & materiam morbificam blandè diſcutit; ideò circa initia eo inungi poterit totum crus & tibia uſque ad extremum pedem, juxta ignem luculentum. In progreſſu ſequens potentius & calidius admoveri poterit.

℞. Ol. lumbric. de later. & de terebinth. an. ℥ii. ol. vulpin. ℥i. gummi ammoniac. & ſagap. aq. vitæ ſolutor. an. ʒvi. caſtor. ʒiii. euphorb. ʒii. cere q. ſ. F. unguentum.

Oleum de lateribus ſolùm poſt ſex cucurbitulas parti dolenti, & in ambitu ejus admotas, calide impoſitum, poſtea tegendo linteis valdè calidis: contumacem dolorem iſchiadicum uno die curavit.

Lacuna in Dioſcorid. unguentum ſequens tanquam mirabile commendat.

℞. Succor. rad. & fol. ebuli an. ℥i. ol. chamæm. ℥vi. bulliant ad ſuccor. conſumptionem, deinde adde ceræ q. ſ. aceti guttulas aliquot ad penetrationem: fiat unguentum.

Cataplaſma ex iberide multùm laudatur ab authoribus: in hunc modum componi poterit.

℞. Iberid. M. iv. decoq. in vino, & contund. addendo farin. lupin. orobi & fabar. an. ʒii. pulv. rutæ ſicc. flor. chamæm., & rad. coſti an. ʒi. ol. terebinth. ℥ß. ol. lumbric. q. ſ. F. cataplaſma, non parum etiam conducit panis recenter è furno extractus valde calens, per medium ſectus, aqua vitæ irroratus & admotus.

Emplaſtra verò in frequentiſſimo uſu ſunt & hæc

& hac in re plurimum poſſunt: in ſequentem modum.

℞. Picis navalis ℥ii. ſulph. ſubtiliſſimè triti. ʒiii. maſtich. ʒii. terebinth. ℥ß. M. F. empl.

℞. Picis navalis ℥ii. gummi ammoniac. bdell. in aceto diſſolut. an. ℥i. ſulph. vivi turbith. hermodactyl. an. ℥ß. caſtor. ʒi. terebinth. parum ceræ q. ſ. F. empl.

Si malum pertinaciter hæreat, emplaſtrum veſicatorium applicandum erit, vel ſolum, vel ut mitius agat, cum aliquo ex prædictis, æquis partibus permixtum: ſic enim per longius tempus in parte poterit detineri, toto curationis decurſu clyſteres frequenter injiciendi ſunt, ut materiæ morbificæ portio ad inteſtina derivetur; tum etiam ad doloris cauſam proximam diſcutiendam, ſequens aliquando profuit.

℞. Vini generoſi ℔ß. ol. nucum, & rutac. an. ℥iv. ol. terebinth. ℥ß. M. F. clyſter injiciendus quoties dolor urget.

Clyſter verò ſequens humores à parte affectæ potenter extrahit.

℞. Pulpæ colocynth. ʒi. furfur. macr. Mi. vini alb. ℔iß. coq. ad ℔i. ex colatura F. clyſter, qui ſervetur per horam. *Lazarus Riverius lib. 16. prax. medic. cap. 2.*

In iſchiade prodeſt, ſi ſalvia recens in tegulam cavam ignitam poſita, ſæpeque ne aduratur, agitata, ſic ſemicocta, aceto perfundatur, tegulaque linteis involuta ſub ægri coxa ponatur, vaporque inde ſuſcitatus excipiatur. *Felix Platerus, tom. 2. practic. cap. 16. pag. 659.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Iſchiade.

Coxendicis dolore intolerabili premebatur quidam: vocatus ego, cubiti & tali venam ſeco, vomitum moveo, foveo relaxantibus unguentis, per alvum clementer expurgo, applico mirabile unguentum ebulorum *Lacunæ*, cucurbitulam magnam cum ſcarificatione ſuper ancham appono, cauſtica imprimo, nulla profuere: tandem ex *Pauli* conſilio, coxæ octo magnas hirudines impono: tanta ab his animalculis ſecuta eſt evacuatio, ut poſt decem horas ſine dolore remanſerit quod auxilium in chiragra, podagra & gonagra ſæpe poſt vacuatum corpus fœliciter ſum expertus. *Zacutus Luſitanus, lib. 2. prax. admirand. obſerv. 168*

Experimentum alicujus matronæ medicatricis non contemnendæ certum ſumitur ab urtica, ſi ea locus affectus in iſchiade ad rubedinem uſque cæditur, & ſpiritu vini abluitur. *Vvolfgangus Hœferus, lib. 4. Herc. Medic. cap. 1.*

Quæſtio eſt, Utrum vena malleoli poſſet incidi? Si excitetur dolor ex ſolo ſanguine, tundatur hæc vena; at ſi pituita, aut aliquo aliorum humorum, omittatur. Idque in omni dolore iſchiadico diligenter notabis. Medicamenta erunt vomitoria & purgantia; eaq; vel per os dabuntur, vel per alvum injicientur. Ante omnia laudo vomitum, quem excito non levi ſed forti pharmaco, quod ſtibium eſt: quod quantum præſtiterit, dicent æqui judices, peritique Medici, non prælibati aſini & inexercitati ſolùm titulo Doctorculi. *Nicolaus Fontanus, Analect. cap. 26.*

SECTIO UNDECIMA.

De Iſchuria.

Iσχουρία ſymptoma eſt, in quo prorſus urina ſupprimitur: duplex eſt, una veſica plena, alia eadem vacua exiſtente: hæc poſterior multis de cauſis contigit; vel ob obſtructas ab humore viſcido & craſſo arterias emulgentes, vel rurſus renum vitio calculis obſeſſorum, vel denique ob ureteres à calculo pituita, ſanguine concreto; vel pure obſtructos & adſtrictos: impediunt hæc omnia quo minus ad veſicam urina deſcendat: quæ veſica plena exiſtente contingit iſchuria, pro cauſa agnoſcit vel læſam veſicæ facultatem expultricem ob nervi illius partis paralyſin, aut obſtructionem; vel colli veſicæ à calculo, craſſo humore, purulenta colluvie, ſanguinis grumo & tuberculo obſtructionem.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Iſchuria.

℞. Aq. malv. ℥iv. ſpirit. terebinth ℈ß. M. exhibe poſtea paravi balneum

neum in quo inſideret, ex aq. dulci tepida in qua incoxerint parietaria chamæm. parthenium, beton. apium & petroſel. addito oleo communi antequam balneum ingrederetur, dedimus alterum diureticum ex aq. cortic. fabar. ℥ iv. cum gt. viii. ſpir. vitrioli: ſequenti die ſuccum raphani exhibui ad ℥ iv. quem evomuit: ſerò verò aquam capill. ven. ad ℥ iv. cum gt. vi. ol. camphoræ. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 1. *conſultatio* 87.

Mirabile eſt hoc experimentum quo uſus eſt quidam ex iſchuria in lecto decumbens adeo vehementi, ut quinque diebus urina ſuppreſſa maneret, qui cum nullis remediis curari poſſet; tandem duas treſve ſquibalas fim. equini ponderantes ℥ ii. cum vino calido rhenano colabat per pannum lineum, quam colaturam una doſi cum fruſtra multa tentaſſet remedia, ſumebat, & ex incontinenti mingebat: alius etiam cum laboraret ex calculo, & omnimoda urinæ ſuppreſſione, idque per plures dies, eandem potionem ſumens, ſtatim miraculi inſtar lotium excrevit, & convaluit: fœliciter etiam idem medicamentum tertio ceſſit. *Petrus Foreſtus. Schol. obſerv.* 19. *lib.* 15. *De veſicæ morbis*.

Pharmacopœus quidam *Pariſienſis* iſchuria laborans, poſt multa remedia per quatuor dies fruſtra uſurpata, ſequens ſibi ipſi compoſuit, à quo urina provocata eſt, & liberatus fuit.

♃. Vini alb. canarini ℥ iv. ſucc. limon. ℥ i. ſpiritus terebinth. ʒ ii. pro uno hauſtu. *Samuel Formius*, *obſerv.* 42.

Efficax remedium ad iſchuriam expertus ſum in tribus ægrotantibus ex cerebro picæ exſiccato & cum vino albo propinato, intra horam urinæ fluxus promovetur. *Samuel Formius*, *obſerv.* 33.

Devenimus ad pulv. unius cantharid. integræ cum pulv. pellis leporis combuſtæ: ſed res è voto non ſucceſſit. *Epiphanius Ferdinandus*, *hiſt.* 97.

Poſt mitiorum uſum exhiberem gr. ii. cantharidum cum ℥ ii. ol. amygd. amar. *Chriſtor. Guarinonius*, *conſult.* 238.

Mercator quidam ab octiduo ſtagnantem urinam paſſus, jam morti vicinus, diureticum ſumpſit è ſucco millepedum & ſucco anchyliorum nigrorum, cui granum unum cantharid. incoxerat, integro hauſtu bibitum. *Joh. Helmontius*, *tract. cui tit. De Lithiaſi*.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Iſchuria.

Soleo ego accipere cucurbitam in qua diu conſervatum fuerit oleum, & eam curo poni in aqua ferventi, ac deinceps virgam pueri jubeo conjici in os cucurbitæ, & hujuſmodi remedium efficaciſſimum eſſe expertus ſum ad provocandam urinam puerorum. *Hier. Mercurialis*, *lib.* 2. *De morb. puer. cap.* 20.

Empiricus quidam in retentione urinæ pudenda aliquandiu in aceto calido dependere jubebat, & mictionem mirè promovebat Medicus quidam in eadem nihil efficacius utiliuſve prædicabat ſua experientia, quam pulmonem hædi. *Hier. Reuſnerius*, *obſerv.* 93.

Nobili cuidam ἰσχουρία fuit: ſuppreſſo urinæ profluvio letargus, de funere cogitatur: largiſſimè, profluit urina, brevi tamen moritur: unde hoc? quia ſuppreſſio omnis excrementi ſeroſi potiſſimùm partes nobiles inquinat: & tametſi ejus curſus redierit, non perinde meliore loco ſunt res ægrotantium. *Guil. Ballonius*, *lib.* 1. *epidem. & ephem. pag.* 10.

Si omnia deſperata fuerint urina hirci calidè epota, cum toto omento & inteſtinis ad ventrem applicatis ſubitò urinam retentam propellit, & calculum ſimul, ſi ille obſtructiones facit foras mittit. *Ioh. Hartmannus*, Pract. Chimiatr. *pag.* 270.

Fuit tempore meo Cardinalis quidam, qui jam per quatriduum urinæ difficultatem paſſus erat, turgidus, & ut dicitur, deſperatus, nullis aliis proficientibus remediis. Is de conſilio Medici per potum vini alkekengi liberatus eſt, & ſoluta eſt urina in quantitate, ut impleretur quaſi concha una. Ex eo ſolo experimento Medicus ille cum parva ſcientia & pauper factus eſt dives. Ita multis *Deus* dat gratiam magnam, & affert utilitates; & è contrà. Et totum eſt, quia judicia *Dei* abyſſus magna. *Arnoldus de Villanova*, *Tractat. de Vinis*.

Experimentum Magiſtri mei ad provo-

candum urinam, quod ſtatim facit mingere. Bulliant alliorum capita ii. vel iii. mundata in vino albo optimo, & parùm theriacæ vel Mitridatii cum illo vino miſce, & cyathus plenus ipſo detur in potu & ſtatim provocabitur urina. Agrimoniæ decoctio in aq. aſpar. vel alterius rei appropriatæ, vel in aqua ſola bibita ſtatim facit meiere, & eſt expertum. *Idem Practic. lib. 2. cap. 19.*

Puer quintum agens annum diu moleſtiſſimo urinæ ſtillicidio detinebatur, accedentibus plurimis calculis in veſica, à quibus ſæpe lotium in totum ſupprimebatur. Poſt multa & varia tentata remedia, mater, ut mihi narravit, ſalviam & gallitricum in vino *Pictavienſi* decoquebat. Poculum vini capiebat, & ad dimidium coquebat, ex quo decocto colato puer bis in die capiebat cyathum unum, mane & hora quarta pomeridiana: & mox à ſuppreſſione urinæ liberatus reddebat arenulas & materiam pituitoſam & glutinoſam. Neque alio deinceps remedio utebatur, ſi puer in idem malum recidiſſet; quo ſolo à difficultate, & etiam retentione urinæ ſemper evaſit. *Petrus Foreſtus, lib. 25. obſ. 13.*

Pro iſchuria ſuccus limonum pondere trium vel 4. unciarum approbatiſſimum habetur remedium: ſua namq; acutie craſſas & lentas attenuat & ſubtiliat materias; qui quoque pro extinguenda gonorrhœa primatum habet, ut, millies experientia compertum habemus. Cautè tamen limonis acidi ſuccus bibatur, cùm impotentem hominem reddat, & ad procreandam ſobolem inhabilem, ut cuidam ex Principibus *Italiæ* ſuperioribus annis in bello *Germanico* evenit. *Amatus Luſitanus, curat. 71. cent. 5.*

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER DECIMUS.
De Affectibus à littera L incipientibus.
SECTIO PRIMA.

Pro Labiorum puſtulis, decorticatione & fiſſuris.

PRobatur unguentum *Laurentii Lazari* Medici & Chirurgi excellentis, quod omnes ſcopos perficere poteſt, & ſic ſe habet.

℞. Lithargyr. arg. plumb. uſti, an. ℥i. Myrrh. Aloes, tutiæ præp. an. ʒii. pingued. vituli ℥i. ſucc. ſolani, plantag. vini granat. an. ℥ß. bulliant omnia ad ſuccor. conſumptionem: deindè colentur; quibus adde ceræ alb. q. ſ. ac reliqua omnia in tenuiſſimum pollinem redacta, atque per pannum tranſmiſsa adde, & fiat unguentum in mortario plumbeo reformatum, quo panni linei ſubtiliſſimi imbuti parti affectæ applicandi, & bis in die permutandi. *Hier. Capivaccius, conſil. 50. lib. 7. conſil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum

Matrona quædam Nobilis à cauſa externa vento boreali fiſſuras labiorum, & ſiccitatem incurrebat: cui conſilium dedi u[illegible] unguento pomato albo omni veſperi, cum cubitum iret labia inungeret, quo præſidio utens, alio non indigebat.

Quemadmodum & altera mulier ſequen[illegible]ti unguento commodè illinivit, quod e[illegible] rec. axung gallinæ, cera alba, aq. roſa[illegible] ſæpius lotis conſtabat.

Ætius ovi pelliculam internam fiſſura[illegible] labiorum agglutinare tradit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 14. De Morb. Labiorum Gingivarum, Dentium, &c.*

SE-

SECTIO SECUNDA.

Pro Labro exulcerato & cancroſo.

LAbro ulcerato ſubſcriptum unguentum,& nihil præterea aliud apponat. ℞. Tutiæ opt. præp. ℥i. ſucc. ſolan. plantag. depurat. an. ℥iii. ol. roſac. complet. ℥iv. teratur tutia diligentiſſimè in mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo: poſtea paulatim addantur ſucci, & ol. roſ. ſemper magis & magis confricando cum dicto piſtillo per totum diem, ultimo addatur modicum ceræ liquefactæ & F. linimentum quo ſæpius utpote decies etiam in die labium inungat, atque imponat fol. plantag. *Joh. Baptiſta Montanus*, *conſil.* 116.

Juvenem quendam, qui ex Lue Venerea labia ulcerata, inflata, nigra, tumida, dura, carcinomatis inſtar, habuit, curavi univerſalibus ad morbum venereum & hoc decocto, panneo eo imbuto labiis oppoſito.

℞. Lign. ſanct. p. ii. bulliant in pinta una aq. ſolan. deinde colentur: add. alum. ʒi. rurſuſque ebulliant ſemel, & colentur. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 2. *lib.* 14.

SECTIO TERTIA.

Pro Lacte deperdito.

MAtronæ cuidam in primo purperio, cum propter res adverſas in ſummā triſtitiam & mærorem incidiſſet, mammæ ita exaruerunt, ut ne guttulam quidem exurgere poſſet infans: illam ego ſequentibus remediis reſtitui. Primò, ut ſe exhilararet, admonui; deinde corpus pulvere Senæ *Braſſavole* leniter expurgavi. Poſtea ſingulis diebus in aurora ad ℈ii. pulv. lumbric. terreſtr. præpar. cum decocto augalacti, liquiric. & ſummit. fœnic. rec. propinavi; & mammas ol. lumbric. bis in die inungere juſſi: his per aliquot dies adhibitis remediis, & optima obſervata victus ratione, lac copioſè ad mammas iterum profluxit: eadem methodo multas alias matronas feliciter curavi. *Guil. Fabritius Hildanus. obſerv.* 27. *cent.* 4.

Sunt qui nutricibus ad augendam lactis copiam pollinis lapidis galactitis (qui & lac Lunæ appellatur, & in montibus *Helveticis* reperitur) ʒi. è jure exhibent. Poteſt autem commodius ex lacte amygd. cui immixtus hic pollen aliquot horis fuerit, colato propinari, cum pauco ſaccharo, & aqua fœnic. Aiunt enim mamillas evidenter hoc auxilio turgere, & repleri lacte. *Anſelmus Boetius*, *lib.* 2. *De Lapid. & Gemm. c.* 229.

SECTIO QUARTA.

Pro Lactis exſiccatione in puerperis quæ proles ſuas nutrire nolunt.

QUædam Obſtetrices mammas obliniunt melle, aliæ linteum aceto inculcatum, in quo prius ebullierat crocus hortulanus, commodè applicant. Sunt qui prohibent lactis generationem in mamillis cum unguento populeo, aut panno lineo ſucco menthæ imbuto. Matronæ *Venetæ* inhibent lactis proventum à partu emplaſtro ex melle, croco terebinth. confecto, & mammis impoſito atque eo tempore juſcula non ſumunt, neque vinum album bibunt, neque tenue. Aqua etiam marina prodeſt fotu. Obſtetrices *Delphenſes* lac exſiccant in puerperis panno lineo oleo raparum intincto, undique mamillis impoſito, aliumque pannum lineum melle illinitum primo panno ſuperimponunt, interim ſub parte inferiore incipiendo mamillas debitè conſtringunt, ut minùs propendeant. Illud in cognata noſtra experti ſumus. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 20. *lib.* 17. *De Cordis & Mamillarum Affectibus.*

Tale conficiatur Emplaſtrum.

℞. Ceræ alb. flav. ping. gallin. axung. cervin. an. ℥ß. M. & liquatis adde camph. myrrh. aſſ. fœtid. an. ʒß. croci ℈i. in eo tingantur lintea mammarum habentia, ſed perforata, ut papillæ exeant. Sic geſtentur ſex ſeptimanis. Aliæ imponunt chartam cæruleam cum butyro recenti, & linteamina intingunt in alb. ovi cum pauxillo croci, & camphoræ, & exſiccata ſuperponunt chartæ. *VVolfgangus Hœferus*, *lib.* 7. *Herc. med. cap* 5.

SECTIO QVINTA.

Pro Languentibus in Venere conceſſa.

IN hoc affectu à Medicis efficacia cenſentur hæc ſimplicia cinnam. ſelectum acre comeſtum ſemper ante cibum. Galanga item eodem modo aſſumpta. Zinziber item conditum ante cibum acceptum. Croci etiam frequens uſus in cibis utilis eſt, ut & erucæ. Porrum pariter aqua coctum comeſtum ex pauco oleo & aceto, aut quocunque modo in cibis uſitatum efficax in hac re compertum. Sic paſtinac. ſem. pulveriſ. ex vino bibitum utile inventum. Ad hoc etiam valet eryngium, ut & paſtinacæ radices tam ſylveſtres quàm domeſticæ, item ſiſeris radices. Inter cæteras herbas Satyrion eſt, cujus radices ſuperiores, ut craſſiores, ſucculentiores & pinguiores ſumi debent, coqui arte, cum melle deſęcato pręparari ut in annum conditæ aſſervari poſſint, ex his quotidiè aut quotieſcunque lubebit, ſumenda una aut altera radix; gratæ ſunt ſtomacho, & roborant interna viſcera, tollunt obſtructiones & maxime effœtas partes excitant, corpuſque alendo vegetum reddunt.

Licebit in hunc uſum cum magno juvamento hoc tragema ex aromatibus conficere, atque eo uti comedendis ovis ſalis loco.

♃. Cinnam. opt. ʒii. ſalis ſtinci, vel interioris ejus partis conditi, quæ circa renes eſt ℈ii. galang. piper. long. an. ʒi. borac. ℈iß. F. pulvis ſubtiliſſimus.

Quod ſubſcribo ſingulari efficacia ſæpe compertum eſt valere.

♃. Cinnam. inter. ℥ß. galang. ʒi. cardam. ſem. paſtinac. erucæ, an. ʒiiß. croci ℈i. pulveriſentur quælibet per ſe. M. ſerventur ut ſit uſus cum cibis. Ego quandoque conſului æſtate potiſſimùm, ut in hoc caſu aſſumerent lac dulce cum ſacc. & pipere, & profuit, aſſumunt una vice lactis ℥iii. ſacc. ℥i. piper. ʒß. externè licebit his uti.

♃: Ol. nuc. moſch. aut macis expreſſum. affund. gt. ii. vel iii. ol. cariophyll. ſtill. ita moleſcit ut illini poſſit. Deindè additur utiliter *Zibbethi* quantum placet, cum aliquot granis moſc. efficiturque linimentum odorum gratum, in hunc uſum efficax, eo illinantur partes infernæ, virga, ſcrotum, perinæum & quæ circumvicinæ ſunt magna utilitate.

Sine magna impenſa quidam adſervant fel apri ſylveſtris eo ſi quando illinunt virilia magnam delectationem & efficaciam in congreſſu experiri ſe fatentur, diligenter admittendum ne extrema frigeſcant, aut madeant, potiſſimum pedes. *Reinerus Solenander.*, *conſil.* 17. *ſect.* 4.

Uxorem duxerat quidam, cum qua rem minimè habere poterat, pulverem ſequentem præſcripſi.

♃. Sem. eruc. ℥ß. piper. ʒi. zinzib. cinnam. an. ʒß. borac. ʒiß. caudar. ſcinci ʒß. cantharid. ablatis alis numero 6. F. pulvis ſubtiliſſ. addendo ſacch. ℥i. capiat ʒiß cum lacte cubitum iturus.

Hoc unguento utatur.

♃. Rad. pyrethr. piper. zinzib. ſem. ſinap. an. ʒi. euphorb. ʒß. ol. laurin. ʒii. ol. de ſpica ℈i. cerę parum F. unguentum, inungat regionem inter anum & teſtes, laudabat ſucceſſum. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 1. *pag.* 257.

Alteri efficaciſſimum hoc & extremum exhibui remedium.

♃. Sem. eruc. ʒiß. ſem. ſinap. naſturt. rad. pyrethr. cinnam. zinzib. piper. an. ʒß. croci ℈ß. borac. ℈ii. ſcincor. præp. ʒß. moſch. gr. IV. F. pulvis ſubtiliſſ. capiat. ʒß. ſi reliqua non juvent. *Idem. obſerv. lib.* 1. *pag.* 256.

SECTIO SEXTA.

De uſu Laudani Opiati.

AD Generoſum Comitem & Dominum *D. Philippum* Comitem à *Sleichen* in *Ochrdorf* vocatus, dum de praxi mea ſollicitè perquireret, ſciſcitatur num laudanum *Paracelſi* mihi in uſu eſſe (erat enim excellens chymicus) annuo ego, & rectè quidem inquit ille, perge modo & mirabilia experieris: ego enim nuper habui quendam nobilem aulicum decrepitum ferè: ille ultra anni ſpatium lecto affixus tantos cruciatus nephriticos & calculoſos cum perpetuo urinæ ardore & difficultate perpeſſus eſt, ut omnes medici & alii ipſum tanquam deploratum planè dereliquerent. Ego miſericordia commotus, in-

inquit *D. Comes*, extremis morbis extrema etiam medicamenta applicanda duxi, jubeo itaque ipſi ſingulis diebus initio, poſtea verò, morbo quodammodo miteſcente, alternis, hora ſomni exhiberi granulum ſaltem laudani opiati veri, & quidem cum aquis & ſyrup. appropriatis diureticis & lenientibus, quo facto non ſolùm magna arenularam copia quotidie per urinam excreta & dolores ardentes mitiores redditi ſunt; ſed etiam totum corpus in dies vegetius apparuit, omneſque vires collectæ, ita ut poſt menſis ſpatium ad priſtinam valetudinem totus redierit, pluresque annos poſtea ſine omni morbo quietè ac placidè ſupervixerit. *Gregorius Horſtius*, *obſ*.3.*lib*. 10. *De Pharmaceuticis*.

In colicis doloribus vehementiſſimis, evacuatione per clyſterem præmiſſa, nihil uſu laudani præſentius, pro hæmorrhagia etiam narium contumaci præſentiſſimum eſt remedium, eadem ratione menſtruis ſuperfluis omne reliquum medicammentorum genus eludentibus dextrè per correctum opium ſuccurritur, quod ante ſexennium amantiſſima mea conjux experiebatur, quæ mortis ferè faucibus hoc modo per Dei gratiam eripiebatur, fervore ſanguinis ad temperiem uſu laudani redacto, quæ tormina non tantùm, ſed etiam dejectiones excedentes ſanguinis, nonnunquam etiam laudabilis, dyſenteriæ generent notum eſt: quibus plures naturæ debitum ſolverent, niſi per opiatorum uſum eiſdem ſuccurreretur, quod ſuperiori anno nobilis fœmina confirmavit, quæ judicio aſtantium ad extrema redacta, per gr. iii. vel iv. laudani noſtri ſic refecta fuit, ut brevi poſt priſtinæ ſanitati reſtitueretur, in articulorum doloribus vehementiſſimis totius maſſæ ſanguineæ fermentatione quaſi concurrente, nec non affluxu ferventiſſimo partem affectam affligente, quid melius quam ebullitionem iſtam τέβισα ſiſtere, ſomnum amicum introducere, & caloris nativi vim adjuvare, qui alias vigiliis continuis & doloribus diſſipatus extrema minatur: at hoc præſtat uſus laudani; cujus ratione podagricum confirmatum ita refectum memini, ut poſtea ſomno juvante, dolores brevi remiſerint, & rarius redierint, in phreneticis etiam & melancholicis ad maniam tendentibus nihil utilius laudano, ut multa quæ poteram producere exempla oſtenderunt. *Gregor. Horſtius*, *epiſt*.2.*ad obſer*. 3. *lib*.10.

SECTIO SEPTIMA.

De Lentigine.

LEntigo (Cræcè φακός à φακῆ lens) macula eſt in facie potiſſimum: in manibus & brachiis, nonnunquam iis, & in pectore emergens, lentis magnitudine, colore fuſco, crebris quaſi guttis diſperſa: his familiaris qui rufo ſunt pilo, ſine omni dolore eſt ac moleſtia, hieme aliquando deletur, & æſtate revireſcit: aliquando continuò remanet, oritur ex aduſto ſanguine in cutem effuſo.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Lentigine.

COnſului ut aqua è cochleis deſtillata uteretur; illa enim mirum in modum lentigines delet: quemadmodum panis è furno calidè extractus caiatho vimineo contectus olla ſuppoſita, ſi inde rore defluente lentigines liniantur, mirabile enim eſt, vel ſolo oleo tartari liniat. *Petrus Foreſtus*, *obſerv*. 4.*lib*. 5. *Obſerv*. *Chirurg*.

Abluatur, facies aqua flor. ſambuci & fabar. cui aliquid camphoræ in ſpir. vini diſſolut. additum ſit, efficaciſſima eſt aqua ſcrophulariæ deſtillata, laudatur etiam oleum ovorum. Vel,

℞. Flor. fabar. rec. q. v. affund. lactis capr. q. ſ. ſtent in infuſ. per diem & noctem. Poſtea colentur & exprimantur, atque in in colaturam novi flores injiciantur, iterumque per diem & noctem in infuſione ſtent, & colentur, id quinquies repete. Poſtea adde medull. panis rec. q. ſ. ut F. inſtar pultis & lacte caprino addito deſtill. aqua iſta facies mane & veſperi abluatur. *Daniel Sennertus*, *practic. lib*. 5. *part*. 3. *ſect*. 1. *cap*. 3.

SECTIO OCTAVA.

De Lepra Arabum & Græcorum.

LEpra alia eſt *Græcorum*, alia *Arabum*. Lepra *Græcorum* nihil aliud eſt quam ſcabies craſſa quæ cutem altius in orbem diſquammat, à ſcabie ſolum differt affectus magnitudine, in pſora ſeu ſcabie furfures tantùm, in lepra hac etiam ſquammulæ decidunt, modò pallidæ modo nigræ, oritur à pituita ſalſa & bile aduſta. Vix cedit remediis; & niſi maturè obviam eatur in lepram *Arabum* ſeu elephantiaſin *Græcorum* degenerare poteſt: quæ non incommode ita definitur, eſt cachexia fœda, admodum contagioſa, cancroſum totius corporis habitum ex aduſtis atrabilariis humoribus iiſque malignis inducens & generans, vel tumor totius corporis cancroſus, ex atrabile, venenata qualitate infecta, & in totum habitum corporis effuſa, exortus, multa ſymptomata inferens. Interdum eſt hæreditaria ab impuro parentum vel avorum ſemine communicata; interdum contagio contrahitur, quandoque etiam ſponte proprioque vitio producitur, cum poſſibile ſit ut in corpore humano qualitas venenata generetur, incipientis hujus lepræ ſigna ſunt ſegnities, difficilis reſpiratio, alvi ſuppreſſio, lotium ſubjugale, fœtor reſpirationis ſudoris, totiuſque corporis eructatio moleſta, veneris appetitus inexplebilis, raucedo vocis, mores melancholici, ſomnia turbulenta & incubus, ubi confirmatum eſt malum ſigna alia adſunt, quæ partim univoca ſunt, partim æquivoca: univoca ſunt, extuberationes in pleriſque corporis partibus, ſed in facie magis, præſertim ſecundum frontem, unde aures acuminatæ fiunt, naſus ſimus, labra craſſa, & per conſequens facies horrida, ſatyris depictis ſimillima, oculorum rotunditas, & color faciei ex rubro livens: ſigna æquivoca ſunt, extremorum & crurum potiſſimum extuberationes, fœdus cutis color morpheæ ſimilis, capillorum defluvium, muſculorum præcipuè pollicis conſumptio, ſtupor abolituſque ſenſus tactus in externis partibus, ſcabies, impetigines, gutta roſacea, extuberationes rotundæ & duræ ſub lingua, palpebris, auribus, punctura acuum, ſeu ulceroſa laſſitudo ſub cute, cutis criſpa inſtar implumis anſeris, cutis unctuoſa, ſanguis thromboſus, niger, liveſcens, ex his omnibus notis, vel multis ſimul concurrentibus, vel paucis, ſed eſſentialibus & pathognomonicis explorantur alephantiaci. Incipiens lepra *Arabum* curabilis eſt licet maxima cum difficultate; confirmata verò & inveterata curationem planè reſpuit, vocatur elephantiaſis, quod cutis ea laborantium tumida, ſcabra, rugoſa, tuberoſa, & inæqualis, ut elephantum, reddatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lepra Arabum ſeu Elephantiaſi Græcorum incipiente.

℞. Rad. acetoſ. lapat. acut. enul. camp. polipod. q. ſem. cartham. paſſul. mundat. ar. an. ℥ß. endiv. cichor. plantag. bugloſſ. borrag. lupul. fumar. cuſcut. ceterach. chamædr. chamæpit. an. M. i. flor. viol. p. ii. F. decoctio ad ℥xvi. in colat. infund. per noctem epithym. ℥ß. fol. ſen. mund. ℥v. agar. alb. ℥ii. zinzib. ʒii. mane bulliant parùm & F. expreſſio, in qua diſſolve ſuccor. depurator. fumar. & plantag. an. ℥iv. ſacch. alb. ℔iß. F. ſyrupus perfectè coctus, doſis ℥ii. vel ℥iiß. cum ſero lactis, quinto aut ſexto quoque die.

℞. Conſerv. bugl. borrag. an. ʒii. raſ. ebor. & c. cervi an. ℈i. mithridat. veteris ʒii. M. pro duabus doſibus poſt purgationem horis tribus ante cibum.

Poſt tertiam aut quartam purgationem vena interior brachii ſiniſtri ſecetur, detrahaturque ſanguis ad ℥x. deinde ſi qua ratione fieri poteſt, reſerentur hæmorrhoides: primum quidem fotibus emollientibus, deinde ſuppoſitoriis ex hiera ſimplici cum ſucco mercuriali, vel cum felle: aut ſi foris conſpicuæ ſint, & intumeſcant, affixis hirudinibus, ut ita ſanguis ater & melancholicus emanet, cum ſic corpus diligenter præparatum evacuatumque fuerit, perutilis erit balneorum uſus ex aq. dulci, uſque ad multos dies continuatus, mane jejuno ſtomacho; ſed ea ratione, ut non admodum calidæ ſint, verùm duntaxat tepidæ, ut corpus tantùm humectetur,

non

ctetur, non autem ſudores elicient. Victus obſervandus refrigerans & humectans: cremor hordei maximè conducit, juſcula parentur è pullis gallinaceis, carne vitulina aut vercina cum bugl. borag. oxalide, lactuca & plantagine, ſi quæ partes in cute exiſtunt nigrantes aut lividæ, nullo vel obtuſo ſenſu præditæ, his affigantur cucurbitulæ exiguæ cum ſcarificatu, eoque ſatis alto, ut ſanguis promanet, ſenſuſque revocetur. *Ioh. Fernelius, conſil.* 70.

Cuidam ad elephantiaſin vergenti ita conſultum eſt, juſſis eſt in totum abſtinere vino, aut eo dilutiſſimo uti, veſcatur carnibus elixis, & pullis nutritis paſta ex carne columborum facta, Theriaca bis aut ter n ſeptimana utatur ad ʒi. cum aqua meliliſſæ, bis menſe catholico cum ʒiii. Confect. hamech. purgetur aperiatur vena baſilica ſiniſtra, balneis aq. dulcis utatur. *Guil. Ballonius, conſ.* 61. *lib.* 1.

Premiſſo lenitivo aperiatur vena brachii ſiniſtri, & extrahantur ſanguinis circiter ℥x. plus minus, tota etiam hac æſtate velim ſingulis menſibus circa novilunium hirudines applicari venis ſedalibus, ut inde duæ aut tres ſanguinem exugant, quod ſponte ſua cadant, etenim ferè ex alio nullo remedio majus juvamentum ſperare debet: quare ei Author ſum, ne ullo modo hoc remedium poſt primam purgationem intermittatur, ſed hac æſtate & ſequenti autumno etiam ſingulis ut dictum eſt menſibus reiteretur. Poſtquam octo diebus ex ordine uſa fuerit præparante & digeſtivo, aſſumat hoc pharmacum.

℞. Confect. hamec. ℥.m. el. è ſuc o roſ. ʒi.m. fol. ſen. ʒi. polipod. q. ʒii. F. infuſio in decocto liquir. flor. & fruct. cordial. cum pauco cinnam. q. ſ. ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. F. potio quæ ſæpius prout opus fuerit reiteretur, purgato corpore; volo utatur ſingulis diebus manè hoc electuario ad quantitatem nucis juglandis.

℞. Conſerv. flor. borrag. roſ. an ℥i. m. diar. rhod. abbat. theriac. opt. ℥i. cum ſyrup. de pomis q. ſ. F. electuar. quo aſſumpto ingrediatur balneum aqu. dulcis egelidæ in quo incoxerint rad. acetoſ. vel lapath. maj. fumaria, lupini contuſi furfuribus mixti, & in panno lineo ligati quo in balneo ſordes abſtergi velim in balneo moretur per horæ ſpatium, poſt decumbat, poſt horam unam aut alteram, abſterſo ſudore; crura & cæteras partes infectas inungat hoc linimento.

℞. Succ. ſolani ſucc. ſcabioſ. acet. roſac. an. ℥i. ſucc. rad. lapath. ſucc. rad. enul. an. ʒvi. ol. roſ. ʒiv. cortic. helleb. nigr. in petia ligat. ʒiii. coq. omnia ad ſuccorum ferè conſumptionem, deinde helleborus abjiciatur, adde butyr. rec. ℈iß. pingued. viper ſi haberi poſſunt, ſi non loco ejus theriac. bonæ ℥i. plumb. uſt. ℥ß. Lithargyr. ceruſſ. an. ʒii. Thur. ʒiß. ſtyrac. calam. ſal. nitri. an. ʒii. omnia M. & cum ſucco limonum agitentur tamdiu in mortario plumbeo donec formam linimenti acceperint. Poſt balneum abſolutum, placeret hoc remedium, quod apud quoſdam pro experto ſecreto in hoc morbo conſervatur, accipiunt milvum deplumatum, poſtea abſciſſo capite, pedibus, atque eo eviſcerato, interiora omnia, caput & pedes in ollam rudem conjiciunt, quam teſtam luto oblinunt, & in furnum calidum imponunt. Ubi omnia combuſta ſunt, extrahunt, quodque in ea inveniunt, pulverant, atque ex eo pulvere manè in aliquo liquore propinant, quod verò reliquum eſt avis, partiuntur in tres partes, & quomodocunque coctum, edendum præbent ægroto, eo ordine, ut tertia die poſtremam partem avis abſumat, quo remedio teſtantur quidam hunc morbum alias novem dierum ſpatio perſanatum eſſe. A me verò alias in *Italia* hoc ſequenti experimento curatus eſt hic affectus. Accipio duas vel tres viperas, ſi haberi nequeunt, totidem alios ſerpentes, conſcindo vivos & adjecto multo hordeo decoquo in aqua quoad hordeum tumeat aut crepet, hordeo eo & ipſa ſerpentum carne pullos gallinaceos multos continuo alo, nec aliud alimentum ſuppedito; ſolent pulli poſtquam aliquot dies enutriti ſunt, implumes evadere, & tandem rurſus plumis veſtiti: ubi igitur per multos dies ita aliti ſunt, paulatim incipio ægrum horum carne, & carnium eorum juſculis alere, hoc remedium comprobatum eſt experientia. *Reinerus Solenander conſil.* 25. *ſection.* 1.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lepra Arabum.

V*Aleſcus* de *Taranta* caſtrationem in hoc caſu valde probat, nec ego eam improbandam cenſeo; teſtium enim amputatione evirantur homines in morbum proni, ſicque in femineam naturam degenerant, & hepatis ſanguinem aſſantis ardore reſtincto, humidi & frigidi evadunt: quæ temperies elephanticorum intemperiei calidæ & ſiccæ toto eſt genere contraria, adde quod ſublata elephanticis gignendi facultate, tollitur ea hujus mali contagio quæ per prolis propagationem in humanum genus ſerpit & effunditur. *Paræus*, *lib.* 20. *Chirurgiæ*, 15.

Elephas, lues venerea & ſtruma aliquid habent cognatum & συγγενές, tres has hydras unus alexicacos *Hercules* hydragyroſis vincit & opprimit. *Guil. Ballonius lib.* 1. *epid. & ephem. pag.* 15.

Lac aſininum arcet elephantiaſin, caro aſinina proritat & advocat, unde hoc? an quia carnes craſſum ſuccum generant; lac autem ſeroſum & tenue? hoc autem videtur abſurdum. Nam *Hippocr. lib.* 2. *De Diæta*, ita deſcripſit: quorum animalium lac tenue eſt, ſanguinis & ſimiliter, eorum etiam carnes ſunt conſimiles. *Idem lib.* 2. *epid. pag.* 186.

Neapoli cum ſubſiſterem narravit mihi *Marius Schipanus* ſummus ibidem Medicus, Principem *Neapolitanum Caraffam* pro curanda lepra veſci ſolitum carne aſini pulli. *Thomas Barthalinus*, *hiſtor.* 33. *cent.* 6.

Accommodatiſſimum remedium erit lactis potus, aſinini imprimis, velut magis detergentis, & tenuioris ſubſtantiæ, quotidie manè ad ℔ij. cum ſacch. & cremore tartari, quo dejectorium fiat. *Benedictus Sylvaticus*, *conſil.* 100. *cent.* 4.

Multi, ut ait *Ætius*, caſtratione ſe ab hoc morbo vindicarunt, hac ratione juvenem hoc anno liberavimus, qui incipiebat, & ultra principium fuerat progreſſus: utatur carne erinacei terreſtris, exſiccata in furno, hoc non elephantiacis tantum, ſed & cachecticis, nephriticis, convulſionibus obnoxiis, & iis qui aqua inter cute laborant, convenit, ut teſtatur *Galenus*. Poteſt in locum carnis viperarum ſubſtitui. ſervetur igitur caro erinacei terreſtris, quæ ſi multa haberi poteſt, ad formam placentæ reducatur, comedat manè ante alia omnia, vel ſi velit, elixet cum ſalvia & borrag. & de ea comedat. *Guil. Rondeletius conſil.* 53. *lib.* 7. *conſil cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Tanquam certum remedium ulmi uſus in curanda recenti elephantiaſi à *Iacobo Doyvineto*, *lib.* 1 *cap.* 7. prædicatur. Vidit enim adoleſcentem tali affectu laborantem, & decoctionis ulmi uſu (factis faciendis) convaluiſſe, ea quidem pro omni potu utebatur in quolibet paſtu, cum pauco vin. albo, & tanti ſudores movebantur graveolentes, ut vix illos cuſtodes ferre poſſent, ita viſcera purgabantur & magna urinæ copia excernebatur, quibus excretionibus ſanus factus eſt. *Iul. Cæſar Baricellus*, in hortulo genitali *Pag.* 306.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lepra Græcorum.

PRæmiſſis univerſalibus remediis hoc unguento liniantur, quo & altera puella à nobis curata fuit, quæ pro elephantica habebatur.

℞. Lithargyr. aur. & argenti macer. per noctem in aceto acerrimo, an. ℥i. ſulph. vivi ʒß. hellebor nigr. ℈j. ſalis nitri ℈ij. ſucc. limon. ℥j. butyr. rec. axung. porcin. an. ℥ß. ol. roſac. q. ſ. cum modico ceræ F. unguentum. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 9. *lib.* 4. *Obſerv. Chirurg.*

Cuiqam nobili viro lepre implicito, multa remedia fruſtra adhibui, ſecui venam, præparavi, purgavi, tandem helleboro albo uſus, topica præclara admovi, theriaca pugnavi, omnia fruſtra, tandem uſu cucumerum evaſit, his conditis etiam utebatur toto anno. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 20. *ſect.* 3.

Curationem quod attinet, cum lepra hæc ſumma ſit ſcabies, eadem etiam, quæ ſcabies, medicamenta poſtulat; fortiora ſaltem. Imprimis hic utile eſt ſudores provocare decocto ſarſe aut guajaci. *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 28.

Fran-

Franciſcus Gadius templi collegio præpoſitus jam biennio & atra bile morbo & *Græcorum* lepra detinebatur: nec ullis auxiliis, quamquam à clariſſimis viris curatus, levari, nedum ſanari potuerat: adeoque eum morbum moleſtè ferebat, ut diceret ſoleret, malle ſe mori, quam tam graviter affligi: hortabaturque me, ut etiam periculoſa tentarem remedia, quandoquidem ſecura nihil profeciſſent, verùm fœlicior fui ego, quam illi expediret, namque ptiſanæ uſu aſſiduo, & carnium teſtudinum, leviſſimis alioquin medicamentis, ſalis interdicta conſuetudine, eum ſex menſium ſpatio, ita utraque affectione curavi, ut nunquam poſtea redierint, ſed ut dixi, expediebat illi ut potius *Themiſon* aliquis fuiſſem, quam *Hippocrates*, ſeptimo enim poſt aut ad ſummum octavo anno, qui rex vocabatur apud ſuos, ab eiſdem captus, miſera multa primùm paſſus, & ſub terram vivus defoſſus, ut crimina fateretur tandem in vinculis in excelſo atque edito loco animam reddidit. *Hier. Cardanus, cur.* 1. *lib. De curat. admirandis.*

In hoc morbo nihil melius eſt ptiſana hordeacea; quæ ſic fit, hordeum infundatur in aqua multa duodecim horis coquatur, donec diſrumpatur, tundatur, cribretur, coquatur cum jure pulli vel teſtudinis, donec non amplius ampullas emittat, quod poſt tertiam hor. vix contingere ſolet: id autem in vaſe terreo, teſtudines etiam in aq. diu coquantur cum modico aceti albi, croco, & borrag. Et perſeveret in hujusmodi cibo per ſex menſes.

Purgato præparatoque corpore, miſſoque ſanguine, bibat per annum ter, quater; ſexies in menſe hanc aquam.

℞. Sang. porci rec. ℔iv. plantag. ℔i. ranar. ſine capite & cute ℔iß. cancror. chelas & caudas ad ℔ii. rad. & fol. lapath. acuti ℔ii. deſtillentur omnia ſ. a. & de hac aqua capiat ℥iv. ſingulo manè, & ſudet, ſi poteſt, nam calide bibenda eſt. Ex privatis auxiliis eſt hoc.

℞. Viperas veras & abſciſſis capite, & cauda ad tres digitos, coq. in pauca aqua, deinde contund. & cum furfure, & farina pinſentur, gallinisque tribus, aut quatuor edendæ præbeantur: cumque id factum fuerit per quindecim aut viginti dies occiſæ gallinæ, exenteratæ, atque deplumatæ, coquantur juxta morem: & jus illud bibat, & carnes edat, & poſtmodum quieſcat in lecto, donec exciderint cruſtæ. *Hier. Cardanus conſil.* 3. *lib.* 4. *meth. med.*

SECTIO NONA.

De Lethargo.

Lethargus (ἀπὸ τῆς λήθης, καί ἀργῆς, i. e. oblivione, & inertia) ſopor eſt præter naturam continuus, inexpugnabilem dormiendi neceſſitatem, cum omnium rerum oblivione, imaginatione, & ratiocinatione læſa, inducens; comitante etiam lenta febre continua: vel eſt delirium intermiſſionis expers, cum febres, ſopore, & cerebri oblivione coniunctum. Ejus cauſam adſcribunt antiqui omnes pituitæ lentę, & viſcidę in cerebri ſubſtantia redundanti, & putreſcenti unde vapores ad cor continuò delati non impensè calidi lentam illam febrem excitant: ſed cum vix fieri poſſit, ut tota pituita putreſcat, pars quæ non computruit, ſua frigiditate ſaporem inducit. Alii volunt hunc affectum à vapore narcotico oriri, febriſque pituitoſæ ſymptoma eſſe, & non primarium affectum: aliquando à pituitoſo ſanguine inflammationem faciente producitur. Signa Lethargi ſeu Veterni hæc ſunt; lenta febre torquetur æger, in ſomnum perpetuò labitur, ignavus eſt & obliviosus, ad ſtentoream acclamationem oculos quidem aperit, ſed ſtatim iterum claudit, cerebro oſcitat, & ore hiante perſiſtit, velut os claudere oblitus, urinam reddit jumentorum lotio ſimilem, ad mejendum à natura ſtimulatus matulam expetit, ſed manu tenens mejere quandoque obliviſcitur. Lethalis ut plurimùm eſt morbus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lethargo

JUvenis quidam viginti quatuor annorum valde pituitoſus, cum uno atque altero die capitis gravitate laboraſſet, adeò fuit ſomniculoſus, ac in ſomnum propenſus, ut quæcunque agens dormire ſemper

per cuperet: ac aſſiduè in ſomnum dilaberetur, tandem accedente febre in Lethargum incidit. Cùm ad eum intraſſem, illicò hunc clyſterem injiciendum curavi.

℞. Fol. baruc. urſin. alth. an. M. i. fol. betæ malv. mercurial. parietar. flor. chamæm. an. M. ß. furfur. p. ß. F. decoctio in colat. ℔i. diſſolv. caſſ. ℥ß. diaphæn. ʒiii. mell. roſ. colat. ℥i. ol. chamæm. ℥iii. ſal. ʒiß. M. F. clyſter at minimè admittens, glande acuta ex pulv. hier. picr. & troch. alhand. adjecto melle & ſale, alvum mox depoſuit. Poſtea juvene ſatis robuſto exiſtente, eodem die, cùm adhuc in principio morbi eſſemus, vena cephalica cubiti dextri ſecta fuit ad ℥vi. qua detractione febris plurimùm fuit diminuta. Deinde uſi ſumus hoc oxyrrhodino leviter repellente & nonnihil diſcutiente.

℞. Aq. chamæm. ℥iii. aq. roſ. ole. roſ. an. ℥i. ol. chamæm. ℥i. acet. opt. ℥ß. M. fronti tepide adhibui, interim ad ea remedia me contuli, quæ ægrum è ſomno excitarent, ut ſunt aſperæ frictiones vincula injecta, tractio pilorum pectinis atque barbæ, & caſtorei odoratus. Poſt quartum diem pro purgatione dedimus pilul. ex hier. & cochias, cùm magis excitatus eſſet. Tertio die adhibitis cucurbitulis natibus & humeris ad diverſionem, ad topica magis diſcutientia devenimus hoc modo.

℞. Ol. lil. unguent. alabaſtr. an. ʒiii. cui etiam tandem adjecimus ol. caſtor. ʒii. M. per os exhibuimus theriac. ʒi. cum ʒiß. conſerv. bugl. ſex horis ante paſtum, quæ medicamenta cùm juvarent, ab aliis fortioribus abſtinuimus; quale eſt caſtoreum, quod auctoritate *Meſues* datur à gr. iii. ad iv. ex oxymel. Ego ſanè (inquit *Trallian.*) novi multos eo morbo victos, hoc ſolo remedio mortem evaſiſſe: per ſe exhibitum proficit, adhuc autem magis cum oxymel. Sed his quibus uſi ſumus remediis, æger noſter poſt ſeptimum diem ſanitati reſtitutus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 9. lib.* 10. *De Cerebri Morbis.*

Vir quidam craſſus deſidem agens vitam, crapulæ & inexplebili ingluviei deditus, cum hieme ſeſe muſto impleviſſet, in Lethargum graviſſimum incidit. Vocatus ego, ſanguinem ex cephalica mediocriter detrahere juſſi, deinde clyſter injectus, & ea exhibita quæ excitarent: neque ullo modo ſinebam eum dormire, ſemper in officio ſedulus, ut ita hominem morti deſtinatum ex tenebris in lucem renovarem. Strepitus & inclamationes admiſimus. Imò aliqui ſcropham in cubiculum deferunt; pedibuſq; ligatis in altum levatis ad lectum ægr[...] igant, ut hoc garritu excitetur, vel tympanis ſonantibus, aut ferræ ſtridore. Cùm iam à ſomno utcunque excitatus eſſet, purgavimus eum infuſo ſenæ & agar. & frontem capillis crematis adiecto aceti exiguo illinivimus, quod & huic malo antipharmacum eſt ab hoc ſopore cùm aliquando evigilaſſet *Diogenes*, medicuſ [que] rogaret, quid ageretur: rectè (inquit) nam frater fratrem amplectitur; ipſum affectum mortis germanum innuens. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *lib.* 10.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Letargo.

MUlier quædam honeſto loco nata, cum aliquot diebus capitis gravitate laboraſſet adeo fuit ſomniculoſa ac in ſomnum propenſa, ut quæcumque agens dormire ſemper cuperet, ac aſſidue in ſomnum dilaberetur, à quo initio excitari potuit, tandem verò accedente febre non potuit. Remediorum uſum hæc neglexerat; nec Medicum accerſiri admittere voluerat: itaque non prius vocatus, quàm omni ſenſu deſtituta, in graviſſimum ſoporem delapſa eſſet. Detractus illi mox ſanguis fuit e vena dextri pedis, enemata iniecta cucurbitulæ natibus & humeris admotæ, topica multa alia adhibita: verùm his non proficientibus tandem mors ſupervenit: capitis huius cranii oſſe ſublato, abſceſſus in anteriore cerebri parte repertus, & pus interiori cranii oſſis parti adhæreſcens, quod & e naribus paulò ante mortem paofluxerat. *Rembertus Dodonæus, cap.* 7. *obſ. ſuarum.*

Si Lethargicis febris ſuperveniat, Letargus ſolvitur: quod ſi ſponte febris non accedat, licebit eam arte facere, inungendo pulſibus oleum è ſcharabæis factum ad modum olei Scorpionum: ſic enim certo experimento febris excitatur ephæmeram æmulans, & altero ſtatim die diſparens: licebit

cebit tentare ſecundum *aph.* 57. *lib.* 4. *VVolfangus Hœſerus*, *lib.* I. *Herc. med. cap.* 6.

Magiſter meus juſſit ſuſpendi ad caput lecti cujuſdam Lethargici ſuam unam per pedem, qui audiens continuum clamorem ſuis vociferantis in tantum terrebatur, quod dormire non poterat. Cuidam alteri fecit caput abradi, & cum melle inungi; quo facto muſcæ cœperunt eum in tantum infeſtare quod dormire non poterat; percutiendo ſemper muſcas, & ſic curatus eſt.

℞. Pulv. caſtor. capill. hominis combuſt. ſalv. ſabin. an. terantur & temperentur cum ſucco apii & tepidum occipitio applicabis. Aliud.

℞. Ficus ſiccas, coq. in aceto, ſi corpus fuerit pingue, in aqua verò ſi macilentum. Cùm decoctæ fuerint, terantur, & cum ſem. ſinap. F. ſinapiſmus, qui occipitio, raſo tepide applicetur. *Arnoldus* de *Villanova*, *Practic. lib.* 4. *cap.* 11.

In Lethargo nihil præſentius ſpiritu citri ritè præparato, cujus beneficio filium meum morti τοῦ Θεοῦ creptum memini, qui Lethargo penitus oppreſſus hoc unico remedio præ cæteris excitabatur. *Gregorius Horſtius*, *obſerv.* 3. *lib.* 10.

Super laminam ferream candentem affunde acetum forte cum ſem. nigellæ, rutæ, & caſtoreo coctum, ut nares patientis feriat: ſic eum excitabis. *VVolfgangus Hœſerus Herc. med. lib.* 1. *c.* 6.

SECTIO DECIMA.

Pro Lichene ſeu Impetigine in palmis manuum.

JUvencula quędam octodecim annorum cùm Lichenem in palmis manuum & citra interſtitia digitorum admodum fœdam haberet, nec ullis remediis curari poſſet, tandem univerſalibus, factis evacuationibus, hoc noſtro unguento eam curavi.

℞. Lithargyr aur. & argent. per noctem in aceto acerrimo infuſ. & macerat. an. ℥ß. ſulph. vivi ʒi. pulv. helleb. nigr. ℈i. ſucc. limon. ʒi. axung. porcin. & butyr. loti in aq. roſ. an. ℥ß. eræ modicum. F. unguentum molle, S. A. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 5. *lib.* 5. *Obſer. Chirurg.*

SECTIO UNDECIMA.

De Lienis Affectibus.

LIen qui velut promptuarium quoddã eſt pro recipienda terreſtri & limoſa parte, ſanguinis, ut ulterius cocta & exalata, in fermentum habeat efferveſcentiæ gratia ſanguini denuò remandandum, quamplurimis infeſtatur morbis, quales ſunt, obſtructio, tumor diſtendens, ſcirrhus, dolor, inflammatio vulnus, ulcus, &c. obſtructione frequenter laborat, idq; ob eas omninò cauſas, quas in hepatis obſtructione propoſuimus. Dignoſcitur gravitate & renitentia in ſiniſtro hypochondrio, cum dolore quandoque præſertim à longa ambulatione & curſu, faciei etiam color lividus percipitur, & reliqua melancholiæ dominantis indicia apparent.

Scirrhus Lienis eſt tumor ejus durus ab humore craſſo indurato ortum habens: eandem habet cum hepatis ſcirrho cauſam, utriuſque eadem prorſus eſt diagnoſis, niſi quod in lienis ſcirrho durities & renitentia in ſiniſtro percipiantur hypochondrio.

Dolor interdum lienem affligit, citra febrem & duritiem, iſque à flatu exoritur, qui non ſolùm lienis ſubſtantiam, quæ ferè inſenſibilis eſt. Sed etiam membranam ipſum veſtientem diſtendit. Diſtinguitur à colico dolore; quod gravis ſit, & in uno loco fixus.

Inflammatio lienis ejuſdem eſt naturæ cum hepatis inflammatione, in eo tantùm differt, quod rarius fit à ſanguine puro, frequentius à ſanguine craſſo & melancholico: eaſdem etiam habet cauſas, tam conjunctas quàm antecedentes. Signa ejus tumor & dolor in ſiniſtro hypochondrio, ad diaphragma & ſiniſtrum humerum protenſus, gravitas etiam & pulſatio in eodem hypochondrio, febris aſſidua, cibi faſtidium, ſitis, lentor nigricans linguæ adhærens, moleſtus dexter decubitus, propter viſceris gravitatem ventriculo incubantis; interdum etiam ſiniſter, ſi tumor ingens fuerit, tumor interdum lienis figuram retinet, interdum totum ſiniſtrum hypochondrium implet; interdum etiam infra umbilicum apparet, multiplicata

mate-

materia, & inflammatione vicinas partes præcipuè umbilicum occupante.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lienis dolore, duritie, & inflammatione.

DEtur primò vomitus cum vino emetico. Deinde exhibe hoc electuarium ſpleneticum.

℞. Raſ. chalyb. præp. ℥i. ſcolopender ℥i. ſpic. nard. lap. lazul. an. ℈ii. cinnam. ℥ß. cum melle coctо deſpumato. F. elect. cujus ſumat cochl. i. mane tribus horis ante cibum: & veſperi alterum cochl. duabus horis ante cœnam. *Rodericus à Fonſeca*. tom. 2. *conſult.* 75.

Multis & variis tentatis remediis æger tandem hoc unguento ſanus factus eſt.

℞. Ol. communis ℔iij. medul. cruris bovis ℔i. butyr. rec. ℔ii. ſucc. bryon. ſucc. cyclam. an. ℔i. bulliant ad lentum ignem uſque ferrè ad ſucci conſumptionem, colat. adde pulv. ceterach. cort. cappar. tamariſc. ſem. agn. caſt. an. ℥iii. M. F. unguentum. Eſt hoc unguentum mirabile quo omnes doctiſſimi Medici *Ferrarienſes* uſi ſunt, inter quos numerare eſt *Savonarolam*, *Ugonem de Senis*, *Leoniceum*, *Bonaciolam*, *Manardum*, *Braſſavolam*, & omnes hodie ibi artem Medicam exercentes, cum quibus nos per ſeptennium ibidem agentes, eo quoque ſæpè uſi ſumus, & magnum ex ejus uſu obſervavimus juvamentum *Amatus Luſitanus*, *cent.* 1. *curat.* 86.

Curatur dolor lienis clyſteribus carminantibus, purgatione convenienti, fomentiſque emollientibus ac diſcutientibus, aceto adjecto: tum etiam linimentis compoſitis ex ol. dil. chamæm. cappar. abſinth. cum modico ſpicæ & aceti.

Si poſt horum remediorum uſum dolor perſiſtat, cucurbitula ſiniſtro hypochondrio erit admovenda, modo nulla inflammationis: aut fluxionis ſuſpicio fuerit. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.* 2. *cap.* 2.

Inflammationis lienis curatio eadem inſtituenda eſt, quæ in hepatis inflammatione fuit propoſita. Si ſequentes tantum adhibeantur differentiæ. Primo, quod venæſectio, liene inflammato, in brachio ſiniſtro celebranda eſt, ſed non ita frequenter, ut in hepatis inflammatione, quod verò de apertione ſalvatellæ ab auctoribus circumfertur, quam lienem peculiariter exonerare ajunt, ſuperſtitioſum eſt & jam ferè in uſu practico obſolevit. Utilius multò è baſilica vena ad omnes implendas indicationes, ſanguis detrahitur. Secundò, quod topica, quæ inflammatione hepatis hypocondrio dextro admovebantur, hic ſiniſtro applicentur. Tertiò, quod in dictorum topicorum uſu, aſtringentia non ſint tanta cura, & tam diu continuanda: quia cum lien ſit pars minus princeps, illius robori tanto perè ſtudendum non eſt. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.* 12. *cap.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lienis obſtructione.

MUlier quædam obſtructione Lienis cum levi tumore non admodùm duro laborans, ſequentibus medicamentis utens egregiè habuit.

℞. Endiv. cichor. cum rad. ceterach. cap. ven. cuſcut. ſcolopender. an. M. i. ſum. mit. lupul. M. ß. cort. rad. cappar. tamariſc. an. ℥ß. ſem. agn. caſt. ʒii. ſem. aniſ. carvi, an. ʒi. fol. ſen. ℥iß. epithym. ʒiii. uvar. exacinat ℥i. F. omnium dec. pro ℔iß. adde ℥iii. aceti in decoctione, in colat diſſolv. oxymel. ſimpl. ſyrup. de quinque rad. & de ſcolopender. an. ℥i. M. F. Julepus. Deinde ſecta eſt vena lienaris in manu ſiniſtra, quod egregiè profuit. Poſtea denuò purgata eſt, pilulæ iii. ex ℈i. Ammoniac. aceto diſſolut. exhibitæ ſunt, ſuperſorbendo oxymel. ſcillit. ℥iß. hoc enim ſolo vidi præceptorem meum *Elidæum Bononiæ* curaſſe quendam ſpleneticum tribus annis eo malo detentum. Juſſi quoque ut uteretur vino decoct. rad. filicis, quo & idem præceptor meus uti ſolebat Idem dedit *Amatus*, *cent.* 6. ad ſplenis duritiem poſt univerſalia remedia, ad viginti dies minuit enim lienem, ut & fotus aceti acerrimi in quo lapis pyrites candens extinctus fuit, quod acetum ſpongia exceptum ad *Gal.* mentem optimum eſt remedium,

Vtebatur etiam *Elidæus* hoc unguento & cerato.

℞. Succ.

℞. Succ. brion. ſucc. cyclam. an. ℔j. di-altheæ ammoniac. in aceto ſolut. ol. cappar. amygdal. d. an. ℔ß. omnia in duplici vaſe bulliant, adde ceræ q. ſ. ut F. Unguentum.

℞. Pingued. anſer. mucilag. alth. an. ℥j. pulv. tamariſc. ceterach. rad. cappar. rad. filic. an. ʒi. Reſin. colophon. ʒij. Ceræ, reſin. pini, q. ſ. F. ceratum: commendabat pulverem tamariſci in furno exſiccati cum cinnam. in cibis, & in potu dabat pulv. rad. filicis. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 2. *lib.* 2. *De Lienis Morbis.*

Cum Villicus quidam Lineoſus ſiti maxima torqueretur, jus cum tribus aut quatuor guttulis ſpiritus vitrioli fumens, ad temperandum immodicæ ſitis æſtum, ex hac potione ventre ſoluto plus quam quadragies, ſiti & obſtructoine lienis liber convaluit, ita in multis caſibus res eveniunt inexpectatæ. *Dominicus Panarolus*, *obſerv.* 21. *Pentecoſte* 2.

Curatio eadem huic morbo competit, quæ in hepatis obſtructione ſupra fuit propoſita, addendo ea quæ peculiariter lienem reſpiciunt, & humori malenchonico præparando expurgandoque dicata ſunt. His autem pilulæ de ammoniaco ſequentes, tanquam efficaciſſimæ addendæ ſunt, & in frequenti uſu habendæ.

℞. Ammoniac. pinguis in aceto ſcillit. ſoluti ℥j. Extract. Aloes ℥ß. Cryſtall. tartar. ʒj. Myrrh. croci, an. ʒß. Maſtich. benjoin. ſal. fraxin. & abſinti, an. ℈i. cum oxymel. ſcillit. F. maſſa pilul. doſis ʒß. bis in ſeptimana, purgationibus interjectis.

Præ cæteris autem remediis, quæ ex chalybe componuntur, ad lienis obſtructiones reſerandas ſunt efficaciſſima.

Amatus Luſitanus, *cur.* 61. *cent.* 5. Curationem proponit obſtructionis lienis, à quartana febre relictæ, quæ ſublata eſt decoctio rad. chinæ per viginti dies, poſt convenientes purgationes uſurpato. *Lazarus Riverius lib.* 12. *prax. med. cap.* 3.

Pilulæ tartareæ *Bontii* hic conveniunt, quæ ſic parantur.

℞. Aloes ſuccotrin. el. ʒiii. Gummi ammoniac. cum aceto ſcillitico depur. ℥iß. Tartar. vitriol. ℈iß. F. maſſa S. A. doſis à ℈j. ad ʒi. manè, vel ante cœnam ℈ß. maximi ſunt levaminis in morbis tartareis ut ſunt affectus hypochondriacus, obſtructio lienis, meſenterii, &c. incidunt enim tartaream mucilaginem, eamque per dejectionem expurgant: tantæ ſunt apud *Hollandos* æſtimationis, ut piaculum habeant communes eas reddere, alio modo etiam ita parantur: recipiunt extractum rhei paratum ex rhei el. ℥ß. & corrigentibus, ſpeciebus diamargar. frigid. & diarrhod. abbat. an. ʒj. in ſucco citri per noctem maceratis, in colatura diſſolvuntur ſpecies ſuperiores, fitque S. A. maſſa, & ſic hepar magis reſpiciunt. *Jo. Schroderus*, *lib.* 2. *Pharmacop. Med. Chym. cap.* 73.

Sacratiſſimus Imperator *Ferdinandus* tertius, pro cura verna, & conſilio Medicorum, ſolius limaturæ chalybis crudæ in vinum paſſulatum infuſione utebatur, quam male colatam & filtratam frigidè bibebat, & in curre vectus celeriter, quia pedibus uti non poterat, ſeſe per horam exercebat. *Vvolfangus Hœferus*, *Herc. Med. lib.* 3. *cap.* 3.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lienis Scirrho.

POſt univerſalia remedia, imperavi, ut hoc arcana Præceptoris mei *Faventini* uteretur ad quindecim dies, quo omnis diurities ſplenis diſſolvitur.

℞. Rad. filicis ℥ß. rad. cuſcut. ʒij. M. & bulliant in ℥viij. vini albi potentis ad tertiæ partis conſumptionem colatura patienti detur. Poſtea ut hoc unguento regio lienis inungeretur mandavi; quo & alij curati ſunt, & magni pretii apud me habetur.

℞. Ol. cappar. ℥j. ol. lil. alb. amygd. d. chamæm. butyr. rec. an. ℥ß. ſucc. brion. cyclam. an. ℥ß. ebulliant olea ad conſumptionem ſuccorum: adde ammoniac. in aceto ſolut. ʒiiß. pingued. gallin. medull. crur. vitul. œſyp. humidi an. ℥ß. pulv. cort. rad. tamariſci, cappar. ceterach. rad. filicis, an. ʒj. pulver. ſem. agn. caſt. geniſt. an. ℈j. ceræ parum. F. Unguentum. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 8. *lib.* 20.

Ceratum meum de ammoniaco, quo ego utor, fuit impoſitum: cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Ammoniac. diſſolut. in aceto, ℥j. dial-

℥i. dialth. & empl. de melil. an. ℥ß. furfur. ʒj. pulv. radi bryon. ſicc. pulv. rad. ireos ſicc. an. ℥ß. pingued. anatis, anſer. gallin. an. ʒiij. bdell. galban. an. ʒiß. ol. irini ʒiß. bulliant leniter in mucilagine ſem. lini, fœnugræc. q. ſ. adde ceræ ℥ß. Terebinth. & reſini pini, an. ℥iß. F. ceratum S. A. Plurimum emollit & reſolvit duritiem ſcirrhoſam, ut hoc ipſum pro arcano habeam, ac in officina per me ſemper paratum inveniatur. Deinde lien fomentabatur cum aceto in quo lapis molaris vel pyrites candens extinctus ſit. *Idem obſerv.* 10. *lib.* 20.

Virum quendam à multis annis ſcirrho lienis graviter laborantem, divino favore fœliciter & brevi, his quæ ſequuntur medicamentis, ſanitati reſtitui. Inſtituta itaque prima optima victus ratione, ſequens lenitivum exhibui.

℞. Fol. agrimon. veronic. cuſcut. ſcabiol. fumar. an. M. ß. ſem. aniſ. & fol. ſen. an. ʒii. F. decoctio in colat. ℥iv. diſſolv. Confect. hamec. ʒiii. diacathol. ℥ß. M, F. potio.

Purgato corpore, ſequens præſcripſi apozema.

℞. Rad. fœnic. aſpar. lapat. acut. ſcrophular. polipod. q. ſaniculæ cort. inter. rad. frangulæ, an. ℥i. fol. agrimon. veron. cuſcut. ſcabioſ. ceterach. fumar. ſcolopendr. cap. ven. cochlear. naſturt. aquat. an. M. j. flor. geniſt. ſambuc. an. Mß. ſem. fœnic. aniſ. an. ℥i. liquir. raſ. uvar. paſſ. exacinat. an. ℥iß. fiat decoctio S. A. in colat. ℔j. diſſolv. ſyrup. de ſcolopendr. de epithymo, an. ℥iß. aq. cinnam. & aceti, an. ℥i. M. F. apozema pro tribus matutinis. Interim loco affecto ſequentem applicui ſacculum.

℞. Rad. alth. malv. cum toto, an. ℥i. flor. chamæm. melil. ſambuc. fol. cochlear. naſturt. aq. an. M. ß. incidantur & contundantur, indanturque ſacculo, quo filo intertexto; & in aq. cocto, calidè bis aut ter quotidie applicetur. Poſt fotum totum latus unguento meo, ad ſplenes induratos inunxi, emplaſtrumque meum de cicuta ſupra alutam extenſum applicui. Hiſce ſcirrho emollito, ſequentem potiunculam propinavi.

℞. Confect. hamec. ʒiij. extract. hellebor. nigri gr. vi. aq. cinnam. ℥ß. cum decocto præſcripto. F. potiuncula, ſumatur mane. Corpore hac potione tam per ſuperiora quam inferiora (abſque tamen ulla violentia) probè expurgato maximum levamen perſenſit, evomuit enim multùm humoris aduſti, nigri, & melancholici, proculdubio ab helleboro ventriculum verſus attracti, quapropter ne imperfectum relinqueremus opus inceptum, denuò apozematis præſcripti doſes ſex vel ſeptem exhibui, interim quoque fomentationibus, inunctionibus & emplaſtro præſcripto uſi ſumus: per intervalla quoque potiunculam ex confect. hamech: & extracto hellebori propinavi. Sic divino favore pleniſſimè convaluit, multoſque deinceps annos incolumis ſupervixit. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſerv.* 49. *cent.* 2.

Unguentum ad ſplenes induratos ex oleo amygd. d. ol. de cappar. pinguedine humana, urſi, caponis & anſeris, in quibus ſuccus cochlear. naſturt. aq. & tamariſc. coxerit, conficio. Addo nonnunquam nonnihil gummi ammoniac. diſſoluti aut in prædictis ſuccis, aut aceto ſcillitico. *Idem pag.* 657. Ibi etiam habetur deſcripto empl. de cicuta.

Mirabile eſt Emplaſtrum ex cicuta cum ammoniaco aceto diſſoluto. Accipe cicutæ M. iv. ammoniac. ℔ß. infunde aceto acerrimo dies octo. Deinde bulliant dum ammoniacum ſolvatur, hinc per pannum fortem lineum validè exprimatur, iterumque expreſſus liquor ebulliat quinquies, & adjecta cera, cum oleo amygdal. dulc. F. unguentum. Hoc ſit pro ſecreto; nam omnem duritiem mollit. *Joh. Heurnius*, *lib.* 2. *Method. ad praxin. cap* 10.

In lienis ſcirrho remedium habeo probatum ceratum nimirum compoſitum ex duabus partibus ammoniaci in aceto diſſoluti, una ſucci tabacci, dimidia reſinæ pini, terebinth. & ſucc. ebuli, una olei de cappar. & ceræ novæ q. ſ. ad empl. ſeu cerati formam adipiſcendam, quod emolliente & digerente ſua facultate plurimos obduratos lienes ſanavit: dicam vobis, & aliud quod oſtendit aliquando experientia: curabam quendam nobilem, cujus cuſtos domus erat hydrope affectus ex ſcirrho lienis, quem habebat permagnum, cui ergo ordinavi ſpongiam ex aqua calcis vivæ expreſſam. Sanato domino non amplius acceſſi; neque

neque ille me adivit, ſed expertus indies magis ſpongiarum earum utilitatem perpetuò uſus eſt ſpongiis jam propoſitis, quouſque tum ex hydrope, tum ex ſcirrho lienis fuerit curatus. *Hier. Fabrit. ab Aquapend. lib.* 1. *Chirurg. cap.* 51.

Curatio ſcirrhi lienis eadem omnino eſt cum ea quæ pro hepatis ſcirrho fuit propoſita: ex remediis pro hepatis ſcirrho propoſitis, magno in pretio habendæ ſunt pilulæ ex aloe, ammoniac. & merc. dulci: quæ tamen non abunde ſatisfaciunt: opiata ſequens utramque paginam implebit: niſi morbus prorſus ſit incurabilis.

℞. Gummi ammoniac. opoponac. bdell. an. ℥ii. diſſolv. in vino albo, colentur, & coq. deinde confect. hamech. diaphæn. an. ℥ii. cathol. duplicat. ℥ß. pilul. fœtid. ℥ii. F. opiata, de qua capiat ℥ß. addendo merc. d. gr. xx. continuando per plures dies conſequentes, ſicque tumor & durities evaneſcet: convenit venæ ſectio in principio, at morbo inveterato minime prodeſt. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 12. *cap.* 4.

Puella ſeptem annos nata correpta fuit febre quartana, & poſt curationem ipſius incidit in tumorem durum & ſcirrhoſum lienis: curata fuit ſolo uſu aq. ſtillat. tamariſci, cum oleo vitrioli: ſumebat ſingulis matutinis horis jeiuno ventriculo: iſtius aquæ ℥iv. cum ol. vitriol. gt. vij. & intra menſem perfecte curata fuit. *Joh. Faber. curat.* 67.

Si aliis malum non cedat, licebit cauterium in regione lienis infigere magno cum ſucceſſu. Et quod mihi creditum velim, deploratos per hoc me curaſſe memini. *Nicolaus Fontanus, Analect. cap.* 24.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Lienis tumore.

NOvi vetulam quandam (cum viginti annis ſplenetica fuiſſet (tumore lienis duriuſculo laborantem ſolo continuò eſu capparorum convaluiſſe. *Petrus Foreſtus, obſ.* 2. *lib.* 20.

Multos nos tali vitio affectus curavimus; inter quos unum, quem, cum ſeptennio hoc morbo vexatus fruſtra multa conſilia ac pene infinita præſidia expertus fuiſſet, ſolo tandem capparis qui tali ægritudini aptiſſimus cibus eſt, ſolaque illius aquæ, in qua faber ferrarius ſæpe candens ferrum extinguit, annua potione liberavimus: tanta ſcilicet in ejuſmodi aqua contra hoc vitium ineſt vis atque virtus: unde & compertum eſt animalia quæ apud fabros educantur perquam exiguos habere lienes *Antonius Benevenius, cap.* 105. *libri de occultis morborum & ſanationum cauſis.*

Ad purgandum humorem melancholicum maxime laudantur pilulæ de ammoniaco, quæ pro ſecreto habentur in hoc morbo: quæ ſic fiunt.

℞. Extract. Aloes cum aq. endiv. ℥i. Gummi ammoniac. in aceto ſcilit. ſolut. myrrh. præp. an. ℥i. maſtich. ſpec. trionſant. an, ℈i. croci, ℈ß. ſal. abſinth. ℥i. cum ſyrup. de ſucco roſ. F. maſſa pilul. cujus accipiat per intervalla ℥i. plus minuſve: uſus harum pilul. non ſolùm in hoc affectu, ſed in omnibus obſtructionibus ventris, in quartaniis cachexiis præcipuus habetur. *Rodericus à Fonſeca, tom.* 1. *conſult.* 28.

Suadeo ut ſiniſtra hypochondrii regionem integat hoc emplaſtro, quod non ſolùm mollit, diſcutit, humoreſque in ſplene conditos reſolvit, & dolorem, ſi quis leviter ſopit, verùm etiam viſcus roborat & conſolatur.

℞. Ammoniac. ping. ℥ii. aceti ℥vii. vini alb. ℥iii. coq. ad humoris conſumptionem: tum adde empl. de meliloto ℥iß. Maſtich. ℥ii. pulv. ceterach. pulv. flor. chamæm. calam. arom. ſem. cumin. an. drß. ol. cappar. partes ij. ol abſinth. & nardin. an. part. j ceræ novæ q. ſ. F. emplaſtr. eſtend. q. ſ. ſuper alutam, & applicetur lienis regioni. *Reinerus Solenander, conſil.* 21. *ſect.* 3.

SECTIO DUODECIMA.

De lienteria.

VIde ſupra libro tertio ſect. 47. *De cœliaco morbo.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Lienteria.

VIr quidam lienteria laborans ſingulo die jejuno ventriculo ſumens ℥ß. ſequentis electuarii nihil ſuperbibendo curatus fuit.

℞. Sacch. roſat. ℥iv. theriac. opt. ʒvi. cum miva citonior. q. ſ. M. F. elect. eodem modo fuit curatus teſte, *Amato Luſitano cent. 2. cur. 56.*

Nobilis quidam *Anconitanus* ſenio confectus qui cùm per plures dies ſemicrudum cibum per ſeceſſum emitteret, & multa præſidia tentata illum non juviſſent, hoc elect. ultimò refectus fuit; & ſanitatem obtinuit: uſus eſt ſacch. roſato antiquo. *Petrus Foreſtus, obſerv. 24. lib. 22. De diverſis generibus profluviorum alvi.*

Vir quidam 46. annorum lienteria gravi afficitur, quàm *Dei* auxilio, quod mihi ſemper deſperatis & graviſſimis curandis morbis præſto eſt depello levi hac cura, certa tamen. Potus ſit vinum abſinthites & aqua chalybeata. Cibus omnis conficiatur ex aqua chalybeata. Manè edat panem benè coctum in vino adusto maceratum. Stomachi regioni accomodet emplaſtrum ex mica panis ſecalini & aceto forti conflatum. His remediis bonus ille vir a lienteria exitiali evaſit. *Martinus Rulandus, cur. 37. cent. 7.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

De Linguæ calculo.

SOrorcula quædam *Delfia* annos nata viginti & tres, & cùm circa os maxillæ inferioris prope mentum longo tempore doleret, ſub lingua in muſculoſa carne laxiore verſus radicem Chirurgus qui illam quotidie inviſebat cum duritiem diu ſenſiſſet, abſceſſum in lingua futurum ſperabat: huic ficum aridam per medium ſciſſam continuo, ad ſuppurationem promovendam, loco dolenti apponit: & præter ſpem tumore jam emollito, lapillus quidam inſigniter durus ultrò exivit abſque inciſione ad magnitudinem nucis avelanæ formæ tamen longioris ut vidimus alio lapillo ex pulſo ſtatim omnis dolor ceſſavit, nulla ſuppuratione; aut ſanie vel pure ſubſequente; & quod dictu mirum eſt, labris vulneris per ſe rurſus unitis, abſque ullis medicamentis. Iſtis etiam diebus lapillum ex lingua prodeuntem vidimus paulò ampliorem ab illo quoque tandem expulſum: res admiratu digna, lapillo erumpente: nec ſaniem, nec ſanguinem ſubſecutum fuiſſe, linguamque ita per ſe coalitam: fortè cum & vulnera linguæ facilè per ſe coaleſcant, ut conſtat in perjuris, & iis maleficis, quibus lingua clavo perfoditur, facilè coaleſcit, & conglutinatur ob mollitudinem carnis. *Petrus Foreſtus, obſerv. 26. Schol. lib. 14.*

Intumuerat mulieri cuidam admodum lingua, ita ut eam movere, aut loqui non poſſet: uti neque aliquid deglutire, rupto tandem ſpontè abſceſſu procidit calculus tophaceus, durus & magnus. *Felix Platerus, obſ. 3. pag. 896.*

Vir quidam quadraginta annorum graves & frequentes in fauces & tonſilla fluxiones patiebatur: tandem animadverſum eſt lapillum ſub lingua concretum fuiſſe, qui facilè extractus eſt, ægerque ab eo tempore fluxionibus prædictis vexatus non fuit. *Petrus Eſtanove, obſerv. 5.*

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Linguæ & Labiorum reſolutione.

NOndum hic affectus paralyſis dici debet, licet, niſi debitè tractetur, in illum poſſit terminari. Aer diligendus purus, qui calida & ſicca qualitatibus ſuperfluum capitis humorem abſumere diſcutereque valeat. Suffitus in ædibus utiliter quandoque excitantur: ad hoc bene facit ex alvo ſuccino puriore, ſcilicet, tenuiora ramenta paucis carbonibus injicere minus gravis eſt & tamen perbellè ſiccat roboratque cerebrum odor ex indico ſuccino, animen vocant, excitatus ex cariophyllis quoque admitti poteſt: utilis & gratus eſt qui ex ſequenti pulviſculo compoſito movetur, ſiccat egregiè, calefacit mediocriter; & roborat internas partes capitis.

℞. Benioin. ʒii. lign. aloes, ʒiß. ſtorac. calamit. ℈iv. anim. ʒß. thur: ſandarach. a-

rab. (i. e. gummi juniperi) an. ℈ii. cario-phyll. ʒß. contuſa M. pro ſuffitu; quo ſuffumigetur nocte dormituro tegumentum capitis, eundem excitando ſuper carbones. addo hic aliud quod in id genus capitis affectibus cavendis ſæpè profuiſſe comperi: conficitur ex ſuccini globulis minutis collaris corona, ea circa cervices collum circumdatur aliquot ſpiris, retineturque continuò ſub interula ad cutem: hæc enim corporis tempore calefacta inſenſibili latentique vaporatione expirat, ita cerebri humiditates ſiccantur, abſumuntur, & retinentur, additurque capiti robur: in aeris obſervatione advertendum eſt, ne exponatur caput æſtui ſolari, multoque minus radiis lunaribus vitandus etiam percolatus aer & qui per rimam, vel exiguam aliquam feneſtram quaſi luctando inſpirat. nam ita ad feneſtram ſediſſe, ventumque penetrantem cervice, capitiſque altera parte excepiſſe, ſæpenumero vidimus in ita diſpoſitis magnum malum dediſſe. Victus inſtituendus exſiccans & moderate calefaciens: ſunt cibi aſſi potius quàm elixi; condiantur rore marino, ſatureja, ſerpillo, ſalvia, origano, majorana, arantiorum & limonum corticibus; cinnamomo etiam nuce moſchata, macere, cardamomo, & galanga: obſervarunt Medici, potiſſimum ex *Arabum* familia celebriores, eſum columborum ſylveſtrium Medicinam propriam eſſe ad relaxationem omnium membrorum (ut loquuntur illi) ad privationem ſenſus & motus, ad tremorem & amiſſionem loquelæ: compertum etiam eſt leporis cerebrum in frigidis cerebri & nervorum morbis utiliter comedi: aſſum comedi poteſt, conditum cinnam. & nuce moſch. ſingulis menſibus ſemel purgetur his pilulis.

℞. Pilul. aloeph. ʒii. Aloes roſac. ℈ii. Agar. opt. ʒß. rhei irrorandi aq. cinnam. ℈i. Zinzib. alb. ſal. gem. an. gr. ii. M. cum roſ. ſolut. f. paſta ex ʒi. f. pilulæ IX. doſis ʒi. Interea temporis quandoque veſperi horis à parca cœna tribus, cum decumbendum fuerit, diglutiantur duæ aut tres ex iiſdem pilulis ternis nimirum, quaternis, quinisve diebus quibuslibet: quod ſi alvus quandoque aſtrictior fuerit, hora una ante cenam ex prædictis pilulis una aut altera diglutienda: vel in uſum vocetur hæc pilul. maſſa: etenim tam ſeroſos quam lentos frigidoſque humores, quibus cerebrum gravatum minus expedite ſenſibus internis atque externis utitur, qui itidem vertiginis & paralyſeos ſimiliumque id genus morborum cauſas præbere ſolent, ſine moleſtia educit, atque evacuat. Novi qui vegetam memoriam viſumque expeditum in multos annos harum uſu, quod ſcilicet veſperi à cœna decubituri, unam earum, longo tempore continuantes, diglutierant, conſervarunt: pilulæ hæ ſunt.

℞. Turpeth. gummoſ. colocynth. agar. opt. an. ℈ii. rad. aſar. carioph. cubeb. nuc. moſch. maſtich. an. ℈i. cal. aromat. ſuccin. albiſſ. an. ℈ß. fol. ſen. epithym: cretenſ. an. ℈i. ſal. gemm. myrobal. chebul. pulp. ſem. cartham. an. ℈ß. Aloes opt. ad pondus omnium, cum ſucco ſalviæ ad ignem depurato q. ſ. F. maſſa: & ex qualibet ʒ. pilulæ num. 7. vel 8. ex iſtis ſingulis diebus alternis vel ternis quibuſque ſine diſcrimine deglutienda una vel altera ſupra veſperam horis aliquot à cœna: quod ſi exquiſitius purgare corpus quandoque in animo eſt, pilul. iſtarum tuto à ʒi. ad ʒiß. ſumere licet. Purgato diligenter corpore, hoc unum adſcribam, quo aſſumpto reſolutam linguam aliquoties reſtitutam ſcio.

℞. Mithrid. vet. ℥i. rad. acor. condit. opt. triti ʒii. nuc. moſch. zinzib. alb. an. ʒß. ſal. communis ℈i. ſubigantur omnia in mortario cum piſtillo inſtillando continuo ſucci ſalviæ ad ignem defæcati q. ſ. F. elect. conſiſtentia ſolidiuſculum: ex eo avellanæ inſtar in ore retentum diu lingua volutatum tandem deglutiatur: interim profuerit aliquando caput per nares expurgare levi hoc errhino.

℞. Aq. majoran. ℥iß. pulv. nuc. moſch. ℈i. mell. roſac. colat. ʒii. diſſolve: attrahendum mane e vola manus in nares: item apophlegmatiſmi loco teneat in ore aquam meliſſæ quæ ex meliſſa irrorata vino generoſo aſperſoque cariophyll. pulvere deſtillata erat: in quodam enim generoſiſſimo viro comperi aliàs hanc aquam, cum primùm admoveretur, in reſtituenda loquela vehementer profuiſſe. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 14. *ſect.* 2.

SECTIO DECIMAQUINTA.

Pro Linguæ Vulnere.

PUella quædam exerta lingua in terram cadens, partem illam quæ inter dentes erat ferà ex toto abſcidit; vocatus ſequentibus remediis curationem tentavi, atque fœliciter abſolvi.

♃. Fol. & flor. liguſtr. plantag. roſ. rub. an. M. i. cortic. grana. balauſt. an. ℥ß. coq. in ℔ii. aq. chalyb. ad tertiæ partis conſumptionem, in colat. diſſolv. acaciæ ʒii. ſyrup. de roſ. ſicc. ʒii. M. F. gargariſma, quo ſæpius interdiu abluatur lingua: in ore continenter tenebat ſyr. de roſ. ſicc. de cydon. ſyr. conſervat. ceraſorum, de ribes; veſcebatur juſculis carnium recent. hordeaceis, lacte amygd. d. & ſimilibus: his Dei beneficio pleniſſimè fuit curata, neque ullo modo depravata fuit loquela. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 28. cent. 1.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Lochiis per alvum expurgatis.

LOchiorum poſt partum expurgatio copioſior nonnunquam eſt juſto, parcior nonnunquam, interdum planè intercerta. Pro diminuto vel ceſſante fluxu lubrica alvus confert, cujus rei cauſam non rarò admiratus ſum: novi puerperas quibus nulla lochia poſt partum ſucceſſerunt, magno vitæ diſcrimine: injecto verè clyſtere ſimplici, alvoque ſoluta convaluerunt, quibus diarrhœa loco ſanguinei purgamenti fuit ſaluti: quum uxor mea chariſſima fœliciter filiolum meum *Caſparum* enixa eſſet, parciſſimè præter morem lochia fluxerunt, ſed continua ferè aliquot dierum diarrhœa ſine ulla virium jactura purgata fuit. Dubitavi per quas vias retracta ſit materia ad inteſtina; longæ viæ ſunt, nec hic per alvum cruor decurrit; igitur verò mihi fit ſimile per alvum revelli & evacuari ſum quo alioqui diluitur ſanguis & impregnatur ad venas uteri patentes deducendus *Thomas Bartholinus, Hiſt. 19. cent. 3.*

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Lochiorum fluxu immodico.

MUlier quædam poſt abortum à ſanguinis fluxu immodico ſummam patiebatur virium dejectionem: illi præſcribo frictiones & ligaturas partium ſuperiorum, cucurbitulas ſub mammis, epithemata & pullos columbinos, fotus manuum cum vino calente, in quo confectio al-Kerm. diſſoluta ſit, & ſequentem potionem.

♃. Aq. plantag. naph. & roſ. an. ℥i. ſyr. corall. ℥i. ſal. prunell. ʒi. ſang. drac. ℈ß. M. F. potio, quæ ſtatim fuit exhibita, antequam reliqua remedia fierent, & intra horæ quadrantem dolores ventris & lumborum quieverunt, & fluxus imminutus eſt, ut aliis remediis non indiguerit, *Lazarus Riverius, obſerv. 69. cent. 1.*

Curatio fluxus ſanguinis immodici in illius cohibitione tota verſatur: ſumma tamen cautio adhibenda eſt, ne quod per hujuſmodi purgamenta excerni conſuevit, intus retineatur, & graviſſimorum affectuum cauſa evadat. Ideo ſi affectus non vehementer urgeat, à levioribus incipiendum erit, ad potentiora, ſi opus fuerit, ſenſim progrediendo, ac primùm ſanguinis impetus cohibendus eſt alimentis incraſſantibus, ut panatellis, gelatinis, oryza, amylo, cum juſculis pedum vituli, pyris cydon. coctis, carnib. aſſis ſucco granatorum aſperſis. Cibus paulò copioſior exhibeatur, non tamen una vice, ſed potiùs frequenter, cum modo calor & ſpiritus, qui expulſionem in utero adjuvant, ab utero ad ventriculum avocetur, & vires inſtaurentur. Vitelli ovorum huic uſui conveniunt: nam & facile coquuntur, & calorem ad ventriculum avocant: potus ſit aqua ferrata, vel extinctionis auri, vel in qua parum maſtiches bullierit, venter faſcia mediocricer conſtringatur: quia hoc modo comprimuntur vaſa & fluxus immodicus impeditur, lumbis admoveantur lintea oxycrato madefacta, ſi diutius duret fluxio, pulvis vel opiata ad plures doſes præſcribi poteſt in hunc modum.

♃. Lapid. hæmatit. ℈iv. pulv. bol. armen. corall. rubr. margar. præp. an. ʒi. ſem.

plan-

plantag. coriandr. præpar. & gran. ſumach. an. ℈ii. M. F. pulvis tenuiſſimus, de quo capiat ʒi. cum decocto centinodiæ & ſyrup. cydoniorum.

♃. Conſerv. roſ. rad. ſymphyt. an. ℥i. bol. arm. troch. de carabe, & corall. an. ʒi. cum ſyrup. corall. vel de roſ. ſicc. F. opiata de qua capiat ad magnitudinem caſtaneæ ſuperbibendo parùm aquæ potus ordinarii.

Exterius verò fotus & unguenta utiliter admovebuntur in hunc modum.

♃. Summitat. lentiſc. rubr. plantag. cupreſſ. olivæ, polygoni, an. M. i. roſar. rubr. p. ii. granor. myrti ℥iß. nuc. cupreſſ. numero vi. cortic. granat. p. ii. coq. in aq. chalybeata & vino rubro aſtringente, & colatura foveantur partes muliebres valdè tepidè & ferè ſubfrigidè.

♃. Unguenti comitiſſ. ℥ii. ſucc. plantagin. ℥i. agitentur ſimul, & fiat linimentum applicandum poſt fotum.

Injectio in uterum etiam poteſt fieri ex ſucco plantag. à *Galeno* laudato, vel decocto fotus prædicti.

Reliquis remediis non conferentibus, venæſectio in cubito præſentaneum eſt remedium, ſi paulatim & per quædam intervalla ſanguis educatur; ſic enim multas deploratas convaluiſſe experientia docuit.

De ſomno peculiariter hic annotandum, dum ſanguis copioſè effluit, eum eſſe penitus arcendum, multæ enim ex eo de medio tolluntur, quia calor ad interiora retractus majorem fluxum efficit: & ſi aliquando is concedendus ſit aliquis ex miniſtris ſemper adeſſe debet, qui ægrotantis pulſum & reſpirationem obſervet *Lazarus Riverius, prax. medic. lib.* 15. *cap.* 21.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Lochiis ſuppreſſis.

IN puerpera lochiis ſuppreſſis laborante recte uſus ſum hoc decocto.

♃. Hord. mund. M. i. liquir. raſ. ℥ß. ſchænanth. ʒiß. coq. in aq. pro ℔i. id quidem vel in febre non obeſt, & ſimul purgationes ſopitas aperit, debilioribus ʒi. ſchænanth. in jure pulli bullire jubeo: hoc enim modo *Florentiola* Medicus *Bononienſis* utebatur: valet & jus cicerum. Mulieres *Bononienſes* dant jus columbæ in quo bullierit ſchænanthum ad purgationes promovendas; eſtque remedium *Nicolai*, at in robuſtioribus puerperis, ſi menſes diu retineantur, vena tali incidenda, ut in quadam cum maximo ſucceſſu fecimus, menſtrua purgatione ſubſequente: etiam ſumendo ʒi. pulv. dominarum cum aq. artemiſ. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 82. *lib.* 28. *De morbis mulierum.*

Hunc potum ſibi reddat familiarem aliàs à me expertum.

♃. Flor. chamæm. M. iß. pulv. cortic. aurant. ſicc. ʒi. coq. in. ſ. q. cereviſ. cujus colaturæ ſacc. finiſſ. parum miſceri poteſt: ab eo aliquoties aſſumpto melius habuit. *Joh. Petrus Lotich., obſerv.* 21. *cap.* 1. *lib.* 5.

Purgatio convenire poteſt ſeptem vel novem diebus à partu, ex infuſ. rhei, agar. aut ſenæ; vel cum juſculo laxante ex herbis ac rad. aperient. cum ſena parato; vel cum mannæ, ℥iß. in juſculo diſſolutæ. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 15. *cap.* 22.

Nobilis mulier pudicitiam ſuam proſtituerat, uteroque conceperat; conceptus ferè trimeſtris. Cum de ea re nulli ſuboleret, fortè cum joco multa faceret pateretur que, in vicinum lectum conjicitur, in ejus ventrem incidit juvenis, qui impetu lapſus, & ſua ipſe mole opprimens, tantam utero vim intulit, ut illiſus fuerit fœtus: ingens copia ſanguinis fluit. Qui aderant nil tale de conceptu cogitabant. Advocatus Medicus, de amiſſa pudicitia ne cogitare auſus, totum id ad preſſum iſtum referebat, ideò rogatus omni ratione ſanguinem cohiberet, & ſupprimentia, & ſectionem venæ recens enixæ adhibuit. Sequenti die rheum præſcribit, nihil inde alienum conſecutum, an urgente neceſſitate recens enixas ad ſolennia remedia adigere audebis. *Guil Ballonius, lib.* 1. *Epid. & Ephem. pag.* 53.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Loquela amiſſa.

PUella quædam ſeptem annorum, cum variolis graviſſimè correpta fuiſſet,

circa quartum diem morbi loquelam ita amiſit, ut ne minimum quidem vocis articulum, aut ſonum aliquem edere poſſet. Ego cum in conſilium adhibitus eſſem, & hujus morbi cauſam inveſtigare vellem, ne minimum quidem linguæ vitium inveni, illam enim abſque omni difficultate movebat, protrudebatque atque ex una in alteram partem circumducebat. Ex his ſignis, malum in ipſis recurrentibus nervis eſſe haud difficulter conjeci: recurrentes enim nervos vocis præcipua eſſe organa poſt *Galen.* aſſerunt Anatomici, quapropter illis interceptis aut ſectis mutum ſtatim ut reddatur animal neceſſe eſt. In curationem autem ſic proceſſi. Primò, ſyrup. roſ. ſolut. cum rheo, agar. & ſena, nec non duobus granis gutt. gamandr. diſſolutis in decocto beton. ſalv. prim. veris, corpuſculum ut per intervalla expurgaretur, ſuaſi. Deinde quæ cerebrum parteſque roborant, ut ſequens, facit elect. præſcripſi.

℞. Conſerv. flor. beton. prim. veris, ſalv. roriſmar. an. ℥ß. confect. alkerm. ʒii. ſpec. dianth. & de gemm. an. ℈ii. cum ſyrup. de beton. q. ſ. F. Electuar. de quo ſumat ægra quotidie ter aut quater præcipuè jejuno ſtomacho, & poſt cœnam ad magnitudinem caſtaneæ.

Exterius fotum ſequentem anteriori parti colli ubi nervi recurrentes deſcendunt, iterumque recurrunt, bis in die applicare juſſi.

℞. Flor. beton. ſalv. roriſmar. prim. veris, ſummitat. major. hyperic. centaur. an. M. ß. roſ. rub. jvæ arthetic. an. M. j. gran. junip. ℥iii. incid. & contund. omnia groſſo modo, poſtea indantur ſacculo ejus magnitudinis, ut anteriorem partem colli ad ſternum uſque cooperire poſſit, is aquæ incoctus applicetur calidè, fomenteturque collum ſpatio unius horæ; idque bis in die. Deinde inungatur collum ſequentibus aquis deſtillatis.

℞. Aq. beton. prim. veris, ſalv. lavend. an. ℥ß. ſpirit. junip. ſine vino præp. ℥j. theriac. opt ʒii. M. his non diu adhibitis remediis, loquelam paulatim recuperavit, & nunc optimè valet puella. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſervat.* 14. *cent.* 6.

Relatum eſt *Maximilianum Frederic* III. Imperatoris filium uſque ad nonum ſuæ ætatis annum prorſus elinguem & mutum fuiſſe, ſed tamen beneficio naturæ, non ſolùm ſermonem acquiſiviſſe, verùm etiam fuiſſe, ſed eloquentiſſimum: nam in ipſo exiſtimandum eſt vitium originem duxiſſe ex larga humiditate, quæ ætatis progreſſu conſumpta fuit. *Hieronymus Mercurialis*, *lib.* 2. *De Morbis Pueror. cap.* 8.

Græcus quidam Nobilis variis ulceribus à morbo *Gallico* contractis ſcatebat; à quibus optimo ſed ſubtili conſtituto victus ordine, & ebibito guajaci decoct ad 40. dies, ac poſtea à ceratis cruribus & brachiis ex mercurio impoſitis, & poſtea iterum repetito guajaci decocto, ſanus evaſerat; uno tantùm ulcere in alta palati parte permanẽte, quod nullis medicamentis cicatricem duxit; imò ibi perpetuum foramen relictum eſt, ob quod vir hic in totum uſum linguæ & vocis amiſerat. Quo tamen modo tanto malo occurrerimus, ut vir commodè loqueretur, attendite. Mirum namque artificium hoc excogito, quo ita rectè & continuè poſt loquebatur, ac ſi nihil mali unquam haberet. Habet autem artificium ſic. Ex auro capitatum clavum per Aurificem parari jubeo, clavi caput erat rotundum & latum, ut univerſam foraminis circumferentiam contigeret; cuſpis verò parva admodum & rotunda, in cujus medio auricula lentis modo prominebat. In hac igitur clavi cuſpide ſpongiola adaptabatur, quàm intra foramen ægrotus mittebat, quæ humiditate tumida inibi fixa manebat: unde ita eleganter loquebatur, ac ſi nihil mali haberet. Singulis verò diebus bis, veſperi ſcilicet & manè, inſtrumentum deponebat, & ſpongiolam lavabat, & digitis comprimebat, & iterum reponebat & intromittebat. Eo depoſito vox in totum deficiebat quæ eodem intromiſſo recuperabatur. *Amatus Luſitanus*, *cur.* 14. *cent.* 5.

SECTIO VIGESIMA.

De Loquela abſque Lingua.

S*Almuri ex Variolis* quidam expuit totam linguam, nec tamen loquendi promptitudinem amiſit, quanquam exactè aliqua literarum elementa proferre neſciverit.

verit. Sunt enim litteræ quæ ſine linguæ aliiſve enunciantur, ut A. vel à Labiis,eduntur ut B. *Thomas Bartholinus, Hiſt.* 21 *cent.* 2.

SECTIO VIGESIMA PRIMA.

De Lue Venerea.

LUes Venerea (quæ & Morbus Gallicus Italicus, Siphilis, & Pudendagra dicitur) totius ſubſtantiæ morbus eſt, occultus & contagioſus, tuberculis, maculis, ulceribus, cruciatibus & doloribus ſeſe prodens. Cauſa efficiens eſt occulta & venenata qualitas contagione & attractu contracta; & in humore aliquo velut in ſubjecto inhærens; hæc autem pernitioſa labes, licet variis modis ſe diffundat, venereo tamen concubitu maximè propagatur in genus humanum. Per totum corpus diſſeminato malo, ſæva pullulant ſymptomata, animum triſtitia detinet, corpus laſſitudo, pallor faciem, puſtulæ circa frontem primò, deinde per totum corpus erumpunt, dolor adeſt vehemens & vagus, modò in capite, modò in muſculis, modò circa artus, ac præcipuè ſub noctem moleſtans, fœda ſe prodit Gonorrhœa, circa pudenda oriuntur ulcera & bubones, deſtillationes contingunt pravæ, quæ modò palatum, & uvulam, modò fauces & tonſilas erodunt: Labia quibuſdam conſumuntur, quibuſdam naſus, quibuſdam oculi, aliis pudenda tota, languent omnia membra, nullum adeſt deſiderium cibi, nullus ſomnus, ſed mœror & iracundia continua & amor decubitus; febricula, aliquando, ſed rarò comitatur, pilorum accidit defluvium, & dentium caſus; Cùm denique inveteratum evadit malum, adſunt ulcera fiſtuloſa, calloſa, cancroſa, tophi in variis corporis partibus, oſſium caries, imprimis in cranio, oſſe palati & naſi, febris hectica, tabes, cachexia, epilepſia, ſurditas & cœcitas; exoſtoſes etiam ſuperveniunt, quę duplici modo fiunt, vel per modum adhæſionis materiæ craſſæ & viſcidæ oſſi affixæ, vel rurſus per modum excreſcentiæ oſſis ab interno meditullio: quamvis enim os ſua natura, durum ſit, tamen virtute veneni extenditur & augetur carnibus in ipſo oſſe genitis carcinomatoſis & exquiſitiſſimo ſenſu præditis, & tunc lues immedicabilis eſt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lue Venerea.

MUlieri cuidam virulentia venerea affectæ cum nobis & ulceribus in fronte conſului ut ab aſſumpta caſſia, vel elect. lenitivo, altero die ex vena jecoraria ſanguinem mitteret. Deinde ut hic Syrupus pro digeſtione ad octo dies ſumeretur.

℞. Syr. de fumar. de ſucco bugloſſ. an. unc. ii. aq. fumar. bugl. an. un. ij. M. vel melius cum decocto fumar. bugl. beton. & liquir. Deinde ut hoc ſolutivum caperet.

℞. Confect. hamech. un. ß. ſyr. roſ. ſolut. un. ii. aq. prædictis, vel decocto fiat potio. Poſtea ut parum ſanguinis detraheret ex vena cephalica ob capitis inſignem dolorem & gummata in capite. Tandem redeundo ad ſyrupos, poſtea ut ſic iterum purgaretur præcepi.

℞. Confect. hamech. ℥vj. diaphœn. ʒij. ſyr. roſ. laxat. un. j. cum aquis, vel decocto F. potio His peractis, ut ad decoctum ligni hoc modo perveniret conſulvimus.

℞. Lign. guajac. circumquaque buxei coloris, intus autem nigreſcentis, ſerra vel lima in ſcobem redacti ℔i. Infund. in aq. fontis vel fluviatilis ℔xiv. per ſpatium vigintiquatuor horarum, & in olla fictili vitreata & bene operta; poſtea admoveatur lento igni, & decoquatur ut remaneant ℔viii. colatum inde in vas vitreum ſtricti orificij, & exquiſitè opertum, & ſervetur. Hujus decocti unc. vj. vel paulo plus bibat horis quatuor ante prandium, atque interim ſe continebit in cubiculo tepido, è quo non recedet, donec totum tempus potionis tranſierit: quod ſi ſtragulis, & veſtibus bene contecta in lecto per unam horam, vel duas ſudaverit, optimum erit; ſurget deinde veſtibus benè munita, & leniter inambulabit, vel aliquo hilari opere ſe exercebit, & exactis quatuor horis à potione prandebit. Prandium erit primis decem diebus, panis benè fermentati & biſcocti unc. iv. vel v.

aut plus carnis vervecis, vel pulli gallinac. vel perdicis aſſatæ vn.iv. vel paulò plus. Potus ſit cereviſia communis benè defæcata, vel vinum oligophorum probè lymphaeum pro conſuetudine: quòd ſi poterit ab his abſtinere, bonum eſſet pro potu uti ſecunda aqua decocti ejuſdem ligni, ſuperinfuſa aqua ad ℔xx. uſque ad quartæ partis conſumptionem. Somnum diuturnum evitet, & maximè animi perturbationes. Septima hora poſt prandium totidem rurſus uncias ejuſdem primi decocti eodem modo potabit, & poſt quatuor horas cœnabit. Eadem prorſus ratio cibi & potus tam in cœna quàm in prandio eſſe debet, quidam hic poſt primos decem dies non amplius carnem, ſed ejus vice paſſul. ℥iii. & in prandio & in cœna aſſumere jubent, & tranſactis viginti diebus ab hac ſtrictiori diæta, rurſus ad eandem cibandi normam redeunt, quàm in primis decem diebus obſervarunt. Deinde ut magis proficua & tutior procedat curatio, ſingulis octo diebus, ſumet una hora ante prandium, caſſ. rec. extract. ʒx. vel ſaltem ℥i. quo die à decocto ligni abſtinebit quod ſi interim dum decocto utitur, non egerat, ſi opus eſt glande ventrem irritabit, vel alvum enemate ex decocto ligni ejuſdem cum ℥iii. mell. roſ. leniter ſolvet. Uſus decocti continuandus eſt, per quadraginta dies. Puſtulæ verò, apoſtemata & ulcera ungantur circum circa cum ſpuma decocti primi: nam confortat membra, digerit materiam & rectificat, ſpuma ſit calida ungaturque bis in die, aut ter etiam in doloroſis locis, quoniam mitigat dolorem. *Petrus Foreſtus obſerv. 9. & ſchol. lib. 32. De Lue Venerea.*

Magna eſt controverſia de ligni præparatione: dum quidam volunt ut decoctum fiat cum vino, alii verò in aqua: in bilioſis & calidis temperaturis decoctio eſt in aqua ſimplici, vel endiviæ facienda: ſed in obæſis, frigidis & pituitoſis cum vino fieri poteſt unde *Augerius* ait, hodie & primum & ſecundum decoctum cum vino fit, & plurimùm confert, præterquam in bilioſis & calidis temperaturis, ætatibus & temporibus in quibus præſtat aqua. Sed quomodocunque fiat, ſive cum vino, ſive cum aqua, ſpuma diligenter colligenda eſt: hac enim illinenda ſunt ulcera, calloſitates, puſtulæ & loca dolentia. Spumæ loco utuntur aliqui ramentis ligni in vino antiquo & oleo veteri coctis: præſtat oleum ex ligno ipſo, vel juniperi chymicum. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv. 7. lib. 32.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lue Venerea.

Poſtquam ſatis purgatus eſſet, ſequenti unguento quinquies eum illevimus.

♃. Pulv. baccar. lauri excortic. ℥iv. argenti vivi ſicut decet extincti ℥iß ol. laurin. ℥vi. M. omnia bene incorporando: inunximus autem juncturas manuum, pedum, & cùm valde robuſtus eſſet, etiam eodem unguento penna oblevimus ulcera crurum (habebat enim crus adeo ex Lue ulceratum à genu uſque ad pedem ut os denudatum eſſet, cujus etiam corruptionem metuebamus) & brevi ſanitatem is recuperavit, omnibus admirantibus, qui homine prius viderant. Profuit autem ipſa inunctio etiam in loco ulcerato in hominem robuſto & prius per univerſalia remedia benè purgato: quod poſtea minus mirabar cum Chirurgos, audatiores tamen, in Noſocomio *Delphenſi* noverim, qui ſuo unguento gallicano ſubinde totum corpus inunxere, & potiſſimùm eas partes in quibus dolores infeſtant & ulcera eminent: in hoc ſolo tamen homine robuſto ulcera oblevi, in aliis ſuffecit ſolas juncturas inunxiſſe.

Conficiatur hoc modo unguentum efficaciſſimum quod nunquam *Rondeletium* fefellit.

♃. Unguenti martiati & aregon. an. ℥iij. axung. porci non ſalitæ nec liquatæ ℔j. oleo chamæm. aneth. an. ℥j. ol. laurin. ℥ij. argenti vivi ℥v. terebinth. reſin. an. ℥ii. M. F. unguentum, quo ungantur partes extremæ, & ſenſim provocetur ſudor cooperiendo vel apponendo lateres: Si unà adſint ulcera, cum multis papulis & ulcuſculis, addantur thus, maſtich. iris, ærugo & alia hoc modo.

♃. Axung. porcin. ℔j. butyr. rec. terebinth. lot. in aq. vitæ, an. ℥ii. reſin. & unguenti ma.

ti martiati, an. ℥iij. arg. vivi ℥v. thur. maſtich. irid. an. ʒiij. virid. æris ʒij. ol. laurin. & irin. an. ℥iij. lithargyr auri ℥i. M. F. linimentum. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 12. *& ſchol. lib.* 32.

Multi curati ſunt in Noſocomio *Delphenſi* hoc unguento quo communiter utebantur.

℞. Sulphur. vivi ℥i. argenti vivi ʒvi. ceruſſ. tartar. alb. cinnab. an. ℥ß. lithargyr. auri & arg. plumbi, an. ʒii. ſalis ʒi. rad. helleb. nigri & alb. baccar. lauri, camphoræ, an. ʒii. ol. laurin. ℥iv. Axung. porcin. ℥iij. ſucc. fumar. rad. lapath. acut. enulæ, ſcabioſo chelidon. borrag. an ℥iij. bulliant cum ole. axungiæ ad ſuccorum conſumptionem, deinde admiſce argentum vivum cum ſaliva extinctum & reliqua. Hoc unguento indifferenter pro omnibus utebatur quinque diebus ſemel in die, manè ſcilicet in cubiculo valde calido & parvo, inungebant brachia, & crura & inguina, & ſemel umbilicum tantùm, & tunc faciebat fluxum. *Idem*, *obſerv.* 13. *lib.* 32.

Hoc unum ante oculos habendum, quod ubi plus gummoſitatum videtur, plus pinguedinum unguento addimus; ubi verò minus gummoſitatum & plus puſtularum & ulcerum plus pulverum apponimus. In delicatis quoque parum argenti vivi addimus, veluti quando complexio calidior fuerit, multum butyri & ol. roſac. aut ſucci plantag. ref. calidas fugiendo, adjungimus.

Hoc ſequenti *Amatus curat.* 76. *cent.* 2. Monachum atheromate in capite ex virulenta venerea condecoratum curavit.

℞. Thur. maſtich. myrrh. cinnam. zinzib. piper long. ſandrach. græc. minii, an. ʒij. radic. pyrethr. floris ſalis nitri antiquorum, ℥ß. cineris tamariſc. ℥ij. butyr. rec. ℥vi. pingued. porcin. ℔i. argenti vivi cum ſucco limon. extincti ℥iij. M. & in mortario omnibus benè piſtis F. unguentum, quod vires habet tum exſiccandi & abſtergendi, tum ſubtiliandi, & confortandi, quo ſemel in die jejuno ſtomacho, ejus juncturæ ac corpus demptis capite, pectore alis ac ventre, illinebantur, fuit hic (inquit *Amatus*) ſexies illitus, & multa pituitoſa & mucoſa per os emiſit, in quo ulcera (ut plerumque evenire ſolet) floruere, ſed gargariſmo ex rebus ſtypticis confecto ſana facta ſunt, & ipſe ab orci faucibus liber. *Idem*, *obſerv.* 14. *lib.* 32.

Nos experientia didicimus, quod ferè quinto vel ad ſummum ſexto die, etiam ſi tantum ſemel in die inungantur, alterationes oris fiunt cum evacuatione, ego multos curavi quos niſi quinquies illinivi ſemel tantum in die, & raro ultra quinque dies inungere jubeo. Mirabile eſt quod *Nicolaus Maſſa* refert ſe unum ſanaſſe, qui à pluribus jam inunctus fuerat, & non ſanatus, quem per triginta ſeptem dies inunxit & liberatus fuit: & ideo (inquit non poteſt dari certa regula de numero dierum unctionis: ſed valde miramur quod toties ille auſus fuit inungere. Fiat unctio ante focum in cubili clauſo, poſtea juncturæ ſtupa canabina calida cooperiantur & ligentur, & ingrediatur lectum cooperiaturque coopertoriis ut ſudet per duas horas: quod ſi per ſudorem nimiam patiatur laſſitudinem, detur cyatus unus brodii gallinæ vel carnis: experientia didici quod ſi in robuſtis tertio aut quarto die venter non fluat, ſi levi manu unica vice inungant ventrem, maximè circa umbilicum quod facilè illis venter fluat, ſed hoc niſi ſemel in conſtipatis faciendum putamus, ne venter nimium ex unctione poſtea perturbetur. *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.* 14. *lib.* 32.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lue Venerea.

CUm benè purgatus eſſet, ad ſuffitum devenimus: hunc quo Chirurgus alias uſus eſſet, nunc paratum habebat, preſcripſimus.

℞. Cinnabar. ℥ii. oliban. benjoin. myrrh. an. ℥i. gall. moſch. ʒiß. theriac. el. ℥ß. ſtyrac. liq. q. ſ. ad incorporandum. F. ſuffitus, omni manè fiebat ſuffitus, ſed cum poſt tertium diem venter ſtrictus maneret, quarto die hoc pharmacum ſumpſit.

℞. Confect. hamech. ℥ß. elect. de ſucco roſ. ʒi. diagrid. gr. ii. Solvantur cum ℥iv. aq. fœnic. F. potio octies multa & varia ege-

egeſſit, quinto die denuo ad ſuffitum pervenimus, donec egregiè pituita ab ore deflueret, & os ac guttur ulcerarentur: & tunc præſcripſimus aq. ſolan. aquiſeti plantag. endiv. an. ℔ß. diamori, mell. roſ. colat an. ℥ii. m. M. pro gargariſmo: poſt fumigium adhibitum fœda ulcera quæ habuit in membris genitalibus planè curata fuere. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 17. *lib.* 32.

De ſuffumigiorum uſu lege apud *Rondelet. libr. De morbo Gallico.* ubi etiam deſcribitur hoc fumigium ad Ulcera Venerea.

Cinnabar. ℥i. benjoin. ſtyrac. myrrh. oliban. oppopan. ℥ß. maſtich. macis, thur. an. ʒii. excipiantur terebinthina. F. fumigium. At ego (inquit *Rondeletius*) in ulceribus addo ſandarac. vel auripigmentum potiſſimùm cum ulcera in pulmonibus vel naribus, vel aliis partibus internis opinor eſſe.

Fit autem ſuffitus in hunc modum, æger cubiculo clauſo in ſellula nudus collocatur; (nos autem ægrum noſtrum in cupa ad hoc parata ſubtus cum tabella lignea perforata, ut fumus aſcenderet, capite extra cupam elato & cervice undique pannis tecta) ſic ut tanquam ſub conopæo ſeu papilione totus pannis optimè circumductus ſit, ut ne os quidem extet: tunc accenſis carbonibus, uritur cinnabrium cum thure & cæteris correctivis: quo ſuffitu incaleſcit æger mirum in modum ac ſudat per horam integram ferè toties autem id tentandum, donec ſicut in inunctionibus gingivę putreſcere & os ulceribus affici, & animus deficere quodammodo cæperit. Inter ſudores, ſi deficere videatur, permittetur ut caput tantillum è pannis explicet modo id ſæpe non faciat, fiat ſuffitus ſemel, bis ter in die, pro anni ratione, ægrotantis viribus, & cæteris circumſtantiis, ad evitandum animi deliquium, impones prius epithema cordiale: hoc remedium deſiderat vires robuſtas, quia fortè eſt periculoſum. Utimur ſuffumigio ad curationem ulcerum humidorum quæ difficilè conſolidantur, vel etiam cum ulceris conſolidationem accelerare volumus, ut fecit *Rondeletius* in quodam Nobili, quem 4. diebus curavit. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv.* 17. *lib.* 32.

Quidam utuntur pilul. *Barbaroſſ.* deſcriptis à *Brondel. lib. de Morbo Gallico*, quas præbent illis qui non poſſunt ferre decocta. Fiunt in hunc modum.

♃. Rhei agar. an. ʒii. Aloes ℥i. argenti vivi ʒiij. extincti cum ſucco roſ. cinnam. ambr. an. ℈i. myrrh. maſtich. an. ʒi. cum terebinth. excipiantur & ex qualibet ʒ. fiant pil. VIII. capiat pro prima doſi dr. i. deinde dr. i. m. poſtremò dr. ii. poſſunt etiam aliter fieri ita.

♃. Ladan. hypociſt. an. dr. i. Aloes ℥i. Ambr. moſ. an. ℈i. arg. vi. vino loti dr. ii. incorporentur cum ſyrup. roſ. ſolut. F. pilulæ capiat dr. i. *Rodericus à Fonſeca tom.* 2. *conſult.* 88.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Lue Venerea.

PUella quædam octodecim annorum penes Nobilem Herum Lue Venerea laborantem ſerviens, & cum ejuſdem Concubina lecto communi utens, poſt varia ſymptomata nocturnorum dolorum, anguſtiæ pectoris, & ſimilium, tandem undique puſtulis Gallicis & Condylomatibus in partibus obſcœnis inficitur. Hæc in Noſocomium recepta, ita ſanitatem obtinuit: per triduum hic pulvis digeſtivus quotidie bis in brodio decoctionis rad. petroſel. fuit exhibitus.

♃. Magiſt. tart. vitriol. ℈ii. pro doſi una Quarto die purgatio fuit inſtituta per mercur. dulc. ℈i. diagr. correct. gr. VII. tum conſerv. roſat. vitriolata F. bolus: quo aſſumpto bis tantum per ſeceſſum operatio ſubſecuta fuit, corpore per digeſtivum præmiſſum mediocriter etiam reſpectu primarum viarum purificato, mox igitur ad ligni decoctum acceſſimus hoc modum.

♃. Lign. guajac. quod ſingulari proprietate contra hunc morbum pugnat; ſarſæparill. majoris digeſtionis & inciſionis gratia, an. ℔m. cortic. lig. ob ſingularem ſiccandi vim ℥im. F. decoctio (facta prius infuſione per viginti quatuor horas in tribus aq. pluvialis menſuris, quarum quælibet quatuor libras habebat) lento igne, vaſeque clauſo coque ad conſumptionem tertiæ partis, ubi tempore medio coctionis majoris

joris inciſionis & deterſionis gratia addantur rad. belen. ℥vi. baccar. juniperi, liquirit. raſ. ℥ß. hujus decocti bibat ℥vi. cum ſulph. aurat. diaphoretic. gr. xij continuando ejus uſum per triduum, eoque ſudorem in lecto provocando, poſtea iterum purgetur hoc modo.

℞. Mercur. dulc. ℈i. diagrid. corr. gutr. gamandr. an. gr. vi. croci metall. ritè præp. gr. iij. M. & cum pauxillo conſerv. roſac. exhibeatur hauſtu calido brodii piſorum ſuperaddito, cujus operatio ſemel per vomitum abſque difficultate, & ſexies per alvum ſucceſſit: intermiſſo demum unico dies continuos rurſus ſumpſit decoctum ſudoriferum cum gr. xij. ſulphur. aurati diaphoretic. ſubſequente tandem hoc cathartico.

℞. Merc. dulc. g. xxvi. croci metall. gr. v. diag. gr. viii. M. pro doſi, qua ſexies per alvum tantum evacuatio facta eſt, hinc per octiduum reiteratum fuit decoctum ſudoriferum, ut ſupra cum additione; ſubſequente etiam ſuperiore cathartico, repetitum rurſus per aliud octiduum decoctum ut ſupra; & rurſus inſtituta fuit purgatio per merc. d. ℈i. gutt. gamandr. gr. ix. croci metal. gr. vi. conſ. roſac. ʒii. M. aliquando adhibitum fuit balneum ſudoriferum, humectata etiam aliquoties fuere condylomata, externæ puſtulæ & exulcerationes aqua cauſtica mercuriali, atque his remediis tam internis quam externis reſtituta noſtra ægra poſt duos menſes ad ſuos ſana rediit. *Gregorius Horſtius, obſerv. 3. lib. 7.*

Fœmina prægnans ad menſem quintum viginti quatuor annorum, rhagades & fiſſuras exulceratas in partibus obſcœnis, exulcerationem in ore malignam, cum præeunte laſſitudine totius, & doloribus artuum nocturnis patitur, concluſum eſt, cum prægnans eſſet medio geſtationis tempore, quo purgatione potius, quam in primis vel ultimis menſibus conceduntur, patientem hanc luis curationem ſubire poſſe, mox igitur præparationis gratia, ſequens pulvis exhibebatur.

℞. Cremor. tartar. ℈i. fæculæ Aronis, irioniæ, an. ℈ß. M. pro doſi, die ſequenti purgabatur ſic.

℞. Mercur. d. ℈i. diagrid. corr. gr. vii. M. cum conſerv. roſac. quo ſumpto quater per ſeceſſum operatio ſequebatur, die ſeq. quietem conceſſimus, corrborandi fœtus gratia balſami embryonum cochlearia aliquot concedendo. Deinde per novem dies potionem ſudoriferam ex decoct. ligni ℥vi. cum ſulph. aurat. diaphor. ℈ß. Sumebat quotidie ſudoris provocandi gratia, poſtea materiam intus digeſtam per alvum exturbare conati ſumus ſequenti bolo.

℞. Merc. d. ℈i. diagrid. præp. gr. vi. conſerv. roſac. vitriol. ʒii. M. hoc ſepties per alvum operante, ſequente biduo ſudoriferum reiteratum fuit, exhibitum deinde propter obſtructiones alvi hoc purgans.

℞. Merc. d. ℈i. diagrid. præp. gr. vi. Aloes ſuccotr. gr. iv. cum aq. beton. F. pilulæ parvæ, quibus aſſumptis ſexies alvus deponebatur, evaneſcente bilis eructatione, capitiſque dolore, conſequenter decoctum cum ſulph. aurato per novendium fuit continuatum; viciſſim poſtea inſtituta evacuatione per bolum ſequentem.

℞. Merc. d. ℈i. diagrid. gr. vii. conſerv. roſ. vitriol. ʒii. M. tandem ſudores eodem decocto per octiduum adhuc continuavit, adhibitis interim exterius quoque neceſſariis remediis, ubi propter oris exulcerationes frequens fuit uſus ſequentis mundificativi.

℞. Mell. roſ. colat. ℥ii. rob. mororum dianuc. an. ℥iß. unguenti Ægyptiaci, ʒiii. M. poſt uſum convenientis gargariſmatis frequenter adhibeatur, partibus obſcenis ſequens unguentum frequenter fuit adhibitum.

℞. Unguenti alb. camphor. ℥ß. Merc. dulc. ʒi. optime miſceantur; ſic penitus divina benedictione, reſtituta, ſanguinem hactenus tot ſudoribus incaleſcentem, temperare conata fuit venæſectione ſeptimo circiter geſtationis tempore inſtituta, fœtus potiſſimum gratia, quo faciliori tranſpiratu, conveniens partus tempus exſpectare poſſet, quod incidebat nono menſe, quo puellum ſanum & adhuc viventem peperit. *Gregor. Horſtius, obſerv. 4. lib. 7.* Vide *Guil. Fabritius Hildanus, obſer. 97. cent. 5.*

SUB-

SUBSECTIO QUINTA.

De Lue Venerea.

MUltas gravidas in quibus erat luis venereæ ſuſpicio, aut quarum fœtus ex patre inquinato ſuſceptus fuerat, decocto ligni ſancti, radic. chynæ, ligni ſaſſafras; aut radic. ſarſæparill. per quadraginta dies aſſumpto cum diæta convenienti fœliciter percuravimus: imo plurimas in quibus major erat iſtius mali labes vidimus inunctiones ex hydrargyro, aut emplaſtra mercuriata cum ſputationibus conſtanter & impune ſuſtinuiſſe ab Empiricis inſtituta ubi enim adſunt cauſæ morbificæ, adverſus quas valentioribus remediis eſt pugnandum non eſt dubium quin natura mediocriter robuſta magis levetur ex eorum uſu, quam opprimatur: quia concurrit ſimul cum illis ad conflictum iſtum, perficiendum, & poſt partam victoriam fœlicius conquieſcit, quam ſi peſſimarum illarum diſpoſitionum inſultibus ad finem uſque impregnationis confligetur. *Ioh. Varandæus, lib.* 2. *De morb. Mulier. cap.* 2.

Celebris quidam medicus in *Galliis* ita procedebat in hujus luis curatione, primo vomitorium per biduum exhibet, tertio die purgatio per extractum catholicum inſtituitur: quarto aurum diaphoreticum cum theriaca & pulvere ſerpentum exhibetur, poſtea totum corpus aqua mercuriali ſudorifera inungitur, linteis æger involvitur, & ſudor quotidie provocatur, auri diaphoretici deſcriptio talis eſt.

℞. Mercur. vivi opt. & purificati, ℥iß. auri puri, ℨi. hoc ſolvatur aqua regis; mercurius verò aqua forti: conjunge ſolutiones, & diſtilla aquoſitatem per balneum: in fundo remanebit præcipitatum quod edulcoretur aqua calida: deſcriptio aquæ mercurialis ſudoriferæ talis eſt.

℞. Mercur. ſublimat. ℨii. arſenic. alb. ℨi. euphorb. ℨii. ſpirit. vini opt. ℔ii. aq. roſ. ℨxii. digere per viginti quatuor horas. Poſtea toti corpori penna illinatur. *Gregorius Horſtius Obſerv.* 13. *lib* 7.

Dom. Petrus Fuhrmannus in luis venereæ curatione hunc ordinem ſervavit, diſpoſuit corpus primùm ad evacuationem per nodulum, triduò poſt, vomitorium ſuum valde ſibi in uſu Medico familiare adminiſtravit: tum de merc. dulci gr. xxx. plus minus pro ſubjecti habilitate, in conſerv. roſac. & Confect. alKerm. exhibuit, & ſi poſtridie ſalivare cæperunt ægri (quod ſymptoma ipſis familiare eſſe ſolet in materia illius vitioſæ commotione) ceſſat ab ulteriore remediorum applicatione, ægros interim tenuiſſimè aut omninò non cibans donec ſaliva fluere deſiit, ſi verò tertio die à prima mercurii exhibitione nondum ſaliva fluxit, iterum exhibuit prædictum mercurium, ſed aucta doſi ad gr. vi. vel viii. ſi pariter hac exhibitione nihil ſecutum eſt, tertia vice dedit, temporis ſimul & augmenti obſervata proportione: dum fluxit ſaliva quievit, conquerentibus autem de faucium & palati exulceratione & vacillatione dentium (quod malum nemo adhuc à mercurio arte potuit avertere) gargariſmum fecit ex aſtringentibus aquis, & alumine: ulcera ſi adfuerunt, curavit elui aquis veronicæ & roſar. in quibus aliquid mercurii ſublimati communis ſolutum fuit finito palati fluxu, decoctum ligni dedit, & ſudoribus diſcuſſit ſi quid fuit reſiduum. Hic *Dom. Fuhrmanni* erat modus. *Andreas Schiling. in epiſt. ad Greg. Horſtium, pro obſerv* 12. *lib.* 7.

Scatebat quidam è grege mendicabulorum lue venerea, aliquot diebus univerſum corpus equino fimo obruit, ut tantum eſſet qua reſpiraret: erat ſtercus ſtabularium equino lotio ſæpius perfuſum, quodque jam computruerat: effecit ille hac arte, ut totum virus exprimeret; addidit aliquoties enchriſton ex axungia larigna & hydrargyro, nec alia vitæ ſex ſervata, quam mantica offerebat, atque his remediis curatus eſt. *Joh. Hollerius, lib.* 1. *inſtit. Chirurg. capit.* 2.

Ab initio curationis ad finem uſque continuus debet eſſe uſus decoctionis ſequentis pro potu & pro ſudoribus movendis.

℞. Rad. ſarſæparill. ℥iv. rad. chinæ ℥ii. polipod. q. & cichor. an. ℥ß. infund. in aqu. ℔x. per quatuor horas; coque deinde ſub finem addendo pulv. tartar. alb. ℨiii. fol. fragar. pimpinell. an. M. j. liquir ℥ß. cinnam. ℨi. F. ebullitio & paretur ſ. a. decoctum quod præcipuum eſt alexiterium

luis

luis venereæ, nec ingratum guſtui ut olim ex guajaco parabantur: cogatur æger ſi fieri poteſt haurire hujus decocti ad ℔iv. vel vi. in die *St. Jaques*.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Lue Venerea.

VIdi juvenem, qui cùm à recenti hoc morbo convaleſcere per potionem guajaci ex aqua non potuiſſet, ab antiquo liberatus eſt per potionem ejuſdem ex vino: ſoleo ego recipere ligni guajaci ℔i. aquæ ℔vii. & facta maceratione totos tres dies, decoquere uſque ad aquæ ferè conſumptionem, deinde coniicere vini ℔iiiß. & colaturam facere per torculare expreſſum, vinum enim decoctum mutat omnino vires. *Chriſtophorus Guarinonius*, *conſult.* 315.

Ex juniperini ligni admodum odorati & nonnihil acris decoctione pauperes lue hac infectos aliquos ſanavi: ſumendo ſcobis vel raſuræ illius non tantum, quantum guajaci, cùm efficacius ferè ſit, ſed medium vel tres ſaltem illius partes, & cum aquæ ℔ii. eodem penitus modo uti guajacum coquendo, & utendo: cui & guajacum, china, & ſarſa addi poſſunt: egregium ſanè ſudatorium & innoxium.

Chymicus & Empiricus inſignis fœlici ſucceſſu ſequenti electuario luem hanc curabat; continuando uſum ejus in robuſtioribus manè & veſperi per quindecim dies.

♃. Cortic. guajac. ℥iv. lign. ejuſdem, ebeni, quercus, aut buxi, an. ℥vi. ſarſæparill. ℥vi. hermodactyl. ℥iv. turbith. gummoſ. ʒii. cariophyll. ʒii. aniſi ℥i. ſaſſaphr. ℥iii. fol. ſen. ℥vi. aquæ ℔viii. ſtent in cineribus calidis per diem unum aut alterum, colentur, poſtea iterum affundatur aquæ eadem quantitas, bulliant ad tertiæ partis conſumptionem, expreſſione facta, prima infuſio cum hoc decocto miſceatur; per evaporationem lento igne factam ad ſyrup. conſiſtentiam inſpiſſatis addantur mell. opt. deſpumati & inſpiſſati parum ℥iv. pul. verum ſarſæparill. fol. ſen. hermodactyl. an. ℥ß. turbith. gummoſ. rad. jalap. an. ʒiii. cariophyll. ʒi. extract. ſcammon. ʒii. F. electuar. doſis à ʒiß. ad ʒii. & ʒiii. æger quamdiu hoc electuario utitur, bibat decoctum factum ex ſarſaparill. china, hermodactyl. aniſo, cariophyll. & guajaco. *Felix Platerus, prax. med. tom. 3. pag.* 429. & 438.

Auriga militaris uxorem lue venerea infecit: hæc verò remedii penuria in ulcus excedens ſeſe diſtendit, unum ſaltem vidi ab aure in cervicem, humerum, & cubitum, pone per omoplatas, totum latus coſtarum & thoracem devaſtans, exhibeo corallatum *Paracelſi* per albumen ovi paratum, & viginti ſex diebus tota convaluit, ingentia enim ulcera feſtinato impetu pelle tegebantur. *Joh. Helmontius tractat. cui tit. De cauſis & initiis naturalium.*

Lues venerea facilè ſequenti remedio curari poteſt abſque ſudoribus, abſque ptyaliſmo, abſque inunctionibus, licetque nec cubili nec cubiculo immorentur, modus eſt ejuſmodi.

♃. Antimonium, & ſarſæparill. an. ℥vi. antimonium nodulo incluſum in ſex aquæ amphoris, in quibus ſit ſarſaparilla cùm quadraginta uncum putaminibus & hylis, ſuſpenſum coque ad tertias, ejuſque decocto utatur æger, capiendo ter in die, manè meridie & veſperi, hauſtum ſumendo longè à cibis: antimonium autem quater utile eſſe poterit. *Petrus Borellus, obſ.* 29. *cent.* 2. Videatur *Lazarus Riverius obſ.* 29. *cent.* 4.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Lue Venerea.

PRæmiſſo minorativo, conſulvi ut ſanguinem mitteret ex cubito dextro: deinde ſequens apozema pro quatuor matutinis inunxi.

♃. Rad. cichor. polipod. enul. an. dr. x. liquirit. raſ. ireos, an. ℥j. fol. fumar. ſcabioſ. bugl. cich. dent. leonis, acetoſ. capill. ven. chamæd. chamepit. an. M. j. epithymi ℥ß. ſem. aniſ. cartam. contuſ. an. driii. paſſul. enucleat. ℥ß. prunor. damaſch. p. x. fol. ſen. mand. ℥i. rhei el. agar. troch. an. drij. rhab. monach. rhapont. an. dr. vi. F. decoctio in q. ſ. aq. fontis ad ℥xi. in colat. diſſolv. ſyrup. de polipod. epithym. an. dr. vi.

ſyrup.

ſyrup. dieſereos roſ. ſolut. an. ℥iſs. crem. tartar. ʒij. aq. cinnamom. ℥i. M. F. apoxema, bene excrevit, beneque tulit.

Corpore ſic rite purgato, aſſumpſit mane in lecto probè tectus ℥v. decocti hujus ſudatorii: & ab hora ſexta uſque ad ſeptimam cum copia ſudor motus eſt.

℞. Limatur. lign. guajaci ℥iv. cortic. lign. ʒijſs. rad. ſarſæpar. ℥ij. aqu. fontis ℔x. M. infund. per horas viginti quatuor; bulliant ad conſumptionem medietatis, colat. adde fol. cichor. fumar. cuſcut. an. M. j. bull. unica ebullitione: colatura ſervetur pro decocto.

℞. Reſid. dicti decocti; aq. ℔xv. coq. ad tertias, adde ſem. aniſ. coriandr. præp. cinnam. an. ʒi. paſſul. enucleat. ʒiv colatura ſit potus ordinarius. vitetur vinum ſicut venenum: hora rurſus tertia pomeridiana aſſumat decocti ſudoriferi ℥iv. expectando ſudores in lecto, & ſic indies provocetur ſudor bis, interim contra faucium & palati ulcera hoc præſcriptum gargariſma.

℞. Diamor. dianuc. an. ʒvi. mell. roſat. colat. ℥i. alumin. uſt. vitriol. alb. an. ℈i. aq. prunel. plantag. & roſ. an. ℥iii. M. F. gargariſma.

Pro condylomatibus anique ficubus unguentum tale ſubminiſtravi.

℞. Terebinth. ʒvi. thur. maſtich. an. ʒj. myrrh. minii. an. ʒi. ol. nuc. laurin. an. ℥ſs. ceræ q. ſ. F. unguentum.

Per 5. ſeptimanas ſudoriferis dedit operam; ſubinde alvum ex ſudore conſtipatam catharticis ſolvendo: cum verò curationis per ſudores pertæſus eſſet, ſemel in die pro diſcutiendis luis reliquiis ante fornacem in juncturis brachiorum, axillarum & lumborum regione inungebatur ſequenti unguento, inunctuſque linteo obvolutus lectoque impoſitus ſudorem ciebat.

℞. Unguenti martiati, axung. porcin. pingued. gallin. an. ℥i. mercur. vivi opt. agitati ʒvi. thuris, maſtich. an. ʒii. Lithargyr. minii an. ʒiſs. tartar. vini, alumin. an. ʒi. aq. vitæ ʒii. ol. laurin. ℥iſs. ol. ſpic. gt. vi. camphor. gr. v. M. f. unguentum, poſtquam per quatriduum inunctionibus uſus fuiſſet, ſputatio admodum copioſa ſecuta eſt, ita ut unius fere horæ ſpatio pelvim impleret. Interim contra fauces inflammatas & tumidas uſus eſt præſcripto gargariſmate: ad reliquiarum evacuationem has pilulas ſumpſit.

℞. Pil. de agar. ſine quibus, an. ℈i. pil. fœtid. de hermodact. an. ℈ſs. diagrid. præp. gr. iii. M. F. pilulæ num. 13. deaurentur, & ſic tandem cunvaluit. *Ioh. Petrus Lotichius, obſ. 3. c. 5. lib. 6.*

Quantitas argenti viv. in unguent. hæc ferè obſervatur, ut pro ℔i. unguenti excipiantur ejus ℥ii. quæ media erit argenti vivi, pro decenti actione edenda, in corpore non nimium debilitato, quantitas; quam & augere vel minuere pro ratione conſtitutionum atque operationis modò licebit. *Felix Platerus prax. med tom. 3. c. 4. p. 442.*

Singulis vicibus ℥ii. vel ℥iv. unguenti uſurpentnr: tempus inunctionis commodiſſimum eſt vernum, atque autumnus: hiems & æſtas minus commoda ſunt: inſtituenda eſt inunctio tempore matutino jejuno ſtomacho & incipiendum à partibus inferioribus, & ad ſuperiores tranſeundum. Rarò bis eodem die inunctio inſtituitur: tamdiu continuando inunctio donec ſalivatio vel alvi fluxus, vel alia evecuatio ſuccedat, ac ſimptomata minuatur & ceſſent: & quidem ſi alvi fluxus accidit, is non ſtatim ſupprimendus: ne tamen inteſtina aliquid damni patiantur, cavendum, infundendo per clyſteres lac chalybeatum, vel ſuccum ptiſanæ cum lacte, vel decoctum hordei, & poſtea ſi opus ſit, veniendum ad aſtringentia.

Sudores nonnulli promovendos cenſent: verùm ſi natura ad ſalivationem tendat ſudorem ciere non convenit, ne contrarii motus fiant. Si verò natura ſponte ad ſudores tendat, nec id prohibendum: ultra tres dies, una vice vix continuanda inunctio: nonnunquam etiam ſtatim gravia ſequuntur ſymptomata, ut magna oris ulcera, linguæ ac faucium tumores ac inflammatio, deglutio læſa, dentium commotio, maximus virulenti humoris ex ore fluxus, diarrhæa vel diſenteria & tunc ſtatim ab inunctione ceſſandum. Ubi inunctio jam perfecta eſt, ſputumque bene procedit, partes inunctæ abluantur vino, in quo ſalvia flor. ſtæchad. roriſmar. chamæpit. fol. laur. calamenth. origan. cocta fuerint: poſtea impo-

imponendum aliquod emplaſtrum nervinum.

Tandem in unctione peracta danda opera, ne mercurius in corpore relinquatur, & aliquid mali vel ori vel aliis partibus attrahatur: ideoque laconico ſudores promovendi auri nummi in ore retinendi, auri ramenta potanda, vel pilulæ ex auri foliis paratæ deglutiendæ imbibitur enim mercur. ab auro, & cum eo è corpore evacuatur, atque ita ne quid mali excitatur, præcavetur: poſt inunctionem, à curatione non ſtatim deſiſtendum, ſed decoctum ligni, utpotè morbi hujus alexipharmacum, ad huc diebus aliquot propinandum; quod ſi intermittatus, facilè recidiva ſubſequi ſolet. *Daniel Senertus, practic. lib. 6. part. 4. cap. 21.*

Medicus quidam clariſſimus argentum vivum in corpore deliteſcens fœliciter evocabat in plurimis, ſive aurifabri fuiſſent, ſive ex lue perunctiones curati, hoc ſuffumigio; grana juniperi q. v. coquebat in aq. vaſe probè clauſo, ad quartæ partis conſumptionem; vapore deinde ſuffumigabat ægrum, & toto corpore, & ore præcipuè excepto, plura huic intentioni vidi apud *Zacut. Luſit. lib. 2. prax. admir. obſerv. 136. & Bened. Silvatic. cent. 1. conſult. 34. Hieron. Reuſnerius obſerv. 174.*

SUBSECTIO OCTAUA.

Pro Lue Venerea.

A Me curata eſt lues venerea in pluribus decocto ex ſudoriferis & purgantibus per viginti dies uſurpato: ſi hæc non ſufficerent, ad frictiones ex unguento mercuriali veniebam: multi in media hieme, hoc ſolo decocto curati ſunt, quibus diæta ſudorifica adminiſtrari non poterat propter aeris inclementiam *Lazarus Riverius, obſ. 78. cent. 1.*

Puer natus triginta menſes lue venerea laborans, & fœda ſcabie totum corpus occupante, ſequentibus remediis curatus eſt.

℞. Raſ. lign. guajac. ℥ii. aq. font. ℔ii. infund. per viginti quatuor horas, deinde bulliant ad tertiæ partis conſumptionem; colature capiat ℥iii. ſingulis diebus manè, duabus horis ante paſtum, corpus tegendo paulo plus ſolitò, & continuando per viginti dies.

℞. Diagrid. pulver. gr. vi. calomelan. gr. v. fiat pulvis tenuiſſ. detur cum cochleari uno vel altero panatelæ ſaccharatæ, ſuperbibendo parùm juſculi, continuetur hoc remedium quinto quoque die, augendo doſin utriuſque medicamenti juxta operationem.

℞. Reſidentiam prædicti decocti, aqua fontis ℔iii. F. bochetum pro potu ordinario addendo ſacch. & liquir. q. ſ. ad ſaporis gratiam hi remediis per menſem continuatis probè convaluit. *Lazarus Riverius, obſ. 95. cent. 2.*

Mercator quidam lue venerea laborans ab aliquot menſibus à me curatus eſt, ſine ullo alio remediorum apparatu, per opiatam *Neapolitanam Renodæi*, cui addebam ſingulis diebus mercurii præcipitati albi cum ſpiritu ſulphur. præp. ℈ß. & per intervalla exhibebam calomel. turqueti ſeu merc. d. ſexies ſublimati ℈i. cum reſin. ſcammon. gr. xij. in forma pilulari, cum uſu Bocheti ex decocto guajaci & ſarſæ per viginti dies, multos etiam alios curavimus uſu ſolius opiatæ prædictæ cum mercurio prædicto & decocto ſarſæparillæ per longum tempus quibus autem alvus multùm movebatur, illi tantùm alternis diebus ſumebant prædictę opiatæ ℥ß. *Simeon Iacoz. obſ. 91. cent. 4. obſ. Riverii.*

Puellæ duæ quarum major vix attigerat quintum, minor verò tertium ætatis annum, laborabat lue venerea per contagium ſuſcepta cum ulceribus multis in ore & pudendis, nec non puſtulis & fœda ſcabie per totum corpus erumpentibus, fruſtra exhibitum fuerat decoctum guajacinum per menſem integrum à perito Chirurgo. Vocatus ego, intra quindecim dies prædictas puellas curavi mercurio præcipitato albo; exhibendo ſcilicet ſingulis diebus majori puellæ gr. vi. minori verò gr. iv. augendo tamen utriuſque doſin aliquando juxta operationem, quæ talis fuit, ut utraque ſingulis diebus bis aut ter alvum deponeret, nec vomitus ullus nec ptyaliſmus unquam ſubſecutus eſt, perſeverabant per dictum tempus in uſu Bocheti. *Simeon Iacoz. obſerv. 16.*

Mulier lue venerea infecta puellum peperit

perit puſtulis & ulceribus in variis partibus affectum qui curatus fuit præcipitato albo ad gr. ij. vel iii. exhibito cum ſaccharo & lacte ſingulis vel alternis diebus continuando per menſem integrum, incepta eſt remedii exhibitio quindecimo nativitatis die. *Samuel Formius*, *obſerv.* 26.

Henricus tertius *Gallorum* rex lue venerea laborans à medicis ordinariis curari non poterat. Monitus fuit *Penam* tunc temporis *Lutetiæ* medicinam facientem multos ab hoc morbo liberare remedio peculiari quod à quodam *Turca* didicerat; illum vocari juſſit: ab eoque curatus eſt. Remedium tale erat.

℞. Rad. bardanæ in taleolas ſectæ, ℥. viii. vini alb. & aq. fontis ℔ii. bulliant ad media partis conſumptionem, addendo ſub finem ſem. mund. ℥i. vel ℥iß. pro diſpoſitione ægrotantis, colaturæ capiat mane ℔ß. ſudores provocando cum ſilicibus majoribus calidis linteis obvolutis, quorum unus admoveatur plantis pedum, duo tibiis, duo cruribus, duo juxta medium parte exteriore, & duo juxta humeros, probè tegendo ægrum ſudores copioſi excitantur per horam unam cum dimidia & circa veſperam alvus ſolvitur bis aut ter: hoc remedium præmiſſis univerſalibus uſurpabatur per ſpatium quindecim aut viginti dierum. Poſtea capiebat mane ſingulis diebus decoctum bardanæ ſine ſena & ſine ullo regimine per menſem integrum aut dies quadraginta. *Samuel Formius*, *obſ.* 41.

Curatus à me eſt puer quinque annorum præcipitato albo ad gr. iv. exhibito ſingulis diebus per viginti dies cum panatella, per inferiora tantùm purgabat, neque ullus unquam ſecutus eſt ptyaliſmus. *Samuel Formius*, *obſerv.* 51.

Chirurgos interdum errare contingit in luis venereæ curatione, quando poſt ordinaria remedia convenienter uſurpata, ægros perfectè curatos non eſſe exiſtimant quod adhuc quædam ſymptomata luem veneream comitantia, apparere non deſinant unde ægros interdum in nova tormenta conjiciunt, & in atrophiam aut tabem præcipitant, cum tamen illa ſymptomata ſponte diſpareant, aut levibus quibuſdam topicis remediis diſcutiantur.

Dum eſſem *Lutetiæ* apud *D. Belotum* Chirurgum peritiſſimum, Nobilis quidam *Pariſienſis*, temperamento melancholicus ſe illi curandum tradidit, qui præter dolores nocturnos, aliaque luis venereæ ſymptomata, tumorem patiebatur in cervice ex pituita & melancholia genitum: poſt inunctionem ex unguento mercuriali, copioſus fuit ptyaliſmus, & omnia luis venereę ſymptomata prorſus abolita ſunt uno excepto tumore, cujus duæ tertiæ partes diſcuſſæ fuerunt: exiſtimabat æger ſe non eſſe curatum propter tumorem ſuperſtitem: ab alio tamen Chirurgo ſeniori ad hanc rem vocato confirmatus fuit, & admoto emplaſtro de vigo quadruplicato mercurio, tumor diſcuſſus eſt ſpatio unius menſis.

Alter vir Nobilis curæ meæ commiſſus, abſoluta ptyaliſmo, ſe non curatum eſſe putabat, quod ulcus in cervice & regione œſophagi remaneret, hoc tamen ulcus remediis vulgaribus intra menſem curatum eſt, ſine ullo remedio luem veneream reſpiciente. *Dionyſius Pomaret*, *obſerv.* 16.

Puerulus quidam duos annos natus à nutrice infectus fuit lue Venerea, quæ ſe ſe prodidit primum puſtulis latis & rubris in perinæo acervatis, iiſque ſucceſſerunt ulcera in natibus juxta podicem, mox puſtulæ in facie, ac tandem ulcera in faucibus & labiis: quibus accedebat corporis conſumptio in die progrediens. Vocatus ad eum ſequentia præſcripſi.

℞. Sen. mund. ʒiß. rhe el. & agar. rec. trochiſc. an. ℈ii. cinnam. ℈ß. Infund. in aq. Card. bened. in expreſſ. diſſolv. roſ. ℥i. f. potio, detur manè, & reiteretur ſemel in ſeptimana.

Diebus intermediis utebatur ſequenti decocto.

℞. Ligni guajac. ℥i. cortic. ejuſd. ℥ß. aq. font. ℔. iij. Infund. & decoquantur ut a. e. ad tertias. Colaturæ capiat ℥iv. mane ſine ſudore, propter aeris inclementiam, hyems enim vigebat, tum etiam metuebam nimiam exſiccationem propter corpus tenellum, eaque ratione victum etiam an alepricum concedebam. Eodem decocto pro potu utebatur, ſed diluto æquali aquæ portione. Cùm hæc remedia continuaſſet per viginti dies, omnia ſymptomata

ta diſparuerunt; ægerque in ipſo remediorum uſu refectus & denuò impinguatus fuit, ac curatus omnino videbatur. Attamen intra menſem dicta ſymptomata redierunt, ægerque denuò extenuatus eſt. Nos iterare juſſimus eadem remedia; decoctum tamen efficacius paulò efficiendo, coctione facta ad medias eumque ſtragulis operiebamus, ut ſaltem leviter ſudaret. Hac cura iterum reſtitutus fuit intra 15. dies, quam tamen diutiùs continuaſſemus metu recidivæ, niſi rigidiſſima hyems quæ tunc etiam vigebat, obſtitiſſet. Intermiſſo itaque remediorum uſu per viginti dies aut circiter, ulcera renovata ſunt. Et cùm tunc cœlum eſſet ſatis temperatum, curam iterum inſtauramus, ſed efficaciorem. Exhibemus itaque primùm mercur.d.gr.viij. cum diagrid. gr. iv. juſculo, quo valde purgatus eſt per vomitum & ſeceſſum; & quarto quoque die hoc medicamentum exhibebatur. Intermediis verò diebus ſumebat decoctum hoc modo paratum. Supradicta guajaci & corticis ejuſdem quantitas ponebatur in alembico cum aq ℔. ß. Infundebatur per diem naturalem, ac poſtea deſtillabatur ad medias, juncturis alembici & recipientis probè munitis. Liquor ſuperſtes in alembico colatus, miſcebatur cum aqua deſtillata, quæ erat acidula. Hujus mixturæ dabantur ℥iv. manè calidè corpus tegendo, & ſudores copioſiores effluebant. Per viginti dies continuata fuit hæc poſtrema curatio ex qua morbus fuit omnino ſublatus. Ulceribus narium admovebatur unguentum ex melle roſaceo, vitellis ovor. & terebinthina. Faucium verò ulcera brevi curabantur melle roſaceo cum ſpir. vitrioli acido reddito. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 95. *cent.* 1.

Mercator quidam per *Poloniam*, iter faciens in lecto cauponis de lue venerea ſuſpecti inſcius decumbens eundem morbum contraxit. Is cùm non auderet ob deſponſatam ſibi virginem honeſtiſſimam ordinariæ curationi & laconico ſe committere, remedium petiit, quo abſque cuſtodia & clanculum quaſi reſtitui poſſet. Cùm malum adhuc recens eſſet, purgato corpore cerevisia ex alexipharmacis quibuſdam & appropriatis medicata, rem tentandam eſſe duxi, ac proinde nodulum tonnæ dimidiæ, cerevisia recenti immergendum, & probè fermentandum præſcripſi.

℞. Raſ. lign. ſanct. ℔ii. cortic. lign. ſanct. ℔ß. rad. chin. ℥vi. Sarſæ ℥viii. Saſſafr. ℥vi. cinnam. acutiſſ. ℥ii. ſem. aniſ. fœnic. an. ℥i. cortic. citr. ℥ii. Groſſo modo inciſa & conquaſſata indantur ſacculo oblongo ex ſindone alb. peracta fermentatione: loco potus ordinarii bibit hanc cerevisiam palato non ingratam per menſes duos & amplius; interjectis tamen per intervalla purgantibus, & aſſumpto ſingulis matutinis & veſpertinis hoc Electuario.

℞. Pulv. lign. ſanct. ℥iv. cortic. ejuſdem ℥iß. Sarſæ ℥ii. Chinæ ℥i. conſerv. rad. cichor. ℔. ß. conſerv. roſ rubr. ℥iv. conſer. flor. ſalv. roriſmar. an. ℥ii. condit. myrobal. emblic. num. 5. rad. ſcorzoner. condit. ℥iii. cortic. citr. condit. ℥iiß. ſpec. diatr. ſantal. diarrhod. abbat. an. ʒiii. M. cum ſyrup. cortic. citri q. ſ. f. Electuarium. Tam paucis & levibus remediis bonæ valetudini reſtitutus eſt vir optimus; quæ ipſa deinceps etiam in aliis expertus ſum pari ſucceſſu, ſed morbo in prima, quod dicitur, herba ſuffocato: inveterati enim aſperior & laborioſior eſt curatio. *Baldaſſar Timæus*. *Caſu* 3. *lib.* 7.

Juvenis quidam bilioſo ac melancholico temperamento præditus, lue Venerea infectus menſe Junio, aggreſſus eſt dietam ſudorificam, eaque peracta frictiones ex unguento mercuriali celebratæ fuerunt. Poſt ſecundam frictionem, cùm ptyaliſmus rite procederet, ſubitò correptus eſt contractione brachiorum & tibiarum, cum tenſione ingenti abdominis, & ſuffocatione, ſubitoque ptyaliſmus ceſſavit. Frictiones vehementes celebratæ ſunt in partibus contractis, aqua imperialis & cinnamomi exhibitæ, quæ nihil præſtiterunt. Poſtea aquam noſtram theriacalem ex ſpiritu vini conflatam exhibuimus, à qua plurimùm levatus eſt; & injecto clyſtere acri paroxyſmus deſiit. Poſt biduum, cùm parùm ſpueret, admota fuerunt emplaſtra mercurialia tibiis, femoribus & brachiis, quæ intra viginti quatuor horas ſputum ſatis copioſè promoverunt. At æger in prædictum paroxyſmum incidit. Cùm verò frictiones celebratæ

fuiſſent, & prædicta aqua exhibita, tum clyſter injectus qui non poterat ejici, ſuppoſitoriis nullo modo levabatur, ſed omnino ſuffocari videbatur. Nos alium clyſterem acriorem ex diaphœnic. & hier. an. ℥ii. injici curavimus, quem ſecuta eſt copioſa evacuatio, & æger à paroxyſmo liberatus eſt. Sequenti die præcedente ptyaliſmo iterum in eundem paroxyſmum, incidit, cæteris multò graviorem: nam nec aqua theriacali, nec clyſteribus iteratis, quibus etiam multum dejecerat, potuerit ſedari. Tandem, cum ab initio cenſuiſſem hæc ſymptomata provenire ex eo, quòd excrementorum colluvies ſuperiora petens in ventriculo colligeretur, & non poſſet per os expurgari ob ſui craſſitiem, vel facultatis expultricis imbecillitatem, & magna copia cummulata ac malignitate prędicta ventriculi orificium vellicaret, unde ortæ convulſiones per conſenſum generis nervoſi; tum etiam ex prædicta materia à calore exagitata multi vapores elevarentur, qui ventriculum diſtendentes diaphragma comprimerent unde ſuffocatio & tenſio abdominis ſequebatur. Ventriculum eſſe vacuandum judicavimus prompto & potenti remedio. Atque in hunc finem exhibuimus ſalis vitrioli ʒi. in aqua diſſolutum, qua intra horæ quadrantem humoris pituitoſi, viſcidi & craſſi cum melancholico permixti circiter ℔ii. rejecit, & ſtatim à paroxiſmo liberatus eſt. Poſtea continuavit ptyaliſmus per multos dies ſine alio ſymptomate, ſicquè integrè liberatus eſt. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 77. *cent.* 1.

Juvenis quidam robuſtus morbo *Gallico* infectus repurgato corpore, ac optima inſtituta victus ratione, unguento mercuriali octies inunctus fuit, & ſanitatem obtinuit. Verum ut hic oris fœditatem & ulcera effugeret, quum mihi compertum eſſet humores in motu eſſe catapotia ei propinavi. Id autem poſt ſecundam vel tertiam inunctionem facere ſoleo: nam eo tempore humores rebelles, & qui vix medicamentis purgatoriis obediunt, commoti & ad expulſionem acti, à catapotiis propinatis facillime foras per inferiora truduntur. Quo fit ut ſuperiores partes immunes & liberæ maneant, nec ita infici ſoleant, ut per conſuetas ſimileſque inunctiones contingit. Cùm ægri ſic ore infecti ulcera in eo patiuntur, & multa & varia ad multos dies expuunt, non loquuntur, vix liquida deglutire poſſunt, dentes tremulos habent, qui poſtea nigerrimi evadunt, unde oris fœtor certus pullulat. Quæ omnia, vel eorum magna pars, catapotiis vel pharmaco præviſivo opportuno tempore exhibito intercipiuntur, ut ſæpe experientia compertum habemus. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 22. *cent.* 5.

Qui patiebatur morbum *Gallicum*, poſt remedia adhibita melius habuit. Cæterum circa cream, i. e. tibiæ anteriorem partem ſemper doluit. Multa & varia topica remedia, aliquando calida, aliquando frigida, admota ſunt, ſed fruſtra imò ad opium perventum eſt, ſed nihil contulit. Proinde conſiderans eo in loco nullum eſſe humorem, nullam qualitatem manifeſtam, in mentem venit, qualitatem venenoſam aliquam à maligno humore derelictam tibiæ particulam illam infeſtare, pro qua abigenda theriacam ſummum futuram antidotum conjecto, & revera à ratiocinatione hac mea minimè ſum defraudatus, cùm poſt applicitam theriacam dolor ita evanuerit, ut mus conſpecto fele. In ſimilibus doloribus quoties theriaca non opitulatur, illi adjungendum ſuadeo oleum ex guaiaco ligno paratum. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 72. *cent.* 5.

Pulvis hic eſt efficax contra reliquias luis Venereæ, qua ego ſæpe uſus ſum feliciter.

♃. Pulv. ſarſæ ℥iij. Antimon. diaphoret. ℥i. Pulv. viper. ʒiii. M. f. pulvis Doſis ℥iß. vel ʒii. ex pauco vino albo manè.

Sine ptyaliſmo quandoque poteſt hic morbus curari in hunc modum. Purgetur patiens, poſtea balneetur, dein rurſus purgetur. Pro potu utatur decocto ligni, in juſculis ſarſa, & pulvere ſarſæ, & ſem. dauci in pane. Hoc etiam utatur pulvere.

♃. Carnis viperin. antimon. diaphoret. ſarſaparill. fol. chamædr. an. part. æq. M. f. pulvis. Capiat ʒi. manè & veſperi. Tandem tradatur balneo, & rurſus purgetur. *D. Rubertus Cuminghame* in M. S.

Aqua ſequens theriacalis valde efficax ad conterendas luis Venereæ reliquias & præſervandas nutrices.

♃. Theriac. vet. Mithrid. an. ℥iv. ſucc.

acce-

acetoſ. pimpinell. eupator. Card. bened. ſalv. an. ℥iv. flor. ſtœch. p. j. puleg. gram. Card. bened. an. p. j. ling. guajac. ℔j. Cortic. ejuſd. ℥iij. Macerentur in ℔iv. Aq. font. ubi prius vino irroraveris, & deſtillentur omnia ſimul contuſa. Hujus aquæ ℥iij. cum ℥j. ſyrup. viol. mirificè præſervant nutrices. Et ne ex virulento infantis ore nutrix eodem contagio afficiatur, ante lactis ſuctum papillam abluere oportet aqua plantag. aut aluminoſa; poſt ſuctum verò aqua calidà. Idque diligenter obſervandum. *Ludovico Mercatus, lib. 2. De Morbo Gallico, cap. 3.*

SECTIO XXII.

De Lumbricis.

Lumbrici (Græcè ἕλμινθες) ex omnibus corporis partibus inteſtina maximè occupare ſolent, ex craſſa & lenta pituita, quæ in inteſtinis frequens, corrupta preparataque eſt, ab uberrimo inſito calore ſuſcitantur, vitamque ſumunt, eorum animalium exemplo, quæ ex putri materia cœleſtis caloris ope vitam habent, pro varia putreſcentis materiæ figura, variæ ſunt lumbricorum ſpecies. Alii ſunt longi & teretes, qui in ſuperioribus gracilioribuſque inteſtinis gigni ſolent, hi omnium frequentiſſimi ſunt, ſurſum quandoque irrepunt in ventriculum, inde per gulam, os ipſum conſcendunt, è quo hiante etiam proſiliunt: Alii rurſus breviores ſunt & lati, qui ſæpè mira ſerie inter ſe cohærent, cucurbitini dicuntur, interdum mutuo adhæſu contexitur latus ille vermis, quem ob ſimilitudinem ταινίαν appellant, quod faſciis & vittis mulierum ſimilis tam longus ac latus exiſtat, ut per omnia præcipuè verò craſſiora extendatur, inteſtina. Alii denique ſunt exigui & tenues, Aſcarides dicti, quibus ferè ſedes eſt in recto inteſtino, omnibus materiam ſuppeditat cruditas & crapula, & eorum uſus quæ facilè putreſcunt. Pueri quam adulti his ſæpius affliĉtantur. Lumbricorum ſigna ſunt oris fętor ad aciditatem vergens, dejectiones ſtercori bubulo ſimiles, febres aliquando, quæ pluries in die exacerbantur, cum anxietate, animi deliquio, nauſea, vomitu, & ſiti inexplebili; genæ alternatim rubent & liveſcunt, narium pruritus adeſt, & dentium ſtridor; capitis item gravitas & ſopor, deliria etiam & convulſiones epilepticæ; tuſſis adeſt ſicca, dolor in ventre plerumque affligit, inflatur etiam & diſtenditur venter, horrifica eſt in ſomno expergiſcentia, fames adeſt nonnunquam canina corpus interdum decreſcit, pulſus eſt inæqualis. Aſcarides ex pruritu ani moleſto cognoſcuntur, & fæces non raro iis conſperſæ apparent, graviſſima ut plurimùm inferunt ſymptomata, minùs tamen noxiæ ſunt Aſcharides.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lumbricis puerorum.

Inter medicamenta interna eſt oleum hoc quo ego fœlici cum ſucceſſu uti ſoleo.

♃. Abſinth. pontic. ſantonic. abrotan. hyſſopi, thymi, an. ℥j. rutæ, cardui menth. praſſii, cent. min. an. ℥ß. coralliń. ℥ij. flor. hyperic. ℥iß. ſucci glaregi ℥ii. rad. ireos, enulæ, gentian. dictamn. alb. an. ℥ß. tormentill. myrrh. C. cervi uſti, an. ℥ii. agar. rhei, Aloes, an. ℥ß. cardamom. lupin. an. ℥iß. ſem. braſſic. portulac. coriandri præp. an. ℥i. amygdal. amar. ℥i. ſem. citri ℥ß. ſem ſecalæ ℥ii. ſebeſt. ping. ℥iiß. M. inciſis incidiendis, & contuſis contundendis, omnia in vaſe vitreo ponantur addaturque olei olivarum dulc. tantum quantum poſſit omnibus ſupernatare, & per quadraginta dies vas Soli ſubiiciatur, vel ſi citius hoc parandum ſit, bulliant omnia in B. M. per duodecim horas continuò deinde oleum coletur abſque forti expreſſione, cujus ego ſoleo ℨi. pueris exhibere, adultis verò ℨii. & mirificè prodeſt, & eo magis ſi partes etiam pulſatiles inungantur. Vinum etiam infuſionis Mercurii miri eſt uſus. *Jul. Cæſar Claudinus, conſult. 64.*

♃. Rhei. agar. troch. an. ℨß. oxymel. ſimpl. aq. gramin. an. ℨvi. M. F. potio parva. Vel.

♃. Agar. præp. rei el. an. ℨß. oxymel. ſ. ſyrup. de endiv. aq. gram. an. ℥ß. M. F. potio, quantum ad evacuationem non cre

credo aliud eſſe præſtantius remedium quam agaricum & rhab. Utilis etiam eſt hiera. Clyſteres non facerem niſi ex lacte & ſaccharo. *Johan. Baptiſta Montanus, conſil. 221. & 222.*

Si Lumbrici moleſti ſunt, neque ulla febris urget detur puero ℈i. vel ʒß. ex ſequenti pulvere in vino dilutiſſimo, vel lacte, vel ſero ipſius vel jure carnium mediocriter ſalitarum, vel julepo aliquo & differat cibum in horas duas vel tres.

℞. Sem. Santonic. corallin. an. ʒii. dictamn. alb. rhei, biſtort. tormentill. an. ʒi. F. M. pulvis qui aceto acerrimo irroratus paulatim in umbra ſiccetur, ſerveturque in uſus. Remedium eſt probatiſſimum, etiam in lenta aliqua febre haud culpandum: Lumbricos interficit, atque ad eos expellendos excretricem facultatem commovet, uno eodemque tempore quod etiam ſine huius pulveris uſu fieri utiliter poterit, applicetur ventri hoc emplaſtrum.

℞. Farin. lupin. pulv. cent. min. pulv. flor. ſtœchad. an. ℥ß. Aloes, fellis tauri, an. ʒiiß. M. cum ol. abſinth. F. Emplaſtrum, ventri applicetur. Ego ſępenumerò fœliciter uſus ſum hac arte, à xyphoide cartilagine ad umbilicum uſque abluo aut rigo totum ventrem aqua vitæ in qua maduerit abſinth. tum madentem locum inſpergo pulviſculo myrrhæ, & applicatum duplex calens linteum faſcia obligo. Puerum pronum in ventrem decumbere aliquandiu permitto. Lumbricos iſte fotus non infœliciter ſine incommodo, & non magno negotio excludit, experimento conſtat optimum eſſe lapidem bufonis appenſum puero. *Reinerus Solenander, conſil. 30. ſect. 3.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lumbricis.

AD enecandos Lumbricos utatur Vir Generoſus per biduum vel quatriduum hoc pulvere.

℞. Coriandr. præp. ℥iß. ſem. portulac. citri, limon. an. ʒii. zedoar. ʒi. C. C. uſti ℥i. M. F. pulvis. Doſis ʒß. ut mortui aducantur utendum his pilulis.

℞. Aloes roſat. ℥i. Myrrh. el. ʒi. cum ſyrup. roſ. F. pilulæ mediocres, doſis ʒß. vel potione hac.

℞. Decocti ſebeſt. ℥iv. rhei el. ʒi. maceretur in eo prius aqua cinnam. humectata; & expreſſum detur. *Jo. Crato conſil. 13. lib. 1.*

Puerulus quidam trium annorum per multos dies vexatus eſt alvi fluxu & nauſea ferè perpetua, cum febre acutiſſima quæ à Lumbricis in ventriculo & inteſtinis contentis, exoriri videbantur. Poſt varia fruſtra tentata remedia, cum jam æger in ſummo vitæ periculo verſaretur, ipſi exhibui calomelan. turqueti gr. xii. ſtatim ceſſavit nauſea, & toto fere die dormivit; at noctu vomitus & alvi fluxus multo graviores excitati ſunt; in excrementis inveniebantur fruſtula vermium putrefacta in maxima copia, mane dormivit & toto die ſequenti; neque amplius vomuit, & intra 24. horas febris expers apparuit, atque ita curatus, ut aliis remediis non indiguerit. *Lazarus Riverius, obſerv. 28. cent. 1.*

Puer quidam quatuor annorum Lumbricis ita laborabat, ut gravi ventris dolore torqueretur, cum ſumma virium dejectione, ita ut pulſus non perciperentur. Tertio die quatuor Lumbricos mortuos per os excrevit, cum vomitu humoris nigri præſcribo ipſi potentia ad Lumbricos remedia, tum interna, tum externa; quæ nihil profuerunt, tandem jubeo ut exhibeantur calomelam. gr. viii. cum diagrid. gr. vi. quo medicamento alvus ſoluta eſt; excrevitque materiam viſcidam, glutinoſam, putridam, cum duobus Lumbricis; ter alvum depoſuit, & maximè levatus eſt, & inter paucos dies omnino convaluit. *Lazarus, Riverius, obſerv. 5. cent. 2.*

Puella trium annorum laborabat febre acutiſſima cum magna anxietate, & virium proſtratione. Vocatus ad eam circa veſperam, judico eam ex Lumbricis laborare & præſcribo potiunculam ex hieræ ʒß. ſyrup. roſac. ℥ß. cum aq. portulac. q. ſ. quæ nocte eam purgavit, & inde plurimùm levata eſt poſtridie præſcribo julepos ſequentes.

℞. Fol. acetoſ. portulac. & endiv. an. M. j. ſummitat. hyper. & ſcordii, an. pi coq. ad ℔j. in colat. diſſolv. ſyr. limon. ℥iii. F. jule-

julepus, capiat ℥iij. manè, meridie, & veſperi intra biduum omnino curata eſt. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 16 *cent.* 2.

Noſtrates mulierculæ putant omnes pueros vermibus laborare, ſed cum nullus rejicitur vermis, eos dicunt in humores putridos fuiſſe converſos nec malè, nam ut vermes in phiala concluſi, & fimo calente obruti, brevi convertuntur in paſtam, cur in corpore noſtro, cujus calor fimi calori reſpondet, non idem fiet, vermibus enecatis ab amaris medicamentis? certè hoc videtur mihi rationi conſentaneum *Petrus Pachequus*, *obſ.* 57.

Puellus quatuor annorum Lumbricis valdè obnoxius, laborabat inappetentia, nauſea, pruritu narium, ſiti, inflatione ventris, cum ejuſdem torminibus & febre: quam cum verminoſam eſſe ex præcedentibus ſignis eſſet manifeſtum, exhibui merc. dulc. gr. xij. diagrid. gr. v. Poſt duas horas ab aſſumpto remedio, viginti circiter Lumbricos ſimul glomeratos per alvum rejecit, & prædicta omnia ſymptomata evanuerunt, ægerque convaluit. *Simeon Iacoz. obſerv.* 11.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lumbricis.

NIſi magnis experimentis præſtantiſſimum remedium ad puerorum Lumbricos comprobaſſem, haud auderem hic inter arcana ſelecta reponere; quippe tanta eſt ejus virtus & potentia, ut mortuos ferè pueros è vermibus ad vitam trahat, hac induſtria paratur in libris ſingulis aq. fontis, ol. ſulphur. vel vitrioli aliquot guttulæ addendæ ſunt, ita ut aqua acidula fiat, quæ pueris, natuque majoribus danda eſt, diu noctuque ad placitum eſt enim præſtantiſſimæ virtutis. *Iul. Cæſar Baricellus*, *Hortul. Genial. pag.* 44.

In Lumbricis necandis non modo portulacæ aq. ſtillaticia aptiſſima judicatur, verum etiam illius ſemen. Narrat enim *Arnoldus de Villa Nova* quendam puerum, dum eſſet in mortis periculo conſtitutus propter Lumbricorum multitudinem, ℥ß. ſem. portulacæ cum lacte ſumpſiſſe, atque Lumbricos multos emiſiſſe, ſicque *Burnet Parte I.* fuiſſe liberatum. *Iul. Cæſar Baricellus*, *Hortul. Genial. pag.* 89.

Hydrargyrum, quod à multis venenum exiſtimatur, fœliciſſimo ſucceſſu contra vermes exhibetur: tantæque certitudinis illud in *Hiſpania* reputatur, ut mulieres tenellis pueris, qui lactis vomitu laborant, ad quantitatem granorum iij. in ſubſtantia propinare audeant, hac enim via morbus ceſſare videtur frequentibus. Ego quidam viduam mulierem curavi, quę novem dierum ſpatio vomitibus continuis ex vermibus laboraverat, & ferè triduo non comederat, nec cibum retinere valuerat, huic cum ℈ii. Hydrargyri mortificati cum tantillo cydonii propinaſſem, abſque ulla moleſtia per alvum centum & plures emiſit vermes, & eodem die liberata eſt, & ſolita exercuit domi & foris negotio, magna omnium admiratione, cum prius debilis & emaciata eſſet: aliis etiam exhibui & bono ſemper eventu: domique continuò aquam habeo, in qua hydrargyrum infuſum retineo, illamque puerulis pro vermibus libentiſſimè concedo, nec adhuc quempiam ex illa noxam recepiſſe expertus ſum. Uſus eſt hoc remedio ad vermes necandos *Matthiolus*, *Horatius Augenius*, & plerique alii celebres viri, qui omnes hujus auxilii maximè extollunt beneficium: datur pueris in ſubſtantia ℈i. grandioribus ℈ii. vel ℨj. corrigitur & mortificatur in mortario vitreo cum ſacc. rubro, ubi tam diu conteritur, donec in partes inviſibiles diſſolvatur: ne autem in priſtinam formam iterum redeat ol. amygd. d. gt. ij. addere oportet, cum ſacc. violato, roſato, vel cydoniato jejuno ſtomacho languentibus propinatus. *Iul. Cæſar. Baricellus*, *Hortul. Genial. pag.* 212.

Aqua communis bullita cum argento vivo, pauco & innoxio potu omnes interimit vermes tam in inteſtinis, quam alibi: in ulceribus autem ſi aqua iſta affundatur. *Ioh. Helmontius*, tractat. cui titul. *Sextuplex Digeſtio Alimenti Humani.*

Quia ſæpè non niſi magno labore & longo tempore verminoſi affectus in nonnullis pueris expugnari poſſunt, quam plurima remedia, eaque præſtantiſſima, ab authoribus inventa & uſurpata ſunt, tum interna, tum externa: inter interna

ſunt pulver. quorum præcipui ſequuntur.

℞. Sem. contra, ſeu ſantonici ℥ß. corallin. ℥iij. raſ. C. Cervi ʒiij. F. pulvis. Vel

℞. Sem. contra, corallin. & C. Cervi uſti, an. partes æquales. Vel

℞. Pulv. hier. ſimpl. ʒij. ſem. contra ſcord. cent. min. corallin. an. ʒi. M. F. pulvis. Vel

℞. Rhei & agar. an. ʒj. troch. alhand. ℈i. diagrid. ℈ß. corallin C. Cervi uſt. an. ℥ß. myrrh. zedoar. flor. tanaceti, an. ℈i ſal. abſinth. & tartar. an. ʒß. F. pulvis tenuiſſimus doſis omnium erit à ℈j. ad ʒi. pro ætate puerorum in liquore idoneo.

Mulierculæ vulgò pueris à lumbricis malè habentibus exhibere ſolent ſemen contra ſaccharo incruſtatum, vel nudum ſemen cum melle permixtum: quod remedium præſtantiſſimum eſt: Siquidem Lumbrici dulcium rerum avidi mel devorant, & cum melle ſemen quo interficiuntur, quia verò illud ſemen valdè calidum eſt, temperari poteſt in aceto infundendo per duas horas, poſtea verò cum melle cocto miſceatur ad formam opiatę, quam *Amatus Luſitanus* predicat tanquam primum adverſus Lumbricos remedium.

Inter topica ventri admovenda, utile eſt ſequens cataplaſma.

℞. Farin. Lup. ℥ii. Myrrh. Aloes, an. ʒij. fellis bovis, q. ſ. ol. abſinth. ℥ii. F. cataplaſma.

Interim toto morbi decurſu clyſteres frequenter injiciendi ſunt, primùm attrahentes lumbricos ex dulcibus compoſiti, qui non ſolùm ex decocto liquirit. paſſul. & ficuum parari poſſunt, ſed etiam ex juſculo pulli admixto ſaccharo & melle roſac. vel ex lacte, ſi febris abfuerit: at ſi lumbricos in craſſis jam inteſtinis eſſe conjiciamus, quia tunc vix amplius in tenuia poſſunt, aſcendere, medicamenta illos enecantia per clyſterem infundere poſſumus in hunc modum.

℞. Rad. gram. ℥i. fol. betæ, malv. mercurial. & portulac. an. M. ß. corallin. p. i. coriandr. præp. & ſem. contra, an. ʒii. F. dec. in colat. ℔i. diſſolv. ol. roſac. ℥ii. caſſ. extr. ʒvi. ſpec. hier. ʒii. mell. viol. ℥i. F. Clyſter. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 9.

Vidi quendam pro tabido habitum & quaſi conclamatum, qui potu pulveris corticum aurantiorum ad dr. i. per tres vices, in vino, curatus fuit, ejectione innumerorum vermium. *Petrus Borellus, cent.* 1. *obſerv.* 90.

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Lumbricis.

Non probo conſilium vel vulgi vel medicorum verminoſis pueris vermes vino lotos, in tegula ſiccatos, exhibentium; certò enim mihi perſuadeo experientia edoctus, materiam illam vermium putrem, putri puerorum pituitæ remixtam à magno illorum calore iterum animari, ut videmus muſcas ſubmerſas multis diebus mortuas, ſi non premantur, ſed ſimpliciter extinguantur, ſoli denuo expoſitas, novo calore iterum vitam volatumque, ut & pediculorum pelles in puerilibus capitibus & veſtibus relictas, amiſſam inter ungues & pectinem animam recuperare. *Henricus ab Heers, Obſerv* 9.

Inter omnia medicamenta vermes necantia facile principatum obtinet juxta *Sennertum* Corallina herba, ſive muſcus marinus, ex qua in *Italia* circum foranei ſuum pulverem conficiunt, & ad miraculum uſque vermes necant, doſis ʒi. Utilis etiam eſt pulvis ex ſem. tanaceti, & rad. primulæ veris, eſtque hic pulvis agyrtarum noſtrorum in *Germania* *VVolfgangus Hœferus, Herc. med. lib.* 7. *cap* 8.

Puer quidam quatuor annos natus in febrem incidit gravem & inordinatam, cum capitis dolore, tuſſi, ſiti, tremore in ſomno, vociferatione; ex quibus verminationi eum obnoxium eſſe conjecimus, qua de cauſa tanaceti ſemen cum ſyrup. viol. tribus matutinis exhibuimus: unde plures quàm centum, pedalis longitudinis, Lumbricos excrevit, & ſubito à febre, tuſſi, reliquiſque ſymptomatis fuit liberatus. *Jac. VVecherus. De Obſervationibus propriis referente Schenkio. lib.* 3. *obſerv. medicin.*

℞. Pomum aurantium aut citrium parvum, excava tantam partem, quæ capiat theriac. ℈ii. aloes ℈i. croci gr. vi. aſſa pomum, & ſuccum exprime, quo regio

ven-

ventris inungatur. Utilis & theriaca aceto vel limonum ſucco diſſoluta illita.

Aſcarides quia ſunt in inteſtino recto, ſuppoſitoriis rectiſſimè educuntur, quibus admiſcentur reſinæ, iis enim vermes adhærent & educuntur. *Daniel Sennertus, pract. lib. 3. part. 2. ſect. 1. cap. 5.*

Ad conſumendam omnem Aſcaridum materiam, nec non delendam inteſtinorum ad hęc animalcula procreanda proprietatem, vix quicquam utilius excogitari poteſt quàm ſi aloes ſuccotrinæ ℈i. ſingula quaque hebdomada devoret.

Aloem enim extremas inteſtinorum partes arcana quadam facultate eluere atque expurgare longo uſu probatum eſt. Sic etiam non parum conferet, ſi ſingula hebdomada clyſter ex decocto abſinth. lupin. hord. & corallin. iniiciatur, ac frequenter anus lupinorum decocto foveatur. Laudo quoque ut ex linteo tenue collyrium fiat atque ano imponatur hocce linimento inunctum.

℞. Fell. taurin. ℥i. pulv. lupin. ʒiß. ol. abſinth. ℥i. vini alb. ʒiii. M. ad ignem. *Hieron. Mercurialis, tomo 1. conſult. 13.*

Unguentum ex argento vivo, reſina, & axungia factu, & ſi podici illinatur, vel illud illi imprimatur, aut ſuppoſitoriis illitum intrudatur, præ omnibus remediis ad vermes Aſcarides dictos delendos efficaciſſimum eſt. *Felix Platerus prax. med. tom. 3. cap. 13. pag. 891.*

Puer quidam dum eſſet in mortis periculo conſtitutus propter multitudinem lumbricorum, ʒß. ſem. portulacæ tritæ cum lacte ſumpſit, & emiſit lumbricos multos & liberatus eſt. Oleum ſem. lini bibitum omnes expellit vermes, & unctio cum eo eos moleſtat valde, ſi fel tauri vel colocynthis admiſceatur. *Arnoldus de Villanova practic. lib. 2. cap. 33.*

Varias hyperici virtutes aliis fuſiùs laudatas non moror. Unius hic meminiſſe publico ægrorum plurimorum commodo intererit, de qua nemo hactenus adeò ſollicitus fuit. Eſt verò ea præſtantiſſima ad lumbricos pellendos ſi flores in ſpiritu vini infuſi cum liquore exhibeantur, id quod certa nobiliſſimæ Matronæ experientia didici. Cauſam in quadam acrimonia ſitam exiſtimo. Oleum ex ſem. & floribus cochlearis menſura bibitum lumbricos enecare autor quoque eſt *Matthiolus.* Ex *Galeno* calidum & ſiccum eſt hypericum: inde urinam ciere & menſes *Dioſcorides* tradit, & poſt eum *Plinius. Paracelſus lib de Lumbric.* Vermes in abdomine recedere locumque mutare ſcribit, ſi in eo loco hypericon imponatur. *Thomas Bartholinus in Actis Medicis, obſerv. 40. anni 1671. & 1672.*

℞. Succi rutæ ℥iv. capiat per triduum, & certo certius per inferiora vermes tradet. Hoc nobiliſſimæ Dominæ, poſt multa incaſſum uſurpata remedia, & tantùm non morienti mirificè profuit, ut ipſa mihi faſſa eſt. *D. Rob. Gunninghame* in M. S.

In puero vermibus laborante clariſſimus & experientiſſimus *D. VVedderburnus* poſt bidua nam exhibitionem decocti cent. min. abſinth. fol. orient. rhei umbilicali regioni applicuit emplaſtrum ex myrrha & pice *Burgundica*, & ea nocte ſex excreti ſunt vermes. Nocte ſequenti pulverem bezoar & Dominæ de *Kent* exhibuit, tribus inde excretis lumbricis. Enema tandem ex lacte & ſem. contra injectum, & quatuor excrevit. Et ſic ſanus evaſit. *D. Robertus Cunninghame* in M. S.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Lumbricis latis.

FOrtioribus medicamentis opus eſt, ut lumbrici lati interficiantur: quapropter etſi in teretibus purgantia cum interficientibus commodè admiſceantur; præſtat tamen in latis, nulla iis purgantia primùm admiſere, cum purgantia non ſinant medicamenta vermes interficientia diu in inteſtinis hærere, ſed ea citò per alvum ſecum educant. Si verò prius exhibeantur medicamenta, quæ ipſum debilitent totus rotundus factus ad pilæ figuram exit, & homo ſanus evadit. Commendatur hic imprimis filix, è qua recenti aqua deſtillata datur; vel pulvis ʒß. pondere, infantibus; natu majoribus dr. i. adultis dr. iii. cum aqua galegæ, quæ ſine ullis moleſtiis vermem & lentè & citò, ſi velis, enecat. Commendatur & cortex radicis

cis mori, & corallina duplici pondere. Utili eſt & theriaca aceto vel ſucco limonum diſſoluta. Decoct. etiam cent. min. lupin. ſcordii: ſicut & uſus aloes cum croco & myrrha, atque uſus hieræ cum ſcammonio. *Daniel Sennertus, pract. lib. 3. part. 2. ſect. 1. cap. 5.*

Mulier quædam viginti annorum, ſępiſſimè dolore ac torminibus ventris, imbecillitate ventriculi, nauſea, item eructationibus & cibi faſtidio vexata, me in conſilium adhibuit, tum pulvere quodam laxativo (qui recipit rheum turbith. & ſennam) & ſyr. roſ. ſolut. compoſ. cum rheo, agar. & ſenna exhibito, Lumbricum latum per ſeceſſum una cum excrementis excrevit: quem cùm mihi monſtraſſet, attonitus fui. Eſt enim Spithamas viginti longus, latus grana ſex, craſſus verò grana duo. Poſt excretionem hujus Lumbrici, iterum expurgato corpore, & quę partes principes roborant, per dies aliquot exhibitis, convaluit fœmina illa, & huc uſque bellè ſe habet. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 70. cent. 2.*

Legantur Obſervationes tres proximè ſequentes ubi plures tales de Lumbricis latis referuntur hiſtoriæ.

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

Pro Lupia.

PUella quædam laborabat tumore ſcirrhoſo nuci juglandis magnitudine, ſuperiorem metacarpii partem occupante, qui diſcuſſus eſt meo conſilio: admota ſuper partem affectam lamina plumbea hydrargyro illita, eaque per octo dies geſtata tumor diſparuit nec amplius eſt reverſus. *Simeon Iacoz. obſerv. 9.*

Frater quidam Capucinus Lupiam habebat in genu, poſt longum tempus ad ſummam mollitiem tandem perducta fuit, cujus ratione apertionem ſuadebam, ille verò tenuit, inquiens ſe Lupias huic ſimiles reſolutione curatas vidiſſe foliis acetoſæ charta madida involutis, & ſub cineribus coctis; quæ poſtmodum cum cineribus per cribrum trajectis, incorporabantur in formam cataplaſmatis: quod ille per plures dies applicuit calidè, & tumor prorſus evanuit; quod ego valde miratus ſum, & poſtea duas alias Lupias in eadem parte eodem remedio curavi. *Dionyſius Pomaret. obſ. 3.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER UNDECIMUS.

De Affectibus à littera M incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Macilentis.

QUidam jubent corpus verberari cum virgulis quouſque rubeant eorum carnes, id enim calorem roborat & attrahit ad digerendum & ad perfectius convertendum nutrimentum attractum, non deſunt qui eaſdem virgulas prius inungant oleo olivarum. Dixit *Avicenna* quod flagellatio corporis cum corrigiis mollibus moderatè facta ſemel omni die, poſt cibi digeſtionem, impinguat corpus vehementer cutem rubificando, & nutrimentum ad membra attrahendo; qui vult impinguari, utatur optimo vino, gaudeat, lætetur, abſtineat a ſanguinis miſſione & purgatione, utatur balneo poſt

cibum completa prima digeſtione non toleret famem, multùm comedat, parum bibat, & præſertim vinum generoſum, non iraſcatur, neque ſit ſolitus, vel triſtis, coitum averſetur, multùm, dormiat & in lecto molli: hæc omnia ut & vina dulcia & cibi unctuoſi hominem pinguiorem faciunt. Puellæ *Venetæ* cum matrimonio copulandæ ſunt, lautè admodum tractantur, ut habiliores fiant; utuntur tritico cum lacte nutrito, longius indiem dormiunt, valde otioſæ extra aerem vivunt; ut tandem caponum inſtar pingueſcant, ideo & unctuoſis & dulcibus veſcuntur cibis, ut ita magis delicatulę ac venuſtę ſuis ſponſis dedicari poſſint. *Petrus Foreſtus obſerv.* 11. *& ſcol. lib.* 31. *De fucis.*

SECTIO SECUNDA.

Pro Maculis Infantium.

SOlent tenella infantium corpora, dum in utero exiſtunt materno, maculis quibuſdam, nęvis, lituris, verrucisque quę à matris imaginatione fiunt, commaculari: hæc porrò quaſi ſigilla imprimuntur, & difficulter poſt ortum elui poſſunt pro iis delendis principatum habet cariophyllata, cujus vis & potentia in hujuſmodi maculis extricandis mirabilis judicatur: ſumitur autem planta hæc cum ſuis radicibus in fine menſis *Maii* atque a terreſtreitate emundata in alembico deſtillatur; ex aqua ſtillata ſi infantium lituræ maculæque ſæpius laventur, abſque dubio evaneſcunt. *Jul. Cæſar. Baricellus. Hortul. Genial. pag.* 266.

Macula fœtui impreſſa admota manu cadaveris longa tabe extincti, omnique vitæ proprietate exuti, donec frigus partem maculatam penetraverit, (quod fit ſpatio unius miſerere) de cætero ſpontè evaneſcit. *Ioh. Helmontius* tract. cui tit. *Demens idæa.*

SECTIO TERTIA.

De Madaroſi.

MAδάρωσις (à μαδός glaber) nihil aliud eſt quam defluvium pilorum palpebre oritur à vitioſis & acribus humoribus ad ciliorum radices confluentibus, & pilorum radices erodentibus: poſt febres malignas ſæpè accidit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Madaroſi.

REpurgato corpore, ut hoc unguento palpebras liniret præcepi.

℞. Stercor. lepor. & ſterc. hircin. an. dr. i. cortic. avellan. uſtar. dr iij. pingued. urſi vel caprin. q. ſ. F. unguentum, avellana etiam aduſta & cum adipe urſina vel caprina incorporata naſci facit pilos. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 46. *lib.* 11. *De morb. ocul. & palpebr.*

SECTIO QUARTA.

Pro Mammarum Inflammatione.

PUerpera cum lactare infantem inciperet, ſenſit immenſum cruciatum in mamilla dextra, cum rubore & duro tumore renitente, in ambitu papillæ; aderatque febris: mox cognoſcere potui inflammationem eſſe: juſſi primum inungere hoc unguento.

℞. Mucilag. ſem. pſyllii ℥ß. armen. dr. ii. olei roſac. aceti roſac. an. dr ii. M. F. unguentum: die ſequenti cataplaſma applicui ex farina hordei, lacte & ol. roſ. poſt duos dies addidi huic cataplaſm. ol. chamemil. lil. farinæ ſeminæ lini & fœnugræc. portionem; quia ſuppurabatur: ſequenti die dolor augebatur & febris, pure genito applicui hoc cataplaſma.

℞. Farin. hord. fabar. an p. j. ſem. lini fænugræc. an. pß. flor. chamæm. p. j. rad. lil. & ireos, an. ℥ß. coq. & contund. addendo ol. chamæm. ℥ii. croci ℈i. F. cataplaſma: ſequenti die reiteretur addendo ficuum numero x. farinæ orizæ ℥i. caulium malvar. coctarum & contuſ. unà cum lardo dr vi. apparebat abſceſſus acutus, pure ex contactu refugiente, juſſi fermentum cum pulpa cæparum coctarum applicare ſequenti die ſpontè ruptus eſt abſceſſus, puris magna copia profluente ad dies binos: impo-

poſuit turundam cum terebinthina & melle, tandem pauco immiſſo balſamo integre curata eſt, *Felix. Platerus, obſerv. lib. 1. pag.* 521.

Puerpera alia mannæ inflammatione laborans, intra paucos dies ſanata eſt his duobus remediis, primis diebus facta fuit embrocatio ex duabus partibus olei roſati completi, & una omphacini: ſequentibus diebus admotum eſt bis in die unguentum de althea. *Lazarus Riverius obſerv.* 41. *cent.* 1.

Juvenis mulier circa nonum graviditatis menſem correpta eſt tumore mammæ ſiniſtræ cum penſione, rubore & pulſatione. Vocatus Chirurgus cataplaſma de mica panis ſtatim admovet, unde tumor admodum increvit, vocatus ego cataplaſma præſcribo ex farina fabarum cocta in oxycrato, ſæpe immutandum, quia intra paucas horas exſiccatur: intra duodecim horas inflammatio ablata eſt, tumorque admodum imminutus & intra paucos dies omnino evanuit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 74. *cent.* 4.

SECTIO QUINTA.

Pro Mammarum duritie & tumore.

SEquenti linimento quo ego cum maximo fructu in tumoribus mamillarum utor, locus affectus inungi poterit.

℞. Gum. ammoniac. ℥i. ol. amygd. lil. alb. ping. gallin. an. ℥ij. ſucc. cicutæ ℥iv. acet. ſcillit. ℥ij. M. maneantque infuſione horas viginti quatuor, in loco calido, poſtea coq. ſ. a. colatura cum forti expreſſione ſervetur ad uſum, in præparatione autem hujus linimenti, danda eſt opera ut lentiſſimo igne coquatur, neque humiditas ſucci & aceti omnino inter coquendum abſumatur, nullius enim valoris eſſet medicamentum, ſingularem habet efficaciam in quacunque parte corporis fuerint, linimento iſto calide inuncta mamma ſequens poterit applicari emplaſtrum.

℞. Empl. de mucilag. & de melilot. an. ℥ii. gummi ammoniac. in aceto ſcyllit. diſſolut. ℥iß. M. F. ſ. a. emplaſtr. addendo parum ceræ ſi opus eſt. *Guil. Fabric. Hildanus, obſerv.* 52. *cent.* 2.

Virginis cujuſdam mamma tumuit, indurata fuit, doluitque vehementer: illam hoc modo curavi, mane & veſperi inunxi mammam affectam balſamo ſulph. noſtro. Poſtea applicavi empl. diaſulphuris noſtrum (cujus deſcriptionem vide infra *lib.* 18. *ſect.* 22. *De Ulcere ſubſect.* 4.) quibus indies tumor, durities & dolor diminutus fuit, ac paucis interpoſitis diebus ad ſuppurationem pervenit apertaque eſt in multis locis, & brevi ad optimam ſanitatem reducta eſt, nam hæc duo remedia valent ad mammarum omnia vitia etiam ulcera cancroſa. *Martinus Rulandus, curat.* 2. *centuria* 8.

Cataplaſma ex caulis virentibus foliis & ariſtol. rot. oleo communi veteri incoctis ſuper mammam ſcirrhoſo tumore affectam die noctuque geſtabit, ita ut ſingulis octo vel ſex horis permutetur: ſi tumor in carcinoma videatur degenerare; utendum erit oleo roſac. completo cum portiuncula lithargyri in mortatio plumbeo diu agitati. *Io. Zecchius, conſult.* 14.

Mulier Nobilis puerpera laborans rumore mammæ ſiniſtræ præduro ex concretione lactis, irritis omnibus remediis ex arte per menſem integrum uſurpatis, curata eſt ſumendo ℨi. pulv. millepedum præpar. in juſculo per triduum: hujus autem pulveris eximias dotes ſæpe vidimus & audivimus ab expertis in hujuſmodi tumoribus ex lacte concreto; nec non etiam in cancro mammarum ac reliquarum partium ut contigit cuidam viro qui patiebatur ulcera multa profunda in multis corporis partibus, præcipue vero in tibiis, a quibus brevi tempore curatus eſt, ſumendo ℨi. prædicti pulveris per ſeptem vel octo dies, alternos præmiſſis tamen præmittendis. *Simeon Iocoz. obſerv.* 29. *cent.* 4. *obſerv. Riverii.*

Pro tumore mammarum ex lacte retento. Lac retentum abſumendum & exſiccandum, coagulatumque reſolvendum, quo facto ſponte ceſſabit dolor. Remedia quibus hoc præſtetur multa ſunt & varia; nullum tamen, quantum mihi quidem conſtat, æque præſentaneum & efficax eſt ac emplaſtrum quod de ſpermate ceti componitur, & a *Mynſichto* in Armamentario *ſect.* 36. ſub finem deſcribitur. Hujus

nam-

namque ſolius uſu hæc aliæque plures à tumore mammarum perfectè liberatæ ſunt: inſignem enim lac copioſum abſumendi, concretumque ſolvendi vim obtinet, unde & poſt ablactationem, commodiſſimè adhibetur. *Baldaſſar Timæus caſ. 36. lib. 4.*

SECTIO SEXTA.

De Mania.

MAνία (ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι, ab inſaniendo) Latinis furor ſeu inſania, delirium eſt intermiſſionis expers ſine febre, ſed cum furore & ferina quadam rabie conjunctum, oritur à diſpoſitione ſpirituum fervida & ignea, concomitante forſan maligna & venenata qualitate, hanc diſpoſitionem produci volunt authores à bile atra: qui hoc malo laborant feroces ſunt & effrænes, & niſi vinculis cohibeantur, veſtimenta propria dilacerant, & in obvius quouſque immanis belulæ inſtar dentibus, unguibus & pugnis impetum faciunt; nec ſibi ipſis parcunt, vigilant præterea pertinaciſſimè, ſtupendum adeſt corporis robur, imminentem maniam oſtendunt aurium tinnitus, & gravitas capitis, ſplendores oculis obverſantes, triſtitiæ & longæ præcedentes, ira ex levi occaſione, oculi fixi, in obſcœnum & ineptum riſum nimia proclivitas, conſueti hæmorrhoidum & menſium fluxus ſuppreſſio, aliquando fit mania à cauſis externis, quales ſunt philtrum, ſolanum, cerebrum felix; canum, vel luporum morſus, aliquando etiam per conſenſum fit, & uteri imprimis, & tunc dicitur furor uterinus, de quo infra *lib.* 18. *ſect.* 32.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mania.

JUvenis quidam diſſolutè vivens puellam prædivitem contra parentum voluntatem abductam ſibi matrimonio copulavit, ipſiuſque bonis mox dilapidatis, eam peſſime tractavit, adeò ut ſæpe deſperabunda ſeipſam interficere cogitaret: tandem ad inſaniam redacta, veſtes dilacerabat, nudaque catenis vincta; etiam ſtramen in quo eam cubare vidi: minutim unguibus diſcerpebat, ideoque devecta ad Empiricum quendam ruſticum, qui maniacos curare ſolebat, ſeptuageſies una ſeptimana, venis diverſis in locis apertis atque univerſo pene illi ſanguine detracto, ab eo fuit curata. Inde domum reverſa debilis & palida, mortuo marito alteri nupſit, cum quo ad quadraginta annos vixit ſana, ſterilis tamen maleque colorata. *Felix Platerus, obſ. lib. 1. pag. 86.*

Vir quidam quadragenarius à multis annis melancholiæ adeo obnoxius fuerat ut adminiſtratione rei familiaris ipſi à magiſtratu interdictum fuerit, tandem in graviſſimam maniam incidit cum tanto furore, ut omnia dilaceraſſet, & frequenter ſeipſum ex alto præcipitaſſet, niſi vinculis conſtrictus fuiſſet, in iſtis vehementiſſimis agitationibus clamoribuſque continuò fere ſudoribus nunc frigidis, nunc calidis madidus erat, ego cum advocatus eſſem, clyſterem acrem infundi, deinde venam in cubito dextro incidi, eodemque die poſt cœnam nonnihil laudani in aq. borrag. diſſoluti exhibui; frontem & tempora ol. roſac. & viol. inunxi, ea nocte utcunque quietior fuit, poſtero die ad ℈j. extracti melanogogi ex decocto polip. fol. ſen. beton. cuſcutæ ſcabioſ. aliiſque appropriatis exhibui, vomuit bis terve, alvus quin etiam quater aut quinquies ſubducta fuit, hinc impetus ille maniæ aliquomodo remiſit, eodem die poſt cœnam iterum ſomniferum confectionis alkerm. mixtum exhibui, quievit ſatis bene ea nocte, & altero die penitus mente conſtabat, poſt aliquot dies cum melanogogum aliquoties reiteraſſem, & extractum hellebori nigri ſemel atque iterum exhibuiſſem, ita reſtitutus fuit, ut ab eo tempore & uſque nunc rebus ſuis domeſticis quam prudentiſſime proſpiciat. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 9. cent. 4.*

Retulit mihi nuper quidam vicinæ Eccleſiæ paſtor, in ſuo pago intra triduum ſanatum fuiſſe maniacum, exhibito canis cerebro cocto (addebat unius coloris canem eſſe debere) affirmabatque ſibi præterea alios tres notos eſſe, qui eodem medicamento ſint ſanati: commendatur etiam

iam cerebrum arietis nondum Venerem experti, ſi nimirum caput uno ictu ipſi amputetur, & totum cum pelle, cornibus ſaltem abiectis, coquatur, cerebrumque poſtea cum farina, additis cinnamomi, zinzib. nuc. moſch. macis, cariophyll. an. ℥ß. (forſan. ʒß.) ſuper prunis miſceatur, & in partes tres diviſum mane exhibeatur, ita ut poſt ſumptum medicamentum duabus horis nihil comedat æger, ac in cæteris quoque rectam diætam obſervet. *Daniel Sennertus practic. libr.* 1. *part.* 2. *cap.* 15.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Mania.

FRequentibus phlebotomiis interiiciendæ ſunt purgationes in hunc modum.

℞. Lapid. lazul. ʒiß. diagryd. ʒß. turbith. ʒi. ſenæ ℥ß. epithym. crem. tartar. an. ʒii. cinnam. & cortic. citri an. ℈i. croci ℈ß. M. F. pulvis: cujus doſis erit ʒi. vel ℈iv. cum juſculo, vel liquore appropriato.

℞. Ramentor. hellebor. nigr. ℥i. infund. per triduum in aq. pluviæ ℥iv. decoq. lento igne ad tertias: colaturæ adde mellis opt. deſpumati ℥ii. M. capiat cochl. i. cum juſculo pingui. Vel.

℞. Extract. helleb. nigr. ℈ß. ſyr. viol. ℥i. pro una doſi. Omnia medicamenta ex helleboro confecta, ut vinum, ſyrupus, & oxymel, ad hujus affectus curationem plurimum conferunt. Unde olim ferunt *Melampium Amythaonis* Medici filium, vino helleborato *Præti Argivorum* Regis filias, quæ ſe boves exiſtimabant, liberaſſe.

Balnea aquæ tepidæ frequenter, & poſt ſingulas purgationes uſurpanda ſunt.

Ordo medicamentorum purgantium hoc in morbo talis eſt, ut primo apozema alterans, & purgans per tres, aut quatuor dies exhibeatur, poſt venæ ſectionem in utroque brachio celebratam: deinde purgantia mediocria ex potionibus, pulveribus, aut ſyr. magiſtrali bis in ſeptimana exhibeantur; vehementia verò bis in menſe, interjectis continuò venæſectionibus: diebus autem intermediis balnea, julepi præparantes; aut juſcula alterantia, tum etiam opiatæ roborantes exhibeantur. Præter julepos vulgares, ſequens ex ſuccis paratus erit utiliſſimus.

℞. Succ. borrag. bugl. & pomor. redol. an. ℥iii. aq. fumar. & cichor. an. ℥iv. ſacch. alb. ℥vi. coq. depurentur & aromatizentur ſantalo citrino, capiat ℥vi. mane & ſerò.

Opiata in ſequentem modum concinnari poterit.

℞. Conſerv. roſ. viol. bugl. an. ℥i. Conſerv. flor. tamariſci, & carioph. hortenſ. caulium lactuc. condit. cortic. citr. condit. an. ℥ ſ. myrobal. emblic. condit. num. i. Confect. alKerm. & de hyacinth. an. dr. iii. pulv. elect. diamarg. frig. & letif. Gal. an. dr. i. Corall. præp. margar. præp. an. dr iii. cum ſyr. de pomis redol. F. opiata: de qua capiat ad magnitudinem caſtaneæ, ſuperbibendo parum julepi aut aquæ appropriatæ. Inter ſpecifica hoc unum adiicimus, quod in illuſtri quadam familia *Monſpelienſi*, pro ſecreto gentilitio, hæreditario habetur, illiuſque deſcriptio talis eſt.

℞. Fol. Meliſſ. M. incid. minutim, & infund. in ſpiritus vini ℥iv. deinde adde margarit. præp. dr iii. M. doſis cochl. ii.

Denique cauterium ſuturæ coronali applicatum maxime probatur à *Gordonio*, ejuſque utilitatem confirmat hiſtoria cujuſdam maniaci; cui cùm eſſet vulnus inflictum capiti cùm cranii fractura, quamdiu fuit vulnus apertum; tamdiu bene habuit; vulnere ſanato reverſa eſt mania. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 1. *c.* 13.

Quidam Adoleſcens maniacus, ad cujus curationem potentiſſima remedia uſurpata fuerant, ita ut ventum fuerit ad uſum antimonii, trepanum, & arteriotomiam temporum, cum hæc omnia nihil conferrent, caſtrationem conſului, qua uſurpata, remiſſa fuere omnia ſymptomata, & furor omnino ceſſavit, manente tamen delirio melancholico, ita ut mania in melancholiam verſa fuerit. *Samuel Formius, obſerv.* 32.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Mania.

MAniæ cura perfecta talis eſt, exhibeatur vomitorium ex aq. bened. poſt

vom i-

vomitorium per aliquot dies capiat. decoctum anagallidis flore purpureo (ſine omnia additamento) vinum nullo modo exhibeatur. Præparetur lixivium tale.

℞. Herbar. cephalic. cum flor. q.v. coq. in aqua fontana. Deinde.

℞. Bacc. laur. rad. hellebor. nigr. an. q. ſ. contund. invicem craſſe, & inſuantur ſacculo interbaſtato & longiori: ſacculum coque aliquantulum in prædicto lixivio: tandem per novem dies continuos accipe ſingulis diebus iſtius lixivii ℔ii. calefac. & cum linteolis in eo madefactis & leviter expreſſis fove caput raſum per integram horam, poſtea ſacculum iſtum applica ſuturæ coronali (quamdiu calet) cum bona ligatura patiens incumbat lecto, & ſi fieri poteſt, quieſcat, tunc mira expurgantur, per omnia capitis emunctoria; & alvus ſimul aliquantulum fluit (hinc colligitur à quibuſdam uſum hellebori apud veteres externum potius fuiſſe quam internum) ſic nimirum fuligines inhærentes cranio & cerebro mirabiliter diſſolvuntur; quod ſane nulla alia remedia præſtare poterunt, ultimum in hoc morbo refugium eſt cranii apertio cum trepano.

In inſania, mania, melancholia etiam, tanquam ſpecificum laudatur ſanguis aſini, hac æſtate fabrum quendam lignarium reſtituit hic ſanguis ex venis poſt aures captus, in quem linteola munda, nulli uſui antea expoſita, macerentur & exſiccentur, uſus eſt talis: ex his laciniis cape quantitatem duos digitos latam & unum pollicem longam, macera in hauſtu aq. fontanæ, donec color exeat: hanc aquam de epotandam ægrotanti triduo integro mane ſemel, & quantum fieri poteſt, ſudorem evoca quem elicit hic ſanguis. *Joh. Hartmannus, pract. Chimiatr. pag.* 55. *&* 56.

Faber quidam lignarius amens factus toto anno ita permanſit, utcunque ſolita implorarentur remedia; cum curru vinctus ad ſuos rediret, ſolutis vinculis e plauſtro deſiliit in ſtagnum profundum: tandem extractus pro cadavere, & in currum depoſitus, & deinceps per annos octodecim à mania liber vixit, idem remedium in aliis maniacis aliquoties deinceps tentavi, nec me fefellit eventus, niſi quoties formidine præcociter amentes ex aqua extraherem: fabri exemplo didici perinde fore ſive in aqua dulci vel ſalſa ſubmerſio contingat. *Jo. Helmontius*, tract. cui tit *Demens idæa*.

Aliis non juvantibus tentari poterit hujus morbi curatio per transfuſionem ſanguinis vitulini, ex arteria vituli crurali, in venam aliquam brachialem maniaci; qualis nuper *Pariſiis* in maniaco, ope tubuli una parte arteriæ vituli, & altera venæ maniaci accurate inſerti, fœliciter fuit facta: hæc chirurgia etiam in aliis morbis curandis jam ſatis frequenter adhiberi fertur. *Henricus Regius, prax. medic. liber.* 1. *curat.* 15.

Sequenti medicamento, quod miraculoſum effectum habet, dixit mihi *D. Abrahamus* vir longe optimus, ſe bonum ſibi nomen in *Moravia* comparaſſe.

℞. Spec. diambræ ℥ii. infund. in vino deſtillato quatuordecim dies, ut latum digitum ſupereminea, adde opii, ʒvi. mumiæ ʒß. ſucci hyoſcyami ℥i. corall. rubr. carabæ, an. ℈ii. croci ℈i. moſch. gr. 6. Ambræ gr. 12. affuſo rurſus ſpiritu vini, ut ſupereminea latum digitum: digerantur poſt fornacem per menſem, quotidie agitando, doſis ℈ß. pro ægri conſtitutione: maniacis, in vigiliis extremis, colicis, in febribus ardentibus, phreneſi & peripneumonia deſperata exhibetur. *Carolus Oslevius, epiſt.* 53. *lib.* 3. *conſil. & epiſtol. Cratonis, &c.*

Interdum aliquid ſalis nitri ex aqua anagallidis flore purpureo exhibui, quatenus illud impuros, fervidos & inquietos ſpiritus purificat reſtinguit & figit. Hæc autem ſpecifica quadam proprietate huic malo reſiſtere creditur. *Baldaſſar Timæus. Lib.* 1. *Caſ.* 8.

Tinctura florum hyperici egregium eſt medicamentum in mania intrò ſumptum. *Joh. Rajus, Catal. Plantar. Angliæ.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Manus ictu & Paralyſi.

Ictum à pede equino in manu amici, ut & alterius dolorem & impotentiam manuum curavi, præſcribendo ut ſæpe manus totas in recens jugulati bovis vulnus immitterent, quo peracto bene ſe habue-

habuerunt, calor enim ille naturalis noſtrum excitat & expergefacit, vel benignitate ſua poros aperit, & humores torpidos fluxiles reddit, qui aliter quaſi coagulati reſidebant, unde corrumpi & gangrænam accerſere potuiſſent. *Petrus Borellus, obſerv.* 55. *cent.* 2.

SECTIO OCTAVA.

Pro Marcore.

MEdicus quidam meticuloſus veritus ob imbecillitatem venam ferire mulieri cuidam acerbiſſime ex latere dolenti, auxit tantopere febrem, & inflammationem in membrana coſtas ſuccingente conceptam; ut ex retorridi ſanguinis æſtu, ipſa non ſecus emarcuerit ac ſi laboraſſet immedicabili tabe, quam etiam non obſcure videbantur deſignare, ſputa ita frequentia ac ſordida, ut copia, capacem pelvim, & fœtore ſpatioſum facile repleviſſent conclave, re autem ipſius jam plane deſperata, & morbo ultra quartum menſem in ipſam ſæviente; apparuit ipſi quaſi ex machina Deus: excitando neſcio quod crudorum oſtreorum deſiderium: quod eò quoque lubentius conceſſimus, quo minus hactenus profuiſſent potiones concinnatæ ex humidis ac frigidis herbis: qua ſpe etiam minime excidimus. Vix enim comederat cruda hæc oſtrea quin protinus imminuerentur non tantùm calor ac febris, ſed etiam uſque eo pernicioſiſſimus hic morbus, ut brevi integre convaluerit; extincto ab algido ac viſcido oſtreorum ſucco pertinaciſſimo illo incendio: quo proculdubiò conflagraſſet miſerrime univerſum ipſius corpus, non temere itaque *Celſus*; quos ratio non reſtituit adiuvat temeritas; neque certe inconſiderate agere videtur, qui circumſpecte cecidit naturæ inclinationibus, & obliquat prudenter ſinus, ubi non licet rectum tenere curſum: ſatius quippe eſt anceps remedium experiri, quam nullum: dubia namque ſpes certa deſperatione potior. *Nicolaus Tulpius, cap.* 8. *lib.* 2. *Obſerv.*

SECTIO NONA.

De Melancholia.

MElancholia morbus, delirium eſt febris expers cum metu, & mœrore ſine cauſa manifeſta conjunctum: vel eſt imaginationis & ratiocinationis depravatio à phantaſmate melancholico exorta quo detentus, uni cogitationi, abſque furore & febre, cum triſtitia & metu, inhæret. Ejus origo dependet à certa quadam ſpirituum animalium diſpoſitione ex humoris melancholici permiſtione producta, ad quam ſequitur phantaſma tenebricoſum dictum, quod intellectui poſtea objecta obverſans, hoc delirium & animi angorem excitat, quos male habet hic morbus triſtes ſunt & ſolitarii, formidoloſi & pertinaces, quidam phantaſias quaſdam ſibi faciunt, quæ nec ſunt nec eſſe poſſunt, falſa multa imaginantur, timent non metuenda, ſine cauſa mœrent animumque macerant, ſunt taciturni, moroſi, & ſuſpicaces, præter ſolitum inediam tolerant, crebrò ſuſpirant, reſpiratio eſt tarda & rara, ut & pulſus, abſurda loquuntur. Alia eſt per primarium cerebri affectum; alia per conſenſum cordis & totius; alia rurſus quæ hypochondriaca dicitur, & per circuitus redit; alia denique eſt quæ per uteri ſympathiam fit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Melancholia.

ILluſtriſſimo cuidam *Anglo* Melancholia laboranti dedi pulverem illum benedictum à *Michaele Paſchalio* & *Pereda* deſcriptum, quia plurimos juvit, multi Authores alienæ gloriæ cupidi, illum ſuæ inventionis eſſe volunt. Eſt autem hic.

℞. Summitat. epithymi ℥ß. lapid. lazuli præp. agar. troch. an. ʒij. ſcammom. ʒij. (forſan ℈ij.) carioph. numero 20. M. F. pulvis pro 5. doſibus; has ut erat robuſtiſſimus, & viribus conſtantiſſimus, diebus quinis continuis ſumpſit: bibit poſtea ſpadanum fontem, ſed exiguo cum fructu, quia nec affini medico, nec mihi auſcultabat: ad ſuos enim reverſus, creſcente ma-

lo,

lo, maniacus factus, locis minutis coercerі debuit. *Henricus ab Heers, obſerv.* 27. *lib.* 1.

Sæpius reiteretur venæſectio pro toſtis & exuſtis humoribus alterandis: ad ſomnum promovendum exterius compoſitum ſperniolæ cum aqua roſ. diſſolutum applicetur fronti temporibuſque linteis humectatis in eo; ſed ſimul etiam interius laudan. opiat. ad gr. iv. vel v. præſcriberem. Quid præſtent hæc remedia, poſt univerſalia pluribus exemplis confirmarem, ſed ſufficiat unum. Illuſtris fœmina vidua cum quadrageſimali jejunio ſeſe per ſeptimanas aliquot afflixiſſet; ſub finem *Martii* melancholicas anxietates patitur, alvo ſimul adſtricta, timore metuque penitus oppreſſa, cum pervigilia & delirio ſine febre. Vocatus ego quamprimum clyſterem ordino, cujus operatio ſequitur optata, qua deſinente, circa noctem laudan. opiat. gr. iv. (ſat enim delicata erat mulier) exhibeo ſine ſuccedente ſomno. Sequenti die venæſectionem inſtituo in brachio ad ℥vii. cum ſucceſſu repetito circa veſperam enemate, cum ſubſequente laudano opiato, cujus gr. v. aſſumptis bene dormivit per noctem, poſtmodum evacuationem quoque tentavimus laxativo minerali cum diagridio permiſto, reiteratis aliquoties venæſectionibus tam in brachio quam in pedibus: non neglectis aliis quæ ſymptomatum leniendorum gratia neceſſaria videbantur: ut hoc modo menſtruo ſpatio perfectè reſtitueretur, Deo clementer medicamentorum operationem benedicente. *Gregorius Horſtius, in epiſtol. ad obſervat.* 18. *lib.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Melancholia.

Operam det ut quotidie beneficium ventris habeat; id ſi non fieret; quarta unciæ pars bonæ terebinthinæ aſſumenda erit: hujus uſu ad multa utilis futurus eſt. Utatur ſæpiſſimè ſacch. roſato maximè matutino tempore ad ℥ß. Item ſingulis ſeptimanis bis ſumat ʒß. rhei, idque vel maſticet atque deglutiat, vel in pulvere redigat, & cum uvis paſſis aut ſaccharo roſac. accipiat. *Joh. Baptiſta Montanus, conſ.* 24.

In uſum vocetur emulſio noſtra margarit. quæ ſic fit.

℞. Margarit. præp. ʒii. chryſolithi præp. ʒi. commiſceantur cum julepo roſato, & addantur aq. borrag. è flor. in vitreo vaſe deſtillatæ ℥iv. ſyrup. de borrag. ℥ii. aqu. cinnam. ℥ß. M. Sumat de hoc ſingulis diebus tria cochlearia maximè dum malum moleſtat. *Joh. Crato, conſil.* 34. *libro* 7.

Præcautionis ratione purgetur melancholia, venaque ſecetur, ſi ſanguine circumfluit. Victum qui evincere poteſt craſſitiem ſuccorum inſtituat. Cum autem in corruptelam rapitur melancholia, quòd evacuata non fuit enthuſiaſmum profert, & ſpectra miranda ab indicibili qualitate. Cum δυσθυμίαν diuturnam animadverteris quæ zelotypiam facit, cave ne armorum illi copia fiat, admonui aliquando amicos fruſtra; nam id ridebant, de quodam qui poſtea ſe & uxorem interfecit cultello. *Joh. Heurnius ad aphor.* 23. *ſect.* 6.

Valeſcus de Taranta, & alii valde laudant hunc pulverem *Haly*, quem ipſe his verbis commendat: poſito, inquit, quòd aliæ medicinæ non valeant, iſta valet nutu Dei miſericordis, & eſt medicina coronata quæ ſecretiſſimè teneatur, ut intellectus humanus deperditus hoc medicamento inſtauretur. Paratur autem hoc modo.

℞. Epithym. ℥ß. lap. lazul. agar. an. ʒii. ſcammon. ʒi. cariophyll. num. 30. F. pulvis, qui ſemel in ſeptimana datur à ℈ii. ad ℈iv. in aqua vel ſyrup. aliquo convenienti, vix tamen iſte pulvis, niſi corpus antea benè humectatum ſit, ſatis commodus eſt, cum valde ſiccandi vim habeat. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 11.

Juvenis quidam triginta annorum melancholia detinebatur pertinaciſſima: cranio diligenter aperto à *Iul. Caſſerio Placentino* Anatomes & Chirurgiæ peritiſſimo, præſente *Ioh. Prævotio*; etiam ſi nulla eſſet puris membranæ incumbentis ſuſpicio, cerebro tamen eventilato ad ſanitatem rediit. *Ioh. Rhodius, obſerv.* 43. *cent.* 1.

Nonnulli laudant trepanationem; nam caſu

caſu fortuitò multi ſic curati ſunt, fracta calvaria; quod mihi non videtur omnino rejiciendum. Viſa eſt mulier melancholica & maniaca noſtro tempore, cui ob caſum apertum eſt cranium: unde effluxit aqua, & curata eſt ab inſania: quare ſi pari ratione trepanetur, vapores atri, & ſi quid eſt aliud præter naturam in cerebro vacuantur. Cauteria etiam poſita ſupra ſuturam capitis coronalem multùm laudantur; ſed oportet diutius remanere, ut os capitis uſtionem ſentiat. *Guil. Rondeletius*, *cap.* 41. *lib.* 1. *pract.*

Bibat vinum dilutum cum aqua helenii: helenium miram habet proprietatem ad hilaritatem & gaudium excitandum; quod multi pro ſecreto habent: ideo conſerva illius, & aqua deſtillata plurimùm valent. *Guil. Rondeletius*, *cap.* 9. *libro* 1. *practic.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

PRimùm optima in hac affectione tenenda victus ratio, quæ niſi obſervetur, in medicamentis ſpes erit dubia. Utatur itaque cibis bonis ſucci, ut eſt vitulina caro, pulli, pipiones, aves nemorales: paluſtres omnes, ut anates, anſeres: carnes cervinas, ſuum tam ſylveſtrium, quam domeſticarum relinquat: non comedat fumo macerata, non ſalſa admodum aut aromatibus ſuperflue condita; abſtineat à leguminibus, oleribus, rapas tamen benè coctas, & conditas cariophyllis comedere poterit, non miſceat multos cibos, ſed duobus ferculis, elixa videlicet carne & aſſa; contentus ſit: ante cibum interdum pruna vel paſſulas ſumat, quæ prius in vino vel aqua ſacchari maceratæ intumuerint: nimium non ingerat, maximè in cœna, quam parciſſimam eſſe convenit. Nutrimento utatur, neque imbecilli & tenui omninò, neque craſſo & fumoſo. Piſces ferè omnes, frixa in ſartagine, ova cum butyro cocta, & lacticinia fugiat. Vinum maturum & tenue bibat, ſed parcè. Poſt ſumptum cibum accipiat cochl. i. pulveris peptici, à cibo exercitia, quæ cibum præcedere debent cavenda; etiam graves animi cogitationes, frictiones matutinæ univerſi corporis cum oleo amygdalino, balnea quoque in aqua dulci maximè commendantur, ut alvus ſit in officio opera danda. Quod ad medicamenta attinet, omnium fortiorum pharmacorum uſum diſſuadeo. Scio probari hieram *Logadii*, qua uſum fuiſſe *Ptolomæum* Regem ad omnia vitia melancholica audivimus. Verùm ſæpe audacia iſta infœliciter cedit. Uſum ſyrupi de pomis cum helleboro non improbo, imò maximè ſuadeo: ex apertione hæmorrhoidum magnam levationem ſentiret. Aperientia in hoc malo & obſtructiones tollentia maximum quoque auxilium ferunt: inter ea primum locum ego tribuo radici cent. ta. maj. quam vulgus Rhaponticum vocat. Succus ſanguineus è recenti radice exprimitur, cum ſacch. in formam Syrupi redigitur, ac de eo ſingulis diebus manè ſumuntur cochl. duo vel tria. Bibat etiam aliquando ante cœnam hauſtum vini in quo radix centaurii maj. minutim inciſa per viginti quatuor horas fuerit macerata. *Ioh. Crato conſil.* 107. *lib.* 1.

Meo atque aliorum exemplo didici nihil eſſe convenientius, nihil etiam coctioni accommodatius quam geſtare ceratum ex una parte ladani puriſſimi, & duabus ceræ compoſitum: ſuaviſſimè enim fovet calorem innatum, & ad flatus diſcutiendos, atque coctionum plurimùm facit: initio nonnihil moleſtum videtur, ſed temporis progreſſu plurimùm juvat. Ego præpotenti Deo, qui mihi hoc medicamentum oſtendit, gratias ago; certe flatulenta melancholia laborantibus nihil eo utilius. *Ioh. Crato conſil.* 14. *lib.* 2.

Etſi ſciam omnes fere practicos conſulere fortiſſima & validiſſima medicamenta purgantia; tamen à *Meſue* perſuaſus, idem facere debile medicamentum repetitum & minore periculo, quod forte ſemel & confertim facit, ſane cur mihi aliud perſuaderi patiar, veras cauſas non video: nihil dico quot & quos ſimiliter affectos curaverim, licet hoc vere poſſem, ſed nunquam me lapide Lazuli vel ſcammoneatis uſum eſſe vere affirmare poſſum: itaque in bonam partem accipiant Medici, ſi nec nunc probem. Senam tutam eſſe ſcio, ea ad hunc modum crebrò vel ſingu-

ſingulis ſaltem ſetptimanis ſemel utatur.

℞. Paſſul. min. ℥vi. flor. borrag. viol. meliſt. an. p. j. galang. inciſ. ℥vi. fol. ſen. ℥vi. F. decoctio & infuſio per noctem, manè rurſus ebuliant, & fortiter exprimantur, in expreſſionis ℥iv. diſſolv. ſyrup. roſ. ſolut. de pomis, mannæ alexandrinæ, an. ℥ß. M. F. potio ſyrup. de pomis. Hæc eſt deſcriptio.

℞. Fol. ſcolopendr. puleg. meliſſ. chamædr. an. M. j. flor. borrag. ſebeſt. ceterach. ſummitat. thymi, ſtæch. an. M. ß. fol. ſen. el. epithym. an. ℥j. cort. helleb. nigri. ℥ß. ſucc. pomor. ℔iß. ſucci agrimon. fumat. an. ℔iß. F. horum infuſio & decoctio, colaturæ adde ſacch. q. ſ. aromatizetur cum cariophyllis. In Pilulis & electuariis quæ nimium ſiccantia medicamenta habet, exiguam ſpem pono Pulverem *Haly* ſcio à multis commendari, verum dictum *Meſue* ſtatuentis eſſe gradum ſapientiæ ad medicinas fortes non devenire, niſi ubi debiles non contulerint, mihi in animo eſt, utatur igitur qui volet. *Io. Crato. conſ.* 16. *lib.* 2.

Ut humoris melancolici copia minuatur ſequens ſyrupus ſingulis, aut alternis matutinis aſſumatur.

℞. Succ. pomorum redol. meliſſ. an. ℔ß. infunde fol. ſen. ℥ix. cortic. helleb. nigri ℥vi. ſem. ocymi contuſi ℥ij. macerentur, & facta fortis expreſſione, cum ſacchar. q. ſ. F. ſyrupus: quindecim diebus cochlear. unum prædicti ſyrupi aſſumat.

Omnibus veſpertinis horis de electuario ſubſcripto nucis, juglandis quantitate utatur.

℞. Amygd. d. excorticat. ℥ij. nuc. jugland. excort. ℥iß. nucleor. per ſicor. mundat ℥i. contund. cum aq. meliſſ. & adde ſem. ocymi ℥j. citri ℥iiß. margar. ℥j. conſerv. meliſſ. beton. an. ℥iij. M. & cum ſyrup. de cortic. citri, F. Electuarium. Lixivium fiat è majorana, aſaro & verbena, quo quotidie ante cœnam caput lavetur. Potui infundatur anagallis floribus luteis: item incoquatur juſculis & cibis, aut ejuſdem conſerva à cibo aſſumatur. *Joh. Crato, conſil.* 103. *lib.* 6.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

℞. Seri caprilli ℥iv. fol. ſem. ℥i. cinnam. ℈i. infund. per noctem, manè facta ebullitione exhib. ſerum, hoc eſt medicamentum præſtantiſſimum in hoc morbo; quia non ſolum alvum movet, ſed etiam attemperat jecoris calorem præſertim ſi ſerum in majori copia bibatur. *Rodericus à Fonſeca tomo* 2. *conſult.* 82.

Uſitatis medicamentis non proficientibus, ad medicamentum ex calybe confugiendum erit, quale eſt medicamentum chalybeatum noſtrum ſæpius felici cum ſucceſſu uſurpatum.

℞. Conſerv. roſ. ℥ß. limatur. chalyb. præpar. pulver. ℈ii. ſpec. diarrh. abbat. ℈j. cariophyll gr. iii. M. & cum ſyrup. byſantino, F. bolus, capiat quinque horis ante prandium viginti ſaltem diebus continuis *Ioh. Zecchius, conſult.* 81.

Jurium Doctori hoc affectu laboranti ſequens conſilium dedi.

His pilulis ſucceſſivè utatur.

℞. Aloes ℥ij. rhei. ℥i. epithym. rad. aſar. an. ℥ß. gummi ammoniac. in aceto ſoluti ℥i. ſpic. ℈i. diagrid. ℥ß. cum terebinth. F. Maſſa pilul.

Frequenter à cibo in fine menſæ, capiat pulverem ſequentem, in prandio vel cœna, alternis ad minimùm diebus, ut concoctio juvetur, flatus & vapores diſcutiantur.

℞. Sem. coriandr. præp. ℥ij. ſem. aniſ. fœnic. an. dr. i. ſem. carvi ℥ß. ȝ. flor. cordial. an. dr. m. fol. meliſſ. ℈i. major. dr. m. ſacch. roſ. tab. ℥ii. Fiat pulvis. Ventriculus item & hypocondria ſequenti oleo ter in ſeptimana, mane ungantur.

℞. Ol. anet. chamæm. an. ℥i. ol. de cappar. irin. dr. ii. ſucc. abſinth. ℥i. aceti ℥. m. coq. ad ſuccor. conſumptionem, ut F. inſtar linimenti.

℞. Conſerv. roſ. cortic. citri condit. an. ℥i. Conſerv. majoran. anthos, bugl. meliſſ. an. ℥i. Confect. alkerm. dr. ii. pulv. elect. de gemmis, diamargar. frigid. an. ℈i. cinnam. ſem. ocymi, an. dr. m. ſyrup. de papav. ℥i. F. Electuar. capiat tertio quoque die cubitum itu-

iturus magnitudine nucis moſch. vel paulo plus, ſi vigiliæ urgeant, angores & perturbationes quibus egregie reſiſtat. Vindemiarum tempore fundantur muſti rec. menſuræ XII. ſupra ſequentia.

℞. Cortic. tamariſc. ℥IV. cortic. cappar. ℥ii. ſarſæpar. ℥iii. flor. bugloſſ. borrag. an. p. ij. fol. meliſſ. abſinth. an. M. j. incidantur, & effervescant in dolio: hoc vinum bibatur in menſæ principio aliquando etiam manè, poſt exhibitum prius juſculum; balnei ſudatori uſum interdum non improbarem, uti nec lotiones capitis ex lixivio, in quo herbæ capitales coxerint caveat à vehementioribus purgationibus, cùm irritent potius malum. Si Hœmorrhoides fluerent nullum eſſet præſtantius remedium, quæ ſanguiſugis admotis, promoveri poterunt, domum reverſus poſt horum uſum uxorem duxit, quod illi etiam profuturum ſuaſeram, & ſic melancholiam illam depoſuit *Felix Platerus obſerv. lib.* I. *pag.* 62.

Pro alio hoc mordo laborante ſequentia ordinavi.

℞. Rad. cichor. ℥i. rad. fœnic. ireos, cortic. tamariſ i, an. ℥ß. enul. camp. fol. abſinth. an. ʒiii. major. chamæpit. chamædr. an. ʒij. fl. cordial. an. ʒi. ſem. aniſ. fœnic. petroſel. an. ʒiß. fol. ſen. ℥iß. ſem. cartham. contuſ. ℥i. contund. & incidantur, & ſacculo includantur, qui infundatur in vini albi q. ſ. uſus eſt per quinque dies. Deinde pilulis uſualibus uti juſſi.

℞. Aloes ʒii. myrrh. ʒß. gummi ammoniac. in aceto ſolut. ℈i. agar. rhei, an. ʒiß. rad. aſar. gentian. an. dr. m. maſtich. ℈j. ſpic. ſem. petroſel. an. ℈. m. cum ſucco abſinth. inſtar extracti inſpiſſati, F. maſſa paſſul. capiat ʒ. m. vel paulo plus ſemel in ſeptimana, utatur pulvere peptico poſt paſtum.

Pilulæ ſequentes multis in hoc caſu admodum profuerunt.

℞. Aloes dr. m. rhei, agar. an. dr. i. zinzib. maſtich. gentian. an. ℈i. gummi ammoniac. in aceto diſſoluti dr. m. ſummitat. abſinth. & cent. min. an. ℈i. limat. chalyb. dr. m. terebinth. q. ſ. F. maſſa pilul. capiat dr. m. pro vice. *Felix Platerus*, *obſ. lib.* I. *pag.* 65. & 66.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

AD obſtructiones ſenſim aperiendas, & humorem melancholicum ſenſim expurgandum ac contemperandum, laudat *Fonſeca* pilulas ſequentes quas diatartarum appellat.

℞. Sen. mundat. pulverat. & ſal. tartar. an. ʒi. cinnam. pulv. ℈ß. cum ſyrup. de limon. fiat maſſa cujus capiat pilul. iii. pond. ʒ. m. per horam ante cœnam: non minus efficaciter ſenna infundi poterit cum ſale tartari & gutt. aliquot ſpirit. vitrioli in liquore idoneo. Teſtantur aliqui decocto abſinth. aut vino abſinthite per triginta aut quadraginta dies uſurpato melancholiam hypochondriacam fuiſſe curatam. Succus bugl. ad humorem atrabilarium contemperandum efficaciſſimus eſt ideo illius ℥ii. cum ſacch. dr ii. vel cum vini opt. æquali portione per decem aut duodecim dies manè utiliter exhiberi poterunt. Ad dictas obſtructiones aperiendas nonnulli Authores commendant decoctum rad. chinæ, ut in lienis obſtructione dictum eſt. Decoctum rad. cynoſbati pro potu ordinario à quibuſdam plurimùm laudatur; aperit enim & roborat partes omnes naturales. *Lazarus Riverius*, *prax med. lib.* 12. *cap.* 5.

Melancholicis pulvis fumariæ ſæpius exhibeatur & liberantur. Magni nominis Medici eſt hæc aqua ſecreta melancholiæ hypochondriacæ convenientiſſima.

℞. Flor. borrag. bugl. ſtæchad. an. ℥. m. roriſmar. major. meliſſ. an. ℥ii. m. rad. bugl. dr. ii. pæon. dr. i. aqu. bugl. borrag. an. ℥iii. ſyrup. granat. ℥ii. m. pulv. cinnam. galang. cariophyll. croci ſem. ocymi, an. dr. i. ſuperfunde vini rhen. ℔iii. ſtent in infuſ. per duos vel tres dies, deinde deſtill. in B. *Ioh. Hartemannus*, *pract. Chim. p.* 59.

Mulier quædam quum optimè ſemper valeat, poſt partum ilicò melancholia morbo afficitur & per menſem inſana permanet; ſed poſtea paucis adhibitis præſidiis ad conſuetam ſanitatem revertitur. Cujus affectionis cauſa humor melancholicus commotus parturitionis tempore eſſe videtur *Amat. Luſitanus*, *cent.* 2. *cur.* 52.

Mulier *Piſaurenſis* facie nigricans, cùm in ute-

utero gereret, melancholia morbo detinebatur & ita varia & multa effutiebat, ut omnibus admirationi eſſet. Ob retentos fortè menſes, melancholiam præ ſe ferentes, morbus hic originem trahebat. Memini me aliam *Anconæ* vidiſſe, quæ cùm pariebat melancholica quoque evadebat; ita enim varia & multa pro varia melancholiæ miſcella evenire contingunt. Oporteret igitur mulierem hanc, de qua curatio noſtra agit, ante conceptionem optimè purgare. *Idem, cent.* 5. *cur.* 87.

SECTIO DECIMA.

Pro Memoria diminuta & pene abolita.

VAria remedia præſcripſimus & inter cætera hoc conditum.

℞. Rad. acor. veri, ſeu galang. maj. condit. conſ. flor. beton. conſ. flor. roriſm. an. ℥i. conſ. fl. primulæ veris, ℥ß. cubeb. cinnam. nuc. moſch. pulv. an. ʒi. cum ſyr. de ſtæch. F. conditum. Sumebat (prius adhibitis univerſalibus remediis) omni manè ad magnitudinem caſtaneę. Deinde inter alia topica hoc ſequens experti ſumus multùm profuiſſe; omni manè nucham & occiput fortiter fricabat cum aqua hederæ arboreæ, ter quaterve deſtillata in alembico vitreo calide: qua frictione cùm diu uſus eſſet, & longo tempore ter in ſeptimana manè ſumpſiſſet myrobalanum chebulum unum conditum tandem cum admiratione memoriam recepit. Erat hoc experimentum *Ioh. Tyengii* Medici *Amſtelodamenſes*, ut in ejus Libro manu ſua ſcripto inveni: quanquam hujus arcani primus inventor fuerit *Nicolaus Florentinus*. *Petrus Foreſtus, Schol. obſ.* 32. *lib.* 10. *De Morbis Cerebri.*

Si aliquis ſanus exiſtens memoriam habet imminutam, utatur vino roremarinato.

Quidam hoc exhibent ad memoriam.

℞. Pulv. acori, piper. long. an. dr. i. cum melle crudo, inunctis prius manibus butyro, F. pilulæ, exhib. ad. dr. ß. per aliquot dies. *Rodericus à Fonſeca, tom* 2. *conſult.* 93.

In forma pulveris hic ſingularis ad memoriam conſervandam prædicatur.

℞. Thuris maſculi ℈m. F. pulvis capiat per ſe, vel cum vino, aut aqua convenienti frequenter. Si piper addatur, laudatiſſimum erit remedium hoc modo paratum.

℞. Tur. maſc. dr. xv. piper. dr. v. F. pulvis. Detur omni manè dri. per dies quadraginta: zinziber conditum manè ſumptum probatur, pyrethri item radix dum recens eſt condita zinziberis inſtar comeſta magni fit. Cujus decoctum contra oblivionem *Paracelſus* probat. Confectio anacardina ad memoriam reparandam, præcipuè inventa fuit, præſertim ſi ſine caſtoreo, ob ingratiam paretur, uti docet *Gordonus*, cujus dr. m. vel dr. i. vel plus etiam cum aqua aliqua convenienti, ut fœnicul. & apii, ſecundum *Gordon.* exhibeatur, quæ ſi nimium corpus accedat, ſic parabitur.

℞. Confect. anacardin. dr. i. conſerv. major. & anath. an. ℥m. M. capiat ſemel vel bis in ſeptimana dri. pro vice. *Felix Platerus, pract. tom.* 1. *cap.* 1. *pag.* 7. & 8.

Bened. Faventinus ſyrup. ſuum de aromatibus commendat, quem ita deſcribit.

℞. Fol. & flor. ſampſuchi, thymi, puleg. ſerpilli menthæ, calamenth. hort. ſiſymbr. roriſmar. ſalv. beton. an. M. ij coq. in ſ. q. aq. ad conſumptionem tertiæ partis, colat. infund. cinnam. nuc. moſch. macis, ſpic. nard. folii, zinzib. an. ℈i. ambr. moſh. an. g. ij. bulliant ad quartæ partis conſumptionem & cum ſacch. ſ. q. F. ſ. a. ſyrupus, cujus ℥m. cum aq flor. citri ℥iii. miſceantur pro una doſi, & ſic pro aliis quinque vel ſex.

Laudatur hoc electuar. *Meſue* tanquam expertum & utile.

℞. Mell. anacardin. thur. rad. cyper. acor. an. ℥i. piper. rot. & long. an. ℥m. myrobal. cheb. ind. an. ℥i. mell. q. ſ. F. el. doſis à dr. i. ad dr. ii. vel.

℞. Conſerv. lil. convall. beton. ſalv. anthos, an. ℥i. conſerv. lavendul. ℥m. ſpec. diambr. diamoſch. dulc. an. dri. ſem. carvi cariophyll. cubeb. nuc. moſch. an. dr. m. ol. cinnam. gt. ij. cum ſyrup. de ſtæch. vel ſ. q. ſacch. in aq. roſar. diſſoluti F. elect.

Utilis eſt aqua ſequens *Vidi Vidii*, quam mirificè memoriam confortare, & ingenium acuere ſcribit, ſi manè dr. ii. ſumantur.

℞. Spir. vini opt. ℔v. ad. bugl. meliſſ. beton. ſtæchad. flor. lilii convall. an. ℔m. flor. anthos, roſ. bugl. majoran. an. Mß.

j. ſpec. diaplir. diacaſtor. an. ℥iii. confect. anacard. ℥i. infundantur prius flores, poſt ſpecies, ſtent in digeſtione per menſem. Poſtea diſtillentur. Aquæ vitæ duæ pretioſiſſimæ quas *Gaſparus Pencerus* deſcribit in ſuo tractatu de memoria, & ex aulis principum accepit. Prima.

♃. Cubeb. ℥ii. concid. minutim, & infund. vini ſublimati ℔iß. vel ℔ii. inſolentur calido loco, reponantur octiduum vaſe vitreo bene obturato, adde flor. ſalviæ min. anthos, borrag. buglofs. an. ʒii. roſ. rub. ſicc. lil. convall. an. ℥ß. meliſſ. cort. citr. rec. beton. flor. tunicis, an. ʒß. ſantal. citr. rub. an. ʒii. F. omnium pulvis, & ſic infuſa tepido loco aſſerventur, macerenturque tamdiu, donec liquor injectorum vires omni ex parte exſorbuerit, ac combiberit, quod ſapore deprehenditur, fitque ferè ſpatio duorum menſium: nihil obfuerit ſi integram æſtatem Solis radiis expoſueris, tandem per manicam *Hippocr.* trajiciantur: ſi libet adjici poſſunt moſchus, ambra, ut aqua tanto fiat fortior doſis cochlear. j. aut ß. jejuno ſtomacho. Altera aqua.

♃. Cinnam. ℥ß. zinzib. ʒii. ſantal. omnium an. ʒiij. cariophyll. galang. nuc. moſch. an. ℈iv. macis cubeb. an. ʒß. Cardamom. ʒiß. Zedoar. ſem. nigell. an. ʒiß. aniſ. fœnic. paſtinac. ſylveſtr. ocymi rad. angelic. cariophyllat. liquirit. cal. aromat. valerian. min. fol. hormin. thymi calamenth. puleg. menth. ſerpill. major. an. ℥i. flor. roſ. rub. ſalviæ beton. anth. ſtœchad. bugl. borrag. an. ʒii. cortic. citri, ʒiß. ſpec. diambr. ʒiii. Arom. roſat. diamoſch. d. diarrh. abb. an. ʒii. terenda terantur & infund. ℔vi. aq. vitæ præſtantiſs. ſinantur in vitreo vaſe per dies quindecim continuos ſtare; deinde deſtillentur per alembic. in B. M. arcte occluſis commiſſuris: in aquam extillatar. ponantur ſantal. inciſ. ʒi. moſch. ambr. in pet. ligat. an. gr. iv. vel v. Iulepi roſati, ℔ß. ſtentque ita per dies quindecim, poſtea aqua ſeparetur: præſentanea auxilia ſunt aquæ hæ ad reparandam memoriam.

Multum etiam prodeſt, præſertim apud ſenes, in memoria deperdita reſtauranda pulvis *Trithemii*, qui ita paratur.

♃. Macis, cubeb. cariophyll. an. ʒvi. fol. ſenæ el. chamæpit. zinzib. alb. chryſtall. tartar. an. dr. v. Rad. cal. aromat. gentian. ſem. cumin. ſiler. montan. aniſ. petroſel. ſpic. indic. ſpic. nard. an. ℥ß. Magiſt. corall. perlat. an. dr. ii. F. omnium pulpis ſ. a. doſis ʒi. hunc accipiat primo menſe manè & veſperi ante cibum horis tribus in vino vel etiam brodio: ſecundo menſe tantum manè: tertio menſe, manè ter in ſeptimana, quarto menſe bis in ſeptimana, & ſic deinceps per aliquot menſes.

Marſilius Fitinus è tribus illis muneribus, quæ magni Chriſto obtulerunt, confectionem auream parat, memoriæ conſervandæ, ingenio acuendo, ſenſibus vegetandis, ſpiritibuſque fovendis & roborandis utilem.

♃. Thur. ℥ii. myrrh. ℥i. auri foliati dr. ß. cum vino F. pilulæ, quarum aliquot ſub auroram ſumantur. *Daniel Sennertus, pract. lib. 1. part. 2. cap. 5.*

Poſt convenientem cerebelli expurgationem, memoriam vehementer corroborare & amiſſam reſtaurare chimici non ſine rationibus aſſerunt, ſi quis ſingulis ſeptimanis bis aut ter ℈ß. olei vitrioli rectificati cum hauſtu vini generoſi jejuno ventriculo ebibat: craſſos enim ſpiritus diſcutit & clarificat, lentos humores in cerebello extenuat, ipſumque cerebrum ad convenientem temperiem reducit: reſtituit etiam amiſſam memoriam aqua vitæ noſtra quæ ſic conficitur.

♃. Aq. ſtillat. juniperi ℔iv. flor. lilii convall. M. ii. flor. ſalviæ, Mi. macerentur in Sole diebus quatuordecim: deinde exprimantur, ac colentur colato liquori rurſus indantur roriſmar. lavend. an. ℥ii. ſpec. diamoſch. d. diambræ, an. ʒii. ſacch. candidi in aq. lavend. ſoluti ℔i. quibus ſimul mixtis, macerentur per menſem, ac tandem deſtillentur in balneo arenæ hujus aquæ cochlear. i. per hebdomadam ſumptum illuſtrat ſpiritus animales, & mirifice corroborat memoriam, præſervat ab apoplexia & epilepſia & hiſce malis correptos brevi ſanitati reſtituit, ſi eam vel intra corpus aſſumant, vel ea foris affectæ partes inungantur; memoriam etiam corroborat, ſi ea ſæpius occiput inungatur. *Franc. Joel. pract. lib. 1. ſect. 2. paragrapho 5.*

Com-

Commendatur in memoriæ defectu oleum myrrhę temporibus & ſincipiti inunctum; quod *Horſtius* ſic conficit, coq. ova ad duritiem, vitellum exime, & cavitatem imple myrrha pulv. & reſolvetur myrrha in oleum quod in cella ſervabis ſub arena, confortatur etiam memoria inunctione fellis perdici. *VVolfgangus Hœferus, lib. 7. Herc. Medic. cap. 6.*

SECTIO UNDECIMA.

De Menſium fluxu immoderato.

MEnſium fluxus immodicus, excretum eſt ſanguinolentum ab utero, copio, vel tempore excedens propter vaſorum illius nimiam apertionem per anaſtomoſin, diapedeſin, vel diæreſin: cauſas eaſdem habet cumnarium hęmorrhagia, procatarcticæ ſunt, exercitia validiora, alimenta πολώαιμα copioſius aſſumpta, vehementes, animi paſſiones, aer calidior, abortus frequentes, partus laborioſi, vociferatio, caſus ex equo, violenta rhædæ agitatio, ponderis gravis elevatio, nimia ſternutatio, medicamenta acria intempeſtivè exhibita, venena denique, cauſtica, ſeptica, & id genus alia, hujus ſymptomatis ſignum certiſſimum eſt imbecillitas virium, adeſt etiam corporis καβεξία inappetentia δυσπεξία, pedum tumor œdematoſus, vultus cadaveroſus, cordis anxietas, pulſus parvus & languidus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Menſium fluxu immoderato.

VIctus rationem præſcripſi convenientem, quæ reſtauraret, & ſimul alia quæ ad menſes ſiſtendos facerent, turturem quoque accepi moderatè pinguem, ab inteſtinis & fæcibus repurgatum, eum deplumatum lavari juſſi cum vino rubro aſtringenti & aqua roſac. deinde ℥i. maſtich. in ventre ponebam, aſſuebam ne elabi poſſet, atque ita veru ad ignem rotabam, & inter aſſandum loco butyri aceto roſac. aſpergebam: pinguedinem ex eo defluentem colligebam, uſuque reſervabam. Poſt perfectam aſſationem, turturem ab igne & veru depoſitum in ollam novam vitreatam conjiciebam luto philoſophico obturatam, & in furnum calidum demittendo, ut turtur perfectè exſiccari poſſet, una cum oſſibus & carne in pollinem tenuiſſimum redigebam: hujus pulveris magno commodo omni modo manè dabam cochl. i. modò cum aq. plant. modò cum alio decocto coſtringente, & pinguedine reſervata imum ventrem, tum pectinem, inguina, & regionem renum quotidie ut inungeret mandavi, erat hoc unum ex arcanis præceptoris mei *Elidæi* practici *Bononienſis* clariſſimi, hoc pulvere eum uti vidi fœliciſſimè in multis matronis nobilibus; omnem enim diarrhæam ſanat, ventris diuturna profluvia, omnemque humiditatem conſumit; album tum rubrum fluxum menſtruum reſtringit, matriciſque dolorem ſedat. Mulier quædam *Romana* longo tempore ex hoc malo decubuerat, nec ſanari potuerat, donec tandem conſilio vetulæ, nonis vicibus ℨi. pulv. oſſium humanorum ex vino rubro aſſumpta, ſanata eſt. *Petrus Foreſtus, obſ. 10. lib. 28. De mulierum morbis.*

Adhibeatur experimentum illud *Guainerii* quo matronam quandam curavit, quę ob elevationem gravis oneris diu talem fluxum patiebatur: dabat ille ℨi. tribus vicibus ſtomacho vacuo cineris ſtercoris caprarum cum aqua pluviali. Aliam etiam curavit aſinino ſtercore quod à proprietate ſanguinem ſtringere ſcribit: ſuccum ex eo recens excreto exprimebat, & dabat cum ſyrup. myrtino & aq. plantag. aliquot vicibus. *Petrus Foreſtus, obſ. 16. lib. 28.*

Matronæ cuidam quæ fluxum muliebrem & menſes copioſos ita habebat, ut in ſyncopen quaſi incideret; nec ullis modis reſtringi poſſent, mulier quædam exhibuit tria cochlearia aq. plantag. cum tribus cochl. vini rubri adjiciendo vitellum unius ovi, leviter tandem ebulliendo ſingulis diebus omni manè totum ſumebat ſuperdormiendo: vix duobus diebus aut tribus cum ſumpſiſſet, fluxus ille enormis ceſſavit, & ſanitati fuit reſtituta; hoc eodem remedio poſtea; & plures à fœdo illo malo liberatæ ſunt per me Deo adjuvante. *Petrus Foreſtus, Schol. ad obſerv. 18. lib. 28.*

Fiat primùm revulſio, quæ fit duobus mo-

modis, aliquando aſpectabili, ut emiſſo ſanguine, aliquando inſpectabili, ut vinculis, cucurbitulis. Poſt cucurbitas adhibitas, danda ſunt aſtringentia, ut pars confirmetur, meatus claudantur, & ſanguinis impetus prohibeatur: itaque mammis adhibebimus cucurbitam revulſionis ergo, cum largiori copia, vel longo tempore, ultraque dies ſeptem effluat ſanguis: poteſt etiam ſanguis auferri ex brachio, ſi plenitudo ſanguinis adſit, & ſuccus plantag. admoveri, nos hunc pulverem maximo ſucceſſu propinamus.

℞. Sem. hyoſciami alb. ſem. papav. alb. an. ℥j. Hæmatit. corall. rubr. an. ℥ß. camphor ℈ß. M. ſumat manè & veſperi ℥ß. *Iohann. Heurnius, ad aphor.* 50. *ſect.* 5.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Menſium fluxu immodico.

INter alia remedia mulieri cuidam præſcripta, quæ ex immodico fluxu menſium ad extrema redacta fuerat ſequens julepus mirum in modum profuit.

℞. Flor. chamæleont. ſpic. nard. ſang. dra. ſubtiliſſimè pulver. an. ℈j. aq. plantag. & roſ. an. ℥iß. F. Julepus. Hujus cochl. duo dabantur bis in hora: extractum coralli cum aq. plantag. profuit etiam non parum. *Lazarus Riverius, obſerv.* 32. *cent.* 2.

Exhiberi jubeo in inopia aliorum remediorum ℥j. pulveris ex putamin. ovor. combuſtis in juſculo; unde fluxus imminutus eſt intra paucas horas, ac ſequenti die iterato remedio, omnino ſuppreſſus eſt. Alteri ſuaſi ut ſucci urticæ depurat. ℥iv. manè & ſero ſumeret per biduum; bis aſſumpto remedio ſanguinis fluxus valdè imminutus eſt & ante viginti quatuor horas omnino cohibitus, eo dem tempore admovebat uteri regioni fotum ex ſpongia in aceto & vino rubro auſtero madefacta hoc remedium alias in ſimili caſu cum pari ſucceſſu à me uſurpatum eſt. *Simeon Iacoz. obſerv.* 86. *cent.* 4. *obſerv. River.*

Mulier quædam ruſtica menſium fluxu immodico laborabat; cum remedia non ſuppeterent, nec ægrotantis fortuna eorum ſumptus ferre poſſet, exhibui ſtatim ſucci urticæ ℥v. aut vi. & juſſi admoveri parti hypogaſtricæ prædictum ſuccum cum farina tritici ſubactum inſtar cataplaſmatis, circa mediam noctem utrumque reiterari jubeo; ægra matutinis horis melius habuit, & ſanguinis fluxus omnino cohibitus eſt, ac ſenſim abſque alterius remedii ope convaluit. *Simeon Iacoz. obſ.* 7.

Experimento comperi, quod tamen ab aliis annotatum eſt, decoctum capitum rubentium roſarum quibus ſemen continetur nunc in vino, nunc in aq. chalybeata factum aliquoties propinatum ſuperfluos mulierum menſes ſiſtere. *Dioſcorides* in hoc caſu exhibet x. vel xii. rubentia grana pæo. maris, & menſtruum profluvium iſtis ſiſtis compertum eſt, advertendum ne imprudens pharmacopœus pro his ſemina pæoniæ ſubſtituat: ſunt enim grana illa rubentia quæ in maris pæoniæ ſiliquis ſemina amplexu ſuo undique ſtipant & firmant; quæque dehiſcentibus ſiliquis gratiſſimo aſpectu malum granatum recluſum æmulantur. *Reinerus Solenander, conſil.* 4. *ſect.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Menſium fluxu immodico.

DIæta ſit incraſſans ſiccans cum ſtipticis, ſicut oriza, lac coctum, carnes aſſatæ, vinum ſtipticum: injiciatur ſuccus ſtercoris aſinini in matricem, ſecretum eſt hoc, & valet à proprietate: ad idem fiat cum eo epithema ſupra deorſum ad idem valet emplaſtrum ex ſtercore aſini recenti factum: ad idem etiam valet balneum aquæ decoctionis aluminis pulverati, & eſt experimentum infallibile vetularum; & etiam potui data ſtringit menſtrua rubra & alba, ceratum ad conſtringendum menſtrua alb.

℞. Reſin. pini ℥j. opoponac. galban. an. ℥j. muſci ℈ß. diſſolv. gummi in ſucco fol. hederæ & cum modico aceti & ceræ q. ſ. F. ceratum à medietate ſpinæ uſque ad finem ejus, & aſſiduè portetur, & eſt remedium divinum: ego experientia habeo quod ſi quaſſetur pulv. gypſi ℔j. cum dr. x. gummi Arabici torrefacti & quatuor albuminibus ovorum, & cum faldellis de cotto emplaſtrentur partes prędictæ, omnem mulierem fluxum abſcindit uno die.

Experimentum probatum ad conſtringen-

gendum omnem fluxum menſtruorum, eſt hoc.

℞. Stercoris aſini, deſicca & pulveriza & involvatur pulvis in panno ſericeo vel lineo ſubtili, & vulvæ imponatur, hoc enim mirabiliter operatur à forma ſpecifica ut puto: burſa paſtoris contuſa & mulieri ſuppoſita experimentum optimum eſt ad conſtringendum quemlibet ſanguinem à matrice fluentem, ad conſtringendum menſtrua alba, aqua plantag. bibita manè per aliquot dies, eſt res probata, qua multæ curatæ ſunt ad idem herba umbilicus veneris quocumque modo ſumpta, vel in pulvere, vel in aqua, vel alio modo; incomparabilis eſt in conſtringendo menſtrua alba: dixit mihi mulier fide digna, quod in conſtringendo menſtrua accipiebat herbæ polytrich. M. i. dequoquebat in optimo vino, videlicet in ℔iii. uſque ad conſumptionem medietatis, poſtea ex dicto vino tepido exhibebat manè patienti ℥iii & in tribus diebus curabatur; expertus ſum & ita inveni ut dixit mihi. Item.

℞. Unam bonam pullaſtram magnam, & depluma, & exenterea bene ab interioribus, & imple eam totam cumino, & bulliat donec caro ab oſſibus ſeparetur juris cocati capiat mediam ſcutellam manè & ſerò per ſeptimanam, & curabitur optime; experimentum bonum eſt ad conſtringendum menſtrua & maximè alba. Ad conſtringendnm menſtruum fluxum eſt hoc probatum ſæpiſſimè.

℞. Aq. plantag. in qua lavatus ſit lapis hæmatites, uſque ad rubedinem aquæ poſtea cum illa aqua miſce elect. Athanaſiæ magnæ, ʒß. & da patienti manè, reiteretur, & liberabitur. Ad conſtringendum menſtruum expertum.

℞. Stercor. caprar. montanar. combure, da bibere in vino rubro ſtiptico: doſis ʒß. ad ʒi. & curabitur optime. Ad conſtringendum menſtrua alba & rubra experimentum verum & expertum.

℞. Stercor. aſini rec. torculati ʒiii. cum ſyrup. myrtino & aq. plantag. F. potio mane, & continua per aliquot dies, & curabitur, & eſt verum experimentum. Ad conſtringendum menſtrua rubra & alba da pro vice ʒiiß. pulv. oſſium dactyl. & dicitur expertum; item comedat omni die unum ovum recens crudum & poſt mediam horam bibat ℥ii. olei communis dulcis, & ſic continua per novem dies & erit curata, & eſt expertum ſæpe: ad idem fac cingulum ex pilis vel lana aſini & eo cingatur mulier & ſtatim ceſſabit fluxus, & ſi ponatur ſuper caput ſtrinxit fluxum narium: ad idem ſuccus porri mirabiliter valet, & ſtringit etiam hæmorrhoidas.

Experimentum pluries probatum ad conſtringenda menſtrua.

℞. Florum nucum quando ſunt maturi & cadere incipiunt cochlear. j. vel ʒi. in forma pulveris cum vino optimo calido jejuno ſtomacho per plures dies exhibeatur: ex hoc medicamine omnes habentes fluxum menſtruorum ſanantur: ſpecifica etiam vi ſuffocationibus etiam uteri medetur ad conſtringendum menſtruum rubeum antiquum, accipe ſucc. plantag. cyatum unum, impone ʒi. Colophoniæ pulver & tribue ægræ, id fiat quater & erit curata infallibiliter, Deo dante *Reinerus Solenander*, *conſil.* 8. *ſect.* 4.

Obſtetrix quædam *Cæſarea* conjugi meæ ſecundinam exſiccatam & pulveriſat. intra corpus exhibuit, cum poſt abortum menſes tam violenter fluerent, ut nulla arte cohiberi potuerint, & ſic paulo poſt reſtitere: ſed ſi eius pulveris nimium quæpiam ſumpſerit, ajunt eam ſterilem omnino fieri. *VVolfgangus Hœferus*, *lib.* 7. *Hercul. Medic. cap.* 1.

Ancilla quædam cum fluxu menſtruorum ita laboraſſet per aliquot dies, ut nullo modo ſiſti poſſet, jaſpidem rubram femori alligari juſſi, quo facto, ſubito menſium fluor ſubſtitit nec rediit. *Anſelmus Boëtius*, *lib.* 2. *de lapid. & gemm. cap.* 102.

Curatio menſium fluxus immodici, eadem fere eſſe debet cum ea quæ ad immodicum hæmorrhoidum fluxum fuit propoſita. Primo phlebotomia revulſionis gratia in brachio celebranda eſt partitis vicibus, & digito per vices foramini admoto: magna copia detrahendus eſt ſanguis, quantum vires ferre poſſunt: teſtatur enim *Hollerus comment. ad aphor.* 50. *ſect.* 5. ſe multas vidiſſe mulieres, quæ detracto multo ſanguine è vena convaluerunt, cum nullis aliis remediis poſſet reprimi fluxus ſanguinis: fri-

ctiones, ligaturæ & cucurbitulæ ad revulſionem etiam conveniunt; præcipuè verò mammis juxta ad aph. *Hippocr.* citatum; mulieri, (inquit) ſi placet menſtrua ſiſtere, cucurbitulam quam magnam ad mammas appone; ſi tamen admota cucurbitula difficultas ſpirandi oriatur ſubitò auferenda eſt. Purgatio pariter eadem, ut in dicta curatione, convenire poteſt: eaque ſemel, aut bis in hebdomada erit repetenda, donec impuritati viſcerum & venarum ſit pro viſum purgatio etiam per vomitum potenter revellit, & ab *Hippocr.* laudatur 2. *De morb. mul.* blanda autem debent eſſe vomitoria, & frequenter iterata; aut etiam digito in os immiſſo vomitus provocarit, poterit, deinde ad remedia incraſſantia & aſtringentia veniendum erit, additis etiam narcoticis ſi urgeat neceſſitas; inter alia ſequentia à doctiſſimis viris experta ſunt.

℞. Cortices duorum ovor. recent. uſtos, thuris maſtiches, an. ʒß. margarit. præp. corall. rubr. præp. carabes, an. ʒii. lapid. hæmatit. ſmaragdi, præp. an. ℈ß. farinæ hordei ſine furfure, p. ij. album ovor. numero 2. & ſi opus fuerit, adde parùm aquæ chalybeatæ, & fiant duæ placentæ, quæ in furno coquantur, ut poſſint in pulverem redigi: doſis à ʒß. ad ʒi. cum juſculo pedum vervecis ſummo manè; hoc pulvere multas mulieres, hoc affectu ſatis antiquo curatas fuiſſe teſtatur *Ioh. Michael. Paſchalius*. Laudatur quoque ſolus pulvis corticis ovi ad ʒi exhibitus in aurora per aliquot dies, & habetur pro ſecreto.

Noſtrates mulieres vulgare remedium habent ex floribus chamæleontis, quibus lac condenſare ſolent: exhibent juſculo, aut alio liquore: aliæ utuntur coagulo hædi, vel leporis ad ℈m. quod & ſanguinem fluentem ſiſtit; & concretum in utero diſſolvit, ſuccus millefolii hic etiam convenit, ſi ejus ℥ii. vel iii. exhibeantur cum ſyrup. corall. aut alio convenienti, aqua ex tenerrimis & rubentibus quercus foliis extracta prædictum profluvium ſiſtit. Inter ſpecifica recenſentur radix filipendulæ, & cortex radicis mori, quorum pulveres exhibentur ad ʒi. cum liquore idoneo: lac chalybeatum per plures dies epotum in affectu inveterato multum prodeſt: humorum enim acrimoniam contemperat, eoſdemque incraſſat corpus reficit & fluxui reſiſtit: hoc commendat *Avicena*, *Rhaſis* aliiſque *Arabes*; & *Augenius* ad cœlum extollit, aquæ minerales acidulæ, vitriolatæ, vel aluminoſæ in fluxu diuturno cohibendo, cauſis ejuſdem auferendis, & viſceribus roborandis plurimùm conferunt: chymici tincturam corall. valde comendant, ut & vitriolum matris *Ludovicus Septalius* decoctum cortic. arantiorum tanquam remedium certum commedat, utpote quo infinitas propemodum mulieres ab hoc morbo liberavit, ita parat.

℞. Aquæ ℔vii. in quibus incoque cortices trium arantiorum acidorum aliquantò adhuc ſubviridium, ad duarum partium conſumptionem ex colatura ℥viii. vel ix. manè potande dentur.

Inter externa, fomenta in hunc modum parari poterunt.

℞. Rad. Biſtort. tormentill. cortic. granator. an. ℥ß. fol. plantag. centinod. burſ. paſtor. equiſeti, an. M. i. nuc. cupreſſ. balauſt. gran. myrti, ſumach. an. ℥i. bulliant in aq. ferrata & vino auſtero: colatura foveatur regio pubis valdè tepidè: item ſpongia marina in aceto forti bulliat, quæ ſupra pubem mulieris poſita menſtrua potenter ſiſtit: ſemicupium ex priori decocto fotus paratum, aucta doſi, etiam convenit; ſed cavendum ne calidum adminiſtretur, ſed potius ſubfrigidum efficaciſſimum eſt balneum decoctionis; aluminis; ſed ſterilitatem inducit: linimentum poſt fotum vel ſemicupium admovendum eſt pubi, perinæo, & lumborum regioni in hunc modum compoſitum.

℞. Ol. myrtini, de maſtich. & cydon. an. ℥i. bol. armen. ſang. drac. & carabes, an. ʒi. aceti cochl. j. F. linimentum: vel admoveri poterit unguentum comitiſſæ vel ceratum ſequens ſummè efficax.

℞. Picis navalis, ℥ß. thuris maſculi ℥i. maſtich. ℥ß. terebinth. ℥i. ſang. drac. roſar. rub. an. ʒij. F. ceratum renibus applicandum.

Emplaſtra etiam umbilico & lumbis utiliter admoventur ex maſſa empl. contra ruptur. pro matrice, de maſtiche, ſolis aut ſimul mixtis: vel ex maſſa emplaſtri de *Vigo*

pro

pro fractur. quod præſtantiſſimum eſt, & abſque calefactione operatur.

Benignè operatur & ſpecifica quadam vi potius quàm aſtrictione; cataplaſma ex urtica cocta in ſartagine, pubis regioni admotum.

Suffitu ranarum combuſtarum teſtatur *Joh. Michael Paſchalius* ſe fœminam quandam curaſſe, quæ ſeptem ferè menſibus hoc fluxu laboraverat. Idem etiam ſuffitum ungulæ mulæ hunc fluxum mirificè ſiſtere expertum eſſe ſcribit. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 15. *c.* 3.

♃. Fol. ſen. mund. ℥i. zinzib. ʒi. agar. troch. ʒiij. ſacch. ʒvi. paſſul. ʒii. Coq. lento igne in ſeri lactis ℔iv. uſque ad conſumptionem ℔ß. Hujus decocti capiebat ℥iv. manè & veſperi 3. continuos dies. *Martinus Rulandus, Curat.* 34. *Cent.* 6.

Mulieri cuidam ex nimio menſium fluxu afflictæ, aliis nihil proficientibus, exhibui pilulas ſequentes, quarum uſu menſes ſiſtebantur, & poſtea ad juſtum ordinem ſe invicem ſubſequebantur.

♃. Raſ. ebor. corall. rubr. maſtich. an. ℈ii. myrtill. ver. nuc. cupreſſ. an. ʒß. menth. ℈i. majoran. nuc. moſch. an. gr. v. gummi tragachanth. *Arabic.* an. ℈ß. cum ſucco conſolid. maj. f. pilulæ ad modum alephanginarum De quibus exhuibui alternis diebus 11. vel 12. prout putavi opus eſſe pro ratione fluxionis. *Jo. Scroderus*, apud *Io. VVittichium conſil.* 52.

SECTIO DUODECIMA.

De Menſium ſuppreſſione.

Menſium ſuppreſſio eſt ſanguinis menſtrui ob ejus vitium vel viarum anguſtiam præter naturam retentio. Cauſæ ex definitione patent. Sanguis fit ſuppreſſionis menſium cauſa cum peccat quantitate aucta ſecundum *Gal.* 10. *method. cap.* 2. in plethora, vel quantitate diminuta, ut in inedia, vel corporibus ſe nimium exercentibus; vel rurſus qualitate, ut cùm craſſus eſt vel denique motu, cum qui κατὰ φύσιν fluere debet verſus uterum, aliò curſum deflectit; ut in hæmorrhagia narium, vomitu & ſputo ſanguinis. Anguſtia vaſorum per quæ ſanguis effluere debet, alia eſt & præcipua ſuppreſſionis cauſa anguſtiam hanc efficiunt, primò & omnium maximè obſtructio, ſecundò, conſtipatio, tertiò, compreſſio à tumoribus uteri & vicinarum partium, quartò, coaleſcentia à carne facta, vel membrana aliqua in utero ſuborta, vel à cicatrice ab ulcere male curato ſuperveniente. Dignoſcitur menſium defectus ex ipſius fœminæ relatione.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Menſium ſuppreſſione.

♃. Rad. apii, petroſel. valerian. fœnic. an. ℥i. fol. meliſſ. artemiſ. calamenth. puleg. matricar. an. M. i. ſabin. M. ß. flor. chamæm. roſmar. an. p. i. ſem. aniſ. carvi, dauci, an ʒiß. ſem. nigell. (egregiè menſes educit, ut & ejus farina in panno ligata & ſuppoſita, ut *Gradus* & *Gattinaria* teſtantur) ʒi. fol. ſen. ʒvi. agar. ʒii. zinzib. alb. dr ß. liquir. raſ. ℥ß. uvar. exacinat. ℥i. F. omnium decoctio in aqua pro ℥iii. ſtent infuſa per noctem: manè fortiſſimæ expreſſioni adde ſyrup. de artemiſ. de quinque radic. an. dr i. M. pro duabus doſibus. Deinde hoc modo purgetur.

♃. Pilul. fœtid. aggregat. an. ℈i. agar. troch. pilul. maſtich. ℈ß. cum ſyrup. de artemiſ. F. pilulæ. Dentur poſt mediam noctem, tandem paulò ante tempus menſium, extrahatur ſanguis ex Saphæna: Sumatur etiam ſubinde ℥i. pulveris dominarum adjecto ℈i. pulv. ſabinæ cum vino rhenano, his peractis aperti ſunt menſes & rectè ſe habuit. Pulveris dominarum quo tunc utebamur hæc erat deſcriptio.

♃. Seſel. cumini, fœnic. an. ℥iim. curcumæ ℥iii. nuc. moſch. cal. arom. an. ℥m. galang. zedoar. caſſiæ ligneæ, macis, cariophyll. anthos an. dr ii. cinnamom. ℥m. croci dr i. M. Sed & hoc modo ab aliis paratur.

♃. Cinnam el. curcumæ, ſacchari, an. ℥ii. zinzib. cariophyll. macis, nuc. moſch. an. ℥m. baccar. juniperi, lauri, galang. an. dr ii. ſem. zedoar. croci, an. dr. i. M. F. pulvis.

Aliud pulvis Dominarum.

♃. Rhei dr. iim. galang. ℥i. rad. zed. feminis.

nis ſiler. mont. cinnam. nuc. moſch. an. ℥vi. macis ℥ß. cariophyll. ʒii. cumini, fœnic. cal. arom: granor. junip. bacc. lauri, anniſ. an. ℥ß. ſacch. cand. ℥ii. F. pulvis. *Amſtelodami* apud quoſdam in uſu erat huic ultimus, ſed primus mihi magis placet; quo commodè frequenter uſus ſum. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 2. *lib.* 27. *De Mulierum Morbis*.

Præmiſſis univerſalibus dedi ʒi. pulveris dominarum cum vino rhenano, & aperti ſunt menſes. Hoc modo hic pulvis parabatur.

℞. Sem. ſeſel. ammeos, cinnam. an. ℥iiß. cumini, ℥iii. ſem. fœnic. apii, carvi. nuc. moſch. cal. arom. galang. an. ʒiß. zinz. mac. carioph. an. ʒi. croci ʒiiiß. F. pulvis. *Idem obſ.* 4. *lib.* 28.

Poſt univerſalia exhibita, inſtante menſium tempore accipiat pulv. ſeq. ʒi. cum cyatho uno decoctionis ſabinæ, & artemiſiæ.

℞. Pulv. dominar. infra deſcribendi, ʒii. troch. de myrrha ℈i. M. ſumpſit calidè, & aperti ſunt menſes. Pulvis dominarum ita ſe habet.

℞. Cumini ℥i. curcumæ ʒii. cinnam. nuc. moſch. gran. paradyſ. cal. arom. galang. zedoar. ſem. fœnic. leviſtic. apii, carvi, ariſtol. rot. baccar. lauri, ſem. nigell. an. ʒi. F. pulvis. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 7. *lib.* 28.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Menſium ſuppreſſione.

MEnſes evocantia hæc placent, ſal ſabinæ chymicum ad ℈i. ex decocto pulegii exhibitum; caſtoreum etiam devoratum ad idem conducit. Sicut & medicamentum quod fit ex æquis portionibus boracis mineralis & caſſiæ ligneæ in formam potus cum aqua adianthi exceptis. Oleum item vitrioli romani ad ℈ß. in vino decoctionis betonicæ & matricariæ exhibitum. Poſtremò eſt vinum chalybeatum, quod ſic componitur.

℞. Vini albi generoſi ℔xii. aq. ſtillat. matricariæ ℔iii. fol. dictamn. cretic. pulegii, calamenth. origan. ſabin. an. p. i. forte M. i.) rad. rubiæ mai. cyper. an. ℥i. cinnam. macis, ſem. dauci, an. ʒii. M. bulliant in duplici vaſe ad quintæ partis conſumptionem. Deinde addatur limatur. chalybis præp. ℔i. & omnia reponantur in vaſe vitreo bene obturato, vaſque in ſtupha furnaria per decem dies continuos detineatur, & quotidie vas agitetur, doſis eſt ab ℥iii. ad ℥vi. *Jul. Cæſar. Claudinus*, *conſil.* 128.

Ubi craſſities in vitio eſt, diætam ineat attenuantem ſuccos, ſuffituſque, fiat aromatum, & peſſi præſcribantur, potio inſtituatur ex vino cui incoxit calamentha vel pulegium, aut ambrotanum. Sed prius purgetur corpus, quod familiaribus his pilulis ego maximo cum ſucceſſu facio.

℞. Aloes ℥i. myrrh. gentian. ariſtol. dictamn. croci, an. ʒv. rubiæ maj. mithrid. an. ʒi. cum ſyrup. de artemiſ. F. Maſſa. Capiat pro doſi pilulas IV. vel V. quotidie mane decem vel duodecim matutinis continuis ante ſolitum tempus purgationis menſtruæ. *Ioh. Heurnius ad aphor.* 36. *ſect.* 4.

Nobiliſſimam vidi puellam annorum viginti, cui non ex ſententia reſpondebant menſes, huic glandula in mamma induruerat. Author eram ut menſes excitarentur, ac mollia imponerentur, illa ad Empiricum abiit, qui cauterium impoſuit, ac mammas cum thorace exedit, ut anima thorace prodiret. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 40. *ſect.* 5.

℞. Pulp. caſſiæ ℥i. ſpec. hier. ſimpl. ʒii. cum ſacch. F. bolus. Sumendus tribus horis ante prandium.

℞. Syrup. de abſinth. oxym. ſcillit. an. ℥i. decoct. beton. & rad. petroſel. ℥iv. M. pro uno julepo; & ſic pro novem. Poſtea.

℞. Agar. præp. ʒii. caſſ. rec. extract. ʒvi. M. F. bolus dandus in aurora.

Facta evacuatione tunc accipitur coma abſinth. quantum ſcilicet manu capi poteſt & decoquatur in aq. cichor. cujus decocti ℥v. aut vi. horis 4. ante prandium per plures dies accipiet, atque interim bis in ſeptimana accipiet pilul. aloeticam ex aloe pura, & non lota pondere ℈i. hora ante cœnam & iiſdem temporibus manè & veſperi ante cœnam abluentur illi crura ex decocto pulegii, majoranæ, fol. lauri & chamæm. ſitque aqua calida: eodem tempore dum in balneo

com-

commoratur ; applicentur ventoſæ ſine ſcarificatione, ſub utroque poplite, & ita perſeveretur per multos dies. Ultimò his non juvantibus ſanguis quoque mittatur à Saphænis, qui quidem in hoc caſu ultimo loco eſt mittendus, & non in principio, ſicut plurimi faciunt.

Efficaciſſimæ quoque erunt hæ pilulæ, ubi aloe non ſatis profecerint.

℞. Myrrh. croci, aloes, agar. an. ℨi. pulveriz. omnia per ſe, deinde M. poſteà aſpergantur cum ſucco majoranæ, permittantur exſiccari, & ita iteretur ſexies, poſtea cum ſyrup. de abſinth. F. magdaleon. ex ℨi. F. pilulæ ix. ſumendæ tribus horis ante prandium, bis in ſeptimana: hoc etiam utatur ſuffumigio intra uterum: erit enim remedium efficaciſſimum ad uterum roborandum & aperiendum.

℞. Cariophyll. nuc.moſch. cal. arom. ſem. ocymi: flor. major. an. ℨi. ladan. el. myrrh. ſtyrac. benioin. an. ℥iß. pulveriz. pulverizanda & liquanda liquentur. Deindè cum oleo ſpicæ odorato & modico ceræ vel picis colophoniæ. F. trochiſci parvi pondere ℨi. ſerventur pro ſuffumigiis. *Joh. Baptiſta Montanus, conſil.307. & 308.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Menſium ſuppreſſione.

MEnſes movet decoctio ſplenis bovis *Quercetani* in Pharmacopœa, jus etiam pulli in quo coquuntur cicera rubra, rad. apii & petroſ. cum ℨi. ſal. tartari & gt. iii. eſſentiæ croci.

℞. Pulv. rub. tinctor. ſacch. pulv. an. ℥i. M. divid. in tres partes, cujus una detur tempore menſium cum vino calido ſummo diluculo in lecto, in quo permaneat benè cooperta per horas quinque. Si non fluxerint Menſes, rurſus in ſecunda periodo exhibeatur altera pars: Si adhuc non apparuerint, rurſus in tertia detur tertia pars. *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 23.*

Supputando ab eo tempore quo ultimo deſierant menſes, d. di octiduo prius quam denuo expectarentur, de ſequentibus pilulis ℈ii.

℞. Aloes ℨi. rhei ℨiß. diagrid. ℈i. myrrh. rad. aſar. an. ℨß. ſpicæ ℈i. croci ℈ß. cum ſyrup. de artemiſ. F. maſſa pilul. Poſt tres dies menſes ſupervenerunt. *Felix Platerus, obſervat. lib. 1. pag. 245.*

Sit frequens uſus ſequentium pilul. hyſtericarum.

℞. Aloes ſuccotr. ℨiii. myrrh. opt. ℈i. Extract. cal. aromat. Card. bened. an. ℈ß. Extract. croci, gr. viii. rad. gentian. ariſtol. long. dictamn. an. gr. v. cum rob. ſambucino F. maſſa pilul. quarum ℨß. per dies aliquot continuando frequenter in impuritate uteri & menſium obſtructione à craſſis & pituitoſis humoribus proveniente cum ſucceſſu utor. Plurimùm etiam profuturum ſpero, poſt convenientem infimi ventris fomentationem & inunctionem, ſi ſequens emplaſtrum geſtetur.

℞. Rad. cyperi rot. cal. arom. helenii, an. ℨi. rad. leviſtic. ℨß. fol. meliſſ. ſcordii, pulegii, an. M. ß. maſtich. ℥ß. thur. ℨii. myrrh. ℨiß. ſtyrac. liq. ℥i. tacamah. ℥ß. ladani opt. ℥iß. cum cera & terebinth. F. Emplaſtrum. *Gregorius Horſtius, epiſt. 3. obſerv. 4. lib. 5. De Morbis Mulierum.*

Sumat tribus vicibus iſtam potiunculam alias ſatis efficacem.

℞. Troch. de myrrha borac. an. ℈ii. cinna. el. ℈i. ol. ſuccini deſtill. ℈ß. aq. puleg. ℥iii. M. h. hauſtulus tepidè accipiendus. *Io. Petrus Lotichius. obſerv. 14. cap. 1. lib. 5.*

Innumeris comprobavi experientiis marrhubii albi ſummitates in vino albo infuſas per noctem triduò epotas, mirè ad menſtrua provocanda, ſtomachum roborandum, & cachexiam ac fœdos virginum colores arcendos, appetitumque reſtituendum valere. *Petrus Borellus, obſervat. 14. centur. 4.*

Jacchinus Doctiſſimus lignum Indicum coxit, & dictamnum adjunxit; unde mulieri toto quinquennio non purgatæ, ac ſterili purgationem evocavit: ut & deinde conceperit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 28. De Morbis Mulierum.*

In ambobus cruribus ſubtus genua in parte interna duo cauteria magnopere laudarem; quippe quæ & ratione & experientia compertum eſt, magnam vim habere ad profligandos menſes, & ad ſanguinem ab excrementis expurgandum.

Hie.

Hieron. Mercurialis, *conſult.* 8. *tom.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Menſium ſuppreſſione.

SI à nimia copia ſanguinis ſuppreſſio oriatur, illius quantitas minuenda eſt phlebotomia in brachio larga manu celebrata. Si enim venæ inferiores prius aperirentur, traheretur magis ſanguis verſus uterum; ubi majorem obſtructionem & diſtentionem vaſorum efficeret. Sublata plethora, ſanguis ad inferiora retrahendus eſt, apertis venis inferioribus circa illud tempus, quo antea laborans purgari conſueverat, tum etiam frictionibus, ligaturis, cucurbitulis tam ſiccis quam ſcarificatis.

Inter menſes moventia, maximè laudantur pilulæ *Montagnanæ*, quæ ita ſe habent.

℞. Troch. de myrrha ʒiß. ſem. petroſel. caſtor. cinnam. an. ℈i. moſch. gr. x. cum ſucco apii. F. pilulæ xxii. deauratæ, capiat duas manè, vel in ingreſſu lecti per aliquot dies. Vel,

℞. Troch. de myrrha ʒi. caſtor. ℈ß. cum ſucco artemiſ. F. pilulæ parvæ. Inter familiaria remedia & euporiſta habentur flores lavendulæ cum melle per multos dies comeſti, vel conſerva flor. calendulæ ad ʒii. exhibita. Maximas habet vires ſanguis hirci ſylveſtris, tum etiam domeſtici, ad menſes ſuppreſſos educendos, juxta præparationem & doſim in pleuritidis curatione propoſitam: in calidioribus naturis cremor tartari per plures dies uſurpatus in juſculo menſes ſuppreſſos promovet. Chymici commendat tartarum vitriolatum, ſpiritum tartari, ſales artemiſiæ, meliſſæ, rad. chelidon. & valerianæ, aqua theriacalis ſequens ad hunc uſum mirè eſt efficax.

℞. Theriac. ℥v. myrrh. rub. Alexandrinæ ℥iiß. cinnam el. croci Orient. an. ʒß. camphor. ʒii. affunde optimum vini ſpiritum ad eminentiam trium digitorum, & in leni calore tincturam extrahe: cui per inclinationem effuſæ adde ſpiritus tartari ſextam partem, doſis cochl. i. cum vino aut aqua appropriata.

Purgationes per intervalla repetantur; pilulæ de hiera ſimplices & compoſitæ à *Galeno* maximè laudantur; quia præterquam quod educunt convenienter humores ſuperfluos, habent etiam facultatem vias aperiendi & expurgandi uterum. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.* 15. *cap.* 2.

Utilia hic ſunt mercurius d. panchymagogon vegetabile, extractum ſenæ, mechoacanæ, rhabarbari, & hellebori nigri. Inter ſpecifica ſunt eſſentia croci martis, pulvis cachecticus ex chalybe præparatus, de quo ſupra *lib.* 8. *ſect.* 7. *ſubſect.* 6. Pro Hepatis obſtructione, & extractum ſplenis bovis, cujus doſis eſt ℈i. in aqua appropriata. *Joh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 281.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Menſium ſuppreſſione.

AD Menſium provocationem & alvi quoque humectationem ac ſdlutionem plurimum prodeſſet, ſi malvam, parietariam & mercurialem coquerent in aqua, & coctis herbis ac probè comminutis affunderent oleum olivarum recens vel butyrum ſine ſale, atque hoc quaſi cataplaſma inferiori ventri & pectini ſingulis diebus imponerent. *Joh. Crato. conſil.* 99. *lib.* 7.

Cum tempus Menſium appropinquat ad fortia aperitiva deveniatur: inter quæ eſt illud quo ego liberavi duas virgines hoc anno, quarum una curaverat menſibus per annum cum quadrante. Eſt tale.

℞. Herb. Sabinæ M. ß. bulliant in vini q. ſ. & coletur diligenter per filtrum. Deinde.

℞. Terebinth. opt. cypriæ ℥i. lavetur ter decocto ſupraſcripto: deinde ſemel lavetur aceto ſcyllitico, poſtea admiſce pulv. rubiæ tinctor. cariophyll. macis, an. ʒi. ol. amygd. amar. ℥ß. M. cum ſaccharo ad pixidem. De hoc medicamine ſeptem diebus ante tempus menſium ſumat quotidie ʒi. ſive in oblata, ſive in medulla pomi aſſati, & ſuperhauriat hauſtum cicer. rubr. cum pauco croci; advenienientibus menſibus veſperi & manè laventur & fricentur pedes cum decocto artemiſ. puleg. & ſi opus

ſi opus eſt fiat phlebotomia Saphenæ: *Hieron. Herold. epiſt. 38. lib. 6. conſil. & epiſt. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Eſt nobis ſecretum ſingulare in menſium ſuppreſſione deſperata in pluribus fœliciter expertum, ſyrupus nimirum de Sabina quem nos ſyrup. hæmagogum appellamus.

℞. Puleg. M. iiß. artemiſ. M. iß. beton. calamenth. an. M. ß. ſabinæ M. iii. ſatureiæ, meliſſæ, menth. abrotan. an. M. ß. cent. min. M. i. ſem. aniſ. fœnic. an. ʒiii. rad. petroſ. aſari, an. ʒvii. polip. ℥iß. helenii ℥ß. zedoar. ʒiß. dictamn. ʒi. macis, nuc. moſch. an. ℈i. cariophyll. ʒß. aq. beton. puleg. artemiſ. an. ℔ii. ſature ℔iß. coq. S. A. colat. infunde rhei el. ʒvi. Stent per noctem, manè fiat fortis expreſſio, & cum ſacchar. q. ſ. coque ad ſyrup. conſiſtentiam. *Hier. Reuſner. obſerv.* 194.

Puella quædam viginti annorum pituitoſa, melancholia, ex mœrore in menſtruorum ſuppreſſionem cum ſuffocatione hypochondriaca incidit. Curata fuit ſequentibus.

℞. Rad. imperator. dictamn. alb. an. ℥i. acori ℥ß. fol. artemiſ. puleg. calamenth. mont. an. M. ß. ſabin. M. i. m. ſem. dauci, ſeſel. an. ℥ß. bacc. juniper. ʒv. cinnam. acut. cort. aurant. an. ʒii. conciſa & groſſo modo contuſa inſuantur ſacculo, & affundantur vini Gallici pintæ iii. Bis de die aſſumpſit ℥iii. inſtillatis gt. vi. ſpiritus ſalis armon. Poſt ſufficientem alterationem ſemel purgationem ſequentibus pilulis inſtituimus.

℞. Maſſ. pil. fœtid. maj. ʒ. m. ſal. volatil. armon. gr. vi. ol. macis ſtill. gt. ii. M. F. pilulæ num. 7. *Fredericus DecKers, not. ad cap. 11. lib. 4. prax. Barbettiana.*

Mihi maximè probatur aqua quæ fit ex pane ferè ad fermenti naturam redacto & mediocriter cocto & calido, cui ablato cortice, mellis ℥xii. addantur pulv. ſem. urticæ, dauci, ammeos, aniſi, & fœnic. an. dr. i. troch. Galliæ moſch. myrrhæ, rubiæ, an. ℈i. cotulæ fœtidæ ʒß. quæ omnia infund. in ℔iii. decoctionis quæ recipit phaſeol. rubr. an. p. ß. bacc. junip. ℥i. rad. rubiæ, ruſci, raph. ſylv. aſparagi, apii oreoſetini, an. ℥ß. chamædr. rec. M. i. ameos, aniſ. fœnic. an. ℥ii. coq. S. A.) deinde deſtill. in B. M. cujus ℥ii. ſummo manè laboranti exhibe, addito ſyrup. capill. ven. de duabus radic. an. ℥. m. hoc præſidium maximi momenti eſſe cenſeo. *Lud. Mercatus. lib.* 1. *De Morb. Mulier. cap.* 9.

Molitoris cujuſdam uxor 24. annorum octo annos maritum habuit, & illi nunquam fluxerunt menſes, niſi cùm prægnans eſſet; & cum fluere inciperent iam certa erat quod eſſet prægnans. Hydrope tandem mortua eſt. *Obſerv.* 346. *Miſc. Curioſ. Med. Phyſ. ann.* 3. *decur. prim.*

Experimentum mirabile ad provocandum menſtrua.

℞. Succi mercurial. mell. deſpumati an. ℥i. farinæ nigellæ ℥i. m. vel q. ſ. ut poſſint confici pilulæ. Da mulieri 2. vel 3. ſingulis noctibus, quando menſtrua debent venire, & tunc menſtrua venient copiosè. Non ſolùm provocant hæ pilulæ menſtrua, ſed etiam præparant ad conceptum, & matricem mundificant. *Arnoldus*, de *Villanova*, *lib. de Sterilitate cap.* 8.

Filia 20. annorum duobus annis ſuppreſſione menſtrui laborans, poſt multorum medicamentorum uſum, tandem aqua chalybeata, cum per 12. dies ea utebatur, menſes fluxere ex voto. Nec mirum; cùm chalybs aperiat, cujus vis ſulphurea igneaque ſita eſt in ſuperficie. Experientia compertum habeo, aquam prius chalybe ignitam aperire in initio, ſed tandem aſtringere. *Nicolaus Fontanus, cap.* 15. *Analect.*

Empiricus quidam in menſibus obſtructis cachexia & hypochondriacis affectibus feliciter exhibebat florem ſulphuris cum ſpiritu ſulphuris in pilulas redactum; & mirum quantum exinde purgati ſunt ægrotantes, ut quandoque in diarrhæam inciderint. Doſis ℈i. flor. ſulphuris. *D. Robertus Conninghame* in M. S.

℞. Pomum aurantium, deme aliquid ex meditullio, tum inde croci ʒ. m. cooperiatur, & apud ignem torrefiat, & pulveriſetur; commiſceatur cum vino albo, & capiat inſtantibus menſtruis per triduum bis in die, ſi fieri poterit; ſi tardè erumpant, ipſo eruptionis tempore capiat ter. Hoc pro-

profuit illuſtriſſimæ Dominæ poſt irrita multa alia. *Idem ibidem.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Mercurii ſublimati veneno.

MUlier quædam Nobilis argento vivo ſublimato epoto, diris cruciatibus afficitur eroſione ventris maxima percepta, cum nauſea, vomitu, animi deliquiis. Vocatus ego protinus oleum copioſum butyro rec. admixtum mihi dari præcipio, ea invicem commiſceo, & miſeræ ægrotanti devorandum in manus do, jubeoque ut mox impoſitis ori digitis, pennaque oleo & butyro imbuta, vomitum promoveat, quod cum ipſa effeciſſet, concitatus eſt vomitus: eodem momento clyſterem injici jubeo ad acrimoniam in inteſtinis genitam & tormina compeſcenda: à clyſtere injecto & emiſſo dolores utcunque remitti uſi ſunt, ſed paulò poſt cum pari acrimonia redierunt, tumque ex lacte & oleo viol. multo clyſterem alium parari jubeo, quem iterari etiam ſub veſperam juſſi: mirè hoc clyſtere injecto & repetito dolores ſedati ſunt. Ubi vomitu & clyſteribus venenum è viſceribus detruſiſſem potionem hanc dari præcipio ad veneni compeſcendam vim.

♃. Cathol. ℥i. rhei el. in aq. endiv. cum pauco cinnam. infuſ. & expreſs. ʒii. elect. de ſucco roſ. ℥iii. pulv. cryſtall. puriſs. ʒi (eſt enim peculiare antidotum adverſus argenti ſublimati vim deleteriam) ſyr. viol. & de limon. an. ℥i. F. potio cum decocto communi medicinæ; quam poſtridie ab accepto veneno ſumpſit, levamenque ab illa non minimum ſenſit. Ad veneni ſeminaria frangenda potiones, & antidota quotidie dabam, interdum ſemel interdum etiam bis. Erant autem hujuſmodi.

♃. Pulv. cryſtal. puriſſ. ℈iv. pulv. diamarg. frigid. pulv. theriacalis *Guidonis*, pulv. roſatæ novellæ, an. ℈ii. ſyr. cytonior. & de nymphęę, an. ℥i. interdum violaceum addebam: ex aqua decoctionis ſcabioſæ, oxalid. & portulac. potionem, quæ vice alexipharmaci eſſet, propinari jubebam; quoad ſe vis, & impetus veneni remiſiſſet ad octo continuos dies potionibus iis ſum magno, & fœlici ſucceſſu uſus: porrò in juſculis etiam (quæ ego ex pinguiſſimis capis, & gallinis, pinguique caſtrato parari jubebam) cryſtalli pollinem, diamargar. frigid. tenui panniculo contentum, & illigatum infundi imperabam, ut in juſculum cryſtalli vis ebullitione tranſiret; antidotum utique præſens noxæ à veneno illatæ removendæ, & ſic tandem Dei clementia, & mea qualicunque opera integrè ſanata fuit. *Franciſcus Valer. obſ. 6. lib. 1.*

Ut virulenta mercurii eroſio frænetur, æger frequenter lac rec. mulſum bibat, in quo etiam ſemina pſylli macerari poſſunt, vel aquam tepidam decoctionis hordei, confert etiam multum butyri recentis ſine ſale eſitare: nonnulli imprimis commendant oleum tartari, vel ſal. abſynth. ʒii. pondere ſumptum: neque immeritò: ut enim in præcipitatione magiſteriorum per oleum tartari, à corporibus ſolutis omnis vis corroſiva tollitur per præcipitationem; ita etiam dum ſal tartari, vel abſinth. ſaltem aqua qua mercurius ſolutus eſt, ad ſe allicit, argentum vivum in ſuam priſtinam naturam redit, & non plus quàm argentum vivum crudum nocere poteſt: ſi retentio urinæ adſit, ut ſæpè fit, balneo aq. calidæ utendum. *Daniel. Sennertus, pract. lib. 7. part. 7. cap. 16.*

SECTIO DECIMA QUARTA.

De Meſenterii abſceſſu.

JUvenis quidam alvi torminibus vexabatur: inque dies magiſque dolor vim capiebat: tantumque aberat, ut hujuſmodi doloris abditæ cauſæ comprehendi poſſent, ut nunquam ullis præſidiis tolli, aut ſaltem levari hoc malum potuerit: omnia enim in viſcera ſana videbantur, jecur, lien, & inteſtina omnia nullam doloris notam oſtendebant: ſed ille nihilominus, magis magiſque indies, quàm ut tolerari poſſet, urgente dolore ipſo, tandem è vita diſceſſit: quare mortui corpore inciſo, ut ſcilicet tanti mali cauſas dignoſceremus, & ſanis omnibus, ut putabamus, inventis viſceribus jubeo inteſtina amoveri: quæ dum glan-

dio diſcindit miniſter in abſceſſum magnum incurrit: quo præciſo, materia multa nigrior fœtenſque profluxit, incauſto ſutorio ſimilis: ex quo manifeſtam ejus mortis cauſam deprehendimus, atra enim bilis eò confluens hujuſmodi abſceſſum paulatim effecerat. *Antonius Benevenius, cap.* 43. *lib. De abditis morborum & ſanationum cauſis.*

Vir quidam febre valida correptus cum vomitu, decimo quarto die tranſacto in alvi cruentam excretionem devenit, ita ut ſanguinem nigerrimum corruptum peſſimè olentem ad quindecim librarum pondus excerneret, unde animi deliquio correptus omnes eum proximè moriturum exiſtimavimus: nihilominus cibis per intervallo optimis refectus vires reſumſipt, ita, ut etſi febre continua, licet non ita intenſa & uniformi continuo vexaretur, nihilominus ſuæ ſalutis ſpem nobis præberet; ſed tamen cum quotidie fæces conſperſas ſanguinolenta ſanioſaque materia excerneret, indieſque magis, ac magis emaciaretur, infinitis propemodum præſidiis adhibitis (nam ſeptem medici illius curæ incumbebamus) ſexageſimo tertio die (proh dolor) occubuit, cum tamen poſtremis diebus ingens urinæ profluvium ſuperveniſſet, ita ut quinque libras urinæ & amplius quotidie per plures dies extramitteret. Cadaver diſſectum fuit, ut tanti mali cauſa innoteſceret, atque in menſenterio, in parte ſuperiori, ulcus ſordidum ad ſpithamæ longitudinem adinventum; unde ea in parte collectum abſceſſum conjecimus, illoque diſrupto putridum ſanguinem ea in copia profluxiſſe non dubitavimus: ſed quod mirum eſt, nunquam antea per totum ægritudinis tractum, præterquam extremo die, quo illi venter intumuit, de illius partis dolore conqueſtus eſt. *Marcellus Donatus, lib.* 4. *Hiſtor. medic. mirab. cap.* 7.

Novimus nos quandam, cui inflammatio in menſenterio nata fuit, & initio malè habuit, ſed poſteaquam inflammatio ſuppurata & in abſceſſum converſa, melius habens, ſana ſibi viſa eſt: interim ſingulis diebus per anum bis terve purulenta, admodum fœtida, ſincera, nullisque excrementis permixta redduntur, & quidem nunc quartus agitur annus à quo ſic ſe habet. *Rembertus Dodonæus, annotat. ad c.* 33. Libri *Benevenii. De abditis morborum cauſis.*

SECTIO XV.

De Mictione Lactea.

Contingit mihi dum adhuc puer eſſem ut frequenter inter mejendum ardor me infeſtaret, adultior factus rariùs ea moleſtia divexabat, in virili ætate in matrimonio viventi aliud acceſſit: ſub veſperam cum urinam reddebam, erat ea quæ primum prodibat, valde turbida, & veluti lactea, quæ quieſcens nonnihil, materiam albam lactis craſſioris inſtar, in fundo, cochlearis unius vel duorum menſura deponebat; quæ cum urina agitata confuſa, eam turbidam reddebat, accedente interdum ardore & ſtranguria quadam inter mejendum, hoc accidens plus quam per viginti annos, citra alium renum aut veſicæ affectum duravit, magiſque frigoris tempore me afficiebat, dubius qualis hæc eſſet materia, eam quandoque exſiccavi, tuncque ſal quoddam repræſentabat pellucidum, in fibras ſciſſum, quod guſtui ſalſum erat, metuens ego ne calculi eſſent præludia, cum primario Imp. *Maximiliani* tunc temporis Medico *Cratone* ea de re contuli, qui calculum renum ſubſecuturum judicabat, mihique ſano & alacri atque ad multos principes praxeos cauſa vocato, terrorem incuſſit, verum Dei gratia nihil inde mali ſecutum; ſed jam pene quadraginta ab eo tempore annos, neque hoc accidenti, aliiſve renum aut veſicæ morbis infeſtor. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 4. *pag.* 836.

SECTIO XVI.

De Mictione Sanguinis.

Mictio cruenta eſt ſanguinis una cum urina excretio vel à renibus excidit, vel à ſpinctere cervicis veſicæ muſculo, qui à renibus defluit, urinæ toti exquiſitè permiſcetur, cujus cauſa, ſi neque caſus, neque

que ictus præceſſerint, omnino ad calculum referri debet, qui per exercitationem validam, renem ejuſque vaſa obterens ſanguinem profundit, ſola ſanguinis mictio ſæpe renis calculum patefecit, qui aliàs nullis indiciis ſe prodebat, ut ne ſubeſſe quidem putaretur, qui porrò ſanguis à ſphinctere muſculo in veſicæ capacitatem inſtillatus mictionem cruentam reddit, urinam non æqualibiliter perfundit, ac ſubſidens in imo in grumos concreſcit, ejus portio aut grumus interdum citra urinam excidit, dolor plerumque mejendo premit, & penis radicem quaſi adurit, nec ab uretere, nec à veſicæ corpore multus poteſt emanare ſanguis.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mictione Sanguinis.

JUvenis cum ſanguinem ſeroſum & tenuem mejeret, conſultandi cauſa ad me acceſſis: ſtatim iis uſus ſum quæ renes debiliores factos roborarent, venaſque conſtringerent, adhibita victus ratione proba, & ſimul lacte caprino utens, poſtea etiam ovillo, cum nihil melius eo exiſtimet *Avicenna* confirmandis rebus valere; dabam jejuno ℥vi. quibus admiſcebam boli arm. ʒi. ac ſi mictus ſanguinis deſiit, & juvenis tandem ſanitati reſtitutus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *lib.* 24. *De renum morbis.*

Ruſticus ſupra lumbos cadens, ſanguinem primò ſatis purum mingebat, poſtea etiam multum ac craſſum, cum doleret citra renum regionem, proculdubiò venæ in renibus perruptæ erant; ad hunc accitus, juſſi ut ſtatim ſanguis ex vena baſilica è regione loci dolentis ad averſionem detraheretur: deinde hoc linimentum ad repellendum & conſtringendum præſcripſi, ut eo locus dolens inungeretur.

℞. Ol. roſac. omphac. myrtini, an. ℥i. boli arm. ſang. drac. tragacanth. gummi arab. an. ʒß. pulveriz. omnia ſubtiliter, & cum oleis prædictis miſce inſtar linimenti, vel cera adjecta F. ceratum. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 11. *lib.* 24.

Sæpius ſanguinis mictum ſolo lacte ovillo ſorbendo ℥iv. & ʒi. boli armeni veri curavi; hoc idem expertum à *Gattinaria* qui tamen præcipit ne poſt ejus aſſumptionem aliquis dormiat, neque ſe exerceat: ſi longo tempore duret, conſtringentibus, utendum tam intus quam extra, ut in nobili muliere quæ ultra duos annos laboravit mictu ſanguinis, quæque à me curata fuit, longo tempore admoto lumbis unguento comitiſſæ. *Petrus Foreſtus. Schol. obſerv.* 13. *lib.* 24.

Secetur cubiti vena, deinde ut intercipiatur; & incraſſetur ſanguis, ſuccum plantag. propoſui, & decoctum equiſeti per plures dies aſſumendum, amplius lac ovinum cum bolo armena: exterius convenit in inſeſſus factus cum decocto chalybeato plantag. portulac. equiſeti, poligoni, burſæ paſtoris, ſymph. maj. malicorii & ſumach. convenit & unguentum comitiſſæ. *Jul. Cæſar. Claudinus, conſult.* 36.

Veſperi ſub horam ſomni capiat has pilulas, & aſſumat poſtea lac chalybeatum, vel aq. plantag.

℞. Succi portulac. incraſſat. ʒß. gummi Arab. q. ſ. M. F. pilulæ xi. *Abrah. Seylerus, conſil.* 93. *conſil. Cratonis* & aliorum Medic. à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Mictione ſanguinis grumoſi.

GRumos præclarè ſolvit rubia tinctor. cum ſem. naſturtii & ſpermate ceti cum mummia ut fiat pulvis. *Io. Heurnius, ad aphor.* 80. *ſect.* 4.

Dentur remedia quæ grumos ac arenulas ſolvunt; tale eſt vitrum vicies uſtum ac in terebinthina extinctum potui datum. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 39 *ſect.* 7.

Pro ſanguinis grumoſi diſſolutione conveniet poſca tepida, bibita per intervalla, ex aqua malvæ & aceto non valde acri, acetum verò ſit in minima quantitate, at vix guſtu ſentiatur. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 14. *cap.* 4.

Vir quidam quinquagenarius temperamento bilioſo & melancholico præditus, cùm per multos dies gravia quædam animi pathemata & mœrores paſſus eſſet, indeque noctem aliquam inſomnem tranſegiſſet urinas ſanguinolentas reddidit, quæ poſt equitationem immediatè apparuerunt eodemque tempore urinæ ardorem paſſus eſt. Præterea, cum urina arenulas quaſdam

dam matulæ parietibus adhęrentes excernit, quas ipſe à multis annis excernere ſolitus eſt. Quæritur jam, à qua cauſa proxima & immediata hæc ſanguinis mictio dependeat. Cùm autem ſanguinis mictus in genere à pluribus cauſis ſoleat exoriri, in præſenti tamen caſu duę tantùm in controverſiam revocari poſſunt: calculus nimirum in renibus contentus & aſperitate ſua venulas collidens, ex iiſque ſanguinem elliciens; vel humores acres, ſalſi aut bilioſi prædictarum venarum oſcula aperientes. Priorem cauſam duo potiſſimùm videntur indicare, nempe arenulæ illæ quas æger à multis annis cum urina ſolet profundere, & periodica illa excretio ſanguinis, eo ſolùm tempore contingens, quo æger immodico exercitio utitur, equitandoque renes vehementer concutit. Verùm hæc duo ſigna minimè ſufficiunt ad demonſtrandum calculum in renibus latitantem. Præcipua enim ſigna & perpetuo aſſidentia vel præcedentia omnino deficiunt: quorum præcipuum eſt dolor lumborum, qui præſente calculo abeſſe minimè poteſt; ſtupor item cruris è directo poſiti, teſticuli retractio, nauſea & vomitus. Duo verò ſigna pro calculo ſtabiliendo propoſita ita confutantur Arenulæ calculum intus latentem verè indicantes in fundo matulæ ſubſident, & ſi digitis comprimantur non facilè comminuutur. Si verò matulę parietibus hæreant, & digitis compreſſæ facilè comminuantur (quales ſunt illæ, quæ à noſtro ægrotante excernuntur) calculi indicia nunquàm eſſe poſſunt: neque enim illæ in renibus aut veſica generantur, ſed in venis ac hepate ex humorum aduſtione, quorum particulæ craſſiores & tartareæ arenularum formam ęmulantur, & cum ſero in venis contento ſeparantur, ac in renes & veſicam detruduntur. Quod cùm à paucis animadverſum fuerit, fit ut multi calculoſi pronuncientur, qui ab eo malo prorſus immunes ſunt. Et quotidiana docet experientia, multos à pueritia hujuſmodi arenulas excernere tota vita, qui tamen calculo nunquam laborarunt. Periodica verò ſanguinis excretio, licet ex alliſione lapidis aſperioris in ſubſtantiam renis poſſit contingere; minimè tamen dubium eſt, quin illa etiam ex calore à motu immodico in renibus & tota ſanguinis maſsa excitato, citra calculi præſentiam, generari poſſit. Humores enim bilioſi, vel pituitæ ſalſæ naturam redolentes à motu & calore exagitati, ad renes amandantur, unà cum ſero ſanguinis permixto, & renum venulas aperientes ſanguini effluvium excitant. Et ita rem ſe habere in præſenti ægrotante prorſus aſſevero, cùm ille biliosſo temperamento præditus ſit, & ab animi pathematis vigiliiſque ſuprà recenſitis ſanguinis maſſa majorem aduſtionem adepta fuerit. Hanc noſtram ſententiam doctiſſimorum virorum placitis eſſe conſentaneam, infinitis exemplis facile eſſet oſtendere. *Hollerius* vir in artis operibus, ſi quis alius, exercitatiſſimus, *Cap.* 52. *Lib. de Morb. intern.* „Quibuſdam, inquit, naturis eodem modo ſanguis per vias urinarias excernitur, quo aliis per nares, venas ſedit aut vomitum. At experientia conſtat, hujuſmodi ſanguinis excretiones in diſpoſitis ſæpe recurrere, quando vehementioris exercitio eorum corpora incaleſcunt. Poteſt igitur ſanguinis mictio, illiuſque recurſus à ſanguinis & humorum calefactione ſuſcitari. Multo apertiùs rem explicat idem author Comment. *Aphor* 78. *ſect.* „4. Sunt, inquit, nonnulli, qui ſi duriùs equitent, aut ſeſe exerceant immoderatiùs, excalefactis renibus, ſanguinem mejant. Quod ad curationem attinet, ea ad duas intentiones revocanda eſt; humorum ſcilicet acrimoniam temperandam & renes corroborandos, ne humores acres aliunde confluentes tam facilè recipiant. Ad hanc rem faciet primùm victus refrigerans & incraſſans, quo ferè ęger ab aliquo tempore uti cœpit, & in quo diu perſeverare debet, utendo præſertim lactuca, plant. & portulaca in juſculis, tum etiam hordeatis, avenatis, oryzatis & ſimilibus, tum etiam in potu aqua ferrata cum vino rubro aliquantulùm auſtero, abſtinendo ſemper à vehementioribus corporis & animi motibus. Licet autem clariſſimus ęger haud multò abundet ſanguine, utile tamen cenſuerim ſang. ex brach. detrahere ad ℥vi. vel 7. ut totius maſſę humorum calidior intemperies meliùs corrigi valeat. Imò verò ſi

affectus diutinus conſiſteret, derivatio quædam per inferiora, aperta vena malleoli, aut provocatis hæmorrhoidibus, videretur conſentanea. Poſtmodum verò purgatio blanda maximè conveniet, eaque per intervalla erit repetenda, ut humores ad renes confluentes per alvum educantur, cujus compoſitio talis eſſe poterit.

℞. Fol. lactuc. portulac. plantag. & ſummit. malv. an. M. ß. Tamarind. ℥ß. myrobal. citrin. ʒi. coq ad ℥vi. In colat. infund. caſſiæ rec. extract. ℥i. Colentur iterum, & poſtea diſſolv. rhab. in aq. lactuc. cum ſantal. citrin. infuſ. ʒiß. mannæ & ſyrup. roſ. an. ℥i. M. f. potio.

Poſt primam purgationem, julepi, apozemata, juſcula vel emulſiones, prædictas indicationes reſpicientes, ad ægrotantis tolerantiam accommodari poterunt; iiſque ad tempus aliquod uſurpatis, lac ovillum, vel caprillum erit convenientiſſimum. Et maximè commendatur ab *Hippocr. Avicenna* & recentioribus, inter quos *Gattinaria* & *Foreſtus* ſe hoc ſolo remedio ſanguinis mictum ſæpe curaſſe gloriantur. Unicuique autem doſi boli armeni veri ʒi. permiſcent, quod quidem ut graviori ſanguinis mictui convenit, ita in hoc leviori rarò faciendum cenſuerim. Quia verò ſicco atque macilento habitu præditus eſt, eoque calido & ſicco, ante & poſt lactis uſum, balneum aquæ tepidæ illi convenientiſſimum eſſe cenſuerim, & toto æſtatis tempore in formam ſemicupii. Poſt uſum lactis utatur aquis *Meynenſibus*. Intermediis temporibus, ſi ardor urinæ aliquando urgeat, aqua flor. altheæ cum aqua roſ. vel conſerva flor malvæ vel alth. aut denique emulſiones aliaque prædicta uſurpari poterunt. Ac denique pro curationis ſigillo opiata roborans: mediocriter aſtringens & refrigerans, in uſum revocari poterit. Neque inutile futurum eſſet, perſeverante affectu, cauſti cum tibiæ inurere, ad humores acres, in renes & urinas defluentes, ſenſim derivandos. Toto curationis decurſu topica renibus admota erunt maximè proficua, eaque refrigerantia & aſtringentia.

℞. Unguenti comitiſſ. & refriger. *Gal.* an. ℥ii. Abluantur oxycrato diligenter, & inungantur lumbi frequenter. Lamina etiam plumbea multis foraminibus perforata ſupra renes diu geſtari poterit. *Lazar. Riverius*, *obſ.* 13. *cent.* 2.

SECTIO XVII.

Pro Mictione puris ex veſica ulcerata.

Lac aſininum hic ſummè prodeſt, & emulſio ſem. pſyllii papav. & quatuor ſem. frigid. maj. *Io. Heurnius ad aphor.* 81. *ſect.* 4.

SECTIO XVIII.

Pro Mictione purulenta ab ulcere ſordido in penis ductu interno.

Ad ulceris abſterſionem & ſanationem haſce tabulas præſcripſi.

℞. Amygd. d. mund. caſtan. mundat. glandium mund. orizæ mund. an. ℥i. rad. alth. conſolid. maj. liquir. an. ʒii. ſem. plantag. portulac. malv. alkekengi, gummi prunor. ceraſ. & arabici, an. ʒi. ſuccini puri ʒiß. bolli puriſſ. oculi cancri, ſpodii ex ebore uſto, an. ʒii. terebinth. parùm cocti ut pulv. queat. ʒiii. ſucci liquir. ℥ß. omnia pulveriſata & commixta excipiantur infuſ. gummi tragac. fact. in aqua roſ. & plantag. add. ſacch. quart. i. formentur tabulæ pond. ʒi. unam pulveriz. cum lacte caprino alternis diebus; ad minimum bibat; plurimum profuturas experientia me docuit, multaque ejuſmodi ulcera & diuturna & ſordida iis curata fuiſſe: quorum loco ſi ad manum non ſint, etiam troch. alkekengi ſine opio, & troch. *Gordonii* uſurpari poſſunt: ſed hæc compoſitio eſt longe utilior. *Felix Platerus*, *obſerv. lib* 3. *pag.* 816.

In alio eodem affectu laborante ad abſterſionem purulentæ materiæ & conſolidationem hoc ordinavi.

℞. Reſin. laric. vel terebinth. ℥ß. diſſolv. in vitello ovi ut artis eſt, adde mellis puris ℥i. ſacch. roſ. rub. ℥ii. vini generoſi ℥vii. M. bibat de lacteo illo liquore ad ℥i. alternis diebus cujus operationem ad veſicam uſque & ultra pertingere ex urinæ violaceo odore deprehendi poteſt.

Injectionem dein abſterſivam ſequentem præ-

præſcripſi, quam per canalem in ductum penis injiceret.

℞. Rad. liquir. ℥ii. cortic. fabar. ℥i. cicer. rubr. p. i. fol. plantag. ſicc. M. i. F. decoctio in aqua, addendo parùm lixivii, & in colat. ℔i. diſſolve lariceæ diſſol. in melle ℥ii. unguenti ægyptiaci tantum quantum ferre poterit, utatur ab initio, donec pus minui ſentiat, & partem admodùm ſenſibilem fieri, adeo ut ægre injectionem illam acrem ferat. Poſtea utatur ſequenti injectione.

℞. Ramulorum equiſeti fol. plantag. ſem. hyperici, an. M. i. rad. conſolid. biſtortæ, bulbor. narciſſi, an. ℥i. cortic. granat. ʒiii. coq. in ℔i. aqu. extinctionis, ferri fabr. in colat. ℔i. diſſolv. troch. alb. rhaſ. ſine opio ℥ß. boli arm. ʒi. ſucci attriti à lapide galactite & hæmatite ʒi. pro injectione.

Fumum ut per canalem brevem in virgam obiter intruſum per alembicum eò directum, in ductum penis immitteret ſuaſi ex ſequentibus trochiſcis carbonibus impoſitis.

℞. Picis navalis ʒii. thur. maſt. an. ʒi. ſandarachæ gummi benjoin. an. ʒß. cum reſina aliqua liquida F. trochiſci. Poſtremò juſſit ut candelam ceream tenuem, flexilem & longam ſenſim in ductum hunc aliquouſque intruderet inunctam balſamo cururgorum, nonnunquam addendo parùm vernicis coctæ. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 819.*

SECTIO DECIMA NONA.

De Mola.

Mola (Græcè μύλη) eſt caro quædam inutilis, informis, inarticulata in muliebri utero, ex imperfecta conceptione loco fœtus genita: hujus cauſa eſt ſemen utriuſque parentis effœtum & debile à ſanguinis copia obrutum ita ut nequeat virtus plaſtica ſuas agere partes in fœtus formatione & ſic loco fœtus emergit rudis & indigeſta moles: licet communis ſit ſententia ſine viri congreſſu non generari molas, interdum tamen, licet rarò in viduis ſine virilis ſeminis concurſu eas fieri poſſe docent medicorum obſervationes, molam aliquæ quatuor quinqueve annos, interdum & totam vitam, utero geſtarunt: at plerumque levius adhæreſcens, tertio vel quarto menſe excidit: in mola ut in vero conceptu, ſiſtuntur menſes, mammæ turgeſcunt, cibi adeſt faſtidium, & venter ſenſim attollitur: atque his ſignis à ſcirrho diſtat: à fœtu autem vero per ſequentia diſcernitur, fœtus poſt quartum menſem blandè movetur ſecus mola, quæ aut gravitate figitur, aut impetu quodam provolvitur lapidis inſtar, in quodcunque latus ſe convertat mulier: in mola rurſus ad inceſſum gravior fit mulier, eique quaſi pondus ex utero propendet, artus gracileſcunt, dolorque ventrem ſæpè compungit, quorum nihil adeſt in legitimo fœtu: ptæterea venter præcipuè verſus umbilicum, attollitur & acuminatur, & verſus latera utrinque molliter coarctatur: in mola verò in omnem dimenſionem æqualiter attollitur, graviora denique quæ molas quam quæ verum fœtum utero geſtant, habent ſymptomata, ſi tandem poſt decimum menſem venter adhuc tumeat, nec hydropis ſigna adſint, de mola non levis ſuſpicio eſt, datur etiam mola aquoſa & ventoſa.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mola.

℞. Aſſ. fœtid. ʒß. ſem. rutæ caſſ. lign. raſ. lapid. dactyl. boracis, an. ʒiß. croci ʒm. myrrh. theriac. diateſſer. an. ʒi. M. detur ʒj. cum aqu. ſabinæ vel vino rhenenſi cum hac confectione, quàm de aſſa fœtida vocat *Ioh. Tiengius*, mulierem curavit à mola quàm per annum geſtaverat, & aliam etiam mulierem eodem medicamento liberavit à fœtu mortuo, exhibendo manè & veſperi ante cibum ad ʒj. donec ab omnibus fœtus partibus fuerit repurgata: aliquando exhibuit cum decocto artemiſ. aliquando cum ſucco verbenæ & praſſii mixto cum vino rhenenſi, modo etiam cum vino decoctionis verbenæ praſſii, & ſemper (inquit) gratia Dei benè ſucceſſit. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv. 63. lib. 28. De mulierum morbis.*

Ad molam excutiendam, qua laborabat mulier quædam & ſymptomata alia ſatis exitialia eam inſequi ſolita tollenda, machinor ejuſmodi.

℞. Sabinæ, pulegii fol. ſenæ, an. Mß. coq. lento igne in ſeri lactis q. ſ. manè & veſperi ex hac infuſione una vice ℥viij. ebibit calidè.

Poſtridiè præter meam ſpem mola eſt expulſa & à multis graviſſimis accidentibus liberata fœmina; *Martinus Rulandus cur. 78 cent. 6.*

℞. Mirrhæ caſtor. an. ℈j. ſabinæ, boracis, an. ℈j. fellis bovin. ʒi. ol. ſuccini, gr. iv. croci gr. v. cum ſucco ſabinæ F. pilulæ xiv. pro duabus doſibus. *Ioh. Petrus Lotichius, obſ. 16. cap. 1. lib. 5.*

Hic conveniunt ea medicamenta quæ in menſibus ſuppreſſis, partu difficili ac fœtu mortuo uſurpari ſolent. *Daniel Sennertus, pract. lib. 4. part. 2. ſect. 4. cap. 9.*

SUBSECTIO SECUNDA.

De Mola in vidua.

MOlam carnem aliquot annis (plus minus quindecim) in utero olim geſtavit honeſta quædam vidua: exiſtimabat uterum prolapſum, quod in oſtio uteri propendere aliquid ſentiret: profluebant ſtatis temporibus menſes, & ſubinde copioſiores quàm par erat: tandem quodam tempore, ſupervenientibus nonnullis partus doloribus, rudem excrevit & informem carneam molem, pedem ferè longam, latam ſemipedem, tres quatuorve digitos alatam; ſunt verò & aliæ à recentioribus dictæ molæ, per quas venter diſtenditur non minus quàm gravidis: una collectis in utero flatibus; altera aquoſis umoribus uterum implentibus: hanc molæ ſpeciem vidimus nos in vidua quadam, quæ defuncto marito, cum ſe gravidam relictam exiſtimaret, nonis menſibus adimpletis, ſupervenientibus partus doloribus, non niſi aquoſos humores enixa eſt, à quibus liberata, lacte ubera replecta haud aliter, quàm ſi fœtum peperiſſet. *Rembertus Dodonæus, lib. obſ. medicinal. cap. 49.*

SUBSECTIO TERTIA.

De Mola aquoſa, carnea & ventoſa.

NObilis urbis noſtræ mulier, indubiæ honeſtatis, matrona quinquaginta ſex annos nata, carnoſo ac ſanguineo corporis habitu donata, cum jam per aliquot annos menſtruæ purgationes defeciſſent, molas tandem plures carnoſas edidit, fluentibus velut in naturali partu menſibus copioſè & maximis eum cruciatibus, interpoſito nonnunquam duorum, aliquando trium vel unius menſis ſpatio; diligenterque percontata, ſe nullum ſeminis profluvium in ſomnis, nec ullam oblectationem perpeſſam conſtanter affirmavit: fluebant interim menſes, albi, erant carneæ molle nonnullæ ad pugni craſſitudinem aliæ minores, duriſſimæ nonnullæ, & aliæ minus duræ.

Iacobus de partibus hiſtoriam refert de mola aquoſa per hæc verba, novi quandam generoſam dominam, quæ ſe prægnantem eſſe credidit, & ita medici viſitantes eam exiſtimabant, dum venit pariendi tempus, providerat de bona obſtetrice, & compatribus & commatribus: multa aqua prodiit à matrice ipſius; & ſic illa & medici fuerunt illuſi, ſi ilicò venter penitus detumuit. Molam ventoſam ſe vidiſſe *Ulisbone* in quadam *Hebræa* teſtatur *Valeſcus de Taranta in ſuo Philonio cap. de mola*, huic enim, cùm ſe prægnantem eſſe exiſtimaret, præparata ſunt omnia, quæ parturienti neceſſaria eſſe conſueverunt, dumque obſtetrices vulvam & uterum pertractarent, tanta ventoſitas ſine alio humore exivit à matrice, ut mirum videri poſſit. *Marcellus Donatus, cap. 25. lib. 4. Hiſt. med. mirab.*

SECTIO VIGESIMA.

De Morbillis.

MOrbilli (græcè ἐξανθήματα) maculæ ſunt aut tubercula perexigua, rubra, cum febre continua à facultate expultrice & ſanguinis peculiari ebullitione excitati, in cute erumpentia, cauſam ferè eandem ſigna cum variolis, de quibus infra *lib. 8. ſect. 1.*

SUB-

SUBSECTIO UNICA.

Pro Morbillis.

MAtronam quædam Nobilis febre continua correpta eſt, cum tuſſi & raucedine; per triduum ſymptomata non valde urgebant, quarto die cum febris intenſior evaſiſſet, ſanguis detrahitur, & iulepus refrigerans exhibetur: eodem die totum corpus morbillis conſperſum apparuit: vocatus ego die quinto, præſcribo circa veſperam julepum ex ęquis partibus aq. ulmariæ & card. ben. cum bezoart. miner. gr. xx. duabus horis ab aſſumpto julepo copiosè ſudavit, febris valde imminuta & potio morbillorum diſcuſſa eſt: poſt ſudores alvus ſoluta eſt magna excretione. Poſtridie mane idem iulepus iteratur eſt, ac copioſius ſudavit poſt 2. horas ac febris omnino ſublata eſt, omniaq; propemodum exanthemata diſcuſſa ſunt. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 76. *cent.* 3.

Mulieri cuidam in morbillorum eruptione ingens pruritus & punctio in plantis pedum ac volis manum aderant, pro quo ſymptomate mitigando, quum maximè eo intolerabiliter affligeretur, ut ſe potius mori velle diceret quam illum pruritum & punctionem ferre, iuſſi ut pedes & manus continuò teneret in aqua calida, quo conſilio tum pruritus tum punctio ceſſarunt, & melius per cutem in volis manum & pedum morbilli emergebant: huius rei experimentum notatu dignum ab ipſo *Aſtario Papienſi* Medico accepimus, quod etiam arcanum à *Nicolao Florentino* Medico ſui temporis inſigni mutavit, cum ſcribat de variolis & morbillis; ſi fuerit punctio plantæ pedum aut palmæ manuum ponantur dicta membra aſſiduè in aqua calida ut dicit *Nicolaus*; & ego vidi multum conferre. *Petrus Foreſtus obſerv.* 42. *lib.* 6. *De febr. Epidemic.*

Chirurgus cum ad virginem quandam viginti quinque annorum, quæ in Morbillos incidiſſet, & continua febre acuta laboraret, vocatus eſſet ad venæſectionem peragendam, forte, fortuna una ſimul accitus ædes intrabam, & ſanguinis miſſionem inhibui licet omnia jam ad ſectionem parata eſſent, eo quod ſanguis è naribus flueret, & jam per quinque dies Morbilli foras expulſi eſſent, tamen cum natura paulo ſegnior ſanguinem è naribus profunderet, ſetis porcinis ſub ſtillum ſanguinis ad fluxionem ſtimulandam cenſui, cum animadverterem quod natura per eum locum Criſin tentaret: quod cum non poſſet, id nos perficere hoc modo poſſe rectè arbitrabamur: & illud quidem non ſine auctoritate feci, inſequendo Canonem illum quem poſuit *Guainerius* ſuo tempore Practicus inſignis in curat. *Variol.* ſcribens, ita Nota tamen, quod ſi naturam perceperis ſanguinis narium fluxum tentare, ipſam juvare debes cum ſeta, vel aliquo eiuſmodi narium fluxum ſanguinis provocante: phlebotomiam, ſi opus fuerit, dimittendo: quod cum ego feciſſem, ſanguis bene fluxit, & febris deſiit, & paucis diebus a morbillis quoque ſanata eſt, poſtquam ſtatim a prima noſtra vocatione uſa eſſet ſequenti decocto, Variola & Morbillos evocante.

℞. Lentium excortic. ℥i. hord. de cortic. p. i. caricar. numero vii. laccæ, tragacanth. an. dr. i. paſſul. ℥ß. iuiub. numero vii. rad. fœnic. ℥ m. F. decoctio in aqua communi pro ℔i. m. colaturæ addendo oxyſacch. ſimpl. ℥ii. M. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 48. *lib.* 6.

Cum in gutture morbilli magis emergerent, non ſine magno dolore ac calore, ut ſeſe ſuffocari clamaret, mandavi ut continuò cum lacte caprino & aqua plantag. ſimul mixtis tepidè gargariſaret; quod miraculi inſtar profuit. Præſervat maximè ab angina & ſuffocatione, eſtque oris tum gutturis præſtantiſſimum remedium, cum ſigna exanthematum ſe produnt. Ad eandem quoque intentionem, ut ſyrupum granatorum ſæpius paulatim deglutiret, juſſi; cum huius uſum mirabilem in tali caſu ſæpe expertus fuerim. Munita autem cor à putredine ac inflammatione. Deinde ut etiam pulmo, pectus, gula intus à morbillis tuta fovent: cum ſimul anguſtia ac tuſſis adeſſent, ut continuo ex hoc eclegmate lamberet, præcepi.

℞. Syrup. granat. dulc. ℥ii. ſacch. penid. ℥iii. ſyrup. ex infuſ. roſ. & diamor. an. ℥ß. diatragac. frigid. dr. iii. amyli puriſſimi ℈ii.

M. f. eclegma. Ita profuit, ut in ſimili caſu etiam pro arcano haberem. *Petrus Foreſtus, lib. 1. obſ. 17.*

SECTIO XXI.

Pro Morbis Chronicis.

IN Morbis chronicis & contumacibus nihil præſtantius ſale tartari, ſpiritu ſulph. per camp. & merc. dulci ſexies ſublimato, iis enim curantur febres intermittentes, diuturnæ, quartanæ chloroſis, cachexia, melancholici affectus & contumaces viſcerum obſtructiones, irritis aliis remediis omnibus; infund. ſal. tartari & ſpir. ſulph. cum ℥i. vel ℥ii. ſenæ (aliquando rad. jalap. ʒß.) in aq. fontis ſola aut decocto appropriato, hoc ſæpiſſimè uſus eſt, *Riverius Simeon. Iacoz. obſ. 97. cent. 4. obſ. River.*

Plurimi morbi inveterati & ferè ad deſperationem vergentes, ut puta menſes albi, & ſuppreſſio menſtruorum in mulieribus, internæ obſtructiones, capitis imbecillitas, catarrhus, ventriculi dolor, hepatis rafrigeratio, podagra, & alii, roremarino coronario curati fuerunt, ſi in vindemiarum tempore ipſius tenellæ ſummitates cùm muſto (abſque igne) bulliant dum imponuntur in doliis. *Dominicus Panarolus, obſ. 25. Pentec. 3.*

SECTIO XXII.

De Morbis graviſſimis ex leviſſimis cauſis ortis.

OPerarius quidam in pago quodam circa ſepes occupatus, pedem ſpina ſibi punxit: ab initio, cum affectum neglexiſſet, exortus eſt dolor maximus, febris, delirium, aliaque ſymptomata graviſſima tandemque gangræna & ſphacelus, qui cum ad genu perveniſſet, & tibia abſciſſa non fuiſſet, extinctus fuit æger.

Matrona quædam honeſta cum apicem indicis dextri ſpina punxiſſet, & ab initio affectum neglexiſſet, poſt graviſſimos dolores ſecutus eſt ſphacelus: cum verò digitum ad carpum abſcidiſſem, reſtituta fuit. *Guil. Fabritius Hildanus, obſ. 2. cent. 5.*

SECTIO XXIII.

De Morphœa.

CUtis vitiis annumeratur Vitiligo, quę nihil aliud eſt quam fœdus cutis color, ex malo particulæ habitu proveniens: nutrimentum rectè aſſimilare non valentis. Ejus duæ ſunt ſpecies, una *Alphus* Græcè, Arabicè *Morphœa* dicitur, in quo ſumma duntaxat cutis fœdatur diſperſis & non continuatis maculis colorem cutis mutantibus Duplex hæc eſt alba quæ *Alphus*, & nigra *Melas* appellatur. Alia eſt λευκὴ Arabicè Albara vocata, quæ macula eſt continua & cutis & carnis, ſubjectæ colorem immutans: in hac pilli decidunt, aliique albi & lanugini ſimiles ſuccreſcunt; ſi acu feriatur, non ſanguis, ſed humor aqueus & albus effluit. Omnium efficiens cauſa eſt humorum impuritas. Hæ cutis affectiones hoc ſæculo non amplius aut rariſſimè conſpiciuntur & ſi quando occurrant, iiſdem remediis profligantur quibus Elephantiaſis ſeu Lepra curatur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Morphœa.

CUm tota viri cujuſdam cutis valde maculoſa & defœdata eſſet & ita ut Lepra laborare videretur hoc decoctum eidem præſcripſi.

♃. Fumar. virid. M. iii. ſcabioſ. lapath. acut. acetoſ. dent. leon. bugl. borrag. ſummit abſinth. ſummit. lupul. an. M. j. coſcut. meliſſ. agrimon. an. M. ß. rad. enulæ camp. lapath. acuti, rad. malv. an. ℥ß. rad. fœnic. ℥i. ſem. 4. frigid. maj. & min. an. ℈i. ſem. aniſi. ʒij. fol. ſen. ℥iß. epitymi, polipod. q. an. ℥ß. rad. helleb. nigri ℈iiß. cortic. rad. cappar. & tamariſci, an. ʒii. prunor. damaſc. quart. j. uvar. paſſar. exacinat. hord. communis, an. M. i. F. omnium decoctio in ſero lactis pro ℔iii. per noctem infuſa fortiter omnia exprimantur & ſaccharo apozema dulcoretur.

♃. Myrobal. omnium ʒi. agar. opt. & rhei an. ʒß. ſpic. ſchænanth. zinzib. an. ℈ß. F. puppa: pendeat in dicta decoctione, dum potio ſumetur: ex qua ſumebat ſemel in die

die aut bis prout alvus reſponderet: qua potione optimè deinde ſe habuit, interim huic conſulvimus, ut bis in ann. purgaretur Quantum enim valeat annua purgatio in atrabilariis morbis docet *Gal. comment. 47. aphor. lib. 6. & in lib. quos purgare oporteat. Petrus Foreſtus, obſ. 2. lib. 5. Obſ. Chirurg.*

Mulier quædam vitiligine affecta, inſuper faciem habens valdè rubram & puſtuloſam, ex qua furfures & ſquammæ decidebant, poſt plurima præſcripta decocta ſanguinem depurantia, faciem oblinebat oleo raparum mixto cum aqua: quo remedio cruſtæ decidebant furfuraceæ tum ſquammæ; & facies paulatim priſtinum, præter opinionem, nitorem recepit. Habetur autem hoc pro arcano, & quod mirabile erat, illud oleum raparum concuſſum cum aqua fluviatili cutem nitidam in facies effecit. Interim non deſiſtebamus nos iterius medicamenta repurgantia & corrigentia ſanguinem exhibere. At altero viro qui Morphœam nigram ex humore melancholico habebat, poſt humoris peccantis evacuationem, omiſſa tamen phlebotomia, quæ augeret cauſam, ut Præceptor meus *Bened. Faventinus* dicere ſolebat, mandavimus omnes partes Morphœa affectas inungere ſequenti oleo calidè omni veſperi cum iret dormitum.

♃. Ol. de tartaro vini albi potentis ℥iv. Deinde etiam hoc ſequenti unguento.

♃. Ol. tartar. ℥ii. ol. amygd. amar. ℥i. ſucci lapath. acuti ℥iß. ceræ q. ſ. F. unguentum. Vel fiat hoc unguentum.

♃. Tartar. fuligin. oris furni, an. ℥i. ſal. nitri ſulph. an. ℥ß. auripigmenti, alumin. ſciſſil. helleb. alb. an. ʒii. omnia iſta pulverizata incorporentur cum ſucco fumar. & lapath. acuti. F. Unguentum mediocriter liquidum. Veſperi fiat inunctio, & ſequenti manè abluatur locus cum aqua furfuris. *Io. Tiengius* Medicus *Amſtel.* curavit minorem quendam plethoricum Morphœa laborantem cum magna maculatione cutis livida, cum impotentia eundi vel movendi crura, & brachii impotentia, hoc modo: Corpore decenter purgato, accepit colocynth. ℥i. & decoxit in aceti & aq. fabar. an. ℔ß. eaque calefacta ſpongia illi immerſa, balneabat loca hac labe fœdata, & brevi tempore maculæ ſingulæ fuerunt deletæ. Alter etiam cui eandem balneationem exhibuit curatus pariter eſt. Si iſtis non curetur Morphœas curetur curatione lepræ. *Petrus Foreſtus, obſerv. 3. & ſchol. lib. 5. Obſerv. Chrurg.*

SECTIO XXIIII.

Pro Morſu Humano.

QUum phreneticam quandam mulierem tractandam haberem, & linguam, an arida eſſet explorare vellem, illa digitum incauti & nimis curioſi Medici dentibus arripuit; atque adeo dentes digito impreſſit, ut ſine violentia eum inde extrahere non potuerit; hinc ſtatim dolor vehemens non ſolùm in ipſo digito, ſed per totum brachium exortus eſt: applicatis tamen iis quæ ſequuntur paulatim dolor ſedatus eſt: & quinque vel ſex dierum ſpatio digitus convaluit: Primò diligenter ſanguinem ex morſibus expreſſi, mox aceto acerrimo, ablui tum morſus, tum etiam totum digitum; poſtea theriacam diſſolutam in aqua vitæ cum goſſipio morſibus impoſui; ac empl. baſilico apicem digiti, totam verò manum linteo reduplicato ac in oxycrato madefacto involvi: atque his remediis quotidie bis vel ter reiteratis Dei beneficio convalui. *Guil. Fabritius Hildanus, obſ. 85. cent. 1.*

SECTIO XXV.

De Mydriaſi.

MYδρίασις, *i. e.* pupillæ dilatatio, oculi affectus eſt, in quo pupilla ſeu foramen uveæ tunicæ nimiùm ampliatur, ut plurimùm à primo ortu contrahitur: aliquando etiam oritur ab impuris & turbidis oculorum humoribus, per quos ſubintrans lumen infringitur, unde copioſo opus eſt, ut aliquatis fiat viſio, copioſum verò ſubire nequit, niſi per deductiorem pupillam. Cauſæ externæ ſunt ictus violenti, caſus ab alto, diuturna in loco tenebricoſo mora, &c. Dicitur hìc affectus etiam πλατυκορία.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Mydriaſi.

PRobatur lotio cum vino ſubauſtero decoctionis roſar. & euphraſ. in quo modicum aluminis fuerit diſruptum. *Iul. Cæſar. Claudinus*, *conſ.* 72.

Præmiſſis univerſalibus, collyrio ſequenti in oculum ter quaterve in die inſtillato, pupilla dilatata paulatim ad priſtinum ſuum ſtatum rediit, & viſum qui antea impeditus erat, probè retinuit.

℞. Fl. roſ. rub. ſicc. ℈ii. croci ſpic. nard. cortic. thuris, an. ℈ß. pompholig. ſpodii, acæciæ, an. ℈i. in pollinem redacta; ligentur in nodulo panni linei rari, & nodulus conjiciatur in aq. roſ. ℥iii. quando eo utebatur, nodulus fortiter exprimebatur. *Petrus Foreſtus*, *obſ.* 28. *lib.* 11. *De morbis Oculorum*.

SECTIO XXVI.

Pro Myrmeciis.

REmedium optimum in memetipſo experientia edoctus probavi, ſi myrmeciæ (verrucarum ſpecies ſunt) tangantur ſudore illo qui emanat ex lignis quibuslibet dum uruntur, minima eſt res, ſed quandoque ex rebus minimis pulchræ obſervationes oriuntur. Advertendum autem eſt quod non ſubitò evaneſcunt, ſed cum ſemel aut bis illas ſudore tetigeris, proceſſu temporis intra tres aut quatuor menſes ad ſummum, dum amplius nihil cogitas, Myrmecias ex abrupto fugatas videbis, nec unquam renaſcentur. *Dominicus Panarolus*, *obſ.* 43. *Pentecoſte* 2.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DUODECIMUS.

De Affectibus à littera N *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

Pro Narium Cancro.

MOrbus hic in naribus vix curabilis eſt, ſed præmiſſis univerſalibus, & bile atra evacuata, mitigantia, ſaltem requirit. Adhibenda ergo oleum roſac. modico camphore addito, ſolani ſuccus, antiqui dracuntii ſemen tritum cum melle immittebant. Utile eſt hoc medicamentum.

℞. Succi Solani ℥iv. pompholig. ʒi. ceruſſ. lotæ, aq. roſ. & iterum exſiccat. ʒß. M. pauco oleo roſac. adjecto, & cera alba liquata in mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo. Chymici, ut ad aliarum partium, ita etiam ad narium cancrum commendant liquorem Arſenici, qui ita paratur.

℞. Arſen. albi, nitri puri, an. q. v. fluant ſimul in tigillo in igne circulari poſito, cavendo fumum (ideoque ſub dio ventum obſervando commodiſſimè fit hęc operatio) ubi refrixerint, tantundem nitri iterum addatur, idque bis vel ter repetatur; arſenicum hoc modo fixum in humido loco reſolvitur in liquorem, hujus pauxillum ut guſtu ſaltem ſapor parum percipiatur, in aqua plantag. diſſolvatur, qua cancer oblinatur. *Daniel Sennertus*, *practic. lib.* 1. *part.* 3. *ſect.* 4. *cap.* 2.

Vir quidam cum naſi rubedine inſtar Cancri aliquot annis vexaretur, ac fruſtra Chirurgorum ope uſus eſſet, ad nos tandem venit oratum, ut ſi quomodo poſſem; huic turpitudini opem ferrem. Huic con-

conſului, ut ſecta vena; & corpore repurgato ab atra bile, à cibis atram bilem gignentibus abſtineret, & hoc linimentum præſcripſi.

℞. Succi ſolani ℥iv. pulv. diapomphol. ʒi. ceruſſ. ablut. cum aq. roſac. & iterum ſiccat. ʒiß. ducantur pauco oleo roſac. adjecto, & cera alba liquata in mortar. plumbeo cum piſtillo plumbeo; donec ad ſpiſſitudinem linimenti concreſcant, quò optimè poſtea ſe habuit; & miraculi inſtar curatus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 6. in ſchol. lib. 13. De Naſi Affectibus.*

Ruſticus quidam à cancro narium curatus fuit ſolo ſucco plantæ vulgaris ſibi ab alio edoctæ, qui plures ejus ope curaverat. Hanc cum maxima difficultate ab amico, qui ejus nomen & utendi modum ab eo acceperat, didici. Sed quoniam omnia clarè docere cupio, ut poſteris prodeſſe poſſim, illam ſincerè nominabo. Hæc igitur nihil aliud eſt quàm onopordi contuſi ſuccus, qui ſæpe admoveri debet, imò & herba contuſa. Plantago etiam non inutilis eſt, ſi mammarum cancris applicetur. *Petrus Borellus, cent. 2. obſerv. 51.*

SECTIO SECUNDA.

De quodam per nares vidente.

DOmine *Mercuriali*, legi quæ ſcripſeras de Ruſtico, quem naribus vidiſſe *Carolus* meus affirmavit. Aderant duo Monachi, cùm idem atteſtaret, nemo ſibi à riſu temperare poterat. Ruſticum ipſum non vidi, ſed audivi cùm Nobiliſſimus quidam *Friſius Palatini* Electoris Conſiliarius qui actioni interfuerat commemoraret: Cùm laboraret ille ex ulcere oculi, chirurgus ei ſic adhibuit remedia, ut ſuprema parte oſſa narium eroſa, oculus prolongato nervo optico in capacitatem narium inciderit. Itaque naribus ſublatis per oculum eundem inverſum: ut ſcribis, atque contortum utrunque proſpexit. Sed tandem accuſavit Chirurgum de injuria ſibi illata, qui lege *Aquileia* condemnatus fuit. *Chriſtophorus Schilincus. Epiſt. 34. & 35. lib. 6. Conſil. & Epiſt. Jo. Cratonis, &c.*

Si demonſtro audire libeat, narrabo; Cæcum quendam utroque oculo orbum naſo pro oculis utentem vidi, cujus beneficio objecta omnia diſcernebat. Is dextro oculo ante annos multos, cùm puer eſſet, privatus fuerat. Tandem juvenis factus (ruſticus erat) ex ceraſo in palum dumi ligneum faſtigiatum delapſus, vultum impegit, ut naſum unà cum oculo ſiniſtro gena palpebra utraque & ſupercilio diſrumperet, adeò fœdè, ut Chirurgus oculi globum evulſum prorſus crederet, eumque palo inhæſiſſe. Cicatrice tandem inducta, poſt annum ab accepta plaga, dum in gramine apricatur, fortè lucem atque florum candorem humi animadvertere occepit per naſi cavitatem. Et jam per 5. aut 6. annos continuos viſionem eo modo exercuit, ut quicquid offeratur naſo oculato diſtinguat exactè, ſed deſpectando: ſuſpetando enim lucem ferre nequit. Medicorum igitur collegio, ut examinaretur, juſſu Electoris exhibebatur cum ſuo enim Chirurgo in jus vocato contendebat. Portentoſæ itaque hujus viſionis modum cauſamque eſſe deprehendimus, quod ſicut palpebra ſuperior abrupto muſculo attolli amplius non poterat, ſed conglutinata cum adnata oculi tunica coaluerat, ita etiam avulſo muſculo, qui oculum verſus angulum acutum retrahere ſolebat, pupilla in angulum naſi ſe prorſus abdiderat. Et quia oſcilla naſi non fracta modò, ſed & luxata quodam modo, concinnè reſtitui non potuerunt, accidit ut naſus preſſior latiorque ſiniſtra præſertim parte evaſerit, adeoque ejuſdem naris meatum patientiorem curatio reliquerit, per quem diſtorta latitanſque pupilla videndi munus obibat, & res quaslibet naſo obvias internoſcebat. *Henricus Smetius. Miſcel. Med. lib. 5. Epiſt. 13.*

SECTIO TERTIA.

Pro Nattis.

NUper erumpentes ſi dentibus leviter comprimantur Nattæ, ſenſim marceſcunt & pereunt, quod bis obſervatum *Patavii*, ſemel in Nobili Fœmina, cujus erumpentem Nattam dentibus vicina mulier apprehendit, & ſemel in filia ſummi juriſconſulti. *Thom. Barthol hiſt. 40. cent. 3.*

SE-

SECTIO QUARTA.

De Nephritide.

Vide ſupra, *lib.* 3. *ſect.* 3. *De Calculo*.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Nephritide.

FRequenter bibat cyathum aquæ decoctionis rubiæ tinctor. rec. calidæ, cum ℥ß. penidii duabus horis ante cœnam: quibus ex tali potu contingit nauſea, dare ſolo ad comedendum radicem prædictæ herbæ rec. longitudine digiti medii: & ſanè in oppilationibus renum medicinam huic partem vix inveniens; ſed niſi cum magna difficultate meliorem. *Bartholomæus Montagnana*, *conſil.* 4.

Ad exterendum & excernendum lapidem exhibuimus ſyrup. de althea *Fernel.* ad ℥iß. cum aqua fabar. denique curavi ut ſingulo mane ℥ß. Terebinth. lotæ cum aq. raphani aſſumeret. Eſt enim optimum medicamentum; quia omnia viſcera deterget, & ipſum lapidem egregiè diſſolvit & pellit. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 1. *conſult.* 14.

Doloribus maximè inſævientibus, theriaca cum ſpeciebus elect. *Iuſtini* data, miri eſt uſus. Exterius autem nil præſtantius fotu ex parietariæ ſucco, aqua ardenti, & oleo Scorpionum, embrocha etiam ex oleo Scorp. amygdal. amar. & aneth. maximè proficua eſſe ſolet. *Iul. Cæſar. Claudinus*, *conſ.* 7.

Quidam Monachus articulari morbo & Nephritide corripi ſolebat, qui cum nullo remediorum genere ex multis tentatis bene valeret, tandem meis monitis aſſiduo terebinthinæ uſu, intra 6. menſes liber à dictis morbis fuit: erat autem terebinthina nucis magnitudine, quam ſingulis diebus jejuno ſtomacho ſaccharo admiſtam deglutiebat. *Amat. Luſitan. cent.* 1. *cur.* 63.

Foris emollit axungia cuniculi cum ſucco malvæ cocta. Ad vacuandam autem materiam uſu terebinthin. cum rheo & pulv. liquir. nihil convenientius: non ſolum enim materiam ipſam expellit, ſed etiam renibus & ureteribus læſis auxiliatur. *Ioh. Crato conſ.* 12. *lib.* 2.

Singulis ſeptimanis ex ſequenti pilul. maſſa ʒii. vel ʒiii. ſumatur.

℞. Terebinth. aqu. ſimplici & ultimo roſar. novis lotæ ℥i. rhei opt. & ſubt. pulv. ʒiii. cinnam. el. ʒi. pul. ſuccini alb. ceterach. liquirit. an. ℈i. M. F. magdaleon, de quo formentur pilulæ mediocres: hæ ſatisfacient ad removendam materiam Calculi, ſi temperanter tamen vixeris: plurimis profuiſſe ſcio, poſtquam corpus mediocriter pilulis præſcriptis purgatum fuerit, cum poſt medium noctis hanc potionem biberint.

℞. Aqu. fragar. ℥v. ſyrup. viol. ℥i. M. Quidam etiam ſingulis noctibus aquam frigidam bibebat, atque graviſſimos cruciatus Calculi, quos antea perpeſſus fuerat, effugit: manè verò ne frigida potio noceret, aliquot grana piperis integra aſſumebat. *Ioh. Crato. conſil.* 9. *lib.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Nephritide.

ILlud nunquam è memoria excidat nihil præſtantius pro arcendis renum calculis eſſe, quam aqua tepida, vel jus pulli gallinacei, aut vituli, aut vervecis, quinque vel ſex unciarum menſura immediatè ante cibum mane & veſperi, modicè calidum potatum. Pro excludendo materiam renibus adhæreſcentem calculis gignendis idoneam quatuor diebus continuis ſorbitionem hanc omnium elegantiſſimam quatuor horis ante prandium abſorbeat.

℞. Rad. alth. ℥i. ſummitat. braſſic. p. j. liquir. ℥ß. cicer. rub. ℥iij. bulliant S. A. in aq. ononid. q. ſ. colat. ℥vii. adde ſyrup. cap. ven. ℥iß. mellis cocti & deſpumati ℥ii. terebinth. claræ in eodem decocto cadenti diſſolv. ʒii. F. potio, detur modicè calida. Hic unum apprimè neceſſarium minime prætereundum duco, videlicet caſſiæ medullam paſſim ubique locorum in propoſito affectu ab omnibus indifferenter uſurpatam non uſq; adeo tutam eſſe, niſi ventriculo primaque regione prius vel inedia, vel vomitu, vel ventris dejectione expurgatis quandoquidem inter medicamenta

ta diuretica hæc non ignobilem obtinet locum. *Ioh. Zecch. conſ.* 13.

Vidua quædam dolore nephritico vehementiſſimo vexabatur, cum urinæ acrimonia & frequenti micturitione: huic neque clyſteres cum aqua benedicta, neque cum terebinth. neq; cum laudano, neque ſemicupium, neque laudanum aſſumptum quicquam profuere, dolore clamoſo per biduum perſeverante tandem aperta fuit vena malleoli, & ſtatim ſanguine miſſo dolor ingens quievit; ſuperſtite tamen dolore obtuſiori. *Lazarus Riverius, obſ.* 15. *cent.* 2.

Medicinæ quidam ſtudioſus correptus eſt dolore nephritico valde urgenti: urinæ erant rubræ & ſanguinolentę primum injectus eſt clyſter ex decocto emmolliente cum diaphæn. ℥i. aqu. bened. ℥iv. qui parum præſtitit. ſequenti die miſſus eſt ſanguis ℥x quia erat plethoricus: dolor tamen perſeverabat. Tertio die iteratus eſt clyſter prædictus, qui eum toto die purgavit blande, & per dilucida intervalla, eodemque die à dolore prorſus liberatus eſt, excretis duobus calculis perexiguis. Clyſter prædictus ad dolores colicos & nephriticos præſtantiſſimus eſt; ut in aliis centuriis videre eſt. In hac autem curatione hoc annotandum, quod ſi prima vice injectus clyſter vocis non reſpondeat, ſemel atque iterum repetendus ſit. *Lazarus Riverius, obſerv.* 7. *cent.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Nephritide.

Vir quidam quinquagenarius nephriticis doloribus valde obnoxius: ſumpſit per duodecim dies decoctum radices card. aſinini & liquir. quo multos lapillos, & arenulas excrevit, poſtmodum per plures annos ab affectu liber permanſit, erat autem radicis ℥ß. cum liquir. ʒii. in ſingulis doſibus. *Lazarus Riverius, obſerv.* 77. *cent.* 3.

Quidam nephriticos dolores non alio remedio quàm frigidæ fotu compeſcuit. *Ioh. Rhodius, obſerv.* 23. *cent.* 3.

Convenientius in hoc affectu nihil eſt, quàm ſi mercurius dulcis ſemel atque iterum juſta doſi exhibeatur: quinimò nephriticus dolor raro infeſtare ſolet eos, qui pilulis mercurialibus ſingulis menſibus utuntur, hac nimirum ratione ductus amplificantur, & calculi deinceps ſponte excernuntur. *Joh. Hartmannus, practic. Chymiatr. pag.* 255.

♃. Troch. alkikengi cum opio ℥ß. oculi cancri & ſuccini albi, an. ℈j. ſacch. penid. ℥i. M. F. pulvis, cujus capiat manè ʒi. in lecto. Deinde iſtam aquam nephriticam commendavi, de qua præſervationis & curationis ergo guſtet manè duabus horis ante cibum.

♃. Aq. parietar. ſaxifrag. an. ℥iß. aq. fragor. ſtillat. ℥i. ſpirit. ſal. rectific. ℈ß. ſpirit. terebinth. correct. gt. iv. ſacch. candidi ℥i. M. diligenter fiat hauſtulus *Joh. Petrus Lotichius, obſerv.* 2. *cap.* 3. *lib.* 3.

Obſervavit *Joh. Heurnius*, in cadavere *D. Marnixii Alegundij*, cum illud *Leydæ* aperiretur anno 1594. in altero rene calculos parvos ſeptuaginta, in altero octoginta, qui nunquam tamen ullo Nephritidis ſymptomate conqueſtus fuerat; ita firmiter carni renum impacti hærebant. *Not. ad cap.* 12. *lib.* 6. *pathol. Joh. Fernelii.*

Menſe Julio paſſus ſum colicum dolorem, qui in imo ventre graviter urgebat, & renem dextrum obſidebat. Duobus enematis injectis dolor ventriculi ceſſavit. Supererat dolor renis qui per ureteris continuitatem exporrigebatur, cum ſiniſtri teſtis retractione, ita ut vere nephriticus eſſet. Balneo calente diſſolutus eſt cùm tepidum augeret dolorem. Iterum redit dolor, cucurbitulis parti admotis diſcuſſus eſt. Poſtridie rediit, & denuo cucurbitulis ceſſit. Mox ſumpſi bolum ex caſſia, catholicone, rhabarbaro & cryſtallo tartari; non amplius rediit dolor. Conjeci hunc dolorem nephritidem factum fuiſſe à flatibus: nam diſcutientibus remediis, puta balneo calido & cucurbitulis, ſolveretur, & nulla materia obſtruens, ſcilicet calculus, arenulæ, aut pituita, à me rejecta ſit poſt ſolutionem morbi, neque in ipſo morbo, neque unquam antea Neque impoſſibile eſt, eoſdem flatus, qui ſeſe intra tunicas inteſtinorum inſinuant, in renes & ureteres poſſe transferri, ibidemque graves diſtenſiones efficere: cùm in omnes cor-

corporis partes flatus interdum deferri ſoleant; in uſque dolores aut palpitationes efficere. Imò verò non pauci exiſtimant, dolores dentium acerbiſſimos à flatibus exoriri in vaſculis ad radices dentium perreptantibus incluſis. Conjecturam meam auxit, quod, operante medicamento cathartico, flatus à lumbis ad alvum ſenſibiliter ferebantur, cum ſonitu blando, qui ab aſtantibus facilè audiebatur. *Lazarus Riverius, obſerv.* 58. *cent.* 2.

Vir qui Nephritidem patiebatur, & de renibus non raro lapillos rubentes per virgam mittebat, multum querebatur: lumborum namque & iliorum, imò totius ventris dolores & rugitus ſæpe ſentiebat. Pro quibus abigendis ſymptomatis, multis eſt uſus remediis, fruſtra tamen. At quum præter ſpem, ex cujuſdam commendatione, avellanis in victu uteretur, liber & ſanus à tantis affectionibus evaſit. Conſulverat illi vir quidam, ſi morbum profligatum vellet, avellanas internis ſuis membranulis initio prandii & cęnę comederet: Ille remedium conſiderans familiare & optimum, non ſolùm initio menſę eas comedebat ut Medicus ille imperaverat, ſed medio & fine quarum aſſiduo uſu ita valuit, ut nunquam poſtea morbum perſenſerit. *Amatus Luſitanus, cur.* 78. *cent.* 7.

SECTIO QUINTA.

Pro Nervipunctura ab acu in digito.

LAurentius *Bruninch.*, Chirurgiæ Doctor accitus, applicuit puncturæ linamentum, (plagellam vocant barbari) inunctum cum unguento *Guidonis* de euphorbio, quod ita ſe habet.

℞. Ceræ, reſinæ, picis, an. quart. 1. euphorb. ℥i. terebinth. ol. commun. an. ℥ß. M. f. a. F. unguentum, inflationi manus appoſuit emplaſtrum ex reſolventibus & roborantibus, & deinde vinum ſtypticum in quo coquerentur abſint. chamæm & ſal. poſtea inunxit digitos cum unguento dialth. balneando manum cum jure inteſtinorum, & eam ponendo in bobus aut ſimilibus animalibus rec. mactatis, & ita mulier hæc ſanitati reſtituta fuit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 38. *lib.* 6. *obſerv. Chirurg.*

Pro nervorum, ligamentorum & juncturarum torſionibus hoc ceratum valde conducit.

℞. Sigill. ſolom. ℥iv. rad. alth. ℥i. fol. plantag. M. ii. omnibus bullitis, deinde piſtatis, & cribratis ad ignem cum cera alba ſufficienti F. ceratum; addendo ol. roſ. myrtill. an. ℥ii. Terebinth. claræ, ℥iß. Agrippæ, dialth. an. ℥ß. bol. arm. ʒvi. Sang. drac ʒ.3. thuris, ʒi. ſantal. omnium ʒii. valet autem poſt ſeptimum diem. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 3. *lib.* 8. *Obſervat. Chirurg.*

SECTIO SEXTA.

Pro Nocturnis Caloribus.

NOcturni hi calores nullam aliam habent cauſam quam difficultatem coctionis & diſtributionis cibi; radices cichor. cum ſingulari quadam vi ventriculum corroborandi, & jecori obſtructiones reſerandi polleant, earum continuum uſum commendo: nullum certè in hoc morborum genere nobilius experientia frequēti inveni: bibatur igitur ſemper hora una ante cibum decocti hujus bonus hauſtus: qui niſi eſt ſapore amabilis, utilitate tamen acceptus ſit, & magnificat: ſub noctem verò ſi vapores ex laborioſa coctione, in ventriculo & corde anxietatem quandam concitent, emulſionis margar. ſequentis cochl. duo vel tria aſſumantur.

℞. Aq. borrag. è flor. in vitreo deſtill. ℔i. Margarit. dilig. præpar. ʒiii. aq. cinnam. ℥i. M. in mortar. marmoreo: hanc adeo extollit *Montagnana* ut ſe hac plurimos & ſenes exactæ ætatis, & in morbis graviſſimis ægros conſervaſſe glorietur. *Io. Crato conſil.* 65. *lib* 6.

SECTIO SEPTIMA.

De Nyctalopia.

NYctalopia affectus eſt ſecundum quoſdam in quo interdiu quis videt, ſed noctu aut veſperi nihil: ſecundum *Hipp.* ver oculi vitium eſt, in quo è contra noctu melius cernitur, interdiu autem deterius: utriuſque affectus aſſignanda eſt cauſa: nocturno fit cæcitudo, ex eo quod propter oculi humorem & corneæ tunicæ craſſitiem & impuritatem, multum lumen ad viſionem requiratur: huic cau-

ſæ

ſæ aliquando conjungitur pupillæ non naturalis coarctatio: diuturnæ rurſus cæcitatis immediata cauſa eſt requiſitio pauci luminis ad viſionem cum hoc, quod oculus non poſſit multum lumen tolerare ob corneam nimis tenuem, & humores nimis raros & limpidos: hanc cauſam adjuvat quandoque pupillæ nimia dilatatio; quam efficere poteſt longa mora in tenebricoſo carcere.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Nyctalopia.

INter topica utebantur frequentiſſimè ſanguine turturis & columbi; quæ ſunt *Dioſcoridis* remedia; & ipſe fæliciſſimo cum ſucceſſu uſus ſum ad multos annos; & dicti ſanguines tepidi oculis inſtillabantur. *Epiphanius Ferdinandus, hiſtor.* 51.

Quendam patrem familias nyctalopem factum vidimus, qui poſt occaſum ſolis quotidie cæcus redditus in ludibrium apud domeſticos venerat, cum magna honoris & rei domeſticæ jactura; qui ferè ad deſperationem ductus, tandem convaluit, ſumendo aliquoties ante cibum hepar anguillæ ſuper aſſatum: hoc remedio poſtea duos ſimili malo laborantes fœliciter ad ſanitatem perduximus. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 49. *Pentecoſte* 3.

MEDICINÆ PRACTICÆ

LIBER DECIMUS TERTIUS.

De Affectibus à littera O incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Obæſitate.

NObiliſſimæ Dominæ adeo obæſæ ut vix incedere poſſet, à Medicis conſultum eſt, ut iter unius miliaris ſubinde jejuna pedeſtri itinere abſolveret, ſed cum præ aſthmate ambulare amplius non poſſet, magis ei profuit purgatio frequentior: aurifaber quidam cum extremè obæſus foret, ita ut proximus ſuffocationi videretur, huic ſequens pulvis etiam in cibo datus eſt, & ita liberatus fuit.

℞. Tartar. ℥ii. cinnam. ℥iii. zinzib. ℥i. ſacch. ℥iv. F. pulvis *Gilbertus Horſtius* hoc ſequenti pulvere, modo per ſe modo in conditis, in obæſis commodè uſus eſt.

℞. Tartar. vini albi aut rubri ℥ii. cinnam. ℈iv. zinzib. ʒß. ſacch. ℥iv. M. hæc etiam ſubſequentia maximè extenuare obæſos expertus erat; cepæ, allium, naſturtium, porrum, ſemen rutæ, & potiſſimum acetum ſcyllinum: utantur larga ventris ſolutione, urinam ac ſudorem provocent; labore multo tum veloci utantur antequam comedant; famem tolerent, diu vigilent, ſitim patiantur, in balneo aereo ſudent, dormiant parum, & in lecto duro, multùm coeant, & morentur ſub ſole: hæc omnia corpus pingue macreſcere faciunt. *Petrus Poreſtus, obſerv.* 10. *& Schol. lib.* 31. *De ſuccis.*

Purgato corpore, quoniam præcipuus ſcopus propoſitus eſt, ut caro & pinguedo decerantur, ſimulque continuo perſpirationi & exinanitioni via pareţur, ad eos abſolvendos conducturum id remedium eſſe confido, quod hæc faciendi inſignem poteſtatem habet, cujuſmodi eſt ligni guajaci & ſarſæ decoctum pluribus cum tenui & exſiccanti diæta, fudoriſque provocatione aſſumptum; hoc enim (ſi modo

modo prudenter adminiſtretur) minimè dubitare oportet, quin blandè exſiccet, ſudoremque provocando cutis meatus aperiat, & conſequenter faciendæ inſenſibili tranſpirationi magnopere auxilietur: poſt cujus uſum non parùm mihi arridet eorum conſilium, qui diureticis utendum eſſe commendant, ut aſparago, apio, fœniculo, porro: ſimiliter quoque facere non poſſum: quin laudem uſum ejus lavacri, quod vim habeat exſiccandi, quale eſt aqua marina quâ tepida utatur. *Hier. Mercurialis, tom. 3. conſult.* 222.

Abſtineat à potatione inter prandium & cænam, nam talis corpora multum pinguefacit: laudant aliqui maximè in æſtate per plures dies cyathum unum aceti manè, nam potenter corpora ſiccat & emaciat, ſit ejus ergò aſſiduus maximè in condimentis & acetariis verum hoc fugiant qui imbecillos habent articulos nec non & uterum: hyeme ut ejus nimia acredo refrangatur, immiſcendæ ſunt uvæ paſſę: ſint in aſſiduo uſu cappares cum aceto conditi, & olivæ: cauteria maximè probantur, præſertim in tibiis, cum ſenſim evacuent totum corpus, frictiones etiam commendantur aſperæ pannis aſperis, donec cutis rubeat: ſit aſſiduus uſus linguæ ovis 1. ſeminis fraxini, ad ʒi. cum vino exhibiti. Ex *Plinio* hydropicos curat, & corpore obæſos ad maciem reducit. *Arabibus* etiam maximè commendatur. *Epiphanius Ferdinandus hiſtor.* 83.

SECTIO SECUNDA.

Pro Obæſitate.

NObilem virum adeo pinguem vidi, ut equo inſiſtere nequiret, quin ſtatim ſopiretur, nec loco ferè moveri poſſet: ille tamen nunc huc & illuc vadit, mole illa deperdita, & priſtinum habitum recuperavit, quod ſola maſticatione fol. tabaci peractum fuit, ut ipſe mihi aſſeveravit, pituitoſis enim & frigidis corporibus utile eſt: folium lauri linguæ impoſitum aquas multas etiam educit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 11. *cent.* 2.

Multi quibus craſſior eſt corporis habitus & pinguior aqualiculus, ejus extenuationem ſummopere exoptant, ut deambulationibus, & variis corporis motibus & inflexionibus liberius & abſque moleſtia vacare poſſunt, tenuis diæta ſæpè parum profuit; imo plurima multis intulit damna, humores enim exacuit & inflammat, febremque ſæpius excitat, à quibuſdam uſus aceti commendatur, ſed ventriculum & inteſtina lædere poteſt, cum ſit membranoſis omnibus partibus infenſum: eo tamen fœliciter uſus eſt ad corporis ſui extenuationem & imminutionem *Chiapinius Vitellius Cetonæ* Marchio generalis *Caſtrorum* præfectus in *Hiſpaniarum* regis exercitu *Belgico* ut videre eſt apud *Stradam decad.* 1. *lib.* 8. *De bello Belgico*. Mirum fuit (inquit) hominem obæſitate prætumidum ea valuiſſe non modo vi mentis, ſed etiam corporis expeditè ſeſe inflectentis agilitate: ut in præliis, ad ducis prudentiam non magnopere in illo deſideraſſes bellatoris dexteritatem. quod enim ſub mediam fermè ætatem, increſcente adeo mole, ut faſcia è collo demiſſa ſuſtinendus venter eſſet immodicè projectus, videret tardiorem quotidie reddi ſe ad belli munia: homo ad militiam cuncta referens, vino ſua ſponte ſibi interdicto, acetum exinde bibere ad vitæ uſque finem perſeveravit; effecitque ut detumeſcente abdomine, defluenteque ventris pelle, qua ipſe ſe thoracis inſtar involvebat, octoginta ſeptem librarum decreviſſe pondo compertus ſit. Novi ego hominem qui ex obæſo & craſſiſſimo gracilior evaſit, detracta ſcilicet panis portione, quem quotidie copioſum comedebat: huic in panis locum major carnis quantitas ad eſum exhibita eſt. *Iſaacus Cattierus, obſerv.* 13.

Notiſſimus hic Tribunus militaris ſexagenario major, ſed vivax & vegetus, ita ferè quinto quoque anno abdomine tardus evadit, & pinguedine nimia diſtentus, ut aliis gravis, ſibi inviſus ſit. Cui malo cùm varia quæſierit remedia inediam, acida, exercitia, fruſtrante expectationem ingrato eventu, noviſſimè in mercurio dulci opem ſollicitavit & invenit. Progreditur enim pilulis mercurialibus ad eam paulatim doſim, ut apertis gingivarum laxitatibus, ptyaliſmus conſequatur, nec is perfunctorius, ſed qualem in aduſtis *Veneris* nepotu-

nepotulis efflagitant medentes, ut fœdam uem expuant. Per has vias omaſum ſe. e exonerat, & lætum alacremque Tri- unum ad munia ſueta reddit expeditio- em. Ex eo triennium integrum exigit b infeſto aqualiculi pondere liberum. Tandem redit ſenſim malum, & quinto oſt anno novam curam depoſcit. Igi- ur ille iterum ſupplicat Mercurio, ite- um in palæſtram redit promptior. Jam- que ter quaterve iterato eodem æquore, vivido faciei colore, toris robuſtis, cor- pore alacri ad negotia ſua conſurrexit. Exploratum hactenus fuit, fœdam pitui- am per glandulas ſalivares excludi. Hoc novum, nimiæ pinguedinis cauſam per eoſdem ductus foras poſſe amandari. *Olaus Borrichius in Art. Med. Thomæ Bartholini.*

SECTIO TERTIA.

Pro obſtructione venarum meſeriacarum.

℞. TErebinth. cypriæ ℥ß. lavetur aq. abſinth. & rutæ per vices quater deinde adde pulv. cinnam. nuc. moſc. an. ʒß. ol. amygd. d. rec. ʒii. M. non repe- ri melius remedium in difficilibus & an- tiquis tum meſeriacarum venarum, tum hepatis & renum obſtructionibus. *Hier. Heroldt. epiſt. 38. lib. 6. epiſt. & conſil. Cratonis, & aliorum à Scholtzio edito- rum.*

Corollarii loco electuarium quoddam tranſmitto, quod in obſtructionibus viſ- cerum maximo uſui eſt, & præſertim in morbo virgineo: communicavit autem mihi illud Ducis *Bavariæ* medicus præ- ſtantiſſimus, & ſe multa centena eo lu- criſeciſſe dicebat, & ferè domi ſuę, ne innoteſcat parare ſolere: hæc autem eſt deſcriptio ex illius αὐτογράφῳ.

℞. Limatur. chalyb. ℥viii. molatur ſu- per porphyrite ſubtiliſſimè cum aceto, deinde ſiccetur ad ſolem, aut ignem, & ſic ſepties iteretur.

℞. Limatur. ſic. præp. ℥vi. cinnam. nuc. conditæ, an. ʒiii. rhei el. ʒii. ſyrup. aromat. roſat. ℈vi. mell. opt. ſacch. albiſſ. an. ℔i. M. cum lento igne, & F. electuar. qui hoc e- lectuarium aſſumit exercitio utatur; doſis ſit inſtar caſtaneę vel ʒß. præcedat autem purgatio univerſalis. Poteſt ut ad dies triginta, vel quadraginta: in viſcerum, lienis maximè, obſtructionibus magnam vim poſſidet: etiam fœminis & virgini- bus decoloribus rectè datur: feci ego in una atque altera periculum. *Petrus Mo- navius, Epiſt. 33. & 34 libro 2. Epiſt. & Conſil. Cratonis, & c. à Scholtzio edito- rum.*

SECTIO QUARTA.

De oculi cicatrice in pupilla viſionem impe- diente caſu deleta.

PUella cum ex cicatrice in corneæ media ſede nata, viſus impediretur, Chirur- gus ſacch. cand. pulverem oculo inſperge- re volens, ad eam extergendam, errore quodam pixidem eam arripuit, in qua ſub- limati pulvis continebatur, quem cum im- prudens oculo inſpergeret, tanta ſuborta eſt inflammatio ut periculum eſſet de ocu- lo: tamen ſanata, tantùm abfuit ut quid obfuerit, ut potius multùm profuerit: nam cicatrice penè univerſa deterſa remanente levi duntaxat macula, viſum recuperavit: quod indicio eſt, globum oculi, fortia quo- que perferre poſſe medicamenta, cum cor- nea ipſius unica ſit duriſſima & inſenſibi- lis. *Felix Platerus, obſervat. lib. 1. pag.* 113.

SECTIO QUINTA.

Pro Oculi dolore,

PRæmiſſis univerſalibus remediis caſeus ovillus recens pluries in aqua frigida lotus, tandem albumine ovi permiſtus & oculo appoſitus mirificè profuit. *Petrus Foreſtus, obſ. 3. lib. 11. De morb. ocul. & pal- pebr.*

SECTIO SEXTA.

Pro Oculorum hebetudine.

MOntanus præceptor meus ad hanc intentionem cuidam præſtanti viro hunc ſyrupum præſcripſit.

℞. Succi verbenæ, euphraſ. roſ. fœnic. rutæ,

rutæ, chelid. an. ℥iii. purificentur ſ. a. & cum ſach. F. ſyrupus: aromatizetur moſcho, membranis denſatis, & craſſefactis (ita enim fieri ſolet in hebitudine in ſenibus) valde prodeſt collyrium quod ſequitur, habeoque de eo certam experientiam.

℞. Fol. euphraſ. rutæ, chelidon. maj. beton. verbenæ, an. M. i. ſem. fœnic. ſiler. mont. an. ℥ß. Rad. cal. aromati ʒvi. Abſinth. pontici non tenuifolii, ſed latifolii. M. i. flor. cyani roſar. an. Miß. Thuris Aloes, Myrrhæ, an. ℥ii. aq. raſ. ℔ii. vini malvat. aq. rutæ, an. ℔i. urin. pueri ℔. m. infund. omn. per dies quinque: poſtea ſ. a. deſtillentur in vaſe vitreo, ac deſtillatum vitro benè cooperto ſervetur uſui. *Joh. Crato conſil. 3. lib. 2.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Oculorum rubore & dolore.

QUidam in hoc caſu maximopere commendant aquam ſimplicem in qua vitriolum album & ſaccharum candidum diſſoluta ſunt, ego verò plurimùm prodeſſe comperi eam aquam quæ à nive *Martii* diſſoluta in vaſe vitreo provenit: nam hæc etiam abſque alia ulla re adhibita in affluxu calido loco collyrii eſt: ad rubedinem autem peculiariter commendatur, aqua fragorum, illis prius in eo vaſe in quo deſtillantur putrefactis in fimo, aqua etiam è tormentilla deſtillata rubores tollit, & initio fluxionum prodeſt; laudatur & hoc collyrium.

℞. Aq. fœnic. euphraſ. roſ. an. ℔. m. ſacch. candidi, ℥i. vitriol. alb. ℈. m. M. & per filtrum aliquoties transfundatur; dolor iſto modo ſedabitur; noctu totus oculus] inungatur iſto unguento cujus mirificam efficaciam expertus ſum & pro ſecreto habui.

℞. Butyrum ſi haberi poteſt menſe *Majo* factum, aut aliud recentiſſimum diligenter elotum, vel loco illius medullam bovinam è cruribus, vel cervinam; atque huic admiſce lapid. calamin. in tenuiſſimum pulverem triti quantum accipere poterit, atque ut dixi hora decubitus applicetur; repeti autem poteſt aliquoties noctu iſta inunctio, ſi præſertim dolor vehementer urgeat; manè abluitur aq. roſ. & fœnic. in qua particula pomi dulcis ſit decocta. *Joh. Crato. conſil. 59. lib. 5.*

Aurifaber quidam fluxum lachrymarum ex oculo ſiniſtro diu perſeverantem cum rubore: tumore & obſcuritate illius oculi, patiebatur; aliquando hæc ceſſabant, mox iterum revertebantur, eratque antiquus & confirmatus affectus: tandem accerſitus, ordinavi pilulas ſequentes.

℞. Pil. aurear. coch. an. ʒ. m. cum aq. fœnic. F. pilulæ: dejecit admodum, atque eo ipſo die lachrymæ ceſſarunt, & oculum aperire potuit: veſicatorium dein nuchæ applicui: emplaſtrum pro ruptura ad arcendam defluxionem utrinque temporibus quadrantis thaleri magnitudine admovi: ad cohibendam item defluxionem ſequens ordinavi collyrium.

℞. Cortic. granat. contuſ. ℥i. bol. arm. pinguis, dr. ii. coq. in aq. plantag. & peculi roſar. an. part. æq. in colat. ℥iv. diſſolv. lap. hæmatit. dr. ii. diu agitando ut penitus diſſolvatur adde vitrioli albi ℈i. camphor. ℈ß. M. diligenter ut fiat collyrium: in quo parvam ſpongiolam madefaciat & exprimat, atque oculo clauſo applicet, ſæpe repetendo, cum aliquoties uſus eſſet, ut melius operaretur addidi.

℞. Aq. plantag. ſolan. an. ℥iii. tutiæ ʒii. mucilagin. ſem. pſyll. fact. cum aq. roſar. M. cum priori collyrio & utatur, & ſanatus eſt. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 377.*

Caro vitulina recens abluta ſingulare empiricorum in dolore oculorum eſt remedium: caſeus recens non ſalitus applicatus idem facit: albumen ovi agitatum donec aquæ inſtar fluat ſpuma adempta plerumque ad doloris ſedationem uſurpatur: tum per ſe, tum cæteris additum medicamentis pomorum etiam dulcium aſſorum prius ad ignem, vel ſub cineribus, vel decoctorum pulpa, cum dolor ſedandus, valde eſt utilis ſunt qui ex ſemiputridis pomis parum aſſis pulpam præferunt: quando verò fluxus reprimendus, poma acida, pyra auſtera vel cydonia eodem modo parata ſumuntur. *Felix Platerus, pract. tom. 1. cap. 3. pag. 270.*

In

In doloribus oculorum folia nicocianæ applicentur. *Joh. Hartm.* practic. Chymiatr. *pag.* 270.

SECTIO OCTAVA.

Pro Oculi rubore & dolore.

FOmentum iſtud meum ophthalmicum (quo toties cum ſucceſſu uſus ſum) tepidè applicari juſſi.

♃. Sem. fœnugræc. conquaſſ. ℥iß. ſem. euphraſ. aniſ. fœnic. an. ℈ii. flor. euphraſ. beton. meliloti, chamæm. an. p. iß. tutiæ præp. ſarcocoll. nutrit. ſief. alb. an. ℥i. incid. & conquaſſ. omnia & coq. in lact. vaccin. rec. q. ſ. & ſacculis includantur pro fotu. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv.* 7. *cap.* 2. *lib.* 2.

Joh. Heurnius oculorum rubidinem dolorificam miraculi inſtar hoc ſecreto remedio curavit.

♃. Phlegma aluminis, applica, extillatur in balneo, in notis annexis *cap.* 5. *lib.* 5. *patholog. Ioh. Fernelii.*

Vir quidam doctus deſtillationem ad oculum ſiniſtrum patiebatur, contra quam hoc uſus eſt remedio, & brevi ſanus evaſit.

♃. Tutiæ præp. q. v. linteo raro includatur, & filo ligetur. In vino *Cretenſi* auſtero immerge, & ea ſic panno excepta oculum lava. Brevi enim, vel intra triduum ſanus evaſit. Bis autem vel ter in die uſurpari debet. *Amatus Luſitanus, curat.* 96. *cent.* 5.

SECTIO NONA.

Pro Oculi macula cum catarrho & metu ſuffuſionis.

PRo conſervatione oculi, velim utatur hoc collyrio abſtergente.

♃. Aq. roſar. ℔iv. ſem. fœnugræc. ℥i. rad. alth. num. 6. bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, fiat fortis expreſſio, colaturæ adde Aloes opt. pulverizatæ & ſacch. Candidi roſati, an. ℥ii. bulliat iterum cum his ad ignem clarum ad conſiſtentiam mellis: deinde ſervetur ad uſum in vaſe vitreo bene obturato, uſu iſtius collyrii corroboratur oculus & mundificatur, & abſterguntur humores, hoc mihi habeo familiare, quod ſemper fœliciter ſuccedere expertus ſum. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſ.* 145.

Aqua mellis oculorum maculas certiſſimè delet, ſi penicillo illas tangamus; ſed oculorum dolor, ſi quis ſit, primo mulcendus; eſt enim dolorifica quod notandum. *Petrus Pachequus, obſerv.* 43.

Quædam mulier infimæ ſortis maculam habebat in oculo: cui conſilium dedi, ut bis in die ſucci rutæ guttam unicam in oculum inſtillaret, quod cum ſatis diu continuaſſet, macula prorſus abſumpta eſt. *Samuel Formius, obſ.* 28.

Puella quædam in oculorum nebulas craſſas, ob deſtillationem à capite, incidit. Pro quibus delendis, à repurgato corpore, hoc remedio uſi ſumus, & ſana evaſit.

♃. Mellis ex ipſo favo ℔ii. ſummit. fœnic. flor. ſambuc. euphragiæ an. p. ii. Sacchar. Cand. ℥iv. In duplici vaſe vitreo f. deſtillatio ſ. a. Cum hac aqua nebulæ ſæpe inungebantur, & tandem ſanata eſt. *Amatus Luſitanus, cent.* 5. *curat.* 53.

SECTIO DECIMA.

Pro Oculo perforato.

QUatuor annos natam puellam vidimus, cui dum nodum in panno ſolvere acuto gladio niteretur, reſiliens mucro oculum dextrum percuſſit: quo perforata ipſius oculi tunica, plurimus ſtatim inde fluxit humor; quare etſi viſum prorſus amiſerit, ipſum tamen haud multò poſt ritè curata recepit, tanta enim ineſt vis tenellæ illi ætati, ut hunc ipſum oculi humorem (quod ſæpè accidit) in integrum reficere poſſit. *Antonius Benevenius, cap.* 74. *lib. De abditis Morborum & Sanationum cauſis.*

Quindecim annorum adoleſcentem cum Domino *Iohanne Griffonio* Chirurgo præſtantiſſimo curavi, cui acus ſutoria perforaverat adnatam membranam prope iridem: hinc factum, ut humor aqueus ſtatim effluxerit, & adoleſcens illico viſum planè amiſerit. Oculo impoſuimus in

in primo apparatu albumen ovi cum aqua roſac. & nonnihil croci: fronti autem defenſivum ex bol. armen. terra ſigill. cum oleo roſac. paucaque cera & aceto in formam unguenti redactum atque injecimus ſtatim enema. Sequenti die catharticum exhibuimus, & amplius, & anodynis ad ſeptimum uſque & amplius vulnus tractavimus. Deinde collyrio ex aqua euphraſ. ſacch. & tutia præparata cicatricem induximus, hic curatus fuit nullo superveniente ſymptomate: haud multò poſt curationem viſum quoque recepit. Curavi etiam puerum cui infixa ſagitta perforata fuit cornea qua parte conſpicitur iris; effluxit nonnihil humoris aqueis, unde contracta eſt cornea; & puer protinus viſum amiſit. Vulnus curavi ad modum ſupradictum: puer hic quoque non multò poſt viſum recepit. Omnino his ægrotis cryſtallinus humor compunctus non fuit: eſt enim ille humor præcipuum viſus inſtrumentum, ac ſua propria continetur membrana arachnoide; qua dilacerata, amplius humor cryſtallinus officium facere nequit, effluxit autem in his aqueus tantum humor, qui cum ſit excrementum aliquando renaſcitur, præcipuè in pueris. Id autem hic notandum, vulnerata pupilla viſum recipi non poſſe, quamvis humor cryſtallinus ſit illæſus, & aqueus renaſcatur; inevitabilis enim cicatrix impedit, quo minus radii eorum quæ viſui objiciuntur, ad humorem cryſtallinum perveniat. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſerv.* 26. *cent.* 1.

Franciſcus Plazzonus duodecim annorum puero medebatur cui cornea pertuſa, humor aqueus oculi totus affluxerat, Sed intra binos menſes ſpontè ſic præparatus fuit, ut oculi uſus ipſi omnino fuerit redditus, ob reliquarum partium conſtitutionem humidam. Idem *Gal. lib.* 1. *De Symptom. Cauſis, cap.* 1. annotavit. *Ioh. Rhodius*, *obſerv.* 82. *cent.* 1.

SECTIO UNDECIMA.

Pro Oculi tumore carneo.

IN muliere vetula paupere, tumor in oculi ſiniſtri latere juxta pupillam ante biennium exortus; cum oculi immenſo ardore, & dolore, adeo accrevit ut medium ferè occuparet oculum, prominebatque ad avellanæ majoris magnitudinem, carnem ex rubro nigricantem repræſentans, adeo deformi colore, ut pavorem inſpicientibus incuteret, tandem ſuppuratione facta per dies quatuordecim, ater ex eo effluxit ſanguis, remanente nihilominus carne illa ex atro rubente & nunc vireſcente. Ad me conſilii gratia veniens, juſſi ut pomum putridum applicaret exiguam ſpẽ ſanationis habens, verùm cum non proficeret, juſſi ut ſumeret cortices granat. pulverizaretque & adderet fol. plantag. rec. eaque ſimul in aq. fabrorum ferrata decoqueret, addendo albumen ovi, ſimulque decoquendo, ſub finem pulv. vitrioli albi ea quantitate, quàm oculus perferre poſſet, hocque cataplaſma noctu oculo imponeret, illiuſque uſum continuaret. Poſt duos menſes reverſa, vidi tumorem media ex parte abſumptum, quapropter in hujus applicationis uſu, pergendum eſſe conſului: quod cum adhuc menſibus duobus feciſſet; tumor omnis præter omnem ſpem evanuit. *Felix Platerus. obſ. lib.* 2. *pag.* 386.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Oculi Vulnere.

L*Itbuanus* quidam qui ab omnibus medicis, agyrtis, anubus, veneficis, chymicis, in tota quam obierat *Europa & Aſia* ſecreta ut vocabat prece vel pretio, vel permutatione, plurima collegerat; inter alia gallum gallinaceum, utraque illum manu tenens, mihi obtulit, juſſitque me oculum ſæpius acutiſſimo ſcalpello punctum, interque digitos preſſum, orbitæ cranii reponere: affudit illi liquoris guttas duas, obligatoque capite ciſtæ incluſit; è qua poſt horas octo eduxit utroque oculo ita ſibi ſimili, ut nec ego, qui ſecueram, nec adſtantium ullus, ſectum oculum à ſano poſſet diſtinguere. Succus ille erat is; ut mihi fatebatur, qui in veſicis ulmorum *Majo* menſe invenitus, quinque niſi tum colligatur, in granula quædam rubra vermiformia mutatur. Hanc ego artem ludicram,

cram, nullique unquam profuturam dicens, cùm ſcire non poſſemus, an cum oculi externa pulchritudine viſus ſervaretur. Cùm tamen aliquot annis ſuccum hunc colligi curaſſem, eſt enim vulneribus ſanandis commodus; caſu duabus ſororibus à prandio coludentibus, junior adultioris linteum fuentis brachium vi elevans; acum in mediam pupillam altè adigit, extemplò, à patre principis conſiliario accitus, obſervo aqueum humorem, & partem vitrei effluxiſſe: applico oculo tumenti veſicarium ulmi ſuccum ſub quartam pomeridianam; jubeo ſub mediam noctem linteum admotum novo liquore imbui, quem Othonnam certius, quàm tot ignotarum herbarum ſuccos nominarent Botanici. Manè teſtor Deum & Fidem externa ſanam offendi, ſed illius oculi luminæ captam, etiam nunc vigeſimo ferè poſt anno, nullus excæcatum oculum à vidente, etiam ſi curioſè indaget, diſcriminare poteſt, imò multis annis cum marito orbitatis ejus inſcio vixit. *Henricus ab Heers, Obſerv. 4. lib. 1.*

Ad Oculorum vulnera Beryllum aliqui celebrant, ſive illa pupillæ, ſive alteri parti inflicta fuerint. Reducitur Berillus contuſus & tritus in pollinem exactiſsimè ut impalpabilis ſit. Deinde lentis quantitate pulvis quotidie manè, ſupino jacente ægro, in oculum, donec ſanetur, infunditur, ac præcipitur ut æger immotus aliquandiu ſupinus permaneat. Si pupilla vulnerata fuerit, etſi commodè ſanari non poſſit, tamen ita emendabitur, ut oculus deformis non fiat. Si læſio extra pupillam fuerit; præclarè ſanat Beryllus, quemadmodum etiam omne oculorum contuſiones. Suaderem contuſiones & ſugillata, ut infuſio fieret aquæ verbaſci: Si adjuncta eſſet inflammatio, aqua roſat. plantag. euphraſ. vel ſimili. Si vulnus eſſet, aqua beton. tormentill. vel plantag. *Anſelmus Boetius, lib. 2, De Lap. & Gemmis, cap. 71.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

De Oedemate.

Οἴδημα (in οἰδέω tumeo) tumor eſt laxus, frigidus, mollis & doloris expers; ad digiti compreſſionem cedens nec calor nec rubor, ſed genuinus vel albidus duntaxat color ineſt. Duplex eſt, unum collectum & circumſcriptum, quod propriè Oedema nuncupatur; alterum diffuſum & expanſum, diciturque tumor œdematoſus. Ejus cauſa ſtatuitur pituita: in omnibus partibus excitari poteſt, ſed præcipuè in manibus & pedibus; ut in hydropicis, & cachecticis & phthiſicis videre eſt.

SECTIO UNICA.

Pro Oedemate.

Accitus ad virum quendam qui crura œdematoſa habebat, materia pituitoſa commodè præparata & evacuata, hoc topicum applicavi.

℞. Fol. malv. roſmarin. flor. ſtæch. mont. majoran. flor. chamæm. ivæ an. M ß. ſal. nitri. Salis gemm. alumin. an. ℥ii. bulliant in ſ. q. aqu. cineris ſive lixivii, ad tertiæ partis conſumptionem. Colatura manè & veſperi œdemata fomententur, ſed & alteri, cui crura maximè œdematoſa erant, hanc lotionem fieri mandavi.

℞. Aquæ cineris ℔xx. flor. chamæm. rad. ebuli, an. M. i. ſal. communis, ℔ß. aceti opt. ℥iv. M. & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis: colatura uſui ſervetur. Aliis etiam ſæpius commodè ſequens præſcripſi.

℞. Aq. mar. ℔xx. aceti opt. ℔ii. bulliant uſque ad conſumptionem quartæ partis. Deinde ipſa dicto uſui ſervetur. Quod ſi æger noſter iſtis remediis non fuiſſet curatus, perveniſſem ad extremum illud remedium quod Præceptor meus *Benedictus Faventinus* præſcribit, & eſt cauterizare membra affecta cum actuali cauterio in pluribus locis: ipſo enim non ſolùm extrahetur aquoſitas pituitoſa talem progignens affectionem, verùm etiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentum melius concoquere valeant & ſuperfluum ſecernere. Aliquando etiam apponit ille parti affectæ emplaſtrum veſicans. *Petrus Foreſtus, obſerv. 1. lib. 3. Obſerv. Chirurg.*

Victu exſiccante & ad calidum vergente pre-

preſcripto, materiam pituitoſam commodè præparavimus, mox & purgavimus cum polipod. agar. turpetho, & id genus aliis. Tandem ad localia devenimus juxta *Avic.* qui incipit curationem è frictione cum aſpero panno, ponitque exſiccantia ſuper apoſtema, ut ſpongia novam adhuc retinentem virtutem aquæ marinæ, infuſam aceto aquæ commixto, idque calidè; in ea enim ſpongia teſte *Avic.* & *Gal.* 2. *ad Glauconem*, virtus ineſt exſiccativa & reſolutiva, hæc autem à principio fiunt, in augmento adduntur fortiora reſolutiva, ut ſpongia alia nova infuſa in lixivio cineris vitis & modico aceto: in declinatione adhuc fortiora adduntur, ut ſalis gemm. exiguum, nitrum & lixivium cineris ſicci & quercus cum alumine & ſulphure, & ſimilia. Deligare verò ſpongiam debes ab inferiore parte incipiens ac ſupra finiens. Sit autem arctatio mediocris velut in oſſis fractura, & primæ quidem injectiones faſciæ, quæ ſcilicet infernè incipiunt, magis arctandæ, quæ deinceps ſunt magis remittendæ; ſed ita ut nulla pars deligationis ſit laxa, verum cum ſupradictis non reſolveretur, & videretur quod apoſtema aliquo modo elevabatur, & dolor creſcebat, ad maturativa ſcopum convertimus ſic.

℞. Radic. alth. lil. alb. cepar. alb. ſummitat. malv. ſenecionis & lapath. acuti, an. part. æq. omnia iſta involuta ſtupis madefactis coquantur ſub caldario, deinde addantur caric. ping. num. 10. axung. porcin. q. ſ. fermenti ℥ii. incorporentur & f. cataplaſma. Dicit enim *Valeſcus*, quod res bullitæ in aqua non tantum maturant apoſtemata frigida, ſicut coctæ ſub prunis, vel frixæ in patella cum ſola pinguedine. Ubi jam maturum videtur apoſtema, nullo modo tardandum erit, donec ſponte aperiatur, quia fortaſſe nunquam id contingeret; ideo ferro candenti aut cauſtico aliquo medicamento fiat apertio, qua pus excernatur, aperto apoſtemate fiat ejus mundificatio, cum mundificativo ex ſucco apii & melle. Valet etiam unguentum apoſtol. poſt verò deterſionem & mundificationem curetur ut reliqua ulcera ſordida. Cuidam hoc experimento œdema reſolutum eſt, quo *Benedi.* Præceptor meus commodè uti ſolebat.

℞. Salv. ſicc. roſmarin. beton. an. ℥ß. carvi, dauci, aniſi, fœnic. an. ʒii. pulver. omnia ſubtiliſſ. & prędictus pulvis ſuperaſpergatur ſpongię ſiccæ ad quantitatem membr. œdematoſi, eamque illi ſuper alligabis, & ſic manè & verſperi continuando videbis diſſolutum œdema. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 2. & *ſchol. lib.* 3. *Obſerv. Chirurgica*.

SECTIO XIV.

Pro Opii veneno.

Poſt vomitum ex oleo, & acrioris clyſteris infuſionem, detur in potu vice una poſt aliam vinum decoctionis caſtorei & piperis nam ſecundum *Guainerium* hujus Bezoar eſt ʒi. Caſtorei cum vino: & ex conferentibus eſt bibere optimum vinum, & cum nitro & ſapone extrema fricare, & cum helleboro albo, ſeu pipere naribus immiſſo ſternutationem provocare. Sumat etiam ex theriaca optima. Prodeſt etiam vinum in multa quantitate ſumptum, dicunt experimentatores quod hæc confectio ſequens ſit ejus propria theriaca.

℞. Aſſæ fœtid. fabin. piper. caſtor. myrrh. an. q. ſ. trita conficiantur cum melle, detur cum vino generoſo, non permittantur dormire. *Petrus Foreſtus*, *ſchol. obſerv.* 10. *lib.* 39.

N. N. Optime ſpei juvenis, felicique ad artes liberales ingenio, ægerrimè ferens, quod egritudo corporis in conformatione tota conſiſtens, vix ulli quam ſibi conſpicua, pro voto curari non poterat, mæſtitiæ ſolitariæque vitæ jam à longo tempore ſe totum tradidit. Tandem melancholia, verius pertinacia rationem ſuperante, mori apud ſe certo decrevit: in quem finem propoſiti tenax, circa horam decimam diei Mercurii (qui decimus quartus erat menſis Maji 1684.) deglutiit opii crudi grana triginta & unum; ſuſpicione, de veneno aſſumpto, oborta, circa horam undecimam ad illum advocor. Faſſus quidem eſt ante meum adventum ſe toxicum hauſiſſe, quod mors ipſi vita longe præferenda videbatur; ſed nec minis, nec

nec amicorum conjunctis & ardentibus precibus obtineri poterat, ut quonam uſus eſſet veneno propalaret. Poſt tres tandem ab opio aſſumpto horas; confeſſus eſt, ſed ægre, tum quid, tum quantum ceperit. Emeticum ſtatim propinavi ex ℥iß. infuſ. croci metallorum, quod nonniſi ob minas intentatas coactus ebibit: Multa ad guſtum amara & ſæpius evomuit, & ut ipſe mihi fatebatur, plurima etiam opii fruſtula. Circa tertiam pomeridianam, & deinceps in ſomnum valde propenſus erat, ſed quod ſomnum omni arte arcendum edixerim, id unice curabant aſſiſtentes ne obreperet, ad loquendum continuo invitando, corpuſque ſtimulando. Spiritum cornu cervi ad guttas xv. ſæpius exhibui, cum Julapii cephalici cochl. 2. quod.

℞. Aq. ceraſ. nigr. pœon. an. ℥iiß. aq. antiepilept. Langii ℥i. ſpir. lavendul compoſ. & aq. theriacal. an. ℥ß. Caſtor. in nodulo ligati ʒi. ſyrup. flor. cariophyll. & de pœon. an. ʒv. M. Clyſterem item purgantem hora octava injiciendum curavi, qui optime & pluries per inferiora eduxit. Ptarmi cum etiam ex pulvere florum lilii convallium ordinavi. Tantum habuere hæc præſidia (Deo benedicente) ſucceſſum, ut nondum abſolutis ab aſſumpto veneno 24. horis (quod mirum & valde notandum) ad integram ſanitatem redierit.

SECTIO DECIMA QUINTA.

De Ophthalmia.

Ophthalmia eſt adnatæ ſeu albæ oculi tunicæ inflammatio cum rubore, ardore, dolore & lachrymis. Ejus cauſa proxima eſt tum ſanguis purus, tum humores calidi, acres & vitioſi, ſanguini permiſti, in oculi tunicam adnatam ſeſe effundentes. Antecedens verò Plethora & cachochymia. Ophthalmia aliquando contagioſa eſt. Sub hoc affectu continentur Taraxis. Xerophthalmia & Chemoſis Taraxis, *i. e.* conturbatio, eſt oculi levis inflammatio cum exiguo dolore & rubore, quæ ut plurimum à ſole, igne, fumo, vento, pulvere & vini potu ortum ducit. Ophthalmia etiam Notha dicitur: Xerophthalmia eſt inflammatio ſicca ſine lachrymis, aut materia effatu digna affluente: Oritur ab humore pauco, ſalſo & nitroſo. Chemoſis vero magna eſt inflammatio non adnatam ſolùm tunicam, ſed & carneam & palpebras obſidens, ita ut quaſi invertuntur, nec claudi poſſunt, albumque ſupra oculi nigrum intumeſcit; pueros hæc magis quàm adultos apprehendit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ophthalmia biliosa.

Præmiſſo lenitivo, ad humores acres & mordaces contemperandos ſyrupos incraſſantes & infrigidantes hoc modo propinavi.

℞. Aq. ſolan. plantag. cichor. an. ℥ii. Syrup. de roſ. rub. ſicc. de nymphæa & papav. an. ℥i. M. F. Julepus pro duabus doſibus. Poſtea etiam purgavi cum infuſo rheo, adjecto ſyrup. viol. oculis verò candidum ovi liquorem inſtar aquæ concuſſum infundebam, hoc enim modo acris fluxio ſine offenſa eluitur juxta *Gal.* 13. meth. & cum dolor urget, accipiebam aq. albuminis ov. ℥ij. lactis muliebri ℥iii. ſucci plantag. ℥i. M panni linei duplicati in eo infuſo oculis imponebatur, interea & collyrii alb. rhaſis ʒß. modo cum lactæ muliebri ſoluti, modo cum aq. roſac. oculis inſtillabam. Fovebam etiam oculos cum decocto fol. malv. viol & ſem. fœnugræc. Medicamento illo ex ovi liquore, quo nos uſi ſumus, veteres magna conſideratione utebantur, cum minime mordens ſit & glutinoſus, & propterea, lenit aſperitates omnes quaſcunque acris fluxio excitat; deinde cum craſſus ſit & lentus humor conſtantius quam tenuis & aquoſus in loco permanet; cumque abſque roſione ſit, ſi modice incaleſcat, dolorem maximè lenit, *Petrus Foreſtus, obſerv.* 2. *& ſchol. lib.* 11. *De Morbis Oculorum*, *&c.*

Mulier quædam de oculi dolore ingenti cum rubore coquerebatur, & palpebræ non ſolùm inflatæ, ſed inflammatæ, rubedine affectæ conſpiciebantur, optimo victus ordine inſtituto poſt ventris lenitionem huic

huic vena cephalica in brachio è directo oceli affecti ſecta fuit: poſtea etiam cucurbitulas cum ſcarificatione in parte colli qua jungitur cranio, appoſitæ fuere: etiam ſanguiſugæ poſt aures applicatæ, & medulla panis, ſimul & pomorum dulcium, cum lacte muliebri & aqua roſa. macerata oculo impoſita ſunt, atque ovi albumen concuſſum cum collyrio alb. *Rhaſis* quod opium recipiebat, inſtillatum, pillulas quoque lucis devoravit, & à dolore liberata eſt. Alteram quoque, cum acerbè ab ophthalmia conflictaretur, pomum coctum cum aqua roſarum & lacte muliebri mixtum cum oculo continuò appoſuiſſemus; deinde collyrium *Rhaſis* album cum aqua roſ. ſolutum inſtillaſſemus, tandem ab omni dolore liberavimus. *Id. obſ.* 5. *l.* 11.

Cum tribus integris menſibus, nempe *Octobri Novembri & Decembri*, conſtitutis auſtrina permanſiſſet, multæ inflammationes oculorum cum rubedine, & ophthalmiæ non veræ populariter graſſatæ ſunt. Omnibus fere purgationes profuere, poſtea & cucurbitulæ ſcapulis appoſitæ cum ſcarificatione, quibuſdam verò propter pruritum & acres humores purgationibus tum cucurbitulis præcedentibus, collyria ex aq. albuminis ovorum cum aqua roſac. egregiè contulerunt. Sed hoc collyrium ſequens præ aliis omnibus valdè commodum fuit.

℞. Ceruſſ. lotæ ℥j. amyli ʒvi. gummi tragac. ſarcocoll. tut. præp. an. ʒß. Camphoræ, opii, an. dr. i. aq. roſar. q. ſ. F. maſſa uſui ſervanda, atque huius potio exigua diſſolvebatur cum aqua roſ. ubi uſus poſtulabat, & collyrii inſtar pluma in oculum affectum ſtillabatur, præcedentibus tamen purgationibus, infiniti hoc ſolo remedio convaluere. *Petrus Foreſtus, obſ.* 4. *lib.* 11.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ophthalmia.

AD fluxiones oculorum valet maximè crocus metallorum in hunc modum.

℞. Croci metall. dr. i. aq. euphraſſ. ℥iv. crocus tenuiſſime pulverizetur ut fiat pulvis impalpabilis, & miſce cum prædicta aqua. Deinde corpore ſupino exiſtente quater in die inſtillentur intra oculos quatuor guttæ tepidè. *Rodericus à Fonſeca, tomo* 1. *conſult.* 1. Pro alia ophthalmia.

Aq roſ. ℥vi. aloes lotæ, tutiæ præp. an. dr. i. M. F. collyrium, cum linteolo vel ſpongia foveantur oculi. *Rodericus à Fonſeca tomo* 2. *conſult.* 55.

℞. Aq. roſ. plantag. an. ℥ii. troch. alb. *Rhaſis* ſine opio dr. iß. tutiæ præp. ℈ii. ſarcocoll. nutrit. ℈i. M. F. collyrium. Si dolor ſimul urgeat, addatur præſcripto collyrio emulſio ſem. papav. & mucago pſyllii, & ſi adhnc non cedat dolor Rhaſis collyrium cum opio uſurpandum. *Jo. Zecchius conſ.* 69.

Multis fruſtra tentatis remediis in patre meo ophthalmia detento, ſequenti applicatione curatus fuit.

℞. Album. ovi, & cum aluminis fruſtro tandiu agitetur, donec pultis conſiſtentiam acquirat. Poſtea linteo ſubtili involvatur, & oculo clauſo palpebræ imponatur ſæpe renovando. *Petrus Borellus obſ.* 31. *cent.* 1.

Ruſticus quidam ophthalmia inveterata laborans, ex medici præſcripto, victu refrigerante & aquæ potu longo tempore uſus fuerat, ſine ullo levamine, tandem ab alio ruſtico perſuaſus fuit, ut victum illum refrigerantem desereret, & meri potui indulgeret. Poſt aſſumptum primum meri cyatum, ſe oculis melius habere ſenſit, & intra paucos dies eodem potu continuato ab Ophthalmia prorſus liberatus eſt. Idem aliis duobus contigiſſe mihi relatum eſt, quod confirmat aphor. *Hippoc.* dolores oculorum interdum meri potione curari: quando ſcilicet ophthalmia fit à ſanguine craſſo & pituitoſo oculorum tunicis impacto, qui meri uſu liquatur; attenuatur & reſolvitur. *Lazarus Riverius, obſerv.* 25. *centur.* 3.

Quidam laborabat à longo tempore inflammatione, quæ tum adnatam, tum utramq; palpebram occupabat; effectus non erat continuus, ſed recurrens, poſt varia uſurpata fruſtra remedia, tandem præſcripſi duo cauteria inter duas ſca-

ſcapulas geſtanda , nec non cucurbitulam utramq; amplectentem applicandam, urgente nimirum fluxione, quod cum præſtitiſſet, ſani omnino illius oculi evaſere, non parum ad curationem contulit unguentum ſequens, quo in initio uſus fuit, purgato prius corpore, ſectaque vena.

♃. Virid. ægris gr. xii. camphor. & lapid. calamin. an. ʒß. tutiæ præp. ℥ß. butyr. rec. aq. roſ. lot. ℥ii. M. F. Unguentum. *Joh. Marſinus, obſerv. 7.*

Oculorum inflammationem & exinde exortos dolores nullo alio remediorum genere ſedare potuit collega nuper noſter inter primos exſtimandus, quam nivis globulo, quem in horto ambulans applicuit, irruentem enim ad carnem tunicam cruore frigore ſuo nix repellit, & eodem dolorem mitigat. *Thomas Bartholinus, cap. 25. De Nivis uſu.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ophthalmia.

PUella quædam poſt Variolas ophthalmia ex utraque oculo adeò laborabat, ut de viſu periclitaretur. Multa ipſi, ſed fruſtra, præſcripta fuerunt remedia. Ego tandem cum Clariſſimo *D. Manlio* Medicę facultatis in Academia *Colonienſi* Profeſſore primario, ad conſilium vocati, ſetaceum ipſi conſulvimus, & applicavimus, cujus beneficio, & Divino favore, brevi curata fuit. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 41. exempl. 2. cent. 1.*

Legantur etiam duo inſequentia exempla; ubi in oculorum Affectibus ulterius oſtenditur ſetacei præſtantia & ſumma utilitas.

Aqua aluminis deſtillata in alembico ſupra cineres, & oculo cum linteis ea madidis admota, inflammationem efficaciter temperat. *Crollius* & reliqui chymici miris laudibus efferunt ſal ſaturni in aqua roſ. diſſolutum, cui etiam ſalis ammoniaci grana aliquot addunt, hujus formula talis eſſe potuerit.

♃. Salis ſaturni gr. xii. ſal. ammoniac. gr. iii. aqua roſ. ℥iii. M. inſtillentur in oculum manè & ſerò, in vulgari uſu habetur aqua ex vitriolo albo, in hunc modum.

♃. Vitriol. alb. ℈i. aq. roſ. vel plantag. ℥iv. vitriolum pulveratum in aqua ad ignem diſſolvatur, coletur aqua per linteum, & in oculos inſtilletur, ſi acrimonia ſua nimium eos vellicet, additione aq. roſ. vel plantag. ad libitum temperabitur, ſequens minoris acrimoniæ particeps eſt, & magis reſolvit.

♃. Rad. ireos flor. & roſ. rubr. an. ℈i. aq. roſ. & plantag. an. ℥iii. bulliant lento igne ad tertias, colaturæ adde vitrioli albi pulver. gr. 8. vel F. collyrium.

Præſtantiſſimum etiam & paucis notum ad diſcutiendas ophthalmias remedium paratur ex oleo, ſeu liquore, qui ex linteis accenſis, & inter duas patinas ſuffocatis elicitur; cujus liquoris gutta una cum ſaliva pueri permiſcetur, & pennæ apice oculis admovetur.

Aqua fœnic. ſola cum vino aſtringente permixta utiliter admovetur pro fotu ad ruboris & inflammationis reliquias diſcutiendas & oculum roborandum, ovum etiam ad duritiem coctum, detracta teſta, & per medium ſectum, calidè oculo admotum ruboris reliquias abſumat, fotus ex decocto hyſſopi ſoli ruboris reliquias etiam efficaciter diſcutit. Ad ophthalmias inveteratas aqua ſequens magnæ eſt efficaciæ.

♃. Aloes opt. & tutiæ præp. an. ʒvii. ſacch. albiſſ. ℥i. aq. roſ. & vini albi non acidi, an. ℥vi. infund. in ampulla vitrea bene clauſa ad ſolem per quadraginta dies, hujus aquæ non colatæ inſtillentur guttæ aliquot in oculum.

Veſicatoria quoque in hoc affectu utiliſſima ſunt, tum poſteriori parti cervicis, tum ponè aures admota, ſed ante omnia ſtatim ab initio vena ſecanda eſt, præmiſſo clyſtere, eaque è directo partis affectæ aperiendæ, ſæpeque iteranda phlebotomia, donec ſufficiens evacuatio & revulſio facta fuerit docetq; *Avicenna* in vera ophthalmia ſanguinem mittendum eſſe uſq;ad leipothymiam *Gal.* vero *lib. De curat. per ſang. miſſionem*, refert hiſtoriam cujuſdam œconomi, qui à graviſſima ophthalmia liberatus eſt ſanguine detracto, primùm ad

ad ℔iij deinde verò poſt quatuor horas ad ℔j. moderanda tamen eſt iſta ſanguinis miſſio, juxta temperamenti, ætatis, ſexus, virium, & ſpeciei ophthalmiæ rationem. *Lazar. River. prax med. l.* 2. *c.* 8.

Vetula quædam in *Italia* oculos habens lippientes, lacrymantes & ſanioſos cum intenſo dolore, prurigine, cum nullis remediis poſſet curari, tandem raſo capiti emplaſtrum veſicatorium impoſitum eſt, quo præſidio perfectè curata fuit; ut ex arcanis *Gisberti Horſtii* præceptoris mei *Romæ* exaravi, ſi per venas extra calvariam deſcendat fluxio in oculos, poſt univerſalia remedia, cauterium aliqui in temporibus, vel poſt aures applicant, remedia, reſtringentia, & emplaſtra adſtringentia ſupra tempora, & frontem apponunt, prius tamen corpore, & capite repurgatis. *Petrus Foreſtus*, *ſchol. obſerv.* 12. *l.* 11.

In ophthalmia, & plerisque oculorum affectibus ſecreta eſt aqua ex fl. cæruleis de chichor. quæ fit hoc modo, collige flores cichor. quando ſol leonis principium obtinet, recentes in vitrum inde, illud replendo, etiam fortiter quantum fieri poteſt comprimendo, poſtea orificium diligenter claude ſubere, vel veſicula quintupla, & circumcirca applica farinam ſubactam, ex qua panis pinſitur, ita ut tres, vel quatuor digitos extet: tandem in clibano pinſe inſtar alterius panis, ſed tantùm maſſa illa eſt ſuper aſſerculum in clibano ponenda (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiore relinque, donec panis eximantur, proſpice tamen ut hęc maſſa bene cocta ſit exime & exprime, & invenies flores in aquam rubentem & pinguiſculum converſos, hanc deſtilla per alembicum ex B. (aqua hæc niſi deſtillata non ſervatur) & hac in affectibus oculorum tantùm palpebras externè ſingulis diebus bis illine manè & ſerò, albugines, nubeculæ, ungues, ſuffuſiones, caligo, imò ipſa cæcitas mirificè tolluntur. *Jo. Hartmanus pract. Chymiatr. pag.* 100.

Aqua fragorum imprimis commendatur, quæ ſic fit.

℞. Fragor. rec. ℥ix. ſacch. alb. ℥iv. M. & per octo dies in B. aquæ tepentis macera; deinde in eodem balneo deſtillentur.

Oleum item flor. cyami, quod hoc modo parantur.

℞. Flor. cyam. cærul. ante ortum ſolis collect. q. v. contundantur in mortario marmoreo. Indantur vitreo, quod bene obturetur, & ad ſalem per integrum menſem ponatur. Hinc ſumatur vitrum, & obvolvatur fermento; ponatur in furnum piſtorium, & cum panibus coquatur. Ita proveniet oleum ſeu liquor quidam, ſummum oculis à calidis fluxionibus & ſalſis humoribus auxilium. *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 1. *part.* 3. *ſect.* 2. *cap.* 12.

Ad ruboris & inflammationis reliquias auferendas fotus frequens parari poterit.

℞. Fol. euphraſ. puleg. an. M. j. flor. camom. melilot. roſ. rubr. & paleæ avenæ an. p. j. ſem. fœnugræc. ʒiii. ſem. fœnic. ʒj. F. decoctio, addendo ſub finem, parum vini albi, qua foveantur oculi cum pannis lienis, vel ſacculis prædictis ſimplicibus ſemiplenis. Vel.

℞. Vini albi ℔iij. aqu. roſar. ℔ß. tutiæ præp. ʒiii. cariophyll. pulv. ʒj. camphor. ʒß. M. omnia in vaſe vitreo bene clauſo, & agitentur per duas horas, ac Soli exponantur, per menſem integrum, ea cautione ut ſingulis diebus ante Solis occaſum ab aere removeantur; nec illi unquam niſi à Sole illuminato exponantur. Huius aquæ per filtrum trajectæ guttas ij. vel iij. in oculum inſtillentur hora ſomni, vel etiam hora una ante exitum è lecto, ruborem oculorum etiam inveteratum tollit, lacrymantes oculos, & fiſtulos ſiccat, omnem ſuperfluam humiditatem circa membranas exteriores abſumit, & viſum acuit. Sequens etiam præſtantiſſima eſt.

℞. Tritici M. ij. ſal. triti M. j. Ponantur in vaſe cupreo, & affundatur vinum album ut materię ſupernatet altitudine duorum digitorum tranverſorum. Tegatur vas & ſimul ſtent in umbra per ſex aut ſeptem dies, donec liquor colorem viridem acquirere incipiat, movendo plures in die cum ſpacula lignea. Liquor tãdem effundatur per inclinationem, & coletur, ſi opus fuerit, per cartam emporeticam. Ejus gutta una inſtilleretur in oculum. Ruborem diſcuti fluxionem arcet, oculos abſtergit à maculis omnibuſque ſordibus, & viſum acuit. Aliquan-

quando cum ophtalmia pertinacis ſordes quam plurimæ puris inſtar in oculis colliguntur, quæ vix collyriis aliiſque remediis curari poſſunt. Hoc caſu maximè confert goſſipium optimè carptum, aut digitis diſcerptum & ad prunas diligenter exſiccatum, cujus Pauca quantitate inſtar plumaceoli oculi contegantur, faſcia ſuperinducta. Manè goſſipium auffertur dictis ſordibus imbutum. Hoc remedio per plures noctes continuato morbus curatur qui aliis remediis non ceſſerat, & præcipue ſuccedit in pueris & infantibus tali morbo laborantibus, *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 2. cap. 8.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Oſſiculis & aliis rebus gutturi infixis eximendis.

QUam periculoſa ſit mora in hac re ſatis conſtat; ſubito igitur adhibenda, ut quicquid gutturi infixum eſt quam primum extrahatur, ideoque ſtatim oleum amygd. d. aut olivarum (cave tamen ne ſubſtituas butyrum) in œſophagum infundendum, deinde digito aut penna; aut ſimili aliquo inſtrumentum in os immiſſo vomitus provocandus: hic enim ſæpius fetum expellit quicquid gutturi inhæret, poſtea ſpeculo oris lingua depreſſa (ſi oſſiculum ſeſe viſui præbeat) roſtro corvino incurvato apprehendendum atq; extrahendum eſt; ſi verò profundius fuerit, nec roſtro apprehendi poſſit, nonnulli ſpongiam novam avellanæ magnitudine, eamque compactam filo longo & forti alligatam & oleo amygd. d. inunctam ægro digiutiendam ſuadent, filum digitis tenente Chirurgo, fieri enim ſic poteſt ut deglutita ægro ſpongia, ſecum ſimul in ventriculum depellat id quod gutturi inhærebat, aut retracta filo eadem ſimul nonnunquam extrahatur vomituvè rejiciatur, ſed nihil præſtantius aut aptius ad extrahenda oſſicula, & ſpinas piſcium è gutture, hoc ſequenti inſtrumento, quo ego fœliciter uſus ſum, tum aliàs, tum præcipue in quodam qui inter cœnandum oſſiculum triangularis figuræ ſed craſſum diglutivit, hoc profundius œſophago inter ultimam vertebram colli, & primam metaphreni ſe adeo inſinuaret, ut id neque deglutire neque rejiceret poſſet, penè ſuffocatus ad me ducitur, ego oleum amygd. d. œſophago ſatis copioſè infundi, & undique exterius collum eodem oleo inunxi, poſtea juſſi ut ei tenerentur manus & caput; ego interim depreſſa prius lingua ſpeculo oris in inſtrumentum inferius deſcribendum in gulam intromiſi uſque ad oſſiculum, ſenſimque & modicè circumducto ex una in alteram partem inſtrumento, donec id paulatim ad latus oſſiculi profundius depulverim, deinde retrahendo oſſiculum ſimul ſuo loco amotum & extractum fuit, & brevi convaluit: deſcripto inſtrumenti eſt hæc, eſt fiſtula argentea aut ænea incurvata craſſitie pennæ oloris, longitudine verò unius pedis cum dimidio aut circiter; eſt & undique perforata in ſua extremitate habent ſpongiolam novam avellanæ magnitudine firmiter alligatam: hac fiſtula in œſophagum immiſſa, & circumducta quemadmodum antea diximus, poſtea extracta, oſſiculum aut quicquid ſimile fuerit extrahimus, ſi enim acidit ut foramem aliquot fiſtulæ oſſiculum aut ſpinam excipiat; tum ſimul cum fiſtula extrahitur, ſin minus aſperitas oſſis ſpongiæ adhærebit: & ſuo loco amovebitur; quod & ego experientia comprobavi, antequam haberem fiſtulam perforatam, non tamen oſſiculum aut ſpina prima vice, dum intromittimus fiſtulam extrahitur, nec propterea ab incepto opere deſiſtendum: aliquoties enim quinquies aut ſexies fiſtulam intromittere coactus fui, donec tandem oſſiculum ſuo loco amotum & extractum, vel (ſi aliter fieri non potuit) in ventriculum depulſum fuerit, quod & periculo vacat, præſtat tamen per os extrahere ſi fieri poſſit, in hac operatione circumſpectè agendum in inſtrumentum in aſperam arteriam loco œſophagi immittatur, quod valde periculoſum eſſet, itaque ut Chirurgus harum partium anotomiam ſciat neceſſe eſt; incumbit autem œſophagus vertebris colli, aſpera vero arteria arteriorem partem occupat, itaq; quàm primùm Chirurgus linguam ſpeculo depreſſerit, extremitatem inſtrumenti ſui ubi ſpongia (quæ

oleo

oleo oliv. vel amygd. d. prius inungenda) alligata eſt, vertebris imponat, ac leviter leniterque deorſum immittat, ſic enim ratione ſpongiæ inſtrumento alligatæ epiglotis (h.e. operculum laryngis) deprimitur, & aſpera arteria clauditur, uſque dum inſtrumentum immiſſum ſit profundius, ſi in aſperam arteriam quidpiam illapſum fuerit, ſternutatorium admovendum eſt naribus, & accidis & tuſſim provocantibus, contra opinionem quorundam omnino abſtinendum; tuſſis enim ſua ſponte ſatis accidit, acida verò, œſophagum & aſperam arteriam coarctant, conſtringunt, & anguſtiora efficiunt, quapropter continuò ore teneat ſyrup. de liquir. de polytrich. & viol. aut (quod ego expertus ſum) oleum amygdal. d. ſaccharo ad partes æquales commiſtum; poſt extractionem oſſis, guttur ſæpe abluendum eſt decocto hord. aut aq. plantag. cum melle roſac. & diamorone, ſi dolor adſit, ſumat ter aut quater interdiu cochl. j. olei amygd. d. exterius etiam inungendum eſt collum oleo roſac. & myrtino, antequam verò ego prædictum inſtrumentum ex *D. Gualtero Ryffio* ejus inventore mutuatus eſſem, cathetere quo utimur in affectibus veſicæ (cui ſpongiam annexi) cum ſucceſſu uſus ſum: ſi catheter quoque ad manus non fuerit, filo ferreo nonnihil incurvato ſpongiolam firmiter annecte & utere hæc in eum finem ſcribo, ne Chirurgus propter penuriam inſtrumenti operationem (quæ moram non admittit) procraſtinet. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 36. cent. 1.*

SECTIO XVII.

Pro Oſſis tutela.

ABradendum eſt os ſi ſuperficie tenus à natura ſua degnerabit, ac ireos Pulvis oſſi imponendus: nihil enim æque ac ſolitarius hic pulvis ſolet os ab omni putredine tueri. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 69. ſect. 7.*

SECTIO XVIII.

De Ozæna.

OZæna (ἐν ὄζω oleo) ulcus eſt narium vetuſtum putridum & graveolens, cauſa eſt humor acris, & interdum, ut in lue venerea, malignus, oritur etiam aliquando à ſuffumigiis è mercurio & cinnabrio incautè adhibitis: dignoſcitur ex effluente ſanie & cruſtis decidentibus; laborans præterea non ſolum ipſe ſibi graveolet, ſed & aſtantibus tetri ſpiritus contagione moleſtus eſt.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Ozæna.

QUod ſi aſini lotium naribus trahere placebit, minime damno: quod arcanam vim contra narium fœtorem habere ſit à pleriſque exiſtimatum. *Hier. Mercur. tomo 1. conſult. 69.*

In ulceribus narium poſt ſufficientem deterſionem; nihil efficacius inveni ſuffumigio, quod partes illas profundas attingit & ſiccat, parandum autem ex potentiſſimè reſiccantibus hoc modo.

℞. Ladan. puri hypociſt. maſtich. myrrh. an. ℥iii. ſtyrac. rubr. & calamit. cortic. thuris, ſandarach. auripigmenti, an. ℥ii. excipiantur omnia terebinth. & fiant trochiſci, quibus ſuffiatur æger ſerò & manè in cubiculo, optimum eſt etiam parare candelas ex cera rubra, nam fuligo talis candelæ plurimum juvat exſiccationes; maximè ſi contineatur in cubiculo, bene clauſo & anguſto, quod autem fuligo recipiatur, experimur, cum diutius in ſtudio moram trahimus noctu, nam poſtea ſputum & excrementa narium fuligine illa denigrata redduntur, hac ratione nos ulcus curavimus, quod neque ab *Italis* neque à *Gallis* Medicis curari potuerat. *Guil. Rondeletius, practic. lib. 1. cap. 65.*

Præſtans eſt aqua viridis mihi uſitata, quæ non tantum in Ozænis, ſed in omnibus ulceribus fœtidis Narium, Palati, Uvulæ, Gingivarum, & Linguæ mirificè valet. Eſtque talis.

℞. Mell. roſat. ℥ii. ſulph. vivi, alum. crudi,

di, ærug. æris, an. ℥i. albi græci, comar. ſabinæ, an. ʒß. ſambuci ʒi. fol. hyperici, roriſmar. rutæ, plantag. ſalv. puleg. an. M. ß. hæc coq. in vini & aq. ℔ii. ad conſumptionem unius digiti tranſverſi (in Aphthis puerorum temperetur aqua tabacci & ſolani, an. ſecus acrior eſt,) nota; ærugo æris non ſimul coquatur, ſed in fine addatur, & relinduatur donec refrixerit, poſtea coletur & uſui ſervetur: hujus cochleas calefiat ſupra candelam, poſtea cum penicillo eadem aqua intincto tangatur locus exulceratus: in fœtidis ulceribus palati, faucium uvulæ immittatur aqua hęc cum ſtupis: mirabiliter non tantùm mundificat, ſed inſuper etiam conſolidat imprimis ulcera palati & faucium ex lue venerea orta: mirabilis quoq; eſt ſcorbuto oris. *Joh. Hartmanus*, pract. Chimiatr. *pag.* 110.

℞. Succi geranii, ſolani, ſempervivi, an. part. aq. lythargyr. auri, plumbi uſti, lap. calam. ceruſſ. an. ʒii. indantur in mortarium, affuſo cochl. j. ol. roſac. & ſucci ſuperioris alternatim probe agitando donec in unguentum coeat: ſic habebis in Ozæna etiam malignitatem ſpirante, unguentum pretioſum, turundæ eo illitæ naribus indantur. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſerv.* 22. *cent.* 2.

Pro ozæna graviſſima cum oſſis palati eroſione. Præmiſſis purgatione & venæſectione, naribus ſequens medicamentum tum ſiphone injeci, tum filamentis in eodem imbutis impoſui.

℞. Sem. cydon contuſ. ʒi. aq. plantag. roſ. & ranar. an. ℥ii. Maneant in infuſo per horas aliquot & in loco calido. Expreſſioni mucilaginoſæ add. mellis roſ. ℥i. pulv. corall. cornu cervi uſti lap. calamin. tutiæ præp. nihili an. ʒi. M. Pro majore diverſione catarrhi, ſetaceum ad tertiam colli vertebram adhibui. Naſo extrinſecus, ad humores repellendos partemque affectam corroborandam, de ſequenti applicui decocto.

℞. Fol. & flor. beton. roſmar. roſ. rubr. equiſeti, plantag. ſummit. rubi, fol. ſalicis an. M. j. Coq. in vino rubro ad conſumptionem tertiæ partis, colaturæ addatur modicum aceti. In hoc decocto linteamenta aliquoties reduplicata & madefacta applicentur, eaque ſæpius iterentur. Ab uſu hujus decocti tumor naſi extrinſecus paulatim ſubſidit; ulceri verò palati ſequens linimentum impoſui.

℞. Rad. angelic. ariſtol. rot. irid. flor. cariophyllat. lign. guajac. an. ℥ß. cinnam. ʒii. M. f. pulvis ſubtiliſſimus, cujus parùm in vaſe vitreo miſceatur cum melle roſac. & ulceri palati cum penicillo indatur. Oſſiculum deinde per os excrevit, & poſt duos dies aliud magnum corroſum & fætidum per nares emunxit. Dehinc ulcus in palato indies auctum, interſtitium quin etiam naſi penitùs eroſum ex quo in naſo tanta cavitas relicta fuit, ut aliquando tredecim, imò uſque ad quindecim turundas ſatis magna ſequenti unguento illitas indere opus eſſet.

℞. Succi geranii, ſucci ſolani, ſempervivi, an. part. æq. lithargyri auri, plumbi uſti, lap. calamin. ceruſ. an. ʒii. Indantur in mortarium; quibus primò cochleare plenum olei roſ. affunde, & poſtquam aliquantùm piſtillo agitaveris omniaque probè commiſcueris, cochleare plenum ex ſuprà ſcriptis ſuccis admiſce; quibus item probè agitatis & commixtis mox iterum affunde olei parùm & agita. Idque tamdiu alternatim & continuò agitando facito, donec ad ℥iv. ol. roſac. & tantundem preſcriptorum ſuccorum impenderis. Sic habebis unguentum pretioſum in ejuſmodi ulceribus, quæ aliquid malignitatis ſapiunt. *Fabritius Hildanus*, *cent.* 2. *obſerv.* 22.

Præmiſſis univerſalibus, ſequentia uſurpanda ſunt.

℞. Hord. integr. p. i. fol. agrimon. plantag. abſinth. & cent. min. an. M. i. roſ. rubr. p. ß. Coq. in aqua ferrata, in colat. diſſolv. mel. roſ. ℥iv. f. errhinum naribus frequenter attrahendum. Poſt aliquam deterſionem, ſequens decoctum in uſum vocetur.

℞. Balauſt. & cortic. granat. an. ℥ii. fol. plantag. caud. equin. piloſell. & herniar. an. M. i. rad. biſtort. ℥i. alumin. crud. ℥iß. f. dec. Aqua aluminoſa ad idem etiam eſt efficax, ut & unguentum *Ægiptiacum* in aqua hordei diſſolutum. Si hæc non ſufficiant, abluatur ulcus aqua ſublimata bis, ter quaterve in die: ſiccat enim, egre-

egregiè, & citra ullum morſum detergit. Illius præparatio talis eſt.

♃. Aq. plantag. ℥iv. ſublimati crudi pulv. gr. xii. Bulliant in phiala vitrea ad mediæ partis conſumptionem. Poteſt augeri vel minui ſublimati quantitas, prout fortius vel debilius medicamentum efficere volueris. Ulcere probè deterſo, ad illius exſiccationem veniendum eſt, cui rei conferet pulvis roſ. rubr. exſufflatus. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib.* 4. *cap.* 1.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS QUARTUS.

De Affectibus à littera P *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

Pro Palpebrarum ſcabie.

PRæmiſſa purgatione, & cucurbitulis cum ſcarificatione ſcapulis admotis, juſſit ut aq. roſ aloe exigua immixta, collyrii inſtar, palpebras ſæpius oblineret; ſi neque juvaret, ut myrrham cum lacte muliebri miſceret, quo palpebra inungeret: ſed & hoc linimento ad pruritum palpebrarum & ruborem commodè ſæpè uſi ſumus.

♃. Cadmiæ lotæ in aq. roſ. ʒß. ſang. drac. ʒii. virid. æris ℈i. Aloes hepat. ℥iii. (fortè ʒiii) F. pulvis ut alkool. adde ol. communis ℥iii. laridi ſine ſale ℥ii. incorporentur omnia: poſtea adde camphor. ſubtiliſſ. pulv. F. unguentum. Amicus quidam noſter cum palpebras inferiores rubras & exulceratas haberet, ſequens illi linimentum paravi ex unguento roſ. pauca adjecta tutia præpar. quo, cum petiis lineis ad hoc aptatis appoſito, unica nocte (quod mirabile fuit) ab illa moleſtia liberatus eſt. *Petrus Foreſtus, obſ.* 42. *lib.* 11. *De morbis oculorum & palpebrarum.*

SECTIO SECUNDA.

De Panno.

PAnnus ſeu *Zebel Arabum*, ex excreſcentia quædam ſupra adnatam tunicam, non ita dura nec membranoſa ut unguis, ſed mollior & veluti quædam venularum textura ſanguine turgentium: oritur a ſanguine venulis adnatę impacto, eaſdemque turgefaciente, eandem ferè pterygio ſeu ungue curationem obtinet, & inter utrumque maxima intercedit affinitas: in hoc tamen differunt quod in pterygio excreſcentia eſt membranoſa, non totum oculum, ſed partem ejus, unguis forma cooperiens, in panno verò totus obtegitur oculus.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Panno.

ADdam collyrium quo quidam fuit curatus à panno totam coniunctivam cooperiente cum carnoſitate ſatis craſſa, ut aſpectu abominabile idem malum fuerit.

♃. Lapid. hæmatit. ʒij. vitrioli alb. virid. æris uſtor. an. ʒiij. myrrh. croci, an. ʒj. piper. long ʒß. ſacch. cand. ℥ß. pulver. ſubtiliſſ. ut alkool & cribentur, ac pyxide ad uſum reponantur, de iſto pulv. ʒj. accipiatur, & diſſol. in ℥j. vel ℥ij. aq. raphan. & applicetur bis terve in die, prout æger tolerare poſſit ad momentum vel tempus exiguum, ſi remedis non curatur ad opus chirurgicam deveniendum eſt. *Petrus Foreſt. ſchol. obſ.* 6. *l.* 11.

SE-

SECTIO TERTIA.

Pro Papillis abſconditis & latentibus.

PHialam vitream (ut *Amatus* jubet cent. 5.) oris non admodum latam circumferentiam habentem, ferventi aqua impleri jubemus; ac illicò ab ea aquam totam deponi, cujus phialæ ſic calentis os ad papillam admovemus (mirum in modum attrahit) qua attractione papillæ formatę manent, quamvis hujus phialæ attractio prius dolorem pariat, facilè temen illum contęmnunt mulieres, cum tantum inde juvamentum ſe conſecutas videant. *Petrus Foreſtus*, *ſchol. obſerv.* 25. *lib.* 57. *De cordis & mamillarum affectibus.*

SECTIO QVARTA.

Pro Papillarum fiſſuris.

PApillæ aliquando finduntur vel ulcerantur, ut puerperæ & nutrices pueros præ ingenti dolore ſugere non permittant. Mulieris cujuſdam papillarum fiſſuras habentis oleo lil. in quo pulvis tutiæ immixtus eſſet, papillæ inunctæ ſunt, inſperſo deinde pulvere tutiæ exiguo, & ſuperimpoſito folio viol. viridi, ne camiſia adhæreret; quibus præſidiis ſana facta eſt, uxori fratris mei axungia canina inuncta ſola profuit, & anno ſequenti etiam pomatum album: ſed in alia uſus ſum fœliciter unguento ex pulv. tutiæ lotæ in aq. roſ. & unguento roſac. ſimul mixtis. Quidam ſolo ſaccharo papillis inſperſo uxorem ſuam curavit ſuperimpoſita argentea capſula ad papillæ formam elevata ne camiſiæ adhæreret, ſaccharum enim vim abſtergendi & mundificandi habet; ideo ulcera levia ac vulnera minuta nequaquam effatu digna, curat; hic etiam vulnera in manu leviter cultello inciſa ſolo ſacch. inſperſo curabat. *Amatus* ad papillarum dolores & fiſſuras hoc unguentum commendat. *cent.* 6. *curat.* 38.

℞. Unguenti popul. unguenti de plumbo an. ℥j. opii thebaic. gr. v. M. F. unguentum, & eo inunge papillas: quas cum puero lac dare voluerit mulier vino diluto lavet, & poſtea iteret; eſt ſanè remedium hoc certum & indubitatum. *Petrus Foreſtus*, *obſ.* 28. *& ſchol. lib.* 17.

SECTIO QUINTA.

De Paralyſi.

Παραλύσις (à παραλύσθαι, i. e. reſolvi) eſt motus & quandoque ſenſus in parte una vel pluribus abolitio, ob denegatum ſpirituum animalium influxum, cauſæ ſunt illæ omnes: quæ ſpirituum influxum in nervos muſculoſos impedire poſſunt; ut ſunt humores pituitoſi, & etiam bilioſi, vapores item narcotici, ut in paraliſi ſcorbutica & in aurifabris & ſpeculorum artificibus, à contactu hydrargyri: præciſio etiam nervorum, luxatio vertebræ & aliorum articulorum, nervos comprimendo paraliſin inducere ſolent: cauſæ procatarcticæ ſunt aeris & aquæ frigus, medicamenta & vina narcotica, ſomnus in loco humido, vel ædibus calce recens obductis, mora ſub radiis lunę, crapula & ebrietas, venus nimia, caſus ab alto, capitis vel cervicis percuſſio: alia eſt quæ omnes, excepto capite, partes obſidet, & παραπληγία dicitur, alia rurſus dimidium duntaxat corporis, & ἡμιπληγία nominatur: alia denique unicam tantùm partem occupat paralyſis particularis dicta: ad partem affectam dignoſcendam, requiritur anatomica nervorum cognitio.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Paralyſi.

FAmulo *Zythepſæ* alioqui ſeni ex debili apoplexia paralytico hæc ſequentia adhibuimus remedia: imprimis cum ſanguinis copia cùm multa pituita commiſceretur, & facies rubicunda eſſet viribus utcunque conſtantibus ex brachio dextro ſano (nam ſiniſtrum & crus paraliſi affectum erat) minutionem ſanguinis moderatam fieri juſſimus, ne corpus calore deſtitueretur. Nullum enim aptius eſt remedium circa principium teſte *Ætio*, ſi nihil ſit quod prohibeat, quàm venæ ſectio à partibus ſanioribus; ſed moderata, ut idem conſulit,

ne.

ne refrigerentur ægri: ubi verò paralyſis ſemſim genita eſt, & jam dudum facta venæſectio non ita convenit: deinde clyſtere immiſſo, humorem infeſtum decocto ſequenti concoximus.

℞. Fol. hyſſopi, ſalviæ majoran. herbæ paralyſis, ivæ arteticæ fol. lauri, an. M. j. F. omnium decoctio, in colat ℔i. adde ſyrup. de praſſio, hyſſopi, è ſtæchade an. ℥i. M. pro tribus doſibus matutinis interea juſſi, ut hoc melicrato uteretur ad aliquot dies loco cereviſiæ: pro potu.

℞. Hyſſop. M. iv. ſalv. roriſmar. an. M. ii. coq. in aqu. pro ℔iß. addatur mellis q. ſ. F. melicratum pro potu: mox exundantiam materiæ minuebam his pilulis.

℞. Pilul. hier. alephang. agar. troch. an. ℈i. cum aq. ſalviæ, F. pilul. v. Hic autem & caſſiam, & mannam, ſerum lactis, & ſyrup. ex infuſ. roſ. utpote minus efficacia fugere oportet, quamvis non debeamus ſtatim uti validis admotum purgantibus medicamentis in principio, poſtea hac pilulas præſcripſi.

℞. Pil fœtid. coch. an. ℈i. turbith. el. & caſtor. an. ℈ß. troch. alhand. gr. iv. cum aqu. ſalv. F. pil. vii. Sumantur ſub ingreſſum lecti. Corpore prius ſatis repurgato, deinde, iis quæ à capite propriè materiam deducunt uſus ſum ſic.

℞. Nuc. moſch. pyrethr. pip. alb. an. ʒi hiſſopi ʒß. uvar. paſſ. ʒi. cum melle adiecta maſtiche. F. paſtilli manſiles, ſeu maſticatorium & ſuccis betæ, majoran. rutæ, braſſicæ; cum melle deſpumato naribus attractis, fiebant errhina, Poſtea utebar conditis ex rad. acori, pæon. conſerv. anth. ſalviæ, mithridatio, theriaca, diamoſcho, & diacaſtoreo valde exiguo, adjectis. Sumat etiam in diluculo theriac. ʒi cum vino ad ſudorem eliciendum. Ultimò ad topica veniendo, nucham & membra paralytica, prius confricata panno aſpero unguento aregon. martiat. oleo coſtino, nardino, & felino inungere mandavimus, ita conficitur oleum felinum.

℞. Præpinguem felem in culina ſaginatum, quem detracta pelle exenterato & projectis interaneis, capiteque truncato totam noctem in aqua vitæ merſum finito, manè totam cavitatem foliis laurinis, ſalv. ruta; lavendula, roremarino, infarcito: in ipſam præterea carnem laridum defigito, inſertis quoque affatim cariophyllis; in veru lento igne torreto; quod deſtillat pro commodiſſimo linimento uſurpamus; & membrum affectum deinde diligenter pellibus vulpinis aut felinis involuimus, hiſce remediis tum hic tum alii multi convaluere; etiam in quibuſdam paraliticis commodè utens dec. guajaci, adjectis herbis nervos roborantibus, ut eſt herba paralyſis, iva arthetica, betonica, lavendula, roſmarinus: nonnulli jubentes, ubi alia remedia non ſatis conferunt, ut thermas ſulphureas, aut aluminoſas accederent. *Auguſtus* (atteſtante *Svetonio*) quoties nervorum cauſa marinis. Albuliſque calidis utendum eſſet, contentus hoc erat, ut inſidens lineo ſolio manus ac pedes alternatim jactaret. Solium adornetur ex decocto vulpis vivæ, ſulph. ſalis, ſalviæ, ebuli, menthæ, artemiſiæ, lauri, & ſimilibus. Vulpes viva aut mortua in decocta; diſcutiendi vim oleo conciliat, adeo ut humores alte fixos in cutem extrahat. Nos caniculos vivos in oleo aliquandò in partes diſcuſſos decoximus, & ad paralyticum, poſt univerſalia remedia utiliter uſi ſumus. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 82. *lib.* 10. *De Cerebri Morbis*.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Paralyſi.

PRæmiſſis univerſalibus, ad ſudoris provocationem utatur decocto rad. bardanæ ſudorem enim egregie novet. *Bettus*, cum agerem *Bononiæ* in *Italia*, hac ſequenti inunctione in paralyticis commodè utebatur.

℞. Lumbric. terreſtr. lotor. in aqua (melius in aqu. vitæ) & in furno exſiccator. & pulverizat. ℔i. pulv. zinzib. galang. an. ℥ß. confice cum oleo lil. vel coſtino. Eſt mirabile per eundem expertum. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 82. *lib.* 10.

Poſt univerſalia remedia alienum non erit membra affecta inungere cum pinguedine ex catellis rufis ad oſſium ſepara-

tio-

tionen coctis in aqua collecta poſt refrigerationem: ea enim pinguedine fœliciſſime uſus ſum in Præcetore *Leidano*, qui ex colico dolore inciderat in reſolutionem pedum. Valet etiam decoctum ligni & ſalſæparillæ, quo nos etiam fœliciter uſi ſumus in Mercatore. *Idem Schol. obſ.* 85. *lib.* 10.

℞. Pulv. pyreth. ℥i. bulliant cum ℔i. olei oliv. ad tertię partis conſumptionem. Cum iſto oleo calido læſa membra quater aut ſaltem ter in die ungatur: magnificè confert.

℞. Rad. pœon. hermodactyl. artanitæ, rutæ, an. ℈i. coq. in duabus ſitulis aq. marinæ ad conſumptionem tertiæ partis: ut fiat fotus quo benè calido cum ſpongia foveantur partes ſtupidæ ante unctionem. *Bortholomæus Montagnana*, *conſ.* 48.

Frequens illinitio facta ſuper membrum affectum cum theriaca diateſſaron eſt de meis expertis. *Barthol. Montagnana*, *conſ.* 244.

Pro paralyſi trium digitorum manus fiant inunctiones in cervice ex oleo terebinth. bis in die manè & ſerò, & iiſdem utatur ad digitos læſos. *Rodericus à Fonſeca*, *tomo* 1. *conſul.* 82.

Inungantur partes: affectæ per menſem unguento de bdellio quo nullum præſtantius aliud pro hac complenda operatione conperitur, ita fit.

℞. Bdell. ʒvi. Euphorb. ℥ß. Caſtor. ʒ. iii. Sagapeni ℥ß. Ceræ ʒxv. Oleo Sambuc. ʒx. Bdellium & ſagapenum diſſolvantur in aq. rutæ agreſt. deinde addantur cætera, & fiat unguentum S. A. *Amat. Luſitanus*, *cur.* 22. *cent.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Paralyſi.

SAcrificus quidam ſeptuagenarius ſenex optimi habitus & magnarum virium, ſed vino generoſo nimium ſe implere ſolitus derepente ſub noctis medium cum oris tortura in dextræ partis reſolutionem incidit, churæ dextro; ac itidem brachio reſolutis, ad hunc vocatus, ſtatim hunc clyſterem injiciendum curavi.

℞. Fol. malv. biſmalv. viol. bliti mercurial. branc. urſin. an. M. i. fol. hyſſop. cent. min. & ſalv. an. Mß. agar. in petia rara ligati ʒiii. ſem. aniſ. aneth. carvi, rutæ, an ʒii. Polipod. q. conquaſſ. ℥i. flor. ſtæch. & anthos, an. p. i. furfur. macri, p. ii. F. omnium decoctio in colat. ℔i. diſſolv. catholic. ℥i. elect. Indi maj. ℥ß. ol. rutæ & aneth. an. ℥ii. mell. anthos ℥i. ſalis gemm. ℈ii. M. F. clyſter: quo injecto, mira aquoſæ & ſpumoſę pituitę copia educta eſt: tum verò ipſo die, poſt duas ab accepto clyſtere horas è media ſiniſtri brachii vena ſanguinem ad revulſionem detraho, idque moderatè ad ℥iv. tantum: (erat enim licet ſenex, ſanguine plenus) miſſo ſanguine & uno die ægro quieſcere juſſo, altero poſt die pilulas has leves devorandas propino.

℞. Pilul. aſajeret & cocciar. an. ʒß. agar. troch. ℈i. maſtich. diagrid. an gr. j. M. & cum aq. ſalv. F. pilul. vii. capiat tribus hor. poſt levem cœnam. Poſtea ſequens apozema nervos calefaciens & pituitam attenuans ſumere juſſi, octo totis continuatis diebus, & mox à ſyrupo elect. diamoſchi tabellam devorandam dabam.

℞. Rad. pœon. maris ℥i. rad. acori veri, galang. enulæ camp. an. ʒß. ſummitat. hyſſop. ſalv. majoran. prim. veris, chamædr. chamæpit. an. M. ß. cubeb. & ſeſel an. ʒii. bacc. juniperi ʒiii. liquirit. raſ. & contuſ. ℥ß. raſ. lign. ſanct. ℥iv. infund. rad. & lignum in aq. & vino albo & ſenſim lento igne decoq. Poſtea additis herbis & ſenibus. F. decoctio, addendo in fine flor. ſalv. ſtæchad. anthos & bugl. an. p. i. colat. add. ſyrup. capill. veneris, mell. roſat. mell. anthos, an. ℥iv. ſacch. q. ſ. ut fiat ſyrupus clarificatus & aromatizatus cum cinnam. el. ʒiii. nuc. moſch. ʒiß. pro quatuor aut ſex matutinis. Syrupus hic ſudorem movebat, quem ego naturæ motum adjuvans, ſtragulis bene cooperto ægro promovebam. Finito ſyrupo, & coctione jam in lotio apparente, pilulas ſequentes dedi.

℞. pil. coch. & fœtid. an. ℈. ii troch. alhand. & maſtich. an. gr. ij. cum aq. ſalviæ, F. pil. ix. in craſtinum pilul. quæ fœliciter operatæ ſunt conſervam anthos cum mithridatio in aurora dedi, quinque poſt

ho-

horis ægro abſtinere juſſo. Poſtea opiatam talem confeci, qua alternis diebus utebatur ad quantitatem caſtaneæ magnæ, aqua ſalviæ deſuper epota.

℞. Conſerv. anth. & ſtechad. an. ℥iſs. Conſerv. acori ℥i. Conſ. ſalviæ ℥ß. Zinzib. conquaſſ. ʒiii. pulver. diamoſch. d. ʒi. mithrid. el. ʒii. pulv. nuc. moſch. ʒi. ſemin. pœoniæ & gran. juniperi, ana ℈ii. cerebri leporin. aſſati ʒi. M. & cum oxymel. ſcillit. F. in modum opiatæ capiat ut dictum. Mirificè ſe ab hac juvari æger. teſtabatur, quod, ut affirmabat, calorem infundi membris jucundum ab hoc medicamento ſentiebat, à quo maximè juvabatur. Ad topica deindè me converti, ubi prius errhinis uti ægrum juſſi ex decocto ſampſuchi & betæ nigræ cum agarico, & momento gingiberis; addita in colatura ſucci anagallidis flore purpureo ℥i. primùm loca affecta & nervorum radices circa dorſi ſpinam inungi juſſi ſequentibus oleis, ut à levioribus inchoarem, ut fieri ſanè debet.

℞. Ol. chamæm. lil. albor. an. ℥ii. ol. cheirini & laurini, an. ℥i. M. inungatur iis calidè tota dorſi ſpina, Deinde hac efficaciore uſus ſum unctione, cujus uſu plenè fuit hic vir Dei adjutorio liberatus.

℞. Salv. majoranæ, lauri, beton. roriſmar. primul. veris, an. M. i. rad. acori veri, ireos rec. an. ℥iii. ol. vulpin. de nuce indica, & rutac. an. ℔i. ol. terebinth. ℔ß. vini potentiſſimi ℔i. aq. vitæ ℔ß. coq. ſimul ad vini conſumptionem & colentur; colat. adde ſagapeni, opoponac. bdell. an. ʒii. Caſtor. ℥ß. macis, nuc. moſch. ſtyr. calam. benjoin. an. ʒiii. piper. long. pyrethr. an. ʒi. axungia cati pinguioris, axungia ſerpentis, anſer. an. ℥i. propol. ceræ ℥. ii. medull. cruris vaccæ ʒii. ſuccor. ebuli, ſalv. & meliſſ. an. ℥iv. M. & cum cera q. ſ. in præfatis olei liquata reducantur omnia ad formam unguenti mediocris conſiſtentiæ, quo univerſam dorſi ſpinam inungi calidè jubebam; deſuper admotis lanis mollibus fumigatis ſequenti ſuffitu ad exſiccandum.

℞. Thur. maſtich. gummi juniperi, an. ℥iß. gummi hederæ & nigellæ torrefactor. an. ℥i. Benjoin. ſtyrac. cal. an. ℥ß. Coriandr. macis nuc. moſch. an. ʒi. flor. anth. ſtæchad. an. p. i. ſuffimigium omnibus groſſo modo contuſis quo lanæ plurimùm ſuffiantur, & calidè ſpinę admoveantur poſt unctionem: ab hac unctione motum brachio & cruri affectis reſtitutum fuiſſe inducta ſanitas fidem indubiam fecit. Mox enim ubi dies totos viginti unctione uſus fuiſſet, aſſumptis interea uſualibus pilulis, & confectione ſupraſcripta, optimaque victus ratione ſervata, integrę valetudini, recuperato ſenſu, & motu reſtitutus eſt; quod ego profectò pro miraculo habeo, cum ſit ægritudo ipſa ſuaptè natura fermè incurabilis, & fuerit æger ſeptuagenarius: quod ergo in tanta ætate convaluerit à tanto morbo æger hic, id Dei immenſæ potentiæ adſcribendum; qui ſit benedictus in ſecula. *Franciſcus Valeriola, obſerv.* 4. *lib.* 4.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Paralyſi.

PRæmiſſis præmittendis, cervix & articuli brachiorum quotidie calidè inungantur ſequenti ungueuto.

℞. Unguenti martiati aregon. an. ℥i. ol. vulpin. de piper. de euphorb. an. ℥ß. pingued. lepooris ℥i. vini malvatici ℥ii. M. coque ad vini conſumptionem, ac fiat unguentum. *Abraham Seilerus, conſil.* 6. *conſil. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Recens quidam ſcriptor vehementem iracundiam paralytico ſalutem aliquando attuliſſe ſcribit; quod de *Tito Veſpeſiani* filio memoriæ proditum eſt. Valde nocet gravis & attenta cogitatio, animique triſtitia. Utilis eſt vomitus, qui hoc modo provocetur, perforetur raphanus, in cujus foraminibus inſerantur fruſtella hellebori albi; ac ſic ſub terra defoſſus, lateat dies aliquot; deinde abjiciatur helleborus, lavetur, contundatur, ac de ſucco ſumat ægrotus. Unus è practicis poſt evacuationes ſtufas ſiccas adhibendas ſuadet, poſt quas theriacam dari jubet, idque compluribus diebus. Alius quod mihi quidem maximè ad rem facere videtur, conſulit, ut à ſtufa exeunti collum fricetur, nec non ſpinalis medula, vel iridis radice recenti atque inciſa, vel cæpa lilii, donec pars

ea

ea fricando rubeſcat, deinde verò longa ſpongia foveatur. Spongia autem in decoctum ſequens infundatur.

℞. Fl. chamæm. ivæ, ſalv. ſtæchad. majoran. herb. paralyſ. calament. an. M. i. vini alb. ℔iv. aceti acerrimi ℔i. bulliant, hęc fomentatio bis in die fieri poteſt pro ęgrotantis viribus; poſt ſpinę fomentationem inungatur eadem ſpina ſequenti unguento.

℞. Ol. euphorb. de piper. vulpini, an. ℥i. maſt. ſabin. nunc. cupreſſ. an. ʒi. cerę, q. ſ. quo etiam unguento lęſę partes inungi poſſunt; etſi enim *Gal.* cęterique Medici ſcribunt remedia læſis partibus non eſſe admovenda; ſed eo unde oriuntur nervi; mihi tamen videtur ſic illud accipiendum ut pręcipuè adhibeatur remedia nervorum origini; Sed iidem non negant, non nullius eſſe utilitatis, ſi læſis etiam membris applicentur, pręſertim cum peccantes humores latè ſeſe fuderunt, atque in concava nervorum influxerunt: itaque eos reſolvere oportet. Aliis probatur unctio viperæ, qua ego quidem plurimum fido, ſi tamen fiat ſequenti modò. Viperæ caput & cauda ſimul amputentur; quæ mox in ollam variè pertuſam mittatur, olla verò ipſa in aliam ollam integram inſeratur quę luto circumquaque obducta, ita accuratè contegatur, ut nihil inde exhalet, moxque in vas æneum aqua plenum indatur, deinde 3 horis bulliat. Unguentum quod inde integram ollam ſtillat, ad ſanandum Paralyſin valet, ſi eo & ſpina & relaxatæ partes inungantur. Sudoris provocatio hic magno eſſe uſui videtur: excitetur ſyrupo *S. Ambroſii* qui nervos & univerſum corpus magna vi, largoque ſudores, peccantibus levat humoribus. Hunc ego multis ſæpè exhibui, ubi videlicet nec ſarſaparilla, nec China, neque lignum ſanctum ſudorem ullo modo provocare potuerunt: hoc verò uno remedio tam largè ſudarunt planè ut convaluerint; quod mihi quidem accidit, qui Prælato cuidam curiæ *Romanę*, viginti quinque dies bis in die ſalſamparillam cum exhibuiſſem, nec alio quovis modo ſudorem elicere poſſem, hoc demum ſyrupo tantum ſudoris emanavit, malum ut omne evanuerit. Sumatur igitur milium, quod probè purgatum ac decorticatum, primo videlicet involucro depoſito, deinde in olla cum aq. ſ. q. bulliat, quoad coquendo tumeſcat & crepet. Poſtea ℥vii. vel ℥viii. hujus decocti ſumantur, & cum ℥iii. vel iv. vin. græc. miſceantur ut fiat potio: quam calidam totam ſumat ęgrotus in aurora, mox probè undique tegatur, ac ſudorem expectet; idque octo decemve aut amplius etiam diebus, ſi res poſtulabit frequentetur. *Ioann. Crato. conſil.* 50. *lib.* 6. *pag.* 204.

Unguentum ad Paralyſin optimum.

℞. Serpentem unum rufum, & plures etiam ſi vis, & abſciſſis capite & cauda ſpatio quatuor digitorum, reliquum, abjectis interioribus, ponatur in olla in fundo perforata, ſub qua jaceat alia olla ſana, quæ fundum ollæ ſuperioris in ſe contineat & in orificio ſigilletur benè cum luto ſapientiæ, vel cum paſta, ne reſpirare poſſit, ne aliud in iis intrare poſſit. Et ſic pręparata illa olla ponatur in caldario pleno aqua, cujus calore calefiant ollæ, & reſolvatur pinguedo à ſerpentibus, quæ per foramen ollæ perforatæ in ſanam deſtillabit: nec conſumetur propter humiditatem aquæ. Et de tali pinguedine, addito ſucco rad. cappar. & centaureæ fac unguentum. Ipſa etiam centaurea cum vino & oleo cocta & membris paralyticis cataplaſmata multùm prodeſt. *Arnoldus de Villanova. Prax. lib.* 1. *c.* 24.

In Paralyſi præmiſſis præmittendis, non utere pinguibus unguentis, oleis, emplaſtris. Hæc enim omnia poros cutis obturant & ſic maximè neceſſaria tranſpirato impeditur. Sed præſtat uti fomentis, lotionibus, ſuffitibus &c. ex herbis appropriatis; v. g. roremarino, lavendula, flor. paralyſ. majoran. hyſſop. ſalvia, pœonia, betonica. Hæc omnia vino infundenda eſſe *Sennertus* ait, ut ad nervos faciliùs vis medicamentorum deferatur: eſt enim vinum vehiculi loco. Contrarium ſentire videtur *Guil. Fabritius*, quòd vinum nervis inimicum ſit. Concilientur ambæ ſententię, ſi dixeris. Nervis vulneratis extrà vinum nocere, reſolutis verò neque extrà neque intrà, ſi modicè bibatur. *VVolfgangus Hœferus, Herc. Med. lib.* 1. *cap.* 2.

Vir quidam nobilis in utriuſque bra-

chi, manum digitorum pedumque Paralyſin incurrit. Ad quem accerſitus, obſervo mala hæc ex nimia provenire repletione. Rationem curandi hanc brevem inſtituo. Primo die exhibeo aq. benedictæ ℥i. cui tantundem admiſceo aquæ fontanæ. Hæc potio multa biliosa & pituitoſa ore expulit. Tertio die extracti eſulæ ʒi. juris piſorum ℥iv. Mixtum, percolatum & expreſſum ebibit jejunus, recteque purgatus fuit Quinto die uſus eſt, meo conſilio, decocto ſarſæ in hunc modum parato.

℞. Rad. ſarſæ ℥i. Infund. per viginti quatuor horas in aq. & vini an. ℔iß. poſtea f. decoctio ad medias. Ex hoc manè ſumpſit in lecto ℥vii. calidè, & ſtragulis contectus diu multumque ſudavit. Poſt hanc ſufficientem & optimè convenientem ſudationem, baſilicam venam aperui magno cum ſucceſſu. Victus erat ſiccans & moderatè calefaciens. Cæpit autem ex his omnibus rectè valere, & omnium partium motus integros recipere. *Martinus Rulandus, cent.* I. *curat.* 3.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Paralyſi.

QUidam habent pro ſecreto illinire membra affecta pinguedine quæ decidit ab anſere maſculo antiquo in veru cocto, in cujus ventre prius bdellium, galbanum, opoponax, ammoniacum, & caro vulpis fuerint conſumpta: quinimò ego ſinapiſmis aliquando fœlici cum ſucceſſu uſus ſum. *Iul. Cæſar. Claudinus, conſ.* 70.

Pelles vulpinæ calcem non expertæ, & pulvere nucis moſch. cardam. & ivæ, in aq. ardenti prius maceratur, deinde in umbra exſiccator. ſuffumigatæ ac applicatæ ſunt maximi uſus. Ad capitis alterationem hæc extrinſecus adhibita mihi probantur, primùm eſt cucupha duplicata floribus capilibus, ligno Aloes, nuce moſch. & ſimilibus referta. Alterum eſt lotio facta cum lixivio parato ex cinere juniperi & decoctione herb. capitalium ſampſuchi & cariopyllorum. *Iul. Cæſar Claudinus, conſ.* 135.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Paralyſi leviori.

VIctus ita inſtituatur, ut calefaciat mediocriter, ſiccet, leviter incidat, attenuet & detergeat: itaque abſtinendum ab herbis & omnibus cibis humidis, flatulentis, fructuum raparumque eſu: item à cibis lentis & viſcidis, ut ſunt excrementa animalium, lactes, inteſtina, capita. Utilis eſt caro vervecina mediocriter ſalita aſſa potius quam elixa. Carnes aſſandæ configantur cariophyllis, cinnamom. cortic. arantior. roremarino, ſalvia, hyſſopo, majorana, ruta, & ſimilibus; quibus etiam elixæ condiri poſſunt: Columbas & maximè ſylveſtres in id genus affectibus prodeſſe ſingulari experimento compererunt Medici. Piſcium uſus ſit rarior, ut & vini, nam in hoc affectu ſuſpectum eſt. Potus ſit hydromel hoc modo paratum.

℞. Aq. puriſſ. menſ. xxvi. mellis puris menſ. iß. coq. lento igne & deſpuma continuo, ubi deſpumata fuerit, & reducta coctione ad menſ. circiter xx. tum adde, rad. ireos, flor. vel enulæ ℥ii. lupul. M. ii. ubi colata ferè refrixerit, addendum & immiſcendum fæcis cereviſ. aliquid, ita defæcabitur fermentata, & fæce cereviſiæ, ſed gratum ſaporem repræſentabit. Veſperi inſpergatur tantillum pulviſculi carioph. ſincipiti inter capillos ad ſuturam coronalem. Si timetur cariophyll. caliditas, contuſi prius craſsè mergantur in aq. roſac. & deinde exſiccati pulverizentur, atque iſtius pulveris ſit uſus, manè exerceatur caput pectine eburneo, vel quod melius eſt, ex guajaci ligno facto; atque inde linteis ſiccis quidem non admodum calentibus fricetur, & tergeatur caput. Conducet etiam, ut ſingulis ſeptimanis, aut ſaltem diebus quatuordecim, paucis diebus ante plenilunium & novilunium deglutiantur poſt primum ſomnum xi. pilulæ ex hac ſubſcribenda pilular. maſſa, quæ ℈iv. bene ponderent. Sunt iſtæ in hoc affectu aptiſſimæ, & ſine incommodi aſſumi poterunt.

℞. Pil. de hiera, ʒiii. pil. ſine quibus agar. rec. troch. an. ʒi. Caſtor. gr. ix. cum melle roſac. F. maſſa mollis, & ex qualibet ʒ. pilulæ num. 9.

Utatur hoc pulvere ad ℥i. quantitatem in vini vel juſcul. modico, vel aq. Card. bened. vel intingatur; morſellus panis aſſus vino, atque inſperſo illo pulvere edatur mane.

℞. Sem. pœon. coriandr. præp. nuc. moſch. viſci q. an. ℥ß. Galang. cubeb. rad. tormentill. an. ʒiß. piper. long. ſem. erucæ, zinzib. alb. an. ʒi. ſummitat. roriſmar. ʒii. ſacch. albiſſ. dr. iii. m. F. pulvis ſubtiliſſ. Poteſt aliquando ſumi veſperi à cœna quantum tribus digitis continere poterit æger; ubi hujus pulveris faſtidium obrepit; utatur hoc electuario ſingulis matutinis ad quantitatem nucis juglandis, quod & gratius eſt, & minus calidum & ſiccans.

℞. Conſerv. flor. anthos ℥iß. Conſ. flor. bugl. ℥i. Cortic. citri vel arantior. condit. rad. eryng. condit. zinzib. in India condit. an. ℥i. rad. cichor. condit. ʒx. ſem. eruc. piper. long. an. ʒß. ſpec. diambr. ʒiß. cum ſyrup. conſervatarum nucum myriſticarum. M. F. Electuarium. *Reinerus Solenander, conſil.* 13. *ſect.* 2.

Primo loco veniat uſus pilul. à *Matthiolo* conſignatarum, quas ego in hoc affectu & in ipſa vera Paralyſi, ſi modo longus & continuus earum ſit uſus, in multis ægris magno juvamento ſum expertus. Compoſitio autem hæc eſt.

℞. Chamæpit. flor. beton. flor. ſtœchad. rec. flor. primul. veris, an. dr. i. agar. rec. troch. ʒii. turbinth. gummoſ. ʒiß. rhei opt. aq. cinnam. irrorandi ʒi. troch. alhand. ʒß. diagrid. ʒi. zinzib. alb. ſal. gemm. an. gr. viii. ſpic. indic. gr. vi. pulv. hier. ſimpl. ℥ß. cum ſucco chamæpit F. paſta pilul. mollis, & ex qualibet dragma pilulæ ix. ex iſtis quotidie veſperi, quando decumbendum erit à parca cœna, degluttiendæ pilulæ ii. vel iii. quod ſi hoc ſingulis diebus fieri nequit, danda opera ut fiat plurimum. Nam iſtarum uſu excrementorum in corpore proventus prohibetur, & quia à capite & aliunde excrementitius humor ad partem affectam & debiliorem continuò affluere conſuevit, avertitur. Si verò quandoque corpus evacuatione ex profeſſo opus habere judicabis, tum poſt iſtas tres veſperi aſſumptas pilulas, degluttiendæ ſummo mane inſequenti aliæ octo vel novem; & differendus cibus in horas quatuor vel quinque. Non minus quam præſcriptarum pilul. velim frequentem imò quotidianum uſum eſſe hujus electuarii.

℞. Galang. zinzib. nuc. moſch. an. ʒiß. caſſ. lign. vel cinnam. ʒii. cubeb. rad. pœon. an. ℈v. herb. paralyſ (id eſt, primul. veris) ſem. abrotan. rad. acor. vulg. an. ʒiiiß. majoran. flor. anth. ſalv. an. dr. ii. beton. dr. iß. piper. long. & alb. croci, an ℈iß. flor. ſtœch. dr. i. mell. anthos, & roſat. an. ℥ix. ſyrup. conſerv. zinzib. & nuc. myriſtic. an. ℔ß. aq. chamæpit. vel aq. Card. bened. ℥iii. coq. ſimul lento igne ad conſiſtentiam, tum adde cætera per ſe quælibet pulverizata & prius miſta: F. Electuar. S. A. hujus elect. uſus matutinus, ita ut quotidie poſt elutum os, expurgatiſque cæteris ſenſoriis, ejus dr. ii. plus minus ſumantur, horis tribus vel quatuor ante cibum, vel per ſe ſolidum è cultello degluttiendo, vel ſolutum in aq. chamæpit. vel roriſmar. vel betonicæ, vel Card. bened. vel in tantillo vini ex præſcriptarum aliqua Medicati; Quod ad externa attinent, author tibi ſum, ut ſubſcribendo oleo calente, poſtremam lumborum partem circa & paulò ſupra os ſacrum, & deinde extrema crura moderatis frictionibus jam calefacta diligenter illinas, & ubi ille veris partes iſtas pellibus vulpinis, vel pannis, ab aeris humidioris & frigidioris Injuria defendas. Oleum hoc eſto.

℞. Ol. amygdal. amar. ℔ß. aq. roriſmar. ℥i. vini malvatic. ℥i. pyrethr. tuſi dr. vi. croci dr. iii. ſandar. arab. bacc. lauri, an. dr. i. coq. in duplici vaſe, ad liquoris caſum; oleo percolato adde ol. caſtor. ℥iß. M. & utere ut præſcriptum eſt. *Reinerus Solenander, conſil.* 16. *ſect.* 2.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Paralyſi linguæ.

Sub lingua teneatur caſtoreum vel ſalviæ ſuccus, vel ipſum caſtoreum cum pœoniæ ſucco, prodeſt etiam caſtoreum, cariophyllus & nux moſch. cum vino hauſta; utilis eſt etiam linguæ frictio, ac palati, adhibitis theriaca & mithridatio; narratur quidam fœminæ, quæ uſum loquen-

quendi amiſiſſet, gr. xxx. pœoniæ, depoſitis corticibus exhibuiſſe, moxque illam loqui cœpiſſe; prodeſt etiam ſanguinis miſſio è venis ſub lingua, quæ fricetur poſtea naſturtio & caſtoreo: emplaſtrum quod è canino ſtercore & adhibito aceto fit, occipiti impoſitum uſum loquendi reſtituit: *Jo. Crato. conſil.* 50. *lib. 6. pag.* 229.

Poſt apoplexiam Mercator quidam ſenex reſolutus aliquandiu permanſit in uno latere, & paralyſin lingue paſſus eſt: curatus poſtea aliquomodo, ut ambulare denuo potuerit, remanente tamen linguæ reſolutione, loqui ut intelligeretur, quid vellet, minimè potuit, eratque jam inveteratum malum: à me conſilium efflagitans, has pilulas præſcripſi.

℞. Pil. coch. fœtid. an. ℈i. cum mel. ſcillit. F. pilulæ; poſtea ut ſequentibus per vices uteretur juſſi ter quaterve in menſe ʒi. ſumendo.

℞. Agar. troch. ʒii. turbith. gummoſi in hydromel. infuſ. ʒß. myrrh. ſarcocoll. in ſucco roſar. nutritæ, an. ℈ii. Caſtor. ℈ß. Maſtich. ſal. gem. an. ℈i. Aloes, ℥ß. cum melle ſcillit. F. maſſa: maſticatione ſequenti manè utatur ſæpè.

℞. Cubeb. nuc. moſch. ſemin. ſinapi an. ʒi. Cariophyll. galang. piper long. ʒß. ſalis communis ʒi. excipiatur cera F. formulæ: abluat poſtea os aqua ſalſa; nares intrinſecus unguento hoc ad eo divertendam materiam illinere juſſi.

℞. Troch. alhand. diagrid. an. ʒi. rad. hellebori alb. ʒj. Caſtor. ℈ß. mell. ſcillit. q. ſ. F. Unguentum, ungatur pars poſterior capitis raſa & cervicis nuda hoc modo.

℞. Ol. de piper. de euphorb. an. ℥iß. ceræ rubr. q. ſ. F. linimentum; poſt quam bis aliquadiu uſus fuiſſet, juſſi poſtea frequenter laborare elect. ex melle ſcilit. & anthos, & invicem mixtis, colluere deinde hoc decocto os, atque aliquandiu in eo retinere.

℞. Nuc. moſch. ℥i. rad. galang. coſti, an. ℥ß. zinzib. ʒii. ſem. ſinapi, ℥iii. decoq. in vino & melle, pro oris collutione, victus rationem idoneam præſcripſi, & ut interdum jejunus in balneo ſudaret, niteretur que loqui; hac ratione, etſi non perfectè verba proferre poſſet, tamen ut intelligeretur, balbutiendo loquebatur. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 133.

Balbuties, lingua ſtupore affecta, quendam moleſtavit, quod clyſterem ſumpſerit, in quo fuerit parùm opii diſſolutum; verùm ut in ebriis remittente narcoſi vini, loquelam rurſus integram redire videmus, ita in hoc ægro, poſtquam opii vis diſcuſſa fuit, balbuties ceſſavit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag.* 136.

Mulier quædam octo ſupra ſexaginta annos nata linguæ paralyſi laborans, meo conſilio infundebat per noctem flores lavendulæ in vino aduſto vel ſublimato; poſtea per aliquot dies manè, & ante introitum lecti aſſumebat unciam: unde ſtatim loqui indies rectius cepit. *Martinus Rulandus, curat.* 55. *cent.* 4.

Viro quidam paralyſi linguæ cum inquietudine totius corporis tentato talia exhibeo auxilia.

℞. Aq. fontis ℥vi. ol. vitrioli q. ſ. ad aciditatem aquæ conciliandam: ex hac aqua ſingulis horis lentè abſorbeat cochlear unum: & quia inde articulatè loqui cunctaretur, ad mineram mali exhauriendam potionem hanc catharticam præſcripſi.

℞. Extract. colocynthid. magnitud. nucis avellanæ; ſeri lactis ℥ii. M. & calidè bibat; inſecuta eſt copioſa per alvum evacuatio, permanente nihilominus linguæ impedimento; quare altero, à purgatione prima, die evacuationem corporis cacochymici iterum repeto ſic.

℞. Spiritus vitæ aurei ℥i. ſyrup. liquir. ʒi. M. hoc mira aquoſæ & ſeroſæ ſuperfluitatis copia educta eſt; ſermone in integrum reſtituto: ante tamen purgationem hanc ut & in ipſa operatione, linguam paralyticam guttam perlino oleo noſtro heraclii, cum fœlici ſanitatis ſucceſſu. *Martinus Rulandus, curatio* 53. *centuria* 7.

Cùm ſubitò quis fit ſine voce, vel propter Paralyſin, vel aliam quamcunque cauſam, detur in potu cum vino calido pulvis caſtorei, cariophyll. & nuc. moſch. & recuperabit loquelam. Quidam amiſit

loque-

loquelam, & ſtetit per octo dies quòd non fuit locutus. Tunc quædam mulier dedit ei triginta grana pœoniæ à cortice exteriore mundatæ, & ſtatim recuperavit loquelam. Item phlebotomare duas venas quæ ſunt ſub lingua, & poſtea linguam cum ſemina naſturtii & caſtorei fricare, loquelam recuperabit. Item pulvis ex caſtoreo factus ſub lingua teneatur, quouſque per ſe diſſolvatur: miro enim modo loquelam reſtaurat. Item emplaſtrum factum de ſtercore canis in aceto mixtum & occipitio appoſitum ſtatim loquelam recuperat. Experimentum ad paralyſin linguæ. Succus ſalviæ & oleum nucum, an. M. & addito pauco caſtorei ſub lingua ponatur cum penna. Multùm confert ad loquelam deperditam reſtaurandam. *Arnoldus de Villanova. Practic. Medic. lib.* 1. *cap.* 24.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Paralyſi.

Remedium ſingulare atque inſigne exercendum in hoc languente curabamus, quod erat, optime purgato corpore, admovere pungentes urticas, ſeu corpus lacerare urticis, maximè totum corpus, quod non eſt noſtrum inventum, ſed à *Celſio* proponitur, *lib.* 3. *cap.* 27. & teſtor Deum me hoc genere remedii pluribus eſſe uſum, & ſemper maxima cum fœlicitate, & nunquam votis ſum deceptus. *Epiphanius Ferdinandus*, *hiſtor.* 47.

Vulgare hoc eſt quod multis profuit.

℞. Aq. vitæ ſimpl. in ea macera aliquandiu flores calendulæ, macim, caſtoreum, cum momento croci; ejus exhibent cochl. i. eodem liquore reſoluta membra perfricare juvat: accipiunt alii fol. ſalviæ aliquot M. incoq. diligenter vino, donec dimidium eius, aut ex tribus partibus duæ abſumptæ ſint, hujus colati vini exhibent manè ℥i. aut ℥ii. diſſoluto in eo caſtor. ℈i. aut ℈ii. ſpina dorſi ad partem affectam, cum frictione incalverit, inungantur mane oleo coſtino bene præparato, cui adderem aliquantulum ol. ſtillat. nuc. moſch. & cariophyll. conveniet etiam oleum laterinum petroleum, & terebinthinę & juniperinum. *Reinerus Solenander, conſ.* 20. *ſect.* 2.

Fiat frequens inunctio partium affectarum cum oleo vulpino facto per decoctionem vulpinis in aqua colligendo ipſum cum ſupernatat, & hoc eſt ſingulare remedium. *Bartholomæus Montagnana, conſil.* 244.

Comes quidam poſt nationem ab aqua exiens, in pedibus & manibus ſine ſenſu & motu remanſit: vocatus ego, pro tanto malo, poſt plurima incaſſum adhibita præſidia, unguentum paro præſtantiſſimum, cujus efficacia plures reſolutione univerſali, & particulari vexatos ad ſanitatem (Deo duce) perduxi; hoc applicito per menſem a paralyſi liber, perfectam conſecutus eſt ſanitatem, hujus remedii deſcriptionem ſic accipe.

℞. Sal. major. laur. beton. roriſmar. origan. calamenth. ſerpill. an. Mß. rad. acor. veri, ireos rec. an. ℥iß. bacc. lauri, pyrethr. cubeb. nuc. moſch. trion. piper. an. ʒß. carnis ſcillæ ℥i. rad. cucum. agreſt. ʒ. ii. chamæpit. chamædr. an. p. i. ſulphur. vivi pulver. ℥ß. ol. caſtor. ℔ß. ol. lauri rutac. an. ℥ii. aq. vitæ ℔ß. aq. flor. arant. ℥iii. vini potentiſſ. ℔ii. coq. omnia ad vini conſumptionem colat. adde ſagapen. opopon. bdell. an. dr. ii. caſtor. dr. ii. mac. nuc. moſch. ſtyrac. calam. cariophyll. agallochi, an. dr. ii. piper. longi, pyrethr. an ʒß. Balſami ℥ii. ol. de liquidambr. ℥i. Unguenti martiar. aregon. agripp. an. ℥i. ol de lateribus, terebinth. an. ℥ii. ol. macis, de ligno guajac. an. ℥i. ol. de piper. roriſmar. aniſ. ſalis angelicæ, ſulph. de thymo, an. ℥i. ol. de euphorbio ℥i. m. Axung. cati ſylveſtr. axung. anſer. an. ℥ii. pingued. taxi ʒiii. pingued. viper. ʒi. ol. vulpin. ℥i. medull. crur. vaccæ ʒii. ſucc. ebuli, ſalviæ, meliſſ. an. ℥ii. M. omnia, & cum cera q. ſ. in præfatis oleis liquata reducantur ad formam unguenti mediocris conſiſtentiæ. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 37 *lib.* 1. *prax. medic. admirand.*

Inter externa maximè laudabilis eſt eſſentia foliorum tabaci viridium cum malvatico facta ſola infuſione ſine deſtillatione, ſi præmiſſis ſudoribus membra paralytica ea diutius fricentur; ſpina etiam & partes affectæ inungi poſſunt galbaneto *Paracelſi* quod ſic fit.

℞. Galban. ℔ß. inde in cucurbitam ſatis amplam, & ei affunde ſpiritus terebinthin. ℔i. digerantur in loco calido per octo dies: poſtea per alembicum ex cucurbita non nimis alta deſtillentur ad ſiccitatem, quod ſi odoratius & præſtantius deſideres, rectifica ab aromatibus nuce moſch. & canella. *Ioh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 85.

Viro quidam paralytico ſequentia præſcripſi, quibus etiam convaluit; ſingulis diebus bis, ter quaterve aſſumpſit ſequentis decocti, ℥iv.

℞. Rad. lign. gujac. ℥iii. cortic. ejuſdem ℥i. lign. junip. ℥ii. aq. font. ℔vii. coq. ſ. a. per horas tres, tum adde bacc. junip. ℥i. rad. angel. ℥ß. fol. major. ſalv. anthos, an. Mß. ſen. mund. ℥i. hermodactyl. ʒvi. coq. ulterius, vaſe optime clauſo ad colat. ℔iv. quibus adde aq. antiparalyt. theriacam ℥iß. ſpirit. ſal. armoniac. ʒi. M. ſervetur in cantharo lapideo optimè clauſo: ſingulis fere ſeptimanis ſequentes aſſumpſit pilulas.

℞. Maſſ. pil. fœtid. maj. ℥ß. reſin. jalap. troch. aland. an. gr. iv. ol. roriſmar. gt. iii. M. F. pilulæ vii. bis etiam de die calide inungi ſequenti linimento curavi nucham, cervicem ſpinamque dorſi.

℞. Unguenti martiat. ℥. m. ol. fl. chamæm. hyperic. an. ℥i. bacc. junip. caſtor. & laurin. an. ʒii. ſucc. expreſſ. cochlear. dr. iii. alum. in plum. dr. i. ſpir. ſal. armoniac. dr. ii. aq. vitæ *Matthiolus* ℥. m. M. F. Linimentum; hiſce omnibus per duos circiter menſes uſurpatis; linimento parum aliquando mutato, additis nimirum ol. ſpic. ʒii. ſucci urtic. urent. min. ℥ß. ſeq. præſcripſi vinum medicatum.

℞. Fol. chamædr. chamæpit. an. M. i. fol. prim. veris M. ß. roriſmar. ſalv. flor. an. p. ii. rad. imperator. angelic. reos flor. helleb. nigr. ſem. cartham. an. ʒii. hermodact. ℥i. (omnium nervoſarum partium anima vocatur ut crocus pulmonum) agar. albiſſ. dr. iii. Card. cubeb. an. dr. ii. ſal tartar. dr. i. m. conciſa & craſſe contuſa inſuantur ſacculo, cum vini gallici pint. vi. F. vinum medicatum; cujus, poſt juſtam infuſionem tepidam ter quotidie aſſumpſit ℥. iii. quibus ſemper inſtillavit, ſpir. ſal. armoniac. gt. viii. quibus omnibus quarto menſe curatus. *Federicus Deckeres, obſerv. ad cap. 3. lib. 1. prax. Barbettianæ.*

Exemplum paralyſeos antiquæ metu & ita curatæ habetur apud *Valeriol. obſerv. 4. lib. 2.*

SECTIO SEXTA.

Pro Paraphimoſi.

Sponſus quidam juvenis cum prima nocte ſponſam ſuam nimis arcte amplecteretur, tanta cum violentia frænum ei abruptum, & præputium retrorſum fuit detruſum, ut maximus dolor & intumefactio totius membri virilis inde ſecuta ſit; ſymptomata indies ingraveſcerent, me tandem in conſilium vocavit: primò itaque victus rationem tenuiſſimam & refrigerantem præſcripſi, deinde corpus cholagogis medicamentis expurgavi; & venam in brachio incidi ſanguinemque ſatis lautè extraxi, aderat enim maxima plethora; regionem renum unguento refrigerante bis in die inungere juſſi; loco verò effecto ſequens cataplaſma applicui.

℞. Farin. hord. ℥iv. pulv. roſ. myrtill. an. ʒii. balauſt. nuc. cupreſſ. an. ʒi. coq. in aq. roſ. & plant. parumque aceti roſac. & F. cataplaſma, addendo vitellum unius ovi: applicetur tepide & bis in die; his per dies aliquot adhibitis remediis, cum dolores qui ab initio acerbi & magni erant remiſiſſent, appetitus ad venerem, & erectio membri ipſum adeo vexavit, præcipuè noctu, ut tota curatio inde impediretur, quotieſcunque enim membrum virile erigebatur, præputium adeo conſtringebat balanum, ut mirum in modum inde auctus; ſit affectus cum itaque hac de re anxius eſſem, juſſi ut per dies aliquot conſortium atque familiaritatem uxoris, imò ipſius præſentiam plane evitaret, deinde corpus iterum cholagogis purgavi, & lumbos oleis ſequentibus inungere juſſi.

Ol. viol. nymph. roſ. an. ℥i. ol. hyoſc. per expreſſ. dr. ii. camph. in aceto roſ. diſſol. ℈i. M. in mortario, his ita peractis, poſt cænam cum dormitum iret, doſin laudani exhibui, melius ea nocte quievit minorque fuit membri erectio; quum itaque aliquoties exhibitionem laudani

iteraſſem, inunctiones quin etiam lumborum, & applicationem cataplaſmatis continuaſſem, tumor membri brevi remiſit, ut non diu poſt præputium & retrorſum detrahere, & antrorſum reducere, balanumque obducere poſſet æger; convaluit, & ab eo tempore liberos aliquot ex uxore ſua recepit. Vide atque etiam vide, candide lector, ne prædictum cataplaſma applices, ſi paraphimoſis ex impuro congreſſu cum ſcorto, acciderit materia enim maligna ad interna viſcera repelleretur, hinc maligna ulcera ſequerentur. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 56. cent. 5.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Paraphimoſi Infantium.

Accidit nonnunquam ex prava victus ratione nutricis, ut humor acris ad genitalia infantis decumbat, ibique pruritum excitet: mox propter confricationem genitalium, & acrimoniam urinæ confluunt humores circa balanum & præputium, qui ut plurimum flatulenti & pituitoſi ſunt. Cum itaque penis ſit pars corporis poroſa & mollis, facillimè humorem iſtum excipit, & quidem adeò copioſè ut mirum in modum extendatur præputium. Placet hic adſcribere remedia, quibus ego multos Infantulos hoc malo laborantes fœliciter per Dei gratiam ſanitati reſtitui. Primò nutrici victus rationem quæ tenuis ſit, & refrigerans præſcribo. Deinde ſecundum humoris prædominantis naturam ipſam expurgo, ut plurimùm tamen ſequenti potiuncula,

℞. Rad. cichor. lapath. acut. polipod. an. ʒi. corticis rad. frangul. ʒii. fol. ſcabioſ. veronic. agrimon. an. p. i. flor. cordial. an. p. ß. fol. ſen. & ſem. aniſ. an. ʒii. coq. in aq. ut colat. redeat ad ℥ii. in quibus diſſolv. el. de ſucco roſ. ſolut. compoſ. cum ſen. rheo & agar. ℥ß. M. F. potio: ſi pituita in corpore prædominium obtinet, loco el. de ſucco roſ. ʒiii. elect. diacarthami ſubſtituo; ſi plethora adeſt, venam in brachio incido: hujus medicamenti beneficio, infans quoque purgabitur: ſin vero ablactatus fuerit à dr. i. ad dr. iii. ſyrup. roſat. ſolut. compoſ. ipſimet infantulo cum ptiſana aut decocto agrimon. & veron. exhibeo; ab initio ſi dolor & inflammatio adfuerint, ſequens applico cataplaſma.

℞. Micæ panis alb. ℥iii. pulv. roſ. rub. balauſt. an. dr. ii. croci ℈i. butyr. rec ℥i. ex quibus omnibus cum lacte vaccino F. cataplaſma: ſub finem addendo vitellum ovi: hiſce remediis adhibitis, & prout neceſſitas urgebat, iterata potione purgante, aliquot infantulos paraphimoſi laborante ſanitati reſtitui; ſi verò morbus adeo fuerit contumax ut prædictis præſidiis non ceſſerit applicetur ſequens cataplaſma.

℞. Farin. fabar. ℥ii. pulv. ſummitat. abſinth. flor. chamæm. ſambuc. an. dr. iii. pulv. ſem. fænugræc. dr. ii. cumini dr. iii. coque cum vino rubro auſtero ad formam cataplaſmatis quod calidè applicetur bis in die: ſi excoriatio aliqua adfuerit, loco vini accipio decoctum flor. chamæm. melil. ſambuc. & roſ. excoriationem quin etiam ſequenti unguento inungo.

℞. Ol. roſac. ℥iß. ceruſſ. lotæ, tutiæ præp. cor. cervi uſti præp. corall. plumbi ſquammoſi, an. dr. i. m. camphor. diſſolut. in aq. roſar. dr. m. M. & agitentur in mortario donec formam linimenti acquirant. *Guil. Fabritius Hildanus, obſer. 58. cent. 5.*

SECTIO OCTAVA.

De Paronychia.

Παρωνυχία (ab ὄνυξ unguis) latinè panaritium, eſt tumor calidus ex ſanguine aduſto, & atrabilario, in extremis digitis ad latera unguium ortus, & propter vicinam nervorum graviſſimos dolores excitans.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Paronychia.

In principio poſt phlebotomiam & univerſalia remedia, ponatur digitus per longum tempus in ovo putrido; id enim plurimos curaſſe experientia conſtat: alii eum in muſculis putribus tenuere optimo cum ſucceſſu & magna cum laude; ut audio, cum apoſtema jam perfectum eſſet,

eſſet, & inciſionem admittere nollet, quod optimum eſt remedium, adhibui eſt unguentum apii ſeu hyperici *Philippi Hermanni*, quod propriè educit materiam viſcoſam ex oſſibus, & panaritium per ſe curat, & eſt nobile experimentum non ſolùm ad panaritium, ſed & contra vulnera & omnia ulcera: cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Succi hyperic. & apii, an. ℔ii. ſucci ſenecion. vulgò cruciatæ dictæ, millefolii, abſinth. an. ℔i. ſucc. chelidon. perſicar. an. ℔ß. mell. deſpumat. ℔v. ol. hyper. ℔ii. terebinth. ℔i. farin. tritici, q. ſ. alumin. uſti ℥iß. ſucci coq. ſ. a. & reliqua addantur, & coq. ut artis eſt, ad conſiſtentiam unguenti mollioris, & uſui reſervetur, arcanum eſt contra paronychiam; quo ſolo aromatarius quidam ab hoc morbo curatus eſt. *Petrus Foreſtus, obſ.* 16. *lib.* 4. *obſ. Chirurg.*

Mulierem quandam paronychia graviſſimè laborantem cum febre, lipothymia, aliiſque ſymptomatis in ſequentem modum curavi. Primò quidem digitum lacte vaccino, in quo flore, chamem. meliloti, ſemen fænugræc. & cydon. incocti erant, aliquantulum fomentavi, deinde ſuperficiem cutis paulatim diſſecui; abraſa cute, maculæ quædam rubicundæ apparebant, quibus acie cutelli inciſis, guttulam unam aut alteram aquæ rufæ ſub cutæ inveni, illa vacuata, linteum madefactum aqua vitæ, ubi nonnihil theriacæ diſſolutum erat, applicui: his ſtatim ſedatus eſt dolor: atque hoc unico remedio altero ſanatus fuit digitus: reliqua quoque ſymptomata, purgato leviter corpore, ſopita fuerunt, hujus curationis cùm primùm periculum in uxore mea feciſſem, & ex voto ſucceſſiſſet, poſtea in ſupradicta matrona, ac multis aliis, maxima cnm utilitate ægrorum adminiſtravi; & ſemper ad ungulam ſub cute nonnihil ichoris inveni: ſed neceſſe eſt, ſtatim ab initio fiat inciſio hæc; alioquin ex doloris vehementia cito concurrunt humores, qui inflammationem ac tumorem excitant, atque ſubjectam carnem, imò etiam oſſa erodunt, vacat autem eo modo facta inciſio omni periculo, nec eſt dolorifica, neque nervos aut tendines offendit, quum ſit ſuperficialis: alius verò modus apud practicos paſſim uſurpatus, inciſio nimirum quæ fit à ſuperficie ad centrum & verſus os valdè periculoſa eſt: *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv.* 97. *cent.* 1.

Puerulus quidam angebatur à duabus paronychiis duos affligentibus digitos cum acerbo cruciatu; pro his ſanandis talis per me curatio eſt adhibita; manè & veſperi inungebam hos abſceſſus oleo ſulphur. & deſuper applicabam emplaſtr. diaſulphuris: per quæ citiſſimè maturati, ruptique ſunt ac iiſdem remediis iterum conſolidati ac ſanati in paucis diebus. *Martinus Rulandus, curat.* 87. *centur.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Paronychia.

Vidi cui paronychia digitus obſceſſus erat, diſtinctus fortè ad brachii amplitudinem, perque noctes aliquot Inſomnes torſerat miſerè: huic cruor & recens pellis talpæ circumdata, manè craſtino die digitum cum nocturna quiete reſtituerant. *Joh. Helmontius, tractat. cui titul. Butler.*

Virgo quædam paronychiam patiebatur in indice manus ſiniſtræ, quæ ipſam vehementer afflixerat per quatuor dies, juſſit ut digitum immitteret in aurem felis, & intras duas horas doloris expers fuit; ſentiebat per intervalla attractionem digiti in cavitatem auris, ac ſubinde dolor totum brachium invadebat uſque ad humerum: eo denique tempore felis vociferabatur, ut credibile ſit, cum dolore affici à veneno attracto: tota manus intumuit, ac poſtmodum detumuit, excepto digito, qui tumefactus remanſit, ſed doloris expers: ſublato dolore, digitus extractus eſt, & ſuppuratus apparuit, ac deinceps ſolo empl. diapalma curatus. *Lazarus Riverius, obſ.* 63. *cent.* 4.

Mulier alia eodem remedii à panaritio curata eſt, hinc colligere licet in capite felis eſſe vim quandam magneticam panaritii qualitatibus familiarem, cujus beneficio venenum in tumore illo latens ad ſe trahat. *Idem obſerv.* 19. *centur.* 4.

Vocatus fuit ad mulierem quadam quæ

jam

jam duodecim noctes cum clamoribus duxerat inſomnes occaſione paronychiæ in pollice manus prope unguem lateraliter, nullo tumore, nullaque digiti inflatione exiſtente, quidam chirurgus curam hujus paſſionis penitus ignorans, bis fecerat quaſdam ſuperficiales inciſiones, in quibus excreverat, rogavit me inſtantiſſimè, ut ejus curam ſuſciperem, craſtino die feci inciſionem cum raſorio lateraliter ab ungue uſque ad os, à ſummitate digiti ad juncturam excluſivè: deinde applicavi album ovi cum vitello agitatum intus & extra vulnus, ſtatim cum receſſi, cœpit dormire: & dormivit toto die uſque ad noctem: ceſſavit omnis dolor, neque unquam poſtea doluit ex cauſa, ſed brevi temporis ſpatio, Deo favente, fuit ſanitati reſtituta, abſq; digiti deformitate, vera igitur curatio hujus ægritudinis eſt facere inciſionem ſecundum modum dictum, uſque ad os incluſivè: quia ſtatim ceſſat omnis dolor, neque eſt aliud remedium, quin os & junctura perdatur. *Petrus Bayrus, practic. lib. 20. cap. 9.*

Chalmeteu. expertus eſt ovi albumen cum oleo violato mixtum magis dolorem arcere, quam narcoticum.

Frater meus cùm *Galliam* peragraret quendam paronychia laborantem ſub cura habuit, & ſequenti modo curavit, primò, ſecundum method. clariſs. *Hildani* lacte vaccino in quo flor. melil. chamæm. ſem. lini, fænugræc. & cydon. cum rad. alth. incocti erant, aliquoties fomentavit, deinde ſuperficiem cutis paululum diſſecuit, qua ablata, rubicundæ nonnullæ conſpectæ maculæ, quibus inciſis; una aut altera guttula aquæ emanavit citrinæ: cum verò materia copioſior profundius & altius eſſet poſita, ad os uſque cultello vulnus incidit, maximaque copia puris benè cocti altero die effluxit, ſtatim linteum in aqua vitæ theriaca permiſta, madefactum applicuit; deinde folia braſſicæ (ſequenti decoct. imbuta, & ex illis tentas factas vulneri immiſit) ſuperimpoſuit.

♃. Rad. apii ℥ß. mell. opt. ℥i. vini alb. generoſi ℔ß. coq. ſimul, donec mel, ſic deſpumatum, & tertia pars conſumpta, Poſtea ſumantur braſſicæ ac carbonibus ſuperimponantur, ſtatimque ne comburantur, amoveantur, inde enim molliores & humidiores quodammodo; & quo decocto facilius & commodius immergi poſſint, redduntur, hoc medicamentum (ut frater refert) Chirurgorum in *Galliis* primariorum ſecretorum omnium eſt ſecretiſſimum manui verò & carpo defenſivum ex oleo roſato, bolo armena, & albumine ovi cum ſtupa canabina appoſuit digitumque affectum oleo roſ. indies inunxit, paulatim vulnus adhibitis ſarcoticis incarnari cœpit, ad inducendam cicatricem unguentum aureum impoſuit, & diapompholigos applicuit, atque ita, divina favente gratia, quam breviſſimè feliciterque curam abſolvit. *Matthias Glandorp. obſerv 9. & cap. 23. Method. cur Paronych.*

SECTIO IX.

Pro Parotide è qua calculi exempti fuerant.

Nobilis quidam puer tumorem juxta aurem ovi magnitudine, jamdiu habebat, in ambitu durum, inæqualem, in medio mollem, ubi preſſus cedebat, ex quo materiam quandam ineſſe deprehendi: dolor alioquin nullus, niſi quod pruritum interdum ſentiebat. Corpore purgato, uſus eſt ſequentibus. Fotus fiebat ex decocto rad. ireos, brioniæ, indies bis. Poſtea applicabat ſequens emplaſtrum.

♃. Gummi ammon. in aceto fortiſſ. diſſolv. empl. diachyl. ireat. an. ℥i. malaxentur, quo facto duodecimo circiter die, ſponte ſe aperuit tumor, purulentamque & ſpiſſam admodùm materiam copioſè tota ſeptimana reddidit, multumque ſubſedit. Reſtabat adhuc in humiliore ſede, exigua durities, cujus cauſa, cum Chirurgi maturantia adhiberent, tentaque immiſſa ulcus apertum ſervarent, tandem tentæ fundo cum extraheretur, ſabuloſa materia penituſque terrea, grani milii majoris inſtar adhærens apparuit, poſteaque plus quam triginta ejuſmodi grana terrea, ejuſdem magnitudinis, aliquando etiam majora prodierunt; ſicque repurgato ulcere, ceſſanteque duritie, ulcus conſolidatum fuit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 707.*

SE-

SECTIO X.

De Partu difficili.

UT partus naturalis dicitur, qui ſalvis fœtus & fœtæ rebus facilè, celeriter, & ſine ſymptomatum vehementia, ſtatuto tempore perficitur: ſic contra, ille non naturalis & difficilis cenſetur, qui cum matris; vel fœtus, aut utriuſque periculo, tardè & difficilè fit. Cauſæ autem difficilis & laborioſi partus, vel ſunt in matre, vel fœtu, vel in viis per quas egreditur infans. Mater accuſari poteſt, ſi debilior & imbecillior ſit, ita ut vires non ſufficiant ad ferenda partus tormina, & ad exprimendos conatus. In fœtu cauſa eſt, ſi mortuus eſt, aut ita debilis, ut nihil vel parum præſtare poſſit ad promovendum partum; ſi rurſus magnus eſt, vel ſecundum totum corpus, vel ſecundum caput; adhùc ſi non unus, ſed gemelli vel plures ſint, vel fœtus molam cohærentem habeat; vel denique ſi in depravata & nonnaturali figura ſeſe offerat. In viis verò cauſa eſt, cum vel membranæ ſunt craſſiores & denſiores, quam ut infans eas facilè diſrumpere poſſit; vel partes muliebres anguſtiores ſunt. Partus difficilis ſignum eſt, ſi dolores partus ſunt languidi, & per longa intervalla recurrant; & dolores ad dorſum potius quam verſus pudenda vergant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Partu difficili.

MUlieri cuidam circa tres dies in partu difficili hærenti, hic pulvis ad provocandum partum per tres vices exhibitus eſt.

♃. Cinnam. el. dr. i. m. oſſium dactyl. dr. m. ſem. viol. ℈ii. rad. dictamn. alb. ℈ m. F. pulvis ſubtiliſſ. in partes tres diviſus, quo ter cum vino aſſumpto, & admotis linimentis & ſacculis appropriatis, fœliciter tandem peperit. Alia cum octo diebus in difficili partu valde angeretur, à *Tiengio* Medico curata fuit, ubi nono die accepiſſet dr. i. pilul. de aſſa fœtida (de quibus ſupra *lib.* 11. *ſect.* 18. *ſubſect.* 2. *Pro Mola*) cum cyatho uno decoctionis ſabinæ, idque ter, poſt prandium, hora quarta, & ſub noctem hora octava, quibus eadem nocte, Dei nutu peperit filiam, & ſalva manſit, eodem modo & aliam ægrè parientem liberavit, & alteri etiam cum iiſdem ſecundinam eduxit, ſingulis tribus horis ad dr. m. exhibendo. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 73. *lib.* 28. *De Mulierum Morbis.*

Mulier quædam cum filiam peperiſſet, & ſecundam prolem parere non poſſet, his infraſcriptis remediis per me, nutu Dei, aliam fœmellam peperit.

♃. Cinnam. pulv. dr. i. caſſ. lign. doronic. roman. an ℈. m. nucleum unum dactyl. ſabinæ ℈i. perlar. finiſſimar. ℈. m. F. pulv. partiatur in duas partes. Detur cum vino malvatico.

♃. Ol. amygd. d. lil. alb. ſeſamin. butyr. rec. pingued. gallin. anatis, an. ℥. m. M. inungatur venter inferior. Sumpto pulvere, & prius una doſi, & hora poſt altera, poſt horas quinque peperit. *Idem obſer.* 76. *lib.* 20.

Cuidam pro partu facilitando, partu inſtanti, conſilium dedi, ut quinque aut ſex grana juniperi cum ficubus ſumeret, quibus cum quinquies, aut pluries uſa eſſet, mox conamina partus apparuere, adeo (quod & dictu mirabile eſt) ut illa ipſa cum maxima facilitate gemellos peperit. *Petrus Foreſtus*, *ſchol. obſerv.* 69. *lib.* 28.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Partu difficili.

MUlier quædam cum toto biduo parere non poſſet, & ob tantam difficultatem & anguſtiam, fœtus ſtercus emitteret; Ego in conſilium adhibitus, exhibui olei ſuccini gt. xxx. cum vini ℥. m. umbilico ſimul ol. lign. heracl. calentis gt. xx. impoſui, hoc facto, intra mediam horam, alacri, & erecto animo facilè per Dei præſens auxilium, peperit infantem integrum & incolumem. *Martinus Rulandus*, *curat.* 66. *cent.* 3.

Medicamenta partum facilitantia, dicuntur quæ vel facultatem ſopitam excitant, vel impedimenta removent, quæ facultatem irritant intus aſſumpta plura eſſe poſ-

poſſunt. Inter cætera hæc mihi probantur. Primum paratur ex pulvere boracis mineralis, cortic. caſſ. fiſt. cinnam. & croci, cum aq. artemiſ. dato, alterum ex theriac. diateſſar. fruct. ſabin. pulverat. cum ſyrup. de artemiſ. in bolum accept. quibus addo troch. de myrrh. cum pulv. cinnam. & croci in lixivio dulci, vel vini Hiſp. exhibitos. Et ſi ab his medicamentis dolores non promoveantur, laudo potum aquæ tepidæ cum melle crudo. In uſum etiam vocetur pulvis caſtraturæ ſcrophæ, vel teſticulor. equi ſiccator. ex aq. matricariæ, exterius etiam ad irritationem convenit cataplaſma ex artemiſ. & ſatureia in vino cretico coctis, ac imo ventris adhibitis, adjecta pulpa colocynthidis. Linimentum quoque quo pro pectine, dorſo, & locis interfæmineis maximè conveniens, paratur ex ſucco colocynthid. rutæ, felle tauri, ac oleo cheirino. Huc etiam referenda ſunt aliqua, quæ à proprietate indita operantur; inter quæ ſeligo corrigiam ex pelle cervi Illuſtriſſimæ Patienti cinctam, lapidem ætiten à brachio ad femur tempore pariendi trans latum; ſed & cinis quoque ungulæ aſini, vel equi, partibus infernis illitus ad idem valet, quæ impedimenta removent, i.e. viarum anguſtiam & ſiccitatem, ſunt emollientia & relaxantia, quæ ſatis nota ſunt. *Iul. Cæſar Claudinus*, *conſ.* 107.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Partu difficili.

NUper cum mulierculæ quædam parere non poterant, in ipſa parturigine juſſi plurimis mollem clyſterem injici inteſtinis, ac illicò peperere: ita ut jam apud nos id agere incipiant mulieres Nobiliſſimæ. Clyſter fit ex decocto herb. emollient ut malv. alth. parietar. thapſi barbati, chamæm. artemiſ. colat. adde ſacch. oleum amygd. d. & ℥i. ſal. *Ioh. Heurnius ad aphor.* 34. *ſect.* 5.

Ubi parturigo non ſuccedit ex ſententia, ſalutaris eſt ſternutatio, etenim ad inferna validè propellit diaphragma, compreſſo epigaſtrio: hinc ad inferna pellitur valido niſu uterus. Nos parum piper. & galang. naribus ut ſorbeat jubemus: miſcemus interdum parum hellebori alb. maxime quid euphorbii. Sed antea propinamus hoc remedium, quo ſummi Die beneficio plurimas liberavi.

℞. Cinnam. el. ʒiiß. Myrrh. opt. ℈ij. ſuccini albi ʒiß. rubiæ tinct. caſtor. an. ℈j. boracis ℈ß. croci gr. v. M. pulvis ſubtiliſſ. capiat ʒj. cum vino albo & ſaccharo, eliſo fœtu, cum ſecundinæ retinentur, hoc pulvere propinato, illicò redduntur, nam tunc hæmorrhagiæ metu, non fovemus. *Joh. Heurnius*, *ad aphor.* 35. *lib.* 5.

Vxori gregarii militis difficili partu pene enectæ, dedi pulverem teſtium equi, in aqua lilior. alb. cum croco, pudendo ſaponem nigrum applicandum curavi, dimidio quadrante citius puerum croceo colore tinctiſſimum enixa eſt. *Henricus ab Heers obſerv.* 14. *lib.* 1.

Non prætereo auxilium præſtantiſſimum, cujus ope plures in agone poſitæ, fetus vivos vel mortuos fœliciter excluſerunt laborioſo partu oppreſſæ. Hoc conſtat ex boracis officio. ʒj. tenuiſſimè pulverizata; quam ſi cum ℥iij. aq. artemiſ. aut ſabin. aut generoſi vini bibas, miram invenicns utilitatem, debilibus ſufficit ʒß. aut ℈j. *Zacutus Luſitanus*, *obſerv.* 158. *lib.* 2. *prax. admirand.*

Sæpius compertum eſt, quod olei oliv. potu ante partum facilitatur mirà partus, nec tormina ulla patiuntur puerperæ, vias enim lubricas & molles reddit oleum. Debet etiam topicè extra idem oleum admoveri. *Petrus Borellus*, *obſervatio* 25. *cent.* 2.

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Partu difficili.

NOvi remedium, quo fœtus alioqui per diem & horas in partu ſtaret, eoque potu ſumpto, mox infra horæ quadrantem mulier parturit hoc autem remedium in jecore & felle anguillæ ſiccatis & pulveratis conſiſtere ſcripſi alibi. *Ioh. Helmontius*, *tract. cui titul. Aſtra neceſſitant non inclinant*, *nec ſignificant de vita*, *corpore vel fortunis nati.*

Mu-

Mulieres obſervavi in partu difficili aliquot dies periculoſo, oblato poculo, mox ad ſummum ante ſemihoræ ſpatium enixas, idque ducenties & amplius probatum. Pharmaco nimirùm adhuc in ſtomacho exiſtente apertum eſt os pubis, & valvæ oſſis ſacri in lumbis, fœtuſque ſtatim propulſus. Notavi ſcilicet ſtomachum claves uteri gerere. Hoc medicamentum lubens in bonum proximi evulgavi, ne deinceps parturiens periculum vitæ ſubeat. Eſt autem jecur ſimul cum felle anguillæ ſiccatum pulveratumque in vino potum, magnitudine avellanæ, donum Dei in hoc ſimplici, ut cum mulier jam parere debuerit, in dolore propter ſerpentis invidiam; Deus anguillæ aquæ ſerpentis viſceribus pacare voluit illius maledicti rigorem, idem foret atque melius hepar ſerpentum efficeret, ſed in anguillæ experimento nunquam fefellit eventus. *Ioh. Helmontius, tract. cui titul. Ius Duumviratus.*

Nos remedium optimum dabimus experimento pluries comprobatum dono receptum à Sereniſſimo Duce *Guiſano*, videlicet anguillæ jecur in furno panis exſiccatum, ut in pulverem redigi poſſit, doſis ipſius eſt medietas ponderis unius aurei, detur in liquore convenenti prout medico libuerit, mirificè partum facilem reddit. *Dominicus Panarolus obſ.* 21. *Pentecoſte* 3.

Jecur anguillę ad partum facilitandum ab *Helmontio* & *Panarolo* valde commendatur. Novi famoſum Empiricum qui hoc ſolo ferè ſecreto magnam ſibi famam acquiſivit; illud exhibui Medici cujuſdam uxori ægrè patienti, & à marito & obſtetricibus pro deplorata habitæ, unaquæquæ doſis plurimùm auxit conatus parturiendi antea ferè conſopitos; ita ut tandem fęliciter pepererit. Coactus fui ad duplum doſis *Helmontii* pervenire; nimirum ad magnitudinem nucis juglandis in vino rhenano. *D. Robertus Boyle, lib.* 2. *De Vtilitate Philoſoph. Experimentalis cap.* 18. *ſect.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

De Partu difficili.

Partus tempore ſumat ℈iij. boracis ex aqua matricariæ. *Horatius Augerius, tomo* 2. *lib.*8. *Epiſt.* 3.

Nobilis mulier pleuritica prægnans, habuit aliquid commemorabile, doluit latus, febris continua erat. Uterum ferebat jam octo menſes cum dimidio, dubitabamus an partus accelerandus foret; alii a malleolo tudendam venam putabant, tamen ex brachio ſanguinem detraximus planè corruptus erat tandem pariendi ſe ſe occaſio obtulit, vires erant infirmæ, dolores ſuos & tormina (ut politico verbo utar) devoraverat. Dedimus decoctum fol. ſenæ, folia erant pauca quantitate, ut non tam alvum ſubduceremus, quam cum leni alvi ſubductione tormina excitaremus, excitatis ita torminibus fęliciter peperit. Folia ſenæ exhibere ſolemus.

℞. Matricar. artemiſ. nepetæ an. p. j. hyſſop. p. iß. mercurial. p. j. ſem. citri, pœon. an. ʒß. cinnam. ʒj. F. decoctio, in qua bulliant fol. ſen. ʒij. F. fortis expreſſio, adde vini albi parum, tormina excitat. *Guil. Ballonius, conſ.* 20. *lib.* 2.

Si partus tardior eſt, fel. gallinæ ſumatur, maximè nigrę, & umbilicus ungatur: item in vino detur conſolida regalis ne ſint in eo loco, ubi paritura eſt, pyra, impediũt enim partum Artemiſia cocta in vino, dextro femori probè muliebria applicetur; magni fit & lapis aquilæ, ſi ſiniſtro cruri applicetur; ſed ſtatim à partu removendus eſt. Idem ſcribitur de matriſylva & polipodio, ſi pedibus alligentur, vehementia verò ut eſt borax non probo; niſi vel fœtus mortuus ſit, vel mola adfuerit. Si fœtus ſit mortuus, ſume oleum lini cum pinguedine aliqua in qua caſtor coctum ſit, & unge ventrem. *Ioh. Crato conſil.*40. *lib.* 5.

Hoc expulſivum præſcripſi, quo alias fœliciter uſus ſum.

℞. Troch. de myrrh. rad. dictamn. albi ſuccid. an. ℈i. borac. ſem. viol. an. ℈i. Magiſt. perl. ℈ß. M. F. Pulvis tenuiſſ. in tres partes dividendus: aſſumatur cum aq. arthemiſ.

miſ. & puleg. an. ℥ii. *Joh. Petrus Lotichius, obſ.* 18. *cap.* 1. *lib.* 5.

Cingat ſe nudat mulier ſpolio ſerpentis, & pariet facillimæ. Raſura oſſium dactilorum cum vino pota, mirabiliter liberat parturientes. Dare parturienti lac alterius mulieris facilitat parum, corallus coxæ appenſus idem facit. *Petrus Byarus, pract. lib.* 15. *cap.* 9.

Inter alia ab authoribus commendatur ſecundina ſiccata, ut & vaſa umbilica, quæ hoc modo præparari poſſunt.

℞. Secundinæ vel chordæ umbilicalis in furno ſiccatæ & pulverizatæ ʒii. cinnam. ʒi. croci ℈ß. cum ſucco ſabinæ. F. trochiſci: doſis dr. ii. in convenienti liquore. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 4. *part.* 2. *ſect.* 6. *cap.* 4.

Hippocrates lib. 1. *De Morbis Mulierum*, in difficili partu ſanguinis miſſionem ex talo ut extremum auxilium commendet, virium habito reſpectu: quamvis à practicis noſtris nunquam in uſum revocetur hujuſmodi remedium, & videatur maximè reformidandum, cum in partu vires unice neceſſariæ ſint, quæ à venæſectione infringi poſſunt: tamen ſi à plethora difficultas pariendi oriatur, quod innuere videtur *Hippocr.* non eſt dubium quin maximè conferre poſſit, cum venæ plurimo ſanguine refertæ omnes vias interiores anguſtiores efficere ſoleant. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 15. *cap.* 18.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Doloribus à Partu.

Si partum ingens dolor ſequitur, coque rorismar. & ventri impone calidè; vel muniatur venter pelle agnina vel arietina, dum adhuc calet, recens detracta eſt. Item emplaſtr. hoc ſedabit dolores.

℞. Tres vel quatuor cæpas benè coctas in aqua, eas in mortario comminuè, adde cumini contuſ. M. j. flor. chamæm. M. j. farin. hord. q. ſ. ut fiat puls; & ſi materia id requirit, adde parum aquæ in qua cœpæ incoctæ ſint. Extendatur in linteum & umbilico applicetur, quod ſi ſic etiam dolor non deſinat, adde farin. ſem. lini M. j. & minus farinæ hord. cum vero exſiccatum eſt, mutetur de novo. *Ioh. Crato conſil.* 40. *lib.* 5.

Exhibuimus cereviſiam in qua flores chamæm. decocti erant: hoc enim licet ſimplici remedio, tanquam arcano uti ſoleo, ſemper maximè cum ſucceſſu. Miraculi enim inſtar dolores poſt partum compeſcit. Matrona quædam dolores poſt partum mitigabat bibendo ℥iv. olei amygd. d. rec. expreſſi cum ſacchar. *In Italia* Matronæ cupiunt ℥iii. ol. amygdal. d. Hoc illicò vidi à dolore poſt partum liberatas, & commodè eo in multis uſi ſumus. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 75. & 81. *lib.* 28.

Mulier quædam ſeviſſimis à partu exercebatur doloribus, qui poſt alia remedia huic præſidio ceſſerunt.

℞. Galban. aſſ. fœtid. an. ℥i. paretur emplaſtr. rotund. cum quatuor granis moſchi in medio, admoveatur paulò infra umbilicum, & dolor evanuit. *Petrus Pachequus, obſerv.* 11.

℞. Nuc. moſch. aniſ. cinnam. an. ʒi. M. F. Pulvis detur cum vino albo.

Sequens Pulvis ſtatim poſt partum ſumptus, à torminibus mire perſervat: ita ut ſi primiparæ exhibeatur, in ſequentibus partibus nullo modo à dictis doloribus torqueri credatur.

℞. Rad. conſolid. maj. exſiccat. ʒi. nucleor. perſic. & nuc. moſch. an. ℈ii. ſucc. ʒß. Ambr. griſ. ℈ß. M. F. Pulvis, de quo capiat ʒi. cum vino albo; & ſi febris ad fuerit, cum juſculo. *Lazarus Riverius, prax. Med. lib.* 16. *cap.* 23.

Comitiſſa quędam poſtquam primò partu filiolam enixa eſſet, vehementibus doloribus circa imum ventrem per intervalla corripiebatur, quaſi denuo paritura. Lochia enim minus rectè & parcius fluebant. A grumoſo ſanguine in utero detento dolores hoſce produci facile conjiciebam. Ad hunc itaque attenuandum & diſſolvendum fluxumque lochiorum promovendum exhibui pulviſculum,

℞. Sem. ſeſel. cumini; zedoar. galang. croci, caſtor. an. ℈i. ol. cinnam. gt. v. M. F. Pulvis pro tribus doſibus ex aqua pulegii & vino *Rhenano* albo invicem mixtis, & cum ovi vitello & macere paucoque ſaccha-

charo in formam juſculi redactis. Extra infimo ventri ſacculum ex artemiſia, pulegio, matricaria, chærefolio calamintha, floribus chamæmeli cheiri, baccis lauri, ſemine anethi, carvi, cumini, &c. in vino coctum & expreſſum actu calidè impoſui. His nondum juvantibus, præſcripſi enema.

℞. Rad. rub. tinctor. alth. lil. alb. an. ℥ß. fol. artemiſ. chærefol. puleg. matric. an. M. ß. flor. camom. p. ii. cheiri p. i. ſum. aneth. M. ß. bacc. lauri ℥ß. ſem. ſeſel. carvi cumini, dauci, an. ʒii. coq. in aq. font. in colat. ℥x. diſſolv. ol. camomil. ℥iß. aneth. ℥i. ſal. gem. ʒi. M. F. enema. Poſtmodum ſperma ceti, quo nihil unquam ad diſſolvendum grumos ſanguinis potentius deprehendi, ex cereviſia calida per vices exhibui. Et ſic, profluentibus decenter lochiis, dolores ex toto remiſere. *Baldaſſar Timæus, Caſ. 30. lib. 4.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

De fluxu ſanguinis ante partum.

Uxor veterinarii patiebatur fluxum ſanguinis magnum ante partum, & in ipſo pariendi tempore. Quæſitum, An partus accelerandus. Quibuſdam videtur æquum: quia tamdiu molietur natura ſymptomaticè iſtam excretionem, quamdiu fruſtrà conabitur fœtum excludere. Aliis non videtur. Hic Medicorum prudentiam deſidero maximam, quoniam nondum de ea re definitum eſt. Uxor Piſtoris, & pleræque aliæ animam efflarunt, non excluſo fœtu, ob iſtam evacuationem præeuntem. *Guil. Ballonius, lib. 2. Epid. pag.* 141.

Scribæ cujuſdam uxor ante octavum partum circa noni menſis medium, enormem ſanguinis per uterum patiebatur fluxum, qui 6. diebus continuis illam peſſimè habuit & afflixit, ita ut ab omnibus pro deplorata haberetur. Plurimis incaſſum adſtringentibus a plus ſatis efficioſis mulierculis tam intus exhibitis, quam extra admotis, tandem ad ſuppetias illi in tantis anguſtiis conſtitutæ ferendas advocor. Accedens, ægram reperi animo ſæpius deficientem, ſummè debilem, viribuſque dejectis, ac de ſe ſaluteque ſua prorſus deſperabundam. Omnibus ſeriò apud me perpenſis, in eam demum deveni ſententiam, hæmorrhagiam hanc non niſi fœtu excluſo reprimi poſſe, totamque ſalutis ſpem in eo ſitam, ut quamprimùm omnique arte acceleretur partus. Remoto igitur, quod lumbis applicitum erat, emplaſtro, ut hunc ſtatim julepum ebiberet, imperavi.

℞. Aqua artemiſ. & cinnam. ſine vino, an. ℥iß. borac. miner. ℈i. ſyrup. de artemiſ. ℥i. M. F. julepus. Quo epoto adeo promoti ſunt dolores & partus tormina, ut intra tres horas, ſummi *Dei* beneficio, feliciter pareret, ſuppreſſo paulatim à partu ſanguinis fluxu, priſtinamque exinde ſanitatem recuperaret. Idem conſilium Nobili cuidam Matronæ in conſimili caſu ſalutare proficuumque deprehendi.

SUBSECTIO OCTAVA.

De Partu per os.

JUvenis quædam Fœmina in Civitate Imperiali Infantem digiti longitudine, maximis cum doloribus, ſummoque vitæ periculo per os enititur, mortuum mulieres adſtantes ſcatulæ includunt, & ſepeliunt. Ampliſſimus verò Senatus poſtquam hoc reſcivit, refodere Infantem, eumque in honeſtorum quorundam virorum præſentia aperire jubet: quem omnibus membris humanis, tam internis quam externis verè conſtare cognoſcunt. Puerpera ea de re interrogata & examinata, conſtanter affirmavit, maritum ſemper cum illa per os coluiſſe, & ſperma in fauces immiſiſſe: ſibi (utpote à natura planè ſimplici, ſicque à marito facilè perſuaſæ) primo quidem de alio coeundi modo nihil prorſus conſtitiſſe, donec a vicina, qua cum de eo aliquando communicaſſet, aliter edocta fuiſſe, atque ſe ita à marito, deluſam poſtmodum animadvertiſſet. Maritus, ſeu impurus potius & ſceleratus nebulo, (qui ſutor fuit) fuga ſibi conſulens, decem ſeptimanas ante Infantis excluſionem clam uxore militatum abiit; aliàs rogo forſan impoſitus fuiſſet. *Philippus Salmuthus, obſerv. 94. cent. 3.*

SE-

SECTIO XI.

Pro Pectori abſceſſu.

TUmore ad ſuppurationem verſo pus attraximus beneficio ſequentis empl. ℞. Reſin. pini rec. claræ & odoratæ ℔i. ol. laurin. & terebinth. an. ℥ii. gummi elemi ℥iv. F. empl. S. A. extendatur q. ſ. ſuper alutam, & vulneri apponatur. Mutetur hiemis tempore ſemel tantùm in die, æſtate verò bis, & mirabilia videbis. Vide *Paræum lib.* 10. *De Vulneribus Pectoris & Thoracis cap.* 32. Debet emplaſtr. in medio perforari inciſuris duabus aut tribus longis, ut pus attractum facile effluat. *Petrus Pachequus obſ.* 54.

SECTIO XII.

Pro Pectoris conquaſſatione ex nimio pondere elevato.

VEna ſecta, loco dolenti appoſitum eſt oxycroceum, & brevi curatus fuit. Quidam pelle ovina recens dilaniata ſale conſperſa, ægrum calidè apud ignem involvunt, & dimittunt ut ſudet, quantum ferre poteſt. Sed mox depoſita pelle, oblinunt oleo roſac. myrtill. & chamæm. & antequam pellem deponant, dant hanc Potionem.

℞. Rhab. el. ʒi. mummiæ ʒß. rub. tinct. gr. iii. F. Pulv. diſſolv. in aq. endiv. ℥iii. vini albi ℥i. adde ſyrup. acetoſ. ſimpl. ℥i. vel ℥ß. F. Potio. Sed & hæc Potio egregie conferre traditur iis qui ex nimio pondere levando quid mali ſentiunt in corpore.

℞. Butyri rec. ℥ii. caſei virid. ovilli ℥i. liquefiant ſimul ſupra ignem, & exprimantur per pannum, aut ſetaceo excipiantur. Tunc.

℞. Cereviſ. *Gedanæ* aut alterius optimæ ℔. i. ſpermat. ceti, nuc. moſch. ana ʒi. M. cum but. ſupraſcripto, & F. Potus, capiat bis in die. Deinde & hæc applicentur loco affecto.

℞. Fol. viol. M. ii. contund. adde furfur. tritici macri, M. i. axungiæ porcin. ℥iiß. aq. vitæ ℥ß. vel parum plus. M. & appone. Hac potione fœliciſſimè in conquaſſatis uti ſoleo.

℞. Fol. ſen. ʒiii. infund. in ℥v. decocti communis, fort. expreſs. adde el. de ſucco roſ. ʒiii. mummiæ, nuc. moſch. an. ℈i. oxymel. ſimpl. ℥ß. F. Potio. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 32. *& ſchol. lib.* 6. *Obſerv. Chirurg.*

SECTIO XIII.

Pro Pectoris dolore.

COntra Pectoris compreſſionem doloremque per vices de ſequenti hauſtulo expectorante aſſumpſit.

℞. Aq. hyſſopi, aniſ. & tuſſilag. an. ʒvi. ſyr. jujub. ℥i. oxymel. ſcilit. dr. vi. ſpecul. diair. ol. dr. i. Sol aniſ. gt. v. ſacc. cand. dr. ii. M. diligenter, colatura detur pro hauſtulo: interim regio pectoris externè inungebatur unguento reſumptivo ad ℥i. cum ol. fœnic. gt. iii. Pro Potu ordinario bibat decoctum C. Cervi uſt. præp. cum ſacch. in hunc modum.

℞. C. cervi uſti præp. ℥i. hord. p. ii. coq. in aqu. menſ. iß. decoctum effervescens ſuperaffunde paſſul. min. ℥iß. ſacch. cand. dr. iii. cinnam. integr. dr. i. ſemin. aniſ. dr. iii. ſinatur ſponte refrigerari, & ſervetur potui. *Jo. Petrus Lotichius, obſer.* 1. *&* 2 *cap.* 3. *lib.* 3.

SECTIO XIV.

De Pectoris vulnere admirando.

VIr quidam melancholia, tentationibuſq; variis diu vexatus, tandem proprio gladio ſe confodit, infra quartam coſtam in thoracem adacto, & ſub nona coſta in tergo exeunte: quod vulnus tamen intra menſes duos ſanatum eſt. Verum accidit, ut poſt menſes aliquot, iterum de abſurdis cogitationibus conquereretur, & poſtea malè haberet, primò aq. & quicquid cibi aſſumpſiſſet, poſt viridia, tandem nigra quater, eaque magna copia reiiciens vomitu, cum ſudoribus frigidis & leipothymia, ac deinde poſt ultimum vomitum expiraret: corpus apertum eſt, deprehenſumque vulnus per pulmo-

pulmones & diaphragma penetraſſe; pulmonis ferè nihil repertum eſt in ſiniſtro latere confoſſo. Ventriculus totus aſcenderat in ſiniſtrum thoracis latus, & cor cum capſula de ſede ſua depulluerat in dextrum latus, ubi & vivus ille jubebat obſervari cordis pulſum. *Daniel Sennertus, obſer. 33. cent. 2. Obſerv. Chirurg. Hildani.*

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Pœnis ulcere.

DEdi illi ab initio trochiſc. alKiKengi ſine opio, ut ʒi. continuatis diebus cum lacte biberet: poſt dies quatuordecim reverſo, cum nondum ceſſaret, hoc decoctum ordinavi.

℞. Rad. petroſel. ℥i. alth. ℥iß. liquirit. conſolid. an. ℥ii. biſtort. ℥ß. fol. plantag. alchymil. an. M.i. flor. malv. arbor. p. i. ſem. lini, cydon. an. ʒii. glandium ℥i. nucleor. perſic. ℥iiß. coq. in vini menſur. i. (rectius enim ſic ad veſicam penetrat vis medicamenti) bibat noctu hauſtum cubitum iturus, præcedenti levi cœna: manè bibat lac caprinum vel ovillum; comedat orizam hordeum, ulceri in glande adhibeatur hoc unguentum.

℞. Cadmiæ foſſilis ʒiß. ſulphur. argenti vivi, an. ʒi. cum terebinthina ducantur in formam unguenti, addendo parum axungiæ porci: & ſic reſtitutus fuit. *Felix Platerus, obſ. lib. 3. pag. 779.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Peripneumonia.

PEripneumonia phlegmone eſt pulmonum cum febre acuta, ſpirandi difficultate, & tuſſi, pars affecta eſt pulmo, vel totus, vel ejus pars dextra vel ſiniſtra, cauſa eſt ſanguis in pulmones copioſius irrumpens, ibidem inflammationem concipiens, externæ ſunt, exercitium vehemens, præſertim poſt quietem longam, & corpore repleto; clamor & vocis intentio nimia, ira, aer frigidus & aquilonius, auſtralem præcipuè ſequens, aquarum etiam lacuſtricum & ſtagnantium uſus: huc etiam pertinent medicamenta venenata, & humorum aliquando malignitas, ut in peripneumoniis epidemiis, ſigna ſunt, pectoris anguſtia cum dolore gravativo & ſpinam attingente, ſpiritus difficultas, & quidem major quàm in pleuritide, febris acuta, tuſſis moleſta, & genarum rubor, ſputum in principio nullum proceſſu autem temporis, aut cruentum; aut bilioſum, aut ſpumoſum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Peripneumonia.

VEnam aperire (quod ab initio admodum conduxiſſet) cùm jam quartus eſſet dies, & non amplius cruenta expueret, nolui: juſſi itaque hoc julepo tribus uti vicibus ſtatim mane, iterùm ſub veſperam, & circa medium noctis.

℞. Iulep. violar. ℥iii. ſyrup. de jujub. ℥i. aqua violar. ℥ß. manus ch. ℥ß. M. F. julepus. Unguentum etiam reſumptivum in panno lineo extenſum lateri dolenti applicavi quinto die quia excretio fuit nonnihil cocta & urina tincta; hunc julepum præſcripſi.

℞. Iulep. viol. ℥ii. ſyrup. de jujub. oxymel. ſimpl. ſyr. de tuſſilag. an. ℥i. aq. tuſſil. viol. an. ʒiß. M. utatur frequenter pulver. quoque hunc exhibui.

℞. Oculi Cancri ʒi. m. manus ch. perlar. ʒii. F. pulvis ſubtiliſſ. capiat mediam partem manè, cum julepo, alteram ſub veſperam, unguento reſumptivo mane & veſperi inungatur latus dolens; quia tenax erat materia quam expuebat hunc ſyrup. præſcripſi.

℞. Oxymel. ſimpl. ℥i. oxym. ſcilit. ℥ß. M. capiat frequenter lambendo, ob dolorem hunc fotum in uſum vocavi.

℞. Rad. alth. ℥i. lil. rec. ℥iii. flor. cham. melil. roſ. an. p. i. ſem. lini fænugræc. an. ℥m. ſem. carvi ʒii. F. decoctio in vino & aqua; infundatur colatura in veſicam, quæ ſemi impleatur, & ſtrictè ligata ne quid effluat, loco dolenti tepidè applicetur, cujus uſu mitigatum malum ſequenti die, quo & continuavit fotum: Ut promoveretur expectoratio purulentæ materiæ, & coqueretur eclegma hoc ordinavi.

℞. Tab. diair. diamargar. frig. an. ℥ß. lohoch.

hoch. ſani & experti ℥iij. ſacc. cand. ℨij. ſyrup. de liquir. q. ſ. F. lohoch capiat cum baculo liquirit. lambendo. Item.

℞. Ol. amygd. d. rec. expr. ℥ii. ſacch. cand. ℥.i. oxym. ſcilit. ℨij. M. capiat aliquoties, pectori cataplaſma hoc ad concoctionem materiæ applicandum preſcripſi.

℞. Caricar. inciſ. paria ii. mic. panis p. iij. coque in lacte, adde farin. ſem. lini ℥ii. contuſis adde ol. viol. amygdal. d. an. ℥iß. croci parum. M. illinatur eo pannus linteus, tepideque applicetur, quia poſtea excretio, non tam prompte ſuccederet mutavi eclegma hoc pacto.

℞. Tab. diatragac. frigid. oxym. ſcilit. ſyrup. liquir. de hyſſopo, penic. an. ℥ß. M. item teneat in ore ſacch. penidium. *Felix Platerus obſerv. lib. 2 pag.* 424.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Peripneumonia.

TErtio die vocatus ſtatim venæſectionem præſcribo: hinc ſi alvus non eſt aperta, lenitivum præmittatur, alias ſtatim ad uſum illorum procedendum quæ materiam ad expectorandum præparant, ac febris ardorem temperant qualis eſt hæc potio.

℞. Aq. beton. fragar. ungul. caballin. an. ℥i. ſyrup. viol. liquir. an. ℥ß. ſpirit. vitriol. gt. iii. M. F. hauſtus: poſt hanc potionem refrigerantem & præparantem, addatur lambile pro majore maturatione materiæ quod.

℞. Syrup. viol. de liquirit. de jujub. hyſſop. an. ℥i. ſyrup. de praſſio ℥ß. aq. hyſſop. fragar. an. parum. F. lambile quibus poſt biduum continuatis, tertio die poſt venæſectionem, purgatio lenitiva inſtituatur diluto agar. hoc modo.

℞. Agar. ℨii. zinzib. ℈i. ſal. gemmæ, gr. iii. affunde aq. veronic. & vini q. ſ. ſtent in loco calido per noctem manè leviter bulliant, & exprimantur ℥iiß. in quibus diſſolve el. diacarthami ℨii. oxymel. ſcilit. ℥ß. M. F. hauſtus, poſt purgationem materia magis præparetur per continuum uſum incidentium & alterantium, quotidie bis uſurpata potione pectorali.

℞. Rad. ireos, alth. an. ℥ß. liquir. ℨv. ſem. aniſ. fœnic. urtic. an. ℨi. fol. praſſ. hyſſop. major. an. M. j. tragacanth. ℨi. cubeb. paſſul. an. ℥i. nucleor pinear piſtach. an. ℥ß. dactyl. caryc. an. num. 6. fiat decoctio ſ. a. colatura dulcoretur cum ſacch. cand. q. ſ. F. potio ad vices aliquot *Gregorius Horſtius obſerv. 7. lib.* 3.

Quidam ſexagenarius laborabat peripneumonia pituitoſa: cum multa pituita refertus videretur, clyſtere injecto, & ſemel tantum venæſectione celebrata, purgans medicamentum fuit exhibitum ex infuſo rhei cum manna & ſyrup. roſ. quo optimè purgatus eſt quarto die morbi; & poſtridie à febre aliiſque ſymptomatis liberatus apparuit. Unde patet purgationem in peripneumonia interdum convenire quamvis ut plurimum ante ſeptimum diem uſurpata perniciosa ſit. *Lazarus Riverius, obſerv. 8. cent.* 1.

Peripneumoniæ curatio pleuritidis curationi ſimillima, in ea utramque paginam implet phlebotomia, quantum vires ferre poſſunt, ſemel aut bis in die, donec morbus miteſcat; cum enim pulmo multo ſanguine abundet, & à corde æſtuante magnam illius copiam attrahat; minimè verendum eſt, ter, quater, quinquies, & ſexies ſanguinem detrahere, mitti vero debet ſanguis è baſilica utraque, ſi totus pulmo æqualiter efficiatur; vel ab alterutra quæ lateri affecto magis reſpondeat: mulieribus peripneumonitis, quibus ſanguis menſtruus actu fluit, à talo primo, & mox intra ſex horas à brachio ſanguinem mittere oportet; niſi adeo urgeat periculum, ut cogat primo acceſſu ſanguinem è brachio fundere: quo in caſu, toto venæſectionis tempore, & parùm ante illud, cucurbitulæ fæmoribus ſunt affigendæ. Poſteaquam verò non videntur vires ulteriorem venæſectionem ferre poſſe, cucurbitulæ admovendæ ſunt ſcapulis & dorſo, tum ſic, tum maximè ſcariſicatæ, quantum vires ferre poſſunt, clyſteres etiam emmollientes & lenientes revulſorii ſint: ne tamen in iis vehementiora cathartica miſceantur, metu alvi fluxus, qui in hoc morbo periculoſus eſt: ſi humor crudus & pituitoſus à capite irruens morbum efficiat, vel foveat, veſicatorium nuchæ admotum ſummopere proderit,

purgato in hoc affectu non convenit, niſi declinante morbo. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib. 7. cap. 3.*

SECTIO XVII.

Pro Pernionibus.

PErniones (Græce χείμετλα, in βετμα hiems) ſunt tumores tempore *Hiberno* in calcaneis digitiſque pedum ac manuum exorti: cauſa eſt frigus *Hibernum* partem debilitans, & ratione doloris quem infert, ſanguinem attrahens: dignoſcitur, quod præceſſerit ab aere refrigerato, adſit pruritus & dolor cum rubore, tumore & aliquando exulceratione, diuturnum eſt malum, & quamvis æſtate ceſſet, & hieme tamen recurrit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Pernionibus.

FOtus calidi cineris maximè laudatur, quo remedio teſtatur *Fallopius* ſe liberatum fuiſſe à pernionibus quibus ſingulis annis vehementer afligebatur: fovebat pedes cum ibat dormitum, alii ſolent inungere locum effectum oleo ceræ & terebinth. frequens uſus eſt, ut excavetur rapa uſque ad fundum; infunde ol. roſ. & terebint. an. ℥i. ſupra calidos cineres ponatur rapa, bulliat ad medietatem & inungantur loca hoc liquore bene calido: ſed prius pedes apponat ad fumum aquæ ferventis: ſi ulcerentur perniones, imponantur unguentum de tutia magiſtrali, vel etiam diapalma. *Rodericus à Fonſeca, tomo 2. conſult.* 12.

Conſilium dedimus ut rapam ferventem contuſam imponeret: vulgares apponunt cutem extractam ac halece fumo induratam, curantur etiam cum decocto raparum, ſi in eo immergantur: curantur & appoſito diapalma. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 15. *& Schol. lib.* 5. *Obſ. Chirurg.*

SECTIO XVIII.

De Pede ſponte deciduo.

PEs puellæ cuidam ſphacelatus media linea à ſana diſtinguebatur. Chirurgis in reſcindendo crure difficilioribus, ſiquidem tenuioris fortunę puella laboris pretium non poſſet ſolvere, natura operarii vices ſupplevit: pes enim ſua ſponte ſecundum lineæ à natura deſignatę ductum, decidit: nullaque hæmmorrhagia ſubſequente, optimè convaluit: quemadmodum mihi teſtis eſt. *D. Olaus VVormius* nunquam ſatis laudandus. *Thomas Bartholinus, hiſtor. 69. cent.* 1.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Peſte.

PEſtis (Græcè λοιμός) morbus eſt communiſſimus, peracutiſſimum, perniciosiſſimus & maximè contagioſus ex maligno & oculto ſpiritibus caloriſque nativo tota ſubſtantia infeſtiſſimo inquinamento ortus, à quo omnium viſcerum & imprimis cordis functiones læduntur: tres habet cauſas, quarum ſecunda à prima tertia à ſecunda deſcendit: prima & primaria peſtis cauſa eſt juſtiſſima ſummi Dei ira, à qua promanat illud τὸ θεῖον, quod huic morbo ineſſe animadvertitur, cujus *Hioppocrates* ſæpè mentionem facit: ſecunda cauſa quæ à prima originem ſumit, eſt maligniſſimum occultum venenoſum & naturæ humanæ infenſiſſimum peſtilens ſeminarium cęlitus demiſſum, quod minima quantitate aeri infuſum, inſtar ſubtilis cujuſdam fermenti ſeſe per aerem dilatat, eumque inquinat; tertia cauſa eſt contagium, quod morbi eſt primò ſoboles, poſtea cauſa, cauſæ ſecundariæ ſeu corpora ad peſtem diſponentes ſunt, malignæ ſiderum conjunctiones, aeris & cœli maximi ardores & ſqualores, ſiccitates diuturnæ, hiemis & veris tepores putridarum rerum fœdiſſimæ exhalationes, aliæque ſimiles. Peſtis ſymptomata ſunt, exantemata, bubones, carbunculi, capitis dolor, phreniſis, ſopor; vigiliæ, anxietas: magna virium proſtratio, viſus turbulentus, cordis palpitatio, linguæ ſiccitas, vomitus, ſingultus lumbrici, fluxus alvi, hæmorrhagia narium, menſium profluvium, ſanguinis mictus, ſputum cruentum, dolores lateris, hepatis, renum aliarumve partium,

licet

licet febris de eſſentia peſtis non ſit, ejus tamen ſæpius eſt comes. Aliquando peſtis ſine prævijs indiciis invadit, nonnunquam etiam ſignis evidentibus adventum ſuum prænunciat, qualia ſunt, plurima & ferè continua nocturna fulgura, ſine pluviis & tonitruis, cœlo non nubiloſo exiſtente, venti auſtrini diuturniores, maximæ æſtatis fervores, & ſiccitates diuturnæ, hiemem tepidam & humidam conſequentes, avium fuga, inſectorum maxima copia, mulierum gravidarum frequentes abortus, morbi epid. mali moris, ut varioli, morbilli, febres malignæ & purpuratæ, & dyſenteriæ contagioſæ; pueri in luſibus ſuis mortuorum ſepulturam agentes: maculæ purpureæ, nigræ, vireſcentes, violaceæ, quocunque morbi tempore appareant, ſemper lethales eſſe ſolent.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Peſte.

ANtidotum contra peſtem quamvis vulgare, attamen ſaluberrimum tibi mitto, quod etiam pueris ad fabæ magnitudinem, vel paulò amplius tutò exhiberi poteſt; eſtque illud quod in ſanctuariis *Mithridatis Cn. Pompeius* invenit, de quo eleganter ſanè cecinit ſerenus Poeta. Ego ut in meliorem formam compoſitio redigatur, accipio pondera æqualia tum rutæ, tum ficuum ac juglandium, & jubeo prius unumquodque ſimplex per ſe fortiter piſtillo ligneo in mortario lapideo contundi alioqui durior fit mixtura, non lenis ſed inepta propter ficuum reſiſtentiam, ut experti ſumus: mox unumquodque per ſe contuſum, iterum fortiter cum piſtillo in mortario commiſceo, ſuperinfundendo ſyrup. de acetoſit. citri q.ſ. donec compoſitio delicatior, meliorque ac mollior fiat, adjectis deinde in fine aliquot granis ſalis etiam tritis: hæc mixtura licet ſimpliciſſima ac paratu faciliima, ſaluberrima tamen exiſtit, experientiam enim didici tam in meipſo, quam in omni mea familia, hoc tempore peſtis, egregiè ad peſtis præcautionem valere; qua antidoto tum ego ac mei ſingulis diebus uſi ſumus. Ego omni manè è lecto ſurgens, cum multos infectos inviſerem, antequam domo exirem ad parvæ nucis magnitudinem ex hac ſequenti confectione ſumebam.

℞. Confectionis noſtræ ſupraſcriptæ de nucibus, ℥iß. theriac. antiq. & mithridat. an. ʒii. boli armen. veri, terræ ſigill. veræ, an. ℈ß. cum ſyrup. de limon. & hieme, cum ſyrup. de cortic. citri, q. ſ. F. mixtura: aliquando addebam aliqui aq. theriac. *Guidonis*, & iis dabam ad præcautionem in quorum ædibus aliqui peſte obiiſſent, ad ʒi. in hieme cum vino, in vere cum aqua ſcabioſ. Card. bened. in æſtate cum aqua acetoſ. vel poſt aſſumptum antidotum has aqua ſuperbibendo. *Petrus Foreſtus, obſerv. 16. lib. 6. De Febribus Epidemicis.*

Nos imperavimus Pharmacopæo noſtro ut talem pulverem nobis pararet, quo fœliciſſimè uſi ſumus in peſte *Delphicâ*, tam ad præcautionem quam curationem in multorum ſalutem, & quanquam hunc pulverem pro maximo ſecreto habeamus nefas tamen eſſe duximus ejuſdem deſcriptionem nobis ſolis retinere, quin potius volumus omnibus communem facere, ut quivis junior Medicus, tum alii omnes ad mortalium utilitatem eo rectè uti poſſent, deſcriptio pulveris hæc eſt.

℞. Rad. dictamn. tormentill. bol. arm. veri, præpar. præparatur autem cum lotione aq. ſcabioſ.) terr. ſigill. veræ, an. ʒvi. rad. gent. an. rad. petaſtid. beton. an. ʒii. ſantal. rubr. ʒi. raſ. ebor. cort. citri, corall. rubr. oſſis de corde cervi, rad. zedoar. an. ʒß. Margarit. puriſſ. ben. utriuſque, an. ℈i. ſuccini, ramentor. unicornu veri, an. ℈ii. fragmenti 5. lapidibus pretioſ. ana ℈ß. fol. auri & argenti, an. num. 3. M. F. Pulvis tenuiſſ. ad præcautionem dabam ℈ii. uſque ad ʒi. modo cum vino diluto, modo cum aq. oxalid. vel ſcabioſ. aut Card. bened. aliquando adjicens ſyrup. de limon. vel acetoſ. citri, in peſte ad curationem dabam ʒi. vel ℈iv. plus aut minus cum iiſdem aquis & ſyrupis, at frequentius tantùm dedi ʒi. idque calidè ut ſudor provocaretur, interea imperabam ne dormirent ſaltem per quatuor horas ab hauſto medicamento, pauperibus dabam pulverem radicis petaſitis cum magno juvamine. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſ. 16 lib. 6.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Peſte.

ILlico peſte correptis ſunt remedia adhibenda, morbi enim malignitas nullas dat inducias, fruſtra ferè auxilia omnia adhibentur, ſi malum diem naturalem fuerit tranſgreſſum, id quod experientia, proh dolor vidimus, & pro compertiſſimo habuimus: ubi igitur vires, plethora, ac ætas conſentirent, ſi malum jam primo invaſiſſet, neque ſeptem vel octo horas præteriiſſet, venæſectionem adhibebam: quibus verò malum duodecim horas vel diem naturalem petranſiſſet, nullo modo ſectionem venæ adhibendam: experientia enim vidimus, quibus poſt duodecim horas vel diem naturalem venæſect. fieret, quod commorerentur: ante 7. vel 8. horas ſectione venæ tempeſtivè adhibita melius curabantur: ſi ætas non admitteret venæſectionem cucurbitulas cum ſcarificatione ſatis profunda, collo, homoplatis, lumbis, natibus, cruribus, ſemper loco proximè affecto apponere jubebam: quæ etiam in peſtillentibus febribus à quibuſdam magis laudantur: poſt ſectionem venæ, illicò dabam pulverem meum contra peſtem, ad ſudandum: quo remedio aliquando in ipſo initio tumor peſtillens ſi non eſſet magnus deliteſcebat, veneno per ſudorem foras expulſo: ita ut aliis remediis topicis ad tumores opus non fuerit: quod ſi pulverem vomitu rejicerent, ſine mora, abluto ore cum aqua & aceto, alium ingerebam, idque aliquando bis vel ter, donec retinerent, qui enim retinebant facilius evadebant, qui autem rejiciebant, vitæ periculum ſubibant: interea ſemper vires corroborabam cum conditis, electuar. putredini reſiſtentibus: epithematis cordialibus nequaquam neglectis; non purgabam ante tertium diem, & hoc rarius, ſed in quarto frequentius, idque medicamentis levioribus. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 17. *lib.* 6.

Mulier quædam ex peſte decumbens ſub ala ſiniſtra bubonem habebat: eodem die quo febre peſtilenti correpta eſſet, ad eam acitus, venam è directo bubonis in brachio ſiniſtro aperiri juſſi: mox pulverem meum liberantem poſt duas horas à venæſectione, hoc modo præſcriptum exhibui.

♃. Pulv. noſtri contra peſtem, ʒi. aq. acetoſ. ſcabioſ. Card. bened. an. ℥i. M ſudores veſtibus coopertæ ſatis emanabant, ſecundo die hos ſyrupos ebibit.

♃. Aq. ſcabioſ. borrag. acetoſ. an. ℥ii ſyr. de limon. de acetoſ. citri, de ſucco acetoſ. an. ℥i. M. F. Julepus, pro ii. doſibus.

Tertio die ita fuit purgata.

♃. Fol. ſen. ʒiii. rhei el. ʒi. ſem. aniſ. ℈ß. ſchænanth. ℈ß. infund. per noctem facta prius levi ebullitione, in aq. acetoſ. ℥v. manè fortiſſimæ expreſſioni adde ſyr. infuſ. roſ. ℥i. M. F. potio brevis: qua alvum ter quaterve depoſuit, pro roboratione conditum ſequens eſt præſcriptum.

♃. Conſerv. bugl. borrag. & roſ. an. ℥ß. ſpec. liberant deſcript. *Cordi* ℈ii. ſpec. diarrhod. abbat. ℈i. manus ch. perl. ʒi. cum ſyr. de limonibus, acetoſ. citri an. q. ſ. F. conditum, quo continuò utatur.

♃. Theriac. ℥ß. terr. lemn. ſantal. rub. an. ʒi. aq. roſ. & aceti parum, fiat ad modum unguenti pro regione cordis; roborat enim, cor munit, & venenum à corde propellit. Interim ſtatim buboni applicari juſſimus maturativum ſimul & attractivum ex rad. lil. alb. enulæ camp. ſcabioſ. cœpis ſimul coctis & contuſis adjectis butyro, theriaca veteri, diachylone & ammoniaco in aceto ſcillino ſoluto, & galbano ſimul mixtis; unde factus eſt abſceſſus, eoque citius per chirurgum aperto, ac ſanie probe effluente, mox adhibitis mundificativis aptis, hæc ipſa brevi convaluit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 19. *lib.* 6.

Erant in hac peſte lenticulę iſtę nigrę (quę quod minutæ erant, & piperis inſtar nigri vulgus appellabat *Pepercoonx*) adeò lethales, ut ubicunque apparerent, non diu poſt mors ſubſequebatur; ut ſæpiſſimè obſervavi, mortem, iis apparentibus, ſine errore ſemper prædicendo. *Idem obſerv.* 36. *lib.* 6.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Peſte.

NEminem (quod notandum) eorum qui fonticulos in brachiis & cruri-

bus habuerunt (præter unum aut alterum ſummè cacochymicum) peſte obiiſſe memini: & proinde præſentaneum præſervativum eſſe tempore peſtis cum in aliis multis, tum etiam in memetipſo obſervavi. Ego enim duos habeo, alterum in brachio ſiniſtro, alterum in poplite dextro: in hac etiam *Lauſanenſi*, nullum eorum qui aut vomitu, aut fluore alvi laboravit, evaſiſſe ſcio, ſic & omnes ferè, quibus vena ſecta fuit, obierunt. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſerv.* 22. *cent.* 4.

Amuleta ex arſenico, pulvere bufonum aliiſque confecta, & tempore peſtis collo appensa maximam ad preſervationem vim habere, non eſt quod dubites. *Coſmus Slotanus* Chirurgus longe celeberrimus, Præceptor meus, magni ſemper ea ſolebat facere, maximamque ac longa eorum ſe habere experientiam, non raro mihi affirmavit, eaque cujuſvis ætatis hominibus, appendebat. Ego quoque poſtea non raro cum fructu iis uſus ſum. Sed quid ſentis de uſu muriæ in peſte? *Noviſia* ad *Rhenum* Juriſconſultum quendam cognovi, qui me præſente retulit ſe maximo cum fructu domeſticis ſuis, amicis muriam in peſte ſæpiſſimè exhibuiſſe: accipiebat autem muriam carnis porcinæ, eamque ad ignem in lebete coquebat, & probè deſpumabat, donec ab omni immunditie & ſordibus expurgata eſſet. Poſtea in vas fictile infundebat, in eoque relinquebat, uſque dum refrixiſſet, tum in ampullis bene clauſis eam conſervabat, & non niſi poſt annum exhibebat, quam primum autem aliquis peſte correptus eſſet; hauſtum hujus muriæ ei propinabat, & ut in lecto ſudaret, ab omnique alio potu per aliquot horas abſtineret, injunxit. Retulit hoc genus remedii in nonnullis per ſudores, in aliis per vomitum, in reliquis per alvum, aut per vomitum & per alvum ſimul, tum affatim evacuare, ut major pars eorum qui illud ſumpſerint, ſanitati reſtituta fuerit. Ego etſi nunquam periculum fecerim, neq; facere auderem, niſi tuam ſententiam hac de re prius intellexerim, attamen in robuſtioribus corporibus remedium hocce forſan non omnino rejiciendum eſſe arbitror, quandoquidem ratione ſalis, putredini humorum ſummoperè adverſari, nullum eſt dubium; referat præterea obſtructiones viſcerum, noxioſque humores, nunc per alvum, nunc per ſudorem, nunc vero per urinas educit. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſervat.* 34. ad *Sennertum*. *cent.* 2.

Quid de Lapidis Bezoardici uſu in peſte cenſeam, ſcire cupis? ſcio quaſdam eſſe qui non uſque adeo magni faciunt medicamentum hoc, præſertim in Peſte. Ego tamen illud non ſolum in hoc morbo, verum etiam in Variolis, Morbillis, febribus malignis, imò & in contumaciſſima quartana, præſtantiſſimum eſſe, cum in memetipſo, tum in ægris meis, non raro expertus ſum. *Guil. Fabritius*, *Hildanus*, *obſerv.* 29. *cent.* 6.

Non tacebo maximum & præſtantiſſimum remedium, quod & præſervat, & maximè curat omnes Peſte affectos, de quo multi ſcripſerunt & experientia comprobarunt. Remedium tale eſt.

℞. Vitriol. alb. præp. (*i. e.* pulv. & ter infuſi in aq. roſ. totieſque ad Solem exſiccati add. aliquid camphor.) dictamn. alb. rad. tormentill. an. ʒii. M. F. pulvis tenuiſſimus. Detur ad ʒi. cum ℥ii. aq. plantag. vel roſar. vel acetoſ. manè & veſperi. *Rodericus à Fonſeca*, *tomo* 2. *conſult.* 10.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Peſte.

Virgini cuidam Peſte laboranti propinavi illicò ſequentem Potionem.

℞. Aq. theriacal. noſtræ ℥ii. Elect. de ovo ʒi. M. bibit, nec eam vomuit, quod pro bono ſigno habetur: multumque poſtea ſudavit. Sudore peracto, juſſi ut cochl. i. vel ii. ſyr. de limon. cum æquali portione ſyr. de acetoſ. citri, permixti, per ſe, vel cum aqua cocta diluti, biberet, ſæpeque ut reficeretur, repeteret: juſculaque efficacia & congelata ſumeret. Sequenti die bubo in inguine apparebat, anthraxque paulò ſubtus in femore erupit; denuo igitur expulſivam hanc Potionem illi propinavi.

℞. Aq. theriac. noſtræ ʒvi. Julep. roſ. ℥i. ſyrup.

ſyrup. de limon. ℥ß. de agreſta ʒii. M. bibit, rurſumque ſudavit. Sudore peracto, tab. diamarg. frigid. ſumpſit. Epithema pulſuum & cordis regioni tale cum ſerico cher. meſino, admotum fuit.

℞. Aq. roſ. ℥ii. aq. ſcabioſ. acetoſ. an. ℥i. aq. meliſſ. aceti roſ. an. ℥ß. pulv. diamargar. frigid. ʒß. ſucci pomor. ℥ß. M. ſæpe iteretur; anthraci cataplaſma hoc impoſitum.

℞. Fol. ſcabioſ. pulpæ ficuum, an. ℥ß. contund. adde ol. lil. ℥ß. M. Cum adhuc periclitaretur, Potionem cordialem, & quæ veneni vim infringeret talem exhibui.

℞. Aquæ theriac. bugl. ſcabioſ. calend. ſyrup. de agreſta, an. ℥ß. pulv. diamarg. frig. ʒß. M. ad ſuppurandum bubonem, cum ad ſuppurationem tenderet, hoc cataplaſma præſcripſi.

℞. Herb. malv. M. i. flor. chamæm. p. i. ficuum ℥ii. coq. Piſtentur, adde pulv. rad. alth. ℥ß. farin. ſem. lini & fœnugræc. an. ℥ii. vitell. ovor. num. 2. emplaſtr. diachyll. diſſolut. in ol. lil. ℥i. ſal. ℥ii. F. cataplaſma. Poſtea ſenſim cœpit convaleſcere. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 333.

Aqua theriacalis noſtra quæ tantopere profuit, ita paratur.

℞. Rad. tormentill. lappæ maj. pimpinell. ſucciſæ, valerian. maj. an. ℥iv. rad. imperator. angelic. dictamn. gentian. ſerpentar. an. ℥i. cæpar. mundat. à cortice, nuc. virid. ſcabioſ. verben. calend. cum flor. rutæ, acetoſ. Card. bened. an. M. ii. camphor. ʒiß. aq. vitæ ℥i. vini albi generoſi menſ. iß. ſeu ℔vi. aceti roſac. ℥ii. Mithrid. ℥i. deſtillentur: doſis maxima ℥ii. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 340.

Ad præſervationem ſequentibus Pilulis per vices utantur.

℞. Aloes rhei, an. ʒii. agar. myrrh. an. ʒi. rad. gentian. zedoar. an. ℈i. croci, ℈ß. pulveriz. & cum ſyr. roſ. ſolut. cum ſena, fiat maſſa Pilul. *Felix Platerus, obſ. lib.* 2. *pag.* 399.

Presbyter *Veſantinus Ydeleyus* ſæpius Peſte infectis inſerviens in ſuo Libello *De Peſte*, mirè propria experientia inductus, ad præſervationem laudat urinam propriam, mane, jejuno adhuc ſtomacho, ſemper poſt quintum aut ſextum diem, ad cyathum unum epotam: cujus multis nauſeoſi remedii vices ſupplere poſſet balſamum urinæ, à Chymicis tanquam remedium εὐπόριστον deſcriptum. Pulvis ſequens *Hiſpaniarum* Regis ſecretum eſſe dicitur.

℞. Myrrh. ſelect. maſtich. bol. arm. terræ ſigillat. lign. aloes, cariophyll. maceris, croci an. part. æq. F. Pulvis: capiat ſingulis matutinis. Amuleta pro præſervatione magni quoque fiunt, ut avellana perforata eouſq; ut nucleus eximi poſſit, repleta argento vivo, obturataque & collo ſuſpenſa: quod mire juvare à *Marcilio Ficino* exemplis adhibitis probatur; quàm aliqui appenſam, ita ut cordis regionem attingat, eſſe volunt. *Felix Platerus practic. tom.* 2. *cap.* 2. *pag.* 163. 166. 171.

SUBSECTIO QUINTA.

De Peſte.

Imprimis valent quæ ſimul malignæ putredini reſiſtunt, & materiam ad cutem pellunt, atque ſudores movent, ut hic Pulvis.

℞. Sem. napi, citri an. ℥i. C. C. oſſis de corde C. an. ʒß. zedoar. ℈i. M. F. Pulvis: de quo detur ʒi. in aqu. ſcabioſ. cum ſyrup. de ſucco ſcordii: nec dediſſe hunc pulverem ſemel ſatis eſt, ſed continuò in cibo & potu, & ferculis aſpergatur Pulvis margarit. corall. terr. ſigillat. & bol. armen.

Hippocrates ab *Athenarum* Urbe Peſtem quæ ex *Æthiopia* in *Greciam* pervaſit, incenſis ſylvis, & ignibus factis odoriferis depulit. Siccus enim aer ſive conſtitutione cœli ſicca, ſive arte ſiccior redditus, admodum progreſſioni hujus mali adverſatur. Aer ergò non modo omni excrementorum publicorum amotione, verum etiam igne & fumo publicè privatimque omni ſtudio purgandus, hoc rectè quibuſdam fieri videtur, ſi ex tormentis bellicis majoribus Pulvis ſulphureus incenſus veſpertinis ac matutinis horis, multis in locis emittatur, eſſeque rationi conſentaneum apparet, neque experimento caret: privatim verò ſuffitus ex ligno & baccis juni-

juniperi, roriſmar. lauri fol. & abſinthio fieri poſſunt.

Si cum ægro nobis eſt negotium; facem ex tæda vel lychno cereo cum reſina facto, ut uberior ſit flama, præferre utile eſt. Faciem autem atque manus aceto roſac. aqua mixto abluere debemus, ori atque naribus admovenda ſpongia magna quæ prius aceto roſac. in quo ruta cum uno & altero grano camphoræ affuſa aq. roſac. macerata fuerit, imbuta eſt: ea ſemper nobiſcum circumferenda, noctumque ad lectum collocanda erit. In ore quidam continuò geſtant rad. zedoar. ſive angelic. in aceto maceratæ; ſed cortices citri exſiccati tutiſſimi ſunt atque ſuaviſſimi: vel iſti orbiculi in ore retineantur.

℞. Sem. citri excortic. ʒiii. cortic. citri ſicc. lign. aloes, ſantal. citrin. an. ʒiß. cariophyll. zedoar. nuc. moſch. an. ℈i. ſacch. ℥iß. aquæ roſ. moſchatæ in qua parum tragacanth. ſolvatur q. ſ. F. orbiculi parvi. Quidam cordis regionem iſto unguento inungunt mane.

℞. Theriac. opt. ʒvi. croc. camphor. an. ʒß. cum ſucco limon. F. linimentum. Sunt qui exiſtimant venenum veneno pelli, & corpora ad venena poſſe aſſuefieri, ut *Carpus* Chirurgus *Bononiæ* faciebat, qui Arſenicum in linteolo circa cordis regionem geſtabat Præterea tutiſſimum ſemper eſt curare, ut corpus excrementis vacet, & quantum fieri poteſt, ſit à ſuperfluis humoribus mundum, quod præſtabunt pilulæ *Ruffi* ad ʒi. in ſeptimana bis ſumptæ. Sed mihi magis iſtæ probantur.

℞. Aloes roſat. ℥i. myrrh. croci, an. ℥ß. agar. troch. ʒii. rhei. el. ʒi. bol. arm. ℈. ii. lign aloes, dictamn. alb. margarit. an. ℈. i. M. & cum ſucco citri, F. pil. parvæ, ſumantur bis in ſeptimana ad ʒi. Hoc etiam in loco medicamentum planè regium, quod in per vetuſto Libro ſcriptum, ac valde commendatum reperi, vere quæ commendari poſſe potu, recenſebo.

℞. Vini malvatici menſ. viii. deſtillentur ſuavi igne per cineres octies: huic ſpiritui vini injiciantur rad. tormentill. ſerpentar. ana. ℥i. angel. zedoar. ana. ℥. m. cort. citri opt. cinnam. ana. dr. i. ſtent. ita per biduum vel triduum i n vitro benè clauſo; locoque calido, deinde abjectis iſtis priùs expreſſis, ac per linteolum triplex fuſis, infundantur hic ſpiritus vini vitro in quo imponantur hæc linteolo ſubtili ligata.

℞. Spermat ceti recentiſs. ambr. el. rhei opt. an. ʒii. moſch. puri ʒß. vas optimè claudatur & divinum medicamentum uſui ſervetur. Ejus autem gutta una æſtivo tempore cum ſacch. roſato ad præſervationem ſumitur; hieme verò gutta una cum mica panis deglutitur. Hæc etiam aqua in præſervatione & curatione *Vratislavia* & multis aliis profuit.

℞. Carlin. zedoar. gentian. ang. tormentil. boleti cervini, an. ℥ii. trium ſantal. ℥i. camph. ℈ii. moſch. ℈i. theriac. opt. mithr. præſtantiſs. an. ℥iii. affund. ℔iii. ſpiritus vini, ubi per menſem integrum in loco calido vitro bene clauſo ſteterint, colentur per triplicem pannum lineum, & in alio vaſe optimè clauſo aqua iſta uſui ſervetur: hæc præſtantiſſima aqua etſi ad præſervationem cum aliis commiſta, ut cum aqua card. ben. ſcabioſ. ſcordii, ſumi poteſt, tamen in curatione magis eſt illius uſus. Hiberno tempore guttæ duæ vel tres ſumi poſſunt.

Præſervativa quibus alios fœliciter uſus eſſe, ſcio, plurima recitare poſſem, ſed duo Electuaria quibus me bis in Peſtilentia beneficio *Dei*, conſervavi, alternis diebus ad magnitudinem caſtaneæ de iis ſumens ſubiiciam.

℞. Succi cydon. ℥iii. conſerv. borrag. roſ. an. ℥iiß. mitrid. opt, ℥ß. Margarit. diſſolut. ʒi. hyacinth. ſpec. elect. de gemmis, liberant corall. diſſolut. ana ℈iv. extract. card. bened. ſcabioſ. veron. ſcordii, an. ʒii. M.

Alterum Electuarium.

℞. Maceris ℥i. iniiciatur aceto fortiſs. vini opt. vel quod melius eſt, limonum ſucco per viginti quatuor horas, ſiccetur rurſum, & minutim incidatur, huic adde theriac. opt. ℥ß. conſerv. borr. ℥ii. cort. citri conditi ℥i. ſem. citri excortic. card. ben. rec. an. ʒiß. ſpec. liberant. ʒi. extract. xyloaloes ʒß. M. Pro curatione nihil eſſe efficacius duabus iſtis aquis hactenus propoſitis certiſſima mihi experientia edoctus perſuadeo; prima aqua da-

tur ad ℥i. cum aqua card. ſcabioſ. vel ſcord. addito pulvere ſequenti ad ʒi.

℞. C. C. unicornu, an. ℈i. terr. ſigill. ʒß. margarit. ſplend. ſmaragd. ignem ſuſtinentis, an. ℈ß. camphor. gr. vii. lapid. bezoar. gr. v. Altera aqua datur infectis ab ℥iß. ad ℥iii. cum iiſdem aquis. *Ioh. Crato. Conſ.* 28. *lib.* 5.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Peſte.

CErtum eſt Deum ſibi reſervaſſe ſoli remedium contra Peſtem. Multa uſu tot annorum didici, ſed nulli rei præter divinæ benignitati commendare ſalutem meam in tali periculo poſſum: quare de expertis remediis in hoc caſu non libenter ſcribo. Pueris nihil utilius quàm armena cum pauxillo tormentill. & corticibus citri in pulverem redactis, qui inſpergatur cibo, pultibus & potui: quoties exeundum eſt domo particulam corticis citri in ore geſtare profuerit, quiſquis ex poculo ſuo bibat, non cum alio: Famulis aliquot baccæ junip. in aceto maceratæ dentur eas maſticent: odorent etiam acetum cui camphora & ruta ſit injecta. In curatione plurimùm poteſt camphora cum theriaca vel mitrhidat. ſed ne fortiſſimo quidem homini ultra tria grana camphoræ dentur, nec qui infectus eſt ulli remedio ſoli fidat, ſed ſingulis ſex horis mutet. *Jo. Crato. conſil.* 23. *lib* 4.

Certiſſimo experimento didici infundere ſupra ambram optimum vinum malvaticum deſtillatum, & diligenter obturare, & manè aliquot guttas cum pane ſumere, eſſe excellentiſſimum remedium præſervativum in Peſte. *Ioh. Crato. conſil.* 30. *lib.* 4.

℞. Cortic. citr. ſantal. lign. aloes, an. ʒß. ſtyrac. calam. ladan. an. ʒi. gall. moſch. alipt. moſch. an. ℈m. amb. griſ. gr. iii. M. & cum mucilag. tragac. F. orbiculi redolentes manibus geſtandi, quàm minimùm in publicum prodeat, & cùm exeundum eſt, corticem citri, vel angelicam in aceto præparatam in ore geſtet, licet vera Peſtis antidotus ſoli Deo nota ſit, ideoque divinum auxilium præcipuè implorandum; ad præſervationem tamen imprimis utile puto elect. de nucibus hoc modo factum.

℞. Nuc. jugland. numero 20. caric. ping. numero 15. rad. tormentill. pimpinell. bacc. lauri, an. ʒiiß. cortic. citri galang. macis in aceto præpar. ʒiß. fol. abſinth. rutæ, ſcabioſ. an. M. i. flor. borrag. M. ß. C. C. bol. armen. terr. ſigill. an. ʒii. Myrrh. el. ʒi. Croci ʒß. cum ℔iii. mell. deſpumat. F. Electuar. de quo ſumat manè, vel cum in publicum prodit, ad magnitudinem caſtaneæ. *Io Crato. conſil.* 20. *lib.* 1.

Cibi omnes aceto, ſucco limonum, & citrior. condiendi, potui quoque citriorum cortices imponendi, & cum cibis ſequens Pulvis in aceto aut vino diſſolutus uſurpandus.

℞. Margar. alb. præp. ʒii. corall. rubr. præpar. bol. arm. Orient. an. ʒi. cinnam. el. ʒiii. ſacch. q. ſ. F. Pulvis. Caveantur vina fortia, dulcia, & craſſa. Ad evacuationem putridorum & excrementitiorum humorum ſufficiant Pilulæ ſequentes ad ʒi. ſemel in ſeptimana.

℞. Aloes ʒvi. Myrrh. ʒiii. Croc. ʒi. rhei el. ʒii. agar. troch. ʒi. cariophyll. ſem. citri, an. ℈i. tormentill. ſantal. rubr. an. ʒiß. bol. arm. or. ʒiii. Camphor. ℈ß. pulveriza. Excipiantur ſyrup. acetoſ. citri, & F. maſſa pilul. Antequam domo quis egrediatur, ſub ſiniſtra mammilla hoc unguentum illinendum eſt.

℞. Theriac. opt. ʒiii. croci, camphor. an. gr. xv. cum ſ. q. ſucci limon. & acet. roſac. F. linimentum. *Io. Crato. conſil.* 17. *lib.* 3.

Pluribus, duobus iſtis electuariis profui, quorum primum quod electuar. liberantis nomino, ita fit.

℞. Conſerv. roſ. opt. ℥vi. Conſerv. nymphææ ℥iii. Mithrid. opt. theriac. an. ʒvi. pulv. tormentill. ſem. citri, an. ʒiß. Margar. præp. ʒiii. Succin. alb. præp. hyacinth. præparat. an. ℈iv. bol. arm. præpar. ʒiii. croci torrefact. ʒß. Extract. angelic. ℈ß. ſucc. cytonior. ℥iß. M. F. Electuarium.

Secundum voco Elect. Salutis, & ita fit.

℞. Macis præp. in aceto vel ſucco limon. ℥iß. Mithrid. opt. ʒiiiß. theriac. el. ʒii. Xyloaloes ℥i. ſpec. liberant. *Ferdinandi*, terr. ſigill. pulv. ſuccini alb. præp. an. ʒiß.

Cor.

Cortic. citr. ſicc. & pulv. ℨi. Conſerv. roſ. borrag. nymph. an. ℥iß. cum ſyrup. acetoſ. citri, q. ſ. F. Electuar. Pro curatione illud ſubjiciam in gratiam vulgarium, infectis utiliter dari tanaceti decoctum.

℞. Flor. tanaceti, q. ſ. bulliant in aq. & aceti æquis partibus optimè; bonum ſubinde hauſtum ebibat; camphora adjecta idem efficacius reddit. *Ioh. Crato conſil. 46. lib. 7.*

Imperator *Ferdinandus* hoc tabulatum magnifecit, & multis communicavit, & ex eo Liberantis Divi *Ferdinandi* dicitur.

℞. Cinnam. el. ℨii. roſ. rubr. ſem. portulac. raſ. ebor. coriand. præp. an. ℨiß. raſ. C. C. ſem. citri, excortic. arantior. limon. an. ℨiii. lign. aloe, nuc. moſch. marathri, aniſ. ſem. bombac excortic. ſerici crudi, granor. juniper. in aceto, rad. tormentill. rad. herb. tunicæ, rad. morſus diaboli, an. ℨii. dictamn. cret. & vulgar. ſcabioſ. borrag. bugl. an. ℨß. oſſ. de corde C. ℈ii. bol. orient. præp. vn. ij. ſantal. trium, an. ℈i. margarit. ſmaragd. ſaphyr. ſardonii, hyacint. granat. an. ℨß. pulveriz. omnia S. A. & ſacc. diſſolut. in aq. acetoſ. q. ſ. F. confectio in tabulis quadratis poſſunt quovis tempore uſurpari.

Maximiliano Secundo Imperatori laudatiſſ. memoriæ à me præſcriptæ ſunt hæ tabellæ, quas multi magni Nominis & Dignitatis Viri ſibi plurimùm profuiſſe teſtantur.

℞. Bol. armen. in aq. ſcabioſ. lot. ℥ß. margarit. præp. corall. præp. an. ℈iv. ſem. Card. bened. excortic. citr. excortic. an. ℈ß. hyacinth. præp. ℈ii. ſmaragd. præp. ℈i. ſpec. liberant. terr. ſigillat. C. C. an. ℈ii. fol. auri, numero xv. ambr. gr. vi. ſacch. ℔ß. in ſ. q. aq. roſ. & cinnam. diſſolut. addita conſerva roſ. parum. F. confectio in tabulis quadratis.

Ad curationem prodeſt hoc Electuariũ.

℞. Scord. ℨiii. tormentill. dictamn. alb. zedoar. gentian. angelic. cariophyllat. an. ℨi. croci, camphor. an. ℈ii. Pulveriz. omnia ſeorſim, & commiſceantur, & aſpergantur aq. card. in qua diſſolv. theriach. ℨ. ii. & cum ſyrup. de ſucco ſcord. & cardui, F. electuar. detur in aqua cardui ad dr. i. vel plus etiam efficaciam ejus poſſem veriſſimis teſtimoniis oſtendere, & facili ſumptu paratur, & facile eſt. *Io. Crato, lib. De Peſtilentis Febris curatione.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Peſte.

AUdi verò quo de venæſectione in hoc caſu ex *Victorio Faventino* celeberrimo practico memoriæ cauſa aliquando annotavi, in febre (inquit) peſtilentiali, ſi non apparuerint ſigna ſanguinis abundantis, cave à phlebotomia ſicut à diabulo; ſi verò ea apparuerint cum robore virium & ætate commoda, ſi tu non phlebotomabis; ſanguis juſtus erit ſuper te & filios tuos. *Ioh. VVolfangus, epiſt.* 10. *ad obſerv.* 33. *lib.* 7. *obſerv. Greg. Horſtii.*

Genuinum Alexipharmacum peſtis apud Deum ſolum repoſitum cum *Cratone* credo, & cum *Heurnio* ingenuè fateor, quod in peſte nihil peſtilentius multis remediis. *Gregor. Horſtius practic. lib.* 7.

Ad præſervationem ſumatur ſingulis matutinis ad minimum cochl. j. ſequentis antidoti.

℞. Nuc. jugland. excortic. num. 10 ficuum num. 10. fol. rutæ, M. ii. bacc. junip. Mß. conciſis & contuſis affunde aceti vini opt. q. ſ. ad eminentiam duorum aut trium digitorum; ſtent per 24 horas quibus verò amara non ſapiunt, vel etiam qui colicis doloribus & ſuffocatione matricis conflictantur, item prægnantes & pueri, hi omnes ex rotulis his meis contra peſtem mane duas, interdiu aliquando unam deglutiant.

℞. Cortic. citr. ℈ii. Oſſis de corde C. Margarit. præp. an. ℈ß. Saphyr. præp. gr. iii. ol. macis gt. ii. ol. cinnam. gt. v. ſpec. liberant. ℥. m. diarrhod. abb. dr. ii. ſacch. clarific. ℔i. aq. ſcord. Card. bened. an. ℥ii. aq. cinnam. ℥. m. coq. ſacch. ad aq. conſumptionem & F. rotulæ, ſ. a.

Si de infectione cuidam conſtat, ille mox de antidoto mea, quæ ſequitur, accipiat dr. i. m. in aceti vini cochl. vi. quod ſi vero infra viginti annos conſtitutus ſit, ſumat. ℨi. in cochl. iv. annos autem natus decem, ℨ. m. in cochl. iii. quem aciditas aceti offendit, miſceat acetum cum aq. Card. bened. ſudoremque provocet pro virium tole-

toleratia, ad minimum uſque ad unam horam, ad ſummum verò ad tres; ſudoremque faciei ſemper abſtergat, lectumque mutet, vireſque ſyrup. acetoſ. citri, & poſt ſemihoram juſculo jucundo reſtauret.

℞. Pulv. ſcord. ſem. rutæ gentian. an. ℈iv. theriac. mithridat. an. ℥i. m. Conſerv. roſ. ℥i. cum ſyrup. acetoſ. citri q. ſ. F. Electuar. doſis ut ſupra, quivis antidotum tum hoc ad duas vices in promptu habeat, ut ſi prima vice illud vomitu rejecerit, aliam doſim ſubſtituere queat, præterea duabus horis poſt cibum, aut ſeptem horis poſt invaſionem peſtilentiæ antidotum meam, aut theriacam ſecunda vice reaſſumat infectus, denuò ſudet, vireſque ut antea reficiat tandem ad reliquiarum peſtilentium omnimodam diſcuſſionem altero vel tertio die ſingulis ſex horis, ſumat duas aut tres ex rotulis noſtris contra peſtem ſupra deſcriptis.

Accidit verò ut peſte correpti communiter in principio ſomno profundo indulgeant, quod malignitas ad cor retrahitur, ipſumque infecti in ſummo vitæ diſcrimine verſantur, quo tempore ruta & acetum naribus adhibeantur, omnique ingenio ſomnus excutiatur, proruente bubone, opus eſt accerſere Chirurgum, qui localia modo debito adminiſtret, in cujus defectu, præparentur ſacculi ex fol. alth. Mii. rad. alth. & lil. alb. an. ℥ii. fol. agrimon. ſcord. an. M. ß. ficuum num. 2. & duo decocti alternatim parti affectæ imponantur, in promptu quoque ſit diachyl. compoſ. poſt fomentationem tribus vicibus in die, applicandum, poſt emmollitionem bubonis aliqualem, accipiatur cepa theriaca impleta, & aſſata, quæ contuſa cum ficubus, melle & farina permiſceatur & adhibeatur: qui ſi apertus fuerit, huic mixturæ vitellus ovi adjiciatur, corroſiva & inciſoria nonniſi ſumma neceſſitatis urgentia in actum ducantur. Anthraces egregiè tritico à ſanis maſticato & illito mitigantur; ſi deinde ſaphyrus ipſi eminus admoveatur, & in orbem circumtrahatur, carbunculos eoſdem tandem maturat, & ad ſuppurationem perducit, ambeſionemque inhibet unguentum meum, quod hoc modo ſe habet.

℞. Terebinth. lot. in aq. roſ. ℥ii. butyr. non ſaliti ℥iii. theriac. opt. mithrid. an. ℥ß. vitell. ovi numero 2. M. F. linimentum, tempore bubonum & exanthematum, rotulæ meæ alexiteriæ, & viribus non obſtantibus, purgationes lenitivæ in uſum veniat. Deus omnium verè reſipiſcentium Chriſtianorum clementiſſimè miſereatur. *Iacobus Horſtius, obſerv.* 28. *lib.* 7. *obſervat. Gregor. Horſtii.*

Præter communia conſueta, magno cum ſucceſſu in principio ſyrupus emeticus exhibeatur, quem deſcribit *Angelus Sala* libello ſuo de peſte, vocatque oxyſacch. vomitivum contra peſtem; cujus deſcriptio talis eſt.

℞. Vitri antimonii hyacinthini more *Mathiol.* præp. & ſubtiliter pulver. ℥i. cinnam. el. zedoar. lign. aloes reſinoſi opt. ſem. angelic. an. dr. ii. croci angelic. opt. dr. m. aceti roſac. ℥xviii. omnia hæc vitro capaci infundantur, optime claudantur, ut nihil expiret; & digerantur in *B. M.* per viginti quatuor horas. Poſtea balneo refrigerato coletur diligentiſſimè, vel per chartam bibulam filtretur, ut fiat pellucidum, poſtea tantum ſacch. cum aq. roſ. ſolvatur quantum eſt pondus prædicti liquoris, coque ſaccharum ad conſiſtentiam confectionis man. ch. & poſtea calidum adhuc pedetentim cum dicto liquore permiſce, & ſervetur ad uſum, longo enim tempore conſervatur, quanquam verò à dr. ii. ad ℥vi. vel ad ſummum ad ℥i. author hoc ipſum medicamentum præſcribat, nos tamen obſervavimus, tutò in adultis ℥i. dari poſſe, primis viis hoc modo per tolerabilem vomitionem purificatis, citius alia medicamenta malignitatem per ſudorem expellentia retinentur. Medicamentum eſt tutiſſimum, cujus beneficio plerique convaluerunt, qui primis ſtatim diebus, eod. cachocymiam circa primas vias evacuerunt; ſuperaddito poſtea diaphoreticorum uſu: inter quæ duo potiſſimum experta notavimus, nimirum aquam alexipharmacam *D. Plateri* (de quaſi ſupra ſubſect. 4.) & bezoardicum minerale, cujus efficaciam non tantum in febribus malignis, ſed etiam in ipſa peſte præſentiſſimam obſervavimus; cujus ℈ß. ad ſummum, ita malignitatem peſtiferam expugnaſſe recordamur.

mur, ut anthraces & bubones poſtea natura protinus ſeparaverit, oxyſacchar. etiam *Sala*, ipſus infantibus minimè noxium eſt, modo cum prudentia Medica præbeatur. *Greg. Horſtius*, *obſ.* 30. *lib.* 7.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Peſte.

CElebratiſſimus, & in Xenodochiis multa laude conſpicuus eſt hic pulveris *Dri. Heſſo* adſcriptus.

♃. Sacch. Cand. ℥iii. Zinzib. alb. ℥ii. Camphor. ℥i. M. F. pulv. doſis ℥i. ex liquore convenienti, ego pro zinzib. zedoariam ſubſtituerem, ſanè camphora mirabile eſt & efficax peſtis alexiterium, & meo quidem judicio plus (tempeſtivè data) virium obtinet, quam vel pretioſa quælibet medicamenta bezoardica, attamen in magnis capitis & ventriculi doloribus hac cautè utendum: hoc inſigniter, ac momentanea quaſi vi ſemel admirabunde profuiſſe vidi.

♃. Smaragd. præpar. lap. bezoard. or. an. gr. vii. hyacinth. præp. gr. iii. M. F. pulvis, porrectus fuit à me ex liquore convenienti, mulieri cuidam peſtilenti febre correptæ, omnia alia remedia averſanti: quo aſſumpto, abactis ſævorum ſymptomatum ſeditionibus, & in ſalutem converſo morbo, evaſit. Inter approbata pharmaca quibus debellandi facultas à Deo conceſſa eſt, primas tenet aqua illa theriacalis Clariſſimo *D. Stapedio* inventore, cujus tam in præſervatione, quam in curatione tanta vis eſt, ut nobilia quantumvis medicamenta alia, multùm ſuperet, ac longo poſt ſe intervallo relinquat, ejus hæc eſt deſcriptio.

♃. Theriac. Andromach. mithrid. Damocratis an. ℥vi. pulv. elect. de bolo apud *Iobertum* bezoard. apud *Nicolaum*, an. ℥ii. aq. vitæ per balneum bis deſtillatæ, vini malvatic. aceti rutac. an. ℔i. ſucc. rad. pimpinell. limon. an. ℥vi. ſimul in balneo rorido deſtillentur lento igne, ac ſtillaticio huic liquori in phiala vitrea conſervato immiſce ther. veteris ℥vi. maneantque ſic ſimul omnia, ut in fundo theriaca quieſcat, hæc aqua quo vetuſtior eo melior exiſtet, datur adultis ℥i. & ut ab ejus aſſumptione ſudent præcipitur, reiteraturque die ſequenti, & tertio, quouſque bubo aut carbunculus erupuerit, aut is ipſe maturior factus vel apertus ſeſe expurgaverit, junioribus dimidia doſis ſuffecerit; quandoquidem verò hæc aqua ob magnam theriacæ quantitatem ſatis pretioſa exiſtit, ideo ejus author aliam hac viliorem aſtruxit, quæ ſic habet.

♃. Conditi pro familia *Stapediana* ℔ii. aq. vitæ ſemel in balneo extractæ, vini malvat. aceti rutac. ſucc. rad. pimpinell. limon. an. ℔i. è balneo liquor evocetur; cui permiſceantur theriac. veter. ℥iv. reſideatque per quietem in fundo theriaca, datur paulo majore pondere ſi corpora robuſta ſint, alioquin æqualis uſus fuerit, conditum pro familia *Stapediana* hoc modo concinnatur.

♃. Granor. juniperis ℥vi. crac. pingu. num. 12. nucleor. nucl. jugland. ℥viii. Conſerv. flor. borrag. bugloſ. an. ℥ii. Theriac. veter. mithrid. opt. an. ℥ii. rad. tormentill. gentian. pimpinell. angelic. zedoar. an. ℥i. cum ſyrup. de limon. F. conditum, ex rad. bardanæ & vincetoxic. unà cum corticibus fraxini liquor ſudori eliciendo percommodus diſtillatione provocatur, quem aquam bardanæ compoſitam nominare conſuevimus: medicamentum ſanè inſigne quo Chimici ad Medici *Genevenſes* ſumma cum utilitate uſi ſunt, ſeſeque ejus aſſumptione à peſtilentis morbi inſultibus tutos reddidere, ea ſic componitur.

℞. Rad. bardan. rec. vincetoxic. rec. cortic. median. fraxini, an. ℔ii. minutim inciſa infundantur horis vigintiquatuor in vini albi odoriferi & aceti rutac. an. ℔v. poſtea deſtillentur in *B. M.* addendo poſt deſtillationem liquori in excipulum transfuſo, ol. ſulph. acidi rectificati q. ſ. pro maniſeſto acore; adjiciendoque in ſingulas libras camphoræ in nodulo ligatæ ℈ß.

Cognita ſunt mihi ac jamdudum perſpecta ſulphur. ac vitrioli in peſte pellenda remedia; quæ in diræ hujus luis emollitione ſupremam laudem merentur, cum nulla ſit putredo, cujus vires horum ſpiritus non frangant, nulla infectio quam illi non ſuperent, nulla humorum depravatio, quæ

per illos non corrigatur; ſanè (ut liberrimè loquar) ſi mihi vitriolatorum medicamentorum uſus vel interdiceretur, vel inhiberetur, ego ad peſtis curationem nunquam vel ſaltem inermis accederem, pro præſervatione hoc vino ego uſus ſum.

℞. Fol. abſinth. Miß. ſcordii Card. bened. an. M. i. dictam. cret. Mß. cortices citri ℥ß. radic. pimpinell. ℥iß. inciſ. groſſo modo M. F. nodulus, qui immergatur vino, de quo potetur hauſtus unus poſt ſumptum jentaculum. *Raymundus Mindererus, libr. De peſtilentia, cap.* 15. *&* 20.

Nihil æquè prodeſſe viſum eſt, acetum meum theriacale, mox inter initia cum tantillo diaſcordii vel theriacæ ad eliciendos ſudores exhibitum. Plurimi namque ſolo hujus aceti uſu *Deo* juvante reſtituti ſunt. Deſcriptio ejus hæa eſt.

℞. Confect. orvietan. ℥ii. diaſcord. ℥im. theriac. ℥i. rad. angelic. contrayery. enul. pimpinell. tormentill. ſcorzoner. dictam. alb. petaſit. an. ʒvi. fol. ſcord. rutæ, millefol. an. M. i. flor. calend. tunic. an. M. m. cortic. fraxin. citri, an. ℥m. bacc. junip. ℥iſm. macer. zedoar. an. ʒiii. camphor. ℈ii. Croci Orient. ʒi. Myrrh. el. puriſs. ℥m. aceti ex ſucc. rub. Idæi q. ſ. M. ſtent in infuſione loco calido bene tecta, donec extrahatur tinctura. *Baldaſſar Timæus Caſ.* 32. *lib.* 8.

SUBSECTIO NONA.

Pro Peſte.

EGo ſacculos ex arſenico hic pro multis ordinavi: etiamſi *Crato* noſter valdè repugnet. Multi proceres in aula cordis regioni applicatos continuò abſque ulla noxa circumferunt. Retulit mihi quoque nuper Chirurgus Aulę noſtræ jam ſenior, ſe in multis peſtilentibus conſtitutionibus fuiſſe, & ſua manu infectos plurimos tractaſſe; ſemper tamen à contagione immunem permanſiſſe, quod ſecum geſtaverit radicem plantag. maj. ſacculo incluſam, & cum filo regioni cordis adaptatam, ut res coletur pulveris lavendulæ aliquid admiſcere ſolet; & hinc inde diſtribuere, quicquid ſit, ſæpe etiam parvis gratia rebus ineſt. *Petrus Monavius, epiſt.* 37. *lib.* 2. *epiſt. & conſil. Cratonis, &c.*

Inſigne præſervativum paratur ex ſacch. candido & ſpiritu ſalis dulcis hoc modo.

℞. Sacchar. cand. albi pulv. ℥iv. imbibe cum ſpiritu ſalis dulcis ad formam elect. cujus doſis omnibus diebus mane jejuno ventriculo dr. i. omnem putredinem arcet, & ventriculum cum viſceribus reliquis in optima conſervat diſpoſitione.

Spiritus Salis dulcis ſic fit.

℞. Spiritus vini & ſpiritus ſalis, an deſtillentur ter vel quater, unientur inſeparabiliter & edulceſcent. *Joh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 366.

Antidoti non inutilis hæc forma eſto.

℞. Theriac. el. ℥i. bol. armen. ver. cum aq. Card. bened. aliquoties loti dr. ii. ſpec. diamargar. frigid. ℈iv. ſem. citri, ſcordii ſcabioſ. an. ℥i. raſ. monocerot ℈i. cum ſyrup. de ſucco acetoſ. F. conditum, cum aq. card. bened. uſurpandum. Celebratur quoque in morbis peſtilentibus non inidoneum Canonici cujuſdam, qui contra Peſtis ſævitiem eo uſuram haud vulgarem fecit apud Principes, & Civitatum Reſpublicas inſignes, quod ſic ſe habet.

℞. Spec. lætific. *Galeni*, terr. ſigill. an. dr. i. bol. armen. præp. ℥m. theriac. ℥iii. conſerv. roſ. borrag. bugl. an. ℥i. ſyr. viol. q. ſ. F. electuarium. *Io. Vvierus lib.* 1. *Obſervat. obſ.* 3.

Quidam, cui demandata erat cura tertiæ partis Urbis Peſte afflictæ, omnes ferè curavit vomitorio compoſito ex dr. ii. cujuslibet vitrioli mellis ℥ii. & aq. ℥vi. ſimul mixtis, quod exhibebat ſtatim, ac apparebant aliqua ſigna morbi imminentis, vel præſentis; ita ut vix decem aut duodecim obierint in ſuis partibus cum in reliquis pauci evaderent, quod denotat vires & neceſſitatem vomitus in tali caſu. *Simeon Iacoz. obſervat.* 99. *centur.* 4. *Obſervat. Riverius.*

Cum Peſtis ſæviſſima graſſaretur *Monſpelii* anno 1630. duo ægrotantes Peſte correpti, ad me miſerunt, ut quid acturi eſſent, præciperem. Ego in memoriam revocans me legiſſe apud *Paræum* muriam encraſichlolorum piſcium (*Anchoes* vulgò di-

dictorum) nonnullos Peſte affectos liberaſſe; conſilium dedi, ut eandem ſumerent. Unus muriæ ſcutellam ſumpſit ſolam, alter eam urina permixtam, & uterque liberatus eſt, oborta evacuatione vehementi per vomitum & ſeceſſum. *Samuel Formius*, *obſerv.* 37.

In eadem Urbe, tres ejuſdem familiæ, maritus nempe, uxor & ſoror illius, Peſte correpti ſunt, ſtercus proprium cum propria urina diſſolutum & linteo colatum hauſerunt i unde graviſſimus vomitus & alvi fluxus obortus eſt, & omnes à Peſte immunes evaſerunt *Samuel Formius*, *obſ.* 38.

Chirurgus *Hiſpanus*, cognomento *Guardiola*, Xenodochii infectorum Præfectus in obſidione *Oſtendana*, oſtendit, mihi fruſtum ſuccini rubentis, quod ſibi toto triennio dixit unicum fuiſſe Xenexton, cujus arcanum erat; quod ſcilicet ad ſeptem pulſus principales fuiſſet confrictum uſq; calorem: nimirum utrinque ad tempora, ad carpos, malleolos, & ad ſiniſtram mammam. Ego vidi illum ſemper præſervatum, cæteris coadjutoribus è medio ſublatis. Vidi etiam frequenter venenatorum vulnerum, diſſoluto in ſpiritu vini ſuccino, factas ſanationes alioqui penitus deſperatas. Nil ſtomacho, inteſtinis, nervis, imò & cerebro gratius eſt ſuccino in vini ſpiritu reſoluto.

Hibernus Butlerus me conſcio *Londini* aliquot millia à Peſte curavit: juſſit enim Bufonem magnum menſe *Junio* poſt meridiem captum, tibiis ſuſpenderem propè focum, illique ſubtenderem patinam è cera flava, tandem à triduo ſuſpenſionis Bufo evomuit terram & aliquot inſectas ambulantes, nimirum muſcas nitentibus alis ſua viridi colore quaſi deauratis, mox autem à vomitu Bufo obiit; nec ante triduum evomuit; licet pronus penderet. Dixit autem mihi quod ſat remedii haberem curandis 40. millibus Peſte correptorum, promiſitque mihi ſe oſtenſurum rei cardinem; ſed repentè in exilium proſcriptus abiit, ſaltem ego has ſordes vomitus rejectas, itemque exſiccatum Bufonis cadaver ſeparatim in pulverem tundi juſſi; & cum tragacantho trochiſcos formavi: quibus feliciter uſus ſum tam ad præcautionem Peſtis, quamejuſdem ad ſanationem. Dein *Iulio* menſe decreſcente Luna veteres Bufones cepi, quorum oculi ſcatebant albis vermibus, nigriſque capitibus prominentibus, adeo ut uterque oculus totus in vermes transformatus eſſet, forte quinquaginta numero, in ſingulo oculorum foramine. Vermes erant densè compacti, quorum capita, foris eminebant, & quoties aliquis egredi conaretur, ſtatim Bufo appoſita manu egreſſum vetabat. Hos Bufones ad vomendum coactos, ut dixi, per ſuſpenſionem reperiri, dare Excellentiſſimum Zenexton. Vermes enim in patinam ceream deciduos, ſimulque cum eo quod per vomitum rejecit in trochiſc. parvulos redegi, addito cadavere Bufonis, & cerea patina, geſtati autem trochiſci ad mammam ſiniſtram, arcebant contagium, & loco infecto alligati, ſtatim virus extrahebant, erantque trochiſci promptiores ac validiores, ſi in uſum aliquoties recidiſſent, quam recentiores.

Hippocrates omne vinum quod in Peſte dabat, ſuffiebat hoc modo, poculum ſtricti colli lychinio ardentis ſulphuris ſuffiebat, vinum ad tertiam partem affundebat, ac poculum arctè concluſum agitabat, dudum conquaſſando ſurſum & deorſum; donec vinum omne gas ſulphuris in ſe combibiſſet. Dabat etiam vinum ſalſum fervidum, non autem tepidum, ut nauſeam compeſceret, & ſudores potenter cieret; addebatque ſulphur, ad gr. xxiv. ut ſuo velut odore Peſtem interimeret, quia ſal abſtergit, à putredine præſervat, & ſulphur venenum cohibet, hinc ſudorem præſcribebat triduo ad minimum quotidie autem ſudabant bis, & vice ſingula per diei ſextantem, ſi poterant: primis diebus plus ac deinceps conſequenter minus. Inter ſudandum tollebat omnem potum, peracto ſudoris termino, hordei cremore cibabat, & pro potu exhibebat vinum græcum picatum, cui inerant pauca grana ſalis, & ſulphuris, folia autem aſari, aceto macerata, calida ſuperponebat Buboni, plantis pedum, & manuum, quæ poſt horas 12. ſingulas, ſepeliri juſſit. *Hiſpania* rarò Peſte affligitur, ex eo quod utatur picato vino, cum

enim

enim doliis careant; plerumque vina coriis picatis conſervant. Odor picis ſuffumigio plurimis provinciis Peſte contaminatis familiaris. Hodie magni ſit antidotus *Orvietani* pro Peſte. *Ioh. Helmontius*, tractatu *De Peſte*.

Memini me haud infrequenter in *Germania* Ruſticos quoſdam obſervaſſe, qui quotquot in campis Bufones deprehenderent, eos mox ſtipitibus infixos Solis æſtu torrefacerent, pellemque ſervarent: cum itaque facti rationem inſtantius vrgerem, dixerunt ſe pelles Bufonum exſiccata in tempus Peſtis conſervare; hoc enim vnicum ijs domeſticum contra Peſtis virulentiam remedium ſupereſſe; ſiquidam vlceri peſtifero applicatis pellibus bufonis, ſtatim ſe extracto veneno à morte liberari. *Athanaſius Kircherus lib. De Peſte*.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Peſte.

ANcillæ peſte correptæ cum duobus anthracibus incipientibus, præſcripſi hunc hauſtum ſudoriferum, à quo benè & tota ferè nocte ſudavit cum magno levamine.

♃. Extract. card. bened. ſal. abſinth. an. ℈i. ſal. card. ℈ß. theriac. ʒi. aqu. noſtræ theriacal. ad. car. ben. an. ℥i. ol. vitriol. gt. xv. M. F. hauſtus.

Ad ſitim hoc julapium præſcripſi.

♃. Aq. card. bened. ℔i. aq. ſcabioſ. acetoſ. an. ℔ß. ſyr. de ſucco citri ℥ii. ol. vitrioli q. ſ. ad gratum acorem. M. F. Julep. ſtatim poſt meridiem reiteratus fuit prior hauſtus ſudoriferus, à quo cùm rurſus optimè ſudaſſet, anthrax qui in medio oſſis ſterni erat ſe extendit ad latitudinem ſemidaleri Imperialis, tunc pulticulam noſtram ad carbunculos illi imponere, & ter in die renovare juſſi, quæ ita ſe habet.

♃. Rad. conſolid. maj. ſicc. fol. ſcord. ſicc. an. ʒii. rad. altheæ ſicc. farinæ, ſem. lini cribratæ, pollinis farinæ tritici, an. ℥ß. F. pulvis ſubtilis, cui affunde aq. q. ſ. coq. aliquantulum ut mucilagines ſolvantur, & compoſitio ad pulticulæ craſſioris formam deveniat, cui adde mell. terebinth. unguenti Apoſtol. an. ʒiii. picis liq. unguenti baſilic. an. ʒii. vitell. unius ovi, croci or. ℈i. M. interdum addebantur theriac. ʒii. hanc pulticulam ob eximiam utilitatem in frequenti uſu habuimus, & ex multis tentatis nihil invenimus, cum quo carbunculorum ſeparatio & curatio citius ac melius perageretur, ſuper linteum pinguiuſculè extendebatur, & imponebatur, anthraces tandem è vicinis partibus ſeparati ſunt; quibus extractis, unguentum mundificativum de apio cum unguento Apoſtol. miſtum ter quaterve impoſitum fuit. Deinde cum unguento aureo cavitatibus carne repletis, & emplaſtris ad cicatrizationem perductis, ægra convaluit.

Aqu. theriacalis qua ſemper cum fœliciſſimo & admirabili ſucceſſu uſi ſumus ita parabatur.

♃. Rad. Imperator. petaſitid. angelic. carlin. valerian. an. ℥iiß. rad. enul. camp. cort. arant. ſicc. an. ℥iii. fol. ſcord. abſinth. an. ℥ii. card. ben. ℥iii. flor. roſ. rubr. ℥ß. ſtæch. ʒiii. bacc. junip. ℥iiß. granor. cardamom. min. ʒv. cinnam. el. ℥i. hæc omnia ſumantur ſiccata, conſcind. ſimul & groſſo modo contundantur, iiſque affundantur in cantharo lapideo vini albi Rhenani vel Gallici tenuiſſ. ℔x xii. aq. roſ. ℔ii. vaſe bene obturato ſtent in infuſione decem diebus, tunc addantur hæ virides herbæ & recentes conſciſæ, fol. rutæ, M. vi tanaceti, M. iv. meliſſ. roriſmar. pimpinell. an. Miß. Maneant ſimul in infuſione adhuc per octo vel decem dies quotidie baculo commovendo: poſtea affunde ſucci citri ℔ii. & ſtent adhuc per quatriduum poſtea ſuper ignem leviter ſemel ebulliant, & colentur, & in torculari fortiſſimè exprimantur; colatura expreſſa deſtilletur in B. M. per Alembicum vitreum. Hæc eſt noſtra aqua theriacalis, quæ maximarum eſt virtutum, quæ non tantum veneno peſtilenti reſiſtit, cor à malignitate defendit, & ſudores movet, verum etiam debilibus jam labeſcentes vires miro modo corroborat. Mirum dictu quam inſignes ejuſdem affectus in hac Peſte aliiſque febribus malignis comperti fuerimus. Illud quod poſt deſtillationem in fundo cucurbitæ remanet, adjecta aqua card. ben. attenuandum, & per chartam

tam emporeticam colandum eſt, quæ colatura lento igne exſiccanda eſt ad extracti conſiſtentiam, quod uſui ſervandum. Hoc extractum Magiſtrale vocavimus *Isbrandus Diemerbroeck. hiſt.* 1. *lib.* 4. *cap.* 3. *&* 13. *&* 5. *lib.* 3. *De Peſte.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Peſte.

MUlier quædam triginta annorum Peſte correpta, carbunculum habuit in latere dextro ſupra coſtas ſpurias, aderat etiam febris cum maxima anxietate & inquietudine, ſumpſit vari[illegible] dorifera & antidota, quibus non obſta[illegible] s morbus in eodem ſtatu continuavit uſque ad diem quartum: tuncque menſtruorum fluxus copioſior acceſſit extraordinarium periodi tempus, quo cùm mihi indicaſſet, ſtatim tale ſudoriferum exhibui.

♃. Corall. rubr. præp. terr. ſigillat. C. C. uſti, an. ℈i. diaſcord. ʒi. aqu. theriac. aceti vini rubri, an. ℥i. M. pro uno hauſtu. Juſſi etiam ut ſæpius de die comederet particulam hujus conditi.

♃. Spec. diatrium ſantal. ℈ii. troch. de terra figill. ℈iß. flor. ſulphur. ℈i. conſerv. anthos. ʒiii. conſerv. roſ. rub. ʒv. diaſcord. ʒiß. ſyr. granat. acid. q. ſ. F. electuar. his duobus medicamentis fluxus ille paulatim rurſus imminutus eſt, ſed tamen ante diem quintum non omnino ſubſtitit, carbunculus impoſitione pulticulæ noſtræ ad anthraces; brevi ſeparatus, & ægra priſtinæ ſanitati reſtituta eſt, in hac peſte *Noviomagenſi*, menſtruorum fluxus criticus (qui alioquin ſalutaris eſſe ſolet) periculoſus erat, nam multoties obſervavimus, ſi in ipſo principio antidotis aſtringentibus (ſtatim enim ad ea confugiendum erat) paulatim non cohiberetur, quod poſtea ut plurimum nullis remediis coerceri poſſet, ſed ægras dejectis viribus citiſſimè occideret. *Isbrandus Diemerbroeck. hiſtor.* 10. *lib.* 4.

Dominus *Coiberry* Nobilis *Anglus* cum *Noviomagum* veniſſet, ſimul ac urbem ingrederetur, inſolitum quendam fœtorem percepit, à quo ipſi nauſea facta fuit, & caput doluit. Poſtridie manè è ſomno expergeſfactus valde nauſeabundus fuit, & dolorem cum dura tenſione in parotide poſt aurem ſenſit, ipſo peſtem metuens. ſummo manè ex maſſa piluli. *Ruffi*, quàm ſemper ſecum portabat, quatuor pilulas confecit, eaſque deglutivit: à quibus poſt ſex horas alvus ter quaterve dejecit & ſimul etiam ceſſavit dolor poſt aurem. Meridie tamen prandere non potuit, circa veſperam rurſus tres quatuorve ſpontaneos ſeceſſus habit, quos magna cordiis anxietas cum debilitate inſecuta eſt, ſequenti nocte magnus alvi fluxus una cum febre ſupervenit; mane conſilium meum expetijt. Exhibui hoc ſudoriferum hora ſexta matutina.

♃. Terr. ſigill. bol. arm. corall. rubr. præp. C. C. uſti, an. ℈j. extract. rutæ ℈iß. ſalis ſcord. ℈j. theriac. diaſcord. an. ℈ij. aqu. theriac. ℥ij. M. F. hauſtus, hinc per tres quatuorve horas fortiter ſudavit cum levamine, & alvi fluxus uſque ad meridiem ſubſtitit, ſtatim poſt meridiem alvus rurſus emota eſt, tunc eundem hauſtum rurſus aſſumpſit & multoties illo die ad ſequenti nocte particulam hujus conditi comedit:

♃. Troch. de ter. ſigill. flor. ſulph. C. C. uſti, an. ℈j. ſpec. diatrium ſantal. ℈ij. diaſcord. conſerv. roſ. rub. mivæ cydon. an. ʒiij. ſyrup. granat. acid. q. ſ. M. F. conditum.

Ad ſitim uſus eſt hoc julepo.

♃. Aq. card. ben. ℔j. aq. ſcabioſ. ℔ß. conſerv. roſ. ℥iß. rob. acatiæ ʒij. ol. vitriol. q. ſ. ad gratum acorem M. & poſt horam colentur per linteum, & fiat iulepus. Verum his nil imminutus eſt alvi fluxus. Poſtea ſudori ferum tali modo præparatum eſt.

♃. Radic. tormentill. ℥ß. raſ. ſantal. rubr. ʒiß. cortic. granat. ʒj. fol. pimpinell virid. M. m. rutæ, card. ben. & ſcord. ſicc. an. p. j. ſem. card. plantag. an. ʒj. flor. balauſt. roſar. rubr. an. dr. im. aq. quant. ſat. F. S. A. decoctio ad ℔j.

♃. Hujus decocti ℥iij. troch. de terra ſigill. ℈ß. C. C. uſti ℈j. theriac ʒi. diaſcord. ʒß. M. F. hauſtus, quo aſſumpto, fortiter ſudarit, & alvi fluxus aliquantum imminui viſus eſt, qui tamen ſtatim poſt ſudorem æquè magnus reddiit: atque tunc primùm ſanguinolentæ dejectiones, poſtea ſanguis

guis purus abſque dolore defluxit, hinc viribus totaliter proſtratis, ipſius animæ effluvium inſecutum eſt. *Mercurialis* & alii magni Medici ex decreto *Avicennæ*, Peſtis curationem à purgatione incipiendam eſſe ſtatuunt, verùm minimè recipiendum eſt illud conſilium; cum ratio & experientia contrarium doceant. Ratio quia ſalutaris naturæ motus hoc pacto interturbatur, ac vires maximè dejiciuntur: Experientia, quæ hactenus docuit omnes ægros peſtiferos, qui purgantia ſumpſerunt, ſubſequenti ut plurimùm lethali diarrhœa, vel exitiali virium proſtratione, fuiſſe extinctos. Si parva pilul. *Ruffi* quantitas in prædicto ægro naturæ motum adeo interturbaverit, ut ad veneni expulſionem per comodas vias reduci non potuerit, quæ non mala à purgantibus fortioribus metuenda ſunt; *Isbrandus Diemerbroeck. hiſt.* 13. *lib.* 4.

SUBSECTIO DVODECIMA.

Pro Peſtis præſeveratione.

A Peſte afflictum inviſendum vocatus, ſimul ac cubiculum ejus intrarem, ſtatim peſſimum excrementorum (alvi enim fluxu laborabat) fœtorem naribus percepi, à quo graviter affectus fuit. Poſt breviſſimam viſitationem domo rurſu egreſſus, illicò me vertigine, nauſea, & cordis anxietate affectum ſenſi, ita ut peſtilens contagium me concepiſſe non dubitarem, quapropter poſtpoſitis omnibus negotiis, ſtatim me domum contuli, atque tabaci optimi quinque ſexve fiſtulas fumiſuctione exhauſi; cujus uſu omnia prædicta ſymptomata ita penitus evanuerunt, ut ne minimum quidem mali amplius ſentirem, tunc rurſus foras prodire, & reliquos ægros inviſere volens, theriaca ℥j. præſumpſi, atque ita deinceps optimè valui, illud ipſum durante hac Peſte mihi ter quaterve accidit, ut ſtatim ſimulac me aliquam contagionis labem concepiſſe arbitrarer, eodem modo ad copioſiorem tabaci uſum confugiens, liberatus fuerim. Tabacum pro inſigni præſervativo remedio ſemper habui, eiuſque fumum in ipſo conceptæ luis principio mihi aliquoties inſigniter profuiſſe comperi, referunt etiam quondam *Londini* ab horribili peſte illic ſæviente immunes fuiſſe omnes illas domus in quibus tabacum vendebatur, verum *Noviomagi* illa fælicitas omnibus tabaci Mercatoribus non contigit; nam aliquos ex iis peſte correptos fuiſſe novimus, in ædibus tamen primarii tabaci Mercatoris *Thomæ Pieters Angli*, qui numeroſam liberorum, famulorum & ancillarum, familiam alit, neminem, quod ſcio, peſtis invaſit præter unam ancillam, quæ & ipſa brevi convaluit. *Isbrandus Diemerbroeck. hiſtor.* 17. *lib.* 4.

Durante hac peſte, mirabantur multi, quomodo fieri poſſet, ut ego, qui quas libet ædes infectas, & omnes ægrotos indiſcriminatim inviſebam, a tanta malignitatis & contagii violentia non læderet, ac proinde meum vivendi ordinem plurimi diligentiſſimè conſiderabant, quem ut omnibus cognitus eſſe poſſit, hic deſcribam, omnes animi vehementes motus, quantum poteram, inhibebam ac fugiebam, intrepidus plane vivebam, nec pericula, nec mortem, nec aliud quippiam timens; mihi eodem redibat, ædes ne, infectas, an non infectas adirem, nec terrori, nec iræ, nec mœrori locum concedebam, ſi forte meipſum aliquomodo contriſtatum perciperem (quod triſti illo tempore interdum fieri non erat alienum) tunc tribus quatuorve vini hauſtibus aſſumptis cor exhilarabam; atque ita citiſſimè omnem melancholicum luctum fugabam, in victu utebar cibis euchymis, abſtinendo ſtudioſiſſimè ab iis quos aliis noxios fuiſſe animadverteram, quales erant carnes porcinæ & haleces, ſemel aut bis in ſeptimana cubitum iturus deglutiebam unam aut alteram pilul. ex antipeſtilentialibus noſtris potus mihi erat cereviſia ordinaria, ut & vinum tenue album, quo interdum uſque ad hilaritatem, nunquam ad ebrietatem utebar, mane inter horam quartam & quintam ægros inviſurus, nihil omninò aſſumere poteram (quod tamen ipſemet valde improbabam) nec cibi, nec potus, nec medicamenti, ſed ad omnia nauſeabam, ac proinde præmiſſis piis precibus, me meamque ſanitatem Deo optim. max. commendabam, & ſolummodo aliquot grana car-

damo.

damomi minoris, maſticando, jejunus primo ægros inviſebam uſque ad horam ſextam, tunc vel theriac. vel diaſcord. pauxillum, vel corticem aurant. conditam, vel ut plurimum rad. heleni conditi tria quatuorve fruſtula aſſumebam, poſt horam ſeptimam fruſtum panis, cum butyro & caſeo ovillo viridi jentabam ſuperbibendo hauſtum cerævisiæ, inter octavam & nonam ſæpe quidem, ſed tamen quotidie, data occaſione, hauſtum vini abſinthitis bibebam, circa decimam: ſi per otium liceret, fiſtulam unam tabaci exſugebam: ſtatim poſt prandium duas treſve fiſtulas, nec pauciores poſt cænam; ſæpe etiam intermediis horis poſt meridiem hic illic, ubi occaſio dabatur, adhuc duas treſve fiſtulas ſumebam, ſi vero ab ægrotorum fœtore me vel tantillum alteratum ſentirem, ſtatim poſtpoſitis omnibus negotiis quantumvis neceſſariis, qualicunque diei hora foret, duarum triumve tabaci fiſtularum fumum ſuctione trahebam, nam ut verum fatear, tabacum pro primario præſervativo in peſte ſemper habui, neque aliud melius pro ordinario uſu hactenus inventum fuiſſe exiſtimo, dummodo illud ſit melioris notæ ex maturioribus foliis in funes coactum. *Isbrandus Diemerbroeck. cap.* 12. *lib.* 2. *De Peſte*.

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

De Peſte.

Quidam peſtilenti febre, abſque ullo externo peſtis ſigno, correptus eſt, cum ſumma anxietate, ſiti & capitis dolore, ſtatim in ipſo principio Advocatus Chirurgus, ſanguinis uncias aliquot extraxit, æger inter Chirurgi manus animi deliquio correptus eſt; quod cum diutius perduraret, advocor, inveni ægrum ſudore frigido perfuſum, prædixi mortem; intra horæ quadrantem expiravit. *Foreſtus* ſcribit in peſte *Delphenſi* venæſectiones profuiſſe, ſi intra duodecim vel viginti horas celebratæ fuiſſent, alias noxias fuiſſe, nos verò in hac peſte omnes veneſectiones etiam in ipſo morbi principio factas valde noxias fuiſſe non tantum in prædicto ægro, ſed in plurimis etiam aliis obſervavimus. *Isbrandus Diemerbroeck hiſt.* 33. *lib.* 4.

Vir quidam fortis peſte correptus vomuit, capite doluit, ingenti ſopore & cordis anxietate preſſus eſt, hunc hauſtum ſtatim exhibui.

℞. Theriac. ℨi. ſalis communis ℈ij. aceti vini fortiſ. ℥iij. M. F. hauſtus, ab hoc aſſumpto per ſex horas vigilare juſſi, vehementer ſudavit, ſimulque bubo in inguine dextro erupit. Poſtridie eodem hauſtu reiterato, iterum copioſè ſudavit, atque ab anxietate & capitis dolore in totum liberatus fuit, duo carbunculi ſatis magni ſiniſtrum femur invaſerunt; quibus à Chirurgo ſ. a. tractatis æger brevi convaluit, tumore inguinis ſenſim evaneſcente, eodem modo cum fœliciſſimo ſucceſſu multis pauperioribus in ipſo morbi principio exhibui ſolius aceti ℥iij. vel iv. cum ſalis marini p j. & optimè ſæpius profuit, interdum etiam theriac. dr: j. admiſcui, ſed notandum, non omnibus promiſcuè acetum eſſe exhibendum; ab ejuſdem uſu arcendi ſunt illi qui per pectore aliquod vitium habent, ut ſunt tuſſiculoſi, aſtmatici & ſimiles, qui ab aceto peſſimè afficiuntur. *Isbrandus Diemerbroek, hiſt.* 42. *lib.* 4.

In hac peſte ſemper lethale ſignum erat ſi fonticuli exſiccarentur, nec ullus, quod ſcio, evaſit, in quo exſiccatio hæc viſa fuit. *Idem annotat. ad hiſt.* 51. *lib.* 4.

Etſi *Niddanus*, *Simonius*, *Mercurialis*, aliique Clariſſimi Medici amuleta ex arſenico & ſublimato confecta, tanquam divinum remedium ad peſtis præſervationem extollant, nos tamen in hanc peſtem nemini illa profuiſſe animadvertimus. *Idem annot. ad hiſt.* 44. *lib.* 4.

Fonticulus ad præſervationem à peſte inter præſtantiſſima ſubſidia ſemper habuimus & multoties obſervavimus, ſi quid veneni jam intus conceptum eſſet, illud per eoſdem vel ſponte naturæ, vel medicamentorum ope inſigniter & citò evacuatum fuiſſe. *Idem annotat. ad hiſt.* 110. *lib.* 4.

Eques quidam audax & maximè temerarius, peſte cum magna febre ac debilitate correptus, bubonem in inguine, tres anthraces in corpore habuit, à quibus omnibus

bus malis, cum optimè ſummi Dei auxilio ſanatus eſſet, & jam rurſus foras prodiret, nullas Deo gratias egit, ſed ſatis impiè gloriatus fuit; ſe ipſa peſte nequiorem & fortiorem eſſe; imò ſe neque peſtem neque diabulum curare, audivit. Altiſſimus, impia impiiſſimi hominis verba, quid ſit, tandem quinta circiter poſt perfectam ſanationem hebdomada, rurſus de novo peſte correptus eſt: & ante diem ſextum victrici peſti duram ſubjecit cervicem: multi negant illos qui à peſte ſemel evaſerunt, rurſus peſte corripi poſſe inter quos eſt *Matthias Untzerus*, qui & has ſubjungit rationes, quia humo ille peſtifero veneno fomitem ſubſternens habilem, totus in illo morbo evacuatus & diſſipatus fuit, ut non facilè contagionis labem ſuſcipere queat vel quia cor antidotis in prima peſte munitum porrò qualitate alexiteria perfruitur, qua venenum peſtis à ſe longe propulſare valeat, vel quod cor pugnæ priori cum peſtilenti veneno aſſuetum, nunc iteratos crudelis tyranni inſultus eludat, minaſque deſpiciat, verùm has omnes rationes ipſa experientia facillimè evertit. *Isbrandus Diemerbroeck, hiſt.* 37. *lib.* 4.

Avenzoar inter alia commendat, adverſus peſtem odorem urinæ hirci à proprietate: & ego cum annis præteritis pro *Cæſaris Maximiliani* valetudine *Viennam* iviſſem, & quadam die pranderem apud Reverendiſſimum *Hungariæ* Cancellarium, vidi in ejus ædibus ſervari magnum hircum; hujus rei cum cauſam quæſiviſſem, mihi reſponſum, eſt id fieri pro Peſte. Unde adnotavi hoc remedium *Avenzoar* etiam tempeſtate noſtra alicubi adhiberi: ſed magis laudo ut odores grati quærantur: auctor eſt libro primo *Herodianus*, *Commodum* Imperatorem, quo tempore maxima illa peſte *Roma* affligebatur, Medicorum conſilio, *Laurentum*, ubi ſilvæ è lauro complures viſebantur, ſeceſſive: valere enim plurimum ad evitandum aeris contagionem, tum odores laurorum, tùm ipſarum amænitatem umbrarum; addit; in ipſa quoque urbe de medicorum ſententia pleroſque unguentis ſuaviſſimis nares atque aures oppleviſſe, ſuffituque & odoramentis uſos eſſe, quod meatus ſenſum odoribus illis occupati non admittant aerem tabificum, vel admiſſum majore vi longe ſuperent.

Commendari cauteria ad præſervandum à peſte, invenio apud *Nicolaum Florentin.* ſed dicam quod ego vidi experientia; poſſum teſtari, me innumeros extinctos vidiſſe, nec unquam vidiſſe, quenquam qui haberet cauterium, præter unum tantum, atque ille erat ſacerdos. Interrogavi etiam hac de re multos Medicos, qui teſtati ſunt neminem ſe vidiſſe quod quidem argumentum eſſe poteſt, hoc genus auxilii magnoperè conducere, & ſumma cum ratione; quandoquidem per cauteria, tanquam per cloacas, continuò ichores pravi & putredini obnoxii educuntur. *Hieron. Mercurialis*, *lib. De Peſte*, *cap* 22. & 23.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Peſte.

IMprimis celebranda veneſect. necne meritò ambigendum? quam revera hic pede ſicco tranſiiſſem, utpote exitioſam, niſi quidam, neſcio audaciæ magis, an imperitiæ per vicaces, non ſolummodo parca manu ſanguinem mitti curaſſent, ſed & iteratis vicibus copioſam ejus eductionem uſque ad deliquium nuper ſuaſiſſent.

Siquid veterùm authoritas, ſiquidem Neotericorum experientia valeat, ſi denique calculum noſtrum adjicere liceat. Phlebotomia in vera & exquiſita peſte ſemper ſuſpecta, ne (quod abunde comprobatum) una cum cruore purpureo anima effluat; tam ingens diſcrimen concomitari experti ſumus hanc evacuationem: proinde ſatis mirari nequeo qua acti inſania hi vitæ humanæ proditores, carnificinam exercentes, deliramenta ſua alieno damno firmare audeant.

Verum non is ſum qui inficior, phlebotomiam in febre maligna & peſtilentiali aliquandò locum habere, & re deplorata ob nimium menſium vel lochiorum fluxum revulſionis gratia conſulto tentandam; ſummo tamen ſit piaculo illam in peſte vera, & exquiſita, celebrare; unicus

cuſtantum (uti memini) omnium quotquot, ægrè evaſit, qui dominante peſte nuper a ſanguinis detractionem ſubivit.

Quod ad vomitionem attinet, crapula præcedente, in ventriculo ſaburra noxiorum humorum congeſta, urgente nauſea, ore etiam amaricante, conſentiente thoracis, & cervicis conformatione, in morbi infantia prodeſſe queant emetica remedia; inter quæ illa eminere videntur quæ ventriculum abunde nimis ſarcinatum citri catharſin ſubvertant, *viz.* ſyr. *Diaſari Fernelii*, ſyr. ſcabioſ. compoſ. oxym. ſcillit. ſal. præſertim vitrioli, *&c.* Antim. præparationes non æque arrident.

Qui de meo conſilio ſerum cereviſiale, foliis cardui, ſcordii, ulmariæ, petaſitidis, *&c.* incoctis, addito oxymelite ſimplici, nullo licet emetico præviſio affluenter hauſere, levamen inde, & emolumentum illico experiebantur.

Sin verò vomitio urgeat ſymptomatica, omnino exulant remedia emetica (agyrtarum more qui theorematum medicinalium ignari) ſymptomata promoveat, quæ vires ob irrita conamina proſternere poſſent, mineram morbi etiam aliunde in ventriculum alliciant, illamque inibi figant, unde mox vomitionis impetus immaniter proceloſi, nullo quidem artificio compeſcendi.

Solvenda alvus necne, res quidem magis nodoſa, & inter Medicos diſſentionis plenior: reverà peſtium quarumcunque varietas, temperamentorum diſſonantia, morbi complicationes variæ, tempeſtatis incertitudo, quò minùs regulas tradam hac in re generales, quàm maximè obſtant.

Ego autem alvo ſuppreſſam ſatius duxi illam glandibus educere, quorum uſum purgationi inteſtinorum commodiorem, & tutiorem comperi.

Cæterùm medelæ cardos ex omnium quotquot Authorum, & practicantium placito, & conſenſu, in hoc præcipuè vertitur; nimirùm in citiſſima veneni peſtilentialis expulſione, quàm mirè, & unicè præſtare valent Alexipharmaca: fœcibus itaque prius ablegatis, ad hæc correpti, tanquam ad ſacrum Aſylum, confugiant.

Inter ſimplicia vagetabilia, ſupereminent radices Aſari *Virginiani*; ſive Serpentariæ *Virginianæ* Doſis radicum in alkool. v. e. a. reductarum à gr. IV. ad ℈ii. ex vehiculo idoneo.

Secundum jure merito locum merentur radices Contrayerva, è quibus etiam lapis oppido celebris conficitur, cujus deſcriptionem paulò poſt tradam: doſ. harum radicum ſubtiliſſimè pulveriz. à ℈i. ad ʒi. ex aq. angelicæ, ſcordii, calendulæ, vel vino, *&c.*

A me autem gratitudo exigit, ut pauca hic de zinzibere ſubnectam, cuius pulverem; atque condituram, multoties cum fauſtis ægrorum rebus exhibuimus; nempe hunc ad provocandam diaphoreſin, atque illam ad vim contagii peſtilentialis præcavendam.

Ad nos miſit trochiſcos ex *Anglia Americana* vir digniſſimus, è carne anguis cauda crepitante, noſtro idiomate *Kattle Dnake*, confectos, à quibus commodi, & levaminis plus ægris, quàm à noſtris domeſticis obtigit.

Ex voto etiam ceſſit ſpir. cornu cervi ad ℈ii. vel ʒi. ex aq. epidemica.

Spiritus hic prout flammifer, actutùm ſe per univerſum corpus diffundere potens eſt, ratione volatilitatis ſalinæ qualitatem peſtis ſalino malignam corrigendi vim habet.

Quotieſcunque res in anguſtum adducta ad mineralia confugiendum, quę vi, & armis hoſtem peſtilentialem foras projicere perhibentur, inter quæ agmen ducunt bezoarti cum minerale, ſulphuri auratum, atque aurum vitæ, *&c.* præparationes ex aliorum chartis depromantur.

Sequuntur Medicamenta quædam compoſita.

Spiritus Theriacalis.

℞. Rad. aſari *Virgin.* ℥ß. contrayerv. ℥i. tormentc. ſcorz. petaſit. an. ℥i. p. ſem. cardui, calend. angel. citri an. ʒiii. quibus præp. affunde ſpir. vini, aceti opt. an. ℔ß. diſſolve theriac. ven. ℔ß. adde croci Ang. ʒii. M. indantur organis vitreis, & poſt octiduanam ſuper cineres digeſtionem, deſtilla in roſtro alembici ſuſpen-

dendo camphoræ ℥iii. doſ. ad cochl. v. vel vi.

Oleum Diaphoreticum.

℞. Salis abſinthii, ſive ſcordii, ſive rutę ℥iii. flor. ſulphuris ter, quaterve ſubl. ℥i. junip. ℔i. invicem M. per biduum calore mediocri bene occluſa relinque, dein per retortam deſtilla, etiam altera vice deſtilla, digerendo per biduum, addendo ſalis abſinthii ℥i. doſ. ad cochl. i. vel ii. ex aq. angelicæ, vel ſcordii, ſaccharata, ad olei v. a e. commixtionem.

Acetum Anti-peſtilentialem.

℞. Radic. ſcorzon. *Hiſpan.* chelidon. maj. an. ℥ii. contrayerv. ℥i. angelici torment. an. ℥i. p. fol. ſcordii, meliſſæ, ſcabioſę, an. M. ii. ſummit. rutę p. ii. dictamni cret. Mß. flor. ſambuci, calendulæ, an. p. iii. gr. junip. ℥ii. raſ. c. c. eboris an. ℥i. ſem. rutæ, cardui, citri an. ʒii. protulac. ʒv. cinnam. opt. ʒß. carioph. ʒiii. theriac. Androm. ℔ß. quibus ſ. a. pręp. affunde aceti ex vin. albo acerrimi ℔v. vitro opt. obturato digere per triduum bis, terve de die conquaſſando, tum caute diſtilla, ſuſpenſis camphoræ, & croci an. ʒii. in roſtro alemb. doſ. ad cochlear. v. vel ſex.

Ceterùm quia correpti plerumque erant nauſeabundi, & ad vomitionem proclives, ſicuti & potabilium quantitas ventriculum farcinando, jus ſubverſionem irritare conſuevit; remedia ſolidæ formę locum habent, & hac ex parte potiora videntur, vomitu nimirum ægrè excutienda, ut pote adhærentia ventriculi parietibus, velut iis agglutinata: hujus generis præ manibus ſit maſſa ſequens, unde ex tempore boli conficiantur.

℞. Elect. de ovo minerali ℥i. theriac. Androm. ℥ß. pulv. ſerpentar. virgin. ʒv. cuchianellæ ʒiii. croci pulveriz. ʒß cum ſyr. è ſucco meliſſophyl. vel citri coagmentetur maſſa, doſ. ad ʒij. addendo ſalis cardui, abſinthi, vel ſcordii ℈j. plus, minuſve pro ſymptomatum vehementia.

Clariſſ. & toto terrarum orbe Celeberr. Teodori de Mayerne. *præparatio Elect. de ovo Mineralis.*

℞. Ovum vulgariter ut in Pharmacopœia *Londin.* præp. de quo ſume & ſem. ſinapios vel erucæ an. ℥j. antidoti Saxonicæ ℥ß. lapid. prunellæ dr. v. Antimonii diaphoret. fixiſſimi, & croci metallorum ſimul uſtorum ʒiij. pulv. ſcordii, rutæ, zedoar. an. ʒiiß. theriac. ven. veteris ℥iv. philonii *Turneri* ℈vij. gr. ij. M. & cum ſpir. theriac. ʒiij. & melis deſpumati q. ſ. F. Elect. molle, doſ. ad ℈iv. vel ʒij. ad vires præſidii hujus promovendas adjiciantur corda, & jecinora vj. viperarum v. a. e. præpar. *N. B.* in hac ſimiliter; ut & in cæteris antidotis, diuturna fermentatio perquàm neceſſaria, ut ſe invicem penetrent, & intimiùs aſſocientur tot ſimplicia.

Sin verò alvus fuerit nimis cita, & lubrica, commodiſſimè exhibeatur lapis contrayerva, qui ſic conficiendus.

℞. Pulv. radic. contrayerv. rec. ℥j. ſerpentar. virgin. ʒiiß. Extract. rad. angelic. tormentill. an. ʒij. pulv. c. c. Philoſophicè calcin. chelarum cancrorum præpar. pulv. corall. rubr. an. ʒiß. Antimoni. diaphoret. vel potius diaphoret. *Iovis* ℈iij. cuchianellæ drß. croci ℈j. aliqui addunt lapid. bezoar. Orient. ℈ij. Ambræ griſ. ℈ß. cum gelatina ſpoliorum ſerpentum, vel c. c. fingantur globuli ſ. a. exſiccandi, doſ. ad ℈ij. vel ʒj. è vehiculo idoneo, *&c.*

Huc inſuper ſpectant *Orvietano*, cujus confectio hæc.

℞. Cardui bened. totius eupatorii maj & min. an. ℥ß. Scordii, ariſtolochiæ utriuſque, an. dr. v. Viperinæ, h. e. echii, gentianæ, bacc. junip. biſtortæ an ℥j. Bacc. lauri, tormentillæ, dictamini albi an. ℥ß. Carlinæ, angelicæ, an. ℥iß. Rhabarb. imperator ſcorzon. *Hiſpan.* valerianæ an. ℥ß. morſus diaboli, calami aromat. an. ℥iv. Theriac. Androm. opt. ℥iij. Corda, & jecinora duodecim viperarum, terantur terenda ſubtiliſſimè, & cum ſ. q. mellis deſpumati fiat Elect. per tres menſes fermentand. doſ. ad dr. j.

N. B.

N.B. Hæc & conſimilia medicamenta, ſive *Galenica* ſive *Spargyrica* quorum præparatio, & digeſtio non citiùs, quam coquantur aſparagi, abſolvi queant, ut ſint in promptu, & præmanibus expedit, ille enim τας μηχανάς κατα' τὸν πόλεμον κομίζει, qui in morbum peracutiſſimum arma parat, haud ante ſpatium ſemeſtre acuenda.

Inſuper non minùs ſudoris, quam typorum qualiumcunque ſpiramentis ad vires multùm proſtratas, & propè deficiente refocillandas (modo non impediat faſtidium) idonea adminiſtrari alimenta juſſi, *viz.*, panem vino ferè inebriatum, ova ſorbilia (niſi ſtomacho aliena erunt) ſucco citri, granatorum, vl aceto ſambucino immerſa, item aquas Analepticas, iuſcula, gelatinas, atque etiam vina generoſa.

Juſculi præparatio, *viz.*, & pulli gallinacei brodio, incoctis rad. ſcorzon. fol. pimpinell. ulm. Iujul.ſummit borrag.raſ.c.c. dactylis cum fruſtulo pans albi & tantillo croci in nodulo, pinguedo non ſeparanda, niſi diarrhæa urgente, vel nauſeante ſtomacho:è dicto juſculo quandoque emulſio parabatur, *viz.* cum ſem. citr., plantag. & amygd.excorticatis addendo ſacchari perlati q. ſ.

Aqua de Cordibus Cl. Mayerni *prius laudati.*

℞. Radic. carlinæ ℥vj.zedoar. ſcorzoner. imperator. gentian. vincetox. valerian.tormentill.biſtort. petaſitid. dictamni, bardan. pimpinell. totius an. ℥iv. fol. cardui oxytriphyll. ſcordij an. M. v. ulmar. ſcabioſ. morſ. diaboli, meliſſ. pentaphyll. menthæ, rutæ, bugloſſ. flor. calendul. hyperic. an. M. iv. limones & aurant.cum corticibus an. numero 20. flor. ſalviæ, roriſm. an. M. ij. corda vervecina num.6.corda viper. numero 20. vini generoſ. *Hiſpan.* ℔xx. infuſione debita peracta, fiat diſtillatio cauta in *B.M.* hujus aqua doſ. ad cochl. iv. vel. v.dulcor. (ſi ita viſum)cum ſacchari perl. q. ſ. *Nathanael Hodges. De Peſte ſect.* 7.

Burnet Parte I.

SECTIO XV.

Pro Peſte.

Remedia Externa.

INter præſidia externa eminent Ψυδράκια ſive veſicantia; horum frequens: & proſpera applicatio, de eorum uſu controverſias varie agitatas diremit.

Veſiccantia partibus variis admovebantur, *viz.*, vertebris colli, brachiis verſus humerum, cruribus, & ſuris internis: vaſa cuiuſcunq; generis calefacientia liquores reddentia magnè obſequaces, & fluxiles, naturæ ſegnitiem extimulantia, & una cum ſeroſa colluvie, noxiiſque humoribus per ulcerum portas ſat amplas miaſmata peſtifera vi quid inexpugnabili educentia, ut hic taceam à partibus nobilioribus revulſionem inſigniter præſtitam, atque derivationem à vicinis.

Ut celeriter, ut certo remedia veſicantia excitent veſicas, ſint acerrima omninò expedit: maſſa ſequens in praxi noſtra fuit admodum familiaris & efficax.

℞. Picis navalis ℥v. galbani colat. ℥i. ceræ ℥iß.quibus ſimul liquatis, & ab igne ſemotis, adde pulv.cantharidum præp.ʒvii. vel ℥i. fermenti veteris, ſem.ameos an.ʒiii. euphorbii ℥i. cum aceti ſcillit. q. ſ. incorporentur, aſſidue agitando quouſque cogantur in emplaſtri maſſam: eventus ab hujus emplaſtri applicatione ſemper ex ſententia ceſſit; parte cui admovendum erat hoc emplaſtrum aceto ad ruborem priùs fota quò potentius ſe exerceret vis ulceratoria.

Non tamen omnibus indiſcriminatim admoveantur emplaſtra hæc, putà ubi urget urinæ ardor ejuſve incontinentia, ubi adeſt ſphincteris veſicæ inflammatio, vel ulceratio, ubi hæmorrhagia; ſi mulier in utero habeat, vel ſi inſtet fluxus menſtrualis; poſtremò veſicantia non applicanda in ſumma virium exolutione. Hoc inſuper memorabile, ſcil. bubonibus, vel carbunculis ad ſuppurationem vergentibus ſumma cum cautela veſicantia eſſe adminiſtranda, ne forſan avocatione, deprædatione, vel nimia liquoris colliquatione & tantum non fuſione, è quibus confici ſolet, cætera medendi conamina,

& naturæ ſtudia ſe liberandi, in irritum cadant.

Præter remedia veſicantia, haud perditi operis erit emplaſtra applicare ſubpedanea, ego uſus ſum empl. ſequenti, quod conſtabat è maſsa empl. de beton. comp. adjecto frequenter duplo euphorbii, pulvere croci, & theriaca *Londin.* empl. hoc plus commodi ægris præſtitit quàm cataplaſmata, quæ tamen nonnullis magis placuere. Verùm hæc, & reliqua ejuſdem ordinis remedia non eo conſilio applicabantur quaſi virtute attractiva ſeminarium peſtilens allicerent, quin potius benefica apud ſaniores habita erant, eo quod in plantis pedum, ubi eximia vaſorum omnifariorum conglomeratio; calore partes fovere valent extremas liquores reddunt magis fluxiles, & fermentabiles, calorem nativum ferè morientem & extinctum exuſcitant; atque hinc corpus univerſum ob conſenſum amiciſſimum vivificis delibutum influentiis: Epicarpia etiam iiſdem de cauſis non omittenda.

Quod ad Bubones attinet, explorandum imprimis, an Bubo mobilis, vel ſtabilis? an durus, vel mollis, & tactui cedens? an depreſſus vel in mucronem elevatus; an parvus magnuſve? an contractus, vel patulus, latiuſque ſerpens? an cum cruciatu, & punctione, vel indolens? an denique cum inflammatione, vel ſine illa? Varietaſque hæc varium exigit medendi modum.

Cataplaſmatum licet uſum commune omnium ſuffragium egregiè beneficum fore perſuaſerit calorem nempe naturalem languentem & propè extinctum mirè excitantium, partes circumquaque vicinas humectantium, cutim inſuper dilatantium, humores denique acres contemperantium, & demulcentium; quoniam verò ab iterata eorum renovatione plurimùm detrimenti ægris accidiſſe obſervavi, ſequens ceratum illorum vice ſubſtituere placuit.

℞. Empl. oxycrocei ℥iii. galbani colat. gum. carannæ, an. ℥i. picis navalis ℥ii. è liquatis ſimul cum oll. chamæm. & liliorum, v. a. e. F. maſſa pro Empl.

Auſus ſum aſſerere empl. hæc plus millies. Chyrurgicæ manus vicem ſuppleviſſe, quæ ſpatio triduano, aut ſæpius immutabantur. Quocunque modo diſruptis, vel inciſis bubonibus, ad ulcus abluendum, & detergendum, lixivium paretur, è cineribus ſcordii, betonicæ, bugulæ, ſaniculæ, &c. diſſolvendo q.ſ. theriac. *Londin.* Mixtura autem ſequens huic muneri accommodatiſſima, conſtans ſit è rad. ariſtoloch. rotund. myrrha, aloe, & croco infuſ. & ſolut. in ſpirit. vini q. ſ. colaturæ addendo tantillum ole. terebinth. Porrò ad promovendam digeſtionem, & putrefactionem inhibendam, Cataplaſma ſequens conficiatur, *viz.*

℞. Mellis roſ. ℥i. terebinth. cum vitello ovi ſolut. ℥ß. theriac. *Londin.* ʒiii. farin. trit. ℥iiß. cum ol. hyperici & ſambuc. an. q. ſ. coq. in Cataplaſmatis conſiſtentiam. Vel.

℞. Ung. baſilic. p. duas, linimenti *Arcæi* p. tertiam, ole. terebinth. ʒß. M. S.

N. B. Detergentia neutiquam uſurpanda niſi ulcus ſit ſordidum.

N. B. Ad ſedandam doloris veſaniam, & inflammationem tollendam, opiata & repellentia cenſenda omninò pernicioſiſſima, *viz.* venenum peſtilens tergiverſari, & ſi intus recipere cogentia; quin & partibus ab eorum uſu plus nimis refrigeratis impendere ſphacelationem quis ignorat?

Ulcus non prius claudendum, quàm ab omni ſorde penitus expurgatum fuerit, & cuncta prorſùm ceſſaverint ſymptomata.

N. B. Multiplici quidem obſervatione mihi conſtitit ulcera hæc veneno devicto & extincto, citius multò tutiuſque ſanata fuiſſe, quàm cætera à cauſis aliis quibuſcunque oriunda; Incurationis interim adminiſtratione benè cautus ſit Chirurgus, ne tumor callum labiis obducat haud levi negotio extirpandum, ulceris probè mundati foveæ hiantes ſarcoticis repleantur juxta methodum vulgarem. Ne eandem cantilenam ſæpe occinam, parotides ſimili ritu, ac Bubones tractandæ.

Quod ſupereſt, id carbunculorum medela ad tres potiſſimùm ſcopos collimare Chyrurg. intereſt.

1. Vigilanter proſpiciendum, ne latè nimis ſerpat Carbunculus, gangrænæ inſtar

inſtar ſuperexcurrens, & neſciens cancellos.

2. Tentanda quamprimùm Carbunculi ſaparatio,

3. Ulcus dextrè conſolidandum.

Primæ ſatisfaciunt intentioni remedia, quæ fortuitam pororum reſerando conſtrictionem aliqualem egreſſus veniam particulis veneficis concedunt, item quæ ardorem lenire, & calorem naturalem ſufflaminare, & tueri valent.

Verum Curatio Anthracum juxta illorum indolem, progreſſum, & partis affectæ ſitum inſtituenda alia, atque alia; nunc mitius, nunc aſperius eos tractare expedit.

Minimè incommodum erit cataplaſma ex allio ſub cineribus aſſato, cum fuligine, theriac. *Rond.* & ol. terebinth. vel,

℞. Fermenti veteris ℥ß. allii aſſati ℥ii. ſtercoris columbini ℥i. confect. ſinap. dr.v. euphorbiii ʒ.ii. cum ſ. q. ſaporis nigri, F. Cataplaſma.

N.B. In horum Cataplaſmatum applicatione utpotè accerrimorum, cautela quidem ſumma adhibeatur, ne dolor ab eorum uſu auctus ſit impatibilis, ne humores colliquentur, & in partes debiliores ſecernantur, & deponantur, ne demum hoc pacto eſchara figatur.

2. Eſchara nondum decidua, ubi etiam nulla inchoatæ ſeparationis veſtigia, ung. & oleaginoſa neutiquam probanda: Carbunculo autem ſcintillante, & latius diſſeminato, ad remedia acerrima tranſire haud inconſultum.

Cæterum in eſchara amovenda, tum igne, tum cultro res peragatur: Cauteriis actualibus nil ſane efficacius comperi.

Seperatione quocumque modo inchoata, nimirum vel ſuapte ſponte, vel ignis, aut cultri ope; penſi ſit proximi carbunculum delibrare, frequentiſſima itaque ex butyro rec. oleo ſambuc. vel lil. alb. illinitio inſtituatur. Eſchara gradatim, & non præproperè laxanda, ſcilicet expectata aliquandiu ejus maturitate. Poſt anthracis decorticationem, cibi evacuationem, uſumque mundificantium remediorum, & ulceris digeſtionem auſpicari rerum ordo ſuadet cæteris juxta methodum in bubonum curatione traditam caute præſtitis.

Poſtremò incarnatio ſenſim inducenda, & ulcus tardè conſolidandum, quo feſtinantius clauſo; haud infrequens veneni Peſtilentialis reliquias quaſdam ſubinde vagas & plerumque exitioſas evadere.

Quoniam verò loca Carbunculis adornata à confluentibus affatim humoribus mudari nequeant: unde curatio tarda, & quandoque improſpera, remedia circumquaque defenſiva affingantur, quæ partim conſtringere laxitatem vaſa obſtructa reſerare, & priſtinum liquoribus tranſitum præbere; quæ demum ſpirituum & caloris fugam ſiſtere poſſent: quod ſi, caula licet adhibita, ſphacelatio imminuat ad ſeq. illicò embrocationem confugere oportet.

℞. Cinerum abſinthii, ſcordij, cardui, centau. min. an. ℥iii. è quibus paretur lixivium, indendo flor. chamæm. ſambuci, meliloti, an. M. j. liquoris limpidi ℔ii. adde ſpir. vini opt. ℔ß. diſſolve theriac. *Lond.* ℥ij. M. S. pro fotu p. affectæ bis de die, quàm calidiſſimè, exin. Cataplaſma conficiatur è theriac. *Lond.* cum Elix. proprietatis; *Nathanael. Hodges. De Peſte, ſect.* 7.

SECTIO XVI.

Ad Peſtem.

Matrona quædam familiæ roti ſuperſtes, integra adhuc valetudine, pectoris regionem luſtravit, quam maculis, fatalibus obſitam proſpiciens, nihil minus; quam Luis invaſionem ex hiſce indiciis hariolata, brevi exanimata erat, nullo alio ſymptomate morbum, vel mortem præmonſtrante.

Juvenis inſuper habitu euſarco & valenti corpore, poſtquam ex improviſo ſtigmatibus peſtiferis inuſtum detexerat, id genus fucata, & ementia conjiciens ſigna, quod belliſſimè valeret; quem tamen intra trihorium ſuccubiturum veriſſimè Medicus judicavit,

Civis quidam, actis *Londini* negotiis, rurale præſidium petiturus, equum ſubitò

tò langueſcentem & ſuccubitum perſenſit, apertis itaque faucibus,quo ſtudioſiùs os, & linguam contemplaretur, & morbi tam repentini cauſam detegeret, vir bonus incautè anhelitum equi fœtidiſſimum hauſit, mox ægrotare cœpit, & intra biduum expiravit *Nathanael Hodges. De Peſte ſectio ſecunda De Peſtis Aitiologia & Contagio.*

Puella quædam quindecim circiter annorum admodum extenuata, ut oſſa præter, ac cutim, vix quid ſupereſſe videretur, hæc cum nil alimenti per ſpatium quatuordecim dierum ſumpſiſſet, diu habebatur ab omnibus pro deplorata; ego ad matrem ipſius; duoſque alios in domo illa Peſte laborantes vocatus, correptorum in me curationem ſuſcepi, quibus ſtatim convaleſcentibus, tandem hanc ſemimortuam Lues invaſit; quæ modò velut extincta jacuit, calore febrili mirè animata, artus movere cœpit, & remediorum ope alexipharmacorum, quæ tamdiu eliguis, de tumoribus hic illic dolorificis conquerebatur; Bubones autem emerſuri (quantum conjectura aſſequor) ob ſucci defectum, minimè ſuppurati erant, ſed ob copioſiſſimam traſpirationem valdè beneficam ſubſidentes evanuere; intra duas ſeptimanas (Deo annuente) puella præter ſpem, & opinionem omnium, in integrum reſtituebatur, tabe indies diſcedente.

Virgo altera ultra decimum ſextum agens ætatis annum, a teneris unguiculis tam ſcrophuloſa, ut ſtrumæ multiplices & obſtinaces, nullo remediorum genere tolli potuerint; hæc tandem Peſte afficiebatur, tumoribuſque ſtrumoſis ſupervenere Parotides, quibus ſuppuratis, & pus affactim effundentibus, tam à Lue, quam à morbo contumaciſſimo, & diuturno liberabatur ægra.

Quidam Podagrici, aliiſque affectibus inveteratis vexati, auſpicata hac aſſociatione, reſtituti erant: revera omnes ferè Luem perpeſſi, curatione v. a. e. adminiſtrata rectiùs poſtea valuere; planè ut non modò venenum aliquando, ſed ipſa Peſtis vim obtinuerit medicamenti. *Idem, ſect. 4. De Luis cum aliis morb. complicat.*

In Juvene quodam utramvis pone aurem ampliſſimam emerſit Parotis, è quibus ſuppuratis, ſectiſque, ſanies ubertim emanavit, ulceribus brevi à manu Chirurgica dextrè expurgatis; carne interim muſculoſa penitus abſumpta, viſu quidem non minùs jucundum quam mirabile, venas jugulares externas cum ſubjectis arteriis, nervum recurrentem, tendines, œſophagum omnimodum denique vaſorum apparatum nudum, & illæſum conſpicere, ægrotus tamen (favente Numine) & carne foveas adimplente integræ ſanitati reſtituebatur.

E mulieris ubere mox a partu Carbunculus prodiit, infans tamen toto morbi ſtadio lactens, nil hauſit incommodi, puerpera etiam (cœlo annuente) omnibus v. a. e fide præſtitis brevi convaluit.

Ad puellam correptionis perendie acceſſitus eram, quæ citra difficultatem ſpiravit, extrinſecus calor mitis, & admodum blandus, interiora utique manifeſto non conflagrarunt incendio, pulſus haud inæqualis aut irregularis, nullus denique eam torſit cruciatus; è contra verò omnia tam pacata, tam ſerena, perinde ac ſi nulla ægritudinis procella jactaret, nedum impenderet vitæ jactura: revera mihi non conſtitit de cauſa ægritudinis, quam ſimulaſſe morbum ſuſpicabar, donec thorace nudato indubia hic illic ſtigmata pro more compuncta partem ſenſu vacuaſſe indicaverint, meritò habita properantis fati arrhabones: eadem nimirum nocte puella expiravit, vix dum vel ſuo, vel aſtantium judicio valetudinaria.

Paulò poſt viduam inviſi ſexagenariam à qua (confecto ferè prandio haud parco, quippe præter carnes ovilias ſtomachus adhuc latrans pullum gallinaceum expetivit) tolli menſam juſſi: poſteaquam nonnulla de ſtatu ipſius præſenti percontatus fuiſſem, ſe nunquam toto vitæ curriculo saniorem aſſeveravit, admotis exin digitis arteriæ, intermiſſionem crebram cum formicatione deprehendi, collo demum & pectoris regione luſtratis, innumera detexi ecthymata, ſigna proh nimium manifeſta mulierem bene pranſam, apud inferos cœnaturam. *Nathanael Hodges, ſect. 5. De Peſtis ſignis manifeſtis.*

SECTIO XVII.

Pro Peſtis præcautione.

SEquuntur Antidota quædam ad Peſtis præcautionem.

Electuar. Antipeſtilentiali Inſigniſſimi Mayerni.

℞. Jugland. virid. ℔ii. ficuum Prunor. an. ℔i. macerentur in aceto, & pulpa trajiciatur, cui adde pulv. ſubt. rutæ ℔ß. viperinæ virg. ℥iß. rad. contrayerc. ℥iii. petaſit. zed. an. ʒiiß. ſacch. perlat. ℔i. ſyr. è ſucco Kermes ℥i. ſyr. calendul. cariophyll. an. q. ſ. ut F. Elect. molle, addendo fol. auri quadraginta: doſ. ad quantitatem nucis juglandis maj. manè & veſperi.

Elect. aliud in uſum pauperum.

℞. Conſerv. Jujul. galeg. an. ℔ß. calendul. ℔i. theriac. *Lond.* bol. armen. vitriol. ℥iv. cum ſyr. limon. q. ſ. F. Elect. doſ. ad ʒii. vel iii.

Confectio Antipeſtilentialis.

℞. Rad. ſcorzon. *Hiſpan.* petaſitid. contrayerv. an. ℥ii. helenii. torm. an. ℥ß. angel. chel. maj. an. on. i. m. bacc. junip. prep. ℔. m. ſummitat. rutæ, p. i. ſem. card. citri, an. dr. ii. quibus præp. affunde p. duas aceti ſambuc. & tertiam ſpirit. vini opt. infuſione peracta & expreſſione, liquor igne lento evaporetur ferè ad mellaginem: ex. tracti ℔i. adde theriac. *Londin.* on. ii. m. bol. armen. terr. ſigillat. an. on. i. flor. ſulph. dr. v. ſucci Kermes, on. ii. conſ. Jujulæ. ℔i. cum ſyrup. limon. q. ſ. F. Elect. molle, doſ. ad quantit. nucis myriſticæ mai. ter. vel ſæpius de die.

Pilulæ Antipeſtilentiali.

℞. Extract. rad. helenii, angelic. contrayerv. an. ℥i. adde extr. alb. glycirrh. ʒiii. flor. ſulph. ad quatuor ſaltem vices ſublim. ʒii. C.C. philoſoph. calcin. ſem. citri pulveriz. an. ʒiß. ſalis ſcordii, abſinth. an ℈ii. cum ſ. q. picis liquidæ, F. maſſa pro pilulis; doſ. ad ʒß. vel ℈ii. manè & hora ſomni.

Elixir Proprietatis Antipeſtilentiale.

℞. Croci *Angel.* opt. ℥ß. extrah. tincturam cum aq. ulmariæ, ſcabioſ. cardui, vel meliſſ. ſ. q. additis ſpirit. ſulph. aliquot guttis ad leviuſculam aciditatem: liquor per chartam agatur, in colatura ad lentum *B.* calorem diſſolve Aloes pellucidæ è veſica ℥iv. per ſetaceum linteum haud ita rarum trajiciatur liquor; deinde F. condenſatio ad eundem calorem, acquiſita pilularum molliuſcularum conſiſtentia, adde myrrhæ puriſſimæ ʒvii. flor. vel magiſterii præcipit. Benjoin. ʒiii. ſalis C. C. ʒii. cum ſyr. ſambuc. q. ſ. F. maſſa unde pilulæ formentur: doſ. ad ℈ii.

Tabellæ Sublinguales.

℞. Extract. rad. angelic. & contrayerv. extr. alb. liquir. dr. iii. flor. ſulph. myrrhat. h. e. cum myrrh. ſublim. dr. v. oleo cinnam. gutt. viii. ſaccharum criſtallin. ad duplum omnium pondus, cum mucilag. gum. tragacant. aq. ſcordii parat. q. ſ. F. tabellæ parvæ ſublinguales.

Hauſtus ſequens magnarum virium habitus.

℞. Aq. roſ. rub. camphoratæ ℥ii. aceti opt. ℥i. in quibus diſſolve bol. arm. opt. ℈ii. adde ſyr. ſcabioſæ ſimpl. dr. iii. M. S. F. hauſtus. *Nathanael Hodges*, *ſect.* 8. *De Peſtis præcautione.*

SECTIO VIGESIMA.

Pro Philtris.

BAronis cujuſdam *Bohemi* filius accepto Philtro totus contabuit, tandemque mortuus eſt. Cadavere ſecto, inventum eſt in ejus ſtomacho quiddam durum cornu aſſimile, unde pater in filii memoriam cochl. fieri curavit, quo longo poſt tempore uſus eſt: tandem illud caſu quodam in ſucco naſturtii aquatici diſſolutum fuit, inde experientia comprobatum, Naſturtium illud magnam vim contra philtra habere; eodem præſidii genere alius quidam.

dam nobilis uſus eſt, atque ex ſimili morbo reſtitutus. Omnia philtra etſi inter ſe variè differant, hoc tamen commune habent quod humorem efficiant melancholicum, quæ igitur medicamenta humorem illum clementer evacuant, & ſpiritus triſtes recreant, haud dubiè in tali affectu proderunt plurimum. *Petrus Monavius, Epiſt. 23. lib. 7. Conſil. & Epiſt. Cratonis & aliorum à Scholzio editorum.*

Nobilem præcipuam filia Hoſpitis cujuſdam deperit: abeuntique pomum pulcherrimum offert: illi ſuſpectum eſt hoc donum, ac à ſe proiicit: poſt triduum recordatur illius, & aſpicit, tunc illud prorſus nigricans apparet, expectat per aliud triduum, tum ranulas perplures ibi reperit, redit ergo in hoſpitium illud, morbum ſimulat & ingentia tormina; virgo lacte calido uti jubet, ille illud ranis affundit quod avide aſſumunt, ac paulatim increſcunt: ille verò indies majores cruciatus ſimulat; unde virgo miſerta, jubet urinam equinam jam jam excretam & adhuc calidam ebibere: ille illam ranis affundit, & moriuntur. Poſt aliquod tempus ſerva alterius Nobilis miſerrimis cruciatibus conflictatur, ac ſuſpicio eſt de Philtro ab equite quodam exhibito; propinatur urina equina, & removit duas lacertas, itemque duas ranas. *Philippus Salmuthus, obſ. 70. cent. 1.*

Experientia didici Calculum microcoſmo exſectum, & in pulverem comminutum, cum aqua vel ſucco Naſturtii aquatici propinatum Philtro potatis, vel erotico amore fruentibus multum profuiſſe. *Henricus ab Heers, obſ. 13.*

Studioſus quidam accepit à quadam malefica placentas quas comedit, ab ea autem diſcedens mox in itinere delirare cœpit, & domum abductus magis inſanivit, & in maniam devenit: pro hac levanda inſania ad me ſtudioſi veniunt maniam ſignificant, Philtrum enarrant: contra quod ego dedi aq. benedict. ℥vi. quàm juſſi ei ſtatim exhibere qua aſſumpta, ſtatim rejecit Philtrum ſive venenatas placentas devoratas, quæ projectæ in terram cum aſtantium admiratione effervеſcebant & ebulliebant veluti cibus ad ignem effervens & ebulliens. Rejecto ita veneno hoc ex inſperato continuò inſania depulſa eſt, & intra biduum intellectus ex integro reſtitutus eſt, recteque Deo omnipotente annuente convaluit. Vinum abſinthiacum bibit aliquot dies. *Martinus Ruland. cur. 91. cent. 3.*

In Philtris neceſſaria ſunt emetica. Poſtea exhibe à ʒiß. ad ʒi. pulver. Secundinæ cum aq. theriac. addendo coch. i. aut alterum ſucci Naſturtii aquatici, bis duobus diebus continuis. *Io. Hartmann. pract. Chimiatr pag. 60.*

In Montibus *Pirenæis* fuit Nobilis quædam mulier quæ Sagarum incantamento pomum acceperat venenatum, cujus eſu remanſit per tres annos integros tabida, ſummo dolore ventriculi, & nauſea perpetua, abſque tamen vomitu ullo. Multos convocavit Medicos in conſilium, tum Civitatis *Toloſæ*, tum *Monſpelii*, ut ſanitatem amiſſam reſtituerent, ſed in vanum omnia: tabidam & hecticam in ultimo gradu judicabant omnes; advenit tandem ut Saga illa à qua pomum venenatum acceperat, mortis ſupplicio adjudicata fuerit, variis convicta criminibus, palamque faſſa eſt, ſe prædictam dominam pomo venenato à Dæmone ſibi tradito in incurabilem morbum perduxiſſe, ni Summus Deus opem ferret: itaque poſt mortem Sagæ illius & notitiam ſui mali vocavit me, hiſtoriamque narravit, dixitque mihi ſe ſemper in ventriculo ſentire motus varios & diverſos animalium quorundam morſuſque eorundem. Miſeram hanc ægrotantem benigniſſimis ego refocillavi verbis animumque titubantem, & de ſanitate deſpondentem, ad quandam ſpem ſalutis reduxi. Poſtea dedimus medicamenta chimica ſequentia. Diſſolvimus ſalem vitrioli in aqua ſalviæ, & potandum dedimus ſummo manè; à cujus ſumptione poſt duas horas vomuit nigra multo cum verò ſabulo nigro, & tandem vomuit ranam vivam & ſquammoſam, maxima cum difficultate & deliquio animi. Sequenti die, iterata doſi eiuſdem ſalis vitrioli vomuit eadem nigra & ſabuloſa, & tandem ſumma cum difficultate & animi deliquio vomuit Serpentem ſquammoſum parvulum, & crocodilum parvulum magnitudine

di-

digiti, & longitudine palmi: refocillata fuit potione aq. cinnam, & poſtquam vires recollegit, a dolore ventriculi & morſu ſe ſublevatam eſſe dixit; & indies deinde melius ſe habuit, & ſanitatem recuperavit priſtinam, habitumque tabidum relinquit, recuperato vivido & florido corporis colore *Ioh. Faber. curat.* 94.

SECTIO XXI.

De Phlegmone.

φλεγμονὴ (in φλέγω uro) Latinè inflammatio, tumor eſt partium carnoſarum à ſanguine præter naturam affluente ortum habens, in quo dolor eſt vehemens, rubor per ſumma vigens, calor veluti deurens, tenſio & renixus, & cum malum increverit, pulſationis ſenſus: cauſa proxima eſt ſanguis per modum fluxionis in carnem impactus; antecedens verò ejuſdem exuberantia, ob immoderatam vaſorum repletionem; evidentes denique cauſæ ſunt occaſiones externæ, ut contuſio, diſruptio, fractura, vulnus, ulcus ſpontaneum, luxatio &c. quæ quatenus dolorem in laborante particula excitant, fluxionem accerſunt: phlegmone alia eſt vera & pura ſanguinis naturalis & benigni ſoboles; alia ſpuria ex ſanguine illaudabili per aliorum humorum admixtionem facta: cujus tres ſunt differentiæ, phlegmone nimirum eryſipelatodes, œdematodes, & ſcirrhodes: judicatur per reſolutionem, vel ſuppurationem, aliquando etiam per corruptionem; vel in ſcirrhum denique abit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Phlegmone.

RUſtica quædam mulier magnam phlegmonem in brachio habebat, huic cum menſtrua deficerent, facta eſt phlebotomia in crure ex loco oppoſito. Poſtea applicuimus parti affectæ quæ repellerent.

℞. Aceti opt. ℥iii. album ovi ℥i. aq. roſ. ℥iß. roſ. rubr. pulv. ʒß. M. & petias lineas in hoc liquore madefactas loco affecto applicato: hoc utebatur *Benedictus Faventius* Præceptor meus, Vel

℞. Unguenti de ceruſſa ℥ii. ſucc. plantag. ſucci ſemperviv. an. ℥i. aq. roſ. ℥ii. M. & cum petiis lineis apponito; at cum hæc valde repellentia ob inſignem dolorem minus juvarent, appoſui emplaſtrum ex mica panis cribellati, oleo roſac. & lacte, quod in ominibus inflammationibus cum rubore ſæpe experti ſumus, & dolorem ſedare, & fluxum materiæ inhibere; dolor verò illo appoſito mitigari cœpit, & inflammatio ceſſare. Interim ſtatim poſt ſanguinis miſſionem corpus purgavimus; in alia ad inflammationem brachii, inunximus primò unguento roſ. Poſtea cum dolor intenderetur, cataplaſma ſequens impoſuimus.

℞. Malv. M. iv. piſtentur ad mollitudinem, add. farin. hord. ℥ß. Ol. viol. roſ. unguenti popul an. q. ſ. F. cataplaſma: ſepties fuit reiteratum. Poſtea etiam brachium inunximus unguento populeo, oleo viol. amygd. d. roſ. an part. æq. impoſito deinde iterum cataplaſmate ſupraſcripto, tandem benè habuit & à phlegmone curata eſt, alteri hoc cataplaſma egregiè profuit & dolorem ſedavit.

℞. Farin. tritic. q. ſ. coq. in aqua addendo ol. roſ. q ſ. & parum croci: hoc etiam maturat; hoc item emplaſtro commodè ſæpe uſi ſumus ad dolorem ſedandum, & tumorem & tenſionem remolliendam, & materiam inſenſibiliter reſolvendam.

℞. Farin. ſem. lini fœnugræc. ſem. aneth. flor. chamæm. melilot. biſmal. coq. piſtentur & corporentur cum mucilag. ſem. altheæ & butyro recenti poteſt addi in proceſſu farina fabarum. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 5. *lib.* 1. *Obſerv. Chirurg.*

Ubi cognoveris reſolventia non complere opus ſuum, ſtatim debes ſollicitare ipſius phlegmones ſupurationem, quam complebis ſequenti emplaſtro.

℞. Rad. malv. fol. viol. an. M. iß. rad. alth. minutim inciſ. ℥ii. rad. lil. alb. ℥iß. bulliant omnia in aq. ad medietat. conſumtionem: deinde adde mucil. ſem. caulium ℥iß. farin. frumenti ℥iß. fermenti ℥i. pingued. porcin. butyr. rec. lact. mulieb. an. ℥i. ol. lil. alb. amygd. d. an. q. ſ. ad

ſim pin-

impinguendum emplaſtrum, quod calidum loco dolenti apponatur: ad idem egregiè maturans & ſuppurans.

℞. Lactis vaccin. ℔i. medull. panis ſubtiliter trituratæ ℔i. ſucci caulium ℥iii. croci ʒß. ol. lil. alb. ℥iii. M. & calidè apponito: maturata verò phlegmone (cujus indicia erunt mollities cum undoſitate apparens carentia doloris, & tenſionis privatio;) debes te præparare ad illius diſruptionem, quod ſi patiens ferro vel igne terretur, diſrumpatur ſequentibus.

℞. Diachyl. ſimpl. ℥ii. fermenti ℥i. ol. amygd. d. ℥iß. M. groſſo modo, extend. ſupra corium, & in medio pone ſtercor. columb. ſubtiliter pulver. ʒi. & phlegmoni applicato, ſtercore appoſito in loco in quo habilior erit eius diſruptio: ſecundum ingenium eſt hoc ruptorium.

℞. Fermenti ℥ß. ſalis ℥i. aceti opt. ℥ii. pulv. cantharid. ℈iv. omnia ſimul bene miſce, & in mortario benè ducantur, quouſque fiat paſta, cujus ʒß. vel ſecundum quantitatem phlegmone diſrumpendæ applicabis apoſtemati, ſuperpoſito emplaſtro ſupradicto: rupto apoſtemate, ſic ut plurimum medicaberis.

℞. Terebinth. ℥ii. vitell. ov. num. 1. optimè agitentur ſimul quouſque F. forma unguenti in quo tentam factam ex pecia vel ejus filis ad quantitatem foraminis affecti intinges, & foramini impones, totum verò ipſum unguentum extendes ſupra peciam, & totum apoſtema teges: factaque idonea ligatura non multum ſtricta, ne prohibeatur eventatio ſpiritus & caloris ad membrum, & materiæ reſiduæ maturatio: ſic continuabis per dies, donec materia fuerit ſufficienter evacuata. & labia vulneris optimè digeſta. Poſtea ad majorem mundificationem & abſterſionem, appones unguentum ſequens, & tentam intinctam in eo.

℞. Terebinth. ℥ii. mell. ℥i. M. & uſui ſerva; ſemper ſuperponendo unguentum digeſtivum prius factum: mundificata phlegmone, quod poteris videre ex privatione generationis ſaniei & alterius malę materiæ currentis ex ulcere & ſufficienter abſterſa, indigebit tunc ulcus incarnatione & conſolidatione: ideo cum ſequenti unguento procedes.

℞. Terebinth. ℥ii. mell. ℥iß. thur. maſtich. myrrh. aloes an. ʒi. ſarcocol. ℥. m. pulverizanda pulver. & omnia in mortario benè ducantur & agitentur, quouſque F. unguentum: & ſic continuabis uſque ad veram ipſius conſolidationem: hæc Præceptor meus *Faventinus* admonebat: ſi ve ò vehemens dolor inflammationi acceſſerit, modis omnibus is mitigandus eſt, quod ſi nodynis demulcetur ad narcotica tranſeundum erit: inter quæ hyoſcyamum admirandam opem ſæpè contuliſſe frequenti experimento præter quorundam authoritatem comprobatum eſt: itaque folia ejus ſub calidis cineribus coquito, recenti exungiæ miſceto & admoveto; hoc vehementer dolores mulcet, & phlegmoſos tumores ad ſuppurrationem perducit. *Petrus Foreſtus*, *ſchol. obſerv.* 5. *lib.* 1. *Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Phlegmone.

VIr quidam vexabatur in metacarpio & gibbo manus phlegmone ſeu apoſtemate calido: exhibui balſamum ſulphur. ut eo manè meridie ac veſperi apoſtema probè illiniret, & linteola ſuperimponeret cum levi ligatura, quod cum feciſſet, ſtatim maturationem, mox diſruptionem & tandem perpaucis diebus conſolidationem & optatam curationem conſecutus *Martinus Rulandus*, *curat.* 90. *cent.* 1.

Plurimos, cum paterentur apoſtemata, ſeu phlegmones, ſanos feci intra paucos dies ſolo emplaſtro diaſulph. (cujus deſcriptionem, vide *lib.* 18. *ſect.* 22. *ſubſect.* 4.) admovi autem illud mane & veſperi, unde citiſſimè ad ſuppurationem venerunt. Deinceps ultra rupta; & indies bis mundificata mox ad conſolidationem perducta ſunt: quia in hoc emplaſtro miranda & celeris ineſt vis emmolliendi ſuppurandi, rumpendi; abſtringendi & conglutinandi. *Martinus Rulandus*, *curat.* 94. *cent.* 2.

Cuidam laboranti phlegmone eryſipelatode in facie, folia hederæ arboreæ in aqua quæ à tectis tegulatis cærulei s deſluit cocta, & humida ſupra faciem profuimus: hoc experimentum habuimus à Chirurgo quo-

quodam ſeniore, quòd in ſeipſo, tum ſua uxore ſæpius, ad guttam quoque roſaceam in facie expertus fuerat; & ego in quam plurimis: ſemper enim mihi fœliciter ſucceſſit applicatio fol. hederæ poſt univerſalia adhibita remedia: eodem modo & fol. tuſſilag. cocta in aq. & appoſita egregiè proſunt, ut expertus ſum, quanquam in herpete magis conveniant. *Petrus Foreſtus, obſ. 6. lib. 1. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO XXII.

De Phlyctænis.

φλυκταιναι & φλυκτιδες (in φλύω bullio:) puſtulæ ſunt & veſiculæ à ferventibus & acerrimis humoribus in cute excitatæ, iis ſimiles quæ ab igne vel ferventi aqua excitantur: ignis ſylveſtris nomine à quibuſdam donantur; infantibus interdum in toto corpore erumpunt, rarò viros infeſtant; proveniunt à bilioſo & fervido humore, cum ſalſo & ſeroſo mixto mulieribus nonnunquam accidunt ob ſanguinem corruptum & retentum.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phlyctænis.

INfantulus cum haberet phlyctænas in facie, ſucco plantag. & ſolani eas oblinire juſſimus; poſtea adhibita etiam creta & aceto linimenti inſtar, & decocto roſarum ablui juſſimus, interim ut nutrix cibis frigidis alteratis cum ſucco acetoſ. vel agreſtæ uteretur, mandavimus; & ut ſerum lactis biberet, quo & puerulus poſtea alvum exoneravit; atque his remediis infantulus brevi convaluit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 8. lib. 2. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO XXIII.

De Phrenitide.

PHreniticis delirium eſt perpetuum & continuum cum febre continua ab inflammatione membranarum cerebri originem petens; ejus cauſa eſt ſanguis bilioſus è vaſis elapſus, & in membranis cerebri intercepta tranſpiratione putreſcens; cauſæ externæ effuſionem adjuvantes, ſunt aeris fervor, radii ſolares, meri potus, ira, percuſſio, contuſio & vulnus, ſigna ſunt delirium perpetuum, vigiliæ, febris continua, reſpiratio parva & frequens, ſi ex ſepti tranſverſi inflammatione proveniat ſed magna & rara in vera phrenitide, alia eſt vera, quam hactenus deſcripſimus, alia ſpuria, quæ paraphrenitis appellatur, quæ eſt dum calida intemperies cerebro communicatur, vel à toto corpore, ut in febribus ardentibus vel ex cujuſdam partis inflammatione, ventriculi v. g. hepatis, pulmonis, & potiſſimùm diaphragmatis; quod inflammatione affectum delirium veræ phrenitidis æmulum excitare ſolet, eſt phrenitis acutiſſima affectio, quæ ut plurimùm in ſeptem diebus interimit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phrenitide.

PUerpera juvencula non benè poſt partum purgata, in grave delirium ſubitò incidit, cum febre acuta, phrenitidem veram eſſe ſtatim judicavi, venam ut aperiret ſuaſi, ſed ob inquietudinem fieri minimè potuit; itaque ſcarificationem ſcapulis & humero adhibere juſſi; dein ob vigilias & inquietudinem dedi ſirup. de papav. oxyrrhodinum item fronti appoſui; poſtea gallinam per medium diſſectam tepentem & cruentam capitis vertici imponi juſſi, quo facto, vapor copioſus & ſpiſſus, ita ut conſpici poſſet, mox ab ea ſede evaporabat, & cum gallina removeretur, toſta eſſe videbatur, quod mirè profuit; nam ſequenti die ad ſe redire cæpit, & adſtantes agnoſcere, & rationi conſentanea loqui: itaque julepum refrigerantem & humectantem, nam adhuc febricitabat; præſcripſi, quo bis terve uſa, accedente idonea vivendi ratione, mox convaluit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 1. pag. 93.*

Vir quidam per aliquot dies ſtrenuè vino generoſiori ſeſe ingurgitans, paulò poſt ſubitò grave delirium patitur cum febre continua vigiliis perpetuis; ſexto die morbi ſero nimis, quod vulgi proprium, medi-

medicam implorabant opem adſtantes, ipſumque laborantem ab eo tempore dies noctesque inſomnes habuiſſe referebant; mali procatarcticam cauſam intelligens non deſperandum eſſe duxi, ſed eo ellaborandum ut primo ſomnus conveniens procuretur, deinde ut intemperies calida & ſicca corrigatur, & tertio ut principalium viſcerum corroboratio non negligatur; pro primo ſtatim ad narcotica confugi propter nimiam caloris, & ſpirituum effervescentiam & nobilitatem in ſubjecto calido ſicco, quam ob cauſam ſine ulteriore deliberatione, mox ſequentem ſyrupum exhibui.

℞. Syrup. papav. errat. ℥i. laud. opiat. gr. iii. aq. lactuc. ℥ß. M. detur una vice, quo aſſumpto, ſomno & quiete prehendebatur æger, quam continuabat per noctem integram; die ſequenti expergefactus ſua ſponte, mentis omnino compos erat, nec actorum recordabatur, de ſiti verò conquerebatur, quàm ob cauſam, pro ſecunda & tertia intentione, pro refectione & alteratione, emulſionem ſem. papav. alb. amygd. d. cum aq. acetoſ. & ſimilibus ordinavimus, victumque refrigerantem & humectantem inſtituimus, quibus intra paucos dies perfectiſſimè convaluit. *Gregorius Horſtius, obſerv. 25. lib. 2.*

Sub phrenitidis finem gallos exenteratos applicabis capiti, valent enim ad digerendum: at cum humores adhuc moventur ac ſurſum rapiuntur, nocent plurimùm. *Guil. Ballonius, lib. 1. epid. & ephem. pag. 5.*

Dux ſtrenuus cum phrenitide magna laboraret, & ob ferociſſimos validoſque corporis motus, illi nulla revellentia poſſent adminiſtrari auxilia, quidam ex adſtantibus ſuavi cantu eum demulcens, pennam ad radicem multùm fiſſam, noſtro conſilio, & in ſtellæ effigiem paratam intra nares ex improviſo intromiſit, ac fortiter circumduxit: quo facto tanta ex nare dextra ſecuta eſt hæmorrhagia (erat juvenis, quadratus & ſanguine turgens) ut copioſiſſimam æquaret phlebotomiam, qua copia excreta, natura à ſarcina levata, reſiduum humorem per ſudorem, alvique fluxum detruſit, & æger paulisper ad ſe rediens convaleſcere cœpit. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 13. lib. 1. prax. admirand.*

Mulier quædam in phrenitidem incidit, cui opem ferens, cucurbitulas dorſo, occipitique ſcarificatas apponendas impero, ex fronte, naſique venulis ſanguinem exhaurio, & alia revellentia auxilia procuro, ſed cum debilis eſſet, nec ad ferendam cephalicæ ſectionem, aut purgantium medicamentorum uſus vires eſſent ſatis, & nullus videretur eſſe remedio locus, in caſu conclamato, ad cucurbitulam, in ſincipite ſcarificatam acceſſi, ex qua cum ſanguis copioſè emanaret, contra medicorum vota ſana evaſit. *Zacutus Luſitanus, obſerv. 14. lib. 1. prax. Medic. admirand.*

Ad effervescentiam ſanguinis, & ſpirituum optimè profuit oleum perlarum, de quo *Petræus* in „ Noſologia „ *lib. 1. Diſſert. 2.* Præſtantiſſimum eſt „ oleum perlarum verum: ſicut enim „ pauculæ ejus guttæ mirabili ſpectaculo ardentiſſimum, vini ſpiritum in butyrum ſciſſile coagulare poſſunt, ita „ quin ſpiritus effervescentes & volatiles „ ipſius cerebri fixiores & ſtabiliores reddere queant; nullum eſt dubium. „ *Baldaſſar Timæus, Caſ. 6. lib. 1.*

Sedum majus contuſum & cum lacte muliebri mixtum ſincipiti admotum mirè ſedat phrenitidem, & ſomnum conciliat. Sed ſtatim ac dormire cœperit æger detrahendum, ne in coma præcipitetur. *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 1. cap. 11.*

SECTIO XXIV.

De Phthiriaſi.

Φθειρίασις (à Φθείρ pediculus in Φθείρω corrumpo) Latinis pediculatio, eſt pediculorum acervatim proventus, qui ut plurimùm in ſordidis capitibus generantur: pediculorum cauſa efficiens eſt vis ſeminalis in materia idonea latens, quam calor ut cauſa adjuvans excitat & in actum deducit: materiam ſuppeditant ciborum promiſcuorum & variorum uſus, ficuum eſus, veſtium ſordes, corporis mundatio neglecta, & omiſſa capitis pectinatio.

SUB-

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phthiriaſi.

QUendam Phthriaſi totius corporis laborantem ita curavimus. Primò ejus cauſam venæſectione & purgatione depoſuimus, non ſolum ſemel, ſed bis & ter: ac poſtea ſequentibus topicis remediis brevi ab hac fœda Lue liberatus fuit æger.

♃. Lupin. amaror. p. iii. ſem. ſtaphyſagræ p. ii. F. decoctio in aceto acerrimo, quo decocto univerſum corpus à capite ad pedes uſque lavetur, ac poſtea linimento ſequenti corpore benè terſo & exſiccato illinatur.

♃. Sem. Staphyſagr. part. ii. ſandarach. græc. part. i. nitri fini part. ß. in aceto acerrimo, cum oleo raphanino omnia accuratiſſimè piſta miſceantur, & ex iis fiat inunctio, quibus brevi aſſecuti ſumus ſcopum, nec amplius in eandem fœdationem æger devenit. Ex hac fœda labe multi ſunt mortui, ut *Scylla*, *Phærecides*, *Ennins*, & ut nonnullis placet, *Plato* iis quoque adjungendus venit. Novimus autem nos *Olyſſiponæ* hominem quendam non ignobilem ex hoc morbo miſerrimè obiiſſe, ita enim per univerſum ejus corpus pediculi ſcatebant, ut duo ejus ſervi *Æthiopes* nihil aliud curæ haberent, quam ex ejus corpore pediculorum cophinos plenos ad mare, quod prædictam civitatem præterlabitur, portare. Porrò apud *Hiberniam & Iſlandiam* ſcimus homines ſemiferos ſubuculis croco infectis veſtiri, ut pediculos fugent; quas per ſex menſes & amplius geſtare ſolent. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 58. *& ſchol. cent.* 3.

Cum puer quidam valde pediculis ſcateret in capite, huic primùm conſului, ut caput ablueretur aqua marina, deinde decocto abſinth. lupin. cent. min. & propria urina admixta. Poſtea ſuperraddidi hoc linimentum quod ex axungia porcina ſucco abſinth. pul. lupin. ſtaphyſagria exigua adjecta, & oleo veteri conſtabat: quo illito capite, omnes pediculi fugati ſunt, ſi verò cimices ſeu morpiones in barba, aut locis ſecretioribus ſint propriè virilia, vel muliebria, hoc infraſcripto unguento commodiſſimè uti ſoleo.

♃. Axung. porcin. ol. laurin. ſaponis nigr. an. ℥ß. argenti vivi extincti cum ſaliva hominis jejuni ℈i. (ad omnia enim pediculorum genera occidenda nullum eſt præſtantius remedium quàm argentum vivum in quacunque parte fuerint) myrrh. aloes an. ʒß. ſtaphyſagr. ℈ii. ſapon. gallici, ℈ii. in mortario reducantur ad formam unguenti. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 14. *lib.* 6. *De externis capitis vitiis*.

Panno quo aurifabri vaſa deaurata extergere ſolent, ſi caput confricetur ſtatim pediculos enecat, *Franciſcus Joel*, *practic. lib.* 1. *ſect.* 4.

Inter omnia optimum mihi auxilium fuit zona linea argento vivo imbuta, non ſolùm in hoc ruſtico, ſed quamplurimis aliis hoc malo tentatis, nam hydrargyrum eſt antidotum eorum. Idem etiam præſtat unguentum quod ſequitur.

♃. Unguenti roſ. ℥ii. pulv. ſtaphyſagr. ʒii. argenti vivi ſaliva extincti ʒß. M. F. linimentum. *Nicolaus Fontanus*, *Cap.* 9. *Analect.*

Puerulus quidam quinque circiter annorum per integram æſtatem phthiriaſi affectus, ingruente autumno tanto pediculorum agmine infeſtabatur, ut non tantùm ſub capillitio & in cute capitis, ſed & per faciem catervatim quaſi reptantes inſignem moleſtiam & pruritum excitarent, ſomnumque de nocte impedirent. Poſt varia incaſſum tentata, juſſi caput lixivio acri ex cineribus fraxini, in quo ſtaphyſagria ebullierit, lavarent, poſtmodum aqua mea oletica ſæpius de die inungerent. Quo per novendium continuato, terra hæc animalia immani ſtrage fuſa penituſque deleta ſunt. Eodem remedio & alii plures, cùm à turpiſſimo hoc morbo, tum à ſcabie aliiſque vitiis cutaneis feliciter liberati ſunt. Deſcriptio aquæ aloeticæ.

♃. Aq. abſinth. ℔i. Diſſolv. in hac aloes puriſſimæ ℥ii. M. *Baldaſſar. Timæus*, *Caſu* 4. *lib.* 5.

SE-

SECTIO XXV.

De Phthiſi.

Φθίσις (in Φθέω corrumpo) Latinè tabes, in genere pro omni totius corporis extenuatione, quacunque de cauſa id fiat, accipitur, verùm uſus obtinuit apud Medicos, ut in ſpecie & frequentiſſimè pro ea corporis conſumptione ſumatur, quæ ulceris pulmonis ſoboles exiſtit, ita definiri poteſt calamitoſum hoc ſymptoma; eſt pulmonis exulceratio, qua ſenſim corpus univerſum liqueſcit; vel, eſt pulmonum à materia acri, erodente, cum febre lenta, tuſſi ſputo cruento & purulento, exulcerato, qua ſenſim totũ corpus conſumitur & extenuatur. Phthiſeos cauſa eſt, præter vitioſam pulmonum conſtitutionem, tum acris & ſalſa è capite deſtillatio, tum etiam humor acer à vicinis partibus in pulmones ejectus, ut in pleuræ, mediaſtini, diaphragmatis & aſperæ arteriæ inflammatione ſuppurata, quæ in empyema convertitur, ex ipſo item pulmonis vitia pravi humores generantur phthiſin inducere valentes, ex rupto præterea vel eroſo illius vaſe, aut ex vulnere aperto, ſanguine in pulmonem effuſo, ibidemque putreſcente, hoc malum quandoque contrahitur, antecedentes cauſæ ſunt humores vitioſi in toto corpore collecti, qui ubi à cauſis externis commoventur, ad cerebrum tranſmittuntur, & inde in pulmonem defluunt huc pertinet menſium hæmorrhoidum, aut alterius evacuationis conſuetæ ſuppreſſio, cauſæ externæ ſunt contagium, aer impensè calidus aut frigidus, aer item autumnalis, ad phthiſim diſponuntur, qui pectus habent anguſtum & depreſſum, collum oblongum, & ſcapulas altas, ejus ſigna ſunt, tuſſis diuturna, ſputum primo cruentum deinde purulentum, febris lenta & continua quæ tamen noctu exacerbatur, totius corporis extenuatio, reſpiratio difficilis, confirmato malo pus fœtidum redditur, fauces ſono implentur, capilli defluunt, ungues incurvantur, malæ liveſcunt, extrema & pedes intumeſcunt, ſupervenit denique diarrhœa.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Phthiſi.

ULcus in hoc morbo abſtergendum eſt, abſtergit autem lac aſininum & humanum, ſed magis nutrit humanum, aſininum magis abſtergit; & ideo *Galenus* ubi curat ulcus, laudat magis lac aſininum, ubi tabem, humanum. *Joh. Baptiſta Montanus*, *conſil.* 181.

Coſtarum regionem, inunximus hoc unguento de lacte dicto quod optimum eſt, nec quicquam fœtet.

♃. Gummi tragacanth. gummi arabic. an. ʒi. infund. in aq. roſar. per diem & noctem addantur ol. viol. ℥iß. butyr. rec. ℥ß. camphor. ʒi. M. & in mortario cum lacte muliebri F. unguentum. *Amatus Luſitanus*, *cur.* 92. *cent.* 1. iſto unguento uti etiam conſuevit in hecticis *Joh. Crato. conſil.* 98. *lib.* 7. camphoram ad ℈i. duntaxat admiſcendo.

Pro derivatione fiat Cauterium vel Setaceum in occipite, poſtea etiam in brachio. Præterea aliquod decoctum exhibendum quod ſine caliditate exſiccandi vim habeat, & inter cætera præſtantiſſimum eſt decoctum ſantali citrini: nam mirabiliter præcavet eroſionem pulmonis antequam fiat, & poſtquam facta eſt, quantum fieri poteſt corrigit, ita conficitur.

♃. Aqu. cichor. acetoſ. an. ℔iv. ſantal. citrin. minutim conciſ. ℥iiii. F. infuſio per unum diem, deinde fiat coctio in balneo M. ferventi, obturato vaſe per tres horas, poſtea auferatur ab igne, ut refrigeretur & coletur, cujus decocti ſumat quovis manè ℥iii. & bibat in potu per quadraginta dies, ſolet enim præcavere fluxiones ad pulmones. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 1. *conſultatio* 58.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Phthiſi.

REfert *Valeſcus* ſe Monachum quendam phthiſicum curaſſe cum pulvere *Haly*; quo & nos uſi ſumus in fratre meo ex tabe & hectica laborante, qui & eo curatus fuit, cum pus longo tempore ſubinde

expue-

expueret. *Avicenna* narrat hiſtoriam de muliere phthiſica, cujus jam parabantur funeralia, quam curavit cum ſacch.roſ. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 55. *lib.* 16. *De pectoris & pulmonis morbis*.

Aqua ex cochleis, teſtudine, cruribus ranarum deſtillata efficaciſſima ad hunc morbum perhibetur. *Idem*, *obſerv.* 53. *lib.* 16.

Monacha quædam phthiſica pro deplorata habita ſequenti remedio intra duos menſes ſanitati reſtituta fuit. Pullum exenteratum capiebat, ac in ventre ℥iii. ſacch. roſac. ponebat, demum aqua, lento igne in olla cooperta coquebat, illoque decocto, ſupra cineres per totam noctem ollam relinquebat: manè verò ex pullo contuſo cum ſuo jure manens in lecto ſumebat, ſuperdormiens, quo quidem remedio ſana evaſit. Alius Monachus, cui oſſa præ macie crepitabant, ut poſtea lecto decumbere coactus fuerit: is quoque à Medicis pro deplorato habitus, duo ova recentia igne adverſo aſſabat in foco calido tantùm, ut albumina vix coaleſcerent, albuminibus rejectis, vitella in ſcutella ponens, addebat pulv. ſulphur. vivi ad fabæ majuſculæ quantitatem, ſacch. cand. aſperſo eadem menſura, & ſalis momento; quæ ſimul mixta cum vitellis ovorum capiebat hora una ante cibum, & deſuper bibebat vini optimi dulcis cyhathum unum; modo ſumebat aquam roris ſolis unà cum vitelis ovorum; interim & pro tuſſi utebatur ſyrup. de liquir. viol. diatragac. frig. eclegmatis modo: & aliis confectionibus deſtillationem inhibentibus. Idem deſtillabat limaces teneros ante ortum ſolis in vinetis collectos, cujus & cochlear cum duobus vitellis ovorum ſubinde capiebat: ita ut macia conſumptus pinguis paucis menſibus evaſerit, præter ſpem ſanus factus ſit. *Foreſtus*, *obſ.* 58. *lib.* 16.

Pulvis deſcriptionis *Haly* contra tabem valde commendatur; qui ita ſe habet.

♃. Sem. papav. alb. ʒx. Gummi Arab. tragac. & amyli, an. ʒiii. ſem. portulac. alth. malv. an. ʒv. ſem. cucumer. melon. cucurbit. citrull. ſem. cydon. munda. an. ʒvii. ſpodii, ſucci liquirit., an. ʒiii. penid. ad pondus omnium F. Pulvis. Feliciſſimè ego & diverſo modo hoc pulvere in multis uſus ſum; modo cum vitello ovi, modò cum ſyrupo papaveris, vel jujub. cum eo etiam conficio morſello, & confectiones in tabulis. Hic pulvis complet omnes intentiones; prohibet enim deſcenſum pituitæ ad pulmones incraſſando ob ſem. papav. alb. in magna quantitate admixtum, ratione gummi arab. & tragac. lenit pectus, & materiam humectat, ut facilius per tuſſim extrahatur, exſiccatur autem pulmo à ſpodio. *Petrus Foreſtus*, *ſchol. obſ.* 58. *lib.* 16.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Phthiſi.

Cuncta illa quę acerrimum catarrhum obtundunt in uſum ducuntur: modeſte purgentur rhab. agar. ac ſyrup. roſ. ſolut. Dein pulvis *Haly* in uſum ducatur, qui Pulvis inſcribitur ad tabem. Utantur ptiſana colata cum conſerva roſ. dormituri, & emulſionibus ſem. frigid. & aqua deſtillata ex cancris fluviatilibus, abſtineant à ſalſis & acribus. Lac caprillum in uſum veniat. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 10. *ſect.* 3.

Plurimos a rupta vena partium ſpirabilium Phthiſicos tractavi juvene, ſed maxima eorum pars interit. Unus ſervabatur uſu rad. Chinæ & ſarſæ, quarum decocto miſcebamus guttulas ſex vel ſeptem ol. ſulphur. ſed in aliis non ſucceſſit. *Idem*, *aphor.* 9. *ſect.* 5.

Summa religione tabidis pharmaca præſcribantur. Cave ne validis alvum moveas, ſed da illis potius aq. cancr. cum gutt. quibuſdam ol. ſulph. *Job. Heurnius*, *ad aphor.* 13. *ſect.* 5.

Magno ſucceſſu quidam utebatur in potu & omni cibo conſerva roſar rubr. ſolaque ea victitabat nonnunquam; adeo ut *Venetorum* Pharmacothecas omnes ea inanierit. Quædam (inquit *Arculanus*) comedit quadragintas libras ſacch. roſat. & curata fuit. Potiones fiunt ex capill. Veneris, marrhubio, hyſſopo, iride, liquir. & paſſulis, hoc mihi ſæpe id uſus feliciter fuit.

♃. Braſſicam rubram conſciſſam, inde poculo, & diu in balneo coque, mane eo

eo liquore utatur; ſed hic ſuccus alternis diebus recentari debet, nam facillimè putreſcit. *Idem, cap. 7. de Morb. Pectoris.*

De hoc ſyrupo ſingulis matutinis, vel ſaltem alternis diebus, mane cum è lecto ſurgit, ad ℥i. plus minuſve per ſe ſenſim deglutiendo ſumat, vel dilutum aqua limacum & portulac. julepi inſtar bibat.

℞. Succ. depurat. portulac. ℔ß. plantag. bugl. utriuſque an. quart. j. aq. deſtillatæ è vivis limacibus & ranis, an. ℥iii. aq. ſcabioſ. viol. roſ. an. ℥i. ſacchar. puriſſ. ℔i. coque ad ſyrup. conſiſtentiam. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3 pag. 738.*

℞. Rad. conſolid. ʒii. rad. alth. ʒi. rad. liquir. ʒiii. ſem. plantag. ʒi. ſem. hyoſcyami ʒß. oculi cancri ʒi. gummi Arab. tragacanth. an. ʒß. ſacch. roſat. tab. ℥iv. F. Pulvis, capiat ʒiß. mane & veſperi cum lacte caprino *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 737.*

In Phthiſicis ſummopere commendatur lac muliebre; quod iiſdem viribus cum lacte aſinino & caprino inſtructum, peculiariter etiam præ iis ad nutritionem & refectionem corporis tabidi felicius operatur. utpote quod naturæ noſtræ magis ſimile & familiare, in corporis ſubſtantiam citius & melius convertitur, à muliere ſana ægro ſic propinari debet, ut illud è mammis ipſius indies bis terve bona menſura exſugat, hac ratione aliquos reſtitutos novimus, ex iiſque unum non ſolum convaluiſſe, ſed tantas etiam vires recepiſſe, ut ne lac ſibi in poſterum deficeret nutricem de novo imprægnarit. *Felix Platerus, praxeos tomo 3. pagina 449.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Phthiſi.

Poſt omnis generis lenientes purgationes, varia expectorantia & alia quæ adverſus maciem celebrantur auxilia, cum febris hectica & colliquans iugiter corpus abſumeret, lac muliebre, ut affatim ex ipſis mammillis ſugat, conſului, tantum ex eius potu per menſem exhibito, perſenſit utilitatem, ut eo, & unguento ex eodem lacte parato, pinguiuſculus factus, perfectam conſecutus fuerit ſanitatem. Unguento totum corpus ungebat tribus poſt cœnam horis, quod omnibus reſumptivis præſtantius eſt, hujus unguenti deſcriptionem, cuius uſu tabidos ſæpe impinguari vidi, candidè acceptam refero *Amato* non ignobili Medico, qui *lib. 1. cent. curat. 92.* eam ſic proponit.

℞. Gummi tragac. & arabic. an. ʒi. infunde in aq. roſ. per diem & noctem, add. ol. viol. ℥iß. butyr. rec ℥ß. camphor. ʒi. M. & in mortario cum lacte muliebri fiat unguentum. *Zacutus Luſitanus, obſervat. 129 lib. 1 prax. admirand.*

Mulier quædam cum ex falſa deſtillatione & hæmoptoiſi in ulcus pulmonis incideret; cum nec ex lacte aſinino, caprillo, carne teſtudinum, expectorantibus, reſumptivis, cardiacis, & infinitis propemodum remediis, opem ſentiret ullam, tandem rhodoſacchari uſu aſſiduo convaluit, ita enim eo utebatur; cum hac conſerva farinam ſubigebat, panemque cum ea delibutum eſitabat, carnes ſelectas cum ea coctas edebat, pullos gallinaceos aſſos, prius benè conſerva ſaginatos pro cœna habebat, vitellos ovorum interdum cum conſ. roſac. aſſumebat: jejuno etiam ventriculo pulli jure gallinacei prius rhodoſaccharo ſaginati utebatur, demum nullum ferculum offerebatur, quod roſam non redoleret, adeo ut ni timerem dici mendax, exponerem quantitatem quam comedit hęc mulier de ſacch. roſac. cujus ſolius uſu ſeptem menſium ſpatio ita recreata eſt & ſpecioſior facta, ut in facie vividus ac roſeus conſpiceretur color.

Maxima ergò eſt prò curandis phthiſicis rhodoſacch. vis atque poteſtas: nam modicè refrigerat ob febrem ob ulceris ſaniem detergit & ob ſolutionem continui glutinat. *Zacutus Luſitanus, obſervat. 130. lib. 1 prax. admirand.*

Frequens ſit uſus ovorum rec. editorum ſorbilium, quæ præſtat ſubinde è nido è gallina glocitante adhuc calentia ſine ullius ignis coctura ſorbere, ſit & multus recentis butyri uſus. *Reinerus Solenander, conſil. 28 ſect. 9.*

Mulier quædam tantam lactis copiam quo-

quotidie fundebat è mammis, ut non ſolum duos pueros optimè lactaret, ſed etiam butyrum è lacte ſuo conficeret pro pharmacopœa, qui eo ad curam Phthiſici utebatur tanquam arcano optimo ad tabem; nullum enim eſt remedium eo præſtantius. *Petrus Borellus, obſervat.* 82. *cent.* 3.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Phthiſi.

PRo ſiccando ulcere pulmonis & abſtergendo, ſyrupus Symphyti *Fernelii* maximè convenire videtur, præparatur quoque potio ad hæc exſiccanda ulcera, quam *Lacuna* in ſuo *Dioſcoride* dicit eſſe admirabilem, capite. *De Ebeno*; quia tamen ille indifferenter deſcribit ex decocto ligni ſancti in hanc formam.

♃. Raſ. lign. ſancti ℔i. rad. ariſtol. rot. pulver. ℥.m. liquir. paſſul. exacinat. caric. ping. cortic. limon. hyſſopi, ana. ℥i. infund. in aquæ ℔xv. per diem, deinde coq: ad medietatem, in colat. diſſolv. mell. opt. ℔iß. & coquatur mediocriter in formam apozematis clarificati, cujus dantur ſingulo mane ℥iv. quia tamen decoctum hoc calidum nimis eſſe videtur propter febrem, ego in ſecunda coctione, dum fit apozema, adderem ſucci limonis depurati ℥ii. ita enim corrigitur caliditas ipſius. Solet enim ſuccus limonis omnium decoctorum caliditatem infringere. Certum eſt in ulceratis pulmonibus & fere deſperatis tabidis, cum nullis aliis remediis cederet affectio, ſolum decoctum ligni guajaci ſanitatem aliquandò reſtituiſſe, id aliquibus exemplis *Schenckius* in ſuis obſervationibus teſtatum reliquit; & *Andreas Lacuna* in ſuo *Dioſcorid. cap. De Ebeno*, hoc præ cæteris remedium proponit & laudat. *Rodericus à Fonſeca, tomo* 1. *conſult.* 5.

Philippus Ingraſſia in conſilio pro Duce *Terranova*, ſcribit ſe *Pannormi* curaſſe mulierem quandam, quæ ex ſanguinis copioſo ſputo à pulmone regurgitante in Phthiſin lapſa erat, pluribuſque in ſequentibus menſibus non contabuit modo, ſed continuò pus male olens expuebat; præſertimque per intervalla quædam, non majora quidem duab. hebdomadis maximam puris quantitatem inde collectam ſępenumerò quatuor librarum expuebat. Hæc cum vix per menſem ligni ſancti decoctum abſorbuiſſe, ita ſanata fuit, ut ſalva ſupervixerit, nec amplius recidivaret; licet decimus quartus ageretur annus dum hæc ſcribebat *Ingraſſia*. *Marcellus Donatus, c.* 10. *lib.* 3. *Hiſt. med. mirab.* Ubi adhuc plures habentur hiſtoriæ Phthiſicorum ligni guajaci decoctio curatorum.

Uxor cujuſdam conſiliarii phthiſica interiit, & poſt unum aut alterum menſem illius ancilla, quæ diu noctuque illi miniſtrabat, in ſimilem affectum incidere videbatur: laborabat enim febre lenta, cum tuſſi ſicca diu noctuque perſeverante, macie totius corporis, inappetentia & vigiliis. Vocatus ad eam, præſcribo venæſectionem & purgationem univerſalem ex apozemate, & balnea tepida cum victus ratione incraſſante & refrigerante; quæ nihil contulerunt, tandem mecum reputans affectum procedere ex maligna qualitate impreſſa pulmonibus & cordi per contagium, præſcribo decoctum guajaci, ad quindecim dies cum vino analeptico, ſine ſudore, quo remedio perfectè curata eſt, & febris, tuſſis aliaque ſymptomata omnino deſierunt. *Lazarus Riverius, obſerv.* 99. *cent.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Phthiſi.

MUlier quędam viginti quinque annos nata gravi fluxione in pulmonem decumbente, ab aliquot menſibus detinebatur, cum tuſſi moleſta dies noteſque affligente, vigiliis perpetuis, dolore pectoris, febre lenta, alvi conſtrictione & macie totius corporis, ita ut phthiſica omnino videretur. Vocatus ego, præmiſſo clyſtere molliente, jubeo ſanguinem detrahi ad ℥.viii. Mox duo cauſtica adhiberi inter ſcapulio iuxta ſpinam dorſi: ptiſanam laxantem præſcribo per quinque dies continuos uſurpandam: cujus deſcriptio hæc eſt.

℞. Tamarin. ℥ß. aq. fontis ℔iii. coq. ad ℔ii. in colat. infund. frigidè per noctem ſen. mund. coriandr. & liquirit. contuſ. an. dr. iii. roſ. rubr. dr. i. capiat cyathum unum mane hora una ante paſtum. Paucis hiſce remediis ita reſtituta eſt, ut poſt quindecim dies è lecto ſurrexerit, & ad conſueta munia ſeſe conferre cœperit; lacte demum aſinino per menſem uſurpato integrè convaluit. *Lazarus Riverius, obſerv* 78. *cent.* 2.

Puella phthiſica & ad extremam maciem perducta, ex conſilio Medici ſolis paſſulis victitavit cum pane comeſtis; & pro potu utebatur decocto hordei & liquir. ſicque intra octo menſes reſtituta eſt optime, & probe impinguata. *Lazarus Riverius, obſerv.* 33. *cent.* 4.

Phthiſim per contagium cummunicatam curavimus præter omnium ſpem ſequentibus remediis: ac primo potione ex manna & ſyrup. roſ. in decocto pectorali, ſequenti die applicita ſunt duo cauſtica poſteriori parti cervicis: poſtmodum juſcula exhibui per quindecim dies cum rad. chinæ, fol. bugl. tuſſilag. pulmonar. & paſſul. corinthiac. quæ per intervalla purgantia reddidi. Utebatur etiam continuò conſerva roſ. & ſæpe ſub noctem ſyrupo fluxionem cohibente ac tuſſim ſedante, ex æquis partibus ſyrup. viol. de roſis ſiccis, & de papav. *Simeon. Jacoz. Obſerv.* 92. *cent.* 4. *Obſ. Riverii.*

In Phthiſi ſacch. roſac. ſum plurimùm uſus, cujus miram vim in Phthiſi levanda eſſe *Avicenna* narrata rabidæ mulieris hiſtoria pleniſſimè docet: quod & ego pluries felici ſucceſſu in multis expertus ſum: habet enim ſiccandi, & modicè etiam detergendi vim, atque etiam glutinandi, unde mirifice pulmonum ulcera juvat, & ex conſequenti natam inde tabem curat. *Franciſcus Valeriola, obſerv.* 5. *lib.* 5.

Mulier quædam deſtillatione ad pectus per annos aliquot laborarat, & ita quidem vehementer, ut quamvis multis variiſque remediis, tum à Medicis doctis, tum etiam ab Empiricis præſcriptis uſa fuiſſet, exiguum tamen fructum inde acceperit: tandem uſque adeo auctum fuit malum, ut non ſolùm materiam purulentam copioſè, verum etiam ſanguinem expueret; & in hecticam cum totius corporis extenuatione & proſtratione virium incideret. Ego tandem cum in conſilium adhibitus eſſem, præter convenientem diætam, & exhibitionem medicamentorum, tam per os aſſumptorum, quam exteriùs applicatorum, nuchæ quoque ſetaceum adhibui, cujus beneficio brevi maxima cum admiratione eorum, qui ipſam antea cognoverant, ita reſtituta fuit ægra, ut etiam deinceps proles aliquot procreaverit; cùm tamen antea per annos aliquot, & præcipuè ab eo tempore, quo deſtillatione prædicta laboraverat, utero non geſtaſſet: *Guil. Fabrit. Hildanus, obſ.* 38. *centur.* 3.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Phthiſi.

Curavi Phthiſicos nonnullos planè deſperatos, & incipientes plurimos. Summa curationis hæc eſt; exhibeo ipſis decoctum ligni guajacini per duos treſve menſes, prius evacuato corpore, ſi ægroti ſint cacochymi, per mannam ſyr. roſat. ſolut. per enemata, prout neceſſitas expoſtulare videtur; in decocto aliquando macerari jubeo ſaniculam, pedem leonis, quinque folium & veronicam; vini aliquid interdum concedo. Victus ratio eſt, ut caveat à ſalſis & acribus. Cibi ſint lenti, quales ſunt nervoſæ carnium partes, pedes, aures, roſtra animalium benè cocta; gelatinæ etiam ex his confectæ; ſed ſine aromatibus; carnes comedent juvenes, & cochleas bene coctas, teſtudines nemorales, hordeum, orizam, milium in lacte chalybeato cocta: ex fructibus profunt amygdalæ dulces, ficus, uvæ paſſæ, pineæ, piſtachia, pyra, cydonia. Expectorantia ſunt humida ex ſpeciebus diaireos ſimpl. ſacch. candido, & ſulphure ſublimato, mane ſumat de electuario iſto, hora una vel altera ante prandium.

℞. Carnis perdicum coct. ℔ß. limac. coq. ℥v. amygd. dul. pinear. piſtac. an. ℥i. paſſul. enucleat. ℥v. bol. arm. orient. terr. ſigill. coral. rubr. uſt. an. ʒi. gummi Arabic tragacan. an. dr. ii. ſem. papav. alb. ʒvii.

℥vii. quatuor ſem. frigid. maj. & min. an. ℨiii. conſerv. conſolid. maj. ℥iß. flor. hyperic. M. j. in lapideo mortario & ſimili piſtillo contundantur, & miſtis add. hypociſtid. ℨv. diathamar. diarrhod. abb. an. ℈ii. macis ℥i. pulv. fol. ſanguisſorbæ, C. C. uſti. an. ℈ii. sacch. roſ. tab. ℔ m. cum ſyrup. de conſolid. q. ſ. F. Electuarium, *&c. Thomas Eraſtus conſil.* 8. *libr.* 13. *conſil. Cratonis & Aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

Syrupus ex ſucco hederæ terreſtris commendatur à *Quercetano*, ejuſque deſcriptio talis eſt.

♃. Succi heder. tereſt. ℔ii. m. digeratur ut purificetur ad ignem B. M. huic ſucco depurato adde ſacch. roſat. ℔i. penidiat. ℥. iv. coq. in ſyrupum quo utatur æger ex cochl. huic ſyrupo idem *Quercetanus* flores ſulphuris admiſceat ad conſiſtentiam lohoch. de quo exhibet quater in die, eoque ſe multos Phthiſicos deſperatos & proclamatos reſtituiſſe glorianur.

Syrupus ſequens eximias vires habet.

♃. Succ. heder terreſtr. veronic. & card. ben. depurat. an. ℥viij. in quibus bulliant leviter fol. adianth. polytrich. ſcabioſ. & lactuc. an. M. m. in colat. diſſolv. ſacch. albiſſ. ℔i. m. F. ſyrupis perfectè coctus, addendo in fine extract. juniperi dr. iii. ſucc. liquir. & extract. card. bened. an. ℈. iv. capiat æger cochl. j. hora una ante prandium, & ante cœnam, & in ingreſſu lecti.

Crollius valde commendat Elixir proprietat. Chymici medicamenta ex ſulphure ut flores, lac, & balſamum maximè laudant. Illorum uſus commodiſſimus talis eſſe poterit.

♃. Flor. ſulph. thuris pulver. an. ℈i. includantur pomo excavato: coquatur pomum & ſaccharo conſperſum comedatur ab ægro, manè per octo aut decem dies. Vel,

♃. Conſerv. roſ. antiq. diamarg. frigid. diapenid. an. ℥i. flor. ſulph. pulver. dr. iii. cum melle deſpumato, F. opiata de qua capiat magnitud. avellanæ bis, aut ter in die. Laudant etiam nonnulli Antim. diaphoreticum. Balſamum Peruvianum ad ulcera pulmonum ſananda multùm conducit, ſi ejus gutta una cum ſaccharo in pilulam redacta ſingulis diebus exhibeatur. Pulvis pimpinellæ ad ℨi. cum juſculo ſingulis diebus exhibitis, maximæ etiam creditur efficaciæ.

Pilulæ *Ruffi* è nonnullis commendantur tanquam efficaciſſimæ, ſumendo ℈i. ſingulis diebus. Verum in ſequentem modum compoſitæ mirabiles edunt effectus.

♃. Maſſa pilul. *Ruffi* ℥i. antimon. diaphoret. & gummi guajac. an. ℥ß. cum balſamo Peruviano, F. Maſſa de qua capiat ℈i. per menſem integrum.

Suffumigia etiam utiliter uſurpari poterunt ad ulcus pulmonis potenter exſiccandum, & illa ore, naribus frequenter attrahenda ſunt. Compoſitio talis eſſe poteſt.

♃. Gummi hederæ dr. i. m. thuris dr. i. myrrh. dr. m. ſuccin. ℈i. benjoin. ſtyrac. an. dr. m. hypociſt. ℈ii. ſem. coriandr. roſ. rub. an. ℈i. pulverentur; & excipiantur mucilag. gumm. tragac. vel reſina laricea. F. Trochiſci ſuper prunas iniiciendi: vel ſimplicius fiant ſuffumigia ex thure, myrra, & maſtiche, benjoino quæ ſemper ſint in thalamo, ut ſiccus aer & odoratus attrahatur. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib.* 7. *cap.* 7.

SUBSECTIO OCTAUA.

Pro Phthiſi.

SAnavi Adoleſcentulam quandam poſtquam velut Phthoe peſſima laborantem, ipſe ego pro deplorata reliqueram. Aderat febris vehemens, ſpirandi difficultas, maxima tuſſis, puris ſputum copioſum, itaque cum cætera auxilia non valerent, juſſi ut ſola Ptiſana pro cibo uteretur, aquaque cum ſaccharo confecta acciperet autem ſingulo mane ℥iv. decocti caudarum & chelarum Cancrorum in aqua hordei, cum ℨii. ſacchari: convaluitque perfectè & ſanata eſt, hoc eodem auxilio multos admodùm curavi, qui integrę ſanitati reſtituti ſunt. Erat autem illa filia unius qui ex Phthoe vera obierat. *Hieron. Cardanus, curat.* 8. *ſect.* 3. *Method. Medic.*

Honoratiſſimus *D. Robertus Boyle, lib.* 2. *De Utilitate Philoſoph. Experimentalis ſect.* 5. *c.* 6. *Pro Phthiſi & Tuſſi* plurimum extollit balſamum ſulphuris craſſum, quod ita fit.

℞. El. ſulphur. ℥ß. ol. olivi. vel nucum, vel, ſem. pepav. alb. ℥iiß. bulliant in vaſe vitreato ſemipleno igne convenienti adhibito, continuò ſpatula agitando, ut ritè diſſolvantur flores, & ſanguineam rubedinem acquirat miſtura: horulæ ſpatio paratur. Balſamum ab igne remotun, adhuc agitandum eſt, donec frigeſcat, exhibeantur mane aliquot guttæ cum ſacch. roſac. Valet etiam in Arthritide, Contuſionibus & Tumoribus quibuſcunque externe illitum. Idem Medicum quendam novit, qui Phthiſin, ſulphuris, ſuccini, & betonicæ vel tuſſilaginis fumo, feliciter curabat.

Spiritus ſalis dulcis, ut & ſimplex liquor tartari, incomparabilis ſunt efficaciæ, guttatim in cereviſia, juſculo vel vino aſſumpti. *Paulus Barbette, prax. lib. 3. cap. 2.*

Retulit Montanus, ſe quendam pro deſperato à Medicis *Veronenſibus Venetiis* miſſum Phthiſicum jam, qui quotidie duas ſcutellas puris expueret, curaſſe ſolo uſu ſacchari roſati; ſed id dediſſe in majori copia, ita ut ferè nihil aliud comederet, & Pharmacopolæ *Veneti* illi ſaccharum roſatum vendere nollent, ſed cogeretur aliunde afferre. Vixit tribus annis poſt ſanus. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſilio* 152.

Mulier quædam annos circiter 25. nata, bilioſo admodum temperamento prædita, gravi fluxione in pulmonem decumbente ab aliquot menſibus detinebatur, cum tuſſi moleſta dies noctèſque affligente, vigiliis perpetuis, dolore pectoris, febre lenta, alvi conſtrictione, & macie totius corporis, ita ut phthiſica omnino videretur, & à multis diebus lecto affixa ad interitum rueret. Vocatus ego calidiſſimam viſcerum intemperiem advertens, & perpetuam alvi conſtrictionem maximè importunam, præmiſſo clyſtere molliente, jubeo ſanguinem detrahi ad ℥vii. Mox duo cauſtica adhiberi interſcapulio juxta ſpinam dorſi. Ptiſanam laxantem præſcribo per 5. dies continuos uſurpandam cujus deſcriptio talis eſt.

℞. Tamarind. ℥ß. aq. font. ℔. iii. coq. ad ℔. ij. In colatura infund. frigide per noctem ſennæ mund. coriand. & liquir. contuſ. an. ʒii. roſ. rubr. ʒi. Colaturæ capiat cyathum unum manè hora una ante paſtum.

Paucis hiſce remediis ita reſtituta eſt, ut poſt quindecim dies è lecto ſurrexerit, & ad conſueta munia ſeſe conferre cæperit. Manebat tamen alvi conſtrictio & ſomni vacuitas, quibus affectibus eliminandis præſcribo primùm bolum ex conſervę roſ. ʒi. & laudan. g. j compoſitum, quo per quatuor aut quinque hor. dormivit, ac deinceps ſingulis noctibus fere integris, ſine ullius remedii auxilio. Deinde jubeo, ut ptiſanam laxantem reiteret per aliquot dies vere inſequenti, lacte aſinino per menſem uſurpato, omnino reſtituta eſt. *Lazarus Riverius, obſ 78. cent. 2.*

Phthiſicos diuturnitate mali etiam extenuatos, lateris dolore quandoque corripi accidit: qui ſubinde valde moleſtus, & libertatem reſpirandi impedit; febrilem tamen non multum intendit calorem. His pulmo membranæ coſtas ſubcingenti ita firmiter agglutinatus adhæret; ut ſæpenumerò non abſque violentia avelli queat. Concepto aliquo ſpiritu frigido, dolor ſupervenit. Tollitur ac curatur ſudorificis; ut fomento ex flor. chamæmeli & cumino, quod multis benefecit. Sacculo hæc inſuere oportet, qui deinde candido vino rigatus, calens dolenti loco imponitur. Venam ſecare qui temerè audent, quantum ſanguinis demunt, tantum vitæ detrahunt. *Rembertus Dodonæus, cap. 22. Medic. obſerv.*

Bellis major cum foliis & floribus in zythogala decocta & pota adverſus phthiſim, aſthma & orthophæam ſingulare remedium cenſetur. *Joh. Raius. Catal. Plant. Angliæ.*

Ruſticus quidam Fiſenſis nomine *Iohannes Huſſon* difficultate reſpirandi eximia cum ſputo purulento oppreſſus, à Domino Rutzeno Medico nobili & expertiſſimo remedium petiit, qui poſt vibratas aliquot quæſtiones, ſputiſque inſpectis, nullum alium, quam moriendum eſſe reſponſum dedit, a quo rigido oraculo non parum deterritus, ab anili vetula hoc tandem accepit remedium.

℞. Cereviſ. communis ℔iv. picis liquid, & butyr. rec. an. ℔i. coq. ſimul, de hoc ebibebat ſingulis diebus mane ℥viii. & tantundem

dem hora quinta veſpertina per quatriduum, à primis hauſtibus mite turbato ventriculo, enormes ſucceſſarunt vomitus hinc rupto abſceſſum ſanus evaſit. Vir quidam fide digniſſimus mihi narrabit, in diuturnis & deſperatis morbis, plebejos plurimos, potiſſimum maritimos, ad hoc tanquam extremam unctionem, & ultimum remedium confugere. *D. Robertus Cuninghame* in M. S.

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

De Phygethlo.

Φυγεθλον (in φύω gigno) Latinè Panus, Phlegmone eſt in adenum locis emergens, maximè verò in cervices, in alis, aut inguinibus; qui in inguine naſcitur, peculiari nomine Bubon nuncupatur, eaſdem cum Phlegmone agnoſcit cauſas, & iiſdem ſignis innoteſcit: ferè autem fit hic tumor poſt febres, aut dolores alicujus partis, maximeque eos qui ventrem infeſtant.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phygethlo ſub alis.

DEtracto ſanguine ex vena brachii ejuſdem, Cataplaſma ex atriplice, malva, rad. alth. cum butyro & farina frumenti appoſuimus: ruptoque abſceſſu paulò poſt convaluit. Curatur Phygethlon ut cæteræ inflammationes. *Petrus Foreſtus, obſerv. 7. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

De Phymate.

Φυμα (in φύω naſco,) tumor eſt glandularum rotundus, Phygethlo minor ac planior, minuſque rubens ac dolens, qui ſtatim augetur, & in ſuppurationem abit: à ſanguine pituitoſo proficiſcitur. Pueros maxime affligit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phymate verſus pubem.

ID ſtatim factum eſt acuminatum, & augebatur, & ad ſuppurationem feſtinabat, (nam Phyma eſt tumor acuminatus, qui ſtatim augetur, teſte *Galeno* ſecundo ad *Glauc. cap.* 2. & ad ſuppurationem feſtinat; quod tuberculum, ad ſimilitudinem eorum quæ ex terra naſcuntur, appellant) cum plerumque in Pueris abſque medicatione ſuppuretur, & ad ſanitatem perducantur, diachylon cum gummi applicari mandavimus; ut & alteri emplaſtr. de mucilag. quibus facilè ad ſuppurationem devenerunt Phymata, & curata ſunt. In Pueris hoc vitium ſæpius naſcitur, & facilius tollitur; in juvenibus rarius oritur, & difficilius curatur: ubi ætas induravit, ne naſcitur quidem attamen in ſenioribus conſpeximus; quin & *Amato* evenit. Curatur etiam tritico manſo & impoſito. *Foreſtus obſ. 8. lib. 1. obſ. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

De Pica.

FOemina quędam gravida libras aliquot zinzib. maxima voluptate, ſine ullo incommodo, una vice devoravit; nec quod mirum erat, ardorem in faucibus ullum ſe ſentire mihi faſſa eſt, multò minus in ventriculo. *Felix Platerus, obſerv. lib. 1. pag.* 239.

Novi mirabilem vim habere pro ſananda malacia dare ʒß. pulv. ſem. ammeos quatuor diebus ſucceſſivis: nam aut liberantur prorſus, aut multò melius habent. Veriſſimum etiam eſſe obſervavi, quod antiqui ſcribunt, nempe amylum ſanare malaciam. Exhiberi debet diſſolutum jure pullorum. Utiliſſimum vinum hoc paramodo.

℞. Limaturæ chalybis ℥ii. Macerentur in vini generoſi ℔iv. tribus diebus. Quarto decoque ad conſumptionem quartæ partis. Cola per manicam *Hippocr.* reponito in loco frigido. Da in menſa pro primo hauſtum potandas ℥iv. Scio ego & profiteor, non poſſe excogitari pręſtan-

ſtantius remedium pro tollenda omni malacia, ut experientia manifeſtum fecit. *Felix Platerus* apud *Joh. Scroterum*, *conſil.* 103.

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Pilorum defluvio.

OLeum carioph. chymicum præſtans eſt remedium, ſi pars depilata leniter inungatur. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 2. *conſult.* 60.

Poſt purgationem univerſalem, locum depilem ut lavaret mandavi ſequenti lotione, ſcilicet vino infuſionis roriſmar. & abrotani: deinde ut inungere unguento ſequenti.

℞. Ol. ovor. myrtin. liquoris deſtillantis è limaceis rubris, an. ℥ß. ciner. capill. human. talpæ, an. ʒii. ciner. apum, muſcar. an. ʒi. ciner. abrot. ʒß. pingued. cuniculi ℥iß. propol. ℥ß. ladan. puri, ʒiii. fæcis olei ſem. lini ʒii. mell. deſpumat. ℥ß. incorporentur omnia, & redigantur in unguentum, quo pili regenarati ſunt. *Petrus Foreſtus*, *obſ.* 6. *lib.* 31. *De fucis.*

SECTIO XXX.

De Pleuritide.

PLeuritis morbus eſt thoracis omnium moleſtiſſimus, & acutiſſimus, quo nullus frequentius in hominum vitam invadit. Eſt autem phlegmone ejus membranæ quæ coſtis ſubtenditur, ut plurimùm à tenui bilioſoque ſanguine ortum habens, cum febre continua, dolore lateri punctorio, tuſſi vehementi & ſpirandi difficultate, cauſatur à ſanguine ſive puro, ſive humoribus calidis & bilioſis admiſto in membranas effluente, cauſæ remotæ ſunt, cacochymia, plectora, ſuppreſſæ ſanguinis conſuetæ evacuationes, alvi fluxus intempeſtiva detentio, contubo pectoris à lapſu, aut ictu violento, vehemens exercitium, & ab exercitio largus hauſtus frigidus, vini meracioris ingurgitatio, æſtus nimius, & frigus nimium. Pleuritidis ſigna pathognomonica ſunt, dolor lateris acutus, reſpiratio difficilis, frequens & parva, febris continua, tertianæ typum plerumque obſervans & tuſſis initio ſicca, poſtea humida, cum ſputo colorato & cruento: quibus adde pulſum durum loco ſerrini, qui merum figmentum eſt: alia eſt vera quam hactenus deſcripſimus, alia notha, quæ inflammatio eſt muſculorum intercoſtalium externorum; hæc oritur aliquando à ſanguine in externos illos muſculos effuſo, aliquando etiam à flatibus; interdum quoque à deſtillatione: dignoſcitur vera à notha, quod in illa æger in partem lateri dolenti oppoſitam decumbere non poteſt, ob membranam ſuſpenſam pondere concepto gravatam; in ſpuria verò difficilis eſt decubitus in latus affectum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Pleuritide.

℞. FLor. chamæm. melil. roſar. an. M. j. contund. groſſo modo, & in aqua coq. pro fomentatione loci affecti cum ſpongia. Item,

℞. Ol. chamæm. ol. ſem. lini an. ℥i. ol. roſ. compl. aneth. an. ʒii. M. cum modico ceræ F. linimentum, poſt fomentationem, aperiatur vena è baſilica ſiniſtri lateris, ubi erat dolor, & extrahatur ſanguis ad ℥vi. donec mutaretur color. Deinde.

℞. Syrup. viol. ℥ii. penid. ℥i. ſyrup. de liquir. ℥ß. M. pro lambitivo. Item,

℞. Aqua ſcabioſ. & helenii, an. ℥ii. ſyrup. viol. & tuſſilag. an. ℥i. M. F. julepus: ſumatur bis in die manè & veſperi.

℞. Ol. amyg. amar. adipis anſer. an. ℥iß. M. pro unctione totius pectoris ad facilitandam tuſſim & reſolvendam materiam; adeps anſeris additur propter penetrationem, quia hic inter omnes adipes maximè penetrat, eſt enim ſubtiliſſimarum partium: relaxat, reſolvit & habilitat pectus admotum, *Joh. Baptiſta Montanus conſil.* 172. & 174.

Internam ejuſdem lateris, ubi dolor erat, ſecare juſſi venam, ſanguinemque ad ℥xii. fluere; paucis tandem admotis ad locum doloroſum topicis medicamentis, intra ſeptem dies ſanitati reſtitutus fuit, erant verò illa

lla veſica bovina ſemiplena aqua, in qua
ncoctæ fuerit chamæm. melil. viol. parie-
ar. roſ. malv. ſem. lini & fœnugræc.
in. partes æquales, cum multo viol. &
roſac. oleo. *Amatus Luſitanus, cent.* 1.
ur. 12.

♃. Aq. benedict. aq. hyſſop. an. ℥i.
ſyrup. de hyſſopo, ʒiii. M. F. potio:
qua epota, ore & alvo rectè purgatus
fuit, ac ſtatim ſe revaleſcere aſſeveravit;
ſequenti die poſt aſſumptam purgationem
baſilicam venam ejus lateris, ubi hærebat
dolor, pertundere jubebam, ex qua mul-
tum ſanguinis extractus eſt, & longè re-
ctius habere cœpit; ab initio curationis
latus dolore affectum perungi ſingulis ter-
nis horis jubebam ſequenti linimento.

♃. Unguenti de alth. ℥ii. ol. amygd.
d. ℥ß. M. ad ignem, ut F. linimentum;
peruncto loco calida applicentur lintea
vice potus utebatur iſto decocto.

♃. Hord. mund. ℥iii. card. mariæ,
hiſſop. an. M. j. liquir. ℥ß. ficuum, nu-
mero 6. paſſar. uvar. ℥iii. ſacch. ℥i. coq.
in aq. ſ. q. ad tertias. *Martinus Rulan-
dus, curat.* 25. *cent.* 2.

Ad antecedentem cauſam tum revellen-
dam tum derivandam phlebotomiam inſti-
tui in vena hepatica affecti lateris; dolor
inde ſe remiſit: a venæſectione ad proximam
cauſam extirpandam converſus ſuadeo
hanc potionem.

♃. Aq. Card. ben. ℥vi. elect. de ſucco roſ.
ʒvii. M. hauſtu fœliciter operante, qua-
tuor dierum ſpatio convaluit. *Martinus
Rulandus, curat.* 26. *cent.* 7.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Pleuritide.

AD pleuriticum quendam quarto die
vocatus, cum eodem die alvum ex
ſe depoſuiſſet, illicò venam baſilicam ejuſ-
dem lateris, ubi dolor erat, ſecare feci,
ſanguiniſque ℥viii. extrahere; à qua ſan-
guinis miſſione dolor nonnihil evanuit, qui
tamen ſub noctem redibat ex parte; ſed fo-
tu ſequenti plurimùm mitigatus eſt, loco
affecto ſimul inuncto.

♃. Flor. chamæm. melilot. malv. an. M.
j. ſem. fœnugræc. ℥ß. F. decoctio in aq. pro
℔i. pro fotu cum ſpongiis expreſſis ut
artis eſt.

♃. Ol. amygd. d. chamæm. pingued.
gallin. butyr. rec. an. ℥ß. ceræ modicum
F. unguentum, unde dolor multum ſe-
datus eſt; interea utebamur lambitivo
in hunc modum parato.

♃. Syrup. jujub. viol. an. ℥i. ſyrup.
liquirit. ℥ß. diatragac. frigid. ℥ß. M. F.
eclegma; die ſequenti eum purgavimus
cum ℥i. diacathol. & ſeri lactis ℥iii. quo
quinquies alvum depoſuit, & cœpit me-
lius habere, & facilius expuere; lambi-
tivo ex ſyrup. jujub. & liquirit. adjecto
ſacch. penid. utens; & ita paucis die-
bus hic ſanus evaſit, pro potu ptiſanam
confectam ex hord. mund. paſſulis &
liquir. capiebat. *Petrus Foreſtus, obſerv.*
26. *lib.* 16. *De Pectoris pulmoniſque morbis.*

Hippocrates Anaxioni pleuritico octava
die venam ſecuit; ſic ego aliquando in mu-
liere pleuritica octava die venam ſecari fe-
ci, quæ poſtea aliis adhibitis remediis ſana
evaſit: itaque ſi tardius vocati fuerimus ad
pleuriticos, & omiſſa fuerit venæſectio, e-
tiam poſt quartum diem ſanguinem mitte-
re licet, modo vires adſint, ac dolor ac fe-
bris urgeat, & ſputum nondum maturue-
rit. *Idem. obſerv.* 33. *lib.* 16.

Licet multi aliter ſentiant, ſemper mit-
tendus eſt ſanguis ex latere affecto. *Idem,
ſchol. obſerv.* 32. *lib.* 16.

Ego ut ingenuè fatear, nunquam, aut
ſaltem rariſſimè optatum ſucceſſum vidi ex
ſectione venæ in oppoſita parte facta, facile
enim ſic ex ſimplici pleuritide duplex ſe-
quetur, quod & nonnullis maximo eorum
damno accidiſſe memini: tutius itaque erit
ex eodem latere venam ſecare; egregie enim
materia peccans, & in parte affecta con-
juncta hoc modo evacuatur. *Guil. Fabri-
tius Hildanus, obſerv.* 30. *cent.* 5.

Sal. prunellæ in aquis portulac. fragor.
& acetoſ. ſatis bona quantitate exhibitum
idque repetitis vicibus, pleuritidem citò
ad expulſionem facilitat: hederæ terr. a-
qua ſi ad ℥iv. à pleuritico bibatur, idque in
die quater repetatur à purulenta materia
pectus expurgari, & ab empyemate &
phthiſi præmuniri tradunt. Vulgus pro
ſingulari remedio in pleuritide aquam, cui
cultrum, quo laniones animalium guttura
ſol-

ſolvere ſolent, per aliquot horas impoſuerunt, exhibet. *Felix Platerus, prax. tom. 2. pag. 381.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Pleuritide.

SUtor quidam juvenis & bilioſus pleuritide laborans, poſt multas phlebotomias, aliaque remedia ordinaria, die quinto, perſeverante febre intenſa & lateris dolore, ſumpſit pomum coctum cum ℥i. thuris, ſuperbibendo aq. Card. bened. ℥iv. & poſtea tectus eſt, ſudavit parum ſine febris imminutione, ſequenti die multum ſudavit, & inde convaluit. *Lazarus Riverius, obſerv. 56. cent. 1.*

Puerulus quidam quinque annorum correptus eſt pleuritide lateris ſiniſtri, cum febre acutiſſima. Poſt remedia ordinaria per quinque dies uſurpata, & quatuor phlebotomias, juſſi ut cucurbitulæ duæ lateri dolenti applicarentur, cum profundis ſcarificationibus: contingit autem ut ex ſcarificationibus illius cucurbitulę quæ dolentem locum proprius attingebat, ſanies multas effluxerit per totum diem, ſimulque dolor, ac febris deſierit: juſſi ut admoverentur folia betæ ſupra loca ſcarificata, & per duos dies ſaniei fluxus continuatus eſt, ac denique in fine verum pus è vulneribus emanavit: atque ita æger omnino curatus eſt: credo ſcarificationes ad locum pleuritidis perveniſſe, & materiam morbificam per ea vulnera emanaſſe. *Lazarus Riverius, obſerv. 39. cent. 3.*

Puer quidam duodecim annorum laborabat pleuritide lateris dextri; quinquies ſecta fuit vena, & alias remedia ordinaria adminiſtrata uſque ad ſeptimum diem, febris erat intenſa; cum inquietudine magna, dolor valde urgebat exhibita fuit die ſeptimo, fuligin. camini pulv. ʒß. cum aq. card. ben. intra duas horas ab aſſumptione, omnia ſymptomata valde remiſerunt, ægerque multo melius habuit, & poſtmodum ſenſim convaluit. *Lazarus Riverius, obſerv. 79. cent. 2.*

Multos & præcipuè mulieres ex pleuritide ad extrema ferè redactos, reſtitutos vidimus uſu pomi *Quercetani* ſemel aut bis ſumpti intra viginti quatuor horas, unde præter ſpem, vel copioſus ſudor, vel anacatharſis libera ſequebatur: plurimos certè nominare poſſem quibus ferè deſperatis hoc remedii genus præſcripſi, nec unquam alium quam felicem eventum ex eo animadverti: multiſque qui hoc apud ægros obſervaverant, ita ſucceſſiſſe multoties audivi. *Simon Iacoz. obſerv. 88. cent. 4. Obſerv. River.*

Puella quædam atrabilaria ſæviſſimo pleuritidis dolore excarnificata, jam undam letheam bibebat; à qua eam extraximus ſic.

℞. Ol. amygd. d. ℥ii. laudan. gr. iii. M. paulò poſt quievit dolor & melius habuit. *Petrus Pachequus, obſerv. 20.*

Omnes pleuritici qui vomunt ſtatim in principio morbi, evadunt, ut in infinitis obſervavi, levata pleura ab humorum ſarcina vomitus beneficio. *Idem obſervat. 29.*

Ut in angina, conclamatis omnibus, in gutture foris ſectio fieri poteſt, fortaſſis idem & in pleuritide factitari poteſt inter quintam & ſextam coſtam: exigua enim puris evacuatio magna affert commoda mortalibus. *Guil. Ballonius, lib. 2. epid. ephem. pag. 249.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Pleuritide.

HIrcum ſuſpendo cornibus, & crura poſteriora reflecto ad cornua: teſtes abſcindo, & recepto inde cruore exanguem dimitto pro lanione; hic autem cruor ſiccatus eſt inſtar vitri, difficilimæque triturationis, atque longiſſimè ab hircino ſanguine officinarum differens; aſſumptus autem ʒi. pondere, confeſtim ſopit & curat pleuritidem abſque venæ ſectione, nec te deſeret unquam. *Ioh: Helmontius tract. cui tit. Sextuplex digeſtio alimenti.*

Sunt mea remedia quę neminem in pleuritide & peripneumonia derelinquunt, pulvis de virga cervi, vel tauri, vel cruor hirci, vel ſuccus cichorii ſylveſtris, flores papav. ſed potiſſimùm laudo cruorem hirci, non quidem venalem, ſed qualem ſupra deſcripſi; à venali cruore (qui nil niſi ovil-

ovillus eſt) dignoſcitur, quod venalis facilè teratur, eiuſque pulvis; ſit puniceus, hircinus autem verus difficillimè teritur, eſtque picei coloris illius pulvis; huiuſmodi præſidia *Archo* amica, atque domeſtica naturæ humanæ, cauſam immediatam in *Archeo* corrigunt, tolluntque acorem, & ad diaphoreſin diſponunt cruorem, dolorem pacant, quia aciditatem extinguunt. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Pleura furens.*

Vidi Ruſticum omnes pleuriticos tertio potu ſanantem; utebatur enim ſtercore iumenti pro viro, & caballi pro muliere, quod diluebat in cereviſia, ac colaturam expreſſam propinabat. *Joh. Helmontius tract. De febribus.*

Adminiſtretur cum iure, aut aliquo convenienti liquore ſtercus columbinum in pulverem redactum ℥ß. pondere; eſt hoc pleuritidi remedium optimum & apud magnates aliquos inter ſecreta principalia celebratur. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 15. *Pentecoſte* 4.

Dux *Archotenſis* æſtate, dum gallinæ per gramina aluntur & paſcuntur, id album quod in ſtercoribus earum apparebat in pulverem ſiccatum redigebat, & dabat ℈i.

In magnis peluriticis doloribus venæſectio etiam copioſa, formidari non debet, quam in hoc caſu. *Ioh. Heurnius* in viro florentis ætatis ad libras 4. felici cum ſucceſſu inſtituit, notis ad *cap.* 11. *lib.* 5. *pathalog. Io. Fernelii.*

Adrianus Spigelius noſtra memoria quendam cum diſcrimine à lateris dolore decumbentem ſervavit aperta lateris vena, quæ in conſpectum venit. *Ioh. Rhodius, obſerv.* 17. *cent.* 2.

Ioh. Prevotius ſiniſtri lateris pleuritidem plerumque per urinas deponi obſervavit; ideo hoc in caſu fœliciter diuretica exhibebat mitiora; è quibus diacuminum ipſe erat familiare, diaphoretica nunquam voto ſuccedere. *Ioh. Rhodius, obſerv.* 13. *cent.* 2.

Inter remedia interna mirum in modum confert aqua flor. cham. ſtillatitia: partem enim lenit, reſolvit, aperit, & ſudorem movet. *Lelius a Fonte, conſult.* 147.

Urina hominis vaſis accurate clauſis, in ſtercore equino per ſex hebdomada fermentata, leni calore ſpiritum per deſtillationem ſuppeditat, qui ſemel aut iterum rectificatus magnum eſt pleuritidi & utile remedium; à decem uſque ad triginta guttas ſumi poteſt, cum liquore convenienti. *D. Robertus Boyle, lib.* 2. *De utilit. Phil. natural. ſect.* 5. *cap.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Pleritide.

Mulier quædam pleuritide acutiſſima laborans, nullo alio auxilio magis levata eſt quam decocto flor. papav. rubei, quo utendum omni die cum ſyr. hyſſop. jubebamus, calida accepta potione; mirabiliter enim flores huiuſmodi levandis laterum doloribus valere experientia quotidiana docet, & mihi familiare & expertum id remedium eſſe ſolet. *Franciſcus Valeriola, obſerv.* 10. *lib.* 5.

Pro pleuritide ad ſuppurationem tendente decoctum tabaci mirum eſt medicamentum: teſtor Deum, me anno elapſo, à morte ad vitam revocaſſe quandam meam vicinam: quæ jam erat per tres menſes pleuritica ſuppurata cum febre hectica, quæ ab iſtius decocti adſumptionem; per tres vices, & ab ejus fumo per fiſtulam acceptа tribus diebus plus quam ſex libra puris albi tuſſi evomuit, & nunc libera & ſana eſt; decoctum ita paratur.

℞. Fol. tabaci ℥i. bulliat in aq. dulcis ℔ii. ad medietatis conſumptionem, addendo ſub finem fol. malv. & branc. urſinæ & viol. an. M. i. colatura cum ſapa miſceatur, & detur calide pluries: fumum tabaci aſſumat quandoque ante decoctum, & quandoque poſt. *Epiphanius, Ferdinandus hiſtor.* 42.

Inungatur pars affecta unguento de althæa, & poſtea cumini pulvis inſpergatur, vel poſt inunctionem braſſicæ olium ad ignem calefactum, & inunctum admoveatur. *Faventinus* miſcet & unguentum de althæa cum oleo amygd. poſt inunctionem aſpergit pulv. cumini, & ſuperimponit folium caulis, & miris laudibus effert, item gallina viva per ſpinam ſecta pulvere ireos conſperſa, & admota multùm prodeſt. Panis recens e furno extractus, per medium ſectus,

fectus, & butyro recenti liquato madefactus, & admotus, materiam lateri impactam potenter reſolvit.

Oleum ſem. lini, vel amygd. d. rec. ſine, igne extractum, cum ſaccharo mixtum & exhibitum, egregiè tuſſim lenit, & dolorem pleuriticum demulcet.

Inter ſpecifica, quæ uſurpari poſſunt, ſunt raſura dentis apri, cinis priapi tauri, vel cervi, flores papav. rub. corallus præparatus. *Quercetanus* in Pharmacopœa laudat pomum excavatum, & thuris maſculi ℈i. repletum, & ad ignem coctum, quod æger deglutiat, ſuperbibendo aq. Card. ben. ℥iii. poſtea vero bene contectus ſudet: hoc remedium poſt tertium morbi diem uſurpandum eſſe vult, eoque multos aſſerit fuiſſe reſtitutos.

Fuligo camini ad ℈i. exhibita multum Confert, ſed multos magis ſpiritus fuliginis. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib. 7. cap. 2.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Pleuritide.

EQuitem quendam *Gallum* quatuor docti Medici curabant pleuritide affectum, quæ ob parvum dolorem, mitem tuſſim, leniſſimam febrem, expectorantibus ſolis, fomentiſque curanda viſa eſt; ſed cum hæc ſymptomatum lenitas cum interna malignitate conjuncta eſſet, quinto die malitia manifeſte deprehendi cœpit, nam ablato omnino dolore, delirare viſus eſt, inſomnis, vigil, & cohibito ſputo, lipothymia ex intervallis vexabatur; huic malo cum occurrerem, & æger viribus eſſet penè exhauſtus, ſymptomataque vehementius invaleſcerent, loco ſpretæ phlebotomiæ cucurbitulas ſcarificatas ſcapulis impono, quibus aliquantiſper levatus; reſpicere cœpit; qui deinde redintegratis viribus ſuper partem affectam cucurbitulam cum ſcarificatu impono, qua detracta hirudines ſex circumcirca admoveo, quę tantam utilitatem attulerunt, ut intra decimum ſeptimum diem, concocto ſputo, & facile excreto, priſtinam recuperaverit ſanitatem *Zacutus Luſitanus obſerv. 113. lib. 1. prax. admirand.*

Quidam pleuritide vera laborans, extracto è cubito ſanguine, accepit hunc julepum pectoralem.

♃. Aq. ſcabioſ. tuſſilag. papav. rhæad. an. ℥iß. ſyrup. jujub. julep. viol. an. ℥i. ſyrup. de hyſſopo de liquir. an. ʒiii. ol. fœnic. gt. iv. M. F. Julep. latus dolens inungebatur ſequenti linimento.

♃. Unguenti reſumptivi ℥iß. ol. fœnic. ſalv. an. gt. ii. M. punctivis doloribus valde urgentibus ſequens fomentatio profuit.

♃. Fol. rutæ abſinth. menth. artemiſ. abort. flor. chamæm. aneth. an. M. i. ſem. aniſ. cumini, an. ℥iiß. bacc. lauri, ſalis communis toſtor. an. Miß. conquaſſ. & incidantur ut F. ii. ſacculi interbaſtati in vino coquendi, alternatimque applicandi: exhibeatur hic julepus contra ſitim.

♃. Aq. fontis ℔ii. cinnam. el. ℥i. ſacch. ℔ß. cruda trajiciantur per manicam Hippocrat. F. claretum abſque coctione. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv. 3. cap. 3. lib. 3.*

Ad caloris incendium, ſitimque reſtinguendum, commendavi tincturam florum Rhæados cum aqua farſaræ & heder. terreſtr. additis guttulis aliquot ſpiritus ſulphuris, extractam, & ſyrupo ex iiſdem floribus edulcoratam. *Baldaſſar Timæus, Caſ. 5. lib. 2.*

Mitti debet ſanguis ſingulis diebus, donec dolor & febris multo mitiores evaſerint; Imò verò interdum bis in die, cùm peracuta pleuritidis eſt. Adeò neceſſaria eſt venæſectio in hujus affectus principio, ut nunquam omitti debeat, nedum in ſenibus, pueris, gravidis mulieribus, puerperis & menſtruas purgationes patientibus: quibus omnibus experientia docuit plebotomiam præſente hoc affectu fuiſſe utiliſſimam. Ab ipſo etiam morbi initio bis aut ter in die ſunt exhibendi julepi refrigerantes, humoris ardorem & ebullitionem cohibentes, & fluxionem ſiſtentes, ita compoſiti,

♃. Aq. pap. rhæad. ℥iv. ſyr. roſ. vel papav. rhæad. ℥i. ſal. prunell. ℈i. M. F. Julep. Poſt primam phlebotomiam, inungatur latus dolens ſequenti linimento.

♃. Ol. lil. chamæmel. & amygd. d. an. ℥i. butyr. rec. & axung. gallin. an. ℥. iß. f. linimentum. Multi addunt ceram huj-

juſ-

juſmodi linimentis, quæ tamen non convenit, quia obſtruit poros; ut neque mucilagines, quæ emplaſticæ ſunt, quia refrigerant & aſtringunt. Poſt iteratam venæſectionem fotus admovendus eſt in ſequentem modum compoſitus.

℞. Rad. alth. & lil. an. ℥ii. fol. malv. parietar. an. M.i. ſem. lini, fœnugr. an. ℥i. flor. chamæmil. melilot. ſambuc. viol. an. p. i. f. omnium decoctio, qua foveatur latus dolens cum veſica ſuilla. In progreſſu morbi addi poterunt fomento herbæ diſcutientes, ut origanum, calaminth. hyſſop. & ſemina diſcutientia. Deinde inungatur pars affecta unguento dialthæa, &c. Poſt tres aut quatuor doſes julepi prædicti uſurpari poterunt julepi pectorales in hunc modum compoſiti.

℞. Hord. integr. p. i. liquir. raſ. & paſſul. mund. an. ℥i. Jujub. par. xx. ſem. 4. frigid. maj. an. ℥ß. flor. bugl. & viol. an. p. i. Coq. ad quart. v. In colat. diſſolv. ſyrup. viol. & jujubin an. ℥ii. f. julepus pro quatuor doſibus manè & ſerò ſumendis. Si febris ſit valde acuta cum vigiliis conjuncta, emulſiones in uſum vocentur. Narcotica in hoc affectu pernicioſa ſunt: ſputum enim retinent, & pectus coarctant; unde non rarò præceps exitium conſequitur. Quod tamen intelligendum eſt de integra narcoticorum doſi: nam in perexigua quantitate exhibita prodeſſe poſſunt in dolore vehementiſſimo, tuſſi moleſta & inani à valde tenui humore oriunda, & vigiliis aſſiduis. In quibus caſibus laudani gr. i. felici cum ſucceſſu exhibui, & pluries aliquando reiteravi. Sed illius uſus præcipuè in principio morbi convenit, ut humor influens in partem cohiberi poſſit, & morbi incrementum impediri. Quando tuſſis importuna eſt, & natura incipit per anacatharſin aliquid evacuare, teneat æger frequenter in ore ſacch. roſ. candidum, aut penidiatum, vel tabellas diatragacanthi. Tum utatur ſyr. viol. vel jujubino ex cochl. frequenter, vel utatur eclegmate ſequenti.

℞. Sacchar. Cand. & penidiati an. ℥i. pulv. el. diatragac. frig. ʒii. ſyrup. viol. & jujub. an. q. ſ. f. loch. quo utatur cum baculo liquir. ſenſim lambendo. Vel fiat eclegma ex butyri, mellis & ſacchari æqualibus portionibus. Si ſputa craſſiora ſunt, quædam incidentia & attenuantia erunt permiſcenda; ut ſyrup. de tuſſil. de liquir. oxymel. ſimplex, pulvis diairios, & alia hujuſmodi. Toto morbi decurſu utatur æger pro potu ordinario decocto hord. & liquir. vel decocto papav. rhæad. cum ſyrup. cap. Ven. Potus non ſit actus frigidus, quia pectori noceret. Vinum in hoc affectu merum eſt venenum, quemadmodum acida omnia, quæ tuſſim excitant, & conſtringendo anacatharſim impediunt. In declinatione inſtituatur purgatio. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib. 7. cap. 2.*

Ego teſtari poſſum, aliis non neglectis remediis, ſæpiſſime uſum fuiſſe, urgente dolore, oleo ex ſemine lini puro ad ℥vi. cum evidentiſſimo ægrotantium commodo. Nec mihi ad remedii genus unquam fuit ſuſpectum, etiam cum valida febre, vigente dolore, poſt iteratas ſanguinis evacuationes. Et qui hoc medicamento utentur tempeſtivè, videbunt admiranda, quantitate moderata pro ægrotantium captu. Multoties exhibui, nulla præceſſa alia evacuatione, tardius vocatus, ut aliquid agerem, non quia ſalutis ſpem haberem, & tamen multoties à manifeſta pernicie ægrotantes eripuit: Nam etſi imbecilles ſint ægrotantes; tamen, ſi non juvat, neque evidenter læſiſſe cognovi. Itaque, quantum ego cognovi, nunquam me fefelit id remedii genus. *Petrus Franciſcus Phrygius, Comment. in Hiſtor. Hippocr. Epidem. Ægrot. 8. part. 3.*

Vinum in pleuritide lethale, quemadmodum & in Peripneumonia. *Rudius* tamen notat Malvaticum parva menſura feliciter propinatum. *Ioh. Rhodius, Analect. in Spectal. Caut. Med. lib. 6.*

Medicamento ex ſtercore equino, tantopere ab *Helmontio* in Pleuritide decantato, diu antequam ejus ſunt edita ſcripta, familiariter in Pleuriticorum ſolatium utebatur Clariſſimus *D. Ruthenus* noſtrus Medicus experientiſſimus, in hunc ferè modum.

℞. Stercoris equi non caſtrati, avena & piſis nutriti, q. ſ. Infund. in vini alb. vel cereviſ. q. ſ. & exprimatur Bibat manè cyathum per aliquot dies.

SUB-

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Pleuritide notha.

IN corporibus frigidis ac pituitoſi ſæpe graviſſimi dolores laterum à flatibus oriuntur fotibus mitigandi; ſi vena pertunderis necabis. Vidi formoſiſſimam mulierem, quæ cum flatibus obnoxia eſſet, ac cum cœnaſſet liberalius, noctu in acerbum lateris dolorem conjecta fuit, ilico à ſecta vena periit. *Io. Heurnius ad aphor.* 33. *ſect.* 6.

Incredibile eſt dictu, quam multos trita vulgataque medendi via, ac præſertim in pleuritide perdidit: nam audito lateris doloris nomine, ſi quis aliud præter venæſectionem remedium tentet, ἀνάθεμα ἔστω: imò quod pertinet ad dolores lateris, nullus hodie non Medicus eſt: quamquam hic multorum carnificina & fruſtranea ſanguinis (in quo vita ſedet) eductio ſpirituumque evacuatio committitur magno artis vituperio, ut etiam hac una medendi pleuriticis via bajuli, carnifices, ſutores, ac univerſa mulierum garrulitas Medicorum celebrium induſtriæ obſtrepat ac ſeſe opponat; imò ſi quis de latere quæritur, quocunque id modo fiat, ne articulo horulæ differre fas ſit: at non novit imprudens mulier, & impudens barbitonſor, nugigerulaq; mediaſtina mulier multis ex cauſis dolores laterum oriri, in quibus ut aliquando venam non ſecare ne fauſtum eſt, ita eandem aperire crudele impium ac ignorantiæ plenum ſit; nam nulla eſt cauſa tam exilis, tamq; parum efficax, quæ non dolorem in latere excitet; ac æquum ne eſt tanquam cauſa eadem ſit, ac idem malum, remediorum idem uſurpare, & omnibus eundem cothurnum attribuere. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *epid. & ephem. pag.* 79.

Cum dolores vagabundè tenent nothas coſtas, & continuatione membranarum attingunt aliquando mammas & partes ſterni anteriores, cautè videre oportet, an propter vapores ex viſceribus elatos dolores ſurgant, an cauſa a partibus ſuperioribus pendeat, an vero in thorace ipſo ſit; vulgo enim ſecatur vena undelibet dolor ſit, atque id quidem malè, quis enim neſcit, ſi dolor iſte agnoſcat cauſam in ventre inferiore, non modo non prodeſſe phlebotomiam, ſed etiam nocere ſæpe, quod attractio fiat à partibus inferis, & ſi nondum adſit pleuritis, ea per ſectionem venæ acceleretur. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *epid. & ephem. pag.* 88.

SECTIO XXXI.

De Podagra.

ARthritidis ſpecies eſt, de qua ſupra, *lib.* 1. *ſect.* 40.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Podagra.

PRo doloribus citò mitigandis, compeſcendis ac penitus ſubmovendis, lintea meo monitu duplicata in aqua mea Antipodagrica intincta, & parum expreſſa, tepidè applicabat partibus affectis & dolentibus; idque reiterabat quoties lintea ſiccata fuerant: que ſolo epithemate paucarum horarum tempore ex toto liberatus eſt à dolore: & hæc ſanè aqua divina neminem hactenus in relevanda & tollenda Podagra, Gonagra, Chiragraque fefellit, ſed omnes ad ſui ſalutem, cum Dei laude uſi ſunt feliciſſimo & indubitato cum profectu. *Martinus Ruland. cur.* 89. *cent.* 1.

Aquæ noſtræ Antipodagricæ compoſitio hæc eſt.

℞. Aq. terræ ſanct. ℔i. aq. Martis ℔ii. liquoris Mercurii ℥ß. croci metall. ʒi. M. & facta ebullitione, conſerventur in vaſe vitreo pro uſu. *Martinus Rulandus, curat.* 35. *cent.* 5.

Cum circumferantur ſpuriæ & mendoſæ deſcriptiones aquæ antipodagricæ *Rulandi* adlubeſcit genuinam & ἀκριβῶς huc adſcribere, præſertim cum ad miraculum aqua illa operata, & probata dicatur.

℞. Aq. terr. ſanct. ℔i. aq. Martis ℔ii. liq. mercur. ℥ß. croci metall. ʒi. M. & ebullitione facta in vitro ſerventur.

Verùm cum ingredientium compoſitiones in paranda illa aqua difficultatem nobis parere queant, niſi explicatius tradantur, neceſſe eſt ut ordine eorum conficiendi mo-

modum hunc adſcribamus. Aqua itaque terræ ſanctæ ſequenti paratur modo.

℞. Boli Orient. ℥viii. terr. ſigill. ℥iii. aq. leviſtic. ℔v. macerentur per dies novem in loco calido. Poſtea diſtillat.

Aqua Martis ita componitur.

℞. Aquæ per veſiccam deſtillatæ ℔viii. in quibus infunde ſcoriar. ferri præp. ℔ß. ſtent infuſa per dies ſex; ac per Alembicum evocentur.

Liquoris Mercurii hæc eſt præparatio.

℞. Mercur. ſublimat. ℥iv. quibus affunde aceti fortiſſ. ℥iii. & per noctem macera crocus metall. quomodo conficiatur omnibus notiſſimum eſt. *Joh. Loſelius. De Podagra, ſect. 2. membr. 2. artic. 2. ſubſect.*

Quando dolor eſt intolerabilis utatur hoc.

℞. Opii ℥ß. croci ʒj. terantur iſta cum lacte vaccino & cum medulla panis ſimilaginei, donec totam cum lacte incorporetur ad ſimilitudinem emplaſtri, & ſuper loco ponatur; illinatur etiam locus theriaca. *Bartholomæus Montagnana, conſil.* 245.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Podagra.

AD Præſervationem.

℞. Raſ. oſſium, corporis humani, diagrid. hermodactyl. turbinth. an. part. æq. de quo medicamento exhibe ʒß. pro doſi mane per aliquot dies. Vocat *Paracelſus* hoc medicamentum mirabile ad Podagram propter proprietatem oſſium corporis humani. Debet autem deleteria ejus vis corrigi addendo pulverem cinnam. aniſ. & fœnic. Secundum medicamentum quod præ omnibus in Podagra laudatur, eſt helleborus niger, in quo præcipuè conſiſtere videtur cura Podagræ cujuſcunque & ejus debet eſſe uſus frequens. Sunt autem diverſi præparandi modi; primus in pomo, in quod infigimus rad. helleb. nigri ad ʒß. Poſtea charta madida pomum involvitur, & coquitur ſub cineribus, deinde extractis radicibus, datur pomum mundum cum ſaccharo edendum: & eſt rarum medicamentum ad molliendum alvum non ſolùm in hoc morbo, ſed ad ſanitatem tuendam in his qui alvum ſiccam habent. Alius modus eſt, ut fiat extractum radic. ex aqua vitæ, & eſt optimus præparandi modus; doſis à ℈i. ad ℈ii. exhib. cum ſacch. roſac. alius modus eſt in ſubſtantia ita.

℞. Pulv. rad. hellebor. nigr. ʒi. Zinzib. maſtich. roſ. rub. cinnam. aniſ. dauci, camphor. pulver. an. ℈i. M. F. Pulvis de quo ſumat ʒi. Si per intervalla purgandus eſt; ſi frequenter ℈i. ſufficit.

℞. Calcem vivam per quinque vel ſex dies immerge in aq. fontis, ut ſal ejus elicias, & aqua ſupereminеat calci, ad quatuor aut quinque digitos.

℞. Hujus aq. ℔iv. & in eam laminam chalybis ferventis extingue duodecies. Poſtea in eandem immerge æs uſtum in pulverem redactum ad ℥. m. cinabrii ʒ. m. & ſtent per quatuor aut quinque dies, in quibus aqua viridem acquirit colorem ex vitriolo interno æris uſti, in hac aqua lintea replicata madefiant & loco dolenti applicentur; & mirabiliter ſedant dolores. Hanc aquam putat *Quercetanus* illam *Rulandi* mirabilem. *Rodericus à Fonſeca, tomo 1. conſult. 7.*

Vir quidam crapulæ deditus, Podagra in pede ſiniſtro afficiebatur, exhibita caſſia ad fæces communes educendas, ſanguinem ex brachio ſiniſtro ad ℥viii. extrahere juſſi: purgato deinde leviter corpore, petitas linteas infundi juſſi in aq. roſ. & Solani cum oleo roſ. omphac. & medullam panis cum lacte, caſſia, & vitello ovi crudo apponi. Quale & illud eſt à *Leonello* commendatur.

℞. Caſſiæ noviter extract. ℥ii. pulv. hermodactyl. ʒß. vitellum ovi unius, M. cum ol. roſac. ad formam linimenti; & hæc huic ægro profuere. *Petrus Foreſtus, obſerv. 6. lib. 29. De Arthritide & externarum partium Affectibus.*

Valet ad Podagram cinis caulium cum axungia rec. porcina unguenti inſtar. Celebris quidam Medicus cineres ſtipitum caulium miſcebat cum axungia & cere, & componebat unguentum. Cuidam Podagrico poſt univerſalia, viſcum quercinum in cereviſia communi decoxi, & colaturam panno lineo intinctam loco affecto impoſui:

ſui: quo ſolò remedio dolor ſedatus eſt. Oleum ligni guajaci mirabile eſt pro Arthriticis. *Iodocus Philippi* Regis Chirurgus ſaponis nigri ℥i. cum vitello unius ovi mixtam applicabat Podagricis & Chiragricis miro ſucceſſu cum ſtupa; & per tres dies non amovebat. *Petrus Foreſtus*, *obſerv*. 15. *lib*. 29.

SUBSECTIO TERTIA.

De Podagra.

FRatres duo Viri Primarii *Veſuntini*, diu Podagra hæreditaria afflicti cum ſummo cruciatu, ad me conſilii cauſa venerunt: quibus præter regimen idoneum præſcripſi, ut de elect. meo Antipodagrico ſumerent ad ℈i. ſingulis matutinis jejuni, ad quadraginta dies continuando.

Electuarium hoc ita fit.

℞. Sarſæpar. ʒvi. ſem. hyperic. ℥i. fol. chamædr. chamæpit. an. ℥i. flor. beton. ʒi. Rad. ariſtol. rot. dr. vi. Angelic. dr. ii. Cariophyll. dr. i. Croci gr. vi. raſ. C. C. ebor. an. dr. i. Succini dr. i. Corall. dr. m. ad pulver. ℥i. Sumantur ſacch. cocti cum q. ſ. aq. roſ. ℥iv. F. Electuarium inſtar opiatæ. Deinde ſuaſi ut pilulas ſequentes ſingulis menſibus pondere dr. i. aſſumerent.

℞. Hermodactyl. excortic. ℥ß. Aloes turbinth. mechoac. an. ℥i. rhei el. myrobal. citrin. chedul. maſtich. an. ʒi. Euphorb. ℈ii. Rad. ariſtol. rot. ℈i. ſem. hyperic. zinzib. ſem. cumini, an. ʒß. ſal. gemm. ℈ß. cum ſucco chamæpit. F. Maſſa, addendo diagrid. præp. ℥ß. formentur ex ℥i. pilulæ aliquot, menſtruatim ut dictum ſumendæ. Septennio poſt, ad me reverſus fratrum alter, ſtatim mihi aperuit, ſe & fratrem ſuum, ab eo tempore, quo medicamentis præſcriptis à me uſi fuerunt, jam toto elapſo ſexenio, aliquotque menſibus, Podragra nunquam laboraſſe, nec ulla illius ſenſiſſe indicia, ſeque tantum pilulis fuiſſe uſum, per anni ſpatium, omiſſo Antipodagrico, illiſque affectum hunc tribuere. *Felix Platerus*, *obſervat. lib. à pag.* 506. & 904.

Mulier quædam Podagrica, continuò hoc affectu infeſtata, dum in matrimonio eſſet, vidua poſtea facta conſilio meo, ut ſi non curari poſſet; ſaltem mitius ab ea afficeretur, uſa eſt, Poſt corporis purgationem, juſſi pedes Podagræ obnoxios ſæpe immergere in ſequenti lixivio mane & veſperi.

℞. Oſſium diverſorum combuſtorum cum ligno quercino cineres, per quos coletur aqua fabrorum extinctionis ferri, addita menſura una vini rubri & urinæ pueri, fiat lixivium ſatis efficax, in quo decoq. pruna ſylveſtria ſiccata ad p. i. vel ii. ſalv. chamæpit. an. M. i. ſalis p. i. utatur frequenter purgato corpore, totum biennium ab hoc hoſte libera fuit. Poſtea nubens eo iterum corripitur, à quo etiam, quia medicamenta neglexit, ad extremum vitæ uſque afflicta fuit. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 2. *pag.* 508.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Podagra.

OLim in Aula frequens fuit ſyrupus de ſpina cervina, qui domeſticus appellatus fuit, quo multi Aulici in Podagra & aliis morbis, cum leniter purget, & feroſa educat, quo præſervatione cum fructu uſi ſunt, cum ſyrup. ſingulis ſeptimanis exhiberem ſemel, vel certè ſingulis quatuordecim diebus. *Ioh. Crat. conſil.* 20. *lib.* 4.

Docti Medici omnes ab experimentis didicerunt, ea corpora, quæ multum urinæ emittunt, & ſudant frequenter, minus à Podagra tentari, in quibus verò illa duo excrementa, ſudor inquam & urina detinentur, ii ad hunc affectum maximè proclives ſunt. His de cauſis moveor, ut ſaſſafras, quod nuper inventum eſt, uſum ad præſervationem nequaquam improbem, ſi facultatem habet urinam & ſudorem ciendi, an verò quod aliqui gloriantur, id inſit ei ligno experimento nullo obſervavi. Ego & ratione & experientia multiplici adductus raſuram cornu cervi ligatam in petia & impoſitam potui certum habeo & urinam provocare, & corpora, modo ad id proclivia ſint, facile ad ſudorem diſponere ſi præſertim manè in lecto ſe contineant, & membra foveant, quod qui faciunt, à Podagra ferè liberati ſunt. *Ioh. Crato conſil.* 21. *lib.* 4.

Vomi-

Vomitus quantum ſcriptis omnium Medicorum commendatur in hoc morbo ſciunt eruditi, & habet profectò magnam utilitatem, non ſolum ratione evacuationis crudorum humorum, verum etiam diverſionis, proinde ſi æger in menſe ſemel ſaltem poſſit vomere, utile hoc ſanitati futurum eſſet.

Si haberemus oleum ex oſſibus humanis, & ol. ceræ, anteferrem omnibus aliis medicamentis topicis. Tumori qui eſt in genu adhibeat hoc medicamentum 5. diebus.

℞. Vitell. ovor. n. 6. ad juſtam duritiem coctos, adde croci ʒi. M. & tumori ſuperimponat mane, retinendo quatuor vel quinque horis. Utatur deinde ad œdemata, & tumores tam in manibus quam in pedibus, hoc unguento.

℞. Pingued. tauri ℥ii. ſal. uſti ℥i. ol. oliv. ʒvi. M. probè in mortario.

Ad removendos tophos in juncturis hoc unguento utatur.

℞. Mucilag. radic. alth. ſem. lini, ol. chamæm. pingued. anſer. ol. vulp. in qua vulpecula viva ſit cocta, olei lumbric. an. ℥ß. ſalis triti dr. ii. croci ℈i. M. F. unguentum molle, quo ungantur juncturæ, ſemper inſpergendo pulv. lumbric. terreſtr. lotor. in vino, & combuſtorum. Unum addam à Veteribus Medicis excogitatum medicamentum, quo Arthriticus poſſe ſanari affirmant, ſi per integrum annum ejus uſus continuetur, vel ut menſe *Ianuario* aſſumatur ad ℈i. per quindecim dies, *Februario* totidem & tandem, *Martio* per duos dies, *Majo* tribus diebus, *Iunio* uno ſolo die, *Iulio* duobus, *Auguſto* uno, *Septembri* duobus, *Octobri* duobus *Decembri* duobus. Sumatur verò diluculo in aquæ ivæ arthеticæ vel beton. cum ſyrup. de iva arthetic. vel betonic. Pulvis ita ſe habet.

℞. Ariſtol. ℥i. Centaur. ʒiii. Gentian. ʒvi. mel. ʒv. Hyperic. ʒvi. Petroſel. macedon. ℥ß. Agar. albiſſ. ʒii. Rhapont. veri vel ejus loco rhei el. ʒi. F. omnium Pulvis. Hoc remedium, ut dixi, eſt veterum Medicorum, & à multis, ubi alia remedia non contulerunt, expertum; quod ego, qui veterum Inventa amo & veneror, non improbo, imò ejus uſum commendo. *Jo. Crato. conſil.* 25. *lib.* 1.

Unum addam, in quo non omnem aliquam tamen ſpem auxilii pono, videlicet ut ingraveſcente dolore, ad pedem affectum ponatur catellus. Catellum enim exiſtimant non tantum calore ſuo facere ut diffletur materia, & digeratur, ſed mali vim ad ſe pertrahere, ita ut interdum quoque mori animadverſum ſit. *Ioh. Crato. conſ.* 34. *lib.* 5.

Podagra mire levatur ſi catelli cum Podagrico recumbant, morbum enim contrahunt, adeo ut vix incedere queant, æger verò levamen ſuſcipit. *Petrus Borellus, obſerv.* 28. *cent.* 3.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Podagra.

SI fluxiones fuerint copioſæ & frequentes, & totum corpus videatur ſiccandum conſulo ut per multas ſeptimanas ſingulo mane, ſumatur ℥i. pulveris mei Podagrici, qui talis eſt.

℞. Chamędr. chamępit. cent. min. ariſtol. ſalvię, betonic. an. ℥i. lign. guajac. opt. & nigri ℥ 8. ſingula ſeorſim in tenuiſſimum pulverem redigantnr, & diligenter miſc. Hoc uno remedio perfectiſſime curatur Podagra, niſi quis in vivendi ratione per omnia velit. *Sardanapalum* imitari. *Hieron. Donzellinus, conſil.* 106. *lib.* 6. *conſil. Io. Cratotonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Ad pedes utatur hoc linimento, remedio profectò, ut vetuſtiſſimo, ſic & optimo & decantatiſſimo quamvis familiari & domeſtico.

℞. Salis communis (vel potius ſalis juniperi) in tenuiſſ. pollinem redacti ℥i. ol. roſac. ℥i. reducantur ad formam linimenti, quo fricet pedes mane & ſero, tali enim frictione inſitus calor augetur, & ſi quid pręter naturam eſt, diſcutitur, recrementaque conſumuntur, & affecta membra ſunt robuſtiora, & adverſus affectionem firmantur. *Andr. Gallus, conſ.* 19. *l.* 7. *conſ Crat. &c.*

Confert mirificè uſus radicis artemiſ. ſi cibis incoquatur inſtar rad. petroſel. Multi enim ſolo earum uſu ab articulorum doloribus liberati ſunt. Pedes ne materiam recipiant, laventur ſæpius mane & veſperi hoc lavacro.

℞. Fol. artemiſ. abſinth. origan. flor. chamæm. an. M. ii. alumin ſalis, an. M. i. lixivii parati ex cineribus ſagi q. ſ. Hæc ſimul calefiant ad ignem, & cum opus eſt pedes immittantur, ut liquor ſupra talos emineat, reſolvit, abſumitque materiam nervis, articuliſque adhærentem, revocat calorem extinctum & inceſſum adiuvat reparatque, etiam hoc lavacro utendum cum tumor vel rubedo in pedibus apparent, & ubi inceſſus inhibetur. Confert hæc aq. ad ſopiendum dolorem, ſi alia non contulerint.

℞. Aq. plantag. ſambuc. an. ℔ß. aq. ſolani, vini deſtillati, an. ℥iii. M. vel applicetur aqua tapſi barbati, in qua aliquid thuris ebullierit. Pinguia omnibus modis evitanda, quod ſua humiditate membra relaxent, & idonea ad recipiendos humores reddant. Ad corroborationem articulorum lotiones pedum ſingulis ſeptimanis bis vel ter exhibitæ multum faciunt. Sumatur lixivium in quo chalybs extinctus ſit, adiiciantur flor. chamæm. herb. paralyſis, abſinth. artemiſ. ped. columb. & una atque altera ebullitione facta addatur parum ſalis & aluminis. *Abrahamus Sylerus. conſil.* 29. *&* 33. *lib.* 7. *conſ. Cratonis*, *&c.*

Pinguibus non utor libenter, ſed in materia calida & vehementiſſimis doloribus oleum ranarum, quod hoc modo fit, plurimum prodeſſe obſervavi.

℞. Ol. puri ℔i. ranar. fluviatil. num. 3. flor. verbaſci M. ii. iniiciantur ranæ vivæ in oleum donec moriantur, & coquantur in olla vitreata lento igne, clauſo operculo, uſque ad carnis diſſolutionem. Deinde contundantur, & rurſus bulliant oleo percolato, addantur terebinth. opt. ℥iv. Miſceantur lento igne, & ſerventur uſui. *Io. Crato. conſil.* 34. *lib.* 5.

Non facili remedio cedit hoc malum, quare decoctum ſarſæparillæ præſcribimus, ſi homo humidus fuerit, vel ſi ſiccus, chinæ radicum: ſi frigidus, guaiaci aut ſaſſafras ad quadraginta dies. Si phlegmone ſit valida, foris fovebimus aqua ſpermatis ranarum. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 49. *ſect.* 6.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Podagra.

NOvi ego ſenem quendam apud nos: is ſibi ipſi in Podagra hoc modo feliciter Medicinam faciebat. Cum tumor & dolor magnus, locus rubens, accipiebat ſalem, cinerem, urinam pueri, & acetum in iis commiſtis & agitatis madefactum & expreſſum pannum laneum album applicabat aliquoties. Sedato jam magna ex parte dolore, morbo declinante, incoquebat ſulphur vivum & pulverem hellebori albi, oleo ſem. lini, eoque affecta loca illinebat, quorum uſum non improbo, quod ratio non refragetur, & experientia ipſa ſæpenumero profuiſſe compererit. *Reinerus Solenander, conſil.* 24. *ſect.* 4.

Ad præſervationem, poſt vernam purgationem, ut aliquot dies decoctum chamædryos aſſumat author ſum. Commendarunt hoc *Genuenſes* mirum in modum *Carolo* quinto *Cæſari*, quod ibidem in multorum articularibus morbis ſaluberrimum inventum eſſet. Conſtat quoſdam hos decocto poſtquam dies ſexaginta bibiſſent, penitus liberatos & reſtitutos, cum antea non ſolum pedum ſed & manuum articulos iſto morbo haberent diu occupatos atque impeditos. Hoc modo paratur.

℞. Chamædr. dum floret, lectæ & benè aſſervatæ M. i. vini mediocris ℔iii. coq. in duplici vaſe S. A. horas quinque, excolati vini bibe mane hauſtum, corpore ad ſudoris procurationem compoſito, uſus ſit à purgato corpore in multos ex ordine dies, ad *Maii* uſque initium ab autumnali purgatione, loco chamædr. utatur ad dies octodecim decocto ſaſſafras hoc modo.

℞. Rad. Saſſafras cum cortice ℥iv. rad. ſarſæparill. ℥xiv. cichor. ℥iß. liquir. raſ. ℥ß. paſſul. corinth. lotar. ℥iß. aqu. puriſſima ℔xii. coquantur lento igne S. A. ultra conſumptionem tertiæ partis, bibantur colati decocti mane ℥vi. plus minus; adhibita cura ut ſudor ſine multa difficultate ſollicitetur, evacuatione ritè adminiſtrata, ſtatim ad localia veniendum quæ leviter repellant, diſcu-

diſcutiant, roborent, & plane ita conſtituta ſint, ut leniendo dolorem ſopire valeant. Hic Medici varia Præſcribunt. Quidam lactis vaccini rec. & oli roſ. an. ℔i. Miſcent, incoquunt medullam panis triticei q. ſ. ut F. Cataplaſma, addendo vitellos ovorum tres, cum modico croci, illudque innoxiè applicant quoqunque morbi tempore, in omnibus topicis Narcoticorum uſus, qualis opii, ſuſpectus eſſe debet, niſi à valde in artis operibus perito Medico, urgente neceſſitate, adhibeantur. Novi Cardinalem podagricum, qui ad doloris levationem nullum efficacius invenit auxilium ſequenti, accipiebat malvam cum radic. minutimque conciſam incoquebat vini & aceti partibus æquis ad tertias, tum adiiciebat furfures ſecalis craſſiores, & poſt levem coctionem, contuſa applicabat calidè articulis dolentibus; quod ego item comperi ſæpius iuviſſe. Item ſuffarcinatur gallina abſinthio, & braſſicæ foliis; licet & rapas addere, coquitur, ius per linteola applicatur utiliter, fotus ex ſolo iure raparum profuit multis. Curavi civem quendam *Noveſienſem* doloribus podagricis diù miſerrimèque confectum, ſolo emplaſtro ex foliis braſſicè & fœnugræci farina cum aceto ſubactis; quo non ſolùm à doloribus liberatus eſt, ſed planè perſanatus eſt. Compertum ſcribit *Plinius Sextum Pompeium* pedibus acervo tritici immerſis perſanatum eſſe habet hoc remedium ſuas rationes, ſed evidentiores hoc, quod ſequitur, unde & majus juvamentum percipere liceret, ſi illius loco hujus uſus eſſe poſſet, nam diſcutit eleganter, calorem nativum excitat, & maximum membris robur addit, eſt autem hoc; ſingulis annis nimirum tempore vindemię, partes affectę uvarum vinaceis poſt recentem preſſionem & levem fermentationem adhuc calentibus, aut calido muſto calefactis immergendæ mane per dies quatuordecim, iſto novimus, poſt præſcriptorum quorundam uſum, reſtitutos, qui diu multumque cum iſto morbo conflictati, ita affecti erant, ut incedere vix difficulter poſſent: ad omnia iſta hoc unum addam quod in quodam pervetuſto libro annotatum reperi nimirum, podagricum toto anno à morbo liberum futurum, ſi in *Martio*, luna decreſcente, marrhubium colligat, contuderit, atque affuſo vino ſuccum expreſſerit, eumque ſuccum per triduum biberit, experientia facilis eſt & tuta. *Reinerus Solenander, conſil. 1. & 2. ſect. 5.*

℞. Fol. & flor. ſambuc. virid. an. ℔i. fol. tabac. ℥iii. contund. & optimè macerentur in aqua ardente, idque per tres dies in balneo M. deinde deſtillentur, hac aqua bis in die foveatur pars dolens. *Lælius à Fonte conſ. 135.*

Fiat embrocatio ex oleo roſato tepido, vel lacte vaccino tepido, aut fiat tale.

℞. Ol. roſat. lactis vaccin. an. ℔ß. quibus adde panem tritum, bulliant ad ignem donec veniant ad ſpiſſitudinem, & tunc removeab igne, & adde tria ovorum lutea benè miſcendo, & actu tepida appone, in progreſſu adde ol. chamæm. dolores tales mirificè mitigat ſtercus bovis cum oleo roſato calefactum & appoſitum. Ad præſervationem laudo vomitum duobus diebus continuis ſingulis menſibus, ſi ſit facilis ad vomitum, alias non, laudo etiam cauterium potentiale, ſed magis actuale in tibia dextra. *Victor. Trincavellus, conſ. 97. lib. 3.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Podagra.

PUrgetur caryocoſtino præſtantiſſimo Medicamento ab ℥ß. uſq; ad ℥v. ex aqua ivæ, hoc Pharmacum pro ſanandis doloribus articulorum adeo inſigniter confert, ut ſi quis ipſis inchoantibus ſtatim exhibeat, miro quodam modo fluxionis curſu intercepto, aut omnino evaneſcant Dolores, aut mitiores evadant. Datur gratia preſervationis bis aut ter in anno, adeo fœlici ſucceſſu, ut ego quam plures ſanaſſe profitear ſolo hujus uſu: ſumque expertus in me ipſo, & *Ludovico* patre meo, qui cum quotanis doloribus moleſtaretur articularibus, poſtquam uti cœpit familiariter, nunquam redierunt Dei Optimi Maximi benignitate, pro revulſione ſunt qui cauterium proponant vel in cubito vel in crure oppoſito, & certè utrumque rectè factum puta-

verim, poſſet ipſi alterutrum imponi, at quod experientia didici maximè proficuum eſt cauterium in eodem pede factum, ſub genu loco aſſueto in parte potiſſimum exteriore, etenim fluxio quæ à capite ſolet irruere in ſubjectas partes, antequam ad articulum pollicis pertingat, ex emiſſario fortaſſis evacuabitur, circa particulam affectam hoc utitur emplaſtro, quod efficaciſſimum invenies pro robore partis, & pro diſcutiendis excrementis quæ confluxerunt.

℞. Cortic. granat. craſſo modo contuſ. M. ii. coq. in vino tamdiu donec diſſolvantur; mox adde ſummitat. tenerior. rubi, fol. ſemperviv. an. M. i. contund. omnia fortiter & colentur per ſetaceum; ac tum adde farinæ hord. cribellatæ, ℥iß. farin. ſem. fœnugræc. ℥ß. & cum vino decoct. prædict. F. emplaſtrum, imponatur nocturno tempore, manè autem abluatur locus ex vino rubro decoctionis rad. ebul. & gallar. cupreſſ. contuſar. *Horatius Eugenius, epiſt.* 3. *lib.* 10. *tom.* 3.

Quando à doloribus minus vexatur, optimum erit, ſi oleo omphacino cum ſale ad unguenti formam redacto, partes dolentes inungeret, eaſque interdum aceto, in quo iva bullierit lavaret: quo uno remedio magnum *Agrippam* eſſe curatum ſcriptores perhibent, hieme, ſi diacorallio ad ℥i. uſque adeo ab *Alexandro Tralliano* celebrato, uteretur, non parum eſſe pro futurum ſperarem; quanquam ſæpenumero irridere conſuevi eam ſuperſtitionem & diligentiam, qua putavit tanquam neceſſaria utendum eſſe iis; quia ſimili medicamento fructum optant: ille enim numerus dierum interpolatus quid utilitatis ſecum afferat ſanè ignoro, quemadmodum illud exiſtimo rationem non carere, quod quanto frequentius utetur, eò uberior fructus ab ipſo ſperari jure poteſt. *Hier. Mercurialis, tom.* 3. *conſult.* 21.

Sunt Magni Medici qui uſum braſſicæ ſingulariter commendant, & laborantibus podagra tunc cum adeſt dolor, ſolam braſſicam edendam præſcribunt, hoc certum eſt quo victus parcius alimentum præbet, eo ſalubriorem eſſe, parti affectæ applicanda ſunt initio, quæ eam roborant & affluxum nimium prohibent: itaq; ſcobem cornu cervini ſumat, in aquam verbaſci ponat, & percolatam aquam pedibus applicet. Deinde ſola aqua verbaſci utatur, vel ſucco, qui in vaſe vitreo floribus verbaſci repleto, & ſoli expoſito, repetitur: nam iſte ſuccus eſt longè potentior. Poſtremò folia tabaci calefacta apponi poſſunt. *Johan. Crato, conſil.* 22. *lib.* 7.

Ego omnibus mellis acidi uſum præferrem, aut in juſculo aliquot olei vitrioli guttulas diſſolverem, ſcio illius præſtantiam, aliqui ab eo ut metallico & corrodente abhorrent, ſed temere. In corpore humano aliam vim & effectum habet: quod quotidie in gingivis exulceratis experimur; putridam enim conſumit carnem, ſanam abſtergit & corroborat, mel acidum tale eſt.

℞. Mellis roſarum, vel quod in hoc corpore convenientius eſt, ſyrupi de betonica ℥iii. his adde olei vitrioli gt. IX. capiat primum de hoc unum cochlear manè jejuno ventriculo, deinde duo cochlearia, poſtea tria: & ſic eo uti pergat, ab uno ſcilicet denuo incipiendo, uſus illius eſt tutus & ſuavis, & ventriculum humidum mirificè adjuvat, & pituitam è corporibus removet. *Io. Crato conſil.* 38. *lib.* 7.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Podagra.

Utiliter intra corpus aliquot guttulæ ſpiritus ſalis armoniaci propinantur, ad ſudorem movendum, naturam confortandam, tartarum reſolvendum ac expellendum. *Paracelſus* pro indubitato anodyno commendat eundem ſpiritum, qui cum ſpiritus vini anatica portione mixtus, & plumaceolo bis vel ter loco dolenti adhibitus, confeſtim dolores ſopit, aliqui camphoræ nonnihil addunt.

Magnæ *Britaniæ* Regis *Iacobi* emplaſtrum contra podagram, ſequenti modo conficitur.

℞. Ol. è pedibus bubul. & ovill. è floribus ſambuci, ol. lini rec. expreſſ. an. ℔ß. ol. lumbric. hyperici compoſit. an. ℥viii. minii plumbi alb. an. ℥xii. lithargyr. auri & argent.

argent. an. ℥viii. coq. ad empl. conſiſtentiam, tum adde ceræ flavæ, colophon. an. ℥iv. tacamach. ℥iii. opoponac. ℥i. in vino malvatico ſolvantur, colentur, atque ad ſuam conſiſtentiam reducantur, poſtea emplaſtro addantur, hinc ab igne remotis, cum refrigeſcere incipiunt adde camphoræ in ol. hyperic. ſolut. ℥ß. M. *Ioh. Loſelius, lib. De podagra.*

Purgatio per arcanum corallinum podagram in ſui ſemine interimit. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Volupe viventium morbus antiquitus putatur.*

Apud *Moravos Olmutenſes* nobilæ nuper hoc experimentum didici pro ſedandis illicò doloribus podagricorum.

♃. Herbam barbicapram (quæ alias dicitur pulmaria) ea cum ſuis radicibus floribuſque deſtillatur, & in hac panni linei madefacti imponuntur podagricis, vel cum penna illinitur articulus dolens.

Sutor quidam *Viennæ* natura bilioſus, podagra circa magnum pedis pollicem atrociter corripitur; multis remediis fruſtra tentatis, tandem omni dolore liberatur cataplaſmate ſæpius de die renovato ex ſtercore vaccino recenti in ſartagine cum butyro frixo, quo poſtea & alios ab immanibus doloribus ſanavit, expertus fuit fel piſcis cyprini inunctum profuiſſe podagricis. Sed communiter in omni ferè arthritide, à quacunque cauſa oriatur, ſoleo fœliciter uti cataplaſmate ex vino panis & medulla facto, ſi ſit cauſa calida vinum rubrum capio, cui addo oleum roſaceum, ſi frigida vel mixta, vinum album cum pulvere flor. chamæm. furfuribus bene tritis, & oleo roſac. hoc cataplaſma non modo omnem fluxionem repellit, ſed & influxum non mediocriter digerit. *Adrianus Spigelius, lib. De arthritide.*

Nos hactenus habuimus iu uſum carnem bubulam, cujus fructum crudum ſine pinguedine parti dolenti ſuperligavimus, idque manè & veſperi mutavimus; atque ita fœliciter dolorem ſedavimus. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chimiatr. *pag.* 313.

Oleo ſaponis feliciter utor in doloribus podagricis celeriter mitigandis. Fieri id puto propter vim calorificam & acrem, quia materia in cavitatibus articulorum & vicinis tendinibus ac ligamentis impacta ad ſuperficiem evocatur diſſipaturque: quo modo alias materia in ſuperficiem translata & tumorem externum excitante dolor miteſcit. Aliquando accidit, ut poſt uſum hujus olei cuticula à cute ſeparata puſtulæ excitarentur, quibus apertis ichor quidam flavus, ſalſus & acris profluxit ad ſeptimanas aliquot, unde diu æger ab invaſionibus podagricis immunis fuit. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 23. *lib.* 11.

Burnet Parte I.

Podagrici præſertim inveterati plerumque malè ferunt purgationes & venæſectiones, quæ ipſis paroxyſmos aliquando graviſſimos concitant: quia humores commoti conſuetas potius ad partes imbecilliores, quam alias derivationum & revulſionum vias affectare ſolent. Si itaque, ut ſæpius neceſſe eſt, podagricos purgare volueris videque membra potiſſimum & prius podagra afficiantur. Ea proinde oportet ante & inter purgandum deferendę, eorumque ſingularem habere rationem & curam. *VVolfangus Hœferus, Hercul. Med. lib.* 4. *cap.* 1.

Qui podagræ ingentes dolores patitur, capram intra cubiculum ſuum apportare, ac ex ea lac ſupra membrum dolens & malè affectum emulgere curabat; quo dolores diminui, & meliuſculè ſe habere evidenter ſentiebat. Nec quidem injuria, nam lac ſic recens emulctum dolores demulcet & mitigat. Eſt autem remedium hoc *Turcarum* principibus commune & familiare ſatis à te qui lucrum & honores quęvis in pretio habendum. *Amat. Luſitanus, curat.* 41. *cent.* 5.

Caligis & manicis ac chirothecis ex pelle canis rufi paratis uti contra podagram & chiragram, remedium præſervativum non contemnendum à multis habetur. *Idem, curat.* 29. *cen.* 5.

SECTIO XXXII.

Pro Pollicis vulnere.

QUidam in pollice à cultro vulnus paſſus eſt ſubitoque balſamo quodam ſanatus fuit, paucis poſt diebus acerbum dolorem in eadem parte ſenſit, ut non

ſolum cibo & potu; ſed etiam ſomno privaretur: cum verò ob inflammationem & tumorem, gangrænæ imminentis, digitique amputandi inſtaret periculum, contra meum & Chirurgorum conſilium, qui digitum aperiendum eſſe dicebamus, ne perioſtium corrumperetur, remedio ſequenti uſus eſt, quo miraculosè ſanatus perfectiſſimè fuit.

℞. Vini albi hauſtum unum, mellis ℥. iv. ovor. vitell. nu. 3. M. & leniter ſuper ignem linea ſpatula agita, donec vinum in fumum abierit, & quod reſiduum eſt unguenti conſiſtentiam acquiſiverit, hoc remedio multa vulnera & ulcera deſperata curata fuerunt. *Petrus Borellus, obſerv. 96. cent. 1.*

SECTIO XXXIII.

Pro Pollutione nocturna.

PRohibuimus ſpectacula, venerisque colloquia, lectiones impuras, imaginationes fœdas, & tactus impudicos, ſomnum ſupinum, ne in molli quoque pluma decumberet: ſuaſimusque ut jejunaret in pane & aqua, ſi poſſet, & ut à cibis delicatis, & iis abſtineret quæ ſemen augent, præcepi ut ſub lumbis laminam plumbeam perforatam portaret, imperavi etiam, ut illi ſanguis ſatis copiosè detraheretur; & vomitus concitaretur. Ruta commanducata crebrò per ſomnia venerem imaginantibus prodeſt, præterea ut pollutionem arceret, conſului ut imitaretur illud exemplum, quo Nobilis quidam ex conſilio mulieris, (apud *Leonellum*) cum per quatuor menſes paſſus eſſet continuò pollutionem, curatus fuit; quando dormitum ibat Nobilis, ligabat filum ad collum, quæ chordula deſcendebat uſque ad collum virgę, & cum ea virgam ligabat non multum ſtringendo, & quando in ſomno inflabatur, & erigebatur membrum, propter ligaturam chordulæ dolorem virgæ incurrebat, & ſic excitabatur, ut ſemen in ſomno non rejiceret, & ita fuit curatus. *Petrus Foreſtus, obſerv. 17. lib. 26. De penis vitiis.*

SECTIO XXXIV.

Pro Polypo narium.

POlypus eſt carnoſa in naribus excreſcentia ex radicibus quibuſdam tenuibus pendens, & nunc è naribus propendens, nunc etiam in palatum deſcendens, oritur ab humoribus craſſis & viſcidis, pituita imprimis ſanguini permiſta è cerebro in nares defluente, ſigna ſunt manifeſta, caro enim excreſcens polypi piſcis carni ſimilis eſt h. e. tumeſcens, laxa, rara, mollis, colore varia, nunc enim alba, nunc rubea, nunc cineritia, nunc livida conſpicitur, moleſtiſſimum eſt malum, narem enim obſtruit, reſpirationem intercipit, loquelamque obſcurat & impedit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Polypo narium.

PRæmiſſis venæſectione & purgatione, juſſi ut guajaci decocto uteretur cum tenui victu; nam multis guaiaci uſus profuit, deinde partem attingat fortiter aſtringentibus & parum cauſticis; qualis eſt aqua ſequens utiliſſima in principio adhibita, Authore *Rondeletius*.

℞. Uvar. immaturar. ℔iii. cortic. malor. granat. balauſt. ſumach. an. ℔ii. macerentur omnia in aceto & deſtillentur; deinde adde alumin. ℔i. vitriol. ℥iii. deſtillentur iterum omnia ſimul, & aqua illa tangatur pars affecta, quidam utuntur aqua ſeparationis auri, vel ſi nimium vehemens ſit; utere medicamento ex puniсis malis confecto, quod ſic ſe habet, accipiantur tria mala granata, ea tribus generibus eorum, acidis ſcilicet, dulcibus & auſteris, eaque matura, ac recentia terantur ſimul in mortario. Deinde ſuccus exprimatur, & coquatur in linimenti formam, ſpecillum ex lana vel linteo confectum eo in ſucco imbuatur, & frequenter in narem demittatur, hoc remedium ſiccat & aſtringit ſine morſu, & excrementium humorem abſumit. Puer quidam quinque annorum in nare altera polypum habebat. *Carpus* ille inſignis Chirurgus hoc Medi-

Medicamento *Galleni* ex punicis uſus eſt, & puero rhei el. pulver. ℈i. exhibuit: deinde uſus eſt unguento ſuo ad polypum valente.

℞. Ceræ alb. ℥iii. ol. roſ. ℥ii. butyr. antiq. ℥iv. ſimul liquefiant ad ignem, deinde extrahas, & pone in aqua & benè laventur duabus vicibus: cui addantur ova numero 2. cum ℥i. m. ſublimati M. nimis forte eſt, fortaſſe ʒ. m. impoſuit: præterea tangebat aqua vel ſpiritu vitrioli, & curatus eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 8 *lib.* 13. *De naſi affectibus.*

Unguentum ſequens cum petia linteoli naribus intrudat, illic ubi inter polypum & nares adhuc patet aditus, repetatque bis in die.

℞. Unguenti Ægyptiac. ℥ß. cortic. granat gallar. an. ʒß. ol. vitriol. ℈i. M. deinde irroret nares ſequenti liquore, capite adeo reſupinato, ut nares ſubire poſſet.

℞. Ol. vitriol. ℈i. alumin. uſti ʒi. aq. plantag. ℥i. M. poſt dies quatuordecim, aliquouſque jam abſumptus erat polypus. Verum ut penitus auferretur, ſequenti dein uſus eſt.

℞. Sublimati ʒi. coq. in aq. fabror. ℥ii. ad conſumptionem madietatis, adde ol. vitrioli ℈ß. alumin. ʒi. M. & cum penicillo intincto ſępè tangat polypum, & ſic penitus a ſilatus eſt polypus. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 665.

Mihi eſt quędam aqua deſtillata maximè polypis proficua: quæ ſic conficitur.

℞. Succi rad. ari & fol. roriſmar. an. part. æq. pulv. fol. roriſmar. & rad. ari exſiccat. an. bonam quantitatem vitriol. ℥ii. omnia in plumbeo alembico deſtilentur, & aqua utere, *Epiphanius Ferdinandus, hiſt.* 7.

Gentianæ pulverem ſicciſſimum cum ſcrofulariæ ſucco in turundam aptatum in utramque narem quam potui altiſſimè adegi, in die mutatis turundis, eſt hoc pro polypo fidum experimentum, & quod antea etiam feliciter ceſſerat. *Henricus ab Heers, obſerv.* 28.

SECTIO XXXV.

De Porigine.

Πιτυρίασις (in πίτυρον furfur) Latinis furfuratio & porrigo, affectus eſt, in quo ſcalpentibus, furfuribus ſimilia, ex capitis cute decidunt, oritur ab humoribus ſeroſis & ichoribus bilioſis & pituitoſis, ad caput cum alimento pilorum delatis.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Porrigine importuna.

JUvenis quidam Melancholicus porriginem diu paſſus eſt: illi enim tenues furfuraceæ ſquammulæ ex capitis & univerſi corporis ſuperficie continuo reſolvebantur, pluribus ulceribus relictis, è quibus ſanies quædam virulenta ex intervallis per totum corporis ambitum emanabat, quod malum cum non ſolum ſit fœdum & moleſtum, ſed periculoſum, & facilè in lepram commigret, idcirco illi citiſſimè auxiliares manus adhibere oportet. Poſt infinita propemodum uſitata remedia, tandem ſolo urinæ balneo omnimodam conſecutus eſt ſanitatem, in quo prius furfures & fumaria erant in cocta, nec ſine ratione, nam urina vehementer abſtergit, & potenter repurgat; quo pacto ſcabiem, ſorditiem, pruritumque nitroſa qua pollet facultate perſanat. *Zacutus Luſitanus, obſerv* 3. *lib.* 1. *prax.*

SECTIO XXXVI.

De Potus frigidi noxa.

ELegans quidam juvenis quum pila luderet, & ſudore reſperſus, ac totus madidus ad puteum pro ſiti arcenda veniſſet, exhauſta frigida, illico in terram cecidit & obiit: alterum novimus, qui quum non minus corporis totius adapertis porris, madidus domum reverteretur, cyathum frigidioris aquæ ebibit, & mortuus quoque fuit: ſed alterum vidimus, cum domum pervenit, vrgenti maximo æſtu, cellam vinariam ingreſſus fuit, & calicem meratioris vini frigidi exhauſit, & exanimatus cecidit, & vitam cum morte commutavit. *Amatus Luſitanus curat.* 62. *cent.* 2.

SECTIO XXXVII.

Pro Priapiſmo.

A Principio vena ſecatur, deinde ad revulſionem hoc vomitorium commendatur.

℞. Rad. aſar. ℥i. bull. in aq. ℥x. ad medietatis conſumptionem, colaturæ adde oxymel ſimplex ℥ii F. emeticum, capiat tepidè, deinde poſt levem purgationem imperavi ut decoctum ſequens ſumeret.

℞. Rad. nympheæ cum flor. alb. ℥. ß. portulac. lactuc. menth an. M. i. rutæ ℨiii. ſem. agn. caſt. ℨi. ß. flor. nympheæ alb. p. i. F. decoctio in aqua, in colat ℔i. adde ſyr. nymph. ℥. ß. M. valde id commendabat; & ideo ſæpius reiteratum fuit, præterea imperavimus ut lumbos inungeret ſequenti unguento.

℞. Unguenti refrigerant *Gal.* roſac. ſantal. an. ℥i. M. & ut totum priapum inungeret unguento roſac. at nihil æquè profuit ac radix nympheæ decocta & pota eo modo, ut ſuperius dictum eſt, in cibo utendum eſt portulaca cum aceto, utile etiam eſt ſuccum limonis ſumere, eoque cibum condire, bibat aquam, parum comedat, prodeſt frigida abluere pedes, & refrigerare renes; his enim partibus refrigeratis nunquam penis diſtenditur aut erigitur. *Petrus Foreſtus, obſ. 9. & Schol. lib. 26. De penis vitiis.*

In priapiſmo præſtantiſſimum eſt oleum rutæ deſtillatum inunctum, & intro ſumptum gutulis aliquot *Joh. Hartmannus*, pract. Chimiat. *pag.* 264.

SECTIO XXXVIII.

De Pruritu uterino.

PRuritu uterinus ardens eſt ſcalpendi & coeundi tentigo cum maximo deſiderio & dolore, oritur ab humore ſalſo, ſeroſo & aduſto, differt à furore uterino, quod furor virginibus magis contingat, & abſque dolore & pruritu ſe prodat; pruritus verò annoſis, & vetulis accidat, neque ſemper coeundi deſiderium conjunctum habeat.

SUBSECTIO UNICA.

De Pruritu uterino.

P*Aræus* hunc affectum in quadam muliere curaſſe ſcribit Ægyptiaco unguento aqua marina aut lixivio diſſoluto, & injecto; atque eodem medicamento madefactis linteolis ex ſtupis canabinis in uterum immiſſis ſanitatem recuperaſſe, hoc etiam conveniens erit.

℞. Rad. lapath. acut. enul. camp. an. ℥i. contuſæ decoq. in aceto, per ſetaceum trajiciantur, additis ol. irin. ℥i. myrrh. ℨi. lithargyr. ℥ß. ceræ q. ſ. F. unguentum, quo madefiant linteola, & intromitantur, ſi ita attenuando & extergendo adhuc non ſedatur pruritus, quæ vim habent narcoticam in uſum vocentur.

℞. Unguenti popul. ℥i. conquaſſetur cum aceto ſcillitico; adde opii pulveriſati gr. viii. M. applicetur tepide. *Rodericus à Fonſeca, tomo 2. conſult. 68.*

Ut vulvam lavaret præcepi cum hoc decocto.

℞. Fol. plantag. lepath. acut. cum rad. an. M. i. coq. in aq. plantag. poſt lotionem hoc linimento inungantur.

℞. Lithargyr. auri per diem ac noctem in acerrimo aceto macerati ℨi. ol. viol. q. ſ. F. linimentum molle, & ita à fœda illa paſſione liberata fuit, fuit hoc linimentum ſecretum præceptoris mei *Elidæi*. *Petrus Foreſtus, obſ. 50. lib. 28. de morbis mulier.*

SECTIO XXXIX.

Pro Pruritu totius corporis.

POſt repurgatum corpus ab humore ſalſo & acri, ut hoc unguento uteretur mandavi.

℞. Rad. lapath. acut. enul. camp. an. ℥i. decoq. in aceto, & contuſa per cribrum tenue tranſmittantur, quibus adde ol. irin ℥. iv. ſalis ℨi. myrrh. ℨii. litharg. ℥iß. ceræ parum F. unguentum, ſi hoc non ſedatur pruritus, addatur parum argenti vivi, quod pruritum ſedat. Poſt exſiccationem & diſceſſionem materiæ, remanet ſenſus ille pruritus, quem auferes oleum hyoſcyami unguento immiſcendo, vel fiat ſic.

℞. Un-

℞. Unguenti pompholig. ℥ii. ol. hyoſcyam. ℥iß. F. unguentum, quo ungatur pruriens, hoc refrigerando pruritum aufert mirum in modum. Poſt horum uſum, utile eſt corpus balneo detergente frequenter abluere. *Petrus Foreſtus, obſerv. 9. lib. 5. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO XL.

Pro Pſydrachiis.

ψυδράκια & ἰυδρ(...)α ſunt parvæ quædam in capite puſtulæ veſicis ſimiles ſuper cutem eminentibus: oriuntur ab humore, ex ſanguine, bile & ſalſo nitroſoque humore mixto.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Pſydrachiis.

PSydrachia, nempe puſtulas parvas in cute capiti puer habebat, ſimiliter in fronte, ſimiles veſicis eminentibus in ſuperficie rubicundas & aſperas; quas inungere juſſi cum humidæ eſſent, & virus effunderent cum magno pruritu, unguento ſequenti.

℞. Lithargyr. ceruſſ. an. ℥iß. cretæ alb. ſulph. an. ℥ii. cum oleo myrtino. F. unguentum. *Petrus Foreſtus, obſerv. 26. lib. 8. De exterior. capitis vitiis.*

SECTIO XLI.

De Pterygio.

UNguis oculi (Græca πτερύγιον, *i. e.* parva ala) eſt nervoſa & duriuſcula membranula, plerumque ex angulo ſeſe obtendens, & ſæpe pupillam obtegens; membranula hæc plerumque eſt albicans, non tamen ſemper, ſed aliquando rubicunda, citrina, & ſubnigra: oritur frequentiſſime ab angulo majore juxta naſum rarius à minore, rariſſimè ab alterutra palpebra; pars affecta eſt tunica adnata, interdum tamen ita invaleſcit, ut corneam & pupillam integat. Cauſa unguis eſt humor lentus è capite deſtillans, qui ſupra adnatam conſiſtens ob viſcoſitatem facilè concreſcit in tunicam.

SUBSECTIO UNICA.

De Pterygio.

POſt univerſales celebratas evacuationes; ad medicamentorum admotionem in oculo ipſo condeſcendimus: præcipuè ad hoc ſequens, quo univerſa cura clauſa eſt.

℞. Ovum cujus album per foramen extrahatur, vitello manente; vice albi ejecti ovum per prædictum foramen ſale nitro ſino pulveriſato impleatur, poſtea verò totum ovum maza coopertum ſub cineribus calidis dimittito: quouſque totum durum ſatis evadat: depoſitis deinde cruſtis, ex vitello & ſale nitro mixtam materiam in ſubtilem pollinem redige, cujus pulviſculũ melle exceptum oculi ungui admove, & bis in die innova, brevi enim opus complebis: memini etiam me, huic ſimiles oculorum ungues aqua forti argentariorum roſacea temperata curaſſe. *Amatus Luſitanus, cent. 3. curat. 82.*

Detracto ſanguine, & corpore ritè pilulis purgato, fomentis uſi ſumus primum emollientibus & inflammationem tollentibus, ex decocto malv. fol. viol ſem. malv. fœnugræc. cydon. & papav. poſtea admiſimus detergentia; & ea quæ ad pterygion confirmatum valent: tandem cum ad fortiora detergentia coacti fuimus accedere, hoc ſequenti collyrio utebatur.

℞. Succ. fœnic. ℥iv. ſucci chelidon. ℥iii. ſucci rutæ, ℥ii. ſucc. malv. ℥iiß. Aloes ʒvi. vitrioli ℈iv. ærugin. æris ℈i. zinzib. cinnam. an. ℈ß. fellis anguil. ℥ß. fellis tauri, bubul. aut porci ʒii. ſacch. Cand. ʒiii. mell. opt. ℥ß. bulliant ſucci addendo reliqua & depurentur, & F. collyrium ſ. a. quod cum ſæpius bis in die in oculum ſtillaretur, licet cæcus per integrum ferè annum, paulatim viſum recepit; & tandem integrè pterygio liberatus eſt magno cum noſtro honore; at Dei benignitate. *Petrus Foreſtus, obſerv. 6. lib. 11. De morbis oculorum, &c.*

Præmiſſis univerſalibus remediis, imprimis aqua calida oculum fovebamus; deinde

die abſtergentia medicamenta admovebamus, & hoc collyrium, quod ab initio ſæpe juviſſe accepimus.

℞. Lactis muliebris, croci, fellis capræ, an. part. æq. aliquantulùm ad ignem bulliant in ovi teſta, guttas i. in oculum inſtillato; & multis in quatuor diebus unguem eroſit, & pannum abſtulit. Empiricus quidam ad pannos & pterygia conſumenda hoc collyrio utebatur.

℞. Salis gemm. ʒi. aq. roſ. & fœnic. an. ℥i. M. Præcepi quoque ut hac aqua deſtillata oculum ablueret linteolo molliori, vel guttulas aliquas inſtillaret.

℞. Extra lupi piſcis, ac una cum felle, jecore & reliquis viſceribus imminutas partes concidito, adjecto Mi. fol. fœnic. vel ſem. ejuſdem contuſi, & in alembicum diſtilla, ac uſui reſervato: ac viſum acuit, & unguem ab oculo removet. Hac aqua Domina de *Hochſtratem* in pauperibus frequenter uſa eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 1. *lib.* 11.

Quod ſequitur tutiſſimum experientia & ratione confirmatum eſt.

℞. Chalcanth. roman. ʒii. virid. æris ʒi. in tenuiſſimum pulverem redigantur: deinde ſume unum ovum, aut duo coquantur dum indureſcant; emundata à cortice ſcindito per medium, extrahitoque vitellum, in cujus loco imponito pulveres ſupradictos. Deinde ligato diviſum ovum, ac triduo macerato in ℥v. aq. mellis ſtillatitiæ, & ℥iiß. vini albi, ovum poſtea in liquore exprimito; liquorem expreſſum inſtillato quater ſingulo quoque die ad gut. v. aut. vi. in omnibus partibus perygii: nam oportet ſingulas tangere. Validius erit ſi adauxeris vini copiam, & aquam mellis diminues; hujus Pharmaci uſu D. O. M. benignitate à ſiniſtri oculi pterygio fui ego ipſe ſanatus. Si adeo contumax fuerit morbus atque rebellis, ut medicamentis non cedat, ad manualem operam accedendum eſt; atque uncinis, acubus & filis prorſus extirpandus. *Horatius Augenius, epiſt.* 12. *lib.* 11. *tom.* 3.

Inter remedia minus vehementia, ſequens cum fructu uſurpari poterit.

℞. Oſſis ſepiæ ℈i. ſacch. Cand. ʒi. vitr. ℈ß. tutiæ præp. ʒß. M. F. pulvis ſubtiliſſimus ungulæ inſpergendus. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib.* 2. *capit.* 18.

SECTIO XXXXII.

De pulmone præciſo.

CVidam infligebatur prope Vrbem *Prielam*, ingens vulnus ſub papilla ſiniſtra: ſed eo ob temulentiam flocci facto, neque implorata alicuius ope erupit poſtridie ex hiante vulnere non exigua pulmonis pars, adæquans magnitudine ſua tres transverſos digitos; quod grave infortunium non promovit tamen hominem temerarium, plagam hanc cum cura habere; ſed contulit ſe nihilominus ſatis inconſideratè. *Amſtelredamum*; bidui itinere inde ſtans; nec coercens pendulam pulmonis partem faſcijs, nec implens vulnus lineamentis uſque dum reficeretur in noſtro valetudinario, in quo illicò imperatum, emortuam pulmonis partem, filo prius conſtrictam, forcipe excidere coaleſcente reſiduo lobo, in ipſo vulnere: cuius oræ coaluerant tam firmiter intra diem decimam quartam, ut vix quicquam impedimenti manſerit, præter levem tuſſiculam, interpolatis vicibus duntaxat moleſtam. Partem autem hanc lanci impoſitam vidimus pendere circiter ℥iii. grande mehercules pondus in viſcere tam raro ac levi. Creditum hactenus ut non ſervetur, cui pulmo medius vulneratur: ita utique vix reſtitui, qualemcunque ipſius plagam; ſed uſus, qui omnium Magiſtrorum ſuperat præcepta, docet evidenter nihil hic trepidandum, ſed cautè decurrendam ſemitam, quam nobis præiuere veteres. Præcide (inquit *Celſus, lib.* 5. *cap.* 26.) quicquid ex iecinora, liene, aut pulmone extremo dependet. *Nicolaus Tulphius cap.* 17. *lib.* 2. *Obſervationes Med.*

SECTIO XXXXIII.

De Pulſuum obſervatione.

PUlſuum differentias quæ verè poſſunt cognoſci & præcipi à Medico, non ſcio plures quam iſtas ſex. Si *Galenus* potuit alias obſervare & cognoſcere, benè

eſt à

eſt; hoc ſcio, quod omnes nos non alias cognoſcamus, quam illas communes. Quod de aliis dicunt alii forſitan eſt impoſtura. Sex pulſus ſunt, 1. Magnus & parvus 2. Velox & tardus. 3. Frequens & rarus. 4. Æqualis & inæqualis 5. Vehemens & debilis. 6. Plenus & vacuus. Nugas puto eſſe reliquas quatuor differentias à *Galeno* traditas, quas certè impoſſibile eſt cognoſcere. Quidam dicunt ſe poſſe pulſum ferrinum percipere, quod ſplendidum eſt mendacium. Sicut Medicus quidam dixit ægrum habere ferrinum pulſum, & alter doctior eum, ſe deprehendere poſſe negaret, tandem & ipſe profeſſus eſt, nec ſe deprehendiſſe, hoc tamen ideo dixiſſe, ut ſi fortè alter cognoviſſet, ne ipſe minus ſcire videretur; ſed quando tu non cognoſcis, (inquit) neque ego cognoſco: haud æquo animo patior me interpellari inter tangendum & explorandum pulſum, quod nihil tantam requirat diligentiam & attentionem, quam pulſus: ut mirum ſit alios confabulari interim, & tamen omnes pulſuum differentias, aſſequi. Ego neſcio an poſſint eſſe tam ingenioſi, & tanta celeritate diſcurrere. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſil.* 256. & 257.

Multum abeſt ut de pulſu intermittenti in pueris pertimeſcendum eſſe exiſtimem: quoniam ſiquid eſt, quod in adeò tenella ætate facile in quaſvis formas mutetur, planè pulſus eſt; ut meritò Medici elegantiores, vix in pueris pulſum tangere, aut ſaltem æſtimare videantur; neque unquam apud Veteres obſervare mihi licuit inæqualitatem pulſus interceptionemvè inter certa gravis alicujus puerorum mali indicia eſſe relatus, quemadmodum in viris obſervatum quidem eſt. *Hieronymus Mercurialis, tom.* 1. *conſult.* 13.

Vir quidam quadraginta quinque annorum febre continua laborans pulſus intermiſſionem habebat; ſingulis quatuor aut quinque pulſationibus arteria deficiebat, & tempore duorum ictuum ſive duarum pulſationem immobilis manebat; ſignum malum, præſertim in febribus continuis. Cæterum cùm intermiſſio pulſus huic venerit ob arteriam à craſſis, & malis ſuccis compreſſam, non verò ob vitalis facultatis imbecillitatem, non difficile fuit eum liberare, ad cauſam, unde mala affectio originem trahebat, attendendo. Cor corroboravimus, & humores ab eo retraximus quos poſtea attenuavimus, incidimus, & tandem purgavimus: unde pulſus ex heterorythmo pararythimus, & poſtea eurhythmus, *i.e.* conſonus eſt factus, & ægrotus ipſe ex toto ſanus. *Amatus Luſitanus, curat.* 72 *cent.* 6.

Pulſum toto vitæ decurſu adeò eſſe obſcurum, ut tactu percipi non poſſit, novum & admiratione dignum eſt: quod tamen annis abhinc viginti *Furnis* civitate *Flandriæ* in pluſquam ſexagenario ſene mihi obſervaſſe contigit, non ſemel. Is enim quum à retroactis annis aliquot frequenter variis, atque iis non infimi nominis Medicis, carpum obtuliſſet ut experirentur, ſiqua tandem ratione motum aliquem arteriarum percipere poſſent, ſingulisque negantibus ſubſultationem aliquam ſentiri: tandem ætate provectus jam, & ſexagenario, ut dixi, major inter epulas manum mihi porrigit, ac rogat, ut ex arteriarum moto aliquid, quod ad præſentem corporis conſtitutionem pertineret, in medium afferem. Detractanti primùm mihi, quod non eſſet ejus temporis atque loci, perſuaſit tamen ille, quum urgeret vehementiùs: indecens enim cenſebam, ſi ejus canitiei tantulum non conceſſiſſem. Quum igitur diligentiùs pertento, nihil minùs quàm micationem aliquam percepi: imaginabar tamen levem aliquam diaſtolen, non ſecus ac ſi perreptantis arteriam vermis ſpecies repræſentaretur, cujuſmodi pulſum vermicularem appellare conſueverunt. Cum interim ille intentis in me oculis reſponſum expectaret, meque meditabundum conſpiceret, ſubridens; Nihil, inquit, ò *Balduine*, eſt quod hæſites. Motum nullum percipis, atque id mihi à teneris uſque familiare, & quaſi annatum fuiſſe ſcias velim, quod & ante te multi tuæ profeſſionis viri tecum experti ſunt. Admiratus caſum excutiendum cenſui, atque ea probabilior cauſa eſſe videbatur, quæ dictabat arterias altè deliteſcentes adeo occultari, ut motum earundem quantumvis exacto digitorum examine percipere non liceret. *Balduinus Ronſæus, Epiſt Medicin. cap.* 11.

SE-

SECTIO XXXXIV.

De Pulſu tangendo.

Capitaneo ob facinus commiſſum *Venetiis* manus ambæ abſciſſæ fuerunt; ita ut cum poſtea ægrotaret, pulſus arteriarum in ipſis brachialibus deprehendi non poterat; quæſitum tandem fuit inter Medicos præſentes, ubi nam arteria tangi deberet; variè reſponſum fuit: altero prope cor aſſeverante, altero verò in temporibus: demum concluſum cum *Galeno* fuit, quod ubi carpi pulſus occultatur tarſi arteria tangenda eſt, *i. e.* arteria in pede ad ſecundum digitum poſt maximum ſita. Unde rectè eos Medicos facere mihi viſum eſt, qui cum de obitu aut virium proſtratione ſuſpicantur, ad illam tangendam arteriam accedunt; quum cæteris pulſatilibus prima deficiat, quia longinquior à fornacis calore ſit. Sic enim *Galenus lib.* 5. *De Anatom. adminiſt. Amatus Luſitanus*, *cen.* 1. *curat.* 96.

SECTIO XXXXV.

Pro Pupillæ ruptione.

In divulſione & ruptione pupillæ, item corneæ omnium optima eſt aqua ex albumin. ovorum quæ ſic fit. Coquantur ova ad duritiem, deinde iis medium diſſectis, eximantur vitelli, poſtea cum quibuſdam albuminibus ad duritiem coctis, & tenuiter quaſi in pultem cum cultello ſectis cavernas liquorum ovorum comple, partibuſq; debitè conjunctis & filo coligatis in cucurbitula præciſè in medium ex filo ſuſpende: clauſo orificio cucurbita in B. M. collocetur, & coquantur: videbis albumina ſecta paulatim in liquorem deſtillare quem probe ex fundo cucurbitæ collectum (eſt nimirum ſatis exiguus) ad vulnera oculorum recentia cum pluma ſæpius applica. Qualiacunque etiam vulnera citra aliquam cicatricem conſolidat, eſtque magnarum virium, pterygiis oculorum item feliciter adhibetur. *Ioh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 98. *&* 102.

SECTIO XXXXVI.

Pro purgando corpore.

Non ego tranſcederem in purgatione uſum Caſſiæ & rhab. augendo & minuendo doſim, prout purgatio bene ſuccederet, & virtus toleraret. Nulla enim purgatio eſt tam exquiſita quæ perfici non poſſit his benedictis medicamentis; Si modo doſim pro viribus metiamur. Nullus præterea humor eſt in humano corpore redundans, qui his duobus medicamentis educi non poſſit: ſive ille ſit craſſus & viſcidus, ſive terreus & aduſtus, ſive ſubtilis & bilioſus ut quotidiana experientia deprehendimus, & ut teſtatur apud *Græcos*, *Actuarius*; apud *Arabes* verò *Meſue*.

Sit exemplum tale.

℞. Flor. Caſſiæ ℥x. rhab. pulv. ℈ii M. cum ſacchar. F. bolus. *Ioh. Baptiſta Montanus.*

Petis ut purgans aliquod nominem, quod aut nullius ſaporis, aut certè non ingrati ſit, & abdominabilis; inter ſimplicia nullum novi, quod hac in parte radici mechoacan præferre poſſem. Jam ſæpè illud exhibui delicatis perſonis; quæ à mentione etiam rhei, agarici, aut aliorum abhorrent: doſis illius eſt ʒß. ad. ʒi. aut ℈iv. in pulverem redigo, & admixto pauculo gingib. ſtimuli gratia cum uno atque altero cochleari vini dulcis ſeu malvatici propino; blandà expurgat, & fere agarici vires æmulatur; niſi quod ventriculo minus infeſtum eſt. Si deguſtaveris, ferme nullum odorem aut ſaporem percipies: & tamen in evacuando non ſegne eſt. Juſſi etiam aliquando, ut eadem radix pani, quem vocant *Martio*, incoqueretur, & ſic ægro ignoranti, non ſine fructu, exhibui, quo plus candoris habet, eo melior eſt, e compoſitis blande & ſine moleſtia corpus expurgantibus plurimùm tribuo paſſulis laxativis vulgo dictis; quibus hic in aula nihil eſt frequentius; Conſtant autem ex infuſione fol. ſen. in qua paſſulæ in ſ. q. macerantur, & deinceps ſyrup. roſat ſolutivus affunditur: interdum etiam rhe aliquid adjicitur; ſed in communi, ne nauſeam pariat, omittitur. Electuarii cujuſdam lenientis deſcriptionem ſubjungo, quæ per

per me Authore in Officina ſuæ Majeſtatis parata eſt.

♃. Fol. ſen. mund. ℥ i vß. rhei el. ℥ iß. infunde in vini malvat. ℔ i v. ſucci cydonior. depurat. ℔ ii. mane bulliant S. A. exprimantur fortiter; expreſſioni adde pulpæ pomor. redolent. arte coctor. ℔ v i. brodii, zinzib. ℔ i. brodii cydonior. aut mivæ ℔ m. ſacch. ℔ iii. coquantur ad formam diacydoniati. Sub finem decoctionis adde mannæ el. in vino malvatico diſſolutæ ℥ v i. diſtribuatur in capſulas: non tantum ſine moleſtia, ſed etiam cum voluptate aſſumitur. Totam maſſam hanc in duas partes diſtribui; & alteri pro ſingulis unciis grana aliquot diagridii adjeci, ut in validioribus plus operaretur, à ℥. m. ad ʒ i. tuto exhiberi poteſt. *Petrus Monavius, epiſt.* 28. *lib.* 2. *epiſtol. & conſil. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Pulvis ex radice mechoacan. confectus prodeſt in morbis chronicis & inveteratis: in Podagra, Aſthmate, Hydrope, & aliis morbis à materia frigida originem ducentibus, doſis ejus à ʒ i. ad ʒ ii. propinatur cum cereviſia, vel immiſcetur conſervis & electuariis ſolutivis. Formantur inde etiam Catapotia: infuſum parum aut nihil virium exerit, *Abraham Seyler, epiſt.* 8. *lib.* 6. *epiſt. & conſil. Cratonis, &c.*

SECTIO XXXXVII.

De Purgatione ſolo odore Medicamentorum.

MEdicus quidem *Lipſenſis* ſuo tempore præclarus, quoties purgare corpus vellet. Pharmacopolia ingreſſus, quando nimirum Electuaria purgantia recens parabantur, & illa olfecit tantum, deinde domum reverſus intra eam ſe continuit; non aliter autem atque alius qui Pharmaco uſus, ſexies quoque vel ſepties excrevit. *Philippus Salmuthus, obſerv.* 8. *cent.* 3.

MEDICINÆ PRACTICÆ

LIBER DECIMUS QUINTUS

De Affectibus à litera R incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Rachitide.

RAchitis (morbus Veteribus incognitus, quo tamen hodiè in tota *Britannia* nullus frequentior) eſt intemperies frigida totius ſpinalis medulæ calvariam egreſſæ omnium nervorum inde ortorum, & partium omnium membranoſarum ac fibroſarum univerſi corporis, cum defectu & torpore ſpirituum, & partium tono vitiato: cauſa & partes primario affectæ ex ipſa definitione patent: ejus ſigna & ſymptomata ſunt: laxitas & mollities partium primo affectarum; debilitas & languor ſeu enervatio partium motui inſervientium; ignavia & torpor artuum, caput iuſto majus, facies plenior & floridior, partes mulſculoſæ macie confectæ, protuberantiæ quædam & nodi circa nonnullos articulos, maximè in carpis, ut etiam in talis, & extremitatibus coſtarum, oſſium nonnullorum incurvatio, quæ frequentius accidit oſſibus cubiti, tibiæ, femoris & humeri; pectoris acuminatio & anguſtia; gibboſitas, ſubtumida; quædam abdominis repletio & hyhochondriorum tenſio, tuſſis frequens, reſpiratio difficilis, & multa alia pulmonum vitia, ut & eorum infarctus, tumores duri,

duri, adſceſſus, inflammationes, coaleſcentia cum pleura, pulſus exilis & debilis: quorum omnium communis cauſa videtur eſſe inæqualis & improportionata nutritio. Cauſæ antecedentes ſunt, præter labem à Parentum ſemine conſimili diatheſi imbuto, fœtui impreſſam, humores vitioſi in corpore redundantes, pituitoſi, bilioſi, at præſertim melancholici: procatarcticæ verò errores in uſu rerum non naturalium commiſſi. Hoc morbo corripiuntur Infantes à nono menſe uſque ad ſecundum annum cum dimidio.

Clariſſimus *Franciſcus Gliſſonius* de Rachitide doctiſſimum omnibuſque abſolutum numeris conſcripſit Tractatum, ad quem Lectorem remittimus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Rachitide.

Chirurgica preſidia in hoc affectu communiter recepta ac probata, & præ cæteris famoſa, duo præſertim ſeſe offerunt; ſcarificatio aurium, & fonticulus; quod ad ſcarificationem aurium attinet. Empirici noſtrates, qui hunc affectum tractant, eam pluris faciunt quam quis facilè putaret: ſolemniter quippe in ſua praxi eam celebrant, abſque ea vix felicem curationem ſperant. Nos verò, licet hoc remedii genus non improbemus, vidimus tamen abſque ejus uſu nonnullos pueros feliciter ſanatos: plerumque bis, vel ter, interpoſitis ſeptem circiter dierum intervallis, hanc operationem repetunt; rarius lanceola aut acutiori ſcalpello; frequentius ordinario obtuſiorique cultello id perficiunt, nihil dolorem ejulatumque infantis morantes, in concha auris ut plurimùm hanc ſcarificationem inſtituunt; aliqui verò eam ad interiorem & exteriorem alæ ſive pinnæ aurium circumferentiam, imo ad Herlicen uſque extendunt. Hæc operatio non niſi præmiſſis univerſalibus fieri debet. Fonticulus in hoc affectu multùm probatur, atque hoc ſolo ferè preſidio nonnullos puellos liberatos fuiſſe novimus; excitandus eſt inter ſecundam & tertiam colli vertebram; potiuſque per ſimplicem inciſionem acuto ſcalpello factam, quam cauterio actuali vel potentiali.

Præparatis & evacuatis morbi cauſis, vel ſaltem ita edomitis, ut ad tempus ulteriorem curationem non impediant, ſtatim ad hæc alterantia ſpecifica procedendum eſt; quæ quidem jugulum quaſi ipſius morbi petunt. Sunt autem ea vel ſimplicia vel compoſita; ſimplicia quæ nobis hactenus innotuerunt, ſunt ſequentia. Radix ſeu potius ſpicæ radicis oſmundæ regalis; radix filicis maris, item turiones vel potius gemmæ ejuſdem vix dum è terra prorumpentes; radices graminis, cichor. aſparag. rub. tinct. eryng. herbæ capillares, ceterach. lingua cervina, hepatica, agrimonia, cuſcuta, betonica, veronica, mas, folia & cortex tamariſci, cortex rad. cappar. flores & folia lamii, borrag. ſalv. roriſmar. abrotan. abſinth. chelidon. maj. crocus, radic. curcum. ſarſaparill. ſaſſaſras, chinæ, triaſantala, lignum guajacum, ejuſque cortex: flores ſulph. chalybs, præp. crocus Martis, ſal. chalybis, vinum chalab. vinum album Gallicum & Rhenanum, ſpermaceti, moſchus, ambra gryſea, caſtoreum, vermes terreſtres, jecora ranarum & pullorum corvi, millepedes vino albo lotæ & in clibano ſiccatæ ac pulverizatæ, & ſimilia.

Ex his medicamenta compoſita conficiemus in hunc modum.

Apozemata & cereviſiæ medicatæ.

℞. Rad. oſmund. regal. ſpicas num. 6. herb. veronic. maris, ling. cervin. ceterach. cap. ven. hepatic. an. M. i. ſalv. anthos an. M. ß. paſſul. min. ℥iii. liquir. ℥ß. macis ℈ii. coq. in. ℔vii. aq. fontis S. A. in colat. ℔iii. diſſolv. ſyrup. capill. ven. ℥iii. M. F. Apozem. capiat puellus hauſtulum hujus quotidie manè, hora quarta pomeridiana, tum etiam noctu, ſi potum petierit; imò ſi voluerit, utatur eo pro potu ordinario, tuſſi & obſtructione pulmonum ſimul cum hoc affectu graviter afflictis maximè convenit.

℞. Fol. oſmund. regal. ling. cervin. hepatic. ceterach. flor. tamariſc. rad. filic. maris, an. M. i. paſſul. min. ℥ii. ſantal. alb. & rubr. lign. ſaſſafr. an. ℥ii. ſem. corian-

coriandr. ʒi. macis ℈i. fol. ſalv. M. ß. coq. in ſ. q. aq. font. S. A. ℔iii. ad ℔ii. colatura edulcoretur ſacchar. vel melle, pro potu ordinario. Hepaticis hoc affectu laborantibus ſuccurrit.

♃. Sarſapar. inciſ. & optimè contuſ. ℥iii. rad. chinæ in taleol. conciſ. ℥i. infund. & coq. S. A. in ℔vii. aq. font. ad. ℔viß. tum adde radic. ſaſſafr. ʒii. oſmund. reg. ling. cervin. ceterach. cap. ven. lamii, an. M. ß. liquir. ʒii. macis ʒi. coq. ad ℔iii. colaturæ adde mell. vel ſach. ℥iii. M. pro potu ordinario. Conducit præcipuè iis qui Lue Venerea laborare ſuſpecti ſunt, ut & ſtrumoſis:

♃. Rad. ſarſapar. ℥viii. rad. chin. ℥ii. lign. ſaſſafr. ℥ß. raſ. ebor. ℥i. oſmund. reg. veronic. maris, ling. cervin. ceterach. capill. ven. hepatic. ſummitat. lamii, an. M. ii. conciſa & contuſ. S. A. coq. in congiis IV. cereviſiæ rec. ad unius conſumptionem, ſublatis ab igne adde cong. i. ejuſmodi cereviſiæ: agitentur ſimul baculo, & deinde colentur. Ingredientia eadem ſacculo ex tela rara includantur cum fruſto ferri in ejus fundo repoſito, & ſuſpendantur in cereviſiatum addito fermento, fiat fermentatio cereviſiæ ad perfectam uſque depurationem. Liquor limpidus poſt aliquot dies depromatur pro potu ordinario.

♃. Vini chalyb. ℥ß. ſyrup. de cichor. cum rheo ʒii. bibat æger quotidie manè per quinque aut ſeptem dies, aut plures, niſi fluor alvi, aut ventriculi debilitas prohibuerint: in quo caſu, loco ſyrup. de cichor. cum rheo, addatur ſyrup. de roſis ſiccis.

Juſcula & panatellæ.

♃. Scolop. ceterach. hepatic. capill. ven. ſalv. an. M. ß. cortic. tamariſc. ſantal. rubr. an. ʒii. indantur ventri pulli majuſculi, aut gallinæ, vel galli veteris, & contuſo ventre, coq. cum ℥ii. paſſul. min. in ſ. q. aq. fontis additaque ſuff. quant. farinæ avenaceæ purioris. F. juſculum perfectè coctum.

♃. Rad. chinæ in taleol. conciſ. ℥ii ſarſaparil. alb. & medulloſ. inciſ. & contuſ. ℥iii. infunde per noctem in ℔x. aq. font. manè poſt levem ebullitionem, inde colaturæ ling. cervin. veronic. an. M. i. macis ℥ß. paſſul. corinthiac. ℥i. & cum carne vervecina, vitulina, vel capon. addita farina avenacea. F. S. A. juſculum. Quod ſi tenuiora juſcula deſiderentur, loco farinæ, cruſta panis incoqui; ſin verò craſſiora, mica panis cum vitellis ovorum admiſceri poterit; porrò ob debilem puelli coctionem nonnunquam cochlearia aliquot vini addantur. Panatellæ ex ejuſmodi juſculis colatis, iterumque cum mica panis coctis, additis tandem, ut ab igne ſublatæ fuerint, butyro & ſacch. q. ſ. conficiantur.

Pulveres & Electuaria.

♃. Rad. Filic. mar. vel potius gemmarum ejuſdem vixdum è terra prorumpentium, & in umbra ſiccat. ſpic. oſmund. reg. an. ʒii. macis, ſem. aniſ. an. ℈ß. croci gr. ß. F. pulvis; doſis à ℈ß. ad. ℈i. in lacte, ſero lactis cereviſiato, apozemate aliquo, juſculo, panatellis, &c.

♃. Medulloſ. part. rad. ſarſapar. ʒii. rad. chinæ ʒi. rad. ſaſſafr. ℈i. ſem. carvi & coriandr. an. ʒß. rad. filic. maris, oſmund. reg. an. ℈ii. M. F. pulvis uſurpandus ut prior.

♃. Milleped aq. prius, deinde vino albo lot. in clibano poſt extractum panem ſiccat. q. v. F. pulvis; doſis à ℈ß. ad ℈i. in juſculis, &c. ut ſupra; eodem modo præparata jecinora ranarum, & pullorum corvi pulveriſ. præſcribuntur.

♃. Flor. ſulp. ℈ii. ſpec. diarrhod abbat. diatrionſantal. an. ℈ß. croci gr. ß. ſacch. cryſtallini ℥iii. pulverata ſubtiliſſimè cum aq. ſ. roſ. rub. q. ſ. F. paſta lento calore ſiccanda, quæ denuò, ubi uſus fert, in pulverem redacta exhibeatur ad ℥i.

♃. Conſ. roſ. rubr. ℥iß. conſ. flor. borrag. lamii, ſal. anth. an. ℥ß. chalyb. præp. ʒi. cinnam. liquir. an. ʒß. croci ℈ß. ſantal. rubr. ℈i. pulverat pulverandis, F. S. A. electuarium cum ſyrup. de cich. cum rheo, vel de abſinth. q. ſ. capiat æger ʒß ℈ii. vel ʒi. quotidie manè vel per ſe, vel in cochl. ſeri lactis cereviſiati vel decocti alicujus appropriati, vel etiam vini.

Remedia extrinſecus applicanda ſunt; liquores, olea linimenta, unguenta, & emplaſtra; liquores in hoc affectu longo uſu probati, ſunt omnia propè vini genera;

ra ; imprimis verò vinum Monſcatellinum Alii potius commendant viniſque præferunt Cereviſiam *Geldunenſem*, ſeu *Pruſſiacam*, quæ quidem ad conſolidandas & firmandas partes plurimum, ad ſanguinis autem æquationem, ejuſdemque æqualem diſtributionem parum aut nihil poteſt ; idem eſto judicium de vino *Alicantico*, ut & de vino rubro. Aliqui loco vini utuntur aq. vitæ vulgari, quæ nihilo inferior vino creditur. Decocta quoque in ejuſdem uſum ita parari queunt.

℞. Rad. oſmund. reg. fol. ſalv. flor. calendul. fol. lari, ſcolopendr. veron. maris, an. M. ß. roriſmar. roſ. rubr. ſicc. an. p. i. coqu. in aqu. font. & aq. vitæ vulgar. an. ℔i. ad tertiæ partis caſum: colatura ſervetur ad uſum ; verùm liquores hi raro aut nunquam ſoli adhibentur, ſed oleis linimentis, vel unguentis, æquis ferè partibus admixti, & quidem coram luculento igne tepidi uſurpandi, calida nutricis manu donec exſiccentur affricti. Olea quæ maximè probantur, ſunt, oleum vermium terreſtr. chamæm. flor. calend. veronic. maris, è pedibus bovinis, vulpinum, catellorum, hirundinum. Unguenta ita componantur.

℞. Fol. ſalv. rubr. veronic. mar. anagall. flor. calendul. an. M. ii. rad. oſmund. regal. ℥vi. butyr. Majal. ℔iii. vini alb. ℔ß. conciſæ herbæ & contuſæ radices, coq. S. A. ad vini abſumptionem: dein F. expreſſio dum adhuc calent, cui adde ol. nuc. myriſtic. per expreſſ. ℥iß. Miſc. diligenter ; & poſt ſubſidentiam abjectis fæcibus, F. unguentum purum, reponatur in olla vitreata ad uſum. Vel,

℞. Fol. chamæm. becabung. naſtur. aquat. cochlear. hortenſ. veronic. maris, cardiac. cap. ven. ling. cervin. ceterach. lauri ſummit. menth. rubr. ſalv. roſmar. baccar. hederæ, an. M. ß. rad. oſmund. reg. ℥iv. vini moſcatellin. ℔ß. butyr. Majal. ℔iii. incidenda inciſa, & contundenda contuſa, coq. omnia ad vini abſumpt. exprimito dum calet, & ſeparato impuro ſedimento. F. S. A. unguentum. *Franciſcus Gliſſonius*. Tractatu *De Rachitide*.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Rachitide.

PRo rachitide optimum eſt medicamentum & potens ſpecificum ens veneris, quod ſic fit.

℞. Vitrioli *Gedanenſis* optimi (ſi *Hungaricum* vel *Goslarienſe* haberi nequit) q. v. calcinetur ad obſcuram rubedinem, tum frequenti affuſione aquæ calidæ, ablatis ita ſalinis particulis, exacte dulceſcat, ſiccetur quam optimè, & in tenuiſſimum pulverem reductum cum æqua portione puriſſimi ſalis armoniaci ſubtiliter pulveriſati exquiſitè miſceatur: miſtura ponatur in vitream retortam ad tertiam partem, ea plenam, ſublimetur in B. arenæ, dando ignem per gradus ut artis eſt, per decem vel duodecim horas, ſub finem ita augendo, ut fundus retortæ (ſi fieri poſſit (planè excandeſcat; ſublimatum exemptum, niſi fuerit ſatis flavum ſed aliquo modo pallidum, capiti mortuo commiſſum & cum eo probè commixtum, denuo ſublimetur, luteo demum debitoque calore imbutum, rurſus ſemel ſed per se exaltetur: doſis eſt à duobus vel tribus granis ad decem vel duodecim (aliquando in robuſtioribus ad viginti vel triginta) in aqua deſtillata vel tenui cereviſia, quovis, tempore, dummodo vacuus ſit ventriculus exhiberi poterit; ego tamen ut plurimum hora decubitus propino ; operatur (quando ſenſibilis eſt operatio) per ſudorem, & aliquomodo per urinam, plus quam centum puer uli rachitide laborantes, de quorum maxima parte conclamatum fuit, hoc ſolo exaltato colcothare curati ſunt. In febribus etiam aliiſque morbis ad conciliandum ſomnum utiliter exhibetur: in dolore etiam capitis, ſuppreſſionem menſium, lumbricis, & ad appetitum excitandum miras exerit vires. *D. Robertus Boyle*. Tractatu *De utilitate Philoſophiæ experimentalis, part. ſecunda ſect.* 5. *capit.* 6.

SECTIO SECUNDA.

De Ranula.

RAnula, Græcè *βρχότβος*, tumor eſt ranæ formam referens, qui ſub lingua ex molli carne, cui lingua incumbit, cuique quaſi vinculo alligata eſt, nonnunquam exoritur; cauſa eſt ſanguis viſcidus & pituitoſus ad mollem illam oris partem confluens, ibidemque mollem & laxum tumorem excitans; qui ſi aperiatur profluit ex eo mucus ovi candido perſimilis; aliquando & lapilli ex apertis ejuſmodi tumoribus excernuntur; pueros hoc malum maximè infeſtat.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Ranula ſub lingua.

RAnulam ſub lingua patiebatur juvenis quidam, quem ſic curavi, corpore repurgato pulvere ſequenti tumorem fricari juſſimus.

℞. Cort. gran. hyſſop. ſicc. ſal. communis an. ʒii. F. pulvis; aliquo modo detumeſcere cæpit: hoc modo *Ioh. Teyngius* Medicus *Amſtel.* curavit juvenculam duodecim annorum ranulam quantitatis nucis majuſculæ ſub lingua inflatam, tenſam, & mollem habentem intra duo dies: puella pulverem ſub lingua tenebat: id medicamentum *Nicolao Florentino* tribuitur, qui tamen in adultis loco ſalis communis utitur ſale armoniaco: nos etiam cum ſale toſto & gemmæ fricari juſſimus; hoc etiam decocto uſi ſumus, ſub lingua ſæpè contento.

℞. Balauſtior. alumin. gallar. an. ℥ß. F. decoctio in aq. & ſic abſque Chirurgi opera fuit curatus hic juvenis. Mulier quędam curata eſt à ranula hoc lavamento.

℞. Aq. plantag. ℔ß. balauſt. ʒiß. alum. ʒß. mell. roſac. ℥ß. bulliant pro lotione. Mulier quædam ruſtica longo tempore batrachon ſub lingua habuerat, ut non alia ſpes curandi ſupereſſet, niſi ut ſcalpello utrinque tumor aperiretur, quod cum Chirurgus dextrè adminiſtraſſet, humore effluente quantum potuerat, & poſtea exiguo ſale addito, ore paucis diebus colluto, curata tandem fuerat. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 28. *lib.* 14. *De affectibus labior. gingiv. dentium, oris, & linguæ.*

Si affectus ſit inveteratus, & ulcus prædictis remediis exſiccari nequeat, tangatur oleo ſulph. bis in die, temperata tamen cum aq. roſac. ita ut ad una guttam olei quinque vel ſex guttæ aq. roſac. miſceantur: ita enim intemperies corrigetur, & exſiccabitur pars quæ ad roborationem, vino nigro admixto alumine ſæpè abluenda eſt; ſi poſt hæc remedia morbus redeat, ad cauterium actuale veniendum, cujus adminiſtrationem docet *Petrus. Lazarus Riverius, prax. Medic. lib.* 5. *cap.* 2.

SECTIO TERTIA.

De Raucedine.

ΒΡ΄γχος, Latine raucedo, eſt vocis inſolita & non naturalis gravitas & aſperitas; accidit à nimia humiditate membranarum aſperam arteriam conſtituentium, à catarrho è cerebro delabente; generatur quoque per accidens ob nimium calorem, ventorum borealium, fumorum & pulverum inſpirationem.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Raucedine.

℞. SYrup. viol. de liquir. an. ℥i. oxymel. ſcillit. ℥ß. aceti ſcillit. ʒiii. M. F. lohoch. quod lambebat manè ante & poſt cibum, & ante introitum lecti; atque hoc ſolo remota eſt raucedo intra viginti quatuor horas *Martinus Rulandus, curat.* 55. *cent.* 4.

℞. Ol. amygd. d. rec. penidiar. an. ℥iii. M. F. lambitivum: de quo lambebat ſingulis diebus ſæpè & parum, vacuo tamen ſtomacho ne impediatur coctio. *Joh. Baptiſta Montanus conſil.* 121.

Raucedine puella diutiſſimè laboravit, ut vix cum loquebatur, intelligeretur; varia cum fruſtra tentaſſet, tandem hoc remedio ſanata fuit.

℞. Succi liquir. ʒii. myrrh. ʒi. gummi tragacanth. ℈i. ſacch. cand. & penid. an. ʒi. cum affuſa aqua roſ. F. morſelli; teneat unum

unum in ore, cubitum itura; ſinatque ſponte diſſolvi & cubet in dorſo *Felix Platerus*, *obſ. lib* 1. *pag*. 216.

℞. Syrup. capill. ven. ℥ii. ſyr. de liquir. ℥i. ſperm. ceti ℈i. aqua fœnicul. ʒvi. (fortè ℥vi.) M. F. potio pro ii. doſibus matutinis, quæ raucedinem apprimè mitigabit. Poſtea aſſumat pilul. de agar. coch. & aur. an. ℈i. cum gr. ii. diagrid. eclegma deinde ſequens lambitione per arteriam in thoracem inſtilletur.

℞. Loh. ſani & expert. ℥ii. loch. de pino ℥i. ſperm. ceti ʒß. cum ſyr. de liquir. q. ſ. F. eclegma: ſubſtituantur denique trochiſci ſublinguales.

℞. Spec. diatragac. frig. ʒii. diapapav. dr. i. cum ſyr. viol. F. maſſa; ex qua formentur pilulæ ad formam bechicarum: hæc cum Deo raucedinem pęnitus abigent. *Joh. Nevius*, *conſil*. 81. *l*. 7. *conſil. Cratonis*, *&c.*

Vir quidam Nobilis raucedine & eroſione amygdalarum propter catarrhum ſalſum & acrem laborans, *D. Kueffier* & alii cuidam Medico ſeniori, Medicis celeberrimis, ſe curandum commiſit: ex his *D. Rueffer* ſuaſit, ut ad humores acres revellendos & evacuandos, ſetaceum fieret: hæc cum alter Medicus, cujus opinionem ſemper magni fecerat æger, acriter repugnaret, & altercatio inter ipſos orta eſſet, & per menſes aliquot perſeveraſſet, mirum in modum adauctus fuit morbus: tandem mortuo ſeniore Medico *D. Kueffer* iterum ægro applicationem ſetacei proponit, cumque id ſine meo conſilio admittere nollet æger, *D. Kueffer*, ſic petente ægro, ad me venit, *Lauſannam*, ubi cum omnia expoſuiſſet, petiit ut ſecum *Argentinam* me conferrem, ubi prædictum ægrum, ex deplorata raucedine, fœliciter reſtituimus: præcipuum autem præſidium, quo poſt Deum, reſtitutus fuit, ſetaceum cenſendum eſt cervici adhibitum. *Guilielm. Fabritius Hildanus*, *obſervat*. 24. *centur*. 6.

SECTIO QVARTA.

Pro Renis dolore.

℞. Ol. nardin. ℥v. fol. parietar. rec. ultimatè contritæ ℔i. coq. ambo ſimul in ſartagine, in fine add. croci ℥i. & fiat cataplaſma, extend. ſuper pannum, & applica calidè, ſedabit dolorem ferè in inſtanti.

℞. Ther. dr. i. diſſolv. cum ℥iß. aq. milii ſolis & bibat patiens ter in ſeptimana, eſt nobile & infallibile remedium. Scribit quoque *Avicenna* theriacam conferre doloribus renum pluribus de cauſis. *Bartholomæus Montagnana*, *conſil*. 14.

Epoto uno cyhatho ex noſtro conſilio cerevisiæ in qua flor. chamæm incocti eſſent, & expreſſi, ſtatim miraculi inſtar ructibus emiſſis, omnis dolor evanuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv*. 1. *lib*. 24. *De renum morbis*.

SECTIO QVINTA.

De Renum ulcere.

Ἕλκωσις νεφρῶν ulcus renum eſt continui ſolutio in carnoſa ſubſtantia contingens, aliquando conſequitur abſceſſus non rectè curatos, ictum vel caſum renum vaſa diſrumpentem. Idem pręſtat profluentis materiæ acrimonia renes exedens; ſed frequentius ac ferè ſemper a calculo intus coercito producitur, qui vel pondere renem contundit, vel attritu comminuit exeditque, ulceris ſigna ſunt, dolor lumborum gravativus, pus urinæ permixtum, urina, quæ liberè profluit, redditur alba, turbida, lactis ſero perſimilis, quæ tandem quiete ſedimentum purulentum mucoſumve deponit: ſi calculus originem dederit, tum urina cruenta ſæpè conſpicitur, priuſquam purulenta evadat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Renum ulcere cum ardore urinæ.

Omnium primò medicamentum ſeq propinavi.

℞. Caſſ. rec. extract. ℥i. terebinth. el. decies lotæ in aq. viol. ʒiß. (terebinthin torreatur, ut pulveriſari poſſit, cum ſac ch. aſperſo, & pulv. liquir. F. bolus quo ter alvum depoſuit cum magno ju vamine; ſanguinem quoque detraxi c cu-

cubito; victus rationem & vitę inſtitutum in hunc modum ordinavi. Aerem eligat ad ſiccum inclinantem, in activis temperatum, aut paululum calidum; valde enim calidus ardorem urinæ auget, & frigidus teſte *Hippoc.* ulceribus mordax; ſomnum moderatum conceſſimus, & conſueto longiorem, cum immodicæ vigiliæ hinc valde obſint, quietem injunximus, & ut omnem delaſſationem, ac efferventem geſtationem, maximè quæ fit equo, vitaret, præcepimus; hic enim perpetuum otium (ex *Ætio* decreto) confert, vice autem exercitii, ægrum decumbentem molliter fricare ſingulis diebus mane convenit; repletiones omnes declinet, alvum molliorem ſemper habeat clyſteribus lenientibus; nihil enim hic præſtantius quam ut natura fæces quotidie excernat; & ſicuti animi immodici affectus hic locum non habent, ita omnibus renum & veſicæ affectionibus coitus quoque infenſiſſimus; juſſimus etiam ne ſuper mollem culcitram plumeam cubaret: nihil edat quod ſalſum, acre, amarum, acetoſum, vel nimis dulce aut præpingue ſit; oleoſa enim hic maximè damnantur; pro cibo imprimis commendavi ptiſanæ cremorem, hordeatum avenatum, amygdalatum, & ſubinde orizam. Eſt etiam idoneus cibus amylum ipſum aut ſimilago lota cum lacte cocta: lac quoque ovis permixtum; imò ova gallinarum tepida & molliſſima, ſi edantur, valde proficiunt. Conceſſi quoque ut oleribus uteretur, ſed coctis, malva, intybo, portulaca, lactuca. Summopere commendavi aviculas montanas teneram carnem habentes, & carnem gallinarum, phaſianorum, & perdices aſſas præcipuè, vel juſcula eorundem. Pro potu utendum vino albo adſtringenti diluto, aut aqua in qua hordeum torrefactum, & radix liquir. fuerint decocta, vel lac caprillum, ovillum, aut amygdalinum; lactis uſus in hoc vitio maximè laudatur, aſininum præſertim, quod repurgare & ſanare dicitur: quo nos in Domina quadam commodè uſi ſumus. Secundi meriti equinum eſt. Poſtrema laus bubulo & ovillo debetur nam bene alunt, quia pinguiora ſunt. Exhibeantur ad ℥iv. addita ſalis mica & mellis exiguo. Jejunis datur, nec niſi concocto priore aliud aſſumi debet; hæc pro victu præſcripſimus: has etiam potiones præſcripſimus ad dolorem &, humores acutos, ſalſos, mitigandos & contemperandos.

℞. Hord. mund. p. i. lactuc. malv. viol. portulac. intib. an. M. i. ſem. 4. frigid. mal. an. ʒiß. flor. viol. nympheæ an. p. i. ſem. papav. alb. dr. ii. jujub. ſebeſt. an. num. 6. F. decoctio in colat. ℔i. diſſolv. ſyrup. viol. nympheæ, an. ℥i. ſyrup. cap. ven. papav. an. ℥ß. M. F. Apozema. Poſtea continuo habebat ex decocto malv. cum toto & ſem. quatuor. frigid. maj. in ſero lactis, adjecto melle roſac. ad deterſionem; ac ſatis exmingebat; manebat tamen urina valde fęculenta, mucoſa & purulenta, & dolor non ſedabatur; quare ad majorem deterſionem dedi ſubinde pilulas ex terebinthina lota cum aqua fœniculi, deinde rurſus exſiccata, & ſuper laminam ignitam parum toſta, ut pulverizari poſſet; ex eo pulvere cum ſucco liquir. pilulas componebam ad magnitudinem cicerum; tres pro vice ſumebat; ſuperbibendo decoctum malvæ antedictum; & iterum dedi caſſiam in bolo; pilulas dictas per duas ſeptimanas continuavit, ſed cum nondum dolor mitigaretur, æger, deſperans de ſua ſalute, tædio remediorum affectus, omnia deinceps præſidia relinquere voluit; quare adhortando ut curationem proſequeretur, conſului, ut ſingulis ſeptimanis, ſemel ſumeret ʒiii. vel ℥ß. caſſ. rec. extract. cum ℈i. troch. alkikengi, & ut omni die ſumeret ex ſequenti electuario ad magnitudinem caſtaneæ, & immediate ſuperbiberet cyathum unum ſeri lactis.

℞. Sacch. viol. ℥iv. Conſerv. roſ. unius anni ʒ. m. ſem. malv. ʒii. ſem. papav. alb. ʒi. ſem. quatuor frig. maj. an. ʒiß. ſem. hyoſcyam alb. ℈ii. pulv. liquir. ʒii. gran. alkikengi cum ſuis veſicis exſiccatis, & ſubtiliter carpellatorum (ut Pharmacopœorum more loquar.) ℈iv. ſucc. liquir. ℥ß. bol. arm. veri, troch. de terra ſigill. an. dr. m. cum ſyrup. capill. ven. & viol. F. electuar. liquidum moderate. Cum his uſus eſſes per ſeptimanam unam, cœpit dolor mitigari, & urina minus mucoſa exibat, minuſque ardo-

ardorem inferens, indies in melius mutabatur. Cum ergo quotidie melius haberet, ſero lactis relicto, lacte bubulo utebatur, & unguento roſac. lumbi inungebantur. Poſtea cum ulcera ſatis videbantur repurgata (ex eo quod pus cum urina in minori quantitate excernebatur, neque fœculentem erat, ſed ſubalbidum, læve & æquale) ad reſiccandum & glutinandum, cum lacte ovillo aut vaccino aliquid boli armeni veri injecimus, & dedimus conſervam roſ. quibus ad tempus utens, & ſubinde ſolo lacte vaccino, rectè deinde habuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 37. *lib.* 24. *De Renum Morbis*.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Renum ulcere.

QUidam aquæ tepidæ potu & olei communis ante paſtum vomitum incitant; quo ſolo remedio ſæpe repetito, referunt hunc affectum curatum fuiſſe: cum vomitus humores ad renes defluentes revellat & avertat, verum cum à cibo melius vomant *Rondeletius* iubet id à cibo fieri, & ut aquam tepidam bibant cum pauco oleo, ſimul inungendo os ventriculi oleo lilior. ad ejuſdem relaxationem, unde minori moleſtia vomunt; quod & nos fecimus in ruſtico quodam Renum ulceratione laborante ex vomitu videbatur levior factus, at iis tantum hæc iubenda ſunt, qui facilè vomunt, alias enim ea quæ vomitum excitant, ulcus irritant. In fine curationis pro cicatrice inducenda & conſolidatione, ſumpſit noſter Ruſticus, manè ſingulis diebus ad quinque pluresve dies ℥ß. boli armeni veri cum cyato uno lactis vaccini rec. mulcti. Hoc autem erat unum ex arcanis Præceptoris mei *Elidæi*, quo in pauperibus pro renum ulceratione curanda utebatur; quod & ulcus repurgat, & ſimul conſolidat, quo cum quinquies vel circiter ſumpſiſſet, ulcus tandem probè conſolidatum eſt. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 38. *lib.* 24.

In inveterato renum ulcere quidam conſulunt uſum decocti ſudoriferi: ita *Rondeletius*, poſt evacuationem utile erit promovere ſudores, vel ingreſſu laconici vel guaiacino cremore, qui movet ſudores, ulcera tergit, copiam urinæ minuit: ſic in omni ulcere renum & veſicæ iuvat, & hæc quæſtio eſt de apicibus artis. *Guil. Ballonius*, *conſ.* 66. *lib.* 3.

Indi in exulcerationibus renum & veſicæ alcem plantam probe tuſam & cum lacte mixtam propinant non ſine magno ſucceſſu, & ægrorum commodo (aliquot dies continuè) & ilicò curari *Garcias* affirmat.

Practici ſolent aliquoties pilulas aloeticas in hoc caſu exhibere non ſine patientis commodo (ex aloe cum pulvere lumbr. tereſtr. & calyb. præparato) per aliquot ſeptimanas. Nonnulli terebinthinam *Venetam* dr. i. pondere cum vitello ovi diſſolutam, poſtea in brodio gallinarum diſcuſſam exhibent ſæpius, in aliquot exemplis obſervatione deprehendi, mercurium dulcem hic multum poſſe, ſi primum exhibeatur (iuſta doſi aliquoties in ſeptimana, ut bis vel ter pro viribus ægrotantis) ut non tantum impuritates totius corporis, ſed imprimis renum eluantur, hinc ſi ſuccedit ſpiritus mercurii dulcis, nulla ulceratio refragatur. Spiritus mercurii dulcis eſt talis.

℞. Mercur. ſublimati cryſtallini (non mercurii d.) q. v. tere in pulverem impalpabilem, ſuperfunde in cucurbita non nimis alta opt. ſpirit. vini abſtrahe per alembicum ex cineribus reaffunde deſtillatum liquorem, ac denuò deſtilla, perge per cohobia tamdiu, donec tandem, deſtillatum ſpir. vini oleum quodammodo albicans videatur per alembicum tranſire, quod alio excipulo collige. Super caput mortuum reſiduum in cucurbita funde alium ſpiritum vini recentem, procede ſimili ratione ut antea, donec nempe omnia in oleum ſeu ſpiritum albicantem prodierint. Hic ſpiritus mercurii exulcerationibus renum & veſicæ mirabiliter operatur ſi ejus guttæ ii. vel iii. quotidie ſemel atque iterum in aquæ radicib. nymphææ equiſeti, plantag. exhibeantur, conſolidationem tempeſtivè abſolvit quod ſequitur.

℞. Conſerv. roſ. part. ii. ſem. hyper part. i. M. exhib. quantitate avellanæ veſper. in

in fine curæ per aliquot dies. Hoc modo etiam inveteratiſſimæ exulcerationes tolluntur feliciter. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chimiatr. *pag.* 253.

Succo chalybis quoſdam renum & veſicæ ulcere laborantes Summi Dei beneficio curavi. Lotus vino chalybs tenuatus lima, vino dulci potentique immaceratus liqueſcit. Cochlearium ſumunt manè remixta aqua cap. ven. lac aſininum etiam confert. *Ioh. Heurnius ad Aphor. 6. ſect. 6.*

SECTIO SEXTA.

Pro Reſolutione crurum à ſæſo dorſo.

A Principio parti percuſſæ tale apponendum eſt medicamentum.

℞. Abſinth. virid. M. i. contund. in mortario; adde integrum ovum, i. e. lutum cum albumine ſine cortice & agita, atque oleo roſac. M. omnia in mortario, & facto emplaſtro apponatur loco affecto. Hoc eſt optimum medicamentum in omnibus contuſionibus, quia habet facultatem leviter repellendi, ſedandi dolorem, & leviter reſolvendi, in eundem uſum poteſt applicari diapalma oleo roſato diſſolutum. *Rodericus à Fonſeca t.2.conſult.*28.

SECTIO SEPTIMA.

Pro reſpirationis difficultate cum ſuffocationis periculo.

EXhibui pulveris croci ℈i. cum vini cretici (vulgò malvatici) duobus cochlearibus, quo aſſumpto ſubitò reſtitutus, liberè reſpiravit ab omni ſuffocatione liber. *Rembertus Dodoneus*, *cap.* 19. *Medicinal. Obſerv.*

SECTIO OCTAVA.

De Rhabarbari elogio & uſu.

NOn eſt alìud medicamentum humano corporis ita familiare, ſicut Rha quod Barbarum vocant, cujus frequens etiam uſus, nihil incommodat prorſus; id ſi mane maſticetur pondere unius ſcrupuli, deinde deglutiatur, non tantùm alvum ipſam molliorem atque obedientem reddit, ſed ea etiam maſticatione caput expurgat, ſenſus omnes vegetiſſimos reddit, ventriculum & reliqua membra ſi quid aliud mirandum in modum corroborat, citra inſignem excalefactionem. Materias tam pituitoſas, quam biliofas & aduſtas à corpore ejicit, neque propterea aliquam noxam ex longo ejus uſu corpori affert, ſicut reliquæ faciunt medicinæ. Eſt enim omni ex parte medicina tutiſſima, & nullius prorſus nocumenti. Dentes etiam, præter alias utilitates, ab omni putredine & nigredine conſervat, gingivas ſolidas reddit, anhelitum commendat, adeoque divinum omnino remedium eſt. Habeo ex *Montano* Hydropicum quendam facie, ventre, pedibus, atque adeo toto corpore intumuiſſe, atque in ſummo fuiſſe periculo, ita ut plerique de ipſius ſalute deſperarent, is fato neſcio quo monitus, cœpit uti Rhabarbaro modicè primùm, ex quo ſubducebatur alvus, & ſeroſitas ſine moleſtia, & optimè habere cœpit; is augebat pondus quotidie, ita ut à drachmis ad uncias deveniret, atque eas devoraret, & tandem integras libras; contigit ut evacuarentur humores noxii, corroborarentur membra, & non tantum hydrope liberatus, atque adeo omnibus pro miraculo habitus eſt ſed membra quoque robuſtiora exinde facta calor totius corporis optimus, & functiones corporis omnes rediere, vixit ſanus & incolumis citra ullam infirmitatem ad primum uſque ſenium: quo tempore à ſervo ſicario vulnus lethale accepit, ſupervixit tamen, & ex integro coaluit vulnus magna omnium admiratione, & præter expectationem vixit ad ultimum uſque ſenium, tandem interrogatus, quonam pacto tantum corporis robur ſibi conciliaſſet, ut à lethalibus ægritudinibus evaſerit, reſpondit frequenti uſu Rhabarbari. *Adolphus Occo. epiſt.* 10. *lib.* 2. *epiſt. & conſil. Cratonis. &c.*

De frequenti uſu Rhabarbari, ut liberè tecum agam, vehementer hæreo: non enim te latet *Galenum* pleriſque in locis aloem puram ſenibus damnaſſe, quod ſolos biliofos ſeu tenues ſuccos, qui in ſenibus minimè abundant, educat, idem quoque dicere

dicere poſſum de rheo, quod & experientia, & ſcriptorum authoritate conſtat vix ſolam bilem expurgare. *Hier. Mercurialis, conſult.* 73.

SECTIO NONA.

De Rheumatiſmo.

RHeumatiſmus affectus eſt Arthritidi affinitate junctus, in quo non ſolùm articuli (ut in Arthritide) ſed etiam totum corpus, media ſcilicet inter articulos ſpatia, muſculi nimirum, eorumque membranæ, totuſque corporis habitus, atrociſſimo torquentur dolore. Oritur ab humore ſeroſo ſumma acrimonia prædito, cum flatibus quandoque conjuncto. Corporis etiam partes internæ, ut ventriculus, inteſtina, uterus, pulmo, rheumaticum hunc affectum aliquando experiuntur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Rheumatiſmo.

JUvenis quidam laboravit Rheumatiſmo univerſali, omnes propemodum corporis articulos infeſtante, cum febre aſſidua. Præcipua remedia fuere venæſectio decies uſurpata, & julepi refrigerantes & incraſſantes, quibus bis aut ter acceſſerunt leves purgationes, tandem malo perſeverante exhibitus eſt bolus ex conſerva roſ. cum calomel. gr. xx. extract. jalap. gr. vi. tertio quoque die: multa ſeroſa & porracea dejiciebat; quo remedio quater uſurpato dolores omnino ſublati ſunt. Tumores œdematoſi articulorum præſertim pedum remanentes, emplaſtris reſolventibus & roborantibus diſcuſſi ſunt. *Lazarus Riverius, cent.* 3. *obſerv.* 41.

In alio hic affectus ſublatus fuit intra quindecim dies ſeptem venæſectionibus in principio celebratis, & aqua papav. rhead. mane & ſero exhibita, remittente verò dolore, purgatus fuit ter pulvere arthritico alternis diebus, *Idem obſerv.* 43. *cent.* 4.

SECTIO DECIMA.

Pro Rhyade.

RHyas eſt carunculæ anguli majoris abſumptio vel imminutio, à qua & angulus latior evadit. Fit ab humorib. acribus & erodentib. vel à medicam. cathæreticis, pro fiſtulæ lachrymalis curatione adhibitis, cui ut plurimùm hic affectus ſuccedit. Curatur ſarcoticis & conſolidantibus medicamentis, qualia ſunt ſequentia.

℞. Roſ. rubr. p. i. nuc. cupreſſ. myrtill. an. ℥ii. aloes ʒiß. vini auſteri ℔i. coq. ad quartæ partis conſumptionem, hoc decocto abluatur pars frequenter. Vel.

℞. Aloes thuris, an. ℥i. ſang. drac. ʒß. roſ. rubr. gran. ſumach. an. ℈i. aquæ roſ. ℔i. bulliant ad quartæ partis conſumptionem. F. inſtar collyrii.

Rhyadi opponitur Encanthis, quæ eſt ipſius carunculæ immodicum incrementum: oritur à ſanguine redundante ad partem translato, & ulcere iſtius partis non ſatis maturè exſiccato. Curatur excedentibus medicamentis, à mitioribus ad potentiora progrediendo, igitur alumen uſtum prius admovendum eſt, quod ſi non ſufficiat, ad unguentum Apoſtol. vel Ægyptiacum, vel vitriolum uſtum progrediendum. Quod ſi nec hæc ſufficiant, ferro abſcindenda eſt caruncula, vel cauterio actuali abſumendo. *Lazarus Riverius prax. med. lib.* 2. *cap.* 16.

SECTIO UNDECIMA.

De Roſmari penis viribus.

ROſmari penis oſſeus ſpithamas meas tres æquat, craſſus pollices duos, utroque extremo tuberoſus & ſpongioſus. Os pudendi calculoſis ſingulare eſſe remedium experientia comprobavit. Pulvis quoque ex eodem partum promovet, & ſecundinam promptè expellit, quod ſi ex extrema penis ſpongioſi parte tuberoſa & ſpongioſa ſugatur cerevifia ſtranguriam ſtatim ſedare in urbe noſtra compertum eſt. *Thomas Bartholinus, hiſtor.* 43. *cent.* 2.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Ructu.

Pilularum Iliacarum *Rhaſis* ſingularem facultatem ſæpius in ructu moleſtiſſimo compertam habuimus. *Hiſpano* cuidam Militi adeo moleſtus ac difficilis erat aſſiduus ructus, ut in extremis verſari videretur, cum ad eum vocaret. Uſus fuerat admodum multis remediis, ſed fruſtra omnibus, huic initio exhibuimus pilulam unam pondere gr. x. per quam vitioſis ac fœtidis humoribus nonnullis, expurgatis, melius habere videbatur: Poſtea paucis diebus interpoſitis data grana quindecim, tertio verò ℈i. quo aſſumpto & expurgatione pravorum humorum ſuccedente, qui antea lecto affixus veluti moriturus jacuerat, ſurrexit, & quocunque libuit, ambulavit, & cibum potumque cum appetentia aſſumpſit. *Rembertus Dodoneus*, *cap.* 36. *Medicin. obſerv.*

In ructibus vulgò commendatur vinum abſinthites, ſal & ſpiritus abſinthii potiora ſunt. Si ructus fuerint fœtidi & nidoroſi, primum ſubſidium petitur à vomitu per aquam benedictam cum aqua mentæ & aniſi. *Joh. Hartmanus*, pract. Chymiatr. *pag* 174.

Mercator quidam *Luſitanus* in ructum incidit adeo moleſtum ac importunum, ut nec momento temporis, vel ſolus, vel in corona hominum eſſe poſſet; quin adſtantes ructus violenti ſono audito, interturbaret. Plurimis fruſtra uſurpatis auxiliis, tandem Ambari uſu in mero diſſoluti omnino convaluit, hoc potu jejuno ventriculo uſus fuit toto anno, aſſumptis quatuor granis Ambari cum Falerni unciis duabus permixti. *Zacutus Luſitanus*, *prax. Med. admirand. lib.* 2. *obſerv.* 8.

SECTIO DECIMATERTIA.

De Ruminatione humana.

Condiſcipulus quidam meus ſemper poſt horæ quadrantem, quando nimirum à menſa ſurrexeramus, regerebat cibum indigeſtum & exactius comminuebat, voraciſſimus erat: hinc avidè cibum ferè integrum, vixque præmanſum deglutiebat; & poſt ad rumen more pecudum revocabat, atque ruminatum ventriculo commodius concoquendum reddebat. *Philippus Salmuthus*, *obſerv.* 100. *cent.* 1.

In Cœnobio *D. Iuſtinæ Patavii*, Monachus quidam cum voluptate cibos ruminavit. *Io. Minadous*, cæterique primi nominis Medici brutorum more gemino ventriculo præditum putabant, ipſo morte ſua defuncto, *Franciſcus Plazzonus* Antiſtite ac *Minadoo* præſentibus æſophagum repperit undiquaque carnoſum inſtar muſculi, reliquis univerſi corporis partibus ſe rectè habentibus. *Jo. Rhodius*, *obſervat.* 59. *centur.* 2.

Nobilis quidam *Patavinus* nullo non tempore ab aſſumpto cibo circiter horam plus minus cibum in os attrahere & rurſus mandere ruminareque cogebatur, ita quidem ut hæc actio minime de ſuo arbitrio nutuque dependerit, ſed vel invitus ad ruminandum impulſus fuerit, ab inſigni quadam oblectatione, qua, ut ipſe fatebatur ruminandi cibum tenebatur. Dicebat præterea, omnem cibum, ſive ſolidum, ſive mollem, ſe ſemper ruminare, & dum aſſumebat, deglutire abſque ullo fere dentium officio, quamvis dentes ſoritus eſſet in utraque maxilla, ut alii homines: & os aliquanto latius ac gulam, propter quam cauſam Literam S. ægrè proferre potuerat, ſibi inſuper videbatur quaſi bolum quendam intra os continere, quod expeditam illi locutionem impediret; cujuſmodi ferè boli, ſed deglutionem remorantis, exemplum habet incomparabilis ille Philoſophus & Medicus Feliciſſimus *D. laterus lib.* 1. *obſervat.* Titulo *De Dolore Cordis.* Huic tamen Nobili ruminatio, motuſque maxillæ ad latera longè mitior obtigerat ac cæteris. Cum ægrotabat, nequaquam ruminabat; ſed ab omni ruminatione tunc temporis ceſſabat, ut boves quoque faciunt, cùm ægrotant, quod tanquam ſignum morbi illorum infallibile tenent Ruſtici. Poſt ipſius obitum aperto cadavere, inventus eſt ventriculus ingentis magnitudinis, & interna ſuperficie valde aſper, hæc hiſtoria ab *Aquapendente* proponitur, qui etiam ſubdit patrem hujus Nobilis paulò ſupra frontem in

capite corniculum duriſſimum craſſitie digiti manus minimi, longitudine verò olivæ *Hiſpanicæ* habuiſſe inſculptum & extuberans, ſubſtantiæ ungui per ſimile, ex quo ille conjecturam facit, parentis ſemen aliquam habuiſſe affinitatem cum cornigeris animalibus, neque mirum fuiſſe, genitum filium ſimile quid à Parente contraxiſſe. *Ioh. Burgavuer*, *epiſt. ad Horſt.* pro *obſervat.* 9. *lib.* 4. *obſervat. Gregorii Horſtii.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS SEXTUS.

De Affectibus à littera S *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

Pro Salacitate.

AD imminuendam ſanguinis copiam, evacuato corpore, phlebotomiam in cubito dextri brachii inſtitui: mox pro calore totius, & imprimis vaſorum ſeminalium, reſtringendo refrigerantia, quædam præſcripſi.

℞. Aq. nympheæ, lactuc. portulac. endiv. ℔i. aceti roſ. ℥i. ſacch. albiſſ. ℥ii. M bibat ſingulis matutinis cyathum unum vel duos. Veſperi emulſiones 4. ſem. frigid. cum aquis modo deſcriptis extractas exhibui. Extra etiam topica quædam refrigerantia renum & lumborum regioni applicui.

℞. Unguent. refriger. *Gal.* ʒvi. mucilag. ſem. pſyll. cum aq. lactuc. extract. ℥ß. ol. viol. nympheæ an. ʒii. ſacch. ſaturni ℈ii. ceræ alb. q. ſ. M. fiat unguentum. Dietam commendavi tenuem & ſobriam, præſcriptis aromatibus, cibiſque calidis & acribus, raphano imprimis, porro, cepis, allio, ſinapi, rapis, paſtinaca, ovis, lacticiniis, ejuſmodi venerem ſtimulantibus eduliis. Cereviſiam bibat ſecundariam, vel quod melius aquam: *Sine Cerere* namque & *Baccho friget Venus.* Hiſce aliiſque id genus non proficientibus, in mentem venit, quod olim *Patavii* ab Excellentiſſimo *Prævotio* audieram, Nephriticum quendam à diuturno nitri præparati uſu à renum calculo perfectè liberatum, ſed poſtea ad rem veneream prorſus inhabilem redditum. Feci periculum, & ſingulis matutinis & veſpertinis nitrum in aqua nympheæ ſolutum exhibui, cujus uſu diebus circiter 30. continuato adeò deferbuit, ut uxori vix ſufficeret. Dignus ſanè qui *Meſſalinæ* temporibus vixiſſet. *Baldaſſar Timæus. Caſ.* 52. *lib.* 3.

SECTIO SECUNDA.

Pro ſanguine compeſcendo è venis ſub lingua ſectis.

VIr, cui ſub lingua venæ ſectæ ſunt, valde anguſtiabatur, quòd ex iis multus fluebat ſanguis, nec pro eo compeſcendo remedium habebatur. Cæterùm poſt multa hinc inde petita, ſed fruſtra, juſſum fuit, ut ægrotus acerrimum acetum ore teneret, & aliquoties id repeteret: quod ita contulit, ut illicò ſanguis conſtrictus fuerit, & venæ ipſæ aggrutinatæ. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 5. *cent.* 7.

SECTIO TERTIA.

De Sanguinis fluxu ex poro.

NOvi hominem robuſtum admodum, qui ſæpe mecum conqueſtus eſt de certo ſanguinis fluxu, quo ſingulo quo-

quoque menſe graviter afflictaretur, interroganti mihi qua parte corporis flueret, id ſe neſcire reſpondit, admiratus hominis verbum; detege, inquam, locum unde fluat, depoſito pallio illea dextra oſtentat, ubi ſubiacet jecoris pars ima, diligenter locum oculis luſtro, ſi foramen aut cicatrix in parte ſit: omnia æquabiliter poſita, levem & mollem carnem, nullam aſperitudinem cicatricisve notam inſpicio, ab homine decipi ſuſpicor, quod ille advertens, paucis, inquit, diebus hunc tibi ſcrupulum demam; inſtat enim tempus quo ſanguinis fluere conſuevit, reverſus perendie uno ſuperpoſito digito locum fluxus contegebat; quo amoto, non ſecus emanavit ſanguis, ac ſi ex inciſa vena proflueret, nec prius fluor ille ceſſabat, quam ſanguinis libra emitteretur, quo evacuato, nullus diſcernere poterat, unde evacuatio facta eſſet; exiſtimabam venulam foraminibus cutis ſua cervice inhæreſcere, indeque ſtato tempore ſanguinem evacuari. Curavi itaque hominem ſola ſanguinis miſſione ex vena jecoris ſingulo quoque menſe, curioſoque victu iniuncto, protracta cura eſt ad ſextum uſque men~~ſem~~, & tandem convaluit. *Antonius Benevenius*, *cap.* 4. *De abditis morborum & ſanationum cauſis*.

Simile exemplum & inter rara *Iacobi Hellerii* habetur. Novimus, inquit, quendam cui è regione hepatis, vena per intervalla dehiſcebat, quæ ſanguinem funderet, reſtante ſanguine veſtigium non aparebat. *Rembertus Dodonæus* annotat. ad *cap.* 4. Libri *Benevenii*.

SECTIO QUARTA.

De Sanguinis ſputo.

Vide ſupra *lib.* 8. *ſect.* 1. *De Hæmoptoe*.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Sanguinis ſputo.

Nos ad conſtrictionem dedimus lapidis hæmatitidis curioſè lævigati & in pulverem tenuiſſimum redacti ℈ii. cum aqua ſola tepida, & egregie contulit. Hoc enim modo *Trallianus* dabat iis in quibus ſanguis copioſè non evacuabatur; alioqui in his qui largius ſanguinem reiiciebant, cum ſucco mali punici, vel ſucco polygoni dabat. Exhibuit etiam hunc lapidem iis qui pus expuere inceperant; ac mirum eſt, quomodo ulcus exſiccarit ſanaveritque, & ideo in catarrho acri corrodente utebatur. Alterum etiam aſperam arteriam expuentem hic lapis curavit, ipſo *Tralliano* non admodum ſperante. Nos verò hunc lapidem contritum in tenuiſſimum pollinem cum aqua plantag. vel burſæ paſtor. ſæpè transfuſum, & deinde colatum, ut aqua rubedinem acquireret, accepimus, immixto ſyrupo portulacæ vel myrtill. ac ita ad ſanguinis ſputum commodè exhibuimus. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 17. *lib.* 16. *De pectoris & pulmonis morbis*.

Cuidam valde tuſſienti, cum ſputum ſanguinis redderet, poſt venam ſectam ad ℥iv. imperavimus, ut paulatim lambendo hunc linctum deglutiret: quod egregiè profuit.

℞. Conſerv. roſ. antiq. elect. diatragac. frig. an. ℥iß. bol. armen. ver. cum aq. roſ. lot. ʒiii. amyli. ʒii. excipiantur cum ſyrup. iuiubino & myrteo, & fiat eclegma. Multis etiam profuit ʒi. philonii perſici cum aqu. plantag. & portulac. ante cibum propinata, uti & ius frigidum decoctorum iuiuborum in quo candens ferrum extinctum fuerit, omnia actu frigida ſumenda. *Petrus Foreſtus*, *obſ.* 11. *lib.* 16.

Cuidam ex caſu ſanguinis ſputo laboranti, poſt venam ſectam, ſtatim ſequentem potum propinavi.

℞. Mummiæ ℈i. rhab torrefact. bol. armen. ſpod. terr. ſigill. an. ℈ß. ſyrup. cydonior. ʒß. aqu. plantag. ℥ii. M. Hanc potionem commendabat unicè *Guainerius* in ſputo ſanguinis ex caſu. *Idem obſerv.* 13. *lib.* 16.

Ad quendam accitus ſanguinis ſputo ex caſu è ſcala laborantem illicò quod ſequitur exhibui.

℞. Mummiæ ſpermat. ceti, an. ʒß. decocti pectoral. ℥iv. mell. roſac. oxymel. S. an. ℥ß. pauco adiecto butyro, F. Potio. Vena ſtatim ſecta fuit in brachio, pectu-

pectuſque inunctum oleo roſac. & myrteo, & ſic ſanitati reſtitutus fuit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 15. lib. 16.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Sanguinis ſputo.

Fiat ſibi appropriatus hic Pulvis.

℞. Troch. de carabe & de terra ſigillat. an. ʒß. mummiæ, boli armen. ſang. drac. an. ℈. m. gummi arab. tragacanth. torrefact. an. ℈i. F. pulvis Sumatur ʒi. cum aq. plantag. & portulac.

℞. Aqu plantag. ℥ii. aqu. roſ. ℥i. mivæ cydon. ℥i. M. F. iulepus. Capiat pluribus diebus.

℞. Margarit. perforat. corall. rub. hæmatitid. ſem. portulac. glutin. piſcium. an. ʒi. troch. de carabe ʒiß. cum melle viol. F. pilulæ ex ʒi. ix. de quibus capiat tres duabus horis poſt aſſumptionem potus prædicti. *Barthol. Montagnana, conſ. 104. & 112.*

Medicamenta quæ hoc tempore mihi videntur opportuna ad ſanguinis grumos diſſipandos, ejuſque vitioſum motum emendandum, dirigantur oportet, idcirco continua oris collutio ex poſca, ejuſdemq; potus veluti pitiſando factus, itemq; coagulatum leporinum ex eadem poſca cum ſaccharo ad lambendum exhibitum pro grumis diſſolvendis probantur. Simulque eodem tempore rhabarbarum cum aqua viol. irroratum, & poſtea dilutum cum decocto myrobolan. citrin. ſem. plantag. aceroſ. tamarind. ac paſſul. Propinatum mihi maximè placet. Deinde pro opprimendo ſanguine, præter philonium perſicum cum conſerv. viol. mihi ſunt in uſu, primò pulvis teſtæ ovi è quo pullus exierit, ex aqua plantag. datus. Secundò, ſuccus plantag. vel per ſe, vel cum ſero chalybeato bibitus. Tertiò, Medicamentum quod fit ex ℥ii. ſacch. viol. & ℥ß. ſem. hyoſcyami alb. datum ad ʒi. vel ʒii. Plurimùm etiam ad ſupprimendum ſanguinem conducet immergere ſcrotum in gelidam. Maximus eſt enim conſenſus inter ſpiritualia, & genitalia membra. *Iul. Cæſar Claudinus, conſ. 114.*

Præclarè hic præbetur decoctum rad. conſolid. maj. ex lacte & pulv. hæmatitid. corall. boli, ſem. hyoſcyami, ſem. papav. cum conſerva roſ. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 13. ſect. 5.*

℞. Conſerv. roſ. ℥iii. conſerv. beton. ℥i. boli armen. dr. ii. ſem. hyoſcyam. alb. ʒi. ſyrup. de roſ. rub. ſicc. q. ſ. F. electuar. cujus ℥ß. exhibeatur veſperi hora ſomni. Diacodion. in rotulis cum bolo arm. in ore aſſiduè detineatur. *Ioh. Zecchius, conſult. 34.*

Primo die venam cubiti dextram ſecare juſſi, deinde ſubſequentem ſyrupum quater exhibui.

℞. Fol. plantag. centinod. burſ. paſtor. an. M. i. m. ſem. plantag. papav. alb. lactuc. an. ʒiii. decoq. in ſ. q. aqu. ad tertias, in colat. ℔i. diſſolv. ſyrup. papav. alb. & myrtin. an. ℥ii. M. pro quatuor vicibus. Dum uteretur ſyrupis, de ſequenti quoque electuario ad caſtaneæ quantitatem veſperi ſe cubitum conferens, aſſumpſit, & poſt uſum ſyrup. tempore matutino tantundem etiam ſumpſit, & ſpatio ſeptem dierum convaluit.

℞. Sacch. roſ. ℥ii. ſem. papav. alb. & hyoſcyam. an. ℥ß. pulv. boli arm. corall. rubr. an. ʒiiiß. opii ʒß. cum ſyrup. myrtin. q. ſ. F. electuar. *Abrahamus Seyllerus conſ. 15. l. 6. conſ. Cratonis & aliorum Medicor. à Scholtzio editorum.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Sanguinis ſputo.

Antiqui omnes ad ſiſtendum ſanguinem proponunt porrorum ſuccum tanquam experimentum probatum. Ego ſcio aquam ſtillaticiam eorum & hyperic. & pimpinellæ certò ſanguinis profluvium cohibuiſſe; & hoc pro arcano teneri à ſummo quodam *Italiæ* Principe. Medicus etiam ſummi experimenti conterraneus noſter, in ſua Empirica, tradit pro certò aquam cyclaminis id virium habere, ſi ad ℥iii. vel iv. aquæ exhibeantur. *Chriſtophorus Guarinonius, conſult. 482.*

Ad ſputum & vomitum ſanguinis plurimum valet hic ſyrupus.

℞. Fol. virid. plantag. M. xii. rad. conſolid. maj. ℥vi. utriuſque ſeorſim exprimatur

tur ſuccus, tum miſceantur, & cum ſacch. q. ſ. F. ſyrupus, S. A. *D. Robertus Boyle*, tractat. *De utilitate Philoſ. Experim. part. 2. ſect. 5. cap. 6.*

Ut præſervetur à ſputo ſanguinis, primum omnium abraſo diligenter capite ſuturæ coronali veſicatorium adhibendum eſt, & octavo quoque die innovandum per menſem unum cum dimidio; ſeroſos & acres humoris è cerebro defluentes in pulmonum ſubſtantiam hac ratione citra incommodum revellemus: interim bilis vacuando levibus cholagogis. Saccharum præterea roſac. poſt cœnam ſumptum opitulabitur, ſi ipſo ad multos menſes obſtinate utatur; ad acres humores in toto corpore contemperandos lac aſininum valde accommodatum eſt præſidium. Sumat ℥v. recenter munctum hora matutina addito ſaccharo; ne aut in grumos vertatur, aut in qualitatem nidoroſam aut acidiam. Cæterum pro humoribus, ſi quid remanſerunt, è thorace detergendis, atque pro pulmonibus præſervandis, ne rurſus in eundem incidant affectum, hæc judicantur præſtantiſſima. Syrupus ex ſymphyto & pulmonaria hoc modo præpar.

℞. Rad. & cimarum conſolid. maj. & min. an. M. IV. fol. pulmonar. M. iii. roſ. rubr. plantag. pimpinell. polygon. ſcabioſ. tuſſilag. an. M. ii. è tuſis omnibus recentibus exprimatur ſuccus; coq. ad ℔iii. & addendo ſacch. fini ℔iiß. F. Syrupus Hic enim blandè malos omnes humores detergit in pulmonibus exiſtentes citra metum erupturi ſanguinis ſæpe lambendo ſumendus eſt. Efficax preterea ea conditum ex conſervæ roſac. & ſymphyt. an. ʒß. troch. de carabe, de terra ſigill. an. ℈i. corall. & margar. elect. an. ℈ß. cum ſyrup. ſupradicto, aut myrtino F. conditum, ſumendum cochl. i. pro vice hora una ante cibum. *Horatius Augenius*, *to. 2. l. 3. epi. 1.*

Vim adſtringendi & ſanguinem ſiſtendi ſalviæ ineſſe; cum aliis experimentis demonſtrabat *Veslingius* in Horto *Patavino*, Plantarum vires ſpectantibus exponens, cum maxime hoc ſuo ſputum ſanguinis eadem herba cum melle exhibita ſanatum teſtabatur, remedio ex *Ætio* deſumpto; apud quem, *Tetrab. 1. Sermon. 1. Orpheus*, dato, inquit, ſanguinem expuentibus ſucci ſalviæ cyathos ii. jejunis cum melle bibendos & ſanguis ilicò cohibebitur. Eſt autem hic *Orpheus* teſte *Plinio*, primis qui inter *Grecos* de Herbis ſcripſerat. Cui addamus experimentum *Andreæ Schilingii* Profeſſoris olim *Argentinenſis* Celeberrimi, qui Phthiſicos ſæpius lacte caprillo ſalviato cum viſco querno aliiſque pneumonicis mixto inſigniter levatos adnotavit. *Georgius Hieron. Velſchius*, *obſerv. 37.*

Succus Salicis bibitus ſtringit fluxum ſanguinis jejuno ſtomacho. Similiter facit gummi ejus; bombax ejus qui creſcit quando floreſcit, ſiſtit etiam fluxum ſanguinis. *Marcellus Cumanus obſ. 37.*

SECTIO QUINTA.

De Scabie.

ψώρα Scabies, eſt aſpredo quædam cutis, ſeu ejuſdem levis exulcerario pruriens, ac interdum rodens ex humidiore quavis puſtula, ſive pallida, ſive nigra, cum calore & dolore orta; quæ rupta ulcuſculum in cute oſtendit humidum, aut etiam ſanie purgata interdum aridum. Hujus cauſa neceſſario debet eſſe humor craſſus, ſalſus, acris & mordax. Nullus enim alius ad cutem protrurſus, ſymptomata qualia in ſcabie videntur, producere potis eſt. Talis autem eſt tum atra bilis, tum pituita ſalſa, quibus ſanguis corruptus ut plurimùm commiſcetur. Ejus generationi favent cibi pravi, ſucci acres, ſalſi, & facile corruptibiles, intemperies etiam viſcerum calida & ſicca; ut & victus incontinentia, corporis immunditiєs: aliquando generatur criticè poſt quoſqunque morbos; alia eſt recens, alia inveterata; alia totum corpus occupans, alia ſaltem manus & crura: alia eſt ab humore atrabilario, quæ ſicca, alia à pituita ſalſa, quæ humida appellatur. Notiſſimus eſt affectus, nec ullis ſignis ut dignoſcatur indiget; magis ob turpitudinem moleſtat, quam ob aliquod imminens periculum; e contra, à plurimis ſæpe perſervat morbis: periculo non ſemper vacat; in ſenibus contumax eſt, & curatu difficilis diutur. in lepram migrare poteſt. Sicca quam humida ægrius curatur.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Scabie.

POſt lenitionem ex caſſia, ſanguinis miſſionem, per aliquot dies modo ſemel, modo bis in die ſumebat hauſtum ex ſequenti decocto.

℞. Fumiterr. virid. M. iii. ſcabios viol. ſummitat. lupul. abſinth. endiv. cichor. cum toto, borr. bugl. acetoſ. agrim. dent. leon. ſcolop. cap. ven. an. M. i. cort. rad. fœnic. apii, liquir. an. ℥ß. ſem. quatuor frigd. maj. & min. an. ℥ß. ſem. aniſ. ʒi. fol. ſen. ℥i. epithymi & polipod. q. an. ʒiii. Helleb. nigr. ʒß. Uvar. paſſar. exacinat. hord. mund. an. p. i. prunor. num. 15. cicer rubr. ʒi. F. omnium decoctio in ſero lactis pro ℔ii. colatura ſacch. dulcoretur. Sed & hæc puppa pendebat in decoctione, exprimenda dum potio ſumeretur.

℞. Rhei, myrobal. omnium, an. ʒi. ſpic. ſchænanth. an. gr. v. F. pulpa membra ſcabioſa omnia linimento ſequenti inungebat.

℞. Succ. ſumiterr. lapath. acut. ſucc. plant. acet. an. ℥ß. terebinth. lotæ in aqua aquiſeti ℥i. lithargyr. argent. ʒi. ceruſſ. ʒiß. pingued. porc. but. rec. an. ℥ß. ol. roſ. q. ſ. F. linimentum S. A. & his hic vir curatus fuit; cæterum hujus uxor cum ſimul quoque eadem ſcabie inficeretur, & ſupradictis præſidiis illam curare non poteramus; tandem hoc unguentum contra ſcabiem tranſmiſſum eſt, quo innumeri curati dicebantur, cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Rad. lapath. acut. in mortar. piſti, M. i. pulv. zinz. ℥i bacc. lauri, ariſt. rot. an. ℥ß. cum pinta dimidia cremoris lactis, coquantur per horam dimidiam in olla nova, & redigantur in unguentum. Veſperi eo ſe inungebat apud ignem: cum iſto unguento omnia loca ſcabioſa inunxiſſet, integrè ab omni ſcabie liberata eſt, cum antea curari nullis unguentis potuiſſet: & hoc ſolo unguento ſanata eſt, quo & infinitos alios ſubinde curavi; quare & hoc ipſum inter arcana remedia mea pono. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *lib.* 5. *Obſerv. Chirurg.*

Juvencula quædam ſexdecim annorum cum novem annis ſcabie infecta fuiſſet, nec ullis remediis curari poſſet, ad me tandem cônſilii cauſa venit; huic ſæpius decocta ſanguinem purificantia præſcripſimus, quæ conficiebantur ex borrag. bugl. acetoſ. & ſimilibus in ſero lactis decoctis: Deinde corpore rite expurgato, eam nudam per horam in balneo ſequenti poſuimus, idque quinque diebus continuando.

℞. Lapat. acut. cum rad. fumar. malv. ſcabioſ. viol. hædere arbor. furfur. opt. ſal. communis, an. M. ii. coq. in aq. communi pro lavacro facta abſterſione totius corporis, lectum calidum intrabat & ſudabat; ſic materia ſufficienter ad cutem propulſa, tunc tandem eam inunximus unguento ad ſcabiem in præcedenti obſerv. deſcripto; eo cum aliquandiu inuncta fuiſſet à fœda ſcabie curata eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 11. *lib.* 5. *Obſerv. Chirurg.*

Quendam ſcabie & pruritu totum corpus fœdante laborantem ita ſanitati reſtitui.

℞. Decocti ſenæ ℥iv. Confect. hamec. ʒ. vi. M. F. potio; quæ rectè & copioſè expurgatus eſt. Poſtea venam brachii aperuit, multumque ſanguinis emiſit.

A ſanguinis miſſione ſeptimo die tale ipſi ordinabam balneum.

℞. Alumin. ℥v. ſalpetræ ℥iii. ſulphur. vivi ℥ii. redigantur in pulverem; qui coquebatur in aqua fluviali liquantia ſuffic. cit; tertio quoque die renovatur, balneabat mane & veſperi, & intra viginti dies ab iſta fœda lue & ſymptomatibus liber ſanuſque evaſit. Potus erat decoctum meliſſæ ſaccharatum. *Martinus Rulandus, curat.* 80. *cent.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Scabie.

POſt purgationem.

℞. Rad. lapath. cum fol. num. 3. hord. cum cortice ſuo, p. ii. radic. alth. ℥. ii. fol. malv. M. ii. radic. helleb. nigr. ℥i. bulliant omnia ſimul aq. ſ. q. ad dimidiæ partis conſumptionem. Deinde fiat fortis expreſſio, colaturæ adde ol. roſ. ℥iii. terebinth. ℥ii. ſal. nitr. ℥. m. bulliant omnia ad aq. conſumpt. deinde addantur ſucci limon. ℥vi. removeanturque ab igne; dumque incipit refrigerari, adde vitell. ovor. num.

num. 4. conſervetur poſtea in vaſe mundo & bene cooperto, & illinet loca ſcabioſa omnia, ſcalpendo prius apud ignem, & ſic fiat alternis diebus veſperi ante introitum lecti, ſeptem vicibus; ultimo ingrediatur baln. & mundificetur totum corpus, poſtea mutet veſtes & Chirothecas. *Ioh. Baptiſta Montanus*, *conſil.* 372.

℞. Reſinæ terebinth. lotæ ℥ii. butyr. rec. ℥i. ſal. ʒiii. ol. roſac. coſtin. ſulphur. vivi, an. ℥v. ovor. lintea ii. M. F. linimentum. Hoc linimentum multum profuit. Poſtea ſequens pro abſterſione inſtitutum.

℞. Sulphur. vivi ℥ii. bacc. lauri ℥i. baccar. juniper. ʒv. ſal. ʒiii. contund. omnia & ligentur in petia & imponantur in olla recondita, & ſic aliquantulum bulliant. Poſtea accipiatur illa petia, & cum ea fricetur corpus, quando vadit dormitum, ſeu ſingulis noctibus, ſeu alternis. *Ioh. Baptiſta Montanus*, *conſ.* 376.

Inter topica remedia ſcabiei convenientia, hoc primatum obtinere tanquam expertus confirmo, quod habet.

℞. Rad. enul. campan. virid. ℔. m. pingued. porcin. ℥v. in mortar. marmoreo piſtentur, & ad lentum ignem parum bulliant, & F. unguentum, quo æger puſtulas inungat, eſt enim admirandæ virtutis unguentum hoc, ut incantamento ejus opus ſimile videatur; cujus vires ſi expertus fueris, nobis conſenties. *Amatus Luſitanus*, *cent.* 2. *curat.* 98.

Quam primùm ſanguis copioſè per ſectam venam in cubito, non quidem unica vice, ſed repetitis vicibus educatur: cuti tum hirudines, tum cucurbitulæ parvæ ſeu corniculi dicti (quod magis probo) numeroſi tamen appliciti mihi quam maximè arrident; ſicuti & fonticuli in brachiis & femoribus inuſti non improbantur. Purgetur deinde cum infuſo hellebori nigri, agar. troch. & ſen. cum ſyr. de polipod. Demum in partes vocetur medicamentum quod & authoritate graviſſimorum virorum, & experientia ipſa eſt præſtantiſſimum, & me nunquam in ſimilibus caſibus fefellit. Eſt autem piloſellæ decoctum ad quadraginta dies ebibitum; ſal quoque theriacale in conſerva borag. aſſumptum mihi non diſplicet; quod ſcio etiam cum fructu alias ab egregio patiente aſſumptum fuiſſe. Quod ad externa, unguentum quod mihi in ſcabie ferina atque contumaci eſt in uſu proficuo non ſubticebo; quod ita ſe habet.

℞. Alumin. troch. uſti, chalcanth. uſti, an. ℥v. Ariſtol. rot. virid. æris, an. ʒii. picis naval. ℥ii. ping. anatis ℥v. Succi enulæ ℥i ol. roſ compl. butyr. antiq. an. ℥ii. M. & F. unguentum. S. A. Probo item medicamentum quod conficitur ex ſulphur. ſucco tabaci, unguento roſac. oleo tartari & camphora; & cum *Avicenna* ad inunctionem ex hydrargiro aſcendere non abhorrerem. *Iul. Caſar. Claudinus*, *conſult.* 47.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Scabie.

Quidam ſcabie vulgari in manibus & pedibus infeſtatis, ſic curatus fuit. Sumpſit primùm purgans ſequens.

℞. Cathol. ℥ß. Confect. hamec. ʒii. Syr. de fumar. ℥i. cum aq. fumar. & endiv. an. ℥iii. M. F. Potio ſequenti die ſecta fuit vena brachii. Deinde apozemate hoc uſus eſt.

℞. Rad. liquir. ℥ii. rad. lapath (quod Rhab. monach. vocant) ℥iß. rad. polipod. ℥ii. cort. tamariſc. ℥ß. fol. endiv. mercurial. fumar. ſummitat. lupul. an. M. i. flor. borrag. ſcabioſ. an. p. i. paſſul. paria x. prunor. num. 10. epithymi ℥ß. ſen. ℥iii. ſem. cartham. concuſ. ℥i. ſem. aniſ. fœnic. an. ʒ. ii. F. omnium decoctio, in colat. q. ſ. pro iv. vel v. vicibus adde ſacch. q. ſ. aromatiz. ʒii. cinnam. abſoluto apozemate adhuc ſemel purgetur ſequenti potione.

℞. Rad. liquir. polipod. an. ℥vi. ſen. ℥ß. ſem. aniſ. ʒi. flor. cordial. p. i. F. decoctio in colat. ℥v. infund. rhei ℈iv. Agar. ʒi. Spic. zinzib. an. ℈i. F. expreſſio diſſolv. ſyr. roſ. ſolut. ℥iß. F. Potio. Abſoluta purgatione, capiat cubitum iturus mithrid. ʒi. Vel,

℞. Conſerv. cichor. bugl. roſ. an. ℥i. ſpec. trioſantal. ʒi. cum ſyrup. de endiv. F. elect. ſuperbibat ſemper aquam fumar. & acetoſ. ſumat electuar. alternis diebus quod intemperiem ſanguinis contemperabit. Balneo dein hoc utatur.

℞. Rad.

℞. Rad. bryon. lapath. acut. fol. ſcabioſ. malv. mercurial. parietar. viol. hederæ, ſallicum, an. M. ii. decoq. in aq. pluvial. adde aquæ extinctionis ferri & lixivii, an. menſur. aliquot tartar. ℥ii. ſulph. ℥i. ſal. M. i. ut. F. balneum in quo ſedeat per horas duas in die; dein in lecto ſe ſiccet à balneo ungatur ita.

℞. Ol. roſ. viol. an. ℥ii. ſucc. lapath. acut. & plantag. an. ℥i. aceti ℥ß. but. rec. ℥ß. coq. ad ſucc. conſumptionem; adde litharg. ʒiii. rad. ſerpentar. ʒi. ſulphur. ʒii. ceræ q. ſ. F. unguentum; reſtitutus mox fuit. *Felix Platerus obſerv. lib. 2. pag. 534.*

Adoleſcens quidam fœda ſcabie torquebatur à qua liberari nequiverat venæ ſectionibus & purgationibus multis intra ſex menſes per intervalla uſurpatis: tandem ei exhibetur merc. d. ℈i. cum diagrid. ℈ß. quibus optimè purgatus eſt, & à fœda illa ſcabie intra paucos dies liberatus. *Lazarus Riverius, obſerv. 26. cent. 1.*

Quidam Empiricus decocto ſtibii calcinat. cum ſarſaparilla additis etiam aliis, pernicioſas ſanabat ſcabies. *Platerus, pract. tom. 2. cap. 17. pag. 767.*

Certiſſima experientia comprobatum eſt ad omnia genera ſcabiei in capitibus infantium, plurimùm opitulari camphoram ſi ſuper ferrum candens aduratur, & in pulverem redigatur, & ſcabiei inſpergatur, aut cum pinguedine veteri ſuilla commiſceatur, & caput inungatur. *Franciſcus Ioel, practic. lib. 9. ſect. 2.*

Nihil vilius detritis calceis. Novi tamen puerum *Melitenſem* toto corpore cruſtis fœdis obſitum, qui aſperſo cinere combuſti corii calceorum cum oleo roſac. convaluit. *Thomas Bartholinus, Hiſtor. 73. cent. 6.*

Ad magnam illam ſcabiem quæ in tibias excutitur, poſt morbos longos, & præcipuè febrem quartanam, doloribus ſæviſſimis inunctam nihil inveni in tota medicina efficacius quàm ſequens unguentum.

℞. Unguenti baſilici ℥iv. terebinth. ℥ii. olei roſ. ℥iv. vitell. ovorum numero 3, ceræ tantillum, F. unguentum, quo inungantur partes ſcabie laborantes. *Petrus Pachequus, obſervat. 35.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Scabie.

Quidam Scabie perpetua ſicca illa quæ perpetuo pruritu vexat, mirum in modum vexabatur dies ac noctes, ſomnum capere non poterat, cibum reſpuebat, vertigine tentabatur identidem. *Cracovienſes* quidam Medici aliquot annis hominem variis medicamentis (alioqui macrum, ſiccum & melancholicum) excarnificaverunt. Fuit qui ſarſamparillam, deinde chinæ radicem aliàs guajacum præberet: denique hydrargyro unctus fuit: ſed hæc fruſtra omnia, non potuit morbus his armis propulſari; tandem conſilio *Italiæ* cujuſdam *Ioh. Pedemontani*, qui tum in *Dacio* ei, qui nunc *Polonorum* Rex eſt, miniſtrabat, ad Antimonii grana iv. deventum eſt. Quid multa. Morbus tam diuturnus, tam pertinax paucis menſibus depulſus eſt; jam ſex anni abierunt, etiam nunc benè valet. Addam hoc quoque quod mihi magis mirum videtur; is quem dixi *Pedemontanus*, jam à quindecim annis ſingulis ferè menſibus decem, duodecim, quatuordecim, cùm lubet & neceſſe eſſe putat, grana ebibit; morboſum ſe fuiſſe antea ait, poſt uſum ſtibii rectè ſemper valuiſſe; itaque magis ut imminentibus morbis obviam eat, quàm ut præſentem aliquem curet, ſtibio ſe tam frequenter uti affirmat. *Andreas Dudithius, epiſt. 17. lib. 6. conſil. & epiſt. Cratonis & aliorum à Scholtzio editorum.*

℞. Olei glandis unguentar. ℥iii. ſpiritus ſalis ʒß. moſch. vel zibeth. gr. ii. ceræ q. ſ. F. unguentum, quo facilè & jucundè (cum bonum ſpiret odorem) ſcabies curabitur. Pauperes & milites illam mirè fugabunt ſola ſaponis nigri lotione, at non diu cuti inhærere debet, ſed citò abluendus ne cutem excoriet. Decoctio malvarum cum alumine ad libitum eſt etiam optima ad ſcabies curandas, ſi ter ea corpus abluatur tepidè. *Petrus Borellus, obſ. 7. cent. 2.*

Præmiſſis univerſalibus, partes exulceratas manè & ſerò inungendas curavi unguento meo contra ſcabiem, & certiſſimo infallibili hujus morbi remedio.

℞. Pulv. cortic. lauri, ſulph. citrin. an.

℥iv.

℥iv. epulæ ℥ii. vitriol. alb. ℥iß. ſtyrac. liquid. q. ſ. M. F. unguentum. *Baldaſſar Timæus*, *Caſ.* 16. *lib.*6.

Ut ſcabies facilè decidat, præſertim à corporibus delicatis, ℞. Herb. fumar. ſenæ, lapath. an. p. i. helleb. nigr. ℥i. in aq. q. ſ. infundantur & bulliant parum. Hoc decocto ſcabies lavetur. Poſtea abſterſo corpore, hoc linimento inunge, & brevi decidet.

℞. Ol. communis ℥ii. aceti ℥ß. ſulph. in pulv. redact. & lineo panno excepti ℥i. bulliant omnia ad aceti conſumptionem. Hoc linteo continente ſulphur ſcabie inunge, & facilè decidet, etiam non præcedente herbarum lavacro, opus brevi conſequeris, ſi ter quaterve in die ſcabiem illines *Amatus Luſitan.cur.* 89. *cent.*5.

Præmiſſis univerſalibus, ſedeat in decoctione ex gypſo, quod certè eſt præſtantiſſimum ad omnem ſcabiem. Mollit enim, quod apparet ex eorum manibus qui gypſum tractant, non enim exaſperat, ut calx, ſed propter ſulphur lenit. Utatur item ſequenti unguento.

℞. Expreſſ. ſucc. plantag. lapath. an. ſemipoculum; lithargyr. coch. ii. ſulph. gypſi an. cochl. i. butyri parùm loti cum aqu. cochl. iii. terebinth. agitatæ cum butyro mediam portionem ad omnia. F. unguentum ſ. a. *Felix Platerus* apud *Ioh. Scroterum*, *conſil.* 115.

SECTIO SEXTA.

Pro Scrapularum dolore.

EGo autem ſcio a poſteriori experientia doctus, quod oleum de pyrethro & de Euphorbio omnes antiquos Scapularum dolores potenter curant. *Montagnana*, *conſil.* 20.

Emplaſtrum ex tacamahaca utiliter hic adhibetur. Gummi enim hoc præterquam quod blandè emollit atque per halitum digerit, adſtringenti etiam qua pollet facultate mirum in modum partem corroborat. *Ioh. Zechius*, *conſult.* 100.

SECTIO SEPTIMA.

De Scyrrho.

SCyrrus (Grecè Σκίῤῥο) tumor eſt præter naturam durus ac renitens, concolor & indolens. Duplex eſt, unus velut incipiens, in quo digitis preſſo, ineſt doloris ſenſus, alter verò confirmatus & exquiſitus, qui omnis doloris omniſque ſenſus eſt expers; ejus cauſa eſt craſſus viſcoſuſque humor particulæ ita impactus & inſertus, ut non niſi ægrè ſolvi diſſiparique poſſit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Scyrrho.

VIro cuidam Scyrrho legitimo in crure laboranti victum tenuem & boni ſucci præſcripſimus, ſanguinem quoque detraximus. Exhibitis deinde ſyr. de fumaria de epithymo cum decoctis appropriatis, cum ſena humorem melancholicum ſæpius purgavimus. Deinde hoc ceratum ut applicaretur mandavimus.

℞. Axung. anat. anſer. gallin. an. ʒiii. ammoniac. in aceto ſolut. ℥i. bdell. galban. an. ʒi. dialth. emplaſt. de melil. an. ℥ß. bulliant in mucilag. ſem. lini, fænugræc. & alth. an. ℥iß quoad formam cerati induant. Valent in omnibus ſcyrrhis & duris tumoribus ex melancholia non naturali groſſa, & congelata; quale hoc quoque eſt ceratum à nobis expertum.

℞. Diachyl. alb. gummati dialth. unguenti *Agripp.* an. ℥ii. ol. lil. alb. ʒi. pingued. anet. ʒii. diſſolv. & M. ad ignem: addito ammoniac. bdell. & ladani, an. ℈i. diſſolut. in aceto. F. ceratum. Fertur & hoc emplaſtrum expertiſſimum eſſe ad reſolvendum omnem duritiem in una ſeptimana.

℞. Sem. ſinap. ſem. urtic. ſulph. ſpumæ maris, ariſtol. bdell. ammoniac. ol. aneth. an. part. æq. cum cera & modico aceti F. emplaſtrum; at ſequens expertum habetur ad ſcirrhum cancroſum.

℞. Tutiæ ℈ii. antimon. plumbi uſti, lithargyr. argenti, an. ℥i. ſucc. plantag. centinod. ſolatri, an. ℥ß. bulliant ſimul omnia

ad

ad ſuccor. conſumptionem. Deinde conterantur in mortario plumbeo diligenter, quoad colorem fuſcum induant. *Petrus Foreſtus, obſervatio 3. lib. 4. Obſervat. Chirurgic.*

Poſt univerſalia remedia lapidem molarem candentem accepi, & aſperſo aceto, locum, ut ſudaret, ſuffumigavi; poſtea emplaſtrum de mucilagin. deinde de ammoniaco commode appoſui. *Idem obſerv. 2. lib. 4. obſerv. Chirurg.*

SECTIO OCTAVA.

De Scorbuto.

SCorbutus eſt prava quædam totius corporis καχεξία à ſanguine crudo & ichoroſo ſpecifica quadam corruptione infecto ortum ducens, conjunctam habens crurum debilitatem, maculas, gingivas tumidas ac ſanguinolentas & dentium laxitatem, ejus cauſa eſt crudus & ichoroſus ſanguis in toto corpore, potiſſimum tamen in hypochondriis, ſpecifica quadam corruptione peccans. Hoc malum accerſunt diætæ vitium & rerum non naturalium vitioſus uſus. Incipientis ſigna ſunt, laſſitudo ſpontanea, in inferioribus partibus gravitatis ſenſus, crurum debilitas, anguſtia pectoris, & reſpiratio difficilis: vires ſumenti adeſt in gingivis rubedo & pruritus, facies pallida, pulſus parvus & inæqualis, dentes vacillant: ipſum ingraveſcentem indicant præter enumerata, gingivarum corruptio, & oris graveolentia, in cruribus maculæ purpureæ & rubræ. Fallit ſæpe Scorbutus ſub imagine falſa plurium morborum, quos furtim producit quales ſunt dolores colici, capitis, paralyſes, convulſiones, arthritides, alvi fluxus, & conſtipationes lipothymiæ, pleuritides, apoplexiæ, epilepſiæ, hydropes, ſoporoſi affectus, & febres omnis generis.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Scorbuto.

PRæmiſſis venæſectione & purgatione hoc decocto utatur.

℞. Cortic. rad. cichor. petroſel. an. ℥ß. ſcolopendr. cichor. ceterach. beccabung. coclear. fumar. agrimon. abſinth. rom. an. M. ß. flor. cordial. an. p. i. ſem. aniſ. ʒi. ſen. endiv. agni caſti an. ʒß. uvar. paſſar. enucleat. p. i. cortic. rad. cappar. ʒiii. F. decoctio in aqua pro ℔iß. colaturæ adde ſyrup. ſceletyrbici noſtri, ſyrup. de fumar. de endiv. de cichor. cum rheo an. ℥ß. M. F. apozema pro quatuor doſibus: ſyrup. ſcelecyrbicus noſter conficitur ex ſucco beccabungæ & cocleariæ cum ſaccharo. Nullum eo præſtantius Empiricum in ſcorbuticis inveni. Gingivæ ſanguifluæ abluantur cum decocto plantag. conſolid. min. roſ. cimarum rubi, beccabung. & coclear. in colat. add. mell. roſat. & rob. diamor. Poſſunt etiam gingivæ ſolo ſucco cochlear. confricari; vel cochlear. & beccabunga coq. cum lacte, & ejus decocto gingivæ ſæpe abluantur. Noſter verò patiens ſola aqua deſtillata beccabunge & cochlear. ſæpè abluens gingivas fuit curatus. *Petrus Foreſtus, obſerv. 11. lib. 20. De Lienis Morbis.*

Cum Scorbuto vir quidam ad deſperationem diu laboraſſet, nos eum reſtituimus hoc julepo ſæpius exhibito.

℞. Syrup. de ſceletyrb. noſtri ℥iii. aq. cochl. ℥iv. aq. beccabung. ℥i. M. pro duabus doſibus; fuit ſæpè reiteratum, cum continuò ſumeret.

Syrupus ſceletyrbicus quem nos primùm in uſu deduximus, hoc modo parabatur.

℞. Succ. cochlear. beccabung. an. ℔iii. ſacch. opt. ℔ii. cum ovi albumine depuretur. Coq. ſimul & F. ſyrup. S. A. Cum tanta utilitate hoc noſtro ſyrup. uſi ſumus, ut etiam nunc à *Brabantinis* Medicis & *Flandricis* expectatur, ut maximam copiam hujus ſyrupi pro amicis annuatim confici jubeamus. *Idem obſervat. 12. & ſchol. lib. 20. De Morbis Lienis.*

℞. Diaſen. dr. vi. mell. roſat. ſolut. ℥iv. cum decocto ſen. fiat Potio, quæ vacuavit humorem melancolicum & pituitoſum.

℞. Chalib. præp. & pulv. dr. vi. rhei, agar. troch. ſal. tartar. an. dr. ii. ſpec. diarrhod. abb. ℥i. pulv. rab. capp. citri, tamariſc. an. dr. i. cum melle roſ. F. electuar. ex quo ſumat. mane quatuor horis ante cibum ℥ii. ſuperbibendo ℥. i. vini albi generoſi

roſi. *Rodericus à Fonſeca, tomo* 1. *conſultatio* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Scorbuto.

FOl. ſen. ℥ii. rhei el. ℥iß. cortic. hellebor. nigr. ℥ß. ceterach. p. ß. ſem. aniſ. zedoar. galang. an. ℈i. F. infuſio per noctem in ſ. q. ſeri lacti. in loco calido, mane ebulliant, in colat. ℥iii. diſſolv. ſyrup. roſ. ſolut. cum rheo ℥i. crem. tartar. ℈iß. aq. cinnam. ℥i. F. hauſtus. Præmiſſo ejuſmodi cathartico ſæpius repetito, properandum erit ad illa media quæ ſcorbuticam corruptionem alterant, & radicem morbi reſpiciunt; quam ob cauſam fiat potu ſequens.

℞. Herb. cochlear. M. ii. anagall. aq. naſturt. aq. an. M. i. acetoſ. min. M. m. abſinth. ſedi min. rutæ, an. p. i. ſeri lactis caprilli deſtillati q. ſ. in mortario marmoreo herbæ recentes contundantur, & exprimatur ſuccus, qui lento igne depuretur, & in vitris benè clauſis conſervetur.

℞. Iſtius ſucci ℥iv. ſyrup. de fumar. ℥i. aq. cinnam. cochlear. i. M. F. hauſtus. Hic Potus per quatuordecim dies continuetur quotidie bis, non neglectis intermediis evacuationibus, quo non tantum materia peccans attenuetur, ſed ſimul etiam per alvum educatur.

Ulceribus rebellibus proſpiciendum erit hoc unguento de apio.

℞. Succi apii, meliſſ. coclear. an. ℥. m. ſucc. chelid. maj. ℥v. mellis q. ſ. coq. & adde pauxillum thuris, myrrhæ & aloes, ut F. unguentum pro mundificandis ulceribus *Gregor. Horſtius, ad obſervat.* 35. *lib.* 7. *De Morbis contagioſis & malignis.*

Primò primas vias bolo eluerem ex caſſia & hiera S. *Gal.* Deinde hoc ſyr. ſceletyrbico præpararem materias ad aliquot ſeptimanas.

℞. Succ. cochlear. beccabung. an. ℔iii. ſacch. opt. ℔ii. cum ovi albumine depuretur, coq. ad conſiſtentiam ſyrupi.

℞. Hujus ſyrup. rec. ℥i. m. aq. cochl. ℥ii. aquæ naſturt. vn. i aq. borrag. vn. ß M. F. hauſtus, mane ſumendus, veſperi imperarem conſervam cochlear. ſuperbibendo aquam ex ſucco cochl. deſtillatam. Si opus purgatione, expedietur illa clyſteribus frequentibus, ex appropriatis & refrigerantibus, qui hic mirè conducunt; quod ſi clyſteres nocturni ſumerentur, & noctu retinerentur, plurimùm lucri nobis inde ſperandum, & quam feliciter id evenerit mihi teſtari poſſum; attemperatis ſuccis, & exhauſto à ſaburra corpore, de Lapide Bezoardico Orient. cogitandum; in quo certam, Dei gratia; ſpem ſalutis proponere poſſemus; tantum enim ſudorem moveret quam vix ligni decoctum; & ſanctè affirmo, me hujus ope quam plurimos Scorbuticos per Dei gratiam reſtituiſſe in integrum. *Guil. Romanus, Epiſt. ad Petrum Cruſium, poſt obſerv.* 35. *lib* 7. *obſerv. Horſtii.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Scorbuto.

CUratio à ſanguinis miſſione inchoanda erit in initio, ſi ejus fuerit plenitudo; vires, ætas, & reliquam conſenſerint copioſam autem detractionem hic diſſuaſerim; per hæmorrhoides ſi legitime vacuentur, commodum erit. Quum verò raτò advocetur Medicus, niſi altas malum egerit radices, invalueritque, & lituris in tibiis ſe morbus prodiderit; à ſectione venæ abſtinendum conſulverim. Hinc leniter corpus evacuetur cum foliis ſenæ expurgatis ad vn. m. vel ʒiii. vel minus ſi epithymi tantundem ad adjunxeris, cum paucis paſſulis corinth. ſem. fœnic. & zinzib. an. ʒ. m. quæ ſimul ſub veſperam in ſeri lactis q. ſ. leniter efferveant, & macerentur noctu. Deinde mane poſt fervorem unicum forti expreſſione coletur ſerum, quod propinetur; poteſt & vn. m. ſequentis pulveris eodem modo infundi, colaturaque expreſſa exhiberi.

℞. Fol. ſen. mundat vn. i. epithym. tartar. alb. an. vn. m. cinnam carioph. galang. ſem. aniſ an. ʒi. diagrid. ʒii. m. M. F. Pulvis. Purgato ſuaviter corpore, ſingulis diebus bis, hora nimirum matutina, & quarta pomeridiana aſſumentur ℥iv. ſucci expreſſi ex herbis ſequentibus, admiſcebiturque ſacchari puri quantum voles, & canellæ parum.

℞. Cochlear. ſiſymbr. cardamines, naſturt. hiemal. an. part. æq. beccabung. partem mediam. Hæ virides in mortario lapideo cum piſtillo ligneo contundantur, exprimanturque: eæ potiſſimùm in hoc morbo extirpando ſingularem ſunt fortitæ ex ratione prærogativam, quum primæ tres incidant, extenuent, & per urinas expurgent; quarta aliarum vires contemperet. Contuſæ item illæ in lacte caprino rec. vel in ejus penuria, vaccino decoquuntur, à forti expreſſione propinatur. Felicem quoque ſucceſſum expertus ſum, ſi quando in lactis ſero illæ herbæ decoquerentur; ſuccorum tamen exhibitio præſtat. Abſinthium vulgare admixtum confert plurimùm; utiliterque adjunxi ſępenumerò fumariam & chamędryn. Nummularia quandoque ob laxa viſcera, & diſſolutas compages miſcetur. Hoc remedio infinitos eſſe curatos intelligo.

℞. Comar. abſinth. vulgar. ſicc. gran. juniper. contuſ. an. M. i. lact. caprin. ℔ iv. coq. ad tertiæ partis conſumptionem exprimendo, colentur, deinde admiſce croci in pulver. redacti ʒi. Deinde ebulliant fervore uno aut altero, ſecundò, colentur. Decocti hujus datur hauſtus tepidus ter in die, hora matutina, tertia pomeridiana, & quando cubitum itur: Mulierem novi in Scorbuti curatione celebrem, quæ corpore vacuato, hanc propinabat potionem.

℞. Beccabung. ſiſymbr. Cardamin. an. M. iii. vel iv. contuſis herbis admiſce ſem. erucæ, rad. ireos vulgaris recentis, an. ℥ß. Zinzib. ʒii. Piper. long. ʒi. ſimul per colum trajiciantur cum vini rubri ℔ii. ex hoc potu commoto ſingulis diebus hora matutina calidè offerebat, deinde ægro diligenter contecto eliciebat ſudorem novem in ea curationis ratione impendens dies. *Ioh. VVierus, obſerv.* 1. *lib.* 1. *Obſerv. Medic.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Scorbuto.

NOn incommodè exhibetur pulvis ſenæ noſtræ deſcriptionis.

℞. Fol. ſen. el. ℥iß. crem. tartar. ʒvi. cinnam. ℥iii. cariophyll. galang. an. ℥ß. diagrid. ℥i. M. Hujus pulveris ℥ii. vel iii. pro ratione virium, in ſ. q. ſeri lactis per noctem infundi poſſunt, & colatura mane exhiberi. Referunt quidam in *Norvegia* ad hunc morbum profligandum feliciſſimè uſurpari fructum chamarubi cujuſdam, qui ſub nomine chamæmori *Norvegicę* à *Carolo Cluſio*, in Hiſtoria Plantarum rarior. *lib.* 1. *cap.* 5. deſcribitur.

Eugalenus multos Scorbuticos ſe curaſſe teſtatur ſolo decocto cochlear. & beccabung. & in lacte vel ſero lactis, ut & decocto abſinthii.

Aquæ noſtræ Scorbuticæ hæc eſt deſcriptio.

℞. Cortic. tamariſc. fraxin. radic. cappar. radic. polipod. q. aperient. an. ℥i. gentian. ʒvi. helenii, ari, cortic. citri, an. ℥ß. chamædr. chamæpit. Card. bened. an. M. i. trochiſc. de abſinth. de cappar. an. ℥i. ſem. eruc. ℥ß. contundantur, contuſis adde rad. raphan. ſylveſtr. acerrim. ℔iß. naſturt. aq. cochlear. beccabung. fumar. an. ℔iii. & cum prioribus contundendo miſceantur, & S. A. digerantur, & affuſa vini rhenani, aq. cuſcut. Card. bened. an. ſ. q. deſtillentur, *Daniel Sennertus, pract. lib.* 3. *part.* 6. *ſect.* 2. *cap.* 6.

Cum quidam Scorbuto tam miſerè laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffuſis, membriſque rigentibus vix incedere poſſet, juſſus eſt ab *Otthone Heurnio* potu quotidiano uti ex vini ℔iii. quibus braſſicæ rubræ conciſæ M. iv. cum gingib. ℥ß. & cinnam. ʒii. immacerati fuerint. Jucundiſſimum hoc remedium, & vinum Hippocraticum ferè æmulans, imprimis ſi ſaccharum adjiciatur, intra quindecim dies circiter perfectam ſanitatem reſtituit. *Georg. Hieron. Velſchius, obſerv.* 55.

Remedium ſequens cum bono ſucceſſu, ego ſæpius expertus ſum.

℞. Summitat. geniſt. M. iii. minutim inciſ. coq. in cereviſ. fortior. ℔iii. ad medietatem, exhibeantur ℥ii. aut iii. bis in die Aquæ deſtillatæ hic plurimùm poſſunt; harum diſpenſationes quædam in noſtra Pharmacopœa, perquam utiles & concinnæ habentur, ut ſunt aq. raphan. compoſita, lumbric. & limacum magiſtralis.

Vinum

Vinum antiſcorbuticum ſimplex egregii uſus ad hunc modum parare ſoleo, verno aut æſtivo tempore.

℞ Fol. cochlear. ſereno cœlo collector. q. v. ſucco è contuſis expreſſo, doliolum iv. aut v congior. capax impleatur, flor. cereviſiæ cochlear. i. vel ii. impoſitis per duos dies fermentare ſinatur. Dein vas occluſum in cella vinaria per ſex menſes collocetur: deinde liquor clarus ac inſtar vini Hiſpanici flaveſcens, in utres exhauriatur, ac uſui ſervetur, per plures annos incorruptus perdurat. Doſis ℥ iii. vel iv. bis in die.

Vina medicata, quorum cyathus unus aut alter horis Medicis, aut etiam inter prandendum quotidie aſſumantur, ad hunc modum parentur.

℞. Fol. cochlear. M. iv. raſur. raphan. ſylv. ℥ iv. cortic. vvinteran. contuſ. ℥ ß. cortices exteriores quatuor aurantiorum: totidem limon. ponantur in vaſe idoneo cum vini albi, rhenani, aut tenuioris Hiſpanici ℔ xii. Vas obturatum ſervetur in loco frigido; vinum effundatur clarum quoties opus eſt.

Uſitatius eſt cereviſiam medicatam Scorbuticis pro potu ordinario conſtanter bibendam præſcribere. Paretur cereviſia pro doliolo iv. congior. capaci, vice flor. lupuli incoquantur ſummitat. pini vel abietis M. iii. Poſt fermentationem in dolio peractam, imponantur fol. cochlear. M iii. rad. lapath. acut. præp. ℥ iv. cortices iv. aurant. Poſtquam per ſeptimanam ſubſidentia inclaruit, potui exponatur. *Thomas Vvillis tract. De Scorbuto, cap. 7.*

Spiritus ſalis dulcis, armoniaci, cochleariæ, omnibus reliquis præſtant medicamentis. *Paulus Barbette, prax. lib. 4. c. 3.*

Sanguis parcius eſt detrahendus, cum longa obſervatione conſtet, largam ſanguinis miſſionem ægre hunc morbum perferre. Non una, nec in una parte vena aperienda, ſed per intervalla modò baſilica vel mediana, modò ſalvatella, modò ſaphena, ſi nihil prohibeat, ſecanda, ut in varia corporis loca diffuſus ſanguis vitioſus per varias etiam venas evacuetur. Sed hæmorrhoidum apertio omni phlebotomiæ præferenda eſt, cum per hanc viam melancholicus humor commodiſſimè evacuetur. In molienda catharſi obſervandum: 1. Validiora purgantia minùs tutò exhiberi, cùm in hoc morbo cor facilè afficiatur, & animi deliquium ſubſequatur. 2. Purgationem rectiſſimè inſtitui per ἐπίκρασιν, ſi quidem vitioſorum humorum colluvies una vice exhauriri non poteſt. 3. Purgantibus ſemper admiſcenda eſſe antiſcorbutica. 4. Nunquam purgandum niſi præmiſſis præparantibus. 5. Præparantia non ſolùm ex aperientibus & attenuantibus, ſed & appropriatis & ſcorbuto peculiari quadam & ſpecifica vi adverſantibus conficienda. Præmiſſis venæſectione & purgatione, obſtructiones lienis & vicinarum partium aperiendæ veniunt, humorum craſſities corrigenda, & ſanguis a tartaro ſcorbutico depuranda. Ubi notandum primò, vulgaribus medicamentis aperiendi, attenuandi & incidendi vi præditis ſcopum hunc nunquam obtineri poſſe, niſi admiſceantur appropriata, quæ ſale volatili abundant, & humores craſſos & fixos ſubtiles & quaſi volatiles reddere, & vitium illud in coctione & πνευματώσει corrigere valent. Secundò antiſcorbuticis calidis & acribus cautè utendum, præſertim in corporibus rarioris texturæ, & quæ ſiccioris & calidi ſunt temperamenti, aut humoribus bilioſis abundant. Tertiò dulcia ſcorbuticis non exhibenda, imprimis ſaccharum, habet enim qualitatem glutinantem & obſtruentem, adeoque collectionibus crudorum humorum, anſam præbet. Quartò ſimplicia antiſcorbutica recentia & eorum ſuccos & conſervas præferenda compoſitis arte paratis, præſertim decoctis, extractis, &c. Cùm enim tota eorum vis & poteſtas in ſale volatili conſiſtat, facilè fieri poteſt, ut decoctione, extractione, exſiccatione, &c. diſſipetur & evaneſcat. Mihi longo uſu probata ſunt, quæ ſequuntur.

℞. Succor. rec. expreſſ. cochlear. ℔ ii. naſturt. beccabung. an. ℔ ß. ſum. cichor. acet. an. ℥ v. M. præcipitentur cum ſucco citri.

Secundo Mixturæ. ℞. Herbar. rec. cochlear. naſturt. aq. an. M ii. beccabung. acetoſ. an. M. i. Contund. in Mortario lapideo, affund. vini *Rhenani*, in quo radic. armoraciæ rec. teſſulat. inciſ. per triduum maceratæ ſint ℔ iv. Stent infuſa per

 diem.

diem & noctem. Poſtea exprimantur fortiſſimè & colentur. Addi ſucci citri rec. ℥iv. ſacchar. parùm. Doſis ad ℥iii. ad ℥iv. Vel,

℞. Mixtur. ſimpl. ſpirit. cochlear. naſturt. aqu. baccar. juniperi an. ℥ß. M. Doſis à ℈i. ad ℈ii.

Tertio Electuaria. ℞ Pomor. citri rec. una cum corticibus inciſ. n. 3. fol. cochlear. rec. M. iii. naſtur. ag. M. ii. acetoſell. M. i. Contund. in mortar. lapid. cum pauco ſaccharo. F. Electuar. Vel.

℞. Electuar. noſtri chalybeat. ℥iii. Conſerv. cochlear. naſturt. an. ℥ii. cortic. citr. condit. ſcorzoner. & cichor. condit an. ʒvi. M. & cum ſyr. cochlear. q. ſ. F. Electuar. Hoc etiam vino medicato aliquando utor.

℞. Herb. rec. cochlear. naſturt. an. M. ii. fumar. abſinth. pimpinell. an M. iß. cortic. fraxin. vn. i. bacc. juniperi vn. iß. rad. enul. vn. i. cichor. ʒvi. groſſo modo inciſa & conquaſſata includantur doliolo. Affunde muſti vel cereviſ. rec. menſuras 24. Poſt fermentationem colatura defæcata & clara ſumatur bis ter in die ad vn. vi ad. vn. x. vel plures ad placitum. *Baldaſſar Timæus.* *Caſ.* 34. *lib.* 3.

Juvenis quidam triginta plus annorum, nec per cubiculum meare, nec pedibus incedere valens, ſimplici hoc utitur medicamento.

℞. Rad. armoraciæ vn. iii. coq. ex ſero lactis. Colaturæ ℔. ii. dentur uſui. Septimo poſt die profuavi cùra in ædibus meis gratias mihi egit. *Paulus Barbette, practic. lib.* 4. *cap.* 3.

Cùm bis oras *Gronlaudicas Hermanus Nicolai* luſtraſſet, dicit inquilinum remedium ſcorbuti, quo *Groenlandi* tanta vehementia infeſtantur, ut omnis membrorum motus ipſis denegetur. Nimirum cochleariam & acetoſam ita copioſè in Inſulæ *Urſorum* monte provenire vidit, ut greſſus viatorum impediant; ſed ſemper junctas has plantas eſſe & vicinas, quia ſeorſim ſumi non debeant, ne ſingu æ per ſe ſumptæ decrimentum afferant: quippe alteram ſale volatili, alteram acido turgeſcere, ex quarum mixtura intermedia qualitas exultet. Modum autem eas aſſumendi in *Gronlandia* hunc eſſe uſitatum, ut Rhangiferorum vel avium carnem recentem cum avenacea vel hordeacea ptiſana excoquant, ejuſque brodium his herbis ſcorbuticis condiant, unde inſigne alimentum medicamentorum emergat, cujus eſu ita laxari alvum, evacuatis humoribus corruptis, ac ſi medicamentum catharticum hauſiſſent mox que quaſi renatos convaleſcere. *Thomas Bartholinus*, *Act. Medic. anni* 1671. *&* 1672. *Obſervat.* 9.

SECTIO NONA.

Pro Scorpionis ictus.

FAmulum habui qui à Scorpione ictus, tanto ſubito ac tam frigido ſudore toto corpore profuſus eſt, ut algentiſſima nivè atque glacie ſeſe opprimi quereretur. Verùm cum algenti illi ſolam theriacam ex vino potentiore exhibuiſſem, illicò curatus eſt. *Antonius Benevenius*, *cap.* 56. Libri *De abditis Morborum & Sanationum cauſis.*

SECTIO DECIMA.

De Scrophulis.

SCrophula ſeu Struma, Græcè χοίρος, eſt ſcirrhoſus glandularum tumor membrana peculiari concluſus. Univerſas ſæpè glandulas occupat, maximè eas quę ſunt in cervice, collo, axillis, inguinibus & mammis: in meſenterio quoque non rarò ſtabulatur. Si in gutture ſit, bronchocele vocatur. In hoc differunt ſcrophulę à reliquis glanduloſis tumoribus quòd plures ſunt, & radices profundiores agunt. Earum cauſa eſt pituitoſus, cœnoſus & gypſeus humor. Dividuntur in benignas & malignas. Benignæ ſunt abſque inflammatione & dolore, contra verò malignæ.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Scrophulis.

POterit æger ex infraſcribendis pilulis per quadraginta dies ſingulo mane ex monitu *Joh. de Vigo* unam deglutire.

℞. Eu-

℞. Euphorb. zinzib. turbith. ſucc. radic. ireos, agar. an. ʒi. contuſa M. & formentur pil. numero xi. quod ad externa ſtrumas diſcutit lupin amar. farina ex oxymel. cocta & illita. Ad idem etiam præclarè facit bubulum ſtercus aceto incoctum, & delinitum; id enim tumores ſcirrhoſos omnes inſtar cataplaſmatis appoſitum mirificè diſſipat. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 10. *in ſchol. lib* 3 *Obſerv. Chirurg.*

Cum quidam Scrophulam in collo haberet, conſulvi illi, ut ab omnibus frigidis abſtineret, & ut omni ſeptimana ſemel ſumeret ex ſequenti pulvere ad pondus unius Florenti Rhenani.

℞. Turbith. el. dr. iii. zinzib. maſtich. an. dr. i. ſaccchar. alb. dr. vi. F pulvis. Manè bibat ſæpius ex decoct. rad. ſcrophular. filipend. & pimpinellæ; bis in die inungat ſe cum iſto unguento.

℞. Empl. oxycroc. ℥ß. ol. chamæm. lil. alb. an. ℥i. M. Quidam lolium cum furfure, ſem. lini & ſtercore columbino cum modico vino decocta pultis inſtar appoſuere, quod duritiem mirabiliter reſolvit; & à proprietate valere volunt agrimoniam collo ſuſpenſam; radicemque aſphodeli contuſam & impoſitam: ſed egregiè confert pinguedo deſtillans ex anſere, inuncta; at hoc unguentum mirabile habetur ad ſcrophulas.

℞. Arſenic. rubr. dr. ii. argenti ſublim. dr. ß. rad. ſerpentar. rad. beton. panis porcin. an. dr. ß. Aloes hepat. dr. i. F. omnium pulvis, & cum axungia F. unguentum: diſſolvit enim Scrophulas. Ego tamen cum cautione, ſi in collo ſint; vel ſub axillis eo utendum ſuaderem; ſed potius hoc ſequenti uti vellem, quod ad Scrophulas, Glandulas & Nodos duros facit.

℞. Medull. crur. vituli ℥ii. butyr. rec. dialth. an. ℥. m. M. F. unguentnm. Ad glandulas in collo valet egregiè farina ſiligin. cum melle apum, emplaſtri modo. Cum juvencula quædam pateretur Scrophulas in collo, *Laurentius Bruminck* Chirurgiæ Doctor ad eam accitus, iſtud emplaſtrum appoſuit.

℞. Ciner. caul. rubr. combuſt. ſal. toſti, an. part. æq. cum melle fiat emplaſtrum ſuper ignem, diu admotum fuit, ſed parum aut nihil profuit, quare præſcripſit fotum partim maturativum, partim reſolutivum: mox eodem emplaſtro appoſito, citò ſuppuratæ ſunt, natura faciente duo vel tria foramina quæ tandem per concavitates intercutaneas in unum congregatæ ſunt; hoc viſo, forcipe aperuit in modum crucis, ac labia deinde abſciſſa cœpit primò mundificare cum unguento ægyptiaco, deinde cum dulcibus, & benè valuit cum populeo, unde facta eſt incarnatio, & per alumen uſtum ſuperflua caro corroſa. Hæc ſequentia pro Scrophulis egregiè juvant.

℞. Scrophul. filipend. pimpinell. flor. geniſt. piloſell. caulium rubr. agrimon. rubr. mai. an. M. i. ariſtol. rot. rad. ſpatul. fœtid raphan. an. ℥i. enulæ ℥ß. ſem. coriandr. ʒiß. F. decoctio ad ℔iiß. in duabus partibus vini albi, & una parte aquæ: dulcoretur cum ſacch. & F. Potus.

℞. Ammoniac. galban. in aceto diſſolut. an. ℥i. bdell. ℥ß. medullæ cervi, axungię anatis, an. ℥iß. mucilag. alth. fænugræc. ſem. lini, an. ℥ii. lithargyr. ℥ß. pulv. ireos ℥i. olei aneth. ceræ an. q. ſ. F. emplaſtr.

Sed & hoc remedium mirabile habetur, valens à forma ſpecifica in qualibet ſpecie Scrophularum.

℞. Succi rad. irid. euphorb. an. q. ſ. conſice triginta pilulas ad quantitatem cicerum, & ad unam omni die triginta diebus; nam mirabiliter valet ad eas removendas. Sed adde de ſpica & maſtice q. v. eſt enim correctorium euphorbii. Ego tamen cum magna cautione ob euphorbium iis utendum ſuadeo. Pulvis rad. pentaphylli exhibitus per aliquot dies, præſervat à Scrophulis ſumatur cum optimo vino; idem præſtat radix filipendulæ & agrimoniæ.

Confidenter affirmat *Tagautius* Chriſtianiſſimo *Francorum* Regi divinitus peculiari dono eſſe indultum, ut quam plurimos ſtrumoſos ſolo manuum attactu integræ ſanitati reſtituat.

Rex etiam *Eduardus* (ut referunt Hiſtoriæ) ſolebat ſolo tactu ſanare ſtrumoſos; quod immortale munus jure velut hæreditario ad Reges poſteriores manavit; nam Reges *Angliæ* nunc etiam tactu, ac quibuſdam hymnis non ſine ceremoniis prius recitatis ſtrumoſos ſanant, *Petrus*

trus Foreſtus, *obſerv.* 11. & *ſchol. lib.* 3. *Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Scrophulis.

ACcipe quam promiſi deſcriptionem emplaſtri ad Scrophulas & ſcirrhoſos tumores molliendos, reſolvendos & diſcutiendos efficaciſſimi, & olim à Clariſſimo Viro *D. Lamberto VVolſio* Medico Celeberrimo & *Coſma Slotano* Chirurgo præſtantiſs. pro Aulico quodam præſcripti, maximoq; cum fructu, me præſente uſurpati.

℞. Rad. bryon. cyclamin. helen. cucum. agreſti an. ℥i. coq. in vini albi & aceti, an. q. ſ. deinde piſtentur, & per ſetaceum percolentur, colaturæ admiſce pulv. rad. irid. myrrh. oliban. maſtich. croci, ariſtol. rot. an. ʒiß. flor. chamæm. melil. ſambuc. an. p. i. opopon. ſagapen. ammoniac. bdell. galban. in aq. vitæ diſsolutor. an. ℥ß. gummi hederæ, ſtyrac. calamit. an. ʒiii. euphorb. ʒv. ſem. ſtaphyſagr. ʒiiß. argenti vivi, ſaliva hominis extincti ℥ii. ol. lil. de vitell. ovor. œſypi, an. ʒv. adip. anſer. anatin. ſuill. medull. cruris vituli, an. ℥i. mucilag. ſemin. lini, fœnugræc. rad. alth. an. ℥i. M. & cum ſ. q. ceræ flavæ & terebinth. F. emplaſtr. *Guil. Fabritius Hildan. obſerv.* 38. *cent.* 3.

Mulierem quandam Scrophulis laborantem ita tractavi.

℞. Pilul. coch. ℈ii. cum aq. cinnam F. pilulæ ix.

℞. Empl. de melilot. ℥ß. malaxetur oleo cheirino; tumori imponatur.

Ad diſcuſſionem Scrophularum.

℞. Aq. vitæ ℥iß. flor. chamæm. ʒß. ſem. fœnugræc. ʒi. lavendul. ʒß. M. bulliant parum, colentur, hoc decocto, noctu fomentetur tumor ſpongia calidè. Cum tumor adhuc non cederet, ita egi.

℞. Sem. ſinapi ʒi. ſem. urtic. ʒß. ſulphur. vivi ʒiß. gummi ammoniac. in aq. vitæ ſolut. ʒii. empl. diachyl. ireat. ʒii. malaxentur oleo lil. F. emplaſtrum. Poſt fotum admovendum; hoc emplaſtro Scrophulæ imminui cœperunt. Cum poſtea de novo Scrophulæ increſcerent, denuo illam purgavi.

℞. Lign. guajaci ℥iv. ſarſapar. ℥ß. fol. beton. M. i. rad. enul. ʒii. fol. ſen. ℥iß. ſem. cartham. ℥i. ſem. aniſ. ʒii. fœnic. ʒi. F. decoctio: in colat. ℔ß. diſſolv. agar. ʒiii. zinzib. ʒi. cinnam. ʒiß. F. expreſſio, adde ſyrup. roſ. ſolut. ℥i. F. potio pro tribus doſibus. Finita purgatione:

℞. Conſerv. majoran. ʒß. theriac. ʒi. M. F. bolus; capiat jejuno ſtomacho. Cataplaſma ſequens tumori adhiberi juſſi.

℞. Rad. ireos, ℥iv. incid. minutim decoq. in vino albo: piſtentur. Adde farin. fabar. & hord. an. ℥iiß. mell. ℥iv. M.

℞. Ol. lil. & cheirin. an. ℥i. ſucc. rad. irid. ℥i. aqu. vitæ ʒii. coq. cum oleis ſuccus, adde gummi ammoniac. in aceto forti ſolut. F. linimentum. Inungat eo Scrophulas ante cataplaſmatis applicationem. Ad ſudores movendos.

℞. Lign. guajac. ℥iß. ſaſſafr. ℥i. rad. liquir. ℥ß. ſtent in infuſione in menſur. iii. aquæ, coq lento igne ad conſumptionem tertiæ partis; adde ſacch. ℥i. cinnam. ʒi. Capiat noctu cubitum infra ℥iv. Juſſi laminam plumbeam tenuiſſimam ſupra Scrophulas ligare: & fortius adhuc emplaſtrum præſcripſi.

℞. Sem. ſinapi, urticæ, ſpumæ maris, rad. ariſtol. rot. & pyreth. an. ʒß. ſcillæ prep. pulp. colocynth. an. ℈i. ſulph. vivi ʒi. pulverizat. diligenter. adde gummi ammoniac. bdell. in aceto fortiſſ. diſſolut. an. ℥ß. cum pauca cera & oleo lilior. F. emplaſtrum, ſupra corium extenſum Scrophulis applicetur.

℞. Lapid. ſpong. ſpongię combuſt. coralll utriuſque, an. ʒß. oſſis ſepiæ & rad. pimpinell. an. ℈i. cinnam. ʒi. zinzib. cariophyll an. ℈i ſacch. roſat. tabul. ℥iii. F. pulvis. Capiat ʒii. pro vice, abſumit enim Scrophulas. Fomententur duræ glandulæ ſub mento ante emplaſtri applicationem ſic.

℞. Fol. caulium rec. rubr. fol. hyoſcyami, chelidon. urtic. mortuæ pimpinell. an. M. i. rad. raphan. ℥i. rad. ariſtoloch. rot. ℥ß. incid. omnia, & decoq. cum aceto roſac. & foveatur pars affecta. Preſiſtebat in uſu empl. ultimo deſcripti quod continuò geſtabat: tandem ut quæ remanſerat Scrophula tolleretur, juſſi reiterare Cataplaſma prius præſcriptum addendo ſulph. vivi ℥ß. aq. vitæ ʒii. euphorb. ʒß. ol.

lil.

lib. ℥i. Fiat Cataplaſma; nondum penitus ablata Scrophula applicui emplaſtr. de *Vigo*. *Felix Platerus*, *obſer. lib*. 3 *pag*. 686.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Scrophulis.

℞. SPongiæ in furno adeo exſiccatæ ut comminui poſſit, pulverizatæ ʒi. Datur jejunis aliquot ſeptimanarum ſpatio; poteſt admiſto ſaccharo & aromatis gratus, ut libentius ſumatur, reddi. Probatur vinum in quo talpa decocta fuerit. Inter externa, pinguedinem quę deſtillat ab anſere dum aſſatur, prius inſarcto multis muribus, valde quidam approbabat. Butyrum in quo ſcrophul. rad. contuſa macerata fuerit aliquandiu, vel cocta commendatur. Hoc *Matthiolus* ita parare docet, radicem autumni tempore effoſſam, repurgatam, tuſam, cum butyro recenti operculato fictili, in uliginoſo loco, per quindecim dies reponit & dimittit, poſtea lento igne butyrum illud liquefacit, & percolatum aſſervat. Eadem ſcrophulariæ radix, uti & mures aliquot vel conjunctim, vel ſeparatim in oleo ſic macerari vel coqui ad eundem uſum potuerunt. *Felix Platerus*, *Practic*. 3. *cap*. 3. *pag*. 323. & ſequentibus.

Tres Bufones in oleo olivarum in vaſe terreo eoque lutato cocti, oleum faciunt præſtantiſſimum ad Scrophulas: ſed cujus vapores dum fit noxii ſunt, quare ab iis cave; & probè vaſa tua lutentur. Scrophulę primò arſenico admoto veſicante excotientur, pars deinde ſublimati admotione corrodetur; & tandem oleo dicto utere, quod adhuc præſtantius erit, ſi in eo ſalem bufonum infuderis. Hinc forſan orta ſunt antiqua *Galliæ* inſignia, quæ erant tres bufones, juxta multos Authores, cum Reges *Galliæ* hujus morbi curam ſuſcipiant. *Petrus Borellus obſerv*. 38. *cent*. 4.

Quantam Scrophulis laborantibus opem ferat Paronychia folio rutaceo (quę *Bauhino* eſt ſedum tridactylites, ſeu alſine petræa) luculenter oſtendit Nobilis *D. Robertus Boyle* Tractatu ſuo aureo *De utilitate Philoſophiæ Experimentalis*, *par*. 1. *ſect*. 2. Vbi refert ſe juvenem quendam vidiſſe, hoc morbo graviter afflictum, ſine dolore, paucisque diebus viliſſimæ hujus Plantæ in cereviſia infuſæ beneficio quàm optimè curatum, ſine ulla ſenſibili evacuatione humorem peccantem conſumit, dolores ſedat, diſcutit tumores, & ulcera ſanat; ita ut ad hunc affectum oppugnandum mirabiles prorſus virtutes poſſideat.

Juvenis quidam viginti annorum longo tempore ſcrophulis in collo laborabat, ejus curationem inſtitui à lunæ oppoſitione uſque ad conjunctionem, à coniunctione verò ad oppoſitionem intermiſi, quia in rectè curandis ſtrumis hæc tempora creſcentis videlicet Lunæ & decreſcentis, ſunt obſervanda Medico. Curatus autem à me ſic fuit, per ſingulos dies bis, mane nempe & veſperi perungi curabam totam ſtrumam calente oleo ſulphuris, poſtea calida lintea circumplicabam. Præter hæc ſingulis quatuor diebus exhibui mane ſpiritus vitæ aurei ℥i. quo multùm expurgatus fuit à phlegmaticis humoribus, atque his paucis ſubſidiis tumor indies decreſcebat; & in quadraginta diebus totus evanuit, nec amplius recruduit, id quod etiam in multis aliis feliciter & veraciter ſumus experti. *Martinus Rulandus*, *curat*. 87. *cent*. 8.

℞. Cineris ſpong. marin. oſſis ſepiæ, piper. long. cinnam. ſal. gemm. pyrethr. nuc. cupreſſ. gallar. cortic. quercus, flor. roſ. rub. an. ℥ß. M. F. Pulvis, doſis ℈ii. vel ʒi. *Paulus Barbette*, *prax*. *lib*. 2. *cap*. 2.

Inter alia plurimùm valet ſpiritus ſalis armoniaci toties meritò laudatus internè, ut & externè iuſto vehiculo mixtus. *Fredericus Dechers*, *not. ad cap*. 2. *lib*. 2. *prax*. *Barbettianæ*.

Sequens medicamentum mirificè valet ad ſanandum Scrophulas apertas.

℞. Ol. laurini ℥i. ceruſſ. pulver. & aqu. vitæ lævigat. ℥i. alumin. rochæ ℥ß. ſalis communis ʒii. M. F. unguentum *Hier. Fabrit. ab Aquapend*. opera Chirurg. *part*. 2. *lib*. 1. *cap*. 29.

Accipiatur talpa & elixetur bene, deinde ad ſolem exſiccetur & pulveriſetur, & cum melle albo conficiatur. Et fiant pilulæ in modum cicerum, & omni die

die ſerò dentur 4. vel 5. quouſque materia ſcrophularum per ſeceſſum educatur, Juravit mihi *Henricus Anglicus*, quod pluries experimentum hoc probavit. Item pulvis florum geniſtæ in cibis & potibus ſumptus ſcrophulas curat. Aliud ad idem. Accipe cavitas, & in qualibet illarum immitte iii. vel iv. guttas lactis titymali, & mitte eas in ſereno aere ſic per noctem jacere: manè vero dabis; quia mirabiliter valent; ducent enim ad 15. ſellas vel plures. Et ego ſum expertus hoc in pluribus ruſticis robuſtis, quia materiam groſſam & viſcoſam mirabiliter educunt. *Arnoldus* de *Villanova practic. lib.* 2. *cap.* 5.

Pulvis Magiſtri mei expertus ad gulæ botium, per cuius aſſumptionem infallenter curantur omnes bozuti.

♃. Ciner. ſpongiæ mar. & paleæ marinæ oſſis ſepiæ, piper. long. & nigri, zinzib. cinnam. ſal. gemmæ, pyrethr gallar. ſpinæ roſar. an. ℥ii. M. F. pulvis, de quo æger ſæpius de die & nocte in ore aliquid teneat, & paulatim deglutiat. Idem & cibis inſpergi poterit. Item.

♃. Unam ſpongiam marinam optimè ad Solem exſiccatam, & pone eam cum centum granis piperis nigri in olla nova & comburantur in igne, donec fiat pulvis, qui miſceatur cum mellis deſpumati q. ſ. ut F. electuar. molle. Iterum omnia remittantur ad ollam prædictam & comburantur ut prius, & iterum omnia pulveriſentur, & cum melle conficiantur, & iterato adhuc ſimiliter comburantur. Hoc facto tribus vicibus, iterum adhuc cum melle deſpumato conficiantur prædicta, & fac ex iis xxx. pilulas groſſas ad quantitatem fabæ groſſæ, & quolibet manè jejuno ſtomacho teneat unam ex iis ſub lingua, quouſque per ſe cum ſaliva paulatim tranſglutiatur, & pro certo liberabitur. Has pilulas & pulverem ſupraſcriptum extraxi à quodam libro ſecretiſſimo Magiſtri mei, quem clariorem omnibus aliis libris reputabat. Cor talpæ comeſtum per novem dies, vel ipſa talpa aſſata & comeſta liberat à botiis & ſcrophulis. *Idem ibidem lib.* 2. *cap.* 4.

Quidam ad nos adduxit filiam ſuam tredecim annos natam temperamento ſanguineo præditam, quæ ab undecimo ætatis anno menſtruas purgationes patiebatur. Cum ab octo menſibus fluxio quædam in partem faciei dextram decubuiſſet, paucis poſtea diebus decidit in cervicem, ita ut glandula illius loci paululũ tumefacta apparuerit. Ab eo tempore tumor ſenſim increvit, ita ut jam ovi anſerini magnitudinem ſuperaret. A præſentibus Medico & Chirurgo per duos menſes multa præſtita fuerent remedia, purgationes decocta ſudorifica, cauſticum; tum parti admota remedia, primum reſolventia & emollientia, poſtea ſuppurantia & attrahentia validiſſima: quibus nihil profectum eſt, imò contra tumor antea exiguus incrementum ſuſcepit. Nos verò conſilio inito cum *D Delort* Univerſitatis Decano, & Chirurgo ſeniori, primùm eam miſimus ad Thermas *Balerucanas*, ut iis uteretur in potu, balneo, & capitis embrocatione. Poſtea verò ſequentia præſcripta ſunt. Pulvis arthriticus, addito zinzibere, ſumendus ſingulis hebdomadis, venæ ſectio poſt primam doſim pulveris; fotus ex ſpongia in aqua calcis expreſſa & arctè alligata per decem dies; ſuffumigium ex lapide pyritæ extincto in aceto fortiſſimo bis in die exceptum per infundibulum, cujus tubulus totum tumorem contineat. Poſt ſuffumigium, emplaſtrum de Vigo, quadruplicato mercurio, cujus ſingulis unciis addatur vitrioli *Romani* ℥i. bochetum ſarſæ ſine vino per longum tempus, infuſio ad bronchocelem in Pharmacopœa *Quercetani* deſcripta, tempore plenilunii uſurpanda; aquę *Meynenſes* per menſem pro potu, & fotu partis bis in die; poſtea emplaſtrum prædictum; ex eadem aqua fiat bochetum. Poſt reditum ab aquis, ſi tumor non fuerit diſcuſſus, aperiendus erit cauſtico. Omnibus remediis uſa eſt, exceptis aquis *Meynenſibus*: quia; cum reliqua nihil profeciſſent; imò tumor incrementum ſuſcepiſſet, non fuit ſperanda ſalus ab hujuſmodi aquis. Ideo ad apertionem ſtatim veniendum cenſuimus, admoto cauſtico, ſupra eſcharam facta fuit inciſio; & illicò erupit aqua tenuis & limpidiſſima inſtar aquæ fontanæ, ac tumor ſtatim ſubſedit, ad planitiem parti oppoſitæ propemodum æqualem, quod nobis admirationem peperit, & obſervatione

dignum

dignum cenſuimus. Similes enim tumores ab aqua productos, præter hydroceles & hydrocephalos, à nemine authorum deſcriptos exiſtimo. Decem aut 12. horis ab apertione correpta eſt febre acuta, & magna fluxio facta eſt in partem cum inflammatione. Tertio die ceſſavit febris, poſt venæ ſectionem bis factam & purgationem; cataplaſma de mica panis tumori admotum, qui paululùm ſubſedit, & pus quoddam pituitoſum effluebat, 13. dies ab apertione, exivit per ulcus cyſtis integra inſtar ſucci verè membranoſa, & paucis poſtea diebus curata eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 76. cent. 1.*

Quidam celebris ob ſcropularum curationem exhibebat decoctionem chamædryos in vini albi ℔i. ad ℔ii. conſumptionem. Doſis cochl. VI. manè & veſperi per menſis ſpatium. Quo non proficiente, exhibebat infuſionem roriſmarini & linguæ cervinæ, an. M. i. in vini albi ℔. IV. per horas 24. & ſumebat æger cochl. viii. bis in die, quo decocto fovebat etiam partes tumentes. *D. Hulſe*, referente. *Ioh. Raio in Catalogo Plantarum Angliæ.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Scroti Gangræna.

VIr quidam honeſtus annorum circiter quadraginta, vino obrutus, cum repentè in Scroti tumorem, cum febre acuta & virium ſubita dejectione, incidiſſet, à Chirurgo vocato remedium petiit; qui cum livorem iſtius partis cum ulceratione totius penis, imò periculum, quod manifeſtam gangrænam deprehenderet, notaret, de cura ſollicitus petiit conſilium Medici. Ego vocatus, iniecto prius clyſtere, quoniam alvus à biduo non reſponderat, præſcripſi cataplaſma ex ſcordio, ruta, farina lupin. orobi cum oxymel. vino & ſimilibus. Per os exhibui diaſenam *Fracaſtorii*; & ſubinde aquam theriacalem, quòd malignitatem cordi communicatam obſervarem, ſine hac enim vix reſpirare potuit. Die ſequenti, depoſito cataplaſmate, cuticulam quam Epidermidem vocant, ſe paratam vidimus: tertio die ſcrotum ſponte apertum, & circa veſper. aq. ℔x. effluxerunt, quarto die teſtes ex toto nudatos conſpeximus; deciderat enim ſcrotum a pectine uſque ad perinæum. Hic quod facto opus deliberavimus, reſiccantibus & incarnantibus remediis, quatuordecim dierum ſpatio tantum profecimus, ut non tantùm teſtes ſcroto muniverimus, ſed & natura ſcrotum novis pilis veſtiverit, glans peni redierit integra, omnia ulcera penis conſolidata fuerint, & officium viri deinceps patiens præſtare potuerit. Ego nec quiſquam Medicorum noſtrorum, ſimilem nec vidit nec audivit: Luis Venereæ nulla ſuſpicio, nunc inculpatæ fruitur valetudine. Ego Naturam potius in conſervatione ſpeciei quam individui ſollicitam eſſe dixi: Studet enim perpetuitati, ut cum individuum ſervare non poſſit, ſpeciem conſervet, quod præſtat partibus quibus ſuboleſcimus. *Petrus Holtzemius, obſerv. 76. cent. 5. Obſervat. Chirurg. Guil. Fabritius Hildan.* in ſequenti obſervatione conſimilis habetur Hiſtoria.

SECTIO DUODECIMA.

De Secundina derelicta.

POſt Partum non rarò ſubſiſtunt Secundinæ, quæ niſi quam primùm expellantur, puerperæ certiſſimam minantur ruinam. Retinentur verò ob nimiam tunicarum denſitatem & craſſitiem, propter quam uteri parietibus firmius adhærent, ob earundem rurſus intumeſcentiam, virium ex partu laborioſo exolutionem, & oris uteri occluſionem. Cauſæ externæ ſunt aeris frigiditas, odoramenta, terror aut timor ſubitò adveniens, & imperitæ obſtetricis error, umbilicalem chordam præcidentis antequam ſecundina ex utero egreſſa fuerit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Secundinis retentis.

MUlieri cuidam poſt partum, diutius in utero non ſine periculo vitæ ſecundina relinquebatur. Meo monitu oleo

oleo ligni juniperi gutt. xxx. ſumpſit. Poſt quarum ſumptionem mox ſecundinæ prodiere ſalubriter. *Martinus Rulandus curat.* 73. *cent.* 8.

Aliam quandam mulierem morti ferè ægrotantem ob ſecundinam à partu diu retentam, ilicò liberavi, ſecundinam ſolvi, & expuli, imponendo ſuper umbilicum de oleo heraclio ℥iii. *Martinus Rulandus, curat.* 20. *cent.* 8.

Alteri mulieri in ſimili caſu conſtitutę ex oleo noſtro purgatorio tredecim guttas umbilico impono, mox olei ſuccini gutt. octodecim, cum vini cochleari propino, quibus peractis ſtatim ſecundina eſt projecta, & mulier ſanata. *Idem, curat.* 65. *centuria* 3.

℞. Boracis ℨi. capiat cum ℥iii. vini albi, aut detur tantundem troch. de myrrha. *Petrus Foreſtus, Schol.* 80. *lib.* 28. *De Morbis Mulierum.*

Hoc pro mirabili ſecreto & experimento ac accepimus ad ſecundinam extrahendam, ad menſes etiam ſuppreſſos; ad uteri ſuffocationem, ad molam quoque & fœtum mortuum educendum, atque expertum dicitur in iis quæ per quatuordecim dies vel plures ſecundinam è partu retentam habuere, quæ nullis modis ab ea exonerari poterant, donec hoc ſecreto ab obſtetricæ, quæ id à Judeo Medico acceperat, curarentur. Sumebat folia leviſtici viridia, contundebat & ſuccum exprimebat cum vino optimo Rhenenſi, ejuſque cyathum unum propinabat. Hyeme verò contundebat ſemina ejuſdem, & modicè in vino ebulliebat, demum colabat cum expreſſione, & exhibebat quam fœliciſſimè. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv.* 32. *lib.* 28.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Secundina retenta.

Porri ſuccus cum vino epotus mirificè ad ſecundinam educendam valet. Sed quod omnium efficaciſſimum hoc in caſu ſemper felici cum ſucceſſu comprobavimus, eſt hujuſmodi.

℞. Borac. mineral. ℈ii. troch. de myrrha ℈i. ſucci ſabinæ q. ſ. F. bolus devorandus ſuperbibendo decocti artemiſ. ℥iv. *Ioh. Zecchius, conſult.* 68.

Ex obſtetricum imperitia ſæpius accidit ſecundinam poſt partum relinqui in utero, ſed ſemper cum matris maximo periculo. Uſu pulveris quem *Foreſtus* commendat (è trochiſc. de myrrha ſem. viol. rad. dictamn. & raſura dactyli) quaſdam Dei gratia liberas ſcio. *Gregorius Horſtius, obſ.* 58. *lib.* 5. *De Morbis Mulierum.*

Pulvis *Heurnii* ſupra deſcriptus, *Subſect.* 3 *ſect.* 10. *lib.* 14. utiliter exhibetur.

Cuidam, quæ in ſecundinarum retentione inciderat, præſcripſit Chirurgus quidam, ut ex capillis ipſius nonnihil adſcinderetur, combureretur, & vino diſſolutum propinaretur: quod cum præſtitiſſet ægra, ſecundinas feliciter expulit. *Ioh. Marſinus, obſerv.* 5.

Remedium illud ad Secundas pellendas ἐξόρβεων ἵππείων jam aliquoties nobis mirè ſucceſſit. *Conradus Geſnerus.* Epiſt. annexa tractat. *Ioh. Bauhini De Plantis à Sanctis denominatis.*

Singularis profectò equi teſticulorum ad ſecundinas depellendas eſt proprietas: adeo quod teſtatur *Geſnerus* in *Epiſt.* Ruſticum quendam in quinquaginta puerperis feliciter hoc uſum fuiſſe remedio. Uſus eſt & *Horatius Augenius* in pluribus mirabili eventu. Præſtantiſſimum idcircò a gravibus authoribus judicatur remedium, nam & plurimis jam deploratis profuit. Capiuntur teſticuli equi caſtrati, & fruſtulatim conciſi in furno exſiccantur, quorum pulvis quantum capitur tribus digitis in jure bibendus datur: idque ſi opus eſt, bis aut ter repetitur. *Iul. Cæſar. Baricellus,* in *Hortu Genial. pag.* 297.

Dom. Hieronymus Animæus Anteceſſor meus, vir in praxi Medica, & imprimis quidem in affectibus Mulierum valde acceptus, vel ideo quoque, quia, quod maximè deſiderant Mulieres, remedia facile parabilia & domeſtica ipſis familiariter præſcripſit, & quidem multa *Germanico*. Is, inquam, pro ſecreto poſt ſe, reliquit ad pellendas ſecundinas, emplaſtrum ventri apponendum ex albumine ovi, & rubrica; quod quia valde aſtringit, meritò in dubium vocari poſſet, utrum non potius fœtus, tuni-

tunicas intra uterum cohiberet, quam ex-pelleret, ſed quia muſculos ventris conſtringit, qui antea ob parturiendi conatum & extenſum uterum relaxati & in opere ſuo debilitati ſunt, ideo credibile eſt tale emplaſtrum juvare. Muſculi enim abdominis conſtricti & in ſe redeuntes, uterum quoque ſuperius deprimendo, ad expellendas ſecundinas aptiores reddunt. *Vvolfgangus Hœferus, lib. 7. Herc. Medic. cap. 6.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Semine extinguendo.

♃. SEm. rutæ (quæ licet in fœminis genituram ſuſcitet, in viris tamen extinguere experientia compertum eſt) ſem. viticis, rad. irid. an. ʒi. ſem. lactuc. ʒiiß. menth. ſicc. ʒiii. ſacch. ℥i. M. F. pulvis cujus ʒi. ex vino albo tenui detur duabus horis ante prandium per aliquot dies, hoc medicamentum eſt mihi valde familiare, & huic intentioni maximè accomodatum. *Ioh. Zecchius, conſult.* 42.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Serpentis ictu.

RUſticus quidam à Serpente in ſtomacho vulneratus, verbaſci folii contritis & admotis brevi tempore curatus fuit. Notando ergo eſt illius plantæ vis, & credibile eſt quod de Muſtela fertur, quæ à Serpente vulnerata ad hanc herbam accurens, curatur. *Petrus Borellus, cent.* 1. *obſerv.* 27.

SECTIO DECIMA QUINTA.

De Serpigine.

SErpigo ſpecies eſt herpetis qui ἐν θιομενὸς dicitur, de quo vide ſupra, *lib.* 8. *ſect.* 9. *De Herpete.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Serpigine.

PRo Serpigine Puerorum maximè faciem occupante, hoc arcanum proponam. Creta pulverizata, & miſceatur cum ſucco ſempervivi ad craſſitiem linimenti, quo locus inungatur: ſtatim exſiccat ſerpiginem & phlyctenas, eo remedio diu ante nos Chirurgus quidam *Delpenſis* commodè in pueris utebatur. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſervat.* 5. *lib.* 5. *Obſ Chirurg.*

Ad Serpiginem caput occupantem tria hic præſcribam diverſa medicamenta, inter ſe paululum differentia quorum alteram altero efficacius erit, iſtis te uti ita velim, ut uno poſt alterum ex ordine illito, diligens obſervatio fiat quodnam utilius ſit magiſque conveniat; nam iſto comperto, cum eo ad ſanationem uſque procedendum. Primum hoc ſit.

♃. Sulph. vivi ℥ß. ceruſſ. ℥iß. alum. crudi ℥. m. camphor. ℥. m. mercur. ſublimat. gr. iv. aq. plantag. roſ. an. ʒiii. vini ſublim. ℥i M. S. A. Utere pro litu ad locum affectum cum penna. Alterum hoc eſto.

♃. Rad. lapath. acut. conciſ. & macerati in aceto ʒvi. rad. chelidon. ℥ii. alumin. uſti, ſalis, an. un. i. m. camphor. ℈. m. diapomphol. axung. ſuill. an. vn. m. cum ſucco plantag. F. linimentum ducendum in mortario plumbeo diu; quod leviter illinendum. Tertium ſit hoc.

♃. Butyr. rec. inſulſi ℥i. m. ſucci rad. lapath. acut. conciſ. & macerat. in aceto ℥i. m. ſucc. rad. ſcroph. ℥ß. coq. ad ſuccor. fere conſumptionem, tum adde ceruſſ. dr. i. alumin. ʒ. m. camphor. ℈i. ſulph. & thur. an. ℈. m. album. ovi numero 1. ſubigantur in mortar. plumbeo ad formam linimenti. Addam & quartum, aquam nimium albam quam in ſerpigine comperi utilem, licet ſubacris videatur.

♃. Alumin. crudi ʒi. ceruſſ. ʒiß. camphor. ʒiß. mercur. ſublim. ℈. m. aq. vitæ & plantag. an. ℥ii. M. illinatur penna. Applicentur etiam folia pinguia craſſulæ maj. eſt enim vere medica & ſalubris ad id genus affectus herba. *Reinerus Solenander, conſil.* 2. *ſect.* 2.

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Singultu.

SIngultus (Græce λυγμός in λύζω ſingultio) eſt motus convulſivus ventriculi ſtuden-

ſtudentis excutere quod ſibi moleſtum eſt. Ejus cauſa eſt materia acris ventriculi orificium irritans & vellicans. Quidam volunt eſſe diaphragmatis & nequaquam ventriculi affectum, ex eo quod voluntarius eſſe poteſt, & omni tempore pro lubitu excitari; ut plurimum tamen produci ab affecto prius ventriculo ab acribus halitibus, vel flatibus, vel humoribus undecumque accedentibus, & quaqunque demum via ad membraneum diaphragmatis centrum penetrantibus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Singultu.

Vir quidam poſt febrem continuam & fluxum ventris ac vomitum incidit in ſingultum, huic cum ab omnibus pro deplorato haberetur, decoxi ſemina anethi, carvi, portulac. & papav. alb. in cerevifia tenuiore, ex quo decocto tantum unum cyathum bibens, miraculi inſtar, præter omnium opinionem à ſingultu liberatus eſt. Alius laborabat ſingultu per triduum, pro quo *Ioh. Tiengius* decoxit. M. i. ſem. aneth. in nodulo ligati in pintis duabus cereviſiæ, quam æger bibebat calidè; prius tamen illum purgaverat. Poſt ſumptum anethi decoctum, ſtomacho applicabat ſequentes ſacculos in aqua calefacta poſitos.

℞. Flor. cahamæm. melilot. aneth. an. M. i. origan. calamenth. rutæ, an. M. ß. incid. & F. duo ſacculi, quibus remediis ceſſavit ſingultus. Oportet in ſingultu curando cauſam prius animadvertere. Sic ille, qui ſingultu habebat ex ventoſitate, ſequenti remedio evaſit.

℞. Philon. ℈i. diagalan. ℈ii. detur cum vino. Alteri & hoc ſequens profuit.

℞. Theriac. opt. ʒi. pulv. dictamn. ʒß. exhibitum fuit cum vino.

Novi vetulam octuagenarium, quæ per ſemiannum ſubinde ſingultiebat; remediis nihil juvantibus, niſi devorato loco ſano, quo ſe tantùm juvari aſſerebat. *Petrus Foreſtus, obſer.* 12. *lib.* 18. *De Stomachi Affectibus.*

℞. Sem. aneth. ℈iiß. ſem. papav. alb. ſem. portulac. an. ℈iß. M. fiat puppa quæ pendeat in cereviſia ordinaria, & fiebat hujus puppæ expreſſio, cum cereviſiam biberet, & ſingultus expreſſus fuit. *Idem, obſerv.* 29. *lib.* 6. *De Febribus Epidemicis.*

A Febre acuta quidam ſingultu laborans capiebat ſæpiſſimè ex julepo ſequenti.

℞. Hord. mund. M. i. ſem. quatuor frigid. mai. ſem. papav. alb. an. ʒi. ſemin. portulac. lactuc. an. ʒß. ſem. aniſ. aneth. fœnic. an. ʒi. flor. cordial. p. i. liquir. raſ. ʒiii. coq. in aqua pro ℔i. colatura aromatizetur cum ſpec. diagrid. frig. diarrhod. abbat. triaſantal. an. ℈i. addendo ſyrup. viol. ℥iß. ſyrup. acetoſ. citri, ex infuſ. roſ. an. ℥i. M. F. Iulepus, quo ſingultus ceſſavit. *Idem, obſer.* 31. *lib.* 7. *De Symptom. Febrium.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Singultu.

Singultum hunc ob corrupti humoris acrimoniam & malignitatem in ventriculi tunicis reſiduam fieri ſtatim collegi, quam ob cauſam pro ejuſmodi materiæ evacuatione, tartar. vitriol. ℈iv. cum vino abſinth. præſcripſi, quo laudabiliter operante, ſed nec dum expultrice ſtimulata quieſcente, julapium *Foreſti* in hoc caſu commendatum (cuius deſcriptionem vide Subſectione ſuperiore) ordinavi. De quo ſæpius hauſtum conceſſimus, donec ad uſum laudani opiati accederemus, huius gr. iii. cum dr. m. theriac. & ʒi. Conſerv. roſ. permiſta dedimus, quo ipſo ad miraculum uſque periculoſum ſymptoma ceſſavit. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 25. *lib.* 1.

Remedio eſt ſi puppa ex anethi ſemine ac papaveris potui immittatur. *Io. Heurnius, ad aphor.* 13. *ſect.* 6.

Cauſa tollitur vomitu & purgatione. Inter purgantia hieram *Galeni*, qua non ſufficiente, hieram *Pachis* ſummis laudibus extollo. Ubi vero ſymptoma maximè viget, ego ſummo cum ſucceſſu diaphænico cum philonio romano uti ſoleo. Ab uſu horum ad evacuantia inſenſibiliter eſt deveniendum, quæ cum motu, id præſtant ſunt ſternutatoria, quorum materia ſatis nota eſt, quæ ſine motu, ſunt diatrion pipereon, diagalanga, ſed præcipua ſunt ſal.

theria-

theriacale, & ſal abſinth. quæ hic ſunt magnæ efficaciæ, quibus non conferentibus, ab uſu olei ex calcantho in vino generoſo dati non abhorrerem. Quando ſymptomata urget, ad medicamenta quæ ipſum reſpiciunt deſcendendum erat: ideo mivam cydon. ſimplicem atque aromatizatam laudo, ſicuti theriacam, (vel quod magis probo) diagalangam, aut mithridatium cum philonio roman. caſtoreum etiam ex mulſa datum eſt præſtantiſſimum, quod alligatum etiam ex *Tralliano*, veluti amuletum convenit. Medicamenta etiam externa in eundem uſum ſunt uſurpanda; ideo profuſio ipſius ventriculi facta cum oleo, in quo caſtoreum, ſtyrax & maſtiche, una cum vino cretico in duplici vaſe ad conſumptionem vini coquantur, eſt maximi uſus. Linimentum quoque ex mithridatio liquato in aqua ardenti mihi eſt ex uſu, quibus non conferentibus una cum *Avicenna* ſinapiſmos probo. *Jul. Cæſar Claudinus*, *conſult.* 18.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Singultu.

PUer annorum circiter decem de ventriculi dolore conqueſtus, ſine ferè intermiſſione, idque per octiduum dies noctesque ſingultiebat, ad me adductus, aquam nucum viridium cum raphano in aceto prius maceratarum extillatam propinavi, qualem vomitionis excitandæ gratia exhibere ſoleo. Verum etſi minimè vomuerit, tamen ſtatim ſingultus deſiit, & cum noctem denuò hauſtum bibiſſet, ab hoc ſymptomate perverſo penitus fuit liberatus. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 1. *pag.* 217.

Chirurgus quidam æger factus, mox ſingultire cœpit, adeo continuatis vicibus dies noctesque, ut nec dormire, nec rectè loqui aut cibum capere poſſet ad extremum hoc pacto debilitatus, cum nil juviſſet, & jam quaſi in agone eſſet, dedimus illi non ſine metu, ipſo tamen ſummopere rogante, vomitorium ſatis validum chymiſticum, quod ad manus erat, unde immenſam bilis æruginoſæ & nigræ copiam evomuit aliquoties, ceſſavitque ſingultus, ipſeque ſenſim convaluit. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 1. *pag.* 218.

Adoleſcens quidam febre hemitritæa correptus, ſingultu etiam perpetuo afficiebatur. Dedi vomitorium ſequens.

℞. Radic. raphan. ℥ii. ſem. atriplic. a. neth. an. ℥i. F. decoctio in colat. ℥iv. diſſolv. ſyrup. aceſ. ſimpl. ol. oliv. an. ʒi. bibat & fauces irritet digito vel penna ut vomat. Juſſi ventriculi regionem fomentare decoctione abſinth. in vino, addito pulvere cariophyll. item ventriculo apponatur cruſta panis in vino madefacta, & pulvere cariophyll. aſperſa, cum longioribus jam intervallis ſingultiebat, dedi iterum tale vomitorium.

℞. Ol. amygd. d. ʒ iß. ol. aneth. ʒii. aq. nuc. virid. ʒ iii. M. bibit, & denuo vomitio ſecuta eſt. Poſtea ventriculum inunxit ol. nucis moſch. & ſumpſit Conſerv. roſar. Deinde aliquoties purgatus tandem convaluit. *Idem*, *obſerv. lib.* 2. *pag.* 314.

Extra maximè convenit fotus ex aceto valde acri cum caſtor. piper. ſinapi bene calido per ſpongiam ventriculo applicatus. *Rodericus à Fonſeca*, *tom.* 2. *conſult.* 27.

Puellæ cuidam tredecim annorum ſingultu laboranti exhiberi jubeo calomelan. gr. xvi. diagrid. gr. viii quo ſolo remedio affectus in totum ſublatus eſt eodem die. *Lazarus Riverius*, *cent.* 3. *obſervatio* 42.

Vir quidam febre maligna laborans graviſſimo ſingultu & ferè aſſiduo torquebatur. Vocatus in conſilium, laudani gr. ii. præſcribo cum emulſione quatuor ſem. frigid. maj. in qua ſalis prunellæ ʒi. diſſoluta fuit; intra horam ceſſavit ſingultus, nec amplius rediit. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 78. *cent.* 4.

Etemporaneum pro ſingultu remedium eſt thoracis compreſſio. *Ioh. Hartmannus*, *pract. Chymiatr. pag.* 176.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Siti intenſa.

EPiſcopus *Lodovenſis* cum per aliquot dies Arthriticis doloribus conflictatus eſſet,

eſſet, ſubito dolores valdè imminuti ſunt, eodemque tempore febris cum corripuit, cum ſiti inextinguibili, ita ut poſtquam duos cyathos aquæ bibiſſet, ſitis nullo modo imminuta appareret. Exiſtimavi hos affectus provenire ex retentione humorum, qui ad articulos antea ferebantur. Ad horum affectuum curationem præſcripſi clyſterem laxantem & refrigerantem bis in die iterandum, tum etiam Phlebotomiam bis in die per biduum, & in ſingulis hauſtibus potus ordinarii, qui erat ex decocto hordei & graminis, diſſolvebam ſalis prunellæ dr. i. ſpirit. vitriol. gt. xii. hiſce remediis intra biduum ſitis illa ingens extincta eſt, & febris admodum remiſſa, ac paucis poſtea diebus, blandis purgationibus, cum juſculis refrigerantibus, per intervalla uſurpatis integrè reſtitutus eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 37. centur. 3.*

Vir quidam febre continua laborans, tam intenſa ſiti vexabatur, ut crederet ſe eſſe unum ex bajulis illis *Pariſienſibus* qui aquam per urbem circumferunt, clamabatque diu, ac noctu ſic (*de l'eau*) ſed cum ſitis ejus nullis potuiſſet extingui remediis, ceſſavit ſumpta ℥iß. ſalis prunellæ cum aq. communi. Alteri etiam eodem affectu laboranti idem profuit remedium, *Petrus Fachequus, obſerv. 24.*

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Spaſmis Periodicis.

Mulier quædam in difficili partu convulſionibus corripiebatur, ſanum tamen & ſalvum fœtum enixa eſt. Poſtea ſpaſmi manuum pedumque recurrunt eodem ferè horæ momento veſpertino, quo primùm in partu invaſerant, ſervantque ſtatum iſtud tempus per pluſculas hebdomadas. Conſultus ego dedi Pulverem *Marchionis*, in aqua hirundin. & ceraſor. paroxyſmo imminente circa veſperam in lecto ſumendum, quo iteratis vicibus ſumpto, à ſpaſmis liberata fuit. *Thomas Bartholinus, hiſtor. 39. cent. 3.*

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Sphacelo.

Fermentum quod cereviſiæ calenti poſt quinque vel ſex horas demitur, ſphacelum ſiſtit, experimento mulierculæ *Batavicæ*, quæ Piſtori, cui ſequenti die crus amputandum erat, fermento ſuper linteum illito, non ſine Chirurgorum admiratione ſumma, naturalem cruri calorem conciliavit, continuatoque ejus per aliquot dies uſu, ab omni labe miſerum vindicavit: imminentem ex frigore gangrænam fæce cereviſiæ melioris extinctam in ancilla noſtra vidi. *Thomas Bartholinus, hiſtor. 41. cent. 5.*

SECTIO VIGESIMA.

De Sterilitate.

Sterilitas (Græcè ἀγονία & ἀτεκνία) concipiendi eſt impotentia, partium genitalium, ſeminis, uteri, & ſanguinis menſtrui vitio proveniens. Ejus cauſæ aliæ ſunt internæ, aliæ externæ: internæ ſunt, vel ex parte uteri, vel ex parte ſeminis & menſtruorum vel ex parte habitus corporis. Cauſæ ex parte uteri, ſunt ejus cervicis nimia anguſtia vel amplitudo, ipſius etiam uteri immodica intemperies, ſive calida nimium; ſemen exurens, ſeu ſicca ſupra modum, illud arefaciens, ſive denum humida, ob fluorem album præcipuè, omnium frequentiſſimam ſterilitatis cauſam; in uliginoſo enim & madido utero ſemen germinare nequit. Præterea ſterilitatem inducunt uteri tumores omnes, præſertim hydrops, ulcera item obliquitas, perverſitas & oris ejuſdem clauſura ob malam conformationem, coarctatio etiam ab omento pinguiuſculo. Seminis vitio impeditur conceptus, quando vel nullum eſt, vel paucum, vel intemperatum, aut aliena & inimica conceptui qualitate præditum vel quia ſemini virili improportionatum exiſtit. Sanguis item menſtruus hanc calamitatem infert, ob ejus longam retentionem, vel immoderatum profluvium. Nimia denique corporis obæſitas vel gracilitas hic etiam partes agunt.

gunt. His addunt Authores occultam quandam diſpoſitionem, qua nonnullę Mulieres ſteriles redduntur, ſine ulla manifeſta cauſa. Cauſæ externæ ſunt nimius motus, nimia item quies, paſſiones animi, coitus invitus, amor enim conciliat genituram, intempeſtivus & nimius concubitus, Pharmaca etiam conceptum impedientia, faſcina per Diabolorum mancipia inducta.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Sterilitate.

Comitiſſa quædam primo Matrimonii anno Filiam peperit, poſtea annis penè duodecim ſterilis permanſit. Subinde uterinis morbis divexabatur, nec menſes decenter & ordine fluebant, ut curam illius ſuſciperem rogatus, eam ſic aggreſſus ſum. Poſtquam itaque à menſibus repurgata fuerat, primùm fæces hac ratione expurgatæ ſunt.

℞. Catholic. ℥i. diſſolv. in aq. meliſſ. & cichor. q. ſ. ut F. Potio, capiat. Altero die vena brachii aperta fuit, tertio, quarto, quinto, & ſexto diebus continuis præparante hoc ſyrupo uſa fuit.

℞. Rad. aper. in vino albo macerat. an. ℥i. rad. rub. ℥ß. artem. matricar. nepet. puleg. utriuſque fumar. ſummitat. lupul. an. M. j. cicer. rubr. p. j. flor. bug. anth. leuconii an. p. j. ſem. ſeſel. ſiler. month. fœnic. an. ʒiß. paſſul. ℥ii. F. decoctio, in colat. adde ſacchar. q. ſ. aromatiz. ʒi. cinnam. & ʒi. ſantal. citrin. F. apozema pro quatuor doſibus.

Septimo denuo purgata fuit ſic.

℞. Pilul. aggregat. ℈ii. aurear. ℈ß. cum vino malvat F. pilulæ ix. Octavo, ut vires recolligeret, ſumpſit hunc bolum.

℞. Conſerv. roſm. ʒi. raſ. ebor. ℈i. moſch. gr. ii. M. F. Bolus. Hiſce peractis deinceps alternis diebus hoc electuario uſa eſt bolum illius ſumendo.

℞. Conſerv. Satyrion. conſerv. rad. eryng. an. ℥i. piſtac. pinear. mundat. conſ. flor. anth. an. ℥i. cortic. citr. condit. zinzib. condit. an. ℥ß. ſem. eruc. bulbi, an. dr. iß. raſ. ebor. dr. ii. coagul. lepor. raſur. cornu capræ, priapi tauri pulv. an. ʒi. pulv. diambr. diamoſch. an. ʒß. cinnam. cariophyll. macis, nuc. moſch. an. ℈ii. cum ſyrup. conſerv. zinzib. F. Elect. interim topica matricalia adhibui remedia, peſſaria duo primùm, quæ duabus noctibus in ſinu uteri retineret.

℞. Spec. tripher. magn. ſine opio, ſpec. benedict. agar. craſſo modo triti, an. ℥i. ſem. nigell. roman. ʒii. cum ſucco mercuriali, F. Paſta, impleantur duo ſacculi & utatur.

Cum inſtaret ſeptimana, qua menſes fluere debebant, ſaphænam aperiri juſſi, & ut menſes ſic expectaret. Abſoluta menſium purgatione curam denuo aggreſſus ſum. Inſeſſionem talem illi pręſcripſi.

℞. Rad. alth. M. ij. rad. valerian. enulæ rubiæ maj. an. M. i. fol. majoran. artemiſ. nepet. chamædr. chamæpit. fol. lauri, vinc. pervinc. puleg. origan. an. M j. flor. chamæm. meliſſ. ſambuc. an. p. ii. ſem. lini fænugræc. an. ℥i. ſem. carvi ℥ß. bulliant in aqua adde lixivii menſur. ij. ſedeat in hoc balneo noctu cubitum itura per horam unam, ventremque inferiorem ad umbilicum uſque immergat calidè, dein egreſſa & abſterſa calidis pannis, in ſellam perforatam ſedeat, in eaque fumum ſequentem per quartam horæ partem imo ventre excipiat.

℞. Troch. gall. & alipt. moſch. an. ʒß. ſtyrac. calam. ladan. benjoin. an. ʒiii. lign. Aloes ſantal. citrin. an. ℈iv. rad. pœon. ʒß. moſch. ambr. an. ℈ß. cum laricea, F. trochiſci pro fumo ponder. ʒii. imponatur unus carbonibus, ſurgens è ſella & in lectum decumbens inungat regionem ſub umbilico ſequenti unguento.

℞. Ol. nardin. moſchæl. an. ℥iii. pingu. ed. gallin. anſer. an. ℥i. fol. lign. Aloes, zinzib. zedoar. an. dr. ii. macer. nuc. moſch. cariophyll. an. dr. iii. roſ. ſtœchad. ſchænanth. an. dr. ııı. caſtor. dr. i moſch zibeth. an. gr. vı. F. unguentum, inungatur, & poſtea dormiat. Hunc proceſſum balnei ſuffitus & inunctionis eo modo per dies ſeptem continuet, verum duobus poſtremis diebus, poſtquam hiſce uſa fuerit, & in lectum ſe compoſuerit, peſſarium hoc in ſinum uteri immittat, totaque nocte retineat.

℞. Ma-

℞. Maſtich. dr. i. m. ſtyrac. liquid. ℈iv. cicer. rubr. dr. m. vitell. ovor. crud. q. ſ. F. duo Peſſariæ. Poſt uſum poſtremi Peſſarii, ea nocte corpus membraneum craſſum, latum, & fibroſum rejecit, quod, quia inde mirè ſe levatam ſentiebat, multis annis geſtaſſe, & pondus & gravamen inde ſenſiſſe prædicabat. Juſſi ab uſu omnium medicamentorum abſtineret, donec menſium tempus præteriret, quod cum adveniſſet, nec menſes fluerent, ſtatim ſe gravidam ſuſpicabatur, juſſi emplaſtrum ſequens in pectinis regione noctu geſtare.

℞. Maſſ empl. pro matric. ℥i. de maſtich. ℥. m. hypocyſt. acaciæ an. dr. i. roſ. rub. dr. m. ſantal. omnium an. ℈i. ſtyr. calam. benjoin. troch. gall. & alipt. moſch. an. dr. i. malaxentur oleo moſchæleo, F. emplaſtr.

Ex nauſea, vomitu & menſium retentione gravida eſſe quoque opinatus ſum, nec me opinio fefellit; nam mox ventris & mamillarum intumeſcentia ejus rei fuerunt indicium filaque poſt nata id confirmavit. Hæc cura laudem non exiguam mihi apud magnates peperit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1. *pag* 270.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Sterilitate ob uteri humiditatem.

℞. Cinnam. cardamom maj. croci, cariophyll. macis, cyperi, nuc. moſch. cumini, lign. aloes, piper. long. caſſ ligneæ, an. ℈ii cubeb. doronic. an. ℈iv. ambr. moſch. balſami an. dr. i. ſacch. albiſſ. ℔i. m. vini malvatic. aqu. bugl. & meliſſ. an. q. ſ. F. electuar. de quo capiat omni ſero quando vadit dormitum cochl j. Eſt hoc expertiſſimum, quod cum hoc quod calefacit, exſiccat matricis humiditates, ad imprægnationem ſolemniter diſponit, & non ſolet me decipere.

℞. Galliæ moſch. caſtor. bdell. ladani coagul. lepor. nuc. moſch. an. ℥. m. coq. diu in aqua, in qua lavetur aut ſuffumigetur cum ea.

℞. Teſticulum verri exſiccatum unum, teſticulor. vulpis paria iv. teſticul. lepor. par. v. galli para vj. matric. leporis x. cerebra paſſerum, 60. rad. paſtinac. ſylv. carfluorum, ſatyrionum, omnium cum ſacch. conditor. raſ. ebor. an. ℥ii m. cinnam. electiſſ. ℥iii. veretri tauri non nigri, pinear. dactyl. nucis indæ, an. vn. ii. piper. long. zinzib. flor. roriſmar. an. ℥. m ſem. ſeſel. dr. i. ſem. urtic. cariophyll. croci, macis, galang. cyperi, nuc. moſch caſſ. lign. cubeb. doronic. nepit. ſem. mercurial. maſculi, fol. indi, moſch. ambr. an dr. i. ſacch. alb. diſſolut. cum aq. nepit. ℔vi. F. electuar. quod prolificativum eſt mirabile à me expertum: utatur mane jejuno ſtomacho, & etiam quando intendit copulari viro. *Bartholomæus Montagnana, conſil.* 207.

Purgato ut decet corpore, ego maximè comprobo hanc confectionem; ſi eius ℥. m. cum vino generoſo tribus vel quatuor diebus continuis jejuno ventriculo, ante mulieris cum viro concubitum propinetur.

℞. Moſch. ambr. an. gr. iii. caſtor. dr. m. lign. aloes, cinnam cariophyll. raſ. ebor. an. ℈. ii. ſpic. piper. long. an. dr. m. doron. zedoar. galange an. dr. i. ſacch. vel mell. q. ſ. F. mixtura S. A. utilem etiam imò omnium efficaciſſimam hunc in uſum confectionem nunc deſcribendam inveni.

℞. Satyrii ʒii. ſpec. diamoſch. d. raſ. ebor. an. ℈ii. uteri lepor. ſiccat. & pulv. ʒß ſucci ſalviæ depurat. ſucc. herb. tabac. an ℥ß. ſacch albiſſ. in aq. artemiſ. q. ſ. fiat confectio in rotulis: cujus ʒii. mulieri exhibeantur deſinentibus menſibus, tribus diebus continuis hora una ante cœnam, ſuperbibendo ℥ii. vini generoſi.

℞. Zinzib. cinnam. ſpic. nard. an. ʒi. nuc. moſch. macis, benjoin. ſtyrac. an. dr. i. cariophyll ladani an. dr. m. caſtor. ℈i. cum terebinth. F. trochiſci quibus uterus ſuffumigetur.

Si adhuc non concipiat, repurgatio iterum leniter corpore, guajaci decoctum triginta diebus aut pluribus accipiet in hunc modum paratum.

℞. Lign. guajac ℥v. ſalſeparill ℥i. aquæ communis ℔ix. infund. horis viginti quatuor. Deinde bulliant ad conſumptionem medietatis; in fine add. artemiſ. matricar. ſalv. beton. an. p. i. coletur. & uſui ſervetur. *Ioh. Zecchius, conſult.* 67.

Capiat ſæpius in die de morſulis his conceptionem facilitantibus.

℞. Rad.

℞. Rad. ſatyr. rec. eryng. an. dr. ii. pinc. ar. mundat piſtaceor. an. dr. ii. m. cortic. citri, zinzib. an. dr. i. ſem. eruc. ſiler. mont. paſtinac. ſyl. cineræ, an. ℈ii. coagul. lepor. priapi tauri, an. dr. m. cinnam. cariophyll. an. ℈i. cum ſacch roſ. tab. ſolut. in aqu. meliſſ. roſ. & bugl. q. ſ. F. confectio in rotulis. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 14 cap. 1. lib. 5.*

SUBSECTIO TERTIA.

De Sterilitate.

INter alia ſi vino myrrhato, quod veteres in deliciis habuerunt, hoc tempore non careremus, inſeſſos ex eo factos cunctis aliis anteferrem; ſed ſi loco ipſius vinum generoſum capiatur, eiq; myrrha, & ariſtolochia, artemiſia, roſa, & cupreſſus incoquantur, atque ex ipſo percolato inſeſſus utero de more paretur, magnam utilitatem eſſe ſequuturam credo: ſic enim ſimul & nimiæ humiditati, recentricis infirmitati, uteri oris obliquitati, & conſequenter ſterilitati ſuccurri poſſe ſperandum eſt. *Hieronymus Mercuralis, conſult. 93. tom. 1*

Peracta corporis purgatione, & muliere à menſtruis mundata, ſtatim mane & ſero per duos dies ſumat. hanc evaporationem, quæ mirabilis eſt, & nunquam vana eſt inventa nam mundificat matricem, & eam ad conceptionem diſponit, & continet quam plurima ſimplicia juvantia manifeſtis & occultis qualitatibus.

℞. Sabin. lauri, roriſmar. fol. citri, matricar. menth. ſymbr. biſtort. rad. petroſel. liquirit. fœnicul. aſpar. meliſſ. abſinth. origan. quatuor anodyn. ſalv. ſambuc. matriſylv. an. part. æq. ſemin. aniſ. cumin. cubeb. galang. an. ℥i. bull. in aq. in vaſe benè obturato, & poſt accomoda embotum per cannam perforatam, & ſumat fumum in utero. His pluries factis duobus diebus, coeat cum viro ſuo manè. Si adhuc non concipiat mulieri ſuffumigetur hoc mirabili ſuffitu manè & ſerò per duos dies à menſtruis.

℞. Moſch. ambr. an. gr. x. lign. aloe ʒß. gummi olivar. dr. ii. cinnam. el. ʒi. myrrh. dr. m. gall. moſch: gr. xv. pulv. ſaſſafr. ʒii. terebin. & gummi pini, q. ſ. F. ſuffitus; Hoc facto, utatur nocte mulier hoc Peſſario.

℞. Pulv. liquir. & matric. lepor. exſiccat. an. ʒi. ſtercor. lepor. & cumini, an. ʒii. ſpicæ, myrrhæ, & amomii an. ℈i. coagul. lepor ʒiß. ladam q. ſ. contundenda contund. & in petia ligentur, & imponantur. Ad omnem ſterilitatis cauſam valet ex *Democrito*, ut tam vir quàm mulier per aliquot dies bibant ad ℔ß. juris galli veteris cum dr. i. pulv. teſticuli verris ſeu apri ſiccati in umbra; & eſt ſecretum rariſſimum & valde expertum. Uterus leporis ſiccetur, & cum vino detur in potu, vel decocto ſaſſafras per decem dies, maxime cum à menſtruis mulier eſt purgata; vel ex *Rhaſis & Avic.* urina Elephantis mirabilis eſt, maxime de ſerò bibita cum mulier eſt vicina conceptui. Ad idem valet radix biſtortæ vel imperatoriæ cum vino bibita plures dies: ad idem ex *Savonarolle* dens Pueri ſeptem annorum in auro vel argento geſtatus in brachio, vel lapis aquilæ. Ad eandem intentionem valent infraſcripta ſimplicia, quovis modo ſumpta, vel in pulvere, vel in elect. nimirum ſatyrion herba, radix lapathii, matris leporis, porci, raſura eboris, coagulum leporis & ſtercus ipſius, & vulpis, ſem. ſeſe. paſtinaca, urtica. Sic *Galenus 3. De remediis paratu facil. cap.* 190. Leporis uterum frige, tritamque aſſidue propina; cum ſtercore vulpis & ſevo bubulo inunge mulieris virique genitalia. Mihi maximè familiaris eſt hæc conſerva.

℞. Pulv. raſ. ebor. ʒi. pulv. ſeſel. dauci, an. ʒii. coagul. lepor. ℈ii. conſerv. borrag. & anthos, an. ℥ii. M. Poſt menſtrua ſumat mulier. Fœcundiſſimas quoque reddit mulieres, ut ex Hiſtoriis *Ægyptiorum* habetur, hauſtus ſucci ſalviæ domeſticæ ad. ℥iv. cum modico ſale, maximè poſt menſes. *Epiphanius Ferdinandus, hiſtor. 95.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Sterilitate.

SUmmæ efficaciæ creditur ſecundina mulieris exſiccata & in pulverem redacta,

dacta, ac ℥i. exhibita, alii pro ſecreto habent pulverem ex hepate & teſticulis porcelli, quem ſolum ſcropha edidit; eumque ſterilitatem arcere aſſerunt, tam in viris quàm mulieribus.

Matthiolus in *Dioſcorid.* Ammi ſemen prædicat his verbis; ammi legitimi ſemen, quod ex *Alexandria* affertur, mirificè præſtat ad mulierum ſterilitatem, nam compertum eſt hujus tantùm ſeminis auxilio plures prolificas affectas: ſiquidem ſi propinetur mane ℥i. pondere ex vino meracio, aut carnium jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum, futuram pollicetur prolem. Sed oportet maritum cum uxore rem habere iis tantum diebus, in quibus illa ſemen non ebiberit.

In quibus mulieribus viſcerum calefactio timetur, raſura ebor. erit utiliſſima ad ℥i. cum vino albo ſumpta, per quatuor aut quinque dies poſt purgationem menſtruam Eſſentia ſatyrionis hic maximè excellit, ſi ea ad ℈i. vel ii. uſque ad ℥i. in vino malvatico exhibeatur ejuſdem etiam ſal valde efficax eſt ad ʒß. cum vino malvatico poſt purgationes menſtruas exhibitum.

Aqua ſtillaticia ſequens eſt valde efficax.

♃. Cinnam. cariophyll. nuc. moſc. mac. an. ℥i. cubeb. piper. long. galang zedoar. ſem. ammeos, ſeſel. an. ℥ß. gran. juniper. dr. i. vini albi generoſi, aq. roriſmar. majoran. meliſſ. an. q. ſ. ſtent in digeſtione per ſex dies, poſtea deſtillentur, ac mane & veſperi cochlear. i. vel ii. exhibeantur. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib.* 15. *cap.* 15.

Sterilitatem experimento abolet, teſte *Mermanuo*, hoc vinum medicatum.

♃. Lign. indic. ℔ß. ſar. parill. ℥iv. ſaſſafr. rad. chinæ, liquirit. an. ℥ß. cortic. lign. dr. v. turbith. dr. iii. rhei el. dr. ii. fol. ſen. ℥iß. zinzib. cal. arom. an. dr. iß. rad. ireos dr. ii. flor. veronic. beton. an. M. i. affund. vini rhenani ℔x. & bibat quotidie ℔ß.

Vel præmiſſis, purgationibus, & balneis, & ſuffitu, &c.

♃. Ol. nardin. moſchæl. an. ℥iß. ol. cheirin. dr. x. ſpec. diambr. diamoſch. d. ſtyrac. liq. an. dr. ii. Ambr moſch. zibeth. an. gr. iv. cum pauca cera. F. linimentum, quo uteri regio illiniatur. *Vvolſgangus Hœferus, Herc. Med lib.* 7. *cap.* 2.

Lemnius refert obæſas mulieres ſale vegetabili deſtituta ſteriles, moderato ſalis condimento fæcundas fieri. *Idem, lib.* 2. *cap.* 1.

Imprimis hic utiles ſunt thermæ naturales ſulphureæ, bituminoſæ, aluminoſæ, nitroſæ, ad quas plerumque fœminæ ſteriles tanquam ad Aſylum confugiunt, & quidem ſæpe non ſine fructu. *Daniel Sennert. pract. lib.* 5. *part.* 2. *ſect.* 4. *cap.* 2.

Pilularum ex terebinthina uſus vere & autumno, frequenter ſatis ex uſu, ſterilitati medetur. Nobilis mulier Medicorum conſilium ſecuta, hac arte & ingenio ſterilitatem vitaſſe ſe affirmavit: frequenter devorabat pilul. unam ex tereb. optima præſertim ineunte vere, per tres menſes, & exacta æſtate, initio autumni, per tres alios menſes: quod creditu non eſt difficile; maximas enim dotes & opportunitates terebinthina eſt conſecuta: ut facile in pilul. formam reformetur, in decocto convenienter elixanda eſt, ut facilius ducatur, & conſiſtentiam acquirat formandis pilulis utilem. *Guil. Ballonius. conſil.* 30. *lib.* 3.

Mulierem, quæ nunquam conceperat, quamvis innumeris medicamentis uſa eſſet. *Joh. Veslingius*, à morte ſectam, vidit tumore uteri laboraſſe, membrana propria materiam ſebo ſimilem continente, quem ideo inter ſterilitatis cauſas meritò referendum cenſebat; ejuſmodi ſteatoma uteri fundo adnatum viſum quoque notavit. *Ioh. Rodius, cent.* 3. *obſerv.* 46. *Georg. Hieron. Velſchius, obſervat.* 72.

Mulieres quædam, quæ per multos annos ſine conceptione ſteterant, frequenti uſu balnei & electuarii ſequentis tandem imprægnatæ ſunt.

♃. Fœnugræc. ℔. ß. artemiſ. ſicc. ℥ii. beton. nepitæ, majoran. an. ℥v. avellan. toſtar. ℔. i. zinzib. cinnamom. cariophyll. piper. long. gran. paradyſ. an. ℥iv. nuc. moſch. nuc. cupreſſ. an. dr. ii. moſch. fini ℈i. mell. deſpumati ℔. ii. F. Electuar. quo utatur mane & ſero. *Arnoldus de Villanova Tract.* 2. *de Sterilit. cap.* 8.

SE-

SECTIO VIGESIMAPRIMA.

De Sternutatione.

STernutatio (Græcè Πταρμὸς in πταίρω ſternuo) eſt flatuoſorum ſpirituum, acriumque vaporum cerebrum offendentium violenta & involuntaria per nares expulſio. Cauſæ internæ ſunt humores, & vapores à cerebro ad nares delabentes. Externæ verò radii lucentis Solis, vapores è cepis, allio, ſinapi, raphano, &c. & medicamenta ptarmica naribus admota.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Sternutationem moleſta.

JUſſi ut per nares ſæpe attraheret lac tepidum, quod cum ter quaterve feciſſet, miraculi inſtar, ſtatim ceſſavit ſternutatio. Credebam enim ex acris Catarrhi deſcenſu ad nares ſternutationem irritari, neque mea opinio me fefellit, nam ex lacte tepido per nares attracto, ſalſedo & acrimonia quæ nares pungebat, mitigata fuit, & ſternutatio moleſta ablata. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 127. *lib.* 10. *De Cerebri morbis.*

SECTIO VIGESIMASECUNDA.

Pro Stomachi ardore.

CUratio hujus mali duobus perficitur: Primum eſt, ut ardor ille ſedetur; alterum, ut cauſa tollatur, ne idem malum revertatur. Prius perficitur iis quæ fervorem humorum temperant, & ebullitionem tollunt; unde datur conſerva roſar. fructus acidi, & eorum ſuccus, ut malum citrium, granatum, berberis, vinum abſinthites, panis medulla, aceto, & aliis ſuccis acidis imbuta. Vel,

℞. Conſerv. roſ. vitriol. ℥ß. cydon. condit. ʒii. rob. ribes ℥ß. ſpec. diatrion. ſantal. diarrhod. abbat. an. ʒ. m. ſyrup. cydon. q. ſ. F. Electuar.

Imprimis verò utilia ſunt quæ iſtam ebullitionem tollunt, humorem quaſi imbibendo & præcipitando, vel ut facilius deferveat, faciendo, aut ejus qualitatem tollendo; in quem finem præcipuè commendatur creta alba, quam vulgus etiam inter ὑπόριςα numerat, nux moſch. bolus arm. oculi cancri, C. cervi, lapides carpionum, grana thuris. Hinc ſequentia commendantur.

℞. Nuc. moſch. ʒi. cretæ ʒii ſacch. ʒiii. F pulvis, doſis ʒß vel ʒi.

℞. Nuc. moſch. macis, roſar. an. ℥ß. ſacch. alb. ℥i. cretæ ʒii. F. Pulvis. Vel,

℞. Nuc. moſch. ʒß. croci gr. ii. C. cervi uſti ℈ii. cret. ʒß. ſacch. in aq. portulac. diſſolut. q. ſ. F. rotulæ. Vel,

℞. Cretæ ℥i. bol. arm. ℈ii. roſ. rub. margar. præp. an. ʒß. macis ℈i. ſacch. alb. in aq. diſſolut. q. ſ. F. Morſuli. Vel,

℞. Conſerv. roſ. vet. ℥i. ocul. cancri præp. bol. armen. an. ʒx. cum ſyrup. conſ. nuc. moſch. F. Electuar. *Daniel Sennertus, practic. lib.* 3. *part.* 1. *ſect. c.* 16.

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

Pro Stomachi dolore.

AD virum quendam accitus ſtomachi dolore vehementi laborantem, cum decoctum flor. chamæm. in cereviſ. communis præbuiſſem, emiſſis ructibus, & in ſudorem ſolutus, incantamenti inſtar omnis dolor evanuit; ut nullis aliis præſidiis opus fuerit uti. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 20. *lib.* 18. *De Stomachi Affectibus.*

Preceptor meus *Elidæus* hoc ſequenti medicamento utebatur.

℞. Electuar. de dactyl. ſeu diaphœnic. ℥ß. philon. rom. ℈ii. cum aqua chamæm. fiat Potio. Hoc etiam in ſimili caſu adhibuit.

℞. Elect. diaphœnic. ʒvi. philon. rom. ʒi. aq. flor. chamæm. ℥iii. F. Potio.

Nos mulierem quandam ſimili dolore correptam, cum elect. diaphœnic. & alia non iuvarent, hoc ſolo fotu curavimus.

℞. Rad. alth. ℥ß. flor. roſ. rub. chamæm. ſummit. abſinth. an. M. i. coq. in aq. chamæm. & aq. communis, q. ſ. pro ʒiß. in fine addendo vini Rhenenſ. opt. aq. roſ. & aceti, an. parum. F. Fotus; quo omnis dolor ceſſavit; adeo illud medicamentum

approbavit, ac divinum appellabat ut memoriæ inſcriberem, ut alios ſimili malo laborantes à dolore curarem. Alia etiam mulier dolore ſtomachi intolerabili cruciata, poſt remedia univerſalia, hoc ſequenti fotu ab omni dolore incantamenti inſtar fuit liberata.

℞. Abſinth. commun. & roman. flor. chamæm. roſ. rub. menth. exſiccat. an. M. i. ſem. ſumach. myrtillor. an. ℥. m. flor. melil. p. i. coq. in aq. pro ℔i. m. colat. adde ſpec. diarroh. abb. ℈ii. m. aromat. roſ. ℈i. aq. roſ. ℥ii. aceti roſ. ℥im. iterum ſemel bulliant, & F. fotus pro ventriculo. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 23. *lib.* 13.

De expertis ad ſtomachi dolorem eſt hoc.

℞. Pulv. Cariophyll. ℈ii. aq. decoct. origan. ℥iii. ſacch. alb. ℥i. detur calidum in potu in aurora. Solet ſedare ſtomachi dolores, & ſingultum à frigido provenientes. *Barth. Montagnana*, *conſ.* 10.

Pro ſtomachi dolore cauſato à jecoris fervore, & ventriculi algore, nullum mihi tutius medicamentum videtur rheo; quod & crudam pituitam & bilem clementer expurget, obſtructioneſque mirifice ſummoveat, quare ſi bis ſaltem in menſe bolum ex rhei ʒi. & tantundem ſpec. hier. gal. melle roſato ſolvente paratum devoraverit, nulla purgatio tutior efficaciorque deprehendetur ad doloris præcautionem. *Joh. Zecchius*, *conſult.* 55.

Qui de oris ventriculi dolore conquerebatur, vir effœminatus evomere non potuit. Cæterùm ab injecto clyſtere, quo alvus rectè reſpondit, ℥iii. aquæ florum chamæmeli calidæ ebibit, à cujus potione dormivit, & optime valere dixit. Et ſanè deſtillatitia chamæmeli aqua pro leniendis ventriculi & inteſtinorum doloribus præcipua medicina. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 39. *cent.* 5.

Pro ſtomachi inflatione. Ego aqua zedoariæ, obſervatis obſervandis, frequentiſſimæ utor, & ſic mulieribus & virginibus hyſtericis pariter ſuccurro. Addo, ſuavitatis gratia, man. chr. per *Vvolfgangus Hœferus*, *Herc. Medicin. libr.* 3. *cap.* 1.

Aqua zedoariæ ita fit.

℞. Zedoar. ℔. i. excorticetur; & incid. adde aniſi ℔. m. vini menſur. ii. Stent per 14. dies. F. deſtillatio in B. M. Reiterata vice ſuperaffundo primam deſtillationem. De hac aqua, urgenti admodum ventriculi inflatione, capiat cochl. 1 ut etiam lipothymiis & cordis palpitatione ſupervenientibus. *Gregorius Horſtius*, *libr.* 5. *obſervat.* 1.

SECTIO VIGESIMA QUARTA.

Pro Stomachi Exulceratione.

CVm aliquando vir quidam ab imperito Medico purgantem medicinam hauſiſſet, cui ad accelerandam evacuationem acria quædam & erodentia fuerant admiſſa; tantus dolor ventriculi ortus eſt, ut trium hebdomadum ſpatio per os nihil fere ſine immani loci exulcerarati dolore aſſumere potuerit, & fame pene enecaretur; Medicis incaſſum laborantibus, tandem quod propria ratio & experientia ſuggeſſit, uſus eſt tragacanto cum aq. flor. roriſmar. miſſo, cujus fragranti tenacitate ulcus conſolidatum, & multos poſtea annos vixit incolumis. *Thomas Bartholinus*, *hiſtor.* 21. *cent.* 6.

SECTIO VIGESIMA QUINTA.

Pro Stomachi imbecillitate.

℞. CAſſiæ ℥ß. ſpec. hier. ʒiii. cum ſacch. F. bolus, ſumat in aurora, nullum eſt medicamentum præſtantius ad ducendos vitioſos humores in ventriculo hiera ipſa. Sequenti die pro præparatione humorum ſumat in aurora ℥i. oxymel. ſimpl. poſtea reiteretur bolus hieræ, præterea pro roborando ventriculo externis utatur hoc linimento;

R. Ol. nard. maſtich. an. ℥i. m. vini gener. ʒii. bulliant ad conſumptionem vini: deinde adde pulv. maſtich. cinnam. pulv. abſinth. an. ʒi. cum cera. F. linimentum: quo illinatur ſtomachus ante cibum. *Roder. à Fonſeca*, *tom.* 1. *conſult.* 67.

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

De Stranguria.

Στραγγουρία (in στράγξ gutta & οὖρον urina) eſt urinæ gutatim facta cum vel ſine dolore & continuo ad mingendum ſtimulo, excretio: Cauſæ ſunt humores acres, calculus, inteſtini recti, uterique inflammatio, pus à renibus ad veſicam tranſmiſſum, quæ omnia expultricem veſicæ facultatem, propter affectum: ſphincterem, ſtimulando, hunc introducunt affectum: cauſæ externæ vini, cereviſiæque fæculentæ potatio, crudorum alimentocum leguminumque eſitatio, &c. mixtus eſt affectus ex iſchuria & dyſuria.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Stranguria.

MIhi adhæſit Stranguria cum inſigni dolore, ultra tres ſeptimanas & nihil æque juvit, ac decoctum malvæ cum ſyr. viol. quo alios multos poſtea ſimili malo laborantes curavi. Verum cum poſtea urina facilè efflueret ob debilitatem veſicæ nimis fortaſſe relaxatæ, à decocto illo abſtinui; & veſicam roboravi inunctione olei myrtei & maſtich. *Petrus Foreſtus, obſ.* 4. *lib.* 25. *De veſicæ morbis.*

Quidam ſtranguria laborans, conſulente *Antonio Harvero* Medico *Hagbano*, braſſicam rubram decoxit cum jure vervecis, eoque jure utens, inſperſo pauco pulvere nuc. moſc curatus fuit; fortè ex frigiditate hoc malum contraxerat. Chirurgus *Harlochius Delphenſis* hoc modo ſtranguriam tollebat.

℞. Fol. chamæm. thymi an. q. ſ. fol. ſenæ ʒii. coq. in aq. chamęm. hujus expreſſionis cyathum propinabat: ad cauſam frigidam rectè valere arbitror: verum Pharmacopœus meus, cum aliquando ſtranguriam pateretur, ex largiore potu vini; capiebat aquam roſac. cum album ovi concuſſam, ad medium ſcutellę ebibebat, quo ſeipſum, tum alios curabat: alius cum modo ſtranguria afficeretur, ex mulierculæ conſilio decoxit flor. chamæm. cum lacte bubulo; & ita ſeipſum curavit, lac ardorem mitigabat, & flores chamæm. lotium provocabant. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 23. *lib.* 25.

Mihi ſemper profuit vinum rhenanum ad ſtranguriam propter recentem cereviſiam illatam: quod ſi in pagis degens, ubi vinum non eſſet, apud ægros, cogebar cereviſiam bibere recentem, ſumpta nuce myriſtica, ab hoc malo levabar: cum ex cereviſ. rec. ſtranguriam quidam incurriſſet, ſolo ſevo candelę umbilico inuncto, ſe ipſos curabant: alii ſolo cochleari oxymel. epoto, id malum a ſe depellebant: ſed & foliorum ribes nigræ odor, multoque magis eorundem decoctum id vitium emendare expertum habemus. *Idem, obſerv.* 2. *lib.* 25.

Stranguriam lapides cancrorum ſanare docet. *Joh. Helmontius, tractat. à ſede animæ ad morbos.*

Datur decoctum malv. & emulſio 4. ſem. frigid. & papav. alb. *Joh. Heurnius aphor.* 22. *ſect.* 3.

Manè & principio menſæ utatur hoc potu ordinario.

℞. Sem. alth. malv. ad ʒiii. cicer. rubr. rec. ℥iii. ſem. 4. frigid. maj. an. ʒiii. hord. mund. p. ii. caric. ping. numero 9. ſebeſt. rec. numero 7. liqu. raſ. ℥vi. F. decoctio in aqu. ℔iv. ad medietatis conſumptionem, quotidie manè & veſperi ʒß. ſaquentis pulv. admittat.

℞. Trochiſc. alkikengi cum opio ʒiii. oculi cancri ʒi. ſacch. penid. ℥ß. M. F. pulvis ſuperbibat de hoc liquore.

℞. Syr. viol. iujub. an. ℥ß. ſpirit. terebinth. gt. v. aq. parietar. viol. alth. an. ℥iß. M. pro mitigatione doloris penem affligentis, hoc fomento utatur.

℞. Flor. malv. verbaſc. viol. alth. an. M. i. ſem. lini fænugræc. an. ℥iß. farin fabar. ℥ii. coq. in ſ. q. lactis vaccin. pro fotu. Hoc verò inungatur.

℞. Mucilag. ſem. lini fænugræc. extract. cum aq. portulac. an. ℥ß. pomac. opt. ℥ß. vitell. ovor. numero 2. camphor. ℈ß. opii gr. v. butyr. rec. & inſulſi q. ſ. F. linimentum. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv.* 9. *cap.* 5. *lib.* 4.

Vir ſenex 81 annorum, cum juvenis eſſet, nec non, poſt vini potatione delectabatur, ſed haud alterius quam *Rhenani*, cujus ſu-

ſubinde multas amphoras bibere poterat citra ebrietatem. Hic poſt ſexageſimum ætatis annum temperantius vixit; prætetitis verò octoginta vitæ annis, etiam quàm antea parciùs multò, & rarò admodum vino *Rheneno* uſus. Tandem verò nec bibere citra offenſam potuit: Si quando enim *Rhenanum* eum bibere contingebat etiam in exigua quantitate, ne copioſè, mox illi urinæ ſtillicidium valde moleſtum fuit. Ab aliis vinis, ut *Gallico*, *Hiſpanico*, aut rubro, non offendebatur. Repertum fuit remedium, ſed quod non niſi præſenti malo ſuccurreret. Quotieſcunque enim ad *Rhenani* vini potum revertebatur, mox iterum urinæ ſtillicidium accedebat. Profuit tandem ex ovorum teſtis in cinerem redactis & vino *Rhenano* permixtis lixivium, quo vel ſemel aſſumpto, deinceps vino *Rhenano* ad extremum uſque diem innoxiè uti potuit. Supervixit, poſt quam liberatus à ſtillicidio urinæ eſſet, annos duos aut tres. *Rembertus Dodonæus*, *obſerv.* 48.

SECTIO XXVII.

De Strumis.

VIde ſupra Sectione Octava. *De Scrophulis.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Strumis in collo.

PRæmiſſis debita purgatione & venæſectione hoc topicum adhibeatur.

♃. Lentium cum aceto excoctar. ℥iv. ſucc. apii, depur. ℥ii. ſem. coriandr. ʒii. cum adipe porci maſculi F. cataplaſma extend. ſuper lintea, & bis in die affectis locis applicetur. *Item.*

♃. Pulv. fol. & rad. tuſſilag. vn. ii. farin. ſem. lini ℥i. cum adipe ſuillo F. cataplaſma. Interim ut electuarium noſtrum in hunc uſum maximè probatum ſumat etiam atque etiam hortamur: eſt tale.

♃. Oſſium gallin. elixat. oſſium vertebr. human. an. ℥. m. troch. de viper. ʒii. ſcord. margarit. an. ʒ. m. mell. deſpumat. q. ſ. F. electuar. ſumat bis in die ad ℥ß. manè & veſperi dum it dormitum. *Joh. Zecchius*, *conſult.* 70.

Lenita alvo melle roſato ſolut. & manna, vel hiera *Gal.* cum caſſia, humores ſunt præparandi decocto roſmar. betonic. borrag. ſcrophular. adiecto ſyrup. de beton. de cichor. & oxymel. ſimpl. poſtremo humores ſunt deturbandi infuſo agar. & rhei, vel catapotiis cochiis, demum exhibeatur decoctum ligni ſancti cum roremar. ſcrophular. cichoraceis & ſantalis albis per plures dies. Pro tumore reſolvendo laudo maxime emplaſtrum, diachyl. magni ireati: ſi in ſuppurationem abit, applicetur dachylon gummatum: facta ſuppuratione, apertoque loco, ad mundificationem, à melle cum pulvere myrrhæ & ireos, vel ab unguento baſilico & apoſtol. non eſt recedendum quo in caſu nec pulvis aſphodeli aut floris æris improbatur, mox pro implenda carne uti licebit unguento diapompholig. vel de beton. vel iſidis; tandem ad cicatricem obturandam utatur unguento infraſcripto, quod eſt ſepius in frequenti uſu clariſſimis viris.

♃. Ol. laurin. aq. vitæ ceruſſ. pulver. an. ℥i alumin. ℥i. ſalis commun. ʒii. M. F. unguentum. *Jul. Cæſar Claudinus*, *conſult.* 112.

SUBSECTIO SECVNDA.

Pro Struma coxa innata ingentis magnitudinis.

MUlierem quandam ſtruma coxæ innata multos annos miſerabiliter vexabat. Ad eam jam magnitudinem excreverat, ut occupante ea coxam ipſam ac crus, ambulare non poſſet, quo factum ut jam quinquennio miſera in lecto jaceret: nec ex Medicis ullus inveniebatur, qui aut ferro aut alio quovis medicamento tollere tam ingens malum auderet: quare omni ſpe deſtituta, me cum juniori adhuc eſſem ad ſe vocans, operam noſtram depoſcit, lachrymis urget, & precibus, ut quamlibet miſerabile, aliquod tamen ei præſidium afferam mori ſe malle quam in tanta miſeria & calamitate vitam ducere: moverunt me, fateor, infelicis mulieris

lieris lachrymæ: ac propterea rem ſanè arduam, & quam nullus qui ſaperet attentaſſet, aggreſſus, ſtrumam ipſam ea potiſſimum parte, qua coxæ pendebat, vinculo deligo: & quoniam reſecanda craſſitudo palmo plenior erat, ſingulis diebuſque diebus vinculum ipſum arctius necto, donec pars media reſecaretur: tum cadenti ferro, quod ſupereſt ſcindo, ſanguinem ſupprimo, & mulierem ferrè mortuam reſumens molli cubiculo recreo; ac curioſa dein obſervatione, idoneiſque medicamentis ritè procedens, divino tandem auxilio eam in priſtinam ſanitatem reduco. Tanta autem fuit præciſæ carnis moles, ut pondus 60. Librarum excederet. *Antonius Benevenius*, *cap.* 14. *lib. De mirandis morborum & ſanationum cauſis*.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Strumis.

POſt venæſectionem & purgationem foveatur pars affecta ſpongia in aqua calcis expreſſa & arte alligata per decem dies, excipiatur ſuffumigium ex lapide pirite extincto in aceto fortiſſimo, bis in die per infundibulum cujus tubulus totum tumorem contineat; poſtea applicetur emplaſtrum de *Vigo* quadruplicato mercurio, cujus ſingulis unciis addatur vitrioli romani ℥i. & ammon. in aceto ſoluti. *Lazarus Riverius*, *obſ.* 76. *cent.* 1.

Virgo quædam decem annos nata tumores duos & ſtrumoſos patiebatur in tribus digitis, qui curati fuerunt ſuffitu aceti ſupra ſilices candentes conjecti mane & ſero per menſem integrum continuato, hoc remedium à *Galeno* miris laudibus effertur ad tumores ſcyrrhoſos diſcutiendos. *Samuel Formius*, *obſervat.* 49.

Puella quædam quatuor annos nata laborabat ſcrophuloſis tumoribus circa collum & aures valde eminentibus: conſuluit aliquis parentibus ipſius, ut eam pediculis corripi ſinerent, qui tandem ulcera toti capiti inferre poſſent, per quæ materia morbifica, humor ſcilicet pituitoſos in magna copia ritè evacuatus eſt per aliquot menſes, & ægra tandem liberata fuit abſque alio remedio. *Simeon. Iacoz. obſerv.* 20.

Armoricos quidam à pluribus annis ſtrumis circa collum & ſub utraque axilla laborans tandem ab Illuſtriſſ. *D. Gab. Harduino* de Sain *Iaques* noſocomii charitatis *Lutetiani* Medico ordinario in hunc modum curatus eſt. Præmiſſis univerſalibus cataplaſma ex foliis cucumeris aſinini ſeu juſcule contuſis, partibus tumentibus admovit; præſcriptaque dieta tenui, nec non modico exſiccante, altera die opiata ſequens præſcripta eſt.

℞. Turbith hermodact. an. ʒii. rad. utriuſq; ſcrophular. ℥i. rad. angelic. ʒii. fol. ſenæ ℥ß. ſcammon. crudi ℈iv. F. omnium pulvis, & excipiatur cum ſyr. roſ. pallid. doſis ʒii. addendo cuilibet, mercur. ſublimati dulci gr. xx. qua alternis diebus per xv. dies repetita, nec non renovato cataplaſmate diſparuerunt tumores omnes ſcrophuloſi, abſque ſectione, aut eradicatione ulla: & ſic ſanus & incolumis evaſit *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 10. Inter obſervationes hinc inde decerptas.

Novi plures qui in ſtrumoſis tumoribus digitalis floribus valde confidunt: quos quidam in butyro maiali quot poſſunt immittens curant inſolandos per æſtatem; alii cum adipe porcino miſcent; & ſub terra defodiunt per quadraginta dies. Utrique flores cum unguento reſervant, una linteis inducunt & tumoribus applicant: hoſce tumoribus diſcutiendis vel maturandis ulceribus detergendis vel explendis ſufficere, ferunt expertos; quinto & ſexto quoque die diacarthamo purgant, interim continuo decoctum herbę robertianæ præbent: pars ulceris rubens parte unguenti tenuiore inungatur; pars autem unguenti craſſior linteamini imponatur, quod nunquam mutetur: ſunt qui novella & primò erumpentia plantæ digitalis germina accipiunt, eorumque ſuccum expreſſum in butyro coquunt ad ſucci conſumptionem; atque hoc novo ſucco addito bis terve repetunt *D. Bates* referente *Iohan. Rajo*, *Catalogo Plantar. Angliæ*.

℞. Fol. lamii albi M. i. calefiant inter duos lateres calidus, & tumori applicetur: cum unius noctis ſpatio ut plurimùm aperit. Electuarium flor. geniſtæ pulv. &

melle roſato exceptum ad ſcrophulas expertum, ſi eo quis utatur continuò. *Ioh. Rajus, Catal. plantar. Angliæ.*

Homines fide digni obſervarunt ſtrumas alioſque tumores aboleri, ſi pars affecta affricetur ad manum cadaveris humani, ita enim ſenſim evaneſcere tumores, prout ſenſium putreſcit cadaver; quo tardius hieme; citius æſtate contingit. *Thomas Bartholinus, Hiſtor. 66. cent. 3.*

Nos pluries vidimus, præmiſſis univerſalibus, brevi tempore & faciliter ſtrumas curatas, non alio medicamento, quàm aloe, ſi nempe ipſius folia (præſertim, æſtate, tunc enim abundant copioſo humore) ſub cineribus calidis aliquantiſper poſita, per longum & per medium diſſecta ſuper ſtrumas quotidie apponantur. mundant etenim & abſtergunt ulcus, humorum putredini ſummopere reſiſtunt & vulneraria facultate prædita citiſſime ad ſanationem perducunt. *Dominicus Panarolus, obſ. 22. Pentecoſte 4.*

Sequenti remedio plures unico menſe ſtrumas evanuiſſe prægrandes vidi: ac ſubitò præfocationem à venenoſo fungo illatam curari.

♃. Spongiæ marinæ in carbonem combuſtæ ℥iii. oſſis ſepiæ uſti, piper. long. zinzib. pyrethr. gallar. ſalis gemmæ, calcis teſtarum ovor. an ℥i. M. cum aqua ſtillata ex præfatis ſpongiis, & exſiccetur paulatim. Accipe hujus pulveris ʒß. decreſcente Luna ut paulatim liquatus deglutiatur, vel fac illinctum & boccium diſparebit: alii defectu ſpongiæ ſumebant piloſam excreſcentiam ſylveſtribus roſetis innaſcentem, exteriori cortici caſtaneæ perſimilem hirtam hiſpidamque, cujus ſolius pulvere utebantur feliciter. Item uſus ſum hoc unguento in ſtrumis & ſchyrrhis.

♃. Ol. laurin. ℥viii. oliban. maſtich. gummi Arabic. reſin. abiegn. an. ℥ii. deſtillatum iterum deſtilla cum cineribus clavellatis. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Tartarus non in potu.*

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

De Studendi modo.

POſt prandium quieſcas à ſtudiis donec tres horæ clapſæ fuerint, neque poſt cœnam ſtudiis incumbas; ſiquidem in multam noctem ſtudia protrahere, & matutino tempore in lecto ſtertere, non ſolum fluxiones parit, verum etiam ingenio officit. *Jo. Crato, conſil. 13. lib. 4.*

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Sublimati veneno.

VIr quidam famulam percuſſis, quæ ira percita, hinc inde vindictam quærens in mentem revocat ſuam dominam ſublimatum cum argento vivo profucandis genis coxiſſe, ac in mortario ſub lecto repoſuiſſe, ad quod accedens, ejus portiunculam ʒß. pondere accepit, quam duobus pulliis prandio deſtinatis, altero verò elixo, clam indidit: ex quibus cum herus, ac uxor uterum gerens, filii & ſervi, ſimul & catu quidam comederent, omnes in vomitum & ſymptomata graviſſima inviderunt; quibus pertotum illum diem ac ſequentem noctem miſerè laborarunt: vocatus ego, videnſque omnes angi, ac in vomitum pronos, cauſam unicam ac communem omnibus eſſe dixi, eamque venenum fuiſſe certus eram: proinde nulla data mora ad evomentia medicamenta confugimus; inter quæ numerare licet lapidem bezoar, ſed præcipuum vomitorium, & quod inter cætera palmam obtinuit, ut experientia tunc deprehendi, fuit aqua namphæ, cujus, ſingulas libras tepidas bibendas propinavimus, à cujus potu omnes multa evomuere, & melius habere viſi ſunt: At poſtquam ſatis evomuerunt, ad theriacam devenimus, & hoc conditum.

♃. Conſerv. acetoſ. citri ℥iv. ſmaragd. ℈ii. ſcordii. ℥ß. terr. lemn. ʒiii. M. & cum ſyrup. de acetoſ. citri F. conditum & juſculis pinguibus, nonnullis etiam adhibitis clyſteribus, veluti cordi admotis epithematibus, ſanitati intra triduum fuere reſtituti. *Amatus Luſitanus, cent. 1. curat. 64.*

SECTIO XXX.

De Suffocatione uterina.

Vide ſupra *lib.* 8. *ſect.* 15. *De hyſterico affectu.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Suffocatione uteri.

Galbanum diſſolvimus cum modico aceto, & in corio rotundo extendimus, & umbilico mulieris apponimus: hoc remedio infinitas præfocatas curavimus, & à paroxyſmo excitavimus: peſſus etiam in hunc modum paretur.

℞. Gall. moſch. ℈ii. cinnam. folii macis, caryophyll an. ℈i. ambr. moſch. an. gr. iii. ladan. ſtyrac. an. q. ſ. cum aq. roſ. moſch. F. veluti ſuppoſitorium utero indendum. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 51. *& ſchol. lib.* 27, *De morbis mulierum.*

Cum viderem virginem ſuffocatione uteri ex ſemine retento miſerè torqueri, imperavi ut emplaſtrum contra matricem quo nos uti ſolemus, pudendo muliebri apponerem, quod cum feciſſent, illico ad miraculum ceſſavit uteri ſuffocatio: Emplaſtri noſtri hæc eſt deſcriptio.

℞. Gall. moſch. alipt. moſch. ſtyrac. calam. ladan. puriſs. maſtich. an. ℥i. xyloaloes, xylobalſam. carpobalſam. galang. cyper. an. ʒiii. roſ. rub. ℥iß. ceræ novæ ℔ß. pulver. pulverizentur & cum terebinth. q. ſ. F. emplaſtrum ut artis eſt; hujus accipio vn. i. & obduco in circuitu galbano in forma rotunda, & umbilico appono; & inveni ſæpe magnam utilitatem quotidiana experientia. Alia muliere ſuffocatione uteri laborante, cum neque emplaſtr. contra matricem, neque male olentibus naribus admotis excitari potuerit, tandem nos vocati plumas perdicis uſtas naribus admovimus & mox ad ſe rediit: poſtea etiam eodem malo ſubinde recurrente, ſemper eodem remedio fuit reſtituta; tales igitur plumæ pro quadam proprietate juvant; quare cum aliæ plumæ combuſtæ idem tam efficaciter non præſtant, has ſemper deinceps paratas habere voluimus. Quædam puellæ nubiles peſſo ex tymo cum panno lineo ſubdito, a paroxyſmis illico reſtitutæ ſunt. Ad idem valet peſſus ex floribus roriſmar. Novimus alias ſola maſticatione ſem. leviſtici, ſemel paulatim deglutiendo à paroxyſmo fuiſſe liberatas. *Idem obſerv.* 32. *& ſchol.*

Cum globum ex aſſa fœtida & caſtor. pro odoratu naribus admoviſſemus, & hunc pulverem ſequentem ſumpſiſſet, cum exigua cereviſia, acceſio licet gravior ceſſavit.

℞. Rad. gentian. ſem. dauci oſtrut. (r. imperator.) an. ʒß. F. pulvis ſubtiliſs. poſt tres dies redeunte uteri ſuffocatione adeo violenta, ut pro mortua haberetur, dedi ex cereviſia ʒi. pulv. matricalis, qui ita deſcribitur à *Leonello.*

℞. Rad. dictam. ſem. dauci an. ʒi. cinnam. el. caſſ. lign. meliſſ. an. ℈ii. croci orient. ℈ß. caſtor. rec. ℈i. M. F. Pulvis ſed acceſſio adeo erat violenta, ut neque pulvis juvaret, nec odor aſſæ fœtidæ, caſtorei, nec plumæ perdicum uſtæ, quæ omnia tamen ſæpe juvare ſolebant. *Idem, obſerv.* 33. *lib.* 18.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Suffocatione uteri.

Per os exhiberem decoctum tale.

℞. Galang. zedoar. el. bacc. lauri, rad. liguſtici an. dr. ii. gran. & rad. pœon. an. dr. i. ſem. cumini dr. iß. ſem. dauci, paſtinac. ſylv. an. dr. i. coq. in aq. flor. tiliæ, betonic. & matricar. an. ℔ß. ad caſum tertiæ partis de colatura dabis manè & ſerò cochlearia v. vel vi. calide: decocto exhauſto, darem de ſequenti pulvere, quem ſæpe in ſedando dolore ac ſtrangulatione matricis non ſine fructu ſum expertus.

℞. Semin. dauci ℥ß. ſem. paſtinac. ſylv. dr. ii. rad. pœon. & gran. ejuſdem excortic. an. dr. iß. rad. liguſtic ſem. cumin. an. dr. iß. anterior. oſſis cranii humani ex ſutura coronali uſti, cinam. el. an. dr. iß. baccar. lauri, zedoar. el. an. ℈iß. fol. betonic. rad.

rad. biſtort. an. ℥i. ſuccini albi ammeos, ſeſeleos an. ʒß. redigantur ſingula in tenuiſſimum pulverem & M. doſis manè & ſerò ʒß. cum aqua matricar. beton. & modico vini albi clari.

Nicolaus Florentinus etiam laudat in tali caſu pulverem gentian. in vino calido oblatum, & ſcribit hunc pulverem dolorem ventoſum ex flatu craſſo inflativo, tum proprietate, tum qualitate ſanare; & addit, dicunt quidam quod curat dolorem præſentem & præſervat à futuro. Ad extra applicarem emplaſtrum de Galbano factum, & de baccis lauri, an q. ſ. & applicarem cumini, vel ſolum emplaſtrum de baccis lauri præcedentibus tamen fomentis carminantibus, & anodynis ſive humidis ſive ſiccis. *Ioh. Nevius, conſil.* 35. *lib.* 3. *conſil. Cratonis, &c.*

Cum uteri ſuffocationes in enixis eveniant matrice etiam optimè purgata; nihil utilius ſemine dauci ſaccharo incruſtato deprehendi, & uſu confirmavi. *Abraham Seylerus, epiſt.* 31. *lib.* 6. *conſ. & epiſt. Cratonis, &c.*

Frictionibus & ligaturis pedum, & præſcriptis ſubſequentibus paroxyſmum inhibuimus.

℞. Caſtor. ℈iv. aſſ. fœtid. ℈i. galban. ℈iß. cum cera q. ſ. F. pomum, teratur manibus & odor. naribus percipiatur. Item,

℞. Pulv. fol. artemiſ. puleg. abſinth. meliſſ. an. ʒiii. ſem. cumini, angelic. an. ʒi. galban. ʒi. cum cera, & terebinth. q. ſ. F. Emplaſtrum extenſum corio ventri imo applicetur in forma accomodata. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 11. *lib.* 5. *De morbis mulierum.*

Quidam accipiebat ſeptem circiter domuncalas cochlearum, eaſque in pulverem ſubtilem redactas prunis inſpergebat, jubebatque fœminas hyſtericas parte inferna fumum excipere: ſincerè affirmabant omnes, ſentire ſe, ac ſi quis filo matricem ad locum ſuum detraheret quod poſtea ſæpiſſimè à pluribus probatum, ſemper efficax compertum fuit. *Ieremias Martinus, obſervat.* 36.

Ancilla quædam fluxum menſium ita copioſum patiebatur, ut intra duas horas ſanguinis ℔iv. aut v. excreverit; unde ſequuta eſt affectio hyſterica ita gravis, ut illa aphona, & quaſi mortua jaceret, cùm tamen apertos haberet oculos, & manu ſe ſtrangulari judicaret. Vocatus ad eam ſequentem potionem præſcribo, tum cohibendo fluxui, tum hyſtericæ affectioni coercendæ idoneam.

℞. Aq. raph. roſ. & plantag. an. ℥i. ſanguin. dracon. gr. xii. ſal. prunell. ʒi. M. F. potio, quæ poſt tres horas interjecto juſculo reiterabatur. Poſt primam exhibitionem omnia ſymptomata remiſſa ſunt, in ſecunda verò omnino ceſſarunt. *Lazarus Riverius, obſerv.* 84. *cent.* 1.

SECTIO XXXI.

De Suffuſione.

VIde ſupra *libr.* 3. *ſection.* 31. *De Catarata.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Suffuſione & dolore oculorum acerbo.

MEdicamenta ocularia externa primum gratia ſolius doloris ſunt adhibenda, quo circa præter fotum ex decocto fœnugræci, objecta prima & ſecunda ebullitione, cum ſpongia factum, præter cataplaſma ex carne pomorum dulcium ſub cineribus concoctorum, vitello ovi aſſo, pulvere ſacchari, tantillo croci, lacte mulieb. & aq. fœnic. exceptis; ego mirum in modum laudo fotum factum cum fruſto carnis vituli in aqua chamæm. calefacto, ac pulvere ſacchari ſuperaſperſo, vel cum veſicula hœdi, vel agni oleo amygdalino dulci recens parato repleta. Sedato dolore, ſi cataracta non videatur perfecta, ita ut medicamentis diſcutientibus auferri poſſe commodè videatur, laudo aquam viridis æris; laudo & medicamentum *Galeni* 4. local. quod ex felle cum melle, & ſucco marrhubii conficitur. Linctus & ſufflatio etiam non ſunt improbanda, potiſſimùm ſi fiant maſticato ſemine fœnic. dulcis liquor etiam ſtillatitius recens euphraſiæ, ac tandem ex troch. viperini prius in ſucco chelidon. maceratis mihi probatur: ictus vero ad diſcutiendam materiam oculis impactam, nil præſtantius reperiri

unquam poterit decocto viperarum in aquis ocularibus parato. Pulvis etiam carnis accipitris aſſæ, cum pulvere verbenæ & fœnic. ex aqua eupraſ. datus eſt mihi uſus. Præ cæteris ego uſitatum habeo florem nucis moſchatæ cum conſerv. euphraſ. *Jul. Caſar Claudinus*, *conſult.* 56.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Suffocatione.

Ex iis quæ longa experientia cognovimus, laudamus inter cætera, ut juvenis aliquis puellus aut juvencula ſuavem habentes anhelitum, inſufflent leniter in oculum laborantis manè jejuni, ubi prius os abluerint aqua pura, in qua hora una aut altera macerata fuerint ſemen fœniculi, nux moſchat. & cinnamomum. Poſtea verò lingua lambent oculum, mandet autem prius ſemen fœniculi & euphraſiam. *Iac. Sylvius*, *conſil. Cratonis*, *&c.*

Mulier quædam *Lutetiæ* aqua è *Phœnicea* anagallide deſtillata multos ſuffuſione laborantes liberavit. Poteſt deſtillari cum melle. *Iac. Hollerius*, *lib.* 1. *De Morbis internis*, *cap.* 21.

Duo præ cæteris in hunc uſum collyria maximè probamus. Unum eſt, paretur pani, ex toto farina, cum rutæ, chelidoniæ, euphraſ. & beton. & fœniculi pulveribus, melle addito, qui excoctus, & recenter ex furno extractus, in parteſque diſſectus intra vaſa duo ſtannea vel argentea concluditur, inde aqua quædam colligitur, quæ guttatim in affectos oculos inſtillata mirificè conducit. Hoc ſæpe fœlici cum ſucceſſu citra noxam ullam expertum præſidium. Alterum eſt.

℞. Fol. viol. alb. M. j. ſem. raphan. hortenſ. ℨi. Ammoniac. ℨß. & M. & pulverizata, macerentur horis vigintiquatuor in aqua fœnic. ℔i. dein bulliant unica levi ebullitione, colentur, & percolato adde ſucc. fœnic. depurati ℥i. Balſami opt. ℨiii. Hic liquor mane & veſperi inſtillatus corpore (ut decet) prius exactè purgato, non ſolum præfatum vitium tollit, verùm etiam antiquas oculorum ægritudines ita deterget & diſſipat, ut cataractam etiam citra ferrum mirabiliter auferat. Interim verò ut capitis & oculorum excrementa prorſus diſſipentur, atque hæ partes roborentur, ligni Indici decoctum per triginta aut quadraginta dies epotum cum ſimplicibus oculoribus paratum maximè opportunum ferè non dubitamus, in hunc modum parabitur.

℞. Lign. ſanct. ℨiiß. ſarſæparill. ℨß. rad. ſaſſafras, ℨii. infund. per diem & noctem in aq. ℔iv. dein bulliant ad conſumptionem medietatis, in fine adde ad ebulliendum euphraſ. chelidon. verben. fœnic. beton. an. p. i. colentur; & ℥vi. vel vii. in aurora propinentur; & ſic provocetur ſudor, capite tamen & oculis ab incaleſcentia defenſis. *Joh. Zecchius*, *conſult* 27.

Inter localia, aqua quæ ex pane, cui pulvis fœnic. & rutæ, cum modico melle admixtus ſit recenter ex furno extracto, ac inter duo vaſa ſtannea concluſo colligitur, oculo guttatim inſtillata mihi placet. *Hier. Mercurialis*, *tom.* 1. *conſult.* 87.

Præclarè ſuffuſioni opitulatur ſequens aqua ſtillatitia frequenter oculis illita.

℞. Fol. recent. exſiccat. tamen fœnic. rutæ, eupraſ. beton. verben. tormentill. gallitrici, anagallid. chelidon. an. M. i. flor. roſ. ſylveſtr. cichor. agrimon. periclymeni, an. M. ß. contuſa omnia miſceantur, & cucurbitulæ vitreæ imponantur, quibus admiſceantur mell. virg. ℔v. urinæ infantis, vini generoſi, roris cœleſtis menſibus *Majo*, & *Junio* per feniculi vireſcentis herbam mundiſſimo linteolo collecti & expreſſi, an. ℔ii. qui liquores adfundantur herbis & per quatuordecim dies digerantur vitro bene clauſo, in ventre equino, & tandem in balneo cineris artificiosè deſtilletur aqua, quæ ter ad fæces ſiccari incipientes reaffundatur, ac ſubinde iterum deſtilletur. *Franciſcus Joel. pract. libr.* 2. *ſect.* 1.

Vidit *Joh. Crato.* Monachum quendam novem dierum ſpatio à præceptore ſuo ex ſuffuſione facillimo remedio curatum, radicibus nempe fœniculi in vino coctis, & decocto oculis applicit. *Hier. Reuſnerus*, *obſerv.* 55.

Puer vel Puella octo annorum jejuno ſto-

ſtomacho maſtichet roſam unam recentem, & poſt maſticationem ſtatim oculos lambat. *Ioh. Baptiſta Montanus conſil.* 84.

Fiat collyrium iſtud.

♃. Aloes ℥i. pompholyg. lotæ ℥ß. aq. euphraſ. roſ. fœnic. an. ℥i. M. F. collyrium, & ex eo fiat deſtillatio in oculis. Cum hoc ſæpe etiam lippitudinem ſanavi. Teſtis eſt *Johannes Frata* Juvenis nobilis Veronenſis, qui, poſtquam Gymnaſio *Ticinenſi* lippitudinem correptus fuiſſet, hoc ſolo collyrio, poſt debitam totius corporis purgationem, à me curatus feliciter convaluit. *Omnibonus Ferrarius* de Arte Medica Infantium *lib.* 3. *cap.* 19.

Quidam qui antequam morbo Gallico afficeretur, altero oculo cæcus erat, ſuffuſione denſiſſima oculum occupante, hydrargyri inunctione à morbo *Gallico* & à ſuffuſione, quod maximè mirum eſt evaſit: *Alexander Traianus Petronius*, *lib.* 5. *De Morbo Gallico*, *cap.* 1.

SECTIO TRIGESIMA SECUNDA.

Pro Sugillatione ſeu oculi macula.

POſt venæſectionem & purgationem, & cucurbitulas ſcapulis appoſitas, ne plus ſanguinis efflueret leviter reppellentia, ut album ovi cum aq. roſac. concuſſum & lacte muliebri appoſui. Poſtea ſanguinem calidum columbarum ab alis deſtillantem inſtillavimus: ad majorem diſcuſſionem, nonnulli lac muliebre cum pauco thure infundat; at nobis ſatis fuit ſanguis columbæ vel turturis, alioqui ad magis diſcutientia veniſſemus, quę ad inveteratas & denigratas ſugillationes præſcribuntur, ut eſt aqua raphani, ſuccus abſinth. cum melle mixtus liviorem oculi tollit, quo nos in pauperibus utimur. Quidam initio caſeo recenti utuntur *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 8. *& ſchol. lib.* 11. *De morbis oculorum.*

SECTIO XXXIII.

De Sulphuris Balſamo.

IN aliquot curationibus hactenus recenſui certa experientia, cum ratione conjuncta quibus oſtenditur quid oleum ſeu balſamum ſulphuris præſtet in externis morbis, quæque ipſius vires ſunt. Nunc ſtudioſus medicinæ omnes ejus facultates plenius cognoſcat, breviter & ſummatim eas exponam: habent attrahendi peculiarem vim hoc oleum, leni contactu vel illitu ſanat ani fiſſuras, fiſtulas apoſtemata, pruritum, procidentiam, mariſcas, & alia ani vitia, anthracem etiam & apoſtemata omnia, aurium dolorem, tinnitu, exulcerationem, vermens & alia aurium vitia: arthriticos item morbos. Calefaciendi vim habet non excellentem ratione mixtionis & compoſitionis: conglutinat & conſolidat omnia ulcera & vulnera; carnem mirificè ac citiſſimè generat; cancrum etiam, canitiem, caſum ab alto, capitis ulcera, colicam, cutis fœditates omnes, contuſa membra, & cranium fractum ſanat contactu vel illitu: emollit dura, dolores, diſlocationes membrorum, fiſſuras laboriorum, & aliarum partium frigidos, morbos, faciei ruborem, puſtulas, gallicam ſcabiem hæmmorrhoides cæcas, earumque dolorem, humidas morbos omnes ſanat illitu, mamillarum etiam duritiem, tumorem, exulcerationem & cancrum, & morſus animalium venenatorum; maturat etiam & mundificat: curat etiam paralyſin, paronychiam, polypum podagram, pruritum, pediculos necat; pus generat, rumpit apoſtemata ad maturationem perducta, mundificat eadem; curat ſcabiem omnis generis illitu; ut ſpaſmum, ſanat illitu tumores, tubercula, tibiarum ulcera, vulnera quæcunque vomicas, varices varos, ulcera recentia, antiqua & putrida, & uſtionem ex quacunque cauſa. *Martinus Rulandus*, *curat* 92. *cent.* 1

Schroderus in Pharmacopœa ſua medico chymica ita deſcripſit balſamum ſulphuris *Rulandi*.

♃. Sulphur. vel ſulphur. puri ℥i. ol. rapar. expreſſ. vel nucum ℔ß. vini generoſi ℥i. macerentur per dies octo lento igne, aliquoties agitando. Poſtea coquantur lentè ad vini conſumptionem, tandem cola, & ſerva uſui.

SECTIO XXXIV.

De Surditate.

Κωφότης, Latinè Surditas, auditus eſt abolitio. Ejus cauſæ ſunt vapores biliosi, aut humores craſſi, nervos auditorios obſtruentes, & facultatem auditricem intercipientes, cerebri, item intemperies ac læſio in parte illa ubi nervi auditorii originem habent; ratione cujus, vel non generantur, vel non transmittuntur ſpiritus. Externæ, & procatarcticæ cauſæ ſunt, violenti circa aures ictus, tumorem, abſceſſus, corpora exterius intra aures delabentia.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Surditate.

CUm ſatis purgata eſſet mulier quædam ſurditate laborans, vetula quædam illi conſuluit, ut granum unum vel alterum moſchi opt. in bombace miſceret, & auri perpetuò imponeret. Hoc remedio præter omninm ſpem ab omni ſurditate liberata eſt. Ego multos quidem, quibus auris ſanie longo tempore maderet, curavi ſola impoſita bombace vel cottone, in quo moſchus reſervatur, quod & aurem exſiccat, & ſimul ſurditatem tollit. Mulier quædam oleo murino (mures enim rec. natos ſine pilis macerabat oleo) utebatur cum miraculo ad aurium ſurditatem. *Gisbertus Horſtius* aquam ex illis deſtillabat, & eam in aures immittebat. *Arculanus* Medicus ſuo tempore inſignis, in nono ad *Almanſorem*, ſcribit moſcum cotto involutum, & in aurem poſitum egregiam prærogativam habere iu curando ſurditatem; ſed in mulieribus juvenculis ſuffocationi uteri obnoxiis nequaquam convenit. *Petrus Foreſtus obſ.* 15. *& ſchol. lib.* 12 *De Aurium Morbis.*

Succus hederæ depuratus cum vino albo potenti inſtillatus mirificè prodeſt, ut & abſynthium cum aqua marina decoctum, ac per arundinem pro fomento adhibitum. Ova quoque formicarum contrita, & cum ſucco cæpæ in aurem infuſa, quam vetuſtiſſimam etiam ſurditatem perſanant; item & caprillum fel, vel leporis fel recens cum pari mellis portione mixtum, & in cæpæ corio tepefactum, & in aurem immiſſum auditum mirificè reſtituit: quæ omnia topica craſſos, & vitioſos humores in auditus organo ſurditatem cauſantes incidunt, ſecant, & attenuant. Convenit etiam ligni guajaci decoctum per triginta dies: quo tempore theriacæ, vel mithridatii interdum ℨi. nonnunquam conſerv. beton. aut flor. ſalviæ ℥ß. alternis ſaltem diebus dormituro exhibeatur. *Joh. Zecchius conſult.* 56.

℞. Menth. ſalv. puleg. roriſmar. chamæm. millefol. cent. min. abrotan. an. M. i. bulliant in vino albo generoſo ad tertiæ partis conſumptionem, & cùm it dormitum calefiat, inde per infundibulum ſuſcipiatur fumus intra aurem per ſpatium dimidiæ horæ, & prædictæ herbæ benè calidæ ad aures internas admoveantur. *Rodericus à Fonſeca, tomo* 2. *conſult.* 58.

Pro ſurditate in febribus dare ſolemus eléct. de ſucco roſ. cum ſyr. roſ. laxativo & manna, cum elect. lenitivo. *Joh. Heurnius, ad aphor.* 60. *ſect.* 4.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Surditate.

JUdæus quidam Empiricus illi medicamenta quædam ſuppeditavit, quæ cum ego ſatis probem, volui ſtudioſis ea communicare. Ea hæc ſunt; Conficiatur lixivium ut fieri ſolet ex cinere juniperi, & fluviali aqua; lixivii capiat ℔ix. cui infundantur per viginti quatuor horas ſerpill. flor. chamæm. abſinth. matricar. an. M. ß. baccar. lauri, rad. ireos, an. vnc. i. rad. aſari vn. iß. contuſa infundantur. Deinde eo lixivio abluat caput aliquoties.

℞. Succi porrorum, ſucci abſint. oleo amygd. amar. petroſel, an. vn. ß M. Deinde ea miſtura impleantur cæpæ duæ excavatæ, ac earumdem cortice tectæ, atque ita ſub cineribus calidis coquantur. Coctis iis ſuccus exprimatur, qui ſæpe in aure inſtilletur.

℞. Aceti accerrimi ℔iß. ſtercor. columb. rec. q. ſ. mixta hæc indantur in ollam novam coq. ad medietat. conſumptionem. Deinde coopertam ollam cruſta panis

larga

larga in medio perforata, & impoſito aptè emboto, auri, ſubiiciat; atque inde exhalantem vaporem in aures excipiat, veſperi iturus dormitum, continuet ad duodecim dies, quaternis quibuſque medicamentum reiteretur. Hęc medicamenta poſt ritè purgatum corpus adminiſtrentur. *Reinerus Solenander, conſil. 4. ſect. 1.*

Non ſubticebo quod experimento multorum probatum reperio, nimirum ſurdos non parum beneficii ſuſcepiſſe ex hoc pręſidio, quod recepit aquæ ſtillaticiæ ex renibus arietis nuper ab ariete extractis & minutim inciſis, cum pari portione aq. vitæ; ſi guttulas aliquot noctu ante cænam in aurem inſtillaveris, & goſſipio foramen auditorium obturaveris, quod ſi ſimul cum renibus aliquid florum capitalium inſtillaveris, non errabis; item magni ſolet eſſe momenti in aurem injicere inſtillationem ex ligno guajaco, flor ſtæchados majoranæ, aniſi ac rutæ. *Ludovicus Mercatus, conſult. 16.*

Plurima gravis auditus ſunt remedia, neque ſemper obtemperat uni, ſed ex deterſo ritè tympano, & infuſo liquore flatus diſcutiente, maximum plerumque percipitur emolumentum. Nihil utilius urina leporina, ſive ſeorſim, ſeu cum ſpiritu vini auribus calidè inſtillata: cujus frequentior uſus multis opitulatus fuit, & quidem præcipuè Proxenetæ cuidam *Amſtelredamenſi*, qui eo ſurditatis jam devenerat; ut neceſſe foret; palimpſeſto, ſive chartæ deletili inſcribere, ſi quis illi verbis communicatum velles. *Nicolaus Tulpius, obſerv. 15. lib. 4.*

℞. Carduum benedict. aſperge aquam cardui, & fac ut denuo deſtillet. Hoc liquore linteolum imbutum *Crato* ſurdaſtris immittit in aurem, ſi doleant, vel non audiant. Nihil ex omnibus medicamentis, quæ expertus eſt, ſe conducibilius comperiſſe fatetur *Carolus Oslevius, epiſt. 51. lib. 3. conſil. & epiſt. Cratonis, &c.*

Præmiſſis univerſalibus, ad topica materiam auri impactam diſcutientia veniendum eſt, quæ in hunc modum adminiſtrari potuerunt.

℞. Fol. origan. abſinth. puleg. ſerpyll. ſalviæ, menth. cent. min. malv. alth. an. M. i flor. camomill. melilot. ſtœchad. & anthoſ. an. p. i. cinnam. cariophyll an. ʒß. decoq. in æquis partibus aq. fontis, & vini alb. ſub finem additi. Colatura foveatur auris affecta cum ſpongia calidè manè & ſerò. Ex eodem decocto poterit fieri ſuffitus in aurem per infundibulum. Fomenti loco adhiberi poteſt panis cum ſemine carvi ſubactus & calens è furno per medium ſectus, vel panis ordinarius ex clibano ſumptus & inferiori cruſta ablata in ſpiritu vini immergatur, & calidè, quantum æger ferre poterit, ad aurem applicetur, ut vapor intromittatur. Si pro fomento & ſuffitu decoctum præſcriptum fortius deſideres, pulpa colocynthidis & radicis hellebori albi ad dr. i. vel ii. addi poterunt. Idem decoctum in vino albo ſolo, vel in vino & aceto parari poterit, ut magis penetret & potentius diſcutiat. Poſt fotum & ſuffumigium liquor aliquis in aurem injiciendus eſt, eaque poſtmodum cotone moſchato obturanda.

℞. Ol. amygd. amar. & rutac. an. ℥i. M. infunde calidè in aurem. Vel.

℞. Ol. de caſtor. & lil. alb. an ℥i. ol. aneth. ℥ß. hellebor alb. ʒß. aq. vitæ ℥i. Bulliant in B. M. ad aquæ vitæ conſumptionem. Colentur ad uſum Vel.

℞. Rad. cyperi, bacc. lauri, ſem. aniſ. & cumin. pulver. an. ʒi. Caſtor. pulver. ʒ. m. ol. rutæ q. ſ. M. iiſque impleatur cæpæ magnum excavatum quod poſtea coque ſuper prunas; & exprimatur ſuccus in aurem inſtillandus. Olea chymica efficaciſſimè operantur, qualia ſunt oleum roriſmar. majoran. ſalviæ, fœniculi, de ſpica cariophyll. quæ tamen, propter nimiam vehementiam, ſola non ſunt uſurpanda; ſed cum prædictis in parva quantitate admiſceri poſſunt in hunc modum.

℞. Ol. præd. ℥ii. ol. de ſpica, fœnic. aut caryophyll. aut alterius cujuſvis dr. i. m. vel dr. i. M. Aquæ etiam nonnullæ in aurem inſtillantur; quæ ad ſurditatem maximè conferre exiſtimantur. Sic plurimùm laudatur ab authoribus aqua fraxini, quæ elicitur, ramos virides fraxini una extremitate igni admovendo, & ex altera extremitate aqua ſtillans uſui aſſervanda. Præcipuè confert, quando ſurditas à cauſa calida oriunda eſt, & remedia valde calefacientia ſuſpecta ſunt. Si caliditas non timeatur, pari aquę vitæ portione admiſta efficacior evadet.

„ *Matthiolus* hanc aquam valdè prædicat his verbis. Fraxini ſpumam, quæ à viridi ligno igni expoſito manat, additis ſuccis cyclaminis, ſcyllæ, rutæ æqualibus partibus, omnibus ſimul parum per fervefactis, plurimùm valere ad ſurditatem ſcimus, ſi in aurem ſanam hic liquor calidus infundatur, cum ſe cubitum receperit æger, atque eum ſuper affecta aure jacere oportet. Ubi verò utramq; aurem ſurditas occupaverit, in eam fundatur quæ minus affecta fuerit, & ſuper alteram jaceat: Spiritus vini, in quo helleborus albus infuſus fuerit, in aurem affectam inſtillatus magnæ eſt efficaciæ. Alii commendant ſuccum hæderæ depuratum cum vino albo potenti permiſtum. Peculiariter demum conducunt ad hujus affectus curationem thermę ſulphureæ & bituminoſæ cum balneo tum lotione capitis. Balneo ſiquidem ſudores copioſi provocantur, & materia fluxionis antecedens educitur. Lotione vero capitis cerebrum roboratur & exſiccatur, & humores in ipſa aurem impacti diſcutiuntur. Utendi modus peculiaris a *Penoto* deſcribitur, & valde commendatur his verbis„ Nihil æque conducit in ſurditate, etiam poſt centum remediorum uſum quam ut patiens, optimè priùs mundato corpore, & deinde capite purgato, ſulphureis balneis caput madefaciat hoc modo. Ex ſpongiis maginis conſutis veluti cucupham ferat in capite ad ſupercilia & infra aures deſcendentem. Sedeat ſub canali balneorum & verſo epiſtomio aquam accipiat quæ abſcerpta ſpongiis caput continuo calore ſuo fovebit, atq; omnes capitis futuras auriumque commiſſuras diducens. Atque aperiens vapores tollet, vel materiam impactam nervis viiſque auditoriis reſolvet per halitum, aut adeo mutabit, ut brevi ſit abitura. Bis in die ita ſedere eum convenit ad horas duas, ac deinceps ſtatim ſudare in lecto, diætamque adhibere tenuem ex ſuccis & jure carnium, vinoq; niſi obligophoro planè abſtinendum eſt. *Lazarus Riverius*, *prax. lib.* 3. *c.* 1.

SECTIO XXXV.

De Stupore mortali ab exhalatione muſti recentis.

Vinitor quidam tempore vindemiarum, cum in cella vinaria muſto impleviſſet, illudque efferveſceret, vaporeque uti ſolet; acri & vehementi cavam impleviſſet, volens inſpicere ſua dolia cum in cellam veniret, vaporem hunc hauriens attonitus concidit, & ſtatim expiravit. Alias hoc ſæpe eveniſſe intellexi, exiſtimoque id fieri non à repletione vaporum & exhalationum iſtarum, ſed potius à narcotica illarum vi, quæ uti in vino quod jam deferbuit, ebrios reddit, ſic maximè dum adhuc fervet, potenterque exhalat, attractus vapor ſenſus internos externoſq; ſubitò ſtupefaciens, reſpiratione, ut in apoplecticis ſublata, hominem enecat. *Felix Platerus*, *obſervat. lib.* 1. *pag.* 18.

SECTIO XXXVI.

Pro Syncope.

Da aquam theriacalem cum aq. cinnam. & aq. borraginis. *Io. Heurnius*, *ad aphor.* 41. *ſect.* 2.

Leipothymiam ſolvit oleum ſuccini alb. & ejus balſamus naribus inditus, vel ad odorandum exhibitus, item balſamus, oleum & aqua cinnamom. balſamus rutæ, cariophyll. idem & quidem celerius præſtant. Sic ambra & moſchus feliciter lipothymias tollunt, præſertim in viris. In Lypothymia ſtomachica proſunt vomitoria, deinde confortantia, ut oleum zedoariæ, vinum, & extractum ejuſdem, eſſentia, meliſſæ cum ſpir. vini, & aliquot guttis ol. juniperi. In Syncope folia, & flores meliſſæ inſuantur ſacculo, qui poſtea cum ſpiritu vini aſperſus applicetur mamillæ dextræ calidè, item aqua perlarum ſic.

♃. Aquar. 4. cordial. an. ℥. ii. manus Ch. cum vel ſine perlis ℥. i. magiſter perlar. dr. ß. ſuccin. alb. pulv. ℈ii. aq. *Longii* ℥. i. M. detur cochlear. ß. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chymiatr. *pag.* 153.

Hic

Hic liquor ſingulariter ab *Horſtio* laudatur.

℞. Aceti deſtill. ℥vi. Margarit. & corall. præp. an. ʒß. Solve in loco calido, accipe filtrati liquoris ℥ii. ſyrup. acetoſ. citri, julepii de cinnam. an. q. ſ. *Vvolfgangus Hœferus, Herc. Med. lib. 2 cap. 1.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

De Affectibus à littera T *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

Pro Tabe.

Quoniam ulcus exſiccationem poſtulat, decoctum rad. chinæ cum ſantalis ut remedium mite proponimus in hunc modum.

℞. Rad. chinæ præp. ℥i. ſantal. citrin. ʒii. aq. capill. ven. & borrag. an. ℔iii. poſt infuſionem F. decoctio ad conſumptionem tertiæ partis, hujus decocti colati aſſumat manè ℥iv. bibat etiam in prandio & cœna. In eandem etiam intentionem pro exſiccando ulcere proponimus remedium ſingulare ſic.

℞. Pulver. fol. millefol. ʒi. juris pulli ℥iii. ſumat in aurora per aliquot dies, vel ex eodem pulvere cum ſaccharo. F. Tabellæ. *Rodericus à Fonſeca, to. 2. conſ. 46.*

Hoc præſtantiſſimum judicatur ad fluxiones ſiſtendas, & exſiccandos pulmones.

℞. Sacch. roſ. veter. diapenid. an. ℥i. flor. ſulph. ʒi. cum ſyrup. capil. ven. F. tabellæ, quas in ore geſtet.

Hoc quod ſequitur eclegma maximæ cenſetur efficaciæ ad hunc morbum, & empyematicos de quo ſi detur ter quaterve in die, mira præſtabit, ita conficitur.

℞. Syr. de ſucco hederæ terreſtr. ʒii. flor. ſulph. q. ſ. ad reducendum omnia in loch. Syrupus hederæ in hunc modum fit.

℞. Succ. hederæ terreſtr. bene depurati ℔ii. ſacch. roſat. ℔i penidior. vn. iv. coq. in ſyrupum.

Pro ſiccando ulcere pulm. & abſtergendo, ſyrup. de ſymphyto *Fernelii* maximè convenire videtur. *Rodericus à Fonſeca.*

Nunc cœpit proferri lignum illud Saſſafras nuncupatum, guſtu ſuave, & cibis conveniens, cujuſvis tum commendatur in expediendis viſceribus omnibus & pulmonibus: quare illud ego incoquerem in juribus cum ptiſana, & in aurora exhiberem. Cochleæ hic commendantur, quoniam etſi lentorem habeant experimento tamen deprehenſæ ſunt vim etiam habere viſcera expurgandi, unde *Ætius* vel in obſtructo liene præbet: unde etiam retinere fluxum humorum in pulmones, & aperire etiam vias poſſe videntur, & alimentum calori febrili reſiſtens præbere. *Chriſtophorus Guarinonius, conſil. 444.*

Ex tabe ſimplici innumeros ſanavi: erat autem præter victus moderatam rationem, unicum hoc præſidium, ſanguinem ſuillum, & cochleas purgatas, & ranas cum germinibus rubi in balneo M. deſtillabam, & aquæ hujus pro ætate quantitatem dabam, donec pingues efficerentur. *Hier. Cardanus, ſect. 3. method. med. curat. 4.*

Anni quindecim præteriere, ex quo Mercatoris *Baſilienſ.* puer octennis, ab alio quodam puero baculo circa lumbos percuſſus, aliquot diebus poſt malè habere

re cœpit, & ſeptimanis aliquot præteritis, licet ad vitæ tempus ultimum cibo ſufficienti nutriretur, tabe abſumptus obiit, huic licet nec tuſſis moleſta eſſet, nec febri laboraret, nihilominus à quodam tanquam Phthiſicus fuit tractatus, quare parentibus mortis cauſam intelligere cupientibus, & me ut cadaver aperirem rogantibus, ipſorum voluntati ſatisfacturus, cadavere denudato ventrem infimum turgidum reperi, & utrinque circa umbilici regionem ad tactum renitentem, & quia nec tuſſim, nec febrem ipſi moleſtam fuiſſe intellexeram, illicò nec dum cadavere aperto aſtantibus ſignificavi, mali cauſam in meſenterio latitare, mox ventre aperto, glandulas Meſenterij non ſolùm tumentes, ſed etiam ſcyrrhos reperi & ita conglobatas, ut duorum pugnorum magnitudinem ſuperarent: in thorace verò & pulmonibus vitii nihil penitus occurrit, cauſam ergo tabis, harum glandularum ſcyrrhum cenſui, chylis diſtributionem inhibentem. *Gregorius Horſtius, cap. 5. lib. 7. Hiſtor. Medic. mirab. Marcelli Donati.*

Tabem à glandulis meſenterii nimiùm turgeſcentibus advenire, mortemque cauſare, ſequens etiam hiſtoria oſtendet. Infantula quædam hujus urbis duorum circiter annorum plurium menſium ſpatio indies contabuit, licet ſtomacho ſatis valeret, & conſueto more alimenta ſumeret, cùm interim alvi fluxu quaſi coliaco continuò laboraret. Fatiſcentibus tandem viribus, ob debitam corpori denegatam alimoniam, occubuit. Parentes, ut mortis dilectæ filiolæ cauſa melius innoteſceret, obnixè rogarunt, ut me præſentem exhiberem, dum aperiretur cadaver. Quorum votis annuens, detractis tegumentis ventris communibus cum peritonæo, invenimus in meſenterio innumeras glandulas mirum in modum turgidas & duriuſculas, ita ut multæ nucis avellanæ, ſed plures juglandis magnitudinem exæquarent. A quibus obſtructo chyli in ſuum receptaculũ tranſitu, corporeque ſic ſucco nutritio defraudato, non mirum ſi tales primùm omni artis præſidio irreparabilis, fluxu comitata cæliaco, tandemque dura mors & inexorabilis ſucceſſerit.

Burnet Parte I.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tarantatis, ſeu de morſis à Tarantula.

PRo præſervatione, homines quantum fieri poſſit, fugiant campeſtres locos & agros, domuſque politas & mundas habeant, nam hæc animalia ſolent in fiſſuris domum, in foraminibus degere, & hac cautela maximè uti oportet per menſem *Junii, Julii & Auguſti*; cum his temporibus ſævire ſoleant ac mordere. Verùm quoniam qui hac Peſte tentantur, ſunt ut plurimùm ruſtici, ſupradicta ſervare non valentes, ideo alia proviſione indiget; propterea illis conſulerem, ut anchuſam herbam comedant, vel ejus decoctum bibant, vel collo ligatam habeant. Habet enim hæc vim magnam ex *Dioſcor.* adverſus vim venenoſorum animalium, quorum vim arcet & frangit. Ad idem faciunt calamenthum, ſerpillum odoratum, bolus armena, artemiſia, ſcordium, ſuccus raphani, allium, mitridatium, naſturtium: ſed maximè omnium, noſtrum antiphalangium commendamus, quod non ſolùm præſervat, ſed curat feliciſſimè. Quod ad curationem attinet, ea quàm citiſſimè fieri debet, nam periculum eſt in mora, cum ſæviſſima ſoleant in ictu tarantulæ excitari ſymptomata, & veneno eſt quàm citiſſimè occurrendum. Sub Chirurgia comprehendo ſuctionem, frictionem, inciſionem, ſeu ſcarificationem, veſicatoria, cauteria, cucurbitulas, hirundines & venæ ſectionem. Quantum ad primum, ſuctio cum ore eſt remedium præſtantiſſimum, ſed periculoſum & lubricum, & ſi quandoque moliendum eſt. à Regibus, Imperatoribus, & ſummis Principibus fieri debet, qui multa habent mancipia, infidelia, qui adhuc ne ipſa moriantur, debent prius comedere ad ſatietatem vinumque meracem bibere, & aliquo ex dicendis antidotis ſe munire debent, Sed hoc remedium, ut dixi, lumbricum eſt, & in *Apulia* receſſit ab uſu: loco cujus poni poſſunt gallinæ, vel columbi recentes occiſi ſuper morſuram, vel eorundem animalium viventium pars poſtica, ſcilicet anus. Quantum ad frictionem multum juvat, nam foras evocat venenum,

juvat etiam partis ſcarificatio; maximè etiam veſicatoria commendantur, præcipuè quæ cum Cantharidibus fiunt, vehementiſſimè enim attrahunt foras venenum & Cantharides à proprietate videntur eſſe alexipharmacum tarantulæ. Proſunt etiam cauteria, tam actualia, quam potentialia, ut & hirundines. Quantum ad venæſectionem, non multum convenit primis diebus, ſed temporis progreſſu, cum jam venenum omnes corporis partes eſt aggreſſum, tunc exiſtente aliqua plethora, ſecari poteſt vena hepatica maximè in ætate adoleſcentiæ. Quantum ad Pharmaciam, ſub hæc comprehendimus antidota bezoardica, ſeu alexipharmaca agentia à proprietare occulta. Maximè facit ex *Dioſcorid.* ad Tarantulæ morſum ſemen paſtinacę ſylveſtr. ad ℥i. cum vino bibitum, & decoctum meliſſę, & folia origani emplaſtrata, ipſumq; origanum in pulv. cum vino bibitum ad ℥i. vel balneum aquę maris, vel ſuccus folior. mori ad vn. ii. vel ſupra partem commorſam cæpæ tritæ. *Galenus* commendat decoctum cent. min. Laudat etiam phalangia redacta in pulverem & vino pota, nam Tarantatos à morte liberat. *Orthaſius* ad Tarantulæ ictum multum facere dicit ℥i. ariſtol. rot. cum vino. *Serapio*, pro eadem intentione laudat ſemen nigellæ ad ℥i. cum vino bibitum. Alii ad cœlum extollunt ſupra partem ictam ſtercus capræ. *Rhaſis* multa atque proficua conſcripſit, ut balneum in aqua calida, theriacam, ſuccum fol. mori, vinum fortem allium, cominum, agnum caſtum ingreſſum aquæ maris calidę; laudat etiam ſudorem promovendum. *Ruffus* apprimè omnium commendavit theriacam, balneum & vinum vetus. *Rabbi Moyſes* in loco morſuræ ponit panem maſticatum, nam mirabilem habet antipathiam cum veneno tarantulæ. *Plinius* ſuccum plantaginis poſt multa præcipuè commendavit, & ideo lacertæ & alii vermes morſus araneæ formidantes, ſucco plantagin. ſeu eſu herbæ ſe tuentur, laudavit etiam gallinæ cerebrum cum pipere comeſtum, merum, agni caſti ſemen & cancros fluviatiales. *Petrus de Hebano* multa laudat, & inter cætera præcipit tarantatos eſſe ſepeliendos in arena calida, vel cinere calido.

Nos autem poſt longas experientias, & poſt multorum annorum decurſum, variaſque & aſſiduas obſervationes quas in tarantatis fecimus maximè omnium quinque remediorum genera commendamus, quorum primum eſt aqua vitæ, hæc enim expellit venenum, corroborat calorem naturalem, aufert melancholiam; quare omnes explet indicationes in ictu tarantulæ, & quia diuretica eſt à centro ad circumferentiam expellit venenoſos & corruptos humores, & verè res eſt mirabilis; & nos feliciſſimè illam in tarantatis experti ſumus pluries, exhiberi poteſt ad ℥i. ℥. ii. ℥. iii. juxta ætatem, complexionem, & magnitudinem ſymptomatum. Secundum eſt quinta eſſentia roriſmarini: cujus admirandas vires ad ictum tarantulæ & in expellendo venenum omnium animalium venenoſorum pluries experti ſumus. Tertium eſt aqua noſtra vitalis deſtillata quæ ſic fit.

♃ Flor. citrangul. bonam quantitatem fol. tenerior. quercus, card. bened. ſcabioſ. acetoſell. ſonchi, ſalv. majoran. flor. lavend. abſinth. roriſmar. tuſſilag. roſ. rubr. ſicc. ſcorzoner. meliſſ. pimpinell. borrag. rutæ an. M. iii. cyperi noſtrat. rad. angelic. bacc. lauri, juniper. cortic. citri, tormentill. zedoar an. ℥ i. cinnam. cariophyll. an. ℥ß deſtill. omnia in balneo M. & aqua ſervetur, hoc aqua etiam uti ſoleæ ſe lici cum ſucceſſu in febribus peſtilent. & malignis. Quartum eſt antiphalangium noſtrum electuarium, quodquidem mirabile eſt adverſus morſus, omnium tarantularum, componitur hoc modo.

♃ Fruct. myrti & tamaricis, an. ℥ i. ſem. paſtinac. nigell. agn. caſt. dauci, aniſi, cumini & origani, an. ʒi. terr. ſigillat. bol. armen or. præp. an. ʒ ii. cent. min. ariſtoloc. rotund. an. ʒß. fol. meliſſ. trifolii bituminoſi, chamæpit. & abrotan. an. p. ß. theriac. opt. & mithridat. an. ʒiiß. ſucc. cæpar alii, plantag. atriplici hederæ depurat. an. q. ſ. cum melle fiat ſyrupus, cum quo fiat electuar. addendo aqu. vitæ q. ſ. doſis, à ʒiß. ad ʒiii. datur cum vino præſervationis gratia ad ʒi. ſemel vel bis, datur præſente veneno ad ʒiii. bis vel ter aut ſæpius cum vino. Quintum eſt muſica, in hac enim noſtra regione per totam

Apu-

Apuliam nullum aliud genus remedii promptius excercetur quam muſica in tarantatis; & certè res eſt mira de muſica, & niſi propriis oculis videatur, non creditur; cum ille qui à tarantula fuit commorſus, qui fere dira veneni tabe moribundus, & querulus, anſius, & agonizans erat, quinque extrinſecos ferè ſenſus & intrinſecos penè amiſerat, motumque habebat ablatum, mox ubi tympana parva lyram, cytharam, fides, cymbalum, varioſque tibicines, vel quodvis aliud inſtrumentum muſicum audit, ſtatim reviviſcit, oculos & aures arrigit, & in pedes ſe attollit, incipiens leviter in principio movere digitos pedum & manuum, & ſervata harmoniæ lege ſibi convenienti, ſibique arridenti, ſtatim fortiter tripudiare & geſtire manibus, pedibus, capite, & ſingulis corporis partibus incipit, variaque corporis agitatione conflictatur; ergo magis præſentaneum & promptius remedium in hac regione non invenitur ipſa muſica; nam ea incitantur ad tripudium & ingentes ſaltus, variaſque corporis agitationes & ſic miteſcit effera vis veneni, corpore univerſo maximis ſudoribus profuſo; ob id publicè in æſtate vagantur tibicines per totam Apuliam, multumque lucrifaciunt, cùm promptiſſimè excitent tarantatos. *Epiphanius Ferdinandus Hiſtoria* 81.

SECTIO TERTIA.

De Temperantia.

SElymus *Turcarum* Imperator *Solimani* Pater, de uno tantum ferculo edere eſt ſolitus, & ante cibum corpus exercuit; ea moderatione hoc obtinuit, ut nunquam ægrotarit, donec divinitus eo loco periret, quo patrem antea veneno ſuſtulerat. *Gaſpar Hoffmannus conſil.* 14. *lib.* 5. *Conſil. Cratonis, &c.*

SECTIO QUARTA.

De Teneſmo.

TEινεσμὸς eſt aſſidua, crudelis & peracerba deſidendi cupiditas, eaque fruſtranea; qua ſcilicet nihil egerunt; & nihilominus tanquam egerere aliquid debeant, novo ſubinde egerendi deſiderio ſtimulantur, licet eo conatu nihil proficiant. Pars in hoc malo affecta eſt extremitas recti inteſtini; cauſa eſt quicquid facultatem expultricem inteſtini recti ſtimulare poteſt, ut eſt à dyſenteria, ejus inteſtini exulceratio, vel humor acris, mordax & ſalſus illi adhærens, calculus item in collo veſicæ hærens, & tumor partium vicinarum; intemperies quoque frigida contracta ex ſeſſione ſuper lapidem frigidum, aut mora in aqua.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Teneſmo.

HUnc morbum curaturi, primò decoctum hoc parari fecimus, ut ejus inſeſſu dolores & tenſiones placaremus, ſimulque ut per anum neceſſaria inderemur.

℞. Rad. alth. malv. chamæm. ſem. lini, fœnugræc. roſ. rub. an. M. ii. in ℔xx. aquæ F. decoctio ſufficiens, cui adde ol. roſac. chamæm. an. ℥iii. in hoc decoct. tepente fiat inſeſſus, ut non ſolùm anus, ſed inguina quoque madeſcant: ejus vice quandoque utebatur filtro aut ſpongia prædicto decocto imbuta, & parum expreſſa; tunc vero clyſteres abſtergendi vi preditos ita injecimus.

℞. Decoct. hord. integr. ℥xv. ſacchar. rubr. ℥iß. ol. roſ. ℥iij. vitell. ovor. num. 2. fiat clyſter in quo & mell. roſac. colatum imponere optimum ſane eſt, quum ex iis quæ maximè ulcera abſtergant fit. Abſterſione facta ad clyſteres ulcus exſiccantes & conſtringentes, devenimus ita.

℞. Sumach. plantag. balauſt. an. p. j. F. decoctio in aq. ℔ii. in colat. ℔i. diſſolv. ſævi hircin. ℥iß. butyr. rec. inſulſi ℥i. thur. ʒii. ovum unum integrum, ol. myrtilll ʒii. M. F. clyſter. quem pro poſſe retineat: ſed cum æger graviter morbum ferret, & indies pejus haberet, & dolor in eum ſæviret; ad glandes ex ſævo hircino paratas cum maſſa pilul. de cynogloſſa, adjecto uno vel altero opii grano, devenimus, vel ad

clyſteres ex lacte vaccino confecto, & oleo roſar. omphac. cum pilul. de cynogloſſa ʒß. adjectis quoque gr. ij. vel iij. opii, à quibus gummi Tragacanth. & Arabic. uti & ſævum hircinum & butyr. rec. minimè eliminabantur, quibus, & unguento ex plumbo foris ad anum applicito intra octo dies ſanus factus eſt, optimo ſemper aſſueſcens victui, & acria fugiendo. *Amatus Luſitanus, curat. 94. cent. 3.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Teneſmo.

HOc ſuffumigio miraculi inſtar teneſmus curatus fuit.

℞. Maſtich. ʒi. thur. ℈i. ſem. myrtill. ʒiß. flor. roſ. rub. exſicc ℈ii. F. pulvis pro ſuffumigio, fumum poſt ſeceſſum ſub ſella, carbonibus ignitis injecto pulvere, in anum recipiebat, & à teneſmo moleſtiſſimo liberatus eſt. *Petrus Foreſtus, obſervat. 39. lib. 22. De profluviis alvi.*

Fotum paravimus in hunc modum.

℞. Summitat. aneth. tapſi barbat. flor. chamæm. melilot. an. M. j. baccar. myrti, flor. roſar. an. p. j. ſem. lini, fœnugræc. an. ʒiij. F. fotus. Sacculus etiam ex furfure in vino aſtringenti decocto admoveatur ano & fiat ſuffumigium ex thure, myrrha, gallia moſch. & roſis, prius in ano ſuſcepto fumo per cathedram perforatam ex decocto flor. tapſi sbarbati. *Petrus Foreſtus, obſerv. 41. lib. 22.*

Mollibus enematis eluatur malum, ut ex aqua hordei cum ſaccharo & vitello ovi. *Joh. Heurnius, ad aphor. 27. ſect. 7.*

Si vigiliæ unà cum dolore perſeverante conſequantur, neque remediis cedat affectus, aliqui componunt ſuppoſitoria ſtupefactiva ex thure, maſtiche, croco, ſtyrace liquida, adjecto pauco opio, ut videre licet apud *Guainerium*. Sed is admonet ut cum filo ſemper coxæ alligetur; quia opium ad intra attractum æternum ſoporem inducere poſſet. Idem narrat mirabilem caſum præceptoris ſui, qui ſuppoſitorium ex opio confectum cuidam teneſmo laboranti imponi juſſerat, ex quo per 4. horas continuas quievit, ita ut eodem tempore idem ſuppoſitorium filo appenſo evanuerit. Unde ad duos dies æger tam horribilem ſaporem in ore percipiebat, ut aſſumere cibum non poſſet, unde ejus præceptor vomitum ejdem provocavit, & tunc æger ſuppoſitorium illud filo appenſo evomuit. Certè (inquit) niſi mihi vir tantus narraſſet, huic ipſi vix fidem dediſſem, ideo monet, ut in talibus ſuppoſitoriis nequaquam audaces ſimus, ſed circumſpecti, eadem coxæ alligando cum filo, ne ſurſum repant. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſ. 42. lib. 21.*

Teneſmo affligebatur vir nobilis, præſcriptum eſt hoc fomentum.

℞. Fol. tapſi barb. abſinth. an. M. vi. coq. in lacte recenti, & conficiantur ſacculi alternatim toti ventri & ano calidè ſæpius applicandi. His dolor remiſit cum ſtercorum facili ejectione *Martinus Rulandus, curat. 75. cent. 6.*

Ad tollendum dolorem in teneſmo impleantur duo ſacculi trito ſulphure, & in aceto bulliant. Et modò ſedeat ſuper uno, modò ſuper alio calido, quantùm poteſt pati, quia ſtatim tollit dolorem, & eſt expertum. *Arnoldus de Villanova, practic. lib. 2. cap. 35.*

SECTIO QUINTA.

De Terminthο.

TE'ρμινθ· ejuſdem generis puſtula cum epinyctide eſt, ex fervido præaſſatoque ſanguine prorumpens; eſt nigri coloris & rotunda quæ ardore in ſquammam abit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Terminthο in nate.

BRaſſicam cum melle tritam apponi juſſimus. Uva etiam paſſa cum ruta egregiè ei medetur, curatur ut hyma. *Petrus Foreſtus, obſerv. 10. & ſchol. lib. 1. obſerv. Chirurg.*

SECTIO SEXTA.

Pro Teſtium inflammatione.

VIr quidam ex equitatione violenta incidit in teſticuli dextri inflammationem cum tumore inſigni. Secta fuit vena brachii bis, ſemel in malleolo, purgans medicamentum exhibitum: pars fovebatur aqua roſar. & imponebatur cataplaſma ex farina fabarum cocta in oxycrato ita ut quarta pars aceti cum tribus aquæ partibus miſceretur; quod cataplaſma nunquam me fefellit in hoc affectu: in hoc tamen ægro, adeo tenera erat cutis ſcroti, ut excoriata fuerit ab aceto acriori, & cataplaſma ferre amplius nequiverit. Ego iterandum curavi cataplaſma, ſed ad tollendam acrimoniam aceti, illud decoquendum curavi cum lithargyro; & ſic cataplaſma optimè operatum eſt, ægerque intra triduum à tumore liberatus. *Lazarus Riverius obſerv.* 39 *cent.* 2.

Ad dolorem ſedandum, & inflationem ſimul tollendam, folia hyoſcyami commendatur. *Io. Tiengius* Medicus *Amſtelodamenſis* pro arcano agrimoniam decoctam in aceto vel vino, & contuſam apponebat. Expertus eſt à tota proprietate valere contra inflationem teſticulorum. Removet etiam omnem dolorem aqua illius decocti cum panno lineo admota. *Petrus Foreſtus, lib.* 27 *obſerv.* 1.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Teſtis Scirrho.

NObilis quidam ex inflammatione & ſuppuratione facta in ſcroto durum eò loci ſcirrhum contraxit qui anſerini ovi magnitudine adauctus eſt, indolens, qui tamen impedimentum, præſertim inter equitandum, illi adferebat; multis uſus eſt remediis, verum nullam ſentiebat diminutionem, donec *Baſileam* veniens, ſequentibus uſus, cœpit admodum diminui atque emolliri, ita ut diſcedens, de impedimento amplius minimè conquereretur, tumore ferè penitus ablato, ſenſuque in illo recuperato; fomentari juſſi primum hoc fotu, ſingulis noctibus.

♃. Rad. bryon. iroes rec. an. ℥iii. rad. cyclam. vn. i m. ſem. naſturt. dr. iii. ſem. ſinap. dr. ii. rad. ariſtol. rot. ℥ß. ſulphur. dr. iii. coq. in lixivio & aqua ferrata pro fotu. Emplaſtrum dein applicet ſequens dies noctéſque geſtando, ſæpiuſque renovando.

♃. Gummi ammoniac. bdell. an. ʒiß. infund. in aceto fortiſſ. per biduum, & diſſolvantur, addendo ſulph. vivi, ſpumæ maris, an. ʒii rad. ariſtol. rot. ſem. urtic. an. ʒi. ſem ſinap. ʒiß. cum pauco oleo antiquiſſimo & cera rubra & melle F. Emplaſtrum. Uſus eſt poſtmodum, ſine fotu, quam diutiſſimè, & cum emolliri tumor inciperet, ut melius procederet cataplaſmate hoc noctu uti juſſi, & mane & interdiu emplaſtro. Cataplaſma tale erat.

♃. Rad. Bryon. ireos, lilior. alb. rec. an. ℔i. coq. in lixivio & aqu. ferrata fabrorum: add. gummi ammoniac. diſſolut. in aceto fortiſſ. ℥iß. ſulph. ℥i. ſem. ſinapi, butyr. rec. ℥iii. M. mirè profuit. Purgatus ab initio fuit, venaque ſecta. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 3. *pag.* 693.

SECTIO OCTAVA.

De Thea.

INdiæ *Orientali* nihil familiarius eſt potione decocta ex Herba quam *Chinenſes Thee*, ac *Iaponii Tichia* vocant. Sunt huic herbæ ut folia oblonga, acuminata, & in ambitu crenata; ſic radices fibroſæ ac in minimas particulas diſperſæ *Iaponenſium Tchia* longè plures æſtimatur, quam *Chinenſium Thee*, venitque non raro una ipſius libera centum argenti libris. Creditur hic paſſim, nihil hac herba ſalubrius, cum ad vitam in extremam ſenectutem porogandum, tum ad impedienda quæcunque ſanitatis incommoda; neque ipſam ſolum corpora reddere vegeta, atq; arcere calculi dolores quibus hic neminem dicunt obnoxium; verùm etiam tollere dolorem capitis, gravedinem, lippitudinem, deſtillationem, ſpiritus difficultatem, ventriculi imbecillitatem, inteſtinorum tormina, laſſitudinem ac ſomnum, quem tam evidenter compeſcit, ut ſorbitionem hujus decocti aſſumentes, videas interdum

integras noctes lucubrando conſumere, ac ſine ulla moleſtia evincere inexpugnabilem cæteroquin dormiendi neceſſitatem; calefacit enim modicè, & adſtringendo ventriculi oſculum refrænat, coercetque uſque eo vaporum ad ſomnum conciliandum neceſſariorum adſcenſum, ut nihil impedimenti afferatur illis, qui ſcribendo aut meditando ſatagunt noctes tranſigere; differunt haud parum inter ſe diſcrepantes hæ Nationes circa utendi rationem, permiſcentibus *Japponiis* pulverem hujus plantæ in lapide Ophitide contritum, aquæ calidæ, *Chinenſibus* verò plantam cum paucis ſalis ſaccharive granis ex liquore aliquo decoquentibus, quod decoctum deinde calefactum officioſiſſimè propinant, cum convivis invitatis, tum quibuſcunque honoris cauſa ipſos ſalutatum venientibus, idque ea animorũ inclinatione ut Principes etiam viri non detrectent, quim potius honori ducant, ſuis manibus hanc herbam vel amicis decoquere, vel alioquin ei miſcendæ temperandæve operam ſuam impendere; extructis propterea in Palatiorum ſuorum interioribus, conclavibus ac foculis ex pretioſiſſimis lapidibus, ligniſve, iſti operi ſpeciatim dicatis: in quibus etiam curioſè aſſervantur ollæ, tripodes, infundibula, calices, cochlearia, aliaque perpolita hujus culinæ inſtrumenta, quæ aliquot aureorum millibus redempta ac ſericis integumentis involuta intimis ſolummodo amicis oſtendunt, neque minori habent loco, quam apud nos adamantes, gemmas, ac baccata ſummi pretii monilia, ut videre eſt apud *Jo. Maſæum Rerum Indicarum lib.* 7 *&* 12. *& Lud. Almeydam. ſelect. epiſt. lib.* 4. *& Petrum Iarricum tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 17. *Matth. Riccium De Chriſtian. Expedit.* apud *Sinas lib.* 1. *cap.* 7. *Aloiſium Fras.* in *Relat. Iaponic. & Iac. Bontium dialog.* 7. *Med. Ind. & Ioh. Linſcotum, cap.* 29. *Nicolaus Tulpius, cap.* 25. *lib.* 5. *obſerv. Med.*

In duabus tantum Provinciis *Chinæ* arbor *Thea* dicta reperitur ex *Alex. de Rhodes* Peregrinationum hiſtoria - Bellidis folia habet, & una alia major eſt, magnis curis colliguntur hæc foliola ſemel in anno (ut nos hic uvas colligimus) ex arbore myrti folio prædita: bullitur in aqua (& tunc extendi poteſt & ejus forma percipi) ad dr. i. pondus, & calidę aquę illius vitrum deglutitur; vapores enim ſomniferos adeo cohibet, ut impediat quo minus vigiliis fatigeris, aut ſomnum cupias, roboret pręterea ſtomachum, renes purgat, & calculo utilis eſt. *D. Vignavetus* Pharmacopœus præſtantiſſimus ea feliciſſimè ſæpe uſus eſt eaque multi utuntur magnates & Viri Literati à longo tempore, idque cum ſucceſſu feliciſſimo. *Petrus Borellus, obſerv.* 39. *cent.* 3.

SECTIO NONA.

De Theriacha.

QUod attinet ætates theriachæ, rideo ego infantiam, pubertatem, adoleſcentiam & ſenectutem; quando ſuam formam abſolutam theriacha eſt adepta, & jam finis eſt motus fermentationis, tota eſt homogenea. figmentum eſt de opio frigido Primis 5. annis; ſi ita eſt, nondum eſt peracta fermentatio; quod poſt annos quindecim aut triginta demum valeat contra omnia venena ſomnium eſt. Si perfecta eſt primo anno, cur non vires integras habeat? Quis eſt noſtrum quin etiam extemporaneas compoſitiones contra venena faciat? num diaſcordium, elect. de ovo; &c. ſunt ſervanda 20 an. ante uſum? apage cum iſtis næniis. Quid quod ſcribunt quidem iſta, ſed in praxi obſervat nemo? Judicetur theriaca omnibus viribus efficax, cum finis eſt motus, & miſtio omnia ad unitatem homogeneam redegit, ſive annus ſit impendendus, ſive tempus aliud prolixius, prout ſe habent circumſtantiæ. *Andreas Libavius* in ep. annexa, *obſerv.* 1. *lib.* 10. *obſerv.* 1. *Gregor. Hoſtii.*

SECTIO DECIMA.

Pro Thoracis abſceſſu & Fiſtula.

PUerulus Thoracis abſceſſu laborabat, & cum matura jam eſſet ſuppuratio, timeretque ille ulcus mucrone diſcindi, theriacam ſupperpono, qua non ſecus unius tantum noctis ſpatio abſceſſus apertus eſt, ac ſi ſcalpello fuiſſet inciſus; ex quo

quo facil conieƈtari poteſt quanta ſit huius compoſiti vis, quod & nos ſæpe aliàs experti ſumus. *Antonius Benevenius. De mirandis morborum & ſanationum cauſis.*

Devenimus ad mirabilem illum ſyrupum magiſtralem ab Excellentiſſimo *Fallopio* deſcriptum, lib. *De Vulneribus*; qui ad thoracis quaſvis fiſtulas inveteratos plurimùm conducit: à quo abſumpto melius habuit æger, & tandem, licet non niſi poſt annum, omninò convaluit. Eſt autem ſyrupi deſcriptio hæc, cui chinam nos addidimus.

℞. Rad. alth. fol. millefol. marrhub. artemiſ. lapat. caulium valde virentium, pimpinell. cimarum rubi, rad. rubiæ tiƈt. cum foliis, ariſtol. rot. fragar. matricar. cent. min. matriſylv. beton. ſavl. rad. cariophyll. an. M. ß. thur. maſcul. ℥ß. farcocoll. ℥i. ſem. plantag. aniſ. fœnic. canabis, an. ℥ß. croci, rhab. rhapontici, cent. maj. an. ℥i. vini odor. ℔xv. chinæ ℥vi. Hæc omnia conterantur, deinde infund. in vino per viginti quatuor horas: bulliantque ſine aqua. Colaturæ addantur mellis opt. ℔iv. & iterum bulliat decoƈtum cum melemnica ebullitione, ſpumetur & ſervetur ad uſum, doſis ℥v. manè. *Epiphanius Ferdinandus, hiſtor.* 32.

SECTIO VNDECIMA.

De Tinea.

VIde ſupra *lib.* 1. *ſeƈt.* 7. *De Achoribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Tinea.

℞. NAſturtium contuſum frixum cum axungia porcina, apponatur capiti abraſo; ſpatio viginti quatuor horarum cruſtam excidere facit; quinimo ſi eo quis diutius utatur, morbum ſanat, quod experimento confirmatum eſt. Quidam purgato corpore, & abraſis pilis, ita curant tineam.

℞. Stercor. columbin. pecudum, anſerum exſiccat. an. part. æq. ponatur in olla vitreata cum pinguedine ſuilla veteri ad ignem quoad liqueat axungia, poſtea coletur pinguedo in aliud vas, & cum hac pinguedine inungatur caput primo die, ſequenti die lavetur cum axungia dulci, & ita proſequantur alternis diebus quoad ſanetur, altero die lavando, altero inungendo. *Rodericus à Fonſeca, tom.* 2. *conſult.* 54.

Tineam ſiccam cum furfuribus, in capite præcedentibus univerſalibus remediis hac lotione curavi.

℞. Malv. betæ, lapath. acut. cum rad. heder. arbor. cent. min. an. M. i. caul. rubr. M. ß. colocynth. ʒiii. agar. ʒi. fol. ſen. ℥ß. helleb. nigr. ʒiß. coq. in aq. ad ℔iiß. colat. adde ſalis p. j. qua caput lotum fuit. *Petrus Foreſtus, Obſ.* 13. *lib.* 8. *De exterioribus Capitis vitiis.*

Præter univerſalia medicamenta hæc infraſcripta remedia tandem contulerunt puero novem annorum inveterata tinea laboranti.

℞. Lapath. acut. cum rad. betæ viridis, enul. campan. rad. chelidon. an. M. ii. furfur. macri. M. j. cent. min. p. j. fol. ſen. ℥ß. colocynth. ʒiii. agar. ʒii. F. omnium decoƈtio in aq. marina in balneo Mi. in fine poſt decoƈtionem add. parum vitrioli crudi, decoƈtione adhuc calida exiſtente, & manè ſtomacho jejuno F. lotio capitis. Deinde caput inungatur infraſcripto linimento.

℞. Butyr. ſaliti, axung. porcin. an. ℥i. ſulph. ℥ß argenti vivi cum ſaliv. extinƈti ʒi. vitrioli crudi ℈i. hoc modo conficiebatur; axungia igne per ſe reſolvebatur, deindè ſulphur per ſe eliqueſcebat ſupra ignem in patella terrea, mox ſulphur ita liquatum, & bene calidum in mortarium æneum conijciebatur, piſtillo ſemper quam diutiſſimè ducendo inſuper butyrum liquatum, & coƈtum ad nigredinem calidumque admiſcebatur, poſtea verò axungia liquata adieƈta, ſemper piſtillo probè agitato, atque hinc inde ducendo, poſtremò argentum vivum adieƈtum eſt, & omnium ultimò vitriolum; atque hæc omnia in diƈto mortario concutiebantur, & piſtillo continuò movebantur, donec totum frigidum evaderet, ac in linimentum coiret: eſt autem hoc præſtantiſſimum remedium in tinea quantumuis

inveterata, & ab omnibus incurabili judicata, modò univerſalia præceſſerint. Hoc enim feliciter uſus ſum, capite prius loto, jejuno ſtomacho, in illis qui nullis aliis remediis curari poterant. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 20. *lib.* 8.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tinea infantium.

SOlent infantes hoc malo) quod illi frequens eſt ex lactis corruptione, vel ex ejuſdem abundantia vel ex utero materno) juxta *Rhaſin* à variis morbis præſervari, ut epilepſia, convulſione; & experientia ſæpè vidimus tales infantes hilares & jucundos eſſe: hinc doctiſſimorum Medicorum authoritate, niſi parentibus urgentibus, à curatione multi abſtinent. Quod ſi verò inſtent parentes, medicamenta duntaxat levia adhibebimus; & præcipuam curationem in nutricem rejiciemus; ſi ergo materia videtur ſalſa & acris ſumat nutrix ℥ii. ſyrup. roſ. pallid. ut lac corrigatur, & faſcia lata manus infantis ligentur, ne malum ſcalpant; præterea lavetur caput decocto hordei ex cortic. malv. fumar. & borrag. lotoque capite, applicentur caules leviter ſupra cineres torrefacti, & butyro loto inuncti. Quod ſi videantur ulcera madentia reſtringi, admoveantur folii hederæ eodem modo torrefacta & inuncta: tandem folia atriplicis apponantur, hoc enim juxta *Rhaſin* attrahit ad ſe acuitatem humoris, & venenoſitatem, quod & nos experti ſumus: id etiam mirabiliter confert, ſi radices altheæ decoctæ cum urina pueri applicentur. Poteſt etiam oblini caput vitello ovi crudo, capite prius abluto cum urina pueri. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 19. *lib* 8.

Hoc etiam topicum valet ad tineam in omni ætate, etiam puerili ſine periculo.

℞. Succ. fumar. ſcabioſ. lapath. acut. ennlæ an. ℔ß. lithargyr. ℥ii. M. cum axungia antiqua porcina & ol. nucum q. ſ. cera adjecta. *Idem*, *ſchol. obſ.* 22. *lib.* 8.

Nos huic morbo optimum obſervavimus remedium, plures etenim qui eo uſi ſunt, præſertim pueri priſtinæ ſanitati fuerunt reſtituti. Videlicet fiat unguentum ex ſulphure, axungia & ſucco limonum; & cum eo, abraſis prius capillis, fiat inunctio, ubi tinea infeſtat, veſperi per tres vices, alternis diebus, dummodò prius corpus pugatum fuerit: facta inunctione per dies quinque ſequentes nihil agi debet; quibus tranſactis, fiat ablutio capitis cum decoctione malvarum. Videbis, Lector, mirandam rem, nempe brevi tempore morbum ſuperari, nec amplius regredi. *Dominicus Panarolus*, *obſ.* 31. *Pentecoſte* 5.

SECTIO DUODECIMA.

De Tonſillarum inflammatione.

MUlier quædam afflicta eſt tonſillarum inflammatione graviſſima, quam brevi ſecuta eſt, exulceratio cum dolore intenſo: celebrata venæ ſectione, & gargariſmis ex oxycrato per biduum fruſtra uſurpatis, ſequenti curata eſt intra unum diem.

℞. Sem. ſinapi ʒi. aceti roſac. & ſacch. alb. an. ℥i. aq. ℥iij. F. gargariſma. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 76. *cent.* 4.

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Torminibus infantium.

AD tormina infantium dare ſolebam anisi ℈i. craſsè pulverizati, cum primo pultis cochleari; hoc purgat infantes, non aliter ac ſi ſenior rhabarbarum ſumpſiſſet. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 24. *ſect.* 3.

SECTIO DECIMA QUARTA.

De Tremore.

HOdie imprimis pro ſingulari in hoc caſu remedio laudatur electuarium *Orvietanum*. *Felix Platerus*.

Ad tremorem egregiè confert, ſi urina propria membra tremula ſæpius laventur; alli verò urinam pueri magis commendant: habetur hoc quidem pro experi-

mento indubitato, quacunque cauſa tremor oboriatur, ſive ex Venere vel vino potatione, vel poſt alios morbos, at ex fumo argenti vivi. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſ. 5. lib. 8. De exterior. Capitis vitiis.*

In termore manuum poſt univerſalia, exhibeo ea, quæ caput & nervoſas partes roborare creduntur, quale eſt præcipuè diacorum, & extractum calami: extra autem tremulas manus foveo vino calido, in quo betonic. ſalvia, majorana, roſmarinus & ſimilia incocta ſunt, & penetrationis cauſa ſpiritus vini aliquid affundo. Ita multum tremor paulatim remiſit donec prorſus aboleretur. *Petrus Monavius, Epiſt. 28. lib. 2. Conſil. & Epiſt. Cratonis, &c.*

Relatum eſt mihi aliquando à fido pharmacopœo aurificem *Bruxellenſem* ſolo & continuo eſu cerebri leporis aſſati à tremore evaſiſſe: eſus quoque columbarum ſylveſtrium à vi quadam occulta valere dicitur. *Petrus Foreſtus, obſerv. 99. lib. 10. De cerebri morbis.*

Ad tremorem capitis ſenilem. ℞. Pavonis fimum, & cum aq. vitæ q. ſ. diſtempera, eoque utatur in potu tribus matutinis. Fimus verò ad ʒi. qualibet vice ſufficiet, & ſic curabit ſenum capitis importunos tremores. *Petrus Borellus, obſervat. 98. cent. 3.*

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Trichiaſi ſeu pilorum mictione.

Vidua quædam *Bernenſis* ante octennium doloribus torminibuſque ventris & lumborum correpta fuit, eiſque ultra annum continuò ferè laboravit. Interim urina (quam non niſi maximo cum conatu excernebat) nunc ſanguinolenta, nunc purulenta, & turbida erat; verùm quod admiratione non vacat, non ſolum purulentis & viſcidis humoribus referta erat urina, ſed & pili quamplurimi rufi & oblongi quotidie cum ipſa excernebantur, idque non ſine dolore maximo, nonnihil enim duri ac rigidi & velut ſetæ porcinæ erant, & proinde partes quas tranſibant, ſpirum in modum pungebant: multis uſa fuerat remediis, ſed ſine ſucceſſu. Ego cum ann. 1616. ad ipſam vocatus eſſem, & quæ recenſui, præcipuè excretionem pilorum ex ipſa intellexiſſem; pilos quin etiam ipſemet in urina vidiſſem, admiratione captus fuit caſus enim mihi novus & veluti in auditus fuit. Rogatus tamen ſequentibus remediis curationem aggreſſus ſum: vires cum propter doloris vehementiam & diuturnitatem, vigiliarumque frequentiam ſummopere labefactatæ eſſent; imprimis ea quæ inſigniter nutriunt, præſcripſi: deinde ſuaſi ut clyſteres ſibi familiares faceret; ſequenti itaque enemate uſa eſt, ab initio cum fructum ejus percepiſſet ſemel aut bis in die, deinde per intervalla veluti de tertio in tertium, aut quartum quemquem diem.

℞. Rad. alth. malv. an. ℥ii. fol. meliſſ. artemiſſ. origan. malv. alth. an. M. ij. flor. ſambuc. melil. chamæm. an. M. i. ſem. aniſ. carvi, ſeſeleos, an. ℥ii. ſem. fœnugræc. & lini an. ℥ii. incid. & contund. omnia in minutiſſimas partes, & miſc. diligentiſſimè, ac reſerventur in ſacculo aut pixide benè clauſa.

℞. Harum herbarum M. ii. coq. in aq. ℔iii. ad medietatis conſumptionem in colat. ℔i. diſsolve bened. lax. ʒvi ol. aneth. chamæm. an. ℥ß. butyr. rec. ℥iß. vitell. ovorum. 2. M. F. Enema, corpus per intervalla purgavi ſequenti potiuncula.

℞. Rad. fœnic. cichor. an. ʒii. fol. ſcabioſ. cuſcut. meliſſ. an. p. i. flor. cordial. & geniſt. Hiſpanic. an. p. ß. ſem. ſeſel. fol. ſen. an. ʒiß. coq. ut colatura redeat ad ℥ii. in quibus diſſolv. bened. laxat. ʒiß. diacartham. ʒi. ſyr. roſ. ſolut. compoſ. cum rheo, agar. & ſena ℥ß. aqua cinnam. ʒiii. M. F. potio.

Renes ſequenti linimento bis in die inungere juſſi.

℞. Unguenti roſ. ℥ii. ol. amygd. d. & lil. alb. an. ℥i. M. F. Linimentum, ex præſcriptis rad. herbis, flor. & ſeminibus pro enemate paratis, etiam ſaculos præparavi, quos aqua coctos, ventri & perinæo applicandos curavi, hiſce ad tempus adhibitis remediis, ita reſtituta fuit matrona hæc, ut in hunc uſque diem anno 1620. quo hæc ſcripſi, ſatis commodè & feliciter inter nos vivat. Utinã aliquis Lincæis oculis prææditus nobis locum, in quo pili hujuſmodi na-

naſcuntur, inveſtigare vellet, hæc eadem mulier poſtea cum urina non ſolùm pilos, ſed & ſemen aniſi (quo poſt paſtum quotidie utebatur) & carbones rejecit, abſque tamen inſigni dolore, *Guil. Fabritius. Hildanus*, *obſerv.* 50. *&* 51. *cent.* 5.

Mictum capillorum ſive trichiaſin conſpexere Medicorum aliqui, ſed admodum pauci. At quis reciprocantem ipſius periodum? quam nobis evidentiſſimè obtulit filius Conſulis *Hornani* afflictus 4. amplius annos ab hoc inuſitato capillorum mictu, qui ipſi identidem revertebatur quolibet decimo quarto die, cum inſigni urinæ difficultate, & tanta perturbatio corporis inquietudine, ut vix ſe contineret in cubili: æquantibus ſingulis pilis, modò medium, modo vero digitum integrum; ſed muco ita involutis, ut raro ſeparatim, ſed plerumque conglobatim prodierint. Durante qualibet acceſſione dies fermè quatuor: in quibus licet continenter & moleſtè redderet urinam, tranſegit tamen reliquos dies ſine ullo cruciatu, ullove capillorum mictu uſquedum poſtliminio repeteret conſueta reciprocandi ratio. *Nicolaus Tulpius*, *capit.* 52. *lib.* 2.

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Tuberculis malignis.

MUlier quædam ſexaginta nata annos, articulari morbo obnoxia, in manus pollice digito tuberculum articulum prehendens paſſa eſt, ex eorum genere quæ dolores & gravia ſymptomata afferre ſolent. Pro quo domando illicò emplaſtrum parare jubeo, quo nullum præſtantius aut divinus excogitari poteſt, & ſupra tuberculum admovere. Habet. aut remedium ſic.

℞. Fol. ſcabioſ. p. i. fulig. cumini ℥i. album. ovi num. 1. vel 2. ſalis ʒiii. M. F. Emplaſtrum ſ. a. & applicetur. Si tuberculum tibi incidendum videbitur, incide & aperi, cui quoque adaperto emplaſtrum admoveatur. Eo enim dolores, ſymptomata peſſima evenire ſolita ex iis tuberculis leniuntur, & ſæpe omnino remittuntur, imò & tuberculum ipſum hoc remedio minuitur & deliteſcit. Cæterùm ſi tibi videbitur corrodendam eſſe carnem, prout ſæpe evenit, utere alumine rochæ exuſto, vel unguento apoſtolico, ſupra tuberculum prædictum ſemper ponendo emplaſtrum, quouſque omnino compos voti ſis. Sic enim mulier hæc ſanata fuit, nec in digito vitium ullum relictum. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 50. *cent.* 5.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

De tumore in genu ex quo aperto puris loco flatus egreditur.

MUlier triginta annos nata, ab octo menſibus tumorem patiebatur partem femoris inferiorem occupantem & ipſum genu; nullus rubor aderat, ſed dolor eam infeſtabat, ut claudicare cogeretur; multis remediis reſolventibus adhibitis, tumor in eodem ſtatu permanebat. Tandem in duobus locis, parte ſcilicet interna & externa, elevatio ſatis inſignis apparuit, eaque circumſcriptam cum mollitie & fluctuatione, ita ut purulentam materiam adeſſe omnes exiſtimarent, admotum eſt cauſticum potentiale parti magis tumenti, quæ erat exterior, poſtmodum ſcalpello inciſa eſchara & aperto tumore, flatus quidam emanavit, & nihil aliud. Simile exemplum habetur apud *Zacut. Luſitanum*, *lib.* 2. *prax. admir. obſerv.* 163. ubi docet ex *Galeno* & *Avic.* hujuſmodi tumores in genu ſæpe à Medicis aperiri, pus intus latere exiſtimantibus, & nihil aliud tamen quàm flatuoſum ſpiritum egredi. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 13. *cent.* 3.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Tumore pedum.

℞. STercor. vaccin. q. ſ. aceti q. ſ. coq. ſimul ad pultis conſiſtentiam. Hæc cum aliquoties tumentibus pedibus applicata fuit, tumor brevi admodum omnis abſumptus eſt. *Martinus Rulandus*, *curat.* 12. *cent.* 9.

Tumida membra hoc ſequenti oleo manibus perunctis benè erunt confricanda.

℞. Ol.

℞. Ol. nucum vel amygd. amar. ℥iv. ſem. aneth. cumini an. ʒiii. vel iv. bacc. juniper. ℥ß. ſal. & alumin. an. ʒii. vini albi opt. ℥iii. coque trita & miſta ad vini conſumptionem, deinde exprimendo cola, & ſervetur oleum in uſus prædictos. *Reinerus Solenand. conſil. 7. ſect. 3.*

Præmiſſo cathartico & ſudorifero.

℞. Fol. fumar. eupator. origan. ſerpill abrotan. an. M. i rad. hirundinar. cortic ſambuc. an. ℥iiß. ſem. aneth. cumini, fœnic. an. ℥ß. bacc. juniper. lauri, an. M. i. contund. & incid. & coq. in aqu. ſ. q. pro fomento ſicco ſupra quod decoctum efferveſcens ponantur pedes linteis obvoluti, quoad ſudor è vapore erumpat; idque repetitis vicibus. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv. 15. cap. 3. lib. 6.*

Matrona quædam Nobilis quinquagenaria tumorem œdematoſum cum dolore inſigni in dextro pede patiebatur, cujus origo talis fuerat. Cùm aliquando iter faceret, equus cui inſidebat in terram cecidit & ſuper dextrum Matronæ pedem, quo ictu graviſſimo calcaneum depreſſum eſt, & à parte pedis interiori ad exteriorem detruſum: unde dolores acerbiſſimi cum movendi impotentia exorti ſunt. A multis tum Chirurgis tum Empiricis pluries vexata eſt; nec os luxatum in priſtinam ſedem protinus reponi potuit, unde dolores eſt ambulandi impotentia, cum pedis tumore ędematoſo, eam continuò affligebant. Jam à 4. menſibus in his anguſtiis erat, cùm eam inviſi. Explorans autem diligenter partem affectam, video luxationem ſatis levem remanere, eamque callum contraxiſſe, atque adeo eſſe immedicabilem; dolorem autem præcipuum eſſe in vola pedis, non in parte luxata, quòd nervi partem illam occupantes humore multo imbuti eſſent: ideo oportere, ad curationem, humoris ad partem debilem affluxum impedire, & eum qui parti impactus erat diſcutere, partemque ipſam roborare. Quæ omnia octo dierum ſpatio ſequentibus remediis præſtita ſunt.

℞. Rad. ſarſæ ℥iv. aq. font. ℔iv. infund. per 24. horas, deinde bulliant ad mediæ partis conſumptionem, addendo ſub finem ſenn. mund. ℥i. turbinth. hermodactyl. an. ʒii. Colaturæ capiat ℔ß. manè per 8. dies.

℞. Ol. ceræ ℥i. Illinatur pars affecta manè & ſerò. Deinde ſequens emplaſtrum admoveatur.

℞. Maſſ. emplaſtr. diapalm. vino rubro auſtero ſoluti & ad vini conſumptionem cocti ℔ß. roſ. rubr. myrtill. maſtich. & tartar. vini rubr. pulverat. an. ʒi chamæpit. & chamæm. pulverat. an. ℈ii. F. maſſa, de qua formentur emplaſtra, quibus per univerſum poſt inunctionem contegatur. His tumor & dolor ablatus eſt, manente tamen claudicatione propter oſſis luxationem. *Lazarus Riverius, obſervat. 75. cent. 3.*

SECIO DECIMA NONA.

Pro Tumore ſuppurato reſolutione curato.

Filia mea octo annos nata tumorem phlegmonoſum & œdematoſum ſatis exiguum paſſa eſt in parte externa mandibulæ inferioris dextræ, quæ ad ſuppurationem venit. Ego metuens à cicatrice facies fœdaretur, antequam ob abſceſſus apertionem venirem, reſolutionem prius tentare decrevi, *Guidonis* authoritati innixus, qui dicit aliquando apoſtemata ſuppurata reſolutione finiri: quod etiam ſoleni *Pargi* experimento confirmatur, qui ſe apoſtema ſuppuratum mercurio crudo cum emplaſtro diapalma ſubacto, per viam reſolutionis curaſſe teſtatur. Ad cujus imitationem dicti mercurii ʒi. cum emplaſtr. diapalm. ℥i. admiſcui, & tumori ſuppurato admovi; qui intra quatuor dies omnino reſolutus eſt. Ad materiam ſuppuratam reſolutione diſcutiendam, ſequentes conditiones neceſſariæ ſunt. Primo ut materia ſit quantitate exigua. Secundo ut ſit tenuis & ſeroſa. Tertio ut cutem, & corporis ſuperficiem occupet, non autem partes profundas. Quarto ut ſit in corpore robuſto, juvenili, & molles carnes habente. Quinto ut ſit tempus æſtivum. *Dionyſius Pomaret. obſerv. 1.*

Eadem filia mea paſſa eſt tumorem ędematoſum crudum & minimè ſuppuratum ſupra regionem lumborum magnitudinis volæ manus, qui eodem remedio intra paucos dies diſcuſſus eſt. *Idem obſerv. 2.*

SE-

SECTIO VIGESIMA.

Pro Tumore ventoſo in genu.

POſt univerſalia remedia, conſului, ut hoc cataplaſma reſolutivum (etiam valens in materia phlegmatica) aponeretur.

℞. Sem. aniſ. ſubtiliter pulveriz. ſem. fœnic. cumin. carvi an. quart. m. farin. fabar. ℥i. ſucci ebuli & ſambuc. & vini aromatic. an. q. ſ. decoquendo F. cataplaſma, quo apoſtema illud ventoſum reſolutum eſt. *Petrus Foreſtus, obſerv. 3. lib. 3. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA PRIMA.

De Tuſſi.

BHꝫ, Tuſſis, eſt Thoracis concuſſio ab inſita facultate, cum vehementi exſufflatione, ſtudentis excutere quod ſibi moleſtum eſt; alia eſt humida, alia ſicca; humida vocatur, quoties ipſius ope, humores in aſperſa arteria contenti, pituita puta, ſanguis, pus *&c.* per os foras expelluntur. Sicca rurſus dicitur, quoties magno licet ac multo labore, nihil excernitur, ſed irrito fatigatur univerſum corpus tuſſiendi conatu, unde tum capitis, tum hypochondriorum, aliarumque partium dolor vehemens nonnunquam excitatur, quin aliquando Hernia producitur, aliquando Urina, vel alvi Fæces involuntariè extruduntur. Tuſſis cauſa eſt quicquid aſperam arteriam vellicare, aut quovis modo irritare poteſt ac moleſtare. Humidæ verò tuſſis cauſæ ſunt humores à capite delabentes, ut plurimum pituitoſi nunc acres, ſalſique vel acidi; nunc blandi & inſipidi; nunc tenues fluidique, nunc craſſi, & viſcidi; humores itidem varii (ſanguis pus, ſanies, pituita & ſerum (ex pulmonum ſubſtantia vel vaſis in aſperam arteriam translati: forinſecus etiam quædam advenientia vel ore aſſumpta, perperamque in arteriam delata. Tuſſis autem ſicca pro cauſis externis agnoſcit tum aërem, tum potum frigidum affatim admiſſum: pro internis verò aliquando catarrhum valde viſcidum, vel valde tenuem acremque expirato vehementius aëri haud cedentem, aliquando etiam halitus, flatuſve à tenui inteſtino, ventriculo vel per gulam elevatos, vel per lacteas venas in cor, & pulmonis ſubſtantiam, uſque ad tracheam arteriam ſeſe inſinuantes.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Tuſſi.

PRæsbiter quidam dicebat ſe omnem tuſſim curare pomo excavato & melle roſato impleto, ſupra prunas vivas aſſato, & ſub noctem devorato, quod ſeipſum ſemper, tum alios plurimos, à tuſſi curaſſe jactabat.

Vxor mea cum ſub noctem ex acri fluxione tuſſiret, deglutiendum exhibui vitell. ovi crudum cum ſacch. cando, quod cum in introitu lecti ter quaterve deglutiiſſet, illicò in principio tuſſis ceſſavit, neque aliis remediis opus fuit. *Petrus Foreſtus, obſer. 3. lib. 16. De Pectoris & Pulmonis Morbis.*

Ego ad tuſſim ſiccam & veterem ad tabidos, pleuriticos, aſthmaticos, & eos qui valida tuſſi laborant, utor hoc eclegmate.

℞. Succ. tuſſilag. ℔ß. mucilag. ſem. alth. cum aq. hord. extract. ℥ii. ſacch. pend. q. ſ. F. Loch. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv. 5. lib. 6.*

Sedandæ tuſſi cui ſputum ſanguinis eſt admixtum, Medici egregiè commendant ſyrup. myrtillor. quo & nos frequenter utimus. Valet etiam in ſanguinis ſputo ſyr. de portul. ut & loch. de portulaca, quo frequenter utebatur Præceptor meus. *Elidæus Bononiæ,*

Gisbertus Horſtius dabat ʒi. vel. ʒiß. lapid. hæmatitid. ſubtiliter pulver. cum ſucco granat. vel virgæ paſtoris. *Faventinus* dabat ſtercor. murium pulv. ʒii. cum aqua plantag. Hæc mirabilem effectum habent conſolidandi venam ruptam. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſ. 20. lib. 16.*

Plumeam pellem cygni pellicea induſtria elaboratam & adaptatam in thoracis affectibus præſentaneum eſſe remedium, & ſpecifica quadam facultate pectori prodeſſe, in uxore mea obſervavi hoc modo. Fuerat illa à multis annis tuſſi obno-

xiam, præſertim hiemali tempore cuius cauſa & medicamenta multa adhibita, fonticuli quoque facti fuerunt abſque inſigni tamen fructu; quum vero amicus quidam plumea pelle cygni ipſam muneraſſet, illamque ab eo tempore præſertim hiemali pro tegumento pectorali geſtaſſet, paulatim, laus ſit Deo, à tuſſi liberata fuit; hinc pellem hancce ſpecifica quadam facultate pectori prodeſſe conjicio; quemadmodum vulturis pellem foras admotam, ventriculum roborare, & concoctionem cibi promovere videmus. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 21. cent. 6.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tuſſi.

QUidam Siculus moleſta quadam tuſſicula laborabat, & cum diu nihil conferentibus auxiliis, hoc malum toleraſſet, ad nos tandem venit, rem exponit, conſilium quærit. Nos verò & quod morbus diutius inveteraſſet, & quod multos expertos Medicos nihil omninò profeciſſet, putabamus hoc vitium ægri elidi poſſe. Verùm ne quid intentatum relinqueretur, marrhubii ſuccum ex melle ægrum devorare juſſimus ſingulis diebus, tum & interjectis temporibus ſcyllam lambere, donec vermis ex ejus pectore unacum tuſſi propulſus, hominem ſanitati reſtituit. *Antonius Benevenius, cap. 77. De abditis Morborum & Sanationum cauſis.*

Vermes in inteſtinis reperiri frequenter contingit, qui & quandoque vomitu rejiciuntur; ſæpiſſimè verò per inferiora deſcendunt; in pectore autem & pulmone gigni atque cum tuſſi expelli inter rariſſima & admiranda numerandum, atque ideo quidem magis, quod pulmo aſſiduè moveatur, locum, quo hærere ac quieſcere poſſet, nullum vermi relinquens: nec minus admirandum eſt & in veſica naſci vermem, quod tamen cuidam viro accidit, cui in veſica exiſtens multis modis moleſtus fuit, quandoque etiam ſanguinis mictu provocato, donec tandem per penis meatum ſponte egreſſus, finem doloribus imponeret. *Rembertus Dodonæus*, annot. ad *cap. 77. lib. De abditis Morborum & Sanationum cauſis Antonii Benevenii.*

Trochiſcis his, cum neceſſitas urget, tutò & ſecure poteris uti.

℞. Thur. maſcul. ſucc. liquir. an. ℥i. opii, croci, myrrh. an. ℈i. cum ſyr. papav. formentur trochiſci lupinis magnitudine æquales. *Reinerus Solenander, conſil. 10. ſect. 4.*

Ad tuſſim mirifice decoctum raparum cum ſaccharo candido butyro, vel oleo amygdal. d. recenti, prodeſſe animadverto. Sed detrahendus eſt illis cortex, & primæ coctura aqua abjicienda. Nephriticis etiam prodeſt. *Jo. Crato. epiſt. 15. libr. 5. epiſt.*

Juriſconſultus delectatus impendio nimis acri limonum ſucco eo proceſſit dementiæ, ut quotidie biberet ſex plus minus uncias: excitata inde moleſtiore tuſſi, quam ut ullis curationem reciperet remediis, præterquam ſolo raparum decocto, quod uti omnibus tuſſientibus ex uſu eſt, ita quoque huic ægro plurimùm opiis attulit, enavigato, intra menſis curriculum, periculoſo hoc Syrtium æquore, in quo facillime ſubmerſus fuiſſet. *Nicolaus Tulpius, obſerv. 20. lib 4.*

Imprimis valet cortex medius amaræ dulcis coctus in hydromelite. Nam talis potus gratiſſimus eſt toti regioni pulmonum thoracis, mirifice expurgat omnem ſaniem, mucaginem & impurum ſordidumque phlegma, ac præterea confirmat illas partes, & corroborat omnes: quare commendatum tibi ſit hoc decoctum. Eſt quoque valde bonum remedium, pro mitiganda tuſſi, decoctum aquæ fontanæ ebullitæ cum ſem. fœniculi. Erit hoc ex facile parabilibus. *Georgius Oetheus* apud *Johannem Vviticbium, conſil. 12.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Tuſſi.

PRo ſingulari in tuſſi remedio à quibuſdam celebratur oleum eſſentiale ſacchari ab ipſis vocatum; quod ſic parare ſolent: in phialam aliquoties intus vino albo generoſo lotam & exſiccatam toties quartarium unum ſacchari puriſſ. indunt, eamque hermetice clauſam, in arena aut cineribus candentibus, igne paulò ve-

vehementiore ſubſtrato, collocant, atque ſaccharum ad ſublimationem, quæ cum ſtridore fiet, urgent; hocque poſt exemptum albuminibus ovorum ad duritiem coctis incluſum in cava vinaria in limpidiſſimum oleagineum liquorem ſolvunt; hujus cochl. i. aut alterum ſenſim deglutitum, multum in tuſſi præſtare poſſe aſſerunt. *Felix Platerus, pract. tom. 1. lib. 2. cap. 5. pag. 419.*

Dum dormiturus eſt, pilulam factam ex ſtyrace calamita, ſucco liquor. & ſem. papav. alb. modico, ſub lingua detentum interdum profuiſſe ſcio. Medicamentum quoque illud de ſeminib. à *Galeno* uſque adeo celebratum 7. *De com. Med.* ſ. loc. c. 5. & quinto method. fluxiones haſce pertinaces exſiccare conſueviſſe certum eſt. *Hier. Mercurial. conſ. 90. tom. 1.*

Mulier quædam ab octo menſibus laborabat humerorum & brachiorum doloribus, cum pectoris anguſtia tuſſi & difficultate ſpirandi; multam extuſſiendo materiæ pituitoſæ & aquoſæ copiam excernebat: pluribus potionibus & apozematis aliiſque remediis uſa fuerat ab alio Medico præſcriptis, malo in eodem ſtatu perſeverante; tandem meam opem implorat, ei exhibeo bolum ex calomelan. gr. xx. & diagr. gr. x. cum conſ. roſ. horis duabus ab aſſumptione remedii, copioſè ſudavit, poſtea per tres vices alvum copioſiſſimè depoſuit: & poſtero die dixit ſe perfectè curatam eſſe: tandem triduo poſt jubeo ut idem remedium repeteret, à quo quater purgata eſt, & ab eo tempore à prædictis affiectibus omnino liberata eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 31. cent. 3.*

℞. Calomelan. gr. xx. reſin. jalap. gr. x. M. hoc remedio ſepties purgata eſt mulier quædam hoc affectu cum raucedine & difficultate ſpirandi laborans, & à fluxione & tuſſi omnino liberata; ita ut aliis remediis opus non fuerit. Eſt enim remedium ad contumaces fluxiones eradicantes efficaciſſimum. *Idem, obſerv. 47. cent. 3.*

Teſtatur *D. Robertus Boyle*, Tractatu *De utilitate Philoſophiæ Experim.* ſe vidiſſe hominem, qui moleſtiſſimæ tuſſi non aliud utilius potuit invenire præſidium, quam ſucci fumum aut ſulphuris balſamum; idem pro tuſſi feliciter exhibere ſolet ſpiritum cornu cervi ad gr. viii. vel x. in cereviſia, vel quovis liquore minime acido, excepto lacte. Eundem ſpiritum commendat in convulſionibus puerorum, pleuriſi, obſtructionibus ſplenis, hepatis, & uteri, affectibus etiam cerebri, delirio febrium, & phrenitide.

℞. Oxym. ſcillit. ℥ß. ol. amygd. d. rec. & ſyr. viol. an. ℥vi. aq. veron. hyſop. & aniſ. an. ℥ii. m. ſpec. diair. ſolom. ʒß. ol. aniſ. deſtil. ℈. ß. ſacch. cand. gr. iii. M. F. potiuncula, ſumat cochl. ii. veſperi & quoties tuſſis urget.

℞. Aqu. vitæ vel ſpirit. vini ter deſtillati patellam argenteam fere plenam; accendatur, ſinaturque conflagrare, uſque eo ut quarta vel quinta ejus pars ſuperſit, atque flamma per ſe extinguatur. Hoc peracto, immitte in reſidentiam adhuc dum ferventem, ſacch. cand. finiſſ. q. ſ. M. diligenter redeat ad conſiſtentiam julep. eo utatur mane & veſperi calide.

℞. Syrup. liquir. hyſſop. tuſſilag. an ℥. vi. loch. ſani & expert. ſyrup. de papav. oxymel. ſcillit. an. ℥ii. ſpec. diair. ſolom. pulm. vulp. præp. an. ℥i. julep. viol. julep. è ſacchar. cando, an. dr. iß. lactis ſulph. ℥. m. ol. aniſ. gt. v. balſam ſulphur. terebinth. elixir. propriet. an. ℈ß. M. F. Lambile Deglutiantur ejus cochl. ii. vel ℥i. calide ter in die: Profuit.

Loco potus ordinarii, bibat de hoc clareto pectorali.

℞. Sem. aniſ. fœnic. an. dr. iiß. rad. ireos, liquir. an. dr. iii. ſpec. diair. Solom. diapenid. an. dr. i. m. manus Ch. perlat & cinnamom. el. an. vii. m. vini Rhenenſ. opt. ℔i. m. ſacch. vii. iii. croci ℈. m. trajiciantur per manicam *Hippocr.* & F. claretum. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 2. & 6. cap. 1. lib 3.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Tuſſi Puerorum Kinchoeſt *appellata.*

CUm Infans quædam unius anni valida tuſſi afficeretur, quæ nullis præſidiis mitigari potuit; tandem neſcio cujus muliérculæ conſilio, mures coctos nutrix

nutrix maſticabat, & pro cibo Infanti dabat; quo remedio à tuſſi liberata eſt.

Altera puella quinque annos nata, cum validiſſima tuſſi longo tempore detineretur, nec ullis medicamentis curari poſſet, alterius muliercul æ conſilio utens, guttam unam atque alteram ſumpſit aquæ deſtillantis à limace exiguo ſale conſperſo (hoc enim modo limaces in liquorem reſolvuntur) quam cum cyatho cereviſiæ communis ebibit, & ex incontinenti fuit curata. *Inſulanus* Medicus quidam hoc eclegmate ad tuſſim puerorum commode utebatur magno experimento.

℞. Rad. alth. bene mundat. ℥iii. coq. in ℔i. lactis vaccin. vel melius in flore lactis, ad optimam diſſolutionem; tundantur & cribro cremor excipiatur, addendo ſacchar. cand. ſacchar. penid an. ℥iii. M. tempore tuſſis vehementis detur cochl. i. deinde bis in die. Hoc magna cum utilitate uſus ſum, & raro me fefellit; quanquam ſubinde (cum facile ſitum contrahat ob lactis pinguedinem, neque diu eclegma durare poſſit) jubeo rad. alth. in aq. farfaræ decoqui; deinde per ſetaceum ut prius extractis reliqua addo: utor quoque commodè & utiliter ad tuſſim rad. altheæ ſaccharo incruſtata. *Petrus Foreſtus, obſerv. 6. lib. 16. De Pectoris & Pulmonis Morbis.*

Succus pulegii cochlearis unius menſura, admixto ſacchari candi tantillo, pueris exhibitus efficaciſſimum eſt remedium adverſus tuſſim illam clamoſam *Chin-cough.* dictam. Hujus notitiam *D Boyle* acceptam refero; qui ad profligandum hoc ſymptoma inter alia medicamenta primas ei tribuit, nec immerito, ut experientia nobis compertum eſt. *D. Hulſe*, referente *Jo. Raio* Catal. Plantar. *Angliæ*.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS OCTAVUS.

De Affectibus à littera V incipientibus.

S E C T I O P R I M A.

De Variolis.

VAriolæ ſunt Puſtulæ in ſumma cute, partibuſque cuti proportione reſpondentibus, cum febre continua, propter peculiarem ſanguinis effervefcentiam & ebullitionem, à facultate expultrice excitatæ. Cauſa earum θρόνγκυενη videtur eſſe labes quædam, ſeu impuritas ſanguinis, inter prima fœtus rudimenta in utero concepta, quam Authores ferè omnes reliquijs ſanguinis menſtrui rectè adſcribunt. Cauſæ evidentes ſunt contagium aliunde ſuſceptum, pecularis aeris diſpoſitio, & immodica ſanguinis & humorum perturbatio, à crapula, aut nimio exercitio. Imminentes Variolas indicant, febris incerta & vaga, modo intenſa, modò remiſſior, dolor in capite & lumbis, facies quaſi inflammata rubeſcens, magna anxietas, & inquietudo, cum ſyncope quandoque & vomitu immani, ſomnolentia gravis, terrores in ſomno, deliria, convulſiones, ſternutatio, lachrymæ involuntariæ, oculorum ſplendor, & narium pruritus, calor, rubor, & punctionis ſenſus in toto corpore, oris ariditas cum tuſſi & ſiti. Res in vado eſſe videtur, quando accidit hic affectus in bona conſtitutione aeris, in ætate puerili, ſi in toto morbi decurſu, ſymptomata eveniant laudabilia, ſi Variolæ

riolæ ſint molles, diſtinctæ, paucæ, rotundæ, faſtigiatæ, & boni caloris, *i. e.* in principio rubræ, poſtea albeſcentes. Si contraria his appareant ſigna in ſummo verſabitur ægrotans periculo.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Variolis & Morbis.

SI video naturam pigram eſſe in expellendis & emittendis Variolis aut Morbillis, exhibeo decoctum deſcriptum ab *Avic.* quod habet caricas, lentes excortic. & tragacanthum; & ſentio inde magnum commodum, ſi quater aut quinquies mane & ſerò ſumatur. Puerilis vero qui decocto uti nequeunt, propino mane & veſperi hauſtum aquę fœniculi; hæc enim non parum facit ad expulſionem Variolarum & Morbillorum. *Iohan. Nævius, conſil.* 25. *lib.* 3. *conſil. Cratonis. &c.*

Decoctum *Avicen.* ita ſe habet.

℞. Ficuum ping. ℥vii. lentium excort. ℥ii. laccæ ℥iiß. gummi tragacanth. & ſem. fœnic. an. ℥ii. Coq. in ℔iß. Aq. fontis donec redeat ad tertiam partem. An commode præſcribi poſſunt medicamenta antequam Variolæ aut morbilli ſeſe prodeant? an illa impediunt motum Naturæ? imò inopinatò venam ſecuimus, & medicamentum purgans dedimus, quibus die ſequenti aut poſtridie apparerent Variolę, & melius multò habuerunt, quam quibus non auſi fuerimus idem exhibere: ſic parum probabile quod dicitur minus affatim erumpere papulas, ſi corpus ante purgaveris.

Dominus ab Inſula de ſumma difficultate deglutiendi (quæ erat tantum Morbillorum latentium ſoboles, nos autem nil tale ſuſpicabamur) conquerebatur; inſignis febris: eluimus alvum clyſmate, venam metu ſynanches ſecuimus; ſequenti die exanthemata apparent, & brevi tamen convaluit.

Si puellis detrahatur ſanguis initio in ſuſpitione Morbillorum & Variolarum, impedietur augmentum febris, cujus calor maleficus eſt tabificus; & ſic fuſus liquatiſque carnibus non ita tumeſcet corpus, nec fœda ſcabie maculabitur & inquinabitur, imò dum eruperunt, poteſt etiam detrahi ſanguis, quod nos beato quodam ſucceſſu fecimus. *Guil. Bollonius, lib.* 1. *Ephem & Epidem. pag.* 37. *&* 50.

In primo *Epidem.* noſtrorum libro annotavimus in ſævitia ſymptomatum, quæ erant prænuncia exanthematum (ſed hoc ignorabamus, quia fortè cautiores fuiſſemus) nos medicamenta & phlebotomiam tentaviſſe, cum ea eruptio præſto adeſſet, & tamen innocuum utrumque remedium, ut jam anile ſit credere, nil in exanthematis tentandum, imò ex tribus pueris exanthemata paſſis, qui purgatus eſt levius habuit. *D. Deniſot.* narat, Abbati cuidam, cum nil de exanthematon eruptione conſtaret, phlebotomia largè celebrata, à prandio erupiſſe illa calumniabatur Medicos, tamen nil inde evenit deterius, imo cum ſervæ cuidam exanthemata, eaque denſiſſima paruiſſent, nec non lingua intumuiſſent, flagrante etiam malo ſecta eſt vena copioſus detractus ſanguis, & hoc innocuum fuit, notandum hoc *Idem, Epid. l.* 2 *p.* 141.

In variolis, ante eruptionem, ſanguinem eſſe mittendum affirmant uno ore Medici ferè omnes, ſi ſcilicet ingens fuerit febris incendium nimiaque ſanguinis efferveſcentia: levata enim, vena ſecta, natura quo tanquam ſarcina opprimitur onore faciliùs & feliciùs materiæ morbificæ aggreditur ad partes extimas protruſionem. Hanc praxim tum recta ratio, tum multiplex experientia confirmat: in omnibus curæ meæ commiſſis ſalutiferam ſemper comprobavi. Imò huic præcipuè generoſo pręſidio acceptam ſanitatem ſub *Deo* referendam judicavi. Nequaquam ut falsò creditur, neceſſariam ſanguinis impedit, imò verius nimiam ejus conſpeſcit ebullitionem; ita ut, phlebotomia præmiſſa, potius quam prætermiſſa, felicius procedat variolarum eruptio. Miravit nondum deſino, unde nam tantum in venę ſectionem vulgi animis præjudicium ſubortum: quo fit ut famę ſuę nimium conſulentes vix auſi ſint Medici in variolis pertundere venam cum tamen omnes ferè omnium nationum Medicinæ proceres qui ſcriptis orbi inclaruerunt, magnum hoc [illegible] in

hoc

affectum ſummis laudibus relinquerint commendatum.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Variolis ſerpentibus.

PUer quidam Variolis corripi cœpit, ex quibus nonnullæ percurrebant, ut miſerum corpuſculum intra duos dies ferè totum excoriatum reliquerint: Serpebant quippe, ac cutem tantum exanthemata hæc excoriabant. Contra quæ ſic orſus ſum. Primo, cum materia hæc plus juſto ſubtilis eſſet, eam obtundere conati ſumus; nec tantum eam, verum etiam hepatis & membrorum internorum malam qualitatem infrigendo, ne de novo altera gigneretur, ſed id refrigerantibus complebamus medicamentis, ut ſyrupo roſato de cich. ſimpl. de endiv. de violis, adjectis ſimilibus aquis exterius verò jecur ex ſantalino unguento illinebatur, ſed victus ad id multum faciebat, qui ad frigidum cum humiditate declinabat: quibus omnibus materia craſſior eſt reddita, & Variolæ craſſæ & amplæ apparere cœperunt. Prædictæ excoriationes quas nonnulli practici rubeas infectiones appellarunt, ſic à nobis tractatæ ſunt. Primo à propinato ſyrup. viol. ſolutivo lactucæ aquæ permixto, quo optime egeſſit, ſequenti lavacro eas lavari fecimus, ac poſtea panno lineo abſtergi, & pulvere infradicendo aſpergi. Habet autem lavacrum ſic.

♃. Roſ. rub. ſicc. myrtill. fol. lentiſc. ſumitat. querc. tamariſc. an. M. i. fiat omnium decoctio quo decocto excoriatę partes laventur, & ut dixi, lineo panno abſterſæ ſequenti pulvere inſpergantur.

♃. Thur. maſtich. roſ. rub. ſarcocoll. an. part. æq. F. pulv. ſubtiliſſ. Ubi unguento uti neceſſum fuit albo camphorato, aliquando verò plumbeo uſi ſumus. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 18. *cent.* 3.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Variolis.

PUer quidam quinque annos natus, Variolis laborabat cum alvi fluxu per totum morbi decurſum perſeverante, ſeptimo die multo gravior fuit alvi fluxus, febris intenſa, ſitis ingens. Variolæ depreſſæ, quarum elevatio ab alvi fluxus impediebatur reliquis remediis uſque ad id tempus parum conferentibus, ſequentem præſcribo julepum alvi fluxum & malignitatem reſpicientem.

♃. Rad. pentaphyll. & tormentill. an. ℥i. fol. ſcabioſ. pimpinell. an. M i. ſcord. p. ſantal. citrin. dr. ii. coq. ad quart. tria, pro tribus doſibus bis in die ſumendis addendo unicuiq; doſi confect. de hyacinth. ʒß. troch. viper. ℈ß. lapid. bezoard. gr. iii. Poſt primam exhibitionem alvi fluxus imminutus fuit, Variolæ tumefactę, & ſitis imminuta. In aliis Pueris quam plurimis eadem potio mire profuit ad ſedandum alvi fluxum, & variolas depreſſas tumefaciendas. Cui addebam aq. roſ. & naph. an. ℥ß. etiam citra alvi fluxum, in depreſſis Variolis mirum in modum contulit, & plerumque ſic componebam.

♃. Rad. tormentill. & pentaphyll. an. ℥i. fol. pimpinell. & ſcord. ana M i. ſantal. citrin. & raſ ebor. an. ʒii. coq. ad quart. iii. in colat. ℥iii. diſſolv. aq. naph. & roſ. an ℥ß. troch. viper ℈i. lapid. bezoard. gr. iii. F. potio, quæ grandioribus detur uno hauſtu bis in die, lac verò ſugentibus, ex cochleari frequenter. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 2. *cent.* 2.

♃. Aq. card. ben. ℥iii. aq. theriac. dr. iii. troch. viper. ℈i. lapid. bezoard. gr. vi. capiat horis veſpertinis. Cordi applicabantur pulli columbini, ac deinde linimentum ex theriaca, confect. alkerm. & ol. ſcorpion. *Matthiol.* In omnibus juſculi diſſolvebatur bezoard. mineral. ℈ß. hiſce Variolarum eruptio ita promota eſt, ut tandem à ſævo illo morbo æger penitus liberatus fuerit. *Lazarus Riverius*.

Vidi puerum quendam Variolis laborantem, cum ſignis laudabilibus, febris enim poſt exortum puſtularum remiſerat, reſpiratio libera erat, nullus alvi fluxus, tubercula eminentia ſatis, ſomnus mediocris, bene ſe habebat ad ea quę offerebantur, ſubitò tamen, & ſine manifeſta cauſa puſtulę ſeſe occultaverunt, morſque ſecuta eſt illarum occaſum, id ipſum vidi in pluribus aliis eodem morbo afflictis, qui-

quibus omnibus mortem certiſſimam portendi. *Petrus Pachequus, obſerv.* 25.

Quotquot Variolis aut Morbillis laborantes vidi, qui tenſione & meteoriſmo ventris, cum anxietate huc atque illuc agitabantur, tot intra paucos dies obire vidi, præcipue ſi dolor junctus fuerit. *Idem obſerv.* 62.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Variolis.

POſt eruptionem ſtatim maxima cura habenda eſt oculorum, narium, gutturis, & pulmonis: oculos itaque ſtatim in initio, & deinde quotidie auro puro leniter confricare prodeſt; id enim arcet ne in oculis erumpant exanthemata. Utile quoque eſt oculos ſæpe illinire ſequenti collyrio.

℞. Aq. plantag. roſ. & euphraſ. an. ℥ß. in quibus diſſolv. camphor. gr. ii. croci gr. i. F. collyrium. Nare ſi à puſtulis exanthematum occupentur, ſubinde acetum roſaceum odorandum naribus admoveatur. *Franciſcus Joel, ſect.* 5. *lib.* 9. *practic.*

Pro tuendis gulæ & gutturis partibus, exterius ſcutum croco interſutum & lacte muliebri intinctum apponimus, hoc enim poros aperiendo, venenum ab intimo gutturis exterius allicit. *Thomas VVillis*, tractat. *De Febribus, cap.* 15.

Linguæ humanæ & ſalivæ in ſolitum uſum non ita pridem muliercula propalavit. Occupaverant Variolæ Epidemicæ univerſam faciem tenelli filii Clariſſimi in Urbe noſtra Viri, & oculis minitabantur exitium, fruſtra aliis tentatis, nutrix dolore infantis commota & commiſeratione, lingua propria oculus pueri lingebat, ſicque reſeratis oculis abſterſaque ſanie convaluit infans morti antea relictus, & publicis ex ſuggeſtu precibus expiatus. *Thomas Bartholinus, hiſtor.* 29. *cent.* 1.

Obſervavi hoc anno 1629. quo Variolæ hic populariter graſſantur, & multos infantes è medio tollunt, nonnullis quidam infantibus ante Variolarum eruptionem, aliis verò poſtquam eruperunt, & jam ſuppuratæ fuerunt, vermes ſpithamæ longitudine, & longiores ex inteſtinis ſpontè prorupiſſe, qui infantes omnes mortui ſunt. *Daniel Sennertus, practic. lib.* 3. *part.* 6. *ſect.* 1. *cap.* 6.

D. Turquetus apud *Petrum Aſſelinæum* referebat, *Eliſabetham Angliæ* Reginam, contractas Variolarum ſuppuratione maculas in ſeipſa deleviſſe, emulſione lactea ex ſem. canabino ſeparatis corticibus, cum aq. roſ. parata & cum goſſipio admota. *Georgius Hieron. Velſchius, obſervat.* 88.

SECTIO SECVNDA.

De Varis.

IONθοι. Latinè Vari, tumores ſunt duri & parvi in faciei cute à craſſo ſucco progeniti. Oriuntur ut plurimùm ab humore alimentari poris cutis ſeſe inſinuante, cui aliquando humor excrementitius & atrabilarius admiſcetur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Varis in facie.

PEractis convenientibus evacuationibus tam cum Pharmacis, quàm cum Phlebotomiis, abluens faciem ter vel quater in die hac aqua experta Præceptoris mei *Faventini*.

℞. Camphor. ʒii. ceruſſ. ablut. ʒi. cicer. rubr. ℔ß. interior. melon. ℔i. ovor. hirundin. numero 10. margarit. ʒii. ſem. bombac. ʒiii. ſalis commun. ʒii. ſucci limon. ℥ß. tartar. vini alb. ʒß. pulverizentur pulverizanda, & contundantur contundenda & infund. omnia ſimul in ℔x. aquæ deſtillationis lapathi acuti per duos dies, tum deſtillentur in alembico, qua aqua deſtillata ſi utaris modo dicto, procul dubio ſanaberis ab hoc affectu, quod ſi tibi nimis moleſta ſit hæc compoſitio, aliud unguentum ad te mitto, quo multi qui per quinque annos & plures faciem puſtuloſam habebant, nec ullis remediis curari poterant, curati ſunt.

℞. Argenti vivi ſaliva extincti vel aceto vini fortiſſ. ʒii. vitriol alb. ʒii. ol. laurin. ℥ß.

agi-

agitentur diu ſimul ut unguentum coeant, veſperi inungito, mane aqua furfur abluito, hoc unguento nuper Nobilem mulierem curavi, quæ per duos annos faciem puſtuloſam habebat, quæ nullis aliis remediis quam hoc curari potuit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 7. lib. 5. obſervat. Chirurg.*

SECTIO TERTIA.

De Vena integra à pulmone rejecta.

NAvarchus *Amſtelredamenſis* qui diu in mari vixerat, contraxit ætate jam maturus ex perenni deſtillatione, tuſſim magis terra quàm mari moleſtam, qua per biennium flaccidos pulmones exagitante, defecit tandem viſcus hoc plus nimio laceſſitum: & effundit ex inopinato, non tantùm ſanguinem, ſed præterea duos inſignes venarum ramos: adæquantes ſingulos expanſæ manus magnitudinem. Prodibant autem ſeparati ab omni parenchymate, oſtendentes non minus diſtinctè extrema ſua lineamenta, ac ſi otioſus Anatomicus removiſſet circumpoſiti viſceris impedimentum, argumento certè evidenti totum pulmonem fuiſſe vitiatum; ac proinde haud mirum, excretis hiſce ſurculis effundiſſe ipſum ipſam cum ſanguine vitam: at verò mirabantur Medici, tantam parenchymatis diſſolutionem ſine prævio pure: quod ipſum quoque non minus forte mirabuntur poſteri: licet nec viſuri, nec lecturi ſimile exemplum in ullis Medicorum monumentis, ſed ut altiſſima flumina minimo labuntur ſono, ſic eveniunt homini ſubinde maxima infortunia ſine turbulentis præſagiis. *Nicolaus Tulpius, cap. 11. lib. 2.*

SECTIO QVARTA.

De Venæſectione Neroniana.

IN conſuetudinem venit præſertim inter *Germanos*, & hic quotidie à Noſtratibus uſurpatur, ut multi in utraque manu ſimul, aut in utroque brachio, venas ſibi incidi curent; idque ut plurimùm non ſine diſpendio valetudinis, ex duplicata enim venæſectione diverſis in membris inter ſe oppoſitis, uno eodemque tempore facta, maxima in corpore, præſertim in hepate fit ſanguinis & humorum agitatio; quod ſine periculo fieri non poteſt. Hanc Venæſectionem Neronianam appellare placuit. *Guil. Fabritius Hildanus, obſ. 92. cent. 6.*

SECTIO QUINTA.

De Venæſectione.

VUlgò dicitur quoties duorum ſolennium remediorum uſus incidit neceſſarius, à venæ ſectione potius, quam purgatione eſt auſpicandum: an hoc verum? Mihi valde difficile videtur ſtatuere, quibus in morbis, quando & quomodo hoc ſit uſurpandum. Fortè hujus rei cognitio petenda erit ex *Galen cap. 4. lib. De Renum Affectibus*. Si (ait) Phlebotomia corpus evacuaveris, Catharticum venas, arterias, & inanes regiones inveniet non oppletas, ita facilè in totum corpus pervadet ad attrahendos ſuccos, & facilè educentur ob eorum tenuitatem & infuſionem: Si contra vaſa repleantur, ob plenitudinem in corpus medicamentum non deferetur; unde aut ſubſiſtent aut nil bene faciet. *Guil. Ballonius, Epid. & Ephem. lib. 1. pag. 76.*

Quæritur an ſomnus concedendus à phlebotomia? Obſervatum aliquando indulto ſomno poſt Phlebotomiam cuidam Illuſtri Domino non multò poſt mortem obrepiſſe: in ſomnum repentinæ tantæ calamitatis cauſa relata eſt; an non ea experientia eodem exemplo terrere nos debet; quoniam videmus paſſim Medicos gratificandi ægris gratia, Theorematum artis, ſuæ deſertores, nil perinde eſſe putare; an quis à ſecta vena dormiat, an non? At ſi vires ſint imbecillæ, verendum eſt, ne ſi ſomnus interdicatur, vigiliis frangantur magis. Verendum quoque eſt ne eodem ſomno intro revocati ſpiritus & ſanguis refrigeratis partibus extimis, grave aliquod periculum creent. Si in iis rebus morte infauſtoque aliorum eventu moniti, ne quid tale eveniat videamus. *Guil. Ballonius, Epid. & Ephem. lib. 1. pag. 70.*

SECTIO SEXTA.

Pro Veneficio & Veneno.

♃. ADipis canis benè liquati & mundati ℥iv. adipis urſi ℥viii. caponis ℥xxiv. tres truncos viſci colurni adhuc virentis, fruſtratim ſectos & tuſos dum humeſcant, contunde autem ſimul lignum, folia, baccas, miſce omnia in phiala, quam ſoli novem ſeptimanis cum expoſueris, virentem balſamum extrahes, eoque veneficiatorum corpora, loca maximè dolentia & juncturas inungendo, certo experimento curabis. Hæc eſt deſcriptio medicamenti *Charricteri*. Notandum, in corylo non naſci viſcum, niſi poſt annum centeſimum: eumque Epilepticis, aliiſque capitis Affectibus obnoxiis, querno longe utiliorem eſse. *Henricus ab Heers, obſerv.8.*

Celeberrima *Orvietani* antidotus, ſumpto & in convulſiones uſque ferociente veneno, ita omnes anxietates, & inſtantes Syncopes ſtatim conculcat ac ſi nullum intro admiſſum virus foret. *Ioh. Helmontius tract. cui tit Butler.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Ventriculi attritione.

GAlenus ponit hunc caſum libr. *De Præcognitione*, qui contigit filio Regis, dicentibus aliis Medicis eſſe principium febris (Incurrebat enim ſtatim à cibo aſſumpto in lentiſſimum frigus, cum maxima contractione pulſus, & coarctatione anhelitus) *Galenus* non eſſe febris principium aſſeruit. Rogante autem Patiente, quid eſſet, reſpondit, conſuevit ſtomachus tuus conteri à cibo aſſumpto converſo in phlegama ante excretionem. Petiit Patiens quid agendum eſſet? Reſpondit; Si eſſet alius, exhiberem vinum cum pipere, ſed in vobis Principibus ſecuriſſimis auxiliis conſueverunt uti Medici. Sufficit ergo nardino unguento lanam intingere, & ori ventris applicare, pedibus calefactis recedentibus Medicis *Pitholaus* vinum Sabinum attulit, piper immiſit, pedibus calefactis, appoſita lana in oleo nardino infuſa calida ſuper os ventris, bibit æger, & ſtatim ſanatus eſt. Mihi licet ſim nunc ſenio confectus, ſolùm bis in vita mea caſus iſte innotuit. Primò, fui vocatus ad Nobilem quendam, qui ſtatim cum acceſſi, dixit mihi; Ego non vos vocavi, ut ſperem ſanitatem recuperare, ſed ne videar omninò vitam negligere. Unus enim Avunculus meus ex tali ægritudine dies clauſit extremos: Ego dans ei bonam ſpem ſalutis, volui ſuæ cœnæ intereſſe, ut omnia accidentia poſſem perpendere: ſtatim cum cœnaſſet, totus frigidus ut glaties factus eſt, pulſus omnino contractus, ita ut vix ſentiretur, cum tanta anguſtia, frequentia & compreſſione anhelitus, ut ſtatim præfocari videretur: perſeveravit in iiſdem ſymptomatibus ſpatio trium vel quatuor horarum, deinde paulatim remiſſa ſunt omnia, Ego verò memor loci allegati à *Galeno*, dixi, eſtote bono animo, ſpero enim, Deo favente, vos liberare ab hoc morbo. Mane ſequenti feci pedes cum pannis calidis fricare, & fricationibus fortibus calefacere. Deinde lanam ſuccidam carminatam decenter in oleo nardino calido infundere, & ſuper ſtomach. applicare, ſuperponendo pannos calidos; deinde dedi ei ʒi. pip. pulveriz. involuti in hoſtia madefacta in vino: poſtea dedi circa ℥iii. boni vini calidi, & illinc ad horam feci eum cibare, teſtis ſit mihi Deus, quod nunquam poſtea minimam partem ſenſit illius paſſionis, licet antea plus quam per menſem ea ordinariè poſt omnem cibationem infeſtaretur. Mulierem etiam quandam ſimili morbo laborantem iiſdem remediis ſtatim ſanavi. *Petrus Bayrus, practic. lib. 11, cap. 9.*

Fœmina quædam honeſtis Parentibus nata, cum frigidis cibis admodum aſſueviſſet, iiſque unicè delectaretur per multos dies, ſemper aſſumpto cibo, toto corpore horrere ſtatim cœpit, imò inſtar glaciei reddi; idque maxima cum compreſſione thoracis, & difficili anhelitu per horas aliquot perſiſtente: donec tandem membra calere rurſus inciperent, recordatus caſus, cujus *Galenus De Præcognitione* ad *Poſthumum*, *cap.* 11. Itemque *Bayrus* in *Enchiridio*, *lib.* 11. *cap.* 9. meminit, locum marito,

viro Literatiſſimo oſtendi qui non deſcribi modò, ſed omninò depingi conjugis morbum exclamavit; remedia ab illis relata ſingula, nimirum vinum cum pipere, & frictiones ſtatim uſurpat, ſed abſque ſucceſſu, ſequentibus diebus nihilominus eadem repetit, verùm fruſtraneo planè conatu: quod nimirum ventriculus habitualiter quaſi alteratus eſſet, ſuccedente poſt modum colica, atque hunc excipiente tremore primùm, mox pareſi, tandem tumore quoque nigenti faucium ex terno; & ita dejectis viribus moritur. *Philippus Salmuthus, obſerv. 9. cent. 2.*

SECTIO OCTAVA.

De Ventriculi Calculis.

CUm *Hornæ infer. Auſtriæ*, Satuum Illuſtr. Medicus eſſem, vocabar ab Illuſtri, quadam Matrona ad muliercam mortuam, ut præeſſem apertioni Anatomicæ, ad explorandam incognitam diuturni morbi & mortis cauſam Conquerebatur illa de continuo ventriculi dolore, tumore, nauſea, & inappetentia. Fuit à nonnullis pro tympanitica, curata, alii exiſtimantes ipſam gravidam, à medicamentis omninò abſtinuerunt, aperto itaque abdomine & ventriculo, in fundo ejuſdem lapilli ſunt inventi, nullo, cohœrentes vinculo, ſed pomi granati granorum inſtar ſeſe mutuo amplectentes, tam copioſi, ut binas volas manus implerent. *VVolfgangus Heferus, Herc. Med. lib. 3. cap. 1.*

SECTIO NONA.

Pro Ventriculi dolore inſigni in febre acuta.

CUm nauſeabundus eſſet, vomitorium tale propinavi.

℞. Decocti hord. ℥ıv. ſacch. & ſyrup. acetoſ. ſimpl. an. ℥i. M. quod cum tepidè ebibiſſet primo crudos humores poſtea pituitam una cum bile evomuit, & dolor fuit aliquo modo ſublevatus quanquam idem circa pre cordia hereret, & ad imum ventrem vergeret; ideo clyſter mollis injectus eſt: verum quanquam melius inde habere videretur, dolor tamen ex toto non fuit mitigatus, & ſic ad fotum emollientem anodynum & aliquo modo ventriculum roborantem confugimus.

℞. Fol. malv. viol. chamæm. ſummitat. aneth. an. M. i. flor. roſ. rub. Miß. coq. in aqua pro fotu, quo dolor plurimùm mitigabatur: interea ſumpto decocto flor. chamæm. in cereviſia, ructus multos cum emiſiſſet dolor ſedatus eſt. *Petrus Foreſtus, ob. 1. lib. 7. De febr. Symptomatis.*

Ad ventriculum dolentem ac frigidum.

℞. Zedoar. el galang. opt. an. ʒii. bacc. lauri ʒi. incid. & parum contund. & coq. in vini rhenani ℔i. ad conſumptionem tertiæ partis, de colatura exhibeo pro vice cochlearia ij. vel iii. ſingulis tribus horis, & ſæpenumero in hoc caſu profuit, ad ſedandum dolorem alvo exiſtente clauſa, talem exhibeo bolum.

℞. Elect. diaphœnic. ʒiiiß. philon. roman. ℈ii. M. pro una doſi, ſedat dolorem ſomnum provocando, & ſuccos malos in ventriculo contentos, dolorem moventes, ſecum educit: ut ſæpius ſum expertus, etiam cum commodo ægrorum, & fuit olim ſecretum *Ludovici de Leonibus*, præceptoris mei *Bononiæ*. Si verò unà cum dolore intolerabili alvus reſpondet ægroto ſequenti potione non ſine fructu uſus ſum.

℞. Decocti ſuperioris ex zedoar. & galang. ℥iiß. vel ℥iii. Philon roman. ʒß. M. detur calide. *Io. Neſius, cent. 10. lib. 2. Conſil. Cratonis &c.*

Mulier quædam annos nata ſex ſupra 40. conquerebatur demæſtiſſimo dolore os ventriculi lancinante, ad quem levandum & abigendum paravi tale vomitorium.

℞. Aq. benedict. vini alb. an. ℥i. quibus dilutis & epotis, mox in vomitum multum ſolvitur, evomitque viſcidam pituitam permultam, atque poſt vomitiones iſtas intra diei ſpatium ab ingenti hoc liberatur dolore. *Martinus Rulandus, cur. 65. cent. 2.*

Uxor mea puerpera conquerebatur mihi de gravi dolore quem ſenſit circa os ventriculi, à quo liberata ſtatim eſt hoc modo.

℞. Vini boni ℥viii. vitell. ovor. num. 2. coq. ut a. e. Coctum jus ſine pane exhauſit, ac poſtea in lecto affluenter ſudavi per duas horas, & à tam crudeli paſſione liberata fuit. Interea lanam oleo chamæm. calente imbutam orificio admovebam utiliter & ſalubriter. *Idem cent.* 1. *curat.* 10.

Injecto clyſtere primùm emolliente tum carminante & diſcutiente, poſtea admoveatur fotus ſequens regioni ſtomachi.

℞. Rad. cyper. galang. cal. arom. an. ℥i. fol. menth. origan. puleg. majoran. hyſſop. ſalv. an. M. j ſem aniſ. fœnic. carvi, dauci & bacc. lauri an. ℥ß. flor. camom. melil. anth. & lavend. an. p. i. Contund. & incid. includanturque duobus ſacculis, qui bulliant in vino generoſo, deinde expreſſi ventriculo & toti ventri alternatim admoveantur. Poſt fotum fiat illitus ex oleo rutaceo & anethino mixtis cum aqua vitæ, quibus addatur illi, quid ol. ſalv. aut cariophyll. chymicè extracti. Poſt inunctionem admoveatur emplaſtrum de baccis lauri, vel ejus loco cataplaſma ex melle & ſemine cumini. Interim dum hæc fiunt, ſi nauſea adſit, excitabitur vomitus blandiori vomitorio, aut catharticum exhibeatur pituitam evacuans. Julepus ſequens ad dolorem ſedandum, flatus diſcutiendos, pituitam detergendam & ventriculum roborandum efficaciſſimus eſt.

℞. Fol. abſinth. vulg. cent. min. & agrimon. an. M.ß. coq. ad ℥v. In colat. diſſol. ſacch. alb. ℥i. M. capiat manè per biduum, *Lazarus Riverius*, *Prax. lib.* 9. *cap* 11.

SECTIO DECIMA.

Pro Ventriculi imbecillitate.

Piperis grana ſeptem vel novem confracta non pulverizata ut ſic minus fauces urant, cum vino exhibita, ſubito refrigeratum ventriculum juvant: quod & zinziber facit. Nux moſchata comeſta concoctionem juvat, cujus pulver. cum aq. chamæm. deſtillata bibitus dolorem ventriculi mox ſedat, cariophylli comeſti idem faciunt. *Felix Platerus, practic tom.* 2. *cap.* 5 *pag.* 444.

Affinis quidam meus vir doctiſſimus ex febre quartana, qua per triennium laboravit, imbecillitate ventriculi contracta, juſſus à *D. Eraſto* mane gingiber crudum comedere, cum id majore etiam copia aſſumpſiſſet, quam fortaſſè edoctus erat, ab eo tempore ultra triginta annos ſingulis matutinis duas radices magnas gingib. paululum ſaltem maſticatas deglutivit; facitque adhuc, nequicquam ſubinde mali in ventriculo ſentiens, imò ad omnia munia graviter obeunda alacrior inde reddi ſolitus, quo tam multorum annorum hujus aromatis uſu, hoc ſibi adeo familiare fecit medicamentum, ut nec die uno, ſine noxa, ille carere amplius poſſit. *Idem*, *obſervat. lib.* 2. *pag.* 335.

Magna inſurgit difficultas de ventriculo, frigido & hepate calido; quomodo nimirum frigidus poſſit calefieri, ne ſimul hepar inflammetur, ſi quidem quæ ventriculum calefaciunt eadem plerumque & hepar inflammant, huic autem malo *Galenus* prævenire ſtudens excogitavit compoſitionem quam nomine diatrion pipereon donavit. Hoc equidem medicamentum ſingulari vi præditum eſt calefacere ventriculum, ne ejus calor communicetur hepati. Nam cum conſtet ex tribus generibus piperis, quarum facultas calefaciendi in ſubſtantia tenui conſiſtit, exolvitur antequam ad hepar deveniat. Eſt itaque conveniens & calefaciendi & tollendi intemperiem ventriculi medicamentum. *Abrahamus Seylerus*, *conſil.* 6. *lib.* 4. *Conſil. Cratonis &c.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Ventriculi imbecillitate.

℞. Terebinthin. claræ ʒii. maſtich. pulv. ʒß. ſpec. arom. roſ. ℈ß. M. F. bolus detur horis duabus ante cibum, ad ſtomachum enim moderate calefaciendum & non exſiccandum, nullum ex internis valentius præſidium hoc uſurpari poteſt, pro eo roborando fiat hoc ceratum.

℞. Maſtich. ℥ß. cariophyll. cinnam. nuc. moſch. zedoar. an. ʒi. ſpec. diamoſch. d. ʒß. ol. maſtich. q. ſ. ad denſandos pulveres; ceræ & terebinth. q. ſ. F. ceratum

tum extend. ſuper alutam ad formam ſcuti, & ventriculi regioni admoveatur diuque geſtetur. *Ioh. Zecchius*, *conſult.* 21.

Duo vel tria grana maſtiches parum contuſa, & ex ovo ſorbili, vel ex vino, aut ex jure data, tribus ſaltem horis ante cibum mirifice conferunt in firmando ventriculo. Sed longe præſtantiores ſunt rotulæ quædam ex inventione noſtra, quæ & ventriculum roborandi & hepatis hypochondriorum vaſa obſtructa reſerandi, atque nutritionis viſcera omnia roborandi inſigni facultate pollent, ſunt autem hujuſmodi.

℞. Spec. aromat. roſat. diarrhod. abbat. ſpec. troch. de rhab. an. ℈i. limat. chalyb. præp. & in pulv. tenuiſſ. redactæ ℈ii. ſacch. albiſſ. in aq. ſcolopend. diſſolut. ℥iii. F. confectio in tabellis, quarum ʒi. detur mane quinque horis ante prandium. *Joh. Zecchius*, *conſult.* 22.

Maximè valet medicamentum mihi valde familiare quod ſequitur.

℞. Conſerv. roſ. antiq. ℥iii. nuc. moſch. ʒi. ſpec. diatrion. piper. arom. roſat. an. ℈ii. ſantal. omnium dr. m. lign. Aloes ℈i. mivæ, cydon. aromaticæ q. ſ. F. electuar. cujus vn. m. detur duabus horis ante prandium ſeptem diebus continuis. Quo tempore ceratum corio exceptum hic deſcribendum ſupra ventriculi regionem geſtabit.

℞. Maſtich. ℥ß. cariophyll. nuc. moſch. zedoar. lign. Aloes an. ʒß. ſpec. diambr. ℈i. ol. maſtich. vn. ß. terebinth. q. ſ. F. ceratum pro ſtomacho. *Ioh. Zecchius*, *conſult.* 25.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Ventris doloribus à flatibus in gravida.

Quando prægnanti accidit dolor imi ventris & renum, ita ut de abortu hæſitet, ſcinde panem magnum ſecundum latus, & calefac unam medietat. ad ignem, & eam partem quæ eſt ex latere medullæ, infunde, in malvat. vel optimo vino calido; deinde aſperge pulverem cariopħ. & calidum liga ſupra umbilicum, ſtatimque dolor ventris ceſſabit. *Petrus Bayrus*, *pract. lib.* 15. *cap.* 7.

Umbilico ſacculum ordinavimus ex milio, cumino, anetho, fœnic. pauxillo aquę vitæ aſperſo, nec non permutationis gratia emplaſtrum. *Roderici à Caſtro lib.* 3. *De morb mulier. cap.* 12. *quod*,

℞. Vitell. ovor. num. 6. fortiter agitentur & adde pulv. aniſ. cumin. fœnic. an. ʒi. cum ol. laurino F. ad ignem placenta mollis quę umbilico applicetur. *Gregorius Horſtius*, *obſerv.* 27. *lib.* 5.

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Ventris torminibus.

Vir quidam gravibus ventris torminibus vexabatur, quæ ſolo hoc topico remedio ſopivi.

℞. Farin. avenac. ℔i. decoxi in aceto forti q. ſ. ad formam pultis, quam ventri imponebam ex qua ſtatim doloris mitigationem perſenſit, & liber ab hoc malo evaſit. Poteſt etiam farina cum lacte recenti coqui. *Martinus Rulandus*, *curat.* 16 *cent.* 1.

℞. Rutæ M. iii. decoq. in aceto quæ ſacculo indita ventri adhibebatur, qua ſoporatus eſt dolor. *Martinus Rulandus*, *cent.* 2. *curat.* 59.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Venere languida.

Mulier prolis cupidiſſima, ſed appetentia Veneris nullo modo laceſſita, à me petiit, ut ſtimulos Venereos in ſe emortuos (ut dicebat) accenderem: quod feci ſequenti optiata.

℞. Conſerv. rad. eryng. & ſatyrionis maris an. ℥i. cortic. aurant. melle conditor. ʒvi. nucem juglandem conditam num. 1. Confect. Alkerm. ℥ß. Ambr. griſ. formic. volant. an. ℈i. Moſch. gr. vi. cum ſyrup. conſervationis corticis citri. F. opiata, de qua capiat ante levem cœnam ad molem parvæ caſtaneæ, ſuperbibendo parùm vini Hippocratici. Illa confeſſa eſt ſe miram percepiſſe voluptatem poſt uſum opiatæ noſtræ. Nihil autem efficacius inveni-

venitur quàm litus regionis uteri ex oleo de formicis volantibus, quod ſic fit.

℞. Formicar. volantium ℥ii. infundantur diebus canicularibus in oleo ad ſolem fervidum per 40. dies. *Petrus Pachequus, obſerv.* 19.

SECTIO DECIMA QUINTA.

De Vermibus.

Vide ſupra *lib.* 10. *ſect.* 22. *De lumbricis.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Vermibus.

PUer quidam trium annorum vermibus laborabat, febriebat, caput dolebat, tremebat, nares ſcalpebat, in os digitos immittebat; hunc Deo auxiliante, ita ſanitati reſtitui.

℞. Farin. lupin. amaror. Aloes an. ʒiii. ſucci abſinth. ʒii. commiſta omnia benè extendebantur ſupra petiam, & applicabantur umbilico, poſt applicationem emplaſtri, exhibui ſequentem hauſtulum.

℞. Diaturbith. cum rheo ʒß. feri lactis ʒi. F. potus quem cum calide exhauſiſſet manè jejuno ſtomacho, vermes omnes per ſeceſſum emiſit, & laus Deo convaluit, pro ſiti ſedanda per tres dies durante, bibit aquam fontanam in cujus ℔iii. infundebatur per noctem ℥i. cæparum inciſarum, quæ in abigendis vermibus maxime proficiebant. *Martinus Rulandus, curat.* 21 *cent.* 2.

Exhibuimus hier. pic. *Galen.* ʒii. quo remedio plus quam viginti vermes excrevit. Iterum hoc dedimus Medicamentum.

℞. Spec. hier. ʒi. ſem. ſantonic. pulveſcor. cent. min. coralin. an. ʒi. cum ſacch. F. boli, ſumpſit quotidie ʒi. & pluſquam quingentos vermes excrevit. *Rodericus à Fonſeca.*

Puerum vidimus qui ſeptimum agens annum triduò ex nimia lumbricorum vi ferè mortuus jacuit, ſolo potu ex gramine aceto & ſaccharo vivens. Quarto autem die cum Medicamentum ex Aloe, Myrrha & croco ei propinaretur, duo de quinquaginta, ſupra centum, vermibus alvo depoſitis, ſtatim convaluit. *Antonius Benevenius, cap.* 85. *lib. De mirandis morborum & ſanationum cauſis.*

Nota & mihi mulier fuit ſupra quadraginta annos nata, quæ graviſſimis ventriculi doloribus & nauſea ſubinde correpta (plus minus) vermes excrevit. *Rembertus Dodonæus*, annotat. ad *cap.* 85 Libri *Benevenii* · *De mirandis morborum cauſis, &c.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Vermibus.

PRo Adultis ſæpe hoc pulvere ſum uſus.

℞. Sem. ſantonic. ℥i. fol. ſen. ℥ß. cent. min. ʒiii. rhei opt. ʒi. C. cervi uſti, rad. dictamn. ſem. lupin. an. ʒi. ſem. cinæ, ℈iv. fol. Athanaſiæ, (*i. e.* tanaceti) dr i. F. pulvis: doſis in adultis dr. m. cum aq. gram. vel acetoſ. mane & hora tertia pomedriana.

Pulvis pro pueris.

℞. Sem. cinæ, corallin. an. dr. ß. rhei el. dr. ß. F. pulvis doſis ℈ m. vel ℈i. pro ætate pueri cũ iure pulli vel aq. acet. & quoniam pueri ob amarorem medicamenta faſtidire ſolent, facio tales placentulas.

℞. Sem. cinæ ʒii. C. cervi uſti dr. i. ſacch. alb. in aq. abſinth. ſolut. ℥iii. F. confectio in placentas. Sequenti unguento inunge Umbilicum.

℞. Ol. petroſel. nigr. ℥. m. ceræ novæ dr. i. m. M. F. unguentum, Adiunge ſeqens emplaſtrum quo ſæpiſſime in pueris utor.

℞. Pulv. lumbric. dr. i. colocynthid. abſinth. petrol. nigr. Aloes hepatic. an. dr. i. Myrrh. ℈. m. ol. abſinth. fell. taurin. an. q. ſ. F. Emplaſtrum ſ. a. de quo accipe pro una vice dr. vi. vel ℥i. extendantur ſupra corium & applicetur ventri. *Joh. Nevius, conſil.* 25. *lib.* 3. *conſil. Cratonis &c.*

Pro vermibus in adoleſcente octodecim annorum ſumma cum laude exhibui cochlear. i. ſucci granat. & cochlearis dimidium olei olivar. ſimul commixta, co(dictu mi-

mirum) quinque ſedes habuit, multoſque vermes ſimul dejecit Nobilis quidam *Gallus* hoc arcano utebatur, dicebatque Reginam *Galliæ* ſolitam eſſe hoc remedio uti in pueris ſuis. *Elidæus* præceptor meus pueris dabat pulverem corallin. rhab. el. an. ℈i. cum aq. gram. ſyr. viol. exiguo adjecto. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 27. *lib.* 21. *De Menſenterii & inteſtinorum affectibus*.

Confectio illa quæ diacarthamum dicitur potentiſſimum eſt remedium datum pueris ad vermes dejiciendos & ad pituitam vel chylum corruptum ex quo generantur & nutriuntur, ſed in exigua quantitate, quia fortiter ſolvit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 33. *lib.* 21.

Puerpera quædam febre maligna laborans & ventris torminibus, una cum fluxu vermes teretes dejecit, huic pulverem hunc ſequentem cum cereviſia exhibui.

℞. Pulv. c. cervi uſti ʒß. ſem. portulac & zedoar. an. ℈ß. M. ſtatim à pulvere exhibito, dolor ventris, qui vehementiſſimus erat, illico mitigatus eſt, & quinque vermibus ejectis, una cum excrementis liquidis, ſana evaſit, febre & fluxu deſinentibus. *Idem. obſerv.* 34. *lib.* 21.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vermibus.

INfans quidam duorum annorum vermibus laborabat, poſt alia remedia tandem pulverem c. cervi uſti, paſſulis exacinatis impoſitum continuò devorabat: atque ita dulcedine paſſularum allecti vermes, hoc ſolo remedio, dictu mirum, continuato, ultra centum vermes per alvum dejecit; & ventre inuncto oleo cotoneor. & abſinth. pulv. c. cervi uſti immixto, & exigua cera adjecta; à vermibus modo vivis, modo mortuis exeuntibus, tum à fluxu alvi & febre liberatus eſt, & magno cum noſtro honore perfectè convaluit. In omnibus vermibus ſive latis, ſive rotundis (præcipue etiam ubi fluxus ventris adeſt) pro comperto habemus, nullum præſtantius remedium eſſe quàm c. cervi uſtum, vi quadam occulta, pueris tum infantibus ac adultis exhibitum, memini enim quod ſoror mea cum adhuc juvencula exiſtens vermiculatione laboraret, exhibito hoc ſolo medicamento ſimpliciſſimo, neſcio quot vermes ultro ex ano ejecerit qui decidebant in terram vivi & ſic curata fuit. *Petrus Foreſtus*, *obſerv. trigeſimoquinto & ſchol. libr. vigeſimoprimo.*

Sal deglutitum aſcendentes vermes ad ſtomachum deorſum pellit. *Idem ſchol. obſ.* 36. *l.* 21.

Adoleſcens quidam vermibus laborans purgatus, primum fuit infuſo rahab. deinde juſſit ut noctu applicaret emplaſtrum paratum ex farinæ ſiliginis ſcutella in pinſita cum felle bovis, addendo cochlear. pulv. abſinth. & duo cochlearia olei abſinth. cum pauco aceto; geſtat noctu ſupra umbilicum. Si vermes prodeant, continuet adhuc aliquandiu, ut & alii exeant pilulis ſequentibus frequenter utatur.

℞. Aloes ʒiß. rad. gentian. ʒß. diagrid. ℈ß. cum ſucco abſinth. F. pilulæ, capiat ʒß. pro vice. *Felix Platerus*, *obſerv. lib.* 3. *pag.* 884.

℞. Sem. contra ℈i. paſſul. liquir. conſerv. viol. an. ʒii. obſinth. rom. pß. F. decoctio in colat. ℥iv. infund. rhei. ʒi. corallin. gr. v. in expreſſ. diſſolv. rhei ℈ß. F. potio. *Guil Ballonius*, *conſil.* 30. *l.* 1.

In febribus ubi maxima adeſt pravitas qualitas occulta & venenata, aut copia vermium, ſæpè aquam ex citrio malo deſtillatam utiliſſimam inveni, deſtillatur per balneum M. prius citrio malo in minutiſſimas partes redato: hoc facto, ponitur totum malum citrium ad deſtillandum, nempe cortex, pulpa, ſemina & aciditas ſimul confuſa habebimus, aquam pretioſiſſimam omni hyacinth. confectione nobiliorem, doſis fit hora ante cibum, ab ℥ii. ad ℥iv. atque etiam vivermes necat, putredini reſiſtit, cor mirificè tuetur, & vires fovet, poteſt vel ſola, vel cum jure, aut aliis aquis miſceri. *Dominicus Panarolus obſerv.* 3, *Pentecoſte* 5.

Pro vermibus inter omnia mihi potior eſt mercurius d. quo in hac civitate mirabilia præſtiti in pluribus ægrotis, ita ut nullo alio nunc vocetur nomine niſi pulvis meus, eò quod primus in ea celebraverim & paraverim. Nunquam vim in-

fert corpori pulvis iſte, licet duplo major doſis illius exhibeatur; ita ut fateri ſim coactus ex operibus, verum eſſe quod ſcribit *Hartmannus*, Mercurium dulcem plus purgare in parva doſi in corpore valde cacochymo, quàm magna doſis in alio minimè cacochymo. Novies enim à me, ſpatio 12. dierum ſæpe exhibito, longè magis eodem corpore ventrem movebant 12. grana prima vice, quàm 24. ultima vice ſumpta. Utendi ratio in morbis in quibus vermes dejiciuntur, aut ſubire creduntur, ſicut & in aliis, cùm in parva quantitate purgandum, hæc eſt. Jubeo pro adultis duodecim grana, aut quatuordecim ad ſummum, miſceri cum tribus, aut quatuor, aut ſex granis ſcammonii vapore ſulph. præparati, quæ ſyrupo ad rem accomodato excepta, vel in forma morſuli, vel pilulæ, vel forma liquida, aucta doſi ſyrup. ex cochleari ſumuntur: ſorbendo juſculum poſt duas horas, non expectata ventris dejectione, ut in aliis purgantibus, propter mercurii volatilitatem, qui ſumpto juſculo deprimitur inferiora potens. Minori doſi datur infantibus & pueris, ad 6. vel 8 gr. ſcil. mercurii d. & 3. ſcammonii præparati: quamvis multoties aſcenderim ad 12. gr. hujus mercurii in parvulis ſine ullo incommodo. Vocatus à quibuſdam mulieribus ad juvenem quindecim annorum ad extremum vitæ ſubitò redactum inviſerem, intrans cubiculum inveni quaſdam ex iis flocculum lanæ bene carptæ naribus & ori admoventes alias verò candela cerea accenſa periculum facientes, an adhuc ſpiritum duceret. Accedens propriùs ad ægrotantem, etiamſi pulſu careret, agnovi tamen nondum eſſe mortuum: percontans igitur quod rei eſſet, & quonam morbo laboraſſet, reſponderunt, Nullo. Hoc reſponſo, arbitratus ſum juvenem in hoc vitæ diſcrimen redactum eſſe à vermibus: nam de veneno nulla erat ſuſpicio. Ideò juſſi Pharmacopœo, ut nulla facta mora mercurii d. gr. xii. & diagrid. gr. iv. ex cuſpide cochlearis, cum aqua portulacæ aut ptiſana, in guttur ſubitò immitteret, ita ut liquor vapores pulv. Cùm autem nullum deglutiendi motum haberet ægrotans, retulit mihi Pharmacopœus totum ſupra linguam remanſiſſe pulverem. Imperavi itaque, ut argentum vivum ipſi magnitudine propinaret ex cochleari cum lacte, ne à mulierculis videretur, apud quas pro veneno habebatur, aſſerens hydrargyrum viam ad ſtomachum inventurum, etiamſi nullus fieret motus deglutiendi. Quo optimè peracto à Pharmacopœo, mirandum! poſtridie aſſumpto hydrargyro, vidi ægrotum deambulantem juxta domum ſuam. Cujus rei novitate attonitus petivi ab eo, quid à diſceſſu meo accidiſſet. Reſpondit ſe ab hydrargyro ſumpto quinque aut ſex vermes per os ejeciſſe, & ita periculum mortis evaſiſſe. *Nicolaus Ceſneau*, *obſerv. lib.* 3. *cap.* 8. *obſerv.* 1.

Tyro Pharmacopæus ſeptemdecim annorum obambulans, & arti ſuæ incumbens, de repente mania quadam corripitur, obmurmurans, nec ſeipſum nec alios agnoſcens, ad interrogata nihil reſpondens, manumque dextram ſiniſtro hypochondrio frequenter admovens, tanquam aliquid ablaturus. Vocati duo Medici, quorum unus eram, maximè laborabant in dignoſcenda horum ſymptomatum cauſa. Primus, propter motus inordinatos corporis, epilepſiam eſſe credebat. Ego verò minimè; ſed è duobus unum affirmavi; aut juvenem eſſe faſcinatum, aut vermibus horum omnium cauſam eſſe referendam: nos quidem contra faſcinationes non valere, contra autem vermes aliquid poſſe: ideo potenti ad hoc utendum eſſe remedio, quod uno hauſtu & inopinanter deglutiri poſſet, propter ægrotantis incontinentiam, ad quod nullum magis eſſe idoneum mercurio dulci cum ſcammonio, doſi ſatis valida, ut citò agere poſſit. Socio igitur ægroto imperavi, ut 14. gr. mecur. d. ſumeret, cum 6. gr. ſcammonii vapore ſulph. caſtigati, in cuſpide cochlearis argentei impoſita, cum aqua portulacæ, dum ægrotus jacens os ad clamandum aperiret, in fundum gutturis ejus cum impetu immitteret: quod optimè præſtitit, reique poſtea eventum expectaturi diſceſſimus. Horis duabus elapſi redii ſolus, de his quæ accidiſſent ſollicitus, invenique ægrotantem ad ignem ſedentem, mentis compotem, actorumque omnium immemorem; Interrogatus à me, in medicamen-

to quod ſumpſerat venter ſubductus eſſet, reſpondit, Minimè. Expectandum, dixi, non enim otioſum erit medicamentum, ut contigit: de nocte quippe ſexies aut circiter venter ſubductus eſt cum 36. vermibus, omninoque ſanus ab eo tempore permanſit. Mirabar ego antidoti vires, nulla facta dejectione, nulliſque vermibus ejectis, omnia ſymptomata quieviſſe, hoc autem in merc. d. laudem. *Idem, obſerv.* 3.

Rogatus à quodam Chirurgo ut ruſticum viſerem pleuritide, ut ipſe putabat, laborantem, accedens ad ægrotum ſtatim affirmavi ex pulſu, morbum non eſſe pleuritidem. Inſpectoque partis dolentis ſitu, viſus eſt mihi potius infra, quàm ſupra ſeptum tranſverſum poſitus pulviſque multùm credens, qui durus non erat, aſſervi per jocum. Tales pleuritides medicamento purgante ſanari; pignoreque certare volebam, aut vermes ſubeſſe, aut ſaltem corruptorum humorum non parvam copiam, ſumptoque poſtera die purgante medicamento 40. vermes ejecit, & ſanatus eſt. *Idem l.* 2. *cap.* 3. *obſ.* 2.

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Verrucis.

VErrucæ ſunt tubercula ex cute inſtar monticulorum pronata: abſque dolore, ſubdura & ſcabra: à variis quas obtinent, formis diverſas ſortiuntur appellationes; aliæ enim ſunt ſeſſiles Græcè μυρμηκίαι dictæ, quæ humiles ſunt infra latæ, & radices alte infixas habent; dolore etiam affligunt: aliæ rurſus ſunt penſiles ἀκροβορδόν Græcis appellatæ, quæ parte quidem ſumma latiores ſunt, ima verò verſus cutem, tenuiores, qua quaſi pediculo innituntur; thymia denique vocantur, quæ colorem thymi repræſentant, ad cutem etiam ſunt tenues, in ſummo autem latæ duræ, & aſperæ, penſilibus minores; oriuntur autem omnes vel à materia craſſa melancholica & pituitoſa, vel ex ſucco cuti & cuticulæ alendæ deſtinato.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Verrucis.

PAter meus cum juvenis manus verrucis repletas haberet, ei conſultum fuit à *Spiringio* Medico, ut omni die ſale & aceto eas fricaret; quo remedio ſanatus fuit, noſtra ætate quidam ſucco calendulæ ſolo inuncto ſanati ſunt. *Petrus Foreſtus, obſervat.* 10. *lib.* 4. *Obſerv. Chirurg.*

Ad verrucas, myrmecias & acrochordonas tollendas ſæpe feliciter uſus ſum ſucco tithymali. Præterea raphanum excavato, ſale impleto, operculo occluſo in catino per noctem ſervato, ſalem in liquorem verſum invenies: eo verrucas confricato, & panno in eodem liquore tincto ſuperligato, poſtea decident: eſt hoc ſecretum *Alexii Pedemontani*. Ad verrucas etiam valet radix chelidoniæ cum axungia trita & admota, eas enim abſumit & tollit, agrimonia quoque cum forti aceto emplaſtrata verrucas tollere dicitur. *Idem, obſerv.* 11. *lib.* 4. *obſerv Chirurg.*

♃. Limac. rubr. q. v. ponantur in vaſe plumbeo aſperſo ſale, & ſic maneant per quatuor dies, abjectis limaciis, ter, quaterve in die cum liquore illarum liniantur verrucæ. *Idem, ſchol. obſervat.* 11. *libr.* 4.

Verrucas nobilis cujuſdam puellæ totas manus occupantes, ſola ſanguinis tauri iam mactati calidi illitione ſublatas vidi. Idem etiam ſanguinem cervinum quidam præſtare referunt. *Philippus Salmuthus, obſerv.* 27. *cent.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Verrucis.

UT ſubitò verrucæ omnes manuum curentur, lotio tantum eorum inſtituenda eſt, ex aqua communi in qua ſal armoniacum ſolutum fuerit; quod à *D. Videl.* Medico *Delphin.* qui millies expertus eſt cum feliciſſimo ſucceſſu, acceptum teneo. Nuper famulum *Dom.* legat *Hollandia* curavi, qui innumeris verrucis à duodecim annis ſcatebat, nec ab ullo curari potuerat: curatus autem fuit

fuit ſola aqua cum ſale armoniaco ſæpe fricando ut dictum eſt. *Petrus Borrellus, obſerv. 46. cent.*

Quidam patiebatur multas verrucas in digitis manuum, quas curavit meo conſilio, illitu lactis ficulnei quater aut quinquies adhibiti. Idem præſtitit idque multò efficacius ſpiritus ſulph. per campan. per aliquot dies admotus in ruſtico quodam. *Simon Iacoz. obſerv.* 17.

Intra ſeptem vel octo dies, curantur, verrucæ portulaca contuſa; ea pars confricatur, deinde inſtar cataplaſmatis admovetur, iterando bis in die. *Samuel Formius, obſerv.* 34.

Eſto pomum tranſciſſum cujus pulpa interna ſit affricta verrucis, donec intepuerit, & religatis medietatibus per filum, donec pomum putruerit, tum enim videbit verrucas attactas diſparviſſe: ſimulatque vita pomi ultima perit, cui verrucarum impreſſio fuit conglutinata, perit etiam verrucarum vita ultima. *Joh. Helmontius, tractat. cui tit. Magnum oportet.*

Verrucæ atque ſtigmata à perturbatione prægnantis fœtui inducta; attactu cadaveris ſenſim ac ſponte mortui, donec pars intimè refrixerit: ſponte evaneſcunt. *Joh. Helmont. tract. cui tit. Tumulus peſtis.*

Remedia verrucarum multa à Practicis hinc inde commendantur. Ex vegetabilibus, *Chalmeteus* ſcrofulariam, *Fallopius* folia ſalicis aut ſuccum eorum, *Dioſcorides* piſa & ciceres, *Platerus* heliotropium, *Hartmannus* aquam ſupranatantem truncis quercuum bipenni detruncatarum. Alii cichorium verrucarium, lac tithymali, radices dracunculi, irides, ari, cyclaminis, chelidonii, folia ſabinæ. rutæ, millefolii; aquam è ſarmentis vitium, ſuccum porri, cæparum, verbaſci, portulacæ, mali punici; ſemen nigellæ, ſquillam, & neſcio quæ commendat. Ex animalibus, caput anguillæ, lacertæ; ſanguinem menſtruum; ſtercus caprinum, ovium, canis; fel tauri, lucii; pinguedinem ardeæ, talpæ &c. laudant. Ex foſſilibus denique & mineralibus, alumen, nitrum, calcem vivum, vitriolum, arſenicum, æruginem æris, & ſexcenta alia prædicant. Verùm pauca ex his famam ſuſtinent. Mihi longo uſu compertum eſt, emplaſtrum ex galbano & ſale ammoniaco, quod ſic componitur.

℞. Galban. aceto ſquillit. ſoluti ℥i. ſal. ammoniac. ʒi. picis navalis ℥ß. empl. diachyl. magn. ʒiii. M. F. magdaleon. Hoc emplaſtro verrucas & clavos in multis curavi. Si remiſſius agit, doſin ſalis ammoniaci augeo. Fœminæ cuidam cujus manus utraque plurimis ultra centum verrucis mirè deformabatur, linimentum ſequens, quod commodius erat, præſcripſi.

℞. Rad. dracunculi, ari, cyclamin. irid. an. ʒiii. fol. ſabinæ ℥ß. ſem. heliotrop. ʒii. ſal. ammoniac. ʒii. oxymel. ſcill. q.ſ. M. F. Unguentum, quo ſingulæ verrucæ mane & veſperi inungantur. Exaruere quidem & deciderunt nonnullæ; ſed paulò poſt aliquæ denuò excreverunt, nonnullibi & novæ eruperunt; quare fortiori runcina extirpandas duxi.

℞. Mell. roſ. ℥ii ſpir. vitriol. ʒiii. M. pro linimento, quocum verrucæ aliquandiu illitæ fuiſſent, ſenſim nigreſcere, corrugari, tandemque penitus excidere viſæ ſunt. *Baldaſſar Timæus. Caſ. vigeſiemoquinto lib. 6.*

SUBSECTIO TERTIA,

Pro Verrucis in virga & locis ſecretis ex lue gallica.

POſt univerſales purgationes, diſſolvo parum ſublimati in aq. plantag. cum exiguo aluminis, & pulma verrucas illino, quibus exſiccantur, & cum cruſta decidunt. Chirurgi in noſocomio *Delphenſis* in *Gallica* lue verrucas tollunt, inungentes unguento morbi gallici, quo ſi non deſinunt, etiam utuntur ſublimato & alumine cum aqu. plantag (quo remedio & nos uti conſuevimus, antequam illi eo uterentur) donec decidant & perfecte curentur. *Isbrandus* Chirurgus *Delphenſis* hac aqua egregia utitur ad condylomata, verrucas thymos ani, virgæ & membrorum muliebrium conſumenda & auferenda in lue gallica.

℞. Aq. plantag. ℔ß. ſublimati ℈iv. alumin. ℥ß. pulverizentur in aqua penna intincta

ᴄta vel petia lini verrucæ tangantur: hac aqua nos feliciſſime uſi ſumus. *Nicolaus Maſſa*, *cap.* 5. De cura ulcerum morbi *Neapolitani*, deſcribit modum faciendi aquam ſeparationis auri ab argento, qua utitur in verrucis hoc modo:

℞. Vitriol. roman. ℔ii. alumin. roch. ℥vi. (fortè ℥vi.) ſalis nitri ℔i. pone in cucurbitam curvam, vel ſi vis pone in rectam cum capello ſuo recipiente ad ignem fornacis, & habebis aquam cum qua ſeparatur aurum ab argento, & cum qua fit pulvis angelicus quæ aqua eſt mirabilis ad removendas verrucas in quacunque parte, & maximè in ano & vulva; cauterizat etiam iſta aqua ulcera maligna ambulativa ubicunque etiam fuerint, ut in gutture, & prohibet progreſſum ulcerum virgæ & vulvæ. Sed cum eſt nimis acuta, oportet lymphare ipſam cum aqua roſac. at ea (inquit *Maſſa*) ſæpe ſanavi ulcera mala gutturis, tangendo bis in die cum aqua dicta, cum medietate aq. roſ. admixta, & eſt de ſecretis noſtris. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 11. *lib.* 4. *Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Verruca Gallica in mucrone linguæ enata.

Æger multis preſſus anguſtiis, Medicos, pacta liberali mercede, rogat, ut pro ſui ſalute veterum ac juniorum monumenta revolvant: ego ſtipendii compendio adductus, amicos, *i. e.* libros, tota nocte conſului. Multas pro tanto malo remediorum myriadas inveni. Octiduo tentavi omnia fruſtra. Ultimò adii *Lacunam*, *lib.* 2. *in Dioſcor. cap.* 17. qui pro Verrucis curandis nullum aliud præſidium utilius eſſe inculcat, quam chelidonii maj. folia piſta cataplaſmatis forma ſuper verrucoſam partem impone. Ad ægrum lætabundus accedo, remedium experturus, & emplaſtrum exertæ linguæ appono lineo panno involutum, & in medio linguæ triplicato filo ligo, non petranſierant dies duo quando, verruca omnino contabuit, ita uti illico exciderit. Hoc exemplo edoctus plures in volis manuum & plantis pedum renatas, quæ miſerrimè ægros excruciaverant, radicibus hoc facili & certiſſimo auxilio extirpavi. *Zacutus Luſitanus*, *obſerv.* 79. *lib.* 1. *prax. admirand.*

SECTIO XVII.

De Vertigine.

Σκότωμα & σκοτοδινος, Latine Vertigo eſt exagitatio & præternaturalis commotio ſpirituum animalium in ventriculis potiſſimùm anterioribus cerebri, qua omnia circumagi videntur. Hujus cauſa proxima eſt tenuis vapor aut flatulentus ſpiritus in cerebri ventriculos irrepens, qui in plexu choroide ſpiritus animales & humores exagitans & variè impellens, turbulentos ſenſus motuſque reddit. Excitatur autem hujuſmodi vapor non aſſiduo ſed per intervalla & periodos. Crudus verò & vitioſus humor in quo calor imbecillis talem excitat vaporem, interdum in ipſo cerebro, ſæpius in ſubjectis partibus veluti ventriculo, hepate, liene, & matrice continetur. Cauſæ procatarcticæ ſunt diuturna & celeris corporis totius circumgyratio, rerum externarum circumrotatarum, & aquarum vorticum continuus aſpectus ab alto, immodica exercitatio, ſolis æſtus, balnei calor vehemens; dignoſcitur, quod omnia in girum circumagi videntur, aliquando etiam & viſus obſcuratur, quandoque & ſibilus vel tinnitus in auribus precipitur, ſepe etiam laborans corruit, niſi propinquis nitatur adminiculis.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vertigine.

Hoc vinum cuidam ſeni ita profuit, ut poſtea nunquam amplius de vertigine, admodum conquereretur.

℞. Senn. ℥ii. turbinth. ℥ß. agar. ʒiii. zinzib. ʒi. piper. ʒß. ſem. coriandr. ʒi. abſinth. ʒii. ſummitar. cent. min. majoran. an. dr. i. infund. in menſura j. vini, bibat diebus aliquot. Vixit diu poſtea incolumis. *Felix Platerus*. *obſerv. lib.* 1. *pag.* 10.

Pilulę

Pilulæ nunc deſcribendæ ex intervallis frequentibus devorentur, quippe quæ efficaciſſimæ ſunt ad affectum hunc demendum, ſimulque ad caput & omnes ſenſus confirmandum.

℞. Agar. el. ℥ii. colocynth. ℥iß. myrobal. cheb. ℥i. ſem. major. rutæ, pœon. an. ℈i. zinziber. aſar. piper. ana ℈i. nuch. moſchat. cubeb. cariophyllor. xyloaloes, maſtich. cardamom. ſpic. nard. an. ℨß. hellebor. ℈iii. ſal. gemm. nitri, an. gr. v. Aloes hepat. pondus duplum. F. pilulæ cum benedicta, quarum ℨi. bis terque in menſe, vel ℈i. tertio quoque die exhibeantur. *Joh. Zecchius, conſult. 96.*

Inter alia placeret mihi aliquando uſus ſequentis Electuarii, quod quidam *Hippocratis* Theriacen vocant. Ego non ſemel ejus uſu ſimiles, & eo graviores morbos curavi.

℞. Succi abſinth. ſucc. marrhub. ſucci ſtæch. maſtich. rhei, chamædr. chamæpit. an. ℨiii. hyſſop. ℨi. agar. boni, ad pondus omnium, pulverizentur omnia ſubtiliſſimè, & excipiantur melle cocto; detur manè à dr. ii. ad dr. vi. in decocto ſtœchad. Hujus loci ſi placet.

℞. Theriac. bonæ antiq. vel mithridat. conſerv. flor. beton. vel ſalviæ, vel anthos an. partem j. conſerv. roſar. part. ii. cum melle anthoſato. F. Electuarium. *Reinerus Solenander, conſil. 2. ſect. 1.*

Præmiſſis venæ ſectione & purgatione, mihi placet per triginta dies ſarſæ & ligni decoctum cum cichoraceis paratum ſumat *Hier. Mercurialis, conſult. 3. tom. 1.*

Præ ceteris oleum buxi ſicut in Epilepſia ita in vertigine optimum judicatur remedium intus & extra, inungendo eo quotidie pulſus & carpum, & plantas pedum: intus verò in hunc modum.

℞. Conſerv. flor. roriſmar. ℥iii. ol. buxi nuc. moſch. menth. chymico modo extract. an. ℨß. M. cum ſyrup. cort. citri, F. Electuar. cujus ſumat mane dr. ß. Eſt remedium præſtantiſſimum corroborans ventriculum & cor. Quinimò ſi per os gutæ viii. aut x. olei buxi cum ℥iij. aq. pœon. exhibeantur, nullum ſentiret hoc, mea ſententia, præſtantius auxilium. *Rodericus à Fonſeca tom. 1. conſult. 16.*

Conſerva flor. calendulæ à nonnullis tanquam ſpecificum vertiginis maximè commendatur. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib. 1. c. 9.*

In Vertigine, præmiſſis univerſalibus, ſpecificus eſt pulvis ex cinnabrio nativo confectus, cujus deſcriptionem habet *Quercet. libr. De capit. Affect.* ſtercus pavonis abſque omni præparatione in forma pulveris cum ſacch. mixtum & exhibitum ad. ℨi. vel ℨ. m. vertiginem etiam inveteratam curat. *Idem epidem. Ioh. Hartmannus*, pract. Chimiatr. *pag. 91.*

Decoctum radicum primulę veris in zythogalo, aliove idoneo vehiculo ſumptum ſingulare eſt & præſentiſſimum remedium ad vertiginem. *D Hulſe*, referente *Ioh. Raio* Catalogo Plantarum *Angliæ.*

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

Pro Veſicatorii doloribus.

QUidam comate laborans, & ab eo emerſus conquerebatur mirum in modum de dolore à veſicatorio excitato. Sed cum nullo anodyno potuiſſem illum ſanare, Domina *Ranchina* uxoris meæ ſoror ſolo hydrelæo leniit. Ego mulierculam veſicatorii igne excarnificatam beavi ſic: & omnes alias quæ in tale tædium inciderunt.

℞. Cortic. ſecundi & viridis rami ſambuci cultello deraſi M. j. coq. in oleo dulc. cum pauca aqua ad conſumptionem aquæ. Colaturæ adde ceræ parùm. F. Unguentum, quo dolores omnes à veſicatorio excitatos demulcebam. Divinum mehercule eſt. *Petrus Pachequus, obſerv. 12.*

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Veſpe ictu.

CUm veſpa manui meæ aculeum fixiſſet, dolor adeò ſævus exortus eſt, ut impar eſſem ad ferendum malum. Admota theriaca, in momento cruciatus ceſſavit; ſed cùm poſt tres horas theriacam illam admotam abjeciſſem, rediit dolor crudeliſſimus ut antea, qui ſopitus eſt eodem

eodem remedio parti per integrum diem admoto. *Petrus Pachequus, obſ. 6.*

SECTIO VIGESIMA.

De Veſicæ ulcere.

Ἕλκωσις τῆς κύστεως, ulcus veſicæ, eſt ſolutio continui in muſculoſa, ut plurimùm veſicæ cervice, aliquando etiam ſed rariſſimè in ejuſdem membraneo corpore. Oritur ab humoribus acribus, calculo aſperſo, pure è locis, ſuperioribus tranſmiſſo, ab inflammatione etiam & abſceſſu malè curato; ab aſſumptis denique cantharidibus. Signa ulceris veſicæ ſunt vehemens circa pubem dolor, urinæ difficultas ſubcruenta & purulenta urina, furfurum aut ſquammularum cum urina excretio, & teneſmus *vid.* 81. *aphor. ſect.* 4 in ulcere virgæ: ſanguinis & pus etiam profuit ſed ante urinam aut ſine urina, & inter meiendum in ejus meatu dolor percipitur. Capacitatem veſicæ ulcus ſi obſideat dolor continuus per totum infimum ventrem perſentiſcitur, ſi verò in cervice conſiſtat, circa pubem, & tempore tantum excretionis, dolor ſe prodit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Veſicę ulcere.

Maximè hic prodeſt corpore decenter purgato, lactis potus; neque ſcio (inquit *Ætius*) an poſt ullum aliud remedium ſecundo ſaltem loco id ſit habendum: nam & aſperitates lenit, & ulcerationes eluit. Trochiſcum etiam unum *Gordonii* ſine opio, modo in lacte caprino diſſolutum modo in decocto hordei per ſyringam injecimus. Poteſt etiam diſtemperari unus ponderis ℨii. cum lacte & ita exhiberi: Valet in ulcere renum & veſicę. Sed magis conducunt trochiſci injecti in veſicam, quam per os ſumpti, quod ab ore ad veſicam longam ſit via. Accipiat per os hunc bolum.

℞. Caſſ. rec. extract. ℥i. pulv. trohiſc. alkekeng. ℈i. F. bolus, Valde hic conveniunt trochiſci alkekengi; & ideo ut ℨi. aliquando caperet cum lacte ovillo, juſſi. Capiebat etiam has pilulas.

℞. Terebint. venetæ claræ lotæ in equiſeti ℨii. liquir. pulv. ℨi. ſucci liquirit. ℨß. F. pilulæ inſtar cicer. dentur iii. pro vice. *Petrus Foreſtus Obſ.* 29. *lib.* 25. *De Veſicæ morbis.*

SECTIO VIGESIMAPRIMA.

Pro Veſicæ, Utericoli orificiis & hęmorrhoidum ſummo dolore.

Hoc unguento partes dolentes tum Veſicæ, tum uteri orificii, ut & podicis, blandè illiniat penicillo intincto in eo.

℞. Succi hyoſcyam. ℥ii. mucilag. ſem. lini, pſyllii extract. cum aqu. plantag. an. ℥ß. crem. lactis ℥ii. ol. amygd. d. rec. ℥ß. coq. ad conſumptionem ſuccorum, adde opii ℨß. bene diſſoluti in lacte ceræ albæ q. ſ. F. linimentum. Suffitum quandoque admittat in ſella perforata ex decocto fol. verbaſci & hyoſcyam. ſuſcitatum; bibat noctu cubitum itura hauſtum lact. caprini addito ſacch. penidii parum; in quo lacte radices conſolid. maj. parum ebullierint. Poſtquam per biduum illud biberit, tertia nocte adiiciat lacte ſic præparato pulv. ſeq. dr. i.

℞. Troch. alkekengi cum opio vn. iß. ſacch. penid. vn. ii. F. pulvis. Vino bibendo, cum eo carere non poſſit, ſaccharum permiſceat, ut dulce fiat, minuſque accendat: vel ſyrup. violaceum, aut julepum violaceum, quod non ſolum gratiam vino addit, ſed etiam vires illius infringit. Vbi dolor remittere incipit, excipiat fumum, ex pulvere ſequenti carbonibus injecto excitatum partibus inferioribus.

℞. Thuris, maſtich. ladan. ſtyrac. benjoin. carabes, an. part. æquales: à ſalſis & acribus ſibi temperet. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 484.

SECTIO VIGESIMASECUNDA.

Pro Vicibus ad eos, qui flagris cæſi ſunt.

Quidam inungunt loca percuſſa flagellis cum oleo roſac. mixto cum pulv. boli arm. nam mitigat dolorem, & lo-

& locum affectum ab inflammatione arcet. tranſactis tribus diebus aut quatuor, inungantur oleo irino vel ſambucino calido: & poſtea in proceſſu ſequenti.

℞. Reſin. ℥iii. ceræ ℥iß. pone ad ignem, & liquefactis adde terebinth. dr. m. (potius vn. m.) olei com. ℔i. fœnugræc. thur. an. dr. ii. bulliant aliquantulum. Deinde cola, & cum eo manè & veſperi ante cibum inung. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv.* 31. *lib.* 6. *Obſerv. Chirurg.*

Pellis ovis recens excoriatę calens adhuc circumdata, quolibet efficacius, die una & nocte perſanat. *Idem, ſchol., obſerv.* 4. *lib.* 5. *Obſerv. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

Pro Vigiliis & ſudoribus diaphoreticis.

CUm alvi adſtrictio concurrat, præ omnibus adnitendum, ut alvus reſpondeat, alias fruſtra vel optima auxilia adhibentur. Commodus remedium applicari non poteſt clyſtere ex juſculo caponis cum ſaccharo craſſo confecto. Hoc non ſolum alvum ſolvit; ſed etiam corporis vires reſtaurat, quod & paſſulę lotæ ante cibum ſumptæ præſtant. Balneum aquæ dulcis, ſi aliquid roſ. rubr. & flor. nympheæ injectum fuerit, ſomnum conciliat, dolorem demulcet, ſudorem inhibet, & appetitum promovet: conciliat quoque ſomnum medulla cervi recens, ſi tempora inungantur ad noctem; confert hic pulvis mirificè non ſolum ad ſomnum inducendum, verum etiam vires reſtaurat, ſomnia horribilia arcet, atque ſudorem inhibet.

℞. Smaragd. hyacinth. margarit. corall. bol. armen. ſcob. ebor. an. q. ſ. in pollinem redigantur, ad noctem ſub ingreſſum lecti quantum media teſta nucis porticæ capit propinatur. Quod ſi ſudor non cedat fiat inunctio dorſi ex lacte mulieris butyro & ol. viol. cui etiam roſac. addi poteſt cum mucilagine pſylli ab opiatis abſtinendum. *Abraham Seylerus, epiſt.* 5. *lib.* 6. *conſil. & epiſt. Cratonis, &c.*

Cuidam militum duci aſſiduis vigiliis affecto brevi σὺν Θεῷ medebar ita.

℞. Fol. biſmalv. chamæm. an M. iii. coq. in ſ. q. aquæ, cujus decoctione veſperi cubitum iturus per hore quadrantem crura impoſita abluebat, ac poſtea lectum ingreſſus confeſtim ſomno ſe debebat, ἀγρυπνία præternaturali depulſa. *Martinus Rulandus, curat.* 4. *cent.* 6.

SECTIO VIGESIMA QUARTA.

Pro Viperæ morſu in pede.

TRibus interpoſitis à punctura horis puellam demorſam (quæ tredicim erat annorum) ad me deferunt, nulla interpoſita mora, per Chirurgum præſentem, locum punctum vulnuſculis profundioribus per ambitum ſcarificare jubeo, & cucurbitulas multa ignitas flamma admovere: quibus ſanguinis ater & virulentus latitans abundè fuit extractus ſed & univerſam tibiam levioribus vulnuſculis ſcarificari quoque juſſi ſanguinemque tamdiu ex illis fluere, quoad ſua ſponte cohibitus fuit (nam erat tibia tum temporis multis & variis maculis lividis & rubris variegata) tunc verò ex illis ac acribus cepis optimè piſtis, theriaca adjecta confectum emplaſtrum loco demorſo admoveri curavi, & in potu illi theriac. ℥iii. meratioris vini ℥v. diſſolutas propinavimus. Poſt hæc verò quatuor interpoſitis horis, panatellam ex aliis confectam in victu obtulimus; à ſomnoque abſtineret, quantum poſſibile eſſet, monuimus; ſequenti vero die puellam tremoribus corripi deprehendi, minoribus tamen; (cœperant enim jam fumi venenoſi cor petentes minui; ad infimaſque partes retrahi) tunc jejuno ſtomacho ſucci fol. fraxini ℥iv. in potu dedimus. eſt enim Medicamentum hoc omnia antidota in hoc caſu excedens; emplaſtrum porrò dictum è novo paratum, iterum loco per tres ſequentes admotum fuit dies, in quibus quoque & aliis ſequentibus prædictum fraxini ſuccum ebibit. *Amatus Luſitanus, cent.* 1. *cur.* 1.

Ratio, veterum auctoritas, & quotidiana experientia me docuerunt nullum eſſe præſtantius præſidium ad mitigandos dolores ex morſu viperæ, ſimulque ad extrahendum venenum, animalibus per dorſum diſciſſis, actuque calentibus parti vulne-

vulneratæ applicatis, quæ cum refrixerunt amoveantur, & alia ut Gallinæ, Galli, aut Columbę iterum atque iterum applicentur. *Joh. Zecchius, conſult.* 33.

Quàm primùm quis à vipera morſus fuerit, celerrimè ad locum affectum ferrum candens tam prope admoveatur quàm ſuffere poterit patiens, ita enim vi ignis extrahetur venenum, quod ut oculati teſtes mihi retulerunt, aliquando inſtar ceruleæ maculæ ferro adhærebit. *D. Robertus Boyle* tractat. *De utilitate Philoſophię naturalis, part.* 2. *ſect.* 2.

SECTIO VIGESIMA QUINTA.

Pro Viſionis debilitate.

℞. Macis ℥i. euphraſ. ℥iv. M. F. pulvis ſubtilis de quo cochl. medium ſemper ante cibum deglutiatur; vidi homines & decrepitos ferè ad cæcitatem perductos, hoc pulvere integræ viſioni reſtitutos. Item odor majoranæ frequens magnum eſt ſecretum *Bartholom. Montagnana conſil.* 58.

In cibo 2. menſibus utatur iſto pulvere.

℞. Betonic. origan. chamedr. rutæ, ſaxifrag. leviſtic. puleg euphraſ. an. M. i. aniſi, fœnic. cinnam. ſiler. mont. an. ℥i. calam. aram. galang. an. ʒß. ſacch. ℔ß. M. F. pulvis. *Ioh. Crato conſil.* 37. *lib.* 6.

Collyrium quoddam mihi probatum hic deſcribam; cujus quidem uſu frequenti, non ſolùm oculorum partes omnes mirificè roborantur verùm etiam ſpiritus viſori limpidi redduntur; quod collyrium *Hollerus* Medicus *Pariſienſis* Celeberrimus à vetuſtis quibuſdam Medicinæ auctoribus accepit, hoc enim ſcribunt viſum cæco novem annorum reſtituiſſe eſt autem hujuſmodi.

℞. Succ. apii, fœnic. verben. chamædr. pimpinell. cariophillar. ſalv. chelidon. rutæ, centinod. morſus gallin. cariophyllar. farinæ volatilis an. ℥i. piper. craſſiuſcule triti, nuc. moſch. lign. aloes, an. ʒiii. omnia immergantur in urina pueri incorrupti, & ſexta parte vini malvatici bulliant brevi tempore, tum exprime & percola, & repone vaſe vitreo bene obturato: hora ſomni ſingulas guttas ſingulis oculis inſtilla. Dum vindemiarum tempore muſtum efferveſcit flores, euphraſiæ injiciantur vinumque repurgatum aſſervetur, quod in menſa epotum ſingulari eſt remedio *Ioh. Zecchius, conſ.* 95.

Euphraſię pulvis ſorbili ovo inſpergitur, aut inde ſal. oxydorſicum paratur.

℞. Salis commun. ℥i. euphraſ. ſicc. ʒii. macis, cinnam. an. ℈i. M. *Joh. Hollerius, lib.* 1. *De Morb. intern. cap.* 20.

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

Pro Viſionis debilitate ob maculam.

Cauterium ad aliquot dies ſincipite geſtarum ſummopere laudo cucurbitulas modo ſiccas, modo humidas, frictiones, ligaturaſque partium extremarum proficuas admodum eſſe poſſe fateor, quantum attinet ad topica, quę detergentia, & diſcuſſoria eſſe debent. Primò probo aquam fragorum inſtillatam. Secundo ſanguinem galli antiqui eodem modo uſurpatum, ſed collyrium quod ab ovis induratis, ac ſecundum cavitatem vitelli, pulv. ſacc. viridis æris, & aloes lotorum repletis, ac in loco humido appenſis, ſtillat, tanquam efficax Medicamentum uſu experientiaque mihi non ſemel comprobatum propono. Sicuti & aqua pannis quę ſic paratur: conficiatur panis ex farina frumentacea cum pulvere ſimplicium ocularium, tantillo calcanth. mulſa exceptis, deinde hic panis ſtatim ex clibano extractus, reponatur inter duo vaſa ſtanea bene occluſa, ibique detineatur, quouſque frigeſcat. Poſt colligatur aqua, ex vaporibus ab eodem pane emiſſis, exorta: quæ in oculos inſtillata mirificè valet ad uſum dictum; utilis etiam eſt aqua ſalis ammoniaci. Sed inter cætera probo, ut canna fœniculi in orto de nodo ad nodum perforetur, & foramen pulvere ſacchar. & croci repleatur (vel ſale minerali, ſaccharo, & pulvere euphraſiæ) deinde cera occludatur, per noctem detineatur, ac manè liquor extrahatur, verum ante horum omnium uſum maximè proderit, ſi oculi foveantur ſpongia molli madefacta in decocto alth. mal. fœnic. ſemin. lini ac hujuſmodi aliorum emollien-

tium. *Jul. Caſ. Claud. conſ.* 11. *&* 136.

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

Pro Viſus debilitate.

EX jecore cujuſdam piſciculi vulgari lingua à noſtris dicti *Aelpuyck*, liquor quidam defluit, experimento certo obſcuritati viſus admodum commodus & utilis: capitur hic piſcis probe *Delphenſem* urbem in aquis *Veenlandiæ*. Ejus liquore cilia tantùm inungantur, & lacrymæ ex oculo exhibunt, is qui viſum obſcurum habet, miraculi inſtar illicò lucidum & luminoſum recuperabit. Hoc arcano feliciſſimè in multis uſus ſum. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 35. *lib.* 11. *De Morbis oculorum, &c.*

Omninò exiſtimo vitreorum conſpicillorum uſum convenientem oculis plurimùm commodare, tantùm abeſt ut detrimenti aut noxa quid iiſdem adferat; & quidem hoc duplici de cauſa, quoniam nimirum, primò ſimilitudine quadam ſubſtantiæ oculos reficiunt; & in ſtatu ſuo conſervant. Et prætereà, quia radios, quibus viſio perficitur, diſpergi non ita ſubitò ſinunt; oculus certè, quoad primarium viſionis organum, humorum cryſtallinum aqueæ naturæ eſt, atque ideò rebus aqueis & diaphanis, veluti aqua clara, vitro cryſtallo, ſpeculis, & per conſequens etiam conſpicillis naturaliter gaudet; unde non immerito in decantatiſſimis ſcholæ *Salernitanæ* verſiculis, hic etiam legitur. *Fons, ſpeculum, gramen, hæc dant oculis relevamen, & Ariſtotiles* teſtante *Meſue* magno illi *Alexandro* conſuluit ut ſæpe ſpeculum terſum, directum, ac diu intueretur; hac enim ratione viſum ſeſe corroboraturum, & oculi defatigationem remoturum eſſe. *Petrus Monavius, Epiſt.* 33 ad *Andr. Dudithium, lib.* 5. *Epiſt. & conſil. Cratonis, &c.*

Perſpicillis uti cœpi ante aliquot menſes ad candelæ lumen, quoties minutulæ literæ legendæ eſſent, nunc etiam magnos characteres vix ſine iis lego, ac quod dolentius eſt, jam de die etiam ſæpe adhibere ea cogor, itaque de quo ante dubitabam, & ex te quærebam, nunc meo periculo edoctus, didici rectius facere eos qui non niſi neceſsariò ad eorum uſum deſcendunt, tanta tam parvo temporis intervallo mutatio, miraculi inſtar mihi viſa eſt. *Andræas Dudithius, Epiſt.* 22. *Ad Monavium, lib.* 6. *Epiſt. & conſil. Craton. &c.*

Nobilis quidam à multis annis aſſuefactus ſingulis matutinis diebus abluere faciem & oculos aqua frigidiſſima: hinc paulatim debilitatus & obfuſcatus eſt viſus. *Guil. Fabritius Hildanus obſ.* 27. *cent.* 1.

Hepar muſtelæ piſcis recenter exemptum & vino ablutum ſuſpendatur in vitro, ut nec fundum nec latera attingat, ſoliſque ad radios vaſe clauſo reſolvantur; hoc tantum foris inungi debent palpebræ & cilia, & miraculosè viſum tenebricoſum reſtituet. *Joh. Heurnius, ad cap.* 5. *lib.* 5. pathol. *Joh. Fernelii.*

Ad oculorum obſervationem magno ſucceſſu utebatur *Bonifacius* aqua hac cærulea ipſi ſummè ſecreta.

℞ Aq. roſar. ℥i. ſal. armoniac. ℈i. ſacch. cand. ʒi. vitriol. alb. ʒß. album. ovor. vn. ß. M. probe agitando in pelvi aurichalcea. *Jeremias Marcus, obſerv.* 25.

Experimentum à Magiſtro *Michaele Scoto*, expertum ad caliginem, & pannum oculi. Accipiatur bona theriaca, & cum bono vino albo diſtemperetur, & pluries in die oculis imponatur: & hoc per plures dies fiat, quia mirabiliter valet. *Arnoldus de Villanova. Practic. Med. lib.* 1. *cap.* 16.

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

De Ulcere.

E'Λκος ulcus eſt continui ſolutio cum imminuta magnitudine, in parte molli à materia erodente exorta ex qua ut plurimùm non ſanguis, ſed aut ſanies, ſive ἰχὼρ, aut pus, aut ſordes profluunt, cum variis affectæ partis diſpoſitionibus præternaturalibus: Antecedens ulceris cauſa, eſt corporis impuritas atque cacochymia, aut ex improbo victu, aut ex viſcerum prava affectione contracta conjuncta eſt, humor quincunque acris & erodendi vi præditus in affecta parte conſiſtens ac hæ-

hærens. Cauſæ externæ ſunt, Medicamenta cauſtica, morſus & contactus venenatorum animalium, combuſtio ab igne, aqua, oleo, aliiſque fervidis ſuccis, & contagium, ut in lue venerea; Ulcerum differentiæ plurimæ ſunt, aliud eſt rectum, æquale, recens, magnum & ſummum; aliud obliquum, inæquale, inveteratum, parvum & profundum: aliud rurſus ſimplex, aliud compoſitum, compoſitum verò, eſt intemperatum, rheumaticum, apoſtematoſum, putridum, ſordidum, virulentum, verminoſum, cavernoſum, & fiſtuloſum, calloſum, ſupercreſcens, dolorificum, & malignum.

SVBSECTIO PRIMA.

Pro Vlcere.

PRoponam hic Medicamentum polychreſtum ad omnia ulcera ſananda etiam compoſita, & eſt unguentum mirabile dictum, quia mirabilia præſtat, confectio talis eſt.

℞. Lithargyr. auri ℥ii. ol. roſ. ℔i. ponantur ad ignem in vaſe vitreo, & bulliant eo uſque quo ſi mittatur intus calamus comburatur, adde ceræ novæ ℥iii. ſtyrac. liquid. ℥i. mell. ℥iß. bulliant & in corporentur optimè; poſtea extrahatur ab igne adde pulv. thuris myrrh. præcipitati, ol. terebinth. ceræ, reſin. pini, an. ℥i. M. optimè. Hoc unguentum exſiccans eſt, & abſtergens, & malignitatem extinguit ob præcipitatum. *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 17.*

Pro ulcere calido in tibia.

Corpore decenter purgato, ulcus lavari mandavimus cum aqua plantag. roſ. & ſimilibus. Deinde unguentum commodè deſiccativum & incarnativum etiam refrigerans in tibiis maxime expertum præſcripſimus.

℞. Ceruſſ. ℥i. lythargyr. ℥i. maſtich. corall. rub. roſ. ſang. drac. camphor. an. ℥i. unguenti popul. quar. ß ol. roſ. viol. aqu. ſolani & plantag. q. ſ. lapid. calamin. & oſſis ſæpiæ an. parum. F. Unguentum. *Petrus Foreſtus, obſerv. 5. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

Quidam in ulceribus parvis excoriantibus cutem & carnem tibiæ cujuſdam, prius appoſuit emplaſtrum ex ceruſſa lithargyro auri, myrrha & oleo roſ. coctis ad duritiem convenientem; ſed interim ſucco ſenecionis excoriationes, tum ulcera lavabat, deinde pulvere ariſtol. long. & baccarum lauri inſperſo: hinc pannum lineum in ſucco ſenecionis madefactum circa tibiam excoriatam volvebat, ſuperinductis faſciis à talo ad genu uſque; & ita tibia excoriata ab omnibus ulceribus ſana evaſit. *Idem, obſervat 4. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

Pro ulcere verminoſo.

Unguentum hoc in ulceribus ad vermes deſcriptum à *Bertapalia* adhibuimus.

℞. Olei amygdal. amar. ſucc. arant. acidor. vini malvatici, an. ℥ß. pulv. colocynth. cent. min. an. ℨii. ceræ, q. ſ. F. unguentum. *Petrus Foreſtus, obſervat. 10. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

Pro ulcere cum oſſis corruptione.

Chirurgus ut ſquammę exſiccarentur, & exciderent oſſium cortices, & ut bona caro renaſceretur, commodè hoc ſequenti pulvere uſus eſt.

℞. Ariſtol. rot. ireos, Aloes combuſtæ, rad. peucedan. ſcoriæ æris, cortic. pini. an. part. æq. F. pulvis adjectum eſt deinde mel. ut fieret emplaſtrum. *Petrus Foreſtus, obſ. 11. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECVNDA.

Pro Vlcere.

IN ulcere ſimplici utor ego hoc ung. quod de Tutia Magiſtrale appello, & omnium optimum eſt quæ ego viderim.

℞. Ol. roſ. omphac. an. ℥v. ol. myrtin. unguenti popul. an. ℥iii. fol. plantag. ſolan. hortenſ. an. M. ii. inciſis herbis, omnia miſceantur per octo dies, & quotidie agitentur: hoc facto, colentur, & colaturæ adde ceræ ℥iv. miſce ſuper ignem, donec liqueſcant, poſtea baculo miſce, & cum tepidum eſt, adde litharg. auri vel arg. ℥vi. ceruſſ. ℥ii. tutiæ, præp. ℨii. plumb. uſt. ℨiß. ducantur in mortario plumbeo per duas horas. *Gabriel Fallopius, cap. 13. lib. De ulceribus.*

Novi qui in omnibus ulceribus braſſica utantur, & bonis ægrorum rebus: nam vetus *Roma* (inquit *Plinius*) annis ſexcentis hac Medic. uſa eſt, & *Chryſippus* volumen illi dicavit, per ſingula membra homini digeſtum, mihi certè ejus vis uſu conſtat. *Joh. Heurnius*, *lib.* 1. *method. ad parxim*.

Carpus utebatur unguento ex lithargyro coƈto, hoc modo.

℞. Lithargyr. auri & argenti an. ℥vi. ol. commun. ℔iv. M. pone ad ignem & fiat unguentum, Sic qui magnum ulcus habebat, quod exſiccari non poterat, hoc ſequenti Medicamento exſiccatum eſt.

℞. Argenti ſublimati auripigm. ſalis armoniaci, ſalis commun. an. ʒj. aquæ currentis ℔i. bulliant ſimul omnia uſq; ad duarum partium conſumptionem & uſui reſervetur. *Petrus Foreſtus*, *obſervat.* 12. *lib.* 7. *Obſ. Chirurg.*

Pro ulcere virulento corroſivo & ambulativo.

Chirurgus quidam hac lotione commodè utebatur.

℞. Myrobal. citrin. ℥ß. myrtill. roſar. an. M. ß. ſantal. omnium an. ʒiß. aqu. roſ. ℥iv. aq. plantag. ℥viii. bulliant omnia ſimul ad tertiæ partis conſumptionem. Idem hoc pulvere ad cicatricem inducendam utebatur.

℞. Bol. armen. ℥ß. alumin. ʒii. balauſt. myrtill. myroball. citrin. an. ʒiß. M. F. pulvis, hoc etiam unguento prohibente ulceris deambulationem utebatur.

℞. Tutiæ præp. plumbi uſti, antimon. an. ʒii. pulveriza ſubtiliſſimè, & cum oleo myrtino F. unguentum. *Carpus* hoc utebatur pro exſiccando ulcere.

℞. Ariſtol. long. rot. cent. min. an. M. ß. caud. equin. M. j. cort. thur. ʒi. vini nigri ℔x. mell. ℔ß. bulliant ad conſumptionem duarum partium, & coletur.

Quidam cum ulceratam haberet tibiam ulcere virulento & corroſivo; pulverem cranii humani adusti inſpergebat, & ſupra dictum pulverem linamenta ſicca apponebat, & ita curatus eſt: unguent. hoc valde eſt expertum mundificans & conſolidans omnia ulcera corroſiva, ambulativa, & difficilis conſolidationis.

℞. Succor. depurator. pentaphyll. piloſell. conſolid. minor. buglæ, abſint. an. ℥i. ſucc. caud. equin. virgæ paſtoris, an. ℥ii. ſucc. plantag. ℥v. ol. roſ. ℥iv. ceræ ℥iii. mell. roſac. ℥iiß. terebinth. ℥ii. vel q. ſ. ceruſſ. lotæ in aqua plantag. lithargyr. auri, tutiæ præp. plumbi uſti & loti, ſpodii, balauſt. an. ℥ß. ſang. drac. ſarcocoll. nutrit. in aq. plantag. myrrh. thuris, aloes, roſ. ſicc. ciner. ſarmentor. vitis an. ʒiii. F. Unguentum.

Hæc aq. mirabilis habetur in exſiccatione ulcerum virulentorum.

℞. Succi portulac. plantag. ſucci uvarum non maturarum an. pintam. i. album ovorum num. 8. alumin. crudi ℔i. optimè pulveriz. & extrahatur aqua per alembicum, *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 13. *lib.* 7. *Obſ. Cihrurg.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vlcere.

M*Iodocus* Chirurgus ad ulcera ſordida & putrida, & ad gangrænas, hoc unguento abſterſivo utebatur.

℞. Micam panis ſiliginei, & tempera eam in aceto vini ad horas ſex, poſtea eam contunde, & adde mell. roſ. & ſalis, q. ſ. extend. ſuper licinia, poſtea ſuperpone pulmaceolum infuſum in aceto & aqua, ita ut comprehendat totum ulcus, interim non omittendo defenſivum circa partes vicinas. Sed & nos unguento mundificativo mirabili ad ulcera putrida ſine corroſione commodè utimur.

℞. Succ. depurator. apii, abſinth. beton. an. ʒi. ſuc. plantag. ℥iv. ſucc. agrimon. ℥ii. mell. roſat. colat. ℥. iv. bulliant omnia ſimul leviter ſemper movendo uſque ad conſumptionem quaſi ſuccorum; deponendo ſpumam, deinde removeatur ab igne, & incorporetur cum eo pulvis ſequens ad mellis ſpiſſitudinem.

℞. Gallar. quærcus ℈iß. myrrh. el. ℈ii. thur. maſtich. aloes ſuccotr. ſang. drac. ſarcocoll. an. ℈i. pſidiæ, roſ. rub. balauſt. ciner. ſarmentor. vitis, an. ʒi. F. pulvis ſubtiliſſimus. Aliud unguentum mundificativum mirabile in ulceribus ſordidis & fraudulentis.

℞. Suc-

℞. Succi folior. lilii ℥iv. aceti ℥i. mell. ℥ß. M. & coque in vaſe æneo ad perfectionem: aliqui addunt ſucc. abſinth. apii, & plantag. q. ſ. & mirabiliter operatur. *Idem, obſerv. 14. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

Pro ulcere profundo & cavernoſo in mulieris cujuſdam coxa.

Cum eam ſæpe purgaſſemus, ad decoctum ligni guajaci devenimus ipſis ulceribus abſterſis cum injectionibus & lotionibus ex lixivio, melle roſato, & alumine factis: aqua maris hic egregiè confert, ut & aqua aluminoſa, quæ in hoc affectu præſtantiſſima eſt.

Pro putrefactione circa labia, & ut etiam ulcera ampliarentur, aliquando præcipitatum imponere mandavimus: deinde ablata eſchara, ad majorem mundificationem, etiam unguento Ægyptiaco cum decocto hordei, & mellis modico abluimus, ulceribus ſatis abſterſis, & per tres dies hac lotione ulcera ablui juſſimus.

℞. Aquæ hord ℔ß. mell. roſ. ℥iii. M. deinde ad incarnationem Chirurgus devenit hoc ſequenti unguento, quod eſt *Io. de Vigo.*

℞. Terebinth. claræ ℥ii. mell. roſ. ℥i. ſar. cocol. ʒiii. glutin. piſcium, tragacanth. an. ʒi. antimon. plumb. uſti, an. ʒiß. ſucc. centaur. ʒii. vel ejus loco pulv. ʒiii. farin. hord. cribrati ʒiß croci ℈i. bulliat terebinthina cum melle roſ. parum deinde omnia ſimul miſce in hoc caſu eſt mirabilis incarnationis, iterim ab initio etiam in circuitu aliquod defenſivum appoſitum eſt, poſtea unguentum de minio ſuper linteum admotum eſt, & ita cicatrizatum eſt hoc ulcus, ſequens etiam Medicamentum quod in frequenti uſu eſt apud Chirurgos, miram vim habet in glutinandis ſeu incarnandis ejuſmodi ulceribus.

℞. Aq. decoct. hord. ℔i. mell. roſ. ℥iii. ſarcocoll. ʒiii. myrrh. thur. an. ʒi. vini odorifer. ʒvi. coq. omnia ſimul uſque ad tertiæ partis conſumptionem, interdum poteſt addi aliquid aloes poſt glutinantis Medicamenti impoſitionem, ſola ſpongia nova mulſo imbuta circumponenda eſt quam fieri poteſt molliſſima, ejus autem deligatura à ſinus fundo incipiat, & ejus ore finiat; faſciarum verò ſpiræ ſinus profundum ſine dolore arctent, ac paulatim uſque ad os ejus relaxentur: ſpongia ideo circumdatur & alligatur ut exſiccet, manantemque è ſinu ſaniem excipiat, alioqui partem eroderet; ſit mulſo imbuta, ut detergeat, mollis ne aſperitate lædat; nova verò, ut deſiccet. *Petrus Foreſtus, obſ. 15. & ſchol. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Ulcere.

PRo ulcere fiſtuloſo.

Mirificè prodeſt in antiquis fiſtulis & admodùm calloſis hæc injectio.

℞. Unguenti Ægyptiac. ℥ß. ſublimati ʒß. lixivii ℥iv. aq. roſ. ℥ii. arſenic. ℈i. aq. plantag. ℥iv. bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis injecto Medicam. fiſtulæ os linamento concerpto claudendum eſt, ne id refluat niſi enim aliquandiu maneat nullum affectum effatu dignum præſtare poterit: quæ ex arſenico illinuntur penicilla, neminem unquam fefellerunt, ut præter experientiam quotidianam recentiorum ferè omnium ſcripta teſtantur *Petrus Foreſtus, obſerv. 16. lib. 7. Obſerv. Chirurg.*

Pro ulceribus tibiarum.

Quidam hoc cerato de plumbo, quo uti ſolebat *Angelus de Parma*, curatus eſt.

℞. Antimon. ceruſſ. lotæ, an. ℥ß. plumb. uſti, lithargyr. terebinth. an. ℥i. ol. roſac. completi ℥ii ceræ alb. ℥iß. ceræ in oleo liquefactæ addatur terebinth. Deinde pulveres, & F. unguentum: Hoc etiam egregiè probatum eſt ad ulcera tibiarum oſtracoſa.

℞. Ceræ, reſin. an. ℥i. ſævi caſtrati ℥ii. picis naval. ol. an. ℥iii. maſtic. thur. an. ℥iii. lithargyr. ℥iß. ceruſſ. ℥ß coq ſimul oleum, reſina, ſævum & cera, uſque ad bonam glutinoſitatem; poſtea addantur reliqua. De tertio autem die in tertium ulcu, debet lavari vino calido. Hæc etiam tela quæ ad *Galenum* refertur, competit ulceribus tibiarum.

℞. Ol. roſ. ℥xii. ceruſſ. ℥iii. lithargyr. ℥ivß. thur. maſtich. an. ʒß. ſang. drac. ʒß. myrrh. ſarcocoll. an. ʒii. coq. parum, uſque ad rubedinem, & extrahatur ab igne,

igne, & imponatur tela antiqua ex lino. *Idem obſ. 18. lib. 7.*

Pro ulceribus *Chironiis ex Galeno*.

℞. Ceræ ℔i. ceruſſ. ℥. viii. ol. roſac. ℔i. ſal. ammoniac. ℥. iii. ſquamm. æris ℥. ii. thur. alumin. ærugin. malicor. calcis vivæ, an. ℥. i. quæ liquari debent liquata & frigefacta aridis vino tritis admiſceto, & placidiore igne decoquito. *Petrus Foreſtus ſchol. obſervat. 12. lib. 7. Obſ. Chirurg.*

Pro ulcere ſordido putri virulento depaſcente in brachio cujuſdam mulieris cum oſſis carie.

Poſt ritè purgatum corpus, & exhibitum decoctum ligni ſancti, ulcus quotidie per tonſorẽ abſtergi poſt ſudorem præcipio decocto primo ligni & linteolis exſiccari; tum os corruptum eradi, donec aliquid cruoris vel humiditatis appareret: poſtea illini tribus aut quatuor guttis balſami ſulphuris, tandem applicari emplaſtrum meum diaſulphuris jubeo; quibus omnibus caro in oſſe latè denudato procreata, & ulcus ad conſolidationem perductum fuit in quadraginta diebus.

Emplaſtrum diaſulph. ita fit.

℞. Ol. ſulph. ℥. iii. ceræ ℥ß. colophon. ℥iii. myrrh. ad pondus omnium, cera, colophonia oleoque liquefactis ſimul, & benè commixtis inſpergatur myrrha ſubtiliſſimè trita; paulatim igneque lento coquantur, ſpatha ſemper agitando, donec benè permixta fuerint. Poſtea nimirum poſt quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigeſcant, & habebis emplaſtrum præſtantiſſimum, certum & infallibile in curandis omnis generis ulceribus & vulneribus quibuſcunque. *Martinus Rulandus curat. 63. cent. 1.*

Corpore purgato ulcera diebus alternis ſemel lavabantur manè & per ſe ſiccabantur, ſequenti aqua noſtra.

℞. Aq. plantag. ℔i. aq. roſ. ℔ß. fl. malorum arantior. ℥. iii. argenti vivi ſublimati & pulv. ℥. ß. M. coq. omnia lento igne per quartam horæ partem. Deinde removentur ab igne, & cum deferbuerint, in phialam vel tritum imponuntur pro uſu, & ſic mulierem quandam cujus totum corpus ulceroſum erat, brevi tempore curavimus *Mart. Ruland. curat. 19. cent. 5.*

Fœdiſſima cruris ulcera curavit Illuſtr. Comitiſſa quædam in *Moravia*, cum decocto fol. quercus, cui addidit parum alumin. myrrh. & thuris, quo decocto eluit ulcus, folia verò decocta calidè emplaſtri loco applicavit ter in die renovando. Sic leviſſima ſubinde, & vulgaria videntur, plurimum juvant. *Vvolfgangus Hæferus, lib. 4. Herc. Medic. cap. 2.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Vlcere in dorſo ſinuoſo, profundo & ſordido.

POſt univerſalia ad detergendum & mundificandum ulcus, his uſus ſum auxiliis.

℞. Decoct. hord. integr. ℔ii. mell. roſat. colat. ℥iv. M. F. injectio intra ulcus per ſiphonem rectum: abſque mordicatione detergit & eluit ulceris ichores. Verùm quum & craſſa ſanies ſordida multa ineſſet, hoc alterno fortiore mundificativo uſi ſumus, nempe egyptiaco unguento præfato decocto admixto, adjectis aq. vitæ ℥ii. interdum & poſt dies aliquot ubi hoc ſecundo decocto uſi eſſemus, nec ſatis pro voto deterſio procederet, hac injectione nobili & efficaci utendum cenſuimus.

℞. Ligni ſancti ſubtiliſſ. pulverati, cortic. ejuſd. an. ℥ii. ariſtol. long. cent. min. abſinth. agrimo. caud. equin. fol. oleæ, myrti, pimpinell. conſolid. maj. an. M. i. cortic. thurr. myrrh. ſarcocoll. an. ℥ß. vini rubr. odorif. ℔iii. mell. deſpumat. ℥iv. fiat omnium decoctio; ex cuius colatura fiat iniectio intra ulcus, addendo hora iniectionis aq. vitæ el. ℥i. pro qualibet vice. Vbi animadverſione dignum & obſervatione viſum eſt, aquam vitæ cum præfato decocto potentiſſimam eſſe & efficaciſſimam in detergendis ſordidis ulceribus ſine morſu, iiſdemque exſiccandis & ad glutinationem promovendis, quia ſi cum præfato decocto adiiciantur aq. vitæ el. ℔ii. & in alembico vitreo in B. M. deſtillentur, mirabilem inde elici liquorem ad ulcera ſordida & cava tum detergenda tum glutinanda quod crebro experimento nobis exploratum eſt mira namque profectò aquæ vitæ vis eſt in detergendis ulceribus & glutinandis; præſertim nervoſarum partium, ut diuturna ob-

obſervatione nobis eſt comprobatum, ut qua nihil eſt præſtantius. Cùm carnem in hoc ulcere regenerare revellemus, altera injectione uſi fuimus, cujus eſt vis, & modicè detergere, & carne cavitatem implere, unde ſarcotica dici meritò poteſt.

℞. Fol. plantag. M. ii. agrimon. herbæ Roberti, pentaphyll an. M. i. ſummitat. abſinth. numero 3. utriuſque conſolid. caud. equin ceterach. hyperic. an. M. ß. beton. M. i. F. decoctio in aqu. in fine adde vini rubr. aſtring. ℔ii. roſ. rub. fol. myrti, an. p. ii. hord. integr. p. ii. de colatura cape ℔iv. quibus adde farinæ fabar. ℥i. farinæ orobi ℥ß. thuris, maſtich. ſarcocoll. reſin. pini, an. ℥i. myrrh. ariſtol. rot. an. ʒvi. irid. flor. ℥ß. mell. roſa colat. ℥iii. M. & ex hoc liquore F. injectio intra ulcus hoc ſequenti unguento, poſt injectionem, intra ulcus cum turundis, ſpleniis ac liciniis commodè utebamur.

℞. Succ. plantag. ℥iv. ſucc. agrimon. ℥ii. ſucc. abſinth. ℥i. vini rubr. ℥iv. ol. roſ. omphac. ℔i. coq. ſimul ad vini & ſuccorum conſumptionem, in fine addendo farin. fabar. ℥iiß. farin. orob. ℥iß. thuris, maſtich. ſarcocoll. reſin. pini, an. ℥i. myrrh. el. irid. flor. & ariſtol. rot. an. ℥ß. terebinth. in vino albo lotæ ℥iii. mell. deſpumat. ℥iv. ceræ quod ſatis eſt, F. unguentum. Pulvere item ſarcotico hoc poſt completam ulceris deterſionem intra ulcus uſi feliciter ſumus.

℞. Aloes el. ʒii. thur. & cortic. ejuſdem, myrrh. ſarcocoll. an. ʒi. rad. irid. flor. ℈iv. F. omnium pulvis tenuiſſimus admovendus cavo ulceri ad impletionem cavitatis. Sed ſequenti unguento celerrima omnium eſt perfecta mundificatio; miram namque in detergendis ab ichoribus & ſorde ulceribus vim habet.

℞. Succi apii ℔ß. (mirabile eſt in detergendis ulceribus) mell. el. ℥iv. farin. hord. ℥ii. farin. orobi ℥. m. myrrh. el. ʒii. terebinth. ℥i. m. coq. omnia ſimul ut fiat unguentum quo turundæ & licinia imbuantur, & in ulceris cavitatem indantur; optime ulcera & citra morſum purgat. Ad carne implendum ulcus hoc ſumus emplaſtro uſi.

℞. Lithargyr. auri ℥vi. ol. roſ. omphac. ℔i. m. acet. roſac. ℔. m. coq. ſimul lento igne, perpetuò cum baculo agitando, donec acquirat colorem nigrum ad bituminis & cerati conſiſtentiam ut F. magdaleon, ex quo fiat emplaſtrum ſupra ulcus apponendum, in fine verò curationis emplaſtro diachalciteos cum diapompholig. uſi ſumus; & ſic tandem curatum eſt fiſtuloſum hoc ulcus citra ſectionem. *Franciſcus valeriola, obſerv. 1. lib. 5.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Ulcere.

Ulcus in pede fœminam quandam affligebat, & licet quandoque ſanaretur, certis temporibus remeabat, erat enim illi hæreditarium malum. Hoc remedium præ cæteris laudabat, quod ei profuit.

℞. Lithargyr. ʒii. ceruſſ. ʒiii. pulverizata laventur aqua roſac. & ſiccentur, adde tutiæ præp. pompholig alb. an. ʒi. m. plumbi uſti & loti ʒii. F. pulvis tenuiſſ. Excipiatur infuſione gummi tragacanth. facta in aq. roſ. add. ſævi capr. ℥ii. vel paulò plus, ut F. inſtar emplaſtri, addendo camphor. ℈i. *Felix Platerus, obſervat. libr. 2. pagina 561.*

Ex glabritie ſciemus virulentam & malignam qualitatem invaſiſſe partem ulcere detentam, unde ferinum ulcus ſuboleſcit. Propterea Chirurgis illud ſtudium ſemper adſit, ut partem firmet, & totius cacochymiam caſtigent. Utantur ſæpè è purgatione decocto ſarſæ, & chinæ & ligni Indici, & ulceribus talia topica adferant, quæ unà partis calidum nativum recreent, ac intemperiem flectant. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 4. ſect. 6.*

In contumacibus ulceribus, mirum in modum ſolatio eſſe ſolent remedia revellentia ſuccos à parte vulnerata. Hinc eſt quod ita juvent vulnerariæ potiones, nam urinas movent, unaque ichoroſam materiam, quæ quotidie in partem ulceratam ferri ſolebat, excludunt. Inde etiam decoctiones rad. chinæ & ſarſæ juvant; nam talem materiam ſudoribus & vaporibus evacuant ac revellunt. Hoc itaque dicere velle videtur *Hippocr.* hic, quia à talibus ulceribus periculum eſt, ut oſſa affli-

affligentur, vos cavete ne in longum tempus trahatur eorum ſanatio, & ne inveteraſcant. *Idem, ad aphor. 45. ſect. 6. Pro ulcere ſordido.*

Imponatur ſequens mundificativum.

℞. Mell. roſac. ℥i. terebinth. non lotæ ℥ß. pulv. rad. ariſtol. rot. myrrh. aloes, thur. an. ʒiß. M. in mortario, addendo croci ℈i. vitellum unius ovi, ad ſedandos dolores, ſi ſupervenerint. Vel,

℞. Pulv. rad gentian. irid. flor. lign. guajac. farin. lupin. an. ʒii. ſummit. cent. min. hyperic. & ſcord. an. ʒi terebinth non lotæ ℥ß. mell. roſac. q. ſ. F. S. A. unguentum. Mercurium precipitatum prȩſtantiſſimum eſſe medicamentum in omnibus ulteribus indies experior: inſperſo ipſum per ſe, vel hoc modo in forma unguenti filamentis impono.

℞. Mercur. præcipitati rectificati & aq. roſac. & plantag. loti ʒii. unguenti roſati ℥i. ceræ ʒi. M. diligenter in vaſe vitreo, ſpatula lignea. *Guil. Fabritius Hildanus, cap. 27. lib. De Meliceria.*

Ad ulcerum mundationem ac conſolidationem ſæpius cum admiratione conſideravi balſami ſulphur. terebinth. aniſati, &c. effectum laudabilem, multiſque incredibilem, ſi ejus aliquid ulceri inſtilletur aut illinatur, mox enim novi puris generatio ita fuit inde diminuta, ut non rarò hujus unius balſami ope intra paucos dies plenè curata fuerint in mammis & alibi excitata poſt inflammationes apoſtemata notabilia. *Franciſcus Sylvius, lib. 1. c. 40. paragr. 61.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Ulcere.

Ulcera multa & maxima in multis corporis humani partibus, ſequenti emplaſtro ad curam perfectam deducta ſæpiſſimè vidi.

℞. Maſtich. ℥i. terebinth. venet. ℥iii. ceræ flavæ ℥iv. liqueſcant in terrea olla, primò cera cum terebinthina, poſtea removeantur, & in aqua tepida diu laventur, & malaxentur, dumque malaxantur pulvis maſtiches cum iis incorporetur, & in magdaleonis redigantur. Sequentia etiam emplaſtra miros produxerunt effectus.

℞. Betōn. agrimon. verben. pimpinell. an. M. i. ceræ terebinth. reſin. an. ℔i. maſtich. ℈i. vini alb. opt. ℔iii. coq. ad conſumtionem tertiæ partis, & cola, coques autem herbas ſolas, & poſt conſumptionem tertiæ partis, adde reliqua; rurſuſque parum ea coques, deinde emplaſtrum à vino ſeparabis. Nicotianæ decoctione etiam ſola in oleo cum ceræ q. ſ. F. optimum emplaſtrum ad idem. *Petrus Borellus, obſerv. 16. cent. 1.*

Pro ulceribus ſerpentibus oris labiorum gingivarum, & faucium.

℞. Ærugin. æris ʒi. auri pigmenti ʒiß. trita ſubtiliſſimè, coque in vini albi ℥iv. ad mediæ partis conſumptionem. Poſt refrigerationem adde aq. roſ. & ſolan. vel plantag. an. ℥iß. ut fiat aqua viridis pro illitione ulcerum. *Felix Platerus, lib. Obſerv. pagin. 607.*

Pro ulceribus oris & faucium venereis.

℞. Aq. plantag. ℔ii. unguenti Ægyptiac. ℥iv. M. pro lavatorio: quo ab ulceribus iſtis quam plurimi per me curati ſunt, & eſt mirabile. *Petrus Foreſtus, obſerv. 21. lib. 32. De Lue Venerea.*

Pro ulcerum hæmorrhagia.

Admove farinam tenuiſſimam molendinarum cum bolo, ſanguine drac. maxima hæc copia aſpergantur. *Joh. Heurnius, ad aphor. 21. ſect. 7.*

Neapolitanus quidam morbo *Gallico* leviori quum laboraret, ulcus in palato ad columellam excedens patiebatur, ex quo periculum erat, ne columella ipſa corroſa exeſave evaderet. Pro quibus abigēdis morbis, non ſemel (ut decet) purgato corpore, decoctum rad. ſarſæ pauco ſene paratum, optimo & parco inſtituto victus ordine, ebibendum tradidimus: quo rectè ſudabat & meliùs habebat. Cæterùm, pro ulcere ipſo ſanando aquam hanc deſcribendam paravimus, ex qua goſapii madefacta pilula intus indebatur, adaptabaturque, ita ut ne gutta ulla caderet. Aqua ita ſe habet.

℞. Aq. plantag. ℥ii. virid. æris ʒß. M. ad igne parùm calefiat, & ut dixi per intervalla utatur. Eſt aqua hæc optima, & quæ à putrilagine ulcera expurgat & mundificat. Porrò aquam hanc quandoque magis mitem, quandoque verò potentiorem paramus, prout neceſſitas urget, cui

cui & tuthiam præp. ad ℈iv. addimus. Sed hic prædicti uſus eſt, & frequentes gargariſmo ſequenti gargariſabat.

℞. Sumach. balauſt. ſummitat. rubi, fol. olivę, plantag. roſ. an. M. i. thur. maſt. ſarcoc. an. ℥ß. F. decoctio in aquæ ℔. iii. ſ. a. Colaturæ adde mell. roſac. colati ℥ii. M. & ad ignem iterum parum bulliat, quo aſſiduo utatur. Per intervalla etiam lacte gargarizabat, quod ſummum remedium pro iis curandis ulceribus habetur; iis verò ita rectè valuit, ut intra viginti dies priſtinam ſanitatem adeptus ſit. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 85. *cent.* 6.

Pro ulceratis tibiis.

Vidi quendam, qui in tantum habebat tibias ulceratas, quod oſſa apparebant diſcooperta. Omnia bona in hac ægritudine conſumpſerat, nec poterat aliquod utile remedium reperire. Cui quidam extraneus ſuperveniens dixit, vade & accipe carduum benedictum viridem in bona quantitate, & piſta ipſum bene; poſtea fac decoqui in bono vino; deinde axungiam porci liquefactam adde; iterum ſimul bulliant: Poſtea admiſce farinæ tritici q. ſ. ut. f. in modum unguenti liquidi, & de hoc unguento unge bis quolibet die. Hoc fecit, & brevi liberatus eſt. *Arnoldus de Villanova*, *practic. lib.* 2. *cap.* 44.

Pro ulceribus & vulneribus.

Multum commodi affert in his affectibus lapis medicamentoſus ſeu ſalutis, qui ita paratur.

℞. Vitrioli viridis ℔i. vitriol. alb. vn. m. alumin. ℔iß. anatron, ſal. communis, an. ℥iii. ſal. tartar. ſal. abſinth. artemiſ. cichor. perſicar. plantag. an. ℥. m. Ponantur in olla vitreata, affunde modicum aceti roſ. coq. igne carbonum lento, ſæpius agitando. Ubi incipit ſpiſſeſcere, add. ceruſſ. *Venet.* ℔. m. bol. armen. ℥iv. M. diligenter omnia, donec vi ignis mediocris in lapidis duritiem maſſa concreverit, qui poſtea fracta olla eximendus, & ad ſuos uſus reſervandus. Si gummata, myrrham videlicet & thus, addere voles, inſtituatur coctio lenta, ne comburantur & vis illorum igne evaneſcat. Alii brevius ita conficiunt.

℞. Vitrioli ℔i. nitri ℔ß. ceruſſ. alumin. boli armen. an. ℥iv. ammoniac. ℥ii. Omnia bene pulveriſant, ceruſſam vero & bolum in marmore priùs terrantur, ac aceto communi ad ſupereminentiam duorum digitorum affuſo coquunt leniter in olla ſatis capaci, donec redigantur omnia in lapidem durum. Aliter ita fit.

℞. Alum. ℥iv. vitriol *Vngar.* ℥ii vitriol. alb. tartar. borac. maſtich. thur. ſal. armoniac. an. vn. i. ceruſſ. vn. vi. boli armen. veri vn. iii. craſſo modo contuſa coq. in olla vitreata capaci cum aceto fortiſſimo igne lento uſque ad conſiſtentiam ſeu duritiem lapidis.

Hujus lapidis virtutes ferè ſunt innumerabiles. In partibus corporis exterioribus omnia ulcera ſubito tollit: laventur manè & ſerò, & linteolum madidum ſuperimponatur. Deſiccat vulnera & ulcera aphrodiſia vetera, omnes ulcerum defluxiones tollit, mundificat & confortat partem affectam, dentes confirmat, & gingivas à putredine conſervat. Oculorum lachrymas reſtringit, rubedinem & oculorum dolores & caliginem tollit. Contra eryſipelas, ſcabiem ſerpigines, tineam, cancrum: oris & gutturis ulcera, ambuſta omnis generis, &c. optimè valet. Utendi modus eſt, ut una unica lapidis liqueſcat in ℔i. aquæ fluviatilis, vel pluvialis, vel aquæ alicujus deſtillatæ appropriatæ, non fontanæ, diſſoluta. Poſt filtrationem & fæcum abjectionem aqua clara utimur. *Oſvvaldus Crollius*, *Baſilic. Chymic. pag. m.* 383.

Non poſſum te non admovere, ne omnia, quæ lapide medicamentoſo ſcribit *Crollius*, veluti oracula eſſe tibi perſuadeas Nonnunquam enim Theoricus *Icari* pennis multa ſcribit, & aſtra extollit, quæ cum Solem, videlicet Experientiam (quæ verum à falſo diſtinguit) attingunt, liqueſcunt, & in nihilum abeunt, Si ingredientia hujus lapidis diligenter examines, non ſolum calidum & ſiccum, ſed & inſigni acrimonia prædictum eſſe reperies. Quomodo igitur vires ipſius innumerabiles, ut ſcribit *Crollius*; eſſe poſſint, & tot in affectibus ſine damno ægri tutò applicari, nondum video. Cave ne periculum facias in ulceribus partium nervoſarum dolore item & inflammatione obſeſſis, præcipuè in corporibus delicatulis, bilioſis & cacochymicis: dolorem enim, inflam-

inflammationem, vigilias, inquietudines, aliaque peſſima ſymptomata protinus ſupervenire videbis. Cave præteræa, ne medicamentum hocce in cancro aut ulceribus cancroſis, ſive mammillarum aut oris, ſive in quacunque corporis parte is fuerit, applices: videbis enim protinus malum ingraveſcere, & in pejus abire. Cave denique, ne in ophthalmia uſurpetur hic lapis. Fac obſecro periculum tale. Aſperge aquam, in qua iſte lapis diſſolutus fuerit, in laminam ferream exacte politam, & relinque illam per horas aliquot, & videbis ubicunque aqua illa aſperſa fuit, non ſolum maculas nigras, verum etiam nonnihil de ſubſtantia ferri ablatum eſſe. Hæc ſi in ferro fiunt, quid in cornea membrana politiſſima fiet? *Guil. Fabrit. Hildanus, cent. 5. obſerv. 91.*

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Umbilici apoſtemate & acutiſſimo dolore.

Locum affectum juſſi mane & veſperi perungi balſamo ſulphur. & poſt unctionem ſuperimponi malvas in lacte caprino coctas: his abſceſſus maturari velociter cœpit, ad ſuppurationem pervenit ac diſruptus eſt. Poſt diſruptionem autem mane ac veſperi utebatur balneo decoctionis piſorum, & poſt egreſſum inungi ſemper jubebam umbilicum balſamo prædicto, turundamque eodem oleo tinctam imponi, atque his tribus prædictis folis, intra duodecim dies ex toto ulcus perfectè curatum fuit. *Martinus Rulandus, curat. 39. cent. 1.*

SECTIO TRIGESIMA.

Pro Umbilici prominentia à partu.

℞. Corticem viridem ſambuc. & quod ſub exteriore cortice eſt ſcabe, donec colligas M. i. injice ſacculo, & in lacte coque, & impone ventri mulieris, malumque evaneſcet. *Ioh. Crato. conſil. 40. lib. 5.*

SECTIO TRIGESIMA PRIMA.

De Vomitu.

Vomitus (Græcè ἔμετος in ἐμέω vomo), eſt eorum, quæ in ventriculi capacitate continentur, violenta per os rejectio: Oritur vel vitio ventriculi, quod inflammatus, excoriatus, aut exulceratus ſit; vel ob materiam qualemcunque qualitate ſua eundem irritantem, quæ irritando ad vomitum incitant, ſunt copioſior ingeſtus cibus, idem corruptus putreſcenſque: humores ſeroſi, pituitoſi, bilioſi, atrabiliarii, vel aliunde in ventriculum confluentes, puta à capite, à tenui inteſtino, ob vitioſam in eo humorum efferveſcentiam; vel ibidem geniti; pus item pancreatis, aut alterius partis vicinæ inflammationem aut ulcus conſequens; & ſanguis ex ventriculi aut inteſtinorum vaſis ruptis eroſiſque effluens, aut ex ſuppreſſis menſtruis ad ventriculum translatus. In vehementi etiam tuſſi, ob accedentem potentem muſculorum abdominis contractionem, vomitus ſæpius contingit; in ileo rurſus ab inverſo inteſtinorum motu periſtaltico in conſenſum trahitur, & ad vomitum adigitur ventriculis. Vomitum ſubinde præcedere ſolet nauſea, quæ nil aliud eſt quam inane vomendi deſiderium, quo nihil ejicitur, ſæpe tamen ſponte nulloque conatu aqua pellucida profluit ab ore.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Vomitu.

Sartor quidam longo tempore vomebat quæcunq; comedebat ac bibebat: cujus vomitum ſiſtebam potione ſequenti.

℞. Vini malvatici ℥vi. ol. vitriol. gt. vi. diluantur bene. Ex diluto hoc capiebat quotidie mane jejuno ſtomacho ℥i. quo vomitus conſiſtit cibum potumque retinuit, ac recte valere cœpit. *Martinus Ruland. curat. 12. cent. 1.*

℞. Abſinth. M. vi. vini ℔iii. aceti ℔i. coquantur. Hoc decocto per linteum expreſſum fovebatur duos aut tres dies ſtomachus.

machus, multumque conferebat ventriculo reſtaurando, & roborando. *Idem. curat.* 23. *cent.* 2.

Cucurbitulam unam atque alteram fundo ventriculi ſine ferro applicabis, & ipſi ventriculo ſequens emplaſtrum.

℞. Ol. Maſtich. cydon. an. ℥ß. cruſtæ panis aſſati, & in aceto forti per horas duas infuſi ℥ii. ſpodii, maſtich. menth. corall. rubr. ſantal. alb. & rubr. an. ℥i. farin. hord. q. ſ. ad ſubigendum, & F. emplaſtrum. Ligaturas dolorificas brachiis ac pedibus admovebis. Quod ſi nec illis remediis vomitus coerceri poterit, conſulo, ut æger pedes ſuos in aquam frigidam ſubitò ponat. Cum cibariis ſequentem pulverem offerendum cenſeo.

℞. Cortic. citri, ligni Aloes, ſem. coriandr. præp. portulac. ſantal. citrin. maſtich. an. ʒii. M. F. pulvis. Quod ſi ille pulvis non proderit, exhibebis ſequentem pulviſculum.

℞. Pulver. lign. Aloes ʒii. reſervetur uſui, &c.

℞. Syrup. acetoſ. citri ℥iß. de quo ſumat ligulam unam, cui addes pulv. ligni Aloes parum, & ægroto propinabis. Ego enim pulviſculum illum in tali caſu non ſine fructu exhibitum fuiſſe novi. *Ioh. Nævius, conſil.* 11. *lib.* 2. *conſil. Cratonis. &c.*

Vomitus moleſtiſſimus in febre maligna leviſſimo remedio meo conſilio ita ſublatus eſt.

℞. Sal. abſinth. ℈i. ſucci limon. rec. cochlear. unum; mixta fuerunt in ipſo cochleari & exhibita. Statim vomitus ſedatus eſt, neque deinceps vomitu quicquam rejecit. *Lazarus Riverus, cent.* 1. *obſerv.* 15.

Mulier quædam vomitu ingenti choleram morbum referente laborans curata fuit in momento hauſto aquæ cyatho ſpiritu vitrioli ſatis inſignem aciditatem adepto. Alia Mulier Lipothymiam & alia gravia ſimptomata ex utero patiens eodem ſpiritu aquæ mixto ſanata eſt. *Lazarus Riverius, obſ.* 46. *&* 47. *cent.* 4.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Vomitu.

PRo evacuatione materiæ quæ in ventriculo continetur, maximè laudo, hieram ſimplicem *Galeni* cum caſſia ſic.

℞. Caſſ. ℥ß. ſpec. hier. ſimpl. ʒi. cum ſacch. F. boli.

Ad roborandum ventriculum aſſumat mane jejuno ventriculo ℥i. aq. vitæ noſtræ juniperinæ, aliquando etiam cochl. i. aquæ noſtræ theriacalis. In eandem etiam intentionem convenit exhibere ſal. abſinth. & menth. ad gr. iii. vel v. in vino infuſa: item oleum cinnam. & nuch. moſch. ſi cum vino aliquot eorum guttæ ſumantur. Extra verò roborandus ventriculus emplaſtro de cruſta panis. Præterea ſumantur tria linteola, madefiant in ſucco menthæ, deinde exprimantur, & albumine ovi illinantur, & aſpergantur pulvere thuris; ponantur illorum alterum calefactum, ſupra ſtomachum duo reliqua apponatur carpo, & adligentur. Solent enim vomitum ſiſtere. *Rodericus à Fonſeca, conſul.* 74. *tom.* 2.

Nauſeam citiſſimè ſolvit comeſta zedoaria vel ejus extractum. Eam à ſumpto medicamento provenientem arcet panis toſtus pulvere carioph. & aceto aſperſus, ori vel naribus admotus, itemque cępa prę morſa. Vomitus enormes ſiſtit aqua menthæ ad ℥ii. ſemel atque iterum ſumpta. Emplaſtrum theriacæ ventriculo impoſitum. Succus cydonior. crudus miraculoſè vomitum ſiſtit, ſi cochl. i. vel alterum propinetur. Sæpe vomitus vomitu curandus eſt. Durantibus itaque vomitibus, & quidem ſingulis diebus recurrentibus, aquæ benedictæ uſus imprimis auxilium affert confortato deinceps ventriculo. Laudanum opiatum etiam egregiè valet, ubi reliqua omnia parum efficiunt. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chymiatr. *pag.* 177.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vomitione nigerrima.

INſtar attramenti Scriptorii nigram Vir quidam materiam admodum copio-

ſam

ſam evomuit, idque repetitis vicibus, ſummè interim debilis, proſtratiſque viribus. Sequentem potionem ei exhibui.

℞. Mummiæ ℈ii. ſyrup. de roſ. rubr. ſicc. ℥i. aqu. plantag. ℥iß. M. bibat una vice. Sequenti die ſimilem materiam nigerrimam denuò evomuit, & de cordis dolore admodum conquerebatur. Exhibui tunc hanc potionem.

℞. Rhei pulv. ℈iv. ſyrup. roſ. ſolut. ſimpl. ℥ii. aqu. plantag q. ſ. F. potio. Dejecit ternas ſedes æquè nigras. Poſtea cœpit melius habere. Biduo poſt ſedes naturales redierunt, nec dum amplius hæc materia apparebat. Juſſi ut per vices conſerva roſ. bonaque victus ratione uteretur. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag.* 800.

Ante decennium Nobilem quendam Cardialgia quædam ſubitò invaſit, adeo ut animo deficeret, quàm ſecutus eſt vomitus ſanguinis concreti copioſi, & dejectio ejuſdem, ſed picis inſtar nigri, unde valde debilitatus, ſed mox ad ſe rediit: Poſt triennium idem illi accidit, iter diebus æſtivis calidioribus facienti, nam ſubito febrili paroxyſmo correptus in ſyncopen incidit, ſanguineque ſupra infraque, uti prius excrevit. Altero triennio interjecto, eadem ſanguinis excretio illum iterum invaſit: ac poſtremum, hoc anno 1611. menſe *Iulio*, quo ad me conſilii cauſa venit, eundem paroxyſmum eſt paſſus. Pallebat admodum alioquin tunc de nullo alio affectu conqueſtus.

Expoſui illis à venis meſeraicis, ob illuviem in illis contentam, tetri ſanguinis, reſeratis hoc accidere, occurrendumque maturè, periculoſum enim eſſe, quod aliorum exemplis comprobavi. Ordinavi ut ſingulis menſibus ſequenti purgatione uteretur.

℞. Rhab. ℈iv. myrobal. citrin. ℨi. pulver. irrorentur vino rubro donec moleſcant poſtea adde ſyr. roſ. ſolut. ſimpl. ℥iß. plantag. q. ſ. F. potio diligenter prius expreſſo rhab. & mirobal. cum aqu. plantag. Utatur per vices hac miſtura.

℞. Conſerv. roſ. ℥ii. conſerv. flor. cichor. flor. tamaricis, bugloſſ. borrag. cort. citr. condit. an. ℥i. rad. cichor. condit. ℨvi. troch. de rheo, ℨß. raſ. ebor. ℈i. corall. rubr. ℨi. ciner. pell. ventriculi & inteſtinor. gallinæ ℈i. ſpec. diatrionſant. ℨß. cum ſyrup. de quinque rad. F. miſtura capiat bolum ſuperbibendo aq. plantag. cum pauco vino.

Pulvere ſequenti utatur octiduo ſemel, & ſi paroxyſmus ſuperveniat, bis vel ter.

℞. Succin. puri ℨi. corall. rubr. ℨiß. balauſt. ℨß. ſem. hyoſcyam. alb. ℨi. ſem. plantag. ℨß. F. pulvis, adde ſacch. roſar. tab. æqualem portionem capiat per ſe, vel cum vino rubro, aut lacte uſtulato. Ad hæmorrhoidum provocationem quàm ego utiliſſimam cenſerem, ad diverſionem & evacuationem illuviei illius, in venis meſeraicis colligi ſolitam, juſſi ut ſanguiſugas podicis, per canalem, ut artis eſt, applicaret, ſperare me ſi hac ratione hunc fluxum ſibi familiarem redderet, poſſe præternaturales illas ſanguinis excretiones ſic impediri. Uti & factum ſicut prædixeram, *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 697.*

Quidam evomuit ℔vii. ſanguinis nigerrimi: & per ſeceſſum dejecit multis vicibus ſanguinem nigrum ut pix liquefacta, ad ℔x. altera nocte per os rurſus ℔v. nonnihil tamen plus colore accedenti ad ſanguinem; tamen viveſcens erat, odorem præ ſe ferens ſubacidum, & per anum profudit ℔vi. ſanguinis coagulati nigri nullum habentis odorem; tertio die habebat nigras fæces malè olentes, quarto die nigerrima egeſſit excrementa, non tamen referentia colorem picis, illo die ordinatus cliſter ex juſculo pulli, vitell. ovor. & ſaccharo. Aliis diebus præteritis nutritus æger vitellis ovor. & pane loto, infuſo ante in vino odorato, factum etiam epithema cordi, juſſus quieſceret in lecto, & ab omnibus negotiis abſtineret: qui poſtea advocatis aliis, id eſt mutatis Medicis, mortuus eſt. *Reinerus Solenander, conſil. 15. ſect. 5.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Vomitu ſanguinis.

Utatur ſequenti remedio tanquam præſtantiſſimo.

℞. Camphor. ℈ß. poſcæ vel aq. plantag. ℥iii. bibat ubi fluor ſanguinis ſupervenict, fluxum enim inhibet & obſtructiones tollit.

luit. *Guil. Rondeletius*, *conſil.* 68. *lib.* 6. *conſil. Cratonis* &c.

℞. Aqu. urtic. vn. vi. ſpirit. vitriol. q. ſ. ad acetoſitatem ſatis largam, probè diluantur, & ſatis frigidè potentur; poſt hanc ebibitam potionem ſimul ventriculo applicetur panis toſtus cum pulvere cariophyll. aſperſus & in vino malvatico & aceto madefactus, vel fiat pulticula ex medulla panis ſecalini & vino rubello ſtyptico & aceto fortiſſimo calidè inducenda toti ventriculo & orificio ejus, manè & veſperi renovanda. Hac ratione ſubitò ſiſtitur vomitus cruentus. *Ioh. Hartmanus*, *pract. Chimiatr. pag.* 178.

Vomitus cruentus curabitur conglutinatis denuo vaſis per miſturam ſequentem, in aliis quoque ſanguinis excretionibus utilem.

℞. Aq. plantag. vn. ii. aq. cinnam. ℥vi. aceti ſtillat. vn. ß. corall. rub. præp. ʒß. ſang. drac. ℈ß. laudan. opiat. gr. ii. ſyrup. myrtin. vn. i. M. hæc miſtura cochleatim ſæpius aſſumpta curabit pleraſque vaſorum rupturas, & ſupra multorum expectationem ſanguinis effluxum brevi tollet. *Franciſcus Sylvius*, *lib.* 1. *Prax. Medic. cap.* 9 *paragraph.* 20.

Quidam ruſticus vomitu ſanguinis laborabat, qui nullis remediis per multos dies uſurpatis ſedari potuerat. Medicus cupiens ſanguinem in ventriculo collectum educere per vomitum, qui graviter ægrotantem infeſtabat, & oppreſſionem inſignem in ea parte efficiebat: præſcripſit ol. amygd. d. vn. ii. quibus vomitus excitatus eſt, vomuitque ſanguinem concretum, ſimulque hirudinem unam ſeſe in terra commoventem. Hæc erat cauſa ignota & rara vomitus ſanguinis, retulit poſtea æger ſe in rivulo aquam bibiſſe cum qua ſimul hirudinem hauſerat. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 26. *cent.* 4.

Venæſectio ſtatim celebranda eſt parca manu, & repetitis vicibus, ut major fiat revulſio; idque ex baſilica cubiti dextri, ſi à jecore, vel ſiniſtri, ſi à liene malum exoriri videatur vel ex vena malleoli, ſi ex menſium ſuppreſſione profluxerit. Fiant frictiones & ligaturæ partium extremarum. Clyſteres detergentes injiciantur. Applicentur cucurbitulæ natibus, cruribus & lumbis, imò & hypochondrii, ut ſanguis retineatur. Oxycrati cyathus adhibeatur, ſi ſanguinis concreti ſuſpicio fuerit: eo enim facilè diſſolvitur ſanguis, & à ventriculi venis propellitur eædemque conſtringuntur. Eodem oxycrato ventriculi regio foveatur ſubfrigidè Abſente vomitu, ut venæ conſtringantur ſequentia, uſurpanda.

℞. Album. ovi num. 1. aq. roſ. & aceti an. ℥i. m. Agitentur fortiter deinde adde amyli ʒii. M. utatur æger ex cochleari. Vel,

℞. Corall. præp. terr. ſigill. bol. armen. lapid. hæmatit. & troch. de carabe an. ʒi. aq. plantag. & ſyrup. myrt. an. vn. ii. M. utatur ut ſupra. Vel prædicto pulvere utatur cum juſculis.

℞. Succ. plantag. vn. IV. exhibeatur actu frigidus mane & ſerò. Teſtatur *Galenus*, hoc ſucco nihil æquè præſtantius eſſe ad quodlibet ſanguinis profluvium cohibendum, ſuccus portulacæ & poligoni cum ſaccharo ſumptus ad idem eſt efficax.

℞. Aq. plantag. & portulac. an. vn. i. m. ſyrup. myrtin. vn. m. ſyrup. de papav. ʒii. vel iii. ſal prunell. dr. M. F. julep. frequenter iterandus.

℞. Conſerv. roſ. antiq. & rad. ſymphit. an. vn. i. cydoniat. vn. m. myrobal. condit. num. 1. troch. de carabe & terra *Lemnia*. an. dr. ii. corall. præp. & croci martis an. dr. i. cum ſyrup. de roſ. ſicc. F. opiata, qua utatur frequenter Trochiſci de carabe non ſolùm aſtringunt, ſed etiam ſanguinem concretum diſſolvunt: ideo frequenter uſurpandi. Syr. corall. utiliter etiam uſurpari poterit, ſed multo utiliùs eorum tinctura cum ſucco limonum rec. parata, Ubi magno impetu ſanguis excernitur, nec prędictis remediis illius vomitus ſedatur, ut mortis periculum immineat ad narcotica veniendum eſt, vel aſſumpta, vel per clyſter. injecta. Exteriùs verò inungatur regio ventriculi oleo roſ. & myrtino in aceto lotis, vel unguento ſequenti.

℞. Succi plantag. & centinod. an. vn. i m. aceti roſ. vn. i. ol. omphag. vn. vj. Bullient ad ſuccorum conſumptionem, deinde adde ſang. dracon. maſtich. cortic. granat. & myrtill. an. dr. ii. camphor. ℈i. ceræ rubr. q. ſ. F. unguentum. Pro potu utatur aqua ferrata cum ſyrup. cydon. & ſpir. vitrioli.

Iuſ-

fuſcula etiam cum aqua ferrata decoquantur. Foveantur hypochondria lumbi ſubfrigide decocto plantagin. & portulacæ facto in oxycrato. Manus demittantur in aquam frigidam: ſic enim omnis vomitus ſedatur. Poſtea unguentum refrigerans *Gal.* in aceto lotum dictis partibus illinatur; celebrata ſufficienter phlebotomia ad cauſæ ſublationem & integram morbi ſolutionem; purgatio blanda & frequens inſtituenda eſt, qua ſanguis à ſeroſis & bilioſis humoribus hunc affectum producentibus repurgatur. Debent autem fieri ex rhab. myrobal. tamarind. & triphera *Perſica*, quæ medicamenta purgando aſtringunt, & humores nullo modo exagitant, ut inde non metuenda ſit vomitus ſanguinis concitatio. *Lazarus Riverius*, *Practic. lib. 9. cap. 8.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Vomitu ſtercoris.

AD vomitum ſtercoris quidam capiebat omni die juſculum malvæ, & convaluit cum alia remedia non juvarent. *Reinerus Solenander*, *conſil. 15. ſect. 5.*

SECTIO TRIGESIMA SECUNDA.

De Unicornu Groenlandico.

MErcatores noſtri *Islandiam* & *Groenlandiam* navigantes, invenerunt quod in *India* & Oriente toto veteres tantopere deprædicarunt, Unicornu nempe marinum, ſeu balænam *Narval* Islandis dictam in ſuperiore maxilla dentem unicum habet longum craſſumque recta protenſum, gyris intortum, & ſtriatis flexibus ex majore radice ad ſummum acumen deſinentibus, hic eſt dens quem pro unicornu vero antea omnes venditarunt; & ex animali terreſtri deciduum crediderunt, affirmare non dubito, ex balenæ dente deſumpta fuiſſe Unicornua quotquot hactenus hoc titulo prodierunt; vidi integra Unicornua in theſauris; *Vitraiecti*, in fano *S. Dioniſii* alibique, ſed tam ſimilia huic balenæ denti, ut ovum ovo, exhibitus pulvis ejus à ℈i. ad ʒß. in aq. Card. bened. vel ſambuc. vel cereviſia, etiam invitis inſuetiſque ſudorem copioſius exprimit; dedi quam plurimis febricitantibus, raro ſine optato ſucceſſu, ut in uſum pauperum hujus Unicornu fruſtula non pauca conſumpſerim. Experti ſunt quoque eandem vim in ægris ſuis Medici conſummatiſſimi *De Vvormius* & *Mothius*, ut candide mihi confeſſi ſunt. Neque ſolum exhibitus pulvis profuit, ſed collo appenſa fruſtula amuleti vicem ſuſtinuerunt; rogatus tranſmiſi fruſtulum Cl. Viro *Alberto Kypero* Profeſſori *Leydenſi* amico meo, qui 1655. Magno ſucceſſu in formam pulveris redactum cum aqua conveniente exhibuit ægrotis lue peſtifera, quæ totum *Belgium* depopulabatur, correptis ut aut illico convaluerint, qui principiis obſtiterit, aut leviora experti ſymptomata morbum facilius tolerarint, aut certum exitium in aliquot die diſtulerint. *Thomas Bartholinus*, *hiſtor. 4. cent. 4.*

SECTIO TRIGESIMA TERTIA.

De Urinæ difficultate & ſuppreſſione.

VIde ſupra *lib. 5. ſect. 3. De calculo*, & *lib. 9. ſect. 12. De Iſchuria.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Urinæ ſuppreſſione ex calculo renum.

PEr tres quatuorve dies lotium non reddiderat mulier quædam renum calculo laborans; cum hæc remedia ſequentia adhibuiſſem miraculi inſtar urinam reddidit & curata fuit.

℞. Parietar. virid. M. iv. cum butyro fricta pectini cataplaſmatis inſtar calide imponatur.

℞. Gheræfol. malv. parietar. an. M. ii. ſem. alth. malv. ʒiß. cicer. rub. ℥ii. ſem. quatuor frigid. maj. an. ʒi. hord. mund. p. i. ſebeſt. rec. num. ix. caric. num. v. liquir. raſ. ℥ß. coq. in ℔iii. aquæ ad conſumptionem medietatis: colaturam continuo bibens, his remediis curata fuit. Mulier quædam gravida, quæ in octavo menſe adeo calculo fuit affecta, ut mingere non potuerit; his autem remediis non tantum lotium reddidit, ſed & calculos duos ad pi-

magnitudinem, neque fætui obfuerant remedia, nam nono menſe abſoluto feliciter peperit. *Petrus Foreſtus, obſervat. 24. De renum morbis.*

Cuidam mercatori urinæ retentione laboranti ex calculo ureterem obſtruente, hoc decoctum ſequens exhibui, quod licet ſecretum ſit & arcanum, ut vocant, nunc quidem reticere nolo ob communem ægrotantium utilitatem, tale igitur eſt.

℞. Sem. malv. alth. an. ʒiii. cicer. ru. br ℥iii. ſem. quatuor frigid. maj. an ʒii. hord. mund. ℥ii. caric. ping. num. ix. ſebeſt. num. vii. liquir. raſ. ʒvi. F. decoctio in ℔. iv. aq. pluvial. ad medietat. conſumptionem, colatura uſui reſervetur, qua continuo utens calculum ſemper excrevit, & urina copioſiſſime effluxit eſt hoc decoctum lubricans ſimul & emolliens, & urinam provocans, hoc modo alii ſimili caſu laborantes in hunc modum ſemper curati fuere, primo injecto clyſtere emolliente deinde fomentis, & linimentis emollientibus, dolorem ſedantibus & renem ac ureterem relaxantibus, poſtea decoct. noſtro cum ficubus, cicere & aliis, ultimo purgatione ex caſſia adhibita. *Petrus Foreſtus obſervat. 29. lib. 24.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Urinæ retentione.

RUſticus quidam decem diebus urinæ ſuppreſſione laborabat, pro illo conſultus, hoc Medicamentum præſcribo.

℞. Rad. fænic. liquir. raſ. an. ℥ß. parietar. malv. viol. agrimon. ſummitat. ribes nigræ, an. M. i. ſem. aniſ. ʒi. m. uvar. paſſar. exacin. p. j. fol. ſen. ℥i. gr. alkikengi, n. 5. F. decoctio in ℔iii. ſeri lactis ad medietatem, bis in die ſumebat ex hoc decocto, regionem veſicæ tum pectinem inungebat ol. amygdal. d. poſtea adjecto olei ſcorpion. etiam impoſito hoc cataplaſmate.

℞. Parietar. malv. chærefol. florum chamæm. an. M. i. cumin. pulv. ʒi. Rad. al th. vn. i. m. coq. in exigua aqua ad mollitudinem, piſtentur addendo butyr. rec. vn. ii. ol. ſcorpion. vn. i. M. ex decocto, cum ſumpſiſſet, alvus ei ſoluta eſt, & cataplaſmate continuò impoſito, tandem minxit lotium copioſum. Multa ſunt quæ lotium provocant; ſed præcipuè folia ribes nigræ, licet aliquando vehemens ſit, ut ſanguinem ſimul cum lotio educat, ut in hoc ruſtico evenit. *Petrus Foreſtus, Obſ. 18. & ſchol. lib. 25.*

Pro urinæ difficultate cum dolore circa pubem in muliere quinto die partus. Cum fruſtra multa remedio eſſent tentata accitus fui: hoc ſequens cataplaſma pectini appoſito, incantamenti inſtar, cum eandem pro deplorata haberent, lotium liberè reddidit, & ab eo dolore, qui pubem exercebat, fuit liberata.

℞. Parietar. M. ii. chærefol. Mi. m. inciſa ad mollitudinem decoq. add. butyr. rec. vn ii. ol. ſcorpion. vn. i. m. calidè pectini applicetur, ita profuit, ut nullis aliis remediis opus fuerit, ſuſpicabar malum ex frigore contractum; ſola ſæpè parietaria cum oleo ſcorpion. inſtar emplaſtri pectini appoſita (quod experimentum præceptoris mei *Elidæi* erat) profuit, & me rarò fefellit, etiam ubi obſtructio eſſet ab humoribus craſſioribus, præcedente tamen clyſtere emolliente. *Idem obſerv. 8. lib. 25.*

Pro urinæ ſuppreſſione in puero.

℞. Parietar. oleo frixam, & eam calidam ad pectinem ſuperimpone vel inter anum & pudenda; urinam enim ciet. Vel cæpam excavatam accipe in quam infunde oleum anethinum vel commune, & ad cineres calidos, quoad tabeſcat, finito & piſtam calidam ſupra prædicta loca impono; aliorum ac cæparum reſtis minutim cæſa, & oleo, frixa ac admota juvat; oleum lilinum idem præſtat ſed puer hic, quum multa eſſent tentata, ex oleo ſcorpion. inunctus multa minxit, & liber evaſit; radix mea oleo cocta, & pectini applicita, urinam pueris unicè provocat. *Amatus Luſitanus, curat. 10. cent. 4.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Urinæ ſuppreſſione.

SVbſequens emulſio in ſuppreſſione urinæ ultra ſeptimum diem ad miraculum uſque excrevit ſuas vires in muliere qua-

quadam, & eſt ſecretum *Divi Maximiliani*, excrevit calculos ultra mille & quingentos, & aliquot menſuras urinæ.

℞. Sem. viol. purpur. ℥ß. cum aq. veronic. q. ſ. F. emulſio. *Carolus Oslevius Epiſt. antepenult. lib.* 3. *Epiſt. & conſilio, Cratonis &c.*

Pro urinæ interceptione & difficultate, laudo ego hunc pulverem.

℞. Nucleor. Perſic. ceraſor. an. ℥ii. ſem. dauci, ſiler. montan. ʒvi. ſem. fœnic. d. aniſ. liquir. an. ℥ß. artemiſ. ℥i. ſacch. albiſſ. ad pondus omnium F. pulvis ſubtiliſſ. capiat cochl. i. in vino albo tenui; in eo caſu maximè etiam laudo amygdalas amaras, vel iis meliores nucleos perſicos comeſtos: item pulviſculum virgę aureæ vel artemiſ. vel calam. aromat quem velim cum vino albo tenui abſorberi ʒi. vel ʒii. pondere, mirum quam ſint ex uſu hi pulveres, ſi in frequentem uſum adhibeantur, vel ſimplices vel mixti. *Reinerus Solenaader, conſil* 18. *ſect.* 1.

℞. Sem. raphan. geniſt. an. ʒiii. ſem. bardan. ʒii. croci ℈ß. ſacch. ℥iß. F. pulvis: detur una pars manè jejuno ventriculo ex vino albo, altera pars veſperi ante cibum. Interea quæ admoventur tria maximi valoris mihi magnoperè probantur. Primum ſanguis vulpis calidus renibus illitus; alterum oleum ſcorpion. cum minima cantharidum in pulv. redactarum portiuncula pariter illitum: tertium eſt hoc.

℞. Succ. cepæ, petroſel. apii, fœnic. an. ℥iv. cum mica panis F. cataplaſma pro renibus. *Ioh. Zecchius, conſult.* 30.

℞. Aq. veronic. parietar. an. ℥ii ſyrup de alth. ℥i. M. F. Julepus add. ol. ſuccin. gt. v. exhibe dimidiam partem circa veſperam, alteram mane; repetatur hic clyſter alternis diebus.

℞. Rad. malv. alth. an. ℥i. fol. malv. pariet. heder. terreſtr. an. M i. flor. chamæm. melil. an. p. i. ſem. fœnic. aniſ. carvi an. ʒii. F. decoctio in colat. lbi. diſſolv. bened. laxat. ℥ß. mell. viol. ℥i. ol. amygd. d. chamæm. an. ℥i. ſalis ℈ii. F. enema, cum iiſdem, herbis aucta quantitate fiat inſeſſus. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv.* 11. *cap.* 5. *lib.* 4.

℞. Parietar rec. M. iv. decoq. ad cataplaſmatis conſiſtentiam, adde ol. lil. alb. ℥ii. ol. ſcorpion. ℥i. F. cataplaſma, id linteo duplicatò densè inductum calidè ſumini applicetur, cum admiratione illico lotium provocatum quoties admotum, quaſi affixa cucurbitula ſenſit urinæ attractionem. *Auguſtinus Thonerus, obſerv.* 10. *lib.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Vrinæ ſuppreſſione.

Hoc decoctum præſcripſi.

℞. Rad. liquir. ℥i. paſſul. ℥iß. rad. ononid. vn. ß. cicer. rub. p. i. fol. malv. parietar. an. M. i. flor. chamæm. p. i. F. decoctio, dulcoretur addito ſacch. & bibat, inſeſſione quoque ex decocto malv. parietar. chamæm. tepide utatur, his factis urinam denuo reddidit & dolor circa veſicæ regionem quievit. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 280.

Ad mictionem provocandam quæ mirè angebat, bibit juſculum ſequens.

℞. Cicer. rubr. p. i. rad. aſparag. petroſel. an. vn. i. ſem. melon. vn. m. coq. addito butyro, bibat, ſub veſperam copioſè minxit urinam, ceſſante iterum mictione dedi hanc potionem.

℞. Sem. naſturt. ʒß. aq. parietar. vn. i. Julepi viol. vn. m. bibat, & repetat decoctum cicerum, quibus factis immenſam denuò urinæ copiam ut prius minxit ſine recidiva. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 2. *pag.* 359.

Vir cuidam nobili certis temporibus circiter biduum vel triduum ſupprimebatur urina, adeo ut nullam reddere poterat; tuncque dolorem & in renibus gravem, & diſtendentem in veſica ſentiebat, donec urina impetu quodam rursùm proſiliret, copioſa, eaque turbida, in qua ſubſidente, vel colata per pannum, pus & mucus bona quantitate deprehendebantur. Exiſtimavi renum & præſertim dextri, in quo latere magis dolebat aliquam exulcerationem eſſe, à qua pus in renibus coacervatum quacumque urinæ in ureteres influxum tam diu impediret donec loco cederet, & cum urina elueretur; metuebam etiam ne calculus quoque aliquis ſubſit; qui in renum ſubſtantia genitus; auctus diuque retentus, illic ſe-

dem

dem fixerit, remediis meis uſus rarius & mitius hoc affectu laboravit, inter quę hęc plerumq; profuerunt, quando paroxyſmus ille eum invadebat, inſeſſione in balneo utebatur, ex decocto relaxantium & anodinorum ſimplicium parato.

Bibebat de hoc diluto terebinth. una vice ad ℥iß. quod & ſi illi non ſaperet, quia tamen mictio inde mox ſequebatur obtemperabat.

℞. Reſin. lariceæ vel abietin. puriſſ. & limpidæ ℥ß. vitell. unius, ovi, mell. ℥i. agitentur probè in mortario marmoreo, donec albeſcat & diſſolvat lactis cremoris inſtar: poſtea adde vin. alb. opt. aq. parietar. & flor. fabar. an. ℥iß. ſyrup. limon. vel acetoſ. citri ℥i. agitentur denuò, ut amplius liqueſcat, ſervetur ad uſum, ex terebinth. vera cypria pilulas parari curavi hoc pacto.

℞. Terebinth. veræ ℥ß. ſacch. cand. ʒii. ſyrup. de limon. q. ſ. F. maſſa, de qua capiat ʒi. pro vice hebdomadatim, vel ſi malit in pulvere uti, ejus ʒi. bibat cum vino: paroxyſmo interdum adveniente bibit ſequens decoctum, uti & alio tempore frequenter.

℞. Cicer. rubr. p. i. maceratorum aliquandiu antequam decoquerentur, in aq. rad. fœnic. petroſel. & aſparag. rec. vel turionum illius recentium cum pullularent, an. parum. F. decoctio, adde ol. amygd. d. rec. expr. ʒvi. ſalis tantillum pro uno hauſtu. Quando dolor immenſus erat, ut nulla eſſet quies, egoque vocatus adeſſem, ad narcotica progreſſus, quibus prius non erat uſus, cum & ſomnus obreperet, atque levamen ſentiret, mirè laudabat; quę tamen non niſi neceſſitate urgente ſumma, illi exhibebam, per pilulas ejuſmodi.

℞. Pulv. troch. alkikengi ſine opio ʒii. opii ʒß. contriti diligentiſſimè cum ʒi. ſacch. candi, cum ſyrup. de liquirit. F. maſſa. Detur pilula ℈i. pondere, vel paulo plus prout operabitur. Hiſce potiſſimum remediis quæ abſtergendo obſtructiones ſolvebant, urinam promovebant, dolorem mulcebant, multos annos ſublevatus fuit; donec thermas Cellenſes adire volens, cum itineri accinctus eſſet, apoplexia ſubitò correptus expiravit. *Felix Plat.*, *obſ. l. 3. p.* 813.

Fotus admotus reni & ureteri, mox inunctio ex oleo Scorpionum & amygd. d. cum etiam cataplaſma ex fæce decocti emollientis cum cepis coctis ſub cineribus: eodemque tempore exhibitus julepus ſequens.

℞. Succ. parietar. & fœnicul. marin. an. ℥iß ſucc. limon. & ol. amygd. d. rec. an. ℥i. M. F. Julepus, pro una doſi: intra horam ab aſſumpto julepo, copiosè minxit & liberatus eſt. Ad ſigillum curationis ſumpſit poſtridie mane bolum ex caſſia, rheo, & cremore tartari. *Lazarus Riverius, obſ. 29. cent. 2.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Vrinæ ſuppreſſione.

NObilis quidam diebus æſtivis calidiſſimis *Lutetia Monſpelium* veniens, multoque potu ad ſitim extinguendam ſeſe ingurgitans, quatuor à reditu ſuo diebus incidit in omnimodam urinæ ſuppreſſionem. Uſitatis remediis per triduum uſurpatis nihil conferentibus, tandem ego vocor, & prædictorum relationem audiens, quæro num dolorem aliquem in lumbis aut pube æger perciperet, aut alias nephriticis affectibus obnoxius fuiſſet, ille ſe nullo dictarum partium dolore affici, neque unquam dolores nephriticos paſſum eſſe conſtanter affirmavit; quibus omnibus diligenter perpenſis, cenſui hanc urinæ ſuppreſſionem à nullo renum aut veſicæ vitio dependere, ſed potius ab obſtructione venarum emulgentium, quam humorum multitudo pepererat. Siquidem *Gal. lib. 10. meth. c. 2.* duplicem obſtructionis cauſam ſtatuit, humorum ſcilicet multitudinem, & eorum craſſitiem: ratione multiudinis vaſa nimium repleta & diſtenta, non poſſunt ſeſe contrahere ad expulſionem, quod manifeſtè apparet in veſica, quæ à diuturniore urinæ retentione præter modum diſtenta, difficillimè interdum urinam excernit, propter contractionis defectum. Huic ſententiæ inhærens, phlebotomiam propoſui larga manu celebrandam, abſolvendam venarum plenitudinem, cui cum acquieviſſet Medicus ordinarius, extracta fuit ſanguinis ℔ i.

at vix hora elapſa à venæ ſectione, ſenſit æger profluentem urinam à renibus ad veſicam per ureteres, & ſe brevi eam redditurum profeſſus eſt; ac paulo poſt matulam petiit, quæ cum unica mictione repleretur, alia vaſa fuerunt afferenda, ita ut intra horæ ſpatium plures urinæ libras excreverit. Sicque omninò liberatus eſt, neque ſumere voluit purgans medicamentum quod in craſtinum ipſi fuerat præſcriptum. *Lazarus Riverius, obſerv.* 1.*cent.* 1.

Ioh. Dominicus Sala qui ætatem inter experimenta conſumpſerat, ſemel omni vitæ ſpatio ſe urinam quindecim diebus in viro ſuppreſſam vidiſſe monuit, venis ad pollicis amplitudinem intumeſcentibus, quæ fluente denuo urina inflatum naturalem rediere. Secus urinam ſupra quinque vel ſex dies nunquam meminerat retentam. *Ioh. Rhodius, obſervat.* 28. *cent.* 3.

Nicolaus Treviſanus Medicinæ Theoreticæ Profeſſor, jam ætate confectus à veſicæ calculo urinæ vexabatur ſuppreſſione. *Iacobi Zabarellæ* tum Profeſſoris Medici munere atque conſilio, cum lapidem nephriticum brachio aptaſſet; calculum excrevit: ne quicquam ex eo percepit incommodi, poſtquam ipſum perpetuò circumferret. Eandem ejus efficaciam *Ioh. And. Schorargus* celebris Medicus *Patavii* in agricola eſt expertus, qui urina retenta dum valde torqueretur, lapide iſto coxæ interiori admoto; ea protinus effluxit. *Ioh. Rhodius, Obſerv.*30. *cent.* 3.

Lapis Nephriticus maximè laudatus ex nova *Hiſpania* defertur, praſſio lapidis ſimilis, qui ad viridem colorem lacte permixtum tendit, prefertur viridior: ejus præcipua laus eſt ad nephriticos dolores, tum ad calculum expellendum & arenulas. Nobilis mihi notus unum habet, cui nullum alium comparandum vidi; nam eum brachio geſtans, tanta arenularum quantitate liberatur, ut metuens ne noxia ſit tanta ejectio, interdum illum deponat, nullumque tum amplius calculum ejicit: ſed dolore premente, denuò eum geſtans, ſtatim levatur aut minuitur dolor, multarum arenularum, atque etiam calculorum expulſione. Ea etiam occulta facultate præditus eſt, ut ab ejuſmodi dolore præſervat renibus geſtatus, renum calorem mitigando. Duciſſa *Bejar* ter brevi temporis intervallo nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide ſibi confecit, quàm perpetuo geſtat; ex illo tempore (quod decennium ſuperat) eo dolore nunquam vexata eſt. *Nicol. Monardes, lib. De ſimpl. Medicam. ex novo orbe delatis.*

SECTIO TRIGESIMA QVARTA.

De Vrinæ incontinentia.

Urinæ incontinentia eſt ejuſdem propter Sphyncterem reſolutum, vel veſicam compreſſam; ſine acrimoniæ & doloris ſenſu, præter voluntatem emiſſio.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vrinæ incontinentia.

Vrina infantium (ut refert *Benedictus Vermenſis*) muribus elixis in cibo datis cohibetur. Ego hoc expertum novi à quibuſdam mulierculis *Delphenſibus*, quę pueris elixos mures commodè dederint. *Petr. For. ſchol. obſ.*22 *lib.*25. *De Veſicæ morbis*. Legatur *Obſ.*22.

Malmundarium anno 1608 vocatus, hydropicam anum curaturus, immanem ex remota platea ejulatum audio, ſciſcitatus quid eſſet, ducor ad juvenem primiparam, cui inepta obſtetrix veſicam laceraverat, ut nec momento urinam contineret. Vnde jugi ſtillicidio excoriata primùm cutis labiorum pudendi, moxque tot ibi verrucæ ſed molles, natæ, ut putem nullius duas manuum volas capere; illas potuiſſet; utraque nates ad os fere eodem lotio exeſa. Iuſſi *Leodium* illam vehi cupidiſſimus curam illam tentandi reclamante Socero meo *Ryclio* Medico Doctiſſimo: ut primùm operi me accinxi, informem illam & prægrandem verrucarum molem, magmate illo ex ſtibio crudo & ſublimato æqualiter mixtis, vnde butyrum antimonij deſtillant; densè oblevi: qua ſæpius deraſa, die tandem tertio, labia pudoris altiſſimè ſepulta primùm ſe aperuere, & clunium pu-

putris caro exeſa vel exciſa ſpem boni ſucceſſus fecit, ut primum diductis labiis Sphincterem veſicæ obſervare potui, ſiphonem argenteum concinnavi, cujus partem breviorem veſicæ immittebam, longiori autem, & quatuor latos digitos extanti lagenam alligabam. Hoc modo urina aliò derivata, ulceribus ad citatricem ductis, ſana ſibi viſa, maritum, cum quo biennio non conſueverat, decimo nono poſtquam *Leodium* venit die, ad ſe vocat, a quo, cum ipſam artem reponendi ſiphonem neceſſariò auferendum in amplexibus docuiſſem, iterum gravida fœlicius peperit: cæterum urinæ jugi ſtillicidio cum multa adhibuiſſem fruſtra, dimiſi hoc uno lætam, quod omni dolore ſoluta moleſtam vitam ob lagenæ pondus commodius traheret. Tandem alia occaſione *Malmundarium* revocatus, lætiſſimam offendi, unaque ſiphonem argenteum offerentem; jam inquit aliquot menſes hujus adminiculo non egui, tibi fortè uſui aliquando erit. Stupente me, quomodo urinæ illa incontinentia liberari potuiſſet, oſtendit mihi ſacculum collo appenſum, in quo erat pulvis bufonis vivi in nova olla uſti. Hoc à cingaro ſe edoctam; ab ejus uſu nihilo ſecius urinam ſe continere, quam ante lacerationem. *Leodium* reverſus, hoc ſecretum nunquam mihi lectum vel auditum in alio experiendum duxi. Appendi itaque collo Mercatoris cujuſdam eadem incontinentia ob male ſectum calculum, vexati, mirum dictu, etiam hic ſtatim perſanatus fuit. Aliam, periculum hujus faciendi occaſionem quamvis curioſè quæſiverim, reperire non potui. *Henricus ab Heers obſ.* 14. *lib.* 1.

SECTIO TRIGESIMAQUINTA.

De Uteri Cancro.

FRequentius generatur Cancer in uteri cervice, quamuis aliquando & ipſi ſubſtantiæ accidere poteſt. Alius eſt ulceratus, alius non. Non ulceratus eſt tumor durus, inæqualis, colore ſublivido, venenoſus, calidus, perpetuo dolore affligens. Ulceratus verò, eſt ulcus, quod præter dolorem, tumorem, ac inæqualitatem, labra habet prætumida, dura, & aſpectu horrida, ex quo etiam concreta illuvies ſordida & livida, interdum etiam ſubrubra & cruenta ſanies emanat, tenuis, nigra & graviter olens. Oritur ex menſtruo ſanguine aduſto, humoribuſque calidis & torrefactis ad hæc loca confluentibus. Ex hac cauſa primò fit ſcirrhus qui ſi diu perſiſtat & exuratur humor in cancrum degenerat, primò non ulceratum, poſtea ob majorem corruptionem & acrimoniam, etiam ulceratum.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uteri Cancro.

SEquens injectio ulcerato Cancro maximè convenit.

℞. Herb. Roberti, verbaſci, ſcabioſ. chelidon. min. aneth. ſterc. human. an. aq. v. comburantur: de cinere accipiantur ℥ii. aq. ſolan. vn. vi. excepta in mortario plumbeo piſtillo plumbeo agitentur; deinde in uterum injiciantur. Oleum ovorum frequenter ductum & agitatum in mortario plumbeo, donec ſpiſſius reddatur, & plumbi colorem contraxerit, efficaciſſimum eſt medicamentum. Cinis cancrorum fluviatilium lotus in aqua Solani, permixto pulvere ex plumbo vel antimonio, ulceratum Cancrum curare dicitur & creditur: quod ſi non curat ſaltem mitigat, exſiccat & depaſcentem cohibet. *Petrus Foreſtus ſchol. obſ.* 47. *lib.* 28. *De Mulier. Morbis.*

Inter topica ſequens cæteris præcellit.

℞. Ol. ex vitell. ovor vn. ii ſucc. ſolani & veronic. vel ſempervivi an. vn. ß. Mercur. crudi dr. ii. agitentur in mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo, donec craſſitiem linimenti acquirant in uterum immittatur hoc linimentum cum turundis oblongis, vel candelis cereis linteolo obvolutis. Injectiones multò faciliùs immitti poterunt in hunc modum compoſitæ.

R. Aq. hord. ℔. m. aq. ſolan. & plantag. an. vn. ii. aq. veronic. vn. i. trochiſ. alb. rhaſ. dr. ii. ſacch. Satur. dr. i. F. injectio. Si dolor atrociter urgeat, ad vn. iv. injectionis, ſyrup. papav. ℥. i. Foveatur etiam pars affecta aqu. ſolani & plant. vel eorum decoctis: quibus

addi poterunt folia nymphææ, papav. alb. roſæ rubræ & camphora. Quod etiam decoctum iniici frequenter poterit in uterum, fietque multò efficacius, ſi in mortario plumbeo agitetur, vel ſacch. Saturni eidem permiſceatur. Inter ſpecifica commendantur ranæ lotæ & coctæ, & cataplaſmatis loco impoſitæ: vel earum decoctio per injectionem adhibita: tum etiam decoctum aut ſuccus Cancror. fluviatil. in uterum injectus; ſicuti & herba Roberti ſumpta vel admota.

Cogimur aliquando, propter immaniſſimum dolorem, ad narcotica recurrere, quæ in hoc affectu, propter intenſum humorum fervorem, minus nocent: & vidimus nos mulierem Cancro in mamma laborantem, quæ ſingulis noctibus, per quatuor menſes, laudan. gr. ii. vel iii. innoxiè & cum maximo ſolatio ſumebat. Si ex Cancro ulcerato multus ſanguis prodeat, ut ſæpe fit, iniiciatur in uterum ſuccus plantag. cum tantillo thuris. Sed ante omnia inſtituantur univerſales evacuationes. *Lazarus Riverius, prax. med. l.* 15. *c.* 10.

SECTIO XXXVI.

Pro Vteri dolore intenſo ex frigore.

NIhil quicquam huic magis profuit, quàm caſtor. ℈ii. cum vini rhenani exiguo ſumpti. Alteri etiam mulieri, cui cum dolore ventoſitas admixta erat, exhibui pulv. rad. gentian. ʒi. cum vino generoſo. Nihil enim æquè dolori ſubvenit, ut rectè dixit *Benedictus Veronenſis*, quàm caſtoreum, ſi ex frigida cauſa fuerit, ſive potum, ſive illitum; ita & gentiana trita mirè prodeſt ex vino calefacto pota, ſi ex vento fuerit, nam & imminentem arcet dolorem. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 40. *lib.* 28.

SECTIO XXXVII.

Pro Vteri Ficis.

GVainerius mulierem hoc morbo laborantem poſt univerſalia remedia ita curavit. Capiebat picem *Hiſpanicam* & pulverizabat in terreo vaſe, ſupra quàm laridum ignitum inflammatumq; guttatim ſtillare fecit, ut ſic pix liquefacta in formam unguenti coiret; eo oblinebat uteri hæmorrhoides & ficus, & ſic dolorem ſedabat. Modo etiam accipiebat butyrum rec. & in mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo ad formam unguenti cogebat, eoque mirabiliter dolorem ſedabat, & ubi ardor inſignis eſſet cum dolore, hoc unguento commodè utebatur.

℞. Unguenti popul. ℥iii croci ʒii. opii ʒi vitellum unius ovi rec. incorporentur ſimul, & locus affectus inungatur: magna admiratione dolorem ſedat. Conſului ut noſtra Matrona iiſdem remediis uteretur. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 54. *libro* 20.

SECTIO XXXVIII.

De Vteri furore.

FUror Uterinus eſt ſpecies quædam maniæ ab intenſo & effrenato coeundi appetitu orta, qui mentem de ſua ſede dejicit, ita ut laborantes obſcœna & impudica verba paſſim effutiant, abjecta omni verecundia Venerem furioſè expetant, & ad eum viros invitent. Cauſa eſt ſeminis copia caliditas, & acrimonia in vaſis ſeminalibus immodicè turgens.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vteri furore.

PHlebotomia ſæpius, prout vires ferre poterunt, celebranda eſt, ut tota humorum maſſa, & ipſe uterus refrigerentur, & ſanguis fervidus ab uteri venis revellatur. Poſtmodum purgatio inſtituenda eſt benignioribus compoſita, bilem aut melancholiam educentibus, prout alteruter humor redundaverit. Purgationi ſuccedent julepi præparantes humorem peccantem refrigerantes ſcilicet & leviter aperientes, per triduum uſurpandi. Mox purgans validius exhibendum erit ad humores illos penitus infixos evellendos, cui uſui conferre poterunt illa medicamenta purgantia, quæ in maniæ curatione fuere deſcripta, quæ per intervalla erunt repetenda.

Inte-

Iterata purgatione ad uterum, & univerſum corpus refrigerandum, humoriſque fervorem temperandum, ſequens balneum erit utiliſſimum, idque pluries in morbi decur fuerit repetendum.

℞. Fol. lactuc. ſalic. nymphex, viticis, portulac. umbilic. ven. an. faſc. i. flor. viol. nymphex & roſ. an. M. ii. coq. omnia pro balneo, quod ingrediatur tepide, ſine ſudore, bis in die longè à paſtu.

Ad ulteriorem corporis refrigerationem ſerum lactis per multos dies exhibeatur. Proprietate ſpecifica ſemen extinguunt ſequentia.

℞. Fol. nymph. ſalic. viticis, an. M. iv. fol. lactuc. portulac. umbil. vener. an. M. i. ſem. quatuor frigid. mai. lactuc. & papav. alb. an. vn. ß. aneth. ʒii. flor. nymph. & viol. an. M. i. contund. omnia recentia, & irrorentur ſucco limon. & deſtillentur in B. M. ac ſingulis aquæ libris adde camphoræ ʒi. Capiat vn. i. frequenter. Vel ex prædictis ſimplicibus fiat decoctio, & ſaccharo dulcoretur ad plures doſes addendo camphoræ parum, vel fiat emulſio ex ſem. frig. mai. lactuc. & papav. alb. extracta cum aqu. nymph. lactuc. & ſalicis, cum ſyrupo violaceo. Opiata in hunc modum præſcribi poterit.

℞. Conſerv. flor. nymph. viol. & vrticis, an. ℥ß. Conſerv. roſ. vn. ß. caulium lactuc. condit. vn. i. corall. & ſmaragd. præp. an. ʒi. cum ſyrup. viol. & nymph. F. Opiata.

In ſumma delirii vehementia ſomnum conciliantia utiliſſima ſunt tam interna quam externa. In toto morbi decurſu clyſteres refrigerantes & blandè purgantes uſurpandi ſunt, cavendo ab acrioribus & vehementer purgantibus.

Injectiones etiam fieri poſſunt in uterum ex decoctis herbarum pro balneo aliiſque remediis præſcriptarum, quibus utiliter Sal Saturni addi poterit. Clyſteres frequentes ex oxycrato ad hoc quoque conferre poterunt. Exterius linimenta refrigerantia, lumbis, pubi & perinæo admovenda ſunt, ex ol. nymph. unguento roſac. vel albo refrigerante cum ſuccis ſolani hyoſcyami, nymphex diſſolutis, addendo parum camphoræ; tum lamina plumbea perforata ſupra renes continuo geſtanda. Ratione cauſæ hujuſmodi virgines viro juveni ac valido jungantur. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib. 15. cap. 5.*

SECTIO XXXIX.

De Uteri Hydrope.

HYdros Uteri eſt ejuſdem tumor præter naturam ex collectione ſeri, pituitæ, aut flatus, intra illius cavitatem, aut propriam ſubſtantiam & membranas, propter debilitatum calorem nativum & malam proprii alimenti coctionem. Una cauſa eſt uteri ipſius intemperies & debilitas ex partu laborioſo, abortu frequenti, aut frigore externo, contracta: alia verò, eſt eadem quæ & hydropem univerſalem producit: aqua autem ex abdominis capacitate cæcam & inuſitatam ſibi viam parat in uterum. Plurimùm etiam facit ad hydropem uteri accerſendum menſium diuturna ſuppreſſio. Hujus morbi ſigna ſunt, tumor imi ventris laxus & ſecundum uteri formam extenſus, in ambulando gravitas & ſpirandi difficultas, & menſes inordinati, pauci, pravi, aut eorum defectus, uteri oſculi gracilitas & humiditas, mammarum mollities & lactis carentia, dolor imi ventris & lumborum, rigor ac ſæpe febris.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uteri Hydrope.

♃. FOl. ſabin. matricar. puleg. ſem. dauci an. p. i. rad. apii & rub. tinct. an. ʒi. bulliant in brodio pulli columb. S. A. cujus ℥vii. vel viij. propinetur jejuno ventriculo: præmiſſis catarticis, egregiè ita purgatur uterus. Hoc decoctum efficaciſſimum reddetur, ſi immediate prius una ex infraſcriptis pilulis exhibeatur.

℞. Caſtor. opt. mirrh. rubiæ tinct. an. ʒß. croci ℈i. ſucc. limon. q. ſ. F. Pilulæ ix.

Ad ſummovendum verò uterinum tumorem, & humorem diſcutiendum, non ignobilem locum obtinet quod ſequitur medicamentum.

℞. Borac. mineral. ʒß. croci ℈ß. cum ſucco ſabin. in formam boli reducantur, & bis in hebdomada devoretur. *Ioh. Zecchius conſult.* 30.

Ventoſitati Uteri mirabiliter prodeſt experimentum quod eſt à nuce moſchata.

℞. Nucem moſchatam integram, ſeca in quatuor partes, & applicato rectà infundibulo ad orificium uteri, particulam nucis ſuper carbones projice ardentes, ut fumus rectà per canalem in ipſum uteri fundum quodammodo ferri poſſit; id ſemel atque iterum, imò tertia vice experire, ſi non proceſſerit ab initio, & tandem ventus interclusus cum bombo, & motu totius corporis penitus cum impetu proſiliit, & mulier ſanatur. Hoc modo juvenem mulierem, curavi, & aliis omnia fruſtra tentantibus. *Ioh. Hartmannus, pract. Chym. p.* 279.

SECTIO XXXX.

Pro Uteri procidentia.

Subtus ſuffumigabatur corio anguillæ ſalitæ exſiccatæ in furno, & pulverizatæ manè & ſerò, quod maxime à *Gentili* commendatur ad uteri præcipitationem, & ego feliciſſimo ſucceſſu uti ſoleo, etiam ad inteſtini recti foras prolapſum, Suffumigabatur quandoque ex pulv. lanæ arietis nigri, quod remedium à proprietate juvat. Inter cætera laudat *Mercatus* in hoc affectu lapidem magnetem ſupra umbilicum, & rationabile eſt remedium; ſed propter defectum non eſt factum. Fiebat quoque ſuffitus ex rebus fœtidis, ut ex pennis combuſtis, ex limatura plumbi, &c. Sed circa res fœtidas, & malè olentes illud perpetuò eſt obſervandum, ut nunquam his utamur, niſi res odoratas auribus admoveamus, nam res fœtidæ ſolent ſyncopen inducere, *Epiphanius Ferdinandus, hiſtor.* 39.

Cauterium actuale ignitum manu oſtentetur, ac ſimulet Medicus, vel Obſtetrix velle partem tangere, ita enim Natura retrahitur, & cum ea uterus ipſe, aut pars aliqua quæ extra propineat. Vel ſi mulier timidiuſcula ſit, vivi mures filo ligati cruribus repentè ſubmittantur. Retulit mihi Chirurgus quidam exercitatiſſimus, vulnus quendam in ventre accepiſſe, per quod inteſtina egrediebantur, quę ut reducerentur in ſuam ſedem, nullum aliud medicamentum profuiſſe quam candens ferramentum magnum, quod coram Paciente manu geſtans vulneri applicaturum finxit, ejus rei ſubito terrore è veſtigio inteſtina in locum ſuum reducta fuere. *Rodericus à Caſtro lib. 2. De morb. mulier. cap.* 16.

SECTIO XXXXI.

De Uteri ſcirrho.

Scirrhus uteri ejuſdem tumor durus ac citra dolorem retinens, à craſſo terreſtri & fæculento humore procreatus: oritur ſæpe ex male curata inflammatione, ob nimium vel refrigerantium vel diſcutientium uſum, à ſanguine item melancholico, aut pituitoſo nondum exuſto in uteri aliqua parte collecto: ſigna ſcirrhi ſunt, tumor durus, tactuique renitens ſine dolore, ſi legitimus ſit; cum dolore ſi ſpurius, menſes initio ſuppreſſi aut diminuti, creſcente malo, magnus quandoque ſanguinis fluor, corporis gravitas & ad motum ineptitudo: ſi ſubſtantiam affligat, in dorſo & coxa dolorem excitabit; ſi verò ipſius cer. vicem, digiti contactu explorabitur: à mola diſcernitur; quod, menſes vel ſupprimuntur, vel ſi fluant, ordinem ſervant, in mola autem, ſi fluant, inordinariè fluunt, in mola etiam mammæ lacte turgent, in ſcirrho verò extenuantur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uteri ſcirrho.

Cum robuſta eſſet, ſanguis ut extraheretur mandavi; exhibui etiam ſyrup. roſ. pallid. cum foliis ſenæ, adiecto pauxillo elect. de hiera, deinde appoſui emplaſtrum de mucilagin. & de melil. poſtea & emplaſtrum de amoniaco, ſed prius inunxi hoc linimento.

℞. Mucilagin. ſem. lini fœnugræc. alth. malv. an ℥v. ſucci ireos ℥iii. pingued anatis gal-

gallin. anſerv. an. ℥vi. ol. cheirini ℥iß. bulliant. ad conſumptonem ſuccor. deinde adde croci ʒß. cum ceræ F. unguentum: commendatur à *Nicolao*, his remediis hæc optimè habuit.

Ad partem emolliendam fiat hic fotus ex *Rondeletio*.

℞. Rad. lil. alb. bismalv. cucum. agreſt. an. ℥iii. artemiſ. tertiam partem manipuli unius, ficuum paria xx. ſem. lini fœnugræc. an. ℥ii. flor. chamæm. viol. melilot. an. p. i. F. decoctio in aq. & oleo dulci, qua foveatur regio uteri; ex reſidentia piſta & tranſmiſſa fiat cataplaſma, quod applicetur poſt fotum, deinde utatur ſequenti unguento.

℞. Butyr. rec. axung. porcin. an. ℥i. pingued. gallin. anatis, anſer. an. ℥iß. ol. amygd. d. & lilior. an. ℥iii. mucilag. ſem. fœnugræc. extract. cum vino albo ℥i. terebinth. & ceræ q. ſ. F. unguentum quo utatur poſt uſum fotus; & poſt uſum unguenti rurſus redeat ad fotum, & iterum ad unguentum. His præſidiis aliquando uſus ſum commodè in vidua quadam, in qua durities erat totum ferè uterum occupans; ſequens quoque valde utile eſt.

℞. Opoponac. bdell. ammoniac. an. vn. i. ſtyrac. myrrh. an. ℥ß. propol. veræ ℥i. rad. irid. ʒi. croci dr. ß. diſſolv. lachrymæ in oleo lil. & amygd. d & vino malvatico, & depurentur; quibus adde terebinth. & ceræ parum F. unguentum. *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 45. *& ſchol. lib.* 28. *De morbis mulierum*.

℞. Emplaſtr. de melilot. & de mucilag. an. ℥i. gummi ammoniac. in aceto ſolut. & traject. & iterum inſpiſſat. ℥ß. cum ol. lilior. F. emplaſtrum debitæ magnitudinis ſuper alutam extendendum & regioni uteri applicandum poſt inunctionem & quinto quoque die renovandum. *Lazarus Riverius*, *obſ.* 38. *cent.* 1.

Inter præſidia præcipua, quæ ad emolliendum ſcirrhum, priſcorum & juniorum ſagacitas adinvenit, chalybs eſt, cujus uſu lapidoſas durities promptè liquari vidimus: fœmina quædam ex menſtrui retentione malè habens in uteri regione tormina perſenſit, apparuit etiam in pubis regione tumor aliqualiter durus, & indolens, qui ab ovi magnitudine incipiens, ita quinquennio excrevit, ut cucurbitam rotundam magnam præſentaret, in cujus profundo, tactu murmur percipiebatur; expurgatum corpus ſæpiſſimè ſudorifica fotus, unguenta, cataplaſmata varia adhibita. Sed omnia hæc, etſi utilia, nullam commoditatem attulere; tandem ſolo chalybis uſu per duos menſes exhibiti omninò reſolutus eſt tumor. *Zacutus Luſitanus*, *obſ.* 88. *lib.* 2. *Prax. Medic. Admirand.*

SECTIO XXXXII.

Pro Uteri ſuffocatione.

INter alia exhibui flores nucum juglandium: eſt enim floris iſtius mira efficacia in ſedando ſtrangulato utero, & habet vim etiam evacuandi. Soleo autem dare ʒii. cum brodio pulli, vel cum quavis aqua hiſterica. *Ioh. Scroterus* apud *Ioh. Wittichium*, *conſil.* 54.

In ſuffocatione uteri uti ſoleo ſequenti pulviſculo hyſterico, qui me nunquam fefellit.

℞. Fæcul. bryoniæ ℈ii. margar. præp. ℈i. caſtor. xxi. ol. ſtillat. rutæ, ſucc. alb. an. gt. v. M. F. pulvis, dividatur in tres partes æquales. Et repetitim, ſi opus fuerit, ori infundatur cum vino calido, in quo tantillum maceris & croci ebullierit. *Baldaſſar Timæus*, *caſ.* 17. *lib.* 4.

Atriplicis olidæ folia contuſa cum ſaccharo conſervam faciunt hyſtericis utiliſſimam. *D. Needham*, referente *Ioh. Rajo* Catalogo Plantarum *Angliæ*.

SECTIO XXXXIII.

Pro Uteri ulcere.

IN utero ſed præcipuè in ejus cervice & collo ſæpius contingunt ulcera, quæ pro parentibus agnoſcunt acres & erodentes humores, inflammationem, luem venereàm, malignam gonorrhæam, partum difficilem, lochia poſt partum diu retenta, & ſecundinas corruptas: externæ cauſæ ſunt acria Medicamenta, violentus concubitus, caſus, percuſſio vulneratique, ſigna ſunt, dolor in ea parte acris & punctivus, ſanies & pus per intervalla ex utero

ro per ſe, aut cum urina profluens, dolor ſincipitis, animi quandoque deliquium & febricula.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Uteri ulcere.

PRæmiſſis venæ ſectione & purgatione, & julepis bilem & acrimoniam contemperantibus, ad ardorem & intemperiem tollendam imperavi, ut ſuccum burſæ paſtoris & plantag. aliquando injceret cum lacte muliebri, & exterius cum iiſdem ſuccis lavaret; vel cum panno lineo applicaret. *Valeſcus* utebatur aqua frigida: novi (inquit) aliquas mulieres quæ ſentientes ſe habere ejuſmodi ulcera lavabant ea cum aqua frigida, mundabant, deinde & cum pannis lineis exſiccabant, & in matricem mittebant frequenter, atque iiſdem præſidiis ſæpè mutatis hæc ipſa ſepius per ſe ad integram curationem ſufficiebant. Ablata intemperie ad detergentia devenimus, hoc optimum mihi videbatur quod ex ſero lactis conſtabat cum pauco ſaccharo: quod ut injiceretur jubebam ad ulceris deterſionem: poſtea etiam adjecto melle, & ſyrup. de roſis: aliquando etiam conſulvi, ut injiceretur decoctum lentium & plantag. & agrim. decoct. abſinth. niſi non convenit quando ulcus eſt ſordidum, deterſo ſatis ulcere aqua hordei & melle roſato, mandavi ut unguentum conficeretur ex tutie ablutæ & præpar. partibus duabus cadmiæ, litharg. argent. ſarcocoll. an. part. i. cum ol. roſ. vel aq. plantag. inungatur; demum deventum eſt ad unguenta partem reſiccantia, ut ad unguentum diapompholig. & de ceruſſa, & ſic egregie curata fuit. *Ioh. Tiengius* Medicus *Amſtelrodamenſis* nobilem ſe matronam hoc modo ab ulcere uteri reſtituiſſe dicebat dabat de quarto in quartum diem ℥v. decocti ſenæ epithymi, roſ. rub. myrobal. ind. & clyſterem ſubinde in partem affectam injici mandabat ex aqua tepida decoction. ſenæ, epithym. fumar. flor. cham. roſ. cui terebinthina exigua, mel. roſac. & hordei farina injecta erant, deinde peſſos in uterum ſeu os uteri ponebat.

℞. Mell. roſac. ℔ß. farin. lupin. ſiligin. fœnugræc. ſarcocoll. an. ℥ß. F. peſſi ſi pruritus aut dolor adeſſet, iiſdem addebat ſemen papav. hyoſcyam. & camphoram. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 48. *lib.* 28. *De Morb. Mulier.*

Succus urticæ cum pueri urina miſtus abluendo injectus ulcer. uteri mirificè ſanat. *Felix Platerus, practic. tom.* 2. *cap.* 14. *pag.* 575.

SUBSECTIO SECVNDA.

Pro Uteri cervicis ulcere.

PRimò unguentum ſequens dolores ulcerisque cauſa præſcripſi, ut illud cum panno lineo diſcerpto uteri cervicis intruderet.

℞. Mucilag. ſem. pſyll. factæ cum aqu. roſ. ℥iii. vitell. ovi, num. 2. troch. alb. *Rhaſ.* cum opio butyr. rec. an. ℥m. F. inſtar unguenti deinde utatur hac injectione cum ſyringa.

℞. Aq. ſolan. plantag. roſ. an. ℥ii. opii, diſſolut. ℈i. alb. ovor num. 1. ol. roſac. ℥i. agitentur probè, lenimen ab hiſce & præſertim unguenta maximum ſenſit, quare illius uſum poſtea ſemper continuabat: poſt dies aliquot, diverſionis gratia, cum adeo copioſè ichor urens efflueret, dedi illi mannæ ℥iß. in juſculo, & quia mire eam augebat fluxus ille, idque præſertim peracto menſtruo fluore dedi ſequentem potionem noctu cubitum ituræ.

℞. Aq. plantag. & roſ. an. ℥i. ſyrup. de papav. ʒiii. trochiſc. alkikengi ſine opio & ſacchar. roſ. tabul. an. ℥ß. M F. potio varia ſunt ſubinde exhibita purgantia. Cum rediret per vices ardor & cruciatus, qui tamen ſemper uſu unguenti ceſſabat, dedi ſeq. emulſionem ut aliquoties biberet.

℞. Emulſionis iv. ſemin. frigid. maj. fact. cum aq. roſ. & plantag. an ℥vi. item injectionem novam ordinavi ſic:

℞. Troch. alb. rhaſ. cum opio ℥ß. mucilag. ſem. pſyll. cum aq. roſ. extract. ℥ii. infuſion. gummi tragac. ʒi. fact. cum aq. plantag. ʒii. miſc. & injiciantur cum lacte: ſuffitum hunc quoque per infundibulum, injecto pulvere ſequenti ſuper

carbo-

carbones excipiebat ſingulis matutinis, quem valde probat.

℞. Thur. maſtich. an. ℥i. F. pulvis pro ſuffitu.

Ad ſanationem ulceris hanc injectionem præſcripſi: nihilominus ſemper in uſu unguenti perſeverans, quod omnibus præſtabat.

℞. Rad. conſolid. ℥i rad. biſtort. ℥ſſ. alth. ℥vi. fol. plantag. equiſeti, conſolid. *Sarac.* an. M. i. ſem. lini, ℥i. ſem. pſyllii. ℥ii. hord. p. i. F. decoctio, in colat. ℔i. diſſolv. mell. roſat. ℥ii. ſacch. rubr. ℥i. M. pro injectione purgato iterum corpore, uſa eſt per vices ſequenti pulvere.

℞. Oſſium dactyl. ℥ii. pulv. equiſeti ℥i. corall. rubr ℈iſſ. ſacch roſ. tab. ℥iſſ. ſang. drac. dr. m. F pulvis tenuiſſ. horum uſu cœpit ita ſanari, ut in publicum prodire poſſet; verum poſt 3. menſes, iterum fluor licet minore quantitate admodum tamen acris rediit. Poſtquam per quatriduum purgata erat, hac uſa eſt inſuſſione,

℞. Rad. conſolid. herb. conſolid. alchymill. plantag. equiſet. heder. mal. chamæm. an. q. ſ. add. ſem. lini & gypſi uſti ſcutell. i. coq. in aq. pluviali, add. aq. fabrorum extinctionis ferri: hac inſuſſione uſa eſt per menſem integrum ſemel in die ad duas horas; & quoties è balneo egrediebatur, ſuffitum hunc admittebat.

℞. Thur. maſtich. an. dr. iii. benjoin. ſtyrac. calam. an. ℥ſs. ſuccini, dr. ii. F pulvis craſſus, pro ſuffitu, injiciebat interim continuò troch. alkikengi diſſolut cum lacte caprino, dolore urgente cum opio, poſtea ſine eo, & ſic tandem integrum reſtituta eſt. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pagin.* 480.

SECTIO XXXXIV.

De Vulnere.

Vulnus) Græcè Τραῦμα in τιτρώσκω vulnero) eſt unitatis in parte molli à reſecante & acuta, cæſim vel punctim facta ſolutio. Cauſæ ſunt, omnia armorum genera, & dentes animalium. Vulnerum variæ ſunt differentiæ, una petitur ab ipſius vulneris natura, & ſic aliud eſt rectum, aliud obliquum, aliud magnum, aliud parvum, aliud profundum, aliud ſuperficiale, aliud in carne muſculoſa, aliud in venis aut arteriis, aliud in tendinibus & nervis, aliud in ligamentis & articulis, aliud ſine, & aliud cũ contuſione, alia rurſus differentia ſumitur à modo inflictionis ſecundum quam, vulnus aliud eſt cæſim illatum, aliud punctim inflictum, aliud per globum bombardicum illiſum, aliud dentibus aut aculeis inflictum. Tertia differentia ſumitur à parte affecta, & ſic aliud eſt partium internarum, ut cerebri, cordis, jecoris, lienis, ventriculi, inteſtinorum, uteri, veſicæ, &c. aliud externarum, ut capitis oculorum, naſi, brachiorum, thoracis, dorſi, ventris, &c. Quarta differentia petitur ab eventu, juxta quam aliud eſt ſecurum, & facilè curabile, quale eſt quod cuti & carni enſe infligitur, aliud rurſus malignum, curatuque difficile, ut quod nervis, ligamentis, & oſſibus infligatur; aliud denique lethale, ob nobilitatem & præſtantiam partis affectæ, vel quia ab armis intoxicatis infligitur, aut morſu animantium venenatorum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Vulnere.

Deſcribam hic aquam paratu facillimam, qua vulnera ferè omnia ad miraculum ſanantur. Fit in hunc modum.

℞. Aq. vitæ opt. vini ter deſtillatæ ℔vi. hyperic. hyſſop. millefol an. M. ii. thur. myrrh. pulv. an. ℥iii. infund. per quatuor dies. Poſtea deſtillentur per balneum vel arenam, bene obturatis capello recipiente. Aquam deſtillatam ſerva in vaſe vitreo benè clauſo. Cum aqua hac poſt unionem per ſuturam totum vulnus madefiat. Imò hæc aqua ter deſtillata cum infuſione prædictarum herbarum & pulverum per octo dies habet facultatem ſanandi omnia vulnera, infundendo illam, & ſuperimponendo linteum madidum in ea, & ſuperinfundendo pulveres.

℞. Thur. maſtich. myrr. ſarcocoll. boli arm. ſang. drac. an. part. æqu. pulv. M. & ſupra ſuturam illam aquam madidam inſperge, & ſupra impone peſſulam oleo terebinth. madidam, & liga; nec ſolvas, uſque ad

quar-

quartum diem; & quotidie ſemel vulnus ligatum fove, & madefac eadem aqua vitæ. Quarto die ſolve ligaturam reperies vulnus conglutinatum. Quod ſi non reperias, rurſus eadem facito, & per tres dies non ſolvas, madefaciendo vulnus quotidie ut ſupra; poſt tertium diem ſolve, & rurſus cura ut ſupra, uſque ad duos dies; nec multum ſollicitus ſis de diæta, quæ tamen ſit accurata. Do tibi ſecretum maximum facilè parabile, ad curanda fere omnia vulnera; quo ſi rectè uti ſciveris, lucraberis multam pecuniam *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 9.*

Habet hoc oleum vim curandi omnia vulnera & ulcera. Ita fit.

℞. Olei commun. antiq. ℔x. reſin. pini, terebinth. ceræ, an. ℥ii. hyperic. roriſmar. roſ. millefol. an. M. iß. croci ʒi. pingued. porci rec. ℥vi. bulliant in balneo M. quo oleo calidiſſimo quantum ferre poſſit æger, quidam omnia vulnera curabat. Ad ulcera quoque maximè confert. Aliud.

℞. Aq. vitæ opt. & generoſi vini pluries circulatæ, q. v. ponatur in boccia vitrea colli longioris: diligenter obturetur os, digeratur per viginti dies, ſub fimo equino calido, ita tamen, ut ſuperior pars ſit extra ſtercus aeri expoſita; apparebit poſt viginti dies aqua cærulea ſupra fæces, quæ erunt coloris albi: ſeparetur hæc aqua paulatim per inclinationem à fæcibus, & reponatur in vas vitreum bene obturatum ad uſum. Hæc eſt illa aqua qua (ni fallor) nuper quidam utitur *Venetiis*, ad curanda omnia vulnera ad admirationem uſque. Vocatur hæc aqua a nobis divina. *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 16.*

Pro Vulnere Sclopeti in brachio.

Fiat digeſtio ex terebinth ovi luteo & oleo roſac. In eandem intentionem præ cæteris laudatur oleum catulorum, quod omnibus digeſtivis anteponendum eſt. Eſt enim huic oleo vis mirifica, tum ſedandi doloris, tum puris in ulcere maturandi. Si verò tale oleum non adſit, digeratur vulnus hoc digeſtivo.

℞. Ol. ſem. lini & lil. alb. an. ℥iii unguenti baſilici ℥i liquefiant ſimul, quo oleo calenti madefiant penicilla, & intromittantur. Suppurato vulnere, abſtergendum eſt & mundificandum ita.

℞. Terebinth. cum aq. roſ. lotæ ℥iv. ol. roſ. ℥i. mell. roſac. ℥iii. myrrh. aloes, maſtich. ariſtol. rot. an. ʒiß. farin. hord. ℥iii. M. quo abſtergetur ulcus & caro gignetur; Si ob longitudinem ſinus medicamentum non poſſit attingere omnes partes, per interjectiones abſtergendum erit ita.

℞. Aq. hord. ℔iv. agrimon. cent min. pimpinell. abſinth. an. M ß. rad. ariſtol. rot. ʒß. F. decoctio ad ℔i. colat. add. aloes, hepat. ʒiv. mell. roſac. ℥ii. bulliant parum F. injectio intra ſinum. *Rodericus à Fonſeca, tom. 2. conſult. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Vulnere.

PRo vulneribus maximus erit uſus linimenti vel balſami cujuſdam à nobis inventi, cujus ea vis eſt, ut concoquat, digerat, mundificet, & carnem etiam inducat; cujus certiſſimi in omni periculo faciendo uſus nunquam me pœnituit. Ejus deſcriptio talis eſt.

℞. Terebinth. claræ, & empl. de gummi elemi, an. ℥iß. pingued. caſtrat. ℥ii. pingued. porcin. antiq. ℥i. liquefiant ad ignem, & F. linimentum, quoad ignem liquefacto, gallinaceæ plumæ extrema vulnera leviter inungatur. Hujus balſami vis ſatis laudari nequit. Hoc etiam emplaſtrum óptimum comperimus.

℞. Ol. roſat. viol. chamæm. an. ℥ii. axung. gallin. & medull. crur. vituli, an. ℥i. vermium terreſtr. vino nigro lotor. ℥ii. butyr. rec. ℥iß. mucilag. alth. ℔i. bulliant omnia ſimul uſque ad conſumptionem mucilag. Deinde colentur. Colaturæ adde lithargy. ſubtiliter tritur. ℥v. minii ℥vi. cum ceræ alb. q. ſ. F. ceratum, addendo terebinth. ℥iiß. maſtich. ℥i. F. ceratum. Omnibus recentibus vulneribus utile imprimis eſt: eo optime pus concoquitur & expurgatur, & caro demum inducitur. *Franciſcus Arcæus. De curand. Vulneribus lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 5.*

Pro Vulnere ſimplici in carne.

Statim huic candidum ovi (ut fieri ſolet) agi-

agitatum ſtupa canabina expertum admotum eſt: deinde ſuto vulnere, appoſitus eſt hic Pulvis rubr.

℞. Bol. armen. terr. ſigil. an. ʒvi. thur. maſtich. ſarcocoll. an. ʒiiß. myrrh. aloes, an. ʒiß. tragacanth. piſti, ſang. drac. an. ʒi. farin. hord. & fabar. an. dr. m. F. pulvis qui cum ovi candido liquore agitetur, donec in corpus unum coeat, quod glutinis inſtar lenteſcat, poſtea ſtupis lenibus excipiendum erit medicamentum, & ita vulneri admovendum. Supra quod & aliæ ſtupæ ſolo ovi albo imbutæ, & intra pannum lineum eodem madefactum liquore involutę apponendę ſunt. Sed & ſupra vulnus, nulla alia intercedente materia, pannus aliquis tenuis prædicto liquore imbutus admoveri debet, ne ſcilicet dum removentur ſtupæ, ſuturæ jam factę fila abrumpant aut dilacerent. Loca etiam circumjacentia oleo roſac inuncta fuere. Primus hic apparatus uſque in quartum diem mutari non debet: quod ſi poſt quartum diem tranſactum, vulnus non coaluerit, vino aliquo ſtiptico calente abluendum eſt. Deinde ſtupæ prædicto vino imbutæ & expreſſæ ſuper ipſum vulnus apponendæ erunt, quas & quotidie mutare oportebit. Intra enim paucos dies hoc modo vulnus adglutinabimus & perſanabimus. Vinum omnis vulneris, qua vulnus eſt; optimum eſt medicamentum; ſiccat enim & adſtringit. *Petrus Foreſtus, obſerv. 23. & ſchol. lib. 6. Obſerv. Chirurg.*

Pro Vulnere cavo.

Chirurgus quidam hoc medicamento ad vulnus carne implendum, & ad deperditam carnem generandam feliciter cum linamentis utebatur.

℞. Terebinth. ℥iii. ol. myrtin. ℥ii. reſin. pini, colophon. an. ℥i. thur. ℥iß. ſang. drac. vn. i. ceræ parum. F. unguentum. Eſt unguentum quoddam, ſine quo eſſe nolo, vocatum, in generando carnem apprime Nobile, & tale eſt.

℞. Thur. myrrh. an. ℥ii. ſang. drac. ℥. m. picis græc. & navalis, an. ℥i. centaur. vn. m. terebinth. reſin. pini, an. vn. m. ſævi vaccin. vn. m. ceræ vn. iß. ol. q. ſ. F. unguentum. *Idem obſerv. 25. & ſchol. lib. 6. Obſerv. Chir.*

Vulneribus carne repletis, cicatricem inducere ſolebat. *Ioh. Carpus* inſignis Cgirurgus modo cum unguento de ceruſſa, modo cum tetrapharmaco. Sed & hoc ſequens unguentum cicatricem inducit.

℞. Terebinth. ℥ß. ol. roſ. myrtin. an. ℥i. ſævi caſtrat. ℥ii. ceræ ℥iii. litharg. plumbi uſti, minii, ceruſſ. an. ʒiii. corall. rubr. ʒi. tutiæ præp. ℈ii. F. unguentum. *Petrus Foreſtus, obſerv. 26. lib. 6. Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vulnere.

IN contuſione cum vulnere facta à bombarda in crure, aut in alio loco, Chirurgus quidam loca contuſa inungebat oleo roſac. quo & *Carpus* uti ſolebat.

Inter alia etiam utebatur hoc unguento.

℞. Ol. roſac. ℥viii. ol. vitell. ovor. ℥ii. vitri albiſſ. ſubtiliſſ. pulveriz. ℥ii. ceræ albæ ℥iß. cortic. mediani ſambuci M. i. bulliant omnia S. A. & colentnr. Huic non eſt par à principio, uſque ad repletionem carnis, & eſt mirabile in omni combuſtione ignis. Sed in contuſionibus prædictis. Hoc unguentum ſolum eſt utendum, quouſque mala qualitas ſit remota, deinde curantur ut aliæ contuſiones. *Foreſtus obſerv. 27. lib. 6 Obſerv. Chirurg.*

Pro Uulcere cum hæmorrhagia.

Chirurgus quidam ad ſanguinem à vulnere profluentem reſtringendum, commodè hoc reſtrictivo utebatur.

℞. Vitriol. roman. ℔i. aceti vini ℔ii., boli vn. i. adde, ſi velis, croci Martis, & minus fallet vn. i. M. Quidam hoc tempore ſolo croco Martis contenti ſunt. Hoc quod ſequitur, ut à quodam accipi, nunquam feſellit.

℞. Argenti ſublimat. ℥i probe miſce cum unguento populeo, & utere. Alius hoc reſtrictivo in vulneribus nimium ſanguinem effundentibus utebatur. Uſneam ſeu muſcum arboris ſambuci in vulnere ponebat, & non extrahebat priuſquam vulnus pelleſceret; ſanguinem enim in vulnere reſtringit: quemadmodum vaſa ſpermatica vituli cum didymo ſi comburantur, & in Pulverem redigantur, mirabiliter ſanguinem ſtringunt, hoc pulvere utuntur *Judæi* dum puellos circumcidunt.

Alius Chirurg. inſignis hoc pul. utebatur

℞. Cal

℞. Calcis vivę, vitriol. alb. aloes, an. q. ſ. Sed & hic pulvis valet ad reſtringendum ſanguinem.

℞. Alumin. combuſt. cortic. granat. aloes, an. ℥i. vitriol. roman. ℥ß. ſang. drac. balauſt. an. ℈i. acacię ℈i. fiat pulvis. *Petrus Foreſtus, obſer. 37. lib. 6. Obſerv. Chirurg.*

Pro vulnere in junctura humidum quid extillante.

Hoc unguentum contulit.

℞. Terebinth. lotę in aq. ſalv. ℥ß. mell. comun. vel roſac. ℥iii. farin. hord. ℥ii. aloes ſuccotrin. ℥iii. F. unguentum.

Chirurgus quidam hoc ſequenti utebatur unguento in ſimilibus acidentibus.

℞. Farin. ſem. lini, farin. hord. orobi, an. part. ęqu. mell. q. ſ. ad incorporandas prædict. far. ſupra ignem ad ſpiſſitudinem pultis, deinde cum frigidum evaſerit, adde. pulv. thuris, myrrh. an. ℥ß. confice ad modum ung. His nervorum ac tendium vulnerib. cęſim acceptis expeditiſſimum apprimeque idoneum eſſe creditur quod ung. ex vermibus vulgò nuncupatur. Recipit autem cent. min. linguę canis lanceolatę (quę plantago eſt maj. anguſtiolia) piloſell. conſolid. maj & min. an. M. i. verm. tereſtr. ℔ß. ol. commun. ℔i. vini ℔iß. ſubigantur ſimul, & ita ſeptem diebus nutriantur ſeu fermentantur. Deinde illis adde ſævi arietis ℔i. picis nigr. reſin. an. quart. i. Gummi ammon. galb. opoponac. in ac. diſſol. an ℥v. ſimul omnia moderato igne decoq. uſque ad vini & acet. conſumpt. & colentur. Vbi penè refrixerint; adde tereb. quart. ß thur maſtich. ſarcocoll. an. ℥iii. croci ℥ii ſpatula agitentur in mortario, ut F. unguentum. Si nervus ſit nudatus, non applicabis acria medicamenta. Tunc præſtantiſſimum erit, calcem æſtatis tempore diebus canicularibus ſub Sole aqua ſalubri & dulciſſima ſæpius elotum, & exſiccatum, plurimo optimoque roſaceo admixtam opponere. Congruit etiam in hoc caſu unguentum diapompholig. ut & Emplaſtr. diachalcitid. *Petrus For. obſ 39. & ſch. l. 6 Obſ. Chir.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Vulnere.

VVlneri turundam balſamo ſulphur. Imbutam manè ac veſperi applicabam, quę per agglutinationem & concretionem (quæ facultates peculiares ac mirificæ ſunt in hoc oleo) ſanabatur intra 4. dies. Sic cætera vulnera omnia etiam à tormentis bellicis & ſclopetis accepta, miraculosè curavimus. *Martinus Rulandus, curat.* 88 *cent. 9.*

Vulnera mane & veſperi vino mundifico: poſtea goſſipium aut linteolum in oleum hyperic. intinctum vulneri applico: atque hoc perfacili remedio vulnera citò certoque ſine majore negotio ſano. *Martinus Rulandus, curation. 6. cent. 3.*

In parte nervoſa vulnerata utendum eſt lenibus ac dolorem placantibus, neà dolore fluxio incumbat parti: quare pax ſit à validè refrigerantibus & ſtringentibus: potius calidis ſiccantibus curentur. Sæpè non ſine ſucceſſu author fui Chirurgis, ut in his uterentur oleo extuſo ex ſem. hyperici, cui immacerati fuerant flores hyperici. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 66. ſect. 5.*

Vidi domicellam quæ in humeri & ſcapulæ articulo vulnus acceperat. Nullus tumor apparebat, leniter inſaniebat, ac claudi januas ac feneſtras volebat, ne alicubi mors ingrederetur: obiit. Virum vidi, qui lapſu humeri carnem læſerat, nullus tumor, leniter inſaniebat, edere nolebat, verebatur enim ne cochlearia ac patinæ irreperent in ventriculum, obiit. *Joh. Heurnius, ad aphor. 65. ſect. 5.*

Succus urticæ cum urina pueri miſtus abluendo, vulnera citò & mirè ſanat. *Felix Platerus, practic. tom. 2. c. 17. pag. 109.*

Inter vulgus noſtrum celebre & decantatum eſt unguentum *Torchilli* Ruſtici *Cimbri*, quo feliciter utuntur in vulneribus recentibus & inveteratis, in nervorum reſolutione, & quam plurimis aliis affectibus, ut huc tanquam ad ſacram anchoram confugiant, quanquam ex lege artis confectum non ſit, contemnenda tamen neutiquam eſt plebei hominis experientia quandoque olitor eſt opportuna locutus. Ut ad plures unguentum perveniat, non gravabor ejus compoſitionem hic ſignare.

℞. Balſamitæ ſeu ſalviæ part. iii. millefol. part. iii. quæ colligantur exeunt menſe Majo, vel aliàs pro tempeſtatis varietate, minutim inciſa ſimul coquantur per horas duas in vaſe cum butyri Majalis ℔viii. colen-

colentur; & colatura iterum igni imponatur, admixtis ſævi cervini ℔ii. & ſævi hircini ℔i. ceræ ℔.m. reſin. pini, quart. j. terebinth. ℔i. m. coq. omnia invicem donec diſſoluta ſint, deinde ab igne remotis, addendum tantum æruginminutim contuſi, & viridi colore tingatur, immiſcendæ quoque ol. ſpicæ ℥ii. & ita omnia invicem permiſceantur, & agitentur donec refrigeſcant. Aliud ejuſdem unguentum ad membrorum dolores, fracturas oſſium, luxationes, aliosque externos morbos, qui integra & illæſa cute moleſti ſunt, miris à vulgo encomiis laudatur, cujus hæc eſt conficiendi ratio.

℞. Abſinth marin. vir. quartar. vaſis, conſ. maj. tantundem; minutim conciſa coq. per horas 2. in but. Majalis ℔x. & colentur Colatura ſuper novum ignem reponatur dum ſevi cervin. ℔ii. axung. taxi ℔i. ceræ ℔ß tereb. ℔iiß. donec hæc liqueſcant. Deinde ab igne remotis, addantur olei juniper. ℥iv. & invicem agitentur donec refrigeſcant. *Th. Barth. hiſt.* 25. *cent.* 6.

Nuper patefactum eſt remedium ſympatheticum, quod ſanat eminus. Doctor. Theologus quidam retulit mihi, quod cum non poſſet aſſequi, ſubeſſe in chalcantho vim naturalem ſanandi vulnus abſens, ſi linteo cruento adſpergeretur, ideoque reputaſſe opera Diaboli iſtam ſanationem contingere: ex altera autem parte vidiſſe aliquot experientias à viris probis factas: itaque in re dubia & cum Conſcientia ſe feciſſe experientiam rei hoc modo. Inſperſit pulverem optimi chalcanthi linteo cruento, cum proteſtatione expreſſa, ſe nolle quicquam experiri, aut ſanatum iri, ſi vel minima eſſet pacti aut cacodæmonis operatio: ſe vidiſſe tamen vulnus ſolito citius ſanatum, cruorem etiam ſtatim ſedatum: adeoque deinde ſe crediſſe cauſas naturales, quanquam nobis ignotas, operari in præfata ſympathetica curatione. *Ioh. Helmontius, tractat. cui tit. Butler.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Vulnere maximo, in bregmate ad cranium uſq; ſine fractura in Muliere gravida.

ILla protinus accepto vulnere in terram quaſi mortua proſtrata, cibum indigeſtum evomuit, ſanguinem item per os, nares & aures, non ſolum primo die, ſed etiam per dies aliquot ejecit, & loquelam amiſit, ita ut poſtequam ipſam in lectum poſuiſſent, cuncti nihil aliud quam mortem proximam expectarent: ut ad illam perveni abraſis crinibus maximum vulnus in bregmate dextro ſecundum longitudinem ſuturę rectę ductum ad cranium uſque: quod tamen neque impreſſum inveni, febris, dolores totius capitis, vigiliæ, inquietudines, & ſyncopes aderant. Quotieſcunque item juſculum aliquod aut ptiſanam ſumeret, ſtatim evomuit, aliaque ſigna, ex quibus cerebrum valde commotum & ſanguinem extravaſatum circa membranas cerebri effuſum eſſe, conſpiciebantur. Ego ut cerebrum ſeſe evacuare poſſet, de perforatione cranii ad ſtantes amicos monui, qui licet, rationibus meis intellectis, facilè conſentire videbatur, ſuaſerunt tamen: imò obnoxè rogarunt, ut omnia alia remedia tentarem, priuſquam ad hoc, quod ipſis tam grave atque periculoſum videbatur, pervenirem. Ego ne mihi imputaretur, parvi. Oſſi itaque denudato, filamenta ſicca, reliquo verò vulneri ſequens digeſtivum impoſui.

℞. Thereb. lotę in aq. beton. & ſalv. nuc. i. ol. roſac. & ol. noſtri die de bet an. ℥i. ol. de vitell. ovor. ℥i. gummi elemi diſſolut. cum prædict. oleis & colat. ℥ß. croci ℈i. vitell. ovor. nu. ii. M. F. un. Omnia deinde emplaſtro baſilicone obtegantur. totum verò caput oleis ſequ. inunxi

℞. Ol. noſtr. de betonic. ℥i. ol. roſac. ℥ii. M. eodem die quia alvus conſtricta, ſub veſperam enema leniens exhibui, rejecto clyſtere, venam in cubito dextro pertudi, ſanguinemque ad vn. iv. revulſionibus gratia extraxi. Cum verò ab initio morbi præ dolore non quieviſſet, poſt cænam per duas horas ipſi uſque ad quatuor grana laudani exhibui. Ea nocte ſatis quiete dormivit: altero die iterum oſſi (quod & tandiu faciendum eſt, donec carne tectum ſit) filamenta ſicca, reliquo verò vulneri digeſtivum præſcriptum impoſui, totumque caput oleis prædictis inunxi Interim autem dum contractebam vulnus, ſequenti ſacculo calido totum caput cooperiebam.

℞. Rad.

℞. Rad. caryophyllat. ℥ii. fol. & fl. beton. fl. chamæm. melilot. roſ. primul. veris ſummitat. roſmar. majoran. an. M. i. ſem. aniſ. ℥i. incid. & contund. Pro ſacculo interſuto & ejus magnitudinis, ut totam ferè capitis partem capillatam coopérire poſſit: eo vino rubro incocto, calidè applicetur. Sacculus iſte non ſolum vulnus ab injuria aeris defendit, verùm etiam caput roborat, ſanguinemque extra venatum diſſolvit, incidit, atque ut partim per poros cutis, partim per vias naturales effluere poſſit, efficit: eſtque mihi in vulneribus & contuſionibus capitis ſatis familiaris: non tamen ſtatim ab initio, ſed poſtquam univerſalia prius adhibita fuerint, eo utor. His adminiſtratis præſidiis, optimaque obſervata victus ratione; & alternis diebus adhibito enemate, febris, reliquaque ſymptomata circa quartum diem multum imminuta fuere. Vulnus quin etiam ad optimam digeſtionem ſeſe parabat, ita quidem ut ſeptimo die morbi nulla amplius adeſſet febris, neque dolor: elapſo ſeptimo, ſolo oleo betonica totum caput inunxi, vulneri ſequens unguentum impoſui.

℞. Terebinth. lotæ in aq. ſalv. ℥ß. gummi elemi diſſolut. in ol. betonic. ʒii. pulv. rad. caryophyllat. rad. irid. fl. ariſtol. rot. myrrh. thur. an. dr. m. cum ſ. q. mell. roſ. & vitell. ovi F. unguentum, quod filamentis eſt imponendum. Omnia denique emplaſtro de betonic. obtengantur; & ſic tandem ſingulari Dei beneficio, feliciter curata fuit: & fructum uſque ad conſtitutum tempus geſtavit. *Guil. Fabritius Hildanus*, *obſ. 22. cent. 3.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Vulnere.

NOn poſſum ſilentio involuere medicamentum quoddam præſtantiſſimum ad partium nervoſarum vulnera: cujus deſcriptionem ab *Hiſpano* quodam ſacerdote fide digniſſimo accepi, qui retulit in *Hiſpania* non licere hoc medicamentum componere, quod homines medicamenti viribus confiſi, facilè digladientur, inque arenam deſcendant. Eſt autem h. c.

℞. Olei vetuſtiſſ. ℥iv. terebinth. puræ ℥viii. frumenti integri ℥iß. Hyperic. ℥ii rad. Card. bened. & rad. valerian. an. ℥i. thur. pulver. ℥i. radices & herbæ craſso modo contundantur, in olla ponantur, & tantum vini albi ſuperfundatur, ut omnia in vino mergantur: & per biduum facta infuſione, oleum & frumentum adiiciantur, & coq. omnia ad vini conſumptionem: mox facta forti expreſſione addatur terebinthina & thus: & iterum parum ſinantur bullire: ſerventurque in vaſe vitreo. Sanat vulnera, ut ajunt, ſpatio viginti quatuor horarum. Modus utendi talis eſt; abluto prius vulnere vino albo frigido, ſtatim inungitur totum vulnus oleo prædicto calente, quod ſi hoc fieri commodè nequeat, per ſiphonem intra vulnus, tanquam per clyſterem immittitur, & confeſtim labia vulneris ad mutuum contactum adducuntur, deligatura, ſutura, aut glutino: Deinde partes circumſtantes prædicto oleo ſimiliter inunguntur. Supra vero vulneris labia jam reducta, linteum imponitur, prædicto oleo madens, ſupra hoc aliud vino nigro expreſſum, mox alia lintea ſicca; deinde faſcia ſuperligatur. *Hieron. Fabritius ab Aquapendente Chirurg. part. 2. lib. 2. cap. 7.*

Pro vulnere ſub ala ad pulmones penetrant, injectiones primùm abſtergentes, poſtea ſiccantes & conſolidantes ſucceſivè in vulnus per ſyringam infundantur tepidè, corpore ità collocato ut rurſus efluere poſſint. Abſtergens injectio talis ſit.

℞. Seri lactis caprilli ℥viii. mell. roſ. ℥ii. ſucci api, chelidon. an. ℥i. ſarcocoll. infuſ. in lacte & ſolut. ʒiß. terebinth. cum vitell. ovi ſolut. ʒi. M. F. injecto abſtergens, interlapſo med. die, iniecto conſolidans adhibeatur ita.

℞. Lactis caprin. in quo igniti ſilices ſunt extincti ℔iß. diſſolv. ſucc. plantag. rad. conſolid. maj. an. ℥i. ſarcocoll. infuſ. & ſolut. in lacte ʒiß. terebinth. ſolut. cum vitell. ovi ʒ. ii. M. F. injectio conſolidans. Si multùm puris emanet, abſtergente frequentius, ſin minus, conſolidante utatur. Bibat ſingulis diebus lac caprillum, & ſi pus remittat, ovillum ad ℥iv. pro vice, ſumendo manè in lecto cum ʒi. m. ſequenti pulveris.

℞. Rad. conſolid. maj. ʒii. rad. alth. ʒi. liquir.

liquir. dr. iii. ſem. plantag. dr. i. ſem. hyoſcyam. ʒ. m. ocul. cancri ℥i. Gummi Arab. tragac. an. ʒ. m. ſacchar. roſ. tabul. vn. iv. M. F. pulvis. Injiciantur vulneri turundæ iſto unguento tinctæ.

R. Terebinth. lotæ in aq. ſalv. vn. ß. mell. roſat. ℥iii. farin. hord. ℥iii. Aloes ſuccotrin. ℥iii. M. F. unguentum. Paretur potus vulnerarius thoracicus in hunc modum.

R. Herbar. pyrol. veronic. alchymill. cariophyllat. caul. rubr. ſanicul. utriuſque an. M. i. ungul. caballin. M. i m. agrimon. pentaphyll. an. M. m. rad. conſolid. maj. dr. iii. rad. biſtort. dr. i. coq. in aq. font. ad ℔i. add. mel. roſ. colat. vn. ii. ſyrup. jujub. vn. i. M. pro decocto traumatico. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 6. cap. 8. lib. 6.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Vulnere.

VUlneratus quidam in pectore cum globo ſclopeti, ſequenti potu curatus fuit.

R. Fol. artemiſ. conſolid. maj. buglæ, ungul. caballin. hyſſop. caul. rubr. an. M. i. vel ii. coq. in vino & aqua, addendo in fine mell. q. ſ. & F. potus.

Hæc potio ſequens mirabilis, ad vulnera interna valere dicitur.

R. Agrimon. pimpinell. fol. oleæ, cent. min. ſtœch. Arab. ſalv. piloſel. conſolid. utriuſque arnogloſſ. cariophyllat. rubiæ tinct. pedis columbin. hormin. abſinth. tanacet. heder. terreſtr. fragar. bugloſſ. gentian. betonic. verben. an. M. m. bulliant in tribus quartis vini ad quart. i. Poſtea adde mellis vn. viii. colentur in modum clareti. Alii conficiunt ex pirola, betonica, cariophyllat. conſolidis, diaboli morſu, ſanicula bugla, per vinca, in cereviſia, vino, aut aqua in duplici vaſe cum melle. Alia potio mirabilis, quæ dicitur fiſtulam curare, & oſſa fracta de vulneribus projicere.

R. Valerian. caulium rubr. fragar. abrotan. tanacet. ſummitat. & rad. lapath. acut. tormentill. rub. tinct. plantag. lanceolatæ, cariophyllat. Card. bened. an. M. i. ſem. fœnic. apii., petroſell. an. vn. m. ſem. canab ℔ß. groſſo modo pulverizata, coq. in ℔x. vini albi, uſque ad conſumptionem medietatis, additis ℔iii. mellis, F. Apozema, detur quolibet mane & ſero ciathus. *Petrus Foreſtus, ſchol. obſerv. 17. lib. 5. Obſerv. Chirurg.*

Pluribus experimentis comprobatum audio mille folii virtutem ad vulnerum cohibitionem, indieſq; novis obſervationibus confirmari: referam ſolùm quod ab *Hollerio* in *Chirurg.* adnotatur. Cuidam deciſus naſus erat, qua os in cartilaginem deſinit. Ruſticus propendentem partem alteri digitis conjunxit, herbam tuſam & è vino nigro tritam, quod millefol. appellant, impegit, rudius omnia colligavit, unde celerrime reſtitit ſanguis profluens, & vulnus pulcra cicatrice brevi coiit. *Iul. Ceſar, Baricellus, hortul. genial. pag.* 210.

In ulmo arbore inveniuntur veſiculæ quædam, in quibus gummi latent ad inſtar lenti, & glutinoſi humoris, ex quo culices generantur. Humorem hunc una cum culicibus colligit *Michael Sterpinus* inſignis Chimicus menſe *junio*, in phiala vitrea, qui glutinoſus eſt inſtar argenti vivi, ſed in vitrum conjectus ruſeſcit. Poſt plures dies colat, & infudit flores ac rad. Simphiti maj. conciſas, recentes, maceratque in Sole per aliquot dies: tum aquoſitate in cineribus per deſtillationem abſtracta ad dimidium, colat per filtrum, & conficit balſamum vulnerum, quod ſe in plurimis expertum, teſtatur conſolidare vulnera recentia viginti quatuor horarum ſpatio, certiſſimo eventu. *Hieron Reuſnerus, obſerv.* 136.

SECTIO XXXXV.

De Vvulæ elongatione.

VIde ſupra *lib. 3. ſect. 49. De Columellæ inflammatione.*

SVBSECTIO UNICA.

Pro Vvulæ elongatione.

FIat raſio capitis ſuper commiſſura ſagittali, & applicetur ibidem ventoſam habens orificium ſatis amplum, & oblongum, & teneatur ſaltem per unam horam, vel mediam, ter vel quater in die reiterando ipſam; violenter etiam ſurſum attrahantur capilli ejus ita ut cutis capitis exfolietur à cranio ſuo per tale enim ingenium

ſtatim

ſtatim vulvula mirabiliter ſublevatur. Vidi ipſum fieri & inſtanter profuit: ſed non debet fieri niſi in caſu arduo magnæ ſuffocationis. *Barthol. Montagnana, conſult.* 88.

♃. Gummi gutt. gr. viii. tartar. vitriol. gr. iv. ol. ſuccin. gt. iii. cum ſyrup. roſ. ſolut. F. pil. v. ante veſperam ſcarificatione cum cucurbitulis utebatur: & paulo poſt iſto gargariſmate uſus eſt.

♃. Aq. verben. plantag. equiſet. an. ℥iii. flor. roſ. rub. cortic. granat. p. i. ſem. cydon. ʒiß. ebulliant omnia ſimul in colat. diſſolv. diamor. dianuc. ſyrup. papav. mell. roſ. colat. an. ℥ß. vin. granat. ℥i. ſyrup. de granat. acid. ℥ß. ſal. prunell. ʒi. ſpirit. vitriol. q. ſ. ad grat aciditatem coletur denuo ut F. gargariſmus pelucidus.

Tale circa colum inducatur cataplaſma.

♃. Rad. alth. ℥i. fl. ſcabioſ. ſamb. roſ. rubr. melil. chamæm. an. M. i. ſem. alth. ʒiß. coq. in vini albi q. ſ. ad mollitudinem & piſtentur: adde farin. ſem. lini & fœnugræc. an. vn. m. Pulv. nidi hirund. vn. i. mellis roſac. vn. m. theriac. el. ʒi. ol. ſalv. ℈. m. ol. chamæm. amygd. d. rec. an. q. ſ. M. pro cataplaſmate.

Contra Uvulæ elongationem hoc etiam propoſui.

♃. Rad. biſtort. irid. tormentill. gallar. immaturar. an. dr. ii. flol. roſ. rub ſcabioſ. an. dr. i. lap. calamin. præp. dr. i. m. alumin. uſti dr. ii. M. F. pulvis ſubtiliſſ. lingua ſpeculo oris depreſſa, cochleari parvulo ad id facto pulvis uvulæ admoveatur, imò ſi fieri poteſt undique inſuffletur. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv.* 1. *&* 2. *cap.* 5. *lib.* 2.

Ad faucium glandulas tumentes. *Ioh. Heurnius* hoc in ſecretis habuit.

♃. Argentinam coq. ex cereviſia, & fiat gargariſmus, notis ad *cap.* 9. *lib.* 2. *patholog. Ioh. Fernelii.*

SECTIO XXXXVI.

Pro Vulvæ ruptura ad anum.

Conjux Mercatoris cujuſdam corpore tenella & juvenis in primo partu adeò vehementer in tertium uſque diem laborabat, ut exeunte tandem fœtu ſpatium quod eſt inter anum & rimam pudendi rumperetur, anuſque & vulva unum continuumque fierent foramen. Conſultus per obſtetricem reſpondi. Rupturam hanc aliter vix conſolidari poſſe quàm per ſuturas adeoque Chirurgum admittendum, qui operationem hanc eo quem præſcripturus eſſem modo perficeret. Verùm reclamante puerpera, quæ mori potiùs, quàm tale quid pati, obſtinato animo propoſuerat maritus & parentes aliud remedium inſtanter flagitabant. Suaſi ut obſtetrix matricem vino calido, in quo butyrum maiale ebullierit, blandè diligenterque fomentaret & reponeret, poſtea rupturæ labia ſenſim adduceret & coniungeret, linteaque glutine infra deſcripto obducta & anſulis ſuis inſtructa utrinque ad latera vulneris ita apponeret, ut anſulæ ſibi invicem rectà reſponderent; deinde ſiccato glutine, linteiſque cuti jam tenaciter inhærentibus, anſulas ſeu fila mutuò colligaret, ut labia vulneris rectè firmiterque unirentur. Interea ut pedibus aliquantò elevatis, & ſupino corpore per dies octo vel novem in lecto quieſceret ægra, omniaque coctu difficilia, vel tuſſim aut ſternutationes proritantia devitaret, monui. Quo facto, iſthmus iſte intra dies quatuordecim adeo perfectè coaluit, ut quinque partus, quanquam minùs laborioſos ex eo tempore, ſine ruptura ſuſtinuerit.

Deſcriptio Glutinis.

♃. Pulv. rad. conſolid. mai. ʒii. bol. armi. maſtich. ſanguin. dracon ſarcocoll. farin. volat. pomphol. an. ʒi. M. cum reſina pini & album. ovi an. q. ſ. pro glutine. *Baldaſſar Timæus, Caſ.* 31. *lib.* 4.

Finis Libri decimi octavi & ultimi.

Nomi-

Nomina Auctorum Practicorum ex quorum Operibus hoc Opus conflatum eſt.

A

Amatus Luſitanus. 354
Arcæus Franciſcus.
ab Aquapendente Hier. Fabr.
Augenius Horatius.
Acatia Martinus.
Aimar Ozias.

B

Bottonus Albertus.
Boetius Anſelmus.
Benivenius Antonius.
Ballonius Guilelmus.
Baricellus Julius Cæſar.
Barbette Paulus.
Bayrus Petrus.
Borellus Petrus.
Boyle Robertus.
Bartholinus Thomas.
Brendelius Joh. Philippus.

C

Chomel Franciſcus.
Cardanus Hieronymus.
Capivaccius Hieronimus.
Crato Johannes.
Cumanus Marcellus.
Cordæus Mauritius.
à Caſtro Rodericus.
Cheneau Nicolaus.
Cunninghame Robertus.

D

Duditius Andreas.
Deckers Fridericus.
Dunzellinus Hieronimus.
de Diemerbroech Iſbrandus.
Donatus Marcellus.
Dodonæus Rembertus.

E

Eſtanove Petrus.
Eraſtus Thomas.

F

Ferdinandus Epiphanius.
Fallopius Gabriel.
Fabritius Guilelmus Hildanus.
——Hieronimus ab Aquapendente.
Fernelius Iohannes.
Fienus Iohannes.
Faber Ioh. Petrus.
à Fonte Lælius.
Foreſtus Petrus.
à Fonſeca Rodericus.
Formius Samuel.
Fontanus Nicolaus.
Ferrarius Omnibonus.

G

Gaſſerus Achilles.
Gallus Andreas.
Guarinonius Chriſtophorus.
Gliſſonius Franciſcus.
Glandorpius Matthias.
à GuildenKlee Balthaſar Thimæus.

H

Hoffmannus Gaſparus.
Horſtius Gregorius.
ab Heers Henricus.
Heroldi Hieronimus.
Hollerius Iacobus.
Horſtius Iacobus.
Hartmannus Iohannes.
Helmontius Iohannes.
Heurnius Iohannes.
Hodges Nathanael.
Hoferus Vvolfgangus.
Hœchſtetterus Philippus.

I

Ioel Franciſcus.
Iacoz Simeon.

L

Libarius Andreas.
Loſelius Iohannes.
Lotichius Ioh. Petrus.
Loſſius Fridericus.

M

Monabonus Apollonius.
Montagnana Bartholomæus.
Mercuriali Hieronimus.
Martius Jeremias.
Montanus Ioh. Baptiſta.
Marſinus Iohannes.
Mercatus Ludovicus.
Matthiolus Petrus Andreas.
de Marchettis Petrus.
Monavius Petrus.

N

Nævius Caſparus.
—— Iohannes.

O

Occo Alphonſus.
Oslevius Carolus.

P

Paræus Ambroſius.
Pomaret Dionyſius.
Panarolus Dominicus.
Platerus Felix.
de Paduarus Henricus.
Petræus Henricus.

R

Romanus Guilelmus.
Rondeletius Guilelmus
Reuſnerus Hieronymus.
Reſerus Horatius.
Rhodius Johannes.
Rumlerus Ioh. Udalt.
Riverius Lazarus.
Rulandus Martinus.
Rompſius Conſtantinus.
Rouſſæus Balduinus.

S

Seyler Abrahamus.
Spigelius Adrianus.
Scheiderus Balthaſar.
Sylvaticus Benedictus.
Stieberus Bernardus.
Sennertus Daniel.
Sylvius Franciſcus.
Saxonia Hercules.
Sigiſmundus Iohannes.
Scaliger Iulius Cæſar.
Salmuthns Philippus.
Solenander Reinerus.

T

Thonerus Auguſtinus.
Tulpius Nicolaus.
Trincavellus Victor.

V

Valetius Antonius.
Valeriola Fridericus.
Velſchius Georg. Hieronymus.
Varandaus Iohannes.
de Villanova Arnoldus.

VV

Vvierius Iohannes.
Vvillis Thomas.
Vvittichius Iohannes.

Z

Zecchius Iohannes.
Zacutus Luſitanus.

INDEX

INDEX SECTIONUM Hujus Operis.

INDEX LIBRI PRIMI.

Sectio. *Pag.*

1. PRo Abdominis Abſceſſu. 1
2. Pro Abdominis muſculorum Inflammatione. ibid.
3. Pro Abdominis muſculorum ſcirrho. 2
4. Pro Abdominis muſculorum tumore. ibid.
5. De Abortu. ibid.
6. De Abſceſſu ſpirituoſo. 7
7. De Aceto. ibid.
8. De Achoribus. ibid.
9. De Ægylope. 9
10. De Affectione hypocondriaca. 11
11. De Albugine. 12
12. De Alopecia. 13
13. De Alvi adſtrictione. 15
14. Pro Alvo conſtipata. ibid.
15. Pro Alvo duriore. 16
16. De Alvi pertinaci obſtructione. 17
17. Pro Alvi fluxu. ibid.
18. Pro Alvi colerico. 18
19. Pro Alvi nimia profuſione à medicamento cathartico. ibid.
20. Ad Alvum ſiſtendum. ibid.
21. De Amauroſi. ibid.
22. De Ambuſtione. 23
23. De Aneuriſmate. 26
24. De Angina. 27
25. Pro Ani abſceſſu & ulcere. 35
26. Pro Ani fiſtula. ibid.
27. Pro Ani condilomatibus. 36
28. Pro Ani intertigine. ibid.
29. Pro Ani procidentia. ibid.
30. Pro Ani prolapſu. 37
31. De Aphthis. ibid.
32. De Apoplexia. 39
33. Pro Apum ictu. 45
34. De Apoſtemate circa genu, cujus purulenta materia per ſeceſſum excreta eſt. 46
35. Pro Appetentia canina. ibid.
36. Pro Area. 47
37. De Argento vivo ſine noxa deglutito. ibid.
38. Pro Aronis punctura. 48
39. Pro Arſenici veneno. ibid.
40. Pro Arteria inciſa. ibid.
41. De Arthritide. 49
42. De Aſthmate. 63
43. Pro Atrophia. 70
44. De Auditus difficultate. 72
45. De Auris dolore. 73
46. De Auris ſibilo, ſonitu & tinnitu. 75
47. Pro Aurium fluxu. 77

Libri Secundi.

Sectio. *Pag.*

1. DE Bubone. 77
2. Pro Bufonibus in ventre genitis. 78

Libri Tertii.

Sectio. *Pag.*

1. DE Cachexia. 79
2. Pro Cacochymia à morbo relicta. 81
3. De Calculo. ibid.
4. Pro Caloris naturalis debilitate. 101
5. De Calvitie. ibid.
6. De Cancro. 102
7. De Canis rabidi morſu. 109
8. Pro Canitie. 112
9. De Cantharidum præparatione tutiſſima. ibid.
10. Pro Cantharidum veneno. 113
11. Pro Capillorum caſu à relaxatione meatuum cutis. ibid.
12. Pro Capillorum defluvio. ibid.
13. Pro Capillorum in fronte proventu. 114
14. Pro Capitis contuſione ex caſu. ibid.
15. Pro Capitum puerorum cruſtis. ibid.

Sectio. *Pag.*
16. Pro Capitis & ventriculi debilitate. 114
17. De Capitis dolore. 115
18. Pro Capitis fluxione. 120
19. Pro Capitis gravedine & fluctuatione à pituitæ & ſeroſi humoris copia. ibid.
20. pro Capite tuberoſo. 121
21. De Carbunculo. ibid.
22. pro Cardialgia cum impedimento veluti bolo in faucibus. ibid.
23. De Carie Oſſium. 124
24. De Carie Gallica. 126
25. pro Carne ſuperflua. ibid.
26. De Carne lateris ablata & reſtituta. 127
27. De Carunculis in meatu urinario. ibid.
28. De Caro. 130
29. De Caſtorei mira vi. 132
30. De Caſu. ibid.
31. De Catalepſi. 134
32. De Cataracta. 136
33. De Catarrho. 137
34. pro Cephalea antiqua. 146
35. pro Cephalea bilioſa. ibid.
36. pro Cerebri commotione. 147
37. De Cerebri fungo. ibid.
38. pro Cerebri inflammatione, & ſphacelo. 148
39. De Cervi lachryma. ibid.
40. De Chalibis præparatione. 149
41. pro Chloroſi. ibid.
42. De Cholera morbo. 150
43. Pro Cicatrice in facie auferenda. 151
44. pro Cicutæ veneno. ibid.
45. De Cingulo Mercuriali. 153
46. pro Clavis pedum. 154
47. De quadam gravida clyſterum uſu nutrita. ibid.
48. De Cœliaco morbo. ibid.
49. De Colica. 156
50. De Columellæ inflammatione. 164
51. De Comate. 165
52. Pro Condiendo funere magnatum. 166
53. Pro Conditura corporis Nobilis Viri. 167
54. De Contuſione. ibid.
55. De Convulſione. 168
56. De Cordis Calculo. 172
57. Pro Cordis à verme in ventriculo proveniente. 174
58. De Cordis oſſe. ibid.
59. De Cordis palpitatione. 175
60. De Corde pilis referto. 177
61. De Corio humano. ibid.
62. Pro Cornea malè affecta à ſcoria chalybis. ibid.
63. pro Corneæ Cancro. 178
64. Pro Corneæ ruptura. ibid.
65. Pro Corneæ & Adnatæ ulceribus. ibid.
66. Pro Coryza. 179
67. De Coxendicis dolore & luxatione. ibid.
68. De Cranii depreſſione & fractura. 181
69. pro Cruribus exulceratis, &c. 183
70. pro Cruris ulcere inveterato & maligno. 184.
71. Pro Cruſtis caput pueri occupantibus. ibid.
72. pro Cutis externa excoriatione in Infantibus. ibid.

Libri Quarti.

Sectio. *Pag.*
1. De Dentium affectibus. 185
2. Pro deglutitione depravata. 186
3. De Diabete. 195
4. De Diarrhœa. 198
5. pro digitorum in manibus contractione. 201
6. pro Dorſi dolore. 202
7. pro Dracunculis puerorum. ibid.
8. De Dyſenteria. 203
9. De Dyſpnœa. 211
10. De Dyſuria. 215

Libri Quinti.

Sectio. *Pag.*
1. Ad Ebrietatem præcavendam. 216
2. De Ectropio. ibid.
3. De Empyemate. 217
4. De Epilepſia. 219
5. De Epinyctide. 228
6. De Epiphora. 229
7. De Eryſipelate. ibid.
8. pro Excreſcentia carnea in faucibus. 244
9. pro Excreſcentia carnea in ulcere. ibid.
10. De Excretione critica. 245
11. De Excretione pilorum. ibid.
12. De Exomphalo. ibid.

Libri Sexti.

Sectio. *Pag.*
1. De Faciei vitiis. 246
2. Pro Fame ingenti ex verme cucurbitino. 249
3. De Favo. 250
4. pro Faucium ulcere. ibid.
5. De Febre continua. 251
6. De Febre intermittente. 265
7. De Febre hectica. 279
8. pro Febre alba in virgine. 283
9. pro Febre verminoſa cum alvi fluxu. ib.
10. pro Ficu cancroſo in oculi dextri Orbita. 285
11. pro Fiſſuris & rimis in volis manuum ex Lue Venerea. ibid.
12. De Fiſtula. ibid.

13. De

Sectio. Pag.
13. De Fiſtula lachrymali. 287
14. De Fluore alvi. 289
15. De Fluxu poſt abortum. 292
16. pro Fluxu hepatico. ibid.
17. pro Fluxu narium vehementi in febre. 293
18. De Fœtu mortuo. 294
19. De Fractura. 296
20. pro Fuci vulnere. 298
21. pro Fungorum veneno. ibid.
22. De Furunculo. 299

Libri Septimi.

Sectio. Pag.
1. DE Ganglio. 300
2. De Gangræna. 301
3. pro Genu tumido. 304
4. pro Gibboſo. 305
5. pro Gingivis excreſcentibus. ibid.
6. De Glaucomate. 306
7. De Gonagra. ibid.
8. De Gonorrhœa. 307
9. De Graviditate falſa. 309
10. pro Gulæ dolore ab oſſiculo illic hærente. ib.
11. pro Gummis & doloribus Gallicis. ibid.
12. pro Gutta roſacea. 310
13. pro Gutturis morbo Epidemico. 311

Libri Octavi.

Sectio. Pag.
1. DE Hæmoptoe. 311
1. De Hæmorrhagia Narium. 319
3. pro Hæmorrhagia ex dente avulſo. 326
4. pro Hæmorrhagia ex vulnere. ibid.
5. De Hæmorrhoidum dolore & fluxu. ibid.
6. De Hemicrania. 334
7. De Hepatis morbis. ibid.
8. De Hernia. 345
9. De Herpete. 351
10. De Hordeolo. 353
11. De Hydrocephalo. 354
12. De Hydrope. 355
13. pro Hypocatharſi. 376
14. pro Hypochondrii dextri duritie. ibid.
15. pro Hypopia, ſeu Picre ſeu Cornea. ibid.
16. De Hyſterico affectu. 377
17. pro Humeris tumore laxo. 383

Libri Noni.

Sectio. Pag.
1. DE ictero. 383
2. De Ileo. 388
3. pro Imbecillitate virium à nimia ſanguinis profuſione poſt partum. 392
4. pro Imbecillitate virium dignoſcenda per oppreſſionem facta ab ea quæ per diſſolutionem fit. ibidem
5. De Immictione. ibid.
6. De Impetigine. 39
7. pro Impotentia ad Venerem. 39
8. De Inappetentia. 39.
9. pro inteſtini recti ulcere. 40
10. De Iſchiade. ibid
11. De Iſchuria. 404

Libri Decimi.

Sectio. Pag.
1. PRo labiorum puſtulis, decorticatione & fiſſuris. 406
2. pro Labro exulcerato & cancroſo. 407
3. pro Lacte deperdito. ibid.
4. pro Lactis exſiccatione. ibid.
5. pro Languentibus in Venere conceſſa. 408
6. De uſu Laudani opiati. ibid.
7. De Lentigine. 409
8. De Lepra Araba & Græcorum. 410
9. De Lethargo. 413
10. pro Lichene. 415
11. De Lienis Affectibus. ibid.
12. De Lienteria. 419
13. De Linguę Calculo. ibid.
14. pro Linguæ & Laboriorum reſolutione. 420
15. pro Linguæ vulnere. 422
16. De Lochiis per alvum expurgatis. ibid.
17. pro Lochiorum fluxu immodico. ibid.
18. De Lochiis ſuppreſſis. 423
19. pro Loquela amiſſa. ibid.
20. De Loquela abſque Lingua. 424
21. De Lue Venerea. 425
21. De Lumbricis. 437
23. pro Lupia. 442

Libri Undecimi.

Sectio. Pag.
1. PRo Macilentis. 442
2. pro Maculis Infantium. 443
3. De Madaroſi. ibid.
4. pro Mammarum inflammatione. ibid.
5. pro Mammarum duritie & tumore. 444
6. De Mania. 445
7. pro Manus ictu & paralyſi. 447
8. pro Marcore. 448
9. De Melancholia. ibid.
10. pro Memoria diminuta & abolita. 453
11. De Menſium fluxu immoderato. 455
12. De Menſium ſuppreſſione. 459
13. pro Mercurii ſublimati veneno. 464
14. De Meſenterii abſceſſu. ibid.
15. De Mictione lactea. 465
16. De Mictione ſanguinis. ibid.
17. pro Mictione puris ad veſica ulcerata. 468
18. pro Mictione purulenta ex ulcere penis. ibid.

19. De

Sectio. — *Pag.*

19. De Mola. 469
20. De Morbillis. 470
21. Pro Morbis Chronicis. 472
22. De Morbis graviſſimis ex leviſſimis cauſis ortis. ibid.
23. De Morphea. ibid.
24. Pro Morſu humano. 476
25. De Mydriaſi. ibid.
26. Pro Myrmeciis. 474

Libri Duodecimi.

Sectio. — *Pag.*

1. PRo Narium Cancro. 474
2. De quodam per nares videntes. 475
3. Pro Nattis. ibid.
4. De Nephritide. 476
5. Pro Nervi punctura acu in digito. 478
6. Pro Nocturnis caloribus. 478
7. De Nyctalopia. ibid.

Libri Decimitertii.

Sectio. — *Pag.*

1. DE Obeſitate. 479
2. Pro Obeſitate. 480
3. Pro obſtructione venarum Meſeraicarum. 481
4. De Oculi cicatrice in pupilla. ibid.
5. Pro Oculi dolore. ibid.
6. Pro Oculorum hebetudine. ibid.
7. De Oculorum rubore & dolore. 482
8. Pro Oculi rubore & dolore. 483
9. Pro Oculi macula. 483
10. Pro Oculo perforato. ibid.
11. Pro Oculi tumore carneo. 484
12. Pro Oculi vulnere. ibid.
13. De Oedemate. 485
14. Pro Opii veneno. 486
15. De Ophthalmia. 487
16. De Oſſiculis & aliis rebus gutturi infixis eximendis. 491
17. Pro Oſſis tutela. 492
18. De Ozæna. ibid.

Libri Decimiquarti.

Sectio. — *Pag.*

1. PRo Palpebrarum ſcabie. 494
2. De panno. ibid.
3. Pro pupillis abſconditis & latentibus. 495
4. Pro papillarum fiſſuris. ibid.
5. De paralyſi. ibid.
6. Pro paraphimoſi. 504
7. Pro paraphimoſi Infantium. 505
8. De paronychia. ibid.
9. Pro parotide è qua calculi exempti fuerint. 507
10. De partu difficili. ~ 508 ibid.
11. Pro pectoris abſceſſu. 513
12. Pro pectoris conquaſſatione ex nimio pondere elevato. ibid.
13. Pro pectoris dolore. ibid.
14. De pectori vulnere admirando. ibid.
15. Pro penis ulcere. 514
16. De peripneomonia. ibid.
17. De pernionibus. 516
18. De pede ſponte deciduo. ibid.
19. De peſte. ibid.
20. De philtris. 539
21. De phlegmone. 541
22. De phlyctænis. 543
23. De phrenitide. ibid.
24. De phthyriaſi. 544
25. De phthiſi. 546
26. De phygethlo. 553
27. De phymate. ibid.
28. De pica. ibid.
29. Pro pilorum defluvio. 554
30. De pleuritide. ibid.
31. De podagra. 560
32. De pollicis vulnere. 567
33. Pro pollutione nocturna. 568
34. De polypo narium. ibid.
35. De porrigine. 569
36. De potu frigidi noxa. ibid.
37. Pro priapiſmo. 570
38. De pruritu uterino. ibid.
39. De pruritu totius corporis. ibid.
40. De pſydrachiis. 571
41. De pterygio. ibid.
42. De pulmone præciſo. 572
43. De pulluum obſervatione. ibid.
44. De pulſu tangendo. 574
45. Pro pupillæ ruptione. ibid.
46. Pro purgando corpore. ibid.
47. De purgatione ſolo odore medicamentorum. 575

Libri Decimiquinti.

Sectio. — *Pag.*

1. DE Rachitide. 575
2. De Ranula. 579
3. De Raucedine. ibid.
4. Pro Renis dolore. 580
5. De Renum ulcere. ibid.
6. Pro Reſolutione crurum à læſo dorſo. 583
7. Pro Reſpirationis difficultate. ibid.
8. De Rhabarbari elogio & uſu. ibid.
9. De Rheumatiſmo. 584
10. Pro Rhyade. ibid.
11. De Roſmari penis viribus. ibid.
12. Pro Ructu. 585
13. De Ruminatione humana. ibid.

Libri

Libri Decimiſexti.

ectio. *Pag.*

1. DE Salacitate. 586
2. Pro Sanguine compeſcendo è venis ſub lingua ſectis. ibid.
3. De Sanguine fluxu ex poro. ibid.
4. De Sanguinis ſputo. 587
5. De Scabie. 589
6. Pro Scapularum dolore. 592
7. De Scyrrho. ibid.
8. De Scorbuto. 594
9. Pro Scorpionis ictus. 598
o. De Scrophulis. ibid.
I. Pro Scroti gangræna. 603 ~~599~~
2. De Secundina derelicta. ibid.
3. Pro Semine extinguendo. 605
4. Pro Serpenti ictu. ibid.
5. De Serpigine. ibid.
6. De Singultu. ibid.
7. Pro Siti intenſa. 627
8. Pro Spaſmis periodicis. 638
9. Pro Sphacelo. ibid.
o. De Sterilitate. ibid.
I. De Sternutatione. 613
2. Pro Stomachi ardore. ibid.
3. Pro Stomachi dolore. ibid.
4. Pro Stomachi exulceratione. 614
5. Pro Stomachi imbecillitate. ibid.
6. De Stranguria. 615
7. De Strumis. 6 6
8. De Studendi modo. 618
9. Pro Sublimati veneno. ibid.
o. De Suffocatione uterina. 619
2. De Suffuſione. 620
2. Pro Sugillatione. 622
3. De Sulphuris Balſamo. ibid.
4. De Surditate. 623
5. De Stupore mortali ab exhalatione multi recentis. 625
6. Pro Syncope. ibid.

Libri Decimiſeptimi.

ectio. *Pag.*

1. PRo Tabe. 626
2. Pro Tarantatis. ibid.
3. De Temperantia. 629
4. De Teneſmo. ibid.
5. De Terminthos. 630
6. Pro Teſtium inflammatione. 631
7. Pro Teſtis ſcirrho. ibid.
8. De Thea. ibid.
9. De Theriaca. 632
o. Pro Thoracis abſceſſu & fiſtula. ibid.
I. De Tinea. 633
2. De Tonſillarum inflammatione. 634

Sectio. *Pag.*

13. Pro Torminibus Infantium. ibid.
14. Pro Tremore. ibid.
15. Pro Trichiaſi. 635
16. De Tuberculis malignis. 636
17. De Tumore in genu ex quo aperta puris loco flatus egreditur. ibid.
18. Pro Tumore pedum. ibid.
19. Pro Tumore ſuppurato reſolutione curato. ibid.
20. Pro Tumore ventoſo. 638
21. De Tuſſi. ibid.

Libri Decimioctavi.

Sectio. *Pag.*

1. DE Variolis. 641
2. De Varis. 644
3. De Vena integra à pulmone rejecta. 645.
4. De Venæſectione Nerionana. ibid.
5. De Venæſectione. ibid.
6. Pro Veneficio & veneno. 646
7. Pro Ventriculi attritione. ibid.
8. De Ventriculi calculis. 647
9. Pro Ventriculi dolore inſigni in febre. ibid.
10. De Ventriculi imbecillitate. 648
11. Pro Ventriculi imbecillitate. ibid.
12. Pro Ventris doloribus à flatibus in gravida 649.
13. Pro Ventris torminibus. ibid.
14. Pro Venere languida. ibid.
15. De Vermibus. 650
16. De Verrucis. 653
17. De Vertigine. 655
18. Pro Veſicatorii doloribus. 656
19. Pro Veſpæ ictu. ibid.
20. De Veſicæ ulcere. 657
21. Pro Veſicæ Uteri & hæmorrhoidum ſummo dolore. ibid.
22. Pro Vicibus ad eos qui flagris cæſi ſunt. ibid.
23. Pro Vigiliis, & ſudoribus diaphoreticis. 658
24. Pro Viperæ morſu. ibid.
25. Pro Viſionis debilitate. 659
26. Pro Viſionis debilitate ob maculam. ibid.
27. Pro Viſus debilitate. 660
28. De Ulcere. ibid.
29. Pro Umbilici apoſtemate. 668
30. Pro Umbilici prominentia à partu. ibid.
31. De Vomitu. ibid.
32. De Unicornu Groenlandico. 672
33. De Urinæ difficultate, & ſuppreſſione. ibid.
34. De Urinæ incontinentia. 676
35. De Uteri Cancro. 677
36. Pro Uteri dolore intenſo ex frigore. 678

37. Pro

Sectio.	Pag.	Sectio.	Pag.
37. pro Uteri ficis.	ibid.	42. pro Uteri ſuffocatione.	681
38. De Uteri furore.	ibid.	43. De Uteri ulcere.	ibid.
39. De Uteri hydrope.	679	44. De Vulnere.	68[illegible]
40. pro Uteri procidentia.	680	45. De Uvulæ elongatione.	68[illegible]
41. De Uteri ſcirrho.	ibid.	46. pro Vulvæ ruptura ad anum.	690

F I N I S.

HIPPOCRATES CONTRACTUS

IN QUO

MAGNI HIPPOCRATIS MEDICORUM PRINCIPIS

OPERA OMNIA

In brevem Epitomen, ſumma diligentia redacta habentur.

STUDIO ET OPERA

THOMÆ BURNET

M. D. MEDICI REGII,

ET COLLEGII REGII MEDICORUM EDINBURGENSIUM SOCII.

VENETIIS, MDCCXXXIII.

APUD HIERONYMUM SAVIONI.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

1733.

EDINBURGH THE SEVENTH DAY OF AUGUST. 1685.

FOraſmuch as there being an adreſſe made to the Lords of his Majeſties Privy Councill, By Mr. Thomas Burnet Doctor of Medicine, Phyſitian in ordinary to his moſt Sacred Majeſty, and Fellovv of the Royall Colledge of Phyſitians at Edinburgh, in Scotland, Deſiring that in regard he hath compoſed and cauſed Print a book Intituled *Hippocrates Contractus*, vvhich is approven by the ſaid Colledge, he might have the ordinary priviledge allovved to Authors and Compoſers of Books.

The ſaids Lords having Conſidered the foreſaid addreſſe, doe hereby give and grant the ſole priviledge and licence of printing of the ſaid book to the ſaid Doctor *Thomas Burnet*, or his order, for the ſpace of Nineteen years after the date hereof. Diſcharging all perſons vvhatſomever from Printing, reprinting, importing, vending or ſelling any of the ſaids books in this Kingdom, vvithout the ſpeciall licence of the ſaid Doctor, or his Aſſigneyes under the pain of Confiſcation thereof to his or their behoove, beſides being farther puniſhed as the Conncill ſhall think fit. Extracted by me.

Colin Mekenzie.

Cls. Sti. Conſ.

APPROBATIO.

CUm Dominus THOMAS BURNETUS Medicinæ Doctor, & Medicus Regius ordinarius Regiique medicorum Collegii apud Edinburgum Socius, librum à ſe compoſitum, cui titulus, HIPPOCRATES CONTRACTUS, nobis perlegendum exhibuerit; atque in eo nihil ſit, quod bonis moribus repugnet, quin ipſa totius Hippocraticæ doctrinæ medulla in ipſo expreſſa ſit, multique proinde uſus, cum tyronibus, tum in praxi verſatiſſimis eſſe poterit, dignum eſſe cenſemus, qui typis impreſſus, in publicam lucem emittatur. In cujus rei fidem ſubſcriptiones noſtras manuales appoſuimus primo die Auguſti anno Domini 1685.

Robertus Sibbaldus Præſes R. M. C.

Robertus Trotterus Cenſor R. M. C.

Joannes Leirmontius Cenſor R. M. C.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

LIcet *Macrobio* (Lector *Benevole) in ſomnium* Scipionis *Libro*, Hippocratem *noſtrum tam falli quam fallere neſcium aperte pronuncianti, aſſentiri non poſſim, neque etiam uſquequaque placeat, cum multis, divino virum ingenio Ethnicum appellare, fatendum tamen ultro, ſummum fuiſſe Philoſophum, Summum item Medicum, multorum bonorum nobis Authorem, rariſſimi doni virum, ſemper & ubique laudandum, ſatis pro dignitate nunquam. Quam fuerit acris ingenii, ſtupendæ eruditionis, ac judicii ſubacti, vel inde conjicere licet, quod ex parvis & vulgaribus initiis, in magnam artem medicinam provexerit, omneſque Anteceſſores ſuos longè ſuperarit, in hunc uſque diem à nullo hactenus ſuperatus, licet quam plurimi poſt eum æterna laude dignì extiterint Medici. Genuina enim ejus ſcripta, quæ temporum injurias huc uſque evaſerunt, eruditis lectoribus ſummam ſemper pariunt admirationem, nec eſt quod vel ipſe Zoilus carpere poſſit, tam terſe, rotunde, eleganter, ac ſuccincte omnia proponit. Vera etiam ut plurimum dicere, qui in artis operibus probè verſatur, haud dubie affirmabit. Non mirum ergo quod illum tota dehinc poſteritas Medicorum Principem ſummo ſuo merito indigitaverit. Præ aliis quibuſcumque peritiſſimum fuiſſe magnum* Hippocratem *in prognoſi ſtabilienda, & præſagienda vita & morte, ſatis indicant aurei & prorſus admirandi prognoſticorum & coacarum prænotionum libri: Quam diligens etiam fuerit & curioſus obſervator omnium, quæ circa ægrotantes ſunt, rerum, libri Epidemiorum fuſe oſtendunt. Liber Aphoriſmorum tanto ingenio conſcriptus creditur, ut exiſtimarint veteres eum omnem vim ingenii humani ſuperare. In morborum curatione adeo fœlix, ut* Herculem *Alexicacum quis jure vocaverit, ferocium & ferarum ægritudinem depulſorem ac domitorem. Hanc ſuam ſuſpiciendam artem, in Græcis ſervandis, ſumma benevolentia manifeſtam fecit, cum peſte à Barbaris in Græciam pervadente, demiſſis per loca convenientia ſuis diſcipulis, medelas indicavit, quibus qui uterentur, inſtantem peſtem ſecurè effugere poſſent: Pro qua gratia* Athenienſium *Senatus, honores divinos* Herculi *(ex quo oriundus) æquales, illi decrevit, & corona aurea mille coronatorum cohoneſtavit. Tanti viri fama & gloria permotus* Artaxerxes *Longimanus* Perſarum *Rex, illum per Hyſtanen Helleſponti præfectum, ad exercitum ſuum morbis Epidemicis laborantem curandum, maximis propoſitis muneribus, ac honoribus* Perſarum

Opti-

Optimatibus æqualibus, perhonorificè invitavit, ſed ille ſorte ſua contentus, divitiarum, & honorum contemptor, nec regi regum (ita enim Artaxerxi ſeipſum vocare placuit) parere, nec Græcorum hoſtibus opitulari voluit. Dignus certe eſt Hippocrates qui omnium Medicorum manibus continuo teratur, cujus ſcriptis evolvendis non parvam Medici impendant operam. quem etiam nocturna verſent manu, verſentque diurna; lectio enim hic vel decies repetita placebit.

Multis ab hinc annis quæ proficua magis, & utilia ex omnibus Hippocratis libris, graveſque omnes ſententias in proprium uſum excerpſi, ut peregre ægrorum cauſa, (quod quandoqne fit) proficiſcens. Hippocratem facile portatilem præ manibus ſemper haberem. Hunc parvæ molis librum quem mihi ſoli diu ſervaveram, forte conſpiciens D. Robertus Sibbaldus *Eques auratus, Medicus doctiſſimus, Collegii Regii Medicorum* Edinburgenſium *Præſes digniſſimus amicus meus plurimum colendus, ac raptim perlegens, author fuit & ſuaſor ut in Philiatrorum gratiam illum publici juris facerem. Multa quidem me ab hoc conſilio diſſuadebant, quod nimirum ſocordiam foveret, & ab Hippocratis lectione utiliſſima retraheret, nec bene ferè ubique audiant aliorum operum abbreviatores, licet plurimi tales de republica literaria quam optime ſint meriti, ut facile eſſet oſtendere. His tamen non obſtantibus, id mihi tandem paſſus ſum perſuaderi. Quod non ſolum perutilem futuram hanc Epitomen iis exiſtimaverim, quibus quando lubet, ipſum fontem adire conceſſum (expertus loquor) ſed & iis preſertim qui* Hippocratem *domi habere, vel, nolunt, vel, ob rem domi anguſtam, vix poſſunt. Multos enim medicos reperire licet (non propterea laudandos) qui medicorum principem vix unquam viderunt, ſaltem nunquam legerunt; licet omnibus qui Medicinæ nomen dedere, tam familiaris, ac notus debeat hic author eſſe, quam cuique domus eſt ſua. Hi forſan hoc perbrevi perlecto libello, ad Hippocratem diligenter evolvendum incitari poterunt. Hunc effectum ſi producat hic noſter labor, nec operam noc oleum perdidi. Ubique ferè loca paralela ad marginem notavi. Græcum textum conſulto omiſi, ne faſtidium lectoribus minus in ea liugua exercitaris, crearet, tum ut brevior eſſem. Speramus benignis oculis æquum lectorem, conatum hunc norum co nſpecturum, ac animum publicam utilitatem adjuvandi cupidiſſimum amice interpretaturum.* Vale.

Medicinam revocavit in lucem HIPPOCRATES, genitus in Inſula Coo Æſculapio dicata. Is cum fuiſſet mos, liberatos morbis ſcribere in templo ejus Dei quid auxiliatum eſſet, ut poſtea ſimilitudo proficeret, exſcripſiſſe ea traditur, atque (Ut Varro apud nos credit) jam templo cremato, Medicinam inſtituiſſe. Plinius lib. 29. *Naturalis Hiſtoriæ*, cap. 1.

Ex Hippocratis vita per Soranum.

Obiit apud Lariſſeos, *ætatis* anno 90. *ut alii vero octogeſimo quinto, alii centeſimo quarto quidam etiam centeſimo nono: Inter* Gyrtonem *&* Lariſſam *ſepultus eſt. Et in hunc uſque diem monumentum oſtenditur, in quo multo tempore examen fuit, quod mel conficiebat, quo nutrices infantes ſuperficiariis oris ulceribus (aphthas dicunt) laborantes, apud tumulum illinebant, & facile liberabant in multis imaginibus velato capite pingitur. Duos reliquit filios,* Theſſalum *&* Draconem, *qui clariſſimi fuiſſe perhibentur.*

Galenus lib. de Theriaca Piſonem, cap. 16.

Summis laudibus proſequor admirandum Hippocratem qui peſtem illam ex Aethiopia, *ad* Græcos, *venientem, non alio preſidio repulit, quam aerem purum faciendo, ne ab hominibus (qualis tunc erat) infectus hauriretur. Præcepit itaque, ut per totam civitatem ignis accenderetur, qui non ſolum è ſimplici materia conſtaret, ſed bene olentes coronas & flores haberet: Talia ſiquidem ignibus alimenta ſubminiſtrari conſuluit, & ut unguenta quam pinguiſſima infunderent, & id genus alia bonum odorem fundentia, ut hoc pacto cives aerem purum inſpirantes, ab imminenti lue tuti forent.*

HIP-

HIPPOCRATES CONTRACTUS.

SECTIO PRIMA.

Hippocratis jus-jurandum, ΟΡΚΟΣ.

PEr Apollinem Medicum & Æſculapium , Hygiamque & Panaceam jure-jurando affirmo , me quantum viribus & judicio valuero , quod nunc juro , & ex Scripto ſpondeo plane obſervaturum ; Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit , parentum loco habiturum, eique cum ad victum , tum etiam ad uſum neceſſaria , grato animo communicaturum . Ejuſque poſteros apud me eodem loco, quo germanos Fratres fore, eoſque ſi hanc artem addiſcere volent, abſque mercede & Syngrapha edocturum ; Præceptionum quoque & auditionum totiuſque reliquæ diſciplinæ , cum meos & ejus qui me edocuit liberos, tum diſcipulos qui medico jure-jurando nomen fidemque dederint participes facturum , aliorum præterea neminem . Victus etiam rationem , quantum facultate & judicio conſequi potero , ægris utilem me præſcripturum , eoſque ab omni noxa & injuria vindicaturum ; neque cujuſquam præcibus adductus , alicui medicamentum lethale propinabo , neque hujus rei Author ero ; neque ſimili ratione mulieri peſſum ſubdititium ad fœtum corrumpendum exhibebo : ſed caſtam & ab omni ſcelere puram , tum vitam , tum artem meam perpetuò preſtabo . Neque verò calculo laborantes ſecabo , ſed magiſtris ejus artis peritis id muneris concedam , in quamcumque autem domum ingreſſus fuero , ad ægrotantium ſalutem ingrediar , omnem injuriæ inferendæ & corruptelæ ſuſpicionem procul fugiens , tum vel maximè rerum venerearum cupiditatem, erga mulieres juxta ac viros , tum ingenuos , tum ſervos . Quæ verò inter curandum , aut etiam medicinam minime faciens , in communi hominum vita , vel videro , vel audiero , quæ minimè in vulgus efferri oporteat , ea arcana eſſe ratus , ſilebo . Hoc igitur jus-jurandum , ſi religioſè obſervavero,ac minimè irritum fecero , mihi liceat cum ſumma apud omnes exiſtimatione perpetuò vitam felicem degere , & artis uberrimum fructum percipere . Quod ſi illud violavero , contraria mihi contingant .

Hippocratis Lex , νομος .

OMnium artium Medicina nobiliſſima . Verum propter eorum

qui eam exercent ignorantiam, eorumque qui temerè de his judicant, omnibus artibus jam longe inferior habetur. Cujus erroris iſta mihi potiſſimum eſſe cauſa videtur, quod ſoli arti medicæ nulla in Urbibus, præterquam ignominiæ, præfinita eſt pœna, quæ eos qui ex ea conſtant minimè attingit. Hi tragædiarum actoribus maximè ſimiles videntur, quemadmodum enim illi figuram quidem & habitum ac perſonam eorum quos referunt habent, illi ipſi autem verè non ſunt: Sic & Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci.

Quisquis medicinæ ſcientiam ſibi verè comparare volet, eum his ducibus voti ſui compotem fieri oportet, natura, doctrina, loco ſtudiis apto, inſtitutione à puero, induſtria & tempore: Imprimis igitur natura opus eſt, qua repugnante irrita ſunt omnia. Si verò natura ad optima viam commonſtret, artis doctrina paratur; quam ex inſtitutione à puero, in loco ad diſciplinam probe à natura accommodato, cum prudentia ſibi comparare oportet. Ad hæc longi temporis induſtriam accedere neceſſe eſt, quo diſciplina veluti gravidata, feliciter & bene creſcendo maturos fructus efferat.

Hæc vero cum ſacra ſint, ſacris hominibus demonſtrantur, profanis vero nefas priusquam ſcientiæ ſacris initiati fuerint.

Liber de Arte, περὶ τέχνης.

EOrum aliquid quæ nondum inventa ſunt, invenire, quodque inveniſſe quàm non inveniſſe præſtiterit, ſimiliterque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius eſſe munus, qui intelligens exiſtimari expetit. Qui verò ea quæ ab aliis ſunt inventa, inhoneſtorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, ſed à peritis inventa apud imperitos traducit, is ſanè prudentiæ exiſtimationem tueri velle non videtur, ſed potius naturam ſuam, aut ignorantiam malitioſè prodere.

Medicina eſt quæ ſane in totum à morbis ægros vindicat, morborumque vehementiam obtundit, neque iis qui à morbo victi ſunt, manum admovet, cum id medicinam præſtare non poſſe probe conſtet.

Qui verò ex morientium calamitatibus artem funditus delere conantur, miror quanam ſatis juſta oratione elati, in morientium intemperantiam cauſam non rejiciunt, ſed eorum qui medicinam exercent prudentiam accuſant. Quaſi medicorum ſit, quæ non conveniant præſcribere, in ægrorum autem facultate non ſit aliquid contra imperata admittere. Atqui longe magis eſt rationi conſentaneum, ægros non poſſe imperatis obſequi, quam medicos ea quæ minimè conveniunt imperare.

Ejuſdem eſt ſcientiæ morborum cauſas noſſe, & morbos ipſos omnibus medicamentis, quæ augeſcere morbum prohibent, curare poſſe. Medicus ſiquidem ſuffecerit ad cognoſcendum, ſufficiet etiam ad ſanandum.

Si verò is, in quo morbus cognoſcitur, ſuperetur, ob id ſanè quod ſerius medicum acceſſit, aut ob morbi celeritatem peribit.

In Medicina valent tum qui in bonis diſciplinis liberaliter ſunt educati, tum qui à natura non infeliciter ſunt comparati.

Si verò res non ſuccedit Medico pro animi ſententia, meo quidem judicio, in morbi vehementiam, non in artem ipſam culpa rejicienda eſt.

De Priſca Medicina.

περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς.

SUnt autem opifices alii quidem mali, alii verò multum præſtantes: quod ſanè minimè contingeret, ſi prorſus non exiſteret Ars medica, nihil-

nihilque in ea vel obſervatione, vel inventione conſtaret, omneſque illius ex æquo inexperti & ignari eſſent ægrotantiumque rebus fortuna præeſſet. At verò nunc aliter hæc ſe res habet: ut enim aliarum artium cunctarum opifices plurimum inter ſe differunt, tum manu, tum mente, ſic etiam in Medica evenit arte.

In Medicina via inventa eſt, per quam præclara multa longo temporis ſpatio ſunt inventa, & reliqua deinceps invenientur, ſi quis probe comparatus fuerit, ut ex inventorum cognitione ad ipſorum inveſtigationem feratur.

Neceſſitate homines coacti artem medicam invenerunt, quod ægrotis oblata bene valentium victus ratio nihil contulerit. Nemo enim, mea quidem opinione, ad Medicinam inveſtigandam animum applicaturus fuiſſet, ſi eadem victus ratio, & ægris & ſanis accommodata eſſet.

Multa mala & varia ex plenitudine oriuntur, neque verò minus gravia ex inanitione, ut proinde in his maxima inſit varietas, magnaque diligentia requiratur. Modum enim quadam conjectura colligere oportet. Modum autem ad quem iſta referas, ut exactè cognoſcas, nullum alium invenies præter corporis ſenſum. Quocirca iſtud adeo exacte cognoſcere, ut leviter in utramque partem pecces, operoſa res eſt. Quanquam equidem vehementer hunc Medicum laudarim qui parum peccet. At exacta certitudo rarò cernitur.

Medicorum plerique malorum navium gubernatorum mihi ſimillimi videntur; qui ſi tranquillo mari navem regunt, nemo eos peccare deprehendat, quod ſi eos vehemens ventus aut tempeſtas oppreſſerit, jam omnibus manifeſtè conſtat eorum imperitia & culpa fuiſſe perditam. Ad hunc ſanè modum improbi plerique Medici dum leviter affectos curant, in quibus vel graviſſimi errores commiſſi nihil periculi admittunt, (cum multi hujuſmodi morbi ac longe frequentius quam graviores hominibus contingant) in iis quidem ſi delinquant, plebeios latent: ubi verò in magnum & vehementem ac periculoſum morbum, inciderint, tum ipſorum ars & errores omnibus ſunt conſpicui. Horum enim cujuſque vindices pœnæ præſto ſunt, neque in longum differuntur. Ejuſmodi naturas quæ celeriter ac vehementer ſuorum delictorum incommoda percipiunt, equidem reliquis imbecilliores eſſe cenſeo.

Rectè mihi videntur illi artem dignam judicaſſe, quæ ad Deum Authorem ex majorum inſtitutis referretur. Nam neque ſicco, neque humido, neque calido, neque frigido hominem lædi exiſtimaverunt, neque horum aliquo ei opus eſſe. Sed quod in unoquoque potentius eſſet, & ſupra naturam humanam, adeo ut ab ea ſuperari non poſſet, id lædere cenſuerunt, & tollere conati ſunt. In Homine ineſt & amarum & ſalſum, & dulce, & acidum, & acerbum & inſipidum, aliaque ſexcenta, quæ pro copia & viribus varias habent facultates.

De Medico, περὶ ἰητρῦ.

AD Medici authoritatem mihi pertinere videtur, ut perſpiciat, quoad ejus natura feret, bene colorato & optime habito ſit corpore. Putant enim plerique hominum, ſi qui minus feliciter corpus diſpoſitum habeant, eos neque aliis rectè conſulere poſſe.

Præterea ejus cultus mundus eſto, veſtis ſit decora, & unguentis utatur benè olentibus citra omnem odoris ſuſpicionem; iſtud enim jucundum eſſe ægrotantibus ſolet.

Eum quoque ſpectare oportet ut animi temperantiam excolat, non taciturnitate ſolum, verum etiam reliqua totius vitæ moderatione: Quod ad illi comparandam gloriam plurimum adfert adjumenti.

Bonis etiam ac honeſtis ſit moribus,

bus,

bus, unaque gravitatem cum humanitate conjunctam habeat: promptitudo enim & facilitas medendi effusè oblata, ab ægris contemnitur, quamvis alioquin ſummæ benignitatis officium illud ſit. At conſiderandum quando his uti liceat; eadem enim apud eoſdem cum rara ſunt æſtimantur.

Quod ad geſtum attinet, vultu ſit ad prudentiam compoſito, non aſpero tamen, ne ſuperbus videatur & miſanthropus. Qui verò in riſum effuſus eſt & ſupra modum hilaris, moleſtus habetur, quod vel imprimis vitandum eſt: æquum item in omni vitæ conſuetudine ſe præſtare debet.

Turpiſſimum eſt per manus operam non aſſequi quod cupias.

[*Docet inſuper quomodo officina Medica inſtrui debeat, ubi ſe demittit* Hippoc. *ad Tyrocinia prima futuri Medici, imo plebeis Chirurgi: veteres enim externa in Medicina diſcipulos primum exercebant.*]

De Decenti Habitu.

περὶ εὐσχημοσύνης.

AD inceſſum eo ſemper ſint habitu, qui non tam ad ſuperfluam curioſitatem, quam ad optimam exiſtimationem, prudentiam & animi moderationem comparatur; minimè diffluentes aut ſuperflui: in hominum concurſibus graves, ad reſpondendum appoſiti, adverſus altercantes difficiles, in ſimilium familiaritatibus contrahendis proſpicientes, erga omnes moderati, ad emotiones taciturni, ad reſpondendum arguti, & tolerantes, in occaſione prudenter captanda appoſiti, in victu frugales, & paucis contenti, oratione efficaces, qui quicquid doctrina acceperunt, in medium proferunt, & facultate dicendi utuntur, ad gratiam comparati.

Ad hæc omnia præcipue dux eſt natura. Etenim ſi adfuerit his, qui artibus inſtructi ſunt, ad prædicta omnia aditus erit ampliſſimus.

Præclara res eſt, quæ ex opere quod quis didicit, proficiſcitur oratio: opinio maximè in Medicina in crimen vertitur his qui ea utuntur; in calamitatem verò, his qui ejus opera fruuntur.

Ἰητρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος.

Medicum urbanitatem quandam ſibi adjunctam habere convenit: Auſteritas enim tum ſanis tum ægris difficilem acceſſum præbet: obſervare autem eum maxime oportet ne multas corporis partes nudet, neque cum plebeiis de rebus multis, ſed tantum neceſſariis, confabuletur.

Quæcunque autem agat, nec perfunctorie nimis (περὶ ἔργως) nec curioſè (μετὰ φαντασίας pompoſe) agat.

In ingreſſu meminiſſe convenit ſeſſionis, demiſſi habitus, amictus compoſiti, authoritatis, breviloquentiæ, ut nihil perturbate agas, aſſeſſuri, diligentiæ, contradictionis ad ea quæ occurrunt, conſtantiæ in teipſo ad tumultus ſupervenientes, in turbis caſtigandis ſeveritatis, denique promptitudinis ad miniſteria.

Crebro ægrum inviſe.

Medicus in promptu habeat linamenta concerpta, ſplenia, vincula, medicamenta tum ad vulnera, tum ad oculos comparata, inſtrumenta etiam, machinas & ferramenta; alter item ſit apparatus ſimplicior, quo ad manus operam utaris, ad peregrinationes accomodatus. Promptiſſimus autem eſt, qui via quadam & ratione comparatur. Malagmatum (*i. e. cataplaſmatum*) quoque genera ad ſingulos uſus præparata habeas, potiones item incidendi facultate pręditas, cuique generi accommodatas. Ad manum etiam ſint quæ ad Medicamentorum purgationes faciunt, ex locis convenientibus deſumpta, eo quo decet modo pro ſuo quæque genere & magnitudine præparata, tum quæ ad vetuſtatem diligenter ſunt repoſita, tum quæ recentia pro temporis occaſione in uſum veniunt.

Reli-

Reliquaque ad eandem rationem, ut his adornatis, cum ad ægrotum ingreſſus fueris, nequaquam animo hæreas, cum ſingula habeas, ad id quod fieri debeat, accommodata.

Priuſquam ad ægrotum ingrediaris, fac cognitum habeas quid agendum ſit. Pleraque enim non ratiocinatione, ſed auxilio indigent; eventa igitur per experientiam cognita, prædicenda. Id enim gloriam adfert, & cognitu eſt facile.

Præceptiones. παραγγελίαι.

TEmpus dicendum eſt, in quo occaſio conſiſtit, occaſio autem, in qua tempus non multum. Medicatio in tempore fit, aliquando etiam occaſionem requirit. Ne pigeat ex plebeiis ſciſſitari, ſi quid ad curandi opportunitatem conferre videatur. Sic enim cenſeo artem univerſam commonſtratam fuiſſe, quod ſingula ex fine obſervata, & ad eadem aggregata fuerint.

Non oportet aſſeverare quod unum aliquod exhibitum remedium profuturum ſit.

Suadeo ut interdum gratis cures, ita ut memoris gratitudinis potiorem, quam præſentis exiſtimationis rationem habeas, quod ſi vel hoſpiti, vel egeno largiendi occaſio ſe offerat, his vel maximè ſuccurrendum eſt. Qui enim erga homines humanum ſe exhibuerit, is artis amore teneri cenſetur. Multi namque ægri cum ſciant ſe morbo minimè ſalutari teneri, etiam medici diligentia ſanitati reſtitutos eſſe celebrare gaudent.

Neque ſane indecorum fuerit, ſi Medicus in rei præſentis anguſtia circa ægrum verſatur, imperitiæ etiam tenebris circumfuſus, alios quoque accerſiri jubeat, quo communi conſilio quæ in rem ægri ſunt, diſquirantur, & illi ad præſidiorum facultatem operas ſuas conferant. Ubi enim aſſiduè urget affectio, morbuſque increſcit, plurima in animi anguſtia ad rem præſentem opportuna elabuntur. Tunc igitur confidenti animo eſſe oportet.

Hoc jurejurando affirmare audeam, Medicum ratione utentem, alterum nunquam invidiosè calumniaturum. Sic enim animi impotentiam probet. Verùm id promptius faciunt qui forenſem quæſtum ſectantur.

Ægri diuturnam appetentiam erigit indulgentia, quæ interdum morbum fovet.

SECTIO SECUNDA.

Continens σημειωτική.

Liber Prænotionum.

προγνωστικόν.

MEdicus ad providentiam ſibi comparandam omne ſtudium adhibeat. Cum namque præſenſerit & prædixerit apud ægrotos, tum præſentia, tum præterita, tum futura, quæque ægri omittunt, expoſuerit, res utique ægrotantium magis agnoſcere credetur, adeo ut majore cum fiducia ſeſe homines Medico committere audeant. Curandi verò rationem optimè molietur, ſi ex præſentibus affectionibus, futura prænoverit. Neque enim fieri poteſt, ut omnes ægroti ſanitatem aſſequantur, hoc namque longè præſtantius foret, quam futurorum conſecutionem prænoſcere. Si quid etiam divini τι θεῖον in morbis ineſt, hujus quoque providentiam ediſcere oportet.

Hac ratione meritò ſibi admirationem & boni medici exiſtimationem conciliaverit. Qui namque morbo ſuperiores eſſe poſſunt, eos utique longè rectius conſervaverit ex longo antea intervallo ad ſingula conſilium dirigens, tum etiam morituros, tum evaſuros, ubi prænoverit & prædixerit, extra culpam poſitus erit.

In morbis autem acutis imprimis quidem ægroti facies conſideranda venit, ſitne benevolentium, præcipueque ſui ipſius ſimilis, ita enim opti- *Signa ex facie.*

Coac. 212. Facies Hippocratica. optima erit. Quæ verò ſimili eſt contraria, periculi plena eſt. Qualis fuerit naſus acutus, oculi concavi, collapſa tempora, aures frigidæ & contractæ, imiſque ſuis fibris inverſæ, cutis circa frontem dura, intenta & arida, & totius faciei color pallidus aut niger, aut lividus, aut plumbeus. Si itaque ineunte morbo talis facies fuerit, neque adhuc ex aliis ſignis conjicere poteris, interrogare oportet, num vigilarit homo, an alvus profusè fluxerit, an inædia & fame laborarit. Quod ſi quid horum fateatur, minus periculi ſubeſſe putandum erit. Dijudicantur autem iſta die ac nocte, ſi ob eas cauſas ejuſmodi facies fuerit. At ſi nihil horum præceſſiſſe dixerit, neque intra dictum tempus ad dictum ſtatum redierit, in propinquo mortem eſſe ſciendum eſt.

Ex oculis. Alia etiam ſigna conſideranda, tum ex univerſo corpore, tum ex oculis. Si namque lucem refugiunt, aut præter voluntatem illachrimant, aut pervertuntur, aut alter altero minor ſit, aut ejus albæ partes ſint rubræ, aut palpebræ lividæ, aut venulis nigris, ſi oculorum alba obſita fuerint, aut lippientium oculorum ſordes λῆμαι circa eorum aciem appareant; aut etiam aſſiduè mobiles, aut foras projecti, aut vehementer cavi fuerint, vel etiam ſqualida oculorum acies ſi ſit, & minimè lucida, aut ſi color totius faciei immutatus fuerit, hæc omnia mala perniciosaque exiſtimanda. Per ſomnum etiam an ex oculis aliquid ſubappareat ſpectare oportet; ubi namque non commiſſis palpebris ex albo quid ſubapparet, id ſi neque diarrhæa, neque medicamentum purgans expreſſerit, neque ita dormire conſueverit æger, pravum id ſignum eſt, & funeſtum valde.

Lethale quoque, labra reſoluta, pendentia, frigida & exalbida eſſe.

Ex decubitu. At ægrum à Medico in latus dextrum aut ſiniſtrum recumbentem deprehendi oportet, manibuſque, & cervice ac cruribus paulum reductis, *Coac. 497.* totoque corpore molliter poſito. Hic enim ferè ſani jacentis eſt habitus. Is autem habetur optimus decubitus, qui bene valentium ſimilis eſt. Supinum verò jacere, manibus, collo & cruribus, valde projectis, minus bonum. Quod ſi pronus ad pedes de lecto delabatur, magis formidandum. Quod ſi etiam denudatis pedibus deprehendatur, nec admodum calidis, manibuſque, collo, ac cruribus inæqualiter projectis & nudis, malum id eſt, inquietudinem enim ſignificat. Lethale quoque hianti ore aſſiduè dormire. At in ventrem jacere, ei qui per bonam valetudinem ita dormire minimè conſuevit, delirium, aut partium circa ventrem dolorem indicat.

Ex ſtridore dentium. In febribus autem dentibus ſtridere, ex quibus à puero minimè eſt conſuetum, inſaniam & mortem ſignificat, quod ſi etiam deliranti id accidat, exitiale admodum jam eſt.

Ex ulceribus. Coac. 498. Ulcus quoque ſive ante morbum, ſive in morbo, natum ſit, noſſe oportet. Nam ſi periturus eſt æger, lividum, pallidum, & ſiccum ante mortem erit.

Ex manuum geſticulatione. De manuum motione ita cenſeo: in febribus acutis, aut pulmonum inflammationibus; aut phrenitide, aut capitis doloribus, quibus ante faciem feruntur & aliquid fruſtra venantur, & feſtucas colligunt, aut floccos è veſtibus evellunt, & ex pariete paleas carpunt, ex his omnibus malum & mortem portendi.

Ex ſpiratione. Spiratio crebra ſi fuerit, dolorem ſignificat, aut inflammationem in partibus diaphragmate ſuperioribus; quæ verò magna eſt reſpiratio & ex magno intervallo, delirium ſignificat. Frigidus autem ſpiritus, qui è naribus & ore efflatur, valde eſt funeſtus. Facilè verò ſpirare, valde magnum ad ſalutem momentum exiſtimandum, cum in omnibus morbis acutis, quibus febris conjuncta eſt, tum in his qui intra dies 40. judicantur.

Su-

Coac. 572. Sudores optimi quidem per omnes morbos acutos, qui diebus judicatoriis contingunt, & penitus febre liberant. Boni verò quicunque toto corpore oriuntur, faciuntque ut æger morbum facilius ferre videatur. At qui nihil tale efficiunt, minimè ſunt utiles. Peſſimi autem frigidi, quique circa caput tantummodo, faciem & cervicem exoriuntur: ii namque cum acuta febre mortem, cum mitiore verò, morbi longitudinem prænunciant. Sudores boni ſunt, qui guttatim, & cum exhalatione fiunt.

279. Hypochondria optima quidem quæ dolore vacant, mollia ſunt & æqualia, tum dextra, tum ſiniſtra parte: incenſa verò aut dolentia, aut intenta, aut inæqualiter affecta dextra parte ad ſiniſtram, hæc omnia animadvertenda ſunt. Quod ſi etiam pulſus in hypochondriis inſit, perturbationem, aut delirium indicat. Verum etiam eorum oculos intueri oportet, ſi namque oculi crebro moveantur, inſania expectanda eſt.

280. Tumor vero in hypochondrio durus & dolens, peſſimus quidem eſt, ſi totum occupet hypochondrium, ſi vero alterutra tantum pars obſeſſa fuerit, minus formidabilis erit tumor qui in ſiniſtra regione conſiſtit. Significant autem hujuſmodi tumores circa principia mortem brevi ad futuram: quod ſi neque intra 20. diem febris quieſcat, neque tumor ſubſidat, ad ſuppurationem res vertitur. His autem primo circuitu etiam ſanguinis è naribus fluxus contingit, valdeque juvat; verum eos interrogare oportet, num capite doleant, aut oculorum hebetudine teneantur; nam ſi quid horum adfuerit, eo ſanguis repit. In junioribus tamen, neque dum 35. annum attingentibus, ſanguinis eruptio magis expectanda eſt. Tumores molles doloris expertes, digitiſque cedentes, tardiores criſes efficiunt, ſed tamen minus illis verendi ſunt. Quod ſi intra dies 60. neque febris eſſet, neque tumor ſubſidat, fore ſuppurationem hoc loco & reliquo ventre ſignificat.

Ventris tumores minus abſcedere nati ſunt, quam qui in Hypochondriis oriuntur; minime verò qui infra umbilicum in pus vertuntur.

Suppurationum, quæ hinc proveniunt, ea obſervatio facienda eſt. Quæ foras vertuntur, optimæ ſunt ubi parvæ ſunt & quam maximè foras feruntur, & in acutum tendunt: peſſimæ vero quæ magnæ ſunt & latæ, minimèque in mucronem attolluntur; at quæ intro rumpuntur, optimæ, ubi nihil cum externa ſede communicant, in ſeſe contrahuntur, nullo dolore afficiunt, totaque regio externa unius coloris apparet.

Pus vero optimum eſt album, leve & æquale, & quam minimum graveolens. Huic autem contrarium peſſimum.

Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur mala; nam neque febre liberat, vehementeſque dolores excitat, & lethalis eſt. Oritur fere ex laterum inanitate & lumbis, partimque à jecore. Quibus igitur ex laterum inanitate & lumbis initia ducuntur, iis pedes intumeſcunt, & longa alvi profluvia detinent, quæ neque dolores ex laterum inanitate ac lumbis tollunt, neque ventrem molliorem efficiunt. At quibus à jecore hydrops ortum ducit, his tuſſis & tuſſiendi cupiditas ineſt, ſed nihil effatu dignum expuunt, pedeſque intumeſcunt, ac venter non niſi dura ægreque egerit, & circa alvum tumores fiunt, qui partim dextra, partim ſiniſtra parte oriuntur & deſinunt. *Coac.* 452.

Caput, manus & pedes frigere, ventre & lateribus calentibus, malum denunciat; at corpus totum æqualiter calidum eſſe ac molle optimum. 492.

Ægrum quoque facile converti oportet, & cum ſeſe attollit levem eſſe. Quod ſi gravis eſſe videatur, tum reliquo corpore, tum manibus & pedibus, in anguſto ſpes eſt. 493.

Præ-

Coac. 493. Præter gravitatem verò ſi ungues & digiti liveſcant, mors confeſtim expectanda eſt. At omninò nigri tum digiti, tum pedes minus quam liventes pernicioſi ſunt. Sed alia ſigna conſideranda; ſi enim facilè malum ferre videatur & aliud quoddam ex ſalubribus ſignis adfuerit, morbus ad abſceſſum vergit, ita ut æger morbo quidem ſupereſſe, & partes corporis denigratæ decidere debeant.

494. Teſtes autem & pudenda ubi surſum contrahuntur, vehementes dolores, & mortis periculum denunciant.

Peſſimum eſt, ſi neque noctu, ne- 497. que interdiu dormiat, nam aut ob dolorem vigilia adeſt, aut delirii affuturi hæc nota eſt.

Alvi dejectio optima eſt, ſi mol- 601. lis eſt & conſiſtat, eoque tempore quo per ſanitatem dejici ſoleat, copia verò ciborum ingeſtorum rationi reſponderit. Quod ſi liquida fuerit dejectio, conſentaneum eſt, ipſam neque ſtridere, neque paucum, & crebrò excerni, frequens enim deſidendi labor ægrum fatigat, eique inſomniam adfert. Si ſæpe & multum alvus feratur, deliquii animi periculum erit. Craſſiorem fieri dejectionem oportet, morbo ad criſin eunte. Sit etiam ſubrufa, neque admodum graveolens. Expedit etiam lumbricos teretes una cum 116. excrementis alvi deſcendere, morbo ad criſin properante. Valde aquoſum aut album, aut pallidum, aut prærubrum, aut ſpumans dejici, hæc omnia calamitoſa ſunt. Præter hæc, malum eſt, quod exiguum, glutinoſum, candidum, ſubflavum & æquale exiſtit. His verò magis funeſta ſunt nigra aut pinguia, aut livida, aut æruginoſa, aut graveolentia. Dejectiones variæ majorem quam illæ diuturnitatis ſpem adferunt. Sed tamen non minus ſunt funeſtæ. Hujus modi ſunt, ſtrigmentoſæ, bilioſæ, cruentæ, porraceæ & nigræ, ſive ſecedant ſimul, ſive aliæ ab aliis ſegregatæ.

Flatum ſine ſonitu ac crepitu exire Coac. 495. optimum. Præſtat tamen cum ſtrepitu prodire, quam iſtic revolvi. Et cum ita erumpit, aut dolere quid hominem ſignificat, aut delirare, niſi fortè ſponte ſua flatum ſic emittendum duxerit.

Hypochondriorum dolores & tu- 281. mores recentes quidem & ſine inflammatione, murmur ſolvit in ipſo Hypochondrio exortum, idque potiſſimum ſi cum ſtercore, urina & flatu prodierit; ſin minus ubi ipſum per ſe tranſmiſſum fuerit, juvat: idque magis ſi ad inferiores ſedes deſcenderit.

Urina optima eſt cum & alba fue- 575. rit Hypoſtaſis & levis & æqualis per omne tempus quoad morbus judicatus fuerit: talis enim ad ſecuritatem & brevitatem morbi præclarè apparet. Sin talis urinæ intermiſſio quædam ſit ut modo pura reddatur, modo Hypoſtaſis alba & levis ſubſidat, diuturnior quidem eſt morbus, & minus res ægri in tuto ſunt. Sin ſubrubra reddatur urina cum Hypoſtaſi æquali & lævi, diuturnioris quidem morbi ea erit, quam illa jam memorata, ſed admodum ſalutaris: Quæ in urinis κριμνώδεες farinæ craſſioris ſpeciem Hypoſtaſes referunt, pravæ ſunt; his multo pejores ſunt lamineæ ϖιτυρώδεες albæ verò & tenues admodum ſunt pernicioſæ; ſed his omnibus magis funeſtæ ſunt furfuraceæ. πιτυρώδεες nubeculæ quæ per urinas feruntur, albæ quidem bonæ ſunt, nigræ verò malæ. Quandiu autem fuerit urina rubra & tenuis, morbum adhuc pepaſmi expertem ſignificat. Quod ſi diu talis reddatur, periculum eſt ne vires ægri valere non poſſint, donec urina mitificata fuerit. Inter urinas funeſtiſſimæ ſunt graveolentes, aqueæ, nigræ, & craſſæ. Sed tum viris, tum mulieribus urinæ nigræ peſſimæ, pueris vero aqueæ. Quicunque tenues urinas ac crudas diu excernunt, ſiquidem alia ut convaliturís ſigna appareant, his quidem in partibus diaphragmate inferioribus abſceſ-

ſceſſum expectare oportet. Sed & pinguedines ſupra innatantes aranearum telas referentes, damnare oportet, colliquationem namque ſignificant. In urinis autem quæ nubeculas habent conſiderandum venit, an ſuperſtent, vel ſubſidant, & quoſnam habeant colores: quæ deorſum feruntur cum dictis coloribus bonæ cenſendæ & commendandæ, at quæ ſurſum feruntur, malæ & vituperandæ. Neque tibi imponat veſica quoquo modo affecta, ſi hujuſmodi urinas reddiderit, non enim totius corporis, ſed ipſius per ſe indicium eſt.

Coac. 556. Vomitus perquam utilis eſt, qui pituita & bile permixtus eſt, nec admodum craſſus nec multus. Nam meraciores pejores ſunt. Sin autem id quod vomitione excluditur porraceum ſit, aut lividum, aut nigrum, quamcunque horum colorum ſpeciem referat, in pravis habere oportet. Quod ſi omnes illos colores idem homo vomitione exhibeat, valde quidem id lethale eſt. Sed mortem in propinquo eſſe ſignificat lividus ille vomitus qui tetrum odorem ſpirat. Nam omnes ſubputridi & graveolentes odores in iis omnibus, quæ vomitu rejiciuntur, mali ſunt.

390. Expectoratum verò in omnibus morbis qui in pulmones & latera incidunt, citò & expeditè expectorari debet, ſputoque flavum valdè permixtum apparere; etenim ſi multo poſt morbi principium expectoretur aut flavum quid, aut rufum, aut quod multam tuſſim adferat, neque exquiſitè permixtum ſit, deterius eſt. Flavum ſi ſincerum fuerit, periculi plenum eſt. Quod album eſt, lentum & rotundum, inutile. Pravum etiam eſt pallidum admodum & ſpumans (& viride & æruginoſum) at ſi adeo ſincerum fuerit, ut etiam nigrum appareat, id illis deterius eſt. Malum etiam ſi nihil expectoretur, nec quicquam pulmo excludat, ſed plenus ferveat in gutture.

399. In omnibus pulmonis morbis gravedines & ſternutationes tum præire, tum ſubſequi, malum. Verum in aliis morbis alioquin funeſtiſſimis, ſternutationes juvant.

Expectoratum flavum non multo perfuſum ſanguine, quod peripneumonicis ineunte morbo, expectoratur, ad ſalutem apparet mirificeque prodeſt. Septimo verò die ac tardius, non adeo ſecurum. Sputa omnia mala ſunt quæ dolorem non ſedant, peſſima etiam nigra ut prius proditum eſt. At omnium quæ excreantur optima quæ dolorem ſedant. Horum verò locorum dolores, qui neque per ſputorum purgationes, neque alvi dejectionem, neque venæ ſectionem, aut medicamenta purgantia & victus rationem ſedantur, eos ad ſuppurationem tendere ſciendum eſt. Coac 392. 391. 394.

Suppuratorum quæcunque bilioſo adhuc expectorato ſuppurant, periculi plena ſunt, ſive illud bilioſum per ſe, ſive puri permixtum expectoretur: Et potiſſimum ſi illud ſuppuratum ceperit expectorari ab ejuſmodi ſputo, morbo ad ſeptimum diem progreſſo; atque eum qui talia expectorat, metus eſt interiturum 14. morbi die, niſi aliquod bonum ſignum intervenerit. In bonis ſignis hæc numerantur. Facilè morbum perferre, benè ſpirare, dolorem ſedatum eſſe, ſputum ſine difficultate rejicere, corpus æqualiter calidum aut molle videri, ſine ſiti eſſe, urinas, dejectiones, ſomnos & ſudores (laudabiliter fieri) ut ante definitum eſt, ſingula ſupervenire, bona exiſtimanda ſunt. His enim omnibus ſic contingentibus, fieri non poteſt ut homo moriatur. Quod ſi ex his quædam quidem contingant, quædam minus, non ultra 14. diem æger vitam producet. Contra autem ægrè morbum ſuſtinere, reſpirationem magnam & frequentem eſſe, dolorem minimè ſedari, expectoratum vix tuſſiendo educi, ardere ſiti, ipſumque corpus à calore inæqualiter affici, ventrem & latera vehementer calere, fronte, manibus & pedibus frigidis, urinas, alvi 392. 393.

alvi excrementa, ſomnos & ſudores, unaquæque qualia deſcripta ſunt, mala eſſe noſſe convenit. Si quid enim ex his ſputo ſupervenerit, morietur æger, priuſquam ad diem 14. pervenerit, aut 9. aut 11. die.

Coac. 402. Reliquæ ſuppurationes magna ex parte rumpuntur, aliæ quidem 20. aliæ 30. aliæ etiam 40. aliquæ etiam ad 60. diem deveniunt. Suppurationis initium colliges ab eo die, quo primum æger febricitavit, aut etiam primum rigor prehendit, & ſi loco doloris pondus quoddam grave ſentiatur. Hæc enim ſunt ineuntis ſuppurati certiſſima ſigna. Quod ſi in altero tantum latere ſuppuratio fuerit; tum vertere, tum ediſcere ad hæc convenit, num dolor aliquis alterum latus detineat, & num altero calidius fuerit, atque ubi in latus ſanum decubuerit, interrogare, ſi quod ei pondus deſuper impendere videatur, ſic enim altero latere in quo pondus extiterit ſuppuratio eſt. Suppuratos his ſignis cognoſcere oportet, primum quidem ſi febris non demiſerit, ſed quæ interdiu quidem levior fuit, de nocte gravior evadat; tum verò ſudores incidunt multi
402. (circa collum & jugulum) & etiam tuſſis, tuſſiendique cupiditas iis oboritur, ſed tamen nihil tuſſiendo memorabile expectorant: quin etiam oculi fiunt concavi, ac genæ rubore perfuſæ apparent, & manuum ungues fiunt adunci, digiti verò maximeque ſummi ardore conflagrant, & in pedibus tumores fiunt, cibos minimè appetunt, & puſtulæ toto corpore oriuntur. Diuturnæ igitur (pectoris & pulmonis) ſuppurationes his indicantur ſignis, quibus multa fides habenda eſt.

402. Ex ſuppuratis illi maximè ſuperſunt quos eo ipſo die, quo rupta eſt vomica, febris dimiſit, & illico cibos appetunt, ac ſitis ſunt planè expertes, tum alvus pauca & figurata reddit, tum pus ipſum album eſt & læve & uniuſmodi, & pituitæ expers, tum & ſi abſque dolore & vehementiori tuſſi expectoretur: qui ita affe-
cti ſunt optimè & celerrimè liberantur. *Coac.* 40
Sed (à ſuppurato) intereunt, quos (à rupta vomica) febris non dimiſit, aut ſi febricitandi finem feciſſe videantur, iterato incendio conflagrant, & ſiti ardent, nec ullo edendi amore tenentur, tum alvo ſunt profuſiore, pus autem viride & lividum expectoratur, aut pituitoſum & ſpumans. Si hæc inciderint, brevi intereunt. Sed quibus horum alia quidem apparent, alia verò non, ex iis quidam intereunt, alii verò in multo tempore ſuperſunt.

Quibus verò in peripneumonicis morbis abſceſſus incidunt pone au- 395.
res, & ſuppurant, aut ad infernas partes decumbit, & fiſtula excitatur, hi ſane ſuperſunt. Hujuſmodi abſceſſus fore intelliges hoc modo: ſi febris detineat, nec ulla doloris remiſſio adferatur, nec expectoratum convenienter feratur, nec bilioſa alvo ſecedant, nec facile alvus meracis feratur, nec verò urina profuſè reddatur, cum multa hypoſtaſi, atque certa ſalutis ſpes ab aliis ſignis ſalutaribus affulgeat, tum commemoratos abſceſſus fore ſpes eſt.

Qui in crura decumbunt abſceſſus 396.
a peripneumonia vehementi & calamitoſa, præclarè quidem omnes ad ſalutem faciunt, ſed illi optimi qui in expectorati mutationem incidunt. Si verò tumor & dolor ſuboriatur, ſputo è flavo in pus verſo, & foras prodeunte, hoc modo tum ſecuriſſimè æger ſuperſtes futurus eſt; tum citiſſimè citra dolorem abſceſſus quieſcet. Quod ſi neque ſputum rectè excernatur, neque urina bona hypoſtaſi prædita ſit, periculum eſt ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotii exhibeatur: Si verò diſpareant abſceſſus & intro recurrant, ſputo non prodeunte, & detinente febre, gravis morbi periculum, & delirii, & mortis ægro imminet.

Eorum verò qui à peripneumonia ſunt purulenti, ſeviores magis

in-

intereunt, at ex cæteris ſuppurationibus, juniores potius moriuntur.

Lumborum, & inferiorum partium dolores qui cum febre affligunt, ſi illis relictis ſeptum tranſverſum invadant, exitiales admodum ſunt.

Cum ſuppurati utuntur, ſi purum pus fuerit & album, nec tetri odoris, convaleſcunt; at quibus ſubcruentum & cænoſum, moriuntur.

Coac.471. Veſicæ tum duræ, tum dolentes grave prorſus, & exitiale periculum minantur; maximè autem exitiales ſunt, quæ cùm febre aſſidua fiunt. Nam & ipſarum veſicarum dolores ad mortem inferendam ſatis ſunt, neque alvi hoc tempore excernunt, niſi durum quiddam & coactum. Solvit autem purulenta micta urina album & leve habens ſedimentum. Quod ſi neque cum urina quicquam dolor remiſerit, neque mollior veſica reddatur, febriſque aſſidua fuerit, laborantem intra primos morbi circuitus moriturum ſperandum eſt. Hoc autem morbo potiſſimum tentantur pueri à 7. anno ad 15.

Febres judicantur iiſdem numero diebus quibus & evadunt & moriuntur homines. Etenim febres mitiſſimæ & tutiſſimis ſignis conjunctæ, quarto die ceſſant, aut etiam celerius. Maximè verò malignæ & quæ cum ſignis calamitoſis exiſtunt, quarto die interficiunt, aut etiam prius. Primum ergo naturæ & morbi certamen ſic definitur, ſecundum ad ſeptimum diem producitur, tertium verò undecimo definitur die, quartum ad 14. producitur, quintum ad 17. ſextum ad 20. neque verò ad horum quicquam integris diebus exactè numerari poteſt.

Qui ex morbo evaſuri ſunt facilè ſpirant, dolore vacant, noctu dormiunt, aliaque ſecuriſſima ſigna habent. At perituri difficultate ſpirandi vexantur, delirant, vigilant, cæteraque peſſima ſigna habent.

Puerperis à partu criſes contingunt.

Capitis dolores vehementes & pertinaces cum febre conjuncti, ſi (funeſtum) aliquod ſignum acceſſerit, valdè pernicioſi exiſtunt. Si verò abſque ejuſmodi ſignis, 20. diem dolor exceſſerit, & febris detineat, narium profluvium, aut imis in partibus abſceſſum fore ſuſpicionem adfert. Verum dolore adhuc recenti, æque profluvium ſanguinis aut ſuppuratum ſperari poteſt, tum alias, tum ſi dolor circa tempora & frontem affuerit. At ſanguinis eruptio magis expectanda venit in his qui nondum 35. annum attigerunt in ſenioribus ſuppuratio.

Auris dolor acutus cum febre continua & vehementi, formidabilis, *Coac.189.* periculum enim delirii & mortis ægro adfert: moriuntur autem ex hoc morbo juniores quidem homines 7. die aut etiam citius, ſeniores verò multo tardius. Nam & febres & deliria minus iis ſuboriuntur, aureſque eam ob cauſam ſuppuratio præoccupat. Sed in his ætatibus ſuccedentes morbi reverſiones plurimos interficiunt. Juniores verò priuſquam auris ſuppuret, intereunt. Si verò pus album ex aure manarit, tum juveni ſalutis ſpes affulget, ſi aliud quoddam ei bonum ſignum ſupervenerit.

Fauces exulceratæ cum febre grave aliquid portendunt, at ſi aliud aliquod ſignum adfuerit ex his quæ antea prava eſſe cenſuimus, ægrum in periculo verſari denunciandum eſt.

Angina graviſſima quidem eſt & 363.
celerrimè interimit, quæ neque in 364.
faucibus, neque in cervice quic- 365.
quam conſpicuum facit, plurimum verò dolorem exhibet & difficultatem ſpirandi, quæ erecta cervice obitur, inducit, hæc enim eodem etiam die, & 2, & 3, & 4 ſtrangulat. Quæ verò certæ (anginæ) parem doloris vim adferunt, ſed tamen intumeſcunt, & fauces rubore ſuffundunt, pernicioſæ quidem valdè ſunt, ſed diuturniores iis quas jam deſcripſimus, ſi ingens rubor fue-

fuerit. At quibuſcunque una fauces, & cervix inſigniter rubent, hujuſmodi ſunt diuturniores. Maximèque nonnulli ex iis evadunt, ſi cervicem & pectus rubor detineat, neque ad interna eryſipelas revertatur. Quod ſi neque diebus criticis diſpareat eryſipelas, neque tuberculum ad externas partes prorumpat, nec pus expectorarit, facileque ac ſinè dolore habere videatur, mortem indicat, aut ruboris reverſionem; at ſecurius eſt tumorem, & ruborem ad externa converti. Quod ſi ad pulmonem ſe vertat, dementiam excitat, & ex his nonnulli ſuppurati plerumque evadunt.

De Febribus. Quibus febres ceſſant, neque apparentibus ſolutionis ſignis, neque diebus judicatoriis, iis recidiva expectanda eſt. In longa febre, ſalutariter tamen affecto ægro, ſi neque ob inflammationem aliquam, nec ob ullam aliam evidentem occaſionem dolor detinet, in hoc abſceſſus cum tumore aut dolore ad articulum aliquem expectandus, maximèque in inferioribus locis. Hujuſmodi abſceſſus magis contingere ſolent iis qui 30. annum non attigerunt, minimè ſenioribus.

Si quis in febre non lethali dixerit ſibi caput dolere, aut oculorum aciem caligine quadam perſtringi, & ſtomachi dolor acceſſerit, tum vomitio biliofa aderit; ex iis autem quibus ineunte morbo caput dolere cepit, quarto morbi die magis premuntur, quam quinto; ſeptimo autem remiſſionem conſequuntur. At quibus 3. die dolet caput, hi maximè vexantur die quinto. 9. vero aut 11. liberantur. Quicunque vero quintum diem morbi agentes laborare ceperint, 14. die morbus judicabitur.

At verò quibus in febre caput dolet, & ſuffuſionis caliginoſæ loco hebeſcunt oculi, aut etiam ignes micant ex oculis: & cardialgiæ loco, dextra aut ſiniſtra hypochondriorum parte, diſtentio quædam percipitur doloris & inflammationis expers, his narium profluvium vomitionis loco, jam jam adfuturum ſpes eſt. Sed juvenibus potius illud expectandum eſt. Iis verò qui 30. annorum attingunt, & ſenioribus minus, ſed in his vomitiones expectandæ.

Puerulis convulſiones incidunt, ſi febris acuta fuerit, nec alvus feratur & ſomni ſunt expertes, & terreantur, & eiularint, tum etiam ſi colorem mutent, ac pallido vel livido, vel etiam rubro ſuffundantur. Hæ (convulſiones) facilè incidunt puerulis nuper natis ad 7. ætatis annum; at grandiores pueri & viri non adeo per febres convulſionibus prehenduntur, niſi vehementiſſimum & peſſimum quoddam ſignum ex his quæ in phrenitide fieri ſolent, affuerit. In Lybia, Delo, & Scythia præſcripta ſigna vera comperiuntur.

De Humoribus.

περὶ χυμῶν.

PEpaſmi tempore fiunt, & vel foras vel intro, aut alio fluunt quo decet.

Quæ ſocia ſunt atque vicina primum & maximè vitiantur.

Quæ ducenda ſunt, quo maximè vergunt, eo per loca convenientia ducere oportet. Quæ prodeunt copia minimè ſunt æſtimanda, ſed quamdiu prodeant, qualia oportet, & æger facilè ferat. *Aphor. 21. 23. Sect. 1.*

Si quæ pars ante morbum laborarit, ibi morbi ſedes erit, velut iis contigit qui in Perintho tuſſi & angina laborarunt.

Humores quibus anni temporibus efflorefcunt, noſſe oportet, & quales in ſingulis morbos efficiant, & quaſnam in unoquoque morbo affectiones pariant.

Mutationes ex quibus ad quænam fiant conſiderandæ.

Ut ſe habet Terra arboribus, ita animantibus venter, alit, calefacit & refrigerat: Refrigerat quidem dum vacuatur, calefacit verò cum im-

impletur. Non ſecus ac ſtercorata Terra, hieme, calida eſt, ita etiam ventriculus.

Pro anni temporis varietate, ſimiles aut diſſimiles erunt morbi, qui hoc tempore oriuntur.

Aph. 5. Sect. 3. Ubi æſtas veri ſimilis extiterit, ſudores in febribus eæque faciles, neque peracutæ erunt, neque linguas vehementer aridas habebunt.

Cum verò ver hibernum fuerit, & extremæ hiemis frigora ſenſerit, hiberni etiam morbi fient, & tuſſes & pulmonum inflammationes & anginæ. Anni etiam tempora morborum reverſiones plerumque afferre ſolent, ſicut & ejuſmodi morbos facere.

Aphor 5. Sect. 3. Auſtri auditus gravitatem afferunt, oculis caliginem offundunt, capitis gravitatem inducunt, membrorum torporem ac languorem faciunt. Cum hic invaluerit, eiuſmodi in morbis contingunt, ulcera madentia, os præſertim, pudendum, aliaſque partes occupant.

Aphor. 5. Sect. 3. Quod ſi Aquilonia fuerit tempeſtas tuſſes fiunt, faucium aſperitates, alvi duriores, urinæ difficultates, horrores, laterum & pectoris dolores. Hac prævalente, ejuſmodi morbi maximè expectandi ſunt.

Æſtas bilem gignit, ver ſanguinem & alia tempora, ut ſingulorum fert natura.

Aphor. 1. Sect. 3. Mutationes potiſſimum morbos pariunt, & in anni temporibus magnæ mutationes.

Aphor. 2. Sect. 3. Aphor. 3. Sect. 3. Naturarum aliæ ad æſtatem, aliæ ad hiemem, benè aut malè ſe habent, morbi alii ad alia anni tempora benè vel malè ſe habent; ætates quoque ad tempora & regiones, & victus genera & morborum conſtitutiones.

Aphor. 4. Sect. 3. Regiones ad anni tempora malè affectæ cuius temporis ſimilitudinem habent, eiuſmodi morbos pariunt. V.g. inæqualis calor & frigus, ſi eodem die contigerint, autumnales morbos in regione creabunt; & in reliquis anni temporibus eadem ratio ſervabitur.

Qui Sanguinem per ora venarum quæ in Ano ſunt, profundere ſolent, ii neque pleuritide, neque pulmonis inflammatione, neque Phagædæna, neque furunculis, neque terminthis corripiuntur, ac fortè ne lepra quidem, fortaſſis verò neque vitiliginibus. Intempeſtivè autem curati multi, non ita multo poſt hujuſmodi morbis correpti ſunt, & pernicioſè idcirco habuerunt. Quod in reliquis abſceſſibus contingit, veluti fiſtulis, quæ aliorum medela ſunt. *Lib. 6. Epid. ſect. 3. Aph. 28.*

Impedimento eſt (Sanguinis miſſioni) iis qui cruenta expuunt, anni tempus, pleuritis, & bilis. *Lib. 6. Epid. ſect. 3. Aph. 31.*

Quibus ſub judicationis tempus, juxta aures exorta tubercula minimè ſuppurarint, iis ſubſidentibus, morbi reverſionem fieri contingit.

Quæ ſedare ſolent, cum poſteà apparent, ea ſi priùs fiant, liberant. *Aph. 28.*

De Criſibus.

περὶ κρισίων.

SI ſuborto ſudore, morbus ceſſet, & urina fulva, cum ſedimento albo conſpiciatur, iis eodem die febris revertitur, quæ quinto die ſine periculo judicatur.

Quibus in febre minime lethali, capitis dolor eſt, aliaque ſigna circumſiſtunt, in his bilis ſuperat. Qui primis diebus dolore vexati, 4. & 5. die magis urgentur, 7. die febre liberantur.

Febribus ardentibus ſi poſt ſeptimum diem morbus regius ſuccedat, ſudoris indicium eſt.

Judicationem faciunt copioſa mictio, ſudor, vomitus, alvi deiectiones, & Sanguinis ex naribus fluxio, menſium item fluxus.

Febre ardente finiente, ſi morbus regius ſuccedat, non ſolet ampliùs ſudare, neque alibi uſquam abſceſſum facere, ſed ſanus evadit.

Tertiana ut plurimum 7. circuitibus judicatur. *Aph. 59. Sect. 4.*

Aph. 54. Sect. 4. Quibus in moleſtis febribus, 7. 9. aut 14. die icterus oritur, bonum eſt, niſi dextra præcordia obduruerint, ſin minus, res in dubium venit.

Acuti morbi intra dies 14. ferè judicantur.

Aph. 36 Sect. 4. Sudores febricitanti ſi contingant, 3, 5, 7, 9, 11, 14, 21, & 30. die, hujuſmodi ſudores morbos judicant, qui verò non ſic contingunt, labores portendunt.

Urinarum concoctiones paulatim matureſcentes, ſi diebus judicatoriis concoctæ fuerint, morbum ſolvunt.

Urinas cum ulceribus conferre oportet. Ulcera namque ſi repurgando pus album rejiciant, celerem curationem denunciant, ſed ſi ad ſanioſos humores convertantur, maligna evadunt.

In febribus ſi urina mutationes habeat, temporis longitudinem indicat, ægrumque tum ad deteriora, tum in alteram partem neceſſariò commutari.

Si urinæ primis minimè ſimiles, ſed ex craſſis tenues evadant, & omnino tenues, eæ difficilem & minimè certam judicationem faciunt.

Aph. 39. Sect. 4. Apho. 40. Sect. 4. Quacunque corporis parte calor aut frigus ineſt, ibi morbus eſt; eique celeres in toto corpore mutationes contingunt. Quod ſi corpus perfrigeſcat, aut rurſus incaleſcat, colorque ſubinde mutetur, iſta morbi longitudinem portendunt.

Si febricitanti ſudor ſuccedat, neque febris deſinat, malo eſt, producitur enim morbus, & humiditatem ſignificat. Sano ſudor copioſus immodicè contingens morbum portendit, æſtate quidem minorem, frigore verò maiorem.

Quibus in alvi deiectione bilis atræ quid ſubeſt, ſi copioſiùs, maior eſt morbus, ſi parcius, minor.

In febribus ardentibus, ſi morbus regius & ſingultus quinto die contingat, lethalis eſt. Morborum reverſionibus tentantur, quibus in febricitatis vehementes vigiliæ, aut turbulenti ſomni adveniunt, aut corporis robur ſolvitur, aut ſingulorum membrorum doloris adſunt, & quibus febres non accedentibus ſolutionis ſignis, neque diebus judicatoriis quieſcunt.

Si judicatione facta, urina rubra ſubſidentiam rubram continens reddita fuerit, his febris reverſio eodem die contingit, ex eaque pauci ſervantur.

Quibus judicationis tempore exorta ad aures tubercula non ſuppurantur, his ſolutis morbi reverſio pro recidivarum ratione, ſimili circuitu contingit.

Atra bile vexatis & phrenitide detentis, Sanguinis per venas ani profluvium bonum eſt.

Qui inter loquendum hæſitant ac balbutiunt, ut nec labris moderari queant, ſi hæc ceſſent, purulenti evadunt.

Vehementem in locis inferioribus dolorem ſurditas ſolvit, aut copioſus ex naribus Sanguis profluens.

Inſania magnum morbum conſuetudinem jam familiarem ſolvit.

Quibus in febribus ardentibus coxendicum dolor eſt, oculorum perverſio, aut cæcitas, aut teſtium tumores, aut mammarum elevatio, hæc febrem ſolvunt, aut etiam Sanguinis ex naribus profluvium.

Tremores in febribus delirium ſolvit.

Febri rigor ſuccedens febrem ſolvit, & ſudorem evocare ſolet. *Apho. 6 ſect. 4.*

Quibus in febribus aures obſurduerint his niſi febris ſolvatur, furorem contingere neceſſe eſt. Solvit autem Sanguis ex naribus effluens, aut alvus bilioſa effundens, aut dyſenteria, aut coxendicum, aut genuum dolor ſuccedens.

Quibus dolores derepente oriuntur, præcordia ſurſum attolluntur, ſi dolores vehementes ad notham coſtam contingant, his venæ ſectio & deorſum purgatio ſolutionem adfert.

In aqua intercute detentis, ſi aquo-

ſus

ſus humor per venas in alvum aut veſicam effluat, ſolutio contingit.

Si leucophlegmatia detento vehemens alvi profluvium ſuccedat, ſolutio contingit.

Qui alvi profluvio diutius cum tuſſi detinentur, non liberantur, niſi dolores vehementes ad pedes contigerint.

Capite dolore vehementer affecto, ſi pus per aures aut nares effluxerit, morbum ſolvit.

Quibus per ſanitatem derepente capitis dolores obveniunt, confeſtimque vox deficit ac ſtertunt, intra dies 7. pereunt, niſi febris prehenderit.

Aphor. 17. Sect. 6. Lippitudine laboranti, alvi profluvio detineri bonum.

Aph. 57. Sect. 4. Convulſione aut corporis diſtentione vexato, ſi febris ſuperveniat, morbnm ſolvit. Si febre detentum convulſio prehendat, febris eodem die, aut poſtero, aut 3. deſinit.

De Diebus Criticis.

περὶ κρισίμων.

ARtis magnam partem eſſe duco, poſſe quæ rectè ſcripta ſunt ſpeculari. Qui enim hæc noverit, iiſque utitur, is mihi in arte non multum falli videtur. Unamquamque ſanè tempeſtatem anni & morborum conditionem exacte addiſcere oportet, & quiſnam morbus bonus, quis periculo conjunctus, aut in temporis conditione, aut in morbo, quinam morbus longus ſit & lethalis, longus quinam ſalutaris, acutus quinam lethalis, vel ſalutaris. Ex quibus tum criticorum dierum ſeries contemplanda eſt, tum etiam prædicendi facultas ſuppetit. Præterea ex his, quibus, & quando, & quamnam victus rationem præſcribere oporteat, cognoſcere licèt.

Burnet Parte II.

Prædictorum Liber primus.

Προῤῥητικὸν α.

6. EX creatio frequens & irrita, ſi quidem aliud quoddam ſignum affuerit, phrenitidem portendit. *Coac. 244.*

8. Deſipientiæ quæ jam admodum fractis & debilitatis viribus, ſuccedunt, peſſimæ ſunt, non ſecus ac Thraſynonti.

13. Albicans dejectio in phreniticis mala eſt. His ſi rigor contingat peſſimum. 91.

14. In furioſa & vehementi mentis emotione, ſuccedentes tremores malignitatem denunciant. 93.

16. Phrenitici parum bibunt, ex levibus ſtrepitibus facilè irritantur ac percelluntur, tremuli ſunt. 96.

18. In febre ardente, ſi tinnitus aurium, cum viſus hebitudine fiant, & ad nares accedat gravitatis ſenſus, furioſa mentis emotio indicatur.

23. Vocis defectiones cum ſingultu & virium. 245.

24. Exolutione, peſſimæ.

44. Ab homine moderato ferox & audax reſponſum, malum portendit.

38. Ubi alvus humeſcit, æger laſſitudine, capitis dolore, ſiti, vigiliis torquetur, obſcurè loquitur, & admodum eſt impotens, in his caſibus vehementem mentis emotionem expectare oportet.

52. Quæ perniciem minantur, ea ſi abſque ulla ſignificatione allevant, mortis periculum denunciant.

56. Ex Hypochondriorum doloribus, obortæ Febres malignæ ſunt.

58. Sudor in febribus acutis multus & copioſus damno eſt.

65. Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non revocantur, malæ ſunt.

70. Dolor in pectore fixus cum torpore, malum denunciat, hi ſi ſuborta febre exæſtuent, celeriter moriuntur.

97. Lateris dolor cum bilioſis ſputis præter rationem evaneſcens, æ- 418.

gros in vehementem & furioſam mentis emotionem agit.

106. Lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti excreatione convulſionem ſuſpectam facit.

107. Non nihil metuendus eſt cum criſi rigor.

110. In iis quibus rigores immi- *Coac. 19.* nent, urina reſtitat, & in convulſoriis affectionibus.

Prædictorum Liber 2.

Προῤῥητικὸν β.

ANtequam morbus conſiſtat ſecura non eſt prædictio.

De Hydrop. Qui aqua intercutem detentus eſt, & ſervari volet, eum robuſtis viſceribus & contentis viribus eſſe convenit, ſimulque ſuapte natura facilè concoquere, ac benè ſpirare, ſine dolore eſſe, totumque corpus æqualiter calere, neque extremis partibus eſſe colliquefactum, præſtat namque potiùs extrema tumefacta eſſe, etſi optimum eſt nihil horum adeſſe. Verum tum mollia, tum gracilia extrema eſſe oportet, ventrem contactu mollem. At neque tuſſim neque ſitim adeſſe convenit, neque linguam, cum alias, tum ne à ſomno quidem, inareſcere. Cibos autem ſuaviter aſſumere, ac ubi abunde comederit, nihil affligi. Ventrem quoque medicamentis celeriter moveri, alias verò mollia & figurata excernere. Urinam in tranſitu pro inſtituta victus ratione & vinorum mutatione, mutationem ſentire. Defatigationem facilè ſuſtinere, nec laſſitudinem ſentire. Si horum omnia vel plurima habeat, ſpes eſt ut evadat. In quo verò nihil horum ineſt, ſed contraria adſint, parum relictum eſt ſpei.

De Tabe. Quem tabes malè habet, ſi probe levari volet, convenit ſputum facilè tuſſi rejicere, eſſeque album & æquale, unius coloris, & ſine pituita. Quod à capite defluit ad nares vertatur, neque febris prehendat, ut nec cibos impediat, neque ſitim faciat. Alvus autem quotidie dejiciat, & quod ſecedit durum eſto, & iis quæ aſſumuntur conveniens. Hominem quam minimè tenuem eſſe convenit. Pectus verò laudandum quadratum, & hiſpidum, cujuſque cartilago exigua & admodum carnoſa eſt. In quo namque hæc omnia inerunt, is maximè ſuperſtes futurus eſt. At qui nihil horum habuerit, exitio maximè eſt affinis.

Minimè evadunt tum virgines, tum mulieres, quibus ex menſtruorum ſuppreſſione tabes contingit. Quod ſi ex his aliqua ſupereſſe volet, cum multa laudabilia ſigna accedere, tum verò menſes luculenter & manifeſtè comparere oportet. Alioqui nihil ſpei relictum eſt.

Ex Sanguinis eruptione maximè ſuperſunt, quibus in dorſo & pectore dolores adſunt melancholici, & ex Sanguinis eruptione dolore quodammodo levantur.

Inter Podagricos qui in ſenectute tophos aut callos in articulis induratos habent, aut laborioſè vitam tolerant, cum alvo ſicca, humana arte hi ſanari nequeunt. His ſuccedentes dyſenteriæ optimè medentur, quin & quæcunque aliæ colliquationes infernæ eos valdè juvant: Juvenis verò, cui nec dum circa articulos calli induruerunt, cuique victus ratio curæ eſt, ad laborem eſt impiger, alvumque habet vitæ inſtituto probè reſpondentem, is ſanè prudentem nactus medicum ſanus evadet.

Prægnantes ipſæ plerumque ad partum ſuperſunt, fœtumque conſervant, etiamſi per multos menſes Sanguis & ſtrigmenta per alvum ſecedant.

Mulieres parvæ grandioribus ad conceptum præſtant, tenues craſſis, candidæ rubris, nigræ liventibus: Præſtant item quibus venæ extant, iis quibus minimè apparent.

Locus conceptui idoneus, quem uterum nominamus, ſanus eſſe, & ſiccus & mollis debet, ac neque contractus, neque proclivis, neque ore di-

diſtorto, aut compreſſo, aut diducto. Etenim quicquid horum contigerit, conceptum fieri impedit.

Ubi ulcus in utero ſanatum eſt, locus iſte lævior ac durior neceſſariò efficitur, & minus conceptui idoneus.

Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum eſt, aut capitis, aut viſcerum dolore laborare, aut ſedem internam quodammodo malè affectam eſſe.

Quibus lienes magni, iis gingivæ vitiantur, & os graveolet: Quibus autem lienes magni ſunt, neque Sanguinis eruptiones contingunt, neque os graveolet, in tibiis ii mala ulcera habent, & nigras cicatrices.

Humerorum dolores qui ad manus tendunt, torporeſque, & dolores exhibent, bilis atræ vomitione ſanantur.

Coacæ Prænotiones.

Κωακαὶ προγνώσεις.

Titulus Primus.

De Febribus.

QUi ex rigore perfrigent & una dolore tum capitis, tum cervicis impliciti, mox voce capti, parvo ſudore madent, ut ſe collegerint, moriuntur.

4. Ex frigore cum adeſt metus & mæror præter occaſionem, convulſione finis fit. (Niſi hæmorrhoidibus, varicibus, aut etiam menſtruali profluvio, convulſionis cauſa tollatur.)

5. Ex frigore peſtifera eſt urinæ *Prorrh. 51.* ſuppreſſio. (ante rigorem præclaret apparet iſchuria, & in bonis habetur, ſed non è converſo; non enim ſigna critica & cauſæ criticæ retro commeant ad ſignificandum.)

Prorrh. 64. 6. In rigore familiares non agnoſcere, malum, oblivio item mala.

67. 7. Poſteriorum partium frigus eſt convulſificum.

10. Qui crebrò & tenuiter exudant ἐνιδρῶντες, ac ſubinde rigent, ii perniciosè habent, ac tandem ſub mortem ſupputati, & alvum turbatam habere deprehenduntur.

8. Crebri ex lumbis vel dorſo horrores, cum cita caloris viciſſitudine, *75.* calamitoſi, nam acerbiſſima urinæ ſuppreſſio denunciatur: Atque his exudare peſtiferum. (Ex eo quod deductum alimentum elabatur; ſignum enim eſt Empyematis cum ſumma virium infirmitate conjuncti.)

14. Rigores multi cum torpore malignum denunciant. (Ob ſummam humorum inæqualitatem, quæ valdè exitiales morbos parit.)

15. Rigores qui in ſextum diem incidunt, difficile judicium, adferunt.

[Permagni intereſt quo die, quave periodo, quid fiat in ægris, atque *Duretus.* appareat. Ut enim quæ fiunt omnia, quæque apparent diebus criticis, firmiora ſunt, quam quæ in alia incidunt morbi tempora: Sic ea quæ ſpeciem boni præ ſe ferunt, debent haberi ſuſpecta ſi loco non fiant. Quemadmodum & ea quæ mala eſſe putantur, mirificos adferunt ſanitatis fructus, ſi ante ſignificata criſeos lege veniant, aut illis diebus quibus certamen naturæ & morbi eſt in procinctu.]

17. Dolores horriferi cum ſuſpirioſo anhelitu, ſigna ſunt tabis.

20. Qui ſubindè rigore prehenduntur, & ſub noctem aliquando gravius habent, pervigiles, in ſomnis nugantes ac delirantes, interdum ſeſe lotio perfundentes, in convulſionem ii tendunt. *Prorrh. 101.*

21. Qui crebrò cientur in acutis rigores peſtiferi. (Quod ſint κρίσιμα μὴ κρίνοντα. Indicant aut interni viſceris ſuppurationem, aut fruſtra tentatam criſim, aut denique nativum calorem extingui.)

23. Rigor cum poſteriorum partium diſtentione mortem adfert.

24. Si cui cum perhorruerit, atque *Prorrh. 349.*

ſudarit critice, rurſus poſtridie horror ſine cauſa ingruerit, ac tum à pepaſmo ſomni ſit expers, huic eventuram arbitror hæmorrhagiam.

Duretus. [Huc ſpectat hæc difficillima prognoſis, ut intelligamus, non raro varias eſſe morborum criſes, quæ ad ſalutem varie ſuſcipiuntur, pro variò humoris motu, naturæ impulſu, & partium obſeſſarum conditione: Quæ omnes ſæpe numero denunciantur una eademque concuſſione, cujuſmodi in rigore cernitur. Eſt conſentaneum, ut ſua cujuſque foci ſit propria evacuatio, capitis per hæmorrhagiam, venarum per liberalem ſudorem, uteri per menſtruale profluvium, omnis ſpes Medici, & cœptæ curationis fiducia, in ſola evacuatione ſemper ſtetit.]

Prorrh. 355. 25. Quæ cum rigore ſiſtuntur urinæ, ſunt pravæ & convulſificæ, idque cum alias, tum ſi cui jam ſoporato ſiſtantur, ac tum præterea parotidas fore ſperabile.

27. Quæ ex rigore incidunt aphoniæ, tremore ſolvuntur; ſed & ſupervenientes crebrò rigores, ſuccedentes tremores judicant.

28. Qui ex rigore virium exolutiones & capitis dolores ſentiunt, pleni ſunt periculi: Cruenta his urina prava.

110. 29. Quibus rigor, urina ſubſiſtit.

56. 31. Ex hypochondriorum dolore obortæ febres, malignæ ſunt: In his ſopor profundus ac altus peſſimus.

32. Qui in febre non intermittente tenuiter & crebrò exudant, cum hypochondrii tenſione, ii ut plurimum malignè habent. Atque in his dolores ad acromium ac jugulum affixi pravi ſunt.

Duretus. [Ex ſudatiuncula, nulla criſis bona ſperabilis; quia nihil paucum criticum. Eſt autem ſudatiuncula capitis & cervicis, aut ſudor exiguus quo fit ſubroſcidum totum corpus: Unde vel oppreſſio partium, vel ſumma infirmitas ſignificatur, per quam exudat ſuccus alibilis, qui aſſimilatione privatur.]

34. In febre ἀναυδίᾳ, defectiones ſermonis malum.

36. Si quis cum febre laborioſa perhorruerit, nonnihil criticè exudarit, indeque ardenter febricitarit, malum, idque cum alias, tum ſi in hoc negotio Sanguis ſtillarit.

40. Qui ex rigoribus, parvis ſudoribus refrigeſcunt, malum.

42. Qui exiguo ſudore madent cum febre, in metu ſunt mortis.

43. Quibus cum balioſa dejectione, premitur morſu pectus (*i. e.* orificium ventriculi) amareſcitque os, malum.

45. Si quis in laborioſa febre, ſingultiat, vel catoche detineatur, morbo laborat peſſimo.

47. Si quis ea faciat, quorum ſit inſolens, ut ſi appellat animum ad inſueta, aut contra, graviſſimum habet malum, ac tum delirium adeſt.

48. Quæ cum pravis ſignis miteſcunt, & quæ cum bonis non remittunt, moleſta ſunt & difficilia. *Prorrh.* 52.

[Quemadmodum non minùs ſua debet habere bona ſuſpecta, qui repentè factus eſt coloratior & ſpecioſior; quam mala vereri, qui contrà conſuetudinem multum emacruit, & colorem decoremque amiſit: Ita nemo eſt omnium qui de ſeipſo poſſit videri ſecurus, ſi antè vigil, nunc ſoporetur, ſi antè ſitibundus, nunc παραλόγως, ſuperſtite cauſa ſitifera, ſitis ſit expers. Pluris eſſe debet unum pravum ſignum morbi alicujus, aut partis obſeſſæ proprium, quam decem bona communia. *Duretus.*

51. In homine moderato, ferox & audax reſponſio, & vox acuta, malum: Hypochondria iis intro ſurſum trahuntur. *Prorrh.* 44. 45.

52. Qui ex ſudoribus perfrigerantur, ac celeriter recaleſcunt, malè habere judicantur. E 66.

54. Qui abs re nec ulla exhauſti ratione, languent infirmi, mortiferè laborant. 40.

55. Diuturna in febre nauſebunda pro-

proritatio, ſcreatu ſiniens, malum portendit.

57. Perpuſillæ Sanguinis è naribus ſtillæ, damno ſunt.

[Niſi hæmorrhagiæ liberalioris
Duretus. opinionem faciant, ut ſæpè faciunt, quando cum urinæ pepaſmo in quartum diem incidunt, apparentque ad hæmorrhagiam ſeptimo die futuram: Secus enim malignos vel multos humores naturæ dominatu regi non poſſe, aut infirmitatem ſummam ipſiùs naturæ denunciant. Sunt verò ſiniſtri judicii in qualitate bona Sanguinis, at mortiferæ in mala, qualis in Philiſco ſtillatim manavit.]

58. Omnino malum denunciat,
Prorrh. 57. quæ in febre acuta immeritò παραλόγως præter rationem ſitis extincta eſt.

59. Qui ad manus contactum reſiliunt, malo ſunt loco.

[In ægris iſtud diligenter eſt ob-
Fœſius. ſervandum: Aliquando enim ubi manus in carpum mittitur, quodammodo reſiliunt, & cum intremiſcentia revelli videntur, aut interdum ad pulſum aſſilire & leviter aſſurgere. Ἀναΐσσοντες πρὸς χεῖρα, dicuntur quibus pulſus velut reſilit, aut quaſi tremibundus ſubſultat, & ad manum apparet exiguus tremor. Fit hoc nervis & fibris febris incendio exſiccatis, motrice facultate infirma, viriumque languore concurrente. Convulſionem ergo, delirium, aut phrenitidem prædicit, nec leviter ſuſpectum eſſe debet.]

Prorrh. 54. 65. In febribus vehementes mentis emotiones ἐκστάσεις cum ſilentio, in eo qui voce non eſt captus, perniciem minantur.

68. Febrium initio, ſi atra bilis
Aph. 22. ſect. 4. ſurſum aut deorſum prodeat, lethale eſt.

Duretus. [Excretionum quæ in vitio ſunt, quæque dominatu morbi ſuſcipiuntur & fiunt, nulla eſt omnino tam mortifera, quam bilis atræ. Eſt enim atra bilis peſſimum excrementum, quod feritate indomabili cæteris omnibus antecellit, triaque illa ſecum habet conjuncta, quæ vim naturæ adferunt, quæque illius præſidia maximè labefactant. Τὸ δριμὺ, τὸ διαβρωτικὸν, καὶ τὸ ὀξῶδες. i. acre, erodens, acidum.]

72. Quibus jam morbo fractis, videndi vis audiendique perit, aut etiam labiorum, palpebrarum, vel narium perverſio cernitur, mors inſtat.

74. In febribus acriſiæ, diuturnitatis quidem ſunt cauſæ, non tamen funeſtæ.

78. Quibus poſtridie quam invaſit, exacerbatio febris eſt, malè res eunt. At ſi perendiè mitius, quarto iniquius exerceantur, graviſſimum habent malum.

80. Febres ſi alio die quam judicatorio deſierint, recidivam metuere oportet.

83. Qui cum feroci perturbatione ſomno excuſſi, è poteſtate ſui exeunt, graviſſimum habent malum, & convulſificum: Idque cum alias, tum ſi prorumpant ſudores.

[Ut rerum omnium quæ naturæ *Duretus.*
ad perfruendum tributæ ſunt, nihil eſt melius, nihil amicius, nihil denique magis conſociale, quam illa quies, quæ dono Divum gratiſſima ſerpit: Ita nihil, æquè peſtiferum quam moleſta vigilia: Quemadmodum enim ſomnus ægrotum reficit, & recreat ſpiritum inſtauratione, ciborum coctione, & morbificorum humorum pepaſmo, unde phrenitis manſueſcit: Sic admirabile eſt quantam principiis trium facultatum labem adferat, quantum naturæ præſidia labefactet, quantiſque damnis ipſos ægrotos oneret, ſi quid vel in cauſis ſomniferis vel in ſomni ipſius neceſſitate peccetur.]

90. Quæ in phrenitide memoran- *Prorrh. 5.*
tur inſomnia, bonum denunciant. (Non turbulenta & tumultuoſa, ſed placida & tranquilla.)

97. In intenſa phrenitide, tremores lethales.

98. Quæ circa res neceſſarias verſantur Deliria, peſſima, indeque ſi ingraveſcant, mortifera.

B b 4

114. Quibus per febres aſſiduas puſtulæ toto corpore ſuboriuntur, mortiferum illud eſt; niſi purulento abſceſſu, qui hic potiſſimum ad aures erumpit, periculo defungantur.

115. In febre acuta, exteriora perfrigerari, interiora verò ſic uri, ut etiam ſitim faciant, exitium portendit.

116. Febres continuæ tertio quoque die ingraveſcentes, ſupra modum periculoſæ.

127. Qui diuturno defuncti morbo, ex animi Sententia cibum capiunt, neque proficiunt, graviſſimè relabuntur.

128. Si venæ temporum in febribus pulſent, & facies benè habita fuerit, abſque hypochondrii mollitie, diuturnus erit morbus, qui non ſine liberali Sanguinis è naribus profuſione, aut ſingultu, aut convulſione, aut coxendicum dolore deſinet.

129. Alvus in febre ardente affatim prorumpens, mortis periculum adfert.

133. Sanguinis ex naribus fluxus in febre ardente quarto die obveniens malò eſt, niſi aliud quidpiam benè ceciderit. Quod ſi die quinto contingat, minus adfert periculi.

137. De febre ardente laborantibus dies 14. aut allevando, aut perimendo decernunt.

142. Si cui febricitanti rubor in facie luceat, unaque capitis dolor prægrandis, & venarum emicet pulſus, ferè profluvium Sanguinis è naribus inde venit. Quibus autem faſtidia ſtomachi, cordis morſus, & crebræ ſalivæ, in procinctu vomitio eſt: Quibus autem ructus adſunt, flatus ventris, ſonitus cum inflatione, iis alvus exturbatur.

Duretus. (Magna expectatio eſt hæmorrhagiæ criticæ in morbis acutis, quam ſi neque Medicus prævidere, neque prævifam, cum in propinquo eſt, velut digito indicare poteſt, vix videtur ſummam vituperationem poſſe vitare.)

144. Quibus autem ſæpiùs recidivæ contingunt, ſi ſextum menſem ſuperaverint, in tabem coxariam ferè incidunt.

149. Febricitate incipientibus Sanguinis è naribus ſtillicidia cum ſternutatione accedentia, ſiquidem urina quarto die hypoſtaſim habeat albam, vacationem morbi ſeptimo fore oſtendunt.

156. Quæ in febrem cadit convulſio, ſi eodem die, quieſcat, benè eſt.

Titulus ſecundus.

De Cephalalgia.

161. QUi capitis doloribus & aurium tinnitibus, citra febrem, aut tenebricoſa vertigine, & vocis tarditate, manuumque ſtupore tentantur, in iis aut apoplexiam aut epilepſiam, vel etiam lethargum ſperare convenit.

169 In cephalalgia æruginoſi vomitus cum ſurditate & ſomni vacui- *Prorrh.* 10.
tate, inſaniam brevi denunciant.

170. Quibus capitis & cervicis dolor, ac totius corporis infirmitas quædam cum tremore adeſt, ab his hæmorrhagia liberat. 152.

172. Cephalalgiam tollit pus è naribus effluens, aut ſputa craſſa & inodora: Liberat quoque & ulcerum eruptio, nonnunquam & ſomnus, & alvi fluxus.

174. Cephalalgia veternoſa cum gravitate ferè convulſifica eſt.

176. Cephalalgici ſurdaſtri, qui manibus contremiſcunt, cervice dolent, nigra & aſpera meiunt, ac nigra quoque vomunt, planè ſunt deſperati. 95.

177. Quibus cum ſudatiuncula caput dolet, alvo ſuppreſſa, convulſione tentantur.

Titulus tertius.

De Caro & Comate.

182. COmate, laſſitudine, ac ſurditate tentatos, alvus

erumpens, & ad criſim rubra demittens juvat.

183. Comatoſi, faſtidioſi, unaque dolenter hypochondriaci, ſæpe & parum vomentes, aurium abſceſſus habent.

187. Cerebro ſiderato, alii quidem tertio die, alii autem ſeptimo vitam finiunt, quibus elapſis periculo defunguntur; ſin autem inciſione facta, os diſſociatum cernitur, ſine dubio moriuntur.

188. Cephalalgicis ex calvariæ poſticæ fractura, ſi craſſior è nare Sanguis rivuloſè prerumpat, grave malum denunciat.

Duretus (Ictus illatus non minus oſſi craſſiſſimo calamitoſus eſt, quam mitior ictus temporibus atque fronti. Accedit, quod Sanguis niger proruptus & ſpaceliſmi metum adfert, & cerebro crudorem & vivacitatis extinctionem inducit.)

Titulus quartus.

De Aurium affectibus.

189. Aurium dolor intenſus cum febre acuta, cumque ſiniſtro quopiam ſigno, juvenes quidem ſeptimo die, aut etiam celerius, cum delirio interimit: Niſi liberale ſit expuratum ex aure, aut ex naribus hæmorrhagia, aut aliud quoddam laudabile ſignum extiterit. Seniores autem & ſerius & rarius tollit; nam in his aures ante ſuppurant, & delirium minus infeſtat, ſed tamen pleriſque horum morbus revertit, & ſic moriuntur.

Prorrh. 33. 190. In acutis & turbulentis (*i. e.* cum delirio) morbis obveniens ſurditas, malo eſt. Quin & in longis morbis malum portendit: Ac in his ad coxendicis labores convehit.

191. In febre ſurditas alvum ſiſtit.

Duretus (Hujus ſurditatis cauſa in meatus auditorii oppilatione conſiſtit, ſuperioris verò in exolutione partis illius cerebri, unde vis audiendi manat. Propterea que ut illa per ſe inſanabilis eſt, ita morbi acuti turbulentique conſectaria deſperationem ſalutis oſtendit.)

193. In acutis morbis murmur edentes ac tinnientes aures, mortem prænunciant.

(Quod nec judicatorii ſint nec judicantes, & nobiliſſimæ partis exolutio oſtenditur ab exolventis cauſæ perennitate.) *Duretus*

194. In calidis febribus ſonori aurium flatus cum viſus hebetudine & narium gravitate, Sanguine non prorumpente, è poteſtate mentis abducunt. *Prorrh. 18. 147.*

195. Quibus aures obſurduerint, cum capitis gravitate, hypochondrii tenſione, & ſplendoris offenſione, Sanguis è naribus prorumpit.

197. Egregie ſurdi, dum aliquid apprehendunt tremuli, lingua etiam capti & exoluti νωθροὶ graviſſimum habent malum.

Titulus quintus.

De Parotidibus.

199. Quæ cum dolore aſſurgunt ad aures (parotides) perniciem minantur.

200. In febribus ex prægreſſo dolore (ſecundum Duretum exacto jam morbo) rubores ad aures ſubnaſcentes (parotides Dureto) ſigna ſunt eryſipelatis in facie naſcituri, quin & convulſiones cum aphonia & exolutione, ad hæc conſequi par eſt.

[Morborum naturam & cauſas tenere, eſt hoc ſane aliquid, vel potiùs multum; at ſucceſſiones morborum quo ſe illi vertant, veluti è ſpeculo prævidere, profecto eſt artificis fulgore ſuo urentis, arteſque infrà ſe poſitas prægravantis.] *Duretus*

202. Parotides pravæ ſunt Paraplecticis.

203. Parotides (in acutis) ſuppurati expertes, funeſtæ, ſed forſan his alvi feruntur.

204. Parotides emolliunt tuſſiculæ cum ptyeliſmo orſæ. *Prorrh. 167.*

205.

205. *In* parotidibus urinæ citò & pauliſper mitificatæ, (*i. e.* modo pepaſmi particeps modo expertes) peſtiferæ; & quæ hujuſmodi eſt refrigeratio, peſſima.

Duret. [Quia viciſſitudo eſt magiſterii inter naturam & morbum, qui ut vires acquirit eundo, ſic naturæ fatiſcentis præſidia labefactat.]

206 In Diuturnis (Dureto acutis) morbis ſuppurati ad aures tumores, niſi pus admodum album, ac ſine odore reddant, interimunt, potiſſimum verò mulieres.

Duret. [Erit profectò catholicum hoc theorema quod unde ſalus vitæ ſperabilis, inde ſalutis deſperatio eſſe debet, ſi id meritò naturæ non fiat.]

207. Inter acutos parotides potiſſimum in cauſis aſſurgunt, ac tum ſi febrem lege critica non expellant, nec ipſæ coquantur, nec Sanguis fundatur è naribus, nec verò urinæ craſſam excipiant hypoſtaſim, moriuntur: Sed abſceſſus ejuſmodi non raró ante reſidunt. Ἀσήμως ſcilicet, ἢ ἀκρίτως.

Prorrh. 141. 208. Si ad ſurditatem atque torporem ſubſtillum acceſſerit narium, aliquid ſiniſtri præ ſe fert.

159. 209. Ex ſurditate tubercula ad aures exoriri conſentaneum eſt.

210. Surditatem ex febribus natam ſolvit profluvium Sanguinis è naribus, alvique commotio.

Titulus Sextus.

De Facie.

Lib. de Diebus criticis. 211. Facies è tumeſcente reſidens, vox item blandior & mollior, tum Spiritus rarior atque facilior, remiſſionem poſtridianam fore denunciant.

Progno. 212. Facies cadaveroſa mortifera. Sed ea minùs tamen quæ ob vigilias, inædiam, aut ventris ſolutionem ejuſmodi eſt. Atque talis corruptio his de cauſis orta, uno die finitur.

Prorrh. 49. 213. Egregie colorata facies & tetrica (vultuoſa) in morbo acuto, peſtifera, inſuper frons contracta phrenitidem denunciat.

214. Benè colorata facies cum ſudoribus diffluentibus, abſque febre, fæces vetuſtas ſubſiſtere, aut irregularem diætam teſtantur.

Titulus ſeptimus.

De Oculorum Affectibus.

219. IN febre ortus oculorum rubor, diuturnam ventris afflictionem denunciat.

220. Erumpentes circa Oculos eminentiæ, dum refectioni opera datur (ſeu ex morbo ægri recreantur) alvum proruptam oſtendunt.

222. Lippitudine affecto ſuborta febris ſolutionem affert, ſin minus cæcitatis, aut mortis, aut utriuſque periculum eſt.

223. Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit, & longo tempore perſeverat, cæcitatis metus impendet.

224 Lippitudine laborantem ſponte alvus profluens juvat. *Prorrh. 113.*

226. Oculorum hebetudo ἀμαύρωσις cum animi defectione etiam convulſionem denunciat. Spiritu animali diſſipato & nervorum principio læſo.

Titulus octavus.

De lingua, & reliquis oris partibus.

229. LIngua circa initia quidem rigidiuſcula, in eodem verò colore perſeverans, procedente verò tempore, ubi exaſperatur, liveſcit, & fit hiulca, ſeu finditur, mortifera. At verò quæ multum nigreſcit, intra 14. diem criſim (ſiniſtri judicii) fore oſtendit. Calamitoſiſſima eſt nigra & ex virore palleſcens.

230. Lingua ad medianam lineam velut alba ſaliva obducta, febris remiſſionem indicat, idque eodem die, ſi quod ſuperinducitur craſſum eſt: Sin autem tenuius, poſtridie, quod ſi adhuc tenuius, perendie: Eadem pla- *Lib. de diebus criticis.*

plane oſtendunt quæ ſunt eiuſmodi in extima lingua, ſed non ita certò.

231. Lingua tremula cum narium rubore, & liquida alvo, ſi nulla de pulmonibus ſignificatio ſit, grave malum denunciat, citaſque purgationes pernicioſas indicat.

Duret. [Ut lingua omnis contrà naturam tremula eſt multum terrifica, ſic eadem facit, ut Medicus toto corpore perhorreſcat, quando ipſa contremiſcit cum conditionibus in hac prognoſi contentis.]

234. 235. Linguæ aſperæ multumque ſiccæ, phreniticæ. Peſtiferum eſt dentes exareſcere.

236. Dentis ſphaceliſmus abſceſſum ad gingivas enatum ſolvit.

Titulus Nonus.

De Voce.

Prorrh. 91. 246. DEliria pauliſper ferocia, mox erunt immania.

247. Quibus cum febre vox hæret, poſt acriſiam, tremuli moriuntur. (Et comatoſi.)

249. Qui ex dolore (*i. e.* acerbiſſima convulſione intercoſtalium muſculorum) voce ſunt capti, crudeliter moriuntur.

254. Si quis voce captus è poteſtate mentis exeat, morti eſt proximus.

255. Quæ à rigore incidunt aphoniæ, funeſtæ. Sunt hi nonnihil Cephalalgici.

Titulus Decimus.

De Reſpiratione.

260. REſpiratio frequens & parva, inflammationem & laborem denunciat partium ſpirabilium, at verò magna, & rara, dementiam aut convulſionem. Et frigidus quidem Spiritus lethalis eſt. Lethalis eſt etiam æſtuoſus & fuliginoſus, minus tamen quam frigidus. Tum magnus foras efflatus, intrò parvus, & contrà, foras parvus, intrò magnus, peſſimus eſt, & morti proximus. Quin etiam tarda, velox, obſcura duplex intrò revocatio, qualis cernitur in iis qui ſuper inſpirant.

Titulus Undecimus.

De Cervice.

268. FAucium dolor prægrandis parotidas & convulſiones facit, item cervicis & dorſi acerbos dolores.

270. Cervicis & cubiti dolor eſt convulſificus. Id autem à facie (à capite) naſci ſolet.

273. Cervicis dolor cum in febre omni terrificus, tum verò peſtiferus iis qui ſunt in metu inſaniæ. Prorrh. 73.

276. Fauces exulceratæ in febre, cum alio ſigno difficili, periculoſum.

277. In febribus ſtrangulari repentè, nec deglutire poſſe, ſine tumore, malum.

Titulus Duodecimus.

De Hypochondriis.

281. TUmores hypochondriorum recens obortos *infla*mmationis expertes, & inde *dolor*es natos, ſolvit borborygmus *ſub* hypochondrio fremens, maximè ſi aut ipſe per ſe ſecedat, aut cum urinis & deiectionibus; quin juvat is ipſe, ſi modo deſcendit.

283. Stomachi dolor, & pulſus hypochondriorum febre extincta, malum denunciant, idque cum alias, tum in ſudatiuncula.

284. Quæ cadunt in hypochondria cum dolorifica mala, cum alias prava ſunt, tum verò ſi faciunt profuſiores alvos; peiora autem quæ brevi naſcuntur; tum quæ aſſurgunt ex his parotides multum terrificæ, ut cætera expurata.

285. A cardialgia cum torminibus ventris feræ (lumbrici) prorumpunt.

286.

286. Dolorificum cordis malum (*i.e.* cardialgia cum ſyncope cordis) ætate jam grandi, crebro revertens, repentinam mortem oſtendit.

291. In dolore hypochoudriorum cum borborygmo, lumborum ſuperveniens dolor in febribus, alvos profuſiores facit, niſi flatus erumpat, aut copia urinæ feratur.

Prorrh. 292. In diuturno hypochondrii
158. meteoriſmo, & alvo graveolente, abſceſſus qui ad aurem aſſurgit, necat.

295. Hypochondriorum, cordis, hepatis, partiumque circumpoſitarum dolores excluſo Sanguine, (ſecundum Foeſium cruenta alvi deiectione) periculo defunguntur, non excluſo pereunt.

297. Hypochondriorum dolores in febre, ægro fari nequeunte, ſi abſque ſudore ſolvantur, malum indicant. His dolores ad *Iſchia* decumbunt.

287. 301. A ſuppreſſione alvi meteoriſmus hypochondriorum, gravis, maximè verò iis, qui ab inveteratione tabeſcunt, & quibus alvi profuſè feruntur.

Aph. 11. 304. Supra umbilicum labor ac
Sect. 4. lumborum dolor, qui remediis non cedit, in hydropem ſiccum definit.

Titulus 13.

De Dorſi & Lumborum affectibus.

306. LUmborum dolores Sanguinis profluvium excitant.

307. Quæ ex lumborum dolore cientur hæmorrhagiæ, largæ.

308. Quibus ex dolore lumborum anadrome fit ad caput, torpidæ manus, cardialgiæ, aurium flatus ſonori, hæmorrhagiæ largæ, tum alvi profuſè feruntur, ac mentes perturbatæ ut plurimum.

Duret. [Sanè lumborum excurſus caput replet, ex eaque repletione, ſymptomatum capitis omnium paraphoricorum, cataphoricorum, cephalalgicorum, & catarrhoicorum principia cauſæque ducuntur.]

309. Quæ ex dorſi dolore, principia morborum ducuntur, difficilia ſunt.

310. In dolore lumborum prægrandi, & larga deiectione, ab helleboro vomere ſpumantia multa, prodeſt.

311. Spinæ diſtortionem cum ſpirandi difficultate, Sanguinis fluxus liberat.

314. Ex dolorifici lumborum ma- *Prorrh.*
li aſcenſu, oculorum perverſio ma- 69.
lum.

[Omnis afflictio cerebri alterati, *Duret.*
quæ propagationem habet εἰς τὰ πεφυκότα, *i.e.* propagines, metum adferre ſolet, interitus, ſi febris adeſt acuta.]

315. Dolor in pectore fixus cum *Prorrh.*
torpore ſuborta febre, malum in- 70.
dicat, iique celeriter mortem oppetunt.

[Inter Medicinæ leges quæ ſan- *Duretus*
ciuntur de acutorum morborum natura, deque illorum cauſis, atque ſymptomatis, nullæ ſunt magis Medico neceſſariæ ad benè medendum, quam illæ quæ ex inſolentium rerum obſervatione naſcuntur. Quid enim minus eſt febris acutæ quam torpor, oblivio, coma? Sunt quidem hæc omnia, crudi humoris flatulentique ſpiritus ἔκγονα, non autem Sanguinis multa bile perfuſi, qui regnare dicitur in febre acuta, proptereaque non ſine cauſa videntur mortifera, quatenus longiſſimè abſunt à febre acuta. Omnia enim quæ fiunt, quæque apparent contrà naturam morbi, & ægri, terrifica eſſe debent, ac ſæpè mortem ſubeſſe teſtantur.]

325. Quibus lumborum & lateris dolor caret evidenti cauſa, ictetici fiunt.

Ti-

Titulus 14.

De Hæmorrhagia.

326. QUæ diebus criticis ex hæmorrhagia incidit perfrigeratia eximia, peſſima.

rorrh. 15. 327. Sanguinem è diverſo fluere, malum eſt, ut in liene magno, è dextris, & ſimiliter in hypochondriis.

rorrh. 18. 328. Qui ex vulnere ſubinde rigentes (vel leviter ſudantes) Sanguinem profundunt, graviſſimum habent malum, ac inter loquendum derepente moriuntur.

329. Quibus 5. die larga eſt hæmorrhagia, 6. rigor, 7. perfrigeratio, rurſuſque prægrandis ardor, iis in vitio ſunt alvi.

125. 330. Ab hæmorrhagia nigrorum dejectio, malum: Peſtiferum eſt etiam prærubris & æruginoſis ferri alvum. Quibus huiuſmodi hæmorrhagiæ die quarto contingunt, tandem comate, & convulſione conflictati moriuntur, nigris prodeuntibus, & alvo inflata.

129. 331. Quæ poſt (exiguam) hæmorrhagiam & nigrorum deiectionem, in acutis ſurditas venit, malum: Ibi dejectio Sanguinis mortifera eſt, ſurditas autem ſolvit.

335. Quæ circa initia profuſæ ſunt hæmorrhagiæ, dum vires recolligunt, (ſeu in refectione) alvos profuſè cient.

336. Profuſa narium hæmorrhagia vi ſuppreſſa, interdum adducit convulſionem, ſanat autem phlebotomia.

rorrh. 48. 337. Undecimum diem agentibus, ſubſtilla Sanguinis mala ſunt, idque cum alias, tum ſi bis fiat & redeat.

Duretus [Res malè geſtæ acceſſionem calamitatis adferunt, faciuntque ut ægri pejore ſint loco, ſi rerum ipſarum malè geſtarum cauſa ſit & occaſio, naturæ irrita, & inanis contentio, quando certamen ipſius & morbi eſt in procinctu. Præſtat enim naturam quieſcere, quam aliquid fruſtra moliri; Ob eam ſanè cauſam, quod omnis irrita proritatio, morbum alioqui ſanabilem, ex eventu reddit inſanabilem, aut ſiniſtri judicii.]

338. Si largo Sanguinis profluvio ſupervenerit convulſio, aut ſingultus, mortiferum.

339. In his qui ad 7. annum progreſſi ſunt cum coloris fædatione, inter ambulandum ſpiratio coacervata, & terræ appetentia, Sanguinis corruptionem & excolutionem ſignificat.

[Hæc prognoſis apperit τ ἐκμαρτιν vacuandi purgando, & Sanguinem detrahendo.] Duretus.

340. Quæ in diuturnis exigua apparent Sanguinis è naribus effluvia, mortifera. (Subſtillum Sanguinis eò peius res ire denunciat, quo ſæpiùs redit.] Duretus

341. Quæ ab initio cientur vertigines, hæmorrhagia exolvuntur.

[Inter commoda hæmorrhagiæ non in poſtremis, illud eſt, quod τὰ χρήσιμα μὴ κρίνοντα prohibet eſſe mortifera, aut certè ſiniſtri judicii. Hæmorrhagiæ multæ difficilia multa diſſolvunt.]

345. Qui ſtatis temporibus Sanguinem profundunt, ſi loco non profuderint, epileptici moriuntur. Prorrh. 131.

Titulus 15.

De Palpitatione, Tremore, & Convulſione.

347. QUi toto palpitant corpore, etiamne vitam finiunt voce capti? Prorrh. 30.

348. Omnes qui tremuli convelluntur, ſudatiunculam habent obnoxam recidivæ; atque iis rigore ſuperveniente fit criſis: Supervenit autem ventris ardore laceſſitis. Hic ſomni arctiores, ſunt convulſifici, gravitaſque frontis, & mictio ipſa difficilis.

349. Quæ cadunt in hyſtericas ſine febre (potiùs quam non conſuetæ) convulſiones, faciles. 129.

353.

Prorrh. 162. 353. Quæ tremulis & anxiis parvæ aſſurgunt parotides, convulſionem denunciant, cum in vitio eſt alvus.

506. 355. Convulſio vulneri ſuperveniens funeſta.

Apho. 2. *ſect.* 5. 356. Convulſio febri ſuccedens periculum denunciat, minimum verò pueris.

257. Qui ſeptem annis provectiores ſunt, convulſione non tentantur in febre, ſin autem deſperati.

358. Convulſionem ſanat exorta febris acuta quæ priùs non fuit, quod ſi priùs fuerit, exacerbata: Quin etiam prodeſt, urinam fluere albumineam, ſeu vitream (ὑαλοειδέας) alvum ferri & ſomnos inire. *Prorrh.* 167.

359. In convulſione diu obmuteſcere, malum, at verò parumper, aut linguæ apoplexiam, aut brachii partiumque dextra ſitarum denunciat. Exolvitur autem urinis repente multis & cumulatè proruptis.

362. Quæ ſpeciem febris & opisthotoni præ ſe ferunt, urinæ genitutales exolvunt.

Titulus 16.

De Angina.

366. ERyſipelas (cynanchica) intus foras converti, utile, at foris intrò, mortiferum. Intrò autem convertitur cum rubore evaneſcente, pectus gravatur, ac difficilius ſpirat æger.

Aph. 10. *ſect.* 5. 367. Quibus cynanche ad pulmonem inflectitur, alii quidem intereunt 7. diebus, alii cum evaſerint, purulenti fiunt, nulla expurgatione pituitoſa ſurſum facta.

368. Quibus à forti ſtrangulatu repente (*i.e.* ſponte ſua) ſtercus excernitur, deſperatio eſt.

371. Inter anguinoſos, qui cocta citò non expuunt, deſperati.

Duretus [Eſt πεπασμὸς, πέψις τῶν παρὰ φύσιν. Rerum è natura egreſſarum concoctio. Ut enim vera πέψις, *i. e.* coctio verè dicta eſt τῶν εἰσιόντων, *i. e.* rerum ingredientum, ſic ὁ πεπασμὸς ſeu mitificatio, eſt τῶν ἐξιόντων *i. e.* exeuntium. Utriuſque cauſa effectrix eſt partium ſolidarum vitale principium, & vivifica vis quæ manat à corde.]

372. In Angina qui abs re prorepunt ad caput dolores cum febre, ſunt deſperatæ ſalutis.

375. In angina laborantibus abſque ratione ([illegible]) graciLeſcentibus faucibus, dolor prægrandis ad pectus aut alvum progreſſus, purulentas dejectiones facit, ſi quidem aliter non exolvatur (alioqui tale quid ſolutionem præ ſe fert.)

377. Ex angina ſputa glutinoſa, craſſa, multum alba, vi expreſſa, malum. Atque omnis pepaſmus hujuſmodi malus. Purgatio multa deorſum, tales paraplectico modo necat.

378. Sputa ex angina ſubarida, crebra, cum tuſſi & lateris dolore educta, mortifera. Quin etiam quæ inter potandum per tuſſim rejiciuntur, quæque difficulter diglutiuntur, malum portendunt.

Titulus 17.

De Pleuritide & Peripneumonia.

379. INter pleuriticos quibus initio variæ (παντοῖαι Dureto) ſunt expuitiones (Foeſio πα[illegible]πυοι, *i. e.* purulentæ) ii tertio moriuntur, aut 5. quos ſi evaſerint, nec dum multo illis ſit melius, 7. aut 9. aut 11. incipiunt ſuppurari.

381. Siccæ pleuritides, & ſputi expertes, graviſſimæ. Terrificæ autem in quibus dolorifica ſurſum ſunt mala.

[In magna pleuritide ſalutis deſperatio eſſe ſolet, ſi nihil fiat, nihil appareat, quod ſyſtrophicæ inflammationis laxitatem adferat, unde remiſſio ſit graviſſimorum ſymptomatum, quæ ab ea inflammatione dum viget, naſcuntur. Syſtrophicæ inflammationis laxitatem adferunt, fomentum, detractio Sanguinis, & libe- *Duretus*

liberalis ac libera ſputi expurgatio, per quam ipſa pleuritis non raró ἀυτόματως quieſcit.]

382. Pleuritides graviores quæ ſine divulſionibus, quam quæ cum divulſionibus contingunt.

Duretus. [Σπάσματα indicant vehementem thoracis motum, validamque facultatis animalis in expectorando ſputo contentionem.]

383. Quibus pleuriticis circa initia lingua bile ſuffuſa eſt, ſeptimo judicantur: Quibus autem tertio aut 4. ad circiter 9.

386. Pleuriticis, dolores & alvum emolliri utile eſt, ſputa colorari, nullos in pectore ſtrepitus fieri, urinam rectè procedere: Eorum contraria difficilia ſunt, & ſputum dulceſcere.

387. Pleuritides bilioſæ ſimul & Sanguineæ, ut plurimum 9. aut 11. judicantur, ac ferè ſaluti concedunt. Quibus autem pleuriticis, initio quidem dolores ſunt mites, quinto aut ſexto die ingraveſcunt, ferè ad 12. perveniunt, raroque ſervantur. Periclitantur autem potiſſimum 7. aut 12. quod ſi bis 7. evaſerint, periculo defunguntur.

Duretus. [Sputum rubrum ſimul & flavum promoveri debet, iis quæ expurgationem juvant, molliendo, leniendo & ſputum ciendo, non autem Sanguinis detractione, retrahi & impediri, quod uſu venire videmus non ſine mærore & nemeſi, ab iſtis pragmaticis vulgo dictis, qui omnem pleuritidis curationem exigunt in Sanguinis detractione ſæpiùs iterata, quamdiu pleuriticus hujuſmodi ſputa expurgat cum ſpe ſalutis prædivite. O homines reipublicæ calamitoſos, atque funeſtos! Ipſam pleuritidem, quæ ſua ſponte nullius operis indigens, cum tali ſputo quieſceret, ex eventu reddunt mortiferam.]

388. Quibuſcunque pleuriticis multum in pectore ſputum perſtrepit, unaque facies plena mæroris, & oculus icteritius & caliginoſus, moriuntur.

[Firmiora ſunt argumenta diſceſſionis vitæ aut morbi, quæ ducuntur è ſignis, quam è ſymptomatis.] *Duretus.*

389. Qui è pleuriticis facti ſunt purulenti, 40. diebus à rupta vomica expurgantur.

[Sanè in pleuritide, & peripneumonia ſputum flavo exactè permixtum, quodque citam & facilem habet anacatharſin, recreat medicum, & conſolatur ſpe certa ſalutis: Ac tum juvat Medicum ſpei plenum videre, celerem multum atque fidelem, alacriter, & vultu ſereno, Medicinam pleuritico facientem.] *Duretus ad 390.*

[Hippocrates Author eſt auſpicandam curationem à Sanguinis detractione, quotieſcunque duorum remediorum ſolemnium, purgationis dico & phlebotomiæ, neceſſarius uſus incidit.] *Duretus ad 394.*

397. Peripneumonia pleuritidi ſuccedens, tutior eſt primigenia (potiùs gravior.)

389. Exteriora & denſa corpora celerius à pleuritide & peripneumonia intereunt, quam quæ in otio conflictantur.

399. In morbis pulmonis coryzas, (id eſt catarrhos ferinos) & ſternutamenta præceſſiſſe, aut conſequi, calamitoſum. In reliquis verò morbis (maxime exitialibus) adjumentum adferunt ſternutamenta.

400. In pulmonis inflammationibus, ſi lingua tota alba fiat, ac aſpera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus vero dimidiata lingua, qua parte id apparet, inflammatio affligit. Et quibus ad unam claviculam dolor fit, his ſuperna pulmonis ala una ægrotat: Quibus verò ad ambas claviculas dolor extenditur, ambæ ſupernæ pulmonis alæ ægrotant. Quibus ad mediam coſtam, media. Quibus ad diſcriminationem (i. e. Ad ſeptum tranſverſum) inferna.

[Magna ſæpè incidit ſignorum controverſia, cum alia Medicum ſpe *Duretus ad 402.*

conſolantur ſalutis, alia verò metu exterrent interitus. Ac tum difficillima eſt tecmarſeos ineundæ ratio, ad prædicendum certò quid eventurum ſit. Sed ea ſic ineunda ex Doctrina *Hippocratis*, ac primum τεκμήρια, *i. e.* ſigna ſyllogiſtica plus conferre ad tecmarſin, quam τὰ εἰκότα *i.e.* veriſimilia. Deinde τὰ ὁμοειδῆ *i.e.* quæ ſunt ejuſdem ſpeciei, & inter ſe conſocialia, majorem habere vim, quam ἑτερογενῆ, *i. e.* diſſentanea, quæ ſunt alteriùs ſpeciei. Poſtremò certa comparatur τεκμαρσις, ad vitæ quidem præſagium, ſi cum remiſſione τῶν παθογνωμονικῶν, appareant commoda epiphænomena, ut in pleuritide miteſcente, ſputum flavo permixtum citò & copiosè editum: Interitus autem, ſi pathognomonica ſigna prægrandia, nimis opprimendo acceſſionem adjungant eorum, quæ à propagatione morbi epigenomena nominantur; indeque faciant epiphænomena prava, quæ principatum obtinent in prædicendo de morbis acutis.]

403. Qui futuri ſunt purulenti, primum quidem expuunt ſalſa, mox dulciora.

404. Quibus in pulmone tubercula φύματα fiunt, (empyema Dureto) ii 40. diebus à ruptione pus expurgant, quos ſi ſuperent, ut plurimum tabidi fiunt.

405. In lateris dolore, ſubſtillum Sanguinis è naribus grave malum.

406. Quibus purulentis mitiora ſunt omnia, ſi poſteà pus edunt fædi odoris, iis recidiva mortifera.

408. Quicunque ſpumantem expuunt Sanguinem, dextroque laborant hypochondrio, à jecore ſpuunt. Multique intereunt.

409. Quibus concutiendo, pus editur cænoſum & fædi odoris, ut plurimum moriuntur.

410. Quibus à pure coloratur ſpecillum μήλη tanquam ab igne, maximam illi partem intereunt.

414. Raucitas cum tuſſi & alvo liquida, pus educit.

415. Quibus in peripneumonia, urinæ circa initia craſſæ, mox ante 4. diem tenues fiunt, mortiferum.

417. Pectora rubris maculis ſuperſparſa, talibus mortem ſubeſſe teſtantur.

419. Quæ ob puris intrò collectionem, febres intermittunt, in his magna ex parte ægri tenuibus ſudoribus diffluunt.

422. Qui perhorreſcunt crebrò, ad ſuppurationem deveniunt, quin etiam febris talium, ipſos ad ſuppurationem ducit.

427. Sanguinem expuentes juvat eſſe febris expertes, ac tuſſire leviter atque dolere; ipſum verò ſputum ad dies bis 7. craſſeſcere (malè tenuari) ſed febricitare multum, itemque tuſſire, atque dolere, tum Sanguinem ſubinde novum expuere, calamitoſum.

428. Quibus intumuit latus, atque incaluit, ſi cum in oppoſitam partem decumbunt, grave quippiam ſuſpenſum eſſe videatur, pus ab una parte collectum eſt.

429. Empyicis à pulmone pus duci per alvum, lethale.

430. Vulnere in thoracem accepto, ſi quidem externa vulneris pars ſanitatem receperit, interna verò nequaquam, ſuppurationis periculum impendet, & quibus tenera eſt intus cicatrix, diſrumpitur facilè.

Titulus 18.

De Phthiſi.

433. QUi Sanguinem vomunt (*i.e.* pleno ore profundunt) ſpumantem, omnique dolore carent ſub diaphragmate, à pulmone vomunt. Et quibus in ipſo rupta eſt magna vena, & multum illi vomunt, & periculosè admodum: Quibus verò minor, minus rejiciunt, & ſecuriores ſunt. *Apho.* 1 *Sect.* 5.

434. E phthiſicis quibus ad ignem ſputum olet graviter, ac tum capilli fluunt è capite, moriuntur. *Aph.* 1 *Sect.* 5.

435.

435. Tabidis in aquam marinam expuentibus, ſi pus fundum petit, celerem perniciem denunciat. Sit autem marina aqua in æneo vaſe.

Aphor. 12. Sect. 5. 436. E phthiſicis quibus defluunt capilli è capite, pereunt à diarrhæa, & quibus phthiſicis diarrhæa incidit, moriuntur.

437. Quæ phthiſicis accidit ſputorum ſuppreſſio, dementiam infert nugacem. His hæmorrhoidem ſpes eſt apparituram.

438. In metu ſunt maximo phthiſes, quæ ex ruptione venarum craſſarum, & à catarrho è capite contingunt.

Aphor. 9 ſect. 5. 439. Inter ætates illæ demum oſtentant periculum phthiſis, quæ ſunt ab anno 18. ad 35.

442. Hypochondriorum meteoriſmus, cum cæteros malè habet, tum verò eos peſſimè, quos phthiſis exercet.

433. Qui ex longa phthiſi conſumpti ſunt, & deſperati, nonnullis antè finem vitæ rigor cietur.

Titulus 19.

De Hepaticis.

447. IN Hepatico mala eſt colliquatio cum raucitate, idque cum alias, tum ſi tuſſicula ſit.

448. Circa hepar dolentes, cardialgici, veternoſi, perhorreſcentes, alvo turbata, macri, ciborum faſtidioſi, ſudatiunculis crebri, purulenta per alvum profundunt (& ita moriuntur.)

Aph. 40. ſect. 6. & 12, ſect. 7. 449. Quibus jecur derepentè vehementer dolet, iis febris ſuccedens remedio eſt.

451. Quibus inuſto hepate, velut amurca prodit, funeſtum.

Titulus 20.

De Hydrope.

453. IN ſicco Hydrope ſtranguria prava eſt, ac prava quoque urina quæ hypoſtaſin habet exiguam.

455. In bilioſis alvus turbata, quæ pauca exhibet ſimilia genituræ, atque mucoſa, doloremque ad imum ventrem inferentia, nec urinæ faciles in meiendo, ex talibus deſinunt in Hydropem.

456. Si cui aquoſo, cum febre urina pauca ſit, atque turbida, pernicioſum.

457. Ineunte Hydrope, ſi aquoſa incidat diarrhæa cruditatis expers, morbum ſolvit.

458. Denunciato jam ſicco Hydrope, ſi tormina ſint, circa tenue inteſtinum, ingens malum.

459. Quæ ex Hydropicis veniunt epilepſiæ, mortiferæ.

460. Hydrops qui Medicinæ concedit, ac revenit, deſperatus.

461. Qui ſecundum venas Hydropici ſunt (*i. e.* leucophlegmatici) prorupta in alvum aqua (indeque diarrhæa ſuborta) ſanantur.

Titulus 21.

De Dyſenteria.

462. DYſenteria quæ intempeſtivè ſiſtitur, abſceſſum facit, vel in lateribus, vel viſceribus, aut in articulis: Ac forte quidem bilioſa in articulis, Sanguinea verò in lateribus & viſceribus abſceſſum facit.

463. Dyſenteria laborantibus vomitio bilioſa initio, grave malum.

464. Quibus è Dyſenteria ſævaitur ad puriformia, qui ſuperſtat humor multum albus erit, & multus.

465. Dejectiones Dyſentericæ, quæ rubris, limoſis, cumulatè ducuntur, ſi cum facie rutila & ſaturo rubore ſuffuſa quieſcant, inſania eſt in metu.

466. Dyſenteria lienoſis non longa quidem, utilis: Longa verò peſtifera. Nam quieſcente illa, ſi vel Hydropes veniant, vel etiam lienteria, mortiferum.

Titulus 22.

De Lienteria.

467. IN Lientericis, cum feris alvinis, dolores ex inteſtinorum cruciatu ſoluti, articulorum partes attollunt, ac ex hujuſmodi tenues ſquammæ cum rubore & puſtulis fiunt: Ii poſt multos ac tenues ſudores, velut acceptis ex flagris vibicibus, rubeſcunt.

468. Quos longa exercet Lienteria cum feris (*i. e.* aſcaridibus, alii ſæviſſimis ulceribus) torminibus & doloribus, cum hæc quieverint, intumeſcunt. His ſuperrigere malo eſt.

469. Lienterica, quæ cum ſpiratione difficili, & lateris vellicatione conjuncta ſunt, tranſeunt in Phthiſin.

470. Ileoſis vomere & obſurdeſcere malo eſt.

Titulus 23.

De morbis Veſicæ.

472. CAlculoſi ea figura ſiti, ut ne calculus procidat in urinæ ductum, facilius illi meiunt.

[Temeraria eſt omnis Medicina, peſtifera & ſæpè mortifera, quæ frangendo veſicæ calculo adhibetur. Cui profuerit, vidi adhuc neminem: permultos autem, quibus exitio illa fuit. Sed unicum illud remedium calculoſi, quod in ſectione poſitum eſt, tam præceps eſt, ut ſæpè in incerto ſit Medico, quid agendum; ægro flagitante & implorante auxilium.] *Duretus.*

473. At quibus tuberculum eſt circa veſicam, quod exhibet Dyſuriam, quovis illi modo ſint collocati, torquentur: Sanatio hujus fit pure prorupto.

474. Quibus urina clam illabitur ad pudendum, exolvuntur deſperati.

475. Stranguriæ ileus ſuperveniens ſeptimo die perimit, niſi oborta febre, urina fluxerit cumulatè.

Titulus 24.

De Apoplexia, paralyſi & paraplegia.

476. TOrpores & ſtupores præter conſuetudinem evenientes futura denunciant apoplectica.

477. Qui à vulnere (præſertim capitis) ſunt impotentes corporis (*i. e.* in movendo pigres, & hebetes in ſentiendo) exorta febre rigoris experte, ſervantur: Non exorta verò fiunt apoplectici, partim dextra, partim ſiniſtra.

478. Quæ apoplecticis veniunt hæmorrhoides, ſalutares, refrigerationes verò & torpores malum denunciant.

479. In apoplecticis ex magna ſpirandi moleſtia ſubortus ſudor, mortem adfert. In his rurſus, ſi febris accedat ſolutio contingit.

[Ultima pars hujus prognoſeos non eſt *Hippocraticæ* veritatis.] *Duretus.*

480. Apoplexia repentè oborta, ſolubilis, adveniente febre lenta, mortifera eſt.

[Fruſtra ciendo humorem morbificum, quicquid enim humorem ciet, neque diſſipat, neque exhaurit, oppreſſionem infert majorem, & gravioribus malis auget ægrotum.] *Duretus.*

Titulus 25.

De Melancholia & Mania.

483. QUibus (Melancholicis) à metu febris vacuo (vel cum refrigeratione) ad furorem egreſſio eſt, id febres cum ſudoribus & ſomni arctiores nec turbulenti exolvunt.

486. Quæ cum ſilentio ſunt mentis emotiones (ἐκστάσεις) inquietæ, oculos circum agentes, ac ſpiritum ſublime intrò vel foras ducentes, mortiferæ; ſed tamen diuturnas inferunt paraplegias, quin etiam furioſi evadunt hoc modo affecti. Quibus autem alvo turbata exacerbatio eſt, iis ferè ſub criſin nigra ducuntur.

Ti-

Titulus 27.

De Phymate & Phlebotomia.

491. DOlores qui latus invadunt in febribus (meliùs ſine febribus) æqualiterque ibi ſine ſignis ſubſiſtunt, phlebotomia offendit. Ac ſi quem teneat cibi faſtidium, & ſi quis habeat tumidum hypochondrium; tum quibus perfrigeratio eſt cum torpore, non ſine febre, Sanguinem detraxiſſe nocet. Nam cum ſibi mitius eſſe putant, intereunt.

Titulus 28.

De Prognoſtico omnibus totius corporis morbis communi.

HUnc titulum ſupra pete in libro prognoſticorum, ex quo totus deſumitur.

Titulus 29.

De Pertuſionibus Capitis.

498. QUibuſcunque tempora præciduntur, convulſio incidit è diverſo partis præciſæ.

499. Quibus concuſſum eſt cerebrum, doluitque percuſſis aut lapſis, continuò voce capti, nec vident, nec audiunt, ac ferè moriuntur.

500. Quibus cerebrum vulneratur, iis ut plurimum febris & bilis vomitio incidit, & corporis apoplexia. Tales autem ſunt deſperati.

501. Oſſium capitis fracturæ cognitu difficillimæ quæ circa ſuturas fiunt. Fiunt autem potiſſimum gravibus ac rotundis telis, tum ex adverſo illatis, non ex plano. At oſſa de quibus fiſſa ſunt nec ne ambigitur, ſic diſcernas, ſi utraque bucca mandendum exhibueris caulem aſphodeli, vel ferulam, atque animum advertere juſſeris, num ipſi os aliquod ſtrepere videatur; confracta namque ſtrepere videntur. Sed procedente tempore fiſſa quidem (ῥῆγμα; Dureto rima occulta) ſeptimo die, tum 14, tum alias quoque ſui ſignificationem edunt. Nam & caro (*i.e.* pericranium) ab oſſe abſcedit, aut os liveſcit; dolores item ichorum diffluentium excitantur, eaque jam remediis ægré cedunt.

Titulus 30.

De Vulneribus & Fiſtulis.

502. QUibus omentum procidit, ut putreſcat neceſſe eſt. *Aph. 58. ſect. 6.*

503. Si quod præciſum fuerit tenuium inteſtinorum, non coaleſcit. *Aph. 24. ſect. 6.*

504. Præciſus nervus, aut quod in gena eſt tenue, aut præputium, non coaleſcit. *Aph. 19. ſect. 5.*

505. Si quando in corpore vel os exectum fuerit, vel cartilago, nunquam augetur.

507. Bilis vomitus vulneri ſuccedens, malum denunciat, præcipue in capitis vulneribus.

508. Nervi quicunque craſſi (*i.e.* inſignes) vulnus accipiunt, ut plurimum claudos reddunt: Maximè ſi obliquum vulnus fuerit, ac in muſculorum capitibus, præſertim femorum.

509. Interit autem potiſſimum è vulneribus, ſi cui vulneratum ſit cerebrum, aut ſpinalis medulla, aut jecur, aut diaphragma, aut cor, aut veſica, aut quædam grandis vena. Moriuntur etiam ſi in arteriam (aſperam ſcil.) & pulmonem inſignes valdè plagæ inflictæ ſunt, adeò ut pulmone ſaucio minor ſit expiratio per os, quam illac excidit, ubi eſt ipſa pertuſio. Intereunt verò quibus nervi interiores, ſive tenuis aliquis ſive craſſus vulnus acceperint, ſi plaga tranſverſa fuerit & magna: Quod ſi parva & recta, nonnulli periculo eximuntur. Sed illi perraro intereunt, qui ſauciantur, ubi nulla eſt corporis partium prædictarum, vel abſint ab iis longiſſime. *Aph. 18. ſect. 6.*

511. Ex fiſtulis moleſtiſſimæ ſunt, quæ in partibus cartilagineis & car-

ne vacuis enaſcuntur, ibique ſunt cavæ & cuniculoſæ (longè excurrentes) ac ſanie diffluunt continenter, tum verò caruncula ipſarum adnaſcitur orificio. Sed illæ facilius ſaneſcunt, quæ in partibus mollibus & carneis, nervoque carentibus oriuntur.

Titulus 31.

De morbis Mulierum.

513. 536. IN Muliebribus, quæ antè partum aquoſa prodeunt, malum denunciant.

514. Ora aphthoſa in gravidis, bono non ſunt: Ac forte etiam alvi humectantur.

515. Ex ilibus ad tenue inteſtinum migrantes dolores in morbis longis, ex aborſu, neque admodum purgata muliere, perniciem denunciant.

416. Quæ ex partu & abortu copioſa celeriter cum impetu feruntur, ſi ſubſiſtant, moleſtiam exhibent. His rigor inimicus eſt, & alvi perturbatio, præcipue verò ſi laborent ex hypochondrio.

519. Quæ cum ſuſpirio foras effertur ſpiratio, & colliquatio præter rationem, gravidis abortum denunciant.

522. Salutare eſt muliebria non cohiberi: Nam inde veniunt epilepſiæ: Quibuſdam autem ventris longa profluvia; nonnullis etiam hæmorrhoides.

523. Quæ pariunt facilè, rigore ſubinde priùs correptæ, iis à partu reliqua difficillima.

528. Uterinæ duritates in alvo admodum dolorificæ, crudeliter atque citò perniciosæ.

531. Convulſionem ſolvunt muliebria (*i.e.* menſtrua) quæ primum aut ſtatim apparent, atque id ſine febre.

517. Prorrh. 103. 534. Quæ cum ſopore & gravitate incidunt cephalalgiæ gravidis, peſſime ipſas habent. His autem fortaſſe profuerint quippiam convulſionis adeſſe.

538. Antè partus ſubinde rigere, & citra dolorem parere, periculum indicat.

541. Horrore ſubinde tentatis, laſſitudine & capitis gravitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt.

551. Sterilibus vomitio Sanguinis ad concipiendum prodeſt.

552. Oculorum caligines crebris apparentibus menſibus ſolvuntur.

554. Quæ fiunt hyſtericis febre vacuis convulſiones, faciles: Sicuti Dorcadi.

555. Quibus à rigore febris eſt laborioſa, promoventur muliebria. His dolens cervix hæmorrhagiam ciet.

Titulus 32.

De Vomitibus.

556. MOrtem adfert ruber vomitus, maximèque ſi ægrè vomatur. Prorrh. 79.

558. Vomitiones exiguæ bilioſæ, malum denunciant; tum verò præcipuè, ſi pervigilio conflictentur ægri.

565. Ex ſinceris vomitibus ſingultus malus eſt; mala quoque convulſio. Quinetiam idem exiſtimandum eſt in immodicis purgationibus, quas inferunt pharmaciæ.

566. Qui vomituri ſunt, priùs illi ſalivant.

568. In omni ſuperflua purgatione, frigus cum ſudore exitiale. Tum qui ſubinde vomunt & ſiticuloſi ſunt, male habent. Qui verò anxietate laborant cum lumborum dolore, iis alvus humectatur.

Titulus 33.

De Sudoribus.

574. QUi una cum febre incidit ſudor, ſi eſt acuta, malus.

[Re-

[Reliqua huc pertinentia ex libro prognoſtico, petenda.]

Titulus 34.

De Urinis.

575. Citam dimiſſionem febris oſtendit urina, quæ ex confuſa quippiam pingue oſtentans aqueſcit. Quæ autem ſubrubra eſt, habetque ſubrubram hypoſtaſin & lævem, ſiquidem antè ſeptimum diem (*i.e.* quarto) fuit hujuſmodi, ſeptimo die ſolutionem fore deſignat. Sin autem poſt 7, tardiorem aut plane diuturnam. Et quæ quarto die ſubrubram nubeculam capit, ſeptimo die liberat, ſi cætera convenienter ſint conſtituta. Tenuis autem & bilioſa, ac ne vix quidem exiguam habens hypoſtaſin, tum quæ in melius, modo in pejus mutatur, temporis diuturnitatem poſtulat. Quod ſi iſta diutius perſeverat, aut ad criſin diuturnitas temporis requiratur, periculo non vacat.

576. Aquoſa verò & alba in diuturnis morbis perſeverans, difficilem & non ſecuram judicationem facit. [Quia in ea cruditatis ſumma ſunt omnia, ita ut vix ſperabilis ſit pepaſmus.]

577. At verò nebulæ in urinis albæ quidem & verſus fundum, utiles; rubræ autem & nigræ, lividæ item, difficiles.

578. In acutis morbis periculum denunciat urina bilioſa non ſubrubra, & quæ craſſius commolitam farinam refert, albas habens hypoſtaſes, & quæ colore ac hypoſtaſi variat, & maximè in rheumatiſmis è capite. Perniciem etiam præ ſe fert, quæ ex nigra, in bilioſam tenuem tranſit, & quæ ſedimentum habet divulſum.

579. Urinæ derepente præter rationem parum concoctæ, vitioſæ ſunt. Atque omnino quicquid præter rationem coctum eſt in acuto, malum eſt. Prava autem & illa, quæ ab his prærubra, virulenti quippiam efflore-ſcentis continet. Quæ autem alba funditur & pellucida, mali eſt ominis, præcipue in phreniticis apparens. Prava eſt item quæ mox à potu effluit, maximeque pleuriticis & peripneumonicis. Mala eſt etiam quæ antè rigorem oleoſa redditur. Malum eſt etiam in acutis cum vireſcentes urinæ ſunt, nec in ſuperficie tenus. [Vel nec in colore perſiſtunt.]

580. Peſtifera autem eſt inter urinas, quæ & hypoſtaſin habet nigram, & ipſa quoque eſt nigra. Sed pueris peſtifera eſt magis aquoſa. Pernicioſa eſt omnis urina quæ clam emittitur. Peripneumonicis pernicioſa eſt, quæ initiò coctionem habet, verum poſt quartum diem, tenuis evadit.

581. Pleuriticis urina cruenta, obſcura cum varia hypoſtaſi, & indiſcreta, ut plurimum intra dies 14. mortem adfert. Sed illud confeſtim mortiferum eſt in pleuriticis urinam reddi porraceam cum nigra hypoſtaſi aut furfuracea.

582. Quæ emittitur urina habens pinguem hypoſtaſin, febrem denunciat. (Abire ſecundum Duretum) cruenta verò circa initia reddita, morbi eſt longi, at perturbata cum ſudore, recidivæ; ſicut & alba qualis eſt jumentorum, cephalalgiæ, pelliculoſa autem, convulſionis: Quæ verò ſputiformes habent hypoſtaſes, aut limoſas, rigorem denunciant. Quæ aranearum telis ſimilia quædam habet, colliquationem; quæ in erraticis febribus ſunt nigræ nubeculæ, quartanas denunciant. Decolores autem quæ nigra oſtentant enæoremata, idque cum vigiliis & perturbata mente, phreniticæ: Cinereæ (vel potiùs lixivio ſimiles) cum dyſpnæa ſunt hydropiſicæ.

583. Urina aquoſa vel conturbata friabili aſperitate, liquidam fore alvum denunciat. Quæ verò admodum tenuis ſpiſſa evadit, fortaſſe erupturum ſudorem indicat; jam autem erupiſſe, quæ ſpumam in ſe ipſam inſidentem habet.

585. Urina quæ utilem habet hypoſtaſin, & mox non habet, laborem & mutationem oſtendit: Quæ autem perturbata, hypoſtaſin habet, reſidens, rigorem circa criſin denunciat, fortaſſe etiam tranſitum in tertianam aut quartanam.

586. In pleuriticis, urina ſubrubra, quæ hypoſtaſin habet levem, ſecuram criſin denunciat. Subviridis autem (vel aliquantulum pallida) & florida cui eſt alba hypoſtaſis, citam quoque criſin oſtendit. Sed admodum rubra & florida, quæ viridem (pallidam) habet hypoſtaſin, lævem, exactam, longi & valdè turbulenti eſt morbi, in alium tranſeuntis, non tamen funeſti. Aquoſa verò & alba quæ ſimilem craſſioris farinæ hypoſtaſin rubram habet, dolorem & periculum denunciat: At quæ viridis (pallida rubram & inſtar craſſioris farinæ hypoſtaſin habet, longi, & periculoſi eſt morbi.

Prorrh. 120. 588. Veſica intercepta quippiam habet convulſificum, idque cum alias, tum ſi acceſſerit cephalalgia; quæ in his torpide exolvuntur, difficilia ſunt, non tamen mortifera. Ac forte etiam aliquantulum decipiunt.

589. Renum repentè dolor obortus, cum urina ſuppreſſa, lapillos, aut craſſam urinam meiendo reddendam oſtendit.

592. In bilioſis (Duretus in Ileoſis) urina intercepta citam mortem adfert.

593. Urina in febre denſitatem habens divulſam, morbi reverſionem, aut ſudorem portendit.

594. In longis febribus, exiguis & erraticis, urinæ tenues meiendo emiſſæ, lienoſæ.

595. In febre interdum varias reddi urinas, longi eſt morbi.

597. Quibus urinæ paucæ & grumoſæ, febre non carentibus, tenuium copia ex his emiſſa prodeſt. Tales autem emittuntur ab initio, vel citò habent hypoſtaſin.

598. Quibus urina citò hypoſtaſin habet, celeriter illi judicantur.

599. Epilepticis, urinæ præter morem tenues & crudæ, ſi repletio nulla adſit, de inſtanti caſu admonent. Idque cum alias, tum ſi ad acromium, cervicem aut dorſum, dolor & tenſio urget. Vel corporis obrepit ſtupor, vel perturbata inſomnia obverſantur.

600. Quæ parva copia apparent, veluti ſtillæ Sanguinis, urinæ, vomitiones, & dejectiones, malum denunciant: Peſſimum verò ſi exiguis intervallis ſeſe conſequantur.

Titulus 35.

De Dejectionibus.

603. UBi alvus modicè intercepta, nigra ſtercoribus caprarum ſimilia, nec niſi coacta demittit, hoc caſu naſus erumpens, malo eſt.

604. Glutinoſa, ſincera & alba dejectio, prava eſt: Prava item quæ multum eſt fermentata, & aliquantulum pituitoſa: Prava etiam cum ex his quæ concreta feruntur, quod ſubſidet, aliquantulum liveſcit, purulentum ac bilioſum eſt.

605. Sanguis ſplendidus alvo per ſeceſſum rejectus, malo eſt, præſertim ſi dolor aliquis adſit.

606. Spumans dejectio eximiè bilioſa (aut circumfuſa bile) prava: Tum inde fiunt icterici.

608. Prava eſt purulenta & Sanguinis atri dejectio, cum febre & alias. Prava quoque varia & abundè colorata dejectio, & tanto pejor, quo colore formidanda magis, ſecus in pharmacia; tum namque periculo vacat, copia non exuperans. *Aph. 21. ſect. 4.*

[Nulla quæ ſua ſponte movetur Sanguinis atri dejectio, in bonis ducenda; ſemper omnino peſtifera eſt ac cita morte non rarò funeſta. Nam qui à morbo emacruerunt, cum nigra dejecerint, poſtridie moriuntur. Sed mirum illud, ac pene dixerim miraculo apponendum, quod hæmorrhoicus ater Sanguis tot commodis beat. *Duretus Aph. 23. Sect. 4.*

beat ægrotum, & idem dejectus augeat multis damnis, tantumque periculo vitæ adjiciat, ut cita inde mors veniat. Tum illud etiam ſubit mirari, quod nigra dejectio ſponte ducta, periculo & maleficio eſt apponenda; ſperabili autem ſaluti ac beneficio, quam movet pharmacia convenienter præſcripta.]

611. Liquida dejectio in ſopore & torpore detentis, peſſima eſſe ſolet. Lethale etiam eſt, multum Sanguinem grumoſum ex alvo effluere, itemque candidum & liquidum excrementum cum alvi tumore.

615. Exactè candicans dejectio in febre, non eſt judicii fauſti.

616. Alvus perturbata, ut pauca ſæpiſſimè ſubducat, diſtendit buccas, rubores etiam faciei delet.

617. Stercoracea cum tenſione dejectio, laborem alvi denunciat, at pituitoſa facta protinus cum oris ventriculi dolore, dyſenteriam fortè & lumborum dolorem. His diſtenta alvus, quæ coacta & ægrè liquida reddit, ocyuſque intumeſcit, habet aliquid convulſorium, iiſdem novus ſubinde rigor, periculum creat.

618. Qui nigra egerunt, ii tenuibus & frigidis ſudoribus diffluunt. (Qui ſunt mortis rudimenta.)

619. Alvus initio perturbata cum paucis urinis, labentibus inde diebus facta ſiccior, cum urinis tenuibus (crudis) & copioſis, abſceſſum in articulos prævidendum exhibet. (Si frigida cauſa eſt, calida aures petit.)

620. Frequentes deſidendi labores, rigores adferunt: Et quibus alvi excrementum vitioſum eſt, id maximam moleſtiam exhibet, ſi quarto die initium fecerit.

621. Frequentes & ex parvis intervallis deſidendi labores, aliquantulum viſcida excernentes, cum paucis ſtercoraceis, hypochondrii & lateris dolore, icterum prænunciant. Animadvertendum autem, num ex iſtorum ſuppreſſione, ii cum virore palleſcant. Eos verò etiam exiſtimo Sanguinem profundere: Hos quoque lumborum dolores affligunt, & his Sanguinem profundentibus, Sanguis ſplendidus prodit. Cum ſopore & capitis dolore ſubinde incaleſcere, perniciem denunciat.

625. Squalida cutis malè affectæ alvi index eſt. In his prærubræ carunculæ purulentæ ferè ex alvo prodeunt.

627. Bilioſas alvi dejectiones ſurditas, & ſurditatem bilioſa alvi dejectio ſedat. *Aph. 28. & 60. Sect. 4.*

[629. Virium exolutio dolorem ſolvens, alvum maximè humectam reddit.

630. Quæ circa ſedem cum dolore ſuppurant, alvum conturbant.

631. Exitialis eſt dejectio pinguis & nigra, ac livida cum odoris gravitate, item bilioſa ſimile quiddam lentium aut cicerum lomento continens, aut veluti florulentos Sanguinis grumos, & infantium egeſtionem odore referens, ac varia, eademque diu perſeverans; talis etiam fuerit cruenta, ſtrigmentoſa, bilioſa, nigra, viridis, & ſimul & per vices excreta. Exitioſa quoque quæcunque prodeundo ſenſum ægri fallit.

638. Si cui, poſt diuturnum alvi profluvium, bilioſa vomenti & cibos averſanti, ſudor effluit multus, repente interimit.

639. Ab aſſumpto medicamento, ſi tum in ipſo purgationis fluxu, tum poſteà, Sanguis liquidus confeſtim exit, malum.

645. Lingua tremula, nonnullis ſignum eſt alvi prorupturæ.

647. In humecta alvo, perfrigeratio cum ſudore, mala.

648. Qui è gingivis, alvo liquida, Sanguis effluit, lethalis.

649. Dejectio pura cum ſudore, febrem exolvit.

SECTIO TERTIA.

Τὰ φυσικὰ καὶ Αἰτιολογικά.

De Natura Hominis.

Περὶ φύσιος ἀνθρώπου.

SI unum eſſet homo, nunquam doleret, non enim quicquam eſſet ex quo doleret, ſi unum exiſteret. Quin etiam ſi doleret, neceſſarium foret, etiam huic unicum tantum remedium eſſe. At nunc plura ſunt, ſiquidem multa inſunt in corpore, quæ cum mutuò inter ſe præter naturam caleſcunt & refrigerantur, ſiccanturque & humectantur, morbos pariunt. Ita ut plurimæ morborum ideæ ſunt, unde & varia eorum medela.

Corpus hominis continet in ſe Sanguinem, pituitam, & geminam bilem, nimirum flavam & nigram, ex quibus corporis ipſius natura conſtat; & per quæ ægrotat ac ſanum eſt. Sanitate tum maximè fruitur, quando hæc inter ſe moderatè affecta fuerint temperie, facultate, & copia, & maximè ſi optimè mixta fuerint. Ægrotat verò vehementer, quoties horum aliquod, aut parcius, aut copioſius fuerit, aut etiam à cæteris divortium fecerit in corpore, neque cum reliquis cunctis commixtum fuerit.

In immodicis purgationibus, ſola vacuata bile, nullus unquam mortuus eſt. Verùm epoto medicamento quod bilem ducat, primum ſanè quis bilem vomitione refundet, mox etiam pituitam, deinde quoque atram bilem, idque per vim, ſub mortem verò etiam Sanguinem purum evomet.

Per hiemem augetur in homine pituita, at vere Sanguis increſcit, æſtate bilis, autumno verò atra bilis.

Cum hæc ita ſe habeant, par eſt, morbos qui augentur hieme, æſtate finiri: Et qui æſtate augentur, hieme deſinere; niſi intra certum dierum circuitum ſolvantur; quicunque autem morbi vere fiunt, horum diſceſſum, autumno expectare oportet. Quicunque verò autumnales morbi ſunt, horum diſceſſum, neceſſe eſt vere fieri. Quod ſi quis morbus hæc tempora tranſgreſſus fuerit, eum annuum fore ſcito.

Hæc quoque noſſe oportet, quod morbos quos repletio parit, ſanat evacuatio, & qui ex evacuatione oriuntur, repletione curantur, & qui ex immoderato labore fiunt, eos quies ſanat, quique ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur. *Aph. 22. ſect. 2. De Flatibus.*

Omnino Medicum ſua prudentia obviam ire convenit morbis inſtantibus, & naturis, & anni temporibus, & ætatibus, contentaque ſolvere, & ſoluta intendere.

Ubi complures uno morbo, eadem tempeſtate, vexantur, in id, quod maximè commune eſt, quoque omnes utimur, potiſſimum rejicienda cauſa eſt: Id autem eſt quod inſpirando trahimus.

In Dorſi & coxendicum doloribus, ex malleolis externis venæ ſectiones fieri debent, in lumborum verò & teſtium doloribus, ex malleolis internis. *Lib. de Oſſium natura.*

Probe noſſe convenit hominem prima ætate in omni vita eſſe calidiſſimum, poſtrema verò frigidiſſimum.

De Genitura.

περὶ γονῆς.

GEnituram ex toto corpore, & ex ſolidis, & mollibus partibus, & ex univerſo totius corporis humido, ſecerni aſſevero. Cujus rei iſtud eſt argumentum, quod ubi rem veneream exercemus, tantillo emiſſo imbecilles evadimus. Semen verò è corpore etiam emittit mulier.

In venere exercenda longe minorem, quam vir, voluptatem mulier percipit, vir verò etiam diuturniorem.

Qui juxta aures ſectionem experti ſunt,

ſunt, ii venerem quidem exercent, verum ſemen paucum, imbecillum, & infæcundum emittunt. Maxima ſiquidem ſeminis pars, è capite ſecundum aures in ſpinalem medullam fertur.

Humidi 4. ſunt ſpecies, Sanguis, bilis, aqua & pituita.

Sic autem ſe res habent mulierum, ſi quidem cum viris rem habeant, magis ſanæ ſunt: Sin contra, minus benè habent. Nam & coitu uteri humidiores evadunt, qui ſi plus æquo ſiccescant, vehementer contrahuntur, ſicque contracti, corpori dolorem afferunt, coitus etiam Sanguinem excalefaciens, & humectans cauſa eſt, ut menſes facilius profluant, quibus minimè prodeuntibus, morbis obnoxiæ mulieres redduntur.

De Natura Pueri.

περὶ φύσιος παιδίυ.

SI genitura ab utroque parente profecta, in mulieris utero permanſerit, primum quidem ſimul permiſcetur, condenſatur, & calore incraſſeſcit, deinde ſpiritum concipit, tum quia loco calido exiſtit, tum quia mater ſpirat. Ubi ſpiritu repleta fuerit, viam ipſe ſibi foras facit, qua per mediam genituram exeat; ubi verò via facta, ſpiritus ille calidus foras erupit, alium rurſus frigidum à matre ad ſe attrahit, idque toto tempore perſeverat.

Ubi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circumducitur, per quam ad mediam genituram intrò & foras ſpiritui tranſitus fit. Equidem genituram 6. diebus in utero retentam & foras prolapſam ipſe vidi, & qualis tunc meo judicio viſa eſt, ex eò reliquorum conjecturam facio. Quanam autem ratione iſtud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari, perelegans erat fidicina, quæ cum viris converſabatur, & quam minimè decebat gravidam eſſe, ne viliore loco haberetur. Hæc audierat quæ mulieres inter ſe narrant, ſi quando mulier conceptura ſit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis & intellectis, ea ſemper in animo habuit: Cumque aliquando genituram non exire percepiſſet, rem ad Dominam detulit, quæ ad me etiam pervenit: Quo audito, ipſa ut in terram deſiliret, juſſi. Quod cum jam ſepties feciſſet, genitura in terram cum ſonitu defluxit. Quam illa videns non ſine admiratione ſpectavit, ego verò qualis erat referam: Ut ſi quis ovo crudo externam teſtam undique auferat, in quo, interiore membrana contentus humor pelluceat; ad hunc fere modum ſe habebat ille liquor, prætereaque ruber erat & rotundus.

Conſpiciebantur autem fibræ albæ & tenues, in membrana, cum ſanie craſſa, & rubra contentæ, & ipſa membrana exteriore parte cruore, adinſtar ſugillatorum ſuffuſa erat: In cujus medio tenue quiddam extabat, quod mihi umbilicus eſſe videbatur, & per illum primum reſpiraſſe, ex eoque protendebatur membrana tota genituram complectens.

Cum genitura in membrana continetur, ſpirationem intrò & foras habet, & Sanguine, à Matre in uterum delapſo, incrementum accipit.

Caro dum increſcit à ſpiritu diſcernitur, in eaque ſimile quodque, ad id quod ſibi ſimile, fertur, denſum ad denſum, rarum ad rarum, humidum ad humidum; ferturque unumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet, & ex quo etiam ortum eſt.

Membrorum diſtinctio in fæmina fit 42. diebus in maſculo verò 30. quod longiſſimum. Ut plurimum enim intrà hoc tempus, vel paulo minus, vel majus iſta diſtingui contingit. Nam & purgatio à partu fit iis, quæ fœminam ſuſceperunt, 42. diebus, quæ verò maſculum, 30. Purgationes autem à partu ea de cauſa mulieribus con-

contingunt, quod primo tempore ad 42. dies in fœmina, in maſculo verò ad dies 30. pauciſſimus Sanguis in Pueri alimentum cedit, ex eo verò ad partum uſque tempore, copioſior; ac ſanè purgationem in partus purgamentis reddit, & foras exire pro dierum ratione oportet.

Poſtquam ſingulis diebus, toto quo diximus tempore, purgatio foras procedit, primò quidem quantum hemina attica una & dimidia, vel paulo plus aut minus pro ejus ratione, dum ceſſet. Prodit autem velut à victima Sanguis, ſi benè habeat & benè habitura ſit mulier, citòque concreſcit.

Niſi à partus purgamentis mulier repurgetur, magno morbo tentabitur, vitæque periculum incurret, niſi quis celeri adhibita curatione, convenientem purgationem promoveat.

Partus purgamenta primis diebus plurima prodeunt, deinde ſenſim imminuuntur, donec deſinant.

Ad maſculi motum trium menſium tempus conceditur, fœminæ verò, quatuor. Sic enim ut plurimum contingit. Etſi etiam quidam Pueri antè hoc tempus moventur. Primum autem mas movetur, quod fæmella ſit robuſtior. Cum autem fætus movetur, tunc ſanè lac de ſe ſignificationem Matri exhibet.

Pecora cum uterum gerunt, niſi morbo aliquo laborent, potu ciboque pinguiora evadunt; itidemque mulier, ex eo quod uterus fætu intumeſcens, fætæ ventrem comprimat, qua compreſſione, quod in cibo & potu pinguiſſimum eſt, foras in omentum & carnem proſilit.

Arbores quæ ex aliorum inoculatione proveniunt, eæ non illarum ſimilem, in quas inſitæ ſunt, fructum ferunt. Quod hoc modo contingit. Primo quidem oculus germinare incipit, cum alimentum habeat primum quidem ab arbore à qua avulſus eſt; tum verò ab ea in quam inſitus eſt. Ubi pullularit, tenues ex ſe radices in arborem demittit, primumque arboris humore, in quam inſitus eſt, fruitur, deinde temporis ſpatio radices in terram demittit, per eam in quam inſitus eſt, & attracto à terra humore fruitur, indeque alimentum ſumit. Ut proinde mirum minimè videri debeat, ſi inſitæ arbores alios fructus proferant, cum è terra vivant.

Puer ubi in utero exiſtit, manibus ad genas adhæret, caputque pedibus proximum habet, neque certò dignoſcere queas etiamſi Puerum in utero videas; utrum caput ſurſum an deorſum vergat.

Quando mulieri partus inſtat, tum ſe movente Puero, & manibus ac pedibus ſe jactante, membranam quandam abrumpi contingit. Qua rupta, cæteræ imbecilliores fiunt, primumque rumpuntur quæ illam contingunt, deinde poſtrema. Ruptis autem membranis, fætus vinculo exolvitur, & agitatus foras prodit. Cum verò Puer prodit, utero dilatato, qui mollis eſt, vi ſibi viam aperit, & in caput fertur, ſi ſecundum naturam exierit.

Quamdiu autem in uteris manet (fætus) validior ſemper evadit, dum membranas decimo menſe perrumpat, quando Matri partus inſtat. Quod ſi vis quædam Puero contingat, etiam antè præfinitum tempus foras prodit: Quin etiam ſi alimento à Matre priùs deſtituatur, ſic quoque antè tempus partio ingruit. At verò ſi quæ ultra decem menſes utero geſtare ſibi viſæ ſunt (quod jam ſæpe audivi) ſibi ipſis imponunt. Cur autem non longiore quam 10. menſium ſpatio, fætum utero geſtari contingat, referam. Poſt exactos 10. menſes, ubi fætus grandior eſt, alimentum & incrementum, quod à matre demittitur, non ampliùs puero ſufficere poteſt: Quod in Sanguine enim dulciſſimum eſt, ad ſe attrahit, ſimulque aliquantula lactis portione fruitur.

Quæ cum ipſi pauciora ſint, puerque jam plenior factus, plus alimenti

quam

quam adſit, requirat, ipſe ſe jactans, membranas diſrumpit.

Procreatur avis ex ovi luteo, alimentum verò & incrementum, quod in ovo eſt candidum. Quod omnibus qui animum adverterint conſpicuum eſſe poteſt. Cum autem alimentum ex ovo pullo deficit, neque ſatis ei ſuppetit unde vivat, copioſius alimentum poſtulans, vehementer movetur in ovo, & membranæ circumcirca diſrumpuntur. Et ubi avis pullum vehementer moveri ſenſerit, putamen tundendo excavans, ipſum excludit. Atque hæc intrà dies 20. contingere ſolent, idque ita ſe habere manifeſtum eſt. Nam ubi volucris ovi teſtam contundendo excavarit, nihil penitus humoris quod alicujus ſit momenti in ea ineſt, quod totus in pullum abſumptus ſit.

Si quis ova 20. aut plura gallinis duabus aut pluribus, ut excludantur, ſupponat, & ſingulis diebus à ſecundo exorſus, ad ultimum uſque quo ovi putamen detrahetur, ſubtrahat, frangat, & diligenter inſpiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia ſe habere deprehendet; ſi modo avis naturam cum humana conferre licet. Ex umbilico enim membranas portendi, aliaque omnia quæ de Puero dicta ſunt, eodem prorſus ſe habere modo, in ovo gallinaceo comperies.

De Carnibus ſeu de Principiis.

Περὶ σαρκῶν vel ἀρχῶν.

QUod calidum vocamus, id mihi immortale eſſe videtur, cunctaque intelligere, videre, & audire, ſentireque omnia, tum præſentia tum futura: Duæ ſunt à corde venæ cavæ & hæc quidem arteria, illa vero vena cava nominatur. Arteria calidi plus continet quam vena cava, & ſpiritus penus eſt.

Puer dum in utero eſt, compreſſis labris ex Matris utero, tum alimentum ſugit, tum etiam ſpiritum, qui in Puero calidiſſimus eſt, Matre reſpirante, in cor attrahit. Quod ſi quis roget, unde quis hoc ſciat, quod Puer in utero trahat & ſugat: Huic ita reſpondendum, pueri naſcuntur ſtercus in inteſtinis habentes, & quam primum nati fuerint, tum homines, tum pecora, ilico alvum deponunt; atqui nullum haberent ſtercus, niſi in utero ſuxiſſent, imo neque mammam ilico ut natum eſt animal ſugere noſſet, ſi non in utero ſuxiſſet.

Hominibus pleriſque quarto ſeptenario annorum duo dentes enaſcuntur, qui moderatores nominantur (σωφρονιστῆρες.)

Genitura intra 7. dies habet quæcunque ex corpore ei accedere neceſſe eſt; ut multoties vidi. Ea enim in aquam conjecta, ſi acuratius inſpexeris, membra omnia habere deprehendes, & oculorum regiones, & aures & brachia; quin & manuum digiti, & crura, & pedes, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum totum corpus in conſpicuo eſt.

Mulier ubi concepit, ſtatim inhorreſcit, & incaleſcit, ac dentibus ſtridet, & articulum reliquumque corpus convulſio prehendit, & uterum torpor.

Puer 7. menſe natus, certa ratione in lucem prodit & vitalis eſt. Octavo autem menſe natus nullus unquam vixit. Novem autem menſium & decem dierum fætus editus, & vitalis eſt, numerumque ad hebdomadas exactè reſpondentem habet. Quatuor nempe decades hebdomadarum dies ſunt 280. hebdomadarum autem decuriam dies 70. conſtituunt. At 7. menſe editus partus, tres hebdomadarum decurias obtinet, quæ faciunt dies 210. forte quis mirabitur fætum 7. menſe naſci, atque id quidem certè & ſæpius vidi. Quod ſi quis volet, id facile deprehendet, obſtetrices quæ parturientibus præſunt adeundo, & percontando.

De

De Septimeſtri Partu.

Περὶ ἑπταμήνου.

SEptimeſtres naſcuntur diebus centum & octoginta duobus, & inſuper addita quadam diei particula.

Ex his qui ſeptimo menſe nati ſunt, ſuperſunt quidam, licet ex multis pauci.

Mulieribus de partu fides habenda eſt; quæ ſemper proferunt & affirmant, 7. menſe, & 8, & 9, & 10, & 11, partus in lucem prodire, & ex his octavo menſe natos minimè ſupereſſe.

Pueris ubi 7. menſes attigerunt, tum alia eximia in corporibus fiunt, tum eò tempore dentes apparere incipiunt.

De Octimeſtri Partu.

Περὶ ὀκταμήνου.

QUod ad partum qui octavo menſe editur, attinet, fieri non poſſe aſſevero, ut duas continenter conſequentes afflictiones Pueri perferant. Ideoque eos qui octavo menſe naſcuntur, minimè ſupereſſe. Hic etenim accidit, ut ea quæ in utero eſt, & ea quæ in partu fit afflictione, conſequenter laborent. Propterea eorum qui octavo menſe eduntur, nullus eſt ſuperſtes. Decimeſtres nuncupatos 7. dierum quadragenariis potiſſimum, in lucem edi ſentio. Perfectiſſimus fætus eſt primis quadraginta diebus.

De Superfætatione.

Περὶ ἐπικυήσιος.

CUm fætus mortuus fuerit, tum aliis ſignis conjicere licet, tum etiam jubere oportet, ut modo quidem dextrum in latus jaceat, modo etiam in ſiniſtrum convertatur; dilabitur enim fætus in utero, quocunque ſe vertat mulier, velut ſaxum, aut aliud quidpiam, ſi mortuus fuerit, & pectinem frigidum mulier habet.

Si parturienti, antè fætum multus ſanguinolentus citra dolorem fluxus contingat, periculum eſt, ne fætus mortuus exeat, aut minimè vitalis edatur.

Mulier prægnans ſi venerem non exerceat, partu faciliùs liberabitur.

Prægnantem mulierem vel oculi retracti & caviores redditi tibi indicabunt, & oculorum candidum albedinem nativam non habens, ſed lividius.

Prægnantibus ſi terra aut carbones in cibum expetuntur, eaque edant, in fætus capite, ubi in lucem editus fuerit, horum ſignum apparet.

Mulier quæ præter naturam craſſa & pinguis evaſit, & pituita repleta, eò tempore non concipit, quæ verò ſua natura talis eſt, horum gratia concipiet, niſi aliud quid impediat.

Quæ citò concipiebat, ſi concipere deſinat, bis in anno manuum & crurum venam ſibi ſecari jubeat.

Si cui dolores in coxendice, aut in capite, aut in manibus, aut aliqua alia corporis parte fuerint, cum verò prægnans eſt, deſinunt, conceptu autem ab utero exoluto, rurſum inſunt, odorata & bibere, & ad uteri os apponere conducit.

Lib. περὶ ἀφορῶν.

Si noſcat mulier ſe genituram ſuſcepiſſe, tunc ne virum adeat, ſed quieſcat: Id autem cognoſcet, ſi quidem vir ſe ſemen emiſiſſe dicat, mulier verò præ ſiccitate ignoret. Sin uterus genituram ad pudenda remiſerit, & mulier humecta evadat, rurſus cum viro concumbat, quoad concipiat.

Lib. περὶ ἀφορῶν.

Mulier quæ concipit quidem, fætus autem bimeſtres perdit, eo exacto tempore, neque priùs neque po-

ſte-

ſteriùs, idque bis aut ter illi contigit, quin etiam ſi trimeſtres, aut quadrimeſtres, aut etiam majores fætus ad eundem iſtum modum perdat, his uteri in majorem amplitudinem non ampliùs increſcunt.

Lib. περὶ ἀφορῶν.

Vernum tempus ad conceptum maximè accomodatum.

Virgini, ſi menſes ſuo tempore non appareant, multum & febricitat, & dolet, ſitit, eſurit, vomit, inſania vexatur, & rurſus ad mentem venit.

De Dentitione.

Περὶ ὀδοντοφυΐης.

EX lactentibus qui urinam multam reddunt, minimè per annum durant.

Quibus alvus multum fertur, ſi benè concoquunt, ii melius habent.

Quibus cum dentes erumpunt, alvus crebrius demittit, minus convulſione tentantur, quam quibus ſic raró alvus ſubducitur.

Quibus in dentitione febris acuta accedit, ii raró convulſionibus tentantur: Qui cum dentitione benè habito corpore permanent, gravi ſomno premuntur, periculum eſt ne eos convulſio prehendat.

Quibus hieme dentes erumpunt, ſi cætera ſimiliter ſe habeant, ii melius degunt.

Non omnes dentibus erumpentibus convulſione tentati, moriuntur, plerique etiam ſervantur.

Qui cum tuſſi dentiunt, iis tardius dentes erumpunt, in ipſa autem punctione, magis extenuantur.

De Corde.

Περὶ καρδίης.

HUmiditatem cor tantam habet quanta maximè ad æſtuantis medelam ſatis fit.

Cor muſculus eſt validus admodum, duos diſcretos habens in uno amictu ventriculos, utrinque quidem unum, qui nullo modo inter ſe ſunt ſimiles.

Mens humana in ſiniſtro ventriculo à natura inſita eſt. Et reliquæ animæ imperat.

De Glandulis.

Περὶ ἀδένων.

CErebrum ipſum quaſi Glandula eſt. De capite fluxiones velut ſecretione contingunt, per aures ſecundum naturam, per oculos, per nares, tres numero. Aliæ per palatum in fauces, in gulam, aliæ per venas in ſpinalem medullam, in Sanguinem, omnes numero ſeptem; eæ ſi diſcedunt, cerebri purgamenta ſunt, & niſi diſcedant; ipſi morbum creant, non ſecus ac reliquo corpori, ſi intró & minimè foras diſceſſerint.

De Oſſium Natura.

Περὶ ὀστέων φύσιος.

DAnda eſt opera, ut quam maximè procul à locis in quibus dolores fieri, & Sanguis colligi ſolet, venæ ſectiones faciamus. Ad hunc enim modum continget minimè magna repentè mutatio, & tranſlata conſuetudine efficiet, ut ne ampliùs ad eundem locum coeat. Oſſa corpori firmitatem, rectitudinem, ac formam præbent, nervi veró flexionem, contractionem & diſtentionem; carnes autem, & cutis omnium colligationem ac connexionem. Venæ per corpus diffuſæ, ſpiritum, fluxionem & motum exhibent, ab una multas propagines emittentes. Atque hæc una unde exordium ſumat, & ubi deſinat, non ſatis mihi compertum eſt; circulo enim facto principium non invenias.

De Aere locis & Aquis.

Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων.

QUi artem Medicam recta inveſtigatione conſequi volet, is primum quidem anni tempora in conſiderationem adhibere debet, quid horum quodque poſſit. Deinde verò ventos tum calidos, tum frigidos, præcipuè quidem eos, qui omnibus ſunt communes, ac deinceps eos qui cuique regioni ſunt familiares. Quin etiam aquarum facultates animo reputare oportet. Quemadmodum enim guſtu & pondere, ita & facultate, ſingulæ plurimum differunt. Terra etiam ipſa inſpicienda, nuda ne ſit, & aquis careat, an denſa & irrigua, & an cavo loco ſita ſit & æſtuoſo, an verò ſublimi & frigido. Hominum quoque victus ratio, quanam maximè delectentur, inſpicienda, an potui, & cibis & otio dediti, an exercitationibus & laboribus gaudeant, & an edaces ſint, & à potu ſibi temperent, & ex his ſingula reputare oportet. Hæc enim, præcipue quidem omnia, aut certè plurima probè qui agnoverit, cum ad urbem ſibi ignotam pervenerit, eum neque morbi regioni familiares, neque communium quæ ſit natura, latere poterit, ut neque in eorum curatione hæſitare aut aberrare poſſit.

Qui verò iſta rectè cognoverit, is cujuſque temporis impendentis, & anni ſtatum prædicere poterit, & quinam morbi tam æſtate, quam hieme in Urbe communiter ſint graſſaturi, tum etiam quinam cuique privatim ex victus mutatione impendere debeant.

Ad artem Medicam Aſtonomia plurimum confert.

Hieme frigida Homines capita humida & pituita redundantia habere æquum eſt, & pituita ex capite defluente, eorum alvos crebrò exturbari, eoſque ut plurimum habitu corporis eſſe debiliore, ac neque probè edere nec bibere poſſe.

Quibus autem capita debilia fuerint, ii nunquam egregii potores erunt, quod eos crapula magis vexet.

Calidæ ſunt aquæ, ubi aut ferrum naſcitur, aut æs, aut argentum, aut aurum, aut ſulphur, aut alumen, aut bitumen, aut nitrum: Hæc enim omnia caloris vi proveniunt.

Optimæ ſunt aquæ quæ ex profundiſſimis fontibus proveniunt, maximè verò commendantur, quarum fontes ad ſolis exortus præſertimque æſtivos decurrunt; limpidiores enim, & boni odoris, & leves eſſe neceſſe eſt.

Qui ſanus eſt ac valet, is nullo habito diſcrimine, ſemper aquam quæ adeſt, bibat.

At verò de aquis ſalſis, propter imperitiam falluntur quidam, quod alvum ſolvere exiſtimentur, cum maximè alvi dejectionibus repugnent.

Aquæ ex imbribus collectæ leviſſimæ & dulciſſimæ ſunt, tenuiſſimæ, & limpidiſſimæ. Sol enim quod imprimis in aqua eſt tenuiſſimum & leviſſimum, ſurſum educit & rapit. Quin etiam ex ipſis hominibus tenuiſſimum ac leviſſimum humorem educit; cujus rei maximum eſt indicium, cum homo veſtibus indutus in ſole ambulaverit, aut ſederit, quaſcunque enim corporis partes ſol aſpicit, hæ nullum ſudorem emittunt. Sol enim quicquid ſudoris comparet, ad ſe rapit, quæ verò veſte conteguntur, hæ exudant, cum verò ad umbram pervenerit, tum corpus æqualiter ſudore diffluit.

Pravæ omnes aquæ quæ ex nive & glacie fiunt. Ubi enim ſemel concreverint, non ampliùs ad priſtinam naturam redeunt. Sed quod in his eſt ſplendidum & leve & dulce excernitur & evaneſcit; remanet verò quod turbidiſſimum & ponderoſiſſimum. Quod hac ratione deprehendas, ſi enim hiemis tempore vaſculum, certa aquæ menſura affuſa, ſub dio exponere voles, uti maximè congeletur, deindè poſtridiè in locum calidum

dela.

delatum, ubi glacies maximè liqueſcat, cum ſoluta fuerit, iterum aquam metiaris, aquam multo pauciorem reperias.

De annis hoc modo conſideratione adhibita quis ſtatuat, qualiſnam annus futurus ſit, numne ſalubris, an morboſus. Siquidem ſecundum rationem, in ſiderum ortu & occaſu ſigna appareant, ſi per autumnum pluat, & hiems ſit moderata, neq; admodum blanda, neque prætermodum frigida, & vere ac æſtate aquæ tempeſtivæ eveniant, ſic annum ſaluberrimum eſſe, conſentaneum eſt.

Apho. 11. ſect. 3. Quod ſi hiems ſicca fuerit & aquilonia, ver verò pluvium & auſtrinum, æſtatem febribus abundare, & lippitudines inducere neceſſe eſt. Ubi enim ab imbribus vernis, & ab auſtro terra humectata fuerit, & plenior æſtus derepente ſupervenerit, tum à terra madida & calida exiſtente, tum à ſole adurente, ardorem conduplicari neceſſe eſt, hominum ventribus minimè conſiſtentibus, neque reſiccato cerebro. Neque enim ubi ver tale extiterit, fieri poteſt, quin corpus & caro nimio humore diffluant, ita ut omnibus, ac maximè pituitoſis, acutiſſimæ febres immineant. Mulieribus verò & naturis maximè humidis, dyſenterias contingere par eſt. Ac ſiquidem ſub caniculæ exortum aqua & Hyberna tempeſtas ſupervenerit, eteſiæque ſpiraverint, quietis ſpes eſt, autumnumque ſalubrem fore. Alioqui periculum eſt ne Pueri & mulieres moriantur, minimè verò ſenes, aut ne qui evaſerint in quartanas tandem incidant, & ex quartanis in aquam intercutem.

Aphor. 12. ſect. 3. At ſi hiems quidem auſtrina, pluvioſa & placida fuerit; ver verò aquilonium, ſicuum & tempeſtuoſum, primum quidem mulieris prægnantes, quibus partus in ver imminet, abortionem facturas eſt veriſimile, quæ verò pepererint, adeo imbecillos ac morboſos fætus parituras, ut aut ſtatim pereant, aut tenues, debiles & valetudinarii vivant. Atque hæc quidem mulieribus; reliquis verò, dyſenterias & lippitudines ſiccas, nonnulliſque defluxiones à capite in pulmonem.

Si verò æſtas pluvioſa fuerit & auſtrina, & autumnus ſimiliter, morboſam eſſe hiemem neceſſe eſt, iiſque qui pituita abundant, & 40. annum exceſſerunt, febres ardentes contingere æquum eſt; bilioſis verò, pleuritides & pulmonum inflammationes.

At ſicca & aquilonia fuerit, autumnus verò pluvius & auſtrinus, ſub hiemem, capitis dolores, & cerebri ſiderationes fieri par eſt, ac præterea raucedines, gravedines, & tuſſes, & nonnullis quoque tabes. *Apho. ſect. 3.*

Quod ſi aquilonius & ſiccus fuerit autumnus, ac neque ſub arcturum pluvioſus, pituitoſis, quidem, naturaque humidis, & mulieribus confert, bilioſis verò hoc maximè adverſum. Admodum enim reſiccantur, iiſque lippitudines aridæ contingunt, & febres acutæ ac diuturnæ, quibuſdam etiam melancholiæ. In bile namque quicquid eſt humidiſſimum & aquoſiſſimum conſumitur, quod verò craſſiſſimum & accerrimum remanet, quod in Sanguine eadem quoque ratione accidit, unde ii morbi illis contingunt. Pituitoſis verò, hæc omnia auxilio ſunt. *Aph. 14. ſect. 3.*

Præcipuè maximæ anni temporum mutationes obſervandæ ſunt, ut neque Medicamentum purgans lubenter exhibeamus, neq; partes circa ventrem uramus, aut ſecemus, ante dies 10. aut etiam plures, ſufficiunt tamen 10 at maximi periculi plena ſunt ambo ſolſtitia, præcipuè æſtivum, periculoſiſſima etiam ambo æquinoctia exiſtimantur, maximè verò autumnale. Siderum quoque ortus obſervandi, præcipuè caniculæ, deinde Arcturi, & Vergiliarum occaſus. His enim potiſſimum die-

diebus, morbi judicationem ſubeunt, & alii quidem perimunt, alii verò deſinunt, aliique omnes in alium ſtatum tranſeunt.

(Oriuntur Vergiliæ ſeu Pleiades circa finem Aprilis, & occidunt ſub initium Novembris, Arcturus oritur menſe Septembri. Hiems durat à Plejadum occaſu uſque ad æquinoctium vernum, ver à verno æquinoctio ad Plejadum uſque exortum. Æſtas verò à Plejadum ortu, ad ortum Arcturi. Autumnus deniq; ab ortu Arcturi ad Plejadum occaſum.)

De macrocephalis circa Mæotidem paludem degentibus, quemadmodum ſe habeant, mihi dicendum eſt. Initio quidem hominum inſtitutum longitudinis capitis cauſa fuiſſe videtur. Nunc verò natura etiam ad inſtitutum accedit. Longiſſima enim habentes capita generoſiſſimos exiſtimant. Hujuſmodi eſt inſtitutum. Cum primum editus eſt infans, caput ejus adhuc tenellum & molle manibus effingunt, & in longitudinem adoleſcere cogunt, vinculis & idoneis artibus adhibitis, quibus capitis rotunditas vitietur, & longitudo augeatur. Hoc inſtitutum primum hujuſmodi naturæ dedit initium. Succeſſu verò temporis in naturam abiit; ut proinde inſtituto nil ampliùs opis eſſet. Semen enim genitale ex omnibus corporis partibus provenit, ex ſanis quidem ſanum, & ex morboſis morboſum. Si igitur ex calvis calvi gignuntur, & ex diſtortis ut plurimum diſtorti, quid prohibet, cur non etiam ex macrocephalo, macrocephalus gignatur.

Cur Aſiatici Europæis minus bellicoſi exiſtant, & moribus ſint lenioribus, anni tempeſtates in cauſa ſunt, quæ non magnas, tum ad calorem, tum ad frigus, permutationes faciunt, verum ſimiles permanent: Unde neque mens ſtupore permanet: Unde neque corpus vehementer à ſuo ſtatu dimovetur. Ex quibus ira exaſperari, ac prudentiæ & caloris compotes fieri magis æquum eſt, quam ſi eodem ſemper ſtatu permaneant: Mutationes enim inter omnia, Hominis mentem ſemper excitant, neque ſinunt quieſcere. Quas ob cauſas mihi Aſiaticorum genus omni ope deſtitutum videtur; quibus præterea eorum inſtituta accedere debent. Multo enim maxima Aſiæ pars regum Imperio regitur. Qui verò ſui poteſtatem non habent, neque ſui juris ſunt, ſed Dominis ſubditi, ii rerum bellicarum nullam curam habent, ſed ut ne bellicoſi videantur.

Scythæ Carnibus coctis veſcuntur, & lacte equino in potu utuntur. Et hippaco (ἱππάκη) *i. e.* caſeo equino victitant. Plerique Scythæ eunuchi fiunt, & evirati, & effæminati evadunt, ex eò, quod ex defluxione ob diuturnas equitationes laborantes, & circa coxendicem claudicantes, ſibi ipſis medentur, utramque venam poſt aures incidendo. Hac enim curatione ſeipſos perdunt; juxta aures quippe venæ ſunt, quæ inciſæ ſterilitatem inducunt.

De Flatibus.

Περὶ φυσῶν.

MEdicus non niſi quæ periculo ſunt proxima intuetur, & quæ ſunt ingrata contrectat, atq; ex aliorum calamitatibus ſibi dolorem conciliat.

Ægrotantes verò artis opera, maximis malis, morbis, laboribus, dolore, & morte, vindicantur. His enim omnibus Medicina manifeſtam medelam adhibere deprehenditur.

Hujus artis vilia noſſe difficile, ſeria verò facile, ac vilia quidem ipſis Medicis, vulgo autem minimè ſunt cognita, cum mentis non corporis opera exiſtant. Obſcuriſſimos & maximè difficiles morbos opinio magis quam ars judicat. Etſi in his plurimum imperitiæ peritia præſtat. *Indign[us] prorſus Hippocr[atis] Sententi[a].*

Qui morbi cauſam cognoverit, is uti-

utique ex his quæ in corpore inſunt, adepta per contraria morborum cognitione, facilè poterit quæ conferunt offerre. Ipſa enim ars Medica maximè à natura ineſt.

natu. Homi. Plenitudinem evacuatio ſanat, evacuationem plenitudo, laborem otium, & otium labor. Atque ut uno verbo dicam, contrariorum contraria ſunt remedia.

Medicina additio eſt & ſubſtractio, eorum quidem quæ exuperant, Subſtractio, eorum verò quæ deficiunt, additio. Qui verò iſtud optimè facit, is optimus Medicus exiſtimandus eſt, quique plurimum abeſt ab eo præſtando, is plurimum in arte Medica deficere cenſetur.

Hominum & reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cibo, potu & ſpiritu.

Tanta corporibus omnibus ſpiritus ineſt neceſſitas, ut ſi quis aliis omnibus, & cibis & potionibus abſtineat, duos tamen, & tres, vel plures dies poſſit vitam ducere. At ſi quis ſpiritus in corpus vias intercipiat, vel exigua diei parte, homini pereundum ſit; adeò neceſſarius eſt uſus ſpiritus in corpore.

De Morbo Sacro.

Περὶ ἱερῆς νόσου.

MOrbus hic nihil habet aliis morbis divinius aut ſacratius, ſed eandem, ex qua reliqui morbi oriuntur, naturam ſortitus eſt. Homines verò ex imperitia, & admiratione ei naturam quandam & cauſam divinam ineſſe cenſuerunt, quod nulla in re reliquorum morborum ſimilis eſſet.

Hic morbus pituitoſis contingit, bilioſis verò minimè. Ac originis initium ſumit, cum adhuc fætus in utero exiſtit.

Quibus in puerili ætate ulcera in caput, in aures, & reliquum corpus erumpunt, ſi ſalivoſi mucoſique extiterint, ii procedente quidem ætate facillimè degent. Tunc enim pituita, quam in utero repurgari oportuerat, emittitur & purgatur; quique ſic purgati fuerint, ferè hoc morbo comitiali minimè corripiuntur. Qui verò puri fuerint, ut neque ulcus ullum habuerint, neque mucus, aut ſaliva ulla prodierit, periculum eſt, ne ii hoc morbo corripiantur.

Oves, & præſertim capræ frequentiſſimè hoc morbo prehenduntur.

Cum inveteraverit morbus, ampliùs curari non poteſt.

Quibus morbus jam in conſuetudinem venit, ii ſe correptum iri præſentiunt, & hominum conſpectum fugiunt, domumque, ſi propè ſit, ſe conferunt, ſin minus, in ſolitudinem, quo quam pauciſſimi eos cadentes videant, ſtatimque ſe contegunt, propter affectionis verecundiam, & non (ut plerique exiſtimant) propter numinis metum.

Oportet Medicum non augere morbum, ſed properanter profligare, id quod cuique morbo eſt maximè adverſum, non amicum aut familiare exhibendo.

SECTIO QUARTA.

Continens τὰ διαιτητικά.

De Salubri Victus ratione.

Περὶ διαίτης ὑγιεινῆς.

CRaſſi qui tenues fieri cupiunt, ii jejuni omnes exercitationes ſubire, & adhuc ex labore anhelantes, nec dum refrigerati, cibos aggredi debent, priuſque vinum bibere dilutum non admodum frigidum. Quin & ſemel cibus capiendus, & duriter cubandum.

Sex Hibernis menſibus vomitus ciendus, quod tempus hoc æſtivo plus pituitæ gignat, & morbi circa caput & regionem eam, quæ eſt ſupra ſeptum tranſverſum, excitantur. At ubi æſtas viguerit, infuſis utendum.

Hæc enim anni tempeſtas æſtuoſa eſt, & corpus bile magis abundat, gravitates etiam lumbos & genua infeſtant, calores oboriuntur, & venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerandum, & quæ ſurſum attolluntur, deorſum ex iſtis locis deducenda.

Obæſi ac minimè tenues jejuni vomant. Graciliores autem, & imbecilliores, à cibis vomitum cieant.

Qui ſingulis menſibus bis vomere conſuevit, hunc præſtat duobus ex ordine diebus vomitum ciere, quam 15. die.

Qui poſtridie cibos eructant, & quibus præcordia, nimirum cibis non concoctis, attolluntur, iis longior ſomnus confert.

LIBER PRIMUS.

De Victus Ratione.

Περὶ διαίτης τὸ πρῶτον.

NUllus eorum qui antè nos ſcripſerunt, reprehendendus, quod omnia invenire non potuerint, quin potius laudandi omnes, quod quædam inveſtigatione aggreſſi ſunt.

Si inventus fuerit cujuſque naturæ conveniens cibi modus, & laborum numerus, qui neque ſupra, neque infrà, modum excedat, ſanitas ſanè hominibus exactè inventa fuerit.

Non enim morbi derepente hominibus contingunt, ſed paulatim collecti, acervatim ſe produnt.

Omnia tum animantia, tum homo ipſe, ex duobus facultate quidem diverſis, uſu verò conſentientibus, conſtant, igne inquam, & aqua.

Quæ duo ſimul juncta, tum aliis omnibus, tum ſibi invicem ſatis ſunt: Utrumque verò ſeorſim, neque ſibi ipſi, neque cuiquam alteri ſatis eſſe poteſt. Horum utrumque hanc obtinet facultatem. Ignis ſi quidem omnia ſemper movere, aqua verò omnia ſemper nutrire poteſt.

Irrepit in hominem animus (ψυχὴ) ignis & aquæ temperationem ſortitus, corporis humani portionem.

Ars Medica ab eo quod moleſtum eſt, liberat, & id, ex quo quis ægrotat, auferendo, ſanitatem reddit: Idem & natura per ſe facere novit.

LIBER SECUNDUS.

De Victus Ratione.

Περὶ διαίτης τὸ δεύτερον.

INſulæ continenti vicinæ, rigidiores habent hiemes, marinæ verò tepidiores, propterea quod nives, & glacies in continenti perdurant, & ventos frigidos ad vicinas inſulas mittunt: In his verò, quæ in alto ſitæ ſunt, per hiemem non perdurant.

Venti omnes natura quidem refrigerant & humectant, verum ex regionum & locorum ſitu, per quæ ad regiones quaſque obveniunt, inter ſe differunt, & frigidiores, calidiores, & humidiores, ſicciores, morboſiores, & ſalubriores exiſtunt.

Hordeum natura quidem frigidum & ſiccum. Ineſt & quiddam quod purget, ex palearum ſucco.

Lac ovillum alvum ſiſtit, caprinum verò magis alvum ſubducit, bubulum minus, equinum & aſininum per alvum magis demittitur.

Triticum hordeo valentius eſt, & magis nutrit, minus autem alvum ſubducit, tum ipſum, tum ſuccus.

Panis ex farina integra nec excuſſa, ſiccat & alvum ſubducit, purus verò, plus quidem nutrit, minùs autem alvum dejicit.

Ex panibus autem, fermentatus quidem levis eſt, & per alvum ſecedit. At non fermentatus, minus quidem alvum dejicit, plus verò nutrit.

Fabæ

Fabæ alimentum quoddam alvum ſiſtens & flatuoſum exhibent, piſa minus quidem inflant, magis alvum dejiciunt. Cicer album alvum & urinam movet, & nutrit. Lentes æſtuoſæ ſunt, & turbant, & neque alvum dejiciunt, neque ſiſtunt. Lini ſemen in cibo ſumptum alvum ſiſtit, & aliquantulum refrigerat.

Carnes bubulæ validæ ſunt, & alvum ſiſtunt, nec facilè in ventriculis concoquuntur, quoniam craſſi & multi Sanguinis eſt hoc animal. Caprinæ carnes his leviores ſunt, & magis alvum dejiciunt. Suillæ his quidem magis corpus roborant, & abunde alvum dejiciunt. Agninæ ovillis ſunt leviores, & hædinæ caprinis, quia exangues magis & humidæ. Vitulinæ carnes ad bubulas eodem ſe habent modo: At porcellorum carnes ſuillis ſunt graviores. Hoc enim animal natura carnoſum & exangue, quamdiu tenellum eſt, ſuperabundantem habet humiditatem. Sylveſtris ſuis caro ſiccat, robur affert, & alvum dejicit; Cervi verò, ſiccat & minus alvum dejicit, magis autem urinam provocat. Leporina ſicca eſt, & alvum moratur, urinam tamen quodammodo ciet.

Omnia ferè volucrum genera quadrupedibus ſicciora exiſtunt; nam quæ veſicam non habent, neque urinam reddunt, neque ſalivam fundunt, prorſus ſicca ſunt. Palumbis caro ſicciſſima, deinde columbæ, 3. loco perdicis & galli, ac turturis, anſeris verò maximè humida. Anatis carnes, & reliquarum avium quæ in paludibus, aut aquis degunt, omnes humidæ exiſtunt.

Ex piſcibus leves ſunt ſaxatiles ferè omnes, velut turdus, gobio.

Vinum calidum & ſiccum, habet & purgans quiddam à materia. Vina nigra & auſtera ſicciora ſunt, neque per alvum ſecedunt, neque urinam movent, ſed corporis humiditatem abſumendo, ſiccant & caliditatem inferunt. Dulcia nigra humidiora ſunt, calefaciunt autem & inflant, cum humiditatem inducunt. Alba verò & auſtera calefaciunt, magis autem urinam movent, quam alvum dejiciunt. Vina recentia alvum magis movent, quod muſto ſint propiora, & nutriunt, item odora magis quam inodora ejuſdem ætatis, quia facilius concoquuntur, & craſſa quam tenuia. At tenuia dulcia, urinam magis & alvum movent, corpuſque humectant, & Sanguinem inbecillum reddunt, cum adverſarium corpori Sanguinem augeant. Muſtum flatum movet, & ſubducit, turbationemque in ventre, ſuo fervore excitat, alvumque dejicit. Vina acida refrigerant, extenuant & humectant. Sapa calefacit, humectat & ſubducit.

Allium calidum, urinam & alvum movet, oculis minimè bonum. Naſturtium calidum eſt, & carnem liquefacit, pituitam albam ſiſtit, proindeque ſtranguriam infert. Sinapi calidum eſt, & alvum dejicit, ſed & hoc urinæ difficultatem parit. Apium urinam magis quam alvum movet, radices etiam magis quam ipſum, alvum movent.

Ruta urinam magis quam alvum movet, & præpota adverſus venena valet.

Aſparagus ſiccus eſt & alvum ſiſtit. Salvia ſicca eſt & alvum ſiſtit.

Solanum refrigerat, & in ſomnis, veneris ludibria prohibet.

Mentha calefacit & urinam ciet, vomitionemque ſiſtit, ac ſi quis eam ſæpè comedat, ejus genitale ſemen ita colliquefacit, ut effluat, & arrigere prohibet, corpuſque imbecillum reddit.

Braſſica calefacit, per alvum ſecedit, & biliosa educit.

Betæ ſuccus quidem alvum dejicit, olus autem ipſum cibo ſumptum, ſiſtit. Radices verò alvum magis movent.

Raptum æſtuoſum eſt, humectat autem, & corpus conturbat, non tamen per alvum ſecedit, verum urinæ difficultatem adfert.

Mora calefaciunt & humectant, per alvumque ſecedunt. Pyra matura alvum dejiciunt, cruda vero ſiſtunt.

Veneris uſus extenuat, humectat & calefacit.

Alvum coactam vomitio ſolvit, & plus æquo fluidam ſiſtit, illam quidem humectando, hanc vero ſiccando.

Otium humectat & corpus imbecillum reddit. Quieſcens enim animus, corporis humidum minimè abſumit: labor ſiccat, corpuſque validum efficit.

Semel die ſumptus cibus extenuat & ſiccat, alvumque ſiſtit, quoniam animi calore, ventris & carnis humidum abſumitur.

LIBER TERTIUS.

De Victus Ratione.

Περὶ διαίτης τὸ τρίτον.

ANnum plerique in quatuor partes omnibus notas dividunt, hiemem, ver, æſtatem, & autumnum: Ac hiemem quidem à vergiliarum occaſu ad æquinoctium vernum; ver autem ab æquinoctio ad vergiliarum exortum; æſtatem à vergiliarum ortu ad arcturi exortum: Autumnum verò ab arcturo ad vergiliarum occaſum.

Vomitionibus poſt cibos cujuſvis generis, humidiores ter in menſe utantur, ſicciores verò bis.

A cœna minimè deambulandum, ſed tantum ſtandum. Mane verò deambulationibus utendum. Soles vitandi, & frigora, tum matutina, tum veſpertina, quæcunque à fluminibus, aut ſtagnis, aut nivibus ſpirant.

Cum inteſtinum humiditatem non habeat, ſtercus ambiens intumeſcit, viaſque obſtruit, & dolorem parit, calor prehendit, & quicquid biberit aut comederit, evomit, tandem etiam ſtercus vomitione rejicit: Quo cum pervenerit, minimè hic vivere poteſt.

De Inſomniis.

περὶ ἐνυπνίων.

QUi de his, quæ per ſomnos contingunt, rectè conjectaverit, is ea per omnia magnam habere vim comperiet. Quiſquis igitur rectè iſta dijudicat, is non minimam Sapientiæ partem aſſequitur.

Oportet manus admoventem, Deorum opem advocare.

Quæ inſomnia, de diurnis actionibus mens humana veſperi ſub noctem in ſomnis affert, & eodem modo reddit, quo per diem in re juſta, geſta, aut conſulta ſunt, ea bona, & ſanitatem portendere exiſtimanda ſunt; propterea quod animus neque plenitudine ulla, neque evacuatione, neque alia re quavis extrinſecus irruente, ſuperatus, in diurnis conſiliis perſeverat. At inſomnia quæ diurnis conſiliis adverſantur, perturbationem in corpore denunciant. Sol, Luna, Cœlum, Stellæ, pura quæque & ſuo motu agitata, in ſomnis viſa, bona ſunt. Sanitatem enim corporis, omniumque ejus partium ſignificant. Quod ſi quid contra contingat, aliquem corporis morbum portendit. Aſtris quidem exterior corporis ambitus reſpondet, Soli Medius, Lunæ verò, qui ad cavitates ſpectat. Si quod igitur iſtorum ſiderum extingui, aut lædi, aut evaneſcere, aut curſum ſuſtinere (alii à curſu deflectere) videatur, in illa parte morbum eventurum indicat.

Quod ſi in ſtagno, aut mari, aut fluminibus quis natare videatur, bonum non eſt, cum humiditatis exuperantiam indicet. Huic autem victus ratio ſicca, & labores conferunt. At febricitanti bonum eſt, quoniam calor ab humoribus extinguitur.

Mortuos nitidos & candidatos videre bonum eſt, bonum quoque quid purum ab ipſis ſumere. Quod ſi contra

tra quis nudos, aut atratos, aut ſordidos, aut aliquid accipientes, vel ædibus exportantes videat, minimè eſt accommodatum; morbum enim indicat.

Per ſomnum, ſi quis ſolitos cibos, aut potus ſibi edere videatur, alimenti inopiam, animique abjectionem indicat.

Fluviorum tranſitus, hoſtes armati, monſtra difformia, morbum, aut furorem præſagiunt.

De Alimento.

περὶ τροφῆς.

IN alimentorum genere, id quod alit, alimentum eſt, quod alimento eſt proximum, & quod alimentum eſt futurum.

Alimentum in pilos, in ungues, & in extimam ſuperficiem ab internis partibus pervenit, rurſuſque ab externis partibus extimaque ſuperficie ad interna redit.

Confluxio una, conſpiratio una, conſentientia omnia.

Venarum origo tanquam radix, hepar eſt, & arteriarum cor. Ex his per omnia Sanguis, & Spiritus pervagatur, calorque per hæc permeat.

Medulla oſſis alimentum, ideò callor firmatur.

Facultas omnia auget, & alit, ac propagat.

De Ratione Victus in Morbis acutis.

περὶ διαίτης ὀξέων.

MAximè cum Medicum probaverim, qui in morbis acutis longè melius cæteris ſe gerat. Sunt autem hi, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardens, & quicunque alii morbi ad hos conſequuntur, quorum febres omninò continuæ interficiunt.

Eadem omnia videntur plebeis dicere Medici tum meliores, tum deteriores.

Ptiſana rectè videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in morbis acutis, eoſque qui eam prætulerunt laudo. Nam & lentorem habet lævem, continuum, & ſuavem, ac lubricum, mediocriter humeſcentem, ſitim minimè inferentem, & ſi quid elui indiget, probè abluentem, neque adſtringit, neque malam turbationem adfert, neque in ventre intumeſcit, nempe inter coquendum quoad maximè fieri potuit, intumuit.

Si lateris dolore continuò, neque ad calida fomenta remittente, ſputoque minimè prodeunte, verum citra concoctionem, extremè glutinoſo reddito, niſi quis dolorem, vel ventre emollito, vel ſecta vena ſolverit, aut utrum horum conducere videbitur, exhibuerit, ptiſanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducit. Has igitur ob cauſas, aliaſque hujuſmodi, qui tota utuntur ptiſana 7. die, aut citiùs, moriuntur, alii quidem mente perculſi, alii verò ab orthopnæia ſtertore ſuffocati.

Lateris dolorem ſive per exordia, ſive poſteà incidat, fomentis calidis tentare diſſolvere, abſurdum non eſt. Quorum quidem optimum eſt, aqua calida, in utre vel veſica, vaſe æneo, aut teſtaceo adhibita. Verum molle quippiam lateri, quo lenior fotus fiat, ſupponere oportet; utiliter admovetur ſpongia mollis & magna ex aqua calida expreſſa, fomentumque linteo involvendum, ut longiore tempore ſufficiat & perduret. Hordeum item & eruum, in aceto ita temperato, ut paulo acidius ſit, quam quis bibere queat, macerata & ferveſacta, ſacculis conſuta apponere oportet; furfureſque eodem modo. Ad ſiccum autem fomentum, ſales milium torrefactum in ſacculis laneis, maximè accommodantur. Quod ſi ad calida fomenta dolor non remittat, non multo tempore

calefacere convenit, quod in pulmonem exſiccet, & pus intrà thoracem colligat.

Venæ ſectio non æque dolorem ſolvit, niſi dolor ad jugulum pertingat; tunc ex interna cubiti vena, quam citiſſimè copioſum Sanguinem detrahere convenit, eo uſque dum multo rubicundior, aut pro puro & rubro, lividus effluat. Utrumque enim uſu venit. Si verò eas, quæ ſunt ſub ſepto tranſverſo, partes dolor affligat, nullamque ad jugulum de ſe ſignificationem præbeat, alvum veratro nigro, aut peplio emollire oportet.

Ptiſanam quidem, ubi epotum eſt medicamentum, inſuper ſorbendam ſtatim dare oportet, neque admodum minore quam conſuetum eſt quantitate.

Sed rationi conſentaneum eſt, media in purgatione, ſorbitionem non exhibere.

Multo gravius ferunt inſuetam cibi abſtinentiam, qui parte ſuperiore ventris ſunt bilioſi. (πικρόχολοι τὰ ἄνω.)

Maximæ mutationes morbos potiſſimum pariunt.

Non ita peritos Medicos video, ut virium infirmitates in morbis dignoſcant, quæ vel ex vaſorum inanitione perficiuntur, vel ob aliud quoddam irritamentum, quæque ob dolorem, & morbi vehementiam, quamvis hæc cognita aut ignorata ſalutem aut mortem afferunt. Majus ſiquidem malum eſt, ſi ob dolorem, aut morbi vehementiam debilitato, quis potum, aut ſorbitionem copioſiorem, aut cibum exhibeat, ob vaſorum inanitionem debilem eſſe ratus.

Indecorum autem eſt, probroque vertitur, ſi quis ex vaſorum inanitione ægrè habentem non agnoſcat & victus ratione opprimat.

Aceti aciditas bilioſis naturis magis confert, quam Melancholicis: Amara enim diſſolvuntur, & in pituitam tranſeunt, dum ab ipſo in ſublime attolluntur. Nigra verò fermentantur, in ſublime attolluntur, & multis partibus augentur: Acetum namque nigra ſurſum educit. Mulieribus quam viris acetum longe magis eſt adverſum, nempe cum uterum dolore afficiat.

In morbis acutis Sanguinem detrahes, ſi vehemens fuerit morbus, & qui ægrotant ætate florenti fuerint, & virium robore valuerunt.

Si angina, aut aliquis aliùs lateris morbus ægrum divexarit, Medicamentis quæ delinguntur repurgato; ſin verò detracto copioſo Sanguine æger debilior videatur, infuſum alvi per clyſterem tertio quoque die exhibebis, donec in tuto æger fuerit, & fame opus habeat.

Pulmonum & laterum inflammationibus hæc inſtituenda curatio. Si quidem dolor ſurſum ad jugulum tendat, vel ad mammam & brachium, internam brachii venam ſecare oportet, ea parte qua dolor affligit, & Sanguinem detrahere pro corporis habitu, anni tempore, ætate & colore, pluſque & cum majori fiducia, ſi dolor acutus fuerit, ad animi uſque deliquium ducere, poſteà clyſma injicere.

Allium optimè editur ei, qui ſe ad compotationem comparare volet, aut jam ebrius eſt.

Suillæ carnium optimæ ſunt, præſtantiſſimæ verò, quæ neque vehementer pingues, neque contra vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem aſſecutæ, edendæque ſine pelle & ſubfrigidæ.

Si cui Sanguinem detrahere confert, alvum firmam reddere oportet.

Potionem hydrope laboranti ita concinnabis, ſi cantharidum trium, ablato cujuſque capite, pedibus & alis, corpora, in tribus aquæ cyathis contrita, exhibueris.

Ubi verò ex epoto Medicamento laborarit, calida perfundatur, ex oleo tamen priùs inunctus, jejunus bibat, edatque panes calidos ex oleo.

Ora

Ora venarum in ano Sanguinem fundere ſolita, (hæmorrhoidas vocant) intruſo in acum aquam craſſiſſimo & maximo lanæ ſuccidæ filo, deligabis.

Securior enim evadit hæc curatio.

Deinde compreſſas Medicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint, unamque perpetuò relinques.

De Locis in Homine.

Περὶ τόπων τῶν κατὰ ἄνθρωπον.

QUicunque à ventris morbus oritur, is levior eſt, quam qui à nervis, diffluit enim una cum humore in venis contento, neque quieſcit.

Ars Medica ut citò addiſcatur fieri nequit, propterea quod in ea firma aliqua doctrina tradi non poteſt.

Qui artis Medicæ cognitionem habet, is minimum ex Fortuna pendet, ſed & citra fortunam, & cum fortuna, rectè eam adminiſtrabit. Firma enim eſt ars tota Medica, ejuſque præceptiones ex quibus conſtat, pulcherrimæ, fortuna minimum indigere videntur.

Si in medullam fluxio contingat, tabes occulta, ac inconſpicua oboritur.

Cum ambo latera dolent, peripneumonia eſt, cum alterum tantum pleuritis.

Qui ex pulmonis inflammatione, aut morbo laterali pus intro colligunt, minime moriuntur, ſed convaleſcunt.

SECTIO QUINTA.

Continens Θεραπευτικά.

De Morbis. Lib. I.

Περὶ νούσων. α.

QUi de morborum curatione, tum ſcitè interrogare, tum ad quæſita reſpondere volet, & commode objecta refutare, hæc ſecum reputare convenit. Primum quidem ex quibus morbi omnibus hominibus oriuntur: Deinde verò, qui morbi, cum neceſſarias cauſas habent, aut longi ſunt, aut breves, aut lethales, aut minimè lethales, num pars aliqua corporis mutila reddatur, nec ne. Et qui ubi exorti ſunt, eventa habent dubia, aut mala, aut bona, & ex quibus in quoſnam tranſitiones fiant, quæque Medicis, in ægrorum curatione proſperè ſuccedunt, & quæ ægrotantibus in morbis mala aut bona contingunt, quæque intempeſtivè dicuntur, aut fiunt à Medico erga ægrum, aut ab ægro erga Medicum, quæ etiam in arte exactè fiunt, aut dicuntur, & quæ in ea recta vel non recta, &c.

Moritur, ſi quis vulneratum habet cerebrum, aut ſpinalem medullam, aut jecur, aut ſeptum tranſverſum, aut veſicam, aut venam aliquam multum Sanguinem effundentem, aut cor: Ex vulnere autem minimè mori contingit, ſi his partibus vulnus acceptum non fuerit, ſed ab his quam longiſſime abſit. Coac. 509.

Hi morbi ex neceſſitate, cum adſunt, mortem adferunt, tabes, hydrops, mulierem utero gerentem, ſi pulmonis inflammatio, febris ardens, pleuritis, aut phrenitis prehendat, aut ſi eryſipelas in utero oriatur.

Hi verò morbi dubium habent vitæ exitum, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, pleuritis, angina, uva, hepaticus & ſplenicus affectus, nephritis, dyſenteria, in muliere Sanguinis fluor.

Iſti verò minimè lethales, niſi quid ipſis accedat, diuturnæ in articulos fluxiones (κεδματα dictæ); melancholia, podagra, coxendicum affectus, teneſmus, quartana, terciana, ſtranguria, opthalmia, lepra, impetigo, arthritis.

Ferè in morbis & vulneribus, ubi mala malis ex cauſis neceſſariis ſuccedunt, cum iſta contingunt, in Medicum cauſam conferunt, neque talia ex neceſſitate fieri agnoſcunt. Et ſi ad febricitantem aut vulneratum ingreſſus, & oblatum quam primùm remedium non juvet, ſed poſtridiè æger pejus habeat, in Medicum culpam rejiciunt; quod ſi profit, id tamen non perindè laudant, cum id ei contingere oportere exiſtimant.

Suppuratus fit, ſi pituita ex capite ad pulmonem deſtillet, ac primum quidem ut plurimum latenter defluit, tuſſemque tenuem exhibet, ſputumque paulo amarius ſolito exiſtit, calorque tenuis adeſt. Temporis autem progreſſu, exaſperatur pulmo, & intus exulceratur à pituita inhærente ac putreſcente, ponduſque in pectore, & dolorem acutum ante & retrò exhibet, corpus vehementer incaleſcit, & pulmo à calore trahit ad ſe pituitam ex toto corpore, & maximè à capite: Caput verò calefactum ex corpore, & hanc putreſcentem ſubcraſſam expuit. Quanto enim longius tempus proceſſerit, tanto ſincerum magis pus expuit, & febres acutiores fiunt, tuſſiſque crebra, & vehemens, inædia vexat, & tandem alvus infernè turbatur. Cum eò pervenit, perit.

Cerebri ſphaceliſmus, ſeu corruptio. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex capite ſpinam occupat, & ad cor animi deliquium procedit, & ſudor eſt, & ſomni expers eſt, & ex naribus Sanguis fluit; ſæpe etiam Sanguinem vomit; non audit, & derepentè privatur voce.

De Morbis. Liber 2.

Περὶ νουσων. β.

QUod ſi in cerebro venæ ſuperevomuerint (ſupervomunt autem ubi bilis & pituita venas ſubierit) caput dolor, tenebricoſa vertigo, & gravitas occupat: Dolor quidem, ex Sanguinis nimia caliditate, vertigo verò tenebricoſa cum Sanguis conferta copia ad faciem proceſſerit; gravitas autem cum Sanguis turbidior & morboſior, in capite majore fit copia, quam intrinſecus. Aures etiam ſonitum percipiunt, & nihil audiunt. Et ſi manus, caput, aut alia corporis pars ita affecta ſecetur, Sanguis ater & turbidus, ac morboſus effluit.

Si venulæ copiam Sanguinis circa cerebrum ſuperevomuerint, & cerebrum calefecerint, febris ac dolor vehemens ad tempora, ſinciput, & poſteriorem capitis partem detinet, aures tinniunt, flatibus implentur, nihil audit, æſtuat, & præ dolore ſe ipſe incontinenter jactat, hic quinto aut ſexto die moritur. Cum ſic habuerit, caput calefacito. Si per aures aut nares aqua proruperit, periculum effugit.

Alius morbus. Si venæ in caput ſuperevomuerint, dolor levis (alii gravis) totum caput detinet, & ad cervicem pertingit, interdumque ad alias capitis partes tranſmittit, deinde ubi ſurrexerit, eum tenebricoſa vertigo occupat, febris non prehendit.

Cum ſic habuerit, deraſo capite, niſi calefactoriis ceſſarit, à capite frontem qua capillus deſinit, ſcindito, ſectam autem deducito, ubi Sanguis defluxerit, tenuiſſimo ſale conſpergito. Poſteà verò quam Sanguis defluxerit, totam ſectionem duplici filo involutam componito, deinde ſplenium cera & pice illitum, ulceri, inferiore parte imponito, lana ſuccida appoſita, deligato, & finito ad dies ſeptem, niſi dolor detineat, qui

qui ſi detineat, ſolvito. Aquam autem, in qua farina hordei craſſior macerata fuerit, quoad convaluerit, ei bibendam exhibeto, ptiſanæ verò ſuccum ſorbendum, aquam etiam ſuperbidendam dato.

Lib. περὶ παθῶν.

Si tertiana febris detineat, ſi quidem poſt tres acceſſiones, quarta prehendat, medicamentum deorſum purgans propinato. Quod ſi medicamento tibi minimè indigere videatur, pentaphylli radices, acetabuli quantitate, in aqua tritas bibendas dato.

Tabes dorſalis ex ſpinali medulla oritur, præcipue verò recentes ſponſos & libidinoſos corripit, febris ſunt expertes, bene comedunt, & colliquantur. Quod ſi ita affectum percontteris, aſſeret ſibi videri, ex ſuperioribus partibus à capite velut formicas in ſpinam demitti, cumque urinam aut ſtercus reddit, ſemen genitale copioſum & liquidum ei prodit, neque generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dormiat nec ne, veneris ludibria patitur. Cumque alias, tum præcipuè per locum arduum iter fecerit, aut cucurrerit, anheloſus & imbecillis evadit. Caput gravatur, & aures ſonant. Hic temporis progreſſu vehementibus febribus correptus, perit ex lipyria febre. Purgato ſurſum & deorſum corpore, lac bubulum per quadraginta dies bibendum exhibeto.

Hydrops pulmonis. Si hydrops in pulmone fiat, febris & tuſſis tenet, & acervatim reſpirat, & pedes tument, & ungues contrahuntur, & patitur talia, qualia is qui ſuppuratus eſt, ſed debilius ac diuturnius. Et ſi quid infundas, aut fomentum, aut ſuffitum exhibeas, pus non ſequitur, atque ex hoc ſanè cognoveris, non pus, ſed aquam intus eſſe. Et ſi multo tempore, aure ad latera adhibita, audire tentaveris, ebullit intrinſecus velut acetum: Et hæc quidem aliquamdiu patitur, poſteà erumpit ad alvum, & ſtatim ſanus eſſe ſibi videtur, ac à morbo liberatus. Verum progreſſu temporis alvus incenditur, eademque illa patitur, & adhuc amplius. Aliqui etiam intumeſcunt ventre, ſcroto, ac facie.

De Morbis. Lib. 3.

Περὶ νούσων, γ.

ORiuntur volvuli ex incaleſcente ventre ſuperiore, inferiore verò refrigerato. Reſiccatur enim inteſtinum & conſtipatur ex inflammatione, ita ut neque flatum, neque alimenta traſmittat, ſed venter durus ſit, & vomat interdum, imprimis quidem pituitoſa, deinde verò bilioſa, tandem etiam ſtercus, ſitis & dolor maximè circa præcordia detinet, totus etiam venter dolet & inflatur, ſeſe jactat, febres invadunt. His ea curatio inſtituenda eſt. Venter ſuperior quam citiſſimè purgandus, Sanguis ex capite, & cubitis detrahendus, ut alvus ſuperior caleſcere deſinat.

Partes ſuprà ſeptum tranſverſum, excepto corde, refrigerandæ. Inferiores autem partes, homine in aquæ calidæ ſolio collocato, & oleo ſemper illito, calefaciendæ, & calefacientia humida admovenda. Collyrium ex ſolo melle decem digitorum longitudinis, ſumma ejus parte felle taurino illitum, bis aut ter ſubjiciendum, ut exuſta omnia circa rectum inteſtinum ſtercora educas. Quod ſi ſic ſucceſſerit, poſteà infuſum per clyſterem injiciendum. Sin minus, folle fabrili indito, ut ventrem flatus immittendus, ut tum ventrem, tum inteſtinum contractum diſtendas. Deinde extracto folle, infuſum per clyſterem injiciendum.

Peripneumonia talia facit. Febris acuta tenet, ſpiritum frequentem, ac calidum reſpirat, anxietas adeſt, & impotentia, & jactatio, dolor ſub ſcapulis, & ad claviculam & mam-

mammam, & in pectore gravitas, quandoque etiam delirium. Quidam dolorem non ſentiunt, donec tuſſire incœperint. Verum hic morbus diuturnior ac difficilior illo eſt. Salivam tenuem ac ſpumoſam primum ſpuit. Lingua flava eſt, verum progreſſu temporis nigreſcit. Si in principio nigreſcat, citius morbus finitur: Sin poſterius, tardius. Tandem verò etiam rumpitur lingua, & ſi digitum apponas, inhæret: Hæc patitur homo minimum diebus 14. ad ſummum uno & viginti: Et per hoc tempus tuſſit vehementer, ſimulque cum tuſſi, primum quidem copioſum & ſpumoſum ſputum expuit, 7. verò, & 8. die, cum febris in vigore fuerit, humidaque peripneumonia ſit, craſſius procedit, ſin minus, nono & decimo aliquantum cum virore palleſcens, & ſubcruentum. Duodecimo ad 14. uſque copioſum, & purulentum. Atque hæc fiunt, quibus naturæ & corporis affectiones humidæ ſunt, & morbus vehementior eſt.

At quibus natura, & morbi conditio ſicca eſt, hi minus conflictantur. Si quidem igitur decimo quarto die reſiccatus fuerit, neque purulentum ampliùs tuſſi rejecerit, ſanus eſt. Sin minus, ad decimum octavum, aut vigeſimum primum diem animadverte, & ſi tunc ſputum illud quieverit, evadit. Sin minus, an dulcius ſputum fuerit interroga, quod ſi affirmaverit, pulmonem purulentum eſſe ſcito, morbumque annuum fore, ſi non quadraginta diebus pus ſurſum eduxerit. At ſi ingratum ſputum eſſe dixerit, hic morbi ſtatus lethalis eſt. Verum primis potiſſimum diebus iſtud in his eſt conſpicuum. Si igitur de his affectibus, aliquid abfuerit, noſſe oportet, quænam ægro ſint neceſſaria, & quænam Medico aggredienda ſint. Quod ſi pauca ex his ſignis habeat, non eſt quod deripiatur, cum hæc pulmonis inflammatio levis ſit, & minimè lethalis.

Cum pleuritis corripit, hæc contingunt, dolor latus occupat, febris & horror detinet, crebrà eſt ſpiratio, ſpiritus non niſi erecta cervice trahitur, ſubbilioſa, colore mali punici putamen referentia, per tuſſim rejicit, niſi quid intus ruptum fuerit. Quod ſi ſic, etiam Sanguinem poſt ruptiones. Cruenta pleuritis eſt, in qua ſubcruenta expuit. Bilioſa quidem mitior eſt, niſi ægro ruptum quid intus fuerit, alioqui gravior quidem, ſed non adeo lethalis. Cruenta autem vehemens, & gravis, & lethalis.

Si pleuritis in empyema tranſeat, & ad latera ſui ſignificationem exhibeat, ſecato aut inurito. At ſi neque pus expuatur, neque de ſe in coſtis ſignificationem præbeat, jejunum, poſt copioſæ calidæ balneum, & minimè potum, in ſella firma collocato, cumque alter eum ex humeris apprehenderit, tum ipſe eum concutito, aurem coſtis admovens, ut noſcas quanam ex parte, ſui ſignificationem præbeat. Votum autem eſt, ut id ad ſiniſtra magis contingat, quod inuſtio aut ſectio in dextris mortem magis afferat. Quo enim dextra valentiora ſunt, eo in ipſis vehementiores morbi apparere ſolent. Quod ſi propter craſſitudinem, humor non fluctuet, neque ſtrepitus edatur in pectore, crebrum autem ſpiritum trahat, pedes intumeſcant, & tuſſicula quædam vexet, ne decipiaris videto, ſed ſcito thoracem pure plenum eſſe. Linteo itaque tenui, in rubrica liquida admodum trita & tepida, intincto, thoracem in orbem obtegito, quaque parte primum reſiccatum fuerit, ea ſectionem aut uſtionem facere oportet, ut quam proximè ad ſeptum tranſverſum accedas, ea tamen adhibita cautione ne ipſum attingas. Multi autem ſimul illinunt, ne partes quæ primum illinuntur, reſiccentur. Poſt ſectionem aut uſtionem, penicillo ex lino crudo utere, & paulatim pus emittito.

De

De Morbis. Lib. 4.

Περὶ νούσων τὸ τέταρτον.

HAbet tum mulier, tum vir in corpore quatuor humidi formas, ex quibus morbi oriuntur. Hæ verò ſunt, pituita, Sanguis, bilis & aqua.

Sanguinis fons eſt cor, pituitæ caput, aquæ lien, bilis locus in jecore.

Caput velut cucurbitula corpori incumbens, ex ventriculo pituitam attrahit.

Caput & lien morbis maximè ſunt obnoxia.

Lumbricos latos, in puero dum adhuc in utero eſt, gigni aſſero; neque enim ubi ſemel uterum egreſſus eſt, tanto tempore ſtercus in alvo manet, ut ex eo putrefacto & diutius permanente, tantæ magnitudinis animal in ea concreſcere poſſit. Qui enim ſanus futurus eſt, hiſternum ſtercus ſemper quotidiè per alvum demittit.

Qui latum lumbricum habet, is quale quid cucumeris ſemen, ſubinde cum ſtercore per alvum egerit, idque lumbrici partum eſſe quidam affirmant; ſed malè, non enim ab uno animali tot pulli naſci poſſunt. Lumbricus hic non parit, ſed circumcirca abrumpitur.

Calculus in veſica quinque habet ſigna, cum urinam reddere vult, dolore affligitur, & urina paulatim, velut urinæ ſtillicidio laborantibus, effluit, interdumque ſubcruenta eſt, utpote veſica à calculo exulcerata, & veſica inflammatione vexatur. Verum id non apparet, indicio tamen eſt ſumma præputii pars, interdum arenoſa per urinam reddit, interdum verò duos, aut plures calculos.

De Affectionibus.

Περὶ παθῶν.

MOrbi omnes hominibus ex bile & pituita oriuntur.

In dentium doloribus, ſi quidem dens eroſus fuerit & mobilis, eximendus. Quod ſi neque eroſus fuerit, neque moveatur, ſed dolorem inferat, uſtione reſiccandus. Proſunt etiam quæ commanducantur.

Si polypus in naſo innaſcatur, eximitur laqueo ad os pertractus.

Morbus lateralis, pulmonum inflammatio, febris ardens & phrenitis, hi quidem acuti vocantur, & fiunt maximè quidem & vehementiſſimi hieme. Oriuntur etiam æſtate, ſed minus & leviores.

Pleuritis eſt, cum febris detinet, lateris dolor, ſpiratio difficilis, & tuſſis. Sputum per initia quidem aliquantum bilioſum expuit, ubi verò 5. & 6. diem attigerit, etiam aliquantum purulentum.

In phrenitide, confert caput multa calida lavare.

Ex omnibus fere morbis, acuti præcipue, & interficiunt, & maximos labores excitant; iique plurima obſervatione, & accuratiſſima curatione indigent; neque ab eo qui curat, malum aliquod inferri debet, ſatis enim ſunt quæ à morbis adſunt; verum ut boni aliquid præſtet, pro viribus curandum eſt. Quod ſi cum probè quidem curet Medicus, morbi magnitudine ſuperetur æger, hæc Medici culpa non eſt.

In doloribus qui infrà umbilicum contingunt, alvus molli infuſo eſt abluenda, quod ſi non ſedentur, medicamentum deorſum purgans exhibendum.

Si quartana prehenderit, ſi quidem impurgatus fuerit, primum quidem caput purgandum, & tribus aut 4. interjectis diebus, ſub ipſam acceſſionem medicamentum ſurſum purgans exhibendum, rurſus aliquo intervallo

lo interjectio, aliud medicamentum deorſum purgans in ipſa acceſſione dandum.

Qui magnum habent lienem, & bilioſi ſunt, malè colorati evadunt, prava ulcera contrahunt, os graviter olet, graciles ſunt, lien durus eſt, ſemperque æqualis magnitudinis, neque ciborum reliquiæ per alvum demittuntur.

In morbis ubi alter alteri ſuccedit, is plerumque interficit; corpus enim ex præſenti morbo imbecillum redditum, ſi alter morbus acceſſerit, ex imbecillitate priùs perit, quam alter qui poſterior acceſſit morbus deſinat.

Coxendicum morbus quum fit, dolor corripit coxæ juncturam, & ſummam nates: Tandem etiam per totum crus dolor vagatur. Huic confert mollire, in quacunque tandem cruris parte dolor hæſerit, per balnea & tepefactoria, ac fomenta; & alvum ſubducere. Ubi verò quieverit dolor, & pharmacum dandum eſt infrà purgans, & poſteà bibat lac aſininum coctum. Si verò in unum aliquem locum incubuerit dolor, & conſtiterit, & medicamentis non fuerit exactus, urito quocunque loco fuerit dolor; urito autem lino crudo.

Pedum dolor, his omnibus qui circa articulos contingunt, violentior quidem exiſtit, & maximè diuturnus, quique ægerrimè ſolvitur.

Cum verò ad ægrotum perveneris, quænam patiatur, & quanam ex cauſa interrogandum, & ex quot jam diebus, an etiam venter demittat, ac quanam victus ratione utatur.

Eos qui vulnera acceperunt fame conficito, & quæ inſunt ex alvo per infuſum ſubducito.

Pinguia inflammatis minimè conferunt, neque ſordidis, neque putreſcentibus. Verum ad inflammata frigida conferunt, ad ſordida verò, & putreſcentia, acria & quæ morſum quendam excitando purgant. Cum verò carnem generare voles, pinguia & calida magis conferunt. Ab his enim caro ſuccreſcit. Cum cibos aut potiones addere vel detrahere cœperis, paulatim, & additiones & detractiones faciendæ.

Singula edulia quæ juvent, & noceant habent.

Cibi, qui aut flatum, aut odorem, aut morſum, aut repletionem excitant, aut tormina, ab hujuſmodi liberat vinum merum ſuperbibitum.

De Internis Affectionibus.

Περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν.

Qui phthiſi laborat hæc patitur. Febris lenta initio invadit, & rigor & pectoris ac dorſi dolor, interdum verò vehemens tuſſis urget, & ſputum copioſum, liquidum, & ſalſum expuit.

Et hæc quidem per morbi exordia contingunt: In progreſſu verò totum corpus extenuatur, exceptis cruribus, hæc autem intumeſcunt, & pedes ungueſque contrahuntur, ab humeris extenuatur & debilitatur, fauces ſono implentur, & velut per arundinem ſibilum reddunt, ſitis vehemens per totum morbum vexat, & movendi impotentia multa corpus occupat. Hic ubi ad hunc habuerit modum, intrà annum mala tabe perit.

Hydrops pectoris gignitur, ubi tubercula in pulmone exorta fuerint. Et aqua repleta in pectus eruperint: Hydropem quandoque oriri ita mihi argumento ſunt Boves, Oves & Sues; in his enim fere quadrupedibus, pulmonis tubercula oriuntur, quæ aquam continent, ſectione namque facta, citiſſimè cognoveris, effluet enim aqua.

Talia autem, multo magis etiam in homine, quam pecoribus fieri videntur, quanto morboſa magis victus ratione utimur. Plerique verò exortis tuberculis purulenti etiam extiterunt. Hæc igitur per morbi initia (iis) contingunt. Tuſſis ſicca & fau-

fauces ſtridulam quandam aſperitatem habere videntur, rigor & febris, erectæque cervicis reſpiratio (ὀρθόπνοιη) contingit, corpus, & pedes intumeſcunt, ungues contrahuntur, interdum ad latus intumeſcit, & qua parte ſecandum ſit, indicat. Quod ſi non indicet, multa calida lotum, humeris comprehenſum concutito, deinde quonam latere magis fluctuet, auſcultato.

Quod cum intellexeris, tertiam ab ultima coſtam, ad os uſque ſecato, deinde terebra (τρυπάνῳ) acuta ulterius perforato, cumque perforata fuerit, paucam aquam educito, qua educta, penicillum ex lino crudo in vulnus immittito, & mollem ſpongiam ſuperapponito, deinde ne penicillus decidat, deligato. Per 12. autem dies, ſemel in die aqua educenda: Poſt 12. verò diem, 13. die, tota aqua educenda. Et de cætero, ſi ſuſcitetur aqua emittenda, venterque cibis ſiccis reſiccandus.

Lienis morbus quidam. Venter inflatur, poſteà verò lien intumeſcit, durus eſt, eique dolores acuti contingunt; color autem immutatur & niger cernitur, pallidus, & qui malicorium forma referat, ex aure & gingivis, gravis odor exhalat, eæque à dentibus diſceſſionem faciunt, & in tibiis ulcera, qualia puſtulæ nocturnæ erumpunt, membra extenuantur, neque ſtercus per alvum demittitur.

Convolvulus Sanguineus (εἰλεὸς αἱματίτης.) Ex ore malus odor expirat, à dentibus gingivæ abſcedunt, & ex naribus Sanguis effluit, interdum verò ex cruribus ulcera erumpunt, & hæc quidem ſaneſcunt, alia verò exoriuntur, color niger eſt, cutis tenuis, ad deambulationem & exercitationem (non) alacriter ſe habet.

De Natura Muliebri.

Περὶ γυναικείης φύσιος.

SI ex partu minimè purgata fuerit, venter & crura intumeſcunt, rigor & dolor imum ventrem & lumbos occupat. Quandoque etiam ad viſcera progreditur, & animo deficit. His per morbi exordia afficitur, procedente verò tempore, cavæ faciei partes multum rubeſcunt. Cum ita habuerit, poſt fomentum uteris admotum, cyclaminum in ſubditi-tio apponitur.

Cum fluor albus ſubortus fuerit, urina qualis aſini apparet, & dolor imum ventrem, lumbos ac laterum inanitates (κενεῶνες) detinet, crura ac manus intumeſcunt, oculorum cava elevantur; & oculi humeſcunt, color auriginoſus & albus redditur, cumque deambulat, anhelatione corripitur.

In uteri ſtrangulatu, graveolentia omnia in ſuffitu naribus adhibenda, bitumen ſcilicet, ſulphur, cornu, lucernæ funiculus, vituli marini adeps, caſtoreum, pudendis verò odorata.

Cum mulieri uteri duri evadunt, & ad pudenda prominent, inguinaque indurantur, & ardor in pudendis ineſt, cancri initia ſuſpecta ſunt.

Olivas albas priuſquam oleum inſit in tenues partes diſſectas ſiccato, deinde tuſas & cribratas in vinum injectas, bibendas exhibeto. Hoc & menſes detrahit, & ſecundas ejicit. Dictamnum creticum oboli pondere, ex aqua potui exhibeto. Quo epoto, ſi ſecundas ejicere non potes, ſambuci ſuccum coctum pro fotu injicito, & cantharidem ſubter apponito. Hoc etiam fætum expellit.

Si uteri ad cor irruentes ſtrangulârint, viticis & pæoniæ ſemen ex vino bibendum dato.

Si cum jam movetur fætus, corrumpatur & ſuffocetur, venter imus intumeſcit, & ad contactum velut ex ulcere dolet, febris, & dentium fre-

fremitus eam prehendit, dolorque gravis & vehemens, ipſa pudenda, imum ventrem, coxendices, laterum inanitates & lumbos detinet.

De Morbis Mulierum. Lib. I.

Περὶ Γυναικείων πρῶτον.

MUlier quæ nunquam peperit, majore cum moleſtia, & celerius afficitur, ex menſibus profluentibus, quam quæ partum experta eſt.

Ubi enim peperit, venulæ ei ad menſium deſcenſum inſunt ampliores.

Mulierem rariore & molliore carne eſſe quam virum cenſeo.

Si intra trimeſtre ſpatium mulieri menſes non prodeant, in ſuffocationem ſubinde incidet, febriſque, ac horror, & lumborum dolor ſæpè invadet.

Intrà verò quadrimeſtre ſpatium, niſi progreſſi menſes prioribus viam fecerint, etiam tunc trimeſtres omnes afflictiones eam magis affligent, maximèque pro tempore menſes decurrere conſueverunt, poſtea minus.

Plerumque verò doloris expers videtur.

Erunt autem in quartis menſibus etiam hæc ſigna, urinam copioſam, & craſſam ſubinde reddet, ei venter indureſcet, majorque erit quam anteà, dentium ſtridor aderit, ciborum faſtidium, & inſomnia. Si verò curetur, etiam in his ſana evadit.

Intra quintum menſem, niſi ei copioſi menſes deſcenderint, dolor adhuc fortior accidit.

Sexto verò menſe, jam incurabilis erit, & juxta quidem priora ſigna magis affligetur.

Deinde ad ea etiam hæc aderunt, anxia erit, & ſubinde ſeipſam jactabit, & animo deficiet, & pituitam vomet, & vehemens ſitis eam corripiet, incenſo nimirum ventre, ab uteris Sanguine redundantibus, & ad contactum, maximèque circa pubem, dolebit, ſubindeque acute febricitabit, uteri frequenter murmur edent, neque pro more venter dejiciet, neque veſica urinam percolabit, ſpinæ & totius dorſi dolore vexabitur: Nonnullis etiam lingua frænatur, vox deficit, animi deliquium adeſt, ſtomachus mordetur, urina mingitur rubra, dolet univerſum corpus, potiſſimum cervix, ſpina, lumbi, & inguina. Cumque eo devenerit, tum venter attollitur, tum crura, & tibiæ, ac pedes, plus æquo intumeſcunt, & mors inſtat.

Mulieribus nonnullis, cum copioſi menſes duorum menſium ſpatio in uteris extiterint, ubi intercepti fuerint, ad pulmonem feruntur, eademque omnia his contingunt, quæ in tabe dicta ſunt, neque inde ſupereſſe poſſunt.

Infæcunda erit mulier etiamſi meliuſcule habeat, ſi magna in uteris orta ulcera fuerint, quamvis curentur, propter cicatrices.

Prodeunt menſes craſſiores & copioſiores in intermediis diebus, pauciores verò, & tenuiores cum incipiunt vel deſinunt.

In omni autem muliere ſi ſana ſit, euntes menſes moderata quantitate prodeunt ad duarum Atticarum heminarum menſuram, aut paulo plures aut pauciores, idque ad biduum vel triduum. Longius, autem tempus, aut brevius, morbum aut ſterilitatem portendit.

[Hemina attica continet uncias IX.]

Quod ſi quæ à viro emittuntur non ſint ei manifeſta, cruribus diſtentis & alternatim poſitis quieſcat.

Concipiendi facultatem habet ea, quæ neque humiditate redundat, neque etiam exareſcit, niſi horum aliquid ex priſca natura inſit.

Ad virum autem eam accedere oportet, curatione recepta, deſinentibus aut incipientibus menſibus, præſtiterit tamen ubi deſierint.

Sunt

Sunt quæ ſi acre quiddam, aut amarum præter conſuetudinem ederint, aut biberint, fætus perdunt, cum adhuc tenellus puellus intus exiſtat.

Ubi uterum geſtat mulier tota pallida redditur, quoniam qui in ea purus eſt Sanguis, ſemper quotidiè è corpore aliquantulùm ſtillat, & ad fætum fertur, eique in alimentum cedit.

In omnibus morbis, in quibus fotus conducit, præſtiterit poſt fotum, pingui aliquo perungi.

ib. de tura uliebri. Si lac deficiat, porra trita & aqua macerata, potui exhibeto, calida lavet, & in cibo, porra & braſſicam comedat, quin & fæniculi, necnon radicis illius decoctum propinato, & hordeum decorticatum, unà cum butyro coctum, & refrigeratum potui exhibeto.

ib. περὶ ἀφορῶν. Molæ conceptus hæc eſt cauſa, ubi copioſi menſes extiterint & paucum, ac morboſum ſemen conceperint, & minimè genuinus conceptus gignitur, & venter tanquam utero gerentis impletur: Nihil autem in ventre movetur, neque lac in mammis innaſcitur, pectus verò turgeſcit. Hæc igitur biennium ſæpe etiam triennium ſic affecta eſt. Et ſi quidem una caro naſcatur mulier perit, neque enim ſupereſſe poteſt. Sin verò multæ, copioſus ei Sanguis, & carnoſus per pudendum erumpit, quod ſi id moderatè fiat, ſervatur, alioqui profluvio correpta perit.

Quod ſi prægnans diutiùs immoretur, & parere non poſſit, ſed pluribus diebus partus doloribus diſcrucietur, ſit autem juvenis & ætate florens, multoque Sanguine redundet, venas in malleolis ſecare oportet, & virium habita ratione Sanguinem detrahere.

Ad fætum excludendum, mulierem ex axillis comprehenſam vehementer concutito.

De iis quæ uterum non gerunt.

Περὶ ἀφορῶν.

SI uterorum os à pudendo averſum fuerit, non concipiunt.

Si uteri lubrici fuerint (id quibuſdam natura contingit, & ſi innata ulcera magnas cicatrices intus reliquerint) mulier utero non concipit, ſemen enim foras elabi ſinunt.

Si noſſe velis an mulier conceptui ſit idonea, butyrum, & lac mulieris puerum lactantis, potui exhibeto, & ſi eructaverit concipiet, ſin minus, minimè.

Allium caput unicum habens; capite depurgato & deraſo, in uterum ſubdito, & poſtridiè ſpectato, num odor ad os perveniat, quod ſi ſic, concipiet, ſin minus minimè.

Si mulier noſſe velit, an conceptura ſit, aniſum ex aqua quam tenuiſſimè tritum bibat, & dormiat, quod ſi quidem pruritus circa umbilicum eam corripiat, concipiet, ſin minus, minimè.

Quæ utero gerentes maculam in facie velut ex ſolis aduſtione (ἐφηλιν vocant) habent, eæ femellam geſtant. Quæ verò benè coloratæ permanent, marem plerumque.

Si papillæ ſurſum converſæ fuerint, marem geſtant, ſi deorſum fæminam.

Latæ fæminas, parvæ verò, & concluſæ mares procreare videntur.

Ad conceptum ſummè faciens. Melanthium (nigellam) mulieri ex vino rubro acerbo exhibeto.

Mulierem juvenculam fluor muliebris ruber infeſtabat, & medicamento ſumpto, capite purgato, vena ſecta, nihil proficiebat. Hæc autem ei cauſa eſſe videbatur ne conciperet: Ei autem radicum aſpalathi decoctum, ex vino albo mane & ante cœnam exhibebam, fluorque ceſſavit, & non longè poſteà concepit & marem peperit.

SECTIO SEXTA.

Continens Τὰ χειρουργούμενα.

De Officina Medici.

Κατ' ἰητρεῖον.

PRincipio quænam ſimiliter, aut diſſimiliter ſe habeant videndum idque ex his, quæ maximi ſunt momenti, aut facillimè cognoſcuntur, aut quavis via, & ratione comprehenduntur: Quæ & viſione, & tactu, & auditione percipiuntur; quæque in viſionis, auditionis, tactus, narium, linguæ & intelligentiæ ſenſum cadunt, ex quibus omnis noſtra cognitio conſtat.

[In ſequentibus omnia percurrit Hippocrates à quibus, per quæ, quibuſcum, & circa quæ, Chirurgia exerceatur. Communia etiam tradit præcepta de recta deligandi ratione.]

Frictio vim habet ſolvendi, vinciendi, carnem augendi, minuendi. Dura quidem vinciendi, mollis ſolvendi, multa minuendi, mediocris implendi.

De Fracturis.

Περὶ ἀγμῶν.

TRiginta ad ſummum diebus, cubiti oſſa in totum coaleſcunt. Nihil tamen eſt perpetuum. Nam natura à natura, & ætas ab ætate plurimum diſtat.

Pauciore victu ad decimum uſque diem utendum, præſertim cum ex toto quieſcant, ac obſonia liquida exhibenda, quæ ventrem modicè deducant. Vino verò & carnibus abſtinendum. Poſt hæc paulatim reficiendi.

Firmatur autem brachii os, diebus ferè quadraginta. Quos ubi exceſſerit, reſolvendum, minuſque adſtrictis faſciis, ac paucioribus vinciendum.

Machinas admovere ubi res non exigit abſurdum eſt.

Septimo, aut nono, aut undecimo die, in fracturis ferulæ ſunt admovendæ.

Canales, qui cruribus fractis ſupponuntur, ſubjici debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Proſunt etenim, non tamen quantum exiſtimant, qui eos ſupponunt. Nam neque in quiete, ut putant, crus continent, neque dum reliquum corpus in hanc vel illam partem convertitur, canales prohibent quominus crus ſequatur, niſi homo ipſe diligenter advertat. Quin etiam durum videtur, & aſperum lignum ſubjici, niſi ſimul molle aliquid in ipſum imponatur. Maximè tamen eſt uſui, cum ſtratum ſubſternitur, ac dum ad deſidendum æger progreditur. Poteſt igitur cum canali (vel gloſſocomo) & ſine eo, benè vel malè res confici.

Tibiæ oſſa quadraginta diebus, ſi rectè curentur, firmantur.

Femur verò quinquaginta diebus firmatur.

Imprimis confert noſſe, qua ratione faſciæ initium injiciendum ſit, & qua parte maximè comprimendum, quantum item conferat, ſi quis faſciæ initium rectè circumdet, & qua parte maximè convenit, comprimat; tum quantum detrimenti ſequatur, ſi neque quis probè faſciæ initium circumjiciat, neque qua maximè parte convenit, ſed hinc & inde comprimat.

Turpe eſt, & ab arte abhorrens, aliquid molientem in ipſo artificio deficere.

Ex omnibus machinamentis, quæ convenienter ad uſum homines comminiſcuntur, violentiſſima hæc tria exiſtunt, aſelli circumactio, per vectem molitio, & cunei adactio. Negligenda non eſt per vectes molitio. Hac ſiquidem ratione aut nulla alia, oſſa in ſuas ſedes reconduntur.

Repoſito oſſe, multo magis excitabitur nervorum diſtentio, quam non repo.

repoſito, quod probè noſſe convenit. Etenim ſi repoſito oſſe, nervorum diſtentio ſupervenit, in anguſto ſpes eſt. Præſtatque, ſi id ſine moleſtia fieri poſſit, os retro compellere. Neque enim his, quæ plus juſto laxiora ſunt, nervorum diſtentiones accedunt, ſed his quæ magis intenduntur.

Nullus articulus, ac minimè omnium cubitus, dum febris adeſt, in ſuam ſedem compellendus eſt.

De Articulis.

Περὶ Ἄρθρων.

HUmeri articulum, uno modo, in alam videlicet, excidere vidi, nunquam autem in ſuperiorem, aut exteriorem partem. Non tamen excidat, nec ne contenderim; licet de eo aliquid dicere poſſim. Verum neque in priorem partem unquam vidi, nec excidere poſſe exiſtimo.

Humerus calce reponitur, in alæ cavum priùs immittendo rotundum aliquid, velut parva pila & dura. Niſi enim tale quid indatur, ad brachii caput calx pervenire nequit. Eſt & alius reſtituendi modus, cum in erecti & ſtantis humerum, æger manu apprehenſus ſuſtollitur. Alius repoſitionis modus per tranſverſum in ſcala lignum rectè obitur. Piſtillo quinetiam, quidam humerum in ſuam ſedem compellunt. Sed omnium optimus reponendi modus, eſt per machinam ἄμβη dictam.

Multarum rerum experientiam Medicum habere oportet, ac certè etiam frictionis. Ex eodem enim nomine, non idem evenire conſuevit: Nam & juſto laxiorem articulum frictio vincire, & juſto duriorem ſolvere poteſt.

Non ſatis eſt artem tantum ratione noſſe, ſed, & in uſum exercitatione traducenda eſt.

Manus articuli ſi intrò luxentur, digiti inflecti, ſi extra, intendi nequeunt. Ut reſtituantur, collocentur digiti ſuper ſcamnum, & in diverſas partes diſtendantur; Quod extat ex oſſe, vel prominentiori palmæ parte, aut calce, ſimul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem urgeatur: Ab inferiore verò parte, juxta os alterum, molle aliquid in tumorem ſublatum, ſi ſuperiore quidem parte extat, manui converſæ, ſin inferiore, ſupinæ eſt ſupponendum. Curatio linteis perficitur.

Digiti articulus ubi exciderit, facilè quidem videtur. Reſtituitur verò in directum contendendo, & quod eminet propellendo, contrarium autem in alteram partem impellendo. Curatio faſciis fit & linteis.

Optima medicina interdum eſt, medicinam non facere.

Turpe eſt cum in omni arte, tum verò in arte medendi, vel maximè poſt multum exhibitum negotium, multum apparatum, multam de ſe excitare opinionem, tandemque nihil opis adferre.

Femoris articulus ubi coxendice excidit, quatuor in partes promovetur, in interiorem quidem ſæpiſſimè, deinde in exteriorem, interdum verò in poſteriorem, & anteriorem, ſed rarò.

Quibus interiorem in partem exceſſit, iis crus alteri collatum, longius duabus de cauſis merito apparet. Oſſi enim quod à coxendice procedit, & ad ſuperiorem pectinis partem fertur, femoris caput inſidet, & articuli cervix in acetabulo fertur; rurſus exteriore parte nates excavatur: Summa item femoris pars ad genu, & tibia ſimiliter, ac pes in exteriorem partem ferri coguntur.

Qui ad perfectum incrementum nondum devenere, iis ſi prolapſus articulus non reconditur, femur, tibia, & pes breviora evadunt. Neque enim iis oſſa æque in longum augentur, verum breviora fiunt, ac præcipuè femur.

Ferunt nonnulli, Amazonas maſculam ſuam prolem ſtatim ab infantia, partim ad genua, partim ad

coxendices; luxare conſueviſſe, quo videlicet claudi fierent, ne mares fœminis inſidias tenderent, & ut iis ad manuarias operas uterentur.

At quibus in exteriorem partem femoris caput exceſſit, iis crus juxta alterum extenſum, meritò quidem brevius apparet. Exteriore autem parte, nates in gibbum magis extumeſcit. Extrema verò femoris pars ad genu, & tibia, & pes introrſum ſpectare conſpiciuntur. Quibus jam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit, iis crus totum brevius conſpicitur, neque ingreſſu terram calce contingere poſſunt.

Prædictiones laude dignæ ex eo exiſtunt, quod dignoſcimus quonam, & quanam ratione, aut quando, res quæque exitum habitura ſit, ſive eo tendat ut curationem recipiat, ſive curationis ſpem adimat.

Quibus tibiæ oſſa luxata, accedente vulnere, commiſſura, quæ eſt ad pedem penitus eminent, ea ſive intra, ſive extra vergant, minimè reponenda ſunt, ſed ſinenda. *Id* enim manifeſtò noſſe oportet, eos, quibus iſta repoſita permanſerint, interituros, paucisque diebus duraturos. Convulſione namque ſublati pauci diem ſeptimum ſuperant. Sed & pes & tibia ad gangrænam deveniunt, eaque ſic affore certo noſſe convenit. Quod ſi neque repoſita, neque ab initiò tentata fuerint, eorum plerique ſuperſunt.

Eadem quoque ratio eſt, ubi cubiti oſſa ad manus articulum, facto vulnere, vel interiorem in partem vel exteriorem emineant. Certo enim tenendum eſt, eum cui recondita oſſa permanſerint, ſuprapoſito mortis genere, intrà paucos dies interiturum. Eadem ratio eſt in reliquis articulis ſi cum vulnere luxentur. Ea omnia ſi reconduntur, mortem, non repoſita ſpe ſalutis afferunt. At iis qui evadunt claudicatio adeſt.

De Capitis Vulneribus.

Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τρωμάτων.

TOtius capitis os id tenuiſſimum, & maximè imbecillum quod ad ſinciput eſt, idque quam minimam, & tenuiſſimam carnem hac capitis parte in ſe habet, cerebrumque plurimum eo loco ſubeſt. Cumque hæc ita ſe habeant, ab ictu, os hac capitis parte magis colliditur, frangitur & medium deſidit, ſub eoque caſu, magis moriuntur ægri, ægriuſque curantur, & mortem evitant, quam ſi qualibet alia capitis parte iſtud accidat.

Ex vulnere capitis, quacunq; parte acceptum ſit, ubi alioqui ex vulnere quis fuerit periturus, hieme quam æſtate diutius vivit.

Fracturarum oſſium capitis quinque ſunt genera. *ῥωγμὴ* & *ῥῆξις*, rima ſeu fiſſura, *φλάσις* & *θλάσις*, contuſio ſeu colliſio, *ἔσφλασις* ſeu *ἔνθλασις* depreſſio, *ἕδρη*, ſedes, & *ξυμφορὴ*, infortunium.

Capitis ulcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quam minimum.

In capitis ſectione, cætere quidem capitis partes tuto ſecari poſſunt, tempus verò ſecari non debet; nervorum enim diſtentione prehenditur qui ſectus eſt. At ſi ſiniſtra tempora ſecta fuerint, dextra convulſio prehendit. Sin ad dextra ſectio fuerit, ſiniſtra convelluntur:

Poſtquam os ſcalpro eraſeris, ſi quidem oſſis vulnus ad ſectionem tendere videatur, intrà triduum ad ſectionem veniendum, neque id ſpatium citra ſectionem ſuperandum, idque præcipuè ſi calida anni tempeſtas fuerit.

Ubi quis ex capitis vulneribus periturus eſt, neque ulla ratione ſervari poteſt; his ſignis hoc dignoſcere poteſt. Convulſio pleroſque invadit in alia corporis parte, ſi in dextra parte fuerit vulnus, ſiniſtra convellitur, & è contra, ante deci-

mum quartum diem hieme plerumque febris invadet, æſtate verò poſt ſeptimum. Quod ubi contigerit, ulcus coloris expers evadit, ex eoque ſanies parva effluit, & quod in eo inflammatum eſt, emoritur, glutinoſumque fit, ac ſalſamentum refert, colore fulvum, & aliquantulum lividum, tuncque os corruptione vitiari incipit, & nigreſcit, læve exiſtens, ad extremum autem ſubpallidum, & albicans evadit.

Cum verò jam purulentum extiterit, puſtulæ in lingua exoriuntur, & cum delirio mors contingit.

Inter ſecandum capitis os, ubi parum abeſt ut totum os ſectum ſit, jamque os labat, ab ipſa ſectione deſiſtendum, permittendumque ut os ſponte ſua diſcedat; ſecto enim oſſi & inter ſecandum relicto, mali nihil contingere poteſt. Inter ſecandum etiam terebra ſæpius, ne os incaleſcat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda.

SECTIO SEPTIMA.

Continens. Τὰ ἐπίμικτα.

LIBER PRIMUS.

De Morbis Epidemicis.

Ἐπιδημιῶν τὸ πρῶτον.

Sectio Secunda.

Concoctiones celeritatem judicationis, & ſecuritatem ſalubrem (certam ſalubritatem) ſignificant.

Præterita diſcito, præſentia cognoſcito, prædicito futura; hæc meditator.

Duo circa morbos elaboranda ſunt, ut proſis, aut non noceas.

Ars ex tribus conſtat, morbo, ægroto, Medico artis miniſtro; adverſari morbo ægrotum cum Medico oportet.

Sectio Tertia.

Quibuſdam icterus ſexto die accidit, ſed hos aut per urinam purgatio, aut alvus turbata juvabat, aut larga Sanguinis è naribus profuſio. Sect. 1.

Cum febres ardentes inciperent, ſignificabant quibus lethalia impenderent: Statim enim incipientibus, febris acuta, parum rigebant, inſomnes, anxii, ſitibundi, faſtidioſi, paulum exudantes circa frontem, & claviculas, ſed nullus per totum: Multum delirabant, timores, triſtitiæ, extrema ſubfrigida, pedes extremi, præcipue autem manus: Acceſſiones diebus paribus; plurimis quarto die dolores maximi, & ſudores plurimum ſubfrigidi, & extrema jam non recaleſcentia, ſed livida, ſubfrigida, permanebant, neque amplius ſitiebant. Adhuc his urinæ nigræ, tenues, paucæ, & alvi ſiſtebantur, neque fluebat Sanguis ex naribus ulli eorum quibus hæc accidebant, ſed paucus ſtillavit: Nulli horum res venit ad recidivam, ſed ſexto die mortui ſunt cum ſudoribus.

In hac conſtitutione (quæ magna ex parte fuit frigida & ſicca) ex quatuor præcipue ſignis ſervabantur: Quibuſdam enim ex naribus Sanguis fluebat, aut per veſicam multa urina, multum ſedimentum & bonum habens, procedebat; aut perturbata alvo, bilioſa tempeſtivè excernebant, aut dyſenterici fiebant, Multis autem contigit non ex uno ſupraſcriptorum ſignorum judicari, ſed plurimis per omnia excurrere, & videri habere gravius. Servabantur autem omnes quibus hæc contigerunt. Feminis autem & virginibus contigebant omnia anteà ſcripta ſigna: Quibus autem horum aliquid benè fiebat, aut muliebria largiter apparebant, per hæc ſervabantur, & judicabantur: Et nullam novi mortuam earum quibus horum aliquid benè fiebat. Philonis namque filia, cum liberaliter

ex naribus Sanguis effluxiſſet,quod ſeptimo die intempeſtivè cęnaſſet, mortem obiit.

Moriebantur plurimi ex his morbis ſexto die, velut Epaminondas, Silenus, & Philiſcus Antagoræ filius.

Sect.3. Videndæ ſunt quæ fiunt morborum viciſſitudines, & ex quibus, in quos, ſuccedant.

Quæ diebus paribus exacerbantur, paribus judicantur, quorum autem paroxyſmi in imparibus fiunt, judicantur in imparibus.

Febrium omnium tutiſſima eſt quartana, placidiſſima & longiſſima. Non enim ſolum per ſe ipſa talis eſt, verum etiam ab aliis magnis morbis vindicat. Septimana longa eſt, non tamen lethalis. Nonana hæc adhuc longior, ſed non lethalis. Tertiana exacta celerem habet judicationem, neque lethalis eſt. Quintana omnium eſt peſſima: Hæc enim ante tabem, aut jam contabeſcentibus ubi ſupervenerit, perimit. Semitertiana etiam præcipuè lethalis.

Ægroti Quatuordecim.

Primus Ægrotus.

PHiliſcum qui propè murum decumbebat, primo die febris acuta invaſit, ſudavit per noctem laborioſe. Secundo, omnia exacerbata ſunt: Veſperi verò poſt clyſterem benè habuit, noctem quiete tranſegit. Tertio, mane & uſque ad meridiem videbatur eſſe ſine febre: Ad veſperam verò febris acuta invaſit cum ſudore & ſiti; exaruit lingua. Minxit nigrum. Nox laborioſa. Non dormivit. Omninò deliravit. Quarto, omnia exacerbata ſunt, urinam nigram reddidit, noctem habuit minus moleſtam & urinas melioris coloris. Quinto, circa meridiem, parum de naribus ſtillavit ſincerum. Urinæ variæ, habentes pendentia quædam rotunda, genitali ſemini ſimilia, ſparſa, non ſudavit. Suppoſita glande, flatuoſa pauca exierunt. Noctem laborioſe tranſegit. Somni exigui, verba cum delirio. Omnia extrema frigida non amplius recaleſcentia; minxit nigra. Dormivit parum. Sub diem obmutuit. Sudavit frigidum. Extrema livida. Ad meridiem obiit ſexto die. Huic ſpiritus ad finem uſque velut recordanti, (Fœſio intro revocanti & ingeminanti) rarus & magnus fuit. Splen intumuit tumore rotundo. Sudores frigidi uſque ad finem. Paroxyſmi paribus diebus.

Ægrotus Secundus.

SIlenum qui in Platamone habitabat juxta Evalcidis ædes, ex laboribus, compotationibus & exercitationibus intempeſtivis, ignis (πῦρ) *i. e.* febris vehementiſſima præhendit. Cepit autem lumborum dolore, & capitis gravitate laborare cum cervicis diſtentione. Ex alvo primo die, biliosa, ſincera, ſpumoſa, abundè colorata, & multa fluebant. Urinæ nigræ, nigram hypoſtaſin habentes. Siticuloſus. Lingua arida. Nocte nihil dormivit. Secundo, febris acuta, dejectiones plures, tenuiores, ſpumoſæ, urinæ nigræ. Noctem difficulter tulit, parum deliravit. Tertio, omnia exacerbata ſunt: Hypochondrii contentio utrinque ad umbilicum promiſſa, ſubmollis. Dejectiones tenues, ſubnigræ, urinæ turbatæ, nigræ. Nocte nihil dormivit. Verba multa, riſus, cantus, non poterat ſe continere. Quarto cum iiſdem. Quinto, dejectiones ſinceræ, bilioſæ, læves, valde pingues, urinæ tenues, pellucidæ, paucæ. Mente conſtitit. Sexto circa caput parum ſudavit. Extrema frigida, livida. Magna jactatio. Nihil demiſit alvus. Urinæ ſuppreſſæ ſunt. Febris acuta. Septimo die ſine voce. Extrema non amplius recalueruut. Minxit nihil. Octavo, ſudor frigidus emanavit è toto corpore. Exanthemata cum ſudore, rubra, rotunda, parva, velut

vari permanebant, nec faciebant abſceſſum. Ex alvo irritatione parva, ſtercora tenuia, velut cruda, multa reddebantur cum dolore. Mingebat cum dolore, mordacia, ſyncera, pauca. Recaleſcebat, ſomni leves, comatoſi, obmutuit. Urinæ tenues, perſpicuæ. Nono cum iiſdem. Decimo potum non capiebat. Comatoſus ſomni autem tenues erant, & à ventre ſimilia prodibant. Mingebat confertim craſſum, ſubſidens. Sedimentum (κριμνώδης) farinæ ſimile, album. Extrema rurſum frigida. Undecimo obiit. A principio huic uſque ad finem, ſpiritus magnus & rarus, hypochondrii palpitatio perpetua; circiter viceſimum ætatis annum agebat.

Ægrotus Tertius.

HErophontem corripuit febris acuta, à ventre pauca, qualia per Teneſmum ſolent, inter initia egerebantur. Poſt hæc tenuia dejecit, biliosa, copioſa. Somni non aderant. Urinæ nigræ, tenues. Quinto die mane ſurditas. Exacerbabantur omnia. Lien intumeſcebat. Hypochondrii contentio. Ex alvo pauca nigra exibant. Deſipuit. Sexto deliravit. Sub noctem ſudor, refrigeratio, delirium permanebat. Septimo circumfrigebat. Sticuloſus fuit. Deſipiebat. Ad noctem rediit in mentem: dormivit. Octavo, febricitavit, lien ſubſidebat, intelligebat omnia. Doluit ad inguen, primumq; tumor ortus eſt ſecundum rectitudinem lienis. Deinde dolores in ambas tibias deciderunt. Noctem facilè tulit. Urinæ melioris coloris, ſubſidentiam habebant exiguam. Nono ſudavit, judicatus eſt. Intermiſit. Quinto repetiit. Statim autem ſplen intumuit. Febris acuta. Rurſuſque ſurditas. Poſt recidivam tertio ſplen ſubſedit. Surditas minor. Crura dolebant. Noctu ſudavit. Judicatus circa 17. neque deliravit in recidiva.

Ægrotus Quartus.

IN Thaſo, Philini uxorem quæ filiam pepererat, cum ex naturæ præſcripto purgationes procederent, & alia leviter tranſegiſſet, decimo quarto poſt partum die, febris ardens cum rigore corripuit. Huic in initiò oris ventriculi dolor contigit, & in hypochondrio dextro. Dolores muliebrium locorum. Purgatio ceſſavit. Appoſito autem balano vel peſſo, hæc leviora ſunt facta. Capitis verò & colli & lumborum dolores permanebant. Somni non aderant, Extrema frigida, ſiticuloſa. Venter uri videbatur. Pauca dejecit. Urinæ tenues & per initia decolores. Sexto die ad noctem deliravit multa, rurſuſque ad mentem rediit. Septimo ſiticuloſa. Dejectiones bilioſæ, coloratæ. Octavo riguit. Febris acuta. Convulſiones multæ cum dolore. Multum deliravit. Glande ſubdita ad deſidendum exſurrexit, multaque dejecit cum fluxu bilis. Somni non aderant. Nono convulſiones. Decimo nonnihil ſapuit. Undecimo dormivit. Omnium recordata eſt: Sed ſtatim rurſus deliravit. Minxit autem cum convulſionibus confertim multum & rarò (niſi admonita) craſſum, album, quale fit in urinis ſubſidentibus cum perturbantur. Repoſitum per multum tempus non ſubſidebat. Color & craſſities qualis in jumentis. Decimoquarto die totum corpus palpitationes occuparunt. Verba multa Paululum mente conſtitit, ſed confeſtim rurſus deſipuit. Decimo ſeptimo, obmutuit. Vigeſimo obiit.

Ægrotus Quintus.

EPicratis uxorem, quæ decumbebat prope Archegetem, vicinam jam partui, rigor fortis apprehendit. Noc incaluit ut ferebant; ſequenti die eadem adfuerunt. Tertio die peperit filiam, & alia omnia ſecundum rationem proceſſerunt.

Secundo die poſt partum apprehendit eam febris acuta, cordis & muliebrium locorum dolor. (Inſomnis erat) ſubdito peſſo hæc facta ſunt leviora. Capitis autem & colli & lumborum dolor invaſit. A ventre pauca bilioſa, tenuia, ſincera reddidit. Urinæ tenues, ſubnigræ. Sexto verò poſtquam eam febris arripuit, ſub noctem deliravit. Septimo omnia exacerbata ſunt. Sine ſomno deliravit, ſiticuloſa: Dejectiones omnes bilioſæ, ſubrubræ. Octavo riguit; dormivit copioſius. Nono cum iiſdem fuit. Decimo, crura cum labore dolebant, cordis (oris ventriculi) rurſus dolor invaſit, cum capitis gravitate, non deliravit, dormivit magis, venter reſtitit. 11. (ſudavit) minxit urinas melioris coloris, ſubſidentiam habentes copioſam, melius ſe habuit. 14. riguit. Febris acuta. 15. vomuit bilioſa, flava, ſubcrebra, ſudavit, ſine febre fuit. Per noctem autem febris acuta; urinæ craſſæ albam habentes ſubſidentiam. 16. exacerbationem noctè habuit, & cum difficili tollerantia, non dormivit, deliravit. 18. Siticuloſa: Lingua exaruit. Non dormivit. Deliravit multum, dolebant ei crura. Ad diem autem 20. mane parum riguit. Comatoſa, quieta, dormivit, vomuit bilioſa pauca & nigra, ſub noctem ſurda facta eſt. Circa 21. lateris ſiniſtri gravitas undique cum dolore infeſtavit: parum tuſſit. Urinæ autem craſſitiem habentes, turbidæ, ſubrubræ, repoſitæ non ſubſidebant. Cetera vero levius habebat, non ſine febre. Statim à principio, in faucibus dolorem & ruborem habuit, & gurgulionem revulſum, fluxio acris, mordax, ſalſa uſque ad finem perſeveravit. Circa 27. ſine febre fuit, Urina habuit ſedimentum. Latus nonnihil dolebat. Circa 34. febris eam corripuit. Venter bilioſis turbatus eſt. 40. vomuit pauca bilioſa. Judicata eſt perfectè, & à febre liberata eſt.

Ægrotus Sextus.

Cleonactidem, qui ſuprà Heracleum decumbebat (ϖῦρ) febris ardens corripuit incerta periodo. A principio dolor capitis & ſiniſtri lateris adfuit, cæterorumq; membrorum, perinde ac ex laſſitudine, labores. Febriles exacerbationes ſubinde & ſine ordine invadebant. Sudores quidem nunc aderant, nunc minime. Maxima ex parte incidebant paroxyſmi in dies decretorios præcipue. Circa 24. frigeſcebant ei (Valeſio ἐπόνεσεν, doluerunt) extremæ manus. Vomuit flava, bilioſa, ſatis multa, paulo poſt virulenta, quibus omnibus ſublevatus eſt. Circa 30. diem cępit Sanguis fluere ex utraque nare. Et hæc erraticè, & paulatim ad judicationem uſque. Non abhorruit à cibo, neque ſitiit per totum tempus, neque ſomno caruit. Urinæ tenues non tamen ſine colore. 40. autem minxit ſubrubra, ſedimentum multum ſubrubrum habentia. Sublevatus eſt. Poſt hæc variarunt urinæ, nunc quidem ſedimentum habebant, nunc non. 60. urinis ſedimentum multum, & album, & læve adfuit. Remiſſa ſunt omnia. Febris intermiſit. Urinæ rurſus tenues, ſed boni coloris. 70. ſine febre fuit. Intermiſit dies decem. Octogeſimo riguit. Febris eum arripuit acuta, ſudavit multum. Urina habuit ſedimentum rubrum, læve, perfecte judicatus eſt.

Ægrotus Septimus.

Eraſinum qui prope Bootæ torrentem habitabat febris ardens *Æger octavus.*
poſt cænam corripuit; noctem perturbatè tranſegit, diem primum quietum, noctem moleſtam habuit. Secundo omnia exacerbata ſunt, ſub noctem deliravit. Tertium laborioſè tranſegit, deliravit multum. Quartus fuit moleſtiſſimus. Nocte autem nihil dormivit. Inſom-

ſomnia aderant, & cogitationes. Deinde pejora & magna & periculoſa, timor, difficilis tollerantia. Quintò manè recreatus eſt. Intelligebat omnia. Multum verò antè meridiem furiit, continere ſe non poterat. Extrema erant frigida, ſublivida. Urinæ crudæ. Mortuus eſt ſub ſolis occaſum. Huic febres ad finem uſque cum ſudore erant. Hypochondria ſublimia ([illegible]) contentio cum dolore. Urinæ nigræ habentes ſuſpenſiones rotundas, nec ſubſidebant, ex ventre autem reddebat ſtercus. Sitiebat uſque ad finem, non tamen vehementer. Convulſiones multæ cum ſudore circa mortem uſque ad finem.

Ægrotus Octavus.

Æger. Octavus.

MEtonem febris vehemens corripuit cum lumborum gravitate & dolore. Secundo, cum multum aquæ biberet, alvus benè egeſſit. Tertio, capitis gravitas: dejectiones tenues; bilioſæ, ſubrubræ. Quarto, omnia exacerbata ſunt. Fluxit à dextra nare ſanguis paululum bis, noctem laborioſè tranſegit. Dejectiones quales tertio die, urinas nigras habebat; in quibus pendebant ſubnigra ſparſa. Non ſubſidebant. Quinto, copioſè ſanguis fluxit ſincerus ex nare ſiniſtra. Sudavit. Judicatus eſt. A judicio inſomnis erat, delirabat, Urinæ tenues, ſubnigræ. Capitis perfuſione uſus eſt. Dormivit mente conſtitit. Morbus non repetiit. Sed fluxit ſanguis ſæpe poſt judicium.

Ægrotus Nonus.

CRitoni in Thaſo erecto, & ambulanti pedis pollex vehementer dolere cepit. Decubuit eodem die, horreſcens, faſtidioſus. Parum incaleſcens. Nocte deliravit. Secundo, tumor per totum pedem, & uſque ad talum ſubrubens & cum contentione. Puſtulæ nigræ. Febris acuta. Inſaniit. A ventre verò mera bilioſa copioſa effluxerunt. Mortuus eſt à principio ſecundo die.

Ægrotus Decimus.

CLazomenium qui decumbebat juxta puteum Phrinichidæ, febris vehemens corripuit, à principio dolebant illi caput, & collum, & lumbi. Statim ſurditas accidit. Somno carebat. Febris acuta corripuit eum. Hypochondrium attollebatur cum tumore, ſed contentione exigua. Lingua arida. Quarto per noctem deliravit. Quinto, cum dolore omnia ſunt exacerbata.

Circa undecimum autem nonnihil remiſſa. Ex ventre ab initio, & uſque ad 14. Multa tenuia aquei coloris reddebat, quod ad dejectiones attinet, cum bona tollerantia tranſigebat. Deinde venter reſtitit. Urinæ uſque ad finem tenues quidem, boni autem coloris, & multam habebant ſuſpenſionem, diſperſam, non ſubſidebant. 16. Minxit paulo craſſius, quod habebat exiguam ſubſidentiam. Sublevatus nonnihil eſt, melius ſibi conſtitit. 17. Rurſus tenues fluxerunt. Secundum utramque aurem tumor cum dolore ortus eſt, ſomno carebat. Delirabat. Crura illi dolebant. 20. Sine febre, judicatus eſt. Non ſudavit. Omnia intelligebat. Circa autem 27. Coxæ dextræ fortis dolor ortus eſt, qui cito ſedatus eſt. Qui vero ad aures tumores, neque ſubſidebant, neque ſuppurabant, dolebant tamen. 31. Ex diarrhea multa aquoſa prodierunt, cum excrementis dyſentericis. Urinas craſſas minxit, ſubſederunt qui circa aures tumores. 40. doluit dexter oculus.

Videbat obtuſius. Rediit ad ſtatum.

Ægro-

Ægrotus Undecimus.

DRomeadæ uxorem quæ filiam pepererat, & aliis omnibus ſecundum rationem procedentibus. Secundo, die rigor accepit. Febris acuta. Cepit primo dolere circa hypochondrium, cum faſtidio, horrore, & inquieta corporis jactatione. Sequentibus diebus non dormivit. Spiritus magnus, & rarus. Subito revulſus, & retractus. Secundo, ab eo quo riguit, ex alvo bene proceſſerunt ſtercora. Urinæ craſſæ, albæ, turbidæ, quales fiunt ex ſubſidentibus cum repoſitæ per multum tempus perturbantur: Non ſubſidebant. Noctu non dormivit. Tertio, circa meridiem cum rigore febris acuta corripuit. Urinæ ſimiles, Hypochondrii dolor, faſtidioſa, noctem difficulter tulit. Non dormivit. Sudor accidit per totum corpus frigidus. Cito autem recaluit. Quarto, circa hypochondrium nonnihil ſublevata eſt: Capitis vero gravitas cum dolore. Leviſopore detenta eſt. Paucus è naribus ſanguis ſtillavit. Lingua arida, Siticuloſa erat; Urinæ tenues oleoſæ, parum dormivit. Quinto, ſitibunda, faſtidioſa, urinæ ſimiles, ab alvo nihil dejecit. Circa meridiem multum deliravit, & rurſus citò parum rediit ad mentem. Surrexit, mox ſopore correpta eſt, refrigeratio exigua, nocte dormivit, deliravit. Sexto, mane riguit, cito recaluit, toto corpore ſudavit, extrema frigebant, deliravit, ſpiritus magnus, & rarus.

Paulo poſt convulſiones à capite cęperunt, ſubito mortua eſt.

Ægrotus Duodecimus.

HOmo quidam incaleſcens largius cœnavit, & potavit, nocte vomuit omnia, febris acuta corripuit cum hypochondrii dextri dolore: phlegmone ſubmollis ex externa parte (alii ex interna parte) noctem difficulter tulit, urinæ initio rubræ craſſitiem habentes.

Repoſitæ non ſubſidebant. Lingua arida, non valde ſiticuloſus. Quarto, febris acuta corripuit cum omnium membrorum dolore. Quinto, minxit læve, oleoſum, multum, febris acuta, perſeveravit. Sexto, veſperi multum deliravit, neque nocte dormivit. Septimo, omnia exacerbata ſunt. Urinæ ſimiles. Verba multa proferebat, nec ſe continere poterat, ab alvo autem cum irritatione, exierunt humida, turbata, cum lumbricis, nox ſimiliter laborioſa, mane poſt rigorem, febris corripuit acuta. Sudavit multum, ſine febre fieri viſus eſt. Non multum dormivit. Ex ſomno refrigeratio accidit, & ſputatio. Veſperi multum deliravit. Paulo poſt vomuit nigra, pauca, bilioſa. Nono, refrigeratio. Deliravit multum, non dormivit. Decimo, ei crura doluerunt. Omnia exacerbata ſunt: deliravit. Undecimo, mortuus eſt.

Ægrotus decimus tertius.

MUlierem quæ decumbebat in littore, trimeſtri fœtu gravidam, febris vehemens invaſit. Statim cæperunt dolere lumbi. Tertio die doluit collum, & caput ſecundum claviculam & dextram manum, citò autem lingua privata eſt voce, dextra manus elanguit cum Convulſione Apoplectico modo.

Deliravit omnino.

Noctem difficulter tulit.

Non dormivit.

Venter turbatus eſt, bilioſis, paucis, ſinceris.

Quarto, Lingua privata eſt voce. Convulſio eorundem, dolor omnium membrorum permanebat, circa hypochondrium tumor aderat cum dolore. Non dormivit. Deliravit omnino. Venter turbatus. Urinæ tenues non boni coloris. Quinto, Febris acuta

ta corripuit cum hypochondrii dolore. Deliravit omnino. Dejectiones bilioſæ. Per noctem ſudavit, & febre liberata eſt. Sexto, mente conſtitit. Omnia ſublevata ſunt. Circa claviculam ſiniſtram dolor permanebat. Siticuloſa. Urinæ tenues. Non dormivit. Septimo, tremor accidit, levi ſopore & delirio detenta eſt parvo. Dolores ſecundum claviculam & brachium ſiniſtrum permanebant. Alia verò ſublevata ſunt. Omnia intelligebat. Tribus diebus eam reliquit febris. Undecimo, rediit, & rigore ſuborto febris eam corripuit vehemens. 14. Vomuit bilioſa, flava, copioſa, ſudavit. Sine febre. Judicata eſt non ſine dolore ex iiſdem paſſionibus.

Ægrotus decimus quartus.

MElida quæ decubuit juxta templum Junonis, cœpit caput & collum & pectus vehementer dolere. Statim eam corripuit febris acuta. Menſtruus ſanguis paucus apparuit. Dolores omnium horum continui erant. Sexto, ſopor occupavit cum faſtidio, horrore & malarum rubore. Parum deliravit. Septimo, ſudavit. Febris intermiſit. Permanebant dolores. Reverſa eſt. Somni pauci, urinæ uſque ad finem; boni quidem coloris, ſed tenues. Dejectiones tenues, bilioſæ, mordaces; valde paucæ, nigræ, fætidæ prodierunt, in urinis ſubſidentia alba, lævis. Sudavit. Judicata eſt perfecte undecimo.

EPIDEMICORUM LIBER SECUNDUS.

Sectio Prima.

IN ardoribus ſine pluvia, maxima ex parte abſque ſudore febres contingunt. In his ſi tenuior pluvia guttatim ſtillaverit, copioſiores ſudores ſtatim in febribus fiunt.

Febres ardentes æſtate magis graſſantur.

Ver in univerſum ſaluberrimum eſt, & minime lethale.

Quæ judicant in melius, ne ſtatim appareant.

Judicatoria non judicantia, partim lethalia ſunt, partim difficilis judicationis.

Quæ præmaturius judicantur, cum cruda ſunt omnia, recidivas portendunt, ſin minus, acriſiam. Fluxus ſanguinis largi ex naribus ſolvunt multa, ut Heragoræ.

Non agnoſcebant Medici. (*i. e.* Judicatorium, ſed malum & noxium putabant.)

Sectio Secunda.

AQua quæ celeriter caleſcit & celeriter frigeſcit, ſemper levior eſt. *Aph. 6. ſect. 5.*

Cuidam coxa dolebat antequam conciperet, poſtquam autem concepit, non amplius doluit. Vigeſimo die a partu rurſum doluit, peperit igitur maſculum.

Hieroni judicatio facta eſt decimo quinto die, (hoc rarum, ideo ab Hippocrate notatum.)

Sectio Tertia.

Lib. 6. Sect. 2. Apho. 9. OScitationes aſſiduas, longa ſpiratio ſanat. Iis qui non bibunt, aut ne vix quidem, brevis ſpiratio plurimum confert.

Aph. 12. ſect. 2. Quæ relinquuntur in morbis poſt criſin, recidivas facere ſolent.

Quarto die facti ſanguinis è naribus fluxus, difficilem faciunt judicationem.

Lib. 6. ſect. 2. Aphor. 14. Quæ febres diem unum intermittentes, altero ſuperrigent, judicatione ad ſeptimum circuitum terminantur.

Sectio Quarta.

Lib. 6. Epid. ſect. 4. Aph. 11. IN Æno qui leguminum eſu continenter utebantur mares & fæminæ, crurum impotentia laborabant. Rurſus etiam qui orobum comedebant, genuum dolore torquebantur.

Sectio Quinta.

QUicunque rufi ſunt & acuto naſo, ac parvis oculis, ii maligni ſunt: Qui vero rufi, ſimi, & magnis oculis, boni. Vocis gracilitatem ſolvit varix ad ſiniſtrum & dextrum teſtem ſubortus: abſque horum altero fieri non poteſt, ut ſolvatur.

Steriles fovere, ac pharmaco uti oportet.

Qui repente voce privantur, ſi ſine febre ſint, iis venam ſecare oportet.

Apho. 35. ſect. 6. Si hydropicum tuſſis corripiat, malum.

Si quis ſtatim animo linquatur, calidis omnibus uti debet, ſin minus, vinum bibere, & cibis repleri.

Si auris doleat, lacte utatur.

Oris ventriculi morſum, merum in pane, calido exhibitum, ſanat.

Vomitus ſolvitur exhibito aquæ calidæ potu, ut vomat æger.

Niſi die legitimo recedat febris, neceſſe eſt redeat.

Sectio Sexta.

LOngævi plures dentes habent.

Balbi, celeri lingua præditi, melancholici, bilioſi, & iracundi ſunt.

Qui magnum caput, oculos nigros & magnos, naſum craſſum & ſimum habent, ii boni ſunt.

Prædicere mortem aut vehementes dolores, Medico decorum eſt.

Numerorum tertius validiſſimus eſt.

Cynanchen & ophthalmiam venæ ſectio curat.

Mulieri menſtrua ut cohibeas, cucurbitulam maximam ſecundum mammam affigere oportet. Apho. 50. ſect. 5.

Trimeſtris fætus omnia habet manifeſtè figurata.

Urinæ ſtillicidium ſolvit venæ ſectio. Apho. 36. Sect. 5.

Graviſſimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit.

Ad reduvias galla nigra cum melle prodeſt.

LIBER TERTIUS. EPIDEMIORUM.

Sectio Prima.

Ægrotus Primus.

PYthion qui habitabat juxta telluris ædem.

Hunc cæpit tremor à manibus. Primo die, febris acuta, delirium. Secundo, omnia exacerbata ſunt. Tertio, eadem. Quarto, à ventre pauca, mera, bilioſa fluxerunt. Quinto, omnia exacerbata ſunt. Somni tenues, & alvus reſtitit. Sexto, ſputa varia, ſubrubra. Septimo, os diſtortum eſt. Octavo, omnia exacerbata ſunt. Tremores perſeverabant. Urinæ ab initio uſque ad octavum tenues, decolores, ſuſpenſiones habentes nebuloſas. 10. Sudavit, ſputa ſubcocta, judicatus eſt. Et Urinæ ſubtenues circa judicium.

cium. Quadraginta autem diebus poſt judicium, ſuppuratio facta eſt circa ſedem, & ſtrangurioſus etiam abſceſſus, ϖ. ϖ. οἱ. μ. ν. probabile eſt, multitudine urinarum, die 40. ſanitatem illi contigiſſe.

Ægrotus Secundus.

HErmocratem qui decumbebat juxta novum murum febris ingens corripuit.

Cœpit capitis & lumborum dolore affici, hypochondrium molliter contendatur. Lingua ab initio aduſta fuit. Statim obſurduit. Inſomnis erat nec valde ſiticuloſus. Urinæ craſſæ, rubræ, repoſitæ non ſubſidebant. A ventre uſta non pauca exibant.

5. Die minxit tenuia, habebant ſuſpenſionem, non ſubſidebant. Sub noctem deliravit.

6. Ictericus factus eſt. Omnia exacerbata ſunt. Mente non conſtabat.

7. Cum difficili tollerantia, urinæ tenues, ſimiles, ſequentibus diebus eodem modo ſe habuit.

Circa 11. verò, omnia viſa ſunt eſſe ſublevata. Coma incepit. Urinæ craſſæ, ſubrubræ, infra tenues, non ſubſidebant. Placidè ratiocinabatur.

14. Sine febre. Non ſudavit, dormivit; intelligebat omnia. Urinæ ſimiles.

Circa 17. rediit morbus, incaluit diebus ſequentibus, febris acuta, urinæ tenues.

Rurſus 20. judicatus eſt, à febre liber, non ſudavit, cibum non capiebat per totum tempus, mente conſtabat. Loqui non poterat: Lingua arida, non ſitiebat, dormiebat ſoporoſus.

Circa 24. calefactus eſt, alvus humida, multis tenuibus fluens. Sequentibus diebus febris acuta, lingua exuſta eſt.

27. Mortuus eſt. Huic ſurditas ſemper perſeverabat, urinæ aut craſſæ & rubræ non ſubſidentes, aut tenues & decolores, ſuſpenſum quid habentes, cibum capere non poterat. π. ε. δ. ν. ζ. ϑ. i. e. ϖιθανον ἐξιοντων διαχωρηματων κ. ζ. θανατον. Probabile exeuntibus dejectionibus 27. mortem accidiſſe.

Ægrotus Tertius.

QUi decumbebat in horto Dealcis, capitis gravitate, & dextri temporis dolore affectus per diuturnum tempus, ex levi occaſione, vehementi febre correptus decubuit.

2. Ex ſiniſtra nare, paucus & ſincerus ſanguis fluxit. A ventre ſtercora bene exierunt. Urinæ tenues, variæ, ſuſpenſionem habentes minutatim diſperſam, farinam craſſiorem referentes & genituræ ſimiles.

3. Febris acuta, excretiones nigræ, tenues, ſpumoſæ, & quæ in dejectionibus ſubſidebant livida erant. Sopore premebatur, difficulter ſurgebat, in urinis ſubſidentia livida, ſubviſcoſa.

4. Evomuit bilioſa, flava, exigua, paulo poſt æruginoſa. Ex ſiniſtra nare paucus ſincerus ſanguis fluxit. Dejectiones, & urinæ ſimiles, exſudavit circa caput & claviculam. Splen elevatus intumuit; Femoris dolor accidit ſecundum rectitudinem. Hypochondrii dextri contentio ſubmollis. Nocte non dormivit, deliravit aliquantulùm.

5. Dejectiones plures, nigræ, ſpumoſæ, & quæ in dejectionibus ſubſiderant, nigræ erant. Nocte non dormivit, deliravit.

6. Dejectiones nigræ, pingues, viſcidæ, fœtidæ, dormivit, mente melius conſtabat.

7. Lingua ſicca, ſiticuloſa, non dormivit, deliravit, urinæ tenues, non boni coloris.

8. Dejectiones nigræ, exiguæ, conſiſtentes, dormivit, intelligebat, ſiticuloſus non valde.

9. Ex rigore febris acuta corripuit,

puit, ſudavit, perfrixit, deliravit; dexter oculus diſtortus eſt, lingua arida, ſiticuloſus erat, & inſomnis.

10. Eadem.

11. Intelligebat omnia, febre liberatus erat. Dormivit. Urinæ tenues circa judicationem. Duos dies febris intermiſit.

14. Rediit. Statim per noctem non dormivit, mente motus eſt. Omnino deliravit.

15. Urina turbata qualis fit ex iis quæ ſubſederunt, quum agitantur, febris acuta, omnino deliravit, non dormivit. Genua & tibiæ dolebant. A ventre autem, glande appoſita, nigra ſtercora exierunt.

16. Urinæ tenues, habebant enæorema nebuloſum, deliravit.

17. Summo mane extremæ partes frigebant, contegebatur. Febris acuta, toto corpore ſudavit, ſublevatus eſt, mente melius conſtabat, non eſt à febre liberatus, ſiticuloſus, vomuit bilioſa, flava, pauca, à ventre autem ſtercora exierunt. Paulo poſt nigra, pauca, tenuia, urinæ tenues non boni coloris.

18. Mente non conſtabat, ſopore tenebatur.

19. Eodem erat in ſtatu, urinæ tenues.

20. Dormivit. Intelligebat omnia, ſudavit, à febre liberatus eſt. Non ſitivit, Urinæ autem tenues.

21. Parum deliravit, parum ſitiebat, hypochondrii dolor, & circa umbilicum, palpitatio uſque ad finem manens occupavit.

24. Urinis hypoſtaſis, intelligebat omnia.

27. Coxæ dextræ dolor cepit. Urinæ tenues, habentes ſubſidentiam. Alia placidiſſimè ſe habebant.

29. Dexter oculus doluit, urinæ tenues erant.

40. Egeſſit pituitoſa, alba, copioſa, ſudavit multum, & toto corpore. Perfectè judicatus eſt.

Sectio Secunda.

Ægrotus Quartus.

IN Thaſo, Philiſtes diuturno capitis dolore conflictatus, tandemque ſopore aliquantulum correptus, decubuit. Excitata verò poſt potationem febre, dolor exacerbatus eſt. Nocte incaluit primum.

Primo die, vomuit bilioſa, pauca, flava primum. Poſtea æruginoſa plurima. A ventre ſtercora fluxerunt. Noctem difficulter tulit.

Secundo. Surditas accidit, & febris acuta, cum hypochondrii dextri contentione, quæ in partes internas vergebat. Urinæ tenues, pellucidæ, habentes ſuſpenſum geniture ſimile. Parum inſanivit circa meridiem.

Tertio. Graviter ſe habuit.

Quarto. Convulſiones acciderunt. Exacerbata ſunt omnia.

Quinto. Mane mortuus eſt.

Ægrotus Quintus.

CHerionem qui decumbebat *juxta* Demænetum, ex potu, febris vehemens corripuit. Statim capitis gravitate cum dolore laboravit, non dormivit, alvus turbata eſt tenuibus, ſubbilioſis.

3. Febris acuta invaſit, & capitis tremor, præcipue labii inferioris. Paulo poſt rigor, convulſiones, omnino deliravit, noctem difficulter tulit.

4. Quievit. Parum dormivit, deliravit.

5. Laborioſè ſe habuit, omnia exacerbata ſunt, delirium, nox moleſta, non dormivit.

6. Eadem.

7. Superriguit, febris acuta corripuit, toto corpore ſudavit. Judicatus eſt. Huic perpetuo ab alvo dejectiones bilioſæ, exiguæ, ſinceræ prodierunt. Urinæ tenues, boni coloris, ſuſpenſum nebuloſum habentes.

Circa 8. Minxit melioris coloris uri-

urinas, habentes hypoſtaſin albam, exiguam, mente conſtabat. Febris intermiſit, quæ 9. rediit.

14. Febris acuta prehendit, ſudavit.

16. Vomuit bilioſa, flava, ſatis multa.

17. Superriguit, febris acuta, ſudavit. A febre decretoriè liberatus eſt. Urinæ poſt recidivam, & Judicationem, melioris coloris, ſubſidentiam habentes, neque deliravit in recidiva.

18. Incaleſcebat parum, inſuper ſitiebat. Urinæ tenues, ſuſpenſum quid nebuloſum habentes, parum deliravit.

Circa 19. à febre liberatus, circa cervicem habebat dolorem, urinis ſubſidentia aderat, perfecte judicatus eſt 20. π. χ. π. ου. κ. υ. i. e. Probabile eſt multitudine urinæ Cherionem 20. die Sanatum.

Ægrotus Sextus.

Euryanactis filiam virginem febris vehemens corripuit, permanſit uſque ad finem ſine ſiti, & quævis alimenta reſpuebat, à ventre pauca exierunt. Urinæ tenues, exiguæ, non boni coloris. Incipiente febre circa ſedem dolebat.

6. Die, febre libera, non ſudavit, judicata eſt. Quod autem circa ſedem, parum ſuppuratum eſt, & exivit cum judicatione.

Poſt judicationem die 7. riguit, nonnihil incaluit, ſudavit.

Poſt judicationem 8. die, riguit non multum, poſtea vero extrema frigida ſemper fuerunt.

Circa 10. poſt eum quem habuerat ſudorem, deliravit, & rurſus ad mentem confeſtim rediit. Dicebant autem eam hæc pati, quod guſtaſſet racemum.

Intermittens verò, 12. rurſus deliravit, venter turbatus eſt bilioſis, paucis, ſinceris, tenuibus & mordacibus, crebro ſurgebat.

17. Quo poſtremum deliraverat, mortua eſt. Hæc incipiente morbo doluit fauces, & perpetuo ruborem habebat, & columella revulſa fuit, fluxiones multæ, exiguæ, acres, tuſſiit concocta. Nihil excreabat. Nullum cibum toto tempore accipere poterat, neque appetebat quicquam, neque ſitiebat, neque bibit quicquam notatu dignum. Tacita, nihil loquebatur, triſtis, deſperata ſtatim erat. Erat autem nativa quædam ad tabem propenſio.

Ægrotus Septimus.

Anginoſa, quæ juxta Ariſtionem agebat. Hæc primum à lingua incepit. Obſcura vox erat, lingua rubra & reſiccata.

Primo, die horrida, incaluit.

Tertio. Rigor, febris acuta invaſit, cervicis tumor ſubruber, durus, & ſuper pectus ab utraque parte. Extrema frigida, livida, Spiritus ſublimis. Potum per nares rejiciebat, bibere non poterat, dejectiones & urinæ reſtiterunt.

Quarto, omnia exacerbata ſunt.

Quinto, mortua eſt, π. δ. ς. ε. θ. i.e. πιθανον διαχωρημάτων επισχεθέντων εθανατον. Probabile dejectionibus ſuppreſſis 5. Mortuam.

Ægrotus Octavus.

Adoleſcentem illum qui decumbebat in foro Mendacium, vehemens febris corripuit, ex laſſitudinibus & laboribus, & curſibus inſolitis.

Primo alvus turbata eſt bilioſis, tenuibus, multis. Urinæ tenues, ſubnigræ, non dormivit, ſiticuloſus fuit.

Secundo, omnia exacerbata ſunt, dejectiones plures, intempeſtiviores, non dormivit. Mente turbatus fuit, & levi ſudore perfuſus.

Tertium difficulter tulit, ſiticuloſus, anxius, multum ſe jactavit, & perplexus erat, deliravit Extrema livida, & frigida hypochondrii

drii contentio ſubmollis utrinque.

Quarto, non dormivit, pejus ſe habuit.

Septimo, mortuus eſt. Circiter vigeſimum ætatis annum agebat. π. ξ. ζ. θ. Probabile inſolens quiddam ſeptimo die mortem attuliſſe.

Ægrotus Nonus.

MUlier, quæ decumbebat juxta Miſamenum. Huic volvuloſa moleſtè concitabantur, vomitibus multis torquebatur, potum continere non poterat, dolores aderant circa hypochondria, & in inferibus ſecundum ventriculum partibus. Dolores & tormina continenter affligebant, non erat ſiticuloſa, incaleſcebat. Extrema frigida uſque ad finem. Faſtidioſa ſine ſomno. Urinæ tenues, paucæ, excretiones crudæ, tenues, paucæ, non erat remedio locus, mortua eſt.

Ægrotus Decimus.

MUlierem quandam earum, quæ apud Pantimedem degebant, ex abortu recentis fętus, vehemens febris primo die corripuit. Lingua ſicca, ſiticuloſa, faſtidioſa, inſomnis erat. Alvus turbata eſt tenuibus, multis, crudis.

Secundo. Superriguit, febris acuta invaſit, ex alvo multa egeſſit. Non dormivit.

Tertio. Dolores augebantur.

Quarto. Deliravit.

Septimo. Mortua eſt. Alvus per totum morbum humida, cum dejectionibus multis tenuibus, crudis. Urinæ paucæ, tenues, febris ardens.

Ægrotus Undecimus.

ALteram ex abortu circa quintum menſem Oecetæ uxorem, febris vehemens corripuit. Initio comatoſa erat, & rurſus inſomnis cum renum dolore, & capitis gravitate.

Secundo, alvus turbata eſt paucis, tenuibus, meris primum.

Tertio, plura & deteriora. Nocte nihil dormivit.

Quarto. Deliravit, timores, triſtitiæ aderant, dexter oculus diſtortus eſt, ſudore circa caput pauco & frigido, maduit, extrema frigida.

Quinto, omnia exacerbata ſunt. Multum deliravit, & rurſus celeriter ad mentem rediit, ſiticuloſa erat, & inſomnis. Alvus multis & meris, uſque ad finem defluxit. Urinæ erant tenues paucæ, ſubnigræ, extrema frigida, ſublivida.

Sexto, eadem.

Septimo, mortua eſt phrenitide.

Ægrotus Duodecimus.

MUlierem, quæ decumbebat in foro Mendacium, enixam primum laborioſè maſculum, vehemens febris corripuit. Mox in principio ſiticuloſa, faſtidioſa, dolebat cor, lingua arida, alvus turbata tenuibus, paucis, non dormivit.

2. Parum riguit, febris acuta invaſit, paucus ſudor circa caput & frigidus diffuſus eſt.

3. Laborioſè ex alvo cruda multa tenuia fluxerunt.

4. Superriguit, omnia exacerbata ſunt, inſomnis.

5. Laborioſe ſe habuit.

6. Eadem, ab alvo fluxerunt humida multa.

7. Superriguit: Febris acuta prehendit. Sitis multa aderat & corporis jactatio: circa veſperam frigidus toto corpore ſudor damnavit. Perfrixit. Extrema erant frigida, nec recaleſcebant & rurſum ad noctem ſuperriguit. Extrema non recaleſcebant. Non dormivit, parum quiddam deliravit, & rurſus cito mente conſtitit.

8. Circa medium diei recaluit, ſiticuloſa, comatoſa, faſtidioſa, vomuit bilioſa, pauca, flava, noctem difficulter tulit, non dormivit, minxit multum, confertim, inſcia.

9. Re-

9. Remiſſa ſunt omnia, erat comatoſa, ad veſperam parum ſuperriguit. vomuit amara, bilioſa.

10. Rigor accidit, febris exacerbationem habuit, non dormivit quidquam: Mane minxit multum, ſubſidentiam non habens. Extrema recalefacta ſunt.

11. Vomuit virulenta, bilioſa, riguit non multo poſt, & rurſus extrema frigida. Ad veſperam rigor, ſudor, vomuit multa. Noctem laborioſe tranſegit.

12. Vomuit multa, nigra, fætida, Singultus multus adfuit, & ſitis laborioſa.

13. Nigra, fætida, multa vomuit rigor obortus eſt, circa meridiem voce privata eſt.

14. Fluxit ſanguis de naribus. Mortua eſt. Huic per totum alvus humida fuit, & horrebat, annum ætatis agebat circiter 17. Febris ardens.

Sectio Tertia.

Ægroti 16.

Ægrotus Primus.

IN Thaſo Parium qui decumbebat ſupra domum Artimeſii, febris corripuit acuta, circa, initia continua, ardens, ſiticuloſa: ab initio comatoſus erat, rurſuſque inſomnis. Alvus turbata inter initia. Urinæ albæ.

6. Minxit oleoſum, deliravit.

7. Exacerbata ſunt omnia. Nihil dormivit, ſed urinæ ſimiles, & mens turbata. Ex alvo autem bilioſa pinguia fluxerunt.

Deinde 8. Parum à naribus deſtillavit. Vomuit viroſa, pauca, parum dormivit.

9. Eadem adfuerunt.

10. Omnia remiſerunt.

11. Sudavit non per totum, circumfriguit, quidem, cito autem recaluit.

12. Febris acuta fuit, dejectiones erant bilioſe, tenues, multæ, urinis enæorema deliravit.

17. Laborioſe tranſmiſſus eſt, neque ſomni aderant, neque febris intendebatur.

20. Sudavit toto corpore, inſomnis, dejectiones erant bilioſæ, cibum averſabatur comatoſus erat.

24. Recidiva contigit.

34. Sine febre alvus non ſubſtitit, & rurſus recaluit.

40. Sine febre. Alvus non diu reſtitit, cibum averſabatur, parum rurſus febricitavit, & perpetuo erratice, aliquando à febre liber, aliquando non, ſi enim aliquid intermiſiſſet, & allevata eſſet, rurſus revertebatur; Cibariis multis & malis utebatur, ſomni mali in recidivis. Delirabat. Urinas tunc reddebat craſſas quidem verum turbatas & pravas. Alvus adſtricta fuit, & rurſus ſoluta, febriculæ aderant continuæ, dejectiones multæ, tenues. 120. die mortuus eſt. Huic alvus ab initio ad finem uſque lubrica erat, excernebatque bilioſa, liquida, multa, aut ſi ſubſiſteret, fervida & cruda. Urinæ uſque ad finem malæ. Comatoſus erat, aut plerumque cum doloribus inſomnis: cibos faſtidiebat, & continenter febre ardente laborabat.

Ægrotus Secundus.

MUlierem in Thaſo juxta frigidam decumbentem, cum filiam peperiſſet, nec purgationes procederent.

3. Die febris acuta cum horrore corripuit. Multo autem ante partum tempore ex febre decumbebat, & cibum faſtidiebat. Poſtquam verò riguiſſet, continuæ fuerunt febres acutæ & cum horrore.

8. Et ſequentibus diebus multum deliravit, rurſuſque cito ad mentem rediit. Alvus turbata eſt multis, tenuibus & aquoſa bile permixtis. Non ſitiebat.

11. Conſtabat mente, comatoſa tamen erat. Urinas multas, tenues & nigras reddidit, inſomnis erat.

20. Parum circumfrixit, & cito rur-

rurſus recaluit. Parum deliravit, inſomnis erat, & venter eadem demiſit. Urinæ aquoſæ & multæ erant.

27. A febre immunis fuit, & alvus ſubſtitit. Non multò poſt vehementi & diuturno dextræ coxendicis dolore vexata eſt. Febres rurſus comitabatur, & urinæ aquoſæ.

40. Coxendicis dolores remiſerunt; tuſſes autem continuæ, humidæ multæ. Alvus ſubſtitit. Cibos averſabatur. Urinæ eædem, febres omnino quidem non deſinebant, ſed erraticas aliquando habebant exacerbationes, aliquandò non.

60. Tuſſes ſine ſignis evanuerunt, nulla enim ſputorum concoctio apparuit, neque alius conſuetus abſceſſus. Maxilla etiam dextra convulſa eſt, comatoſa, rurſus deliravit, & cito ad mentem rediit. Cæterum à cibis averſum habebat animum. Maxilla autem ad locum ſuum rediit. Alvus bilioſa pauca reddidit. Febricitavit acutius cum horrore, & ſequentibus diebus vox defecit, rurſuſque rediit ad mentem, & loquebatur. Et 80. Mortua eſt. Huic Urinæ uſque ad finem erant nigræ, & tenues, & aquoſæ, & coma comitabatur. Cibum non ſumebat, animo erat dejecto, inſomnis, ira & inquietudine torquebatur, animo erat melancholico.

Ægrotus Tertius.

IN Thaſo Pythionem, qui decumbebat ſupra Herculis fanum, ex laboribus & laſſitudinibus & pravo victu; rigor magnus & febris acuta corripuit. Lingua arida erat. Siticuloſus & bilioſus. Non dormivit; Urinæ ſubnigræ ſuſpenſum quid ſublime habebant, non ſudavit. Altero ſub meridiem die, extremarum partium refrigeratio accidit, & maxime circa manus & caput. Obmutuit (ἄφωνος) vox defecit (ἄφωνος) brevem ſpiritum traxit, poſt diuturnum tempus recaluit, ſitiit, nocte quievit, ſudavit circa caput parum.

Tertium diem quietum habuit. Veſperi circa ſolis occaſum, aliquantulum frixit, turbatio accidit. Noctem laborioſè tranſegit. Nihil dormivit. Ex alvo pauca ſtercora compacta exierunt.

Quarto mane quievit, circa meridiem omnia exacerbata ſunt. Frixit, obmutuit, vox defecit, deterius ſe habuit, recaluit. Poſt aliquod tempus minxit nigra ſuſpenſum quid habentia. Noctem quietam habuit, dormivit.

Quinto, allevatus eſſe viſus eſt. Circa ventrem tamen pondus ſenſit cum dolore, ſiticuloſus fuit, noctemque habuit moleſtam.

Sexto, mane quievit, veſperi autem dolores creverunt, exacerbationem habuit injecto verò clyſtere veſperi ex alvo probe dejecit, nocte dormivit.

Septimo die faſtidioſus erat & inquietus, minxit oleoſum noctem turbulente tranſegit, deliravit, nihil dormivit.

Octavo, mane quidem dormivit parum, mox accidit refrigeratio, vocis defectio, ſpiritus exilis & imminutus. Veſperi rurſus recaluit. Deliravit, inſtante jam die parum levatus eſt, dejectiones erant meræ, paucæ, bilioſæ.

Nono, ſoporoſus erat, faſtidioſus & quum excitabatur non valde ſiticuloſus. Circa ſolis occaſum moleſtè ſeſe habuit, deliravit noctem habuit incommodam.

Decimo, mane defecit vox, multa refrigeratio, febris acuta, multus ſudor. Mortuus eſt. Labores huic diebus paribus accidebant.

Ægrotus Quartus.

PHreniticus primo die quo decubuit, vomuit æruginoſa, multa tenuia, febris corripuit cum horrore, multus ſudor & continuus toto corpore dimanavit, capitis & colli gravitas cum dolore. Urinæ tenues, ſuſpenſiones exiguæ, diſperſæ. Non ſuda-

davit. Ab alvo ejecit ſtercus confertim, multa deliravit, nihil dormivit.

Secundo, mane vox defecit: Febris acuta invaſit. Sudavit. Non intermiſit. Palpitationes per totum corpus. Nocte convulſiones.

Tertio, exacerbata ſunt omnia. Mortuus eſt (ſecundum Fœſium) quarto.

Ægrotus Quintus.

IN Lariſſa Calvus femoris dextri repentino dolore correptus eſt, nihil eorum quæ offerebantur juvabat.

Primo die febris acuta & ardens, ſenſim corripuit, dolores autem comitabantur.

Secundo, femoris dolores remiſerunt, febris autem intenſa eſt, ſubmoleſte ſeſe habuit, non dormivit. Extremæ partes frigidæ erant. Urinarum non probarum copia prodibat.

Tertio, femoris dolor ſedatus eſt mentis autem alienatio accidit & perturbatio & mala jactatio.

Quarto, circa meridiem mortuus eſt acutiſſime.

Ægrotus Sextus.

ABderæ Periclem morbus corripuit acutus, continuus cum dolore. Multum ſitiebat anxius erat, potum continere non poterat, erat ſublienoſus, & capitis gravitate laborabat.

Primo, fluxit ſanguis multus ex ſiniſtra nare, febris intendebatur, Minxit multum, turbatum, album, repoſitum, non ſubſidebat.

Secundo, omnia exacerbata ſunt. Urinæ vero craſſæ quidem erant, ſed magis reſidentes: & anxietas levata eſt, dormivit.

Tertio, febris remiſſa eſt. Urinæ copioſæ, coctæ, multam hypoſtaſin habentes. Noctem quiete tranſegit uſque ad medium diem, ſudavit ſudore multo calido.

Quarto die per totum corpus, à febre liberatus eſt, & judicatus. Non rediit. Morbus erat acutus.

Ægrotus Septimus.

ABderæ Virginem quæ decumbebat in via ſacra, febris ardens corripuit. Erat autem ſiticuloſa, & inſomnis. Fluxerunt muliebria primum ipſi.

6. Faſtidium multum, ruborem contraxit cum horrore, & inquietudine.

7. Eadem perſeverarunt. Urinæ tenues quidem, boni autem coloris, alvus commodè habebat.

8. Surditas accedit & febris acuta, inſomnis erat & anxia, horrebat, intelligebat. Urinæ ſimiles.

9. Et ſequentibus eadem. Manebat item ſurditas.

14. Mens turbata, febris remiſit.

17. E naribus ſanguis fluxit multus. Surditas parum remiſit, ſequentibus faſtidium & ſurditas aderat & delirabat.

20. Pedum dolor cœpit. Surditas & delirium intermiſit. Fluxit parum ſanguinis de naribus, ſudore à febre liberata fuit.

24. Febris rediit, ſurditas rurſus, pedum dolor permanſit, alienatio mentis.

27. Sudavit multum, à febre liberata fuit. Surditas deſiit. Dolor pedum permanebat. Quoad alia verò perfectè judicata eſt.

Ægrotus Octavus.

ABderæ Anaxionem qui decumbebat ad portas Thracias febris acuta corripuit: lateris dextri dolor continuus, tuſſis erat ſicca, neque expuit primis diebus. Siticuloſus inſomnis. Urinæ boni coloris, multæ, tenues. 6. Deliravit, poſt fomenta calida nihil remittebatur. 7. Laborioſe ſe habuit, febris enim intendebatur, & dolores non ſunt minuti, & tuſſes infeſtabant & difficulter reſpirabat. 8. Venam in cubito ſecui,

fluxit multum, ut decebat. Remiſſi ſunt dolores. Tuſſes quidem aridæ permanſerunt. 11. Febres remiſerunt, parum circa caput ſudavit. Tuſſes adhuc durabant, & quæ à pulmone exibant humidiora erant. 17. Incepit pauca concocta ſpuere. Levatus eſt, ſitibundus verò erat. Et eorum quæ à pulmone exibant probæ non erant expurgationes. 20. Sudavit, à febre liberatus eſt. A judicatione melius habuit. 27. Febris rediit, extuſſiit, excreavit cocta multa. In urinis erat ſubſidentia multa alba, deſiit ſitire, dormivit. 34. Sudavit toto corpore, liberatus eſt à febre, & omnino judicatus.

Ægrotus Nonus.

ABderæ Herophytus rectus, & obambulans capite dolebat, non multo poſtea decubuit. Febris eum corripuit ardens acuta. Vomuit ab initio multa biliofa. Siticuloſus. Difficilis tollerantia multa. Urinæ tenues, nigræ in quibus ſuſpenſum quid ſublime aliquando erat, aliquando non. Noctem laborioſam habuit. Febris alias aliter exacerbeſcebat plerunque ſine ordine.

14. Verò ſurditas accidit, febres intendebantur, Urinæ eædem fuerunt.

20. Multum deliravit, & ſequentibus.

40. Multus ſanguis exiit de naribus & intelligebat magis. Surditas inerat quidem, minus tamen. Febres remiſerunt. Sequentibus diebus ſanguis erumpebat crebro & paulatim.

Circa 60. fluxus ſanguinis ceſſaverunt. Coxæ autem dextræ dolor fortis exortus eſt, & febres intendebantur. Non multo tempore poſtea doluerunt omnes inferiores partes. Contigit autem aut febres eſſe majores & ſurditatem multam; aut hæc quidem, recedere & ſublevari, infernarum verò partium circa coxam majores eſſe dolores.

Circa 80. remiſerunt omnia; Dereliquit autem nihil. Urinæ enim boni coloris & copioſiores ſubſidentias habentes prodibant, & deliria minora erant.

Circa 100. alvus multis bilioſis turbata eſt, & tempore non exiguo multa hujuſmodi prodibant; & rurſus dyſenterica cum dolore. Aliorum autem quies. In ſumma febres defecerunt & ſurditas ceſſavit. 100. die perfectè judicatus eſt. Febris erat ardens.

Ægrotus Decimus.

ABderæ Nicodemum ex venere & potu febris corripuit. Initio faſtidioſus erat & cardialgicus & ſiticuloſus. Lingua uſta, urinæ tenues, nigræ.

2. Febris exacerbata eſt cum horrore. Faſtidioſus, nihil dormivit. Vomuit bilioſa flava, urinæ ſimiles. Noctem quietam habuit, dormivit.

3. Remiſerunt omnia & quies erat. Circa ſolis occaſum rurſus ſubdifficilem habebat tollerantiam. Noctem laborioſè tranſegit.

4. Rigor cępit & febris magna, omnium dolores aderant, urinæ tenues in quibus ſuſpenſum quid erat, deliravit multum.

7. Tranquillitas adfuit.

8. Alia omnia remiſerunt.

10. Et ſequentibus manſerunt quidem dolores, leviores autem omnes acceſſiones & dolores, huic uſque ad finem diebus paribus magis contingebant.

20. Urinam reddidit albam, cui craſſities inerat, repoſita non ſubſidebat, ſudavit multum. Viſus eſt à febre liberatus. Veſperi rurſus incaluit. Iidemque dolores perſeverarunt cum horrore & ſiti, parum deliravit.

24. Urinam reddidit copioſam albam, in qua multa ſubſidebant. Sudore copioſo & calido diffuſus eſt per totum corpus à febre liberatus eſt & judicatus.

Ægro-

Ægrotus Undecimus.

IN Thaſo mulier moroſa ex mœrore manifeſto, recta adhuc & obambulans, inſomnis facta eſt, & cibum non capiebat, ſiticuloſa erat & anxia. Habitabat prope Pyladem in Lejo.

Primo die ſub initium noctis, terrores, ſermones multi, triſtitia, febricula tenuis. Mane convulſiones multæ contigerunt. Cum autem intermiſiſſent convulſiones illæ multæ, deliravit, turpia loquebatur. Multi dolores, magni, continui.

Secundo. Eadem. Nihil dormivit. Febris acutior.

Tertio. Convulſiones deſierunt, coma autem & cataphora eam detinuerunt, & rurſus expergefacta exiliit. Continere ſe non poterat. Multum delirabat, febris acuta erat. Eadem nocte ſudor copioſus, & calidus toto corpore dimanavit, liberata eſt à febre, dormivit. Omnia intelligebat. Judicata eſt, circa tertium diem, urinæ nigræ, tenues erant, habebantque ſuſpenſum quid valde rotundum, non ſubſidebat; circa judicationem muliebria multa fluxerunt.

Ægrotus Duodecimus.

LAriſſæ Virginem febris corripuit ardens acuta. Inſomnis, ſiticuloſa; Lingua fuliginoſa, arida. Urinæ, boni quidem coloris, ſed tenues erant.

Secundo. Laborioſe ſe habuit, non dormivit.

Tertio. Multa fluxerunt ab alvo, ut aquabilioſa, & ſequentibus talia commodè prodierunt.

Quarto. Urinam reddidit tenuem, paucam, habebat ſuſpenſum quid ſublime, quod non ſubſidebat, deliravit ſub noctem.

Sexto. Sanguis ex naribus copioſus & multus effluxit, horrore correptus eſt, & ſudore copioſo, calido perfuſa per totum corpus, à febre liberata eſt & judicata. Per febres autem, & etiam perfecta judicatione muliebria tunc primum fluxerunt. Virgo enim erat. Perpetuo autem ſtomachi faſtidio laborabat, horrebat, faciei rubor aderat, oculorum dolor, capitis gravitas. Hæc non paſſa eſt recidivam, ſed judicata. Dolores paribus diebus contingebant.

Ægrotus decimus tertius.

APollonius Abderæ morbum diu rectus, & obambulans ſuſtinebat. Magna illi erant viſcera & circa hepar dolor conſuetus multo tempore comitabatur, & tunc ſane ictericus factus eſt, flatuoſus, colore ſubalbido. Cum cibo & potu intempeſtivo uteretur, & præcipuè carne bovina, primò incaluit parum decubuit. Cum verò uſus fuiſſet copioſo lacte, cocto, crudoque caprino, & ovino, pravaque victus ratione, inſignes omnium læſiones factæ ſunt: Nam febres exacerbatæ ſunt nec venter quicquam ex ingeſtis effatu dignum reddidit. Urinæ tenues & paucæ prodibant. Inſomnis erat. Inflatio mala aderat, multa ſitis, comatoſus, hypochondrii dextri elevatio cum dolore. Extrema omni ex parte ſubfrigida erant, parum deliravit, omnium quæ locutus eſt obliviſcebatur, mentis compos non erat.

Circa 14. verò ex quo ſuborto rigore, incaluit, decubuit & inſanivit, clamor, perturbatio, ſermones multi, rurſuſque ceſſatio, & coma tunc temporis acceſſit, poſtea verò alvus turbata eſt multis, bilioſis, meris, crudis. Urinæ nigræ erant, paucæ, tenues; plurima anxietas, dejectiones variæ erant, aut enim nigræ & paucæ & æruginoſæ erant, aut pingues crudæ & mordaces, poſtea videbatur etiam lacti ſimiles reddidiſſe. Circa 24. Levius, ſe habuit, alia verò eodem modo manſerunt parum ad mentem rediit, verum ex quo decubuerat nullius recordabatur, rurſuſ-

ſuſque celeriter decipiebat, procedebat omnia in deterius.

Circa 30. diem febris acuta corripuit, alvi excrementa copioſa erant & tenuja, diliravit, extrema frigida erant, vox defecit. 34. Mortuus eſt. Huic ex quo eum vidi, ad finem uſque alvus turbata fuit, urinæ tenues, nigræ comatoſus inſomnis, extremitates frigidæ, deliravit uſque ad finem, phreniticus.

Ægrotus decimus quartus.

IN Cyriſco Mulierem quæ gemellas & quidem ægre pepererat, nec ſatis expurgata erat, Primo febris corripuit cum horrore, & acuta, capitis & cervicis gravitas cum dolore tenuit. Inſomnis à principio erat, taciturna, & tetrica, & non obſecundans. Urinæ tenues erant & decolores, ſiticuloſa, ut plurimum faſtidioſa & anxia. Alvus ertatice turbata fuit & rurſus adſtricta.

Sexto, ſubnoctem deliravit, nihil dormivit.

Circa 11. verò inſanivit, rurſuſque ad mentem rediit. Urinæ nigræ erant, tenues, & rurſus cum intermiſiſſent, oleoſæ & alvus multa tenuia, turbata, egeſſit.

14. Convulſiones multæ exortæ ſunt, extremitates erant frigidæ, neque amplius ad mentem rediit. Urinæ ſuppreſſæ ſunt, mortua eſt phrenitis.

Ægrotus decimus quintus.

IN Thaſo, Dealcis uxorem quæ decumbebat in Lejo (vel Plano) febris cum horrore, & acuta, ex mœrore corripuit. A principio contegebatur, & ſemper uſque ad finem taciturna erat, palpabat, vellebat, ſcalpebat, pilos legebat, plorabat, rurſuſque ridebat, non dormiebat, alvus irritabatur, ſed nihil exibat, exiguum, admonita, bibebat. Urinæ tenues erant & paucæ, febres ad manum leves apparebant. Extremæ partes frigebant. 9. multum deliravit, rurſuſque quievit, tacita.

14. Spiratio fuit rara & magna per aliquod tempus, rurſuſque brevis.

17. Alvus turbulentè irritata eſt. Deinde ipſi potus pertranſibant, neque conſiſtebant, omnium ſenſu privata eſt, & cutis arida, circumtenſa.

20. Multum loquebatur, rurſuſque quieſcebat, muta. Brevem ſpiritum trahebat.

21. Mortua eſt. Huic ſpiratio rara & magna fuit uſque ad finem, omnium ſenſu privata eſt, ſemper contegebatur, aut multum loquebatur, aut taciturna erat uſque ad finem, phrenitis.

Ægrotus decimus ſextus.

IN Melibæa Adoleſcens, ex potu & multa venere, multo tempore calefactus decubuit.

Horrore concuſſus eſt, faſtidioſus erat, & anxius, ſine ſomno, & ſine ſiti.

Ex alvo, primo die, multa ſtercora prodierunt, cum multa defluxione, & ſequentibus, aquoſa, bilioſa multa prodierunt.

Urinæ tenues, paucæ, decolores. Spiritus rarus, magnus per tempus, hypochondriorum diſtentio ſubmollis, producta utrinque, cordis palpitatio perpetua uſque ad finem: minxit oleoſum, deliravit modice, modeſtus erat & quietus, cutis arida & diſtenta, dejectiones multæ, tenues, aut bilioſæ & pingues.

14. Omnia exacerbata ſunt.

Mente eſt motus.

Multa deliravit.

20. Inſanivit, ſe ſe jactavit. Nihil minxit, vix potum continebat.

24. Mortuus eſt, phrenitis.

LIBER QUARTUS EPIDEMIORUM.

VIrgini, cum die ſexto judicatio adveniſſet, in morbum recidit, judicata verò ſunt omnia per ſextum. His temporibus ſexto, & octavo judicabantur circa Plejadis occaſum.

Qui in Sutrina decumbebat, Sanguinem per nares fudit valde bilioſum, pauca dejiciebat, judicatus eſt ſeptimo cum rigore.

Mulier quædam cum albis menſibus filiam peperit: Alia cum rubris, ut par erat.

Nicippus in febribus ſemen effudit ſomnians, nec quicquam in deterius proceſſit, & hoc ipſi ſæpe contigit, & nullo modo læſus eſt. Illi prædictum eſt iſtud ceſſaturum, cum febres judicatæ eſſent, & ita accidit.

Alcippus hæmorrhoidibus laborans, prohibebatur curari, curatus, inſania correptus eſt, quæ febre acuta ſuperveniente ceſſavit.

In acutis febribus ſiticuloſi, à medicis vexati in potu, aut etiam ſua ſponte abſtinentes, videnrur poſſe bibere multum. Aqua frigida data, ut vomant, prodeſt, bilioſa enim aderunt.

LIBER QUINTUS EPIDEMIORUM.

6. IN Oeniadis, vir quidam morbo tenebatur, cum ſine cibo permaneret, ſtrepitum in ventre vehementem (vel ſecundum Valeſium vehementem ſuctionis ſenſum) & dolorem percipiebat: & cum cibo aſſumpto & contrito, tempus etiam aliquod elapſum eſſet, poſt aſſumptum cibum, paulo poſt idem patiebatur, corpuſque tabeſcebat, & abſumebatur, neque alimentum ei accedebat ex aſſumptis cibis, & reliquiæ ciborum pravæ & exuſtæ per alvum demittebantur. Cum vero recens cibatus eſſet, tum minime ſtrepitum (ſuctionis ſenſum) ſentiebat, neque dolor detinebat. Hic, aſſumptis omnis generis medicamentis & ſurſum & deorſum purgantibus, nihil allevabatur. Secta verò per vices utriuſque manus vena, donec exſanguis redderetur, tum demum juvatus eſt, & à malo liberatus.

25 Lariſſæ famula Dyſeridis adhuc juvencula, cum venere uteretur, vehementi circum circa dolore afficiebatur, alias verò indolens erat, nec unquam concepit. Sexaginta autem annos nata, poſt meridiem dolebat vehementer, velut paritura. Cum autem ante meridiem multum comediſſet porrum, & dolor, omnium præteritorum vehementiſſimus, ipſam corripuiſſet, exurgens aſperum quiddam in uteri ore contrectavit. Deinde cum jam animo linqueretur, alia mulier immittens manum extraxit lapidem aſperum fuſi verticulum æquantem, & ſtatim ſana facta eſt, poſteaque permanſit.

27 Autonomus in Omilo ex capitis vulnere mortuus eſt 16. die, cum æſtate media cominus lapide fuiſſet percuſſus ſecundum ſuturas in medio ſincipite. Hoc me latuit, eum ſectione indigere, deceperunt enim me ſuturæ, in ſeipſis jaculi læſionem continentes. Poſtea enim manifeſtum fuit.

Primum quidem ad claviculam, poſtea autem ad latus, dolor admodum vehemens exortus eſt, & convulſio utramque manum occupavit. In medio enim capitis & ſincipitis habebat ulcus.

Sectus eſt 15. die, nec multum pus prodiit, meninx enim ſine putredine apparebat.

(A ſuturis ſe deceptum eſſe Hippocrates memoriæ prodidit, more ſcilicet magnorum virorum, & fiduciam magnarum rerum habentium. Nam levia ingenia, quia nihil habent, nihil ſibi detrahunt.) *Cornel. Celſus.*

28 Famula in Omilo 12. annos nata,

ta, ex capitis vulnere moritur æſtate media, 14. die, convulſio manum ſiniſtram corripiebat, nam in dextra magis parte habebat vulnus.

40 Hermophili filius ægrotavit 11. diebus: Febris tenebat ipſum, & non deſcendebant cibi, primum quidem deliravit, nocte verò ceſſavit, ſequenti die ſine voce jacebat ſtertens, diſtortos habens oculos, febricitans. Penna verò immiſſa vomuit bilem atram, & clyſtere immiſſo ſtercus multum ſubiit.

45 Sutor qui in Pityo erat, calceum aſſuens ſeſe ſupra genu in femur pupugit, & fere ad digiti longitudinem ſubulam immerſit. Huic nullus ſanguis effluxit, & vulnus citò coivit, femur autem totum intumeſcebat, & tumor ad inguina, & lateris inanitatem extendebatur. 3. die mortuus eſt.

46 Quidam juxta inguen ſagitta percuſſus, quem nos vidimus, maximè præter opinionem ſervatus eſt. Neque enim cuſpis exempta eſt (erat enim admodum in profundo) neque hæmorrhagia ulla fiebat mentione digna: Neque Phlegmone aderat, neque claudicavit. Nos autem cuſpidem invenientes exemimus, cum ſex jam eſſent anni, ex quo percuſſus erat. Suſpicio erat, inter nervos occultatam fuiſſe cuſpidem, nullamque venam aut arteriam diſſectam eſſe.

50. Virgo illa pulchra Nerei filia annos 20. nata, à muliercula amica ludente, lata manu percuſſa eſt ſecundum ſinciput, & tunc quidem vertigine tenebricoſa correpta eſt, & reſpiratione privata, & cum in domum veniſſet, ſtatim eam febris vehemens corripuit, cum capitis dolore & faciei rubore. 7. die è dextra aure pus prodiit fœtidum, ſubrubrum, cyatho amplius, & melius ſe habere videbatur, & ſublevata eſt. Rurſus intendebatur febris, & in ſomnum deferebatur, nec loqui poterat, & faciei pars dextra trahebatur, difficulter ſpirabat, & cum tremore convellebatur, & lingua cohibebatur, & oculus ſtupidus erat, 9. mortua eſt.

53 Cuidam, quæ 20. ætatis annum agebat, & pharmacum corruptorum biberat, dolor contigit, & vomitus bilioſorum multorum, pallidorum & porraceorum: cum bibiſſet, convulſio corripiebat, linguam mandebat. Cum circa 4. adveniſſem, ipſi lingua erat magna & nigra, oculorum vero album rubeſcebat, inſomnis erat. Quarto die mortua eſt ſub noctem.

74 Magnæ navis Gubernatori anchora digitum indicem & manus dextræ os infernum, confregit; inflammatio ſucceſſit, ſideratio & febris. Moderatè per alvum purgatus eſt, ex quo calores & dolores mites fuerunt. E digito quiddam decidit. Poſt ſeptimum diem moderata ſanies exibat. Poſtea dixit, ſe omnia non poſſe lingua enunciare. Prædictum eſt fore epiſthotonum, ad id conferebant maxillæ impactæ, deinde ad cervicem retractæ. Tertio verò in poſteriora totus convellebatur cum ſudore. Sexto die à prædictione mortuus eſt.

(Libro ſeptimo ubi reperitur eadem hiſtoria, quinto die purgatus dicitur.)

85 Adoleſcens quidam poſt multum meri potum, in tentorio quodam ſupinus dormiebat. Hujus in os ſerpens arges irrepſit, & cum ſenſiſſet, nec poſſet loqui, ſtridit dentibus, & ſerpentem devoravit, & vehementi dolore afficiebatur, & manus efferebat, ut qui ſtrangularetur, jactavit ſeipſum, & convulſus, mortuus eſt.

89 Uxor Epicharmi antequam pareret dyſenteria laborabat, vehemens dolor aderat dejectiones ſubcruentæ, mucoſæ, ubi peperiſſet, confeſtim ſanata eſt.

96 Philes filium ex denudatione oſſis in fronte, 9. die febris corripuit, os livorem contraxit, mortuus eſt.

LIBER SEXTUS EPIDEMIORUM.

Sectio Prima.

QUibuſcunque ex corruptione circa uterum, & tumoribus, in capitis gravitatem convertitur affectus, circa ſinciput dolores præcipue accidunt.

6 Menſtruæ purgationes mulieribus aquoſis diu perſeverant, niſi autem celeriter prodeant, intumeſcunt.

9 Ante rigorem, urinarum ſuppreſſiones accidunt, ſi ex utilibus ſignis proceſſerint, & alvus permeet, ſomnique affuerint.

Sectio Secunda.

1 DIlatare, conſtringere, alia quidem oportet, alia autem non.

Lib. 2. Sect. 3. Aph. 13. ſect. 2. 13 Quæ 4. die accidunt ſanguinis è naribus eruptiones, difficilem faciunt judicationem.

15 Quæcunque febres naturam tertianæ induunt, noctem quæ acceſſionem præcedit, difficilem habent, quæ verò ſubſequitur, ut plurimum leviorem.

17 Nihil ſine conſilio ſuſcipiendum, nec quidquam negligendum.

18 Contraria paulatim adhibere oportet, & interquieſcere.

Valeſius. Periculoſius cenſeo incidere in medicum, qui neſciat quieſcere, quam qui neſciat contraria adhibere. Nam qui neſcit quieſcere, neſcit occaſiones contraria adhibendi, quare neſcit contraria adhibere. Qui neſcit contraria adhibere, tamen, ſi prudens eſt, ſcit quieſcere, atque ſi prodeſſe non poteſt, tamen non obeſt. Præſtantiſſimus tamen eſt medicus eruditus pariter ac prudens, qui novit feſtinare lente, pro ipſius morbi urgentia, auxiliis inſtare, atque in occaſione uti maximè opportunis, alioqui quieſcere.)

19 Capitis poſteriore parte dolente, ſecta in fronte vena recta juvat. *Aph. 68 ſect. 5.*

22 Lata exanthemata non ſunt admodum pruriginoſa, qualia Simon habebat per hiemem, qui cum ad ignem inungeretur, aut calida lavaretur, juvabatur. Vomitus non conferebant. Si quis calida fomenta adhibuiſſet, adjuvari potuiſſe exiſtimo.

26 In magnis malis, facies ſi ſit bona, ſigna bonum. In parvis, bonæ ſignificationi contraria denuncians, malum ſignificat.

33. Ut omnia circa ægrotantem ſedulò adminiſtrentur, quædam de morbo ſunt interroganda, videndum qualia ſint, quæ narrant, ut accipiendi ſermones, quænam pertinent ad ægrotantem, quæ ad aſſidentes, & ad externa.

Sectio Tertia.

1 CUtis raritas affert alvi denſitatem, cutis compactio carnium incrementum, & cerebri conſumptio calvitium.

2 Corporis evacuatio, ſeu detractio fit curſibus, luctis (quiete) multa deambulatione, ovilla carne, maza cocta ut plurimum; Et panis exiguus convenit.

3 Cum autem jam conciderint, offerre ſuillam aſſam convenit. Cum verò reficiantur, id indicat, quod corpus floridum rurſus efficitur.

4 Exercitationum modum ſignificat ſudor fluens guttatim, qui exit velut ex canalibus, aut concidentia ex elevatione.

18. Cum venere uti, aut hircire incipiunt, ſanguinem fundunt.

20. Mutationes cavendæ ſunt.

24. Sitim cohibet os claudere, tacere, ventum cum potu frigidum inducere.

28 Quibus in morbis, quæ facta ſunt liberant, eoſdem, ſi ante fiant, prohibent.

31 Incruenta ſpuentibus, ſanguinis detractionem prohibet anni tempus, lateris dolor, bilis.

Sectio Quarta.

7 ÆGrotis gratificandum eſt in iſtis rebus, ut nimirum potus & cibi mundè præparentur, & quæcunque videt, & tangit, mollia ſint; In aliis etiam quæ non valdè lædant, aut facile emendari queant, ut frigida, quum ea opus eſt. In his etiam ægroto gratificandum, qualia ſunt introitus, ſermones, habitus corporis, veſtitus, tonſura, ungues & odores.

18 Aqua edax, vigilia edax.

20 Sanitatis tutela eſt, cibis non ſatiari, & impigrum eſſe ad labores.

24 Terra ſiccitatibus ſqualida, volatilium genus bene ſe habet.

28 Cibos Labores præcedere debent.

Sectio Quinta.

1 NAturæ morborum ſunt medicatrices.

6 Morbi connutriti in ſenectute deſinunt, concoctione, ſolutione & rarefactione.

9 Labor articulis & carnibus confert, viſceribus verò cibus & ſomnus; animæ deambulatio, cogitatio hominibus.

13 Lingua humorum ſerum quale ſit indicat, pallidæ quidem Linguæ, ex bilis redundantia fiunt. (Bilioſum autem à pingui) rubicundæ vero à ſanguine, nigræ ab atra bile, aridæ autem ab exuſtione fuliginoſa, & utero, albæ vero à pituita.

15 Lingua concolor eſt humori prædominanti, ideoque per hanc dignoſcimus humores.

16 Si carnes videntur eſſe ſalſæ guſtanti, redundantiæ ſignum eſt.

18 Hominibus aurium ſordes, dulces quidem lethales, amaræ verò minimè.

19 Terram mutare confert in longis morbis.

21 In diuturnis circa articulos defluxionibus, (quæ K δμαται græcis dicuntur) venas in auribus poſteriores pertundere oportet.

22 Venus in morbis à pituita utilis.

25 Increſcentes morbos coitus exaſperat.

32 Ulcera exoriuntur, ſi quis impurus exercitatione utatur.

33 Si mulier aut capra elaterium aut cucumerem ſylveſtrem comederint, etiam pueri purgantur.

Sectio Sexta.

1 EKπνοον καὶ εἴσπνοον ὅλον τὸ σῶμα.
Totum corpus tam foras, quam intrò ſpirabile eſt.

9 Quartana laborantes nullo magno morbo corripiuntur, ſi prius autem corripiantur, & quartana ſuperveniat, liberantur.

10 Pro quibus, quinam morbi ſuccedant, videndum.

21 Sputa rotunda delirium ſignificant.

22 Urina multam ſubſidentiam habens, ſolvit deliria: qualis fuit Dexippi, poſt defluvium capillorum.

23 Quartana non producitur ultra annum.

(Fœſius, non ante annum deſinit.)

Sectio Septima.

2 ANginæ hac tempeſtate (quam fuſe deſcribit) liberis duabus obortæ ſunt, eæque mitiſſimæ, ſervis verò exuberabant, & quibus vehementiſſimæ contigebant, eæ celerrimè peribant.

3 Sanguinem è venis profluentem ſiſtunt animi deliquium, figura aliorſum tendens, linamentum contortum, appoſitio, deligatio.

Hydropicos celeriter ſecare oportet; tabeſcentes urere ſtatim, ſecare caput, & hujuſmodi.

Sectio Octava.

4 RENum vitia ſupra quinquageſimum annum ſanata non vidi.

19 Continentia, contenta & impetum facientia corpora ſunt conſideranda.

20 Sermonis & ſilentii habenda eſt ratio. Dicere oportet quæ velit æger; quibus ſermonibus utatur videndum, ſive magni ſint, ſive multi, ſive veri, ſive conficti.

46. Contraria victus ratio in morbis inſtituenda eſt.

48 Victus ratio quantum fieri poteſt cognoſcenda, nam illius ignoratio multas affert calamitates.

49 Optimis Medicis ſimilitudines imponunt, & difficultates pariunt, ſed contraria efficit cauſa. Et ſane difficile eſt curandi vias ratiocinatione aſſequi.

52 Satyrus in Thaſo cognomento Grypalopex, cum eſſet annorum circiter 25. Semen per ſomnum effudit ſæpe, & interdiu quoque ſæpe ipſi prodibat. Cum autem ad annum 30. perveniſſet, tabe correptus mortuus eſt.

54 Melancholici plerumque conſueverunt fieri epileptici, & epileptici melancholici: horum autem quidvis præcipue fit, prout, in alterutram partem morbus inclinaverit, etenim ſi in corpus, epileptici fiunt, ſi autem in mentem, melancholici.

55 Abderis, Phaethula Pythei conjunx, per juventam antea fæcunda fuerat, cum autem vir ipſius in exilium pulſus fuiſſet, muliebria multo tempore defecerunt, poſtea verò in articulos dolores, & rubores acciderunt; quæ cum ei contigiſſent, tunc corpus virile factum eſt, & omnino hirſutum, & barba producta eſt, & vox aſpera reddita; & cum omnia feciſſemus ut muliebria elicerentur, non profluxerunt, ſed mortua eſt, cum non diu poſtea vixiſſet.

56 Evenit autem, & Namyſiæ Gorgippi uxori in Thaſo idem. Videbatur omnibus medicis, quibus & ego forte adfui, unica ſpes eſſe, ut in muliebrem naturam reduceretur, ſi menſes ſecundum naturam prodirent, ſed neque huic potuerunt prodire, quamvis omnia tentata. Non multo poſt mortua eſt.

LIBER SEPTIMUS EPIDEMIORUM.

CAuponi, qui peripneumonia laborabat, alvus ſtatim ſubiit, circa quartum diem, ſudor multus accidit. Febricula ſoluta eſſe videbatur. Tuſſicula, nulla erat, ut ita dicam. 5. 6. & 7. detinebat febris, ſudor 8. 9. excreabat pallidum. 10. affatim, non ſæpe dejiciebat. Circa undecimum mitius ſe habuit. 14. Sanus evaſit.

Prodromi filius æſtate ſublæſus, febre ardente laborabat, lingua ipſi ſubarida, obſcura, dejectio multa, ſervatus.

Iſagoræ filius poſteriore capitis parte vulneratus eſt, contuſo oſſe ac denigrato, die quinto liberatus: Os autem non abſceſſit.

Hippiæ Soror hieme phrenitide correpta eſt, mente aberrabat, manibus laborabat, ſeipſam lancinabat. 5. & 6. die, ſub noctem voce deſtituta eſt. Comatoſa buccas & labia veluti dormientes, inflabat. 7. die mortua eſt.

Capitis dolores ex utero, caſtoreum ſedat.

Plerique hyſterici affectus à flatibus ortum ducunt: indicant ructus & ſtrepitus circa ventrem, & tumores lumborum, & dolores circa renes & coxas.

Quibus prægnantibus ex caſu, aut convulſione, aut plaga, dolores accidunt moderati, intra triduum manifeſtè conſtat, an fœtum corrumpent.

Fullo qui in Syro Phrenitide laborans cum uſtione tremulus fuit. Crurum color erat culicum puncturis ſimilis,

milis, oculus magnus, exiguus motus, vox fracta, clara tamen. Urina pura ſubſidentiam non habens. Nunquid propter dejectionem à Tapſia morbus 18. remiſit, ſine ſudore evaneſcens.

LIBER APHORISMORUM.

Περὶ Ἀφορισμῶν.

Sectio Prima.

1 Vita brevis, ars longa, occaſio præceps, experimentum periculoſum, judicium difficile. Oportet autem non modo ſeipſum exhibere, quæ oportet facientem, sed & ægrum, & præſentes, & externa.

Aph. 2. Sect. 4. 2 In perturbationibus alvi, & vomitibus ſponte evenientibus, ſi quidem, qualia oportet purgari, purgentur, confert & facilè ferunt: Sin minus, contra. Sic & vaſorum evacuatio, ſi quidem, qualem fieri decet, fiat, confert, & facilè ferunt: Sin minus, contra. Reſpicere igitur oportet & regionem, & tempeſtatem & ætatem, & morbos, in quibus convenit, aut non.

3 Athletarum boni habitus, ad ſummum progreſſi, periculoſi, ſi in extremo conſtiterint: Neque enim poſſunt in eodem ſtatu permanere, neque quieſcere. Cum vero non quieſcant, neque ultra poſſunt in melius proficere, reliquum eſt, ut in deterius labantur. Horum igitur cauſa bonum habitum ſolvere conducit haud cunctanter, quo rurſus renutritionis initium corpus ſumat. Neque vaſorum conſidentiæ ad extremum perducendæ: Periculoſum enim. Sed qualis natura fuerit ejus quid perpeſſurus eſt, eo uſque progrediendum. Sic & evacuationis, quæ ad extremum tendunt, periculoſæ: & rurſus refectiones, cum extremæ fuerint periculoſæ.

4 Victus tenuis & exquiſitus, cum in morbis longis ſemper, tum in acutis, ubi non convenit, periculoſus. Ac rurſus qui ad extremum tenuitatis devenit victus, gravis. Nam & repletiones ad extremum perductæ, graves ſunt.

5 In tenui victu delinquunt ægri: ob id magis læduntur. Quicunque enim error committitur, major in tenui fit, quam in paulo pleniore victu. Propterea etiam ſanis periculoſus eſt valde tenuis victus; Quoniam errores gravius ferunt. Hac igitur de cauſa tenuis & exquiſitus victus, eo qui fit paulo plenior, maxima ex parte periculoſior.

6 Ad extremos morbos extrema exquiſite remedia optima.

7 Ubi morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & extreme tenuiſſimo victu uti neceſſe eſt. Ubi verò non, ſed plenius licet cibare, tantum à tenui recedendum, quantum morbus remiſſior extremis fuerit.

8 Cum morbus in vigore fuerit, tum vel tenuiſſimo victo uti neceſſe eſt.

9 Conjicere oportet, num ſufficiat ægro is victus uſque ad morbi vigorem, & utrum prius ille deficiet, neque cum eo victu perduare poterit, vel morbos ante deficiet & remittet.

11 In paroxyſmis cibum ſubtrahere oportet; exhibere enim noxium. Et quicunque morbi per periodos exacerbantur, in eorum paroxyſmis ſubtrahere oportet.

13 Senes facillime jejunium ferunt, deinde qui conſtanti ſunt ætate, minime adoleſcentes, omnium minime pueri, præſertim illi, qui inter ipſos ſunt vividiores.

14 Quæ creſcunt, plurimum habent calidi innati: Plurimo igitur egent alimento: ſin minus, corpus con-

conſumitur. Senibus verò parum calidi ineſt, paucis propterea fomitibus indigent, quia à multis id extinguitur. Hanc ob cauſam ſenibus febres non perinde acutæ fiunt: frigidum enim eorum corpus.

15 Ventres hieme, & vere natura calidiſſimi ſunt, & ſomni longiſſimi. Per ea igitur tempora copioſiora alimenta ſunt exhibenda, ſiquidem calidi innati plus habent, unde & copioſiore indigent alimento; indicium ſunt ætates & Athletæ.

16 Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & aliis qui tali victu uti conſueverunt.

17 Et quibus ſemel aut bis, plura aut pauciora, & per partes offerre oporteat, conſiderandum. Concedendum autem aliquid tempeſtati anni, regioni, ætati & conſuetudini.

18 Æſtate & autumno cibos difficillimè ferunt, hieme facillimè, deinde vere.

20 Quæ judicantur & judicata ſunt perfectè, ne moveto, neque innovato, ſive purgantibus medicamentis, ſive aliis irritamentis, ſed ſinito.

21 Quæ ducere oportet, quo maximè vergant, eò ducenda, per loca convenientia.

22 Concocta medicamento purgante educenda, & movenda, non cruda, neque per initia, niſi turgeant, ut plurimum verò non turgent.

23 Excreta non copia ſunt æſtimanda, ſed ſi qualia oportet exeant, & facile ferat æger. Atque ubi ad animi defectionem educere expedit, faciendum id quoque, ſi æger par eſſe poſſit.

24 In acutis morbis raro, & in principiis, medicamentis purgantibus utendum, idque diligenti ante adhibita circumſpectione faciendum.

Sectio Secunda.

1 QUo in morbo ſomnus noxam adfert, lethale. Si verò ſomnus proſit, minimè lethale.

2 Ubi delirium ſomnus ſedaverit, bonum.

3 Somnus, vigilia, utraque modum excedentia, malum.

5 Spontaneæ laſſitudines morbos denunciant.

6 Qui aliqua corporis parte dolentes, fere dolorem non ſentiunt, iis mens ægrotat.

7 Quæ longo tempore extenuantur corpora, lente reficere oportet: quæ verò brevi, celeriter.

8 Si a morbo cibum capiens quiſpiam, vires non recipiat, copioſiore alimento corpus uti ſignificat. Si verò cibum non capienti, idem eveniat, vacuatione indigere ſciendum eſt.

9 Corpora ubi quis purgare volet, facile fluentia reddere oportet.

10 Impura corpora, quo plus nutriveris, eo magis lædes.

11 Facilius eſt potu refici, quam cibo.

12 Quæ in morbis poſt criſin relinquuntur, recidivas facere ſolent.

13 Quibus criſis fit, his nox acceſſionem præcedens, gravis ſubſequens verò, levior plerumque.

14 In profluviis alvi, mutationes excrementorum juvant, niſi in prava mutentur.

16 Ubi fames, laborandum non eſt.

19 Morborum acutorum non omnino certæ ſunt prædictiones, neque mortis, neque ſalutis.

20 Quibus per juventutem, alvi ſunt humidæ, iis ſeneſcentibus exſiccantur: quibus verò in juventute, alvi ſunt ſiccæ, iis ſeneſcentibus humectantur.

21 Famem, vini potus ſolvit.

22 Morbos, qui à repletione fiunt, curat evacuatio; eos verò qui ex evacuatione, repletio: & in cæteris contrarietas remedio eſt.

23 Morbi acuti judicantur intra dies 14.

24 Index ſeptimi quartus. Sequentis ſeptimanæ Octavus initium Spectandus quoque eſt undecimus, ſiquidem is ſecundæ ſeptimanæ quartus

tus eſt. Rurſumque 17. ſpectandus: Is enim a quarto decimo quartus eſt, & ab undecimo ſeptimus.

25 Æſtivæ quartanæ plerumque breves ſunt: Autumnales verò longæ, & maxime quæ ad hiemem pertingunt.

26 Febrem convulſioni ſupervenire ſatius eſt, quam convulſionem febri.

27 Iis quæ non cum ratione ſublevant, non oportet fidere. Neque multum formidare mala quæ præter rationem eveniunt. Plurima enim horum incerta ſunt, nec admodum perſeverare, aut longo tempore durare conſueverunt.

29 Incipientibus morbis, ſi quid movendum videtur move: Vigentibus autem, quieſcere melius eſt.

31 A morbo belle comedenti, nihil proficere corpus, malum eſt.

33 In quovis morbo valere ratione, recteque ſe ad ea quæ offeruntur habere, bonum. Contrarium verò malum.

34 In morbis minus periclitantur, quorum naturæ, & ætati, & habitui, & anni tempeſtati morbus magis cognatus fuerit, quam quibus in nullo horum cognatus fuerit.

35 Omnibus in morbis, partes quæ ad umbilicum & imum ventrem ſunt, craſſitudinem habere, melius eſt: Valde verò tenues & tabefactas eſſe, pravum. Periculoſum verò illud eſt, etiam ad infernas purgationes.

36 Sana habentes corpora, pharmacis purgati citò exolvuntur, ut & qui pravo utuntur cibo.

38 Paulo deterior, & potus, & cibus, ſuavior tamen, melioribus quidem, ſed inſuavioribus, præferendus.

39 Magnam partem Senes Juvenibus minus ægrotant: Quicunque verò morbi iis accidunt diuturni, plerumque commoriuntur.

40 Raucedines & gravedines, in valde Senibus non coquuntur.

41 Qui ſæpe & vehementer, ſine cauſa manifeſta, animo linquuntur, ii derepente moriuntur.

42 Solvere Apoplexiam, vehementem impoſſibile quidem, levem verò non facilè.

43 Ex iis, qui ſtrangulantur, & diſſolvuntur, nec dum tamen mortui ſunt, non ſe recolligunt, quibus ſpuma circa os fuerit.

44 Qui natura ſunt valde craſſi, magis ſubito moriuntur, quam graciles.

45 A Comitiali morbò, juvenes mutatione potiſſimum ætatis, & regionum, & victuum, liberationem accipiunt.

47 Dum pus fit, dolores ac febres accidunt magis, quam confecto.

49 Conſueti ſolitos labores ferre, etſi fuerint invalidi aut Senes, non conſuetis, quamvis robuſtis & Juvenibus, facilius ferunt.

50 Conſueta longo tempore, etiamſi deteriora ſint, inſuetis minus moleſta eſſe ſolent; quare ad inſolita quoque facienda mutatio.

51 Plurimum & repente vacuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare, aut alio quovis modo corpus movere, periculoſum: Omne ſiquidem nimium, naturæ inimicum. Paulatim vero quod fit, tutum, & præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit.

52 Omnia ſecundum rationem facienti, ſi non ſuccedant ſecundum rationem, non eſt tranſeundum ad aliud, manente eo, quod ab initio viſum fuit.

53 Quicunque alvos humidas habent, dum Juvenes ſunt, melius degunt his qui ſiccas habent. At in ſenectute deterius degunt; nam ſeneſcentibus ut plurimum ſiccantur.

Sectio Tertia.

SEx primos Aphoriſmos hujus ſectionis, vide ſupra lib. de humoribus.)

7 Per ſiccitates febres acutæ fiunt; Et ſiquidem annus magna ex parte

talis.

talis extiterit, qualem fecit conſtitutionem, ut plurimum etiam tales morbos expectare oportet.

8 Conſtantibus temporibus, ſi tempeſtiva tempeſtive fiant, morbi ſtabiles, & boni judicii accidunt. Inconſtantibus autem, inſtabiles, & mali judicii.

9 Autumno in univerſum morbi acutiſſimi, & pernicioſiſſimi: Ver autem ſaluberrimum & minimè exitiale.

10 Autumnus tabidis malus.

Lib. de ere, lo- is, & quis.

11 Inter anni partes, ſi hiems ſicca & aquilonia, ver pluvioſum, & auſtrale fuerit, æſtate neceſſe eſt febres acutas fieri, & ophthalmias, & dyſenterias, mulieribus præſertim, & viris natura humidioribus.

Lib. de ae. e, locis, & aquis.

12 At ſi auſtralis hiems, & pluvioſa, & clemens fuerit, ver autem ſiccum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit, quavis occaſione abortiunt: Quæ verò pepererint, infirmos & morboſos infantes edunt, ita ut vel ſtatim intereant, vel tenues, & valetudinarii vivant. Cæteris verò mortalibus dyſenteriæ, & ophthalmiæ ſiccæ fiunt, & Senibus catarrhi perniciem brevi allaturi.

Lib. de ae. , locis, & aquis.

13 Si verò æſtas ſicca & aquilonia fuerit, autumnus autem pluvioſus, & auſtralis, capitis dolores ad hiemem fiunt, & tuſſes, & raucedines, & gravedines, nonnullis etiam tabes.

14 Si verò aquilonius ſit & ſiccus autumnus, hominibus natura humidis, & mulieribus commodus: Reliquis verò, ophthalmiæ ſiccæ accident, & febres acutæ, & gravedines diuturnæ, nonnullis verò etiam melancholiæ.

25 Ex conſtitutionibus anni, in univerſum ſiccitates aſſiduis imbribus ſunt ſalubriores, & minus mortiferæ.

16 Aſſiduis imbribus morbi fere fiunt, febres longæ, fluxiones alvi, putredines, epilepſiæ, apoplexiæ, anginæ. Siccitatibus autem, morbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum dolores, urinæ & inteſtinorum difficultates.

17 Quotidianæ autem conſtitutiones, aquiloniæ quidem, cogunt corpora, & firma, agilia, beneque colorata, ac auditu valentiora reddunt, alvum ſiccant, oculos mordent, & ſi pectus dolor aliquis prius habuerit, exaſperant: At auſtrinæ, corpora exolvunt, & humectant, auditum hæbetant, caput gravant, vertiginem oculis, tarditatem corporibus adferunt, alvum humectant.

18 Per tempora verò anni, vere quidem, & prima æſtate, pueri, & his ætate proximi, optime degunt, valentque maxime. Æſtate verò & autumno ad aliquam quidem partem, Senes. Reliquo autumno & hieme, qui mediam ætatem agunt.

20 Vere fiunt furores, melancholiæ, epilepſiæ, fluxiones ſanguinis, anginæ, gravedines, raucedines, tuſſes, lepræ, impetigines, vitiligines, & puſtulæ ulceroſæ plurimæ, tubercula, articulorum dolores.

21 Æſtate verò, nonnulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, quartanæ item, & vomitiones, alvi profluvia, ophthalmiæ, aurium dolores, oris ulcerationes, genitalium putredines, & ſudationes.

22 Autumno, æſtivi etiam multi morbi fiunt, & febres quartanæ, & erraticæ, lienes, aquæ inter cutem, tabes, urinæ ſtillicidia, lienteriæ, dyſenteriæ, coxæ dolores, anginæ, aſthmata, volvuli, epilepſiæ, inſaniæ, melancholiæ.

23 Hieme verò, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, gravedines, raucedines, tuſſes, pectoris, laterum, lumborum, & capitis dolores, vertigines, apoplexiæ.

24 In ætatibus autem talia eveniunt, parvis quidem & recens natis pueris, aphthæ, vomitus, tuſſes, vigiliæ, pavores, umbilici inflammationes, aurium humiditates.

25 Ad dentitionem verò accedenti-

tibus, gingivarum pruritus, febres, convulſiones, alvi profluvia, & maximè ubi caninos dentes producunt, & iis qui inter pueros ſunt craſſiſſimi, & qui alvos duras habent.

16 Ipſis vero grandiuſculis, conſillarum inflammationes, vertebræ in occipitio introrſum luxationes, aſthmata, calculi, lumbrici rotundi, aſcarides, verrucæ penſiles, ſatyriaſmi, ſtrumæ, & alia tubercula, præcipuè ante dicta.

27 Grandioribus adhuc, & ad pubertatem accedentibus, plurima ex his, & febres diuturnæ potius, & ex naribus ſanguinis fluxiones.

29 Juvenibus autem, ſanguinis ſpuitiones, tabes, febres acutæ, epilepſiæ, & alii morbi, ſed præcipue ſupra nominati.

30 Ultra hanc ætatem provectis, aſthmata, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, febres ardentes, alvi profluvia diuturna, choleræ, dyſenteriæ, lienteriæ, hæmorrhoides.

31 Senibus, ſpirandi difficultates, catarrhi tuſſiculoſi, ſtranguriæ, dyſuriæ, articulorum dolores, nephritides, vertigines, apoplexiæ, mali corporis habitus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alvi, oculorum, & narium humiditates, viſus hebitudines, glaucomata, auditus graves.

Sectio Quarta.

Aph. 29. ſect. 5. 1 PRægnantes purgabis, ſi materia turgeat, quadrimeſtres, & uſque ad ſeptimum menſem, ſed has parcius. Juniores autem & Seniores caute vitare oportet.

4 Æſtate ſuperiores potius ventres, hieme verò inferiores purgandi.

5 Sub cane, & ante canem, difficiles ſunt purgationes.

6 Graciles, & ad vomendum faciles, ſurſum purgandi, caventes hiemem.

7 Difficulter autem vomentes, & mediocriter carnoſi, deorſum, caventes æſtatem.

8 Tabidi verò, vitantes purgationes per ſuperiora.

10 Purgandum in valde acutis, ſi turgeat materia, eodem die, differre enim in talibus, malum.

11 Quibus tormina adſunt, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neque medicamento, neque aliter ſolvatur, in ſiccum hydropem firmatur.

13 Ad helleboros, qui non facile ſurſum purgantur, iis ante potionem corpora præhumectanda, copioſiore alimento, & quiete.

14 Poto Helleboro, corpus movendum potius, quam ſomno tradendum, aut quieti. Nam vel navigatio indicat, motione turbari corpora.

15 Quum helleborum magis ducere voles, move corpus: Quum verò ſiſtere, ſomnum concilia, nec move.

16 Helleborus periculoſus ſanas carnes habentibus. Convulſionem enim inducit. *Aph. 36. ſect. 2.*

17 Non febricitanti, cibi faſtidium, oris ventriculi morſus, vertigo tenebricoſa, & oris amaritudo, purgatione per ſuperna opus eſſe, ſignificat.

18 Supra ſeptum tranſverſum dolores, qui purgatione egent, ſurſum purgare opus eſſe, indicant. Qui verò infra, deorſum.

19 Qui potione medicamentum purgantur non ſitiunt, purgandi finis non fit, donec ſitiverint.

20 Febris expertibus ſi tormina adſint, & genuum gravitas, & dolor lumborum, inferna purgatione opus eſſe, ſignificant.

21 Excrementa alvi nigra ſanguini atro ſimilia, ſponte euntia, ſive cum febre, ſive citra febrem, peſſima. Et quanto ipſorum colores pravi fuerint plures, eo deterius. A medicamento autem talia exigi, melius eſt, idque quanto ipſorum plures fuerint colores, non malum. *Coac. 608.*

22 Morbis quibuſvis incipientibus, ſi atra bilis ſupra infrave exierit, lethale.

23 Qui-

23 Quibus per morbos acutos, aut diuturnos, aut vulnera, aut alio modo extenuatis, atra bilis, aut velut ſanguis niger, prodierit, poſtridie moriuntur.

24 Dyſenteria, ſi ab atra bile incipiat, lethalis eſt.

25 Sanguinem ſuperne quidem efferri, qualiſcunque ſit, malum. Inferne verò niger ſi dejiciatur, bonum.

28 Quibus dejectiones ſunt bilioſæ, ſurditate ſuperveniente, ceſſant: Et quibus ſurditas adeſt, bilioſis dejectis, finitur.

Coac. 15. 29 Febricitantibus, ſi ſexto die rigores fiant, difficulter judicantur.

37 Frigidi ſudores, cum febre quidem acuta, mortem: Cum mitiore verò, morbi longitudinem ſignificant.

38 Qua corporis parte, ſudor eſt, ibi morbum eſſe ſignificat.

41 Sudor multus per ſomnum citra cauſam manifeſtam factus, copioſiore cibo corpus uti ſignificat: Quod ſi cibum non aſſumenti hoc accidat, vacuatione indigere ſignificat.

Aph. 62. *Sect.* 7. *Aph.* 63. *ſect.* 7. *Aph.* 64. *Sect.* 7. 43 Febres, quæ tertio quoque die vehementius affligentes non intermittunt, pericloſiores: Quoquo modo autem intermiſerint, periculum abeſſe ſignificant.

44 Quos febres longæ exercent, Iis tubercula ad articulos, vel dolores fiunt.

45 Quibus tubercula ad articulos, vel dolores, poſt febres diuturnas, fiunt, ii cibariis plurimis utuntur.

46 Si rigor, febre non intermittente, ægrum jam debilem frequenter invadat, mortiferum eſt.

Aph. 1. & 72. *Sect.* 7. 48 In febribus non intermittentibus, ſi partes externæ algeant, internæ utantur, & ſitiunt, lethale eſt.

57 Spaſmo aut Tetano vexato, febris ſi acceſſerit, morbum ſolvit.

59 Tertiana exquiſita ſeptennis ad ſummum circuitibus, judicatur.

60 Quibus per febres aures obſurduerint, iis ſanguis è naribus profluens, aut perturbata alvus, ſolvit morbum.

61 Febricitantem niſi diebus imparibus febris reliquerit, ſolet reverti.

62 Quibus per febres icterus ſupervenerit, ante diem Septimum, malum.

63 Quibus in febribus quotidie rigores repetunt, quotidie febres ſolvuntur.

64 Quibus per febres icterus die 7. aut 9. aut 11. aut decimo quarto, ſupervenerit, bonum, niſi dextrum hypochondrium durum ſit, alioqui minimè bonum.

70 Quibus per febres urinæ turbatæ quales jumentorum, iis dolor capitis vel adeſt, vel aderit.

71 Quibus die ſeptimo futura criſis eſt, iis urina rubram die quarto nubeculam habet.

72 Quibus pellucidæ & albæ ſunt urinæ; malæ: Maximè verò tales in phreniticis apparent.

74 Quibus ſpes eſt ad articulos abſceſſum futurum, abſceſſu liberat urina multa, craſſa, & alba reddita: Qualis in febribus cum laſſitudinis ſenſu, quarto die exire incipit. Quod ſi ex naribus etiam ſanguis profluxerit, brevi admodum ſolutio fit.

75 Si quis ſanguinem, aut pus mejat, renum aut veſicæ exulcerationem ſignificat.

76 Quibus cum urina craſſa, exiguæ carunculæ, aut velut pili una exeunt, his à renibus excernuntur.

77 Quibus cum urina craſſa, furfurea quædam ſimul minguntur, his veſica ſcabie laborat.

78 Qui ſponte ſanguinem mejunt, iis à renibus venulam ruptam eſſe ſignificat.

79 Quibus in urina ſubſident ſabuloſa, iis veſica calculo laborat.

80 Si quis ſanguinem, aut grumos mejat, aut urinam guttatim emittat, & dolor ad imum Ventrem, ac interfœminium incidat, ea quæ circa veſicam ſunt laborant.

81 Si quis ſanguiuem, aut pus, aut ſquammulas mejat, & gravis odor adſit; veſicæ exulceratio ſignificatur.

83 Mictus noctu plurimus parvam dejectionem ſignificat.

Sectio Quinta.

Aph. 25. ſect. 7. 1 Convulſio ab helleboro, lethalis.

2 Convulſio vulneri ſuperveniens, lethalis.

3 A copioſo ſanguinis fluxu, ſingultus, aut convulſio, malum.

4 A purgatione immodica, convulſio, aut ſingultus ſuperveniens, malum.

5 Si ebrius quiſpiam derepente obmuteſcat, convulſus moritur, niſi febre corripiatur, aut ubi ad horam pervenerit, qua crapulæ ſolvuntur, vocem recuperet.

6 Qui Tetano corripiuntur, intra 4. dies intereunt: Si verò hos ſuperaverint, incolumes evadunt.

7 Epilepſia, quibus ante pubertatem contingit, mutationem recipit: Quibus poſt 25. annum, eos ferè comitatur ad mortem uſque.

8 Qui pleuritide laborant, niſi intra 14. dies ſupernè repurgentur, iis in empyema fit mali translatio.

9 Tabes iis maximè ætatibus fit, quæ à decimo octavo ſunt anno, ad triceſimum quintum.

10 Quibus ex angina liberatis, ad pulmonem mali fit converſio, ii intra dies ſeptem moriuntur. Si verò hos effugerint, purulenti evadunt.

11 Qui tabe vexantur, ſi ſputum quod extuſſiunt, carbonibus injectum olet graviter, & capilli à capite defluunt, lethale.

13 Qui ſpumantem ſanguinem extuſſiunt, iis ex pulmone educitur.

14 Si tabe detento profluvium alvi ſuperveniat, lethale.

15 Qui ex pleuritide empyi fiunt, ſi à ruptione intra dies 40. ſurſum purgentur, liberantur: Alioqui tranſeunt in tabem.

18 Frigidum inimicum oſſibus, dentibus, nervis, cerebro, dorſali medullæ, calidum verò amicum.

24 Frigida pectori inimica, tuſſes movent, ſanguinis fluxiones, & deſtillationes efficiunt.

25 Articulorum tumores & dolores abſque ulcere, atque etiam podagricos, & convulſiones, magna ex parte, frigida largè effuſa levat, & extenuat, ſolvitque dolorem. Torpor enim modicus doloris ſolvendi vim habet.

28 Suffitus aromatum muliebria educit.

30 Mulierem gravidam morbo quopiam acuto corripi, lethale.

31 Mulier in utero gerens ſecta vena abortit: Et magis, ſi major fuerit fœtus.

32 Mulieri ſanguinem evomenti, menſtruis erumpentibus, ſolutio fit.

33 Mulieri, menſtruis deficientibus, ſanguis è naribus profluens, bonum.

34 Mulieri uterum gerenti, ſi alvus multum fluat, periculum eſt ne abortiat.

35 Mulieri hyſtericæ, aut difficulter parienti, ſternutamentum ſuperveniens, bonum.

36 Mulieri menſes decolores, nec eodem ſemper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

37 Mulieri in utero gerenti, ſi mammæ ſubito extenuentur, abortit.

39 Si mulier quæ nec prægnans, nec puerpera eſt, lac habet, ei menſtrua defecerunt.

44 Quæ præter rationem tenues uterum gerunt, abortiunt donec habitiores evaſerint.

45 Quæ mediocriter corpulentæ, abortum faciunt ſecundo menſe, aut tertio, ſine occaſione manifeſta, iis acetabula uteri mucoris ſunt plena, nec præ pondere fætum continere poſſunt, ſed abrumpuntur.

46 Quæ præter naturam craſſæ non concipiunt, iis uteri os ab omento comprimitur, & priuſquam extenuentur, non concipiunt.

49 Ad ſecundas deturbandas, ſternutatorio immiſſo, nares & os comprimito.

57 Men.

57 Menſtruis abundantibus morbi eveniunt, & ſubſiſtentibus accidunt ab utero morbi.

60 Si prægnanti purgationes menſtruæ curſum ſuum teneant, bene valere fętum eſt impoſſibile.

61 Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre ſuperveniente, cibique faſtidia ei accidant, prægnantem eſſe putato.

62 Quæ frigidos & denſos uteros habent, non concipiunt: Et quæ præhumidos uteros habent, non concipiunt: Extinguitur enim in ipſis genitura. Et quæ plus æquo ſiccos, & adurentes: Nam alimenti defectu ſemen corrumpitur. Quæ verò ex utriſque moderatam nactæ ſunt temperiem, eæ fæcundæ evadunt.

64 Lac præbere capite dolentibus, malum. Malum verò & febricitantibus, & quibus hypochondria elata, aut murmurantia, & ſiticuloſis. Malum item quibus bilioſæ dejectiones, febres acutæ, copioſa ſanguinis evacuatio facta eſt. Convenit verò tabidis non admodum febricitantibus & in febribus longis, & languidis, dum nullum ex ſupradictis ſignis adſit, & præter rationem extenuatis.

68 Parte capitis poſteriore dolenti, in frontem excurrens vena inciſa, prodeſt.

69 Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis, & per dorſum perveniunt in caput: Viris verò parte corporis poſteriore magis quam anteriore, veluti ex femoribus, & cubitis. Argumento eſt cutis raritas quam pilus oſtendit.

70 Qui quartana corripiuntur, non admodum convulſionibus tentantur: Si verò prius tentati fuerint, ſuperveniente quartana, liberantur.

Sectio Sexta.

1 IN diuturnis lævitatibus inteſtinorum, ſi ructus acidus ſuperveniat, qui prius non extiterit, bonum eſt ſignum.

2 Quibus nares humidiores natura, & genitura humidior, ii minus proſpera valetudine fruuntur: Quibus verò hiſce contraria adſunt, Salubrius degunt.

3 In longis inteſtinorum difficultatibus cibi faſtidium, malum. Et cum febre pejus.

4 Circumglabra ulcera, maligna.

6 Renum, & veſicæ vitia in ſenibus difficulter curantur.

8 Hydropicis ulcera in corpore orta, non facilè ſanantur.

10 Caput dolenti, & vehementer laboranti, pus, aut aqua, aut ſanguis per nares, os, aut aures, effluens, morbum ſolvit.

11 Melancholicis, & nephriticis, hæmorrhoides ſupervenientes, bonum.

12 A diuturnis hæmorrhoidibus curato, niſi una quæpiam ſervetur, periculum hydropis vel tabis impendet.

13 Singultu detento, ſi ſternutamenta ſupervenerint, ſingultum tollunt.

14 Hydrope detento, ſi aqua è venis in ventrem confluxerit, ſolutio fit.

15 Longo alvi profluvio laboranti, ſponte vomitus ſuperveniens, alvi profluvium ſolvit.

16 Pleuritide aut peripneumonia detento, alvi profluvium ſuperveniens, malum.

17 Ophthalmia laborantem, alvi profluvio corripi, bonum.

18 Cui perfecta eſt veſica, aut cerebrum, aut cor, aut ſeptum tranſverſum, aut aliquod ex inteſtinis tenuibus, aut ventriculus, aut hepar, lethale.

19 Ubi diſſectum fuerit os, aut cartilago, aut nervus, aut genæ pars tenuis, aut preputium, neque augetur, neque coaleſcit.

21 Inſanis, ſi varices, vel hæmorrhoides ſupervenerint, inſaniæ ſolutio.

23 Si metus, & mæſtitia multo tempore perſeverent, melancholicum eſt ſignum.

24 Si quod gracile inteſtinum perſectum ſit, non coaleſcit.

25 Eryſipelas foras intrò converti, malum: intus verò foras, bonum.

26 Quibus in febre ardente tremores fiunt, delirium ſolvit.

27 Quicunque empyi, aut hydropici uruntur, aut ſecantur, ſi pus, aut aqua univerſim effluxerit, omnino moriuntur.

28 Eunuchi non laborant podagra, neque calvi fiunt.

29 Mulier non laborat podagra, niſi menſes ipſi defecerint.

30 Puer non laborat podagra, ante veneris uſum.

31 Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut venæ ſectio, aut purgatio ſolvit.

33 Qui acidum ructant, aut admodum pleuritici fiunt.

35 Hydropicis tuſſis ſuperveniens, malum.

36 Difficultatem urinæ phlebotomia ſolvit.

37 Ab angina detento tumorem fieri in collo, bonum: Foras enim, morbus vertitur.

38 Quibus occulti cancri fiunt, non curare melius: Cureti enim citius intereunt.

39 Convulſio vel à repletione fit, vel ab inanitione: Ita verò & ſingultus.

42 In ictericis hepar durum fieri, malum.

43 Qui lienoſi dyſenteria corripiuntur, iis poſt longam ſupervenientem dyſenteriam, hydrops, aut lienteria accidit, & moriuntur.

45 Quæcunque ulcera annua ſunt, aut longiore tempore durant, in iis os abſcedere eſt neceſſe, & cicatrices cavas fieri.

46 Qui gibbi ex aſthmate aut tuſſi ante pubertatem fiunt, moriuntur.

47 Quibus venæ ſectio, aut purgatio prodeſt, bis vere ſecanda vena, aut purgatio imperanda.

48 Lienoſis dyſenteria ſuperveniens, bonum.

49 Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflammatione, intra dies 40. conquieſcunt.

50 Quibus diviſum eſt cerebrum, his febrem & bilioſum vomitum ſupervenire eſt neceſſe.

51 Qui valentes capitis repente doloribus corripiuntur, & protinus muti fiunt, & ſtertunt, intra dies ſeptem intereunt, niſi febris eos prehenderit.

53 Deliria quæ cum riſu fiunt, tutiora: quæ verò ſtudio adhibito, periculoſiora.

55 Dolores podagrici vere, & autumno ferè moventur.

57 Apoplectici fiunt maximè à quadrageſimo anno, ad ſexageſimum.

58 Si omentum exciderit, neceſſariò computreſcit.

59 Quibus longo coxendicum dolore conflictatis, femoris ſummum coxa excidit, rurſuſque recidit, iis mucores innaſcuntur.

60 Quibus diuturno dolore iſchiadico vexatis femur excidit, iis crus contabeſcit, & claudicant, niſi urantur.

Sectio Septima.

10 AB ileo vomitus, vel ſingultus, vel convulſio, vel delirium, malum.

11 A pleuritide, peripneumonia, malum.

12 A peripneumonia, phrenitis, malum.

14 Propter plagam in capite acceptam, ſtupor, aut deſipientia, malum.

15 Ex ſanguinis ſputo, puris ſputum, malum.

16 A puris ſputo, tabes, & fluxus: quum verò ſputum ſiſtitur, moriuntur.

17 Inflammationi hepatis ſi ſupervenerit ſingultus, malum.

22 A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, ſuppuratio.

23 A ſincera dejectione, dyſenteria, malum.

27 Si prægnanti teneſmus ſupervenerit, abortum facit.

29 Si Leucophlegmatia detento, fortis diarrhæa ſupervenerit, morbum ſolvit.

30 Quibus per diarrhæam ſpumoſa, ſunt alvi excrementa, iis à capite effluunt talia:

31 Quibus per febres in urinis ſedimenta craſſiorem farinam referunt, longam invaletudinem fore ſignificant.

32 Quibus in urinis bilioſa ſedimenta, ſed ſupra tenuia apparuerint, acutum morbum ſignificant.

33 Quibus divulſæ ſunt urinæ, iis vehemens fit in corpore perturbatio.

34 Quibus in urinis bullæ innatant, nephritim, & longam fore invaletudinem ſignificant.

35 Quibus in urina adipalis ſuperficies eſt, & conferta iis nephriticum, & acutum morbum adeſſe ſignificat.

37 Qui ſanguinem evomunt, ſi ſine febre, ſalutare; ſi cum febre, malum. Curatio perficitur refrigerantibus, & aſtringentibus.

39 Si quis ſanguinem & grumos meiat, & ſtranguria laboret, dolore ad hypogaſtrium, & pectinem, & perinæum pertinente, ad veſicam loca laborant.

40 Si ſubito lingua impotens reddatur, vel aliqua corporis pars attonita ſtupeat, planè id melancholicum eſt.

44 Si empyis cum uruntur, aut ſecantur, purum & album pus effluat, evadunt: Si verò ſubcruentum, fæculentumque & fætidum, pereunt.

45 Quibus purulentum jecur aduritur, ſi purum pus effluat & album, ſalvi fiunt: In tunica enim ipſis pus continetur. Si verò qualis amurca profluat, intereunt.

46 Dolores oculorum poſt meraci vini potum, & aquæ calentis copioſæ balneum, venæ ſectione curato.

48 Urinæ ſtillicidium, ac meiendi difficultatem, vini meraci potus, & venæ ſectio ſolvit.

50 Quibus cerebrum ſyderatum eſt, intra tres dies intereunt: Si verò hos ſuperaverint, ſani fiunt.

52 Quibus hepar admodum dolet, iis febris ſuperveniens ſolvit dolorem.

56 Anxietudinem, oſcitationem, horrorem, vinum pari aquæ portione temperatum, ſolvit.

58 Quibus occaſione aliqua cerebrum fuerit vehementer concuſſum, mutos protinus fieri neceſſe eſt.

59 Corporibus, humida carne præditis, imperanda fames eſt: Nam fames ſiccat corpora.

SECTIO OCTAVA.

Continens. Τὰ ἐξωτικά.

Ex Epiſtola ad Cratevam.

SUcci omnes, & fluidi liquores in vitreis vaſis adferantur: Folia, flores & radices, in fictilibus novis probe obturatis, ut ne ventis difflata vim medicam perdant.

Cum ab omni arte aliena ſit procraſtinatio, tum verò maximè in Medicina, in qua dilatio, vitæ periculum adfert. Temporum autem opportunitates curationum ſunt animæ.

Multa nos mortales latent.

Neque enim ei qui in periculo conſtitutus eſt, ſatis ſunt quæ poſſumus, verum etiam, quæ non poſſumus expetit.

Ex Epiſtola ad Damagetum.

TOtus homo ab ipſo ortu morbus eſt. Dum educatur inutilis, auxilium ſupplex implorat. Dum increſcit, improbus & demens eſt, inſtitutione puerili indigens; In ætatis vigore conſtitutus, audax; Ætate marceſcens, miſerabilis, ſuos labores per imprudentiam excolens.

Ægrotantes ſimul ac ſervati ſunt, cauſam Diis, vel Fortunæ attribuunt.

Ex Epiſtola ad Democritum.

IN arte Medica, quæ recte fiunt, plerumque quidem hominum vul-

gus non admodum laudat, ſæpe verò Diis attribuit. At ſi in aliquo repugnans natura, eum qui curatur, interemerit, Numen prætermittens, Medicos incuſat: Et Ego ſane plus reprehenſionis, quam honoris ex arte mihi conſecutus videor. Neque enim quantumvis jam Senex, ad artis medicæ finem perveni, neque etiam ipſius inventor Æſculapius.

Ex Democrati Epiſtola ad Hippocratem, de Natura humana.

VEſicæ vicina infantium mater, gravis calamitas, ſexcentarum ærumnarum mulieri author, uterus deliteſcit.

Ex Epiſtola ad Demetrium Regem.

HUmanorum morborum radix caput eſt, ex eoque maximæ ægrotationes adveniunt, cum enim toti corpori incumbat, eorum omnium, quæ ingeruntur reliquias, & tenues humores, non ſecus ac cucurbitulam attrahere contingit.

De purgatoriis Remediis.

ANte omnia bilioſis oportet propinare cholagogum pharmacum pituitoſis, phlegmagogum, hydropicis, hydrogogum, melancholicis, melanogogum.

Fæda eſt calamitas, pharmaco purgatorio hominem interiiſſe.

Qui validis febribus impliciti jacent, his non ante febris remiſſionem, pharmaca dare oportet; ſin minus, cunctandum ſaltem ne intra decimum quartum diem.

De Hominis Structura.

SAnguinis locus, & ſpiritus in corde eſt: A dextris quidem ejus ſanguis, à ſiniſtris verò ſpiritus conſiſtit.

Venæ à corde ſanguinem ſumunt, per quas corpori diſtribuitur.

FINIS.

IN-

INDEX SECTIONUM, ET CAPITUM In ſingulis Sectionibus Contentorum.

SECTIO Prima.

JUſjurandum. pag. 1
Lex. 2
De Arte. 2
De priſca Medicina. 2
De Medico. 3
De Decenti habitu. 4
Præceptiones. 5

SECTIO Secunda.

Liber prænotionum. 5
De Humoribus. 12
De Criſibus. 13
De diebus criticis. 15
Prædictorum Liber primus. 15
Secundus. 16
Coacæ prænotiones. 17

SECTIO Tertia.

DE Natura hominis. 36
De Genitura. 36
De Natura pueri. 37
De Carnibus. 39
De Septimeſtri partu. 40
De Octimeſtri partu. 40
De Superfœtatione. 40
De Dentitione. 41
De Corde. 41
De Glandulis. 41
De Oſſium natura. 41
De Aere locis & aquis. 42
De Flatibus. 44
De Morbo Sacro. 45

SECTIO Quarta.

DE Salubri victus ratione. 45
De Victus ratione Lib. primus. 46
Secundus. 46
Tertius. 48
De Inſomniis. 48
De Alimento. 49
De Ratione victus in morbis acutis. 49
De Locis in homine. 51

SECTIO Quinta.

DE Morbis Liber primus. 51
Secundus. 52

Tertius. 53

Quartus: 55

De Affectionibus. 55

De Internis affectionibus. 56

De Natura muliebri. 57

De Mulierum morbis. 58

De Is quæ uterum non gerunt. 59

SECTIO

Sexta.

DE Officina medici. 60

De Fracturis. 60

De Articulis. 61

De Capitis Vulneribus. 62

SECTIO

Septima.

DE Morbis Epidemiis. 63

Liber Aphoriſmorum. 86

SECTIO

Octava.

EPiſtolæ. 93

INDEX RERUM PRÆCIPUARUM Quæ hoc Opere continentur.

A

ABortus cauſa. pag. 40
Futuri ſignum. 92
Acetum bilioſis magis quam melancholicis confert. 50
Adoleſcentiæ morbi. 90
Adoleſcentis in foro Mendacium hiſtoria. 46
Adoleſcentis in Melibæa hiſtoria. 80
Adoleſcentis in cujus os ſerpens irrepſerat hiſtoria. 82
Ægrotis in quibus gratificandum. 83
Æſtate, morbi infeſtantes. 89
Alimentum quid. 39
Triplex. 45
Allii vires. 47
Alvi dejectio, quæ bona, quæ mala. 8. 34
Amazones infantes maſculos luxant. 61
Anaxionis hiſtoria. 77
Anginæ prognoſis. 11. 26. 92. 94
Curatio. 50
Anginæ liberis mites, ſervis vehementiſſimæ. 84
Anginoſæ juxta Ariſtionem hiſtoria. 73
Anima corporis humani portio. 46
Anni diviſio. 48
Anni tempora conſideranda. 41
Anni temporum maximæ mutationes obſervandæ. 43
Pro Anni varia conſtitutione varii morbi. 43
Apii facultates. 47
Aphoniam tremor ſolvit. 18
Apollonii hiſtoria. 79
Apoplexiæ præſagia. 30. 94
Aquæ quænam calidæ. 41
Quænam optimæ, & pravæ. 42. 69
Aquiloniæ tempeſtatis incommoda. 13. 89
Aqua vorax. 84
Articulus præſenti febre, ſuam in ſedem reponendus non eſt. 61
Aſiatici Europæis minus bellicoſi. 30
Aſparagi vires. 47
Aſtronomia ad artem medicam confert. 42
Athletarum habitus boni periculoſi. 86
Avis fit ex ovi luteo. 39
Auris doloris præſagia. 11
Aurium affectus. 11
Aurium ſordes dulces quid ſignificent. 84
Auſtrinæ tempeſtatis incommoda. 12. 89
Autonomi hiſtoria ex capitis vulnere mortui. 81
Autumno morbi infeſtantes. 89

B.

BEtæ facultates. 47
Bilis atræ dejectio quid ſignificet. 14
Bilioſi ægre cibi abſtinentiam ferunt. 91

Brachii os fractum diebus quot firmetur. 60
Braſſicæ vires. 47

C

CAlculum frangentia nulla dantur. 30
Calculi in veſica ſignum. 55
Calidum immortale vocatum. 39
Caloris & frigoris inæqualitas. 7. 14
Calvi in Larriſſa hiſtoria. 77
Calvities à cerebri conſumptione. 83
Canales pro cruribus fractis. 60
Cancer occultus. 94
Capitis dolores in febribus. 11
Capitis doloris cura. 93
Capitis doloris ex utero cura. 85
Capita debilia habentes, numquam egregii potores. 42
Caput & lien morbis maximè obnoxia. 55
Capitis fluxiones. 41
Capitis partes, quæ tuto ſecari poſſunt, & quando ſectio inſtituenda. 62
Capitis os quomodo ſecandum. 63
Ex Capitis vulneribus perituri ſigna. 62
Hieme quam æſtate diutius vivunt. 62
Cardialgia quando funeſta. 24
Carnis omnis generis qualitates. 47
Carus & Coma. 20
Cauponis peripneumonia laborantis hiſtoria. 85
Cephalalgiæ prognoſis & cura. 20
Cerebrum glandula eſt. 41
Cerebri concuſſio. 31. 82
Cerebri ſphaceliſmus. 52
Cherionis hiſtoria. 72
Cibus & potus paulatim addendus, vel detrahendus. 56
Ciceris vires. 47
Clazomenii hiſtoria. 67
Cleonactidis hiſtoria. 66
Conceptus ſigna, 39. Impedimentum, 93. Remedium. 59
Concocta, non cruda, educenda. 87
Conſuetudini aliquid dandum. 87
Continentia, contenta & impetum facientia. 85
Contrariorum contraria ſunt remedia, 36. & 85. paulatim ſunt adhibenda. 83
Convolvulus ſanguineus. 57
Convulſio, quando & quibus funeſta. 26. 92
Ejus cauſæ. 12. 94
Cura. 91
Cor muſculus eſt. 41
Et ſanguinis fons. 55
Corpus totum ſpirabile & omnia conſentientia. 84
Coxendicis doloris curatio. 56. 94
Cranii fractura ejuſque 5. genera. 31. 62
Criſin quæ oſtendant, 27. ſexto die, & decimo quinto ſalutaris. 70
Critonis hiſtoria. 67
Cubiti os fractum quot diebus coaleſcat. 60
Cutis raritas, & compactio quid efficiant. 9

D

IN Dealcis horto decumbentis hiſtoria. 71
Dealcis uxoris hiſtoria. 80
Deambulandum quando. 48
Decubitus quis optimus, quis malus. 6
Dens dolens, niſi eroſus & mobilis, non eximendus. 55
Dentitionis incommoda. 41
Dentium ſtridor. 6
Deliquium animi ſubinde recurrens mortiferum. 88
Digiti liventes & nigri. 8
Divinum ſi quid in morbis cognoſcendum. 5
Dromeadæ uxoris hiſtoria. 68
Dyſenteriæ præſagia. 30. 91
Dyſeridis famulæ hiſtoria. 81
Dyſuriæ, & ſtranguriæ curatio. 70. 94
Nil habet aliis morbis divinius. 45

E

Ebrietatis remedium. 51
Empyematis prognoſis. 92
Epicharmi uxoris hiſtoria. 82
Epicratis uxoris hiſtoria. 65
Ab Epilepſia ut juvenes liberantur. 88. 92
Quinam ea non apprehendantur. 45
Epileptici plerumque fiunt melancholici, & è contra. 85
Eraſini hiſtoria. 66
Eryſipelatis prognoſis. 94
Euryanactis filiæ hiſtoria. 73
Exercitationis juſta menſura. 83
Excreta non copia æſtimanda. 87
Experimentum periculoſum. 86

F

Fabarum vires. 46
Facies Hippocratica quid. 5. 22
Ex facie ſigna. 22. 83
Famem vini potio ſolvit, & ubi adeſt labor nocet. 87
Famulæ in Omilo hiſtoria. 81
Faſciæ quomodo deligandæ. 60
Fauces exulceratæ. 11. 23
Febrium ſigna. 11. 12. 17
Febres æſtate magis graſſantur. 69
Febris quartanæ cura. 55
Ejus privilegium. 84. terminus. 87
Febris tertianæ cura. 53
Terminus. 14. 90
Febres ſine ſudore quando contingant. 69
Femoris articulus quot modis luxetur. 61
Ferulæ quando admovendæ. 60
Fiſtulæ quæ peſſimæ. 31
Flatus eruptio quæ probanda. 8
Fluor albus. 57
Fœtus mortui ſigna. 58
Fœtus quando movere incipit. 38
Frictionis vires & commoda. 60
Frigora quæ vitanda. 48
Fullonis hiſtoria. 85

G

Genitura ſeptem dierum. 39
Gravitas corporis. 7

H

Hæmorrhagiæ commoda. 25
Hæmorrhagia narium. 7. 24. 25
Larga, ſolvit multa. 69
E naribus quarto die, non probanda. 70. 83
Hæmorrhoidum cura. 5
Curatio, ſuſpecta. 81
Hæmorrhoidum fluentium commoda. 26. 14
Hermocratis hiſtoria. 71
Herophontis hiſtoria. 65
Herophyti hiſtoria. 78
Hieme morbi infeſtantes. 89
Hiſtoria cujuſdam ſagitta juxta inguen percuſſi. 82
Hominis corpus ex pluribus conſtat. 37
Homo totus à natura morbus. 96
Hominis innominati hiſtoria. 68. & 69
Hordei facultates. 46
Hippiæ ſororis hiſtoria. 85
Humeri os quomodo reponendum. 61
Humores pro anni temporum differentiis augentur. 36
Humores ducendi quo maximè vergant. 87
Humidi quatuor ſpecies. 12. 36. & 55
Hydropis remedium. 85
Hydropis ſicci ſignum. 90
Hydrops pulmonis, 52. & 53. & 56
Hypochonaria in morbis qualia probantur. 7
Hypochondriorum tumor. 7. 23. & 24
Hyſterici affectus cura. 57

I

ICterus febribus ſuccedens. 14. & 91
Jejunium qui facilius ferunt. 87
Ex igne, & aqua omnia conſtant. 46
Ilei cauſa, ſigna, & cura. 48. & 53
Infantis ſitus in utero. 38
Infantium morbi. 89
Inflammationi, quæ conveniant, quæ non. 56
Inſania quandoque utilis. 14
Inſomnia quid ſignificent. 48
Inſulæ continenti vicinæ marinis rigidiores. 46
Iſagoræ filii hiſtoria. 85
Judicantia in melius ne ſtatim appareant. 69
Quæ judicantur, & judicata ſunt non movenda. 87
Iſchuria rigorem præcedit. 83
Juvenes multo egent alimento. 87. & 88
Juvenum morbi. 90

L

LAbores cibos præcedant. 84
Lacti extincto, quæ medeantur. 57
Lactis qualitates. 46
Quibus conveniat. 93
Lariſſææ virginis hiſtoria. 79
Leguminum eſus incommoda. 70
Lentes, quas qualitates habeant. 47. & 48
Lienes magni. 55. 57
Lienteriæ præſagia. 30
Lingua humorum ſerum quale ſit indicat. 84
Lini ſeminis vires. 47
Lochiorum ſuppreſſio. 56. 57. 58. & ſeq.
Lumbricus latus quando & quomodo generetur. 55

M

MAchinis quando, & quibus utendum. 60
Macrocephali quomodo prognati. 44
Manuum geſticulatio. 6
Manus luxatæ ſigna & cura. 61
Medicam artem dari probatur. 2
Ex quibus conſtet. 63
Medicina artium nobiliſſima. 1
Ad eam cognoſcendam ſex adjumentis opus eſt. 1
Ejus definitio. 1. 45. 46
Deo aſcripta. 3
Medicina optima eſt interdum medicinam non facere. 61
Procraſtinatio ab ea abſit. 95
Medicus calculo laborantes ſecare non debet. 1
Conſultationes amet. 5
Deum invocet. 48
Inſtrumenta omnis generis habeat præparata. 4
Si probus, alteri nunquam invidebit. 5
Ejus indulgentia ægrotanti ſæpe nocet. 5
Quæ eum deceat. 5. 4
Silere jubetur. 1
De quibus ægrotum interroget. 56
Multarum rerum experientiam habere oportet. 61
Mali quibus ſimiles. 3
Medicus neſciens quieſcere periculoſus. 83
Quæ illi conſideranda ut recte in curatione morborum procedat. 51. & 53
Melancholiæ præſagia. 30
Melidæ hiſtoria. 69
Membrorum diſcretio quot diebus fiat. 37
Menſium menſura juſta, & tempus. 58
Ad menſes immodicè fluentes. 60. & 70
Menſtruorum retentorum incommoda & cura. 32. 57. 58
Menthæ facultates. 47
Mentis humanæ ſedes. 41
Metonis hiſtoria. 67
Molæ cauſa. 59
Morborum acutorum terminus. 14. 87
Acuti qui. 49. 55
Acutorum incertæ prædictiones. 87

Mor-

Morbus cujus cauſa nota, facile curatur. 45
Morborum communium cauſa eſt Aer. 36
Morbi, qui lethales, dubii, aut minime lethales. 51. 55
Morbos quæ prohibent. 83
Morbis extremis extrema conveniunt remedia. 86
In morbis longis terram mutare bonum eſt. 84
Morbi ſecundum anni tempora augentur & deſinunt. 36
Morbi connutriti quomodo deſinant. 84
Morbus alteri ſuccedens ut plurimum perniciosus. 56
Morbi omnes ex bile, & pituita oriuntur. 55
Mororum facultates. 48
Mulieris apud Pantamidem hiſtoria. 74
Mulieris in Cyrico decumbentis hiſtoria. 80
Mulieris in foro Mendacium hiſtoria. 74
Mulieris gravidæ hiſtoria. 68
Mulieris gravidæ ſignum. 93
Mulieris gravidæ cum dyſenteria ad partum ſuperſunt. 16
Mulieri gravidæ cautè ſecanda vena. 92
Muliebria educit ſuffitus aromatum. 92
Mulieris in Thaſo hiſtoria. 75. & 79
Mulieris juxta Tiſamenum hiſtoria. 74
Mulieris quæ venenatum medicamentum biberat hiſtoria. 82. & ſequ.
Mutationes cavendæ, & conſiderandæ. 13. 50. & 83

N.

NAmyſiæ hiſtoria. 85
Naſturtii vires. 47
Natura morborum medicatrix. 84. & 85
Navis gubernatoris hiſtoria. 82
Nerei filiæ hiſtoria. 82
Nervorum morbi graviores. 51
Nervorum ſubſultus. 19
Nicodemi hiſtoria. 78
Nimium omne naturæ inimicum. 88. & ſeq.

O.

OCcipite laborante, in fronte venæ ſectio juvat. 83. & 84. & 93
Oculorum affectus. 6. 22
Oculorum dolorum cura. 94
Oecetæ uxoris hiſtoria. 74
Oſſa fracta habentes tenuiter cibandi. 60
Oſſa luxata cum vulnere, minime ſunt reponenda. 62
Oſſibus frigidum inimicum. 92
Oſcitationis curatio. 63

P.

PAnis vires. 48
Parii hiſtoria. 75
Paronychiæ remedium. 70
Parotides quid protendant. 21
In Paroxyſmo parcè cibandum. 86. & ſeq.
Partus ſine dolore periculoſus. 32. & 33
Partus ut fit. 38
Quibus menſibus vitalis. 38. 39. & 40.
Octimeſtris. 40
Ad eum facilitandum. 59
Pectori frigida inimica. 92
Pepaſmus quid. 26
Periclis hiſtoria. 77
Perepneumoniæ abſceſſus ſuccedentes. 10
Quomodo fiat ejuſque ſigna. 54. & 94
Ut à pleuritide differat. 51
Ejus & pleuritidis curatio. 50
Pernicioſa ſine ſignis levantia, mortifera. 15
Phaethuſæ hiſtoria. 85
Philes filii hiſtoria. 83
Philini uxoris hiſtoria. 65
Philiſci hiſtoria. 64
Philiſtis hiſtoria. 72

Phse-

Phrenitici hiſtoria. 76
Phrenitici curatio. 55
Phthiſis quando lethalis. 28
Quibus præcipuè fit. 29. 92
Signa diagnoſtica. 52. 56
Piſcium ſaxatilium natura. 47
Pithyonis hiſtoria. 70. 76
Pleuritis quid. 55
Quænam ſalutaris, quæ non. 27. & 54.
Ejus curatio. 49
In ſanguinea non mittendus ſanguis. 13. 27. & 83.
Sicca funeſta. 26
Quando in empyema tranſeat. 92. & 93.
Ejus tum curatio. 54
Alvi fluxu corripi malum. 54. & 93.
Podagra quænam ſalutaris, quæ non. 16.
Diuturnum eſt malum, & ægerrimè ſolvitur. 56
Polypi curatio. 55
Ptiſanæ laudes. 49
Prægnantes quando purgandæ. 90. & 91.
Puer in utero alimentum ore ſugit. 39.
Puris optimi notæ. 7
Purgatio ſanis periculoſa. 90
Quid eam præcedere debeat. 10. & 87.
Purgandum quando, & quomodo. 90.
Pyrorum facultates. 48

R.

Rapi facultates. 47
Raucedines in ſenibus non coquuntur. 88
Recidiva quando metuenda. 14
Quomodo fiat. 70. 87
Renum vitia, quæ non ſanantur. 85. 93.
Reſpirationis præſagia. 23
Rigor ante partum metuendus. 32
Ejus præſagia. 91
Ructus acidus in lienteria bonus. 93
Rutæ vires. 47

S.

Sanguinis mictio quid ſignificet. 91.
Sanguinis miſſio purgationem præcedat. 27
Quando nocet. 31
Quando mittendus in morbis acutis. 50
Sanguinem è venis fluentem ſiſtentia. 85
Sanguinis ſtillæ damnoſæ. 19
Sanitatis regula & tutela. 84
Satyri pollutione nocturna laborantis hiſtoria. 85
Scytharum modus vivendi, & cur evirati. 44
Secundas relictas expellentia. 57. & 93.
Semen ab omnibus corporis partibus procedit. 36
Senum morbi. 91
Sileni hiſtoria. 64
Sitim quid cohibeat. 83
Solanum quid efficiat. 47
Spiratio crebra dolorem ſignificat; magna verò delirium. 6
Sputa rotunda, quid ſignificent. 84.
Sputum quando promoveri debeat. 27.
Steriles fovere, ac pharmaco uti oportet. 70
Succi, & humores fluidi in vaſis vitreis adferantur. 95
Sudor in febribus acutis copioſus eſt damnoſus. 15
Sudores, quando optimi, quando boni, quando peſſimi. 7
Sudores febricitanti ſi contingunt quid efficiant. 14
Surditas ex febribus nata quid efficiat. 22
Sutoris infortunium. 82

T.

Tabes dorſalis unde oriatur. 53.
Terra ſqualida propter ſiccitatem quomodo ſe habeat. 84

Teſtes, & pudenda quando mortis periculum denuncient. 8
In Thago mulieris moroſæ hiſtoria. 79.
Torpores præter conſuetudinem futura denunciant apoplectica. 30. & ſeq.
Trimeſtris fœtus omnia habet manifeſtè figurata. 70
Tumores quid efficiant in hypocondrio. 7

V

Veneris uſus, quid efficiat. 48. 49.
Ver ſaluberrimum, & minimè lethale. 69
Veſicæ duræ, & dolentes exitiale periculum minantur. 11
Victus tenuis, & exquiſitus in morbis longis ſemper perniciofus. 86.
Victus humidus febricitantibus confert. 87
Vini qualitates, & effectus. 47
Virginis in morbum incidentis hiſtoria. 81
Virginis pulchræ Nerei filiæ hiſtoria. 82.
Ulcus quando natum ſit noſſe oportet. 6
Vomitus, quando utilis ſit. 9
Urinæ in febricitantibus, quando ſint ſignum boni eventus, quando non. 33
Urinæ ſtillicidium ſolvit venę ſectio. 70.
Urina multam ſubſidentiam habens ſolvit deliria. 84

FINIS.

c 134 catalepsie

386 chelidoine dans l'ulcère
d'après Rivière

387 — — — —
d'après Joël

1 #